BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE ZARAGOZA

SIGNATURA: I – 192

Bernardino de Sena, San. Sermones de evangelio aeterno. Basileae. 1489.

Sermones ſancti Bernardini de ſenis ordinis fratrum minorũ de euangelio eterno.

Bibliotheca Regii Monasterii B.ª M.ª de Petra ordinis Cisterciensis

N.º 21.481

UNIVERSIDAD Y PROV. BIBLIOTECA DE ZARAGOZA

Tabula totius operis

Sūmariū breuiſſimū ſermonum de euangelio eterno Bernardini de ſenis/ſancti ordis fratrum minorum.

In prologo cōtinet̄ mā toti⁹ operi. Et declaratur/q̄ ſūt xtutes nāles. ꝯſuetudinales: ⁊ diuinales. Et q̄d ſit euangeliū eternū ⁊ lex eterna. ac quid eſt ꝓprie chriſti euāgelium predicare.

Dñica in q̄nquageſima imane. De origie charitatis. ⁊ q̄ꝫtum deus dilexit nos. ac q̄bus modis poſſum⁹ acq̄rere charitatez et ꝯuerſionē ſm diūſos hoīum ſtatus. Sermo primus.

Eadem dñica infra diem. De mirabilibus laudibus charitatis vbi latius declaratur epiſtola beati pauli de charitate. Ser. ij.

Feria. ij. De excellētia diuini amoris. vbi ponunt̄. xij. admirabiles excellentie eius Sermo. iij.

Feria. iij. De inflammatis affectib⁹ ſancti amoris ⁊ ardētiſſime charitatis. vbi flāme ſeu ardentes affectus ad deū. ſeptē ad ſeipſum. ⁊ ſeptem ad ꝓximū gradato ordie ꝯſcribuntur. Sermo. iiij.

In die cinerum. De mercancia ⁊ theſauro diuini amoris. Et ꝙ obſeruāde ſunt. xij. leges in emptione ipſius atq̄ ꝙ non alijs pecunijs q̄ꝫ peccatis crimib⁹ ⁊ ſcelerib⁹ noſtris emi poteſt. Sermo. v.

Feria. v. De fide mortua atq̄ viua. Et q̄modo cum opibus ⁊ ſine opibus bonis viua ⁊ mortua eſſe poteſt Et per que indicia atq̄ ſigna cognoſci poteſt fides mortua ⁊ viua. Sermo. vj.

Feria. vj. De ꝓximoꝝ dilectione. Et quo amore diligi debent oēs ⁊ amici ⁊ inimici Atq̄ in q̄bus neceſſitatib⁹ ex p̄cepto vl̄ cōſilio ꝓximis nr̄is ſbuēire debem⁹. Ser. vij

Sabbato De admirāda ꝓuidētia dei per quam ꝑ angelos ſanctos regit gubernat ⁊ tegit humanū genus vt reſiſtere poſſit inclinatiōib⁹ celeſtiū planetarū ⁊ ſuggeſtionibus demonioꝝ. Sermo. viij.

Dñica. j. i q̄drageſima imane. De admirāda virtute ⁊ efficacia verbi dei. Ac de. xij. vtilitatib⁹ ſeu fructib⁹ eius. Sermo. ix.

Eadem dñica infra diem. De ſctificatione ſabbati vbi declarat̄ quid eſt ſabbatuz ſeu dñica dies. Et a quib⁹ homo ceſſare atq̄ q̄b⁹ occupare ſe debet in die feſto. Ser. x.

Feria. ij. De iudicio generali. Et que erit occaſio finis mūdi: atq̄ per que ſigna poterit ꝓuideri. Ubi etiam euangeliū de iudicio declarat̄ atq̄ oſtēdit̄ in quo ſtatu p⁹ iudiciū remanſur⁹ ſit mūdus. Et quib⁹ cruciatibus impij damnabunt̄. Serm. xj.

Feria. iij Quid ꝑ. xij. efficaciſſimas rationes oſtendit̄. Quare ꝓpter tpalem culpā impij eternalit̄ crucientur. Sermo. xij.

Fera. iiij. Q̄ꝫ dignū ſit ꝓbabilem eſſe fidē Et q̄ꝫte ꝑſumptiōis ac varie curioſitatꝭ ſit querere ſigna ⁊ miracula ⁊ portēta vel naturales rationes de fide. Sermo. xiij.

Feria. v. De iudicio temerario ꝑſumptuoſo ⁊ falſo. Et quibus modis ⁊ indicijs poſſit iudiciū eſſe verum. Atq̄ de. xij. malis que ex iudicio temerario oriūt̄. Ser. xiiij

Feria. vj. De horrēdo ſcelere gomorreoꝝ. Et de corruptela ⁊ morib⁹ atq̄ punitione obſtinatiōe ⁊ reprobo ſenſu eoꝝ. Ser. xv.

Sabbato de regimie ꝑncipum. Et q̄ꝫta iuſticia fulgere debēt populoꝝ rectores. Ac q̄ꝫte impietatis ſit ſub pallio pietatꝭ ſceleſtes et impios dimittere impunitos. Ser. xvj.

Dñica. ij. in q̄drageſima imane. De honore parentū. Et de ſeptem occaſionib⁹ quare filij ſunt ꝑuerſi. Atq̄ de remūerationibus filioꝝ bonoꝝ. Necnon ⁊ de ſeptez punitionib⁹ filioꝝ maloꝝ. Sermo. xvij.

Eadem dñica infra diem. De. xij. ſcelerib⁹ ꝓpter que deus populos. patrias regna atq̄ regentes iudicat exterminat vel flagellat. Sermo. xviij.

Feria. ij. De ꝑſentib⁹ ſignis ꝑ que cognoſci poteſt q̄ñ ꝓpinqua ſunt populis flagella ⁊ iudicia dei. Sermo. xix.

Feria. iij. De multiplici cauſa quare populi ⁊ dñatores eoꝝ de ꝓximo ſuꝑ eos flagella ⁊ dei iudicia non cognoſcūt nec verent̄. Sermo. xx.

Feria. iiij. De ſeptemplici hominū ignorātia naturali ⁊ ſeptēplici crimiali. Atq̄ d̄ ſeptemplici magno malo q̄d ꝑ ignorantiam generatur. Sermo. xxj.

Feria. v. De ſupplicijs infernalib⁹ omniū damnatoꝝ. Et maxime quorūcūq̄ ſceleratorum. Sermo. xxij.

Feria. vj. Per manifeſtas ratiōes oſtenditur quare extra vnicam ⁊ catholicā fidem. nemo ſaluari poteſt. Atq̄ illoꝝ intelligentia declaratur qui mirant̄ ꝙ multi ſunt vocati: pauci xo electi. Sermo. xxiij.

2

Sabbato de ſacra religione. Ac de altitudine ſtatus ⁊ meriti eius. Necnon de ſignis eoꝝ ꝗ recipi vl' recipe debent ad religionē Atq; ſubditur diſputatio per dialogū. In qua efficaciſſime refellunt. xx. argumenta per que religionis ſtatus a pleriſq; minuſ intelligentib⁹ impugnat. Sermo. xxiiij.

Dñica. iij. in. q̄dragesima imane. Contra ꝑcialitates. diuiſiones ⁊ ſectas quibus ꝗ adheret. corde ſiue ore Aut opere mortaliter peccat. Sermo. xxv.

Dñica eadem infra diem. Myſtica reuelatio ꝑcialitatū cordis oris ⁊ operis. que in chriſtiano populo futura erant a Johanne euāgeliſta in apocalypſi miro modo p̄nunciata. Sermo. xxvj.

Feria. ij. De ſacra ꝯfeſſione ⁊ origine eius Atq; de clauiū poteſtate. Necnon qñ eam liceat retardare. vel neceſſe ſit eam reiterare. Tandem ſubinferunt. xij. admirandi fructus illius. Sermo. xxvij.

Feria. iij. De correptiōe fraterna. Et quādo ad eam quilibet obligat. Atq; de triplici correptione. ſ. fraternali. filiali. ⁊ paternali. id eſt. equaliū maioꝝ atq; minorum. Sermo. xxviij.

Feria. iiij. De execranda detractiōe. Et de origine eius. Atq; de ſeptem nequiſſimis modis illius. necnon ⁊ de peccato eoꝝ qui audiunt detractores. Sermo. xxix.

Feria. v. De detractiōis ꝯditiōe ⁊ ꝑmiſſione atq; de. xij. remedijs quibus. hi qb⁹ detrahitur vti debent. Sermo. xxx.

Feria. vj. De ꝯuerſione ſamaritane. Ac de triplici ſtatu amoris. Incipienti. ꝓficientiſ atq; perfecti. Scđm quem tota ſeries illi⁹ euangelij myſtice ⁊ moralit' declarat. Sermo. xxxj.

Sabbato Incipit tractatus de ꝯtractibus et vſuris. Et primo agitur de origine dñiorum. ⁊ rerum diuiſiōe. tranſlatiōe: p̄ſcriptione. vſucapione. donatiōe. cōmodato. ꝑmutatione. ⁊ ꝯſimilib⁹ vnde omnes ꝯtractus originē ſumūt. Sermo. xxxij.

Dñica. iiij. in q̄dragesima imane. De mercatorib⁹ ⁊ artificib⁹ in generali. Et quō ſit licita ⁊ illicita mercātia. Atq; de triplici ſeptenario abuſionū que in mercatiōib⁹ et artificibus freq̄ntant. Sermo. xxxiij.

Eadem dñica infra diem. De licita vel illicita temporis venditiōe. Et d̄ termino ſeu dilatione ſolutionis. Atq; qñ liceat emē ad vitam redditus ꝑdiales ⁊ ꝑdiales hereditates. Necnon pecuniarios reddit⁹. Sermo. xxxiiij.

Feria. ij. Quo precio eſtimari debeāt res venales atq; ꝓductiua obſeq̄a. Et q̄ta culpa ſit res vendere maculatas. Ser. xxxv.

Feria. iij. De voragine vſurarū. Et ꝗ modo deſcribat vſura. Atq; i quo ꝯtractu cōmitti ſolet. Necnō ⁊ ſubinferunt. xv. argumenta ad ꝓbandū ꝙ licita ſit vſura. Et ꝗmodo refellunt. Sermo. xxxvj.

Feria. iiij. Quid ſit mutuū. Et qñ homo obligatur mutuū dare gratis. Atq; de triplici intentione que ꝯtingere poteſt in mutui datione. Sermo. xxxvij.

Feria. v. Q' lege nature ſcripture ⁊ gratie ꝓhibeatur vſura. Et ꝙ leges imꝑiales nō approbant vſuras queādmodū quidā putant. Atq; ꝙ nulla ratione permitti poteſt. Sermo. xxxviij.

Feria. vj. De ꝯtractib⁹ vſurarijs. Et multiplici modo eoꝝ. Atq; de ſecuritatib⁹ mercanciarū. Necnon ⁊ de multiplici cambiorum varietate. Sermo. xxxix.

Sabbato De ſoccidis animaliū ⁊ multiplici varietate illarum. Sermo. xl.

Dñica. v. in q̄dragesima. h̄ eſt dñica de paſſione imane De imꝑſtitis venetoꝝ. Et d̄ ianuenſiū locis atq; monte florentinoꝝ et ꝯſimilium ciuitatū. Ubi oſtendit ꝙ coacti mutuū dare diſcretū emolimentū inde ſuſcipere poſſunt. Sed ꝙ tale ius mīme emi poteſt. Sermo. xlj.

Eadem dñica infra diem. De intereſſe. Et ꝙ in multis caſibus licet accipe vltra ſortē ratione damni emergentis. lucri ceſſantis Et debiti poſtulati. Sermo. xlij.

Feria. ij. Utrum vſura aduerſet deo. Et ꝗ modo vſurariū idolatrare facit Ac q̄ grauis blaſphemia ſit. Et fidei ſue vſurarijs fenerandi libertatē preſtare. Ser. xliij.

Feria. iij. De. xij. iniq̄tatib⁹ quibus vſurarij primis ſuis nocent. Sermo. xliiij.

Feria. iiij. De. ix. prauitatib⁹ quibus inficitur ⁊ depraua t vſurari⁹ per prauitatē vſure. Sermo. xlv.

Finis tractatus de ꝯtractibus ⁊ vſuris.

Feria. v. De ꝯuerſione ſanctiſſime magdalene. Atq; de ſeptem inflāmatis amorib⁹ cordis eius. Necnon ⁊ de ſeptem gradib⁹ amoris illius quibus ab angelis in die ſepties eleuata celitus paſcebat. Ser. xlvj.

Feria. vj. De ſimilitudine vanitatis. que i vanis mulierib⁹ regnat. Et quō ad litterā et myſtice locuſtis apocalypſ aſſimilantur Inſup quō ſeptēpliciter aduerſet his qui ſunt in celo. Et ſeptemplicit' ipſis mulieribus vanis ac ſeptemplicit' alijs proximis Sermo. xlvij.

Sabbato de duodecim laudibus virginis. ac de duodecim myſtici domicellis que cū glorioſa virgine morabant. Ser. xlviij.

Dñica oliuarum imane De glorioſo nomine ieſu chriſti. Et de ſeptem dignitatibus eius. Ac quomodo radioſo ſoli in duodecim fulgurāntib⁹ radijs ſimilatur omni ſtatui ingerēs gr̄az ⁊ virtutem. Sermo. xlix.

Eadem dñica infra diem. De pace ⁊ ꝯcordia inimicoꝝ ac de libera iniuriarū remiſſione. vbi ad hoc ponunt duodecim indulciua. Sermo. l.

Feria. ij. De virgine benedicta. Et de triplici ſtat⁹. ꝓ feſto ꝯceptionis. natiuitatis: et annūciationis illiuſ pro quibus ſunt ibi duodecim ſplendores. q̄ttuor pro quolibꝫ feſto. Sermo. lj.

Feria. iij. De ꝯſcientia bona ⁊ mala. Ubi deſcribitur quid ſit ꝯſcientia. Et ponunt duodecim ornamenta ꝯſcientie bone. Et duodecim deformitates ꝯſcientie praue: Sermo. lij.

Feria. iiij. De triplici malo ſtatu ꝯſcientie male. Et quō peccatoꝝ ſigillis excecat. Et q̄ pericul oſe ſūt extremitates illius. Atq; de ſeptem gratijs quibus ꝯſcientia ceca illumiat. Quomodo quoq; ſynderesis multipliciter ꝯſcientiā arguit. Inſuper addit ꝯſcientie erronee initium. periculum ⁊ ruinā. Necnon ⁊ in fine vite cōfuſio magna. Sermo. liij.

In cena dñi imane De dñico ſacramento. Et quomodo imp̄mit in anima memoriaꝫ chriſti paſſi. Atq; quo modo in eo relucet admirabilis potentia. ſapientia. ⁊ clementia eius. Ac de multis mirabilib⁹ ⁊ vtilitatibus eius. In fine ponit notabilis ſequētia de huiuſmodi virtutibus ſacramenti. Sermo. liiij.

In eadem ſolennitate infra diem De triplici modo ſumendi hoc ſacramentū. ſ. tm̄ ſacramentalit'. vel tm̄ ſpūaliter. Aut ſacramentalit' ⁊ ſpūaliter ſimul. Ac de multis effectibus ⁊ fructibus eius correſꝑdentibus predictis ſumendi modis. Sermo. lv.

Feria. vi. in paraſceue De ſacratiſſima paſſione vbi oſtenditur per duodecim duplicatas rationes ꝙ incōprehenſibilis eſt mētalis paſſio chriſti. Ac per. xxviij. alias rationes oſtenditur ꝙ nunq̄ fuit mors tante humilitatis ⁊ ꝯfuſionis ſicut mors eius. Addit q̄ de myſterijs crucis chriſti in. xij fructib⁹ ligni vite. Et ponunt due ſeq̄ntie de ſanctiſſima cruce. Sermo. lvj.

Sabbato ſancto Quo mō quilibet ꝑpare ſe debet ad ſuſceptiōnē ſctiſſimi ſacramenti. Et que ad h̄ neceſſaria ſūt. Sermo. lvij.

Dñica Reſurrectiōis nihil compoſuit. ſ. hic. Sed recurre ad libꝝ de chriſti. relig. ⁊ ſupple q̄d deficit hic per eum.

Feria. ij. p⁹ reſurrectionē. Quo mō per dei amorē in mūdo q̄s efficit nou⁹ hō ⁊ pegrinus. Et de. xij. ꝑfectiōib⁹ que btō frāciſco vel alteri ſancto cōaptari pñt. Ser. lix.

Feria. iij. p⁹ reſurrectionē. De ſtigmatib⁹ ſacris glorioſi pr̄iſ nr̄i ſancti frāciſci. Et q̄d ſignificāt ex pte chriſti. Atq; ex pte bti franciſci. atq; ex pte nr̄i. Ac de. xij. miracul. Et de. xij. ꝓuilegijs ſacroꝝ ſtigmatū Inſuper ꝙ ꝑ q̄ttuor ſūmos pōtifices in nouē bullis eoꝝ approbata ⁊ ꝯfirmata fuerūt. Addit q; de ꝑfectiōe euāgelica ad quā btūs franciſcus aſcendit. Sermo. lx.

Feria. iiij. p⁹ reſurrectionē De generalib⁹ ſtib⁹ ⁊ deſiderijs aiarū. tā bonis q̄ malis Et de mr̄imonio ⁊ fornicatiōe ſpūali. Ac d̄ xij. modis idolatrādi. Et de ſeptē materiebus ſacramentoꝝ. Sermo. lxj.

Feria. v. p⁹ reſurr. De. xij. gdibus ꝑfecti amoris. ꝗ btē marie magdal. vel btō ludouico aut alteri ſctō pñt approꝑari. Ser. lxij.

Feria. vj. p⁹ reſurr. De ſcala pctōꝝ. Ubi ꝑ xij. gdus aſcendē pñt in celū. Qui gd⁹ ſūt xij. bona ad ꝗ valēt opa bona facta in mortali culpa. Sermo. lxiij.

Sabbato in albis. ꝙ purgatoriū ſit. ſtabilit multiplici rōne ⁊ via. Ac triplici ꝑncipali lege. Que materia ventilata atq; determiata fuit tpe ꝯcilij florētini in vnione grecoꝝ cū latinis Anno dñi. M. cccc. xxxix. ſ. lxiiij.

Dñica in oct. reſurr. De purgādoꝝ penalitate. iocūditate atq; neceſſitate. Et de vtilitate ſuffragioꝝ q̄ ꝑ defunctis fiūt. ſ. lxv.

Eadem dñica infra diem. De fideli dilectione ⁊ ſtabili pſeuerātia vſq; a mortem. Ac d̄ glorioſa corona. Qua in dilectione pſeuerantes: a deo in gloria coronantur. Sermo. lxvj. et vlti.

Explicit Sūmarium breuiſſimū ſermonum de euāgelio eterno Bernardini de ſenis ſancti ordinis fratrum minoꝝ.

Tabula alphabetica

¶ Pfatio in tabulam ſequentē

Ro intellectu huius tabule ſequentis Sciendū ꝙ hi ſermones de euāgelio eterno ſancti patris Bernardini de ſenis ordinis fratrū minoꝝ diſtinguunt in articulos, ⁊ articuli in capitula, dempto ſermone ī die paraſceues qui diſtinguit in tres partes pncipales. ⁊ quelibet pars in qttuor articulos. ⁊ qlibet articulus in capitula. Cū igit ponit litera ſic formata. ſ. ſignificat ſermonē, numerus do ſequēs. ſcʒ. j. ij. iij. ⁊c denotat ſermonis numerū in ordine. Litera autem a adiuncta. r. articulū, numerus ſequens. j. ij. iij. iiij. primū ſcdm tertiuʒ aut qrtum demōſtrant. c. ſignat capitulū cum numero ſeqnti videlicet. j. ij. iij. ⁊c capitulū primū ſecundum vel tertium ⁊c. Cum do ponitur p. j. p. ij. p. iij. denotat partem articuli primam ſecundam vel tertiam. Quia articuli qnqꝫ in ptes diuidunt raro tamen. Sꝫ vbi ponit ptotum pº. ſ. vel ar. ſignum eſt ꝙ totº ſermo vel articulus de tali loquitur materia. Exempli gratia. Actiue vite ſeptē ſtatus ſ. lx. ar. j. c. j. tm̄ eſt ſeptem ſtatus actiue vite ponunt ſermone ſexageſimo articulo pmo capto pmo. Uel purgatoriū pbatur eſſe ratione culpe. ſ. lxv. ar. j. p. j. p. iij. c. hoc eſt. Sic habet ſermone ſexageſimoqnto articulo primo parte prima ſcilicet illius articuli per tria capitula. Uel ſic leges diuini amoris. ſ. v. ptotum id eſt. ſermone qnto ptotum ſermonē illum vel ar. j. ptotum ꝙ eſt articulo pmo ptotum ſcilicet articulū. Sed quando ponit in pn. ſignū eſt ꝙ talis materia ponitur in principio ſermonis ante omnes articulos. Sed i ſermone in die paraſceues ſic paſſionis chriſti exceſſiua humilitas. ſ. lvj. p. ij. id eſt. ſermone qnquageſimoſexto pte ſecunda ſcilicet pncipali ſic habetur. Uel paſſionis chriſti ⁊ mortis magnitudo opprobrij reſpectu cauſe efficienti. ſ. lvj. p. ij. ar. j. p. vij. c. id eſt ſic habetur. ſermone qnquageſimoſexto. parte ſecūda ſcilicet pncipali articulo pmo p ſeptem capitula. Et ſic ex illis modicis carpere poteris intellectū alioꝝ.

Finit prefatio

¶ Tabula abcdaria ſm ordinē alphabeti ſermonū de euāgelio eterno ſancti Bernardini de ſenis ordinis fratrum minoꝝ.

a **Ctiua vita eius** dem vite ſeptem ſtatus. ſermo lx. ar. j. c. j.
Accipiter ꝯtentant in corde ꝑde ſue. ſermo. j. ar. j. c. iij.
Adoratio. Adorare beſtiam vt in apocalypſi dicitur quid ſit. ſ. xxij. ar. j. c. j.
Aduerſitas. Aduerſitatum ſecuritas. ſermo. lxiij. ar. iij. c. j.
Affectus inflammati amoris. ſermone. iiij. in principio.
Affectus inflāmati amoris gradus ſeptem. ſermo. iiij. ar. j. c. j.
Affectus timoris filialis feruentis ad deuʒ. ſermo. iiij. ar. j. c. ij.
Affectionis inflāmati amoris duplex ʒelus ſermo. iiij. ar. j. c. iij.
Affectionis inflāmati amoris multiplex regratio. ſ. iiij. ar. j. c. iiij.
Affectionis inflāmati amoris duplex laus dei. ſ. iiij. ar. j. c. v.
Affectionis inflāmati amoris pmpta obedientia. ſ. iiij. ar. j. c. vj.
Affectionis inflāmati amoris crapula ſeu ſaturitas atqꝫ ebrietas ď deo. ſ. iiij. ar. j. c. vij
Affectus ardentis amoris ad ſeipſum ſeptuplex. ſermo. iiij. ar. ij.
Affectus pudoroſus qua quis ꝯfundit ꝓpter peccata ſua. ſ. iiij. ar. ij. c. j.
Affectus doloroſus triplex. ſ. iiij. ar. ij. c. ij.
Affectus horroris ſuiipſius triplex. ſermo. iiij. ar. ij. c. iij.
Affectus rigoris triplex. ſ. iiij. ar. ij. c. iiij.
Affectus implacabilis ſiue turbationis triplex. ſ. iiij. ar. ij. c. v.
Affectus vigoris triplex. ſ. iiij. ar. ij. c. vj.
Affectus diſcretiōis triplex. ſ. iiij. ar. ij. c. vij
Affectus ardentis amoris ad proximū ſeptuplex. ſ. iiij. ar. iij.
Affectus pie compaſſiōis ad proximū triplex. ſ. iiij. ar. iij. c. j.
Affectus triplex dulcis ꝯgratulationis. ſermo. iiij. ar. iij. c. ij.
Affectus tranquille ſupportationis proximi triplex. ſ. iiij. ar. iij. c. iij.
Affectus benigne ꝯuerſationis triplex cum proximo. ſ. iiij. ar. iij. c. iiij.
Affectus humilis honoratiōis erga proximū. ſ. iiij. ar. iij. c. v.
Affectus vnionis cordialis. ſ. iiij. ar. iij. c. vj
Affectus chriſtiformis ad proximū. ſermo. iiij. ar. iij. c. vij.
Affectiones quattuor. ſ. viij. ar. j. c. iij.
Ala ale ſpūales dicūt virtutes theologice. ſ. pemiali. ar. j. c. iij. Ala dextra dr fides ie ſu ibidē. Ala ſiniſtra mādata dei ibidem.
Amor amoris charitat. ⁊ dilectiōis dfia. ſ.
Amor dei aiaʒ do ꝯformat. ſer. iij. in pn. iij. ar. j. c. iiij.
Amor dei īduit aiaʒ pulchritud. ſ. iij. ar. ij. c. j.
Amor dei regina ē oiuʒ vtutū. ſer. iij. ar. c. ij
Amor dīuīſupabilē vndiqꝫ. ſ. iij. ar. ij. c. iij.
Amor dei reddit ſeruicia do gra ⁊ remūerantē dig. ſer. iij. ar. ij. c. iiij.
Amor dei inſanabilē. ſer. iij. ar. iij. c. j.
Amor dei aiaʒ inſeꝑabilit vnit do. ſer. iij. ar ti. iij. c. iiij.
Amor dei nālior ē in mēte oi alia virtute. ſer. iij. ar. j. c. j.
Amor verº pctis ⁊ criminibº emit. ſer. v. arti. iij. c. iiij.
Amor incipiētiū triplicem habet illuminationē. ſer. xxxj. ar. j. p. iij. c.
Amor ꝓficiētiū in ſeptē diſtinguit flāmas. ſermōe. xxxj. ar. ij. p. vij. c.
Amor pfectoꝝ variº ē in diuīſis. ſer. xxxj. ar. iij.
Amor ardēs. ſer. xxxj. ar. iij. c. j.
Amor cōburēs. ſer. xxxj. ar. iij. c. ij.
Amor incēdēs. ſer. xxxj. ar. iij. c. iij.
Amor bulliēs. ſer. xxxj. ar. iij. c. iiij.
Amor triplex incipientiū ꝓficientiū ⁊ pfectorū. ſer. xxxj. in pn. et ſer. lx. i pn. Amore dei nihil adeo nccm ē aie. ſ. xxx. ar. j. c. iij.
Amore ꝯtulit nob ds ſuā diuinitatē. ſer. j. ar. j. c. j. Amore ꝯtulit nob xps aiaʒ ſuā. ſermo. j. ar. j. c. ij Amorē ꝯtulit nob xps carnē ſuā. ſer. i. ar. i. c. iij. Amori fructū vt mēs pcipiat tria ſūt ei nccia. ſ. liiij. ar. i. c. i. circa fi. Amori diui excellētie. xij. mirabiles ⁊ pncipales. ſer. iij. ptotū. Amori theſaurº ſeu mercācia. ſer. v. ptotum.
Amoris diui ſuauitas ⁊ dulcedo. ſer. iij. ar. i. c. ij. Amori diui leges. xij. ſ. v. p. iij. arti. cū eoꝝ. c. Amoris falſi fornaces ſeptē ſer. v. ar. ij. c. iij. Amori inflāmati affectº ſer. iiij. ptotū. Amoris diui gdus ſeptē ſer. xlvi. ar. iij. Amoris diui gdus. xij. ſer. lxiij. p totū. Amore dei ꝗs efficit nouº in mūdo ⁊ pegrinº hō. ſer. lx.
Amare deū valde fructuoſuʒ ē. ſer. iij. ar. iij c. ij. Amare deū ars leuis ē. ſer. iij. arti. iij. c. iiij. Amor ardētiſſimº marie mag. ſer. xlvi. Amor marie mag. cōmutatus ſer. xlvi. ar. i. Amorē magda. inflāmatº ſer. xlvi. ar. ij. Amor ad ꝓrioꝝ pacē coartās. ſer. l. ar. i. Amor ad pacē ꝓriorū reducēs. ſer. l. ar. ij. Amor ad pacē ⁊ cōcordiā ꝓrioꝝ adducēs. ſer. l. ar. iij. Uide Charitas Dilectio. Aia vt xpo glutino grē copulet duo reqrūt. ſer. xxij. in pn.
Aie triplex dignitas i gra exiſte. ſer. xxiiij. i pn. Aie fideli ds tria pcipit. ſer. lxvij. arti. i. Aiaꝝ in purgatorio ſtatº gaudia et ſuffragia. ſer. lxvi. ptotū. Uide Purgatoriū. Angelus a iohanne noluit adorari triplici de cā. ſer. xlix. ar. ij. c. i. Angeli in aia refrenāt mūdana gaudia. ſer. viij. ar. ij. c. i. Angeli refrenāt ꝯtriſtātia tēptatōs ſer. viij. ar. ij. c. ij Angeli in aia pſūptuoſa ⁊ ſpē ſtultā refrenāt. ſer. viij. ar. ij. c. iij.
Angeli etiā timores mūdanos i aiaʒ refrenāt. ſer. viij. ar. ij. c. iiij. Angeli iuſtos ꝓtegūt ne ruāt in crimina. ſer. viij. ar. iij. c. i.
Angeli defenſant bonos ne aduſitate frangant. ſer. viij. ar. iij. c. ij. Angeli ꝯtēplatiuos cuſtodiūt. ſer. viij. ar. iij. c. iij. Angeli ſtatū iuſtoꝝ ꝓtegūt ⁊ ꝯſeruāt. ſer. viij. arti. iij. Angeli tēptatiōes noxias refrenāt p oppoſitas inſpiratiōes. ſer. viij. ar. ij.
Annº āni tres grē. ſer. xix. ar. ij. Annuā ſpūaliū donoꝝ. ſer. xix. ar. ij. c. i. Annus tpaliū bonoꝝ. ſer. xix. ar. ij. c. ij. Annus terribiliū cōminationū. ſer. xix. ar. ij. c. iij.
Annº durarū flagellationū. ſer. xix. ar. ij. c. iiij. Ars facilis ſiue leuis ē amare deuʒ ſer. iij. ar. iij. c. iiij. Artifex ſiue artifices vbi mercatores Aſtra ꝗd poſſint vel nō poſſint. ſer. viij. ar. i. c. ij. Aſtra hōis volūtatē nec cogē nec neceſſitare pñt. ſer. viij ar. i. c. ij. Aſtroꝝ indicia qnqꝫ ſunt vera vel falſa ex demonū malicia vel hoiuʒ culpa. ſ. viij. ar. i. c. ij. Auctoritas duplex polytica ⁊ yconomica. ſer. xxxij. ar. i. c. iij.
Auctē publica fit rex ⁊ dñioꝝ trāſlatio. ſer. xxxij. ar. ij. Auis ď nidō euectā fit magis domeſtica ſer. pemiali. ar. ij. c. ij.

b **Eatiſſima virgo maria.**
Btiſſime vgis marie triplex ſtatº ſer. li. Btiſſime vginis marie ſtatº ꝯceptiōis. ſer. li. Btiſſime vgis marie ſtatº natiuitat. ſer. li. ar. ij.
Btiſſime vgis marie ānūciatiōis ſtatº. ſer. li. ar. iij. Btiſſi. v. ma. grē qbº repleta in ꝯceptōe fuit. ſ. li. ar. i. Btiſ. v. m. grē qbº fuit repleta i natiuitate. ſer. li. ar. ij. Btiſſime marie vgis admirāda ſctificatio i ꝯceptiōe. ſer. li. ar. i. c. i. Btiſſime vgis marie triplex ſctificatio ibidē. Btiſſime marie virgis trāquillitas carnis ſub imperio rōnis. ſer. li. ar. i. c. iij. Btiſſi. v. m. pulchritudo morº libidis etiā in alijs refrenabat ⁊ ď eiº formoſitate. ſer. li. ar. ij. c. i.
Btiſſi. ma. v. ſenſus atqꝫ affectiōes ꝗta delectabant ſuauitate i deo. ſer. li. ar. ij. c. iij.
Btiſſi. v. ma. vita admirāda ⁊ exēplari. ſ. li. ar. ij. c. iiij Btiſ. ma. v. ardores ꝗtu-

oꝛ quibus poſt ꝯceptionem filij ardebat. ſ.lj.ar.iij.
Beatiſſime virginis marie noue ꝛ incomprehenſibiles gratie quibus in ꝯceptione filij repleta fuit.ſ.lj.ar.iij.c.j.
Beatiſſime.v.m. armature contra intrinſeca ꝛ extrinſeca pctā.ſ.lj.ar.iij.c.ij.
Beatiſſime virginis marie impeccabilitas ſ.lj.ar.iij.c.ij.
Beatiſſime marie virginis.ſapoꝛoſitas.ſ.lj ar.ij.c.iij.
Beatiſſime virgis marie claritas .ſerm̄ .lj. ar.j.c.j.
Beatiſſime marie virginiſ.foꝛmoſitas.ſ.lj. ar.ij.c.j.
Beatiſſime virginis marie puritas. ſ.lj.ar ij.c.ij.
Beatiſſime marie virginis vnio cū xp̄o per actionem ꝛ ꝯtemplationem.ſermo. lj.art. iij .c.iij.
Beatiſſime virginis marie gaudiū de finali ſaluatiōe ꝛ gloꝛificatione atq̧ eius ſecuritate.ſ.lj.ar. iij. c. iiij.
Beatiſſime virginis marie excellētie ꝛ alia pulchchꝛa plura ſer.lj.ar.iij.c.iiij.
Beatiſſime virginis marie puelle myſtice duodecim.ſ.xlviij.ar.ij.
Beatiſſima virgo q̄ lumine in vtero matꝛis fuerit illuſtrata.ſ.lj.ar.j.c.ij.
Beatiſſime virginis ꝛ ioh̄.bap .differentia luis.ſ.lj.ar.j.c.ij.
Beatiſſima maria virgo vſum rationis habuit in vtero mr̄no.ſ.lj.ar.j.c.ij.
Beatiſſima virgo maria q̄ta charitate ardebat in vtero matris tam ad deuz q̄ etiam ad ꝓximū.ſ.lj.ar.j.c.ij.
Beatiſſima maria v̄go fuit imaculata ꝓpter tria.ſer.lj.ar.ij.c.ij.
Beatiſſima v̄go maria ꝯſenſu conceptiōis plus omnibus creaturis meruit. ſermo..lj ar.iij.c.j.
Beatiſſima maria virgo peccare non potuit ꝛ q̄re.ſ. lj.ar.iij.c.ij.
Beſtia. Beſtiam adoꝛare vt dicit Johānes in apocalypſi quomodo vel qualiter intelligat.ſ.xxij.ar.j.c.j.
Blaſphemia. Blaſphematio impia dei et ſctōꝝ ꝛ eius pena.ſ.xviij.c.j.

Charitas eſt conſumatio c v̄tutum.ſermo ꝓemiali.arti.iij. c.iij.
Charitas ē radix foꝛma finis vinculum ꝛ complementum perfectionis.ſermo.lxj. ar.iij.
Charitas dicit̃ regina.ſ.ij.ar.j.
Charitas pꝛodeſt etiam abſq̧ eloquentia ꝛ magna ſcientia.ſ.ij.ar.j.c.j.et.ij.
Charitas p̱ aurum deſignatur. ſerm̄.ij.articu.iij.
Charitas ceteris donis durabilioꝛ eſt. ſermo.ij.ar.iij.
Charitas etiam in malis ꝓficit quinq̧ gradib⁹.ſ.ij.ar.ij.c.j.
Charitatis triplex ſtatus. ſermo. lxj .ar.iij.
Charitas triplex actus ibidē.
Charitatis mandatuʒ excedit potentia ꝛ v̄tute alia.ſ.ꝓemiali.ar.iij.c.iij.
Charitatis oꝛigo .ſ.j. in p̄n.
Charitatis laus.ſ.ij.in p̄n.
Charitatis neceſſitas.ſ.ij. ar.j.
Charitatis varietas.ſ.ij.ar.ij.
Charitatis gradus quibus pꝛoficit in malis ſ.ij.ar.ij.c.j.et.ij.
Charitatis gradus quo ad pꝛofectuʒ in bonis.ſer.ij.ar.ij.c. iij.
Charitatis excellētie.ſer.iij.ꝑtotū.
Charitatis amoꝛis ac dilectionis differentia ſer. iij. in p̄n.
Charitatis ſeptem falſi foꝛnaces. ſermo .v. ar.ij.c.iij.
Charitatis oꝛigo ꝛ q̄tum deus dilexit nos ꝛ quibus modis poſſum⁹ acquirere charitatem ꝛ ꝯuerſionē ſcđm diuerſos hoium ſtatus.ſer.j.ꝑtotum.
Charitatis laudes mirabiles ꝛ ōclaratio charitatis ex ep̄la pauli.j.Coꝛ.xiij.ſer.ij.ꝑtotū.
Charitatis duodecim pꝛincipales excellentie.ſer.iij.ꝑtotū.
Charitatis ardentiſſimi inflammati affectus plures.ſer.iiij.ꝑtotū.
Charitatis diuine thezaurus ꝛ mercancia ꝛ leges que obſeruande ſunt in emptione ꝛ q̧ charitas non pecunijs ſed peccatis ꝛ criminibus emitur.ſer.v.ꝑtotū.
Charitas durabit in patria cum ꝓphie euacuabunt̃ lingue ceſſabunt ſcientia deſtruetur.ſer.ij.ar.iij.c.j.et.ij.
Charitas in patria durabit cum ceſſent dona alia neceſſaria ad ſalutem. ſer.ij.ar.iij. c.iij. Vide Amoꝛ Dilectio.
Cambium. Cambioꝛum varietas.ſermone xxxix.ar.iij.
Campſoꝛia ars quomodo ſit inuenta. ſermo.xxxix.ar.iij.c.j.
Campſoꝛia ars quomodo ſit neceſſaria ibidem.
Campſoꝛia ars quomodo ſit licita cum ſuis dubijs.ſermo.xxxix.ar.iij.c.j.
Cambia realia quomodo tripliciter variāt̃. ſer.xxxix.ar.iij.c.ij.
Cambia caſualia ꝛ foꝛtuita que ſicca nuncupantur an ſint licita.ſer.xxxix. ar.iij.c. iij.
Cauſa multiplex quare homines iudicia dei et flagella de pꝛoximo non cognoſcunt.ſ. xx.arti.j.ij.et. iij.
Cellarium dei quadruplex.ſer.xxij.ar.j.c.ij
Circumſpectio triplex neceſſaria ad ſalutem ad quam quilibet obligatur.ſermo.xxiij. ar.j.et trib⁹.c.ſeq̄n.
Concoꝛdia vide in parcere.
Confidentia. Confidentiam pꝛecipit deus.
Cōfidētia ex trib⁹ oꝛiginē hʒ.ſ.lxvij.ar.j.c.j ſer.lxvij.ar.j.c.j.
Confeſſio eius oꝛigo ꝛ poteſtas clauiū atq̧ quando licet eam retardare vel reiterare ꝛ de duodecim fructibus eius admirandis. ſermo.xxvij.
Confeſſio quid ſit.ſer.xxvij.ar.j.c.j.
Confeſſio triplex ibidem.
Confeſſio a triplici auctoꝛitate oꝛiginē ſumpſit.ſer.xxvij.ar.j.c.ij.
Confeſſio q̄re ſit vocalit̃.ſ.xxvij.ar.j.c.ij.
Confeſſio non eſt retardanda.ſermo.xxvij ar.ij.c.j.
Confeſſio differenda non eſt pꝛopter duodecim rationes ibidem.
Confeſſio in quibus caſibus ſit reiteranda. ſer.xxvij.ar.ij.c.ij.
Confeſſio mentem illuminat tripliciter.ſer. xxvij.ar.iij.c.j.
Confeſſio quaſi curia dei eſt. ſermo.xxvij. ar.iij.c.ij.
Confeſſio quattuoꝛ continet ſuauitates.ſermo.xxvij.ar.iij.c.ij.
Confeſſio a moꝛte reſuſcitat. ſermo. xxvij. ar.iij.c.iij.
Confeſſio a demone liberat.ſermone.xxvij ar.iij.c.iiij.
Confeſſio a moꝛtalibus ꝛ venialib⁹ animaʒ purgat.ſer.xxvij.ar.iij.c.v.
Confeſſio generalis duplex ibidem
Confeſſio hominem cum deo pacificat. ſer. xxvij.ar.iij.c.vj.
Confeſſio conſcientiam alleuiat. ſermone. xxvij.ar.iij.c.vij.
Confeſſio eſt cauſa remiſſionis peccatoꝛum ſermo .xxvij.ar.iij. c.ix.
Confeſſio confuſio eſt diaboli.ſermo. xxvij ar.iij.c.viij.
Confeſſio facit quandoq̧ de attrito contritum.ſer.xxvij.ar.iij.c.ix.
Confeſſio quomodo etiam ſit quandoq̧ ſatiſfactio.ſer.xxvij.ar.iij.c.x.
Confeſſio eſt gratie augmentatio. ſermone xxvij.ar.iij.c.xj.
Confeſſio augmentat dei gloꝛiam ꝛ laudeʒ ſer.xxvij.ar.iij.c.xij.
Confeſſoꝛis poteſtas atq̧ clauium. ſermo. xxvij.ar.j.c.iij.
Confeſſoꝛis qualis eſſe debet diſcretio i examine confitentiū.ſer.xxvij.ar.ij.c.iij.
Confeſſionis neceſſitas.ſer.xxvij.ar.ij.
Confeſſionis vtilitas.ſer.xxvij.ar.iij.
Confiteri ſemel in anno quilibet tenetur ꝓpter octo rationes etiā ſi non habeat moꝛtalia.ſer.xxvij.ar.ij.c.j.
Confiteri in quibus caſibus quis ſtatim tenetur ibidem.
Cognitio euentuum myſterioꝝ artium liberalium ꝛ diuinoꝛum.ſer.ij.ar.j.c.ij.
Cognitionis obligatio triplex neceſſaria ad ſalutem.ſer.xxiij.ar.ij.
Cognitionis hic ꝛ in patria differentia.ſer. ij.ar.iij.c.ij.
Conſcientia bona ꝛ mala atq̧ de duodecim eius oꝛnamentis necnon ꝛ de duodecim defoꝛmitatibus ꝯſcientie male.ſ.liij.
Conſcientie figuratio vniuerſalis. ſermo. liij.ar.j.c.j.et.ij.
Conſcientia erronea q̄ti ſit criminis multipliciter demonſtratur.ſ.liij.ar.ij.c.ij.
Conſcientia erronea ſeptem gradibus ruit in ꝓfundum.ſ.liij.ar.ij.c.iij.
Conſcientia mala de peccato coꝛdis a ſyndereſi ꝯfundit̃.ſ.liij.ar.iij.c.j.
Conſcientia mala a ſyndereſi de peccato oris atq̧ operis repꝛehendit̃.ſermo.liij.arti.iij c.ij.et.iij.
Conſcientie ſyndereſis ꝛ legis naturalis differentia.ſ.liij. ar.j.c.ij.
Conſcientie deſcriptio.ſ.liij.ar.j.c.ij.
Conſcientia quadrupliciť diffinitur. ſermo liij.ar.j.c.iij.
Conſcientie decoꝛ ꝛ foꝛmoſitas.ſermoe.liij. articu.ij.
Conſcientie duodecim oꝛnamenta. ſermo. liij.ar.ij.et p̱.iij.capl̃a.
Conſcientie pꝛaue turpitudo. ſermone. liij. articu.iij.
Conſcientie pꝛaue duodecim defoꝛmitates ſermo.liij.ar.iij.p̱.iij.c.
Conſcientie pꝛaue triplex ſtatus ꝛ de exceccatione illuminatione atq̧ refoꝛmatione ei⁹ ſermo.liiij.
Conſcientie male ſtatus triplex.ſ.liiij.ar.j.
Conſcientie cecitas ꝛ de ſeptem ſigillis quibus anime peccata clauduntur ne ea vide

at aut intelligat.ſ.liij.ar.j.c.j.
Conſcientie extremitate ſcilicet q̄ eſt nimis larga aut ſtricta.ſ.liij.ar.j.c.ij.
Conſcientie obcecate ſeptem ſigillorum apertio per ſeptem gratias oppoſitas.ſermone liij.ar.j.c.iij.
Conſcientie male ſtatus reprehenſionis.ſ.liij.arti.ij.
Conſcientie error vnde ſumit initium.ſermo.liij.ar.ij.c.j.
Conſcientie nomen vnde habeat originem ibidem.
Conſcientie ſtatus confuſionis.ſermo.liij.articu.iij.
Conſcientiam erroneam arguit ſyndereſis ſermo.liij.ar.ij.c.iij.
Conſtellatio duplex ſiue influentia ſuperiorum ſuper naturam humanā nihil tamen agere poſſunt in anima.ſ.viij.ar.j.c.ij.
Contemptus temporaliū.ſ.lxiij.ar.j.c.j.
Contemptus ꝓpriorum operum tanq̄ inutilium.ſermo.lxiij.arti.ij.c.ij.
Conuerſio. Conuertunt̄ tria genera hominum de amore mundi ad amorem dei.ſermo.j.arti.iij.
Conuertunt̄ peccatores tripliciter ad verbum dei.ſ.j.ar.iij.
Conuertuntur quidam per cognitionē culpe ſetentis.ſ.j.ar.iij.c.j.
Conuertunt̄ quidam per dilectionē diuine miſericordie allicientis.ſermo.j.ar.iij.c.ij.
Conuertuntur quidam per timorem diuine iuſticie.ſ.j.ar.iij.c.iij.
Conuertunt̄ quidam per reprehenſiões et cōminationes ibidem.
Cor in preda accipiter ſolum requirit.ſermo.j.ar.j.c.iij.
Cordis figura et pulchra eius deſcriptio.ſermo.j.ar.j.c.iij.
Cor per thuribulum aureū deſignatur ibidem.
Cor ſolum ſuper omnia deus requirit. et de hoc exemplū valde notabile.ſ.j.ar.j.c.iij
Correctio ſiue correptio fraterna quādo q̇s ad eam obligatur atq̄ de triplici correctione fraterna filiali et paternali ſiue maiorū equalium et minorum.ſ.xxviij.
Correptio fraterna quid ſit et quare dicitur fraterna et non hōis.ſ.xxviij.in p̄n.
Correptio fraterna vt bene fiat tria requiruntur in corrigente.ſ.xxviij.ar.j.c.j.
Correptio fraterna vt obliget requiruntur tria in delinquente.ſ.xxviij.ar.j.c.ij.
Correptio ꝓpter tria obmitti poteſt.ſermo.xxviij.ar.j.c.iij.
Correptio triplex.ſ.xxviij.ar.ij.
Correptio paternalis poteſt eſſe triplex.ſermo.xxviij.ar.ij.c.iij.
Correptio pūitiua que ſit ſiue ꝯmiſſiua aut dimiſſiua.ſ.xxviij.ar.ij.c.iij.
Correptio emendatiua que ſit ibidem.
Correptionis fraterne obligatio.ſermone xxviij.ar.j.
Correptionis fraterne triplex eſſe debet diſcretio.ſ.xxviij.ar.j.
Correptionis fraterne modus triplex.
Correptionis fraterne triplex fructus.ſermo.xxviij.ar.j.c.j.
Correptionis caſus vbi tria ꝯcurrūt ibidē
Corripere quando quis tenetur proximū ſermo.xxviij.ar.ij.c.j.
Corripere volens fratrem tria debet ꝯſiderare ibidem.
Corripere quō ſubdite debent prelatū ſuū ſermo.xxviij.ar.ij.c.ij.
Corripe debet p̄latus ſubditum tripliciter.ſermo.xxviij.ar.ij.c.iij.
Corripe ſiue corrigē aliū cū pctō pctōre pōt q̄n q̄ mortalit̄ et h ꝓpt̄ tria.ſ.xxviij.ar.iij.
Corrigens ꝓximū quādo non peccet.ſ.xxviij.ar.iij.c.iij. ꝯc.ij.
Corrigēs p̄dicator ſiue corripiēs cū pctō q̄n ꝯpeccet ibidē.
Corripe tenet̄ hō ſiue bonꝰ ſiue malus ꝓximū ꝓpt̄ tria.ſ.xxviij.ar.iij
Corrigētl ſiue corripiētl q̄lꝫ eſſe ꝯc.j. cōditio.ſ.xxviij.ar.iij.
Cōtractꝰ. Tractatꝰ de ꝯtractibꝰ.ſ.xxxij.et ſeq̄n.
Cōtractꝰ oīs ſumit originē aut ex origīe dominiorum vel rerum diuiſiōe trāſlatī p̄ſcriptī vſurpatī donatī cōmodatī ꝯmutatī et ꝯſimilibꝰ
Cōtractꝰ vn̄ oriat̄.ſ.xxxij.ar.iij.c.ij. ·ſ.32
Contractꝰ quō diffinit̄ ibidem.
Cōtractꝰ triplex ſiue variꝰ.ſ.xxxij.ar.iij.c.ij
Contractus trāſlatiōis.ſ.xxxij.ar.ij.
Cōtractꝰ ꝯmutatiōis rerum.ſ.xxxij.ar.iij.c.iij
Cōtractuū terminꝰ ſolutiōis triplex.ſ.xxxiij
Cōtractuū terminꝰ ſolutiōis ex gr̄a et meritoriꝰ.ſ.xxxiij.ar.j. in p̄n.
In ꝯtribꝰ q̄n vēdi poſſit tp̄s vel nō.ſ.xxxiij
In ꝯtribꝰ quō iura rerum emi poſſint minꝰ p futuro et licite q̄ſi p̄ſentialit̄ exhiberent̄.ſ.xxxiiij.ar.j.c.ij. ar.j.c.j.
In ꝯtribꝰ rē plꝰ vēdē vel minꝰ emē ꝓpt̄ tp̄s q̄ tūc valeat lꝫ q̄n nō ex malicia ꝯhētiū ſ ex ꝓp̄a nā ꝯtrꝰ ꝓcedit et ponūt̄ plēs caſus.ſ.xxxiiij.ar.j.c.iij.
Cōtractꝰ termi vite.ſ.xxxiiij.ar.ij.
Cōtractꝰ ſiue redditꝰ p̄diales ad vitā an ſint licite et abſq̄ vſura cū ſuis obiectiōibꝰ ꝯtriſ ſermo.xxxiiij.ar.ij.c.j.
Cōtractꝰ hereditatū predialiū qualis eē debeat.ſ.xxxiiij.ar.ij.c.ij.
Contractus quadrupliciter vitiatur.ſermo xxxiiij.ar.ij.c.iij.
Contractꝰ vt ſit licitus ꝯſiderare oportet p̄cium iuſtificatū et limitatū et precium augmētatum ſiue multiplicatū necnon preciū minoratum rei vendibilis.ſermo.xxxiiij.art.iij.p iij.capl'a.
Contractuſ rei venalis taxari non debet ſm valorem vtilitatis ementiū.ſ.xxxv.ar.ij.
Contractus rei venalis ſm valorem vtilitatis ementis malus eſt et hoc ratione nequitie talis etiam ꝯtractuſ eſt contra omne bonum ratione iuſticie.ſ.xxxv.ar.ij.c.j.et.ij.
Contractus taxari debet ſm modum a communitatibꝰ ciuilibus factam.ſermo.xxxv.arti.ij.c.iij.
Contractus de ſoccidis animaliū.ſ.xl. In ꝯtractu de ſoccidis quedā notāde ſunt ꝯſiderationes ibidem in p̄n.
Contractus de ſoccidis ouiū quattuor caſus liciti.ſ.xl.ar.j.c.j.
Contractus de ſoccidis ouiū caſus tres liciti.ſermo.xl.ar.j.c.ij.
Contractus de ſoccidis ouiū tres alij caſus liciti.ſermo.xl.ar.j.c.iij.
Contractus de ſoccidis boum et quattuor caſibus licitis.ſermo.xl.ar.ij.c.j.
Contractus de ſoccidis boum caſus tres liciti et tres illiciti.ſ.xl.ar.ij.c.ij.et.iij.
Contractus de ſoccidis ouiū et boum vario modo fiunt.ſ.xl.ar.iij.
Contractus apud varios noīe vario nominantur. Nam apud florentinos noīantur mons: apud venetos impreſtita.ſermone xlj.in p̄n.
Contractus vſurarius an ſit in aliquo caſu ꝯceſſus vel permiſſus a iure et an liceat aliquid recipere vltra ſortem ratione damni preteriti preſenti vel futuri.ſermo.xliij.articu.j.per totum.
An in tali ꝯtractu liceat recipere aliquid vltra ſortem ratione lucri.ſermo.xliij.articu.ij.per totum.
Sed recipere aliquid vltra ſortem ratione triplicis debiti non eſt vſura.ſermo.xliij.ar.iij.per totum.
Contractus mutui quomodo ſit vſura.ſer.xxxvij.ar.j.c.ij.
In contractu mutui non licet aliquid recipere vltra ſortem.ſ.xxxvij.ar.j.c.iij.
Contractus vſurarij qualem culpam habeant annexā.ſ.xxxix.in p̄n.
Contractus quando ꝓpter dubium vel periculum ab vſura excuſetur.ſ.xxxix.ar.j.
Contractum quando periculum capitalis ſ lucri excuſet notandi ſunt caſus quattuor ſermo.xxxix.ar.j.c.j.
Contractus ſecuritatis mercanciarū quando ſit vſurarius vbi tres ſunt notande ꝯſiderationes ſiue ſecuritates.ſermo.xxxix.art.j.c.iij.
Contractus varij quando ſint liciti.ſermo.xxxix.ar.ij.
Contractus locationis an ſit licitus.ſermo.xxxix.ar.ij.c.ij.
Contractus emptiōis et cōmutatiōis ſi ſint liciti.ſ.xxxix.ar.ij.c.j.
Contractus ſocietatis an licitus ſit.ſermōe xxxix.ar.ij.c.iij.
Contractus cōmiſſionis an poſſit eſſe licitus ſermo.xxxix.ar.ij.c.iiij. Uide Cambiū Mercantiam Mutuū Uſuram
Cōmunia omnia erant in ſtatu innocentie.ſermo.xxxij.ar.j.c.j.
Corona glorie ꝑſeuerantiū in bono cū duodecim lapidibus precioſis.ſermo.lxvij.arti.iij.per totum.
Credere abſq̄ ſignis et euidentijs magni vigoris amoris atq̄ luminis perfectio eſt.ſ.xiij.ar.j.p tria capl'a.
Credere tenetur humanus intellectuſ abſq̄ abſq̄ ſignis et ꝓbatiōibꝰ et tanq̄ miles chriſti ꝯtraria expugnare ſummāq̄ deo reuerentiam exhibere.ſermo.xiij.arti.ij.p tria capitula.
Credere nolens ſine ſignis et ꝓbationibus ſimilis eſt viatori infirmo venditori incredulo atq̄ pugnatori inualido.ſermo.xiij.arti.iij.p tria capl'a.vide vbi fides.
Crudelitas criminoſi fugat miſericordiam dei.ſermo.xxxiiij.in p̄n.
Crux crucis laudes bñficia vtilitates et fructus.ſermo.lvj.par.iij.p̄ncipali per quattuor articulos et eorum capl'a.
Culpa mortalis infinite eſt malicie.ſermo.xij.arti.j.c.j.
Culpe ac ſupplicia permanent in damnatis ſermo.xij.ar.j.c.ij.
Damnatio. Dānati eternaliter puniunt̄ et inconueniens eſſet deo eos eternalit̄ non punire.ſermo.xij.ar.j.c.iij.
Damnati in infinitum obligantur deo ideo in infinitum puniunt̄ ibidem.c.iiij.
Damnati in infinitum debent cruciari propter in infinitas gratias a deo receptas.ſ.xij.arti.ij.c.j.

Tabula alphabetica

Damnati propter infinitatē contumelie deo illate eternaliter cruciari debent. Sermo. xij.ar.ij.c.ij.
Damnati ratione magnificētie dei eternaliter debent cruciari.ſ.xij.ar.ij.c.iij.
Damnati ſicut ex iuſticia eternaliter cruciātur. Sic iuſti ex miſericordia eternalit̄ premiantur.ſ.xij.ar.ij.c.iiij.
Damnati ſicut naturaliter inclinantur ad eternum bonū ſic peccando eternalit̄ puniuntur.ſ.xij..ar.iij.c.j.
Damnati penas quibus cruciant̄ vniuerſitas rerum indicat eſſe eternas.ſermo.xij. arti.iij.c.ij.
Damnati cruciantur eternalit̄ ratione vtilitatis electorum.ſermo.xij.ar.iij.c.iij.
Damnati debent cruciari eternalit̄ ratione iocunditatis beatoꝝ.ſ.xij.ar.iij.c.iiij.
Damnatoꝝ pena erit ſm̄ q̄titatem culparū ſermo.xxij.ar.j.c.iij.
Damnatoꝝ pene mentales que ſint.ſermo. xxij.arti.j.
Damnatoꝝ pene corporales que ſint.ſerm̄. xxij.arti.ij.
Damnatoꝝ cruciatus multiplex. Sermo. xxij.arti.ij.c.j.
Damnatoꝝ multiplex confuſio. Sermone xxij.arti.ij.c.ij.
Damnatoꝝ ſuppliciorꝝ cōmunicatio.ſermo. xxij.arti.ij.c.iij.
Damnantur impij ſine requie ex imprudēti ſtulticia.ſermo.xxij.ar.iij.c.j.
Damnari impios in eternū neceſſe eſt ꝓpt eorum neqtiam.ſ.xxij.ar.iij.c.ij.
Damnare impios eſt de pulchritudine iuſticie dei.ſ.xxij.ar.iij.c.iij Vide Infern⁹
Deſiderium per rhete deſignatur. Sermo. lxij.in ꝑncipio.
Deſiderium triplex.ſcilicet naturale virtuale ⁊ criminale.ſ.lxij.in ꝑn.
Deſiderium naturale triplex.ſ.lxij.ar.j.
Deſiderium nature incorrupte. Sermone lxij.arti.j.c.j.
Deſiderium nature corrupte. Sermone. lxij.arti.j.c.ij.
Deſiderium libere nature.ſ. lxij.ar.j.c. iij.
Deſiderium virtuale.ſ.lxij.ar.ij.
Deſideriū virtuale in potentia rationali.ſ. lxij.arti.ij.c.j.
Deſideriū virtuale in potentia ꝯcupiſcibili ſermo.lxij.arti.ij.c.ij.
Deſiderium virtuale in potentia iraſcibili. ſermo.lxij.ar.ij.c.iij.
Deſideriū criminale per ꝙ anima fornicatur criminalit̄ a deo.ſ.lxij.ar.iij.
Deſiderio criminali fornicat̄ intellect⁹ per curioſitatem.ſ.lxij.ar.iij.c.j.
Deſiderio criminali fornicat̄ vis ꝯcupiſcibilis per voluptatē.ſ.lxij.ar.iij.c.ij.
Deſiderio criminali fornicat̄ vis iraſcibilis per idolatriam ibidem.c.iij.
Deſiderio criminali mens humanus multipliciter cōmittit idolatriā.ſ.lxij.ar.iij.c.iiij.
Deſiderium celeſtium.ſ.lxiij.ar.j.c.ij.
Deſiderium diſſolui ⁊ eſſe cum chriſto.ſermo.lxiij.arti.j.c.iiij.
Defunctus vide Anima Infernus Dānatio Purgatoriū.
Detractio execranda ⁊ eius origine atq̧ nequiſſimis modis illius necnon ⁊ de peccato eorum qui detractores audiunt.ſ.xxix
Detractio quid ſit.ſ.xxix.in ꝑn.
Detractio habet tres peſtilentes ꝯditiones radicales.ſ.xxix.ar.j.
Detractio ex ſuperbia ſumit originem ⁊ de tribus filiabus eius.ſ.xxix.ar.j.c.ij.
Detractio etiam initiū habet ex crudelitate ſermo.xxix.ar.j.c.iij.
Detractio prodeſt iuſtis nam inde illuminātur.ſermo.xxx.ar.ij.c.j.
Detractio bonis qn̄q̧ oportuna eſt ad humilitatem.ſer.xxx.ar.iij.par.iij.eiuſdem arti.c.j.
Detractio iuſtoꝝ ſignum eſt ꝙ honorandi ſunt apud deum.ſermo.xxx.arti.iij.par. iij.eiuſdem ar.c.iij.
Detractionis ꝓceſſus.ſ.xxix.ar.j.
Detractionis ortus.ſ.xxix.ar.j.c.j.
Detractionis ſucceſſus ibidem.
Detractionis operatio nequiſſima triplex ſermo.xxix.ar.ij.
Detractionis modi ſeptem ibidem.
Detractionis modus occultatiu⁹ quo malicioſe occultat bonū alteri⁹.ſ.xxix.ar.ij.c.j
Detractionis modus negatiuus quo negat bonū alterius ibidem.c.ij.
Detractionis modus deprauatiu⁹ quo bonum alterius in malum ꝯuertit. Sermo. xxix.ar.ij.c.iij.
Detractionis modus venenatiu⁹ ſiue intoxicatiuus quo mala miſcent̄ bonis.ſermo xxix.ar.ij.c.iiij.
Detractionis modus publicatiuus quo ſecreta contra ordinem charitatis publicantur.ſ.xxix.ar.ij.c.v.
Detractionis modus augmētatiu⁹ ſiue aggrauatiuus ibidem.c.vj.
Detractionis modus inuentiuus falſa crimina imponendo.ſermo.xxix.ar.ij.c.vij.
Detractionis auditores in q̄to ſint periculo.ſermo.xxix.ar.iij.
Detractionis vitij ſeptem ſunt remedia.ſer xxix.arti.iij.c.j.
Detractionis auditores adminus in mente ꝯtaminant̄ ibidem.c.ij.
Detractionis participatiōe peccat homo tripliciter.ſermo.xxix.ar.iij.c.iij.
Detractionis malum inumera parit vitia. ibidem.
Detractiōis conditio ⁊ permiſſio necnō reparatio atq̧ de duodecim remedijs quib⁹ vti debent hi quibus detrahit̄.ſerm̄.xxx.
Detractionis reꝑatio.ſermo.xxx.ar.iij.
Detractionis remedia. ſermo. xxx.arti.iij. per tres partes eius ꝑncipales.
Detractor aſſilatur draconi propter tria.ſermo.xxx.arti.j.
Detractor excecatur in intellectu ibidē.c.j.
Detractor extemeritate aliena iudicat.ſerm̄. xxx.arti.j.c.ij.
Detractoris mentis elatio. ſmone. xxx.arti.j.c.ij.
Detractoris duritia ⁊ obſtinatio. ſermone xxx.arti.j.c.iij.
Detractores rabidis canibus aſſilantur ꝓpter nouem.ſermo.xxix.ar.j.c.ij.
Detractores vtuntur triplici lingua venoſa ſermo.xxix.arti.j.c.j.
Detractores ꝑſeuerantia iuſte vite obmuteſcere facit.ſermo.xxx.art. iij. prima parte eiuſdem arti.c.j.
Detractores ſcire nolle vel audire ex dei munere eſt.ibidem.c.iij.
Detractores patienter ſunt tolerandi exemplo chriſti ibidem.c.iiij.
Detractores iuſtis qn̄q̧ ſunt neceſſarij.ſermo.xxx.ar.iij.par.iij.eiuſdem ar.c.ij.
Detrahere deus permittit iuſtis ꝓpter tria ſermo.xxx.arti.ij.
Detrahere permittit deus iuſto vt amplius in iuſticia roboretur ⁊ magis inflammet̄. ſermo.xxx.ar.ij.c.ij.et.iij.
Detractorib⁹ nulla debet adhiberi credulitas.ſermo.xxx.ar.iij.prima par. eiuſdem arti.c.ij.
Detractorib⁹ omēs debent illudere. ſerm̄. xxx.arti.iij.
Detractorib⁹ qn̄q̧ eſt reſiſtendū. ſer. xxx. ar.iij.par.ij.eiuſdem ar.c.j.
Detractori qn̄q̧ cōpatiendū eſt ibidē.c.iiij.
Detractiōes homo innocens exemplo Iob minime curare debet.ſermo.xxx.ar.iij.par. ij.eiuſdem arti.c.ij.
Detractiōes minime curat habens teſtimonium dei ⁊ ꝯſcientie ibidem.
Detractiōes exemplo chriſti boni pro nullo reputare debent ibidem.c.iij.
Detractiōes oblocutoꝝ magno animo ſpernende ſunt.ſermo.xxx.ar.iij.par.iij.eiuſdem arti.c.iiij.
Deus tria ſibi reſeruat.ſermo.l.ar.j.c.ij.
Differentia inter pati ſufferre ⁊ ſuſtinere.ſ. ij.ar.ij.c.iij.
Dilectio dei.
Dilectionis exemplum.ſer.lxvij.in ꝑn.
Dilectionis iter ibidem.
Dilectionis modus ibidem. vide Amor Charitas.
Dilectio proximi.ſermo.vij.ꝑ totum.
Dilectio ꝓximi quo amore diligi debēt omnes tam amici q̄ inimici atq̧ in quibus neceſſitatib⁹ ex precepto vel conſilio ꝓximis ſubuenire tenemur.ſermo.vij.ꝑ totum.
Dilectio proximi duplex.ſer.lx.ar.j.c.iiij.
Dilectio proximi debet eſſe vera iuſta ſancta.ſermo.vij.ar.j.per tria capl'a.
Dilectio ꝓximi ſpecialis qua tenetur omēs diligere.ſermo.vij.ar.ij.
Dilectio ſiue amor naturalis qualis ſit.ſermo.vij.ar.j.c.iij.
Dilectio ſiue amor ciuilis qualis ſit ibidem.
Dilectio paternalis vel maternalis. ſermo. lx.ar.j.c.iiij.
Dilectio ſancta quid requirat. ſermōe. vij. arti.j.c.iij.
Dilectione ꝓximi quid teneatur quis in neceſſitate extrema exiſtenti.ſermo.vij.ar.ij
Dilectione proximi in ſpūali neceſſitate tenetur quis ponere ꝓ ꝓximo vitā ꝓpriam ꝓpriam famam ⁊ ꝓpriam ſubſtantiam.ſ. vij.ar.ij.c.j.
Dilectione ꝓximi in neceſſitate corpali tenetur quis ponere ꝓ ꝓximo ꝓpriā ſubſtantiam vitam ꝓpriam ⁊ ꝓpriam animā. ſermo.vij.arti.ij.c.ij.
Dilectione ꝓximi quō quis eadem tenetur ponē ꝓ ꝓximo in neceſſitate temporali.ſ. vij.ar.ij.c.iij.
Dilectionis proximi gradus. ſermone.vij. arti.iij.per totum.
Diligere inimicū maioris eſt meriti q̄ amicum.ſermo.l.ar. c.iiij.
Diligere inimicū an quis teneatur dilectione affectuali.ſermo.vij.ar.iij.
Diuiſio vbi Partialitas.
Dn̄ica vbi Sabbatum.

Donū lingue ceſſabit. ſermo.ij.ar.iij.c.j.
Donū ꝓphetie euacuabiť.ibidem.
Donū ſcientie deſtruetur.ibidem.
Donū diuitati ꝯtulit nob xp̄s.ſer.j.ar.j.c.j
Donauit nobis aiam ⁊ carnem ſuam. ſer-
mone.j.ar.j.c.ij.et.iij.
Dona ad ſalutem non neceſſaria non ꝑmi-
nebunt in patria.ſermo.ij.ar.iij.c.j.et.ij.
Dona ſpūalia ⁊ tp̄alia q̄ deus ꝯfert patrijs
ſermone.xix.ar.ij.c.j.et.ij.
Draco draconi detractoꝛ aſſilať. ſ.xxx.ar.j
Draconis capita ſeptē.ſ.xxix.arť.ij.ꝑ totū.
Lemoſyna. Elemoſyne
e ꝑfecte ꝯditiōes.iiij. ſ.j.ar.j.c.iij
Elementū.Elementoꝝ inouatio
poſt iudiciū generale. ſermone
xj.arti.iij.c.j.
Eloquentia ſine charitate non ꝓdeſt ad ſa-
lutem.ſermo.ij.ar.j.c.j.
Eloquentia requirit tria.ibidem.
Emptio.Emptiōis ⁊ venditiōis termin⁹ ſo-
lutiōis triplex. ſermo .xxxiiij .in ꝑn.
Emptiōis ⁊ venditiōis termin⁹ ex gr̄a me-
ritoꝛius.ibidem arti.j .vbi Contractus
Mercancia Vſura.
Enigma quid ſit.ſermo.ij.ar.iij.c.ij.
Euentus.Euentuū futuroꝝ cognitio. ſer-
mone.ij.ar.j.c.ij.
Euangeliū quid ſit.ſ.ꝑemiali.ar.iij.c.iij.
Euangeliū non diciť hiſtoꝛia ſed pars hy-
ſtoꝛie quam partē ap̄lus vocat doctrinam
ſanam.ibidem.
Euāgelica lex ſola diciť integra ⁊ ꝑfecta ho-
neſta ⁊ eterna ideo diciť lex honeſtatis lex
eterna euāgeliū eternū mādata eterna.ſer
mo.ꝑemiali.ar.iij.c.iij.
Euangeliū non recipit abꝛogationē neqꝫ ob
rogationē neqꝫ exemptionē neqꝫ diſpen-
ſationē ibidem.
Euangeliū quō vtiliter p̄diceť ⁊ q͛ chꝛiſtus
fuit pꝛimus eius p̄dicatoꝛ.ſermone ꝑemi-
ali.arti.iij.c.iij.
Excecatio.Excecat deus pctōꝛes multipliciť
vide flagellatio.
Excecationē hoīs cauſant q̄ttuoꝛ. ſermone
xx.ar.ij.ꝑ.iiij.cap̄la.
Excellentia.Excellentie diuini amoꝛis.ſer-
mone.iij.ꝑ totum.
Exemplum de quodam aſtrologo ⁊ ei⁹ mē
dacijs.ſermo.viij.arti.j.c.ij.
Exemplum de vetula nolenti parcere petē-
ti.ſermone.l.ar.iij.c.liij.
Extermiatio ⁊ flagellatio patriarū q̄ſi ſit.ſ.
xviij.per totum.
Ides que ſit viua q̄ moꝛ
f tua ⁊ quō cum opibus ⁊ ſine opi-
bus bonis viua ⁊ moꝛtua eſſe p̄t ⁊
per que indicia atqꝫ ſigna cogno-
ſci p̄t fides moꝛtua a fide viua.ſ.vj.ꝑ totū.
Fides infuſa deſuper eſt vna. ſermone ꝑe-
miali.ar.ij.c.iij.
Fides moꝛtua ex triplici inoꝛdinato amoꝛe.
ſermo.vj.ar.j.c.j.
Fides moꝛtua ex triplici tioꝛe.ſ.vj.ar.j.c.ij.
Fides etiam q̄nqꝫ ſine opere bono viua di-
citur.ſermo.vj.arti.j.c.iij.
Fides poteſt eſſe viua ⁊ moꝛtua. ſ.vj.ar.ij.
Fides triplici timoꝛe ānullať. ſ.vj.ar.ij.c.ij.
Fides viua ⁊ ſuꝑ infuſa diuinit⁹ quid ope-
retur.ſermo.vj.ar.iij.
Fides viuas noxias tenebꝛas ab anima re-
pellit tripliciť.ſermo.vj.arti.iij.c.j.
Fides tribus modis dicitur.ſ.vj. ar.iij.c.ij
Fides viua quas vires pꝛeſtet in coꝛde oꝛe
et oꝑe.ſermo.vj.ar.iij.c.iij.
Fides catholica eſt ſola ⁊ vnica ſine qua ne-
mo ſaluari poteſt q͛ oſtendiť ꝑ manifeſtas
rationes.ſermo.xxiij.
Fides triplex oſtendiť ibidem in p̄ncipio.
Fidei lumen triplici inoꝛdinata dilectiōe ex-
tinguitur.ſermo.vj.ar.ij.c.j.
Fidei lumine carens meritoꝛie oꝑatur. ſer-
mone.vj.ar.ij.c.iij.
Fidei defectus vnde ꝓueniat ibidem.
Fidei viue ⁊ moꝛtue dr̄ia.ſ.vj.ar.iij.c.ij.
Fidei differentia ſcilicet credere deum deo
et in deum ibidem.
Fidei impꝛobabilitas cōtra p̄ſumptuoſos ⁊
curioſos querēs. ſigna ⁊ miracula. ſer-
mone.xiij.per totum.
Fidei triplex circumſpectio neceſſaria ⁊ ad
quam quilibet obligatur . ſermone. xxiij.
ar.j.et capitulis ſequentib⁹.
Fidei triplex obligatio neceſſaria ad ſaluteꝫ
ad quam quilibet tenetur. ſ.xxiij.in p̄n.
Fidei cognitio triplex neceſſaria ad ſaluteꝫ.
ſermone.xxiij.ar.ij.
Fidei actus eſt credere non; tamen contra
fidem.ſermo.xxiij.ar.ij.c.j.
Fidei vere tenetur quis adhereꝛe.ibidē.c.iij.
Fidei ignoꝛantia non excuſat a damnatiō-
ne.ſermo.xxiij.ar.iij.c.j.
Fidei ſolum attribuiť opus miraculoꝛum.
ſermo.ij.ar.j.c.ij.
Fidem ſeruare fateri oꝛe atqꝫ adiplere oꝑe
eſt neceſſe.ſermo.vj.arti.iij.c.iij.
Fides q̄nqꝫ dicitur moꝛtua q̄nqꝫ ficta q̄nqꝫ
ꝓbata ibidem in fine.
Fidem ⁊ charitatē non habens triplici de cā
damnať.ſ.xxiij.ar.iij.
Fidem non habens merito eternaliť crucia-
tur ⁊ ꝓpter iuſticiam damnat⁹.ſermō.xxiij.
ar.iij.c.j.et.ij.
Filius filij ſeptē de cauſis ſunt mali .ſermō.
xvij.ar.j.ꝑ.vij.c.
Filioꝝ bonoꝝ ſeptem felicitates.ſ.xvij.arť.
ij.ꝑ vij.c.
Filioꝝ ex honoꝛatiōe parentū remuneratio
ſermo.xvij.ar.ij.
Filioꝝ maloꝝ infelicitates ſeptem. ſermoñ.
xvij.ar.iij.ꝑ totū.
Filialis timoꝛ ad deum.ſ.iiij.ar.j.c.ij.
Filialis timoꝛ triplex ibidem.
Flagella ⁊ iudicia dei de pꝛimo cur hoīes
non timeant vel cognoſcāť.ſ.xx.
Flagellatiōes dei q̄ñ ſunt populis ꝓpinq̄.
ſermo.xix.
Flagellatio ⁊ extermiatio patriarū quare ſit
ſermo.xviij.ꝑ totū.
Flagellat ⁊ excecat deus impios ꝑ viaꝫ ſub-
tractionis ꝑmiſſiōis obfuſcatiōis ⁊ impꝛeſ
ſionis.ſ.xx.ar.j.ꝑ.iiij.c.
Finis mūdi cauſa ſeu occaſio.ſ.xj.ar.j.
Foꝛnax.Foꝛnaces ſeptem falſi amoꝛis.ſer.
v.ar. c.iij.
Franciſcus.Franciſci ſancti ſtatus triplex ꝑ
fectionis.ſ.lxj.in p̄n.
Franciſci ſancti ſtigmata quid ſignificēt ibi-
dem ar.j.
Franciſci ſancti ſtigmata ex parte dei ſignāt
clementiā eligentē.ſ.lxj.ar.j.c.j.
Franciſci ſancti ſtigmata ex p̄te chꝛiſti ſign̄t
ſapientiā eligentē ⁊ qualis fuerit ſapiētia
a deo ſibi data.ſ.lxj.ar.j.c.ij.
Franciſci ſancti ſtigmata ſignant potentiaꝫ
imp̄mentē qua imp̄mit adūſarijs timoꝛē ⁊
amoꝛem filijs ibidem.c.iij.
Franciſci ſancti ſtigmata quid indicēt ex ꝑ-
te ipſius ſancti.ſ.lxj.ar.ij.
Franciſci ſancti ſtigmata indicāt ex parte ip
ſius ſancti ardentiſſimā charitatē ꝑfectiſſi-
mam ꝯfoꝛmitatē ⁊ ſublimiſſimā dignitatē
ibidem ꝑ.iij.c.
Franciſci ſancti ſtigmatū duodecim miracu
la ⁊ duodecim p̄uilegia.ſ.lxj.ar.ij.c.iij.
Franciſci ſancti ſtigmata quid ānūcient.ſ.
lxj.ar.iij.
Franciſcū ſanctū qualiter elegit diuina cle-
mentia.ſ.lxj.ar.j.c.j.
Franciſci ſancti vel alterius ſancti ſtat⁹ tri-
plices ⁊.xij.ꝑfectiōes.ſ.lx.ꝑtotā.
Fructus verbi dei.ſ.ix.ꝑtotū.
Fructus miſſe.ſ.x.ar.iij.c.iij.
Fructus mali.xij.temerarij iudicij. ſermo.
xiiij.ar.iij.ꝑ.iij.c.
Fulgura deſignant illuminationes.ſermo.
j.arti.iij.c.j.
Audiū plenū diciť pꝛo-
g pter tria.ſ.xlix.ar.iij.c.iiij.
Gaudia aiarū in purgatoꝛio.ſer.
lxvj.ar.ij.ꝑ totū.
Gloꝛia in bono ꝑſeuerātiū coꝛona videlicet
cū.xij.lapidib⁹ p̄cioſis.ſ.lxvij.ar.iij. ꝑ to.
Gomoꝛreoꝝ ſcelus ⁊ punitio.ſermo.xv.vi-
de Peccatū ʒodomie.
Gradus diuini amoꝛis ſeptem.ſermo.xlvij
arti.iij.
Gradus diuini amoꝛis ſm̄ triplicē ſtatū ho-
minis ſign̄i ꝑ.xij.lilia.ſ.lxiij.ꝑ totū.
Gradus charitatis.ſ.ij.ar.j.et.ij.
Gradus mutationuꝫ q̄nqꝫ. ſ.xlv. ar.ij.ꝑ.j.
p̄ncipali eiuſdē arti.c.j.
Gradus ſeptem ardētiſſimi ſeu inflammati
amoꝛis.ſ.iiij.ar.j.c.j.
Gradus largitatis dei ⁊ quibus largiť ſeip
ſum nobis.ſ.liiij.ꝑ.iij.ar.c.j.
Gratiarūactio multiplex.ſ.iiij.ar.j. c.iiij.
Gratiarūactio duplex iſlāmati affect⁹ ibidē.
Gratia multiplex eoꝝ qui in moꝛtali culpa
oꝑa bona faciūt.ſ.lxiiij.ꝑ totū.
Ereticus. Heretici non
h oꝑātur miracula. ſermo.ij .ar.j.
c.iij.in fine.
Homo tria mala ꝑ cibū vetitum
incurrit.ſ.liiij.ar.j.c.iij.
Homo in tribus offendi pōt.ſ. ij.ar.ij.c.j.
Homo quilibet ciuitas dici pōt q̄ttuoꝛ an-
gulos habens. ſ .viij .ar. j.c.iij.
Homo nouus ⁊ ꝑegrin⁹ in mundo efficiť ꝑ
amoꝛem dei.ſ.lx.
Hoīs ſtatus triplex ⁊ cuiuſlibet ſancti . ſer-
mo.lx.in p̄n.
Hoīs inouati ſiue incipiētis q̄drupl̄x ꝑfectio
ſermo.lx.ar.j.
Hoīs ꝓficientis q̄druplex perfectio.ſermo.
lx.arti.ij.
Hoīs perfecti q̄druplex ꝑfectio.ſ.lx.arť.iij.
Hoīs ꝓficientis pꝛudens diſcretio ⁊ oculi
duo.ſ.lx.ar.j.c.ij.
Hoīs ꝓficientis ardēs affectio ibidē.c.iij.
Hoīs ꝓficientis feruens locutio . ſermone
lx.arti.j.c.iiij.
Hoīum tria genera qui de amoꝛe mūdi ad

amorem dei ꝯuertunt.ſ.j.ar.iij.
Hoīum actus futuri p ꝯſtellacōes cognoſci
non poſſunt.ſer.viij.ar.j.c.ij.
Hoīum quattuor genera charitatē diuerſi-
mode habentia.ſ.lx.ar.ij.c.iij.
Hoīum tria genera qui ꝓpter bona opera a
deo remunerant.ſ.lxiiij.in pn.
Humanus timor.ſ.iiij.ar.j.c.ij.
Humane nature ſtatus duplex.ſermo.xxxij
ar.j.c.ij.
Humane mentis triplex ſtatus.ſermo.lx.
ar.j.c.ij.
Humana mens multipliciter cōmittit idolatri
am.ſermo.lxxj.ar.iij.c.iij.
Humanoꝝ operū tria ſunt genera.ſermōe
xxviij.in pn.
Hoīem triumphare vſq ad mortem tria fa-
ciunt.ſer.lxvij.ar.ij.
Honor de honore parentū ꝛ quare filij ſunt
mali atq inobedientes ꝛ de remūeratiōib⁹
atq flagellatiōibus bonoꝝ ꝛ maloꝝ.ſer-
mo.xvij.p totū.

Gnorantia naturalis ſe-
I ptuplex ꝛ criminalis ſimiliter ſe
ptuplex necnon ſeptem magna
mala que p ignorantiā generan
tur.ſer.xxj.p totū.
Ignorantia hoīum multiplex ibidē.
Ignorantia iuris.ſer.xxj.ar.ij.
Ignorātia diſcreta ſapiens docta ꝛ ſancta
ſermo.xxj.ar.ij.c.j.
Ignorantia inuincibilis.ſ.xxj.ar.ij.c.ij.
Ignorantia ſimplex qn̄ excuſet ibidē.c.iij.
Ignorātia difficilis ꝛ de lucidis interuallis
ſer.xxj.ar.ij.c.iiij.
Ignorantia craſſa ꝛ ſupina.ibidem.c.v.
Ignorātia affectata.ſer.xxj.ar.ij.c.vj.
Ignorātia ꝑuerſa ibidem.c.vij.
Ignorantia facti quando excuſat ſermo.xxj
arti.ij.c.viij.
Ignorantia generat ſeptem mala.ſermone
xxj.ar.iij.p.vij.c.
Ignorantia fidei non excuſat a damnatiōe.
ſer.xxiij.ar.iij.c.j.
Ignorantia ſi excuſaret multa incōuenien-
tia ſequerent ibidem.
Ignorantia neceſſarie veritatis ꝑiculoſiſſi-
ma res eſt.ſer.xlvij.in pn.
Ignorantie ſtatus naturalis.ſ.xxj.ar.j.
Ignorantie ſtatus generalis.ſ.xxj.ar.ij.
Ignorantie ſtatus criminalis.ſ.xxj.art.iij.
Ignorat homo que ſunt ante ſe poſt ſe iux-
ta ſe ſupra ſe intra ſe infra ſe ꝛ vniūſalit oīa
ſermo.xxj.ar.j.p.vij.c.
Jeſus.vide Nomen Jeſus
Imperator acta ꝯcilij Nyceni approbat.ſerm̄.
xxxviij.ar.iij.c.iij.
Impius quare eternaliter crucietur.ſer.xij.
Impioꝝ corrūpentiū iuſticiā.xij.genera.ſ.
xvj.ar.iij.c.j.ij.iij.
Impreſtita qn̄ in eis cōmittat vſura.ſerm̄.
xlj.ar.iij.p totū.
Impreſtita ad ea ponentes pecunias coac-
te poſſunt aliqd recipe vltra ſortem ꝛ h̄ tri
plici ratione.ſ.xlj.ar.j.p.iij.c.Sed ponen
tes voluntarie debent qdruplicē inte ntio
nem ꝯſiderare ibidem ar.ij.p.iiij.c.cū mi-
tis obiectionibus ꝛ ſolutiōibus earūdem
ibidem.
Infernus ꝛ pene ipſius necnon acerbitas
penarum inferni.ſ.xj.ar.iij.c.iij.
Inferni multiplex penarū differētia ꝛ diuiſi
tas ibidem.
Inferni pene ꝙ ſint eterne patet ex.xij.effi-
caciſſimis rationib⁹ ꝛ ꝙ p culpa tpali meri
to eternaliter crucient.ſ.xij.p totū.
Inferni cruciatus mētales ꝛ triplici verita-
te.ſer.xxij.ar.j.
Inferni pene erunt ſcḋm q̄ntitatē culparū ibi-
dem.c.iij.
Inferni pene corpales.ſ.xxij.ar.ij.
Infernalia ſupplicia que ſint ꝛ maxime ſcele
ratoꝝ.ſer.xxij.
Infernaliū penarū.triplex myſterium ibi-
dem in pn.
Iniuriarū remiſſio.vide Parcere inimici.
Initialis timor.ſer.iiij.ar.j.c.ij.
Inimicus.vide Parcere.
Innouatio elementoꝝ.ſer.xj.ar.iij.c.j.
Innouatio orbiū ꝛ planetarū.ibidem.c.ij.
Innouatio regni celoꝝ ibidem.c.iij.
Intellectus ſpūalium ſecretorum.ſermone
lxiij.ar.j.c.iij.
Jus nature de habēdo oīa cōmunia poſt la
pſum eſt reuocatū ꝓpter tria.ſermo.xxxij
arti.j.c.ij.
Jus nature ꝛ ius ciuile in pſcriptiōe ꝯcor-
dant.ſer.xxxij.ar.ij.c.ij.
Jus ciuile ꝛ canonicū quō ꝯcordent vel nō
ibidem.c.iij.
Juris ꝯceſſio triplex.ſ.xxxviij.ar.iij.c.iij
Jure naturali oīa ſunt cōia.ſ.xxxij.ar.j.c.j.
Jure humano dicunt ꝓpria ibidem.
Jura humana iura impatoꝝ ſunt ibidem
Judex ꝛ iudicium.Judiciū triplex.ſermo.
xj.in pn.
Judiciū generale per que ſigna poterit pre

uideri ꝛ ď ſtatu mūdi poſt iudiciū atq cru
ciatu impioꝝ.ſ.xj.p totū.
Judicij que erit occaſio vel qn̄ veriſimiliter
ſit futurū.ſ.xj.ar.j.
Judicij generalis tremēda executio.ſerm̄.
xj.ar.j.c.iiij.
Judicij tempus quib⁹ erit notum vel igno-
tum.ſ.xj.ar.j.c.iij.
Judicij ſigna p̄cedentia.ſ.xj.ar.j.c.iiij.
Judicij locus vbi erit.ibidē.
Judicij finis erit damnatio impioꝝ ꝛ glorifi
catio iuſtoꝝ.ſ.xj.ar.ij.c.iiij.
Judicij varietas ex q̄druplici genere ſigno
rum.ſ.xiiij.ar.ij.c.j.
Judicij quadruplex varietas ſuſpicionum
ſermo.xiiij.ar.ij.c.ij.
Judicij varietas ex q̄druplici genere vitio-
rum ibidem.c.iij.
Judicatur⁹ chriſtus mundū oſtendit ſe ha-
bere ſapientiam ꝛ potentiā.ſermone.xj.ar
ticu.j.c.j.et.ij.
Judicatur⁹ chriſtus cum q̄nta veniet gloria
et maieſtate ꝛ ꝙ oēs apparebūt corā eo nec
non de remūeratiōe iuſtoꝝ ꝛ punitiōe ma
lorum.ſ.xj.ar.ij.p.iij.c.
Judicantis chriſti ꝯditiones.ſermo.xix.ar.
iij.p.iiij.c.
Judicio pacto i ſtatu q̄ remanebit totū vniū
ſum.ſ.xj.c.iij.
Judicia dei tria generalia.ſ.xviij.in pn.
Judicia dei qn̄ ſunt ꝓpinqua ſeptē ſigna.ſ.
xix.ar.iij.c.iij.
udicia dei ꝛ flagellatiōes de ꝓximo cur ho
mines non timeant vel cognoſcāt.ſer.xx.
Judicia ſua deus occultat hoibus ꝓpter īq̄t
tuor abyſſus.ſ.xx.ar.iij.p.iiij.c.
Judiciū temerariū ꝛ falſum quid ſit.ſerm̄.
xiiij.p totū.
Judicij temerarij fructus mali.xij.ſermo.
xiiij.ar.iij.p.iij.c.
Judicari temere non debent que bona vel
mala fieri pſit intentiōe ſimilit nec opa ta-
lia nec finis cuiuſcūq hois ſceleſtis.ſerm̄.
xiiij.ar.j.p.iij.c.
Juſticia.Juſticiā corrūpētes duodecim ſūt
genera.ſ.xvj.ar.iij.
Juſticie corruptores ibidem.c.j.
Juſticie opatores ibidem.c.ij.
Juſticie ſubuerſores ibidem.c.iij.

Apis.Lapides precio-
l ſi duodecim corone glorie homi
nū pſeuerantiū.ſermo.lxvij.ar.
iij.per totum.
Laus dei duplex affirmatiua ꝛ negatiua.ſ.
iiij.ar.j.c.v.
Laudis dei inflāmati affect⁹ ibidem.
Lex quid ſit.ſer.ꝑemiali in pn.
Lex hebreoꝝ dicit lex dei ꝛ lex moyſi ibidē.
Lex populi quid ſit ꝛ legl triplex ſpēs ibidē
Lex eterna vnica eſt ꝛ ſola.ſermo.ꝑemiali.
arti.iij.c.j.
Lex perfecte honeſtatis.ſcilicet charitas vbi
ſit ſcripta ibidem.c.ij.
Lex euangelica ſola integra eſt ꝛ pfecta ſer-
mo.ꝑemiali.ar.iij.c.iij.
Lex honeſtatis lex eterna dicit euangeliū
chriſti.ibidem.
Lex euangelica non patit diſpenſationem
neq abrogationē ꝛc̄.ibidem.
Leges amoris diuini.ſ.v.p totū.
Lex nature dicit oīa cōia.ſ.xxxij.ar.j.c.j.
Lex nature quō poſt lapſum fuerit reuoca-
ta ꝓpter tria.ſ.xxxij.ar.j.c.ij.
Lege nature fundāt oīa iura ꝛ ab ea qlibet
ius ſumit ſuū officiū.ſ.xxxviij.ar.iij.c.iij.
Legis nature officium eſt ꝓhibere oīa vitia
et peccata ibidem.
Lex impatoris facit rem ꝓpriam.ſermone
xxxij.ar.j.c.j.
Lege poſitiua iuſta ꝛ auctētica diſtincta ſūt
dn̄ia.ſ.xxxij.ar.j.c.iij.
Leges quomodo licitam faciunt appropria-
tionem rerum ibidem.
Legem quid faciat autenticā.ſermōe.xxxij.
arti.j.c.iij.

Andatus charitatis po-
m tentia ꝛ virtute oīa alia excedit
ſermo.ꝑemiali.ar.iij.c.iij.
Magnū.Magna ſcientia abſq
charitate non prodeſt ad ſalutem.ſermōe
j.ar.j.c.ij.
Malum duobus de cauſis ꝑmittit.ſermo.
xxxviij.ar.iij.c.iij.
Maria virgo.vide Beatiſſima
Maria magdalena.Magdalene amor ar-
dentiſſim⁹.ſ.cōmutatus.inflāmatus.trāſ-
formatus.ſer.xlvj.p totū.
Magdalene amor cōmutatus quo ad tri-
plicem ſtatum.ſ.xlvj.ar.j.
Magdalene ſtatus offenſiōis quo ad tria
ibidem.c.j.
Magdalene peccatoꝝ magnitudo certitu-
do multitudo offenſio ꝛ cauſa inductiua
ad peccatū.ſ.xlvj.ar.j.c.j.
Magdalene ſtatus ꝯuſionis ex triplici dei
gratia ſe ꝯuertentis ad pctōrē ꝛ triplici vn

gento atq; triplici vngento myſtico.ſerm̃.xlvj.ar.j.c.ij.
Magdalene ſtatus ſatiſfactiõis quo ad ſeptem ⁊ quid fecerit eam ploꝛare ⁊ cur ploret atq; de triplici oſculo.ſ.xlvj.ar.j.c.iij.
Magdalene amoꝛ inflãmatus ⁊ de ſeptem flammis amoꝛis quibꝰ ardebat.ſermone xlvj.ar.ij.
Magdalene amoꝛ inſupabilis inſepabil' infatigabilis inuariabilis inſatiabilis inſociabilis atq; inacceſſibilis.ſermõe.xlvj.arti.ij.per.vij.c.
Magdalene amoꝛ trãſfoꝛmatꝰ ⁊ de cibo ſeptuplici quo paſcebaẜ in deſerto.ſermone xlvj.ar.iij.ꝑ.vij.c.
Magdalena inexplicabilẽ ſentiebat dei ſuauitatẽ in ꝯtemplatiõe eleuata ibidẽ.c.j.
Magdalena guſtare ſatagebat inſatiabili auiditate dilectum ibidem.c.ij.
Magdalenã amoꝛ tanta repleuerat ſaturitate ꝙ trãſitoꝛia abhoꝛrebat.ſermõe.xlvj.articu.iij.c.iij.
Magdalene ſtupenda amoꝛis ebꝛietas ibidem.c.iiij.
Magdalene ſecuritas i ſolitudie ibidẽ.c.v
Magdalena trãquillitate celeſti⁊ pace fruebatur.ſ.xlvj.ar.iij.c.vj.
Magdalene nihileitas ſiue ãnihilatio in ſeipſa ibidem.c.vij.
Magdalene laus ⁊ hymni de eadẽ ibidem in fine.
Magdalene ĝdus.xij.diui amoꝛis.ſerm̃.lxiij.pertotum.
Mens mentis in deum exultatio.ſermone lxiij.arti.iij.c.ij.
Mercatoꝛ atq; mercancia. Mercatoꝛes q̃modo debent eijcere ancillam ⁊ filiũ eius.ſermo.xxxiij.in ꝑn.
Mercatoꝛes triplices reipublice vtiles.ſermo.xxxiij.ar.ij.c.vj.
Mercatoꝝ ſiue artificũ abuſiões ſeptẽ verbis ⁊ factis ibidem.c.vij.
Mercatoꝝ ſiue artificũ abuſiones pondeꝝ et menſurarũ ⁊c̃.ſeptẽ ibidẽ.c.viij.
Mercatoꝝ ſiue artificũ alie ſeptẽ abuſiões ibdem.c.ix.
Mercatoꝝ ſiue artificũ maloꝝ triplex ſtudium.ſer.xxxiij.in ꝑn.
Mercatoꝛ rem defectuoſam ꝓ nõ defectuoſa vendere nõ debet.ſ.xxxv.ar.iij.c.j.
Mercatoꝛi rem mixtã ꝓ non mixta vendere non licet ibidem.c.ij.
Mercatoꝛ rem coꝛruptam ꝓ non coꝛrupta vendens peccat ibidem.c.iij.
Mercatoꝛi ac negociatoꝛi ne offendat tria ſunt neceſſaria.ſ.xxxv.in ꝑn.
Mercatio quando ſit licita ⁊ de eius abuſionibus.ſ.xxxiij.
Mercancia triplici via poteſt eſſe licita.ſermo.xxxiij.ar.j.
Mercancia via nature ꝓpter triplicẽ vtilitatem poteſt eſſe licita ibidem.c.j.
Mercancia via ſcripture ꝓbatur licita.ſer.xxxiij.ar.j.c.ij.
Mercancia via gratie an ſit licita ibidẽ.c.iij
Mercancia ex ſeptem ſit illicita.ſ.ex circumſtãtia ꝑſone cauſe tꝑis loci ꝯſoꝛtij cõmuniſ damni modi.ſ.xxxiij.ar.ij.ꝑ.vij.c.
Mercancie venales q̃ꝫto precio eſtimari debent atq; ꝯductiua obſequia ⁊ q̃ꝫta culpa ſit vendere res maculatas.ſ.xxxv.
Mercancie valoꝛ ſiue preciũ triplicẜ innoteſcit cum multis obiectionibꝰ.ſermo.xxxv.arti.j.c.ij.
Mercancia qualis eſſe debeat vt ſit licita.ſ.xxxiij.arti.iij.
Mercãciarũ coꝛruptele.ſ.xxxiij.ar.ij.c.vj.
Miſericoꝛdia ſententiã iudicis ſuſpẽdit ad penitentiã reuocat offenſas dimittit grattiam offert.ſ.xix.ar.j.ꝑ.iiij.c.
Miſericoꝛdiã dei fugat crudelitas crimmoſi.ſer.xxxiiij.in ꝑn.
Miſericodias quattuoꝛ poꝛrigit deus peccatoꝛibꝰ.ſ.xix.ar.j.
Miſſa.miſſe veneratio audiendi obligatio audiendi moduſ atq; fructus.ſermone.x.arti.iij.c.iij.
Moꝛs moꝛtis triplex genus.ſ.xix.in ꝑn.
Moꝛtalis culpa infinite eſt malicie.ſermo.xij.ar.j.c.j.
Moꝛtaliũ peccatoꝝ culpe permanent cum penis ibidem.c.ij.
Motus terre ꝯtritionem ſignificat.ſermone j.arti.iij.c.iij.
Mundus mũdi inſenſibilitas.ſermo.lxiij.arti.ij.c.iij.
Mundanus timoꝛ.ſ.iiij.ar.j.c.ij.
Mutatio mutationũ triplex gradus.ſerm̃.liiij.ar.ij.ꝑ.j.ꝑnci.c.j.
Mulier.mulieri quattuoꝛ cuſtodie ſunt neceſſarie.ſermo.xlvj.arti.j.c.j. Vide Vanitas.
Mutuũ quid ſit ⁊ quãdo homo obligatur dare gratis ⁊ de triplici intentione que occurrere poteſt in mutui datione.ſ.xxxvij.
Mutuũ cõmodum ⁊ accõmodum differũt.ſermo.xxxvij.ar.j.c.j.
Mutuũ quando quis obligatur pꝛoximo dare gratis ibidem.ar.ij.
Mutuũ danti vel poſtulanti duo ſunt ꝯſideranda.ſer.xxxvij.ar.ij.
Mutuũ tenetur quis dare vltimam neceſſitatem patienti.ſer.xxxvij.ar.ij.c.j.
Mutuũ triplex reſtat ꝯſiderandũ ibidem
Mutuũ quando quis ex pꝛecepto teneẜ dare.ſer.xxxvij.ar.ij.c.ij.
Mutuũ quibus quis teneẜ dare ibidẽ.c.iij
Mutuũ palliatum ⁊ vſurariũ lucrũ eſſe poteſt in ꝯtractu locatiõis.ſer.xxxix.ar.ij.c.ij
Mutuũ palliatum in varijs ꝯtractibus poteſt eſſe vſura.ſer.xxxix.ar.ij.
Mutuũ palliatũ in ꝯtractu emptionis ⁊ cõmutatiõis poteſt eẽ vſura ⁊ diligenẜ ꝯſiderandi ſunt hic ſex caſus.ſ.xxxix.ar.ij.c.j.
Mutuũ palliatum ⁊ vſurariũ in contractu ſocietatis quomodo fiat cum ſuis dubijs.ſermo.xxxix.ar.ij.c.iij.
Mutuũ palliatum ⁊ vſurariũ in ꝯtractu cõmiſſionis.ibidem.c.iiij.
Mutui ꝯtractus quando ſit vſura ⁊ quare in ꝯctu mutui ſi licet ſicut in locatione recipere aliquid vltra ſoꝛtem.ſermone.xxxvij arti.j.c.j.et.ij.
Mutui poteſt triplex eſſe intentio.ſ.charitatis tepiditatis ſiue defectus charitatis et cupiditatis.ſ.xxxvij.ar.iij.ꝑ.iij.c.vide Contractus Vſura Cambiũ Mercãcia

Naturalis timoꝛ.ſermone.iiij.ar.j.c.ij.
Nyceni concilij acta impatoꝛ approbat.ſer.xxxviij.ar.iij.c.iij.
Nomen ieſus glorioſum ⁊ ſeptem eius dignitates ⁊ quõ aſſiẜatur duodecim fulgurantibus radijs ſolis ac quomodo oi ſtatui ingerat gratiam.ſ.xlix.
Nomen vnde diciẜ ⁊ nomen ieſu quomodo interpꝛetaẜ ſm hieronymũ ⁊ quomodo ſoluat a peccatis ab inimicis liberet ĝtiam conferat atq; gloꝛiam largiaẜ necnon quomodo fuit ꝑnoiatum ꝑfiguratum pꝛophetatum ab angelo nunciatuꝫ a virgine reuelatum ab apoſtolis pꝛedicatũ ⁊ ab oibus veneratũ ⁊ adoꝛatum.ſermone.xlix.in ꝑncipio.
Nomen ieſu eſt refugiũ penitentiũ contra triplex malum culpe vexillum pꝛeliantiũ contra malum pugne remediũ infirmantium contra malum ꝯcupiſcẽtie ⁊ eſt ſolatium patientiũ contra malum pene.ſerm̃.xlix.arti.j.ꝑ.iiij.c.
Nomen ieſu eſt honoꝛ credentiũ ſplendoꝛ pꝛedicantiũ meritum oꝑantiũ ⁊ adiutoꝛiũ deficientiũ.ſer.xlix.ar.ij.ꝑ.iiij.c.
Nomen ieſu eſt ſuſpirium ⁊ memoꝛatiuum meditantiũ ſuffragiũ oꝛantiũ ⁊ poſtulantium guſtus ꝯtemplantiũ ⁊ gloꝛia triũphãtium.ſermo.xlix.ar.iij.ꝑ.iiij.c.
Nomen ieſu deuote meditañ q̃ꝫta dulcedine repleantur.ſer.xlix.ar.iij.c.j.
Nomen ieſu oleo compatur ibidem.
Nominis ieſu quattuoꝛ radij quo ad incipieñ.ſermo.xlix.ar.j.
Nominis ieſu quattuoꝛ radij quo ad pꝛoficieñ.ſermo.xlix.ar.ij.
Nominis ieſu quattuoꝛ radij quo ad perfectos.ſermo.xlix.ar.iij.
Nominis ieſu virtute vt quis aliquid impetret quattuoꝛ ſunt neceſſaria.ſermõe.xlix.artcu.j.c.iij.
Nominis ieſu virtute qui ad hoc afficiunẜ miſericoꝛdiã in omni aduerſitate adipiſcũtur leticiciam.ſermo.xlix.arti.j.c.iiij.
Nominis ieſu virtute pꝛedicantes fructificant.ſermo.xlix.ar.ij.c.ij.
Nominis ieſu virtute tepeſcentes ⁊ ſpũaliẜ infirmi ad feruidam reducunẜ charitatem ſermo.xlix.ar.ij.c.iiij.
Nominis ieſu admiranda ſuauitas.ſermone.xlix.ar.iij.c.j.
Nominis ieſu imenſa ſuauitas qua ꝯtemplatiui inebꝛiantur.ſ.xlix.ar.iij.c.iij.
Nomine ieſu quicquid debite petitur faciliter impetratur.ſ.xlix.ar.iij.c.ij.
Nomine ieſu gloꝛificanẜ beati in celo ⁊ nominis huius excellentia.ſ.xlix.ar.iij.c.iiij
Noticia ſiue ſcientia rerum quadruplex.ſ.ij.arti.j.c.ij.
Negociatio vide Mercatoꝛ Contractus. Vſura Mutuũ Cambiũ ⁊c̃.
Negocia que ſint que vix ſine peccato fieri poſſunt.ſer.xxxiij.ar.j.c.iij.

Obedientia pꝛompta inflammati affectus.ſermone.iiij articu.j.c.vj.
Obligatio triplex neceſſaria ad ſalutem.ſermo.xxiij.in ꝑn.
Oblocutio vide Detractio
Offenſio hominis patet in q̃nq;.ſermone ij.arti.ij.c.j.
Opera bona a deo remuneranẜ ⁊ merenẜ plures gratias ⁊ quomodo remuneranẜ facta in moꝛtali peccato vbi habes.xij.vtilitates bonas.ſermone.lxiiij.in ꝑn.
Opera bona in moꝛtali facta elongat a cri-

minibus habilitant ad virtuoſa continuant bona ⁊ ſunt ſatiſfactiua. ſermone. lxxiiij arti. j. per. iiij. c.
Opera bona in mortali facta tempus in bono occupant cum bonis aſſociant penam minuūt temporalē ⁊ temporalia bona augmentant ibidem. ar. ij. p. iiij. c.
Opera bona ī mortali facta adiutoriū contra diabolum preſtant penas purgatorij alleuiant miſericordiā dei excitant ⁊ ſi ſaluantur ꝯſequunt̄ gloriam. ſermone. lxxiiij arti. iij. p. iiij. c.
Operari bene vel bona q̄tumcunq̄ ſit peccator deſiſtere non debet ibidem in fine
Operum humanoꝝ tria ſunt genera. ſerm̄. xxxiij. in p̄n.
Operationem continuā bonorum operū precipit deus. ſermo. lxvij. arti. j. c. iij.
Operationem bonoꝝ operum ad ꝯtinuandam tria deſeruiunt genera exemplorum ibidem.
Oratio meritoria eſt quo ad iuſtos ⁊ impetratiua quo ad malos omneſ autem orare debent pro gr̄a dilectionis. ſer. j. ar. ij. c. j.
Oratio populi per meritum chriſti preſentatur. nec oratio eccleſie repellitur. Sȝ oratio virginis marie alijs eſt precellētior. ſ. j. articu. ij. c. ij.
Orationes noſtre fiunt deo acceptabiles p̄ meritum chriſti ⁊ orationib⁹ etiam deuoti gratiam merentur optatam. ſermone. j. articu. ij. c. iij.
Origo charitatis. ſermone. j. in p̄n.

Atientia propter tria eſt

P necceſſaria. ſer lxvij. ar. j. c. ij.
Patientiam precipit deus ibidem
Parcialitas guelfoꝝ ⁊ gebelinoꝝ ſermone. xxv. in p̄n.
Parcialitatib⁹ diuiſionib⁹ ſectis ⁊c̄ adherētes peccant mortalit̄. ſermo. xxv. p̄totū.
Parcialitas charitati dei tripliciter aduerſatur. ſermo. xxv. ar. j. c. j.
Parcialitas etiam charitati chriſti aduerſatur tripliciter ibidem. c. iij.
Parcialitati cuicunq̄ male ꝯſentire mortale eſt. ſermo. xxv. ar. j.
Parcialitati corde ꝯſentire eſt contra chriſtum ibidem. c. ij.
Parcialem ſe dicere mortaliter peccat. ſermo. xxv. ar. ij. c. j. et. ij.
Parcialitatē q̄ta ſequatur tribulatio ibidem. c. iij.
Parcialem ope ſe oſtendens mortaliter peccat ibidem.
Parciales corde quibus aſſiſamur triplex ꝯſideratio. ſer. xxvj. art. j.
Parciales equis aſſiſantur ibidem. c. j.
Parciales a quibus regantur. ſermo. xxvj. articu. j. c. ij.
Parciales quibus ſe inuicem verbis diffamatorijs ⁊ blaſphemis lacerant ⁊ vituperant. ſermo. xxvj. ar. ij. c. iij.
Parciales quibus nocent ⁊ quibus proſſint corde ore ⁊ ope. ſer. xxvj. ar. iij. c. j. ij. et. iij.
Parcialitatis myſtica reuelatio. ſer. xxvj.
Parcialitati ſuperior tot eſt demonijs plenus q̄t maloꝝ autor eſt ⁊ patrator. ſermo. xxvj articu. j. c. ij.
Parcialitati ſcelus q̄re ex patrijs eradicari non pōt ibidem. c. iij.
Parcialitatū odioſa ⁊ ſcandaloſa verba. ſ. xxvj. ar. ij. c. j.
Parcialitatū vana ⁊ iflāmata v̄ba ibidē. c. ij
Parentes de parentū honore ⁊ q̄re filij ſūt mali ⁊ inobedie̅tes ac de remūerationibus atq̄ flagellatiōib⁹ bonoꝝ ⁊ maloꝝ. ſermo. xvij. ar. j. p. vij. c.
Parcere inimicis debet hō p̄pt̄ diuinā obedientiam. ſermo. l. ar. j. c. j.
Parcere inimici ⁊ non ſe vindicare eſt deuȝ honorare ibidem. c. ij.
Parcere debet q̄s inimici p̄pt̄ diuā honorificentiā complacentiā iuſticiam. ſermōe. l. arti. j. c. ij. iij. et. iiij.
Parcē inimici iuſticia diuit⁹ a natura inſita nos cogit. ſer. l. ar. j. c. iij.
Parcē dȝ q̄s inimici p̄pt̄ p̄priā vtilitatē magnā honeſtatē magnimitatē ⁊ p̄pt̄ excelliuā charitatē. ſer. l. ar. ij. p. iiij. c.
Parcē inimici ſiue iniuriātib⁹ magnimitati eſt actus. ſermo. l. ar. ij. c. iij.
Parcē inimici ex ardētiſſima charitate p̄cedit ibidem. c. iiij.
Parcē inimici ⁊ eos diligē maioris meriti ē q̄ diligē amicos ibidem.
Parcē inimici dȝ q̄s p̄pt̄ dilectionē primi ad h̄ enim inducit̄ vnio nature ꝯſideratio malignitati genere bonitas mie ⁊ vtilitas exemplaritatis bone. ſer. l. ar. iij. p. iiij. c.
Parcē inimici dȝ q̄s p̄pt̄ pl̄a mala q̄ ex iniurijs ⁊ diſſentiōib⁹ oriunt̄ ⁊ ſequunt̄. ſerm̄. l. articu. iij. c. ij.
Parcē inimici vt q̄s facili⁹ valeat chriſtum ſpeculetur in cruce. ſer. l. ar. iij. c. iiij.
Parcē noluit vetula q̄dā vide notabile exemplum ibidem.
Parcētes inimici deo tanq̄ veri filij ꝯformantur. ſermo. l. ar. j. c. iiij.
Parcē inimicis ⁊ de remiſſione iniuriarū ac de pace ⁊ ꝯcordia inimicoꝝ. ſ. l. p̄totū.
Paſſio chriſti mētalis incōprehēſibilis ē q̄ patet p. xij. duplicatas rōnes nec vnq̄ fuit morſ tante hūilitati ⁊ ꝯfuſiōis ſicut morſ chriſti q̄ patet p. xxviij. rōnes. ſ. lvj. p̄totū.
Paſſio chriſti mētalis q̄d ſit incōprehēſibil̄ patet. xij. rōnib⁹ ⁊ illā incōprehēſibilitatē tria cābāt in rōnali creatura. ſermone. lvj. p̄ma parte p̄ncipali.
Paſſiōis ſiue cruci x̄pi incōprehēſibilis fuit rōne offenſiōis rōne igratiōis ⁊ rōne receſſiōis. ſ. lvj. j. p. p̄n. ar. j. p. iij. c.
Paſſiōis ſiue cruci x̄pi incōprehēſibilis fuit etiā rōne reuberatiōis rōne cōpaſſiōis ⁊ rōne inciſiōis. ſ. lvj. p. j. ar. ij. p. iij. c.
Paſſiōis ſiue cruci x̄pi inſup incōprehēſibilitas fuit rōne deformatiōis rōne fornicationis ⁊ rōne ꝯtritiōis. ſ. lvj. p. j. ar. iij. per iij. capſa.
Paſſiōis ⁊ cruci x̄pi incōprehēſibilitas fuit rōne p̄uatiōis rōne obligationis ⁊ rōne abbreuiatiōis. ſ. lvj. p. j. ar. iiij.
Paſſiōis x̄pi exceſſiua hūilitas atq̄ ꝯfuſio. ſ. lvj. p. ij. p̄ncipali. p. iij. c.
Paſſiōis x̄pi ⁊ morti magnitudo opprobrij reſpectu cauſe efficienti ſeptē demr̄ant̄ rōnib⁹. ſ. lvj. p. ij. ar. j. p. vij. c.
Paſſiōis ⁊ morti x̄pi opprobrij magnitudo reſpectu cauſe mal̄ ſeptē demr̄ant̄ rōnib⁹. ſ. lvj. p. ij. ar. ij. p. vij. c.
Paſſiōis ⁊ morti x̄pi opprobrij magnitudo reſpectu cauſe formal̄ ſeptē etiā rōnib⁹ demr̄ant̄. ſ. lvj. p. ij. ar. iij. p. vij. c.
Paſſiōis ⁊ morti magnitudo opprobrij reſpectu cauſe finalis ſeptē alijs demr̄antur rōnib⁹. ſ. lvj. p. ij. ar. iiij. p. vij. c.
Paſſiōis ſiue cruci x̄pi tanq̄ ligni vite. xij. admirādi fruct⁹. ſ. lvj. p. iij. p̄n. p. iiij. ar. et iboꝝ. c.
Paſſiōis ſiue cruci x̄pi due ſeq̄ntie vel hymni ibidem in fine.
Paſſus cur ſit tot ⁊ tāta ſupplicia q̄ verbo poterat oīa efficere. ſ. lvj. in p̄n.
Patria patriarū flagellatiōes ſiue extermiationes ſeptē fiant ⁊ vn̄ ſit. ſ. xviij. p̄totum.
Pax mētalis. ſ. lxiij. ar. iij. c. iiij.
Pax ⁊ ꝯcordia. ſermo. l. vide etiā Parcere.
Peccatū ȝodomie ⁊ gomorreoꝝ ſiue ꝯ naturam ⁊ eius reprobo ſenſu. ſ. xv. p̄totū.
Peccati ꝯ naturā triplex corruptibile. ſ. xv. ar. j. p. iij. c.
Peccatū ꝯtra naturā facit inſanire in ſcelere. ſermone. xv. ar. j. c. j.
Peccati ꝯ naturā punitio myſtica. ſermone xv. arti. j. c. iij.
Peccati naturā abominabilis furia malicia et induratio. ſ. xv. ar. ij. p. iij. c.
Peccati ꝯtra naturā obſtinatiōis ⁊ reprobationis triplex ſignū. ſ. xv. ar. iij.
Peccati ꝯtra naturā malicioſa p̄tinacia ⁊ finalis in penitentia. ſ. xv. ar. iij. c. j. et. ij.
Peccantes ꝯtra naturam q̄n̄ ſit diffidendū de coꝝ ſalute ibidem. c. iij.
Peccata tria p̄ncipalia charitatē dei ⁊ proximi extinguētia. ſ. ſupbia luxuria ⁊ auaricia q̄bus nūc totus infectus eſt mūdus. ſermo. xviij. in p̄n. et p̄totum.
Peccata que ex ſupbia oriunt̄ q̄bus patrie et regna ac regnātes puniunt̄ blaſphemia diuinatio ambicio ⁊ parcialitas. ſermone xviij. ar. j. p. iiij. c.
Peccata que ex luxuria oriunt̄ q̄bus patrie regna ⁊ regnañ. puniūt̄ ſunt ȝodomia luxurioſa vita inſipieñ. ⁊ iniuſticia. ſer. xviij. ar. ij. p. iiij. c.
Peccata que oriunt̄ ex auaricia quibus patrie regna ⁊ regnañ. puniunt̄ ſunt ſimoniarū ⁊ ꝯcuſſionū abomiatio rapinarum multiplicatio pauperū oppreſſio ⁊ dinoruȝ bñficioꝝ ingratitudo. ſ. xviij. ar. iij. p. iiij. c
Pena penarū inferni acerbitas ⁊ multiplex diuerſitas. ſ. xj. ar. iij. c. iij.
Pene inferni q̄ ſint eterne patet ex. xij. efficaciſſimis rationib⁹. ſ. xij. p̄totum. Uide Infernus.
Perfectio pfectiones que ſint hois incipientis que pficientis ⁊ que pfecti. ſ. lx. p̄totū.
Perfectionis triplex dr̄ia. ſ. lxj. ar. iij.
Perfectiōis euāgelice tres ſūt partes ibidē per. iij. c.
Perſeuerantia charitatis ex tribus inducitur. ſer. lxvij. in p̄n.
Perſeuerantia perducit hominē ad triumphum. ſer. lxvij. ar. ij. c. ij.
Perſeuerantie deſcriptio figuratio cōmendatio exhortatio ⁊ an ſit in precepto nec ſi eius exempla. ſ. lxvij. ar. ij. c. ij.
Perſeuerantis gratie effectus ē victoria ibidem. c. iij.
Perſeueranter fugere debemus mala delectari in bono ibidem.
Perſeuerantie corona cum duodecim lapidibus precioſis. ſer. lxvij. ar. iij. p̄totum
Planeta planetarum ⁊ orbium innouatio. ſermo. xj. ar. iij. c. ij.
Populus omnis orare debet pro gratia dilectionis. ſer. j. ar. ij. c. j.
Predicatio euangelij. ſ. p̄emiali. ar. iij. c. iij

Pꝛedicandi modus quis ſit vtilioꝛ ibidem.
Pꝛedicatoꝛ quibus vti debet ad ɔuertendũ hoĩes. ſer.j.ar.iij.
Pꝛeceptum pꝛecipit deus anime fideli ɔfidentiã patientiam ⁊ opationẽ ɔtinuam. ſ. lxvij.arti.j.p totum.
Pꝛeceptum triplex de inimicis. ſermone.l. arti.j.c.j.
Pꝛeſcriptio pꝛeſcriptionis diffinitio. ſ. xxxij. articu.ij.c.j.
Pꝛeſcribens mala fide fur dici poteſt ⁊ raptoꝛ ibidem.c.iij.vide Rerũ pꝛeſcriptio Contractus vſura Mutuũ.
Pꝛincipes pꝛincipum regimẽ q̃ta iuſticia fulgere debet in populoꝝ rectoꝛes ac q̃te impietatis ſit ſceleſtes ⁊ impios dimittere impunitos. ſermo.xvj.
Pꝛinceps regendi poteſtatem acquirere debet per humilitatẽ.ſer.xvj.ar.j.c.j.
Pꝛinceps ſine vigoꝛe iuſticie bene dñari nõ poteſt. ſer.xvj.ar.j.c.ij.
Pꝛinceps vt bene gubernet ſubditos pietate ac ſeueritate fulgẽ debet. ſ.xvj.ar.j.c.iij
Pꝛinceps q̃to fauoꝛe augmẽtare debet obſeruantiam regularem. ſ.xvj.ar.ij.c.ij.
Pꝛinceps refrenare debꝫ iniqua ibidẽ. c.iij
Pꝛincipi ſiue regenti neceſſaria ẽ iuſticie diſciplina triplici ratione. ſer.xvj.in pꝛn.
Pꝛincipi neceſſaria eſt iuſticia vigoꝛoſa. ſermone.xvi.ar.j.
Pꝛincipi ſiue regenti neceſſaria eſt iuſticia amoꝛoſa. ſer.xvj.ar.ij.
Pꝛincipis ignoꝛantia ⁊ negligẽtia periculoſa ſunt. ſermo.xvj.ar.iij.
Pꝛincipes q̃ reuerentiã exhibere debent diuinis ⁊ ſacris. ſermo.xvj.ar.ij.c.j.
Pꝛincipandi iuſticiaꝫ duodecim genera impioꝛum coꝛrumpunt. ſer.xvj.ar.iij.p.iij.c.
Pꝛouidentia dei admiranda qua per angelos ſanctos regit gubernat ⁊ tegit humanum genus vt reſiſtere poſſit inclinationibus celeſtium planetarum ⁊ ſuggeſtionibus demonũ. ſermo.viij.ptotum.
Purgatoꝛium ꝙ ſit ratione multiplici ſtabilitur. ſer.lxv.
Purgatoꝛium eſſe pꝛobatur ratione culpe. ratione penitentie ratione diuine gloꝛie. ſermo.lxv.arti.j.ptotum.
Purgatoꝛium foꝛe pꝛobatur firma auctoꝛitate triplici lege. ſermone lxv. articu.ij.per totum.
Purgatoꝛium eſſe pꝛobatur clarius experientia vt per teſtimonia apparitionũ rediuiuoꝛum ⁊ increduloꝝ. ſermone.lxv.articu.iij.
per totum.
Purgatoꝛij ſtatus ⁊ vtilitas triplex. ſermone.lxvj.in pꝛn.
Purgatoꝛij ſtatus penalitatis. ſermone.lxvj.articu.j.
Purgatoꝛij locus multiplex. ſermone.lxvj. articu.j.c.j.
Purgatoꝛij ſubiectum qui ſcilicet vadant illic. ibidem.c.ij.
Purgatoꝛij ſupplicium quadruplex. ſermone.lxvj.ar.i.c.iij.
Purgatoꝛij ſtatus iocunditatis. ſermo. lxvj.ar.ij.
Purgatoꝛij ſtatus pietatis ſiue neceſſitatis ſermo.lxvj.arti.iij.
Purgandoꝝ gaudium. ſermone.lxvj.ar.ij
Purgandoꝛum cauſalitas gaudij ibidẽ.c.j.
Purgandoꝛum gaudij quidditas q̃titas et quattuoꝛ eoꝛum gaudia. ſermo.lxvj.ar.ij. c.ij.et.iij.
Purgandarũ animarum quattuoꝛ genera ſuffragioꝛum. ſer.lxvj.ar.iij.c.j.
Purgandis animabꝰ que ſuffragia ſint magis grata vel amplius eis pꝛoſint ⁊ a quibus magis ſint grata. ſermone. lxvj.ar.iij. c.ij.et.iij.

r Ecognitio. Reconciliatio triplex. ſer.lvij.ar.j.c.iij.
Redditus pꝛediales an liceat emere ad vitam ⁊ multis alijs modis redditũ. vide Contractus
Regraciatio multiplex ⁊ regeneratio inflãmati affectus duplex. ſermo.iiij. ar.j.c.iiij
Regalia dei. ſermone.l.ar.j.c.ij.
Regna dei generalia ſunt tria. ſermõe.viij. articu.j.c.j.
Regni celoꝛum innouatio. ſermone. xj.articu.iij.c.iiij
Regimen. vide Pꝛincipes.
Religio religionis ſtatus altitudo ⁊ meritũ et plura notabilia de religione etiaꝫ p modum dialogi. ſer.xxiiij.ptotum.
Religionis meriti magnitudo ⁊ cõmendatio duodecim oſtenditur rationibus ibidẽ articu.j.
Religionis magnitudo meriti eſt ex vouentis liberalitate largitate ⁊ ſtabilitate. ſerm̃. xxiiij.ar.j.p.iij.c.
Religionis duodecim fructus ibidem.
Religionis ſtatus multiplex eſſe debet diſcretio. ſermo.xxiiij.ar.ij.
Religionis diſcretio obſeruanda eſt circa ingredieñ. recipieñ. dubietates. ſermone xxiiij.arti.ij.per tria capl'a.
Religionem ingredi volentes quattuoꝛ aptitudinis ſigna ɔſiderare debent. ſermone.xxiiij.ar.ij.c.j.
Religionem recipere volentes vel alios inducere quattuoꝛ ɔſiderare debent. ſermone.xxiiij.ar c.ij.
Religionem ingredi volentes ab alijs ſepe retrahuntur pꝛopter irrationabiles dubietates ibidem.c.iij.
Religionis oppoſitio ſiue contradictio que a varijs varia patitur. ſermo.xxiiij. ar.iij.
Religionis ſtatus per viginti argumenta valde notabilia impugnatur per modum dialogi inter diſcipulum ⁊ magiſtꝝ. ſerm̃. xxiiij.ar.iij.ptotum.
Religio dicitur baptiſma ſcðm quia omne purgabile tollit. ſermo.lxvj.ar.j.c.ij.
Reſtitutio reſtituere quis non tenetur rem pꝛeſcriptam vt patet triplici ratione. ſerm̃. xxxij.arti.ij.c.iij.
Remiſſio iniuriarum. vide Parcere.
Res rerum cõmunitas. vide Jus Lex
Rerum tranſlatio fit auctoꝛitate publica. ſ. xxxij.ar.ij.
Rerum tranſlatio iuſta duplex ⁊ regule generales quando ſcilicet ſit iuſta vel iniuſta ſermone.xxxij.ar.ij.
Rerum tranſlatio auctoꝛitate pꝛiuata dupliciter fieri poteſt. ſer.xxxij.ar.iij.
Rerum tranſlatarũ regula cõmunis ibidẽ.
Rerum pꝛeſcriptio auctoꝛitatẽ habet a quolibet iure ⁊ eſt licita triplici ratione. ſermone.xxxij.ar.ij.c.j.
Rerum permutatio iuſta vel iniuſta. ſermone.xxxij.arti.iij.c.iij.

s Acramentũ euchariſtie imprimit in anima memoꝛiam paſſionis chꝛiſti ⁊ in eo relucet admirabilis potentia ſapientia et clementia eius de multiſq; eius mirabilibus ⁊ vtilitatibus. ſer.liiij.ptotum.
Sacramentum euchariſtie quibus figuris fuit pꝛefiguratum. ſermone.liiij.in pꝛn.
Sacramentum euchariſtie memoꝛabile eſt dilectionis chꝛiſti ⁊ paſſionis eius acerbiſſime necnon ⁊ memoꝛabile noſtre ſaluationis. ſermone.liiij.ar.j.ꝯ.iij.c.
Sacramentum euchariſtie quadruplicem habet conſiderationem. ſermone. liiij. in pꝛincipio.
Sacramentum euchariſtie reſtauratiuum eſt imaginis trinitatis que eſt anima q̃tuꝫ ad omnes eius potentias. ſcilicet memoꝛiam intelligentiam ⁊ voluntatem ibidem
Sacramentum euchariſtie eſt memoꝛie memoꝛiale. ſermone.liiij.ar.j.
Sacramentum euchariſtie eſt admirabile in conſecratione quo ad conuerſioneꝫ mirabilius quo ad extenſionem ſed mirabiliſſimũ quo ad locationem. ſermone. liiij. arti.ij.pꝛima parte articuli p tria capitula.
Sacramentum euchariſtie eſt admirabile inq̃tum in eo relucet potentia dei. ſermone.liiij.articu.ij.parte pꝛima eiuſdẽ articuli
Sacramentum euchariſtie eſt admirabile inq̃tum relucet in eo ſapiẽtia diuina quo ad inſtitutionem eius. ſermone.liiij.ar.ij. parte.ij.eiuſdem articuli.
Sacramentum euchariſtie datum eſt homini in cibum triplici ratione ibidem.c.j.
Sacramentum euchariſtie datur velatum triplici de cauſa. ſermone.liiij.arti.ij. parte.ij.articuli.c.ij.
Sacramentum euchariſtie datur occultatũ pꝛopter tria ibidem.c.iij.
Sacramentum euchariſtie eſt admirabile i perceptione quia ibi appareꝫ admirãda dei clementia ſimul ⁊ iuſticia quo ad tria. ſermone liiij.ar.ij.in p.iij.articuli.
Sacramentum euchariſtie continet magnitudinem dati ⁊ relucet in eo largitas dei q̃ ſua ſuos ⁊ ſeipſum largitur nobis ibidem caplo.j.

Sacramentũ euchariſtie in quo apparet lar
gitas ⁊ benignitas ſaluatoris q̃tũ ad ma=
gnitudinem dantis vbi etiam triplex ↄſi=
deratur oculus.ſermone.liiij.arti.ij. par=
te.iij.arti.c.ij.
Sacramentũ euchariſtie in quo apparet mi
rabiliter ſeuera dei iuſticia q̃tuꝫ ad ingra=
titudinẽ recipientiũ quo ad tria genera ho
minũ ibidem.c.iij.
Sacramentũ euchariſtie delectabile eſt vo=
luntati.ſ.liiij.ar.iij.
Sacramentũ euchariſtie eſt ſuauiſſima eſca
et delectabilis liberans a triplici malo ꝓfi-
ciens in bono ⁊ perficit in optimo. ſermo.
liiij.ar.iij.p.iij.c.
Sacramentũ euchariſtie varie a diuerſ bo-
nis et malis ſumitur ⁊ de triplici eius ſum-
ptione ac de effectibus ⁊ fructib⁹ eiuſdem
ſermone.lv.in pn.
Sacramentũ euchariſtie tria genera homi-
nũ male ſumũt ⁊ quõ ad ſumendũ illud ſa
cramentaliter quattuoꝛ req̄runt.ſ.lv.ar.j
Sacramentũ euchariſtie ſumentes cum ma
la voluntate tria mala incurrũt ⁊ quare
illud dare voluerit iude ratio eſt multiplex
ſermo.lv.ar.j.c.j.
Sacramentũ euchariſtie ſumentes hypo=
crite ⁊ ficti tria mala incurrunt ibidẽ.c.ij.
Sacramentũ euchariſtie p̄ſumptuoſi ⁊ ſcele
rati ſumentes tria mala ↄſequunt. ſer. lv.
artcu.j.c.iij.
Sacramentũ euchariſtie quando ſit dandũ
amentibus vel demoniacis ant mente alie
natis.ſermo.lv.ar.iij.c.j.
Sacramentũ euchariſtie ſumere ſpũalit' tm̄
quattuoꝛ requirunt ⁊ talium ſic ſumentiũ
tres ſunt gradus ⁊ tales ↄſiderare debent
guſtum i quo tria ↄcurrunt ac triplex ſeq̄-
tur eos fructus.ſer.lv.ar.ij.p.iij.c.
Sacramentũ euchariſtie quidam non valẽt
ſumere ibi notabile exemplũ. ſermone.lv
arti. c.j.in fine.
Sacramentũ euchariſtie volentib⁹ ſacramẽ
taliter ⁊ ſpũaliter ſumere tria ſunt neceſſa=
ria.ſermo.lv.ar.iij.
Sacramentũ euchariſtie ſumere volens q̄=
modo ⁊ qualiter ſe preparare debꝫ ⁊ que ſint
neceſſaria.ſ.vt ſit corde ↄtritus oꝛe confeſ
ſus ⁊ primo reconciliat⁹.ſ. lxvij.ar.j .per
tria capitula.
Sacramentũ euchariſtie ſumere digne vo=
lens debet habere triplicem plenam fideꝫ
ↄſcientie puritatem ⁊ coꝛpoꝛis mũdiciam
ac deuotam oꝛationẽ.ſer.lxvij. articu.ij.p
tria capitula.
Sacramentũ euchariſtie digne volens ſu=
mere debet ↄſiderare myſtice ritum cultuꝫ
et guſtum agni paſcalis.ſermone.lxvij.ar
ticu.iij.per tria capitula.
Sacramẽtũ euchariſtie inſtitutio foꝛmatio
et ſuſceptio.ſermo.liiij.arti.j.c.ij.
Sacramenti euchariſtie miracula quattuoꝛ
quo ad eius extenſionem.ſermõe.liiij.ar.
ij.parte pꝛima.articuli.c.ij.Similiter q̄ttu
oꝛ quo ad localitatem.ibidem.c.iij.
Sacramenti euchariſtie fructus triplex ⁊ ei
us ꝓphetia ac q non ſemper ſuas habeat
efficacias etiam in iuſtis atq; q ſit veriſſi=
mũ coꝛpus.ſermo.liiij.ar.iij.c.iij.
Sacramenti euchariſtie digna ſumptio pec
cata tripliciter deſtruit bona ſpũalia aug=
mentat quo ad tria ⁊ eſt perfecta vnio cuꝫ
chꝛiſto ſub triplici ſimilitudine . ſermone
lv.ar.iij.p tria capitula.
Sacramenti euchariſtie dictamen pulcher=
rimũ.ſermone.liiij.in fine.
Sabbatum de ſanctificatiõe eius ⁊ quid ſit
ſabbatum ſeu dñica dies atq; a quibus q̄s
ceſſare vel in quibus occupare ſe debet in
die feſto.ſermo.x.ptotum.
Sabbato ſiue dñica vel feſto que ſint medi-
tanda vel ↄſideranda.ſer.x.ar.j.c.j.
Sabbatũ quare in dñicam eſt mutatum ibi-
dem.c.ij.
Sabbati vel dñice duodecim pꝛiuilegia ibi=
dem.
Sabbato ſiue dñice cur alia feſta ſint addi=
ta.ſermo.x.ar.j.c.iij.
Sabbato ⁊ diebus feſtiuis eſt a peccatis ab
ſtinendũ ⁊ a quibus.ſer.x.ar.ij.c.j.
Sabbato ſiue feſtiuis diebus que opera foꝛ
tune ⁊ nature ſint licita vel ꝓhibita.ſerm̄.
x.ar.ij.c.ij.et.iij.
Sabbato ⁊ diebus feſtiuis quomodo po=
pulus debet ad eccleſiam ↄuenire oꝛatio=
ni intendere officio intereſſe ⁊ etiam men=
taliter oꝛare.ſ.x.ar.iij.c.j.
Sabbato ⁊ feſtiuis diebus quare inſiſten=
dum ſit pꝛedicationi aut verbo dei ac qui-
bus deuotionib⁹ ſit inſiſtendũ. ſermõe.x.
ar.iij.c.ij.et.iij.
Saluandus ſaluandoꝝ paucitas. ſermone
xxiij.ar.iij.
Samaritana de eius ↄuerſione.ſer.xxxj.
Scala peccatoꝝ per quam in celum aſcendi
tur vel peccatoꝛes aſcendere poſſunt. ſer=
mone.lxiiij.
Scelera duodecim pꝛopter que deus popu

los cõmunitates regna atq; regentes iu=
dicat exterminat atq; flagellat.ſer.xviij.
Scientia magna abſq; charitate non ꝓdeſt
ad ſalutem.ſermo.ij.arti.j.c.ij.
Scientia ſiue noticia rerum quadruplex et
omnis illa ſciẽtia ſiue noticia nihil ẽ abſq;
charitate.ſermo.ij.ar.j.c.ij.
Secta vide Parcialitas.
Seruus ſeruilis timoꝛ.ſer.iiij.ar.j.c.ij.
Signa quando populis flagella ⁊ iudicia
dei ſunt ꝓpinqua.ſer.xix.ar.iij.c.iij.
Silentium rationale.ſer.lxiij.ar.ij.c.j.
Synderesis quomodo quãdoq; impedit.
ſermo.ij.ar.j.c.iij.
Spes triplex ⁊ quando dicitur mala. ſerm̄.
lvij.ar.j.c.j.
Spiritus ad deum ſubiectio.ſermone.lxiij.
articu.iij.c.iij.
Status hominis ſiue humane nature du=
plex.ſermo.xxxij.ar.j.c.ij.
Status innouati hoīs ſiue pegrini.ſ.
Stabilitas hominẽ perducit ad triumphuꝫ
generat in eo firmũ ꝓpoſitũ ⁊ ↄſiderare fa
cit experimentum atq; adiuuamentũ. ſerm̄.
lxvij.ar.ij.c.j.
Suffragia vide Purgatoꝛiũ.
Supplicium de ſupplicijs damnatoꝝ ⁊ infer
nalibus vide ſer.xj.ſer.xij.ſ.xxij.
Supplicia eterna vide Infern⁹ Damnat⁹

Temptatio . Temptare
deum quid ſit.ſer.xiij.in pn.
Temptationũ victoꝛia . ſermone
lxiij.arti.ij.c.iiij.
Tempus triplex peccatoꝛis . ſermone . xix.
in p̄ncipio.
Tempus emendationis expectate .ſermo=
ne.xix.arti.j.
Tempus punitionis pꝛeparate.ſermo.xix.
articulo.ij.
Tempus offenſionis conſumate . ſermone
xix.articu.iij.
Timoꝛ multiplex.ſer.iiij.ar.j.c.ij.
Timoꝛ naturalis
Timoꝛ humanus
Timoꝛ mundanus Ibidem
Timoꝛ ſeruilis
Timoꝛ initialis
Tioꝛ filialꝭ triplex ſepationis / offenſiõis / reuẽntialꝭ ſ 4 ar.j.c.ij
Timoꝛ triplex inducens ad diſcuſſionẽ con
ſcientie.ſermo.lvij.ar.j.c.j.
Timoꝛ mala dicitur ibidem
Toꝛmentum.Toꝛmentoꝝ ſiue penaruꝫ in=
fernalium eternitas.ſer.xxij.ar.iij.
Toꝛmenta ſempiterna qui peccauit ⁊ eua=
dit ſapiens ⁊ pꝛudens dicit ibidẽ.c.ij.
Toꝛmenta eterna obſeruatoꝛes pꝛeceptoꝝ
dei euadunt.ſermone.xxij.ar.iij.c.iij.vi=
de Infernus Damnatus.
Tranſlatio rerum.Uide Res
Thuribulum aureum quid ſignificet . ſer=
mone.j.ar.j.c.iij.
Thuribulum quomodo foꝛmã coꝛdis oſtẽ-
dit ibidem

Vanitas celeſtib⁹ aduer-
ſatur pꝛopter ſeptem eius iniq̄=
tates.ſer.xlvij.ar.iij.c.j.
Uanitas ſeptempliciter eſt noci=
ua ꝓpꝛio ſubiecto ibidem.c.ij.
Uanitatis mundane ſimilitudo que mulie-
ribus regnat.ſer.xlvij.in pn.
Uanitatis mũdane naturalis ſimilitudo.ſ.
xlvij.arti.j.c.j.
Uanitatis malignitates ſedecim. ſermone
xlvij.ar.ij.p.iiij.c.
Uanitatis mũdane atq; vanarum mulierũ
imago figuralis.ſer.xlvij.ar.ij.
Uane mulieres locuſtis aſſimilantur. ſermo=
ne.xlvij.ar.j.c.j.et.ij.
Uanitatum oꝛigo.ſer.xlvij.ar.j.
Uanitatum terminus criminalis.ſermone
xlvij.arti.iij.
Uanitates tripliciter coꝛriguntur.ſermone
xlvij.arti.iij.c.iij.
Uendicio licita vel illicita.ſermone. xxxiiij.
vide Contractus Mercancia
Uerbum dei cur non ſit i pꝛecepto ſicut au=
dientia miſſe.ſer.x.ar.iij.c.ij.
Uerbum dei dat paruulis intelligentiam ⁊
reddit animam decoꝛam.ſermone.ix.art.
j.c.iij.et.iiij.
Uerbum dei animas viuificat ⁊ eſt cib⁹ ani
me.ſer.ix.ar.ij.c.j.et.ij.
Uerbum dei coꝛda dura ad contritionẽ ꝑ=
ducit ⁊ in aduerſitate defendit.ſermõe.ix.
arti.iij.c.j.et.ij.
Uerbum dei animam ad gloꝛiam perducit
ſermone.ix.ar.iij.c.iiij.
Uerbum dei diuerſi diuerſimode ſeminãt
ſiue pꝛedicant.ſer.lx.ar.iij.c.ij.
Uerbum dei admirandas habet virtutes
vtilitates ⁊ fructus.ſer.ix.ptotũ.
Uerbi dei fructus ſm diuerſitatem ſtatuuꝫ
ſermone.ix.ar.iij.c.iij.
Uerbi dei triplex effectus ⁊ comparatio ei⁹

Tabula alphabetica

ad miſſam ac quare neceſſario ſit audiēdū ſermo.x.ar.iij.c.ij.
Verbo dei mens irradiatur virtutes ꝛ vitia cognoſcunt.ſ.ix.ar.j.c.j.et.ij.
Verbo dei anima conſolatur ꝛ inebriatur. ſer.ix.ar.ij.c.iij.et.iiij.
Veritas triplex penarum infernaliū. ſerm̄. xxij.ar.j.
Veritatis neceſſarie ignorantia res eſt periculoſiſſima.ſ.xlvij.in p̄n.
Victoria in tribus conſiſtit ꝛ eſt effectus ꝑſeuerantis gratie atq̧ perducit hominez ad triumphū.ſ.lxvij.ar.ij.c.iij.
Virgo maria.ſermone.lj.vide Beatiſſima virgo.
Virginitatis laus ꝛ duodecim puelle myſtice beatiſſime virginis marie. ſermone.xlviij.ar.ij.ꝑ totum.
Virginitatis duodecim preconie ſiue priuilegia ꝛ ꝙ triplex eſt virginitas. ſermōe.xlviij.articu.j.
Virginitatis ſtatus gratie conformandi.ſermo.xlviij.ar.ij.
Virginitatis ſtatus glorie premiantis .ſermone.xlviij.ar.iij.
Virginū marie deuotarū ſtatus triplex.ſermo.xlviij.in p̄n.
Virginum beatitudo ꝛ aureole.ſermone xlviij.arti.iij.
Virginitas prefertur matrimonio. ſermone xlviij.ar.j.ꝑ.iij.c.
Virtus ſiue virtutes naturales dicunt̄ q2 a natura ipſa ſunt.ſermo.ꝑemiali. ar.j.c.j.
Virtutum naturaliū perfectio que ſit ibidē arti.ij.c.j.
Virtutes naturales initiū ſunt ꝛ fundamētum ꝑfectionis ibidem.
Virtutes ↄſuetudinales que dicuntur.ſermo.ꝑemiali.ar.j.c.ij.
Virtutum ↄſuetudinaliū ꝑfectio in quo cōſiſtat ibidem.ar.ij.c.ij.
Virtutes ↄſuetudinales magnū preſtāt auxilium nec tamen ſunt naturalib⁹ adequāde ꝛ pauce ſunt numero.ſermone ꝑemiali.ar.ij.c.ij.
Virtutes theologice ſiue diuinales ꝗ ſint. ſer.ꝑemiali.ar.j.c.iij.
Virtutum theologicarū ſiue diuinaliū perfectio in quo ↄſiſtat ibidem.ar.ij.c.iij.
Virtutes theologice ſunt de ꝑfectione legis euangelice ibidem.
Virtutes habentes theologicas alie n̄ ſunt neceſſarie ibidem.
Virtutum differentia.ſ.ꝑemiali.ar.ij.
Virtutum ↄſumatio eſt charitas.ſermo ꝑemiali.ar.iij.c.j.
Viſio viſionis ꝛ cognitiōis hic ꝛ in patria differentia.ſ.ij.ar.iij.c.ij.
Vita iuſta ꝛ eius excellentia in quo ↄſiſtant et ꝙ vita iuſta non ꝓdeſt ad ſalutē ſine charitate.ſ.ij.ar.j.c.iij.
Vite actiue ſtatus ſeptuplex.ſ.lx.ar.j.c.j.
Vita triplex ſcilicet actiua ↄtemplatiua et mixta ibidem.c.ij.
Vita iuſta dicitur que in finem ꝑſeuerat.ſermo.lx.ar.j.c.iij.
Vſura an ſit licita cum obiectionib⁹ ꝛ ſolutionib⁹ earū.ſ.xxxvj.
Vſura in quo contractu cōmittit̄.ſ.xxxvij.
Vſura quomodo in contractu mutui committatur.ſ.xxxvj.ar.ij.c.j.
Vſura in quibus rebus cōmittatur ibidez capitulo.ij.
Vſura cōmittit̄ ſolū in his ꝗ ↄſiſtunt in numero pondere ꝛ menſura. ſermōe.xxxvj.arti.ij.c.iij.
Vſura de impreſtitis venetoꝝ ianuenſium locis monte florentinoꝝ ꝛ ↄſimiliū ciuitatum.ſ.xlj.ꝑtotū.
Vſura cum ſit recipere aliquid vltra ſortem ↄſiderandū eſt quid ſit ſors.ſermone.xlij. in p̄ncipio.
Vſura non cōmittit̄ ſi ratione debiti aliꝗd vltra ſortem recipit̄.ſer.xlij.arti.iij.
Vſura aduerſatur deo ꝛ facit vſurariū idolatrare ꝛ de magnitudine peccati. ſermōe xliij.ꝑtotū.
Vſura triplici legi aduerſat̄.ſermone.xliij. in p̄ncipio.
Vſura facit vſurariū tota anima ſua derelinquere deum.ſ.xliij.ar.ij.
Vſura ex intentione cupiditatis in mutuo cōmittitur.ſ.xxxvij.ar.iij.c.iij.
Vſura omni lege ꝓhibet̄.ſ.xxxviij.
Vſura eſt contra legem nature ꝙ declarat̄ duodecim rationibus . ſermone .xxxviij. arti.j.ꝑ.xij.c.
Vſura lege ſcripture ꝓhibet̄ in nouo ꝛ veteri teſtamento.ſ.xxxviij.ar.ij.c.j.
Vſura ī anima generat blaſphemiam contra deum.ſ.xliij.ar.iij.
Vſura quando cōmittat̄ ex ſecuritate mercanciarū ꝛ de triplici ſecuritate . ſermone xxxix.ar.j.c.iij.
Vſura quando cōmittit̄ abſq̧ periculo capital' vel lucri.ſ.xxxix.ar.j.c.iiij.
Vſura varijs modis cōmittit̄ per mutuum palliatum.ſer.xxxix.ar.ij.

Vſure deſcriptio ꝛ contenta in ea. ſermone xxxvj.ar.j.ꝑ.iij.c.
Vſure ꝗndecim defenſiones cum eorum ſolutionibus.ſer.xxxvj.ar.iij.ꝑ.xv.c.
Vſure faciunt idolatrare vſurarium ꝛ cultum ſanctiſſime trinitati nūmo attribuere
Vſuram cōmittunt qui ad impreſtita venetorum loca ianuenſiū vel montem florentinorū ꝛ conſimiliū ciuitatum ſponte pecuniam ponunt cum intentione recipiēdi vltra ſortem cum multis ↄcluſionib⁹ argumentis ꝛ ſolutionib⁹ eorundem.ſermone xlj.ar.iij.ꝑ.iij.c.
Vſuram fore licitam iudei volentes oſtendere quid opponant . Sed eorum opinio ꝗntuplici ſoluitur ratione.ſermone.xlj.articu.iij.c.ij.et.iij.
Vſuram tota deteſtatur eccleſia auctoritate decretorum ſanctoꝝ ↄciliorꝝ ꝛ ſummoꝝ pontificum.ſ.xlj.ar.iij.c.j.
Vſuram doctores eccleſie impugnant nec leges imꝑiales approbant.ſermone.xlj.articu.iij.c.ij.et.iij.
Vſuram nicenū prohibet conciliū nec aliꝗ iure ꝑmittitur.ſer.xlj. art. iij.c.iij.
Vſuram quando perculum capital' excuſet et non lucri vbi notandi ſunt caſus quattuor p̄ncipales.ſ.xxxix. ar.j.c.j.
Vſuram quando periculum lucri ꝛ non capital' excuſet ↄſiderandi ſunt caſus tres.ſ. xxxix.ar.j.c.ij.
Vſurarius contractus an ſit in aliquo caſu a iure admiſſus vel cōceſſus. ſermōe.xlij. in p̄ncipio.
Vſurarius non credit deū: ꝛ in deo nō ſperat nec deum diligit.ſermone.xliij.arti.ij. per tria capl'a.
Vſurarius nūmo attribuit potentiam patris ſapientiā filij ꝛ clementiā ſpiritusſancti.ſ.xliij.ar.iij.ꝑ.iij.c.
Vſurario tria obſtant ne a vitio vſure reſurgat.ſ.xxxviij.in p̄n.
Vſuraria prauitas ꝙ cōmunitates vel ciuitates ſine vſuris eſſe non poſſint ducit homines in multos errores ꝛ in tria maxima damna ſiue mala contra opinionem predictam inſuper tria ſunt a predicta opinione falſa retrahentia.ſ.xliij.ar .iij.c. j.et.ij.
Vſurarum contractus ꝛ eorum multiplex modus ꝛ de ſecuritatib⁹ mercanciarū atq̧ de multiplici cambioꝝ varietate.ſ.xxxix.
Vſurarum quadruplex culpa.ſerm̄.xxxix. in p̄ncipio.
Vſurpatio rerum.vide Jus Res

X

Pūs in preſenti vita nobis aſſiſtit cuncta bona remuneraturus.ſ.lxiiij.in p̄n.
Xp̄s diuinitatē ex amore cōtulit nobis.ſ.j.ar.j.c.j.
Xp̄i conditiones quattuor.ſermone.xix.arti.iij.ꝑ.iiij.c.
Xp̄s iudicatur⁹ .vide Judiciū.

Y

Dolatria per mentē hominis multiplicit̄ cōmittitur.ſermone.lxij.ar.iij.c.iij.
ymago vanitatis vide Vanitas.

Z

Elus duplex inflammati amoris.ſer.iiij.ar.j.c.iij.

Finit tabula abcdaria ſm ordinē alphabeti ſermonū de euangelio eterno ſancti Bernardini de Senis ordis fratꝝ minorū

✝ ihs · xps · ✝

De euāgelio eterno. Ser. pꝛoemialis

¶ Incipiūt sermões sancti Bernardini de senis oꝛdinis fratrū minoꝝ de euangelio eterno.

n **On enim veni sol/**uere legē sed adimplere Matth. v. c. In oꝛdie sapiētialiū diuinaliū sciētiarū intelligētiā plenitudis legis apprime vtilē/atq; necessariā esse ꝯsiderans: de ea (put desursum suscepim⁹) scribere intendim⁹ ⁊ apire. Hec sigdez lex a chꝛisto veraciter adimpleta verissima rōne nihil aliud est: q̄ honestas legibilis. i. descripta regulis ⁊ pceptis. iuxta q̄ dictū videt. Lex ē scriptum addiscēs honestū: phibensq; ꝯtrariū. Pꝛopꝛie eni non oē mandatū honestati/lex dicit. siue pceptio siue phibitio sit. ⁊ tñ vsualiter oē legis scriptū/legis noīe nūcupat. Ut igitur ppꝛie legē diffiniam⁹: Lex ē honestas integra: siue completa legib⁹. i. descpta litteris/⁊ obseruātie impate. Quapꝓpter licet tullius ⁊ seneca aliiq; q̄plures litteris descripserint honestatē/scripta tñ eoꝝ nemo noīat legem. nec lex cuiuscūq; dicit. nisi vel eius/qui ad populū eam tulit. vel eius/q̄ ad populum eam impauit. Unde ⁊ lex hebꝛeoꝝ ⁊ dei dicitur. ⁊ moysi. Lex etiā populi nūcupat: q eisdem videlicet subiect⁹ est ⁊ ad quem lata est. Proinde legē a ligādo nōnulli dictā esse voluerūt: p eo q ei ad seruandū alligati sunt hi/qbus data est ipsa lex. His igitur sic se habētibus/pleni⁹ declarem⁹ plenitudinē legi chꝛisti: de qua eni supius ait. s. Non veni soluere legē sed adimplere. Prenotādū est q tres sunt legi species. Prime dicūt naturales. secunde ꝯsuetudiales: tertie theologice vel diuinales. Atq; ꝺ his virtutib⁹ tria ꝯsiderāda sunt. Considerem⁹ pꝛimo earū ꝯditiones. secundo eaꝝ pfectionē: tertio eaꝝ ꝯsūmationē.

Articulus pꝛimus que sit differentia inter virtutes naturales cōsuetudinales/atq; gratuitas: que theologice nuncupant

Pꝛimo ꝯsidēm⁹ pꝛedictarū virtutū ꝯditionem. Qꝺ vt meli⁹ pateat: de natura singularū bꝛeuiter aliqua pstringam⁹.

De virtutib⁹ naturalib⁹ que ab ipsa natura in hoīe generant. Capitulum. j.

p Rime q̄dē virtutes naturales denoiant: q a natura ipsa sūt. Quales vtiq; dici possunt natural' mansuetudo. naturalis magnimitas. naturalis verecūdia. naturalis pietas. ⁊ ꝯsimilia q̄ iste naturalit hoībus indite sunt. Et malicia vel bonitate complexiōis impediunt. vel adiuuant. ⁊ qñq; oēs. ⁊ qñq; alique. qñq; vna sola ex his aut impedit aut adiuuat. Et h manifestū fit p opatiōes earū que ꝑm impedimētum vel adiuuamentū complexiōis q a parte coꝛpis est aut tardioꝛes aut rarioꝛes exeunt: aut freq̄ntioꝛes aut maioꝛes. Et licet p̄dicte virtutes pfecte fuerint in adā ante peccatum. ⁊ indite sint in nobis: tñ in nobis multum sunt lese/atq; depsse: ⁊ penē oīno ꝯsumpte atq; sepulte imersiōe aialitati/siue oꝛiginalis coꝛruptiōis. Uerū exercitiis/⁊ ꝯsuetudine ꝯgruentib⁹/multū eas adiuuari/atq; pficere/ipso sensu expientie manifestū est.

De virtutib⁹ que exercitio/et consuetudie ab hoīe acquirunt. Capitulum. ij.

s Ecūde ꝟo virtutes ꝯsuetudiales denoiant: et he ex frequētia opationū acq̄runt vel ingignunt. Et cum naturales virtutes q̄si sint pedes. ꝟ pedes lesi multiplicib⁹ occasiōib⁹. nō solū malicia complexiōis vt dixim⁹: sed etiam coꝛruptione que pctō pꝛimoꝝ parentū in totū genus hūanū trāsfusa est ⁊ traducta: ideo laudabiliū operū exercitio augmētant ⁊ roborant. In adam eni pedes isti ⁊ sani ⁊ recti oīno fuerūt ante pctm̄. ⁊ ppt' hoc p viam moꝝ honestati natural'. s. hmōi pedib⁹ recte absq; claudicatiōe poterāt ambulare. ⁊ absq; offensione ⁊ lapsu peccati. q̄si p planū nature. vt quēadmodū gressibiles erāt exteri⁹ h est ꝑm coꝛp⁹ p viam sensibilē: sic ⁊ gressibiles essent interius p viam intelligibilē. quā dixim⁹ planum honestati naturalis. Consuetudiales ꝟo sicut lignipedes sunt. ⁊ alia suppediacula atq; adiuuamēta: que occasionatis ⁊ lesis pedibus ad adiuuandū: ac quoq; modo pficiendum gressum adhibēt. Non tñ dubitam⁹ naturalit mansuetos exercitio coꝝ/que mansuetudinis sunt/in ipsa mānsuetudie augeri. Similit ⁊ naturalit pios exercitio coꝝ/que pietatis/in ipsa pietate naturali etiā augmētari. Qꝺ sicq; ꝑm quosdā liberat potētia ⁊ quasi

detumulatᷣ ⁊ detegitᷣ quaſi ab imerſiōe: ⁊ ita erūpit in opera maioꝛa. nullo modo imutata apud ſe: quēadmodū ſi hō ligat⁹ diruptis atq; ſolutꝭ vinculis incipiat ambulare. cū virtus eius greſſibilis in nullo mutata ſit apud ſe ſed liberata tm̄.

De virtutib⁹ theologicis ⁊ diuinalib⁹ in qȝtū in pfectiōe ſuperant virtutes naturales ⁊ cōſuetudinales. Cap. iij.

Tertie ſūt ṽtutes q̄ theologice ſeu diuinales denoiantᷣ. de qb⁹ Jacó. j. c. ait: Oē datū optimū ⁊ oē donū pfectū deſurſum ē deſcēdēs a patre luminū. Ex q̄ patet q̄ iacob⁹ vocat eas dona pfecta ⁊ optima deſcēdētia a pr̄e luminū. Nos ṽo vſuali verbo theologicas atq; gratuitas ꝯſueuim⁹ appellare. De qb⁹. j. Coꝛ. xiij. Fides ſpes charitas tria hec: maioꝛ hoꝝ ē charitas. He ſiqdem ſunt ſicut ale ſpūales diuine bonitatꝭ artificio oꝛdinate. ⁊ qb⁹ dignationis ſue bn̄placitū ſūt appoſite atq; inſite ad volandū. nō ſolū in ſblime btitudīs ⁊ glorie ſue. verūetiā ad viuendū ita ſublimitᷣ ac nobiliter: vt ad hanc vitam honeſtatꝭ naturalᷣ ambulatio ħ vere volatus ad illā merito nominetᷣ ⁊ competᷣ. Uita eni (que nihil hȝ pfectiōis aut decoꝛis niſi a pte virtutū ꝯſuetudinaliū) nec volat⁹ eſt nec ambulatio recta. ſed quedā nugatoꝛia mixta ex aliq̄ pte ambulationis ⁊ alteri⁹ mot⁹ lignipedib⁹ ei⁹ aut alijs hmōi ſuppodiaculis non ſolū nō volatᷣ: ſ; nec recte etiā ambulatᷣ. Et talis fuit vita virtuoſoꝝ phoꝝ. Jdeo ad celeſtia regna nō puenerūt: q2 virtutes eoꝝ q̇dāmō hūane erant. ⁊ n̄ diuine. Sed de hn̄tib⁹ diuinas ṽtutes (qbꝰ volatᷣ ad celū) Apoc. xiiij. ſcriptū eſt. Hec ſapientia ſctōꝝ qui cuſtodiūt mādata dei ⁊ fidē ieſu: vt in dei mādatis ala ſiniſtra. ⁊ in fide ieſu ala dextera (qbus volatur in celū) myſtice deſignatur.

Articulus. ij. vbi magis ſpecifice ponitᷣ dr̄ia pfectiōis ṽtutū naturaliū cōſuetudīaliū ⁊ dīnaliū.

Scđo ꝯſiderem⁹ p̄fatarū virtutū pfectionem. Miro eni modo he virtutes in aīa cōnectuntᷣ ⁊ pfectiōes ſunt viriū naturaliū aīe nr̄e: ſed ſm magis ⁊ min⁹. De pfectiōib⁹ igitᷣ quarūlibet earū per oꝛdinē ſubiūgam⁹.

De pfectione naturaliū virtutum ex quo ſunt aliarū virtutuȝ fundamentū initiale. Cap. j.

Primo eni dicendū eſt de virtutibus naturalib⁹ ⁊ pfectiōe earum. Naturales eni virtutes pfectiōes vere ſunt atq; complete q̄ ad naturam: hoc eſt ita vt natura non habeat qđ eis adijciat. Uerūtamē in compatiōe diuinaliū q̄ſi materiales ſunt: ⁊ tanto nobilitates earū diſtātes. q̄to vt dixim⁹ pedes ab alijs diſtāt. Ab his aūt naturalib⁹ virtutib⁹ tanq̄ a fundamento pfectio initiū ſumit. Complementum aūt ⁊ pfectio eius decus eſt virtutū gratuitarū. ⁊ he ſunt in fine pfectiōis ſm ſpecieȝ dico n̄ aūt ſm ḡdū: qm̄ in hac vita n̄ inuenitᷣ graduū multa diuerſitas. Nō eni oēs ḡtuite fides equales ſunt. nec oēs qui hmōi fide credūt: q2 alij magis alij min⁹ atq; lucidius: alij ⁊ alij min⁹ clare. ⁊ ſm hūc modū res ſe habet in alijs virtutib⁹ gratuitis.

Q2 cōſuetudinales virtutes licet non ſint de neceſſitate ad honeſtatis legē: tamen ad illam p̄ſtant auxiliū magnū. Cap. ij.

Secundo videndū eſt de virtutib⁹ ꝯſuetudinalib⁹. Et he ſiqdem de neceſſitate hui⁹ pfectiōis videlicet honeſtatis nullaten⁹ ſunt: ſed ſūt quedā adiuuamēta. tn̄ nec numero nec nobilitate aut pfectione nunq̄ naturalib⁹ adeq̄ntᷣ. Pauce eni nūo ſunt ꝓpter paucitatē exercitatiōis aut tpis quib⁹ indigēt ad ſui generationē. Uix eni inuenitᷣ ſi tn̄ inuenitᷣ qđ nō credim⁹ adeo etate grandeu⁹ adeoq; maioꝛ ſtrēnuus ⁊ coꝛpe validus. q̄ in oī actu honeſto euſq; ſe exercuerit vel eā freq̄ntiam habuerit: vt ex eius exercitio virtuteȝ acq̄ſierit ꝯgruentē: ⁊ ħ modo oēs virtutes ꝯſuetudinales tantis ⁊ tā varijs obtinuerit exercitijs. Si eni eſſent nc̄c̄ie he ꝯſuetudiales virtutes ad honeſtatꝭ pfectionē: impoſſibile eſſet viꝝ pfecte honeſtatꝭ inueniri in hac vita. Quia ſicut p̄dictū eſt. nnq̄ oēs ꝯſuetudiales in aīa vna iueniri poſſunt: ⁊ ħ eſt ꝓpter bꝛeuitatē hūane vite. ⁊ ꝓpter infirmitatē hūane nature. Fruſtra ḡ inditus eſſet naturalitᷣ honeſtatis appetit⁹ mētib⁹ hūanis. ſi ab eo ſunt naturali impoſſibilitate ꝓhibite: ⁊ ita aliqđ cēt naturalitᷣ fruſtra qđ eſt naturalitᷣ impoſſibile. Naturā eni aliqđ fruſtra facere etiaȝ in vno indiuiduoꝝ nedū in tota ſpē non pmittit oīpotentiſſima ſapia dei: qua ipſa regitᷣ ⁊ adminiſtratᷣ. Preterea ex alijs virtutib⁹ p ſe ħ eſt

naturalib⁹ ⁊ gratuitꝭ manifeſtū eſt pfecte eē honeſtatū qui eas habȝ. Licet eni nō tm̄ nec nūo nec nobilitate ſeu pfectiōe ꝯſuetudinales virtutes naturalib⁹ ṽtutib⁹ compentᷣ: tn̄ expientia multū per eas homo ꝓficere pōt. maxie ī iuuenili etate. Nā etiā tenella virgula facile ad rectitudinē flecti pōt: trāſplātata aūt tunc altas radices figit. Paruula q; auiſ ex ipſo nido eiecta: magis q̄ alia domeſtica fieri ſolet. Pꝛoinde in epl̄a ad frēs de monte dei ſcriptū eſt. Ois anim⁹ malus pꝛiuſq; indureſcat malicia imolliri pōt: ſed poſtq̄ inemuluerit ſeu indurauerit deſperādus eſt. Preterea ex ꝯuictu foꝛmātᷣ moꝛes. Pꝛopha q; ait: Cum ſctō ſanct⁹ eris ⁊ cū viro innocēte innocēs eris. Et ad Eph. iiij. ad tales conſuetudiales hoꝛtatᷣ apl̄s dicens. Renouamini ſpū mentis vr̄e ⁊ induite nouū hoiem q̄ ſm deū creatus ē in iuſticia ⁊ ſctitate veritatis.

Q2 in virtutib⁹ theologicis ⁊ diuinalib⁹ cōſiſtit cōſnmmatio et pfectio legis euangelice honeſtatis. Capitulū. iij.

Tertio aūt loco ꝯſiderem⁹ gratuitas ṽtutes ſeu theologicas ⁊ diuinales pfectiōes. que q̇deȝ ſunt cōplementū ⁊ adimpletio atq; pfectio honeſtatis: ita vt eas habētib⁹ alie nō ſunt nc̄c̄ie q̄tū ad neceſſitatē pfectiōis. Uerū ſicut diximus adiuuamēta nō modica p̄ſtāt volētib⁹ opari. Poſita eni gratuita fide ſiue deſup infuſa: n̄ eſt neceſſaria alia credulitas aīe nr̄e ſiue ad pfectionē honeſtatꝭ: ſiue ad decoꝛē quo placetur creatoꝛi. Manifeſte tn̄ verū eſt. q2 qui habet hmōi fidei lumē. ⁊ habet tn̄ lumia ſuaſionū ſiue ꝓbationū cum lumie fidei q̄ ex ipſis expeditioꝛ erit ⁊ ad cogitandā fidē ħ eſt n̄ dei articulos ⁊ ad p̄dicādos atq; docendos ſicut ex vno lumine hȝ q̄s ad ſufficientiaȝ ad greſſus ſuos regēdos: tn̄ ſi alia apponantᷣ licet minoꝛa ex ħ expeditioꝛ fit in gubnatione greſſuū ſuoꝝ. ita ⁊ hic hn̄s hmōi fidem ħ eſt deſup infuſam. habȝ vtiq; lumē q̄ regat greſſus intellect⁹ ſui in eis que ptinēt ad fundamentū chꝛiſtiane religiōis. Si tn̄ lumia ꝓbationū q̄ pꝛedixim⁹ ſignoꝝ vel miraculoꝝ addita fuerint huic fidei erit abſq; dubio adiutus in multo ad regendū hmōi greſſus. Diligentᷣ tn̄ aduertēdū eſt q̄ virtutes naturales et opatiōes earū eiſdem noib⁹ nūcupantᷣ: q̄bus ꝯſuetudiales ⁊ diuinales ⁊ opatiōes earum. Pꝛoinde multis viſum ē q̄ opationes oīum harū virtutū nō differūt ſpē vllo modo: ſed ſm mai⁹ ⁊ min⁹. Uerbi grā. Credere ſiue ſit ex virtute deſup infuſa ħ eſt gratuita vel theologica. ſiue ex ꝓbatiōe. ſiue ſuaſiōe. ſiue ex natura ſeu ex aſſuefactiōe vnū eſt ſpē verūtamē verius atq; nobili⁹ credit q̄ ex fide gratuita q̄ qui ex alia fide. Nos aūt dicimus lumia deſcēdentia deſup. imo veri⁹ vmbꝛas a rebus creatis dicim⁹ hmōi acquiſitas credulitates. ⁊ alitᷣ ſm ſpēm lucere ſpeculum intellect⁹ ex ſupirradiatiōe vel pmi lumis vl̄ alioꝝ luminū que ſunt ſup̄ ipſam ⁊ ſub pmo tanq̄ media: aliter ex aſcēſu lumiationū que reflectuntᷣ a reb⁹ creatis. ⁊ p oꝛgana ſenſuuȝ infundūt ſe in ſpeculo intellect⁹. Sicut aliud eſt lumē qđ deſcēdit a ſole ⁊ ab alijs celi luminib⁹ q̄ illud qđ aſcēdit a multitudine cereoꝛū vel a facib⁹ multis. Preterea fides infuſa deſup vna eſt non obſtāte q̄cūq; credibilium diūſitate ſicut ad Eph. iiij. ſcp̄tū eſt vnus deus vna fides vnū baptiſma. Et merito q̄dem eſt vna qm̄ ſequitᷣ veritatē lumis a q̄ ſuper hūanū fluit intellectū. Fides ṽo que eſt a rebus ipſis tanq̄ vmbꝛa vel imago ipſaꝝ diuerſa eſt ꝑ diuerſitate credibiliū. ſequitᷣ eniȝ diſpoſitiōes in idemptitate atq; diuerſitate tanq̄ cauſatū ipſoꝝ. Eodē modo de alijs dicimus. Dilectio eni deſup infuſa ⁊ dilectio a rebus impoſſibile ē q̄ ſint eiuſdē ſpēi ꝓpter eandē cauſam q̄ ⁊ fides. Et ad hūc modū ſe habet de alijs. Conſiderem⁹ igitᷣ hanc virtutum pfectionē que a naturalib⁹ virtutib⁹ initium ſumēs ⁊ ꝯſuetudinib⁹ creſcēs gratuitiſ ꝯſummatᷣ. Quia igitᷣ ſine hac vltima pfectione nec volatᷣ in ſublime btitudinis ſempiťne nec ſublimitᷣ viuitᷣ. nec deo acceptabilitᷣ manifeſtū q2 hec eſt pfectio oībus modis neceſſaria atq; ſufficiēs ad vite decoꝛē. ⁊ ad merituȝ eterne felicitatꝭ ⁊ de q̄ nō licet aliqđ detrahi et cui nihil neceſſe eſt addi.

Articulus. iij. de vltima conſummatiōe oīuȝ virtutū que eſt charitas: in qua euāgeliuȝ eternum ⁊ lex eterna p chꝛiſtū eſt pfectiſſime adimpleta.

Tertio inq̄ ꝯtemplamur hui⁹ legis honeſtatis ꝯſūmationē. Ex p̄cedētib⁹ clareſcē pōt q̄ lex ꝯtinēs honeſtatꝭ naturalis ⁊ ḡtuite pfectionē eſt lex neceſſarie ⁊ ſalutaris pfectiōis. Nūc aūt oſtendem⁹ quō ſit neceſſarie ꝯſummatiōis qđ vt clarius eluceſcat. Tria de ipſo ꝯtemplemur. pmo eius vnionē. ſcđo ei⁹ in-

ſcriptionem.tertio eius plenitudinē.

Triplici ratiōe ꝓbatur ꝙ lex eterna vnica eſt ⁊ ſola. Cap̄.j.

p Rimo inq̄ ꝯtemplemur hui⁹ legi honeſtatis naturalis ⁊ ḡtuite vni onem q2 vnica eſt ⁊ ſola.⁊ impoſſi bile eſt aliam eſſe.Qd̄ pōt oſtendi triplici ratione.primo rōne deſcriptiōis.ſe cundo rōne p̄ceptiōis.tertio rōne ꝯſecutiōis

Primo inq̄ rōne deſcriptiōis. Eiuſdē ſiq dem honeſtatl impoſſibile eſt diuerſas eſſe deſcriptiōes ꝑ regulas ⁊ mādata. Nã ſi fue rint diuerſe regule cū nulla regula honeſtatl aliquid dicaꝛ niſi virtutē illā eſſe ſeruandam de q̄ regula illa eſt.Similit̄ cum nullo prece pto cuiuſq̄ virtutis aliq̄d dicaꝛ ſeu p̄cipiaꝛ. niſi fieri opus illius virtutis cui⁹ eſt:manife ſtum eſt regulas illas ⁊ mādata nō eſſe diuẽ ſa.niſi voceten⁹.cū res eadem ꝑ oīa deſeruit illis. Secūdo rōne p̄ceptionis. Earundē eni virtutū impoſſibile eſt diuerſas eſſe regu las ⁊ mādata cum vnius virtutis non ſit ni ſi vna regula ⁊ vnū mādatū. quo eius oꝑa tio p̄cipitur. Sicut ⁊ vni⁹ vitij vna regula q̄ dicitur eſſe declinandū ⁊ vna ꝓhibitio q̄ ei⁹ oꝑatio ꝓhibeꝛ: ſicut patet in decem p̄ceptis que i parte ſūt affirmatiua.⁊ h̊ quo ad virtu tes:⁊ in parte ſunt negatiua. ſ. quo ad vicia et peccata. Tertio rōne ꝯſecutiōis. ſic eni vna virtus ꝯſequiꝛ aliam ad ſuam regulam et p̄ceptū ſicut patet de ſctificatiōe ſabbati et ꝯſimilib⁹:ſic tota honeſtas ad totam legem. Quid eſt eni vna regula ⁊ mādatū ad virtu tem ſuam hec eſt tota lex ad totā honeſtatez mādatis ⁊ regulis ꝑſcribentis. Quare ſicut vnius virtutis nō eſt niſi regula vna ac p̄ce ptum:ita vni⁹ honeſtatis nō eſt niſi vna lex ex oībus mādatis ⁊ legib⁹ copulata. Si eni poſſent eſſe due vel plures.accideret iſta mł tiplicatio neceſſario in regulis ⁊ mādatis cū eiſdem regulis ⁊ mādatis impoſſibile ſit le ges eſſe diuerſas:impoſſibile ē ꝙ accidit iſta multiplicatio in ipſa lege.ſed tm̄modo i mā datis. Jam igitur ex his certificatū eſt vnaz eſſe ⁊ ſolam legē ⁊ aliā impoſſibile eſſe ſaluta rem atq̄ ꝑfectam.ſicut vnā ⁊ ſolam honeſta tem aggregatā ex oībus virtutib⁹ naturali bus.ſ.⁊ ḡtuitis ſine q̄bus nec recte viuitur nec deo acceptabilit.⁊ hec eſt lex ꝯtinēſ regu las naturalis honeſtatl: naturaliaq̄ p̄cepta et ꝓhibitiōes.⁊ inſuꝑ regulas ḡtuite hone ſtatis p̄ceptaq̄ ⁊ ꝓhibitiōes ipſi⁹: vt quēad modum honeſtas ipſa tota atq̄ ꝑfecta ex na turali ⁊ gratuita ꝯſiſtit:ſic lex ſalutaris ꝑfe ctionis atq̄ ꝑfecte honeſtatis ex vtriſq̄ regu lis ⁊ mādatis hoc eſt ꝓhibitiōibus ⁊ prece ptis ꝯſiſtere comprobatur vt claruit.

Quod lex ꝑfecte honeſtatis que eſt charitas in anima eſt ſcripta Capitulum.ij.

s Ecūdo ꝯtemplemur huius legis honeſtatis naturalis ⁊ ḡtuite in ſcriptionē. Circa qd̄ tria notāda ſunt. Primo ꝙ p̄ncipalit̄ eſt ſcripta in intelli gentia.ſcd̄o ꝙ eſt ſcripta tm̄ in anima.tertio ꝙ p̄ncipalit̄ eſt ſcripta in intelligētia. Pri mo notādū eſt ꝙ non ē ſcripta in libro. Un de ſicut lex ꝓprie non dicitur liber.i.ſcriptu ra viſibilis:ita nec ſcriptura audibilis vt ita loquar. Signū aūt ⁊ veritas ſiue res nunq̄ vniuoce nomen cōicant. Quia igiꝛ tam ſcri ptura viſibilis regularuz honeſtatis q̄ ipſa lex vt ita dicam⁹ audibilis .i. verba audibi lia hmōi regularū honeſtatis non dicunꝛ vł res vel regule niſi ea figura vel tropo q̄ no men ipſius rei vel veritatis ſigno vel imagi ne eiuſdem imponiꝛ ſicut imago petri petr⁹ dicíꝛ. ⁊ petrus ſcribi vel legi dicíꝛ .vbi nomē eius ſcribiꝛ vel legitur. Res eni ſunt que tm̄ modo imꝑanꝛ aut ꝓhibenꝛ. Solarū eni rez eſt fieri vel non fieri.non autē ꝓprie ſermo nū vel mādatoꝝ. Qui eni imꝑat currere nō ipſum verbū imperat:ſed ipſum curſuz. Si cut igitur ꝓprie res vel fieri vel omitti dicun tur:ita ꝓprie imꝑari vel ꝓhiberi. Quare et ꝓprie imꝑate ſunt:figurate ꝟo ſermōes p̄ce pta. Igitur ⁊ mādata ⁊ lex prius ⁊ ꝓprie ſūt res:nec res ipſe ꝓprie ſic̄ ⁊ intelliguntꝛ. Res eni ꝓprie ſunt:quoꝝ p̄ncipio ⁊ ꝓprie intelle ctus ⁊ cognitio in legis obſeruātia querēd⁹ eſt. Amplius regule hui⁹ legis. ſ. honeſtatl quales ſunt deum eſſe honorandū.deum eē timendū.deum eſſe honorifice adorandū et ſimilia ſiue regule iſte ſcripte ſint exteri⁹ ſiue non.tamen vere ſunt.⁊ obſeruande.⁊ obli gatus eſt hō debito honorādi deum. debito timendi deum.ſiue legat hoc foris ſcriptū ſi ue non.ſiue audiat hoc foris ſiue nō. Et ad hunc modū ſe habet de alijs que ꝑ ſe debita ſunt in hac honeſtatis lege. Nihilomin⁹ ve rum eſt.ꝙ noticia maior altitudis ⁊ potentie dei debitum honoris atq̄ timoris ad deum et obligationē augere merito comprobaꝛ. Patet igitur ꝙ ⁊ hec lex regule honeſtatis.i. euangelice legis ⁊ debita ſiue obligationes agendi quedam ⁊ declinādi quedā ſunt: eti

am ceſſantib⁹ oī ſermone atq̄ ſcriptura. Et quia p̄uaricatio atq̄ pctm̄ ſimilit̄ ſunt etiam abſq̄ his ſequiꝛ ꝙ quedā lex ex neceſſitate ē preter h̄. Secūdo p̄notandū eſt ꝙ h̄ lex. ſ. tota honeſtas in quā vita hūane ⁊ moꝝ ho neſta ꝟo vita ⁊ regulata ē ⁊ ordinata ⁊ mode rata:non aūt eſt ordinata regulata vel mo derata niſi honeſtate. Quare totū id qd̄ or dinat regulat ⁊ decorat hūanā vitā in aīa q̄ dez eſt. Eſt igiꝛ preter ſermōes ⁊ ſcripturam cū illa foris ſint. Cū igiꝛ vere lex ſit que ordi nat regulat moderat atq̄ decorat hūanā vi tam. Manifeſtū eſt verā hanc honeſtatem ⁊ euāgelicā legem in aīa eſſe. Quid eni eſt lex vera:niſi ars q̄dā aut ſapīa recte honeſteq̄ viuēdi? Ois aūt ars ⁊ omis ſapīa in aīa eſt. Quare ſi vere dictū eſt ꝙ lex eſt ars quedaz atq̄ ſapia recte honeſteq̄ viuēdi:vere lex eſt et vera lex in aīa. His aūt rōnibus nihil ali ud ad pſīs aſtruere volum⁹ niſi ꝙ merito nō min⁹ ꝓprie imo magis ꝓprie magiſq̄ vera citer lex diciꝛ qd̄ eſt in mēte: q̄ qd̄ eſt in ſcri pto vel ſeu in voce. Tertio p̄notandū eſt ꝙ hec lex ⁊ regula honeſtatl oēs naturaliter ſunt apud intellectū ⁊ quedā naturalit̄ ſcri pte ſunt in eo p̄cepta ꝟo ⁊ ꝓhibitiōes partim ſiunt intellectui ⁊ ꝑtim affectui:⁊ h̄ eſt qm̄ eo dem iure ꝑ oēz modū ſubiecti ſunt imperio creatori eodēq̄ ꝓrſus obediētie debito obli gati:nihil eni p̄uilegij vel exēptiōis:nihil pe nitus libtatis habet alteruter eoꝝ aduerſus creatorē:⁊ ꝓpt̄ h̄ ſicut eadē aucte p̄ceptū eſt intellectui credere deo:affectui diligē vel ti mere deū:ſic pari obīa debito ꝑ oīa teneꝛ in tellect⁹ credere deo ⁊ affect⁹ eum diligere vel timere.

Quod lex cōtinēs pleniſſimā ho neſtatē eſt euangelium chriſti.i. euāgeliū eternū qd̄ conſumaꝛ in charitate. Capituł.iij

t Ertio aūt ꝯtemplemur hui⁹ legis honeſtatl plenitudinē. Quod aūt ſit ipſa honeſtas ⁊ ꝑfectio euāgeliuz chriſti atq̄ plenitudo legis ⁊ euāgeliū eter num ⁊ lex eterna iam demōſtratiōe non in diget:ſed ſola enarratiōe. Naturalē eni ho neſtatē ſolā ꝯtinēt mādata legl Moralia oīa eni illa innata ſunt ⁊ naturalit̄ inſcripta hūa no cordi dn̄o atteſtante q̄ ꝑ Hiere. xxxi .ait: Dabo legē meā in viſcerib⁹ coꝝ ⁊ in cordib⁹ coꝝ ſcribā eaz. Quare igiꝛ euāgelica ꝑfectio naturalē nō euacuauit ſed ḡtuitā addidit:cā ſeruari voluit ⁊ mādauit. Euāgelica igiꝛ ho neſtas vtrāq̄ ꝯtinet nālem.ſ.que ē veterl le gis moralitas:⁊ ḡtuitā que ꝓprie eſt euāgeli ca ſuꝑadditio ⁊ cōplementū. Nā ſicut nō eſt honeſtas ſed ꝑs honeſtatl cui deſt ꝑs maior honeſtatl atq̄ nobilior:ita nec lex eſt q̄ partē maiorē ac nobiliorē regularū ac mādatoruz honeſtatl non ꝯtinet. Quare manifeſtū eſt legē moyſi nō legē fuiſſe ꝑfectā.ſed legl par tem ⁊ illā initialē atq̄ p̄mariā ⁊ ḡtuite ꝑfectio nis introductoriā pueroꝝ atq̄ inſipientium elemētariā:⁊ h̄ q̄tū ad moralia ſola dicimus Moralia inq̄ dixim⁹ q̄ ſunt d̄ neceſſitate ho neſtatl:d̄ ḡtuita ꝟo nihil. Cū eni pp̄ls hebreo rū vix alphabetū nālis honeſtatis caꝑe ſuffi ceret:fruſtra eidē gratuite ꝑfectiōis eminen tia traderet:⁊ traditura eſſet. Quare igitur euāgeliū ꝓprie lex ē ſola regulas ⁊ mandata hui⁹ ſalutaris integreq̄ ꝑfectionis ꝯtinens. Manifeſtū eſt ſolū euāgeliū eſſe legē integre honeſtatl.ſolāq̄ ſalutarē ſolāq̄ ꝑfectā legez ſicut Jac̄.in.j.ca.ait. Qui aūt ꝑſpexerit in le ge ꝑfecte libtatl. Uetus eni lex imꝑfecta erat ſicut oñdim⁹. Et apl's atteſtat⁹ ē ad Heb.vij. dicēs: Nihil ad ꝑfectū adduxit lex. Et lex ſer uitutis erat.ſicut idem teſtaꝛ ad Rhom̄.xiij. dicēs: Nō accepiſtis ſpm̄ ſeruitutl iterū in ti more. Et in.iiij.c.ad Gał.iterū ait: Nō ſum⁹ ancille filij.ſed libere q̄ libtate chriſt⁹ nos libe rauit. Ex his patet ꝙ h̄ lex vera ꝓprieq̄ ⁊ ꝑ ſe lex innateq̄ lectiōis atq̄ ligatiōis quā nō ſolui poſſibile ē.nec ꝯtra eam diſpēſari eſt in tegra atq̄ ꝑfecta aggregatio regularū hone ſtatū ſpecialiū iuxta ſpecies ꝟtutū ⁊ numeri earū. Et h̄ lex eſt totū ius diuinū.h̄ eſt diui na aucte hūano generi impoſitū:⁊ ei⁹ inſcri ptione q̄ſi digito ſuo inſcriptū. Et eſt ius na turale q2 naturalit̄ ineſt hoīb⁹ ⁊ in eis naſciꝛ et naturā hūanā inſeꝑabilit̄ comitaꝛ.⁊ iō na ture lex eſt:q2 lex ſimplicit̄ ſemꝑ ad oēs eſt et euāgeliū vel lex a dn̄o adimpleta. Ex q̄ etiaz patz ꝙ doctrina noui teſtamēti ꝓbat ſeipſaz ꝯtineri in veteri teſtamēto.ſicut rota in me dio rote Ezech.j. ⁊ ſicut nucleū in teſta. ⁊ pul lum in ouo. ⁊ fructū in ſemie vel radice: ⁊ ſic lumē in lucerna lucēte i loco caliginoſo. Nā nouū teſtm̄ ſe hz ad vet⁹ quēadmodū ſol ad lucernā. Proinde Eſa. xxx. ſcriptuz eſt. Erit lux lune ſicut lux ſolis. ⁊ lux ſolis erit ſeptem plicit̄ ſicut lux ſeptē dierū. in die q̄ alligaue rit dn̄s vuln⁹ populi ſui ⁊ ꝑcuſſurā plage ei⁹ ſanauerit.ſ.ꝑ paſſionē filij ſui. Et iterum.ij. Coꝝ.iij.apl's ait: Quod ſi miſtratio mortis.i.ve teris legl mortē ⁊ dānationē ꝑ accidēs indu

centis fuit in gloria ita vt nō poſſent filij iſra-
el intendere in faciē moyſi ꝓpter gloriā vul-
tus eius que euacuat̄.i.que tp̄alis ⁊ trāſito-
ria eſt: quō non miſtratio ſpūs.i.ſpūalis grē
et charitatis in chriſti euangelio date erit in
gloria?

Q̄ eſt vere euangeliū chriſti.

V Jdc tū ne in noīe euāgelij cū igno-
rantib⁹ erres. Euangeliū eni in-
dum dicit̄ ip̄a hiſtoria geſtoꝝ dn̄i
ſaluatoris: imo nec hiſtoria. ſꝫ ps
hiſtorie. Non eni ſunt ſcripta niſi ad modi-
cum geſta eius ſicut Jo. vlt̄.c. teſtat̄ dicens:
Sunt aūt ⁊ alia multa que fecit ieſus. Que
ſi ſcribant̄ p ſingula: nec ipſum arbitroꝛ mū-
dum cape eos q̄ ſcribēdi ſunt libros. Ueruꝫ
inſup doctrinā ſuā euāgeliū vocat paulus.ij
ad Timoth.ij. dicēs. Memoꝛ eſto dn̄m ie-
ſum chriſtū reſurrexiſſe a moꝛtuis ex ſemine
dauid ſm euāgeliū in q̄ laboꝛo vſqꝫ vincula
q̄ſi male opans: ſed verbum dei non eſt alli-
gatum ⁊c̄. De regulis eni honeſtatis ⁊ euā-
gelice perfectionis nihil omiſit qd̄ non doce-
ret. ⁊ pene nihil p̄termiſit de illis que nō ſcri-
beret. Que eni virtus ē vel naturalis vel ḡ-
tuita quā pretermiſerit in ep̄lis ſuis? Ex dictis
patet q̄re hec lex euāgelica ſola ē integra pfe-
cte honeſtatis ſola ſine diminutiōe reglas ⁊ p̄-
cepta ſiue mādata oīa continēs honeſtatis: et
ꝓpter hoc ſola eſt lex veri nois. Quia vero
ſola eſt oīuꝫ virtutū aggregatio ſiue tota ve-
ra honeſtas imo ipſa virtus honeſtatis inter-
ne q̄ mētē hūanā veſtit atqꝫ venuſtat: māife-
ſtū eſt quia ipſa ē lex vitas ⁊ lex veritatis. Lex
eni ſignatiōib⁹ lex ſermonū eſt ⁊ ſcripturarū
Hec aūt eſt que mentē hūanā ſua ipſa verita-
te abſqꝫ medio bn̄ oꝛdinat atqꝫ ꝯſtituit. bn̄qꝫ
oꝛdinatam atqꝫ ꝯſtitutā efficit inſtar ciuitatis
que iuſtiſſime atqꝫ ſctiſſime legis ſtatutis ad-
miniſtrat̄ ⁊ regit̄. Hec etiam eſt lex cuius ob-
ſeruantia exterioꝛis decoꝛ eſt ⁊ rectitudo to-
tius vite ⁊ ꝯuerſatiōis hūane veruſqꝫ decoꝛ
atqꝫ vera rectitudo: quia oē eius ꝯtrariū ve-
riſſime prauitas eſt ⁊ ideo indecēs ac repu-
gnans ſpūali pulchritudini turpitudo.

Q̄ euangeliū chriſti eſt euan-
gelium eternū ⁊ lex eterna.

M Erito igitur hec lex honeſtatis lex
eſt eterna ⁊ euangeliū eternum ⁊
mandata eterna. Qd̄ eſt facile de-
clarare. Nā per ſinglas eius re-
gulas videbis eternam veritatē ipſoꝝ ⁊ ob-
ligationē ſeu debitum a quib⁹ neminē vnq̄
fuit poſſibile abſolui vel eximi ꝯtra quaꝫ nec
p̄uilegium nec diſpenſationē vnq̄ fuit poſſi-
bile dari. Jn ſingulis ꝟo regularū videbis
veritatē eternā ſicut euident̄ apparet in vno-
quoqꝫ iſtoꝝ videlicet deum eſſe diligendū.
deum eſſe timendū. deum eſſe honoꝛandū.
deum eſſe adoꝛandū. omnē hominē eſſe di-
ligendū. omni hoi eſſe ꝯſulendū ⁊c̄. Mani-
feſtum tibi eſt quia nunq̄ poſſibile fuit ali-
quem exemptū eſſe a debitoꝛ obligatiōe ali-
cuius iſtoꝝ. Nulli eni vnq̄ licere potuit non
diligere vel non timere deum ⁊ ita de vnoqꝫ
alioꝛum. Hec igitur lex eſt que nō recipit ab-
rogationē neqꝫ derogationē neqꝫ exemptio-
nem neqꝫ diſpēſationē vllo tp̄e ⁊ ꝓpter hoc
regule eius ſunt veritatis eterne. ⁊ manda-
ta eiuſdē obligatiōis eterne. Et hec eſt inten-
tio noſtra in eo q̄ eam vocam⁹ euangelium
eternū vel mandata eterna. Et de hoc euan-
gelio eterno a chriſto nob̄ illato Apoc. xiiij.
ſcriptum eſt. Uidi alterū angelū volanteꝫ p
mediū celi habentē euāgeliū eternū ad euā-
gelizandū ſuper terrā ⁊ ſuper oēm gentem ⁊
tribū ⁊ linguam ⁊ populū dicentē voce ma-
gna. Timete dn̄m ⁊ date illi honoꝛē: quia ve-
nit hoꝛa iudicij eius ⁊ adoꝛate eum qui fecit
celum ⁊ terram ⁊ mare ⁊ fontes aq̄ꝝ. Hic ſiq̄-
dem angelus chriſtus eſt qui eterni pr̄is ſe-
creta mūdo nūciauit. qui ideo p mediū celuꝫ
volaſſe dicit̄: q2 (vt dicit̄ Baruch.iij) Jn ter-
ris viſus eſt. ⁊ cum hoib⁹ ꝯuerſatus eſt cui⁹
apparitio merito volatui compatur. Naꝫ cū
eſſet deus in celis regnans homo in terris
apparēs hoibus eternū euangeliū predica-
uit ſicut Joh.j. ait. Unigenit⁹ qui eſt in ſinu
patris ipſe enarrauit. ſ. veritatē ⁊ honeſta-
tem eternam quam nemo antea cognouit.
Jdeo ſubdit̄: Habētē euāgeliū eternū. Euā-
geliū qd̄ chriſtus p̄dicauit eternū dicit̄. quia
eternas veritates atqꝫ vtilitates (vt dictum ē)
mūdo annūciauit. ⁊ quia multa ſecreta eter-
ne vite chriſtus nobis per illud manifeſtauit.
et quia illud recipiētes ⁊ obſeruātes ad eter-
nā vitam p̄ducit. Jdeo dicit̄ ad Rhoma.j.
Uirtus deeſt in ſalutem oī credenti: iudeo ⁊
p̄rimū ⁊ greco. Juſticia enim dei in eo reue-
latur ex fide in fidem: ſicut ſcriptū ē. Proin-
de credentib⁹ eterno euāgelio ſubinfert̄ vt
euāgelizaret ſedentib⁹ ſuper terram. Qui-
cunqꝫ eni eterno euāgelio non credūt in mū-
danis imerſi ſunt. Hi ꝟo (qui obedient̄ cre-
dunt eterno euāgelio) Super terram vtiqꝫ
ſunt terrenis. ſ. non imerſi. ſuper quos lum̄
celi radiat per diuine gratie illuſtrationē ſi-

cut Job.xxv. ſcriptū eſt ſuper quem nō ful-
get lumen illi⁹? ad quā queſtionē rn̄det apo-
ſtolus.ij. Coꝛ.iiij. cum ait: Euāgeliū noſtꝝ
his (qui pereunt) opertum eſt in q̄bus deus
huius ſeculi excecauit mentes infideliū vt nō
fulgeat illuīatio euāgelij ⁊ gloꝛie chriſti. Sꝫ
quia multi de varijs gentib⁹ per euangeliū
eternū ſaluandi ſunt merito ſubinfertur. Et
ſuper omnem gentem ⁊ tribū ⁊ linguā ⁊ po-
pulum. Hoc ſiquidem euangeliū eternū p̄-
dixit dn̄s p̄dicandū in vniuerſo mundo ſic
Math.xxiiij. ipſe ait: Predicabit̄ hoc euan-
geliū regni in vniuerſo oꝛbe in teſtimonium
omnibus gentibus. et tunc veniet conſum-
matio. Sed aduertendum eſt q̄ ſicut chri-
ſtus magnus predicatoꝛ fuit ſic euangeliuꝫ
magna voce pꝛomulgauit. Jdeo Johan.
ſubdit dicens magna voce. Magna voce ſi-
quidem predicauit non ſolum in eo q̄ ō ma-
gnis rebus: id eſt. de euangelio eterno pꝛo-
mulgauit. magna verūetiam quia in omnē
terram exiuit ſonus coꝝ. ſ. apoſtoloꝝ ⁊ viro-
rum eterni euāgelij p̄dicatoꝝ. quia ſm chri-
ſti preceptū eternū euangeliū predicabāt ⁊ p̄-
dicare non ceſſabant. Et ad hoc ſignificāduꝫ
chriſtus moꝛiens clamauit voce magna ꝯ-
ſummatū eſt. ſicut habetur Joh. xix. vt p h̄
aperte clareſceret q̄ mgr̄ veritatis ⁊ doctoꝛ
euangelij eterni per vitam doctrinā miracu-
la ⁊ moꝛtem eterno euangelio pfectum teſti-
moniū p̄hibeat. Jn quo quidem euāgelio ſo-
lum deum timendū ⁊ honoꝛandū predica-
bat. Unde ſubditur: timete dn̄m ⁊ date illi
honoꝛem.

Q̄ charitas eſt plenitudo et
conſummatio legis:

E X p̄cedentib⁹ patet q̄ per chriſtuꝫ
dei nūciū ⁊ magni conſilij angelū
(Ut dicitur Eſa.ix) erudito popu-
lo atqꝫ ꝓuecto ſuſcipiēdeqꝫ pfectioni longis
et magnis multoꝝ ſeculoꝝ eruditiōib⁹ ꝓpa-
to legis plenitudo atqꝫ perfectio appoſita eſt.
Cum ipſe ſit ꝯſummatio legis ad iuſticiam ſi-
cut legitur ad Rhoma.iiij.c. et ad Gal̄. v.
apoſtolus ait: Omnis enim lex in vno ſer-
mone implet̄: diliges pꝛoximū tuū ſicut te-
ipſum. Ad Rhoma.xiij. iterum ait: Qui di-
ligit pꝛoximū legem impleuit. Et iterum ibi-
dem ait: Plenitudo legis eſt dilectio. Quod
verbum poteſt eſſe thema maxime in preſen-
ti die. Et iterum ait pꝛopheta. Omnis con-
ſummatiōis vidi finem latum mandatuꝫ tu-
um nimis. Mandatum quoqꝫ de dilectione
potentia ⁊ virtute omnia alia mandata quo-
dammodo eſt quoniā ſine eo cuncta inutili-
ter ſeruantur ſicut legitur. j. Coꝛinth. xiij. et
in epiſtola hodierna per totum. Cum ea ve-
ro oīa acceptabilit̄ meritoꝛieqꝫ atqꝫ remu-
nerabilit̄ adimplentur. Propter hoc ex eius
mandato pendere dicitur tota lex ⁊ pꝛophe-
te ſicut legitur Math. xxij. Similiter. j. ad
Timoth. j. Finis precepti eſt charitas quo-
niam ꝓpter illam aut acquirendā aut nutri-
endam aut conſeruandā aut augendaꝫ aut
adimplendā aut conſummādā omnia prece-
pta ſunt ⁊ pꝛohibita que in vtraqꝫ continen-
tur lege. Hec igitur erit fundamētalis mate-
ria de qua vobis tractaturi erimus in qua-
dragesima occurrenti: hoc eſt de euangelio
eterno ſeu de charitate.

Congruentia dicendoꝝ in p̄-
ſenti libꝛo.

E T hec quidem cōgruit diuino ho-
noꝛi ſtatui meo atqꝫ animarū ſalu-
ti. Primo eni congruit diuino
honoꝛi. Nam (ſicut ex precedentib⁹ patꝫ) nul-
la predicatio aut ſermo tm̄ gloꝛificat ⁊ hono-
rificat imenſam bonitatem dei: q̄ predicatio
euangelij eterni quod ⁊ ipſe domin⁹ predi-
cauit ⁊ ſanctis apoſtolis predicare in prece-
ptum dedit. Proinde mihi vel diſcipulis ſu-
is ait: Euntes in mundum vniūſum predi-
cate euangeliū. ſcilicet eternum omni crea-
ture. Jllam vtiqꝫ predicandi materiam atqꝫ
foꝛmam in ſe ſeruauit ⁊ apoſtolis dedit que
ad maioꝛem patris gloꝛiam eterni redunda-
ret. Secundo congruit ſtatui meo qui p̄-
feſſus ſum regulam minoꝝ fratrum. Unde
volens gloꝛioſus franciſcus ſe ⁊ ſuos coꝛde
oꝛe ⁊ opere dn̄o chriſto ieſu ⁊ apoſtolis eius
in fide ⁊ moꝛibus eſſe confoꝛmes diuinit⁹ in-
ſpiratus in regl̄a ſua inquit: Moneo quoqꝫ
et exhoꝛtoꝛ eoſdem fratres. Ut in predicatio-
ne (quam faciunt) ſint examinata ⁊ caſta eoꝛū
eloquia ad vtilitatē ⁊ edificationē populi. an-
nunciando eis vitia ⁊ virtutes. penam ⁊ glo-
riam: cum bꝛeuitate ſermonis. id eſt: q̄ non
veniat in nauſeam ⁊ faſtidiū verbum dei. Et
licet in preſenti opere quoſdam pꝛolixos ſer-
mones conſcripſerim: non tamen ea inten-
tione illos poſui: vt omnes integre in vno
ſermone populo pꝛoferant̄. ſed vtilitas dicē-
doꝛum me pꝛolixum quandoqꝫ fecit. quam
tamen plixitatē egoipſe non ſemp ſeruo ſed
abbꝛeuio dilato anpono: p⁹pono atqꝫ vario
ſꝫ q̄ ē tp̄s cōmoditas et auditoꝝ vtilitas h̄ ex

poſcunt. idipſum ſeruandũ alijſ derelinq̃ns. Nam ↄſiderato ordine cuiuſcũq; ſermõis p̃ſentis opis cuilibet nõ oĩno ignaro idipſum ſeruare facilimũ erit. Et iterũ abũdantia diuinoꝝ bñficioꝝ abſq; oĩbus ſitientib⁹ ppinatur. Talis ſiq̃dem p̃dicandi materia atq; forma pſpicaciꝰ intuenti nihil aliud ſunt ꝛ ſonãt q̃ꝫ euangeliũ eternũ qd̃ chriſt⁹ docuit. ꝛ apoſtolis atq; ſuis imitatorib⁹ p̃dicandũ dedit. ꝛ beato franciſco inſpirauit: atq; in regula ſua ſuis ſucceſſorib⁹ tradidit p̃dicandũ. In his q̃dem manifeſte oſtẽdit q̃ p̃dicare euangeliuꝫ eternũ (ſicut ex dictis patet) non eſt tm̃ p̃dicare euangelia ꝛ epiſtolas que in miſſali ſm̃ diuerſa tp̃a ſcitiſſime ordinanť: ſed ꝛ illa ꝛ totaꝫ ſcripturã ſacrã tam veteris q̃ꝫ noui teſtamenti iudicat euangeliũ eſſe eternuꝫ. atq; de illo id eſſe p̃dicandũ q̃ ſm̃ diuerſaſ gratias a domino p̃dicatorib⁹ datas ꝑficiat ad diuinum honorem ꝛ aĩarũ ſalutem. Qui maxime ĩ hiſ quattuor (que ſunt vitia ꝛ ꝟtutes pena ꝛ gloria) mãifeſtiſſime compꝛehendiť. Hunc autem qui noſtris tp̃ibus ſeruauerũt modũ (experiẽtia teſte) maximũ vltra alioſ p̃dicantes reportauerũt animarũ ꝑfectũ. licet multi p̃dicationis ignari hoc in p̃ncipio non intellexerunt. ſed (teſte dño Mat. vij. a fructib⁹ eorum cognoſcetis eos ꝛ cogniti ſunt. Tertio q̃ꝫ cõgruit animarũ ſaluti. Cum eni populi multipliciter ſint vitijs inuoluti ꝛ a virtutib⁹ alieni: nec expaueſcãt p̄parata eiſ iudicia atq; penas: nec inardeſcant deſiderio eternoꝝ: nullus excelſior modus nulla materia p̃ſtantior nullũq; remediũ efficaciuſ diuerſis populis in hoc ſeculo q̃ꝫ predicatio ſup̃dicta. Qua ſiquidem vſi ſunt p̃dicator p̃dicatoꝝ chriſtus et apoſtoli ꝛ oẽs eoꝝ imitatores diuino lumine illuſtrati. ꝛ hunc modũ pro populorũ ſalute p̄cellẽtiorẽ ꝛ vtiliorem intelligẽtia ꝛ experientia cognouerũt. ꝛ zelo ſalutis animarum toto ſtudio ꝛ animo ſeruauerũt. ꝛ omnia ſup̃dicta ad charitatẽ de qua in tota preſenti q̃drageſima deo dante tractaturi ſum⁹.

Inſufficientia ipſi⁹ ſcriptoris.

Clare tamen conſpicio ſupra meipſum p̃ſumere: ꝛ ſup modũ puitatis mee: imo (vt mihi ſentire videor) effundere de vacuo: ꝛ (qd̃ nõ habeo) diſpenſare. Difficile q̃deꝫ ꝛ indecens eſt loqui de charitate ꝛ de amore qui vim nõ ſentit amoris: cum non ab exteriorib⁹ ad interiora charitatis amor ſuauitat ſue ſecreta tranſponat. ſed ab interiorib⁹ ad exteriora tranſmutať. ſicut Mat. xij. dñs amor ait. bonus homo de theſauro bono cordis ſui ſibi alijſq; charitatẽ ſitientib⁹ debet miniſtrare. Sed fallor vtiq; ſi me talẽ exiſtimẽ. aderit tamen legis amor ꝛ charitatis adimpletor dñſ ieſus chriſtus: qui theſaurũ charitatis omnibus illum ſitientib⁹ abundanť effundere cupiens ꝛ oẽs adimplere deſiderãs continue clamat Joh. vij. Si quis ſitit veniat ad me ꝛ bibat. Aderunt quoq; ſupplices ad amorem ipſa mater amoris amoroſiſſima mater dei: atq; ſeraphicus amor btĩſſimi patris noſtri franciſci alioꝝq; ſanctoꝝ. quoꝝ meritis ꝛ interceſſione ad dei charitatẽ caleſiunt gelida corpora noſtra.

Ordo dicendoꝝ in hebdomada occurrenti.

Et vt totum p̃ſens opus de euangelio eterno. hoc eſt de charitate. de ſanctoꝝ doctoꝝ atq; magnorũ theologoꝝ ſentẽtijs ſtabile ſuſcipiat fundamentũ: de ipſa charitate ſeu amore antea diſſerendũ eſt. Et primo agemus de origie charitatis. id eſt. per qd̃ mediũ (qd̃ eſt chriſt⁹) dei charitas humaniſ mentib⁹ infundať atq; donetur. Hodie infra diem de ꝑfectione ipſius charitatis dicturi ſumus: vbi tm̃ ep̃la pauli de charitate per ordinem exponeť. Feria. iij tractabim⁹ de excellentia charitatis ꝛ diuini amoris erga deũ erga ſeipſuꝫ atq; erga p̃ximũ ſuũ. In die autem cinerũ loq̃mur d̃ mercancia amoris. ꝛ quõ charitas emi poteſt: ibi oſtendem⁹ duodecim leges ſm̃ quas emi debet charitas dei. Feria q̃nta poſt cinerũ declarabim⁹ que ſunt differẽtie inter fidẽ mortuam abſq; charitate: atq; viuam p charitatẽ. Feria. vj. poſt cinerum tractaturi ſumus de p̃ximi ꝛ inimicoꝝ dilectione. Sabbato ꝟo poſt cinerum oſtendem⁹ quas ꝛ q̃ꝫtas impugnatiões ꝛ temptatiões in p̃ſenti vita anime a demonib⁹ patianť ne charitatẽ adipiſcanť. et q̃ miro modo p ſanctos angelos rep̃muntur. ꝛ coartanť ne per charitatis amiſſionem dei electis nocere poſſint. vt ſic p legis plenitudinẽ hoc eſt per veram charitatẽ in p̃ſenti ſeculo dño famulãtes ad ipſum amoris pleniſſimũ fontem dñm ieſum chriſtum puenire mereamur. Qui cũ patre ꝛ ſpũſancto cõſummator ꝛ plenitudo legis amoris hic per gratiam. ꝛ in futuro per gloriã Amen.

Dñica in quinq̃geſima in mane de origine charitatis ſeu diuini amoris. Sermo. j.

Gnem veni mittere

i terrã. ꝛ q̃d volo niſi vt ardeat. Luc. xij. Chriſti nẽpe (q̃ amoris ꝛ charitatis ẽ origo ꝛ fons) verba ſũt iſta. officiũ ſuũ ꝛ q̃re a patre in mundũ ſit miſſus exp̃mit cũ ait Ignẽ. ſ. diuini amoris ꝛ charitatis veni mittere in terrã. atq; ardens deſideriũ ſuũ erga nos exp̃mit cũ ſubdit. ꝛ quid volo niſi vt ardeat. ſ. oẽs mẽtes. Hoc igne inflãmati erant atq; ardebãt illi duo diſcipuli eũtes ĩ emaus Lu. xxiiij. qui ꝛ dicebãt. Nõne ꝛ cor nr̃m ardens erat in nob̃ dũ loqueret in via ꝛ apiret nob̃ ſcripturas. Hũc igneꝫ in terrã. i. in corda terrena venit mittere dñs nr̃ ieſus chriſt⁹. q̃ ideo in mũdũ venit. ꝛ carnẽ nr̃am aſſumpſit. ꝛ q̃tidie gr̃as ſuas ꝛ amorẽ de corde ſuo in nos infundit. vt inflãmet mẽtes hoĩum ad ardorem diuini amoris. nec aliud optaꝛ niſi vt oẽs diuino amore inebriet. inflãmet. accẽdat. atq; comburat. Et h̃ myſtice Apoc. viij. demõſtraꝛ vbi in p̃ncipio ſcriptũ eſt. Et aliuſ angelus venit ꝛ ſtetit ante altare habẽs thuribulũ aureũ in mãu ſua. ꝛ data ſunt ei incẽſa multa vt daret de orõnib⁹ ſctõꝝ oĩum ſup altare aureũ qd̃ eſt ante thronũ dei. Et aſcendit fumus incẽſoꝝ de orõnib⁹ ſctõꝝ de mãu angeli corã deo. Et accepit angelus thuribulũ aureũ ꝛ impleuit illud de igne altaris ꝛ miſit in terrã: ꝛ facta ſunt fulgura ꝛ voces ꝛ tonitrua ꝛ terremotus magn⁹. In q̃bus verbis triplex myſteriũ declarať. Primũ cordial' dilectiõis. ibi. ꝛ angelus ali⁹ venit. ſcd̃m cordialis orõnis. ibi ꝛ data ſunt ei incẽſa multa ꝛc̃. tertiũ cordialis ↄuerſiõis. ibi ꝛ facta ſunt fulgura ꝛ voces ꝛc̃.

Articulus prim⁹ de trib⁹ donis a deo nobis collatis: ex quibus mens inflammari debet ad dei dilectionem.

Primũ myſteriũ eſt cordialis dilectiõis q̃ ſcꝫ deus dilexit mũdũ vt. ſ. filiũ ſuũ vnigenitum daret. vbi aĩaduẽte dei dilectionẽ. q̃ de⁹ filiũ nõ ſeruũ ſuũ nõ alienũ vnigenitũ nõ aliũ. daret nõ p̃ſtaret: nõ vtiq; ad vitã. ſed ad mortẽ ignomioſe crucꝭ p n̄ra redẽptiõe. In q̃ quidẽ redonatiõe tria nob̃ ↄtulit ad ſalutẽ. Primo diuitatẽ. ſcd̃o ſpm̃ rõnaleꝫ. tertio corpus ſuum in carnem.

Q2 d̃s ex amore primũ donũ cõtulit nobis. ſ. ſuã diuitatem. Capitulum. j.

Primo nanq; diuitas xp̃i in throno ſignificať. q̃ ꝓpť ſuã diuitateꝫ tot⁹ xp̃s in throno ſedẽ diciť. Vñ pſ̃. ꝛ idẽ ad Heb. ſcp̃tũ eſt. thron⁹ tu⁹ d̃s i ſeculũ ſeculi. Et Apoc. iiij. Fui in ſpũ ꝛ ecce ſedes poſita ẽ in celo. Hec erit mãifeſtatiua ſedes in q̃ veniet dñs iudicare viuos ꝛ mortuos bonos ꝛ malos. Jd̃ Mat. xxv. ſcriptũ eſt. Cũ venerit filius hoĩs in maieſtate ſua ꝛ oẽs angeli eius cũ eo. ꝛ tũc ſedebit ſup ſedẽ maieſtatis ſue. q̃ nũc videť ante ſedẽ ſtare p miaꝫ ſuam: vt innuať q̃ chriſt⁹ (q̃ ante deũ nũc ſtat orans ꝛ ſupplex) tũc in iudicio apparebit oĩuꝫ operum iuſtiſſimus iudex.

Q2 d̃s ex amore nobis obtulit ſcd̃m donũ. ſ. chriſti animam benedictam. Cap. ij.

Secundo ſpũs rõnalis chriſti ieſu. ſeu ꝓpter eius ſpm̃ rõnalem tot⁹ chriſtus angelus nũcupať. Unde Joh. ait: ꝛ alius angelus venit qui ẽ chriſtus. Ipſe nanq; eſt nũcius eterni patris cũ ipſe patrem nũciauerit mũdo ſicut Jo. j. ait: Unigenitus (qui eſt in ſinu patris) ipſe nob̃ enarrauit illum. Eſa. quoq;. ix. ſcriptum eſt. Et vocabiť nomen eiuſ magni conſilij angelus. Qui ꝑpterea alius diciť ꝓpter alterius myſterij noue gratie date. Ipſe nanq; venit per incarnationẽ. ſed q̃tidie venit per internam p̃dicationem vel aſpirationẽ. Stetitq; p acerbiſſime mortis ſupportationẽ: necnon quotidie ſtat per gratie ↄfirmationẽ.

Q2 deus nobis tertiũ donum dedit. ſ. chriſti innocẽtiſſimã carnem. Capitulum. iij.

Tertio quoq; propter corpuſ rationali ſpiritu animatũ totus chriſt⁹ altare aureum nuncupať. Unde ſubditur ante altare. Ante altare quidem angelus dicitur ſtare: eo q̃ chriſtus per rationalem ſpirituꝫ ſeipſo q̃ꝫtum ad carnẽ preſtã-

tioꝛ eſt. Jdeo Joh. vj. dñs ait: Spūs ē q̄ viuificat caro aūt ñ ꝓdeſt quicq̄. Amoꝛe nāq̄ ſalutis nr̄e carnē hūanā cuꝫ ſpū rōnali ſola mīa tractus ꝓ nobis aſſumpſit. Nec q̄ hūanitatē nr̄am virtutib⁹ ſuis impleſſet ⁊ multiplicibus gratijs redūdaſſet: niſi eam intus euacuatam pꝛo nobis aſſumpſiſſet. Jn cui⁹ myſteriū Exo. xxxviij. Preceptuꝫ erat q̄ altare i q̄ ignis dei arderet ñ ſolidū ſ; int⁹ vacuū eſſet

Recollectio ſeu dictoꝛū recapitulatio.

. Amoꝛ igit̄ nobis oſtēſus in incarnatiōe filij dei. in q̄ tria p̄dicta erāt. ſ. diuinitas aīa et coꝛpus ieſu chꝛiſti in coꝛde ei⁹ abſcōſus eſt: ⁊ in thuribulo aureo demōſtrat̄. Uñ cōmode ſubinfert̄. hñs thuribulū aureū in māu ſua. Cū eni thuribulū foꝛmā coꝛdis oſtēdit. quid ꝯueniēti⁹ q̄ cor chꝛiſti demōſtrat̄: Cūq̄ apertū ſupius ſit ⁊ inferi⁹ clauſum nō tm̄ oſtēdit eū in terra viatoꝛē fuiſſe. ſed ⁊ comp̄hēſoꝛem verūetiā q2 clauſum erat terrenis aptūq̄ diuinis. Thuribuli ei⁹ carbones ardentia ſua deſideria erāt. ⁊ maxīe cū ꝓ nr̄a ſalute moꝛtē deſiderauit pati. Uñ Lu. xij. baptiſmo habeo baptiſari. ⁊ quō coartoꝛ vſq̄ dū p̄ficiat̄. Jncēſum q̄dē ardēs in thuribulo feruētiſſima ꝓ nob erat eius oꝛo. Unde ad Heb. ix. apl̄s ait Jeſum introiſſe in ipſum celū vt appareat nūc vultui dei ꝓ nob. Ecce odoꝛiferū incēſum. Aureū quidē h̄ thuribulū dr̄. non q̄dem deauratū: q2 fulgoꝛe ſapie ſue nō fuit ſctificatū. ſed ſctm̄ vtiq̄ factū teſte angelo q̄ Lu. j. ait: Jdeoq̄ qd naſcet̄ ex te ſctm̄ vocabitur fili⁹ dei. Hoc thuribulū. i. coꝛ habebat chꝛiſt⁹ in māu ſua: q2 opib⁹ ſuis diuinis caro cius in nullo adūſabat̄. Uñ Eccl. j. Coꝛ ſapientis in dextera eius. Uide ꝙ fidelis aīa q̄ chare dñs te redemit. q̄ magnū theſaurū tibi dedit. q̄ imenſum amoꝛeꝫ tibi poꝛrigit: q̄ oia in coꝛdis chꝛiſti thuribulo exp̄munt̄. Dedit ꝓ nr̄a redēptiōe diuinitatē ⁊ carnē chꝛiſti. dedit oib⁹ amoꝛē chꝛiſti: cuilibet offert coꝛp⁹ ſuū chꝛiſt⁹: amplectere amplectē amplectere illud aīa ſponſa chꝛiſti. ⁊ exultādo iubila cuꝫ ꝓpheta dicēs: Quid retribuā dño ꝓ oib⁹ q̄ retribuit mihi: Uide te attēte deuota aīa q̄d recipias. Uide etiā q̄d tu⁹ dilect⁹ ſpōſus a te req̄rat in p̄ciū dans diuitatē: ſpm̄ tuū in cōmutationē req̄rit. dans ſpm̄ ſuū coꝛp⁹ tuū a te depoſcit. dans coꝛp⁹ ſuuꝫ: oia tp̄alia tua a te req̄rit. Qd quidē optimū foꝛ ꝓ te ⁊ vtiliſſima cōmutatio ē: ſi diligent̄ adūtas. Fac cito dilecta aīa hāc cōmutationē. da ei aīam p̄ affectuoſaꝫ dilectionē. da etiā coꝛpus p̄ carnis moꝛtificationē. da inſup illi oia tua tp̄alia bona p̄ mūdi deſpectionē. que oia p̄fecte vtiq̄ dabis ei ſi coꝛdis thuribulū ſicut ipſe tibi. ſic tuipſe ſibi largiflua dilectiōe dabis ſicut ipſe Prou. xxiij. poſtulat dicēs: Fili p̄be mihi coꝛ tuū. Sufficit eni accipitri volāti ſi coꝛ habeat ſue p̄de: Sic ſufficit chꝛiſto ſolū hois h̄re coꝛ ꝓ q̄ acq̄rēdo volauit de celo in v̄ginis vterū de vtero in p̄ſepiū de p̄ſepio in patibulū de cruce i ſepulchꝛū necnō ad infernū de inferno in reſurrectiōis gloꝛiā: demūq̄ ad dexteram p̄ris. Uide q̄t volat⁹ fecerit vt coꝛ hois poſſideret. Cōiurat⁹ demoniac⁹ a ſctō q̄dam viro q̄d ampli⁹ bñplacitū eſſet deo r̄ndit nouā luna. ſol. ⁊ manubꝛiū rote. Et iterū adiurat⁹ q̄d h̄ erat ait: Nōne luna noua h̄ꝫ figuram C O q̄ figurat̄ in ſole: R. etiā nōne i rote manubꝛio ſignificat̄: Tu ꝙ reliq̄ p̄ſcrutare. Jntellexitq̄ vir ſctūs. q̄ erat coꝛ. Hoc ē p̄mū myſteriū coꝛdialis dilectiōis in q̄ dñs expoſtulat coꝛ nr̄m ſicut ſuū ipſe nobis donauit.

Articulus. ij. de triplici ꝓceſſu deuote oꝛatiōis ad impetrandum dilectionis donū.

Secūdū myſteriū eſt coꝛdialis oꝛonis. impetrāda eſt gr̄a diuine dilectiōis dicēte dño Lu. xj. Petite ⁊ accipietis q̄rite ⁊ inuenietis pulſate ⁊ apiet̄ vob. Talis nanq̄ oꝛo triplicem debet h̄re ꝓceſſum. Primo eni dꝫ eſſe a nob multiplicata, ſcdō a chꝛiſto p̄ntata, tertio a deo acceptata.

Qꝛ debet populus totus oꝛare ad deū ꝓ dilectiōis gratia acquirenda. Capitul̄. j.

p Rimo nanq̄ dꝫ eſſe a nob oibus multiplicata. Licet eni oꝛo ſit ſolū meritoꝛia q̄ ad iuſtos: tñ eſt etiam impetratiua q̄ ad malos. Quapꝛopt̄ ⁊ iuſti ⁊ etiā pctōꝛes debēt ꝓ hac ꝯuerſiōis gr̄a impetranda dño ieſu chꝛiſto poꝛrigē preces ſuas: vt verificet̄ qd ſubinfert̄ merito. Et data ſūt ei incēſa multa. Quid aūt p̄ incēſum niſi deuote oꝛatiōes intelligunt̄. Uñ pſ. Dirigat̄ oꝛo mea ſicut incēſum in ꝯſpectu tuo: Jgit̄ q̄libet vr̄m vel vr̄i filij atq̄ filie cunctuſq̄ populus vniūſe ciuitatis ſaltē ꝓ tempe quo hic ꝓnūciabim⁹ verbū dei. dicat q̄libet die tres pater nr̄ ⁊ tres aue maria admin⁹: vt dñs dirigat vocē meā in verbo ſuo ad gloꝛiā ſuam et aīarū ſalutē. Jnſup vt moueat coꝛda nr̄a ad ſuū timoꝛē pariter ⁊ amoꝛeꝫ. q2 teſte pſ. Niſi dñs edificauerit domū in vanū laboꝛauerūt ⁊c̄. Flectetur eni dñs ad pias preces. multiplicatiſq̄ interceſſoꝛib⁹ gratiā largiet̄: ſic adimpleat̄ qd dictum eſt ⁊ data ſunt ei incenſa multa.

Qꝛ ꝑ meritū chꝛiſti oꝛationes populi coꝛaꝫ dño deo p̄ſentant̄. Capitulum. ij.

s Ecūdo oꝛatio debet eſſe p̄ſentata deo. Sicut eni incēſum anteq̄ appꝛimet igni q̄ſi moꝛtuū apparet igneq̄ ꝯtactū quaſi ſpūale fit ⁊ in altū aſcendit: ſic meritū oꝛationū nr̄arū quaſi moꝛtuū eſt. nihilq̄ valet. niſi dilectiōis illius igne q̄ chꝛiſtus ꝓ nobis meruit in thuribulo coꝛdis ei⁹ viuificet̄. Tunc nanq̄ oꝛatiōes nr̄e cū ſpiritu dei aſcendūt: cum ſuffragāte merito chꝛiſti deo patri in eius noie offerunt̄. Jdeo eccleſia ſancta cui⁹ oꝛones minime a deo repellūtur, oēs ſuas p̄ces in ieſu chꝛiſti noie ꝯcludit dicens p̄ dñm noſtrū ieſum chꝛiſtū filiū tuū. Sicut eni ad oia impetrāda nos docuit dominus ieſus chꝛiſt⁹. Joh. xvj. Si q̄d petieritis patrem in noie meo dabit vobis. Et h̄ eſt qd ſubiūgit Joh. vt daret de oꝛatiōib⁹ ſctōꝝ oium ſup altare aureū qd eſt ante thꝛonū dei. Non eni ait vt daret oꝛones ſctōꝝ ſed vt daret de oꝛonib⁹ ſctōꝝ: eo q̄ non omēs oꝛones ſctōꝝ rep̄ntet chꝛiſt⁹ deo patri. cuꝫ aliq̄n petant qd nequaq̄ petendū eſt. Sicut patet in paulo q̄. ij. Coꝝ. xij. petijt a ſe carnis ſtimulū amoueri. Cui merito dictū eſt. Sufficit tibi gratia mea. in qua eſt ſalus cū chꝛiſt⁹ nequaq̄ rep̄ſentet patri niſi oꝛones que ptinent ad ſalutem. Notant̄ etiā dicit ſctōꝝ oium non q2 ſicut ſup̄ dictū eſt non ſint impetratiue oꝛationes maloꝝ: ſed vt notet q̄to ſint p̄ſtantioꝛes iuſtoꝝ oꝛones q̄ pctōꝝ. ſimulq̄ vt monſtret q̄tū preces ⁊ merita btōꝝ apud chꝛiſtū deſideria nr̄a iuuent. Jnter hos oēs p̄cellentioꝛ et ad impetrandū efficatioꝛ eſt gloꝛioſiſſima virgo maria mat̄ dei. Jn cui⁹ myſteriuꝫ. iij. Regl. ij. dixit ſalomon ad mr̄em ſuā. i. chꝛiſtus ad virginē pete mat̄ mea: neq̄ eni fas ē vt auertā faciem meā. Jdeo merito ei impuſtare poſſem⁹ ſi nollet eū placare nobis. ſ; vere ſperandū eſt in oꝛonib⁹ ſuis aliozūq̄ ſctōrum oium teſte bernardo q̄ ait: Securū habes homo acceſſum ad deū. ibi habes mr̄eꝫ ante filiū. filiū ante patrē. Mater oñdit filio pectus ⁊ vbera: filius oſtendit p̄ri latus ſuū et vulnera, nulla ꝙ poterit eſſe repulſa: vbi ſunt tot charitatis inſignia. Hoc eſt dare de oꝛonibus ſanctoꝝ oium ſuper altare aureū quod eſt ante thꝛonū dei: quia merito paſſionis chꝛiſti quam in coꝛpoꝛe ſuo nobis pertulit ſup lignuꝫ, oꝛones noſtre acceptabiles fiunt deo.

Per meritū chꝛiſti oꝛationes noſtre fiūt acceptabiles coꝛā deo Capitulum. iij.

t Ertio oꝛatio nr̄a debet eſſe deo accepta: ⁊ h̄ eſt qd Johā. ſubdit. Et aſcendit fum⁹ incenſoꝝ de oꝛonibus ſctōꝝ de manu angeli coꝛā deo. Lachꝛymoſe eni oꝛatiōis deuotio p̄ chꝛiſti mediationem a deo exaudiri meret̄: cū ſolū p̄ meritū chꝛiſti fit acceptabilis deo patri. Hec eſt eniꝫ angeli man⁹ gratificātis coꝛā deo p̄ces nr̄as q2 ſine meritis eius nihil valent. Uñ Jo. xv. dñs ait: Sine me nihil poteſtis facere. Jō. j. Joh. ij. dictū eſt. Si quis peccauerit aduocatū habem⁹ apud p̄rem ieſum chꝛiſtū iuſtū et ipſe eſt ꝓpiciatio ꝓ pctis nr̄is. non ſolū ꝓ pctis noſtris. ſed etiā ꝓ pctis totius mundi.

Recollectio. His trib⁹ oꝛationū nr̄arū ꝓceſſib⁹ iam p̄tactis merent̄ deuoti ⁊ ſupplices a deo optatā gr̄am impetrare. Sed ſicut oꝛones nr̄e vt dictū eſt p̄ merita chꝛiſti coꝛaꝫ deo gratificant̄: ſic ⁊ ꝓpiciatio dei p̄ris p̄ magnam dilectiōis ipſi⁹ mediatoꝛis in nos diffundit̄ vel refundit̄. Jdeo merito ſubinfert̄ Et accepit angelus thuribulū in manu ⁊ impleuit illud de igne altaris. Jmpleuit q̄n ſue paſſionis meritū cuꝫ imenſo ſue dilectionis ardoꝛe p̄fecit: ſicut ad Eph. v. dicit̄. Chꝛiſtus dilexit eccleſiā ⁊ ſemetipſuꝫ tradidit ꝓ ea: vt illam ſctificaret. Tunc aūt illā miſit in terraꝫ q̄n vt dicit̄ Actl. ij. Factus ē repēte ſon⁹ de celo tanq̄ aduenientis ſpūs vehemētis: ⁊ repleuit totā domū vbi erāt ſedētes. Poꝛro q2 q̄tidie eccleſiā ſuam renouat ſpūalib⁹ bonis cōtra noua demonū argumēta: ideo nouū ignem in terram mittit cum feruoꝛeꝫ ardentis deuotiōis ⁊ ardoꝛē zelantis dilectiōis populis ⁊ p̄dicatoꝛib⁹ tribuit. Uñ. s. dñs ait. Jgnem veni mittere in terrā ⁊c̄. Hunc etiā ignē in terrā mittit cū eccleſiā in nouis coꝛruptionib⁹ vitioꝝ ab huius viſitantis dilectiōiſq̄ p̄ticipatione non deſtituit ſicut Mat. vlt. ab eo ꝓmiſſum eſt. Ego vobiſcū ſum per gratiam oibus diebus vſq̄ ad ꝯſūmationē ſeculi Quod donū his tp̄ibus largiri dignet̄ nob vt verificet̄ quod ad Rhom. v. dicitur. Charitas dei diffuſa eſt in coꝛdib⁹ noſtris p̄ ſpiritumſanctū qui datus eſt nobis: qui vere fit fructus coꝛdialis veſtre oꝛonis de quo fuit p̄ſens ſecundū myſteriū.

Articulus .iij. de trib⁹ generibus hoīum: qui a mūdi dilectione ad dei amorem conuertunꝭ.

Et tertiū myſteriū eſt cordialis ꝯūſionis Tria ſunt genera pctōꝝ. Quidā ſunt naturali ſenſu acuti ⁊ pſpicaces. Quidā ſunt conſanguinei ⁊ dulces: ſed i pctis fragiles. Quidam xͦo ꝯditiōe ſiue culpa duri ⁊ ptinaces. Iterū adūtendū ꝙ verbū dei iuxta naturaȝ ſolis ſm Augꝰ .iiij. de doc. chri. habet mētes illumiare. delectari. ⁊ flectere. Illumiat rōnē allicit voluntatē. flectitq̃ facultatē. Propterea diſcret⁹ ⁊ vtilis pdicator ſepe vtiꝭ rōnib⁹ ad intelligētes illuminādū auctib⁹ ad ꝯditionis tractabilioris auditores alliciendū: ⁊ reꝑhēſiōib⁹ ad duriores aias flectēdū ⁊ ꝯterēdū. Hinc eſt ꝙ pctōres tripliciꝭ ꝯūtūꝭ ad xbū dei. Quidā p cognitionē culpe fetētꝭ. qdā p dilectionē diuine mie alliciētis: qdaȝ xͦo per timorationē diuine iuſticie flagellātis. Et de his ſubiūgitur p ordinē a iohanne.

Qr quidaȝ conuertunꝭ ad dei dilectionē ex intellectu ⁊ pſpicaci nobilitate. Capitulum .j.

Primo qdam ꝯuertunꝭ p cognitionem culpe fetentis. Cū eni mens illuminaꝭ p verbū dei ⁊ intelligit culpas ſuas: naturaliꝭ mltoq̃ amplius p gr̃am horret ⁊ fugit eas. ſicut ex natura fortiuſq̃ p gr̃am qlibet appetit bonum. Unde Hiere. ij. Uide qm̄ malū eſt ⁊ amarū te dereliquiſſe dn̄m deū. Tales illumiatiōes fulgura hic a iohāne merito nūcupanꝭ. Uñ ſubdiꝭ. Et facta ſunt fulgura .i. diuine illuiationes ſine qbus verbū ſalutis hoīes nō cōꝑhendunt: ſicut ps̄. teſtaꝭ. Alluxerūt fulgura eius orbi terre. vidit ⁊ cōmota eſt terra .i. hoīes terreni qui ſicut terra ſunt frigidi graues ⁊ ceci. quia tales malicias mēs illuminata ⁊ ꝯſciētia amaricata abhorret. Uñ Hiere. ij. Arguet te malicia tua: ⁊ auerſio tua increpabit te. ſ. ꝓpter fulgura a deo miſſa. Hec fulgura irradiāt mētē ſeu intellectū vt homo cognoſcat pctōꝝ ſuoꝝ mltitudinē magnitudinem turpitudinē ⁊ ingr̃titudinē: intelligatq̃ ſe gr̃a ꝑuatū culpe ſubiugatū. aie pulchritudine deformatū regno glorie priuatū ⁊ eternis cruciatib⁹ obligatum.

Qr quidaȝ conuertunꝭ ad dei dilectionē p dulcedinē ſue cōditionis. Capitulum .ij.

Secūdi qdē ꝯūtūꝭ p dilectionē diuine mie alliciētꝭ. Uocat dn̄s dulciꝭ pctōres ⁊ allicit aias ad ſe reūti volētes multiplicibuſq̃ blādicijs inuitat eas: ⁊ h̄ dicunꝭ voces a vocādo dicte Uñ ps̄. De⁹ deoꝝ dn̄s locut⁹ ē ⁊ vocauit terram. Quā Hiere. xxij. attentā facit dicens. Terra terra terra audi ſermonē dn̄i. q dicit Cantꝭ. vj. Reūtere reuertē vt intueamur te. Clamatq̃ dicēs. O aia mea dilecta brachijs in cruce expāſis benigniſſime te expecto. vlciſci diſſiko a multis piculis libero: reuertēre cū gaudenꝭ te ſuſcipio oēm offenſam remitto. gr̃am liberaliꝭ tibi dono. ⁊ datā multiplico. multiplicatā ꝯſeruabo. ꝯſeruatāq̃ i eternum remunerabo. Ideo vt dr̄ Hiere. xxxj. In charitate ꝑpetua dilexi te: ideo attraxi te miſerās tui. Ergo vt diciꝭ Eſa. lv. derelinqt impius viā ſuaȝ. ⁊ vir iniqu⁹ cogitatiōes ſuas. ⁊ reuertaꝭ ad dn̄m ⁊ miſerebiꝭ eius: qm̄ multus eſt ad ignoſcendū. Uñ ps̄. Miſericordia dn̄i plena eſt terra: qr miſeratiōes ei⁹ ſuper oia opa eius vt idem ait. He vtiq̃ ſunt diuine voces aias ad ſe dulciter reuocantes Unde Eſa. l. Quis ambulauit in tenebris ⁊ non eſt lumē ⁊ ſperet in noīe dn̄i.

Qr quidaȝ conuertunꝭ ad dei dilectionē p rephenſiōes ⁊ comminationes. Capitulum .iij.

Tertij ꝯuertunꝭ p timorationē diuine iuſticie flagellātis ⁊ puniend. Quidā nanq̃ ſunt ſcelerib⁹ inuoluti iniqtatib⁹ obſtinati. ⁊ ꝑuerſitatib⁹ indurati. inſenſibiles effecti. ⁊ excecati ꝙ nec rōnib⁹ nec inſpirationib⁹ illuminanꝭ: nec inſup ꝑſuaſionib⁹ nec bn̄ficijs attrahuntur. Quapropꝭ neceſſariū ē ꝙ increpatiōib⁹ clamorib⁹ cōminatiōib⁹ ⁊ rectorib⁹ ꝯteranꝭ. Hec aūt ⁊ ꝯſimilia a iohāne tonitrua nūcupanꝭ eo ꝙ tonitrua terrere faciunt: vñ ad ſe redeāt pctōres. Ecc̄i. xxxiij. ſcriptū eſt. Uox tonitrui tui verberauit terrā .i. aias in terrenis affectib⁹ inuolutas. Et .j. Regꝰ .ij. additum eſt dn̄m formidabūt adūſarij eius: ⁊ ſuper ipſos in celis tonabit. Ecce terror iuſticie dei. Recollectio. His igiꝭ tribus exhortatiōib⁹ q̄ſi per fulgura voces ⁊ tonitrua pctōꝝ anime ꝯuertanꝭ. Et hic eſt terremot⁹ de q iohānes ſubdit. Et terremot⁹ magn⁹ factus ē. In terremotu nanq̃ terra aſcēdit. deinūq̃ quieſcit. Sic cū aīe ꝯuertunꝭ aſcendūt p amorē diuine mie. ⁊ deſcendūt p timorem diuine iuſticie. nec frangunꝭ puſillanimitate i deſꝑationē: nec elatione in ꝑſumptionē. Talis ꝑpl's dicere pōt cū ps̄. Saluū me fecit ſcȝ ꝑdicatio verbi dei a puſillanimitate ſpūs que ducit in deſꝑationē: ⁊ a tempeſtate q ducit in ꝑſumptionē. Nam ſicut tēpeſtas i mari naues ſubūnt ⁊ impedit ne ad portū venire poſſint: ſic ꝑſumptio fac aias ſpūaliꝭ trāſformari ⁊ naufragari. Qui ergo nō ꝑſumit nec dſperat neceſſario ſequiꝭ ꝙ bn̄ ſperat: ⁊ hec eſt poſt terremotū quies. Uñ ps̄. Terra tremuit. ſ. amādo miam ⁊ timēdo iuſticiā. et quieuit p ſpem verā: cū exurgeret in iudicio deus. i. cū a pctōrib⁹ recognoſciꝭ de⁹ iudicare penitētib⁹ dando veniā. impenitētib⁹ xͦo ſeuerā iuſticiā. Et video iam incipe terremotum. Uñ ps̄. Terra mota ē eteni celi diſtillauerūt. ſ. p inſpirātem illumiationē a deo factam: qr a facie dei ſynai .i. a cognitiōe ſuiſpſius. Synai aūt interꝑtaꝭ amphora diuȝ iniqtatū ⁊ temptationū. a facie dei iſrael .i. a cognitiōe dei. Iſrael interꝑtaꝭ vir vidēs deū. O demētiſſime deus. O ſumma benignitaſ ſaluatoris. O infinita bonitas ſūmi dei. Cōmouiſti iaȝ q̄ſi terrā ⁊ ꝯturbaſti eā: ſana ꝯtritiōes eius qr cōmota eſt ſicut ait ps̄. Et ideȝ alibi rōnē oſtendit dicēſ. Alluxerūt choruſcationes tue orbi terre: cōmota eſt ⁊ ꝯtremuit terra. Et alibi. Cōmota ē. ſ. p ꝯterentē timorem ⁊ ꝯtremuit terra p ꝯfundentē tremoreȝ fundamēta montiū. ſ. ſupbie luxurie ⁊ auaricie ꝯturbata ſunt. ſ. p adnihilantē amorem. Ecce iam vtiq̃ terremot⁹ magn⁹ futur⁹ eſſe ꝑnunciaꝭ quē in hac q̄drageſima ſentire et expiri p veram ꝯuerſionē nos faciat fons et origo veri amoris dn̄s noſter ieſus chriſtus Qui cum patre ⁊c̄.

Dn̄ica in qnq̄geſima infra diem declaratio ep̄le pauli de laudibus charitatis. Sermo .ij.

Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato circūdata varietate ps̄. xliiij. bn̄placita oris mei faciat ſibi diuina charitas regina virtutū. dn̄a gr̃arū: et impatrix oium bonoꝝ. Ipſa illuminet intellectū. inflāmet affectū. dirigat ſtilū. ⁊ de ſua dulcedine inſpergat eloquiū meuȝ: vt aliqd ſaltem balbuciēdo fari poſſim de laudib⁹ ei⁹ Libet ꝯſiderare ꝓphetam ad deum de ipſa charitate loq̄ntem ⁊ illam mira laude extollētem cum ait. Aſtitit regina a dextris tuis i veſtitu deaurato ⁊c̄. In quibus verbis cum cōcordia apoſtoli .j. Coꝝ. xiij. conſidero ꝙ tria myſteria de charitatis laude denotanꝭ. Primo oſtendiꝭ charitatis neceſſitas. ſcd̄o charitatis varietas. ibi circūdata varietate. tertio charitatis durabilitas. ibi i veſtitu deaurato

Articulus primus de charitatis neceſſitate: ⁊ ꝙ eloq̄ntia: ſcientia ⁊ ꝟtuoſa vita abſq̃ charitate in homine eſſe non poſſunt.

Primū myſteriū eſt de charitatis neceſſitate: ideo ps̄ ait. Aſtitit regina ⁊c̄. Aſtare eni ſeruientiū eſt ideo diciꝭ ꝙ charitas aſtat deo quia ꝓmptū reddit hoiem ad ſeruitiuȝ dei. Regina etiā dicta eſt charitas quia eſt vniūſalis virtus inq̃tum eſt forma ceterarū virtutum. ⁊ etiam eſt virtus ꝑticularis atq̃ ceterarū virtutū regina: quia cuilibet earum imperat operari qđ ſibi placet. Subdiꝭ q̃ a dextris tuis o deus. i. in potiorib⁹ bonis. vel a dextris diciꝭ ſtare: quia eis qui in die iudicij repienꝭ ſtare a dextris. i. in charitate dicetur Uenite bn̄dicti patris mei poſſidete regnuȝ paratū vobis a ꝯſtitutiōe mūdi. Et h̄ eſt charitatis neceſſitas. Unde ap̄ls in prima parte ep̄le hodierne ait. Si linguis hoīum loq̄r et angeloꝝ ⁊c̄. Ad hoꝝ intelligentiā adūtendum eſt ꝙ tria ſunt que ſolent maxime eſtimari ⁊ crediꝭ a pleriſq̃ ꝙ illa hn̄tes q̄ſi habeant charitatē. Primū eſt facūda eloq̄ntia, ſecundū eſt mag̃ ſciētia, tertiū xͦo eſt ſctā vita. ꝑmū ptinet ad ſermonē, ſcd̄m ad cognitionē tertiū xͦo ad opationem.

Qr eloquētia magna ſine charitate ad ſalutē nō ꝓdeſt. Ca. j.

Primū quidē qđ ſolet in mag̃ reputatione haberi eſt facunda eloquentia: que nō poteſt ſine charitate haberi. Tria eni maxime neceſſaria ſunt ad eloq̄ntiam. ſ. ꝙ homo loquatur clare. breuiter ⁊ ornate. Clare vt auditoris intelligētia dicta capiat. breuiter vt eius memoria audita retineat: ornate xͦo. vt volūtati qđ dictum eſt placeat. In duob⁹ eni taꝭ eloq̄ntia excitari poteſt loq̄ndo. ꝑmo naturaliter. ſcd̄o ſpūaliꝭ. Primo naturaliꝭ. vnde ap̄ls ait. Si linguis hoīum loquar. i. ſi loq̄r ſm ſenſibilē rationē dicendi đ his que ſenſu et expimento humano ꝑcipi poſſunt. Secūdo ſpūaliter ⁊ de hoc dicit ⁊ angeloꝝ. i. ſi loquar de his que non ſenſu hūano vel experimento ſ ſolo intellectu ⁊ fide ꝑcipi poſſunt ſicut loqui allegorice vel anagorice. Charita-

tem autem non habeã.ſ.que gratificat aiam
et qua põt carere etiam homo talibꝰ linguiſ:
factus ſum velut es ſonans aut cymbalum
tinniẽs. Pñt autem hec duo duobꝰ reſpon=
dere p̄dictis. Nam ſonus eris qui groſſioꝛ ẽ
lingua hois.cymbali vo qui eſt ſublimioꝛ vl'
ſubtilioꝛ manifeſte apparet: lingue angelice
adaptanť. Apta quippe ſimilitudo hoꝝ in=
ſtrumentoꝝ ad ipſam rem in qua ↄſiderãda
ſunt. Nam hec inſtrumẽta. Primo ſine im=
pulſu ſonant.ſcdo aureſ audientiũ mulcent
tertio ſe dũ pulſanť ↄſumũt. Sic namqꝫ hu=
iuſmodi eloq̃ntes non p ſe ſed virtute ſpiritꝰ
ſancti pferũt ſupple vtilia:ex quo creſcit pul-
ſationis gloꝛia que deus eſt. atqꝫ plurimi ex
eis ſuſcipiũt fructũ τ tñ exinde dicẽt ſi abſqꝫ
charitate eſt ſequiť d̃trimentũ ſicut tali Lu.
xix.dñs ait. De oꝛe tuo te iudico ſue nequã.

Abſqꝫ charitate ſcia magna ñ prodeſt. Capituľ.ij.

Uadruplex eſt ſciẽtia ſeu noticia
rerum. Prima eſt euentuũ ſeu ca
ſuũ futuroꝝ. ſcda eſt cognitio my
ſterioꝝ.tertia ẽ artiũ liberaliũ.q̃rta eſt cogni
tio diuinoꝝ. Prima eſt cognitio euentuũ
ſeu caſuũ futuroꝝ. Uñ apl'us ſubdit τ ſi ha=
buero pphetiã que eſt donũ cognitiõis ſup̄
facultatẽ humanã. τ hanc habuerũt etiã ali=
qui mali ſicut balaam Nũi.xxiij.et.xxiiij.et
de ſaul.j.Regl.xix.vbi ſcriptũ eſt ꝙ lictoꝛes
miſſi a ſaul vt caperẽt dauid pphetauerũt.
pphetauit etiã cayphas Joh.xj. Scda eſt
cognitio myſterioꝝ. vñ addit apl's τ noueri
myſteria oia.i.occulta veteris τ noui teſtam̃
ti.ſicut etiam nouit iudas. Diabolus etiam
noſcit multa myſteria ſicut Ezech. vbi dictũ
eſt ei. Oẽ ſecretũ nõ eſt abſconditũ a te. vn=
de demões.ſ. ſcientes interp̄tanť. Tertia
eſt cognitio artiũ lib̃aliũ ſiue theologie atqꝫ
ſcia vtriuſqꝫ iuris que ſunt in ptãte nr̃e cog=
nitionis: τ de hac ſubdit oẽm ſciam. Hanc
habuerũt phariſei τ ſcribe. q̃bus Lu.xj.dñſ
ait. Ue vobis legiſpitis q̃ tuliſtis clauẽ ſcien
tie ipſi nõ introiſtl: τ eos q̃ introibãt phibui-
ſtis. In libꝛo q̃ↄ ↄfeſ.recitat Augꝰ. ꝙ cũ vitã
btĩ anthonij audiſſet ait. Heu indocti rapiũt
celũ: τ nos cũ doctrinis demergimur ad in=
fernũ. Nã ſi ſcia beatũ faceret ſicut ex p̄cedẽ-
tibus patet: demões beatiſſimi eſſent. Jdeo
Augꝰ. admonet dicens. Si non potes ſacre
ſcripture legere volumia oia teneas charita
tem: quia in hac habes τ qd̃ latet τ qd̃ patet
Quarta eſt cognitio diuinoꝝ. τ de hac ſub=
ditur. τ habuero omnẽ fidem. id eſt. de om=
ni re credẽda ad neceſſitatẽ ſalutis. τ ita per-
fectam vt montes transferam ad literã: vel
demones ſupboſ qui per montes ſignifican
tur virtute fidei a patientibꝰ expellã ſeu trãſ
feram graues montes temptationũ. Chari-
tatẽ autem ſi non habuero nihil ſum.i. ni=
hil ad meritũ mihi pdeſt ac ſi nihil eſſez. Qꝫ
autem ex fide transferanť monteſ pmiſit do
minus Mat.xvij. dicens. Si habuerit fidẽ
ſicut granũ ſynapis diceris monti huic tran
ſi hinc τ tranſibit: ſed hoc ſine charitate fieri
poteſt. Solum autem fidei attribuiť miracu
loꝝ opus ppter oipotentiã eius. Miracula
etiam ſunt potentie oſtẽſiua τ q̃ñ fides ele=
uat aiaz ſupꝛa poſſe nature: merito datur ei
poſſe ſupꝛa naturam. Talis igitur ſine cha=
ritate fides transfert montes de merito non
condigni ſed congrui ſi foꝛte hoc exigit vti=
litas populi.

Non valet ad ſalutẽ ſine charitate etiam vita iuſta. Ca.iij.

Ertium inſuper qd̃ maximũ eſti=
matur eſt ſancta vita. In duobus
ſolet apparere vita iuſtoꝛum. Pri-
mo in bene facere. ſecundo in ma
la pati. Primo inqꝫ conſiſtit ſanctitas vi=
te in bene facere. in quo ſingulariſſimũ exiſti
matur diſtributio omniũ pp̃iarum facul=
tatum in pauperũ cibos: quia charitas ad
omnia valet.j. Timoth.iiij. quod tamen eti-
am ſine charitate fieri poteſt. τ de hoc apo=
ſtolus ait. Et ſi diſtribuero in cibos paupe=
rum omnes facultates meas. In quibꝰ ver=
bis quattuoꝛ conditiones perfecte elemoſy-
ne demonſtranť. Prima eſt cautela. ſecũda
eſt neceſſitas. tertia eſt largitas ſeu liberali=
tas. quarta eſt pp̃ietas. Prima inqꝫ eſt
cautela. ſcilicet ex parte dantis: τ de hoc di=
cit τ ſi diſtribuero. Unde glo. hec cautela ele
moſyne denotatur vt non vni ſed multis de
tur. ſcilicet ad hoc vt pluribus pꝛoſit. Unde
pſ̃. ait. Diſperſit dedit pauperibus. et.ij. Co
rinth.ix. Qui ſeminat in benedictiõibꝰ. id ẽ.
dat elemoſynam multis qui illum actualiter
benedicũt: de benedictiõibus τ metet. ſcilicꝫ
gratie charitatis τ regnum eterne felicitatis
Semen enim non tm̃ pꝛoijcitur in vno loco
quia marceſceret τ ſic fructum non faceret.
Secundo requiritur neceſſitas ex parte
eius cui datur. τ d̃ hoc ſubdit. In cibos pau
perum glo. id eſt. neceſſaria pauperuz non
diuitum qui tibi reddant. Unde Luce.xiiij.

Cum facis ↄuiuiũ voca paupeſ debiles clau
dos cecos τ btũs eris: q: non habẽt vnde re
tribuant tibi. Tertio req̃riť liberalitas ſeu
largitas. pinde ſubdit oẽs facultateſ. Unde
Tob.iiij: Si multũ tibi fuerit abundanť tri=
bue. ſi exiguũ illud libenter impꝫtiri ſtude.
Quarto requiriť pp̃ietas τ de hoc ſubiun-
git meas. Unde Tob.iiij. De tua ſubſtantia
fac elemoſynã. Et illud Pꝛouerb.iij. Hono-
ra deũ de tua ſub̃a. Nam grauiꝰ malũ eſt ma
le ablata que certa ſunt nõ creditoꝛi reddere
ſed paupibꝰ diſpẽſare q̃ↄ illa impie auferre:
quia ſic diſtribuẽdo hõ ſponte impotentẽ ſe
reddit ad ſatiſfaciendũ. Unde dꝛ Eccl.xxx=
iiij. Qui offert ſacrificiũ de ſub̃a paupis: q̃ſi
qui victimat filiũ in ↄſpectu patris ſui. Se-
cundo ↄſiſtit excellẽtia vite in mala pati: τ de
hoc ſubdit. Et ſi tradidero coꝛpus meuz q̃ſi
dicat. non tm̃ mea ſed meipſum detrimen-
tum faciã ppter deũ ita vt ardeã.ſ. ſicut fecit
beatus laurẽtius martyr. ſi charitatẽ nõ ha=
buero nihil mihi pdeſt. Proinde Lu.xxj. de
vidua offerẽte duo minuta ait glo. Nõ pen=
ſat dñs q̃tum. ſed ex q̃to amoꝛe offerť ei bo
ni operis munꝰ. nam licet nob̃ videať ꝙ mu-
nus boni opis illi offeramꝰ ex charitate tam̃
hoc nobis incertũ eſt. aliter falſa eẽt ſnĩa ſcri
pture dicenl Eccl.ix. Neſcit homo an amo=
re vel odio dignus ſit. nec arguit certitudi=
naliter ꝙ hõ in charitate ſit etiã ſi traderet ig
ni coꝛpus ſuũ iuxta apl'i ſenſum. Ratio autẽ
huius eſt q: ſm̃ Bonauen. in.ij. di.q.ij.
q̃ñqꝫ ppter tenebꝛas obcecatiõis ſynderesis
in aio impediť ne.ſ. remurmuret malũ p eo
ꝙ malũ crediť eſſe bonũz econtra ſicut in he-
reticis patet. Nam moꝛiẽtes p pfidia τ im=
pietate erroꝛis ſui ſe moꝛi credũt p fidei pie=
tate: ppľ hoc non ſentiũt remoꝛſum in ↄſciẽ-
tia ſua. ſed magis qd̃dã gaudiũ aridũ τ va=
num. Sed hoc admirandũ vtiqꝫ ẽ qd̃ idem
Bonauẽ. teſtať in illuiationibus ſuis: tales
nunq̃ miracula openť. eo ꝙ deus nollet eſſe
teſtis impietatl eoꝝ.

Articulus. ij. de quindecim gradibꝰ τ pfectibus: charitatis qui mira varietate circũdant et oꝛnant diuinam charitatem.

Secundũ myſteriũ eſt de charitatl varie=
tate q: ppħa ſbdit circũdata varietate. Quin
decim q̃dez ſunt g̃date varietates: p q̃s oſtẽ
dit apl's charitatẽ excellentioꝛẽ alijs donis.
Alia eni dona abſqꝫ charitate ad meritũ pfi=
cere non pſit. charitas vo pficit p ſeipſam: et
hoc p q̃ndecim gradus. Proficit eni p arma
iuſticie a dextris τ a ſiniſtris. p̃mo pficit i ma
lis. ſcdo pficit in bonis. Primo q̃dem pficit i
malis: τ hoc p decem gradus de q̃bus p̃mo
ponamus q̃nqꝫ.

Per quinqꝫ graduſ charitas in maľ pficere cõpꝛobať. Ca.j.

Rimo eni charitas pficit in malis
et hoc p̃mo p q̃nqꝫ graduſ. Primꝰ
gradus eſt patiẽtia. ſcds benigni-
tas. tertiꝰ electio boni alteriꝰ. q̃rtꝰ
intentio recta. q̃ntus hũiliatio de bonis.
Primus g̃dus eſt patiẽtia q: charitas pati=
ens eſt.ſ. q̃tũ ad habitũ patiẽtie in aia: τ id
non deficit in adũſis. Proinde Jaco.j. ait:
Patiẽtia opus pfectũ habet. Sicut eni pcuſ-
ſum aurũ dilatať: ſic in aduerſis pꝛeſſa chari
tas augeť. Hinc ppheta ait: In tribulatiõe
dilataſti mihi. Et iterũ idem inq̃t. Dũ ſupbit
impius.ſ. pſeq̃ndo incendiť paup.ſ. arden=
tius diligẽdo. In tribus eni hõ põt offendi.
Primo in cruciatu coꝛpali. Audiſtis q: di
ctum eſt inq̃t dñſ Mat.v. oculũ p oculo den
tem p dente. Ego aũt dico vob̃ non reſiſte=
re malo: ſed ſi q̃s te pcuſſit in dexterã maxil=
lam p̃be ei τ alterã. Scdo offendiť homo i
re tpali: τ de hoc dñs ſubdit. Et ei q̃ vult te=
cum iudicio ↄtendẽ τ tunicam tuã tollere: di
mitte ei τ palliũ. Interlinearl. Tunica q̃dem
aia eſt: quã ſi q̃s pdere voluerit dimitte ei et
palliũ.i. coꝛpus ei ad martyriũ pꝛebe. Et ite=
rum illa interlinearl ait. Non ſolũ tunicã ſi=
ne altricatiõe ſed etiã temetipſum p̃be ei.
Tertio in angaria ſpũali τ de hoc dñs addit
Et q̃cũqꝫ te angariauerit mille paſſus vade
cum eo.ſ. alia duo milia. Interlinearl.i. tam
pedibꝰ q̃ↄ animo ſis paratꝰ mille paſſus ſm̃
glo. hoc eſt iter ſabbati q̃ſi dicat. ſi hoc nõ eſt
ↄtra ſabbatũ pectoꝛis angarias ſuſcipe. vel
in millenario pfectionẽ ſpũalem ſignificat q̃
in impletiõe huiꝰ p̃cepti clariꝰ demõſtrať. va
de inq̃t alia duo milia.i. patienť feras ſi am=
plius te ire neceſſe eſt. cũ millenariꝰ pfectiõis
ſit nũs. In tribꝰ ſiq̃dem millenarijs myſtice
indicari põt ꝙ in tribꝰ pfectio patie compꝛo=
batur.ſ. in coꝛde rõne τ volũtate qd̃ ſignifica
tur p alia duo millenaria. Job.j. Erãt ei tria
milia cameloꝝ. Camelus vngulã ſcindit: q:
diſcretio ad onera volũtarie ſe ſubmittit τ in
hoc eſt opatio τ volũtas. Secũdus g̃dus
eſt benignitas. vnde ſubdiť. Et benigna eſt:
quia iniurias non repẽdit. Unde Gꝛeg. ait:

Uera patiētia eſt: que ipſum amat quē poꝛtat. Nam tolerare ⁊ odiſſe nō eſt virtus ſ; velamen virtutis ſeu furoꝛis. ſm eni glo. tangit apl's hic duas p̄cipuas virtutes. ſ. patiētiam ⁊ benignitatē: qꝛ hec ſunt p̄cipua arma militie chꝛiſti. Nam patiētia mala illata a ꝓximis equanimit' poꝛtat. ⁊ benignitas bona ſua ꝓximis delectabilit' admiſtrat. ꝑma eſt ſicut clypeus. ſcd'a v'o ſicut gladiꝰ. Mens q̄ppe ſctoꝝ munita patientie clypeo et accincta amoꝛis gladio ad mala fereda ſumit foꝛtitudinē: ⁊ ad bona rependēda benignitatē. Et ſicut non eſt armatꝰ coꝛpalit' qui ſumit clypeum ⁊ dimittit gladiū vel ecōtra: ſic ſpūalit' nō eſt bene armatus q̄ ſimul iſta duo nō habet. Charitas igit' benigna eſt q̄ſi bene ignita. ſ. in releuādo miſeroꝝ alioꝝ paupꝑtatem ad h̄ hoꝛtat' apl's ad Eph̄. iiij. Eſtote inuicē benigni glo. i. largi de facultatibꝰ vr̄is ⁊ hoc maxime vos ꝑſeq̄ntibꝰ ſicut Mat. v. dn̄s ait. Diligite inimicos vr̄os bn̄facite his q̄ vos oderunt. ⁊ oꝛate ꝓ ꝑſeq̄ntibꝰ ⁊ calūniantibꝰ vos vt ſitis filij patris vr̄i qui in celis ē qui ſolem oꝛiri facit ſup̱ bonos ⁊ malos ⁊ pluit ſup̱ iuſtos ⁊ iniuſtos. Tertiꝰ g̃dus eſt electio boni alteriꝰ: ⁊ de hoc ſubdit'. Charitas nō emulatur. glo. i. nō inuidet: qꝛ eam aliena felicitas nō ꝯtriſtat ſed alienū bonū diligit tanq̄ ſuū. Hinc apl's ad Gal'. vj. hoꝛtat' dicēs. Nō efficiamini inanis gloꝛie cupidi inuicē ꝓuocātes inuicē inuidētes. Un̄ ꝓph̄a. Particeps ſum ego oium timentiū te: ⁊ cuſtodientium mādata tua. Un̄ Augꝰ. Tolle inuidiā ⁊ tuū eſt qđ habeo. Quartꝰ gradus eſt intentio recta: ⁊ de hac ſubdit. Non agit ꝑperam. i. ꝑuerſe. ſ. ne bona fiant p̄ſtando impedimentum. Un̄ Eccl. vij. Noli facere mala ⁊ nō apꝓhendent te. vel non agit ꝑperā. i. rōnē operis non defoꝛmat ſed eam dirigit ad finē qui deus eſt. Hic ſiq̄dem dexter oculus qui ſemper dilectū reſpicere hab;: quia vbi amoꝛ ibi oculus. Un̄ Cant. iiij. Uulneraſti coꝛ meum in vno oculoꝝ tuoꝝ ictu. i. in dilctiōe. aliꝰ eſt oculus cognitiōis. Quintꝰ g̃dus eſt hūiliatio de bonis: ⁊ de hoc ſubdit' non inflatur id eſt. de habito bono nō extollit'. Na; ſicut j. Coꝛ. viij. apl's ait. ſciētia inflat charitas edificat. Et iterū. v. c. ꝯtra q̄ſdā inquit ⁊ vos inflati eſtis. de talibꝰ inflatis erat ille ꝯtra que; dn̄s Apocl. iij. ait. Et dicis quia diues ſum ⁊ locupletatꝰ ⁊ nulliꝰ egeo ⁊ neſcis qꝛ tu es miſer ⁊ miſerabilis paup̱ ⁊ cecus. Sed audi talium ꝯdignā penā. Dicit' eni Sap̄. iiij. Diſrū pet illos deus inflatos ſine voce ⁊ cōmouebit illoſ a fundamentl: ⁊ vſq; ad ſupꝛemū deſolabuntur.

Per alios quinq; gradus etiam in malis charitaſ ꝑficere poteſt. Capitulum. ij.

Ecūdo charitas ꝑficit etiā in malis ꝑ alios q̄nq; gradus. Primꝰ ē amoꝛ ſubiectiōis. ſcd's ſtudiū cōis boni. tertiꝰ māſuetudo. q̄rtus innocētia. q̄ntus doloꝛ de ꝓximi lapſu. Primꝰ gradus eſt amoꝛ ſubiectiōis: ⁊ de hoc ſubdit'. non eſt ambitioſa. ſ. de bono h̄ſido. qꝛ p̄eſſe nō nitit' ſed ſubeſſe. Hoc eni admonet Eccus. vij. c. dicēs. Noli q̄rere ab hoie ducatū: nec a rege cathedrā honoꝛis. Contra qđ agebat iaſon de quo dicit'. ij. Machab. iiij. ꝙ ſup̱ oēs ambiebat ſummū ſacerdotiū. Et. v. c. de eodem habet' ⁊ ipſe inlamētatꝰ ⁊ inſepultus abijcit' a ſepultura: nec ꝑegrina vſus nec ꝑ'no ſepulchꝛo ꝑticipās. Secūdus g̃dus eſt ſtudiū cōis boni: ⁊ de hoc addit'. non querit q̄ ſua ſunt glo. i. nō ꝓpꝛiā: ſed multoꝝ querit cōmoditatē. Sic apl's. j. Coꝛ. x. de ſeipſo teſtatur dicēs. Non querēs qđ mihi vtile ſit ſ; qđ multis vt ſalui fiant. vel n̄ querit que ſua ſunt. i. ablata ſibi non repetit intellige ꝯtentioſe. Dicit eni dn̄s Lu. vj. Qui aufert q̄ tua ſunt non repetas. Interlinearl. Nō domu; nō agrū ⁊ gn̄alit' quācūq; pecuniā. vel non q̄rit que ſua ſunt. ſ. cū ſcandalo alioꝝ ſm glo.

Tertius g̃dus ē māſuetudo: ⁊ ideo addit' Nō irritat'. ⁊ ꝓpter iniuriā nō ꝓuocat' ad irā eo ꝙ non habet appetitū vindicādi. imo vituperationē ꝯuertit in refectionē: ⁊ plagas in medicinā. Un̄ Thꝛen̄. iij. Dabit ꝑcutienti ſe maxillā ſaturabit' obpꝛobꝛijs. Itē Job. xxiiij. ait. Quis eſt vir vt eſt iob qui ſubſannationē bibit q̄ſi aquā? Pꝛoinde Eccl. vij. hoꝛtat' dicēs. Ne ſis velox ad iraſcendū: qꝛ ira in ſinu ſtulti requieſcit. Et Iacl. j. Ira eni viri iuſticiā dei nō opat'. Et ad Eph̄. iiij. Sol nō occidat ſupꝛa iracundiā vr̄am ⁊ hoc ad litteram. Uel ſol. i. ratio illumioſa nō occidat ſupꝛa iracundiā vr̄am. i. ſupꝛa vr̄am iraſcibilitatem. Quartus gradus eſt inocētia: ⁊ d' hoc ſubdit' non cogitat malū. ſ. ꝑ ſtudiū mali. Unde Eſa. j. Auferte malum cogitationū vr̄arū ab oculis meis. Uel non cogitat malum: qꝛ eam ſiniſtre cogitatiōes non fedant.

Quintus g̃dus eſt doloꝛ de ꝓximi lapſu: et de hoc dicit'. Non gaudet ſup̱ iniq̄tatē ſed potius dolet. Unde Pꝛouerb. xvij. Qui in ruina alterius letat' non erit impunitus. Et

Pꝛouerb. xxiiij. admonet ſalomon. Cū ceciderit inimicꝰ tuus ne gaudeas: ⁊ in ruina alterius nō exultet coꝛ tuū. Un̄ Michee. vij. Ne leteris inimica mea: qꝛ cecidi: ꝯſurgā. Et ſic patet ꝙ vt d'r. j. Pe. iiij. Charitas op̱it multitudinē peccatoꝝ.

Qꝛ ꝑ quinq; gradus charitaſ in bonis ꝑfectū facit. Cap̄. iij

Ertio ꝑficit charitaſ in bonis per q̄nq; vltimos g̃dus. Primꝰ eſt cōgratulatio. ſcd's ſufferētia. tertiuſ fides ꝑfecta. q̄rtus eſt expectatio ꝓmiſſoꝝ. q̄ntus longanimitas. Primꝰ eſt ꝯg̃tulatio. ſ. de alioꝝ ꝑfectu: ⁊ de h̄ inq̄t. Cōgaudet aūt veritati. i. cognitioni operū iuſticie vel verbis veritatl. qꝛ erroꝛibꝰ nō excecat'. Hinc ⁊ Joh̄. ij. de ſe ait. Gauiſus ſum qꝛ inueni de filijs tuis ambulātes in v'tute. Secundus g̃dus eſt ſufferētia. ſ. adūſoꝝ: qꝛ ea; ꝑſecutiōes nō frāgūt. Un̄ ſubdit'. Oia ſuffert. Un̄ Cant. vlt'. aque multe nō potuerūt extinguere charitatē. Et ad Rho. viij. Quis nos ſepabit a charitate chꝛiſti tribulatio anguſtia an ꝑſecutio an fames an nuditas an ꝑiculū an gladiꝰ? ſicut ſcriptū eſt. Qꝛ ꝓpt' te moꝛtificamur tota die: eſtimati ſumꝰ ſic oueſ occiſiōis. Tertiꝰ g̃dus eſt ꝑfecta fides: qꝛ eam ꝑfidia nō indurat. ⁊ de h̄ addit. oia credit. ſ. que veritas ſuadet glo. Nō dicit oibꝰ: qꝛ nō oibus ſed deo q̄ eſt veritas credit. Exemplū d' abꝛaā Gen̄. xv. Credidit abꝛaā deo et reputatū eſt illi ad iuſticiā. Nō inq̄t dicit oibus credit qꝛ vt d'r Eccl. xix. Qui cito credit leuis ē coꝛde. Un̄. j. Joh̄. iiij. Nolite oi ſpūi credere. Uel oia credit: qꝛ in eo que; diligimus ex efficacia dilectiōis ꝯfidimꝰ. ⁊ facilit' credere inclinamur ⁊ bona de illo ſentimus

Quartꝰ g̃dus eſt expectatio ꝓmiſſoꝝ: qꝛ eam deſꝑatio non abſoꝛbet ſed ꝯtinue ꝑficit ſperādo ꝓmiſſa ſumme bonitatl. ideo addit' oia ſperat. ſ. que chꝛiſtꝰ ꝓmiſit. Hic ad Rhoma. v. dicit'. Spes aūt non ꝯfundit: qꝛ charitas dei diffuſa ē in coꝛdibꝰ nr̄is ꝑ ſpm̄ ſctm̄ q̄ datus eſt nobis. Et iterū Soph̄. iij. Sperabunt in noie dn̄i reliquie iſrael. non facient iniq̄tatē non loquent' mendaciū. Magna q̄dem ſperabat Job qui. xiij. de ſe ait: Etia; ſi occiderit me in ipſo ſperabo. Quintꝰ gradus eſt longanimitaſ. Nam qꝛ impletio pꝛomiſſi ſumme bonitatis adhuc differt': iō charitas ꝑficit longanimit' expectādo. Un̄ ſubditur. oia ſuſtinet. i. ꝓmiſſa patient' expectat et per nullam cauſa; deſiſtit ab inchoato bono. Pꝛoinde ꝓbat' Eccl. ij. dicens. Coniūgere deo ⁊ ſuſtine: vt creſcat in nouiſſimo vita tua. Et iterū ibidem ſubdit. Ue his q̄ ꝑdiderunt ſuſtinentiā: qꝛ ꝑdiderūt coꝛonā quā dominus ꝓmittit Apocl. ij. dicens. Eſto fidelis vſq; ad moꝛtē: ⁊ dabo tibi coꝛonā vite. Sed aduertendū eſt ꝙ differūt hec tria. ſ. pati. ſufferre. ⁊ ſuſtinere. Nam cū in p̄cedēti. j. c. pꝛeſentis articuli loqueret' apl's de ꝑfectu charitatis in malis inquit. Charitas patiens ē. cū vero inſinuaret in p̄ſenti apl'o ꝑfectū charitatis in bonis dixit oia ſuffert. Ultimo vero hic cum ſermonē facit de ꝑfectu charitatis q̄ ad bonū vberrimi finis ſubdit dicēs. oia ſuſtinet. Hunc oꝛdinē ſufficiētiꝰ ſeu ꝯuenientiꝰ ſeruat. Nam pati eſt ꝓpꝛie reſpectu mali illate pene: ſufferre eſt reſpectu difficultatl ⁊ miſerie iam ꝯtracte qua difficiles ſumꝰ atq; laboꝛioſi ad op̱a virtuoſa: ſuſtinere aūt reſpectu abſentie dilati boni. Conuenient' igit' reſpectu mali illati inquit charitas patiēs eſt: reſpectu operū virtuoſoꝝ que laboꝛioſa ſūt ait oia ſuffert. ſed reſpectu ſummi boni credīti ⁊ ſperati ſed dilati inq̄t omia ſuſtinet. Et ſic ex his patet ꝑfectꝰ charitatis ꝑ q̄ndecim g̃dus ꝑ q̄s oſtendit' charitatē eſſe excellētiorem ceteris bonis ⁊ donis: ⁊ ꝙ ꝑ ſe ſufficiat vbi cetera ſine ipſa ſufficere mīme poſſunt.

Articulus. iij. de charitatis durabilitate qꝛ nūq̄ hebit finē.

Tertiū myſteriū eſt de charitatl durabilitate: que q̄dem in auro inſinuat' a ꝓph̄a cu; dicit'. in veſtitu deaurato. In veſtitu inq̄t. i. in ꝯnexu ⁊ oꝛnatu virtutū quarū oium foꝛma charitas eſt: ſicut patet. j. Timoth̄. j. Finis p̄cepti eſt charitas: qꝛ oē pꝛeceptū refert' ad charitatē. Deaurato etiā addit: qꝛ ꝑ aurū charitas deſignat'. Nam ſicut aurū int' metalla: ſic charitas inter oēs virtutes optima eſt. Sed qꝛ aurū durabile eſt: ideo charitatl durabilitatē deſignat. Et de hac durabilitate apl's ſubdit. Charitas nunq̄ excidit. i. nec in p̄ſenti ſeculo finiet': nec in futuro. Nam licet quedā eius op̱a ceſſent vt pote laboꝛioſa. ſicut ſunt op̱a miſericoꝛdie: nihilominꝰ interioꝛa op̱a nō ceſſabūt. Perficiet' eni durabilitate charitas. Unde Eſa. xxxj. Uiuit dn̄s cuius ignis in ſion: ⁊ caminꝰ in hieruſalē. Permanēte igit' charitate in gloꝛia paradyſi cetera dona ceſſabūt. Et h̄ monſtrare intendit apl's in epiſtole ferie ꝯſequēti vbi tria oſtendit. Pꝛimo ꝙ ibi non ꝑmanebūt dona nō neceſſaria. ſcdo ꝓbat hoc ꝑ manifeſta exempla

tertio dicit ꝙ ibi etiam nō ꝑmanebūt neceſſa
ria dona.

Q dona nō neceſſaria ad ſa-lutem ꝑmanēte charitate in pa-radyſo nō ꝑmanebūt nec dura-bunt. Capitulum .j.

P Rimo oſtēdit apl's ꝙ in gloria ꝑ-
manēte charitate non ꝑmanebūt
nec durabūt ibi dona ad ſalutem
nō neceſſaria: de q̄bus donis triplicē ponit
differentiā. Primo ponit ꝓphetiā. ſcd̄o liguaſ
tertio ſcientiā. Primo dicit ꝓphetiaſ euacua
ri ⁊ de hoc dicit ſiue ꝓphetie euacuabunt.
Prophetie eni ſunt noticie futuroꝝ. q̄ ꝓpter
in gloria q̄ſi oia p̄terita erunt neceſſario eua
cuabunt. ⁊ licet ꝓphetia ſit de p̄teritis ⁊ p̄ſnti
bus ſicut etiam de futuris ſicut ꝓphetauit d
bis trib⁹ tpib⁹ moyſes in libro Gen. tamē ꝓ-
phetia eſt de p̄teritis ⁊ p̄ſentib⁹ ignotis. ⁊ in
gloria padyſi oia nota erūt. ideo ibidē oēs
ꝓphetie euacuabunt. Secundo dicit lin-
guas ceſſare. Unde ſubdit. ſiue lingue ceſſa-
bunt. Quid eni aliq̄d alieni dicet vbi oēſ ea-
dem intelligēt ait glo. Un̄ Hiere. xxxj. Non
docebit vir vltra ꝓximū ſuū ⁊ vir frēm ſuum
dicens cognoſce deū: oēſ eni cognoſcēt me a
mimo vſq; ad maximū. Ceſſabunt igit lin-
gue in regno dei. ſ. q̄tū ad actū inſtruēdi: q̄r
oēs ibi eadem ſcient. non tn̄ q̄tum ad actū
loquēdi. ſ. laudādi. q̄r erit ibi vocalis laus ſi-
cut dicit ſup illud pſ. Ois ſpūs laudet dn̄m
Et iterū: Beati q̄ habitāt in domo tua dn̄e: i
ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. Tertio dicit ibi
ſcientiā deſtrui. vnde ſubdit. Siue ſciētia de
ſtruet. Que modo ꝑ ſpeculū eſt: tūc erit ꝑ ip
ſā rem vt dicit glo. Scientia eni acq̄ſita vel
ſcientia que eſt donū q̄tū ad actū qui eſt rō-
cinari vel q̄tū ad diſcurſum q̄ imꝑfectionē
dicunt vtiq; euacuāda eſt. Unde Apoc. xxi.
Non egebūt lumine lucerne q̄m dn̄s de⁹ il-
luminabit eos. Et iterū in penl'. c. ait. Ciui-
tas non eget ſole neq; luna vt luceāt in ea: q̄-
niam claritas dei illumiabit eā ⁊ lucerna ei-
us eſt agn⁹. Hec tria p̄dicta triplicē imponūt
ꝑfectionē: que ſtatui glorie oino repugnant
Prophetia eni q̄r ponit futurā imꝑfectionē
oſtendit ex diſtātia tꝑali. lingua ponit imꝑfe
ctionē corꝑalis motus. ſciēa vero ponit imꝑ-
fectionē diſtātie cognitiōis ꝑ interpoſitionē
mediū extranei inter cognitū ⁊ cognoſcentē
q̄r ꝑ ſpeculū eſt: que tria repugnāt ſtatui glo
rie btōꝝ. Nam in gloria eſt p̄ſentialitas eter-
nitatis. In ea eſt quies imutabilitatis: in ea q̄;
eſt imediata ꝯtemplatio veritatis. Proinde
ibi euacuat ꝓphetia: q̄r adueniēs p̄ſentiali-
tas euacuat futuritionē. Ceſſat lingua: quia
adueniēte quiete ceſſat motus. Sciētia de-
ſtruitur que eſt q̄ſi media ratio que in p̄ſen-
ti ꝯiungit ſcientē ⁊ ſcitū ꝑ mediū extraneum
q̄r imediata ꝯiūctio ſciētis ad ſcitū aufert me
dium ſicut exemplo ſolis patere pōt. Uel ſi
q̄s videt in ſpeculo ſolem ⁊ poſtea in ſuo ra-
dio vel in ſua rota. p̄ma eius viſio eſt media
ta. ſcd̄a vero imediata. Quia igit i futura glo-
ria euacuat futuritio. ceſſat motus. ⁊ tollit
intercidens mediū inter intellectū ⁊ verita-
tem ſibi ꝓpriā: ꝯuenient dicit ꝓphetie eua-
cuabunt. lingue ceſſabūt. ⁊ ſcia deſtruetur.
Predicta aūt dona euacuari nec in gloria ꝑ-
manere ꝓbat apl's ꝑ rōnem ſuppoſitā hac ꝓ-
poſitione ꝑ ſe nota. In ſtatu ꝑfectiōis nō ꝑ-
manet aliq̄d imꝑfectū. igit cum venerit qd̄ ꝑ
fectum eſt. i. adueniēte gloria euacuabit qd̄
ex parte eſt. ſiue qd̄ imꝑfectū eſt: ſed cū dona
p̄dicta ſint ex ꝑte hoc eſt habēt imꝑfectionē
glorie repugnantē relinquit ꝙ mime in glo-
ria ꝑmanebūt. Q aūt dona p̄dicta ſint ex ꝑ-
te ꝑfecta: oſtendit apl's ſcribēs. Ex ꝑte eni co
gnoſcim⁹: q̄r imꝑfecte futura p̄dicim⁹. Un-
de Job. xxxvij. Nos quippe inuoluimur te-
nebris. Et iterū Sap. ix. Cogitatiōes morta
lium timide: ⁊ incerte ꝓuidentie nr̄e. Et. iiij.
Reg. iiij. Helyſeus ꝓpheta licet eſſet magn⁹
ignorauit nihilomin⁹ mortē filij mulieris ſu-
namitis. Q aūt adueniēte gloria nō remane
bunt ibidē dona imꝑfecta oſtendit ſubdens
Cū aūt venerit qd̄ ꝑfectū eſt. i. futura btitu-
do: euacuabit qd̄ ex ꝑte eſt. i. qd̄libet imꝑfe-
ctum. ſicut ſunt ꝓphetie. lingue ⁊ ſciētie. Nō
ſic de charitate. q̄r licet euacuet eius act⁹ ſeu
actualis eius imꝑfectio: adueniēte ꝑfectiōe
patrie. ipſa tn̄ nō euacuabit neq; ſm̄ actum
neq; ſm̄ habitū. Circa qd̄ aduertēdū eſt ꝙ
ſunt quedā virtutes eſſentialit imꝑfecte ſicut
fides ⁊ ſpes: que ſunt de his que nō vident
Quis eni credit vel ſperat qd̄ videt? He ſiq̄-
dem ſm̄ eſſentiā euacuant ibi. Alie acciden-
talit imꝑfecte ſunt ſicut charitati ꝯtingit imꝑ
fectio quā habet a fide: vt. ſ. ſit de his que vi-
deri non pn̄t. Nam de ſub̄a dilectiōis eſt ꝙ
ſit de viſis: ⁊ ſic nō euacuat ſm̄ eſſentiā. Re-
linquit igit ex p̄dictis: ꝙ p̄dicta dona non ꝑ-
manebunt in gloria ſempiterna.

Q pluribus exemplis ꝓbatur ꝙ dona non neceſſaria ad ſalutē durante charitate in gloria pa-radyſi non ꝑmanebūt. Ca. ij.

S Ecūdo ꝓbat apl's p̄dicta dona ꝑ
manifeſta exēpla. Primo exēplo
paruuli. ſcd̄o exēplo videntis. ter-
tio ſimilitudinē ad rem adaptat.
Primo ponit exēplū ꝑuuli: iuxta qd̄ exē-
plum ſumit ratio talis. Sicut ſe habet ſtatuſ
imꝑfectiōis pueri ad ꝑfectionē viri: ita ſe ha
bet ſtatus p̄ſntis gr̄e ad ſtatū future glorie. ſ;
ſic eſt ꝙ adueniēte ꝑfectiōe virili euacuat im
ꝑfectio puerilis. Relinquit igit ꝙ aduenien
te ꝑfectiōe glorie: euacuabit ſtatus p̄ſntis gr̄e.
Quapropt cū in p̄dictis donis gr̄e imꝑfectio
ſit: relinquit ꝙ in gloria euacuāda ſunt. Exp̄
mit aūt puerilē imꝑfectionē q̄tum ad tria.
Primo q̄tū ad loquelā. ſcd̄o q̄tū ad ſapiam
tertio q̄tū ad cognitionē. Primo q̄tū ad
loquelā: vt imꝑfectio loquele r̄ndeat imꝑfe-
ctioni doni linguarū. Ideo dicit. Cū eſſem
paruulus loq̄bar vt paruulus. ſ. imꝑfecte ⁊
balbuciēdo ſicut de ſeipſo Hiere. j. atteſtat
dicens. A a a dn̄e deus neſcio loq̄: q̄r puer
ego ſum. Scd̄o q̄tū ad ſapiam: vt imꝑfe-
ctio ſapie r̄ndeat dono ꝓphetie. Ait. ſapie-
bam vt ꝑuulus. Nā ꝑuulis magis ſapiūt fri-
uola vt poma: q̄; magna vt regna. Tertio
q̄tū ad cognitionē: vt imꝑfectio cogitat⁹ cor
r̄ndeat ſciētie. Unde ſubdit. Cogitabam vt
paruulus. ſ. d nimis p̄ſntib⁹. Proinde Eſa.
xxxij. Stult⁹ fatua loquet. ⁊ ſequit. Ipſe co
gitatiōes ꝯcinnabit ad ꝑdendos mites. Pri-
cipes aūt que digna ſunt p̄ncipi cogitabit.
In puero nēpe duo ſunt. ſ. imꝑfectio loque-
le. ſcd̄o imꝑfectio ſciētie. Et h̄ duplicit. Pri-
mo noticia diuinoꝝ que ꝑ ſapiam deſignat.
Scd̄o noticia hūanoꝝ que ꝑ cogitatū ſignat
Imꝑfectio loq̄le: r̄ndet dono linguarū. Im-
ꝑfectio ſapie: diuinoꝝ r̄ndet ꝓphetie. Imꝑ-
fectio aūt cogitat⁹: hūanoꝝ ſciētie r̄ndet. Ex-
p̄mit apl's ꝯſeq̄nter euacuationē puerilis im
ꝑfectiōis adueniēte ꝑfectiōe virili cū ſubdit.
Qn̄ aūt factus ſum vir. ſ. ꝑfecte etatis: eua-
cuaui. i. depoſui oia que erant ꝑuuli. Unde
j. Cor. xiiij. Nolite ꝑuuli eſſe ſenſib⁹. q̄r ma-
ledictus puer centū annoꝝ Eſa. lxv. Sic igit
exēplo ꝑuuli ꝓbat euacuationē predictorū.
Scd̄o ꝓbat h̄ idem exēplo videntis rem ꝑ
imaginē ſiue ꝑ ſpeculū in enigmate. Ad hoc
aūt ſumit ratio talis. Sicut ſe habet viſio rei
ꝑ ſpeculū ⁊ enigma ad viſionē que ē facie ad
faciem: ita ſe habet viſio dei ſiue cognitio ꝑ
p̄dicta dona ꝓphetie ⁊ ſciētie ad viſionē glo
rie. Sed veniēte viſione que erit facie ad fa-
ciem: euacuabit viſio que ē ꝑ ſpeculū ⁊ eni-
gmata. Ueniēte viſiōe glorie euacuabunt p̄
dicta dona. Et h̄ eſt qd̄ dicit. Uidem⁹ nunc.
q̄ſi dicat. P̄ns cognitio dei quā ꝑ dona p̄di-
cta habem⁹ eſt tanq̄ viſio que ꝑ ſpeculū eſt ⁊
in enigmate. i. ꝑ imaginē rei in obſcuritate.
Uidem⁹ nūc aliq̄s creaturas in q̄bus aliq̄
dei ſimilitudo. ⁊ h̄ ſatis obſcure ⁊ ideo in eni
gmate. i. ꝑ obſcurā allegoriā. Un̄ obſcurus
ſermo ⁊ q̄ſi mirādus fit enigma. verbi gra-
tia ſm̄ Alex. de hal'. Patrē ꝓgenies occidit
matris in aluo: Quā mater genuit gnāuit fi
lia matrē. Proinde q̄r ſub noie ſpeculi ima-
ginē ſignificat: ita noie enigmatis ſimilitudi
nē. q̄uis obſcurā. Recte igit noie ſimilitudi
nes noiate ſunt: que valent ad deū intelligē
dum. Diſtinguere etiā poſſum⁹ h̄ modo vt
ſpeculū referam⁹ ad creaturā rōnabilē: eni-
gma vero ad creaturā irrōnabilē. Ipſa enim
creatura rōnalis que ad imaginē dei ē ⁊ ca-
pax dei ſeu ſapie eius: eſt tanq̄ ſpeculū qd̄-
dam ad videndū deū. Creatura vero irrōna-
lis que non ē ad imaginē dei ſed tn̄ eſt veſti-
gium qd̄dam ad cognoſcendū deū. vt enig-
ma. i. allegoria obſcura ſeu ſimilitudo ad re-
p̄ſentandū deū. Quia vero imago dei in no
bis eſt ſm̄ partē intellectiuā qua vtimur vt
ſpeculo ad cognoſcendū deū: ideo dicit. Ui
demus nūc ꝑ ſpeculū. Quia vero creature ir-
rationales extra nos ſunt in q̄bus ꝑcipim⁹
aliqd̄ veſtigiū diuinitatis. ideo dicit veriuſ in
enigmate. nō ꝑ enigma. ſicut dicebat veriuſ
ꝑ ſpeculū non in ſpeculo. tūc autē facie ad fa
ciem: q̄r videbim⁹ eū ſicuti eſt vt dicit. j. Jo.
iij. Facies eni dei ſua noticia eſt. Uidebim⁹
igitur eū facie ad faciē. i. cognitiōe ad cogni-
tionē. Si aūt obijciat ꝙ paulus vidit eū fa-
cie ad faciem ſicut ipſe teſtat. ij. Cor. xij. dicē
dum eſt. ꝙ tūc apl's ꝓprie nō erat viator cū
tunc nō haberet ſenſuū vſum. Uel dici pōt
ꝙ talis viſio dei non fuit ꝑmāſiua: ſed tranſi-
toria. Tertio aūt adaptat apl's ſimilitudi-
nē ad rem. ⁊ eſt ſenſuſ. Sicut puer cognoſcit
in parte ⁊ ſicut vidēs ꝑ ſpeculū in enigmate
ita etiā nūc cognitio ex ꝑte. i. obſcure ⁊ imꝑfe
cte. Hinc. j. Timoth. vj. idem ait. Habitat lu
cem inacceſſibilē. In cui⁹ myſteriū Eſa. vj.
cherubin duab⁹ alis velabāt faciē ſuā: ⁊ dua
bus velabāt pedes ſuos. Tunc aūt in gloria
ſcʒ cognoſcā ſicut ⁊ cognit⁹ ſum. Hoc eſt cla-
re ⁊ ꝑfecte ſicut vir cognoſcit oꝑationem ſui
paruuli: ⁊ ſicut videns facie ad faciē oꝑatio-
ne ſicut ꝑ ſpeculū intuentis. Notant autem

dicit ſicut τ cognit⁹ ſum.ſ.a.deo non qꝛ ſicut
dicat eq̃litatē cognitiõis nr̃e ad diuã in glo-
ria:ſed ſimilitudinē quandam. Et ſicut dñs
certitudinalr̃ τ p̃ſentialr̃ ſine medio cogno-
ſcit me:ita ſimilr̃ pñtialr̃ τ certitudinalr̃ co-
gnoſcem⁹ eũ.Certitudinalr̃ aũt dico: vt ex-
cludat cognitio puuli que nõ eſt certa. Pre-
ſentialr̃ aũt dico:vt excludat cognitio viden
tis p ſpeculũ que eſt p mediũ remotũ. Proin
de Jo.iij.ait.Scim⁹ qm̃ cũ apparuerit ſimi-
les ei erim⁹:qm̃ videbim⁹ euꝫ ſicuti eſt . Sic
igit̃ oſtendit apl̃s dona p̃ter neceſſaria ad ſa
lutem in gloria ſempitna euacuari.

Qꝛ dona etiã neceſſaria ad ſalutem pmanēte charitate ceſſabunt in gloria padyſi. Ca. iij

Ertio aũt oſtēdit apl̃s q̃ in gloria
nõ pmanebũt dona etiaꝫ neceſſa-
ria ad ſalutē preter charitatē. Vñ
virtus rõnis talis eſt.Hic in p̃ſen-
ti ſtatu gr̃e manēt.ſ.fides ſpes τ charitas: ſꜫ
in futura gloria nulla niſi ſola charitas pma
nebit. Relinquit̃ igit̃ q̃ maior his eſt chari-
tas. Primã ppoſitionē exp̃mit cũ dicit. Nũc
aũt manent fides ſpes charitas tria h̃. Hinc
aũt tria que idē tangit.j. Timoth.j.dicens.
Finis p̃cepti ē charitas de corde puro.q̃tuꝫ
ad charitatē.ↄſciētia bona q̃tũ ad ſpem: τ fi-
de nõ ficta q̃tũ ad fidem.He q̃dem virtutes
mirabilr̃ ↄiũgunt̃ τ annectunt̃. qꝛ veraciter
nõ poſſum⁹ credere niſi pmiſſa ſperem⁹.nec
pmiſſa ſperare poterim⁹ ſi deficit fides fir-
ma:nec aderit fruct⁹ ſpei nec firmitas fidei
niſi adſit pfecta charitas chriſti que ad fideꝫ
adiuuet τ ſpem in expectatiõe corroboret et
ↄfortet.Sed in futuro regno nõ pmanet fi-
des nec ſpes ſed ſola charitas pſeuerat. Hec
eni ſupponit apl̃s p euidēti. Nã cum fidei ſit
credere qđ nõ videt.ſpei expectare qđ nõ ha
bet.charitatis xͦo diligere qđ iam habet cũ in
futuro iam clare videat̃ deus τ certitudina-
liter habeat̃:relinquit̃ q̃ nõ remanebit fides
neq; ſpes.ſed tm̃ charitas pdurabit.Ex quo
etiã apl̃s ſubdit. Maior aũt hoꝝ eſt charitas
Glo. Que.ſ.in decedētib⁹ pmanebit augm̃-
tata nõ euacuata.Et qꝛ charitas maior ē mo
net petrus.j.Pe.iiij.illam ante alias ꝟtutes
habere dicēs. Ante oĩa aũt ↄtiuuã in vobiſ-
metipſis mutuã charitatē hñtes.Et Col.iij.
vinculũ pfectiõis denoiat̃. Nã cetere virtu-
tes q̃ſi ſunt feſſo vehiculũ. q̃ſi vianti viaticũ
q̃ſi lucerna caligãtib⁹. q̃ſi arma pugnantib⁹
Ipſa xͦo charitas eſt requies feſſo.viatori mã-
ſio.lux plena puenienti.pfecta corona viatori
hic p grãm in futuro p gloriã:quã nob largi-
ri dignet̃ qui eſt bñdict⁹ in ſecula ſe. Amen.

Feria.ij.poſt dñicã in q̃nquageſima De excellẽtia diuini amoris. Sermo.iij.

Ides ſpes cha-
ritas tria h̃:maior autē hoꝝ eſt
charitas.j.Cor.xiij. Iaꝫ ad cõ-
ſiderationē excellẽtiſſime charitatis iuxta p̃or
dinata trãſferam⁹ ſermonē. Ad dicendoꝝ iſt̃
intelligentiã notandũ eſt.q̃ ſm̃ doctores dif
ferentia eſt inter h̃ tria. charitatē. amorē. et
dilectionē. Nam charitas eſt vniũſalis vir-
tus in q̃tũ eſt oĩum aliarũ virtutũ forma; τ ē
virtus pticularis τ impatrix cunctarũ virtutũ
cuilibet virtuti impans.que ſibi placita ſunt
opari. Amor eſt habit⁹ pticularis in quo rea-
liter requieſcit. Dilectio ē amor primi.vt dicat̃
dilectio q̃ſi duoꝝ ligatio. Sociat eni amantē
amato in amore.vt.ſ.mutuo ſe diligãt. Vel
aliter dicit̃ q̃ deũ amam⁹ ppter ſe.diligimus
eũ ſup oĩa:ſed charitas vtrũq; complectitur
Sed qꝛ de latitudie charitatis ē ſermo: ideo
largo modo loq̃mur ſm̃ ↄſuetudinē ſctõrũ.
ſumam⁹ charitatē.amorē τ dilectionē p eo-
dem in toto p̃nti tractatu τ ad p̃ſens de ex-
cellentia charitatis ſit ſermo .ſicut innuit apo
ſtolus in p̃allegato verbo dicēs. Fides ſpes
charitas tria hec vt.ſ. Fides.ſ.in rõnali q̃ſi
fundamentũ. Spes in iraſcibili q̃ſi incremen-
tum. charitas in ↄcupiſcibili q̃ſi cõplementũ
tria h̃ pauca quidē ſed neceſſaria ad ſaluteꝫ:
ſed maior hoꝝ ē charitas. pma.i.fides tanq̃;
ſplendor ignis,ſcđa.i.ſpes tanq̃; flãma ignis
tertia.i.charitas eſt ipſemet ignis. Item
xij.ſunt excellẽtie charitatis ſeu diuini amoris
Prima dicit̃ nãlitas.ſcđa delectabilitas.ter-
tia neceſſitas.q̃rta ↄformitas . Addantur q̃;
alie q̃ttuor. Prima dicit̃ formoſitas. ſecũda
regalitas.tertia inſupabilitas.q̃rta remune-
rabilitas. Supaddant̃ alia q̃ttuor . Prima
dicit̃ inſatiabilitas.ſcđa fructuoſitas . tertia
leuitas.q̃rta durabilitas.

Articulus prim⁹ in quo oſtēdunt̃ prime q̃ttuor excellẽtie diuini amoris. Prima excellentia eſt q̃ nulla virtus naturalior eſt in mente q̃; amor dei. Cap. j.

Rima q̃deꝫ excellẽtia diuini amo
ris dicit̃ nãlitas. Nullã aliã q̃dem
virtutē ſonat ſpũſſanct⁹ in corde
hũano ſic illi ↄnaturalē.ſicut amo
rem τ charitatē. Qđ quidē patere põt:ſi re-
cta aĩadũſione penſem⁹ q̃d eſt deus . Vñ.j.
Jo.iiij. Deus charitas ē.ſ. increata infinita
et imortal̃. Ab hac igit̃ charitate pcedit q̃dã
purus τ infinit⁹ actus amoris. Cũ igit̃ deus
creauit aĩam ad imaginē τ ſimilitudinē ſuã.
creauit illã.ſ.ad imaginē charitatis τ ſimilitu
dinē.ſ.infiniti actus amoris ſui. Cũ aũt rõna
lis aĩa puenit ad ipſi⁹ rõnis liberũ vſum: ha-
bet q̃dem ex pprio eſſe q̃ndam aptitudineꝫ
ad amandũ.ſine q̃ aliq̃ modo eſſe nõ poteſt
Neceſſe eſt eni illi diligere aut bonũ incõmu
tabile qđ eſt d̃s:aut bonũ cõmutabile quod
mũdus ē.ipſa p libtatē arbitrij in medio cõ-
ſtituta ē. Hec aũt aptitudo ad diligendũ eſt i
aĩa eſt imago dei. Ab hac aũt aptitudie q̃dã
plixus veloxq; actus amoris p quē ſimilitu
do infiniti act⁹ diuini amoris clari⁹ demon-
ſtrat̃. Reſtat igit̃ q̃ ita eſt aĩe a natura chari-
tas ipſa q̃ nulla virt⁹ ita gnãlis eſt ſue natu-
re ſicut ipſa:qđ τ ipſa exp̃ſſio nature demon
ſtrat. Quare aũt hõ naturalr̃ inclinat̃ diligē
vitam ſciam delectationē pacē felicitatē oẽq;
bonũ.niſi qꝛ deus amor ē vera vita vera ſci-
entia delectatio infinita τ pax ſupans omne
bonũ q̃ ab eo cũcta bona pcedunt.

De ſuauitate τ dulcedine diuini amoris. Capitulum. ij.

Ecũda excellẽtia charitatis q̃ ipſa
ceteras ſupat virtutes : eſt ſuaui-
tas ſeu delectabilitas . Nulla eni
alia virtus tantã delectationeꝫ et
cõplacentiã in habente expiri facit ſicut iſta
virtus amoris. Nõ ſolũ aũt facit nos delec-
tari de deo in patria.ſed etiã nũc in via:non
tm̃ in ipſo deo.verũetiã in pximo.τ in oĩbus
alijs creaturis. In patria q̃deꝫ delectabimur
Vñ pſ. Delectatiões in dextera tua vſq; in
finē.i.ſine fine. Et Job.xxij.tũc ſup oĩpoten
tem delitijs affluēs. In via q̃s exp̃mere ſuffi
cit q̃t dulcedines τ ſuauitates a ſanis guſti-
bus ſentiunt̃ in eo eſt eni ſuauiſſimũ manna
qđ ſm̃ diũſas mētes diſpõnes τ ſtat⁹ diũſi-
mode guſtui aĩe ſapit. ſicut pſ.q̃ h̃ pbaue-
rat hortat̃ dicēs. Delectare in dño τ ipſe da-
bit tibi petitiões cordis tui . Ipſe q̃; ſermo đ
amore fauoris mentis dulcedie replet. Vn-
de pſ. Q̃ dulcia faucib⁹ meis eloquia tua ſu
per mel ori meo.id eſt.ſuper oẽm mũdanaꝫ
delectationē:quia guſtato ſpũ deſipit omis
caro. Vnde Cant. viij. Si dederit hõ omnē
ſubam domus ſue p dilectiõe : q̃ſi nihil de-
ſpiciet eam. Ideo iubilãdo ait Bern.ad chri
ſtum. Quē tuus amor inebriat nouit q̃d ie-
ſus ſapiat.felix τ vere felix guſtus quē ſatiat
In pximo q̃; delectabiliſſimũ eſt. Vnde pſ.
Ecce q̃; bonũ τ q̃; iocundũ habitare ꝛc. In
oĩbus etiam creaturis tanto ppter deũ de-
lectatio abũdantior ē q̃to mens ardentiori
amore inflãmat̃ in eum . Nam oĩa que ſunt
dilecti a diligēte amant̃:cum in pulchritudi-
ne τ dulcedie creature videat τ guſtet dulce-
dinē τ pulchritudinē creatoris. Vnde Sap.
xiij. A magnitudie eni ſpẽiꝛ creature cogno
ſcibilr̃ poterit creator hoꝝ videri.ſicut exem
plo beati frãciſci in ſua legēda claret.

Qꝛ nihil magis neceſſariũ eſt anime q̃; amor dei. Cap. iij.

Ertia q̃; ſup ceteras virtutes cha-
ritatis eminẽtia eſt neceſſitas : qꝛ
abſq; ea non ↄſiſtit aĩe vita nec ce-
tere virtutes vita viuũt teſte ipſo
amore qui Jo.xiiij.ait. Ego ſum via veritas
et vita nec cetere virtutes vita viuũt . Vnde
ad hunc amorem querendũ τ vitam hortat̃
ppheta dicens. Querite dñm.i.amorē τ vi-
uet aĩa veſtra. Quare idem alibi dicit . Vitã
id eſt.charitatē petijt a te τ tribuiſti ei longi-
tudinē in ſeculũ ſeculi . Et alibi gaudent in-
quit. Et aĩa mea illi viuet.i.ppter amorē vi-
uet. Vnde Eccl.xxiiij.de ſe amor ait. In me
oĩs grã vie τ veritatis. In me oĩs ſpes vite et
virtutis. Non ſolum autē ſine ea non eſt vi-
ta gratie:ſed nec etiã vita glorie. imo qđ gra
uius eſt abſq; amore ab hoĩe incurrit̃ omne
malum.ſ.eternam damnationē.que quideꝫ
in ſe includit mala acerbiſſima q̃tum ad le-
ſionem.τ mirabilia ſaltem nobis q̃tum ad
multitudinē. τ intermiabilia q̃tum ad du-
rationem.

Q̃tum deo conformat animã diuinus amor. Capitul. iiij.

Uarta amoris eminẽtia ē ↄformi-
tas. Nãq; ſup oẽs ꝟtutes aĩaꝫ deo
ↄformat:qꝛ vt dictũ ē d̃s charitas
ē τ p charitatē meli⁹ q̃; p aliã ꝟtutē
tãq̃; p deo ↄſiliorē aĩa ↄformit̃ trãſformat̃ in
deũ.cũ oẽ ſimile pl⁹ ↄſili q̃; cũ min⁹ ſili ↄfor-
met̃. Cũ eni iã d̃s dilexit nos q̃d reſtat niſi vt
nos etiã diligam⁹ eũ. Et ſic fiet aĩa deo ↄfor-
mis iuxta illud. Ego dixi dij eſtis.ſ.p ↄformi-

tatē ꝛ filij excelſi oēs q2 dilexerit pri⁹ nos. j. Jo. iiij. Diligamus deūq̄m ipſe prior dilexit nos. Quē ſi dilexerim⁹ deus erit in nobis ꝛ nos in deo. Et Mat. vj. dn̄s ait. Ubi theſaurus tuus ibi ꝛ cor tuū. Iterū. j. Cor. vj. Qui adheret deo ſpūs eſt vn⁹. Et cōiter d2. Amicus eſt alter ego. Experimētalit̄ ſentim⁹ in nobis ꝙ vis ṗcipue amoris ardentis totalit̄ ad b̄ nitit̄ inhiat ꝛ geſtit: ꝛ non ſolū ſit intim⁹ ipſi⁹ amati. ſed etiā ſit q̊dāmodo ipſum amatum. Quare q̊dē in dei amore in tm̄ excedit ꝙ incompabilit̄ ṗdiligit̄ deus dilectus. ꝙ mens ipſum amans ſeipſam diligat. imo ſuiipſius obliuiſcat̄. ꝛ ſibiipſi q̄ſi ānihilat̄ ṗ amore dilecti ſicut ſaltē in eterna gloria habet eſſe licet in vita hac non ſit ad plenū.

Articulus. ij. de q̄ttuor ſecundis excellentijs amoris dei. Et primo de pulchritudie q̄ induit animā diuin⁹ amor. Cap̄. j.

p Rima amoris excellētia cūctas ſuperās virtutes ē formoſitaſ. Qui enī deo p amorē ꝯformiſ ē quō nō in aīa tunc formoſus erit cum ſit i eo ſimilitudo dei? Nā ſm Alex. de hal. ꝛ Nicol. de ly. imago dei in aīa ꝯſiſtat in nālib⁹ ꝓprietatib⁹ ꝛ potētijs eius. ſimilitudo ꝟo in g̃tuitis. hoc eſt in virtutib⁹ diuina charitate ꝛ diuina dilectiōe. licet aūt aīa cūctas habeat virtutes ſi charitate ṗuat̄ deformis eſt. Unde. j. Cor. xiij. Et ſi diſtribuero in cibos pauperū oēs facultates meas. ꝛ ſi tradidero corpus meū ita vt ardeā: charitatē autē nō habuero nihil mihi ꝓdeſt. Eſt enī charitas anime pulchritudo ſicut ignis pulchritudo carbonis: qui cū eſt ignitus ſplēdidus ē pulcherrimus igniꝙ ſimilim⁹ eſt. Un̄ pſ̄. Decorē induiſti amictus lumie ſicut veſtimēto. Loquitur de ſpū in dei amore feruēti. Si autē ipſe carbo extinct⁹ eſt obſcurā nigredinē habet: ſic etiā aīa diuino amore extincta in charitatis igne ṗuata terrā nigredinem induit. Un̄ Thren̄. iiij. Denig̃ta eſt ſup carbones facies eoꝝ. Inſup Aug⁹. Qualis ē dilectio hoīs talis eſt hō. ſi terrā diligis terra es. ſi celū celuz es. ſi aūt diligi deū nō audeo dicere ꝙ de⁹ ſis Sed audi ꝓphetā dicentē. Ego dixi dij eſtis et filij excelſi omnes.

Q2 rex oīuz virtutuz eſt amor dei. Capitulum. ij.

s Ecūda excellētia charitatis eſt regalitas ſeu imꝑioſitas. Un̄ ſm Richar. Charitas eſt regina virtutū. Etiaz pōt dici virtutū impatrix q2 ipſa imꝑat oib⁹ alijs virtutib⁹ vt. ſ̄. dictū eſt. Circa qō ſciendū eſt ꝙ ſicut actus ꝓprius fidei quē elicit credē eſt et ſic de virtutib⁹ cunctis quelibet enī virtuſ vnicū ſolū actū habet quē elicit: ita ꝓpri⁹ charitatis actus quē elicit eſt diligere deū ꝛ ꝓximū nulluſꝙ ab ea alius elicit̄. Attamē charitas hāc ſupeminētiā habet ſup̄ oēs alias virtutes ꝙ q̄uis earū ꝓprios actus nō eliciat: eliciunt̄ enī ab habitib⁹ ꝓprijs eos tm̄ imꝑat et ideo ipſa meritorios reddit. vn̄ ꝛ ſuo modo eliciat patie actus benignitatis ꝛ longanimitatis prudētie aliarūꝙ virtutū: tam̄ alios imꝑat ꝛ a ꝓprijs habitib⁹ elicere facit. Un̄. j. Cor. xiij. Charitas patiēs eſt benigna ē. Et ibi clare notat apl̄s ꝙ cū charitate ſunt ſimul alie virtutes ꝛ dona. Qō patet: q2 p ipſam oēs actus virtuoſi vel eliciūt̄ vel ab ipſa virtualiter imꝑant̄. Habēt enī cūcte virtuteſ annexitatē in charitate. Nam vbi charitas eſt ibi eſt patiā ꝛ benignitas ꝛ ſic de alijs virtutibus oibus. Ideo de charitate pſ̄ ait. Aſtitit regina a dextris tuis ꝛc̄. Un̄ ſaluator ait Mat. xxij. In his duob⁹ ṗceptis charitatis tota lex pēdet ꝛ ꝓphete. Et iterū ad Rhom̄. xiij. Plenitudo legis eſt dilectio. Et. j. Timo. j. Finis precepti eſt charitas.

Q2 inſuꝑabilis eſt vndiq3 dei amor. Capitulū. iij.

t Ertia etiam charitatis excellentia ſup cunctas virtutes eſt inſuꝑabilitas. O dei charitas potēs vtiꝙ et magna virtuſ que vocas ea que non ſunt tanꝙ ea que ſunt: que inſuꝑabilis ꝑſeuerās ſuperas vniūſa. Sola enī charitas eſt que i aduerſis non deficit. quia patiens eſt. quam iniuria nō rep̄hendit. quia benigna eſt. quā felicitas aliena non cruciat quia non emulatur: quā ꝯſcientia mala non pungit quia nō agit ꝑperam. que honore non extollit̄ quia non inflatur. que ṗeſſe non nitit̄ quia nō eſt ambitioſa quā cupiditas non coartat quia ñ querit que ſua ſunt. quā iniuria non ꝓuocat quia non irritat̄. quā ſiniſtre ſuſpitiōes ñ fedant quia non cogitat malū. quam aliena mala non letificāt quia non gaudet ſup iniquitate. quam errores non excecant quia cōgaudet veritati. quā ꝑſecutiōes nō frangūt q2 oīa ſuffert. quā puſillanimitaſ nō ꝯfundit q2 oīa ſuſtinet: quā ꝑfidia nō indurat q2 omnia credit. ꝛ ſi non oibus credat. quā deſperatio nō abſorbz q2 oīa ſperat. q̄ morte ñ vincitur q2 fortis eſt vt mors dilectio. imo mortem mori coegit in mortē nr̄i amātiſſimi redēptoris. O inſuꝑabilis charitatis amor. q̄ inſuꝑabilē ſuꝑaſti ꝛ cui oīa ſubiecta ſunt oibuſ q̊dāmodo ſubiecisti: dū victus amore deus hūiliauit ſemetipſum formā ſerui accipiens inuēctus non ſolūmodo vt hō ſed obꝓbrium hoīum ꝛ abiectio pleb̄. Propter aūt nimiam charitatē ſuā qua dilexit nos ꝯtinere non potuit in ira ſua mīas ſuas q̊min⁹ dilectam aīam ſuā inimiciſ ꝓ amicis ſuis vt mortis terrorē pariter tolleret ab amicis ꝛ vigorem ꝯferret ꝛ ſi ꝯtra deū fortis fuit q̄tomagis ꝯtra hoīem ṗualebit? Hinc extūc illa fidelium intrepida ꝯſtantia cordis q̄ ſupplicia cōtemnētes ꝛ mortē ſuꝑeditātes leti p mediaſ fauces mortis ad patriā reuertunt̄: moriēteſ exultāt ꝛ morti inſultātes dicūt. Ubi ē mors ſtimulus tu⁹ iam nō ſtimulus ſed iubilus dū p mediū lacū letūꝙ exitū a miſeria iter pandis ad regna. Inſup vis vehemētis amoris rōne non compeſcit̄: q2 teſte apl̄o ſuꝑeminēſ eſt ſciētie charitatis. Maieſtate nō terrent̄. q2 foras mittit timorē vt dicit. j. Joh̄. iiij. Miſerijs non comprimit̄: q2 vt dicit apl̄s in infirmitate ꝑficit̄. Prorſus virtus charitatis omnipotēs eſt que ipſas miſerias facit potētes dū ꝯuertit in adiutoriū que parate ſunt ad nocendū q̄ ſuffulti milites chriſti impauidi certant certi de victoria: medijs ꝑiculis incedunt tutiſſimi. nec demōes nec hoīes metuētes ſed ſecurus q̊ſꝙ inter frendentiū vndiꝙ hoſtiū fulgurātes haſtas ꝛ volitātia ſpicula cum charitate dormitat: q2 ſola potens eſt vt dicit apl̄s Ignita nequiſſimi tela extinguere Deniꝙ multitudinē pctōꝝ opit ꝛ opprimit et temptatiōib⁹ muſcis moriētibus ṗualebit. Maioris potētie eſt erectū hoſtē deijcere: ꝙ conantē rep̄mere. Charitatis aūt eſt temptationes non rep̄mere ne inſurgāt: ſed cū ſurrexerint ſternere ne ꝓcedāt. Tante nempe fortitudis eſt charitas vt ipſam oīpotentiaz q̊dāmodo impotentē reddat. Nōne hec eſt que Exo. xxxij. in moyſe diuine iuſticie ꝛ potentie obſtans ṗualuit in fortitudie ꝯtra deum? dimitte inq̄t me vt iraſcat̄ furor me⁹ ſup populū iſtū. Audis dimitte: ꝛ deū ꝓfecto teneri nō dubites. Nec aliūde ꝙ amoris fortitudine. Queris cui⁹? Illius vtiꝙ ſerui fidelis qui corde tam ꝓuro tam feruido aiebat ad dn̄m. Ne queſo dicant egypcij callide eduxit eos de terra egypti vt interficeret in montibus: nec poſſet introducē in terrā quam ꝓmiſerat ꝓ qua iurauerat pr̄ib⁹ ſuis. Sed cui

nanꝙ ceſſit potentiā ceſſit iuſticia: vt charitas de corde feruido nō tam rogabat ꝙ deū vrgebat. Sola enī charitas eſt que deū tenē pōt. Uis amoris eſt que teneri nō ſolū ſe patitur: ſed q̄n non tenet̄ pie ꝯquerit̄ p ꝓph̄az Ezech̄. xxij. ait. Queſiui de eis virū q̄ interponeret ſe ſepē ꝛ ſtaret oppoſit⁹ ꝯtra me: ꝓpterea ne diſſiparē eam ꝛ nō inueni. O imēſa benignitas dei que querit q̄ ſe ſibi opponat irato: cui⁹ ꝓfecto ꝓpriū eſt miſereri ꝛ peregrinū vlciſci. Charitas igit̄ extentā manuz dei ne feriat ſua fortitudine ꝯtinet. ſathanaz ſuis pedib⁹ ꝯterit. ꝛ ſup inimicoꝝ capita carbones ꝯgerit. potēs non ſolū adūſus carnē et ſanguinē. ſed adūſus ṗncipat⁹ ꝛ ptātes tenebrarū harū ꝯtra ſpūalia neq̄tie in celeſtibus. in ꝓſperis fortis ſed fortior in adūſis. Solus enī chriſti amor q̄ pure ꝛ mag̃nimit ridentis ꝛ irridētis fortitudine blādicias ſpernit ꝛ toto corde ꝯſpernit ſapidiori dulcedine delectat⁹: cui⁹ reſpectu oīs dulcedo amara ē oīs iocūditas meror eſt. oē pulcrū fedū. omne etiā ſuaue moleſtum eſt ꝛc̄.

Q2 ſola ſeruitia que ex amore ꝓcedūt deo ſunt grata: ꝛ remuneratiōe ſunt digna. Cap̄. iiij.

q Uarta excellentia eſt remūerabilitas. Oē enī obſequiū qō deo ſummo impendit̄. aut impendit̄ ei ex vero amore rector puro q̄ eſt g̃tuitus. aut impendit̄ ei ex timore reuerētie. ſ. vl̄ offēſe aut ex timore pene aut ex pudore aut ex ſpe venie vel gratie. aut ex ſpe remunerationis. Q2 ſi ex amore. credit igit̄ eſſe bonuz qui ei hoc impendit. Nulli enī impendit̄ rectus amor ꝛ purus ab aliquo nec credit illuz eſſe bonū ꝛ merito bonitatis ſue hui⁹ amorem eſſe dignum. Seruiciū autem ꝛ cultus que intuitu ſolo bonitatis ipſius eidē impendunt̄ ſinceriſſimi atꝙ rectiſſimi ſunt: ꝛ in eis ṗcipuus ꝛ rectiſſim⁹ ē amor. Amor inꝙ act⁹ amor enī habit⁹ ſiue virtus non ꝓprie ſeruitium: ſed magis ſeruitus licet ſpōtanea ꝛ iocunda at ideo libera dicēda eſt. Arma enī amoꝝ non dicim⁹ ſeruiciū ex quo quecūꝙ ꝓcedūt ſeruicia ſola gratuita ſunt. i. gratis impenſa ꝛ ꝓpter ſola illa ſunt dona ꝛ munera q̄re ſolo merito remūeratiōe dig̃. Et qō amplius eſt in eis ſolum locū habet remūeratio q̄m remūeratio nanꝙ d2 muneris ſeu muneratiōis. Remuneratio enī eſt reflexa ſeu reciproca in remūeratiōe ſeu ṗdonatiōe remuneratio. Qui enī non gratis ſed ex neceſ

ſitate q̃cunq; ſeruit ex timoꝛe ſiue ex pudoꝛe
ſiue ex ſpe mercedis ſiue ex pacto ſiue ex q̃=
cunq; alio debito: non ꝓpꝛie remũeratione
dicẽduſ eſt dign⁹. ſed magis ei p̃ciũ ope ſue
elocate reddẽdus eſt.

Articulus. iij. de quattuoꝛ excellentijs diuini amoꝛis. Et pri mo qꝫ inſatiabilis eſt amoꝛ dei. Capitulum. j.

p Rima excellentia amoꝛis eſt inſa=
tiabilitas. Ultra nãq; oẽs virtu=
tes inſatiabilis eſt amoꝛ dei. Non
eni ſatiari põt deſiderio qui nõ niſi deſidera
re ↄcupiſcit. ſicut in pſona taliſ aie ait pſ̃. Cõ
cupiuit aia mea dſiderare iuſtificatiões tuaſ
in oi tpe. Fames eni aie deſideriũ eſt. Habet
eteni q̄ aia deũ amãs non ſatiat amoꝛe quia
ds amoꝛ ẽ: quẽ qui amat amoꝛẽ amat. Ama
re aũt amoꝛẽ circulus facit vt nullus debeat
eſſe finis vel mẽſura amoꝛis. Itaq; h inſatia
bilitas oia voꝛat qꝛ ex copia facit inopiã duz
ex p̃guſtatī delitijs dei ampli⁹ in deſiderijs
inardeſcit. qꝛ ꝛ ſi dent ad plenitudinẽ nũq̃
ad ſatietatẽ. Un̄ Eccl. xxiiij. Qui edunt me
adhuc eſuriẽt. O imẽſa charitas ꝛ pietaſ dul
cedinis dei cũ te amare edere ſit. quõ te amã
tem ſic reficis vt magis eſuriãt cũ repleti fue
rint: niſi qꝛ tu charitas infinita ſimul cib⁹ es
et eſuries? Qui te non guſtat pꝛoꝛſus te eſu
rire neſcit. ad h enīz cibas vt eſurire facias.
Un̄ Lu. j. ait maria. Eſuriẽtes impleuit bo=
nis. Nolo ãmodo q̃ras q̃ ſint bona charitatī
cũ illa pfecto exiſtimẽ de q̃bus. j. Coꝛinth. ij.
Oculus nõ vidit abſq; te deuſ. nec auris au
ris audiuit nec in coꝛ hoīs aſcẽdit que pꝛe=
pauit deus diligẽtib⁹ ſe. Et idem Eſa. lxiiij.
Audis diligẽtib⁹ pꝛcpata vt dilectiõis bona
nõ ambigas. In hac eni repoſita ſunt eterni
tatis delitie rõnis ſuauitatī celeſtis paradyſi
In hac ſunt pax patiẽna longanimitas gau
dium cum ſpũſancto. In hac deniq; eſt quic
quid iocundũ mẽti ↄcipi poteſt ꝛ vltra infi=
nitum. Hoc inq̃ dulciſſime amoꝛ p̃paſti dili=
gentib⁹ te ſed abſcõdiſti timẽtib⁹ te donec iu
xta illud. j. Ioh. iiij. Charitas foꝛas mittit ti
moꝛẽ velantẽ: vt videre poſſit qꝫ mag̃ ſit mł=
titudo dulcedis tue que ꝛ ſi repleat nunq̃ tñ
ſatiat. Nõ audeo dicere illos ſi q̃ ſunt ſecun
da ſtola veſtitos. Obijcis foꝛte illud pſ̃. ſa=
tiaboꝛ cum apparuerit gloꝛia tua. ꝛ illud pſ̃.
Ex adipe frumẽti ſatiat te. Sed ſatietatẽ deſi
derij abũdantiã ibi notari noueris nõ deſi=
derij finẽ. Finis nanq; deſiderij ſatietas eſt.
Qui ꝟo ſemp eſuriũt patet q̄ ſatiati nõ ſunt
Sed vere beata eſuries que ſolum eſurit qđ
habet ꝛ ſolũ habet qđ eſurit. Ex iam dicti p=
ſuaſum volum⁹ q̄ dulcedie diuini amoꝛī i fu
turo nõ poterim⁹ ſatiari nec etiaz in pñti re=
pleri. De hac impoſſibilitate ſemp ſit nob ſo
latiũ nullũ hr̄e ſolatiũ. Patiẽtiã quidez mihi
et vobis oibus opto. ſed impaciẽtes nos eẽ
in hoc magis exopto.

Q꞉ fructuoſum eſt diligere deum. Capitulum. ij.

s Ecũda excellẽtia eſt fructuoſitas.
Fructificat eni hoi bona tpalia ſpi
ritualia ꝛ eternalia. Tpalia. vnde
Pꝛouerb. iij. Honoꝛa deuz de tua ſuba ꝛ de
p̃mitijs oium frugũ tuarũ: ꝛ replebunt hoꝛ=
rea tua ſaturitate ꝛ toꝛcularia tua vino redũ
dabũt. Et. xj. c. ait idẽ. Alij diuidũt ꝓpꝛia et
ditioꝛes fiunt. Scđo fructificat bona ſpũa
lia. Nã qui habet charitatẽ oẽs virtutes ha=
bet. Cũ eni charitas ſit vltima inter ꝟtutes
moꝛales ꝛ theologicas q̃ pꝛius ſunt moꝛaleſ
ſcꝫ pꝛudentia iuſticia foꝛtitudo ꝛ tpantia. de
inde theologice videlicet fides ſpes ꝛ chari=
tas. Un̄. j. Coꝝ. xiij. Maioꝛ aũt hoꝝ eſt cha=
ritas. Sic q̃ habet charitatẽ habꝫ oẽs virtu
tes p̃cedentes. ſicut q̃ habet centũ habet de=
cem vel viginti ꝛ nõ ecõtra eodẽ modo hñs
charitatẽ habet oẽs virtutes q̃s q̃ poſſidet
oia dona ſpũalia tenet. Tertio fructificat
eternalia dona. Nã qđlibet opus ex charita
te factũ eterni regni meritoꝛiũ eſt. O q̃tiens
poſſem⁹ lucrari eternũ regnũ ſi dilexerimus
frẽs. Iđ ad opa charitatī. j. Coꝝ. xvj. hoꝛtat
apl̃s dicẽs. Oia opa vr̃a in charitate fiant.
Ius es qđ nõ min⁹ eſt charitas omia bona
opa ſua facit ſicut de ſe teſtat pſ̃ dicẽs. Par=
ticeps ego ſum oium timentiũ te ꝛ cuſtodiẽ
tium mãdata tua. Un̄ Aug⁹. Penſent inui=
di q̃tũ bonũ eſt charitaſ que ſine laboꝛe nr̄o
aliena bona facit nr̄a. Ex dictī patet q̄ q̃ ha=
bet charitatẽ hꝫ deuz ꝛ oia que in ipſo ſunt.
O charitas mag̃ ꝛ incõpabił theſaur⁹ dei in
agro coꝛdis abſcõdit⁹: p q̃ emẽda vniũſa vẽ
dẽda ſunt ſicut ait dñs Mat. xiij. O diues
charitas cuꝫ q̃ ois diues ſine q̃ nemo diues:
qꝛ q̃ ñ hꝫ caritatẽ nihil hꝫ. O argumẽtatoꝛia
chartas multe filie ↄgregauerũt diuitias: tu
aũt ſupgreſſa es vniũſas. vt dꝛ in fine Pꝛou.

Q꞉ leuis ars ẽ diligere deum Capitulum. iij.

t Ertia excellẽtia charitatī ẽ leuitas
Nihil leui⁹ qꝫ diligere. Qui dili=
git nõ laboꝛat nihil ↄſtat vectura
mercãcie amoꝛis: imo amoꝛ ſoluit
oẽs expẽſaſ vecture cũctaꝝ mercãciarũ atq;
laboꝝ. O qꝫ leuis amoꝛ qui cũcta leuia red=
dit. Mirarī quõ ſit tam leuis mercãcia amo=
ris? Conſidera quis eã poꝛtat. Uolũtas nẽ=
pe ipſa libera eſt ipſa diligere põt. ſola cum
amoꝛe ſata eſt. foꝛinſeco adiutoꝛio ab amoꝛe
non eget: abſq; alteri⁹ opis admiculo exer=
ceri põt. Si eni ad diligẽdũ diuitijs opus eſ
ſet: iuſtã tũc excuſationẽ haberẽt pauperes.
Si ſciẽtia neceſſaria foꝛet: excuſari tunc poſ
ſent ignoꝛãtes a ſeruitijs ſe excuſarent ſim=
plices a laboꝛib⁹ imbecilles. Sola eni libera
volũtate impleri põt mandatũ amoꝛis. In=
fra nos eſt qđ ad illud ſeruandũ neceſſariuꝫ
eſt. Un̄ pꝛecipit dñs Deut. vj. Diliges dñm
deũ tuũ ex toto coꝛde tuo ꝛ ex tota aĩa tua et
ex tota foꝛtitudine tua. Unde Lu. x. additũ
eſt ꝛ ex tota mẽte tua vt coꝛ referat ad inten=
tionẽ. mens ad cognitionẽ. aĩa aũt ad affecti
onem: cũ facultaſ adſit: qua deficiẽte: ſupplet
quidem volũtas bona. Uides quõ oia h ne
ceſſaria ad amoꝛẽ intra nos ſunt. Non igit
neceſſario eget vt diligas ſulcare maria. ꝛ p
celloſas ↄfringere vndas vel ſepulchꝝ dñi
cum petas non linigas tranſmeare oꝛas vel
ſyna montis cacumia ſcandas. Non limina
petri querẽs italicas ptranſire patrias. nec
montiũ aſcendere rupes vt iacobi extrema
ꝓquiras. Intra te volũtas hanc q̃ritat amoꝛ
hanc vocat dñs Cant. v. Aperi mihi ſoꝛoꝛ
mea amica mea. eſt eni volũtas amica amo=
ris que p ↄſenſum volũtatis apit ipſi amoꝛi
hanc etiã pulſat Apoc. iij. Ego ſto ad oſtium
volũtatī. ſ. dicit amoꝛ ꝛ pulſo. ſ. alliciẽdo in=
ſpirãdo p̃dicãdo arguẽdo increpãdo caſti=
gando. Si q̃s audierit vocem meã ꝛ aperue
rit mihi. ſ. p ↄſenſum ianuã voluntatī intra=
bo ad eum. ſ. p gratiã charitatis. His igit in
q̃s intrauerat ipſe amoꝛ dicebat amoꝛ Luc.
xvij. Regnũ dei intra vos eſt. Ecce qꝫ facilis
eſt hec ars amãdi que ſolũ in volũtate ẽ. Iđ
Deut. xxx. dñs ait. Mandatũ h qđ tibi p̃ci=
pio hodie. non ſup te eſt neq; ꝓcul poſitum
neq; in celo ſituꝫ ſed in te locus dilectionis.
Ecce facilitas implẽdi. leuitas amãdi. poſſi=
bilitas implendi ſeu obſeruãdi quã excuſa=
tionẽ de non diligẽdo habere poterim⁹ frẽs
Ideo ↄfident ad h poꝛtabile pondus hoꝛtat
dñs Mat. xj. dicẽs. Tollite iugũ meũ ſuper
vos. iugũ eni meũ ſuaue eſt ꝛ onus meũ le=
ue ꝛc̃. Onus qđ oia onera leuia facis ꝛ im=
pleſ mãdata. Un̄ ad Rho. xiij. Plenitudo le
gis dilectio. Tu ſola facis ſcandere ad ſuper
na Cant. j. Recti diligũt te. Trahe me p⁹ te:
currem⁹ in odoꝛẽ vngentoꝝ tuoꝝ. Tu poꝛ=
tas inferna potius eni vere diligẽs deũ vel=
let eſſe cũ amoꝛe in inferno qꝫ ſine amoꝛe in
celo ſm Hugł. de arra ſpoſe. Un̄ Cant. viij.
Dura ſicut inferus emulatio. Ecce igitur q̄
amoꝛ ſup oia leuis ẽ: cũ g̃uiſſima leuia r̃ddit

Q꞉ inſepabiliter cuꝫ deo vnit animã diuinus amoꝛ. Cap̃. iiij.

q Uarta excellẽtia amoꝛis ẽ durabi
litas. Adeo nẽpe eſt amoꝛis gluti
nũ tenax: vt non tñ iũgere qꝫ di=
catur vnire. Triplicit eni vnit vin
culũ charitatis. ſibi ipſi pximo ꝛ deo. Pri
mo eni p amoꝛẽ vnus efficit dum intra ſe re
colitur reductiſq; affectib⁹ a cũctis locis qui
bus tenebant captiui ſolũ vnũ incõmutabi
lem amat nec amplius in diũſa mutat. Par
titus nẽpe p amoꝛẽ in plura nunq̃ ſibi repit
et idem. ſed ſemp ſibi diſſimilis eſt: qꝛ totiẽs
variari cogit quotiẽs varietatẽ ſuſcipit illud
qđ ab eo amat. quia eni labẽti innitit neceſ=
ſariũ eſt vt cum labẽte labat. Un̄. j. Ioh. ij.
Trãſit mũdus ꝛ ↄcupia eius. Et. j. Coꝝ. vij.
Pꝛeterit eni figura hui⁹ mũdi. Sic qui cum
mũdo p affectũ currit cũ mũdo in ꝓfunduꝫ
ruit. Pꝛoximo eni p charitatẽ hõ vnit dum
non ſolũ ſine querela q̃tũ in ipſo eſt oib⁹ ſtu
det affici: ſed etiã omnib⁹ ſucceſſib⁹ coaptari
gaudere cũ gaudẽtib⁹ ꝛ flere cuꝫ flentib⁹ ſm
apłm. Infirmari cũ infirmãtib⁹ ꝛ cũ ſcandalí
zatis vri. Un̄ Apoc. j. Socius in tribulatiõe
et regno. De hac vnitate ait pſ̃. Ecce qꝫ bo=
nũ ꝛ qꝫ iocundũ ꝛc̃. Unde Act. iiij. Multi=
tudinis credentiũ erat coꝛ vnũ ꝛ anima vna
q̃ñ nec voluntatũ varietaſ nec actionũ defoꝛ
mitas nec marſupioꝝ ꝓpꝛietas amicos diui
debat: ſed firmiter aſtringebat charitas. ꝛ fa
cile coherebat vnitas in ſpũſancto ꝛ in vin=
culo pacis dei. Heu heu heu ve ve ve mũdo
a ſcandalis. Ue nobis in inferioꝛi ſeculo di=
lapſis in quos fines imo feces ſeculoꝝ deue
nerũt totus mũdus nũc vere in maligno po
ſitus eſt. oẽs querũt que ſua ſunt. In h nẽ=
pe miſerabili euo noſtro totam chꝛiſtianita=
tem tanta diuiſiõe tot ſciſſuris totq; fracturī
diſpſam ↄſpicim⁹ vt vix vn⁹ alteri cernatur
ↄuenire in vnũ. niſi foꝛte aduerſus chꝛiſtuꝫ
eius vbiq; apparẽt ſciſſure ciuitatī dauid in
imiq; inhiant vt iam vltimã ruinã oino minẽ

f. fer. 3. poſt dñi. i qᵒ.

tur. Fateoꝛ hic tedet eſſe exeamꝰ hinc ⁊ ad ꝓ
poſitū redeamꝰ. non enī de vitijs loqui loco
hoc ꝓpoſitū eſt. Tertio deū hoī ⁊ hoiem
deo charitas vnit non ſolū illa ineffabili cha
ritate qua natura nr̄a vnit̄ illi eterno verbo
in vnitate ꝑſone: ſed etiā illa de qua ait apl̄s
j. Coꝝ. vj. Qui adheret deo vnus ſpūs eſt.
Pꝛofecto vnitas h̄ charitas ē qua hō ſm̄ coꝛ
dei totis votis ſupne ⁊ eterne volūtati ꝯfoꝛ=
mis vnit̄ deo glutino qđ non diſſipat̄ ⁊ vin=
culo qđ non diſrūpit̄. In his tñ que ſic dico
nemo me exiſtimet cū illis ſentire imo deſi=
pere qui charitatē ſemel habitā aſſerūt vltra
ꝑdi non poſſe q̄re ſi oīs q̄ habet charitatē ꝑ=
ſeuerant adheret fruſtra diſcipulos ſuoſ do
minus Io. xv. monuiſſet dicēs. Manete in
dilectione mea. indubitant̄ oſtēdēs charita=
tem ſponte deleri poſſe non violent̄ auferri
offert̄ oī aufert̄ nulli vt nullus niſi ſuo vicio
illa careat eſt tamen charitas vinculū ꝑfecti=
onis q̄ mēbꝛa artiſſime ſibiinuicē herēt ⁊ ſuo
capiti ꝑ oēs iūcturas ꝯnectunt̄ in vnū coꝛpꝰ
in vno ꝑncipio oīum bonoꝝ vt fident̄ quili=
bet dicere valeat cū pſ̄. Particeps ego ſum
oīum timentiū te ⁊ cuſtodientiū mādata tua
De hoc eteni dictū putes Eccs̄. iiij. Funicu=
lus triplex difficile rumpit̄. triplex nanq̄ dꝛ
quia vt p̄fatus ſum triplicit̄ ligat. Triplicem
funiculū deſcribit apl̄s. j. Timoth. j. dicens
Finis p̄cepti eſt charitas de coꝛde puro ⁊ cō
ſciētia pura ⁊ recta ſeu bona ⁊ fide non ficta
Solū purū eſt coꝛ qđ ad crimīa mādata per-
fluere neſcit. nihil fedat̄ facilius coꝛde mun=
danis expoſito. hoc ſolū ꝯtinet charitas ne
fruſtra pateat. tunc vō fedat̄ cū in crimīa la-
bitur. Conſciam vō bonā habet ad oēs q̄ ꝓ-
ximi bonū vt ſuū diligit. Si q̄ minꝰ; ꝯuincit̄
nō hr̄e illā que nō querit que ſua ſunt. Fideſ
autem non ficta ea eſt que per dilectionez in
bonis opibus exercetur alioq̄n non ſolūmo
do fictam ſed moꝛtuā Iocobus dicere nō vi-
deret̄ ſeu verereť Et vere iſte funiculus diffi
cile rumpit̄ q̄ paulus vinctꝰ ad Rhom̄. viij.
audenter ait. Quis nos ſeꝑabit a charitate
chꝛiſti: ⁊c̄. Validū ꝓfecto vinculū eſt cui nul
la violētia p̄ualet inſeꝑabilit̄ ꝯtinēs amantē
cum amato. ſed validius erit in patria: qꝛ vt
dꝛ. j. Coꝝ. xiij. Charitas nunq̄ excidit. Nam
ſi credēdo ⁊ ſperādo diligimꝰ qđ non vide=
mus nec tenemꝰ: q̄to ardentiꝰ eum dilige=
mus quē tūc videbimꝰ ſicuti eſt: vt dꝛ. j. Io.
iij. Cū quo nos regnare faciat amoꝛoſus ie=
ſus chꝛiſtꝰ filius dei: qui cuz p̄re ⁊ ſpūſancto
viuit ⁊ regnat. ꝑ infinita ſecula ſeculoꝝ Amē

¶ Feria. iij. poſt dñicaz in quin
quageſima. De affectibꝰ triplicis M.
inflāmati amoꝛis. ſ. dei ſui ⁊ ꝓ
ximi, de quibꝰ verū carniſpꝛiui
um celebꝛatur. Sermo. iiij.

Fides ſpes cha
ritas tria hec maioꝛ aūt hoꝝ ē
charitas ibi. s̄. Urget itez cha-
ritas de charitate nos loqui vt
quā in p̄cedenti ſermōe tam gratā didicimꝰ:
de excellētia charitatī ex eadem diuino mu=
nere expiamur hodie vſq̄ ad famelicā nau=
ſeam crapulari. Et ad h̄ hoꝛtat̄ apl̄s in ver=
bo p̄allegato dicēs. Fides ſpes charitas tria
hec vt. s̄. Quaſi dicere velit. Fideſ vtiq̄ atq̄
ſpes ad deū cognoſcēdū ⁊ querendū illumi
nant intellectū atq̄ roboꝛāt facultatē: ſ ma=
ioꝛ hoꝝ ē charitas q̄ inflāmat ⁊ paſcit imo de
paſcit hoīſ volūtatē. ⁊ aīaz totā ſatiat iebꝛiat
atq̄ i deū trāſfoꝛmat. Hec q̄dē amoꝛiſ crapu
la nūcupat̄. cū hūanꝰ ſpūs tuus fiat tanq̄ po
tens crapulatꝰ a vino. ſ. diuini amoꝛis. Cra=
pula aūt ⁊ ſpūale carniſꝓuiū celebꝛat mens
bona ex triplici vō atq̄ feruēti amoꝛe. ꝓmo
amoꝛe dei. ſcđo amoꝛe ſui. tertio amoꝛe ꝓxi-
mi de q̄bus amoꝛibꝰ ꝓpheta. cxxxij. pſ̄ q̄ in
pñti materia ē aliud thema inq̄t: Ecce q̄ bo=
nū quo ad amoꝛē dei. ⁊ q̄ iocūdū q̄ ad amo=
rem ſui habitare frēs in vnū quo ad amoꝛē
pꝛoximi.

Articulus pꝛimꝰ de ſeptēplici flāma ſeu ardenti affectu diuini amoꝛis.

Pꝛimꝰ amoꝛ feruēs ⁊ ardēs q̄ mens hūa
na replet̄ eſt amoꝛ dei. Exercēs enī ſe in ſacri
meditatiōibꝰ ⁊ affectiōibꝰ ad obtinēda bona
gr̄arū ⁊ virtutū atq̄ feruētis ⁊ crapulantis
amoꝛis dei: ſeptē affectibꝰ inflāmatis exerce
ri debet ad deū. Pꝛimꝰ eſt amoꝛ ardētiſſimꝰ
ſcđs ē timoꝛ reuerētiſſimꝰ. tertiꝰ eſt zelus cō=
ſtantiſſimꝰ. q̄rtus regr̄atio magna. q̄ntꝰ lauſ
imenſa. ſextus obediētia ꝓmptiſſima. ſepti=
mus delectatio ſeu ſecuritas ebꝛia.

De ſeptē gradibꝰ ꝑ quos ad amoꝛem ardētiſſimū mens aſcē dit. Capitulum. j.

Pꝛimus q̄dem inflāmatꝰ affectus
amoꝛ ardētiſſimꝰ nūcupat̄ ad quē
vtiq̄ ꝯſeq̄ndū hoꝛtat̄ ſpōſus dile-

·fer. 2. poſt dñi. i. qᵒ.

ctam ſponſam Cant. viij. dicens. Pone me
vt ſignaculū ſuꝑ coꝛ tuū ⁊ vt ſignaculuz ſuꝑ
bꝛachiū tuū qꝛ foꝛtis eſt vt moꝛs dilectio. du
ra ſicut infernꝰ emulatio. Lampades eiꝰ lā=
pades ignis atq̄ flāmarū aque multe nō po
tuerūt extinguē charitatē. In q̄bus verꝰ ſe=
ptem gradus charitatis ꝑ oꝛdinē exꝓmunt̄
q̄bus acq̄rit̄ hic ardētiſſimꝰ amoꝛ dei. Pꝛimꝰ
eſt meditatio. ſcđs imitatio. tertiꝰ ſeꝑatio. q̄r
tus emulatio. q̄ntꝰ inflāmatio. ſextꝰ exēpla=
tio. ſeptimꝰ inſuꝑatio. Pꝛimꝰ q̄dem g̅dus
ꝑueniēdi ad amoꝛē ardētiſſimū dei eſt medi-
tatio. Per hunc enī modū inflāmabat̄ ſpūs
ꝓpheticus cū dixit. In meditatiōe mea exar
deſcit ignis. Et initiū ꝑ qđ ad h̄ aſcēdit alibi
exꝓmit dicēs. Meditatio coꝛdis mei in ꝯſpe
ctu tuo ſemꝑ. Et hūc modū exꝓmit ſponſus
cū ait. Pone me vt ſignaculū poſitū ſuꝑ coꝛ
tuū. Quidꝑ ſignaculū poſitū ſuꝑ coꝛ tuū. ni
ſi meditatio ſponſi ꝑ quā artiſſime ⁊ amoꝛo=
ſiſſime in coꝛde ſpōſe eius meditatio eiꝰ me=
moꝛia radicat̄: Uñ ibidē glo. Solemꝰ ſignū
aliqđ cū digito vel bꝛachio alligatū circūfer-
re q̄ admonemur. q illiꝰ rei mēoꝛiā freq̄ntio
rē volumꝰ hr̄e. In cuiꝰ myſteriū Deut. vj. ſ.
de dei p̄ceptī ſcriptū eſt. Ligab ea q̄ſi ſignuz
in manu tua eruntq̄ ⁊ mouebunt̄ ante ocu-
los tuos. Scđs gradus eſt imitatio vt nō
ſolum dilecta ſpōſa in interioꝛibꝰ coꝛdis ſed
etiā in exterioꝛibꝰ verbis ⁊ factis amātiſſimū
imitet̄ ſpōſum. Uñ ſubdit. Et vt ſignaculuz
ſuꝑ bꝛachiū tuū. ꝑ qđ oꝑamur virtutū ope=
ra vt in eis chꝛiſti imitatio deſignat̄. Q̄rtus
aūt amoꝛis feruoꝛ in h̄ creſcat māifeſte oſtē=
dit ſeraphica ipſa ꝑfectio ad quē ꝑ hanc chꝛi
ſti imitationē mens glorioſi frāciſci ꝑducta ē
Ideo in eiꝰ ꝑſona apl̄s ad Gal̄. vlt̄. ait. Ego
enī ſtigmata dñi ieſu in coꝛde meo poꝛto.
Tertius g̅dus eſt ſeꝑatio vt. ſ. mēs ab oī qđ
a ſpōſo ſeꝑet elonget̄. Uñ ſubdit. Quia foꝛ=
tis eſt vt moꝛs dilectio. Moꝛs ſiq̄dem vno
trifurcato ictu aīam ſeꝑat a mūdi habitatiōe
a ſuoꝝ ꝯūſatiōe atq̄ a carnis vnione ac ꝑ h̄
ab oīꝑaſſiōe huiꝰ ſeculi nequā. Sic amoꝛ dei
ab oībus que aīam ſeꝑant a dilecto oīno illā
elongat. Quartꝰ gradus eſt emulatio qꝛ
ſcꝫ mens iuxta apl̄m. j. Coꝝ. xiij. ſemꝑ emu=
latur chariſmata melioꝛa. Unde ſponſus ait
Dura ſicut infernꝰ emulatio. ſ. eſſe debꝫ. Si-
cut enī infernꝰ nemi ꝑcit ſic amoꝛ in aīa ſpō=
ſa chꝛiſti tanta dilectiōis emulatiōe obſequit̄
dilecto ſponſo. vt nulli tꝑi ꝯditioni vel loco
ꝑſone infirmitati ſeu cuiuſcūq̄ reſiſtētie par
cat q̄n oīa ſuꝑās innitat̄ dilecto ſuo. Qui=
tus gradus eſt inflāmatio. Ex p̄cedentibꝰ ſi=
quidem nixus in dei amoꝛe inflāmat̄ iō ſpō=
ſus ait. Lampades eius. i. coꝛda diuina cha-
ritate accēſa lampades ignis. i. plēa ſunt fer
uoꝛe dilectiōis diuine. Lampas enī eſt vas
clarū intus habet oleū ⁊ ignē. Oleum nutrit
ignem q̄ dicit feruoꝛē. In lampade coꝛ purū
in oleo deuotio: in ignis caloꝛe feruoꝛ deſi=
derij denotat̄. Hoc igne ardebāt duo diſci=
puli ꝑgentes in emaus qꝛ Lu. xxiiij. dicebāt
Nōne coꝛ nr̄m ardens erat in nob: Sed q̄d
faciet in patria: Et iterū pſ̄. crapulatꝰ ⁊ epu-
latus ⁊ ebꝛiatus de ſe ait. Inflāmatū eſt coꝛ
meū ⁊ renes mei cōmutati ſunt: ⁊ ego ad ni=
hilū redactꝰ ſum. Sextus gradus eſt exē=
platio ad ꝓximū ꝓpter deū exhibita ⁊ mon=
ſtrata. Unde ſubdit̄. atq̄ flāmarū. In flam=
mis ſiq̄dem lumīoſi ſplēdoꝛes ſancte ⁊ edifi-
catoꝛie ꝯuerſatiōis ꝯueniētꝰ denotant̄ ſicut
Mat. v. dñs ait. Sic luceat lux vr̄a coꝛā hoi=
bus vt videāt veſtra oꝑa bona ⁊c̄. Septi=
mus gradus eſt inſuꝑatio cum. ſ. mens nul-
lis adūſitatibꝰ ſuꝑatur. Uñ ſubdit aq̄ multe
non potuerīt extinguē charitatē. Per aquas
enī tribulationū impetꝰ deſignant̄. Uñ Eſa.
viij. Pꝛo eo q abiecerat ꝑpl̄s iſte aq̄s ſiloe q̄
vadunt cū ſilentio. Et ſequit̄. Pꝛopt̄ h̄ ecce
adducet dñs ſuꝑ eos aquas flumis foꝛtes et
multas: regem aſſyrioꝝ ⁊ oēm gloꝛiaz eius.
Hoc ſiq̄dem ignita aīa qꝛ oīa ſuffert domꝰ eſt
illa de q̄ Mat. vij. que edificata eſt ſupꝛa fir=
mam petrā ⁊ deſcēdit pluuia ⁊ venerūt flu=
mina ⁊ flauerūt venti ⁊ irruerūt in domū il=
lam: ⁊ non cecidit. fundata enī erat ſupꝛa pe-
tram. id eſt. ieſum chꝛiſtum.

De feruenti affectu filialis timoꝛis ad deū: qui oēs alios timoꝛes aſpernat̄. Capitul̄. ij.

Secūdus q̄dem inflāmatꝰ affectus
eſt timoꝛ reuerētiſſimꝰ. Cū enī ſex
dicant̄ eſſe timoꝛes. Pꝛimꝰ natu=
ralis. ſcđs hūanꝰ. tertiꝰ mūdanus
q̄rtus ſeruilis. q̄ntus initialis. ſextus filialis
vel caſtus. q̄nq̄ q̄dem p̄oꝛes rēnuit mēs di=
uina dilectiōe feruēſcēs ⁊ in ſexto ſolūmodo
ꝯq̄eſcit. Pꝛimo enī non timet timoꝛe natu
rali licet talis timoꝛ nō ſit bonꝰ vel malus cū
non ſit ſub libtate arbitrij ꝯſtitutꝰ Et h̄ timo
re ſolū habet timere homo timoꝛe ꝓpaſſiōis
ſicut fecit chꝛiſtus. Uñ Mat. xxiiij. cepit ieſuſ
tedere ⁊ pauere ⁊ hoc q̄tum ad ꝓpaſſionē ⁊
ideo dicit cepit. Scđo nō timet timoꝛe hu-
mano q̄ potius elegit peccare q̄ penas i coꝛ=

poꝛe tolerare. Vñ ad talit̃ timētē Eſa.v.ait.
Quis es tu vt timeas ab homīe moꝛtali.
Tertio non timet timoꝛe mūdano q̃ potius
elegit cōmittere diuinā offenſionē q̃ꝫ pdere
terrenā poſſeſſionē. Vñ Lu.xij. Nolite ti=
mere puſillus grex q2 cōplacuit patri veſtro
dare vobis regnū Quarto nō timet timo
re ſeruili quo.ſ.timet̃ pena inferni nec amat
diuina iuſticia. Vñ ad Rho.viij. Nō accepi-
ſtis ſpm̃ ſeruitut̃ iterū in timoꝛe. Quinto
etiam nō timet timoꝛe initiali de q̃ pſ̃. Initi-
um ſapie timoꝛ dñi. q2 licet p̃ncipalit̃ amet̃ iu
ſticia tñ ſcd̃ario timet penam. ſed ſicut.j. Jo.
iiij. ſcriptū eſt. Perfecta charitas foꝛas mit=
tit timoꝛē.ſ.initialē ⁊ multa amplius p̃cedē=
tes. Sextus eſt timoꝛ filialis ſeu caſt⁹. Fi=
lialis q̃dem ad patrē. Caſtus ṽo ad ſponſaꝫ
Vñ Job.xxvj. Columne celi ꝯtremiſcūt ⁊ pa
uent ad nutū eius. ⁊ hoc timoꝛe timet aīa fer
uens. Hic q̃dem tripliciť variat̃ q2 triplex eſt
hmōi timoꝛ. Prim⁹ eſt ſepatiōis. ſcd̃s offen=
ſionis. terti⁹ reuerētialis. Prim⁹ inq̃ꝫ ē ti-
moꝛ ſepatiōis q̃ ſponſa timet ſepari a ſpon=
ſo. Vñ Eccl.vij. Qui timet deū nihil negli=
git.ſ.ne ſepetur a deo. Scd̃s eſt timoꝛ offē-
ſionis q̃ filialis amoꝛ i mīmo timet offende=
re deū. Vñ Salomō Prou.viij. Timoꝛ dñi
odit malū.ſ.ne offendat patrē. Tert⁹.ſ.re
uerētialis. Vñ Eccl.xxiij. Nihil meli⁹ q̃ꝫ ti=
moꝛ dei. His trib⁹ timoꝛib⁹ inflāmat̃ deſide-
rioſus ⁊ ſuccenſus in amoꝛe affect⁹ atq̃ꝫ per
eos ſentiēs q̃ꝫ ſuauis eſt dñs admirans cuꝫ
ꝓpheta clamat. Quā magna multitudo dul
cedinis tue dñe quā abſcōdiſti timētibus te.
ſolus iſte timoꝛ in patria manebit. Vñ pſ̃.
Timoꝛ dñi ſctūs pmanet in ſeculū ſeculi.

De feruenti affectu duplicis zeli: quo gloria dei. ⁊ ſalus aīarum ſollicite ꝓcurat̃. Cap.iij.

t Ertius aūt inflāmat⁹ affect⁹ eſt ze
lus ꝯſtantiſſim⁹. Eſt eni zel⁹ amoꝛ
excādeſcēs atq̃ꝫ iraſcēs ꝯtra ea q̃
ſunt ꝯ̃ria ſuo amato vel ſuo amo=
ri. Cū eni duplex ſit amoꝛ.ſ.dei ⁊ ꝓximi atq̃ꝫ
in his duob⁹ mādatis tota lex pendet ſicut
dicit̃ Mat.xxij. Hinc eſt q̃ in q̃libet inflāma
to affectu debet eſſe duplex zelus. Prim⁹ ho
noꝛis ⁊ gloꝛie dei. Scd̃s ſalutis ꝓximi. Pri
mus zelus ē honoꝛis dei q̃ mens ſctē iraſcit̃
et excādeſcit q̃ de⁹ nō cognoſcit̃ nō diligitur
nō timet̃ nec debitis officijs nec ſeruicijs ho-
noꝛat̃ exēplo zelotis helie q̃.iij. Regl.xix. ait
Zelo zelatus ſum ꝓ dño deo exercituū quia
dereliquerūt pactū dñi filij iſrael.i.populus
chꝛiſtian⁹. Scd̃s zelus ē ſalutis ꝓximi. Vñ
pſ̃. Zelus domus.i.eccleſie tue comedit me
id eſt. p ſollicitudinē attenuauit me ſicut fecit
paulus qui ad Coꝝ.xj. de ſe ait. Preter illa q̃
extrinſecus ſunt inſtātia mea q̃tidiana que
ſcꝫ nec vna hoꝛa remittit̃ ſm glo. ſollicitudo
oium eccleſiarū. Quis infirmat̃ ⁊ ego nō in=
firmoꝛ. q̃s ſcandalizat̃ ⁊ ego nō vroꝛ? Itē ne
ceſſariū eſt p iſtū zelū mentē pꝛimo dirigere
ad ſeipſam atq̃ꝫ ꝓſpicere ſi in ſe vel a ſe ſeu p
ſe facta ſint opa dei honoꝛē ⁊ damnū ſeu ſcā
dalū ꝓximoꝝ. Que cū cepit a ſeipſa tunc ex
charitate in ꝓximū dirigat̃. Et ne q̃s etiam i
alios erret notandū eſt q̃ tūc zelus eſt diui=
nus qñ cū feruoꝛe ⁊ attentiōe ſeu excādeſcen
tia ſue ire eſt in deū rectus. ⁊ ſm dei inſtin=
ctum ⁊ bñplacitū mēſurat⁹ ita q̃ non fert̃ cō
tra aliquē niſi ꝓ chꝛiſto atq̃ꝫ ſm deū ⁊ ſolum
ꝓ q̃ꝫto ille eſt ꝯtrarius deo. Multa tñ appa=
rent hoibus debitā mēſurā excedere q̃ ſunt
mēſuratiſſima apud deū. Ecōtra multi ſunt
zeli mali ſub ſpē boni Joh.xij. de iuda patet
q̃ ꝓ falſo pauperū zelo ꝯtra magdalenā ait.
Quare h̃ vngentū non venit trecētis dena-
rijs ⁊ datū eſt egenis? Sed heu q2 iam ve
nit tps ⁊ nūc eſt in quo nō repitur ꝓpꝛie nec
aliarū aīarū zelū habens nec de ſalute earū
curet. vt vere iam dici pōt q̃ zelus dom⁹ dei
comedit oēs zelatoꝛes ſuos quia iam nullus
ſupeſt zelans. Oēs eni que ſua ſunt querūt
q̃libet domus ſue nō dei zelū habꝫ iō Aggei
j. lamētabilit̃ dicit dñs exercituū dom⁹ mea
deſerta ē ⁊ vos feſtinat̃ vnuſq̃ſq̃ꝫ i domū ſuā

De multiplici regratione cōmunit̃ ⁊ ꝓpꝛia inflāmati cordis ad deum. Cap.iiij.

q Vartus ṽo inflāmatus affectus ē
regratio magna. Duplex q̃dem ē
regratio q̃ vtit̃ mēſ diuino amoꝛe
ſuccenſa. Prima aūt eſt gnālis. ſcd̃s ſpecial̃.
Prima autē eſt general̃ qua mens diligēs
oia que ſunt creata ⁊ oꝛdinata a deo vt dicit̃
de oibus creaturis laudans creatoꝛē. Unde
erigēs totum affectū ad deū ait. Primo g̃
tias agimus tibi dñe deus noſter q̃ es alpha
et o p̃ncipiū ⁊ finis q2 creaſti celū ⁊ terram et
oia que in eis ſunt: ponens in eis veſtigiuꝫ
et imaginē tue ſctiſſime trinitat̃ vt creature
pticipes eſſent ſupadmirabilis gratie tue
Scd̃o tibi regratiamur dñe deus noſter de ho
mine quem foꝛmaſti ad imaginē ⁊ ſimilitu=
dinem tuā atq̃ꝫ oia ſubijciēs pedib⁹ ſuis, cū-

cta oꝛdinaſti ad ſeruiciū eius. caſumq̃ꝫ eius
miſericoꝛdit̃ repaſti: nec eum in eternū interituꝫ
cum demone ꝯdemnaſti. Tertio q̃ꝫ tibi g̃ti
as agimus imēſas dulciſſime deus q2 placu
it charitati tue poſt ade caſum ſalutis reme=
dia nobis dare: legē fidem ⁊ ſpem atq̃ꝫ repa=
tionē nr̃am p filij tui incarnationē fiendā: di
lectis amicis tuis abꝛaam yſaac ⁊ iacob ⁊ ce=
teris patrib⁹ pꝛioꝛib⁹ reuelare. Quarto in
ceſſant̃ gr̃as agim⁹ tibi dñe deus oīps de ſtu
penda charitate ⁊ hūilitate que oſtendiſti in
vnione hūanitat̃ nr̃e ad tuam imēſiſſimā di
uinitatē. Quinto imenſas gr̃as tibi agi=
mus de tua hūilima natiuitate ⁊ ſupadmira
bili ꝯuerſatiōe in mūdo doloꝛib⁹ ⁊ afflictiōi=
bus plena ꝓ nr̃a dilectione. Sexto tibi g̃=
tias agim⁹ dulciſſime ieſu chꝛiſte de tuo coꝛ=
poꝛe p̃cioſo q̃ꝺ in die ſancto cene dediſti nob̃
in viaticū ⁊ refugiū in ſolaciū atq̃ꝫ i remiſſio-
nem oium pctōꝝ nr̃oꝝ. Septimo o amo=
roſiſſime ſup oia gr̃as maximas referimus
quia ꝓ nobis viliſſimis creaturis atq̃ꝫ pꝛom
ptiſſimis ad oēm tuā offenſam ⁊ culpā dig̃=
tus es pati tam crudeleꝫ tamq̃ꝫ enoꝛmē atq̃ꝫ
acerbiſſimā paſſionē. O imēſa charitas dei.
O bonitas ſaluatoꝛis. O mīa redemptoꝛis
Quis recogitare pōt tanti amoꝛis abyſſum
et nō admirari atq̃ꝫ diligere te imenſum niſi
infidelitate laboꝛet? Octauo tibi gr̃as agi
mus infinitas tua de triūphāti ⁊ gloꝛioſa re-
ſurrectiōe: p quā reſuſcitati a miſeria huius
vite ad gloꝛiā tuā nobis fidem ⁊ ſpem ꝯtuli=
ſti. Nono tibi gr̃as agim⁹ de tua admira-
bili aſcenſiōe: p quā gen⁹ hūanū in ꝯſpectu
oium ſpūum btōꝝ tanto nobilitaſti decoꝛe
atq̃ꝫ tam gloꝛioſo ſublimaſti honoꝛe. De=
cimo gr̃as referim⁹ tibi dñe ieſu chꝛiſte de ſcī
ſpūs miſſione in apl̃os tuos in die pentecoſtes:
p quē tanta foꝛtitudine repleſti eos. vt
qui pꝛius timebāt verba: poſtea ꝓ te non ti=
merent ṽbera. toꝛmēta duriſſima. atq̃ꝫ moꝛ
tem. Et q̃ pꝛius erant ignari ⁊ idiote: poſtea
facti ſunt tanto lumīe illuſtrati ⁊ docti. vt ſci-
rent quecūq̃ꝫ neceſſaria ſunt ꝓ toti⁹ mundi
ſalute. atq̃ꝫ p eos felicitati nos dignos beni=
gniſſime deus ad tuā fidem puenire. O mi=
ſerrimū ⁊ miſerabile genus xp̃ianoꝝ. Quid
de illis ſctiſſimis athletis iam tibi remāſit. ni
ſi ſolū auctas ⁊ ſolū in labijs coꝛpoꝛeis fides
vt digne de tot ieſus chꝛiſt⁹ lamētabilit̃ dice-
re valeat illud Mat.xv. Populus hic labijs
me honoꝛat: coꝛ autem eoꝛuꝫ longe eſt a me
Sine cauſa autē colunt me. id eſt. fruſtra
Eſt eni ſcd̃a regratio dei.ſ. ſpecialis p quam
diuino ardoꝛe inflāmat⁹ affect⁹ ad ſeipſum
reuerſus ⁊ tot gratijs ſe vallatū ꝯſpiciēs: in
regratiōis exultationē ꝓrūpēs. In p̃mis aut
Gr̃as tibi ago dñe d̃ meipſo quē ex mera bo
nitate tua int̃ nobilioꝛes creaturas creare di
gnatus es. tribuens mihi coꝛpus ⁊ aīam ad
imaginē ⁊ ſimilitudinē tuā. atq̃ꝫ imenſa bo=
nitate tua ſacro baptiſmat̃ fonte regnātus
ſum. ⁊ in tua fide inſtructus atq̃ꝫ nutrit⁹ cuꝫ
dignus eſſem dānatione eterna. Secūdo
gratias tibi ago imēſiſſime deus de tāta pa=
tientia: qua ſuſtinuiſti iniq̃tatē meā tribuēs
mihi ſpaciū penitēdi. Inſup tua bōitate mi=
hi indigniſſimo ꝯtuliſti in te credere i te ſpe=
rare: te amare atq̃ꝫ obſequi tibi. Confirma h̃
deus q̃ꝺ opatus es in me: ⁊ adauge dulciſſi-
me ieſu chꝛiſte. Tertio gr̃as tibi ago q2 de
nihilo creans me tot innūas atq̃ꝫ pulcherri=
mas creaturas oꝛdinaſti ad ſeruiciū meuꝫ ⁊
ad ſuſtentationē coꝛpalis vite mee Quar
to gr̃as tibi ago quia dediſti mihi rōneꝫ ſen=
ſum ⁊ intellectū multiſq̃ꝫ ⁊ innūabilib⁹ gra=
tijs replens aīam meā vt ſm voluntatē tuaꝫ
regere poſſum illam. Quinto gratias tibi
ago imēſiſſime dñe pater miarū ⁊ deus toti⁹
ꝯſolatiōis: q2 dona mihi collata omēs meas
gr̃arūactiones in infinitū excedūt. Adiuua
me tuipſe vt tibi dignas reddā gr̃as de oib⁹
bñficijs que ꝯtinuo mihi facis feciſti ⁊ factu-
rus es. pfecte recognoſcēs humilit̃ ⁊ deuote
ſubijciar tue reuerēdiſſime maieſtati in ſecu
la ſeculoꝛum.

De duplici laude.ſ. affirmatiua ⁊ negatiua: qua inflāmati affectus laudāt creatoꝛē. Ca.v.

q Vintus ṽo inflāmat⁹ affectus eſt
laus imenſa. Cuꝫ eni mens fuerit
diuino amoꝛe ſuccēſa tam dulce=
dine repit deum bonū: vt nunq̃ꝫ
velit ceſſare a laude eius. In cui⁹ pſona ait
pſ̃. Bñdicam dñm in oi tpe ſemp ⁊c. in om=
ni tpe.i. tam in adūſitate q̃ꝫ in ꝓſperitate. nō
ſicut quidā qui laudāt deū in ꝓſpitate. Vn=
de pſ̃. Confitebit̃ tibi cū benefeceris ei. Alij
ipſum tm̃ laudāt in adūſitate. Vñ Eſa.xxvj.
Dñe in anguſtia req̃ſiuerūt te. Inſup addit
ſemp laus eius in oꝛe meo. id eſt. ſemp aliq̃d
loquar vel ſentiam vel cogitabo q̃ꝺ referat̃
ad laudem ſummi dei. Unde Caſſio. Quic=
quid ex charitate ex ſimplicitate ceteriſq̃ꝫ vir
tutibus vel loq̃mur vel mente geſtim⁹ viue=
re: diuinis laudib⁹ applicat̃. Ipſius eni eſt p̃
coniū qui donat oꝛe ac coꝛde honeſta medi-

tari. Duplici eni͂ laude ꝑncipaliter inflāma-
tus affectus laudat deū. Prima eſt affirmati
ua. ſcḋa vͦ laus eſt negatiua. Prima aūt
laude affirmatiua laudat deus cum in eius
laudem oia bona ei appropriant. ⁊ de hac to
ta ſcriptura referta ē. ⁊ hmōi laude vſi ſunt
vt plurimū oēs iuſti. Nam laudant illū d̄ iu-
ſticia ⁊ fortitudīe. Unde pš. Deus iudex iu-
ſtus fortis ⁊ patiens ⁊ longanimis. Laudāt
illum de magnitudie. Unde idem ait. Ma-
gnus dñs ⁊ laudabilis nimis ⁊c̄. Dicunt eti
am illum bonū. Unde pš. Laudate dn̄m q̄-
niam bonꝰ eſt. Et alibi. Bonus es tu: ⁊ i bo-
nitate tua doce me ⁊c̄. Dicunt eū ſapientem
Unde idem ſapiētie eiꝰ nō erit nūs. Nomi-
nant illū amoꝛē vel charitatē. i. Joh. iiij. De
us charitas eſt. Nominát illū pacem. Unde
In pace in idipſum ⁊c̄. Noiat ſe viam verita
tem ⁊ vitam Joh. xiiij. c. Ego ſum via veri-
tas ⁊ vita. Noiat illū pulchꝝ. i. Pe. i. In quē
deſiderant angeli ꝑſpicere. Noiat illum mi-
ſericoꝛdē. Unde pš. Miſerator ⁊ miſericoꝛs
dñs. Noiat illum lumē pš. In lumie tuo vi-
debimꝰ lumē. Noiat eum ſuauē pš. Guſta-
te ⁊ videte qm̄ ſuauis eſt dñs. Et cetera mul-
ta ꝯſimilia ꝑ laudem affirmatiuā deo appro-
priant in gloꝛia nois ſui. Scḋa eſt laus ne
gatiua. Licet aūt laudare modus ſit deo glo
rioſus ⁊ dignꝰ. eſt tn̄ ſecūdus laudabil' mo-
dus. ſ. negatiuꝰ eſt ablatiuꝰ. ſicut faciūt ſcul-
pentes ꝑ modū pꝛedictū incōpabilit' dinoſci
tur ſupare. Et ꝑ hūc modū in ampliorē lau-
dem dei ſilla negant que priꝰ de deo affir-
mabant. Unde abbas vercellenſ ſup. iiij. c.
de myſtica theologia de vtraqꝫ laude ait. ꝙ
affirmatiua fit ꝑ deſcēſus a ſupioꝛibꝰ ad ex-
trema. Negatiua vͦ ecōtra ab inferioꝛibus
ad ſupioꝛa ſeu ad ꝑncipalioꝛa. Qn̄ aūt fit de-
ſcenſus a ſupioꝛibꝰ ad extrema affirmatio
parit dilatationē ſiue verboꝝ multiplicatio-
nem. Sic ꝯuerſo aſcenſus ab inferioꝛibꝰ ad
ꝑncipalioꝛa negādo generat ꝯtractionem.
Hoc aūt ideo ꝯtingit. qꝛ ibi de notioꝛibꝰ ad
magis nota deſcēdimꝰ: hic vͦ de cognitꝭ ad
incognita negatiue aſcēdimꝰ. Uñ ibi multi-
plicatio. hic aūt ſermonis reſtrictio generat
At vbi aſcendēdo oia fuerint negata ⁊ nega
ta cuncta fuerint aſcēſa. iam nō eſt niſi vt ſer
mo ſileat: ſicut a diuina ineffabilitate ꝯuictꝰ
Uerbi grā cum mens illuiata ardenti coꝛde
ad ſublimia dei ꝯtemplāda ſuſtollit. tāto dei
lumine illuſtrat ad cognoſcendū quid ſit ip-
ſe deus. ⁊ quicqd priꝰ de deo affirmauerat
nūc negat tantā intelligit diſtantiā ipſiꝰ dei
ab eo qḋ dici poteſt de ipſo deo vel noiari vl'
cogitari poteſt ipſe deus. Nam ſi noiat illuꝫ
magnū nomē ei apparet paruū. Si iuſtū no-
men ei videt iniuſtū. Si foꝛtē nomen debile
penſat. Si bonū: nomē ei videt malū. Si ſa-
pientiā: eſtimat ſtulticiā. Si amoꝛē ⁊ charita
tem: ſonat illi nomē iniqtatē. Si pacem: no-
men ei apparet guerra. Si via veritas ⁊ vita
dicatur: videt ei nomen deuiū ⁊ falſum atqꝫ
moꝛtale. Si pulchꝛū apparet ei defoꝛme. Si
miſericoꝛdē: ſonat ei crudelitatē. Si lumen.
nomen videt ei obſcurū. Si ſuaue. nomē ei
videt amarū ⁊ ſic de ꝯſimilibꝰ: quia ad lon-
ge maioꝛa q̄ꝫ fari vel cogitari poſſit eſt talis
ſpiritus ſubleuatꝰ iuxta illud. i. Coꝝ. ij. Qḋ
oculus non vidit nec auris audiuit nec i coꝛ
hois aſcendit que pꝛepauit deus etiā in pn̄ti
vita diligentibꝰ ſe. Utraqꝫ tn̄ laude collau-
dant creatoꝛē affectus talit' inflāmati ſm va-
rias inflāmatiōes ⁊ eleuatiōes ſpūſ atqꝫ ebꝛi
os anime ſenſus.

De obediētia ꝓmpta inflam mati affectus ad deū Ca. vj.

Extus qdem inflāmatꝰ affectus ē
obediētia ꝓmpta. Igne eteni ca-
lefacta defacili flectit cera. Metal-
la q̄ꝫ ab igne liqfacta facilit' recipi-
unt foꝛmaꝫ. Sic etiam coꝛda diuino amoꝛe
ſuccenſa ꝓpter deum ad oēm obediētiam et
maioꝛis ⁊ equaliū ⁊ minoꝛis ſemꝑ reddunt
ꝓmpta. Et merito quideꝫ. Nam ſm Berñ.
Credentibꝰ nihil impoſſibile. amātibꝰ nihil
difficile. nihil aſperū mitibus. nihil humili-
bus arduū reperit: que omia tales habent.
Solent q̄ꝫ curruū rote velocius currē ſi ſint
vncte. ſic tales aie vnctione diuini amoꝛiſ ſu-
perinfuſa ꝓmptiſſime ſunt adimplēda que-
cunqꝫ ꝑcepta. ⁊ coꝛde oꝛe ⁊ oꝑe cū ꝓpħa de-
cantant. Paratū coꝛ meum deus ⁊c̄ ⁊ ꝙ ſm
Berñ. paratum ad ſublimia. paratū ad hu-
milia. paratū ad oia. ſ. vſqꝫ ad moꝛtē. Et idē
iterū ait. Hec vnctio andreā fecit gaudenter
crucem amplecti. Laurentiū irridere carnifi
cem. Stephanū ꝓ lapidātibꝰ flectere genua
in oꝛone: ⁊ apoſtolos gaudere in tribulatio-
ne. Nec mirū ſi in talibꝰ obediētia ꝓmpta et
ꝯtradictio nulla. cū eoꝝ ſpiritibꝰ ſubiecta ſit
caro: quia eoꝛum ſpiritus ſubiecti ſunt deo.
Ex quibus duobus perfecta obediētia ꝯſū-
matur.

De ſpūali crapula: ſeu ſaturi tate atqꝫ ebꝛietate: quas de deo experiunt inflammati affectus. Capitulum. vij.

Eptimꝰ inflāmatus affectꝰ eſt de-
lectatio ſeu ſaturitas ebꝛia q̄ mēs
reficit ſaturat ⁊ inebꝛiat dei dul-
ciſſima ⁊ ineffabili ſuauitate. Tanto eni ſa-
poꝛe deguſtat talis ſpiritus dulcedineꝫ dei
vt qtidie ad eius appetitū acrius inardeſcēs
clamet inuitans ad paſtū oēſ irrōnales crea
turas ⁊ dicens. Guſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis
eſt dñs ⁊c̄. Solet quilibet nēpe poſt ſaturita
tem ⁊ crapulā quecūqꝫ appoſita faſtidire. ſic
ꝙ ad hanc ſaturitatē ꝑuenerit mens deuota
manifeſtiſſimū ſignū eſt quarūlibet coꝛpaliū
delitiarū faſtidiū: atqꝫ ex intimo affectu ex-
terioꝝ oium verū quendā ⁊ ſpontaneū habe
re deſpectū. Aliud eſt eni tm̄modo obſiſtere
et repellēdo virilit' acqeſcere nolle: atqꝫ ali-
ud eſt quadā nauſea ſaturati affectꝰ medulli-
tus faſtidire. Ad veram igit ſacietatē ⁊ ſpūa-
lem crapulā tunc mens hūana deuenit: qn̄
poſt diuine ſuauitatꝭ abūdantiā quā interi-
us ſentit oium que exterius apponi pñt. qḋ-
dam neceſſariū potius q̄ꝫ voluntariū faſtidi-
um ſentit: nec ſine ebꝛietate tal' ſaturitas ve-
nire ſolet: quā qui incurrit inſenſibilis fit ad
mūdum. Oēs nempe nouerūt ꝙ qui plene
ebꝛij ſunt irriſiōes ſuas atqꝫ deſpectiōes ſe-
pe nec qdem aduertūt: atqꝫ ꝑicula ⁊ diſcrimi
na nec declinare. nec ſaltē attendere norunt
Cum igit videmꝰ multos qtidie inter ꝯuicia
et obpꝛobꝛia hilareſcē ⁊ gaudere inter ꝑicu-
la ⁊ tꝑaliū damna letari: ⁊ qd qui hmōi ſunt
debemꝰ niſi ebꝛios iudicare? Quid eni dixe-
rim tam mentis alienationē niſi ſpūalē quā-
dam ebꝛiationē? ꝑrius eſt eni vt faſtidiamuſ
vana huius mūdi oblectamenta. ſcḋo vͦ vt
deſpiciamꝰ eius aduerſa. Primū quidē effi-
cit ſpūalis ſatietas. ſcḋm vͦ ſpūalis ebꝛietas.
Sacietatē igitur ebꝛietas ſequit. vt ex eoꝛuꝫ
affectibꝰ compꝛobat. Hac crapula ⁊ ebꝛieta-
te alterati erant apl'i qñ vt dicit Act. v. Ibāt
gaudentes a ꝯſpectu ꝯcilij: qm̄ digni habiti
ſunt ꝓ noie ieſu ꝯtumeliā pati. Eandē etiam
ebꝛietatē paſſi ſunt oēs ſancti chꝛiſti marty-
res ⁊ ꝯfeſſoꝛes ꝑclari: quoꝝ ſicut dicit aplus
ad Heb. xi. Alij quidem ludibꝛia ⁊ verbera
experti ſunt. inſuꝑ ⁊ vincula ⁊ cetera que apo-
ſtolus tangit ibidem.

Articulus. ij. De ſeptemplici affectu ardētis amoꝛiſ ad ſeipm

Secūdus vͦ ꝑncipalis amoꝛ inflāmat ho
mineꝫ ad bene diligendū ſeipſum. Et h̄ etiā
ſeptemplici feruet affectu. Primꝰ eſt affectuſ
pudoꝛis. ſcḋs doloꝛis. tertiꝰ hoꝛroꝛis. qrtuſ
rigoꝛis. qntus ire implacabilis. ſextꝰ vigoꝛiſ
ſeptimꝰ eſt affectus diſcretiōis.

Qꝛ ex pudoꝛoſo affectu pro pter ſua peccata confundit ani ma ꝓpter tria Capitulum. j.

Uicunqꝫ vͦ ꝯcupiſcit ſemetpſum
diligere debet. ꝑmo ſe exercere in
affectu pudoꝛis q. ſ. totus d̄ vitijs
ſuis atqꝫ defectibꝰ ꝯfundat ⁊ eru-
beſcat: ⁊ maxie ꝯſiderādo circa peccata tria.
ꝑmo magnitudinē. ſcḋo multitudinē. tertio
turpitudinē. Primo ꝯſideret pctōꝝ magni
tudinē ⁊ coꝛde ꝯtrito ⁊ humiliato ad deum
clamet cū filio ꝓdigo Lu. xv. Pater peccaui
in celum ⁊ coꝛā te iam non ſum dignꝰ vocari
filius tuus: fac me ſicut vnū de mercēnarijs
tuis. Secūdo ſuoꝝ pctōꝝ multitudinē cō-
ſideret. ac cū pš dicat. Iniqtates mee ſuper-
greſſe ſunt caput meū ⁊c̄. ⁊ cū manaſſe peni-
tente. ij. Parał. vlt. doleat dicens. Peccaui
ſuꝑ numerū arene maris. multiplicate ſunt
iniqtates mee. Atqꝫ cuꝫ publicano Lu. xviij
miſericoꝛdiā poſcat dicēs. Deus ꝓpiciꝰ eſto
mihi peccatoꝛi. Tertio ꝯſideret ſuoꝝ pctō
rum turpitudinē atqꝫ ad ſeipſam increpati-
ue aia dicat illud ꝓpheticū. Filia babylonis
miſera. Et illud Eſa. xxiij. Sume cytharā et
circui ciuitatē meretrix oblinioni tradit. Et
Hiere. ij. Qꝫ vilis facta es nimis iterās vias
tuas.

Ex doloꝛe culpaꝝ cruciat ani ma ꝓpter tria. Capitulū. ij.

Ecūdus eſt affectus doloꝛis vt. ſ.
aia peccata ſua dei offenſiua ⁊ ſui-
ipſius maculatiua acutiſſimo do-
loꝛe plangat. Et hoc ꝓpter tria et
ex ſuis culpiſ. ꝑmo meruit gehēnā. ſcḋo ami
ſit vitam eternā. tertio incurrit diuinā offen
ſam. Primo eni dolere debet ꝙ meruit ge
hennā cuiꝰ toꝛmēta ꝯſiderās ⁊ illa mereri cō
ſpiciens. ac qſi illa ex vehemēti illumiatione
pn̄tia cernens cū pš dicat. Doloꝛes inferni
circūdederūt me. Secūdo dolebit qꝛ ami-
ſit vitam eternā quaꝫ mens infinitis delitijs
plenam eſſe ꝯſiderās atqꝫ finem habere non
ꝯſpiciēs ꝓ eius amiſſiōe ꝑpetuo lamētari ꝓ-
ponens cū Hiere. xv. dicat. Factuſ eſt doloꝛ
meus ꝑpetuus. Et cū eodem. xxx. Inſatiabi
lis doloꝛ meus. ſ. ꝓpt' magnitudinē damni.

Tertio dolere debet quia incurrit diuinā offenſam exemplo dauid qui ait in pſ. Fuerunt mihi lachrymc mee panes die ac nocte ꝛc. Talis inq̄ꝫ aia plorat q̄ſi altera magdalena ad pedes ieſu clamās cum ꝓpheta. Miſerere mei deus ꝛc quem tanta malignitate offendi. Ploret hec aia quia olim amiſit deū ſed amplius ꝙ deus amiſit eam.

De triplici affectuoſo ſenſu: venit anima in ſuiipſiꝰ horrorē Capitulum. iij.

t Ertius eſt affectus horroris quo ſcꝫ homo ꝓpter odiū ſui ſeipſum ſtiſſime horret. De quo quidem odio ꝛ horrore Jo. xij. dñs ait. Qui odit animam ſuā in hoc mūdo: in vitam eternaꝫ cuſtodit eam. Talis autē horroris affectꝰ originem habet ex ſenſu ꝓprie nihileitatis. qꝛ verꝰ ſui amor in hoie opatur ꝙ nihil ſe eſſe intelligit a ſeipſo. ꝛ nihil boni facere p ſeipſuꝫ atq̄ꝫ in nihilū tendere p ſeipſum. Unde Job. xxx Redactus ſum ad nihilū ꝛ abſtulit q̄ſi ventus. ſ. ſpūſſancti deſideriū meū. i. qđ videbatur mihi videre. Unde pſ. Inflammatū eſt cor meū. ſ. ad amorē mei ꝛ renes mei cōmutati ſunt. ſ. ad horrorē mei ego ad nihilū redactus ſum ꝛ neſciui. ſ. aliq̄d boni in me eſſe Unde Gregl. Solum ſancti bona ſua nō vident que alijs vidēda p̄bent. Scđo habꝫ originē ex ſenſu ꝓprie iniq̄tatis cū ſentiat ſe offendiſſe creatorē ſuū ꝛ p ꝯſequēs oēs alias creaturas. Unde Gregl. Offenſo creatore offendit ois creatura. Sentit etiam infinitaꝫ ſuam offenſam rōne infiniti dei qui ab eo offenſus eſt. Tertio habet originē ex ſenſu ꝓprie humilitatis. Unde Anſelmꝰ in li. de ſimilitudinibꝰ ſeptē ponit humilitatis gradus Primus eſt ſe ꝯtemptibilē ꝛ pctōrē eſſe cognoſcere. ſcđs ita affectualit ſentire. tertiꝰ h alijs ꝯfiteri. q̄rtus hoc velle credi. q̄ntus velle ita dici. ſextus exultare ꝛ letari vilem ꝛ pctōreꝫ dici. ſeptimꝰ eſt ꝙ amet ꝛ gaudeat ſe velut cōtemptibilē ꝯculcari ꝛ ꝯtemptibilit tractari. Ad hoc etiam addi poteſt ꝙ vt h efficacius fiat hmōi ſe verbis ꝛ factis ꝛ geſtibꝰ cordialiter vilipendit. Predicti autem gradus ſm ꝙ magis deſcendūt maiorē horrorē in anima iudicant.

Triplici rigore vtit rigoroſus affectus contra omēs occaſiōes diuinarū offenſionū. Cap. iiij

q Uartus eſt affectus rigoris q̄ ſcilicet homo ſeueriſſime ꝛ aſperrime corpus ſuū maceret ꝛ macerari appetat tanq̄ꝫ peccato fedatum: imo tanq̄ꝫ latrinā ꝛ ſentinā oiuꝫ feditatum. Triplici nāq̄ꝫ rigore vtitur hic affectus. Primꝰ eſt ꝯtra cogitatiōes. ſcđs eſt ꝯtra locutiones. tertius ꝯtra opationes. Primo eni rigore vtit ꝯtra cogitatiōes deuiātes a via dei ſiue ſint eleuātes p ſupbiā. ſiue inficiētes per luxuriam: ſiue demergētes p auariciā. Contra hmōi cogitatiōes homo pugil ꝛ ſenſatꝰ in vigore comp̄mit p̄mos motus ne paulatim in aiam ad interitū ſerpāt: iuxta ꝯſilium ꝓphete dicentis. Beatus q̄ tenebit. ſ. in rigore mentem p illicita diſcurrentē ꝛ allidet paruulos ſuos. id eſt. p̄mos motus inſurgētes ad petrā qui eſt chriſtꝰ ieſus. Scđo rigore vtitur ꝯtra locutiōes. ſ. ne tacēda dicat ꝛ ecōuerſo. Unde cū ꝓpheta ait. Dixi cuſtodiam vias meas vt non delinquā in lingua mea ī via. Poſui ori meo cuſtodiā cū ꝯſiſteret peccator adūſum me. Nouit eni ꝙ ſalomō Prouerb. xxj. ait. Qui cuſtodit os ſuū ꝛ linguaꝫ ſuam cuſtodit ab anguſtijs aiam ſuam. Sed Eccl. xxij. ꝯſiderans q̄ꝫ difficile ſit cuſtodire linguā ait. Quis dabit ori meo cuſtodiaꝫ et ſup labia mea ſignaculū certum vt non cadā in ipſis ꝛ lingua mea pdat me. Et ꝓpheta intelligēs hoc eſſe donū ſingulare diuinitꝰ datum ait in pſ. Pone dñe cuſtodiā ori meo et oſtiū circūſtantie. Oſtiū circūſtantie dicit ꝫ dicit murū vt p oſtiū circūſtantie cōp̄hendatur ꝙ eſt tps loq̄ndi ꝛ tps tacēdi. vt Eccl. iij. Murus aūt labijs poneret q̄ſi quacūq̄ꝫ neceſſitate ſeu vtilitate cogēte homo diſpoſitus eſſet nequaq̄ꝫ loq̄. Sed vere vt dr Jaco. iij. ſi quis in verbo non offendit vel loq̄ndo tacendū vel tacēdo loq̄ndū vere hic eſt pfectus vir. Tertio talis affectus vtit rigore ꝯtra opatiōes ꝛ maxime ne p illicita vagent corporei ſenſus p quos ad aiam interitꝰ ingredi ſolet. Uñ Hiere. ix. Aſcēdit mors p feneſtras nr̄as. Hec apl's timēs dicit. j. Cor. ix. Caſtigo corpus meū. i. corpeos ſenſus et in ſeruitutē redigo. ſ. p hunc rigorē: ne forte cū alijs p̄dicauerim ipſe reprobus efficiar.

De triplici ſancta ira p zelum accenſa contra noſtras tres impietates. Capitulū. v

q Uintus eſt affectꝰ ire implacabil et ſancte turbatiōis. Uñ duplex ē ira ſm gregl. in fine libri q̄nti mo-

raliū. p̄ma eſt que fit p vitiū ꝛ talis extinguit oculū intellectꝰ. Uñ Job. v. Uirū ſtultū interficit iracūdia. Secūda eſt ira que fit p zelū et hec illamiat oculū. ſed ad tps turbat ſicut colliriū vt tñ lympidiorē reddat. Et hac turbatiōe turbatꝰ eſt Job. xvij. qui de ſe ait. Caligauit oculus meꝰ ad indignationē alit ab indignatiōe oculus meꝰ. Unde illud. Iraſcimini ꝛ nolite peccare. Iraſcimini inq̄ꝫ vobmetipſis ꝓpter peccata vr̄a ꝛ ampliꝰ nolite peccare. Contra tria ſiq̄dem debet accēdi ira et indignatio iſta. Primo ꝯtra cōmiſſas offenſiones. ſcđo ꝯtra malas inclinatiōes. tertio ꝯtra impios radicatiōes. Primo debꝫ accendi hec ira ꝯtra cōmiſſas offenſiōes. i. contra ꝓpria pctā. Unde de viro iuſto talit iraſcenti ait ꝓpheta. Ira. ſ. iſta ſancta in indignatione eius. ſ. ꝯtra ſuas offenſiōes: ꝛ vita. ſ. gratie in volūtate eius. i. oino iraſcit ꝯtra vitia ſua ne gratiā dei pdat. Scđo iraſcendū ē ꝯtra malas inclinatiōes ꝛ dicat illđ Eſa. xiiij Perdā babylonis nomē ꝛ reliq̄as. i. opa mala ꝛ ꝓgeniem ꝛ germē ꝛ oēs impias inclinationes. Tertio eſt iraſcendū ꝯtra impias radicatiōes. Radices aūt cunctarū offenſionū quattuor ſunt effectus. ſ. gaudiū ꝛ dolor ſpes ꝛ timor. Qui cum ſpreto deo terrenis inherēt cauſa ſunt oium pctōꝝ ꝯtra quos cū iraſcitorijs inclinant rōnalis ſpūs iraſci debet ſm qđ Prouerb. xvj. myſtice dicit. Indignatio regis. i. regentis rōne nūcij mortis. i. q̄ttuor p̄dicti effectus cauſa ſunt ꝙ rōnabilis iraſcit intellectꝰ ꝛ indignat.

De triplici affectuoſo vigore per quē homo exercitat in omni opere bono. Capitulū. vj.

s Extus autē eſt affectus vigoris p quē humanꝰ affectus fit pugil ac ſtrēnuus ꝛ virilis ad oē opus bonum. Per talem autē vigorē tria virilit ꝛ ſtrēnue tenent. ꝛ vigilant exercitant in nobis. Et primo oēs potentie. ſcđo omēs hūani ſenſus. tertio oēs hūani ꝛ virtuoſi actus. De p̄mo autē oēs potentie aie, ſ. intellectus volūtas ꝛ memoria. Nam p talem vigorem intellectꝰ vigilant ꝛ ſtrēnue in opibus fidei captiuat. Uñ. ij. Cor. x. In captiuitatē redigētes oēm intellectū in obſequiū chriſti. Uolūtas vō ſtrēnue in dilectiōe dei ꝛ ꝓximi negociat iuxta illud Cantl. viij. Si dederit homo oēm ſubſtantiā domꝰ ſue p dilectione quaſi nihil deſpiciet eam. Memoria vō ad expectandū eterna p̄mia motu bonoꝝ opeꝝ ſubleuat. Unde Eſa. xl. Qui ſperant in domino mutabūt fortitudinē cuius mutatiōis Sap. iij. aſſignat ratio cum dicit. Spes immortalitate plena eſt. Secūdo p hūc affectum vigoris virilit ꝛ ſtrēnue pugiles tenētur ꝛ exercitant virtuoſe in nobis oēs hūani ſenſus. ſ. tam corpales q̄ꝫ etiam ſpūales. Et primo ſenſus corpales. ſicut cernēdo oculis pulchritudinē creatoris illam mens referat in creatorē oium ꝛ ſic de alijs ſenſibꝰ corporalibꝰ Secūdo amplius idem fiat d ſpiritualibꝰ ſenſibꝰ guſtus ꝛ viſus in dño delectentur. Unde ꝓpheta. Guſtate ꝛ videte q̄niam ſuauis eſt dñs ꝛc. auditus ad dñm eleuetur exēplo ꝓphete dicentis. Audiā quid loquat in me dñs deus: q̄m loquet pacem in plebem ſuam. Odoratꝰ cum oibꝰ viribꝰ ſuis cum ſponſa ad ſponſum dicat Cantl. j. Trahe me poſt te. Tactuſq̄ꝫ ſuauiſſime adherēs deo, atq̄ꝫ vnus ſpūs factus cū eo cum ꝓpheta decantet. Mihi autē adherere deo bonū eſt: ponere in dño deo ſpem meam. Tertio p hunc affectū vigoris pugil virilis et ſtrēnuus fiat hō ad oēs hūanos ꝛ virtuoſos actus iuxta ꝯſiliū Eccl. xxxj. dicentis. In oibus opibus tuis eſto velox ꝛ ois infirmitas ſcꝫ. tam mentis ꝛ corpis non occurret tibi. Unde ad Rhoma. xij. ſollicitudine nō pigri ſpū feruentes dño ſeruiētes.

De triplici affectuoſa diſcretione p quā regulat omnis humana vita. Cap. vij.

s Eptimꝰ aūt eſt affectus diſcretiōis quē oia p̄cedentia ꝛ quecunq̄ꝫ alia dirigunt ꝛ moderant. vt. ſ. in oibus diſcretiſſime ſeruet homo mēſurā per modū intminiū. ꝛ nō ſatis nihilq̄ꝫ in eo ſupfluū vel defectiuū nec plus q̄ꝫ debet aut minus q̄ꝫ debet. In tribꝰ debꝫ homo eſſe diſcretus. p̄mo in ꝯtemplatiōe. ſcđo in deuotione tertio in actione ſeu exercitatiōe. Primo inq̄ꝫ erit homo diſcretꝰ in ꝯtemplatiōe. Hac eni diſcretiōe debemꝰ ꝯtemplationi inſiſtere et vacare. vt licet ꝓpter ipſius ꝯtemplatiōis gratiā q̄nq̄ꝫ actionē bonam interrūpamꝰ ꝓpter ipſam tamē actionē bonā ſeu actiuā vitam mens fundet in hūilitate. ꝛ p ꝯtemplatiuam accendat in charitate. Actiua illumiat ad cognitionē ſui: ꝯtemplatiua vō ad cognitionē dei. Prima eſt leua dei. ſecūda eſt dextera dei. Unde Cantl. ij. ait ſpōſa. Leua eius ſub capite meo: ꝛ dextera illius amplexabit me. Secūdo debet homo eſſe diſcretus in

deuotione vt.ſ. deuotiõe qua ad deũ affici-
mur non oĩno amputemꝰ actionẽ bonã qua
ſm deũ ⁊ ꝓximũ obligamur. In myſterium
aũt duarũ ꝓfatarũ diſcretionũ dicit̃ Leuit.
j.ꝙ ſiue pulli ſiue colũbe ſiue turtures deo
offerebant̃ debebãt imolari retoꝛto ad aſcel-
las capite ⁊ ſic abꝛupto vulneri loco ꝓhibe-
bat̃ caput a coꝛpe ſepari. Quid eñi p pullos
colũbe niſi diuine ac mũde ꝯtemplatiõis ope
ra caloꝛe diuine dilectiõis feruẽtia deſigna-
tur? Ibi ſiq̃dez bini offerri iubent̃.qꝛ dilectio
dei ⁊ ꝓximi ĩ ꝯtemplatiõe vera pficit̃. Quid
p turtures gemitũ ꝓ cantu habẽtes niſi diui
ne dilectiõis opa que deuotã mentẽ iugit̃ in
gemitũ excitãt ꝯuenient̃ deſignant̃? Hec ſiq̃-
dem aſcellas actionũ bonarũ loco ⁊ tpe re-
ſpicere debent ne.ſ.abſqꝫ fundamẽto humi-
litatis qđ ex virtuoſis actiõibꝰ generat̃:ſub-
lime ꝯtemplatiõis ruat edificiũ. Tunc etiam
caput a coꝛpe non diuidit̃ cũ mens ꝯtempla
tiua ab oĩ actiõis ꝓpoſito mĩme ſepatur.
Tertio debet hõ eẽ diſcretꝰ in miſtratiõe ſeu
actione cũ.ſ.opuſ actiue vite miſtrat̃ ꝓximo
ꝓpter deũ. Cui ſiq̃dem p diſcretionẽ ſic etiaꝫ
inſeruire debemꝰ: ne diuine ꝯtẽplatiõis opꝰ
totaliter deſeramꝰ. Nam facilit̃ errat actio
quã non dirigit diuina ꝯtẽplatio. Debꝫ eñi
mens hũana p deuotã ꝯtemplationẽ a deo
addiſcere: q̃liter p bonã actionẽ ꝓpter deuꝫ
debeat ꝓximo diſpẽſare. In cuiꝰ myſteriuꝫ
p̃ceptũ eſt non ſolũ ſabbata cuſtodire verũ-
etiam decimas oĩum ꝓpter deũ impendere
Sabbatũ eñi deo ſctificat q̃ p mentis quietẽ
ad deũ ꝯtẽplãdũ vacat. ſ decimas oĩum ꝓpt̃
deum impẽdit q̃ in bonis actiõibus ſuis q̃s
ꝓximo fac̃ gloꝛiã dei q̃ſi p̃ncipalẽ finẽ attẽdit

Articulus. iij. ꝺ ſeptẽplici affectu ardentis amoꝛis ad ꝓximum ſuum.

Tertius ꝟo p̃ncipalis amoꝛ inflãmat affe
ctum ad deum diligendũ. Deinde ꝓximum
atqꝫ alio ſeptifoꝛmi affectu feruẽs ſe exerce-
re ad eũ debet. Primꝰ affectꝰ eſt pie cõpaſſio
nis. Scđs eſt dulcis ꝯg̃tulatiõiſ. Tertius eſt
tranq̃lle ſupꝑoꝛtatiõis. Quartꝰ eſt benigne
ꝯuerſatiõis. Quintꝰ eſt hũilis honoꝛatiõis.
Sextus eſt coꝛdialis vniõis. Septimꝰ eſt af-
fectus chꝛiſtifoꝛmis ꝓ oĩbus oblatiõis ⁊ paſ
ſionis.

De triplici affectuoſa cõpaſſione erga omnes ꝓximi paſſiones. Capitulum. j.

P Rimꝰ inqꝫ eſt affectꝰ pie cõpaſſio-
nis quo.ſ.mens ita ſentit alioꝛuꝫ
mala ⁊ incõmoda ſicut ſua. Tri-
bus generibꝰ afflictionũ compati
tur hic affectus. p̃mo ſpũalibꝰ. ſcđo coꝛpali-
bus. tertio tpalibꝰ. Primo inqꝫ compatit̃
affectus pie cõpaſſionis ſpũalibꝰ afflictioni-
bus exemplo dauid dicent. Infirmata eſt ĩ
pauptate virtus mea.ſ.p coꝛdialẽ cõpaſſio-
nem. Vocat autẽ pauptatẽ defectũ virtutuꝫ
et maxime charitati qꝛ p eas celeſtis glĩa cõ-
parat̃.cũ ſm q̃titatẽ dilectiõis meriti q̃titaſ
recõpenſet̃. Q̃ q̃ta cõpaſſiõe dignꝰ eſt nunc
fere totus mũdus. ꝯſiderata in q̃libet ſtatu
pauptate diuine cognitiõis dilectiõis ⁊ timo
ris. Quis non debet p cõpaſſionẽ cum aplo
infirmari qui de ſe ait.ij.Coꝝ.xj. Quis infir
matur ⁊ ego nõ infirmoꝛ ⁊c̃. Ex hac aũt com
paſſione lachꝛymatꝰ eſt ieſus Lu.xix.qui vi-
dens ciuitatẽ.i.aĩam peccatricẽ fleuit ſup il-
lam dicẽs. Si cognouiſſes ⁊ tu ⁊c̃. Secun
do compatit̃ hic affectꝰ afflictiõibꝰ coꝛpalibꝰ
exemplo illoꝝ qui.x.ad Heb.ab aplo de cõ-
paſſione cõmendant̃ cũ ait vinctis compaſſi
eſtis. Et.j.Coꝝ.xij.apl̃s ad hoc exemplũ in-
ducens de coꝛpe dicit. Si q̃d patit̃ vnũ mem
brũ: compatiunt̃ oĩa mẽbꝛa. Tertio cõ-
patit̃ hic affectꝰ afflictiõibꝰ tpalibꝰ ⁊ maxime
exterminij ⁊ deſtructiõibꝰ patriaꝝ q̃ ex guer
ris ⁊ diuiſiõibꝰ venire ſolent exẽplo neemie
qui Neemie.ij.ait. Quare nõ mereat vultꝰ
meus qꝛ ciuitaſ domus ſepulchꝛoꝝ pr̃is mei
deſerta ⁊ poꝛte eius cõbuſte igni? Similiter
compatiendũ eſt alijs afflictiõibꝰ tpalibꝰ ꝑti-
culariũ pſonarũ exẽplo ſctiſſimi Iob q̃ ħ ꝑti
culari affectu cõmotus in.xxx.c.de ſe ait. Cõ
patiebat̃ aĩa mea paupi. Hũc autẽ pietati af-
fectũ melius exercere põt abꝛenũciãs oĩ ꝓꝑe
tati: q̃ꝫ quilibet alius. Hinc frãciſcꝰ ait. Q̃to
quis pauperioꝛ eſt tãto liberalioꝛ eſſe põt ſi
hanc habeat volũtatẽ. Nam illi volũtas pꝛo
facto reputat̃ reſpectu oĩum q̃bus cõpatit̃.
et ſi haberet etiã ſubueniret. Sed diues om
nibꝰ ſubuenire nõ põt: qꝛ ad hoc nõ ſufficit
ſubã eius. Nec q̃ꝫdiu aliq̃d habet volũtas ei
us põt reputari ꝓ facto qđ eſt ꝯtra errantes
dicentes abꝛenũciationẽ oĩum ꝓpꝛietati nõ
poſſe dici virtutis aliq̃d: qꝛ nihil habere vi-
tioſum eſſe dicũt non intelligẽtes ꝙ moꝛaleſ
medietates vtiqꝫ ſunt in aĩa nõ in rebꝰ. Hoc
ſentit Bonauent. in ſuis illũiatiõibꝰ viſiõe
j.et coll.ij. Ad tantã deniqꝫ cõpaſſionẽ viroſ

pfectos pducit hic pietati affectus. vt in oẽs
miſerias hoĩum trãſfoꝛmati ita p amoꝛẽ cõ-
patiant̃ eis: ꝙ magis deſiderãt eaſ pati q̃ꝫ cõ
pati. Oꝛitur autẽ hic p̃mus pie cõpaſſiõis af
fectus ex cognitiõe quã habet homo de ipſo
pijſſimo ac miſericoꝛdiſſimo deo. dum ſentit
ſup ſe effundi multitudinẽ miſerationũ ſua-
rum: ne hoc q̃ꝫ ſibi intelligit fieri ex neceſſita-
te ſeu coacte ſed volũtarie ad ſuũ p̃ncipium
vbicũqꝫ ſentiat illud naturalit̃ inclinat̃ ſiue
ſit illud p̃ncipiũ ſpũale ſicut pater ſpũalis. ſi
ue ſit illud p̃ncipiũ coꝛpale ſicut patria ꝓꝑa
et dñium ſue patrie naturalis. Et talis pieta
tis affectus eſt ꝓpꝛie virtuoſus. Hinc eſt ꝙ
magis inclinamur compati vel ſubuẽire ho
minibꝰ q̃ꝫ beſtijs: qꝛ in eis ſentimꝰ vnũ p̃nci-
piũ cõmune nobiſcũ non ſolũ pꝛimũ.ſ.ipſuꝫ
deũ. ſed etiam ꝓpinquũ.ſ.patrẽ nr̃m adã q̃ꝫ
etiam deũ p̃ncipiũ ſentimꝰ in eis non poſſu-
mus non compati eis q̃ñ patiunt̃ pꝛeter oꝛ-
dinem inſtitutũ de eis a ſuo p̃ncipio deo. vt
ſi videã agnũ interfici vt det̃ canibus vel vt
edatur a lupo. ſed cum patiunt̃ ſm oꝛdinem
inſtitutũ a deo cõiter non cõpatimur eis vt
ſi agnus occidat̃ vt comedat̃ ab hoĩe. Scđm
aũt pietatẽ magis illis hoĩbus inclinamur q̃
nobis ab vno p̃ncipio ꝓximo ꝓpinq̃ ſunt vt
fratribꝰ nr̃is qui ſunt ab vno carnali patre.
vel ſpũali ſicut ſunt frẽs vniꝰ oꝛdinis ſeu re-
ligionis. Et ſimilit̃ de patre tpali vt ſunt de
vna ciuitate ꝯciues. Et hic eſt ille pietati affe-
ctus ſm quem ſancti q̃dam cõpaſſi dicũt̃ eti-
am irrõnabilibꝰ creaturis ſicut brũs franci-
ſcus agnis ouilibꝰ volucribꝰ imo q̃ꝫ inſenſi-
bilibꝰ atqꝫ vocaſſe hmõi frẽs ſuos: qꝛ ſpecu-
labat̃ hmõi creaturas ſecũ ab eodẽ p̃ncipio
emanaſſe. ⁊ ex hac ꝯſideratiõe cõpatiebat̃ et
honoꝛabat eas: vel potius in eis deũ qui eſt
p̃ncipiũ cõmune oĩum creaturarũ.

De triplici cõgratulatiõe affectuoſa erga oẽm ꝓximoꝝ felicitatem. Capitulum. ij.

S Ecũdus eſt affectus dulcis ꝯg̃tu-
lationis quo.ſ.homo de alioꝝ bo-
no letat̃ ſicut de ſuo. Qđ quidem
tripliciť habet fieri ſm ꝙ triplex ꝯg̃tulatio cõ
ſiderari poteſt. p̃ma eſt coꝛdis. ſcđa eſt opis.
tertia eſt oꝛis. Prima ꝯg̃tulatio eſt coꝛdis
qua.ſ.homo letat̃ de alioꝝ ꝓfectu ſiue ſpũa-
li ſiue etiam tpali iuxta qđ apl̃s ad Rhoma.
xij. nos hoꝛtat̃ dicens. Gaudete cum gau-
dentibus. Quod q̃dez experimẽto intelligẽs
beatus franciſcuſ dicere aſſolebat ꝙ qui gra
tulatur de alterius bonis ac ſi eſſent ſua ſine
ſuo periculo vel laboꝛe ⁊ cũ maximi meriti
augmẽto delectat̃ de illis bonis. qđ quideꝫ
vere eſt cum gaudentibꝰ gaudere. Unde ſi
quis letatur de imperio qđ obtinet impatoꝛ
tanq̃ꝫ ſi eſſet ſuũ ⁊ gaudiũ atqꝫ bene guber-
nandi imperiũ meritum habet ⁊ culpam vel
laboꝛem ſeu periculũ nullum habet. ſimilit̃ ẽ
de papatu ⁊ ſic de alijs bonis. Secunda
ꝯgratulatio eſt oꝛis vt qđ feruẽs affectꝰ amo
ris interius ſentit loco ⁊ tempe exterius ꝓ-
mit: teſte dño Matth.xij. Bonus de bono
theſauro coꝛdis ſui pꝛofert bona. Qđ obſer
uans moyſes Nũi.xj. cum ioſue egre ferret
ꝙ eldab ⁊ medab in populo ꝓphetauerunt
inquit ad eum. Quid igitur emulari ꝓ me?
Quis mihi tribuat vt omnis populus pꝛo-
phetet ⁊ det eis ſpiritũ ſuũ deus? Unde Lu.
j. ꝙ audierunt vicini ⁊ cognati eliſabeth qꝛ
magnificauit dñs facere miſericoꝛdiã ſuam
cum illa ⁊ ꝯg̃tulabant̃ ei. Tertia eſt ꝯg̃tu-
latio operis quando p opera ſiue ſigna ge-
ſtus interioꝛ de bono complacẽtia demõſtra
tur ſicut Tob.xj. fecerũt achioꝛ ⁊ nabach cõ-
ſobꝛini tobie qui venerunt gaudentes ⁊ cõ-
gratulãtes ei de omnibꝰ bonis que circa illũ
oſtenderat deus ⁊ per ſeptem dies epulan-
tes cum gaudio magno gauiſi ſunt. Ad hoc
etiam ponit exemplũ apoſtolus.j.Coꝝ.xiiij
de humano coꝛpoꝛe dicens. Si gloꝛiat̃ vnũ
membꝛũ ꝯgaudent ei oĩa membꝛa. ſumꝰ eñi
nos inuicem mẽbꝛa ſicut idẽ ait ad Eph.iiij.

Per triplicem ſuppoꝛtationẽ ſeu dimiſſionẽ affectuoſam homo cum omnibus pacifice conuerſatur. Capitulum. iij.

T Ertius eſt affectus tranquille ſup
poꝛtatiõis. Difficile enim eſt in cõ
uerſatione humana quedam par
ua vel magna ſcandala non oꝛiri.
tum ex ignoꝛantia. tum ex fragilitate. tum
etiam ex malicia. que in pꝛeſenti ſeculo reg-
nant. Ille ergo laudãdus atqꝫ magnifican-
dus eſt qui moꝛes magnanimo atqꝫ tranq̃l-
lo coꝛde ſufferre nouit. cum hoc tanti ſit me-
riti ⁊ virtutis vt in eo omnes leges pendeãt
et pꝛophete teſte apoſtolo qui ad Gal̃.vj.
ait. Alter alterius onera poꝛtate ⁊ ſic adiple
bitis legem chꝛiſti. In hoc manifeſte feruere
dicitur vel oſtendit̃ hic affectus ſi coꝛde oꝛe ⁊
ope dimittit ⁊ donat ħ tria. p̃mo ĝueſ iiuriaſ

ſecūdo magnas infamias. tertio mltas ſbas
Primo ſi dimittit graues iniurias exēplo
christi qui primū qꝺ ꝓtulit in cruce verbū fu
it ꝓ ſuis crucifixorib' exorare dicens patri.
Pater dimitte illis qꝛ neſciunt qd faciunt vt
patet Lu. xxiij. Unde ad Eph. iiij. Eſtote
inuicē benigni miſericordes donātes inuicē
ſicut deus in cruce. Scdo ſi dimittit etiam
magnas infamias qꝺ etiam chriſt' in cruce
pendēs fecit qui inſan' dictus eſt atqꝫ ſtult'
furibūdus. ignar'. hereticus. potator vini. ⁊
vorax. ſeductor ꝓpli. blaſphem'. tranſgreſſor
legis. atqꝫ demoniacus atqꝫ multiplici diffa-
mia diffamat' eſt. ⁊ tamē vt nos vermiculoſ
ſuos exēplo ſuo doceret atqꝫ affectū noſtrū
gelidū inflāmaret corde ore ⁊ ope oēs predi-
ctas infamias remiſit ⁊ ꝯdēnauit. Jō Mat.
vj. in orone dnica hec nos docuit poſtulare
dicens. Dimitte nob debita nr̄a ⁊c̄. Et Pro-
uerb. xij. Qui negligit damnū ꝓpter amicū
iuſtus eſt. quāto ergo pfect' eſt hoc negligere
nec reſtitutionē fame querē ab inimico.
Tertio qꝫ manifeſte patet feruere affectum
ſi dimittit indulget ⁊ partit multas ſubſtan-
tias. Cū eni oiſ pfectiōis doctor chriſt' Mat.
xix. ſublimē atqꝫ pfectiſſimā viam aſcēdendi
ad celū iuuenē quendā docerē ait illi. Si vis
pfectus eſſe vade ⁊ vende oia que habes ⁊c̄.
Jn quo qdem pfectiōis ꝯſilio abdicationem
oium rerum ad duo oſtēdiſſe videt. Primo
ad dilectionē dei cū ſubdit. Seqre me. Ad h
etiam ptinere videt: qui damnū ꝓpter dei ⁊
primi feruentē dilectionē ppeti nō recuſat.
Unde apl's ad Heb. x. qſdam de h cōmen-
dans ait. Rapinā bonoꝝ veſtroꝝ cum gau-
dio ſuſcepiſtis. De q chriſt' exemplū dedit
qui his veſtibus quib' ꝯtectū erat ſctiſſimū
corpus ſuū crudeli rapina puatus nec am-
plius reqſitus ſicut de ventre matris exiuit
ita ſm Amb. nudus in cruce pependit.

Jn tribus in conuerſatiōe humana debet affectuoſa benignitas conſeruari. Cap. iiij.

q
Uartus qꝫ affect' eſt benigne cō-
uerſatiōis. Eſt eni benignitas q-
dam animi dulcor ꝯcludēs omnē
neqtiam. abilitās hoiem ad inter-
nam leticiā ⁊ ad beniuolentiā atqꝫ in exterio
ri ꝯuerſatiōe reddens hoiem affabilē ⁊ beni
gnū ⁊ maxime in tribus. pmo in verbis. ſe-
cundo in factis. tertio in geſtib' ſeu modis.
Primo inqꝫ talis affectus reddit hoiē af-
fabilē ⁊ benignū in verbis, cum ſit benign'
in corde. merito ſit benign' in ore. Un̄ Mat.
xij. Ex abundantia cordis os loquit. Qꝫte
autem ſit gratie ⁊ virtutis talis benign' ſer-
mo oſtendit Prouerb. xv. Lingua placabi-
lis lignū vite. que autē imoderata eſt ꝯteret
ſpiritū. Et Prouerb. xxv. Patiētia lenietur
pnceps ⁊ lingua mollis frangit duriciē. Un
de etiā Eccl. vj. Lingua eucharis. id eſt. gra-
tioſa in bono hoie abūdabit. Et Eſa. l. De-
dit mihi dn̄s linguā eruditā vt ſciam eum q
lapſus eſt ſuſtentare verbo. Secūdo red-
dit talem hoiem affabilē ⁊ benignū in factis
Dicunt autē benigni quos bon' amoris ig-
nis ad bnfaciendū ꝓximis feruere facit. Ta
lis autem benignitas eſt in affectu qſi larga
rerū bnficētia atqꝫ ꝓmpta. Unde ſm glo.
benignitas eſt largitas rerū que fiunt cū dul
cedine animi que bonitas nūcupat ſicut. ij.
Cor. ix. ait apl's. Hylarē datorē diligit deus
Tertio talis affectus reddit hoiem affabi
lem ⁊ benignū in geſtibus ⁊ modis. ſ. in con
uerſatiōe domeſtica ⁊ hūana ac ſuaui ⁊ dul-
ci. Ad qꝺ hortatur apl's ad Eph. iiij. dicens.
Eſtote inuicem benigni. vr̄a ꝯuſatiōe ⁊ vita

Propter triplicē pticipationem dei qlibet vario ex reſpectu affectuoſe ē honorādus. Ca. v.

q
Uintus affectus eſt humilis ho-
norationis. vt ſcilicet homo om-
nes reuereat. omnes ſibi pferat
atqꝫ omnib' tanqꝫ dn̄is ſuis humi
li corde ſe ſubdat. Et vt hoc efficere poſſit.
Notandū eſt qꝫ ſm Alexan. de hal' in. iij. Ho
nor eſt preſtatio p̄eminētie in illo qui hono-
ratur. Duplex ē eni preeminētia honore di-
gna. Prima eſt increata. ſecūda vo eſt crea-
ta. Preeminētia increata ꝯſiderat tripliciter
Primo reſpectu pncipij. ſecūdo reſpectu ſa-
pientie. tertio reſpectu bonitatis. ⁊ talis pre-
eminentia in infinitū excedit quālibet p̄emi-
nentiā cuiuſlibet creature. Jnde eſt qꝫ ei ſoli
et non alteri debet ſumm' honor: qui cultuſ
latrie nūcupat. De quo Deut. vj. et Matth.
iiij. preceptū eſt. Dn̄m deū tuū adorabis ⁊ il
li ſoli ſeruies. Secūda autem p̄eminētia
creata que ex prima per triplicē pticipatio-
nem originem habet. Primo ex pticipatio-
ne pncipij. ſecūdo ex pticipatiōe ſapiētie. ter
tio ex pticipatiōe bonitatiſ. Prima autē eſt p-
ticipatio principij. Et ſm hec tria ſunt gene-
ra hominū qui participāt principiū dei. Pri
mi ſunt patres corporales. ſecūdi ſunt pa-
tres ſpirituales. tertij ſunt patres tempales

Primi ſunt patres corpales qui diuinū
pncipiū pticipāt ad eſſe naturale filioꝝ ſuorū
ideo Exo. xx. in qrto p̄cepto dn̄s ait. Hono-
ra patrē tuū ⁊ mrēm tuā vt ſis longeu' ſup
terram. Et Eccl. vij. Honora patrē tuū ⁊ ge-
mitū mrīſ tue ne obliuiſcariſ. Memēto qꝺ ni-
ſi p illos non fuiſſes. Secūdi ſunt patres
ſpūales qui diuinū pncipiū pticipāt ad bene
eſſe ſpūale ſpūaliū filioꝝ: ⁊ hmōi ſunt p̄lati et
quilibet ſpūales patres ideo honore ſunt di
gni. Un̄. j. Timoth. v. Preſbyteri duplici ho
nore digni habeant. ſ. tpali ac ſpūali maxie
qui laborāt in labore ⁊ doctrina ad h nō. xj.
q. c. j. ſacerdotib' vbi plura de ſacerdotū ho
nore habent. Tertij ſunt tpales qui diui-
nū pncipiū pticipāt ad bene eſſe tpale ſubdi-
torum ſuoꝝ: cuiuſmodi ſunt reges ⁊ oia do-
minia mūdi rōne cuius pticipatiōis honorā
di ſunt quilibet in tpali dn̄io p̄ſidentes. Un̄
j. Pe. ij. Deum timete regē honorificate.
Secūda eſt pticipatio ſapie. quā quidē duo
genera hoium pticipare dicunt. Primi ſunt
viri periti in qcunqꝫ honeſta ⁊ licita ꝯuerſa-
tione ⁊ facultate. Jdeo honorandi ſunt viri
docti. Unde Leuit. xix. Honora pſonā ſe-
nis. ſ. etatis ⁊ ſapiētia ſm glo. quia vt dicitur
Eccl. j. Ois ſapiētia a dn̄o deo eſt. Etiā par-
ticipāteſ dei ſapientiā ſunt viri antiqui: ideo
honore ſunt digni. Unde Leuit. xix. Corā
cano capite ꝯſurge. Tertia eſt pticipatio
bonitatis rōne cuius quilibet iuſtus hono-
randus eſt. Et hec eſt etiā duplex ſm Alexā.
de hal'. Prima eſt pticipatio bonitatiſ ſm ac-
tum. ſcda vo ſm potentiā. Scdm pmā cū vi
demus aliquē iuſtum illū honorare debem'
nobis illum meliorē exiſtimātes iuxta illud
Phil. ij. Jn hūilitate ſupiores ſibiinuicē ar-
bitrantes. Secūda vo ſm potentiā qua. ſ.
mali effici poſſunt nobis meliores. Unde. j.
Pe. ij. Oēs honorate. ⁊ ad Rhoma. xij. Ho
nore inuicē preueniētes. Ex p̄dictiſ igitur pa
tet qꝫ qlibet eſt honorādus ſm ſuū reſpectū.

Ex tribus inter ꝓximos cordialis ⁊ affectuoſa vnitas generatur ⁊ conſeruat. Cap. vj.

s
Extus eſt affectus cordialis vnio
nis vt. ſ. homo qꝫtū ex ſe eſt ⁊ qꝫtū
ſm deū poteſt cū ceteris hoib' ſe
ſentiat vnū atqꝫ eos ſentiat ſemet-
ipſum ⁊ oium rectū velle ꝓ ſuo reputet ⁊ ecō
trario. Ex trib' ſiqdem hec cordialis vnitas
affectus in aīa generat ⁊ ꝯſeruat. pmo ex hu
militate. ſcdo ex puritate. tertio ex charitate.
Primo inqꝫ generat ex hūilitate. Humili-
tas eni ꝓximo ſuo ſm deū in oibus ꝯdeſcen
dit. gratitudinē ⁊ honorē impendit: ⁊ qꝺlibet
humilitatiſ obſequiū ꝓmptiſſime ſubminiſtrat
Quis etiā erga ꝓximū miſericors eſſe pōt et
pius tam in ꝯdonādis iniurijs qꝫ ſupportan
dis coꝝ miſerijs ⁊ peccatiſ niſi q ſe longe re-
putet viliorem? Hec oia p̄dicta reqrunt ad
cordialis vnionis affectū. Et ad hoc hortat
apl's ad Rhoma. xij. Non alta ſapiētes ſed
humilib' ꝯſentiētes. Secūdo generat ex
puritate maxime ex illa de qua Mat. v. dici-
tur. Beati mūdo corde: qm̄ ipſi videbūt de-
um. Hi ſunt qui ſimplici oculo ⁊ puro corde
intendētes in deū inter imūda mūdi mūdū
habentes aſpectū. ꝓximū in dn̄o amplectun
tur. Unde pſ. Beati imaculati in via ⁊c̄.
Tertio generat ex charitate. Charitas enim
que liquet hūana corda cū in cor hois diui-
nitus ſic fuerit pinfuſa illudqꝫ inuenit humi
le ac purū oia maloꝝ bona in ſe trāſformat ⁊
facit ſua. Solum eni liquidū eſt qꝺ congruit
oi forme: qꝺ optime congruit amatoris cor-
di. Un̄ pſ. Factum eſt cor meū tanqꝫ cera li-
queſcens in medio ventris mei. Et Act. iiij
Credentiū erat cor vnū ⁊ anima vna. Nam
humilitas eoſ euacuauerat ſenſu ꝓprio. Pu
ritas eos mūdauerat mūdano ꝯtagio. ⁊ cha
ritas p trāſformationē locauerat i vno amo
roſi cordis glutino. Hinc Matth. xviij. Ubi
ſunt duo vel tres ꝯgregati in noie meo: ibi
ſum in medio eoꝝ. Duo ſiqdem vel tres in
corde in noie dn̄i ꝯgregati ſunt cum ibi ſunt.
humilitas ⁊ puritaſ cū dilectiōe proximi ad-
unate: ⁊ tunc vere in eius cordis medio re-
gnat dei amor pariens hūc verū atqꝫ pfectū
cordialis vnionis affectū.

Ex triplici ardenti affectu ad ꝓximū contingit hoiem pro eo in mortem tradere vitam ſuam. Capitulum. vij.

s
Eptimus eniꝫ affectus eſt chriſti
formis ꝓ oibus oblatiōis ⁊ paſſi-
onis vt. ſ. inſtar xp̄i ꝓ oiū ſalute
paratus ſit ponē aiam ſuā: atqꝫ die noctuqꝫ
orare laborare vt oēs chriſto inuiſcerent. et
chriſt' in eis. Primo ꝓ ei' vita corpali. ſcdo
ꝓ vita eius ſpūali. tertio ꝓ eccleſia gnāli.
Primo ꝓ ei' vita corpali ⁊ h nō ē d necītē p̄-
cepti: ſ de pfectiōe ꝯſilij. Naꝫ iux p̄ceptū dn̄i
Mat. xxij. Diliges ꝓximū tuū ſic teipm. Nō
eni tenet eū pl' diligere qꝫ ſeipſum imo ſicut

Feria ·4ª· ĩ die Cinerū.

ſcipſuꝫ igitur prius ſeipſuꝫ diligẽ pt. Si qs
igit vellet ex proximi charitate plus quo ad
corpus proximũ diligere q̃ꝫ ſeipſuꝫ ac potius
mallet mori q̃ꝫ illum: perfectionis aſſumeret
ɔſilium non p̃ceptũ. Secũdo p eius vita
ſpũali. Et in hoc diſtinguẽdũ eſt. Quia aut
iminet manifeſtũ piculũ anime proximi. qꝛ ab
neget fidem ſi me non oppono cũ manifeſto
periculo vite tunc de neceſſitate ſalutis obli=
gor meã corpalem p proximi ſpũali ponere vi
tam. Aut non iminet piculũ. ⁊ tunc pprium
corpus morti exponere p aĩa proximi pfectio-
nis ɔſiliũ eſt non tamen p̃ceptũ. Vñ Jo. xv
Maiorẽ dilectionẽ nemo habet vt aĩam ſuã
quis ponat p amicis ſuis. Sed de his latius
in. ij. et. iij. articulo ſeptimi ſermonis agemꝰ
Tertio p eccleſia generali ſicut btũs tho=
mas cãtuarienſ eſt paſſus: eque eni euãgeli-
ca libertas optanda eſt ſicut ⁊ fides. Hinc im
peratori theodoſio ipſe beatꝰ ambroſius ait.
Si rapis ſi deuoras ſi accepis ſuſtineo. ſi au
tem extẽdis manũ ad ſctũariũ dei ibi me in=
uenies ſacerdotez que hñtur. xxiij. q. viij. c.
ɔuenior vbi multa de his ambroſiꝰ ait. Hic
vere celebratꝰ carniſpriuiũ. i. p̃uatio carnis ⁊
ſpũalis crapulatio amoroſi vini qꝛ talis faſti
ditus carne corpea atq̃ꝫ inebriatꝰ diuina ſua
uitate mortẽ ɔtemnẽs ⁊ vitã ſine fine querẽſ
illam ɔſequitꝰ cũ ſanctis oibꝰ in gloria phen=
niter regnaturꝰ. Ad quã nos pducat q̃ ſine
fine viuit ⁊ regnat Amen.

Feria. iiij. in die cinerum De mercancia diuini amoris.

Sermo. v.

Heſauriſate vo
bis theſauros in celo. Mat. vj.
et in euãgelio hodierno. Mag
atq̃ꝫ deſiderabilia de charitate in p̃cedentibꝰ
dicta ſunt: ſed qua via acq̃ri poteſt modo di
cemus. Neceſſe igitꝰ eſt oi qua poſſumꝰ inue
ſtigare ſolertia tam admirãdus theſaurꝰ: q̃
via ⁊ modo acquiratꝰ penitus. Circa qꝺ ad=
uertendũ eſt. q cũ hõ puenerit ad arbitrij li-
bertatẽ nulla via nulloq̃ꝫ ſtudio deniq̃ꝫ nul=
lo modo alio adipiſci põt: niſi p emptiõis cõ
tractum. Sed quõ poſſet emi videnduꝫ eſt.
Huius mercãcie ſolus mercator eſt deus. to
tuſq̃ꝫ pplˀs fidelitꝰ audientiũ verbũ dei eſt tur-
ba que ad nũdinas ⁊ mercatũ diuini amoriſ
currit. Porro p̃dicator ſenſalis merito dici
poteſt q̃ pplm exhortatꝰ ad emendũ diuinam
dilectionẽ. Unde dñs in verbo p̃dicto in p-
ſona p̃dicatoris q̃ſi clamãdo dicit. Theſauri
ſate vobis theſauros in celo. qꝺ fit p opa cha
ritatis. p illam eni fit homo locuples ⁊ diues
ideo emite eam. Sed anteq̃ꝫ ad ɔtractum
huiuſmodi emptiõis pueniatꝰ prenotanduꝫ
eſt q duodecim ſunt leges que in hac empti-
one ſeruãde ſunt. Prima dicitꝰ lex libertatis
ſcða generalitatis. tertia pprietatis. q̃rta ſin=
gularitatis. q̃nta p̃cioſitatis. ſexta nouitatis. ſe
ptima puritatis. octaua vtilitatis. nona copio
ſitatis. decima facilitatis. vndecima dubietatis
duodecima eſt lex pauptatis. Et primo dicẽ-
tur p̃me q̃ttuor. ſcðo ſecunde q̃ttuor. tertio
tertie q̃ttuor. Prime autẽ octo leges habentꝰ
Apoc. iij. in ſeptima lege exp̃muntꝰ vbi dici-
tur. Suadeo tibi emere a me aurũ ignitum ⁊
pbatum vt locuples fias.

Articulus primus vbi exprimuntꝰ quattuor prime leges diuini amoris. In prima lege aũt declaratꝰ q omẽs etiam impij ⁊ iniq̃ pñt emere charitatẽ. Ca. j.

Prima lex dicitꝰ libtatis. Regalis
nanq̃ꝫ eſt iſte mercator. neminem
violentat hanc mercanciã emere
ſed illam ante oculos hoim po=
nit nec ſimltate abſcondit nec inſup illam im=
pudenter imponit. Si eni illam malicioſe ce
laret comphenderetꝰ charius iuſto p̃cio vel=
le ſuam vendere mercanciã. Si ṽo eam qua
dam importuna pcacitate mõſtraret in mer
cancia ſuſpicio falſitatis argui poſſet. Ideo in
q̃dam medio archane prudẽtie ſue ſtatuẽs
illam dicit ſuadeo. Suaſio q̃dem nõ coactio
ſed moderata exhortatio dici poteſt. Uult
eni mercator deus voluntatẽ noſtrã in liber
tate arbitrij pmanere dum hic ſumꝰ in via:
quilibet hanc mercanciã poſſet emere ſicut
libet. Hec autem eſt lex libertatis Eccl. xv. ſcri
pta eſt vbi dicitꝰ q deus ab initio ɔſtituit ho=
minẽ ⁊ reliquit illũ in manu ɔſilij ſui. vt non
vi cogẽdo hãc mercationẽ emere vel nõ eme
re ſed ſolum ſuadẽdo demõſtraretꝰ inter mi-
ſericordiã ad hoc ſuadentẽ ⁊ dei iuſticiaꝫ ad
hoc ɔſenſum requirentẽ libertas arbitrij p=
manere. Anima ṽo ɔſentiẽte hanc emẽ mer-
canciam deus illam paratꝰ eſt vẽdere ad bo
num forum ⁊ cũ rectitudine boni ⁊ veri mer
catoris ⁊ oſculo pacis. Vñ pſ. Miſericor=
dia. ecce mercator cum mercãcia. et veritas
hic eſt emptor cum lumine veritatis. Iſti
nanq̃ꝫ cum foro liberi arbitrij quod eſt mũ=

Fer 4ª ĩ die Cinerũ.

dus per fidem obuiarunt ſibi ⁊ tunc iuſticia
ementis ⁊ pax vendentiſ per mutuũ conſen
ſum oſculate ſunt. Hec autem mercancia a
mercatore ſemper placida ſuaſione homini
offertur. Unde. j. Petri. j. Sperate in eam
qui offertur vobis gratiam. hoc eſt in hanc
mercanciã charitatis. Emptor aũt hmõi mer=
cancie habet ſe ad ipſam emẽdã diſponere ⁊
habilitare. Vñ Prou. xvj. Hois eſt animũ p̃
parare qꝛ non datꝰ grã niſi ei q̃ hoc modo ſe
ad eam habilitet ⁊ diſponit. Sicut eni qui os
ad ſumendũ cibũ negligit apire debet talis
merito fame mori: ſic q̃ a ſuadẽti mercatore
amoris hanc mercanciã negligit emere eter-
na egeſtate debꝫ merito pire. Ideo ait pphe
ta in pſona dñi. Aperi os tuũ ⁊ implebo illꝺ
Tunc eni apitur: qñ mortalis culpe obſtacu-
lum remouetꝰ. Aduẽtenduꝫ eſt tñ q licet ho=
mo p̃paret materialitꝰ voluntatẽ p habilita=
tionẽ deus nihilominꝰ eam prepat affectiue
p informationẽ. ſ. vt bonũ velit. Uoluntas
eni non põt bonũ velle niſi ipſa ſit bona. ⁊ ſi
põt eſſe bona niſi p grã. Vñ ad Rhoma. ix.
dicitur. Non eſt volentis neq̃ꝫ currẽtis ſed ſo-
lius dei miſerẽtis. ſ. q̃ voluntatẽ p informa=
tionẽ prepat affectiue. Vñ ðr. iiij. Regl. iiij.
q mulier vidua ad ɔſiliũ helizei multa vaſa
accepit mutuo a vicinis ſuis atq̃ꝫ de modico
oleo qꝺ habebat in lechito porrigẽtibꝰ filijs
ſuis vaſa. illa infundebat oleũ ⁊ implebantꝰ
vaſa ſed deficientibꝰ vaſis oleũ amplius nõ
creuit. vt myſtice innuatꝰ q deficiente prepa=
tione deficit gratia.

Q etiaꝫ hoibus malignis exponitur venalis charitas dei. Capitulum. ij.

Secũda lex ɔſiderãda in emptione
amoris eſt lex gnãlitatis. Gnãlitꝰ
eni oibus pponitꝰ emẽda charitaſ
dei bonis ⁊ malis pponitꝰ piuris. blaſphe=
mis. detractoribꝰ. pcialibus. mendoſis. fal=
ſis teſtibus pditoribꝰ. meretricibꝰ. ebrioſis.
ſimoniacis. ſortilegis. furibus. raptoribus.
vſurarijs. luſoribꝰ. ſodomitis. iudeis. oibuſ
ſarracenis. hereticis. ceteriſq̃ꝫ oibus iniquiſ
et impijs hoibus. etiã q̃dãmodo demonibꝰ
offertur amor. Vñ ad Rhoma. ij. Non ẽ p=
ſonarũ acceptio apud deũ. Et Mat. v. So=
lem ſuũ facit oriri ſup bonos ⁊ malos vt nõ
ſit qui abſcõdat ſe a calore eius. Ideo ſubdit
Iob. tibi. ſ. peccatori vel iuſto. Sicut eni hic
terminꝰ tibi ad q̃ſcunq̃ꝫ bonos vel malos di
rigi poteſt; ſic charitas dei venalis expoſita
eſt oibus rõnabilibꝰ ⁊ q̃dãmodo irrõnabili=
bus creaturis. Uis videre ſignũ huiꝰ mer=
cancie amoris? Audi pſ. Suauiſ eſt dñs vni
uerſis ⁊ miſeratiões eius ſuper oĩa opa eiuſ.
Eccl. q̃ꝫ. viij. Peccator ex eo q centies facit
malum ⁊ per patientiã ſuſtentatꝰ. Noui q be
ne erit his qui timẽt. Et iterũ. j. Timoth. ij. ð
dño apoſtolus ait. Qui vult oẽs hoies ſal=
uos fieri. Quod verbũ exponẽs Damaſc.
ait q in deo eſt duplex volũtas. Non q̃dem
ex parte volentis ſed voliti. ſ. volũtas ante=
cedens vel abſoluta. ⁊ volũtas ɔſequẽs ſeu
ɔditionata. Uoluntas autem abſoluta eſt q̃
reſpicit ordinẽ nature prout a deo condita ẽ
et quia a deo omne bonũ eſt volitũ ⁊ naturã
intellectualẽ bonũ eſt obtinere ſaluteꝫ: ideo
q̃tum ex ſe eſt vult oẽs hoies ſaluos fieri qꝛ
ad hoc oẽs ɔuenĩũt in hũana natura. Uolũ
tas ṽo ɔditionata reſpicit ordinẽ pſone ex p-
te liberi arbitrij in quo incidit in malũ. ⁊ qꝛ
non eſt bonũ oẽs hoies ſaluos fieri niſi ſub
ɔditionibꝰ iſtis. ſ. vt qui ſe prepet ⁊ ſaluari
conſentit vult deus ſaluari per ſue gratie lar
gitatem nolentem vero ⁊ ſue gratie reſiſten-
tem deus non vult ſaluari. quia nec bonum
nec iuſtum eſt. Patet exemplo. Licet eni ſol
omnes hoies illumiare ſit aptus tamen qui
oculũ claudit vel ſe ab eo auertit non illumi=
natur a ſole. Sic deus q̃tum in ſe eſt paratꝰ
eſt omnes ſaluare ⁊ tamen hoies qui obſta=
culum ponũt nequaq̃ꝫ ſaluat. Patet etiam h̃
idem exemplo regis. Rex eni iuſtus ad con
formitatẽ nature ɔſpiciens q̃tuꝫ in ſe ẽ vult
omnes hoies ſui regni ſaluari attamen pro=
pter deformitatẽ culpe maleficos vult dam=
nari. Similiter eſt in deo. Neceſſe igitꝰ eſt ho
miem facere qꝺ ſuũ eſt. ſcilicet ſe diſponere
ad ſalutem quia ex ſe vult deuſ omnes ſalua
ri. Merito ergo dici poteſt ſtultus qui dicit
volo facere quicq̃d mihi placet: qꝛ ſi ſaluari
debeo oĩno ſaluabor. ſi ṽo dãnari damna=
bor. ⁊ ſic fruſtra date eſſent a deo ſcripture
ſacre ⁊ doctrine ⁊ oĩa ſacramẽta cunctaq̃ꝫ ſa-
lutis remedia inania forent. Sicut eni ſtultꝰ
eſſet infirmus qui diceret volo comedere et
bibere qꝺ placet. nam ſi ſanari debeo ſana=
bor. moriar ṽo ſi debeo mori ⁊ ſic omneſ me
dici inutiles eſſent contra qꝺ Eccl. xxxviij.
ſcriptum eſt. Honora medicũ pp̃ter neceſſi=
tatem eteni creauit illũ altiſſimꝰ. Nonne inſi-
piens eſſet q̃ cuꝫ nõ cogeretꝰ ⁊ p̃ijceret ſe ð al
tiſſima turri diceret. ſi debeo mortẽ euadẽ nõ
poſſuꝫ mori? Accedat iſup ad h̃ exẽplũ ð via
tore ad ſiniſtrã pgẽte cui p̃dixit ſpeculator q

ſi per illam incederet incideret in latrones.

Ex dictis patet ꝙ hec ſecūda lex gnālitatis ē qꝛ oībus ſuam mercācīā exponit ꝙ quibꝰ hic terminꝰ ubi demōſtratiue dirigi poteſt.

Qꝛ charitas nō poteſt aliquo contractu niſi emptiōe acquiri. Capitulum. iij.

t Ertia lex ꝯſideranda in emptione amoris eſt lex ꝓprietatis. Nō enim ꝓijcitur hec mercācia q̄ſi lardum ad canes. Illam hō furari non pōt nec depꝛedari. non locatˀ. nec cōmodatˀ. nec impignoratˀ nec accipitˀ mutuo: ſed ſolū venditˀ hec mercācia ideo inq̄t emere. O deus q̄d faciēt paupes ſaccomāni ⁊ ceteri q̄ non habēt vnde emant? Rn̄ſio videant ipſi. Sed nunq̄d neceſſarij ſunt denarij? ſunt oīno. Et ad manum. Da ⁊ recipe. Non recipet mercatoꝛ a paupcula q̄dam domū ſuam aut vineā ſuā aut paupculā ſupellectilē ſuam cū hr̄e denarios non poſſet ⁊ hāc ꝑcioſam mercācīā emere ꝯcupiſcat? Rn̄ſio non. Heu me infelicē dicat illa qꝛ paup ego ſum. Nunq̄d his denarijs poſſet ſolui mercatoꝛ? Quid ſi homo impignoꝛaret campū vineam vel domū ſuam nunq̄d his denarijs poſſet ſolui mercatoꝛ? Non. O deus quē modū tenebūt qui pecuniam in marſupio nō habēt. Uideant ipſi. Nunq̄d hanc mercācīā ad credentiā daret mercatoꝛ ſi q̄s etiā ꝓpter terminū acceptum ſupadderet ꝑciū? Ha ha ha. Nunq̄d vſurarium extimabimꝰ deū qui ſemp in vtraqꝫ pagina ꝯdemnat vſuras? Abſit h̄ facinꝰ a diuina bonitate. Sed q̄d ſi quis furaretˀ denarios ꝓ hac impꝑciabili mercācia emēda. Rn̄det apl̄s ad Rhoma. iij. Non ſunt faciēda mala: vt veniant bona. Deus enī precipit. Nō furtum facies. Facere autē ꝯtra dei ꝑceptū eſt peccatū moꝛtale. Preſupponamꝰ ꝙ aliq̄ viri vel mulieres nūmos māuales non habēt ſicut neceſſarij videntˀ eſſe. Quid ſi mulier vana ꝓ hac mercācia daret capillos adulterinos quos tam chare enutriuit vel tanto laboꝛe queſiuit. daret etiam ei fucomēta faciei ſue q̄bus ſe quaſi venerē depingebat. daret inſup ſublimes trāpallos. longas caudas. amplas manicas. ꝯſciſas frapas. groꝛucas alatas. deaurata calciamēta. lunulas. toꝛq̄s mitras. olfactoꝛiola. inaures. ſpecula ⁊ ſi q̄ hmōi ars vana muliebꝛis habet. Certū ſi h̄ ſolutio mercatoꝛi placeat. mihi nequaq̄ eſt tamen diligentˀ ab eo exquirā. compatioꝛ nē pe mulieribꝰ que totū q̄ꝺ habebant in hmōi ꝯſumpſerūt ⁊ tamē charitatē emere ꝯcupiſcunt. Habet aliˀ paup adoleſcens tribularia taxillos naibos ſiue charticeas ad ludendū ceteraqꝫ ꝯſimilia. de intuitu pietatis poſcati a mercatoꝛe ſi hec ⁊ hmōi ſumeret ꝓ ſolutione amoꝛis req̄ram ſtatim a vobis rn̄debo q̄ ſi conicio ꝙ hec oīa ꝓ ſolutiōe aſſumeret. ſed tamen hec lex inuiolabilˀ eſt ꝙ amoꝛis mercācia ematur.

Qꝛ in toto vniuerſo non venditur amoꝛ. niſi in apotheca ſanctiſſime crucis. Ca. iiij.

q Uarta eſt lex ſingularitatis. Tanta eſt enī huiꝰ mercācie ꝑcioſitas ſingularis ꝙ neqꝫ in celo neqꝫ in toto oꝛbe neqꝫ in toto ſeculo niſi vna apotheca ſiue ſtatio. ⁊ vnus mercatoꝛ huius mercancie repiri poteſt ab oībus. Nunquid ad illā poſſunt currere oēs gentes. Quid facient q̄ in remotis agunt. quō ad illam currēt ceci claudi lepꝛoſi aridi languidi decrepite vetule incarcerati grauideqꝫ mulieres mēbꝛis ꝑuati ceteriqꝫ valitudine deſtituti. O q̄ felix qui ꝺ ꝓpe illam locatus repietˀ. Sed vbi eſt h̄ apotheca amoꝛis indica mihi vt ⁊ ego ante omnes ꝑcurrēs cunctos ne impediar in emptione ꝑueniam. Marſupiū poꝛtaui plenū de amoꝛe amoꝛis. Indica mihi quē diligit anima mea vbi paſcat vbi cubat i meridie amoꝛ meus. Uis te doceam repire amoꝛis locū? optas pꝛe itinere obuiare illi? Uade ad figuram crucis ibidem venditˀ amoꝛ nullibi aliaſ eſt foꝛum eius. Intra hanc apothecā dilecta anima ꝯtemplare magnitudinē longitudinem latitudinē altitudinē ⁊ ꝓfunditatē huius mercancie amoꝛis. Deus charitas eſt: i cruce cum magdalena anima mea amplectere crucem. ditare cum ea quia ditata eſt ibidem illa. Comꝑhende cum oībus ſanctis q̄ ſit huius apothece amoꝛis latitudo longitudo ſublimitas ⁊ ꝓfundū. Lateza eſt infinita longeza non compita. largeza ſternunata. ꝓfundo ꝓfundato. In queſti amoꝛoſi abiſſi li ſancti ſen ſemerſi dentro e di foꝛa opꝑeſſi damoꝛe ſpellagoto. Unus ſolus mercatoꝛ ē huius mercācie in hac ſola apotheca amoꝛi cercha per larte. Unde ſubditˀ a iohanne a me ſcilicet qui ſolus ſum mercatoꝛ amoꝛi ſua deo tibi emere. Et merito. Solus enī habet amoꝛem ſolum de ſuo amoꝛe poſſumꝰ dicere illud Ioh. j. De plenitudine eius omnes accepimus. ſcilicet tam angeli q̄ homines g̃tiam ꝓ gratia. Hinc eſt ꝙ tā feruentˀ ad ſuā

apothecā vocabat amoꝛis Mat. xj. dicens. Uenite ad me oēs q̄ laboꝛatis ⁊ onerati eſtis: et ego reficiā vos. ſ. refectiōe amoꝛis. Iterū in nouiſſimo magno die feſtiuitatis dicit dn̄s Io. vij. Si q̄s ſitit veniat ad me ⁊ bibat. Si quis ſitit amoꝛē veniat paſſibꝰ affectiōis ad me fontem vite indeficiētis. ad me toꝛrentē voluptatis inebꝛiantis. ad me dulcedinē amoꝛis tranſfoꝛmātis. Et merito dilecte amoꝛ: q̄niam apud te eſt fons vite ⁊ ad te currentes inebꝛiabuntˀ ab vbertate domꝰ tue ⁊ toꝛrēte voluptatis tue potab̄ eos ſicut ait pš. cum inebꝛiatꝰ fuiſſet. Quā magna multitudo dulcedinis tue dn̄e quā abſcōdiſti timētibus te.

Articulus. ij. in quo declarātur alie q̄ttuoꝛ leges diuini amoris. Capitulū. j.

p Rima eſt lex ꝑcioſitatis. O q̄ ꝑcioſus eſt amoꝛ q̄ in ꝯſpectu dn̄i oīa ꝑcioſa facit: ideo aurū nūc denoīatˀ Aurū enī oīum theſauroꝝ ꝑciū eſt. Oēs lapides ꝑcioſi oīa ꝑdia cuncte domꝰ ⁊ mercancie ⁊ quicq̄d aliud appꝛeciabile ē: pꝛecio auri extimabitˀ. Sic cūcte hoīs cogitatiōes ⁊ affectiones cūcti ſermōes inſup oēs operatiōes amoꝛis ꝑcio menſurantˀ. Non enī ponderat dn̄s ope ſed affectu ſicut patet. xxiiij. q. j. c. odi in fine vbi dicitˀ. Dn̄s non ea que offerūtur ſed volūtates reſpicit offerentiū. Et idē xiiij. q. v. c. ſi q̄d vbi dicitˀ dn̄s interrogat coꝛ non manū. Quāto enī purioꝛi ſeu feruētioꝛi amoꝛe q̄cq̄ placitū deo facimꝰ: tanto g̃tioſius deo redditˀ coꝛā eo. Unde oꝛe dn̄ico Luce. xxj. Laudata ē vidua paupcl'a que miſit i gazophilaciū duo minuta erea: nō qꝛ multa et magna fecit. ſed qꝛ ampla charitate dilexit Nec ſolū aurū eſt amoꝛ: ſed q̄ꝺ mirabiliꝰ eſt aurea reddit quecūqꝫ ꝯtingit. plūbūqꝫ i aurum ꝑcioſum ꝯuertit. Opa nanqꝫ licet de genere bonoꝝ ſint cū autē fiunt ex charitate q̄ſi aurea ⁊ ꝑcioſa fiūt. Ideo. iij. Reg. vj. ſcriptum eſt. ꝙ nihil erat in tēplo q̄ꝺ nō auro tegeretˀ: quia bona opa ex charitate facta quaſi aurea ſunt q̄bus aīa iuſti exoꝛnatˀ. Unde i pš. Aſtitit regina a dextris tuis in ve. deau.

Qꝛ ignita ꝑ deuotionē debet eſſe in aīa charitas dei. Ca. ij

s Ecūda eſt lex nouitatis. In hac enī lege charitas emi debet vt ſemper nouitˀ opetur magna: nouoqꝫ feruoꝛe ſemp iterū renouetˀ ſicut charitas illius dilecte aīe ad quā ait pš. Renouabitˀ vt aquile iuuētus tua. Que nouitas a iohāne myſtice ſubinfertˀ cū ait ignitū. Aurum enī dilectiōis tunc ignitū eſt: cū feruoꝛe dilectiōis plenū eſt. Item mgr̄alitˀ deuotio diffinitˀ ſic. Deuotio eſt feruoꝛ bone volūtatis quē mens cohibere nō valēs certis indicijs manifeſtat. Que nanqꝫ pn̄t eſſe certioꝛa indicia charitatis: q̄ ꝯtinua renouatio virtuoſi opis? Hic eſt ille ignis de quo Lu. xij. dicitˀ. Ignem veni mittē in terrā ⁊ q̄d volo niſi vt ardeat? Ignis enī charitas eſt que de deuotionis plenitudīe tūc in mēte ardet. cū continue in nouitate boni opis feruet. Unde in huiꝰ myſteriū dicitˀ Leuit. vj. Ignis i altari meo ſemp ardebit quem nutriet ſacerdos ſubijciēs mane ligna ꝑ ſingulos dies. Altare vtiqꝫ mens hūana eſt q̄ſi alta res. alta res eſt aīa nr̄a que ad dei imaginē ⁊ ſimilitudinē eſt foꝛmata vt in deū aſcendat. Un̄. ij. Coꝝ. v. Mente excedimꝰ deo. In hac mente diuinus amoꝛ ſemp debet ardere quē illuminata ratio. q̄ eſt ſacerdos tunc nutriēdo ꝯſeruat: cum ꝑ ſingulos dies luminū dn̄oꝝ mane hoc eſt in ipſo ꝑmoꝛdio g̃rarū ſubijcit lig̃ id eſt. renūerat bn̄ficia magna que ſibi a diuina bonitate collata ſunt. In altari vtiqꝫ cinis erat. Quid enī cinis erat ⁊ ignis in altari niſi charitas in mēte humili.? Ignis in cinere melius ꝯſeruatˀ ⁊ creſcit: ſic amoꝛ in humilitate cuſtoditˀ ⁊ iuueneſcit. Ad hāc charitatis nouitatē hoꝛtamur Lu. xvij. Cū feceritis oīa que ꝑcepta ſunt vobis: dicite ſerui inutiles ſumꝰ. Ecce ꝙ dei amoꝛ eſt ignis q̄ ſemper mouetˀ vt inſatiabilitˀ ardeat in affectiōe nouꝰ ⁊ in ope recens. Hoc igne ardebat mēs glorioſi frāciſci ⁊ coꝛpus qui cū iam ſtigmata dn̄i in coꝛpe ſuo geſtaret ſummūqꝫ ꝑfectionis culmē iam aſcēdiſſet ad ꝯfrēs dicere ſolebat. Incipiamꝰ aliq̄d boni agere. ⁊ q̄ſi incipiemꝰ pniam facere? ⁊ ꝯſimilia multa.

De ſeptē foꝛnacibꝰ q̄bus pꝛobatur in aīa verꝰ amoꝛ. Ca. iij.

t Ertia eſt lex puritatis. Nihil enī adulterine admixtiōis ſecum patitur verus amoꝛ. Ideo ſubdit ꝓbatum. Aurum enī ānihilatū nō niſi ſex poteſt ſuſtinere decoctiōes in ſeptima enī deficit. Sic charitas ficta ſex foꝛnaceſ patitur ſed in ſeptima alchimie falſitas patꝫ Primus nanqꝫ foꝛnaceus ignis fit in coꝛde. ſcōs fit in oꝛe. tertiꝰ in ope. q̄rtꝰ i inimicoꝝ dilectiōe. q̄ntꝰ in eoꝝ ſbuctiōe. ſextꝰ in recta intentiōe vt. ſ. ꝓptˀ deū h̄ oīa fiāt. ſeptimꝰ in ꝑ=

ſeuerāti ꝯtinuatiōe. Hic ſanct⁹ ꝓbat amoꝛ: qm̄ ſi verus nō eſt cito euaneſcit. Vn̄ Mat. x. Qui aūt ꝑſeuerauerit vſqꝫ in finē hic ſalu⁹ erit. Tunc eni aurū charitatiſ ꝓbatū eſt. id ē a dn̄o approbatum.

Q diligentib⁹ deum oīa conuertunt in lucrum. Cap. iiij.

q Uarta eſt lex vtilitatiſ. Diues eniꝫ cito efficit: cui oēs mercancie. oēs vēdiciōes. oēs emptiōes. ceteriqꝫ ꝯtractus lucroſi fiūt. Sic non minus diuites fiūt qbus diligētib⁹ deū oia cooꝑant in bonū vt dicit ad Rho. viij. Cooperantur eni eis in bonū ꝓſpera adūſa ⁊ mixta ſiue bona gr̄e. mala culpe. ⁊ mala pene. Unde dicit Iob. vt locuples fias. Qui eniꝫ aurū dei amoris habet vere locuples eſt: qꝛ oia quecūqꝫ opatur in celeſtis theſauri loculos apud deū reponit. Tam p̄cioſa eſt charitas apud deū ꝙ etiā ipſa pctā que de genere pctā eſſent ſi hoc ſolo intuitu fiūt. ſ. diui amoris ⁊ charitatiſ: in aīe merita ꝯuertit ⁊ lucra. Nō eni eſt minoꝛ in bono diuina dilectio: q̄ꝫ ſit in malo diuina offenſio. Arrogāti eni bona ꝯuertunt in malū: qꝛ non ad dei gloriam ſꝫ ad ſuā ꝓpriā opatur teſte dn̄o Mat. vj. Si lumen qđ in te eſt tenebre ſunt ipſe tenebre q̄ꝫte erunt? Si eni in arrogāti lumē bonoꝛuꝫ operū q̄ ipſe ⁊ aliȷ̄ ꝑ eū illumiari deberēt ſūt tenebre pctōꝝ. i. bonū qđ facit fit ei peccatuꝫ ipſe tenebre. i. opa q̄ de genere ſuo ſunt peccata q̄ꝫta. i. q̄ꝫ grauia erūt? Ecce ꝙ arrogātia virtutes ꝯuertit in vitia nō min⁹ autē fit a diuina charitate de malo in bonū ſicut patet Oſee. j. vbi fornicatio ⁊ adulteriū in meritū et obediētie ꝑ diuinā diſpenſat dilectionem

Articulus. iij. de q̄ttuoꝛ vltimis legibus charitatis dei. Et primo đ copioſitate diuini amoris. Capitulum. j.

p Rima aūt eſt lex copioſitatiſ. Multum q̄dem copioſa eſt h̄ mercācia amoris. Eſt ei immēſa que habꝫ in ſe infinitatē. incōprehēſibilitatē. ⁊ eternitatem. Nōne deus charitas eſt? Qui ſi ꝯſideretur in ſe infinit⁹ vtiqꝫ iuenit. Vn̄ pſ. Magnus dn̄s ⁊ laudabilis nimis ⁊c̄. Si ꝯſideretur in compatiōe ad intellectū ſic eſt incōprehenſibilis. Unde apl's ad Rho. xj. O altitudo diuitiarū ſapie ⁊ ſciētie dei q̄ꝫ incōprehenſibilia ſunt ⁊c̄. Ideo dicit a pſ. ſedere ſuper cherubin. i. ſedere ſuꝑ ſciētie plenitudinē et ſuꝑ oēm intellectū creatū. Si vo in cōpatiōne ad diuturnitatē penſet: ſic inuenit eternus. Vn̄ apl's. j. Timoth. j. inquit. Regi ſeculoꝝ imoꝛtali inuiſibili ſoli deo honoꝛ ⁊ gloria in ſecula ſeculoꝝ amen. Magna eni ē copia huius mercācie. Nemo aūt dubitet qꝛ et ſi multi de ea emant: non tamē deficiet reliq̄ſ. Nam ⁊ ſi oēs mūdi hoies illam mercarent adhuc infinita eius copia ſuparet.

Q facile repiri poteſt diuin⁹ amoꝛ. Capitulum. ij.

s Ecūda autē eſt lex facilitatiſ. Multa dixim⁹ de mercācia dilectiōis: ſꝫ vbi eſt vt illā inuenire poſſimus? forte in remotis ꝑtib⁹ eſt. forte difficile ē multis adire illam. Et licet multi eam emere ꝯcupiſcant tn̄ incertitudo loci itineris longitudo eos ab hoc ꝓpoſito deuiaret. tamē dilecti mei non ſic. Deus enim qui charitas eſt vbiqꝫ regnat. vbiqꝫ eſt. vbiqꝫ imperat. vbiqꝫ maieſtas eius. oia replet complectit vniūſa. faciliter eni hec mercācia inueniri pōt. Nullus qui eam emere nolit excuſabil' eſt. Prope eſt dn̄s oib⁹ inuocātib⁹ eum in veritate ſicut ait pſ. ⁊ dn̄s Lu. xvij. Amoꝛ intra nos ē

Q̄tum ꝑiculū ſit negligentia in dilectione acq̄renda. Ca. iij

t Ertia vo eſt lex dubietatis. Forte multi ꝯcupiſcūt ſcire nūdinas. dubitant tp̄s hmōi p̄cioſiſſime mercancie. In volūtate eni mercatoris ſtat nūdinarū tp̄s. pſ. Mortificat ⁊ viuificat deducit ad inferos ⁊ reducit. Q̄diu in libertate arbitriȷ̄ ſum⁹ tp̄s eſt nūdinarū. p⁹ moꝛtē claudit damnatis apotheca amoris. Dubiū eſt igit tp̄s emptiōis eius. Et merito hoc facit ſapia mercatoꝛis ⁊ ꝓuidētia eius ꝓpter multa. Primo vt q̄libet ſolerti ſe prepararet. ⁊ ꝯgruo ꝓuideat tp̄e de mercācia amoris. Scđo vt oēs illū poſſe ꝑdere vel nō acq̄rere ꝑtimeſcāt. Tertio vt reprobi cecitatē quā meruerunt incurrāt. qꝛ eni vt illam emere potuerunt eam aſpernati ſunt. ⁊ merito q̄n illa indiguerūt iuſto dei iudicio ꝑuati ſunt. Prudentes aūt querūt illā emere q̄n illā poſſunt repire. Vn̄ Apoc. xiiij. Hec eſt ſapia ſanctorū. ſ. ꝓuidere in hac vita de charitate. Quā ſapiāꝫ improuide optabat q̄ Deut. xxxij. dicebat vtinā ſapent. ſ. ꝑfectiōes ⁊ excellentias charitatis ⁊ intelligerēt. ſ. leges diuini amoris. ac nouiſſima ꝓuiderēt q̄n deficient nundine diuine dilectionis. Unde. ij. Coꝝ. vj.

Feria q. post cin[er]es. M. de fide viua et mortua. Primus articulus

hoꝛtamur vos ne i vacuū gr̄am dei recipiatis. Ait eni Eſa. xlix. Tempe accepto. ſ. vite exaudiui te. ſ. charitatē vendēdo ⁊ in die ſalutis adiuui te. Ecce nūc tp̄s acceptabile ad amandū. Ecce nūc dies ſalutis. ſ. ad diligendum deum omnipotentē.

Q denariȷ̄ q̄b⁹ emit dei amoꝛ ſunt peccata ⁊ crimina. Ca. iiij.

q Uarta aūt lex eſt pauꝑtatiſ. O q̄d facient paupes q̄ denarios nō habent? Et anteq̄ꝫ ad ſolutioneꝫ veniamus p̄mittendū eſt. ꝙ quilibet prepararet denarios ſuos nō alienos nō pximi nō dei. ſed qui ꝓprie ſunt ſui. Stultū foret ſi q̄s emens pannū ꝓ induēda vxore ſua poſt taxatū preciū iamqꝫ inciſa ipſa p̄cia panni peteret clauē de capſa denarioꝝ vendentis. ſi ipſi vendēti ſic ſoluere vellet emēs miraret mercatoꝛ vrbanitateqꝫ q̄dam emēti diceret. Amice facile poſſem totā mercanciā h̄ precio venūdare. Sic in ꝓpoſito nemo exiſtimet ꝓ hac mercācia đo ſoluē monetā que ipſiuſmet dei eſt. De ꝓprio ſoluat qui intēdit emere charitatē. Dn̄i eni ſunt bona tp̄alia. coꝛpalia. ⁊ ſpūalia. Tp̄alia q̄dem dei ſunt. Dei eni ſunt diuitie delitie denarū theſauri lapides p̄cioſi. p̄dia. domus ⁊ oēs mercācie fama virtutū ⁊ vniūſa que terre ambitu ꝯtinentur. Vn̄ pſ. Dn̄i eſt terra ⁊ plenitudo ei⁹ ⁊c̄. Coꝛpalia etiam dei ſunt. coꝛpus nr̄m nr̄a iuuentus. pulchritudo. ſanitas. filiȷ̄ frēs. et ceteri parentes. Spūalia q̄ꝫ dei ſunt. ſ. gratie virtutes dona ſcientie magn⁹ ſenſus grādis intelligētia. memoria tenax. volūtas bona. cunctaqꝫ ſpūalia bona. Unde Iac. j. Oē datū optimū ⁊c̄. Quid eni dabim⁹ deo pro hac p̄cioſiſſima mercācia? prepate burſas. Ecce nūc tp̄s acceptabile ecce nūc dies ſalutiſ extrahite marſupia. Quid inq̄ꝫ ſoluem⁹ đo? Quā monetā? Nr̄aꝫ. Quoſ denarioſ? Utiqꝫ nr̄os. In q̄ marſupio ſunt? In coꝛde. Preparate coꝛda vr̄a dn̄o. Queuaꝫ moneta nr̄a eſt ibi? Qui denariȷ̄? Pctā ſcelera iniq̄tates odia ire rixe auaricia rapina ꝑiuria blaſphemie detractiōes mēdacia furta vſure ⁊ cetera mala ⁊ abomiabilia ⁊ ſceleſta. Hi ſunt denariȷ̄ nr̄i: hi theſauri ⁊ monete. Hec acceptat dn̄s ꝓ p̄cioſiſſima mercācia amoris. nullūqꝫ aliud p̄ciū dn̄s ſuſcipit niſi qđ nr̄i ē. Nr̄a n̄ ſunt niſi mala: dei q̄dem ſunt omia bona.

In hac eni emptiōe ꝯſidera aīa mea q̄d damus: q̄dqꝫ recipim⁹. Demus deo humilē cōfeſſionē ⁊ recognoſcam⁹ ⁊ ꝯfiteamur oia mala ex nobis eſſe: oīa vo bona nr̄a ex deo eſſe. Cōfiteamur ſacerdoti ſcelera nr̄a. ipſe nēpe recipit denarios dei. ſibi ſoluunt cū peccata illi ꝯfitent pctōres. Peccata igit ſunt p̄ciū diuine dilectiōis. Vn̄ pſ. Dixi ꝯfitebor aduerſum me ⁊c̄. Ecce p̄ciū qđ dn̄o dat. Sed de cōmercio diuine dilectiōis ſubdit. Et tu remiſiſti impietatē ⁊c̄. Nō eni fit in aīa peccati remiſſio ſi in ea non adſit diuina dilectio. O imenſa benignitas dei. O pelagus infiniti amoris. O amplitudo diuine dilectiōis qua ab erroꝛe nos reuocās ⁊ in ꝑpetua charitate nos diligens ad te tua charitate nos trahis nr̄i miſerās miſeratoꝛ optime. O longitudo paciētie dei q̄ ſuſtines ſceleratos diſſimlans peccata hoīum ꝓpter pn̄iam. O ſublimitas ſapiētie dei que oēm ſupans ſenſum ſtulta q̄dammodo facta es: nūmos ſcelerū nr̄oꝝ ſuſcipiens ⁊ tuam charitatē nobis ꝯcedēs. O amoꝛ in te trāſfoꝛmās amoꝛes nr̄os. hāc veram ⁊ ipſe nos de amoꝛe huius ſeculi nequā transfer coꝛda nr̄a in veram tui poſſeſſionē. in p̄ſenti ꝑ ꝑſeuerantē gr̄am ⁊ in futuro ꝑ cōſūmatam gloriā. Qui cū pr̄e ⁊ filio ⁊c̄.

Feria. v. poſt cineres de fide viua ⁊ moꝛtua. Sermo. vj.

v Ide et ſicut credidiſti fiat tibi Matth. viij. ⁊ in euāgelio hodierno. Sūt nēpe pleriqꝫ credētes ſe habere veram atqꝫ viuā fidem atqꝫ charitatē ꝓfitētes ſe credere oia neceſſaria ad ſalutē. ⁊ q̄nqꝫ bona plurima opant ⁊ tn̄ verā fidem charitate infoꝛmatā non habēt. Aliȷ̄ q̄ꝫ ſunt qui etiā ſine bonis opib⁹ habere ſe fidē viuā reputant ꝯtra quos Iac. ij. ait. Fides ſine opib⁹ moꝛtua eſt. Qđ verbū ad p̄ſentē materiā pōt eē aliud thema. Ad hoꝝ igit clarā intentionē et oium erroꝝ elimiationē. ⁊ ad viue ac moꝛtue fidei neceſſariā diſtinctionē triplicē fideꝫ diſtinguere neceſſe ē. p̄ma dicit lumioſa. ſecunda vo opoſa. tertia vo gr̄oſa. Prima ē ſolum in intellectu. ſcđa in opatiōe. tertia ꝑficitur ex vtraqꝫ. Prima pōt eſſe viua atqꝫ moꝛtua. ſcđa ſimilit. tertia vo ꝓ viua cōiter accipi ſolet. Et q̄libet q̄ ſm hanc triplicē fidē fidelis aut infidelis repiet a deo merebit audire vade ⁊ ſic credidiſti fiat tibi. ſ. in hoꝛa moꝛtis

Articulus prim⁹ ꝙ fides ſine opib⁹ viua ⁊ moꝛtua eſſe poteſt

Pria eni fides đ lumioſa qꝛ ſolū ꝯſiſtit in

intellectu. nec tñ ꝑ opa cōpabaꝛ. Q̄ð quidez ex triplici cauſa ↄtingē pōt. Primo ex amore male inflāmāte. ſcðo ex timore male humiliante. tertio ex rōne bñ illūiante. Siue aliꝛ dicendū ſit ⁊ tñ idem ſit dicē. ſ. ꝙ h̄ ↄtingere pōt. ꝑmo ex inordinato amore. ſcðo ex inordinato timore: tertio ex reglata rōe. In duobus aūt ꝑmis fides ſine opibꝰ mortua eſt: in tertio xᵒ viua efficiꝛ per charitatem.

Q̄ fides mortua eſt ſi ex triplici inordīata dilectiōe bona opera ceſſant. Cap̄. j.

Primo igiꝛ fides mortua eſt qñ eſt ſoluz in intellectu ⁊ bona ceſſant: qꝛ credēs bona nō opatur. ⁊ h̄ ex amore male inflāmāte hoc eſt ex inordinato amore. Triplex aūt pōt eſſe talis amor inordinatꝰ. Primꝰ eſt dictꝰ amor auarꝰ. ſcðs eſt amor luxurioſus: tertiꝰ xᵒ amor ſupbus. Primꝰ eſt amor auarꝰ. q̄ qui inficiꝛ licet intellectualiꝛ credat a bono tñ ope ceſſat: qꝛ ex cupidine tpaliū rerū implicat ſe in iniuſtí lucrí et in ↄtractibꝰ impijs. in mēdacijs. piurijs. i duplicitatibꝰ. in malicijs ⁊ circūuētiōibꝰ. in rapinis. in furtis. ⁊ in vſurí. mercaꝛ in feſtí et in locis deo dedicatí ⁊ in ↄſimilibꝰ multis Tñ talis interrogatꝰ ſi credat oīa q̄ tenet eccleſia credere ſe fateꝛ. ⁊ q̄ ad intellectū veruz fateꝛ: ⁊ tñ nō tm̄ a bono ope ceſſat. verūetiaz in multis impietatibꝰ implicaꝛ. Taliū nempe fides eſt qðdā credē generale. qð eccleſia ſctā tenet: q̄ in multí pticularibꝰ errāt. ⁊ in huiuſmodi fides mortua ē. Nā vera fides eſt et viua quā dei informat grā nō tm̄ gnāliꝛ. ſed etiā pticulariꝛ ad ſalutem neceſſaria credit. ⁊ oīa cauēda euitat. ⁊ opanda implet. Vñ. j. Cor. xiij. Charitas oīa credit. ⁊ ſi nō oībꝰ credat. Sed hi q̄dam credēda credūt. q̄daz xᵒ credēda nō credūt. Sicut aliꝛ aptū libꝝ intelligens videt. aliꝛ vero qui litteras neſcit. licet vtriqꝫ oculos habeāt pſpicaces. qꝛ intelligēs vir doctꝰ multa pticlaria recogſcit. ⁊ lraſ ⁊ dictiones. ⁊ ſenſus. ⁊ ſilia: q̄ impitꝰ igrat. Sic tales q̄dāmodo credūt. ⁊ dicūt deū eſſe. ⁊ iuſtoſ remunerātē. ⁊ impios punientē. credūt alterū eſſe ſeculū. credūt malū eſſe pctm̄. credūt bonū eſſe virtutes. aīam imortalem. ⁊ cetera multa: ⁊ tñ in his ↄſilibꝰ in pticulari multipliciꝛ errāt. Quia ſi viue ⁊ vere intelligerēt q̄d eſt deus. que ⁊ q̄ta ſit gloria padyſi: que et q̄ dura ſunt ſupplicia inferni: ſi intelligerēt horribilitatē pcti: ornamēta virtutū ⁊ aīe dignitatē: potiꝰ eligerēt milies mori q̄ ī minimo mortaliꝛ peccare ſiue offendē creatorē. Cur igiꝛ ↄtra p̄ceptū dñi Nō furtū facies tāta cupidine flagrāt: niſi qꝛ nō viuaciꝛ ſ; mortue ⁊ gnāliꝛ credūt: Vñ pſ. Tales oculos ſuos ſtatuerūt declinare in terrā. Talem fidez puto habuiſſe cupidiſſimū iudaz: qꝛ ex auaricia vēdidit ⁊ ꝓdidit ſaluatorē. Nō eni legimus poſt ꝓditionē deū nouā ei grām ↄtuliſſe: ⁊ tñ adhuc ꝑori lumīe fidei pmanēte: penitens fuit corde. ↄfitēs ore. atqꝫ ſatiſfaciēſ opere: licet infructuoſe. Vnde Mat. xxvij. Penitētia ductus retulit triginta argēteos pñcipibꝰ ſacerdotū ⁊ ſeniorībꝰ populi dicens. Peccaui: tradēs ſanguinē iuſtū. Et abiens laqueo ſe ſuſpēdit. Et ſic cū tali intellectuali fide. ⁊ ſine ope eternaliꝛ pemptꝰ eſt. cū q̄ autē multi auari ⁊ in mūdialibꝰ implicati: vſurarij. fures. raptores. ſcelesti licet eni in fine vite appareāt penitē: eternaliꝛ cruciēꝛ. Scðs xᵒ inordinatꝰ amor impediēs ne viua ſit fides in intellectu: eſt amor luxurioſus. Nā licet talis hō credat ſub tali gnālitate luxuriaz mortalē eſſe culpā tñ ex inordinata dilectiōe ſectaꝛ luxurias. fornicatiōes freq̄ntat. adulteria cumulat. inceſtꝰ ⁊ ſacrilegia patrat. ſodomias atqꝫ ſpurcitias horrēdas freq̄ntare nō ceſſat. Quere nūc obſecro ab hmōi ſcelerato ſi p̄dicta deo diſplicē atqꝫ dānabilia eſſe credat: fateꝛ h̄ credere ⁊ ſentire. Quis q̄s dubitat licet etiā verū dicat ꝙ fides hmōi mortua ſit? Tali itaqꝫ fide ꝓpħa dauid. ij. Reg. xj. ex libidine infidelis excecatꝰ nō ſolū cum berſabee adulteriū ppetrauit: verū ⁊ virū ſuum vriam crudeli nece pemit. Sic etiā ex libidine infatuatꝰ ſalomō ſapiētiſſimꝰ ſicut dꝛ iij. Reg. xj. idola muta ⁊ vana adorauit: licz intellectu ſm Aug. crederet deū. ſ. fide mortua ⁊ informi. Tertiꝰ xᵒ amor inordinatꝰ dictꝰ eſt amor ſupbꝰ. Hic q̄ mirabiliꝛ ꝑ impia opa mortuā reddit fidē: licet in intellectu fidei remaneat qðdā lumē. Sectaꝛ ille pcialitates ⁊ guerras. ambit dignitates ⁊ īgrātus q̄rit oībꝰ dñari extolliꝛ ꝓditiōibꝰ. eleuaꝛ ſeditionibꝰ. ad id laborat machinatiōibꝰ ⁊ cuz his oībꝰ pompí faſtibꝰ nunq̄ ſtatuit finē. Ecce opa tā iniq̄ ⁊ cū hac fide itellectualiꝛ credit oīa eē impia ⁊ iniq̄ ⁊ tñ mortuā eē in hoīe tali fidē ipſa opa mālfeſtāt lʒ ſe oīa credē atteſtaꝛ

Fides mortua ē ſi bona opera ceſſant ex triplici inordīata timoratione. Cap̄. ij.

Secūdo q̄ fides pōt eſſe in intellectu. ſ. qꝛ hō credit attamē bona ei opa deſunt: ⁊ h̄ ex timore hūiliāte. h̄ ē ex inordinata timoratiōe. Vñ pſ. Illic trepidauerūt timore vbi nō erat timor. Triplex eni timor ſolet aīam a bonis opibꝰ remouē. ꝑmꝰ eſt timor mūdanꝰ. ſcðs ē timor vanꝰ: tertiꝰ ē timor hūanꝰ. Primꝰ timor q̄ a bonis opibus ceſſare facit dꝛ timor mūdanꝰ q̄ potiꝰ eligit dimittē celū q̄ cenū. potiꝰ eligit amittē eternū regnū q̄ pdere mūdū: potiꝰ amittē grām q̄ ſubam. potiꝰ amittē aīaz q̄ ꝓpriā famam. Ex h̄ eni timore pleriqꝫ piurāt. ⁊ peierare tñ nō curāt: ne. ſ. tpaliꝛ dāneꝛ. Cōtra q̄s dicꝛ Lu. xij. Nolite timere puſillus grex qꝛ complacuit pr̄i vr̄o vob dare regnū. ſ. eternale q̄ ſi dicat q̄to ampliꝰ nō pmittet vob deficere ſubam tpalē. Scðs xᵒ dicitur timor vanꝰ Qui licet etiā credēda credat ī intellectu. potius tñ eligit pdere grām diuinalē: q̄ graz ſecularē. Et eiuſmodi ſunt q̄ potiꝰ parē eligūt p̄ceptí ac ſtatutis iniq̄s cōitatū ⁊ dñorꝝ q̄ p̄ceptis dei ⁊ h̄ ne amittāt eorꝝ grām officia ⁊ fauorē ideo multa impia patrāt. multas iuſticias negāt. atqꝫ multí bonis neq̄ſſime aduerſanꝛ. Cōtra q̄s dꝛ Act. v. obedire oportꝫ deo magí q̄ hoībꝰ. Inter hos cōputādi ſunt quidam q̄ ne diſpliceāt occultā retinēt veritatē: maxime cū illā ex debito vel officio teneanꝛ māifeſtare. Cōtra q̄s dꝛ ad Rho. viij. Nō accepiſtis ſpm̄ ſeruitutí iterū in timore. Itē dicit Berñ. Nō licet tacere cui ex officio incūbit peccātes arguere. Cōnūande etiaz inter iſtos ſunt q̄dam femīe inſenſate ⁊ vane. que tanta formidine timēt nō placē maritis ſuis ꝙ nō vereāꝛ ꝑ imoderatū ambitū vanitatuz ornatū ⁊ pompā vltra q̄ deceat chriſtianā religionē aīas p̄cioſo ſanguīe chriſti redēptas ſcādalizare: ⁊ eis pditiōis laqueū p̄pare. Tales eni ſm Amb. dū vereāꝛ maritale iudiciū pdidere ſuū. Nec eni adūtūt ꝙ ſicut vulpes malicia ſua decipit gallinā: ſic diabolus verſucia ſua decipit feminā vanā. Solet eni vulpes qñ videt gallinā ex timore ſuo in arbore aſcēdiſſe: ↄcito greſſu ſtipitē arboris ſatagit circūire. Qūa territa. gallina defixo oculo ⁊ ex alto ꝓſpectās. cerebri vertiginē inſperato patiꝛ. ex q̄ in arbore mīme ſe retinē valens d̄ arbore cadit: ſtatimqꝫ illā vulpes pata rapit atqꝫ comedit ⁊ occidit. Sic mulier inſenſata dum timet non placere viro ſuo meretricali ornatu ſe muniēs ⁊ vere rōnis ꝑ ſpūalē vertiginē iudiciū pdens: in os infernalis vulpí peccādo mortaliꝛ ruit. Tertiꝰ aūt dꝛ timor hūanꝰ q̄ licz etiā intellectualiꝛ credat. tñ ex timore ope ↄtradicit dū potiꝰ eligit mortē ſpiritualē q̄ mortē incurrē corpalē. Hmōi ſunt q̄ aſtricti iuramēto piurāt ſeu falſe alios ⁊ iniuſte ꝓ ſua liberatiōe accuſant. aut ne occidātur ore ⁊ ope fidē etiā negāt ⁊ nihilominꝰ fidem veram in corde tenēt. Hoc timore pterritus petrus licet crederet chriſtū filiū dei viui: dū mori timuit fidē negauit. Alij q̄ diſcipuli eandē fidem in intellectu ſeruātes plus tñ ſeipſos q̄ dñm diligētes ex h̄ timore eum dānabiliꝛ reliquerūt. Reſtat igiꝛ ꝙ neceſſarium eſt fidē ope ↄfirmare. Vñ Gregꝰ. Tunc veraciꝛ fideles ſumus ſi qð verbis ꝓmittimꝰ operibus adimplemus.

Q̄ fides ē viua etiā ſine opere bono: ſi ex triplici rōnabili cā quis ceſſat ab eo. Ca. iij

Tertio etiā pōt eſſe fides in intellectu abſqꝫ ope bono. ⁊ h̄ ex rōne bene illumināte. Licet eni hō veraciter credat tñ q̄nqꝫ nō exequiꝛ opꝰ bonū qñ ſcz cōprehēdiꝛ ſub precepto affirmatiuo qð obligat ſemp ſed nō ad ſemp: ⁊ tñ talis fides abſqꝫ ope eſt iuſta ⁊ ſctā. In triplici q̄dem tēpore pōt hō fidelis ⁊ iuſtꝰ deſiſtere ab aliquo ope bono. Primo qñ nō eſt neceſſariū. ſcðo qñ nō ↄuenit ad opantí ſtatū: tertio qñ oībꝰ cōpenſatí opꝰ hr̄e nō pōt bonū finē. Primo eni fidelis hō opus bonū relinq̄re de neceſſitate ſaluti teneaꝛ ſemp eſſe patꝰ velle potius mortē ſubire q̄ fidem negare cū piculū imineret nō tñ peccat ſi a ſctō ope ceſſat cum nō iminet piculi caſus. Similiꝛ etiā hō iuſtus et diues nō ſemp ſe exercet in elemoſynis dispēſandis in viſitādis infirmis ⁊ incarceratí nec ſp frāgit panē eſuriēti ⁊ potū exhibet ſitienti ⁊ ſic de alijs p̄ceptis affirmatiuis. ⁊ tamen abſqꝫ tali ope eſſe pōt in hoīe vera fides qꝛ taliū operū hꝫ habitū licet nō habeat actū

Scðo q̄ ab ope bono ceſſat hō fidelis ⁊ iuſtus. ſ. qñ id ñ ↄuēit ad ſtatū ſuū. Verbi grā Hō hoīem ex malignitate occidit ⁊ cuz iuſticia poſcat ꝙ ꝑ ptātem ↄdēneꝛ ad mortē: tamē homicida ille impune vadit. ⁊ vbi exul eē deberet libere inhabitat ciuitatē. Ecce ꝙ in hoc iuſticia perit. Nullus tñ abſqꝫ auctē hunc ne pereat iuſticia interimere pōt. Naz licet mereaꝛ mortē nō tñ niſi a debito iudice ⁊ debito modo occidi debet. Aliter eni q̄cunqꝫ ad quē nō ptineret vl ordinē nō obſeruaret eēt crimialiꝛ homicida. Naz ⁊ q̄ iuſtū ↄdēnat. ⁊ q̄ iniuſtū ſine iuris ordine ↄdēnat vtrqꝫ mortaliꝛ peccat: qꝛ nō ſufficit bonū agē niſi bene agaꝛ. Vñ Deut. xvj. Iuſte qð iuſtū eſt ꝓſe-

queris. Dolere igiť dʒ ꝙ ꝑire iuſticiam videt atꝗ; obligať ei fauere ꝗ̃tū pōt: nō tñ de alterius officio aliꝰ impedire ſe debet. Nō eñi licet zelanti religioſo occidere furē vel homicidā impune peccātē ꝓ iuſticia ꝯſeruāda cū ſit officiū ſeculare. Vñ. ij. ad Timoth. ij. Nemo militās deo implicat ſe negocijs ſecularibus. Similiť ecōuerſo nequaꝗ̃ licitū erat iudici vel dño ſeculari religioſuʒ vel clericū delinquētē ne iuſticia ꝑeat iuris ordie ꝑtermiſſo punire vel ꝯdēnare: licet ꝑ ſuū ſuꝑiorē nō corrigať aliter nō eſſet corrigere malū ſ; addere malis mala. Nā ſi impiū eſt clericū oꝑari ſcelus: iniquū ꝗ̃ eſt ꝑ eius ſuꝑiorē nō puniri ſcelus. Nec inſuꝑ iniqtate caret ꝑ illū ad quē nō ꝑtinet caſtigari ſcelus ꝓhibente dño Deut. xxiij. Nemo mittat falcē ſuā in alienā meſſem. Nō eñi ꝑ h̄ iuſticia defenſať ſed iniuſticia ſuꝑ iniuſticiā cumulať. Duobꝰ eñi malis. ſ. errāti ⁊ nō corrigēti tertiū ſuꝑadiūctuʒ eſt. ſ. iniuſte corrigi delinq̄ntem. Tertio ab oꝑe bono etiā ceſſat ꝗ intellectualiť credit qñ oībꝰ cōpenſatꝭ opus habere nō pōt bonū finē licet de ſui natura foret bonū. Verbi ḡr̄a. Veritas in ſe vtiꝗ; bona ⁊ ſctā eſt ⁊ tñ ſꝑ verū dicere magnū eſt nephas. Vñ Eccl. iij. Tempus tacēdi ⁊ tꝑs loq̄ndi. Loquať aliqſ ꝑ̄dicās indiſcretꝰ in ꝑ̄plari ſermōe ꝯtra pñteſ dños ſeu ꝑ̄latos ſeu etiā clericos aut religioſos ꝑ̄dicet veritatē omiꝗ; auctē ⁊ rōne ſua dicta ꝯfirmet. nihilominꝰ q2 ad eū ſaltē tali mō et in tali caſu non ꝑtinet ſine fructu ſcandalum generabit atꝗ; extrema demētia laborabit. Vñ Hiero. Fruſtra niti ⁊ nihil aliud ꝗ̃ odiū querere extreme demētie ē. De his igitur tribꝰ breuibꝰ rōnibꝰ q̄re ſtāte in aīa fide ꝯtingit bonū ceſſare opꝰ. habemꝰ māifeſtuʒ exemplū ab illa que poſt chriſtū oīs exēplaritatis fuit regula ⁊ doctrina. ſ. glioſa virgo maria. Inſtat eñi dñice paſſiōis filij ſui tꝑus capiť ligať. duris verberibꝰ corpꝰ ſuū ſctiſſimū lacerať. pñte virgine corā oī ꝑ̄plo caput illud angelis tremebūdum ſpinis duriſſimis oſtendiť laceratū. ſibi dñs ad caluarie locuʒ baiulat crucē durā crucifigiť ⁊ clauis affixuſ in cruce leuať ⁊ ſicut Ioh. xix. ait ſtabat iuxta crucē ieſu mater eius. Sed cur dilectiſſima mř eius ꝓ defenſiōe innocētꝭ filij tui non currebas ad arma? Cur ſaltē agnū illū mitiſſimū ꝗ tollit pctā mūdi non excuſabas? Cur ſaltē toto conamie innocētiā eiꝰ ⁊ ſctitatē nō allegabaſ. cur illū eſſe verū filiū dei nō aſſerebas? Cur nō oībꝰ viribꝰ mortē eius impediebas? Nunqd forte eū filium dei ⁊ ꝑ ſpm̄ ſctm̄ ex te ꝯceptū non credebas. ſeu aliqliť dubitabas? Nunqd ſctitatē ꝯuerſatiōis eiuſ non noueras. ⁊ ſi noueras cur illū non defendebas vel excuſabas? Sed forte q2 illuʒ minime diligebas. Rñdeat ꝓ te recta ratio virgo et mater. Triplici eteñi rōne ad nřm exempluʒ h̄ egit ſapiētiſſima virgo nec oꝑe vel verbo oſtēdit qḋ corde intellectu firmiť fide ſeruabat. Primo q2 non erat illud neceſſariū. ſecūdo q2 non ꝯueniebat ad ſuū ſtatuʒ. tertio q2 oībus cōpenſatꝭ finaliť extitiſſet nociuū. Primo inꝗ̃ q2 nō erat neceſſariū ſic illū taliť defenſare imo neceſſariū erat ꝓ nřa redemptione illū ꝑpeti paſſionē. Vñ Luce. xxiiij. Oportuit chriſtū pati ⁊ ſic intrare. ſ. cū oīuʒ iuſtoꝝ cetu in gloriā ſuā. Nouerat igiť ſacra virgo maria ſic eſſe ꝑ̄deſtinatū ſm̄ bñplacitū eterni pr̄is ⁊ ſpūſſancti. cū quibꝰ intelligebat oīno filiū ꝯcordare nec ipſa cuʒ eis in mīmo diſcordabat: imo cū eis vltra oēs creaturas ſe ꝑfectiſſime ꝯformabat. Scḋo vo q2 nō ꝯueniebat ad ſtatū ſuū. cū eñi data eſſet i mūdi ſpeculū exēplare atꝗ; in exēplū totꝰ hūilitatꝭ. neceſſe fuit ꝙ ex ſcripturꝭ reꝑireť in defenſionē ſui filij nō apuiſſe os ſuū: vt inť alia edoceret alias mulieres etiā in cauſa ꝗ̃ui eſſe debere taciturnas atꝗ; modeſtas. Tertio aūt q2 oībꝰ cōpenſatꝭ finaliť fuit nociuū. Nouerat eñi tanꝗ̃ mens diuino luīe illuſtrata q2 mētes ꝑſeq̄ntiū chriſtū eiꝰ actuū ⁊ verborum capaces non erant: ⁊ ideo digne ipſi ex pijs ſuꝑ̄licatiōibꝰ ſuis potiꝰ ꝯtra filiū ſuum ad crudeliora irritarenť. Nouerat ꝗ̃ dixiſſe dñm Mat. vij. Nolite ſctm̄ dare canibꝰ nec mittatis margaritas vr̄as ante porcos cuiuſ ꝯſilio voluit oīno obedire. Ex dictis patet ꝙ nō eſt ꝑ̄dicandū in populo ꝯtra clerum.

Articulus. ij. ꝙ fides cū operibus poteſt eſſe viua ⁊ mortua

Secūda autē ꝑ̄ncipalis fides dr̄ oꝑoſa q2 ſolū ꝯſiſtit in oꝑe ſine luīe intellectꝰ: ⁊ pōt etiam mortua eſſe atꝗ; viua. Pōt eñi carere lumine intellectꝰ ex triplici reſpectu. Primo ex amore male inflāmāte. ſcḋo ex timore male hūiliante: tertio ex diuina ſapīa ꝑmittēte.

Q2 ex triplici inordinata dilectione in bonis oꝑibus ceſſat fidei lumen. Cap. j.

P Rimo eñi pōt eē fides i oꝑe abſꝗ; luīe interiori ex amore male inflāmante. i. ex inordinata dilectiōe. Triplex ē eñi amor ꝗ bona oꝑari facit hoīeʒ non credentē. Primꝰ eſt amor cupiditatiſ et talis amor multa oꝑať aꝑ̄parētia bona licʒ intrinſecus nihil credat: ⁊ h̄ ex cupidine tꝑalium rerū. ſicut ſolent facere qdā ꝗ elemoſynas large diſpēſant vt diffuſa eoꝝ bonitatis fama. Multi ꝯfidenť ponāt denarios in manibus ſuis vnde ample ditenť. Cōtra quos dr̄ Mat. vj. Cū facis elemoſynā noli tuba canere ⁊c̄ ſicut hypocrite faciūt in ſynagogꝭ vt videanť a doctis. in vicis vt videanť a turb̄ ſcʒ vt ab hoībꝰ acq̄rāt famā. Solent etiā taleſ oſculari ſuo ore porcino ſctōꝝ facies. atꝗ; eorum cōburere pedes vt affectū deuotionis oſtēdāt: nihilominꝰ ꝓpter nūmos vel ex q̄dam deuotiōe inſipiēti. Inter hos aūt maximū gradū tenēt nōnulli queſtores ꝗ mēdacijs ⁊ fallacijs ſuis decipiūt mulieres ſimplices multas miſſas ⁊ alias orōnes ⁊ bona illꝭ ꝑmittētes ⁊ mīme obſeruātes: nec obſeruare volētes. Quos aūt nō imitarenť multi ꝗ clericatū gerūt quoꝝ hypocriſis ⁊ palliacio pietatꝭ ad pecuniā cumulandā fetet vſꝗ; ad nares dñi ſabaoth. Sūt nanꝗ; pleriꝗ; ꝗ ſibi ꝯfitentibꝰ imponūt miſſas vt data occaſione aꝑ̄parenť honeſta ipſi ſint ꝓ ipſis miſſis pecunie receptores. ꝑmittūt ſe dicere illas ⁊ ñ obſeruāt. Qꝗ̃ eñi ꝑ ſacrificiū altarꝭ aīe liberenť vt poniť. xiij. q. ij. c. aīe nihilominus in fraudē preſumiť eſſe factū. ſ. vt accepta pecunia ꝓ illis miſſis videanť eos ab onere pnīe releuare ad h̄ habeť. ar. xxvj. q. vij. alligant gerit ſecū ſpēm mali. j. q. j. emēdari de vi. et ho. cle. cū ab oī. Scḋs eſt amor carnalitatꝭ. Hic etiā extra quedā aꝑ̄parētia bona habʒ cū intus tñ dei lumē deficiat ⁊ fides vera. inter ꝗ̃s ſunt pleriꝗ; ꝗ ꝑ baptiſmū vel ꝯfirmatiōis ſacratiſſimū ſacramētū cōpatres fieri queřt. vt ꝑ h̄ ꝯditiōis velamē ſecuriꝰ ⁊ liberiꝰ miſceantur carnaliť ſanguinē chriſti in remediuʒ in tali ꝯditiōe ⁊ ſcelere ſtatuētes. Cuʒ his ꝗ̃ numerādi ſunt iuuenes ꝗ vt ꝯſūmarēt ꝯcupiſcētiā ſuā ſimplices imo fatuas puellas decipiūt illas ꝑ verba de pñti clādeſtine deſpōſantes ⁊ cū illis ſub pallio mřimonij ſcti turpiť cōmiſcētes. qḋ ꝗ̃ti acꝗ̃ irremediabiľ periculi ſit nō eſt pñtis tꝑis explicare. Propterea tale mřimoniū oīno ab eccleſia ꝓhibeť ex̄ de clāde. deſpon. cū inhibitio. Traſeo ꝗ̃ſdam ꝗ ſub ſpūalitatꝭ ꝑ̄textu ⁊ ſub reuerētia ꝑ̄nali nihil aliud ꝗ̃ carnalitatē veneranť. Tertiꝰ eſt amor ambicioſus. Q qt modernis tꝑibus vt aſſumanť ad dignitates vel officia ꝯſeq̄nť oꝑanť exteriꝰ que nō credūt interiꝰ. qt nūc reꝑiunť ꝗ vt aſcēdere poſſint ꝑ̄tēdūt pellē ouinā ⁊ aīam gerūt lupinā vel leoninā Quot etiā querūt ꝯſortes iuſtoꝝ ac remunerenť in pñti cū ſorte bonoꝝ. Ex h̄ eñi triplicato amore oīs hypocriſ generať ⁊ freq̄ntať

Q2 ex triplici inordinato timore hō oꝑať bona cū incredulo intellectu. Cap. ij.

S Ecundo ꝯtingit in oꝑe eſſe fidem abſꝗ; luīe intellectꝰ ex timore male humiliāte. h̄ eſt ex inordinata timoratiōe. Triplex eſt aūt timor talis. Primꝰ eſt timor amittēdi ſubām. ſcḋs amittēdi famā: tertiꝰ amittēdi vitā. Primꝰ eteñi timor eſt amittēdi ſubam. Multi ſunt ꝗ oꝑanť bona ne detrimentū ſube tꝑalis patianť. nō laborant in feſtis ne ꝯdēnenť in nūmis. Propter h̄ idem pleriꝗ; a blaſphemijs a ꝓhibitꝭ ludis a vanitatibꝰ ⁊ ſuꝑfluis pompis ⁊ tñ h̄ nō faciūt ꝓpter deū: ſed ne recipiāt damnū. Ecce hec ⁊ ſimilia oꝑa ſunt ſine luīe vere fidei. Scḋs eſt timor amittēdi famā. Propť hūc aūt timorē multi viſitāt eccleſiā freq̄ntāt miſſas ꝑ̄dicatiōibꝰ inſiſtūt. qñꝗ; etiā ꝯfitenť et dñicū ſuſcipiūt ſacramentū. Ecce oꝑa bona ⁊ tñ intriſecꝰ nihil credūt: ſed iſta agūt ne deteriores alijs reputenť ⁊ ꝑdant famaʒ. Tertiꝰ eſt timor amittēdi vitaʒ. Multi vtiꝗ; hereſibꝰ ⁊ erroribꝰ pleni extra tñ in aꝑ̄parentia iuſti: ꝗ ſi extra oſtēderēt qḋ intuſ in corde credūt iuſte cōburerenť. Internūandi ſunt qdā qui lapſi ſunt in dānatā hereſim de ſpū libtatis. ꝗ doctrina poniť in libro ꝗ de anima ſimplici intitulari ſolet. quo ꝗ vtunť in illam hereſim cōiter ꝓlabunť licet taleſ qm̄ tali peſtifero morbo infecti ſunt ad excuſatiōeſ in pctis ⁊ ad impugnādū ſpm̄ veritatꝭ dicūt talem libꝝ ⁊ ſtatutū nō intelligi ab impugnatoribꝰ ſuis. ⁊ ſic iudicāt ⁊ dānāt eccleſiā ꝗ taleʒ doctrinā in ſacro ꝯſilio ꝯdēnauit ſicut patet ex̄ de heretꝭ. vnico. c. in clemē. vbi articuli numeranť. His ꝗ̃ pñt ſuꝑaddi multi alij heretici ⁊ ſciſmatici ⁊ iudei plures baptizati inſuper ⁊ ſecta dulcini heretici: ꝗ in aꝑ̄parētia tenentes honeſtā vitā intus ſunt erroribꝰ pleni. Addať etiā iſtis antichriſtiana ſecta ꝗ noſtris tꝑibꝰ aſſerētes antichriſtū iam eſſe natū ipſi in ſe errātes plurimos deceperūt ⁊ multis erroribꝰ impleuerūt. Et licet ore talia negent ſi tñ euiſcerarenť in cordibꝰ eoꝝ antichriſtꝰ reꝑireť. Cōtra ꝗ̃s dñs Act. j. ait. Nō eſt vřm noſſe tꝑa vel momēta ꝗ pr̄ poſuit in ſua ꝑ̄tāte. nō in ꝑ̄tāte eoꝝ. Oēs aūt ꝑ̄dicti et ꝯſimiles eis catholicis oꝑibꝰ ꝯformanť ver-

bis atqꝫ geſtib⁹ illud idē pretēdūt iſtes pueris cū ſint in ſcholis q̄ aſtāte mgr̄o ſunt cōpoſiti ⁊ modeſti ſolūmō timoꝛe: ſed illo abſente tumultib⁹ ⁊ ſtulticijs pleni ſūt. Sic hmōi dolis pleni hypocrite ⁊ fallaces extra videntur modeſti ⁊ iuſti. intus erroꝛib⁹ imbuti a q̄ruꝫ ꝯuerſatiōe ne ꝯtamiaremur cauendū eē dñs ieſus chriſt⁹ mōſtrauit cū Math. vij. ait. Attēdite a falſis ꝓphetis q̄ veniūt ad vos in veſtimentis ouiū: intrinſec⁹ aūt ſunt lupi rapaces A fructib⁹ eoꝝ cognoſcetis eos.

Q ex triplici cā ſine fidei luie hō iuſte ⁊ meritoꝛie operatur. Capitulum. iij.

Tertio ꝯtingit in ope eſſe fideꝫ ſine luie intellect⁹ ex diuina ſapia pmittente. Sūt nāqꝫ plerīqꝫ q̄ licꝫ iuſtiſſime viuāt tñ hoꝛribiles vexatōes patiunt̄ d̄ fide. de multis articulis fidei moleſtant̄ diuſis fantaſijs ⁊ erroꝛib⁹ moleſtant̄ ⁊ cruciant̄ q̄bus videt̄ q̄nqꝫ vel q̄dāmō aſſentire totalit̄ vel ſaltē de multi articulis fidei dubitare. dolent nihilomin⁹ coꝛdialit̄ a talib⁹ moleſtari. coꝛde oino talib⁹ ꝯdicūt ꝓ ſua liberatiōe ſupplicit̄ ⁊ freq̄nti⁹ deū oꝛāt. ⁊ q̄d meli⁹ eſt interimime ceſſant multiplicare opa bona. feruēti us audiūt verbū dei deuote freq̄ntāt miſſas oꝛonib⁹ ſollicite inſtātes ſepi⁹ ſuſcipiūt dñicum ſacramētū. hylares ad dandū elemoſynam. ꝓmpti ſeruire infirmis. viriles in ieiunijs. hūiles in q̄rēdis ꝯſilijs. ſolliciti in diſciplinis cōpuncti in lachꝛymis. aſſidui in ſcripturis. oīqꝫ conatu inſiſtūt ſupplere ꝑ opera bona fidei defectū quē intelligētia patiunt̄. Pꝛoinde ſi q̄ñ dñs talib⁹ lumē fidei miſericoꝛditer reſtaurare dignet̄. lucroſum ꝑmiū ex ꝑdictis bonis opib⁹ iam repoꝛtāt. Si aūt tale fidei lumē dñs reddere nō dignat̄ indubitabili fide tenēdū eſt eis in celis palmā martyrij reſeruatā: q꞉ hmōi vexatio mētis de duriōꝛib⁹ atqꝫ terribilioꝛib⁹ afflictiōib⁹ vite pñtis eſt. Sūmas igit̄ gr̄as agere dꝫ deo q꞉ in talibus tēptatiōib⁹ ꝯſtitut⁹ ſic impatient̄ patiēs in bonis opib⁹ ꝑſeuerat. Fecit eni q̄d ſuū eſt ꝑpauit deo mētē ſuā. Hāc luioſam fidē dñs ex aliq̄ ſecreto ⁊ ſctō iudicio ei voluit diſpenſare: licet dño facere q̄cq̄d vult ſuū eſt donū hmōi fides. Vñ ad Eph. ij. Gr̄a eniꝫ ſaluati eſtis. ſ. ꝑ fidē ⁊ h̄ nō ex nob̄ dei eni donū eſt: nō ex opib⁹ ne q̄s gloꝛiet̄. Aduētenduꝫ eſt tñ q꞉ trib⁹ ex cauſis ſolꝫ talib⁹ iudiciū dei euenire. Pꝛimo ex natura. ſcd̄o ex culpa: tertio ex gr̄a. Pꝛimo q̄dē ex natura ſolꝫ talis defectus fidei venire. ſ. ex aliq̄ ſecreto iudicio dei hō patit̄ in cerebꝛo paſſionē quaꝫ medici appellare ſolēt melācoliā. cui poſt oꝛones ab his ꝓ tali liberatiōe coꝛā dño freq̄ntatas atqꝫ poſt nālia remedia medicoꝝ nullū prudentius atqꝫ effi caci⁹ remediū adhiberi pōt q̄ȝ fuga ⁊ obliuio ꝑdictarū cogitationū h̄ ē nihil curare de eis neqꝫ ꝯſciaꝫ ſibi foꝛmare d̄ alijs niſi foꝛte ⁊ raro atqꝫ gnāliter ꝯfiteri de eis q̄ȝ etiam ſub ſpē ꝯſilij rari⁹ loq̄ q꞉ alit̄ nihil aliud eſt q̄ȝ ardēti igni adhibere arida ligna vt extinguat̄. Scd̄o h̄ ſolet euenire ex culpa Q̄nqꝫ eni hō olim in mult̄ ſcelerib⁹ irretit⁹ ne relictis vitijs iuſt⁹ ſibi ⁊ iaꝫ ꝑfect⁹ eſſe videatur atqꝫ in ſeipſo ꝯfidēs a dei ꝯfidētia cū ſuo diſcrimie elonget̄. h̄ tēptatiōib⁹ flagellatur. Jō ait Greg⁹. Tēptari ꝑmittit de⁹ vt cum ꝑ temptationē hō ꝑcutit̄ imbecillitate ſua cognita in deo foꝛti⁹ ſolidet̄. Tertio aūt ſolꝫ euenire ex gr̄a. Poſt ſublimia q̄dē quibuſdā electis cōicata dona ne elati cadāt ab illis ꝟ creſcat in eis talib⁹ tēptatiōib⁹ ſapiētiſſim⁹ deus hūiliat eos ſicut de ſe. ij. Coꝝ. xij. dicit ap̄lus Ne magnitudo reuelationū extollat me datus eſt mihi ſtimulus carnis mee angelus ſathane q̄ me colaphizet. Pꝛopt̄ q̄d ter dñꝫ rogaui vt diſcederet a me ⁊ dixit mihi. Sufficit tibi gr̄a mea. nā virt⁹ in infirmitate ꝑficit̄. Libenter ꝗ gloꝛiaboꝛ in infirmitatib⁹ meis vt inhabitet i me virt⁹ chꝛiſti. Talis vtiqꝫ fides piſcib⁹ compari pōt. Vñ Aug⁹. de verb̄ dñi Piſcis bon⁹ pia fides ē. viuit int̄ fluct⁹. non frangit̄ aut ſoluit̄ fluctib⁹: viuit int̄ tempeſtates huius ſeculi.

Articulus. iij. de fide diuinitus ſupinfuſa ⁊ viua ⁊ quid in anima operatur.

Tertia fides d̄r gr̄oſa vel amoꝛoſa que. ſ. vita charitatis viuēs ſimul ⁊ viuifico radio intellectū illuſtrat: ⁊ ſe viuere ꝑ opa māifeſtat. Eſt eni fides viua q̄dā viuificus radi⁹ in hūanū intellectū ḡtis de fonte vite deſcēdēs. ſic pſ. in ꝑſona taliū fideliū ait. Signatū eſt ſuper nos lumē vult⁹ tui dñe ⁊c. Et iterū in pſ. lxxv Jlluians tu chꝛiſte nō alius mirabilit̄ a montib⁹ eternis. i. a ſctā trinitate. Et q̄dlibet hoꝝ verboꝝ pōt eſſe thema q̄ñ ſolū de h̄ ſolo tertio articulo fieret ſermo. Hic eni radi⁹ verus in ipſum intellectū q̄ eſt caput mētis hūane ad tria implēdū officia deſcēdē cōpꝛobat̄ Pꝛimo ad intellectū illuiandū. ſcd̄o ad intellectū viuificādū. tertio ad itellectū roboꝛādū ⁊ vigoꝛāduꝫ. i. vt ſciat velit ⁊ poſſit opari ḡtc d̄o. Varie tñ h̄ radi⁹ i diuſ̄mērib⁹ talia officia implet ſm̄ q꞉ a dño varie diſpenſat̄ iuxta

illud ad Rho. xij. vnicuiqꝫ. ſ. talis radi⁹ ꝑdicta tria diſpēſat ſicut de⁹ diuiſit mēſurā fidei Et iterū ad Eph. ij. ait ſaluati eſtis ꝑ fidē ⁊ h̄ nō ex vob̄ donū dei ē nō ex opib⁹ ne q̄s gl̄iet̄

Q fides viua oēs noxias tenebꝛas ab aīa pellit. Cap. j.

Pꝛimū officiū tal̄ radij ē intellectū illuiare. Et licet fides etiā moꝛtua aliq̄ñ aliq̄ mō illuiet intellectū: alit̄ tñ illuiat fides viua. Differūt etiā ſicut lumē cādele extincte a luie candele accēſe q̄d ꝓpt̄ ſui puitatē inſufficiēs ē ad dirigendū hoium greſſus ⁊ ad oſtēdendū foueas vl̄ laq̄os ⁊ ad diſcernēdū q̄d foꝛmoſuꝫ ſeu defoꝛme. Differt etiā ſicut lumē q̄d eſt in nocte ab ipſa lucerna ſeu a luna vel a ſtellis ab eo luie q̄d eſt i die a radiāti ſole. Cū igit̄ h̄ vnus radi⁹ in intellectū deſcēdit tres tenebꝛas maxime de aīa pellit. Pꝛimo tenebꝛas noxie ig̃rantie. ſcd̄o tenebꝛas noxie ꝑfidie: tertio tenebꝛas noxie cuiuſcunqꝫ culpe. Non efficit moꝛtua fides maxie cuꝫ ꝑdicta clare nō cernat ſeu videt illa ſic vidē ꝯtingit ocul̄ clauſis vel velatis ⁊ interdū etiā meli⁹. Pꝛimo repellit ab aīa tenebꝛas noxie ig̃rātie ſm̄ varios hoium ſtat⁹ ⁊ h̄ iuxta q̄d eſt neceſſarium ad ſalutē. Que aūt ſint illa declarat Tho. xij q. xxvi. di. Oēs cōit̄ obligant̄ ſcire ea q̄ fidei ſunt ⁊ vniūſalia iuris ꝑcepta: ſinguli aūt ea q̄ ad ſtatū eoꝝ vel officiū ſpectāt. Nā quicūqꝫ negligit facē vel hr̄e ea ad q̄ obligat⁹ ē peccat pctō omiſſiōis. Vñ ꝓpt̄ negligētiā ig̃rantia eoꝝ q̄ q̄s ſcire tenet̄ pctm̄ eſt. ad h̄ fac̄ ex̄ de iniuris. ⁊ dā. c. ſi culpa. Hec igit̄ negligentia ſciēdoꝝ q̄ ad ſalutē neceſſaria ſūt luie viue fidei illa ſollicite exq̄rētis ab aīa ꝓpulſat̄ ſic ꝓpha ad dñm ait. Jn luie tuo q̄d eſt fides videbim⁹ lumē. ſ. vnde tenebꝛe ig̃rātie expellētur. Vñ Bern. ſup Cant. fides eſt imerituꝫ intellect⁹ in ꝑmiū. Scd̄o repellit ab aīa tenebꝛas noxie ꝑfidie ⁊ cuiuſcūqꝫ credulitatis ꝑiculoſe nō timoꝛe pūitiōis: ꝟ luie veritatis Vno eni mō lux diei. alio mō patibulū atqꝫ alio mō pꝛetoꝛ latrones fugat. Sic nihil ꝓhibet fidei lucē quecūqꝫ male fidei ſunt ab aīa effugare. nō tñ timoꝛe pūitiōis ꝟ amoꝛe dilectiōis. Pꝛoinde. j. Coꝝ. xiij. Charitas omia credit. i. vera ⁊ neceſſaria ad ſalutē. Nā erro res ⁊ falſa a luie fidei viue q̄ſi extra oia alia exiſtētia ꝑ nihilo reputāt̄ atqꝫ deſpiciunt̄ et tanq̄ȝ tenebꝛe q̄ palpant̄ hn̄t hoꝛroꝛe ⁊ econtra. Vñ Eccs. xj. Dulce lumē. ſ. fidei ⁊ delectabile ocul̄. ſ. intellect⁹ vidē ſolē. i. ꝑ fidē viuā cog̃ſcē creatoꝛē cui⁹ ſplēdoꝛe queadmodū a ſole tenebꝛe ita ab eo i aīa oēs effugant̄ erroꝛes. Hinc Aug⁹. q̄ȝtū ad obiectū ⁊ ꝑmū moꝛiuū viuā fidē diffiniēs ait. Fides ē illuiatio mētis ad ſūmā veritatē. ſ. cog̃ſcēdā ⁊ diligendā ⁊ i ea oēm ꝑfidiā abhoꝛrēdā. iō oi falſitati ſūme expoſita ē. Qui igit̄ tal̄ viue fidei luie illuſtrat̄ ꝑ nihilo hꝫ oēs alias incātatiōnes ſupſtitiōes obſ̄uatiōes ⁊ ꝯſilia. Et econtra q̄ h̄ luie viuo ꝑuat⁹ ē facile labit̄ in q̄ſcūqꝫ erroꝛes ⁊ deceptiōes. Vñ ꝓpha ait. Errauerūt i inaq̄ſo i ſolitudie. i. i ſeclo ꝑñti viuo ꝑuati ⁊ vero luie fidei. Viaꝫ ciuitatis habitaculi q̄ eſt fides viua nō inuenerūt ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns ad habitaculū ciuitatis gloꝛie ſempit̄ne nō ꝑuenert̄ Et iteꝝ inq̄t. Btūs vir cui⁹ ē nomē dñi ſpes eius. Nomē dñi ē noticia ei⁹ ꝑ fidē. Et ſeq̄t̄. Et nō reſpexit i vāitates ⁊ inſanias falſas. Tertio repellit ab aīa fides viua tenebꝛas ois noxie culpe. ⁊ h̄ a coꝛde ab oꝛe ⁊ ab ope. Qui eni h̄ viuo luie illuſtrat̄ in coꝛde nō recipit illecebꝛas nō decipulas demōis nec blādicias mūdi. De illecebꝛis carnis d̄r Act. xv Fide purificās coꝛda eoꝝ. De diabolo d̄r. j. Pe. v. Aduſarius v̄r diabolus tanq̄ȝ leo ⁊c. De mūdo d̄r Eſa. xj. Erit fides cinctoꝛiū renū ei⁹. ſ. nc blādicijs mūdi decipiat̄. Unde Pꝛo ū. xv. Per miam ⁊ fidē purgant̄ pctā. ſ. ſupdicta licet i eis ꝑ longā ꝯſuetudinē fuerit hō inq̄nat⁹. Qui inſup h̄ ſplēdoꝛe illuiat̄ ꝓijcit a ſe cūcta crimia opeꝝ q̄ fidei aduſant̄: et maxie opa ſupbie. luxurie ⁊ auaricie. Vñ ad Rho. xiiij. Q̄d nō eſt ex fide. ſ. viua ſicut nō ſunt pꝛedicta tria. pctm̄ eſt. Sꝫ fides moꝛtua oia h̄ ꝓhibē nō pōt eo q꞉ min⁹ videt̄ poſſe q̄ȝ dubitatio. Nā q̄ dubitaret d̄ aliq̄ cibo vel potu an venenat⁹ eēt. Sola eni dubitatio cohiberet ne ſumeret illū. At fides moꝛtua hoies a ꝓhibitis cohibē nō valet: q̄ tanq̄ȝ venenū inferūt anime moꝛtem.

Quō lumē fidei viue aliter illumiat intellectū q̄ȝ lumen fidei moꝛtue. Et q꞉ fides viua a fide moꝛtua differt maxie q꞉ moꝛtua pōt credere deū ⁊ deo ſed ſola viua credit in deum. Cap. ij.

Secūdū officiū talis radij eſt intellectum viuificare. Nihil quidē ad ſalutem pꝛedicta illumiatio ꝓficeret intellectui niſi per eundem radium ei vite gratia donaret̄. Queadmoduꝫ eni ſcia medicine eſt q̄dā lumē ad oſtēdendum ipſi egroto que ſint ei ſalubꝛia ⁊ nociua ſed tñ ipſum nō erigit neqꝫ ad valitudinē ve

ram ꝑducit. niſi illū ꝯfortet ad ꝓficua appetēda. querēda atq̃ ſumēda. ⁊ ꝯtraria horrēda declināda. ⁊ fugiēda. Sic de fidei luīe ꝯtingē pōt ſi ſolū intellectui credēda oſtēderet ⁊ viuificus mīme eſſet ad illa appetēda q̄rēda et ſumēda ⁊ ꝯtraria horrēda ⁊ declināda ⁊ fugienda eſſet. tūc vere ſilis medicine q̄ ſciētia mortua ē. Et merito mortua dici pōt. cū ſit a mortuis reb⁹ ⁊ nō viuificātib⁹ ⁊ de pellibus mortuoꝝ aīaliū aliq̄ñ accepta. Si eni eſſꝫ ſcia vera ⁊ viua nō tm̄ illuiaret medicū ad cog̃ſcē dū corpi ſuo ſalubria ⁊ nociua: verūetiā ipaꝫ egritudinē in eo ſua viuacitate fugaret. Patet igit̄ ꝙ fides informis tanq̄ꝫ ſcia medicine vere mortua ē. formata v̄o vita aīe cōprobatur. Dicit̄ aūt ſm̄ Alex. de hal' in. iij. ꝙ nō habet in ſociā charitatē q̄ eſt forma ⁊ eius vita. Proinde iūcta fides cū charitate merito viua nūcupat̄. Vñ apl's ad Rho. j. Juſt⁹ autē ex fide viuit. Et Abachuc. ij. Juſt⁹ me⁹ ex fide viuit. Differūt etiā mortua ⁊ viua fides ſicut lumē tenebre qđ eſt q̄ñq̃ꝫ in vmbra opaca ab ipſo radio ſolis. Nā ipſum vmbraculū lumē ⁊ admixtū eſt tenebris ⁊ frigidum atq̃ꝫ mortuū cōprobat̄. Sicut arbores in tali vmbra cōplātate māifeſte oſtēdūt ⁊ virtutes herbe ⁊ arbores fructifere in loco ſolari ſite. Jō. dr̄ in gl. Joh. vj. Per fidem deo copulamur atq̃ꝫ ꝑ intellectū viuificamur. In tm̄ etiaꝫ eſt viuificus ſol iſte materialis ꝙ in tali ſuo ſplē dore oēs arbores ⁊ cūcta terre virētia reuiuiſcūt in vere. q̄ ꝑ ſolis longationē q̄ſi mortua videbant̄. ⁊ qđ mirabili⁹ ē in ipſa eclipſatione ſolis ſm̄ ꝙ mag' vel min⁹ eclipſari ꝯtingit in terra ſemꝑ remanet maior vel mīor diſpoſitio mala vt dicūt naturales. ⁊ addūt ꝙ ſi ꝑ diē vnā ſuꝑterrā nō orireꝛ ſol oīa mūdi viuētia morerent̄. Sic q̄dē abſente fidei ſua viuifica forma ipſa vite gr̄a ab aīa ſepat̄.

Ad clariorē intelligētiā predictoꝝ adūtendū eſt ꝙ doctores ponūt differentiā int' hos actus. ſ. credere deo. credere deū. ⁊ credere in deū. Vñ ſuꝑ illud ad Rho. iiij. credēti in eū qui iuſtificat impiū ⁊c̄. glo. Aug' ait. Attēde qđ ait dicit eni credēti in eū nō ei. Nā aliud eſt credere ei ⁊ credere eū. ⁊ aliud ē credere ī eū. Primū ⁊ ſecūdū eſſe pōt fidei viue ⁊ mortue. ſed ſolus terti⁹ act⁹ ē fidei viue. Cui⁹ originis rōnē ponit Alex. de hal' in. iij. di. Or tribus modis dr̄ fides. Primo mō dr̄ fides habitus acq̄ſit⁹ ex rōne vel teſtionio. ſcđo modo dr̄ ḡtuit⁹ ⁊ h̄ duob⁹ modis. Primo dr̄ eleuans intellectū tm̄ ſuꝑ ſe ad aſſentiēdū ꝑme veritati ꝓpter ſe. ⁊ h̄ mō q̄ꝛ ſolū eleuat intellectū ⁊ nō mouet affectū ꝑ amorē habit⁹ informis denoiat̄. Alio mō dr̄ eleuās intellectum ad affectū aſſentiēdū ſumme veritati ⁊ ad amādū ꝓpter ſe ⁊ h̄ eſt fides formata ⁊ viua. Ad ꝓpoſitū igit̄ cū fides dicat̄ predictis trib⁹ modis. ſ. credere deo. in deū. ⁊ deum. Ex fide ꝑmo mō ſumpta q̄ eſt habit⁹ acq̄ſit⁹ elici pōt mot⁹ q̄ eſt credere deo h̄ eſt dicꝰ ei⁹ adhibere fidē. Ex fide v̄o ſcđo mō dicta que eſt habit⁹ imꝑfect⁹ ſiue informis nō ſolū elicitur credere deo ſed etiā deū ꝓut credēdus eſt trin⁹ ⁊ vn⁹ creator ⁊ redēptor: qđ nō pōt elici ab habitu acq̄ſito. hāc etiā fidē mali hn̄t inſuꝑ ⁊ ipſi demōes infernales vt dr̄ in. iij. ſniarū di. xxiij. Hinc Jac. ij. dr̄ demōes credunt ⁊ ꝯtremiſcūt. Ex fide v̄o tertio mō dicta que eſt habit⁹ acq̄ſit⁹ ꝑfect⁹ ⁊ format⁹ nō tm̄ elicit̄ credere deo vel credere deū. ſ etiaꝫ credere in deū. h̄ exponit Aug⁹. Credere in deū. i. credēdo deū amare credēdo in eū ire credēdo ei adherere ⁊ credēdo eius mēbris incorpari. Ad h̄ aūt ſm̄ Bonauē. in centiloquio ꝙ fides ꝑfecte tēdat in deū req̄rit̄ adiūctio charitatis q̄ ordinat ad amorē dei ⁊ ſic ē ꝑma differētia. ⁊ ad opationē boni ⁊ ſic ē ſecunda. ⁊ ad ꝑpeſſionē mali ⁊ ſic ē tertia. ⁊ ad dilectionē ꝓximi ⁊ ſic eſt q̄rta. Hec ille. Et h̄ eſt vtiq̃ꝫ fides viua. Si aūt q̄rit̄ ratio hui⁹ diſtinctiōis. ſ. credere deo. credere deum. et credere in deū dicendū eſt ſm̄ Alex. vbi. ſ̄. ꝙ iam patet dr̄ia. Ex ꝑte eius qđ credit̄ h̄ ē rei credite accipit̄ dr̄ia h̄ mō. Nā deus credulitate fidei trib⁹ modis accipit̄. ꝑmo vt veritas. ſcđo vt ptās. tertio vt bonitas. Scđm ꝑmuꝫ modū eſt credere deo. ſ. ꝑ cōpationē ad veritatē h̄ eſt vera eſſe q̄ dicit. Scđo mō credere deū eſt ꝑ cōpationē ad ptātē. ſ. oipotentem ⁊ creatorē ⁊ hmōi articulos ꝯſeq̄ntes. Tertio mō eſt credere in deū ꝑ cōpationē ad bonitatē in q̄. ſ. tendit̄ ꝑ amorē. ⁊ h̄ eſt viua ſicut dictū eſt ꝑ ꝑdictū radiū diuinit⁹ ſuꝑinfuſa. Anſelm⁹ q̃ꝫ ait ꝙ fides viua eſt credere in id quod credi debet.

Quas vires ī corde ore ⁊ oꝑe preſtat hoī fides viua aliter q̃ꝫ fides mortua. Cap. iij.

t Ertiū officium huius radij eſt intellectū ⁊ ſpiritū roborare vt. ſ. lumen ⁊ vitam ſuam per opera demonſtrare queat. Propterea tres vires tal' viuus radius in anima preſtat. Primam in corde. ſcđaꝫ in ore. tertiam in oꝑe. Hoc ē fidē ſentire ī corde illā fateri ore. eam q̃ꝫ ꝯfirmare

oꝑe. Proinde h̄ tria oīa neceſſaria ſunt ad ſalutē. Primo q̄dē neceſſe ē fidē ſeruare atq̃ꝫ habere in corde. Vñ ad Rho. x. Corde enim credit̄ ad iuſticiā. i. vt hō iuſtificet̄. Scđo eſt neceſſe illā fateri ore iō ibidē ſubdit apl's ore aūt ꝯfeſſio fit ad ſalutē q̄ꝛ. ſ. ſine ipſa ꝯfeſſione nō eſt in aīa ſalus. Tertio neceſſe ē fidē oꝑe ꝯfirmare. Vñ Aug⁹. Fides appellata eſt ab eo ꝙ fit due ſyllabe ſonāt cū dr̄ fides ꝑma ſyllaba ē a facto. ſcđa a dicto. Interrogo igit̄ te vtrū credas. dicis credo. Fac qđ dicis ⁊ fides ē. Fidē eni ſine oꝑib⁹ vt dictum ē habere pn̄t demōes ſicut Jac. ſ̄. atteſtat⁹ eſt Vñ ſuꝑ illud ad Tytū. j. ꝯfitent̄ ſe noſſe deū factis aūt negāt. Unde Aug⁹. in gl. Nolite tanq̃ꝫ de fide ſecuri eſſe adiūgite fidei recte factum rectū. vt chriſtū ꝯfiteami verb̄ verū dicendo. ⁊ fact' vera faciēdo. nam ꝯfiteri verb̄ et nō fact' fides taliū eſt demonū. Et iteꝝ idē ait. Utinā quō demōes iudicē ſic hoīes agnoſcerēt ſaluatorē. Ecce demōes viderūt et tremuerūt. hoīes viderūt ⁊ occiderūt. Fides eteni ſine oꝑib⁹ ē illa ficus cui dn̄s maledixit q̄ nō fecerat fructū ⁊ arefacta ē Mat. xxj. Hinc Mat. vij. dn̄s ait. Nō ois q̄ dicit mihi dn̄e dn̄e. i. q̄ credit deū corde ⁊ euꝫ ꝯfitet̄ ore intrabit in regnū celoꝝ. quaꝓpt' cū dn̄s exēplū viue fidei dare vellet cepit facē ⁊ docē vt dr̄ Act'. j. Et iterū Mat. v. ait. Qui fecerit et docuerit h̄ magn⁹ vocabit̄ in reg̃ celoꝝ. Eſt eni adūtendū ꝙ fides viua tāto facili⁹ ⁊ feruētius ⁊ effaci⁹ opat̄ q̃to ampli⁹ ē lumioſa ⁊ viua ſicut ī martyrib⁹ patet. Vñ ꝓph̄a de aīa viuā fidē hn̄te ait. Oia opa er⁹ in fide. Inſuꝑ eſt notandū ꝙ licet viua fides tria ꝑdicta. ſ. corde ore ⁊ oꝑe ſeruet nihilomin⁹ etiā fides mortua ſi fides mereꝛ dici eadē opari videt̄ et tm̄ vere mortua eſt. ꝓpterea adinſtar veri hoīs mortui ſeu aīalis mortui ſe hꝫ q̄ nec corde nec ore nec oꝑe mouē ſe vel alios pōt in his ad q̄ ſe mouet q̄ vere viu⁹ ē. Hō eni viu⁹ naturalit' cogitat corde rōcinando. loq̄t̄ ore. efficacit' exeq̄t̄ oꝑe. q̄ mortu⁹ ſeruare nō pōt. Qđ ſi q̄s dixerit ꝙ q̄ñcūq̃ꝫ ex fide mouet̄ intellect⁹ ad cogitāda q̄ legūt̄ vel audiunt̄ ⁊ q̄cunq̃ꝫ credēda ſunt inſuꝑ ⁊ ore fateri illa nec tm̄ infidelia opat̄ ꝙ mortua tūc mīme eē pōt. Dicēdū ꝙ licet hn̄s fidē mortuā moueri poſſet oib⁹ modis ſuꝑdict' non tm̄ mouet̄ ad ea motu vitali ſeu viuo quēadmodū in cadaueri b⁹ aīaliū mortuoꝝ etiā decollatoꝝ vel excoriatoꝝ ⁊ ꝯciſoꝝ in fruſta ꝓſpicit̄ q̄dā motus ſicut tremor ī ipſa carne eoꝝ ⁊ palpitatio q̄dā imo q̄ñquidē in corde mot⁹ in ore aliq̄ vox ⁊ ſon⁹ in pedib⁹ aliq̄s greſſus vel geſt⁹. nō tm̄ cernunt̄ in eis ꝑfecti ⁊ viui mot⁹ ſicut balat⁹ ambulatio vel volat⁹ ⁊c̄. q̄ non inueniunt̄ in mortuo aīali. Sic q̃ꝫ ⁊ ī mortuo intellectu ꝑ ſi dei extinctionē aliq̄s ꝯſiīes mot⁹ ⁊ geſt⁹ reꝑiri ꝯtingit vtpute ī corde cogitatio de credendis. ī ore ꝯfeſſio eoꝝ q̄ neceſſario ſunt credēda. In oꝑe vt freq̄ntare elemoſynā eccleſias orare ⁊ ꝯſilia q̄ tm̄ oīa a fide mortua ꝓcedere pn̄t. Vñ Jac. in ſi. ij. c. ait. Sicut corp⁹ ſine ſpū mortuū eſt ita ⁊ fides ſine oꝑib⁹ mortua eſt. Sūt eni plerīq̃ꝫ ſicut Berñ. ait in q̄b⁹ fides ē ſolū fidei nō ꝯtradicē. q̄ ꝯſuetudie viuendi mag' q̃ꝫ virtute credēdi fideles denominant̄. In talib⁹ eni credulitas ē ligata ⁊ q̄ſi ſomnolēta ⁊ torpida atq̃ꝫ vndiq̃ꝫ impedita Jō nec lumē talis fides ꝑſtare pōt nec vitam influere. nec motū viriū efficē ſufficiēſ ē ideo nec virtuoſa veracit' dici dꝫ ſ opinabil' apprehēſio ⁊ credibilitas debilis ⁊ tenebroſa. Proinde. ij. ad Coꝛ. xiij. dr̄. Si eſtis ex fide chriſti ipſi vos ꝓbate. i. approbate. ſ. opa v̄tuoſa Jtē ſm̄ Berñ. in q̄dā epl'a triplicit' diſtingui pōt fides. Prima ē mortua. ſcđa ē ficta. tertia ē ꝓbata. Prima q̄dē eſt mortua ⁊ h̄ eſt illa q̄ nō opat̄ ex dilectiōe q̄ſi nō habeat aīaꝫ ſcꝫ ipſam dilectionē q̄ vegetet̄ ad opa moueat̄. Scđa ē ficta. ſ. illa q̄ ſuſcepta vita et charitate moueri inchoat ad bn̄ opandū. ſ ſi ꝑficit ⁊ morit̄ tanq̃ꝫ abortiua eo vtriq̃ꝫ ſenſu dicim⁹ fictā q̄ figuli vaſa vocam⁹ fictilia non q̄ꝛ nō vtilia ſunt q̃ꝫdiu durāt: ſ q̄ꝛ fragilia ſūt diu mīme durāt. Talē fidē hn̄t illi q̄ vt dr̄ Luce. viij. ad tp̄s credūt ⁊ in tp̄e temptatiōis recedūt. Tertia ē fides ꝓbata ⁊ h̄ ē que ꝑſeuerat ī charitate. ſ. ſiue ſit ſolū in intellectu ſicut ex ꝑcedētib⁹ patet ſiue ſit ſolū in oꝑe ſiue ſit ſolū in vtroq̃ꝫ qđ meli⁹ eſt. Quā nob̄ miſericordit' largiri dignet̄ chriſt⁹ fili⁹ dei: q̄ cum patre ⁊ ſpūſancto ⁊c̄.

Feria. vj. poſt cineres de proximoꝝ dilectione. Sermo. vij

D Iligite inimicos vr̄os Mat. v. ⁊ ī euāg'. hodierno. Satis ꝺ diuina dilectione ſuꝑi⁹ dictū ē. Jā eam⁹ ad ꝑceptū ꝺ ꝓximi dilectiōe in q̄ etiā ſolo tota lex dn̄i ſuat̄ teſte apl'o q̄ ad Rho. xiij. ait. Qui diligit ꝓximū legeꝫ ipleuit. Que q̄dē lex tota ꝯſiſtit ī charitate Preceptū q̃ꝫ ꝺ īimicoꝝ dilectiōe etiā ꝯꝑhēdit̄ in ꝑmo gn̄ali ꝑcepto qđ ponit̄ Lu. x. et Mat. xxij. ſ. Dil'. ꝑ. t. ſi. te. q̄ꝫ

pōt eſſe thema in pſītī materia. De hoc enim amore dicit dñs in verbo p̄allegato diligite inimicos vr̄os. Circa hūc igit̄ amorē qui totam chriſti dilectionē cōprehēdit treſ p̄ncipales amores diſtinguam⁹. p̄m⁹ dicit̄ amor generalis. ſcḋs dicit̄ amor ſpecial̄: terti⁹ dicit̄ amor cordialis ſeu affectualis.

Articulus prim⁹ de generali amore ꝓximi in q̊ includunt̄ boni ⁊ mali inſuper ⁊ inimici.

Prim⁹ dicit̄ amor general̄ q̄ q̄libet obligatur diligere amicos ⁊ inimicos bonos ⁊ malos. fideles ⁊ infideles ⁊ q̄ſlibet hoīes ad imaginē dei factos. Hic amor tres ꝯditiōes habere debet. Primo dꝫ eſſe ver⁹. ſcḋo debꝫ eē iuſtus. tertio dꝫ eſſe ſctūs. Nā his ꝯditiōib⁹ naturalit̄ quilibꝫ diligit ſeipſuꝫ ſed q̄libꝫ obligatur diligere ꝓximū ſicut ſeipſum etiā inimicum ſicut p̄dictū eſt.

Q quilibet tenet̄ diligere oēſ hoīes amore vero. Cap̄. j.

p Rimo q̄dem talis general̄ amor dꝫ eſſe ver⁹. Eſt eni de natura vere dilectiōis ſeu amoris ꝙ homo ei velit bonū quē amat. Cū eni hō naturalit̄ diligit ſeipſum motus ipſi⁹ amoriſ in duo tendit. p̄mo in ſeipſum cui vult bonū ſcḋo i bonū qḋ ſibiipſi optat. Et ꝗuiſ vtrūq̄ꝫ diligere ⁊ amare dicat̄ tñ vero amore diligit ſeipſum cui optat illud bonū. Bonū xͦo qḋ hō optat ad ſeipſum q̄ſi ꝑ accidēs diligē cōꝓbat̄ put ex ꝯſeq̄nti ſub actu amoris cadit. Incōueniēs eni eſt ſentire qḋ illud vere ⁊ vero amore amet̄ cui⁹ deſtructionē aliq̄s ꝯcupiſcit. Multa eni bona ſunt que dū homo i vſum ſuū ꝯūtit deſtruit ⁊ ꝯſumit ſicut equuſ cū exponit̄ pugne. panis cū comedit̄. vinuꝫ cū bibit̄. aſin⁹ cū laborib⁹ fatigat̄. Vñ manifeſte patet ꝙ cū homo hmōi ⁊ ꝯſimilia in vtilitatē ⁊ vſum ſuū vertere ꝯcupiſcit vero amore ſeipſum diligit. Res aūt illas q̄ſi abuſiue et accidentalit̄ amat ⁊ nō vere. Sic nempe ſi q̄s naturalit̄ amat vt ſibiipſi naturalit̄ bōa cōcupiſcat puta virtutē felicitatē ſciam ⁊ q̄ ad ſuſtētationē naturalit̄ neceſſaria ſunt ſeu nature corꝑali ſicut ſunt dom⁹ veſtes calciamēta panis vinū aq̄ oues boues ⁊ cuncta ſſīlia. Et h̄ oīa cū hō in vſuꝫ ſuū aſſumit ſicut ex dictis patet nō vero amore diligit illa: ſed ꝓp̄e diligit in illis vero amore ſeipſum. Precipit igit̄ de⁹ ꝙ q̄libet diligat ꝓximū ſuū ſicut ſeipſum. i. amore vero. nō abuſiuo ⁊ falſo. nō ſicut amat̄ panis vinū caſe⁹ equus ⁊ aſin⁹ ⁊ cetera ꝯſiīa. que q̄dē nō diligit hō ſicut ſeipſuꝫ ſed ꝓpt̄ ſeipſum. i. ꝓpter ꝓpriā cōmoditateꝫ et vtilitatē. Sicut eni alias mūdi res aſſumē pōt hō in vſum ſuū ſic ⁊ hoīes ipſos. q̄s ſi diligit hō q2 vtiles ſibi ſūt aut delectabiles manifeſte apparet ꝙ eoſ nō vero amore diligit ſicut ſeipſum ſed ſicut equū panē ⁊ vinū ⁊ cetera ꝯſimilia ⁊ hec de pe. di. ij. ꝓximos. Vbi dicit̄ ꝓximos diligim⁹ ſicut nos ſi nō ꝓpter aliq̄s vtilitates nr̄as. nō ꝓpter ſperāda bñficia nō ꝓpt̄ affinitates vel ꝯſanguinitates ſ ꝓpter h̄ tm̄ q2 ſunt nr̄e nature ꝑticipes diligamus. Ex his igit̄ ꝯſiderēt vir ⁊ vxor ſi alt̄ alterū diligat. q2 ſi delectationē aut vtilitatē ab ipſo ſe ſperat habere nō implet h̄ p̄ceptū in cōpare ſuo: q2 nō diligit eū ſicut ſeipſum. Idem iudiciū eſt de filijs ⁊ ſeruis de amicis et q̄buſcūq̄ꝫ ꝯiūctis. Quō igit̄ tales h̊ vero amore ſuos diligēt inimicos cū quilibet obligat̄ ſicut dictū eſt nullū excludere ab h̊ vero amore? Nec charitaſ abſq̄ꝫ hac vera dilectione in aīa eſſe poſſit iuxta illud apl̄i. j. ad Timoth. j. Finis p̄cepti ē charitas de corde puro ꝯſcia bona ⁊ fide nō ficta. Et. j. Cor. xiij. Charitas nō querit que ſua ſunt. Et. j. Cor. x. in exēplū ſe exhibet dicēs. Nō querēs qḋ mihi vtile ſed qḋ multis vt ſalui fiāt. Ve igit̄ mūdo q2 vt dicit̄ ad Phil̄. j. oēs eni que ſua ſunt querunt non que ieſu chriſti.

De amore iuſto cū q̊ quilibet oēs diligere debet hoīes. Ca. ij

s Ecūdo aūt tal̄ amor dꝫ eē iuſtus. Quilibꝫ eni nālit̄ iuſto ordīe diligit ſeipſuꝫ. Juſticia nāq̄ꝫ h̄ ō inre reqrit vt miori bono mai⁹ ⁊ maiori maximū p̄ponat̄. Tria ſunt in nob̄ ḡdata bona. p̄mū ⁊ ſup̄mū eſt aīa. ſcḋm ⁊ mediocre eſt corp⁹. tertiū ⁊ infimū eſt ſub̄a hui⁹ mūdi. Hūc ḡdatū amorē hꝫ hō ab ipſa natura: ⁊ in q̄libet hoīe eſſe inditū natura ip̄a demōſtrat. Quis eſt eni q naturalit̄ nō malit p̄uari ocul̄ corꝑis q̄ꝫ ocul̄ mēt̄ ⁊ rōnis cū exinde hō fieret amēs? In hui⁹ myſteriū ōr Mat. v. Oculū ꝓ oculo. i. oculū mētalē corꝑali ex ipſa naturali lege p̄ponet. Quis rurſus ꝓ corꝑali vita tuēda vel ꝯſeruāda nālit̄ nō cūcta terrena p⁹ponat? Vñ Job. ij. Pellē ꝓ pelle. i. vitā alterius pro ſua ſeruāda. ⁊ cuncta que habꝫ homo. id eſt. omnē ſubſtantiam mūdi dabit pro anima ſua. id eſt pro ſua vita ꝯſeruāda. Sūt tñ pleriq̄ꝫ q ad ſuꝑaddita ipſi nāe hunc ordinē dilectiōis ꝑūtūt: q2 ꝓpt̄ corꝑis dilectionē atq̄ꝫ ſalutē bonū ſciētie rennuūt ⁊ virtutis. Rurſuſq̄ꝫ ſunt alij q ꝓpter ꝯq̄renda bona exteriora corpus ſuū māifeſtiſſimis ꝑicul̄ et laborib⁹ imoderatī exponūt. In q̄b⁹ manifeſte patet ꝙ ad ſemetipſos iuſtus ordo in amore eſſe nequaq̄ꝫ pōt. imo vt ampli⁹ dicaꝫ iſti ſeipſos odire māifeſte cōprobant̄. Vnde pſ. Qui diligit iniq̄tatē odit aīam ſuā. Cum igit̄ dictū eſt diliges ꝓximū tuū ſicut teipſuꝫ Hic iuſt⁹ ordo q naturalit̄ vnuſq̄ſq̄ꝫ diligit ſe inſinuat̄ apte vt. ſ. eo iuſticie ordine bona ꝓximis optet quo in ſe optare naturalit̄ videt Primo q̄dem bona ſp̄ūalia. ſcḋo bona corporalia. tertio bona tꝑalia. Sed quia in hoc p̄cepto dictū eſt diliges ꝓximū tuū ⁊c̄ q̄ſi preponēdo ⁊ p̄mittēdo teipſum manifeſte dat̄ intelligi ꝙ in his trib⁹ gradib⁹ ſemꝑ hō ꝓximo ſuo p̄ponere debet ſemetipſum. Vnde ſi ꝯtingat extrem⁹ caſus ꝙ vel ſub̄a mea vel ſub̄a tua neceſſario ꝑire debeat ꝑmittē poſſum ꝑire tuam ne ꝑeat mea. Q aūt ꝑmittaꝫ ꝑire meā ne ꝑeat tua ꝯſiliū ꝑfectiōis eſt non p̄ceptū. Simile ꝑ oīa ſciendū eſt de mea corporali vita ⁊ tua. Aliter tñ de aīa dicendū eſt q2 ſemꝑ de neceſſitate ſalutis eſt ſalutem anime mee p̄ponē tue ſicut infra patebit in vl. c. p̄ſentis ſermōis. His igit̄ declaratis pēſent carnales parētes cū filijs ſuis furtis ⁊ vſurī et ſimonijs cumulāt bona tꝑalia in illoꝝ p̄iudicium aīarū quō ſicut ſeipſos diligant illos q̄s ſecū odire māifeſtiſſime cōprobant̄ cū illos ducant ſecū in interitū ſempiternū. Vñ Oſee. ix. Effraim q creſcēs interp̄tat̄ educens ad interfectionē filios ſuos. Cōſiderēt etiā inſenſate mr̄es aut ꝯiugeſ vel ꝓpinq̄ ſeu amici quō filios aut ſibi ꝯiūctos diligāt ſicut ſeipſos ꝓ q̄bus ſanādis ⁊ liberādis oīa demonū ⁊ demoniacarū mulierū atq̄ꝫ virorūꝫ incātamēta ac ludibria ꝑ totā patriā ꝑſcrutātur. Penſent etiā diligent̄ inſenſati p̄reſ quō ſicut ſeipſos ſuos diligūt filios vel filias q̄s ꝓ tꝑali gloria vel ꝯſolatiōe carnali iūgūt illoſ vel illas vſurarijs vel raptorib⁹ copula carnali vel maritali. Qui ſi ſibi tam charos atq̄ꝫ ꝓpinq̄s non diligūt ſicut naturalit̄ debēt diligere ſemetipſos quō h̊ iuſto amore diligēt inimicos? Ex his patet ꝙ ſi q̄s ꝓximis ſuis tꝑalia bona ꝯtra ſaluteꝫ corꝑis ſeu aīe optet aut corꝑalia aut tꝑalia bona in detrimentuꝫ aīe querat: non eos diligit hoc iuſto amore ſicut ſeipſum.

De amore ſancto q̊ cuncti homines diligēdi ſunt. Cap̄. iij

t Ertio hic gn̄alis amor dꝫ eſſe ſanctus. Illud eni dicit̄ eſſe ſctm̄ qḋ ad dei gloriam ordinat̄. Jō altare ſanctū dicit̄: q2 deo dicatū eſt ⁊ ſic de alijs que diuino myſterio mācipant̄. Cuꝫ eni deus ſit fons oium bonoꝝ ad ipſum diligendū tanq̄ꝫ ad cōe bonū naturalit̄ quilibet inclinat̄. quēadmodū naturalit̄ oīa flumina egrediunt̄ a mari ⁊ ad mare redeunt̄. Intelligim⁹ q̄dem ꝙ q̊dam naturali inſtinctu cōe bonū ꝑticulari p̄fert̄: ⁊ vnaqueq̄ꝫ ꝑs ad bonum totius naturalit̄ ordinat̄ ⁊ inclinat̄. Cuius māifeſtiſſimū ſignū eſt ꝙ homo ꝑcuſſioni manū exponit vt cor ⁊ caput a ꝑiculo ꝯſeruent̄ cū ex eis dependeat hūani corꝑis vita. Hoc q̄ꝫ naturali inſtinctu q̄libet ſemetipſuꝫ ordinat in deū ſicut in brūtudis fontem ſicut ꝑs in bonū totius naturalit̄ ordinat̄. Perficitur aūt hic charitatī virtute q hō ſeipſuꝫ diligit ꝓpter deū. Precipit igit̄ deus hoī ſuuꝫ diligere ꝓximū ſicut ſeipſum. i. ſal̄ utē aīe ꝓximi ſui querē ⁊ ad deū illū dirigē ſicut ſeipſum. i. ſicut ipſe ad deū nālit̄ inclinat̄ dirigere dꝫ illū. Et hic ꝓprie dicit̄ amor ſctūs. Vñ j. Jo. iiij. Hoc mādatū habem⁹ a deo vt q diligit deū diliget ⁊ fr̄em ſuū. Sūt nēpe amores q̄dā qui huic ꝯditioni amoris q̊dāmodo ſſīlant̄. amor natural̄ ⁊ amor ciuilis. Amor naturalis eſt int̄ ꝯſanguineos ⁊ fr̄es ac ſorores cū ſe diligūt: q2 ex eiſdē ꝑentibus geniti ſunt. Sed hic amor nō eſt ſctūs nec ſufficiēs ad ſalutē. Amor aūt ciuilis dicit̄ eſſe int̄ illos q hac ſola dilectiōe ſe diligūt q2 ſunt eiuſdeꝫ municipes ciuitatī. vel ſub eodē p̄ncipe. atq̄ꝫ q2 eiſdē legib⁹ gubnant̄ imo ſm̄ vnūq̄ḋq̄ꝫ negociū ſeu officiū aliq̄ ꝯueniētia ⁊ amicitia inuenit̄. ſicut int̄ eos q in ſcholis inſimul ſtuduerūt. vel int̄ eos ꝗ fuerūt ſocij in negociādo vel militādo fabrili officio aut ꝯſilib⁹ vijs Hmōi aūt dilectio licet duas p̄cedēteſ ꝯditiones hmōi amoris in ſe cōprehēdē poſſit. ſ. ꝙ ſit verus ⁊ q̊dāmodo ꝙ ſit iuſt⁹ ſed nō ꝯtinet in ſe ꝙ q̄libet eoꝝ ſit ſctūs. cuꝫ nō ordinat̄ in deum. Et de talib⁹ infructuoſis amorib⁹ dicit̄ Mat. v. in euāgl̄. ho. Si eni diligitī eos q vos diligūt quā mercedē habebitī? Nōne et publicani h̊ faciūt? Et ſi ſalutaueritī fr̄es veſtros tm̄ q̄d ampli⁹ facitī? Ex dictī patē p̄t ꝙ ſunt q̄dā gn̄alia charitatī ſigna ſine q̄bus nequaq̄ꝫ innoteſcere poteſt actus dilectionis interioris etiam illius ad quam omnes generaliter obligantur. quia in eorum oimoda negatione ſignum ire ⁊ mortalis odij omnino demonſtratur. Huiuſmodi autem

ſigna videnꝭ eſſe ſalutatio aut ad aliq̄ inter=
rogata aliq̄lis rñſio aut ſe nō abſentare ſeu
faciē auertere ꝓpter p̄ſentiā inimici ⁊ ſimilia
Vñ qui oino verbū negat iimico mortalis
odij rancorē preoſtēdit. niſi hoc ex cauſa rō=
nabili fiat vtpote q2 eſt excōicatus. aut aliqḋ
ſcandalū exinde rōnabilit' ac veriſimilit' time
tur. ⁊ tunc rōnē ⁊ intentionē ſui facti ad euī=
tandū malū exemplū intuētib⁹ ꝓpalare de=
bet ſi pōt facere id bono modo hui⁹ ſentētie
eſt. Rich. de me. vil. ⁊ plures alij doctores.
Tñ ſm Bonauē. in. iij. dimittē rancorē ini=
mico eſt de neceſſitate p̄cepti. dimittere autē
rancorē ⁊ ſigna rancoris eſt de pfectiōe ꝯſilij
Vñ ad hoc nō teneꝭ homo niſi in caſu. ſ. qñ
humilit' ⁊ veracit' venia poſtulaꝭ. Sed h̄ non
eſt ꝑplo p̄dicandū ſed in q̄buſdā caſib⁹ ⁊ ꝯſi=
lijs circūſpectiſſime ⁊ prudētiſſime ꝓ aliqua
vtilitate ⁊ neceſſitate apiendū. Quidā etiam
dicūt q̄ ex iniuria ⁊ dāno dato alicui ſolēt ori
ri in eo cui iniuria irrogaꝭ hec tria. p̄mo ran
cor in affectu. ſcḋo ſignū rancoris in effectu.
tertio actio ꝯtra iniuriantē. Primo aūt ran
corem in affectu teneꝭ homo ſtatim remitte=
re. i. in corde ſuo nunq̄ꝫ habere. Scḋo tene
tur hō ſignū rancoris dimittē veniā veracit'
poſtulāti. i. iuxta facultatē ſuā emēdare pa=
rato ſicut ⁊ dñs dimittit pato ſatiſfacē. Ter
tio ṽo actionē ꝯtra iniuriantē ſiue emēdam
de iniuria ſibi facta remittere nō teneꝭ. imo
pōt emendā petere de iniuria ſibi facta etiaꝫ
in iudicio. Ex ſup̄dictꝭ patet in q̄ꝫto piculo vi
uunt q̄ negligūt aiaruꝫ curā a dño ſibi com
miſſam ſicut parētes ⁊ ſacerdotes curati cō=
feſſores p̄dicatores ⁊ plati q̄ ad h̄ ſpecialit' a
dño ordinanꝭ: cū nō tm̄ ipſi ſed quilibet hac
ſctitate amoris ꝓximū diligere obligaꝭ ꝓ lo
co ⁊ tpe ipſum inſtruēdo corrigēdo adiuuā=
do ⁊ ad ſalutis portū ſicut ſeipſum pducēdo
In q̄bus oib⁹ includiꝭ q̄libet inimic⁹. Sed ſi
hoc parētes ⁊ illi ad quos cura ptinet aiarū
mādatū non implent in ſuis. quō hoc obſer=
uabūt in alienis atq̄ꝫ inimicꝭ? De talib⁹ autē
q̄d ſit ſentiendū. j. Timoth. v. inſinuat apl's
dicēs. Si q̄s ſuoꝝ ⁊ maxime domeſticoꝝ cu=
ram nō habet fidem negauit ⁊ ē infideli dete
rior. ⁊ de hoc nō. de pe. di. ij. c. ꝓinde.

Articulus. ij. in q̄bus neceſſitatib⁹ ex p̄cepto teneꝭ hō cuilibet proximo ſuo ſubuenire.

Secūdus p̄ncipalis amor q̄ q̄libet oēs ho
mines diligē obligaꝭ dicitꝭ ſpecialis ⁊ opalis
q̄ ſolū in neceſſitatib⁹ obligat ⁊ coartat. Duo
nempe ꝯtinue in affectu naturalit' gerit ho=
mo: atq̄ꝫ alia duo cū opus eſt conaꝭ effectui
mācipare atq̄ꝫ executioni mādare. Duo enī
p̄ma que in affectu habet hō ſunt: q2 natura
liter ſibi deſiderat adeſſe bonū ⁊ abeſſe ma=
lum. Duo ṽo reliq̄ cū opus eſt nitiꝭ ope ad=
implere: q2 ꝓ poſſe bona ſibi ꝓcurat ⁊ cūcta
mala toto conatu a ſe elongat. Proinde cuꝫ
p̄cipiꝭ diliges ꝓximū tuuꝫ ſicut teipſum hic
amor ſpālis ſeu opalis ⁊ affectualis inſinuaꝭ
vt homo nō ſolū affectu optet cuilibet ꝓxi=
mo etiā inimico aduenire bonū ⁊ abeſſe ma=
lum. verūetiā cū neceſſitas id expoſcit opus
p effectū oſtēdat. Vñ. j. Jo. iij. Fratres non
diligam⁹. ſ. tm̄ verbo neq̄ꝫ lingua ſed ope et
veritate. i. vera ⁊ recta opatiōe. Sed queſo q̄
parētib⁹ ſuis ⁊ amicis in ſenectute ⁊ infirmi
tate ac in alijs neceſſitatib⁹ denegat opa pie=
tatis quō p̄ſtabit illa extraneis ſeu inimicꝭ ſu
is? Ex his patet q̄ q̄libet ex hoc p̄cepto de ne
ceſſitate teneꝭ in q̄libet caſu neceſſitatꝭ iuxta
poſſe cuilibet ⁊ etiā inimico facto ⁊ ope ſub=
uenire. Quecūq̄ꝫ ſit neceſſitas illa alit' ſicut
patet non diligit ꝓximū ſuuꝫ ſicut ſeipſum.
Triplex etiā neceſſitas ꝯtingē pōt amicis et
inimicis. Prima eſt neceſſitas ſpūalis. ſcḋa
eſt corpalis: tertia eſt tpalis.

Q2 in extremo piculo aīe cui⁹libet ꝓximi. teneꝭ hō ꝓ ſalute eius ponere corpalē vitaꝫ famā et mūdi ſubſtantiā. Cap̄. j.

Prima eſt neceſſitas ſpūalis. ſ. cuꝫ
ꝓximi aīa perijt niſi hō illi ſubue=
niat auxilio ꝯſilio verbo ⁊ facto.
Patet eni ſicut ſup̄ dixim⁹ q̄ q̄li=
bet diligit ſeipſum naturalit' amore iuſto. i. p̄
ponit bona aīe corpalib⁹ bonis ⁊c̄ ſicut ſup̄.
ſic teneꝭ diligē ꝓximū ſuū ſicut ſeipſum. Jō
eſt notandū q̄ in tali extrema neceſſitate ſpi=
rituali q̄lib3 obligaꝭ ponere ꝓ aīa ꝓximi ſui
Primo ꝓpriā vitam. ſcḋo ꝓpriā famā. tertio
ꝓpriā ſubām. Primo teneꝭ q̄libet ponere
ꝓpriā vitam ꝓ illius ſalute cū extrema eius
neceſſitas incūbit ſi ſine piculo aīe ſue fieri p̄t
Vñ ſm Tho. in li. de pfectiōe vite ſpūalis. c.
xvj. teneꝭ plus diligē aīam ꝓximi ⁊ ꝓ illius
ſalute vitam ꝓpriā exponē ſi etiā ſuus foret
inimicus ⁊ adūſari⁹ capitalꝭ. puta ſi q̄s vide=
ret quendā ab infidelib⁹ a fide ſeduci teneꝭ
ſe mortis piculo exponē vt a tāto malo libe=
ret eū. Jdē videꝭ dicendū ſi ſeduceretꝭ ab he
reticis vel ab impijs ⁊ iniq̄s. Sed ponaꝭ ca=

ſus q̄ in multis ptib⁹ chriſtianoꝝ currit q̄ti=
die. ⁊ q̄tidie experimur ⁊ q̄tidie oculis apertis
intuemur diuino iudicio corrumpiꝭ aer ſeu
alio ſecreto iudicio q̄dam infirmaꝭ peſtifero
morbo ⁊ q̄m ſicut Mat. xxiiij. diciꝭ abūda=
uit iniq̄tas multoꝝ. multoꝝ charitas refrige
ſcit q̄uatus ille letali ⁊ peſtifero morbo a ſuiſ
ꝯſanguineis ⁊ amicis. imo ab oib⁹ derelinq̄
tur ſicut canis. indiget auxilio corpali ampli
us aūt ſpūali ꝯſiderat ſe ab oibus derelinq̄.
ſitit. calet. clamat. auxiliū poſtulat q̄libet ab
eo fugit etiam parētes canib⁹ ſeuiores ꝓpri=
ans carnes ⁊ partus abhorrēt. Jlle aūt q̄ua
tus infirmitate flagellis mentis diſſuet⁹ deū
diligere ⁊ timere derelict⁹ in extrema neceſſi
tate deſperat impatient' portat ⁊ ſic vitā finiē
do aīam ſuā damnat niſi charitatiua ſubuē=
tio illū ab eterna dānatiōe eripiat. Jn tali igi
tur extrema neceſſitate cū veriſimilit' nō tm̄
de illius corpe ſed etiā de illius aīa q̄lib3 talē
hoiem derelinq̄ntes mortalit' peccare viden
tur cū taliſ nō diligit ꝓximū ſuū ſicut ſeipſuꝫ
iuſto amore: q2 timēſ ꝯtamiari a morbo ex h̄
timore illū derelinq̄ns corp⁹ ꝓpriū preponit
ſpūi ꝓximi ſui ꝯtra p̄ceptū dei vt. ſ̄. patuit.
Proinde ſi mortalit' peccat illi⁹ inimic⁹ ſi tūc
derelinq̄t eū graui⁹ peccat amicus. ſed q̄uiſ=
ſime peccāt ꝓpinq̄ ⁊ maxime genitores. Jn
eandem q̄uiſſimā culpā ruūt aiarū curā ge=
rentes ⁊ patres ſpūales. Sed diceret aliquiſ
fugio corpis mortē ex infectiōe ſatis veriſimr
iminentē q̄ꝫq̄ꝫ in illo q̄ſi appareat manifeſta.
Cui dicendū eſt q̄ nō videꝭ q̄ hec cauſa eū li=
beret a mortali peccato cū illi imineat extre=
ma neceſſitas. ſibi aūt nō. ſtatimq̄ꝫ talis ſub=
uentio cadit in negatiuū preceptū ſicut diciꝭ
Amb. lxxxvj. di. c. paſce. vbi diciꝭ paſce fame
morientē. Quiſq̄s eni paſcēdo hoiem ſerua
re poteris ſi nō paueris occidiſti. Et in p̄alle=
gato caſu ſimul ⁊ mors corpalis ⁊ ſpūalis cō
tingere pōt. Sed deꝭ q̄ q̄dā extremā neceſſi=
tatem repiens ex ꝓuiſo tactuq̄ꝫ cordis cōpaſ
ſione ⁊ zelo ſalutis eius ne deſperat⁹ dece=
dat ad illū ꝯcito greſſu ac feruido currit affe
ctu eſt tamē multis ſcelerib⁹ irretit⁹ publicuſ
eſt vſurari⁹ fur latro p̄ricida ⁊ q̄buſcūq̄ꝫ alijſ
ſcelerib⁹ grauib⁹ irretit⁹ tamē diuino lumi=
ne illuſtrat⁹ amore fraterne ſalutꝭ in caſu tan
te extreme neceſſitatꝭ ſcienter ⁊ volenter ſolū
charitatꝭ amore manifeſto piculo ſe exponit:
accedit hylarit' ad egrotū ꝯſolaꝭ infirmuꝫ ad
patiam exhortaꝭ eius neceſſitatib⁹ inſtat fer
uenter ⁊ fideliter ſeruit. ⁊ oi debita ſollertia
inuigilat circa eum querēs corpis ſanitatem
ſed magis aīe ſoſpitatē. dumq̄ꝫ hoc affectuo
ſo feruore fraterne charitati inſeruit i ingui=
ne q̄ſi ſpeculo vulneraꝭ ſubitoq̄ꝫ inualeſcit
morbuſ tantoq̄ꝫ repētino ac violento impul
ſu grauaꝭ ⁊ alteraꝭ q̄ de pctis ſuis non ha=
bet ſpaciū cogitare nec aliter ꝯteri minuſq̄ꝫ
dño vel alteri ꝯfiteri. aliam ſatiſfactionē non
agit ſed in hoc ſtatu decedit. Quid queſo de
aīa eius penſandū eſt? q̄d de illo credenduꝫ
q̄d de ipſo ſperandū? bene melius optie ſpe=
randū puto. Miraris forte ſi de ſuis ſceleri=
bus pniam nullam facit. aliter ꝯtrit⁹ non fu
it nec ꝯfeſſus nec reddit aliena. Mirare po=
tius miam dei ⁊ hui⁹ charitatꝭ exceſſuꝫ vtiq̄ꝫ
admiratiōe digniſſimū ⁊ intellige in hac fer=
uida charitate ꝯtritionē ꝯfeſſionē integram
et ſatiſfactionē pleniſſime cōprehēdi iuxta il=
lud. j. Jo. iij. Et chriſt⁹ ꝓ nobis aīam ſuā po=
ſuit ⁊ nos debem⁹ ꝓ fratrib⁹ aīas ponē. Ju=
xta etiam dñi ſniam qui etiam Joh. xv. ait.
Maiorē dilectionē hac nemo habet vt aīaꝫ
ſuam quis ponat ꝓ amicꝭ ſuis. Si nemo ma
iorem igiꝭ comp̄hendit in ſe minorē que eſt
pnīa ſalutaris p verā ꝯtritionē ꝯfeſſioneꝫ et
ſatiſfactionē huius aūt peccata non videt iō
non iudicat deus. Vñ petr⁹ in canonica ſua
j. c. iiij. ait. Charitas opit. i. ānihilat corā ocu
lis dei multitudinē pctōꝝ. Vnde ad Rho.
xiij. Qui diligit ꝓximuꝫ legem impleuit.
Scḋo in tali extrema neceſſitate ſpūali quili=
bet de neceſſitate teneꝭ ꝓpriam famā pone=
re ꝓ ſalute aīe ꝓximi ſui. Qḋ quidē ex ſe ma
nifeſte apparet. Tertio in tali extrema ne
ceſſitate ſpūali teneꝭ ponere ꝓpriā ſubaꝫ ꝓ
ſalute aīe cuiuſlibet ꝓximi ſui cū hec duo in=
compabilit' minora ſunt q̄ꝫ ꝓ aīa ꝓximi po=
nere vitam ſuā. Et ſi ad illā teneꝭ ſicut dictū
eſt multomagꝭ ad hec duo neceſſario obliga
tur. cum hec duo. ſ. ponere famā atq̄ꝫ ſubſtā
tiam de neceſſitate teneaꝭ homo ponere pro
corpali neceſſitate ꝓximi ſui ⁊ etiaꝫ iimici ſui
et ſaraceni atq̄ꝫ iudei ſicut in ſeq̄nti. c. appebit

Que obligaꝭ hō facere ꝓ ſubuentiōe corpalis neceſſitatis ꝓximi ſui. Capitlꝭ. ij.

Secūda eſt neceſſitas corpalis. Cō=
tingit aūt ob ſubuētionē corpalis
neceſſitatis ꝓximi ponē tria. Pri=
mo ponere ꝓpriam ſubſtantiā. ſcḋo vitā. ter
tio ꝓpriam animā. Primo ꝯtingit ponere
ꝓpriam ſubſtantiā pro extrema neceſſitate
corpis ꝓximi. ⁊ hoc eſt debitū ex p̄cepto. Q2
ſicut. ſ̄. dictum eſt ſtatim cadit in p̄ceptū ne=

gatiuū. qđ eſt ſi non pauiſti occidiſti al'r non diligit ꝓximū ſuū ſicut ſeipſum. i. amore iuſto. Vñ. j. Jo. iij. Qui habuerit ſubām hui⁹ mūdi ⁊ viderit frēm ſuū neceſſitatē habere ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo: quō charitas dei manet in illo? Scđo ꝯtingit ponere vitam ꝓpriā ꝑ extrema neceſſitate corꝑali ꝓximi. ⁊ h̄ qđem non eſt de neceſſitate p̄cepti: ſed de ꝑfectiōe ꝯſilij. Si aūt aliq̄s poneret ſe in aliq̄ manifeſto ꝑiculo mortis corꝑalis ꝓpter ſubuentionē neceſſitati corꝑalia ꝓximi ſui non ageret prudent' nec ſm legem nature nec inſuper ſm p̄ceptū predictū q̄ precipit̄ ꝙ diligamus ꝓximū nr̄m ſicut noſipſos. non pluſ q̄ꝫ nos. nec anteq̄ꝫ nos ſed poſt ⁊ ad exemplūꝫ nr̄i. Aliter ſicut ex p̄cedentib⁹ patet iuſt⁹ non eſſet amor. licet ſi ꝑicula ſunt paria in extremo ꝑfectiōis ꝯſiliū ſit ſue corꝑali ſaluti p̄ponere ſalutē corꝑis ꝓximi ſui. Tertio ꝯtingit ponere ꝓpriā aīam ꝑ extrema neceſſitate corꝑis ꝓximi ſui ⁊ hoc nedū ſit in ꝯſiliū ꝙ fiat ſed oīno p̄ceptū eſt ꝙ nō fiat cuꝫ ꝯtradicat p̄ceptū naturale amoris iuſti q̄ ab ipſa natura p̄ceptū eſt vt nemo ꝑ ſeipſo ꝑ extrema neceſſitate corꝑis aīam ſuā dānet. multominuſ ꝑ q̄cūq̄ꝫ alio ꝓximo ſuo eam ponere debet.

Que tenet̄ hō facere ꝑ tꝑali neceſſitate ꝓximi ſui. Ca. iij.

Tertia ē neceſſitas tꝑal' ꝓximi noſtri ꝑ qua iterū ꝯtigit ponē tria p̄⁹ ſcꝫ ꝓpriā ſubām. ſcđo vitā ꝓpriaꝫ tertio aīam ꝓpriā. Primo ꝯtingit ꝑ extrema neceſſitate tꝑalis ꝓximi ponere ꝓpriā ſubām tꝑalē. Et licet h̄ ſit de ꝑfectione ꝯſilij non tamē eſt de neceſſitate precepti. Unde ſi ꝯtingit aliquē eſſe in mari mercib⁹ ꝓprijs ⁊ alienis ⁊ iminēte valida tēpeſtate ꝓ euaſione corꝑalis vite qui in mari ꝓijciat ꝓprias merces ex charitate fraterna alienas p̄ſeruans ꝑfectiōis ꝯſiliū habet. ⁊ implet ad qđ vtiq̄ꝫ de neceſſitate non tenet̄. Secūdo ꝯtingit ꝑ tꝑali illius neceſſitate ponere ꝓpriam vitam. ⁊ hoc qđem eſt mortale peccatum qꝛ eſt ꝯtra legē nature que iuſtū amorē obſ̄uare i ſe p̄cipit cuiq̄ꝫ. ⁊ cū hoc agere eēt mortale ꝑ ſe. multo ampli⁹ ꝑ alijs quibuſcunq̄ꝫ. Ex hoc ſatis apte patꝫ ꝙ qui ex ſola cauſa ſtipendij acquirēdi vadit etiam ad iuſta bella non dn̄orꝝ ſuorꝝ. vel etiam ſui ipſum non cogentis nec req̄rentis. nec adeſt ibidem alia cauſa motiua niſi ſolū ſtipendiū qꝛ neſcit aliter querere victuꝫ tunc enī mortalit' peccat. Tamen ſciendū eſt ꝙ ſi ſtipendiū ſit cauſa ſine qua non iret ⁊ ꝓpter quam libenti⁹ vadit nullaten⁹ tamen iret niſi ſciret ibi eſſe iuſticiam ſub qua ſeruiat deo ⁊ regnuꝫ celorꝝ cum alijs acquirat tunc licet. Uerūtamē in h̄ caſu opoꝛtet magnā certitudinē habere ꝙ illđ bellum eſt iuſtū. Non enī ſufficit hic q̄liſcūq̄ꝫ ꝓbabilis ꝯiectura opoꝛtet etiam ꝙ eius intētio ⁊ affectus ferant̄ nō ad occaſionē hoſtiuꝫ ſimplicit' ⁊ abſolute: ſed ad defenſionē iuſticie ⁊ partis iuſte ⁊ ad repulſioneꝫ iniuſticie. Unde debet velle ꝙ abſq̄ꝫ occiſiōe hoīum h̄ obtinere poſſet qꝛ neminē occidere velit.

Tertio ꝯtingit ponere ꝑ tꝑali neceſſitate ꝓximi ꝓpriam aīam. ⁊ hoc ſicut ex iam dict' patet quia ꝑ ſeipſo hoc agere oīno ꝓhibituꝫ eſt. ſic multomagis ꝑ alijs quibuſcūq̄ꝫ hoc agere ꝓhibitum eſt.

Articulus. iij. de affectuali amore q̊ ſm chriſti conſiliū diligendi ſunt etiam inimici.

Tertius p̄ncipalis amor dicit̄ cordial' ſeu affectualis. Et ad hūc amorē nemo obligat̄. nec affectu nec effectu de neceſſitate p̄cepti. Sed imenſitas ⁊ ꝑfectio diuini amoris hoc oꝑatur in illis qui chriſti ꝑfecta ꝯſilia imitantur. Manifeſte etenī claret ꝙ q̄ꝫto aliqđ intētiori dilectiōe amat̄: tanto ꝓpter ipſum alia facilius ꝯtemnūt̄. Ex his ergo que hō ꝓpter ꝓximi dilectionē ꝯtēnit ⁊ tradit ſeu facit aptius patet q̄ꝫta ſit i eo erga ꝓximū perfectio charitatis. Huius ꝑfecte charitat' triplex eſt gradus licet de his aliqđ. s̄. ſermoñ. iiij. arti. iij. et. c. iij. et. vij. dictum eſt. Contingit aūt ꝓpter ꝓximū amicū ⁊ inimicū tradere p̄mo ſubām tꝑalem. ſcđo laborē virilem. tertio vitam corꝑalem.

Quo ꝑfectus amor erga proximū faciliter tradit ⁊ contēnit oīa tꝑalia bona. Capitulū. j.

Prim⁹ g̃dus hui⁹ ꝑfecte charitatis eſt ꝓpt' quecūq̄ꝫ ꝓximū ꝯtemnere et dare ꝓpriā ſubām tꝑalē. Vñ et dn̄s Mat. xix. ad h̄ ſectāda cuidā adoleſcēti ꝯſiliū dedit dicēs. Si vis ꝑfectus eſſe vade ⁊ vēde oīa q̄ habes ⁊ da ⁊c̄. Unde Cant. viij. Si dederit hō oēm ſubām dom⁹ ſue ꝑ dilectiōe q̄ſi nihil deſpiciet eā. Vñ pſ̄. ait. Diſꝑſit dedit pauꝑib⁹. Ad idē q̄ꝫ ꝑtinere videt̄ ſi q̄s ꝓpt' deū ⁊ ꝓximi dilectionē nō recuſet damnū pati in exterioꝛib⁹ bonis. Jdō q̄ſdam cōmendabat ap̄ls ad Heb. x. dicens. Rapinā bonorꝝ veſtrorꝝ cum gaudio ſuſcepiſtis. Vñ Prou. xij. Qui negligit damnū ꝓpter ꝓximū ſuū ſeu amicū iuſt⁹ eſt. q̄ iuſtior eſſe ꝓbat̄ qui ꝓpter inimicū idē facit. ab h̄ dilectiōis gradu cū ꝑiculo dānatiōis eterne deficiūt ⁊ deſcēdūt qui de tꝑalib⁹ bonis q̄ habent ⁊ in q̄bus abūdant ꝓximi neceſſitatibus nolūt ⁊ negligūt ſubuenire. Contra q̄s Amb. xlvij. di. c. ſicut hi ſic ait. Eſuriētiū panis eſt quē tu detines nudorꝝ indumētū eſt qđ tu recludis: miſerorꝝ redēptio eſt ⁊ abſolutio pecunia quā tu in terrā fodis. Tantorꝝ igit̄ te ſcias inuadere bona: q̄ꝫtis poſſis p̄ſtare qđ velis. i. velle p̄ſtare teneris. Hoc pōderent q̄ tot ⁊ tam p̄cioſis veſtib⁹ iocalib⁹ ⁊ ſupellectilib⁹ fulciunt̄.

Quo ꝑfect⁹ ad ꝓximū amor oēꝫ laborē ꝑ illo ſuſtinet ⁊ aſſumit. Capitulum. ij.

Secūd⁹ gradus ꝑfecte charitat' eſt ꝓpter amorē ꝓximi aſſumē ac ſuſtinere laborē vilē hoc eſt ſeruire pauꝑib⁹ ⁊ infirmis ꝑ carcerat' ⁊ alijs neceſſitatē patientib⁹ laborare circa eorꝝ veſtes ⁊ cibos affectuoſa diligētia inſudare. exercitio p̄dicationū ⁊ ꝯfeſſionū ꝓ aīarū ſalute cū multis laborib⁹ erūnis ⁊ vigilijs laborare. Magne q̄dem ꝑfectiōis opuſ eſt ex charitate corꝑales labores ſuſtinē ꝑ corꝑib⁹ ꝓximoruꝫ ſed ꝑfectioris charitat' eſt illos ſuſtinē ꝑ illorum aīarū ſalute. In idē q̄ꝫ referri pōt ſi q̄s ꝑ p̄dictis laborib⁹ ⁊ erūnis ⁊ alijs cauſis ꝓpter amorē dei ⁊ ꝓximi ꝑſecutiōes ⁊ tribulatiōes mīme ſupportare recuſet exēplo pauli. qui. ij. Corꝝ. j. ait ſiue tribulamur ꝓ vr̄a exhortatiōe ⁊ ſalute. Iteruꝫ. ij. ad Timoth. ij. ait. Laboro vſq̄ꝫ ad vincula q̄ſi male oꝑans: ſed verbū dei nō ē alligatū. Jdō oīa ſuſtineo ꝓpter electos vt ⁊ ipſi ſalutē ꝯſeq̄nt̄. Ab h̄ q̄dem gradu deficiūt imo ꝑiculoſiſſime ſe elōgant qui de ſuꝑfluis delitijs ſuis nihil omittere volūt aut quicq̄ꝫ incōmodi ſuſtinē ꝓ proximi amore. Cōtra q̄s dicit̄ Amos. vj. Qui dormitis in lectis eburneis ⁊ laſciuit' in ſtratis veſtris q̄ comeditis agnū de grege ⁊ vitulos de medio armēti: qui canitis ad vocem pſalterij. ſicut dauid putauerūt ſe habere vaſa cantici bibētes in phyalis vinū ⁊ optimo vnguēto delibuti ⁊ nihil cōpatiebant̄ ſuper ꝯtritiōe ioſeph. In Ezech. q̄ꝫ ſcriptū eſt. Nō aſcendiſtis ex adūſo nec oppoſuiſtis vos murum ꝓ domo iſrael vt ſtaret' in p̄lio i die dn̄i.

Quo ꝑfectus ꝓximi amor ꝓ ſalute anime eius ponere facit ꝓpriam corꝑalem vitam. Ca. iij.

Tertius q̄ꝫ gradus hui⁹ dilectiōis eſt ꝓ ſalute aīe ꝓximi tradere vitā corꝑalem. Ultra autē hūc gradū dilectio nequaq̄ꝫ pōt intendi teſte dn̄o Jo. xv. Maiorem hac dilectionē nemo habet vt aīam ſuā. ſ. q̄s ponat ꝓ amicis ſuis et in hoc dilectiōis amore ꝑfectio ꝯſūmatur. ideo noſter ſumm⁹ amator chriſt⁹ vt nob̄ exemplū daret ꝓ nobis pcc̄ōrib⁹ ⁊ aduerſarijs ſuis in cruce mori dignat⁹ eſt ideodr̄. j. Jo. iij. In h̄ agnouim⁹ charitatē dei q̄m ille pro nobis aīam ſuam poſuit ⁊ nos debem⁹ pro fratrib⁹ aīam ponere. Sed adūtenduꝫ eſt ꝙ duo ad aīam ꝑtinere dicunt̄. vnū ſm qđ viuificat̄ a deo aliud ſm qđ viuificat corpus Et p̄mo q̄dem eſt ſm qđ aīa viuificat̄ a deo. et q̄ꝫtū ad h̄ aīam ꝓ fratrib⁹ ponere hō nequaq̄ꝫ debet. tm̄ enī quiſq̄ꝫ vitā aīe amat q̄ꝫtū ipſum dn̄m amat. Plus enī quiſq̄ꝫ tenet̄ diligere deū q̄ꝫ ꝓximū. Non debet igit̄ q̄ſq̄ꝫ vt ꝓximū ſaluet aīam ſuam dānare imo ꝓ toto mūdo ſaluādo non debet hō velle detrimentū aīe ſue ſuſtinē. Vñ dn̄s Mat. xvj. ait Quid enī ꝓdeſt hoi ſi vniūſum mūdū lucretur aīe xō ſue detrimentū patiat̄? Secundo ꝯſiderat̄ aīa ſm ꝙ viuificat corp⁹ ⁊ vt eſt p̄ncipiū hūane vite ⁊ ſm h̄ ꝓ dilectiōe ponere aīam vltra extremitatē neceſſitat' de q̄. s̄. dictum eſt ad ꝑfectionē ꝯſilij ꝑtinet non p̄cepti. de h̄. ij. Corꝝ. xij. in exēplū ſe ponit ap̄ls dicens. Ego aūt libētiſſime impēdar ⁊ ſuperimpendar ipſe ꝓ aīab⁹ vr̄is. Ubi glo. dicit. Perfecta charitas ē vbi q̄s libent' parat⁹ ſit etiam ꝓ fr̄ibus mori. Qđ nob̄ largiri dignet̄ chriſt⁹ fili⁹ dei. q̄ cū p̄re ⁊ ſpūſctō viuit ⁊ regn̄t in ſecula ſeculorꝝ Amen.

Sabbato poſt cineres de diuina ꝓtectiōe, Et quō a deo per angelos iuſtorꝝ ciuitas ⁊ aīa ab aduerſitatib⁹ cuſtodit̄. Ser. viij

Erat enī ventus ꝯtrarius illis Mar. vj. ⁊ in euāgelio hodierno Multa enī moleſta atq̄ꝫ temptatiōeſ inſurgūt ne ꝑſiſtam⁹ in charitate: ita vt q̄n̄q̄ꝫ in deſperatione fluctuare faciāt nauim mentis. Solet enī elata ſuꝑbia ⁊ hūana ignorātia ſepi⁹ eſtimare ſuis aſtucijs ſuis vigilācijs ſuiſ diuicijſ atq̄ꝫ potentijs ꝓprias ciuitates ⁊ patrias cu-

ſtodire. ecce ventus efferẽs mẽtẽ. Sed audi at quid teſtat̃ pſ̃. dicẽs. Niſi dñſ cuſtodierit ciuitatẽ fruſtra vigilat q̃ cuſtodit ꝛc. Hãc autem ↄſeruat dñs ſi illũ timẽt regẽtes ꝛ habitantes in ea. Tunc enĩ ibi aduſitatib⁹ deſperare non debẽt. licet ſit ventus ↄtrarius illis. qꝛ Hiere. j. dꝛ. Ecce dedi te in ciuitatẽ munitam. in colũnã ferreã: ꝛ in murũ ereũ. Et ſeq̃t. Et bellabũt aduſum te ꝛ non p̃ualebũt: quia ego tecũ ſum. Jõ q̃ʒ quelibet aia vexatiõib⁹ impugnta ſperare debet. Vñ Apoc. vij. Jo. myſtice ait. Vidi q̃ttuoꝛ angelos ſtãtes ſup q̃ttuoꝛ angulos terre / tenẽtes q̃ttuoꝛ vẽtos ne flarent ſup terrã. neq3 ſup mare neq3 ĩ yllam arboꝛẽ. In q̃bus verbis triplex myſterium reuelat̃. Primũ eſt angelice oꝛdinatiõis ibi. Vidi q̃ttuoꝛ angelos ſtantes ſup q̃ttuoꝛ angulos terre. Scðm eſt angelice refrenationis. ibi. tenẽtes q̃ttuoꝛ ventos. Tertiũ eſt angelice ↄſeruatiõis. ibi. ne flarent ſup terrã ꝛc. Jſta q̃ʒ tria myſteria eodẽ oꝛdine ponit pſ̃. i xc. pſ̃. ad aiaʒ vel ad eius ciuitatẽ ſimilit̃ loquens. Angelis ſuis mãdauit de te. ecce primũ myſteriũ. vt cuſtodiãt te. ecce ſcðm. in oĩbus vijs tuis. ecce tertiũ. Qð verbũ põt eſſe aliud thema in pñti materia. ꝛ maxie ↄueniẽs dici ſeq̃nti in p̃ma dñica q̃drageſime.

Articulus primus q̃ ad intelligentiã oĩum influẽtiarũ ſupernoꝛum tria p̃renotanda ſunt.

Primũ myſteriũ eſt angelice oꝛdinatiõis qꝛ ꝑpheta dicit. Angelis ſuis ðs mãdauit ꝛc Q ciuitas dei timoꝛe oꝛnata. Siue moralit̃ ad q̃ʒlibʒ iuſtã aiaʒ fmo ꝑpheric⁹ dirigat̃ Ad hoꝝ tñ intelligẽtiã tria p oꝛdinẽ ſũt notãda.

Q tria ſunt regna dñi noſtri ieſu chꝛiſti. Capi. j.

p Rimo notandũ q̃ ſummi dei ꝛ regis eterni ieſu chꝛiſti tria ſunt generalia ieſu reg̃. Primũ. ſ. coꝛpoꝛale ↄſiſtit in q̃ttuoꝛ elemẽtiſ. ſ. terra aq̃ aere ꝛ igne. Jtẽ in oꝛbib⁹ ſiue in celis ſeptẽ planetarũ. ſ. lune. mercurij. veneris. ſolis. martis iouis ꝛ ſaturni. Jtem in trib⁹ celis. ſ. ſtellato chꝛyſtallino ꝛ empyreo. Scðm regnũ eterni regis eſt ſpũale. ꝛ ↄſiſtit in angelis ꝛ aiab⁹. Tertiũ eſt mixtũ ſicut patet in hoie q̃ habet coꝛp⁹ ꝛ aiam. ꝛ ſicut maioꝛ mũdus. ſ. macrocoſm⁹ ↄtinet in ſe q̃ttuoꝛ q̃litates primas ſcʒ calidũ humidũ frigidũ ꝛ ſiccũ. ſic in hoie id eſt. in microcoſmo q̃tũ ad coꝛp⁹ ſunt q̃ttuoꝛ cõplexiões. ſ. melãcolya fleuma ſanguis ꝛ colera. Q̃tũ v̉o ad animã ſunt in eo q̃ttuoꝛ affectiones. ſ. gaudiũ. doloꝛ. ſpes. ꝛ timoꝛ.

De duplici cõſtellatiõe ꝛ influentia ſupnoꝝ ſup naturã hũanam. ꝛ q̃ cõſtellatiões aſtroꝛuʒ ſup animã nihil pñt. Cap̃. ij.

ſ Ecũdo notandũ eſt q̃ duo prioꝛa regna habẽt influere ſup tertiũ regnũ qð eſt hõ. nam ſicut p influentias celoꝝ ꝛ planetaruʒ inferioꝛa elemẽta ꝛ coꝛpa elemẽtata ꝛ p ↄſeq̃ns coꝛpa nr̃a regunt̃ ꝛ gubnant̃ coꝛpalia coꝛpalib⁹ influendo: ſic hũani ſpũs a deo p angelos ſpirituales ſpũalia recipiũt ſpũalia ſpũalib⁹ inſpirãdo vt ꝛ ipſi miniſtri ſint grãrũ quarum deus eſt p̃ncipalis datoꝛ. Et ſicut coꝛpa coꝛruptibilia (inter que ſunt coꝛpa nr̃a) p repugnantiã quattuoꝛ q̃litatũ primarũ predictarũ coꝛrũpent̃ ſine coꝛpoꝝ celeſtiũ influentia ſic ꝛ tempamentũ hũani ſpũs in actiõib⁹ ſuis p q̃ttuoꝛ paſſiões q̃ ſunt leticia triſticia p̃ſumptio ꝛ timoꝛ coꝛrũpet̃: niſi diuina grã p miſteria beatoꝝ ſpũuʒ miſtrata ĩ oꝛdine bone actionis ↄſeruaret̃. Vñ pſ̃. Bñdicite domino oẽs virtutes eius. Et ſequit̃. Miniſtri eius qui facitis voluntatẽ ei⁹. i. bona inſpirando in hoium volũtates non mentes. Ex his patere põt q̃ ſup tertiũ regnũ hoc eſt ſuper hoies duplex ↄſtellatio opat̃. fm q̃ ipſi ↄſtant ex coꝛpe ꝛ ſpũ. Prima eſt coꝛpalis. ſecunda eſt ſpũalis. Prima eſt coꝛpalis. ſ. a ſtellis coꝛpalib⁹ que influũt ĩ coꝛpa inferioꝛa virtutẽ motiuã vegetatiuã ſenſitiuã ꝛ oĩum gñabiliũ ꝑductiuã. Et licet careãt q̃litatibuſ elemẽtarib⁹ non enĩ ſunt calida frigida humida vel ſicca: atñ iſta inferioꝛib⁹ influunt. Tñ ſup liberũ arbitriũ nequaq̃ʒ influere pñt nec virtutẽ hñt hoĩs mutãdi voluntatẽ: licet ĩmutẽt ꝛ diſponãt cõplexionẽ hoĩs. Que q̃dem voluntatẽ non hñt cogere. ſed magĩ ac minus in diũſis hoib⁹ inclinare. Quare autem celeſtia coꝛpa in aliq̃d incoꝛpoꝛeũ v̉tuoſius ꝛ nobili⁹ eſt q̃libet coꝛpe ſicut etiam Ariſtoteles ꝑbat. alioq̃n nõ poſſet oĩum coꝛpoꝛũ naturas cog̃ſcere. ſicut nec oculus poſſʒ oẽs coloꝛes videre ſi pupilla eſſet aliquo coloꝛe affecta. Jmpoſſibile ẽ igit̃ q̃ celeſte coꝛp⁹ imp̃mat in intellectũ humanũ volũtas etiam in intellectiuã partẽ eſt mouet̃q3 a bono p intellectũ apꝑhenſo. Jdeo pari rõne celeſtia coꝛpa in eam nõ pñt imp̃mere. Oẽs etiã humani actus p̃ncipalit̃ ex hũana volũtate p̃cedunt. Nõ pñt igit̃ p certitudinẽ futuri hominũ actus p̃noſci p celeſtiũ coꝛpoꝝ inſpectionẽ: nec p ↄſeq̃ns hũani rerũ euẽtus. qui vt plurimũ ex actib⁹ hũanis depẽdẽt. Jõ dicit̃ Hiere. x. A ſignis celi noli metuere q̃ gẽtes timent. Quare certitudinalit̃ tenendũ eſt ꝑ̃ue pctm̃ foꝛe / circa ea que ab hoĩs volũtate dependent aſtroꝝ iudicijs vti. Adũtendum eſt tamẽ q̃ dicunt q̃nq3 vera duplici ex cauſa Primo ex demonũ malicia. ſcðo ex hominũ culpa. Primo q̃dẽ ex demonũ malicia. qꝛ diabolus vt hoies in erroꝛẽ trahat opib⁹ eorum qui iudicijs aſtroꝝ intendũt ſepi⁹ ſe immiſcet. Vñ Aug⁹. ſup. ij. li. Geñ. ad lr̃am ait Fatendũ eſt q̃ñ ab iſtis. ſ. mathematicĩ vera dicunt̃ inſtinctu q̃dam occultiſſimo diaboli fieri quẽ neſciẽtes hũane mẽtes patiunt̃. qð cum ad decipiẽdos hoies fit ſpũum imũdorum ꝛ ſeductoꝝ opatio eſt. Quia igit̃ hõ p intellectũ ꝛ voluntatẽ imagĩatiõis fantaſmata ꝛ ſenſibilis appetitus affectiões ꝛ paſſiões rep̃mere põt nulla neceſſitate inducit̃ hõ ad agendũ. ſed q̃dam inclinatio ſola. quaʒ quidam ſapiẽtes moderãdo refrenãt. Propter qð etiã ptholomeus in cẽtiloquio ſuo ait. q̃ ſapiens hõ dñat̃ aſtris. i. inclinationi que ex aſtroꝝ diſpoſitiõe relinquit̃. Scðo dicũt q̃nq3 vera ex hoium culpa qꝛ in pctõꝛib⁹ ſtultis in q̃b⁹ carnalis vita ſpũi dñat̃ aſtroꝝ diſpoſitiões magnũ habent effectũ. eo q̃ rõne non vtentes parũ ab aialib⁹ brutis differũt. ſicut ſcriptũ eſt. Homo cũ in honoꝛe eſſet nõ intellexit: compar⁹ eſt iumẽtis ꝛ ſimilis fact⁹ eſt illis. Vñ Eccs. x. Stultoꝝ infinit⁹ eſt nũs in q̃b⁹ ratio carni non dñat̃. in plurib⁹ hoibus celeſtiũ coꝛpoꝝ inclinatiões ſoꝛtiunt̃ effectum. ꝑpter h̃ aũt inde q3 aſtrologi ex inſpectione ſtellarũ p̃renũciãt vera ꝛ p̃cipue circa oẽs euentus. deficiũt tñ ꝛ ſepi⁹ errant cũ de pticularib⁹ agunt. ꝛ hoc ꝑpter rõnem que coꝛpalib⁹ nõ eſt ſubiecta. Vñ Caſſio. ſuper pſ̃. ait. Vbi ſe in aſtrologie ptẽ babylonis infuderint ꝛ vitas moꝛtaliũ de curſu ſtellarũ putauerint eligẽdas: tũc abominãdi tũc potius ceci ſunt cũ ſe exiſtimãt ꝑuidere q̃ue creatoꝛ nobis decreuit vtilit̃ abſcõdere. Vñ quidam aſtrologus cũ quadã die ante dñm ſuũ plus ſolito eſſet triſtis a dño interrogatus vnde hoc eſſet licet inuitus tamẽ nimijs eſt impoꝛtunitatib⁹ coact⁹ rñdit hoc eſſe: qꝛ ex diligẽti inſpectiõe comperat ipſum dñm infra inſtantẽ annũ oĩno moꝛituꝝ. Que audiens dñs ꝛ ſi diligent̃ ꝛ vere hoc compiſſet inquireret. ille q3 ſic diuĩe futurũ aſſereret fm aſtroꝝ influxum timoꝛe ꝛ tremoꝛe affect⁹ cepit grauiter infirmari. Cunq3 q̃dam nobilis miles audiuit dñm ſuũ grauit̃ infirmatũ ꝛ illum ſubito viſitaret. compiſſet q3 q̃ ex relatione aſtrologi ꝛ ex imaginatiõe hec infirmitas dño eueniſſet ad aſtrologũ ait. Eſt ne veruʒ veracit̃ ꝛ infallibiliſ te compiſſe infra annum dñm nr̃m moꝛiturũ: illo aſſerente ꝛ iterũ ↄfirmante ei inquit. Et tu q̃ꝛto tpe fm aſtrologiã tuam victurus es: qui rñdit ei. xiiij. ãnis. qꝛ et hoc etiã certiſſime compiſſet. Qð audienſ v̉o miles ſtatim exempto gladio interemit illum. Cum v̉o ad aures dñi hoc fallax aſtrologi p̃ſagiũ ꝑueniſſet iocũdo riſu toto exhylaratus aio timoꝛoſa ſuſpitiõe abiecta ſanus de lecto ſurrexit: ꝛ longo poſt h̃ tpe vixit. Ex hoc patet ex aſtris fieri pticulariũ iudiciũ vt plurimuʒ falſum eſſe. Scða ↄſtellatio ſeu ſcðs influx⁹ ſup hoies eſt ſpũalis que q̃dem a deo per angelos in aiaſ miſtrat̃. Unde ad Heb. j. Oẽs ſunt admiſtratoꝛij ſpũs in miniſteriũ miſſi ꝑpter eos qui hereditatẽ capiũt ſalutis: quia ſemp nobis inſpirãt inducentia ad ſalutem. Ecce q̃ ↄſolatio ſpũalis. ſ. angeloꝝ ſpũalib⁹ in aiabus mirabilit̃ aliq̃ñ opat̃.

Q p q̃ttuoꝛ affectiões ingreſſum habent ad aiaʒ oẽs temptationeſ. ꝛ ad tps habẽt acceſſum oẽs ſancte inſpiratiões. Ca. iij.

t Ertio q̃ʒ notãdũ eſt q̃ quilibʒ homo ſimilit̃ oĩs ciuitas eſt quaſi q̃dam ciuitas q̃dra habens q̃ttuoꝛ angulos. in quoꝝ q̃libet eſt poꝛta vna. Hic angulus dirigit̃ ad oꝛientẽ. ali⁹ ad occidentẽ. alius ad meridiẽ: reliquus v̉o ad ſeptentrionẽ. He poꝛte ſunt q̃ttuoꝛ affectiones. ſ. gaudiũ doloꝛ ſpeſ ꝛ timoꝛ. Per has ãt poꝛtas vniũſe mũdi temptatiões demonuʒ atq3 ipſius carnis ad animã intrãt p volũtatis ↄſenſum. oẽſq3 diuine inſpiratiões p eaſdem trãſeũt ad carnẽ noſtrã a voluntate aĩe celitus inſpirate. Hinc pugna illa terribil̃ et indefeſſa qua caro ↄcupiſcit adũſus ſpirituʒ a demõib⁹ ꝛ mũdialib⁹ roboꝛata: ꝛ ſpũs aduerſus carnẽ diuinit⁹ ab angelis viſitatus. His q̃ttuoꝛ poꝛtis ad ingreſſum ꝛ egreſſum liberũ arbitriũ ꝑ poꝛtinario datum eſt ſicut Eccl. xv. dicit̃. deus ab initio ↄſtituit hoiem et dimiſit eum in manib⁹ ↄſilij ſui. Ad huiuſ ciuitatis cuſtodiã ꝛ ↄtra temptatiões adũſus animã inſurgẽtes angeli inſtituti ſunt. Unde Jo. in Apoc. vij. ait. Vidi q̃ttuoꝛ ange

los.i.oẽs angelos i hoiuz myſteriū datos q̄
ideo q̄ttuor ẽẽ dicunt̃ ꝓpt̃ miſteriuz gr̃e re-
frenãtis qḋ ſup hoiuz mẽtes exercẽt. Ibi q̄dẽ
ſtãt ſup q̄ttuor angulos terre ſicut Ioh. ait.
qr officiū hñt refrenãdi p̄dictas malas affe-
ctiões a qb⁹ oĩs mala tẽptatio ꝯſurgit ad p̄ci
pitandū hoĩes in pctm̃. Prim⁹ ḋr angel⁹ ori-
entis. ſcḋs angelus occidẽtl. tertı⁹ angel⁹ me
ridional. q̄rt⁹ angelus ſeptẽtrional. Ecce o
felix ciuitas ⁊ aĩa bñdicta: q̄ ḋs ſicut ait pš.
angelis ſuis mãdauit de te.

Articulus. ij. q̄ miſterio angeloꝝ oẽs noxie temptatiões p̄ oppoſitas refrenãt inſpiratiões

Secūduz q̄dẽ miſteriū eſt angelice cuſto-
ditiõis ſeu refrenatiõis de q̄ pš. ſubdit vt cu
ſtodiãt te. Cuſtodiunt eni angeli q̄ttuor bo-
nas affectiões ꝯtra q̄ttuor diabolicas paſſio
nes mẽtib⁹ inſpirãdo. Nã angelus oriẽtalis
officiū hꝫ rep̄mẽdi gaudiū vanū p̄ dolorem
ſm deū. Angelus aũt occidẽtalis hꝫ officiuz
rep̄mẽdi p̄ſumptuoſaz ſpem p̄ timorem dei.
Angelus q̄dẽ aqlonarl officiū hꝫ refrenãdi
flatū timoris mali p̄ ſcrãm ac diuã ſpem. Vñ
Ioh. ſubdit dicẽs. tenẽtes q̄ttuor ventos.i.
q̄ttuor p̄dictas affectiões diua gr̃a refrenan
tes. Sed hãc refrenationẽ apti⁹ diſſeramus

Qr angeli refrenãt in aĩa mūdana gaudia p̄ dolorẽ ⁊ triſticiã ſm deum. Capitul. j.

p. Rim⁹ ẽ angelus oriẽtal. q̄ quidez
a dño ordinat̃ ad cuſtodiaz prime
porte q̄ eſt i angulo oriẽtl. Hec eni
porta ḋr porta mūdani gaudij. p̄ hãc aũt mū
do ⁊ diabolo op̄ante in aĩaz ingrediunt̃ oĩa
pctã gaudij hũani ⁊ leticie vane. ſ. cõmeſſati-
ones ebrietates luxurie fornicatiões. adul-
teria. ſtup̄. ſacrilegia. inceſt⁹. zodomie. ꝓhi-
biti ludi. vani cantus. choree. ſoni laſciui. va
nitates iuueniles. necnõ ⁊ ꝓcatiões ⁊ cetera
ꝯſimilia. Hec oĩa tanq̄ vana gaudia angel⁹
oriẽtal refrenat ⁊ retinet p̄ dolorẽ ⁊ triſticiã
ſm deū ſicut Prou. xiiij. ḋr. Riſus dolore mi
ſcebit̃ ⁊ extrema gaudij luct⁹ occupat. Illu-
minat eni mẽtẽ vt cog̃ſcat q̄ gaudia mundi
decipiūt faſtidiūt ⁊ deficiūt. Vñ pš. Mane
ſicut herba trãſeat. mane floreat ⁊ trãſeat. ve
ſpere decidat induret ⁊ areſcat. Ex his oib⁹
refulget lumẽ dei in tabnaculo mẽtl. vñ orit̃
tremor ad deū iuſtū. ⁊ amor ad deū purum.
Hic angelus ſp̄ clamat i aĩa mūdi ꝯtẽptū. lu-
xurie ſup̄bie auaricie deſpectū ⁊ oĩuz ꝯcupi-
ſcentiarū odiū. de q̄ angelo Apoc. xiiij. ḋr ⁊
ali⁹ locut⁹ ẽ dicẽs. Cecidit babylon ciuitas il
la mag̃ que vino fornicatiõis ſue potauit oẽs
gẽtes vbi clamat oĩa vana ⁊ mūdana gau-
dia ꝯtẽnẽda. Prim⁹ auariciã a ſuba ideo
ait cecidit babylon q̄ ꝯfuſio interp̄tat̃ ⁊ ſig̃t
mūdi facultatẽ qua mūdani ꝯfundunt̃. Vñ
pš. Oculos ſuos ſtatuerūt declinare in ter-
ram. q̄s ad celos ḋs creauit erectos. hic q̄dẽ
cecidit ſicut idẽ. j. Io. ij. clamat dicẽs. Tran-
ſit mūdus ⁊ oĩs ꝯcupia ei⁹. Bis eni dixit ce-
cidit: qr cadit auari corp⁹ p̄ mortẽ corpalẽ. et
cadit eius aĩa p̄ mortẽ eternã ſicut de vtraq̄
morte facta i diuite epulone Lu. xvj. ſcriptū
eſt. Mortu⁹ eſt diues. ecce p̄m⁹ caſus. ⁊ ſe-
pultus ẽ in inferno: ecce ſcḋs caſus. Scḋo
clamat angelus ille ꝯtẽnẽdã ſup̄biã in mūda
na gloria de q̄ ſubdit. Ciuitas illa mag̃. Sup
bia eni magnū ſe hoĩes reputare facit: ſ; de⁹
ſup̄bis reſiſtit Iaci. iiij. Vñ ad ſup̄bū ḋr Hie
re. l. Ecce ego ad te ſup̄be dicit dñs exercitu-
um. qr veniet dies tu⁹ tp̄s viſitatiõis tue ⁊ ca
det ſup̄bus ⁊ corruet: ⁊ nõ erit q̄ ſuſcitet euz.
Tertio clamat ꝯtẽnẽdã carnis ꝯcupiam i
fetẽti luxuria. Vñ addit q̄ vino fornicatiõis
ſue potauit oẽs gẽtes. Vinū eni vltra modū
potatū inebriat mẽtẽ ⁊ alienat: ſic aliena po-
tatio in viſibili creatura mẽtẽ a deo ſep̄at. ⁊ h̃
eſt turpiſſima ſp̄ualis fornicatio q̄ aĩa a viro
ſuo. ſ. deo recedẽs creature ſe ſociat p̄ amo-
rem vt eã pl⁹ q̄ creatorẽ ſuū ꝯcupiſcat ⁊ dili-
gat. Vñ Oſee. iiij. Fornicati ſunt ⁊ nõ ceſſa-
uerūt qm̃ deū dereliq̄rūt. Sꝫ adũtenduz eſt
q̄ vinū hui⁹ fornicatiõis vinū ire dei ḋr. De-
us nẽpe nemi iraſcit̃ niſi a ſe auſo q̄. ſ. creatu
rã p̄ creatore colit. Vñ qr mūdi delectabilia
deceperūt ſtultos q̄rū infinit⁹ ẽ nũs: iõ baby
lonẽ oẽs gẽtes h̃ vino potare dicit. His ⁊ cõ
ſimilib⁹ modis angelus oriẽtal p̄ dolorẽ ſm
deū comp̄mit mūdanū gaudiū atq̄ vanū

Qr angeli celi refrenãt oẽs cõtriſtãtes temptatiões p̄ gaudia ſp̄ualia ⁊ diuina. Capitul. ij.

s Ecūdus angelus temptatiões re
frenãs ẽ occidẽtal. Hic ſiq̄dẽ a dõ
ꝯſtituit̃ in occidẽtali angulo ciui-
tatl ad cuſtodiã porte q̄ ḋr doloris
ſcꝫ mūdi. Per hãc mūdo ⁊ diabolo inſtigãte
in aĩaz ingrediunt̃ oĩa triſtabilia ⁊ doloroſa
ſcꝫ ire rixe guerre violẽtie homicidia odia. p̄
cialitates ſecte ꝯtumelie impatiẽtie blaſphe-
mie detractiões murmuratiões ſuſurratio-
nes impie accuſatiões. impug̃tiones agnite
veritatis. ꝯtentiões maledictiões. inuidẽtie
fraťne dilectiõis ſeu gr̃e. ſemiatiões diſcor-
die. p̄ditiones rebelliões. inobediẽtie filioꝝ
et alioꝝ ſubditoꝝ atq̄ cetera ꝯſiſa que oĩa
triſtãt mentẽ p̄ culpã. rep̄mit angelus occidẽ
talis p̄ gaudiū ſp̄us ſm deū. Hic angelus ad
gaudia ſp̄ualia ſemp̄ mentẽ incitat cū paulo
ad Phil. iiij. Gaudete in dño ſemp̄ iterū di-
co gaudete. Incitat etiã ad amorẽ virtutum
vel leticiã ꝯſcie ⁊ ꝯtẽplationẽ glorie beatorū.
De h̃ angelo Apoc. x. ḋr. Vidi angelū fortẽ
deſcendentẽ de celo amictū nube ⁊ iris in ca
pite eius ⁊ facies eius erat vt ſol. Ibi oñdit̃
q̄ hic angelus tria inſpirat q̄ in adũſis faciūt
ſp̄ualit̃ gaudẽ. Inſpirat eni p̄mo magnimi-
tatẽ. ſcḋo fidelitatẽ. tertio iocūditatẽ. Primã
in volūtate. ſcḋam in intelligẽtia: et tertiam
in ſenſualitate. Primo eni inſpirat mag̃-
nimitatẽ in volūtate. ⁊ h̃ fortificat ꝯtra adũ-
ſa que frãgūt ideo ait. Vidi angelū fortẽ. ab
effectu qr roborat mentẽ ait eni cordi i ama-
ritudine eſtuãti illud Tob. vij. Forti aio eſto
h̃ tñ gaudiū deſurſum ẽ. ſ. a mãu diuine be-
nignitatl ideo ſubdit. Deſcẽdentẽ de celo. qr
Iac. j. dicit̃. Oẽ datuz optimū ⁊c̃. Scḋo
inſpirat fidelitatẽ in intelligẽtia. ideo ſubdit̃
Veſtitū nube. Nubes eni hic deſignat fidei
ſtatū: qr in p̄ſnti vita non videt̃ facie ad faciẽ
ſol iuſticie chriſt⁹. ſed tegit̃ fidei nube. ſic ait
dñs Ezech. xxxij. Solẽ nube tegã. Illuiat ei
angelus hic de fidei luie p̄ adũſa ac intellige-
re facit q̄ a deo ꝓ ſalute hoĩum p̄mittant̃ Iõ
ſubdit̃. Et iris in capite ei⁹. Iris in capite eſt
fides diuinoꝝ iudicioꝝ in mẽte Tertio eti
am inſpirat iocūditatẽ in ſenſualitate. gaudi
um eni cordis redūdat in gaudiū ⁊ exultatio
nem corpis ⁊ vultus. Iõ addit̃. facies eius
erat vt ſol. qui q̄ſi letificat totū mūdū. ſic leti-
cia mentis totū exhylarat corp⁹ ſicut Eccl. xl
ij. myſtice dicit̃. Sol illuians p̄ oĩa reſpexit
id eſt. leticia mentis totū corpus letificauit.
His gaudijs angelus occidentl p̄ gaudium
ſm deum cõprimit dolorẽ ſm mundū.

Qr celeſtes angeli refrenãt in aĩa cūcta p̄ſumptuoſa atq̄ ſtultã mūdanoꝝ ſpem: p̄ timorem verbi dei. Capitulū. iij.

t Erti⁹ q̄ angelus temptatiões re-
frenãs meridional eſt. Hic eni or-
dinat̃ a deo in angulo meridiona
li ad cuſtodiã porte ciuitatl q̄ dicit̃ porta ſpei
ſcꝫ p̄ſumptuoſe ⁊ ſtulte. Per hanc eni ingre-
diunt̃ oẽs ꝯtempt⁹ ꝓximoꝝ. auaricia. obli-
uio dei. gloria ſeculoꝝ. pompa. p̄ſumptiões
curioſitates. irreuerẽtia. vana gl̃ia. iactãtia
hypocriſis. nouitatū p̄ſumptio. ambitio di-
gnitatū. admonitionū ꝯtempt⁹. pctõꝝ defẽ-
ſio. ſeu malo exẽplo ꝓximū corrūpe ⁊ ſcãda-
lizare ⁊ cetera ꝯſimilia. q̄ oĩa in ſpem ſtultaz
eleuãtia angelus meridional p̄ timorẽ dei re
frenat. Hic angelus ſemp̄ ad ḋi timorẽ indu-
cit. Vñ Apoc. xiiij. ḋr. Vidi alterū angeluz
volantẽ p̄ mediū celū hñtem euãgeliū eter-
num. ⁊ ſequit̃ dicẽs voce mag̃. Timete dñz
et date illi honorẽ: qr venit hora iudicij eius
Triplicẽ timorẽ angelus mẽti male ſperanti
inſpirat. Primo timorẽ ꝯſcialem. ſcḋo timo-
rem reuerẽtialem: tertio timorẽ iudicialem.
Primo eni illi incutit timorẽ dei ꝯſcialem
dicẽs clamore valido illud Apoc. xv. Mag̃
et mirabilia ſunt op̄a tua dñe ḋs ops. Iuſte
et vere ſunt vie tue dñe rex ſctõꝝ q̄s nõ time-
bit te dñe. ideo ſubdit timete igit̃ dñm. Vn-
de Eccl. xv. Qui timet dñm faciet bona.
Scḋo inſpirat timorẽ reuerẽtialẽ dicẽs. Et
date illi honorẽ. ſ. non vob̃ p̄ p̄ſumptuoſam
ſpem ⁊ gloriã mūdanoꝝ. Nã dicit dñs. j. Re
gum. ij. Qui honorificauerit me glorificabo
eū: q̄ aũt ꝯtemnūt me erūt ignobiles Ter
tio mẽti incutit timorẽ iudicialẽ. Iõ ſubdit.
Quia venit dies iudicij eius. ſ. gnãlis puni-
tionis vel p̄ticularl punitiõis. ſ. patriarū ꝓ-
pter inflatã ſup̄biã ſiue ſinglar̃ afflictiõis et
mortis: qr q̄ hodie ſtat. ſ. viu⁹. videat ne ca-
dat cras mortu⁹. ſ. Vñ pš. Iudicia dei abyſ-
ſus multa. q̄re ⁊ ſi ſtatim nõ flagellat de⁹ ta-
men vt ḋr Iob. xxj. In diẽ p̄ditiõis ſeruabi-
tur malus ⁊ ad diẽ furoris ducet̃. Hmõi tre-
mendis iudicijs incutit angelus h̃ aĩe timo-
rem dei ꝯtra p̄ſumptuoſam ſpem mūdi.

Per angelicū miſteriū refrenant̃ oẽs mūdani timores: ⁊ q̄cunq̄ pauidã mentez efficiunt. Capitulum. iiij.

q Vart⁹ eni angelus refrenãs tem-
ptatiões ẽ ſeptẽtrional q̄. ſ. in ſep-
tentrionali angulo ciuitatl ꝯſtitu-
tus eſt ad cuſtodiã porte timoris mundani.
Per hãc portã ingrediunt̃ p̄plexitates. timo
res diſplicẽdi. verecūdia de op̄e bono. men-
dacia. p̄iuria. falſa teſtionia. deſp̄atiões. pu-
ſillanimitates. peſtilẽtie. crudelt̃ timor dei in
cauſa p̄ſecutiõis negatio. tyrãnoꝝ minis et
penis cedere. paup̄tatl horror ⁊ multa his ſi

mĩlia. Hec oĩa ad inanē timoꝛē inducentia ꝑ diuinā ſpem angelus iſte refrenat dicēs cū pſ. Spera i deo ⁊ fac bonitatē. ⁊ illō Eccl. ij. Reſpicite filij natiōes hoīum ⁊ ſcitote. qꝛ nullus ſpauit i dño ⁊ ꝯfuſus ē. Vñ illud pſ. Beatꝰ vir cuiꝰ ē nomē dñi ſpes eiꝰ ⁊ nō reſpexit i vanitates ⁊ inſanias falſas. Hic ē angelus Vñ Apoc. viij. dꝛ. Et aliꝰ angelus venit ⁊ ſtetit ante altare hñs thuribulū aureū in mãu ſua et ſequit. ⁊ impleuit illud de igne altarꝭ ⁊ miſit i terrā. Cū eñi aqlonarꝭ ⁊ timoꝛ mūdanꝰ ⁊ tremoꝛ inuaſerit hoīuꝫ mētes ⁊ frigida eoꝝ ꝯfigerit coꝛda: merito angelus ardētꝭ ſpei in remediū deſtinat. Triplicē qdē ſpē in remediū ꝯtra hūc timoꝛēqꝫ offert atqꝫ inſpirat iſte angelus. Prima ē ſpes paſſiōis chꝛiſti et idō dicit. Et angelus venit ⁊ ſtetit ante altare id eſt. añ chꝛiſtū gloꝛificatū in celis q̄ dꝛ altare q̄ſi alta res. Tam nēpe res alta ē chꝛiſtus glificatꝰ in celis ꝙ apl's ad Eph. j. dicit ꝙ ꝯſtitutꝰ ē ad dexterā dei pr̄is i celeſtibꝰ. ſup oēm ptāte ⁊ ꝓncipatū ⁊ ꝟtutē ⁊ dñatiōnē: ⁊ oē nomen qđ noīat nō ſolū in h̄ ſeculo ſ̄ etiā in futuro. Sꝫ de mag̃ paſſiōis eiꝰ merito qđ ꝺ ardentiſſima eiꝰ dilectiōe ꝓceſſit ſubinfert. Habens thuribulū aureū in mãu ſua. i. meritū magni eiꝰ amoꝛis igne ſuccēſum qđ idō dꝛ aureū qꝛ ex dĩna ſapiã q̄ ꝑ aurū ſignificat ab eterno diſpoſitū eſt a deo ꝓ merito ſuo: ꝙ chꝛiſtus pr̄i recōſiliaret hūanū genꝰ. Vñ Act. ij. Jeſum diffinito ꝯſilio ⁊ ꝓſciã dei traditum. Hoc thuribulū aqlonarꝭ angelus i mãu ſua hꝫ qꝛ chꝛiſtꝰ meriti ſui grām ꝑ angelos ſctōs fidelibꝰ ſuis diſpēſat. Scđa dꝛ ſpes ꝓuiſionis. i. ꝙ dꝰ ꝓuideat hūanis rebꝰ merito paſſiōis chꝛiſti. Jdō addit ⁊ impleuit illud de igne altarꝭ. i. impletū oñdit igne ꝑfecte dilectiōis ad oībꝰ nr̄is neceſſitatibꝰ ſuccurrēduꝫ ſcꝫ guerris. fame. peſtilētijs. ⁊ ſic de alijs. ita vt qlibet dicere poſſet illud Hiere. xvij. ſpes mea tu i die afflictiōis mee. Tertia ē ſpes diſpēſatiōis. i. ꝙ a deo talꝭ amoꝛ ſpans procedat. Jdō ſubdit. ⁊ miſit i terrā. i. in ſp̄m vel i mētē aqlonis tremoꝛe ⁊ frigoꝛe ꝯgelatā. q̄ſi dicēs. Che te vengo el fogo de dio. Quid times? De h̄ igne Lu. xij. dꝛ. Jgnē veni mittē in terrā vt. ſ̄. Ecce ꝙ ꝑ dinā ſpē ſuccurrit angelus mūdano frigoꝛi ⁊ timoꝛi. ⁊ ſic angelis ſuis mādauit de te. ſ. tenens q̄ttuoꝛ ventos qđ eſt ſ̄m myſterium.

Articulus. iij. quō oēm iuſtorū ſtatū angeli ſancti ꝓtegūt et conſeruant.

Tertiū myſteriū eſt angelice ꝯſeruatiōis qꝛ iuſti ab angelis multiplicit ꝯſeruant. Vñ pſ. ſubdit in oībꝰ vijs tuis. Tres nēpe ſunt vie in qbꝰ angeli boni cuſtodiūt viros ſctōs et iuſtos. Prima ē via ꝓſpitatꝭ. ſcđa adūſitatis. tertia ꝯtēplatiōis. Quaſi ꝓma ſit incipiētium. ſcđa ꝓficiētiū. tertia ꝑfectoꝝ.

Juſti ab angelis in ꝓſperitatibus ꝓtegunt ne in crimina ruant. Capitulū. j.

p Rima eſt via ꝓſpitatꝭ. Sūt naneqꝫ multi q̄ ꝓſperant ⁊ abūdāt in mūdo ⁊ tñ ꝓpter ꝓſpitatē nequaqꝫ a deo recedūt ſ̄ rebꝰ terrenis ad eiꝰ gloꝛiā angelico miſterio auxiliāte moderate vtunt. et hi ꝑ terrā ſignificant. Jdō ſubdit. ne flarēt ſuper terrā. i. ſup iuſtos qui ſunt terra cui bñdixit deus. Vñ Geñ. j. Germiet terra herbā virentē. De qbꝰ fuit ille ſctūs ioſeph de q̄ dꝛ Geñ. xxxix. Fuit dñs cū ioſeph ⁊ erat vir in cūctis ꝓſpe agēs. Vñ pſ. Jntēde ꝓſpe ꝓcede ⁊ reg̃. Oñ qdē quō ⁊ vñ fiat ſubiūgit ꝓpt veritatē ⁊ mãſuetudinē ⁊ iuſticiā. Hec enim tria ſunt neceſſaria cuilibet volenti bñ regñre ſcꝫ rectitudo mãſuetudo ⁊ iuſticia ⁊ talis ꝺ q̄ ſequit. Et deducet te mirabilit dextera tua.

Qꝛ iuſti ab angelis defenſant ne frangant aduerſitate. Ca. ij.

s Ecūda via ē adūſitatꝭ. Sūt eñi qdam iuſti q̄ ꝑ adūſitates huiꝰ mūdi purgant angelico miſterio ⁊ ꝓſeruant a ſoꝛdibꝰ pctōꝝ. Hi ſignātur ꝑ mare qđ cū amarū ſit tñ tempeſtatibꝰ ꝯcitatū purgat. Proijcit ad litus immūdicias ſuas nutritqꝫ mare piſces magꝰ vti grandia cete. Sic i mari adūſitatū nutriunt ſpūs magni ſicut fuerunt apl'i martyres doctoꝛes. ⁊ cuilibet taliū dictū eſt. Jn mari via tua. Per hāc viā iuſti ad patriā gl'ioſaꝫ deducunt. Jn cuiꝰ myſteriū dei pp'ls mare rubꝝ trāſiēs ſicco pede in deſertū ꝑuenit Exo. xiiij. c.

Quō ꝑfecti ⁊ contēplatiui vt adhuc ꝓficiāt ⁊ nō deficiāt: ab angelis ꝓtegunt. Cap. iij.

t Ertia qdē eſt via ꝯtēplatiōis ⁊ ſublimis ꝑfectiōis. Tales ſunt qdam iuſti q̄ mēte a terrenis delectabilibus eleuati celeſtibꝰ meditatiōibꝰ fructificāt deo. Et hi qui ꝑ arboꝛes deſignātur radices habent in terra: qꝛ neceſſaria eſt eis coꝛpalis vita quia cū apl'o ad Phil. ij. di

cere poſſunt. Nr̄a ꝯuerſatio in celis eſt. Tales eñi hñt floꝛes nitide ꝯſcientie ad deū. frōdes exterioꝛes vite ad ꝓximū: ⁊ fructus bonoꝝ operū ad ſeipſos. De floꝛibꝰ Eccl. xxiiij dicit. Conſciētia bona. Floꝛes mei fructꝰ honoꝛis ⁊ honeſtatis. De frondibꝰ Math. v. Sic luceat lux veſtra coꝛam hoībꝰ vt videāt opa veſtra bona ⁊c̄. De fructibꝰ dicit Geñ. j. cum dixiſſet germiet terra herbam virentē et facientem ſemen ſubdit. Et lignū pomiferum facientē fructum iuxta genus ſuū: hic ꝑ gratiā ⁊ in futuro ꝑ gloꝛiā. Quam nobis cōcedat floꝛida atqꝫ frondoſa ⁊ fructifera arboꝛ vite dñs noſter ieſus chꝛiſtus. Qui cuꝫ patre ⁊ ſpiritu ⁊c̄.

Dñica prima in q̄drageſima i mane oꝛdo dicēdoꝝ per totam hebdomadam ſequentem.

n On in ſolo pane viuit hō ſed in oī verbo qđ ꝓcedit de oꝛe dei Mat. iiij. et i euangelio hodierno. Jam i pelago intrauimꝰ charitatis ad inueſtiganda alia de ipſa charitate ſtilus ꝑcurrat q̄tenꝰ ad tam digna tanqꝫ vtilia pꝛo vtilitate populi ꝺ theſauris ſuis miſericoꝛdit diſpēſare dignetur in dulcedie ſua paupi deus. Juuate me fuſis pꝛecibus apud deum ac pulſare vt mihi poꝛrigat qđ ad veſtrā vtilitatē vobis diſpenſare queam. Non eñi ambiguū eſt iquin pulſantibꝰ libent aperiat qui nōdum pulſantes hoꝛtat vt pulſent. Ait eñi Lu. xj. Ego dico vobis pulſate ⁊ apietur vobis. Oīs enim qui petit accipit ⁊ qui querit inuenit ⁊ pulſanti apietur. Ad augmentū igit charitatꝭ in coꝛdibus noſtris iſto mane declarabimꝰ q̄n te efficacie ⁊ virtutis ſit verbū dei necnon et q̄ta faciat charitate feruere. Vbi. xij. virtutes eius per oꝛdinē ſubdemꝰ. Jnfra diem ꝺ ſctificatiōe ſabbati tractaturi ſumꝰ ⁊ a quibꝰ ceſſandū eſt diebus feſtiuis. atqꝫ quibus vacandum ⁊ inſiſtendū eſt diebus illis. ſcienteſ ꝑ pꝛedicta appꝛime i n populis creſcere vel deficere charitatē. Feria. ij. acturi ſumus de tremendo iudicio vniūſali. ⁊ an ſciri poſſet q̄ tempoꝛe ſit futurū. Jn quo iudicio maxime clareſcet ꝙ ex defectu charitatis ⁊ pietatꝭ impij eternaliter peribunt ⁊ damnabunt. Feria. iij. efficaciſſimis oſtendemus rationibꝰ q̄tum ꝯueniens fuit quemlibet peccatoꝛem ꝓ vna ſola moꝛtali culpa hoc eſt pꝛo charitatis defectu in inferno eternalit cruciari: licet tamen peccatum ita bꝛeui ſpacio ſit ꝑpatratuꝫ. Feria. iiij. declarabimꝰ q̄tam ignominiā inferant deo aduerſarij charitatis qui credere nolunt ea que fidei ſunt: niſi videāt ſigna atqꝫ miracula euidētiſſima. Feria. v. dicemus de iudicio temerario ⁊ ad q̄ta mala aduerſantia charitati deducat temerarie iudicantes. Feria. vj. de crudeli humani generis inimico. id eſt. de hoꝛrēdo ſcelere gomoꝛreoꝝ atqꝫ de illoꝛum tremēda punitione. Sabbato pꝛo vere charitatis tutela de iuſticia que ꝑtinet ad dños ⁊ ad regētes dicturi ſumus. vbi oſtendemꝰ q̄ꝫ ꝑiculoſum atqꝫ q̄ꝫ dānabile ſit eis ſub ficta ſpecie pietatis ⁊ falſiſſime charitatis a iuſticia declinare.

Dñica prima in q̄drageſima i mane de magna efficacia ⁊ fructibus verbi dei. Sermo. ix.

n On in ſolo pane viuit homo ſed in omni verbo qđ ꝓcedit de oꝛe dei iterum Mat. vt. ſ̄. Admirāda ſunt cī opa dei ꝑ ipſum eñi vita amoꝛis ⁊ charitatis in aīa gnātur ⁊ nutrit ⁊ incremētū maximū augmentat. Primo qdem ꝑ illud diuina charitas in aīa gnātur ꝓpħa atteſtante. Miſit verbū ſuū ⁊ ſanauit eos de interitionibꝰ eoꝝ. Et illud. j. Pe. j. Renati non ex ſemine coꝛruptibili ſed incoꝛruptibili ꝑ verbū dei. Scđo ꝑ ipſum charitas in aīa nutrit ⁊ ꝯſeruat. Vñ dñs au Jo. vj. Verba q̄ ego locutꝰ ſum vobꝭ ſpūs ⁊ vita ſunt. i. ſunt ſpūalis vita. Tertio q̄ꝫ ꝑ ipſum charitas in aīa augmētat ſicut dñs dicit Eſa. lv. Quō deſcēdit imber et nix de celo ⁊ illuc vltra nō reūtit ſed inebꝛiat terram ⁊ infundit eam ⁊ germinare eam facit ⁊ dat ſemē ſerenti ⁊ panem comedenti ſic erit verbū meū qđ egredict de oꝛe meo nō redict ad me vacuū ſed faciet quecunqꝫ voluit ⁊ ꝓſperabit in his ad que miſi illud. Ex iſtis patet ꝙ verbū dei imbꝛi aſſilat ꝓpt ſuauitatem. Nam ſicut imber in terram ſuauiter cadit ſic etiam verbuꝫ dei ſuauiter illabit menti nr̄e. Etiā aſſilat niui ꝓpt ſinceritatē co ꝙ nullā hꝫ nigredinē erroꝛis vel falſitatꝭ. Etiam aq̄ terrā infundēti: qꝛ ſaltē diſpoſitiue ꝓpter gr̄e infuſionē germiare eā fac deſiderioꝝ multiplicatiōe. dat ſemē ſerēti i verbi dei annūciatiōe. dat panē cōedēti in bonoꝝ operū multiplicatiōe. Et ſequitur ſic. i. tale ⁊ taliter opans erit ⁊ ꝟbū meum qđ egrediet de oꝛe meo nō reūtet ad me vacuū. i. ſine fructu

Ꝗ. ꝓ. dō. i. 40. ꝓ. in mane.
M. de magna efficacia et fructibꝰ verbi dei.

Sīmo IX

facier q̄cūq3 volui ꝛ ꝓſpabit vt.s̄.ſ.ſi audito res fidelr̃ ſe p̄pabūt q2 ſm ꝓphetā rectū ē ver bū dñi.ſ.ab affectu q2 p rectā padyſi viā diri git mētē ſi.ſ.addat illud qḋ ſeqt̃. Et oia opa ei⁹ in fide.& ꝓpt̃ p̄ncipalr̃ p̄dicta v̄ba in ꝓpo ſito dñs ait. Nō in ſolo pane viuit hō ſ3 in oi v̄bo vt.s̄.Ex q̄ ſeqr̃ ſm Rab. q̄ q̄ non veſcit̃ v̄bo dei ille nō viuit:q2 ſicut corp⁹ hūanū nō viuit ſine terreno cibo ita ꝛ aia viuē nō pōt ſine v̄bo dino. Procedē aūt verbū d2 ab ore dei cū volūtatē ſuā p teſtionia ſcp̄turarū re= uelat.S3 vt gnāli⁹ ꝛ clari⁹ pateſiat q̄ta ſit vir tus ꝛ fruct⁹ verbi dei ipſum ſoli poſſum⁹ aſſi milare. Solis nēpe nature ē eis q̄ in h̄ ſenſi= bili mūdo ſunt ordināte deo corpalr̃ dare vi tam illā ꝯſeruare.inſup ꝛ augmētare. Sic eti am verbū dei in aia h̄ tria ſpūalr̃ opat̃ .p̄te= rea ſolis natura ē hr̃e ſplēdorē calorē ꝛ vigo rem. Q2 ſplēd3 h3 tenebras effugaē. Q2 ca= let h3 t̃rā calefacē ꝛ iſlāmaē. Q2 vig3 h3 cūcta viuētia ad fructū ꝓducēdū moue. Nēpe eo q̄ ſolares radij ꝯgregant̃ ꝛ detinent̃ in terra iō in ea tāta varia rerū germia gnānt̃ ꝯſer= uant̃ ꝛ augmētant̃. Similr̃ ſolari virt⁹ ꝛ gr̃a verbi dei mūdū poſitū in malig̃.ꝛ aiam poſi tam in pctō illuiat:inflāmat roborat ꝛ fortifi cat. Primo illuiat ad effugandū tenebras ig̃ rantie.ſcḋo inflāmat ad expellēdū frig⁹ mali cie:tertio fortificat ad extinguēdū opa neq̄= tie.vt iuxta tres aie nr̃e vires.illuiet intelle= ctum.inflāmet affectū.ꝛ roboret effectu3 ad opa charitati. Vñ Eccl.xlij. Sol illuians per oia reſpexit.i.oēs aie potētias viſitauit. Ob verbū pōt eē aliud thema. Quare aūt ꝛ qñ hō de neceſſitate tenet̃ audire p̄dicationē di cetur in ſermone ſequenti.ar.iij.c.ij.

Articulus prim⁹ de q̄drupli ci illuiatiōe intellect⁹ quam ope ratur diuinū verbum.

Primo eni dei verbū q2 h3 ſplēdorē illu= minat intellectū. Quattuor eni luia oriunt̃ in intellectu p verbū dei.q̄rū p̄mū d2 irradia tiuū.ſcōm demōſtratiuū: tertiū declaratiuū quartum decoratiuū.

Q2 ex diuino v̄bo mētes irra diant̃,ꝛ q̄ ex defectu v̄bi dini ꝓ ſperabit antichriſt⁹. Cap.j.

Rimū lumē eſt irradiatiuū.q2 ver bū dei irradiat intellectū: ſicut ſol oriēs mūdū illuiat vniūſum. Hoc eni luie mētes obſcure ꝛ tenebroſe ad veru3 lumē gr̃e reducunt̃.deuiātib⁹ oñdit̃ via ſalu tis:errātib⁹ fit māifeſta ſemita veritati. Hec oia appropinq̄nte tp̄e antichriſti ad defectu3 verbi dei de mētib⁹ hoiu3 diſpibūt. Jō Apo cal.viij.d2. Et cū agn⁹ apuiſſet ſeptimū ſigil lū factū eſt ſilētiū in celo q̄ſi media hora. Se ptimū nāq3 ſigillū ſeptimū eſt iudiciū dei i ec cleſia dādū. Quid eni celū niſi eccleſiā chri= ſti exp̄mit:cui⁹ eādē multitudo p ꝯūſionē ce leſti eē deberet? Quid h̄ ſilētiū niſi defectio verbi dei? Nā licet multi appareāt p̄dicare tñ verbū dei adulterātes ſeipſos p̄dicāt nō do= minū ieſum chriſtū. S3 notant̃ h̄ ſilētiū me= dia hora fieri d2. Jnt̃ nāq3 pfectionē inſtitu= tiōis chriſti ꝛ ſue radioſe doctrine ꝛ vite ꝛ de formoſitatē aūſiōis ꝛ dyabolice cecitati q̄ aū= rit multitudinē chriſtianoꝝ i flagicia ſua va= rijs modis q̄ſi medi⁹ ſtat⁹ ē. cū lumini veri= tatis ſilētiū imponit̃ ꝛ vox ig̃rātie p facti eui dentiā incipit exclamare ſicut Geñ.xviij.de zodomiti ꝛ gomorreanis ſcp̄tu3 eſt. Clamor zodomoꝝ ꝛ gomorreoꝝ multiplicat⁹ ē. go= morra eni cecitas ē zodoma pecus ſilēs int̃= p̄tat̃. Ex hac nāq3 abyſſo ig̃rātie dei ꝛ malicie mūdi ſucceſſum accipiet ꝛ ꝓſpabit antichri= ſtus. Vñ Apoc.xj. beſtia.i. beſtialr̃ ꝛ crudelr̃ antichriſt⁹ aſcēdet de abyſſo ꝛ ꝓſpabit ſucceſ ſum habebit ex ig̃rātia mūdi q̄ vere abyſſus poterit appellari:q2 mūdus tūc p defectū ver bi dei ig̃rātia plen⁹ erit in cūcti bonis. Unde Job.xxviij. abyſſus.i.p̄fata ig̃rātia dū non eſt i me.ſ.lumē aliud neceſſarie veritati.

Q2 ex luie verbi dei cognoſcū tur vicia ꝛ v̄tutes: illa vt relin quant̃.iſta vt adimpleāt̃. Ca.ij

Ecūdū aūt lumē eſt demr̃atiuu3. Sicut eni p lumē demōſtrat̃ albū et nigrū:ſic p lumē diuini v̄bi de= mōſtrāt̃ opa bona ꝛ mala. Eſt eni v̄bū dei q̄ſi ſpeculū aie in quo relucēt vitia ꝛ v̄tutes. Vñ eni h̄ cog̃ſcim⁹ niſi p v̄bum dei? Marie eni p illud mūdana vitia cog̃ſcunt̃ q̄ ſunt luxuria ſupbia ꝛ auarcia. Jō d2 in pſ̄. Eloquia dñi eloquia caſta.argētū igne exa= minatū terre ꝓbatū purgatū ſeptuplū. Jn q̄bus verb̄ ꝓpħa ſex eminētias oñdit hr̃e di uinū v̄bū:in q̄b⁹ demr̃atiua illuiatio d̄clarat̃ h3 eni dinū v̄bū ab effectu .p̄⁹ dignitatē.ſe= cundo caſtitatē.tertio ſuauitatē.q̄rto chari= tatē.q̄nto ſpūalitatē.ſexto puritatē. Pri= mo dignitatē q2 ſunt eloquia dñi. nō ariſto= telis vel alicui⁹ poete ſ3 dñi:q̄ doctor doctoꝝ eſt demōſtrāde veritati. Hiſq3 dicit eloquia vt v̄bū predicatū ꝛ inſpiratū oñdit Ezech.ij

et Apoc.v.in hui⁹ myſteriū liber ſcript⁹ erat intus ꝛ foris. Scḋo h3 caſtitatē iō d2 clo= quia caſta.tū q2 docēt ſpūalē caſtitatē Jac. iij. Que aūt deſurſum ē ſapia p̄mū q̄de3 pu dica ē:q2 ad ſpūalē pudicitiā exhortat̃. Tū3 q2 faciūt aias caſtas etiam corpali caſtitate. Vñ Hiero.ad ruſticū. Ama ſciam ſcp̄turarū et carnis vitia non amab̄. Et illud Zach.ix. Quid bonū eſt ei⁹ ꝛ q̄d pulchꝝ ei⁹ niſi frum= tū electū ꝛ vinū germinās virgies. Ter= tio h3 ſuauitē.vñ addit.argētū. Eſt eni argē tum ſup oia metalla dulciſonū:ſic etiā verbū dei ſupat oēs alias melodias. Vñ pſ̄. Dul= ciora ſup mel ꝛ fauū ibi glo. eloquia apta in nouo teſtamēto dulci⁹ ſapiūt palato fidei q̄3 faucib⁹ carnis mel. Quarto h3 charitatē iō ſubdit.igne examiatū. Quo eni igne exa= minat̃ verbū dei niſi igne dini amoris? Un= de pſ̄. Jgnitū eloquiū tuū vehement̃ ꝛc̄. Quinto h3 ſpūalitatē q̄ deſpicit terrenitatē et cupiditatē Vñ ſubdit.ꝓbatū terre ꝓ a ter ra.genitiu⁹ ꝓ ablatiuo more grecoꝝ. Dicit̃ aūt verbū dei ꝓbatū a terra:q2 p̄dicātes tūc a terra ſunt ꝓbati qñ a terrenis ſunt elonga ti. Vñ Greg⁹. Jgnomioſum valde ē ſub ei⁹ ſtatus ſpē gloriā mūdi ꝛ diuitias querē:in q̄ debet alios ad ꝯtemptū tpaliu3 ꝓuocare. Sexto h3 puritatē. Jō ſubdit.purgatum ſe= ptuplū h̄ ē p ſeptiformē ſpm̄. Unde Eſa.xj. Requieſcet ſup eū ſpūs dñi ſapie ꝛ intellect⁹ ꝛc̄ Per has eni ſeptē p̄eminētias verbi oſtēdi tur ſatis illuminatio demōſtratiua illius.

Q2 verbū dei declarat illumi nat etiā dat paruuli intelligētia3 Capitulum.iij.

Ertiū lumē eſt declaratiuū. Ma= gnū eſt eni lumē v̄bi dei gnālr̃ ir= radiāti.mai⁹ ꝛ ſpeciali⁹ aie veritat̃ demōſtrari:ꝛ pfecti⁹ ē pticlarit̃ p verbū dei i intellectu veritas declarari. Jō pſ̄. Declara tio ſermonū tuoꝝ illuiat ꝛc̄. Per lumē eni di uini verbi declarat̃ pticlari dria nō ſolū bo= ni ꝛ mali:ſ3 int̃ bonū meli⁹ ꝛ optimū ꝛ int̃ ma lū pei⁹ ꝛ peſſimū. De q̄ diſcretiuo iudicio di= cit apl̃s ad Gal̃.vj.ꝛ gladiū ſpūs qḋ eſt v̄bū dei. Ad Heb̄.iiij.q̄3 ait. Viu⁹ ē eni ſermo di et efficax ꝛ penetrabilior oi gladio ancipiti et ptingens vſq3 ad diuiſionē aie ac ſpūs cō= pagū q̄3 ac medullarū ꝛ diſcretor cogitatio= nū ꝛ intētionū cordis.ꝛ nō eſt vlla creatura inuiſibilis in ꝯſpectu ei⁹. Nec mirū ſi tāto lu mine declaratū eſt q2 Eccl.j.ſcp̄.ē. Fons ſa= pientie verbū dei i excelſis:ꝛ ingreſſus illius mandata eterna.

Q2 dei verbū animā decorat et decoram reddit. Capi.iiij.

Uartū decoratiuū lumē d2 q2 p il lud aia decorat̃. Ytam nāq3 pul= chritudinē q̄tūcūq3 decorē ex dino verbo induat intellect⁹ cu3 ei⁹ ra= dijs fuerit multiplicit̃ illuſtrat⁹ q̄s exp̄mere ſufficit cū abſq3 luie eius ſit tanq̄3 oi ſplēdo= re p̄uat⁹.illuſtrat⁹ v̄o dino v̄bo ē tanq̄3 dies meridiano fulgore irradiat⁹. Vñ pſ̄. Deco= rem induiſti amict⁹ luie ſicut veſtimēto. Et ad idē Job.xj. Meridian⁹ fulgor ꝯſurget ti bi ad veſpam:ꝛ cū te ꝯſumptū putaueri orie ris vt lucifer. Duplex q̄dē veſtimētū luis in= duit intellect⁹.vnū luis acq̄ſiti. Matutinu3 v̄o pfectio luis ſupinfuſi ſiue ſcie acq̄ſite ꝛ ſci entie infuſe.veſpa q̄de3 dici pōt pfectio luis acq̄ſiti matutinū v̄o pfectio luis ſupinfuſi. Qui eni p inſtātiā ꝛ ſtudiū ſiue exercitiū ver bi dei in intellectu illuiat̃ huic meridian⁹ ful= gor ꝯſurgit ad veſpam. Qui v̄o didicerit p chriſti gr̃am in hac pfectiōe hūilis pſeuerare et ſic tanq̄3 nihil ſciat ſentire digne meret̃ p dinā infuſionē illuiari vt dicat̃ ei cū te ꝯſum= ptū putaueri orieri vt.s̄. Cōſumptū q̄de3 ſe putat hō cū luie iam acq̄ſito reſpectū acq̄rem di nihil exiſtimat.ꝛ h̄ digne vt lucifer oritur cui p dinā gr̃a3 infuſum lumen donat̃.

Articulus.ij. q̄ dei verbum q̄drupliciter inflāmat audienti um corda.

Scḋo p̄ncipalr̃ dei v̄bū h3 ardorē: q2 in= flāmat affectū q̄drupliciter. Nā informat cor= dis hūani affectū.p̄mo viuificādo. ſcḋo cibā do.tertio ꝯſolādo.q̄rto inebriādo.

Q2 dei verbum viuificat aias mortuas in peccatis. Cap.j.

Rimo inflāmat dinū verbū aiam viuificādo. Vñ enim aie i mortali pctō defuncte reſurgēt ad vitam gr̃e niſi ex viuificāte calore diuini v̄bi? Hinc Prou.xiij. Lex dei fons vite vt de clinet a ruina morti. Et iteꝝ pſ̄. Lex dñi ima culata ꝯūtēs ꝛc̄. Jn hui⁹ myſteriū Luce.vij. ſuſcitauit dñs adoleſcētē dicēs. Adoleſcēs ti bi dico ſurge Jo.q̄3.xj.in ſuſcitatione lazari voce mag̃ clamauit. Lazare veni foras.ꝛ ſta tim prodijt qui erat mortuus.vt oñdat̃ q̄ in verbo dei aia3 viuificāte ē veritas i voce.cha ritas i magnitudie.ꝛ ptās i clamore. Et ſic q̄ſi

tota trinitas ꝑ virtutē verbi illiꝰ i triplici po=
tentia aie i pctō mortue ad ſuſcitationē eiꝰ cō
currūt. Sʒ qꝛ aia nō ſuſcitat̄ ꝑ verbū niſi ꝑ li
bertatis arbitriū verbo paret aſſenſu: ideo
vocat intelligētiā dicēs. Lazare q̄ interp̄tat̄
adiutꝰ vocat volūtatē dicēſ veni dilecta mea
vocat facultatē dicēs foras. Quibꝰ potētijs
ſi vocāti dn̄o aia rn̄det dicēs. Ecce dn̄e quid
me vis facere ſtatim ꝓdūt ad vitā grē q̄ mor
tuus fuit i interitu culpe. Jō dꝛ Jo. v. Venit
hora ⁊ nūc ē q̄n mortui audiēt vocē filij dei.
et q̄ audierint viuēt. Atqꝫ huiꝰ veritatis rōnē
oñdit dn̄s Jo. vj. Verba q̄ ego locutꝰ ſuʒ vo
bis ſpūs ⁊ vita. i. ſpūalis vita ſunt. Nonne
Act. ij. ad verbū petri in p̄mo ſermo. pꝰ ad=
uentū ſpūſſcti tria milia hoīum ꝯūſi ſunt.

Qꝛ verbū dei anime ſaluber/rime cibus eſt. Capitul. ij.

Ecūdo inflāmat dinū verbū aiam
s cibādo. Solet eni nō mortuꝰ ẜ vi=
uus hō cibari. Signū morl inſtā
tis ē hoieʒ languidū nō ſumē cibū
Vn̄ Augꝰ. Sicut nullū ē maiꝰ ſignū prede=
ſtinatiōis eterne q̄ꝫ verba dei libent̄ audire:
ſic nullū peiꝰ ſignū q̄ꝫ illa ꝯtēnere. Vn̄ Job.
viij. Qui ex deo ē verba dei audit. ꝓpterea
vos nō auditl qꝛ ex deo nō eſtl. ẜ ex q̄ ſint ma
nifeſte ſubdit. vos ex p̄re diabolo eſtl. Hic ẽ
panis q̄ de celo deſcendit ſi q̄s māducauerit
ex h̄ pane viuet i eternū dicit dn̄s Jo. vj. ra=
tionē q̄ꝫ aſſignās Mat. iiij. ⁊ i euāgl. hodiē.
inq̄t. Nō in ſolo pane viuit hō ẜ in oī v̄bo q̄ꝺ
ꝓcedit de ore dei.

De delectatiōe q̄ ex verbo dei anima conſolat̄. Ca. iij.

t Ertio inflāmat dinū verbū delectā
do ex guſtu. nāqꝫ ſup̄dicti cibi de=
lectatio in guſtu ſolet eſſe. Q̄ꝺ ex=
periēs dauid ⁊ i hac dulcedie abſorptꝰ totuſ
admiratiue clamabat dicēs. Q̄ʒ dulcia fauci
bus meis eloq̄a tua ſuꝑ mel. i. ſuꝑ oia tꝑalia
bona ori meo. Vn̄ Cant. v. ait ſponſa. Aia
mea liq̄facta ē. ſ. ex ſuauitate dulcoris: vt di=
lectꝰ locutꝰ ē. Vn̄ ps̄. Factū eſt cor meū ſicut
cera liqueſcēs ⁊c̄. ſ. ex auditiōe verbi dei. Et
alibi. Memor fui dei. ſ. in v̄bo ſuo audito et
delectatꝰ ſum: ⁊ defecit in me ſpūs meꝰ. Ver
bum eni dei hamo ſil̄e eſt qꝛ niſi capiat̄ non
capit̄: ſic illud niſi guſtet̄ nō ſapit. Hac dulce
dine inebriabat̄ magdalena. Vn̄ Lu. x. Ma
ria ſedēs ſecus pedes dn̄i audiebat verbum
illius. Hac eni dulcedine capti fuerāt illi mi=
niſtri pontificū ⁊ phariſeoꝝ q̄ ab eis interro
gati Jo. vij. q̄re nō adduxiſtl illū. rn̄derunt
miſtri. Nunq̄ꝫ locutꝰ eſt ſic hō. Nec mirū: qꝛ
Eccl. xl. ſcꝺ. ē. Tibye ⁊ pſalteriū ſuauē faciūt
melodiā: ⁊ ſuꝑ vtraqꝫ lingua ſuauis. id eſt.
ieſu chriſti.

Qꝛ ex dulcedine verbi dei anima ſpūaliter inebriat̄. Cap̄. iiij.

Uarto inflāmat aiaʒ inebriando.
q Ex ſuauitate ſumpti cibꝰ ⁊ potus
aia inebriat̄. Hac nēpe flāma ine-
briatꝰ ardebat ſctiſſimꝰ ioſeph de
q̄ dꝛ in ps̄. Eloquiū dn̄i inflāmauit eū. ⁊ Lu.
vltl. dicebāt diſcipuli i emaus de hieruſalem
redeūtes ⁊ ignitl eloquijs admirātes. Non-
ne cor nr̄m ardēs erat dū loqueret̄ in via et
apiret nob̄ ſcripturas? Sʒ ad h̄ vt caleat in p̄
dicāte verbū oris. neceſſe ē vt i eo p̄us caleat
verbū cordis: idē erit verbum cordis ⁊ oris.
Jō verbū oris nequaq̄ꝫ mortuū erit q̄ꝺ ex vi
uo corde ꝓcedit. nec econtra: atteſtante dn̄o
Mat. xij. dicēte. Bonꝰ hō de bono theſau=
ro cordis ſui ꝓfert bona: ⁊ malus hō de ma-
lo theſauro cordis ſui ꝓfert mala. Optie enl
iſta duo ꝯueniūt: cū lingua radices ſuas ha-
beat fundatas i corde. Vn̄ Bern. Ex igneo
corde lingua ignea ꝓcedat q̄ poſſʒ legē igne
am p̄dicare: ob quā cām in igne ſpūſſctūs ap
paruit vt intus dū eſſent corda flāmātia ver-
bis ⁊ linguis ardētibꝰ legē igneā oībꝰ p̄dica-
rent. Jō de helia Eccl. xlviij. ait. Surrexit he
lias q̄ſi ignis: ⁊ verbū eiꝰ q̄ſi facula ardebat
Proinde debēt p̄dicatores tā ex materia q̄ꝫ
ex efficaci mō dicēdi illa ꝑl̄o nūciare q̄ habe-
ant audiētiū corda tangē ⁊ mouē: ſicut Eſa.
xl. dn̄s p̄cipit dicēs. Loq̄mi ad cor hieruſalē
et aduocate eā. ſ. ad ſeipſam. q̄ſi dormienteʒ
atqꝫ torpentē. Expellit eni talis ignꝰ ſermo
ſpūale frigꝰ cor hois interdū inuadēs: ⁊ illō
q̄dā dei violētia ad ſe rapit. Cuiꝰ rō eſt: quia
dei v̄bo feruide p̄dicato verbū increatū aſſi-
ſtit. q̄ꝺ oia p̄dicta i auditoꝝ cordibꝰ agit dicē
te dn̄o Mat. x. Nō eni vos eſtl q̄ loq̄mi ſed
ſpūs ⁊c̄ ⁊ ille ē q̄ incēdit auditoꝝ corda ⁊ vrit
Vn̄ ps̄. Inflāmatū eſt cor meū ⁊ renes mei
cōmutati ſunt. Hoc igne eſtuabat illa deuo=
ta mulier q̄ Lu. xj. dn̄o p̄dicāte dixerat. Bea
tus venter qui te portauit ⁊c̄.

Articulus. iij. ꝺ q̄druplici poteſtate atqꝫ vigore diuini verbi.

Tertio aūt qꝛ verbū dei h̄ʒ vigorē robo=
rat ad virtutē. Quattuor eni ſunt vires ſeu

vigores dini verbi. Eſt eni p̄mo ꝯfractiuū.
ſcꝺo defenſiuū. tertio fructificatiuū: q̄rto eſt
glorificatiuū.

Qꝛ verbū dei ad cōtritionē ꝑducit hoīuʒ dura corda. Cap̄. j.

Rimo ē eni ꝯfractiuū. Sepe eniʒ
p ad auditū eiꝰ mollitur ⁊ cedit illa
odioſa duricia cordiſ in q̄ hō non
ſentit ſe. nec aliū veret̄. pietate nō
flectit̄. nec p̄cibꝰ remouet̄. exēplis nō inducl
tur. minis nō terret̄. bn̄ficijſ indurat̄. nō eru
ditur flagellis: frontoſus ad turpia. ꝓnꝰ ad
illicita. ſubdi neſciꝰ niſi cū reſiſtere non pōt.
Et in oībꝰ his exēpluʒ ſit tibi pharao cordis
duri. Tāta eni eſt violētia ⁊ virtus verbi dei
vt nō ſit cor petrinū ⁊ durū q̄ꝺ ſentiēs vires
illius nō ꝯfringat̄ ⁊ emoleſcat: niſi oino ma-
ligna audiēdi ꝑuſitas illꝰ obſtet ſeu obſiſtat
Vn̄. Hiere. xxiij. Verba mea ſunt q̄ſi ignis
ardēs dicit dn̄s: ⁊ q̄ſi malleꝰ ꝯterēs petras.
In vitiſpatrū ait Job. abbas. Quid duriꝰ
lapide. q̄d molliꝰ a q̄: ⁊ tn̄ gutta ſepe caden=
do cauat lapidem: non vi. ſed ſepe cadēdo.
Sic verbū dei cor durū apit ad timoreʒ ⁊ ad
amorē dei. Vn̄ ps̄. Ignis a facie eiꝰ exarſit
id eſt. ardēs a noticia verbi dei deſcēdit. car-
bones. i. hoies in pctis excecati ſuccēſi ſunt
ab eo. ſ. igne diuini amoris: ꝑ quē aia reaſcē
dit de pctōꝝ ꝓfundo. ad ſtatū ardentiſſime
charitatis.

Qꝛ diuinū verbū a multiplici aduerſitate defendit. Cap̄. ij.

Ecūdo diuinū verbū eſt defenſi=
s uū. Poſtq̄ꝫ eni dinū verbū pctōrē
ꝯuerterit ⁊ vēdicauerit ſibi: tripli-
citer defenſat cū ab impug̃tiōibꝰ
demonis mūdi ⁊ carnis. Nā p̄mo ab oībus
impug̃tiōibꝰ demōis defenſat. Vn̄ Prou̇.
xxx. Ois ſermo dei ignitꝰ: clypeus ē oībus
ſperātibꝰ in ſe. In quo clypeo ẜm apl̄m ad
Eph. vj. extinguunt̄ oia tela neq̄ſſimi hoſtis
Tela eni neq̄ſſimi diaboli: ſunt oēs modi q̄=
bus nos temptat. Vn̄ ps̄ ait. Scuto circun=
dabit te veritas eiꝰ. ſ. verbi eiꝰ. nō timebis a
timore nocturno. A ſagitta volāte in die ⁊c̄.
Ibi eni exp̄munt̄ ſeptē modi. i. ſeptē tela q̄=
bus demones nos impugnāt. q̄ oēs extin=
guunt̄ ꝑ verbū dei: de q̄bꝰ alibi dicēdū eſt
Scꝺo defenſat cū ab impug̃tiōibꝰ mūdi ⁊ a
ꝯq̄ſſatiōibꝰ eius ⁊ guerris. Vn̄ in ps̄. Si po
pulus meꝰ audiſſet me iſrael ſi in vijs meis
ambulaſſet ⁊c̄. Vn̄ Gregꝰ. Omis eni q̄ recta
p̄dicat ſi audiat̄ irā irritati creatoris ſuꝑ p̄ua
ricatorē ꝑl̄m placat. Expiētia nāqꝫ certa di=
dici ꝑl̄os tn̄ a dn̄o flagellari: q̄ꝫtuʒ rebelles
inueniunt̄ in v̄bo dei. Tertio etiā liberat
a peſtilētijſ Sap̄. xvj. ſcꝺ. ē Neqꝫ herba neqꝫ
malagma ſanauit eos: ẜ tuꝰ dn̄e ẜmo q̄ ſanat
oia. Liberat etiā ab alijs infirmitatibꝰ carniſ
Vn̄ ps̄. Miſit v̄bū ſuū ⁊ ſanauit eoſ. Jō ꝓpt
h̄ oia: ps̄. ait. In v̄bo tuo ſuꝑſꝑaui. Cuiꝰ rō
aſſignat̄ Sap̄. xviij. qꝛ oīps ſermo tuꝰ dn̄e. ſ.
q̄ pōt oēs hoies defenſare.

De vario fructu diuini verbi q̄ꝺ ẜm diuerſos ſtatꝰ mltiplicat̄. Capitulum. iij.

t Ertio v̄bū dei ē fructificatiuū. vn̄
Lu. viij. Semē eſt v̄bū dei: q̄ꝺ ca=
dit i terrā bonā fac̄ fructū vt dicit̄
Mat. xiij. aliud cēteſimū. aliud ſexageſimū.
aliud triceſimū. In q̄libet eni ſtatu v̄bū dei
fructificat cū fideliť audiat̄. ſed ampliꝰ cū libe
rius acceptat̄: ⁊ iō nūs cēteſimꝰ virginibꝰ cō
petit. ſexageſimꝰ viduis. ⁊ triceſimꝰ ꝯiugatl.
Vn̄ ad Col. j. apl̄s ſcribēs de q̄libʒ hoꝝ triū
ſtatuū loq̄ intēdēs ait. Audiſtl in v̄bo verita
tis euāgelij q̄ꝺ ꝑuenit ad vos ſicut ⁊ vniūſo
mūdo ē fructificat ⁊ creſcit: ſicut ⁊ in nob̄. Et
de hmōi fructibꝰ Prou̇. iij. dꝛ p̄mi ⁊ puriſſi=
mi fructꝰ eiꝰ. Primi q̄dē q̄ꝫtū ad grāʒ: ẜ puriſ
ſimi q̄ꝫtū ad gloriam.

Qꝛ v̄tute dini v̄bi aīe ad ſempiternā gloriā ꝑducunt̄. Ca. iiij

Uarto dinū v̄bū eſt gl̄ificatiuum
q Vn̄ Jo. viij. dn̄s ait. Si q̄s ſermo
nē meū ſeruauerit: mortē nō vide
bit in eternū. Fit eni q̄nqꝫ ex ſer=
mone vno mēs fortior ipſo helia. ita vt non
ſolū ꝑ q̄dragita g̃dus g̃diat̄ in via dn̄i cū ꝓ=
poſito bono: ẜ etiā ꝑ q̄dragita ānos ⁊ ꝑpliuſ
in via pn̄ie ꝑſeueret q̄uſqꝫ perueniat vere ad
mōtē dei oreb. i. vſqꝫ ad gloriā ꝑadyſi. Jō. iij
Regl. x. inq̄t ad ſalomonē regina ſaba. Bea
ti ſerui tui hi q̄ ſtāt corā te ſꝑ: ⁊ audiūt ſapiāʒ
tuā. Qui eni fideliť audit v̄bū dei: vere au=
dit ſapiaʒ ſalomōis. Jō dꝛ in ps̄. Btūs quē
tu erudierl dn̄e: ⁊ ꝺ lege tua docuerl eū. Q̄ꝫta
igit̄ fide. deuotione. attētione ſolerti audire
verbū dei neceſſe eſt poſtq̄ꝫ ipſum eſt ſol qui
illuiat oēm intellectuʒ. luīe irradiatiuo. de=
monſtratiuo. declaratiuo. ⁊ ornatiuo: affe=
ctus inflāmat viuificādo. cibādo. ꝯſolādo. et
inebriādo: facultatē roborat vigore ꝯfracti=
uo. defēſiuo. fructificatiuo. ⁊ gl̄ificatiuo. Jō

De obſeruantia ſabbati

dicit Jac. j. In mãſuetudĩe ſuſcipite inſitū
verbũ: qđ põt ſaluare aĩas vr̃as. ſ. in gloria
ſempiterna. Bñ igit illis q̃ audiũt verbum
dei ꝛ cuſtodiũt illud. Qđ nobis ꝯcedat q̃ ſi-
ne fine viuit ꝛ regnat Amen.

Dñica prima in. xl. infra dies de obſeruãtia ſabbati ꝛ celebra tione feſtoꝝ. Sermo. x.

Ominũ deũ tuum adorabis ꝛ illi ſoli ſerui es.
Mat. iiij. ꝛ in euãgl. hodierno.
¶ Tanta nẽpe ẽ neq̃tia demonũ
et nocẽdi cupiditas. ꝙ q̃cq̃d a deo ꝑ charita-
te generãda augmẽtãda ꝛ ꝯſeruãda inſtitu-
tum eſt: totũ conant auertẽ in opprobriũ di-
uine dilectiõis ꝛ in detrimẽtũ nr̃e ſaluti. Sta
tuerat nãq3 ds ſacra ſolẽnitates ꝛ dies feſtoſ
vt ceſſarem9 a vitijs. vacarem9 ab opib9 mũ-
danis. ꝛ inſiſterem9 diuinis. Jãq3 corda nr̃a
p̃guſtãdo ſuauitates ꝛ p̃ludia eternoꝝ deli-
cata ſabbata celebrarẽt: ſed inſidiãte hũani
generi inimico qđ ſtatutũ fuerat ad dei glori
am ꝛ nr̃am ſaluationẽ. iam vtiq3 ꝯũſum ẽ ad
dei ignominiã ꝛ nr̃am dãnationẽ. Proinde
Eſa. j. de nob ꝯquerit dicẽs. Kalẽdas vr̃as
et ſolẽnitates vr̃as odiuit aĩa mea facta ſunt
mihi moleſta. laboraui ſuſtinẽs. ſ. vſq3 ad tẽ-
pus qđ dicẽs cũ accepo tps ego iuſticias iu-
dicabo. Iterũ Amos. v. c. Odiui ꝛ ꝓieci fe-
ſtiuitates vr̃as: ꝛ nõ capiã odorẽ cetuũ vr̃a-
rum. Heu mag̃ ꝯfuſio chriſtianoꝝ. Judei tã
ta diligẽtia obſeruãt ſabbatũ lr̃ale: ꝛ chriſti-
cole inſenſati tãta ſolercia polluũt ſabbatũ.
Vñ de chriſtianitate in deriſum data iudeis
Thren. j. ait dñs. Viderũt eã hoſtes: ꝛ deri-
ſert ſabbata ei9. Hoc eni p̃uiderat ps. lxxiij.
dũ de chriſtianis dixit. Dixerũt in corde ſuo
cog̃tio eoꝝ ſimul. q̃eſcẽ faciam9 oẽs dies fe-
ſtos dei a terra: qđ eſt q̃ſi deſtruam9 diuinũ
cultũ in mũdo. Ac ecõtra dñs Exo. xx. in ter
tio p̃cepto decalogi ait. Memẽto vt diẽ ſab-
bati ſctifices. Qđ eſt aliud thema. In q̃ ꝑ or-
dinẽ tres ponunt myſtice admonitiões. Pri
ma eſt recordatiõis ibi. Memẽto. Scđa eſt
ceſſatiõis. ibi. vt diẽ ſabbati. Tertia ẽ ſctifica
tionis. ibi. ſctifices. Primũ ptinet ad memo-
riã. ſcđm ad intelligẽtiã. tertiũ ad volũtatẽ:
vt inuat ꝙ tota aĩa dieb9 feſtiuis debem9 va-
care deo. Et hoc idem inuit ꝓpoſitũ verbu3
qđ etiam ponit Deut. vj. Dñm deum tuum
adorabis ꝛ illi ſoli ſeruies: qđ maxime in die
bus feſtiuis obſeruãdũ eſt. quia ad h̃ p̃nci-
palit deo dicati ſunt.

Articulus primus de tribus que principaliter conſiderari de bent circa feſtoꝝ celebritatem.

Capitulum. j.

PRimo ꝯſiderem9 recordatione3:
quia ait: Memẽto. In nullo q̃de3
alioꝝ p̃ceptoꝝ poſuit dñs h̃ ver-
bum memẽto. Et licet poſſent de h̃ dari plu-
rime rõnes: vnã pono talẽ. Preuiderat eni3
deus hũane fragilitati ꝯditionẽ ꝛ q̃ntũ i alijs
diebus totius hebdomade mũdanoꝝ ſollici
tudines memorias hoium occuparẽt. intelli
gentias excederẽt. atq3 affectiões ꝛ volũta-
tes delectabilit inſiſterẽt: ideo vt aĩarũ pre-
uideret ruine tutaſq3 redderet ante caſum
memẽto ait vt diem ſabbati ſctifices. Dic eni
in fronte huius p̃cepti memẽto: q2 ſm Alex.
de hal in. iij. illud ſuũ preceptũ vltra lr̃alem
ſenſum qui eſt de ceſſatiõe ab opere ciuili ha
bet vlteri9 triplicẽ intellectũ. ſ. tropologycũ
anagogycũ ꝛ allegorycũ. Ideo hec p̃ma ad-
monitio triplicẽ req̃rit ſenſum. ſ. vt memori
am habeam9 triũ diuinoꝝ bñficioꝝ. Primo
creationis. ſcđo redẽptiõis. tertio glorifica-
tionis. q̃ſi nr̃i p̃ncipij. noſtri medij. ꝛ nr̃i fi-
nis. Primo vt recolam9 bñficij creationis
Nã tropologyce ſeu moralit ꝑ ſabbatũ ſig̃t
ceſſatio a pctõ. Proinde circa creationẽ tria
ꝯſiderãda ſunt. Primo ꝙ deus vniũſa crea-
uit. ſcđo ꝙ oĩa ꝓpt hoiem ꝯdidit: tertio ꝙ ho
minẽ ad ſui imaginẽ formauit. Primo cõ
ſiderãdũ eſt ꝙ ds vniũſa creauit. Ne igit hu
ius obliuionẽ incurrerem9 ait. Memento.
Preuiderat eni ds q̃ſdã futuros eẽ q̃ pone-
rẽt mũdũ eſſe etnũ: eo ꝙ ꝑ viã nature nõ poſ
ſent intelligẽ creationẽ. Opatio eni nature
materiã preſupponit: creatio aũt cu3 ſit opa-
tio dei ẽ de nihilo aliq̃d ꝓducẽ ꝑ ei9 potẽtia3
infinitã. Cõtra hũc errore3 ait Joh. j. Oĩa ꝑ
ipſum facta ſunt ꝛc. Ad hũc igit errorẽ ab h̃
ſeclo eliminãdũ ſctificari ſabbatũ ordinauit.
Scđo ꝯſiderãdũ eſt ꝙ de9 oĩa ꝓpt hoie3 cõ
didit. Vñ Aug9. De9 creauit oĩa ꝓpt hoiem
et hoie3 ꝓpt ſe. Vñ Sap. ix. Sapiẽa tua ꝯſti-
tuiſti hoie3 vt dñaret creature tue ꝛ diſpo-
nat orbẽ terrarũ in eq̃tate. Vñ ps. Oĩa ſbie-
ciſti ſb pedib9 ei9 ꝛc. Tertio ꝯſiderare opt3
ꝙ ds hoie3 ad imaginẽ ſuã formauit ſic dicit
Gen. j. Faciam9 hoie3 ad imaginẽ ꝛ ſilitudi-
nẽ nr̃a3. Vñ Eccl. xvij. Dñs creauit hoie3 đ
t̃ra: ꝛ ſm imaginẽ ſuã fec illũ. Jđ ne tãti bñfi
cij eẽm9 obliti ait tropologyce memẽto. ſ. ꝙ q̃e

ſcas ꝛ ceſſes ab offenſiõe tanti bñficij creato-
ris. Et q̃ntum ad hoc ſm Bonauẽ. in. iij. d.
xxxvij. iſtud p̃ceptũ nõ eſt tm̃ morale. ſed eti
am q̃dãmodo facit ad alioꝝ mãdatoꝝ mora-
lium integrã implctionẽ. q2 dum homo va-
cat ſibi ꝛ deo: melius cognoſcit q̃d agendu3
ſeu faciendũ eſt. Propt h̃ eni huic mandato
ſpãliter p̃mittit. memẽto: q2 in eius memora
tione cetera memorant. Hec ille. Ex iſtis pa
tet ꝙ trãſgreſſio hui9 p̃cepti ẽ cauſa trãſgreſ-
ſionis oium p̃ceptoꝝ: poſtq3 in eius obſua-
tione ꝛ recordatiõe oĩa alia obſeruantur.
Scđo inſtituit dñs ſabbatũ vt ſm allegoria3
recolam9 bñficij nr̃e redemptiõis: ideo ait.
Memẽto. Licet eni tot ꝛ tãta bñficia nobis
deſuper collata ſunt. tamen ꝓpter pecca-
ta p̃moꝝ parentũ hũanũ gen9 eterne dãna-
tionis obnoxiũ erat: ideo miſerẽdo hoi de9
carnem hũanam aſſumpſit. laboreſq3 nr̃os
atq3 erũnas abſq3 pctõ ꝓ nr̃a redẽptione ex-
pertus eſt. Et licet chriſtus ab hora ꝯceptio-
nis ſue vſq3 ad mortẽ laborauerit ſemꝑ ꝓ no
ſtra ſaluatiõe: tamẽ in vltima ſeptiana pl9 q̃3
in alijs labores ptulit. Nam dñica oliuarum
ſeu palmarũ licet honorifice recept9 eſſet. ta-
men cũ ꝑ totam diem in p̃dicatiõe atq3 alijs
ſctis opib9 laboraſſet. ieiunus ꝛ feſſus cũ ad
corpis refocillationẽ inuitantẽ neminẽ repe-
riſſet: bethaniã ad domũ magdalene ꝛ mar-
the reuerſus eſt. Feria. ij. factũ eſt ꝯſiliũ con
tra eum. feria. iij. ꝙ moreret ſanxitũ eſt. fe-
ria. iiij. a iuda ꝓditore extitit venũdat9. feria
v. fuit ꝓditus atq3 captus: feria. vj. in cruciſ
patibulo crudeliſſime ẽ affixus. atq3 duriſſi-
ma morte ſua đ morte nr̃a victorioſiſſime tri
umphauit. In ſabbato xp̃o req̃euit ab oi ope
re qđ ꝓ nr̃a redẽptiõe patrarat: ſicut ꝓphe-
ta i ꝑſona chriſti ꝓnũciauit dicẽs. Caro mea
req̃eſcet in ſpe. Et h̃ allegorice ſignificabat
ſabbatũ qđ ſctificari dedit dñs in p̃ceptum.
Vñ Aug9. li. iiij. ſuꝑ Gen. ad lr̃am ait. Pro-
babilit dici põt. obſeruãdũ ſabbatu3 iudeis
fuiſſe p̃ceptũ in vmbra futura: que ſpũalẽ re
quiẽ figurabat. Cui9 quietis ipſe dñs ieſus
chriſtus q̃ non niſi q̃ñ voluit paſſus ẽ in ſe-
pultura ſua myſteriũ ꝯſũmauit. Ipſo q̃ppe
die ſabbati req̃euit in ſepulchro ꝛ eam tota3
diem habuit ſctẽ cuiuſdã vacatiõis. Ter-
tio aũt inſtituit dñs h̃ ſabbatũ. vt iuxta ana-
gogycũ intellectũ recolam9 bñficij glorifica-
tionis. Nã ſm hũc intellectũ ſabbatũ ſignifi-
cat aĩarũ quietẽ in patria. Vñ Aug9. in lib.
de lapſu mũdi. Tertiũ preceptũ eſt đ ſabba-
to qđ iudei carnalit celebrãt. nos ſpũalit ob-
ſeruam9: in quo dñs req̃euit. Qđ ſic dictũ in
telligas: vt poſt bona opa ſcias te quieturũ.
Vñ Exo. xx. Sex dieb9 fecit dñs celũ. ſignifi
cans ꝙ in ꝑfectiõe ſenarij ſunt nobis opa fa-
cienda. vt poſtea requie ꝑfruamur eterna: q̃
ſm Bern. rõni erit plenitudo lucis. volũtati
multitudo pacis memorie cõmutatio eterni
tatis. Propt eni hũc tertiũ intellectũ ait deuſ
Memento.

Rationes q̃re ſabbatũ in dñi cum eſt mutatũ. Cap. ij.

SEcũdo aũt circa p̃mã monitione3
ꝯſiderem9 ſabbati mutationẽ: q2
ſc3 mutatũ eſt in diem dñicũ. Ju-
dei eni ſentiũt ꝙ p̃ceptũ đ ſctifica-
tione ſabbati ſimplicit ſit morale. Cui9 ratio
eſt. q2 die illa ab opibus nouis ꝯdendis ceſ-
ſauit q̃re voluit deus ab opib9 ſeruilib9 die
illa vacare. Sed adũtendũ eſt ſm catholica3
veritatẽ. ꝙ ſabbatũ ꝓpter tria mutatũ eſt in
diem dñicam. Primo ꝓpt declarationẽ my-
ſterioꝝ. ſcđo ꝓpter multitudinẽ p̃uilegiorũ:
tertio ꝓpter excluſionẽ erroꝝ. Primo ꝓpt
declarationẽ myſterioꝝ. Circa qđ adũtendũ
eſt. ꝙ in p̃cepto de ſctificatiõe ſabbati tria ſũt
Primũ qđdam ſimplicit morale. ſcđo qđda3
ſimplicit cerimoniale: tertio qđda3 ꝑtim mo
rale ꝛ ꝑtim cerimoniale. Nã ſm Alex. de hal
in. iij. tria ſunt in h̃ p̃cepto. Primo ſctificatio
ſcđo tpis aſſig̃tio: tertio obſeruatio. Pri-
mo eni ſctificatio eſt ipſa q̃ fit ad deũ vacatio
orãdo. colẽdo. meditãdo ſicut ait ꝓpheta di-
cens. Vacate ꝛ videte q̃m ſuauis ẽ dñs. Et
h̃ ẽ pure morale. Scđo ẽ ibi tpis aſſig̃tio
id eſt. ſeptie diei ꝛ h̃ ẽ pure cerimõiale. Vñ
Damaſ. Sabbatũ q̃dẽ ſeptia dies vocat. ſi-
gnificat aũt req̃e3. Hic nũs apud iudeos ho-
norabilis ẽ. deo iubẽte honorari ipm. Et ſe-
quit. Nõ ſimplicit h̃ iuſſit: ſ ꝓpt q̃ſdã a ſpũa
lib9 viri cãs myſtice intellectas. Tertio ãt
obſeruãtia ſabbati ꝑtim moral ꝛ ꝑtim ceri-
monial ẽ: q2 ſi ꝯſideret cã inſtitutiõis inue-
niet ꝙ inſtitutũ ſit ad ſignificãdũ q̃etẽ mẽti ꝛ
aĩaꝝ pacẽ. Vñ Damaſ. Vacatiõis gr̃a q̃ eſt
ad deũ vel ibi ꝑuiſſimã vite ꝑticulã ei tribuãt
et req̃eſcãt. ꝛ ſeru9 ꝛ ſubiugale. ſabbati obſer
uatio excogitata ẽ: ꝑuul ꝛ ſub elemẽti mũdi
ſeruis. Et ſequit. Nos adhuc nõ ſub lege ſ
ſub gr̃a. nõ adhuc ꝑticlarit ſeruiẽtes deo i ti-
more: ſ ei omne tps offerre debemus. Vn-
de manifeſtum eſt ꝙ ratione inſtitutionis ſi
gnificãdi cerimonialis eſt obſeruatio ſabba
ti: ratione inſtitutionis operandi eſt in ali-

quo genere virtutꝫ moralꝫ. Et ſic patet ꝙ par-
tim eſt moralis ꝛ partim cerimonialis. Si
aũt queraꝭ quare in hꝫ ꝑcepto ſic miſcuit pſa-
ta tria. Dicendũ ſm Bonauẽ. ꝙ hꝫ egit vt ap
tius innuaꝭ. ꝙ quicqd latet ꝛ quicqd patꝫ ad
charitatẽ reduci debet. Ideo in hꝫ ꝑcepto hꝫ
tria ꝯiũxit: qꝛ oĩa alia mãdata in iſto depen-
dent cum ſit ꝑceptũ ſpũiſctõ approꝑiatũ qui
ſcꝫ eſt amor in diuinis. Nec tñ ex hoc ꝙ dñi-
cam obſeruamꝰ figuraꝭ obſeruaꝭ ſicut ſabba
tum in veteri lege. nam dñica non ẽ inſtitu-
ta ad ſignificandũ qꝺ futurũ eſt ſm Alex. de
halꝭ ſed qꝺ ꝑteritũ ꝛ pñs eſt: videlicet reſurre
ctio dñi que facta ẽ octaua die ꝛ iam in glo-
ria eſt reſurgẽtis eſt pſens in regno celorum
Vñ de ꝯſe. di. iij. c. ſabbato papa Innocen.
ait. Diẽ dñicũ ob venerabilẽ reſurrectionẽ
dñi nñi ieſu chriſti nõ ſolũ in paſca celebra-
mus: verũetiã ꝑ ſingulas hebdomadas ipſi
us diei imaginẽ freqntamꝰ. In chriſto nẽpe
reſidet exemplar ꝛ cauſalitas reſurrectiõis
gnãlis: ꝛ iam in ipſo ſicut in capite glorifica-
ta reqeſcit hũana natura. Vñ Ioh. damaſ.
Celebramꝰ reſurrecciõis diẽ in q dñs ieſus
vite ꝑnceps ꝛ ſaluator hos qui deuꝫ ſpũalꝭ
colunt in ꝓmiſſaꝫ hereditatẽ introduxit: ſup
ple iam in ſpe ꝑcurſor noſter intrauit. ꝛ re-
ſurgens a mortuis aptis ei celeſtibꝰ portis i
dextera pñs corꝑalꝭ ſedet: vbi ꝛ qui ſpũalẽ
ſeruãt legem introibũt. Ex his patet ꝙ dies
dñica non ẽ inſtituta ex cauſa pſignãte futu-
rũ: ſed ex cauſa repñtante ꝑteritũ. Vñ. lxxv.
di. c. ꝙ i die dñica leo papa inquit. Dies dñi-
calis diuinarũ diſpẽſationũ myſterijs eſt cõ-
ſecrata. vt quicqd a dño eſt inſigne ꝯſtitutũ
in huiꝰ diei dignitate ſit geſtũ: ꝛ i hac die mũ
dus ſumpſit exordiũ. In hac die ꝑ reſurre-
ctionẽ ꝛ mors interitũ ꝛ vita accepit ꝑncipiũ

De. xij. priuilegijs diei dñice

Secũdo mutatũ eſt ſabbatũ in dñicã dieꝫ
ꝓpter multitudinem priuilegioꝝ vltra alios
dies. In. xij. eteni dñica dies ꝑuilegiata eſt.
Primũ eſt qꝛ fuit ꝑma oium dierũ. ſcꝺm ẽ qꝛ
erit vltimꝰ pñtis vite dies. tertiũ qꝛ illã nulla
ꝑceſſit nox. Quartũ qꝛ ſic infra patebit nul-
la ei nox ſequeꝭ. Quintũ qꝛ in ea creauit ce-
lum ꝛ terrã. Sextũ qꝛ in ea oẽs angeli creati
ſunt ꝛ boni in celo ꝯfirmati ꝛ glorificati fuerũt:
et ecõtra ꝛ mali angeli in eodẽ die peccantes
de celis ad inferos expulſi ſunt. Septimũ qꝛ
ſm Oroſiũ in die illa ꝑmũ precepta ſunt da-
ta filijs iſrael. Octauũ qꝛ in illa die natus eſt
chriſtꝰ. Nam vt teſtaꝭ mgꝭ hiſtoriarũ ea die
qua deus dixit fiat lux viſitauit nos oriẽs ex
alto ꝛ chriſtꝰ natus eſt. In huiꝰ myſteriũ ꝛ fi-
guram datum fuit mãna in illo die ſicut dicꝭ
Origꝭ. ſup Exo. Hoc qdem ꝓbat ꝑ hoc qꝺ
in hoc. xvi. c. dictũ eſt. Sex diebꝰ colligetꝭ il-
lud: die aũt ſexta duplũ colligetꝭ. Patet eniꝫ
diem ſextũ vocari illũ qui ſabbatũ precede-
bat qui ẽ feria ſexta. Et ex hꝫ patet ꝙ manna
die dñica datũ fuit. Si eni ſex diebꝰ ꝯtinuis
collectũ fuit ſeptimo aũt die ceſſatũ eſt: ꝛ ꝑ cõ
ſequẽs mãne initiũ a ꝑma die dñica exordiũ
aſſumpſit. Nonũ qꝛ die dñica chriſtꝰ deſtru-
ctis inferni clauſtris captiuã duxit captiuita
tem ac ſctõꝝ aĩas de lymbo eripiẽs triũpha-
liter a mortuis reſurrexit: cuius reſurrectio
nñe reſurrectiõis exẽplar ẽ. Decimũ quia in
die dñica erit reſurrectio oium mortuoꝝ et
reddet chriſtꝰ vnicuiqꝫ ſm opa ſua. Vndeci-
mũ qꝛ in dñica ſpũs ꝑaclytus aplis ꝛ diſcipu
lis chriſti oibꝰ datus ẽ. Duodecimũ qꝛ in do
minica die erit initiũ ꝛ ꝯtinuatio ſine fine lau
dum dei in gloria ſempiťna. Tertio muta
tum eſt ſabbatũ in dñicũ diẽ ꝓpter excluſio-
nem erroris. Taxauerat eni deus atqꝫ ſtatue
rat ſabbatũ vt ſubueniret ꝑplo iudeoꝝ: eo ꝙ
ſciebat illũ ad idolatriã ꝓnũ. Et illũ diẽ ma-
xime ordinauit in q mũdi creatio ꝛ vnꝰ crea-
tor cognoſcereꭍ ꝛ remẽorareꭍ ideo in hꝫ ſolo
ꝑcepto diciꭍ. Memẽto. Quaſi dicat. Me-
mẽto ꝙ vnus ẽ deus ſub nũo ſenario crea-
tor vniũ ſoꝝ. Eademqꝫ rõne ſctã eccleſia ſta-
tuit diem dñicũ. Nam ſm gẽtiles dies dñicꝰ
ꝑmus eſt: qꝛ in exordio illius diei ſol qui ꝑn-
cipalis planeta ẽ incipit dñari. Proinde vo-
cant illũ diem ſolis atqꝫ venerabãꭍ ſolẽ tãqꝫ
deum ſm Bonauẽ. vbi. ſ. Ex hoc qdẽ mos
inoleuit ꝙ i ortu ſolis tales idolatre ſe verte
bant ad ſolem ac venerabanꭍ eum ꝑ capitis
inclinationẽ ac reuerentiã corꝑalẽ ſicut Leo
papa in ſermo. xxiij. ſcribit dicẽs. De talibꝰ
inſtitutꝭ etiã generaꭍ illa impietas vt ſol i in-
choatiõe diuine lucis exurgẽs a qbuſdã inſi-
pientioribꝰ adoreꭍ de locis eminẽtioribꝰ: qꝺ
nõnulli etiã chriſtiani adeo ſe religioſe face-
re putãt. vt ꝑuſqꝫ ad beati petri baſilicã que
vni deo vero ꝛ viuo eſt dedicata ꝑuenerint.
ſuꝑatis gradibꝰ qbus ad ſuggeſtionẽ aeris ſu-
ꝑioris aſcendiꭍ. ꝯuerſo corꝑe ad naſcentẽ ſe
ſolem flectãt. ꝛ curuatis ceruicibꝰ in honorẽ
ſe ſplẽdidi orbis inclinẽt. Qꝺ fieri ꝑtim igrã
tie vicio: ꝑtim paganitatꝭ ſpũ multũ tabeſci-
mus ꝛ dolemꝰ. Quare ꝛ ſiqdem forte crea-
torem potius pulchri luis qꝫ ipſum lumẽ qꝺ
eſt creatura veneranꭍ: abſcidendũ tamẽ eſt

ꝙ ipſa ſpẽ huius officij ꝛc ibi. Merito igitur
dñica dies inſtituta ẽ vt ille ꝓphanꝰ error ex
cludereꭍ: ac debita reuerẽtia in illa die deo
exhiberetur.

Quare alia feſta vltra diẽ do minicam addita ſunt. Cap. iij.

Ertio vo circa ꝑmã monitionẽ cõ
ſideremꝰ feſtoꝝ additionẽ ſeu ad-
iunctionẽ. Plurima qdeꝫ feſta vl-
tra diem dñicã addita ſunt ab ec-
cleſia ſancta ꝛ ꝑplo chriſtianoꝝ. ꝛ chriſti ꝛ vir
ginis ꝛ alioꝝ ſctõꝝ que obſeruãda ſunt: tum
ꝓpter ꝑceptũ eccleſie. tum ꝓpter rememora
tionẽ bñficioꝝ que nob a deo in talibꝰ diebꝰ
collata ſunt. ſicut eſt bñficiũ natiuitatꝭ chriſti
aſcenſiõis ꝛ ꝯſimiliũ feſtiuitatũ. In ſolẽnita-
tibus etiã beate virginis marie feriandũ ẽ.
ꝓpter ſũmas ꝑſecuões qs in ſe habuit ꝛ no-
bis diuino munẽ inſpirãte ꝑticipauit ꝛ ꝯfert.
Nam oium grarũ que hũano generi deſcen-
dunt ſicut ꝙ deus generaꝭ eſt dator. ꝛ chriſtꝰ
eſt generaꝭ mediator: ſic ꝑ glorioſam virgi-
nem generalꭍ diſpẽſanꭍ. Nam ipſa eſt collũ
capitis nñi ꝑ qꝺ oĩa ſpũalia dona corꝑi eius
myſtico cõicanꭍ. Ideo Cantꝭ. vij. de ipſo di-
citur. Collũ tuũ ſicut turris eburnea. Solẽt
qdem beate virginis deuoti ꝓpter reueren-
tiam eius ſabbatũ ieiunare. eo ꝙ in ſabbato
poſt dñi paſſionẽ tota fides de chriſti myſte-
rijs remãſit in ea: ꝛ tale ieiuniũ laudabile ẽ.
ſi ꝓpter hꝫ nõ relinqnꭍ ieiunia ab eccleſia ſan
cta inſtituta. Pleriqꝫ etiã hora nona diei ſab
bati a laboricio ſeu ſeruili oꝑe ceſſant a mul-
tis deluſi qbus antiqtus ꝛ a qbuſdã ad pñs
antiquus hoſtis ꝑdominãs effecit eos nun-
cios antichriſti. Contra qs diciꭍ Colꝭ. ij. Ne-
mo vos ſeducat in cibo vel potu vel in parte
diei feſti aut neomenie aut ſabbatoꝝ que ſũt
vmbra futuroꝝ. corpus aũt chriſti. i. veritaſ
huius vmbre ẽ chriſtꝰ. Et iterũ de ꝯſe. di. iij.
c. ꝑuenit. Gregꝰ. ait. Peruenit ad me qſdam
ꝑuerſi ſpũs hoies praua inter vos aliq ꝛ ſan
cte fidei adũſa ſemiaſſe: ita vt in die ſabbati
aliqd oꝑari ꝓhiberẽt. Quos qd aliud niſi ꝑ-
dicationes antichriſti dixerim q veniẽs dieꝫ
ſabbatũ atqꝫ dñicũ ab oi faciet oꝑe cuſtodiri.
Quia eni mori ſe ꝛ reſurgẽ ſimulat hñi vult
in veneratiõe dñicũ diem. ꝛ quia populũ iu-
daiſare cõpellit vt exteriorẽ ritũ legis reuocꝫ
et ſibi iudeoꝝ ꝑfidiã ſubdat: coli vult ſabba-
tum. His aũt tꝑibꝰ nñis pleriqꝫ circa hꝫ deci-
piunꭍ atqꝫ decipiũt ꝑ qndam eplam quã di-
cunt de celo ab angelo oblatã in hieruſalem
ſuper altare beati petri. cũ veraciꭍ ab inferis
de cãcellaria ſit delata. cũ ibi ſint multa falſa
ſtulta ac mẽdacijs plena: quapropꭍ eſſe non
pñt deo nec beate vgini grata. Proinde ex de
de ferꝭ. c. licet in glo. Hoſtꝭ. aiꭍ. ꝙ in ſabbato
magis qꝫ in alio die oꝑari debemꝰ. ne iudai-
ſare videamur. ſicut patet de pañ. c. ꝑuenit.
Tñ hoc non eſt ꝑdicandũ vbi ſabbata male
cuſtodiunꭍ. Ceteras vo ſolẽnitates ſctõꝝ qs
ſtatuit ſctã eccleſia celebrãdas obſeruare eti-
am obligamur. eoꝝ certamina recolentes ac
martyria eoꝝ. Ipſi nanqꝫ ſimul cũ beata vir
gine nobis impetrãt mias dei. De talibꝰ ha-
betur Apocꝭ. xi. Hi hñt ꝑtãtem ſup aqs. ſ. gra-
narũ impetrãdarũ a ſummo deo. Que autẽ
feſta celebrãda ſint ꝑ maiori ꝑte poniꭍ de cõ-
ſe. di. iij. c. j. reqre ibi. vel ſtato dyoceſane cõ-
ſuetudini vꝛe. Enam celebrãde ſunt ille feſti-
uitates. qs ſinguli epi cum clero in ſuis epa-
tibus populo indixerint celebrandas. De hꝫ
etiam habeꭍ ex de ferꝭ. c. ꝯqueſtꝰ. Notanduꝫ
eſt tñ ꝙ inter celebrãdos dies in pallegꝭ. c. ex
pſſos: ſunt quidaꝫ q defacto ꝛ cõiter ꝛ tñ ad
ceſſationẽ ab opibus non feſtanꭍ. ſed ꝑ ꝯtra-
riam ꝯſuetudinẽ abrogati videnꭍ. cum i eis
habeat locum. eo ꝙ non ſint ita ꝺ ꝑcepto dei.
ſicut dñica dies ꝛ multi cũ ea. Illi autẽ dies.
ſunt tres dies rogationũ. Quidã etiaꝫ non
ſeruant oẽs ſeptẽ dies dñice paſſiõis nec eti-
am ꝑ totã octꝭ. paſce. Sũt ꝛ alia feſta ꝑ ꝯſue-
tudinẽ totius eccleſie introducta. ſicut ſancti
nicolai. ſancti antonij abbatis ꝛ qdam alia. q
ſm ꝯſuetudinẽ patrie celebrãda ſunt.

Articulus. ij. a qbus abſtinẽdum atqꝫ ceſſandũ eſt oibꝰ diebus feſtiuis maxĩe in die dñico.

Scꝺa vo myſtica admonitio ceſſatiõis eſt
qꝛ ſubdiꭍ. vt diẽ ſabbati. Sabbatũ eni reqes
interꝑtaꭍ eo ꙗ in die feſto dꝫ hõ reqeſcẽ non
ſolũ ab illicitꝭ. verũetiã a multꝭ q licite alijs tẽ
poribꝰ exercenꭍ. i. ab oibꝰ q ſeruilia dici pñt.
ſicut Exo. xx. in dicto ꝑcepto dñs ait. Die au
tem ſeptia ſabbatũ dñi dei tui eſt. nõ facies i
eo oẽ opus. ſ. ſeruile. Triplex ẽ enim ſeruile
opus. Primũ eſt opus culpe. ſcꝺm eſt opus.
fortune. tertium eſt opus nature.

Qꝛ ab oi mortali culpa in omnibus diebꝰ feſtiuis abſtinendum eſt. Capitulũ. j.

Rimũ ſeruile opus eſt culpe teſte
Io. viij. Qui facit pcĩm ſeruus eſt
pcti. Triplex ẽ eni culpa ad quam

reducit ois ceſſatio mūdanoꝝ. ſicut .j. Jo. ij. dicit. Si quis diligit mūdū non eſt charitas patris in eo: qm̄ oē qđ eſt in mūdo ↄcupiſcētia carnis eſt. ⁊ oculoꝝ ⁊ ſupbia vite. Supbia ē in mēte, luxuria in carne, auaricia ē in ſbſtantia tpali. que oia ampli⁹ in feſtiſꝗ in ferijs in dei ↄtumeliā freqntant. a quibus omnino abſtinendū eſt.

Contra peccatum ſuperbie.

Primo inꝗ abſtinendū eſt a pctō ſupbie. Qt pompiſ. qt vanitatib⁹. qt faſtuoſitatib⁹ diebus feſtiuis honorat corp⁹. ⁊ ↄfundit ſpiritus. Tunc qdem felicior ē qui exqſitiori exceſſu bellū ordinat ↄtra deum. tūc mulieres emulant certatiōe inſano ſtudio altera alteram in vanitatib⁹ ſupare ↄtendit: tūc ꝓcioſiora veſtimēta amplioriꝗ cultu ſurgūt in ꝑliū ↄtra chriſtū. Ecce palam vaticiniū Eſa. iij. ⁊ manifeſta ſupbie ſigna. Nūc geſtant ſtellas: aut lunulas aureas. vel argēteas vario fulgore pendētes. necnō ⁊ plarū torques cingētes collū. in capite vo crines ornant. ꝗ dieb⁹ ceteri diſcrialib⁹ colligant. Tūc apparēt murenule argēto vmiculate. olfactoria odore flagrātia. atꝗ inaures. ⁊ anuli ꝓcioſi multiplicant, tūc palliola artus. ⁊ ſpecula ſyndones. teriſtra ⁊ vitte cū chryſpāti crine non deſunt. De talib⁹ dr̄ Eſa. iij. Eleuate ſunt filie ſion. ⁊ ambulauerūt extēto collo. ⁊ nutibus oculoꝝ ibant. ⁊ plaudebāt ⁊ ambulabāt pedib⁹ ſuis. ⁊ cōpoſito gdu incedebāt. Qua autem faſtuoſa pompa incedāt maxie pulchriores. qs valeret exꝑmere. vt verificet verbum qđ de talib⁹ dictū eſt. Faſtus eſt in plures ſequit ſuperbia formā.

Contra peccatum luxurie

Scđo abſtinendū eſt a pctō luxurie. Naꝫ ois luxuria in dñica die. ⁊ in alijs ꝑcepti feſti duplex eſt pctm̄. Vñ Alex. de hal in. iij. in expoſitiōe hui⁹ ꝑcepti ait. Qui fornicat die dominico duob⁹ pctis peccat. Nā pctm̄ poteſt duplicit nūari. ſ. vel rōne reat⁹. vel rōne act⁹. Verbi grā. In illo q deflorādo vginē tali modo eam deflorat. ꝙ interficit eā. talis duplicit peccat vnico actu. ſ. interficiēdo. ⁊ ſtuprādo. Vñ rōne reat⁹ duo ſunt ibi pctā. ſed rōne act⁹ eſt ibi tm̄ vnū. Similit ↄtingit h̄ ⁊ in aliq̄. bet mortali culpa. que de ſui natura etiā extra feſtiuū diē ↄtingeret eſſe mortalē. Scđm etiam qſdam. cuꝫ h̄ ꝑceptū affirmatiuū ſit. qꝛ dicit memēto vt diē ſabbati ſctificeſ obligat ſemper. ſed non ad ſemp. Tenet eni homo ex debito die dñico. vel ſemel in hebdomada deo vacare. atꝗ deū recognoſcē in aliq̄ hora. licet non in q̄libet. aliter mortalit peccat. Proinde qui eſt in mortali culpa. ⁊ nō ↄterit. denuo mortalit peccat. quia trāſgredit precep tum dñi. qui ꝑcipit in die ſabbati eſſe vacandum deo: ⁊ maxie ↄteri optet ↄgruis horis. vtputā dum dicit miſſa. vel veſpe. Tenet etiam ad ꝓpoſitū ↄfitendi. ⁊ ſatiſfaciēdi loco et tpe oportunis. qđ qui omittit. nouam incurrit culpam trāſgreſſiōis ꝑcepti de ſctificatiōe ſabbati. atꝗ obduratiōe in priori culpa. ⁊ obligatione ꝑmaria. nec quiſꝗ excuſari poteſt qn in diebus ſolēnib⁹ miſſam audire teneat. ſicut infra circa finem hui⁹ ſermōis dicemus. Proinde ſaltē in eleuatiōe corpis chriſti pectus tundim⁹: in quo vera ⁊ integra penitentia denotat. Nam in ꝑcuſſiōe ↄtritio denotatur. in ſono ↄfeſſio iudicat: ſed in manu ſatiſfactio demōſtrat. Nec ſolū ab illicito ↄcubitu alienarū abſtinre neceſſe eſt. ſed etiā ab vxore ꝓpria tali tpe abſtinendū eſt. Vñ. xxxiij. q. iiij. c. qñcūꝗ. Aug⁹. ait. Quotiēſcūꝗ āt dies natalis dñi. aut relq̄ feſtiuitates deuenerint: nō ſolū ab infideliū ↄcubinarū ↄſortio. ſed etiā a ꝓprijs vxorib⁹ abſtinēte. Et iteꝫ in c. ſi cauſa. Amb. ait. Si cauſa ꝓcreādoꝝ filiorum ducit vxor. nō multū tps ↄceſſum videt ad ipſum vſum. qꝛ ⁊ dies feſti. ⁊ dies ꝓceſſionis. ⁊ ipſa ratio ↄcept⁹. ⁊ part⁹ iuxta legē ceſſare vſum carnis his debere tpib⁹ demonſtrāt. Lex illa Leuit. xij. etiā idē repetit. Proinde Alex. de hal in. ij. ait. ꝙ q nulla neceſſitate duct⁹. ſed cauſa ſatiādē libidis tpe debito ofonis. ſicut ſunt feſtiui dies. carnalē copulam inſtant petit nō cauſa ꝓcreatiōis prolis. talis mortalit peccat. Et dr̄ tpe ofonis ſolēniter ab eccleſia inſtituto. alr̄ aūt eſſet. ſi peteret cauſa vitāde fornicatiōis in ſe. vel in reliq̄ ꝑſona. Sed qđ de reddēte debitū tali tempore? Rn̄det Alex. vt. ſ. ꝙ petēs illo tpe peccat. ſicut ꝑdictū eſt. ſed reddēs pōt nō peccare. ſi reddit qđ alienū eſt. ⁊ cū animi anxietate. ꝓpter id qđ eſt ibi de morbo ↄcupie. Sed ſcđm durandū qui cauſa ſatiāde libidinis debitū petit: ſemp mortalit peccat. ſed plus in ꝑdictis dieb⁹. Quā execrabile ſit talib⁹ diebus vacare laſciuijs. cantib⁹. ⁊ choreis. vbi viſu. auditu: guſtu: tactu mētes aſtantiū illaqeantur. ⁊ ↄtaminant. quis exꝑmere pōt? Nō eniꝫ delitijs ⁊ epulis carnalib⁹ diem dñicū deputauit deus. ſed magis ipſuꝫ ſacris exercitatiōnibus. ⁊ ſancto ocio ↄſecrauit. Bñdixit eni deus diei ſeptimo. ⁊ ſctificauit illum. Geñ. ij. Non eni expoſuit eum carnalib⁹ deliciaruꝫ

ſpurcitijs polluendū. Proinde de ↄſe. di. iij. c. irreligioſa. ſacrū ↄciliū ait. Irreligioſa conſuetudo eſt. quā vulgus ꝑ ſctoꝝ ſolēnitates agere ↄſueuit. Populi q debēt ad dina officia attendere. ſaltatiōib⁹ turpib⁹ inuigilant: cantica non ſolū mala cantātes: ſed ⁊ religioſoꝝ officijs ꝑſtrepunt. Hec eni vt ab oib⁹ ꝓuincijs depellant. ſacerdotū ⁊ iudicū a ↄcilio ſancte cure cōmittit. Sed ve ⁊ iterū dico vobis qui ſunt in cauſa efficaci tantoꝝ malorum ꝑ ſuos laſciuos ſonos, quare de oibus malis. que occaſione pulſatiōis ſue aſtantib⁹ euenire ↄtigerit. reddent apud iuſtū iudiceꝫ rōnem. quia ſicut dicit ex̄ đ iniuri. ⁊ dam. c. ſi culpa. Qui occaſionē dāni dat. damnū dediſſe videt. Quātoꝝ etiam maloꝝ patratores ſunt. qui diebus feſtis decubāt in tabnis. qt ibidem iuramēta atꝗ ꝑiuria: blaſphemie. ebrietates. ⁊ rixe. ↄtumelie. murmuratiōes. detractiōes. atꝗ ꝓphani ludi. ſicut. j. Coꝝ. x. dicit. Sedit ꝑlʼs mādu care ⁊ bibere ⁊ ſurrexerunt ludere, Et ſi opa ſeruilia ꝓhibent. ꝗto magis carnalia ꝓhibent. Hoc intelligēs Auguſti. in lib. de decē chordis ait. Dicit tibi vt ſpūalit obſerues ſabbatū. non quō iudei obſeruāt. carnali eni ocio vacare volunt ad nugas. atꝗ luxurias ſuas. Melius eni faceret iudeus ſi in agro ſuo aliqđ vtile ſemiaret. ꝗ in theatro ſeditioſus exiſteret, Et melius femine eoꝝ in die ſabbati lanā facerēt. ꝗ tota die i neomenijs ſuis impudice ſaltarēt. Hoc aūt dicit Aug⁹. non quia nō ſit ceſſanduꝫ in diebus ſolēnib⁹ a negocijs actuū exteriorū: ſed qꝛ ꝑdicta laſciuia nō tm̄ in dieb⁹ feſtis. ſꝫ in oi tpe ꝓhibita ſunt. Mira mltoꝝ inſania ꝑ totam ſeptimanā laborare ꝑ miſero corpore. et in die feſto laborare ꝓ damnatiōe infelicis aie, Admirāda demētia. nō velle pot⁹ laborare in ſeruicio chriſti. ſtupēda vexamina ꝑ totam hebdomadā laborare in opibus licitis. et diem dñicū polluere. ⁊ violare ludis ⁊ voluptatib⁹. ebrietatib⁹. ⁊ choreis, Sed audiāt quid dñs ait Amos. viij. Ↄuertā feſtiuitates veſtras in luctū. ⁊ oia cantica vr̄a i plāctū,

Contra peccatum auaricie

Tertio abſtinēdū eſt a pctō auarcie, Mira quideꝫ ⁊ incōſiderata ē vſurarioꝝ cupiditas. qui ad nūmos tanta cupidie flagrāt. vt nulli ſolēnitati dei. aut virgis marie. aut ſanctoꝝ parcent: in die feſto de quolibꝫ ↄtractu peccatū ſuū auaricie duplicātes. ſicut ex dictis patet, Sūt ꝗ pleriꝗ quos in tantā inſaniaꝫ auaricie diabolus demētauit. ꝙ quaſi nullū eſtimant lucrū. niſi qđ in feſtiuitatib⁹ cumulant: imo ad pauperiē extremaꝫ deuenire ſe credunt. niſi lucrent diebus feſtis. Sepe eni videbis hoīem iam decrepitū: iamꝗ mutantem greſſum. ⁊ capite tremulū: diuicijs plenū: ↄſanguineis deſolatū: penē i habitaculo ſuo ſolum. ⁊ tamē in diebus feſti tantis exercitijs: tot anxietatib⁹. tot ſollicitudib⁹ laborare. qſi videret ſibi deficere mūdus. De tali homine dicit Eccs. iiij. Vnus eſt ⁊ ſcđm nō habet. non filiū. non frēm. ⁊ tamē laborare nō ceſſat. nec tamē ſaciant oculi eius diuitijs. nec cogitat dicens. Cui laboro. ⁊ fraudo aiaꝫ meā cunctis bonis? O miſeri ⁊ miſerabiles potius vultis ꝑ labores ⁊ anxietates in pñti vita inchoare infernū: ꝗ ꝑ corpalē ⁊ mentalē quietem iam incipe paradyſum: Potius eligitis portare pondus qđ eſt pctm̄ in infernū deprimens: ꝗ onus leue qđ eſt amor in celū erigens: Potius ↄcupiſcitis cum dānatis ſub eſſe diabolo: ꝗ ſaluatiōe ſubeſſe chriſto, Nō tm̄ ab his ꝑncipalib⁹ culpis in dieb⁹ feſtis abſtinendū eſt: verūetiā a ceteris diuinis offenſis: que licet implicite in pleriſꝗ ſcripture locis inſinuant in multis actib⁹. qui iudeis in die ſabbati interdicti erant, Primo videlicet onera portare, ſcđo ignē accēdē, tertio vuas calcare, q̄rto debita repetē, qnto cibos emere. ſexto cibos coquere, ſeptimo plus ꝗ mille paſſus itinerare, octauo ligna colligē, nono quelibet ſeruilia opa opari, Moralit eni. ꝑmo onera portat qui diuinis offenſionibus non renūciat. Ideo dicit pš. xxxvij. Iniqtates mee ſupgreſſe ſunt caput meū et ſicut onus ⁊c. Scđo ignē accendit qui iurgia ſemiat ⁊ mala ↄſilia ꝓmit. Vñ Eſa. l. Ecce vos accēdentes ignem accincti in flāmis ſcꝫ eſtis. Tertio vuas calcat q ↄtra ſpūalia bona nauſeat. Vñ Prou. xxvij. Anima ſaturata calcabit fauū. Quarto debita repetere eſt iniurias malo animo ad memoriā reuocare, Vñ Eccl. x. ꝑcipit dñs. Oēs iniurias ꝓximi ne meminceris: ⁊ nihil agas in operibus iniurie. Quinto cibos emit: q oculos ſuos in vanitatib⁹ paſcit, Ideo petit pš. dicens. Auerte oculos meos ne videant vanitatē. Sexto cibos coquit qui ventrē ſuum qſi deum ꝑ ingluuiā paſcit. ꝓhibēte dño. Lu. xxj. Attendite aūt vobis ne grauent corda veſtra in crapula ⁊ ebrietate, Septimo amplius ꝗ mille paſſus vadit: qui ꝓ illicitis opibus hincinde diſcurrit. Ad talem animā Hiere. xxxj. dñs ait. Reuertere virgo iſrael: reuertē ad ciuitates tuas iſtas. vſꝗ q delitijs

diſſolueris filia vaga. Octauo ligna colli-
git qui mūdanis delectatiōib⁹ animū frāgit
ſeu flectit. His dicit illud pſ. vt qd diligitis
vanitatē ⁊ queritis mendaciū. Nono do il-
le opa ſeruilia agit: quicūq; deū offendit. Pro
inde Leuit. xxiij. Dies ſeptim⁹ qȝ ſabbati re-
quies eſt vocabit ſctūs: oē opus nō facies i
eo. Amplius eni abſtrahit aīam a diuis que
cunq; mortalis culpa: ꝙ quodcūq; exercitium
corpale licitum ⁊ honeſtū.

Quare ab oi ope fortune in dieb⁹ feſtiuis abſtinēdū eſt ⁊ in quibus caſib⁹ talia opa licita ſint. Ca. ij

Ecūdo aūt dr̄ op⁹ ſeruile ⁊ culpa-
bilit factū ipſum op⁹ fortune. Et
circa hoc ponant aliq caſus i duo-
bus quaternarijs ſubdiſtincti. Pri-
mus quaternari⁹ ⁊ p pmo quaternario ponatur
tex. i. c. ex de feri. vbi ſacrū ɔciliū ait. Omēs
dies dn̄icos a veſpa in veſpam cū dei vene-
ratiōe decreuim⁹ obſeruari: ⁊ ob oī ope illici-
to abſtinē, vt mercatū in eis mime fiat. neq;
placitū: neq; aliqs ad mortē. vel ad penā iu-
dicet: nec ſacramēta: niſi p pace vel alia ne-
ceſſitate pſtent. In hac eteni decretali quattu-
or ponunt caſus. Prim⁹ eſt de mercato vel
foro. Circa quē Rodonenſ diſtinguit dicēs
ꝙ eūtes ad talia mercata aut mercāt ea que
neceſſaria ſunt ad feſtū illius diei ſicut pul-
los carnes vinū ⁊ ɔſimilia: ⁊ tūc nō peccant.
dū tamē ppter diuina officia audire non pter-
mittāt. Aut mercant alia ⁊ tunc aut faciunt
ex neceſſitate. aut ex lucri cupiditate ſicut ſo-
lent facere mercātes q ppter freqntandas
nūdinas ⁊ mercata vix aut nunq; tali tpe ec-
cleſiā intrāt: ⁊ ſic a mortali culpa excuſari nō
pñt. Quidā tñ dicunt ꝙ mercata q ex quadam
neceſſitate fiunt de victualib⁹ ⁊ neceſſarijs
ad aliquē vſum vel diē nō credūt eſſe illicita:
dū tñ ppter hoc non ſe ſubtrahāt a diuinis.
Quidā etiā pbabilit dicunt ꝙ tenētes forū
die dn̄ico mortalit peccāt. maxie tpe miſſe vl
veſpe: qñ deo vacare deberēt: atq; excuſari ñ
pñt niſi duplici rōne. Primo rōne diſpēſati-
onis: ſcdo rōne neceſſitatis. Primo aūt ꝙ ñ
liceat rōne diſpēſatiōis clari⁹ p pinū. c. de fe-
rijs ſupi⁹ allegatū patet. Scdo vo ꝙ nō li-
ceat rōne neceſſitatis patet: qȝ neceſſitas ñ ex-
cuſat niſi i aliq caſu vel i pſona vel i aliq loco
vel in aliq tpe. Primo licet in aliq caſu vtpo-
te ppt piculū pluuie qñ qdē amitteret bladū
in aera, vinū in vinea. Sȝ Alex. in. iij. opor-
tet ꝙ ſit maxia neceſſitas ad hoc ꝙ indulgentia
detur in dn̄ica die. vtpote cuȝ alias nō poſſet
differri vrgēte tali neceſſitate hoies excuſan-
tur. vt patet ex de feri. c. ɔqueſt⁹ in fi. Idē ꝙ
dicēdū eſt de ferijs. Scdo i aliq pſona vt
ſi alit nō poſſet acqrere victū ⁊ neceſſaria pro
neceſſitate ⁊ ſuſtētatiōe nature ſue atq; ſuo⁊
talis eteni excuſat: qȝ vt dr̄. j. q. j. c. remiſſio-
nē. neceſſitas nō hȝ legē: ſed ipſa facit ſibi le-
gem, et ex de obſerua. ieiu. c. ɔſiliū, et extra
de reg. iuri. qd nō eſt licitū tñ lege neceſſita-
te legeȝ facit. Tertio licet in aliq loco de q
patet extra de feri. c. licet. ibi Alex. iij. ait. In-
dulgem⁹ vt liceat parochianis vr̄is diebus
dn̄icis ⁊ alijs dieb⁹ feſtiuis pterq; in maiori-
bus ānī ſolēnitatib⁹ ſi allecia ſe inclinauerūt
eo⁊ captioni ingruēte neceſſitate intendere
ita ꝙ poſt factā capturā eccleſijs circūpoſitis
et chriſti paupib⁹ ɔgruā faciet portioneȝ.
Quarto licet i aliq tpe vtputā tpe vindemie
ſeu meſſis qñ iminet piculū hoſtiū de q extra
de feri. c. ɔqueſt⁹ in fi. Sed h peſſia q in ple-
riſq; locis inoleuit. ſ. tenere fo⁊ in die dn̄ico
vel in alio die feſto: in nullo pdicto⁊ caſuuȝ
cadit: ⁊ nullo mō ipſum tenē gnālit (ſicut fit i
quibuſdā locis) ſine mortali culpa fieri pōt. Si
qs aūt obſtet ꝙ pceptū impoſitū d feri. in. c.
j. ex ɔſuetudie abrogatū eſt. Dicēdū eſt ꝙ cō-
ſuetudo ɔtra pcepta decalogi nō valet: quia
abuſus ē ⁊ corruptela. Vñ. viij. di. c. mala dr̄.
Mala ɔſuetudo nō min⁹ ꝙ pniti oſa corru-
ptela abūciēda ē. vel vitāda: q niſi citius radi-
citus euellat in pulegio⁊ ius ab impijs aſ-
ſumit: ⁊ incipiūt puaricatiōes ⁊ varie pſum-
ptiōes celerrime non cōpreſſe p legib⁹ vene-
rari. ⁊ puilegio⁊ more ppetuo celebrari. Nā
ɔſuetudo ɔtra naturale ius ſcriptum nullo
modo excuſat ſicut patet. xxxij. q. vij. c. flagi-
cia. et extra de ɔſue. circa finem. Scds aūt
caſus phibit⁹ in pdicta pma decretali. extra
de feri. eſt in die dn̄ico placitare. Idem habe-
tur in alijs feſtis pceptis ſicut patet. xv. q. iiij
p totum. Et ſm glo. in pdicto. c. nulla cauſa
ptractari dȝ in dn̄ico die: niſi h pietas ſuade-
ret. vt in vlt. c. de feri. patet. Suadet aūt pie-
tas: ſi cauſa eſt debiliū vel miſerabiliū pſona-
rū. ⁊ ſicut ibidē patet in talib⁹ dieb⁹ iudicia-
rius pceſſus nō tenet niſi de ɔſenſu ptiū fiat.
Terti⁹ caſus ponit ibi. ſ. ꝙ nullus ad mor-
tem vel ad penā iudicari pōt: maxie cuȝ nul-
la cauſa tunc tractari debet ſm glo. ibidē.
Quart⁹ caſus ē ꝙ ſacra. i. iuramēta niſi pro
pace vel alia neceſſitate pſtari non pñt. Pro
pace eni iurare oī die pōt cū ſit pietatis opus.
xxij. q. j. dē qd. Licite pōt etiā fieri p alia ne-

ceſſitate ſm glo. putā p fide p obedientia p
fama extra de elec. c. ſignificaſti. Vñ vſus.
Pax ⁊ fama fides reuerētia cautio damni.
Defectus veri ſibi poſcunt magna caueri.

Secundus quaternari⁹

Addant alij quattuor caſus. Prim⁹ de car-
nificib⁹ q vendūt in feſtiuis dieb⁹ carnes cru-
das. Nā ſine neceſſitate ⁊ vendē ⁊ emere p-
hibitū eſt. nō credunt tñ peccare mortalit ſi
carnes in feſto pparēt vt in die ſeqnti vēdāt
ſi pus cōmode nō poterāt pparare aut prepa-
ta ſeruare. Sȝ qd fiet qñ ſunt tria vel quattuor
feſta imediate ſubſeqntia ſibi. Dicendum ꝙ
tunc prudēti diſcretiōe vtēdū eſt ſemp q; de-
ferendū ſolēniori diei. Verbi grā. Erit die
ſabbati aplī feſtū cui dn̄ica ſubſequet. ſeqnti
q; ſcda feria erit adhuc aliud pceptū feſtum.
tunc qdem maxie tpe eſtiuali licebit i ſabba-
to vendere carnes p ſeqnti dn̄ico die ac pro
ſcda feria vendere ſuo die. Non ſic puto lice-
re hyemali tempe eo ꝙ tunc carnes faciliter
ɔſeruant p aliqbus dieb⁹ abſq; corruptiōe.
Scds caſus eſt de tabnarijs q⁊ abuſio ñ
ſine guiſſima culpa ē. ſ. ſummo mane in qua
cunq; mag ſolēnitate apire tabnas nunq; q
ſi audiēdo miſſas nec intrādi eccleſiā quaſi ſint
diaboli parochiani ad qrū eccleſias. i. taber-
nas maiorē hñt ɔcurſum ꝙ habeāt ſacerdo-
tes ad eccleſiā chriſti. Nbi ſiqdem ſunt arcēdi
ne talib⁹ dieb⁹ poſſint apire tabnas niſi i ho
ra tertiarū vel circa. tū efficacem pſtent occa
ſionē. vel ꝙ multi nō viſitāt eccleſias vt aud
ant diuina ſicut debēt: vel ꝙ poſtq; biberint
ꝙ inebriati fuerint in tabnis vadāt ad eccleſi
am nō ſolū ſine merito ⁊ fructu verūetiā cuȝ
demerito ⁊ aīe detrimēto. Ceterū qui occaſi
onē dāni dat damnū dediſſe videt. c. ſi cul-
pa. extra de iniuri. ⁊ dam. Ex qb⁹ manifeſte
patet ꝙ oium malo⁊ q maxime eo tpe illi pa-
trant qs recipiunt in tabnis vel nō audiēdo
miſſam. vel verbū dei vel alia ppetrādo non
vrgente neceſſitate pticipes fiunt ⁊ reddituri
ſunt apud iuſtū iudicē rōnem. Sȝ qd peius
eſt eo tpe ſicut ⁊ alio ɔcurrūt illuc ppt ptātes
qdam vel qdam q vendūt aliq gule ⁊ potus
incitamēta quaſi aut raro vel nunq; eccleſiā vi-
ſitantes qrū malo⁊ tabnarij in cauſa ſunt.
Terti⁹ caſus eſt de hortulanis q vendūt her
bas ⁊ qſcunq; fructus atq; de qb⁹ dicenduȝ
credo ꝙ illos fruct⁹ atq; herbas q dieb⁹ illis
cōiter ɔſumunt vendere ⁊ emere licet pdica-
tione ⁊ miſſa ⁊ alijs diuinis (ad que tenent) nō
ptermiſſis. Nā ⁊ panem ⁊ decoctas carnes ⁊
ɔſimilia p occurrētib⁹ dieb⁹ vendere ⁊ eme-
re licet cū ɔditiōib⁹ iam pmiſſis. Quart⁹
caſus eſt de vendētib⁹ qſdā merciūculas ma-
xime ad mulierū ornamētū ⁊ vāitatē. vel ad
alliciendū adoleſcētulos vel pueros ad gule
leccacitatē. vñ tam ex mulierib⁹ q; adoleſcen-
tulis ⁊ pueris multa enormia ſubſequunt q
oia vēdere ſolent cōiter in locis ſacris talia
emere aut vendere nequaq; licet: tum ppter
diem feſtū. tū qȝ ſunt incitamēta luxurie va-
nitatis ⁊ gule. tū etiā qȝ cōit pphanāt ſacra
loca. Ceterū abhorrēda eſt qrūdā ɔſuetudo
qbus vltra pdictos non ſatis ē mercib⁹ ſuis
polluere ſacra tpa: ſed etiā polluūt ſacra tem
pla. Quos pfecto cū inueniſſet ieſus in tem
plo qd (queſo) egiſſet poſtq; tanta ſeueritate
vſus eſt ɔtra eos q emebāt ⁊ vendebāt in eo
ea que diuino cultui ⁊ ſacrificijs dei offerebā
tur. Nā tanto zelo ɔtra tales accēſus ē vt ma-
nibus pprijs ad ſe ⁊ ſua extra templū pijciē-
da flagellū ſumpſit ⁊ eos pprijs manib⁹ ex-
pulit. Qd ɔtra qſcūq; ſceleſtos alios nunq;
feciſſe refert. Proinde. xvj. q. vij. c. et h. Ori-
genes ait. Eiiciēs emētes ⁊ vēdētes de tem-
plo ⁊ mēſas nūmulario⁊ euētes ⁊ cathedras
vendentiū colūbas ad correctionē ipſi fecit.
vt nō mūdanis feſtiuitates in noie dei cele-
brent. nec emptiōib⁹ ⁊ vendiciōib⁹ vacēt i lo
co nō competēti. in q nō debēt emere vel vē-
dere ſed orōnib⁹ tm̄ vacare atq; ɔgregari q
ſi in domo orōnis. Vñ ɔtra tales terribiliter
intonat. c. decet domū dei ſctitudo extra de
imu. eccle. li. vj. Proinde oēs q tales ibidem
vendere aut emē vidēt exēplo chriſti diuino
zelo ſuccēſi illos redarguere debēt. ⁊ ſi fas ē
expellere a ſacris locis ſi tñ abſq; ſcādalo id
fieri poteſt.

Queſtio

Pro dictis in pcedēti. c. ac dicēdis in. c. ſe-
quenti merito queri pōt. quō preceptuȝ de
dn̄ica die ab hoie diſpēſari pōt. cū decalogi
ſit ⁊ morale. Ad qd dicendū ſm Alex. de hal
in. iij. ꝙ morale decalogi duob⁹ modis dicit
Vno modo qd eſt de ipſa eſſentia decalogi
ſm pmā intentionē. ⁊ ſm h vacatio ſm aliqd
tps indetmiate ē morale decalogi. Alio mo-
do dicit decalogi morale qd eſt ad declaran-
dū decalogū. ⁊ ſm h vacatio diuina dicta eſt
morale decalogi tpe grē ſicut ſeptima tpe le-
gis. ⁊ iſtud ē morale diſcipline. i. morale exi-
ſtimatione diuina in myſteriū eccleſie ⁊ in ta
li eccleſia habet diſpēſationē exigēte neceſſi-
tate. ſicut dicit beatus Bern. in lib. de diſpē

ſatiõe ⁊ ꝑcepto. ex aucte leonis pape. vbi neceſſitas nõ eſt nullo modo violent̃ ſcrõꝝ patrũ inſtituta, vbi neceſſitas fuerit ad vtilitatẽ eccleſie qui ptãtẽ hꝫ ea diſpẽſet. Ex neceſſitate eñi fit mutatio legis. Hec ille.

Que opa nature in dieb⁹ feſtiuis ꝓhibita ſunt. Cap̃. iij.

Tertio ꝟo dicit̃ opus ſeruile opus nature. Et circa hoc quinqꝫ q̃ternarios caſuũ declarem⁹. Prim⁹ q̃ternari⁹ ẽ de his qui tenent̃ dñis vecturas bladoꝝ atqꝫ eis ſalmas afferunt in dieb⁹ feſtis. Taleſ eñi ſm̃ Guil. non excuſantur a culpa: niſi alia neceſſitas cõpellat eos. Qui eñi aliq̃ neceſſitate cogũt̃ excuſari pñt Vñ extra de reg̃. iuri. c. qꝺ non eſt licitũ i lege neceſſitas licitũ facit. Nam ⁊ ſabbatũ cuſtodiri ꝑceptũ eſt machabei tamẽ ſine culpa pugnãt in ſabbato. Hec ille ibi. Scꝺs caſus eſt de his qui compellunt̃ a dñis ſeu officialib⁹ ciuitatũ atqꝫ terraꝝ i ſolẽnitatib⁹ laborare. Tales ſi iuſtu metu hoc facere cõpellũtur ſm̃ Guil. excuſabiles ſunt vel nõ tenent̃ parere niſi in licitis reb⁹ ⁊ honeſtis. Ceteruꝫ qui eis laborare ꝑcipiũt ſi id agũt cogẽte neceſſitate vel guerra vel alia q̃cunqꝫ iuſta cauſa tũc q̃dem excuſabiles ꝑcipiẽtes atqꝫ obedientes ſunt. Si aũt ſine iuſta cauſa in ꝑcipiente ſed non ſine iuſto metu in obediẽte id ſi at tota culpa eſt ꝑcipientis ⁊ nõ obedienti qꝛ vt dicit̃. xxx. q. j. c. ad limina. Inculpabile iudicandũ eſt qꝺ neceſſitas intulit. Tertius caſus eſt de vectorib⁹ merciũ vel ꝑſonaꝝ aut alimẽtoꝝ ad remota loca. Tales eñi ſi ſine g̃ui incõmodo quieſcẽ pñt in feſto quieſcẽ debent ſinaũt excuſari pñt ꝓpter neceſſitatẽ ꝑ iura allegata facit ad hoc. j. q. vij. c. qꝺ pro remedio. vbi ſic dꝛ. Qꝺ ꝓ remedio ac neceſſitate tp̃is ſtatutũ eſt ꝯſtat ꝑmit⁹ nõ fuiſſe. Qꝺ ꝟo neceſſitas nõ repit ceſſante vtiqꝫ neceſſitate: debet ceſſare parit̃ qui vrgebat. Quartus caſus eſt de itinerantib⁹ ſeu curſorib⁹ ac cunctis ꝯſimilib⁹. Itinerare eñi mĩme licꝫ niſi homo magna neceſſitate cogat̃. Aggũuat eñi Guil. ſacerdotũ ⁊ regulariũ culpam qui dñicis dieb⁹ q̃drigãt vel equitant ⁊ huiuſmodi opantur ſine vrgente neceſſitate: quia malo exemplo eoꝝ ceteri corrũpunt̃. Ex q̃ ſequit̃. ꝙ q̃to maioris fame ſunt tales. tãto g̃uius peccãt: quia talis actus eoꝝ magis corrumpit aſpitientiũ mẽtes. Sed quid ſi ꝑlatus pecipit ſubdito ſuo ꝙ in die dñico ſeu feſto itineret̃. Dicendũ ꝙ ſi ꝑlatus vrgẽte neceſſitate de qua ipſe iudex cogit ſubditũ ſuũ itinerare neqꝫ ipſe neqꝫ ſubdit⁹ peccat. ſi ꝟo abſqꝫ neceſſitate: tunc prelatus ⁊ nõ ſubdit⁹ peccare videt̃. Si ꝟo prelatus ob ſubditi infeſtationẽ abſqꝫ legitima ⁊ vrgente neceſſitate itinerãdi ei licentiaꝫ prebet tunc mortalit̃ peccant prelatus ⁊ ſubdit⁹ poſtqꝫ nullũ eorũ neceſſitas cogit nec legitima cauſa adeſſe videtur. Sicut vtiqꝫ q̃dam putãt ꝙ pñt licite i die feſto itinerare vt poſſint in die ſeq̃nti ieiuniũ obſeruare cũ ieiuniũ reg̃lariũ ſit de iure hũano niſi forſitan ꝓpter votum ⁊ obſeruatio dñice ſit ꝺ iure diuino. Preterea ſicut teſtat̃ apl̃s ad Rhoma. iij. Non ſunt facienda mala. ſ. ſicut eſt feſtoꝝ violatio vt veniant bona. ſ. obſeruatio ieiunioꝝ. Nam obſeruato die feſto ſi in itinere ſupuenit neceſſitaſ aliquo modo frangẽdi ieiuniũ nõ eſt trãſgreſſio ꝓfeſſiõis ſue: cũ ⁊ btũs frãciſcus in regula ſua dicat apte. tp̃e ꝟo manifeſte neceſſitati non teneant̃ fratres ieiunio corꝑali. nec tñ nec tam malũ exemplũ eſt ſeculo fragili ⁊ ignoranti tp̃e neceſſitati ieiuniũ frãgẽ. ſicut die feſto maxime die dñico itinerare. Licet nihilominus ꝓ ſue ⁊ alioꝝ aĩe edificatiõe atqꝫ ſalute in die etiam paſce iter facere vtpote ꝓ ꝑdicando vel audiẽdo verbũ dei ꝓ miſſa dicenda ſeu audiẽda ꝓ pnia ſumẽda ⁊ ꝯſimilibuſ bonis. Ire tñ ad feſta ⁊ ad mũdana ſolacia que fieri ſolẽt in ꝑcipuis feſti ſacrilegiũ puto

Secundus q̃ternari⁹

Addam⁹ alios q̃ttuor caſus. Prim⁹ eſt de aromatorijs q̃bus nõ licet laborare ſeu vendere niſi vrgẽte aliq̃ neceſſitate. vtputa infirmitate ⁊ ſic de alijs qb⁹ ſine ſcãdalo nõ ſubueniri non poſſet. Nec ideo debẽt tenẽ apothecas aptas ſed cum diſcretiõe ⁊ honeſtate diei feſti verbo ꝟo dei ac miſſa non ꝑtermiſſis. Proinde ſolẽt aromatarij ſtatuere ac inſimul ꝯuenire in ciuitatib⁹ magnis ꝙ viciſſitudinarie vnuſ in ꝯtracta neceſſitatib⁹ occurrentib⁹ habeat ſubuenire attamẽ aromatarij medicoꝝ in oĩ tp̃e neceſſitatib⁹ languẽtiũ licite ſubuenire pñt. medici ꝟo ⁊ artem medicine q̃libet die licite exercere ⁊ inde diſcretũ ſalariũ acceptare pñt. ⁊ ſi merẽt̃ q̃libet die pauperib⁹ ſubuenire multo ampli⁹ merent̃ i die feſto. Nam ſicut. ſ. patuit ſicut duplicat̃ reatus in q̃libet mortali actu ꝓpter diem feſtuꝫ duplex meritũ q̃dãmodo ex quolibet virtutis actu augmẽtari debet in eo: cum nõ min⁹ poteſt charitas in bonũ apud deum mereri q̃ꝫ iniq̃tas demereri. Et ſic dicendũ credo de

omnib⁹ opibus bonis actis in die feſto. Scꝺs eſt de barbitonſorib⁹ ⁊ ſaguis minutorib⁹ qui ſm̃ Guil. ſi in feſtis artem ſuam exercent ꝓpter lucrũ ⁊ cupiditatẽ a culpa mĩme excuſant̃: ſed ſi faciant eam ꝓpter neceſſitatem corum quib⁹ ſeruiũt ⁊ preciũ recipiũt excuſabiles ſiunt. Porro illi qui de talibus requirũt ea non excuſant̃ ſi aliter poterãt ſibi cõmode ꝓuidere. alioq̃n excuſari poſſunt. Minime nihilomin⁹ excuſant̃ qui in hyeme vel in alio tp̃e nobiles in ſabbato radunt vel in alio feſto in nocte vſqꝫ ad matutinũ ſepi⁹ laborãdo. imo qꝺ abomiabilius eſt radũt q̃ſdam imane magnarũ ſolẽnitatũ vt ſic polyti vadant ⁊ viſitent templũ dei arãtes illa atqꝫ ſulcantes ⁊ reſulcãtes laſciuis mentib⁹ ⁊ ꝓcacibus oculis multarũ infeliciũ mulierum aĩas vulnerãtes quib⁹ barbitõſores ꝑſtant illorũ maloꝝ occaſionẽ. Tertius autem caſus eſt de ferratorib⁹ equoꝝ ⁊ alioꝝ animalium talibus eñi laborare non licet niſi cogente neceſſitate corum quib⁹ ſeruiũt ſi hoc non agant ex animi cupiditate. Quart⁹ caſus eſt de ſutorib⁹ qui ex ingluuie lucri ꝓmittũt que tp̃e breuitatis ſeruare non pñt ſine manifeſta ꝑcipuarũ ſolẽnitatũ trãſgreſſiõe. Vñ ꝓ inciſoꝝ veſtimẽtoꝝ expeditiõe ⁊ cõplemẽto ſutor cum adiutorib⁹ ⁊ famulis ſuis ꝑ totam noctem magnarũ ſepe ſolẽnitatũ laborant atqꝫ totum mane ſepius occupãt in induendo nouas veſtes vel mulieres ⁊ neduꝫ audient in talibus dieb⁹ ꝑdicationẽ vel miſſam: ſed ſepe in maiorib⁹ ſolẽnitatib⁹ nõ intrant eccleſiã. Idẽ q̃ꝫ iudiciũ eſt de cerdonibus ⁊ caligarijs: qm̃ ſutoꝝ ꝑticipant iura.

Tertius q̃ternarius

Alium q̃ternariũ ſubiũgam⁹. Cui⁹ ꝑmus caſus eſt de molendinis ad ventum ſiue ad aquã. Nam ſi abſqꝫ magna opa hoĩs exercẽtur credit Guil. ꝯſuetudinẽ regionis obſeruandam non ꝓhibitã a prelatis. Sed mihi non placet nec hoc ꝑdicandũ eſt. Molẽdina ꝟo que exercent̃ cum iumẽtis quieſcere debent. Nam Exo. xx. iumẽta vacare ſabbato iuſſa ſunt quia ſm̃ Alex. de hal̃ in. iij. irrõnabilia ſine ducatu rõnabiliũ hoium laborare non poſſunt: ideo vt perfecte intelligat̃ interdicta in ſolẽnitatib⁹ exercitatio corꝑal̃ vtrꝫqꝫ interdicit̃. Et inde ſumit ꝙ ducẽtes q̃drigas in feſtis ſine diſpenſatiõe ſacerdotis peccãt vbi. ſ. Scꝺs caſus eſt de his qui lauãt lanam ꝓprie ex cupiditate ꝓuidentes ꝙ in die feſto illa extendant ad ſolem qꝺ quidem nõ licet eis niſi ad hoc arcentur magna neceſſitate. Et idem iudiciũ erit de trahentib⁹ in intractorijs pannos. Tertius caſus eſt ꝺ intingentib⁹ lanã vel pannos ⁊ marie in tinctoria gualdi. His nempe non facilit̃ regula dari poteſt. ſed ꝓpter ꝑiculũ magni damni in ꝑditione tincture gualdi. que facilit̃ euenire poteſt ſicut patet expertis in illa arte. ſtudere nihilomin⁹ debent in die feſto non ꝑdere miſſam ⁊ verbum dei ſi ſine ſcandalo fieri ꝑt atqꝫ feſta q̃ꝫtum fas eſt ſine magno incõmodo celebrare. Quartus caſus eſt de mercatorib⁹ ⁊ alijs mechanicis qui ſepiuſ eligũt ſolennẽ diem vel dies vtputa natalis dñi et ꝯſimiliũ vt reuideãt rõnes ſuas ſocietatũqꝫ ſuarũ. ⁊ ibi apponũt totum cor ſuũ oĩ deuotione ⁊ diei ſctificatiõe neglecta. qꝺ quidẽ fieri non poteſt ſine mortali culpa.

Quartus q̃ternari⁹

Addantur alij q̃ttuor caſus Primus ẽ de notarijs quibus in talib⁹ diebus non licꝫ ꝯficere aliqua inſtrumẽta aliq̃rũ ꝯtractuũ ſine magna neceſſitate vel niſi ſuadẽte aliqua pietate. Scꝺs caſus eſt de ſcriptorib⁹ quibus non licet ꝓ precio ſcribere aut magnam ſcripturã facere. Scholarib⁹ tñ licet ſm̃ guilhel. tempate ſcribere ſuos ſermones ⁊ lectiones ⁊ in lectionib⁹ libros colligere ⁊ ſimilia ꝑua dũmo hec ſine precio faciant. Terti⁹ caſus eſt de ſcholarib⁹ qui non ſine magna abuſione ⁊ ꝑcepti trãſgreſſiõe ſolẽnes actus et diſputatiões ordinant imane ſolẽniũ dierum neglecta miſſa oĩbuſqꝫ diuinis penituſ neglectis qꝺ oĩno non licet. Quartus caſus eſt de his qui faciũt ꝯſilia. i. ꝯgregant̃ in ꝯſilijs ciuitatũ atqꝫ terraruꝫ miſſa atqꝫ alijs diuinis oĩno neglecti qꝺ ſine vrgẽte mag̃ neceſſitate atqꝫ pietate oĩno non licet.

Quint⁹ caſuũ q̃ternari⁹ addi ꝑt

Prim⁹ caſus ẽ de ruſtici q̃ ꝯducũt carnes et ſarcinas bladoꝝ vehũt ⁊ lig̃rũ atqꝫ ꝯſiliuꝫ reꝝ onerib⁹ ne hm̃oi occupẽt̃ feriati diebus ciueſqꝫ ſui aſſerũt h̃ a ruſtici dieb⁹ talib⁹ poſtulare ꝓ minori incõmodo ⁊ dãno illoꝝ. ſꝫ mẽtita ẽ iniq̃tas ſibi. eo ꝙ ſibi ñ illis cõit̃ querũt talẽ vtilitatẽ: imo etiaꝫ ſi ꝓ eoꝝ cõmodo hoc agerẽt niſi vrgẽte illoꝝ mag̃ neceſſitate ñ licꝫ
Scꝺs caſus ẽ de his q̃ ꝯducũt oparios ſuos ad opa ſua imane diei feſti vel ſoluũt eis ꝺ laborib⁹ ſuis ꝑterite ſeptiane paupib⁹ operarijs dãtes occaſionẽ ne ſuiſ ⁊ ſue familie nccitatib⁹ ꝓuidẽ poſſint. ſ. emẽdi carnes ⁊ ꝯſilia niſi i die feſto. ꝯ q̃ſ Leuiti. xix. dꝛ. Nõ morabit̃

opus mercēnarij tui apď te vſq; ad mane
Tertiꝰ caſus ē de his ꝗ ſcient ⁊ volūtarie ſibi
ipſis ꝓparant occaſiōes laborādi in die feſto ſi-
cut verbi grā ꝗ ſecāt fenū tali die ꝙ neceſſitaſ
ſepius eos cogit laborare ī die feſto.ſ.vel cō-
gregādo fenū ꝓpť pluuias vel ex eadē cau-
ſa in recōdēdo ī domū ⁊ ꝯſimilia ꝯſideret in
talibꝰ ſuā intentionē qꝛ ſicut dꝛ.xxiiij.q.v.c.
ſi ꝗd inueniſti deꝰ interrogat coꝛ nō manuꝫ.
Debēt igiť tales diligenť in vigilijs ꝓuidere
ne ex ſua negligētia vel cupiditate illud ne-
ceſſe ſit agē in ꝓhibito die feſto.vbi xͦo neceſ
ſitas nature cogit ī his ⁊ ꝯſimilibꝰ excuſabi-
les ſunt ſicut patet ex dictꝭ in.c.ꝑcedē.⁊ ſtatī
aliqd de h in ꝑſiti ſubiūgemꝰ.c. Quartuſ
caſus ē de faciētibꝰ ſerta ⁊ ꝯſimiles vāitates
in die feſto.Tales eni vt ait vꝫ.nō ſunt excu
ſabiles a pctō.tū qꝛ ex h diei feſti obſeruātia
violať:tū ꝓpť ꝑiculū taliū vanitatū.qꝛ deſa-
cili in abuſum xͦtunť cū ſint incitamēta vani
tatis ⁊ carnalitatꝭ.Poſſet tn̄ eſſe exercitiū taꝫ
modicū atq; honeſtū ꝙ ſaltē nō eſſet iudicā-
dū foꝛe moꝛtalem culpam.

Qn̄ licet in feſto laboꝛare.

Ex ꝑcedētibꝰ ꝑcipi pōt ꝙ triplex cā excu-
ſat hoīem a moꝛtali culpa ſi laboꝛat ī die fe-
ſto.ꝑma ē neceſſitas.ſcđa ē pietas.tertia eſt
opis ꝑuitas. Prima ē neceſſitas ⁊ quō ne-
ceſſitas excuſat ⁊ q̄liť cū ſit ꝑceptū moꝛale pa
tet ī fine ꝑcedē.c.Sꝫ ſi q̄rať que ſit illa neceſ-
ſitas q̄ excuſat.dicēdū ꝙ q̄druplex ē.Prima
in aliq̄ caſu.ſcđa in aliq̄ ꝑſona.tertia in aliq̄
loco.q̄rta ī aliq̄ tp̄e.De qbꝰ dictū eſt circa ꝑn
cipiū pꝛecedē.c.Pro q̄rta aūt neceſſitate lice-
at laboꝛare nō eſt regľa data nec dāda.ſed ꝑ
dictis q̄ttuoꝛ caſibꝰ ꝯfoꝛmare ſe dꝫ hō ⁊ vbi
dubiū ſurgit ſtādū eſt ꝯſilio boni viri.⁊ ſecu
rius ē h facē cū diſpēſatiōe illoꝝ qbꝰ diſpēſa-
tio credita ē.ſi cōmode fieri pōt.Proinde in
die dn̄ico ſe balneare niſi ꝓpť neceſſitatē ꝓ-
hibitū eſt.vn̄ de ꝯſe.di.iij.c.ꝑuenit.Grego.
ait.Si ꝑ luxuria ⁊ voluptate ꝗs lauari appe
tit h fieri nec reliq̄ die ꝯcedimꝰ:ſi aūt ꝑ neceſ
ſitate coꝛpis h neq; die dn̄ico ꝓhibemꝰ.Naꝫ
ꝑfectꝭ ⁊ religioſis ſe balneare licet ſicut patet
xxiiij.q.j.c.oīs Scđa cauſa excuſans a cul
pa eſt pietas.Vn̄ ſm̄ Alex.de halʼ vbi.ſ̄.Si
q̄rať de opibꝰ q̄ ex ſuo genere ſeruilia ſunt ⁊
fiūt cauſa pietatꝭ vt poꝛtare lapides ad edifi-
candas eccleſias ⁊ ꝯſtruere hoſpitalia ⁊ do-
mos religioſas q̄ aliaſ vix aut nunq̄ poſſent
edificari vtꝝ licita ſunt dn̄ica die.dicēdum ꝙ
dn̄s ait ſabbatū ꝓpť hoīem factū eſt ⁊ nō hō
ꝓpť ſabbatū Mar.ij.ibi glo.ait.Sabbatuꝫ
cuſtodiri ꝑceptū eſt.vt ſi neceſſitas fuerit nō
ſit reus ꝗ violauerit illud.Hoc aūt intelligiť
in his maxie interueniēte diſpēſatiōe illoꝝ q̄
bus diſpēſatio credita eſt ſicut.ſ̄.dictū erat
Hec ille.Guilhel.etiā addit ꝙ ꝑdicta ſunt lici
ta ita tn̄ ꝙ hmōi laboꝛ nō ſit ad vltimā fatiga
tionē nec ꝓpť h dimittanť miſſa ⁊ verbū dei
et alia hmōi dīna.laboꝛare licꝫ in agris pau-
ꝑū ⁊ ſimilia ꝓ elemoſyna pauperuꝫ oꝑari
dūmodo h nō fiant in ſolēnitatibꝰ magnis.
nec ꝓpť h a diuinis homīes diſtrahanť.nec
etiā fiant ꝓpť affectionē carnaleꝫ aut ſpe re-
muneratiōis mūdane:ſed tn̄ ꝓpť deuꝫ ⁊ qꝛ
pauꝑtas illius h exigere videať. Tertia
xͦo cauſa a moꝛtali culpa laboꝛantē excuſanſ
eſt opis ꝑuitas vtputa ſm̄ guil.ſi ꝗs in vinea
vel agro repararet fracturā ſepis ⁊ ꝯſilia ꝑua
ita ꝙ laboꝛ tam modicus ſit ꝙ q̄etē mentis ī
deo turbari ñ poſſit.Hec innuūť Exo.xxxi.
ſuꝑ illo verbo q̄cūq; polluit ſabbatū glo.ait
ſcꝫ turbādo q̄etē aīe moꝛte moꝛiať.Ex q̄ ſm̄
q̄ſdam ſatis patere pōt ꝙ ſoluſ ille laboꝛ qui
turbat q̄etē mentꝭ ⁊ ſpūs libtatē in h ad mo-
rtale iputať crimē.Vtrū tn̄ talibꝰ diebꝰ hoc
modo laboꝛare licitū eſt ſtandū erit arbitrio
periti ⁊ boni viri.

Articulus.iij.qbus in diebꝰ feſtiuis inſiſtendum eſt.

Tertia myſtica admonitio facta in h ꝑce-
pto ē ſctificatiōis.qꝛ ſubdiť.Sctifices.Sctifi
care eni ſabbatū eſt illū diē ad dei obſequiū
ꝯſecrare.Nā totus chꝛiſtianꝰ ꝑpľs maxie tri-
bus inſiſtere debet in diebꝰ feſtꝭ.Primo oro
ni.ſcđo ꝑdicationi:tertio deuotioni.

Quō in die feſto debet hō tripliciter orōni vacare. Cap̄.j.

p Rimo eni in die feſto ⁊ maxime ī
dn̄ica die inſiſtēdū eſt orōni.Tri-
plici eni orōni vacandū eſt in die-
bus illis.Primo orōni vocali.ſe-
cundo orōni mētali:tertio orōni gn̄āli.

Qꝛ ad oꝛādū debet populus ad eccleſiam conuenire.

Primo eni inſiſtēdū eſt orōni vocali.Nā
talibꝰ diebꝰ cōiť ad aliquā orōnē obligati ſu-
mus ꝑ ꝑceptū ď ſabbato ſctificādo:⁊ ꝑ ꝑcep-
tū ď dō colēdo ⁊ honoꝛādo.Sine eni orōne
nō ꝑt debite dō mēs feſtare nec ipſuꝫ debite
colē et adoꝛare vel ďbitaſ eidē grāſ agē.Pro
inde debet ꝑpľs ꝯuenire ad eccleſiā q̄ ꝓꝑe lo-
cus orōnis eſt teſte dn̄o Mat.xxi.Domus

mea domꝰ orōnis vocabiť.Vn̄ chꝛiſtꝰ freq̄n
tius viſitabat eccleſiā.Vn̄ Lu.xix.dꝛ.Erat q̄
tidie docens in templo.Et iteꝝ.ij.Paraľ.vij
inquit dn̄s ſalomoni.Elegi locū iſtū mihi in
domū ſacrificij.Si clauſero celū ⁊ pluuia nō
fluxerit ⁊ mādauero ⁊ ꝑcepo locuſte vt deuo
ret terrā.⁊ miſero peſtilentiā in populū meū
ꝯuerſus aūt ꝑpľs meꝰ ſuꝑ q̄s inuocatū eſt no
men meū.deꝑcatus me fuerit ⁊ exq̄ſierit fa-
ciem meā ⁊ egerit pn̄iam a vijs ſuis peſſimis
et ego exaudiā de celo ⁊ ꝓpicius ero peccatꝭ
eoꝝ.⁊ ſanabo terrā eoꝝ:oculi q̄; mei erūt ap
ti ⁊ aures mee erecte ad orōnem eius qui in
loco iſto oꝛauerit.Elegi eni ⁊ ſctificaui locuꝫ
iſtum vt ſit nomē meū ibi in ſempiťnū.De-
bent eni oēs ibi oꝛare ſine oī ſtrepitu etiā la-
bioꝝ q̄tum fas eſt etiam ne vox vicinū oꝛan
tem vel ꝑſbyterū celebꝛantē ledat.qꝛ deꝰ plꝰ
affectu q̄; voce pulſandus ē.ſicut patet.xv.
q.vj.c.j.in ſi.Vn̄ ex̄ de imu.eccle.decet do-
mū dn̄i.li.vj.dꝛ vt cuius in pace factus ē lo-
cus eius etiam eius cultꝰ ſit debita venera-
tione pacificus.ſit itaq; ad eccleſias humilis
et deuotus ingreſſus.ſit in eis deuota ꝯūſa
tio deo grata.inſpiciētibꝰ placida:ꝯſideran-
tes non ſolū inſtruat ſed etiam reficiat.Pro
inde oībus neceſſariū eſt maxie mulieribꝰ ibi
dem ſilentiū obſeruare iuxta ꝑceptū aplī.j.
Coꝝ.xiiij.Mulieref in eccleſia taceāt.Et idē
xxxiij.q.v.c.mulierē.Amb.ait.Et vt idem
aplſ.ij.Coꝝ.xi.atteſtať.Debet mulier vela-
tum hr̄e caput ꝓpter angelos.ſ.q̄ curā aīaꝝ
gerunt ⁊ orōnibꝰ aſtant.ſicut ꝓpheta ait.Il
lic ꝑncipes ꝯiūcti pſallentibꝰ in medio iuuē-
cularū tympaniſtriarū.Ibidē igiť ꝯgregatꝰ
ꝑpľs pater noſter ⁊ aue maria ⁊ ſimilia ſub ſi-
lentio dicāt ⁊ ſic purgēt crimīa que in diebꝰ
ſeptimane ꝑterite cōmiſerūt.Vn̄ Gregꝰ in re
giſtro.Die dn̄ico a laboꝛe terreno ceſſandū
eſt atq; oīno orōnibꝰ inſiſtendū vt ſi quid ne
gligentie ꝑ ſex dies agitur ꝑ diem reſurrecti-
onis ꝑcibus expieť.Poꝛro cū ꝑ totam ꝑce-
dentē ſeptimanā memoꝛia repleta fuerit oc-
cupatiōibꝰ mūdanoꝝ:niſi ſaltē die dn̄ico ip-
ſius dn̄i recoꝛdeť obliuiſciť oīum bonoꝛum
Relinquiť deus ſemꝑq; mūdanis lucris in-
hyat ⁊ nihil cogitat niſi trāſitoꝛia mūdi.Et ď
talibus Hiere.ij.c.dn̄s ꝯq̄ueriť di.Duo ma
la fecit ꝑpľs meꝰ.ſ.nō ſeruādo dies feſtiuos
me dereliq̄rūt fontē aque viue.Ecce obliuio
dei.Et foderūt.ſ.ꝑ mētꝭ occupatiōes ſibi ci-
ſternas diſſipatas.i.lucra diſſipātia menteꝫ
que ꝯtinē nō valet aq̄s.qꝛ inſatiabilis ē cu-
piditas auaroꝝ ſicut Ecclꝭ.v.c.ſcriptum eſt.
Auarus non implebiť pecunia.

In eccleſia etiā mentaliter hō oꝛare debet

Scđo autē talibꝰ diebꝰ inſiſtēdū eſt orōni
mētali.ne ď illis ſint de qbꝰ dn̄s Mat.xv.c.
ait.ꝑpľs h labijs me ignoꝛat.coꝛ aūt eoꝝ lon-
ge eſt a me.Vn̄ Iſido.ait.Purgādus ē eni
animꝰ atq; tꝑaliū rerū cogitatiōibꝰ ſegregā-
dus.⁊ pura acies coꝛdis ad deū vere ⁊ ſim-
plicit̄ dirigať.Et iterū idē ait.Pura eſt orō
quā in ſuo tp̄e ſeculi nō interueniūt cure.Lon-
ge ē aūt a deo animꝰ:q̄ cogitatiōibꝰ ſeculi cō
munibꝰ occupať.Vn̄ Mat.vj.dicit dn̄s.Cū
aūt oꝛauerꝭ intra cubiculū tuū ⁊c̄.Ille eni cu
biculū ſuū intrat q̄ oēs hūanos ſenſus ad in
terioꝛa reuocat.Ille q̄; oſtiū claudit q̄ coꝛdiſ
cogitatiōes ne extra vageņť frenat.Tu aūt
q̄ fructuoſe oꝛare deſideras:ſincerā mētem
erige ad deū tuū.⁊ varijs cogitatiōibꝰ dei re
ple aīam tuā.Vn̄ Eccl.xxviij.ſm̄ eni ligā ſilue
ſic ignis exardeſcit ſic ſm̄ diuerſas cogitatio
nes q̄ de deo xͦſanť in mēte diūſe gn̄ānť af-
fectiōes.Nā meditationē dīne iuſticie ſequiť
affectio timoꝛoſa.meditationeꝫ mīe affectio
ſpei.meditationē ſapīe cūcta nude cernentiſ
affectio erubeſcētie.meditationē excellentie
affectio honoꝛꝭ.meditationē bonitatꝭ vel bn̄
ficiētie affectio ḡtitudis vel amoꝛis.medita-
tionē ſuauitatꝭ dīne affectio q̄ eſt ſeries ſan-
cta dici pōt ⁊ ſic ſm̄ affectū mētꝭ ꝓſequiť effe
ctus fructꝰ orōnis.Hinc Augꝰ ad ꝓbam ait
Dignioꝛ ſequiť effectꝰ quē feruentioꝛ pꝛece-
dit affectus.

Cū q̄nta deuotiōe populuſ diuino officio debeat intereſſe.

Tertio xͦo ī diebꝰ feſtꝭ orōnī gn̄āli.i.attēte
ſeu deuote ⁊ cū oī reuerētia dīnū officiū au-
diendū eſt ⁊ maxie ī dn̄ica die.Vn̄ ď ꝯſe.di.
iij.c.ieiuniū.dꝛ.Die aūt dn̄ica nihil aliud eſt
agēdū niſi deo vacādū nulla oꝑatio ī illa ſan
cta die agať.niſi tm̄ hymnis ⁊ pſalmis ⁊ cāti
cis ſpūalibꝰ dies illa trāſigať.Nemo igiť q̄-
rere debet audire cantꝰ fractos theatrales ⁊
vanos:qꝛ etiā ipſis cātoꝛibꝰ illiciti ſunt.Vn̄
xcij.di.c.cantātes.Hierony.ait.Cantātes ⁊
pſallētes ī coꝛdibꝰ vr̄is audiāt h adoleſcētu-
li audiāt etiā hi qbꝰ ī eccleſia pſallēdi ē offici-
um deo nō voce ſ̄ coꝛde cātādū eſt.nec ī tra-
gediarū modū ⁊ fauces medicamīe linende
ſunt vt in eccleſia theatrales moduli audiā-
tur.Hec ille.Illi vero cantus audiendi ſunt
in eccleſia dei q̄ ad deuotionē ⁊ compūctio-

nem excitant mentes: quia ad hoc cantus in
uentus eſt ſicͭ patet ꝑ Iſido. c. cleros. xxi. di.

Quō ⁊ q̄re in die feſto inſiſtē dum eſt p̄dicatiōi ⁊ verbo dei. Capitulum. ij.

s Ecūdo aūt in die feſto inſiſtenduꝫ
eſt p̄dicationi ⁊ verbo dei. Nec ei
minoris deuotiōiſ ac ꝑfectiōis de
bet eſſe chriſtianoꝝ ꝑſ̄s q̄ȝ iudeoꝝ de q̄bꝰ dꝛ
Actꝭ. xiij. Ignorātes voces ꝓphetarū que ꝑ
oē ſabbatū leguntᷣ. Et ſm Ceſariū q̄ȝuis me
liꝰ ſit facere q̄ȝ noſcere prius tamē noſcē q̄ȝ fa
cere. Audi ſcripturā dicentē. Maledicetᷣ oiſ
qui nō iuſticiā ſuꝑ veritatē nō faciet. Et iteꝝ
Zelus apprehēdet populū eruditū. Vn̄ Se
neca in ꝓuerbijs. Nō eſt leuiꝰ oino neſcire
qd̄ liceat q̄ȝ facere aliq̄d qd̄ ſcias non licē. Iō
de ꝑpl̄o verbo dei non aſſueto ait ꝓp̄ha. Ne
ſcierūt. ſ. bn̄ facere. ⁊ nō intellexerūt. ſ. mala
que faciebāt. in tenebris ambulāt. ſ. nō diſ
cernēdo bonū a malo. Vn̄ ex ignorātia inu
merabiles in ꝑpl̄o multiplicantᷣ errores. Nā
ſicut. xxxviij. di. c. ignorātia. ſacrū ꝯciliū ait.
Ignorātia mater ē oium erroꝝ. Vn̄. j. Coꝝ.
xiiij. Qui ignorat ignorabitᷣ. Ignorātia eni
p̄cipitat ꝑpl̄m in innūabilia pctā ⁊ mala. ſ. taꝫ
pene q̄ȝ culpe. Vn̄ Prou̇. xvij. Qui euitat di
ſcere: incidit in mala. Vn̄ Iſido. Nihil igno
rantia turpiꝰ ⁊ ignomioſiꝰ. Ignorātia ē matᷣ
et nutrix oium vitioꝝ: q̄d ſit damnū culpe ſi
ſentit. inſipiēs q̄tidie peccat ⁊ ignorat. Ceſ
ſante igitᷣ ꝑpl̄o ab auditu verbi dei innūabi
lia mala multiplicantᷣ in eo ⁊ ſic verificatᷣ illō
Oſee. iiij. Non ē ſcia dei i terra. Maledictū
et mendaciū homicidiū ⁊ furtū ⁊ adulteriū
inundauerūt: ⁊ ſanguis ſanguinē tetigit. ꝓ
pter hoc lugebit terra: ⁊ oīs q̄ habitat in ea.

Triplex eſt effectꝰ verbi dei.

Porro h̄ oia eliminat verbū dei ꝓpt̄ tres
virtutes q̄s opatᷣ in ꝑpl̄o chriſtianoꝝ licet de
his in p̄ceden. ſermo. pleniꝰ dictū eſt. Primo
eni illuiat ignorātes. ſcd̄o inflāmat frigeſcen
tes: tertio purgat delinq̄ntes. Quid eni eſt
fides. Primo eni illuiat ig̃rātes. Quid ei
eſt fides niſi hūane intelligētie lumē? ⁊ vn̄ in
h̄ luie illuiantᷣ chriſtiani niſi ꝑ verbū dei? Iō
dꝛ ad Rho. x. Fides ex auditu auditꝰ aūt fit
ꝑ verbū chriſti. q̄ ſi deficeret verbū dei i mun
do deficeret fideſ chriſti ⁊ oē lumē neceſſarie
veritatꝭ. Vn̄ lumē ⁊ fides ⁊ ſtabilitas ſacroꝝ
niſi ex verbo dei.? Vn̄ fetor vitioꝝ ⁊ inferni
horror niſi a verbo dei? Vn̄ amor virtutū et
ſpes ac deſideriū eternoꝝ niſi ꝑ verbuꝫ dei?
Vn̄ id ꝯſiderās ꝓp̄ha in ꝑſona totiꝰ populi
chriſtiani h̄ ꝓfitetᷣ dn̄o dicēs. Lucerna pedi
bus meis verbū tuū ⁊c̄. Scd̄o inflāmat fri
geſcētes. Sicut eni ignis metallū penetrat ⁊
inde frigus expellens illud ſibi aſſiīlat ⁊ in ſe
trāſformat. ſic verbū dei ignitū cor hūanum
inuadēs illud ſibi aſſiīlat ⁊ in ſe trāſformat. et
q̄dam dei violentia ad ſe rapit ⁊ ab eodē ſpi
rituale frigꝰ expellit atq̄ȝ duriciē cordis fran
git. Vn̄ Hiere. xxiij. in ꝑſona dn̄i ait. Verba
mea ſunt q̄ſi ignis ⁊ q̄ſi malleus ꝯterēs pe
tras. Ad h̄ maxie ꝓficiūt exēpla ſctōꝝ in p̄di
catione oſtēſa. Ideo Bern̄. in q̄dam ſermo
ne ait. Tria ſunt que i feſtiuitatibꝰ ſctōꝝ ma
xime ꝯſiderare debemꝰ. Auxiliū ſancti. exē
plū eius. ⁊ ꝯfuſionē nr̄aꝫ. Auxiliū eiꝰ: qꝛ po
tens fuit in terra. potēcior ē in celis ante fa
ciem dei ſui. Si eni cū adhuc viueret miſer
tus eſt pctōribꝰ ⁊ orauit ꝓ eis: nūc tanto am
pliꝰ q̄ȝto veriꝰ cognoſcit miſerias nr̄as orat
in duplo plus ꝓ nobis patrē. Et illa patria
beata charitatē eius non mutauit ſed potiꝰ
augmētauit: ſed ſibi potiꝰ induit viſcera mi
ſericordie cum ante fontē mie p̄ſens aſſiſtat
Debemꝰ etiam ſcd̄o attendere exemplū ſan
cti. ſ. vitam eius: quia q̄ȝdiu in terra viſus ē
et cum hoibꝰ ꝯūſatus eſt. nec declinauit ad
dexteram neq̄ȝ ad ſiniſtrā. ſed viam regiam
tenuit donec venit ad illū qui dicit. Ego ſuꝫ
via veritas ⁊ vita. Itē diligentiori intuitu cō
fuſionē noſtram inſpiciemꝰ. quia homo ille
nobis ſimilis fuit paſſibilis ex eodeꝫ luto fu
it formatꝰ ex quo ⁊ nos. Quid igitur eſt qd̄
non ſolum difficile ſed vere impoſſibile cre
dimus: vt faciamus opa que ille fecit vt ſeq̄
mur veſtigia eius. Hec ille. Talia quidē exē
pla ſanctoꝝ multum inflāmant atq̄ȝ mouent
audientiū mētes: quia pluſ mouēt exempla
q̄ȝ verba. Tertio quoq̄ȝ verbū dei purgat
delinquētes: quia ꝑ verbum dei cognita ve
ritate aie a ſuis ſceleribꝰ ꝯuertūtᷣ. Unde pſ̄
Lex dn̄i imaculata ꝯuertēs aiaſ eo ꝙ dei ver
bum cū quē repit imaculatū a culpa p̄ſeruat
et quē inuenit inq̄natum purificat ⁊ imutat.

Compatio v̇bi dei ad miſſaꝫ

Quod intelligens Augꝰ. j. q. j. c. interro
go ait ſic. Interrogo vos fratres vel ſororeſ
dicite mihi quid vobis plus eſſe videtur cor
pus chriſti an verbum chriſti? Si verū vultꝭ
rn̄dere hoc dicere debetis ꝙ nō ſit minꝰ v̇bū
dei q̄ȝ corpꝰ chriſti. Et iō q̄ȝta ſollicitudie ob
ſeruamꝰ q̄n nobis corpꝰ chriſti miſtratᷣ vt nil

ex ipſo de manibꝰ nr̄is in terrā cadat: tantā
ſollicitudine obſeruemꝰ ne verbū dei qd̄ no
bis erugatᷣ. dū aliud aut cogitamꝰ aut loqui
mur de puro corde depereat. qꝛ nō minꝰ reꝰ
erit qui verbū dei negligentᷣ audierit: q̄ȝ ille
qui corpus chriſti ſua negligēti in terrā cade
re ꝑmiſerit. Hec ille.

Qn̄ ⁊ q̄re ex debito neceſſari um ſit audire diuinū verbum.

Queſtio aūt eſſe pōt. an ꝑpl̄s teneatᷣ audi
re verbū dei ⁊ p̄dicatiōes ſicut ⁊ miſſam ad
quā obligat eccleſia vt infra dicetᷣ. Videtᷣ di
cendū ſaluo meliori iudicio ꝙ ꝓ loco ⁊ tem
pore ꝑpl̄s ⁊ maxie indocti nō minꝰ obligantᷣ
audire diuinū verbū q̄ȝ miſſam ⁊ maxie ꝓpt̄
tria. Primo ꝓpter neceſſitatē. ſcd̄o ꝓpt̄ vtili
tatem: tertio ꝓpt̄ cōmoditatē. Primo inq̄ȝ
ꝓpt̄ neceſſitatē. Nā ad h̄ tria videtᷣ inducē et
artare. Primo natale deſideriū. Vn̄ cuilibꝫ
inſertū eſt a natura eternā deſiderare ſalutē
et iuſticiā ſalutarē. Qd̄ etiā teſtatᷣ pſ̄. dicens
Cōcupiuit aia mea deſiderare iuſtificatiōes
tuas in oi tp̄e. Sed h̄ deſideriū maxie ꝑ ver
bum dei tanq̄ȝ ꝑ ꝯueniētiſſimū inſtrumentū
effectui mancipatᷣ. qd̄ patet ſi ꝯſiderentᷣ duo
decim fructꝰ diuini verbi de q̄bus in p̄cedē.
ſermo. dictum fuit qꝛ coꝝ finis eſt gloria ſem
piterna. Scd̄o cogit ad hoc diuinū precce
ptū qd̄ q̄dem includitᷣ in tertio p̄cepto legis
qd̄ eſt de ſabbati ſctificatiōe. Nam ſicut. ſ. in
ij. arti. ⁊ i. j. c. dictū eſt homo tenetᷣ de ꝯgruo
dn̄ico die deū recognoſcē in aliq̄ hora aliter
mortalitᷣ peccat. Inſuꝑ q̄ eſt in mortali culpa
et in die dn̄ico non dat opam vt ꝯteratᷣ de
nuo etiam mortalitᷣ peccat: quia tranſgreditᷣ
hoc p̄ceptū de ſabbato ſctificādo. Nec aliꝰ vi
detur ꝯueniētior modus ad acq̄rendā ꝯtri
tionē q̄ȝ auditio verbi dei. Vn̄ Hiere. xxiij.
Verba mea ſunt q̄ſi ignis ardens dixit dn̄s
vt. ſ. Nam potiſſima cā inſtitutiōis diei ſab
bati eſt vt parte illa tp̄is ſolo diuino cultui h̄
eſt diuinis laudibꝰ ⁊ orōnibꝰ atq̄ȝ eruditio
ni populi vacaretᷣ. alioq̄n ſeruilia opa totum
tp̄s habētia dei ⁊ ꝓprie ſalutis diuineq̄ȝ legꝭ
ſciam ⁊ memoriā de medio tollerēt ⁊ aufer
rēt. Tertio ad hoc cogit chriſti exemplum
Nam licet chriſtꝰ mitteret apl̄os ſuos ꝑ orbē
terrarū miſſas celebrare ⁊ fideles cōicare ta
men p̄ncipalius miſit eos euāgeliū predica
re ꝑ qd̄ innoteſcūt fides catholica ⁊ oia alia
eccleſie ſacramēta. Vn̄ Mat. vlꝭ. Aſcendēs
in celum apl̄is ait. Euntes in mūdū vniuer
ſum ⁊c̄. Et iterū ad Rhom. x. Ois quicūq̄ȝ
inuocauerit nomē dn̄i ſaluꝰ erit. quō iam in
uocabūt illum in quē non crediderūt. aut q̄
modo credent ei quē non audierūt. quō er
go audient ſine p̄dicante quō vero p̄dicabūt
niſi mittantᷣ. Sequitᷣ igitᷣ ꝙ fides eſt ex audi
tu auditus ꝑ verbū chriſti. Proinde p̄ceptuꝫ
de audiēdo ꝓ loco ⁊ tp̄e verbum dei p̄ceptū
p̄ceptoꝝ q̄dāmodo dici pōt inq̄ȝtuꝫ oia p̄ce
pta ad que q̄libet obligatᷣ v̇tute diuini verbi
ſeruari pn̄t ſicut ex ꝯductiōe apl̄ici verbi pa
tere pōt. Preterea p̄ceptū de audiēdo ver
bum dei includitᷣ in p̄cepto de audiēdo miſ
ſam. Nā infra miſſam curati olim p̄dicabāt
et p̄ceptū de audiēdo miſſam ſicut infra pa
tebit obligabat populū toti intereſſe miſſe.
vſq̄ȝ ad ſacerdotꝭ bn̄dictioneꝫ. Ex q̄ patet ꝙ
eccleſia videtᷣ ꝓ loco ⁊ tp̄e niſi obſtet impedi
mentū populū obligare audire diuinū ver
bum cum p̄dicatᷣ in miſſa ⁊ ſi tūc non p̄dica
tur alias audiendū eſt ſicut rōnes dicte atq̄ȝ
dicende oſtendūt. Scd̄o obligatᷣ ꝑpl̄s nō
minus q̄ȝ miſſas audire ꝓ loco ⁊ tp̄e verbuꝫ
dei ꝓpter vtilitatē que maxie triplex eſt ſicut
ex p̄cedentibꝰ patet ideo auctoritas in p̄alle
gato. c. Augꝰ. j. q. j. c. interrogo vos fratres
patentᷣ ait. ꝙ corpus chriſti non ē maioris ef
ficacie ad ſalutem q̄ȝ verbū dei. nec fiat h̄ cō
paratio niſi q̄ ad nos. Non eni minꝰ ꝓdeſt p̄
dicatio q̄ȝ corpus chriſti: quia ꝑ p̄dicationeꝫ
mortalia dimittuntᷣ ꝑ corpus aūt chriſti ve
nialia relaxantᷣ ex q̄ plus ꝓdeſſe videtᷣ. Et li
cet p̄dicatio corpe chriſti minor ſit dignitate.
oam tamē recipientibꝰ maior eſt efficiēdi po
teſtate: quia ſicut ex p̄cedentibꝰ patet. p̄dica
tio eſt q̄ſiq̄ȝ cauſa correctiōis ⁊ ꝑ ꝯſequēs re
miſſiōis. Hec ille. Hanc q̄dem vtilitatē diui
ni verbi intendēs eccleſia cū excludat a miſ
ſa ⁊ a diuinis officijs intᷣdictos ſciſmaticos
excōicatos hereticos infideles alioſq̄ȝ ab ec
cleſia p̄ciſos. a p̄dicatione tamen p̄dictoꝝ nō
ſepat quemq̄ȝ ſicut patet de ꝯſe. di. j. c. ep̄us.
Preterea ſtet populus ſine p̄dicatiōe trigin
ta annis ⁊ ꝯſueto modo non audiat miſſas.
alius q̄ȝ ꝯſimilis populus abſq̄ȝ celebratiōe
miſſarū ſtet etiam ꝑ totidē annos ⁊ ſepe au
diat verbum dei. ⁊ licet vtrūq̄ȝ nociuū ſit ta
men ceteris paribꝰ expientia teſte maius in
compabilitᷣ ſentient in fide ⁊ moribus detri
mentū abſq̄ȝ audientia verbi dei: q̄ȝ ſine miſ
ſarum celebritate. Nōne q̄tidie experimur q̄s
dei timor vel amor que cognitio diuinoꝝ q̄
eſt pctōꝝ fetor ⁊ horror. q̄ virtutuꝫ cognitio
atq̄ȝ amor. q̄ ſacroꝝ veneratio atq̄ȝ freq̄ntā
tio vbi defuerit verbū dei? Sic vtiq̄ȝ eſt po

pulus ſine diuino verbo licet etiã miſſe fre-
quentenť ſicut mũdus ſine ſole. Artius in-
ſuꝑ ꝗ̃ ipſis obligať audire verbũ dei curat⁹
et q̃libet religioſus ignarus ⁊ q̃cũqꝫ hmõi q̃
ſe ingerũt in ꝯfeſſiõib⁹ audiẽdis. qꝛ cuꝫ ſint
ceci ꝯſtituũt ſe cecoꝝ duces cõtra quos dñs
Mat. xv. Cecus ſi ceco ducatũ preſtet ambo
in foueã cadũt. Tertio inſuꝑ obligať ipſis
nõ minus ꝗ̃ miſſas ꝓ loco ⁊ tpe audire ver-
bum dei ꝓpter cõmoditatẽ. Occupat⁹ ſiq̃dẽ
et imerſus in mũdanis maxie tpibus iſti di-
uinoꝝ ignorãtiã habet: nec hꝫ doctores neqꝫ
ductores dirigẽtes ꝑ itinera recta ꝯuenien-
tius ꝗ̃ ꝑ eruditionẽ diuini verbi. Nam q̃libꝫ
ex eo ꝓ ſe ⁊ familia ſua diſcere põt. quid di-
mittendũ quidqꝫ ſeq̃ndũ ſit ac oꝑandũ. ter-
retur ipſis cõminatiõib⁹ verbi dei. illuiať. de-
lectatiõib⁹ ⁊ mulceť. exhortatiõib⁹ ꝓficitqꝫ aliiſ
fructib⁹ bonis ſicut in p̃cedẽ. ſermr. dictuꝫ ẽ
que cõiter i populo non efficit eruditio miſ-
ſe. Ex dictl patꝫ ꝙ nõ min⁹ ꝓ loco ⁊ tpe teneť
ipſis audire diuinũ verbũ ꝗ̃ audire miſſas.

Queſtio

Sed queri põt cur non p̃cepit eccleſia au-
dire diuinũ verbũ ſicut miſſas. Ad h̃ dr̃ ꝙ ñ
p̃cepit maxie ꝓpter tria. Primo ꝓpter obli-
gationẽ curatoꝝ. ſcd̃o ꝓpter paucitatẽ predi-
catoꝝ: tertio ꝓpter incõmoditatẽ ipſorum.
Primo ꝓpter obligationẽ curatoꝝ. Naꝫ
qui habet aiarũ curã teneť ipſis ſuo p̃dicare
xxxvj. di. c. q̃ eccleſiaſtici ibi labia ſacerdotis
et. xvj. q. j. c. adiicim⁹ v̾ſu Ecce in hoc. Prete-
rea nõ fuit neceſſe p̃ſbyteris p̃ceptũ iterare.
Scd̃o ꝓpť paucitatẽ predicatoꝝ quia ra-
ri ſunt ⁊ rariores q̃ predicẽt chriſtuꝫ: ⁊ multi
ſunt q̃ celebrãt miſſas Tertio ꝓpter incõ-
moditatẽ. Nam multi ſunt rurales ⁊ in mõ-
tibus habitãtes ⁊ in aliis locis q̃bus diffici-
le extitiſſet ſic audire p̃dicatiões ſicut miſſas
Non tñ excuſanť hmõi ꝓ loco ⁊ tpe addiſce-
re ꝑ aliquã viã que ſunt ſm ſtatũ ſuũ eis ne-
ceſſaria ad ſalutẽ. Nec excuſanť prelati eorũ
qui ꝑ p̃dicationẽ vel alio modo talia non do-
cent eos: quia in vtriſqꝫ talis ignorãtia non
excuſat eos ſicut infra diceť ſer. xxiij. ar. ij. c. v

Quibus deuotiõib⁹ inſiſtendum eſt diebus feſtiuis ⁊ d̃ miſſe veneratiõe. Capitulũ. iij.

Ertio aũt in die feſto inſiſtẽdũ eſt
deuotioni. Vñ Sap. ix. Corp⁹ qd̃
corrũpiť aggrauat animã. vt in tpa-
libus aia totaliť indinať ⁊ elongeť
a deo atqꝫ obliuiſcať dei creatoris ſui ⁊ ideo
inſiſtere debet cordiali deuotioni. Hoc eniꝫ
q̃dam faciũt ſemꝑ. quidaꝫ debẽt facere ſepe
id eſt. certis tpibus dieb⁹ vel horis. q̃daꝫ ſal-
tem diebus feſtis. Primi ſunt ꝑfecti. ſcd̃i ꝓfi-
cientes: tertij ſunt incipiẽtes. Primi q̃dẽ ſũt
ꝑfecti. ſ. qui inſiſtũt cordiali deuotioni ſemꝑ
licet rari ſint. ⁊ hi ſunt ꝑfecte ꝯtẽplatiui de q̃-
bus dicit pſ̃. Prouidebam dñm in ꝯſpectu
meo ſemꝑ. Et iterũ. Meditatio cordis mei i
ꝯſpectu tuo ſemꝑ. Hi nẽpe tanto dei amore
et dulcore interi⁹ inardeſcũt: vt interdum eiſ
oĩa oblectamẽta terrena in faſtidiũ vertanť
Nam ſicut materialis ignis reb⁹ ſuo feruo-
re aduſtis oẽm pulchritudinẽ aufert reddẽſ
ea deformia atqꝫ nig̃: ita feruor interne de-
uotiõis p̃ñtis vite dulcorẽ in q̃ndã inſipidi-
tatẽ ⁊ nauſeã ꝯũnt. Vñ Bern. ſicut Exo. vij
ſerpẽs moyſi ſerpentes magoꝝ vorabat ita
dulcor interne deuotiõis oẽm dulcoreꝫ vite
p̃ñtis tollit ⁊ inſipida reddit. Scd̃o ſunt q̃
dam. ſ. ꝓficiẽtes qui licet nõ orent ꝯtinue: tñ
h̃ ſtudent facere ſepe. ſ. in ſeptẽ horis cano-
nicis. Vñ pſ̃. Septies in die laudẽ dixi tibi.
Ad haſ horaſ canonici ſeu clerici obligãť du-
plicit̃. Primo ex debito iuſticie ⁊ ad h̃ te-
nenť religioſi q̃ h̃ hñt ex regula in mãdato.
Clericis qꝫ ꝓpter h̃ a laicis reddit⁹ ⁊ elemo-
ſyne date ſunt vt ipſi in officio ſuppleant lai-
coꝝ vices. Scd̃o ex ſtatuto eccleſie. Nã or-
dinẽ ſacrũ nullus ꝯferre dꝫ niſi bñficiato vel
ei q̃ ad ſuũ p̃rimoniũ loco eccleſiaſticoꝝ red-
dituũ voluerit ordinari ex̃ d̃ p̃ben. eṗs. ⁊. c.
cũ ſm aplm̃. Jd̃ quilibꝫ hñs ordinẽ ſacrũ te-
neť ad canonicas horas: qꝛ eccleſia ordinã-
do eũ intẽdit illũ ad h̃ miſteriũ obligare. Ex
dictl colligi põt ſm Bonauẽ. in. iiij. di. xxiiij
ꝙ ſm ius cõe clerici in ſacris ordinib⁹ ꝯſtitu-
ti ex officio ad horas canonicas obligantur
Infra v̾o ordines ſacros teneť bñficiati ex
bñficio. in ſacris ordinib⁹ ꝯſtituti ⁊ bñficiati
ex vtroqꝫ teneť. Et h̃ ſm ius canonicũ ⁊ di-
uinũ. Proinde q̃libet talis ſi ex induſtria vel
negligẽtia ſola omitttt aliquã horam morta-
liter peccat ex̃ de cel̃. miſ. dolentes in fine.
Tertio v̾o ſunt q̃dam incipiẽtes qui licet q̃li-
bet die teneanť aliq̃ hora ꝑ orationẽ ⁊ deuo-
tionẽ ſe ꝯuertere ad deũ ſuũ nihilomin⁹ ſpe-
cialius atqꝫ feruẽtius in die feſto id efficere
debẽt. Jdeo diciť Ezech. xlvj. Hec dicit dñs
deus. Porta atrij inferioris que reſpicit ad
orientem erit clauſa. ſ. dieb⁹ in quib⁹ opus ẽ
die autem ſabbati apieť. quia cor populi in
die feſto ad diuina apiendũ eſt. Multa nem

pe v̾tutũ ſemia ac d̃ſideria ſctã naturalit̃ hõ-
minib⁹ complãtata in mẽte rõnali latẽt: q̃re
quedã ex mentis ariditate deſiccanť ⁊ pere-
unt. q̃ oĩa ſaluberrimũ fructũ afferũt. ſi luie
dine cognitiõis ⁊ grẽ ꝑ feruorẽ deuotiõis fe-
cundarenť ſicut exẽplo ſolis patere põt. q̃ ra-
diis ſui ſplẽdoris atqꝫ caloriſ terrã penetrãſ
ſemẽ in terrã defoſſum mirabilit̃ viuificat et
fecũdat: ſic etiã ꝑ grãm dei ⁊ feruorẽ deuoti-
onis q̃ mens q̃eſcit i deo v̾tutũ ſemia in mẽ-
te rõnabili q̃eſcẽtia vberi⁹ fecundanť. Por-
ro talis irrigatio ⁊ mẽtis fecũdatio ꝑ deuotã
auditionẽ miſſe potiſſime a dño impetratur
De q̃ auditiõe ad p̃ñſ tria ꝯſiderem⁹. Primo
debitũ. ſcd̃o modũ: tertio fructum.

Quomodo quilibet obligatur audire miſſam.

Primo ꝯſiderem⁹ debitũ. Oẽs eni fide-
les in oĩ dñica die ⁊ in q̃libet ſacra ſolẽnitate
tenenť ex precepto audire miſſam a p̃ncipio
vſqꝫ ad finem. ſ. vſqꝫ ad datã bñdictionẽ a ſa-
cerdote in fine miſſe vt patet de ꝯſe. diſ. j. c.
miſſas. et. c. ſe. et. c. oẽs fideles. et. c. et h̃. niſi
excuſenť magna neceſſitate et nõ. in dicto. c.
miſſas ſm Tho. Scotus v̾o in. iij. di. ix. in fi-
ne. ij. arti. ait. ꝙ ſi aliq̃ neceſſitas excuſet ab
executiõe hmõi actuſ quẽ determiat eccleſia
tunc ſuppleať in aliq̃ eq̃ualenti neceſſe eſt vt
ſaltem diuino cultui ſpecialit̃ deputato ha-
beať aliq̃s in deuꝫ imediate relatũ ad reue-
rentiã eius. Ceterũ de ꝯſe. di. j. c. qui die ſo-
lenni. ſacꝝ ꝯciliũ ait. Qui die ſolẽni p̃termiſ-
ſo eccleſie ꝯuẽtu ad ſpectacula vadit excõice-
tur. Jgiť tunc peccat mortalit̃ ad illa vadẽs
qꝛ excõicatio nõ niſi ꝓ mortali culpa infligi
debet. Nec video quõ legitime excuſentur a
mortali culpa vidue que poſt morteꝫ mariti
q̃ſi deſperate ꝑ annũ nõ intrãt eccleſiã ad au-
diendũ diuina officia nec ad verbũ dei. Si-
militer etiam nec excuſabiles videnť retinẽ-
tes in domo talibus dieb⁹ nubiles puellas
ſeu famulos ⁊ famulas abſqꝫ miſſa. Nec vi-
denť ex ꝯſuetudine poſſe excuſari cuꝫ videa-
tur tal̃ ꝯſuetudo ꝯtra ius nature ⁊ ꝯtra ius
ſcripture contra que ꝯſuetudo iam non te-
net ſicut. s̃. ij. arti. et. c. ij. dictum eſt.

De modo audiẽdi miſſam

Secũdo ꝯſiderem⁹ circa miſſam audiẽdi
modũ diciť eni de ꝯſe. di. j. c. qñ autem ſta-
mus ad orationẽ fratres dilectiſſimi inuigi-
lare ⁊ incũbere ad preceſ toto corde debem⁹
cogitatio hois carnalis ⁊ ſecularis abſcedat
nequaq̃ tunc anim⁹ aliud ꝗ̃ id ſolum cogi-
tet qd̃ precatur: ideo ⁊ ſacerdos ante oratiõ-
nem p̃fatione p̃miſſa parat fratrũ mẽtes di.
Surſum corda. vt dum rñdet plebs habe-
mus ad dñm admoneať nihil aliud cogita-
re debere ꝗ̃ dñꝫ. Claudať ꝯtra adũſariũ pe-
ctus ⁊ ſoli deo pateat nec ad ſe hoſtem dei tẽ-
pore orationis venire patiať. De euãgelio qꝫ
in. c. aplica in ea. di. habeť. Auctẽ aplica mã-
damus dum ſacra euãgelia in eccleſia legũť
vt ſacerdotes ⁊ ceteri hoies non ſedẽtes ſed
venerabilit̃ curui ⁊ in ꝯſpectu euãgelij ſtan-
tes dñica verba intente audiãt ⁊ fideliter ad-
orent. Jnſuꝑ ex̃ de imu. eccle. c. decet. lib. vj.
diciť. Conueniẽtes ibidẽ nomen illud qd̃ eſt
ſuper oẽ nomẽ a quo ſub celo non eſt datuꝫ
hoibus in quo ſaluos fieri credẽtes oporte-
at. nomen videlicet ieſu chriſti q̃ ſaluuꝫ facit
populũ ſuũ a peccatl eoꝝ exhibitiõe reuerẽ-
tie ſpecialis attollant ⁊ qd̃ gñaliter ſcribitur.
Jn noĩe ieſu oẽ genu flectatur celeſtiũ ⁊c̃ ſin-
guli ſingl̃arit̃ in ſeipſis implẽtes p̃cipue duꝫ
aguť miſſarũ ſacra ſolẽnia. glorioſuꝫ illud
nomen q̃ñcunqꝫ recoliť flectant genua cor-
dis ſui vel inclinatiõe teſtenť. Preterea qui-
libet chriſtian⁹ ꝓcuret ad miſſarũ ſolẽnia ali-
quid deo offerre ⁊ ducere ad memoriã quod
deus ꝑ moyſen dixit Exo. xxiij. Non appare-
bis in ꝯſpectu meo vacuus. Jn eleuatiõe aũt
ſctiſſimi ſacramẽti tundendũ eſt pectus ꝓpť
cauſas. s̃. in. ij. arti. dictas. Jnter oĩa aduer-
tant laici qd̃ dicitur de ꝯſe. di. ij. c. ſacerdotũ
Nulli laicoꝝ liceat in eo loco i quo ſacerdos
et reliqui clerici ꝯſiſtũt qd̃ p̃ſbyteriũ nuncu-
patur qñ miſſa celebrať ꝯſiſtere: vt libere ac
honorifice poſſint ſacra officia celebrari. ex̃ d̃
vi. et ho. cle. c. j. diciť et laici. Secuſ altare qñ
ſacra myſteria celebranť ſtare vel ſedere int̃
clericos non p̃ſumãt laici: ſed pars illa q̃ can-
cellis ab altari diuidiť. ſ. chorus. ſm glo. tm̃
pſallentib⁹ pateat clericis. ad orandũ v̾o et
cõicandũ laicis ⁊ femis ſicut mos eſt pateãt
ſanctaſctõꝝ. ſ. ſolũ ad orandũ ⁊ cõicandũ ſed
alias ſtare nõ debent ſm glo. Jdem qꝫ. c. ꝑ-
uenit. de ꝯſe. di. ij. ꝯfirmať. Siq̃deꝫ magnũ
incõueniens eſt ſacerdotũ admiſtrantiũ in
diuininis ꝑſumptuoſe occupare locuꝫ ac ſa-
cra myſteria impedire. Amplius eſt eni gra-
tum deo ſtare ad miſſam alonge pctõrem cũ
humili reuerẽtia: ꝗ̃ de ꝓpe cum arrogãti iu-
ſticia ſicut patet exemplũ Lu. xviij. de publi-
cano ⁊ phariſeo. Et illud. Qui ſe hũiliat ex-
altabiť. Et ecõtra in hui⁹ myſteriũ. j. Reguꝫ
vj. dicitur. Porro bethſamite metebãt triti-
cum: ⁊ eleuãtes oculos viderũt arcam. Et ſb

dítur ꝑcuſſit aũt deus de viris bethſamitib⁹
eo ꝙ vidiſſent arcã. Idem de oꝛa ſcribiť .ij.
Reg᷑.vj. Nemo etiam cũ accipitre ⁊ falcone
aut cane ad eccleſiã venire debet:qꝛ dñs dič
Lu.xvj. Nemo põt duob⁹ dñis ſeruire.ſ.fal
coni ⁊ deo. Idẽ in ꝗbuſcũqꝫ diuinis . Ideo i
eccleſia oꝛdinati ſunt oſtiarij ꝗ ſm Iſidoꝛuꝫ
oſtijs eccleſie p̃ſint clauesqꝫ eccleſie tenentes
oĩa intus extraqꝫ cuſtodiũt atqꝫ inter bonoſ
et malos hñtes iudiciũ fideles recipiũt infi=
deles reſpuũt ⁊ excõicatos repellũt. Et in ve
teri teſtamẽto etiam ad cuſtodiã templi taleſ
ſunt deputati ne ingrederet̃ in illud imũdũ
in oi re.i.aliqd de oib⁹ imũdis reb⁹. Hoc of=
ficio dñs vſus eſt Io.ij.qñ vendẽtes ⁊ emẽ=
tes de templo eiecit.⁊ Io.x. de ſe ait dicens.
Ego ſum oſtiũ.vbi myſtice inſinuat̃ ꝙ ꝑ oſti
um eccleſie ad diuina officia nihil manifeſte
indignatum ingredi debet. Solebãt eni tales
oſtiarij talia indignamẽta ad eccleſiã veniẽtia
ꝓhibere ne ingrederent̃. Qꝫ ſi ꝯtrariũ aliqſ
attemptaſſet facto in oſtio ꝗdam ſigno oẽs i
choꝛo tacebãt:donec rebellis ille ꝯfuſus ab=
iret. Sũt etiam pleriqꝫ ignari qui cũ p̃ſbyter
celebꝛat miſſam cũ iam fuerint in tabna in=
ebꝛiati veniẽtes extra eccleſiã cõmoꝛant̃. de
ſuis bobus ⁊ mũdanis necnõ ⁊ de turpibuſ
colloꝗntes.nec intrant eccleſiã niſi cũ eleuat̃
dñicũ ſacramẽtũ irreuerẽtiſſime illud aſpici
entes capite in toto vel in ꝑte coopto. genu=
bus rigidis parum aut nihil flexis .⁊ ſic cuꝫ
ſtrepitu ad videndũ coꝛpuſ chꝛiſti partim in
tra ⁊ ꝑtim extra eccleſiam currũt . ita ſubito
eo vix viſo diſcurrũt:ꝗſi non chꝛiſtũ ſed dia-
bolum vidiſſent.ꝯtra ꝗs dicit̃ de ꝯſe.di.j.c.
miſſas cum ſe.c.et.c.qſi.et.c.qui die . Proin
de legit̃ in legẽda ſcti iohãnis elemoſynarij
ꝙ cum poſt ſancti euãgelij lectionẽ quidã de
populo ſuo extra eccleſiã ſtarẽt p̃fatus p̃riar
cha ſanctus mox eccleſiã egreſſus atqꝫ foꝛas
cum turba ſedit oĩbus aũt illis admirãtibuſ
dixit. Filij vbi oues ibi ⁊ paſtoꝛ . Aut ꝗ intra
te eccleſiã ⁊ ingrediar ego:aut manete hic et
ego vobiſcũ manebo. Ego eni ꝑpter voſ ad
eccleſiã venio. Fecit eni h̃ ſemel vel bis emẽ-
dans ⁊ erudiens plebem ſuam.

De fructu audiendi de uote miſſam.

Tertio autem ꝯſiderem⁹ ex deuota miſſe
auditiõe fructũ.qui eſt triplex. Prim⁹ eſt pec
catoꝝ remiſſio. ſcðs ab eterna moꝛte ſalua=
tio:tertius ſalutis eterne pticipatio. De qui-
bus plene habet̃ cum agit̃ de h̃ ſctiſſimo ſa=
cramẽto ſermo.lv.arti.ij.c.iij . Inſuꝑ ꝑ totũ
articulum illum. Inſuꝑ vltra oĩa que ſupiuſ
de feſtis dicta ſunt audi dñm dicentem Eſa.
lviij. Si auerteris a ſabbato pedẽ tuũ facere
voluntatẽ tuam i die ſancto.⁊ vocaberi ſab-
batum delicatũ.i.deo acceptũ delicatũ ꝗdeꝫ
quia ꝓpter opus ſeruile non vult ledi vel de
litijs ſpũalib⁹ delicatũ ⁊ ſanctũ dñi glorioſuꝫ
et glorificaueri eũ dum nõ facis vias tuas.i.
opera tua mala ⁊ non inuenit̃ voluntas tua
vt loꝗris ſermonẽ.i.ſm intellectũ non pec=
cas in ſabbato nec volũtate ope nec ſermõe:
tunc.ſ.cum p̃dicta feceris delectaberi ſupꝛa
dñm quia ꝑ ſpũalem ꝯſolationẽ cũ dño vnie
ris. Epilogãdo Orig᷑.de chꝛiſtianoꝝ ſabba-
to ait. Relinꝗntes iudaicũ ſabbatũ q̃lis de=
beat eſſe chꝛiſtiano ſabbati obſeruatio videa
mus. Die ſabbati nihil de mũdanis actibus
oꝑari opoꝛtet. Si nihil mũdanũ geras ſpũa
libus vaces.ad eccleſias venias. Vbo dei au
rem p̃beas:celeſtia cogites de futura ſpe ſol
licitudinẽ geras. Venturũ iudicẽ pꝛe oculiſ
habeas.non reſpicias ad p̃ſentia ⁊ viſibilia
ſed ad inuiſibilia ⁊ futura. Hec ẽ ſabbati ob-
ſeruatio chꝛiſtiano. Qð nobis implere miſe
ricoꝛditer largiat̃ ſabbati ſctificatoꝛ ⁊ cuſtos
atqꝫ p̃miũ ꝯſũmatũ:dñs ieſus. Qui cũ p̃re.

Feria.ij.poſt prima dñicã in q̃dragesima de iudicio generali Sermo.xj.

Ibunt hi in ſup
pliciũ eternũ iuſti autẽ in vitaꝫ
eternã Mat.xxv. et in euãge=
lio hodierno . Hodie dilectiſſi-
mi frẽs manifeſte intelligeti q̃ta ſit v̾tuſ cha
ritatis ⁊ pietati quãqꝫ ſit vera ſnĩa apl̃i Iaco.
in canonica.ij.dicenti. Iudicium ſine mĩa.ſ.
ſaluãte fiet ei ꝗ non facit miam . Tractaturi
igitur de vltimo iudicio gnãli triplex iudiciũ
diſtinguam⁹. Primũ eſt iudiciũ retributiõiſ
ſcðm eſt dãnatiõis : tertiũ eſt diſcuſſiõis.
Primũ eſt iudiciũ retributiõis ⁊ hoc ẽ illud
ſm qð iuxta dei ſniam vnuſꝗſqꝫ ꝓut meruit
receptur⁹ eſt. Et ſm hoc iudiciũ oẽs gnãliter
iudicabunt̃. Proinde.ij. Coꝝ.v.dꝛ . Oẽs ei
nos mãifeſtari opoꝛtet ante tribunal chꝛiſti
vt recipiat vnuſꝗſqꝫ ꝓpꝛia coꝛpis ꝓut geſſit
ſiue bonũ ſiue malũ. Et ad Rho. xiiij . Oẽs
ſtabim⁹ ante tribunal chꝛiſti. Scðm eſt iu
diciũ damnatiõis:⁊ h̃ iudicio ſoli mali iudi=
cabunt̃. Unde Io.v. Venit hoꝛa in q̃ oẽs ꝗ
in monumẽtis ſunt audient vocem filij dei.

et ꝓcedẽt ꝗ bona fecerũt in reſurrectionẽ vi
te:ꝗ v̾o mala egerũt in reſurrectionẽ iudicij
Tertiũ eſt iudiciũ diſcuſſiõis.in ꝗ merita
et demerita p̃mia vel ſupplicia oñdent̃.⁊ hoc
iudicio ꝓpꝛie fideles iudicãdi ſunt de ꝗbus
in hoc ſeculo potuit dubitari. Et ſm h̃ Io.iij
dñs ait. Qui nõ credit iam iudicatus eſt. Et
Io.xvj. Princeps hui⁹ mũdi iam iudicat⁹ ẽ.
Et.j.Timoth.v. ꝗrũdam hoium manifeſta
ſunt peccata p̃cedẽtia ad iudiciũ:ꝗrundã au
tem ſubſeꝗntur:ſimilit̃ aũt ⁊ facta bona ma-
nifeſta ſunt. In p̃ſenti igit̃ euãgelio p̃ncipa=
liter de tertio iudicio agit̃. Iõ angeli ⁊ ange
lici viri ꝗ ꝓpt̃ exceſſum hũilitatis ⁊ charitati
hic mini nuncupant̃.ponũt̃ q̃ſi iudices ſta-
re ſeu iudicis aſſeſſoꝛes. Demões v̾o ⁊ ꝗlibꝫ
infideles ſunt iam certiſſime iudicati . Sꝫ qꝛ
boni mediocres vel infimi ſolent ꝑ oꝑa miſe
ricoꝛdie facta maxie paupib⁹ ſancti ſupplen=
do ꝓpꝛios defect⁹ adipiſci potioꝛa ſibi ſctoꝝ
merita iuxta illud Lu. xvj. Facite vob̃ ami=
cos de mãmona iniq̃t:ꝛ̃:vt cũ defeceriti reci
piant vos in eterna tabnacula . Iõ de oꝑib⁹
mie hic ſpecialit̃ mẽtio fit ad ꝓuocanduꝫ ad
miam oẽs.⁊ ad oſtendẽdũ ꝙ ibi mirabiliter
ſuꝑexaltabit ac vincet mĩa iudiciũ .⁊ iuſticie
ſue rigoꝛẽ. Et ad oſtendẽdũ duoſ oꝛdĩes ele
ctoꝛum.ſ.eoꝝ qui ꝓ chꝛiſto oĩa dereliquerũt
et eoꝝ ꝗ ꝑ oꝑa pietati ſe illis aſſociarũt : aut
ꝑ defectũ illoꝝ ſe ab illis ſeꝑauerũt. Nam de
his impijs dicit dñs. Ibunt in ſuppliciũ eter
num:atqꝫ de pijs ſubdit. Iuſti aũt in vitã et-
nam. Circa iudiciũ eni gnãle tria ad p̃ns cõ=
ſiderem⁹. Primo occaſionẽ ãtecedentẽ. ſcðo
executionẽ ꝯſeꝗntem:tertio ꝯcluſionẽ ſubſe
quentem.

Articulus prim⁹ que erit occaſio iudicij generalis:⁊ qñ veriſimiliter eſt futurum.

Primo ꝯſiderem⁹ inqꝫ circa iudiciũ gnã=
le occaſionẽ antecedentẽ .i. que erit occaſio
iudicij gnãlis ⁊ finis p̃ntis ſeculi . Ad cuius
euidentiã notãdũ eſt .ꝙ moꝛtuo antichꝛiſto
quẽ ſm apl̃m.ij.ad Theſſal̃.ij.dñs ieſus in=
terficiet ſpũ oꝛis ſui.qꝛ ſm Nico.de ly.ð mã=
dato eius fulmiabit̃ ꝑ miſteriũ archãgeli mi
chaelis.ꝗ etiã interficiet exercitũ eius ſm me
thodiũ ab illo tꝑe vſqꝫ ad finẽ mũdi ſm quoſ
dam paruũ non debet eſſe tꝑs ſm cõem cur-
ſum. Nam videntes iudei ſe deceptos ab an
tichꝛiſto ꝑ enoch ⁊ heliam ad chꝛiſtũ feruide
ꝯuertent̃ ſm eundẽ Nicol̃.p̃allegatũ ſuꝑ illð
Iohel.iij.cũ ꝯuertero captiuitatẽ iuda ⁊ hie
ruſalẽ. Et ex h̃ manifeſte patet. ꝙ ab illo tꝑe
vſqꝫ ad finẽ mũdi tm̃ ſpaciũ tꝑis debet inter-
uenire:ꝙ totus ꝑpl̃s iſrael atqꝫ tot⁹ mũdus
ꝯuertat̃ ad chꝛiſtũ ſicut Mat.xxiiij.dꝛ . Pre
dicabit̃ h̃ euãgeliũ regni in vniũſo oꝛbe.i te-
ſtimoniũ oib⁹ gẽtib⁹. Qð ꝗdem ſm p̃allega
tum Nicol̃.⁊ glo. in ꝯſũmatiõe ſeculi fiet:qꝛ
tunc oẽs gẽtes ꝑ p̃dicationẽ illã recipiẽt fidẽ
chꝛiſti. Sed ad h̃ neceſſe ẽ ꝙ tꝑs illud creſcat
a mane ꝑ ꝯgruos ꝗduſ:vſqꝫ ad meridiẽ. De
inde ꝑ ꝗdus ꝯgruos paulatim decreſcat ad
tantã veſperã ⁊ noctẽ iniq̃tati .ꝙ vix fides in
ueniat̃ in terra:⁊ ꝙ ꝓpter abũdantiã iniq̃ta
tum chꝛiſtuſ cõpellat̃ mũdũ extermiare.atqꝫ
iudicare. Qꝫ aũt ſic ꝗdatim deſcẽdẽ debeat
ille vltim⁹ eccleſie ſtat⁹:triplicit̃ ꝓbat̃.p̃mo rõ
ne.ſcðo auctẽ:tertio ſimilitudine. Primo
rõne ſic. Irrõnabile eni videt̃ credere ꝙ mi=
ſericoꝛs ðs illam admirandã ꝑfectionẽ eccl̃e
ꝗ erit in ꝯũſione iudeoꝝ atqꝫ toti⁹ oꝛbis moꝛ
tuo ãtichꝛiſto nolit durare niſi ꝑ. xxx. vel.xl
dies aut mẽſes ſicut aliꝗ opinant̃:⁊ ꝙ tũc ſi=
mul cũ tempeſtatib⁹ antichꝛiſti facta poſtea
tã plena ꝯũſione ⁊ nulla ſubſecuta generali
ruina culpe.deus velit iterũ ſubito tempe=
ſtatẽ ⁊ exterminiũ mũdi ac iudiciũ eiuſ indu
cere atqꝫ ſtatũ quẽ in ſumma ꝑfectiõe de no-
uo foꝛmauerat nihil velit durare . ⁊ debitũ
curſuꝫ ⁊ occaſuꝫ hr̃e Scðo ꝓbat̃ idẽ auctẽ
Nam ꝓut ſtat⁹ eccleſie ſumit̃ in hac vita in fi
ne debet malis peſſimis abũdare : qð patet
Lu.xviij.vbi dꝛ. Verũtamẽ filius hois ve=
niens.putas inueniet fidem in terra:q̃ſi di=
cat.non.ſm Bedã.nempe ſi venerit ad iudi
cium imediate p⁹ iudeoꝝ ꝯũſionẽ atqꝫ toti⁹
oꝛbis moꝛtuo antichꝛiſto magnã fidem repe
riet in toto oꝛbe:⁊ iam tunc dies dñi ad iudi
cium nõ veniret tanqꝫ fur ſic dꝛ Mat. xxiiij.
Nam tunc oẽs parati eſſent. Tertio ꝓba-
tur ſimilitudie quã ponit dñs Mat .vbi. ſ̃.
dicens. Sicut eni erãt in dieb⁹ feſtis noe an-
te diluuiũ comedẽtes ⁊ bibẽtes nubentes et
nuptui tradentes vſqꝫ ad eũ diem in quo in
troiuit in arcam noe.⁊ nõ cognouerunt do-
nec venit diluuiũ ⁊ tulit oẽs:ita erit aduẽtuſ
filij hois. Et paulo ante inq̃t . Surgent eniꝫ
pſeudo chꝛiſti ⁊ pſeudo ꝓphete.⁊ dabũt ſiḡ
magna ⁊ ꝓdigia:ita vt in erroꝛem inducant̃
ſi fieri poteſt etiam electi. Et ſubditur ꝙ poſt
tribulationẽ dierum illoꝝ ſol obſcurabit̃.et
luna non dabit lumen ſuũ.⁊ ſtelle cadent de
celo ⁊ v̾tutes celoꝝ cõmouebunt̃:⁊ tunc ap=
parebit ſignũ filij hois in celo. Ex quo patet
ꝙ dñs non iudicabit mũdũ dum erit in illa

magna ꝯpuſſiōe. de q̄ dn̄s ait Jo. x. Erit vnū
ouile ⁊ vn⁹ paſtor: ſed poſt ꝯpuſſionē illā q̄da-
tim deſcēdet mūdus ad tantā iniq̄tatē ſicut
p̄dictū eſt. ꝙ deus indignabit̃ ꝯtra eū. ⁊ exter=
minabit mūdū ⁊ iudicabit. ſicut patet myſti
ce Apocl. xiiij. Et ali⁹ angelus exiuit de tem-
plo clamās magna voce ad ſedētē ſup nubē
Mitte falcē tuā ⁊ mete. q̄r venit hora vt me=
tat̃: q̄m maturauit meſſis terre. Et miſit ille
q̄ ſedebat ſup nubē falcē ſuā in terrā: ⁊ meſ=
ſuit terrā. In q̄b⁹ ſacratiſſimis v̓bis q̄ttuor
inſinuant̃. q̄ ſe hr̃e oñdet chriſt⁹. ſm̄ q̄ in fine
ſeculi mūdū iudicatur⁹ ē. Primū eſt ſapia lu
minoſa. ſcōm ē potētia vigoroſa: tertiū eſt iu
ſticia rigoroſa: q̄rtū eſt executio timoroſa.

Qua ſapia fulgebit chriſt⁹ iu dex oīum conſtitut⁹. Cap. j.

P Rimo aūt chriſt⁹ iudicatur⁹ mun
dū ſe hr̃e oñdet ſapiam radioſam
cū qua iuxta tps ſtatutū a pr̃e ſci=
at iudicare mūdū: q̄r pr̃ne ſapien-
tie ꝯſiliū noſcet. Jō Jo. ait in Apoc. Et ali⁹
angelus exiuit de tēplo. Qui eni tēplū exi=
uit: interiora tēpli p̄us clariſſime pluſtrauit.
Vñ ⁊ templū h̄ qđ ſolus pōtifex intrat pr̃ne
mentl archanū eſt. Vñ ps̄. Dn̄ſ in tēplo ſan
cto ſuo. ipſe ē dn̄s ⁊ ē ſacerdos q̄ ſingl̄ariter
eſt in h̄ tēplo. Jō Jo. xiiij. ad philippū dice=
bat. Nō credis q̄r ego in pr̃e ⁊ pr̄ in me ē? Et
hui⁹ ſapie ꝯſilio ꝯformat omne iudiciū ſuū.
Tūc eni angelus magni ꝯſilij chriſt⁹ de tem=
plo exibit: q̄n p facti euidētiā mūdo vltimū
iudiciū nūciabit. Vñ Mar. xiij. de die aūt il-
lo ⁊ hora nemo ſcit: neq̄ āgeli dei i celo neq̄
fili⁹ hoīs niſi pr̄. Qđ verbū exponēs Hiero.
dicit. Cū oīa tpa fecerit ieſus: h̄ ē verbū dei.
oīa eni p ipſum facta ſunt. in oīb⁹ aūt tpibuſ
cū dies iudicij ſit. que ꝯſeq̄ntia eē pōt ei⁹ ig=
rare ptē: cui⁹ totū nouit? Hic q̄ dicēdū eſt.
Quid ei magl ex noticia pr̄is an filij.? Si ma
ius nouit. quō ignorare pōt qđ min⁹ eſt? Nun=
q̄d deus pr̄ cognitionē illi⁹ diei filio denega
uit. cū dicit oīa tradita mihi ſunt a pr̄e meo?
ergo ñ oīa ſi ē aliq̄d qđ negat̃. Hec ille. Dici-
tur aūt chriſt⁹ illū neſcire diē ſm̄ Augl. q̄r nō
facit hoīes ſcire. Ex dicti patet ꝙ chriſt⁹ ma=
nens in templo. i. in paterna mēte diem iu=
dicij noſcit: tamē illum indignis celat. Sed
tunc templū egredit̃: q̄n qđ illo die hoībus
celatum eſt. p facti euidentiā declarabit.

De poteſtate quā habere chri ſtus ſe oſtendet: q̄n venit iudica re mundum. Cap. ij.

S Ecundo v̓o chriſtus mūdū iudi-
caturus habere ſe oſtendet poten
tiam vigoroſam: que in eius cla=
more myſtice deſignat̃. Propterea ſubditur
clamās voce magna ad ſedentē ſup nubem
id eſt. ad ſeipſum hoc eſt ad gloriā ſuā. Ipſe
eni p ſedentē ſup nubem etiā deſignat̃. id ē.
ſup hūanitatē ſuā leuē a culpa: ſicut leuis eſt
nubes. Tacet q̄dem chriſtus: cū ſecreta pa-
terni ꝯſilij indignis pctōrib⁹ celat. tunc aūt ē
clamat: cum paterna ꝯſilia ſm̄ formā pater=
ni ꝯſilij ⁊ imperij ꝯdigno tpe māifeſtat. Aut
verius. Hic idem chriſtus ſm̄ aliā ⁊ aliā for=
mam ad ſeipſum clamat: cum ſecreta dei iu=
dicia de hūanis opibus oībus manifeſtāda
eſſe denūciat. Vñ de talib⁹ occultis iudicijs
dicitur Lu. viij. Non eſt occultū qđ nō mani
feſtet̃. nec abſconditū qđ non cognoſcat̃ ⁊ i
palā veniat. ⁊ hoc eſt qđ hic dicit̃ clamabat
ſignificās ꝙ que occulta dixerat. exponēdo
manifeſtare volebat. Proinde Eſa. xlij. mū-
do deus cōminat̃ cum ait. Semp ſilui ⁊ pati
ens fui. ſicut pturiens loq̄r. ſ. in fine mūdi.

Quibus erit ignotū iudicij tempus: ⁊ quibus poterit eſſe notum. Capitulū. iij.

T Ertio aūt oñdet ſe chriſt⁹ hr̃e iuſti
ciam rigoroſā. Jdeo dicit̃. mitte
falcem tuā ⁊ mete. Falx eni iudici
um agēdoꝝ indicat. Vñ Deut. xxiij. phibꝫ
dn̄s dicēs. Nemo mittat falcē in meſſē alie-
nam. i. nemo temerario iudicio iudicet opa
aliena. Hāc aūt falcē chriſt⁹ in māu tenet: cū
recte rōnis iudicio vltimū exterminiū mūdi
pctōꝝ expectādo ꝯpuſionē p longanimitatē
ſuam patient̃ ſuſtinet. Sꝫ hāc falcē ſuā tūc q̄
dem de⁹ in meſſem mittit. cū eodē recte rō=
nis iudicio opa hoīum iuſte diſcutiet: q̄n. ſ.
tpe iudicij general̃ nō ſolū maligna hoīum
opa. ſed etiā inutilia. ⁊ q̄ q̄nq̄ vident̃ hoībuſ
iuſta. premio eterne vite indigna iudicabit.
Vñ p pphām dn̄s dicit. Cū accepo tps ego
iuſticias iudicabo. Vñ Greg⁹. Oīs nr̃a iu=
ſticia ad examē dīne iuſticie deducta iniuſti=
cia ē. Et ſordet in diſtrictiōe iudicl: qđ i exa=
minatiōe fulget opantl. Tūc q̄dē iudicio et̃=
ne dānatiōis repient̃ dig̃ cūcta opa q̄ inuti=
lia ſunt. cuiuſmodi terrena eē pbant̃ lucra
atq̄ cūcta terrena cōmoda: q̄ ppt̃ deū non
fuerint ab hoīb⁹ ſumpta. Nullū q̄dē illorum
operū pōt eē dignū et̃na vita: qđ ppt̃ deum

non fuerit factū. ſed ppter ppriā vtilitatem
Vñ ⁊ hec opera meſſis terre denoīant̃. de q̄
dicit̃. Quia venit hora vt metat̃: q̄m matu=
rauit meſſis terre. De q̄ meſſe vel opibus. j.
Cor. iij. dicit ibi. comparās terrena opa lig=
no. feno. ⁊ ſtipule. vniuſcuiuſq̄ inq̄t opus
manifeſtū erit. Dies dn̄i declarabit: quia in
igne reuelabit̃. vniuſcuiuſq̄ q̄le ſit opus ig-
nis pbabit. Et poſt. cuius opus arſerit de=
trimentū patiet̃. Ecce iudiciū dānatiōis in=
utliū operū: in q̄bus hō quaſi totā vitam ſu
am ꝯſumit. Quid etiam p meſſem terre ma=
turā. niſi terreni hoīes q̄ ppt̃ ſua ſcelera ad
diuinū iudiciū p dei iuſticiā vocant̃. Sic ecō=
tra de populis qui parati ſunt ad ſuſcipiēdā
miam dei licet meſſis dicant̃: nō tn̄ meſſiſ ter
re denoīant̃. Vñ Jo. iiij. dn̄s ait diſcipulis
ſuis de ſamaritano pplo. Videte regiōes q̄r
iam albe ſunt ad meſſem. i. ad miam dei p cō
uerſionē ſuſcipiēdā diſpoſiti ⁊ p̄pati. Ex quo
patet ꝙ maturatio meſſis ē dies ⁊ hora: qui-
bus iudicādus eſt mundus.

Queſtio de tpe iudicij

Circa dicta pōt queri an ex fide hoc ſit cer
tum. ⁊ an teneri debeat tanq̄ certum. ꝙ nul-
lus angelus. nullus hō puruſ etiā chriſti mr̄
ſciat tps hui⁹ iudicij ſeu huius meſſis diē vel
horā? Ad qđ dicēdū eſt ſaluo meliori iudicio
ꝙ tria erūt hoīum genera in dieb⁹ illis. Pri-
mo erunt q̄dā quib⁹ tps illud erit oīno igno
tum. Scđo erūt q̄dam quib⁹ q̄dam generali
modo erit aliq̄lit̃ notum. Tertio erūt quidā
quibus pticularit̃ poterit eſſe notum.

Q̄r cōmunitati hoīum tps iu dicij erit oīno ignotum.

Primo autē erūt quidā q̄bus tpus ⁊ dies
iudicij erit oīno ignotū. ſicut ex ſacris patet
ſcripturis. Et hi erūt cōitas hoīum q̄bus ta
lis dies debet abſcondi: ſicut dies mortis ex
multiplici rōne. Primo vt ſemp timeāt. Scđo
vt ſemp ſe p̄parēt ad illū diem. tanq̄ de pxi-
mo iminētē. Tertio vt tam in hoc q̄ in ple=
riſq̄ alijs ignorātes ſe noſcāt: qđ quidem eſt
vtile ad ſupbiā comp̄mendā. Quarto vt ar
chana diuinoꝝ iudicioꝝ magl reuerean tur.
Quinto q̄r nō decet dei ſecreta indignis et
indiſpoſitis reuelari. ppter qđ etiā plura ab
ſcondant̃ aliq̄bus alijs vel idoneis: quia for
te neſcirēt h̄ celare indignis aut ſi plene ido-
neis. Sexto ad nō impediēdū opa ⁊ tpa p̄ſci
ta vel p̄ordinata a deo. Multa eni veniunt
et ventura ſunt quoꝝ euentū hoīes ⁊ demo
nes impedirēt: ſi p̄ſcirent ea. Septimo ad ex
eecandū reprobos taliū tempoꝝ: ⁊ ad hoc ta
le iudicium dei veniet ſup eos ſubito ⁊ impꝛ-
uiſe. Octauo vt in tribulatiōib⁹ taliū tempo
rum fides ſpes hūilitas patiētia ⁊ longani=
mitas ſanctoꝝ fortius exerceat̃ ⁊ p̄miet̃. Et
vt tunc addiſcāt deum etiam in ſuis incertis
imobilit̃ inerrabilit̃ ſequi: ⁊ non ſue puiden-
tie ſed ſoli diuine inniti.

Q̄r iuſtis erit notū tempus iu dicij quadam noticia generali

Scđo erūt quidā quib⁹ q̄dā generali mo=
do finale iudiciū erit notū. Similit̃ ⁊ multa
iudicia quibus q̄tidie flagellant̃ patrie gene
ralit̃ ab illūiatis mentib⁹ p ſcripturā ſacram
q̄n imminere debeāt cognoſcunt̃: non tamē
in pticulari de tpe pprio. ſed ſolum in gene=
rali. Septem v̓o ſunt ſigna mature meſſis p
que a p̄dictis finale iudiciū atq̄ q̄tidiana co=
gnoſci poterūt ⁊ cognoſcunt̃ in generali q̄n
futura ſunt. Primū eſt horribilitas pctōꝝ
multoꝝ. ſcđm multitudo peccantiū. tertium
impunitas manifeſtoꝝ ſcelerū. q̄rtum aīad=
uerſio in peccatis. q̄ntum affectio ad ſcelera
ſextū ſtudiū peccandi. ſeptimū longa pſeue-
rantia in oībus ſup̄dictis: Et hoc erit matu=
ritas meſſis. Primū ſignū erit q̄n in toto
orbe terrarū multa ⁊ magna ⁊ horrēda pec-
cata fiēt. Nec hoc ſufficit: quia ſi hec a paucl
patrarent̃ ſufferret patient̃ deus. Secun
dum ſignū erit q̄n a multitudine hoīum dē=
ptis paucis talia enormia crimia ppetrabūt̃
nec inſup h̄ erit ſatis: quia ſi occulte fierēt ac
iuuenti recta iuſticia punirent̃. adhuc patiē-
ter ſufferret deus. Tertiū ſignū erit q̄n ta
lia facta aperte inuerecūde atq̄ impune fiēt
nec inſup hoc ſatis erit: quia ſi talia incōſide-
rate fierent. non adhuc ad iudicandū ꝯtur=
babit̃ deus. Quartū ſignū erit q̄n talia fi=
ent tota mentis aīaduerſione ſeu intentiōe.
Nec vtiq̄ ſufficiet h̄. eo ꝙ ſi ad talia ipſi pec=
cantes non multū applicabūt affectū: adhuc
etiam expectabit deus adiudicādū Quin
tum ſignū erit q̄n talia facta fient tota cordis
affectione. Nec inſup ſufficiet h̄ vt deuſ iudi
cet mūdū: q̄r ſi in talib⁹ malis oīno ſtudium
totū non adhibebūt adhuc ad ſeuiendū ex=
pectabit deus. Sextū ſignū erit. q̄n totū
ſtudiū malignoꝝ ad talia ſcelera ꝯuertetur.
Nec inſup illo ſatis erit. Nā ſi aliq̄ caſu par=
uoq̄ tpe hec talia fierēt nō ꝯtinue nec pſeue-
ranter: adhuc aliq̄d erit ppt̃ qđ deus mūdū
non ꝯdēnabit. Septimū ſignū ⁊ vltimū
iminentl iudicij erit: q̄n oīa ſup̄dicta ꝯtinue

et ꝑſeuerāt in mūdo ſiēt.tūc eni erit matura
meſſis:ꝓpter qꝺ dignus tūc erit mūdus ge-
neralit̄ iudicari.Qꝛ aūt ꝑ hec ſeptē ſigna po
terūt mentes illuiate ꝑagnoſcere modo ꝑdi-
cto gnālem iudicij diem ꝓpinq̄ntem: maxi=
mū nobis p̄ſtat argumētū ſcriptura ſacra
ad Rhoma.xv.Oia quecūq; ſcripta ſūt ad
noſtram doctrinā ſcripta ſunt:vt ꝑ patienti=
am ⁊ ꝯſolationē ſcripturarū ſpem habeam⁹
Ex ſcripturis eni ſacris in pleriſq; locis ha=
betur deū dediſſe nunq̄ aliqꝺ exterminiuꝫ
generale neq; ꝑticulare:niſi p̄ceſſerint predi
cta ſigna.De exterminio gnāli patet in dilu
uio Geñ.vj.vbi dicit̄.Uidens autē deus ꝙ
multa malicia hoīum eſſet in terra ac cuncta
cogitatio cordis intenta eſſet ad malū oi tp̄e
penituit eum ꝙ hoiem feciſſet in terra.De=
mūq; ſubdit̄.ꝙ deus ꝑ vniūſale diluuiū mū
dum extermiauit.In his verȯ ſi diligent̄ ex
aminent̄ oia ſup̄dicta ſigna ꝑ ordinē repien
tur. Primo eni in mūdo multa ⁊ magna
erant peccata ⁊ horrēda maxime circa luxu-
riam etiam circa ſcelus ꝯtra naturā:qꝺ oſtē-
dit methodi⁹ hiſtoriogꝑhus dicēs.Qꝛ mu=
lieres ſupgreſſe viris abutebant̄ ⁊ etiā ꝙ ex=
arſerunt hoies in adulteriū. ſiue in alt̄utruꝫ
coeūtes.Et de hoc ſigno.ſ̄.dicit̄.Uidēs au
tem deus ꝙ multa malicia.Qꝺ verbū mani
feſte oñdit tunc abūdaſſe horrēdā multitudi
nem ⁊ turpitudinē pctōꝝ. Scꝺo ꝙ hoies
cōiter talia ꝑpetrabāt.Ideo ſubdit̄.hoium
ibi peccantiū multitudinē denotat. Ter=
tio inſuꝑ illa manifeſte inuerecūde atq; im=
pune fiebāt.ideo addit̄.eſſet in terra.i.ma=
nifeſta erāt ⁊ impunita. Quarto etiā fie=
bant tota mentis aīadūſione.ideo dicit̄.et
cuncta cogitatio.ſ.non ꝑtim ⁊ non diuiſim ſ̄
in malis integra ⁊ ꝯiuncta. Quinto q̄ꝫ fie-
bant tota cordis affectiōe.ideo ſubdit̄.cor=
dis. Sexto talia ſcelera toto ſtudio ꝑpe=
trabant̄.ideo dicit̄.intenta eſſet ad malum.

Septimo qꝺ oium peſſimū erat.quia cuꝫ
ſex p̄cedentib⁹ ꝯtinue ⁊ longo tp̄e in illis ꝑſe
uerarūt.ideo ſubdit̄.oi tp̄e.Ex his patet ꝙ
tunc meſſis matura erat:iꝺ generale diluui-
um mūdū extermināns miſit dñs.Nec tñ de
vltimo iudicio ſunt h̄ ſigna ⁊ fortia argumē
ta.verūetiam de q̄libet regno ⁊ patria ⁊ ciui-
tate a dño magnis iudicijs flagellādis.men
tib⁹ illuiatis ⁊ ꝑſpicacit̄ intuentib⁹ ante iudi-
cia patebit p̄cedere h̄ ſigna mature meſſis.
Qꝺ patet exēplo veteris teſtamēti.Nā cum
dñs abrae ꝓmiſit extermiationē gentiū que
terrā quā ei ꝓmiſit incoluerūt dicebat Geñ.
xv.Necdū eni implete ſunt iniq̄tates amor=
reoꝝ vſq; ad pñs tp̄s.i.nōdū matura ē meſ=
ſis eoꝝ.q̄ſi dicat.⁊ ſi ſemi tuo hāc terrā pro=
mitto:tñ ante tp̄s cōplemēti iniq̄tatis eoruꝫ
et mature meſſis illos nō extermiabo.Pre=
dicta etiam ſeptem mature meſſis ſigna pre
ceſſiſſe iudiciū zodome ⁊ gomorre ⁊ ꝯfiniuꝫ
ciuitatū ſatis patere,poteſt q̄ ponderat dili=
genter verba Geñ.xix.que de illo iudicio cō
ſcribunt̄ ⁊ ſic mēs illuiata atq; diſcreta ad ꝑ-
cauendū ꝑicula diuinoꝝ iudicioꝝ in varijs
tp̄ibus atq; patrijs poterit talia ſigna prudē
ter ꝯſiderare:⁊ non ad p̄ſumptuoſe p̄dicen=
dum futura.ſed ⁊ ſibi ⁊ alijs p̄cauenda ma=
la futura.

Qꝛ tempus vltimi iudicij et dies eius aliq̄bus perfectis po terunt eſſe noti.

Tertio q̄ꝫ circa tp̄s iudicij pñt eſſe q̄dam
quibus poterit reuelari tp̄s iudicij ⁊ dies ei-
us.Nam ex ſcripturis non poſſum⁹ certitu=
dinalit̄ arguere ꝙ nulluſ tp̄s iudicij ſciat aut
ſcire debeat:qꝺ etiam incōueniēs eſt.ſi non
de hoc reuelauerit alicui angeloꝝ aut beato
rum ⁊ ſpecialit̄ mr̄i ſue.Aliud eſt eni de nob̄
aliud de beatis.q̄ in nullo a dei volūtate de-
uiare pñt.Inſuꝑ eſt aliud de cōitate hoium.
aliud de ſingl̄arib⁹ ſanctis q̄ vnus ſpūs ſūt
cum deo.Nam reprobi licet neſcierūt horaꝫ
aduentus diluuij tamē noe cum familia id
p̄ſciuerūt.Uñ Geñ.vij.dicit dñs.Ingrede-
re tu ⁊ filij tui in arcam.adhuc eni ⁊ poſt dieſ
ſeptem ego pluam ſuꝑ terrā q̄draginta die=
bus ⁊ noctibus.Et ante in.vj.c.ait illi dñs.
Erunt dies eius.ſ.hois ſiue hūane gnātio=
nis centum viginti annoꝝ.Per noe ⁊ fami=
liam eius ꝑfecti ⁊ electi finaliū tempoꝝ my=
ſtice deſignant̄:per reliquos vȯ reprobi eo-
rundem tpoꝝ denotant̄.Sic abrae ⁊ loth ho
ra ſubūſionis zodomoꝝ predicta fuit Geñ.
xviij.et.xix.et tñ Lu.xvij.et Mat.xxiiij.vi=
detur ſeu aſſil̄atur occultatio de die iudicij
occultationi diei diluuij ⁊ hore ſubūſiōis zo
domitarum.

Quadruplex obiectio ⁊ re ſponſio ad talia obiecta

Sed obijcit̄ ꝯtra nuꝑrime dicta.Dicit̄ ei
Mat.xxiiij.de die aūt illa ⁊ hora nemo ſcit
neq; angeli celoꝝ niſi pater ſolus.Ad qꝺ di-
cendum eſt ꝙ ſicut patet ex ſup̄dictis ita pñt
dici angeli dei neſcire.ſ.ad reuelādū nobis:
ſicut ⁊ filius dei chriſtus. Scꝺo etiā obij=

citur qꝛ dñs ait Mat.xxiiij.Uigilate igit̄ qꝛ
neſcitis q̄ hora dñs ventur⁹ ſit.Ad qꝺ dicē=
dum ꝙ p̄dictū dñi verbū non hꝫ locū niſi re-
ſpectu cōitatꝭ hoium.q̄bus talis occultatio
ꝯueniēs eſt. Tertio obijcit̄ qꝛ dicit̄ Mat.
xxv.Media nocte clamor fact⁹ ē ecce ſpon=
ſus venit.Ubi Aug⁹.ait.Media nocte.id ē
nullo ſciēte aut ſperāte.Ad qꝺ dicēdū ꝙ mi=
rabile eſſēt ſi ſaltē ꝑ modicū momētū añ nō
poſſet deus reuelare horā illam.ergo reſpe-
ctu cōitatis dicit̄ vētur⁹ media nocte clamor
factus ē.Uñ.j.Theſſal̄.v.De tp̄ib⁹ aūt frēs
et momētis nō indigetꝭ vt ſcribam⁹ vob̄.Ip
ſi eni diligent̄ ſcitis:qꝛ dies dñi ſicut fur i no
cte ita veniet.atq; diſtinguēs inter bonos ⁊
malos ſubdit.Uos aūt frēs nō eſtis in tene-
bris vt dies illa tanq̄ fur vos cōprehendat.
Oēs eni vos filij lucis eſtis ⁊ filij diei.nō ſu=
mus noctꝭ neq; tenebrarū. Quarto obij=
citur de vȯbo Actꝭ.j.vbi dñs apl̄is ait.Non
eſt vr̄m ſcire tp̄a vel momēta q̄ pr̄ poſuit ī ſua
ꝑtāte.Cōſtat eni ꝙ ſi aliq̄b⁹ h̄ reuelatū foret
p̄cipue apl̄is debuit reuelari:ꝑ q̄s fides ⁊ ec
cleſia fundāda erat atq; docēda.Ad qꝺ dicē
dum ꝙ chriſt⁹ loquit̄ ibidem apl̄is vt adhuc
carnalib⁹.Sicut q̄n ait Ioh̄.xvj.Multa ha
beo vob̄ dicere q̄ nō poteſt̄ portare mō.Et
ſicut q̄n Mat.xx.ait iacobo ⁊ iohāni.Neſci
tis q̄d petatꝭ.Et addit.Sedē aūt ad dexterā
meā vel ſiniſtrā nō eſt meū dare vob̄.inq̄tū
eſtis ſm̄ carnē cognati mei.aut vob̄ inq̄tuꝫ
indiſpoſiti eſtis.Et h̄ ibidē chriſt⁹ īnuit cum
dicit.Sed accipietꝭ vȯtutē ſuꝑuenientꝭ ſpūs
ſancti in vos ⁊c̄.Nō igit̄ videt̄ ꝙ ex h̄ verbo
Actꝭ.apl̄oꝝ poſſet ita certitudinalit̄ hoc ar=
gui ſicut aliq̄bus videtur.

Secunda queſtio

Circa h̄ etiā queri pōt q̄re chriſt⁹ diſcipul̄
ſuis ait Mat.xxiiij.ideoq; ⁊ vos eſtote pa=
rati:qꝛ q̄ hora nō putatꝭ fili⁹ hois ventur⁹ ſit
cū nullus illoꝝ tpoꝝ circa horā iudicij viuus
reꝑiet̄.⁊ ipſe loquit̄ ad eos ac ſi iudicium in
tp̄e eoꝝ deberet fieri.Ad qꝺ triplicit̄ rñdet̄.
Primo ſm̄ Augꝭ.ad eſytiū dicēs ꝙ in ꝑſona
eoꝝ loquit̄ oib⁹:qꝛ q̄dāmō ad omnes ꝑtinet
dies illa.Tunc eni cuiq; veniet dies illa.cuꝫ
venerit dies mortis illiuſ:vt talis hinc exeat
q̄lis in illo die videndus eſt.Ille eni dies cū
venerit impat⁹ quē inuenit impatū hui⁹ ſue
vite vltim⁹ dies eſt.Uñ Mar.xiij.Qꝺ autē
vob̄ dico oib⁹ dico vigilate. Scꝺo qꝛ mos
eſt ſcripture ſacre loqui de vno aut vni in ꝑ=
ſona alteri⁹.Uñ.j.ad Theſſal̄.iiij.ait apl̄s ꝓ
his ſanctis q̄ circa iudiciū reꝑiri debebāt vi=
ui inq̄t.Qꝛ nos q̄ viuim⁹ q̄ reſidui ſum⁹ in
aduētu dñi non p̄ueniem⁹ eos q̄ dormierūt
cū tñ ipſe nō deberet tūc inueniri viuus.
Tertio qꝛ a tp̄e chriſti inſtabat dies cuiuſdā
magni iudicij.⁊ iſtud in ſe myſtice ꝯtinens.
Illud aūt eſt excecatio ⁊ reprobatio iudeoꝝ
ac ſublimatio fideliū ſuoꝝ.Uñ ex p̄ma rōne
que eſt Aug⁹.colligi pōt q̄re ȯ die iudicij ſe=
pius eſt p̄dicandū ac ſemꝑ cū tremore expe=
ctandum.

Qꝛ tremēda erit executio iudi cij generalis. Ca.iiij.

q Uarto chriſt⁹ mūdū iudicaturus
oñdet ſe hr̄e executionem timoro
ſam.Uñ Io.ſubdit.Et miſit q̄ ſe-
debat ſuꝑ nubē falcē ſuā in terraꝫ ⁊ meſſuit
terrā.Nubes aūt h̄ ſuꝑ quā ſedebit angeluſ
chriſt⁹:eſt hūana caro illi⁹.Uñ Eſa.xix.Ecce
dñs aſcēdet ſuꝑ nubē leuē:⁊ ingredient̄ egy=
ptum.Suꝑ hāc nubē ſedebit mūdū in tran=
quillitate iudicatur⁹.tñ pctōrib⁹ terribil̄ ap=
parebit.Tunc q̄dem falcē ſui ſeueri iudicij i
terrā mittet:q̄n ꝓpt̄ impioꝝ abuſum terram
ſic dānabit.vt oino ſeruitia ſua impijs neg̃ꝫ
q̄ deo h̄ in ſcipſis negāt.q̄ nō ſolū ex bñficio
creatiōis ſ̄ chriſti redēptiōis merito hñt:vel
etiā hr̄e pñt.Uñ Eſa.xxiiij.Ecce dñs nuda=
bit terrā ⁊ diſſipabit eā.Iō dicit Io.et meſ=
ſuit terrā.ſ.impios ab eis tollēdo.ſ.ne liceat
amplius viuē q̄b⁹ ſemꝑ libet peccare.Hoies
nēpe ſuꝑi⁹ meſſis noiati ſunt.Iō de tali meſ
ſione Eſa.xvij.Ablata ē meſſis i die heredi=
tatis ⁊ dolebit grauit̄.Dies hereditatꝭ ē dieſ
retributiōiſ q̄ retribuet vnicuiq; ſm̄ oꝑa ſua
cū deus dabit hereditatē timētib⁹ nomē ſu=
um.Sꝫ in hac die auferet̄ meſſis impio:cuꝫ
nullus fruct⁹ inuenief in labore ſuo.⁊ ideo
grauit̄ dolebit qꝛ et̄na egeſtate atq; penalita
te cruciabit̄ in eternū.Qꝛ̄ta auteꝫ ſit futura
acerbitas illius vltime meſſiōis:oñdit Chry
ſoſtom⁹ dicēs.Si rex terren⁹ ꝯtra aliquē ꝓ-
ceſſur⁹ expeditionē mādat in ꝓīo.dignita=
tes oēs mouent̄.exercit⁹ excitant̄.tota ciui=
tas feruet.q̄ꝫto magꝭ rege celeſti exurgēte iu
dicare viuos ⁊ mortuoſ angelice vȯtutes mo
uebunt̄ terribiles miſtri terribilē dñm p̄cedē
tes.Proinde Sap̄.v.Armabit creaturaꝫ in
vltionē inimicoꝝ ⁊ pugnabit ꝓ eo orbis ter-
rarū ꝯtra inſenſatos.Tanta vtiq; erit cūcta
rum creaturarū pugna ꝯtra innūos pctōreſ
ꝙ ſicut Mar.xiij.dr̄ vȯtutes celoꝝ mouebun
tur.i.horrebūt ꝑ magnitudīe ſigꝫ ⁊ cladis.

Sicut eni hō manēs in ſupcilio mōtis videt aliquā abſorberi ciuitatē hyatu terre aut incendio ꝯcremari: q̄dam nāli inſtinctu horret licet videat piculū ſibi non iminē. Sic angeli atq̃ beati vidētes ꝯtra reprobos pugnare vniūſuꝫ mūdū q̄dā nāli horrore cōmouebūt Vn̄ ps̄. Turbabūt q̄ hitāt t̄minoſ a ſignis tuis

De q̄ndecim ſignis precedētibꝰ iudiciū.

Que aūt ſint ſigna tāti terroris illa oſtendit Hierony. q̄ in annalibꝰ iudeoꝝ q̄ndecim terribiliſſima ſigna iudiciū precedētia ſe dic̄ inueniſſe: ſed an ꝯtinue ſiue nō aut an imediate p̄cedēt iudicij dic̄ ſe reperiſſe nō dicit. Q̄tū aūt credibilia ſint. ipſa ſcripturaꝝ teſtimonia māifeſtāt: q̄ cū ipſis ſignis i robur eorū ꝑ ordinē ſubiūgamꝰ. Prima die eriget ſe mare q̄ndecim cubitꝭ ſup̄ mōtes ſtās imobile in ſuo loco. Vn̄ in ꝓſpectu talꝭ altitudis territi hoies fugiēt a facie marꝭ. Vn̄ Lu. xxj Erit in terrꝭ p̄ſſura gētiū. ſ. ꝓpt̄ fugā. Vn̄ ꝓpheta. Altitudo. ſ. marꝭ manꝰ ſuas leuauit: vt inuat̄ q̄ ſtāte mari i altitudie p̄dicta: in ſe terribilit̄ fluctuabit. Qd̄ oſ̄dit̄ Sap̄. v. Candeſcet i illos aq̄ marꝭ: ⁊ fluſa corruēt duriter. Vn̄ ꝓpha. In ſpū furoris tui ꝯgregate ſūt aq̄. Et de hoibꝰ ait. Ipſi vidētes ſic admirati ſunt ꝯturbati ſunt cōmoti ſunt tremor app̄hendit eos. Scd̄a v̄o die tm̄ deſcēdet q̄ videri nō poterit: qd̄ intellige niſi cū terribili ſtrepitu h̄ debē fieri. Vn̄ ps̄. Mare vidit ⁊ fugit: iordanis ꝯūſus ē retrorſum. Et iterū. Dedit abyſſus vocē ſuā. ſ. in aq̄rū deſcenſu. Et videſt tc aq̄ ds ⁊c̄. Et Lu. xxj. p̄ ꝯfuſione ſonitꝰ marꝭ ⁊ fluctuū areſcētibꝰ hoibꝰ p̄ timore ⁊c̄ Tertia aūt die marine belue ſup̄ mare dabūt rugitꝰ vſq̄ ad celū. Vn̄ Sap̄. xvij. Mugientiū valida beſtiaꝝ vox aut reſonāſ de altiſſimis mōtibꝰ echo: deficiētes faciebāt id eſt. faciēt illos p̄ timore ⁊ expectatiōe. Quarta v̄o die ardebit mare ⁊ aq̄. Qd̄ dn̄s etiā teſtat̄ ꝑ ꝓpham dicētē. Ignis ſuccēſus eſt i furore meo ⁊ ardebit vſq̄ ad inferni nouiſſima. Quinta aūt die herbe ⁊ arbores dabūt ſanguinē ſanguineū ⁊ rorē. Vn̄ Eſa. xxvj. Reuelabit terra ſanguineꝫ ſuū: ⁊ non opiet vltra interfectos ſuos. Vn̄ dn̄ſ ait Iohel ij. Dabo ꝓdigia in celo ſurſum ⁊ i terra deorſum: ſanguinē ⁊ ignē ⁊ vaporē fumi Sexta inſup die ruent oia edificia mūdi qd̄ innuit Iohel. iij. dicēs. Egyptꝰ in deſolatione erit ⁊ idumea in deſertū ꝑditiōis: ꝓ eo q̄ iniq̄ egerūt. Septima die petre adinuiceꝫ collident̄: teſte Eſa. xxiiij. Concutient̄ fundamenta terre: ꝯfractiōe ꝯfringet̄ terra ⁊c̄. Octaua die fiet terremotꝰ gnāl̄is. Qd̄ ⁊ ꝓpheta teſtat̄ dicēs. Terra tremuit ⁊ q̄uit cū exurgeret in iudiciū ds. Nona die exibūt hoies de cauīnis ⁊ ibūt q̄ſi amētes p̄ timore nō poterūt mutuo loq̄. Ideo Eſa. xxxiij. ait. Contriti ſunt i ſion pctōres: poſſedit tremor hypocritas. Decima die adeq̄bitur terra Ideo Eſa. xl. ait. Ois vallis implebit̄: ⁊ ois mōs ⁊ collis hūiliabit̄. Vn̄ ps̄. Mōtes ſicut cera fluxerūt a facie dn̄i: a facie dn̄i mota eſt terra. Undecima die egredient̄ atq̄ ꝯſurgent mortuoꝝ oſſa ⁊ ſup̄ ſepulchra ſtabunt. Vn̄ Ezech. xxxvij. Factus ē ſonitꝰ magnꝰ et ecce cōmotio ⁊ acceſſerūt oſſa ad oſſa vnumq̄dq̄ ad iūcturā ſuā. Duodecima die cadent ſtelle de celo ſicut dn̄s Lu. xxj. teſtat̄ dicens. Erūt ſiḡ in ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis. Et iteꝝ Iohel. iij. ait. Sol ⁊ luna obtenebrati ſunt ⁊ ſtelle retraxerūt lumē ſuū. Et iteꝝ in. ij. c. ait Sol ꝯuertet̄ in tenebras ⁊ luna in ſanguinē anteq̄ veniet dies dn̄i magnꝰ ⁊ horribil̄. Et erit oīs q̄cūq̄ inuocauerit nomē dn̄i ſaluus erit. Et Apoc. vj. Stelle de celo cecideſt ſup terrā ſicut ficus mittit groſſos ſuos cū a vento magno mouet̄. ⁊ merito h̄ oia fient. Nam ſm̄ Chryſ. Pr̄ familias moriēte domꝰ eius turbat̄. familia plāgit. ⁊ nigris veſtibꝰ ſe induit. Sic etiā hūano genere ꝓpt̄ qd̄ oia facta ſunt circa finē ꝯſtituto deſtruit̄ mūdus luminaria celi lugēt ⁊ candore amoto tenebrꝭ induent̄ in fine ſeculi. Tertiadecima die morient̄ hoies tūc viuētes vt cū mortuis reſurgāt: q̄ ꝯtra hoiem totꝰ ꝯturbabit̄ mūduſ Rō huiꝰ eſt ſm̄ Bonauē. q̄ hoie labēte cecidit mūdus: iō in iudicio ꝓpt̄ ſeueritatē iudicis oſ̄dendā neceſſe erit oium corda terreri. et pctōꝝ maxie q̄ vniūſoꝝ ꝯtempſerūt dn̄m. vt ſic ois creatura diuinū accipiat zelū.: ⁊ cōformet̄ creatori ſuo. Et q̄ nihil intēſiꝰ vel velocius aut horribiliꝰ in agēdo ⁊ mouēdo int̄ alia elemēta q̄ ignis ex oī p̄te ꝯcurret. hinc ē q̄ neceſſe erit q̄ ipſiꝰ iudicꝭ faciē p̄cedat ignis nō ex vna p̄te tm̄: ſed ex oī p̄te mūdi. iuxta illud ꝓphete. Ignis añ ipſuꝫ p̄cedet ⁊c̄. Terribilis nēpe erit ille ignis q̄ diūa v̄tute non tm̄ ignis q̄ ꝑmanet in ſphera ſua: ſed ⁊ ignis mūdi purgatorij ⁊ inferni ad h̄ ſimul ꝯcurrent ꝑuenietes faciē iudicātꝭ. Ex his q̄dem q̄ttuor ignibꝰ diūo iudicio fiet ꝯnꝰ. q̄ oiuꝫ p̄dictoꝝ igniū ꝑficiet officiū. eo q̄ ignis terreſtris ſm̄ Bonauē. purgabit iuſtos. cruciabit malos. incinerabit corpa. ⁊ ꝯſumet cūcta

terre naſcētia. ⁊ aīalia. Ignis v̄o elemētalis elemētata ſubtiliabit: atq̄ ad inouationē diſponet. Ignis purgatorij purgabit electos: illos q̄bꝰ neceſſe purgari erit. Sꝫ ignis inferni impios iam incipiet cruciare. Decimaq̄rta die ardebit celum ⁊ terra. i. ſuperficies aeris atq̄ terre. Porro q̄ mūdus iſte purgari dꝫ cū hoie purgādo ⁊ hō in fine tpoꝝ indiget expurgari a ſcoria auaricie ⁊ malicie. ſicut in p̄mo tp̄e a fece luxurie: indiget etiaꝫ purgari velocit̄ intime ⁊ ꝑfecte. Hinc ē q̄ ſic̄ p̄mus mūduſ delet̄ eſt ꝑ aquā que ē frigida et purgatiua ꝯtra ardorē ⁊ fetorē luxurie q̄ illud ſeculū inficiebat: ſic finalis mūdus ꝑ ignem q̄ calidus ē ⁊ ꝯſumptiuꝰ finiri dꝫ ꝯ torporē charitatꝭ ⁊ frigꝰ malicie ⁊ cupiditatꝭ: q̄ maxie regnabit in ſeculi ſenectute. Et q̄ illa ſūt maxie adherētia: neceſſe ē q̄ purgatio ſit actionis intime violente ⁊ accelerate. qd̄ nō cōtingit repiri in aliq̄ elemēto q̄ in igne. Sed actio huiꝰ ignis ſucceſſiua erit. h̄ns initiū mediū ⁊ finē: iō tūc elemētarꝭ ignis elemēta ſbtiliabit ⁊ ad inouationē diſponet. ſicut teſtat̄ petrꝰ. ij. Pe. iij. dicēs. Ueniet dies dn̄i ſicut fur. in q̄ celi magno impetu trāſiēt. elemēta v̄o calore ſoluent̄: terra autē ⁊ q̄ in ipſa ſunt opa exurent̄. Ex hac eni ꝯcrematiōe fiet elementoꝝ ab impuritate quā h̄nt ex cōmixtione ad puritatē mutatio. maxie in terra ⁊ aere ⁊ ſic purgatꝭ iuſtis ⁊ cōbuſtꝭ reprob̄ ceſſabit motꝰ celi ⁊ planetaꝝ. Decimaq̄nta die fiet celū nouū ⁊ terra noua atq̄ reſurrectio mortuoꝝ. Nā ſic̄. j. Theſſal̄. iiij. ait apl̄s. Ipſe dn̄s in iuſſu ⁊ i voce archāgeli ⁊ i tuba deſcēdet de celo. In iuſſu q̄dē ſm̄ Nicol̄. de ly. q̄ impans mortuis dn̄s dicet Surgite mortui ⁊ venite ad iudiciū. ⁊ voce archāgeliꝭ michaelis q̄ eſt eccleſie p̄nceps ſub q̄ angeli etiam notant̄. Nā ſm̄ Rich. q̄ h̄ citatio erit mētalis atq̄ vocal̄ iō mētalit̄ ad iudiciū vocabūtur a deo: ⁊ vocalit̄ ꝑ miſteriū angeloꝝ iuxta illud Mat. xxiiij. Mittet angelos ſuos ⁊ cōgregabit electos ſuos a quattuor ventis celi: quia aduerſus quattuor mūdi partes admirāda voce clamabūt. Surgite mortui venite ad iudiciū. Ibi v̄o angeli mirabilit̄ intonabūt tanq̄ p̄cones iudicij. Tuba autēꝫ dei erit ſup̄dicta vox chriſti q̄ deſcēdet de celo. ſ. in hūana forma. Et ſubdit apl̄s. Et mortui q̄ in chriſto ſunt reſurgēt p̄mi. deinde nos q̄ viuimꝰ q̄ relinq̄mur ſil̄ rapiemur cū ill̄ obuiam chriſto i aera. Iſta q̄dē p̄oritas atq̄ poſterioritas ſm̄ p̄dictū Nicol̄. ad actū reſurgēdi minime referri p̄t ita q̄ aliq̄ p̄us ⁊ aliq̄ poſterius reſurgāt eo q̄ oēs in inſtanti reſurgent ſicut dicit̄. j. Coꝝ. xv. Oēs q̄dem reſurgemꝰ ſed nō oēs imutabimur. ⁊ ſubdit. in momēto in ictu oculi i nouiſſima tuba. Nec etiā poteſt hic accipi p̄oritas dignitatꝭ: quia patres veteris teſtamēti in reſurrectiōe non erunt digniores apl̄is qui erunt iudicis aſſeſſores ſicut dicit dn̄s Mat. xix. Sedebitꝭ ſup duodecim ſedes iudicātes duodecim tribꝰ iſrael De q̄bus apl̄s intendit dicere. deinde noſ q̄ viuimꝰ qui relinq̄mur. Propt̄ qd̄ ſaluo meliori iudicio videtur dicendū q̄ prioritas iſta atq̄ poſterioritas referēda ſit ad quietem in chriſto moriēdo in eius fide. Et addit̄. ſimul rapiemur. ſ. iam reſuſcitati cum illis in nubibus obuiā chriſto ad iudiciū veniēti i aera

De loco iudicij

De loco autem vbi iudiciū faciet dn̄s ſup mundū Iohel. iij. ſcriptuꝫ eſt q̄ deus dicet. Conſurgant ⁊ aſcendent omnes gentes in valle ioſaphat quia ibi ſedebo vt iudicē omnes gentes in circūitu. Sedebit eni deus in eminētiſſimo loco aeris ſuper montem oliueti vnde in celo aſcendit ⁊ oēs ſancti cū illo apparebūt vnde oēs iudicādi apparebunt in valle ioſaphat ⁊ circa eam: q̄ mōti oliueto ꝓpinq̄ eſt. ſ. inter ipſum montem ⁊ hieruſaleꝫ Apparebit aūt chriſtꝰ ſm̄ Gregꝭ. ibi blādꝰ iuſtis ⁊ terribil̄ impijs. Uidebūt eni mali chriſti hūanitatē vt timeāt: nō tm̄ diuitatē ne gaudeāt. Iuſti v̄o vtrāq̄ illiꝰ ꝯtēplabunt̄ naturā: vt ſil̄ cū aīa ⁊ corpe iā glorioſe letent̄.

Articulus. ij. de mō ſm̄ queꝫ dn̄s exequet̄ iudiciū generale

Scd̄o p̄ncipalit̄ ꝯſidémꝰ circa iudiciū gnāle executionē ꝯſeq̄ntē que i euāgelio hodierno patꝫ. Qd̄ q̄dē breuit̄ exponamꝰ: eo q̄ in q̄dragesima d̄ religꝭ. chri. latiꝰ declaratū ſit. In h̄ igit̄ euāgelio circa executionem futuri iudicij q̄ttuor inſinuant̄. p̄mū regal̄ aduētꝰ ſcd̄ꝫ gnāl̄ ꝯcurſus: tertiū iudicialis ꝓceſſus. q̄rtum finalis ſucceſſus.

Cum q̄ta gloria triūphali et maieſtate chriſtus veniet iudicare totum mundū. Cap. j.

Primo q̄dem circa executionē diuini iudicij inſinuat̄ chriſti triumphalis ſeu regal̄ aduentꝰ. Ueniet q̄dem vt hō ⁊ hoc cum tanta altitudine maieſtatꝭ ⁊ glorie. q̄ expſſe in eiꝰ corpore ñ ſolū iuſtꝭ: ſ etiā impijs celſitudo maieſtatis ſue mirabilit̄ refulgebit. Proinde dn̄s

ait. Cū venerit filius hoīs q2 ī forma homis venturus eſt. inq̄ꝫtū tñ deus iudex ordinarius. inq̄ꝫtū homo iudex delegat⁹. in maieſtate ſua. eo ꝙ apparebit vt dictum eſt in forma hoīs. glo. quia ṗmo apparuit in forma paſſibili ⁊ infirma. Uel maieſtas dr̄ diuitatꝭ v̄tus Uñ Mat. xxiiij. Uidebūt filiū hoīs venientem in nubib⁹ celi cū virtute ⁊c̄. Et ſequit̄. et oēs angeli eius cum eo. Tum ꝑpt̄ honorē iudicis. tum ꝑpter executionē iudicij eo ꝙ miſterio angeloꝝ deducent̄ electi ad celum: ac ꝑ alios malos angelos trahēt̄ reprobi ad infernū. Nihilomin⁹ noīe angeloꝝ etiā intelligunt̄ angelici viri atq̄ ꝑfecti q̄ cum chriſto iō in maieſtate venire dicunt̄: q2 ⁊ ipſi maieſtatiue ſuꝑ inferiores q̄ſi iudices. xij. ſedib⁹ ꝑſidebūt ſicut dictū eſt. Et lꝫ ṗncipales apoſtoli in illis ſedibus ꝯſeſſuri anthonomatice exṗmunt̄. intelligit̄ etiam vltra h̄ ſuꝑabundans nūs ꝑfectoꝝ imitatoꝝ chriſti. tūc ſedebit ſuꝑ ſedē maieſtatꝭ ſue. ꝑ hanc ſedē ſignificatur iudiciaria ptās que chriſto hoī data eſt Uñ Apoc. xx. Uidi thronū magnū ⁊ candidum ⁊ ſedentē ſuꝑ eū a cui⁹ ꝯſpectu fugit celum ⁊ terra ⁊ locus nō eſt inuēt⁹ ab eis. Per thronū magnū ⁊ candidū ſignificat̄ regia et iudiciaria ptās ſeu maieſtas. ⁊ gloria diuinitatis chriſti vel celſitudo ⁊ candor mundicie et glorie hūanitatꝭ ſue: in q̄ eius diuitas ſignificatur ſedere ſicut in glorioſo throno. Aut ꝑ thronū ſignificat̄ tota eccleſia ſctōꝝ vel ordinū ſuꝑioꝝ luce glorie cādidata: ꝑ quā de⁹ exercebit ſua iudicia in dānatis. Addit̄ ꝙ a ꝯſpectu ſedentis fugit celum ⁊ terra. tum q2 oēs habitātes in celo ⁊ in terra ꝑ nimio timore furoris eius aut ꝑ ſumma reuerētia maieſtatis eius in ꝓpriā ꝑuitatē ⁊ nihileitatē reſilient. ac ſi eſſent ſibiipſis ānihilati. Jō ſubditur ꝙ locus nō eſt inuent⁹ ab eis. i. ſic facta ſunt q̄ſi nihil ac ſi nuſq̄ꝫ eſſent. tum q2 ſicut lux candelarū atq̄ ſtellarū diſpareret in aduentu ſolis ac ſi eſſent ānihilata ſeu obſcurata: ſic ad fulgorē glorie chriſti oīa alia reſpectu eius erunt q̄ſi nihil. Jdeo pſ̄. ait. Deus māifeſte veniet: nō ſub nube ſicut in ṗmo aduentu. Proinde verificabit̄ qḋ Apoc. vj. de reprobis dr̄. Q2 dicēt mōtib⁹ ⁊ petris cadite ſuꝑ nos: ⁊ abſcōdite nos a facie ſedētꝭ ſuper thronū ⁊ ab ira agni. Uñ ꝓpha. Pones eos vt clybanū ignis in tpe vult⁹ tui. i. ſic ignis ardet in clybano interi⁹ ſic v̄mis ꝯſcie exuret eos. Uñ Oſee. vij. Oēs adulterātes q̄ſi clyban⁹ ſuccenſus a coquente adulterātes vtiq̄ ſunt: q̄cūq̄ alij q̄ꝫ deo ſe ꝑ amorē inordinate ꝯiūgūt. Coquēs erit diabolus q̄ malas cogitatiōes ꝯſcie miſtrabit: ſic coq̄ns adminiſtrat ligna. ⁊ in tpe vult⁹ tui. i. vultuoſitatis tue. i. ſuꝑcilia cōmouentꝭ qḋ eſt cōminantis ſignum.

Q2 oēs gētes apparebūt coram iudice iuſto ⁊ ab eo iuſti ab impijs ſeꝑabunt̄. Capi. ij.

s Ecūdo inſinuat̄ ad iudiciū generalis ꝯcurſus. vñ ſubdit̄. Et ꝯgregabunt̄ añ cū oēſ gētes. i. ois etaſ et ois ſex⁹ ſm glo. Nullus eni tūc latere poterit a facie iudicātis. Sꝫ ꝑ angeloſ bonos iuſti ⁊ ꝑ malos impij adducent̄. ⁊ ſeparabūt eos abinuicē ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Licet eni h̄ diſtinctio ad lrāꝫ localit̄ fiat: fiet nihilomin⁹ ꝑ diūſam q̄litatē glorie atq̄ pene. Seꝑabit inq̄ꝫ eos merito loco ⁊ vocabulo. Merito inq̄ꝫ oīum merita diſcutiendo. loco varia loca aſſignādo: vocabulo varijs noīb⁹ appellādo: hos hedos illos v̄o oues. Jn ouib⁹ denotat̄ innocētia iuſtoꝝ: tum ꝑpt̄ ſimplicitatē. tū ꝑpt̄ fecūditatem. tū ꝑpt̄ mititatē ſicut de ſe dicūt. Propt̄ te mortificamur tota die eſtimati ſum⁹ ſicut oues occiſiōis. Jn hedis impietas maloꝝ ſignificat̄ tum ꝑpt̄ feditatē tū ꝑpt̄ periculoſitatem tū ꝑpter ſterilitatē. Et ſtatuet oues a dextris ſuis: ⁊ hedos a ſiniſtris. Per dexterā ſtat⁹ glorie ſignificat̄. ꝑ ſiniſtrā ſtat⁹ pene eterne indicat̄. Jō Prouꝫ. iiij. Uias q̄ a dexṫs ſūt nouit dñs: ꝑūſe ſunt que a ſiniſtris ſunt. De iſta diuiſione ait ꝓpha orādo. Dñe a paucis de terra. ſ. viuētiū diuidis eos ī vita eorum. Ait eni. Dñe a paucꝭ. ſ. ouib⁹ q̄ pauce ſūt reſpectu hedoꝝ iuxta illud Job. xxxiiij. Cōteret multos ⁊ innūabiles. Uñ ꝓpha. Judicabit in natiōib⁹ implebit ruinas. ſ. angelorū ꝯq̄ſſabit capita ī terra multoꝝ q2 multi ſunt vocati pauci v̄o electi. Diuide inq̄t eos. merito. loco. ⁊ vocabulo. in vita eoꝝ. ſ. vt ſic viuentes et̄nalit̄ crucient̄. De hac diuiſiōe dicitur Job. xxviij. Lapidē caliginis ⁊ vmbrā mortꝭ diuidet torrēs a ꝑplo ꝑegrināte. Lapidem vocat impios ꝑpt̄ obſtinationē. caliginis ꝑpt̄ obcecationē. vmbrā mortꝭ ꝑpt̄ diaboli ſimilitudinē. ꝑplm ꝑegrinātē vocat ſanctos. q̄ nō hñt h̄ ciuitatē manētē: ſ; futurā inq̄rūt. Ab his diuidet malos torrēs. i. iudiciaria ſnīa que ſequet̄. Et rōnē hui⁹ pſ̄. ſubdit dicēs. De abſcōditis tuis adimpletus eſt vent̄ eoꝝ. Abſcōdita ſunt crimia non ꝯfeſſa Prouꝫ. xxviij. Qui abſcondit ſcelera ſua nō

dirigent̄. adimplet⁹ eſt vent̄ eoꝝ. i. ꝯſcia eorū Hiere. iiij. ventrē meū doleo. Sic dicē poterunt in die iudicij hi q̄ ꝑ ꝯfeſſionē ſuā nō manifeſtāt peccata ſua Lu. xxi. ve pregnantib⁹ diebus illis.

De remuneratiōe iuſtoꝝ ⁊ punitione maloꝝ. Cap̄. iij.

t Ertio inſinuat̄ iudicial̄ ꝓceſſus i q̄ duo ṗncipalit̄ demōſtrant̄. primū eſt remuneratio iuſtoꝝ: ſcḋm ꝯdēnatio maloꝝ. Primo q̄dem in remuneratiōe iuſtoꝝ exṗmunt̄ duo. Pumū ē collatio ṗmij. Uñ ſubdit̄. Tunc dicet rex qui a dextris eius erūt. Suꝑ eni chriſt⁹ dictus ē filius hoīs: hic v̄o noīat̄ rex. Ad cui⁹ q̄dē apicem ꝑtinet ſubditos regē. leges ꝯdere. legis trāſgreſſores punire. obſeruatores ṗmiare: qḋ tunc clare patebit. Tunc q̄dē non queret pilat⁹ ꝫ rex es tu. Tunc q̄ꝫ nō dicēt iudei: nō habem⁹ regem niſi ceſarē. Et addit̄. Uenite bñdicti pr̄is mei poſſidete paratū vob̄ regnū a ꝯſtitutiōe mūdi. Jn q̄bus verb̄ q̄ttuor ꝯtinent̄. ṗmo inuitat ad hereditatē dicēs. Uenit. ſcḋo dat bñdictionē cū dicit bñdicti pr̄is mei. tertio ꝯfert poſſeſſionē dicēs poſſidete. q̄rto poſſeſſiōis ꝯfirmationē addēs paratū vobis a ꝯſtitutiōe mūdi. O dulciſſima locutio ⁊ vox oī iocūditate pleniſſima inuitās ad amplexū toti⁹ trinitatꝭ: ⁊ ad q̄etam ⁊ eternā poſſeſſionē ſue glorie triūphal̄. O q̄ꝫta iocūditas erit cuilibet videre ſe regē fieri eterni regni: cū ipſe ſit ṗmogenit⁹ mortuoꝝ ⁊ princeps regum terre vt dicit̄ Apoc. j. Scḋo ſubdit̄ exꝑſſio meriti cū dñſ ait. Eſuriui ⁊ dediſtis mihi māducare. ſitiui ⁊ dediſtꝭ mihi bibere: hoſpes fui ⁊ collegiſtꝭ me ⁊ ſic de alijs opibus mie. Tunc rñdebūt ei iuſti dicentes. Dñe q̄ñ vidim⁹ te eſurientē ⁊ pauim⁹ te. ſitientem ⁊ dedim⁹ tibi potū. q̄ñ te vidim⁹ hoſpitē et collegim⁹ te. ⁊ ſic de alijs opib⁹ mie. Tūc rex dicet illis. Amē dico vobis q̄cq̄d feciſtis vni ex mimis iſtis. ſ. de frib⁹ iſtis mihi feciſtꝭ

Prima queſtio

Sed nunq̄d iuſti ignorabūt ꝑdictoꝝ rōnē vt h̄ querant̄? Ad h̄ q̄druplicit̄ rñderi pt̄. Primo ꝙ h̄ v̄ba pñt q̄druplicit̄ legi vt ſit ſenſus: ꝙ ſi illud dicerēt: eis ſic a chriſto rñderetur. Scḋo vt ſignificēt poti⁹ admirationē eoꝝ ſuꝑ tāta vnitate capitis chriſti ⁊ membroꝝ ſuoꝝ atq̄ plenam illuiationē ſuꝑ h̄. Tertio vt oñdat̄ ꝙ hoc vtiq̄ quererēt aut q̄rere poſſent: niſi ꝑ chriſti doctrinā de hoc illuminati eſſent. Unde ſm Diony. ꝑtractantem illud Eſa. lxiij. Sed quis eſt iſte q̄ venit de edom tinctis veſtib⁹ ⁊c̄. Et illud pſ̄. Quiſ eſt iſte rex glorie. Per hmōi queſtiōes ſignificat̄ defectus neſciētie natural̄ ⁊ ſi non tꝑal̄ precedens deſideriū ſciētie dei ⁊ hāc ſcientiā recipiēdi a deo. ꝑ rñſiones v̄o inſinuat̄ infuſio lūis ſuꝑdicti. Quarto vt ꝑ hoc demōſtratiue oñderet̄ dubia ꝯdicio iudicandoꝝ ⁊ forte aliqui in ipſo exitu mortis q̄ vadāt ad iudiciū in multis ꝯſimilib⁹ dubitant.

Secunda queſtio

Sed qui ſunt illi mimi de q̄bus hic loquitur chriſtus ⁊ quō non ponunt̄ inter iudicādos nec etiam vident̄ poni inter aſſeſſores? Ad qḋ dicendū ꝙ illi mimi ſunt viri in hūilitate ꝑfecti. qui ex triplici cauſa in ipſo aduentu iudicis exꝑſſe non fuerūt noīati. Prio vt innuatur ꝙ ſunt q̄dāmodo idem qḋ chriſt⁹ Sicut ipſe poſtea dicit: ideo in ipſo chriſti aduentu ſuꝑponunt̄ veniſſe. Scḋo vt oſtendatur ꝙ ꝓ tanto in noīe angeloꝝ ſicut ſupra dictum eſt compḣenſi ſunt Tertio dici poteſt ꝙ mos eſt ſacre ſcripture plerūq̄ in ṗncipio aliqua ꝑtermittē ⁊ tandē ac ſi ṗmiſſa fuiſſent. ſic de eis facere mentionē.

Tertia queſtio

Tertio queri poteſt que ſit cauſa operū mie de quib⁹ hic fit mētio? Dicendū ꝙ ſunt due miſerie hoīs in ꝑſenti. ṗma eſt natural̄. ſcḋa v̄o accidentalis. Prima ē miſeria naturalis: ⁊ hec duplex. Aut corruptiōe interiori ⁊ ſic eſt eſuries ⁊ ſitis. ſed eſuries eſt a calore corrūpente ſiccū: ſitiſ autē a calore corrumpente humidū. Aut eſt ex corruptiōe exteriori ⁊ ſic eſt indigētia veſtimēti ⁊ hoſpicij Sed veſtimentū eſt ꝯtra īmutationē ꝑpinquam. ſ. aeris corrūpentꝭ ꝯtinue: hoſpicium v̄o ꝯtra īmutationē diſtantē corrūpentē inſpolate. Scḋa eſt miſeria accidētal̄. ⁊ h̄ etiā duplex eſt. Aut ex corruptiōe nature ⁊ ſic ē infirmitas: aut ex illatiōe violētie ⁊ ſic eſt carcer. Nō tñ fit hic mētio de ſepultura mortuorum: quia oꝑa mie fiūt ꝓximis inq̄ꝫtū mortuus ſunt chriſti mēbra mortu⁹ aūt inq̄ꝫtū nō eſt chriſti membꝝ eſt. nam chriſtus ſemꝑ viuens eſt vt dicitur ad Heb̄. vij.

De punitione maloꝝ

Ecundo ſubditur ꝯdemnatio maloꝝ: q2 tunc loquit̄ ad eos in ira ſua ⁊ in furore ſuo ꝯturbabit eos. Uñ ṗmo ponitur ꝯdemnatio: ſcḋo ſubditur ratio. Ponit̄ inq̄ꝫ ṗmo ꝯdemnatio: q2 tunc dicet his q̄ a ſiniſtris ei⁹ erunt. Diſcedite a me maledicti in ignē eter-

nũ:q̄ par⁹ ē diabolo ⁊ angelis ei⁹. Ubi q̄ttu=
oꝛ ieſus implicabit ꝯ malos. Primo repellet
eos a ſuo ꝯſoꝛtio dicēs. Diſcedite a me. tolla
tur impi⁹ ne videat glīam dei. Scḋo maledi-
cet eos dicens maledicti. Tertio ꝯcremabit
eos dicēs i ignē et̃nū. Quarto alligabit eos
dicēs. par⁹ eſt diabulo ⁊ angel̄ ei⁹. O v̄bum
hoꝛrēdū O v̄bū tremēdū O v̄bū pauendū
ptingēs vſqꝫ ad diuiſionē aie a fonte oium
bonoꝝ deo. O v̄bū cōpagū atqꝫ medullarū
et oium interioꝝ coꝛdis ⁊ coꝛpis ꝯcuſſiuum
O ds q̄s nouit ptātē ire tue. ⁊ p̄ timoꝛe tuo
irā tuā dinūare? O ꝯſoꝛtiū hoꝛribile ad ima-
ginādū. hoꝛribili⁹ ad vidēdū. hoꝛribiliſſimū
ad cohabitādū. O t̃ribilitas ignis h̄ñs calo-
rem et̃nū. Un̄ Eſa. vlt̄. Ignis eoꝝ nō extin=
guet̃. H̄ñs obſcuritatē. Un̄ ps̄. Int̃cidēt̄ flā
mā ignis. ſ. ſepando ignis ardoꝛē a claritate
H̄ñs etiā fetoꝛē. Un̄ ps̄. Ignis ſulphur ſp̄ūſ
pcellarū. H̄ñs ardoꝛez. Deut̄. xxxij. Ignis
ſuccēſus eſt in furoꝛe meo: ⁊ ardebit vſqꝫ ad
inferni nouiſſima. H̄ñs irreuocabilitatē. ps̄
Que pcedūt de labijs meis nō faciā irrita.

Quarta queſtio

Sꝫ q̄re nō dicit h̄ a ꝯſtitutiōe mūdi ſic dic̄
btis? Dicēdū ꝙ nō h̄ dixit vt māifeſte pateat
ꝙ aliter ſe h̄ꝫ ds ad miſerēdū ⁊ alit̄ ad punīc̄
dū. Ad miſerēdū ſe h̄ꝫ ex ſuo pꝓꝛio ⁊ eterno
ad puniendū v̄o ex nr̄o tp̄ali vitio ⁊ pctō.
Scḋo ſubdit̃ ꝯdēnatiōis rō. Un̄ exꝓꝛobꝛati
ue ſubiūgit dicēs. Eſuriui eni ⁊ ñ dediſti mi-
hi mādu care. ſitiui ⁊ nō dediſti mihi potū: et
ſic de alijs opibus miſericoꝛdie.

Quinta queſtio

Quare nō facit h̄ mētionē niſi de opibus
mie ac de pietat̄ de effectu? Dicēdū ꝙ h̄ facit
maxime ppt̄ quattuoꝛ. Primū vt nō ſolum
ſpe p̄mij: ſ etiā ppt̄ timoꝛē ſupplicij hoīes ad
opa mie puocent̃. Scḋo ad mōſtrādū ꝙ ni=
hil ita puocat deū ad rigoꝛē iuſticie ⁊ ad in=
ferendū penā vt ita dicā crudelē: ſic ipſa im=
pietas atqꝫ defect⁹ pietat̄. Naꝫ in ei⁹ defectu
q̄ꝫtumcūqꝫ ſola cibi negatio videat̃ impietas
includit̃ ibi. Tertio vt oñdat̃ ꝙ nō ſolū ppt̄
mala opa. ſ etiā ppt̄ defectū bonoꝝ operuꝫ
hō dānādus ē. Un̄ Mat. vij. Ois arboꝛ q̄ ñ
facit fructū bonū: excidet̃ ⁊ in ignē mittet̃.
Et Mat. xxv. Fatue v̄gines ſolū ppt̄ defec-
tum olei ꝯdēnabant̃. Quarto vt ſm̄ gre=
go. apte clareſcat. ꝙ ſi tāta pena mulctat̃ qui
ſua nō dediſſe ꝯuincit̃. q̄ pena feriendus ē q̄
aliena redarguit̃ abſtuliſſe?

Sexta queſtio

Sꝫ nunqd erit tal̄ diſceptatio de ſol̄ opi=
bus mie? Et ē dicēdū ſm̄ Rich. ꝙ in iudicio
erit diſceptatio mētal̄ ⁊ vocal̄. Prima erit nō
tm̄ de oib⁹ in ſpāli ſ etiā in gnāli: qꝛ dic̄ Au=
gu. ij. de ciui. dei. c. xiiij. Uirtute diuina fiet vt
cuiuſcūqꝫ opa ſiue bona ſiue mala cuncta in
memoꝛiā reuocent̃. ⁊ mēt̄ intuitu mira cele-
ritate cernant̃ vt excuſet vel accuſet ſcia ꝯſci=
entiā atqꝫ ita ſimul vt oēs ⁊ ſinguli iudicent̃
Un̄ Mat. xij. De oi v̄bo ocioſo quod locuti
fuerint ⁊c̄. Utrū aūt vocalit̄ de alijs opibus
ſic opib⁹ mie tal̄ diſceptatio ſit futura: nō eſt
certū ſm̄ Rich. Tūc r̄ñdebūt ei dicētes. Do
mine q̄ñ te vidim⁹ eſurientē ⁊ ſitientē aut ho
ſpitē aut nudū ⁊ ſic de alijs ⁊ nō miniſtrauim⁹
tibi? Excuſare ſe ſatagūt q̄ſi deum fallē poſ
ſent q̄ hoīes ipſos fallent. Sꝫ notant̃ adutē=
dū eſt ſm̄ Oꝛig̃. ꝙ ſup̄ iuſti imoꝛant̃ in vno
q̄ꝫ v̄bo. iniuſti āt h̄ nō ita p ſingula ſ curſim
dicūt: q̄m ꝓpꝛiū eſt iuſtoꝝ bñfacta ī facie ſibi
relata diligent̄ ⁊ p ſingl̄a refutare cā hūilita=
tis. maloꝝ aūt hoium ē culpas ſuas excuſa=
tiōis cā. aut nullas velle oñdere. aut leues et
paucas. Tūc r̄ñdebit ill̄ dicēs. Amē dico vo
bis q̄ꝫdiu nō feciſt̄ vni d̄ mioꝛib⁹ his: nec mi
hi feciſtis.

Q finis generaliſ iudicij erit dānatio impioꝝ ⁊ glīficatio iuſtoꝛum. Capitul̄. iiij.

q Uarto inſinuat̃ circa iudiciū final̄
ſucceſſus. q̄ duplex ē. p̄m⁹ ē impio
rū: ſcḋs v̄o ē iuſtoꝝ. Prim⁹ aūt
impioꝝ erit pena et̃na. Nā ſm̄ Bonauent̄.
Impij ⁊ ſp̄ūs maligni cū illo q̄drupliċi igne
in baratrū intrudent̃. eo ꝙ ignis ille exequi-
tur ſniam iudicāt̄. Un̄ ſubdit̃. Et ibūt hi in
ſupplíciū et̃nū. vbi erit dānū irrecupabile. do
loꝛ diſpabil̄. pena int̃miabil̄. ꝯfuſio intolera-
bilis. paupt̃as inexplebil̄. nature ꝯſumptio
miſerabil̄. rebellio inext̃na ⁊ ext̃nā implica=
bil̄. O infelix pctōꝛ q̄d actur⁹ es i hoꝛa tāti iu
dicij quo tremoꝛe paueſces in auditu futuri
ſupplicij quo latibulo abſcōdes te? Sup̄ erit
iudex irat⁹. ſubt⁹ infern⁹ pat⁹. iuxta oēs ſan-
cti ſniam iudic̄ approbātes. ꝯtra angeli boni
ad tartara ꝓpellētes: a dextris peccata accu
ſantia. a ſiniſtris v̄o demōes ad inferos tra-
hentes. interi⁹ conſciētia remoꝛdēs. exteri⁹
ignis exurens. Totus eni ille ignis qui pꝛe=
ceſſerit faciem iudicant̄ ⁊ ois caliditas eius
oēs dānatos ꝯglomerādo inuoluet ⁊ trahet
ad inferos pctōꝛes: ⁊ ſic p̄cipitant̃ ruēt i ſup=
pliciū ſempit̃nū. Tūc eni ſm̄ ps̄. dñſ i ira ſua

ꝯturbabit eos: ⁊ deuoꝛabit eos ignis. Se
cūdus āt ſucceſſus ſequet̃ iuſtoꝝ. qui. ſ. erit
glīa ſempit̃na. Un̄ ſeq̄t̃. Iuſti aūt i vitā et̃nā
Noīe q̄dē vite et̃ne dat intelligi glīaꝫ et̃nalē
vt ex ipſo mō loq̄ndi manifeſte oñdat. ꝙ illa
ſola dicēda ē vita. ⁊ oē aliud moꝛs ⁊ miſeria
ſempit̃na. ⁊ ꝙ niſi p q̄ꝫto oꝛdinat̃ in illā p tā=
to dicat̃ aliquid pticipare de illa.

Articulus. iij. de ſtatu in q̄ remanebit totū vniuerſuꝫ poſt iudicium vniuerſale.

Tertio āt ꝯſidēm⁹ circa iudiciū gnāle ꝯclu
ſionē ſubſeq̄ntē. Nā ꝯſūmato iudicio gene=
rali ſtati ſbſequet̃ innouatio mūdi: q̄ nō cō=
plebit̃ donec i mūdo pctōꝛ erit. i. q̄uſqꝫ detru
dent̃ impij ad infernū. Nā ſic ille maxim⁹ ig
nis elemēta purgabit cū habeat expulſiuaꝫ
v̄tutē extrīſece foꝛme: ſic mūduꝫ inouabit et
in pulchꝛioꝛē mutabit cū habeat ſbtiliatiuaꝫ
v̄tutē. Mūdū aūt inouari d̄bē ⁊ inducē pul-
chꝛioꝛē foꝛmā oñdit̃ triplici rōne. Pria ē p=
pter hoīs glīficationē. ſcḋa ppt̄ hoīſ ꝯfoꝛma
tionē: tertia ppt̄ hoīs delectationeꝫ. Pri=
mo āt ppt̄ hoīs glīficationē. Nā ſic dignū fu
it ꝙ elemēta purgarent̃ p eo ꝙ infecta erant
ppt̄ hoiuꝫ culpaſ: Ita etiā dignū erat vt mū
dus renouet̃ ppt̄ hoīſ glīficationē Scḋo p
pter hoīs ꝯfoꝛmationē h̄ ē vt tot⁹ mūd⁹ put
poſſibile ē glīficato hoī ꝯfoꝛmet̃ Tertio p
pter hoīs delectationē. qꝛ mūdus iō fact⁹ eſt
vt hō in p̄ñti p ſpeculū creature cog̃ſceꝛꝫ cre-
atoꝛē quē nūc i natura ſua vidē non p̄ōt. Iō
in futuro opoꝛꝫ ſpeculū melioꝛari vt in pur
gationē ⁊ pulchꝛitudinē creaturaꝝ āpli⁹ re=
ſulteꝫ ſp̄ūs creatoꝛ̄. Hoc āt ñ erit ad nc̄citatē
eo ꝙ ds alit̄ videri ñ poſſꝫ ſic mō: ſ ad iocūdi
tatē vt. ſ. delectatiōi viſiōis intellectual̄ adda
tur delectatio viſibilis ſenſus i aſpectu viſi=
bil̄ mūdi. Quarto addi p̄t ꝙ id fiet ꝓpter
creaturaꝝ remūerationē. i. vt creature q̄dā=
mō remuneret̃ p laboꝛe q̄ hoī ſeruierūt. Cir
ca hāc eni innouationē q̄ttuoꝛ mutatiōes cō
tēplemur. Primā elemētoꝝ. ſcḋaꝫ planetaꝝ.
tertiā dānatoꝝ: q̄rtā beatorum.

De inouatiōe elemētoꝝ ⁊ ꝙ aliq̄ mō cōfoꝛmabūt̃ coꝛpibus glorioſis. Capitul̄. j.

p Rimo āt ꝯtēplemur mutationem
elemētoꝝ. Primo eni terra erit
ſic chꝛyſtallus ⁊ planabit̃. ⁊ lꝫ h̄ p
ſcripturā ſacrā nō habeat̃. Scḋo q̄dē aer
erit clarioꝛ nec hēbit impſſiōes q̄s patit̃ mō
qꝛ ñ ert̃ nubes neqꝫ vēti neqꝫ pluuie neqꝫ roſ
neqꝫ grando neqꝫ tonitrua neqꝫ fulgura.
Tertio v̄o ignis ⁊ aq̄ ert̃ purioꝛes ⁊ mācbūt
etiā nō ſolū ſm̄ ſb̄am. ſ etiā ſm̄ q̄litates ſuas
q̄s nūc h̄ñt q̄ꝫtū ad habitū. ſ nō q̄ꝫtū ad vſuꝫ
qꝛ cū his duob⁹ elemēt̄ mag̃ vigeāt q̄litateſ
actiue. ſ. frigiditas i aq̄ ⁊ caliditas i igne ma-
gis ſunt gnātionis ⁊ coꝛruptiōis p̄ncipiū. et
tales effect⁹ illoꝝ ñ ert̃ āpli⁹. Et ppt̄ h̄ interi=
re dicūt̃. Uel iō int̃ire dicūt̃ ſm̄ aliq̄s qꝛ dñſ
int̃cidet i ill̄ ſm̄ Baſiliū ſup illud ps̄. vox dñi
int̃cidēt̄ flāmā ignis. ita ꝙ illud ē calidū v̄ſti
uum ⁊ frigidū glaciale inferi⁹ tēdet. Nā d̄ oi
bus elemēt̄ ig̃bile tēdet deoꝛſuꝫ ſic groſſum
terrenū ⁊ opacū ⁊ tenebꝛoſuꝫ ⁊ hmōi ad cru-
ciandū dānatos vt verificet̃ illud Sap̄. v. pu
gnabit p eo oꝛb̄ terraꝝ ꝯ inſenſatos. ꝯſpicu
um āt i aq̄ ⁊ lux i igne mācbūt: ⁊ aſcēdēt ſur
ſum ad letificādū btōs. Un̄ Tob. xiij. beatuſ
v̄o ſi fuerit reliq̄e ſemis mei ad vidēdā clari-
tatē hierl̄m. Ex hiſ patꝫ ꝙ termiabūt̃ trāſmu
tatiōes elemētoꝝ ⁊ gnātiōes aialiū ⁊ plātaꝝ
qꝛ eē iſtoꝝ ceſſabūt. Et ppt̄ h̄ dicunt̃ interire
elemēta: ñ q̄ ad ſub̄am: ſ q̄ꝫtū ad actionem ⁊
paſſionē. Scḋm eni Rich. in. iiij. di. xxviij.
ꝯueniēs ē ꝙ cū innouabit̃ hō lux etiā in coꝛ=
poꝛib⁹ celeſtib⁹ adaugeat̃. ⁊ ex ꝯſeq̄nti ꝙ ele-
mēta abūdāti⁹ illuient̃ q̄ꝫ mō: qꝛ a coꝛpib⁹ re
cipiēt maioꝛē luīs influētiā. Utrū aūt p̄ter il-
lā claritatē quā a coꝛpib⁹ celeſtibus recipiēt
lux eiſ alia imp̄mat̃ incertū eſt. tñ nullū eſt in
cōueniēs ſi ꝯcedat̃ ꝙ ſic. ⁊ tūc ſic aie electoꝛū
p lumē gloꝛie aliq̄ mō angel̄ ꝯfoꝛmāt̃ manē=
te dr̄ia i eēntia ⁊ i ꝓpꝛietatib⁹ nālib⁹. ſic coꝛ=
poꝛa inferioꝛa p ſuā illuſtrationē aliq̄lit̄ coꝛ=
poꝛib⁹ celeſtib⁹ ꝯfoꝛmabūt̃ ſalua dr̄ia in eēn
tia ⁊ ꝓꝑetatib⁹ naturalib⁹. Terra tñ nō illu=
minabit̃ niſi in ſupficie. Si eni in ſuo pfūdo
illuiaret̃: impij illud lumē viderēt: q̄ viſione
oino indigni ſunt vt notum eſt.

Queſtio circa dicta

Sꝫ nunq̄d oia aialia bꝛuta ⁊ vegetabilia
deſtruent̃? Dicēdū ꝙ ſm̄ Rich. vbi. ſ. ꝙ crea
turaꝝ q̄dā ſūt incoꝛruptibiles ſm̄ ſe totas: ſi
cut ſūt angeli boni ⁊ mali ⁊ coꝛpoꝛa celeſtia.
Quedā ſunt coꝛruptibiles ſm̄ ſe totas ſicut
ſunt mineralia vegetabilia atqꝫ bꝛuta. q̄daꝫ
v̄o ſūt coꝛruptibiles ſm̄ ptē min⁹ p̄ncipaleꝫ
et incoꝛruptibiles ſm̄ ptē mag̃ p̄ncipaleꝫ: ſic
hoīes q̄ ſunt incoꝛruptibiles ſm̄ ſp̄m. quedā
ſunt coꝛruptibiles in ptib⁹ ⁊ incoꝛruptibiles
in toto nō q̄m eoꝝ natura tota ex pte ſua coꝛ
ruptibilis ē: ſed qꝛ ppt̄ oꝛdinē mūdi ñ adeſt

corrūpēs ⁊ tales creature ſunt elemēta. Statui incorruptibili nō ꝯueniūt q̄ ſm ſe tota corruptibilia ſunt ex ſua natura ⁊ ſm ordinem mūdi: ⁊ iō talia nō remanebūt: ſicut ſunt mineralia vegetabilia ⁊ bruta. Omnes aūt alie creature remanebūt ea q̄ in pte corruptibiles ſunt ſm ſe totas incorruptibiles efficient

De inouatiōe orbiū ⁊ planetarū ⁊ q̄to ſplēdore fulgebunt. Capitulum .ij.

s Ecūdo ꝯtēplemur mutationē planetarū. Orbes eni celeſtes ⁊ ſidera ꝓpt̄ impmixtionē nullā hn̄t impuritatē ſicut hn̄t elemēta: ſ; tn̄ hn̄t motꝰ imꝑfectionē. iō innouabunt̄ ſ; nō purgabunt̄. Innouatio eni in illis duo d̄ neceſſitate reqrit. pͥmo motꝰ ceſſationē: ſcd̄o ſplēdoris augmentationē. Primo aūt q̄tū ad motꝰ ceſſationē notādū ē. q motꝰ oīū corpoꝝ ſupceleſtiū ceſſabit. Vn̄ Apoc .x. Angelus quē vidi ſtare ſup̄ mare ⁊ ſup̄ terrā leuauit manū ſuā ad celū ⁊ iurauit ꝑ viuētē in ſecl'a ſeculoꝝ q̄ creauit celū ⁊ ea q̄ in eo ſunt. ⁊ mare ⁊ oīa q̄ in eo ſunt: q tps ampliꝰ nō erit. Cōfirmat̄ aūt hͦ: qr tūc oīa erūt in diſpōne ꝑfecta. Unde melior ē diſpoſitio q̄eti q̄ȝ motꝰ. Itē ſol remanebit i oriēte ⁊ luna in occidēte vbi pͥmo creata ſunt. ⁊ firmamētū ſicut creatū fuit ſꝑ erit pleniluniū. ſic eni ab antiq̄s theologi tradītū fuit ꝓpt̄ optimā vniūſi diſpōnē. Secundo aūt q̄tū ad ſplēdoris augmētationē. Adūtēdū ē q lux ſol' erit ſeptuplicit' ſic̄ lux ſeptē dierū. ⁊ lux lune erit ſic̄ lux ſol'. Unde Eſa. xxx. c. ait. Erit lux lune ſic̄ lux ſol' ⁊ lux ſol' erit ſeptēplicit' ſic̄ lux ſeptē dieꝝ in die qn̄ alligauerit dn̄s vulnꝰ ꝓpl'i ſui ⁊c̄. Rō hoꝝ eſt qr corpa ſupiora ad vſū hoīs duplicit' facta ſunt. pͥmo ꝓpt̄ neceſſitatē. ſcd̄o ꝓpt̄ delectationē. Primo ꝓpt̄ neceſſitatē. ſ. corpis videlicet q̄ ad ſtatū gn̄atiōis ⁊ corruptiōis. et ceſſante illo: ceſſabit motꝰ. Scd̄o ꝓpt̄ delectationē. ſ. ipſiꝰ hoīs vt delectaret̄ ꝓpt̄ deū in pulchritudīe creature ſic̄ delectabat̄ ps̄. dicēs. Delectaſti me dn̄e i factura tua ⁊c̄. Inſup fuerūt creata vt hō ꝑ illa aſcēderet i creatoris ſui cognitionē: iō lux eoꝝ nō ceſſabit ſ; augebit̄ ſicut p̄dictū eſt. Talia q̄dē celeſtia corpa adepta q̄ete ⁊ luīe clariori dicunt̄ remūerari vt. ſ. patuit. Uerūtn̄ illa q̄ ſic̄ diximus interierūt in hoīe ſaluabunt̄. eo q hō ſimilitudinē hȝ cū oī genere creature. ⁊ iō in hoīs inouatiōe ⁊ glificatiōe dici pn̄t oīa inouari ⁊ renouari quodāmodo.

De tormētis inferni ⁊ varietate acerbitate ⁊ eternitate pene et pōt de hoc capl'o fieri ſermo. Capitulum .iij.

t Ertio ꝯtēplemur mutationē damnatoꝝ. Nēpe dānati q̄ȝ ⁊ demōes erūt clauſi i inferno ſic̄ in carcē: intn̄ q inde nunq̄ȝ egredi pn̄t licȝ mō diſcurrē queāt ꝑ hūc aerē caliginoſū. Vn̄. Eſa. xxiiij. Claudent̄ ibi i carcē: qd̄ p̄t eē thema. Vn̄ impante dn̄o diſcedite a me maledicti i ignē eternū ⁊c̄. Eis erit parē neceſſe: ⁊ d̄ oīa executiōi ſtati mādāda dn̄s ſb̄dit dicēs. Ibūt hi in ſupliciū ⁊c̄. qd̄ p̄t eē aliud thema. In cruciatibꝰ carceri inferni ⁊ oīū dānatoꝝ tria erūt pͥmo i cruciatibꝰ varietas. ſcd̄o acerbitas: tertio eťnitas. Primo erit ibi i cruciatibꝰ varietas. dignū ē eni q ibi nō remaneat dedecꝰ culpe ſine decore iuſticie. Triplex eni erit ibi varietas cruciatꝰ. Prima erit ꝑuatio luci. ſecūda ꝓbatio ignis: tertia afflictio vniūſalis. Nēpe hac pena multiplici punient̄ ſm q mltimoda deordiatio ē in q̄libȝ mortali culpa. In oī eni mortali pctō hͦ tria inueniunt̄. pͥmo deordiata aūſio. ſcd̄o d̄ordiata ꝯūſio: tertio deordiata volūtas ſeu affectio. Pͥo ē ibi deordiata aūſio. ſ. a ſūma luce ⁊ bōitate ⁊ huic debet̄ ꝑuatio luci. i. carētia diue viſiōis. de q̄ Job. xxi. Videbūt oculi eiꝰ interfectionē ſuam: ⁊ d̄ furore oīpotēti bibet. Qui vidȝ mortē priuatꝰ viſiōe vite ē. Et Mat. xxij. ait dn̄s Ligati māibꝰ ⁊ pedibꝰ ⁊c̄. Que q̄dē tenebre ita dēſe ſūt: q nulla luce penetrari pn̄t. Vn̄ Sap̄. xvij. Ignis q̄dē nulla vis poterat illis lumē p̄bē: nec ſideꝝ lympide flāme illuiare poterāt illā horrēdā noctē. Venerīt eni vt d̄r Job. x. ad terrā tenebroſā ⁊ optā morti caligine: vbi vmbra mortꝭ ⁊ nullus ordo ſ; ſempiternꝰ horror inhabitat. Et ſm Hiero. magis affligit dānatos vidē q ꝑuati ſunt glia: q̄ȝ cruciari q̄cūq̄ȝ alia pena ſenſitiua Erit aūt in inferno aliq̄d obſcuri luīs q̄. ſ. dānati videre poſſint vn̄ doleāt: nō vn̄ delectent̄. Vn̄ ps̄. Pctōr videbit ⁊ iraſcet̄. dentibꝰ ſuis fremet ⁊ tabeſcet. Vidēt tn̄ reꝓbi vſq̄ȝ ad diē iudicij q̄nq̄ȝ btōꝝ gliā i vniūſali ⁊ nō in pticl'ari Vidēt eni oēs i mag̃ gloria ſ; non i q̄li: ſicut paupes ex̄ domū cogitāt delectatiōes comedentiū. tn̄ in pticulari neſciunt quid diuites comedāt. De hmōi viſiōe non letant̄ ſed triſtant̄. tum ꝓpter inuidiā aliene felicitati: tū ꝓpter carentiā ꝓprie btitudis. Poſt iudiciū v̄o ita ad ꝓprias penas eoꝝ ꝯſideratio flecte

tur: q de ſctōꝝ gloria non poterit cogitare. Sed qr mali reſument corpus deforme atq̄ȝ paſſibile ⁊ tanta ignominia plenū iō aīa reſumens illud ſtupebit qn̄ videbit ipſum: ac potius vellet hr̄e tale q̄le erat: qn̄ dimidiū a vermibꝰ cōmeſtū fuerat. Scd̄o eſt ibi deordinata ꝯūſio. ſ. ad cōmutabile bonū ⁊ huic debet̄ afflictiua pena. ſ. ꝓbatio ignis hͦ eſt materialis incēdij. De q̄ Job. xx. Deuorabit eū ignis q̄ nō ſuccendit̄: affliget̄ relictus i tabnaculo ſuo. Et ps̄. de dn̄o ait. Pluet ſuꝑ pctōres laqueos ignis ſulphur ⁊c̄. Quis āt ille ignis cū ſit corporeꝰ nālit' agē nō poſſit in ſpm̄ ipſum calefaciēdo: agit tn̄ in ipſū vt inſtrumentū diuine iuſticie ipſum ledēdo. Et talis dolor maximꝰ eſt: tū ꝓpter potentiā diuine maieſtati ignem illū mouenti: tū ꝓpter ſenſibilitatē patienti. tum ꝓpter imediationem ꝯiūctiōis. Tertio eſt ibidē deordinata volūtas ſeu affectio que cū libera ſit ꝯtra dictamē recte rōniſ peccare ꝯſentit ⁊ huic debetur pena. ſ. afflictio vniūſalis: qr ex hͦ q̄dāmodo vniūſa mala ortū hn̄t. Vn̄ Job. xx. Cū ſatiatus fuerit. ſ. delectatiōibꝰ pctōꝝ artabit̄. eſtuabit. ⁊ oīs dolor irruet in eū. Unde ps̄ ad dn̄m ait de dānati. In reliquijs tuis p̄ꝑabis vultū eoꝝ. Reliquie q̄dē dn̄i ſunt infernꝰ ⁊ terra. deꝰ eni eſt lux: ⁊ reliquie lucis tenebre cōprobant̄. Iō Mat. xxv. de inutili ſeruo ait dn̄s. Eijcite eū in tenebras exteriores. Et merito dicunt̄ exteriores: qr extra lucē dn̄i ſūt. In his reliquijs ſiue ad has reliquias p̄ꝑabit dn̄s vultū eoꝝ. ſ. pctōꝝ: qn̄ in die iudicij dicet. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū. dicit eni vultū eoꝝ. nec noīat aliquē ſenſum determiate ſ; inſimul oēs ſenſus. ad q̄uiꝰ ponderādū ⁊ ad exꝑimēdū ſenſus corpales ⁊ ſpūales q̄ inſimul in inferno cruciabunt̄. Primo eni viſus in tenebris erit iuxta illud Eſa. lix. Impegimꝰ in meridie q̄ſi in tenebris in caliginoſis q̄ſi mortui. Inſuꝑ horrebūt qr videbūt faciē diaboli. vn̄ Johel. ij. A facie eiꝰ. ſ. diaboli cruciabūt̄ ꝓpl'i. Scd̄o laudiťꝰ erit in clamore horribili iux̄ illud qd̄ ſequit̄ Eſa. lix. Rugiemꝰ q̄ſi vrſi oēſ. Et Soph. j. In die illa dicit dn̄s vox clamoris a porta piſciū ⁊ vlulatꝰ a ſecūda. Tertio odoratus erit in fetore Apoc. xix. Miſſi ſunt in ſtagnū ignis ⁊ ardentis ſulphuri Quarto guſtꝰ in amaritudie maxia Hiere. ix. Ego cibabo ꝓpl'm iſtū abſynthio: ⁊ potū dabo eis aquā fellis. Quinto tactꝰ erit in ardore. Eſa. xxxiij. Quis habitabit ex vobiſ cū ardoribꝰ ſempiternis? Quis vr̄m poterit habitare cū igne deuorāte? Et licet oēs p̄dicti ſenſus corpales ⁊ ſpūales crucient̄: ibidē tn̄ ratio patiet̄ ſuꝑ oēs ſenſus. Vn̄ ps̄. Conuertet̄ dolor eiꝰ in caput eiꝰ. i. in mētē eiꝰ ⁊ in verticē. i. in rōnē ipſiꝰ iniq̄tas eiꝰ deſcēdet hͦ ē eťnꝰ cruciatꝰ ꝑ iiq̄tate Merito ei rō q̄uiꝰ punit̄. qr. ſ. duplici pēa. ſ. igne ⁊ v̄me. De q̄bꝰ Eſa. i fine. v̄mis eoꝝ nō morit̄ ⁊ ignis eoꝝ nō extinguet̄. caro aūt tn̄ in igne. Eſt eni quaſi regula gnāl' q maximi maxie punient̄. Unde Sap̄. vj. Potētes potent' tormēta patientur. Porro ꝑ verticē ratio deſig̃t̄. Dicit̄ enī v̄tex ſm Caſſio. eo q capillos dextra leuaq̄ȝ vertet ⁊ notat officiū rōnis qd̄ eſt diſcernere ꝓprie q̄ȝ d̄r ꝯuertet̄ dolor eius ⁊c̄ qr peccatū ab interiori ad exteriꝰ egredit̄. qr pͥmo a corde Mat. xv. de corde exeūt cogitatiōes male ⁊c̄. Pena aūt ecōtrario ab exteriori ad interius ingredit̄. Sȝ cū vertex ⁊ rō ſit in ſummo videt̄ q male dicat. in v̄tice ipſiꝰ iniq̄tas eius deſcēdet. Dicēdū q ꝑ v̄ticē innuit naturā pcti: eo q in pctō rō cadat: ⁊ ſe ſenſualitati ſubmittit. cui preeſſe deberet.

Penarum acerbitas triplex ē

Scd̄o aūt erit ibi penarū acerbitas. Punient̄ eni pena acerba ſm q deordinatio in pctō fuit libidinoſa. Eſa. xxvij. ait. In mēſuram ꝯtra mēſurā cū abiecta fuerit iudicabit Et iterū. xxviij. dic̄ dn̄s. Ponā in pondē iudiciū ⁊ iuſticiā in mēſura. delectatio eni libidinoſa puniri dȝ ꝑ iuſticiā afflictiuā. prima erit abiectio. ſcd̄a afflictio: tertia ꝯſumptio.

Prima eni triſticia erit abiectio. Spūs eī rōnalis peccādo ꝯūtit ſe ad amorē ꝓpriū et ad bonū pticulare libidinoſe amādū: ⁊ ex hͦ ꝯtēpſit diuū impiū ⁊ diui amori dn̄iū. Hinc eſt q ad hͦ q delectatio illa improba perfecte puniat̄ in q̄ ſimul ē delectatio cū ꝯtēptu: neceſſe ē q ad punitionē illius ꝯtēptꝰ ⁊ delectatiōis pctōr ſiue ſit ſpūs ſiue hō precipitet̄ in locū infimū ⁊ abiectū a ſtatu glorie oīno elōgatū. ſ. in ꝓfundū inferni. Vn̄ Eſa. xiiij. Detracta ē ad inferos ſupbia tua. Neceſſe ē etiam q ibi exponat̄ affligēdus infime nature ac ꝑ hͦ nō a ſpūali patiat̄: ſ; a corpali ⁊ infima. id ē a fecibꝰ corpoꝝ mūdanoꝝ q̄ ab elemētis in die iudicij ſicut dictū eſt in purgatiōe coꝝ in infernū cū reꝓbis deponent̄ vt in fecibuſ deſigant̄. vn̄ ꝓpt̄ imūdiciā infernꝰ d̄r lacꝰ vbi ſcȝ oēs ſordes fluūt q̄ſi in latrinā. Unde ps̄. Cōminuam eos vt puluerem ante faciem venti vt lutum platearum delebo eoſ: quod collectum in foueam mittitur. Ideo in

ſernus dicitur lacus diuine ire Apocl. xiiij.
Vindemiauit angelus vineam terre: ⁊ miſit
in lacum ire dei magnū. Per hūc lacum ꝓꝓe
notat infernus qui eſt lacus miſerie in quo ē
lutum fecis peccatoꝝ ſicut dicit pš. Scđa
miſeria erit afflictio. Q̄m eni ſpūs qui ꝑ na-
turam ꝓponit corpi ⁊ in corpus influere ha-
bet ⁊ ipſum mouere dignitatē nature ꝑ cul=
pam ꝑuertit: ⁊ ſe ſubijcit q̄dāmodo vilitati ⁊
nihileitati peccati. Hinc eſt ꝙ ſm ordinē iuſti
cie debet ordinari vt tam pctōr ꝙ̄ homo ig=
ni corporeo alliget. non vt in illuꝫ influat vi-
ta ſed vt diuino decreto ſuſcipiat penā. cum
eni rei quā horret ꝑ timoreꝫ diuinitꝰ immiſſuꝫ
et quā ſentit ꝑ vim naturalis ſenſus ſic inſe=
ꝑabiliter alligatur: neceſſe eſt ꝙ acriter torq̄
tetur. Vñ de talibꝰ afflictiōibꝰ, Deut. xxxij.
dicit dñs. Congregabo ſuꝑ eos mala: ⁊ ſa=
gittas meas cōplebo in eis. Sagitte dñi ſūt
ſeptem generales ⁊ naturales pene que pri-
mis parētibꝰ ꝓpter peccatū ſunt infixe. ſ. fa=
mes. ſitis. frigus. eſtus. infirmitas. laſſitudo
et mors. Has q̄dem ſagittas intendit dñs i
arcu cōminatiōis Gen. ij. qñ ait ade. Quo=
cunq; die comederis ex eo morte morieris.
Et ſtatim cum comedit adaꝫ infixit dñs has
ſagittas in illo: ⁊ nobis i eo. Vñ pš. de ſe ait
Q̄m ſagitte tue infixe ſunt mihi. Nec tm̄ ait
fixe ſed infixe. multū eni intime fixe fuerunt
que etiam nos in ipſo vulnerauerūt. Unde
Job. vj. Uerba mea dolore ſunt plena: qꝛ ſa
gitte dñi in me ſunt. Vñ pš. Arcum ſuū te=
tendit ⁊ parauit illum ⁊ in eo ꝑauit vaſa mor
tis ſagittas ſuas ardentibꝰ effecit que ſunt ſe
ptem p̄dicte miſerie inferni. Arcus etiaꝫ nūc
tenſus eſt. ſ. cōminatio eterne dānatiōis. Va-
ſa mortis ſunt ſeptem dicte miſerie inferni.
et has dñs ardentibꝰ effecit: cum igne pecca
ti originalis ⁊ fomitis ſuccendit. Nec tamen
in hoīe p̄fatas ſagittas adhuc cōpleuit: ſ; te=
tendit arcum ꝯtra obſtinatos cōminādo et̄=
nam damnationē dicens. Sagittas meas cō
plebo in eis. Has ſiq̄dem ſagittas in inferno
complebit: quia ibi eſt fames inſatiabilis. ſe-
cundo ſitis irrefrigerabilis. tertio frigiditas
intolerabilis. q̄rto eſtus irremediabilis. q̄n-
to infirmitas miſerabilis. ſexto laſſitudo in=
q̄etabilis: ſeptimo mors intermiabil. Pri-
mo eſt ibi fames inſatiabilis. Nā Eſa. xxxv.
dicit dñs. Serui mei bene comedent ⁊ vos
eſurietis. Pš. famē patient vt canes. q̄ vlu=
lant qñ fameſcūt: ſic vlulabūt ipſi ex fame. et
ipſi erunt qui nūc dicunt non poſſum ieiu=
nare ⁊ fingunt. Scđo erit ibi ſitis irrefri=
gerabilis. Vñ Eſa. vbi. ſ. ſerui mei bibent ⁊
vos ſitietis. Unde Lu. xvj. epulo ille diues
ardens in lingua guttam aque petijt quā ta
men non habuit. Tertio erit ibi frigiditas
intolerabilis Job. xxiiij. Ad nimiū calorem
tranſeūt ab aquis niuiū. Quarto erit ibi
eſtus irremediabilis Apocl. xvj. eſtuauerūt
id eſt. eſtuabūt hoīes eſtu magno. Et meri-
to: quia intus ⁊ extra in corꝑe ⁊ aīa incēſi erūt
ſicut ferrū ⁊ alia metalla ſuccendunt in igne
Ezech. xxij. Oēs iſti es ⁊ ſtannū ⁊ ferrum et
plūbum in medio fornacis. Quinto erit
ibidem infirmitas miſerabilis Eſa. xiij. Tor
ſiones eos tenebunt q̄ſi ꝑturientes. Se-
xto erit ibidem laſſitudo inq̄etabilis. Erit ei
tanq̄ pugil ligatus qui nec ſe extendere nec
ꝯtrahere nec reuoluere poſſꝫ. Mat. xxij. Li-
gatis manibus ⁊ pedibꝰ ꝓijcite ⁊c. Et iteruꝫ
Mat. xiij. Colligite primū zizania ⁊ alligate
ea in faſciculos ad cōburendū. Septimo
erit ibi mors intermiabilis. Unde Apocl. ij
Qui vicerit non ledet a morte ſcđa. Mors
eni p̄ma ſeꝑatio eſt anime a deo per mortale
peccatū. Mors vo ſcđa ē receſſus dei ab ani
ma ꝑ eternū ſupplicū. Unde pš. Mors pec
catoꝝ peſſima. Nam ſm Gregl. xv. moraliū.
Cuius vita mortua fuit in culpa eius mors
ſemꝑ viuit in pena. cruciat ⁊ non extinguit
moritur ⁊ viuit. deficit ⁊ ſubſiſtit. finit ſemꝑ ⁊
fine caret. Hec aūt ſolo auditu ſunt terribilia
q̄tomagis paſſione. Tertia autē triſticia
erit ꝯſumptio. Quia eni illa peccati deordi=
natio ⁊ reatus ſm quā moderat actio ignis
in eodē. eſt vniformis ⁊ nunq̄ creſcit nec de-
creſcit nec mutat. Hic eſt ꝙ diuino imperio
ordināte ille ignis ſic agit. qꝛ ſemꝑ vrit ⁊ non
ꝯſumit. ſemꝑ affligit ⁊ non interimit. qꝛ non
agit ad ſue forme multiplicationē: ſed ad pa
cis aīe in corꝑe ꝑturbationē. ſiue ipſiꝰ ſpiritꝰ
in ſeipſo. vñ nō fit noua adeptio ſed adepte
pacis ꝑturbatio. vñ ſic i eadē pena nec acer=
bitas eternitatē nec eternitas tollat acerbita
tem. Vñ pš. Sicut oues i inferno poſiti ſūt
mors depaſcet eos. ſ. mors eterna. Sicut eī
aīalia depaſcūt herbas qꝛ penitus nō eradi-
cant eas ſed remanēt radices vñ iterū creſcit
herba: ſic miſeri i inferno corrodent a mor=
te ſed afflicti iterū reſeruabūt ad penas. Cō
ſument etiam eos demōes. Vñ Deutl. xxxij
deuorabūt eos aues morſu amariſſimo. Et
iterum propheta in perſona dñi ait dicens.
Dentes beſtiarum imittam in eos cum furo
re trahentium ſuper terram atq; ſerpentiū.

Eternitas penarum
erit propter tria

Tertio erit ibidē in acerbitate et̄nitas. Qꝛ
eni pctm̄ qđ q̄s cōmittit ⁊ de q̄ nunq̄ penitꝫ
tria i hoīe oꝑat. p̄mo ꝑpetuo i aīa durat. ſe=
cūdo a vita ꝑpetua ſeꝑat. tertio a volūtate ꝓ
cedit q̄ vellet ꝑpetuo delectari. Primo eni
pctm̄ ꝑpetuo i aīa durat. Licꝫ eni delectatio
pcti in aīa trāſiēs ⁊ momētanea ſit. deordia=
tio tm̄ eiꝰ tenet rōnē ꝑpetuitatl Jō pena huic
rn̄dēs nō dꝫ hr̄e carētiā finis: vt ſic hō in ſuo
ꝑpetuo nō appoſuit finē ſuo pctō. ſic ds̄ i ſuo
ꝑpetuo ñ deſiſtat puniēdo. Vñ Apocl. xiiij.
de dānato dr̄. Cruciabit igne ⁊ ſulphure in
ꝯſpectu angeloꝝ ſctōꝝ ⁊ in ꝯſpectu agni: ⁊ fu
mus tormētoꝝ aſcēdet i ſecl'a ſcl'oruꝫ. Et Ju-
dith. vlt̄. Dñs eni oīps iudicabit i eis: ⁊ i die
iudicij viſitabit illos. dabit eis ignē ⁊ v̄mes i
carnes coꝝ. ⁊ vrent ⁊ viuēt ⁊ ſentiēt vſq; in
ſempit̄nū. Scđo a vita ꝑpetua ſeꝑat. Un=
de ſic ꝯ infinitū peccauit. ſic penā habeat in=
finitā. Sꝫ qꝛ infinitā ñ p̄t hr̄e itēſiōe hēat tūc
ſaltē infinitā duratiōe. Vñ Eſa. vlt̄. Jgnis
eoꝝ nō extinguet. Vñ pš. Laborabit i et̄nū
et adhuc viuet i finē. Tertio a volūtate ꝓ
cedit q̄ vellet ꝑpetuo delectari. Proinde ſic
volūtas pꝰ mortē adhēt malo ſine pnīe ſuſce
ptiōe: ſic ds̄ ſꝑ aīaꝫ affligit ſine ſnīe mutatio-
ne. Vñ Gregꝰ. exponēs illud Job. x. vbi vm
bra mortl ⁊c ait. Fit ibi miſerl mors ſine mor
te. finis ſine fine. defectꝰ ſine defectōe: quia
mors ibi ſꝑ viuit. finis ſꝑ incipit. defectꝰ defi
cere neſcit. qꝛ mors ꝑimit ⁊ nō extinguit. do-
lor excruciat ſ; nullatenꝰ pauorē fugat. flam=
ma cōburit ſ; nullatenꝰ tenebras diſcutit: et
ita ſupplicia ordinē nō hn̄t q̄ nō ſuā ꝑ oīa q̄li=
tatē tenēt. Hec ille. Hec ē ꝑs ipij a deo Job
xx. Vñ q̄dā ſapiēs i pictura inferni hos du=
os poſuit v̄ſus. Hic q̄ vita mori q̄ ſuꝑeſt om
ni dolori. Que lex flere licet q̄ cā ſuꝑbie latet
Jtē de et̄nitate penarū plenꝰ in ſerm̄. ſeq̄n.
dicemꝰ. De oībꝰ ſuꝑdictl tormentl dicit dñs
Mat. xviij. Jratꝰ dñs eiꝰ tradidit eū tortori
bus q̄duſq; redderet vniūſum debitū. Pri
mo eni h̄ notat penarū varietas ibi Jratus
dñs eo ꝙ dñs iraſcit ꝯtra oēꝫ mortalē culpā
Scđo acerbitas exp̄mit ibi ⁊ tradidit eū tor-
toribꝰ. Tertio vo et̄nitas ſubiungit ibi q̄ad=
uſq; redderꝫ vniūſum debitū qđ q̄dē in eter
nū nō fiet. Et p̄t h̄ eē thema ꝓ dñica. xxj. pꝰ
pentecoſten.

De innouatiōe regni celoruꝫ Capitulum. iiij.

q Uarto ꝯtēplemur mutationē be-
atoꝝ. Nēpe i die iudicij oēs ſcti in
decē māſiōibꝰ i aīa ⁊ corꝑe colloca
bunt. Prima māſio ſm aliquos
erit illoꝝ btōꝝ q̄ abſq; ꝓprijs meritl ſaluati
ſunt ſ; ſolū ex merito dñice paſſiōis: ſic ſunt
ꝑuuli baptizati. Demū ad reꝑandū angelo=
rū ruinā ad quēlibet ordinē angeloꝝ ſinguli
aſſument ſm varios meritoꝝ g̃dus. Tūc ei
verificabit qđ dñs Eſa. lxiij. ait Annꝰ retribu
tionis mee venit. De q̄ āno ait pš. lxiiij. Bñ
dices corone āni benignitatl tue. Hic vo ānꝰ
coronā hꝫ. i. itermiabilitatē glie ⁊ honoris i
corone rotūditate ſignificatā. Vñ dr̄ Prou.
xxvij. Corona retribuet tibi i gnātiōe ⁊ gnā=
tionē. Huic corone tūc dñs bn̄dicꝫ qñ omne
gaudiū ⁊ oēm felicitatē ſuꝑaddet oībꝰ glio=
ſis. Tūc ſic ait pš. Dñs bn̄dicet ꝑplo ſuo i pa
ce. Quā nob ꝯcedat initiator mediator ⁊ cō-
ſummator pacl dñs ieſus chriſtus: q̄ vere rex
pacificus i glorioſo reg̃ triūphās cum pr̄e et
ſpūſancto viuit ⁊ regnat in ſecl'a ſecl'oꝝ. Am̄

Feria. iij. poſt primā dñicam in q̄dragesima de eternitate in- fernaliū tormentoꝝ. Sermo. xij

Commota eſt

c vniūſa ciuitas dicēs. Quis eſt
eſt h̄ Mat. xxj. et i euāgl. hodi.
Cōturbatarū mētiū atq; admi
rantiū verba ſunt iſta. Ex auditu q̄dē prece-
dentis ſermōis multoꝝ carnaliū viſcera cō=
turbata ſunt. qꝛ audierunt ꝙ ex defectu tm̄
operū mie hoīes et̄nis ſupplicijs cruciabunt
apud deū impijſſimū arbitrātes ꝙ creaturā
ſuā abſq; ſpe mie velit i et̄nū tā horribilit̄ cru
ciari. Videt etiā eis q̄dāmodo eſſe ꝯ charita
tem ⁊ pietatē etiā iniuſtū ꝙ ex omiſſiōe taliū
operū pietatl. vel ꝓ vno ſolo actu mortal' cul
pe. det illis et̄na pena cū et̄ni ad non et̄num
nulla ꝓportio eē pōt ſic nec finiti ad infinitū
ꝓinde cōmota ē vniūſa ciuitas. ſ. mētl hūa=
ne ſeu forte maloꝝ multoꝝ taliū incredoloꝝ
admiratiue dicētū. Quis ē h̄. ſ. ita terribilis
ſeuerꝰ atq; crudel. q̄ ꝓ tā breui atq; leuiſſima
culpa q̄ qñq; ꝑpetrat ſolūmodo ꝑ ꝯſenſum
et̄nos inferat cruciatꝰ: Ad hos errores eli=
minādū licet in p̄cedēti ſermōe de h̄ aliq̄d di
ctū ſit. tñ ad clariorē intelligētiā declarare in
tendimꝰ h̄ eē ꝯuēientiſſimū ⁊ ꝯſonū rōni tri
plici ex reſpectu. p̄mo reſpectu mali. ſcđo re-
ſpectu dei: tertio reſpectu vniūſi. Ex qbꝰ pa=
tet palā ꝙ ſic ꝓpħa in pš. cxliiij. inq̄t. Juſtus
dñs in oībꝰ vijs ſuis. Qđ verbum poteſt eē

aliud thema in preſenti ſermone.

Articulus prim⁹ ꝙ debẽt dãnati eternaliter cruciari q̃drupli ci ratione reſpectu mali culpe.

Primo q̇dẽ reſpecu mali debẽt impij eťnaliť cruciari: ⁊ h̃ q̃druplici rõne. ꝑmo rõne malicie. ſcd̃o rõne impnie. tertio rõne incõuenientie: quarto rõne corrñdentie.

Qꝫ mortaľ culpa ẽ infinite malicie ꝓpter q̃ttuor. Capi. j.

p

Rimo eni dãnati debẽt eťnaliter cruciari rõne malicie. ſ. culpe q̃ reſpectu dei q̇ offenſus ẽ infinita dici põt. Et h̃ q̃druplici rõne. ꝑmo rõne offenſiõis. ſcd̃o rõne ꝑuationis. tertio rõne dilatatiõis: q̃rto rõne deſtructiõis. Primo nãqꝫ mortaľ culpa ẽ infinite malicie rõne offenſiõis. Q̃to eni maior ẽ ꝯtra queꝫ ꝑpetrať culpa: tãto culpa g̃uior reputatur. Nã dare alapã militi g̃ui⁹ ẽ q̃ꝫ dare illã ruſtico: ⁊ multo g̃ui⁹ ẽ illã dare ꝑncipi ſiue regi. Nũc aũt mortaľ culpa offendit infinitũ deũ. Sꝫ q̃tus ẽ ſctitate ⁊ bõitate ⁊ oĩmoda nobilitate ⁊ dñatiõis iuriſdictiõe atqꝫ amicitie et grẽ atqꝫ magnificẽtie magnitudĩe ille q̇ offẽditur: tãto magł ẽ põderãda ei⁹ offenſa. Cuꝫ igiť d̃s ĩ oĩb⁹ ſup̃dictł ſit infinit⁹: iõ offenſa ꝯ̃ ipſum ẽ q̇dãmõ infinita. Jdõ ⁊ ei aliq̃liť infinite pena debeť. Pena aũt intẽſiue infinita nõ p̃t eſſe. qꝛ nihil creatũ infinitũ ſic eẽ p̃t. Relinquiť g̃ ꝙ culpe mortali debeť pena infinita duratiõe: ⁊ ſi nõ intẽſiue. Scd̃o ẽ infinite malicie rõe ꝑuatiõiſ. Priuat eni infinito bono qd̃ ẽ ipſe d̃s eťn⁹. ac eťnaliť tenet eũ priuatũ cũ reddat hoĩem impoſſibilẽ ad ſurgẽdũ et ad reddẽdũ iuſticie debita: ac ꝑ h̃ cãliť ⁊ q̃ꝫtũ ex ſe ẽ in eťnũ duratura. Tertio rõe dilatatiõis. Dilatat eni ſe mortaľ culpa ꝑuãdo hoiem bono p̃terito p̃ñti ⁊ etiã futuro. Preteritũ bonũ eſt ĩfinitũ meritũ hũanitatł chriſti. P̃ñs ſunt copioſa merita iuſtoꝝ ꝑegrinãtiũ in via. Futurũ ſunt infinita p̃mia q̃ beati angeli atqꝫ ſcti cõicarẽt hoi in patria glorioſa. Quarto rõne deſtructiõis. Q̃to enim culpa mai⁹ bonũ corrũpit. ⁊ q̃to plus vniũſum dãnificat: tãto peior ẽ. Nec pẽſanda eſt tm̃mõ ſꝫm dãnũ actualiť datũ: ſꝫ etiaꝫ ſꝫm oĩa dãna. que q̃tũ ex ſe ẽ diſſipat ⁊ ſubũtit totaꝫ naturã ſui ſubiecti: ⁊ q̇dãmõ eſt occiſio dei ⁊ h̃ reſpectu toti⁹ t̃pis poſſibiľ ⁊ futuri. Ex q̇ ſequiť ꝙ q̃tũ ex ſe culpa mortaľ occidẽdo deũ aufert eẽ oĩb⁹ creaturł. nature hũane aufert eſſe ⁊ grãꝫ nature beate. aufert eẽ grãꝫ ⁊ gloriam: hũanitati chriſti aufert eſſe grãm gloriam ⁊ diuinitatẽ. Ex q̇ mãifeſte patꝫ ꝙ neceſſitat ⁊ inclinat ad inũabilia mala: ⁊ q̃tuꝫ in ſe eſt infinita incõmoda ꝯtingenť vel neceſſario p̃ſtat. Quid igiť mirũ ſi iuſt⁹ d̃s ꝓpť oĩa ſup̃dicta culpã ꝑunit ꝑ tormẽta ꝑ infinita ſecula duratura? Ex dictł patet ꝙ nulla impietas ẽ culpã tantã ac talẽ odire ⁊ ſummã iuſticiã eius ꝓportionabiliť punitiuã ꝑfectiſſime zelare atqꝫ ſeruare: q̇n poti⁹ impijſſimũ eſſet talẽ iuſticiã odire. maxĩe cũ ipſa ſit ipſum ſũmũ bonũ ⁊ vn⁹ deus. Preterea q̃uis creatura inq̃tũ ab eo bñ condita ſit a deo valde amãda tanq̃ꝫ. ſ. ſua ⁊ bona: inq̃tuꝫ eſt tñ ab eo malicioſe aũſa ⁊ ſue amicitie ac iuſticie ꝑnitioſe rebellis. ẽ ab ipſo nõ ĩmerito odiẽda atqꝫ exterminãda. Preterea impiũ nequaq̃ꝫ eſt ſi ipſam vt iam talẽ effectã eťnaliť odiat ⁊ affligat: imo poti⁹ impiũ eſſet ei⁹ amare maliciã ⁊ fauorem adhibere ipſi.

De ꝑmanẽtia culpe ac ſupplicij in damnatis. Cap̃. ij.

s

Ecũdo debẽt dãnati eťnaliť cruciari rõne impnie. Qꝛ eni pctõreꝫ de mortali culpa nõ penitet ante mortẽ ſꝫ ĩ ea vſqꝫ mortẽ ꝑdurat: q̇dammõ in ſuo eťno peccat. iõ in eťnũ cruciari dꝫ. Nã licet peccati act⁹ ſit ſꝫm eſſentiã ſuaꝫ trãſitori⁹ ⁊ finit⁹: eius tñ reat⁹ in eo apparet et remanet infinit⁹. Qd̃ multiplici ſilitudine patet. Primo xo ſilitudĩe vulneratiõis. Perpetratio eni culpe q̇d ẽ niſi q̃dã vulneratio ſpũaľ? Quid igiť mirꝫ ſi ex vulnẽ breuiſſimi t̃pis vuln⁹ multe duratiõis aut etiaꝫ mors q̃ q̃tũ in ſe ẽ ꝑpetuo ꝑſeuerat dãnatis hoib⁹ relinquať? Scd̃o ex ſilitudĩe caſus. Perpetratio eni culpe caſus ẽ in ꝓfunduꝫ. Ac ꝑ h̃ etiã exẽplũ ptꝫ. qꝛ nihil obſiſtit q̇n caſus hmõi breuiſſimo t̃pe fieri p̃t: ⁊ nõ multo t̃pe vel abſqꝫ exitu remanebit in ꝓfundo quĩ in hũc caſum deueniet. Tertio ex ſilitudine furti. Perpetratio eni pcti ſic furtũ eſt et q̃dã ſpũaľ rapina. Vel ſic aliud ex forinſecis maleficijs. Nec mirať q̇ſq̃ꝫ q̇n mutilatio ſiue mors q̃ ꝓ illo iuſte ſꝫm leges infligiť ꝑpetua ſit. cũ nõ ſit ſanitaſ ĩ vita iſta a mutilatiõe mẽbroꝝ ſic nec reſurrectio corꝑis a morte ꝑ viã nature. Quarto ex ſilitudĩe vinculatiõis ſeu ligatiõis ipſi⁹ peccãtł. Vinclatiõis enim natura ẽ vt tãdiu ligatũ teneat: q̃diu vincľa ipſa inſoluta remaneãt ⁊ indirupta. Quinto ex ſilitudĩe emptiõis. Peccati ꝑpetratio q̃ ſi ꝯtract⁹ eſt ⁊ emptio infernaliũ tormẽtoꝝ necnõ ⁊ venditio q̃ precio breuiſſime voluptatł ſeipſum tã aĩa q̃ꝫ corꝑe vẽdit pctõr inſanus. Cui aũt dubiũ q̇n ex emptiõe ⁊ vẽditione q̃tumcũqꝫ breui t̃pe fiãt. ius ꝑpetuum rei empte acq̇rať emptori. ⁊ q̇n trãſferať reſ empta ꝑpetua alienatiõe a vẽditore? Sexto ex ſilitudĩe extinctiõis. Pcti eni ꝑpetratio eſt ſic extinctio lucerne. Lucet eni pctõr anteq̃ꝫ peccet ſalutari cognitiõe ⁊ vitali ardore ſeu viuifica dilectiõe altiſſimi ꝯditoris. Sꝫ dũ ſe in ſpurcitiã mortaľ culpe demergit. a p̃dicto ſplẽdore ac calore ſemetipſuꝫ extinguit. Ex his ſilitudinib⁹ patꝫ nõ ſolũ leuẽ ſꝫ intolerabilis ſtulticie admirationẽ fore ĩ his q̇ nõ credũt. Jdõ licet act⁹ pcti trãſeat. tñ ei⁹ habituaľ et radicaľ affect⁹ in dãnatł eťnaliť ꝑſeuerat. ⁊ ſuũ appetibile vellet ⁊ vult ſibi nãliť ꝑdurare. Per ſe eni mãifeſte patet. ꝙ q̇ ſꝑ ad pctm̃ ſuum impniam ſeu ꝯtinuationẽ addit. de iure etiã penã adiũgit: atqꝫ iuſtiſſime q̃tũ dať in vnoq̃ꝫ dei iniuria. in eo tm̃ dať pena. Qꝛ igitur ĩ inferno dãnati ſuꝑ crimia ſua impniaꝫ et ꝯtinuationẽ addũt: nunq̃ꝫ penitentes nec vnq̃ꝫ penitẽ volẽtes. Quia etiã ſꝑ durat ĩ eiſ dei iniuria. i. pctm̃: ſꝑ merito dať eis ⁊ pena et iure etiã demeritoꝝ ſuoꝝ ꝓpť additioneꝫ ꝯtumacie addi poſſet eis pena. Durat enim tãdiu ĩ vnoq̃ꝫ iniuria dei. i. pctm̃: q̃diu minime eidẽ emẽdať. Sꝫ nulla q̇ppe emẽdatio p̃t ĩ eis eſſe ſic pš. teſtať dicẽs. Jn inferno autẽ q̇s ꝯfitebiť tibi? Quaſi dicẽt. Nullus. Et iterũ Eſa. xxxviij. Qꝛ nõ infern⁹ ꝯfitebiť tibi. nec mors laudabit te. Nõ expectabũt q̇ deſcendũt ĩ lacũ veritatẽ tuam.

Qꝫ deo incõueniẽs eſſet damnatos eternaliter non puniri. Capitulum. iij.

t

Ertio debẽt dãnati eťnaliť cruciari rõne incõuẽientie. Quã magł incõueniẽs q̃ꝫ ꝙ peccãs ĩ deũ ⁊ cõtra ei⁹ iuſtiſſimas leges q̃tũcunqꝫ ĩ pctõ mẽte obſtinata ꝑſiſtẽt. nunq̃ꝫ niſi pena trãſitoria puniret? Seq̇reť ex h̃. ꝙ q̃ rõne tm̃ de iuſticia punitiua ſubtrahiť. q̃tũ reſpectu pcti pena minor ẽ infinita. eadẽ rõne p̃t ⁊ tota ſubtrahi: ac ꝑ ꝯſeq̃ns ꝙ vnuſq̇ſqꝫ vſqꝫ ad eťnuꝫ libere ⁊ impune peccaret. Seq̇reť etiã ex h̃. ꝙ poſtq̃ꝫ obſtinato aĩo penã q̃tũcũqꝫ finitaꝫ et trãſitoriã toleraſſet ꝙ extũc libere ⁊ impune peccare poſſet. aut ꝙ d̃s cogereť aut ꝙ deberet ex neceſſitate ⁊ tenereť grãꝫ ſibi infundere: ꝑ quã a pctõ ceſſaret. Quoꝝ q̇lĩbet q̃ꝫ tum ſit incõueniẽs: mẽs diſcreta ⁊ luioſa cõſideret. Quis eni tãte demẽtie ẽ ꝙ dicat deo neceſſe eẽ ſuã grãm aliq̃ñ infundẽ oĩ pctõri q̃tũcũqꝫ horribili vel q̃tũcũqꝫ deo inimicãti. Vñ Eccł. j. dr ꝙ d̃s ſꝫm datũ ſuũ prebet illam ſcꝫ grãm. Et Jacł. iiij. De⁹ ſuꝑb̃ reſiſtit hũilibus aũt dat grãm. Et Prou. iij. Jlluſores ipſe deludet manſuetł aũt dabit grãm.

Qꝫ ſicut ĩ infinitũ hõ obligať deo ſic dũ peccat debet eternaliter cruciari. Cap̃. iiij.

q

Uarto debẽt dãnati eťnaliť cruciari rõne corrñdẽtie. Obligationes eni ⁊ trãſgreſſiões ſꝑ eq̃liť ꝓportionabiles ſunt. Quicũqꝫ eni eq̃liť teneť ad aliq̇d eq̃liť peccat nõ faciẽdo illud: ſimiliť et q̇ triplo ⁊ q̃druplo ⁊ ſic ĩ infinitũ. Quapropter q̃ eſt ꝓportio gnãliť obligatiõis ad obligationẽ: ea ẽ trãſgreſſiõis vel omiſſionis ad trãſgreſſionẽ vel omiſſionẽ. Similiť etiaꝫ ꝓportionabiles ſunt culpe ⁊ pene. ita vt gnãliter q̃ eſt ꝓportio culpe ad culpã: ea ſit pene merite ⁊ debite ad penã meritã. Querim⁹ aũt an obligatio q̃ q̇s teneť obedire d̃o atqꝫ ſeruire ſit finita vel infinita. Qd̃ ſi dixerit q̇s ꝙ ſit finita deſtruiť h̃ euidẽtiſſima rõne. Nõ eni eſt finitũ qd̃ intrãſibile ẽ. Debitũ eni trãſit ⁊ trãſiť ſoluẽdo. Qꝛ igiť debitũ ⁊ obligatio de q̃ nũc agiť nõ eſt ſoluẽdo h̃ ẽ obediendo ⁊ ſeruiẽdo trãſibiľ ex neceſſitate: ꝯſeq̃ns eſt vt finitũ eſſe nõ poſſet. Nõ eni finiti trãſibilis ẽ ſic ⁊ rõ infiniti intrãſibiľ. Qꝫ autẽ impoſſibile ſit trãſire vel trãſiri hmõi debitũ. in de mãifeſtiſſimũ eſt: qꝛ ſi trãſiret vel trãſireť in aliq̃ creatura neceſſario ꝑficereť trãſit⁹ ei⁹ in aliq̃ hora vel in inſtãti. eſſet igiť tũc ꝑfecte trãſitũ hmõi debitũ vel obligatio. Nihil igiť reſtaret de illo vel illa. Eſſet igiť hmõi debitũ ꝑfecte ſolutũ q̃re debitor ab illo eſſet penitus abſolut⁹. Nõ igiť eẽt ampli⁹ debitor in aliq̇ creatori nec ĩ obia nec ĩ ſeruitio aliq̇: ex q̇ ꝯtingẽt ſꝫm h̃ aliquã creaturã poſſe liberari oĩno a ſeruitute creatoris. ⁊ a debito obediendi atqꝫ ſeruiẽdi eidẽ. Hoc autẽ eẽ mãifeſte impoſſibile ẽ. vt ſit hõ vel angelus q̇ non teneať obedire vel ſeruire deo ⁊ q̇ eouſqꝫ ſeruierit ei: vt ampli⁹ ſeruire illi nõ teneat. Debitũ aũt q̇ vnuſq̇ſqꝫ teneť deo eẽ infinituꝫ h̃ mãifeſte patet: ſi intelligas infinitũ ſꝫm magnitudinẽ h̃ eſt ſꝫm ſui vniũſum. Vniũſitas eni eoꝝ q̃ debenť deo ab vnoq̃ꝫ nr̃m neqꝫ numeratiõe trãſibiľ: qꝛ inũabilia ſũt q̃ debenť deo ab vnoq̃ꝫ nr̃m. Eodẽ mõ infinibiľ eſt et intrãſibilis ſolutiõe ſiue ſoluẽdo ſic dictũ eſt. Vex nõ ꝓpť h̃ ꝯſeq̃ns ẽ vt ſit infinitũ intentione. Ex his patet ꝙ q̇cũqꝫ mortaliť peccat totã ſummã debitoꝝ deo in futurũ ſeruitioꝝ

q̄tū in ſe aufert illi. Dū eni dei grām in ſe ex
tinguit ſi hʒ. aut ſi magl elōgat ſi nō hʒ: im=
potentē pculdubio ſe efficit. aut magl impo
tentē ad reddēdū deo debita ſeruitia facit.
Seruitia q̄ppe q̄ dei grā ḡta nō efficit: ſerui=
tia putāda nō ſunt. Cū igiƭ ſeruitia deo de=
bita ex q̄cūq; tpe in antea infinita ſunt ex ſo=
lutiōe intrāſibilia: māifeſtū eſt oēʒ q̄ mortali=
ter peccat q̄tū in ſe ē in infinitū deū dānifica
re. ⁊ infinitā rapinā in ipſum cōmittē. Ex q̄
ſequiƭ euidenƭ ipſum infinitā penā meruiſſe
tū q: deū debito ſeruitio abſq; fine defrau=
dat: tū q: p vnoq̄; eoꝝ vt diximꝰ q̄ deo inq̄=
tum in ſe ē aufert penā aliq̄tā mereƭ. Quē=
admodū igiƭ cū hmōi dāna omia ꝯgregata
fuerint. ſummā infinitā ꝯſtituēt: ſic ⁊ pene p
ſingulis hmōi dānis debite cū aggregate in
vnū fuerit. penā vnā ꝯſtituēt infinitā. Quē=
admodū ſi q̄s i aliq̄ domo hēret ꝑpetuā ſer=
uitutē aut ꝑpetuū cēſum q̄ iā irreꝑabiliƭ de=
ſtrueret domū: nō ſolū vniꝰ āni cēſum. ſ; in=
finitoꝝ ānoꝝ cēſus eidē aufert. Sic ⁊ q̄ ſeip=
ſum irreꝑabiliƭ deſtruit nō vniꝰ diei ſeruitiū
ſolū ſibi aufert: ſ; totiꝰ future ꝑpetuitatl in=
enūabilia infinitaq; ſeruitia. Nō eni ſola p̄=
ſentl tpis ſeruitia deo debenƭ ſ; etiā futura: q̄
tāto p̄ſtātiora ſunt p̄ntibꝰ q̄tū grām glīa an
tecellit. Nō eni minꝰ delinq̄t in deū q̄ morta=
liter peccat. q: irrecuꝑabilē ē ipſe pctōr q̄uis
reꝑari poſſet a deo quēadmodū nō minꝰ pec
cat q̄s i eū cuiꝰ domū deſtruit vel exurit. q:
ipſe cuiꝰ domꝰ eſt pōt eā reꝑare: nihilominꝰ
ꝑpƭ h̄ aufert ei q̄tū in eo ē oēm cēſum tam
p̄ntialiƭ q̄ in futuro ex ea ꝑcipiendū.

Articulus. ij. q̄ dānati debēt eternaliter cruciari q̄druplici ratione reſpectu dei.

Scđo debēt dānati cruciari eṫnaliƭ reſpe=
ctu dei: ⁊ h̄ q̄druplici rōne. Primo rōne di=
uine grē. ſcđo rōne dine ꝯtumelie. tertio rō=
ne dine magnificētie: q̄rto rōne dine iuſticie

Debēt dānati eternaliter cruciari ꝑpter infinitas grās a deo receptas. Cap̄. j.

p

Rimo q̄dē debēt dānati eṫnaliter
cruciari rōne dine grē. Ponamꝰ
eni q̄ alicui dederit d̄s mille mar=
cas auri tm̄. alteri xō dederit milia infinita.
Māifeſtū eſt eni q̄ obligatio ⁊ debitū grati=
tudis atq; ſeruitij eiꝰ q̄ recipit donū infinitū
maior ē ſm intētionē obligatiōe ⁊ debito q̄
deo teneƭ ille q̄ p̄noiatū finitū donū ſolū re=
cepit. cā eni obligatiōis ⁊ debiti cām iſtiꝰ infi
nities ꝯtinet. Qr igiƭ ꝑportionales ſunt cāe
ſiſes ⁊ carū effectꝰ: infinities ſm intētionē cō
tinet effectū nec dubitationē hʒ qđ diximus
Qm̄ igiƭ obligatio q̄ q̄s teneƭ deo rōne ſoli=
us lingue vel oculi i infinitū maior ē q̄ p̄di=
cta. quā māifeſtū eſt eē infinitā: nō ſolū infini
ta ē ſ; maior etiā infinita. Multo igiƭ fortius
obligatio q̄ teneƭ deo totiꝰ corꝑis rōne ⁊ in=
cōꝑabiliƭ multo magl infinita ē obligatio q̄
teneƭ rōne nobiliſſime aīe ad imaginē ⁊ ſimi=
tudinē dei formate. Cū eni incōꝑabiliƭ meli=
or ac p̄cioſior aīa ſit q̄ corpꝰ ⁊ eadē gratuita
bonitate vtraq; data incomꝑabiliƭ maiorem
neceſſe ē eē obligationē vniuſcuiuſq; ad de=
um. q̄ rōne aīe tenemur eidē q̄ ſit obligatio
q̄ rōne corꝑis ipſi obligati ſumꝰ. Amplius ſi
aīa hūana nō debēt durare ſeu viuē niſi per
diē vnū. obligata nihilominꝰ deo eſſet. ſ. rō=
ne diurni eſſe vel vite aliq̄ta obligatiōe. ⁊ rō
ne biduane vite duplo maiori. ⁊ rōne q̄tri=
duane in q̄druplo maiori ⁊ ſic i infinitū: q̄re
rōne ꝑpetue ⁊ infinite vite i infinitū maiori.
Māifeſtū eſt igiƭ oēm hūanā aīam deo obli
gatā eſſe d̄o rōne exn̄tie ⁊ infinite vite. Sed
māifeſte ex p̄dictl patet q̄ eq̄les ſunt obliga=
tio ⁊ trāſgreſſio eiꝰ: q̄re ois trāſgreſſio iſtius
obligatiōis ⁊ debiti neceſſario infinita ē: ⁊ iō
pena eiꝰ merito dʒ eē infinita. Tranſgreſſio
eni huiꝰ obligatiōis maxie triplex ē. Prima
q̄dē ē nō ſeruire d̄o. ſiue ei debitū ſeruitiū ſb
trahē. Scđa ē debitū ei ſeruitiū alteri impen
dere. Tertia deū impugn̄re. In ſbtractiōe āt
debiti deo ſeruitij intelligimꝰ ei grās nō agē
de bn̄ficijs ab eo receptl. Eſt eni ꝑs nō modi
ca dini ſeruitij actio grāꝝ. Preterimꝰ ceteras
grās hoi a deo collatas: de q̄bꝰ mēs diſcreta
faciliter penſare poteſt.

Propter infinitatē cōtumelie deo illate debet peccator eternaliter cruciari. Cap̄. ij.

s

Ecūdo debēt dānati eṫnaliƭ cruci=
ari rōne dine ꝯtumelie quā inferƭ
deo. Nā q̄to minꝰ eſt bonum qđ
deo p̄ferƭ ſiue ꝑpƭ qđ ipſe deſeriƭ: tāto ma=
ior ei ꝯtumelia irrogaƭ. Qr igiƭ oē qđ ē vel
eē pōt i infinitū minꝰ ē ipſo bonū q̄cq̄d ei p̄=
ferƭ aut p q̄cūq; alio deſeraƭ infinita ei ꝯtu=
melia irrogaƭ. In oi aūt mortali culpa aliq̄d
ei p̄ferƭ ⁊ p illo deſeriƭ ſm qđ Augꝰ. diffini=
ens pctm̄ mortale ait. Pctm̄ eſt ſpreto incō=
mutabili bono rebꝰ cōmutabilibꝰ adherere
Ex q̄ patet q̄ i oi pctō mortali infinita deo cō
tumelia irrogaƭ. Hoc patet ex verl ꝑportio=
nibus. Si eni deo p̄ferƭ bonū in duplo minꝰ

q̄ ipſe ē aliq̄ta ei iniuria irrogaƭ. Si aūt in
q̄druplo minꝰ bonū ei p̄ferƭ: duplo maior ei
iniuria irrogaƭ: ⁊ ita in infinitū. Qr igiƭ nō
eſt reꝑire aliq̄d qđ nō ſit i infinitū minꝰ bo=
nū: māifeſtū eſt q: q̄cq̄d ei p̄feraƭ aut p quo
cunq; alio deſeraƭ infinita ei ꝯtumelia ſiue
iniuria irrogaƭ. Iā igiƭ declaratuʒ eſt tibi q̄
ois mortaliƭ peccās infinitā ꝯtumeliā vel in=
iuriā deo irrogat. Infinite aūt iniurie vel cō
tumelie. infinita de iure debeƭ pena. ⁊ h̄ in=
telligiƭ infinita duratiōe: ⁊ ſic qđ intēdimus
declaratū patet. Aut infinita acerbitate: ⁊ ſic
nihilominꝰ habemꝰ ꝑpoſitū nr̄m. Cū enim
ois xtus hūana ad agēdū ⁊ patiēdū finita eē
videaƭ: nequaq̄ videƭ ei poſſe infligi infini=
ta acerbitate pena adhiberi. Quaꝑpƭ infi=
nite duratiōis cōpenſabiƭ ex neceſſitate acer
bitatis infinitas.

Scđm infinitatē magnificentie dei pctōr eternaliter cruciaƭ. Capitulum. iij.

t

Ertio debēt dānati eṫnaliƭ crucia=
ri rōne dine magnificentie. Si q̄s
eni peccaret i aliquē eq̄lē ſibi. p=
culdubio aliq̄tulū peccaret i eū. ⁊ ſi idē vel ſi
mile pctm̄ cōmitteret i maioreʒ magl: ⁊ q̄to
maiorē tāto magl. Verbi grā. Si i ſacerdo=
tē peccat magl q̄ ſi in eq̄lē. Et iteꝝ in archi=
diaconū ḡuiꝰ. ⁊ ſimiliƭ in archiepm̄ ḡuius q̄
in ep̄m: ⁊ ſic de alijs ḡdibꝰ ſuꝑioribꝰ. Qua=
re patet q: q̄to i maiorē peccat tanto magis
peccauit. q̄re ſi i infinitū maiorē in infinituʒ
magl. Qr ḡ d̄s i infinitū maior ē q̄cūq; alio:
iō in infinitū magl peccaƭ in deū q̄ in hoiem
eodē genere culpe. Verbi grā. Si occiditur
deꝰ ⁊ occidiƭ hō q̄ nō eſt d̄s i infinitū maius
pctm̄ eſt occiſio dei q̄ hois. Eodē mō ſi con=
ſpuiƭ hō ⁊ ꝯſpuaƭ d̄s vel ꝑcutiƭ hō ⁊ d̄s. vel
ſi ꝯtēniƭ d̄s ⁊ hō vel offendiƭ d̄s ⁊ hō: in infi
nitū maiꝰ pctm̄ eſt offenſa dei vel ꝯtemptus
q̄ offenſa vel ꝯtēptꝰ hois vt patet ex de heꝛ.
c. xgētl. Longe ḡuiꝰ ē eṫnā q̄ tpalē ledē ma=
ieſtatē. Qr igiƭ oi mortali culpa offendiƭ vel
ꝯtēniƭ d̄s. q: eiꝰ mādatū ⁊ eiꝰ volūtas p̄teriƭ
māifeſtū eſt oi pctō mortali i deū in infinituʒ
peccari vel ſaltē in infinitū magl q̄ peccareƭ
in hoiem. ſi hō offendēƭ vel ꝯtēnereƭ. Ideo
peccās ⁊ ꝯtēnēs magnificētiā dei i eṫnū cru=
ciari meretur.

Qr ſicuti iuſti debēt a deo ex miſericordia eternaliter p̄miari ita ⁊ iniuſti ex iuſticia eternaliter cruciari. Capitulū. iiij.

q

Uarto debēt dānati eṫnaliƭ crucia=
ari rōne dine iuſticie. Cū eni ꝑ eū=
dem modū cauſandi iuſticia dei
cā ſit p̄mioꝝ atq; penarū. h̄ ē ꝑ ſe=
metipſum. qđ eſt dicē. ꝑ h̄ q̄ iuſticia ē. ſi ꝑ ſe
effectrix ē ꝑpetuitatl in p̄mijs: igiƭ ſimiliƭ ⁊ i
penis. Vn̄ pſ̄. Iuſtꝰ dn̄s ⁊ iuſticias dilexit:
eq̄tatē vidit vultꝰ eiꝰ. Iō mala merita oino
ſunt nr̄a. merita xō bona fere oino ſunt dei
et mimū h̄nt a ꝑte nr̄a. Magl eni debenƭ no
bis de iuſticia maloꝝ meritoꝝ pene q̄ p̄mia
bonoꝝ: q: de iuſticia magl ſumꝰ puniēdi pro
meritis malƭ q̄ p̄miādi p bonis. Si igiƭ eṫna
liter p̄miādi ſumꝰ p bonis: multo fortiꝰ pu=
niendi p malis. Pleriq; eni ſolaʒ imēſitateʒ
dine mie ꝯſiderātes: magnitudinē dine iu=
ſticie nō attēdūt. cū nec minor nec minꝰ eṫna
ſit dei iuſticia q̄ eiꝰ mia: nec minor nec minꝰ
eternꝰ dʒ eē ipſiꝰ effectꝰ in dānādos ⁊ puniē
dos. q̄ effectꝰ mie i ſaluādos ⁊ btificādos
Amplıꝰ. Si xtus ⁊ vitiū vere ꝯ̄ria ſunt. igiƭ
et effectꝰ eoꝝ imediati ⁊ ꝑ ſe ꝯ̄rij ſunt. q̄re re=
muneratio q̄ debeƭ vni xtuti veri nomis ac
rōnis ꝯ̄ria erit pene q̄ debeƭ vitio oppoſito.
Nō eſt aūt ꝯ̄ria pena tpalis btitudini ſempi
terne. Et ex h̄ pateʒ māifeſte: q̄ ex iuſticia dei
vnicuiq; mortali culpe debeƭ ſempiṫna pe=
na. Sʒ q̄dā erronei ⁊ ignari loquunƭ de mi=
ſericordia dei ⁊ iuſticia dei. ac ſi altera illarū
vellet ius alteriꝰ vſurpare. ⁊ tanq̄ mia vellet
euacuare iuſticiā: cū inƭ eas ſit pax i vltimo
trāquillitatl. Sʒ hi tales adūtāt q̄ nouit dn̄s
miſereri ſalua ſꝑ ſua iuſticia ⁊ illeſa: atq; vin=
dicare ſalua mia. ⁊ vtraq; ſine iniuria alteriꝰ
vti. Vn̄ pſ̄. Miſericordia ⁊ veritas obuia=
uerūt ſibi iuſticia ⁊ pax oſculate ſunt.

Articulus. iij. q̄ damnati debent eternaliter cruciari q̄druplici ratione reſpectu vniuerſi.

Tertio debēt dānati eṫnaliter cruciari re=
ſpectu vniūſi: ⁊ h̄ q̄druplici rōne. Primo rō
ne inclinabilitatl. ſcđo rōne neceſſitatl. tertio
rōne vtilitatl: q̄rto rōne iocūditatl.

Qr hō ſicut ad eternū bonum naturaliter inclinaƭ. ſic peccādo eternaliter cruciaƭ. Capi. j.

p

Rimo rōne inclinabilitatl. Natu=
ra eni rōnalis eo ipſo q̄ naturaliƭ
eſt ordinata ad ſummū bonū ⁊ eṫ=
nū. ita q̄ nāliƭ appetit illud tanq̄
btitudinē ſuam. ⁊ ſic q̄ electiue nihil pōt ap=
petere niſi ad illud ⁊ ꝑpter illud eo ipſo incli
natur ad eternitatē: quia ſummū bonum eſt

eternū. Jō etiā op⁹ ē q̄ i his i q̄b⁹ ſibi pu̇erſe ſtatuit vltimū finē amādo illa q̄ſi ſuū bonuȝ ſummū ⁊ ꝯſūmatū bonū/⁊ quaſi i illis ſit ſua btitudo q̄ntū ex ſe ē ⁊ ex ſua ſtatutiōe hēat ſe ad illud tanq̄ȝ ad coetnū. Jgit̄ ei⁹ final' ꝯūſio vel aūſio q̄ntū ex ſe ē ad etnū ordiata ē. Nō ē igit̄ ꝯ ſui ordis rōnē q̄ i ſua aūſiōe a lapſu et nalit̄ cruciat̄: eo ipſo etiā q̄ etnitat' capax ē et q̄ ad finaleſ retributiōes ē ꝑ ſua electiua opa ordinata vel ordināda. Et vlteri⁹ p̄t addi q̄ h̄ ordo exigit vniūſi. ſ. q̄ aliq̄s final' ſtat⁹ imo bilit̄ ſit ſibi a deo p̄ſix⁹: ita q̄ finalit̄ oia i locꝭ ⁊ ſtatib⁹ ſibi debit' imutabilit̄ ⁊ irreuocabilit̄ collocentur.

Q2 vniuerſitas rerum indicat eſſe eternas penas q̄bus cruciā tur dānati. Capi. ij.

s Ecūdo debēt dānati etnalit̄ cruciari rōne neceſſitat'. Cū eni in vniuerſitate rerū inuēiat̄ pura ⁊ vera felicitas ſīc in tractatu de reḡ dei mꝫatuȝ ē atq̄ȝ repiat̄ mixta felicitas ⁊ nō vera. Mixta inq̄ȝ ex felicitate ⁊ miſeria q̄lis eſt p̄ntis vite. Neceſſe ē vt iueniat̄ etiā pura vera ⁊ ꝯſummata miſeria. Jn oi eni igit̄ genere ꝯrioꝝ ſi inueniat̄ alterū: ⁊ amboꝝ mediū neceſſe ē inueniri nālit̄ ⁊ reliquū. Quare ſīc eſt ſm veritatē in vniūſo pura ⁊ vera felicitas: ita neceſſe ē vt i eo ſit pura ⁊ vera miſeria. Nō eſt aūt pura ⁊ vera felicitas q̄ phēnis ⁊ ꝑpetua nō ē Qm̄ impoſſibile ē purā ⁊ verā eſſe felicitateȝ ad quā ꝑtingē pōt defect⁹ ⁊ mors. q̄re neq̄ȝ pura neq̄ȝ vera miſeria ē quā bonū liberationis ſiue termiatiōis abſcidit. Eſt eni ꝑs aliqua felicitat' liberatio ⁊ imunitas ab ipꝭ malis. Jn h̄ aūt notare debes q̄ rō ſeu ꝓbatio iſta validiſſima eēt ⁊ irrefragabilis: ſi vera et pura quā dixim⁹ felicitas veꝝ hꝫet ꝯriū. Nō aūt hꝫ veꝝ ꝯriū. Et h̄ ē qm̄ vera ⁊ pura redūdantiſſimaq̄ȝ bonitas cui⁹ ꝯūctio ſeu fruitio vera ⁊ pura felicitas ē nō hꝫ ꝯriū. Si eni haberet ꝯriū haberet̄ cōpar coequū ⁊ coeq̄le. Jā aūt declarauim⁹ tibi impoſſibilitatē ꝯuenient' iſti⁹. Q2 vō ex hac radice elici pōt ad oſſionē ei⁹ qō intēdim⁹. q2 neceſſe ē cōpleta eē opa dei in vniūſo. Jō neceſſe ē vt opa iuſticie ei⁹ nec diminutionē habeāt nec defectū Jō neceſſe ē ſīc retributiōes ſeu remūeratiōes iuſticie dei ꝑpetue ſunt ꝑ bene merit': ſic vindictas ⁊ penas eiuſdē iuſticie neceſſe eſt eſſe ſempit̄nas. Si eni tꝑales ⁊ ſempit̄ne iuenirent̄ remūeratiōes iuſticie dei ⁊ ſolūmodo tꝑales eiuſdē vindicte ⁊ pene. nō eſſet cōpleta vniūſitas operuȝ iuſticie ei⁹ in ꝑte iſta neq̄ȝ cōpleta vniūſitas ꝯrietat' iſti⁹. videlicet p̄mioꝝ atq̄ȝ penarū: cū tāt⁹ ſit defect⁹ ⁊ diminutio ex ꝑte penarū. Nec etiā eq̄litas repiretur in hmōi ꝯtrarijs. q2 reuera ꝯtraria ſunt i rōne ⁊ noiatione in q̄bus accepim⁹ ea. Premia eni ⁊ pena inq̄ntuȝ p̄mia ⁊ pene ſimilit̄ remuneratio ⁊ vindicta inq̄ntū tales ꝯrie ſunt.

De fructu q̄ reſultat electis de eternis ſupplicijs damnatoꝝ. Capitulum. iij.

t Ertio debēt dānati etnalit̄ cruciari rōne vtilitat'. Nobiliſſim⁹ enim fruct⁹ ⁊ vtilitas maḡ eſt dinaꝝ ſcripturarū etnas penas cōminātiū trāſgreſſorib⁹ ſue legi. Ex h̄ eni forti⁹ caui⁹ ⁊ ſollicit⁹ nos cohibem⁹ a malis. ⁊ deū ⁊ ei⁹ iudicia amplius metuim⁹. ⁊ hūili⁹ ac timorati⁹ reueremur: atq̄ȝ ei⁹ p̄cept' obedīēti⁹ ⁊ reuerēti⁹ ⁊ ſubiectius coherem⁹. Sȝ deus nihil impiū aut iniuſtū pōt alicui cōminari. nec falſe et mendoſe pōt aliquā ſniam cōminatoriā dare: et multo min⁹ pōt illā falſo p̄bere ſolēnit̄ in autentic' ſcriptur'. Si igit̄ vtilime ⁊ veriſſime eternas penas ꝑ ſanctas ſcripturas noui et veteris teſtamēti cōminat⁹ eſt reprobis ⁊ debuit cōminari: ꝯſtat q̄ totā vtilitatē ⁊ veritatem p̄dictarū cōmiationū tollit. qui dicit deum non debere eternas penas reprobis inferre: quia nihil poteſt bene ⁊ veraciter cōminari qō non pōt bene ⁊ veracit̄ adimpleri. Nec ſolum hic error p̄dicta excludit. verūetiam in p̄fatis cōmiatiōib⁹ aſtruit eſſe fallaceȝ duplicem ⁊ mendoſum: ⁊ tunc qua rōne ⁊ i iſtis mendoſus ⁊ fallax eadē rōne dici poteſt et credi fallax i oib⁹ ſuis ꝓmiſſis ⁊ dictis. Jō error iſte ſub pallio pietatis ſummā impietatem inducit. atq̄ȝ potius diuini cultus ⁊ totius catholice fidei pietatē exterminat ⁊ ſbūtit.

De iocunditate quam habēt beati de ſupplicijs damnatoꝝ. Capitulum. iiij.

q Uarto debent dānati eternaliter cruciari ratione iocūditatis. Omnes eni phi excellentes in hoc cōſentiunt q̄ prima cauſa aliquid non intendit nec aliquid ꝑpter aliud operat̄: niſi ꝑ ſe tm̄ et gratis. Unde Prouerb. xvj. dicitur. Uniuerſa ꝑpter ſeipſum opat⁹ eſt deus. Q2 autem intendere gloriā ſuam ⁊ laudem q̄ſi dicatur non vt opere preciū neq̄ȝ emolumentum intentiōis ⁊ opationis ſue illam intendit: ſed vt decens atq̄ȝ decoꝝ ⁊ per ſe debitū Jn damnatione autem reproboꝝ tanto magis eſt dei gloria: q̄nto maior multitudo magnitudoq̄ȝ ipſoꝝ. Similit̄ ⁊ tanto maior decor iuſticie q̄nto magis apparebūt vitia eorū atq̄ȝ peccata peccatiſq̄ȝ ſupaddita obduratiſſima ⁊ nunq̄ȝ emollibilis ꝯtumacia. Nec eēt cōpleta laus atq̄ȝ gloria dei. q̄ nihil aliud eſt q̄ȝ ſublimis clara ⁊ lata illi⁹ fama: ſi nō eēt ei ꝑpetua laus ⁊ gloria de iuſticia quēadmodū de bonitate ⁊ mia. Cōplebit igit̄ tandē opa iuſticie ſue ſicut ⁊ mie: ⁊ ideo cōplebunt̄ laus et gloria ei⁹ quā dixim⁹ ex vtriſq̄ȝ. Et quēadmodū iuges laudes ⁊ gr̄arūactiōes ꝯtinue reſonabūt ei⁹ miam i ſaluat': ſic planct⁹ eiulatus ⁊ ſuſpiria rugit⁹ clamores ⁊ vlulat⁹ reſonabūt dei iuſticiā in dānat'. Jō infernus glorificatoꝝ aurib⁹ ineffabili ſuauitate ſuccinet padyſo. Neq̄ȝ eēt iocūda oiq̄ȝ ex ꝑte ꝑfecta muſical' ibi ꝯcent⁹ ſuauitas: ſi diſcāt⁹ infernalis a ꝑte iuſticie dei reſonās cantui deeſſet mie ei⁹. Uñ pš. dicit. Miam ⁊ iudiciuȝ cantabo tibi. Neq̄ȝ cōpleta ē ex oib⁹ modis ſolēnitas q̄ ſolū cantū hꝫ abſq̄ȝ organo ⁊ diſcantu. Jgit̄ cū ſctis celeſt' regi cantem⁹ dño glorioſe q2 equū ⁊ aſcēſorē .i. impios ⁊ demones ꝓiecit in mare infernaliū tormētoꝝ eo q̄ ſit iuſt⁹ dñs i oib⁹ vijs ſuis ⁊ ſctūs in oibus opib⁹ ſuis. Qui trin⁹ ⁊ vn⁹ iuſt⁹ pi⁹ magnus ⁊ glorioſus ⁊ i oib⁹ opib⁹ ſuis bñdicendus ⁊ laudādus per infinita ſecula.

Feria. iiij. poſt primā dñicam in q̄drageſima/de fidei improbabilitate/cōtra p̄ſumptuoſos ⁊ curioſos q̄rētes ſigna/miracula/⁊ portēta vel naturales rationes de fide. Ser. xiij.

m Agiſter volumus a te ſignū vidē. Mat. xij. et i euāgi. ho. Curioſoꝝ/⁊ ſupboꝝ/⁊ infideliū ſcribarū/⁊ phariſeoꝝ (q̄ charitate dñi vacui erāt) vba ſunt iſta. Cū eni tot ⁊ tāta ſiḡ facēt dñs ieſus i ꝯſpectu eoꝝ plena ſimul hūilitate/pietate/charitate/ac ſalubri vtilitate/ſīc mortuos ſuſcitare. demōes effugare. cecos illūiare. ⁊ ſilia: q̄ altior' potētie erāt q̄ȝ aliqō ſignū viſibile d̄ celo emittē. Et q̄d ē qō petūt aliud ſignū niſi q2 nō credūt tot ſiḡ iam facta. ⁊ curioſi ſunt ad expiēdū aliq̄ ſiḡ noua ⁊ vana. Nec eni videt̄ q̄ iō peterent vt crederēt. ſ; poti⁹ vt eū tēptarēt. Uñ hiero. Signū poſtulāt q̄ſi q̄ viderāt ſiḡ nō fuerint. Cupiebāt eni vel i morē helie/ignē d̄ ſublimi venire. iiij. Reg. j. vel i ſilitudinē ſamuel' tꝑe eſtiuo ꝯ naturā loci rugire tonitrua. choruſcare fulgura. imbres ruere: q̄ſi ⁊ illa nō poſſent calūniari/⁊ dicē ex occult' aeri' paſſiōib⁹ accidiſſe. Naq̄ calūniari ea/q̄ ocul' vides: et māu tenes: ⁊ vtilitate ſenties: q̄d factur⁹ es de his/q̄ de celo venirēt? Utiq̄ȝ dicēs ⁊ magos i egypto multa ſiḡ d̄ celo feciſſe. Quid eſt temptare deū? Eſt igit̄ talia ſiḡ q̄rē/deuȝ temerarie ⁊ p̄ſumptuoſe tēptare. Hoc fecit diabolus Mat. iiij. de p̄cipitio temptās chriſtum. cui dñs dixit. Nō temptab dñm deum tuū. Qō verbū pōt eſſe aliud thema. Tripliciter eni hō temptat deū. ſ. p̄mo v̄bis. ſcdō facti expſſe; tertio facti interp̄tatiue. Primo q̄dē q̄s temptat deū verbis: cū ab eo aliq̄d petit ea intētiōe vt curioſe exploret ei⁹ ſciēntiā/ꝑtātem/vel volūtatē. Scdō aūt facti expſſe tēptat: q̄ſi ꝑ ea q̄ facit intendit curioſe expimētū ſumē de p̄dictis. Tertio facti interp̄tatiue hō deū temptat. q̄ ⁊ ſi h̄ nō intendat illud/tñ q̄ petit ⁊ facit ad nihil aliud vtile ē niſi ad ꝓbandū aliq̄d de p̄dict'. Sīc ſi aliq̄s equū currē faciat abſq̄ȝ aliq̄ vtilitate: hoc nihil aliud eſſe videt̄ q̄ȝ expimētū ſumē d̄ eq̄ velocitate. Qñ aūt ꝑpt̄ aliquā neceſſitatē vt vtilitatē cōmittit ſe hō in petitiōib⁹/vel opib⁹ ſuis/auxilio dei h̄ nō eſt deū temptare ſ; i deum fidelit̄ ſpare. Qñ vō h̄ agit abſq̄ȝ neceſſitate: tūc vō interp̄tatiue deū tēptat. Jō ſi q̄s ex ſola curioſitate petit a deo aliqō ſignū fieri ſīc petebāt ſcribe/⁊ phariſei: tal' vere deum temptat. Qō q̄dē pctm̄ p̄mo ſupbie. ſcdō curioſitat' vane. tertio irreuērētie. q̄rto amētie. q̄nto diffidētie. ſexto imꝓuidētie. ſeptimo ſtulticie. Primo ē pctm̄ ſupbie. Q2 ſupbe et p̄ſumptuoſe ſe ingerit in diuinis ⁊ vltra mēſurā ſibi ꝯgruā vel ꝯdignā. Scdō ē pctm̄ vane curioſitat'. Q2 q̄ h̄ vane ⁊ curioſe miracula q̄rit. Tertio ē pctm̄ irreuērētie. Nēpe irreuērētiā in deū cōmittit. Quidā eni ꝯtem⁹ ꝑſone ē tēptare eā. Quarto ē pctȝ amētie: q2 vult q̄ d̄s faciat rē vanam ſatiſfaciēdo ſue vane petitiōi. Quito ē pctm̄ diffidētie et infidelitat'. Q2 dubitat d̄ eo/ſup q̄ deū tēptat. Sexto ē pctm̄ imꝓuidētie. Q2 ꝓuidētiā ⁊ diſcretionē/temerarie ⁊ legeȝ dei linquit non querens in hoc gloriam dei. Septio ē pctȝ ſtulticie. Cōſuare q̄dē ſtulticie eſt/ſine cauſa ꝑiculo ſe exponē. Obiectio.

Sȝ obijcit̄ de eo/qō dñs Jo. xx. thome ait q2 vidiſti me thoma credidiſti: beati q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. Qō pōt aliud eſſe thema. Dixit eni thomas niſi videro i man⁹ ei⁹ fixuram clauoꝝ ⁊ mittā digitū meū in locū clauorum; ⁊ mittā manū meā in lat⁹ eius: nō credam. Ex his eni ad litterā videt̄ q̄ fides thome ex viſis erat accepta: q̄re non videt̄ gra

mita fuiſſe. Ad h̄ rñdet Alexā. de hal' in .iij. diſ. ꝙ hec ꝯiūctio q2 nō tenet' ibidē cauſalit': ſed adiūctiue. Vñ dū dicit' q2 vidiſti me thoma credidiſti. hec ꝯiūctio q2 nō notat cauſaꝫ vel rōnē: ſed notat q̄ndā diſpoſitionē vel excitationē animi p̄patoriā ad credēdū. Licet eni fides nō habeat cām vel rōnē licet cū talibus ꝓbatiōibꝰ ⁊ ſuaſiōibꝰ multū ꝓficiat viua ⁊ vera fides ſicut in ꝓlogo huius libri dictum ē arti. ij. c. iij. pōt tñ h̄re p̄patoriā diſpoſitionē. Hec ille. Multi tñ dubij in fide vere ſimiles his phariſeis ſunt deū ꝑſumptuoſe temptātes: ſig̃ querūt ⁊ miracula deſiderāt: q̄ſi totꝰ mūdus miracul' nō fuerit ⁊ ſit plenꝰ. Ad q̄rū eliminādū errorē de excellētia improbabilis fidei hodie dicēdū eſt. Fides igit' quā hic cū dei adiutorio ſtabilire intēdimꝰ veriſſima rōne certiſſimaqꝫ diffinitiōe eſt virtus q̄ ea q̄ ad fundamētū chriſtiane religiōis ptinent abſqꝫ hūana ꝓbabilitate recte firmitqꝫ credunt'. De q̄ tria ꝯtemplemur ad p̄ns ſpīmo eiꝰ ꝑfectionē. ſcdo eiꝰ obligationē. tertio eius comparationem.

Articulus primꝰ de triplici ꝑfectione q̄ cōſiſtit i credēda fide ſine miracul' vel ſignis rōnibus naturalibus ſiue euidentijs manifeſtis.

Primo aūt ꝯtēplemur huiꝰ improbabilis fidei ꝑfectionē. Triplex eni ꝑfectio ꝯſiſtit in credēdo verā fidē abſqꝫ euidētijs atqꝫ ſignis. Prima ē magni vigoris. ſcda magni amoris. tertia magni ſplēdoris.

Q2 credere ſine ſignis ⁊ euidētijs magni vigoris perfectio eſt Capitulum. j.

P Rima ē ꝑfectio magni vigoris. Sic nāqꝫ ꝓbabile ē ad intellectū ſic lucidū ad viſum. ⁊ ſicut ſuaue ⁊ vtile ad affectū: ⁊ ſicut calidū ⁊ frigidū ad tactū. Sicut eni eſt inſuaue ⁊ inutile ad affectū ⁊ tenebroſum nulloqꝫ luīe ſuꝑaſꝑſum ad viſum ſic improbabile ad intellectū. Sic igit' nō eſt v̄tuoſum vidē lucidū qd̄ nullo mō pug̃t contra viſum imo oibꝰ modis pug̃t ad ipſuꝫ: ſic nō eſt v̄tuoſum credē ꝓbabile vel qd̄ eſt manifeſte verū. Sic etiā vigor affectꝰ ē amare ⁊ appetē inſuaue ſeu moleſtū: ſic affectui amare inutile ſiue dānoſum. Sic eni calē ꝯ frigidū h̄ ē repug̃re frigido v̄tut' ē atqꝫ vigoris: ſic amare improbū ⁊ reprobū. Et iux̄ hunc modū credē improbabile: magne v̄tut' erit et vigoris. Preterea amare atqꝫ deſiderare vtile ⁊ ſuaue aut magnificū nō eſt niſi de immiſſo ⁊ admiſſo igne calē: ⁊ h̄ opus ꝓprie eſt nature. Nō eni eſt minꝰ nāle igni ſpūali illū cui appropinquat' calefacē ſpūalit': q̄ꝫ corꝑali corꝑalit'. Iux̄ igit' hūc modū credē ꝓbabile vel māifeſte ver̄: nihil aliud ē credē q̄ꝫ vidē lucidū vel illuīari a lucido. Suauitas enim vtilitas ⁊ magnificētia tres ſunt ſpēs ſpūal' ignis. ⁊ tres i hūanis mētibꝰ arſiōes ſeu cōbuſtiones efficiūt. ſ. ꝯcupiam carnis oculoꝝ et ſuꝑbiā vite: vel meliꝰ luxuriā auariciā ⁊ ſuꝑbiā vt dr̄. j. Io. ij. Oē qd̄ eſt i mūdo ꝯcupiſcētia carnis ē ⁊ ꝯcupia oculoꝝ ⁊ ſuꝑbia vite. His aūt tribꝰ ſpēbꝰ ignis ita ardē atqꝫ exuri innati ſumꝰ ſic arida lig̃ corꝑali igne ⁊ h̄ naturali corruptiōe ſeu originali nō q̄dē prima creatiōis inſtitutiōe. Sic igit' tres dicte diſpoſitiōes ignis ſunt ad nr̄m affectuꝫ ſiue ad nr̄as motiuas vires tā ſublimes ⁊ nobiles q̄ꝫ inferiores ⁊ ignobiles inflāmādis. Sic ꝓbabilitas ⁊ euidētia luces ſunt ⁊ luīa ad noſtrū intellectū ⁊ etiā ad vires nr̄as apprehēſiuas tam nobiles q̄ꝫ ignobiles ꝓbabilitas tñ tenuis atqꝫ debilis luc' ſpūalis ſuꝑaſꝑſio eſt et ꝓpt' h̄ nō ſufficit firmare ſeu figē mēt' appꝛehenſionē. Euidētia aūt veritat' fort' ⁊ penetrās luciditas ſeu luīoſitas ē ⁊ ꝓpt' h̄ figit et firmat certitudīe intellectuꝫ. Ex his patet ꝙ credē impoſſibilia fortitudis atqꝫ vigoris intellectus nr̄i ē: ſic amare dānoſa moleſta ⁊ ig̃minioſa fortitudis ē atqꝫ vigoris nr̄i affectꝰ. Vñ Chryſ. ſuꝑ p̄dictū v̄bū Mat. volumꝰ a te ſignū vidē ait. Merito. ſic ſꝑ diſcē vel q̄rere ſignū eſt nunq̄ꝫ poſſe ꝓficē: ſic teſtioniū ſꝑ querē. ſignū eſt nunq̄ꝫ velle credere.

Q2 abſqꝫ euidentijs ⁊ ſignis credere ē ꝑfectio magni amoris Capitulum. ij.

S Ecūda aūt ꝑfectio i tali mō credēdi ē magni amoris. Quēadmodū eni aliud ē diligē aliquē ex meritis ſuis ſiue aliud ex ſuauitate ⁊ vtilitate vl' vtile diligēti. aliud ex v̄tute diligēt': ſic aliud eſt credē ex ꝓbabilitate ſeu euidētia crediti. aliud ex v̄tute credēt'. Sic eni ꝓbitas poſſeſſoris ſui dilectionē ingerit ⁊ infigit ag̃ſcētibꝰ ſiue credētibꝰ eā. ⁊ ſic ſuauitas ⁊ vtilitas ſuauis ⁊ vtilis dilectionē ⁊ deſideriū ſui incitat et inflāmat i ag̃ſcētibꝰ ⁊ credētibꝰ eas: ſic ꝓbabilitas ⁊ euidētia v̄itat' fidē q̄ndā ſiue credulitatē ꝓbabiliū ⁊ māifeſtoꝝ ingerūt ⁊ imp̄mūt cog̃ſcētibꝰ ea. Ac eꝯ cuꝫ q̄s malū ⁊ dilectione indignū vel inimicū diligit: h̄ indubie nō ex merit' ē dilecti. ſ; ꝯ merita eiꝰ ⁊ ex v̄tute diligēt'. Vñ cū pauꝑtas vel moleſtia aut cō-

tumelia vel mors ipſa diligit' ſic fecerūt martyres ex v̄tute diligēt' ē. nō ex ipſis cū nihil i ſe videant' h̄re ꝓpt' qd̄ ſint diligēda: ſic cū improbabilia credunt' ex v̄tute credēt' ē nō ex ipſis. Ampliꝰ. Sic improbitas nō ſolū amoreꝫ nō excitat ſ; etiā illū fugat: ſic ꝓbabilitas nō ſolū fidē nō facit ⁊ credulitatē nō gn̄at. ſ; etiā aufert ⁊ ꝓhibet illā. Ex dict' patet ꝙ ſic̄ v̄tus ē amare improbū ſiue reprobū: ⁊ credē improbabile nec minoris v̄tut' ē credē improbabile q̄ꝫ improbū diligē. Vñ Tulliꝰ h̄ intelligēs. ij. rhetorice ait. Fides ē ꝑceptio veritatis rerum cū aſſertiōe ſine cārū cognitiōe.

Q2 ꝑfectio magni luīs ē credere ſine ſignis. Capitul'. iij.

T Ertia ꝑfectio tal' credulitat' ē magni ſplēdoris ac luīoſiſſime atqꝫ teīoſiſſime cognitiōis. Ea v̄o q̄ ad chriſtiane religiōis ptinēt fundamentū aut ſunt oīa ꝓbabilia ſiue manifeſte vera. aut ſunt ibi q̄dam improbabilia ⁊ non appent' v̄tut' ſi aūt ſunt oīa māifeſta vera. q̄niam nulla erit i fide hēſis. nulla oīno ꝯdictio. nullaqꝫ diſſentio foret. Māifeſte ei ver' nemo vtiqꝫ ꝯdicit. Q2 igit' in eis ē tāta diſſentio tātaqꝫ hēſum mōſtruoſitas abhorrēda. tot tātaqꝫ ſciſmata i eccleſia dei: māifeſtū eſt q̄dā ex eis eē veritat' apparēt' minime. Credere aūt ea q̄ nō vident' eē vera vel q̄ nō apparent eē vera. Hoc vt diximꝰ nō eſt niſi v̄tut' actꝰ ⁊ niſi ex v̄tute ⁊ ſplēdido luīe ipſiꝰ credētis: cū talia i ſe cām credulitat' nō habeāt ſic dictū eſt. Iō neceſſe ē ſuꝑabūdāti luīs v̄tute credi q̄dā ex his q̄ ptinēt ad fundamētū chriſtiane religiōis. vt radioſa veritas intellectꝰ tenebras improbabilitat' irrūpat ſeu vincat et luīoſitate ꝓpria ea q̄ illa abdē ꝯtēdit lucida ⁊ apta hoc eſt credita reddat.

Articulus. ij. quō quilibꝫ catholicus abſqꝫ ſignis ⁊ manifeſtis euidētijs credere obligatur tripliciter.

Scdo ꝯtēplemur huiꝰ improbabilis fidei obligationē ad quā. ſ. oēſ gn̄alit' obligantur. Triplex ē eni obligatio fidelitat': quā quilibet erga deū obligat' ſeruare. Prima ē fidel' obie. ſcda fidel' militie: tertia ē fidel' reuērētie.

Q2 intellectꝰ hūanꝰ abſqꝫ ꝓbationibꝰ aut ſignis credere obligatur. Capitul'. j.

P Rimo eni q̄libꝫ obligat' deo exhibere fidelē obiam. Māifeſtū eſt ei cōitati hoīum nō poſſe ſatiſfieri ꝑ ꝓbatiōibꝰ vel ſuaſiōibꝰ de his q̄ credēda ſunt ad deū accedētibꝰ ⁊ ſobrie ⁊ iuſte ⁊ pie i religione chriſtiana viuē volētibꝰ: vel ꝓpt' defectum ꝓbationū vel ſuaſionū vel ꝓpt' breuitatē intellectꝰ ſimpliciū ⁊ vulgariū hoīum. Neceſſario ḡ credēda erāt ea ſine q̄ꝝ credulitate nemo ad deū accedē pōt. Neceſſe igit' eſt vt alia via h̄ ab hoīum cōitate credant': q̄ꝫ ꝑ ꝓbatiōes ⁊ ſuaſiōes. Nihil aūt ē medium q̄n credulitas oīs aut ſuaſa ſit aut v̄tut'. Neceſſe ē igit' vt talia cōitas hoīum credat v̄tute. nō hūana ſuaſiōe: niſi q̄s dubitat in ſuaſionibꝰ ⁊ incredul' q̄ ſuaſiōes vel ꝓbationes credēdoꝝ vel nō h̄nt vel nō capiūt ſalutareꝫ credulitatē eē impandā ⁊ ꝯriā credulitatem ꝓhibi ſupplicijs extermiandā. Si igit' iuſta ē ꝓhibitio erroꝝ impietat': iuſta ē igit' ⁊ neceſſario impatio credulitatū ſiue creditionū pietatis h̄ ē vere religiōis. Quare iuſta eſt obia ⁊ ex neceſſitate debita i vtriſqꝫ. Obediēdū eſt igitur ex neceſſitate i credēdo. Et obie debitor eſt intellectꝰ hūanꝰ q̄ꝫtū ad oꝑationē iſtā: maxime cū nullū appareat p̄uilegiū exēptionis ſue. Nulla ē obia intellectus i credēdo ſi ex ſuaſiōibꝰ aut ꝓbatiōibꝰ credat': quēadmodū nulla ē obia affectꝰ cū ex vtilitate vel ſuauitate ab eo amatur.

Q2 q̄libet tanq̄ꝫ fidelis miles chriſti fidei aduerſantia expugnare debet. Cap. ij.

S Ecūdo aūt obligat' q̄libet exhibere deo fidelē militiā. Nēpe credere ea q̄ ptinēt ad fundamētū chriſtiane religiōis bellū vtiqꝫ h̄ꝫ ꝯ ſe g̃ue. ſ. diſputationū diſſuaſionū ꝯdictionū ⁊ etiā improbabilitatū ipſaꝝ. Improbabilitas eni oēs recte ꝯ credulitatē eoꝝ pug̃t. Oē aūt belluꝫ bellica v̄tute ⁊ fortitudīe agēdū ⁊ ſuꝑanduꝫ eſt: q2 ſine virtute non ꝓuenit victoria belli. Quā neceſſe ē modis oibꝰ ꝓuenire vt mors vtraqꝫ declinet'. ⁊ vita vtraqꝫ vel acq̄rat' vel acq̄ſita cū dño ꝯſeruet'. Neceſſaria igit' eſt in bello iſto v̄tus: q̄ ꝯ dictas q̄ttuor acies ⁊ mēte ipſa pugnet' ⁊ triūphalit' expugnent'. Hec aūt indubie ē fides: qm̄ ꝯ eam directe acies ille pugnant ⁊ ipſa acies ſuas dirigit ꝯ illas. Vñ. j. Io. v. Hec ē victoria q̄ vincit mūdū fides nr̄a. Vñ. j. Pe. v. Aduſarꝰ nr̄ diabolus rugiēs ⁊c̄. Et eiuſdē ep̄le. j. c. Modicū nūc ſi cōtriſtari oportet in varijs temptatiōibus: vt probatio fidei veſtre multo p̄cioſior ſit auro quod per ignem probatur ⁊c̄. Ex iā dict' patet ꝙ ꝯ tot iacula ꝑiculoſa atqꝫ ꝑnitioſa humane mēti neceſſaria ē armatura. q̄ illa excipiat ⁊ retūdat: ipſam ꝓtegat atqꝫ defendat.

Nulla aũt ē ſpũal' alia armatura ꝗ̄ ab his iaculis illã ꝓtegat ⁊ ꝯ̄ illã eandem muniat: niſi robuſta ⁊ ſtrennua fides. Ꝙ̄ inde patet. qꝛ oĩa iſta iacula directe trahiciunt in illã ⁊ immediate ꝑcutiunt eam.

Quilibet ꝺ̄ neceſſitate ſine ꝓbatiōib⁹ tenet' deo ſummã reuerentiã exhibere. Ca. iij.

T Ertio inſup ꝗ̄libet obligatur deo ſummã ac fidelē reuerētiã exhibē. Propt' qꝺ̄ dicēdũ ꝙ aut credēduꝫ eſt deo abſq; ſuaſiōe aliq̄: aut ꝓbatiōe aut ſi. Si ſic. ergo credēdũ eſt ei ex ꝟtute. Qꝛ eniꝫ abſq; ſuaſiōe ⁊ ꝓbatiōe credit' ꝟtute credēti credit'. Si ꝗ̄s aũt dicat ꝙ nō ei credēdũ eſt ſine ſuaſiōe vel ꝓbatiōe. Cōtra. Sic enim deo debet' dig̃ dilectio ⁊ dig̃ honoratio: ſic ei debet' dig̃ credulitas ſiue creditio. Nō eni ē digna creditio ꝗ̄ ei ꝓpt' ſuaſiōes ⁊ ꝓbationes impēdit': qꝛ nec bono nec mag̃ viro ē digna. Nō igit' eēt ei credēdũ niſi ſic cuiuis aliȷ̃. cuilibet eni alteri cũ ſuaſiōe ⁊ ꝓbatiōe creditur. Si aũt dicat ꝙ credēdũ eſt ei abſq; ſuaſione et ꝓbatiōe qm̄ ſcit' vel credit' eē verax atq; veridicus nec tal' ħ mō euaſit: qm̄ nec ſine ꝓbatione ſeu ſuaſiōe ħ eē ꝯtingit. Habet eni apꝺ̄ ſe ſuaſum ⁊ fixũ deũ mētiri nolle. ⁊ ꝗ̄cũq; dixerit vera eē. Per ħ igit' credit deo. qꝛ credit deũ mētiri nolle: ⁊ ita credit ei ſic crederetur cuilibet viro bono cui vtiq; ꝓpt' ħ ⁊ ꝑ ħ crederet. qꝛ credēt eũ nō mētiri. Patet igit' ꝙ nō credit ei niſi ſic alicui bono hōeſto viro. Amplius. Hocipſum ꝙ credit deũ eē veracem ⁊ mētiri nolle. aut credit ex veritate fidei. aut ex euidētia ꝟitat' ipſi⁹ aut ex ꝓbabilitate aut ex ſuaſiōe ſeu ꝓbatiōe. Si ex euidētia veritatis vel ex aliq̄ ſeq̄ntiũ: in nullo igit' honorificat deũ credēdo ħ. De ꝗ̄libet eni alio crederꝫ illud idē ſi eandē cām credēdi hēret. Credendo ħ igit' de deo nō honorificat deũ honorificat ꝗ̄dē in ħ ꝙ magnum credit de eo a pte. ſ. crediti nō aũt a pte credulitat'. Qꝛ igit' vera religioſitas ſm̄ quãlibꝫ ſui ptē dei honori intendit. imo ei⁹ honor ē cũ ei⁹ credulitas in ſe dei honor nō ſit: licet creditũ ei⁹ honor ipſi⁹ ſit. Manifeſtũ eſt igit' ꝙ huius credulitas nec vera religio ē: nec ps vere religiōis. Eſt aũt fides ex neceſſitate ꝑina ps vere religiōis et fundamētũ. Fides igit' quã ħ intēdim⁹ ꝟtus eſt quã diximus. Propt' ħ omĩa dic' Hugo de ſan. vic. ꝙ fides ē volũtaria certitudo abſentiũ ꝯ̄ opinionũ ⁊ infra ſciam ꝯſtituta.

Articulus. iij. de triplici ſimilitudine cui aſſilant' credētes ex euidētijs ꝓbatiōib⁹ atq; ſignis

Tertio ꝯtēplemur hui⁹ improbabil' fidei cōpationē. Nēpe nō credēs ex ꝟtute ſ; ex ſuaſiōib⁹ ꝓbatiōib⁹ aut ex ſignis pt ꝯuēientiſſime trib⁹ aſſilari ⁊ cōpari. Primo viatori infirmo. ſcꝺ̄o mercatori incredulo: tertio bellatori inualido ſeu feſſo.

Qꝛ ꝗ̄ nō credit ſine ꝓbationibus ſeu euidētijs vel ſignis: ſimilis ē viatori infirmo. Ca. j.

P Rimo eni aſſilat' viatori infirmo Intellect⁹ eni hũan⁹ ſiue vis intellectiua nr̃a nãlit' infirma ē in ſeipſa nō ſtãs ꝑ ſeipſam: iō intēdũ dubitate nutat. Dubitatio eni illi⁹ nihil aliud eſt: niſi mutatio ei⁹ ꝗ̄ nũc i vnã ptē ꝯtradictionis. nũc i alterã inclinat'. Intēdũ etiaꝫ cadit in tenebris ignorãtie. ⁊ i vacuũ ignominie. intēdũ in ipſa falſa ⁊ errores. Fulcit' eni ꝗ̄ſi baculo infirmitas illi⁹ intēdũ euidētia veritatis plerũq; ꝓbatiōib⁹ aut ſuaſiōib⁹ ꝗ̄nq; ſignis. Et cũ debilis fuerit rōcinatio ſeu leuis ħ eſt cũ fuerit ſuaſio leuis ꝗ̄ſi ſubtili arũdini ei ſi innitit' ꝯfident': ſ; ꝗ̄dãmō ſe retinet timēs ne ad ſuſtētandũ ipſum non ſat' valida ſit atq; fortis. Iō mãifeſtũ eſt ꝙ ipſe vtit' hmōi fulcimentis ſeu ſuppodiacul' quēadmodũ baculo debili aut fragili: cui neq; abſq; timore neq; totalit' innitit' geſtãs ipſum. Tales eniꝫ rōcinatiōes opinionē faciũt ſolã: ꝗ̄ eſt apprehenſio alteri⁹ ptis ꝯ̄dictiōis cũ formidīe reliq̄. Euidētia aũt veritat' ⁊ ꝓbatio demonſtratiua fortiſſima ei⁹ ſunt fulcimēta ⁊ tanq̄ baculi inflexibiles ⁊ infrãgibiles nullaq; ex pte nutãtes. Ex his patꝫ ꝙ intellect⁹ nō quērit hmōi fulcimēta: niſi ex infirmitate ⁊ indebilitate ſua. Quapropt' intellect⁹ ꝓuans ē ſic viator infirm⁹ ambulãs a ꝯcluſiōe i ꝯcluſionē nō valēs ꝓpria ꝟtute ſuſtinē ſeipſum: ſed adiutorio baculi ſe trãſferēs ⁊ trãſilit ab vno noto ſeu ꝓbato i aliud. bacul⁹ ãt cui⁹ adiuua culo ita ambulat ⁊ trãſilit demr̃atio ſeu ꝓbatio demr̃atiua ē. Intellect⁹ aũt ꝗ̄ ꝟtute ꝓpria credit nec hmōi fulcimēta reꝗ̄rit nec indiget illis. mag' vtiq; fort' ē. magiſq; firm⁹. qꝛ fortior ē ꝗ̄ ꝓpria ꝟtute ⁊ firmitate initit'. q̄ȝ qui alieno ammiculo ſuſtentat'. ꝗ̄propt' mag' firmit' credit q̄ȝ ille. Ampli⁹. Mag' credit intellect⁹ ea ꝗ̄ credit ꝑ ſeipſum q̄ȝ ea ꝗ̄ ꝑ aliud. ꝗ̄re intellect⁹ ꝟtute fidei credēs mag' ea ꝗ̄ credit ex illa q̄ȝ ea ꝗ̄ credit ex ſuaſiōib⁹ vel ex ꝓbatiōib⁹. Quēadmodũ mag' amat amatuꝫ qui ex virtute ꝓpria illud amat q̄ȝ qui ex eo qꝺ̄ eſt apud amatũ ſilr' ⁊ recti⁹ amat. Credit

eni intellect⁹ ex ſuaſiōib⁹ ⁊ ꝓbatiōib⁹ quaſi inclinat⁹ ⁊ inix⁹ ſup eas ⁊ ꝗ̄ſi claudicãs ambulat ambulatiōe ꝗ̄ diximus: quēadmodũ et recte amat ſolus ille ꝗ̄ ex ꝟtute amat. Amore aũt curuo ſeu flexo amat illect⁹ ⁊ attractus ab amato. Per hmōi aũt fidē vtiq; nō credit' deo. Nã neutꝝ ꝯ̄trioꝝ alteri⁹ receptibile ē ſic nec calor frigidũ nec frigidus calidũ eē pōt: ꝗ̄re nec ꝟtus infirma nec infirmitas ꝟtuoſa. Hec aũt credulitas infirma eſt qꝺ̄ apparet ex ſuppodiaculis ⁊ ſuffultur': iō nec ē ꝟtus nec virtuoſa merito dici poteſt.

Qꝛ nolēs credere abſq; euidētijs ⁊ ſignis ſimilis eſt incredulo venditori. Cap. ij.

S Ecũdo aſſilat' mercatori incredulo. Intellect⁹ eni reꝗ̄rēs ea ꝗ̄ ſupra diximus ſic incredulus vēditor eſt: qꝛ emptori alit' nō credit. niſi pign⁹ ſeu cautionē aut ſecuritatē tribuat ei. ꝓbatio eni vel ſuaſio ſic pign⁹ ē ⁊ cautio ſecuritat': ſine ꝗ̄ nō credit hui⁹ intellect⁹. Et quēadmodũ venditor nō alit' dat mercē niſi ſub pignere ⁊ cautione. ſic nec hui⁹ intellect⁹ dat credulitatē ſuam niſi poſtq̄ȝ pign⁹ ⁊ cautionē quã diximus accepit. ⁊ ſic de mãu tal' vēditoris nō exeunt merces niſi ꝑus obtinuerit ſecuritatē: ſic nec de ei⁹ intellectu credulitas exit donec medium ꝓbatiōis ꝗ̄ſi pign⁹ ſiue cautionē ꝑus obtinuerit. Patet eni qꝛ exactio pigner' ſeu alteri⁹ cautiōis nō eſt niſi ex ꝑuitate ſeu debilitate credulitat' aut ex defectu ipſi⁹. qꝛ mãifeſtũ eſt intellectũ exactorē hmōi pignerũ ⁊ ſecuritatũ hōis pigneris ⁊ ſecuritatē videlicet ꝓbationē ſuaſionũ ⁊ ſignoꝝ eſſe credulitate infirmũ aut incredulũ ⁊ infidũ. Quero nãq; a te ſi ꝗ̄s a te mercãciã ꝗ̄ndã facēt ⁊ ꝯuētionē et ꝑcio facto illã nolles ei ſine pignere dare rogo cui ampli⁹ credis pigneri aut illi emptori? Clarũ ꝟo ē ꝙ pigneri: qꝛ illi nō ꝑ ſe credis. & in ħ plus pign⁹ q̄ȝ emētē honoras. Sic eſt ħ. Pignera ſunt ꝓbatiōes ſuaſiōes ſeu ſigna. Si igit' ꝗ̄s tibi aliꝗ̄d ꝓponit ad credendũ ⁊ iã hui⁹ pignera exig' ab eo: maiorē vtiq; honorē pignerib⁹ exhibes q̄ȝ deo. Qꝺ̄ q̄ȝtuꝫ incōueniēs ſit ꝑ ſe pꝫ: qꝛ i domo venditoris magnitudo pigneꝝ ⁊ multitudo ⁊ ſi ſecuritatem ipſi faciãt. ſig̃ ſunt tñ ⁊ teſtĩonia incredulitat' ei⁹. Sic pignera ⁊ ſecuritates ſunt ꝓbationũ ac ꝑſuaſionũ ⁊ ſigꝝ licet ſecuritate ſint intellect⁹ apud quē ſunt tñ mãifeſte deſignãt ei⁹ incredulitatē ad ea de ꝗ̄b⁹ ſunt. Sinceritas eni fidei nr̃e i ħ ſtat ꝙ hō credat alicui veritati pñtate ꝓpt' auctēm ꝑcipient'. ⁊ i ħ illũ glorificat ⁊ honorat: ſ; tal' vt ſic dicã infida et incredula fides ſic iã dictũ eſt multiplicit' cōꝓbata nō ꝟtus ſ; vitiũ eſt deo vtiq; ꝯtumelioſum: ⁊ iō dãnatiōe ſuppliciōq; dignũ. Manifeſtũ eꝗ̄dem ē ꝯtumeliã fieri cuilibet note veritat' ⁊ bōitat' viro. ſi ei abſq; pignere fides adhibita nō fuerit. ⁊ ſi cautio ſecuritat' ſup his ꝗ̄ ꝓmiſerit ab eodē exacta fuerit. Q̄ȝto igit' forti⁹ ꝯtumelia irrogat' ⁊ iniuria igne et gladio vindicãda. ſi ab eo pignus ꝓbatiōis exigit'. ⁊ nō alit' dict' ⁊ ꝓmiſſiōib⁹ ei⁹ credit'? Ampli⁹. Nō eſt adeo ꝗ̄s ꝑiurus aut mēdax cui ꝓbatiōib⁹ aut pignerib⁹ idoneis a ꝗ̄libꝫ nō credat'. Qui igit' nō alit' deo credē volũt q̄ȝ pignerib⁹ idoneis ⁊ ꝓbatiōib⁹ cert': mãifeſtũ eſt ꝙ deũ in pte iſta mēdacib⁹ ⁊ ꝑiuris i nullo penit⁹ añponũt. ⁊ illos ſibi incredulitate parificãt ⁊ i fide ⁊ illũ eis adequãt. Hec ē apta ꝯtumelia dei nullaten⁹ tollerãda. Hãc eni iudei ⁊ greci dño irrogabãt ſic. j. Coꝝ. j. teſtat' apl's dicēs. Iudei ſig̃ querũt. ſ. miraculoꝝ: ſ; greci ſapiam. ſ. ꝓbationũ. nec hi nec illi alit' credē volētes ꝗ̄ſi duplici ſecuritate indigētes. ſ. pigneꝝ ⁊ fideiuſſoꝝ. ꝓpt' qꝺ̄ patet ꝙ nec iudei nec greci hmōi credulitate nec credũt vel nunq̄ȝ crediderũt deo: ſ; ſignis et ſapie tm̄. Ex iſt' pꝫ ꝙ vera fides ē digna deo credulitas ꝗ̄. ſ. vt dignũ ⁊ iuſtuꝫ eſt ei credit' ſcꝫ ſine oi pignere ⁊ cautiōe. ſ. gr̃ ⁊ obedienter. ⁊ ſi iō ꝗ̄ verax ē aut qꝛ veꝝ ē qꝺ̄ ipſe loꝗ̄tur ſic oi cuiuis hoi crederet': ſ; qꝛ iubet ſeu ꝑcipit aut vult. Iubet aũt aut ꝑcipit ꝑ legiſlatorē vel leg' expoſitores. credit' ei ex virtute obie. ⁊ ħ ꝟtus obie ipſa fides ē ꝑ quã obie ſue debitũ deo ſoluit intellect⁹ hũan⁹ ſic merito obligat'. Ex his patet q̄ȝta infidelitate plenus ſit ħ nr̃ miſerabil' mũdus. ꝗ̄ deo nō credit a ꝗ̄ tot pignera tãtoꝝ miracl'oꝝ ſuſcepit: ⁊ tot fideiuſſores. ſ. martyrũ atq; luioſoꝝ doctoꝝ iã diu recepit. Nēpe ꝗ̄libet mercator nimis incredulus dicēt' ꝗ̄ emēti credē nollet ſi de merce ſibi lucroſa pign⁹ ac fideiuſſorē daret q̄ȝto igit' mag' incredulus ille ē ꝗ̄ chriſto redemptori emti ſuo ꝑcioſiſſimo ſanguie aiaꝫ pctōris ac dãti pignera tot inũabiliũ miraculoꝝ ⁊ fideiuſſores tãtoꝝ martyꝝ atq; tãtoꝝ luminoſoꝝ doctoꝝ ⁊ doctrinarũ in infidelitate adhuc impie ꝑſeuerat? Proinde btũs maximus i ſermōe plurimoꝝ martyrũ ait. Nouerim⁹ itaq; qꝛ nō ſine mag̃ diſcrimie de religiōis veritate diſputam⁹: quã tãtoꝝ martyꝝ ſanguie ꝯfirmatã videm⁹. magni ꝑiculi res eſt ſi poſt ꝓphaꝝ oracula. ſi poſt apl'oꝝ teſtimonia. poſt martyrũ vulnera veterē fidē ꝗ̄ſi nouellã diſcutē ꝑſumas: ⁊ tã poſt mãifeſtos duces i errore ꝑmaneas. ⁊ poſt morientiũ ſudores ocioſa diſputatiōe ꝯtendas.

ſiffer̄· q̄· poſt p̄ dō· ī· 4ā·

ꝟ· Sino· 14ꝰ·

Q ꝗ nō vult credere abſꝗ; ꝓ batiōibꝰ ꝛ euidētijs aut ſignis: cōpaꝛ inualido bellatori. Ca. iij

t Ertio aſſilatur inualido ſeu feſſo
bellatori. Sicut eni impoſſibile eſt
ꝙ albedo ſit nigꝛ: ſic impoſſibile ē
ꝙ vꝛtꝰ ſit infirma. Nulla nāqꝫ veri-
tas ē ꝗ̄tumcūqꝫ ſit euidēſ ꝓ qua defendēda
qſqꝫ ſe exponeret morti qð ꝗ̄tidie fit ꝓ catho
lica fide. Nā ſm phm firmiꝰ ꝛ vꝛtuoſiꝰ teneꝛ
vꝛtuoſitas vꝛtute: ꝗ̄ꝫ arte vel ſcia. Jō ꝗ diſpu-
tat de caſtitate firmiꝰ veritatē tenet caſtꝰ per
vꝛtutē. ꝗ̄ꝫ luxurioſuſ ꝑ ſciaꝫ. Similiꝛ eſt de iu
ſticia ꝛ alijs vꝛtutibꝰ. Nā ꝑ ſciam teneꝛ veri-
tas ꝗdā vmbra velut i ſpē intelligibiliqꝫ fan-
taſmate accepta viſa ꝛ cognita ſunt. Per vir
tutē vō habeꝛ ſenſus illiꝰ veritatꝭ velut ꝗdā
ſapor ꝛ odor realiꝛ mouēs: ꝛ ideo vꝛtuoſiꝰ et
certiꝰ teneꝛ que vꝛtute obtineꝛ. ꝛ ſic ꝗ fide
ꝗ̄ꝫ que ſcia. Ampliꝰ. Cū vꝛtus fidei circa diffi-
cilima ſit hmōi aūt ꝓbationū credulitas nō
ſolū circa facilima ē ſ; circa ea ꝗ̄ vel impoſſibi
le vel difficile ē ñ credē māifeſtū ē talē fidē nō
eſſe vꝛtutē impoſſibile ē eni nō credē māifeſte
vera. Difficile aūt ē nō credē ꝓbabilia: ꝛ reſi
ſtere ſuaſiōibꝰ ꝛ ꝯſilibꝰ. Fideſ igiꝛ fortiſſima
vꝛtus ē ꝗ̄. ſ. violētia fit regꝛ celoꝝ dicente dño
Mat. xi. Regnū celoꝝ vim patiꝛ ꝛ violētꝭ. i.
fideles rapiūt illud. Ex his patet ꝗ̄ꝫ ſit inuali
dus bellator intellectꝰ hūanꝰ ꝗ̄rēs fulcimēta
hūana: ꝛ ꝗ rō vacillatiōis ꝗ̄ eſt in ſcia. ꝛ firmi
tatꝭ ꝗ̄ eſt i fide. Vñ licet ſic ſupdictū eſt fides
habeat vndiqꝫ ꝯ̄ue bellū: tñ ſic vꝛtꝰ vera fideſ
ſine iuuamie oīa vincit iuxta illud Mat. ix.
Oia poſſibilia ſunt credēti qð nō facit ſcien-
tia atqꝫ euidētia ꝛc̄ abſqꝫ iuuamie rōnis. er-
go bellator iualidus ē intellectꝰ hūanꝰ rōes
ſeꝗ̄ns. Hoc patē pōt myſtice de dauid ꝗ. j.
Regꝭ. xvij. ſpretꝭ armis ꝯ̄ goliā victorioſius
pugnuit fūda ꝛ lapide i noīe dñi. Et ad Heb.
xj. Sancti ꝑ fidē vicerūt regꝛ opati ſunt iuſti-
ciam: ꝗ̄ eſt credē deū credē deo ꝛ credē in de
um. Et ſubdiꝛ. Adepti ſunt ꝓmiſſiōes. i. glo
riā ſempiꝛnā. Patꝫ etiaꝫ ex dictꝭ ꝙ fides iſta
firma ē neceſſaria vt intellectꝰ hūanꝰ deo ꝑ
ipſam ſeruiat ſuꝗ̄ꝫ obie debitū ei reddat. vt
et ꝯ̄ bella ꝗ̄ aduſus ipſuꝫ inſurgūt tanꝗ̄ꝫ bel-
lator fortꝭ pugnās vincat: atqꝫ victorie coro-
nā tādē a ſūmo rege accipiat. Naꝫ dꝛ. ij. Ti-
moth. ij. Nō coronabiꝛ niſi ꝗ legitīe certaue
rit. Propꝛ h̄ etiā māifeſtuꝫ ē qꝛ ſi euidētꝭ ve-
ritatꝭ eēnt ea ꝗ̄ fide hac credēda ſūt vꝛ ꝓbabi
lia eēnt vꝛ ꝓbatiōes hꝛent vel ſigꝛ ꝛ ꝓpꝛ h̄ ſo-
lūmō crederēꝛ ceſſarēt intellectꝰ bella ꝛ ꝓpꝛ
h̄ etiā ꝛ victoria ꝗ̄re ꝛ victorie corona. Ceſſa
rēt etiā alia bona ꝗ̄ iā tetigimꝰ qꝛ nulla eēꝛ re-
ligio intellectꝰ nulla obia nulla veneratio dei
nullū obſequiū nullus dinꝰ cultꝰ ꝗ̄re rema-
neret hūanꝰ intellectꝰ iniuſtꝰ ꝛ iniquꝰ impiꝰ ꝛ
pctōr. Ex ꝑ̄dictꝭ igiꝛ patꝫ ꝗ̄ꝫ te ꝑfectiōis ſit cre
dere abſqꝫ euidētijs atqꝫ ſignis ac quō ad ta
lem credulitatē ex debito obligamur ꝛ ꝗbuſ
aliꝛ nō credētes merito ſilāꝛ vt iā decetero
nemo fidelis ſit ꝗ hūanas rōnes ſeu euidēti
as aut miracꝭa ꝗ̄rat: ſ; cū magꝛ vigore amore
atqꝫ ſplēdore obedienꝛ viriliꝛ ꝛ reuerenꝛ im-
ꝓbabilia vere fidei credat. Qð oībꝰ nob mi-
ſericordiꝛ largiri digneꝛ ille ꝗ eſt teſtꝭ fideꝭ et
verꝰ dñs ieſus chꝛiſtꝰ ꝗ cū pre ꝛ ſpūſctō ꝑmij
vere fidei ē largitor i gloria ſempiꝛna in ſecu
la ſeculoꝝ. Amen.

Feria. v. poſt primā dñicam i ꝗdrageſima de iudicio temera rio ꝑ̄ſūptuoſo ꝛ falſo. Ser. xiiij

Iſerere mei

m dñe fili dauid filia mea male a
demonio vexaꝛ Mat. xv. ꝛ in
euāgꝭ. hodier. Anguſtiātꝭ atqꝫ
miam clamādo poſtulantꝭ vꝛba ſunt iſta. Ex
doloris angūſtia clamat i clamore anguſtiā
atqꝫ miſeriā māifeſtat: atqꝫ ꝯ̄ miſeriā a largi-
tori miaꝝ tota cordis fiducia miaꝫ ſibi largi-
ri poſtulat dicēs. Miſerere mei fili dauid ꝛc̄.
Quenā eſt iſta filia ꝗ̄ allegaꝛ a diabolo male
vexati niſi aīa ꝗ̄ſi varijs ſuſpitiōibꝰ atqꝫ im-
pijs cogitatiōibꝰ necnō ꝛ iudicijs temerarijſ
ꝑ̄ſumptuoſis ꝛ falſis ac murmuratiōibꝰ ꝛ de
tractiōibꝰ ꝯ̄ charitatē chꝛiſti moleſtaꝛ. ꝑmit-
tiꝛ eni ꝙ clamauit dicens. Miſerere mei ꝛc̄.
Tria vō clamorē inducūt neceſſitaſ. charitaſ
et penalitas. Clamat taꝭ aīa ꝓpꝛ magnā ne-
ceſſitatē. Jō dicit. Miſerere mei dñe. Cōtra
talia iudicia falſa. Clamat ꝓpꝛ accēſaꝫ chari-
tatē. iō ſubdiꝛ. fili dauid. Filiꝰ dꝛ a filos qð ē
amor ꝛ dauid māu fortꝭ interꝑ̄taꝛ ꝗ̄ſi dicat
māu forti tue dilectiōis libera me dñe ieſu.
Clamat ꝓpꝛ ꝯ̄uē infirmitatē dicēs. filia mea
male a dmōio vexaꝛ. ꝗ̄ſi dicat. filia mea. ecce
ſubiectum morbi. male. ecce ꝗ̄ꝫ titas morbi. a
demonio. ecce genꝰ morbi vexaꝛ. ecce ꝗ̄litaſ
morbi. Qð ad pñs totū intelligiꝛ de aīa que
multiplicibꝰ temerarijs ꝛ falſis iudicijs i cō-
ſcia diabolo inſtigāte vexaꝛ. Vñ Mat. vij.
Nolite iudicare ꝛ nō iudicabimi. Sꝫ qꝛ omē
pctm̄ a volūtate originē hꝫ: iō vt voluntarie
euitemꝰ temerariū iudiciū cordis: Dñs Jo.
vij. ait. Nolite iudicare ſm faciē. Scðm Au-
guſti. ꝓhibit iudiciū cordis ꝑ qð de alijs ma
le opinamur ſiue credimꝰ vel ſentimus. Nō

huiꝰ ē ſm aplm. j. Coꝝ. xiij. qꝛ charitas ñ co-
gitat malū nempe de dilectis male ſentimus
ſicut econtra de non dilectis difficiliꝛ bñ. Jō
Augꝰ. in glo. ſuꝑ illud. j. Coꝝ. iiij. Nolite an-
te tps iudicare dicit. Et ſi ſuſpitiōes vitare ñ
poſſumꝰ: iudicia tñ ꝛ diffinitiuas ſnias ꝯti-
nere debemꝰ. Qð pſ̄. obſeruare ſatagebat
dicens. Amputa opprobriū meū qð ſuſpica-
tus ſum qꝛ iudicia tua iocūda. Qð vbū pōt
eſſe aliud thema i pñti materia. Circa ma
teriā aūt mētalis iudicij adūtendū eſt ꝙ tri-
plex iudiciū diſtingui pōt. Primū eſt iudiciū
veritatis. ſcðm eſt iudiciū varietatꝭ: tertiū eſt
iudiciū iniꝗtatis ſeu temeritatꝭ.

Articulus primꝰ ꝙ ſunt que dam opa que pñt ꝛ debēt iudi cari mala: ſed tamē cum timore.

Primū eſt iudiciū veritatꝭ. ꝗ ꝗs manife-
ſta peccata poteſt leuiſſime iudicare. ſicut cō-
tingit de illis opibus que bono aīo fieri nō
poſſunt: ſicut eſt manifeſta vſura. negare de
um. idolatrare. deū blaſphemare. Jdeo inꝛ
tales talia opantes ponunꝛ iudei ꝛ alij infi-
deles ꝛ heretici manifeſti de ꝗbus oībus. j.
Timoth. v. Quorūdā pctā manifeſta ſunt ꝓ̄
cedentia ad iudiciū. i. digna iudicari ꝑ̄ticula
ri iudicio etiā ex debito anteꝗ̄ꝫ veniat iudici-
um generale. Jō dicꝛ Jo. iij. Qui non cre-
dit iam iudicarꝰ eſt. ſ. a deo ideo ab hoībꝰ iu-
dicari poteſt. ꝛ non iudicare eſſe malū pctm̄
eſt. Unde ſm Alex. de haꝭ qui talia agit ma-
lus in corde iudicādus ē. Unde pſ̄. Recte
iudicate filij hoīum. Adūtendū eſt ſicut dicit
glo. ſuꝑ verbo aplī ad Rhoma. xiiij. qui nō
māducat māducantem non ſpernat. dubia
ſunt in meliorem ꝑtem interꝑ̄tanda. Proin-
de notandū ꝙ aliquid ex tribꝰ nobis dubiuꝫ
eſt. Primo ex ignorātia ꝑ̄ncipij. ſcðo ex igrā
tia medij: tertio ex ignorātia termi ſeu finis.

Q de his que pñt fieri bona et mala auditione ſeu intentiōe non licet temere diffinire. Ca. j.

p Rimo eſt nobis aliꝗd dubiū ex ig
rantia ꝑ̄ncipij. Nam ꝑ̄ncipiū bo-
ni vel mali opis eſt intentio vel vo
luntaſ. Unde cum incertū ſit quō
aīo vel ꝗ̄ intentiōe opus ſit factū: temerariū
iudiciū precauere debemꝰ ſm Augꝭ. li. ꝯtra
manicheos. xij. Qñqꝫ opꝰ eſt malū ꝛ volun
tas nō eſt mala ſicut cū aliqs hoiem inaīadū
tenꝛ occidit. Qñqꝫ inſuꝑ opꝰ ē bonū ꝛ volū-
tas ē mala ſicut cū ꝗs opꝰ mie facit nō ꝓ ho-
nore dei ſed ꝓ honore mūdi vt ab hoībꝰ bo-
nus reputeꝛ ꝛ laudeꝛ. Sicut dicit Haymo ſu
per illud verbū ad Rho. ij. dei iudicium eſt
ſm veritatem.

Q non ſunt temere iudicāda opa que pñt eſſe bona ꝛ mala. Capitulum. ij.

s Ecūdo vō eſt nob aliꝗd dubium
ex ignorātia medij. Sicut eni ope
rū quedaꝫ ſunt mala vt veneficia
ſtupra ꝛ ꝯſimilia ſm Augꝭ. de ſermo. dñ. in
mon. ita ſunt opa quedā media ꝛ indifferen
tia de ꝗbus iudicare nō poſſumꝰ. an ſint bo
na vel mala. Sicut ſunt dare elemoſynas ie-
iunare orare ꝛ ꝯſimilia. Nā licet hō tale opꝰ
incepit bona vel mala intētiōe: tñ in ipſo ope
ꝯuerti ꝛ ꝯūti pōt de bono in malū ꝛ econtra
Vñ Hiere. xvij. Prauū eſt cor hoīs. ſ. ꝗ̄d ef
fectum ꝛ inſcrutabile ꝗ ad intellectū. Quis
cognoſcet illud: ꝗ̄ſi dicat nullus iō nō pōt ð
illo quis niſi temere iudicare.

Q ꝓpter ignorātiā finis eti am ſceleſti ꝗ ad finē iudicādi nō ſunt. Capitulum. iij.

t Ertio aūt ē aliꝗd nob dubiū ex ig-
rantia finis ſm Augꝭ. ꝯtra mani-
cheos lib. ij. Jncertū eſt nob ꝗ̄lis
futurꝰ ſit ꝗ nūc vel malus appareat ſolus ei
ſcit id deus. ꝛ iō temerariū eſt ꝓpꝛ aliqð opꝰ
ꝑ̄ſens bonū vel malū de aliꝗ iudicare. Hoc
aūt ſolius ē dei. Vñ ad Rho. ij. Scimꝰ qm̄
iudiciū dei eſt ſm veritatē. Et h̄ triplici rōne
ſm Haymo ſuꝑ h̄ vbo ꝑ̄allegꝭ. Primo qꝛ ip-
ſe ſolus corda nouit. ſcðo qꝛ ꝗ ſunt eius no-
uit. tertio qꝛ mercedē iuſtā retribuit. Judici
um enī hūanū inficiꝛ ꝛ ꝑuertiꝛ multꝭ modis
ſed iudiciū dei eſt ſm veritatē. Jdeo ſit ſce-
lus graue ꝗ̄ꝫ tumcūqꝫ velis nō licet de fine cu
iuſcunqꝫ ſcelerati temē diffinire. Poſſumus
igiꝛ iudicare talia ꝑ̄dicta opa ſcelera eſſe im-
pietatis ꝛ ꝙ moriēs in eis dānaꝛ oīno: ſed ꝙ
ſceleſtꝰ in illo ſcelere moriturꝰ ſit abſolute et
determiate temerariū iudiciū eſt ſic. j. ꝓhibit

Articulus. ij. de triplici varie tate ſignoꝝ ſuſpitionū ꝛ indicio rum ꝑ que colligi pōt qñ indici um ſit pctm̄ mortale vel veniale

Scðm eſt iudiciū varietatꝭ. Jn h̄ iudicio
triplex varietas pōt ꝯſiderari. Prima eſt ſi-
gnorum. ſcða eſt ſuſpicionū: tertia ē indicioꝝ.

De q̄druplici genere ſignoꝝ ex q̊ oē iudiciū radicale ſuſcipit fundamentū. Cap̄.j.

P Rima ꝟo iudicij varietas eſt ſignoꝝ
Quattuoꝛ eni ſignoꝝ gnā diſtigui
pñt q̄ſi iudicialis arboꝛis funda-
mentales radices. Primū eſt ſignū violentū
ſcōm eſt ſignū ꝓbabile. tertiū eſt ſignū leue.
q̄rtū eſt temerariū de q̇bus tangit̄ ex̄ de pur
ga. cano. ſi q̇s de ḡdu in glo. vl̄. Primuꝫ
eſt ſignū violentū qñ oia ſig̃ ſunt mali ⁊ nul-
la boni. Scōm ē ſignū ꝓbabile qñ plura ſig̃
ſunt mali: ⁊ pauca boni. Tertiū ſignū eſt le-
ue qñ pl̄a ſig̃ ſunt boni ⁊ pauca mali. Quar-
tū eſt ſignū temerariū qñ nulla ſunt ſig̃ mali
et oia ſunt ſig̃ boni. Adhuc h̄ ſig̃ latiꝰ expla-
nemus. Prima ſūt ſig̃ violēta. ſ. qñ in ho-
mine vel in ope oia ſig̃ ſunt mali ⁊ nulla bo-
ni ſicut ꝑ h̄ ſig̃ violēta iudicauit ſalomon int̄
illas meretrices q̄ꝝ vna oppreſſerat filiū doꝛ-
miendo. iij. Reg. iij. Item de coꝛpe moꝛtuo
viri q̇ fuerit ab aliq̇ interfectꝰ. Nā tali coꝛpe
frigefacto ⁊ iam ſanguie ꝯgelato ſi approxi-
mauerit interfectoꝛ ſanguinē vulnera fluūt
nouit̄ q̄ſi q̄ voce pōt ꝑemptoꝛē ſuuꝫ natura
hūana accuſat. Et h̄ foꝛte ſacra ſcriptura ex-
ꝓmere intellexit cū Gen̄. iiij. abel interfecto
a cayn dn̄s ait. Vox ſanguis fr̄is tui clamat
ad me de terra. Sic etiā ſi facto furto a recto
re plures capiunt̄ q̇ omēs bone fame alacri
vultu ⁊ intrepida voce coꝛā iudice ſuā inno-
centiā ꝓteſtant̄: ſolū vnꝰ male fame int̄ oēs
pallet tremit obmuteſcit deficit ⁊ multa ſig̃
ꝯſimilia oñdit. De hac ſoꝛte ſignoꝝ ſūt effrons
ꝓcatio in dñico tēplo arma diſtinguētia int̄
partes cū ſtat mulier adultera in domo ad-
ulteri licet iam ambos peniteat atq̄ caſtitatē
obſeruēt ſ3 h̄ int̄ eos latet in talibꝰ iudicare ſi
eſt moꝛtale ſm̄ Alexā. in. ij. Scđa ſig̃ ſunt
ꝓbabilia. ſ. qñ plura ſunt ſig̃ mali q̄ boni ſicͭ
cū iuuenis oino validus ⁊ sanꝰ iamq̄ etate
grādeuꝰ ieiunia p̄cepta nō ſeruat. Itē cum
mulier in domo vbi illaꝫ maritꝰ videt abſq̄
oꝛnamētis ⁊ inculta ꝯūſat̄ ſi ex̄ domū in pu-
blicis loc̄ q̄ſi altera venꝰ apparet. In talibus
aūt determiate ⁊ ꝑtinacit̄ iudicādo de moꝛ-
tali. i. ꝙ mala intentiōe fiat ⁊ aſſerendo ꝙ ſit
moꝛtale illud qđ iudicat temerariū iudiciū ⁊
moꝛtale ſm̄ Alex. de hal̄ in. ij. In his aūt re-
gula locū hꝫ q̄ dicit ꝙ dubia ſunt i melioꝛem
ꝑtē interp̄tāda. Vn̄ Hiero. ait. De dubijs ſi
diffinias ſ3 ſuſpēſam tene ſniam. Vn̄ Sen̄.
ſapiēs ait. Sapiēs q̇cq̇d accidit bn̄ interp̄tā-
do leuat. i. alleuiat nō agḡuat q̇cq̇d dubiuꝫ
eſt ex hūanitate. inclinat licet nō excuſabiles
ſint q̇ materiā ſcādali p̄ſtāt ſicͭ nō. vj. q. j. c. ex
merito. Tertia ſig̃ ſunt leuia. ſ. qñ ſūt plu-
ra ſig̃ boni ⁊ pauca mali. Vn̄ Greg. in reg.
Graue ē ſatl̄ ⁊ indecēs vt i re dubia certa di-
catur ſnia ſicͭ cū mulier ⁊ etiā iuuenis attēte
et deuote ꝟbū dei freq̄ntāt licet aliq̄s defe-
rant vanitates. Itē cū hō pctoꝛ licet multis
ſcelerībꝰ olim fuerit inuolutꝰ ꝟbū dei freq̄n-
tat ⁊ attēte audit ⁊ deuote. Itē cū hō clare fa
me viteq̄ bone i loco honeſto raro ⁊ tp̄e nō
incōgruo cū muliere ſatl̄ infami ꝯfabulat̄.
Exēplo chꝛiſti Lu. vij. de magdalena. et Io.
iiij. de ſamaritana. Iō ait Bern̄. ſup Cant̄.
ſermo. xij. Si is q̇ in clauſtro eſt eū q̇ ꝟſat̄ in
ꝓꝛ̄o inſ̄dū minꝰ diſcrete ſeſe agē dephendit.
Verbi gr̄a in ꝟbo i ſomno i riſu i iudicio nō
ad iudicādū ꝓſiliat ꝯfeſtim: ſ3 meminerit̄ ſcri
ptum Eccl. xlij. Melioꝛ ē iniq̇tas viri q̄ mu-
lier bn̄ faciēs. Nā tu q̇ in tui cuſtodiā inuigi-
las bn̄ facl̄ ſ3 q̇ iuuat multos meliꝰ facit quod
ſupplere nō pōt abſq̄ aliq̄ iniq̇tate. i. abſq̄ q̄-
dam ineq̄litate vite ⁊ ꝯūſatiōis memento q꜡
charitas opit multitudinē pctoꝝ. Hec ille. Hi
ſunt ſiles ſimie q̄ voluit comedē pomū ḡna-
tū ſ3 q꜡ coꝛticē ſenſit amarū illud a ſe ꝓiecit.
Vn̄ Iſido. in ſynonymis. Nullū iudices ſu-
ſpitiōis arbitrio ſ3 ꝓba ⁊ ſic iudica. Nō eni
q̇ accuſat̄ ſ3 q̇ ꝯuincit̄ reꝰ ē. Quarta ſig̃ te-
meraria dici pñt q꜡ ex temeritate temerarie
ferunt̄ ⁊ h̄ qñ oia iudicia ſunt boni ⁊ nulla
mali. Sicͭ videres hoīem ꝯtēnē mūdana ca-
ſtitatē ⁊ hūilitatē ſectari: ſacr̄a eccl̄iaſtica fre-
quētare. diuinis parē p̄cepti. fugē ꝯſoꝛtia ma-
loꝝ ⁊c̄ credas ⁊ dicas hmōi hypocritā teme-
rariū iudiciū eſt ⁊ moꝛtale. Silr̄ ē ſi iuuenis
vel puella foꝛmoſa decoꝛa ⁊ floꝛida opulēta
ſtatuq̄ magr̄eſ mūdū derelinq̇t vt iudicetur
ex puſillanimitate vel ex alia vili cauſa h̄ age
re temerariū iudiciū eſt ⁊ moꝛtale. Conſimi-
les iudices ſolent cōmendare iuuenē qui ſe-
quit̄ ſtipendiū ac diſſolutam vitam. Contra
q̊s nō. illud Eſa. v. Ve vobis qui dicitis bo-
nū malū ⁊ ecōtra. Vnde quidaꝫ ſapiens ait
Felices eſſent artes ſi de eis ſoli artifices iu-
dicarent. Tale iudicium ſm̄ Alexan. vbi. ſ̄.
grauius eſt ceteris ⁊ moꝛtale. Contra quod
glo. xiiij. ad Rhoma. ait faciem boni viden-
tes gaudeamꝰ coꝛ ꝟo deo cōmittamus.

De q̄druplici genere ſuſpitionum quo gradatim alleuiant̄. Capitulum. ij.

S Ecūda varietas ē ſuſpitionū. Hec
q̄druplex eē pōt q꜡ q̄ttuoꝛ pñt eē
ſuſpitiōes. Prima deliberatiua. ſ.
ꝑ diffinitiuā ſniaꝫ mentl̄ ꝑ quā coꝛ
aſſerit ⁊ diffinit h̄ eē vel nō eē. Hi ſūt q̇ ex ſol̄
ſuſpitiōibꝰ odiētes ceteros ⁊ ꝯtēnētes: ⁊ ſb̄
ſpē pietatl̄ odiū ꝓpꝛiū exequūt̄. Scđa ē ſu-
ſpicio ḡuis. nō tn̄ delibata. Tertia ē ſuſpicio
mediocris nō ḡuis nec delibata. Quarta ē
ſuſpicio leuis nō mediocris nō ḡuis nec deli
berata que ꝓpꝛie hūana temptatio dꝛ. Vn-
de. j. Coꝝ. x. Temptatio nō vos apphēdat
niſi hūana. Scōm eni Tho. cū quis ex leui-
bus indicijs de bonitate alicuiꝰ incipit dubi-
tare eſt veniale ⁊ leue ⁊ ꝑtinet ad temptatio-
nē hūanam ſicut dictū eſt. Cū ꝟo ex his leui
bus indicijſ ꝓ certo alteriꝰ maliciā eſtimat. ſi
ſit de aliquo graui moꝛtale eſt. inq̄tum non
eſt ſine ꝓximi ſui contemptu.

De q̄druplici genere vicioꝝ ſm̄ que ꝓximꝰ varie iudicat̄. Capitulum. iij.

T Ertia eſt varietas vitioꝝ ⁊ h̄ etiaꝫ
q̄druplex eſt: q꜡ q̄druplex iudici-
um fieri ꝯtingit. Primū cum fit iu
diciū de moꝛtali nō adūtendo ꝙ ſit moꝛtale.
Scōm cū fit iudiciū de moꝛtali adūtendo ꝙ
ſit moꝛtale. Tertiū cum fit iudiciū de moꝛtali
credēdo ꝙ ſit veniale. Quartū qñ fit iudiciū
de veniali credēdo ꝙ ſit moꝛtale. Rigoꝛ aūt
et diſcretio vera ⁊ recta huiꝰ p̄cepti de nō iu-
dicando in his tribꝰ ꝯſiſtit: vbi cadit moꝛtale
ſi hō iudicat. Primo ꝙ nō ſint ibi ſig̃ violēta
ſicut patuit. ſ̄. Scđo ꝙ mēs deliberet ꝑ diffi-
nitionē: Tertio ꝙ fiat iudiciū de moꝛtali ad-
uertendo ꝙ ſit moꝛtale. Nā vbi iſta tria ꝯcur
runt temerariū iudiciū eſt ⁊ moꝛtale: alit̄ nō.
Reliq̄rū ꝟo ḡuitas ſm̄ varias cōbinationes
et circūſtātias pēſanda eſt ⁊ diſcrete exami-
nanda. Et in oībꝰ ſuꝑdicl̄ a iuſto iudice pa-
rata eſt pena quā meret̄ varij iudicij culpa.
ſicut Mat. vij. In q̇ iudicio iudicaueritis iu
dicabimi. Et Lu. vj. Eadē menſura qua mē
ſi fueritis ⁊c̄.

Articulus. iij. de. xij. fructibꝰ malis q̇ oriunt̄ de iudicio temerario ⁊ iniquo.

Tertiū eſt iudiciū iniq̇tatis vel temeritatl̄
De dubijs aūt nedū de bonis malū iudica-
re. freq̄nter inducit vicia mala ⁊ multa: ⁊ eiꝰ
freq̄ntatio multū agḡuat illa. Iō dicere poſ-
ſumus quia duodecim iniqui fructus huiꝰ
arboꝛis hmōi temerarij iudices ꝯſequunt̄:
quoꝝ p̄mus dicit̄ inq̇ſitio. ſcđs vagatio terti
us p̄ſumptio: q̄rtus ſuꝑſtitio. Addant̄ alij
q̄ttuoꝛ q̄rū primꝰ eſt vſurpatio. ſcđs p̄cipita-
tio. tertiꝰ malignatio: q̄rtus deſpectio. Ad-
dant̄ ⁊ alij q̄ttuoꝛ. quoꝝ p̄mus dicit̄ exceca-
tio. ſcđs detractio. tertiꝰ punitio: q̄rtus obli
uio. Igit̄ ſicut dicit̄ Mat. vij. A fructibꝰ eo-
rum cognoſceti eos. ſ. iudices temerarios et
ſuperbos.

De primis q̄ttuoꝛ fructibꝰ temerarij iudicij. Capitulū. j.

P Rimꝰ fructꝰ dicit̄ inq̇ſitio. ſ. ⁊ in-
ſpectio alioꝝ factoꝝ. Facit eni tale
iudiciū curioſum hoīem de factis
dictis ⁊ cogitatiōibꝰ alioꝝ ꝑq̇ren-
dis. inueſtigādis. diiudicādis. ⁊ ꝯdēnandis
qđ ad litterā ꝓhibet dn̄s dicēs Lu. vj. Noli-
te iudicare. ſ. hoīes ſimiles vobis ⁊ nō iudi-
cabimini. ſ. a deo. Nolite ꝯdēnare ⁊ non ꝯdē
nabimini. ſ. a deo. Cōtra hāc curioſaꝫ inq̇ſiti
onem Bern̄. ait. Noli eſſe alioꝝ factoꝝ curio
ſus inq̇ſitoꝛ. aut temerarius iudex. Et alibi.
Qui ſui negligēs alios curioſe circūſpicit.
dum quoſdā ſuſpicit ſuꝑioꝛes. q̇ſdā deſpicit
inferioꝛes. ⁊ in alijs quidem videt qđ inui-
det: in alijs qđ irridet. Inde fit ꝙ ꝓ mobilita
te oculoꝝ leuigat̄ animꝰ nulla vtiq̄ ſui cura
agḡuatus. modo ꝑ ſuꝑbiā ad alta ſe erigat.
modo ꝑ inuidiā ad yma ſe demergat. nūc ꝑ
iracundiā nequit̄ ꝯtabeſcat. nūc ꝑ excellenti-
am pueriliter hylareſcat. in altero neq̄ . in al
tero vanus. in vtroq̄ ſuꝑbus exiſtit. Quia
qđ ſuꝑari ſe dolet ⁊ qđ ſe ſuperare gaudeat:
amoꝛ ꝓpꝛie excellentie facit. Has aūt animi
viciſſitudines nūc pauca ⁊ moꝛdacia. nunc
multa ⁊ inania. nūc riſu nūc luctu plena: ſꝑ
ꝟo irrōnabilia verba indicat. Scđs fructꝰ
eſt vagatio. ſ. mētalis ⁊ ſenſual̄. Ex q̇bꝰ ſeq̇-
tur incircūſpectio ſuiipſiꝰ ⁊ ſuoꝝ actuū. con-
tra qđ Eccl̄. xviij. Ante iudiciū. ſ. ꝓximi int̄-
roga teipſum. Et ad Rhoma. xiiij. Btūs q̇
non iudicat ſeipſum in eo qđ ꝓbat. i. ꝯtinue
de ſe expitur. Vn̄ Hugo. Si teipſum non vi
des nihil bene vides ſi in tuo iudicio nō fal-
leris: alieno dirigeris. Quidam vir ſctūs cū
audiſſet quendā peccaſſe amare fleuit dicēs
Iſte hodie ⁊ ego cras. Tertius fructꝰ eſt p̄
ſumptio. Qui eni alios iudicāt ſi ſe longe in
ferioꝛes ⁊ peioꝛes illiſ q̇s iudicāt exiſtimarēt
temerarie eos iudicare nō auderēt. In vi-
tiſpatrū q̇daꝫ interrogauit ſenē ⁊ ait. Quid
eſt pꝛ qđ apl̄s ait ad Tytū. j. Oia mūda mū-

dis. Ait ſenex. Qui h intelligit videt ſe inferiorē oī creatura. Cui frater. Et quō poſſum me minorē iudicare. eo ꝙ vidi hoīez homicidiū ꝑpetraſſe? Rñdit. Iſte ſemel homicidiuz fecit. ego aūt oī hora occido aīam meā. Hec eni eſt ſola hoīs iuſticia vt ſeipſum rephēdat. Tunc eni iuſtꝰ eſt hō cum mens ſua pctā cōdemnat. Vñ Senē. in epl'is. Semꝑ quicqd dubiū eſt hūilitaſ inclinat ī melius. Quartus fructus eſt ſuꝑſticio. Abſqꝫ ſuꝑſtīcōe eē non pōt quis qñ reꝑhenſibilis in eodē reatu. vel etiā grauiori: aliena peccata iudicat et ꝯdemnat. Qō dici pōt iudiciū recōuentionale: quia poſſet qui ꝓfert de eodē recōueniri. Ideo apl's ait ad Rho. ij. In q̄ aliū iudicas teipſum ꝯdēnas. Eadē eni agis que iudicas. Contra q̄s dñs Mat. vij. ait. Quid vides feſtucā in oculo frīs tui. ⁊ trabē in oculo tuo non vides? Hoc q̄dem ꝑcipue ꝯtingit qñ magnus pctōr ꝓrimū dure iudicat ꝺ aliquo leui. Aut quō dicis fratri tuo. ſ. ꝑſumēſ de iuſticia tua. frater ſine eijciam feſtucā de oculo tuo. ⁊ ecce trabs eſt in oculo tuo? Hypocrita eijce trabē primū de oculo tuo. ⁊ tūc videbis eijcere feſtucā de oculo frīs tui. Vñ glo. ſuꝑ ꝑdicto verbo ait. Vix inuenit aliq̄s ab h vicio alienꝰ. qꝛ vnuſq̄ſqꝫ ſibi fauēs aliena facile deꝑhendit ⁊ aliena ꝗuius tolerādo q̄ſ ſua ſumit auctem arguēdi. ſine exemplo emēdatiōis ſue. Vñ Chryſ. de cōpunctione. In alienis delicti ſeueri ⁊ amariſſimi iudiceſ reſidemꝰ: nr̄as aūt trabes oculis infixas ꝓpriis nō videmꝰ. q̄ aliena etiā mīma ſollicite ꝑſcrutamur. Hi ſimiles ſunt ſcribis ⁊ phariſeis accuſantibꝰ adulterā corā chriſto. q̄bus ꝺr Io. viij. Qui ſine pctō eſt vr̄m: ꝑus in illā lapidem mittat. Item ſunt ſimiles phariſeo murmurāti de magdalena Lu. vij. Stultuz xᵒ eſt in domo ꝓpria hñti mortuū. ad alienū deflendum pergere..

De q̄ttuor ſecūdis fructibus iudicij falſi. Cap. ij.

Vperaddat aliꝰ fructuū q̄ternarius. Quintus fructus eſt vſurpatio. Proīde glo. j. Cor. iiij. ait. Iudicis iniuria eſt: ſi ante eiꝰ iudiciū a ſeruo ꝓcedat ſnīa. Sed notandū eſt ꝙ talis iudicij vſurpatio tāto grauior eſt: q̄to ſummo iudici iudicādi auctas vſurpat. Ad quē ait apl's ad Rho. xiiij. Tu q̄s es q̄ iudicas alienū ſeruum? Suo dño ſtat aut cadit. Vbi nota ꝙ tāgit tria. ſ. iudicātis nihileitatē dicēs. Tu quiſ es. i. cuiꝰ auctī es. cū nihil a te ſis ⁊ vis rapere iudiciū a filio dei. cui dedit pr̄ iudiciū facere qꝛ filius hoīs eſt. vt dicit Io. v. Scdō iudicātis rapacitatē vel temeritatē ibi. Qui iudicas alienū ſeruū. Exo. ij. Quis te ꝯſtituit ꝑncipem ſuꝑ nos? Tertio iudicātis auctem dicens. dño ſuo ſtat aut cadit. j. Cor. iiij. Qui aūt me iudicat dñs eſt. Et ſuꝑius inq̄t neqꝫ meipſum iudico. Quaſi dicat. Q̄to minus tu qui interiora cordis mei non noſti? Sextus fructus ē precipitatio: qꝛ ſnīa ꝑcipitat ante examinationē ⁊ certā diſcuſſionē ipſius veritatis. Hec ꝑcipitatio fit cū quis iudicat ꝺ dubijs ⁊ occultis. ſiue ſint pñtia. vt cū iudicas hoīem q̄ apparet bonꝰ eſſe malū Matth. xij. Si aūt ſciretis q̄d eſt mīam volo ⁊ nō ſacrificiū: nunq̄ꝫ ꝯdēnaſſetis innocentes. Siue ſint ꝑterita. vt cū aliq̄d bonuz iudicat fuiſſe factum mala intentiōe: qd factū eſt bona intentione. Nam licet fuerit malus. nūc forte nō eſt. Vñ Iac. ij. Facti eſtis iudices cogitationū iniq̄rū. Siue ſint futura. vt cū iudicat aliquē finalr̄ reꝓbandū. ita ꝙ oīno deſperas de eius finali pnīa ⁊ ſalute. j. Cor. iiij. Nolite ante tpˢ iudicare. Dixit angelus ad abbatē yſaac. Hoc fac vt quēcunqꝫ non ꝯdēnes vſqꝫ q̄ deus iudicet illū. Vñ Act. j. Non eſt vr̄m noſſe tpa vel momēta. que pr̄ poſuit in ſua ptāte. Temerarijs iudicijs his tpībus plena ſunt oīa. De q̄ deſꝑamus ſubito ꝯuertitur ⁊ fit optimꝰ. De quo multū ꝑſumpſeramus deficit ⁊ fit malus. Nec timor nr̄ certus eſt nec amor. Quid ſit hodie quiſqꝫ hō vix nouit ipſe hō. Vñ Bern. ſuꝑ Lu. Duo ſunt in q̄bus temerariū iudiciū cauē debemꝰ cuz incertum eſt q̄ aīo ſit quid factū: vel cū incertum eſt q̄d futurū ſit q̄ nūc bonꝰ vel malus apparet. Septimꝰ fructꝰ ē maligñtio. Videtur eni tales amare malū fraternū. ꝯſtat eni ꝙ iudiciū q̄ indebite aſſerūt eos malos ex affectu inclināte eos trahit ad ſentiendū male de eis. Includit igit ⁊ nutrit abſcōditū venenū ⁊ odiū. Vñ ſm Chryſ. ꝑfectū odiū ⁊ perfectus amor rerū iudicia nō cog̃ſcit. Videnṫ tales q̄dāmodo ſe impinguare de ꝓximi ruina culpa atqꝫ infamia. Vñ Augꝰ. in ſermōe dñi in mōte. Maxime hi temere iudicant de meritis alior ⁊ facile reꝑhendūt qui magis amāt ⁊ vituꝑare ⁊ dānare q̄ꝫ emēdare ⁊ corrigere: qd viciū ſuꝑbie eſt vel inuidie. Octauus fructꝰ ē deſpectio. Facit eni hoīem deſpicere ꝓpinquū licet iuſtū ſicut patet Luc. xviij. de phariſeo deſpiciēte hūilem publicanū qui ait. Gratias tibi ago ⁊c̄. Tale igit iudiciū eſt ſignū incōpaſſiōis ⁊ impietatꝭ: qꝛ cū

quodam ꝯtēptu talis mordet ⁊ corrodit aliorum vitam. ⁊ eoipſo ꝙ ſic iudicant eis irreuerentia ⁊ ꝯtumelia irrogant.

De tertijs q̄ttuor fructibꝰ impij ⁊ falſi iudicij. Cap. iij.

Onus fructꝰ eſt excecatio. Multi eni inuidia ⁊ odio atqꝫ oī malicia pleni plerūqꝫ neſciūt ꝺ alijs niſi malū iudicare ſeu ſentire temerarie. Auarus nō pōt credere aliquē nō eſſe auarū. ſic luxurioſus non pōt intelligē aliquem eſſe caſtū: ſimilr̄ de ſuꝑbo ⁊ ſic ꝺ alijs vicijs ſicut Sap. xvij. dicit. Semꝑ ꝑſumit ſeua ꝑturbata ꝯſcia. Et vtiqꝫ ꝓuerbiū eſt. Credit latro ꝙ oēs ſint frēs eius Eccl. x. Stultꝰ in via ambulās cum ſit ipſe inſipiēs oēs eſtimat eſſe ſtultos. Et Senē. i li. de moribꝰ. Hoc aūt habet oīs affectus vt in qd ipſe inſanit: in idem putat ceteros inſanire. Cuius rō eſt quia ſicut qui rectum baculū videt in aq̄ iudicat illum fractū. ⁊ arbores ibi euſas videt. ꝓpter auerſionē vmbre ⁊ in ſpeculis dextera videtur ſiniſtra ⁊c̄. Sic impietas impij ꝑuertit iudiciū ſuū. Vñ Chryſ. ſuꝑ Mat. Sicut difficile aliquē ſuſpicat malū qui bonus ita difficile ſuſpicat aliquē bonū qui malus ē. Oculis etiam ſanguīe plenis celū ⁊ quecūqꝫ alie res videnṫ rubee. Inſuꝑ ꝑgentibꝰ ī nauibus videnṫ montes cum tñ imobiles ꝑſeuerāt: ſic ſepe malicia mentis ꝑuertit iudiciū rōnis. ꝓpterea merito tali aīe. ij. ad Rhom. apl's ait. In q̄ eni alterū iudicas teipſum cōdemnas. Decimꝰ fructꝰ eſt detractio. Nā tale iudiciū temerariū radix eſt ⁊ fomētū oīſ detractiōis. Vñ apl's ad Rho. j. ait. Detractores deo odibiles. Et merito ſm Bern. ſuꝑ Cant. dicentē. Nec mirū ſi ſint deo odibiles: cum iſtud viciū charitatē que dˢ ē acrius ceteris impugnē ⁊ ꝑſeq̄ videat. Qui eniz detrahit ꝑmo ſe ꝓdit vacuū charitate: deinde intēdit vt is cui detrahit veniat in odium. Ferit igit charitatē in oībꝰ q̄ audiūt linguaz maledicā: ⁊ q̄ꝫtum in ſe eſt necat funditꝰ ⁊ extinguit. Hinc Iac. iiij. dicit. Qui detrahit fratri aut qui iudicat frēm ſuū detrahit legi et iudicat legem. Si aūt iudicas legē non es factor legis: ſed iudex. vnus eſt eni legiſlator et iudex: qui poteſt ꝑdere ⁊ liberare. Tu aūt quis es qui iudicas ꝓximū tuū? Vndecimus fructus eſt punitio. In penā xᵒ peccati datur temerarij iudici qd ꝓnus fiat ad ſubito iudicandū. Nam ſm Alex. in. ij. ſicut aliqui ducunt in ꝯſuetudinē iurādi ⁊ ꝑ hoc de facili peccant ⁊ ꝑiurant ꝯtra illud Eccl. xxiij. Iurationi nō aſſueſcat os tuū: multi eni caſus in illa: ita ꝓprio motu ducunt in ꝯſuetudinē temere iudicādi ⁊ ſuſpicādi. ⁊ ſic eſt peccatū ⁊ peccati pena ſm eundē. Duodecimus fructus eſt obliuio. ſ. ſui. Aduerſat eni ꝑuigili circūſpectioni ſuipſiꝰ ⁊ ꝓfunde recollectioni ſui. ad intima cordis ſui. Nec facile pñt tales ad ſe redire vagi ⁊ diſtracti ꝑ alias edes. Et ideo hō obliuiſcit ſuipſius cum aſſueſcit iudicare alios nec ſeipſum iudicat: et ideo merito a dño iudicat. Quia ſm apl'z j. Cor. xj. ſi noſmetipſoſ iudicaremꝰ nō vtiqꝫ iudicaremur. Cum q̄s igitur infectus fuerit duodecim his fructibꝰ in hac temeraria malignitate, iam diues ad tantā inſaniā venit vt oīa benefacta ꝑuertat in malū: ſicut fecerunt ſcribe ⁊ phariſei de bonis opibꝰ chriſti. Dicunt eni ſi quis ſtudet ⁊ vacat hūilitati hypocrita eſt. ſi recreatiōi guloſus eſt. ſi patientie timidus eſt. ſi iuſticie impatiēs eſt. ſi ſimplicitati fatuus eſt. ſi prudētie malicioſus eſt. ſi maturitati fleumaticus eſt. ſi iocūditati diſſolutus eſt. ſi religioni ſinglaris eſt. ſi ſocietati ſeculari eſt. ſi ſilentio ⁊ patie diſſilator ē. ſi alior correction i ꝑſumptuoſus eſt. ſi inſtat vigilijs ⁊ orōnibꝰ indiſcretꝰ eſt. ſi cōi dormitioni ſomnolētus eſt. ſi ꝑdicationi ⁊ aliorum ſaluti appetitor laudis eſt: ſi deſiſtit negligēs eſt ⁊ remiſſius ē. ſi habet grām hoīum adulator eſt ſi adulari renuit ſuꝑbus eſt. O deꝰ q̄s poterit euadē ab his labijs iniq̄s ⁊ lingua doloſa: cū ⁊ te dñe ieſu chriſte nō legimꝰ euaſiſſe? Sed vere tandē euaſit iudicatꝰ a malis venturꝰ in veritate iudicare viuos ⁊ mortuos. Cum quo ⁊ nos euadere faciat patīa ſua benignitas ſua ⁊ charitas ſua vincēs ſemꝑ in bono malū: vt tandem ad dexterā ſuam collocati euadamꝰ iudiciū vltiōis ⁊ in eternum ꝑfruamur eius gloria ſempiterna Amē.

¶ Feria. vj. poſt primā dñicam in. xl. de peccato contra naturā. Sermo. xv.

Vrge tolle grabatū tuū ⁊ ambula Io. v. et in euāgelio hodierno. (Fetor horridus ⁊ horror iam in ſola cogitatiōe repleuit animā meam. Ex̄ de quo intendo hodie ꝑdicare) pudet etiam noīare, charitatꝭ zelus armatus inſurgit ꝯtra hoc ſcelus ⁊ abomiabilis fetor eius pudorē mentis refellit. tacere non valet amor, loqui non ſinit pudor. ar

ma ſuſcipit amoꝛ aiarũ ſalutem. arma ſuſci-
pit pudoꝛ honeſtatꝭ decoꝛem. Inter hec con-
ſurgit ꝯcertatio magñ. charitatis zelus clama-
re deſiderat: pudicitia vero ſilẽtiũ impat. Ma-
le gratis charitatis zelus ꝯtra pudicitiã agit
diſſilare non valet ea que tam terribiliť adũ
ſanť ſuo amoꝛi. Tandẽ non ꝯtra pudicitiaꝫ
imo amoꝛe pudicitie excãdeſcẽs charitatꝭ ze-
lus ꝓ diuino amoꝛe ⁊ aiarũ ſalute ꝯtra zodo
mitas vehemẽti ardoꝛe irrũpens clamat di-
cens. Coꝛrupti ſunt ⁊ abomiabiles facti ſũt
in ſtudijs ſuis: non eſt q faciat bonũ non eſt
vſq ad vnũ. vt patet in pſ. xiij. ⁊ põt eſſe hic
aliud thema. In qbus verbis triplicẽ hoꝛro
rem exꝓmit huius crimis ſcelerati. Primus
eſt hoꝛroꝛ coꝛruptiõis ibi coꝛrupti ſunt. ſcðs
eſt hoꝛroꝛ abomiatiõis: ibi. ⁊ abominabiles
facti ſunt. tertius eſt hoꝛroꝛ repꝛobationis:
vñ ſubdiť in ſtudijs ſuis non eſt ⁊c. Propť
pmũ. i. ppter hoꝛroꝛẽ coꝛruptiõis ait dñs in
pdicto ſurge. ſ. a tanta coꝛruptiõe tam hoꝛrẽ
dum pctm̃ relinqndo. Propť ſcðm. i. ppter
hoꝛroꝛẽ abomiatiõis dicit tolle grabatũ tuũ
id eſt delectationẽ tanti ſceleris eam in onus
amoꝛoſe pniẽ ꝯũtendo. Propť tertiũ hoc ẽ
ppter hoꝛroꝛẽ repꝛobatiõis dicit ambula. ſ.
ꝑ virtutũ itinera vſq in finẽ pſeuerãdo. Hic
ſiqdem huius ſceleris hoꝛroꝛ triplex plenı⁹
in pſ. lvij. ꝓpheta indicat dicẽs. Alienati ſũt
pctõꝛes a vulua: errauerunt ab vtero locuti
ſunt falſa. Furoꝛ illis ſm ſimilitudinẽ ſerpẽ-
tis ſicut aſpidis ſurde obturãtis aures ſuas
que nõ exaudiet voces incantãtiũ ⁊ venefici
incantantis ſapienť.

Articulus primꝰ ꝺ triplici coꝛruptela q cũcti gomoꝛreani coꝛrupti ſunt.

Primus aũt hoꝛroꝛ eſt coꝛruptiõis. Ideo
pſ. ait. coꝛrupti ſunt. Quas aũt coꝛruptiões
hmõi habeanť ideo ait vbi. ſ. dicit. Alienati
ſunt pctõꝛes a vulua vt. ſ. In qbus verbis
triplex coꝝ coꝛruptio demõſtrať. Prima ꝺꝛ
.1. rabies ſiue inſania dicať. ſcða dicit coꝛrupte-
.2. la; tertia falſitas noiatur.
.3.

Q ꝛ ꝓpter cecitatẽ mentis gomoꝛreani in ſcelere ſuo inſanire coguntur. Cap. j.

p
Rima aũt coꝛruptio rabies ſiue i-
ſania ꝺꝛ. ſo pſ. ait. Alienati ſunt
pctõꝛes a vulua. Pctõꝛes qdeꝫ ꝑ
anthonomaſyã hos gomoꝛreanos noiat. qꝛ
tales oi ſcelere imbuunť ſicut. j. patebit. Hu-
iuſmodi pctõꝛes exigẽte ignoꝛãtia ⁊ cecitate
coꝝ a vulua dicunť alienati: qꝛ ſm apłm ad
Rhoma. j. tradidit illos deus. ſ. iuſta pmiſſi-
one in paſſiões ignominie. Naꝫ femine coꝝ
imutauerũt naturalẽ vſum in eũ qui eſt con
tra naturã. qð eſt ꝯtra naturalis legis inſtin
ctum oꝛdinationẽ ⁊ determiationẽ: vt. ſ. fe-
mine feminas polluerẽt qð eſt ꝯtra naturaꝫ
indiuidui qð qdem ꝑ h deturbať ⁊ ꝯtra na-
turam ſpẽi que ꝑ hoc deſtruiť. Inſuꝑ ꝯtra
naturã generis quia nullũ aliud aial femini
ni generi ſic opatur. Atq de maſculis ſubiũ
git dicens. Similiť aũt ⁊ maſculi relicto na-
turali vſu femie exarſerũt in deſiderijs ſuis
inuicẽ maſculi in maſculos turpitudinẽ ope
rantes. Conſidera verboꝝ ſenſum ⁊ tria ma
xime ſunt põderãda. Primũ eſt ardoꝛ libidi
nis qua exarſerũt. ſðm eſt gen⁹ ſceleris qꝛ ſb-
dit maſculi in maſculos: tertiuꝫ eſt impletio
opis qꝛ dicit turpitudinẽ opantes. Nã licet
oẽ pctm̃ ſit aie turpitudo: tñ h anthonoma-
tice turpitudo noiať. Et addit. Et mercedeꝫ
quã opoꝛtuit erroꝛis ſui in ſemetipſis recipi
entes ecce rabies ſeu inſania manifeſta. De
hac inſania Ezech. xxiij. ꝺꝛ in ꝑſona zodomi
tarũ foꝛnicata ẽ oolla ſuper me ⁊ inſaniuit i
amatoꝛes ſuos. Et ſequiť. Propterea tradi-
di eam in man⁹ amatoꝝ ſuoꝝ ſuꝑ qrũ inſani
uit libidine. Nullũ itaq crimẽ eſt qð mentẽ
in tantã inſaniã ducat. ſicut h ſcelus. Lux⁹ra
tio eſt ſm Alex. de haľ: qꝛ h ꝑ oibus alijs au
fert iudiciũ rõnis ac ipſi⁹ rõnis vſum. Pro-
inde gomoꝛra cecitas interꝓtať. Hoc vero in-
telligẽs Hiero. ꝯtra iouinianũ li. ij. circa finẽ
ꝯtra talem inſaniẽ carnalẽ ſeu carnaliũ ait.
Amoꝛ foꝛme rõnis obliuio eſt. ⁊ inſanie ꝓxi
mus fedũ mimeq ꝯueniẽs aio ſoſpiti. vici-
nũ turbat. ꝯſilia mutat. altos ⁊ generoſos
ſpũs frangit: a magnis cogitatiõib⁹ ad infi-
mas trahit. querulos iracũdos temerarios
dure impioſos ſeruiliť blãdos oibus inuti-
les ipſe nouiſſime amoꝛ facit. Nã cũ feruẽti
et inſatiabili cupidine flagrat: ſequiť non iu
dicio duciť ſed furoꝛe. Et licet de qlibet inſa-
nia carnali intelligať: de hoc tñ ſcelere tanto
ꝓpꝛius intelligi põt: qto ꝑ ceteris aufert iu-
dicium rationis.

Q ꝛ ex triplici cauſa in hoc ſcelere hoĩes coꝛrumpunť. Ca. ij.

s
Ecũda coꝛruptio h⁹ ſceleris ꝺꝛ coꝛ-
ruptela. Iõ pſ. ſubdit Errauerũt
ab vtero. Qð tripliciť exponi põt
Primo qdẽ errauerũt ab vtero. ſ.

filij a ꝓgenitoꝛib⁹ ſuis. Nam vel coꝝ paren-
tes eos de hoc ſcelere non coꝛrexerũt. aut ꝺ
eo malum exemplũ dederũt: ſeu qð hoꝛribile
eſt penſare ad hoc ſcelus directe vel ſaltẽ in-
directe filios induxerũt. Vñ Hiere. vij. Filij
colligũt ligna ⁊ patres ſuccendũt ignẽ. ⁊ mu
lieres ꝯſpergũt adipem vt faciãt placẽtas re
gine celi ⁊ libent dijs alienis: ⁊ ad iracũdiaꝫ
me ꝓuocent. Quid eſt eni filios ligna colli-
gere. niſi ꝑ mala ꝯſoꝛtia atq ſocietates vani
tates guloſitates necnõ ⁊ ꝑ alia ad hoc viciũ
incentiua occaſiões ruine querere ⁊ freqnta
re? Quid eſt etiã pr̃es ignem ſuccẽdere. niſi
filios malo exemplo ſeu alijs modis ad h vi
cium inflãmare? Vñ Eſa. v. Ecce vos paren
tes accendẽtes ignẽ. ſ. hui⁹ ſceleris in filijs ve
ſtris accincti inflãmis. ſ. eſtis etiã vos. Tũc
eni mulieres ꝯſpergũt adipẽ cum ipſos fili-
os mares in ſuꝑfluis delitijs nutriẽtes effe-
minatos efficiũt: ⁊ ſic faciũt placẽtas. i. filios
ad talia ſcelera. complacẽtes regine celi. i. ini
qtati gomoꝛreoꝝ. Sicut eni celũ dicit a celã-
do eo ꝙ plura oculis nr̃is celet: ſic etiam ini-
qtas iſta ſuꝑ oia alia ſcelera celat malicias ſu
as ne mentalib⁹ oculis agnoſcanť ſicut in ꝑ-
cedenti. c. dictũ eſt. Ideo merito talꝭ iniqtas
regina celi diciť: eo ꝙ vltra oẽs alias impie-
tates celat ꝑ mentis cecitatẽ turpitudinẽ ſuã
Ad quẽ autẽ finẽ hec ſcelera ꝑpetrenť a tali-
bus gomoꝛreis Hieremias ꝺclarat cũ ſubdit
et libent. i. libenť ſacrificẽt dijs alienis. i. de-
monib⁹ infernoꝝ. Ex q patet ꝙ oẽs act⁹ go-
moꝛreani ſacrificia ſunt demonioꝝ. qbus go
moꝛrei tot filios demonib⁹ libant: qt ſaltem
filios ex hoc ſcelere ꝑdunt. Vñ de eis verifi-
catur illud pſ. imolauerũt demonijs. ſ. per
abuſionẽ nature ⁊ non deo qꝛ filios nõ ge-
nuerũt ad honoꝛẽ dei ſed dijs qs ignoꝛabãt
quia ceci ex hoc ſcelere erant ex qbus oibus
deus ad iracundiã ꝓuocať. Scðo modo
intelligi poteſt errauerũt ab vtero. i. a patria
ipſa hoc ſcelere ꝯtamiata ſeu infecta: que q-
dem vterus dici põt hoium qui in hmõi mo
ribus in patria gnãnť. Vñ de virgilio q mã-
tuan⁹ fuit habeť. Mantua me genuit. Vte-
rus igiť illa patria eſt: que ex longa infectio
ne huius ſceleris generat filios hac labe co-
inqnatos. Siqdem qdam patrie hoc ſcelere
intm̃ ſunt infecte ꝓch nephãdũ ſcelus vt q
dammodo publice in aliqbus ciuitatib⁹ hoꝛ
rendũ gygnaſiũ ꝯſtituerũt ⁊ paleſtrã in hu-
ius ſceleris abomiatiõe ſe exercẽtes. ita vt op
timi effeboꝝ in lupanari zodomie ponanť
ſicuti tꝑe machabeoꝝ hieroſolymis legitur
Actꝭ. xxj. Machab. iiij. Qð flagiciũ vtinam
ſm leges vltoꝛe gladio puniret. C. de adul.
l. cum vir. Qntum aũt ꝑiculũ ſit maxime eſſe
hıs ꝯũſari in patria infecta hac peſtifera la-
be oſtendiť Geñ. xix. in zodomitꝭ qui vidẽ-
tes angelos iuuẽculos nimio decoꝛe ꝑcipu-
os atq apud loth ſeceſiſſe cũ cognouiſſent:
ad iniuriã coꝝ pulchꝛitudis ſunt ꝯuerſi. Vñ
anteq cubitũ irent viri ciuitatꝭ vallauerunt
domũ eius a puero vſq ad ſenẽ: ois pplˢ ſi-
mul vocauerũt loth ⁊ ei dixerũt. Vbi ſunt vi-
ri qui introierũt ad te nocte? Educ eos huc
vt cognoſcam⁹ eos ⁊ cetera ibi poſita. Pro-
inde ad imitatiõis exemplũ ait loth ad gene
ros ſuos. Surgite egredimi de loco iſto: qꝛ
delebit dñs ciuitatẽ iſtã. necnõ ⁊ angeli loth
cogentes ad fugã. dixerũt. Salua aiam tuã
noli reſpicere poſt tergũ tuũ. nec ſtes in om-
ni circa regione. ſ. tanq ꝑaua vicinitate in-
fecta: qꝛ ꝯtagioſus eſt moꝛbus imutãs hoĩs
tactum. ſed in mõte ſaluũ te fac. ne ⁊ tu ſimꝉ
pereas. Tertio modo intelligi põt errauerunt ab vtero. i. a ꝓpꝛia impietate: que qdeꝫ
vterus eſt ⁊ coꝛpus malignitatũ oium ꝑuer-
ſoꝝ ſicut diciť Eſa. lvij. Coꝛ impij qſi mare
feruẽs qð quieſcere nõ põt. Vñ Aug⁹. in li.
de eccle. dogma. ait. Non omẽs cogitatiões
noſtre a diabolo excitanť ſed a ꝓpꝛia noſtra
malicia ſuppleť. Vñ ait dñs ꝑ ꝓphetã. Di-
miſi eos ſm deſideria coꝛdis coꝝ: ibũt in ad-
inuentiõib⁹ ſuis. Pctã vero ſceleris hui⁹ ſunt
ꝓpꝛie adinuẽtiões coꝛdiũ impioꝝ. Nam li-
cet vicioꝝ multoꝝ diabolus inuẽtoꝛ ſit has
tñ tam degeneres erubeſcit enoꝛmitates ſi-
cut diciť ſuꝑ illud Ezech. vj. Dabo te in aias
odientiũ te filiarũ paleſtinarũ. ⁊ ſtupet ⁊ hoꝛ
ret turpitudinẽ ⁊ abomiationẽ coꝝ atq ad-
mirať ꝙ ab hoib⁹ in talib⁹ abomiationibus
ſuꝑetur ſicut diciť Ezech. xvj. Erubeſcẽt in
via tua ſcelerata ipſi demones. Hoc tñ fit nõ
ꝓpter deſideriũ hũane inocẽtie: ſed ꝓpť no-
bilitatẽ coꝝ nature. Proinde h euenit eis ſi-
cut illi q euacuat cloacã ꝓpter maximũ lucꝝ
tamen ſentit inde fetoꝛẽ magnũ. Ad ꝑdicto-
rum ꝯfirmationẽ facit ꝙ in pleriſq ſcriptu-
re locis ſpũs ſuꝑbie ſpũs ire ac etiã ſpũs foꝛ
nicatiõis ⁊ ꝯſimiliũ noiari ſolet: nunq tamẽ
ſpũs zodomie denoiať.

Q ꝛ multiplici falſitate verboꝛum gomoꝛrei ſeducũt fragilem iuuentutem. Cap. iij.

t
Ertia vero coꝛruptio hui⁹ ſceleris fal
ſitas dici põt. Vñ pſ. ſubdit. Lo-

cuti ſunt falſa a fallēdo dicta. Quas aūt falſitates huius crimioſi et decipiātipſi loquāt Joh. euāgl. Apoc. ix. myſtice inſinuat dicēſ. De ore ipſoꝝ ꝓcedebat ignis fumus et ſulphur: et ab his trib⁹ plagis occiſa ē tertia ps hoium. In q̄bus verbis oñdit Joh. q̄ gomorreani tripliciꝰ inficiūt de hoc crimie maxime effebos illos audiētes. ꝑmo blādicijs. ſcḋo ꝓmiſſis, tertio verbis corruptī. Primo ꝟo decipiūt eos audiētes blādicijs adulatorijs. ſ. ad h abomiabile ſcelus illos igniendo et incendēdo. iō Jo. ait. De ore ipſorū ꝓcedebat ignis. Hic ſiq̄dem ignis eſt ſermo eoꝝ ignitus blāditijs plenus ad cōbuſtiōnez fragilis iuuentutí. Quem aūt effectū habeat talis eoꝝ ſermo ignit⁹ Job. xxxj. inſinuat dicens. Nephas eſt et iniq̄tas maxima ignis vſq̄ ad ꝯſumptionē deuorās. et oīa eradicās germina. Ait enī ꝑmo de hoc ſcelere loq̄ns. Nephas eſt et iniq̄tas maxima nephas. i. crimen nephandū nec noiandū eſt. Qḋ quidē eſt verū. niſi noiet in obiurgationē eius, nā peſtiferū eſt quia ſolo eius ſermōe fedat os. inficit aer et aures audientiū polluunt ſicut xxxij. q. iiij. c. in co. Hiero. ait. Proinde zodoma muta interꝑtat quia nec eſt noīanda ſic dixim⁹. Vñ ad Eph. v. Omis imūdicia nec noiet in vobis. Ratio eſt q̄ talis ſermo ꝯtaminat audiētes. Subdit etiā Joh. q̄ tale ſcelus eſt iniq̄tas maxima. Et addit ignis eſt. ſ. talis ſceleris ſermo vſq̄ ad ꝯſumptionē deuorans. ſ. caſtitatē et oīa eradicās germia. ſ. deſiderioꝝ pudicitie ſancte, Jō ꝓpheta ait. Juuenes eoꝝ comedit ignis. ſ. talis incēdēſ opens et virgines eoꝝ non ſunt lamētate: qḋ eſt malum vtriq̄ ſignū. Si aūt tale ſcelus ardenter et honeſte redarguat. ignis diui verbi corda ī tali neq̄tia indurata q̄nq̄ ꝯfringit et ad cōpunctionē inducit. Vñ Hiere. xxiij. Verba mea ſunt q̄ſi ignis ardēs et q̄ſi malleus ꝯterens petras. Scḋo q̄ꝫ inficiūt ſeu decipiūt ꝓmiſſis. Nam pollicent denarios. veſtes. iocalia et multa ꝯſilia et maiora. Que ꝓmiſſa licet q̄nq̄ debent qḋ vtriq̄ nō ſit ſemper ſed tñ reſpectu tanti ſceleris q̄ ꝑ illa cōmittitur fumus et vana ſunt. Et hic eſt fum⁹ qui de ore taliū ſeductoꝝ egredi noiat. Fum⁹ nēpe in altum erigit et blauiū colorē ꝓfert: ſed oculos excecare ſolet. Sic ꝟo taliū verba i altum erigūt mentē leuem ꝑ ꝓmiſſiones q̄nq̄ officioꝝ honoꝝ et dignitatū. Hoꝝ q̄ꝫ ꝟba blauiū colorē. i. amicitie ac beniuolētie apparentiam hñt. ſed tandem oculos ſimpliciū excecare ſolent et ꝑducere ad ruinā. Tertio inſuper decipiunt et ruere faciūt verbis corruptis et inhoneſtis que tante infectionis ſunt vt fragiles mentes in auditu eoꝝ facile corrumpant. Talia enī feda et inhoneſta huius ſceleris verba in ſulphure ſignant qḋ fetet extra ignem, magis ꝟo in igne: eo q̄ talis ſermo abomiabilē fetorē exalat abſq̄ ꝯcupiſcētia talis crimis, multo ꝟo amplius cū mala voluntas igne talis ſceleris accēſa eſt. Unde Job. xviij. aſꝑgat in tabnaculo illius ſulphur. Tunc q̄dem in tabnaculo talis ꝑaui hois ſulphur aſpergit: cum os illius verbis huius ſceleris ad alios corrūpendū ꝑ experiētiam deturpat. Concludēdo Jo. ſubdit. Et ab his tribus plagis occiſa eſt tertia ps hominū. Sunt nempe q̄dam qui hoꝝ verba ñ audiūt maxime q̄ taliū ꝯuſationē fugiunt et abhorrent: ideo nō ꝯtaminant ab eis. Sūt alij qui licet q̄nq̄ caſu talia audiāt abhorrēt illa: nec verbis illoꝝ corrūpunt. tertia ꝟo ps (que hac peſte in interitū vadit) eſt q̄dem eſt illoꝝ qui ex freq̄nti auditu taliū corrūpunt et pereūt. et imerito. Nā vt dicit. j. Coꝝ. xv. Corrumpūt bonos moreſ colloquia mala. Qui igitur tribus ꝑdictis modis corruptiui ſermonis puerū impudicū facere attemptauerit iniuriarū reus tenet. vñ ḋ pe. di. j. c. ſi q̄s impator ait. Si quis tam maſculū q̄ꝫ feminā ſiue ingenuos ſiue libertinos impudicos facere attemptauerit iniuriarū tenebit. ſed ſi ſerui pudicicia attēptata ſit iniuriarū locuz habet, attēptari pudicitia dicit cum id agit vt ex pudico fiat impudicus. Hec ille.

De myſtica punitiōe gomorreorum.

Juſtius tñ puniti fuerūt a deo hmōi ſcelerati q̄ñ pluit dñs ſup zodomā et gomorrā ſulphur et ignem ſicut dicit Geñ. xix. Et merito quidez hac pena extiterūt puniti: vt culpe rñderet pena. Nam quia hoc ſcelus ꝑmo ardet feruore vel potius furore ꝯcupie: ideo dñs ſup eos pluit ignem. vt ignis ignem ſuperando puniret. Scḋo quia fetet aboiabili vilitate: ideo fetenti ſulphure puniunt. Tertio ꝟo q̄ fumeū eſt mentis vmbroſitate et cecitate ideo ex igne et ſulphure. i. ex illo igne ſulphureo aſcendit fauilla q̄ſi fornacis in fumū. Nimirū ſicut dicit glo. Greg⁹. ḋ pe. di. j. c. ſed et ꝯtinuo. Quinq̄ fuerūt ciuitates quas deſtruxit dñs iuxta jordanem ſcilicet zodoma, gomorra, adame, zebon, alegle que eſt bale. ſegor autem ſaluata fuit ad ꝑces loth vt ſaluaret ibi. Unde Greg⁹. ait. gehennalis flāma moras non ſuiſtinens zodomorum ꝑuenit tollere natione: et ipſam terram tante ꝯfuſionis conſciam ꝯſumpſit ignis ſulphureus et ſpūs ꝓcellaꝝ. Et ibi inhorribile chaos ſolum oē redactū eſt. Unde miro iudicio dei factus eſt ibi lacus qui ſm Jſidoꝝ. xiij. li. etymol. c. xx. affales et mare mortuū denoiatur: ꝓpter qḋ nihil gignit viuum nihil recipit ex genere viuentiū. Nam neq̄ piſces habet. neq̄ aſſuetas aq̄s et letas mergendi vſu patitur aues. ſed et quecūq̄ viuētia mergenda temptaueris q̄cunq̄ arte demerſa ſtatim reſiliūt. et q̄uis vehement illiſa ꝯfeſtim excutiunt. ſed neq̄ ventis mouetur reſiſtente turbinib⁹ bitumine quo aqua omnis ſtagnat. neq̄ nauigatiōis patiens eſt q̄ oīa vita carentia in ꝓfundū mergunt neq̄ materiam vllam ſuſtinet niſi que bitumie illuſtrat lucernam accenſam ferūt ſupnatare extincto demergi lumine, hoc et mare mortuum dicitur ſiue lac⁹ affales. i. bitumis. Hec Jſido. Alij addūt q̄ ingentes globos nigerrimi bituminis ac fetoſiſſimi ad litus aque ille euomūt non annuatim tamē ſemꝑ ſed biēnio in bienniū emittūt illud: dūq̄ illud bitumen emittit nullis ventis lac⁹ ille agitari poteſt. Inſup ex illis aquis ſal candidiſſimū cōficitur. ideo a q̄buſdā mare ſalinarū denoiatur. de pe. di. j. c. ſed et ꝯtinuo ait glo. q̄ illa aq̄ non eſt natabilis neq̄ potabilis. ibi ferrum natat, et pluma mergitur. Ibi ſunt pulcherrima poma a parte exteriori, interius ꝟo plena fauillis et cinere. Ibi Archidiaco. ait. Aqua luxurie gomorreoꝝ non eſt natabil q̄ illaqueat, non eſt potabilis quia non recreat. Unde Hierony. libido trāſacta ſemꝑ relinquit penitudinez nunq̄ ſatiat et extincta ſemꝑ reaccendit. Ferrum ibi natat quia cōſtans et firmus hoc viciū ſupat. pluma mergitur quia leuis et fragilis ſupatur. Poſtea ſunt ibidem pulcherrima poma exteriuſ. q̄ effeborum iuuenū forma attrahit gomorreos. intus ꝟo ſunt plena cinere et fauilla. i. ardentiſſima vilitate. ꝑ fauillaꝫ que ſm Jſido. eſt deſerta igne ſcintilla myſtice deſignat. q̄ tales gomorrei oino aduerſarij ſunt igni diuini amoris. Nimirū ſi hoc ſcelus in patria illa tanta ſeueritate punitū eſt: cum ꝓpt id ipſum totus mūdus ꝑ diluuiū dimerſus ſit. Nam (ſicut Methodius hyſtoriogꝑhus ait) tunc mulieres ſupgreſſe abutebant viris et hoies etiam in alterutrū exarſerūt. Igit ꝓpter horrorē hui⁹ ſceleris et hui⁹ triplici corruptiōis ſurge o peccatoꝝ tā horrēdo fetore,

Articulus. ij. de triplici abominatiōe ſceleatoꝝ gomorreoꝝ

Scḋs horror huius ſceleris eſt abomiationis. Unde ꝓpheta ſubdit. abomiabiles facti ſunt. Quas autem abomiatiōeſ tales habeant. ꝓpheta in alio textu ſubiungit. Furor illis ſm ſimilitudinē ſerpentis ſicut aſpidis ſurde obturantis aures ſuas. Et poteſt eſſe thema in ꝑſenti articulo, In quibuſ verbis tres eorum abomiationes denotat. Prima eſt furia. ſcḋa eſt malicia: tertia enim duricies dicitur.

De furia abomiabili q̄ vexātur hoc ſcelere laborātes. Ca. j.

P Rima autem abomiatio furia nominat. Jdeo ꝓpheta ait. Furor illis. ſ. ineſt. Quātus autem crudeliſ furor ſit in talibus gomorreis oſtēdit Aug⁹. dicens. Hoc vicio laborātes homicide ſunt et ſi non gladio tamen facto. qui dicunt deo tu feciſti maſculū et feminā vt multiplicarent hoies ſicut dicitur Geñ. ix. Creſcite et multiplicami et replete terram. nos autē operam damus vt minuat et deficiat genus humanū femis non pturientib⁹. Jdeo hoc ſcelus hūana natura horret: quia q̄ꝫtum ꝑt et q̄ꝫtum in ſe eſt humanū genus ꝑimere nititur. Nam ſi oēs hoies eſſent gomorrei q̄s homo generaret? Certe nullus. Et ſic ꝑiret hūana natura. Proinde hmōi ſcelerati pharaone et egyptijs crudeliores ſunt cum illi (ſicut dicitur Exo. j.) interficerēt filios tm̄ maſculos hebreorum ex eis feminis reſeruatis. hi vero occidunt vtroſq̄. Nec tm̄ ſunt homicide: ſed (quod horribili⁹ penſare eſt) filicide veriſſime dici debent. Unde de tot filijs coram deo habent reddere rationē: quot ceſſante hoc ſcelere orirent. Quod ꝓuidens Job. xv. ait. Leditur quaſi vinea in primo flore botrus eius. id eſt. filius ad nature maturitatē venturus, Et iterū ꝓpheta ait. Diſperierūt in endor et facti ſunt vt ſtercus terre, Endor enī fons gnātionis interꝑtat. In hoc vero fonte omnes filij generādi diſpierunt: cum tale ſcelus diūſimode perpetrat. Nimirum tales filij in natura non generati contra parentes quotidie per facti euidentiam clamant illud Apocal. vj. dicēres. Uſq̄ quo dñe ſanctus et verus non iudicas et vindicas ſanguinem noſtrum de his qui habitant in terra? O ſi aperirent aures ſpūales ꝑrimoꝝ: de q̄t innūabilib⁹ locis q̄ nūare nō

licet pcipent q̄ m ultis in patrijs tpib⁹ noſtri
clamor zodomor̄ ⁊ gomorreor̄ multiplicat⁹
eſt voce terribili clamātiū ad ignem ad ignē.
Scđm eni Greg. tante inaudite turpitudi=
nes quaſi admiratiōes ⁊ dubitatiōes pariūt
in audiēte. Unde dn̄s ait Geñ. xviij. q̄ſi ad=
mirans ⁊ dubitās ſup tanto ſcelere. Deſcen=
dam (inq̄t) ⁊ videbo vtrū clamorem qui venit
ad me ope cōpleuerint: an non eſt ita vt ſciaʒ.
Non ſolum autē in marib⁹ verūetiā in femi=
nis ⁊ maxime i ſacro mr̄imonio ꝯſtituti hoc
ſcelus eſt abominabile. vn̄. xxxij. q. ij. c. adulte
rij Aug⁹. ait. Adulterij malū vincit fornica=
tionem. vincit aūt ab inceſtu. peius eſt enim
cū matre q̄ȝ cum aliena ꝯcumbere vxore. ſed
hor̄ oīum peſſimū eſt qđ ꝯtra naturā fit. vt ſi
et vir mēbro mulieris ad hoc non ꝯceſſo vti
voluerit. Sequit. ſed iſtud qđ ꝯtra naturam
eſt exrecrabilit quidem fit i meretrice: ſed exe
crabilius in vxore. Ex his verb̄ Aug. patet
q̄ horribili⁹ eſt abuti ꝯtra naturaȝ vxore: q̄ȝ
adulterari vel fornicari cū ꝓpria mr̄e. Pro=
inde Bonauē. in. iiij. di. xxxviij. ad lr̄am ait
Quia ſm q̄ſdam ꝓpter hoc pctm̄. ſ. ꝯtra na.
turam cum vxore pōt mulier dimittē ⁊ fuge
re virū ſed de hoc. j. dicet et. xxxij. q. vij. c. fla
gicia ait Aug⁹. Flagicia que ſunt ꝯtra natu=
ram vbiq̄ȝ ac ſemp repudiāda atq̄ȝ puniēda
ſunt. q̄lia zodomitarū fuerūt: que ſi oēs gē=
tes facerēt eodem crimis reatu lege diuina
tenerent. que non ſic fecit hoīes vt ſe illo vte
rent modo. Uiolat eni ip ſa ſocietas que cū
deo nobis eſſe debet: cū eadem natura (cui⁹
ipſe eſt auctor) libidinis puerſitate polluitur.
Propter h̄ eni ſcelus (ſm eundē Aug.) quia
erat in hūana natura filius dei ferē deſijt in-
carnari. Inſup Hiero. ſup illud Eſa. ix. ha=
bitantib⁹ in regiōe vmbre mortis lux orta ē
eis dicit q̄ lux illa oēs illo vicio laborātes ex
tinxit: ne natura (quā aſſumpſerat) tanta imū
dicia fedaret. Et hec pōt eſſe ratio q̄re chriſt⁹
tm̄ ſcelus nō legit arguiſſe: eo q̄ tam recens
memoria illius pūctionis i mūdo erat q̄ ho-
mines ab ipſo crimie abſtinebāt. Etiā in hui⁹
ſignū licet demōes de alijs crimib⁹ legant tē-
ptaſſe hoīes etiā viſibilit apparēdo: nullū ta=
men in vitiſpatrū legitur temptaſſe de vicio
contra naturā. Proch ſcelus horrēdū. Non
ne ꝯtumeliā infert chriſto qui crucē factā ad
ſilitudinē crucis illius: cui chriſti caro ꝯiun=
cta fuit i luto fedat. Sic nēpe chriſto iniuria
tur qui ꝯtra naturā humanā in virili ſexu ſi-
bi pſonalit copulatū p coinq̄nationē in h̄ ſce-
lere in carne ſua cōmaculat: que ab ipſo ꝑba-
ptiſmū abluta ē ⁊ ſanguie ſuo ſcificata ⁊ tīcta

Q̄r ex malicia ſerpentina go-
morrei odiūt mulieres. Ca. ij.

Ecūda abomiatio malicia merito
dicit vel dici pōt. Un̄ ꝓpheta ait.
Scđm ſimilitudinē ſerpenti. ſ. eſt
furor ille. Maxime etiā ad litterā
eſt inimicicia inter ſerpentē ⁊ mulierē dicen-
te dn̄o Geñ. iij. inimicitias ponā inter te ⁊ mu
lierē ⁊ ſemē tuū ⁊ ſemē illius. ſic vtriq̄ȝ ſm ſili
tudinē ſerpentis generat ſerpēſ antiqu⁹ odi
um ⁊ abomiatiōnē int gomorreanos ⁊ mu-
lieres non tm̄ eis delectationē in hoc flagi=
cio imūdus ſpūs ſubmiſtrat vt multo maio
rem cōplacentiā ibi ſentiāt q̄ hoc morbo la=
borant: q̄ȝ in fetore libidinis mulieri ſicut au
diui a talibus hoc nō erubeſcētib⁹ ꝯfiteri.
Nunq̄d ꝓpter h̄ ſcelus pōt mulier dimitte=
re virū ſuū: Rn̄det glo. xxxij. q. vij. c. oēs. ſu
per verbo zodomita dicit. Uidet q̄ dimitti
pōt maritū ꝓpter zodomiticū opus. xxxij. q
vij. c. adulterij vbi eni dicit q̄ illud crimē ad=
ulterio maius eſt. Item q̄d dices ſi ꝓpriā vx
orem polluit extra clauſtrū pudoris vel ſeip
ſum polluit ꝓprijs manib⁹ nunq̄d ob hoc di-
mitti pōt: videt q̄ ſic. quia noīe mechie oīs
illicitus ꝯcubit⁹ ⁊ illicit⁹ mēbror̄ vſus ꝯtine
tur vt. xxxij. q. iiij. c. meretrices. et. c. ſe. qđ
Laudenſ ꝯcedit. Uix credo q̄ ꝓpter aliqđ
iſtor̄ poſſet dimitti vir vt. xxxv. q. iij. exordi-
naria. Hec glo. Primū tenet Hug. et Ray. i
ſumma ſua rubrica de nūo teſtiū. Innoc. ꝯ
ex de diuor. c. j. Quid dicā ꝯ q̄buſdā ꝑch
nephandū ſcelus qui in fomentū huius ſce=
leris ꝯdiderunt libros diebus nr̄is in odiuȝ
ſacrum ꝯiugium exponētes: O rectores O
dn̄i O iuſticie zelatores: quid dormitiſ quid
ſtatis tota die ocioſi: Querite hos ſceleſtos
oīs honeſtati ⁊ pudicitie ac totius reipublice
corruptores ac deſtructores. Nam quoſ dei
timor a tanto ſcelere non reuocat ferro nēce
eſt vt abſcindant vulnera que fomētor̄ nō
ſenſerint diſciplinā vt dicit. lxxxij. di. c. plu=
rimos in fine. Sed quia nec ferro nec igne
hoc ſcelus in doctores eorum nūc punit: ti=
meo q̄ maxime italicis eueniet qđ alias pro
pter hoc ſcelus quibuſdā nationib⁹ ꝯtigiſſe
ꝓbatur. Nam. lvj. di. c. ſi gens anglorū. ſic
ſcribit Bonifaci⁹. iiij. regi anglor̄. Si gens
anglor̄ ſicut per iſtas ꝓuincias diuulgatuȝ
eſt ⁊ nobis in francia ⁊ in italia improperat
et ab ipſis paganis in improperium nobis
obijcitur ſpretis legalibus cōnubijs adul-

terādo ⁊ luxuriādo. ⁊ adinſtar zodomitice
gentis fedam vitā duxerit. ꝯ tali cōmixtione
meretricū eſtimandū eſt degeneres ꝑpl'os et
ignobiles ⁊ furētes libidine fore ꝓcrēados:
et ad extremū vniūſam plebē ad deteriora ⁊
ignobiliora vergentē. ⁊ nouiſſime nec bello
ſeculari fortem. nec in fide ſtabilē. nec hono=
rabilē hoībus. nec deo amabilē eſſe venturā.
ſicut alijs gentib⁹ hyſpanie ⁊ ꝓuincie burgō
dionū ꝯtigit: que ſic a đo recedētes for-
nicati ſunt donec vindex taliū criminū vltri
ces penas ꝓpter ignorantiā legis dei ⁊ ſara-
cenos venire ꝑmiſerit ⁊ ſeuire. Hec ille. Que
oīa timeō ⁊ valde ptimeſco italicis de ꝓximo
euenire. Nec aduertūt italici ceci ⁊ infideles
q̄ q̄tidie ⁊ maxime ꝓpter hoc ſcelus flagellā-
tur: qđ diuino flamie inſpirat⁹ imꝑator teſta
tur in auc. vt non luxurient ꝯtra naturā cir=
ca ſi. coll. vj. dicens: q̄ ꝓpter hoc crimen tem
peſtates ⁊ peſtilentie inducunt ⁊ fameſ ⁊ ter
remotus. Hoc etiam recitat Hiero. xxxij. q.
iiij. c. in eo.

Ad q̄ȝtam duriciem cordis ex
hoc ſcelere ꝑueniūt gomorrei.
Capitulum. iij.

Ertia abomiatio duricies dicitur
Ideo ꝓpheta ſubdit. Sicut aſpi=
dis ſurde. gomorre⁹ ei aſpidi ſur=
de aſſilatur. Nam ſicut aſpis ſurda bonū vl
malum non audit: ſic ille neq̄ȝ exhortatiōes
ꝓmiſſionū. neq̄ȝ cōminatiōes punitionū ꝑci=
pere pōt. Un̄ Job. xlj. de tali hoīe inq̄t. Cor
eius indurabit quaſi lapis qui. ſ. nec vnctio
ne flectit nec ꝓmiſſione mollit. Et addit. et
ſtringet q̄ſi malleatoris incus. Incus eni q̄ȝ=
to plus malleo ꝑcutit tanto ampli⁹ indurat.
ſic cor hoīs gomorrei cum ad hāc abomia=
bilem duriciē longa ꝯſuetudie ꝑduct⁹ ē vſq̄ȝ
ad foueā inemēdabilit pſeuerat ſic Eccl'. iij.
teſtatur dicēs. Cor durū male habebit ī no=
uiſſimo. Ideo ait Bern. ad Eugeniū lib. j.
deſcribens cor durū ſic ait. Cor durū eſt qđ
nec compūctione ſcindit nec pietate mollit.
minis non cedit. flagellis indurat. ingratuȝ
eſt ad bn̄ficia. infidum ad ꝯſilia. ſeuū ad iudi
cia. inuerecūdū ad turpia. impauidū ad pe=
ricula. inhūanū ad hūana. temerariū ad di=
uina. preteritor̄ obliuiſcēs. ꝑn̄tiū negligēs. fu=
tura nō ꝓuidēs. Ipſum eſt cui preteritor̄ (pre=
ter ſolas iniurias) oīno nihil preter ꝑn̄tiū ni=
hil non apperit. futuror̄ nulla niſi forte ad vl
ciſcendū ꝓſpectio ſeu ꝑpatio eſt. Et (vt in bre-
ui cuncta horribilis mali mala cōplectar) ip=
ſum eſt qđ nec deū timet nec hoīes veretur.
Un̄ Geñ. q̄ȝ. xxxij. hoc viciū peſſimū nūcu=
patur cum dicit q̄ ioſeph accuſauit fr̄es ſu=
os apud pr̄em ſuū crimie peſſimo. i. h̄ ſcele=
ſti vicio qđ cum beſtijs aut cum alijs exerce=
bant. Ecce q̄ peſſimū viciū peſſimos hoīes
efficit atq̄ȝ in corde duros: vt merito aſpidi
ſurde ſilent. Igitur ꝓpter errorē huius tri=
plicis abomiatiōis tolle grabatū tuū. ſ. vbi
tanto tp̄e in tanto ſcelere iacuiſti.

Articulus. iij. ꝺ triplici ſigno reprobatiōis obſtinatorum go morreorum.

Ternus autē huius ſceleri horror eſt re=
ꝓbatiōis. Ideo ꝓpheta ſubdit. In ſtudijs
ſuis. n̄ ē q̄ faciat bonū n̄ eſt vſq̄ȝ ad vnū. Stu
dia đo gomorreor̄ ſunt in adinuētiōes i ſce-
lere illo. Plus eni dn̄s abhorret ſtudioſam
voluntatē peccādi: q̄ȝ ipſum ſcelus. Tūc igit
tales ſtudioſi ſunt: cum nouos modos adin
ueniūt in hoc peccato dn̄o ꝑmittēte ⁊ grauita=
te huius ſceleris exigente. Un̄ de talib⁹ dn̄s
ait p ꝓphetam dicēs. Dimiſi eos ſm deſide=
ria cordis eor̄ ibūt in adinuētiōib⁹ ſuis. In
huis myſteriū Ezech. viij. dicitur. Adhuc vi
debis abomiatiōes maiores. Et ſequit. Et
cum fodiſſem parietē ecce vniūſa idola do=
mus iſrael depicta erant in pariete ⁊ p totū.
Per parietē caro deſignat. que ſi ꝑfoderet
apparent hmōi adinuētiōes carnis ⁊ videret
ꝓpheta. i. ſpūalis homo idola depicta in pa=
riete. Idola đo ſignificant adinuētiones in
peccato ꝯtra naturam que q̄dem ꝓpter ſtu=
dioſitatē depicta dicunt ⁊ ꝓpter nature con
trarietatē idola noiant. Idolum eni nihil ē
in rerum natura nec inter naturalia aliquid
ſimile habet: Sic talia ſcelera in rebus natu-
ralibus nullū ſimile reꝑire valent. Si enim
homo luxurioſus eſt reꝑit etiam aīal luxuri
oſum. ſ. aſinū canē vel equū ſi crudelis. leo-
nem ſi rapax lupum. ⁊ ſic de alijs. Non ſic i
ſcelere iſto: ſed ait. q̄ talia idola depicta erāt
p totum. ſ. quia non eſt qui faciat bonū non
eſt vſq̄ȝ ad vnū. Qđ quidem excluſiue legē=
dum eſt. i. nō eſt inter illos ſceleſtos qui faci=
at bonū nec etiam vnus. Ecce horror repro-
bationis. Que aūt ſigna reprobatiōis in ꝑ=
ſeuerātia huius ſceleris habeāt gomorreani
ꝓpheta ſubdit dicens. Obturātis aures ſu-
as que non exaudiet vocem incantantiū et
venefici incantantis ſapienter. Et poteſt eſſe
thema in p̄ſenti articlo. In q̄b⁹ verb̄ triplex
reꝓbatiōis ſignū inſinuat. Primū ē ꝑtinacia

- ſcõm eſt impñia: tertium eſt diffidentia.

De maliciosa pertinacia obſtinatoꝝ gomorreoꝝ. Cap. j.

P Rimũ inq̃ꝫ reprobatiõis ſignum
gomorreoꝝ dicit ꝑtinacia. Jõ ꝓ-
pheta ſubdit. obturãtis aures ſu-
as. Pro q̃ notandũ eſt ꝙ aliud eſt
naturalit̃ eſſe ſurdũ: ⁊ aliud eſt ſpõte aures
obſerare. Per pmũ ſicut in pcedẽti. c. dictuꝫ
eſt duricies deſignat: vñ ꝓpheta ait ſicut aſ-
pidis ſurde. ſ. ex natura. Per ſcõm vo ꝑtina
cia demõſtrat: ideo ꝓpheta ait obturãti au-
res ſuas. ſ. ex ꝑtinacia. Tales vtiqꝫ ſunt go-
morrei qui ſicut aſpis obturat aures ſuas.
Duo vo ſunt q̃ aſpidis aures obturare pro-
bant. Primũ eſt terra. ſcõm eſt cauda. Sic
duo ſunt que obſurdeſcẽ faciũt gomorreos
Primũ eſt terra. i. carnis adoleſcẽtiũ ⁊ effe-
boꝝ luxurioſus amor. Scõm eſt cauda. id ẽ
vana ſpes pnie in extremis. Hec duo obtu-
rant aures gomorreoꝝ ne audire velint hu-
ius ſceleris rep̃henſores. De tali ꝑtinaci ait
pš dicẽs. Noluit intelligere vt bene ageret.
Sed audiant tales qđ dicit Prouẽ. xxviij.
Qui declinat aures ſuas nec audiat legem
ofo eiuſ erit execrabil. maxie in hora morti.

De finali impenitẽtia gomorreoꝝ ⁊ de triplici cauſa q̃re fiũt impenitentes. Ca. ij.

S Ecundũ vo reprobatiõis ſignuꝫ
in eis eſt impenitẽtia. Jõ ꝓpheta
ſubdit. Que nõ exaudiet vocẽ in-
cantantiũ. i. ꝑdicatoꝝ ꝑdicantiũ ꝯtra hoc vi-
tium. Sed ſi ꝑdicator h̃ vicio infect⁹ eſt diffi-
cilius corruptorem ſuſcipit. Unde Eccl. xij.
Quis medebit incãtatori a ſerpẽte ꝑcuſſo?
Quare aũt talis non peniteat oñdit ꝓphe-
ta in ꝑſona hmõi ſcelerati dicẽs. Infix⁹ ſum
in limo ꝓfundi ⁊ nõ eſt ſubã. In q̃bus verb
oſtendit triplex impedimẽtũ impenitẽtie ſue.
Primũ eſt tenacitas. ſcõm eſt obſcuritas ſi-
ue cecitas: tertiũ eſt debilitas. Primũ eſt
viſcoſum q2 inuiſcat volũtatẽ: ſcõm eſt tene-
broſum q2 obtenebrat cognitionẽ. tertiũ eſt
ruinoſum q2 debilitat facultatẽ: ita vt infe-
lix gomorrean⁹ nolẽdo velit. cog̃ſcẽdo igno
ret. ⁊ conãdo nequeat ad ſtatũ vere pnie ꝑ-
uenire. Primũ impedimẽtũ tenacitas ẽ.
ideo ait ꝓpheta. Infixus ſum in limo ꝓfun-
di. Nempe in aquã ruẽs ſepi⁹ inde egredi p̃t
eundo ſeu natãdo. at non ſic iſte gomorrea-
nus q̃ de ſe ait. Infixus ſum in limo. i. in ſce-
lere h̃ qđ ſimile eſt limo. Limus eni ſterilis ẽ
fetens ⁊ tenax: ſic etiã h̃ ſcelus. Primo ẽ ſte-
rile q2 filij q̃ gnãrent diſꝑcũt: ſic ꝓpheta ait.
Diſperierũt in endor. i. fonte gnãtionis vt
dictum eſt in pcedẽti. c. arti. j. Scdo auteꝫ
fetens ẽ ſic q̃ꝫ hoc pctm̃ h̃ terribili fetore olet
Vñ illud Johel. ij. dicit. Aſcẽdit fetor eius
et aſcẽdit putredo eius. Dicit notant̃ aſcen-
dit: quia in altis hoib⁹ regnare h̃ pctm̃ ſolet
Tertio vo eſt tenax. Dicit eni ꝙ q̃ ſemel i
illud pctm̃ cadit difficulter reſurgit. Ideo di
citur Gen. xiiij. ꝙ vallis ſilueſtris in q̃ zodo-
mite cõmorabant habebat bitumis puteos
multos. Bitumẽ eni tenaciſſimũ glutinũ eſt
Vñ de talib⁹ dicit Eſa. xxiiij. formido fouea
et laque⁹ ſuꝑ te q̃ es habitator terre. Naꝫ hi
qui ꝑ tam obſcenũ affectũ cõmorant in ter-
ra ſupra modũ formidãt mortẽ: ⁊ tamẽ q̃ti-
die in foueã hui⁹ ſceleris dilabunt. ⁊ ita ab
eo illaqueũt. ꝙ illud ꝑ pniam non euadũt.
Scõm impedimẽtũ dicit obſcuritas ſeu
cecitas. Ne q̃dem q̃s credat ꝙ luie vel calore
vel vere luminis ille lim⁹ fruat ſubdit ꝓfun
di. Quid ꝑ hoc ꝓfundũ ſignat niſi ꝯſcia go-
morreani in ꝓfunditate hui⁹ ſceleris obceca
ta ꝑ carentiã luis radioſi. amaricata ꝑ abſen
tiam dulcoris gr̃oſi. ⁊ deſperata ꝓpter inex-
perientiã amoris amoroſi? De cecitate taliũ
dicit ꝓpheta ſuꝑcecidit ignis. i. h̃ ignitũ ſce-
lus: ⁊ non viderũt ſolem. i. nõ cognouerunt
miam dei paratam parcere penitẽti. De amari
cata ꝯſcia coꝝ dicit Job. xxxviij. Nunq̃d in-
greſſus es ꝓfundũ maris. i. nunq̃ꝫ ꝑ dulce-
dinẽ tuã viſitare dignat⁹ es ꝯſciam amaritu
dine hui⁹ ſceleris cruciatã? De eoꝝ aia deſpe
rata dicitur Prouerb. xviij. Impius ſcilicet
taliſ cum in ꝓfundũ peccatoꝝ ſcilicet talium
venit ꝯtemnit. ſ. reſurgere a peccati tam ſce-
leratis. Tertiũ obſtaculũ eſt debilitas ſeu
fragilitas. Unde ſubdit. Et non eſt ſubſtan-
tia. ſ. vt ſubſiſtere ⁊ ꝯtinẽ me poſſim. Quia
ſicut in ꝓfundo ⁊ fluido limo q̃tidie infigor i
hoc ſcelus. Proinde de talibus ait pš. Fiat
id eſt. fiet via illoꝝ tenebre ⁊ lubricũ ⁊ ange-
lus dñi ꝑſequens eos. Viatorẽ nempe cui h̃
tria ꝯcurrunt non ruere q̃ſi impoſſibile eſt
ſcilicet incedere in tenebris noctis ꝑ lubricaꝫ
viam ꝑſequente grauiter ⁊ impellente adũ-
ſario. Hec ſiq̃dem ſunt tres pene huius ſcele
ris inflicte anime infelici. Primo eni ince
dunt tales ꝑ ignorãtie tenebroſam noctem:
ideo ꝓpheta ait. Fiat via illoꝝ tenebre ſicut
idem alibi inquit. Neſcierunt neqꝫ intellexe-
runt qui in tenebris ambulant Scdo per

lubricã gradiunt viã: ideo ſubdit. et lubricũ
De talib⁹ Hieremias Thren. iiij. ait. lubrica-
uerũt veſtigia vr̃a in itinere platearũ vr̃arũ.
Tertio etiã a diabolo impellunt. Vñ ſub
dit. Et angelus dñi ꝑſeq̃ns eoſ. Angelus ve
ro iſte diabolus ẽ qui angelus dñi dicit: q2
velit nolit dño famulat. Vñ Job. iiij. ait. Ec
ce q̃ ſeruiũt ei non ſunt ſtabiles. Hic q̃dẽ an-
gelus dño ꝑmittẽte ꝑſequit gomorreos: vt
impellens. in h̃ ſcelus faciat eos ruere. Un-
de Eſa. xix. dñs ait. Concurrẽ dñs faciet egy
ptios adũſus egyptios. i. demones adũſus
gomorreanos: vt lubricãtes ad inferos tra-
hant eos. Sicut eni paſtor ſolet ꝑſeq̃ oues et
oportune impellẽ vt ad caulas deducat eas:
ſic diabolus ad caulas infernales ꝓſequitur
gomorreos. Vñ in ꝑſona taliũ Thren. iij. dr
Me minauit ⁊ adduxit in tenebras ⁊ non in
lucem. Et de his trib⁹ ſimul dicit Hiere. xxiij
Polluti ſunt ⁊ in domo mea. inueni malum
eoꝝ dicit dñs: ideo via illorum erit q̃ſi lubri-
cum in tenebris. impellent ⁊ corruẽt in ea. i.
impenitent morient in h̃ crimie nephãdo.

Quõ ⁊ q̃n diffidenduꝫ ſit de gomorreoꝝ ſaluatiõe. Ca. iij.

T Ertiũ ſignũ reprobatiõis eoꝝ di-
citur diffidẽtia: ideo ꝓpheta ſub-
dit. Et venefici incantãti ſapiẽter
nõ exaudiet vocẽ talis gomorre-
ani. veneficus nẽpe a veneno ꝯficiendo dr.
Habet eni venenũ duplex ſignificatuꝫ. vno
modo idem ẽ qđ virus: alio mõ idem eſt qđ
tinctura iuxta illud vgilianũ. Fucat lana ve-
neno. Veneficus eni chriſt⁹ eſt. i. tinctor qui
veſtes ſuas ſanguine ſuo ꝓprio tinxit vt di-
citur Eſa. lxiij. Quis eſt iſte q̃ venit đ edom
tinctis veſtib⁹ de boſra? Boſra ciuitas eſt et
interp̃tat anguſtia vel tribulatio. Dicit etiaꝫ
chriſtus veneficus ab ipſo viru q2 facit de ip
ſo veneno tyriacã hoc ẽ de ipſo ſcelere caute
lam. vt ſit homo de ꝑpetrato ſcelere cautior.
et ꝯtra ipſum fortior ac in amore dei feruen-
tior poſt ruinã: qđ maxime in teneriori eta-
te ꝯtingere ſolet. q̃b⁹ dñs ꝑ eccleſiaſticũ. xxj.
ait. Fili peccaſti ne adijcias iterũ. Talis eniꝫ
veneficus chriſt⁹ ſapient incantat: dũ mẽtes
eoꝝ dulciſſimis inſpiratiõib⁹ allicit ⁊ ad peni
tentiã reducit dicens. Reũtere ſunamiti reũ
tere vt intueamur te: q2 auerti faciẽ meaꝫ ne
viderẽ tantam turpitudinẽ tuã. Sed reũte-
re aia mea quia dulciſſime te iuuo. benigniſ-
ſime te expecto. tm̃ ſcel⁹ vlciſci diſſimlo gau-
denter te ſuſcipio. reũtentẽ admitto offen-
ſam dimitto gr̃am liberalit̃ dono eã tibi mul
tiplicando. demũqꝫ vitã eternã ꝓmitto. Hec
ſunt verba chriſti venefici ſapient vtiqꝫ incã-
tantis vt tales de antris ⁊ gomorreanis ceci
tatibus ⁊ occultis extrahat ad lucẽ gr̃e irra-
diantis: nec cadant amplius i h̃ ſcelus. Un-
de Eſa. xj. Suꝑ foramia aſpidis ⁊ cauna re-
guli qui ablactat⁹ fuit manũ ſuã mittet. non
nocebũt ⁊ non occidẽt in vniũſo monte meo
q2 repleta eſt terra ſcia dñi. eo ꝙ ex auditi g̃-
uitatem hui⁹ ſceleri cog̃uerũt ex q̃ in horrorẽ
ipſi⁹ deuenerũt. Sed ecõtra hoies inuetera-
ti ⁊ in hoc ſcelere indurati: non exaudiẽt vo-
cẽ xp̃i venefici incãtãti vtiqꝫ ſapiẽt. Proide fi
lij merito diffidẽtie nũcupant ſicut teſtatur
apl̃s ad Eph. v. dicens. Propt̃ hec. ſ. ſcelera
venit ira dei in filios diffidẽtie. ſ. q̃ſi ſubuer-
ſe ſunt zodoma ⁊ gomorra. Eodẽ mõ noian
tur ex de exceſ. prela. c. clerici. Nempe actiue
et paſſiue diffidentie dici pñt. Primo q̃dem
actiue ſic dicti ſunt. q2 tale ſcelus cũ in ꝯſue-
tudine ductum eſt ita infelicem aiam rapit.
et tanta violentia tenet ⁊ ducit ꝙ in deſpera-
tionẽ illam adducit: ita ꝙ de eterna vita ⁊ de
ſua ſalute diffidat. Scdo modo filij diffi-
dentie nũcupant paſſiue eo ꝙ ſm glo. in pal
legato. c. clerici de ſalute eoꝝ diffidendũ ſit.
quia vix vel difficilime reuertunt ad deũ ſm
Chryſ. Tamen q̃uis difficile ſit: reuerti pñt
ad gr̃am dei. Vñ. xxxij. q. ij. c. ancillam Leo
papa ſic ait. Nemo eni deſꝑanduſ eſt duꝫ in
hoc corpe ꝯſtitut⁹ eſt: quia nõnunq̃ꝫ qđ diffi-
dentia etatis differt ꝯſilio maturiore ꝑficit.
Hec eadẽ verba ponunt de pe. di. vij. c. ne-
mo. Quare aũt talis ſceleratus ad veraꝫ pe-
nitentiã ꝑuenire nõ valet oñdit ꝓpheta q̃ in
pš. in ꝑſona gomorrei ad dñm ait. Concluſi
ſti me. i. ꝑmiſiſti me ꝯcludi in manibus ini-
mici. id eſt. in poteſtate huius ſceleriſ nec ait
clauſiſti ſed ꝯcluſiſti quia claudere ſiue clau-
di eſt ad tempus in peccato tenere vel teneri
concludi vo eſt impenitenter in eo morari.
De hac ꝯcluſiõe dr Thren. iij. Cõcluſit. ſ. hoc
pctm̃ vias meas lapidib⁹ q̃dris. ſ. ne ab eo
ꝑ penitentiã reſilire ⁊ euadere poſſem. Per
lapides eni q̃dros diũſi hui⁹ ſceleri gradus
ſignificant. Lapis eni q̃drus ſex facies habꝫ
ſicut etiam hoc ſcelus. Prima eſt ꝯſenſus rõ
nis. ſcđa eſt opatio ſceleri. tertia ꝯſuetudo ei
us. q̃rta gloriatio de h̃ pctõ. q̃nta defenſio il
lius: ſexta deſpatio ſeu p̃ſũptio đ mia dei q̃ ẽ
pctm̃ in ſpm̃ſctm̃. De turpitudie haꝝ facieꝝ
dr Naũ. ij. Facies oiuꝫ ſicͭ nigredo olle. Fe-
lix igitur homo q̃ horrẽs ꝑdictũ ſceluſ illius

corruptiões fugit. eius abomiatiões ſentit. ac etiā ipſius reprobatiōis ſigna humilit expaueſcit: ⁊ q̄ſi alter loth āgelo impante atq; dicente ſurge tolle grabatū tuū ⁊ ambula. i. fuge de tali patria. Patet ꝓinde ꝙ nos iſtorum memoriā horrificā penſata grauitate illi⁹ non tam breuitate ꝑſtrinxim⁹. q̄ etiaȝ fugimus ⁊ fugam⁹ ne maioris inſanie occaſionem demus inſipiētib⁹ ⁊ laſciuis. ſed tātō illius horrore oium repleat memoria vt etiaȝ illius horreat reminiſci in aio. Qd oībus fidelib⁹ dignet largiri hoſtis tante impietatis et amator mūdiſſime puritatis ⁊ caſtitatis dn̄s noſter ieſus chriſtus: Qui cū pr̄e ⁊ ſpū ſctō.

Sabbato poſt primā dn̄icaȝ in. xl. de regimine principū ⁊ q̄rumcūq; regentiū. Ser. xvj.

Corripite inquietos. j. Theſſal. v. et in ep̄la hodierna. Ad ꝓncipes ciuitatū ac patriarū rectores loquit apl's cum ait. Corripite inquietos. i. hoies ſceleſtos peſtilētes ac ꝑturbātes polyticā pacificā ⁊ ciuilem. populi ꝯuerſationē ⁊ charitatē. Sed vt ſermo noſter circa regimē ꝑplo℞ vtilior generalior efficacior fiat, oſtendam⁹ q̄le debeat eſſe regimen cuiuſcūq; regentis: ſiue dn̄i corrigentis ſiue rectoris cuiuſcūq;. Qd vt ꝑfectius fieri poſſit ad vnū ꝓncipē ꝑ oīb⁹ dirigamus ſermonē. aſſumētes ꝓpheticū verbum in pſ̄. x. vbi deſcribit regimen vniuſcuiuſq; iuſti ꝓncipis atq; iuſte regentis cum ait. Iuſtus dn̄s ⁊ iuſticiā dilexit: eq̄tatem vidit vultus eius. Qd pōt eſſe aliud thema. Cū enim ꝓnceps ſit publica ptās dei in terris atq; diuine maieſtatis imago: ideo ei neceſſe ē vt ab eo (qui cuncta ſua diſpēſatiōe gubnat atq; ſibi in ꝓncipatu tradidit ptātē) exēplar ⁊ normam ſuſcipiat gubnandi. Nec hoc q̄dem ꝓpenſiori ꝯſilio efficere pōt: q̄ ꝑ iuſticie diſciplinam. Qd clare patet ex triplici rōne. Primo rōne ꝑfectiōis, ſcdo rōne diſtributionis. tertio rōne aſſiſatiōis. Primo vero rōne ꝑfectiōis. Iuſticia enī gn̄alis ēſt virt⁹ in ſe cōtinens cunctas mo℞ virtutes. Vn̄ Amb. in hexa. ait. Vbi eſt prudētia ibi interdū ē malicia, vbi fortitudo ibi iracūdia. vbi tempantia ibi impatiētia plerūq; inuenit. vbi auteȝ iuſticia: ibi ⁊ ꝯcordia aliarū virtutū. Jō princeps duȝ iuſticiā diligat ceteras virtutes amplexatur: ſine quib⁹ nihil aliud eſt eminētia ꝓncipatus q̄ ſui atq; ſuo℞ ꝑ abrupta ꝑiculorum ꝑcepſ curſus. Scdo eſt neceſſaria ꝓncipi iuſticie diſciplina. ratione diſtributiōis. Nam (ſicuti Proſper ait) Iuſticia eſt quedaȝ animi nobilitas, ſuam cuiq; tribuēs dignitatem. ſupiorib⁹ reuerētiā. parib⁹ ꝯcordiā. inferiorib⁹ diſciplinā, deo obediētiā. ſibiipſi ſcimoniā, inimico patiam: miſero compaſſionem, Vn̄ Aug⁹. Actus iuſticie eſt ſcire q̄cq̄d debeat reddere. non velle pluſq; poſſit diſtribuere, oēm ai cogitationē ad ſolū deum erigere: eumq; (tanq; nihil aliud) ſola mētis acie intueri. Sine hac iuſticia nullus ꝓnceps regnare pōt. Nam (ſicut dicit Aug⁹. iiij. li. de ciuita. dei. c. iiij. Amota iuſticia: quid ſunt regna niſi magna latrocinia. Ideo Sap̄. j. de iuſticia ꝓncipes hortat dicēs. Diligite iuſticiā q̄ iudicatis terrā. Tertio eſt neceſſaria ꝓncipi iuſticie diſciplina rōne aſſiſatiōis ſeu ꝯformatiōis. Deus enī in regimie vniūſi iuſte cū potentia, clemētia atq; ſapia cūcta diſponit ⁊ regit, ideo ꝓnceps ex deo ſuſcipiēs ꝓncipatū iuſto gubnatori deo toto ſtudio in regimine ꝑ iuſticiā ſatagit ꝯformari. ſicut in verbo p̄allegato pſ̄ teſtat dicēs. Iuſtus dn̄s ⁊c. In q̄bus ſctis verbis triplex iuſticia ꝓncipi in regimine neceſſaria demōſtrat. Prima eſt iuſticia vigoroſa de q̄ dicit. Iuſtus dn̄s. Scda iuſticia eſt amoroſa. de q̄ ſubdit. iuſticiā dilexit, Tertia eſt iuſticia radioſa. Vn̄ ſubdit. eq̄tatem vidit vultus eius. In q̄bus ſacratiſſimis verbis ꝑ iuſticiā vigoroſam pōt iuſte regere, ꝑ iuſticiā amoroſam vult iuſticiā ſeruare, ſed ꝑ iuſticiā radioſam ſcit oia cuȝ iuſticia diſpēſare, Vn̄ de his tribus Apoc. xi. Jo. in miſterio ait. Datus ē mihi calam⁹ ſiīs virge ⁊ dictū eſt mihi. Surge metire templuȝ ⁊ altare ⁊ adorātes in eo, atriū vero (qd eſt foris templū) eiice foras,

Articulus prim⁹ in q̄ oſtenditur ꝙ (vt princeps bn̄ regere poſſit) ſunt ei neceſſaria que reddūt iuſticiam vigoroſam.

Primo eni ꝓncipi neceſſaria ē iuſticia vigoroſa q̄. ſ. poſſit bn̄ ſibi ſubditos gubnare. Vn̄ pſ̄. ait. Iuſtus dn̄s. In dn̄o nēpe potētia notat. Nullus eni ꝓnceps a deo ordinat in terris niſi vt tanq; miniſter ſuus vicia cōpmat. ſcelera obruat. ꝑplos dirigat. ⁊ iuſtos mores atq; virtutes inſerat ⁊ exaltet: nō ad ſuā gloriā tpalē ſed ad gloriā dei. Tres vero ſunt virtutū g̃dus. qui ꝓncipi bene regendi tribuūt poteſtatē. Primus eſt humilitas. ſecundus eſt iuſticia: terti⁹ ē mia. Quaſi ſint tres ptātū g̃dus. De his trib⁹ Apoc. xj. tangit ꝑ ordinē dicēs. Datus eſt mihi ⁊c.

Qr ex munere dei ꝑ humilitatem acq̄rat princeps regendi poteſtatem. Capitul. j.

Primus⁹ eni ad ptātem g̃dus ē hūilitas. q̄ fundamētal' radix eſt totius potētie dn̄andi. Cū eni apl'us ad Rhoma. xiij. ait. Ois aīa, ptātib⁹ ſublimioribus ſubdita ſit. Non eni eſt ptās niſi a deo Ideo ꝓncipi neceſſariū eſt h̄ intelligē h̄ credere hocq; toto corde ſentire. vt ex h̄ ſe ſubdere diſcat impio dei q̄ nō ꝑ hūanis meritis ſed ꝑ ſua mia dedit talē hoi ptātem. atq; ſe indignū tanti muneris arbitret. Vn̄ in hui⁹ myſteriū in ꝑſona ꝓncipis h̄ implentis Jo. ait. Datus ē mihi calam⁹. Qd iohes q̄ in q̄ ē gr̄a interꝑtat deſigt. niſi ꝓncipē ſupna gr̄a irradiatū: Cui ꝓpterea calam⁹ dat vt ſe tāto dono recognoſcat indignū: qd ipſa natura calami notat. Nā vn̄ a ſe intus magis vacuus eſſe cernit. inde magis ſpū adimplet. atq; ex his duob⁹ ad mēſurādū aptior reddit: vt ꝑ eū leuior fiat metiētis man⁹. Primo eni taleꝺ eſſe officiū dn̄andi: vt q̄ illud hȝ ſeipſuȝ vacuū ⁊ inutilē reputet ad tale officiū exercēdū. Nā ſic dicit apl's. ij. Cor. iij. Nō ſum⁹ ſufficientes aliq̄d cogitare a nob: q̄ſi ex nob: ſed ſufficiētia nr̄a ex deo ē. Vtroq; erit mior eſtimatio ſui in ſe: tāto ſpūal' gr̄a ad regendū in tali aīa vberior abūdabit. Vn̄ Iac. iiij. ait. Deus ſupbis reſiſtit hūilib⁹ autē dat gr̄am. Vn̄ Ecc. iij. Q̄to maior es hūilia te in oīb⁹ et corā deo inuenies gr̄am. Pute⁹ vero (cū iux fluuiū ſit ꝓfundus) cito replet aq̄: ſic mens ꝓncipis q̄to magis iuxta deū hūiliat: tāto gr̄a vberiori replet. Cū aūt talis dn̄s fuerit ī ſuis oculis vacuus: ⁊ ſpū ſctō plen⁹: in dn̄o nō in ſe ꝯfidens: iuſſiōib⁹ dei adherēs: huic nō difficile ſed facile ⁊ leue erit ſuo℞ ꝑplo℞ multitudini ꝓuidē. atq; illos dirigē ⁊ gubernare. Et patria (q̄ prius erat plena blaſphemijs homicidijs ꝑcialitatib⁹ ⁊ odijs ſacrilegijs rapinis furtis vſuris ludis vanitatib⁹ laſciuijs et ſic de alijs) fiet quaſi regnū pacis amoris honeſtatis ⁊ oium bono℞ mo℞. Et de h̄ calamo verificet illud Eſa. xxxv. In cubilibus in quibus prius habitabāt dracones ⁊ viror calami ⁊ iunci orict. Quid eni ſunt multitudines populo℞ ſine dn̄o iuſto: niſi cubilia infernaliū draconū: Cum vero auſter ille ſpiritus veritatis amorē iuſticie in corde principis ꝯflauerit viror calami. i. boni regiminis pulchritudo in ſubditis eius populis orict. atq; viror iunci quia iūgendo dicit merito ſubſequet. cum in multitudie ſubdito℞ morum bonitas quo ad deū ⁊ cordiū vnitas q̄ ad ꝓximū apparebit. Vnde apl's ad Phil. ij. In tali dn̄o opatur deus velle ⁊ ꝑficere ꝓ bona volūtate. Et ſicut veris p̄dicatorib⁹ Mat. x. dicit. Non eni vos eſtis qui loq̄mini; ſed ſpūs patris veſtri qui loquit in vobis. Sic etiam oia iam dicta non opatur ꝓnceps ſed ſpūs dei patris opatur in eo,

Qr ſine rigore iuſticie princeps bene dn̄ari non poteſt. Capitulum. ij.

Secūdus gradus ad potētiā dn̄andi eſt iuſticia: Et hoc notat in virga que corrigit delinq̄ntes. Ideo Joh. inq̄t. Similis virge. ſ. erat calam⁹ mihi datus. In duob⁹ ꝯſiſtit maxime iuſticia ꝓncipis. ſ. in iuſtarū legum ſanctiōe: ⁊ ī trāſgreſſo℞ punitione. Ideo in ꝑſona talis iuſti ꝓncipis Zach. xj. dicit. Aſſumpſi mihi duas virgas. vnam vocaui decus: aliā vocaui funiculū. Decus vero ꝓncipis ē leges iuſtas ſancire. Virge q̄ funiculū habet: cum trāſgreſſores iuſtarū legū ꝑ indiſſolubilē iuſticiā punit. Hec eni virga a rectitudie veritatis flecti nō debet, nec retro nec ante; non inſuꝑ a ſiniſtris neq; a dextris. Petro flectitur per timorem ante per ſpem a ſiniſtris per odiū: a dextris vero per amorem ſicut. xj. q. iij. c. q̄ttuor Greg⁹. ait. Quattuor modis humanū iudicium ꝑuertit. Timore. dum metu poteſtatis alicuius veritatē loqui ptimeſcim⁹. Cupiditate dum premio animū alicui⁹ corrumpim⁹ Odio dum contra quemlibet aduerſarium molimur. Amore dū amico vel ꝓximo p̄ſtare ꝯtendimus. Sūmope ꝓncipi cauendū eſt ne ſub clementie pallio inherciā induat leuitatis. Nulla in ꝓncipatu beſtia ſeuior: q̄ impunitas delinq̄ndi. Ferro ſecanda ſunt putrida mēbra ne cetera corrumpāt. Nihil tm̄ regimia potentiū infirmat: q̄tum languor iuſticie ſub noie pietatis. Ac econtra ꝑ iuſticiam omne regimen ꝯfirmatur ⁊ ſtabilitur. Vnde dicit Prouerb. xvj. Abomiabiles regi qui agunt impie quia in iuſticia firmabit ſolium eius. Vn̄ pſ̄. Brachia pctō℞ conterentur: ꝯfirmat autem iuſtos dn̄s. Quid ei talis falſa pietas: q̄ ad pcēs iniuſte ſupplicantiū impij dimittāt impūes. niſi iuſticie iterit⁹ mltiplicatio ſcele℞. violatio pacis. libtas pec-

candi. et fractio diuꝫ ꝯſtitutionū ſanctarū?
Que qdeꝫ deus ſufferre neqt: ⁊ ideo regna
tranſfert. aufert ptātes. ⁊ occulto iudicio do
minia mutat ſicut dicit Eccl. x. Regnū a gen
te in gentē trāſfert ꝓpt iniuſticias. Vn̄ ps.
ait. Propt iniuſticias eni ſuas hūiliati ſunt
ſcꝫ multitudies dn̄oꝝ. Si eni talis mollicies
atqꝫ in eis ſegnities pietas eſt. qd tanto labo
re ꝯtra trāſgreſſores inſtituunt leges. multi
plicant codices. ⁊ cumulant pncipū ſanxio-
nes? Vna ſūma ⁊ ꝯſūmata pietate ꝓuideri
pōt tāte impie pietati. Igne cōburant omia
iuſta inſtituta legū. Quid paulatim tn̄ bo-
nū hui⁹ pie crudelitatis opandū eſt. vno pie-
tatis impulſu ois iuſticie ⁊ veritatis lex impie
deſtruat: vt hec ſeua mollicies obtineat pn-
cipatū et regnet. Ideo Prou. vij. dicit ad iu
ſtum iudicē. Serua legē meā quaſi pupillaꝫ
oculi. Si igit crimē leſe maieſtatis incurrit q
offendit oculū regis. q̄tomagis qui offen-
dit oculum legis?

Quāta pietate ac ſeueritate debꝫ fulgere princeps: vt bene valeat gubernare ſubditos. Cap̄. iij

Tertius gdus ad potētiā dn̄andi
miſericordia nuncupat. Debꝫ eni
pnceps rigorē iuſticie p fulcimen-
tū mie tempare. vt q̄tūcūqꝫ foris
riguerit p iuſticie ſeueritatē: intus tn̄ ſeruet
compaſſiōis ſuauitatē. Et licet virgam tene-
at manu iuſte diſtrictiōis: in pectore tn̄ ge-
rat vbera mr̄ne cōpaſſionis. Ideo ſubdit Jo
hannes. Datus eſt mihi calam⁹ ſimilis vir-
ge. Non eni ait datus eſt mihi virga. ſed ca-
lamus ſimilis virge: in q cum iuſticia mia de-
notat. Vn̄ ad talē pncipem ait ps. Dabo tibi
gentem in hereditatē tuā. ⁊ poſſeſſionē tuaꝫ
termios terre: ⁊ reges eos in virga ferrea.
Quid eni in ferro niſi ſuſtētatio mie deno-
tatur. Nam ſicut Greg⁹. ait. Juſticia vel mi-
ſericodia deſtituit: ſi vna ſine altera teneat.
Mira qdem dulcedie ad pncipē afficit ꝑpls
qn̄ ſe ꝯſpicit cū iuſticia ⁊ clementia gubnari.
In cui⁹ ꝑſona ait ps. Virga tua ⁊ baculus
tuus ipſa me ꝯſolata ſunt. Virga enim ſm
Greg. ꝑcutimur: ⁊ baculo ſuſtētamur. Sit
igit diſtrictio virge que feriat: ſit ⁊ ꝯſolatio ba
culi que ſuſtētat. Sit itaqꝫ amor ſed nō emol
liens: ſit rigor ſꝫ nō exaſperās. Et iteꝝ idē ait
Sit zelus ſꝫ nō imoderate ſeuiēs: ſit pietas
ſꝫ nō plus q̄ expedit pcens. vt dū ſe arte regi
minis iuſticia clemētiaqꝫ pmiſcet: is q pceſt
corda ſubditoꝝ terrēdo demulceat. ⁊ tuꝫ ad
terroris reuerētiā demulcēdo ꝯſtringit. Et
ſic reget virga ferrea ꝑplos pnceps pius et
iuſtus. Vn̄ Prou. xx. Mia ⁊ veritas cuſto-
diunt regem: ⁊ roborabit clemētia thron⁹ ei⁹

Articulus. ij. de triplici officio iuſticie amoroſe: in qbus ſe exercere tenetur princeps.

Scd̄o eſt neceſſaria pncipi iuſticia amoro
ſa. Vn̄ ps. Juſticiā dilexit. Ad hāc diligēdā
hortabat pncipes ſpūs charitatis cuꝫ Prou.
xv. ait. In abūdāti iuſticia vtus maxia ē. Jo
dictū eſt Joſue. vij. Job. x. pncipi in q regit
gr̄a dn̄andi. ſurge. ſ. p amoroſum affectū ad
deū iuſte gubnās ad gloriaꝫ dei atqꝫ ꝓximi
id eſt. amor dei reflectat ad ꝑplm tibi ſubie-
ctum: oēm tibi cōmiſſum ſtatū amoroſa iuſti
cia gubnādo. Tria ſunt officia iuſticie amo-
roſe: in qbus occupari iubet amabilis prin-
ceps. Primū honorare diuina ⁊ ſacra. ſcd̄m
augmētare deuota: tertiū refrenare iniqua
Et h eſt ſm Jo. metire templū ⁊ altare ⁊ ad-
orantes in eo.

De reuerētia quā debēt exhibere principes diuinis ⁊ ſacris Capitulum. j.

Primū qdē officiū iuſticie amoro-
ſe in pncipe ē honorare dīna ⁊ ſa-
cra: id dictuꝫ eſt illi. Metire tem-
plū. Templū vo a ꝯtēplādo dr ⁊ ſigt dīna et
ſacra q vt honorent diſcreta ꝯtēplatiōe ꝯſi-
derāda ſunt: ⁊ h eſt pncipē metiri templum.
Licet eni oia q ptinēt ad dīnū cultū mag ve-
neratiōe ſint dig: tn̄ tria maxie decēt pncipē
venerari. Primo ſctiſſimū ſacramentū. ſcd̄o
diuinū verbū: tertio eccleſiaſticū gradum.
Primo inqꝫ decet pncipē venerari ſctiſſimū
ſacramētū audiēdo deuote miſſas ⁊ pmiſſa
vera ꝯfeſſiōe ſepi⁹ ⁊ deuote ſumē corp⁹ chri-
ſti. Quāta aūt veneratiōe ſit dignū h dīnū ſa-
crificiū oſidit de ꝯſe. di. ij. c. nihil vbi dr. Ni-
hil in ſacrificijs mai⁹ eſſe pt q̄ corpus ⁊ ſan-
guis chriſti. nec vlla oblatio hac potior ſed h
oēs pcellit: q pura ꝯſcia dn̄o offerēda ē ⁊ pu
ra mēte ſumēda atqꝫ ab hoib⁹ venerāda. Et
ſic potior ē ceteris ita poti⁹ venerari oꝫ. Vn-
de. j. Regl. ij. dn̄s ait. Qui honorificauerit
me honorificabo eū: q aūt ꝯtēnūt me erūt ig
biles. Ad h idē referri pōt ſolertia quā debꝫ
habere pnceps vt in dn̄io ſuo obſeruent fe-
ſta ab eccleſia ordiata: refrenent pompe ex
qbus innūabilia ſequunt mala ⁊ ꝯſimilia q-
bus populi in vitijs ſūmergunt ꝑuigili cir-

cumſpectione curent. Nam ſepe fit iudicio
dei ⁊ multiplicatis crimib⁹ ꝑploꝝ dn̄i cum po-
pulis flagellant: qr ꝓpter peccata populi ve
niunt adūſa. Ideo dicit Sap̄. xviij. Simili
pena ſeruus cū dn̄o afflictus eſt. Scd̄o de-
cet pncipem venerari dīnū verbū. Plerūqꝫ
dn̄i miſſas audiant reuerent eccleſias viſitēt
officia ⁊ ſuas orones non ptermittāt: ſꝫ heu
de verbo dei parū curant. Sed diligent ad-
uertant Archidia. in. c. interrogo vos frēs
j. q. j. ꝙ licet pdicatio ſit corpe chriſti mior di-
gnitate: eam tn̄ ſumētib⁹ maior eſt efficiēdi
ptāte. Nam p pdicationē dimittuut peccata
mortalia: p corpus vo chriſti venialia relaxā
tur. Vn̄ Prou. xiij. Lex ſapientis fons vite:
vt declinet a ruina mortis. Vnde Act. ij. ad
verbū petri circit tria milia hoīum ad deum
ꝯuerſi ſunt. Vn̄ ps. Lex dn̄i imaculata ꝯuer
tens aīas. Vn̄ Eccl. xxxij. deuotū pncipem
hortat dicēs. Audi tacens ⁊ p reuerētia acce
det tibi gr̄a bona. i. remiſſio pctōꝝ. Ter-
tio decet pncipē venerari eccleſiaſticū gduꝫ
Magna quippe ac venerāda dignitas eſt ſa
cerdotis ⁊ eccleſiaſtici gdus. His nēpe ptās
deſup data eſt aīas ſeruare paſcere ſoluere
et ligare ⁊ eis regna celeſtis reſerare: dicēte
dn̄o Mat. xviij. Amen dico vobis quecūqꝫ
ligaueritis ſup terrā ⁊c. Hi ptātem habēt q-
tidie a ſummis celoꝝ educere dn̄m angeloꝝ
dū miſſarū ſolēnia celebrant. Eccleſiaſtico
q̄ꝫ gradui ꝯceſſa eſt ptās miſtrādi eccleſiaſti-
ca ſacra. Et lꝫ plimi inueiāt diſcholi ⁊ ſceleſti
tū dum illos ſuſtinet eccleſia dei: honorandi
ſunt ꝓpt gdus ſublimitatē dicēte dn̄o Lu. x.
Qui vos ſpernit me ſpernit. Vn̄ Eccl. vij.
Honora deū ex tota aīa tua ⁊ honorifica ſa-
cerdotes. Sed vt populi eius meli⁹ gubnen
tur ⁊ etiam habeat occaſionē maiorē venerā
di eos: ſemp q̄tum fas ē querat hr̄e clericos
et platos timētes deū. Sumāt pncipes exē-
plum fideliſſimi ꝯſtantini qui cū ſacerdotuꝫ
ꝯſiliū in lateraū. eccleſia ꝯuocaſſet nec pmuꝫ
locū auſus obtinere eſt nec ſe pſbyteroꝝ cō-
miſcere ꝯſeſſib⁹ ſed ſedē nouiſſimā occupa-
uit. Snīas vo qs ab eis approbatas audiuit
ita veneratus eſt ac ſi eas de dīne maieſtatis
ſenſiſſet emanaſſe iudicio. ſed ⁊ libellos in-
ſcriptionū qs adinuicē ꝯceptos ſacerdotuꝫ
crimina ꝯtinētes impatori porrexerūt ſuſce-
pit qdem clauſoſqꝫ repoſuit in ſinu ſuo. Cuꝫ
aūt eoſdem ad charitatē ⁊ ꝯcordiā reuocaſſꝫ
dixit ſibi tanq̄ hoi ⁊ qui ſacerdotuꝫ iudicio
ſubiacebat illicitū eſſe examiare cauſas q ni-
ſi a ſolo deo pūt iudicari. Libelloſqꝫ qs rece
perat non inſpectos incēdio dedit patrū ve
ritus crimia vel ꝯuicia publicare ⁊ cham filij
reprobi maledictionē incurrere qui pr̄is ve
renda non texit. Vn̄. xcvj. di. c. in ſcripturis
etiam ſcriptum eſt ꝯſtantinū dixiſſe vere ſi
oculis ꝓprijs vidiſſem ſacerdotē dei aut ali-
queꝫ eoꝝ qui monaſtico habitu circūamicti
ſunt peccantē chlamydē meam explicareꝫ et
cooperirem eum ne ab aliquo videretur. Hac
triplici veneratiōe deuot⁹ ⁊ fidelis pnceps di
ſcrete metitur templum.

Quāto feruore debet princeps augmētare obſeruantiā regularem. Capitulum. ij.

Secundū officiū iuſticie amoroſe i
fideli pncipe eſt augmētare deuo-
ta: ⁊ hoc eſt ſm Joh. metiri altare
Altare ſiqdem in quo Leuit. vj. pceptū erat
ſemp ardere ignem. ſtatū ſigt deuotoꝝ: in q
bus ſemp debet feruere ignis dīuine deuo-
tionis. Hic eſt ignis d q Lu. xij. dicit. Ignē
veni mittere in terrā vt. s. Tunc vo pnceps
altare metit: qn̄ cuꝫ prudēti diſcretiōe deuo
tioni diūſarū ꝑſonarū ⁊ ſanctarū religionū
multiplicit fauet. vel ꝙ in patria ſua d nouo
regulares ꝯuentus ſeruoꝝ dei edificent. vel
ꝙ edificati iam diu i regulari obſeruātia ob-
ſeruent. aut ꝙ iam deniqꝫ relaxati ad diſci-
plinam regule ꝯfirment. Sunt eni tales ocu
li patriarū verbo ⁊ exemplo. Ex ipſis enim
praui corrigunt atqꝫ virtuoſi inſerunt mo-
res orones atqꝫ ſupplicatiōes p pncipe ⁊ po-
pulo porrigunt ad deū. impetrat p illis mi-
ſericordia placat iuſticia amouent flagella ſi
da ⁊ luioſa dant ꝯſilia: ⁊ ex infernali bara-
tro multiplicit aīe liberant. In hoc vero ma
ri magno hui⁹ ſeculi nequā in q reptilia q̄rū
nō eſt nūs vbi pegrinantiū multitudo pidi-
tatur: plurimi in ſtatu religiōis q̄ſi in portu
ſalutis a naufragio reſeruant. Ibi eni ſcd̄m
Bern. amplius q̄ in pcelloſo mundo viuit
homo purius. cadit rarius. reſurgit veloci⁹
incedit cautius. quieſcit ſecuri⁹. irrogat fre-
quentius. purgat citius. morit ꝯfidentius:
et in fine a dn̄o copioſi⁹ premiat. Dium au-
tem pdictoꝝ fructuū bonoꝝ fidelis ⁊ deuot⁹
princeps dum per hunc modum in via iſta
metit altareꝫ tante deuotioni fauorabilis re
peritur: efficaciſſima poſt deū cauſa pōt dici
ac per hoc cumulatiſſimā multitudinē meri-
torum ꝯſequit. Diſcant fideles noſtri pnci-
pes exemplar imitari magnoꝝ deuotoꝝ vi-
rorum. ꝑſpiciant ac legant q̄tas abbacias

et religioſiſſima monaſteria edificauerint et
feruētiſſime fouerint vt fuit fideliſſimꝰ impe
rator karolus magnuſ. rex ꝙ francoꝝ ſctiſſi
mus ludouicus. ⁊ famoſiſſimꝰ rex robertus
et ceteri nobiles ꝑncipes q̄s cauſa breuitatꝭ
omitto.

Contra eos q̄ dñis aut principibus adulanť: ⁊ q̄bus ſubditi dñis ⁊ dñi ſubditis obligati ſunt. Capitulū. iij.

t Ertiū ꝙ officiū iuſticie amoroſe i
ꝑncipe virtuoſo eſt refrenare ini-
qua: ⁊ hoc eſt ſcđm Jo. metiri ado-
rantes in templo. Quid ꝑ templū niſi eccle-
ſia ſctā ſignificať: Unde ꝯgregatiōꝭ fideliuȝ
ait apl's. j. Coꝝ. iij. Templum dei ſctm̄ eſt qḋ
eſtis vos. Sunt eni pleriqꝫ q̄bus ſolū nomē
chriſtianitatꝭ ſufficiēs eſt: totam fidē in labijſ
ſuis portāt. Unde Mat. xv. Populus h̄ la-
bijs me honorat: cor aūt eoꝝ longe eſt a me
Et hi ſunt q̄ adorāt in templo. ſ. ſolo ore: cor
de tamen ⁊ ope gentiliť viuūt. Tales fidelis
ꝑnceps metiri debet: atqꝫ ꝑ eū ſunt a malis
opꝫibus refrenādi. Sed ad p̄ſens ceteri omiſ
ſis ad eos qui ꝑncipibꝰ q̄tidie aſtant diriga-
mus ſermonē. cum ſi bn̄ ꝑncipis familia et
domeſtici dirigant faciliť totus bn̄ regiť ꝑn-
cipatus. nihilqꝫ ꝑncipi ꝑnicioſus eſſe pōt ꝙ
domeſticus inimicus: hmōi ſunt adulatoreſ
et veritatꝭ occultatores. Solent eni ꝑncipibꝰ
magis domeſtici freq̄ntiꝰ adulari. virtutem
ꝯuertētes in viciū ⁊ ecōtra: ab his iuxta illḋ
ps̄. laudať pctōr in deſiderijs aīe ſue ⁊ ini-
quus bn̄diciť. Sup q̄ Aug. Lingue adulan
tium alligāt aīas in pctis nec ſolitaria ſerpit
adulatio nequā: comites ſecū plerūqꝫ habet
ambicionē. fraudem. odiū. ſimlationē. inui-
diam. ꝑditionē. ⁊ notā mēdacij. ſequelā ſer-
uitutis. ⁊ exceeatiōnē ꝓximi: atqꝫ totꝰ exter
miniū honeſtatꝭ. Hi ſunt ſyrene in delubris
voluptatis vt diciť Eſa. xiij. Audiat igiť ꝑn-
ceps ꝯſiliū ſalomonis Prouerb. j. Fili mi ſi
te lactauerint pctōres ne acq̄eſces eis: q2 vt
diciť Prouerb. xxvij. Meliora ſunt vulne-
ra diligentꝭ ꝙ fraudulēta oſcula odientꝭ. et
v. q. v. c. non ois. Melius eſt cum ſeueritate
diligere: ꝙ cum lenitate decipe. Hoc oleum
abhorrebat rex ſctiſſimꝰ dauid cuȝ dicebat.
Oleum autē pctōris non impinguet caput
meum. Simili labe corrumpunť multi ꝑnci
pes mūdi vt de genere dn̄antiū repiant ra-
ri qui ꝓpter inſuetudinē audire ſuſtineāt ve
ritatem. Cum quidam felix dn̄s i circulo ma
gnatoꝝ glorianť enūaret diuitias delitias fi-
lios vxorem familiā principatū pulchritudi-
nem ſanitatē nobilitatē famulos equos ar-
ma famam palacia atqꝫ cūcta ſolacia atqꝫ to-
tius ſue felicitatis abſqꝫ defectu gloriā ⁊ ma-
gnificentiā ſigularē: inter alia interrogās cir
cumſtantes ait. Quid eſt qḋ mihi deficiat in
ter multos ꝑncipes mūdi: Cui ex adūſo qui
dam ſapiens ait. Dñe nihil tibi deficit niſi q̄
tibi denūciet veritatē. edoctus quidem ſnia
Senece dicentꝭ. Uis ſcire quid oia habenti-
bus deſit: Qui dicat veritatē. Pro his oībꝰ
norint ꝑncipes atqꝫ amici ⁊ ꝯſiliarij ſui qḋ
xxij. q. v. c. de forma. dictū eſt. ꝙ qui dn̄o ſuo
fidelitatē ſeruare teneť iſta ſex in mēoria ſꝑ
hře dȝ. icolumē tutū honeſtū facile vtile poſ
ſibile Jncolumē. ſ. ne ſit in damnū dn̄o ſuo
de corpe ſuo tutum ne ſit ei in damnū de ſe-
creto ſuo vel de munitiōibꝰ per quas tutus
eſſe poteſt. Honeſtū ne ſit ei in damnū de iu
ſticia ſua vel de alijs cauſis que ad honeſta-
tem eius ꝑtinere videnť. Utile ne ſit ei in dā
num de ſuis poſſeſſiōibꝰ. Facile vel poſſibile
ne id bonū qḋ dn̄s ſuus facere leuiter pote-
rat faciat ei difficile: nec etiam id qḋ poſſibile
erat reddat ei impoſſibile. vt fidelis hec do-
cumenta teneat iuſtū eſt. Sed q2 non ſufficit
abſtinere a malo niſi faciat qḋ bonuȝ eſt. re-
ſtat vt in eiſdem ſex ſup̄dictis ꝯſiliū ⁊ auxili-
um dn̄o fidelis p̄ſtet. ſi bn̄ficus videri vult et
ſaluus de fidelitate eſſe quā iurauit dn̄o ſuo
in his oībus fidelem ſe reddere debet. qḋ ſi
non fecerit: merito cenſebiť malefidei ſicut il
le qui in eoꝝ p̄uaricatiōe vel faciēdo vel con
ſentiendo dep̄henſus fuerit ꝑfidus ⁊ piuruſ
Et de alijs q̄buſcūqꝫ ſubditis ad Eph. vj. ait
Serui obedite dn̄is carnalibꝰ cum timore ⁊
tremore in ſimplicitate cordis vr̄i ſicut chri-
ſto: non ad oculū ſeruiētes q̄ſi hoībus placē
tes. ſed vt ſerui chriſti faciētes voluntatē dei
ex aīo cum bona volūtate ſeruiētes ſicut do
mino ⁊ nō hoībus. Ex q̄bus oībꝰ intelligāt
ꝑncipes ſe locum dei tenere in terris non ad
ſe extollendū: ſed ad ſe ꝯſiderandū ⁊ ad diri
gendū ſuos ſubditos in gloriam eius q̄ ꝯſti-
tuit eos loco ſui ꝑncipes ſup terram.

Articulus. iij. Q̄rti ꝑiculi ſunt apud principes ignorantia ⁊ negligentia in regēdo: et de tribuſ generibꝰ impioꝝ qui aduerſantur iuſticie dei.

Tertio eſt neceſſaria ꝑncipi iuſticia radio
ſa qua. ſ. ſciat ꝑſpicaciť intelligē q̄liter valeat
bn̄ ſibi ſubditos gubnare. Et de hac iuſticia
ps̄ ſubdit. Eq̄tatē vidit vultꝰ eius. Vultꝰ nē
pe q̄ a volēdo dr̄ tunc in ꝑncipe eq̄tatē videt
cū iuxta illius facultatē mens eiꝰ in amoro-
ſo zelo inuigilat ſup ꝑplm ſuū. vt videat que
in ſuo dn̄io iuſte ſiue iniuſte fiūt. Plimi nāqꝫ
in h̄ ſeculo dn̄anteſ vel vt q̄etius fruanť mū
do vel vt excuſabiles videanť ꝑplo ſeu aliter
opꝫantes peccata alienis oculis vidēt atqꝫ ſci
enter neſciūt: iniuſticias ⁊ neq̄tias que in co
rum dn̄io ꝑpetranť non notāteſ. Q̄ꝫ crimi
nis ſit hmōi ignorare his q̄bus incūbit ꝑploſ
gubnare: O ignorātia affectata q̄ iniuſticia
rū iniq̄tatū atqꝫ iniuriarū in mūdi dn̄ijs es
mater ⁊ nutrix: Quot reddis ſcelera impu-
nita q̄ fideliſſimos dn̄os reddis cordialiſſi-
mos inimicos: Hanc ignorantiā admirans
Eccs̄. iiij. ait. Uidi calūnias que ſub ſole ge-
runť ⁊ lachrymas innocentiū ⁊ ꝯſolatorē ne
minē nec poſſe reſiſtere violētie eoꝝ cuncto-
rum auxilio deſtitutos: ⁊ laudaui magꝭ mor
tuos ꝙ viuētes. Harū aūt iniq̄tatū volunta
ria ⁊ affectata ignorātia ꝑncipis cauſa ē dicē
te ps̄. Noluit intelligē vt bn̄ ageret. Nō eniȝ
ait non intellexit: ſed noluit intelligē. Qḋ q̄-
dem nihil aliud eſt ꝙ q̄dāmodo ſecrete his
oībus iniq̄tatibꝰ ꝯſentire. Un̄. lxxxvj. di. c.
facientis dr̄. Facientꝭ ꝓculdubio culpā habȝ
qui qḋ pōt corrigē negligit emēdare. ⁊ negli
gere cū poſſis ꝑturbare ꝑuerſos. nihil aliud
eſt ꝙ fauere. Un̄ Sap̄. vj. ꝑncipes admonē-
tur cū dr̄. Diligite lumē ſapie oēs q̄ p̄eſtꝭ po-
pulis. Ex his vtiqꝫ ſepe fit vt multiplicatꝭ ſce
leribꝰ iniuſticijs iniq̄tatibꝰ ⁊ alijſ innūis ma
lis irritata ⁊ ꝑturbata iuſticia dei ſicut prin-
ceps ſciēter ignorare voluit corrigēda: ſic
ſapienter dei iuſticia velit illum neſcire futu
ra ſup eū extermia ⁊ flagella ſicut dr̄ Eccl. x.
Regnū de gēte in gentē trāſferť ꝓpter iniu
ſticias iniurias ⁊ ꝯtumelias ⁊ diūſos dolos
Jnter q̄s dolos ignorātia ꝑncipis ꝯcupita ⁊
affectata ſup oēs alios obtinet ꝑncipatum:
imo qḋ magis timendū eſt q̄libet in q̄cunqꝫ
officio vel dn̄io ꝯſtitutꝰ oia illa de neceſſita-
te teneť ſcire ⁊ etiā iuxta poſſe abſqꝫ negligē
tia executioni mādare que ad ſuū officiū ꝑti
nere noſcunť. aliter ad ſatiſfaciendū leſis re
manet obligatꝰ ſicut patet ex̄ de iniurꝭ. ⁊ dā.
c. ſi culpa. Ratio aūt huiꝰ eſt ſicut ibidē patȝ
quia talis ignorātia vel negligētia in talibuſ
ſunt quedam cauſe efficaces oium dānoꝝ q̄
ex his eoꝝ ſubditis ſubſequunť. Jō diciť in
eodeȝ. c. Qui occaſionē damni dat damnū
dediſſe videť. Sed ne in hec ꝑicula ruat ꝓui
dus princeps attēdat quid ſpiritus veritatꝭ
ꝑ ſuū euangeliſtā precipiat cum in Apocꝭ. ſb
dit. Atriū vero qḋ eſt foris templuȝ eijce fo-
ras. Templū vtiqꝫ ſalomonis minoris men-
ſure erat ꝙ atriū cum eſſet lx. et. xxx. cubito-
rum in latitudine vt dicitur. iij. Regꝭ. vj. atri
um xō centum cubitoꝝ erat tam in longitu-
dine ꝙ in latitudine vt diciť Exo. xxvij. Et
Ezech. xl. Quid igitur per atriū niſi multi-
tudo peccantiū ſigtur que reſpectu iuſtoruȝ
qui dei ſunt templū incoꝛpabiliť maiori nūo
in q̄libet principatu reꝑitur: Hoc nēpe atriū
foris templū eſſe diciť: quia ſceleratoꝝ mul-
titudo tam aliena eſt a ꝯtemplatiōe ſeu co-
gnitione diuina. vt nec diuino amore inca-
leſcant nec diuino tremore cōtremeſcāt nec
aliquo modo habeant deum pre oculis eo-
rum. Hi ſunt de quibus Zach. vij. dicitur.
Auerterunt ſcapulas recedentes ⁊ aures ſu
as aggrauauerūt ne audirent: poſuerunt
cor ſuū vt adamantē ne audirēt legē. Quia
igitur ꝑnceps miniſter iuſticie dei eſt: ideo
tales ſceleratos hoies qui a ſe eijciunt deum
ꝑ iuſtam punitionē oſtendere debet eiectos
eſſe a iuſticia dei. Et hoc eſt atriū qḋ eſt foris
templū principem eijcere foras. Aduertē ta
men debet diſcretus princeps ꝙ tria ſunt ge
nera iniquorum aduerſantium iuſticie dei
qui quaſi atrium ꝑmanēs foris templū eijci
debent per prudentiā eius. Primi ſunt iuſti
cie corruptores. ſecūdi iniuſticie opꝫatores.
tertij ſunt iuſticie ſubūſores.

De. xij. generibꝰ impioꝝ que corrūpūt iuſticiā dn̄andi. Ca. j.

p Rimū itaqꝫ impioꝝ genꝰ q̄ aduer
ſanť iuſticie dn̄oꝝ ſunt iuſticie cor
ruptores. Hi ſunt q̄ non tm̄ ſibi ⁊
et populo ꝑncipatꝰ reuerentiā ꝑn
cipis anime ⁊ corpori ⁊ ſtatui adūſanť eccle-
ſie. nec tm̄ ponūt ꝑncipem in odiū dei: verū
etiam in odium amatoꝝ ſuoꝝ ⁊ totiuſ popu
li ſui. Hmōi ſunt ambicioſus in dn̄o. adula-
tor in palacio. ꝑcialis in populo. accuſator i
thalamo. falſus iudex in ꝯſiſtorio. detractor
in occulto. paſſionatꝰ in ꝯſilio. auarus in of-
ficio. iniurians clero. ꝑcuſſor in territorio. in
uidioſus in ꝯſortio atqꝫ inabilis beneficio et
officio: a quibus oībus debet dn̄s ſe cuſtodi
re quia illud eſt atrium qḋ eſt foris templuȝ
eijcere foras.

Q2 a principibꝰ corrigēdi ſūt

blaſphemi vſurarij luſores ꝛ q̄cunq̄ alij ſcelerati. Cap̄. ij.

Ecundū aūt impioꝝ gen⁹ ſunt in iuſticie opatores. Et licet taliū mltitudo ſit magna q̄ tm̄ atriū qđ eſt foris templū p diſcretū pncipē puniendi ſunt: tamē cauſa breuitatl ſpecialius diſſeram⁹ de tribus. Primi ſunt blaſphematores neq̄ſſimi ꝛ maledici maledicti. Hi ꝟo inter oēs ſceleſtoſ obtinēt pncipatū. Vn̄ glo. ſup illō Eſa. xviij. ad pplm terribilē inq̄t Oē peccatū blaſphemie compatū leuius eſt Jō ſm̄ leges impiales vltimo ſupplicio mortis blaſphem⁹ plectendus ē vt patet in aut. vt nō luxu. ꝯtra naturā circa mediū coll. vj. Ideo q̄libet pnceps oium blaſphemiarū q̄ fiunt ſub eoꝝ dn̄io ꝓpter negligentiā puniendi ſeu corrigēdi indubie pticipes fiūt ſic ex p cedentibus patet. Horrendū ꝟo putaretur pncipem in terra ſua idolatriā ſuſtinere. ꝛ tn̄ horribili⁹ eſt blaſphemos tranſire impuneſ cū idolatria ōbitū cultū aufert deo. blaſphemia ꝟo debitū honorē aufert a ſummo deo et ꝯtumeliā infert. O quot denarios lucrari poſſent mūdi pncipes ꝛ officiales eoꝝ ꝯdēnando blaſphemos. q̄tiq̄ ſpūalis meriti foret qui hoc faceret zelo dei? Non eni minus poteſt opari iuſticia i bono ope: q̄ opeꝝ neq̄cia in ope malo. Nam ſi tanti demeriti ē iniquis opibus non obuiare ſicut dictū eſt. q̄ti igitur meriti erit talia nequitie opa impedire? Secūdi ſceleſti homines ſunt luſores. Quid eni eſt ludus niſi fomes iniq̄tatl ꝛ cupiditatis. domeſtica p̄datio. vſuraria labes. mendacioꝝ atq̄ nugarū ſedula mater. fons diuine negatiōis. crudelis blaſphemie pat. corruptio populoꝝ. ſcandalū ꝓximoꝝ puiꝫ. inobediētie fili⁹. amiſſio tempis. diſcordiarū ꝛ homicidioꝝ mltoꝝ origo. imane deſperatiōis baratrū. idoloꝝ cultus. inerta ſegnicies. ocij nutrimētū. diffamatiōis tituluſ atq̄ multarū ſtulticiarū ludibriū ſingulare? Que oia eſſe vera non tm̄ ſentētia ſctōꝝ clamat: verūetiam expientia manifeſtat. Dn̄oꝝ igitur oino officiū eſt cauſam tantoꝝ maloꝝ excidere. ludos ꝓhibere. ludētes punire. baraterices extermiare. taxillos ac ceteroꝝ inſtrumēta ludoꝝ ꝛ illa tenētes ꝯdēnare cū oium p̄dictoꝝ ſcelerū ꝛ maloꝝ apud iuſtiſſimū deum habeant reddere rōnē ſi noluerint vl negligētes fuerint cum potuerint obuiare. Unde ex de homici. c. iij. ſicut dignū eſt. Dicitur. Non careat ſcrupulo ꝯceſſiōis occulte qui māifeſto facinori deſinit obuiare. Tertij q̄ꝫ ſceleſtes ꝛ pniitioſi ſunt vſurarij tanq̄ꝫ domeſtici latrones. Sed dimiſſis que tāgūt vſurariū atq̄ deū. quid eni aliud quo ad ꝓximū eſt vſura niſi eradicatio charitatl. fonſ ꝓprij amoris. oīs vere amicitie corruptela. mater deceptionū. legale latrociniū. doloſa pietas. pauperū homicida. impia in ꝓpinq̄ſ ꝓditioſa in ꝓximos. inquietus cancer. ꝯtagioſus morbus. dānoſa vtilitas populorum demū infernalis laque⁹ aiarū multarū: ſicut de hoc latius patet. j. in ſermone. xliiij. Et licet multi ex vſurario manifeſto illaqueenꝫ ꝛ piclitentur: mūdi tamē principes dn̄i ꝛ rectores neſcio qua inſenſibili cupiditate mutuādi ad vſurā dum directe vel indirecte ꝓhibēt libertatē maiorē excōicationē incurrūt ſicut manifeſte patet in cle. de vſu. c. ex graui. et oēm illam vſurā ſatiſfacere obligantꝫ quā eorum licentia vel fauore vſurarij lucrati ſunt ſi p recipiētes vſuras non fuerit ſatiſfactum In qua ſnia Sco. et oēs doctores ꝯcordant Ex quo patet pnitioſius eſſe ſcelera approbare q̄ꝫ ſcelera ꝑpetrare. Qđ intelligēs eccleſia ſancta vſurariū excōicat excōicatiōe minori eum vero qui ei ꝓhibet libertatē excōicat excōicatione maiori. Et qđ mirabilior inſania eſt ſi vſurarius ſatiſfacē obligatꝫ recipit vnde ſatiſfacere ſi penitet poſſit. ſed ſi p principis libertatem a feneratore acquiratꝫ vſura. ſic dictum eſt pnceps remanet obligat⁹: ꝛ de ſuis ſatiſfacere debet niſi vſurariū ſatiſfacē cogat. Sunt ꝟo multi alij ſcelerati gladio ꝛ igne oino exterminādi ſicut ſunt heretici ptinaces. pueroꝝ ꝯcubitores. impij malefici et diuini ſacrilegi homicide ꝛ ꝯſimiles omnes

Q impium ſit non punire vl defenſare peſtiferos viros: ac ſeptem rōnibuſ demōſtratꝫ quare puniri debent. Capitulū. iij.

Ertiū ꝟo hoium gen⁹ q̄ſi atriū eijciendū foras ſunt iuſticie ſubūſores. Hi ſunt q̄ ſub ſpē pietatl veritatem iuſticie pſequūtꝫ nocuos ꝛ obſtinatos a penis debitis liberantes ſeu liberare curātes: ideo eodem ſupplicio q̄ ꝛ malefactores merentꝫ a deo plecti. Vn̄ . iij. Regū. xx. ſcptū eſt q̄ ſcruꝰ dei ꝓpheta ad achab inq̄t. Q2 dimiſiſti virū . ſ. benadab regeꝫ ſyrie dignū morte aia tua erit ꝓ aia ei⁹: ꝛ pplꝰ tuus ꝓ pplo eius. Q2 aūt ſit impiū ꝛ crudele liberare vel defenſare hoies peſtilētes ꝛ obſtinatos. Et ſctiſſimū ſit zelo iuſticie illos cōdigna pena punire ꝓbari pōt multiplici ratione auctib⁹ ꝛ excēplis. Primo ne multiplicentꝫ iniq̄tates. Scđo ne deſtruatꝫ mūdi pacificus ſtat⁹ ꝛ ꝟtuoſa vita. Tertio q2 tales peſtilentes diaboli zizania nūcupatꝫ. Quarto ne ceteri corrumpantꝫ ex eoꝝ peſtifera vita. Quito vt ceteri ꝯtremiſcāt. Sexto vt ſaluetꝫ aia pctōris: Septio vt dn̄i ꝯformentꝫ iuſtiſſimo dn̄o deo. Prima rō eſt q2 tales hoies ſceleſti puniri debēt ne multiplicentꝫ iniq̄tates. Si eni ſcelera trāſeūt impunita ꝛ impietatibus laxentꝫ frena: q̄s ſaluabitꝫ in h ſeclo nequā? Sūt eni plerīq̄ q̄ ſemp p̄dicāt pietatem ꝛ tn̄ opantꝫ iniq̄tatē: dū vel facto vel verbo diſcipline iuſticie ꝯtradicūt. Sꝫ querim⁹ ab his impijs pijs an erudiēdi ſunt paruuli et corrigēdi ſaltē q̄uiſcūq̄ leuib⁹ flagell. q̄ ſi ad tantā inſaniā deuenerint q̄ dicāt nō: reſtat igitꝫ vt dimittantꝫ oib⁹ vitijs ꝛ inſanijs ac p h min⁹ curentꝫ q̄ꝫ canes ꝛ aſini ꝛ eq̄ ꝛ min⁹ etiā curādi ſunt cū diſciplina hmōi adhibenda ſit aialib⁹ ꝛ nō filijs ꝛ melioratio p diſciplinā alijs aialib⁹ querēda ſit. filij ꝟo penit⁹ negligēdi. ꝛ in oēm deteriorationē ꝛ peſſimationē abire dimittēdi ꝯtra ſcripturā Prouerb. xxix. Puer q̄ dimittitꝫ volūtati ſue cōfundet mrēm ſuā. Sic vtiq̄ hoies ſcelerati ꝛ obſtinati rēpublicā mrēm eoꝝ ꝯfundūt: dū multiplicantꝫ in ea iniq̄tates ſcelerib⁹ impunitis. Scđa rō eſt ne deſtruatꝫ pacific⁹ mūdi ſtatus: atq̄ ꝟtuoſa vita cuꝫ tota iniuſticia cumulatꝫ. Eſt eni iuſticia ꝟtus cōis: cū p eam hō ordinatꝫ ad deū ad ſeipſum ꝛ ad ꝓximum ſuū. Vn̄. Raba. de natura rerū ait. Juſticia eſt habit⁹ animi vnicuiq̄ tribuēs ꝓpriaꝫ dignitatē. In hac diuinitatl cult⁹. in hac hūanitatis vita. in hac eq̄tas toti⁹ vite ꝯſeruatꝫ. Igitꝫ cum deſtructa iuſticia nulla in republica virtus. nulla deniq̄ pax ſubſiſtē poſſet: manifeſte patet q̄ qui verbo vel opere iuſticie aduerſatꝫ: ſbmerſionē cūctarū virtutū: ꝛ pacl ꝓcurare ꝯtēdit. Ampli⁹. Cū hoies aialia etiaꝫ ſint, nō ideo q2 aialia ſunt ex̄ diſciplinā eē debent: qm̄ ex hac cā nulli aialiū eſſet impēdēda diſciplina. Sꝫ nunq̄d q2 rōnales ſunt diſciplina ab eis abijciēda ē? Abſit. Nunq̄d iō erunt negligēdi. ꝛ viliores q̄tū ad h ceteris aialib⁹ reputādi q2 rōne vtuntꝫ? Quis tante inſanie eſt q̄ h affirmet? Ex his patet q̄ quia hoies ſunt incōpabilitꝫ nobiliores ceterl aialibus ac p̄ſtantiores ꝛ p̄cioſiores ꝛ ꝓniores et magl nociui fiūt ex mala ꝯſuetudie vicioꝝ magiſq̄ ꝑturbāt ciuilē pacē q̄ꝫ alia aialia: iō maiori diſcipline cuſtodia ſunt cuſtodiendi ſeu curādi ꝛ p iuſticiam refrenādi. Tertia rō eſt q2 tales hoies peſtilētes diaboli zizania nūcupantꝫ iō eradicari neceſſe ē. Juſticia eni oium ꝟtutū ꝺꝛ ſemē. Vn̄ Prou. xi. Semināti iuſticiā merces fidelis. Et h ē ſemen qđ dn̄s ſemiat in mūdo q̄ſi in agro ſuo. Vn̄ Mat. xiij. Simile ē regnū celoꝝ hoi q̄ ſeminat bonū ſemē in agro ſuo cū aūt dormirēt hoies venit inimic⁹ eius nocte ꝛ ſupſemiauit zizania i medio tritici. i. viros peſtiferos in medio iuſtoꝝ. Et ſequitꝫ. q̄ dixerunt ſerui dn̄o ſuo. Dn̄e nōne bonū ſemen ſemiaſti in agro tuo? vn̄ ḡ hꝫ zizania. i. hoies peſtilētes Et ait. Inimicus hō. i. diabolus h fecit. Dicitur aūt diabolus hō a pmo hoie ab eo deuicto. Sꝫ audaci inſania obijcere ſolent hmōi falſi miſericordes q̄ ſerui prīſfamilias dixerunt. Vis eam⁹ ꝛ colligam⁹ ea? Et ait. Non Ne forte colligētes eradicetl cū eis triticum: ſinite vtraq̄ creſcere vſq̄ ad meſſem. Quib⁹ rn̄dem⁹ q2 māifeſtū eſt illud nō rn̄diſſe ſeu p cepiſſe niſi vt ſolūmodo tritico pceretꝫ. Nullo eni modo pcere voluit zizanijs in detrimētum tritici. ideo vbi nō pōt pci eis ſine tritici nocumēto nequaq̄ꝫ voluit pci eis. Vbi igitꝫ impij ꝛ obſtinati in ꝯſumptionē vel diminutionē populi dei creſcūt nullaten⁹ creſcē ſinēdi ſunt ſed oino eradicādi: ꝛ h p corpalē mortem q̄n alias eradicari nō pn̄t. Q2 ſi q̄s dixerit q̄ hi q̄ mō zizania ſunt pn̄t triticuꝫ fieri et ad viā veritatl ꝯūti: vex vtiq̄ dicit. ſed q̄n ꝯūtantꝫ in triticū hmōi ꝯtūaces ꝛ ptinaces. vtiq̄ non eſt certū. Q2 aūt p illos illi q̄ triticū ſunt zizania fiāt h euidentꝫ patet: ſimplices aūt et ineruditos aſtucia ſua incredibili falſitate ſbuertunt. Inſup pauca zizania multuꝫ tritici ſegetē facile ſuffocat ꝛ ſubūtit. Difficilē eniꝫ admodū atq̄ rarā videm⁹ obſtinatoꝝ hereticoꝝ ꝯūſionē: facilimā aūt ꝛ crebrā fidelium ſubūſionē. Q2 bonū ꝯūſiōis hui⁹ erroneum et puū eſt ꝛ rarū atq̄ difficile ꝛ eouſq̄ incertum vt nihil ꝓpter qđ merito ſperare poſſit appareat. malū ꝟo qđ inceſſant irrogāt magnū vtiq̄ eſt ſicut incēdium ſeu peſtis facile atq̄ crebꝝ ꝛ inſup euidēs atq̄ certiſſimum. Quis igitꝫ nō videat q2 vita adeo peſtilens atq̄ pnicioſa paucoꝝ tota feſtinatiōe de medio ſicut incendiū tollēda ſit. ne dū vana ſpe paucis pcitꝫ. p eos irrepabilis multitudo perdatur? Hoc eſt eni ac ſi diceretꝫ. q̄ paucl lupl in medio gregl exiſtētib⁹ gregēq̄ inceſſantꝫ lacerātib⁹ ac deuorātib⁹ pcatꝫ: q2 forte de⁹ faciet illos oues vel agnos. Etiā idē q̄ꝫ eſt ac ſi

diceret. dimittēdas eſſe paucas faces ardentes in medio ſilue lignoꝝ germinātiū ipſam ſiluā inceſſant̄ exurētes: q2 forte deus faciat illas arbores fructuoſas. Etiā idem eſt ac ſi diceret̄ paucos leproſos dimittēdos eſſe in medio ſanoꝝ aſſiduo ꝯtagio ipſos corrūpentes ⁊ inficientes: q2 forte deus ſanabit illos. Non eni attēdūt ꝙ facili⁹ ſeuiat lupina rabies in gregis ꝯſumptionē ꝙ̄ māſuetudo ouina trāſeat in lupi ꝯditionē. ⁊ incendiū a facibus ad arbores facili⁹ diſſiliat: ꝙ̄ fertilitas atq̄ viroꝝ ab arborib⁹ ad faces. Sic lepre cōtagiū facili⁹ a leproſis diriuat̄ ad ſanos: ꝙ̄ ab ipſis ſanitas ad leproſos. Jō dꝫ. vj. q. j. c. ex merito. Deteriores ſunt q̄ vitam moreſq̄ bonoꝝ corrūpūt his q̄ ſubſtātias alioꝝ prediaq̄ diripiunt. Quarta rō ⁊ depēdēs ex iam dicta eſt ne ceteri corrūpant̄ ex eoꝝ peſtifera vita. Si beſtie male videlicet vrſi leones lupi ⁊ ſerpētes atq̄ dracones ferro ⁊ igne extermināde ſunt ꝓ ſalute corpoꝝ hūanoꝝ que deuorāt ⁊ occidūt. q̄tomagis beſtie ſpūales ꝓ aiarū ſalute q̄s seducēdo ⁊ ſubūtendo ſpūalit̄ deuorāt. interimūt ſepātes eos a deo q̄ vita eſt oium aiarū oi bello ⁊ gladio extermināde ſunt. Blaſphem⁹ incorrigibil̄ aut inemēdabilis zodomita: ſic ſunt in republica vt morbide oues in grege ⁊ ſicut mēbꝝ cancroſum incurabilit̄ iugiter ſerpēs in humano corpe. Igit̄ idē eſt faciendū de eo pro reipublice vtilitate qð faciēdum eſt de hmōi oue vel mēbro ꝓ ſalute gregis atq̄ hūani corporis. Nōne nociu⁹ humor q̄ corp⁹ hūanū corrūpit ꝑ amarā medicinā eripit̄ ſeu eijcit̄ ⁊ purgat̄. Sic ab impijs ipſis purgari debꝫ ne pereat multitudo. vñ. xxiij. q. iiij. c. eſt. iniuſta ait Amb. Innocentē tradit exicio q̄ liberat multoꝝ exicia cogitantē. Et in fi. c. ait. cū vni indulget indigno ad ꝓlaptiōis ꝯtagiū ꝓuocat vniuſos. Facilitas eni venie incentiuum tribuit delinq̄ndi. Hec ille. Sꝫ ꝯ̄ h̄ videtur qð ponit̄. xxiij. q. v. c. de occidēdis. et. c. j. vbi pcit eccleſia reoſ non occidi. Ad quod reſpondet glo. Amb. ibi. ſ. loquit̄ de incorrigibilib⁹ ſicut in. xxiij. q. v. c. pdcſt. Et de talibus incorrigibilib⁹ maxime intellige in preſenti ſermone loqui. Proinde Exo. xxij. precipiēdo dñs ait. Maleficos non patieris viuere. Quinta ratio eſt vt ceteri ꝯtremiſcāt ſi etiam ſint corrupti vel non corrupti. Exēplum eni violente ⁊ manifeſte mortis ceteros terret qui ad ſimilia ſcelera inclinantur. Videmus ſm Aug. ferociſſimas beſtias ꝓpter penas ⁊ verbera conſtat a maximis delectationib⁹ recedere. Inter multoſ canes ꝑcuſſo vno atq̄ lamentāte reliqui fugere ſolent: ſic etiam vno pctōre punito ceteri expaueſcūt. Sexta ratio eſt vt ſaluet̄ anima peccatoris dum habet penitudis tps: q2 forte obſtinatus interiret alias vel i mortali culpa ſubitanea morte piret. Cum eni dubium non eſt ꝙ morti corꝑali hoiuꝫ occurrēdū ſit etiam eis inuitis ⁊ ꝙ extrahēdi ſunt de aqua et igne ea violentia quā req̄runt ꝑicula iſta. et etiam ne in ea ſe p̄cipitent ⁊ aliter cadant oi ſtudio auertēdi. Si eni morti corꝑali brutorum tanto ope ꝯſulendū eſt ſi tanta ſolertia de puteis aut foueis aut alijs ꝑiculis extrahunt̄ vt occurrat̄ eoꝝ corporali neci: q̄to fortius iſta faciēda ſunt vt occurratur morti hoium corꝑali incōꝑabilit̄ magis ſpūali. Inter hos maxime puniēdi ſunt qui obſtinatorum iuſticiā faciendā eſſe denegāt tanq̄ iuſticie peſſimi ſubūſores ⁊ tanq̄ impediētes iuſticiā fieri. Ex quo cūcta ſcelera impediuntur ⁊ corrigunt̄ quos tādē eadē iuſticia quā impie ꝑſecuti ſunt futuro in ſeculo ſeuiſſime ꝑſequet̄. Septima ratio eſt vt p̄ncipes ac rectores ꝯforment̄ iuſtiſſimo dño deo cuius vicem in terris gerūt. Cum eniꝫ pctōr in vltimo fine cum culpa mortali repit̄ a deo inflexibili iuſticia ꝯdemnat̄ ſicut ꝑ ꝓphetā cōminatur dñs dicēs. Cū accepo tps ego iuſticias iudicabo. Terribile q̄dē verbū ꝙ deus non tm̄ iudicabit pctā: ſed etiaꝫ iuſticias. i. bona opa ſubtili diſcuſſiōe examiabit. Et iterū ait. Deus iudex iuſtus fortis ⁊ patiens nunq̄d iraſcet̄ ꝑ ſingulos dies? Iuſtus vero eſt qui p̄ce vel munere non corrūpi pōt. Unde Prouerb. vj. Zelus ⁊ furor viri non parcet in die vindicte. neq̄ acq̄eſcet cuiuſcūq̄ p̄cibus. nec ſuſcipiet ꝓ redēptiōe dona plurima. Fortis cuius ſentētie nullus poterit ꝯtraire. Job. ix. Deus cuius ire nemo reſiſtere pōt. Patiens q̄ eſt: q2 nō ex ignorātia ſed ex mia ⁊ patientia expectat vſq̄ ad horā mortis. Jō Eccl. v. pctōrem admonet dicēs. Ne dixeris peccaui ⁊ q̄d accidit mihi triſte. quaſi dicat. Nō cōtemnis patientiā dei nec illum repures ignorare peccata tua. Et additur. altiſſim⁹ eni eſt patiens redditor. Has igitur tres dei virtutes p̄ncipes imitent̄. nulli vt diximus ſcelerato parcendo cū deo volente ꝑuenerit ad eorum manus. Nam fructus diuin⁹ eſt iuſticiam recenſeri vt dicitur. xxxv. q. ix. c. vlt. Periculoſa igitur res eſt ⁊ iuſticie inimica ꝑ impunitate ſcelerū quorūcunq̄ aſſentire p̄cibus. Simile ꝯſimilia non abhorret. cornu

nunq̄ extrahit oculum coruus. capto porco dum clamat ceteri porci id ſentientes clamādo in eius auxilium currūt. Capto in ſcelere obſtinato zodomita ſeu alio crimioſo in eiuſ tutelam ſub pallio pietatis ſolent ꝯſimiles pietatis fundere p̄ces impendere dona. interponere amicos. ⁊ ad ſubūſionē iuſticie totaꝫ ꝯcutere parentelam. ſed dñs circūſpect⁹ poterit cognoſcere in hoc ſceleratos cuꝫ impunitati ſcelerū fauent. Et a vera iuſticia mime poterit flecti ꝓpt̄ iuſticiā vigoroſaꝫ quia iuſtus dñs mime valet flecti ꝓpt̄ iuſticiā amoroſam quia iuſticiā dilexit. neſciet etiam flecti ꝓpter iuſticiā radioſam. quia eq̄tatem vidit vultus eius. Que oia mia ſummi dei oibus p̄ncipibus ⁊ gubnatorib⁹ mūdi largiri dignetur chriſtus ieſus. Qui cum patre ⁊c.

Dñica. ij. in q̄drageſima de mane. ordo eorum que in occurrenti ſeptimana dicenda ſunt.

Hic eſt filiuſ meus dilectus in quo mihi bñ cōplacui Mat. xvij. et in euangelio hodierno. Dilatami dilectiſſimi frēs dilatami in charitate. Nam facile q̄dem eſt oia adimplere mādata dei: cum cor ꝑuenerit ad latitudinē charitatis teſte ꝓpheta dicente. Viam mādatoꝝ tuoꝝ cucurri cū dilataſti cor meum. Qð quidē vt melius adimpleat̄ in vobis iſto mane dicem⁹ d̄ illo mādato dilectiōis qð adimplere tenent̄ filij ad parentes. Ad cuius obſeruationē obligant et inducūt vniūſe leges. Hodie aūt infra diē tractabim⁹ de. xij. ſcelerib⁹ que in mūdo charitatē extiguūt ꝓpt̄ que ſuper ipſos ſceleratos effundunt̄ ſeuera ⁊ dura dei iudicia. Feria. ij. declarabim⁹ ſigna ꝑ que ſapientes ꝓuidere poterunt ⁊ cognoſcē q̄ñ ꝓpter talia ſcelera diuina iudicia futura ſint: hoc eſt ꝓpinquitatē eorum. Feria. iij. palam faciemus. xij. māifeſtiſſimas rōnes ꝓpt̄ quas impij ⁊ populi ſcelerati ⁊ aduerſarij charitatis habentes de ꝓximo ⁊ ante oculos talia diuina iudicia ꝑpata: illa non ꝯſiderant nō intelligunt neq̄ cognoſcunt. Feria. iiij. tractaturi ſumus de multiplici ignorātia mundi: ⁊ que ſit culpabilis ⁊ que non. ⁊ quot mala ex ignorātia generent̄. Feria. v. māifeſtabim⁹ aſperitatē tormentoꝝ infernaliuꝫ q̄ ſtulti ⁊ improuidi peccatores expient̄ur. Feria. vj. ſatiſfaciem⁹ admirationi quorundam qui mirantur quare multi ſunt vocati et etiam pauci ſunt electi ⁊ qui finalit̄ ſaluandi ſunt. Sabbato apertis rationib⁹ oſtendemus q̄to ceteris paribus melius ſit facere aliquid bonū ex voto ꝙ̄ ex ꝓpria voluntate ſeu libertate.

Dñica. ij. in q̄drageſima de honore parentum. Ser. xvij

Hic eſt filiuſ meus dilectus in quo mihi bene complacui. Iterum vt. ſ. Magna virtus reuerētia paternalis. Tam magna q̄dem vt eam perfecte vellet implere in ſemetipſo filius dei chriſtus. Tam digna ⁊ neceſſaria vt oia admiranda que chriſtus inter hoies oꝑabat̄ ad paternā gloriam referebat: tanq̄ grata vt quemlibet huius mandati obſeruatorē dicat dñs ieſuſ filium ſuū cuius dignat̄ per regnātionis gr̄am ſe facere patrem. myſtice de tali filio dicens. Hic eſt filius meus dilectus vt. ſ. Licet eni de hoc precepto tractauerim⁹ in q̄drageſimali de chriſtiana religione. nihilomin⁹ iterum de eodem ſcribere non piget: tum ꝓpt̄ eius excellentē vtilitatē. tum quia vltra illa q̄ inibi ſcripta ſunt plura non minus vtilia h̄ ſuꝑaddere ꝓcuraui. Proinde tria de hoc p̄cepto ꝯtemplemur. Primo ꝑuerſoꝝ filioꝝ occaſionem. ſcðo bonoꝝ filioꝝ remunerationem: tertio malorum filioꝝ punitionē.

Articulus primus de ſeptem occaſionib⁹ ex quibus filij fiūt parentibus inobedientes.

Prima ꝯtemplatio eſt de ꝑuerſoꝝ filioꝝ occaſiōe. Septem vero poſſunt aſſignari cauſe quare filij parentib⁹ ſunt impij ⁊ rebelles. Prima eſt filiorum malicia. ſcða filioꝝ auaricia. tertia eſt filioꝝ ſuperbia. quarta eſt filiorum luxuria. quinta parentū negligētia. ſexta diuina iuſticia. ſeptima ꝯdigna vindicta.

Quod ꝓpria malicia filiorum ſepe efficit eos parentibus inobedientes. Capitulum. j.

Prima cauſa filiorum maloꝝ ⁊ parentibus inobedientiū eſt filioꝝ malicia. In tm̄ eſt humana natura corrupta peccans ꝙ omēſ degenerant ab inſtituta natura: nec tm̄ obliuiſcūtur corporalis patris ſed etiam ipſius patris eterni. Nā. ij. q. vij. c. nō pōt dꝫ. Nō pt erga hoies eſſe fidelis: qui deo extiterit infidelis.

Contra q̄s ad Rho.j.dr.Plenos iniq̄tate.
Et ſeq̄uit̄ parētib⁹ nō obediētes. Sunt eni
tales ↄſimiles vip̄is.de q̄bus nāles ph̄i di=
cunt q̄ gnātio filioꝝ interemptio eſt parētū
Nam maſculus cū genuerit filiū cito morit̄:
mater aūt parere nō pōt niſi ſciſſo ventre cū
ſui morte filios pducat in lucē.Sic etiā mul=
ti filij nequā qui ita crudelit̄ parētes tractāt:
q̄ ſepe tam ex dolore q̄ ex ceteri impietatib⁹
filioꝝ parentib⁹ breuiat̄ vita.Ad qd̄ Jo.ba=
ptiſta Lu.iij.terribilit̄ intonat dicēs.Geni=
mina vip̄arū q̄s oſtendit vobis fugere a vē
tura ira?

Qꝛ auaricia ſepe efficit filios erga parētes irreuerētes. Ca.ij

Ecūda cauſa maloꝝ filioꝝ eſt eoꝝ
s auaricia.Inter dteriora iuuētuti
ſigna future indolis neq̄ auari=
cia eſtimat̄:qꝛ q̄ſi ↄtra naturā eſt
et pfunde malignitati indiciū mōſtrat.Hic
eſt eni q̄ creſcente etate ⁊ virtute nō obſiſten
te auaricia creſcit:totūq̄ virus neq̄tie a filijs
effundit̄ in parētes.Si in manib⁹ taliū vene
rit ſuba dom⁹ ve miſeris ⁊ miſerabilib⁹ geni
torib⁹ ſuis q̄bus filij denegāt neceſſaria vite
ↄtinue optāt mortē.ↄtinueq̄ cruciatu mole
ſtant eos diſplicētijs malignis.verbis iniu-
rioſis.iniurijs ↄtumelioſis ⁊ modis opp̄ro=
brioſis.Vn̄ taliū filioꝝ parētib⁹ ↄſulit Ecc̄.
xxxiij.dicēs.Filio nō des ptātem ſup te ī vi=
ta tua:⁊ ne dederis alijs poſſeſſionē tuā ne
forte te peniteat ⁊ dep̄ceris p illis dū adhuc
ſupes ⁊ aſpiras.Et ſequit̄.Melius eſt enim
vt filij tui te rogent:q̄ te reſpicere in manus
filioꝝ tuoꝝ.Nam ſi aliter feceris vt teſtatur
Eſa.xlix.adhuc dicent in aurib⁹ tuis filij ſte
rilitatis tue.Anguſt⁹ eſt mihi locus.ſ.qꝛ ha=
beo filios ⁊ vxorē:⁊ fac mihi ſpaciū vt habi=
tem.ſ.ſine te.De his patet exemplū in abſo-
lon dauid filio qui vt dr.ij.Reg.xv.expulit
de regno p̄rem:impieq̄ ad mortē pſecutus
eſt eum pp̄ter auariciā ſuam.

Qꝛ q̄nq̄ ſupbia filioꝝ parēti- bus efficit eos rebelles.Ca.iij.

Ertia cauſa filioꝝ nequā eſt eorū
t ſupbia.Qui nōdū aptis ocul' im-
prudentes ⁊ inexp̄ti parētes ſapi=
entes ⁊ canos deſpicē non veren-
tur.In q̄rū genitoꝝ pſona gemētiū ⁊ dolen
tium dicit̄ Eſa.j.Filios enutriui ⁊ exaltaui:
ipſi aūt ſpreuerūt me.De filio pdigo Luce
xv.exemplū patet.q̄ ſp̄reta ſapia p̄ris ſum=
ptaq̄ ſube pte patrē reliq̄t diſſipauit ſubam
viuit luxurioſe:demūq̄ penitēs miſer ⁊ mi=
ſerabilis ad p̄ris canos capillos lachrymā=
biliter reuerſus eſt.

Sepius laſciuia ⁊ carnalis vi ta facit filios parētib⁹ inobediē tes. Capitulum.iiij.

Uarta cauſa ē luxuria eorundē
q Satis nēpe manifeſtū iudiciū eſt
q̄ filij ⁊ filie philocapti ſunt a ſapi-
entib⁹ iudicat̄ inobediētia ad parētes. Cui⁹
ratio eſt qꝛ amor fedus alicubi applicat⁹:a pa
rentib⁹ ſegregat filioꝝ corda.Inde ſepe eue
nit q̄ iuuenis accepta vxore ſi inordinate di
ligit eam moleſte fert ſuoꝝ parentū on⁹.q̄ti=
dieq̄ inter nurū ⁊ ſocrū oriunt̄ rixe.augmē
tant̄ diſcordie.⁊ multiplicant̄ iniurie.Nu=
ruſq̄ qꝛ ei marit⁹ fauet audaciori conatu in-
felicē ſocrū pſequit̄ vſq̄ ad mortē.Licet aūt
Geñ.ij.adā dixerit q̄obrem.i.pp̄t vxorē re-
linquet hō p̄rem ſuū ⁊ m̄rem ſuā:nec t̄n ait p
ſequet̄ p̄rem ſuū ⁊ m̄rem ſuā.Licet q̄nq̄ in
cauſa ſit ſocrus.q̄bus ad Gal.vj.dr.Alt' alte
rius onera portate ⁊ ſic adimplebitis legē xp̄i

Qꝛ ſepe mala cura parentū fa cit filios indiſciplinatos. Ca.v

Uinta cā eſt p̄rna negligētia.Qꝛ
q aliq̄ nō curāt docē inſtruere vl' cor
rigere filios ſuos delinq̄ntes:di=
mittūt eos volūtati ſue ſicut Pro
uerb.xxix.dr.Sicut puer q̄ dimittit̄ volūta-
ti ſue ↄfundet m̄rē ſuā:qꝛ ex tali ipia libtate
pueri inordinatos ſequunt̄ impet⁹ volupta
tis.exinde tales fiūt latrones.luſores.gluto
nes.ebrioſi.blaſphemi.piuri.mēdaces.ſo=
domite.pcuſſores parētū.ↄtēptores.⁊ ſepe
correctores ⁊ cruciatores.Pſ.atteſtāte q̄ ait
Filij merces.ſ.ſunt parētib⁹.h̄ ē tales ſunt
q̄les merent̄.Nōneq̄ ſubdēs dixit.qꝛ.ſ.ſūt
fruct⁹ ventris.i.ſunt ſolū nō ſpūales paren-
tes ſ carnales.Et iterꝝ idē ait.Alienati ſunt
pctōres.ſ.filij a vulua.errauerūt ab vtero.i.
alieni ſunt a dō:⁊ errātes i mal' morib⁹ facti
ſunt parētū culpa.Et qd̄ demēti⁹ ē cū adole-
ſcentuli trāſiert.xiiij.vel.xvj.ānū cū laſciuia
incipit feruēti⁹ ebullire.tūc parētes dimittūt
eis habenas pp̄e volūtatis.tūcq̄ duri⁹ q̄ p̄ri
us ḡdictes ſcelerū vias habituant̄ in malis.
Cōtra q̄s Prou.xiij.Qui pcit v̄ge odit filiū
ſuū:qui aūt diligit eū inſtanter erudit.⁊ m̄l
to amplius.ſ.q̄ſi dieb⁹ ⁊ virib⁹ ↄualeſcit.Jō
ad heb.xij.dicit̄.Quis ē filius.i.filialit' dile

ctus quē non corripit pater.De neglectis fi-
lijs exemplū patet.j.Reg.iiij.de filijs hely
q̄ male a p̄re nutriti dei iudicio extincti ſunt
Qd̄ cum audiſſet pater retrorſuꝫ de ſella ca-
dens fractis ceruicib⁹ defunct⁹ eſt p negle-
ctis filijs flagellatus.Ad idē exemplū patet
de filio a patre nō correcto q̄ cum ad ſuſpen=
dium duceret̄ p̄re cū lachrymis ad oſculum
euocato dentib⁹ pſcidit naſum dicēs q̄ qꝛ a
patre non fuerat correct⁹ moriebat̄ ſuſpen=
ſus Eccl.xlj.De patre impio ↄquerunt̄ filij:
q̄m pp̄t illū ſunt in opprobriū

Qꝛ ſepe diuino iudicio fit pro pter parentū culpā q̄ filij paren tibus ſunt rebelles. Cap̄.vj.

Exta cauſa filioꝝ maloꝝ eſt diui=
s na iuſticia.Sepe v̄o accidit q̄ licꝫ
parentes ſtudeāt bene filios enu=
trire.attamē qꝛ eos non maritali
ſed adulterina ⁊ inordinata intētiōe genue-
runt vel plus debito dilexerūt.ſeu amplius
q̄ deo ſpe adheſerūt.aut quia lacte peſſima
rū nutricū educati ſunt.vel qꝛ forte pp̄ter fi=
lioꝝ amorē p mala lucra ⁊ alias imoderatas
affectiōes aīe parentū in eternū pierūt:iu=
ſto dei iudicio pmittēte multi filij ad parētes
vident̄ demones infernales.Jō humilit' di=
cant pater vel mater illud Eſa.xlvj.Ego fe=
ci ⁊ ego ferā ⁊ ego portabo ⁊ ſaluabo vt.ſ.
dictum eſt ſermo.xv.arti.ij.c.ij.vbi eſt tex.
decreti.lvj.di.c.ſi gens angloꝝ.

In vindictā parentū ſepe filij parentib⁹ ſunt crudeles.Ca.vij

Eptima cauſa p̄uerſoꝝ filioꝝ ē cō
s digna vindicta.Digni eni vltiōis
iudicio plecti debent q̄ parētibus
ſunt rebelles.vt qui patri nō obe-
diuit a filijs ↄtēnat̄:⁊ qui parētes expulit a
filijs expellat̄.⁊ qui parentū mortē optauit
eiuſdē etiam cū deſiderio expectet̄.⁊ qui op
probrioſis iniurijs ⁊ ↄtumelijs parētes of=
fendit:a ↄſimilib⁹ offendet̄.⁊ q̄ parētes pu=
gnis ⁊ calcib⁹ enſe vel baculo verberauit eiſ
dem a filijs ſuis verberet̄.ſicut dicit̄ Lu.vj.
dicēte dn̄o.Eadem mēſura q̄ mēſi fueritis rē
Eandem eni ſalſam filij parentib⁹ reddunt:
qualē ipſi parētib⁹ tradiderūt.Quia qualis
pater talis filius.Interrogat⁹ cancer q̄re ſic
retrorſum ibat:rn̄det.q̄ ſic didicerat a parē-
te.Ex obliq̄ riga tortuoſa linea ſubſequetur
Exemplū in corſyce villa.Audiui a fidedig
q̄ nr̄is dieb⁹ q̄dā cū p̄rem expuliſſet de do=
mo multiſq̄ alijs offendiſſꝫ iniurijs:int' alia
ſemel p capillos ⁊ barbā pugnis ⁊ calcib⁹ p
longum ſpaciū vie p terrā traxit.Cui cū ſimi
lia demū fili⁹ fecit cūq̄ p terrā eiſdē ↄtume=
lijs ptraheret̄ p̄ueniſſetq̄ ad locū vſq̄ q̄ tra=
xerat patrē rememorās q̄ ſic fecit p̄ri intelli-
genſq̄ iudiciū dei filio cū lachrymoſis gemi
tibus ⁊ vlulatib⁹ ait.Non plus non plus fili
mi quia huc uſq̄ traxi ego p̄rem meū:⁊ tu fi-
li mi feciſti vindictā eius.In alexādria lom=
bardie audiui q̄ accidit t̄pib⁹ noſtris q̄ cum
q̄dam impius filius patrē capite traherꝫ de-
orſum p ſcalam dom⁹:cui demū filius ei⁹ per
eandem ſcalam hoc idem fecit.Ecce q̄ filij p-
mittunt̄ eſſe iniq̄ iudicio dei vt impietates
parentū purgent.⁊ vt ſint alijs in exemplū.
Vn̄ p̄uerſi filij dei iudicia habēt timē.

Articulus.ij.de ſeptē felicita tibus q̄bus remunerant̄ filij pa rentib⁹ ſuis debitum honorem exhibentes.

Scd̄a ↄtemplatio eſt de honoꝝ filioꝝ re=
muneratiōe.Ait eni Exo.xx.Honora patrē
tuū ⁊ matrē vt ſis longeu⁹ ſup terrā.Deut.
aūt.v.dr.Honora p̄rem tuū ⁊ m̄rem tuā ſi=
cut precipit tibi dn̄s deus tuus:vt longo vi-
uas t̄pe ⁊ bene ſit tibi in terra.quā dn̄s deus
tuus datur⁹ ſit tibi.Vn̄ ſm̄ Alex.ſit hec ad=
ditio ibi pp̄ter explanationeꝫ.Longeuitas
eni in miſeria non eſt appetēda nec pmiſſio
longeuitatis ſimplicit' niſi cum ſucceſſus pro=
ſperitatis alliceret ideo preceptū Deut.quē
dam debet eſſe explanatio Exo.determinat
longeuitatē habentē ↄiunctam pſperitateꝫ
eſſe in pmiſſione cum dicit.vt longo viuas
tempore.In quo pmittit̄ diuturna ↄſerua=
tio eſſe.⁊ bene ſit tibi.in quo pmittit̄ pſperi-
tas ad bene eſſe.Septem nanq̄ ↄcupiſcunt
hoies ad eoꝝ eſſe ⁊ bene eſſe que maxie i ad-
ditione Deut.comp̄hendunt̄ que ſunt ſe=
ptem p̄mia ſeu felicitates.Prima eſt longa
vita.ſcd̄a eſt ſuba multa.tertia pulchra fami
lia.q̄rta odorifera fama.q̄nta bn̄dictio pat'=
na.ſexta diuina gratia.ſeptima et'na gloria.

Prima felicitas q̄ bonis filijs datur que eſt longeuitas felicis vite. Capitulum.j.

Rima felicitas eſt longa vita Vn̄
p Eccl.iij.Qui honorat patrē ſuuꝫ
vita viuet longiore.Et hiero.de
honorādis parētes dicit.Huma=

nitas talib⁹ oblata ꝑſonis.ſ.parẽtib⁹ viuen-
di tps extendit: ⁊ morte dilata vicemq; faciẽ
tibus reddẽs officia nr̃a deo viuenti cõmen
dat. Congruũ eſt eni ſm̃ Alexã. ꝙ ꝓcuratio
ↄſeruationis vite ꝑncipij mereatur ↄſerua-
tionem ſui.

Secũda felicitas dictoꝝ filiorum eſt multarũ diuitiarũ inculpabilis magnitudo. Cap̃.ij.

s Ecũda felicitas eſt multa ſubſtantia. Concedit eni deus vt q̃ ſe mota auariciaparentib⁹ ſuis eſt benignus: in multis licitis ꝗ; diuitijs ↄualeſcat. Vñ Eccl.iij. Sicut q̃ theſaurizat ita ⁊ q̃ honorificat mr̃em ſuã. Qđ intelligi p̃t non ſolũ de diuitijs tp̃alib⁹ que ↄſiſtũt in denarijs poſſeſſiõib⁹ ⁊ ↄſimilib⁹: ſed etiã de diuitijs corꝑalib⁹ que ↄſiſtũt in ſanitate libertate fortitudine ⁊c̃. Inſup de diuitijs ſp̃ualibus que ↄſiſtunt in rõne ſenſata in ſciẽtia acq̃ſita in ſciẽtia inſpirata. ⁊ ſic de alijs.

Tertia felicitas filioꝝ dictoꝝ eſt virtuoſoꝝ filioꝝ multitudo ⁊ gratitudo. Cap̃.iij.

t Ertia felicitas eſt pulchra ſeu grata familia. Que q̃dem eſt tũc g̃ta cum filij ſunt plurimi ⁊ maxie maſculi ſũt ꝗ; forma decori ↄſimiles patri corꝑe. ſanimr̃e. ſenſati. morigerati. virtutibus pleni ⁊ ꝓbi. obediẽtes ⁊ reuerẽtes. habẽtes cũ oibus pacem: cunctiſq; dilecti et grati. In his ⁊ ↄſimilib⁹ parẽtes in filijs iocundant̃. Ideo Eccl.iij. dicit̃. Qui honorificat p̃rem ſuũ iocũdabit̃ in filijs. Ps̃. Filij tui ſicut nouelle oliuarũ ⁊c̃. Sz q̃ta erit iocũditas de filijs in p̃dict̃ ↄtinuat̃ bonis? Rñſio q̃tũ hõ honorificauerit parẽtes ſuos.

Quarta felicitas eorundẽ eſt veridica coꝝ fama. Cap̃.iiij.

q Uarta felicitas eſt odorifera fama. Nõ quidẽ hypocritalis ⁊ falſa cũ radicata ſit in obſeruatione hui⁹ p̃cepti. Qđ q̃dẽ q̃ ſeruat diffi cile ẽ ꝙ cetera dei p̃cepta nõ ſeruet: ex q̃ nẽpe orit̃ bona fama que nõ modicus theſaur⁹ eſt Vñ Prou.xxij. Meli⁹ eſt nomẽ bonũ ꝗ; diuitie multe. Sup argentũ eni ⁊ aurũ gr̃a bona. Hic aũt ex honore parentũ hoi ꝓ p̃mio etiaz in hͦ ſeculo dat̃. Vñ Eccl.iij. Gloria hominis ex honore p̃ris ſui: ⁊ dedecus filij pat̃ ſine honore. ⁊ paulopoſt in dic ꝑſecutiõis cõ memorabit̃ tui. q̃ſi dicat. Memorabit̃ illius bona fama cui ſicut in ſereno glacies ſoluũtur pctã ſua. ſ. ſi q̃ cõmiſerit.

Quinta felicitas eſt bñdictio ſuoꝝ parentũ que ad multa bona illis ꝓdeſt: ſicut in bñdictiõe iacob myſtice demõſtrat̃. Ca.v

q Uinta felicitas eſt bñdictio p̃rna Solẽt enim pij parẽtes maxie in extremo vite bñdicere filios reuerentes. Qđ q̃tũ appreciandum ſit oñdit Eccl.iij. dicens. Bñdictio p̃ris firmat domos filioꝝ. Et iuſte q̃dẽ vt merito honoratio illi⁹ a q̃ q̃s trahit eſſe mercedez habeat ad bñ eſſe: qđ maxie ↄſiſtit in firmitate dom⁹ et in multis alijs q̃ notant̃ in bñdictiõe quã fecit yſaac filio ſuo Geñ.xxvij. dicẽs. Det tibi deus de rore celi ⁊c̃. In q̃ bñdictiõe octo ꝑ ordinẽ comp̃hendunt̃ in myſteriũ aliaruz
Prima eſt gr̃a. Vñ dicit. Det tibi deus de rore celi. Ros eni gr̃a eſt in ſacramẽtis ꝑcepta. In cui⁹ myſteriũ Exo.xvj. deſcendente mãna deſcẽdebat parit̃ ⁊ ros in deſerto. Hic eſt ros hermon q̃ deſcẽdit in montẽ ſion ſm̃ ꝓphetã. Scđa eſt abũdãtia. Vñ ſubdit. et de pinguedine terre frumẽti vini ⁊ olei abũdantiã. Scđm eni mgr̃m ꝑ frumẽtũ cibũ. in vino potũ. in oleo pulmẽtũ ſig̃t. ⁊ ſic comp̃hendit oẽm terre fertilitatẽ ꝑ quã hoĩes diuites fiũt. Vñ ps̃. A fructu frumẽti vini ⁊ olei multiplicati ſũt ⁊c̃. Licet etiã moralit̃ in frumento abũdãtia firmitat̃. In vino abũdãtia iocũditat̃: ⁊ in oleo abũdãtia pietat̃ d̃ſignetur. Tertia eſt ſeruitiũ. iđ ſubdit. ſeruiãt tibi ꝑplĩ. i. pctõres. Populus d̃r q̃ſi plus pollutus: ⁊ ſig̃t malos q̃ etiã diua diſpẽſatiõe q̃dãmodo cogũt̃ ſeruire iuſt̃ ⁊ bonis. Unde ps̃. Donec ponã inimicos tuos ſcabellũ peduz tuoꝝ. Quarta ẽ honor. Iđ addit. Adorẽt te trib⁹. i. v̾tuoſi a trib⁹ v̾tutib⁹ theologicis dicti. Vñ Apoc.iij. Faciã vt veniãt ⁊ adorẽt ſcz reuerẽdo añ pedes tuos. Quinta ẽ timor. iđ ſubdit. eſto. i. eris fratrũ tuoꝝ dñs: q̃ q̃ int̃ filios ampli⁹ ꝑentes honorat. licz ſit mior etate ceteroꝝ dñs erit diua diſpẽſatiõe et iuſti iudicij ſui aucte ſicut patz Geñ.xlv. đ ioſeph. Sexta ẽ reuerẽtia. Vñ addit. Et incuruent̃ añ te filij mr̃is tue: q̃ illũ reuerebunt̃ ceteri ei⁹ frẽs. Septia ẽ vindicta. iđ d̃r. q̃ maledixerit tibi ſit. i. erit maledict⁹. Si eni maledicit̃ vita iuſti eoipſo maledicentes maledictiõib⁹ replebũt̃. Inſup q̃ nõ appropi

quat iuſto. exempla virtutis atq; iuſticie nõ reportat: qđ q̃dem a maledictiõis cumulum creſcit. Octaua eſt p̃miũ. Vñ ſubdit. Et q̃ bñdixerit tibi bñdictiõib⁹ repleat̃. Magna ſiq̃dem bñdictio eſt bene ſentire de rectis: qđ q̃dem rectitudis p̃fert ſignũ. Nam ſicut recto ligno ſiue lapidi niſi aliud recte lignũ nõ coheret: ita recte aie niſi mens recta ↄcordare non p̃ot. Ideo ait ps̃. Generatio rectoruz bñdicet̃. He ſunt bñdictiões dulcedis q̃bus parentes ꝓbi virtuoſis filijs in ſuo fine vltimo bñdicũt. Vñ ad tales parẽtes ait ꝓpheta dicens. Preueniſti euz in bñdictiõib⁹ dulcedinis poſuiſti in capite eius coronã de lapide p̃cioſo: que iſtis octo bñdictiõib⁹ ornata ẽ

Sexta felicitas quã adipiſcũtur filij parẽtibus obediẽtes eſt gratia dei. Cap̃.vj.

s Exta felicitas eſt diua gr̃a. Unde Eccl.iij. Honora p̃rem tuũ vt ſuꝑueniat tibi bñdictio a deo ⁊ bñdictio illius. i. gr̃a in nouiſſimo maneat. ſ. vſq; in finẽ ꝑſeueret. Quid eſt bñdictio dei: niſi bona facere ei⁹ q̃ ipſe dixit ⁊ facta ſunt? Cũ eni deus aic bñdicit multa bona mlt̃iplicat ei ſicut ps̃. dicit. Bñdixit eis ⁊ multiplicati ſunt nimis. Sed quia magn⁹ dñs eſt ⁊ laudabilis nimis: cum bñdicit maxima bona facit. Vñ maxima bona ſunt que ꝓpinq̃ora fini ſunt: bona aũt mima dicunt̃ que maxie a fine diſtant. Finis eni oium de⁹ eſt. Sed q̃ angeli plus ꝗ; aie ꝓpinq̃ ſunt deo: ideo meliores dicũt̃. Celũ inſup q̃ ꝓpinq̃ores ꝗ; elementa nobiliores ſunt q̃ inalterabiles ⁊ incorruptibiles. Inſup quia virtutes appropiquant deo meliores ſũt ꝗ; aie in q̃tũ ꝑfectiores ⁊ aie ꝓpinq̃ores ſunt ꝗ; corpus ⁊ corpus plus ꝗ; res tp̃ales. ideo tp̃alia ſunt in infimo gradu bonoꝝ. Vñ ꝓpheta ait. Bñdixit eis et multiplicati ſunt nimis. h̃ de gr̃a gratificãte ⁊ de virtutib⁹ intelligi debet: que ſunt maxima bona. Nonne ꝑ fidem cognoſcit̃ deus ꝑ ſpem certitudinalit̃ ſperat ⁊ ꝑ charitatẽ aia in eũ dulciſſime trãſformat̃. Ecce dulciſſima bñdictio dei reuerẽtib⁹ filijs ꝓmiſſa vſq; in finem.

De ſeptima felicitate quã cõſequunt̃ filij honorãtes parẽtes que eſt gl̃ia ſempiterna. Ca.vij.

s Eptima felicitas eſt eterna gloria Unde. j. Timoth.iiij. Pietas. ſ. q̃ ad parentes exercet̃ ad oia vtilis eſt: ꝓmiſſionem habens vite que nunc eſt et future. i. glorie. Hoc idez ſentire videtur ad Eph̃.vi. dicens. Honora patrem tuũ ⁊ matrem tuam qđ eſt mandatũ p̃mũ in ꝓmiſſione: vt bene ſit tibi. ſ. in p̃ſenti. ⁊ ſis longeu⁹ ſuper terram. ſ. eterne glorie. Vñ ps̃. Credo videre bona dñi in terra viuentiũ.

Articulus. iij. de multiplici punitione irreuerẽtiũ filioꝝ: et de ſeptuplici infelicitate eorum

Tertia ↄtemplatio eſt de maloꝝ filioꝝ punitiõe. Unde ſeptem ſunt cõiter punitiones ſeu infelicitates: quib⁹ filij parentib⁹ inobedientes plectunt̃ a iuſticia dei. Prima ẽ breuitas vite. ſcđa paupertas magna. tertia infelicitas ſeu infelix familia. q̃rta mala fama. q̃nta maledictio p̃rna. ſexta multa culpa. ſeptima eterna pena.

De infelici morte filiorũ malorum. Capitulũ. j.

p Rima infelicitas ſeu punitio eſt breuis vita. Solent eni tales violenta ⁊ ſubitanea morte ſeu improuiſa ꝑire. Unde ps̃. Subito defecerũt ꝑierũt ꝓpter iniq̃tatem ſuam. Et ſuper illo verbo Mat.xv. Qui maledixerit p̃ri vl̃ matri morte moriat̃. ait glo. morte eterne dãnatiõis. Nec mirũ ſi reputant̃ indigni eterna vita etiam reputant̃ indigni hac vita penali que eis diuino iudicio repẽte ſubtrahit̃: cũ alijs peccatorib⁹ ad pniam ↄcedatur. Unde Deut̃. xxi. p̃cepit dñs dicens. Si genuerit homo filium ↄtumacem qui non audiat patris vel matris imperiũ: dicent ſeniorib⁹ ciuitat̃. Filius noſter hic ꝓteru⁹ ⁊ ↄtumax eſt comeſſationib⁹ ⁊ luxurijs vacat: lapidib⁹ cum obruet populus. Ex quo patet q̃tus ſit reat⁹ trãſgreſſionis huius p̃cepti: quia ↄtra illud peccantes ob huius peccati deteſtationẽ eximũtur a p̃ñtia diuine maieſtatis ſeu pietat̃. Unde Ezech.xviij. Nolo mortẽ pctõris ⁊c̃. De iſtis aũt ꝓpter repentinã mortẽ qua plectũt̃ ecõtrario videt̃ dicendũ nolo vitã hui⁹ pctõris: ſed vt morte repẽtina intereat vt ꝑeat in eternũ vt patet. ij. Reg̃.xviij. de abſalon q̃ q̃m ꝑſecutus p̃rem ſuũ dauid ꝓprijs capill̃ ad arborẽ ſuſpẽſus ⁊ lanceis trãſfoſſus atq; ꝑempt⁹ eſt. Iterũ ſtupendũ exẽplũ accidit i cathalonia dieb⁹ nr̃is i ciuitate ſui ꝓpe valentiã de iuuene q̃ſi.xviij. ãnoꝝ q̃ ꝑentib⁹ inobediẽs latro ⁊ crimioſus effect⁹ ẽ: ꝓpter mala ſua opa captus ⁊ patibulo ſuſpenſus

. De honore parentũ. Sermo. 16.

Jamq; illo defuncto ꝛ adhuc in patibulo pẽdente cum eſſet oĩno inbarbis. vidẽte ac mirante cuncto ꝑplo paulatim emittit barbam mutat faciẽ. capilli capitis pendẽt gradatim ſeneſcẽs ac canens vſq; ad decrepitã ſenectutem: ꝛ q̃ſi nonaginta annoꝝ etatẽ oſidens cuncto ꝑplo admirabilis factus eſt. Cucurrit ad miraculũ ep̃s cum vniuſo clero. ꝛ cuncto q̃ſi ciuitatꝭ ꝑplo: ſtupent oẽs ignorãt myſterium. expectant eis reuelari ſecretũ. Surgit in loco eminẽti ep̃s doctus: manuq; ſilentiũ indicens turbe ait. Viri frẽs ꝛ filij mei dilecti noſtis iuuenẽ hunc qua culpa q̃ vita qua etiaꝫ etate interijt. ꝯſpicite eũ nũc etate ſenẽ decrepitũ atq; canũ. vt intelligatꝭ ꝑ hoc patens iudiciũ dei: q̓ huic diu victuro a deo miſericordit̃ ꝑpter ſua crimia ꝛ parentũ inobedientiã abbreuiata eſt vita vt verificet̃ illud ps̃. Viri ſanguinũ ꝛ doloſi nõ dimidiabunt dies ſuos.

De miſerabili impioꝝ filioꝝ paupertate. Cap̃. ij.

Secũda punitio eſt pauptas mag̃. ſcilicet q̃ſi tales nõ ita ſubito moriunt̃ vexant̃ pauptate ꝛ egeſtate.
. Eccl. 41. . Vñ Eccl. xlj. Filioꝝ pctõꝝ piet hereditas et cum ſemine coꝝ aſſiduitas opprobrij. Unde
. Eccl. 9. . Eccl. v. gnãuit filiũ q̃ in ſũma erit egeſtate.

De infelici familia inobediẽtium filioꝝ. Cap̃. iij.

Tertia punitio eſt infelix familia. Nam vel non habet filios vel ſubito pereũt: vel ſi viuũt in iudiciũ parentũ a dño viuere ꝑmittunt̃. Nam dant̃ illis filij mõſtruoſi. infirmi. demẽtes ꝛ ſtulti. ſceleſti. imorigerati. rebelles parẽtib⁹ infelices: ꝛ fere oibus odioſi. Vñ Sap̃. iiij. Ex iniquis eni oẽs filij qui naſcunt̃ teſtes ſunt nequitie aduerſus parẽtes in introgatiõe ſua.
Vn. Sap̃. 4
pſ. . Vñ ps̃. Transferant̃ filij eius ꝛ mendicẽt: et eijciant̃ de habitatiõib⁹ ſuis. Vñ Eccl. xlj. De
Eccl. 41. patre impio querunt̃ filij: qm̃ ꝑ illum ſunt in opprobriũ. Mala vita parentũ hoc ꝑ exemplum agente videlicet vt ſint filij ſcelerati: et iuſto dei iudicio ꝑmittẽte. vt inde parentes ſint anguſtiati.

De infami vita illoꝝ. Ca. iiij

Quarta punitio ẽ mala fama. Impoſſibile ẽ quaſi q̓ q̓ preceptũ hoc de honore parentũ non ſeruat q̓ cum bone fame odore viuat. Vñ
. Eccl. 3. . Eccl. iij. O q̃ male fame eſt q̃ derelinq̓t pr̃em. Qñ q̇dem dei iudicio fit. vt cum talis in veritate ſit malus nequaq̃ valeat apparere bonus: etiã ſi ad h̃ ꝑ hypocriſim oẽ ſtudiũ ſuũ vertat teſte dño Mat. x. Nihil eni opti q̇ñ reuelet̃: ꝛ occultũ q̇d nõ ſciat̃.

Q̃ piculoſa ſit filijs maledictio parentũ ſuoꝝ. Cap̃. v.

Quinta punitio eſt maledictio paterna. Maledicunt̃ eni tales ꝑmo a deo. Unde Deut. xxvij. Maledictus q̃ nõ honorat pr̃em ſuum. Et Eccl. iij. Maledict⁹ a deo q̃ exaſpat mr̃eꝫ. Maledicit̃ eni ſepi⁹ a parẽtib⁹. Utrũq; timẽda ſit maledictio talis Eccl. iij. manifeſtat. Maledictio mr̃is eradicat fundamẽta dom⁹. Vñ Geñ. ix. d̃r de noe q̃ in ebrietate deriſus a filio ſuo cham cui maledicẽs ait. Maledictus chanaan puer. ſeru⁹ ſeruoꝝ erit fr̃ibus ſuis ꝛ ecõuerſo. Bñdict⁹ dñs deus ſem ſit chanaan ſeru⁹ ei⁹ dilatet dñs iaphet ꝛc̃. Vñ etiã Prouẽ. xxx. Oculũ q̃ ſubſannat pr̃em et q̃ deſpicit partũ mr̃is ſue effodiãt eũ corui d̃ torrẽtib⁹: ꝛ comedãt filij aq̇le.

De ſceleſti vita inobedientiũ filiorum. Capitu. vj.

Sexta punitio eſt multa culpa ac g̃uis pena. Eſt eni trãſgreſſio oĩuꝫ legũ maxime legis nature ſcp̃ture ꝛ gr̃e. canonũ ꝛ oium legũ impatoꝝ: q̓ in oĩbus his honor parentũ precipit̃. Vñ Caſſio. in q̇dã ait ep̃la. Qui fallere audebit parentes q̇lis erit inter ceteros? Et iteruꝫ Pe. Rauẽn. Auelle a ſole ſolis radios ꝛ nõ lucet riuũ a fonte ꝛ areſcit. ramũ ab arbore ꝛ exiccatur. mẽbꝝ a corpe ꝛ putreſcit: ſepa filiuꝫ a deuotiõe pr̃na ꝛ iam nõ eſt filius. ſed frat̃ et collega eoꝝ de q̇buſ dicit̃. Vos ex patre diabolo eſtis ꝛc̃.

Q̃ iuſte inobediẽtes filij mereant̃ eternã dãnationẽ. Ca. vij

Septima punitio eſt dãnatio et̃na q̃ vere digne plectunt̃. Vñ Mat. xxv. Si deus ita ſeuer⁹ erit in die iudicij his q̃ et̃neis pietatꝭ emolimenta nõ fecerũt. q̃tomagꝭ his q̃ erga parẽtes impij extiterũt. Dicet eni ꝑmiſ q̃ a ſiniſtris eius erũt. Diſcedite a me maledicti in igneꝫ eternũ ꝛc̃. Eſuriui ꝛ nõ dediſti mihi mãducare ꝛ ſic de alijs opib⁹ pietatꝭ. Quãto aũt grauiori furore ꝑmulgabit ſniam ꝯtra q̇ſdã filios nequã. quib⁹ indignant̃ ꝛ improperatiue poterit dicere. In parẽtib⁹ vr̃is eſuriui ꝛ nõ

F. Cidg. Dõ. 2. i. 40. ꝯ ſtradiez. . eig. M. de duodecim ſcelerib⁹. . quadr. que. deus patrias ſepe flagellat. f.

tm̃ q̓ non dediſti mihi mãducare. ſed meuꝫ met panem abſtuliſti mihi. Sitiui ꝛ abſtuliſti mihi vinũ meũ. In domo eram ꝛ de ꝑpa domo expuliſtis me. Indut⁹ eram ꝛ meis proprijs veſtib⁹ denudaſtꝭ me. Infirm⁹ eram et veluti canẽ dereliq̇ſtꝭ me. Liber eram ꝛ i carcere poſuiſtis me vel non extraxiſtꝭ me? Jõ diſcedite a me in ignẽ eternũ qui merito paratus eſt vobis ꝛ diabolo. Conſiderẽt g̃ oẽſ occaſiões deprauationũ filioꝝ impioꝝ ad p̃cauendũ. ꝛ remũeratiões filioꝝ bonoꝝ ad h̃ p̃ceptũ obſeruandũ: atq; punitiões filiorum maloꝝ ad expauẽdũ ꝛ emẽdandũ. Que oia attente ꝯſiderare ꝛ humilit̃ obſeruare ꝑ gratiam ſuam largiri dignet̃ honoratoꝝ ſue dulciſſime mr̃is ꝛ ſummi pr̃is ieſus chriſt⁹: q̃ eſt deus dei filius bñdictus ꝛ bñdicẽdus in ſecula ſeculoꝝ Amen.

¶ Dñica. ij. in q̇dragesima infra diem de duodecim ſcelerib⁹ ꝑpter que deus patrias ſepe flagellat. Ser. xviij.

. M.

Judex eſt dñs

de oĩbus his. j. Timoth. iiij. et in ep̃la hodierna. Tria v̓o ſũt p̃ncipalia pctã dei ꝛ ꝓximi charitateꝫ extinguentia q̇bus totus mũdus infect⁹ eſt. ſ. ſuperbia qua offendit̃ de⁹ ꝑ aiaꝫ. luxuria qua offendit̃ deus ꝑ corpus: ꝛ auaricia q̃ de⁹ offendit̃ ꝑ ſubam tp̃alẽ. Vñ. j. Jo. ij. Oẽ q̇d ẽ in mũdo ꝯcupia carnis ẽ vel ꝯcupia oculorũ aut ſupbia vite: ꝛ ſic in ꝓpoſito v̓bo ap̃ls ait Uindex eſt dñs de oĩbus his. Nam ſm̃ hec tria pctã tria ſunt gñalia iudicia dei. Primũ q̇d iam exercuit ꝯtra ſupbiam ſupbiẽtes angelos eijciendo de celis. Vñ. Apoc. xij. Factum eſt preliũ magnũ in celo ꝛc̃. Et ſeq̇t̃ Et piectus eſt draco ille magnus ſerpẽs antiquus qui dicit̃ diabolus ꝛ ſathanas qui ſeducit vniũſum orbem ꝛ piectus eſt in terraꝫ ꝛ angeli ei⁹ cũ illo miſſi ſunt. Et paulo añ dicit̃ q̓ draco ille magnus trahebat cauda ſua tertiam partẽ ſtellarũ celi: ꝛ miſit eos in terram. Secundũ iudiciũ q̇d etiã factũ eſt. fuit cõtra luxuriã. Vñ Geñ. vj. Uidens d̃s q̓ multa malicia hoium eſſet in terra ꝛ cũcta cogitatio cordis intenta eſſet ad malũ oi tp̃e: penituit eum q̓ hoiem feciſſet in terram. Et ſequit̃. quia induxit diluuiũ ad delendã oẽm carnem. Tertiũ iudiciũ q̇d futurũ eſt. contra auariciã fiet. Unde ps̃. Ignis ante ipſuꝫ precedet ꝛ inflãmabit i circũitu inimicos ei⁹. Et merito corrñdent iudicia culpis. Nam ſuperbiẽtes angeli ſunt hũiliati. luxurioſi homines aq̇s diluuij ſunt ſubmerſi: ꝛ auari q̃ inſatiabili igne auaricie incẽſi ſunt ipſi ꝛ eorum ſube igne irremediabili comburentur. Hec ſunt tria gñalia iudicia dei. Sed alia habet que licet ſint miora: tamen ſunt crebriora. Primũ eſt guerrarũ ad comp̃mendũ et ꝯterendũ ꝛ ad hũiliandũ elatas aias ſupborum. Scd̃m eſt peſtilẽtiarũ ad puniendũ luxuriã laſciuoꝝ. Tertiũ eſt ꝯſumptiõis ſubarum ꝑ ſaccomãnos ſiue ꝑ incendia ciuitatis aut ꝑ p̃dationes aut ꝑ grãdines aut ꝑ ſterilitates ꝛ ſic de alijs ad ꝯfundendũ aias auaroꝝ. Sed ad refrenandũ hec peccata vnde talia iudicia a iuſticia dei exercent̃. veniens ille ſpũs veritatis q̃ arguet mũdũ de peccato. ꝛ de iuſticia. ꝛ iudicio Joh. xvj. menti veri p̃dicatoris dicit. Increpa feras arũdinis ꝯgregatio tauroꝝ ꝛ in vaccis ꝑploꝝ vt excludant eos q̃ ꝓbati ſunt argento ps̃. lxvij. q̇d verbum põt eſſe aliud thema. In his verbiſ hec tria p̃ncipalia vitia p̃cipit dñs increpari. Primo increpãda eſt ſupbia: ideo dicit increpa feras arũdinis. Scd̃o luxuria: q̓ dicit ꝯgregatio tauroꝝ in vaccis ꝑploꝝ. Tertio auaricia ideo ſubdit. vt excludant eos q̃ probati ſunt argento.

¶ Articulus prim⁹ de q̇drupliciiuditio ꝛ punitiõe quibus flagellant̃ q̃ttuor flagicia ſupborũ.

Primũ vitiũ increpandũ eſt ſupbia. Unde dñs p̃cepit icrepa feras arũdinis. i. mentes ſupbas que fere dicunt̃. q̓ ſunt ſilueſtres ad deũ: ꝛ fere. i. crudeles ad ꝓximũ. Fereq; arũdinis dicunt̃. q̓ vacui ſunt ſupbi ad ſe et ſteriles q̃ ad ꝓximũ. Ex hac increpãda ſupbia q̃ttuor vitia oriunt̃ ꝑpter q̃ patrie ꝛ ciuitates a dño flagellant̃ ꝛ deſtruunt̃. Primuꝫ eſt impia blaſphematio. Scd̃m eſt diuinationũ ꝛ incantationũ ſupſtitio. Tertiũ eſt arrogãtium elatio. Q̃rtum ꝑcialitatũ diuiſio. Et de his oibus vindex eſt dñs.

De iudicijs q̇bus patrie vbi regnant blaſphemi ꝛ maledici flagellantur dure. Capitul. j.

Primũ eſt impia blaſphematio. ſ. dei ꝛ ſctõꝝ eius ꝛ periuria multa. Sꝫ audi penã culpe ꝯdignã Eſa. j. Dereliq̇rũt dñm blaſphemauerunt ſctm̃ iſrael alienati ſunt retrorſum. Se

quitur. Terra veſtra deſerta. ciuitates vr̃e ſuccẽſe ſunt igni. regionẽ vr̃am corã vobis deuorãt alieni ⁊ deſolabit̃ ſicut in vaſtitate hoſtili: ⁊ relinquet̃ filia ſion vt vmbraculum in vinea. ⁊ ſicut tuguriũ in cucumerario ⁊ ſicut ciuitas que vaſtat̃. Et Joſue. ix. Contra nos ira dñi ꝯcitet̃ ſi peierauĩm᷒. Unde pſ̃. O deus inueniat̃. i. inueniet̃ man᷒ tua. ſ. vltrix oĩbus inimicis tuis. ſ. piuriſ ⁊ blaſphematorib᷒: dextera tua. i. aſpꝛima vindicta inueniat oẽs qui te oderũt. ſ. ſicut faciũt blaſphemi. Pones eos vt clibanũ ignis in tp̃e vult᷒ tui. i. in tp̃e vultuoſitatꝭ. ſ. cõmouendꝭ ſupcilia: qđ eſt ſignũ cõminãtis. Dñſ in ira ſua cõturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis vt tunc verificet̃ in eis illud Apoc. vj. Abſcõdent ſe in ſpeluncis montiũ ⁊ in petris ⁊ dicent mõtibus ⁊ petris. i. maiorib᷒ ⁊ miorib᷒ ſanctis cadite ſup nos p̃ gr̃a᷑ impetrationẽ ⁊ abſcõdite nos p̃ interceſſionũ oꝛ̃onẽ a facie ſedentis ſup thronũ ⁊ ab ira agni qm̃ veniet dies magnus ire ipſo᷑ ⁊ q̃s poterit ſtare? Et ſeq̃tur in de aſpera vindicta eo᷑. Fructũ eorũ de terra pdes. i. tpalia ⁊ ſemẽ eo᷑ a filijs hominũ. i. corpalia ſicut filij nepotes ⁊ ſic ð alijſ. Et ſubdit rõnẽ oium dicto᷑ dicens. Qm̃ declinauerũt in te mala. ſ. blaſphemãdo.

De flagellis q̃bus puniunt̃ patrie ꝓpter incantatiões ⁊ alias ſupſtitiones. Ca. ij.

S Ecũdũ pctm̃ eſt diuinationũ ⁊ incãtationũ ſupſtitio ſicut faciũt q̃ vtũtur oſſib᷒ mortuo᷑ ꝓ q̃buſdã maleficijs ⁊ funib᷒ ſuſpẽſo᷑. dant vel accipiunt hoſtiã cũ ſupſcriptiõe aliq̃ demonũ ad ꝯfuſionẽ noĩs ieſu vel figure crucifixi alij que ſolent in hoſtia fieri ꝓijciũt in aquã plũbũ liq̃factũ alter ꝟo non dat ignẽ extra domũ quibuſdam diebus anni. In partu obſtetrices multa demoniaca opant̃. ſimul ⁊ parientes adorãt. q̃dam ſtulti nouã lunã incantãt. alij ad ſtellam deꝑditã beluã mittunt. alij ſortes cũ pſalterio faciũt vel alijs ſortib᷒ abutunt̃ ⁊ incantãt ad furta vel futura repienda. alij cũ mortuis ſermocionant̃. alij incantãt in vngulis in ſpeculis ferreis. multi dies egypciacos tp̃a vel momẽta obſeruãt: oĩſq̃ infirmitas a plãta pedis vſq̃ ad verticẽ capitꝭ ſanari auxilio demonũ ꝓcurat̃. Nõ eſt ciuitas ñ caſtrũ nõ patria q̃ phytonib᷒ ⁊ phytoniſſis. incantatorib᷒ incãtatricib᷒ diuinatorib᷒ ⁊ ſtregis atq̃ ſtregiõib᷒ non ſint plene. Quid dicam de horrẽdis abuſionib᷒ ſacramento᷑ ſancto᷑ ſacratiſſime vnctionis ⁊ ſacratiſſimi corpis chriſti? Prochnephas O ſceleſtũ ſcelus. O horrendũ facinus. O tremendũ iudiciũ ſup hmõi ſceleſtiſſimos ⁊ ſceleſtiſſimas paratũ de q̃bus fari nequeo ⁊ tacẽ nõ poſſum: ſed audiant talia opantes ⁊ ſuſtinẽtes ⁊ nõ corrigẽtes. Audiant inq̃ dñm dicẽtem Michee. v. Erit in die illa dicit dñs auferam equos tuos de medio tui ⁊ diſpdam q̃drigas tuas ⁊ pdam ciuitatẽ terre tue ⁊ deſtruam oẽs munitiões tuas ⁊ auferã maleficia de mãu tua ⁊ diuatiões non erũt in te: et pire faciam ſculptilia tua ⁊ ſtatuas ð medio tui ꝯteram. Unde Deutꝭ. xviij. qñ ingreſſuſ fueris terrã quã dñs deus tu᷒ dabit tibi caue ne imitari velis abomiatiões illarũ gentium nec inueniat̃ in te q̃ luſtret filiũ ſuũ aut filiam ſuã ducẽs p̃ ignẽ: aut qui arioloſ ſciſcitet̃. obſeruet ſomnia atq̃ auguria ne ſit maleficus neq̃ incantator nec phytones ꝯſulat nec diuinos nec querat a mortuis veritateꝫ Oĩa eni iſta abomiat̃ dñs: ⁊ ꝓpt̃ iſtiuſmodi ſcelera delebit eos in introitu tuo.

Quibus iudicijs flagellãtur patrie ambicioſo᷑ atq̃ elato᷑. Capitulum. iij.

T Ertiũ peccatũ eſt ambitioſo᷑ elatio de quib᷒ erat ille cui Apoc. iij dictũ eſt. Dicis ꝙ diues ſum ⁊ locupletat᷒ ⁊ nulli᷒ egeo: ⁊ neſcis q: tu es miſer. miſerabilis ⁊ pauper cecus ⁊ nudus. Et Geñ. xj. Dixerũt ſupbi. Faciam᷒ nobis ciuitatem ⁊ turrem cuius culmẽ ptingat celum: et celebrem᷒ nomen noſtrũ. Et ſequit̃. ⁊ inde diſpdet eos dños ſup faciem cunctarũ regionũ. Unde Hiere. v. Negauerũt dñm et dixerũt non eſt ipſe neq̃ veniet ſup nos malum. gladiũ ⁊ famẽ non videbim᷒: ꝓphete fuerũt locuti inuentũ ⁊ reſponſum non fuit in eis. Sequit̃. Hec dicit dñs exercituũ. Ecce ego adducã ſup vos gentem de longinq̃ domus iſrael ait dñs gentẽ robuſtã. gentem antiquã. gentem cui᷒ ignorab̃ linguã nec intelliges quid loquat̃. Pharetra eius quaſi ſepulchꝛ patens. vniũſi fortes: ⁊ comedet ſegetes tuas ⁊ panẽ tuũ deuorabit. filioſ tuos et filias tuas comedet. gregem tuũ ⁊ armenta tua cõedet. ⁊ vineã tuã ⁊ ficũ tuũ ⁊ conteret vrbes munitas in q̃bus tu habes fiduciã in gladio. Uerũtamẽ in dieb᷒ illis ait dñs. non faciam vos in ꝯſummationẽ. Et Luce xviij. Qui ſe exaltat humiliabit̃. Et Jac. iiij. Superbis deus reſiſtit. Et Eſa. xlvij. Audi hec delicata habitãs ꝯfident̃: que dicis i corde tuo ego ſum ⁊ non eſt pter me. Amplius Non ſedebo vidua: ⁊ ignorabo ſterilitatem Uenient hec duo tibi ſubito in vna die ſterilitas ⁊ viduitas. Sequit̃. Et dixiſti in corde tuo ego ſum ⁊ preter me non eſt altera veniet ſup te malum ⁊ neſcies ortum eius: ⁊ irruet ſup te calamitas quã non poteris expiare veniet ſuper te miſeria repente quam neſcis

De exterminijs diuerſa᷑ atq̃ partialiũ ciuitatũ ⁊ patriarum. Capitulum. iiij.

Q Uartũ pctm̃ eſt pcialitatũ diuiſio. Uñ Lu. xj. Oẽ regnũ in ſe diuiſum deſolabit̃ ⁊ dom᷒ ſup domũ cadet. Uñ ad Gal. v. Si inuicẽ mordetꝭ ⁊ comeditis videte ne ab inuicẽ ꝯſumami. Hiere. xlvj. Fortis impegit in fortẽ: ⁊ ambo pariter ceciderũt. Et Hiero. Quõ ꝯcordia parue res creſcũt: ſic diſcordia maxie dilabunt̃. Et Oſee. x. Diuiſum eſt cor eo᷑: nũc interibũt. Propt̃ hec ſcelera igit̃ corrigẽda pcipit ſpũs veritatꝭ p̃dicatori dicẽs. Increpa feras arũdinis q: de his oib᷒ vindex eſt deus.

Articulus. ij. de q̃druplici iudicio ⁊ punitione q̃bus flagellant̃ ciuitates ⁊ patrie luxurioſe

Scđm vitiũ increpandũ eſt luxuria. Uñ ſubdit ꝯgregatio tauro᷑ in vaccis pp̃lorum. Tauri ſunt indomiti iuuenes ⁊ laſciui viri i ſuis luxurijs indurati. Uacce pp̃lo᷑ ſunt ꝓprie meretrices vel que meretricali habitu ⁊ morib᷒ in popul̃ ꝯũſant̃: vel ſunt iuuẽculi effebi atq̃ effemiati qui vacce dicunt̃ ꝓpt̃ co᷑ fragilem ⁊ debilẽ ꝯditionẽ. Oẽs hmõi ſunt increpãdi ⁊ maxie ꝓpter q̃ttuor genera peccato᷑. ꝓpter que ciuitates ⁊ patrie extminãtur: que oĩa i luxuria radicata ſunt. Primũ eſt zodomia. ſcđm eſt laſciuia vel luxurioſa vita. tertiũ eſt inſipiẽtia. q̃rtum eſt iniuſticia et de his oĩbus vindex eſt dñs.

De flagellis q̃bus puniunt̃ patrie gomorreo᷑. Cap. j.

P Rimũ ſunt zodomia ⁊ abomiatiões vitio᷑ ꝯtra naturã. Uñ Hiere. vij. Tu ergo noli orare ꝓ pp̃lo hoc: nec aſſumas ꝓ eis laudem et oꝛ̃onem ⁊ nõ obſiſtas mihi quia non exaudiam te. Nonne vides quid iſti faciũt in ciuitatib᷒ iuda ⁊ in plateis hieruſalẽ. i. publice? Filij colligunt ligna. i. occaſiões peccãdi contra naturã. ⁊ patres ſuccẽdunt ignẽ. ſ. p̃ malum exemplũ hmõi peccati. ⁊ mulieres ꝯſpgunt adipem hoc eſt delitijs ⁊ vanitatib᷒ fomentant puero᷑ ⁊ adoleſcentulo᷑ fragilem carnem: vt faciant placẽtas a placẽdo dictaſ regine celi. i. gomorreano pctõ ⁊ zodomie. Gomorra eni cecitas interp̃tat̃: quia tale vicium citius excecat mentẽ ⁊ intellectũ q̃ aliqđ aliud ſm̃ Alex. de hal̃. Jdeo zodomia regina celi. i. cecitatꝭ interp̃tat̃: quia tale vitiũ citius excecat intellectũ. Et libent dijs alienis vt me ad iracũdiã ꝓuocẽt. Sequit̃. Hec dicit dñs deus. Ecce furor meus ⁊ indigñio mea ꝯflatur ſup locum iſtũ ſup viros ⁊ ſup iumenta ⁊ ſup lignũ regiõis ⁊ ſup fruges terre ⁊ ſuccendet̃ ⁊ non extinguet̃.

De flagellis q̃bus exterminãtur laſciui populi ⁊ carnales. Capitulum. ij.

S Ecundũ pctm̃ eſt luxuria ⁊ laſciuia. ſ. laſciuia vita multo᷑. ſ. cum pp̃ls totus plenus eſt fornicatiõibus adulterijs publicis ſtupris ſacrilegijs inceſtib᷒ carnalib᷒ ornamentꝭ maxie in ſupfluis p̃cioſis exñeis vanis ⁊ monilib᷒ veſtimentis q̃ poſtq̃ in ciuitate multiplicata ſunt ſi angelus de celo deſcẽderet vel paulus forte vel chriſtus ⁊ ꝯtra hec talia veſtimẽta ⁊ ſuperflua p̃dicarent. credo ꝙ victoriã non haberent. tum ꝓpter auariciã quia viri talia deſtruendo vel vendẽdo optatũ preciũ nõ haberent: tum q: vanis mulierib᷒ nimis durũ eſt hec iam habita amouere. tum q: iudiciũ dei excecãs hoc pctm̃ expoſcit. Uñ ꝓ talibuſ amouẽdis cũ multiplicata ſunt nullũ remedium rꝑit̃ ſicut in plurib᷒ ciuitatib᷒ expt̃us ſum: niſi dei flagellũ cum q̃ tanta ſupfluitas p̃ ſtipendiarios in gyroneis ⁊ alijs extermi nijs expurget̃. Uñ Johel̃. j. Hec filijs veſtri narrate ⁊ filij veſtri filijs ſuiſ: ⁊ filij eo᷑ generationi alteri. Reſiduũ eruce comedit locuſta. ⁊ reſiduũ locuſte comedit bruchus: ⁊ reſiduũ bruchi comedit rubigo. Eruce ſunt armo᷑ capitanei. locuſte ſunt viri armorũ bruchi ſunt ſaccomãni: rubigines ſunt rubiginoſi iuuenculi qui in ſtabulis gubernãt equos. Sequit̃. Expgiſcimi ebrij ⁊ flete ⁊ vlulate oẽs qui vinũ bibitis in dulcedie: qm̃ perit. i. periet ſeu pibit ab ore veſtro. Gens eni aſcendet ſuper terram meam fortis ⁊ innũabilis. Dentes eius vt dentes leonis. hec eſt gens equeſtris. ⁊ molares eius vt catuli leonis hec eſt gens pedeſtris. poſuit. i. ponet vineam meam. i. ciuitatẽ ⁊ patriam in deſertũ

et ficū meam.i.delitioſitatē ciuitatis mee decorticauit. Uide multa que ibi ſequūt quia mirabilia ſunt Nauz.iij. Ue ciuitati ſanguinū.i.carnaliū delectationū. Et ſequit. Corruent in corpibus ſuis ꝓpter multitudinem fornicationum.

Q ꝓpter defectum vtiliū cōſilioꝝ q̄nq; patrie flagellantur. Capitulum.iij.

t Ertiū pctm̄ eſt inſipiētia.i. defect⁹ vtiliū ꝯſilioꝝ. Naturale ꝟo eſt q luxurioſa ⁊ laſciua vita obtenebrans intellectū: ſapia ⁊ ꝓuidis ꝯſilijs ꝑuet Raro vel nunq̄ repit vt hō carnalis laſciu⁹ aut luxurioſus ſani ꝯſilij ſit. Ideo multiplicatis alijs pctis iudicio dei fit vt qui iminētibus piculis ꝓuiderēt: obtuſa intelligētia remedia nō cognoſcāt. Uñ ſigno crucis cuz ſe muniant aut ſe ſignare cupiāt in oculū ꝓprium ſuo digito inſperato impingūt. Unde Eſa.xxvij. Ciuitas eni munita deſolata erit ſpacioſa relinquet ⁊ dimittet q̄ſi deſertū. Ibi paſcet vitulus ⁊ ibi accubabit ⁊ ꝯſumet ſūmitates eius: in ſiccitate meſſis illi⁹ ꝯterent mulieres veniētes ⁊ docētes eam. Nō eſt eni populus ſapiēs: ideo nō miſerebit eius. Qui fecit eum ⁊ qui formauit eū nō parcet ei. Et i pſ. Ois ſapia coꝝ deuorata ē.ſ. a multitudine pctōꝝ ⁊ maxime a luxuria. Uñ Eccl.viij. Cū fatuis non habeas ꝯſiliū: non eni poterunt diligere niſi que ipſis placent. Uñ Job xij. In antiq̄s eſt ſapia. et Prouẽ.viij. Ego ſapientia habito in ꝯſilio ⁊ eruditis interſuz cogitatiōib⁹.

Q ꝓpter iniuſticias patrie ſepe flagellant ⁊ dñia trāſferunt. Capitulum.iiij.

q Uartū peccatū eſt iniuſticia ⁊ maxime cum correctiōes deficiūt veterum pctōꝝ. Oia ꝟo regimia ciuitatū ⁊ dñioꝝ iuſticia ornant defenſant et ꝯfirmant. Unde Prou.xvj. Abomiabiles regi qui agunt impie: qm̄ iuſticia firmat ſolium eiuſ. Uñ pſ. Brachia pctōꝝ ꝯterent: cōfirmat āt iuſtos dñs. Quidā aūt ſub ſpē pietatis iuſticie aduerſant. nō intelligētes q ſi delinquētes impune agunt. iuſticia perijt. mala multiplicant: q alij ſimilia facere audent ⁊ peiora. pax violat ⁊ ſanctaꝝ inſtitutionū frangit fedus. Que mala non ſufferēs deus mutat regimia ciuitatū patriarū ⁊ regnorum. Unde Eccl.x. Regnū a gente in gentē trāſfert ꝓpter iniuſticias iniurias ⁊ ꝯtumelias ⁊ diuerſos dolos: ⁊ maxie quia talia etiam non puniunt. Uñ pſ. Propt iniuſticias eni ſuas humiliati ſunt. Ut igit dicit Sap.j. Diligite iuſticiā qui iudicatis terrā. Ad hec igitur ſcelera corrigēda ne dñs habeat patriam flagellare increpāda eſt ꝯgregatio taurorum in vaccis ꝑploꝝ: q de his oībus vindex eſt dñs.ſ.ſi non emēdauerint ſe.

Articulus.iij. de q̄druplici iudicio atq; punitione q̄bus flagellant ciuitates ⁊ patrie ꝓpter ſcelera auaricie ⁊ cupiditatis.

Tertiū viciū increpanduz eſt auaricia.ſ. vt dñi ⁊ regimia ciuitatū excludāt eos qui incorrigibilit ꝓbati ſunt argento.i. denarijs encenijs munerib⁹ ⁊ ſic de alijs cupiditatib⁹ Quattuor eni peccata ſunt ex auaricia originem ſumētia: ꝓpter que deus flagellat ciuitates ⁊ patrias. Primū eſt ſymonyarū ⁊ cōcuſſionū abomiatio. Scðm eſt rapinarū multiplicatio. Ternum eſt pauperum oppreſſio. Quartū ē bñficioꝝ dinoꝝ ingratitudo: ⁊ d oībus his vindex eſt deus.

Q ꝑ ſimonias atq; multiplices concuſſiōes patrie flagellāt Capitulum.j.

p Rimū eſt ſimoniarū ⁊ ꝯcuſſionū aboiatio. Simonia eſt in ſpūalib⁹ ꝯcuſſio ꝟo in tꝑalib⁹. Simonia ē ſtudioſa volūtas emēdi vel vendendi aliqð ſpūale vel ſpūali annexū. Spūale vt eſt ordo vel aliqð ſacramentū vel aiaruz cura ⁊c. Spūali annexū eſt vt iuſpatronat⁹ ⁊c de q̄bus creuit fetor vſq; ad nares dñi ſabaoth. Cōcuſſiōes ꝟo ſunt cum quidam in officio ꝯſtituti extorquēt a ſubditis aliq̄d ꝑ metum aut cū nolunt facere ad qð tenent niſi pecunia data: vel cū officiales vltra ſtipendia eis data aliq̄d aliq̄ modo extorquēt. Sūt eni q̄dam q̄ vadūt ad furandū occulte cū tremore ſicut faciūt fures q̄ occulte domos ingredientes furant que poſſunt: ſimilit ⁊ p̄dones qui in vys ⁊ ſiluis aggrediunt ⁊ expoliant tranſeūtes ⁊ tales ſilueſtres fures vocant. Sunt tñ alij multi q̄ apta fronte ſub p̄textu et in ſignū iuſticie explicato vexillo noīe cōmunis vtilitatis ad officia ꝑgunt ad populum excoriandū: q̄ q̄ſtas extorſiōes euiſcerationes circūuentiōes malicias fictiōes ꝓmiſſiones indebitos fauores impios terrores aliaſq; iniquas machinatiōes ad pecunias

exhauriēdas agant nouerūt in q̄buſdaz patrijs miſeri populi. qui talia ſunt experti. Hi ſunt domeſtici fures tantoq; ſilueſtrib⁹ peiores ſeu ꝑnitioſiores: q̄to ſunt ceteris ſecuriores cum nedū puniant ⁊ ſuſpendant vt p̄dones ⁊ fures ſed etiam a ꝯſulib⁹ defenſant laudant ⁊ honorant. fiuntq; alter alteri i exemplū atq; tutelam. Sed audiāt dñi ⁊ ciues quid dicit.iij. Regl.xx. Dixit ꝓpheta.i.p̄dicator ad regem achab. Quia dimiſiſti viruz dignū morte.ſ. benadab: aia tua erit ꝑ aia eius ⁊ populus tuus ꝑ ꝑplo eius. Audiant q̄d eis dicat ꝓpheta Eſa.ix. In ira dñi exercituū ꝯturbata erit terra: ⁊ erit ꝑpls quaſi eſca ignis. Uir fratri ſuo non parcet. ⁊ declinabit ad dexterā ⁊ eſuriet: ⁊ comedet. ad ſiniſtram ⁊ non ſaturabit. Unuſq̄ſq; carnem brachū ſui vorabit.

De exterminio q̄ flagellāt patrie ⁊ ciuitates ꝓpter rapinas ⁊ impie acq̄ſita ⁊ cupiditate poſſeſſa. Capitulum.ij.

s Ecundū pctm̄ eſt rapinarū multiplicatio. Nullū violentū ꝑpetuuz Quieſcūt eni creature ⁊ ꝯſeruantur in locis ſuis. leuia q̄dem ſurſum ⁊ g̃uia deorſum: ſi aūt in alienis locis ponunt ad loca ſua ꝓpria reūtunt. Sic ꝯtingit de diuitijs mūdi. Si eni acq̄runt vſuris rapinis mēdacijs ꝑiurijs falſis ponderib⁹ ſeu mēſuris et venditiōe tꝑis ⁊ termioꝝ. vendēdo ⁊ emēdo in locis ſacris in dieb⁹ feſtiuis cum ſcotis retrāgolis ſchamacijs vel alijs malicijs fraudibus ⁊ violentijs. Cui dubiū q tales diuitie cito ueniūt citiuſq; recedūt? Uñ Prouẽ.xiij. Suba feſtinata minuet: que autem paulatim colligit manu multiplicat. Uñ Abachuc.ij. Ue ei q̄ multiplicat non ſua. Uſq; q̄ aggrauat ꝯtra ſe denſum lutū. Nunq̄d nō repente reſurgent q̄ mordeant te ⁊ ſuſcitabuntur lacerantes te ⁊ eris in rapinā eis? Quia tu ſpoliaſti gentes multas: ſpoliabūt te oēs qui reliqui fuerint de ꝑplis ꝓpter ſanguinez hois. Sequit. Ue qui ꝯgregāt auariciā malam domui ſue vt ſit in excelſo nidus eius et liberari ſe putat de manu mali ⁊ ꝯſilia multa igitur et Eſa.xxxiij. Ue qui p̄daris nōne et ipſe p̄daberis? Sequit. Cum ꝯſūmaueris p̄datione p̄daberis.

Q patrie ⁊ ciuitates maxime flagellant ex oppreſſiōe pauperum viduarum atq; orphanorū et pupilloꝝ. Cap.iij.

t Ertiū pctm̄ patrie extmiatiuū eſt pauperū oppreſſio pupilloꝝ atq; viduarū deuoratio: inſuꝑ eccleſiaſticoꝝ bonoꝝ vſurpatio qui chriſti pauꝑes ſunt. Uñ Eccs.iiij. Uerti me ad alia ⁊ vidi calūnias que ſub ſole gerunt ⁊ lachrymas innocentiū ⁊ neminē ꝯſolatorē: nec poſſe reſiſtere eoꝝ violentie cunctoꝝ auxilio deſtitutos. Et laudaui magis mortuos q̄ viuētes. Uñ Prou.xxx. Eſt ꝗnātio q̄ ꝓ dentib⁹ gladios hz: ⁊ cum mādit molarib⁹ ſuis. vt cōedat inopes de terra.i. ruſticos ⁊ pauꝑes ex hoibus hoc eſt artifices. Et Eſa.x. Ue q̄ condunt leges iniq̄s. ⁊ ſcribētes iniuſticias ſcripſerunt. vt opprimerēt in iudicio pauꝑes. et vim faciant cauſe humiliū populi mei: vt eſſent vidue p̄da eorum ⁊ pupillos diriperēt Quid facietis in die viſitatiōis ⁊ calamitatꝭ de longe venientis? Ad cuius ꝯfugietꝭ auxilium? Et Eccl.xxxv. Nōne lachryme vidue ad maxillam deſcendūt ⁊ exclamatio ei⁹ ſuꝑ deducētes eas? A maxilla eni aſcendūt vſq; ad celum: ⁊ dñs exauditor nō delectabit in illis.ſ.cū clamabūt. Prou.xxiij. Ne attigas ꝑuuloꝝ termios: ⁊ agrū pupilloꝝ ne introeas. Propinqu⁹ eni illoꝝ fortis eſt: ⁊ ipſe iudicabit ꝯtra te cauſam illoꝝ. Et q verum ſit Zach.xiiij. Ecce dies veniūt dicit dñs ⁊ diuident ſpolia tua in medio tui. Et ſequit. Et vaſtabunt domus ⁊ mulieres violabunt: ⁊ egrediet media pars ciuitatis in captiuitatē

Q patrie ⁊ ciuitates ꝓpter ingratitudinē diuinoꝝ bñficioꝝ a dño ſepius flagellant Ca.iiij

q Uartū pctm̄ eſt dinoꝝ bñficioruz ingratitudo que maxie ex ceca miliʒtia ⁊ ignorantia venit. Contra q̄s Hiere.xxxiij.dr. Abſcondā faciez meam a ciuitate hac ꝓpter oēm maliciaz eorum. O ingrata ciuitas audi dñm vtinam tibi non p̄dicentē Lu.xix. qui vidēs ciuitatē fleuit ſuꝑ illam dicēs.ſ.cū ſingultu ſi cognouiſſes et tu.ſ. fleres. Et quidē in h die que ad pacē tibi: nūc aūt abſcondita ſunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te ⁊ circūdabūt te inimici tui vallo ⁊ circūdabūt te ⁊ coanguſtabūt te vndiq; ⁊ ad terrā ꝓſternēt te ⁊ filios qui i te ſunt: ⁊ non relinquēt in te lapidē ſuꝑ lapidem eo q tu nō cognoueris tꝑs viſitatiōis tue Et Deut.xxviij. Mittet ſuꝑ te dñs famez et

eſuriem ⁊ increpationē in omia opa tua que tu facies. Sequit̃. Uxorem accipies ⁊ alter dormiet cum ea. domū edificab̃ ⁊ nō habitabis in ea. plantab̃ vineā ⁊ nō vindemiab̃ eaȝ bos tuus imolabit̃ coram te ⁊ nō comedes ex eo. aſinus tuus rapiet̃ in ꝯſpectu tuo ⁊ nō reddet̃ tibi. oues tue dabunt̃ inimicis tuis et non erit q̄ adiuuet. filij tui ⁊ filie tue tradent̃ alteri populo videntib⁹ oculis tuis ⁊ deficiētibus ad ꝯſpectū eoꝝ tota die: ⁊ nō erit fortitudo in manu tua. Fructus terre tue ⁊ oēs labores tuos comedet pp̃ls quē ignoras. et cetera ſimilia. Ecce vindicte ſcelerū. ecce premonitio pp̃loꝝ: ecce ꝙ ꝓpe ſunt iudicia pctōrum. Quare niſi ꝯūſi fueritis gladiū ſuū vibrauit arcum ſuū tetēdit ⁊ parauit illum ⁊ i eo parauit vaſa mortis. i. flagella mortalia ꝓpt̃ duodecim ſcelera ſup̃dicta: qꝛ vindex eſt dñſ de his oībus. A q̄bus oībus ꝑuiavera ꝯuerſione ⁊ emēdatiōe eripiat noſ ampla mia ſaluatoris noſtri ieſu chriſti cui ꝓpriū eſt oībuſ ad ſe redeuntib⁹ miſereri ſemꝑ ⁊ parcē chriſtus ieſus: qui cum patre ⁊ ſpūſctō vi. ⁊ reg.

Feria. ij. poſt ſcd̃am dñicaȝ in q̄dragesima de ſignis ꝑ que cognoſci poteſt q̄n dei iudicia ſunt ꝓpinqua. Sermo. xix.

Moriemini i peccatis vr̃is. Jo. viij. ⁊ in euāgel. hodier. Triplex eſt gen⁹ mortis. Quidam enī moriunt̃ peccato. q̄dam moriūt̃ ꝓpt̃ pctm̄. q̄dam vō in pctō. Primi q̄dem ſunt q̄ moriunt̃ pctō ⁊ hec mors deſiderabilis eſt: in qua aīa in charitate reſurgit. Uñ ad Rhom. vj. Qui enī mortuus eſt pctō iuſtificat⁹ eſt a pctō. Scd̄i ſunt qui moriunt̃ ꝓpt̃ pctm̄: ⁊ eſt mors deteſtabilis. Uñ pš. Mors pctōꝝ peſſima. Tertij ſūt qui moriunt̃ in pctō: ⁊ h̃ eſt formidabil̃ mors. ꝑ q̄ effugiēda orabat pš. dicens. Illumina oculos meos ne vnq̄ȝ obdormiaȝ in morte. Felix enī eſt mors p̃ma. infelix ſcd̄a. infelicior tertia. ſed ſcd̄a cum tertia iūcta infeliciſſima dicit̃. ſ. q̄n ꝓpter peccata ⁊ in pctīs oīno a charitate ſepate aīe moriunt̃. De hac ſic duplicata morte ꝯtra ſceleſtos pp̃los dñs cōminatur dicens. Moriemi in pctīs vr̃is. ſ. qꝛ ꝓpter ſcelera veſtra ad mortē triplicatā. ſ. corporalem ſpūalem ⁊ eternalē mittet dñs iudicia ſeuera ſup vos. Sed q̄daȝ timoroſi aut curioſi forte dubitāt ⁊ cū aplīs Mat. xxiiij. a dño interrogāt dicētes. Dic nobis q̄n hec erunt ⁊ qd̄ ſignum aduent⁹ tui. ſ. ad taliter puniendū. Audiant ipſos demōes maḡ deſiderio ad flagellandū paratos q̄ dño ſcelera populi allegātes dicunt. Tps faciēdi dñe: diſſipauerūt legem tuā pš. cxviij. qd̄ verbū pōt eſſe aliud thema. In q̄b⁹ verbis triplex pctōꝝ tps oſtendit̃. Primū eſt emēdationis expectate. ibi. Tps. Scd̄m punitiōs p̄parate ibi. faciendi dñe. Tertiū offenſiōis ꝯſūmate ibi. diſſipauerūt legem tuam.

Articulus prim⁹ cum q̄ꝫta patientia ⁊ multimoda miſericordia expectat deus pniam pp̃loꝝ.

Primū quidem tps eſt emēdatiōis expectate: qꝛ dicit tps. ſ. antique mīe dei pctōrib⁹ demr̃ate. Tpe enī expectatiōis. i. anteq̄ȝ puniet deus ⁊ exerceat ſua dura flagella: q̄ttuor miſericordias porrigit eis de⁹. Primam ſniam ſuſpendentē. ſcd̄am ad pniaȝ reuocātem. tertiā offenſam remittentē. q̄rtā grām offerentē. Quas mias oſtendit ieſus crucifixus. Primā in pedib⁹ affixis. ſcd̄am i manibus extenſis. tertiam in capite inclinato. q̄rtam in latere aperto.

Cum imēſa mīa ſuſpēdit dñs ſniam ne ſubito (vt merent̃) peccatores puniat. Capitulū. j.

Primā miam. ſ. ſniam ſuſpendentem offert pctōrib⁹ dū pedes cruci tenet affixoſ. Non enī ad executionē ſnie currit. non feſtinat iraſci: ſuſtinet. diſſimulat. expectat. Non q̄dem pius deus iraſcit̃ ꝑ ſinglos dies. Uñ Sap. xj. Miſereris oium dñe q̄m oia potes: ⁊ diſſimulas peccata hoīum ꝓpter pniam. Et reuera oēs dicē poſſum⁹ illud Thren. iij. Mia dñi ꝙ nō ſum⁹ ꝯſumpti. Et miror certe ſi q̄libet in ſe hoc non miraẗ. ⁊ cum ipſo ſuſtinente mala multiplicant̃ ipſo diſſimulāte peccata agḡuant̃: ipſo inſuꝑ expectante animi indurant̃. Unde Eccſ. viij. Quia nō cito ꝓfertur ſnia ꝯtra malos abſq̄ȝ vllo timore filij hominū ꝑpetrāt mala: iuxta illud ad Rhom. ij. Sm duriciā tuā ⁊ impenitēs cor theſaurizas tibi ire in die vindicte. Et paulo ante ad populū duri cordis ait. An diuitias bonitatis eius ⁊ patientie ⁊ longanimitatis ꝯtemnis?

Cum q̄ꝫta mīa ⁊ dulcore reuocat ad ſe dñs impios pctōres. Capitulum. ij.

Secundā miam. ſ. ad pniam reuocantē pctōrib⁹ offert: dū man⁹ expandit q̄ſi oēs pctōres ad pniam vocet ⁊ trahat dicēs eis illō Mat. xj. Uenite ad me omēs q̄ laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiā vos: an ignoras qꝛ benignitas dei ad pniaȝ te adducit o popule dei vt dicit̃ ad Rho. ij. Ad vos o pctōres ingrati ſceleſti ⁊ obſtinati vox illa horrēda chriſti in cruce pendentis. Uocaui ⁊ rēnuiſtis. extēdi manū meā ⁊ nō fuit q̄ aſpiceret: deſpexiſtis oē ꝯſiliū meū ⁊ increpatiōes meas neglexiſtis. Ego q̄ȝ in interitu vr̃o ridebo ⁊ ſubſannabo cum vobis qd̄ timebatis aduenerit. cū irruerit repentina calamitas ⁊ interit⁹ quaſi tempeſtas ingruerit. Qñ veniet ſuꝑ vos tribulatio ⁊ anguſtia. Tunc inuocabūt me ⁊ nō exaudiam mane ꝯſurgēt non inuenient me Prouerb. j.

De mīa cum q̄ dñs ad ſe redeuntibus pctōrib⁹ ꝑcit. Ca. iij

Tertiā miam videlicet offenſas dimittentem inclinato capite offert chriſtus: qꝛ amoroſe ꝑatus eſt remittere pctm̄ recipe ⁊ dare oſculū et inſuꝑ offerre pacis vinculū. Uñ Hiere. iij. O aīa o patria o multitudo crimib⁹ plena. fornicata es cū amatorib⁹ plurimis: tñ reuertere ad me ⁊ ego ſuſcipiā te. Sȝ de multis verificatur illud Hiere. v. Indurauerūt facies ſuas ſuꝑ petram ⁊ noluerūt reuerti.

Cum q̄ꝫta dulcedine miſericors deus pctōrib⁹ indulgentiā offert. Capitulū. iiij.

Quartā miam grām offerentē aperto latere oñdit: vñ ſanguis nr̃e redemptiōis ⁊ aq̄ nr̃e ablutiōis charitate largiflua defluxerūt. Uñ Eſa. lv. dñs vocat oēs pctōres dicēs. Oēs ſitiētes venite ad aq̄s: ⁊ q̄ nō habetis argentum ꝓperate emite ⁊ comedite. Et Jo. vij. ex feruore charitatis ⁊ amoris ad pctōres excitādos clamabat dicēs. Si q̄s ſitit veniat ad me ⁊ bibat. Sed heu q̄dam impij ⁊ multo ampli⁹ inſcij me dereliq̄rūt fontē aque viue ⁊ foderūt ſibi ciſternas diſſipatas. h̃ ē ꝯcupias ⁊ miq̄tates ſuas aīas diſſipātes: que ꝯtinē nō valēt aq̄s. Conquerit̃ dñs ꝑ Hiere. ij. Sed veniet in q̄ȝ tps q̄n vexatio dabit intellectū auditui vt dicit dñs Eſa. xxviij. Ecce p̄mū tps. ſ. emendationis expectate.

Articulus. ij. ꝙ poſt multiplicatas gratias multiplicata ⁊ nō emendata ſcelera flagellat deus.

Secundū tps eſt punitiōis p̄parate de q̄ pš ꝓſequit̃ dicēs. faciēdi dñe. ſ. aſperā vindictā durā punitionē ſi ſe noluerit pp̃ls emēdare. Uñ Lu. xiij. hāc ſilitudinē ait dñs. Arboreȝ fici habebat q̄dā plantatā in vinea ſua: ⁊ venit querēs fructū in illa ⁊ nō inuenit. Dixit aūt ad cultorē vinee. Ecce āni tres ſunt ex q̄ veni querēs fructū in ficulnea hac: ⁊ nō inuenio. Succide igit̃ illam. Ut q̄d etiā terraȝ occupat? At ille rñdēs ait illi. Dñe dimitte illam ⁊ hoc anno vſq̄ȝ dū fodiā circa illam: et mittam ſtercora. Et ſi q̄dem fecerit fructum ſin autē in futurū ſuccides illam. Arbor fici eſt ciuitas iſta grā pinguis ſed culpa ſterilis Uinea in q̄ eſt plantata eſt lombardia ſiue italia tota. Dñs ficulnee atq̄ȝ vinee deus eſt ſed cultor alius eſt chriſt⁹. Uenit autem dñs vinee. ſ. deus ꝑ ſuam ſapientē ꝯſiderationē querens fructū bonoꝝ operū non folia verboꝝ neq̄ȝ fictam ⁊ vmbraticā honeſtatē: ⁊ ait ad cultorem vinee. i. chriſtū. Ecce anni tres ſunt ex q̄ venio querēs fructū i ficulnea hac et nō inuenio. Tres vō anni ſunt tres gratie huic pp̃lo iamdiu a deo date. Prim⁹ gratie annus eſt ſpūaliū donoꝝ. ſcd̄s eſt tpaliū bonoꝝ. terti⁹ eſt terribiliū cōminationū. Sȝ caueat ficulnea iſta q̄rtū. ſ. duroꝝ flagelloꝝ.

De ſpūalibus donis patrijs datis. Capitulum. j.

Prim⁹ vō annus eſt ſpūaliū donoꝝ que multa ꝯtulit nobis deus ſicut patronoſ ſctōſ apud deū interceedentes. ſctōꝝ corpoꝝ multaſ reliquias. ſpirituales p̄res vtuoſos ꝓbos atq̄ȝ pios viroſ religioſos multos ⁊ bonos in ſua obſeruantia reglari vitā ducētes: freq̄ntiā multaꝝ p̄dicationū ⁊ ſctārum exhortationū doctores ſctōs ⁊ ꝯſimilia multa.

De bonis tpalib⁹ a deo in patria multiplicatis. Capitul. ij.

Secūdus ē ann⁹ tpaliū bonoꝝ ſicē ſunt nobilitas ꝯditionis viroꝝ et mulieꝝ diuitie multe pax tpalis amplū dñiū. abūdātia reꝝ. nāle ingeniū ⁊ ſenſati viri nūoſitas pp̄li ⁊ ſimilia.

De prauis cōminatiōib⁹ q̄s flagellandis patrijs miſericor-

diter ꝑmittit deus. Cap. iij.

t Ertiꝰ ē annꝰ terribiliū cōmiationū q̄ forte h̄ āno currit ſicut in p̄cedenti ſermōe oſtſum ē ⁊ forte etiā in ſeq̄ntibꝰ apparebit vt ſaltē h̄ tertio āno veniēs vinee dn̄s inueniat triceſimū ſexageſimū cēteſimū fructū opeꝝ bonoꝝ. Sin aūt dicit dn̄s cultori vinee ſuccidite igiꞇ illā. i. ciuitatē iſtā penitꝰ eradica. Vt q̄d occupat terrā ſm glo. cur etiā tꝑali copia vtiꞇ. Ex h̄ ſumiꞇ argumētū ꝙ hō pctōꝛ nō ē dignꝰ aq̄

De duris afflictiōibꝰ q̄bꝰ miſericorditer flagellat deꝰ pctōꝛeſ Capitulum. iiij.

q Uartꝰ ē annꝰ durarū flagellationū ⁊ h̄ ē annꝰ q̄rtꝰ: quē impetrat vinee cultoꝛ chriſtꝰ dicēs dn̄o vinee. Dn̄e dimitte illā ⁊ h̄ āno vſq̄ dū fodiā ⁊ mittā ſtercoꝛa. In foſſione eni mutanꞇ glebe et terra q̄ ſupioꝛ erat deſcēdit: ⁊ q̄ erat inferioꝛ eleuaꞇ. Tūc v̄o fodit circa ficulneā chriſtꝰ cū in patrijs ⁊ ciuitatibꝰ reuoluunꞇ ſtatus: fiunt in ciuitatibꝰ ſaccomāni p̄dones atq̄ deſtructiōes domoꝝ incēdia ⁊ cetera extminia patriarū. Stercoꝛa v̄o mittit cū p peſtilētias et varios moꝛbos ipſoꝝ crimia punit. Hic āt q̄rtus ānꝰ licet pctōꝛibꝰ appareat durꝰ: tn̄ illū impetrat pꞇ piꝰ q̄ nō vult pctōꝛis etnā moꝛtem ſ vt flagellꝰ ꝯūratur ⁊ viuat dicente dn̄o Apoc. iij. Ego q̄s amo caſtigo ⁊ arguo. Añ tn̄ aduentū chriſti ⁊ paſſionē deꝰ pctōꝛibus ſubito aſpꝛimā intulit irā. cū illos p bella cateruatim ruere faciebat. zodomā ⁊ gomoꝛram atq̄ pentapolym cū ꝯfinibꝰ ciuitatibus igne ⁊ ſulphure ꝓfundauit: imo ⁊ totū mundū diluuio extermiauit. Chriſtꝰ aūt naturaꝫ nr̄am aſſumēs ⁊ ꝓ ea moꝛtē ſufferēs: hūc q̄rtum dine patie annū hūano generi impetrauit a deo. Nā licet pctōꝝ ſceleratoꝝ abomiationes multiplicenꞇ tn̄ ds̄ pctōꝛes tādiu i ſoꝛdibꝰ ſuis ſuffert. donec multi pctōꝝ ſoꝛdibꝰ ſaturati p̄ ꝯfuſiōe abomiatiōis ſue a pctōꝛū libidine reſipiſcāt: vel ſaltē tribulatiōibꝰ conquaſſati dine coꝛreptiōis timoꝛe peccādi audaciā pdūt ſicut Lu. xv. in filio ꝓdigo habeꞇ exēplū. Et h̄ eſt ſcōm tꝑs puniciōis ꝑpate et vtinā nō verificeꞇ qđ Mat. iij. dꝛ. Jam ſecuris ad radicē arboꝛis poſita eſt.

Articulus. iij. q̄bꝰ modis ſe parat chriſtꝰ ad flagellandū ⁊ iudicandum populos ſceleratos.

Tertiū eſt tꝑs offenſiōis ꝯſūmate. Jō dauid pſ̄. Diſſipauerūt legē tuā. Que diſſipatio vera eſt offenſio ꝯſūmata. Ex hac ꝯſummatione ⁊ legis diſſipatiōe cognoſci poteſt ꝓpinq̄tas dinoꝝ iudicioꝝ que i terra vel patria ſupuētura ſunt. In hoꝝ tn̄ myſteriū clarius Apoc. xiiij. Et alius angelus exiuit de templo clamās voce mag̃ ad ſedentē ſup nubem. Mitte falcē tuā ⁊ mete q2 venit hoꝛa vt metaꞇ: q̄m maturauit meſſis terre. Et miſit ille qui ſedebat ſup nubē falcē ſuaꝫ in terra. Hoc q̄dem myſteriū expoſitū eſt. ſ̄. ſermōe xj. arti. j. p totū de iudicio gn̄ali. Sꝫ nūc aliq̄liter variando exponaꞇ de iudicio pticulari alicuiꝰ patrie vel ciuitati. In q̄bꝰ verb̄ q̄ttuoꝛ ꝯditiōes chriſtꝰ ſe oſtēdit hr̄e cū iratꝰ mūdum taliꞇ punit. Primā ſplēdoꝛis. ſcd̄am vigoꝛis. tertiā rigoꝛis: q̄rtā terroꝛis.

Q2 chriſtꝰ p ſapiam patris noſcit qn̄ patria debet iudicari vel flagellari. Capituꝰ. j.

p Rimā ꝯditionē chriſtꝰ ſe oſidit habere dum punit. ſ. ſplēdoꝛis. Ipſe eni pr̄ne ſapie ꝯſiliū noſcit Vñ Joh. ait. Et aliuſ angelus exiuit de templo. Qui v̄o de tēplo exit p̄us eius interioꝛa clariſſime pluſtrauit. Vñ ⁊ tēplū h̄ eſt qđ ſolus ſummꝰ pontifex intrat qđ q̄dem pr̄ne mentiſ archanū eſt. Jō pſ̄. dicit. Dn̄s in tēplo ſancto ſuo. Ipſe eni eſt dn̄s ⁊ ſacerdos q̄ ſingłariter in h̄ tēplo ē. Vñ ad philippū Joh. xiiij. ait. Non credis q2 ego in pr̄e ⁊ pꞇ in me eſt. Et huiꝰ ſapie ꝯſilio oē iudiciū ſuum foꝛmaꞇ. In h̄ v̄o tēplo cog̃ſcit clare: q̄d de patrijſ q̄d de ciuitatibꝰ ad pniam expectādis vel flagellandis in ꝯſilio pr̄ne ſapie ſtatuaꞇ. Sꝫ tūc de templo exit: cū talia iudicia dina māifeſtare intendit. ⁊ p̄cedētia ſig̃ oſtendit.

Quō chriſtꝰ ſua futura iudicia ſup patrias diuerſimode manifeſtat. Capituꝰ. ij.

s Ecūda ꝯditio chriſti iudicātꝭ ē vigoꝛis q̄ in eiꝰ clamoꝛe demōſtraꞇ. Jō ſubdiꞇ. Clamās voce mag̃ ad ſedentē ſup nubē. Tacet ſiq̄dē chriſtꝰ cū ſecreta pr̄na ꝯſilia cecꝭ ⁊ indignis pctōꝛibꝰ celat. Clamat v̄o cū pr̄na ꝯſilia ⁊ futura flagella p oꝛa p̄dicatoꝝ ſceleratꝭ ipſis māifeſtat. vꝉ etiā cū ad ſedentē ſup nubē clamare dicatur q̄d aliud deſig̃ꞇ niſi ꝙ ideꝫ chriſtꝰ q̄ de tēplo exit ⁊ ſup nubē ſedēs ſm aliā ⁊ aliā foꝛmā ad

ſeipſum clamat dū ſecreta dei iudicia de humanis culpis oībꝰ māifeſtāda eſſe denūciat: Vñ de ipſo dicꞇ Lu. viij. hoc dicēs clamabat: ſignificās ꝙ que occulte dixerat exponēdo māifeſtare volebat. Jdeo ad pctōꝛes dicitur Eſa. xlij. Semp ſilui ⁊ patiens fui ſicut pturiens loquar. ſ. cū flagellis viſitabo iniq̄tates veſtras.

De ſeptē ſignis q̄bꝰ cognoſci poteſt ꝙ ꝓpinq̄ ſunt iudicia dei Capitulum. iij.

t Ertia eius ꝯditio eſt rigoꝛis eo ꝙ illa vox clamās ait. Mitte falcem tuā ⁊ mete. Falx eni iudiciū agentoꝝ denotat. Vñ Deutꝭ. xxiij. ꝓhibet dominus ꝙ nemo mittat falcē in meſſeꝫ alienā: h̄ eſt nemo temerario iudicio opa iudicet aliena. Hanc falcem chriſtꝰ in mău teneꞇ: cū recte rōnis iudicio ſeuera iudicia ſua pctōꝝ expectando ꝯūſſionē ad tpus patienꞇ ſuſtinet. Sed tūc falcē hāc in meſſem mittit: cū eodeꝫ recte rōniſ iudicio hūana opa diſcutiēdo punit. Jō ſceleratꝭ ipſis cōminaꞇ dicēs illud ꝓphericū. Cū accepo tꝑs ego iuſticias iudicabo. Jō Joh. merito ſubdit. Quia venit hoꝛa vt metaꞇ: quoniā maturauit meſſis terre. Quid eni p meſſem terre intelligiꞇ niſi terreni hoieſ ad dinū iudiciū ⁊ iuſticiā pꝛepati: Sicut ecōtra populi q̄ pati ſunt ad miſericoꝛdiam dei licet meſſis noienꞇ non tn̄ meſſis terre dicunꞇ. Joh. iiij. Videte regiōes q2 albe ſunt iam ad meſſem. i. ad ꝯūſionē ⁊ ad miſericoꝛdiā dei ſuſcipiēdā. Hic aūt dꝛ q̄m maturauit meſſis terre. Qui v̄o ſaltē in generali ſcire deſiderat tꝑs qn̄ dei irati ſup ipłm ꝓteruū fundūꞇ flagella: ꝯſideret qn̄ matura ē meſſis. Quia anteq̄ ꝯtra pctōꝛes iraſciꞇ ds̄ ſeptē ſunt ſig̃ mature meſſis: ⁊ p ꝯſeq̄ns contra patriā tꝑs eſt iudicij p̄pati de q̄bus. ſ̄. ſermone. xj. arti. j. c. iij. Hec eadem ſigna exp̄munꞇ in pticulari p iudicium zodome ⁊ gomoꝛre ⁊ ꝯfiniū ciuitatū. Primū ꝙ multa ⁊ hoꝛrenda ſcelera ibi fiebāt. Propterea de zodoma Geñ. xiij. ſcriptū eſt ꝙ hoies zodomite erant peſſimi ⁊ pctōꝛes coꝛā dn̄o nimiſ: eo ſcꝫ q2 h̄ ſcelus multa alia vitia añcedūt ⁊ ꝯſequunꞇ ⁊ ⁊ ſubſequunꞇ. Scd̄m q2 tota mētis aiaduſione ⁊ intentiōe peccabant. Vnde Geñ. xix. ſcriptum eſt. Cum duo angeli ingreſſi fuiſſent zodomā ⁊ veniſſent ad domū loth veſpere. id eſt. hoꝛa tarda ꝓpter qđ de eoꝝ aduentu non tam cito poterat diffundi fama. niſi tota mentis aiaduerſione ad hoc ſcelus inuigilaſſent: ꝓpterea ibi dicitur ꝙ p̄uſq̄ angeli irent cubitū viri ciuitatis vallauerunt domū loth. Tertium ꝙ cōmuniꞇ ab omnibꝰ hoc ſcelus ꝑpetrabaꞇ ideo ſequitur vbi. ſ̄. ꝙ venerunt a puero vſq̄ ad ſeneꝫ omnis populus ſimul. ſ. ad domuꝫ loth. Et Geñ. xviij. ait dn̄s ad abꝛaam cuꝫ verſus zodomam pariter irent cū cepiſſet a q̄nq̄ginta ꝙ ſi inueniret in zodoma decem iuſtos toti parceret ciuitati. Ecce ꝙ tota ciuitas coꝛrupta erat. Quartum ꝙ aperte inuerecūde et impune fiebat ideo ſequiꞇ vbi. ſ̄. Vocaueruntq̄ loth ⁊ dixerunt ei. Vbi ſunt viri: Ecce ꝙ non multum iuuenculi erant. Sequiꞇ qui introierunt ad te nocte: Ecce ꝙ multum tarde intrauerūt domū ⁊ tamen mox fama diffuſa eſt. Et addunt impudens verbum: Educ illos huc. ſ. in via vt. ſ. cognoſcamꝰ eoſ id eſt. coꝛam oībus abutamur eis. O ſtupēdum facinus ⁊ inuerecundū ſcelus. Quintum ꝙ fiebat tota coꝛdiſ affectiōe ꝓpterea ſb infertur. ꝙ reſiſtente eis loth dixerūt ei. Recede illuc. ſ. iſenſata beſtia. Et rurſuſ ingreſſus es inq̄ūt vt aduena. Quaſi dicāt ad ſimilia ꝑpetranda. Nunquid vt iudices: Quaſi dicēnt. Non. Teipſum magis affligemꝰ. ſ. p zodomiticū actum tecum peccādo etiam te inuito q̄̃ hos. Vimq̄ faciebant loth vehementiſſime iamq̄ ꝓpe erant vt ꝯfringerent foꝛes. Sextum ꝙ hoc faciebāt toto ſtudio quod oſtendiꞇ non ſolum ex pluribꝰ p̄cedētibus. ſed etiam ex his que ibi ſequunꞇ quia angeli pcuſſerunt eos cecitate a mīmo vſq̄ ad maximū ita vt oſtium inuenire non poſſent. ſ. q̄̃uis illud toto ſtudio quererēt. Septimū quia hoc faciebant continue ⁊ pſeueranter ideo ait dn̄s Geñ. xviij. ad abꝛaam. Clamoꝛ zodomoꝝ ⁊ gomoꝛreoꝝ multiplicatus eſt: ⁊ peccatum eoꝛum aggrauatū eſt nimis. Deſcendaꝫ ⁊ videbo vtrum clamoꝛem qui venit ad me compleuerūt opere. Quaſi diceret. matura ſit meſſis. Sed quia per pꝛedicta p̄cedentia ſigna vidit meſſem illam maturam: ſequitur. ꝙ pluit dn̄s ſuper zodomā et gomoꝛram ſulphur ⁊ ignem a dn̄o de celo ⁊ ſubuertit has ciuitates ⁊ omnē circa regionem vniuerſos habitatoꝛes vrbium et cuncta terre virentia. Similiter cum dominus abꝛae extermiatione gentium ꝓmiſiſſet que terram quam ei pꝛomiſit ꝯtinue incolebant ait. Necdum implete ſunt iniquitates eoꝛum. ſcilicet amoꝛreoꝛum vſq̄ ad pꝛeſens tempus Geñ. xv. Quaſi diceret. Et ſemini tuo hanc terram ꝓmitto: tn̄ ante tꝑs comple

menti iniqtatis coꝝ nõ extermiabo. Ex his que dicta ſunt nũc penſet qlibet auditoꝛ q̃ntum hec ſigna in patria regnãt: ⁊ inde ꝓpinquitatẽ iudicioꝝ dei ſeu lõginqtatẽ intelligꝫ

Qꝫ ta ſeueritate cõtra obſtinatos populos executioni mãdet deus iudicia ſua. Cap̃. iiij.

q Uarta ⁊ vltima ꝯditio chriſti iudicia facientis eſt terroꝛis: de q̃ Job. ſubdit. Et miſit q ſedebat ſup nubem falcẽ ſuam in terrã: ⁊ meſſuit terram. Nubes h̃ ſup quã angelus chriſt⁹ ſedet eſt eius hũana caro. Uñ Eſa. xix. Ecce dñs aſcendet ſup nubem leuẽ: ⁊ ingredietur egyptũ. Sup hanc nubẽ ſedet q2 licet pctõꝛibus terribilis appareat in iudicijs ſuis: oia tñ in trãquillitate iudicat vt dicit Sap̃. xij. Sed tunc mittet falcẽ ſuam in terrã ⁊ metet terrã: cũ terrenas ꝯcupiſas luxurie ſuperbie ſeu auaricie flagellis guerrarũ peſtilentiarũ et famis caſtigat. Uñ Hiere. xxi. Diſpoſui faciem meã ſup ciuitatẽ iſtam in malũ ⁊ non in bonũ. Et ante ꝑmiſerat ⁊ q derelicti fuerint in ea peſte gladio ⁊ fame in mãu querẽtium aiam eoꝝ dabo. Et Eſa. xxiiij. Ecce dominus nudabit terrã ⁊ diſſipabit eam: ⁊ affliget faciem ei⁹. Tunc xo dñs terrã nudat: cũ vel cauſas luxurie ſupbie vel auaricie ab homine aufert. vel ipos hoies ab eis moꝛte ſeu alias remouet. Uñ Eſa. xvij. Ablata ẽ meſſis in die hereditatis. i. ĩ tpe quo mũdana putabat ſine fine hereditare: ⁊ dolebit g̃uit. ſcꝫ q2 ad tpalia afficiebat affectualit. Hec pi⁹ deus micꝛdit egit vt ꝑ flagella euigilent ⁊ reſipiſcant ſcelerati: q2 ꝑ ꝓſpera mũdi ad oium bonoꝝ inſenſualitatẽ ducti ſunt ſicut dicit Eſa. xxviij. Uexatio dat intellectũ auditui. Nõ ad ꝯũſionẽ ⁊ coꝛreptionẽ aũt ſua iudicia ⁊ flagella nobis largiri dignet ille q ⁊ dilectione ꝯũſionẽ expectat ex dilectiõe flagellas ex dilectiõe ad pniam vocat atq3 ex dilectione grãm in pñti donat ⁊ gloriã in futuro dñs: dñs ieſus chriſt⁹: q cũ pře ⁊ ſpũſctõ glorioſe triũphat in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Feria. iij. poſt ſcdam dñicam in qdrageſima de multiplici cã q̃re populi ſup eos futura dei iudicia / non cognoſcunt: nec verent. Ser. xx.

q Ui autem ſe exaltauerit hũiliab. Mat. xxiij. ⁊ in euangelio hodierno. Grauis ſnĩa ⁊ dura iuſticia a dño ꝯtra ſupbiã merito pat: eo q̃ oium flagellandoꝝ ſcelerũ q ꝯtra charitatẽ fiũt ſit pncipiũ ⁊ oꝛigo, ſicut dr Eccl. x. Initiũ ois peccati ẽ ſupbia: ⁊ qui tenuerit eã adimplebit maledicti. i. iudicijs ⁊ maledictiõib⁹ dei. Uñ Hiere. l. Ecce ego ad te ſupbe dicit dñs exercituũ: q2 veniet dies tu⁹. tps viſitatiõis tue. et cadet ſupbus ⁊ coꝛruet ⁊ nõ erit q ſuſcipiet eũ. Uñ pš. Retribuet abũdant facientibus ſupbiã. i. quecũq3 ſcelera ⁊ pctã: q2 in qlibet peccato eſt ſupbia ⁊ ꝯtempt⁹ dei. Legat aũt hec dictio abundant cũ replicatiõe h̃ modo. Retribuet abũdant facientib⁹ ſupbiã abundant. Uñ de abũdantia hui⁹ ſceleris dicitur Apocl. xviij. Reddite illi ſicut illa reddidit vobis ⁊ duplicate duplicia ſm opera eius. Sequitur. Quantum gloꝛificauit ſe ⁊ in delitijs fuit: date ei toꝛmentũ ⁊ luctum. Hec tamen ĩ illis iudicijs maxime adũtendum: quia q̃to ſceleratis populis ꝓpinquioꝛa ſunt: tanto illa minus ꝑtimeſcũt ⁊ minus ea intelligunt ſeu cognoſcunt. Quod non ex alia cauſa cõtingit: niſi quia cecitas mentis ĩ eis ex ſuperbia gñata eoꝛum intantũ obtenebrat intellectum q̃ ſuam manifeſtã ruinam non vident. Jdeo dicit Eſa. xliij. Educ foꝛas populũ cecum ⁊ oculos habẽtẽ: ſurdũ ⁊ aures ſunt ei. Unde pš. cauſas talis humiliatiõis ⁊ ignorate ruine oñdit dicens. Ueniat illi laqueus quem ignoꝛat ⁊ captio quã abſcondit apprehendat eũ: ⁊ in laqueũ cadat in ipſum. Et pt eſſe aliud thema. Jn qb⁹ triplex cauſa hui⁹ ignorãtie demrat. Prima eſt ex pte dei. ibi. Ueniat illi laque⁹ quẽ igrat. Scda ex parte mũdi. ibi. ⁊ captio quã abſcõdit apprehẽdet eum. Tertia ex pte iudicij. ibi. ⁊ in laqueum cadat in ipſum.

Articulus prim⁹ q̃ qdrupliciter exigẽtib⁹ culpis excecat deus pplos ⁊ magnates ne intelligãt ꝓpinquam eis ruinam.

Prima cauſa hui⁹ igrãtie ẽ ex pte dei. Jõ pš ait. Ueniat illi laque⁹ quẽ igrat. i. veniet patrie vel ciuitati laque⁹ captiuitatis quẽ ignorat. ſ. futurũ eſſe. Uel laque⁹ ẽ peſtis vel fames ⁊c. Uñ Prouẽ. xxi. impingẽt. ſ. ppls a dõ ad laqueos moꝛt. Et Greg⁹. Si ad q̃s impij ꝓperãt penas aſpiceret: ꝑfecto greſſus reflecterẽt. Uñ Eſa. xlvij. Ueniet ſup te malũ ⁊ neſci oꝛtuꝫ ei⁹; ⁊ irruet ſup te calamitas quã non poteris expiare. Ueniet ſup te miſeria repẽte quã neſci. Quõ aũt fiat ex parte dei oſtendit alibi ꝓpheta pš. ciiij. dicens de egyptijs. Conũtit coꝛ coꝝ vt odirẽt populũ eius. Ad idem Job in fi. xij. ait. Qui imutat coꝛ pncipis populi terre: ⁊ decipit eos vt fruſtra incedant ꝑ inuiũ. Palpabũt q̃ſi i tenebris: ⁊ i luce errare eos faciet q̃ſi ebꝛios. Sꝫ qd eſt hoc dicere? Nunqd deus ipſoꝝ ⁊ dñorum coꝛda ꝯũtit vel imutat ad malum? Nequaq3. Abſit oĩno credere q̃ ꝑ ſe vel imediate maliciã coꝛdi alicui⁹ infundat: vel aliquã inclinationẽ ad malum tribuat: attamẽ alijs modis põt facẽ ⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns attribuit ſibi. Et ad pñſens q̃ttuoꝛ gñales ponam⁹ vias ꝑ q̃s deus dicit opari hec talia mala. Primo ꝑ viam ſubtractiõis. ſcdo ꝑ viã ꝑmiſſiõis. tertio ꝑ viã illuſtratiõis: q̃rto ꝑ viam impꝛſſionis.

Qꝫ deus q̃s dignos flagellis nouit excecat eos ꝑ gratiarũ ſuarum ſutractionẽ. Cap̃. j.

p Rimo ꝑ viam ſubtractiõis. Subtrahit eni deus grãm iam populo datã vel cuilibet cõicatam: ⁊ h̃ ꝓpter demerita pctõꝝ. Subtrahit etiã angelicam cuſtodiã ⁊ ꝓtectionẽ quã oꝛdinauit per q̃ttuoꝛ angelos ſicut patuit. š. ſermõe. viij. Subtrahit eni a ipſo lumẽ veritatis ⁊ iudicij veri ⁊ ꝯſilij boni tunc. dũ homo crucis ſigculo ſignare ſe putat impingit in oculum ſuũ. Abſtrahit a ipſo grãm vnionis. adiutoꝛium ꝓuiſiõis. ſanitatẽ aeris. Ponderate inſuper ꝑticularit ſi q̃ttuoꝛ dicti angeli temptatiões ceſſent refrenare vt ibi dictũ eſt vel multas ſiue aliquas ꝑdictarũ: ꝯſiderat bene diſcreta mens quid inde ſequit. Sicut eni nauis ſine gubnaculo. ſ. abſq3 rhemo remigãtib⁹ et velo. non põt regularẽ curſum ſeruare ſed ex ſola carentia dictoꝝ irregularẽ curſuꝫ facere neceſſe eſt: ſic eſt in ꝓpoſito nřo. Eſt eni mens nřa ſicut nauis in medio maris. Dona xo grãrũ ſunt ei ꝓ gubnaculo ⁊ rhemis et anchoꝛis ⁊ velis. Deus aũt ⁊ angeli ⁊ eccleſie regnũ ſunt ꝓ ductoꝛe hmõi nauis. Jõ dñs ait Jo. xv. Sine me nihil poteſtis facere ⁊ pš. Jn manib⁹ tuis ſoꝛtes mee. Jpſe eſt qui opatur in nobis velle ⁊ ꝑficẽ ꝓ bona voluntate ſm aplm ad Phil. ij.

Qꝫ deus multipliciter ꝑmittit ruere ⁊ ꝑiclitari impios pctõꝛes. Captulũ. ij.

s Ecũdo nocet deus ꝑ viã ꝑmiſſionis. Permittit enim domin⁹ populum ſiue hominem tripliciter cadere in ruinam dimittens eos. Qñq3 in ptãte ſuoꝝ vitioꝝ et paſſionũ ſicut ait pš. Dimiſi eos ſm deſideria coꝛdis eoꝝ ibunt in adinuẽtiõib⁹ ſuis. q̃ male. Jmmo peſſime ſicut dicit ad Rho. j. ideo tradidit illos deus. ſ. ꝑmiſſiue in deſideria coꝛdis eoꝝ ⁊ in paſſiones ignominie ⁊c. Qñq3 in ptãte demonũ. Unde Apocl. vj. Cum aperuiſſet ſigillũ quartũ. Sequit. Et ecce equus pallidus ⁊ q ſedebat ſup eum nomen illi moꝛs ⁊ infernus ſequebat euꝫ: ⁊ data eſt illi ptãs ſup q̃ttuoꝛ partes terre. i. ciuitatis vel patrie. interficẽ gladio fame moꝛte et beſtijs terre. Unde Job. ix. Tradita eſt terra in manus impij. Qñq3 ĩ poteſtate maloꝛum hoiuꝫ ad malũ multiplicit inferendũ. Uñ Apocl. ix. de fumo putei abyſſi. i. de ſupbia exierunt locuſte in terrã. i. hoies impij alios punientes ⁊ flagellãtes q̃ſi manigoldi de dio. i. ſpiculatoꝛes dei. Sequit. Et data ẽ illis ptãs ſicut hñt ſcoꝛpiões terre. Scoꝛpio eni lingua lingit. brachijs ſtringit: ⁊ cauda pungit. Sic tales hoies qbus ꝑmiſſiue ꝯceſſa eſt hec poteſtas pctõꝛib⁹ nocẽt blandicijs et malicijs ⁊ violentijs. Ait pš. Loquunt pacem cum ꝓximo ſuo: mala aũt in coꝛdib⁹ eorum. Et hoc dicit de blãdicijs ⁊ malicijs. De violẽtijs Ezech. xxx. dr. Cõfoꝛtabo bꝛachia regis babylonis: daboq3 et gladiũ meum in manu ſua. Cum eni ꝑmittit populus vel peccatoꝛ eſſe in manib⁹ vitioꝝ ſuoꝝ demonũ et maloꝝ hoium: neceſſe eſt ſequi ruinã ſuam. Sicut eni noſtra natura ſub moꝛbis grauibus ⁊ multiplicib⁹ ꝯſtituta aut in medio ignium ſiue in medio famelicoꝝ leonũ poſita ꝑire cito neceſſe eſt: ſic in ꝓpoſito nřo. Jnſuper ſicut auis ſaxa ad collũ ligata habens et alas multitudie aquarũ ingurgitatas pedeſq3 irretitos oĩno volare non põt ſed bene in ꝑcipiciũ ire: ſic ꝯtingit in ꝓpoſito noſtro.

Qꝫ ꝓpt illuſtratiões diuinoꝝ donoꝝ excecant impij ne cognoſcant ruinam ſuam. Cap̃. iij.

t Ertio nocet de⁹ ⁊ indirecte ad malum inducit per viam illuſtrationis ſiue obfuſcationis. Operat eni dñs qñq3 opera lucis in ꝯſpectu iniquoꝛum ⁊ impioꝝ: que quideꝫ habẽt hypos oculos excecare. Nec enim pꝛo impijs dꝫ dimittẽ dš q̃n regat mũdi nãlem curſuꝫ. ⁊ q̃n teneat oꝛdinẽ iuſticie tã maloꝝ q̃ bonoꝝ ⁊ q̃n donet bona grẽ electis ſuis faciẽs ĩ eis

opera miſericordie ſue illa diuidēs ſingulis put vult. Non eni debet ſol retinē vel retrahere lumen ſuū: qꝛ infirmis oculis eſt nociuus. Supbis humilitas ſiue in ope ſiue i ſermone placere nō pōt. Eccl. xiij. Abomiatio ſupbo humilitas. Hō diſcholus ꝛ ſupbus ex correptiōe ſalubri ꝛ iuſta fiet durior ꝛ peruior. Carnalis homo ꝛ aialis mūdiciā ꝛ caſtitatem exemplo vel pcepto vel etiā ex neceſſitate ſancte ſocietatꝭ ſuppoſitas non feret ſed fugiet: ex hoc etiam fortius ꝯcupiſcētie frena laxabit. Unde Eccl. xxj. Audiuit verbuȝ luxurioſus ꝛ diſplicebit ei: ꝛ pijciet illud pꝰ tergum ſuū. Auaris pauptas ꝛ pauptatꝭ ſermo atqꝫ paupes odibiles ſunt: ſicut dicitur Eccl. xiij. Execratio diuiti paupꝛ. Incredulos (ſicut q̄tidie in iudeis patet) veritatꝭ altitudo excecat diuinoꝝ myſterioꝝ. In hoꝝ iudiciū dicit Lu. xvj. Audiebāt hec oīa phariſei q̄ erant auari ꝛ deridebāt eum. Et ſic intellige qn̄ de alijs loquebaꝛ ſicut de humilitate ꝛ caſtitate ꝛc̄. Ex his patet ꝙ hoīes male diſciplinati ꝛ maxime ſcelerati ex iſtis gratijs ꝛ virtutibꝰ faciunt damnū ſuū. Inſup ex gratijs electoꝝ ad emulationē ꝛ ad odiū ꝓuocanꝛ. et ſepius qn̄ malis ꝓpinq̄ ſunt iudicia dei ex eoꝝ annūciatiōe non corrigunꝛ: imo ꝓteruiunt ꝛ deteriorant. Nam (ſm Greg.) tumor mentꝭ obſtaculū prebet veritati. Scabioſus raſorem odit. fur lucem. adultera virū ſuū. frenencus manibꝰ ꝛ pedibꝰ impugnat eum qui ſibi medeꝛ: ꝛ obſtinatꝰ atqꝫ reprobatus pctōr ꝛ populus in p̄dicatore radiū veritatꝭ abhorret.

Q꞉ ex impreſſiōe diuinaꝝ gratiarū ſepius pctōres excecantur ne intelligāt exterminiū ſuum. Capitulum. iiij.

Quarto etiā indirecte ad malū inducit deus p viā impſſiōis. Miſericors eni deus q̄ nō vult mortē pctōris. ſed magꝭ vt ꝯuertaꝛ ꝛ viuat vt dicit Ezech. xviij. qn̄qꝫ facit aliq̄s grāru impſſiones cordibꝰ impioꝝ q̄bus impij abutunꝛ ex eoꝝ arbitrij libertate ꝛ durāte coꝝ malicia. q̄ſi neceſſe hn̄t illas grās retorq̄re ad malum ſicut inſipiēs homo male vtiꝛ bonis. ꝛ iudas ſcintilla ꝯſciētie licet etiam ſathana illū adiuuante pnīa ductus laqueo ſe ſuſpēdit Mat. xxvij. Cayphas q̄ꝫ inſtinctū ꝓpheticū a deo ſibi imiſſum ad ſuam malignitatē ꝛ ſuaȝ prauam intentionē intorſit: qui Io. xj. ait. Expedit vobis vt vnus moriaꝛ ꝓ populo ꝛ nō tota gens pereat. Multi donū naturaꝛ ingenij ꝛ intelligētie alte in diabolicas ꝛ pnicioſiſſimas malicias vertunt: ꝓpter quod lumine veritatis priuanꝛ ſicut dicit Hiere. xxxiij. Abſcondam faciem meam a ciuitate hac ꝓpter oēm maliciā eoꝝ. Alij donū fortitudis corpalis ꝯuertunt ad bella ꝛ ad audacias ceruicoſas. Quidam donū timoris vertunt in puſillanimitates. impetū mūdane ire ꝛ potentie plus q̄ꝫ dei iuſticiā formidātes. Sūt ꝛ alij qui diuitias ꝛ potentias naturales morales ac ſpūales in arrogantiā ꝯuertūt. Naturales diuitias noīamꝰ in mentalibꝰ. vt ingeniū magnū ꝛ naturales ſenſus. In corpalibus vt in mulitudie ꝛ pulchritudine ꝛ populi libtate. In tpalibꝰ vt in denarijs ſeu pecunijs mercancijs poſſeſſionibꝰ edificijs et dn̄ijs in honoribꝰ ꝛ glorioſa ſecli fama. Morales diuitie ſunt prudētia iuſticia fortitudo et tempantia ꝛ virtutes que ꝓcedunt ex eis. Diuitie ſpūales in fide ſpe ꝛ charitate ꝛ i his que diriuanꝛ ab eis compr̄hendunꝛ. De his qui talibus diuitijs abutebanꝛ erat ille cui Apoc. iij. dicitur. Et dicis qꝛ diues ſum. ſ. i diuitijs naturalibꝰ ꝛ locupletatꝰ in moralibꝰ et nullius egeo. ſ. in diuitijs dīnalibus: ꝛ neſcis quia tu es miſer. ſ. quo ad primas ꝛ miſerabilis q̄ ad ſcdas. ꝛ pauper ꝛ nudus ꝛ cecus in dīnalibus ſeu ſpūalibꝰ. Et ſm hāc q̄rtam viam dn̄s ſimiliꝛ ꝛ populis Prou. xxj. dicitur. Cor regis in manu dei: q̄cunqꝫ voluerit inclinabit illud. Ecce quō ex parte dei venit patrie ꝛ populo laqueus quē ignorat.

Articulus. ij. ꝙ q̄druplex eſt cauſa ex pte mūdi: q̄re populi et magnates nō intelligunt ſua futura iudicia.

Secundo venit ex parte mūdi ignorātia hec. Ideo ꝓpheta ſubdit. Et captio quā abſcondit apprehendit eum ſiue illum. Que nā eſt hec captio quam peccator abſcondit niſi diuinū iudicium quod ſub incōſideratione dei ꝛ ſui per ignorantiā ſibiipſi peccator abſcondit male viuendoqꝫ celat: Hec quidem captio tunc peccatorē cecum apprehendit: cū inſperatum nec expectatum dei iudiciuȝ venit. Ab hac captione timebat apprehendi pſ̄ dicens. A negocio perambulante in tenebris. Ideo alibi orabat dicens. Ab occultis meis munda me dn̄e ꝛc̄. Inſuper Iob. xiij. hoc timens ait. Q̄tas habeo iniquitates

et pctā. ꝛc̄. Si ille (quē de aliquo certo peccato cor in tota vita ſua nō repr̄hendit) pctā ſcelera ꝛ iniq̄tates ſe habere timebat ac p h̄ dei iudiciū formidabat: q̄tomagis pctōres ꝛ populi in oī ſcelere inuoluti in oī iniq̄tate irretiti: in oī ignorātia obcecati: h̄ trepidare tenēntur. Q̄ ſi non fecerit inſipiens multitudo: captio (quā abſcondit) apprehēdit eam. Magnū ẜo piculū eſt tale iudiciū non videre: qꝛ malū (qō ignoraꝛ) nequaq̄ꝫ timeꝛ nec remedium prepaꝛ nec exhibet. Sed vn̄ ex pte mūdi eſt ignorātia iſta: Dicendū ꝙ q̄druplex pōt eſſe cauſa eiꝰ. Prima longa trāq̄llitas. ſecunda mag̃ ꝓſperitas. tertia apparēs bonitas: q̄rta exiſtens iniquitas.

Q꞉ longa tranquillitas pacis occultat pctōribꝰ exterminia ſua futura ꝛ ꝓpinq̄. Ca. j.

Prima cauſa eſt longa trāquillitas. Occultaꝛ eni multitudo maloꝝ ꝛ magnitudo eoꝝ ꝛ dīnoꝝ iudicioꝝ ex longa tpis dilatiōe ſicut tpe loth illi piture gnātioni Gen̄. xix. Nam ſi nō ſolū ꝙ ꝓplus ille crederet ſe tali iudicio extermiandū: ſed nec generi loth ita inſenſibiles facti ſunt ꝙ cum diceret eis ſurgite ꝛ egredimini de loco iſto qꝛ delebit dn̄s ciuitatē iſtam viſus ē eis q̄ſi ludēs loqui. Quaſi diceret. Quō delereȝ dn̄s tam pulchrā patriā que dꝛ q̄ſi padyſus dei. quō aboleret tantā multitudinē ꝓplorū ubi multi puuli ꝛ inocētes q̄ in hac pticulari patria nunq̄ꝫ fecerint h̄. cū etiā ſumꝰ de ꝓplo dei: Hoc trufaris vt terreas nos ꝛc̄. Idem ſimiliꝛ tpe diluuij factū eſt ꝙ noe diluuiū predicebat nō ſolū verbo annūciādo: ſed etiā facto arcā fabricādo. Sȝ qꝛ tūc dn̄s nō pluerat ſup terrā nec aliqō notabile iudiciū ꝛ exterminiū dederat mūdo longaqꝫ mūdana trāquillitate ſteterat mūdus. carnales hoīes tale exterminiū abhorrebāt: ideo h̄ credē nō poterāt nec volebāt. Sic etiā erit tpe iudicij gnāꝛ ſicut dꝛ Luc̄. xvij. Sicut factū eſt i diebꝰ noe ita erit in diebꝰ filij hoīs. Edebāt ꝛ bibebant vxores ducebāt. ꝛ dabanꝛ ad nuptias. vſqꝫ i diem q̄ intrauit noe in arcā. ꝛ venit diluuiū et pdidit oēs. Similiꝛ ſic factū eſt diebꝰ loth edebāt ꝛ bibebāt emebāt ꝛ vendebāt plātabant ꝛ edificabāt. q̄ die aūt exijt loth a zodomis: pluit ignē ꝛ ſulphur de celo ꝛ oēs pdidit. Sic ſepe euenit ciuitatibꝰ ꝛ patrijs q̄ diu abſqꝫ diuinis flagellis ꝛ maxime guerris in trāquillitate ſteterūt. Hoc etiā exterminiū iudicioꝝ factum eſt p rhomanos hieroſolymitane ciuitati ꝛ patrie qō p̄uidens dn̄s Lu. xix. flens ſup ciuitatē ait. Si cognouiſſes ꝛ tu. Et q̄dem in hac die tua que ad pacem tibi nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis.

Q꞉ ꝓſperitas magna excecat oculos pctōꝝ ne cognoſcat propinquā ſuam ruinam. Ca. ij.

Secūda cauſa huiꝰ occultatiōis eſt mag̃ ꝓſperitas. Magnitudo eniȝ ꝓſperitatꝭ ꝛ abūdantia bonoꝝ temporaliū: mirabiliꝛ excecat oculos ꝓploꝝ. Qui hȝ aures audiēdi audiat q̄d ſpiritus dicat huic ciuitati Ezech. xvj. Hec fuit iniq̄tas zodome ſororis tue. ſupbia. ſaturitas. panis. abūdantia. ꝛ ocium ipſius ꝛ filiarū eius. Un̄ Deut. xxxiij. Dan fluet largiꝛ ex baſan. Dan cauſa ꝛ baſan pinguedo interp̄tanꝛ. Quaſi dicat. Cauſa fluentꝭ ruine eſt pinguedo. In exemplū eiꝰ ꝯſiderenꝛ patrie a deo p exterminia ſepiꝰ ꝛ duriꝰ in italia viſitare ꝛ abūdantiores repienꝛ ſicut patet de lombardia apulia bononia ꝛc̄. Hinc dicitur Hiere. v. Magnificati ſunt ꝛ ditati. incraſſati ſunt ꝛ impinguati: ꝛ p̄terieꝛ ſermōes meos peſſime. Un̄ Deut. xxxij. Incraſſatꝰ eſt dilectus ꝛ recalcitrauit incraſſatꝰ impinguatus dilatatꝰ. Un̄ Oſee. xiij. Adimpleti ſunt et ſaturati ſunt: eleuauerūt corꝭ ſuuȝ ꝛ obliti ſunt mei. Ad idem dicitur Iob. xv. Contra oīpotentē roboratus eſt. cucurrit aduerſus deum erecto collo: ꝛ pingui ceruice armatꝰ eſt. Unde pſ̄. Repleti ſunt qui obſcurati ſūt terre domibꝰ iniq̄tatum. Et Hiere. xxij. dicit dn̄s ad tales. Locutus ſum ad te in abūdantia tua: dixiſti non audiam. Hec ē via tua ab adoleſcentia tua: quia non audiſti vocē meā. Mira nempe ingr̄titudo hoīum ꝛ ignorātia ceca. cum cetera aīalia p bn̄ficia domeſticantur. ſola hūana corda p dei bn̄ficia excecanꝛ et indurantur.

Q꞉ bonoꝝ apparētia occultat populis dei iudicia. Ca. iij.

Tertia cauſa huius occultatiōis eſt quedam apparens bonitas. Sic in pleriſqꝫ ciuitatibus hoſpitalia multa ꝛ magna eccleſiarum edificia mira multitudo religionū ꝛ religioſoruȝ. Que licet in multis ſunt grata deo: attamē multi inſipientes quadam inſana ꝯfidentia in illis ſperant: tum ipſi oīa illis ꝯtraria operentur. Nec tamen celare poſſunt q̄n oſtendunt ꝙ talia que agunt ſunt apparentia non exn̄tia bona: cū ipſi tuba canāt q̄cūqꝫ faciūt de talibꝰ ſpūalibꝰ bonis. Nō eni h̄ edificarēt hoſpitale nō eccleſiā nō altare ſiue capellam non deniqꝫ ſimile quicq̄ꝫ: niſi nomen ſuum

et arma ibi qſiq̧ ſup̄ chriſtū notabiliter inſignirēt. Qḋ etiā p ꝓphetā ꝓuiſum ē cuz dicit Poſuerūt ſua ſig̃. nō dei ſig̃. ſ. eoꝝ hypocrite intentiōis ꝛ nō cognouerūt. ſ. in vita ſicut in exitu cognituri ſunt ſup ſummū. ſ. ponūt nec etiā verenť in ſacris calicib⁹ ꝛ ꝑamentis talia opari. Contra q̄s dñs ait Mat. vj. Cuz facis elemoſynā noli tuba canē ante te ſicut faciūt hypocrite. Vñ Mat. xxiij. Duces ceci excolātes culicē. ſ. ne bibať cū vino: camelum aūt glucientes. i. mīma delicta q̄ſi expurgantes maxia aūt cōmittētes ꝛ incorꝑantes Apparēt q̄dam geſtu ꝛ inceſſu modeſti ꝛ g̃ues. mulieres etiā alique mature ꝛ honeſte et cōiter populi extrinſecus in multis apparent deuoti ac ꝟtuoſi: ad quos dicit domin⁹ Mat. xxiij. Mūdatī qḋ de foris eſt calicis ꝛ ꝑapſidis: intus aūt pleni eſtis rapina ꝛ imūdicia. Mūda prius qḋ intus eſt. Et addit. Siles eſtis ſepulchris dealbatis q̄ foris apparent hoibus ſpecioſa: intus ꝟo plena ſunt oſſibus mortuoꝝ ꝛ oī ſpurcitia. Sic ꝛ vos a foris q̄dem apparetis hoib⁹ iuſti: intus autē pleni eſtis hypocriſi ꝛ iniq̄tate.

Q peccata impioꝝ excecant oculos illoꝝ ne ſint capaces ruine ſue. Capitul'. iiij.

Quarta cauſa eſt exiſtēs iniquitas. Multiplicata eni pctā excecāt ꝑlī intellectū ne veritatē intelligē queant. Vñ Sap. ij. Excecauit eos malicia eorū et neſcierūt ſacra dei. i. ei⁹ occulta. neq̧ mercedem ſperauerūt iuſticie. Cū eni aq̄ etiā clara quaſſať ꝛ agitať difficile q̄d in ea lateat videri pōt, q̄tomagl in turbida: vel in ceno. Sic etiā cum ꝑlꝰs imergit ſe ī pctis ſicut ſus i volutabro luti: q̄d mirū ſi dei flagellātis futura iudicia non cognoſcit: Sed audi vrinā non de ꝑlꝰo iſto illud Sap. xiiij. oīa. ſ. ſcelera cōmixta ſunt. Sanguis. homicidiū. furtū. fictio. corruptio. infidelitas. turbatio. piuriū. tumult⁹. ꝛ bonoꝝ dñi imemoratio. aiarū inq̄natio. ſcētitatī imutatio. nuptiarū incōſtantia. inordinatio mechie ꝛ impudicitie. Quid igitur mirū ſi in talib⁹ ꝛ g̃uiorib⁹ ꝑlī inuoluti nō intelligūt futura ſup eos iudicia dei. Vñ dñs Soph. j. cōminať dicēs. Tribulabo hoies ꝛ ambulabūt vt ceci: q2 dño peccauerūt. Et effundeť ſanguis eoꝝ ſicut fumus et corpa eoꝝ ſicut ſtercora. Et hec captio quā abſcondit ꝑlꝰs apprehendit eum. Et hec ſufficiant de ſcḋa cauſa ex ꝑte mūdi.

Articulus. iij. q ꝓpter q̄druplicem cauſam occultat deus iudicia ſua.

Tertia cauſa ignorātie taliū iudicioꝝ ē ex ꝑte ipſius iudicij. Qḋ q̄dem inꝑſcrutabile ē ideo dicit ad Rho. xj. exclamatiue. O altitudo diuitiarū ſapie ꝛ ſcie dei. q̄ȝ incōprehēſibilia ſunt iudicia eius. ꝛ inueſtigabiles vie eius. Magna q̄dez abyſſus q ſepe pctōres dei iudicia ꝛ flagella que maxie horrent ante oculos teneant nec illa cognoſcāt vt merito populo eueniat illud pš. Et in laqueū cadat in ipſum. i. inſperato cadat in iudicium dei. ideo timeāt populi iudicia dei. Vñ pš. alibi. Judicia dei abyſſus multa. In tali eni occultatiōe iudicij q̄ttuor latent abyſſuſ que ſunt q̄ttuor cauſe ꝓpter q̄s hec dei iudicia occulta ſunt. Prima eſt abyſſus timoratiōis: ſcḋa abyſſus hūiliatiōis, tertia abyſſuſ excluſionis: q̄rta eſt abyſſus excecationis.

Q deus occultat iudicia ſua vt ſemper pctōres habeāt timere atq̧ pauēre. Capitulū. j.

Prima ē abyſſus timoratiōis. Occultat eni deus futura flagella vt ſemp pctōres paueāt illa ignorantes q̄ñ dñs ventur⁹ ſit: ſicut Apocal. iij. cōminatorie dicit dñſ tali ꝑlꝰo. In mēte habe q̄liter accepis ꝑ aurē mētis ꝛ audieri ꝑ aurem corꝑis ꝛ ſerua. i. obſerua ꝑ te audita ꝛ pniam age de p̄teritis culpis. Si igiť nō euigilaueri tu ꝑlꝰe q litargio ſomno oppzimeris: veniam ad te tanq̧ fur. ꝛ neſcies q̄ hora veniā. Et merito q̄dem. vt q deū cognoſcere diligē ꝛ timē noluit ꝓpter bñficioꝝ collationem: ipſum intelligat ꝑ diuroꝝ flagelloꝝ punitionē iuxta illud ꝓphete. Cognoſceť dñſ iudicia faciens.

Q ad humiliandū elatos occultat deus iudicia ſua Ca. ij.

Secūda eſt abyſſus humiliatiōis. Multi plerūq̧ q̄ñ ſunt ī culmine mag̃ tāte ſapie ſe eſtimāt eē. q oculo mētī a deo oīno amoto putant ſe eē ſufficiētes regē totū mūdū. Hāc ſupbiā volēſ cōprimē ds occultat iudicia ſua: ipoſq̧ inſperato flagellans humiliat cōfuſione cōdig̃. ſic Job. xxvj. de dño dr. Prudētia ei⁹ ꝑcuſſit ſupbū. ꝛ pš. tu hūiliaſti ſicē vulneratuz ſupbū in brachio ꝟtutī tue. Et alibi. Diſꝑge id ē. diſꝑges illos ī ꝟtute tua ꝛ depone. i. depones eos ꝓtector me⁹ dñe. Delictū orī eoꝝ ſcȝ depones ꝛ ſiīr ſermonē labioꝝ ipoꝝ: ꝛ cōp̄hēdanť. i. cōprehēdenť in ſupbia ſua ḋ execratione ꝛ mēdacio.

Q occultat deus multis iudicia ſua ꝓpter illoꝝ indignitatez Capitulum. iij.

Tertia eſt abyſſus excluſiōis. Non eni decet dei ſecreta indignis ꝛ indiſpoſitis reuelari. Jō aliq̄b⁹ ſanctis viris alias idoneis pluries abſcōdūť talia iudicia dei: quia forte neſcirēt celare indignis aut forte nō plene idoneis vt ꝛ iniuſti magis aūt ſcelerati in ſuſpitiōe taliū iudiciorum ſemp habeat vigilare. Vñ Apoc. ij. cōminať tali ꝑlꝰo ſaluator dicēs. Pniam age ꝛ ꝑ̄ma opa fac. Sin aūt: venio tibi ꝛ mouebo candelabꝝ tuū de loco ſuo. Candelabꝝ ꝟo qḋ lumē tenet ſed ex ſe lumē nō habȝ regnū eſt a deo ꝓ ſua gloria ꝯceſſum ꝛc̄ que prudēter dicat predicator diſcretus.

Q occulta ſunt iudicia dei ad obcecandū oculos impioꝝ ne illa effugere poſſint. Cap. iiij.

Quarta ē abyſſus excecatiōis. Occultat eni ds iudicia ſua ad excecādum reprobos taliū tpoꝝ: ꝛ ad h̄ q talia veniāt ſup eos ſubito ꝛ imꝓuiſe. Et licet ꝑ̄moniti ſint tales ꝑ p̄dicationes ꝛ ſig̃: verificať tñ in eis illud Joh. ix. In iudiciū veni. ſ. ꝑ annūciatā veritatē in hunc mūdū. vt q nō vident videant: ꝛ q vident ceci fiant. Vñ Eſa. vj. Audiui vocē dñi dicentis quē mittā ꝛ quis ibit nob. Et dixi. Ecce ego. Mitte me. Et dixit. Uade. Et dices populo huic. Audite audiētes ꝛ nolite intelligē: ꝛ videte viſionē ꝛ nolite cog̃ſcē. Exceca cor ꝑlī huius ꝛ aures ei⁹ agg̃ua ꝛ oculos eius claude: ne forte videat oculis ſuis ꝛ aurib⁹ ſuis audiat. ꝛ corde ſuo intelligat ꝛ ꝯuertať ꝛ ſanem eū. Et ſic merito in laqueū cadat in ipſum q2 q ſe exaltauerit hūiliabiť. A q̄ laqueo et a q̄bus ꝑiculis ꝛ iudicijs eripiat nos illuminator mentiū dñs noſter ieſus chriſt⁹ dāſ vere penitentib⁹ grām in pñti: ꝛ gloriā in futuro: Qui cū pře ꝛ ſpūſancto iudicia ſua retinens ꝛ diſpēſans triūphat glorioſus in ſecula ſeculoꝝ Amen.

Feria. iiij. poſt. ij. dñicā in q̄dragefima de multiplici hoium ignorantia. Ser. xxj.

Neſcitiſ quid petatis Mat. xx. et in euāgl. ho. Multum officit charitati ignorantia veritatis. Etenim inde fit q nec bonum amatur nec malum odio habetur. Et quod periculoſius eſt ꝯtingit ex h̄ ſepe q bonū reſpuitur ꝛ malū eligiť: eo q bonū veracit eſtimeť malū et malū bonū. Qḋ intelligēs ſapia dei chriſtus iacobo ꝛ iohāni ex igrantia ingra poſtulantib⁹ in verbo ꝓpoſito rñdet dicens. Neſcitis q̄d petatis. Nā ad litterā ſi querebāt in aliq̄ terreno regno ꝑ̄matū in q̄ forte chriſtuz regturū putabāt: merito dixit eis. Neſcitis quid petatī: q2 ab eo nihil terrenū poſtulare debebāt. Si ꝟo q̄ḋ magl puto poſtulabāt ꝑ̄matū celeſtis regni etiā ꝓ tanto q̄d peterent ignorabāt: eo q id nō peterēt ſub ordine debito neq̧ ex puro affectu ꝛ intentiōe. Nō eni peti dȝ a nob quies glorie ante paſſiōis laborem. nec ꝑ̄miū ante meritū, nec corona niſi poſt triūphalē victoriā, nec etiā queri dȝ eminentior g̃dus: q2 iudiciū ſupbie ē maxie ſi fiat ex q̄dā priuata ambitiōe honoris ꝛ dignitatis ſicut iſti petere videbanť. Nō etiā debȝ peti ex iure vel ꝯfidētia cog̃tiōis carnalis ad chriſtū ſiue ad ſanctos ſicut faciebāt iſti. Ex iſtis patet q̄ta ignorātia veritatī ſit in hūana mēte dū ignorat q̄d ſalubriť ſit petēdū. Pro inde ꝓ hūano genere in pš. lxxxj. merito dr. Neſcierūt neq̧ intellexerūt in tenebris ambulant. In q̄b⁹ ꝟbis triplex ſtat⁹ denotať. Primus ē igrātie naturalꝰ, ḋ q̄ dic neſcierūt. ſ. ex natura. Scḋs ē igrātie gn̄alis de q̄ ait neq̧ intellexerūt. ſ. ex grā. Terti⁹ ē ignorantie criminalis ideo dicit in tenebris ambulant. ſcilicet erroꝝ ꝛ pctoꝝ. De his q̄ȝ Luce. xviij. myſtice dictū eſt. Cecus q̄dā in h̄ denotať ignorantia naturalis. ſedebat ſecus viā: ꝛ in h̄ exꝑ̄miť ignorātia gn̄alis, mēdicās ꝛ in h̄ indicatur ignorātia crimīalis. Et vtrūq̧ verbuz pōt eſſe thema in q̄dragefima vel in alio tpe pro preſenti materia.

Articulus prim⁹ de ſeptēplici ignorātia naturali quā omneſ habemus.

Primus ſtatus eſt ignorātie naturalis. Unde pš. ait. Neſcierūt. ſ. cōmuniť omnes quia naturalis ignorātia eſt. Et licet ex peccato ꝑ̄morum parentuz exordium ſumpſit: non tamen in hominibus peccatum eſt. De hac ignorantia loquitur Job. iij. de homine dicens. Circumdedit eum deuſ tenebris ſcilicet ignorantie. Jgnorat enim ſeptem. Primo que ſunt ante ſe, ſecundo que ſunt

poſt ſe. tertio que ſunt iuxta ſe, q̄rto que ſūt ſupra ſe, q̄nto q̄ ſunt intra ſe, ſexto q̄ ſunt infra ſe: ſeptimo ignorat oīa. Et de his oibus dicit Job. xxxvij. Nos quippe inuoluimur tenebris. ꝛc̄.

Q2 naturaliter preterita ignoramus. Capitulū. j.

p Rimo ignorat hō que ſunt an̄ ſe. Vn̄ Eccs. viij. Multa hois afflictio q̄ ignorat p̄t̄ita. et. x. c. Ignorat homo quid ante ſe fuerit.

Q2 naturaliter futura ignoramus. Capitulum. ij.

s Ecūdo ignorat hō que poſt ſe ſūt. ſicut Eccs. in dicto. viij. c. ait. Futura nullo pōt ſcire nūcio. et idez x. c. Et q̄d poſt ſe illi futurū ſit q̄s poterit iudicare? Hinc Jac. iiij. Quid dicitis hodie aut craſtino ibim⁹ ad illam ciuitatē ꝛ faciem⁹ q̄dem ibi annū ꝛ mercabimur ꝛ lucrū faciem⁹ q̄ ignoratis q̄d ſit vobis futurū in craſtinū? Prou. xxvij. Ne glorieris ignorās q̄d ſupuētura pariat dies. Vn̄ Eccs. ix. Neſcit homo finem ſuum.

Q2 naturaliter ignoram⁹ corda hominū. Cap̄. iij.

t Ertio ignorat homo que ſunt iuxta ſe. Juxta illud apl̄i. j. Cor. ij. Quis ſcit hoīum q̄ ſunt hois niſi ſpūs hois qui i ipſo eſt? Et Hiere. xvij. Prauum ē cor hois ꝛ iſcrutabile q̄s cognoſcet illō?

Q2 naturaliter ignoram⁹ que ſuperiora ſunt nobis. Ca. iiij.

q Uarto ignorat hō que ſūt ſupra ſe. Sicut teſtat̄ apl̄s. j. Timoth. vlt. Lucē habitat inacceſſibilē. ſ. d̄s quā nullus hoīuz vidit nec videre pōt. Et iterū ꝓpheta ait. Poſuit tenebras latibulū ſuum.

Q2 naturaliter ignoram⁹ quid ſit in conſciētia noſtra Cap̄. v.

q Uinto ignorat hō que intra ſe ſūt iuxta illud ps̄. Ab occultis meis mūda me dn̄e ꝛc̄. Vn̄ Job. ix. Etiam ſi ſimplex fuero: h̄ ipſuz ignorat aīa mea. Et iterū. j. Cor. iiij. Nihil mihi ꝯſcius ſum ſed nō in h̄ iuſtificat⁹ ſum. Unde Eccs. ix. Neſcit hō vtrū odio vel amore dignus ſit ꝛc̄.

Q2 naturaliter ignoram⁹ que inferiora nobis ſunt. Ca. vj.

s Exto ignorat hō que infra ſe ſunt Vn̄ Eccs. j. Cuncte res difficiles nō pōt hō eas explicare ſermone. Vn̄ Sap̄. ix. Difficile eſtimam⁹ q̄ in terra ſunt: ꝛ q̄ in ꝓſpectu ſunt inuenimus cū labore. Et Eccl. xj. quō ignoras q̄ ſit via ſpūs ꝛ q̄ rōne compingant̄ oſſa in ventre p̄gnantis: ſic neſcis opa dei q̄ fabricator ē oīuz

Q2 a natura omia vniuerſaliter ignoram⁹. Ca. vij.

s Eptimo ignorat hō naturalit̄ vniuerſalit̄ oīa iuxta illud Eccs. viij. Intellexi ꝙ oīum operū dei nullam poſſet hō inuenire rōnē: ꝛ q̄to plus laborat tanto min⁹ inuenit. Et iterū Sap̄. ix. cū dixiſſet difficile eſtimam⁹ q̄ in terra ſunt et que in ꝓſpectu ſunt inuenim⁹ cum labore addidit. Que in celis ſunt q̄s inueſtigabit. Tn̄ vniūſali ignorātie fidei remedium a dn̄o vel nobis ignorātib⁹ adhibet̄. Dixerat eniz de⁹ ade Gen̄. ij. q̄cūq3 enī die comederis morte morieris. Nō quidē nō credēs p̄ceptū dn̄i ꝯtēpſit atq3 ꝓpter inobiam in p̄dictas ignorantias lapſus ē. Proinde ꝛ illi ꝛ nob̄ ſalubre remediū recte inopinatū pauit. ſ. fidem: p quā a ꝑnitioſa cecitate p̄dicte nālis ignorātie hō ſalubrit̄ adiuuat̄. Vn̄ Aug⁹. in lib. de trini. ait. Mentis hūane acies inualida in tā excellēti luce non figit̄: niſi p iuſticiam fidei emūdet̄. Et Bern̄. ſup Cant. Quid nō inuenit fides. Attingit inacceſſa. dep̄hēdit ignota. comp̄hendit imēſa. apprehēdit nouiſſima ipſam deniq3 eīnitatē ſuo illo vaſtiſſimo ſinu quodāmodo circūcludit.

Articulus. ij. de ignorātia iuris ꝛ de ignorātia facti ꝛ q̄n excuſabiles ſunt ꝛ quando non.

Scd̄s ignorātie ſtat⁹ eſt ignorātie gnālis. Et de hac ps̄. ſubdit. Nec3 intellexerūt. ſ. ex gr̄a: ꝛ h̄ mediāte eoꝝ culpa. Proinde Bern̄. in ep̄la ad mgr̄m Hugonē ait. Multa ſcienda neſciunt̄ aut ſciēdi incuria aut diſcēdi deſidia: aut verecūdia inq̄rēdi. Et q̄dē h̄ ignorantia nō h̄z excuſationē. Hec ille. Vn̄ Auguſti. de verb̄ apl̄i ait. Peſſime m̄ris ignorātie peſſime inde due filie ſunt. ſ. falſitas ꝛ dubietas. Illa miſerior, iſta miſerabilior: illa ꝑnicioſior, iſta moleſtior. Ad bn̄ viuendū igit̄ neceſſe ē noſſe q̄d faciēdū q̄d ve ſinendū ſit. Vn̄ Ceſari⁹ in q̄dā ſermōe ſuo. Quis ſit melius facē q̄3 dinoſcē: p̄us tn̄ eſt noſſe q̄3 facere.

Audi ſcripturā dicentē. Quis q̄ nō didicerit iuſticiā ſup terram veritatē non faciet. Et iterum. Zelus apprehendit populū ineruditū. Duplex eſt ignorātia impediens oē bonum. vt dicit̄. j. q. iiij. c. vlt. ſ. ignorātia iuris ꝛ ignorātia facti. Prima eſt ignorātia iuris. ꝛ hec eſt ſeptuplex quaſi ſeptem ignorātie ſpecies Dicitur enī p̄ma ſapiens ſiue diſcreta, ſcd̄a inuincibil̄, tertia ſimplex, q̄rta difficilis. q̄nta craſſa ꝛ ſupina, ſexta affectata: ſeptima ꝑuerſa ſiue aduerſa.

De ignorantia docta ꝛ ſancta Capitulum. j.

p Rima dicit̄ ignorātia ſapiens ſiue diſcreta. ſ. q̄n homo non curat ſcire que non ſunt neceſſaria ſibi ad ſalutem. maximē q̄n illa non pōt diſcē abſq3 piculo anime ſue. Hinc dn̄s ait Mat. v. Si oculus dexter. i. ſciētia ſcādalizat te erue euz et ꝓijce eum abs te. Expedit enī tibi vt pereat vnū membroꝝ tuoꝝ: q̄3 totū corpus tuuz eat in gehennā. Vn̄ Aug⁹. de verb̄ apl̄i ait. Melior eſt fidelis ignorātia q̄3 temeraria ſcia.

De ignorātia iuincibili ꝛ q̄n excuſat ꝛ q̄n non. Cap̄. ij.

s Ecunda ignorātia iuincibilis dicitur. Et eſt duplex. Prima que introducta eſt p̄ter culpā: ſcd̄a q̄ introducta ē p culpam. Prima āt que introducta ē preter culpā ſicut patet in pueris in q̄bus ſimplicit̄ priuat cognitionē iuris: ſimilit̄ ꝛ furioſis qui oīno carent rōnis vſu. ꝛ in decrepito qui nō diſcernit ꝛ in eo q̄ naſcit̄ amēs. Et hec ignorātia ſm̄ Bonauē. in. ij. excuſat a toto quia caret rōnis vſu. Scd̄o autem ſi talis ignorātia introducta ē p p̄ambulā culpam. ſicut in ebrioſo qui ſe p̄cipitauit p culpam ſuam: ꝛ ſic non a toto ſed a tanto excuſat. vn̄ min⁹ peccat q̄3 ſi nō fuiſſʒ ebrius ar. l. di. ſepe. Quidam tamen dicunt ꝙ excuſat a toto ſi totaliter ligat. Talib⁹ ſi ſanantur penitētia imponēda eſt eis ſm̄ canones quia nouam culpam tunc ebrius cōmittit: ſicut accidit Gen̄. xix. in loth quē dicunt ſancti fuiſſe culpabilē licet excuſent eum in parte ꝛ a tāto. Et ſic eſt de amentib⁹ qui ꝓpt luxuriam etiam vxoris amentes facti ſunt. Unde Eſdre. ix. Multi ꝓpter vxores facti ſunt amentes. Similit̄ de alijs qui carēt vſu rationis ex p̄cedenti culpa. Hoc nō. ſm̄ Bonauen. et Alexan. de hal̄ in. ij. Ad hoc facit quod dicitur. xv. q. j. ſi quis inſaniens vbi dicitur. Si quis inſaniens aliquem occiderit ſi ad ſanam mentē puenerit: leuior ei penitentia imponēda eſt. Scd̄m glo. iſtis imponitur penitētia ꝛ tamen nō deliquerūt: ſ; hoc fit ad cautelam vt nō. l. di. p̄ſbyteros. et xxxiij. q. ij. in lectum ꝛ ne diſciplina eccleſie deſerat̄. xxiij. q. v. excōicatoꝝ ꝛc̄.

De ignorantia ſimplicitatis et q̄n excuſabilis eſt ꝛ q̄n non. Capitulum. iij.

t Ertia eſt ignorantia ſimplex ſm̄ Alexan. de hal̄ et Bonauen. ſ. cū quis neſcit q̄d ſcire tenet̄: laborat tamen vt ſciat. Talis autem duplicit̄ laborare poteſt aut plene aut ſemiplene. Si plene laborat vt ſciret vt patet de eo qui ignorat q̄ tenetur ſcire ſm̄ ſtatum ſuū tn̄ laborat audiēdo verbum dei vel legit vel a ſapiētib⁹ de ill̄ ſollicite querit: ꝛ hec ignorātia vel totalit̄ excuſat vel ſaltem vt non ſit pctm̄ dānabile. xj. q. iij. excellentiſſimis. et. c. ſe. et. xxvj. q. ij. c. vlt. et. j. q. iiij. c. vlt. Si autem laborat vt ſciat predicta ſed non plene: excuſat a tanto ſ; non a toto ſm̄ Bonauē. in centiloquio.

De ignorantia q̄n habet intelligentiā per lucida tempa vel interualla. Capitulū. iiij.

q Uarta autem ignorātia eſt difficilis ꝛ ſm̄ Bonauē. hec eſt illa q̄ nō totalit̄ vſum rōnis tollit. que i illis eſt qui non ſunt oīno furioſi ſ; habent q̄nq3 interualla lucida. Item ſimile eſt in pueris qui iam capaces ſunt p̄ceptilicet n̄ plene. Et hec licet excuſet a tanto non tamē a toto. Ad hoc nō. xxxij. q. vij. queadmodū.

De ignorantia craſſa ꝛ ſupina, ꝛ ad quoꝝ iuriū noticiā homo neceſſario obligat̄. Cap̄. v.

q Uinta aūt ignorātia eſt craſſa ꝛ ſupina. Talis enī ſm̄ Alex. de halis eſt q̄n aliquis negligit ſcire q̄d tenetur ſcire. nec tam̄ vult ſe neſcire Ignorantia enī craſſa ꝛ ſupina ſic dicta eſt p metaphorā hois craſſi ꝛ ſupini. qui non videt etiam ea que coram eo ſunt. ſicut q̄ publica ꝛ manifeſta ſe dicit ignorare vel ignorat habere dicit̄ ꝯſciam craſſam. xvj. di. ꝙ dicitis. Talis fuit ignorātia pauli ſm̄ Richar. Vn̄. j. Timoth. j. inquit. Miſericordiaz dei ꝯſecutus ſuz q2 ignorās feci. Et talis ignorātia non habet excuſationē. Eſt nihilominus

De multiplici hoīum ignorātia

adūtendū ꝙ diuerſa iura diūſimode diūſos obligant ſm̄ Bonauē. Quia alr̄ obligat ius naturale, aliter ius diuinuȝ, aliter ius ciuile aliter ius ꝯtinens ꝯſtitutiōes eccleſiaſticas ⁊ morales. ¶ Primo ius nāle oēs obligat et nullum adultū excuſat. cū ſit ſcriptū in cordibus nr̄is. ⁊ habet̃.i.q.iiij.c. notādū. Ubi dicitur ꝙ ignorātia iuris naturał oib⁹ adulł̃ damnabił eſt. Adultis dico qui hn̄t vſum ratonis. ꝓpter furioſos ⁊ hmōi. Idem dicit Alexan. de hal. ¶ Scdō ius diuīū ignorare qđ quidē eſt lex ꝓphete euangeliū atq; apoſtolice doctrine ſm̄ Bonauē in centiloquio et Alexan. in.ij. et in.iij. accuſat ſicut de magnoꝝ de mortali delicto ꝓlatos ⁊ maxie epiſcopos ⁊ metropolytanos: qui tenent̃ de fide ⁊ ſpe reddere rōnem. Accuſat autē ſicut de veniali clericos ſimplices. ⁊ illĩ atos ꝗ curam non ſuſcipiūt aiarum: qui cum potuerūt addiſcē noluerūt. Laicos vo in nullo accuſat. quia ad ipſos non ptinet dūmodo non ꝯtemnāt. Sed ſm̄ Alexan. laici tenent̃ ad noticiam decalogi ⁊ eoꝝ que ptinent ad fidē ꝓut ꝯtinetur i ſymbolo apłoꝝ. Ignorātia vo quo ad quedā iuris diuini eos excuſat ſimpliciter; ꝗtum ad quedā vo excuſat a tanto et ſi non a toto. Hec notat Alexan. de halis et Bonauē. Et in hoc apparent culpe calcantium cruces que ſup lapides tumuloꝝ i pleriſq; locis irreuerētiſſime fiūt ꝯtra legē a diuino iure manantē. C. nemī lice. li.j. vbi đr. Nemini licet ſignū ſaluatoris in terra in ſilice vel in marmorib⁹ humi poſitis inſculpere vel pingere ne pedib⁹ ꝯculcet̃. Qui autē in terra poſuerit vel poſitum non leuauerit morte mulctet̃. Sed ꝯtra hoc ꝗdam allegāt ꝯſuetudinē. qbus rn̄dendū eſt illud qđ dicitur di. viij. c. ꝯſuetudo vbi dicit̃. Conſuetudo ſine veritate vetuſtas eſt erroris ⁊ p ꝯſequens non excuſat. Proide credo ꝙ mortaliter peccant oēs quib⁹ innoteſcit hꝰ ſi ad eos ptinet ⁊ non remouēt eas. ¶ Tertiū ius. ſ. legum ſolos iudices accuſat dicit̃ eni. j.q.iiij. c. vlti. ꝙ ius ciuile aliꝫ pmittit̃ ignorare aliꝫ non. Scdm eni Alexan. de hał. Ruſticis eni et mulierib⁹ ⁊ in minori etate ꝯſtituti pmittitur ignorare que ſunt de iure ciuili: maxime in damno vitando. in maleficijs autē nō ſic. ¶ Quartū ius ꝯtinens moraleſ ꝯſtitutiōes et eccleſiaſticas ad diſcernenda pctā accuſat ſacerdotes ꝗ curam aiarū hn̄tes ⁊ ꝯfeſſores. Ignorātia huius iuris ꝗſdam alios excuſat et ſi non a toto tn̄ a tanto. Non eni oēs clerici tenent̃ ad noticiā oium que ſunt in iure canonico: ⁊ ſi teneant̃ ad noticiā quoꝝūdā. Hec dicit Alexan. ad hoc. xxiiij. q.j.c. ſi quis dederit ſm̄ Tho. ꝑma. ij. q. lxxvi. Oēs cōit tenentur ſcire ea que ſunt fidei ⁊ vniūſalia iuris ꝓcepta. Singuli autē ea que ad ſtatū eoꝝ vł officiū ſpectant. Nam ꝗcunq; negligit habere vel facere ea ad que tenet̃: peccat peccato omiſſionis. Unde ꝓpter negligentiā ignorātia eoꝝ que ꝗs ſcire tenet̃ eſt pctm̄. Hec ille. Ad hoc nō. ex̄ de iniuri. et dam. c. ſi culpa. Et ꝯtra hanc ꝗntam ignorantiā ait apłus. Quicunq; ſtultus eſt in culpa: ſapiens erit i pena. Et illud. j. Coꝝ. xiiij. Si ꝗs ignorat ignorabit̃. Facit ad h̄. xxxviij. di. qui ea. Conſiderent hoc ꝯfeſſores ignari ⁊ ceci ⁊ duces cecorum qua temeritate iſta exerceāt vt non adducant in inferos pctōres illaqueatos iudicantes que neſciūt ⁊ ignorāt. Un̄ Hiero. Impericia ꝯfidentiā ꝗ erudicio timorē creat. Adeo ꝗ ꝗđ mirabili⁹ eſt. ꝙ ꝗto minus intelligunt plus ꝓſumūt.

De ignorātia affectata. Ca. vj

Sexta vo ē ignorātia affectata. Et hec eſt cū ꝗs affectat ignorare qđ ſcire tenet̃: non tamen determiat apud ſe ꝙ teneat̃ illud ſcire. Unde Lu. xij. Seruus ꝗ cognouit voluntatem dn̄i ſui ⁊ nō ſe preparauit ⁊ non fecit voluntatē eius: plagis vapulabit multis. Ubi glo. Qui ſcire nolunt: ⁊ pn̄t non ignorātes ſed ꝯtemptores iudicant̃. Hec ignorātia ſm̄ Bonauē. et Richar. et Alexan. in. ij. di. xxij. ſic excuſat ex vna pte qđ ex alia pte aggrauat. Excuſat inꝗtum ignorantia. ſed aggrauat inꝗtū affectata. De tali ignorantia ait Bern̄. de. xij. gradib⁹ humilitatis. Fruſtra ſibi de infirmitate ignorātia blandiunt̃: qui vt liberi⁹ peccēt libent̃ ignorant vł infirmant̃. Un̄ Greg⁹. xxv. li. moral. Neſcire ignorātia eſt: ſcire noluiſſe ſupbia eſt. Et Iſido. de ſum. bo. Neſcire ſimpliciter ad ignorantiā ptinet: ſed noluiſſe ſcire ad ꝯtumaceꝫ ſupbiā. Uoluntatē quippe dn̄i ꝓprij velle neſcire. quid aliud eſt ꝗ velle dn̄ꝫ ſupbiēdo contemnere. Un̄ glo. ſup Hiere. vj. Grādis impietas eſt n̄ ſolū pctā non cauere ſed ne velle intelligē pctā: ⁊ nullam hr̄e diſtantiā bonoꝝ maloꝝūq; operū. Et de hac ignorātia ait ꝓpheta. Noluit intelligē vt bene ageret. Ad taleꝫ ignorantem p Oſeam dn̄ſ. c. iiij. cōminat̃ dicēs Quia tu ſciam repuliſti ⁊ ego repellaꝫ te ne ſacerdocio fungaris mihi. Circa hoc incidens querunt̃ tria. Primo de ſacerdote ꝗ accedit ad ordines ⁊ non pōt addiſcē canones et ea que ſunt neceſſaria officio ſuo. Rn̄det

Alexan. in. ij. q. in tractatu de ignorantia: ꝙ talis peccat in eo cum vult ſuſcipe ordies cū neſcit nec addiſcē poteſt. Et ſm̄ cum ſi ſacerdos eſt factus: tenet̃ non ſuſcipe aiarū curā vel non ſuſcipe officiū audiēdi ꝯfeſſiones et iniūgēdi penitētias. in ꝗbus piculoſum ē iudiciū. Sed nunꝗd excuſat illū impotētia ſciēdi ſicut excuſat̃ qui cadit i pauptatē p impotentiam dandi ſi non dat paupi in extrema neceſſitate: Ad hoc rn̄det Alexan. ꝙ non eſt ſimile. Ille eni ſe non ingeſſit in impotētiaꝫ dandi: ſed iſte ſe ingeſſit in impotentiā curā habendi p ſciētie defectū. Preterea nemo pt̄ ſe imittere in impotentiā dandi: quia ⁊ ſi nō habet pecuniā poteſt dare voluntatē bonaꝫ que amplius placet deo. Non ſufficit autem iſti ſacerdoti curam habēti bonā voluntatē habere de ſciēdo vel curando: ſed oportet ꝙ ſciat ⁊ curet. Scdō querit̃ ꝗd đ illo cui apparet angelus malus trāſfigurat⁹ in angelum lucis ⁊ ipſe credit ꝙ ſit angelus bonus et apponit oēm diligētiā quā poteſt: ⁊ ita adoret eum: Dicendū ſm̄ Alexan. ꝙ non apponit oēm diligentiā quā poteſt: quia ſi apponeret vel p ſe cognoſcēt vel deus ei reuelareꝫ Sed de hoc nota pleni⁹ in ſermone. xxiij. arti. j. in fine. Tertio querit̃ de illo qui dubitat de aliquo an ſit ſimonia vel ꝯtractus vſurarius ſiue non. De hoc dicet̃. j. ſermo. xlj. arti. ij. c. ij. in fine. et. c. ſeꝗnti circa ꝑncipiū.

De ignorātia ꝑuerſa ⁊ aduerſa que ex malicia bonitati oīno contrariat̃. Cap. vij.

Septima eſt ignorātia ꝑuerſa ꝗ ex malicia bonitati oīno ꝯtrariatur, ſm̄ ꝯualeſcentiā. qn̄. ſ. quis nō tm̄ ſcire non vult. ſed etiam habitū ⁊ diſpoſitionem ignorātie induit. ꝗꝛ veritatē fugit ⁊ etiā ꝑſequit̃ ⁊ impugnat. Qđ quidem ex induſtria eſt peccare: ⁊ p ꝯſequens eſt peccatū in ſpm̄ ſanctū. Unde Iob. xxiiij. Ipſi fuerūt rebelles lumini: neſcierūt vias eius. Hec ignorantia eſt ꝓprie in ꝯſcientia erronea ⁊ excecata: quia dictat ꝯtra ꝓhibitiones ⁊ ꝓcepta. ſ quam vtiq; ſunt ingreſſi ſeptem ſpiritus nequam de quibus Mat. xij. Aſſumit ſecū ſeptem ſpūs nequiores ſe ⁊ intrantes habitāt ibi: ⁊ ſiunt nouiſſima huius hoīs peiora priorib⁹. Et merito quidem. Nam ſicut ſeptiformis ſpirit⁹ chriſti totus luciformis ⁊ ſpirituali lumie illuſtrat⁹ mentem ingrediēs illam totam illuminat ⁊ illuſtrat: ita ſeptē ſpiritus nequā oīno illi oppoſiti cum in animaꝫ intrant horrendas tenebras afferunt ⁊ terribilem cecitatem. In hanc cecitatem phariſei ruerunt. Ideo Mat. xxiij. dn̄s ꝗnquies illos vocat cecos quaſi in ꝗnq; ſenſib⁹ excecatos anime. Hec autem excecatio eſt ꝓprie illa de qua Eſa. vj. dicitur. Exceca coꝛ populi huius ⁊ aures eius aggraua ⁊c̄ et. c. xliij. ait. Educ foras populum cecum ⁊ oculos habētem. Talis vo excecatio in fine cuiuſlibet ſolennis temporis mūdum obtenebrat vniūſum: que tam in ſummo in fine ſeculi abūdabit̃ ita vt verificet̃ illud Apoc. vj. Et fact⁹ eſt ſol niger ſicut ſaccus ſilicinus. De tali cecitate dicitur Lu. xxij. Hec eſt hora veſtra poteſtas tenebrarū. Et iterum ꝓpheta. Poſuiſti tenebras ⁊ facta eſt nox: in ipſa ptranſibunt oēs beſtie ſilue. i. beſtiales ⁊ erronei ſenſus patrie infernalis. Talis eni credulitas ceca et eſtimatio falſa ex puritate malicie originē habet: per quam mens in bono alterius in tm̄ falſo iudicio errat: ꝙ de illo (qđ de ſe bonum eſt) nullo modo poteſt ſentire bonum. Unde Sap̄. ij. dicitur. Excecauit eos malicia eorum.

De ignorantia facti quando excuſat ⁊ qn̄ non. Cap. viij.

Secunda ꝑncipalis dicitur ignorātia facti. De qua Alexan. de halis in. ij. ait ꝙ duplex eſt ignorātia facti. Prima eſt eius qđ oportuit ſcire: ſcda eſt eius qđ non oportuit ſcire. Prima inꝗ eſt eius qđ oportuit ſcire. Si eni neceſſe fuit ſcire ⁊ fuit ignorātia ſupina aut affectata vel ꝑuerſa nō excuſat ſed grauior eſt etiam culpa. Si vo fuit eius qđ oportuit ſcire ⁊ adhibuit homo diligentiā excuſat̃: ⁊ ſi n̄ a toto tamen a tanto. Hinc ꝯtra iudeos. j. q. iiij. circa finem dicitur ꝙ ignorātia facti non excuſat iudeos qui non credunt veniſſe chriſtum. Ratio eſt: quia talis ignorātia eſt craſſa ⁊ ſupina. Poſſent eni chriſtum veniſſe ſcire tum ex opibus chriſti. tum ex opibus diſcipuloꝝ eius: tum ex collatione ſcripturarū ꝓphetarū. ¶ Scda vo ignorantia facti qđ nō oportuit ſcire excuſat ſicut de idolotito de ꝗ j. Coꝝ. x. apoſtolus ait. Si quis infideliū vocauerit vos ad cenam ⁊ ire vultis: quicquid appoſitum fuerit vobis comedite nihil interrogantes ꝓpter ꝯſcientiā. Itez ſm̄ alios duplex eſt ignorantia facti. Prima eſt ignorantia antecedens: ſcda eſt ꝯcomitās. Prima ignorantia eſt antecedēs que. ſ. eſt cauſa agendi ita ꝙ ſi homo ſciret illam circūſtantiā que in

peccatũ trahit non faceret: inſuper ⁊ ſe feciſſe doleret. Talis vtiq̧ ignorātia excuſat a toto: ſi tamen debita diligētia preceſſit. Si autem ꝯmiſſa non fuerit excuſat ſoluꝫ a tanto.

Secunda vero facti ignorātia ꝯcomitās dicta eſt. quando. ſ. etiam ſi ſciret peccati circũſtantias nihilominꝰ oparet illud: ⁊ h̓ neq̧ excuſat. In hoc ꝯcordat Tho. Guil. et etiam Petrus de candia.

Articulus. iij. de ſeptuplicī malo quod ꝑ ignorantiā in anima generatur.

t Ertius ſtatus eſt ignorātie criminalis. Unde ꝓpheta ait. In tenebris ambulāt. ſ. erroꝝ ⁊ peccatorũ. Et merito q̄dem dicit tales in tenebris ambulare. Naꝫ ſicut. xxxviij. di. c. ignorātia dicitur. Ignorātia eſt mater cunctoꝝ errorũ. Unde Iſido. Ignorātia vitioꝝ nutrix ē. Et Richar. in quodam ſermo. ait. Porte inferi que ſunt que ingrediētes ad omne malũ inducunt. Una eſt ignorātia boni; alia eſt ꝯcupiſcentia mali. Septem vero ſunt ꝑiculoſa mala. que ex ignorātia in aīa generant̄. Primũ eſt inſenſibilitas, ſcōm eſt captiuitas, tertiuꝫ eſt pauptas, q̄rtũ eſt cecitas, q̄ntũ eſt beſtialitas ſiue aīalitas, ſextum eſt ruina; ſeptimũ eſt mortalitas ſiue mors ſempiterna.

De inſenſibilitate ad quaꝫ ignorantia ducit. Cap. j.

p Rimũ ꝑiculoſuꝫ malũ qđ ex ig̃rātia generat̄ eſt inſenſibilitas. Nō eni intelligit homo bona que perdit: ⁊ mala que incurrit. Unde de ignorāte dicitur Prouerb. xxiij. Erit ſicut dormiēs i medio maris. i. in magnis ꝑiculis ⁊ quaſi ſopitus gubnator amiſſo clauo. At econtra intelligentia aperiens oculos noſcit ꝑicula in quibus eſt: ac timere ⁊ dolere facit. Idõ Eccs. ij. dicit̄. Qui addit ſcientiā addit ⁊ dolorem. Et Eſa. xlviij. Hec dicit dñs redemptor tuꝰ ſanctus iſrael. Ego deus tuꝰ docens te vtilia: gubnans te in via qua ambulabas. Utinam attēdiſſes mādata mea: facta fuiſſet ſicut flumen pax tua, ⁊ iuſticia tua ſicut gurgites maris. Et de talibꝰ dictum eſt. Utinā ſaperent ⁊ intelligerēt ac nouiſſima ꝓuiderent. Unde Augꝰ. ſup pš. Nemo eſt inſanabilioꝛ eo qui ſanus ſibi videtur.

Qꝛ per ignorantiā homo miſerabiliter captiuatur. Cap. ij.

s Ecundũ ꝑiculoſum malũ (qđ ex ig̃rantia generat̄) eſt captiuitas. Cũ eni populus ſeu homo inſenſibilis factus eſt facilit̄ in ꝑiculis capitur: ⁊ miſerabilit̄ captiuat̄. Hinc Eſa. v. dñs ait. Captiuꝰ ductus eſt ꝑp̄ls meus. quia non habuit ſcientiā. At ecōtra ꝑp̄ls ⁊ quilibet ꝑticularis homo ꝑ ſcientiā ⁊ ſapiam ꝯſeruatur. Ideo dicit̄ Prouerb. ij. Si ſcientia aīe tue placuerit ꝯſiliũ cuſtodiet te ⁊ prudentia ſeruabit te. Immo qui factus eſt iam captiuus ꝑ ꝯſcientiā ⁊ intelligētiā liberat̄. Un̄ Prouẽ. xj. Iuſti liberabunt̄. ſ. a magnis ꝑiculis ſciā. Liberant̄ autem: quia ꝑicula noſcũt atq̧ declinant. Unde Greg. in moral. Qui lucē videt. ſcit quid de tenebris eſtimet. Naꝫ q̄ candorē lucis ig̃rat; obſcura ꝓ lucidis approbat.

Ad q̄ꝫ tam miſerabilē pauptatem ignorātia mentem ꝑducit. Capitulum. iij.

t Ertium malũ dicit̄ pauptas. Magne vero ſunt diuitie ſapie dei. Hic Sap̄. viij. Si diuitie appetunt̄ in hac vita quid ſapia locupletiꝰ? Unde Eſa. xxxiij. Diuitie ſalutis. i. ſalutares diuitie ſapientia ⁊ ſcientia. Unde dicit Sap̄. xiij. Uanus (i. oī bono vacuus) eſt oīs ꝑp̄ls in quo nō eſt ſciētia dei. Unde Prouẽ. iij. Melior eſt acquiſitio eius negociatiōe auri ⁊ argenti. Ignorantia autem tali theſauro hoīem priuat.

Qꝛ ignorantia excecat oculuꝫ rationis. Cap. iiij.

q Uartum malũ eſt cecitas. Excecat eni oculum rōnis: ⁊ ſic facit hoīeꝫ in aīa cecum. De hmōi cecis apoſtolus ad Eph̄. iiij. ait. Ambulāt in vanitate ſenſus ſui tenebris obſcuratũ habētes intellectum: alienati a via dei ꝑ ignorantiā que ē in illis ꝓpter cecitatē cordis eoꝝ. Hi ſunt virgines fatue que neſciũt deũ nec deus nouit eas. Hinc Mat. xxv. ait. Amen dico vobis neſcio vos. vt verificet̄ qđ. j. Coꝛ. xiiij. dicit̄. Si quis ignorat ig̃rabit̄. Et licet q̄dam multa ſciant ſeipſos tñ neſciũt ſicut ait Bern̄. Similes ſunt oculo qui cetera videt. ſeipſuꝫ autem non videt. Cōtra q̄s Gregꝰ. Eo ipſo homo vehementiꝰ deſipit: quo ſeipſum minime recognoſcit. Unde Iob. xix. Si ig̃rauit mecum erat ignorantia mea.

Qꝛ ignorantia facit hominem brutalem atq̧ beſtialē. Cap. v.

q Uintũ vero malũ ē beſtialitas ſiue aīalitas. Facit eni hoīem brutalē et beſtialem. Unde Bern̄. ait. Nihil beſtialiꝰ hoīe qui ē rōne vigēs et non ratione vtens. Sepe eni tales virtuoſis ⁊ virtutibꝰ detrahũt: imo q̄nq̧ os ponũt in celum diuina opera blaſphemātes; ⁊ de talibus vt ꝯſcriptum eſt. ij. Pe. ij. Hi velut irrationalia pecora. ſequit̄ que ignorāt blaſphemātes. Ad tales ꝓpheta ait. Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulus ⁊c̄. Per equũ peccātes aperte: ⁊ ꝑ mulum peccātes occulte ex beſtiali ignorātia denotant̄. Equus eni fortis eſt et luxurioſus ſupbus vix tenet̄ non diſcernit ſeſſorem recalcitrat: ⁊ aptiſſimꝰ ⁊ ꝓmptiſſimus eſt ad bellum ꝑ quas ꝓprietates diuſa manifeſtoꝝ peccatoꝝ genera ſignificant̄. Mulus eni ex nobili ⁊ ignobili generat̄: et ꝑ hunc intelligere poſſumꝰ hoīem hypocritam ⁊ ſimulatũ. In hoꝝ vero gnātione ꝯuenit nobile. ſ. opus de genere bonoꝝ: ⁊ ignobile. ſ. intentio corrupta. Nam tales ſemper nobilitatē demonſtrant ⁊ ignobilitatē occultant: ſicut parabolice de mulo fert̄ qui interrogatus a vulpe de quo genere fuerat reſpōdet q̧ ꝓnepos erat magni regis equi hyſpanie. Cui vulpes ait. Non quero de matre ſ3 de patre. Mulus autē noluit indicare. Peccantes vero manifeſte ſeu ſimlare ex ignorantia efficiunt̄ beſtiales: ſicut equus ⁊ mulus quibus non eſt intellectus.

Qꝛ ignorātia ꝑcipitat inũerabilia mala que interim ignorāt. Capitulum. vj.

s Extũ vero ignorātie malũ đr ruina. Nam populũ precipitat in inũabilia mala tam culpe q̄ꝫ pene. Un̄ Prouerb. xvij. Qui euitat diſcere incidet in mala. Et Iſido. Nihil ſtulticia peius: nihil inſipientia deteriꝰ: nihil ignorātia turpius ⁊ ignomioſius. Ignorātia eſt mater ⁊ nutrix oium vitioꝝ. Quid ſit damnũ culpe non ſentitur: inſipiens q̄tidie peccat ⁊ ignorat. Ideo lamentabilit̄ Oſee. iiij. dicit̄. Non eſt ſciētia dñi in terra. Maledictũ mendaciũ homicidium furtum ⁊ adulteriũ inũdauerũt: ⁊ ſanguis ſanguinem tetigit. Propterea lugebit terra: ⁊ infirmabit̄ oīs qui habitat in ea.

Qꝛ ignorātia ꝑducit ad interitũ ſempiternũ ⁊ ad tenebras exteriores. Ca. vij

s Eptimũ autem maluꝫ mortalitas dicitur. Perducit eni ad interitũ ſempitnuꝫ. Ideo dicitur Iob. iiij. Quia nullus intelligit in eternũ peribit. Hec ignorātia eſt beſtia que aſcendit de abyſſo Apoc. xj. de q̄ abyſſo Iob. xxviij. Abyſſus non eſt in me. ſ. lumen ſapientie dei. Hinc dicit̄ Prouerb. viij. Qui me oderunt diligunt mortē. ac econtra i eodem. c. dicit̄. Qui me inuenerit inueniet vitam ⁊ hauriet ſalutem a dño in ꝑſenti ꝑ gratiam: ⁊ in futuro ꝑ gloriā. Ad quā nos ꝑducat vera ſapiētia chriſtus. Qui cum pr̄e ⁊c̄.

Feria. v. poſt ſcd̄am dñicaꝫ in q̄dрageſima de ſupplicijs infernalibus oium damnatoꝝ ⁊ maxime q̄rūdā ſceleratoꝝ. Ser. xxij

m Ortuus eſt diues ⁊ ſepultꝰ ē in inferno Lu. xvj. et in euangelio hodierno. Licet eni beatꝰ Ioh̄. in. j. cano. ſua. c. iiij. dicat. Qꝛ timor non eſt in charitate ſed perfecta charitas foras mittit timoreꝫ tamen in mente vbi repitur timor humiliās ex ſua mia a deo donat̄ amor inflāmans qui timorem illuꝫ expellit. ⁊ dei amorē in regno anime regnare facit. Hec duo reqrunt̄ ad h̓ vt cum deo aīa gratie glutino copulet̄. ſ. timor ⁊ amor. Unde Augꝰ. li. de ciui. dei. ⁊ habetur de pe. di. ij. hec que ponit exemplum. Qꝛ ſicut q̄n volumus ſuere vel duos pānos diuerſos iungere. habemꝰ acum ⁊ imponimus ſerici filum: ſicq̧ ſuimꝰ pannũ. tandem ꝯiuncto inſimul panno ipſo filo ſerici remanente remouet̄ acus. Sic ad copulandũ animam pctōris cum ipſo deo requirit̄ acus. i. timor inferni qui pungat hoīs mentē ⁊ ſerici filum. ſ. amor dei quem introducat ipſe timor inferni. Porro his duobus anima cuꝫ deo copulat̄ ꝑ grām remanēte ſerici filo: qꝛ charitas nunq̄ꝫ excidit. j. Coꝛ. xiij. Excluſo acu timoris inferni. Aſſumamꝰ ergo hodie acum huius timoris que introducat in nos filum diuini amoris. Plane de ipſo Apoc. xiiij. Io. ait. Et tertius angelus ſecutus eſt dicens voce magna. Si quis adorauerit beſtiam ⁊ imaginē eius. ⁊ accepit characterem in fronte ſua aut in manu ſua: hic bibet đ vino ire dei. qđ mixtum eſt mero i calice ire ipſius ⁊ cruciabit̄ igne ⁊ ſulphure in ꝯſpectu angeloꝝ ſanctoꝝ. ⁊ ante ꝯſpectũ agni. ⁊ fumus tormentoꝝ coruꝫ aſcendet in ſecula ſeculoꝝ. nec habebũt requiem die ac nocte. Q̄

niam adoꝛauerūt beſtiam ⁊ imaginē ei⁹.
Uel ſi qs accepit characterē nois eius. Hec
eſt ſapiētia ſanctoꝝ: qui cuſtodiūt mandata
dei ⁊ fidem ieſu chriſti. In quibus verbis d̄
penis inferni tria myſteria declarant̄. Pri=
mū eſt doloꝝ mentaliū. ſcd̄m penarū coꝛpa=
lium: tertiū toꝛmentoꝝ eternalium. Hec tria
myſteria expertus atqͣ expiet̄ diues iſte epu
lo criminoſus de quo dicit̄ in ꝓpoſito v̄bo.
Moꝛtuus eſt diues ⁊ ſepultuſ eſt in inferno
Ait eni moꝛtuus eſt diues ecce penas coꝛpa
les. ⁊ in inferno ecce toꝛmēta ⁊ cruciat⁹ eter=
nales: ſepultus eſt ecce doloꝛes mētales. Di
cit eni eum ſepultū vt oſtendat eius vndiqͣ
imobilez incarcerationē ſeu alligationē. ſeu
oppꝛeſſionē: ⁊ ab vndiqͣ afflictionē totalez ⁊
quaſi imerſam cooptionē ⁊ ſubmerſionem.
De his tribus myſterijs ⁊ eodem oꝛdine ꝓ=
pheta in pſ̄. lxxiiij. inquit. Calix in māu dn̄i
vini meri plenus mixto. Ecce pꝛimū. Et in=
clinauit ex hoc in hoc. ecce ſcd̄m. Uerūtamē
fex eius non eſt exinanita bibent oēs pecca-
toꝛes terre. ecce tertiū. Et pōt eſſe aliud the=
ma in pꝛeſenti materia.

Articulus pꝛimus de mentalibus doloꝛibus quibus cruciantur damnati.

P Rimū myſteriū cruciatus eſt eoꝝ
doloꝝ mentaliū. Sequamur my=
ſterium apocl. cuz ꝯcoꝛdia dauid
et euāgelij hodierni. Triplex v̄o veritas i h̄
myſterio ꝯtinetur. Pꝛima eſt offenſiōis. ſe=
cunda eſt punitionis: tertia eſt mēſuratiōis.

De culpa vniuerſali ꝓpter quam damnati cruciant̄. Ca. j.

P Rima eſt offenſiōis. ſ. cuiuſcunqͣ
moꝛtalis culpe. Pꝛopterea Job.
ait. Et tertius angelus. ſ. reuelās
myſteria dei ſecutus eſt dicēs ma
gna voce. i. clara cognitiōe. Si quis adoꝛa=
uerit beſtiam ⁊ imaginē eius ⁊ accepit chara
cterem in fronte ſua aut in manu ſua. Que
verba pñt tripliciť exponi. Pꝛimo ꝓ ꝑcialita
te. ſcd̄o ꝓ cupiditate: tertio ꝓ infidelitate.
Pꝛimo exponit̄ ꝓ ꝑcialitate que merito be=
ſtia dicitur. Beſtia v̄o differt ab animali: qꝛ
nomen beſtie ſonat cum aialitate crudelita=
tem. Ille autem adoꝛat beſtiam: qui ꝑcialita
tis amoꝛem ſuo creatoꝛi ꝑponit. Ecce radix
totius idolatrie noue. Imago beſtie arma ⁊
ꝑcialium inſignia ſunt: in quibus q̄ſi idola-
tria noua demones adoꝛant̄. Ille v̄o chara
cterem beſtie ſuſcipit in fronte: qui ꝑcialitati
ꝯſentit in mente. In manu v̄o beſtie chara=
cterem ſumit: qui opa ꝑcialia facit. Per ma=
nū eni in ſcriptura opera deſignant̄. Se=
cundo poteſt exponi de cupiditate. Seua āt
et crudelis beſtia eſt vſura voꝛax: que tūc ad
oꝛatur cum impꝛobū fenus exercet̄. i. pacto
ꝑficitur. Imaginē v̄o adoꝛat: qui tenaciť im-
moderatas diuitias amat ſicut epulo euan-
gelij hodierni contra lazarū indigentē. Cha
racterem autem huius beſtie habere in frō=
te: eſt imodeſto ꝯtractu ꝑ intentionē coꝛru=
ptam vſuram habere in mente. In māu au-
tem characterē habet: qui ope palam vel in
occulto vſuram exercet. Tertio exponat̄
de infidelitate incantationū arliarū ⁊ quoꝝ=
cunqͣ erroꝝ: que beſtia impia ⁊ crudelis iaz
ꝑ vniūſum oꝛbem adoꝛat̄ cū incantationuz
herbaꝝ ⁊ ceteroꝝ erroꝝ ꝑfidia exaltat̄. Ima
gines huius beſtie ſeue ſunt oēs incātatoꝛeſ
et incātatrices ſiue vetule rincanate ⁊ ſtrego
nes ⁊ ſtregoniſſe. qui oēs vere tunc adoꝛan-
tur cum efficaci⁹ ⁊ leuius ⁊ tenaci⁹ illis ⁊ eoꝝ
factis ⁊ verbis q̄ꝫ diuinis ⁊ ſctōꝝ dictis cre=
dulitas adhibet̄. Characterē beſtie habē in
fronte: eſt eoꝝ infidelitatē habere in mente.
Characterē v̄o eius in manu poꝛtat: qui ſu=
perſtitioſa bꝛeuia ⁊ characteres ⁊ diabolica
ſigna beſtialitate impia ſuꝑ alios ponit. vel
ſuꝑ ſeipſum geſtat. Quarto etiam poteſt
dici hec crudelis beſtia zodomia: que adoꝛa
tur ⁊ colitur ab oībus zodomitis. Cui⁹ ima=
gines iuuenculi ⁊ pueri pñt dici: qui vere ab
oībus zodomitis in oī nephādo opere ado=
rantur. Qui autem hoc ſcelus ꝯcupiſcūt mē
te: characterē habent in fronte. Qui v̄o im=
plent opere: in manu characterē hñt ſeu te=
nent. Et ſm hūc modū de quolibet crudeli
et ſceleſto peccato tota hec figura exponi pt.

De q̄druplici cellario dei ⁊ d̄ amaritudine vini diuine ire: q̄ damnati ſpūaliter cruciantur. Capitulum. ij.

S Ecūda autem veritas eſt punitio
nis. Unde ſubdit̄. Hic bibet d̄ vi
no ire dei. Quadruplex v̄o eſt cel
larium dei: vbi diuerſa recōdunt̄ vina. Pꝛi-
mū eſt cellariū gratie. ſcd̄m gloꝛie. tertiū cul=
pe: q̄rtum pene. Duo hoꝝ ſunt in p̄ſenti ſe=
culo. ſ. cellariū culpe ⁊ gratie: duo v̄o in fu=

turo. ſ. gloꝛie ⁊ pene. Pꝛimū eſt cellarium
gratie: qđ eſt eccleſia ſaluādoꝝ. Uñ Cantī. ij
Intre duxit me rex in cellam vinariā. i. in ec
cleſiam. Huius cellarij vinū grā eſt. Unde
Pꝛouerb. xxxj. Date vinū his q̄ amaro ſūt
animo. i. ꝯtritis: vt. ſ. dolentes de culpa leti=
ficent̄ ex gratia. Hoc eſt vinū de quo pſ̄. ait.
Uinū letificat coꝛ hois. Et ſicut vinū habet
ſplendoꝛem vigoꝛem ⁊ dulcoꝛē: ſic vinū gra
tie habet ſplendoꝛē fidei. vigoꝛē ſpei ⁊ dulco
rem charitatī. j. ad Coꝛ. xiij. Fides ſpes cha
ritas tria hec: maioꝛ autē hoꝝ eſt charitas.
Scd̄m cellariū eſt gloꝛie. Unde pſ̄. ait. In=
ebꝛiabunt̄ ab vbertate domus tue: ⁊ toꝛren
te voluptatis potabis eos. Hui⁹ cellarij vi=
num ſplendidū eſt: ꝑ diuinā viſionē. j. Joh̄.
iij. Uidebim⁹ eum ſicuti eſt. Item habet vi=
goꝛem ꝑ dei poſſeſſionē. j. Coꝛ. ix. Sic curri
te vt compꝛehēdatī. Suauiſſimū eſt ꝑ dei frui
tionē. Unde Job. xxij. Suꝑ oīpotentē deli=
tijs afflues. Qui ei biberit d̄ pmo vino i pn̄
ti: etiam de ſcd̄o bibet in futuro. Tertium
cellariū eſt culpe: qđ eſt ſynagoga peccantiū
et ſeculū nequā. Huius cellarij vinū eſt mer
ſcꝫ ſplendidū ꝑ auariciā. potens ꝑ ſuꝑbiam:
et ſuaue vel dulce ꝑ luxuriā. Unde. j. Jo. ij.
Oē qđ eſt in mūdo ꝯcupia carniſ eſt ⁊c̄ vt. s̄
Hoc vino inebꝛiat⁹ fuit diues epulo de q̄ di=
citur i euāgelio hodierno homo quidā erat
diues: ecce auaricia. Qui induebat̄ purpu=
ra ⁊ byſſo: ecce ſuperbia. Et epulabat̄ q̄tidie
ſplendide. Ecce luxuria. Hoc eſt vinū qđ do
minuſ in myſteriū ꝓhibuit aaron Leuitī. x.
Uinū ⁊ oē qđ inebꝛiare poteſt. ſ. de mūdiali
bus non bibetis tu ⁊ filij tui qñ intrabitī i ta
bernaculū teſtimonij. i. mūdana ne diligas
ſi ingredi vultis celum. Quartum cella=
rium eſt pene. Et hoc eſt infernus: cui⁹ vinū
obſcuriſſimū debilitatiuū. ⁊ amariſſimū eſt.
Et merito qui in p̄ſenti bibit de vino culpe: i
futuro etiam bibat de vino pene. Et hoc eſt
vinū diuine ire de quo Jo. ait. Hic bibet de
vino ire dei. Sed quia iuſtum eſt vt culpe re
ſpondeat pena: ideo infernale vinū eſt ob=
ſcuriſſimū in intellectu ꝓpter auariciā debi=
litatiuū vel ꝯfuſiuuz in facultate ⁊ memoꝛia
ꝓpter ſuꝑbiam. amariſſimū in voluntate ꝓ=
pter luxuriam. Unde per oꝛdinē Job. x. di=
citur de cellario infernali ⁊ vino eius. Ubi
vmbꝛa moꝛtis. hec de obſcuritate. ⁊ nullus
oꝛdo hec de debilitate: exercitus eni inoꝛdi=
natus debilis eſt: ſed ſempit̄nus hoꝛroꝛ in=
habitat hec de amaritudie dicta ſunt. Ecce
vinū diuine ire ꝑ qđ oia ſpūalia toꝛmēta et=
na que ꝓpter tria p̄ncipalia crimia in tribuſ
anime potētijs damnati ſufferūt myſtice cō=
pꝛehendunt̄. Hoc vino potabat̄ iſte epulo i
inferno. Uinū cum bibit̄ ad interioꝛa tran=
ſit: ſic ſpūalis doloꝛ a diuina ira in mentem
damnati hois diffundit̄. Unde nihil mente
videre nihil cogitare ⁊ ad nihil oino affici pt
niſi qđ ſit illi ad cruciatū vel ꝑpnīam qꝛ qđ ſi
vult eſt pꝛeſens vel ꝑ abſentiā quia oē qđ de
lectat eſt abſens. Sic iſti diuiti cui ignis erat
p̄ſens ⁊ aqua abſens. Ideo Job. xxj. de dā=
nato dicit̄. Uidebūt oculi eius interfectionē
ſuam. id eſt. moꝛtem illam eternam quā ſu=
ſtinebunt ⁊ de furoꝛe oīpotentī bibet. Hinc
Hiere. xxv. Dñs dānate anime epulonis ait
cum illam eternis cruciatib⁹ iungebat. Su=
me calicem vini huius furoꝛis de māu mea.
Ecce duplex vinū auaroꝝ ꝑcialiuz vſurario
rum ⁊ zodomitarū ⁊ ꝯſimiliū ſceleratoꝛū et
alioꝛum crimioſoꝝ. Pꝛimū qđ bibent in pꝛe=
ſenti cum gaudere delectatione peccati ꝑmit
tuntur in p̄ſenti ſicut epulo ſuꝑdictus. Ali=
ud quod bibent in futuro: cum oia quecūqͣ
fecerint luent. Pꝛimū quidem clarum poteſ
et dulce videbat̄ per tꝑalem ꝓſperitatē: ſcd̄z
turbidum eſt ꝓpter eternam ⁊ internā adū=
ſitatem. Ideo de hoc peccatoꝝ duplici vino
Job. ſubdit. Quod mixtum eſt mero. Me=
rum quidem fuit tempoꝛale: ſed mixtuz erit
eternale iuxta illud Gregī. Tempoꝛale ē qđ
delectat eternum v̄o qđ cruciat.

Qꝛ ſm q̄ꝫtitatem culparū: erit in dānatis grauitas toꝛmētoꝛū Capitulum. iij.

T Ertia autem veritas eſt menſura-
tionis que merito ſequitur ad p̄=
dicta. Quia ſm menſuram culpe
debet eſſe aſperitas pene. Et de hac Job. ſb=
dit. In calice ire ipſius. Calix nempe dei mē
ſura diſtrictiōis iudicij eſt: quo deus permit
tit ſm menſuram ſui iudicij in hoc mundo ⁊
pctōꝛes peccare ⁊ ergo eos in eternū punit
ſm menſuram peccati ſicut Eſa. xxvij. dicit̄.
In menſura contra mēſuram cum abiecta
fuerit iudicabit. Quaſi teneat dñs hanc mē
ſurā in manu ſua ꝑmiſſiueqͣ peccatoꝛi dicat
Mitte in hunc calicem quicq̄d tibi placꝫ: ho
micidia incendia. innocentum oppꝛeſſiones
viduaꝝ euiſceratiōes. vſuras. rapias. zodo
miaſ. Imple mēſurā iniq̄tatuz. adde furta.
falſas accuſatiōes. blaſphemiaſ. iſamias. fal
ſa teſtionia ꝑiuria mēdacia. Cōple mſurā di

uine ꝑmiſſionis:q꞉ vt dicit Deut. xxv. Pro
menſura peccati erit ⁊ plagaꝝ modꝰ. His at
Eſa. xxviij. dicit dñs. Ponam iudiciū in pon
dere. ⁊ iuſticiā in menſura. Ecce ꝙ hoi ꝑciali
vel alit ſcelerato euenit: ſicut porco q̄ ad ſu=
as impinguat expenſas. Utrunqꝫ eteni vi=
nū. ſ. delectatiōis criminū qđ eſt merū: ⁊ pu-
nitiōis ſcelerū qđ feculentū intelligit mixtū
eſt in calice. id ē. menſura diuini iudicij. Ex
dictis que dicta ſunt breuiter patent tres ve
ritates myſterij primi: que oia ps̄. breuibus
verbis compꝛehendit cum dicit. Calix in māu
dñi ecce tertia veritas mēſuratiōis. vini me=
ri inebrians ecce ꝓma veritas trāſgreſſionis
plenus mixto ecce ſcđa veritas punitiōis. Et
hec ꝯcludunt primū myſteriū: qđ eſt dolorū
mentaliū oium damnatoꝝ.

Articulus. ij. de multitudine doloꝝ corꝑaliū vl' mentaliū qui ꝑ penas in damnatoꝝ corpora redundabunt.

s Ecundū myſteriū eſt penarū cor=
poraliū quas patient reprobi pꝰ
iudiciū generale. Et merito. Naꝫ
ꝓprie loquēdo dolor eſt in mēte: pena vero i
corpore iudicat. Sicut eni vinū cum bibitur
non ſolum in corpe ſuſcipit. ſed per totū cor
pus ad intra diffundit: ſic ſpūalis dolor in
damnati mente receptus non ſolū mentē ip
ſam per totum penetrat. verūetiā in corpo=
ra redundat. Turbari eni ſolet vultus ani=
mo ꝯturbato: ⁊ econtra hylareſcē animo io=
cundato. In regno vo celoꝝ ſicut ſunt tres
anime dotes. ſ. viſio fruitio ⁊ tentio: ita i cor
pore beatoꝝ q̄ttuor eſſe credunt. ſ. claritas
impaſſibilitas. ſubtilitas. ⁊ agilitas. Ex tri=
bus eni dotibꝰ clarificate anime redūdat glo
ria in glorificatū corpus. ita ꝙ deus ꝑ gloriā
ſubſtantialē glorificat eam. ſ. animā ꝑ tripli=
cem eius dotem. ⁊ gloria anime cōicata bea-
to corpori ꝑ q̄ttuor eius dotes manifeſtat.
ſicut patebit. j. ſermone vlti. arti. j. et. ij. Sic
eſt in ꝓpoſito in damnatis. Nam dolor mē=
tis cum anima fuerit corpori iūcta redunda
bit in corporis penam: exemplo beatoꝝ ſed
illis in gloriā iſtis vo in penam. Porro vt h
clarius eluceſcat ſciendū eſt ꝙ q̄ttuor erunt
damnatoꝝ in corꝑibus ꝓncipales pene. Pri
ma eſt tenebroſitas. ſcđa paſſibilitas. tertia
palpabilitas: q̄rta ponderoſitas. ecōtrario
beatoꝝ. Prima eſt tenebroſitas. Unñ Job
x. ad terrā tenebroſam ⁊ optam mortis cali=
gine. ſ. ꝑducent. Ratio ē q꞉ intellectꝰ homis
damnati eſt horribili tenebra obſcuratꝰ ſicut
dictum eſt damnato corꝑi iunctꝰ. tm̄ ei cōica
bit obſcuritatē ꝙ impoſſibile eēt calamo ſcri
bere aut mente penſare. Eſt eni ignis q̄ dā=
natoꝝ anime ⁊ corꝑa comburent nigerrimꝰ
obſcurus ⁊ teter: iuxta illud Mat. xxij. liga=
tis manibꝰ ⁊ pedibus mittite eū in tenebras
exteriores. Si eni ſm Aug. li. de ciui. dei ig-
nis iſte cum ſit formoſus oia que lambit cō=
burit. ⁊ lucida decora deturpat ⁊ denigrat.
q̄ꝫtomagis ignis infernalis ita turpis ⁊ ob-
ſcurus cuius dānati erunt pabulū ſempiter
num? Et iterum. ſi iſte ignis deturpat ſic nri
corꝑis membra: q̄ꝫtomagis ille qui quaſi i in
finitum excedit acerbitate ⁊ turpitudie iſtū?
Ideo Eſa. ix. dicit. Erit populus q̄ſi eſca ig-
nis. et. xiij. c. ait. Facies combuſte vultꝰ coꝝ
Scđa erit paſſibilitas. Nam memoria oi
dolore plena ⁊ corpori vnita redūdabit ꝑ pe
nam in damnatū corpus. Sicut eni ferrum
candens ꝑ oēs ſui partes habet diffuſum ig
nem: ſic ꝑ totū damnati corpus diffundent
pene. Erunt eni corpora damnatoꝝ multi=
plici afflictione corrupta ⁊ putrefacta. que ſi
auferrent eis ſicut in p̄ſenti ſeculo paſſibili=
tatem: ſed ineſtimabilit addent. ita vt ſi quiſ
eos capitis capillo ꝯtingeret vel q̄litercunqꝫ
leuiſſime tangerent. fortiuſ tūc dolebūt q̄ꝫ ſi
in hoc ſeculo homo in camino ignis ꝯiectus
foret. Unde Job. xx. Ois dolor irruet i euꝫ
Qui quidem vndiqꝫ erit. intus ⁊ extra. ſub-
tus ⁊ ſup̄. ante ⁊ retro. a dextris ⁊ a ſiniſtris
Habebūt eni in oculis ꝯtinuas lachrymas ⁊
merores in auribꝰ horrendū timorē ⁊ terro
rem. In naribus inſupportabilē fetoreꝫ. In
guſtu inexp̄ſſibilē amaritudinē. In dentibꝰ
terribilē ſtridorem. In ore horribilē clamo=
rem. In corde incōſummatū dolorem. In
toto corpore ardorē ⁊ incōfuſibilē pudorem
in quibus oibus ſine fine cruciabunt Ter
tia erit palpabilitas. Quia eni voluntas dā
nati rebellis fuit contra ſuū ⁊ oinm creatorē
et omni amaritudie plena erat: ideo tam paſ
ſibilitatē corpori ſuo cōicabit. ꝙ ois creatu=
ra minima in imenſum poterit ei nocere iuxta
qđ dicit Sap̄. v. Pugnabit pro eo orbis ter-
rarum contra inſenſatos. Et ps̄. Multa fla
gella pctōris ⁊c̄. Et Deut. xxxij. ait dñs. Cō
gregabo ſup eos mala. Quia cruciabunt a
bris a celis a ſideribus ⁊ a planetis a quat=
tuor elemētl ⁊ ab oibꝰ elemētatl a demōibꝰ ⁊
ab alijs dānatl: ⁊ gnālit ab oibꝰ creaturl. Et
ſequit. Et ſagittaſ meas cōplebo i eis. Sagit

te he ſunt ſeptē pene in p̄ſenti hoi ꝑ peccatū
infixe vel inflicte. ſcilicet fames ſitis calor fri
gus infirmitas laſſitudo ⁊ mors. que licet in
pn̄ti a deo hoi multiplicit infligant. tamē in
inferno ꝑfectiſſime complebunt ſicut. s̄. ſer=
mone. xj. arti. iij. et. c. iij. plenıꝰ dictum eſt.
Quarta erit ponderoſitas. Cum eni aia ꝓ=
pter peccatū in inferno damnat. ꝯſtat ꝙ tan
ta eſt ḡuitas culpe: ꝙ aia cum mortali dece=
dens cogit ad inferos ꝓperare q̄ſi plumbū
in aquis vehementibꝰ vt dicit Exo. xv. Nō=
ne luciferū grauitas culpe a celo ad inferos
traxit ſicut dicit Eſa. xiiij. Quō cecidiſti luci
fer qui mane oriebarl? Anima igit pondere
pctōꝝ preſſa. corꝑiqꝫ vnita. corꝑi tm̄ pondus
p̄ſtabit. ꝙ ſi ſup terram eſſet corpus damna-
ti. terraqꝫ adamātina vſqꝫ ad inferos fieret
ictu oculi corpus illud in infernū demerge=
ret. Tantoqꝫ pondere corpus dānati firma-
bitur in inferno: ꝙ nullū cruciatū poterit eui
tare. Unde Eſa. j. damnādis annūciat. Erit
fortitudo veſtra. ſ. in tot generibꝰ tormento
rū vt fauilla ſtupe. De his q̄ttuor dotibꝰ cor-
porum dānoꝝ ſil' ps̄ ait. Pluet. ſ. dñs ſuper
pctōres laqueos hoc eſt ponderoſitas. ignis
hoc eſt tenebroſitas: quia ignis ille teterrimꝰ
eſt. ſulphur hoc eſt penalitas ſiue paſſibili=
tas. ⁊ ſpūs ꝓcellarū hoc eſt ipſa palpabilitas
Ex his patet ꝙ dolor mentl poſt reſurrectio-
nem redūdabit in penam carnis. Jō in ver-
bo ꝓpoſito ait. Et inclinabit ex hoc in hoc.
Hoc eſt inclinabit. ſ. dñs poſt iudiciū ex h. i.
ex mente in hoc. i. in corpus. Et alibi idē ait.
Conuertet dolor eius in caput eius. i. in mē
tem damnati ⁊ in verticem ipſiꝰ. i. in totum
corpus cuius ꝓncipale eſt vertex partē po=
nens ꝓ toto. iniq̄tas eius. i. pena iniq̄tatis
deſcendet. ſ. per cōicationē vt dictum eſt. Ec
ce vinū diuine ire qđ doloribꝰ inebriat totuꝫ
corpus. Sed ſimul ad iohānis ꝓpheticā vi=
ſionem deſcendamꝰ vbi tres horribiles cru=
ciatus corpoꝝ damnatoꝝ ꝑ ordinem ponit.
Primus eſt afflictiōis. ſcđs ꝯfuſiōis: tertius
participationis.

De damnatoꝝ multiplici cruciatu. Capitulum. j.

p Rimus cruciatꝰ eſt afflictiōis. Un
de ſubdit ⁊ cruciabitur igne ⁊ ſul-
phure. Ad has duas penas oēm
reduces dānati corꝑis penam. Sicut eni oē
peccatū quo parciales vel vſurarū vel zodo
mite ⁊ qlibet alij pctōres in p̄ſenti ſeculo de=
lectabant offendere deū ad duo reduci po=
teſt. ſ. ad ꝯcupiam que ex delectatione inor=
dinata ꝓcedit. ⁊ ad iram que ex mala triſti=
cia ſurgit: ſic oēs corporales inferni pene ad
duas ꝯuenient reduci pn̄t. ſ. ad penam ſul=
phuris que rn̄det ꝯcupiſcētie. ⁊ ad penā ig=
nis que rn̄det ire. Uel omne peccatū poteſt
reduci ad ꝓſperitatē ⁊ aduerſitatē teſte ps̄.
qui de damnatis dño ait. Cadent a latē tuo
qđ eſt adūſitas mille ⁊ decem milia a dextris
tuis qđ eſt ꝓſperitas. Contra duo iuſticie ar
ma a dextris ⁊ a ſiniſtris de q̄bus apl's ait. ij
Coꝝ. vj. Scđm eni primū intellectū ſicut eni
ꝯcupia mala vrit damnati infeliceꝫ aiam: ſic
ſulphur affligit miſerū corpus. Et ſicut ira
vexat ſpiritū damnatoꝝ: ſic ignis cōburens
vrit corꝑa coꝝ. Et ſicut ignis in ſulphure ve
hementiꝰ vrit ⁊ ardet i afflictionē corpoꝝ: ſic
iracundie feruor in ꝯcupia ardet ꝑ afflictio=
nem ſpirituū. Q̄to eni amplius ꝯcupiſcunt
damnati qđ habere non valent: tanto in eo-
rum animo amplius iracūdia feruet. nō ſo=
lum ꝯtra deum ꝓximū ⁊ oēm aliam creatu=
ram ſibi inferentem penam. imo amplius et
vehementiꝰ ꝯtra ſeipſos turbant. qui ſibiip-
ſis cauſa extiterūt ſue damnatiōis. Unñ ps̄.
Pctōr videbit ⁊ iraſcet. dentibꝰ ſuis fremet
et tabeſcet. Ad aliū vo intellectū vt pena cor
rn̄deat culpe. ois pena quam patiunt dam=
nati ex adūſitate ꝑ ignem ſignificat: oiſqꝫ pu
nitio qua plectunt ex ꝓſperitate in ſulphu=
re deſignatur. In quibꝰ diuſimode peccaue
runt ꝑciales auari ⁊ zodomite ⁊ ceteri pecca
tores ſcelerati.

De multiplici confuſione dānatorum. Cap̄. ij.

s Ecunduſ cruciatꝰ eſt ꝯfuſiōis. Sꝫ
qm̄ ois damnatoꝝ culpa ꝑ ſuꝑbi=
am ꝯſūmata ē: ideo merito ſicut
culpe ſuccedit pena ſic ſuꝑbis ꝯfuſio maxia.
Tres vo ꝯfuſiones patient damnati ab illis
qui in celeſtibꝰ regnant. Primā a ſanctis. ſe-
cundam ab angelis: tertiam a dño ieſu chri=
ſto. Primam patient a ſanctl qui vidētes
in inferno damnatos ꝯtemplabunt in exē=
plo damnatiōis eoꝝ ⁊ turpitudinē culpe et
pulchritudinē diuine iuſticie. ſicut de quoli-
bet ſanctoꝝ ps̄. ait. Letabit iuſtus cum vide
rit vindictam. ſ. ſupra damnatos exercitatā
eo ꝙ ꝯcordat ⁊ complaceat atqꝫ ꝯdelectet iu-
ſticie dei. ⁊ ſequit manus ſuas lauabit in ſan
guine pctōris. ſ. puniti. Scđm eni Bonauē
tu. in. iiij. di. l. btī nūc vidēt ⁊ etiā videbūt pꝰ
iudiciū i ſpeclo eťno miſeriaꝫ dānatoꝝ: q꞉ h

erit eis ad augmentũ glorie ⁊ oſtenſionẽ diuine iuſticie. Damnati vͦ vident nũc gloriã beatoꝝ ⁊ videbũt vſqꝫ ad dieꝫ iudicij in vniuerſali tamẽ non in ꝑticulari q̃lis ſit: nec h̾ q̃dem erit niſi ad eoꝝ completã deſolationem Triſtanᷓ eni ꝓpter inuidiã aliene felicitatis triſtanᷓ etiam ꝓpter carentiã ſue btitudinis triſtanᷓ etiaꝫ quia intelligũt ſe videri a beatꝭ illiſqꝫ gaudiũ cumulare. ꝓpter que oĩa inexpreſſibili verecũdia ꝯfundunᷓ. Unde ꝓphe ta ait. Erubeſcãt impij ⁊ deducanᷓ in infernum muta fiant labia doloſa. Poſt iudiciuꝫ vͦ non videbũt beatoꝝ gloriã nec in vniũſali nec in ꝑticulari ſed oĩno erunt in parte intellectiua a tormentis abſorpti. Scdaꝫ vͦ ꝯfuſionẽ patienᷓ ab angelis q̃s videbũt de eoꝝ damnatiõe exultare cum ſanctis. Has duas ꝯfuſiões eoꝝ quia q̃ſi oĩno ĩ ſctis ⁊ beatis angelꝭ cauſe ꝯſimiles erunt: ideo d̾ vtriſqꝫ Iob. ait. In ꝯſpectu ſctõꝝ angeloꝝ int̾ angelos ꝯnũans ſanctos: eo q̧ meritis ſuis et ꝑ angelicã ꝯũſationẽ ⁊ vitã eoꝝ ad angelicaſ aſcenderũt manſiões. ſicut Mat. xxv. eoſdẽ ſanctos ſub noĩe angeloꝝ vocat dicẽs. Cum venerit filius hoĩs in maieſtate ſua ⁊ oẽs angeli eius cum eo ⁊c. Tertiã vͦ ꝯfuſionem patienᷓ a chriſto. Nimia eni ꝯfuſio erit cum viderint quid chriſt⁹ ꝓ liberatiõe eoꝝ fuerit paſſus quem ipſi tam viliter ꝯtempſerunt ⁊ ꝯculcauerũt eius ſanguinẽ ꝓpter fuſum iuxᷓ illud ad Heb. x. Nepharijs pedib⁹ ꝯculcauerunt. De hac etiam ꝯfuſione Iob. ſubdit et ante ꝯſpectũ agni. ſ. ꝯfundenᷓ. Si quis autẽ intelligere cupit q̃ꝫ mag̃ erit ꝯfuſio hec penſet q̃ꝫta erit beatis exultatio glorioſa videre regem ⁊ dñm ieſum chriſtũ in glorioſo decore: ⁊ tunc ecõtrario intelligẽ poterit q̃ꝫta dãnatis ꝯfuſio erit chriſtũ videre iratuꝫ. Idẽqꝫ ꝯtemplari poterit de duab⁹ alijs ꝯfuſionib⁹ prius tactis.

Q damnati cõmunicãt ſibi inuicem ſupplicia ſempiterna. Capitulum. iij.

t Erti⁹ eſt cruciat⁹ ꝑticipatiõis. Sci eni beati alꝭ alterũ ꝯſpiciẽtes etiaꝫ in gloria ex mutua charitate ita ꝯgaudent: vt q̃libet eoꝝ de alteri⁹ gloria q̃ꝫtũ d̾ ſua leteᷓ extẽſiue nõ tñ intẽſiue ſm Rich. de me. vil. ꝓpꝭ qd̾ inenarrabilꝭ gloria accidẽtalis in eternũ eoꝝ affectib⁹ redũdabit. Unde pſ̃. Ecce q̃ꝫ bonũ ⁊ q̃ꝫ iocundũ ⁊c. Conſimilꝭ in damnatꝭ ꝑ oppoſitũ erit. Licet enim q̃libet eoꝝ ꝓpter ſua demerita ꝓpriã ſubalẽ vt ſic dicam damnationẽ ſuſtineat: alioꝝ tamen tormẽta ꝑ q̃ndam cõicationẽ ꝑticipat. Cum eni quilibet ꝑ ſe ꝓpriã damnationeꝫ ꝑ expientiã ſentiat. ceteri autẽ illam q̃ſi q̃dam olfactu qui fit in fumi reſolutiõe ꝑticipando cog̃ſcant. vt merito ipſoꝝ accidentalꝭ damnatio q̃dammodo dici poſſet. Ideo Iob. ſubdit. Et fumus tormẽtoꝝ eoꝝ aſcendet in ſecula ſeculoꝝ. Ex hoc inſuꝑ cumulabiᷓ ꝯfuſio damnatoꝝ. Nam ſicut peccauerũt in cõſpectu dei ⁊ angeloꝝ tam bonoꝝ q̃ꝫ malorũ imo q̃ꝫtum in eis eſt in ꝯſpectu oĩum: ita etiã coram demõib⁹ ⁊ damnatis eoꝝ ꝯfuſio creſcat. Ideo pſ̃. ait. Aſcendet fum⁹ in ira eius hec eſt dãnatio accidentalꝭ. ⁊ ignis a facie eius exarſit hec dici poteſt dãnatio ſubalis. et ſi pena ſubalis dici poteſt. De ſubali ſubiungit dicens. carbones ſuccẽſi ſũt ab eo. Subſtantialis dãnatio eſt in mente: ꝯſubalis in corꝑe. ⁊ accidentalis in ſocietate. Et hec ſufficiant q̃ꝫtum ad ſcd̾m myſteriũ qd̾ eſt penarũ corporalium.

Articulus. iij. d̾ eternitate penarum quas ſtulti incurrunt.

t Ertiũ myſteriũ eſt tormẽtoꝝ infernaliũ. Circa qd̾ tres alie veritates a Iobe ſubdunᷓ. Prima q̧ h̾ tormenta ſtulti incurrunt. ſcd̾a q̧ illa ſapientes cog̃ſcũt. tertia q̧ ea fideles euadũt

Q ex imprudẽti ſtulticia ipſi ſine requie dãnabunᷓ. Cap. j.

p Rima veritas eſt q̧ hec tormenta ſtulti incurrũt. Qui eni ad temp⁹ h̾ tormẽta ꝑ ꝓuidẽtiã noluerit euitare. neceſſe habebit illa ſine fine incurrẽ: ⁊ q̃ꝫq̃ꝫ ſtulticie culpa ſm tp̃s fuit. tñ ſtulticie pena ſine tp̃e erit. Uñ Iob. ſubdit. Nec hẽbũt requiẽ die ac nocte q̃ adorauerᷓ beſtiã ⁊ imaginẽ ei⁹: vel ſi q̃s accepit characterẽ noĩs ei⁹. i. noticie. Die ac nocte notanᷓ dicit. nõ q̧ dãnatꝭ ſit dies ĩ penis q̃b⁹ nox ꝑpetua erit: ſ̾ tũc dies dãnatꝭ ẽ q̃cq̃d de penis ſuis eis mãifeſte ꝑ expientiã innoteſcit. Nox aũt dici põt q̃cq̃d expectãt qd̾ ꝓuidẽ nõ pñt. Quaſi btũs Iob. dicat. Iõ requiẽ hr̃e non pñt: q2 ⁊ ſi duriſſima ſint q̃ tollerãt. duriora tñ eſſe ſuſpicanᷓ q̃ ſibi ſuꝑuentura expectãt. Uñ Iob. xx. diciᷓ de dãnato. Fugiet arma ferrea ⁊ irruet in arcũ ereũ. Arma ferrea pene duriſſime dici pñt quibus tunc in p̃ſenti q̃ſi a ꝓpinquo damnati ꝯtinue feriunᷓ: et h̾ quidẽ eoꝝ eſt dies. Pene aũt quib⁹ in futuro ꝯtinue feriendi ſunt q̃ſi arcus ereus ⁊ nox futura merito dici pñt. eo q̧ a remotis nõ ſolum feriunt. ſed etiam ꝓfundi⁹ penetrãt imprudentes ab eterna mentis ꝓuiſſione in intimo cordis timore tandemqꝫ dũ preſentes fuerint. etiam corpus ipſuꝫ foris feriũt. Talis autem nox ⁊ dies etiam ꝑ exemplũ patere poteſt. Capiaᷓ a iuſto iudice multarũ ꝓditionũ ⁊ iniq̃tatũ patrator ⁊ cautela prudenti dentur ei tormẽta vt palam faciat ſcelera ſua dum eni dure torqueᷓ grauiſqꝫ dolet dieꝫ q̃ſi ſine requie experiᷓ. Sed quia alia que ig̃rat ſe paſſurũ expectat q̃ſi noctem ſine quiete ꝓbat. vt merito denoteᷓ q̧ ꝑcialis ⁊ inq̃etus pctõr. qui in p̃ſenti ſine quiete dei ⁊ proximi ſui vixit ſine quiete viuens interminabiliter moriaᷓ. Merito igiᷓ hec tormẽta ſtulti incurrũt: quia viuẽtes in hoc ſeculo illa ꝓuidere noluerũt. Et ideo diuino iudicio eis ineuitabiles fiunt: q̃ñ cum mag̃ cordis anguſtia illa ſibi nocitura expectãt. Mira quippe ſtulticia mũdanoꝝ elephas timenſ precauet murem. leo ignẽ. lupus lapidẽ ⁊ compedem ceruus canem. colũba accipitrẽ. canis baculum. ouis lupum. piſcis hamũ. laqueũ auis latro patibulũ qd̾ q̃ſi momẽtaneũ eſt tormẽtum: ⁊ ſtultus atqꝫ inſenſat⁹ peccator nõ timet infernale ſuppliciũ acerbitate duriſſimũ ſupportatiõe g̃uiſſimũ. ⁊ duratiõe ꝑpetuum. Et ſi non credit hoc improuidus hõ ⁊ ſcelera tus eo q̧ talia nondũ ſit expertus: pẽſet q̃ꝫ ſtultus eſt p̃dator ⁊ latro qui antea ꝓuidẽdo nõ timeat furcas q̃ꝫ ſuſpẽdẽdus ducaᷓ ad illas Anteq̃ꝫ veniant ſapiẽtes ꝑicula ꝯſiderãt: anteq̃ꝫ ſagitta veniat ꝓuidẽdo formidãt. Min⁹ iacula feriũt que ꝓuidenᷓ vt Greg. ait. Anteq̃ꝫ in cinerẽ verſa ſit ardenti domui ſuccurrendũ eſt. Quid eni tunc ꝓdeſt formidare mucronẽ. q̃ñ illo vulnerat⁹ eſt homo iam ad mortem? Tarde igitur dãnati in diem poterunt ꝓuidere. poſtq̃ꝫ hic incõſiderate vixerũt dum adorauerũt beſtiã ⁊ imaginẽ eius ⁊ acceperũt characterẽ nomis eius ſicuti antea dictum eſt.

Q qui prudens ⁊ ſapiens eſt precauet ſupplicia ſempiterna. Capitulum. ij.

s Ecũda veritas eſt q̧ illa ꝑicula ſapientes ꝑ fidem cognoſcũt. ſ. quia ea in p̃ſenti ſeculo ꝓuidenᷓ. Ideo Iob. ſubdit. Hec eſt ſapia ſanctoꝝ. ſ. ꝑ fidem ꝓuidendo euadere eternas penas. ⁊ ob hoc demonũ illecebras que eis cum crimib⁹ ꝓponunᷓ ſapienᷓ euitãt. Uñ Prou. j. dicitur. Fruſtra iacitur rhete ante oculos pennatoꝝ Diabolus q̃dem aiarũ auceps rhetia pctõꝝ ante illas tendit in quib⁹ ſolũmodo illas capit. que oculos fideles nõ habent ad p̃cauẽdum. nec pennas nec alas ad alte volandũ. Sancti vͦ ⁊ iuſti penas ideo euadũt: q2 his omnib⁹ muniti ſunt.

Q fideles obſeruatores diuinoꝝ p̃ceptoꝝ ⁊ fidei dñi ieſu euadunt eterna tormenta. Cap. iij.

t Ertia veritas ẽ q̧ fideles hec pericula euadũt. Unde Iob. ſubdit q̃ cuſtodit mandata dei. He ſũt due ale columbe chriſti. ſ. due tabule mandatoꝝ. quib⁹ ꝑ obſeruantiaꝫ aĩa iuſti ad celum volat. Qd̾ ꝯcupiſcens ꝓpheta ait. Quis dabit mihi pẽnas ſic colũbe ⁊ volabo ꝑ obſeruãtiam. ſ. mãdatoꝝ. ⁊ requieſcã. ſ. in gloria beatoꝝ. Ideo inueni a dño poſcẽti q̃modo poſſet ꝯſcendere celeſte regnũ ab eodem Mat. xix. rñſum eſt. Si vis ad vitã ingredi ſerua mãdata. Quaſi dicat. Aſſume alas. De oculis vͦ mentis eoꝝ ꝑ lumẽ fidei illuſtratis poſtea ſubdit. Et fidem ieſu. Fidẽ q̃dem dñi ieſu dicit: quia oñdit nobis turpitudinẽ culparũ vt euitenᷓ. ⁊ amaritudinem infernaliũ penarũ vt p̃caueanᷓ. Et hec duo lumina quaſi duo oculi ſunt. ſ. dexter ⁊ ſiniſter aĩe colũbine: ⁊ ideo q̃ſi latro velatꝭ oculis ad infernale ſuſpendiũ duciᷓ. qui hoc lumine in p̃ſenti ꝑegrinatiõe non vtitur. De his diciᷓ Soph. j. Ambulabũt vt ceci q2 dño peccauerũt. hoc diciᷓ inq̃ꝫtum excecati iam ſ̾ declinant culpam: ſed q̃ꝫtum ad penã quam incurrent. ſubdit. Effundeᷓ ſanguis eoꝝ h̾ eſt infimi erunt in penis ſicut hum⁹ in elemẽtis. ⁊ corꝑa eoꝝ ſicut ſtercora tam. ſ. vilia erũt ſicut ea ſe peccatꝭ viliter ſubiecerũt. Uñ pſ̃. ſubdit. Ueruntamẽ fex eius non eſt exinanita: bibent oẽs pctõres terre. Non eni exinanieᷓ: quia ꝑpetua erit ⁊ illam fecem bibẽt oẽs terreni pctõres. Unde Ezech. xxiij. dictum eſt. Potabis vſqꝫ ad feces ⁊ fragmẽta eius deuorabis. Et Eſa. lj. damnato dicitur Bibiſti de manu dñi caliceꝫ ire eius vſqꝫ ad fundum: ſaporis calicis bibiſti ⁊ potaſti vſqꝫ ad feces. Dicit eni omẽs. quia nullus ſe põt excuſare ab hoc potu. Addit etiam peccatores terre. non tñ peccatores celi qui ceciderunt. ſ. angeli ſed etiam hoĩes mali qui cum illis dñm offenderũt. Unde Mat. xxv. Diſcedite a me maledicti in ignem eternũ ⁊c. A

¶. fer. 6. poſt. 2ª. dñ. i. q̃ḡ. eiuſ̃. ꝙ demonſtrat. ſ. ꝙ extra vnicã et catholicã fidẽ. Nemo ſaluat̃.

quoꝝ ꝯſortio nos eripiat mĩa ſaluatoris nõ ſtri ieſu chriſti in p̃ſenti infundẽdo luminoſam gratiã: ⁊ in futuro amoroſam gloriã: q̃ cum patre ⁊ ſpũſancto cruciator eſt impioꝝ̃ et p̃miator beatoꝝ p infinita ſecula ſeculoꝝ.

¶ Feria. vj. poſt ſcd̃am dñicã i q̃dragesima, demonſtrat̃ ꝙ extra vnicam ⁊ catholicã fidẽ nemo ſaluatur. Sermo. xxiij.

M
Alos male perdet Mat. xxj. ⁊ in euãgelio hodierno. Triplex põt diſtingui fides. ſ. erronea mortua ⁊ viua. Prima inq̃ eſt erronea ⁊ hec eſt oĩum illoꝝ̃ qui ſunt extra ſinũ ſancte rhomane eccleſie: ſicut ſunt oẽs saraceni cuiuſcũq̃ ſecte repiãtur. Inſup oẽs heretici atq̃ ſciſmatici. Et d̃ oĩbus ſup̃dictis ꝓpheta ait. Errauerũt i ſolitudine in inaq̃ſo. ſ. huius mũdi qui ꝑfecto eſt ſine aqua gr̃e que aĩam ſaluet. Scd̃a ẽ fides mortua que q̃dem illoꝝ eſt. qui intra ſinum eccleſie catholice ſunt: ⁊ tamẽ non ſunt in charitate. Unde. j. Coꝛ. xiij. Si habuero oẽm fidem ita vt montes trãſferã. charitatẽ aũt non habuero nihil ſum. ſ. q̃tum ad eſſe gratuitũ q̃uis eſſe retineam nãle. Tertia inſup eſt fides viua quã. ſ. informat charitas dei. De qua dicit̃ ad Heb. xj. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. Qd̃ verbum poteſt eſſe aliud thema. Ex q̃ verbo manifeſti⁹ patꝫ ꝙ oẽs quicũq̃ ſunt in fide erronea ſicut saraceni heretici ⁊ ſic de alijs. inſup oẽs qui licet ſint in eccleſie catholice ſinu ⁊ abſq̃ charitate diſcedũt in eternũ p̃ditant̃. quia non p̃ticipando charitatẽ dei que eſt fons oĩs bonitatis mali veriſſime dici poſſunt. De quibus dñs in verbo dicto ait. Malos male perdet. Sũt nempe plerĩq̃ erronei a ſua cecitate decepti. qui occaſione diũſaꝝ legum atq̃ ſectarum ſiue ex verbis machomet aut alioꝝ errantiũ credunt vnũquẽq̃ ſua in fide ſiue ſecta ſaluari. dũmodo eam credat eſſe bonam et a deo vtiq̃ datam. ipſiq̃ placere qd̃ facit. Mirant̃ tales ꝙ hi debeant damnari qui ꝓ deo faciũt q̃cq̃d faciunt: arbitrãtes in his ſe obſequiũ preſtare deo. ⁊ licet male tñ ignorãter agunt. ſicut diũſimode in orbem terrarũ ſecte ⁊ inter chriſtianos etiam multi ⁊ multe herbarũ incantatiões ⁊ alios errores ſeq̃ntes hec tamen ignorant̃ ⁊ ſimplicit̃ agũt. Mirantur q̃ potiſſime de his q̃ ꝓ deo ſiue ꝓpt deum oẽ ſuppliciũ non ſolũ patient̃. ſed vt videtur gaudent̃ ſuſtinent. ſicut de multis herencis nr̃is tp̃ibus auditum⁹ q̃ ignem ⁊ alia tormẽta gaudent̃ ſuſceperũt vtiq̃ ꝓpter deum ſe oĩa ſuſtinere vel ſufferre dicẽtes ⁊ etiã in corde ſicut credimus h̃ habentes. Sꝫ omnes ſupius dicti mali ſunt cum extra vnicaꝫ et catholicã eccleſiã ſeu fidem ⁊ extra charitatem inueniant̃: in eternũ p̃ibunt ſicut dictuꝫ eſt teſte ap̃lo. j. Coꝛ. xiij. Si tradidero corp⁹ meũm vt ardeam charitatem autẽ non habuero nihil mihi ꝓdeſt. ſ. ad euadendũ ꝑditionẽ eternam. Ad intelligendũ autẽ ꝙ error iſte damnabilis eſt nimis ⁊ hereſis ſumma ⁊ iuſtiſſima cauſa dãnatiõis oĩum ſeq̃ntium eam ⁊ oĩum morientiũ extra vnicã ⁊ catholicam fidem ⁊ charitatẽ: triplex obligatio ad quam q̃libet obligat̃ aptiſſime mõſtrare poteſt. Prima eſt circũſpectiõis. ſcd̃a cognitionis: tertia eſt ꝯſideratiõis.

Articulus prim⁹ d̃ triplici circũſpectiõe ad quã q̃lib3 obligat̃

Prima q̃dem eſt obligatio circũſpectiõis. Tres eni circũſpectiões neceſſarie ſunt ad ſalutem: in q̃bus ſi homo negligẽs fuerit minime excuſat̃. Prima q̃dem eſt circũſpectio ꝓuiſionis. ſcd̃a aĩaduĩſiõis: tertia dep̃catiõis

De ꝓuiſione ad quã circa neceſſaria ad ſalutem quilibet obligatur. Capitulum. j.

P
Rima q̃dem circũſpectio eſt ꝓuiſionis. Nempe diligens circũſpectio requirit ꝓuiſionẽ. Si eni volens corpalit̃ ambulare p̃icula ⁊ diſcrimina ipſius vie ꝓuidere nollet. videlicet p̃cipicia offendicula inſidias crudeles feras. ⁊ alia que corporeis oculis ꝓuidere põt. ſed magis inconſiderate clauſiſq̃ ocul' aut auerſ a via incedere vellet: quicq̃d mali hoc eſt offenſionis et p̃cipitij ⁊ caſus eueniret illi iuſtiſſime ipſi imputari poſſet. Poterat eni p ſe hmõi p̃icula declinare. In eo igit̃ qui p ſeipſum iminẽtia ſibi mala in hmõi viſibili via ⁊ noſſe ⁊ euitare poterit ⁊ non fecit: iuſtiſſime atq̃ rectiſſime dicit̃ vt ſibi imputet ſi i illa inciderit. Et iſta eſt cõis ꝯceptio aĩoꝝ. Sic eſt in ꝓpoſito de via dei: que vtiq̃ fides catholica eſt ſi ꝓpt̃ impꝛuiſionẽ pereunt non alteri ſed merito ſibiipſis imputent. De talib⁹ dicitur Soph. j. Ambulabũt vt ceci: quia dño peccauerũt. ſ. non ꝓuidendo viam. Similit̃ ſi quis ire voluerit ad aliquem locum ignorans viam que ducit ad illum: preſto autem habeat ducẽ q̃ viam ei oſtendat ⁊ ducatũ itineris p̃beat et ſi neutrũ iſtoꝝ habere velit. i. nec vie oſtenſorem. nec itineris ducem. ſi erret ſic itinerãs. merito ei imputandũ eſt. Hanc ꝓpoſitionẽ approbat cuiuſlibet anim⁹ auditã. Similiter imo multo fortius in via moꝝ ſe habere neceſſe eſt. Q̃to ẽo p̃icula maiora in via morũ q̃ in hmõi via: tanto magis ⁊ ꝓprio viſu ſpirituali ⁊ alieno ꝓuidẽda ſunt ⁊ p̃cauẽda. Caueant igit̃ qui inſenſate ⁊ abſq̃ ꝯſideratiõe vite ſue viuũt: nec p̃dicatiões freq̃ntant nec fidelia ꝯſilia querũt. Nam qui nec ꝓprio ſenſu vbi eis ſuppetit nec alieno vbi eis paratus eſt ꝯſulere ſpũalia p̃icula declinare non curant: merito eis imputãda ſunt cũ inciderit in ea. cum ꝓper negligentiã ſuã decepti ſunt q̃re dignam excuſationẽ non habent. De ill' dicit p̃s. Errauerũt in ſolitudine vt. ſ̃. ſubdit viam habitaculi non inuenerũt. Ex hoc patet ꝙ q̃dãmodo magi neceſſe eſt ignorãti populo audire verbum dei: q̃ miſſas.

Scd̃a aĩaduerſio neceſſaria eſt ne in eternũ p̃clitemur. Ca. ij.

S
Ecũda circũſpectio eſt aĩaduĩſiõis Non eni poteſt eſſe circumſpectio vera ſine diligẽti aĩaduĩſione: que ſcꝫ ſemp in itinere p̃icula iminẽtia vitet. Si quis eni videt ꝓximũ ſuũ errare in iſta viſibili via tenet̃ de neceſſitate ꝓprie ſalutis illum aũtere a ſuo errore ⁊ a p̃iculis q̃ ei ꝯſpexerit iminere eidem p̃cauere: alit̃ non diligit ꝓximũ ſicut ſeipſum. Longe amplius etiam in via moꝝ ſicut dicit̃. lxxxvj. di. c. facientis. Ubi ſic dicit̃. Facienti ꝓculdubio culpam habet qui qd̃ põt corrigẽ negligit emẽdare. Non caret ſcrupulo ꝯſenſiõis occulte: qui manifeſto facinori d̃ſinit obuiare. Q̃to igitur longe amplius tenet̃ homo ſibiipſi cõſulere q̃ alteri. Qui eni Lu. x. ait. Diliges ꝓximũ tuũ ſicut teipſum cuilibet dedit in p̃cepto ſaluti aĩe ꝓximi p̃ponere ſalutẽ ſuam: qd̃ etiam lex dictat nature. Tanto eni culpabilius vnuſq̃ſq̃ non aĩaduertit ⁊ ꝯſulit ſibi de hmõi ad viam ꝑtinẽtib⁹ q̃ alij: q̃tomagi ſibi q̃ alij in hmõi debito obligat̃. Ex dictis patet ꝙ negligẽtia iſta querẽdi ⁊ aĩaduertẽdi de via ſalutis ⁊ veritatis negligẽtia culpabilis eſt: ⁊ dãnatione digniſſima. Unde qui ꝓprio ſenſu ingenioq̃ ⁊ induſtria diſcrimina ſpũalia p̃cauere aut ꝓuidere poterũt. ſiue ex ſcripturis ſiue ex doctrina ſeu ex p̃dicationib⁹. ꝯſilijs aut ex miraculis aut ex his oĩbus ſimul iunctis nec tamen hoc fecerũt: iuſtiſſima damnatiõe plectunt̃. Conuenit eniꝫ eis illud. j. Coꝛ. xiiij. Qui ignorat ignorabitur. Et illud p̃s. Noluit intelligẽ vt bñ ageꝛ

Q2 quando homo in dubio ẽ et non habet ex humana ratione q̃d eligendũ ſit: diuinũ auxilium implorare debet. Ca. iij.

T
Ertia circũſpectio eſt dep̃cationis Nec eni vera circũſpectio dici debet niſi gerat ſecũ fidelẽ ac deuotam dep̃cationẽ maxime in caſu tante neceſſitatis. Cum eni ventum eſt ad illud qd̃ non habeat homo humana rõne q̃d facere vel credere debeat: imploret auxiliũ ſaluatoris. Uerbi gratia. Si ſeductor ſic cõtiget tp̃e antichriſti ſub p̃textu veri catholici veriq̃ doctoris alicui ſimplici ⁊ indocto aliquem p̃dicet errorẽ impietatis. ⁊ talis aĩa ſimplex pure ⁊ inſtant̃ poſtulauerit auxiliũ dei: deus cor eius auertet ne illi credat niſi ad h̃ vel negligẽtia vel alia occulta aut manifeſta culpa obſtaculũ preſtet. Idemq̃ dicẽduꝫ eſt de illo qui inuenit p̃dicatores ſenſu ꝯtrarios et aduerſos. ſ. vnũ fidelem ⁊ aliũ infidelem. vnũ aĩarũ zelatorẽ alium ſeipſum p̃dicantẽ. nec ſufficit ex ꝓprio ſenſu vel ex dictis eoꝝ̃ vel vita plene diſcernẽ cui magis credẽ obligetur: non vtiq̃ ab iſto requiret deus ꝙ adiuuerit fidem. Sed quia non habet de hũana ratione quid agat: implorare debet diuinũ auxilium vt dicit Aug⁹. ⁊ tota inſtãtia dep̃cari vt illuminator aĩarũ ipſe deus ei viam veritatis oſtendat ⁊ cor eius ꝯtradictiõis parti applicet ſalubriori. Et ſic dicit̃ Iac. j. Qui indiget ſapiã poſtulet a deo poſtulet aũt in fide nihil heſitans. Pie vtiq̃ credendũ eſt de dei mĩa ꝙ affectuꝫ petẽti donabit. intellectũ querenti monſtrabit ⁊ inſtanter ꝓ facultate pulſanti apiet itinera veritatis: niſi negligẽtia querẽde veritatis obſiſtat cor eius aũtet ne p̃iculoſe ꝯſentiat impietatis errori. Unñ p̃s. Prope eſt dñs oĩbus inuocantib⁹ eum i veritate. Et hoc optimũ remediuꝫ eſt q̃ſi multi doctores inueniunt̃ ꝯtrarie opinãtes ſicut i caſu ꝯtractus de imp̃ſtitis venetoꝝ locis ianuenſiũ ⁊ monte florentinoꝝ de quibus dicetur. j. ſermone. xl. p totum. Pro quo etiaꝫ vide. j. ſermone. xlij. arti. j. c. ij. in fi. Et idem in ſimilib⁹ caſibus eſt obſeruandũ. Attamẽ vbi inuincibilis eſt ignorãtia q̃ eſt vbi nõ habet homo de humana ratione quid faciat:

ibi imploret vt dictum eſt diuinū auxiliū vt non temere ſe pcipitet. Ibi eni totum ptinet ad deum facere: vbi non habet homo qd de ſe faciat. Verbi gratia. Si in eam figurā vel formam ſe trāſfigurauerit angelus tenebrarum in q̄ nihil apparere poteſt hoi in quo nō videatur eſſe chriſtus: ſolius dei eſt hoiem cuſtodire. nec aliud ibi relictū eſt hoi niſi diuinū auxiliū implorare. Nuſq̄ autē dubitādum eſt qn preſto ſit auxiliator deus pie inuocantib⁹ eum: ⁊ etiam non inuocantibus niſi aliqua culpa eoꝝ obſiſtat. Quare in pdicto caſu ⁊ ſimilib⁹ dicim⁹ ꝙ deus auertet cor hois ab impietate adoratiōis diaboli ⁊ impietate erroꝝ quos poſuim⁹. niſi obuiet culpa. Modi autē ⁊ vie innūabiles oipotēti dō preſto ſunt ad cuſtodiendū q̄s voluerit cuſtodire teſte ꝓpheta. Cuſtodit dn̄s oēs diligentes ſe: ⁊ oēs pctōres diſperdet. i. diūſis erroꝛib⁹ pdere pmittit. Unde Prou. ij. Cuſtodiet rectoꝝ ſalutem: ⁊ ꝓteget gdiētes ſimpliciter. Seruans ſemitas iuſticie: ⁊ vias ſcōrum cuſtodiens. Conſidera igit̄ que in his tribus capitul' dicta ſunt. ⁊ videbis oēs errātes a via veritat' ⁊ ignorātes eandē culpabiliter ⁊ a culpa ſua errare. Nullum eſt eni inuenire in eis qui non ſit negligēs in puiſiōe in cauēdo picula ⁊ errores. in aſadūſione in iueſtigādo p ſemetipſū veritatē aut in inqrendo ab alijs ⁊ in pdicatiōe in implorando auxilium dei.

Articulus. ij. de triplici lumine ad qd quilibet obligatur.

s Ecūda dicit̄ obligatio cognitiōis Ad hoc eni hūan⁹ intellect⁹ creat⁹ eſt vt veritatē ſalutarē agnoſcat: et ad hoc ſtudioſus ⁊ ſollicitus eē debet. Triplex eſt eni actus ſeu officium ad qd intellect⁹ quilibet obligat̄. Prim⁹ eſt aūſionis. ſcōs eſt ꝯūſionis: tertius eſt adheſionis. Sicut exempli cauſa cum in miſſa eleuatur ſanctiſſimū ſacr̄m: quilibet tunc obligat̄ ad tria. Primo auertere oculos a q̄libet vanitate. ſcōo ꝯuertere oculos ad hoſtiā ꝯſecratam: tertio tota mente totoq̄ conatu chriſto in illo ſacramēto p deuotionē totalit̄ adherere. Sic quidem in ꝓpoſito eſt.

Q2 de neceſſitate ſalutis quilibet tenetur non credere contra fidem. Capitulū. j.

p Rimus aūt actus intellectual' eſt auerſiōis. i. non credere falſum. Sicut eni libere volūtati eſt vt ab oī male volito ſe auertat. ⁊ nec p ꝯſenſum ad illud ſe cōuertat: ita eſt intellect⁹ hūani ſeu rōnis vt ab oī male credito ſe auertat. ⁊ vt ei nullo modo aſſentiat. Hoc aūt ex ꝓprio lumie ei poſſibile eſt vel etiam alieno. Ex ꝓprio q̄dem. ſ. ꝓprie inueſtigatiōis. Ex alieno. h̄ eſt dīne reuelationis vel hūane eruditiōis. Sicut igit̄ hūana volūtas damnabilit̄ in male volitū ꝯſentit: ſic intellect⁹ hūan⁹ damnabilit̄ in male creditum aſſentit. Quaꝓpter tenet̄ vel ipſe ſe corrigere vel correctionē ſuam p aliquā viarum q̄s dixim⁹ ꝓcurare. Quare non licet in talibus errare: nec etiā talia ignorare. Et hoc etiam apud oēs natiōes receptū eſt. Ipſi eni idolatre dixerūt ꝙ qui dubitat deoſ eſſe honorādos: indiget pena. Noſtre q̄ꝫ fidei ſentētia eſt: ꝙ dubius in fide infidelis eſt

Q2 quilibet obligatur cōuertere intellectū ad veram fidem. Capitulum. ij.

s Ecūdus aūt actus intellectual' eſt ꝯuerſionis. i. credere verū. Sicut eni debitrix eſt libera volūtas ſiue affectus ſue opatiōis qd eſt velle in bonis volendis: ſic etiam intellect⁹ ſue opatiōis debitor eſt in veris credēdis ſeu cognoſcendis Quaꝓpter ſicut non licet affectui vel dānabilia velle vel ſalutaria nolle: ita non licet intellectui impia ⁊ falſa credē vel ſalutaria vera non credere. Quare nec error nec ignorantia credēdoꝝ aliquem excuſat vnq̄ꝫ a pditione oino. Qd intelligēſ Iob. xix. ait. Si ignoraui. ſ. errādo mecū erit ignorātia mea. ſ. in meam pditionem.

Q2 quilibet tenetur adherere his que ſunt vere fidei. Cap. iij

t Ertius xo actus intellectualis eſt adheſiōis. Si eni nō min⁹ tenetur deo in ſuis opatiōib⁹ human⁹ intellectus q̄ꝫ ipſe eſt affect⁹: ⁊ nūq̄ꝫ licet affectui amare ꝯtrariū deo vel ꝯtraria eis que eius ſunt. ſimilit̄ etiam nunq̄ꝫ licet ei vel non amare deū vel nō amare ea que ei⁹ ſunt. Sic nunq̄ꝫ etiam licet intellectui credere ꝯtraria deo vel eis q̄ ei⁹ ſunt: ſimilit̄ neq̄ꝫ nō credē ipſi vel ea q̄ ipſi⁹ ſunt. Qd eni eſt ſ amare in affectu: h̄ eſt nō credē ſeu nō intelligere vel nō cog̃ſcē in intellectu. Talis q̄deꝫ actus intellectual' eſt adheſiōis credē in deū Nā ſicut. ſ̃. ſermo. vj. arti. iij. et. c. ij. circa finem Aug⁹. ait. Credē in deū eſt credēdo deum amare credendo in deū ire credendo ei adherere. ⁊ credēdo eius mēbris incorporari. Et vt ibidem patet ſm Bonauē. tal' fides ad hoc ꝙ in deum tendat q̄tuor de neceſſitate requirit. ſ. adiunctionē charitatis que ordinat in amorē dei ⁊ hec eſt pma dria Aug. et opationē boni ⁊ ſic eſt ſcōa ⁊ pꝑeſſionem mali ⁊ ſic eſt tertia ⁊ dilectionē ꝓximi ⁊ ſic eſt quarta. Conſidera igit̄ oēs qui pereunt ⁊ inuenies eos culpabiles ⁊ negligētes in predicto triplici actu. ſ. aut non aūtendo a falſitate. aut non ꝯūtendo ſe ad veritatē. aut non faciendo ipſam veritatē. Qui eni negligit facere bonū qd eſſe faciendū nouit: meret̄ non accipe noticiā faciēdi id qd nōdū cog̃uit. De vnoq̄ꝫ ſperandū eſt ſi talento intellect⁹ tota diligentia bene fuerit negociat⁹. in quib⁹ p ſe potuit qd etiam multiplicet̄ ei vel augeat̄. vt etiam diuine reuelatiōis ſeu inſpiratiōis munere capiat ampliora. ad que p illum ptingere non valeat: vel etiaꝫ ꝙ pdicet̄ ei doctrina vel pdicatio ſalutar'. Exempli gratia. Si quis ſeorſum ab hoibus eſſet. ⁊ in talento intellectus ſui vellet negociari. ex ꝯſideratiōe viſibiliū facile eſſet ei repire creatorē. ⁊ multa alia ab ipſo. videlicet ipſum eſſe diligendū honorādū glorificandū ⁊c̄. Et ſi i inuent' bene negociaret̄: adderet ei deus alia vel p inſpirationē aut p doctrinā aut p pdicationeꝫ quam ipſemet ſibi ꝓcuraret. Oino igit̄ credendū eſt deū neminē velle deſerere q̄ ei veraciter ſtudeat adherere: ⁊ in h̄ ꝯcordat Alexan. de hal'. Preterea vnaqueq̄ꝫ virtuſ ad actum ⁊ finem ꝓpriū expeditior atq̄ꝫ facilior ē: q̄ꝫ ad aliquē alienū. Sicut exēpli cauſa. Naſus non videt ⁊ auris non comedit: nec oculus vadit ꝓprie ⁊ ſic de alijs. Manifeſtū eſt eni ꝙ virt⁹ nr̄a intellectiua ad querēdū ⁊ inueniendū deum. q̄tinus hic requirit̄ ⁊ expedit expedicior eſt atq̄ꝫ facilior q̄ꝫ, ad querēdū vel ad inueniendū aliq̄d aliud. maxime cum pſto ſit deus ſemp adiuuare ad ſe conātes et appropinq̄re appropinq̄ntib⁹ ſibi. Un̄ Iacl. iiij. dicit̄. Appropinq̄te deo ⁊ ipſe appropinq̄bit vobis. Poſſunt hic p vno ſermone tria dubia poni. pmū ⁊ ſcōm eſt. ſ̃. ſermo. x. arti. iij. c. ij. de verbo dei. Et p tertio dubio hunc tertium articulū adde.

Articulus. iij. ꝙ ꝓpter triplicem cauſaꝫ neceſſe eſt quemlibet damnari qui ꝺcedit extra catholicam fidem ⁊ charitatem.

t Ertia q̄dem obligatio ad quā oēs tenent̄ eſt ꝯſideratiōis. Porro q̄libet ꝯſiderare debet ꝙ neceſſe ē illos dānari: qui extra vnicam ⁊ catholicam fidem ⁊ extra charitatē decedūt. Et hoc ꝓpter triplicē cauſam. Primo ꝓpt̄ incōueniētiā. ſcōo ꝓpt̄ neq̄tiā: tertio ꝓpt̄ iuſticiā

Q2 ſi ignorātia neceſſarie veritatis hoiem excuſaret ab eterna damnatiōe: multa incōuenientia ſequerent̄. Ca. j.

p Rimo eni neceſſe eſt illos qui inueniunt̄ extra catholicā fidem et extra charitatē in eternū pire ꝓpt̄ incōuenientiā. Eq̄dem ex iam dictis luculenter apparet intellectui impoſitā eſſe legē ⁊ limitem in opationib⁹ ſuis atq̄ꝫ limitatū eum eſſe quid credere ⁊ q̄d diſcredē. ⁊ iterū quid non credere vel ignorare liceat ei. Et iteꝝ ignorantiam eſſe damnabilē videlicet in q̄buſdā hoium ⁊ in q̄buſdā ignoratis. Simılit̄ ⁊ credulitatē q̄rundā damnabilē eſſe ⁊ impiam ⁊ ideo neutrā excuſare a tota dānatiōe eos q̄s inuoluerit. Forſitan excuſat a tāto. Nō eniꝫ tm̄ peccare vident̄ qui errant vel ignorant male agunt: q̄ꝫtum qui ſcient' vel q̄ ꝯtra ꝯſcientiam peccāt. Si eni ignorātia excuſaret a toto multa abſurda incōueniētia ſequerent̄ de q̄bus ad pn̄s ponant̄ tria. Primū qꝛ malum eſſet excuſabile. ſcōm qꝛ malū eſſet opabile: tertiū qꝛ malū eſſet laudabile ⁊ remunerabile. Primū incōueniēs ſequeret̄: quia malum eſſet excuſabile. Cū eni oēs pctōres errent ⁊ ignorēt ⁊ tanto ampli⁹ q̄ꝫto ampli⁹ peccāt: oia pctā ⁊ ſcelera excuſabilia eēnt nec non ⁊ maiora magi' excuſabilia eſſent. q̄niaꝫ maiores errores ⁊ tenebras peccātib⁹ ingerunt. Un̄ ad hanc dementiā tandē ex h̄ deuenire oporteat. vt liceat credē vnicuiq̄ꝫ vel diſcredere q̄cq̄d placet. ⁊ nullā eſſe legē intellectui datam. q̄re nec affectui nec inſup operi. ⁊ ideo nullā legem eſſe tenendā ſimplicit̄: qꝛ h̄ pſuppoſito quelibet ſimplicit̄ teneri pōt et circa q̄ꝫlibꝫ fieri cū error ⁊ ignorātia vbiq̄ꝫ excuſat. Ex q̄ ſeq̄nit̄ nihil eſſe virtutē vel vitium ſimplicit̄: qꝛ credēti de virtute ꝙ vitiū ſit aut etiam ecōuerſo erit xtuoſum agē ſm virtutem vel ſm vitiū qd eſſet ꝯtra dīnam ſcripturam que Eſa. v. ait. Ue q̄ dicit' bonū malum ⁊ malū bonū: ponētes tenebras luceꝫ ⁊ lucē tenebras. ponētes amarū dulce ⁊ dulce amaꝝ. Scōm incōueniēs ſequeret̄ ꝙ ma-

lum eſſet opabile. Ex p̄cedenti incōueniēti hoc aliud ſubſequet̄ ꝙ nullus errabit vl' credendo vel opando: cum credenduꝫ ſit vnicuiqꝫ qđ credit ⁊ opandū qđ opatur ſm credulitatem erroris ſui. Tertiū incōueniēſ ſequeret̄ ꝙ malum eſſet laudabile ⁊ remunerabile. Scđm eni hunc errorē eque coleret̄ deus vitijs ſicut virtutibꝰ. ⁊ eque compoſiti erunt mores vitioſi ⁊ virtuoſi. ⁊ de iudicio eque laudabiles q̄m eque remūerabiles pꝰ ꝙꝫ non refert quid vnuſqꝫſqꝫ agat vel qualit' ſed ſolūmodo quid credat ſe agere vel intendat. vel qualit'. Et p hanc viam eque colenda erunt idola ſicut altiſſimꝰ deus. ſi credantur equalit' eſſe colenda. ⁊ meritorie atqꝫ religioſe negabit̄ deus ſi credat̄ eſſe negandus et laudādus erit ⁊ etiam remunerādus qui hec impia ppetrabit. Et ſic ꝓpheta ait. Laudabitur pctōꝛ in deſiderijs anime ſue: ⁊ iniquus bn̄dicet̄. que oia ꝙꝫ inconueniētia ſint mens diſcreta aduertit.

Q ꝓpter nequitiā impioꝛuꝫ neceſſe eſt eis in eternū dānari. Capitulum. ij.

s Ecundo neceſſe eſt eternalit' cruciari eos qui extra fidem catholicaꝫ moꝛiunt̄. Et hoc ꝓpter nequitiaꝫ eoꝛundē. Exagitat eni multos atqꝫ ꝯfundit multitudo nūoſiſſima damnādoꝝ: ⁊ paucitas ſaluādoꝝ. Dicūt eni pleriqꝫ ad quid tot damnādos creauit deus? Quibuſ dicendū eſt hoc ꝙ certum eſt quia ex diuitijs ſue bonitatis creauit eos. ⁊ quia multa bona ⁊ magnifica donauit illis. penas vō vel toꝛmēta niſi meritas ⁊ iuſtiſſimas nulli vnqꝫ intulit. nec impoſterū illaturꝰ eſt. Aiadūtendū eſt ꝙ duplex eſt cauſa damnatiōis eoꝝ. ſ. efficiens et material'. Cauſa efficiēs eſt infallibilis iuſticia dei. qua nulla iuſtioꝛ excogitari poteſt vt ait pš. Juſtus dn̄s ⁊ iuſticiā dilexit: equitatem vidit vultus eius. Et alibi. Juſtꝰ dn̄s in oībus vijs ſuis ⁊c̄. Cauſa material' eſt malicia coꝝ demerita ⁊ peccata quibꝰ iuſtiſſimo iudicio ⁊ laudāda in oībus iuſticia dei damnatio illa retribuit̄ offenſarū. Q autē quidam mirant̄ ꝙ tot ſunt qui damnant̄ ⁊ tam pauci qui ſaluant̄. ſimilitudinē expſſam de hoc inuenient in tribus. ſ. in naturalibꝰ i artificialibꝰ ⁊ in moꝛalibꝰ. Primo eni in naturalibus vilium nempe ⁊ igbiliū ſemper maioꝛ eſt multitudo ꝙꝫ pcioſoꝝ vel nobiliuꝫ. vt ferri vel plumbi ꝙꝫ auri vel argenti ⁊ lapidū ignobiliū ꝙꝫ gēmarū. ſimilit' quercuū ꝙꝫ palmarū vel cedroꝝ ⁊ ſic de multis alijs ⁊ tamē de his nemo turbat̄ ſeu mirat̄. Jn tanta etiam multitudie hoium paucos de his reges et p̄ncipes etiam tempales efficit deus. Nec miraris homo ꝙ non oēs hoies facit p̄ncipes ⁊ reges etiam tam modicoꝝ tanqꝫ ignobiliū regnoꝝ vt ſunt tempalia: ꝙꝫto foꝛtiꝰ mirari non debes ſi paucis largit̄ pꝛeclara atqꝫ nobiliſſima celoꝝ regna. Scđo in artificialibus ſicut patet de ſculptoꝛibꝰ ⁊ pictoꝛibꝰ et ꝯſimilibus. Tertio in moꝛalibꝰ. Non enim multi mirant̄ ꝙ ſtultoꝝ vt̄ ſapiens teſtatur infinitus eſt nūs ſimilit' ⁊ maloꝝ: ſapientiuꝫ vō ⁊ bonoꝝ pauci inueniunt̄. Rogo te q̄ de hmōi admirātibꝰ vnus es cum taꝫ raros videas qui regna celeſtia querant vel appetāt ſeu de illis curent. tam multos etiam qui ab eis ſe auertunt ⁊ ꝯtraria toto affectu ſectant̄ ꝓpter quid miraris ſi tam pauci pueniūt et tam multi mīme ad illam ptingunt? Ampliꝰ ſi videres de centū partibꝰ generis humani nonagintanouē totis ſtudijs ac viribus currentes p viam que ducit ad moꝛtem. vtpote graui lapide ad collum ſuſpēſo ꝓijcere atqꝫ ſubmergere ſe in mari: paucos vō econtra currentes p viam que ducit ad vitam. nūqđ mirareri ſi multitudo illa magna tota deueniret in moꝛtem. ⁊ ſola illa paucitas pueniret ad vitam? Sic eſt in ꝓpoſito. Conſidera totam multitudinē pditoꝝ. ⁊ videbis eam feſtinantem ad moꝛtem: econtra vō paucitatem electoꝝ feſtinantē ad vitam. Quid igit̄ mirꝝ ſi vnuſquiſqꝫ hoium ad finēꝫ puenit ad quē totis viribus tendit? Multitudo nanqꝫ hominū pditoꝝ in via pꝛeſentis vite: multitudo eſt fugiens vitam ⁊ p̄cipitans ſe in moꝛtē et in ſtagnū ignis ⁊ ſulphuris ſe mittēs atqꝫ in mare ⁊ in abyſſum eternarū amaritudinum ſe demergēs. Q in baratrū infernale vnuſquiſqꝫ cadat de ponderoſitate eſt ꝓpꝛie iniqtatis: ꝙ vero ſurſum ad ſublime felicitatis eterne aliqui attrahunt̄ de virtute dei oīpotentis eſt. ac ſue dulciſſime pietatis.

Q vt appareat pulchꝛitudo iuſticie dei in damnatis: malos dn̄s male perdit. Ca. iij

t Ertio neceſſe eſt puniri eternalit' eos qui extra vnicam ⁊ catholicaꝫ fidem ⁊ extra charitatē decedunt et hoc ꝓpter iuſticiā. Dicunt pleriqꝫ vt quid ſtragem tantā hoium quos creauit ſuſtinet bonitas diuina? An delectet eum tanta carnificina infernaliū toꝛmentoꝝ? an ꝯuenit diuitijs bonitatis eius ⁊ imenſitati miſericoꝛdie ſue eos creaſſe: quos vtiqꝫ ſaluare poterat a flammis infernalibꝰ depaſcēdos derelinquere? Quid aliud creando eos voluiſſe facere videri poteſt ꝙꝫ igni infernali de ipſis pabulū miniſtrare? Quibus merito reſpondemus. ꝙ ⁊ deꝰ ⁊ angeli ⁊ ſancti de ipſis dānatis gaudebunt. Primo gaudebit deus ſi ꝙ ꝓpꝛie aliquid delectet eum extra ſeipſum. Placent autem ei toꝛmēta maloꝝ. Primo qꝛ bona ſunt vtpote vt creature eius. ſcđo ꝓpt' pulchꝛitudinē iuſticie que in eis ineſtimabiliter miranda eſt ⁊ laudāda. Unde Pꝛou. j. Ego ꝙꝫ i interitu veſtro gaudebo. Magna quidem laude digna eſt diuina bonitaſ in hꝰ ꝙ malis ⁊ repꝛobis pꝛeter eſſe ⁊ vitam alia ꝙꝫ naturalia bona etiam inūabilia gratuita et tempalia elargitur. Q autem ampliora eiſdem non p̄ſtet: non ideo hoc eſt quia ipſe manū ſue retrahat largitatis: ſed qꝛ ipſi manus ſuas occupant alijs aut quo minꝰ recipiant auertunt. ſicut ꝙ lumen ſolis ſup multos cadat ⁊ non eos illuminat: non ex eo eſt ꝙ ſol radios ſuos retrahat: ſed quia ipſi a lumine ſuo ſe auertunt. Deniqꝫ non niſi dimidiam ſuam bonitatē oſtenderet dn̄s: ſi iuſticiam in maloſ non exerceret. Quaſi eni due partes diuine bonitati ſunt ſi partes ibi cogitare fas eſt mia ⁊ iuſticia videlicet ſm effectum tm̄ cum bonitas diuina imptibilis ſit ſm ſe in vltimo imptibilitati. Ex quo patet ꝙ ſi p̄dicto modo non puniret damnatos: aut eſſet apud deum ocioſa iuſticia aut enoꝛmit' diminuta. Sancti vō ⁊ angeli in patria glorioſi hanc diuine iuſticie pulchꝛitudinē contemplantes: tanto delectabiliꝰ intuebunt̄ ꝙꝫ hic eam cogitent ⁊ audiant. ꝙꝫto ibi erit in eis ꝙꝫ hic ⁊ diuine iuſticie maioꝛ cognitio et maioꝛ delectatio. ⁊ ꝙꝫto maioꝛ videbit̄ ipſa diuina iuſticie magnitudo ⁊ pulchꝛitudo. Ex quibus p locum a ꝓpoꝛtione ex neceſſitate ꝯſequitur magis gaudium eſſe futurum de aſpectu ſeu ītuitu pulchꝛitudis diuine iuſticie que ibi luciſſime ꝯſpicet̄: ꝙꝫ eſſet gaudium de omnibꝰ gaudijs mūdi huius ſi ꝯflarent̄ in vnū. Et de hmōi gaudio ait pš. Letabit̄ iuſtus cum viderit vindictā: manus ſuas lauabit in ſanguine pctōꝛis. Patet igitur quare multi ſunt vocati. ſ. ad fidem vel ad gloꝛiā vel ad gratiā. ſed pauci ſūt electi. ſ. reſpectu mulitudinis vocatoꝝ. Licet eni granū aree ſit multum: tamen paucum eſt reſpectu multitudinis ariſtarum ⁊ palearum que ſignificant malos quos dn̄s male perdet. Ex hac nempe ꝓpoſitione docet Anſelmus in quadam epiſtolā ꝙ qui vult eſſe ſecurus an ſit de electis: debet conari vt non ſit eius vita de numero multoꝝ ſed paucoꝝ. Sed ſi vult eē certiſſimꝰ debet facere vt ſit de numero pauciſſimoꝝ. De quoꝝ numero elegans miſericoꝛdia ſaluatoꝛis nos faciat: Qui cum patre ⁊ ſpūſancto electos vocat. vocatos ſaluat ſaluatos gloꝛificat in ſecula ſeculoꝝ Amen. Adde hic de ſermone. xij. c. viij.

Sabbato poſt ſcđam dn̄icaꝫ in q̄drageſima de ſacra religione ⁊ ꝙ meliuſ eſt bonū facere ex voto ꝙꝫ ex libera voluntate.

Sermo. xxiiij.

f Jli tu ſemper mecum es ⁊ oia mea tua ſunt. Lu. xv. et in euangelio hodierno Ad deſiderabilē charitatem iterū atqꝫ iterum totum intellectū ⁊ deſideriū ſubleuemꝰ Jpſa eni eſt radix foꝛma finis ⁊ complementum ⁊ vinculū pfectiōis: ad quam mgr̄ omnium chꝛiſtus legem ꝓphetas ⁊ p ꝯſequens vniuerſa dei documenta reducit. Jpſa ſola eſt que animā gratificat coꝛam deo: ⁊ in omni dignitate admirāda exaltat. Poꝛro tripl' eſt dignitas anime in charitate ⁊ in dei gratia ꝯſtitute. Pꝛima eſt filiatiōis. ſcđa eſt vnionis: tertia eſt cōmunionis. Pꝛima eni dignitas eſt filiatiōis. quia non eſt tm̄ ad imaginem ⁊ ſimilitudinē dei foꝛmata: ſed i moꝛte ipſius filij dei ſpūaliter refoꝛmata. Jdeo dicitur Joh. j. Quotquot autem receperūt eum dedit eis poteſtatē filios dei fieri: his q̄ credunt in noīe eiꝰ. Et pš. ait ad tales. Ego dixi dij eſtis ⁊ filij excelſi omnes. Jdeo taleꝫ animā in charitate ⁊ in gratia ꝯſtitutam dn̄ſ filium in ꝓpoſito verbo vocat dicens. Fili. Unde filius dicitur a philos quod ē amoꝛ. Quaſi dicat. Amoꝛ meus. O ſuauiſſimū et dulciſſimū eterni patris verbum. vt dignet̄ ex gratia ſua hominē filium facere ⁊ vocare: qui ex ſeipſo nihil aliud ꝙꝫ miſerabilis ⁊ miſeranda miſeria eſt. Scđa eius dignitas eſt vnionis ⁊ trāſfoꝛmatiōis: que quidē p amorem fit. Tanta eni eſt vis diuini amoꝛis vt amantem in amatum deum tranſferat ⁊ trāſfoꝛmet: ⁊ faciat eſſe in ipſo ⁊ idipſum ſic dn̄s

Mathꝫ.vj.ait. Ubi eſt theſaurus tuus ibi ē
et cor tuū. Et.j.Corinꝫ.vj. Qui adheret deo
vnus ſpiritus eſt. Ideo dñs ad talem ani-
mam ait in p̄allegato verbo. Tu ſemper me
cum es.ſ.per gratiam vnientem. Tertia
eius dignitas eſt cōmunionis. Quia oīa q̄
dei ſunt dici poſſunt anime exiſtentꝭ in gra-
tia charitatis. Unde ſi amicus eſt alter ego:
anima ꝑ ꝑticipationē eſt alter deus. Cuncte
igitur creature ꝑfectius ſunt in deo. atq; ip-
ſius dei q̄ ſint in ſeipſis aut q̄ ipſemet ſint
ſue: quia cuncta que facta ſunt in deo ſunt. ⁊
abſq; pena ⁊ gloria in differētia ſua. In deo
igitur ſūt creature inſenſibiles ſenſibiles ra
tionales ſpūales penoſe ⁊ glorioſe: ⁊ extra
deum impoſſibile eſt aliquid inueniri. Pro-
inde ſi oīa ſint in deo ⁊ ſunt dei ⁊ deus eſt in
anima: oīa que ſunt in deo ⁊ ipſius dei ⁊ in
ipſa anima ⁊ ipſius anime ſunt. Ideo Ioh.
xiiij. dicitur. Uos autem me videbitꝭ q2 ego
viuo ⁊ vos viuetis: in illo die vos cognſcetis
quia ego ſum in patre meo ⁊ vos ī me ⁊ ego
in vobis. Ecce ꝙ anime ꝯſtitute in charitate
deus ſe cōicando oīa ſua cōmunicat. Ideo
dñs in verbo ꝓpoſito illi ait. Et oīa mea tua
ſunt. Licet autem p̄dicta verba ꝯueniāt cui-
libet anime que in gratia eſt ⁊ in ſtatu diui-
ne dilectionis: tamen ꝑ anthonomaſyā diri-
guntur ad quemlibet regularē. qui vt chari
tatem acquirat ⁊ in charitate creſcat atq; in
charitate finiat vitam ſuā. cuncta tēꝑalia
ſpernit. ⁊ nudus nudū crucifixū ꝑ votū re-
ligionis amoroſiſſime amplexat̃: cui merito
dñs ſingularit̃ ait. Fili tu ſemꝑ mecum es ⁊c̃.
Circa igitur ſtatum religionis tria p̄ncipalit̃
ꝯſideremus. Primo eius cōmendationē. ſe
cundo eiꝰ diſcretionē: tertio eius oppoſitionē

Articulus p̄mus de duodecim rationibus per quas ipſius ſtatus religiōis magnitudo meriti demonſtratur.

p Rimo ꝯſideremꝰ ipſius ſtatus re
ligionis cōmendationē ⁊ ꝑfectio-
nem. De hac eni Bern̄. in lib. de
p̄cepto ⁊ diſpenſatiōe ait. Audire vultꝭ a me
vnde inter tanta penitētie inſtituta mona-
ſterialis diſciplina meruit hanc p̄rogatiuam
vt ſcḋm baptiſma nuncupet̃. Arbitror ob per
fectam mundi abrenūciationē ac ſingularē
excellentiā vite ſpūalis que p̄eminens vniū-
ſis vite humane generibꝰ hmōi ꝯuerſatiōis
ꝓfeſſores ⁊ amatores ſuos angelis ſimiles
diſſimiles hoībus facit: imo diuinā in homi
ne reformat imaginē. ꝯfigurans chriſto in-
ſtar baptiſmi. dū per id qḋ mortificamꝰ mē-
bra noſtra que ſunt ſuꝑ terram rurſus chri-
ſtum induimꝰ complātati ſimilitudini mor-
tis eius. Hec ille. Ex his ratio ſumpta eſt ꝙ
religionem intrantibꝰ de p̄teritis culpis nō
eſt penitētia iniūgenda ſicut patet de pe. di.
j. §. his auctoritatibꝰ et ex̃ de voto. c. ſcriptu-
re. Ubi de hoc glo. non eni de peccatis com
miſſis poſt ingreſſum imponi debet ex̃ de re
gulari. ⁊ tranſeunti. ad religꝭ. c. viij. et ex̃ de
ſenten. excō. c. cum illoꝝ. Proinde etiam no
tandū eſt ꝙ ceteris paribus votum ⁊ opus
factum ex voto ſuꝑaddit ad ſimplex ꝓpoſi-
tum. ⁊ ad opus ex ſimplici ꝓpoſito factum
q̄ndam meriti infinitatē: maxime in votis
perpetuis ⁊ ſuꝑ oīa in votis que ſunt de ſub
ſtantia ſacre religiōis. ⁊ hoc maxime ſi ꝯſide
rentur tria in ipſo vouente. Primo libertas
ſcḋo largitas: tertio ſtabilitas.

Qr ex q̄druplici ratione apparet ex libertate magnitudo meriti in vouente. Capitulum. j.

p Rimo ꝯſideret̃ in vouente libtas
Magna nempe eſt in hoīe digni-
tas libertatꝭ ita vt quidam ſit au-
ſus dicere verſus. Non bene pro
toto libertas vendit̃ auro. Ideo apparē po-
teſt magnitudo meriti in vouente ex q̄dru-
plici ratione. Primo ratione donatiōis. ſecū
do ratione eſtimatiōis. tertio ratione adiun
ctionis: q̄rto ratione approbatiōis. Primo
apparet magnitudo meriti in vouente ratio-
ne donationis. Tanta q̄ppe res eſt humani
animi libertas vt Bernar. in quadam epi-
ſtola dicat. Uoluntati nec leges imꝑant nec
p̄ncipes dñant̃. Quāto eni aliquid magis na
turaliter diligit̃: tanto ꝑfectius donat̃ chri-
ſto: Nihil eni hoī amabiliꝰ libtate ꝓprie vo-
luntatis. Per hanc eni homo eſt alioꝝ dñs.
ꝑ hanc etiam alijs vti ⁊ frui poteſt. per hāc ī
ſuis actionibꝰ dñat̃. Nihil eſt qḋ homo na-
turali affectu magis refugiat: q̄ ſeruitutē et
vltimo mortem. Proinde ſi attente aſpicia-
mus hoc quidem qḋ ꝑ votum deo datur et
reddit̃ reperiemus ꝙ ꝑ ipſum votum non ſo-
lum datur ipſum bonū opus dum eſt: ſ3 etiā
tota libertas noſtra ⁊ totum dñium volun-
tatis noſtre reſpectu talꝭ opis. Nempe abſq;
voto datur tm̄ opus dum fit non autē ple-

num ꝓ tēꝑe ꝓ quo erat anteq̄ fiat: nec da-
tur libertas ⁊ dñium voluntatꝭ reſpectu ta
lis operis. Tm̄ igitur votum p̄ponderat ſu
pra ſimplex ꝓpoſitum: q̄tum valet libertas
et dñium voluntatꝭ ⁊ hoc reſpectu totius fu-
turi tēꝑis. Hoc autem nullo modo ꝑ aliq̄d
huius vite poſſet appreciari neq; recōpenſa-
ri. Unde Hierony. ait. Uoluit dñs rationa-
bilem creaturā voluntarij boni munere et
liberi arbitrij poteſtate dotare: vt boni aut
mali capax vtrūq; naturalit̃ poſſet ⁊ ad alte-
rum voluntate deflecteret. Licet quippe nobꝭ
eligere refutare ꝓbare reſpuere: nec aliud ē
in quo magis rationalis creatura ceteris p̄-
feratur. Uide igitur q̄ta ſit magnitudo ob
lationiſ: ⁊ intelliges q̄ta ſit apud deum gra
titudo acceptatiōis. Proinde Augꝰ. in epl̃a
ad polentinū ait. Ea ſunt in officijs noſtris
gratiora: que cum licerēt nobis etiam nō im
pendere. cauſa dilectiōis impendimꝰ. Se
cundo ratione eſtimatiōis. Tm̄ eni dñs ap-
preciatur oē a nobis ſibi datum q̄tum ē no-
bis dilectum ⁊ charum: ⁊ q̄tum ipſa dona-
tio eſt ſupra naturā voluntatꝭ noſtre. S3 ni-
hil ſub deo eſt nobis ita dilectum ⁊ charū ſi-
cut libertas ⁊ dñium voluntatꝭ noſtre. Hoc
eni infinite appreciamur. appreciamur eni il-
lud plus q̄ oīa que deus facere poſſet que
infinita ſunt: ⁊ plus q̄ aliquid qḋ ſit in nobꝭ
et iſtius ꝑ votum donatio eſt ſuꝑ oīa ſupra
naturam ⁊ q̄dāmodo ꝯtra naturā volunta-
tis noſtre. Per hoc eni volūtas noſtra fun-
ditus ſeipſam abnegat ⁊ obliuiſcit̃ ⁊ a ſeipſa
q̄dāmodo ſeꝑatur totalit̃ ac ꝑ hoc ſeipſam to
taliter ſubiugādo ⁊ ſe pleniſſime deo dando
ſuꝑ ſe totalit̃ ⁊ altiſſime tota in deum fertur.
Igitur iſtud donū ſuꝑ omne aliud a nobꝭ da
tum vel dabile p̄ponderat ī infinitū. Uñ be-
ne compat beatus Anſelmꝰ in lib. de ſimili-
tudinibꝰ hanc donationē illi que eſt ſine vo-
to ei qui dat alicuius arboris ſue fructꝰ an-
nuatim ſolum ꝓ tēꝑe pro quo ſunt: non autē
ipſam arborem ad eum qui dat arborem to-
tam ⁊ vſus fructuū ac dñium eius totaliter
a ſe tranſfert. Tertio ratione adiūctionis
Qḋlibet eni finitum bonū adiūctione alteri
us boni fit melius. Quis eni dubitare pōt
ꝙ ipſa ꝓmiſſio boni non ſit aliqḋ bonū? Nō
ne qui hoi aliquid ꝓmittit: bonū aliquid iā
illi impendit: in cuius ſignū cui aliquid pro-
mittitur gratias agit. Uotum quidem eſt q̄-
dam ꝓmiſſio deo facta ſicut patꝫ Eccl. v. vbi
dicitur. Si quid vouiſtis deo ne moreris red
dere. Diſplicet eni ei infidelꝭ ⁊ ſtulta ꝓmiſſio.
Infidelis eſt que non obſeruatur. Item ſtul-
ta eſt que ſtulte ꝓmitit̃ ⁊ ſtultius obſeruat̃:
ſicut qui vouerūt de capite non comedere.
non filare ſeu laborare in ſabbato poſt nonā
et ꝯſimilia de quibus plenus eſt totus mun
dus. Item conſiliū nō datur niſi de perfec-
to ſed de meliori ſcḋm Hierony. ad demetria-
dem: quia ꝯſilium reſpicit opera ſuꝑeroga-
tionis: ſed in ſcriptura ſacra datur nobis a
deo conſiliū de voto faciendo. Unde ꝓphe-
ta. Uouete ⁊ reddite dño deo vr̃o. Quar-
to apparet magnitudo meriti in vouente ra-
tione approbatiōis. Hec ſiquidē libertas qḋ
mirabilius eſt. non ſolū datur in hora qua
ipſum votum emittit̃. ſed etiam in oī tēpo
re quo ſibi vouiſſe placet. ⁊ in quo cum hac
complacentia votum implet. Si eni votum
in ſua emiſſione addebat q̄ndam valoris et
meriti infinitatē. ⁊ hoc per totum tempus ſe
quens replicat̃ ⁊ multiplicat̃. ergo votū con
tinuatū ſuꝑaddit multiplicē infinitatē. Ta-
le quidem votum ⁊ vota iam facta in ſancta
religione alacriter approbare eſt illud ſacer-
dotale officium oīum ꝑfectoꝝ in quo non ē
diſtinctio iudei ⁊ greci. maris ⁊ femine. ſer-
ui ⁊ liberi: quia oībus volentibꝰ eſſe ꝑfectos
ꝯuenit illud. j. Pe. ij. Uos eſtis genus ele-
ctum gēs ſancta regale ſacerdotiū. ppl̃s acq̄
ſitionis. vt virtutes eius annūcietis. qui de
tenebris vos vocauit ī admirabile lumē ſuū.

Magnitudo meriti in vouente apparet ex q̄druplici ratione largitatis eius. Capitulū. ij.

s Ecundo apparet magnitudo me-
riti ipſius vouentis: ſi ꝯſideretur
in vouente largitas. Ex q̄drupli-
ci eni ratione apparet maxima lar
gitas in vouente. Primo ratione p̄figurati-
onis. ſecūdo ratione ſubiectionis: tertio ra-
tione intentionis. quarto ratione ꝯiunctio-
nis. Primo ratione p̄figuratiōis. Scḋm
eni Greg. ſuper ezechielem. hoc inter ſacri-
ficium eſt ⁊ holocauſtū quia omne holocau-
ſtum ſacrificiū eſt. ſed non omne ſacrificium
holocauſtum. In ſacrificio eni pars pecudis
in holocauſto q̄ppe totum pecus offerri ꝯſue-
uerat. Cum igitur aliquis aliquid ſuū deo
vouet ⁊ aliquid non vouet ſacrificium eſt.
Cum eni omne quod habet omne quod vi-
uit omne quod ſapit oīpotenti deo vouerit:
holocauſtum eſt: quod quidem impletur ꝑ

tria religionis vota. Per ſacrificiũ eni oblationem ſm antique legis mandatum ꝓ peccatis ſatiſfacere oportebat ſicut Leuit. preceptum erat. Unde pſ. cum dixiſſet que dicitis in cordibus veſtris ⁊ in cubilib⁹ veſtris compugimini. ſtatim de ſatiſfactiõe ſubdit dicens. Sacrificate ſacrificiũ iuſticie. id eſt. facite opera iuſta poſt penitẽtie lamẽta ſicut exponit gloſa. Sicut igitur holocauſtũ ſacrificium eſt perfectũ: ita per hec tria ſanctiſſima vota anima ꝑfecte ſe ſanctificat deo cui ⁊ de exteriorib⁹ rebus ⁊ de corpore ꝓprio ⁊ ꝓprio ſpiritu medulloſuȝ holocauſtũ offert. Sicq; aſtrictio hec non ſolum ꝺ ꝑfectione non minuit ſed culmen ꝑfectionis inducit: quia de noſtro facit dñium dum non ſolum actum ſꝫ etiam voluntatẽ dedicans deo totum illud quod eſt offert ⁊ redigit ſub iure ⁊ dñio dei.

Secũdo ratione ſubiectiõis. Nam q̃to i modo dandi ⁊ opandi deum amplius honoramus ⁊ deo nos magis ſubijcim⁹: tãtomagis donũ ⁊ obſequiũ ſibi placet. Sed incompabiliter magis honorat qui qđ dat deo dat ſibi ſicut dño. ⁊ in ipſa datione oñdit ſe dei ſeruum ⁊ totaliter deo obnoxiũ: q̃ qui dat deo ſicut liber ⁊ dñs. ⁊ ſicut non in hoc deo plene obnoxius. Sed qui dat ⁊ reddit aliqđ ex voto famulat̄ deo ſm primũ modũ: qui autem ſine voto ſm ſecũdũ modũ. ergo incompabiliter magis honorat deum dans ex voto q̃ dãs ſine voto. Unde Aug⁹. tractãs illud pſalmi ſicut iurauit dño votum vouit deo iacob ait. Quid vouem⁹ dño niſi vt ſimus templum dei? Nihil eni gratius poſſumus deo offerre: q̃ ꝙ dicamus illud eſaie poſſide nos. Hec ille. Tertio ratione intẽtionis ſeu volitionis. Q̃to eni opus eſt magis voluntariũ ⁊ a maiori voluntate ⁊ virtute ꝓcedens: tantomagis meritoriũ eſt ⁊ deo magis acceptum. ſed ceteris paribus tanto voluntas ac volentis ⁊ dantis virtus ẽ maior. q̃tomaius ⁊ altius eſt quod datur. ergo q̃tomagis eſt quod ꝑ votũ q̃ id qđ ſine voto datur, tanto ceteris parib⁹ maior eſt virt⁹ et voluntas dantiſ. ergo ipſa q̃dãmodo erit in infinitum maior. Preterea nullus effect⁹ maior eſt ſua cauſa. Q̃tus igitur erit effect⁹ admin⁹. tanta erit ⁊ cauſa: ergo q̃ta erit donatio ⁊ actus donatiõis. tanta erit virtus et voluntas ipſius dantis. Ideo .j. Regl. xv. Samuel obedientiã in qua vota cetera comprehendunt̄ omnibus ſacrificijs pretulit dicens. Melior eſt obediẽtia. ſ. voti q̃ victime Filius eni aut filia vel pecus aut prediũ extra nos eſt: ſemetipſum offerre deo nec alieno labore ſed ꝓprio placere ꝑfectius ⁊ eminentius eſt omnib⁹ votis. Quarto ratione ꝯiunctiõis ſeu aſtrictiõis. Nempe tanto aliquid maius volum⁹: q̃to ab illo min⁹ ſeparari volumus. ⁊ q̃tomagis diſplicet nobis ipſa ſeꝑatio. Sed qui ita vult aliquid qđ nullo modo vult licere ſibi ſeꝑationẽ qua poſſit ſeꝑari ab illo. ſed vult oĩno ſibi ipſaȝ eſſe illicitam: incompabilit̄ maius vult ⁊ diligit illã q̃ ille qui ipſam ſeꝑationẽ vult ſibi licere. et nullo modo ſibi eſſe illicitam. Sic autem ſe habent adinuicem ex voto aliquid volens ⁊ operans vel faciens vel volẽs illud ſine voto. id eſt. ſm ꝓpriam voluntatẽ: ⁊ talis aſtrictio facit de temporali eternũ. dum nunq̃ licet reſilire a voto.

Ex vouentis ſtabilitate apparet magnitudo meriti propter quattuor rationes.

Capitulum. iij.

TErtio apparet magnitudo meriti ipſius vouentis ſi ꝯſideret̄ vouẽtis ſtabilitas. Stabilit̄ enim amplius in via dei ⁊ in bono ꝑſeuerãte vouẽs q̃ non vouens: q̃druplici ratione. Primo ratione firmatiõis. ſecundo ratione adheſionis. tertio ratione ꝯfuſionis: quarto ratione ſubuentiõis. Primo reſpectu ſui. ſecundo reſpectu rei. tertio reſpectu ꝓximi: quarto reſpecu dei. Primo ratione firmatiõis Ex voto enim ⁊ voti actione ſequit̄ in vouẽte firmitas maior. Ad laudẽ igitur boni operis pertinet ꝙ voluntas firmetur in bono: ſicut vtiq; ad grauitatẽ pertinet culpe ꝙ voluntas ſit obſtinata in malo. Patet enim ꝙ qui aliquid vouet voluntatẽ ſuam firmat ad id qđ vouet: ⁊ ſic cũ implet quod vouerat op⁹ bonum ex firmata voluntate procedit. Sicut enim ad grauamen pertinet culpe ꝙ ex firmato ꝓpoſito aliquis ꝑpetret malum. eſt ei ex ꝓpria malicia peccare. id eſt. peccare in ſpiritũſanctũ: ſic ad cumulum meriti creſcit. ꝙ homo bonũ opus operatur ex voto. Amplius. Quia voluntas humana imutabilis eſt. Ad hoc ꝙ verbis hoĩs fides adhibeatur neceſſaria inoleuit ꝯſuetudo: vt hꝫ quod aliquis vult alteri facere ꝓmiſſiõe confirmet. ⁊ vlterius ꝓmiſſionẽ roboret firmiſſimis iuramentis atq; legitimis. Plus autẽ debet vn⁹

quiſq; ſibi q̃ꝫ proximo ſuo: precipue in his q̃ pertinent ad ſalutem anime credere ⁊ miſereri iuxta illud Eccl. xxx. Miſerẽ anime tue placens deo. Poteſt igitur ꝓpter voluntatiſ mutabilitatẽ ꝓmittere illud quod ꝓpoſuit pro ſua ſpũali ſalute: ſicut ⁊ ꝓmittit ꝓ alterius cõmercio tempali. Si igitur aliquis vtiliter ꝓuidet proximo vallando ꝓmiſſionẽ ſuam. iuramẽto. fideiuſſione. pignere: multomagis vtiliter ⁊ laudabilit̄ ꝓuidet ſibi. ſi bonum ꝓpoſitum qđ concepit vel voto vel iuramento. vel quoq; alio modo ſtuduerit confirmari. Proinde. j. Corinth. xv. dicitur. ſtabiles eſtote ac imobiles. Nam in deteſtationem pignerum dicitur Prouerb. xiij. Uult et non vult piger. Secundo ratione adheſionis. Ex quadam eni adheſione in vouente etiam in bono maior firmitas generatur. Nam deſperatio habẽdi aliquam rem magis adherere facit ꝓpoſito ſuo: quia multũ minuit ⁊ tollit ꝯcupiſcentiã illius rei. ꝓpter quod auferre ſibi ſpem alicuius delectabil̄ multum minuit ꝯcupiſcẽtiã eius. Certum ẽ ꝙ ſpes ⁊ facultas adipiſcẽdi aliquid facit illi amplius adherere ⁊ auget ꝯcupiſcentiã eiuſ. Uoluntas autem aut non fertur aut exilit̄ fertur circa impoſſibilia ⁊ deſperata. Sꝫ homo ꝑ votum auferẽdo ſibi licentiã habendi illud quod ꝑ votum relinquit̄ ſeu relinq̃ndi illud quod ꝓpter votum datur. aufert ſibi q̃dammodo ſpem illoꝝ ſm ſententiã auguſtini. Et ex hac ꝑſuppoſitione finis. ſ. ſi vult venire ad vitam ⁊ gloriã ſempiternã: facit ſibi illa impoſſibilia. Unde Aug⁹. in lib. de profeſ. viduitatiſ. Plus inquit in ardentẽ ferũt libidinẽ que deſperãt eiuſdem voluptatem. Que autem innuptarũ vouent caſtitatẽ ipſam ſpem ſubtrahunt que fomes amoris eſt Unde facilius ꝯcupia refrenat̄: que nulla expectatione ſuccendit̄. Preterea q̃to mẽs eius qui eſt in gratia horret mortalẽ culpaȝ et id qđ aufert ſibi ſpem eterne vite q̃ id qđ eſt indifferens ⁊ non illicitum: tãtomagis et tanto firmi⁹ conat̄ in oppoſituȝ ſuũ. Sed id qđ ante votum licitum erat ꝑ votum fit illicitum ⁊ mortale igitur plus incompabilit̄ habet horrere illud poſt ipſum votum q̃ ante votum. ⁊ tanto amplius in oppoſitũ conari et ei adherere facit. Preterea q̃to voluntas magis applicat ſe ad aliquid ⁊ q̃tomagl fortificat ⁊ accendit ſe ad inſeꝑabilit̄ adherẽdũ ei. ⁊ q̃tomagis fugit oppoſitum eius ⁊ ſeꝑat ſe ab illo: tãto firmior reddit̄ ad ꝑſeuerandũ indefectibilit̄ in illo. ⁊ tanto fortior ad reſiſtẽdum omni temptationi impellenti ad ꝯtrarium eius. Per votum autem hec oĩa eueniunt. ſ. maior deſperatio ⁊ maior applicatio et inflammatio voluntatis ⁊ maior a ꝯtrario fuga ⁊ elongatio: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs maior firmitas in bono ꝓpoſito neceſſario habet ſequi.

Tertio ratione ꝯfuſionis. Illud eni qđ ſine magna noſtra confuſione ꝑficere ⁊ implere non poſſum⁹ minus aggredi ꝯcupiſcim⁹ et minus aggredimur q̃ illđ qđ ſine noſtra confuſione implere valemus. Sed per voti tranſgreſſionẽ maior coram alijs confuſio ẽ q̃ ſi fieret ante votum: ſaltem quando eſt publicum vel ſolenne. Habet eni humana mẽs quaſi quidam fluuius duplicez ripam: vnaȝ intra. aliam extra. Interior eſt timor dei: exterior vͦo verecundia mundi. His vͦo duabus ripis retinetur anima: ne ex alueo rationis ꝑfluat i peccato. Ambe he ripe ſunt terminus de quo ꝓpheta ait. Terminũ poſuiſti quem non tranſgredient̄. Per primam ripam ꝓuidemus bona coram deo: per ſecundam vͦo coram oĩbus hominibus. Per vnam amatur deus: per alteram proximus. vt in his duobus tota lex dñi impleatur ⁊ ꝓphetaruȝ. Una alteri adiutoriũ preſtat: nec vna ſine altera ꝑſeuerat. He ſiquidem ſunt due manus quibus ſponſam ſuam dñs dilectaȝ amplexatur. vt merito letanter dicat. Leua eius ſub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabitur me Cantl. ij. Quarto ratione ſubuentionis. Q̃tomagl in aliquo opere adeſt nobis diuinũ adiutoriũ ⁊ ſpes ⁊ confidentia maior de illo: tanto firmius ⁊ cum maiori ſecuritate id opamur ⁊ poſſum⁹ operari. Sed per votum iſta vtiq; augentur ⁊ amplificant̄ ſicut. ſ. per Augl. et anſel. patet ⁊ ſicut etiaȝ ratio dictat. Nam q̃to nos amplius deo damus aut ſubijcimus. ⁊ q̃to amplius euȝ honoramus ⁊ ipſi in eius ſeruitio nos applicamus: tanto diuinũ adiutorium familiarius nobis adeſt. ⁊ tanto ſecuriores nos poſſumus ⁊ debemus eſſe de preſentia ⁊ adiutorio eius. Habet enim ſe ad eos qui vouerũt maxime vota perfectionis ſe religionis non ſolum ſicut ad alios: ſed ſicut ad charos filios ⁊ ſpirituales ſeruos. tam ad conferendũ eiſdem tanquam filijs dona q̃ ad remittendum peccata. Nam quando redeunt a peccatis ſuſcipit eos ad gratiã ſuam ſicut filios ſm Anſel. lib. de ſimilitudinib⁹ Quia licȝ tales q̃ñ peccant plus offendant: tamen q̃ñ pe

nitent deus iudicat eos ſicut ſuos amicos. alios v̄o ſicut alienos. Ex dictis patet ꝙ facere aliquid ex voto non ſolum eſt melius ⁊ magis meritoriū. ſed etiam vtilius eſt ⁊ expedientius ꝙ̄ illud idem facē ſine voto. Qd̄ ꝑ illuminatā diuinitꝰ rationē ac experientiam certaꝫ deuotus Bern̄. intelligēs ait. Bonū eſt nos hic eſſe. ſ. in ſtatu religiōis. Quare? Quia homo ibi viuit puriꝰ. cadit rariꝰ. reſurgit velocius. incedit cautius. quieſcit ſecurius. irroratꝰ freq̄ntiꝰ. purgatꝰ citius. moritur ꝯfidentius: ⁊ premiatꝰ copioſiꝰ. In quibus ſacris verbis exprimit nouē rationes q̄re ſit melius facere bonū in ſtatu religionis ꝙ̄ extra religionē: ⁊ maxime i ſeculari ſtatu.

De. xij. fructibꝰ votoꝝ religiōis

Ex his. xij. rationibꝰ que in p̄ſenti articulo dicte ſunt ad p̄dicandū formari poſſunt xij. fructus votoꝝ ſancte religionis: q̄ſi votum ſit lignū vite in medio paradyſi. ſ. eccleſie ſeu religionis Geñ. ij. Et Apoc. viij. dicitur. ex vtraq̄ parte flumis lignū vite afferēſ fructus. xij. ꝑ ſingulos menſes reddēs fructum ſuū. qd̄ poteſt eſſe aliud thema. Primi q̄ttuor fructus ſunt hi. Primus dicitꝰ donatio. ſcd̄s adiunctio. tertius eſtimatio. quartꝰ approbatio. Secūdi q̄ttuor ſunt hi. Primus dicitur ꝑfiguratio. ſcd̄s ſubiectio. tertius intentio: q̄rtus ꝯiūctio. Tertij q̄ttuor ſunt hij. Primus dicitꝰ firmatio. ſcd̄s adheſio. tertiuſ ꝯfuſionis timoratio: q̄rtus diuina ſubuētio

Articulus. ij. de multiplici diſcretione: que obſeruāda eſt ab his qui aſſumuntꝰ ⁊ recipiuntur ad ſtatum religionis.

s Ecūdo ꝯſideremꝰ ipſius ſtatus religionis diſcretionē. Licet enī aliquid facere ex voto ſemꝑ ſit meliꝰ de ſe ⁊ ꝙ̄tum eſt de ſe ſemꝑ expedientiꝰ videatur: tamen ꝓpter humanā infirmitatē et multoꝝ indiſpoſitionē non ſemꝑ magis expediens eſt. Tunc quidem euidentꝰ eſt expediens: q̄n oībus circūſtantijs ſufficientꝰ penſatis manifeſte apparet non iminere ꝑiculuꝫ ꝑnicioſe trāſgreſſiōis. In veteri enī lege oē ſacrificiū qd̄ deo offerebatꝰ ſine ſale ingratū erat. Unde ad Rho. xij. Rationabile ſit obſequiū veſtrum. Qd̄ inſinuare dn̄s volens Lu. xiiij. cum prius dixiſſet ſi quis venit ad me ⁊ non odit patrem ſuum ⁊ matrem ⁊ vxorem ⁊ filios ⁊ fratres adhuc autem ⁊ animā ſuam ⁊ qui non baiulat cruceꝫ ſuam ⁊ venit poſt me non poteſt eſſe meus diſcipulus: ſtatim ſubnectit dicens. Quis eni ex vobis volens turrem edificare. nonne prius cōputat ſumptus qui neceſſarij ſunt ſi habeat ad ꝑficiendū. vt poſtea ꝙ̄ poſuerit fundamentuꝫ et non poterit ꝑficere. omnes qui vident incipiant ei illudere dicentes. quia hic homo incepit edificare ⁊ non potuit ꝯſumare? Qd̄ exponenſ Gregꝰ. in omelia ait. Quia ſublimia mandata ſeu precepta data ſunt. ꝓtinuſ compatio edificāde ſublimitatꝭ adiungitꝰ cuꝫ dicitur. Quis ex vobis volens ⁊c̄. Et pꝰ pauca ſubdit. Iſtos ſnmptus diues habere nō potuit. qui cum precepta relinq̄ndi oīa adiūtiſſet: triſtis abſceſſit. Et poſt ꝑabolaꝫ de turri p̄dictā dn̄s ſubdit. Bonū eſt ſal. Si auteꝫ ſal euanuerit in quo condietꝰ? Neq̄ in terra neq̄ in ſterq̄linio vtile eſt: ſed foras mittetur Qui habet aures audiat. Hec dn̄ſ ibi. ē. Ut ex oībus dictis inſinuare velit ꝙ talis ſtatuſ aſſumptio. debet ſale diſcretiōis ꝯdiri. Proinde circa inductionē ⁊ receptioneꝫ ad religionem diſcretio triplex neceſſaria eſt. Prima circa aduenientes. ſcd̄a circa recipiētes: tertia circa dubietates,

Qꝛ q̄ttuor aptitudinis ſigna maxime conſiderāda ſunt in volentibus intrare religionē ſctāꝫ Capitulum. j.

p Rima diſcretio obſeruāda eſt circa volentes intrare religionē. In quibus q̄ttuor ſigna ſeu indicia bona maxime ꝯſiderāda ſunt. Primū eſt voluntas bona. ſcd̄m honeſta vita. tertiū natura ſenſata: q̄rtum etas diſcreta. Primū ſignū eſt voluntas bona. i. ſi a priſtina mūdi ꝯuerſatione apparet mentem aduenientꝭ multum eſſe mutatā aut non. Nam voluntas tepida ⁊ remiſſa cōmunitꝰ ad religiōis ſtatum aſſumi non debet. Ideo omnes ad religionem inducētes ſeu recipiētes ad Rhom̄. xij āmonet apoſtolus dicens. Probetis. ſ. i intrare volentibꝰ que ſit dei volūtas bona beneplacens ⁊ perfecta. Nam primo in talibꝰ ꝓbatur voluntas dei bona in pauꝑtate. id ē ꝙ̄ libenter relinquūt oīa tꝑalia mundi. Secundo ꝓbatur in illis volūtas dei bn̄placēs in caſtitate. i. cū q̄ta cōplacētia ꝓponūt caſtitatē ſeruare. Tertio āt ꝓbatꝰ in eis volūtas dei ꝑfecta. ſ. in obedientia ꝑfecta ⁊ in abnegatione ꝓprij ſenſus ⁊ proprie voluntatis. Prima ꝓbatio eſt bona. ſcd̄a eſt melior: tertia eſt perfecta. Uel euidentiꝰ ꝓbatꝰ voluntas bona beneplacēs ⁊ ꝑfecta ꝑ ordinem in tribus ſignis de quibus dicetꝰ. j. arti. viij. in xv. argu. Scd̄m ſignum ꝯſiderandū eſt p̄terita vita. id eſt. ſi fuit homo morigeratꝰ vl' bonus vel deuius vel ſceleſtꝰ. Nam licꝫ chriſtus dixerit phariſeis Matth. xi. Publicani et meretrices precedent vos in regnū dei: n̄ tamen dixit ꝙ paſſim omnes publicani ⁊ meretrices ad regna celoꝝ venirent. Proinde turpiter errant qui p̄dones ⁊ ſaccomānos publicanos ⁊ meretrices ⁊ de agris ⁊ ſepibꝰ ꝯgregantes illos repente veſte religioſa induunt. ⁊ quaſi in regulari collegio cum ſanctis viris ⁊ virtuoſis iuuenibꝰ atq̄ virginibus dedicant: ita ꝙ fere mox ab oībꝰ tractātur vt ſancti nullis aut modicis p̄euntibꝰ digne penitētie ſignis: cum tamen etiam d̄ his qui p̄ma facie ſancti ⁊ periti eſſe videntꝰ. j. cano. ſua. c. iiij. Ioh. ammonet dicens. Nolite oī ſpiritui credere. ſed ꝓbate ſpūs ſi ex deo ſunt ſequēs in hoc chriſtum Matth. vij. dicentem. Attendite. id eſt. attente vobis cauere a falſis ꝓphetis qui veniunt ad vos in veſtimentis ouiū: intrinſecuſ autē ſunt lupi rapaces. Nam experientia teſte quidam ad religionem venientes in p̄ncipio videntꝰ agni: ⁊ modico elapſo tempore repiuntꝰ lupi. Non eni ſine magna experientia ⁊ lumine dei regule ſanctoꝝ patꝝ prudētiſſime ſtatuerūt ꝙ ad religionē venientes antea ꝓbarentꝰ: an ad talem apti ſūt ⁊ idonei. Quis enī edificator domus vel nauis materialꝭ non ſollerter et prouide ꝑſcrutatꝰ ligna ⁊ lapides ⁊ diu cum multis ſciſſuris ⁊ tonſionibꝰ parat anteq̄ꝫ in edificio ponatur? Nec ad hoc q̊ſcunq̄ accipit ſed ſolum ſolidos ⁊ ſuo artificio aptos. ꝙ̄tomagis in ſpūalium religionū edificio h̄ ſeruari neceſſe eſt? Igitur ſicut nullus eſt a penitētia aut a ſpe venie reijciēdus ſi peniteat vere: ſic nullus eſt ad firma ſeu intima ſanctorum vel ſanctarū collegia ad firmam vel familiarē ſocietatē recipiēdus. niſi prius eiꝰ idoneitas ꝑ ſigna ſufficiētia fuerit comprobata. Qd̄ in q̄buſdam indiget tempore longo. Unde Gregꝰ. xxxj. moralꝭ. Quia terreni p̄ncipes magna ſe deo hūilitate ſubſternūt. praui hoīes nunc ad fraudis argumēta vertuntur. Quia enī illos ad religionē reuererī ꝯſpiciunt. ipſi cultuꝫ religiōis aſſumūt: ⁊ bonorum vitam ſub deſpectis veſtibꝰ iniquis operibus premūt. Mundi quippe dilectoreſ ſunt. qui in hoc in ſe qd̄ hoīes venerantꝰ oſ̄dunt: atq̄ eis qui vere ſe deſpiciūt non mente ſed veſte copulantꝰ. ⁊ quia p̄ſentem gloriā amantes conſequi non poſſunt: quaſi deſpicientes ſequuntur. Honores enim fugiunt vt honoribꝰ obuiēt. Facilꝭ enī eſt ꝯuerſio ꝑſonarum naturaliter leuiū ⁊ mobiliū ⁊ inconſtantium ſeu ſtolidoꝝ aut brutaliū ⁊ brutali more ſemper nutritaꝝ. Non eſt ſtatim habēda ꝓ firma ⁊ rata q̄n potius vix vnq̄ eſt firma: ⁊ ideo nunq̄ eſt tuta. Tertiū ſignum eſt natura ſenſata. Q̄nq̄ enim repiuntꝰ maximi pctōres ⁊ peccatrices in naturalibꝰ optime dotati ⁊ inſtituti qui q̄n perfecte ꝯuertuntur ad deum. ſunt valde ꝯſtantes ⁊ omni morum honeſtate ac grauitate optime et cito imbuiles. Et de talium numero eſtimo fuiſſe magdalenā. tamen ꝓpter aliquos vel aliquas tales non debet vniūſaliter ⁊ in omnem euentum ꝯſeq̄ntia trahi ad quoſcunq̄ pctōres ⁊ peccatrices paſſim ad ſanctoꝝ familiarem ꝯiunctum eſſe recipiendos: quia de talibus rari repiuntur. Sed ſi quando tales occurrunt verificatꝰ in eis ſentētia pauli ad Rhoma. v. Ubi abundauit delictū ſuperabundabit ⁊ gratia. Quia tales ſicut fuerꝭ ſapientes vt facerent mala: ita diuina gratia in eis mirabilitꝰ opante ſapientes fiunt vt faciant bona. Quartum ſignū eſt etas diſcreta. In vario tamen religiōis ſtatu varia competit etas. Multiplici ratione determinari non poteſt ad preſens in qua etate ad religionē quilibet inducēdus ſeu recipiendus ſit: ⁊ maxime ꝓpter varios religiōis ſtatus. Nam quedaꝫ religio requirit etate maturos. ratione diſcretos ⁊ ſanctitate p̄cipuos. Quedaꝫ v̄o in teneriori etate ſuſcipe poteſt. Sed circa hoc ſufficit obſeruare in quolibet ſtatu religionis qd̄ ſancti antiqui ⁊ experti patres ſanxerunt atq̄ ſtatuerūt in regulis ſuis. quas qui deſpicit indies fructus exꝑictur. Et interim ē ſignū p̄ſumptuoſe temeritatis. Pleroſq̄ enī temporibꝰ noſtris ſub pallio charitatis vel potius vanitatis deceptos vidi. paſſim ⁊ inconſiderate oēs ad religionem recipientes quoꝝ operū finis et fructus fuit fumus ⁊ fetor. ⁊ impeditiuū obſtaculum eoꝝ qui cū dei honore ⁊ ſui ac ꝓximoꝝ ſalute ingreſſi fuiſſent religionem. Pudet enī ⁊ iuſte. prudentē virū aſſumere religionem ⁊ ſtatum. in quo ante ſe precedere videt multos homines infames ⁊ ſceleratoſ

et tandem in breui tempoꝛe apoſtatātes et
deterioꝛes effectos. Tales ſiquidem arietes
fumo vanitatis imbuti ⁊ obcecati ⁊ duces
conſimilium cecoꝛum effecti: non conſide-
rant illud Eccleſiaſtici. xvj. Ne iocunderis ī
filijs impijs ſi multiplicentur. Et ſequitur.
Melius eſt enim vnus timens deuꝫ ꝙ̄ mil-
le filij impij. Et vtile eſt moꝛi ſine filijs: ꝙ̄ re-
linquere filios impios. Sumūt tales exem-
plum eccleſie militāt̄ que multos recipit ad
oꝛdines ſacros ſolēne caſtitat̄ votum coan-
nexum habētes. cū eoꝝ ꝙ̄plurimi ſepe trāſ-
gredi compꝛobent. ⁊ tamen eccleſia ꝓpte-
rea ꝯſimiles recipe non omittit: non intelli-
gentes ꝙ ab his que in eccleſia irreglarit̄ fiūt
non eſt trahendū argumentū ⁊ exemplū ſed
ſolum ab his que in dei eccleſia autētice ⁊ re
gulariter ſtatuunt̄. Stragem eni clerical̄ ſta
tus ſeu alioꝛū religioſoꝝ ⁊ ꝑſumptuoſam ac
temerariā ⁊ ꝑuerſam aſſumptionē hmōi ſta
tuum nemo ſapiens aſſerit bonam ſeu aſſu-
mendā ⁊ imitandā. Preterea ꝑſpicacit̄ intuē
ti manifeſte videbit̄. ꝙ peius plerūqꝫ eſt m̄l-
tos malos hr̄e miſtros: ꝙ̄ paucos ac nullos

Volens intrare religionem aut aliquem inducere ad eam q̄t tuoꝛ circa eum recipiētes conſi- derare debent. Capitul̄. ij.

s Ecunda vero diſcretio obſeruāda
eſt circa recipiētes. Quattuoꝛ vero
ſigna ꝯſiderare debet ad religio-
nem inducens vel religionē aſſu-
mens: que ad ꝑſeuerantiā ī bono ꝓpoſito et
in ſua ꝓfeſſione ⁊ vocatiōe maximū auxiliū
pꝛeſtant. Primū ſignū eſt ſocietas bona. ſe-
cundū eſt ꝑlatoꝛū diligens cura. tertiū eſt lo
ci ſeu ꝯuentus ⁊ monaſterij ꝯueniētia. q̄rtū
regularis vita. Primū ſignū eſt ſocietas
bona. Nam dum bonū addit̄ bono totū fit
magis bonū: atqꝫ dum virtus virtuti addit̄
ex vnione magis coꝛroboꝛat̄. Quippe in ſo-
cietate bonoꝝ melius cognoſcit̄ veritas. fer
uentius diligit̄ bonitas: ⁊ efficacius bonuꝫ
opere adimplet̄. Nemo ſibi ſatis eſt. eget oīſ
amicus amico. iuncti accenſi carbones meli
us ſeruant ignem: plurimiqꝫ equi ſimul ſin-
gulis greſſum facilioꝛē pꝛeſtant. Ideo Am-
bꝛo. in ſermone de moꝛib' ⁊ vita honeſta ait
Socios tibi bonos ⁊ honeſtos ꝯiunge: quia
ſi fueris ſocius ꝯūſatiōis coꝝ eris ⁊ virtutis
illoꝝ. Unde. xvj. q. j. c. ſi clericatus. ad ruſti-
cum monachū Hiero. ait. Primū eni tractā-
dum eſt vtrū ſolus aut cum alijs in mona-
ſterio viuere debeas. Mihi placet vt habe-
as ſanctoꝝ ꝯtuberniū: nec ipſe te doceas et
abſqꝫ ductoꝛe gradiaris viam quam nunq̄
ingreſſus es. Unde ꝓpheta. Cum ſctō ſan-
ctus eris. Si igitur multitudo ꝯgregatiōis
aut ſtatus licet de ſe melioꝛis non obſeruat
cōmunit̄ ſtatum ſuū. ita ꝙ ex hoc oī intranti
iminet notabile ꝑiculum illum ſtatum mini-
me obſeruādi ſed potius ſequēdi cōmunes
tranſgreſſiōes illius: tunc talis introitus eſt
potius diſſuadēdus ꝙ̄ ꝯſulēdus. etiaꝫ ſi ad
tales vouiſſet intrare. Melius eſt eni ꝙ vo-
tum impleat in alia religione: ꝙ̄ ſe cōmitte-
re ꝑiculo tanti caſus. Facilius eni inficimur
ex ſocietate maloꝝ: ꝙ̄ coꝛrigimur ex ſocieta-
te bonoꝝ. Et plus inficit vnus malus: ꝙ̄ ali-
cui ꝓficiant multi boni. Unde Eccl. vij. Diſ-
cede ab iniq̄ ⁊ deficient mala abs te. Et Gre-
go. ſuꝑ Ezech. ix. Infirmi debent pꝛauoꝛuꝫ
ſocietatē declinare: ne mala que freq̄nter aſ-
piciunt ⁊ coꝛrigere non valent. imitari dele-
ctentur. Et addit exemplū ꝙ ꝑ longam ꝯūſa
tionem lepꝛoſi fit homo lepꝛoſus. Ubi Eccl.
xiij. dicitur. Qui cōmūicat ſuꝑbo induit ſu-
perbiam. Et Prouerb. xiij. Qui cum ſapiē-
tibus gradit̄ ſapiens erit: amicus ſtultoꝝ ef
ficietur ſimilis. Et Bern. Coꝛrūpunt bonoſ
moꝛes non ſolum colloquia pꝛaua ſed etiaꝫ
ꝯſoꝛtia pꝛaua. Apoſtolus petrus tpe paſſio-
nis factus ſocius ꝑuerſoꝝ. negauit chꝛiſtuꝫ
et in negatiōe ꝑſeuerauit: tandem vero egreſ-
ſus foꝛas ab eis ſegregat' duꝫ peniteret fle-
uit amare. Bene igitur dicit̄ cum ꝑuerſo ꝑ-
uerteris quia ex ꝯuictu generant̄ moꝛes bo
ni aut mali. Secundū ſignū eſt pꝛelatoꝛū
diligens cura. que ꝓficit multū religionē in-
trantib'. Et econtra q̄ñ ſunt erga ſubditos
negligētes ſeu ꝑnicioſi. Proinde q̄ñ de h̄ vo
lente ingredi oꝛdinem aut de illo in ſingula-
ri ⁊ determiate penſatis alijs circūſtantijs ⁊
maxime iminentiū temptationū ⁊ defectus
gubernantiū auxilioꝝ notabilit̄ ꝓbabili' eſt
iſtum eſſe caſurū ꝙ̄ ꝑſeueraturū. non debet
ꝓ tali tempoꝛe ad altioꝛem ſtatum recipi vel
induci: quia q̄les ſunt pꝛelati tales efficiunt̄
ſubditi cum ſint maxime nouiter aduenien-
tibus ꝓ̄maria foꝛma. Tertiū ſignū eſt loci
aut ꝯuētus ⁊ monaſterij ꝯueniētia. ſ. ad ſer-
uitium dei. Scōm eni paladiū vbicūqꝫ gnāt̄
echo nō mellificāt apes nec habitāt: vt myſti
ce inuat̄ ꝙ loca tumltuoſa ⁊ vlt̄ ſue ꝓfeſſiōis

vocationē mūdanis negocijs implicata fru
ctui atqꝫ deuotioni ſeruoꝝ dei magnū ꝑſtāt
impedimētū. Unñ. ij. ad Timoth. ij. Nemo
militās deo implicat ſe negocijs ſecl̄aribus.
Sꝫ tñ adūtēdū eſt ſm Gregi. ſuꝑ Ezech. ꝙ ſi
deſit ſpūs nō adiuuat locus. Quartū ſi-
gnū eſt regl̄aris vita. ſ. ſm ꝓfeſſionē ſuā: quia
tunc religio ingredientib' magnam pꝛeſtat
vtilitatē. Unde Hugo de clau. ani. Abun-
dans eſt pauperi religio. mediocri ſufficiēs.
tolerabil̄ diuiti. infirmis larga. delicatis cō-
patiens. foꝛtioꝛib' moderata. penitentibus
miſericoꝛs. ꝑuerſis ſeuera: bonis optima.
Hec ſunt beneficia religiōis. Hec ille Aduer
tendū eſt tamē ſm Bern. in lib. de pꝛecepto
et diſpen. ꝙ qui ſm regulam viuere ſtatuūt.
et ſi non ad vnguem vt dicit̄ totam cuſtodi-
unt. ⁊ ſi qua ꝓ ſui clauſtri ritu mutāt vel pꝛe
termittūt a regl̄ari tamen ꝓfeſſiōe non diſce
dunt: dum tamen ſobꝛie iuſte ⁊ pie ꝓ moꝛi-
bus viuere non deſiſtunt.

Qꝛ quidam ex q̄druplici irra tionabili dubietate a religione retrahūt multos. Ca. iij

t Ertia diſcretio obſeruāda eſt cir-
ca dubietates. Sunt eni pleriqꝫ q̄
a religioniſ ingreſſu retrahunt̄ ꝓ
pter q̄ſdam indebitas dubietates. necnon ⁊
quidam ꝓpter eaſdē cauſas alios inducē re
tardant̄. imo ⁊ multi qđ deteri' eſt volentes
intrare religionē ex erronea ꝯſciētia retra-
hunt eos: moti ex q̄druplici cōmuni hoīum
ſigno. Primū eſt fragilitas. ſcōm eſt lib̄tas.
tertiū eſt exēplaritas: q̄rtum eſt paucitas.
Primū ſignū eſt fragilitas. Ubi adūtenduꝫ
eſt ꝙ ſi ex cōmuni hoīuꝫ fragilitate timet̄ ca-
ſus huic vel illic eſt homo nihilomin' indu-
cendus. Cuius ratio eſt qꝛ talis cōmunis fra
gilitas non facit in h̄ hoīe vel in illo maioꝛeꝫ
ꝓbabilitatē ꝓ caſu. q̄n potiuſ ꝓpoſitū bonū
illius ad talem ſtatum cum aſſiſtētia gr̄e dei
qui iam illud ſanctū ꝓpoſitū dedit ⁊ cum au
xilio regular̄ ſtatus ⁊ bone ſocietat̄ ⁊ regi-
minis ſancti eius ꝑponderat ad ꝑſumendū
talem eſſe ꝑſeueraturū potius ꝙ̄ caſuꝝ. Pre
terea non oēs cadētes ſemꝑ ꝑſeuerāt in caſu
Unde ꝓpter caſum ad hoꝛaꝫ poſtmodū re-
parandū non debꝫ receptio ad oꝛdinē omit
ti. quia ꝙ̄uis apoſtoli in hoꝛa moꝛtis chꝛiſti
coꝛruerūt: attamē ⁊ eis ⁊ eccleſie dei vtili' fu
it eos fuiſſe ad diſcipulatū vocatos ⁊ tandē
reꝑatos. ꝙ̄ ſi nunq̄ intraſſent ⁊ ab aſſumpto
ſtatu ruiſſent. Preterea q̄ñ eidem hoī ad al-
tioꝛē ſtatum nō intranti imineret foꝛtioꝛ ca-
ſus atqꝫ foꝛtius ⁊ graui' ⁊ certius ꝙ̄ ſi intra
ret. tunc ꝓpter timoꝛē caſus ingreſſus mini
me eſt omittēdus exēplo chꝛiſti plures diſci
pulos facientis ꝙ̄uis ſciret qđ Joh. vj. ait ꝙ
multi ex eis abierūt retro nec ambulabāt cū
illo. Nam ſi non intraſſent ad chꝛiſti diſcipu
latum cum ceteris iudeis grauius ⁊ irreꝑa-
bilius coꝛruiſſent. Et idem eſt de plurib' q̄
in ſtatu penitētie quibuſdā temptatiōib' in-
firmant̄. qui ſi in ſtatu laxioꝛi cum ceteris re
manſiſſent. grauius ⁊ deſperabili' infirma-
rentur. ⁊ maxime quia in penitētie ſtatu fre-
quenter ꝑmittit deus quoſdā temptationuꝫ
languoꝛes ⁊ moꝛbidos lapſus ad medicina
le emplaſtrū ⁊ experimentū inferēs ad ꝓuen-
tum gratie amplioꝛis. ⁊ ad augmentū hūili-
tatis ⁊ noticie ſuiipſius. atqꝫ ad cautelam in
poſterū ꝯſimiliū. vel alioꝝ caſuū vitandoꝛū.
Scōm ſignū eſt lib̄tas. Conſiderāt eni q̄-
dam lib̄tatem hūani arbitrij ꝯiunctam hūa-
ne fragilitati. ⁊ inde eliciūt valde eſſe ꝑiculo-
ſum hoīem aſſumere regl̄arem ſtatum: nec
aduertūt ꝙ ſm hoc nullus vocādus eſſet ad
altioꝛem ſtatum. Sunt eni in oībus hoībus
iſta duo. ſ. cōmunis fragilitas: ⁊ ad bonū vl̄
ad malum voluntat̄ lib̄tas. Sed ad quid oꝛ
dinaſſet chꝛiſtus hec tria ſancte religiōis vo-
ta? Nonne ſciebat in hoīe eſſe humanā fragi
litatem? an neſciebat dediſſe hoī liberam vo
luntatē? Preterea. Si hoc verum eſſet. ſeq̄re
tur ꝙ ſimilis ratio eſſet de acceſſu ad fidem ⁊
fidei ſacramēta cum. ij. Pe. ij. dicit̄. Melius
eni erat eis non agnoſcē viam iuſticie: ꝙ̄ ꝑ'
agnitam retroꝛſum ꝯuerti. Et ſm apl̄m ad
Heb. x. Deterioꝛa meret̄ ſupplicia. qui filiuꝫ
dei ꝯculcauerit. ⁊ ſanguinē teſtamēti pollu-
tum duxerit in quo ſctificat' eſt ⁊ ſpūi gratie
ꝯtumeliam fecerit. Non eſſet etiam paſſim
ad iuſticie opera ꝓcedendū: quia Eccl. xxvj
dicit̄. Qui tranſgredit̄ de iuſticia in peccatū
deus parauit eum ad rumpheā. Tertiuꝫ
ſignum eſt exemplaritas. Pleriqꝫ etiam ꝯſi-
derant ſuis tꝑibus a ſacra religiōe retrogra
daſſe ⁊ cecidiſſe multos: quoꝝ exemplo in-
diſcrete ſcandalizant̄. Nam ſi ſolum genera
liter ⁊ indetermiate timet̄ pluriū caſus ꝓpt̄
ſola exempla multoꝝ cadentiū. non ꝓpt̄ h̄
dimittenda eſt aſſumptio talis ſtatus. eo ꝙ
ex taliū ꝑterito caſu non iminet intrantibus
ruendi ꝑiculū: imo occaſio potius ꝑcauendi
ꝯſimilē caſuꝫ. Pretēa ruine illoꝝ q̄ ceciderūt
poti' ꝓuenerūt ex maliḡ defectu liberi ꝯſen-
ſus eoꝝ. ꝙ̄ ex defectu aſſumpti ſtatus aut

gratie dei ad illos illuminãdos: aut ex aliq̃
ꝓpria ſtoliditate vel leuitate corum. Ex his
nequaq̃ꝫ ꝓbabile ſit alioſ carentes defectibꝰ
illis caſuros fore: q̃ꝫuis ex his plus debeat
caſus ꝯſimilis formidari. Attamẽ talꝭ timor
potius ꝯtra caſum auxiliũ preſtat q̃ꝫ inducat
ad caſum: niſi ſit oĩno deſperatiuꝰ ⁊ fragilis
mentis ꝯſternatiuꝰ. Si eñ ꝑpter aliquoꝝ
caſus deberet q̃s ſe retrahere a religiõe. ſeq̃
retur ꝙ dareꝭ occaſio oĩs hũana ſtudia ꝑter-
mittendi. iuxta illud Eccl. xj. Qui obſeruat
ventũ nõ ſemĩat: ⁊ qui ꝯſiderat nubes nũq̃ꝫ
metet. Et Prouẽ. xxvj. dicit. Dicit piger leo
eſt ĩ via. leena in itineribꝰ. vbi glo. ait. Mul
ti cum verba exhortatiõis audiũt dicunt ſe
velle viam iuſticie incipe. ſed a ſathana retra
hunꝭ ne ꝑficiantꝰ Quartũ ſignũ eſt pauci
tas quia. ſ. multi non ꝑſeuerãt. Porro ꝑpt
ꝑcedentiũ caſus non debet homo ſe retrahe
re nouas inſerẽ plantas q̃n potius tãtopluſ
eſt religio nouo ſemĩe ꝓpagãda: q̃ꝫto ꝑ plu-
riũ ſeminũ ac plantarũ euulſionẽ eſt ampliꝰ
diminuta. iuxta illud Eccl. xj. Mane ſemĩa ſe-
men tuũ. ⁊ veſpe non ceſſet manꝰ tua: q꞉ ne-
ſcis quid magis oriaꝭ hoc an illud.. Sũt eñ
pleriq̃ꝫ qui abſq̃ꝫ compaſſiua charitate ⁊ pie
ta te ⁊ in detrimentũ non modicũ ꝯſcie ſue
ex vno religioſo aliq̃d ſcãdalũ ꝑpetrãte. aut
ordinẽ relinq̃nte. aut ſceleſtiore aliis ſecula-
ribus facto. matrẽ que eſt relicta ꝯgregatio
et religio eius detractiõibꝰ ⁊ murmuratiõi-
bus mordent ⁊ lacerãt. atq̃ꝫ ꝯtra inocentes
impie latrant. totãq̃ꝫ reliquã multitudinem
ſeruoꝝ dei illius ꝯgregatiõis iniuſta ac ſeua
ſentẽtia dãnãt: qui ſi vere pie diſcreteq̃ꝫ ſen-
tirent. manifeſte coĝſcerẽt. ꝙ mare ſe pur-
gans putrida ad litora vomit. necnõ ⁊ cor-
pora noſtra ſana ꝯſũmata ciboꝝ digeſtione
putrida q̃ꝫ a ſe reiiciũt. nec tamen odio ha-
betur. nec deſpiciꝭ ipſum mare. nec inſuper
noſtrũ corpus. Licet etiam religio pia maꝭ
inter ſe infirmos foueat ⁊ ignaros non eiici
at. tepidos ⁊ deſides non repellat: non tam̃
tota debet deſpici ⁊ ꝯtemni: In cuiꝰ myſteri
um Deut. xxij. diciꝭ. Si ambulãs ꝑ viam in
arbore vel in terra nidũ auis inuenerĩ ⁊ ma
trem pullis vel ouis deſuꝑ incubantẽ: nõ te
nebis eam cũ filiis. ſed abire patierĩ captos
tenens filios. vt bñ ſit tibi ⁊ longo viuas tẽ-
pore. Quis tam durus ⁊ in iudicio temera-
rio ſeuus.. qui apl̃os iudicet ꝑptꝭ iudam ſeu
etiam chriſtũ. qui talem ſcienꝭ elegit diſcipu-
lum. Nec eum ignoranꝭ elegit dñſ ieſus chri
ſtus audi quid Jo. vj. dicat. Nonne ego qui
ſum ſapiẽtia patris vos duodecim elegi. et
vnus ex vobis diabolus ẽ. Ecce ꝙ iudã queꝫ
elegerat diabolũ vocat. In oĩ ſtatu ⁊ ꝯditio-
ne ſm̃ hiero. boni ſimul recipiunꝭ ⁊ mali. Et
Augꝰ. in epiſtola ad vincentiũ donatiſtã ait
Mihi arrogare non audeo. vt domus mea
melior ſit q̃ꝫ arca noe. vbi tamen inter tot ho
mines vnus reprobꝰ inuentus eſt: aut meli-
or ſit q̃ꝫ domꝰ abrae. cui dictum eſt. eiice an-
cillam ⁊ filium eius. aut melior ſit q̃ꝫ domus
yſaac. cui de duobꝰ gemis dictum eſt: iacob
dilexi eſau autem odio habui. Simpliciꝭ au-
tem fateor ex q̃ deo ſeruire cepi. ꝙ ſicut diffi-
cile expertus ſum meliores q̃ꝫ qui in mona-
ſterio ꝓfecerunt: ita peiores non ſum exper
tus q̃ꝫ qui in monaſterio defecerũt. Hec ille.

Articulus. iij. vbi ꝑ viginti argumenta impugnaꝭ ſtatus religionis ⁊ cuilibet ſtatui ſubiũgitur refragatio eius.

Tertio ꝯſideremꝰ circa ſtatum reli-
gionis oppoſitionẽ. Multam qui
dem oppoſitionẽ ⁊ ꝯtradictionẽ a
variis ⁊ ex variis cauſis ſacra religio ꝑpeſſa
eſt. Sed tales quicũq̃ꝫ ſint audiãt Bern̄. qui
in q̃dam ſermõe ait. Si quid religiõis oritur
quicũq̃ꝫ reſiſtit quicũq̃ꝫ repugnat. plane cũ
egyptiis Exo. j. ꝑuulos iſraelitici generĩ ne-
care conaꝭ: imo cum herode Mat. ij. naſcẽ-
tem ꝑſequiꝭ ſaluatorẽ. Unde plurima argu
menta cudeſt nõnulli vt eã elimiarẽt. Que
q̃ꝫte ſint falſitatĩ atq̃ꝫ erroribꝰ ⁊ ignorãtia ple
na: ꝑ ſequentia patebit. Et vt hec clariꝰ eluce
ſcant inducã diſcipulũ ⁊ magiſtrũ. diſcipulũ
dubitantẽ ⁊ interrogantẽ: ⁊ magiſtrũ decla-
rantem ⁊ rñdentem. Loquiꝭ igitur diſcipu-
lus ad magiſtrũ dicẽs. Diſcipulus Pa
tientiam obſecro pater habe in me. dubius
et nutanſ ad te venio: de puritate veritatĩ de
clarari deſiderãs. Nam nuꝑ ex munẽ ſuo te
tigit dñs deus cor meum. vt viam ſalutareꝫ
ac tutam recipe ac capeſcẽ vellem: qua meliꝰ
placerem deo meo. Audiui ſepius hoĩes re-
gularis vite ꝯſilium popoſci ab eis de ſalute
anime: ⁊ inter eos non reperi ſolidam ĩ con
ſulendo ꝯformitatem. Quidaꝫ ex eis qui re-
putantur periti ac probi atq̃ꝫ timentes deuꝫ
hortantur ad religionis ingreſſuꝫ: quidam
vo alii an meliores vel deteriores ſint neſcio
oĩno diſſuadent idipſum dicentes ⁊ aſſeren-
tes ſe penitẽ intraſſe religionẽ. Addamꝰ ꝙ ſe-
pius viſitaui alios ſeruos dei abſq̃ꝫ religio-

nis voto libere dño ſeruiẽtes. fama odorife-
ros ꝯũſatione decoros honeſtateq̃ꝫ ꝑcipuoſ
ꝯtuli cum potioribꝰ de ꝓpoſito ⁊ deſiderio
meo Suaſerũt quidam mihi timorẽ dei. ſer-
uare diuina ꝑcepta: derelinq̃re oĩno ꝯſortia
mala ac multa ꝯſimilia vite iuſte. Uotũ vo
religionis aſſumere oĩno diſſuaſerunt. Ego
vo ex diuerſis ⁊ aduerſis in dubio ꝯſtitutuſ
quid eligam ignoro. Dumq̃ꝫ fidele ꝯſiliũ a
diuerſis quero tepeſco. ⁊ fidem ꝑdo: timens
ne oẽs querant que ſua ſunt non q̃ ieſu chri-
ſti. Proinde cum diu iam ſenſerim de reue-
rentia veſtra oĩo ſtatui in corde meo veni-
re ad vos. ⁊ totum meũ apire cor ⁊ dubia q̃-
dam ponere ad reuerentiã veſtrã. expectãs
fidele ꝯſiliũ. oĩno nudatum inordĩata affecti
one ⁊ paſſione. De hoc quidem toto corde
oraui deum hoc enim inſpirauit in animaꝫ
meam: cum hoc determinato ⁊ firmo pro-
poſito vos adiui. Magiſter Letor fili mi
de tanto munere deſuꝑ tibi dato: hortor ne
in vacuũ gratiã dei recipias. Hoc donũ non
oĩbus datuꝫ eſt. Sed queſo aperi fideliꝭ ani-
mũ tuũ: vt tibi valeam porrigẽ ꝯſiliũ bonũ.

Argumentũ primũ Diſcip.

Nempe aperiã vobis totũ cor meũ fideliꝭ
tanq̃ꝫ deo. Ut mihi vtiq̃ꝫ videbaꝭ ex inſpira
tione diuin intrauerat cor meũ relinq̃re mũ
dum: et aſſumẽ ſtatũ religionis. Uideo atq̃ꝫ
expientia didici q̃ꝫ difficile ſit inter mũdana
innocenꝭ in bono ꝓpoſito ꝑſeuerare. Sepiꝰ
a bono ꝓpoſito elapſus ſum. alios mihi ſi-
miles vidi aliq̃ꝫdiu vt mihi videbaꝭ in ſecu-
lo ꝑſeuerare: ſed tandẽ aliis deteriores effe-
cti ſunt. Proinde ꝯſiderãs fragilitatẽ meam
aſpirabã ad ſtatum religionis regularĩ. De-
mũ ꝑſuaſionibꝰ aliquoꝝ ꝯſideraui. ꝙ intra-
re ꝑiculum mortis ſpũalis ſeu mortalꝭ culpe
eſt melius ⁊ vtilius: q̃ꝫ ſe exponere tali ꝑicu-
lo. Sed qui religionẽ ingrediꝭ ꝑ votum ex-
ponit ſe ꝑiculo trãſgreſſiõis ipſiꝰ voti: q̃pro-
pter noſſem incidere in ſillam cupiens vita-
re caribdim. hoc eſt in grauiꝰ ꝑicula incide-
re q̃ꝫ vitare ꝑiculũ mũdi. M Non paruaꝫ
apparentiã veri habet fili mi cogitatio tua.
Sed intellige ꝙ qui prudenter vouet iuxta
monita que in ꝑcedenti articulo poſita ſunt
mime trãſgreſſiõis ꝑiculo ſe exponit: imo ꝑ
votum ꝑdictũ vitat ꝑicula multa. Nam ali-
ud eſt trãſgrediẽdi poſſibilitas: atq̃ꝫ aliud ẽ
trãſgrediẽdi ꝑiculum. Adam eñ habuit trãſ
grediendi poſſibilitatẽ: ꝑiculum autẽ nunq̃ꝫ
Uouens igitur habet poſſibilitatẽ hanc: pe-
riculum vero non. Et tamen melius eſt euꝫ
habere voti ꝑfectionẽ atq̃ꝫ vtilitatẽ cum tali
poſſibilitate: q̃ꝫ non habere cum carentia ta
lis poſſibilitatis. Sicut vtiq̃ꝫ melius fuit pa-
tri noſtro adam habere intellectũ ⁊ volunta
tem cum poſſibilitate peccãdi. q̃ꝫ eſſe ſicut ani-
mal brutuꝫ cũ carentia talis poſſibilitatĩ. Et
idem eſt de ingreſſu religiõis chriſtiane ꝑ ſa-
crum baptiſmũ cum poſſibilitate generĩ pec
candi q̃ꝫ prius. D Nunc video ꝙ ante nõ
cognoſcebã. Hi qui ſentiũt ꝙ etiam cũ ꝯditi-
onibus a te tactis ꝑiculum ſit aſſumere ſtatũ
religionis ſatis apte aſſerũt. licet forte hoc ñ
ꝯſiderant. ꝙ ꝑiculum ſit aſſumere ſacrũ ba-
ptiſma: cum illud aſſumẽdo ex neceſſitate ſe
quaꝭ poſſibilitas ruendi grauiꝰ in peccatuꝫ
q̃ꝫ ante aſſumptã fidem. M Capacẽ te vi-
deo veritatis: ſed ꝓpera apire reliq̃ que gerĩ
in corde tuo.

Argumentum. ij. Diſcip.

Arcius q̃dem vt verũ fatear me vrget: ꝙ
ipſe chriſtus ꝑpter vitandũ trãſgreſſiõis pe
riculum q̃d iminet in iurãdo nos ꝓhibuit ñ
iurare. Unde legi Augꝰ. qui ait. Ꝙ longe
nos voluit eſſe a trãſgreſſiõe ꝑiurii: qui ꝓhi
buit nos oĩno non iurare. Igiꝭ cum vbi ẽ ea
dem ratio: ibi idem ius ꝑpter ꝑiculum trãſ-
greſſionis voti nihil videꝭ eſſe vouendum.
M Mupitus ⁊ armatus veniſti: vtĩ clare
cerno. Tantoq̃ꝫ libentiꝰ tecum loq̃r: q̃ꝫto ma
iori intelligẽtia ꝑditum te ꝯſpicio. Non igiꝭ
te tedeat audire: quia non tedebit me dicere
Si eñ ꝯſidereꝭ diligenꝭ dñicum verbũ etiaꝫ
ſm̃ ſententiã Augꝰ. chriſtus oĩno non ꝓhi-
buit iuramentũ: aliter peccaſſet apl̃s ſepius
in ſcriptura iurãdo. Sed iurare ꝓhibuit ex
leui cauſa: non neceſſaria vel vtili. ⁊ ꝯſuetu-
dinem vel aſſiduitatẽ iurandi. Et reſpectu
iſtoꝝ dicit Augꝰ. ꝙ ꝑpter trãſgreſſiõis ꝑicu-
lum ꝓhibuit nos oĩno non iurare. Proinde
Augꝰ. ꝯtra fauſtũ circa mediũ ait. Quia ꝑ-
iurare graue peccatũ eſt: iurare autem ſicut
iurare verum. nullum peccatũ eſt. Sed lon-
ge remotus eſt a falſo iuramẽto qui nec iu-
rare ꝯſueuit: q̃ꝫ qui verum iurare ꝓcliuis eſt
Maluit dñs nos non iurãtes recedere a ve-
ro: q̃ꝫ verꝫ iurãtes appropinq̃re ꝑiurio. Itaq̃ꝫ
et apl̃s ĩ ſermõibꝰ q̃s habuiſſe narraꝭ. nũq̃ꝫ
iurauit: ne iurãdi ꝯſuetudine in periculum
ꝑiurii labereꝭ. aut ſi aliq̃ñ iurauit neſcimus.
In ſcripturis autẽ vbi eſt ꝯſideratio ꝓpen-
ſior ⁊ maior pluribꝰ locis apl̃s iuraſſe inue-
niꝭ ne q̃ſq̃ꝫ putaret etiã verꝫ iurãdo peccare.

Hec Aug⁹. Preterea ſi verba dñi Mat. v. bene ꝯſiderent̃ aliquo modo ꝓmiſſoria ſunt Ait eni. Ego autem dico vobis non iurare oĩno .i. nolite iurare in ꝗlibet caſu. Ergo in aliquo caſu licet. Nam talis ꝓhibitiõis modus vniuſſalis non eſt. ſed ꝑticulari: ſi ferat̃ illud non ante hoc aduerbiũ oĩno. Ex his ⁊ ex verbis Augꝰ. patet ꝙ freq̃ntationẽ iurandi ꝓhibuit ꝓpter ꝑiculũ trãſgreſſiõis. Et ſm hoc in ꝯſimilibus non eſt vouendũ etiam ꝓpter ꝑiculũ fractiõis voti: ꝯtra q̃ſdam inſipientes ⁊ leues qui ꝓ quacũꝗ parua occaſiõe emittũt aliqđ votum. Sed notant̃ te aduertere volo. ꝙ non eſt ſimile de voto ⁊ iuramẽto. Nam ꝑ ſe votum vtiꝗ bonũ eſt: ⁊ per ſe vtiꝗ deſiderandũ. Iuramentũ autẽ non: ſꝫ ſolũ ꝓpt̃ aliud ad ꝯfirmãdũ ⁊ certificãdũ credulitatẽ alteri⁹ ſuꝑ eo ſuꝑ q̃ iurat̃. Vñ Auguſti. in lib. ꝯtra mẽdaciũ. Preceptũ de ꝓhibitione iuramẽti ad hoc poſitũ eſt. vt q̃ꝫtum in te eſt non affectes: nec q̃ſi ꝓ bono cũ aliq̃ delectatione appetas iuſiurandũ. Et in li. de ſermone dñi in monte. Qui intelligit nõ in bonis .i. ꝑ ſe appetẽdis. ſed in neceſſarijs iurationẽ refrenat q̃ꝫtuꝫ poteſt. vt oĩno caueatur: niſi neceſſitas cogat. Iuramentũ q̃dam modo eſt idem cũ voto. vt qñ cum iuramẽto aliquid deo ꝓmittim⁹ vel vouem⁹. illud qđ ꝑ ſe eſt bonũ. ſemꝑ q̃ꝫtum eſt de ſe bonuꝫ eſt facere. Qđ autem ſolum eſt bonũ ꝓpter aliud ſemꝑ non bonũ eſt facere: niſi qñ ratio finis hꝫ exigit ⁊ ꝓut exigit. D. Aſſentire p̃dictis que vere p̃ma facie mira ſunt: ⁊ ipſa ratio veritatis ⁊ auctas auguſtini me cogit. Tamen ſi te audire non tedet addam tertiũ qđ multos retinet ab ingreſſu religiõis: ⁊ mihi quoꝗ nõ paꝝ p̃ſtat impedimentũ. M. Aperi queſo quid illud ſit. Nam ⁊ docilitas tua libent̃ ⁊ audire ⁊ rñdere me cogit.

Argumentum. iij. Diſcip.

Videtur eni ꝙ q̃ꝫto opus eſt magis volũtariũ ceteris parib⁹ tanto melius ſit: ſed op⁹ qđ fit ſine voto eſt magis voluntariũ q̃ꝫ ideꝫ factum ex voto. qñ votum inducit faciendi neceſſitatẽ ⁊ illud qđ fit ex neceſſitate non fit ex tanta libtate ſicut illud qđ fit abſꝗ neceſſitate. M. Noui puteũ vñ hanc aquã traxiſti ⁊ aliam q̃ꝫ ſcaturire non ceſſat: vtinã quererent ſanitatẽ ꝑ ꝯſilia ſana. Addaꝫ q̃ꝫ ⁊ ego eiuſdem putei aquam ad robur argumẽtationis tue ⁊. ij. ad Coꝝ. ix. dicit̃. Vnuſquiſꝗ ꝓut deſtinauit in corde ſuo non ex triſticia aut ex neceſſitate. Hylarem eni datorẽ diligit deus. Iterũ Proſper li. ij. de vita ꝯtemplatiua ait. Sic abſtinere vel ieiunare debemus vt non nos neceſſitati ieiunãdi ſubdamus ne iam non deuoti ſed inuiti rem ſalutarem faciam⁹. Audi etiam fili mi ⁊ diligent̃ attẽde ꝙ duplex neceſſitas reꝑitur. vna que libertatẽ vel voluntatẽ ⁊ voluntarij rõnem non minuit ⁊ talis non eſt neceſſitas que fit ꝑ votum. Alia eſt neceſſitas que libertateꝫ et voluntarij rationẽ adauget ⁊ talis eſt neceſſitas voti ſm Anſel. Cur deus homo. Vnde Aug⁹. loquens ad Aurelianũ et paulinũ de voto ait. Felix neceſſitas que ad meliora cõpellit. Et paulo ante dicit. Priuſq̃ꝫ eſſes voti reus liberũ fuit ꝙ eſſes inferior q̃ꝫuiſ non ſit gratulanda libtas qua fit ut non debeat̃ qđ non lucro reddit̃. Votum etiam nõ inducit neceſſitatẽ abſolutã. ſed ſolum neceſſitatẽ q̃ eſt ex ꝯditione ⁊ p̃ſuppoſitiõe finis: vt ſi volo habere vitam eternã neceſſe eſt me votũ implere. Preterea multi q̃dem ſunt qui ea que vouerãt tam ardenti ⁊ ꝓmpta volũtate faciunt: vt etiam ſi non vouiſſent non facerẽt ſolum ſed vouerent. Amplius. Detur aliqđ opus bonũ qđ quis ex voto vel obediẽtia facit ſimplicit̃ ꝯſideratũ. ſit ei non voluntariũ ſed tamen ſolum facit illud ex voti vel obedientie neceſſitate. quã oĩno p̃terire non vult: et adhuc de hoc opere amplius meret̃. q̃ꝫ ſi ꝓmpta voluntate illud idem faceret ſine voto. Nam ⁊ ſi non habeat voluntatẽ ꝓmptaꝫ illud faciẽdi. puta ieiunãdi ⁊ cetera: habꝫ tamen voluntatẽ ꝓmptam votum implẽdi vel obediendi. Qđ quidem laudabili⁹ eſt atꝗ amplius meritoriũ: q̃ꝫ ieiunare ſine voto. Nam tanto voluntas votum implendi vel obediendi ꝓmptior iudicat̃. q̃ꝫto id qđ aliq̃s facit ꝓpter obedientiã ſeu votum in ſe ꝯſideratum magis voluntati ꝯtrariũ eſt. Ex quo patet ꝙ ad merituꝫ boni oꝑis ꝑtinet ꝙ aliq̃s ea que ꝓpter ſeipſa non vellet: faciat ꝓpt̃ deum: aut etiam patiat̃. inuenit̃ voluntas ꝓmptior diuini amoris q̃ꝫtomagis ea que ꝓpt̃ ipſam facim⁹ aut patimur volũtati noſtre repugnant. Ideo martyres amplius cõmendantur: q̃ꝫto grauiora ſuſtinuerũt ꝓpter diuinũ amorem ꝯtra voluntatẽ humanã. Auctoritates autẽ apoſtoli ⁊ ꝓſperi loquunt̃ đ neceſſitate humana cum aliquis. ſ. ex pudore vel timore humano facit qđ vouit: ⁊ non loquunt̃ de neceſſitate que eſt ex fine dilectionis diuine. Quod q̃deꝫ patet ex verbis apoſtoli ait eni non ex triſticia aut ex neceſſitate Neceſſitas eni hũana triſticiã inducit.

Neceſſitas vero diuine dilectiõis triſticiam tollit. Proſper etiam ait non indeuoti licet inuiti rem voluntariã faciam⁹. Non eni neceſſitas que ex diuina neceſſitate ꝓcedit minuit dilectionem: ſed auget ſicut ex dictis patet.

Argumentum. iiij. Diſci.

Poſtq̃ꝫ ⁊ vobis eſt gratũ ⁊ mihi non paruam ſentio venire vtilitatẽ. addam ⁊ q̃rtum qđ ſepe mentẽ meam retrahendo cõmouit. Sum eni de illis qui multum vellem mereri abſꝗ magno labore. Ideo cogitaui ꝙ magis gratũ ⁊ meritoriũ eſt dare ꝓpriũ q̃ꝫ reddere alienũ. Sed qui reddit qđ deo vouit alienũ reddit: quia iam ſuũ nõ erat ſed dei eo ꝙ votum fuerat deo oblatũ ac datũ. Qui aũt facit ſine voto aliq̃d dat deo ꝓpriũ: ⁊ qđ erat iam ſui iuris. Igitur licet vouens in actu vouendi forte melius egerit: tñ in ꝯtinua eius redditione videt̃ min⁹ bñ facere ⁊ min⁹ mereri. q̃ꝫ in faciẽdo ꝯtinue qđ non vouit. M. Si te audirẽt qui min⁹ intelligũt vacillarent fortaſſis a ſolida veritate. Sed ꝑſpicacit̃ intuenti manifeſti⁹ apparebit. ꝙ donatio facta deo ꝑ votũ non aufert nobis libertatẽ illam quã iam habem⁹: eo ꝙ naturalit̃ dñi ſum⁹ actuũ nroꝝ ⁊ oĩam coꝝ que ſubiacẽt facultati liberi arbitrij nři. Donatio etiam ipſa q̃ votum ab initio datum fuit qđ erat ꝓprij iuris in eo quidem cui votum placet ſemꝑ replicatur ⁊ ſemꝑ manet. Sic etiam reddere alienũ ſicut ꝑ votum reddit̃ magis eſt meritoriũ: q̃ꝫ dare vt ꝓpriũ. Quia ex tali modo redditionis deus ampli⁹ honorat̃. ⁊ homo deo magis ſubijcit̃ ⁊ humiliat̃. ideo ꝓpoſitio tua p̃ma veritatẽ non habet: niſi in eo qđ ex ſe alienum erat. ⁊ non in eo qđ factũ eſt alienuꝫ. ꝑ dantis ſeu reddentis donationẽ ⁊ voluntatem. Nam ſicut dicit Anſel. in lib Cur deus homo. Magis debem⁹ deo eẽ grati qñ dat qđ firmiter ꝓmiſit. q̃ꝫ ſi daret abſꝗ p̃cedenti ꝓmiſſiõe: eo ꝙ maiorẽ oſtendit in hoc nobis voluntatẽ dandi. Ideo ꝑ tot ꝓphetas ⁊ totiens in eiſdẽ ꝓmiſit nobis aduentum ſuum.

Argumentum. v. Diſcip.

Dum vnũ quero inuenio plura. Nunq̃ꝫ venerat in mentẽ meam ratio hec q̃re deus tam ſepe in veteri teſtamẽto aduentũ ſuum ſpopõderat ſed in ꝓpoſito ſtem⁹. Item q̃ntum dubiũ ſepe venit in cor meũ ⁊ videt̃ mihi ꝙ ſe obligare ad ſemꝑ dandũ id de q̃ non eſt certum an ſemꝑ id habebit̃. ſtultũ eſt ⁊ temerariũ eſt. Sed nullus eſt cert⁹ de voluntate futura: maxime vſꝗ ad mortẽ. Per votum autẽ hõ obligat ſe ad voluntateꝫ futuram ⁊ vſꝗ ad vltimũ vite ſue. M. Vbi fili mi piſcatus es hꝫ rhetiaculum boni ꝓpoſiti. D. Ex pelagio pluriũ qui vident̃ timere deum. M. Potius ex ꝓprie voluntatis ſinu vbi ratio ꝑdit lumen. Sed ne cũ errantibus erres diſce ꝙ quilibet eſt cert⁹ ꝓ tanto de voluntate futura ⁊ de oꝑe faciẽdo durãte poſſibilitate faciẽdi: quia nunq̃ꝫ põt non eẽ certus niſi voluntarie recedat a p̃ori ꝓpoſito ⁊ ꝓ tanto eſt voluntas imobilis. q2 nullus poteſt eam ipſa nolente mutare. Quia igit̃ oĩa hec ſunt in plena ptãte ſua ⁊ certus eſt iſta ſe habere: recte poteſt oĩa hec dare atꝗ vouere maxime cũ dando ſibi obliget deũ vt ſpecialem habeat curam de obſeruãdo eum in tenẽdo voto ⁊ occaſiões multas ſeruãdi ex hoc ꝯſequit̃. Nullus eni vouet ſe eſſe certuꝫ ꝙ ita faciet: ſed ſe facturũ ꝓmittit. Et certus eſt ꝙ ipſe poteſt hoc verificare in tñ ꝙ ipſo volente non poteſt falſificari.

Argumentum. vj. Dicip.

Addam ſextũ vt ꝑfecte ſicut cepiſtis elucidetis intelligentiã meã. Videt̃ mihi obligare ſe ad imobilitatẽ eius qđ ſemꝑ inſtabile ⁊ mobile eſt. nec ꝑ virtutẽ ꝓpriã imobile põt reddi eſt ad impoſſibile ſe obligare ⁊ ligare. Sed vouere non eſt aliud q̃ꝫ ſe obligare ad voluntatis imobilitatẽ que ſemꝑ mobilis eſt: nec ꝑ virtutẽ ꝓpriã immobilis reddi poteſt. M. Hoc quidẽ facile declarat̃ ſi ꝯſideret̃. ꝙ nullus ſe obligat ad imobilitatẽ voluntatis ſimplicit̃ ⁊ abſolute neceſſariã: ſed ad illã tñ quam volũtas habere põt ſi vult nec poteſt ſibi violenter per alium auferri.

Argumentum. vij. Diſcip.

Nolo p̃terire ſeptimuꝫ qđ videt̃ multos mouere. Videt̃ autem ꝙ id qđ auget ꝯcupiſcentiam ad malũ eſt malum aut ſaltem minus vtile ⁊ minus bonũ. Sed ꝓhibitio ꝯcupiſcentiã auget: quia naturalit̃ nitimur i vetitum. Et ſm Augꝰ. ꝯcupia ſemꝑ magis i vetitum tendit. Ideo ad Rhoma. v. dicit̃ ꝙ lex ſubintrauit vt abũdaret delictũ ⁊ ꝙ occaſione accepta peccatũ ꝑ mandatũ oꝑatuꝫ eſt in me oẽm ꝯcupiſcẽtiã. Sed ꝑ votũ fit nobis ꝓhibitũ id qđ antea licitũ erat: ergo votũ auget ꝯcupiam ⁊ igitur eſt malũ ſeu inexpediens ⁊ min⁹ bonũ. M. Valida q̃dem videtur ratio tua ⁊ munita p̃ſidio ſcripturaꝝ. Sꝫ diligent̃ aduerte ꝙ aliud eſt de lege que totaliter poſita eſt ab extra nec p̃ſupponit voluntatem faciendi. nec applicat eũ ad volenduꝫ

ſeu faciendū: ſed ſolum oſtendit qd ſit faciē-
dum ⁊ ad illud obligat. Aliud eſt de voto qḋ
eſt ab intra. ⁊ p̄ſupponit voluntatē: ⁊ ipſuꝫ ē
ꝑfecta applicatio voluntatis ad volendū ⁊ ope
randū. Unde ſi votū ſe haberet ad volunta
tem noſtrā oīno ſicut lex ⁊ p̄ceptū exteriꝰ da-
tum: tunc ſimile eſſet. nūc aūt nō eſt ſic. Uo-
luntas autē tendit in id qḋ eſt vetitum p̄mo
modo: non autē in id qḋ eſt vetitū ſcḋo mo-
do. Q etiam ſolū ꝑ accidēs ⁊ nullo modo ꝑ
ſe auget ꝯcupiam non oportet ꝙ ſit malum:
ſicut de lege patꝫ que ſancta eſt iuſta ⁊ bona
D Mira diſtinctiōe vſus eſtis. nec a multi
excogitata que mihi aperuit intellectū ad id
qḋ antea non penſabā. Sed ſi patienť audie
ris: addam ⁊ octauū qḋ me ſepe moleſtauit
M Statui tibi tp̄s accōmodare. Audacter
et ꝯfidenť age. Ad dei honorē aīaꝝ ſaluti de-
dicatus ſum: ſi te lucratꝰ ero nō feceri parū.

Argumentum. viij. Diſci.

Deo gratias ago q̄ me miſit ad vos. Ut
video nos ſeculares multa ignorātia labora
mus: ⁊ cum aliq̄d legerimꝰ impares nobis
oēs religioſos putamꝰ. Ueſtra diligēs cha-
ritas excitauit intelligētiā meam: ⁊ qḋ antea
cogitaui nūc efficaciꝰ ponderaui. Apparꝫ igi
tur mihi ꝙ ſm ordinē rectū prius ſoluenduꝫ
eſt debitū: q̄ aliud ſuperogandū. Sed q̄ntū-
cunq̄ aliquis talis totis viribꝰ conetˀ atq̄ la
borat: non pōt ſufficienť p̄cepta implere ad
que ex debito obligatˀ. Igitur nunq̄ debet
aliq̄d ꝑ votū ſuperogare: aut non adminus
vſq̄ q̄ impleuerit p̄cepta dei. Naꝫ p̄us opor
tet hoiem ſe exercitare in p̄ceptis: anteq̄ eat
ad obſeruantiā ꝯſilioꝝ. M Oh. oh. Hec
eſt temptatio que in ſeculo me vexauit: ⁊ pe-
ne in p̄cipitiū dedit. Sed diligenť attende.
Non eni hoc ego in ſeculo adūtebā: ꝙ prius
naturali ordine ſoluendū eſt debitū. Nō au
tem prius tp̄e vbi ſuperogatio in nullo im-
pedit ſolutionē ipſiꝰ debiti: ſed potiꝰ ad ip-
ſam faciendā iuuat atq̄ ꝑficiendaꝫ. Et talia
ſunt ſuperogatiōis vota ⁊ maxime ꝯſilioruꝫ
euāgelij. que inq̄tum diſponūt ⁊ iuuant ad
ſimpliciť tenendū precepta ſunt q̄dāmodo
executione p̄ora: ⁊ ſi non in intentiōe. Sicut
diſpoſitio prior eſt forma: ⁊ id qḋ eſt ad finē
ſuo fine. Finis eni prior eſt in intentiōe: ſed
poſterior in executiōe. Inq̄tum vero diſpo-
nit ad ꝑficiendū complete p̄cepta ſunt prio-
ra ſm modū predictū: q̄ ipſa impletio p̄ce-
ptoꝝ. Ideo duplex eſt modus ſeruādi p̄ce-
pta. ſ. ꝑfectus ⁊ impfectꝰ. Iō neceſſe eſt ꝙ du
plex ſit exercitiū preceptoꝝ. Unū q̄ aliquis
exercitatˀ in ꝑfecta obſeruātia mādatoꝝ ⁊ ſit
ꝑ ꝯſilia. Aliud eſt exercitiū ex impfecta obſer-
uantia p̄ceptoꝝ: ⁊ h̄ eſt qḋ fit in vita ſeculari
abſq̄ ꝯſilijs. Cum igitˀ dicis ꝙ oportet priuſ
aliquē exercitari in p̄ceptis q̄ traſeat ad ꝯſi-
lioꝝ ꝑfectionē. Idem eſt ac ſi dicatˀ. ꝙ opor-
tet prius hoiem exercitari in impfecta obſer
uantia p̄ceptoꝝ. q̄ in ꝑfecta obſeruātia eoꝝ.
Qḋ ſatis inepte videtˀ dictū. Quiſ eni ita in
ſanus q̄ aliquē volentē ꝑfecte diligē deum ⁊
ꝓximū retrahat eum. cogēs illū prius diligē
impfecte? Nōne hic forme dilectiōis aptius
ꝯtradicit que nob tradita eſt in p̄cepto chari
tatis dīne cum Lu. x. dicitˀ. Diliges dn̄m de
um tuū ex toto corde tuo? Nunq̄d timendū
aut magnū ꝑiculū eſt ne hō nimis cito inci-
piat diligē deū ꝑfecte. q̄ſi poſſit in diligendo
deum p̄terire modū? Audi qd eccleſiaſticus
ait. xliij. c. Glorificātes deū q̄ntumcūq̄ pote-
ritis ſupualebit adhuc. Et iterū. j. Coꝝ. ix.
dicitˀ. Sic currite vt compꝛehēdatis. Et ad He-
breos. iiij. Feſtinemꝰ ingredi in illam requiē
Nam q̄ntūcūq̄ homo tempeſtiue ꝑfectionis
viam accipiat. ſemꝑ ſibi remanet quo ꝓfice-
re poſſet: q̄uſq̄ vltimā ꝑfectionē in patria cō
ſequatˀ. Inſuꝑ ſi ad ipſa exercicia reſpiciamꝰ
maior q̄ abſurditas apparebit. Quis eni di
cat ꝯtinentiā aut virginitatē ſeruare volenti
vt p̄us in mřimonio iūctꝰ caſte viuat? Quis
etiā dicat pauꝑtatē ꝓ chriſto ſubire volenti.
vt p̄us in diuitijs iuſte viuat? q̄ſi ꝑ diuitias
ad pauꝑtatē animꝰ p̄paretˀ. ⁊ non potiꝰ pau-
pertatis ꝓpoſitū impedire ꝓbentˀ. ſicut ma-
nifeſte patet Mat. xix. de adoleſcēte. qui de
mandatis dn̄i ait. Hec oīa ſeruaui a iuuētu-
te mea? De quo Hiero. ſuꝑ Mat. ait. Men-
titur adoleſcēs. Si eni qḋ ꝓpoſitū eſt in mā-
datis diliges ꝓximū tuū ſicut teipſum ope-
re compleuiſſet. quō poſtea audiēs vade et
vende oīa que habes ⁊ da pauꝑibꝰ triſtis re
ceſſit? Et Origē. ſuꝑ Mat. narrat ꝙ ſcribitˀ
in euāgelio ſm heb. ꝙ cū dn̄s dixiſſet ei va-
de ⁊ vēde oīa que habes. cepit diues ſcalpe-
re caput ſuū. Et ait dn̄s ad eū. Quō dicis fe
ci legē ⁊ ꝓphetas? Scriptū eſt eni in lege. Di
liges ꝓximū tuū ſicut teipſum. Et ecce mul-
ti fratres tui filij abrae amicti ſunt ſtercore.
morientes fame: ⁊ domꝰ tua plena multis bo
nis. ⁊ nō egreditˀ aliq̄d oīno ex ea ad eos.
D Uere nunq̄ circa h̄ talē diſtictionē atq̄
ſolutionē expectaſſem. M Poſtq̄ tp̄s ha
bemus ſi quid aliud excogitaſti non pigeat
aperire.

Argumentum. ix. Diſcip.

Dicam ꝯfidenť poſtq̄ vr̄a charitas mihi
audientiā preſtat. Hoc eni pluries mihi ſimi
les ſeculares ⁊ ꝑiť ego cū eis penſamꝰ: ꝙ id
qḋ fit ex voto aut ē faciliꝰ facē ⁊ implere q̄ id
qḋ fit ſine voto aut difficiliꝰ. Si faciliꝰ tūc mi
nus meritoriū eſt cum difficultas adaugeat
meritū. Si difficiliꝰ tunc minꝰ vtile ⁊ expedi
ens. Inducē eni in nob bn̄ agēdi difficulta-
tem apprime ꝑiculoſum ⁊ expediēs eſt. M
Fateor vero ꝙ vouere ē maioris difficulta-
tis q̄ nō vouē. vel q̄ tm̄ ſimpliciť ꝓponē: et
tamen vouēti ⁊ ei cui votū placet faciliꝰ ē idē
opus ꝑſeuerant̄ facē ꝙ ei q̄ nō vouit vel q̄ ſo
lum ſimpliciť ꝓpoſuit. Utrūq̄ aūt ⁊ difficul
tas que ē in vouēdo ⁊ facilitas q̄ ex h̄ ꝓue-
nit ad implendū facit ad meriti incrementū
Eſt eni duplex difficultas. Prima q̄ ꝓuenit
ex arduitate opis. ⁊ hec auget meritū: ⁊ talˀ
vtiq̄ eſt in voto ⁊ in eo qḋ vouetˀ. Scḋa eſt
difficultas que ꝓuenit ex infirmitate ⁊ vitio
opantis: vt auaro rōne vitij ſui difficilius ē
dare vnū ſolidū q̄ liberali vnū ducatū. Et h̄
diminuit meritū. Proinde minꝰ meretˀ aua
rus in elemoſyne datione q̄ hō largus. Eſt
etiā duplex facilitas. Prima ꝓuenit ex opis
leuitate ⁊ inferioritate: ⁊ talˀ meritū minuit.
Scḋa eſt facilitas q̄ ꝓuenit ex opantis virtu
te ⁊ ꝑfectione: vt caſto faciliꝰ eſt ſeruare caſti
tatem q̄ viro luxurioſo. Et viro ꝑfecto q̄nto
opus ꝑfectius ⁊ magis arduū eſt tāto ei plꝰ
placet: ⁊ talis facilitas auget meritū qr̄ q̄nto
opus eſt magis voluntariū ⁊ a ꝑfectiori vo-
luntate ꝓcedēs tanto magˀ ē meritoriū. Un̄
ij. ad Coꝝ. ix. c. dicitˀ ꝙ hylarē datorē diligit
deus. Et talis eſt facilitas q̄ ex voto ꝓuenit
in voti cōpletiōe. Difficultas etiā ſeu labor ꝑ
ſe non faciūt ad meritū ſed ſolū arduitas ob
iecti: ex q̄ aliqn̄ ꝓuenit aut ꝑfectio opantis
quā ſupponit. Nemo eni cōiter aggreditˀ dif
ficilia ⁊ laborioſa nec ꝑſiſtit in eis: niſi forte
virtuoſe volens. Un̄ ſi arduū opus vel ob-
iectum eſſet de ſe magˀ delectabile ⁊ magis
placitū ac ꝑ ꝯſeq̄ns magis facile q̄ opꝰ minꝰ
arduū: nihilominꝰ eſſet magˀ meritoriū. Ut
angelo ⁊ ade erat delectabile ſuꝑ oīa ⁊ ꝓpť
ſe diligē deū ⁊ tamē ſuꝑ oīa erat meritoriū.
Non etiā verꝝ eſt qḋ dicis ꝙ ſi eſt magˀ diffi-
cile ꝙ magis ſit ideo ꝑiculoſum: ſi cū difficul
tate afferatˀ mag̃ ꝑfectio ⁊ mag̃ vtilitas. Et
tm̄ ſi cū iſtis eſſet adhuc aliq̄ mō ꝑiculoſum:
nihilominꝰ tm̄ ꝓpť iſta eſſet adhuc ampliꝰ eli-
gendū q̄ ꝓpter ꝑiculū eſſet relinq̄ndum. ni
ſi eſſet notabiliť graue ⁊ magnum.

Argumentum. x. Diſcip.

Neſcio q̄s inficere poſſet has diſtinctas ⁊
lucidas veritates. Sed decimū in admira-
tione atq̄ dubietate poſuit mentē meā. Con
ſidero eni ꝙ deus p̄cepit nob q̄cq̄d melius ē
nobis fuiſſe p̄ceptū. Sed q̄cq̄d meliꝰ eſt face
re ex debito meliꝰ eſt facere ex p̄cepto: cū ni-
hil ſit debitū niſi qr̄ p̄ceptū eſt. Q aūt meliꝰ
ſit facere ex voto meliꝰ eſt facere ex debito:
cū id quod fit ex voto ex debito ipſo fit. M
Oh. oh. Hec facile declarantˀ. Deus etiā pre
cepit nob q̄cq̄d eſt melius fuiſſe p̄ceptū: ⁊ eo
modo q̄ meliꝰ erat. Melius aūt erat nob aliq̄
qua p̄cipi interueniēte volūtate nr̄a: q̄ ſine
ea. Et hoc modo eſt in p̄cepto id qḋ voto fir-
matū eſt. Nō etiā cadūt ſub p̄cepto ꝑ ſe ſed ꝑ
accidēs: inq̄tū ꝑ voluntatē nr̄am poſita ſūt
ſub precepto de reddēdo voto.

Argumentum. xj. Diſcip.

Admirari ⁊ dubitare deſiſto ꝯtēplās has
lucidas veritates. Sed cum vnum dubium
fugit aliud ſubito ſubinſurgit. Cōſidero eni
ꝙ ſi ſimpliciť melius ſit atq̄ vtiliꝰ aliq̄d face-
re ex voto q̄ ſine voto. ergo qḋcūq̄ bonum
eſt facere. bonū erit ⁊ vtile illa vouē. Hoc au
tem certum eſt eſſe ꝑiculoſiſſimū: ⁊ q̄dāmo-
do occaſio nos inducēs ad multiplicē voto-
rū trāſgreſſionē. M Grauiť erraret q̄ hoc
ſentiret. Nam nō ſequitˀ ꝙ ſi ſimpliciť meliꝰ
eſt aliq̄d vouē vel facere: ꝙ ꝓpter h̄ ſit meliꝰ
in oī caſu. Aliq̄d eni eſt meliꝰ in ſuo genere:
cuius tm̄ oppoſitū eſt meliꝰ in caſu rōne diuꝰ-
ſarū circūſtantiarū. Inſuꝑ non oē qḋ eſt me
lius ſimpliciť: eſt meliꝰ alicui. Quapꝓpť licet
vouere ſimpliciť melius ſit: non tm̄ in oī caſu
et cuilibet.

Argumentum. xij. Diſcip.

Ueſtre viue rōni ſuccūbere neceſſe ē. At-
tamē iam vnū diu ꝯſideraui in mēte mea qḋ
etiā ſine mag̃ admiratiōe reuocare nō poſſū
ad memoriā. Licet eni in minori etate mea ar-
denti deſiderio atq̄ affectu ſtuduerim ſecu-
laria pagana ⁊ vana. imo leuiť ⁊ laſciue ado
leſcentie infectiua ⁊ corruptiua: tm̄ a q̄dā tp̄e
citra in ſcripturis ſacris ⁊ in antiq̄s doctori-
bus ⁊ q̄nq̄ in nouis apprime delectatꝰ ſum.
Uetus ⁊ nouū teſtamentū ꝑlegi atq̄ nō pa-
rum miratꝰ ſum ꝙ in toto euāgelio ſacro: nō
reperi p̄ceptū nec ꝯſiliū ꝙ aliq̄d ſit vouendū
Ex q̄ mihi videtˀ ꝙ vouē nō ſit opꝰ ꝑfectiōis:
cū in euāgelio oīs ꝑfectio vite inſtituatˀ. Ne-
ſcio ſi bn̄ ac diligenť legi. Ego aūt ibi ꝯſiliuꝫ

vel ꝓceptũ de vouẽdo nõ legi vel potiꝰ non ꝑcepi. M. Fatere veritatẽ a temetipſo h dicis. an alij tibi dixerũt? D. Fateor veritatẽ corã deo ⁊ vob: qꝛ de h ex alio nunꝙ audiui verbũ. nec cũ alio de h verbũ feci. M. Nec tale verbũ cũ ignaris ⁊ ſectãtibꝰ ſpũ libertatis apiendũ eſt: qꝛ vt ꝑſiſterẽt in errore ſuo atqꝫ ꝯſimiles. i. ſocios diſcipulos ⁊ ſeq̃ces firmiꝰ retinerẽt ꝓ ſua ꝑiculoſe opiniõis tutele nõ curarẽt de h veritatẽ inueſtigare. ꝯtenti ſolũ de lr̃a q̃ occidit: relinq̃ntes ſpiritũ qui vitã tribuit. Tu aũt q̃ vere ⁊ pure noticiã veritatꝭ querꝭ fideliꝰ diſce: ꝙ vbi chriſtꝰ conſulit ⁊ commendat aſſumptionẽ euãgelicoꝝ ꝯſilioꝝ ꝓpter ꝑfectiõis amorẽ ſemꝑ intelligit ⁊ ſatis innuit illa aſſumẽda eſſe ſub voto. Nam Mat. xix. dans ꝯſiliũ de pauꝑtate ait. Si vis ꝑfectꝰ eſſe vade ⁊ vende oĩa q̃ habes ⁊ da pauꝑibꝰ: ⁊ habebis theſaurũ in celo et veni ſeq̃re me. Nõ eñi ꝑfecte reliq̃t oĩa q̃ ſibi retinuit licentiã reacq̃rẽdi illa qđ ſatis apte patet. Item iterũ Mat. xix. tribuẽs ꝯſiliũ de caſtitate ait. Sũt eunuchi q̃ ſe caſtrauerũt ꝓpter regnũ celoꝝ. Sed manifeſte patet ꝙ nõ ſe ꝑfecte caſtrauit: q̃ ſibi retinuit facultatem nubẽdi. Mat. q̃ꝫ. xvj. dans ꝯſiliũ de ꝑfecta obia ait. Qui vult venire poſt me: abneget ſemetipſum ⁊ tollat crucẽ ſuaꝫ ⁊ ſequat me. Quis dubitat ꝙ qui q̃ſtũ potuit libtati ſue ñ renũciauerit: ꝙ ꝑfecte libtatẽ ſuã nõ abnegauit. Nec inſuꝑ ꝑfecte ſequit chriſtũ qui hanc ſequelam ſeu ſubiectionẽ ac diſcipulatũ voto non eſt ꝓfeſſus. Jdeo ſicut ex vbo virginis q̃n Lu. j. ait angelo q̃m virũ nõ cognoſco. Augu. et alij ſcti arguũt eã virginitatẽ vouiſſe ita ex vbo illo petri Mat. xix. ecce reliq̃mus oĩa accipit augꝰ. xvij. de ciui. dei. c. iiij. aplos pauꝑtatẽ vouiſſe dicẽs ꝙ h votuꝫ potẽtiſſime vouerãt potẽtes illi. Apls aũt. j. Timo. v. loq̃ns de ꝯſilio vginitatꝭ qđ chriſtꝰ dedit. mãifeſte oſtẽdit illud intelligi debere ſub voto. Loq̃ns eni de vginibꝰ q̃ virginitatẽ reliq̃rũt dicit: ꝙ hñt dãnationẽ qꝛ ꝑmã fidẽ irritã fecerũt. Si eni ſub voto vginitatẽ nõ aſſumpſiſſent ex eo ꝙ eam reliq̃rãt dãnationẽ nullam hr̃ent: nec vere ꝑmã fidẽ irritã feciſſent. Fides eni nõ põt ibi ꝓprie ꝓ alio ſumi: niſi ꝓ fideli ꝓmiſſiõe ⁊ ſponſiõe. Inſuꝑ chriſtꝰ ñ ꝓcepiſſet aplis q̃n miſit eos ad ꝑdicãdũ. formã viuẽdi ⁊ eũdi in pauꝑtate ſic patet Mat. vj. niſi prius chriſto volũtatẽ ſuã ꝑ ꝑfectam obiam ſubieciſſent. Ad ꝯſilia autem nemo ꝑ ꝓceptũ aſtringit: niſi prius ipſe vouerit ea. Vñ Aug. de ꝯſenſu euãgeliſtarũ ait. Qꝛ ſicut dicit Mat. iiij. et Mar. j. Petrus ⁊ andreas nõ ſubductis ad terrã nauibꝰ tanꝙ cã redeũdi. ſecuti ſunt dñꝫ: ſed tanꝙ iubenteꝫ vt ſequerent ſe. D. Non admirari nõ poſſum q̃n mihi aperiunt tam alta myſteria ſapientie chriſti ⁊ vt ꝑcipio nos ſeculares etiaꝫ aliq̃liter litterati penetrare nõ ſufficimꝰ intima myſteria ſcripture ſacre. Nã ⁊ qđ in euãgelio mihi nõ videbat dictũ: ⁊ in euãgelio ⁊ in aplo repit ſcriptũ. M. Parua ſunt h reſpectu coꝝ q̃ deo dante ꝑcipies in ſcripturis

Argumentum. xiij. Diſci.

De vno autẽ qđ paulo ante dixiſtis mihi dubiũ exortum eſt. nã ꝑfectꝰ ẽ cui nihil ꝑfectionis deeſt. Sed ſicut ſuꝑ voſipſe teſtatus eſtis chriſtꝰ dixit eſſe ꝑfectũ eũ q̃ renũciaret oĩbꝰ ⁊ ſeq̃ret ſe. videt igit ꝙ tali nihil ꝑfectionis deeſt. Sed h vtiqꝫ ſine voto impleri põt Nã ⁊ abraam diuitias poſſidẽs ꝑfectus fuit M. Non eni dñs ea rõne tale ꝯſiliuꝫ dedit q̃ſi diuites ꝑfecti eſſe nõ pñt aut intrare regnũ celoꝝ: ſed quia difficili non pñt. Mag igit virtus fuit abrae ꝙ etiaꝫ diuitias poſſidens a diuitijs liberã habuerit mentẽ. ſicut magna virtus fuit ſampſonis. qꝛ abſqꝫ munitiõe armoꝝ cũ ſola mãdibula aſine hoſtes multos ꝓſtrauit. Nec tamẽ inutiliꝰ militi ꝓcedenti ad bellũ ꝯſiliũ dat ſumere ſecũ militie arma. Preterea ille actus ẽ magis meritorius q̃ offert deo a ꝑſona magis grã. Vnde Geñ. iiij. Reſpexit dñs ad abel ꝑmo ⁊ ad munera eius ſcđo. Sed ꝑſona cũ voto ceteris paribꝰ eſt ampliꝰ deo grã. igit magꝭ meret ꝓpt illud votũ. Preterea iam dixi tibi h an non intelligꝭ aut nõ recolis. Non eni ꝑfecte ac totũ ꝯſiliũ implet qui ex voto oĩa non dimittit. vel q̃ etiã licẽtiã reacq̃rẽdi ſi relinq̃t Qđ eſt vnũ de nũo oĩum q̃ relinq̃nda ſunt.

Argumentum. xiiij. Diſci.

Aliud q̃ꝫ dubiũ addaꝫ. Videt eni ꝙ q̃to opus ẽ magꝭ debitũ fieri: tanto ẽ minꝰ gratũ et meritoriũ. Magis eni grata eſt donatio nihil debiti habẽs: q̃ꝫ illa q̃ debita ẽ. Et opera ſuperogationis magis meritoria ſunt: q̃ꝫ opa ꝓceptoꝝ. Sꝫ vouens tenet facere id qđ vouit. nõ aũt nõ vouẽs. M. Breui diſtrictione h facile declarat. Nã duplex ẽ debitũ Vnũ quidẽ ꝓueniẽs ex volũtate debentꝭ. ⁊ talis ſolutio ẽ magꝭ grã: q̃ꝫ ſi ꝑ illã viã nõ eẽt debitũ factũ. Scđm eſt debitũ ꝓueniens ex ratione bñficij ſuſcepti vel cõmiſſi illati. ⁊ huiuſmodi ſolutio minꝰ grãtuita eſt: q̃ꝫ ſi ſit non eſſet debita.

Argumentum. xv. Diſcip.

Vnũ q̃dẽ occurrit in mentẽ meã qđ oĩno ꝓterire nolo. Et inde multi de q̃ꝫplurimis religioſis ſcandalũ ſumũt. Sepe eni occurrit ꝙ pater pauꝑ ⁊ antiquꝰ filiũ hꝫ. quem ſperat eſſe baculũ ſenectutꝭ ſue: ⁊ ſtatim ſeductꝰ aut diuinitꝰ inſpiratꝰ neſcio q̃d dicã relicto pr̃e intrat religionẽ. Et videt illicitũ eſſe. Cũ honor pr̃is intelligat in corꝑali exhibitiõe cum tps adeſt. ſ. indigẽtie pr̃is. Si eni tũc ñ ſubuenit facit ꝯtra ꝓceptũ. ſed intrãdo religionem ponit ſe in ſtatu nõ ſubueniẽdi. Igit peccat nec hoc cogitãt frẽs. M. Hoc eſt vnuꝫ qđ vt aſſeris multos ſcandalizat. Sed vt intelligas q̃n iuſte aut iniuſte ſcandalũ ſumãt dicã tibi q̃ magni doctores ſentiãt. maxime Alexan. de hal' q̃ ait. Qꝛ talis iuuenis aut põt ſecure manere in ſeculo abſqꝫ detrimẽto ſalutis. Et in tali caſu dicunt ꝙ religionẽ non dꝫ intrare. ſed miſtrare fideliꝰ patri ſuo. Aut videt ſibi iminere ꝑiculũ ſalutis ⁊ lapſum i peccatis: ⁊ in tali caſu remanẽ cum pr̃e nõ obligatur. Vnde Mar. iij. Que eſt mr̃ mea ⁊ q̃ ſunt frẽs mei glo. Non recuſat obſeq̃ matri qui dicit honora pr̃em. ſed oñdit ſe plus debere pr̃nis miſterijs q̃ꝫ mr̃nis affectibus. Et ideo exemplo mõſtrauit qđ verbo ait. Qui amat patrẽ aut mr̃em plus q̃ꝫ me: non ẽ me dignus. Si igit religiõis ingreſſus ꝑtinet ad pr̃nũ miſteriũ. non eſt dimittẽdus ꝓpt parñũ affectũ. Et iterũ glo. ibidẽ ait. Opus ſpirituale ꝑfert cognationi. docẽs meliorẽ eſſe copulã cordiũ q̃ꝫ corpoꝝ. Alij vo dicũt ꝙ q̃n iuuenis ſpũ dei ducit non tenet ſtare in ſeculo. vt neceſſaria parẽtibꝰ admiſtret. Signũ aũt ꝙ ducat ſpũ dei triplex eſt. Primũ eſt iocũditas mentis ex affectiõe ꝯſiderate religionis. Scđm eſt ꝓpoſitũ cauẽdi circũſtantias pctõꝝ: Tertiũ eſt ꝓpoſitũ ꝓficiẽdi i melius. Dicũt igit qꝛ aut habet tꝑalia de q̃bus poſſet ſuſtẽtare. aut non habet. Si habꝫ poteſt patri dimittẽ ea ad ſuſtẽtationẽ nature. Si vo nõ habet non tenet ſibi miſtrare. ſed cum trãſfert ſe totaliꝰ ad ſeruitiũ liberaliſſimi donatoris pr̃is celeſtis põt cõmẽdare ipſi curam patris q̃ dat eſcaꝫ oĩ carni. q̃ paſcit volucres celi Mat. vj. cui ẽ oĩbꝰ cura ẽ. Sic meliori ꝓuiſori dimittit pr̃ aut mater: q̃ꝫ ſit filius eoꝝ. D. Durus multꝭ videt h ſermo M. Vt verũ fatear q̃ꝫuis vltima opinio ꝑfectior videat tamen ꝑma magis pia ⁊ forte potius obſeruãda. Eſt tñ tenendũ. ꝙ cũ honor patris ꝯſiſtat in pluribꝰ ſicut alibi patet. et oĩa intelligant cũ dicit honora pr̃em tuũ non ſoluit obligatio exhibitiõis honoris ꝑ religionis ingreſſum: licet ſoluat obligatio quo ad debitũ ſuſtentatiõis. Quia q̃ ad illã ſolutionẽ morit q̃n mũdo morit. Sed exhibitio ſpũalis in reuerẽdo in ꝯſolãdo in orando non ſoluit. imo ſub obia ampliꝰ augetur Ex hoc patet ꝑfectio ꝓcepti honoris patris. Non eni ꝑficit exhibitiõe corꝑali que exhibetur patri rõne ꝯformitatꝭ ad deũ ꝑncipiũ ſed rõne indigẽtie. Propterea ꝑficit in exhibitione ſpũali. maxime in qua eſt ꝯformatio ad deum.

Argumentum. xvj. Diſcip.

Dicam vnũ qđ ⁊ ego ⁊ etiam plures alij timẽtes deum his tꝑibꝰ opati ſumꝰ. Fuerũt ſiquidem iuuenes q̃dam q̃s putabamꝰ blãdicijs ac malicijs a fratribꝰ eẽ deceptos. Nõ autem ꝑtinet h ad ordinẽ veſtrũ. Qui deliberauerãt intrare q̃ndam religionẽ vtiqꝫ vi roꝝ reproboꝝ ac non timentiũ deum. Nos et blandicijs ⁊ malicijs atqꝫ improperijs q̃ꝫtum valuimꝰ retraximꝰ eos ꝯſanguineis et amicis ſuis fauorẽ ⁊ beniuolentiã. Nõ ꝙ bonum ꝓpoſituꝫ eoꝝ eneruare vellemꝰ: ſed ſi eoꝝ vocatio an a deo eſſet expiremur. Scimus eni in actibus apl'oꝝ ſcriptũ eſſe. q̃m ſi eſt ex hoĩbꝰ ꝯſiliũ hoc aut opus diſſoluẽtur. Si vo ex deo: non poſſemꝰ diſſoluẽ eos. Et tandem ab illo ꝓpoſito reſilierũt. Vnde patenter claruit ꝙ nõ erant vocati a deo. ⁊ ẽ h ego nunꝙ ꝯfeſſus ſum: quia hoc cum bona et ſancta intentiõe cum alijs egi. Quidã etiam de noſtris multis violentijs vſi ſunt. tamen non ego ſed tñ ſum vſus verbis. M. O ignorans demẽtia ⁊ veſana ſtulticia. Et ẽ hoc nunꝙ confeſſus es? D. Nunꝙ. M. Quare? D. Immo poſt hoc pluries ſuſcepi ſctiſſimũ ſacramẽtũ. M. Et h etiã deterius eſt. Magna quidem in ſpũalibꝰ etiam vos qui eſtimatis timere deum ignorãtia laboratis. Tecũ loquar qui pr̃is es. An ignoras ꝙ ex verbo ꝑdicto gamalielꝭ. v. Actꝭ. qꝛ nõ recte intellexerũt in errorẽ lapſi ſunt dicentes ꝙ ſi quis grãm ⁊ charitatẽ a deo habet amittere illã non põt? Ex h q̃dem heretico intellectu dicere poterimꝰ. ꝙ qꝛ diabolus peccauit ⁊ cecidit: opus dei non fuit. Si iudas lapſus eſt a cetu apl'oꝝ eius electio a deo non fuit. ſi ſimon magꝰ poſt baptiſmũ in hereſim cecidit: a deo nõ fuit. Sic vt video putaſti eiꝰ q̃ religionẽ ſumere ꝓpoſuerat aut firmauerat ſeu iam habitũ ſumpſerat aut pro

Act. 5. c.

feſſionē fecerat: ſi blādicijs aut verſucijs im ꝓperijs aut ꝯſimilibꝰ modis ī bono ꝓpoſito retroceſſerit nō fuiſſe diuinā vocationē. Ac temeraria ⁊ erronea ꝯſcia temptatē deū: conātes extinguē in aīabꝰ ſpm̄ dei viui. O infelices erronei ⁊ decepti hoīes. Quis vos faſcinauit vt in tantā veniretē dementiā? Hic quidem error vigilancij heretici ē. q̄ vt teſtatur Augꝰ. li. j. ꝯ vigilantiū aſſerebat. ꝙ non pōt mala radix in eo (in q̄ donū dei ē) locari. Nos aſſerimꝰ ꝙ dei ꝯſiliū nunꝗ̄ diſſoluiť iuxta illud Eſa. xlvj. vbi dñs ait. Conſiliū meū ſtabit: ⁊ oīs volūtas mea fiet. Ex h̄ m̄ ꝯſilio etiam imutabili ſicut dat rebus corruptibilibꝰ eſſe tpale q̄bus ſempiťnitatē nō attribuit: ita q̄buſdā dat iuſticiā in tpe: q̄bꝰ ex ſecreto ſuo iudicio nō dat pſeuerātie donū. ſicut ſentit Augꝰ. in li. de pſeuerātia. Nam ⁊ eterno dei ꝯſilio corruptibilia inſtituunť vt tpaliť ſint: ſic ex imobili dei ꝯſilio q̄buſdā dať ꝓpoſituꝫ in religione intrādi. q̄bus in ea pſeuerandi gr̄a non donať. Sed ve illiſq̄ libtāti arbitrij taliū retrocedētiū auxiliū preſtant. aut cure negligentiā ſeu mali exēpli ſcandalū adminiſtrant. D Erraſſem denuo niſi mediante charitate vr̄a d̄s mihi ꝯtuliſſet h̄ lumē. M Oh in opibꝰ dei fili mi magna cautio adhibenda eſt.

Argumentum. xvij. Diſci.

Oibus quecūq̄ mihi dixiſti adhibeo plenam fidē. Nō tamē ex oibꝰ q̄ dicta ſunt elicē poſſum ꝙ ſi q̄s religionē intrare inſpiratꝰ ē debet h̄ pficere: niſi antea ꝓbet ſi inſpiratio ſua ex deo ē dicēte iohāne ī cano. ſua. c. iiij. Nolite oī ſpūi credere: ſed ꝓbate ſpūs ſi ex deo ſunt. Qd̄ maxime in religiōis aſſumptione obſeruandū eſt. M Oh q̄d eſt legere et recte nō intelligē. Hoc verbū ad ꝓpoſituꝫ non eſt. Ibi enī ꝓbatio neceſſaria ē: vbi certitudo apparere non pōt. Vn̄ ſup illud. j. Timoth. vlt. Oia ꝓbate gl. ait. Certa nō egēt diſcuſſiōe. Incertū enī eſſe pōt his q̄ aliū ad religionē ſuſcipe debent. ſeu recipiēdi officium incumbit. q̄ ſpū tales ad religionē inducti ſunt. vtrū deſiderio ſpūalis pfectꝰ. an etiam ſicut q̄nq̄ accidit ad furandū ſeu ad aliud malū faciendū. vel an ad ſtatū religionis ſue ſint idonei ſeu apti. Hec q̄dem qꝛ dubia ſunt prudēti diſcuſſiōe examianda ſunt. Nō ſicut q̄dam q̄ incōſiderate recipiūt oēs: q̄ruꝫ fructus eſt infamia ⁊ ſcandalū ſue religiōis. Proinde indiciť eis tam p eccleſie ſanctiōes q̄ꝫ p regularia inſtituta: q̄ ſint recipiendi ſeu ſpernēdi. Sed his q̄ ꝓpoſituꝫ gerunt aſſumende religionis mīme dubiū eſſe pōt qua intentione id agant. Propterea eniꝫ longa deliberatiōis neceſſitas non incūbit: p̄cipue ſi de ſuis corpalibꝰ viribꝰ non diffidunt. Ad quas q̄ꝫ examinādas religionē intrātibꝰ cōceditur annus ꝓbationis.

Argumentū. xviij. Diſci.

Sed queſo reuerēde pater q̄ inſpiratur a deo aſſumere ſtatū religiōis nōne debet de tanta re diu deliberare? videť enī neceſſariū eſſe oīno qd̄ quidē ex voti diffinitiōe patet. Diciť enī votū ſponſio melioris boni cū deliberatiōe firmata. Igiť ex deliberatiōe depēdet ipſa firmitas voti. Sed votū religionis firmiſſimū eſt. vtpote qd̄ nullo ſupueniēte caſu infringi pōt: ideo req̄rit graui ⁊ examinata delibatiōe fieri atq̄ ꝯſilio. M Diffinitio voti q̄ fortiť muniri putaſ: nō facit ad ꝓpoſitū tuū. Talis enī deliberatio ꝯſiſtit in ꝓpoſito interiori: q̄ aliq̄s eligit maius bonū cui vouēdo ſe obligare intēdit. Oē autē qd̄ ex electione agiť. deliberatiōe atq̄ ꝯſilio agitur. Quia ſicut diciť. iij. ethicoꝝ electio ē appetitus p̄conſiliatiuꝰ. Proinde ſicut a ſpiritu ſancto q̄ eſt ſpūs fortitudis ⁊ pietatē h̄ ſanctū ꝓpoſitū hoī inſpirať: ita q̄ꝫ ab eodē ꝯſilij atq̄ ſcie ſpū deliberatio interiꝰ demīatur.

Argumentū. xix. Diſcip̄.

Porro oīno videť ꝯſiliū req̄rendū vbi deceptiōis piculū imminē ꝓbať. Hoc q̄dem cōtingit in religiōis ingreſſu eo ꝙ. ij. Cor. xj. diciť ꝙ ipſe ſathanas ſe trāſfigurat in angelum lucis. Vn̄ ſub ſpecie boni incautos decipit. ideo oportet cū multis deliberatiōe diligentiſſime exq̄ſita religionē intrare. mihi oīno ſic videť. M Tibi oīno ſic videť mihi aūt nō ſic. D Miror reuerēde pť ꝙ ſine multoꝝ ꝯſilio ſtatꝰ religiōis debeat aſſumi: cum Prou. xxxij. diciť fili ſine ꝯſilio nihil facias ⁊ poſt factū non peniteb̄. M Auſculta fideliť fili mi: ⁊ nudā pcipieſ veritatē. vtiq̄ h̄ verū eſt ꝙ ſathanas q̄nq̄ ſe trāſfigurat in angelū lucis: cū bona ſuggerit intentiōe fallendi. Sed ſicut ibidē glo. ait q̄nq̄ diaboluſ ſenſum corpis fallit: mentem t̄n̄ nō mouet a vera ⁊ recta ſn̄ia qua q̄ſq̄ fidelē vitaꝫ geſſit. Nullū igiť in religiōis aſſumptiōe piculum eſt: vel cū ſe bonū angelū fingēs ea facit vel dicit q̄ ꝯgruūt angelis bonis. Inſup ſi credatur angelus bonꝰ: nō eſt error piculoſus ſiue morbidus. Cū v̄o poſt h̄ aliq̄ alia a ſua p̄ma ⁊ bona inſpiratiōe incipit ſuadere. ne

hō gradiať poſt eū: maxima vigilantia opꝰ eſt. Hec ſm̄ glo. ibi. s̄. Dcť q̄ ꝙ diabolus incitet ad religiōis ingreſſum. Hoc ſiq̄dem bonū eſt opus vtiq̄ ꝯgruū bonis angelis dei: ideo nō eſt piculū ſi aliq̄s in h̄ ꝯſentiat. Sed ſolerť ⁊ attēte inuigilandū eſt vt illi toto conamine reſiſtať: cū ad aliqd̄ vitiū incepit inclinare vel inſpirare. Sepe v̄o ꝯtingit ꝙ ſapientia dei vinť malitia demonū in electorū pfectū: atq̄ extra eoꝝ intentiōes electē reperiunt ſe p̄paſſe atq̄ fabricaſſe p̄mioꝝ coronaſ eo ꝙ deꝰ etiā premiat bona q̄ diabolica inſpiratiōe iuſti opati ſunt. cū ad finē redacta ſūt. Et tūc verificať qd̄ de h̄ ait ꝓpheta dicens. Draco iſte quē formaſti ad illudendū ei. Sciendū eſt t̄n̄ ꝙ ſi cui a diabolo vel ab hoīe ſuggerať religionis ingreſſus p quē hō accedit ad imitandū chriſtū: talis ſuggeſtio nō habꝫ effectū niſi interiꝰ attrahať a deo. Vn̄ Augꝰ de p̄deſtinatiōe ſcōꝝ ait ꝙ oēs ſunt docibileſ dei: non qꝛ ad chriſtū oēs veniūt. ſed qꝛ nemo aliter venit. Et ſic religiōis ꝓpoſitū a q̄cunq̄ ſuggeraſ: a deo ē. Ex q̄ patet ꝙ nō eſt neceſſariū ꝯſiliū hoīs: ex q̄ eſt ex ꝯſilio dei.

Argumentum. xx. Diſcip̄.

Profecto h̄ nōdū itelligē poſſuꝫ: ꝙ abſq̄ multoꝝ ꝯſilio h̄ debeat fieri. Prouh̄. enī. xj. dr̄ erit ſalus vbi multa ꝯſilia ſunt. Hic auteꝫ agiť de ſalute. quō igiť ſine ꝯſilio fiet? Preterea in arduis ⁊ ad totā vitā ptinētibꝰ maxime ſunt a pluribꝰ ꝯſilia req̄rēda. Nihil enī magē videť eſſe arduū atq̄ difficile in hūanis rebꝰ. q̄ꝫ ſemetipſum abnegare. mūdum deſerere: ⁊ religionē intrare in q̄ neceſſe ſit totam termiare vitā. M Ut video plꝰ oibus p̄cedentibꝰ h̄ aſſerē eſſe ſeruādū. ⁊ in tāto ope ꝯſiliū eſſe q̄rendū. ſed h̄ faciliꝰ oibus alijs p̄cedentibꝰ diſſipať. Naꝫ vtiq̄ verū eſt ꝙ in arduis ⁊ difficilibꝰ ſunt maxie ꝯſilia req̄rēda: ⁊ h̄ vbi veritas nō eſt māifeſta ſed q̄ſi id qd̄ melius altiori ꝯſilio ē diffinitū: iniurioſum eſt illud in dubio reuocare. ſ. iterato ꝯſilia req̄rēdo. Verba enī que in ſc̄pturē ſacris dicunť accipe obligamur: ac ſi ip̄a dn̄ico ore audiremꝰ. Jō diciť Mat. xiij. qd̄ vob̄ dico oībꝰ dico. Uigilate. Et iterū ad Rhom̄. xvj. Quecūq̄ ſc̄pta ſunt ad nr̄am doctrinā ſcripta ſunt. Vn̄ ꝯſiliū qd̄ Mat. xix. dn̄s adoleſcenti dedit dicēs. Si vis pfectꝰ eſſe vt. s̄. oībus dedit: qd̄ patet ex ſeq̄ntibꝰ. Nā cū petrꝰ dixiſſet ecce nos reliq̄mꝰ oia ⁊ ſecuti ſumꝰ te vniūſaliť premiū ſtatuit oibus dicens. Ois qui reliquerit domū vel fr̄ēs vel ſorores patrem aut matrē vel filios aut vxorē ⁊c̄ ꝓpter nomen meū: centuplū accipiet ⁊ vitam et̄nā poſſidebit. Non igitur minꝰ ſequi debet h̄ ꝯſilium vnuſq̄ſq̄ q̄ꝫ ſi vnicuiq̄ ſingulariť ex ipſius dn̄ico ore nūc pn̄tialiť ꝓferreť. Unde Hiero. ad paulinū preſbyterū ait. Tu audita ſentētia ſaluatoris ſi vis pfectus eſſe vt. s̄ verba verte in opa: ⁊ nudam cruceꝫ nudus ſequaris. Nec ſolū verba ſacre ſcripture ſic accipiēda ſunt quaſi ſolum p ea dn̄s loquať nobis. Eſt ⁊ alius modus quo dn̄s interius hoī loquiť: iuxta illud ꝓphete. Audiā quid loquať in me dn̄s deus. Si igitur ſicut ex dictis patet ꝯditoris voci ꝓlate exterius. ſtati obediendū eſſet: multomagis interiori locutioni qua ſpūſſanctus mentem imutat nullus reſiſtere debet. ſed abſq̄ dubitatiōe illiꝰ iuſſioni parere. Unde Eſa. l. ꝓph̄a ait. Dominus deus aperuit mihi aurē. ſ. interiꝰ inſpirādo. ego autem non ꝯtradico. retrorſuꝫ non abij. Quaſi poſterioꝝ oblitus ad anteriora me extendo vt diciť ad Phil. iij. Apoſtolus quoq̄ ad Rhoma. viij. ait. Qui ſpiritu dei aguntť hi filij dei ſunt. Ibi glo. Aug. ait. Non quia nihil agunt: ſed quia impetu gratie aguntť. Non quidem impetu agiť ſpiritus. ſ. qui tali vocationi reſiſtit vel tardat. Eſt enī ꝓpriū filioꝝ dei vt impetu gratie agātur ad meliora: mīme ꝯſilio expectato. Hunc etiam impetū ſpiritꝰ ſequi debere ad Gal. v. ap̄ſ docet dicens ſpiritu ambulate. Et iteꝝ ſi ſpū viuimꝰ ſpiritu ⁊ ambulemꝰ. Unde p magna culpa Actē. vij. beatus ſtephanꝰ imꝓperat iudeis dicens. Vos ſemp ſpirituiſcō reſtitiſtis. Et iterū apoſtolus. j. Theſſaľ. v. ait. Spiritū nolite extinguere. Ubi glo. ait. Si cui ſpūs ad horā aliq̄d reuelet: nolite ꝓhibere illū loq̄. Spūs enī ſctūs nō ſolū reuelat docēdo q̄d hō debeat loq̄: ſ; etiā ſuggerēdo q̄d debeat opari. Unde Jo. xiiij. pacly̆tꝰ autem ſpūſſanctꝰ ille vos docebit oia ⁊ ſuggeret vobis oia quecunq̄ dixero vobis. Cū igiť hō inſtinctu ſpūſſcti moueť ad religiōis ingreſſum nō eſt vtiq̄ differēdū vt hūanuꝫ ꝯſiliū req̄rať: ſed ſtatim impetū ſpūſſcti debet ſeq̄. Narrat enī Augꝰ. viij. li. ꝯfeſ. d̄ duobus militibus. quoꝝ vnus cum legiſſet beati anthonij acta: ſubito ſancto amore repletꝰ ait amico ſuo. Ego deo ſeruire ſtatui: ⁊ ex hac hora in hoc loco aggredior. Te ſi piget imitari noli aduerſari. Reſpondet ille ſe ſocio ſuo adherere: ⁊ ambo omnia relinqnunt et chriſtū ſecuti ſunt. Et ī eodē libro ſe btūs Augꝰ. rep̄hendit de hoc ꝙ tardauerat ſuam

ꝯuerſionē:vbi dicit. Rn̄debā verba lenta et
ſomnolēta:ſine mō. ſine paululū. Sꝫ mō et
mō nō hꝫ modū:⁊ ſine paululū inlōgū ibat.
Et in eodē libro ait idē. Erubeſco ꝙ nugarū
murmur. ſ. ſecularīū ⁊ carnaliū adhuc audie
bam ⁊c̄. Ex q̄ apparet nō eſſe laudabile imo
oīno vituꝑabile poſt vocationē exteriorē vł
interiorē: vel ꝑ verba aut ex ſacra ſcriptura
factā differre ⁊ q̄ſi in dubijs ꝯſiliū poſtulare
Hoc ꝟo ad interioris inſpiratiōis efficaciaꝫ
ꝑtinere ꝓbaꝛ. vt homīes inſpirati ſubito ad
maiora ꝓuehanꝛ. Qḋ Act. ij. c. myſtice deſi-
gnaꝛ qn̄ diſcipulꝛ ꝯgregati in vnū repēte ſpi-
ritusſctūs veniēs ſuꝑ eos. fecit dei magn̄a lo
qui. Vn̄ ſm̄ Amb. neſcit tarda molimīa ſpi-
ritusſancti gr̄a. Et Ecc. xj. Facile ē in oculis
dei ſubito honeſtare pauꝑem. Hāc ꝙ̄ effica-
ciam inſpiratiōis interioris oſ̄dit Augꝰ. i li-
bro de p̄deſtinatiōe ſctōꝝ inducēs illud Jo.
vj. Oīs q̄ audiuit a p̄re ⁊ didicit. vēit ad me
Valde inq̄t remote ē a ſenſibꝰ carnis. h̄ ſcho
la. in q̄ pater audiꝛ ⁊ docet vt veniaꝛ ad filiū
nec agit h̄ cū carnis aure ſed cordis. Igitur
ſpiritusſcti ꝟtutē vel ig̃rare vel ei reſiſtē com
ꝓbaꝛ: q̄ a ſpūſctō motum diuturnitate ꝯſilij
detinere ꝯtēdit. Audi etiā paganū Ariſtot.
in libro de bona fortuna vbi ait. Qꝛ aūt que
ritur q̄d eſt motꝰ p̄ncipij in aīa. palā quidem
in toto. deꝰ rōnis. Nam p̄ncipiū nō eſt ratio
ſed aliq̄d meliꝰ. Quid igiꝛ meliꝰ erit ſciētia ⁊
intellectu niſi deus? Et poſtea ſubdit de his
q̄ a deo mouenꝛ ꝙ ꝯſiliari nō expedit eis. ha
bent eni p̄ncipiū tale qḋ eſt meliꝰ intellectu ⁊
ꝯſilio. Erubeſcat igiꝛ qui ſe dicit catholicū ⁊
ad hūana trāſmittit ꝯſilia diuiniꝰ inſpiratos.
q̄bus eos ph̄s ethnicus aſſerit ſi egere. D
Victus ſum talia audiēdo. Nunq̄ꝫ talia ex-
pectaſſem. Vicerūt me efficaces rōnes ⁊ ſan
ctoꝝ auctes: ⁊ maxie ſtupefactꝰ ſum de ph̄i
verbo ⁊ ſenſu. O imēſa mia dei q̄ꝫta ē multi
tudo dulcedis tue q̄ ⁊ nos glorifices ⁊ nō ꝑ-
das. fidelibꝰ ⁊ infidelibꝰ circūuallas totus i
corde eſtuo cū ſeq̄ nō pigeat. Agꝛ mi qꝛ i ꝓ-
fundū demergebar inferni. niſi ad vos ve-
niſſem. M Docilitas tua ⁊ fides dei gra-
tia oꝑante huiꝰ boni cauſa ſunt. Sꝫ poſtq̄ꝫ
te audire delectat atq̄ꝫ edificat ſeq̄r vt cepi.
ꝯtemplare fili mi petrū ⁊ andreā. Nam ſicut
diciꝛ Mat. iiij. ꝯtinue vocati a dn̄o relictꝭ rhe
tibꝰ ſecuti ſunt eū. In q̄rū cōmēdatiōe Chri-
ſoſto. ait. In medijs oꝑatiōibꝰ exn̄tes audi-
entes iubentē nō diſtulerūt. ſed nec dixerūt
reūtentes domū loq̄mur amicꝭ ſed oīa dimit
tētes ſecuti ſūt eū. Et ſequiꝛ. Talē eni obiaꝫ
dn̄s querit a nob: vt neq̄ꝫ in inſtāti tp̄e remo
remur. Deinde ſequiꝛ de iacobo ⁊ iohanne
q̄ vocati a dn̄o ſtatim relictꝭ rhetibꝰ ac patre
ſecuti ſunt eū. Et ſicut Hylariꝰ ſuꝑ Mat. ait
Ecce artē ⁊ patriā ⁊ domū relinq̄ntibꝰ doce-
mur chriſtū ſecturi ⁊ ſecularꝭ vite ſollicitudi-
ne ⁊ p̄rne domꝰ ꝯſuetudīe nō teneri. Mat.
q̄ꝫ. ix. diciꝛ de mattheo q̄ ad vocationem dn̄i
ſurgēs ſecutꝰ eſt eum. Vbi Chryſ. ait. Diſce
vocati obiam. Neq̄ꝫ reſiſtit. neq̄ꝫ domū ad-
ire rogauit. ⁊ ſuis h̄ cōicare. Hūana etiā ꝑi-
cula q̄ ei a p̄ncipibꝰ accidere poterāt ꝑuipen
dit oīum. ſ. rōnes officij imꝑfectas reliq̄t ſm̄
Remigiū. Ex q̄bꝰ oībꝰ patet ꝙ nihil hūanū
debet nos retardare a ſeruitio dei. Rurſus
Mat. viij. et Lu. ix. diciꝛ ꝙ q̄dam diſcipulus
chriſti dixit ad eū. Dn̄e ꝑmitte me ire primū
et ſepelire p̄rem meū. Cui dn̄s r̄ndit. Seq̄re
me ⁊ dimitte mortuos ſepelire mortuos ſu-
os. Qḋ exponens Chryſ. ſuꝑ Mat. ait. Hoc
dicit non iubēs ꝯtemnē honorē q̄ eſt ad pa-
rentes: ſed mōſtrās qm̄ nihil celeſtibꝰ nego-
cijs nobis neceſſariū magꝭ eſſe oportet. ⁊ q̄-
niam toto ſtudio his iūgi debemꝰ. vt nec pa
rū tardare etiam ſi valde ineuitabilia incitā-
tia fuerint que attrahūt. Quid eni magꝭ ne-
ceſſariū q̄ꝫ ſepelire p̄rem? Quid etiā facilius
Neq̄ꝫ eni multū tp̄s ꝯſumendū erat. ſed dia
bolus inſtat attentiꝰ volēs aliquē aditū in-
uenire: ⁊ ſi modicā ſumat negligentiaꝫ ma-
gnā cooꝑatur puſillanimitatē. Propꝛ qḋ di-
citur Ecc. v. Non tardas ꝯuerti ad dn̄m: et
ne differas de die in dieꝫ. Nihil eni aliud in
de docemur. niſi ꝙ nec mīmū tp̄s fruſtra du
cere decet ⁊ diſſimłare cogentia. imo p̄ferre
ſpūalia cunctis et admodum neceſſarijs. Et
iterū Augꝰ. de verb dn̄i ait. Vocat te oriēns
et tu accedis ad occidentē. Oriens ꝟo chriſtꝰ
eſt iuxta illud Zach. vj. Ecce vir oriēs nomē
eius. Occidēs ꝟo eſt q̄libet homo in mortē
cadēs ⁊ in tenebras peccati. Igiꝛ iniuriā fa-
cit chriſto in q̄ ſunt oēs theſauri ſapie abſcō-
diti: ſi eius audito ꝯſilio adhuc mortalis ho
minis ꝯſiliū eſtimat aliq̄s req̄rendū. Ad q̄d
queſo ꝯſilio indigeāt hi q̄bus eſt ſacrū reli-
gionis ꝓpoſitū inſpiratū? Naꝫ dubitare an
id qḋ chriſtꝰ ꝯſuluit meliꝰ ſit ſacrilegiū ē. Du
bitaīe ꝟo an ꝓpꝛ ꝯtriſtationē amicoꝝ vel qḋ
cunq̄ꝫ tꝑaliū detrimentū hō dꝫ religiōis ꝓ-
poſitū p̄termittere. eſt vtiq̄ꝫ aī adhuc carnali
amore multiplicíꝛ irretiti. Vn̄ Hiero. in epi-
ſtola ad Heliodoꝝ inq̄t. Licet ꝑuulꝰ ex collo
pēdeat nepos. Licꝫ ſparſo crine ⁊ ſciſſis ve-
ſtibꝰ vbera q̄bꝰ te nutrierat mater oſtendat

Licet in līmie pater iaceat. ꝑ calcatū ꝑge pa-
trē ꝑ calcatā ꝑge m̄rem ⁊ ſiccꝭ oculis ad vexil
lū crucꝭ euola ſoluꝫ pietatꝭ genꝰ eſt in hac re
eſſe crudelē. Et ſubd. t. Gladiū tenet hoſtꝭ vt
me ꝑimat. ⁊ ego de p̄ris lachrymis cogitabo
ꝓpter p̄reꝫ militiā differā cui ſepulturā chri
ſti cā nō debeo? Sed forte aliq̄s induceꝛ ad
ꝯſiliū req̄rendū an poſſet implē qḋ ſeruare
ꝓponit. Et in h̄ caſu etiā q̄nq̄ꝫ eſt cauēdū ab
his q̄ videnꝛ timere deū. Nam ſunt pleriq̄ꝫ
q̄ nō videnꝛ poſſe ſue religiōi fauere. niſi ali
cui alteri religioni habeāt derogare. Nec id
q̄dem q̄nq̄ꝫ directe ꝑficē ſatagūt: ſ3 ſub laudis
et magnificatiōis atq̄ꝫ exaltatiōis figmēto i
tm̄ aliquā religionē extollūt. ꝙ vltra parady-
ſum trāſuehūt ⁊ trāſmittūt. i. tantā ꝑfectio-
nem inobſeruabilē dicūt. Caue ab iſtis quia
q̄nq̄ꝫ nō verenꝛ ⁊ deū talē reglam inſtituen-
tem. ⁊ ſctm̄ illā tradentē. ⁊ ſanctā m̄rem eccle
ſiam illā approbātē impie blaſphemare. Ma
nifeſtiſſimū ſignū eſt ꝙ affectiōe ꝓpria exce-
cati querūt q̄ ſua ſunt nō que ieſu chriſti. Et
a talibꝰ nō habeꝫ ꝯſiliū ſanū. Qꝛ vbi regnat
affectio: perit oē iudiciū. Denuo ſume ꝯſiliū
ab augꝭ. ⁊ de ꝯſimilibꝰ q̄ ait in lib. viij. ꝯfeꝛ.
de ſeipſo ꝙ ꝯſiliū ꝯtinētie aſſumere formida
bat ꝑicēs. Aꝑiebaꝛ ab ea ꝑte q̄ intendebam
faciē ⁊ q̄ trāſire trepidabā caſta dignitas cō-
tinentie. ſerena. ⁊ nō diſſolute hylaris hone
ſte blandiēs vt venirē neq̄ꝫ dubitarē. ⁊ extē
dens ad me ſuſcipiendū ⁊ amplectendū pi-
as manꝰ plenas gregibꝰ exēploꝝ bonoruꝫ.
Ibi tot pueri. tot puelle. ibi iuuētꝰ multa. et
oīs etas. graues vidue. ⁊ virgines anus. et
in oībꝰ ipſa ꝯtinētia nequaq̄ꝫ ſterilis: ſed fe-
cunda mater filioꝝ gaudioꝝ d̄ marito te do-
mine. Et irridebat me irriſione exhortato-
ria: q̄ſi diceret. Tu nō poteris qḋ iſti ⁊ iſte?
an ꝟo iſti ⁊ iſte in ſemetipſis ꝑ̄nt ⁊ nō in dn̄o
deo ſuo? dn̄s deꝰ eoꝝ me dedit eis. Quid in
te ſtas ⁊ nō ſtas? ꝓijce te ſecurꝰ in eum ⁊ noli
metuere: nō ſe ſubtrahet vt cadas. ꝓijce te ſe
curus ⁊ eripiet te: ⁊ ſanabit te. Et in religio-
ne multa videnꝛ dura ⁊ aſꝑa q̄ nihilominus
tum ex auxilio dei. tū ex ſctō ꝯſortio ꝓximi.
tū ex aſſuefactiōe boni oꝑis: leuia imo facili
ma cōprobanꝛ. D Sed nunq̄d ingreſſu-
rus religionē oia exponēda ꝑ eū abſq̄ꝫ ꝯſi-
lio ꝑficē dꝫ? M De hoc ipſo qḋ poſtulas
ꝓpoſuerā tibi loq̄. Duo q̄dem ſunt de q̄bus
hō poteſt ꝯſiliū poſtulare. Vnū eſt d̄ modo
intrādi religionē. Aliud ē ſi ſpāle impedim̄-
tuꝫ habeat ꝓpter qḋ impediaꝛ a religiōis in
greſſu. Puta ſi ſit ſeruꝰ vel m̄rimonio iunctꝰ
et cetera ꝯſimilia. Sed ab h̄ ꝯſilio p̄mo amo
uendi ſunt carnis ꝓpinq̄. Vnde dꝛ Prouꝰb.
xxv. Cauſam tuā tracta cū amico tuo ⁊ ſecre
tum tuū ex̄neo ne reueles. Carne nanq̄ꝫ ꝓ-
pinq̄ in hoc ꝓpoſito amici mīme ſunt imo
inimici iuxta illud Mat. x. Inimici hoīs do
meſtici eius. Ideo in h̄ caſu vitāda ſunt ꝯſi-
lia carnaliū ꝓpinq̄rū. Vn̄ Gregꝭ. iij moraꝛ.
Callidus aduſariꝰ cū a bonoꝝ cordibꝰ repel
li ſe ꝯſpicit. eos q̄ ab eis diligunꝛ exq̄rit. ⁊ ꝑ
eoꝝ verba blandiēs loquiꝛ ꝑ eos q̄ plus ce-
teris amanꝛ. vt dū vis amoris cor ꝑforat fa-
cile ꝑſuaſiōis eius gladius ad intime rectitu
dinis munimia irrūpat. Hinc eſt ꝙ btūs bn̄-
dictus ſicut in. ij. dialogꝭ. Gregꝭ. refert nu-
tricē ſuā occulte fugiēs deſerti loci ſeceſſum
petijt. ſed rhomano monacho ꝓpoſitū ſuuꝫ
aperuit: qui eius deſideriū ⁊ ſecretū tenuit ⁊
adiutoriū impēdit. Ab h̄ q̄ꝫ ꝯſilio oīno pro-
cul debent fieri hoīes ſenſuales ⁊ carnales.
apud q̄s dei ſapīa ſtulticia eſt. Vn̄ Ecc. xxx
vij. yronice ⁊ deriſorie diciꝛ. Cū viro irreli-
gioſo tracta de ſctitate ⁊ cū iniuſto de iuſti-
cia. Et poſtea ſubdit. Non attēdas his in oī
ꝯſilio: ſed cū viro ſancto aſſiduus eſto a quo
querendū eſt ꝯſiliū. ſi de aliq̄bꝰ in hoc caſu d̄
neceſſitate querēdū ſit. D Qr̄ta ſpūali cō-
ſolatione ⁊ lumie ſm̄ replerꝰ q̄s poteſt expri
mere. Deo gr̄as deo gr̄as ⁊ iterū deo gr̄as:
qui me miſit ad vos. Ibam ꝑ abrupta fanta
ſiarū deceptus ⁊ seductꝰ ab erroribꝰ ⁊ dece-
ptionibꝰ multis. Errabam ſeq̄ns errores cō
fuſi vulgi ac multoꝝ vt putabā timentiū de-
um. Aperta eſt mihi via ⁊ ianua paradyſi. Ce-
cus eram ⁊ illumiaſtꝭ me. Infirmꝰ eraꝫ et ro
boraſtis me. Vacillans ⁊ inſtabilis erā: ⁊ ſta
biliſtis me. Tumidus ⁊ verboſus erā ⁊ re-
uocaſtis me ⁊ aſſecuraſtꝭ me. Inſipidus erā
et diſcretiōis ſale ꝯdidiſtꝭ me. Iudex temera
rius erā ⁊ humiliaſtꝭ me. Fantaſticus eraꝫ et
ſupportaſtꝭ me. Errabūdus eram ⁊ reduxi-
ſtis me. In via ꝑiculi eram ⁊ eripuiſtis me.
Nunc apte intelligo q̄d agendū eſt. Munꝰ
ac talentū gratie qḋ mihi dn̄s ꝑ vos ꝯtulit ſi
abſcōdā. Cōſidā in dn̄o ieſu chriſto ⁊ i ſctiſſi-
mis ꝯſilijs ſuis meliorē ꝯſultorē iā nō q̄ro. ꝑ
fectionē ⁊ ſoliditatē religiōis iā intelligo. ꝑi-
cula mūdi cogſco. ꝑfectū in ꝟtutibꝰ ꝯcupiſco
Alacri corde ⁊ mira iocūditate ad religionē
anhelo: q̄ an̄ verebar nūc deſpicio derideo
atq̄ꝫ ſꝑno. Noui q̄ndā ſctām ꝯgregationem
cuiuſdā ꝑfecte religiōis ad quā inſpiratꝰ ſuꝫ
ꝓbaui eos incedētes recte i obſuācia regła-
ri ⁊ in mādatꝭ dei. atq̄ꝫ a me ꝓijciā p̄rem ma-

trē frēs ſorores atq; totā ꝓgeniē amicos ſo-
dales ⁊ notos inſalutatos relinq̄. vocātē pe-
trū et andreā iacobū ⁊ iohannē vocare me
ſentio nō poſſe in h̄ decipi māifeſte intelligo
M Cōgaudeo grē tue an ſic ſtatuiſti i cor-
de tuo. D Hoc iuraui ⁊ ſtatui cuſtodire.
M Reputaberi ſtult⁹ inſanus ⁊ leuis. D
Ego aūt non tm̄ inſan⁹ ⁊ ſtult⁹ reputari ex-
pecto: verūetiā oēm laborē aliū ſubire ↄcu-
piſco. M Ex q̄ te video diuinit⁹ euocatu;
grās ago dn̄o deo meo q̄ te ſic digt⁹ eſt inſpi
rare. Referā tibi qd̄ Eccl. ij. ait. Fili accedēs
ad ſeruitutē dei ſta in iuſticia ⁊ timore prepa
aīam tuam ad temptationē. Multa inſur-
geut adūſum te ⁊ ↄtra impꝑata ampli⁹ tunc
dimicabūt. Time picula q̄ expectabas h̄ am-
plius time picula q̄ igras. D Cōfido in ad
iutorio altiſſimi ⁊ in ꝓtectiōe dei celi cōmora
bor ⁊ de me diffido. cū ſim fragilis ⁊ infirm⁹
Cōfido orōnib⁹ ⁊ exēplis ⁊ doctrinis eoꝝ: i
q̄rū manib⁹ me cōmēdo. M Vnū ad vlti
mū ad mentē tuā reduco. Perſeuera pſeue-
ra pſeuera. Nā nō coronabit niſi q̄ legitime
certauerit. Ille vō legitime certat q̄ vſq; i fi-
nem in ſctō ꝓpoſito pſeuerat quia teſte dn̄o
Nō qui incepit ſed q̄ pſeuerauerit vſq; in fi-
nem h̄ ſalu⁹ erit. D Valete mgr mi ⁊ oro
memētote mei in orōnib⁹ vr̄is vt vſq; in fi-
nem pſeuerē M Et tu etiā ſis mei memor
ad deū. Vale bn̄dict⁹ ⁊ bn̄dicibil'a prē ⁊ dn̄o
nr̄o ieſu chriſto. Qui cū prē ⁊ ſpūſctō in eter
nū bn̄dict⁹ ⁊ bn̄dicibil' cūcta bn̄dicibilia bn̄-
dicit p infinita ſecula ſeculoꝝ Amen.

¶ Dn̄ica. iij. in q̄drageſima in mane ordo dicēdoꝝ p totā ſeptimanam ſequentem.

Omne regnū in ſe diuiſum deſolabit ⁊ dom⁹ ſupra domū cadet Lu. xj. ⁊ i euā-
gelio h. Copioſus ē ſermo oīs de charitate:
q2 copioſa ē ipſa charitas. Qīta ſit copioſa
ipſa charitas audi nō me ſed ex ipſa charita
te dilectū ⁊ diligentē. j. Io. iiij. De⁹ charitas
eſt. Quo igit termio ↄcludit deus audi Iob
xx. dicentē. Forſitan veſtigia dei cōprehen-
des ⁊ vſq; ad pfectū oīpotentē repies. Excel-
ſior celo eſt ⁊ qd facies? Profundior inferno
et vn̄ cogſces? Longior terra mēſura eius: ⁊
latior mari. Sic vtiq; inexplicabil' ⁊ intermi-
nabilis ē ipſa charitas atq; charitatis ſermo.
Proinde ſeq̄ntes tractatū de charitate: iſto
mane de pcialitatib⁹ ⁊ diuiſionib⁹ in popul'
extinguentib⁹ imo eradicātib⁹ charitatē di-
cturi ſum⁹. oſtendētes q̄ti crimis atq; peri
culi ſit corde aut ore aut ope ſequi diuiſiōes.
Hodie infra diem declarabim⁹ ꝓpheticā
viſionē que de pcialitatib⁹ maxime de guel-
fis ⁊ gebelinis iohāni euangeliſte in apocl.
myſtice reuelata ſint ſiue declarata Feria
ij. tractabim⁹ de vera ↄfeſſiōe. p quā amiſſa
charitas reformat. declarātes quid eſt ⁊ vn-
de originē ſumpſit. atq; de admirādis fructi
bus eius. Feria. iij. dicturi ſum⁹ de corre-
ctione fraterna que eſt opus maxime chari-
tatis. Vbi oſtendem⁹ qn̄ obligat homo ad
correptionē fraternā. ſimulq; palam facie-
mus de correptiōe maioꝝ atq; minoꝝ ⁊ qn̄
homo peccat corripiēdo Feria. iiij. agem⁹
de aduerſaria charitati .i. de detractiōe ⁊ ori
gine eius atq; de ſeptēplici detrahēdi modo
et q̄ piculoſum ſit audire oblocutiōes Fe
ria. v. oſtendem⁹ ↄditiōes oblocutiōis ſub-
dentes vtilia remedia ↄtra detractiōes ne p
eas charitas amittat. Feria. vj. expone-
mus textum euāgelij ſamaritane illuz ad lit-
teram. ⁊ myſtice declarātes vbi admirāda d̄
charitate ⁊ feruore deuote anime apparebūt
Sabbato faciemus gnāle fundamentuz
ac tractatū gnālem d̄ ↄtractib⁹ ⁊ vſuris que
maxime charitati inimicant.

Dn̄ica. iij. in q̄drageſima in mane contra pcialitates cordis oris ⁊ operis. ⁊ maxime contra guelfos ⁊ gebelinos extinguētes charitatē. Sermo. xxv.

Omne regnū in ſe diuiſuz deſolabit ⁊ dom⁹ ſupra domū cadet vt. ſ. Ecce ad
man⁹ ē expiētia teſte odibil' hor-
ribil' atq; morboſa ⁊ peſtilens pcialitas: ⁊ ea
maxie q̄ d̄r guelfoꝝ ⁊ gebelinoꝝ. Ecce q̄ta
mala q̄t crudelitates q̄ta ſcelera facta ſūt di-
mus dieb⁹ nr̄is vt nedū fratna charitas int'
extneos nō ſit ſeruata. verūetiā int' ↄſangui-
neos ⁊ cogtos: imo etiam int' vterinos frēs
ſtupēde ſeuicie ⁊ crudelitates patrate ſint.
Et vt pteream⁹ ſpūalia ⁊ corpalia dāna. que
ab inſanis modicū pōderant: extēdam⁹ ocu
los ⁊ mētales ⁊ etiā corpales adūſus italie p-
tes. ⁊ attēte ↄſidēm⁹ q̄t ville ↄſūpte ſūt. q̄t ci-
uitates et caſtra deſtructe ⁊ cōbuſte ſūt. q̄t d̄
litioſe patrie deſerte ſunt vt h̄ oīa apte teſtifi
cent q̄ vera ſit ſnīa chriſti dicēs. Oē regnū

in ſe diuiſum deſolabit ⁊c. Proinde ꝓphe-
ta ait. Mirabiles elationes maris ⁊c. i. pcia
lium ſupboꝝ ⁊ auaroꝝ. Mirabilis in altis do
minus. ſ. pmittēs ſupbos alterutꝝ humilia-
re ⁊ caſtigare. Teſtimonia tua. i. facta crude
lia teſtificātia. verba tua oīa eſſe vera credi-
bilia facta ſunt nimis. i. vltra expectatū ⁊ ex-
cogitatū modū. Merito igit' Apocl. viij. c. d̄
talib⁹ patrūs ac pnb⁹ Io. ait. Vidi ⁊ audi-
ui vocem vni⁹ aqle volantis p mediū celi di-
centis voce magna. Ve ve ve habitātibus i
terra. Alti igit' iohānis euāgeliſte ↄtra q̄ſli-
bet pciales terrifico clamore cōminātis ſpūa
lis tpalis ⁊ etnalis damnatiōis ſnīam verba
ſunt iſta. Ad q̄rū pleniorē intelligentiā tri-
plex vera ↄcluſio pmittit'. Et licet ad guelfos
et gebelinos ſermo noſter p̄ncipalit' dirigat'
intendim⁹ tamē ad q̄ſlibet pciales dirigere
ſtilum. Prima ↄcluſio eſt. Q2 q̄cunq; ſolū
corde ↄſentit eſſe guelfum vel gebelinū mor
taliter peccat. ⁊ p ↄſeq̄ns ſi in hoc moriatur
eternis cruciatib⁹ damnat⁹ ē. Scd̄a ↄclu-
ſio eſt. q̄ ſi quis ↄfitet' verbo ſe eſſe guelfum
vel gebelinū mortalit' peccat. Tertia ↄclu
ſio eſt q̄ q̄libet ſeq̄ns pcialitatis opa in q̄libet
pcialitatis ope mortalit' peccat. Igit' p his tri
bus culpis. ſ. cordis oris ⁊ operis pcialitatis
euāgeliſta ait. Audiui vocē vni⁹ aqle vt ſup.
Ve ve ve habitātib⁹ in terra. ſ. diuiſa ⁊ pcia-
li. Primo ve ꝓpter peccatū cordis. ſcd̄o ve ꝓ
pter peccatū oris: tertio ve ꝓpt' peccatū ope
ris nequiſſime pcialitatis.

Articulus prim⁹ q̄ corde cōſentire cuicūq; parcialitati mortale peccatum eſt.

Prima ↄcluſio eſt q̄ q̄cūq; ſolū corde ↄſentit eſſe gebelinū vel guel-
ſum mortalit' peccat. Qd̄ pōt tri-
pliciter ꝓbari. Primo ratione dei. ſcd̄o rati-
one chriſti: tertio ratione ꝓximi.

Q2 qui corde pcialitati cōſentit: charitati dei tripliciter aduerſatur. Cap. j.

Primo vō q̄ corde pcialitati ↄſen-
tit rōne dei mortalit' peccat. Nam
dīna charitas triplicē h3 effectum
pcialitati ↄtrariū. Primo mortua viuificat.
ſcd̄o viuificata ↄgregat: tertio ↄgregata mul-
tiplicat. Primus q̄dē charitatis effect⁹ ē q̄
mortua viuificat. Nā mortuos p culpā viui-
ficat p grām de pe. di. vij. c. nullus dicit' ſcri-
ptum eſt neminē ſine charitate ſaluū eſſe et
j. Pe. iiij. Charitas opit multitudinē pctōrū
Parcialitas vō cordis ecōtra viuos mortifi-
cat: q2 viuos p grām mortificat p culpā. Na3
ſicut ſepationi aīe ⁊ corpis ſequit' mors cor-
poralis: ita diuiſioni pciali ſequit' ab aīa ſe-
patio fratne charitatis que eſt ei⁹ vita ſpūalis
Nā qui nō h3 charitatē nihil h3. i. pctm̄ qd̄
vere eſt nihil. Scd̄s charitatis effect⁹ eſt q2
ↄgregat viuificata: ſicut patet in p̄mitiua ec-
cleſia cū charitas diffuſa erat in cordib⁹ cre-
dentiū. quos infuſus amor dei de multis fe-
cerat vnū. Vn̄ Act. iiij. Multitudīs credē-
tium erat cor vnū ⁊ aīa vna. Parcialitas vō
cordis mortificata ſepat. Nā cum corda mor
tua fuerint p abſentiā charitatis dei: q̄tidie cō
ualeſcūt in ſepatiōe charitate ꝓximi. Ideo
hortat' apls ad Col. iij. dicens ſup oīa autē
charitatē habete: que eſt vinculū pfectiōis.
q2 ſine ea hoīum corda ab inuicē ſepant'.
Terti⁹ effectus charitatis eſt q2 ↄgregata mul-
tiplicat. j. Cor. viij. Charitas edificat: pciali-
tas aūt cordis ſepata diſſipat. Vnde thema
Lu. xj. Oē regnū in ſe diuiſum deſolabit ⁊c
Qd̄ exponēs Hiero. in omelia ait. Quō cō-
cordia. i. ↄcordi charitate pue res creſcūt: ita
diſcordia maxime dilabunt'. Vnde Oſee. x.
Diuiſum ē cor eoꝝ nūc interibūt. Ex his pa
tet q̄ mortali cordis ↄtradictiōe pars guelfa
et gebelina charitati diuine ↄtrariet'.

Parcialitati conſentiēs corde chriſto tripliciter aduerſari⁹ ē Capitulum. ij.

Secūdo apparet in pcialitatis ↄſenſu
culpa mortal': rōne chriſti q̄ nr̄m ē
caput. Nā ſicut dn̄s nob dedit pce-
ptū de dilectiōe dīna: ſic chriſt⁹ dedit nobis
mādatū de dilectiōe fratna. Vn̄ Io. xv. Hoc
eſt pceptū meū vt diligatis inuicē. Meū dicit
p anthonomaſyā h̄ ē p excellētiā: q2 vt dilige
rem⁹ inuicē ſinglarit' nob pceptū dedit. q̄q;
ſm̄ Bern̄ nec ꝓxim⁹ ſine do: nec ds̄ ſine ꝓxi-
mo diligi pōt. Seq̄ aūt pceptū chriſti tria ſin
gularia bona opat' in nob: qb⁹ oīno adūſat'
pcialitatis ↄſenſus. Primū eſt cū chriſto ↄfor-
mitas. ſcd̄m eſt cū chriſto vnitas: tertiū eſt cū
chriſto exēplaritas. Primū bonū eſt cum
chriſto ↄformitas. Na3 fratnal' dilectio facit
hoīem mēbꝝ chriſti. Vnde ad Eph. iiij. qm̄
ſumus inuicē mēbra. Ac ecōtra cordial' di-
uiſio facit hoīem mēbꝝ diaboli ad q̄s Iob.
viij. dn̄s ait vos ex patre diabolo eſtis.
Scd̄m bonū ē cū chriſto vnitas. Q2 fratnal'
dilectio p trāſformationē cuz chriſto vnit ſe:

ꝯgaudens ſe eſſe mēbꝝ cū chriſti membris.
Unde pſ̄.ait.Ecce ꝙ̄ bonū ⁊ ꝙ̄ iocundū ha
bitare fratres in vnū.i.fraternali dilectione
ꝑſeuerant̄ tranſformari in dn̄z ieſum chriſtū
Sed ꝑcialis diuiſio ꝑ nequiſſimā trāſforma-
tionē cū diabolo corda ꝯſentanea iūgit ſub-
iectaqꝫ impio ſuo:dum non credūt ꝙ ſolum
ꝯſentire ꝑti peccatū ſit diabolus i ſua inſen-
ſibili pace cuſtodit.Unde Lu.xj.Cuz fortis
armatus cuſtodit atriū ſuū in pace ſunt oīa
que poſſidet.Quis aūt hic fortis niſi ꝑciali-
tatis diabolus?de q̄ Job.xlj. Non eſt ptās
ſuꝑ terrā que comꝑetur ei.Qui q̄dem arma
tus ꝑcialiū nequitijs vt in ſeq̄nti ſermōe pa
tebit cuſtodit atriū cordiſ ſui ꝑ ꝯſenſuz vtiqꝫ
factū ſuū: ⁊ tunc vtiqꝫ ea que poſſidet ſunt i
pace.cum neqꝫ ꝑ p̄dicatores. neqꝫ ꝑ ꝯfeſſo-
res.neqꝫ ꝑ ꝯſcientie remorſus gladio verbo
dei vel ſancta compūctione ꝑcialiū corda ali
qualit̄ moleſtant̄.cum credant ꝙ ſolū ꝑciali-
tati corde ꝯſentire non ſit peccatū. Terti-
um bonū eſt cum chriſto exemplaritas.Sed
quia vt dicit̄ Mat.xij.Bonus homo de bo
no theſauro cordis ſui ꝓfert bona: ⁊ malus
homo d̄ malo theſauro cordis ſui ꝓfert ma
la.bonus nēpe theſaur⁹ fraterne dilectiōis
in corde abſcondit⁹ ꝓfert bonū exemplū di-
ſcipulat⁹ chriſti dicēte dn̄o Jo.xiij.In h̄ cog
ſcant oēs q2 diſcipuli mei eſtis:ſi dilectionez
habueritis adinuicē.Tam eni ſancti ⁊ veri ex
empli eſt dilectio ⁊ vnio fraťnalis.ꝙ nō ſolū
deo ⁊ celeſtib⁹ ciuib⁹ eſt grata: verūetiam a
terreſtrib⁹ hoib⁹ p̄conizat̄ ⁊ cōmendat̄ ſan-
cta.Unde Eccl.xxv.In tribus placitū ē ſpi-
ritui meo que ſunt ꝓbata.i.approbata coraz
deo ⁊ hoibus.ꝯcordia fratrē.amor ꝓximo-
rum ⁊ vir ⁊ mulier ſibi bene non male ꝯſen-
tientes.Que oīa in cordiū vnione ⁊ fraťna
dilectione ꝯſiſtunt.Et econtra ꝑcialitatis cō
ſenſus ſiquidem malus theſaur⁹ eſt in mal̄
hois corꝑe:ꝑ iniquitatis exemplū ꝓbat ꝑcia-
lem eſſe diſcipulū diaboli.Cui ⁊ vere diabo-
lus dicere poteſt. In hoc cognoſcēt omnes
quia diſcipuli mei eſtis:ſi oderitis inuicem.
De hoc ꝯſentiente corde Eccl.ij.ſcriptū eſt.
Ue duplici corde. Hoc eſt cor de quo idem
xxj.ait.Cor fatui quaſi vas ꝯfractū.ſ.ꝑ diui-
ſionis ꝯſenſum.Unde Prouerb.xvij.Qui
ꝑuerſi cordis eſt nō inueniet bonū.ſ.triplex
iam dictum:videlicet ꝯformitatis vnitatis ⁊ ex
emplaritatis.

Q2 conſentire ꝑcialitati dilectioni ꝓximi tripliciter contrarium eſt. Cap.iij.

Tertio apparet in ꝑcialitatis ꝯſenſu
mortaliſ culpa ratiōe ꝓximi.Qui
libet eni tenet̄ diligē ꝓximū ſicut
ſemetipſum p̄cipiēte dn̄o Lu.x. Diliges ꝓ-
ximū tuū ſicut teipſum.Naturalit̄ eni nemo
amat in ſe diuiſionē neqꝫ ſpūalem neqꝫ cor-
poralem neqꝫ etiam tꝑalem:ſed ſemꝑ deſide
rat inſeꝑabilem vnionē. Primo eni nullus
in ſe amat naturalit̄ ſpūalē diuiſionē.Quis
eni eſt qui naturalit̄ ꝯcupiſcat ſeꝑari i eo me
moriam ab intellectu ⁊ voluntatez etiam ab
vtroqꝫ aut intelligentiā ab intellectu vel vel-
le a voluntate ſeu poſſe a facultate? Hoc eni
homo naturalit̄ abhorret.Sicut etiaz qꝺ ex
ꝑientia patet nullus naturalit̄ cupit aiam a
corꝑe ſeꝑari:cum mori etiam chriſt⁹ abhor-
ruerit factus in agonia ſudor ſanguine⁹ pa-
uorem mortis oſtendit.Et ſi q̄n ꝯtingat ali-
quos ſe ſuſpēdere laqueo vel alio modo ne-
care:hoc non ꝯtingit ex appetitu nature ſ ex
malicia culpe teſte pſ̄.dicēte Qui diligit ini
quitatē odit aiam ſuam.Un̄ Paul⁹ ad Phi-
lip.j.ait.Cupio diſſolui ⁊ eſſe cū chriſto:qꝺ q̄
dem vt patet non erat ex affectu nature ſed
ex abundantia gratie ⁊ virtute amoris.
Scꝺo etiaz nullus amat naturalit̄ in ſe di
uiſionē corꝑalem.Quis eni ita inſanit ꝙ na
turalit̄ optet ꝑ p̄ciſionē caput a corꝑe ⁊ pedē
a crure ⁊ crus a corꝑe ⁊ ſic de alijs ſeꝑari ſicꝫ
dicit̄ ad Eph.v.Nemo carnē ſuā vnq̄ odio
habuit.ſ.ex natura: ſed nutrit ⁊ fouet eaz
Tertio ꝙ̄ neminē naturalit̄ ꝯcupiſcē reꝑim⁹
diuiſionē in tꝑalib⁹:niſi ex accidēti caſu.Pl⁹
eni diligit homo ſuos denarios ſimul:ꝙ̄ va
rijs locis longe diſꝑſos.Sic cōiter homo di
ligit ruralia ſimul iūcta.domos.filios.parē
tes ⁊ liberos ⁊ ſic de cūctis ſimilib⁹.Cum igi
tur nullus diligat naturalit̄ vel inclinat̄ affe
ctu ad aliquā iſtarū triū diuiſionū: Maīfe-
ſte igit̄ patet ꝙ nullus ꝓximū ſuū ſicut ſeip-
ſum diligit qui ſe ꝑ ꝑcialitatis ꝯſenſum a pro-
ximo ſuo ſeiūgit cū oīa iſta clamēt ⁊ p̄dicent
inter ꝓximos eſſe neceſſariā vnionē. Immo
qꝺ mirabilius eſt oīa corꝑalia nos docēt ex-
emplo ſui hāc ꝯcupiſcē vnionē.Lapides ar
bores terra aq̄ ⁊ oīa elemēta que cū ſcindun
tur q̄dāmodo dolēt dū clamāt.Nōne ad nu
bium ſciſſionē tonitrua generant̄? ecce ꝙ ꝑ-
cialis infelix ad vnionē inducit̄ ab oīb⁹ etiā
irrōnabilib⁹ creaturis: ⁊ tn̄ q̄ ſuꝑ oīa irrōna-
bilia rōne dotat̄.min⁹ vnit̄ rōne ꝙ̄ q̄ rōnem
hn̄t. Argumentū.j. Sed obſtāt q̄dam

dicentes.Primo ꝙ talis ꝑcialitati ſolū corde
ꝯſentiens ſi ꝯtrarie ꝑti nō intēdit nocē.mor-
taliter non videt̄ peccare:cum iſta cordialis
diuiſio ꝓximo non videat̄ eſſe nociua.Qui
bus r̄ſidet̄.Q2 ſi tales non intēdant actuali
ter nocere ꝓximo:intendūt tn̄ habitualit̄.Et
dato ꝙ effectu non noceat talis illi:attamen
nocet ſibiipſi.Nam cū ſe a ꝓximo ꝑ ꝯſenſuz
ꝑtis diuidit ⁊ p̄ſcindit.ſemetipſum ſpūaliter
interimit ⁊ p̄ſcindit.ſicut dicit̄.j.Jo.iij.Qui
odit fratrē ſuū homicida eſt.ſ.ſuimet.Licet
eni talis ꝯſenſus vti ſepe ꝯtingat ad tempuſ
in plurima non ꝓrūpat ⁊ crudeliſſima nocu-
menta.Sitqꝫ radix ⁊ fundamentū oium ſce-
lerū que in furibūdis ꝑcialitatib⁹ fiunt.Nec
eni oēs radices que duras ꝓducant ſpinas
oibus anni menſib⁹ retinēt duras ſed hye-
me.Uix folia hn̄tes vere pullulāt.eſtate et
autūno indurant̄ ⁊ pungūt.Sic q̄n dei iu-
dicia ſilent.vix apparēt folia.i.verba que no-
minant ꝑtes.Sed vere luxu mūdanarū de-
litiarū creſcēte ⁊ calore eſtiuo crimioſarū ꝓ-
ſperitatū multiplicāte radicales ꝯſenſus dei
iudicio ꝑmittēte emittūt verboꝝ folia. reui-
uiſcūt ſicut herbe ꝑtes incipiūt apparere te-
nelle ſpine iniuriarū: vſqꝫ q̄ pluentib⁹ iudi-
cijs dei in nephādas ⁊ incredibiles crudeli-
tates ꝓrūpant.Et hic eſt fruct⁹ radicalis cō-
ſenſus.De talit̄ ꝯſentientib⁹ dicit̄ Mat.vij.
Attēdite a falſis ꝓphetis q̄ veniūt ad vos in
veſtimentis ouiū. intrinſecus aūt ſunt lupi
rapaces.ſ.ꝓpter ꝯſenſus ꝑcialitatis.Et ſequi
tur.A fructib⁹ eoꝝ q̄ ſunt exterminia ciuita-
tum cog̃ſcetis eos.Nunq̄d colligūt de ſpinis
ꝯſenſuū abſcōſoꝝ vuas ꝑſeuerantis vnionis
et pacis.aut de tribulis odioꝝ abſcōditoꝝ fi-
cus dulces fraťne dilectiōis? Sic ois arbor
bona fraťnalis vnionis. fruct⁹ bonos facit
vtuoſe ⁊ trāquille ꝯuſatiōis.Mala autē ar-
bor ꝑcialis ꝯſenſus fruct⁹ malos facit flebil̄
deſtructiōis.Non pōt arbor bona.i.cordial̄
pax ⁊ vnio cordiū fruct⁹ malos facē extermi
nij patriarū.Neqꝫ arbor mala voluntatis di-
uiſe fruct⁹ bonos facē trāquille ⁊ vtuoſe vi-
te.Ois arbor.i.ois volūtas que nō facit fru
ctum bonū amoris ⁊ vnionis excidet̄ in ho-
ra mortis ⁊ in ignem mittet̄ eterne damna-
tionis.Et vt ad aiauiſionē fructuū qui ex hiſ
ſequunt̄ rōnales mētes euigilēt ſubdit igit̄
ꝯcluſiue q̄ſi dicat.Quid plura? A fructibus
eoꝝ cognoſcetis eoꝝ. De q̄bus maxie in fine
huius ſermonis aget̄. Argumentū.ij.
Scꝺo obijcere q̄dā ſolēt.Q2 aliquis talit̄ cō-
ſentiēs nō tn̄ ꝯtrarie parti non intendit no-
cere.verūetiā in aliq̄ caſu ꝓdeſſe. Ad qꝺ di-
cendū ꝙ bonū qꝺ intēdit eſt bonū accidēta-
le.ſed malū cui ꝯſentit eſt malū eēntiale:nec
euacuat̄ illud magnū malū ⁊ eſſentiale ꝑ il-
lud ꝑuū accidētale bonū.Nam licet talis vi-
deat̄ hr̄e intentionē bonaz. habet tn̄ habitu
occultatā voluntatē ⁊ intentionē malā.In q̄
etiam multi ꝓbi viri ſub ſpecie boni ⁊ pia in
tentione decipiunt̄.De q̄ trepidās ꝓph̄a ait
Ab occultis meis mūda me dn̄e ⁊c̄.Talis eni
ſub velamine pietatis abſconditū odiū gerit
erga oēs ꝯtrarie ꝑtis ꝯtra ꝑuos ⁊ magnos.
ꝯtra longinq̄s ⁊ ꝓpinq̄s.ꝯtra cognitos ⁊ in
cognitos.ꝯtra p̄teritos ⁊ futuros:imo etiaz
aliq̄n ꝯtra parētes ⁊ ꝓximos ꝯſanguineos
et affines. Argumētū.iij. Tertio obij-
ciunt q̄dā dicētes ꝙ antiq̄ꝛ⁹ p̄deceſſores ſui
fuerūt guelfi ⁊ gebelini vel alteri⁹ ꝑtis qꝺqꝫ
ex eiſdē originē trahūt.q̄ſi ꝯcludē intenden-
tes.ꝙ eſſe non pn̄t niſi illius ꝑtis: ⁊ ꝙ ſic ab
alijs reputant̄.Quib⁹ dicendū eſt.Q2 licet
corꝑaliter a ꝑcialib⁹ parētib⁹ originē ducūt
corꝑalem.tn̄ a deo creāte ⁊ chriſto redimēte
et reformāte traxerūt originē ſpūalē q̄ vtiqꝫ
nō ſunt ꝑciales.Preterea.Sue origini ꝑcia-
li in ſacro fonte baptiſmatis abrenūciauerūt.
et ſi p̄deceſſores ſui baptiſati ⁊ ꝯfirmati fue-
runt ⁊ ꝑciales vixerūt dedecus q̄dem parē-
tum eſt apoſtataſſe a fide.nec ꝙ̄ minuit̄ ex
filioꝝ ſeq̄la.Filioꝝ q̄dem verecūdia eſt tales
habuiſſe parētes.Sed ⁊ adhuc etiā maior ta
lium eſſe ſeq̄ces.Un̄ Eccl.iij.Ne glorieris i
ꝯtumelia pr̄is tui.Non eni tibi eſt gloria: ſ
ꝯfuſio.Gloria eni hois ex honore pr̄is ſui: ⁊
dedecus filij ſine honore pr̄.Quib⁹ Mat.
xxiij.dicit̄ Itaqꝫ teſtimonio eſtis vobmetip
ſis q2 filij eſtis eoꝝ.Et ſequit̄.Et vos imple-
te mēſurā patrū vr̄oꝝ. Serpētes genimina
vipraꝝ quō fugietis a iudicio gehēne? Si au
tem quiſq̄ ꝓpter p̄deceſſores ſuos parētes
ꝑcialis eſſe putat̄.ipſe vo nec ꝯſentit corde
nec fatet̄ ore.nec exercet oꝑe.nec inſuꝑ mō-
ſtrat ꝑcialitatis ſig̃ armis aut vexillis:ſicut ali
bi dictum eſt.tūc licet talis eſtimatio ⁊ opi-
nio eoꝝ ſeu alioꝝ non ꝑuū ꝑiculū preſtēt ꝓ-
pter maloꝝ occaſiōes.attn̄ nō eſt ſibi ad cul-
pam.licet ē ſibi ad penā.Nemo eni ex alioꝝ
opinione ſaluat̄ vel ꝯdēnat̄.ſ ex ꝓprijs me-
ritis vl̄ offenſis.Un̄ Mat.xvj.Reddet vni-
cuiqꝫ ſm̄ opa ſua.Et Ezech.xviij.filius non
portabit iniq̄tatē pr̄is.ſ.in inferno niſi.ſ.ip-
ſe ſit ꝑticeps eius culpe. Argumētum.iiij
Quarto etiā nequaq̄ obſtat ſi q̄s dicat ꝙ
tota patria ciuitas vel dn̄iū h̄ obſeruat ſiue

ad iurandũ cogat. qđq; antiq̃ ɔſuetudo ſit.
Quibus facile rñdet. ꝙ cũ hoc ſit ɔtra dei et
ꝓximi charitatẽ ſicut in p̄cedentib⁹ patet: nõ
eſt hec ɔſuetudo obſeruãda. ſꝫ velut abuſio
abhorrẽda. Vñ. xxxij. q. vij. flagicia dicitur
Flagicia que ſunt ɔtra naturã vbiq; ac ſemꝑ
repudiãda ⁊ puniẽda ſunt. Immo ɔſuetu-
do ꝑuerſa ex diuturnitate nõ leuigat crimẽ
ſed grauat. xxiiij. q. j. ſciſma. ex̄ deſimo. non
ſatis. ex̄ de ɔſue. c. vlti. Unde Eccl. vij. Noli
peccare in multitudie ciuitati: quia nõ min⁹
ardet qui cũ multis vꝛit. Si quis autẽ ꝑciali
tatem aut ꝓ ꝑcialitate officiũ iurat non ſolũ
iuramentũ non eſt ſeruandũ. ſed q̇ h̄ iura-
uit ꝑiurus eſt. vt patet. xxij. q. iiij. c. in maliſ
vbi Iſido. ait. In malis ꝓmiſſis reſcinde fi-
dem: in turpi voto muta decretũ. Et iterum
ad hoc facit illud. xxij. q. iiij. c. j. et. ij. et. iij.
Argumentũ. v. Quinto mendax inſania
apparet ꝙ ſe in ꝑcialitate tenent ad ſuũ ſtatũ
ſeruandũ. qđ q̄ŧum ſapiat impietati mens
ſenſata ɔſiderat. Nam ſicut expientia docet
tales tyrannidẽ callide abhorrẽtes ⁊ deteſtã-
tes verbo totis virib⁹ exercẽt facto. tyranni-
diq; ipingũt q̇cq̇d ceteri ⁊ ipſi rapiũt. Quis
eni ita inſcius eſt. qui credat ſibi licere recu-
perare amiſſa vel adepta poſſidere atq; tue
ri ſiue noua adipiſci titulo ꝑtis. cũ diuiſio ſit
ɔtra dei p̄ceptũ? Apl̄s q̄ꝫ ad Rho. iij. c. dicit.
Non ſunt faciẽda mala vt veniãt bona. Ma
lum q̇dem aptum eſt ɔfundere ordinẽ chari
tatis: eternoq; deo p̄ponere tempalia bona.
Quidã inſuꝑ neq̄ꝫ in ciuitatib⁹ vel terris ſe-
minãt ꝑtes vel nutriũt ſemiatas. vt in eiſdẽ
liberius vel ſecuri⁹ tyrãnidem exercẽ queãt
cum ecõtra iuſticia ſit que ciuitates ⁊ regna
ſeruat. Unde de iuſto rege dicit Prou. xvj.
Abomiabiles regi qui agunt impie. i. ꝑcialiť
quia iuſticia firmať ſolium. Et. c. xxv. Aufer
impietatẽ. i. ꝑcialitatem de vultu regis: ⁊ fir-
mabitur iuſticia thronus eius. Et pš. Om̄
brachia pctõꝝ. i. ambe partes ɔterenť: ɔfir-
mat autem iuſtos dñs. Seminãtes autẽ vel
nutrientes diuiſiões ⁊ ꝑtes. q: partẽ diligũt
partiq; plus q̄ꝫ deo inherent. ab eo qui ptã-
tem valet exercẽ in eos ꝑti putridi aſini. id ẽ
caude ſolenniť preferẽdi erant ceteriq; dñio
expoliãdi: vt qui ꝑtem amat ꝑtem habeat q̃
vtiq; cauda aſini merito dici poteſt. Argu
mentũ. vj. Sexto inſuꝑ nequaq̄ꝫ obſtat ꝙ
q̇dam dicant ſe in ciuitate vel terra non eſſe
diuiſos: quia oẽs eiuſdẽ ſunt ꝑtis ⁊ volun-
tatis. Oh Tales licet non habeãt ꝑtem. infe
liciorẽ quodãmodo poſſident ſtatum. q: ipſi
ſunt pars. Occultioriq; iudicio vel periculo
poſſidet eos diabolus cum ſint eius ſynago
ga peculiari vt dicit Eccl. iij. Synagoge ſuꝑ
boꝝ non erit ſanitas. Non eni tm̄ ſuis ciui-
bus ⁊ cõpatrioti. ſed etiã oibus hoib⁹ debẽt
quilibet iungi mutua charitate eoſq; ſicut ſe
ipſos amare. Argumentũ. vij. Sepťo
etiam nihil valet qđ q̇dam dicũt. ego optarẽ
ꝙ nulla diuiſio aut pars eſſet in terra noſtra
ſi demũ q̄ŧumcũq; occaſione corde ore vel
opere ꝑcialitatib⁹ ſe imiſcẽt: cum nulla ratio
ne ɔtra ꝓximi charitatẽ agendũ ſit. Inſuꝑ ſi
ceteri ſunt ꝑciales atq; vt dñi creature ſint
cordialiť diligẽdi: tamẽ ſm Augu. ita diligen
di ſunt hoies vt eoꝝ non diliganť errores.
Ex his ſeptẽ argumẽtatiõib⁹ ⁊ rñſionib⁹ ſati
patet mľtoꝝ d̄ceptoꝝ inſania credẽtiũ. ꝙ ſo-
lum ɔſentire corde ꝑciali diuiſioni nõ ſit pec
catum. Unde Mat. xv. dicit. De corde exe-
unt cogitatiões male. Ecce igiť primũ ve vbi
qđ aquila volans clamitat in terra habitan-
tibus cum ꝑcialitatib⁹ cordis. Iam ad ſecũ-
dum ve dirigam⁹ ſermonẽ qđ eſt đ ꝑcialita-
tibus oris ɔfeſſione.

Articulus. ij. ꝙ dicere ſe guelfum vel gebelinũ vel aliter parcialem mortalis culpa eſt.

Ecũda ɔcluſio eſt. Q: ſi quis ver-
s bo vel ſcripto ɔfitetur ſe eſſe guel-
fum vel gebelinũ vel etiam aliť ꝑ-
cialem mortaliť peccat. Qđ poteſt
ratione ⁊ auctoritate ꝓbari.

Ratione ꝓbatur ꝙ dicere ſe parcialem mortalis culpa eſt. Capitulum. j.

p Rimo ꝟo rõne ꝓbať rõnabiliť di
ſtinguẽdo. Nã talis vel dicit verũ
vel falſum. Si aũt verũ h̄ mãifeſ-
tando dicat iam ex p̄dictis patet ꝙ mortaliť
peccat. Si aũt mẽdaciũ dicit ſic aſſerẽdo ite-
rum diſtinguendũ eſt: q: vel h̄ aſſerit ex ti-
more vel adulatione vel ex ioco. Primo eni
ſi mẽdaciũ dicit ex timore vtputa cũ inſonat
rumor vel clamor q̇s viuat q̇s viuat vna ꝑte
acclamãte viuant guelfi vel viuãt gebelini.
Tũc ſi q̇s timore morti vel alteri⁹ ꝑiculo ore
mentiť ſe eſſe ꝑcialẽ mortaliť peccat: q: men-
daciũ diẽ ꝑnitioſuꝫ ɔtra dei p̄ceptuꝫ ⁊ ꝓximi
charitatẽ. Vñ Aug⁹. xxij. q. ij. ꝓmũ. et de h̄
pš. ꝑdes oẽs q̇ loquunť mẽdaciũ. Et Sap̄.
j. Os qđ mẽtiť occidit aiaꝫ. Scđo ſi men-
daciũ dicit ex adulatiõe q: tale mẽdaciũ ma-

lum exemplũ hꝫ ɔtra ꝓximi charitatẽ ⁊ dei p̄
ceptũ. etiam mortale pctm̄ eſt vt oñdit aug⁹
in dicto. c. ꝓmũ. xxj. q. ij. Tertio ſi q̇s mẽ-
daciũ dicit ex ioco vbi ex h̄ ꝑiculi ſcandalum
ſit nulli dubiũ q̇n mortale pctm̄ eſt. q: licꝫ ta
le mẽdaciũ ex ſui natura ſit iocoſum: tñ acci-
dentaliť ꝓpť ꝓximi ſcandaluꝫ eſt ꝑnitioſum
ſm ſniam Alex. de hal. Vñ Mat. xviij. Qui
ſcandalizauerit vnũ de puſillis iſtis q̇ in me
credũt. expedit ei vt ſuſpẽdať mola aſinaria
in collo eius. i. ꝑcialitati culpa. ⁊ demergať
in ꝓfundũ maris. i. in inferno. De his duo-
bus vltimis mẽdacijs. ſ. adulatorio ⁊ iocoſo
ꝙ p̄dicto mõ mortalia pctã ſint. põt dari exẽ
plũ de pulcherrima muliere iuuene que ſur
gens coram ipſo multo adulatorie vel ioco-
ſe fateť ſe corde ɔcupiſcẽ rem agere cum tali
pulcherrimo adoleſcẽte. Qđ q: multis cre-
dibile eſt ⁊ in ſcandalũ aiarũ nõ eni põt ɔſpi
ci intentio eius licet etiã mẽdaciũ dicat tamẽ
mortaliť peccat. q: mẽdaciuꝫ iocoſum vt di-
ctum eſt accidentaliť ꝑnitioſum fit. ⁊ ɔtra ꝓ-
ximi charitatem.

Auctoritate ꝓbať ꝙ dicere ſe parcialem mortalis culpa eſt. Capitulum. ij.

a Uctoritate oia p̄dicta ꝓbanť Vñ
pš. lviij. Ecce loquiť in ore ſuo et
gladi⁹ in labijs ſuis q̄m q̇s. i. ali-
quis audiuit vñ ſcãdalizať ⁊c̄. Et ſubdiť. Et
tu dñe irrideb eos. q: ſic effronte ſe ɔfitenť
eſſe diaboli ꝑciales ad nihilũ deduces omẽs
gentes. i. diuiſas. Ecce ſcđm ve qđ ſuꝑ ꝑcia-
les clamat aq̇la volãs. Ad tertiũ ve dirigať
ſermo nr̄ qđ eſt ɔtra opa ꝑcialia.

Articulus. iij. q̄ꝫta terribilia opera ex parcialitate ſequunť.

Ertia ɔcluſio eſt ꝙ q̇libet ſequens
t opa ꝑtis in q̇libet ope mortaliť pec
cat. ſed q: ẽ ɔcluſio ꝑ ſe nota ꝓba-
tione nõ eget. attñ ſi q̇s circa h̄ in
aliq̇ dubitaret ɔſideret ꝑcialitati opa ſigilla-
tim que ſunt ꝓhibitiões ꝓditiões homicidia
incẽdia tyrãnides diſcordiarũ ſemiationes
innocentũ oppreſſiões impie diffamatiões.
rãcores odia accuſatiões falſe. iniuſticie offi
cia indignis data. diuiſio amicoꝝ ɔſangui-
neoꝝ compatrũ parentũ ⁊ filioꝝ. Inde ſe-
quunť diuiſiões caſtroꝝ ciuitatũ terraꝝ vi-
larũ dñoꝝ regũ religioſoꝝ ſacerdotũ p̄lato-
rũ eccleſie ⁊ imperiũ violať. ⁊ demũ occidun
tur mulieres mactanť pueri hoies ꝓpaginã
tur in ſtercore. viui ſuffocanť in aq̇s. cõbu-
runť dom⁹ hoib⁹ pueri ac mulieribus plene
ſuſpenduntꝑ vnũ pedẽ. viri aſſanť viui. p̄-
gnantes mulieres ſcinduntť medie. ad ma-
cellũ venduntť carnes ſicut boũ vel caprarũ
comedũt q̇dã carnẽ coctã vel crudã inimico-
rũ ſuoꝝ ſicut ſuinas carnes. ſicut pecudes
venduntť hoies. ſaccomanť ville ciuitates et
caſtra ⁊ finaliť deſolanť ⁊ cõburunť dom⁹ q̄ꝫ
ſup̄ domũ cadit. ex ꝑtib⁹ eni deſtruunť mer-
cancie. artes. ſcie. religiões. eccleſiaſtic⁹ cult⁹
eccleſie ɔcremanť. vxor ꝓ ꝑcialitate maritũ
ꝓdit. mulieres ſe inuicẽ occidũt iuuãt viros
in alioꝝ deſtructionẽ ⁊ necẽ. nullus ꝑcialita
tis labem in diuiſa patria euadẽ põt. q̇libet
malicia vel violẽtia veritate vel opinione ꝑ-
cialis efficiť. Cõionẽ ſcãm ſimul ſumũt intẽ
tione ꝓdendi: qđ ſi valẽt ope complẽt. Se-
getes incenduntť. ɔſumunť armẽta. deſtru-
unť iugera. defloranť ꝟgines ⁊ i moniales
ſacrilegiũ exerceť. vageq; trahunť meretri-
ces ꝑ mũdũ. Adoleſcẽtes bonoꝝ inſcij ⁊ a ſti
pendarijs nutriti in ſcelerib⁹ multi ducũt in
malũ dies ſuos. ⁊ demũ morte ſubitanea ſu
ſpenſi vel interfecti in pũcto ad inferna deſ-
cendũt. O q̇s poſſet enarrare mala ⁊ ſcelera
et neq̇tias. que ex ꝑcialitate originẽ ac fomẽ-
tum atq; horrẽdũ ⁊ deteſtabilẽ finẽ hñt? Vñ
glo. ſuꝑ. j. Coꝝ. xj. ɔcluſionaliť ait. Ex diſſen
ſione oia mala oriunť. Ubi eni diſſentio eſt
nihil rectũ eſt. Qui igiť ꝑcialitati opa neſcit:
h̄ ⁊ his ſimilia penſet. q̃ fere oia imo etiã plu
ra ⁊ horribiliora docẽte expiẽtia in lombar-
dia ⁊ in ceteris italie ꝑtib⁹ ex ꝑcialitatib⁹ mul
tis tꝑib⁹ nr̄is didicim⁹ eſſe facta. ⁊ aptiſſime
mõſtrať ad lr̄am ⁊ ꝑ opa mãifeſta q̄ꝫ vera ſit
ſnia chriſti dicẽti. Oẽ regnũ in ſe diuiſuꝫ de-
ſolabiť ⁊c̄. Ex hac aũt triplici ɔcluſione vtile
corelariũ ſeq̇ põt. ſ. ꝙ q̇libet ꝑcialiť in officio
ɔſtitut⁹. nõ ſolũ mortaliť peccat ꝑcialiť offici-
um aſſumẽdo: verũetiã in q̇libet actu ꝑciali
ter exercẽdo. Cui⁹ vera rõ ex iaꝫ dicti patet.
Vñ cũ ꝑcialiť officia ordinanť. ⁊ eoꝝ ſcriptu
re vel cedule ponunť in capſa vt ad tꝑa cer-
ta ſortialiť extrahanť demũ ꝑtis i eadẽ dor-
mit ſtertitq; cũ officia ꝑ cedulas extrahanť.
Vñ Iob. xl. ſub vmbra dormit in ſecreto ca
lami in loci humẽtib⁹. Ex ſupi⁹ dicti patet de
ꝑcialitate triplex ɔcluſio vera. ſ. ꝙ eſſe ꝑcialẽ
aut corde aut ore aut ope pctm̄ mortale ẽ. q:
diligẽ ꝓximũ ſuũ corde ore ⁊ ope q̇libet obli
gať iuſſiõe diuina Iõ ſuꝑ p̄cepti hm̄oi trãſgreſ
ſores volãs aq̇la clamat ve ve ve habitãtib⁹
in terra vtiq; ꝑciali. Q: ve ibi naſcẽti. ve na-

Dñ. 3. i 40. infra dies. ·ero M. de pphia· que beato Johanni reuelata e i Apoc. de eiſdem pcialitatibus cordis, oris et opis
ſ. Sermo. 26.

ro ſeu viuenti. ve moriẽti pcialiẽ. Uñ idem i verſu dicitur. Ue tibi naſcẽti ve nato ve moriẽti. Ue tpalib⁹ ve corpalib⁹ ve aiabus. Ue facientib⁹ ve ↄſentientib⁹ ve negligẽtib⁹. A quibus oib⁹ nos eruat rex pacificus ⁊ amator vnionis ⁊ pacis chriſti⁹ ieſus. Qui cũ pře ⁊c.

Dñica. iij. in q̃dragesima infra diẽ de pphetia que beato iohanni reuelata eſt in apocalypſi de eiſdẽ pcialitatib⁹ cordis/oris et operis. Sermo. xxvj.

·M·

Omne regnũ in ſe diuiſum deſolabitur ⁊ dom⁹ ſupra domũ cadet Jterum ibi. ſ.

Lu. 11. et i euãgelio Jo.

Licet ſatis euidẽt pbate ſint he tres ↄcluſiões pcialitatũ cordis/oris/z opis eſſe ↄtrias charitati dei ⁊ pximi: tñ ob idẽ cõtemplemur viſionẽ ppheticã euãgeliſte Jo. c. ix. pcedẽtes pcialitates ⁊ maxime guelfe ⁊ gebeline ad patriarũ deſtructionẽ in dei eccleſia fuiſſe vẽturas. vt oſtendatur ꝙ ſit veruz dñi verbũ q̃ ait. Omẽ regnũ in ſe diuiſuz vt. ſ. Ait igitur euãgeliſta iohẽs Apoc. ix. Uidi eq̃s in viſiõe ⁊ q̃ ſedebãt ſup eos habebãt loricas igneas hyacyncthineas ⁊ ſulphureas. ⁊ capita eq̃rũ erãt tanq̃ȝ capita leonũ ⁊ de ore eoꝝ pcedebãt ignis fum⁹ ⁊ ſulphur. Et ab his tribus plagis occiſa ẽ tertia ps hoium. de igne ⁊ de fumo ⁊ de ſulphure q̃ pcedebant de ore ipſoꝝ. Ptãs eni eq̃rũ in ore eoꝝ eſt ⁊ in cauda eoꝝ. Naȝ caude eoꝝ ſiles ſerpẽtibus hñtes capita ⁊ in his nocẽt. Hec euãgl. Jo. Jn q̃b⁹ q̃dem ſacratiſſimis xbis triplex predicta pcialitas demſtratur. Prima cordis. ibi. Uidi eq̃s in viſiõe. ſcda oris. ibi. capita eoꝝ erãt ⁊c. tertia opis. ibi. ⁊ ab his trib⁹ plagis. ppter q̃s pcialitates clamat aq̃la volãs ve ve ve habitãtib⁹ in terra. ſ. pcialiẽ diuiſa. Quaſi dicat. Ue ppẽ diuiſionẽ cords. ve ppẽ diuiſionẽ oris. ve ppẽ diuiſionẽ opis. Rõnẽ autem hui⁹ aſſigñt ppha in ps. lxxij. Cogitauerũt ecce pcialitas cordis. ⁊ locuti ſunt neq̃tiã ecce pcialitatẽ oris. iniq̃tatẽ in excelſo. ſ. opati ſunt ecce pcialitas opis. Qd verbũ põt eẽ aliud thema in pſenti materia.

Articulus primus de naturis eoꝝ qui pciales ſunt corde.

Prima ẽ pcialitas cordis. Pro qua triplex ↄſideratio ẽ diſtinguẽda. in q̃b⁹ g̃datim exprimitur neq̃tia pcialis cordis ſemp in deteriora tendẽtis. Prima ↄſideratio q̃b⁹ pciales corde aſſilantur. ibi. Uidi eq̃s in viſiõe ⁊c. ſcda a q̃b⁹ in corde pdñantur q̃z diaboli eq̃tãt ſup eos ibi ⁊ q̃ ſedebant ſup eos. tertia de q̃ eoꝝ aſſeſſores armantur. ibi habebãt loricas igneas.

Qz parciales corde equis aſſimilantur multiplici rõne. Ca. j.

Prima ↄſideratio ẽ q̃b⁹ pciales aſſilantur q̃z equis. Uñ Jo. ait. Uidi eq̃s in viſiõe. Equ⁹ eni aial ẽ ſupbũ ⁊ crudele: quẽ aſſeſſor p voluntate ſua ſtimulat ⁊ gubnat. Sic nẽpe tales hoies eq̃ ⁊ beſtiales ⁊ ſupbi ſunt ⁊ crudeles. Quib⁹ xo eoꝝ eq̃tes demões pſidẽt: ⁊ p eos in oẽ flagiciũ precipites fiũt. Uñ vtiq̃ȝ ⁊ equites ⁊ eq̃ ↄgrue figurantur p exercitũ pharaonis pſeq̃ntis filios iſrael vt dicitur Exo. xiiij. et xv. vbi de pcialib⁹ ſic dicit ſicut de pharaone et pplo dicitur. Dixit inimic⁹ pcialis pſeq̃r. expellẽdo ↄtrariã ptem ⁊ comphendã. ſ. ſubaȝ et pſonas. diuidã ſpolia. i. eoꝝ tpalia. implebitur aïa mea ambicioſa fame. euaginabo gladiũ meũ. interficiet eos man⁹ mea. ſed ſepe euaneſcũt in cogitatiõib⁹ ſuis. Nã credẽtes alios occidere occiduntur. ⁊ alios depdari putãtes ſepe diſſipantur eoꝝ bona. Uñ ſubditur flabit ſpũs tuus. i. iudiciũ tuũ auferens eis ſenſum ⁊ ſapiam. ⁊ operuit eos mare tribulatiõis ⁊ ſanguinis occiſoꝝ q̃ſi ſubmerſorũ in mari rubro. Deſcenderũt in pfunduȝ inferni q̃ſi lapis in pfundũ maris. O inſenſata rabies o ceca crudelitas o impia duricies inſenſataꝝ mentiũ. q̃s vos faſcinauit. q̃s vos excecauit. q̃s deniq̃ȝ vos tanta beſtialitate decepit? Redite ad cor puaricatores legis. Reuertimini diabolici equi. appropinq̃te deo ⁊ ipſe appropinq̃bit vob. clamate cũ ps dicẽte. Miſerẽ mei deus ⁊c expectat enim vos vocãdo Mat. xj. Uenite ad me oẽs q̃ laboratis tot piculis. ſ. ⁊ penis. ⁊ onerati eſtis iniq̃tatib⁹ ⁊ ego reficiã vos bonis tpalibus et eternis.

Qz q̃ caput ẽ ptis tot demonijs plenus eſt q̃t impietatũ eſt auctor ⁊ patrator. Cap. ij.

Secũda ↄſideratio ẽ a q̃b⁹ regantur in corde ⁊ dñantur. iõ ſubditur. Et q̃ ſedebãt ſup eos. Cũ eni cetera vitia vnũ demonẽ habeãt ſibi plátum. pcialiũ ſupba crudelitas ſola a multis demonib⁹ poſſidetur. ſicut in myſterio Mar. v. dicitur

Dñ. 3. i 40. infra dies.

q̃ dño exeunte de naui occurrit ei de monumento homo in ſpiritu imũdo. qui domiciliũ habebat i monumẽtis. ⁊ neq̃ȝ catenis iã quiſq̃ȝ poterat eũ ligare qui ſepe compedib⁹ et catenis vinctus dirupiſſet compedes ⁊ catenas cõminuiſſet. ⁊ nemo poterat eũ domare. ⁊ ſemp nocte ⁊ die in monumentis ⁊ montibus erat. clamans ⁊ ↄcidens ſe lapidibus. Uidens autẽ ieſum a longe cucurrit ⁊ adorauit eum. ⁊ voce magna clamans ait. Quid mihi ⁊ tibi ieſu fili dei ſummi. adiuro te p deum ne me torqueas. Dicebat eni illi. exi ſpiritus imũde ab hoie. ⁊ interrogabat. q̃d tibi nomen eſt? Qui ait. Legio nomẽ mihi quia multi ſum⁹ ⁊c que patent ibidẽ. Ecce myſterium vobis dico. Tales eni ſunt ptiũ pncipales ⁊ capita alioꝝ. Nam qui partis eſt caput homicidijs monumẽtũ replet. rationũ catenis mĩme ligari põt. compedib⁹ charitatiue affectiõis dei ⁊ pximi retineri non valet. nõ domatur diuino timore. nõ fraternali correptione. non etiam flagellãti tribulatiõe. Clamat nocte ⁊ die. i. clanculo p pditiões ⁊ palam p aptas violentias muniti̇ões fortilicia in mõtib⁹ querẽs. Talis eni tot demões ſecum habet: q̃t iniq̃tatũ ac ſcelerũ ſeu crudelitatũ eſt fautor ⁊ patrator. Sũt nempe q̃daȝ ita impij ⁊ ita nequã. q̃ nõ ſolum vnã legionem ſecum hñt. verũetiã decẽ vel centũ. imo q̃ñq̃ȝ mille demonũ legiões. ppter totidẽ ſcelera que p eoſdem fiunt.

Quare pcialitatis ſcelus ex patrijs eradicari nõ põt. Ca. iij.

Tertia ↄſideratio ẽ de quo coꝝ aſſeſſores armantur. Jdeo ſubditur Et habebãt loricas igneas ⁊ hyacyncthinas ⁊ ſulphureas. Quid eni p loricam clarius ꝙ pcialiũ colligatio ac ↄcatenatio deſignatur? Sicut eni lorica eſt rotũdoꝝ anuloꝝ applicatio ⁊ ↄiunctio q̃dam quã homo induẽs ea munitur: ſic in vna ciuitate vel terra hoies pciales q̃ſi anuli rotũdi ppẽ interminabilẽ prauitatẽ inſimul colligantur ⁊ ↄiũgunt ad malum diabolo ſeipſos ↄſtituẽtes loricam. Facile nempe pcialitatis demões de cordib⁹ pploꝝ gladio xbi dei expelli poſſent niſi hac lorica muniti eſſent. Unde de aq̃lone. i. pcialitatis demone a q̃ pandit oẽ malũ Eccl. xliij. dicitur. Sup oẽm ↄgregationẽ aq̃ꝝ requieſcit: ⁊ ſicut lorica induit ſe aquis. Aq̃rum ſiquidem ↄgregatio ſup quã infernalis aquilo requieſcit multiudo pcialiũ eſt. q̃ velut aque in pcialitatũ foueas dilabuntur. nec facile p pniam reuertuntur ad dñm. Jn illis autẽ ppter obſtinatã vitam malign⁹ ſpũs nõ ſolum requieſcit verũetiã ↄſtituens eos ſibi loricam illa ſe induit: cum efficit eos oium parcialitatũ ⁊ ſcelerũ defenſores. Securus eniȝ diabolus dormire põt: cum eũ quilibet pcialis mutua praue ſocietatis ↄiũctione q̃ſi lorica defenſet atq̃ȝ tuetur. Hec tamẽ defenſio diaboli ne pelli poſſet de patrijs vbi regnat: triplici genere maloꝝ operũ in pcialiũ ↄſũmatur corde. Primo in pctõ iracũdie. ſcdo in pctõ ſupbie: tertio in pctõ mũdane ↄcupie. Primo in peccato iracũdie ⁊ crudelitatis quibus eoꝝ anime ↄcremantur. ideo dictũ eſt q̃ habẽt loricas igneas. Jgnis xo feruorẽ ſignificat ire. Unde Deut. xxxij. de ira dei ſic dr. Jgnis ſuccenſus eſt in furore meo. Jra igitur et odium quibus p pcialitates diabolus defenſatur ↄuenienẽ lorica ignea dicitur. Scdo in peccato ſupbie q̃ vtiq̃ȝ in pcialib⁹ defenſionẽ diabolus opatur. Et hec lorica dicitur hyacyncthina. Hyacyncthus eni celeſtis eſt coloris: p quem ſupbie apparẽtia deſignatur. nititur enim ſupbia apparere celeſtis: que ſola celeſtibus adũſatur. Uñ Job. xx. dr de capite ptis. Si aſcẽderit vſq̃ȝ ad celũ ſupbia ei⁹ ⁊ caput eius nubes tetigerit: q̃ſi ſterq̃liniũ i fine pdetur. Tertio in peccato mũdane ↄcupie. Talis eni diaboli defenſio lorica ſulphurea dr. Sulphur aũt eſt terra ardens vel vrens. Quid enim magis vrit pcialium corda. ꝙ ↄcupia carnis ſue? Que vere tunc vritur cum optatis diuitijs et delitijs ptis aduerſe fruitur. ita vt fetor defloratarũ virginũ ſtupra inceſtus adulteria et ↄſimilia mala in pcialiũ patria vndiq̃ȝ exalant. Unde de impio pciali dicitur Eſa. xxxiiij Conuertentur torrentes eius in picem. ⁊ humus eius in ſulphur. Quid p torrẽtes ſignificatur niſi torride ptialiũ mentes. que fluida cogitatione ſemp fluũt ad inferna. Hi torrentes in picem ↄuertuntur. q̃ñ taliuȝ mentes crimioſa ↄtagione fucantur. Tunc eius hum⁹ in ſulphur ↄuertitur: cum eoꝝ carnales affectiones ex malis ↄcupiſcẽtijs abomiabiliẽ inflammantur. Has igitur tres loricas imũdi ſpiritus habere dicuntur. q̃ ſe in ſua ptãte quã in pciales hoies hñt: hac triplici pctõꝝ varietate tuentur.

Articulus. ij. de culpa eoꝝ q̃ ore ſe partiales fatentur.

Secũda ẽ pcialitas oris. q̃ eſt vtiq̃ȝ illoꝝ q̃ pcialitatẽ ore fatentur. Uñ ſubditur. Et capita eoꝝ erant tanq̃ȝ

tapita leonū. Leo eni terribilis eſt aſpectu.
Et quid aſpectui mentis ⁊ corpis terribiliuſ
eſt. ꝙ̄ quilibet ꝑcialis qui cum furioſo rumo
re clamat. viuat viuat. ⁊ talis pars moriaꝛ.
Hos tali clamore furentes cum ſimplex ho-
mo innocenſqꝫ mulier vel quelibet ouicula
chriſti ꝑcialitatē non ſectans ſed pacem deſi-
derās ꝓſpicit terrore ꝯcutitur atqꝫ tremore
nec quaſi hoiem ſed vere diabolū in homi-
ne intuetur. Unde dicit Ezech. xix. Leo fa-
ctus eſt ⁊ didicit rapere predā ⁊ comedē ho-
mines. Sicut eni dicunt equi ꝑ ſuꝑbiā mē-
talem. ſic ⁊ leones aſpectu ꝑ terribilē effigiē
corpalem. Deſcribens Johs terribilē corū
affatum ſubdit. Et de ore corum ꝓcedebat
ignis fumus ⁊ ſulphur. Tria ſiqdem ex ore
eoꝝ ꝓcedunt. Primū eſt ignis. ſcd̄m eſt fu-
mus: tertium eſt ſulphur.

De verbis parcialiū odioſis et ſcandaloſis. Ca. j.

p Rimo egredit ignis. i. cōminatio
nes ignite ⁊ iracundie ſeu verba
odioſa ⁊ ſcādaloſa ad diſſentionē
inflāmantia corda. Ex quo qn̄qꝫ accidit ꝙ tri
bulationū ignis reuertit ſuꝑ eos ſicut dicit
Eſa. l. Ecce vos accēdētes ignem accincti in
flammis. Ignem qdem accendunt qui ſuis
verbis odioſis inter hoies ſcandalū ponūt.
Accinctiqꝫ ſunt in flāmis. qui ſemꝑ pati ſunt
in odijs ſemiandis. Sicut eni ſcintilla par-
ua magnus accendit ignis: ſic vnius ꝑcialiſ
ignita eloquia ad odiū ⁊ diſſentionē accen-
dunt qn̄qꝫ totam vnam ciuitatē vel patriā.

De vanis ⁊ inflammatis verbis parcialiū ſuꝑboꝝ. Ca. ij.

s Ecundo ex ore eoꝝ ꝓcedit fumus
Quid eni ꝑ fumū niſi vana ⁊ ia-
ctantia verba fumo ſuꝑbie plena?
Hic eteni fumus q̄ſi idem exꝑme
re habet qđ ſupra hyacynctus in lorica. Un-
de quidam habent ꝓ loricis hyacynctinis lo
ricas fumeas. Fumus eni aſpicientibꝰ blaui-
um colorem offert vel ꝓfert. ex quo apparen
tia poterit iudicari ꝯſurgenſqꝫ in altum cito
euaneſcit. quia iactātia verba qbus ꝑcialis
ſe iactat mirabilia nocumēta ſuis aduſarijs
eſſe daturū reuertunt in fumū. imo ſepiꝰ ſu-
ſtinent damna que alijs minabant.

De diffamationibꝰ ⁊ blaſphemijs quibus ſe inuicem vituperant ꝑciales. Capitulū. iij.

t Ertio ꝓcedit de ore eoꝝ ſulphur
hoc eſt fetide ⁊ abomiabiles infa-
mie mendacia ſuſurratiões detra
ctiones ⁊ cetera quibꝰ ſepe de ꝓdi
tionibꝰ diffamāt ⁊ accuſant adūſarios ſuos
Cunqꝫ eos expulerint ⁊ deꝑdati fuerint ſeu
etiam occiderint. illis titulū chriſtianitatiſ im
ponunt: dicētes ꝙ expulſi vel interfecti ꝓdi-
tionem ordinarūt ꝯtra eos. O fetor ſulphu
reus de taliū ore ꝓgrediens. qt mentes au-
dientiū venenaſti qt innocentibꝰ maculam
impoſuiſti. quot deniqꝫ patrias deſtruxiſti?
Hec eſt lingua tertia de qua Eccl. xxviij. dici
tur. Lingua tertia multos cōmouit ⁊ diſꝑſit
illos de gente in gentē. Ciuitates muratas
diuitum deſtruxit: ⁊ domos magnatoꝝ effo
dit. Uirtutes ꝑploꝝ ꝯcidit: ⁊ gentes fortes
diſſoluit. Lingua tertia mulieres viritas eie
cit. ⁊ priuauit illas laboribꝰ ſuis. Qui reſpi-
cit illam non habebit requiem: nec habebit
amicum in quo requieſcat.

Articulus. iij. de tribus nocumentis quibus parciales vniuerſaliter pernitioſi ſunt.

t Ertia ꝑcialitas eſt opis. Iō meri-
to vt oſidat ꝙ̄ ſint ope ꝑciales ꝑni
tioſi Johānes ſubdit tria nocum̄-
ta eoꝝ. Primū eſt cordis. ſcd̄m eſt
oris: tertium eſt operis.

Quibꝰ noceant ⁊ qbus ꝓſint corda ⁊ machinatiões ꝑcialiū. Capitulum. j.

p Rimū vo nocumentū eſt cordis
q ipſi ꝑciales ꝑ pctā diuiſionū ſi-
biipſis ⁊ etiā alijs nociui ſunt. Iō
Johs ſubdit. Et ab his tribus plagꝭ occiſa ē
tertia ps hoium. Quaſi dicat. Nō oēs ho-
mines hac peſte mortui ſūt: ſed tm̄ tertia ps
hoium. Sūt eni iuſti qdā qui nunq̄ fuerūt
ꝑciales. ⁊ licet pauci ſint etiā ſi vnꝰ tm̄ in to-
to ſeculo eſſet attamen vna ps ꝯuenientius
dici poſſet. Sūt etiā penitētes q ⁊ ſi qn̄ fuerꝫ
ꝑciales vel diuo amore allecti ſeu luminoſa
ratione ꝯuicti. aut diuo timore correpti ꝑcia
litatibꝰ alijſqꝫ criminibꝰ ꝑ pniam renūciaue
runt. Et hi etiā ab his tribus plagis merito
non ꝑibunt. Sola aūt tertia ps. i. ꝑciales im
penitētes eternis cruciatibꝰ ꝑibūt cū finalis
impnia pctm̄ ſit i ſpm̄ſctm̄. Qđ vt dr̄ Mat.
xij. nō remittit in h ſeculo neqꝫ i futuro. Ec-
ce tertia ps hoium occiſa ē de igne fumo et
ſulphure q ꝓcedebāt ex ore ipſoꝝ. Si autem

aliter. hanc occiſionē ſm aliū ſenſum accipe
maluerimꝰ ꝑintelligendū nobis erit ꝙ ꝙ̄tuꝫ
ad mortem qua qs peccato morit vt iux ſen-
tentiā beati petri in canonī. ſua. c. ij. Iuſticia
viuat. vna pars hoium inuenit. ſ. iuſti q iā
actu peccati mortui ſunt. Quibꝰ apls Colſ.
iij. ait. Mortui eni eſtis ⁊ vita veſtra abſcon
dita eſt cum chriſto in deo. Eſt ⁊ alia ps. ſ. eo
rum qui ſic pctō viuūt vt morte gehenne in
eternū morituri ſunt. Un̄ pſ. Mors pctōꝝ
peſſima. Tertia ps ꝙ̄ eoꝝ eſt qui ⁊ ſi peccatꝭ
et ꝑcialitatibꝰ viuāt tm̄ diua grā oꝑante pec-
catis ⁊ ꝑcialitatibꝰ morituri ſunt. Iō deꝰ va-
rias tribulatiōeſ ꝑcialitatū ſuſcitari ꝑmittit.
vt in talibꝰ vitam qua male peccato viuunt
occidat. Hec igit eſt tertia ps hoium. qui licꝫ
pctōres ſint nō tm̄ in pctō ſic obſtinati ſunt.
vt ꝑ pniam ꝯfringi nequeāt. Qui qdem tri-
bus plagis occidunt. cū quilibet eoꝝ vel tur
pitudinis ſue vel aliene pudet ⁊ hi moriunt
ſulphure. vel vanitatis ⁊ fraudis tedet ⁊ hi
moriunt fumo. vel crudelitatis aliene pena
ſic afficit ꝙ peccati delectatio in eis refrige-
ſcit: ⁊ hi moriunt igne. Un̄ Ezech. ix. in exci
dio ciuitatꝭ hieruſalē ſignari iubent ſigno
thau viri gemētes ⁊ dolētes ſuꝑ abomiatio-
nibꝰ que fiebāt in medio eius. Uerūetiā qſ-
quis ſuꝑ abomiatiōibꝰ ꝓprijs vel alienis do
luerit: ſignū diue grē iam habet quo nō per
ibit in eternū. Et ideo multe abomiationes
iniqtatū ⁊ alioꝝ ſcelerū diuino iudicio ꝑmit
tente his nouiſſimis tꝑibꝰ emergūt. vt ꝑ hoc
turpitudo pctōꝝ ⁊ impie crudelitates parti-
um diſpliceāt qbus nō aliter diſplicerēt. In
huius aūt myſteriū Lu. xiij. ſcriptū eſt. Ar-
borem fici qdam habebat plantatā in vinea
ſua. ⁊ venit querēs fructū in illa ⁊ non inue-
nit. Dicit autem ad cultorē vinee. Ecce anni
tres ſunt ex q veni querēs fructū in ficulnea
hac ⁊ nō inuenio. Succide ergo illā. Ut qd
etiā terrā occupat. At ille rn̄deſ dicit illi. Do
mine dimitte illam ⁊ h anno vſqꝫ dū fodiā
circa illam ⁊ mittā ſtercora. Et ſiqdem fece-
rit fructū ſinaūt in futurū ſuccideſ illā. Ficul
nea aūt infructuoſa ē genꝰ hūanū vel etiam
quelibet ciuitas nō timēs deū opiſqꝫ boni n̄
ferens fructū ad quē deus ordinauerat illā
Tres aūt anni grārū quibꝰ deus illā infru
ctuoſam ſuſtinet ſunt bona exhortatio. bn̄fi-
cioꝝ dei receptio: ⁊ diuini iudicij cōminatio
Quartū aūt annū patientie dei. Cuſtos vi-
nee qui chriſtꝰ ē humano generi ⁊ ſingulis
ꝑſonis ⁊ ciuitatibꝰ terris ⁊ patrijs a dn̄o ac-
quiſiuit. Ante eni aduentum chriſti ⁊ eius
ſacratiſſimā paſſionē deꝰ pctōribꝰ ſubito in-
ferebat iram. cū ꝑ bella cateruatim ruere fa-
ciebat pentapolym zodomā ⁊ gomorrā ⁊ ci-
uitates ꝯfines ſulphureo igne ſubūrit: imo
et totum mūdū diluuio ꝑdidit. Chriſtꝰ vero
humanā naturā aſſumēs ⁊ mortē ꝓ ea ſuffe
rens. Hunc q̄rtū diue patiētie annū ei me-
ruit. vt ꝙ̄uis abomiatiões pctōꝝ multiplica
ret. deus tm̄ pctōres in ſordibꝰ ſuis tādiu ſuf
ferret: donec multi pctōꝝ ſordibꝰ ſaturati ꝑ
ꝯfuſione ſue abomiatiōis a peccati libidine
reſilirēt ſicut Lu. x. patet đ magdalena. Uel
ſaltē tribulatiōibꝰ attriti diue correptiōis ti-
more peccare nō auderēt: ſicut Lu. xv. de fi-
lio ꝓdigo ſcriptū eſt. Circa vineā aūt hanc
cuſtos vinee tunc fodit. cū deſtructiōes ciui-
tatū ſaccomānos incēdia peſtes tribulatio-
nes ⁊ duras aduſitates ſtatuū reuolutiões
et mutatiões ꝓ pctōꝝ emendatione imittit.
Stercora vo circa eius radicē ingerit. cum
abomiatiões pctōꝝ in hūano genere multi-
plicari ꝑmittit: vt ſaltē nūc peccati abomina
tione ſaturatū reſipiſcat. Et ſic hec eſt tertia
ps hoium: que ab his tribꝰ plagꝭ occiſa eſt.

Quibꝰ modis venenoſis linguis ſuis ꝑnitioſi ſunt homines parciales. Cap. ij.

s Ecundū nocumentū qđ hi ꝑcia-
les inferūt eſt qꝛ nocēt ore ⁊ ſibi ⁊
alijs ꝑnitioſi ſunt. Un̄ Johs ſub-
dit. Ptās eqrū in ore ipſoꝝ eſt. Et hi diaboli
equi tribꝰ modis linguis nocē ſolēt. ſ. mali-
cijs blādicijs ⁊ minis. ſeu cauillatiōibꝰ pro-
miſſionibꝰ ⁊ cōminatiōibꝰ. Primo eni vtun-
tur cauillatiōibꝰ ⁊ verbis malicioſis. Un̄ pſ
linguis ſuis doloſe agebāt. Iō in ꝑſona de-
ceptoꝝ ab his ait pſ. Locuti ſunt aduſum
me lingua doloſa ⁊ ſermōibꝰ odij circūdede
rūt me. Scd̄o vtunt blāditijs ⁊ ꝓmiſſionibꝰ
Loquunt placētia ꝓmittūt pulchra: ſed ſa-
pieno cum ꝓpha ait. Oleū aūt pctōris non
impinguet caput meū. Tertio vo vtunt cō-
minatiōibꝰ Un̄ pſ. Ecce loquunt in ore ſuo
et gladiꝰ in labijs eoꝝ. Loquunt nanqꝫ la-
bijs ſuis falſa ꝓmittēdo: ⁊ tm̄ gladiū hn̄t i la-
bijs mortē ⁊ cetera mala cōminādo.

Qtū gladijs noceāt furentes et impij parciales. Cap. iij.

t Ertiū nocumētū qđ inferūt ꝑcia-
les ē opis qꝛ. ſ. nocēt ope. Un̄ Jo.
ſubdit. Et i caudis eoꝝ. Caudas
eni qs eiſ natura tulit: malicia dia

fer. 2. poſt. 3 dō i. 40. ſermo de ſacra confeſſione et fructibus eius

boli q̄ſi decū emēdās impie aplicauit. Sicut eni aculeata reptilia ꝯfidūt in aculeatis cau-dis ſic etiā iſti in gladijs ⁊ ꝯuitijs. Que gladi⁹ coꝝ in cauda notat. ſcḋꝫ lr̄a iob̄is manife-ſtat. Vn̄ ſubdit. Et caude eoꝝ ſil'es ſerpēti-bus hn̄tib⁹ capita: ⁊ in his nocēt. Sicut eniꝫ ſerpēs figure longe ē qui i cuſpidē ſurgit ſic et gladi⁹ hui⁹ figure exn̄s acumine ſuo ledit q̄ capillos vice capitis hn̄s tāto ampliorē fidu ciam ſtultis p̄bet q̄nto int' cetera arma patior ē vt alijs noceat. Jō ḋr Prou. xxij. Arma ⁊ gla dij in via ſupbi: cuſtos aūt aie ſue longe re-cedit ab ipſis. Licet enim via pſitis vite ho-minū ꝑtialiū ⁊ ſupboꝝ q̄ flagellū ceteroꝝ a deo pati ⁊ traditi ſunt ſit i eoꝝ armis ⁊ gla-dijs: tn̄ nequaq̄ nocē pn̄t his q̄ aias ſuas be ne ab offenſiōe ſeruāt. Ecce q̄ māifeſte ⁊ ꝓ-prie ꝓpheti⁹ ſermo p̄nūciat ea que nr̄is tpi-bus expimēto ſerto nouim⁹ eſſe cōpleta. Ec ce q̄ iam palā fecim⁹ q̄nti ſit ꝑiculi ſpūal'. cor-poral'. ⁊ tpal'. ꝯſentire corde. fateri ore. ⁊ ad-implere ope ꝑtialitatis impietates. vt corde ore ⁊ ope oia p̄dicta deteſtent' fugiāt ⁊ abo-minent' q̄ nāli p̄diti ſenſu ſunt: trāquilla cha ritate ⁊ fratna dilectiōe oēs nos ⁊ tota ciui-tas imo oēs de patria occurrāt inuicē in am plexū amoris ⁊ oſculū pacis. Hoc pſtāte amo roſiſſimo ieſu chriſto. Qui cuꝫ p̄re ⁊ ſpūſctō inhabitat vnitoꝝ ⁊ pacificoꝝ corda hic ꝑ gra tiā ⁊ in futuro ꝑ gloriā ꝑ infinita ſecl'oꝝ Amē

¶ Feria. ij. poſt tertiā dn̄icaꝫ in q̄dragesima de ſacra confeſſiōe et fructibus eius. Ser. xxvij.

M.

Clauſum eſt ce-lum ānis trib⁹ Lu. iiij. et in euā gelio ho. Nec mirum ſi deficit charitas in mēte chriſtianoruꝫ cū ipſi largitori charitatis q̄ eſt chriſt⁹ ⁊ ḋs mḋ-titudinē pctōꝝ obicē ponāt ⁊ i cordib⁹ obſti nati impenitent' viuant vt merito dicamus. Clauſum ē celū vt. ſ̄. i. celeſtis influētia gr̄aꝝ ānis trib⁹: q: repugnātib⁹ culpis nō dat' hoi-bus gr̄a ꝯtritiōis. nec gr̄a ꝯfeſſiōis. nec gra-tia ſatiſfactiōis ac pnie ſalutaris. Obſtat igit' celi aptioni ⁊ diuine influētie gr̄arū ipſa mala volūtas: ⁊ ꝓpoſitū mūdane ac vitioſe vite q̄ q̄ a ſe abiecerit. merito poterit dicē cū ꝓpha Miſit de ſummo ⁊ accepit me: ⁊ aſſumpſit me de aq̄s multis. Ait eni. Miſit de ſūmo. ſ. gr̄as antedictas: iux' illud Jac. j. Oē datuꝫ optimū ⁊ oē donū ꝑfectū deſurſuꝫ eſt deſcē-dens a p̄re luminū. Et accepit me. ſ. ad peni tentiā ſalutarē. Sicut Oſee. xj. de talib⁹ dici tur. Ego q̄ſi nutrit⁹ effraim portabā eos in brachijs meis. Et aſſūpſit me. i. extraxit me ꝑ pniam veram: de aquis multis. i. de multi tudine pctōꝝ. Vn̄ Gen̄. xlix. myſtice ḋr ru-ben. Effuſus es ſicut aq̄ nō creſcas. i. nō ꝑſe ueras in culpis. Porro cū ꝓpheta ait miſit de ſummo: notat gr̄am p̄uenientē. cū addit et accepit me: indicat gr̄am ꝯſeq̄ntem. Cum vero ſubdit ⁊ aſſumpſit me de aq̄s multis: no-tat gr̄am ſubſeq̄ntē. Que q̄dem gr̄e apto ce lo q̄ꝺ prius clauſuꝫ erat a deo mīcordit' dan-tur in pnia vera. i. in ꝯtritiōe ꝯfeſſiōe ⁊ ſatiſ-factione. Dimiſſis igit' ad pn̄s que dici pn̄t de ꝯtritiōe ⁊ ſatiſfactiōe: hic de ꝯfeſſiōe aliq̄ ꝑſtringam⁹. Pro q̄ aſſumē poſſum⁹ ꝓpheti cum verbū in pſ̄. xxxj. Dixi ꝯfitebor aduer-ſum me iniuſticiā meā dn̄o ⁊c̄. Et pōt eſſe ali ud thema in pn̄ti. In q̄bus ſacratiſſimis ver bis tria myſteria de vera ꝯfeſſiōe manifeſtā-tur. Primū dicit' ꝯfeſſionis auctas: q: dixit dixi dn̄o. Scḋm ꝯfeſſiōis neceſſitas: q: dicit ꝯfitebor adūſum me iniuſticiā meā. Tertiuꝫ ꝯfeſſiōis vtilitas: q: ſubdit. Et tu remiſiſti im pietatem peccati mei.

Articulus prim⁹ q̄d eſt con-feſſio ⁊ vn̄ ſacramētal' confeſſio auctoritatē ⁊ originē ſumpſit.

Primū myſteriū eſt ḋ ꝯfeſſiōis au-ctoritate. Jō dicit pſ̄. dixi dn̄o. i. deo. Pro q̄ myſterio declarando tria ad pn̄s de ꝯfeſſiōe ꝯſiderem⁹ Primo eius q̄dditatē. ſcḋo ei⁹ dignitatē: ter tio eius poteſtatem.

Quid eſt confeſſio ſm diffi-nitionem ⁊ de triplici varia con feſſione. Cap̄. j.

Primo ꝯſiderem⁹ ꝯfeſſiōis q̄ddi-tatē. Scḋm eni Augꝰ. Cōfeſſio eſt ꝑ quā morb⁹ latens ſub ſpe venie apitur. Pro cui⁹ noticia adūtendū eſt: q̄ triplex ꝯfeſſio diſtingui pōt. Quarū prima fit in foro ꝯſcie. ſcḋa in foro iuſticie: tertia in foro pnie. Prima vero ꝯfeſſio fit in foro cō-ſcientie: quā ois hō rōnal' vel actu vel habi-tu facē tenet'. Hec aūt ꝯfeſſio eſt deo oia ap-ꝓpriare bona: ⁊ ſibi oia mala dicēdo. Non nob̄ dn̄e nō nobis ⁊c̄. Et illud pſ̄. De⁹ me⁹ annūciaui tibi vitā meā. Hec aūt ꝯfeſſio ꝑti-net ad vtutē latrie ⁊ opponit' blaſphemie q̄ ſi bi appropriat bona: deo autem mala. Unde

fer. 2. poſt. 3 dō in 40.

in pſ̄. Fructum eoꝝ de terra perdes ⁊ ſemē eoꝝ a filijs hoiuꝫ: q̄m declinauerūt in te ma la. Hanc ꝯfeſſionē fecerūt angeli Apoc. vij. cum dixerunt. Bn̄dictio ⁊ claritas ⁊ ſapien tia ⁊ gr̄arumactio honor ⁊ virtus ⁊ fortitu-do deo noſtro in ſecula ſeculoꝝ amen. Tal' ꝯfeſſio figurata fuit in ligno vite: ſed contra blaſphemia in ligno ſciētie boni ⁊ mali. In huius myſteriū dicit' Gen̄. ij. ade de oi ligno paradyſi comede. i. recognoſce a me oia bo-na: de ligno aūt ſcientie boni ⁊ mali. i. de p̄-dicta blaſphemia ne comedas. Quocūq̄ ei die comederis morte morieris. Sed eua ſug geſtione ſerpentis de vetito pomo comedēs et viro ſuo porrigens mortē introduxit i or-bem terrarū. Et Gen̄. iij. poſt culpā cum vo caſſet dn̄s adam et euam ad ꝯfeſſionē. non ſolum ꝯfeſſi nō ſunt: ſed etiā multiplici blaſ-phemia grauius ceciderūt. ideo ampli⁹ pro blaſphemia q̄ ꝓ inobediētia de terreſtri pa-radyſo eiecti ſunt. Hanc aūt ꝯfeſſionē facie-bant ſancti veteris teſtamēti. Vn̄ pſ̄. Confi temini dn̄o q̄m bonus ⁊c̄. De hac ꝯfeſſiōe nō intelligit Aug⁹. quia in ea peccatū non apie-batur quia ſemꝑ coram deo aptū eſt. Se-cunda ꝯfeſſio fit in foro iuſticie. ſ. cum pctōr a iudice examiat'. Et talis ꝯfeſſio differt a ſa cramētali ꝯfeſſione. Nam in mūdana curia qui fore factū ſuū ꝯfitet' ꝓ ꝯuicto habet'. xv. q. v. p̄ſbyter ⁊ ſubito ꝯdemnat'. Sed in hac curia dei ꝯtrariū fit. Nam qui fore factū ſuū ꝯfitetur totalit' liberat'. Jdeo de foro iuſticie non intelligit Aug⁹. Quia licet ibidem pec-catum manifeſtet' non tamen ſub ſpe venie aperitur. Tertia ꝯfeſſio fit in foro pnie. ſ. coram vicario chriſti. Et de hac loquit' Au-gu. quia in ea morbus latens ſub ſpe venie aperitur.

De triplici origine ſacre con-feſſionis. Capitul'. ij.

Secūdo ꝯſiderem⁹ ꝯfeſſiōis digni-tatē. i. a quo originē ſumpſit. Cir-ca q̄ꝺ notandū eſt q̄ ꝯfeſſio a tri-plici aucte originē ſumpſit. Primo auctori-tate euangelica. ſcḋo auctoritate ap̄lica: ter-tio aucte eccleſiaſtica. Primo vero auctori-tate euangelica. Circa q̄ꝺ adūtendū ſm Ale xan. de hal' q̄ duo reſpiciūt ꝯfeſſionē: vnum materiale aliud formale. Primū eſt materia le. ſ. detectio culpe hoc nō lucide ſed inſinua tiue dn̄s ordinauit Matth̄. iij. Penitentiaꝫ agite. Per q̄ꝺ intelligit' digna ſatiſfactio pro peccatis: que fieri debet arbitrio ſacerdotis ad quod neceſſario requirit' confeſſio ſicut. j patebit. Scḋm eſt formale ⁊ p̄ncipale. ſ. ab-ſolutio ⁊ poteſtas abſoluendi ⁊ q̄ntum ad h̄ inſtituta fuit in collatione poteſtatis clauiū penes quam reſidet virtus ipſius ſacramen ti formaliter. Proinde poſt reſurrectionem dn̄s in diſcipulos ſuos inſufflauit dicēs. Ac cipite ſpiritūſanctū in vobis quoꝝ remiſeri tis peccata remittunt' eis ⁊ quoꝝ retinueri-tis retenta ſunt. Sicut dicit' Jo. xx. et Mat. xviij. iterum ait. Amen dico vobis quecūq̄ ligaueritis ſuper terram. Hoc nō ſm Alex. de hal' cum autem ait. Quecunq̄ ligaueritis id eſt. non abſolueritis. Hoc autem ꝑtinet ad preceptum negatiuū ſm Landulphū in. iiij di. xvij. Ex quo patet q̄ hec auctoritas ⁊ po-teſtas remittendi peccata apoſtolis data eſt et in eis omnibus p̄ſbyteris. Sed certum eſt q̄ non p̄ncipalit' q: eſt hoc ꝓpriuꝫ dei: ergo miſterialit' ⁊ arbitrarie ſed māifeſtū eſt q̄ nō poſſunt arbitrari in ignota cauſa ergo ma-nifeſtāda eſt eis cauſa in qua debent arbi-trari. Hec autem manifeſtatio eſt ꝯfeſſio er-go ex hac collatione poteſtatis arbitrarie fa cta presbyteris obligant' peccatores ad accu ſandū ſe eis tanq̄ arbitris quod eſt confite-ri. Qꝫ autem ad hoc teneantur ſic declarat'. Quicunq̄ amiſit primā gratiam tenetur ex neceſſitate duplicis precepti q̄ntum in ſe ē il-lam recupare. Primū eſt preceptum ſcriptu re dn̄i dicentis Matth̄. xxij. Diliges dn̄ꝫ de um tuū ⁊c̄. Scḋm nature que cuilibet prece-pit diligere ſeipſum. Sed iſte peccator mor-tali peccato gratiam primam amiſit ⁊ poteſt eam recuperare ab hoc arbitrio ſuſcipiende ſacramentum penitentie ſicut dictum eſt Jo han. xx. Quorum remiſeritis vt. ſ̄. Et ſic cō cluditur ex his tribus neceſſitas precepti confeſſionis quaſi ex tribus quodāmodo le gibus ſcripture nature ⁊ gratie. Si autem dicatur q̄ per hoc non probatur q̄ hec via ſit precepta ad recuperandū primam grati-am. Arguitur q̄ ſic ſicut patet Matth̄. iij. Penitentiam agite. Amplius. Quilibet te-netur recuperare gratiam per viam facilio-rem et certiorem alias videtur contemnere propriam ſalutem: ſed hec via eſt certior ⁊ fa cilior. ſcilicet recuperādi per ſacramenta pe-nitentie. quia hic non requiritur aliud niſi q̄ homo non ponat obicem gratie quod eſt multominus q̄ attritionē habere. que per modum meriti de congruo ſufficiat ad iuſti-ficationem. Poteſt tamen aliquis eſſe certi-or q̄ non ponat obiceꝫ. ſ. actualiter peccādo

ꝙ ꝙ habeat talem attritionē igitur quilibet
tenetur ad hanc viam.

Quare confeſſio fit vocaliter

Fuit autē vocalis ꝯfeſſio inſtituta tem=
poꝛe gratie ꝓpter tria ſm Alexan. de halis.
Primo ꝓpter ſuauitatē regiſ. ſcd̄o ꝓpter bo
nitatem legis: tertio ꝓpter vtilitatē peccato
ris. Primo ꝓpter ſuauitatē regis chꝛiſti
ſcilicet qui ſic ꝓuidit hoī infirmanti pꝛeſtan=
do ſibi fiduciam reuelādi mala ſua ꝛ ꝯfiden=
tiam plenam de illoꝝ remiſſiōe. Fiducialius
enī reuelat aliquis facta ſua familiari ſuo: ꝙ
alteri ꝛ magis ꝯfidit de eius ſubuētiōe. Un
de Hugo. Propter hoc deus factus eſt ho=
mo vt ſe ꝯfabulādo hoī ꝓximū ac familiarē
exhiberet. ꝛ in vna eademq̄ pſona ꝛ ſuum
genus homo inueniret cui infirmitatē ſuā
reuelaret fiducialiť: ꝛ ſup̄ hoīem deum cre=
dens de accepta ab illo remiſſiōe peccatoꝝ
ſuoꝝ non diffideret. Deinde vt diſpenſatio=
nis gratia largius multiplicareť. deus ho=
mo hoīes qui ꝓpuri erant pticipes fecit pote=
ſtatis ſue. vt officiū ſuū implerēt penitentiū
ꝯfeſſionē ſuſcipiendo: ꝛ poteſtatē eius exer=
cerent penitētibꝰ ꝛ ꝯfitentibꝰ peccata remit=
tendo. Accipite inq̄t ſpiritūſctm̄ Jo. xx. Hec
Hugo. Scd̄o ꝓpter bonitatē legis. ſ. gra=
tie que ad ſimilitudinē legiſlatoꝛis .i. chꝛiſti
oſtendebat humilitatē exercendā cum ſub=
ditis legis. iuxta illud Mat. xi. Diſcite a me
quia mitis ſum ꝛ humilis coꝛde. Maioꝛ au=
tem humilitas eſt ꝯfiteri hoī ꝙ deo. Unde
Hugo. Plus facit qui ſeruo humiliať ꝓpter
dn̄m: ꝙ qui ipſi dn̄o humiliať ꝓpter dn̄m.
Tertio ꝓpter vtilitatē peccatoꝛis. qꝛ mul=
tiplex fructꝰ. i. duodecim ſaltem ex vocali cō
feſſione ſequunť ſicut. j. patebit.

Secūdo inſtituta eſt ꝯfeſſio auctē apoſto=
lica. Licet enī ꝯfeſſio ſit de iure diuino vt di=
ctum eſt adhuc ad illius declarationē ꝛ ro=
bur eſt dicendū ſm Sco. in. iiij. di. xvij. ꝙ eſt
de iure diuino ꝓmulgata ꝑ chꝛiſtum apoſto
lis ꝛ ꝑ apoſtolos eccleſie ꝑmitiue ſine oī ſcri=
ptura. ſed ꝯſuetudīe longa generali ꝛ ꝑ apo
ſtolos ꝑ vniūſum oꝛbem oꝛe ꝓpꝛio diuulga
ta ꝛ appꝛobata. Nec ſolū hoc ſed ꝛ multa alia
tenet eccleſia ꝑ illos ꝓmulgata ex ꝺ cele. miſ.
cum marthe. Et Jo. vlt. Multa q̄dem alia
ſigna fecit ieſus in ꝯſpectu diſcipuloꝝ ſuoꝝ
que non ſunt ſcripta in libꝛo hoc. Propť h
verbū Sco. ait. Qꝛ multa tenet eccleſia oꝛe
tenus ſibi ꝑ apoſtolos ꝓmulgata ſine aliq̄
ſcriptura. Si quis autem dicat ꝙ Jac. v. di=
citur. Confitemi alterutrū peccata veſtra et
ibi ſacramētalē ꝯfeſſionē ꝓmlgauit ſm Sco.
in. iiij. di. xvij. non bene aduertit ꝙ ibidē nō
dicit magiſ ꝯfitendū eſſe pꝛeſbytero ꝙ alteri
Unde per illud non intellexit ſacramētalē
ꝯfeſſionem ꝓmulgare. ſed vt ſimus inſimul
humiles apud ꝓximos nos pctōꝛeſ accuſan
do perſuadere. Sicut etiam his tempꝛibꝰ in=
ter deuotos religioſos ꝛ maxime in coꝛum
capituľ obſeruať. Unde ſm Bonauent. in
iiij. di. xvij. Tale eſt opus virtutis directiue
hypocriſi ſe opponens in quo homo ſeipſū
accuſat. ne alius ꝙ ſit appareat. Uel etiam
aperit mala ſua ad moꝛbi inueſtigandā cu=
rationē. Et hoc modo ꝯfeſſio cuilibet poteſt
fieri qui adiuuare poteſt oꝛando vel inſtruē
do de quo ille p̄t erubeſcē vel humiliari. Et
ille exemplo humiliatiōis melioꝛari. nō pec=
catoꝝ cognitione deterioꝛari. Unde Bern.
ſuper Cant. Uir perfectus tm̄ eſt veritatis
amatoꝛ. ꝙ vellet oēs noſcere ſua mala: dum
tamen eis non eſſet occaſio mali ſed boni
Tertio vo inſtituta eſt ꝯfeſſio auctoꝛitate ec
cleſiaſtica. Nam frigeſcēte inter chꝛiſticolas
charitate ꝛ fide. multi ꝯfeſſionē ꝛ cōmunio=
nem diutius differebāt. Ideo Innocentius
iij. de pe. et re. c. oīs vtriuſq̄ ſexus ſtatuit ꝙ
omnes chꝛiſtifideles qui ꝑuenerūt ad ānos
diſcretiōis teneanť ſaltem ſemel in anno cō=
fiteri oīa peccata ſua. ꝛ accipe ſanctū ſacram̄
tum. ꝛ qui hoc non ſeruauerit carere debe=
ret viuens eccleſie ingreſſu. ꝛ in moꝛte eccle=
ſiaſtica ſepultura. Ex dictis patet ꝙ quilibet
habens vſum rationis ꝛ cognoſcens pecca=
tam ſuū ꝛ iuſtum ꝛ iniuſtum circa legem dei
ſm Sco. cuiuſcūq̄ etatis ſit ſemel ī anno cō=
fiteri tenetur. Nam ſm glo. in. c. omnis. An
ni diſcretiōis ſunt in puero dum doli capax
eſt. Et hmōi ſignū eſt quando interrogatus
dat oꝛdinatas rn̄ſiones circa iuſtum ꝛ iniu=
ſtum diuine legis.

De ſacerdotis ꝛ clauiū pote=ſtate ſub triplici queſtione diſcu=tienda. Capitulū. iij.

Tertio ꝯſideremus ꝯfeſſoꝛis pote=
ſtatem. Circa hoc autem ꝯſideran
tur tria. Prima queſtio diſcu=
tienda. Primo queritur quid dimittat ſa
cerdos hoī penitenti cum per ſolam coꝛdis
ꝯtritionem ante confeſſionem criminis cri=
mina deleantur. Ubi ſūt claues eccleſie q̄s
dn̄s ꝯtulit petro ꝛ ſucceſſoꝛibꝰ ſuis? Quō eū
liget ſacerdos penitētē palā ē. a q̄ autem eū

abſoluat non claret. Ante ꝯfeſſionē vo deꝰ
maculā culpe ꝑ coꝛdis ꝯtritionē cum ꝓpoſi=
to ꝯfitendi terſit: ꝛ debitum eterne moꝛtiſ re
laxauit. Qui enī ꝯtendunt deum maculā ꝛ
ꝯtagium peccati dimittē ante ꝯfeſſionē. ſa=
cerdotem vo in ꝯfeſſione debitū eterne moꝛ
tis relaxare. audiēdi non ſunt. Sed potiꝰ ip
ſe deus merito ſanguinis chꝛiſti ab vtroq̄
abſoluit penitentem. Mundat enim a cri=
minali ꝛ ſtatim charitatē qui fuerat peccatoꝛ
habet. quare ſtatim dignus eterna gloꝛia iu
dicandus eſt. Sane ad p̄dictā queſtionē di=
citur ſm quoſdā. ꝙ ſacerdos peccata dimit=
tit ſicut ſacerdos baptizare eq̄dem diciť cū
ſolus deus baptizādi atq̄ peccata purgādi
ꝓpter chꝛiſti meritū habeat poteſtatē. aliter
enī remittit pctā ipſe deus aliter ſacerdos.
Deus enī remittit peccatū cum ad moꝛtē nō
imputať: ſacerdos vo cum dimiſſū eſt pec=
catum ꝑ auctē. i. ꝑ chꝛiſti meritū oſtendit ꝛ
indicat. qui etiam ſub eodem ſenſu ſoluē di=
citur. i. ſolutū oſtendere ſicut ꝛ ligare dicitur
cum ligatum oſ̄dit. Hec eſt enī clauiū ſacer=
dotaliū poteſtas ligādos vel ſoluēdos diſ=
cernere: ac deinde ſoluere vel ligare merito
ieſu chꝛiſti. He claues non coꝛꝑales ſed ſpūa
les due ſunt ſm quoſdā antiq̄s. ſ. diſcernen
di ſcia. qua quidē plurimi ſacerdotes ꝯfeſſo
res carent. Ideo eoꝝ ꝯfeſſio ꝛ abſolutio nul
la eſt: ſed qui talibꝰ ꝯfiteť teneť illa pctā ꝑito
ꝯfeſſoꝛi iterum ꝯfiteri. Alia clauis eſt poten=
tia ꝛ auctas ipſa ligādi ꝛ ſoluēdi quā gn̄alit
habent oēs ſacerdoteſ tam boni ꝛ mali. quā
tamen mali ſacerdotes exercent illicite ꝛ in=
digne. Tamē ꝑ oēs ſacerdotes tam dignos
ꝙ indignos digne poſcentibꝰ deus grāz ſue
bn̄dictiōis infundit: ꝛ meritū paſſiōis chꝛiſti
diſtribuit. Illud vo qd̄ ait dn̄s Malach. ij.
de malis ſacerdotibꝰ loq̄ns. Maledicā be=
nedictiōibꝰ veſtris: de hereticꝭ ꝛ manifeſte ꝑ
ſciſſis intelligi debet. Scd̄a queſtio Se=
cundo autē ꝑticulariꝰ poteſt queri que ſunt
iſte claues que in eccleſia ſacerdotibꝰ collate
ſunt. Dicendū ꝙ ſicut clauis materialis am=
mouet obſtaculū introeūdi ī domū ꝑ ipſū
oſtium: ſic poteſtas que eccleſie ſacerdotibꝰ
data eſt a chꝛiſto ꝑ cōicationē meriti eiꝰ am=
mouet obſtaculū introeūdi in gloꝛiā ꝑadyſi
et hoc ꝑ fidem chꝛiſti ꝛ ſacramēta ſua. Obſta
culum q̄dem pctm̄ eſt. Cum igiť Mat. xviij
et Jo. xx. chꝛiſtus miſtris eccleſie hanc pote
ſtatē tradidiſſe legať. ſicut in p̄cedēti. ij. c. di=
ctum eſt: patet ꝙ eccleſia habet claues apien
di ꝛ introducēdi in regnū celoꝝ. Jō iſte cla=
ues nihil aliud ſunt ꝙ poteſtas ꝛ iuriſdictio
a chꝛiſto eccleſie tradita ſeu eius p̄ncipalibꝰ
miniſtris qui ſacerdotes ſunt. ſ. vt cōicent
meritum ſuū in inferioꝛibꝰ ꝛ hoc per ſacra=
menta ab ipſo p̄oꝛdinata. Quēadmodū enī
aliquis dn̄s tradit miſtris ſuis poſt ſe diſpē
ſationē ſue domus atq̄ eoꝝ que cōmittit di=
ſpenſationi ipſoꝝ tradit eis claues: ꝛ hoc in
ſignū ꝙ poteſtatē habēt diſpēſandi illa. Sic
ſpūaliter poteſtas miſterial apoſtolis data ē
a chꝛiſto in pſona eccleſie ꝓ ſe ꝛ ſuis ſucceſſo
ribus. vt vſq̄ ad finem ſeculi meritū chꝛiſti
diſpenſare debeant per ſacramēta. ꝛ veniē=
tibus ad fidem chꝛiſti aut exiſtentibus in ea
aperire regnū celoꝝ. Non autem claudit cla
uis iſta ponēdo obſtaculū culpe. ſed claude
re diciť qn̄ ꝓpter ſubiecti repugnātiam ꝛ in=
diſpoſitionē obſtaculū non ammouet. aut
etiam ꝓpter ꝓpꝛiā culpā ſe homo excludit ꝛ
ſeꝑat exterius a cōmunione ſacramētoꝝ. ſ.
cum ſe ſeꝑauerit a merito chꝛiſti. ꝛ ab accidē
tali ꝑticipatione illius. Tertia q̄ queſtio.
Tertio queriť an eccleſia habeat vnā vel
plures claues. Dicendū ꝙ vna eſt gn̄alis po
teſtas. ꝛ ꝑ ꝯſequens tm̄ vna clauis ſaltem cir
ca admiſtrationē illoꝝ que ſpectant ad ꝯſciē=
tie foꝛum circa chꝛiſti meritū diſpenſandū.
Una enī auctē ſacerdotali poteſt ſacerdos
admittere vel non admittē ad ꝑticipandum
meritū ieſu chꝛiſti et admiſſos miſterialiter
ꝯſeruare ꝑ applicationē meriti chꝛiſti factam
in ſacramētiſ. ꝛ ea que ſubſiſtūt facultati ſue
in foꝛo ꝯſciētie ꝯgrue diſpēſare. Quia vero
ad hanc diſpenſationē debite faciendā ꝯcur
rit poteſtas diſcernēdi circa merita vel de=
merita qua ſacerdos tanq̄ ſpūalis iudex di=
ſcutere ac diſcernere poteſt. ac varia merita
vel demerita aduertē ꝛ ponderare. vt adū=
tendo ꝛ diſcernendo ſciat cui ꝛ qualiter ha=
beat chꝛiſti meritum diſpenſare. Ideo poni=
tur clauis ſcientie ad diſcernendū. ꝛ clauis
auctoꝛitatis vel potētie ad exeq̄ndum ſeu ſen
tentiandū: que ꝓpꝛie ad ligandū ꝛ ſoluen=
dum potentia eſt. He vo ſm rei veritatē non
ſunt due poteſtates vel claues ſm ſe ꝛ in cō=
ꝑatione ad ſubiectum. ſed vna plena aucto=
ritas ꝛ poteſtas ad duos actus vel officia oꝛ
dinata. ſ. ad diſcernendū ꝛ ad ligandū atq̄
ſoluendum in conſciētie foꝛo. Hoꝛum actu=
um vnus eſt pꝛincipalis. ſ. vltimus. qui eſt
ſoluere ꝛ ligare: alter vero pꝛeꝑatiuus ad ip
ſum. Qꝛ autem non ſunt due poteſtates
patet multiplici ratione. Primo quia vna
poteſtas ſacerdotalis includit vtrunq̄. Nō

enim quando ordinanꝶ conferuntur ſacer=
doti poteſtates diuerſe Secundo quia ac
tus diſcernendi non eſt actus vltimatꝰ ⁊ ꝓ=
pter ſe intentus: ſicut eſt actus poteſtatis vꝉ
clauis ſed ſolum ꝓpter alium. Tertio qꝛ diſ-
cernere non eſt ꝓprie apire vel claudere qui
ſunt veri actus clauis. Quarto qꝛ licet in
hūanis qñqꝫ detur ptās ſolū ad diſcernēdū
et inq̄rendū. tamen hoc non fit in foro ꝯſciē
tie q̄ ad diuina. Unde vna ſine altera nō eſt
poſſibilis in diuinis. Nulli eñi daꝶ ptās ape
riendi vel abſoluēdi ſm deum. niſi cum adū
tentia ⁊ diſcretione. Nec diſcuſſio circa ꝯſciē
tiarū ſecreta niſi abſoluēdi habeat ptātem:
dicunꝶ igiꝶ a chriſto pluraliꝰ claues ꝓpꝰ va=
rios actus ⁊ officia hmōi ptāꝫ ⁊ non ꝓpꝰ po
teſtates diuerſas in foro ꝯſciētie.

Articulus. ij. ꝺ neceſſitate cō feſſionis.

S Ecūdo ꝯſideremꝰ ꝯfeſſiōiſ neceſſi
tatem. Unde pſ̄. ait. Confitebor
aduerſum me iniuſticiā meā dño.
Qꝺ q̄dem facere ſemel in āno neceſſariū eſt
ad ſalutē vt. ſ̄. patuit in. c. oīs vtriuſqꝫ ſexuſ
vbi diligenꝶ illud. c. declarandū eſt. Circa
tñ ꝯfeſſionis neceſſitatē triplicē neceſſitatem
ꝯſideremꝰ. Prima ꝙ nō eſt retardāda. ſcða
qñ eſt retardāda: tertia eſt quō ē honeſtāda

Triplex opinio qñ liceat retardare cōfeſſionē. Cap̄. j.

P Rima neceſſitas ꝯſiderāda eſt ꝙ
ꝯfeſſio nō ē retardanda. Nam tā
te eſt obligatiōis ſm Sco. in. iiij.
ꝙ etiā non ꝓponēs abſtinē a mor
tali culpa ꝯfiteri teneꝶ ſemel in anno. ⁊ eſt ei
pnīa iniūgēda tñ abſolui nō debet: ſed vt ab
ſtineat admonēdus ē eꝶ de pe. et re. ꝙ q̄daꝫ
Circa ħ aūt queriꝶ. Nunq̄d ſtatim q̄s te=
netur ꝯfiteri de mortali? Dicendū ſm Sco.
ꝙ in pluribꝰ caſibꝰ teneꝶ hō. ſi eſt in mortali
ſtatim ꝯfiteri. Primo qñ eſt i articulo mor
tis: qñ iminet iudiciū damnatiōis vel ſalua=
tiōis dꝫ hō ſe p̄pare ad miam. Scðo qñ=
cunqꝫ hō ſe exponit ꝑiculo mortis ſeu actui
ꝑiculoſo: ſicut bello naufragio ⁊ ꝯſimilibꝰ
Tertio qñ vult cōicare. qꝛ ſicut ipſe dicit i. ix
di. in. iiij. Hō qui dꝫ euchariſtiā ſumē diſpo=
ſitus eſſe dꝫ. Et ad idē facit eꝶ de pe. et re. c.
oīs vtriuſqꝫ ſexꝰ p̄allegꝫ. Quarto quotiēſ
cunqꝫ aliq̄s miſtrare dꝫ ſacramētū aliquod
Nam peccaret mortaliꝰ ſacramētis ſe imiſcē
do ſine ꝯfeſſione. Quinto q̄tienſcūqꝫ facꝫ
aliquē actum ſolennē in eccleſia dei puta le=
cturus euāgeliū chriſti ſolēniꝰ: quia p̄co chri
ſti imūdus eſſe non debet. Sexto ſi habet
copiā ꝯfeſſoꝶ ⁊ ſperat vniūſaliꝰ ꝙ poſtea qui
poſſꝫ abſoluē ꝺ talibꝰ caſibꝰ ñ habebit copiā
Hec ſm Sco. et Landulphū. Ubi aūt predi-
cti caſus non occurrūt maxime i ſecularibꝰ
nō tenenꝶ ꝯfiteri ſtatim: ſed ſufficit ꝙ ſemel
ꝯfiteanꝶ in anno qñ melius apparebit. Nec
tñ remouet ꝓpter ħ q̄n poſſet aliq̄s veraciꝰ
conteri: quia ꝯtritio pōt eſſe vera. ⁊ erat an=
teq̄ꝫ ꝯfeſſio a chriſto inſtitueretꝶ ergo ⁊ modo
poteſt eſſe ſine ꝯfeſſiōe. licet ꝯfeſſio ſit ſignū
ꝯtritionis. Septimo aliqui dicūt ꝙ preter
añdictos caſus ſtatim tenenꝶ ꝯfiteri: q̄bꝰ cō=
ſcientia dictat ꝙ pluries ꝯfiteri debēt. Oc
tauo alij addunt ꝙ etiam ad hoc tenenꝶ reli
gioſi: quia habita copia ꝯfeſſoris. ⁊ impedi-
mento ſublato: ſi non ꝯfiteanꝶ remanent in
peccato q̄ꝫtumcūqꝫ ꝯteranꝶ. Quia pctm̄ nō
tolliꝶ ꝑ attritionē niſi ꝯfeſſio ſubſequaꝶ. aliꝰ
autem non eſt ꝯtritus ſed attritus: ⁊ attri=
tio non niſi ꝑ ꝯfeſſionē ⁊ abſolutionē fit con
tritio. Si eñi vere eēt ꝯtritus ſtatim ꝯfiteretꝶ
pctm̄ ſuū ⁊c. Preterea ſi alicui dꝫ dimitti cō=
miſſa culpa: oportet ꝙ habeat ꝯfeſſionem in
facto vel in deſiderio ⁊ in voluntate. Sed ta
lis nullum impedimētū habens ⁊ copiā con
feſſoris: nullo modo ꝯtritionē habet niſi ꝯfi=
teatur ergo ⁊c. Prima opinio cōior eſt. ſcða
multū ꝓbabilis eſſe videꝶ. ⁊ hoc quo ad reli
gioſos: cum totum tempus huiꝰ vite ſit eis
penitētie tp̄s. Scða opinio Henricꝰ de gan=
dauo in q̄dlibeto ſuo diſtinguit circa ea que
p̄dicta ſunt dicens: penitens hñs copiaꝫ ſa=
cerdotis ſi inſtat ei tp̄s in quo ſibi poſſet p̄=
cludi confitendi actus ſicut ſi ingreſſurꝰ eſt
mare aut crudele bellum vel aliquid huiuſ=
modi: tunc ſtatim ꝯfiteri tenetur. Si etiā nō
inſtat. tunc etiam diſtinguēdū eſt. quia aut
expectat tempus amplius oportunū ⁊ hoc
licite poteſt: non tamen debet tranſgredi tē-
pus ab eccleſia inſtitutū vt. ſ̄. patuit in. c. oiſ
Si autem non expectat tempuſ amplꝰ opor
tunū ⁊ meliuſ eſt modo q̄ꝫ poſt. ex quo habꝫ
maiorem vel equalem oportunitatē: expe=
ctare non poteſt q̄n ꝯtemnat maius bonum
qꝺ non eſt abſqꝫ mortali culpa. ⁊ ideo teneꝶ
ſtatim ꝯfiteri in tali caſu. Hec ille.

De eadē queſtione tertia opinio ſcilicet ꝙ confeſſio differenda nō eſt ꝓpter duodecim rōes

Dicunt autem q̄dam ꝙ q̄libet teneꝶ ſemꝑ

eſſe ſine mortali culpa ergo qui cecidit i mor
tale ad ſufficientem contritionem que ſecuꝫ
habeat propoſitum confitendi obligatus ē.
Aliter abſqꝫ mortali eſſe non poteſt. Propo
ſitum autem ꝯfitendi neceſſe eſt ꝙ ſit ꝓ loco
et tp̄e oportuno. Tunc ꝟo largiꝰ locus ⁊ tē=
pus eſt oportunū qñ talis p̄patio eſt oiuꝫ il=
lorum. que ad ħ rōnabiliꝰ exigunꝶ. ꝙ illa ap
tiorē non expectat aliter non eſt ꝓpoſitū ve
rum. nec vera ꝯfeſſio habeꝶ in voto ⁊ ꝑ ꝯſe=
quens nec iuſtificatio ipſa. que q̄dem veraci
ter nō habeꝶ: niſi ꝑ ꝯfeſſionē habitā actu vel
voto. Ex quo patet ex hac obligatiōe q̄ quili
bet teneꝶ eſſe ſine culpa mortali in quaꝫ iam
lapſus eſt: teneꝶ ſtatim poſt pctm̄ de illo ꝯte
ri cū ꝓpoſito ꝯfitēdi. Inſuꝑ obligatione alia
p̄ter illam ad ħ obligaꝶ dñica die vel ſaltem
ſemel in hebdomada: qꝛ ꝑ p̄ceptū de celebrā
do tunc teneꝶ ad ſe redire ⁊ ad ꝯſciam ꝓpri-
am ꝑſcrutandā atqꝫ vacare ab extrinſecꝭ di=
ſtractiōibꝰ ſeruitutꝭ. Ad actualē ꝟo ꝯfeſſionē
q̄libꝫ obligaꝶ q̄ cecidit i mortali ſm Bona.
in. iiij. di. xvij. qñ habet ꝓmptitudinē tā cō=
feſſoris diſcreti. q̄ꝫ tp̄is ac loci: q̄ꝫ etiā alioꝶ q̄
ad ħ merito exigunꝶ. Nec expectare pōt vt
q̄dam leuiꝰ fabulanꝶ vſqꝫ q̄dragesimaꝫ vel
vſqꝫ ad ꝑiculū mortis abſqꝫ ꝑiculo aīe ſue: ⁊
maxime qñ tantā habet oportunitatē ac oī=
um p̄parationē que ad ħ merito exigunꝶ: ꝙ il-
la non expectat maiorē. Qꝺ pōt ꝓbari mul=
tiplici ratione. Primo qꝛ aliter vere nō eſt
ꝯtritus niſi qñ oīs oportunitas exeq̄ꝶ actū
eoꝶ q̄ ad iuſtificationē exigunꝶ. inꝰ que ꝯfeſ-
ſio p̄ncipalior ē. Scðo ſi veraciter in voto
ꝯfeſſionē haberet qñ plena oportunitas ad-
eſt ſuū ꝓpoſitū oñderet ꝑ effectū: ſicut dicꝶ
de ceteris p̄ceptis affirmatiuis. Tertio qꝛ
ſcienter exponit ſe ꝑiculo nunq̄ꝫ amplꝰ ꝯfitē
di. et q̄ habet oēm oportunitatē. ⁊ venit ad
actū: ſic q̄ꝫ dimittē poterit qñ iterū ſe offerrꝫ
et ſic imposterū ꝓtelabit aut poſſibile erit ꝙ
nunq̄ꝫ taꝉ oportunitas ei occurrēt. Quar
to qꝛ ꝯtemnit extūc ſacramētalē ꝯfeſſionem
actualē atqꝫ oēm illā oportunitatē ſibi a do=
mino paratam. Contemptꝰ ꝟo talis eſſe nō po
teſt ſine g̃ui culpa. cū ꝯfeſſio ſit ſacramentū
neceſſitatꝭ. Quinto qꝛ ex diuino precepto
atqꝫ chriſti ordinatiōe ac ex firmo ſtatuto ſi=
cut. ſ̄. tactum eſt ad ꝯfeſſionē teneꝶ qui ceci=
dit in mortale actuale. Aliter ⁊ papa ⁊ eccle=
ſia poſſet abſoluere a mortali abſqꝫ ꝯfeſſio=
ne aliquē qui ꝯfiteri poſſet necnon ⁊ ſtatue=
re ꝙ nullus vnq̄ꝫ ꝯfiteri obligaretꝶ: qꝺ dicere
valde erroneū eſt. Demū q̄dem p̄ceptū affir
matiuū obligat ꝓ loco ⁊ tp̄e oportuno: atqꝫ
extunc homo in tranſgreſſionē cadit niſi im
pleat illud. Sexto quia nulla ratio eſt q̄=
re extunc debeat expectare. ex quo maioreꝫ
oportunitatē non expectat. igitur hoc facit
ex ſola leuitate aut ꝯtemptu: que quideꝫ nō
eſt ſine graui culpa. Septimo quia ſi ſic i=
ꝯfeſſus hmōi moriaꝶ. qꝺ vtiqꝫ ꝯtingē poteſt
nulla excuſatio ſibi patet: imo de manifeſto
ꝯtemptu ⁊ negligētia iuſte poterit rep̄hendi
Octauo quia cum ſacramēta vel peniten
tia ſolum ſit remediū ꝯtra mortale actuale.
cuius pars p̄ncipalis ⁊ formalis eſt ꝯfeſſio
ordinata ad abſolutionē. ſi plena oportuni=
tas ꝯfitendi adſit: patet ꝙ talis ꝯtemnit re=
mediū ſue ſalutis ⁊ penitētie ſacramentū qꝺ
eſt ſacramentū neceſſitatꝭ. ac ꝑ hoc mortaleꝫ
culpam incurrit. Nono quia cuilibet cer=
tum eſt ꝙ ꝯfeſſio p̄ncipalis pars eſt ſacramē
ti penitētie. non eq̄dem certum eſt ꝙ poſſet
extunc amplꝰ ꝓtelari: ex quo ſe offert opor-
tunitas plena. Igitur talis ſaltem aīe ſue ꝑi-
culoſo dubio ſe exponit. Decimo quia p̄=
ter eccleſie ordinationē q̄ ſanctiuit ꝙ ſemel
in anno quilibet ꝯfiteaꝶ ꝯfiteri tenetur q̄ ha-
bet mortalem culpam: nec q̄dem hoc poteſt
eccleſia mutare ſicut ex p̄cedenti ſatis patet
dicto. Igitur q̄ꝫuis papa vel eccleſia ſic ſta=
tuerit. nihilominꝰ non abſoluiꝶ talis q̄n ali=
ter teneatur ſicut tenetur exire de culpa.
Undecimo quia freq̄nter timeꝶ a formidolo
ſis ꝑiculum mortis qñ non eſt timendū ⁊ ab
animoſis non timeꝶ qñ vere timendum eſt.
Igitur p̄mus obligaꝶ vbi nullum eſt ꝑiculū
ſcðs vbi vere ꝑiculum eſt non remanet obli-
gatus. ſi ꝯfeſſio tardari licite poteſt. donec i=
mineat ꝑiculum mortis. Duodecimo qꝛ
mors ſubito ⁊ inſperato freq̄nter euenire cō
tingit vel caſualiꝰ interficiꝶ homo. Igitur ta
lis in mortali culpa abſqꝫ penitētia morieꝶ:
quia ſe non lauit ꝑ penitētie ſacramentū er=
go damnatus erit. quia ſm iſtos non teneꝶ
ꝓpriam culpam recognoſcē nec de ipſa con
teri. donec imineat ꝑiculum mortis. Pre=
terea notandū eſt ꝙ eccleſia non ſtatuit om=
nes ſemel in anno debere ꝯfiteri cōmuniter
quia ex hoc obligatio p̄ma que erat ex vi ſa=
cramenti ad ꝯfitendū quando adeſt oportu=
nitas vera licite poſſet vſqꝫ ad tempus illud
tardari. ſed illa obligatiōe priori in ſuo ro=
bore ꝑmanente adiūxit preceptū illud quod
habetur eꝶ de pe. et remiſ. c. omis. Nō vtiqꝫ
ad aliqꝺ relaxādū. ſed vere ad reſtringēdū.
vt nullus ex negligētia aut ꝯtemptu poſſet

vlteriꝰ retardare abſq; eccliaſtica p̄cepti trãſgreſſione. Inſup eſt notanduȝ ꝙ talis hanc opoꝛtunitatē captare debet. ⁊ ad hanc ꝓ viribus fideliṫ laboꝛare: alias ſalutē aīe ſue cōtemnit ⁊ ꝑuipendit. Ea ſiq̄dem habita dilatio parua que non ꝓuenit ex ꝯtemptu non cauſaret moꝛtalē culpã. Sed qñ notabiliṫ eſt in notabilē negligentiã vergens aut in ꝯtēptu ſacramētalis ꝯfeſſiōis. tūc quidem moꝛtale eſt ergo non teneṫ ſtatim ⁊ vniūſaliṫ pꝰ moꝛtale ad actualē ꝯfeſſionē. q̄uis ſaniꝰ atq; vtilius ac ſalubꝛiꝰ ꝯſiliū ſit ſubito ꝯfiteri. immo expectare pōt opoꝛtunitatē rōnabilē ac ſibi magis vtilem ⁊ neceſſariã ꝯfeſſoꝛis diſcreti ſeu loci vel tp̄is magis ꝯuenienti ⁊ ꝯſimilium. dum tñ hoc faciat non ex negligentia aut ꝯtemptu: ſed ex vera intētiōe anime ſue ſalubꝛius ꝓuidendi.

Qꝛ etiam qui eſt in culpa veniali ex p̄cepto eccleſie ſemel in anno confiteri tenetur ꝓpter octo rationes.

Sed nunq̄d q̄ abſq; moꝛtali culpa ſe ſentit teneaṫ ad hoc eccleſie p̄ceptū: Dicendū ꝙ ſic multiplici rōne. Primo qꝛ ſicut dꝛ Eccl ix. Neſcit hō an dignus ſit odio vel amoꝛe. i. an ſit abſq; moꝛtali pctō ſicut etiã nec certus eſt an ſit in charitate. Preterea p̄dictū eccleſie p̄ceptū extendit ſe ad q̄ſcūq;. nec iudicio meo ſufficit queadmodū quidã dicunt. ꝙ ſapientes qui non hñt ꝯſciam de moꝛtali ſufficienter ſatiſfaciūt eccleſie p̄cepto ſolū ꝙ p̄ſentent ſe ſacerdoti dicētes ſe examiaſſe ſuã ꝯſcientiam atq; in ea moꝛtalē culpã non repiſſe.

Scđo qꝛ p̄ceptū non implet cū talis nō cōfiteaṫ vt verba exp̄ſſe ſonãt. Tertio qꝛ nimis videṫ p̄ſumere de ſeipſo. ſi infra totum annū nō repit ſe i dubio moꝛtal' culpe: ⁊ maxime homo ſeculari. Quarto qꝛ tal' nō videtur penſare offenſaȝ dei vt decet: nec vitã ſuam vere examiaſſe. Nam q̄tocq; ſanctioꝛ eſt: tanto eſt timoꝛoſioꝛ de ꝓpꝛia culpa et vita. Quinto qꝛ ſapiens nō videtur: ſi ad cautelã nō purgat ſe de vita ſua totius anni ſicut pōt ꝑ illud remediū ꝑ qđ ſūme purgare ſe pōt. Sexto addi pōt ſm Bonauen. in. iiij. di. xvij. vbi dicit ꝙ q̄ de aliq̄ pctō ſuo dubitat an ſit veniale aut moꝛtale: ſi nō penitet ſicut de moꝛtali diſcrimi ſe exponit. Proinde de illo ꝯfiteri debet ſicut in ꝯſcia ſua iacet. ⁊ iudicio ſacerdoti relinq̄re an ſit moꝛtale vel veniale. Septimo qꝛ licet plura alia remedia ad delendū venialia poſſumꝰ continue freq̄ntare ac ꝑ hoc non ſit de neceſſitate ſalutis illa ꝯfiteri: tñ ad ipſa purgãda nullū efficacius repitur. Octauo qꝛ maioꝛ hūiliatio ſui fit ꝑ ꝯfeſſionē q̄ ꝑ quecūq; alia remedia venialiū pctōꝝ: ac ꝑ ꝯſeq̄ns maioꝛ eorundem purgatio.

In quibus confeſſio iteranda eſt. Capitulū. ij.

Secunda neceſſitas ꝯſiderãda ē qñ et in q̄bus caſibꝰ ꝯfeſſio eſt iteranda. Circa h̄ queri pōt ſi in aliq̄ caſu neceſſe ſit reiterare ꝯfeſſionē Ad h̄ dicēdum ſm Bonauent. in. iiij. di. xvij. ſup litteram circa finem. Quattuoꝛ ſunt caſus p̄ncipales in q̄bꝰ opoꝛtet reiterare ꝯfeſſionē: et in his oēs doctoꝛes ꝯcoꝛdãt. Primus caſus eſt ꝓpter impotentiã. ſ. qñ ſacerdos nō potuit abſoluē. Qđ pōt ꝯtingere. xij. modis

Primo ꝓpter enoꝛmitatē ſceleris ꝓpṫ quã quã opoꝛtet pctōꝛem ad ſupioꝛē remitti. qui ꝯfeſſionē remiſſi audire dȝ atq; abſoluē: niſi foꝛte malit alteri cōmittē ꝯfeſſoꝛi. Scđo ꝓpter tituli defectū. vt cū q̄s recipit bñficiuȝ a publice excōicato vel ſuſpēſo ab admiſtratione vel officio: vel qꝛ p̄ſitatꝰ fuit patrono publice excōicato Tertio ꝓpṫ defectū irregularitatis. Quarto ꝓpṫ defectū etatis. Qꝛ ſi collatū eſt bñficiū cū cura ei q̄ nō attingit viceſimūquintū annū. tūc talis collatio nullas obtinet vires. nec ipſe pōt abſoluē vel ligare. Quinto ꝓpṫ defectū oꝛdinis. Qꝛ ſi iſte cui collatū eſt bñficiū cū aiarū cura nō fuerit oꝛdinatꝰ infra annū ſine monitiōe tūc p̄uatꝰ eſt bñficio ipſo iure: nec pōt abſoluē vel ligare. De his duobꝰ caſibꝰ habeṫ ex̄ de elec. c. licet. li. vj. hodie tñ epi aliq̄ mō p̄ñt diſpenſare ſicut patet ex̄ de elec. cū ex eodē. li. vj. Sexto ꝓpṫ defectū nataliū. Qꝛ nec pōt cum eis ep̄s diſpēſare in bñficio cū cura: ſȝ tm̄ in mioribꝰ oꝛdinibꝰ ⁊ in ſimplici bñficio. ex̄ de eta. et q̄li. is q̄. li. vj. Septio ꝓpṫ receptionem bñficij cū cura. Nã qui hȝ bñficiū cū cura. et poſtea aliud recipit etiã cū cura. ſtatim p̄mū ꝑdit cū adeptꝰ eſt poſſeſſionē pacificã ⁊ plenariã ſecūdi. nec fructus p̄mi ꝑcipe pōt. nec pōt p̄mos ſubditos ſoluē ac ligare ex̄ de ele. dudū. et de fil. p̄ſby. ſi tibi. Octauo ꝓpter excōicationē. Nono ꝓpṫ depoſitionē. Decimo ꝓpṫ ſciſma. Undecimo ꝓpṫ hereſim. Duodecimo ꝓpter ſuſpenſionem ab officio. Nam talis non poteſt ſacerdotale officium exercere: ſiue ſit ſuſpenſus a iure

ſiue a iudice. Sed multos hoꝝ. xij. caſuū nō ſemꝑ eſt neceſſe p̄dicare populo. Scđs caſus in quo eſt ꝯfeſſio iterãda euenit ꝓpṫ ig̃rantiã ꝯfeſſoꝛis. ſ. qñ ꝯfeſſoꝛ ignarus ē. quia tunc querēdus eſt ſacerdos q̄ ſciat ſoluē ⁊ ligare ſicut dicit de pe. di. vj. qui vult. Et tali cum licentia ꝓpꝛij ſacerdotis vel auc̄te ſupioꝛis eſt iterū ꝯfitendū. Alij addūt ꝙ ſi ſacerdos fuerit ſimplex ⁊ inſcius ꝙ non diſcernit inter peccata. ſ. que ſunt leuia que ſunt g̃uia vel neſcit a quo poſſet abſoluē ⁊ a quo non. debet etiã ꝯfeſſio iterari. Si aūt bene nouit a quo poſſit abſoluē ⁊ a quo nō ſed ignoꝛat criminū grauitatē atq; agg̃uatiōes eoꝝ. q̄uis diſcernere ſciat moꝛtale a veniali. habenti pctã grauia tutū eſt iterare ꝯfeſſioneȝ ꝓpṫ dubiū qđ in ea cadere pōt. Si autē abſoluerit ꝙ abſoluere nō poterat abſolutio illa nō valet ſm aluarū eni in li. de planctu eccleſie. Sunt q̄dem plerīq; ꝯfeſſoꝛes q̄ abſoluūt ⁊ ligant qđ ipſi neſciūt ⁊ ignoꝛãt. in ſe q̄dem ceci atq; cecoꝝ duces. Tales eni imponūt penitentias nūc leuiſſimas nūc auſteras ſicut in eoꝝ cadit fantaſia ig̃rantia plena. Sepe inſuꝑ rñdent de caſibꝰ difficilimis pctōꝝ et vix ante non intelligūt factū neduȝ iuris reſponſionē qđ totaliṫ ignoꝛãt. Et ſic q̄tum in eis eſt ꝑiculoſiſſime decipiūt pctōꝛes. qđ eſt vnū de g̃uioꝛibꝰ ꝑiculis que ipſi hñt. Sed ipſi miſeri ⁊ ignari vix hoc intelligē aut credere p̄ñt: decepti q̄deȝ ſub pallio charitatis. Ad h̄ facit illud. xxxviij. di. Que ipſis. et. xxiiij. di. Qñ. et. xx. di. c. j. ibi in altera dans ſibi ſcientiam diſcernēdi inter lepꝛã ⁊ lepꝛã. xj. q. iij quō. xxvj. q. vij. alligãt. xlv. di. ſunt nãq; nōnulli. ex̄ de eta. ⁊ q̄li. oꝛdi. cum ſit qui ſi. ſūt legi. ꝑ venerabilē. §. rōnibus. ex̄ de pe. et re. c. oīs vtriuſq; ſexus. §. ſacerdos. ⁊ de electi. c. dudū et. §. j. ibi. Eedem aīe ſunt dãnabiliṫ decepte. Que oīa dicta capl'a a dicto doctoꝛe p̄allegis. ꝯſiderēt ⁊ notēt ꝯfeſſoꝛes ignari.

Tertiꝰ caſus eſt ꝓpter maliciam fictiōis in ꝯfitente. vt ſi acceſſit cum volūtate peccandi: aut ſcienter retinuit aliqđ pctm̄ in coꝛde.

Quartus caſus eſt ꝓpter negligentiã qꝛ. ſ. negligit vel ꝯtemnit facere penitentiã ſibi iniunctã. Intelliganṫ hi duo vltimi caſus qñ mutat ꝯfeſſoꝛeȝ. Si eni reūtiṫ ad eundē tūc diſtinguendū eſt. Quia aut recenṫ ꝯfeſſus ē aut iam de ſacerdotis memoꝛia ſunt elapſa. In p̄mo caſu non teneṫ. In ſcđo vō ſic. In his caſibꝰ cōmuniṫ ꝯcoꝛdãt oēs ꝯfeſſionē eē reiterandã ſm Bonauent. vbi. ſ̄. Si enim ꝯtempſit vel neglexit ſatiſfacere ⁊ oblitus ē iniūctam penitentiã: tunc teneṫ iterum ꝯfiteri. Si autem eam ſciret ⁊ eam implere vellet non opoꝛteret tunc reiterare ꝯfeſſioneȝ.

Quintus caſus eſt qđ quidam addunt. ſ. ſi penitentiã iniūctam non compleuit in charitate. quia ante completionē illius cecidit in moꝛtale. Tamen aliqñ videṫ ⁊ verius ꝙ nō teneaṫ iterare talem ꝯfeſſionē: qđ ꝓbãt multiplici ratione. Prima eſt qui in p̄cedenti ꝯfeſſione de p̄terita culpa fuit veraciṫ abſolutus: ergo poſt abſolutionē ad illam nō remanet obligatus. Scđa quia meritū chꝛiſti ſibi in abſolutiōe applicatū ⁊ cōicatū de toto reatu ⁊ p̄terita culpa deo plenarie ſatiſfecit. ⁊ in eius applicatione atq; virtute deleta eſt ſeu a deo non imputata: ergo penitentia ſibi iniūcta non eſt neceſſaria ad imputationem illius culpe. ac ꝑ hoc nec ad eius remiſſionē vel neceſſariã ſatiſfactionē ſine quo remitti nō pōt. Tertia quia ſacramētal' gratia que in penitētia datur delet moꝛtalē culpam: gratia vō illa eſt cōicatio meriti chꝛiſti.

Quarta quia fuit antea abſolutus q̄ ſibi penitētia poneret: ergo in ipſa talis penitentia non fuit nec eſt de eſſentia ſacramēti. Oꝛdo tñ abſoluēdi eſt vt pꝛimo audiaṫ. ſcđo penitentia imponaṫ tertio abſolutio fiat. vt ſic abſolutionē p̄cedat coꝛdis ꝯtritio. oꝛis ꝯfeſſio. et opis ſatiſfactio. ſaltem in deſiderio et affectu ſm Io. an. ex̄ de ſepult. c. dudū. ſuꝑ verbo audire. dc. Quinta quia ille qui in vltimo vite ſue vere ꝯteriṫ ⁊ veraciṫ ꝯfitetur atq; abſoluiṫ vtiq; moꝛiēdo ſaluaṫ. etiam ſi nullam penitentiã agat de peccatis ſuis in hac vita: alias nemo penitere poſſet in vltimo vite ſue. Sexta quia penitētia ſicut cetera ſacramēta totam efficaciaȝ ſuam habet ab ipſo merito chꝛiſti: non ergo a ꝓpꝛia pena vel actu. ergo talis penitētia nō eſt d̄ eēntia ſacramenti. Septima quia eccleſia nō poſſet facere iniūctarū pñiarum remiſſionē ſi ſunt de eſſentia ſacramēti ſicut etiã diſpēſare nō pōt ꝙ nō teneaṫ aliq̄s ꝯfiteri. Octaua hm̄ōi pñie arbitrarie ſunt. Qđ autem eſt cum ſacramēto eſſentiale ab hoīe mutari nō pōt: nec dependet a libero arbitrio etiam pape. Nona quia talis pñia non eſt ſatiſfactoꝛia apud deū nec ſibi accepta niſi p̄ꝛe intellecta ꝑticipatione meriti chꝛiſti in tali ꝑſona. Participatio aūt meriti chꝛiſti non fit niſi ab eo qui eſt actu in charitate ⁊ ſine moꝛtali culpa: ergo tota pꝛioꝛ culpa deleta ē in tali ante impoſitã pñiam ergo nō ē ſatiſfactoꝛia reſpectu pꝛioꝛis culpe. Decima qꝛ ſi talis

moriaꝛ ⁊ nihil de pnia egerit vtiqꝫ nõ damnaꝛ. ergo ſatiſfactio talis non eſt de eſſentia ſacramẽti. Propterea videꝛ dicenduʒ ꝙ illa ſatiſfactio eſt de eſſentia ſacramẽti. ꝙ fit deo ꝑ meritũ chriſti huic applicatũ: in cuiꝰ virtute peccata deleñ ſeu non imputanꝛ. Penitẽtia vo a ꝯfeſſore impoſita ꝑ modũ p̃cepti datur. ⁊ hoc in q̃ndam recompenſationẽ ꝯgruam ſeu vltionẽ ꝓprie ꝑſone que offendit. et nõ tanq̃ ſatiſfactoria deo de priori culpa tali. ſ. ſatiſfactiõe ſine qua eam dñs nõ indulgeret q̃ꝫq̃ de tꝑali pena que aliq̃n debeꝛ preterite culpe ſm gradũ qui ſolũ notuſ eſt deo diminuat vel mitiget. que niſi hic fieret ĩ purgatorio reciperꝛ. Et q̃tũ ad h̃ ſatiſfactoria dici poteſt. Et ideo dũmodo talis legitime ſit ꝯfeſſus ⁊ abſolutus ⁊ in ꝓpoſito habuerit ſacerdotali p̃cepto ⁊ pnie obedire. nõ tenetur de neceſſitate vt credo iterare ꝯfeſſionẽ: etiã ſi pniam illam ex aliquo euẽtu non impleat. vel etiam ſi impleat in mortali exñs. Naʒ talꝭ pnia ſicut credo non ẽ de eſſentia ſacramenti: ſed q̃dam annexũ ꝑ modũ precepti congrue ⁊ rõnabiliꝛ dari. Nec eni habeꝛ ex aliq̃ decreto vel eccleſiaſtica ſanxiõe ꝙ ſit de eẽñtia ſacramẽti: ſed bene habeꝛ mandatũ ⁊ eccleſie inſtitutũ ꝙ tales pnie imponanꝛ. Nec dicit ꝙ penitens nõ ſit abſolutꝰ niſi illã in gr̃a impleat: quia tñ in his q̃to plura fiũt bona. tanto meliꝰ ⁊ ſecuriꝰ eſt. Licet ex hoc nõ ſit veritati aliq̃liꝛ derogandũ bonũ eſt expediens ⁊ ſecurũ. ꝙ ſi pniam in gr̃a nõ expleuit imponaꝛ ei vt iteret illam vel aliã loco illius: q̃uis vt credo non ſit neceſſe ſi eam quocunqꝫ modo impleuit. Ad cautelã autẽ vtile eſſet ſi pctõribꝰ imponereꝛ aliq̃ pnia ꝓ breui tꝑe. ⁊ hoc ꝓ p̃teritis culpis quã faciliꝛ in gr̃a complere poſſent. ⁊ aliaʒ diuturnã ꝑ modũ p̃cepti ⁊ ordinatiõis honeſte ad emẽdationem p̃terite vite ſue. Relinquiꝛ ḡ ꝙ ſoluʒ in quattuor caſibꝰ ſup̃dictis ꝯfeſſio reiteranda eſt: Vñ verſus. Si negligꝭ peccare cupꝭ ſpernis q̃ꝫ penã. Inſcius es vel poſſe carẽs bis ꝯfitearis. Cum p̃dictꝭ ꝯcordat Sco. i. iiij. di. xv. q. j. circa fi. Et de h̃ etiã vide. j. ſermo. lxiiij. arti. j. c. iiij. Et h̃ opinio videꝛ magis pia

Q̃ta diſcretiõe debet vti confeſſor in examiatiõe penitentiuʒ et maxie mulieꝝ. Ca. iij

t Ertia neceſſitaſ eſt ꝯſiderãda quõ ꝯfeſſio eſt honeſtãda. Queriꝛ autem circa hoc an ꝯfeſſor teneaꝛ diligenꝛ ꝑſcrutari ⁊ examiare ꝯſciam pctõrꝭ

Dicendũ ꝙ triplex põt eſſe talis examiatio. Prima eſt negligẽs. ſcða inficiens ſeu nocẽſ tertia diligẽs. Prima eſt negligẽs qñ. ſcʒ ꝯfeſſor nõ curat examiare diligenꝛ ꝯſciaʒ cõfitentis. Q̃ð q̃dem neceſſariũ eſt ⁊ ꝯfeſſori ⁊ penitenti: ⁊ maxime ꝓpꝛ tria. Primo ꝓpꝛ ignorantiã eo ꝙ pctõres ignorãt que dei ſũt Vñ ſi ꝯfeſſor audiuit aliq̃d de penitente vel ſciuit ꝑ aliquã ꝓbabilẽ ꝯiecturã id debet penitenti ad memoriã reducẽ: q2 põt timere ꝙ penitens ignoret ĩgrantia craſſa que non excuſat ſm Guil. Vel q2 forte non intelligit illud eſſe pctm̃. Nam ſm Iſido. ignorãs quotidie peccat ⁊ ignorat. Scðo ꝓpꝛ negligẽtiam q2. ſ. penitẽs ſicut ſepe accidit ñ bñ examinauit ꝯſciam ſuã: qð q̃dẽ ꝯſueuit euacuare fructũ ꝯfeſſiõiſ. Et tales ſi bono modo fieri poſſet audiẽdi nõ eſſent: niſi ſeipſoſ prius diligenꝛ examiaſſent ⁊ obſuarẽt illud Eſa. xxxviij. Recogitabo tibi oẽs ãnos meos ⁊c̃ In q̃ ſi deficiũt a ꝓuido ꝯfeſſore adiuuandi ſunt. Tertio ꝓpter verecundiã. Nam ſũt pleriqꝫ qui ponꝰ dimitterẽt ꝯfiteri q̃ꝫ ore ꝓprio mãifeſtare pctm̃. Q̃ð q̃dem ex ſupbia ⁊ hypocriſi originẽ ſumit. Contra q̃s Perſi. Pudet ablui ⁊ nõ pudet inq̃nari. Et de pe. vj. c. j. Augꝰ. ait. Diligẽs inq̃ſitor ⁊ ſubtilis inueſtigator ſapienꝛ ⁊ aſtute interrogꝫ a peccatore: qð forſitan ignorat vel verecũdia velit occultare. Debet eni ꝯfeſſor diſcretꝰ a penitente ingenioſe oẽm noxam verecundiaʒ remouẽ. Proinde non ſtatim debet ei exponere magnitudinẽ culpe cum. ſ. ꝯfiteꝛ eã: ſed in fine debet h̃ facere de pe. di. v. c. j. ꝓpe fi.

Secũda examiatio eſt inficiẽs ſeu nocenſ Sũt eni plura q̃ ꝯfeſſor in ſpãli minime querere debet: ⁊ maxime ꝓpꝛ tria. Primo ꝓpꝛ curioſitatẽ qð fit cũ ꝯfeſſor non ꝯuenientia nec ꝑtinẽtia inq̃rit. ſed aliena a ſtatu ⁊ moribus penitentꝭ req̃rit que in talibꝰ repiri non ſolent: quia q̃libet examiari debet ſm ſtatuʒ et ꝯditionẽ ſuã. Contra q̃s ait ps̃. Scrutati ſunt iniq̃tates: defecerũt ſcrutãtes ſcrutinio

Scðo ꝓpter fragilitatẽ. Sunt eni queda̾ que nõ dʒ ꝯfeſſor inq̃rere ĩ ſpeciali: ſicut ſũt incõſueta ſcelera. ⁊ enormia ꝯtra naturam. Ratio eſt: q2 ſepe addiſcit penitẽſ que nõ nouit. Et ꝯtingit ſepiꝰ ipſum ꝯfitentẽ in talibuſ ꝯcuti ⁊ ſepius inq̃nari. Vñ Prouerb. xj. Inueſtigator maloꝝ opprimeꝛ ab eis. ideo non debet talia querere niſi in cõmuni ⁊ de longinquo ꝑ q̃ſdam circũlocutiões vt ſi fecit q̃ ꝯfitetur intelligat: ⁊ ſi non fecit nõ diſcat. Tertio ꝓpter improbitatẽ. ſ. indecenteʒ. Unde

Judith. viij. diciꝛ ꝙ iudith ſacerdotibꝰ ait. Vos aũt nolo vt ſcrutemini actum meũ. Judith vo ꝯfeſſio interp̃taꝛ. in qua myſtice deſignaꝛ ꝙ improba inq̃ſitio pctõꝝ eſt in ſacerdotibꝰ neceſſario reꝑmẽda. Inſup codẽ myſterio p̃cepit dñs Deutꝭ. xxiiij. Cũ repetes a ꝓximo tuo rem aliquã quã tibi debet. nõ ingredieris domũ eius vt pignꝰ auferas ſ3 ſtabis foris: ⁊ ille tibi ꝓferʒ qð habet. Tertia eſt examiatio diligẽs que ſicut ex dictꝭ patet vitare debet in examiando extremitates: q̃ ſunt inter nimiũ ⁊ non ſatis. Et hoc ꝯfeſſor de neceſſitate obſeruare debet maxie ꝓpter tria. Primo ꝓpter auctem. Naʒ abſqꝫ dubio oportet ꝯfeſſorẽ diligentẽ eſſe in veſtigãdo. maxie faciẽdo cuilibet penitẽti q̃ſdaʒ interrogatiões generales. ſ. an p̃terito ãno cõfeſſus ſit. ⁊ an integraliꝛ fuit ꝯfeſſus. ⁊ an cõpleuerit pniam. ⁊ ſi dicit ꝙ non. tunc querat an pniam ſibi impoſitã ſciat. Si ſic. tunc dicat ꝙ eam adhuc expleat. ⁊ tunc nõ oportet eum iterare ꝯfeſſionẽ. Si vo oblitus eſt: tũc iterabit ꝯfeſſionẽ preteriti ãni. Deinde querat an poſtq̃ ad ãnos diſcretiõis ꝑuenit ſingulis annis ꝯfeſſus ſit ⁊ ꝑcepit ſctiſſimũ ſacramentũ: ⁊ an vnq̃ eucariſtiã ſuſcepit in mortali culpa. Poſtea querat de trãſgreſſione decem p̃ceptoꝝ ⁊ ſeptẽ capitaliũ vitiorũ. gnãliũ eccleſie mãdatoꝝ: ⁊ de abuſiõe q̃nqꝫ ſenſuũ. Contra q̃ſdam q̃ dicunt ⁊ credũt nõ eſſe obligatos ad interrogandũ ⁊ examiandum eos quos in ꝯfeſſiõe audiũt: teneñ ei ad oĩa ſup̃dicta. Cuiꝰ ratio eſt q2 ꝯfeſſor eſt tunc iudex. Sed iudex debet neceſſario inq̃rere cauſe veritatẽ: maxime qñ dubia ſurgunt exẽplo ſctiſſimi Job qui de ſe. xxix. c. myſtice ait. Cauſam quã neſciebã diligẽtiſſime inueſtigabã. ad hoc facit de pe. di. vj. c. q̃ vult circa p̃ncipiũ. ⁊ optime vltra mediũ. et ex̃ de pe. et re. c. oĩs. §. ſacerdos. Scðo ꝓpter charitatẽ. ſ. qua teneꝛ ꝯfeſſor diligẽ ꝓximũ ſicut ſeipſum: imo penitentem iuuare tanq̃ filium. In cuiꝰ myſteriũ Exo. xxiij. p̃cepit dñs dicens. Si videris aſinũ odientis te iacere ſub onere: non ꝑtrãſibis ſed ſubleuabis eum. Q̃tomagis eſt ſubleuãdus filius ſpũalis qui a ꝯfeſſore in ſanguine chriſti regeneraꝛ. Ideo diciꝛ Prouerb. xviij. Juſtus in p̃ncipio accuſator eſt ſui: venit amicꝰ eius ⁊ inueſtigabit eum. Tertio ꝓpꝛ vtilitatem. Si eni ꝯfeſſor fuerit diligens inquiſitor ⁊ prudens penitentꝭ examiator. ſepius abſqꝫ ſcandalo: cũ fructu maxio quaſi a longinquo querens. liberabit ⁊ ſaluabit ab ignotis ⁊ occultꝭ criminibꝰ aiam eiꝰ Job. xxvj Obſtricãte mãu. i. a ꝯfeſſore ꝓuido ⁊ diſcreto eductus eſt coluber tortuoſus. Ex dictis patet q̃ta prudentia atqꝫ diſcretio ſit neceſſaria ꝯfeſſori. Unde Prouerb. xxviij. Sapiens ſibi videtur vir diues: pauper autẽ prudens ſcrutabiꝛ eum. Cum his ꝯcordat Bonauentꝭ. in. iiij. di. xix. circa finem.

Articulus. iij. de duodecim fructibꝰ ſeu vtilitatibꝰ cõfeſſiõiſ

t Ertio ſubdiꝛ a ꝓpheta vtilitas ipſius ꝯfeſſionis. Unde ait. Et tu remiſiſti impietatẽ peccati mei. Ex hac vo peccatoꝝ remiſſiõe homini multa bona ꝯſequunꝛ. que ad duodecim reduci poſſunt. Que quideʒ duodecim fructus ꝯfeſſionis poſſunt denoiari. Primꝰ fructus eſt mentis illumiatio. ſcðs mie impetratio. tertiꝰ a morte ſuſcitatio. q̃rtus a diabolo liberatio. q̃ntus anime purgatio. ſextus cuʒ deo anime pacificatio. ſeptimꝰ ꝯſciẽtie alleuiatio. octauꝰ diaboli ꝯfuſio. nonꝰ pctõrum remiſſio. decimꝰ ꝓ peccatꝭ ſatiſfactio. vndecimus gratie augmẽtatio. duodecimꝰ dei glorificatio. Hoꝝ fructuũ mag̃ pars ĩ Alexan. de halꝭ in. iiij.

Q̃ per veram confeſſionem mens tripliciter illuminatur. Capitulum. j.

p Rimus fructus ꝯfeſſiõis eſt mẽtis illumiatio. Illumiatur eni intellectus ꝑ ꝯfeſſionẽ maxime ꝓpꝛ tria. Primo ꝓpꝛ ꝯſiderationẽ. ſ. ſui ⁊ peccatoꝝ ſuoꝝ. Unde ad tales diciꝛ Hiere. iij. Leua in directũ oculos tuos: ⁊ vide vbi nũc ꝓſtrata ſis. Et Apocꝭ. iij. Unge collirio oculos tuos: vt videas. Colliriũ qð ex certa aq̃ et puluere ꝯficiꝛ ⁊ purgat oculoꝝ carnoſos humores ꝯfeſſionẽ deſignat: ꝑ quam puluere ꝓprie cognitionis. ⁊ aqua lachrymoſe cõpunctiõis intellectꝰ illumiatur. Unde diciꝛ in ps̃. Delictum meum cognitũ tibi feci. vbi Augꝰ. ſi homo agnoſcit. deꝰ ignoſcit. Secundo illumiatur ꝑ humiliationẽ qua pctõr ſacerdoti humiliaꝛ ꝓpter deum: qua ꝓpꝛ illuminaꝛ intellectꝰ ad cognitionẽ dei ⁊ ſuiipſius. Unde ps̃. Notus in iudea deus. Et ceco nato myſtice Jo. ix. diciꝛ. Qui de ſe in ꝑſona pctõris ait. Abij laui ⁊ vidi. i. cognoui meipſum. Tertio illuminaꝛ ꝑ inſtructionem diſcreti ꝯfeſſoris. Unde Deutꝭ. xvij. dicit dñs penitenti. Aſcende ad locũ queʒ ele-

gerit deus tuus. venieſq; ad ſacerdotes leuitici generis ⁊ ad iudices qui fuerint illo tēpoꝛe quereſq; ab his qui indicabūt tibi iudicij veritatē: ⁊ facies quodcunq; dixerint qui pſint loco queꝫ elegerit dñs ⁊ docuerint te iuxta legem eius. Tenet͛ eni ſacerdos peccatorem inſtruere. Q̄n̄q; eni aliquis credit veniale eſſe moꝛtale ⁊ econtra: ideo neceſſaria eſt ꝯfeſſio vt inſtruat͛ ſm Alexan. de halis et Bonauentu. in. iiij. di. xvij.

Qꝛ per confeſſionē a deo miſericoꝛdia impetrat͛. Cap̄. ij.

s Ecundus fructus eſt mīe impetratio. Quid enim ꝯfeſſio eſt q̄ curia mīe dei. Cum eni mīa dei ſit ſuper oīa opa eius ſm pš: ideo curia miſericoꝛdie dei eſt ſup curiā iuſticie dei. Unde ſi quis ꝯſpicit ſe grauari in curia iuſticie dei ſecure appellare poteſt ad iſtam: ⁊ neceſſe habet iuſticia huic appellationi cedere patienter. Unde Jac. ij. Supexaltat mīa iudicium. Huius q̄dem iudicij foꝛma dulcedis plena eſt. Habet eni inter cetera q̄ttuoꝛ ſuauitates. Prima eſt ſuauitas ꝯfoꝛmitatis: quia in hoc iudicio iudex ponit͛ reo familiaris pluriuūq; fauoꝛabilis. vbi diſtricto iure media pſona deberet poni: ſicut in iudicio vtiq; fiet cum chꝛiſtꝰ deus ⁊ homo in humana foꝛma ſeculū iudicabit. ſicut Jo. v. dicit͛. q pater dedit filio oē iudiciū facere q2 filius hoīs eſt. Scđam ſuauitatē oſtēdit credulitatꝫ. ſ. quia credit͛ in hac curia dei factuꝫ ſuum narranti. nec ibi adducit͛ qui ſuppleat defectum ſuū. nec teſtis qui pbet ꝯtrariū. Nec etiam ibi locum habet qđ dicit͛ Jo. viij. Tu de teipſo teſtimoniū phibes teſtimoniū tuū non eſt verū. Tertiā ſuauitatē pretendit ſcꝫ libtatis: quia in hoc iudicio non ferunt͛ ſentēne niſi abſolutiōis. licꝫ homo fuerit ſceleratiſſimꝰ peccatoꝛ. Abſoluit͛ eni reus quaſi latro a quo aufertur funis de collo: qui ad ſuſpendiū paratus erat. Sed qui non ꝯfitetur ſicut dicit͛ Soph. j. Ambulabūt. ſ. ad inferni furcas vt ceci: q2 dño peccauerunt Quartam etiam ſuauitatē eterne felicitatis oſtendit. Nam cum ille qui venit ad hoc iudicium dignus ſit infernali patibulo remunerabit͛ eterno regno. Unde Prou. xxviij. Qui abſcondit ſcelera ſua non diriget͛. qui autem ꝯfeſſus fuerit ⁊ reliquerit ea miſericoꝛdiam ꝯſequet͛.

Qꝛ per veram confeſſionē anima a moꝛte culpe ad vitam gratie ſuſcitatur. Cap̄. iij.

t Ertius fructus eſt a moꝛte ſuſcitatio. Suſcitat enim ꝯfeſſio a moꝛte culpe. Circa qđ ſciendū eſt ſm Tho. q pnia inq̄ntū eſt ſacramentū pcipitur pcipue in ꝯfeſſiōe: q2 p eam miniſtris eccleſie ſe ſubdit. qui ſunt ſacramētoꝝ diſpēſatoꝛes Contritio autē votum ꝯfeſſiōis annexū habet: ⁊ ſatiſfactio p iudicio ſacerdotꝫ cui fit cōfeſſio taxatur ⁊ mēſurat͛. q2 in ſacramēto penitentie grā infundit͛ p quā peccata remittūtur ſicut in baptiſmo. Et ideo eodem modo ꝯfeſſio ex vi abſolutiōis ꝯiūcte. culpā remittit ſicut baptiſmꝰ. Et ſicut baptiſmꝰ liberat a peccati moꝛte. non tm̄ ſm q actu pcipitur: etiam ſm q in voto habet͛ ſicut patet in illis qui iam iuſtificati ad baptiſmū accedūt. Et ſi quis obiceꝫ non pſtaret ex ipſa pceptiōe baptiſmi gratiā ꝯſequeret͛ pctā remittentē: ſi prius non fuiſſent dimiſſa. Similit͛ dicendū eſt de ꝯfeſſione adiuncta abſolutiōe: q2 ſm q in voto penitentꝫ pceſſit a culpa liberabit. poſtea vero in actu ꝯfeſſiōis ⁊ abſolutiōis gratia auget͛. ⁊ etiam peccata remittunt͛. ſi pcedēs doloꝛ ad ꝯtritionē ſufficiens non fuiſſet ⁊ ipſe tunc obicem gratie non pberet. Et iđ ſicut de baptiſmo dicit͛ q liberat a moꝛte: ita etiaꝫ de ꝯfeſſione dici poteſt. Patet igit͛ q cum in ꝯfeſſione os apitur moꝛs egredit͛ ⁊ vita ingredit͛. Unde Prou. x. Os iuſti vena vite. Os iuſti operit iniq̄tatem. ſed mens impia et obſtinata que ſe ꝯfiteri non diſponit: moꝛtem a ſe exire non ſinit. huius aūt reſurrectionis a culpa p ꝯfeſſionē ſepius ſignū patet cum videmꝰ peccātes quaſi moꝛtuos ad cōfeſſionē venire nihil ſentiētes vulnera ſcelerum eoꝝ: ſed dum ꝯfitent͛ ꝯcedit͛ eis doloꝛ q̄ vtiq; vite grē atteſtat͛. Mēbꝝ nēpe moꝛtuū ſenſum non habet. Ecce q vomitus pctōꝝ p veram ꝯfeſſionē ad vitam pducit. In huiꝰ modi myſteriū Mat. ix. ciecta turba archiſynagogi filia ſuſcitat͛.

Qꝛ per veram confeſſionē liberatur homo ab oꝛe demonis Capitulum. iiij.

q Uartus fructus eſt a demone liberatio. Exiſtēs eni in moꝛtali culpa in oꝛe demonis eſt: qđ q̄dem intranti latiſſimū eſt. volenti autē inde exire artiſſimū repitur. Unde Job. xxxvj. Saluabit te. ſ. dñs p ꝯfeſſionē: ex oꝛe anguſto latiſſime. Uide obſecro a tanto piculo facilē liberationis modū: queꝫ ipſa ſimpliciſſima ouis te docet dum exiſtens in oꝛe lupi ſepius clamat Uade ⁊ tu pctōꝛ ⁊ fac ſimilit͛ ⁊ clamoꝛoſo coꝛdis affectu. ſed ſubmiſſa voce manifeſta ſcelera tua.

Qꝛ faciliter purgant ⁊ oꝛnāt animā confeſſio penitentialis ⁊ generalis. Cap̄. v.

a Dđant͛ q̄ alij q̄ttuoꝛ fructꝰ quoꝝ pmus eſt aie purgatio. Purgat͛ autem homo p illam a moꝛtalibꝰ et venialibꝰ culpis. Primo q̄dem aduerte feditatē atq; defoꝛmitatē moꝛtalis culpe: facilitatē medicine ⁊ foꝛmoſitatē refoꝛmate anime. Eſt eni moꝛtalis culpa ſpūalis lepꝛa deterioꝛ q̄ coꝛpalis q̄ntum diſtat moꝛtale coꝛpus a ſpū immoꝛtali ad imaginē ⁊ ſimilitudinē dei foꝛmato. Illa eijcit a ꝯſoꝛtio hoīum hec autē a ꝯſoꝛtio dei ⁊ oīum ſctōꝝ ⁊ angelorum illa eijcit a ciuitate: hec aūt non ſolū priuat a celeſti regno atq; pſenti ſeculo: ſed etiā locat hoīem in hoſpitali infernali cum infinita penalitate. Sed vide facilitatē remedij huius ſpūalis lepꝛe: que in curatione naaman ſyri. iiij. Reg. v. pfigurata fuit. Ait enim illi heliſeus. Uade ⁊ lauare ſepties in ioꝛdane: et recipiet ſanitatē caro tua atq; mūdaberiſ Et ſequit͛. Deſcendit ⁊ lauit ſepties in ioꝛdane iuxta ſermonē viri dei: ⁊ reſtituta eſt caro eius ſicut pueri puuli ⁊ mūdatꝰ eſt. Hanc facilitatē oſtendit etiam pš. dicens. Dixi ꝯfitebor vt. š. De pulchꝛitudie anime quaꝫ ex cōfeſſione quis ꝯſequit͛ etiā ait. Cōfeſſio ⁊ pulchꝛitudo in ꝯſpectu eius. Et iterum ait. Confeſſionē ⁊ decoꝛem induiſti. Si aūt de ſecundo. ſ. de peccatꝫ venialibꝰ penſare velimus ⁊ queratur ſi ꝯfeſſio generalis valeat ad eoꝝ purgationē dicendū ſm Tho. in. iiij. di. xxj. q duplex eſt ꝯfeſſio generalis. ſ. ſacramētal' et non ſacramētal'. Prima eſt ſacramētal' que. ſ. fit in ſecreto ſacerdoti de generibꝰ ſingulo ⁊ non de ſingulis generū. Et valet ex q̄ttuoꝛ ad remiſſionē venialiū q̄ntum ad culpam ⁊ etiam q̄ntum ad penā vel in pte vel in toto. Primo ex ꝯtritiōe ꝯfitentis. ſcđo ex humilitate ꝯfeſſiōis: tertio ex oꝛatiōe ſacerdotꝫ inq̄ntum eſt quedaꝫ pſona puata: q̄rto ex vi clauiū. Scđo eſt quedā ꝯfeſſio non ſacramentalis que. ſ. fit publice coꝛam multꝫ et cū multis in eccleſia: ⁊ tunc efficax eſt ex tribus primis ⁊ non ex q̄rto. Et ideo non ſubiūgit͛ in pma ⁊ cōpletoꝛio abſolutio nec ſatiſfactionis iniūctio: ſ3 tm̄ oꝛatio. ſ. Miſereat͛ vri ⁊c̄. Concoꝛdat cum hoc Pe.

Qꝛ ex vera confeſſione pax inter deum ⁊ animam generatur. Capitulum. vj.

s Ecundus eſt cum deo pacificatio. Exiſtēs vtiq; in moꝛtali inimicitiam ⁊ terribilē guerrā habet cū oīpotenti deo. Nec ponderat inſenſatꝰ homo q̄nti diſcrimis ſit inimicitia iſta. Uide rogo q̄ facilis ſit pacificatiōis modus. Non enim neceſſe tibi eſt mactare vitulos aut oues antiquoꝝ moꝛe. Uerba humilis ꝯfeſſiōis a domino p vitulis acceptant͛. Sicut Oſee xiiij. dicit͛. Reddemꝰ vitulos labioꝝ nroꝛum. Et Eſa. lvij. dñs ait. Creaui fructū labioꝝ pacē hoc eſt ex nihilo humilitatꝫ: feci fructū labioꝛum eſſe pacem. Ideo talis ꝯfeſſio humilis maxime figurata eſt in ramo illo oliue queꝫ colūba illa ad veſpam in arca tulit Gen. viij. Ramus vero oliue ſignū pacis eſt. Sic ⁊ ꝯfeſſio humilis inter nos ⁊ deum cauſa eſt ⁊ ſignū pacis ⁊ culparū remiſſiōis. Hunc ramū oliue ad veſperā colūba detulit cum ſpūſſanctus qui p columbā ſig̃tur in fine tempoꝝ cōfeſſionē in eccleſia oꝛdinauit. Nos ſumꝰ eni in quos fines ſeculoꝝ deuenerūt: ſicut dicit͛ j. Coꝝ. x. Siue colūba dei eccleſiā dei deſig̃t iuxta illud Cant. vj. Una eſt columba mea Columba igitur in oꝛe ramū poꝛtat quia eccleſia oꝛis ꝯfeſſionē habet i ſignū pacꝫ cū deo

Q̄rta in conſciētia alleuiatio et leticia ſeq̄t͛ ex vera cōfeſſione Capitulum. vij.

Ertius eſt ꝯſcientie alleuiatio ſeu aſſecuratio. Grauat͛ eni ꝯſcientia pctōꝛis ex ppetratis culpis. Unde pš. Iniq̄tates mee ſupgreſſe ſunt caput meuꝫ ⁊c̄. Et Job. vij. Poſuiſti. i. pmiſiſti me poni ꝯtrariū tibi: ⁊ factus ſum mihimetipſi grauis. Uerū cum pctōꝛ magnꝰ plene ⁊ diligenter ꝯfeſſus fuerit peccata ſua ⁊ plenarie abſolutus videt͛ ſibi q ſit ita alleuiatꝰ quaſi amota fuerit de coꝛde eius grauiſſima mola: ⁊ q̄n̄q; mirabili leticia ſupfundit͛ dum ſe ſperat ſuſcepiſſe veniam de cōmiſſis. Unde Prouerb. xv. Secura mens quaſi iuge ꝯuiuiū. Unde pš. In voce exultatiōis ⁊ ꝯfeſſiōis ſonus epulantꝫ. Quod quidē magnū eſt cum ſit quaſi paradyſi arra. Un̄ .ij. ad Coꝝ. j. Gloria noſtra hec eſt teſtimonium conſcientie noſtre.

Confundiẗ diabolus in vera confeſſione. Cap̄. viij

q Uartus eſt diaboli ꝯfuſio. Confundiẗ ꝟo diabolus cum intelligit ſe dep̄henſum more ſiq̇dē furis qui ꝯfuſione repleẗ dum in furto deprehendiẗ. Proinde nō ita ſecure ſuggerit mala ſicut antea faciebat: cum timeat ſua reuelari ſecreta ſciēs ꝙ Eccl. xxvij. diciẗ. Qui denudat archana amici fidem ꝑdit: ⁊ non inueniet amicū ad animū ſuū.

Q ꝫ in confeſſione q̄n̄ꝗ ex attrito fit homo vere contritus. Capitulum. ix.

q Uattuor alij fruct⁹ addanẗ. quorum p̄m⁹ eſt pctōꝝ remiſſio. Scōꝫ eni Alexan. de hal' q̄ñꝗ accidit ꝙ hō accedit ad ꝯfeſſionē non ſufficienẗ ꝯtrit⁹ et tñ ꝑ ꝯfeſſiōis humilitatē miſericordiẗ infundit deus ei grām plene ꝯtritiōis. Proinde pš. ait. Ueritas de terra orta eſt: ⁊ iuſticia ď celo ꝓſpexit hec eſt. vera ꝯfeſſio procedit ab hoīe qui de terra eſt quā ſuſcipiēs dñs hominem iuſtificat a peccatl. Uñ glo. verbum ꝓphete exponens ait. Confeſſio de homine pctōre nata eſt: vt ſe accuſet. cinerē ⁊ terram ſe eſſe cognoſcat. Cui diciẗ Geñ. iij. Puluis es ⁊ in puluerē reūterl. Et ſic iuſticia de celo ꝓſpexit ſicut patet Lu. xviij. de publicano q̄ ꝑ ꝯfeſſionē iuſtificat⁹ ad ꝓpria eſt reuerſus. Uñ Aug⁹. Laboret mens patiēdo erubeſcentiā. Et q̄m verecūdia magna eſt pena: q̄ erubeſcit ꝓ chriſto fit dignus venia. Uñ. ij. Regl. xij. dixit dauid ad nathan. Peccaui dño. Et ſtatim dixit ei nathan. Dñs trāſtulit pctm̄ tuū a te. Glo. Qui humiliẗ ꝯfiteẗ: veniam ꝯſequiẗ. Uñ Aug⁹. ſuꝑ illud pš. Non abſorbeat me ꝓfundū nec vrgeat ſuꝑ me puteus os ſuū inq̇t. Puteus eſt ꝓfunditas iniquitatis. In quā ſi ceciderl non claudet ſuꝑ te pute⁹ os ſuū ſi tū nō clauſerl ſuꝑ te os tuum. Uñ thema dixi confitebor vt. ŝ. Scōm Bonauentl. Si ꝓpoſitū tm̄ valet: q̄ꝫto amplius valebit opus.

Q ꝫ in confeſſione tam ex auctoritate clauiū q̄ꝫ ex erubeſcentia peccatoꝝ ꝓuenit ſatiſfactio magna. Cap̄. x.

s Ecūdus eſt ꝓ pctīs ſatiſfactio. Fit aūt h̄ ſatiſfactio ī ꝯfeſſiōe ſm̄ Alexan. de hal' maxime ꝓpẗ duo. Primo ꝓpẗ auctēm clauiū. Uñ Jo. x. Quorū remiſerl pctā ⁊c̄. Et Mat. xviij. Quodcunꝗ ligauerl ⁊c̄. Pōt eni ſacerdos aliquid pene debite relaxare licet non oēm penā. Scōo ꝓpter verecūdiā pctōris. Verecūdia eni eſt magna ps ſatiſfactiōis: cū ſit q̄ſi pallium ſ̄cioſum opiens pctm̄. Uñ pš. Cōfuſio faciei mee cooꝑuit me. Eccl. iiij. Eſt cōfuſio adducens gloriā ⁊ grām. Uñ Aug⁹. li. ď pe. Qui ꝑ vos peccaſti ꝑ vos erubeſcatl. Erubeſcentia eni ipſa ꝑtem habet remiſſiōis. Ex mīa eni hoc p̄cepit dñs vt nemo peniteret ī occulto. In h̄ eni ꝙ ꝑ ſeipſum dicat ſacerdoti ⁊ erubeſcentiā vincit timore dñi offenſi: fit venia crimis. Fit eni veniale ꝑ ꝯfeſſionē qδ crimiale erat ꝑ opatiōnē. Hec Aug⁹. Et ideꝫ alibi ait. Multū ſatiſfactiōis attulit qui erubeſcentie dñans nihil eoꝝ que cōmiſit nuncio dei denegauit. Hinc eſt ſm̄ Tho. ꝙ q̄ꝫto aliq̇s pluries vel plurib⁹ de pctō ꝯfiteẗ: tanto ei magis purgatorij pena minuiẗ.

Q ꝫ ꝑ cōfeſſionē gratia iam in contritione accepta augmentaẗ Capitulum. xj.

t Ertiū eſt grē augmētatio. Unde Alex. de halis. Sepe in ꝯfeſſione deuota dñs augmentat grām in ꝯtritiōe collatam. Qδ nōt Eſa. xxxviij. I ezechia a quo egrotāte ad mortē dñs nō ſolum remouit infirmitatē poſtq̄ꝫ ſe ꝯūtit ad parietem ⁊ ad ſletū: ſed addidit vite q̇ndecim annos. Marie ꝟo auget hūilitatē. Uñ ſuꝑ illud pš. hec me ꝯſolata eſt in humilitate mea glo. dicit. Hūilitatē quā ſibi q̇ſꝗ facit ꝯfitendo ſua pctā: nō ſibi arrogādo iuſticiā. Ex h̄ q̇ꝑpe grē augmēto atꝗ vera ⁊ fundata hūilitate mēs in temptatiōib⁹ fluctuās p̄ſeruaẗ. qꝛ ſubito ꝯfiteẗ ꝓuitates ſuas. Jō ad h̄ hortaẗ Aug⁹. dicēs. Si cepiſti fluctuare ꝯfitearl motū ne plāgas ruinā. Extrahim⁹ nanꝗ dētem putridū ne ꝑ eum alij putreſcāt.

Q ꝫ ꝑ confeſſionē accreſcit gloria omnipotētis dei. Cap̄. xij.

q Uartus ē dei glorificatio. Quiſꝗ ꝯfiteẗ pctā ſua ſe ꝯfiteẗ iniuſtū: et deū iuſtū. Nā ꝯfeſſio fit ad laudē dei. Uñ ſuꝑ illud pš. Cōfitemī domino q̄m bon⁹ glo. ait. ſ. ꝯfeſſiōe pcti ⁊ laudis: cū nō ſit pia ꝯfeſſio pctōꝝ ſine laude. Jō Joſue. vij. in ꝑſona ſacerdotl q̄ ꝯfeſſiōes auſcultat ďr. Da gloriā dño deo iſrael ⁊ ꝯfitere atꝗ indica mihi q̇d fecerl. Pro his aūt duodecim fructib⁹ adipiſcēdis ꝯſiderēt ꝯfeſſores cū q̄ꝫta picia atꝗ diligētia debēt inſtruere penitētes: ſciētes ꝙ ꝯfeſſor neſciēs diſcernere in penitēte inẗ leprā ⁊ leprā. i. q̇d dꝫ iudicare: abſoluere nō pōt. qꝛ munē ſcie caret id eſt. claue q̄ ſciat ſoluere ⁊ ligare. Et penitens h̄ intelligēs teneẗ iterū ꝯfiteri. Uñ dñſ Mat. xv. Cecus ſi ceco ducatū preſtet: ambo in foueam cadūt. Proide pš. āmonet cōfeſſores dicēs. Erudimi qui iudicatl terram id eſt. q̄ accipitl iudiciū facē de his q̄ in culpl terrenoꝝ ꝓlapſi ſunt. Unde Aug⁹. in ſerm̄. xxxij. ad heremitas ait. Decet igiẗ ſacerdotes eſſe tales vt cognoſcāt ⁊ ſciant quā qualem ⁊ q̄ꝫtā infirmāub⁹ exhibere debeāt medicinā. Uñ Bonauentl. in. iiij. di. xviij. vltl. q. ſuꝑ lrām ait. Q ꝫ ille q̄ ſoluit ⁊ ligat ſm̄ volūtatem non ſm̄ ſcie ⁊ iuris regulā: errat ⁊ decipit. Proinde ſacerdos ⁊ religioſus inexꝑtus audiat ſimplices pueros ⁊ ruſticos. nō aūt eos qui hñt ꝑplexos ⁊ intricatos caſus. Qui ſi audierit tales cū nō intellexerint eorum caſus opoꝛtet ꝯfitētes iteꝝ ꝯfiteri: ſicut ŝ. dictū eſt arti. ij. Ut aūt ex vera ꝯfeſſiōe fiat in aīa ꝯſecutio fructuū predictoꝝ ſm̄ Sco. i iiij. di. xvij. p̄cedē dꝫ diligēs examiatio pctōruꝫ: ſm̄ poſſibilitatē fragilitatl hūane. Et intelligo tantā inq̇ſitionē fieri debere: q̄ꝫtā q̇s ponere poteſt circa aliqδ multum arduū qδ cordi ſuo eſſꝫ multū charū. Hec ſm̄ Sco. Ex dictis patet quid ſit ꝯfeſſio ſacraẗ. ⁊ vñ originem ſumpſit: qꝛ ex ore dñi nr̄i ieſu chriſti ac aplōꝝ eius. Et q̄ꝫ admirabiles fruct⁹ ei⁹ ꝯſequanẗ ꝑ eam veraciẗ penitētes vt integra fide. ſpe firma atꝗ feruēti charitate p̄cedente ꝑ̄patiōe atꝗ examiatiōe ꝯdigna curratl ad ſacramentū ꝯfeſſiōis q̄ſi ad ꝯſcie illumiationē. ad mie fontē: ad aīe alleuiationē. ad grē augmētationē. ⁊ tandem ad dei glorificationem. Hoc largiēte dño nr̄o ieſu chriſto ⁊ cōfeſſiōis inſtitutore. ⁊ grē largitore. Qui glorioſus in patria ⁊ diues in mīa cū pr̄e ⁊ ſpū ſancto viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝝ.

Feria. iij. poſt tertiā dñicam ī q̄dragesima de correctiōe fraterna. Sermo. xxviij.

s I peccauerit ī te frat tu⁹ vade ⁊ corripe eum. Mat. xviij. ⁊ in euāgl. ho. Si eni vim hui⁹ termini corripe voluerim⁹ pōderare nihil aliud indicare videtur: niſi cor pctōris a malo ad bonū ſubito rapiēdo mutare. Dicunẗ eni rapi que ſubito auferunẗ. ſicut ſi ignitus carbo ſuꝑ ꝓpriā vel ꝓximi cecidiſſet veſtē rape eum ⁊ illū ſubito auferre. Necnō ⁊ ſyllaba ďr corripi que ſubito ⁊ raptim ꝓnūciaẗ. Cito nēpe cor fris a malo ad bonū trāſferẗ: cū ei turpitudo ſue culpe et pulchritudo dine grē dulciẗ demōſtraẗ. qδ in fraẗna correctiōe euenire ꝯtingit. Proinde fraterna correptio ſic diffiniri ſolet. Correptio eſt admonitio fris de emēdatiōe peccatoꝝ: ex charitate fraẗna ꝓcedēſ. Plane nomen fris oīs hō etiam pctōr intelligi dꝫ. ſiue eq̄lis ſiue minor ſiue etiā maior ſit ille: qꝛ ex vno pr̄e deo creati. qꝛ ex vno pr̄e adā gnāti. atꝗ ex vno pr̄e chriſto regnāti ⁊ redempti ſum⁹. Poniẗ tm̄ poti⁹ nomē fris q̄ꝫ hoīs aut pctōrl. eo ꝙ frater nomē eſt amoris ⁊ charitatis: qꝛ ex vno pr̄e creati ⁊ regnāti ſum⁹. Jō correptio fris ex radice dꝫ ꝓcedē charitatis. De hac igiẗ fraẗna correptiōe tria p̄ncipaliẗ ꝯſiderem⁹. Primo ei⁹ obligationē. ſcōo ordinationē: tertio eius ꝯditionē.

Articulus primus q̄n homo obligaẗ vel nō corrigere proximum ſuum.

p Rimo ꝯſiderem⁹ hui⁹ fraẗne correptiōis obligationē. Ait eni dñs Si peccauerit in te fraẗ tu⁹ vade vt. ŝ. qδ eſt p̄ceptū affirmatiuū. Sed ꝯſiderandū eſt ſicut p̄cepta legl negatiua ꝓhibēt actus pctōꝝ: ita p̄cepta affirmatiua inducūt actus ꝟtutū. Actus ſiq̇dem pctōꝝ ſm̄ ſe ſemper ſunt mali ac etiā nullo mō nec inſuꝑ aliq̄ tꝑe pñt bñ fieri: qꝛ ſꝫ ſe oīno ſūt mali vt dicit Iſido. ij. ethymol. Jō negatiua p̄cepta obligant ſemꝑ ⁊ ad ſemꝑ. niſi ꝯtrariū ꝑcipeẗ reuelatiōe dina: qꝛ ďr. xiiij. q. v. c. iij. dixit dñs. Nec iſraelite furtū fecerūt aſportādo egyptiorū vaſa: ſed deo iubēte miſteriū tribuerūt. Actus aūt virtutū nō q̄libet mō fieri debēt: ſed debetis circūſtantijs obſeruatl. Que q̇dem req̇runẗ ad h̄ ꝙ actus ſit ꝟtuoſus. ſ. vt fiat vbi debet. ⁊ ſm̄ ꝙ dꝫ. Et qꝛ diſpoſitio eorum q̄ ſunt ad finē attēdiẗ ſm̄ rōnē finiſ. Jō in iſtis circūſtātijs ꝟtuoſi act⁹ maxie attēdēda eſt ratio finis: q̄ quidē eſt bonū virtutis. Si igiẗ aliq̄ taẗ circūſtātia omittaẗ circa ꝟtuoſum actū q̄ totaliẗ tollat ꝟtutl bonū: hoc q̇dē p̄cepto ꝯtraẗ. Si aūt defect⁹ alicui⁹ circūſtantie q̄ totaliẗ virtutē nō tollit. licet nō ꝑfecte attingat ꝟtutl bonū nō ďr cē ꝯ p̄ceptū. Jō. ij. ethicoꝝ ďr. Q ꝫ ſi parū a medio diſcedaẗ nō eſt ꝯ virtu: c. ſ ſi multū diſcedaẗ corrūpiẗ ꝟt⁹

in ſuo actu. Ad intelligendū aūt qn̄ hō obligat̄ ad hāc correptionē vel qn̄ nō. tres diſcretiōes ↄſiderāde ſunt. Prima circa corrigētē ſcđa circa delinq̄ntē: tertia circa omittētē

Qꝛ tria req̄runt̄ ex p̄te corrigentis ad hoc ꝙ obliget̄ corrigere ꝓximū ſuū. Capitul̄. j.

p Rima diſcretio ↄſiderāda ē circa corrigētē. Ubi notādū ꝙ ad h̄ ꝙ hō corrigē obliget̄: tria req̄runt̄ ex p̄te ipſi⁹ corrigētꝭ alit̄ nō obligetur. Primū eſt certitudo. ſcđm ē māſuetudo tertiū eſt aptitudo Primū eſt certitudo. ſ. ꝙ ſciat certe ꝓximi ſui culpā. Unde Eccl. xj. Priuſq̄ interroges. ſ. de veritate rei nō vituperes quēq̄ vt cū interrogaueris corripe iuſte id eſt. ſm ordinē inferi⁹ ānotatū. nec tn̄ ſufficit h̄ certitudo apud ſe. Nā ſi criminalit̄ agit̄ ꝛ timet̄ defect⁹ ꝓbatiōis ꝛ obligat̄ actor ad talionē ſi in ꝓbatiōe deficiat: tūc hō ꝓximum accuſare nō obligat̄. Idē forte dicēdū eſt qn̄ in moralib⁹ ſunt varie doctoꝝ opiniōes et ē p̄iculū in ꝑſo ſcandalū ſuſcitare tenēdo vnā opinionē tūc credo nō eē neceſſe ꝓxīm circa talia redarguere niſi valde tp̄ate. Scđm ē māſuetudo. ſ. in corripiēdo. Qꝛ corripiēſ cū turbatiōe ꝛ ira magꝭ ad malū ꝓuocat q̄ ad bonū. Un̄ apl's. ij. ad Theſſal̄. iij. Nolite q̄ſi inimicū exiſtimare illū. ſ. delinq̄ntē ſ3 corripite vt frēm. ſ. cū māſuetudie. Q̄ idē intelligēs neceſſariū. j. ad Coꝛ. iiij. ait. Quid vultis. in v͛ga veniā ad vos an in charitate ꝛ ſpiritu māſuetudis? Et merito talis bon⁹ mod⁹ obſeruādus ē. Nā Prouꝰ. xxv. dꝛ. Lingua mollis ↄfringet duriciē. Et iteꝝ. c. xv. ait. lingua placabilis lignū vite. Que aūt imoderata ē ↄteret ſpm̄. Un̄ ꝓpha ait. Superuenit māſuetudo ꝛ corripiemur. Un̄ Aug⁹. ſuper epl'am ad Gal̄. Quicq̄d lacerato aīo dixeris punientꝭ eſt impet⁹ nō charitas corrigētis. Dilige ꝛ dic q̄cq̄d voles. Hec ille. Iterū in. ij li. de ſermo. do. in mon. ait idē. Raro ꝛ magna neceſſitate obiurgatiōes adhibēde ſunt ita tn̄ vt i his ꝛ i ipſis non nob̄ ſ3 deo ſeruiat̄ inſtem⁹. Tertiū eſt aptitudo. ſ. ad corrigēdū q̄. ſ. in alio nō ſit tāta ſicut i eo. Nā ſi ipſum peccātē videāt alij eq̄ boni. ſicut tu vel forte meliores ꝛ illi forte magis familiares. aut p̄lat⁹ ſu⁹: ꝓbabilit̄ ſupponere ſic poſſis ꝙ aliq̄s iſtoꝝ in q̄b⁹ ē debitū ꝛ aptitudo corrigendi illū corripiet eū. Et apl's ad Heb. xij. dicat. Quis ē fili⁹ quē nō corripiet pr̄. Et iterū. iij. Regꝭ. xx. p̄lat⁹ dꝛ. Cuſtodi virū iſtū q̄ ſi lapſus fuerit erit aīa tua ꝓ aīa illi⁹. Unde nō debeo credē ꝙ p̄lat⁹ ſu⁹ ſit imemor ſalutꝭ ſue qđ eſſet. ſi negligeret corripe illū. Si aūt certū eſſet ꝙ oēs negligerēt corripe illū: tunc cū alijs ↄditiōib⁹ ↄcurrētib⁹ teneret̄. Hec ſ3 Gallēſem vel guallēſem in q̄onib⁹ diſputatꝭ

Qꝛ tria req̄runt̄ ex p̄te delinquentiſ ad hoc ꝙ q̄s corripe obliget̄ ꝓximū ſuū. Cap̄. ij.

s Ecūda v͛o diſcretio obſeruāda ē circa delinq̄ntē. Nā ad h̄ ꝙ aliq̄s teneat̄ corripe delinq̄ntē etiā tria req̄runt̄ in eo. Primū eſt ſpes veriſimil̄. ſcđm culpa mortal̄: tertiū oportunitas tp̄is. Primū qđ in delinq̄nte req̄rit̄ ē ſpes veriſſ'is ꝛ ꝓbabilis. ſ. de futura correctiōe. Qꝛ cū correptio inſtituta ē ꝓpt̄ emendationē fr̄is ſicut patet i euāgꝭ. ho. ſi h̄ non ſperat̄ ſ3 peioratio timeat̄: tūc correptio non deberet fieri cū eēt dare culpe noue occaſionem ꝛ pctm̄ eſſet teſtāte dn̄o Prouꝰ. ix. Noli arguere deriſorē ne oderit te. ſ. non ꝓpt̄ te ſ3 ꝓpt̄ ſe ne deterior fiat. Et paulo an̄ dic̄. Qui erudit deriſorē ipſe ſibi facit iniuriā: ꝛ q̄ arguit impiū ſibi maculā gn̄āt. Un̄ Hierony. Fruſtra niti ꝛ nihil aliud q̄ arguēdo odiuꝫ querē extreme demētie ē. Scđo req̄rit̄ ꝙ ſit culpa mortal̄. Nā correptio ſit ad lucrandū frēm amiſſum ꝑ pctm̄: qꝛ dꝛ in euāgꝭ. ho. Si aūt te audierit lucrat⁹ eris frēm tuū. Non eni amittit̄ aīa frīſ niſi ꝑ mortalē culpā. Ex q̄ patet ꝙ corripe frēm eſt qn̄ peccat mortalit̄ p̄ceptū. Un̄ Eccl. xvij. Unicuiq̄ mandauit dn̄s d̄ ꝓximo ſuo. ſ. corripiēdo. Corripe v͛o qn̄ venialit̄ peccat eſt ↄſiliū. Tertiū v͛o qđ req̄rit̄ eſt oportunitas tp̄is. i. ꝙ ſit ſpes ꝙ nō habeat maiorē oportunitatē tp̄is ad corripiendū frēm. Un̄ Aug⁹. de ciui. dei lib. j. c. ix. dicit. Si q̄s ꝓpterea obiurgādis corripiēdiſq̄ male agentib⁹ p̄cit qꝛ tp̄s oportunū querit. Sequit̄. Nō videt̄ occaſio cupiditatꝭ ſ3 ↄſilium charitatꝭ. Ex dictꝭ patet ꝙ cū corripe fratrē ſit p̄ceptū affirmatiuū: obligat ad ſui executionē tp̄e neceſſitatꝭ. Tūc aūt vere neceſſitas ē. qn̄ p̄dicta ſex q̄ in h̄ ꝛ in p̄cedēti. c. dicta ſunt ↄcurrūt ſimul: ita ꝙ ſi nō occurrūt licet hō h̄ p̄cepto liget̄. nō tn̄ obligat̄ ad exeq̄ndum illud. i. ad corripiēdū ſ3 differre pōt ſine pctō q̄uſq̄ h̄ ſex ſimul ↄcurrūt. Predicta aūt ſex de p̄lato nō intelligunt̄ de q̄ non eſt ſermo ad p̄ns. Qn̄ aūt oīa ſex ↄcurrunt tūc tenet̄ hō ꝓpt̄ tria corripe frēm. Primo ꝓpt̄ p̄ceptionē de q̄. s̄. dictū eſt. Facit ad h̄

ex̄ de verbo. ſig. c. in his vbi dꝛ qđ p̄cipit̄ impatur ꝛ qđ impat̄ neceſſe eſt fieri. Et. xiiij. q. j c. vltꝭ. dicit Aug⁹. Quiſq̄s p̄ceptꝭ nō obtemꝑat: reus ē ꝛ debitor pene Scđo ꝓpter deteſtationē. vn̄. lxxxiij. di. c. error dꝛ. Error cui non reſiſtit̄ approbat̄. Et ſubdit̄. Negligere quippe cū poſſis ꝑturbare ꝑuſos: nihil aliud ē q̄ fouere. Ad idē. lxxxvj. di. c. facientis. ex̄ de homici. c. ſicut dignū. Tertio ꝓpter ſubuētionē. Quia q̄ pōt iuuare ꝓximū et nō iuuat ↄuincit̄ ſummū nō amare paſtorem vt patet. lxxx. q. j. c. in ſcripturꝭ. Sed nunq̄d tenet̄ hō ꝓpt̄ hoc p̄ceptū inq̄rere correptiōe egētes? Dicenduꝫ ꝙ illud qđ debet̄ aut debet̄ ꝑſone certe aut incerte. Primo aūt ſi hō debet alq̄d ꝑſone certe ꝛ determiate: ſiue illud ſit bonū tp̄ale ſiue ſpūale. neceſſe ē ꝙ illud ei impēdam⁹ nō expectātes ꝙ nobis occurrat imo tenemur eū querē ne dū in debito tp̄ali ſed multomagꝭ in debito ſpūali: ſicut in illo q̄ habet alteri⁹ curā qꝛ debet eum querē ꝛ corrigē de pctō. xliij. di. ephesijs. Scđo autē illa bn̄ficia que non debent̄ certe ꝑſone ſed cōiter oīb⁹ ꝑſonis. ſiue ſint tp̄alia ſiue ſpūalia: non oportet nos querē quibus impēdam⁹ ſed ſufficit ꝙ illis impēdam⁹ q̄ nob̄ occurrunt. Hoc eni ꝑ q̄dam forte habendū eſt ſm Augꝭ. in li. de doc. In li. q̄ de verbis dn̄i ait. Ammonet nos dn̄s nr̄ ꝙ nō negligam⁹ pctā nr̄a nō querēdo q̄d rephendas ſed videndo q̄d corrigas. alioq̄n efficeremur vite eoꝝ exploratores ↄtra illud qđ dicitur Prouꝰ. xxiiij. Non inſidieris ꝛ queras impietatē in domo iuſti nec vaſtes requieꝫ eius. ar. ad h̄. vj. q. j. c. ex merito in fi.

Triplici ex cauſa dimittit homo corrigere peccatorē vel bene vel male. Cap̄. iij.

t Ertia aūt diſcretio ↄſideranda eſt circa omittentē. ſ. correptionē ſm Rich. in. iiij. di. xix. fratna correptio triplicit̄ omitti p̄t. Primo ꝓpt̄ charitatē ſcđo ꝓpt̄ ſenſualitatē: tertio ꝓpt̄ tepiditatē. Primū eſt v͛tuale. ſcđm veniale: tertiū mortale. Primo ꝓpt̄ charitatē ꝛ h̄ eſt v͛tuale. Un̄ Aug⁹. j. de ciui. dei. c. ix. Si q̄s ꝓpterea obiurgādis ꝛ corripiēdis male agētib⁹ p̄cit qꝛ oportunū tp̄s inq̄rit vel de eiſdē ipſis metuit ne deteriores ex h̄ efficiant̄ vel ad bonā vitā ꝛ piam erudiēdos impediāt alioſq̄ infirmos p̄mant atq̄ auertant a fide. nō videtur cupiditatꝭ occaſio ſ3 ↄſiliū charitatꝭ. Similit̄ dicendū eſt ſi omittit̄. qꝛ nō habet̄ ↄueniens locus. Scđo ꝓpt̄ ſenſualitatē. ꝛ hoc ē veniale vtpote qn̄ ꝓpt̄ tp̄ale cōdū habēdū vel incōmodū vitandū efficit̄ hō tardior ad correptionē: non tamē in tm̄ q̄n ſi ſibi ↄſtaret ꝙ poſſet eū extrahere a mortali culpa hoc non omitteret ꝓpt̄ cōmodū tp̄ale. Et de hoc ſcđo modo in primo de ciui. dei. c. ix. circa p̄nci. Aug⁹. ait. Aliq̄n corripiēdis frīb⁹ deſiſtunt hoīes vel ꝓpter laborē vel ꝓpter verecūdiā vel ꝓpter vitationē nocumētꝭ tp̄alis: q̄uis tamen diſpliceat malū eoꝝ. Nec incidunt in illam damnationē que poſt hāc vitaꝫ talib⁹ p̄patur. Tertio mō omittit̄ correptio ꝓpt̄ tepiditatē ꝛ hoc eſt mortale. Unde qn̄ homo ꝓbabilit̄ ſperat ꝛ credit ꝙ poſſet frēm ſuum retrahere a peccato ꝛ hoc omittit facere ꝓpt̄ aliqđ cōmodū tp̄ale vtputa qꝛ timet iudiciū vulgi ꝛ cruciatū carnis ſiue p̄emptionē. duꝫ tamen hec in aīo ita diſent̄ ꝙ p̄ponant̄ charitati fratne. Tunc eni ordinē charitatꝭ p̄uertit pl⁹ diligēdo cōmodū tp̄ale q̄ aīam ꝓximi et honorē dei. Un̄ Aug⁹. vbi. s̄. Pleriſq̄ ab eis cōmonēdis obiurgādis ꝛ corrpiēdis male diſſilat̄. ne vel eos offendam⁹ vel eoꝝ inimicitias deuitem⁹. ne impediāt ꝛ nocēāt in iſtis tp̄alib⁹ rebus q̄s adipiſci adhuc appetit noſtra crudelitas: ſiue quas amittere formidat infirmitas. Hec ille. Unde glo. ſup illud Eccl. xvij. Unicuiq̄ mādauit dn̄s de ꝓximo ſuo dicit. Ita peccat q̄ frēꝫ ſuū peccare videt et tacet: ſicut q̄ peccanti nō indulget.

Articul⁹. ij. d̄ triplici correptione. ſ. fraternali filiali ꝛ paternali

s Ecūdo ↄſidēm⁹ correptiōis ordinationē ſeu modificationē. Scđꝫ eī Caſſi. li. iiij. eplaꝝ. Egrꝭ n̄ vna cā ſalutꝭ ē Alit̄ cib⁹ reficit̄: alit̄ ꝑ abſtinētie bn̄ficia attenuat̄. Hic lauacra mollia. ille ferꝝ q̄rit ad vulnēa. Et variū remediū poſcit diuſa q̄litas paſſionū. Proīde triplicē diſtinguam⁹ correptionē. Pria ē fratnal̄. ſcđa ē filial̄: tertia ē p̄rnal̄ de q̄b⁹ ꝑ ordinē pſ̄. cxl. ait Corripiet me iuſtus in mīa ꝛ increpabit me. Prima ē fratnal̄ eq̄lis ad eq̄lē. Et de hac dicit. Corripiet me iuſt⁹. Scđa ē filial̄. i. minoris ad maiorē. Et de hac ſubdit̄ in mīa. tertia ē fratnal̄. i. maioris ad minorē: ꝛ de hac ſubinfertur ꝛ increpabit me. Qđ verbum poteſt eſſe p̄ſentis articuli aliud thema.

Qn̄ hō tenet̄ corrigere ꝓximū ſuū: ꝛ quō ꝛ quē fructū cōſequat̄ homo ex eo. Cap̄. j.

PRima eſt correptio fraťnalis.id ē equalis ad eq̄lē. Vñ pš.ait. Corripiet me iuſtus.i.qui vult eſſe iuſtꝰ Circa quā tria ī textu hodier.euā. ꝯſiderāda ſunt.ſ.fraťne correptiōiſ. Primo caſus.ſcđo modus: tertio fructꝰ. Primo ꝯſiderandus ē fraťne correptiōis caſus.qui talis eſt ⁊ a dño ponit̃ cū ait. Si peccauerit ī te frater tuus. Ubi ponit tria q̄ ꝯcurrūt ad fraťnā correptionē. Primū eſt mortaľ culpa ſcđm noticia certa:tertium amicitia vera. Primū eſt ꝙ ſit mortaľ culpa. Vñ dñs ait. Si peccauerit.ſ.mortaliť aut ē in apto ⁊ grādi ꝑiculo ruēdi in illud ſm q̄ſdā qđ ⁊ ſati rōnabile videt̃ ſicut in p̄cedenti arti.dictuꝫ eſt c.ij. Scđm eſt ꝙ ſit noticia certa. Iđ ſubdit.in te. Qđ tripliciť exponi poteſt. Primo in te.i.te ꝓuocāte te fauēte te inducente te ꝯſiliāte:tūc digne debes ſatiſfacē ⁊ penitē Scđo ſi peccauerit in te.i.te patiēte:⁊ tūc debes indulgē. Vñ Mat.xviij. Nōne oportuit ⁊ te miſereri ꝯſerui tui ſicut ⁊ tui miſertus ſum? Et Eccl.xxxj. Intellige que ſunt ꝓximi tui ex teipſo. Et Chryſ.ait. Si graue videtur dānū.afficē debet lucrū. Si graue videt̃ preceptū cogita p̄miū. Si graue ſit remittere ei qui te ꝯtriſtauit:hoc eſt grauiꝰ incidere in gehennam. Tertio modo ſic. Si peccauerit frater tuus in te.i.te ſolo ſciente: tunc in ſecreto corripe eum ſicut.ĩ. patebit.

Tertiū qđ requirit̃ in corripiēdo eſt amicitia vera. Iđ ſbdit. Fraľ tuꝰ.i.ex fraťna charitate a te dilectus. Scđo ꝯſiderādus eſt correptiōis modus. Qui triplex eſt. Primꝰ eſt modus amoroſus.ſcđs eſt modus timoroſus:tertius eſt moduſ pudoroſus. Primus eſt amoroſus. Et de h̃ dñs ait. Vade ⁊ corripe eum inť te ⁊ ipſum ſolum. Ubi oſtēdit ꝙ tria debet hře ad hoc ꝙ ſit amoroſus. Primo ſollicitudinē.ſcđo neceſſitudinē.tertio rectitudinē. Primo ſollicitudinē ideo ait. Vade.ſ.ne pigriteri .i.vade ꝑ ſollicitam diligentiā. Vade etiam ad lřam inſtar diligentis paſtoris.qui vadit querē ꝑditā oueꝫ vt ex hac humili pietate ille citiꝰ reducat̃ ad bonū. Ideo dicit Chryſ. Pctōr ira ⁊ verecūdia detinet̃ ebrius factus q̄ſi graui ſomno Vñ oportet te qui ſanus es ad illuꝫ ire ſicut medicus ad egrotū. Scđo debet hře neceſſitudinē.i. debes ex charitate ꝯſiderare q̄ntum illi ⁊ tibi neceſſariū eſt eripe eum ꝫ ſtatu damnatiōis. Ideo dñs ait. Et corripe eū id eſt.cor eius rape de ſtatu dānatiōis vel ꝑditionis. Contrariū multi agunt. Nam quidam cum laudant.quidam diſſimulāt.q̄daꝫ exaſperāt.quidam negligūt. quidā occidūt. Contra hos oēs p̄mo ait Corripe. Non dič lauda adulādo.q̄m vti ꝓpheta ait. Laudat̃ pctōr in deſiderijs aīe ſue:⁊ iniquus bñdicitur. Scđo inquit Corripe.nec ait diſſimula. ſubticendo. Vñ Augꝰ.de verbis dñi ait. Si neglexeri peior eo factꝰ es. Ille iniuriā fecit graui vulnere ſeipſum ꝑcuſſit. Tu vulnꝰ fratris ꝯtemniſ peiores tacēdo:q̄ꝫ ille ꝯuiciādo Tertio dicit Corripe non dicit exaſpera obiurgādo: Nam fraterna correptio ſicut in p̄mo.c.p̄mi arti.dictum eſt manſuete fieri debet. Unde ad Gaľ.vj. Vos qui ſpūales eſtis inſtruite hmōi in ſpū lenitatis. Unde Augꝰ. ſup eandem epľam ait. Nihil ꝓbat ſpūalem virum ſicut peccati alieni tractatio:cum liberationē eius potiuſq̄ꝫ eius auxilia q̄ꝫ ꝯuicia meditat̃. Quarto ait. Corripe non dicit differas negligēdo ⁊ pigritādo. Unde.lxxxvj. di.c.facientis dicit̃. Facienti ꝓculdubio culpam habet:qui qđ pōt corrigē negligit emēdare. Unde Caſſio.li.j.epľarū ait. Succurrendū eſt ne tractu tempꝛis impunita mala ꝯualeſcāt. Malum eni cum ꝑſeuerat auget̃ et remediabile bonū eſt peccato accelerata correptio. Quinto etiam ait Corripe. Non dicit occidas ꝯuiciādo. Nam dei voluntas cui nos in oībꝰ ꝯformare debemꝰ eſt:ꝙ nullus ꝑeat eo atteſtante qui Ezech.xviij.ait. Nolo mortē pctōris ⁊c. Tertio ꝟo vt modus correptiōis ſit modus amoroſus debꝫ habere rectitudinē. Ideo ſubdit̃ inter te et ipſum ſolum. Et hic q̄dem eſt rectiſſimꝰ modus corrigendi fratrem. Unde Orig. ſuꝑ Leuiti. Non vult te dñs ſi forte videris peccatum fratris tui ꝯtinuo volare ad publicū et clamare paſſim ⁊ diuulgare aliena peccata:quod eſſet vtiq̄ꝫ non corrigenti ſed potiꝰ diffamantis officiū. Si videris fratrem tuū non recta agentē argue eum inter te ⁊ ipſuꝫ inquit. Solus vidiſti.ſolus inter te ⁊ ipſum corripe vbi eni ſibi miſteriū ſeruari viderit: ſeruabit ipſe emendatiōis pudorem. Si ꝟo ipſum diffamari videat ilico ad negandā impudentia ꝯuertet̃.⁊ non ſolum non emendabis peccatū:ſed etiam duplicaħ. Vñ Auguſti.in ſermo.dñi in monte exponens dictum verbum ait Corripe inter te ⁊ ipſum ſolum. Studens correptioni parcens pudori. Forte eni pre verecundia incipiet defendere peccatū ſuū. Et quem vis facere melioreꝫ facis peiorē. Aduertendū eſt tñ ꝙ pctm̄ ꝓximi pōt tripliciť variari. Nā aliud ē publicuꝫ

aliud ꝑnitioſum:aliud ꝟo eſt occultū. Primo eni eſt peccatū publicū ⁊ vergit in multitudinis damnū. vtputa hereſis incendiū et ſic de alijs. Unde.j.Timoth.v. Peccāteſ coram oībus argue vt ⁊ alij timorem habeant Et ad idem facit.xlv.di. ſed illud. Ratio eſt quia tunc non tm̄ in ſe verū etiam in alios ꝑ maluꝫ exemplū peccat.xj.q.iij. precipue. Et iterū Iſido.de ſum.bo.li.iij.c.xlvj.ait. Manifeſta peccata non ſunt occulta correptiōe purganda. Palaꝫ eni ſunt arguēda que palam nocent.vt dum illa apta obiurgatiōe ſanantur:hi qui eos imitādo deliquerāt corrigant̃. Dum eni vnus corrigit̃ plurimi emēdantur. Melius eſt eni vt ꝑ iuſtoꝝ ſaluatione vnus damnet̃:q̄ꝫ ꝙ ꝑ vnius licentiā multi ꝑiclitent̃. Scđo eſt pctm̄ ꝑnitioſum ⁊ peſtiferū qđ licet occultū ſit.tamē poteſt multiſ inferre maximū nocumentū:ſicut ſunt hereſes ⁊ ꝓditiōes. Proinde cum tales in alios ꝑiculoſiſſime peccent.ſtatim abſq̄ꝫ monitione p̄miſſa denūciandi ſunt: niſi homo ſciret et firmiť eſtimaret.ꝙ ad eius ſecretā monitionem ſtatim poſſet talia mala impedire. Tertio eſt pctm̄ occultū. Naꝫ peccatū q̄ñ eſt ſolum in malum peccanti.⁊ eius in quē peccatur.vel quia ledit̃ ab eo vel ſaltem ex ſola noticia eius:tunc debet hō ſi poteſt ſic emendare fratrē ſuū vt fama eius ꝯſeruet̃. Et ſic eſt de neceſſitate p̄cepti.vt ſecreta admonitio publicā denūciationē p̄cedat. Talis aūt ſecreta ammonitio debet aut ſemel aut pluries fieri:q̄ꝫdiu ſpeſ de correctiōe ꝓbabiliter haberi poteſt. Propť tria eni talis correptio debet fieri occulte. Primo vt pctōr a malo reuocetur.ſcđo ne alij infament̃: tertio ne ad pctm̄ alij ꝓuocent̃. Primo vt pctōr a malo reuocet̃. Unde Hiero. Corripiēdus ē ſeorſum peccator:ne ſi ſemel publice correptꝰ verecundiā aut pudorē amiſerit ꝑmaneat in peccato. Unde ſuꝑ p̄dicto verbo Si ī te peccauerit ⁊c. Augꝰ.de verbis dñi ait. Quia ei ſecretum fuit q̄ñ in te peccauit ſecretū quere cum corrigis q̄ peccauit. Nam ſi tu ſolus noſti quia in te peccauit ⁊ eum vis coram oībꝰ arguere:non es corrector ſed ꝓditor. Plerique eni a peccatis timore infamie retrahuntur. Cum autem ſe ſentiūt infamatos: liberius atq̄ꝫ licentiꝰ peccant atq̄ꝫ in ꝓfundum peccatoꝝ ſe mergūt ſm ꝙ dicit̃ Prouꝰ. xviij. Peccator nanq̄ꝫ cum in ꝓfundū peccatoruꝫ deuenerit ꝯtemnit. Ideꝫ dicit̃ di.xvij.c.nec licuit.et ex̃ de iudi.cum non ab hoīe. Secundo ꝟo debꝫ correptio occulte fieri ne alij infament̃. Unde Augꝰ.in epľa ad plebē hyponenſem ait. Cum de aliquibꝰ qui ſanctuꝫ nomen ꝓfitent̃ aliquid crimiſ vel falſi ſonuerit vel veri patuerit:inſtant.ſatagunt.ambiunt vt de his oībus hoc credat̃. Hec ille. Hiſ tamen tempꝛibꝰ multū neceſſe ē occultū peccatum clerici vel religioſi occulte corrigē: q2 cum aliqđ peccatū illoꝝ publicat̃ aut publice caſtigatur.ſtatim ceteri infamant̃ vt dicitur ab inſano vulgo. Nulla ꝓditio in mundo fit.vbi non ſit aliquis religioſus ſiue ſacerdos ⁊ cetera ſimilia. Tertio ꝟo dꝫ correptio fieri occulte ne ad peccandū ꝓuocentur ceteri ſm ꝙ dicit̃ ad Rhom̄.xiiij. Ne ponatis offendiculū fratri vel ſcandalū:qđ maxime a p̄dicatoribꝰ ſeruandū eſt. Nam peccata multū enormia ⁊ ſecreta maxime carnalia non ſunt ꝑplo ꝓpalanda.eo ꝙ fragiles ex tali auditu inſtigante hūani generi inimico facile ad ꝯſimilia ꝓlabunt̃. Nec tamen hi q̄ in talia corruerūt emendant̃.ſed potiꝰ credētes in talibꝰ ſe non eſſe ſolos. amplius ꝯfirmant̃ ⁊ indurant̃. Verū a dño ſubinfert̃ Si te audierit lucratꝰ eris fratrē tuū.ſ.deo ſibi ⁊ tibi. Et ſm Chryſ.innuat̃ ꝙ inimicitie cōmune eſt damnū. Et ideo non dixit ꝙ ille lucratus erit ſeipſum:ſed ꝙ tu lucratꝰ es eū. Unde Hiero.ꝑ ſalutem alteriꝰ nobis q̄ꝫ acquiritur ſalus. Scđo aūt in corrigēdo tenendus eſt modus timoroſus. Nempe de vno extremo ad aliud extremū ꝑ mediū ꝯuenienter itur. Voluit eni dñs in correptiōe fraterna ꝙ p̄ncipiū eſſet occultū duꝫ frater corripit fratrē inter ſe ⁊ ipſum ſolum: finem ꝟo publicū voluit eſſe.ſ. vt eccleſie denūciaret̃. Ideo inductio teſtium in medio ꝯuenienter ponit̃.vt primo crimen fratris a paucis indicet̃ qui.ſ.poſſint ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe:vt ſaltem ſic ſine multitudinis infamia eius correptio fiat. Ideo ſubdit dñs dicens. Si te ñ audierit adhibe tecum adhuc vnum vel duos.vt in ore duoꝝ.ſ.ſi aſſumpſeris vnuꝫ vel trium teſtium ſi aſſumpſeris duos:ſtet omne verbum.id eſt.ſtabile fiat ⁊ ſtabile ſentiatur. Item hec teſtium inductio fit propter tria. Primo ꝓpter declarationē.ſcđo ꝓpter teſtificationē:tertio ꝓpter ꝯfuſionē. Primo ꝓpter declarationē.id eſt.vt corripiens oñdat ꝙ delinq̄ns pctm̄ cōmiſit ſm Hiero. Vñ Eccl.xix. Corripe amicū tuū ne forte nō intellexerit ⁊ dicat ñ feci.aut ſi fecerit ne iteꝝ addat facere. Scđo ꝓpť teſtificationeꝫ.i. ad teſtificādū ꝙ āmonēs fec̃ qđ in ſe fuit ſm Chryſ. Tertio ꝓpť ꝯfuſionē h̃ ē ad ꝯuicē

dū delinquētem de accuſatione ſi actus ite-
retur ſm̄ Augꝰ. Predicta aūt inductio teſtiū
ſicut dictum eſt fieri debet: niſi forte timeat
ꝙ ꝓpter hoc peccator deterior fieret. qꝛ tunc
deſiſtendū eſſet. Tertio ꝟo in corripiēdo
tenendus eſt modus pudoroſus. Unde do
minus ſubdit. Et ſi non audierit eos. ſ. ⁊ te
cum eis dic eccleſie vt inuat manifeſte: quia
ꝯſciētia fame ꝓferēda eſt. Unde dn̄s maluit
ꝙ potius cū diſpēdio fame ſue corrigeretur
pctōr ꝑ publicam denūciationē. ꝙ ꝙ fama
ſeruata aīa ſpūalit̄ moreret̄. Unde Chryſo.
ait. Sicut medicus cum viderit morbū ꝑicu-
loſum non deſiſtit ſed tunc magiſ ꝑparatur ad
curam: ſic etiam ꝙto pctōr inuerecūdior ⁊ ꝑ-
tinatior fuerit. tanto minꝰ ad iram ⁊ odium
ſed ad medicinā nos ſtudere oportꝫ. Unde
vltimū remediū adhibens dicit. Dic eccle-
ſie qđ tripliciṫ pōt exponi. Primo dic eccle
ſie. i. multitudini ſm̄ Hiero. Ut qui paucoꝝ
pudore ſaluari nō potuit: multoꝝ ſaluet̄ op
ꝓbrijs. Scđo modo dic eccleſie. i. ei qui ꝓ
ſidet ſm̄ Chryſ. vt ꝑ prelatos eccleſie excōi-
catio fiat: ⁊ ſic maiorē erubeſcentiā patiat̄
Tertio modo dic eccleſie. i. coraꝫ ꝑlato ꝯuīn
ce ꝑ teſtes. Si ꝟo ꝑ obiurgationē prelati nō
correxerit ſe: eum tanꝙ ꝑtinacē hereticuꝫ et
excōicatū deuita. Unde Sen. ꝺ clemētia ad
neronē ait. In iudicādo ſiue corripiēdo lex
hec tria ſecuta eſt que ꝑncipes ꝙ ſeq̄ debent
vt aut eum quē punit emēdet. aut pena eiuſ
reddet ceteros meliores. aut ſublatis malis
ſecuriores ceteri ꝙ viuant. Tertio ꝟo ꝯſi
derandus eſt fraterne correptiōis fructus:
qui q̄dem triplex eſt. Primꝰ eſt lucrū vnius
anime. ſcđs infuſio gratie: tertiꝰ eſt adeptio
glorie Primꝰ eſt lucrū vniꝰ anime. ſ. ꝓxi-
mi correpti qui ſe emēdat. Quia dn̄s ait ſi
te audierit lucratꝰ es frēm tuū. Scđo eiuſ
fructus eſt infuſio gratie. Unde Prouerb.
xxviij. Qui corripit hoiem grām poſtea iue
niet. Proinde. xxiiij. c. idem ait. Erue eos q̄
ducunt̄ ad mortē: ⁊ qui trahunt̄ ad interitū
liberare non ceſſes. Expoſitor. Quidaꝫ ꝟo
ducunt̄ ad mortē mortalis culpe voluntate
ꝯſentiente peccato. Tales ergo erue. ſ. ꝯſulē
do docendo monēdo ⁊ corripiēdo. Quidaꝫ
ꝟo ꝓpter patratā culpā trahunt̄ ad interitū
ſempiternū. ſ. vel temptatiōibꝰ demoniorū
aut ſuggeſtionibꝰ impioruꝫ. aut fallacijs et
verſutijs hereticoꝝ: ⁊ hos ſimiliṫ iuuare ne
ceſſe eſt. Tertius ꝟo fructꝰ eſt adeptio glo
rie. Unde Iac. in fine canonice ſue ait. Si
q̄s ex vobis errauerit a veritate. ⁊ ꝯuerterit
q̄s cuꝫ: ſcire debet qm̄ qui ꝯuerti fecerit pec-
catorem ab errore vie ſue ſaluabit aīam eiuſ
a morte ⁊ ꝑit multitudinē pctōꝝ.

Qn̄ ⁊ quō ſubditi ꝑlatum et dn̄m delinquentē corripe pn̄t. Capitulum. ij.

S Ecūda ꝟo eſt correptio filialis. ſ.
minoris ad maiorē. Et de hac ps̄
ſubdit in mia. quia mira mia de-
bet fieri correptio iſta. Proinde notanduꝫ ē
ꝙ ꝑlati dn̄i ⁊ parētes indigēt magno auxi-
lio ſubditoꝝ. Unde Augꝰ. Qto quiſꝙ ſu-
periori ꝯſtituꝰ eſt loco: tanto maiori verſat̄
ꝑiculo. Unde Amb. in ſuo paſtorl. ait. Sic̄
eſt leuius de plano corruere: ſic grauiꝰ eſt q̄
de ſublimi ceciderit dignitate. qꝛ ruina que
de alto fit grauiori caſu colliđit. Honor q̄p-
pe ēpalis coram oibꝰ ꝓclarus eſt: ſed ſi rui-
nam ſuſtineat dolor magnꝰ eſt. nec ꝯſtat tā-
tam gloriā ſequi poſt victoriā: ꝙtam ignomi
niam poſt ruinā. Et ideo micordiṫ ſuccurrē-
dum eſt ſtatui ꝑlatoꝝ ⁊ dn̄oꝝ. Conſideran-
dum tn̄ eſt ꝙ ⁊ ſi ꝑlatus eſt frater nature cō-
formitate: eſt tn̄ pater amore ⁊ charitate. ⁊ ē
ſuꝑior ex officij ꝑtāte. ſi tn̄ peccat vilis ꝯditio
nis efficit̄. Unde Iſido. de ſum. bo. Qto
ſplendoris honore quiſꝙ celſior eſt: tanto ſi
delinquat pctōr maiorē. Si igit̄ ſubditus ꝑ-
latum peccantē corrigit. non ꝯtra cum loq̄t̄
ſed ꝓ eo: atꝙ ei tanꝙ frater adiutoriū ꝓſtat.
Unde Prouerb. xviij. Frater qui iuuat̄ a
fratre tanꝙ ciuitas firma. Tripliciṫ aūt cor-
rigi debet a ſubdito dn̄s aut ꝑlatꝰ. Primo
humiliṫ abſꝙ ꝓſumptiōe. ſcđo ſecrete abſꝙ
diffamatiōe: tertio modeſte abſꝙ obiurga-
tione. Primo humiliṫ abſꝙ ꝓſumptione
Unde Gregꝰ. in paſtoral̄. c. xxviij. ait. Am-
monendi ſunt ſubditi ne dum culpas ꝑpoſi
torum ꝯſiderant. ꝯtra eos audaciores fiant
Sed ſi qua eoꝝ ſunt valde praua ſic apud ſe
diiudicent: vt cum dei timore ꝯſtricti ferre
ſub eis iugum reuerētie non recuſent. Hec
ille. Si ꝓſumptuoſe obiurgatur peccatū eſt.
Unde Exo. xix. myſtice dicit̄ beſtia que mō-
tem tetigerit lapidabit̄. Unde. ij. Reg. vj.
dicit̄ ꝙ oſa ꝑcuſſus ē a dn̄o ⁊ ſtatim interijt:
quia ꝓſumptuoſe tetigit arcam ꝑ quam pre-
latus myſtice deſignat̄. Si autem abſꝙ pre-
ſumptione quis corrigat eum meritoriū eſt.
Nam ⁊ aſina balaam repꝛhendit Nū. xxij. ⁊
ij. Pe. ij. et. ij. q. vij. c. ſecuti ſunt. et. c. nos. §.
cum balaam. Scđo debet corrigi ſecrete
abſꝙ diffamatiōe ſicut. i. c. ꝑce. vltra mediū.

Et de hoc melius dictuꝫ eſt in q̄dragеſimali
de chriſtia. relig. ſermo. xx. arti. iij. ꝑ totum.
Tertio debent corripi modeſte abſꝙ ob-
iurgatione. Proinde. j. Timoth. v. Seniorē
ne increpaueris ſed obſecra vt patrem. Ubi
Augꝰ. ait. Seniorē. ſ. etate ⁊ moribꝰ vel offi-
cio ne increpaueris ꝓpter etatis honoreꝫ vel
dignitatē: ne indigne ferens ſe a iuniore cor
reptum magis exaſꝑet̄ ꝙ ꝓficiat. Sed ſequi
tur obſecra vt patrē vt faciliꝰ ſuſcipiat admo
nitionē. Senior tn̄ ſtultus ſicut Gregꝰ. dicit
vehementer increpādus eſt. non debet tam̄
inferior ſe intromittē minutatim facta ꝑlati
diiudicare in malū: ⁊ maxime ꝓpter leuia ſi
gna quia hoc eſſet temeritatis. Nec etiā inqui
rendo diſcutē: qꝛ hoc eſſet ſuꝑioris poteſta-
tis. Sed qn̄ eſt euidētia facti cui reſiſtere nō
poteſt. nec ſuꝑ hoc rōnabiliṫ dubitare: tunc
debet corripe ꝑlatum ſicut. s̄. dictum eſt. Ex
his patet ꝙ ꝑ correptionē que eſt actus vin-
dicatiue iuſticie. inferiores non debent cor-
rigere ſuꝑiores niſi manifeſte errarēt in fide
Tunc q̄dem ſi non adeſſent ſuꝑiores qui pu
nirent aut vindicare nollent: tūc ꝑ inferioreſ
puniri poſſent. Quia hereſis reddit ꝑlatuꝫ
catholico inferiorē: non tm̄ in foro interiori
verūetiam in exteriori.

De triplici correptiōe qua ꝑlati atꝙ maiores tenēt̄ ſuos corripere ſubditos. Ca. iij.

T Ertia eſt correptio ꝑſnalis. i. ma-
ioris ad minorē. Iđ ps̄. ait. Et in
crepabit me. quia vt plurimū egꝫ
increpatiōe. Hec q̄dem correptio triplex eſt.
Prima eſt emēdatiua. ſcđa eſt punitiua: ter-
tia eſt ꝑmiſſiua. Prima ē emēdatiua. Un
de. xxiij. q. iiij. c. duo iſta. Augꝰ. dicit. Duo
iſta noīa cum dicimꝰ homo pctōr non vtiꝙ
fruſtra dicunt̄. qꝛ pctōr eſt corripe: ⁊ qꝛ ho-
mo eſt miſerē. Nec oīno liberab hoiem niſi
cum ꝑſecutus fueris pctōrem. Huic officio
noīs inuigilet diſciplina ſicut vtiꝙ regenti
apta ⁊ accōmodata eſt. non ſolum epō regē
ti plebem ſuam: ſed etiam pauꝑi regenti do
mū ſuam. diuiti regenti familiā ſuam. mari-
to regenti ꝯiugem ſuam. patri regēti ꝓlem
ſuam. iudici regenti ꝓuinciā ſuam. regi re-
genti gentem ſuam. Item. xxiij. q. v. c. non
putes. Augꝰ. ait. Non putes te tunc amare
ſeruū tuū. quando eū non cedis. Aut tunc
amare filium tuū quādo non das diſciplinā
ei. Aut tunc amare vicinū tuū quando non
corrigis eum. Non eſt iſta charitas ſed lan-
guor. Ferueat charitas ad emendandū ⁊ ad
corrigendū. Si ſunt boni mores delectēt te.
Si autem mali corrigent̄ aut emēdent̄. Iđ
Prouerb. vj. ꝑlato dicit̄. Diſcurre feſtina ſu
ſcita amicū tuū. In hoc verbo exhortat̄ pre-
latum ad tripliciṫ exercendū officiū ſuū. Pri
mo gn̄aliṫ. ſcđo celeriṫ: tertio veraciṫ. Pri-
mo generaliṫ. ideo dicit. Diſcurre. ſ. modo
ad hunc locum. modo ad illum locum. iux̄
illud ad Rhoma. xij. Qui preeſt in ſollicitu
dine. Et illud Prouerb. xxvij. Diligent̄ ag-
noſce vultum pecoris tui. tuoſꝙ greges ꝯſi
dera. Secūdo celeriter. Ideo dicit. feſti-
na. ſ. ꝓpter periculū moroſe dilatiōis. cū vi-
ta tua ⁊ ſubditi tui ſīt incerta: ſicut dicit̄ Ia-
co. v. Ecce iudex ante ianuā tuam aſſiſtit.
Tertio veraciter. Ideo addit ſuſcita amicuꝫ
tuū. ſ. in peccato iam mortuū. Sed vtiꝙ mi-
rum eſt de aliquibꝰ ꝑlatis qui remoti multū
a ſubditis volunt ꝑ miſtros ſuſcitare in pec-
catis mortuos. cum nec heliſeus ꝑ giezi po-
tuerit ſuſcitare mortuū. iiij. Reg. iiij. Negle
gitur inſuꝑ dn̄s niſi ꝓſens aliquē ſuſcitaſſe.
Magna igit̄ dementia patris qn̄ quadā fal
ſa clementia filium delinq̄ntem non corripit
Minorēꝙ pietatis affectum habere videt̄
erga filium. ꝙ erga iumentū. Nam ſi ꝓſpe-
xerit iumentū ſuū in ꝑuteū lapſum. ſtatim
occurrit. coadiutoreſ vocat. clamoribꝰ inſtat
ſtimulis pungit flagellis cedit iniectis funi-
bus trahit. nec ab inceptis fames vel ſomnꝰ
retrahit: donec iumentū ſuū a puteo extra-
xit. Hic idem vidit filiū ſuū lapſum in ꝓfun-
diſſimū puteum peccatoꝝ: nec tamen illum
vllis adminiculis inde extrahē nitit̄ nec fla-
gellis. Sed audiant illud Prou. xiij. Qui ꝑ-
cit virge odit filiū ſuū: qui autem diligit illū
inſtanter erudit eum. Sunt tamen pleriꝙ
maioꝝ ſuoꝝ correptionē non ſuſtinētes. qđ
quidem ſcelerate mentis indiciū eſt. ſicut di-
citur Eccl. xxxij. Peccator homo vitabit cor
reptionē ⁊ ſm̄ voluntateꝫ ſuam inueniet cō-
parationem. Unde Gregꝰ. in paſtoral̄. ait.
Qui praua ſtudet agere ⁊ tamē adhuc cete-
ros vult tacere: ipſe ſibimet teſtis eſt qꝛ pluſ
veritate ſe appetit diligi. ꝙ ꝯtra ſe vult ꝺfen-
di. Et Prouerb. xv. dicit̄. Non amat peſti-
lens eum qui ſe corripit: nec ad ſapiētes gra
ditur. Sed audiant tales illud Prou. xix.
vbi dicit̄. Uiro qui corripientē ſe dura cer-
uice ꝯtemnit repentinꝰ ei ſuꝑueniet interitꝰ
et eum ſanitas non ſequetur. Ac econtra de
viro prudente Eccl. x. dicitur. Uir prudens
et diſciplinatus non murmurabit correptꝰ.

Predictā autē correptionē emēdatiuā que
ꝓprie charitatꝭ eſt actus: non iuſte dimitte-
re debet homo. niſi finalit̄ viderit cū deterio
rem efficē pctōrem. Nam ea que ſunt ad fi-
nem regulari debent ſm ꝙ exigit ratio finis
vt patet. xxiij. q. v. c. ꝓdeſt ſeueritas vbi i fi-
ne Aug⁹. ait. Et plectēdo ꝛ ignoſcēdo h̄ ſo-
lum bene agitur: vt vita hoīuʒ corrigat̄. Q̄
ſi tanta eſt ꝑuerſitas ꝛ impietas vt corrigen
de rei nec diſcipline nec venie remedia ſuf-
fragant̄. ab omni tn̄ intentiōe atꝙ ꝯſcientia
quā deus cernit ſiue ſeueritate ſiue leuitate
non niſi officiū dilectiōis impleat̄. Hec ille.
Et iterū Prouē. ix. dicit̄. Noli arguere deri-
ſorem ne oderit te vbi glo. ait. Non eſt timē
dum ne tibi deriſor cum arguit̄ moleſtias in
ꝗerat vel ꝯtumelias inferat: ſed h̄ ꝓuidēdū
eſt ne tractus ad odiū inde deterior fiat.
Scōa xō eſt correptio punitiua. Que ꝗdeʒ
virtus iuſticie eſt in qua agit̄ de cōi bono et
ꝑtinet ad p̄latos dn̄os ꝛ rectores. q̄ ꝓuiden-
tes multitudis bono delinq̄ntes puniūt q̄-
uis ipſi non emēdant̄: ſicut medicus manū
vel mēbꝝ amputat ac abſcidit infectū ꝓpter
totius corpis ſanitatē. Sed de hac iuſticia
plenius eſt dictū. ſ̄. ſermōe. xvj. ꝑ totū ꝛ ma
xime arti. iij. Talis ꝗdem correptio non eſt
obmittenda ꝓpter timorē eius q̄ corrigit̄ ne
deterior fiat: imo iudex ꝯtra cum ꝓcedē de-
bet. Vn̄ di. iiij. c. facte. Iſido. ait. Facte ſunt
leges vt earū metu hūana coherceat̄ auda-
cia: tutaꝙ ſit int̄ improbos innocētia ꝛ in ip
ſis improbis formidato ſupplicio refrenetur
audacia ꝛ nocēdi facultas. Et. xxiij. q. v. c.
lex eterna. Hiero. ait. Lex eterna ita medio
quodā loco poſuit aliqua. vt in eis vſurpan
dis merito reꝑhendat̄ audacia: ꝛ in exeq̄n-
dis iure laudet̄ obediētia. Abraā ſi ſponta-
neus in occidendo filio motus fuiſſet Gen̄.
xxij. execrabilis haberet̄ at iubenti deo ob-
ſecundās famulat⁹ eſt. Hec ille. Ratio ꝗdeʒ
eterna eſt diuine ſapie ratio qua tota vniūſi
cōitas gubnat̄ ꝓut eſt directiua oium actuū
et motionū que inueniunt̄ in ſingul̄ creatu
ris. Et iterū in. c. non eſt. Aug⁹. ait. Non eſt
innocētie ꝑcendo ſinere ire vt in malū graui
us incidat̄. Pertinet ergo ad innocentis. ſ.
ad rectoris officiū. non ſolū nemi maluʒ in-
ferre: verūetiam cohibere a pctō vel punire
peccatū. vt aut ipſe qui prius odio habeba-
tur corrigat̄ experimento. ſ. pene. aut alij ter-
reantur exemplo. Et iterum in. c. qui vitijs
idem ait. Qui vitijs nutriendis parcit ꝛ fa-
uet ne ꝯtriſtet peccantiū voluntatē. tam nō
eſt micors q̄ʒ qui non vult cultellum rapere
puero ne audiat ipſuʒ plorantē ꝛ non timet
ne vulneratū doleat vel extinctū. Et in. c. nō
eſt crudelis Hiero. ait. Non eſt crudelis qui
crudeles iugulat. Sed crudelis ideo vocat̄:
q̄ crudelis patientib⁹ eſſe videt̄. Nam latro
ſuſpenſus patibulo crudelē iudicem putat.
Et in. c. qui malos idem ait. Qui malos ꝑ-
cutit in eo ꝙ mali ſunt ꝛ habet vaſa. i. cauſaʒ
interfectiōis vt occidat peſſimos: miſter eſt
dn̄i. Item in. c. cum homo Aug⁹. ait. Cū ho
mo iuſte occidit̄ lex eum occidit non tu. ſ. mi
niſter legis. Tertia autem correptio ꝑmiſ
ſiua ꝗdāmodo dici poteſt ſeu etiam dimiſſi-
ua. Tripliciter eni prelatus eccleſiaſtic⁹ dimit-
tit correptionē. Primo venialit̄. ſcōo morta-
liter: tertio vtilit̄ ꝛ virtualit̄. Primo enim
venialit̄ qn̄ timor facit p̄latū tardiorē ad cor
rigendū. Si tamen ꝯſtaret ſibi ꝙ poſſet pec-
catorē retrahere a peccato cupiditati ꝛ timo-
ri p̄poneret charitatē. qȯ interdū faciūt etiā
ſancti hoīes. Scōo omittit mortalit̄. ſ. qn̄
ſcit pctōrem retrahere a peccato: ꝛ tamen di
mittit ꝓpter iudiciū vulgi ꝛ carnis cruciatio
nem ſeu ꝑemptionem. Tertio xō omittit
vtiliter ꝛ virtualit̄ ꝛ hoc duob⁹ modis. Pri-
mo qn̄ tempus oportunū querit. ſcōo qn̄ ti-
met ne ꝑl̄s vel pctōr corripiēdus deterior fi-
at. ſicut patet ꝑ exemplū Gregꝭ. iiij. di. c. de-
niꝙ de quo plenius dicet̄ ſermone. xxxviij.
arti. iij. c. iij. circa p̄n. in p̄mo notabili. Item
xliiij. di. c. comeſſatiōes in vlt. glo. ſuper ver
bo cum multitudie dicit̄ ꝙ ꝓpter multitudi-
nem detrahendū eſt aliquid ſeueritati vt. l.
di. vt ꝯſtitueret̄. et. j. q. vij. Quoniā. et. xx-
iij. q. iiij. ipſa. et. c. non poteſt. Qn̄ꝙ etiā cuʒ
paucitate mitius agendū eſt cum timet̄ ſcan
dalum. xxiij. q. iiij. cū quiſꝙ. Hec glo.

Articulus. iij. vbi declaratur qn̄ peccator peccat vel non peccat corripiēdo vel predicando.

Ertio ꝯſiderem⁹ correptionis ſeu
t corrigentis ꝯditionē. i. ſi eſt pecca
tor vel iuſtus qui corrigit. Et ȯ h̄
tria ſunt videnda. Nam eſt aliud
corrigē ex debito. aliud eſt corrigē cum pec-
cato: aliud ſine peccato.

Q̄ tam iuſtus q̄ʒ peccator ꝓpter tria ad fraternalē correptionem tenetur. Cap. j.

p Rimo videndū eſt quid eſt corri-
gere ex debito. Circa qȯ aduētē

dum eſt ꝙ non tm̄ iuſtus ſed q̄libet pctōr de
bet corrige delinq̄ntē. Nam ad obligationeʒ
correptiōis tria faciūt: que etiā ꝑūt eſſe i pec-
catore. Primū precepti intūctio. ſcōʒ eſt pec-
cati cognitio: tertiū ꝓximi dilectio Primū
eſt p̄cepti intūctio. Nam ſicut. ſ̄. dictum eſt
Mat. xviij. Si peccauerit in te frat̄ tuus va-
de ꝛ corripe eum: p̄cipit̄ indiſtincte tam pec-
catori q̄ʒ etiā iuſto. Vnde pctm̄ nō abſoluit
hoīem ab obſeruatiōe p̄cepti: q̄ delinq̄ns ſi
debet eſſe melioris ꝯditiōis q̄ʒ nō delinq̄ns
xvj. q. j. c. legi. ex̄ de do. et ꝯtu. ꝯtingit. Se
cundū eſt peccati cognitio. Correptio eteniʒ
delinq̄ntis ꝑtinet ad aliquē inq̄ntū regnat i
eo rectū iudiciū rōnis. Peccatū aūt nō tollit
totū bonū nature. q̄n in ꝑtāte remaneat ali-
quid de recto iudicio rōnis hūane. Et ſm h̄
poteſt ſibi competē corrigere delinq̄ntem.
Nam mirabilit̄ excecat̄ mens in hoīe pecca-
tore: vt aliena pctā plus cognoſcat q̄ʒ ꝓpria
ſua. Tertiū eſt ꝓximi dilectio. Licet enim
in pctōre non ſit charitatꝭ amor reſpectu pec
cantis fratris: eſt tamē in eo amor naturalis
vel amicitie. q̄ quidē moueri pōt vt corrigen
do ſubueniat illi. Et ſic ꝓpter peccatū a cor-
reptione non excuſat̄.

Propter tria q̄libet peccator mortaliter peccat corrigēdo ꝓximū ſuū. Capitulum. ij.

Ecūdo videndū eſt corrigere cuʒ
s pctō. Vbi notandū eſt ꝙ in corri-
gente peccatū eius p̄cedēs ꝓpter
tria in correptiōe p̄ſtat ei impedi-
mentū. Primo ꝓpter neq̄tiā. ſcōo ꝓpt̄ mali-
ciam: tertio ꝓpt̄ ſuꝑbiā. Prio ꝓpt̄ neq̄tiā
reddit̄ pctōr indign⁹ corripe peccantē. Qȯ
fit qn̄ quis maius pctm̄ cōmiſit ꝛ miora reꝑ-
hendit. Vn̄ ſuꝑ illud Mat. vij. Quid videſ
feſtucā in oculo fris tui ꝛc̄. glo. ait Hiero. de
his loquit̄ qui cū mortali crimie detinentur
obnoxij: miora pctā frib⁹ nō ꝯcedūt. Et h̄ ꝑ
trabem ꝛ feſtucā ꝯgrue deſignat̄ Scōo ꝓ-
pter maliciā. Nā q̄ʒto corrigentꝭ pctm̄ eſt g̃-
uius. tanto magꝭ pōt inde ſcādaluʒ imminē
cū non videat̄ ꝓximū cū charitate corrige-
re: ſed magꝭ ſemetipſum ſimlatorie oſtētare
atꝙ pctm̄ ſuuʒ palliare ac malicioſe celare.
Vn̄ ſuꝑ illud Mat. vij. Quō dices fri tuo
frater ſine eijciam feſtucam de oculo tuo ꝛc̄
Chryſ. ait. Vis igit̄ non alios ſaluare. ſed ꝑ
bonā doctrinā tuā malos actus celare: ꝛ ſan
ctitatis laudē ab oib⁹ querē. Vnde di. xl. c.
multi. Chryſ. ait. Si bene docuerꝭ ꝛ male vi-
xeris: tui ſolius ꝯdemnator eris. Et ſequit̄.
Bene autē docēdo ꝛ male viuēdo deuʒ in-
ſtruis quō te debeat ꝯdēnare. Vn̄ ad Rho-
ma. ij. In q̄ alium iudicas teipſum ꝯdēnas
ſi eadem agis que iudicas. Et. xxxij. q. vj. c.
j. Gr̄anus ait. Cum iudei adulterā accuſa-
rent Jo. viij. equitatꝭ ſniam a dn̄o acceꝑet.
Quicunꝙ veſtrū ſine pctō eſt. p̄mus in illā
lapidē mittat. Et. iij. q. vij. c q̄ ſine. Greg⁹. in
moral̄. dicit. Qui ſine pctō eſt vr̄m p̄mus in
illam lapidē mittat. Ad aliena quippe pecca-
ta puniēda ibant: ꝛ ſua reliquerāt. Reuocē-
tur itaꝙ intus ad ꝯſciam vt prius ꝓpria cor
rigant: ꝛ tūc aliena reꝑhēdāt. Hinc eſt ꝙ Iu
dicū. xix. et. xx. cum trib⁹ beniamin in car-
nis ſcelē. i. in vitio ꝯtra naturā fuiſſet obru-
ta: collectus ois iſrael vlciſci iniq̄tatē voluit
ſed tamen ſemel ꝛ iterū in belli certamie ꝛ ip
ſe ꝓſtratus eſt. Cōſulto eni dn̄o ſꝭ ad vlciſcē-
dum ire debuiſſent. iuſſum eſt vt irent q̄ iu-
xta diuine vocis impium ꝑrexit ꝛ ſemel ꝛ ſe-
cundo ꝑdidit ꝛ tunc demū peccatricē tribuʒ
valde feriens pene fundit⁹ extinxit. Quid
eſt qȯ in vltione ſceleris inflāmat̄ ꝛ tn̄ prius
ipſe ꝓſternit̄. niſi ꝙ prius purgādi ſunt ꝑ q̄ſ
alioꝝ culpe feriunt̄. vt ipſi iam mūdi ꝓpter
vltionē veniant. qui aliorum vitia corrigere
feſtināt. Hec ille. Tertio ꝓpter ſuꝑbiā. ſ.
corrigentꝭ qȯ fit qn̄ q̄s peccata ꝓpria ꝑuipē-
dens ſeipſum ꝓximo p̄fert ſeuera auſterita-
te diiudicās alioꝝ crimia cum illud notādū
eſt qȯ dicit̄. xj. q. iij. c. in cunctꝭ. Proinde Au
guſti. in ſermone dn̄i in mōte ait. Accuſare
vitia officiū bonū eſt. qȯ cuʒ mali faciūt alie
nas ꝑtes agunt. Hec ille.

Q̄ ꝓpter duo pctōr non peccat ꝓximū corrigendo: ꝛ quando peccat p̄dicator p̄dicans in peccato. Cap. iij.

Ertio q̄ʒ videndū eſt q̄d eſt corri-
t gere ſine pctō. Vbi notādū eſt ꝙ
pctōr corrigēs dupliciter pōt habe-
re pctm̄ Primo qn̄ peccatū ſuū eſt occul-
tum ꝛ aliū corripit ex naturali amore vel̄ ami-
citia. Bonū eſt eni qȯ facit ꝛ qȯ intēdit. nec
h̄ faciēdo aliquē ſcādalizat ꝛ iō ſm Guallen-
ſem vel gallenſem nō peccat. Scōo auteʒ
qn̄ peccatū ſuū eſt notoriū ꝛ māifeſtū ꝛ corri
gens aliū peccantē ingemiſcit ꝛ dolet atꝙ ſe
ipſum accuſat: tūc xō corrigēdo nō peccat.
Vn̄ Aug⁹. de ſermo. do. in mon. ſerm̄. xvj.
ait. Cogitem⁹ cū aliqueʒ reꝑhēdē neceſſitas

¶ fer. 4. poſt 3a. dñca i. 40.

nos coegerit vtrũ tale ſit vitiũ qđ nunq̃ habuerimꝰ. ⁊ tũc cogitemꝰ vel nos hoies eſſe et habere potuiſſe. vel tale qđ habuimꝰ ⁊ iã non habemꝰ: ⁊ tunc tangat memoriã cõmunis fragilitas vt illam correptionẽ non odium ſed mia ꝓcedat. Si aũt inuenimꝰ nos in eodẽ vitio eſſe non obiurgemꝰ ſꝫ ingemiſcamus: ⁊ inuitemꝰ ad eq̃lr̃ penitẽdũ. Et ſic patet ꝙ pctõr humilr̃ corripiẽdo non peccat Sed qꝛ officiũ ꝑdicatoris ẽ corrigẽ delinq̃ntes põt etiã queri ſi peccat in mortali ꝑdicando. Rñdet Alex. de hal' ſup Lu. dicẽs. Q̃ quidam circa h̔ diſtinguũt dicẽtes ꝙ eſt aliq̃s q̃ docet qꝛ tenet̃ ex officio q̃ſi ex neceſſitate: et alius q̃ docet q̃ſi ex volũtate. Similr̃ q̃ꝫ diſtinguũt ꝙ eſt pctm̃ notoriũ ⁊ eſt pctm̃ occultum. Exiſtẽs igit̃ in pctõ notorio peccat quicunq̃ꝫ ꝑdicat ſiue ex neceſſitate officij ſiue ex volũtate bñplaciti ꝑdicet. Dicũt v̾o illũ peccare q̃ eſt in pctõ occulto ſi ꝑdicet ex volũtate ⁊ h̔ rõne ꝯtemptꝰ. Sed non illũ qui predicat ex officio dũ tñ cum timore id faciat: ⁊ q̃ſi coactus ex officij neceſſitate. Simplicit̃ tamẽ videt̃ dicendũ ꝙ in cathedra docẽs ⁊ ꝑdicãſ in pctõ ſi non ſtudeat compũgi ex dicto ſuo atq̃ꝫ dolere de pctõ ſimplicit̃ videt̃ ꝯtemnere. Et ideo peccare ſiue occultũ ſit pctm̃ ſiue manifeſtũ. Nec obſtat ꝙ docẽ ſit de opibus ſpũalibꝰ mie ⁊ ꝙ opa mie nõ interdicunt̃ exiſtenti etiã in mortali culpa vt facere elemoſynam ⁊ hmõi: ⁊ ꝙ ideo doctrina nec ꝑdicatio ꝑdicatoribꝰ interdici debet. Nã non eſt ſimile de opibꝰ mie corpalibꝰ: qꝛ in h̔ caſu ꝯſcientia agg̃uat ⁊ ꝯtemptus. Hec ille. Bonũ eſt g̃ ꝑdictis modis corrigẽ ꝓximũ ſuũ. Nam ⁊ ſi correptio nõ ꝓficit saltẽ ꝓdeſt corripiẽti: duꝫ et pctm̃ effugit ⁊ meritũ ſibi acq̃rit. Proinde xxiij. moral. c. xx. Greg. ait. Charitati zelus mala que corrigẽ non valet increpare nõ deſinit: ne ſe ꝑticipem delinq̃ntiũ ex ꝯſenſu taciturnitati adijciat. Jđ ſꝫm Aug. de correptione et g̃. ſine deſꝑatiõe corripiamꝰ qꝛ ſi filiꝰ eſt pacis quẽ corripimꝰ req̃eſcet ſup eũ pax nr̃a. Sin aũt ad nos reuertet̃: cuꝫ merito cõuallate g̃re ⁊ glorie ſempit̃ne. Quã nob̃ ꝯcedat oium correptor vitioꝝ ⁊ informator omniũ virtutũ ⁊ g̃rarũ dñs ieſus chriſtꝰ qui innocens ⁊ imaculatꝰ amoroſus ⁊ glorioſus cum patre ⁊ ſpũſancto ⁊c̃.

¶ Feria. iiij. poſt tertiã dñicam in q̃dragesima De odibili ⁊ execrabili detractione. Ser. xxix.

Quod procedit

q ex ore h̔ coinq̃nat hoiẽꝫ Mat. xv. et in euãgl. ho. Miro modo ꝯtra charitatẽ militat prauitas hũani cordis. Proinde dicit̃ Hiere. xvij Prauũ eſt cor hois. Q̃đ ſi fuerit plenũ affectione iniqua in verba iniq̃tati ꝓrũpit. Unde Mat. xij. ad phariſeos dñs ait. Quõ poteſtis bona loqui cum ſitis mali? Ex abũdãtia eni cordis os loquit̃. Jnter oia enim illa que a corde exeũt ⁊ de ore ꝓcedũt hominem imo totũ mundũ inq̃nantia ſunt execrande detractiões. Ut igit̃ meliꝰ capiant̃ que in ſequentibꝰ de detractiõe dicturi ſumꝰ. Primo videndũ eſt quid eſt detractio. Scđm enim Alex. de hal'. Detractio eſt aliene fame ꝑ occulta verba denigratio. Et iterũ Hugo đ. ſ. victo. ait. Detractio ẽ locutio ex inuidia ꝓcedens. bona alioꝝ đnigrãs. Et idẽ detractor eſt qui bona ꝓximi inq̃ꝫtum põt minuit. Ex his diffinitiõibꝰ patet q̃ꝫtum fraťne charitati crudelis detractio adũſat̃. Execrãdã igitur detractionẽ Apoc. xij. a iohe euãgl. myſtice deſcriptã inſpiciamꝰ ait eni. Uiſuꝫ eſt aliud ſignũ in celo. Draco magnꝰ ⁊ rufus hñs capita ſeptẽ ⁊ cornua decẽ ⁊ in capitibꝰ ſuis ſeptem diademata ⁊ cauda eiꝰ trahebat tertiã partẽ ſtellarũ celi et miſit eas in terrã. Jn q̃bus q̃dem ſacratiſſimis verbiſ tria myſteria declarant̃. Jn ꝑmo detractiõis peſtifera cõditio. ibi. viſuꝫ ẽ aliud ſignũ in celo draco ⁊c̃ Jn ſcđo detractiõis peſtifera opatio. ibi. habens capita ſeptẽ ⁊ cornua decẽ ⁊c̃. Jn tertio detractiõis peſtifera ꝯtamiatio. ibi. ⁊ cauda eius trahebat tertiã ꝑtẽ ſtellarũ celi ⁊c̃.

Articulus primꝰ de origine detractionis: ac de triplici radicali cauſa detractoꝝ.

i N ꝑmo v̾o myſterio declarat̃ detractiõis peſtifera ꝯditio. Unde ſi bñ ꝯſideret̃ nihil tm̃ nocuit eccleſie dei ab initio ſeculi: ſicut peſtifera ꝯditio detractoꝝ. Q̃đ iohs myſtice demr̃at dicens. Uiſum ẽ aliud ſignũ in celo. i. in ſpũali viſiõe. Primũ v̾o ſignũ fuit ſicut ex lr̃a Joha. apoc. xij. patet ſignuꝫ militãtis eccleſie. Uñ đr ibidẽ. Signũ magnũ apparuit in celo mulier amicta ſole. ⁊ luna ſub pedes eius et in capite eius corona ſtellarũ duodecim. Signũ v̾o draconis oino aliud. i. adũſariũ et ꝯtrariũ mulieri: hoc eſt eccleſie ſpõſe chriſti deſignat̃. Que ꝯtrarietas non tm̃ appa-

ret in myſticis factis verũetiã in lr̃alibꝰ verbis. Quia verba cũ ſuo ſignificato recto ordine retrog̃do deſcribunt̃ ꝯtra eccleſiã chriſti. Primo eni in ꝑmo ſigno đr amicta ſole. Quia ſancta eccleſia amicta ſole dine dilectionis ⁊ ſpũ leuitati in muliere myſtice demonſtrat̃. Detractio v̾o in draconiſ rufo colore manifeſtat̃. Color etenĩ rufus ſanguineus eſt ⁊ crudelitatẽ deſignat: atq̃ꝫ hoc colore elephãtes ſuccẽſi aiant̃ ad bellũ. Scđo đ muliere đr. Et luna. i. mũdana gloria ſb̃ pedibus eius deſignãs eius humilitatẽ. Detractiõis v̾o ſupbia in draconis magnitudine denotat̃. Tertio v̾o eccleſia ſancta. xij. ſtellis deſcribit̃ coronata: ad deſignandũ ꝙ diuina ſapĩa abũdãtiſſime illuſtrat̃. Detractio v̾o ꝓpť ſuã maliciã draconi malicioſiſſimo ſerpẽti aſſilat̃. Tres igit̃ peſtilẽtes ꝯditiones ⁊ radicales habet detractio venenoſa Primo maliciã ideo dicit̃ draco. ſcđo ſupbiã ideo dicit̃ magnꝰ: tertio crudelitatẽ ideo đr rufus. He tres radices in corde hois radicate ſig̃nt oẽm cogitationẽ detractiõis.

De prima cauſa radicali đtractoꝝ que ẽ malicia: ⁊ de origine et ꝓceſſu ⁊ ſucceſſu detractiõis. Capitulum. j.

p Rima eni radical' ⁊ peſtilẽſ ꝯditio detractiõis eſt malicia. Jdeo merito draconi compat̃ qui eſt aial aſtutiſſimũ ⁊ ꝓditioſum. Ad dicẽdoꝝ auteꝫ intelligẽtiã tria notãda ſunt. Primo detractionis ortus. ſcđo detractiõis ꝓceſſus: tertio detractiõis ſucceſſus. Primũ fuit in celo empyreo. ſcđm in terreſtri ꝑadyſo: tertiũ in vniũſo mũdo. Notandũ eſt igit̃ primo de ortu detractiõis. Q̃ origo ⁊ cauſa detractionis fuit inuidia diaboli quaꝫ habuit in celo empyreo ad dei filiũ incarnãdũ. Unde ſꝫm Bern. Uidit ⁊ inuidit ⁊ inuidia diaboli introiuit mors in orbẽ terrarũ. Quõ aũt viderit ⁊ inuiderit dicet̃. j. ſermo. lvj. arti. iij. c. j. et in q̃drageſimali de chri. relig. ſermo. lix. arti. ij. Et ꝓ illo ſꝫm anagoricũ intellectũ declarat̃ myſteriũ iam ꝓpoſitũ ꝙ draco magnus ⁊ rufus. i. ſathanas qui ꝓpter ſuã malicioſam ſupbiã ⁊ crudelitatẽ detractionũ quã fecit chriſto draco magnꝰ ⁊ rufus denoiatur Et ſubdit ꝙ cauda ſua traxit tertiã ꝑtem ſtellarũ celi ⁊ miſit eas in terrã. Quid eni ꝑ caudam niſi circũuẽtiua eiꝰ malicia in detrahẽdo dei filio incarnãdo ſigt̃ur? Cui vna pars angeloꝝ rebellis oino fuit. Scđa autẽ titubauit ſed demũ eiꝰ detractioni reſiſtit. Tertia v̾o ps fuit illa angeloꝝ ꝯtamiata caterua que detractori ſathane adherẽdo ꝯſenſit. et hanc detrahẽdo ad terrã miſit: cũ ad terrenam obſcuritatẽ frigiditatẽ ⁊ grauitatẽ ꝓpť eius detractionẽ ꝓlapſi ſunt.

Detractionis ꝓceſſus

Secũdo ꝯſiderãdus eſt detractiõis ꝓceſſus in terreſtri ꝑadyſo. Nec eni ſuffecit peſtifero detractori detractionẽ diffundẽ contra chriſtũ in celo in natura angelica: inſup ſue detractiõis virus conatꝰ eſt effundẽ in terrã in natura hũana. vt dedig̃ret̃ dñs de hũano genere carnẽ aſſumẽ. Unde Geñ. iij. đr. Serpens erat callidior cunctiſ aiantibꝰ terre qui acceſſit ad euã iam a dño creatã ⁊ in ꝑadyſo locatam detrahẽdoq̃ꝫ dño illi ait. Cur ꝑcepit vobis deus vt non comederetiſ ex oi ligno ꝑadyſi? Cuiꝰ venenũ iam ſentiẽs iãq̃ꝫ in fide vacillãs mulier detractori ait. Ne forte moriamur. Ad quã ſerpẽs peſtiferũ virꝰ ore in eam diffundens ait. Nequaq̃ꝫ morte moriemi. Scit eni deus ꝙ in q̃cunq̃ꝫ die comederitis ex eo apient̃ oculi veſtri: ⁊ eritiſ ſicut dij ſciẽtes bonũ ⁊ malũ. Triplici eni lingua ꝑ detractionẽ venenauit eam. Prima v̾o lingua fuit malicioſa intẽtio fallẽdi illam atq̃ꝫ cũ illa locutꝰ eſt ei dicẽs. Cur ꝑcepit vobis deus vt nõ comederetiſ ex oi ligno ꝑadyſi. Scđa v̾o mẽdaciũ extitit cum ſubdit. Nequaq̃ꝫ morte moriemi. Tertia v̾o qua illam oino intoxicauit fuit apparẽtia boni cũ ſubdit. Scit eni deus ꝙ in q̃cunq̃ꝫ die comederitis ex eo apient̃ oculi veſtri. ⁊ eritis ſicut dij ſciẽtes bonũ ⁊ malũ. Cuiꝰ detractiõi eua cõſentiens ruit. ꝯſortẽq̃ꝫ ſuũ atq̃ꝫ cũ illo totum genus hũanũ in eternũ interitũ ꝓfundauit

Detractionis ſucceſſus

Tertio q̃ꝫ ꝯſiderãdus ẽ đtractiõis ſucceſſus in vniũſo mũdo. Nec etiã in h̔ antiquuſ ſerpẽs quieuit ſed ꝯtra mulierẽ ſole amictaꝫ id eſt. ꝯtra ſanctã eccleſiã ab ipſo nr̃oꝝ parẽtum caſu vſq̃ꝫ nũc ⁊ vſq̃ꝫ in finẽ ſeculi ſue detractiõis venena diffundit. Q̃đ cernẽtes angeli affuturũ cõpatiẽdo hũano generi ꝑ detractiões multiplicit̃ ruituro in demonũ caſu lamẽtabilit̃ ꝓclamabãt Apoc. xij. dicẽtes Ue mari ⁊ terre. i. hũano generi in ꝓſperis et aduerſis. quia diabolus angeloꝝ atq̃ꝫ hominũ ꝑ detractionẽ damnator deſcendit ad vos vt. ſ. ꝑ detractionẽ totum genus humanũ perdat. Quid ei ois demonũ temptatio

niſi quedam detractio eſt? Sed ceteris criminibꝰ que eoꝝ fiunt ſuggeſtiōibꝰ ꝑtermiſſis. ad ea que diabolo inſtigante maxime ꝑ detractores patrant deueniamꝰ. Propter hoc eni maxime Jac. iij. ſuo. c. ait. In lingua ei iſta vniūſitas iniq̄tatis. Eadē eni triplici lingua qua ſerpens antiquꝰ corrupit euā ꝑ detractionē quaſi totū corrūpit mūdū. Vtunt enim oēs impij detractores illa triplici lingua ſerpētina. Prima intentiōe fallēdi. ſcd̄a ſermone mēdacij: tertia apparētia boni. Et i his tribus linguis draconis atq̄ ſerpētꝭ maliciam imitant. ⁊ ſic verificat illud Apoc. xij Draco ille magnꝰ ſerpēs antiquꝰ ſeducit. ſ. ꝑ detractores vniūſum orbem. Prima detractoꝝ lingua ꝯſiſtit in intentiōe fallēdi. Cū eni fecerit hoi deus linguā corde ligatā atq̄ ꝯiunctā: ꝑ hoc manifeſte indicare voluit nobis. ꝙ non aliud loq̄ndū eſt ore: q̄ ſit radicatum in corde. Et ecōtra detractor aliud dicit ore atq̄ aliud iniquū tenet in corde ſicut dicit pſ̄. Labia doloſa in corde locuti ſunt. Et alibi loquunt pacem cū ꝓximo ſuo: mala āt in cordibꝰ eoꝝ. Et iterū ad detractorē in ꝑſona dn̄i ait. Sedens adūſus frēm tuū loq̄baris: ⁊ adūſus filium mr̄is tue ponebas ſcandalum. Hec feciſti ⁊ tacui. ſ. emēdationē expectans. Et alibi. Lingua tua ꝯcinnabat. i. ꝯtinue ac malicioſe ꝓnūciabat dolos: q̄r interiora tua plena ſunt dolo Eccl. xix. Hec eſt que ſm ꝙ alibi pſ̄ ait ſedet in inſidijs cū diuitibus in occultꝭ. vt interficiat. ſ. auditoꝝ mētibus innocentē. ſimiliſq̄ porco qui inſidiatur ſtercori pueroꝝ. Inſidiat eni in abſcondito. ſ. cordis q̄ſi leo in ſpelūca ſua. Sic etiā alibi pſ̄. ait. Unde Amb̄. li. de paradyſo. Bilinguis ſerpens habet atq̄ letalis eo ꝙ diaboli miniſter aliud loquat aliud corde meditetur. Scd̄a detractoꝝ lingua ꝯſiſtit i ſermone mēdacij. Confingit detractor mala cōtra ꝓximū vt illū diffamet: ſciens tamen ꝙ mentiat. Unde Eſa. x. dicit. Cor eius nō ita eſtimabit ſed ad ꝯterendū erit cor eius ⁊ ad interemptionē gentiū nō paucarū. Porro hmōi ſunt oēs qui cum bona opa i alijs cernunt. ſtatim in detractionē ꝓrumpūt cuncta bona opa ⁊ exempla in hypocriſim referentes. Qd̄ ſi verum eſſet nec vir bonꝰ ⁊ rectus eſſet in mūdo. nec inſup a chriſto vſq̄ hodie extitiſſet: cum nullus etiā ſctōꝝ extiterit cui multipliciter detractum non fuerit. nec ipſe dn̄s has mendaces atq̄ mordaces linguas euaſit. ſicut patebit in ſeq̄nti ſermōe arti. ij. c. vj. Et qd̄ mirabilꝰ eſt hi qui fructibꝰ neq̄tie ⁊ ſceleribꝰ pleni ſunt vocant eni hypocritas ſeruos dei. nō intelligētes qd̄ cōtra eos dn̄s Mat. vij. ait. Ois arbor bona fructus bonos facit ⁊c̄. tandem ꝯcludit. Igit a fructibus eoꝝ cognoſcetꝭ eos. Profecto inſinuans eos eſſe vere hypocritas ⁊ fallaces: qui nomen chriſtianitatꝭ. i. ſctitatꝭ habētes. adūſant etiam publice qd̄ deterius eſt opibus ſanctitatꝭ. Vn̄. vj. q. j. c. deteriores anacletꝰ ait. Deteriores ſunt qui doctoꝝ vitam moreſq̄ corrūpūt his: qui ſubas alioꝝ ꝑdiaq̄ diripiūt. Ipſi eni ea que extra nos ſunt licet noſtra ſunt auferūt: noſtri q̄ detractores et moꝝ corruptores ſiue q̄ adūſus nos armāt ꝓprie noſipſos decipiunt. Inſup. xj. q. iij. c. nemo. Augꝰ. dic̄. Nēo pitoꝝ aut prudētiū putet. ꝙ minꝰ ſit ꝑiculū in verbis lingua mētiendo q̄ manibꝰ ſanguinē fundēdo. Et iterum glo. Aug. ſup illud pſ̄. Pro eo vt me diligerent detrahebāt mihi ait. Plus nocēt in mēbris detrahētes chriſto: q̄ aias credentium creditoꝝ inficiunt q̄ qui eius carnem mox reſurrecturā ꝑemerūt. Hi ſunt de q̄bꝰ Bern̄. in ſermōe ait. Si paup es vilum ⁊ abiectum reputāt. Si diues ambitioſum ⁊ cupidū. ſi affabilis diſſolutū. ſi ꝑdicator ⁊ doctor honoris ⁊ hūani fauoris queſitorē. ſi tacens inutilem. ſi ieiunās hypocritam. ſi comedas voratorē. Tales vō ſerpenti regulo merito cōpantur: qui veneno ſuo inficit fontem quem tangit. Unde de tali detractore dicit Prouerb. xxiij. Sicut regulus venena effundet. Tertia lingua detractoꝝ eſt apparentia boni. Unde Bern̄. ſuper Cantꝭ. ſermone. xxxiiij. Detractores quodam ſilate iracundie ſucco ꝯceptā maliciam quam retinere non poſſunt adumbrare conant videbis a detractore alta ꝓmitti ſuſpiria. ſicq̄ cum quadam g̃uitate ⁊ tarditate vultu i ꝑpto dimiſſis ſupcilijs ⁊ voce plangenti egredi maledictionē. Et quidem tanto ꝑſuaſibiliorem q̄to credit ab his qui audiūt non corde inuido ſed magis ꝯdolentis affectu q̄ malicioſe ꝓferri. Doleo inquit vehemēt eo ꝙ diligo eum ſatis ⁊ nunq̄ potui de hac re corrigere eum. Et alias mihi quidem bene compertum fuerat d̄ iſtud: ſed per me nunq̄ innotuiſſet ⁊ qm̄ ꝑ alterū patefacta eſt res veritatem negare non poſſum reuera ita ē. Hec ille. Tales vō ſimiles ſunt ſcorpioni q̄ an̄q̄ venena effundit lingua lingit: ſed demū venenoſa cauſa pungit. De talibꝰ ꝓpheta ait. Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpētes. Tūc eni detractor acuit linguam ſuā q̄ſi ſub ſpe-

cie boni verbis excogitatꝭ: ac ſb̄ placido vultu venenū detractiōis effundit. Deinde ſubdit venenū aſpidum ſub labijs eoꝝ. i. in corde. Et bene merito aſſilat ſerpenti. Serpēs eni primo ꝓditioſum animal eſt. ſcd̄o in ſilētio mordet: tertio tortuoſe incedit. Sic etiā facit detractor. ꝑmo quoq̄ ꝓditor eſt. eo ꝙ illos mordet retro quos dum ſunt ꝑſentes ſimulat ſe amare. Unde pſ̄. Pro eo vt me diligerent. i. diligere ſe monſtrarēt detrahebant mihi. Scd̄o ſilentio detrahit. Qr tunc id agit q̄ſi de ſilentio ⁊ taciturnitate confidit Ideo Eccl. x. dicit. Si mordeat ſerpens i ſilentio. nihil eo minus habet qui occulte detrahit. Tertio tortuoſe incedit cum a laude illius exordiū ſumit cui detrahere cupit. tandemq̄ ſubnectit tamen que eſt ꝯiūctio attenuatiua. vel ſed que eſt ꝯiunctio aduerſatiua ac rectitudinē ſue intentiōis imprimit dicens. Non dico hoc animo detrahēdi deus eſt mihi teſtis. Hi ſunt ſerpentes de quibus Hiere. viij. dicit. Ecce ego mittam vobis ſerpentes peſſimos quibꝰ non eſt incantatio: q̄r detractiōibꝰ aſſueti difficile corrigunt ꝑ verbum dei.

Qr detractio ex ſuperbia originem ſumit. Cap̄. ij.

SEcunda radicalꝭ ꝯditio detractionis ſupbia eſt. Ideo Job. dixit. Magnꝰ. ſ. tumore ſuperbie. Nā ſuperbi magni ſunt in oculis ſuis eo ꝙ ſeipſos ſapiant: ac magnos eſtimēt ceteroſq̄ vilipendūt. Et hec eſt ratio magna vnde elati in detractionē ꝓrumpūt. Unde Ezech. xxix Draco magnus qui cubas in medio fluminū tuoꝝ ⁊ dicis meus eſt fluuius. Tres eni ſunt tumētes ſuperbie filie que in detractionem ꝓrumpe faciunt detractorē. Prima filia eſt temeritas. Magnū eſt iudicare ꝓximoꝝ occulta. i. qua intentiōe ꝑentur bona Vn̄ Bern̄. Noli eſſe aliene vite aut temerarius iudex: aut curioſus explorator. Unde ad Rhoma. xiiij. Tu quis es qui iudicas alienum ſeruū? ſuo dn̄o ſtat aut cadit. Scd̄a filia ſupbie in detractionē ꝓrumpēs eſt ſtulticia. Propriū eni ſtulticie eſt aliena vitia cernere: ⁊ ſuoꝝ obliuiſci. Unde Hylarius. iiij. lib. de trinitate ait. Non eſt ambiguū omnē humani eloquij ſermonē ꝯditioni obnoxiū ſemper fuiſſe: quia diſſentientibꝰ voluntatū motibus diſſentiēs quoq̄ fit motus animorum. aut ꝯtra veritatem aut non intellectā aut offendentē ſtulte voluntatis error obnititur. Caſſiodo. ſuper ꝙ dixi cuſtodiā vias ⁊ ait. Quis hominū ſic cautꝰ eſt vt ſi inter emulos loquat nullum verbū eius incurrat aliquas queſtiōes? Nā menti furore ebrie oē quod rectum dicit ꝑuerſum videt. Sepe ꝯ vero accidit qd̄ Augꝰ. dicit in ep̄la ad hyponēſes dicens. Cum ipſi ſcripture veritatē criminare aut obſcurare non poſſint hos per quos ꝑdicatur inducunt in odiū: de quibꝰ effingere quicq̄d in mentem venerit poſſūt. Merito igitur detractores noctuis ſilantur quarū oculos lux obtenebrat ⁊ nox tetra illuſtrat. Tertia ſupbie filia in detractore ē rabies canina. Per canes eni zelantes ꝑdicatores ſignt̄ur ſicut dicit pſ̄. Conūtent ad veſperam ⁊ famē patient vt canes ⁊ circuibunt ciuitates. ſ. ad effugandū lupos ⁊ fures latratu ſuo. i. ꝑdicationibꝰ ſuis. Per canes q̄ detractores ſignt̄ur. Unde pſ̄ in ꝑſona dn̄i ait. Circūdederūt me canes multi. i. iudei ꝑ detractionē oblatrātes atq̄ mordentes. Et poſſunt ꝓprie detractores rabidis canibus compari. Rabidus eni canis primo os geſtat apertum. ſcd̄o abſcondit linguam tertio os habet ſanguinolentū. q̄rto os et dentes habet venenoſos. q̄nto eſt mordax. ſexto non latrat: ſeptimo ſemp inquietꝰ et in motu eſt. octauo ꝓditorie mordet. nono domeſticos fugit. Primo detractor ad detractionem anhelans tanq̄ rabidus canis os portat apertum ſemp paratū ad detrahendum. Unde ꝓpheta ait. Sepulchrū patens eſt guttur eoꝝ. Scd̄o abſcondit linguam dum rabidus eſt: quia illam tunc habet venenoſam ac econtra dum ſanus eſt linguā ſuam oſtendit que tunc medicinalis: ſic detractor linguā ſuam abſcōdit malicioſe vſq̄ ad tempus. Unde pſ̄. ait. Linguis ſuis doloſe agebāt. Sana vō non rabida ꝯſcientia medetur ꝓximo obſeruās illud Eccl. xj. priuſq̄ interroges non vitupes quemq̄. Et cū interrogaueris corripe iuſte. i. inter te ⁊ ipſum ſolum vt. ſ. in ꝑcedenti ſermōe dictū eſt. Tertio os ſanguinolentū habet eo ꝙ detrahendo comedat cum ſanguine carnes crudas contra ꝑceptum dn̄i Deut. xij. Caue ne ſanguinē comedas. Quarto os ⁊ dentes habet venenoſos. Ait eni Pliniꝰ lib. iij. ꝙ canis rabidus vt plurimū habet ſub lingua eius vermiculū quendā qui linguā eius pūgit ⁊ pungēdo colerā magnā in cerebro eiꝰ accendit. ꝓpter qd̄ in furiam eum ꝯuertit. Qd̄ ſi vermiculus a lingua canis extraheretur: canis a rabie curaret. Sic etiam accidit

hoi detractori qui vermiculũ vel odiũ vel inuidie aut rancoris ſub lingua.i.in corde habet. Unde pſ̃. Sub lingua eius labor ⁊ dolor. qui ſi de corde extrahit detractor ꝓtinuſ liberatur. Quinto eſt mordax. Unde ad Eph.iij. Uidete canes videte malos operarios. Quaſi dicat. Cauete a talib⁹ canibus ſm glo. Sexto non latrat quia nõ palam audet loqui. Unñ Bern. in lib. de ꝯſideratione ait. Omẽ qui palam veret dicere qđ in aure loquitur ſuſpectũ habeas. Qđ ſi corã te indicare ille renuit: delatorẽ iudices non accuſatorẽ hi ſunt Unñ Eſa.lvj. dicit. Canes muti non valẽtes latrare. Septimo inquetus et ſemꝑ in motu eſt eo ꝙ niſi euomat delationis venenũ qđ geſtat in corde: ſemꝑ mẽs ei⁹ inquieta eſt. Unñ Eccl.xix. myſtice dicit. Sagitta infixa eſt femori canis ſic verbũ in corde ſtulti. Canis quidem hñs infixam in femore ſagittã nunq̃ꝫ quieſcit donec remouerit eam. Sic delator ſtultuſ quieſcẽ minime nõ põt: donec verbũ malum qđ de ꝓximo audiuit. aut ex malicia ſua ꝯcepit fecerit manifeſtũ. Et añ eccl̃iaſtic⁹ p̃miſit. Audiſti verbũ adũſus ꝓximũ tuũ cõmoret in te fidens qm̃ te non diſrũpet. Octauo ꝓditorie mordꝫ Sic iſti detrahũt ꝓditioſe. Contra q̃s dicit illud Deut.xxvij. Maledict⁹ qui ꝑcuſſerit clam ꝓximũ ſuũ: ⁊ dicet oĩs pp̃ls amẽ. Unde pſ̃. Detrahentẽ ſecreto ꝓximo ſuo hunc ꝑſequebar. Nono domeſticos fugit.ſ.ne noceat eis. Sed ꝑnitioſior eſt d̃tractor q̃ nec extraneis neq̃ꝫ ꝓpinq̃s neq̃ꝫ domeſticis ꝑcit. Unde Hiero.xj.q.iij.c.nolite ſanctum dare canib⁹. Hi ſunt illi canes. Unñ dñs ait Mat.vij. Nolite ſctm̃ dare cãib⁹ neq̃ꝫ mittatis margaritas veſtras ante porcos. ne forte ꝯculcent eas pedib⁹ ſuis: ⁊ ꝯuerſi diſrũpant voſ Qꝫ etiam delatores ſint p̃dicti canes patꝫ ex de ſimo.c.ex diligẽti.§. ſi ꝯtra latrantium

Qꝫ ex crudelitate d̃tractio habet initium. Capitulum. iij.

t Ertia radicalis ꝯditio detractõis dicit crudelitas. Ideo draco p̃dictus dicit rufus q̃ſi ſanguinolentus. eo ꝙ ferus ſit d̃lator atq̃ꝫ crudelis. Unñ Hiere.vj. Crudelis eſt ⁊ non miſerebit: quia crudelior feris merito cõprobat Porro leo leoni parcit. lupus lupum nõ comedit: ⁊ quaſi oẽs fere crudeles alijs feris generis ſui parcunt. Solus autem detractor ſibi ſimiles ſatagit deuorare. Unñ Hiero. ait. Lingua detractoris beſtias ferocitate volucres velocitate. ⁊ ſerpentes virulentia ꝑcellit. Qꝫ ita autem ſit crudelitatis hic oſtenditur ratione. Nam qđlibet morale op⁹ tanto in crudelitate excedit q̃to plures in eo debite circũſtantie omittunt. Que ſunt. Quis quibus. quid. q̃tum. quõ. quare. qñ. Cum igitur detractor nullam circũſtantiarũ predictarũ recte loq̃ndo obſeruet: aperte patere poteſt crudelitas cordis eius. Nam nõ attendit quis loquit.i.ſeipſũ: qui cum ſit impius obloquitur ſepius contra iuſtos. Nõ attendit quibus obloquitur: qui.ſcilicꝫ.ex verbis ſuis ꝯtaminant. Nec ponderat q̃d loquat cum ſunt ꝑnitioſa vel mẽdoſa. Nec etiam q̃tuꝫ: quia amplificat mala. Nec quõ quia [?]tate. Nec quare: quia ex inuidia ⁊ liuore. Nec qñ: quia tꝑe quo plus inficiat vel noceat ꝓximis ſuis. Solum ad hoc conari videtur: vt ꝯceptam in corde euomat iniq̃tatem. Porro lingua delatoris ſagitta lancea et gladius eſt ad ꝓximũ vulnerandũ. Unde pſ̃. Filij hoium.i.demonũ dentes eorũ arma ⁊ ſagitte ⁊ lingua eoꝝ gladius acutus Per arma impugnant de ꝓpe ſtantes. ꝑ ſagittas de longe ſtantes: quia tales inuidi detrahunt tam ꝓpinquis q̃ꝫ remotis domeſticis ⁊ ſic de alijs oĩbus. Unñ Job penl. Per gyrum dentiũ eius fortitudo. Quaſi dicat. Oẽs timere habent a detractiõe illius: quia nullis parcit. Et ſubdit. Et lingua eoꝝ gladius acutus. Unde alibi idem pſ̃. poſtulat a dño dicens. Dñe libera aĩam meã a labijs iniquis: ⁊ a lingua doloſa. Tres eni vulnerat vno ictu maledicta lingua. Primo ſeipſum. ſcđo audiẽtes detractionẽ: tertio illos quibus detrahit. Unde Bern. exponẽs illud ad Rhoma.j. Detractores deo odibiles inquit. Nec mirũ ſi ſunt deo odibiles. cum iſtud vitiũ charitatẽ que deus eſt acrius ceteris ꝑſequit. Qui eni detrahit ꝑmo ſe prodit vacuũ charitate: ⁊ deinde intendit vt is cui detrahit veniat i odiũ ⁊ ꝯtemptũ. Ferit etiam charitatẽ in oĩbus qui audiũt linguaꝫ maledictã: ⁊ q̃tum in ſe eſt necat funditus ⁊ extinguit. Et iterum idem ait. Nunq̃d non vipera eſt lingua detractoris ferociſſima? Plane nimiꝝ que tam letalit inficit flatu vno Nunquid non lancea eſt lingua iſta? ꝑfecto acutiſſima: q̃ tres penetrat vno ictu. Et iterꝝ alibi idem admirabile verbũ ꝓtulit dicens. Gladius triceps lingua detractoris: nec huiuſmodi linguam mucrone illo quo dñicum latus ꝯfoſſum eſt crudeliorẽ dicere verearis Fodit hic corpus chriſti hec nõ iam exaĩe fo-

dit: ſed exaĩe facit. Ipſis etiam clauis ⁊ ſpinis nocentior eſt. quos ei vides infixos. Niſi eni corporis ſui vite ꝑtuliſſet vitam illius corporis. nunq̃ꝫ illud ꝓ iſto mortis iniurie tradidiſſet. Nec tm̃ vulnerãt ⁊ ſanguineꝫ fundunt: ſed etiam ſanguinẽ bibũt. Ideo ſanguiſuge merito cõparant: eo ꝙ demonũ ſanguiſuge ſunt bibentes ſanguinem viuoꝝ et q̃nq̃ꝫ mortuoꝝ. Pro p̃cedẽti articulo põt ſumi ꝓ themate p̃dictũ apod. verbum.ſ. viſuꝫ eſt aliud ſignũ in celo. ſ. draco magn⁹ ⁊ rufus ⁊ ꝓ vno ſermone ſufficere poteſt.

Articulus.ij. de duob⁹ detrahendi modis: quibus detractores vtunt ad derogãdũ

i N ſecũdo myſterio inducat d̃tractionis peſtifera operatio. Proinde ſubdit de dracone p̃fato. Habens capita ſeptẽ ⁊ cornua decẽ: ⁊ in capitibus ſuis ſeptẽ diademata. In q̃bus verbis triplex detractiõis operatio neq̃ſſima demonſtratur. Prima eſt operatio offenſiõis. ſcđa eſt trãſgreſſiõis: tertia gloriatiõis. Prima operatio nequã eſt offenſiõis. Porro ſeptem ſunt offenſiões atq̃ꝫ offendẽdi ⁊ detrahẽdi modi quibus detractores vtunt: qui dici pñt ſeptem capita venenoſa dracõis.i. peſſimi detractoris. He ſunt ſeptẽ neq̃tie in corde doloſi.i. detrahẽtis vt d̃r Prou.xvj. Prim⁹ modus eſt occultatiu⁹. ſcđs negatiu⁹. terti⁹ deprauatiu⁹. q̃rtus venenatiu⁹. q̃ntus eſt publicatiu⁹. ſextus eſt agg̃uatiu⁹. ſeptimus eſt inflãmatiu⁹ ſeu inuentiu⁹. Primi q̃tuor ꝑtinent ad deſtructionẽ bonoꝝ. reliq̃ vo tres ad augmentũ maloꝝ.

Qꝫ detractiõis ſpecies: eſt malicioſe occultare alterius bonuꝫ Capitulum.j.

p Rimũ caput draconis eſt moduſ detrahẽdi occultatiu⁹. Detractionis quidem ſpecies eſt ⁊ prima cũ homo qñ ⁊ vbi non debet malicioſe bonũ ꝓximi ſui tacet: qñ illud manifeſtando ad dei honorẽ ⁊ ꝓximi edificationẽ foret. Sicut fecerunt milites qui reſurrectionẽ chriſti nouerunt ⁊ tamẽ illam ꝓpter acceptã pecuniã tacuerũt vt patet Mat.vlt.c. Hinc Gylbertus ait. Grauis rapacitas cum veram alterius gloriã ⁊ ſi mẽdacio non corrũpis ſilentio p̃teris. Liuor eni priuatã excellentiã ſemꝑ cogitans alienam obſcurat.

De modo detrahẽdi quo q̃s negat alterius bonũ. Cap.ij.

s Ecundũ vo draconis caput ẽ modus negatiu⁹. Qui vtiq̃ꝫ fit cũ q̃s negat alteri⁹ bonũ. Unñ glo. que incipit detractiones de pe.di.j.c. homicidioꝝ ait. Detrahere eſt bona q̃ ſunt a deo collata alicui inũtere vel negare. vt ſi quis dicat ſapientẽ ſapiam non habere. vel caſtam non caſtam: vel ea que bono zelo fiunt ꝯũtendo ac dicẽdo malo zelo vel malo ſpũ fieri. ſicut iudei dixerũt chriſtũ in beelzebub p̃ncipe demonioꝝ eijcere d̃monia Lu.xj. Et quideꝫ peccatũ in ſpm̃ſanctũ eſt: quia qđ eſt ſpũſſancti maligno ſpũi attribuunt. Idemq̃ꝫ patet Jo.ix. de miraculo ceci nati. Hmõi eni non tm̃ ꝯtra ꝓximũ ſed etiam cõtra deũ peccant duꝫ eos qui ex parte dei ſũt diaboli dicunt eſſe cum illos aſſerũt eſſe malos: ⁊ ſic detrahunt parti dei ⁊ partẽ diaboli augent. Tales vo peiores ſunt fure qui tꝑales ſubas depredat. Unde Amb. Tolerabiliores ſunt fures qui veſtes ⁊ alia bona diripiunt: q̃ꝫ fures qui lacerãt nr̃am famã. Unde.vj.q.j.ex merito ſcriptũ eſt. Deteriores ſunt qui vitam moreſq̃ꝫ bonoꝝ corrũpũt hiſ qui ſubas alioꝝ p̃diaq̃ꝫ diripiũt. Quid ẽ ei aliud benefacta alteri⁹ denegare. q̃ꝫ ex inuidia fraterne gratie dei opa impugnare. atq̃ꝫ ad eoꝝ deſtructionẽ elaborare? Unñ pſ̃. ait. Qm̃ quẽ ꝑfeciſti.i.ꝑfecte feciſti deſtruxerũt ideo merito aſſimilant veſpis que mel qđ ꝯficere neſciũt ab apib⁹ iam ꝯfectum deuorant ⁊ diſcerpunt. Ad talem negatiuũ detractoreꝫ pſ̃.lj. duo annũciat. Primo grauẽ culpam. ſcđo ꝯdignã penã. Primo grauẽ culpã dicẽſ Tota die in iuſticiã.i. bonoꝝ factoꝝ negationẽ cogitauit lingua tua.i. ſtatim nata cogitatione nequã enomit ꝑ detractionẽ lingua tua Eccl.xix. A facie verbi ꝑturit fatu⁹.ſ. detractor. Et ſubdit ꝓpheta dicẽs. Sicut nouacula acuta feciſti dolũ. Nouacla radit ſuperfluos pilos: ſic detractor aufert iuſtis cauſam inanis glorie de opibus bonis. dum denegat eos illa feciſſe. Proinde totã trinitatẽ offendit. Unñ ſubdit. Dilexiſti maliciã.i. bonoꝝ denegationẽ ſuꝑ benignitateꝫ.i. ſuper opa que ex benignitate dei ꝑ aliquẽ iuſtũ facta ſunt. Ecce pctm̃ in ſpm̃ſctm̃. Nã vt d̃r ad Gal.ij. fruct⁹ ſpũs eſt benignitas. Iniq̃tatẽ id eſt. denegationẽ bonoꝝ magis q̃ꝫ loq̃ eq̃tatẽ operationũ iuſtarũ. Ecce pctm̃ in filiũ qui verbũ ⁊ eq̃tas d̃r. Unñ Job.xxiij. Eq̃tatẽ po

net ꝯ me.ſ.chꝛiſtū. Dilexiſti oīa vba p̄cipitationis lingua doloſa. Et hoc eſt vtiqꝫ ꝯ p̄rēꝫ qui verbū genuit ſtabile ⁊ eternū: ſicut alibi ait pſ̄. Et tu in p̄ncipio dn̄e terraꝫ fundaſti. Dicunt autē tales detractiōes verba p̄cipitatiōis qꝛ p̄cipitāt illa audiētes ⁊ bonos quibus detrahit ⁊ ipſum etiam detrahētē. Unde Eſa.ix.dicit. Unuſqſqꝫ bꝛachiuꝫ fris ſui voꝛabit.i.bonū opus p detractionē ꝯſumet

Scdo ꝙ terribilē ⁊ ꝯdignam penam pſ̄. talibus detractoꝛibꝰ annūciat dicēs. Propterea.i.ppter oīa p̄dicta deus deſtruet te in finem.i.irreuocabilr̄: ⁊ h̄ quia ꝺſtruxiſti negando amabile ⁊ laudabile bonū. Et in hoc denotat deſtructio eternal que ſine fine erit Atqꝫ de tpalibꝰ exterminijs addit dicēs. Euellet te.ſ.de ſtatu in q̄ ſtare videris radicatus ⁊ firmus. De h̄ eni Job.v.ait. Uidiſti ſtultuꝫ ſcꝫ detractoꝛē firma radice q̄ſi diceret. Expecta modicū.⁊ videb ⁊ emigr̄bit te.i.emigr̄re faciet te miſerabilr̄ ex hac vita p miſerabileꝫ ⁊ ſubitaneā moꝛtē de tabnaculo tuo.i.de palatio vel domo tua Prouī.xxvij. Sicut auis trāſmigrās de nido: ſic vir q̄ relinqt domuꝫ ſuam. Auis eni relinqns nidū ſuū totā quā in compoſitiōe illius poſuerat deꝑdit penā ſic detractoꝛ moꝛiēs iuxta illud Job.xviij. Auellat de tabnaculo ſuo fiducia eius. Inſup addit pſ̄.dicēs. Et radicē tuā ꝺ terra viuentiū. Hec autē radix eſt impia detractoꝛi voluntas: que cū detractoꝛe in eternū ꝑibit.

De modo quo quis detrahēdo depꝛauat alterius bona. Capitulum.iij.

t Ertiū dꝛaconis caput eſt modus depꝛauatiuꝰ.ſ.cū detractoꝛ alterius bonum inuertit vel in malum conuertit.ſcilicet.dicendo ꝙ tali bono illius ſecuta ſunt mala: vel ꝙ intentione mala ſit factum.ſ.ad vanam gloꝛiam acquirendam vl̄ gradū ⁊ ꝯſimilia. Proīde Oꝛoſiꝰ ait. Ita obliquat inuidia vt rectū natura nō videat. De talibꝰ excecatl Chꝛyſ.ait. Sūt quidā homines ꝑuerſi ſimiles phariſeis qui de oī qꝺ vident malū iudicāt ſi q̄s vacat hūilitati hypocrita eſt. ſi recreationi guloſus eſt. ſi patiētie timidus eſt. ſi iuſticie impatiēs eſt: ſi ſimplicitati fatuus eſt: ſi pꝛudētie malicioſus ē. ſi maturitati fleugmaticꝰ eſt ſeu fantaſticus. ſi iocūditati diſſolutus eſt. ſi religioni ſingularis eſt. ſi ſocietati ſecularis eſt. ſi ſilentio et paci diſſilatoꝛ eſt. ſi alioꝝ coꝛreptiōi p̄ſumptuoſus eſt. ſi vigilijs ⁊ oſ̄onibꝰ indiſcretus eſt. ſi cōmuni doꝛmitiōi ſomnolentꝰ eſt. ſi p̄dicationi ⁊ alioꝝ ſaluti appetitoꝛ laudis eſt: ſi deſiſtat negligēs ⁊ remiſſus eſt. ſi hꝫ gratiam hoīum adulatoꝛ ſi adulari renuit ſupbus eſt. Hec ille. O dn̄e deus q̄s detractoꝛū dentibꝰ euadet. q̄ nihil de illis curabit? Hi ſunt q̄ in ſcyrpo inueniūt nodū. in redolēte fetoꝛem. in īmaculato ſoꝛdē: in rotūdo angulū. in ſplendido tenebꝛoſum. Hec ſiqdem eſt peſtis hypocritarū: moꝛſus iudeoꝝ: inqnatio phariſeoꝝ. Hoc nequā hoīum genꝰ auget culpam. minuit gloꝛiam. dubia in deteriozem ꝑtem ꝯuertit. nulli parcit. errat in ꝓfundū. peccat in deū: atqꝫ cūcta bona opera depꝛauat. Tales eni ꝑuerſoꝛes ꝑamon figurant.ij.Regl.x. qui nūcijs dauid barbas dimidias raſit: atqꝫ illoꝝ veſtes ꝺtrūcauit vſqꝫ ad nates. Dauid eteni nūcijs.i.q̄buſlibꝫ viris iuſtis dimidiā barbā radit detractoꝛ vel potius eradicat. Ut verius loquar dū virilitatis medietatē.i.intentiōis rectitudinē detrahēdo ꝑuertit. cū dicit bonū ſicut dictum eſt mala intentiōe a iuſto hoīe factū. Ueſtes qꝫ detruncat eis vſqꝫ ad nates. cum i eis detegit ſi q̄d fuerit pudibundū. Contra q̄s dꝛ Eccl.xj. bona eni in mala ꝯuertēs inſidiat: et in electis ponit maculā. Et iterū de de talibus dicit Ezech.ij. Subūſoꝛes ſunt tecū: et cū ſcoꝛpionibꝰ habitas. O crudelis detractoꝛ. non q̄dem ideo iuſtꝰ es ⁊ ſi laceras cunctos. Poꝛro ſi detractiōibꝰ tuis alios moꝛdes non eſt h̄ vitia emēdare: ſed tuis paſſionibus ſatiſfacere: ac virus tuum euomere nequiter vbiqꝫ.

De modo detrahēdi quo q̄s immiſcet mala bonis. Ca.iiij.

q Uartū detractiōis caput eſt modus venenatiuꝰ vel intoxicatiuus cū mala imiſcent bonis vel bona cum malis. Solent venena occulte p̄dulcia ꝓpinari. Sic detractoꝛ vt fides ſibi adhibeat. p̄mo in aliquo cōmendat eum cui detrahere cupit. vel manifeſtat defectuꝫ ꝓpꝛium: vt honeſtius ⁊ ſecurius ꝯtra aliuꝫ obloqui poſſet. ⁊ ſic ex nocēdi cupidine ſeipſum diffamare non curat. vt alterius famā denigret ac diſcoloꝛare queat. Hi ſunt ſimiles cyconijs que paſcunt ⁊ impinguant de venenatis: ⁊ ſimiles diabolo qui impinguatur de malo.

De modo detrahēdi quo q̄s ad confundendū ꝓximū publicat eius occulta mala. Ca.v.

q Uintū detractiōis caput eſt modus publicatiōis. cū occulta ꝓximoꝝ mala ꝯtra charitatl oꝛdineꝫ ꝓpalant. De q̄ oꝛdine dꝛ Mat.xviij. Si peccauerit in te frat̄ tuus vt. ſ̄. in p̄cedenti ſermo. dictū eſt. Un̄ Prou̇.xj. dicitur. Qui ambulat fraudulent̄ reuelat archana. Qui autē fidelis ē celat amici cōmiſſum id eſt. offenſionē. Et Eccl.xxvij. Qui denudat archana amici ꝑdit fidē. De moꝛibꝰ talium ꝓpheta ait pſ̄.xl. Et ſi ingrediebat vt videret vana loquebat. coꝛ eius ꝯgregauit iniq̄tateꝫ ſibi. Egrediebat foꝛas ⁊ loquebat in idipſum. Qꝺ verbū exponēs Hugo de ſancto victo. Curioſus inq̄t quiſqꝫ tunc q̄ſi ad videndū ingredit q̄ñ alienū ſecretuꝫ ſagaci ſtudio ꝑſcrutatur. Uana loquitur q̄ñ vt minus poſſet eſſe ſuſpectꝰ eos a quibꝰ caueri ſi vult ſe diligē fingit. deīde iniq̄tatē ꝯgregat: q̄ñ libere admiſſus quicq̄d rep̄hēſibile videt in coꝛde coaceruat. Et ſubdit. Egrediebat foꝛas. Nam qui ingreſſus eſt ad exploꝛādū egredit ad detrahendū. Qꝺ eni in coꝛde cōgregauit: de malo alteriꝰ tacere nō pōt. Un̄ Mat.xij. dicit. Ex abūdantia coꝛdis os loq̄tur. Un̄ ſubdit. et loq̄bat in idipſum.i.ꝯtra illud ipſum qꝺ laudauerit intus. obloquit cū alijs detrahēdo. Et ſubdit a pſ̄. Adūſuꝫ me ſuſurrabāt inimici mei. adūſum me cogitabāt mala mihi. Propꝛiū eni detractoꝝ eſt ſuſurrare. Un̄ ad Rho.x. Suſurrones detractoꝛes deo odibiles. Un̄ Eccl.xxviij. Suſurro ⁊ bilinguis maledictꝰ. Qꝺ aūt ſequit Cogitabāt mala mihi. p̄cedit ſuſurriū. Priꝰ eni eſt mala cogitare: ⁊ poſtea ſuſurrare: ſ̄ p p̄poſterū oꝛdineꝫ eoꝝ ꝑūſitas denotat. Un̄ Augꝰ. diffinit detractionē dicēs. Detractio eſt moꝛdacioꝛ ꝙ veracioꝛ rep̄henſio. Et ſup j.c.ad Rho.glo ait. Detractio ē alteriꝰ vituperiū cū māifeſtatiōe ꝓpꝛij vitij. In ꝑſona taliū Job.xxxij. dicit. En vent meꝰ q̄ſi muſtum abſqꝫ ſpiraculo: qꝺ langūculas nouas dirumpit. Tales ſimiles ſunt p̄gnanti que cū doloꝛe conat ad emiſſionē partꝰ. Unde Eccl.xix. A facie verbi.ſ.auditi ⁊ male interp̄tati ꝑturit fatuus. Hi ſunt vꝛceoli diaboli aqua maledicta pleni. atqꝫ eoꝝ lingua dꝫmonis aſperſoꝛiū eſt. Ue illis qui aſperguntur tali maledicta aqua. ſi adhibent fidem dictis Unde Seneca in ꝓuerbijs. Difficilem opoꝛtet habere aurem ad crimina. Cum ergo huiuſmodi detractoꝛes poſſunt aliquem inuenire in aliqua culpa ſeu defectu ⁊ maxime ſi ſacerdos aut religioſus vl̄ pꝛedicatoꝛ ſit. O ꝙto replentur gaudio cum ꝙta leticia ⁊ cuꝫ ꝙta coꝛdis ⁊ coꝛpoꝛis exultatiōe hylaritate et iocūditate in plateis in logijs ⁊ i locis publicis manifeſtant ea cum ꝙta complacētia has feces ⁊ ſoꝛdes inuoluūt in oꝛe ſuo? Hō ſunt ſimiles poꝛcis qui ſi intrauerint hoꝛtū et ſi ſint ibi roſe ⁊ feces dimiſſis intactis roſis ad feces feſtinant. nec parcunt lingue ſue facientes rotabulū fecis vt derogent pꝛoximo ſuo. Contra quos Sap̄.j. dicitur. A detractione parcite lingue: ſaltem ſi non vultis parcere ꝓximo tuo. Quaſi dicat. Nō trahatis illam per lutum ſicut poꝛci. Sunt ⁊ ſimiles ſcabꝛeis qui nunq̄ floꝛes vel roſas adeunt. nec theſauros aut lapides p̄cioſos: ſ̄ tm̄ ad ſtercoꝛa in publicis vijs currunt. atqꝫ reuolutis deoꝛſum capitibus ⁊ poſterioꝛibꝰ ſurſum ſtercoꝛa rotant atqꝫ reuoluunt. Sic etiam detractoꝛes impij ſcaberi ſi in aliquo fuerint virtutum theſauri atqꝫ gratiarū floꝛes ⁊ roſe: illis p̄termiſſis ſolum ſi reperire poſſunt in hominē ſtercus. id eſt, aliquē defectum ſeu culpam potius p̄ſentientes ⁊ pꝛe diligentes vitioꝛum fetoꝛē. ꝙ virtutum gratiarum odoꝛem. ad illos curꝛunt ⁊ volant et eos rodunt ⁊ voꝛant. Deniqꝫ tante vilitatis ſunt detractoꝛes vt non tm̄ a deo ſed etiam a diabolo deſpiciāt. Eo ꝙ qui ꝑmiſſiue aut operatiue lingue eoꝛuꝫ ſiant abſterſoꝛia ſoꝛdium electoꝛum. ſicut Prouerb.xj. ſcriptum eſt. Qui ſtultus eſt ſeruiet ſapienti Magna igitur cautio eſt adhibenda ne crimen reueletur ei: cui vel quando aut quomodo reuelari non debet.

De modo detractionis quo quis dilatat ⁊ valde amplificat alterius mala. Capitulū.vj.

s Extum caput detractionis eſt modus augmentatiuꝰ ſeu aggrauatiuus. Hi vero aggrauant ⁊ exaggerant mala que vel audierint vl̄ cognouerint aut addendo aut ex modo loquendi talia aggrauando. Ideo fideles atqꝫ zelotes theſaurarij diaboli dici poſſunt: eo ꝙ etiaꝫ theſauros eius accreſcant et

augmentant. Ideo ſiſtunt tafano que grauis eſt muſca ⁊ ſub cauda iumenti requieſcens dum pungendo ⁊ ſanguinem ſuggendo paſcitur. carnē intumeſcē facit. Sic detractores dilatant mala: quibus ꝑnicioſe paſcūtur. Unde Eccl. xi. Ab vna ſcintilla augetur ignis: ⁊ a doloſo augetur ſanguis. O detractor infelix que te malicia excecauit? Nōne aīaduertis ꝙ ꝑ hoc inuidiam tuā atꝗ liuorē tuū predicas animi tui malignitatē denudas. atꝗ ꝓximū tuū ſeue iugulas? Sed ve tibi. quia iudicans ꝓximū tuū iniuſte. a deo iudicaberis iuſte. Audi illud Leuit. xix. Non maledices ſurdo. nec coram ceco pones offendiculū: ſed timebis dñm deum tuū. Surdo quidem male dicit. qui abſenti maligne detrahit. Nec nō coram ceco offendiculū ponit: qui ignoranti et ꝓno ad credēdū auditū malū detractiōis et oblocutiōis dicit. Serua igitur qd ſubiūgit. Sed timebis dñm deū tuū. ſ. ⁊ nunꝗ oblocutor eris.

De multiplici modo quo quis nequiter imponit alicui crimina falſa. Capitulum. vii.

Eptimū detractiōis caput eſt modus inuentiuꝰ. i. falſa crimina imponēdo. Et hoc quandoꝗ verbis cōibus. quandoꝗ verbis apertis. quandoꝗ deriſionibꝰ quandoꝗ nocturnis ſibulis. quandoꝗ ſiſtatis atꝗ mutatis vocibus ⁊ loquelis. quandoꝗ nutibꝰ et ſignis quandoꝗ libellis famoſis ⁊ ſcriptis hincinde diſpſis. ſeu in muro ſeu in lapide aut alibi ſcriptis: quandoꝗ cantilenis. quandoꝗ libris aut epiſtolis ⁊ ꝯſimilibꝰ modis. Contra quos dicitur Leuit. xix. Non ſis criminator. i. criminū impoſitor ſeu inuentor. Hi ſunt ſimiles ranis qui abſente hoīe vociferāt ⁊ alte clamāt: eo vero pſente ſilent. Sunt ꝗ diaboli falſi teſtes. qui nec rogati nec examīati teſtimoniū ꝑhibent eo abſente cōtra quē teſtimoniū ferunt. Proinde in ꝑſona inocētis pſ. ait. Inſurrexerūt i me teſtes iniq̄ que igrabā interrogabāt me. Sed nunquid detrahē pctm̄ mortale eſt? Dicendū ſm Alex. de halis in. ii. di. i. ꝙ detractio quandoꝗ eſt pctm̄ mortale quandoꝗ veniale. Nomē tn̄ detractiōis ſonat ampliꝰ in mortale: ſicut reꝑitur in ſcriptura ſacra. Eſt ſiquidem veniale dū de alio dr malū ex leuitate: nec eſt ibi nocēdi volūtas. nec etiā ex circumſtantiis aggrauatur. Si autē in ꝓximi nocumentū ex deliberatiōe diutina rōis fiat: mortale ē. Scḋm etiā Tho. Detractio ſm ſui rōnem ordinatur ad dēnigrandū alicuius famā

Auferre aūt alicui famā valde vtiꝗ grauē eſt eo ꝙ inter res tꝑales ꝑcioſior dr eſſe fama bona. Unde Prou. xxii. Melius eſt nomē bonū ꝗ diuitie multe. Nam ꝑ eius defectū homo impeditur in multis bonis agēdis. Ideo Eccl. xli. dicitur. Curam habe de bono nomine. Hoc eni magis ꝑmanebit tibi: ꝗ mille theſauri magni ⁊ ꝑcioſi. Ideo detractio ſm ſe loquendo mortaliſſimū eſt peccatum hoc ſm Tho. Quantum autem ſit grauitas huius culpe etiam rōne ꝓbari poteſt. Nam tm̄ eſt damnū rei amiſſe ꝓ quanto redimeretur ab amittente et ad tanti reſtitutionē tenetur auferēs amittēti inquantum poſſibile. Sed fama denigrata ꝓdictis modis infamatiuis redimeretur ab homine infamato ſi poſſet multo auro ⁊ argēto: imo quandoꝗ ſanguine ꝓprio. Ergo i ꝯſciētie foro detractor ad reſtitutionem remanet obligatus. Unde dicitur ex de reg. iu. in li. vi. Non dimittitur peccatum niſi ⁊c. De fame reſtitutione ⁊ ꝗ graue ſit latius patet in quadrageſimali de relig. chri. ſermone. xlvi. arti. iii per totum. Deniꝗ valde deteſtabile eſt hoc ſcelus: quia non tm̄ remediū ſibi ꝯtrariū ꝓficit quantum ſua malicia officit. Amplius enim lingua detrahētis poteſt nocē: ꝗ excuſatoria ſeu laudatoria poſſet ꝓficere. maxie cum hoīes ꝓniores ſint ad credendū ⁊ ad memorie cōmendandū mala ꝗ bona. Sit quidem qui malum dicat. ꝑfecto in ꝓmptu eſt qui illud credat. Venenū ſemel bibitū plus grauaret ꝗ tyriaca pluries ſumpta remedium daret. Sagitta ꝗ humano corpi infixa vulnerat in momēto: ſed medicamīa illi non ꝓſunt niſi longo experimento. Contra eos qui ꝯficiūt libellos famoſos ⁊ ꝯtra illos inuenientes ⁊ nō ſtatim deſtruentes. ſed doloſe publicātes: pene grauiſſime inſtitute ſunt ſm canones. ſ. flagellatio ⁊ excōicatio vt patet. v. q. i. qui in alterius. et. c. hi qui. Et ſi ꝯſtat qui fecerit pōt accuſari atꝗ deponi. cū graue pctm̄ ſit atꝗ accuſatione ⁊ ꝯdemnatiōe digniſſimū. xxvi. di. §. nunc autem. Scḋm vero ciuiles leges pena taliū decapitatio eſt. c. de famo. libel. l. vnica. v. q. i. Si quis famoſum libellū. Et quilibet de ꝑplo poteſt accuſare hos tales. Quādo etiam accuſatori ꝑcium ꝯſtituitur ꝓ modo accuſate ꝑſone vel ſi eſt ſeruus in libertatem ꝓducitur. ff. de iniur. §. ſi. Et li. fa. lex. §. ſi. et. C. c. l. vnica. Ex dictis patet ꝙ detractio ē ſecreta bona occultare. occulta bona denigrare. bona i mala inuītē. bonis mala miſcē. occulta mala māifeſtare audita mala augmētare: atꝗ crimia falſa iponē que ſūt ſeptem draco

nis. i. detractionis capita. De quibus Ioh. ait habens capita ſeptem. Scḋa eſt operatio tranſgreſſiōis: quia ꝑ hos ſeptem detrahendi modos offendit oīa ꝑcepta dei. tā tria prima ꝑme tabule que ꝑtinent ad deū: ꝗ ſeptem ſecūde tabule que ꝑtinēt ad ꝓximum. Quia ex his ſeptem detrahendi modis: ſequuntur ꝑuaricatiōes decē ꝑceptorum dei. Unde ſubditur. Et cornua decem. Tertia vero oꝑatio eſt gloriatiōis. quia talis detractor de ſeptuplici modo detrahēdi cum ꝯſummatus fuerit in malicia gloriatur. Quod quidem crimina irremiſſibilia facit. Unde ſubditur. Et i capitibꝰ ſuis ſeptē diademata. i. gloria de ſeptuplici detrahendi modo. ꝑ quē ꝓximꝰ infamatur. Cui pſ. ait. Quid gloriari in malicia ⁊c. Sicut eni ꝯfuſio de peccato initiū eſt ſalutis: ſic de malicia gloriari eſt ꝯſummatio ꝑditionis eterne. Et hoc eſt pctm̄ ꝯſummatum qd generat mortem Iac. ii.

Articulus. iii, de his qui auditis detractiōibus in eternum periclitantur.

In tertio myſterio aꝑitur ipſiꝰ detractiōis peſtifera ꝯtamiatio. Et de hoc ſubditur. Et cauda eius trahebat tertiam ꝑtem ſtellarū celi: ⁊ miſit eas i terram. Porro cauda draconis circūuentiua malicia eſt aīe detrahētis ſeu lingua eius ꝑnicioſa: cum qua detrahēdo tertiā partem audientiū illam piclitari facit. Ideo ſubditur. Trahebat tertiā partem ſtellarū celi. Quid ꝑ ſtellas celi niſi chriſtiani viri qui celeſtis ꝯuſationis eſſe deberēt? Unde de illis iuſtis Baruch. iii. dicitur. Stelle dederūt lumen i cuſtodiis ſuis. Tria ſunt hoīum genera qui audiunt detractores. Primi ꝓſeruantur. ſcḋi defenſantur: tertii ꝯtaminantur ⁊ piclitantur.

De ſeptēplici remedio ne homo ex auditu detractionū contaminetur ⁊ corrumpatur. Cap. i.

Rimo vero ſunt quidam audiētes detractiōes: qui a ꝯtamīatiōibus loquentiū preſeruantur: ⁊ detractionibus non credunt, Et licet audiunt corpe: obaudiunt tamē mente. Ad qd faciendū ſeptēplici remedio vtendū eſt. Primū dicitur ꝯtriſtatio, ſcḋm elōgatio, tertiū reꝑhenſio, quartum humiliatio, quintum recordatio, ſextum ſtabilitio: ſeptimū compaſſio. Primū remediū ꝯtriſtatio denoiatur. Debet eni homo (cū audit detrahentē) triſtem oſtendere vultum. Unde. vi. q. i. c. ex merito dicitur. Nemo inuito auditori libenter refert. Et Prou. xxv. Uentus aquilo diſſipat pluuias: ⁊ facies triſtis linguā detrahentem. Ubi glo. Si hylari vultu detractorē audieris: tu illi das fomitem detrahēdi. Si autem triſtis diſcit libenter non dicē: qd didicerit non libenter audiri. Unde Hiero. ad Ruſticū monachum ait. Sicut ſagitta ſi mittatur ꝯtra durā materiam nō nunꝗ in mittētē reuertitur. ⁊ vulnerat vulnerantē: ita detractor (cum triſtem faciē viderit audientis: imo non audientis: ſed obturantis aures ſuas ne audiat iudiciū ſanguinis) illico ꝯticeſcit, pallet vultus, herēt labia, ſaliua ſiccatur: ⁊ ꝑ ꝯſequēs a detractione deſiſtit. Scḋm vero remediū eſt elongatio. ſ. a ꝯſpectu detrahentis ſe elongare: ⁊ ſi ſine magno periculo fieri pōt ſtatim abire. iuxta illud Prouerb. iiii. Detrahētia labia ꝓcul ſint a te. Nā ſm Hiero. Si deeſt auditor deeſt ⁊ detractor. Et alibi qd ait. Nō minꝰ auribꝰ ꝗ lingua fugias detractionē. Nam detractor dum videt te non libenter audire: non facile pōt detrahē. Tertiū remediū eſt diſcreta reꝑhenſio vel obiurgatio. Exemplo chriſti Io. xii. qui cōtra iudā ⁊ ꝯtra alios diſcipulos ꝯtamiatos ꝑ iudā ac detrahētes: ꝯtra magdalenā eo ꝙ fudiſſet ſubam vngēti nardi piſtici ꝑcioſi ait ieſus. Sinite illam ⁊c, Itē ꝓpter eandē cauſam eiſdem ait Math. xxvi. Quid moleſti eſtis huic mulieri? opus enim bonū oꝑata eſt in me. Exemplo quoꝗ dauid qui de ſe ait. Detrahentem ſecreto ꝓximo ſuo hunc ꝑſequebar. Exemplo etiam Iob qui in. c. xxix. de ſe ait. Conterebam molas iniqui. id eſt. detractoris ⁊ de dentibus illius auferebam ꝑdam. Quartum remediū eſt hūiliatio. ꝑ quam homo recurrat ad archana ꝯſcientie ſue. atꝗ remiſcatur quia multa cōmiſit ex quibus ex gratia dei infamiā nō incurrit: vt ex ꝯſideratione ꝓpriorum peccatorum que tangunt eum: ⁊ pungunt ꝯſcientiā ſuam, peccata nō ponderet nec ꝯſideret aliena, Quis vnꝗ fore qui ſi acutis ſpinis in auribus pungeretur attenderet detrahēti? Grauius eni debēt mentem pungere patrate culpe: ꝗ carnem pungentes ſpine. Unde per eccleſiaſticum. xxviii. precepit dñs dicens. Sepi aures tuas ſpinis. id eſt. ꝯſcientie tue ſtimulis ⁊ noli audire linguam nequam. Quintum remedium eſt recordatio. ſ. ꝙ de alio vel de te multa mala fuerint dicta. de quo certiſſimꝰ es quod erat oino oppoſitum vel incompabiliter fuit minus malum, Sic penſandum

eſt q in hoc caſu ſimile eſſe poteſt. Non eni paruí crimis eſt praua ſentire de rectis. Jo. j. Cor. iij. dicit. Charitas non cogitat maluz.

Sextum remediū eſt ſtabilitio. ſ. ne deſacili hō credat. Nam Eccl. xix. dicit. Qui cito credit: leuis ē corde. Unde Hierō. Si eſſz i nobis diligentia ne paſſim detractorib⁹ crederem⁹: iam oēs timerēt detrahē. Uñ Iſid. iij. li. d ſummo bo. ait. Non ſolū ille re⁹ eſt q falſum de alio pfert: ſed is qui cito aurē criminib⁹ prebet. Septimū remediū eſt compaſſio. qua. ſ. homo compatit his qbus detrahitur iniuſte: imo ſi homo eſſet certus de malis de quib⁹ primus infamat compatiēdum eſt ei. ac p hoc hō induit viſcera pietatis ne ſcandalizet ex primoꝝ malis. Exemplo quidem mēbroꝝ primis compatiendu eſt. Unde. j. Coꝝ. xij. Si qd patit vnū membrum compatiunt ei oīa mēbra. Uñ. j. Pe. iij. Eſtote inuicē compatiētes fraternitatis amatores ꝛc.

De his qui ꝛ ſi non mortaliter ſaltem venialiter ex detractionibus in mente contaminant.

Capitulum. ij.

Ecūdo vo ſunt qdam qui a detractionib⁹ defenſant. Hi ſunt q licz detractorib⁹ nihil determiate credant: tñ aliquo modo in fide vacillant ꝛ aliqualit infirmant erga illos quib⁹ detrahere audierūt. non tamen oīno credēdo iudicāt illos. aliqua tamē de illis ſuſpicio mentē illorum ingredit. Hinc ſm glo. ſup illud. j. Coꝝ iiij. Nolite ante tpꝰ iudicare. ꝛ ſi. ſuſpitiões vitare non poſſum⁹ qꝛ hoīes ſum⁹. iudicia tamen. i. ſnīas diffinitiuas ptinere debem⁹. atq cū ſuſpicio ppulſauerit mentem: orandum eſt cum pſ. qui ait. Amputa opprobriū meum qd ſuſpicat⁹ ſum: quia iudicia tua iocunda. licet autez homo non credat que audit mala. peccatū eſt tamen: ſaltem veniale: et graue libenter accōmodare aures ad audiendū de primo ſuo malum. poteſt etiam qnq eſſe mortale. tanta detractiōe complacentia eſſe poſſet ꝛ ſaltem ſemp magnuz periculū eſt. tamen vbi non pcurrit mortal cul pa in hoc ſcdo genere hoium nūari poteſt.

Q in pticipatiōe detractiōis homo tripliciter peccat. ꝛ q ex detractiōe innūera oriūt mala.

Capitulum. iij.

Ertio ſunt quidaz q ex detractionib⁹ ptaminant ꝛ percūt. Scdm Alexan. de halis. Tripliciť peccare poteſt audiens detractionē. pmo ſi taceat. ſcdo ſi delectat: tertio ſi inducat.

Primo ſi taceat. Poteſt tam ptingē q homo taceat ex triplici vario reſpectu. Primo ex timore. ſcdo ex negligētia: tertio ex verecundia. Propť has eni cauſas non repmere detrahentē peccatū eſt: nihilomin⁹ multominus q detrahē. Et plerumq eſt veniale. Poteſt etiam hoc eſſe crimiale maxie pp tria. Primo quia alicui incūbit ex officio ſeu gradu corrigere detrahentem: nec hoc facit. Contra quos Bern. Non licz tacere cui ex officio incūbit vitia redarguere. Scdo pter piculū qd ex illa detractiōe ſequi poteſt. Tertio pp radicē qua timor hūan⁹ qnq poteſt eſſe mortale peccatū ſicut alibi patet. Propť hec tria dicit. lxxxvj. di. c. facietis. Nō caret ſcrupulo pceſſiōis occulte: qui manifeſto facinori deſinit obuiare. Scdo peccat homo ſi delectat. ſ. audire detractionez: ꝛ h pp odiū eius cui detrahit. Et talis nō minus peccat q ipſe detractor: ſed qnq magis pp maiorē dlectationē. Uñ Bern. ad eugeniū. Uelle audire ꝛ detrahere quod horū damnabili⁹ ſit non facile eſt diffinire. Et iterum idem ait. Detractor ꝛ detractoris libenter auditor vterq diabolū habz. Ille i lingua: iſte vo in aure. Ex quo patet q qt detractiones audis tot in aurib⁹ demones recipis. Unde Aug⁹. Non accōmodes aures tuas ad pcipiendū verba detrahētis: ne accipias mortē in aīa tua. Detrahēti eni ꝛ audiēti aīe vtriſq eſca mortis eſt detractio. Uñ. xj. q. iij. c. nō ſolū dr. Nō ſolū ille reus ē. q falſum de aliq pfert: ſed etiam is q aurē cito crimib⁹ pbet. Uñ Hiero. Nō licet tibi vitupationē alteri⁹ libent audire: qꝛ nec ab aliis optas recipi tuā. Alius q ait. Quez delectat audire turpia loqui prouocat. Unde Hierony. ad Nepocianū ait. Caue ne linguā vel aurē habeas pruriētes aut aliis detrahas: aut alios audias detrahētes. Tertio q peccat homo ſi ad detractionē inducat. Et tal ampli⁹ q detractor offendit: qſi h ex maiori malignitate pcedit. Et tal oium maloꝝ q ex cā ab eo data pcedūt corā deo debet reddē rōnez. Uñ ex de iniuris. et dā. dr. Qui occaſionē dāni dat: dānū dediſſe videt. Oēs igitur qui mortalit ꝛ impenitenter ex auditis detractionibus peccant. tertia pars ſunt de qua hic Job. ait. q draco cauda ſue trahebat tertiaz

partem ſtellarū celi ꝛc. Quia detractio p circumuentiuā maliciam detractorum ſtellarū celi. id eſt. mentiū que veluti ſtelle p firmitatem ſpei debent eſſe fixe i celo. p pſenſuz mortalis culpe tertiā ptē. i. dānabilit corruptos obſtinate ad terrā trahit. Porro ei h plaga muſcarū hoies corrūpēs. De q dr Exo. viij. Uenit muſca gruiſſima i domo pharaonis ꝛ ſeruoꝝ ei⁹ ꝛ in oēm terrā egypti: corruptaq eſt terra ab hmōi muſci: qꝛ hoies terrena ſapientes corrūpunt ex auditiōe oblocutoꝝ q ſunt veluti pūgētes muſce. Iſta aūt ſit h tertia ps oſidit glo. ſup illud Prou. xxiiij. De tractorib⁹ ne cōmiſcearis qm repēte ſurget p ditio eoꝝ. Uñ ait. Hoc ſpecialit vitio pditat totū quaſi gen⁹ hūanū. Hec ē illa tertia maledicta lingua: de q Eccl. xxviij. dr. Lingua tertia. ſ. detractiōis q tertia dr nō tm pp cāſ in illo. c. dictas: ſed etiā qꝛ tertia ē ab illo cui loquit ꝛ cui detrahit. multos cōmouit. ſ. ad credulitatē auditoꝝ maloꝝ. Et diſpſit illos de gēte in gentē ciuitates muratas diuituz deſtruxit. ꝛ domos magtoꝝ effodit virtutes pploꝝ. ſ. ei credentiū pcidit. ſ. vinculū charitatis ſoluēdo. ꝛ gentes fortes diſſoluit. ſ. ab obia ſupioꝝ ſuoꝝ. lingua tertia mulieres viratas. i. verecūdas. Et dr verit⁹ ta. tū. a vere or. eris. q ſi verecūdiā timēs. Alij libri habēt viratas eiecit. ſ. de domib⁹ viroꝝ ſuoꝝ. ꝛ priuauit illas laborib⁹ ſuis. q reſpicit illam. ſ. ei credēdo nō habebit reqem: nec amicuz in q reqeſcat. flagelli plaga liuorē facit. ſ. exteri⁹: plaga autē lingue cōminuet oſſa. i. virtutes qꝛ vulnerāt mētē interi⁹. Scdm eni rectū iudiciū rōnis q bn pſiderat oīa mūdi ſcelera. oēs iniqtates ꝛ qſi oēs hereſes. ſciſmata et impietates: ex tertia lingua hnt originē. O igit ligua nequā lingua tertia dtractoris. O crudelitas infernal. O impia odij ꝛ inuidie ples. O peſtifera lepra. Tu es q diſcordia ſeminas tu ſola pculcas bonos. diffamas iuſtos. paris ſcādala. piuria. falſa teſtimonia. accuſatiōes iniqs. multiplicare nō ceſſas. tu lingua ſeua punis inſontes. inter piuges ſcādala ponis: infamas viduas. fallis ꝛ deflo ras virgines. Tu pias ꝛ ſacras religiōes cōfundis: ſimplices pſcias turbas. Tu rācores tu iurgia. tu liuores. iras ꝛ ptentiōes. rixas ptumelias ꝛ ſciſſuras ſuſcitare nō ceſſas. diuiſiones ꝛ ptialitates nutris ꝛ lactas. Tu ſola pditiōes gnās incēdia foues: homicidia patras. Tu fricidia pricidia mricidia ꝛ ceteras crudelitates. virulēta impietate cōmittis. Tu ſola federa frangis. in piuratiōib⁹ occuparis: ſeparas amicos. multiplicas inimicos. Tu ſola diſſipas ciuitates. deſtruis regā: cōfoues tyrānos. Tu charitatē extinguis. depmis iuſtos. magnificas impios: fidem deſtruis. ſpem q pſtringis. ceteras virtutes impia crudelitate pſequeris. Tu oīa ſcelera viuificas ꝛ extollis. Quid plura? Tu angelos in demones puertiſti. atq de celoꝝ regno in eternā ſupplicia deieciſti. ꝛ pfundaſti pos parentes nros: ac cū eo totum genus humanū de paradyſo delitiarū ad tpales ꝛ etnales miſerias deſtinaſti. Demū dei filiū tu ſola in crucis patibulo pfixiſti. Sed lapidē chriſtū quē reprobauerūt p detractionē edificātes ſcribe ꝛ phariſei hic velint nolint factus eſt in caput anguli. i. ſuper oēs in gloria ſempiterna. Cum quo pregnare nos faciat ipſe benedictus deus trinus ꝛ vnus. Qui viuit ꝛc.

Feria. v. poſt tertiam dnicam in qdrageſima de detractione et remediis contra eam. Ser. xxx.

Tans ſuper illam impauit febri ꝛ dimiſit illā. Lu. iiij. et in euangelio hodierno. Satis habūdeq ex pceden ti ſermone patet qtum ſit oppoſita ꝛ aduerſaria charitati iniqtas detractoꝝ: ac qte cōtagiōis ſit audire eos. Jam igitur eamus ad explicāda remedia ptra eos: cum non tm pereant detrahētes atq (vt plurimuz) impuidi audiētes: verūetiā multi quibus detrahitur ſi inde impatiētes fiunt. ꝛ febricitāt veluti ſimonis ſocrus. Porro ſi diligent ptra detractores opponant remedia: de quibus dicturi ſumus: Stans dns ſuper illam. ſ. animaz patientē detractionē. impauit febri. i. impio ſo adiutorio ſuo ppulſabit detractionē. ꝛ dimittet illam. ſ. incolumē ꝛ quietaz. Pro eorū q ſolamine in pſ. ciij. ppha ait. Draco iſte quem formaſti ad illudendū ei. In quibus verbis tria circa detractionē pſiderāda ſunt. Primū eſt detractiōis pditio. ibi. draco iſte. Scdm eſt detractiōis pmiſſio. ibi. quem formaſti. tertiū eſt detractiōis repatio. ibi. ad illudendū ei. Et poteſt hic eſſe aliud thema.

Articulus primus q oblocutor pp tria draconi aſſilatur.

Rimo pſiderem⁹ oblocutoris cōditionē de q pſ. ait. Draco iſte. i. detractor iniqu⁹ ꝛ infernal q draconi merito cōpat. ꝛ maxie pp

tria. Primo enī draco habitat i obſcuri, ſcḋo in aera ſe leuat volādo: tertio libētiſſime habitat in ſpelūci. Primū in detractore deſignat intellectꝰ obcecationē: ſcḋm mētis elatio nē: tertiū volūtatis obſtinationē.

Qꝫ detractor i detrahēdo excecat in intellectu practico ⁊ ſi n̄ in ſpeculatiuo. Ca. j.

P Rimo ḋo ſicut draco habitat i obſcuris: ſic detractoris intelligentia excecat. Ad cuiꝰ intelligētiam ſm Alex. de hal in. ij. Notādū eſt ꝙ duplex ē ſic nr̄e lumē. Primū eſt ſpeculatiue cognitiōis, Secūdū eſt lumē cognitiōis practice. q. ſ. hō alteri vult bonū; in altero ſibi placet ⁊ diſplicet malū. Ꝑ detractionē aūt licet nō pueꝛ intelligētia detractiōis lumie cognitiōis ſpeculatiue: ꝑuat tn̄ lumie cognitiōis practice. Nō eni minꝰ a detractore cognoſcit veritas ſpeculatiua cognitiōe: ſꝫ magis illi diſplicet veritas bonitatis [illegible] nōc, ac ei magis placet falſitas i malic[illegible] nōc, Excecat igit in eo oculus practice rōnis cui nō ſapit qḋ ſapiendū eſt. atqꝫ ſapit ei qḋ nō eſt ſapiēdū. Idem vtiqꝫ ē in re viſus ⁊ guſtꝰ: licet differāt ratione, Hic pčpe ē oculus ille neq̄ de q̄ Mat. vj. dn̄s ait. Si oculus tuꝰ neq̄ fuerit: totū corpus tuū tenebroſum erit. Hic ē etiā guſtꝰ hominis egri: cui amarū videt dulce ⁊ ecōtra. Nec vtiqꝫ mirū ſi excecat: cū ꝯtinue feſtucas ſeu ſpinas. i. hoium culpas querit: qbꝰ ſibi ipſi oculos detrahēdo eruat. Vn̄. xj. q. ij. c. inter verba Gregꝰ. ait. Quid aliud detrahentes faciūt: niſi in puluerē ſufflāt ⁊ i oculos ſuos puluerē excitant: vt vn̄ plus ḃba detractiōis pflant: inde magis nihil veritatis videāt. Talibꝰ eni Eſa. v. i ꝑſona dn̄i ait. Ve vobis ſcꝫ detractoribꝰ q̄ dicitis bonū malū. ⁊ ecōtra ponētes tenebras lucem ⁊c̄.

Qꝫ detractor ex temeritate iudicat aliena. Cap. ij.

S Ecūdo ḋo draco i aere volādo ſe leuat. Et h̄ deſigt i detractore mētis elationē. q̄ temerarie iudicando detrahit vniūſos, Vn̄ Chryſ. in ſermōe. ad ꝯtemnēdū ceteros oē vite nr̄e ꝯſumimꝰ tps. A q̄ vitio nec ſeculi hoiem nec mōchum facile ē liberū inuenire, Cōtra q̄s Eſa. xxxiij. dicit. Ve q̄ ſpernis nōne ⁊ ipſe ſperneris: et cū fatigatꝰ fueris ꝯtēnē ꝯtēneris. Iō Iac. iiij. dr̄. Nolite detrahē alterutrꝫ frēs mei: q̄ detrahit fratri aut iudicat frēm: detrahit legi aut iudicat legem,

De duricia cordis oblocutoris. Capitulum. iij.

T Ertio ḋo draco i ſpelūci moꝛat libent: ⁊ deſigt i detractore volūtatis obſtinationē. Vn̄ Rabā. ſup Leuit. ait. Detractio peſſimꝰ moꝛbꝰ ē: ⁊ aſꝑrimū vulnꝰ, Nullo eni medicamie facile medicari pōt, Hi ſunt illi ꝑuſi hoies ḋ qbꝰ Eccs j. c. dr̄. Peruſi difficile corrigunt.

Articulus. ij. ꝙ ꝓpter tria ꝑmittit dn̄s iuſtis aduerſari oblocutores.

S Ecūdo ꝯſideremꝰ delatoris ꝑmiſſionē. Vn̄ pš. ſubdit. Quem formaſti. ſ. tu deꝰ. i. formari ⁊ eſſe detractorē ꝑmiſiſti: Propt tria vtiqꝫ ꝑmittit deꝰ detractores detrahē innocētibꝰ atqꝫ iuſtis. Primo ꝓpt eoꝝ maiorē illūiationē, ſcḋo ꝓpter eoꝝ maiorē roborationē; tertio ꝓpt eorum maiorē inflāmationē,

Permittit deus oblocutores contra iuſtos vt ampliuſ illuminentur. Capitulū. j.

P Rimo inq̄ ꝓpt eoꝝ maiorē illuminationē. h̄ ē vt meliꝰ cognoſcāt bonitatē dei iniq̄tatē ſui: ⁊ malignitatē mūdi, Qḋ ꝯſiderās dauid. ij. Regl. xvj. cū ſibi maledicēt ſemei ait. Dn̄s ꝑcepit ſemei vt maledicēt dauid. Et q̄ iſta ſunt occulta iudicia imo i electis ſingl̄aris bn̄ficia dei: iō ſubiūxit dauid. Et q̄s ē qui audeat dicē quare ſic fecit: Dimitte vt maledicat iux ꝑceptū domini. Et licet dn̄s n̄ iubeat detractori voluntatē ꝑuſam: iubet tn̄ eiꝰ volūtatis effectū vt. ſ. maiori luie aiā illuſtret. Iō int bonos ꝑmittit deꝰ regnare malos: vt ꝑ detractionē erudiant iuſtos. In hmōi myſteriū Iudicū. iij. dr̄. He ſunt gētes. ſ. detractores q̄s dimiſit dn̄s in terra ꝑmiſſiōis. i. in ꝑſenti vita: vt erudiret in eis iſraelem. i. populū electuꝫ. Huiuſmodi eni detractores euigilare faciūt ⁊ aperiunt intellectum iuxta illud Eſa. xxviij. Sola vexatio. ſ. detractoꝝ dabit intellectum auditui, Hinc ſancti doctores tanto lumie fuerunt radiati: quia ſemꝑ paſſi ſunt vndiqꝫ detractores. vt patet ex eoꝝ ſcriptis,

Qꝫ ꝑmittit deus detractores aduerſari iuſtis vt amplius in iuſticia roborent. Cap. ij.

S Ecūdo ḋo ꝑmittit deus detractores inſurgē ꝯtra iuſtos ꝓpter eorum roborationē maiorē, Hmōi exemplū ponit Sen̄. li. de ꝓuidētia dicens. Non eſt arbor magna neqꝫ fortis: niſi quā frequēs ventꝰ incurſat, ipſa eni vexatione ꝯſtringit: ⁊ radices celſius figit. Vn̄ vj. q. j. c. ſunt plurimi. Gregꝰ. ait. Sunt pleriqꝫ qui vitam bonoꝝ fortaſſis ampliꝰ q̄ debent laudant, ⁊ ne aliqua elatio de laude ſbrepat: ꝑmittit deus malos in obtrectationē et obiurgationē ꝓrumpe, vt ſi qua culpa ab ore laudantiū in corde naſcitur: ab ore vituperantiū ſuffocet, Hec ille, Diligēdi ſunt ergo ⁊ amplectādi qui nos blaſphemāt: q̄ ne ruamus vtiqꝫ nos ſuſtentāt,

Qꝫ deus ꝑmittit oblocutores contra iuſtos: vt amplius inflāmentur. Capitul. iij.

T Ertio ḋo ꝑmittit deꝰ obtrectatores inſurgē ꝯtra iuſtos ꝓpter eorum maiorē inflāmationē. Experimento ḋo certiſſimo comprobat ꝙ ſicut ignis non tactus nec aliq̄ vento pulſatus cito deficit in ſeipſo: Sic vtiqꝫ ignis ardentis dilectiōis i iuſtoꝝ cordibꝰ euaneſcit: niſi detractionibꝰ moleſtet. Unde Gregꝰ. ait. Electorū deſideria dum deꝑmunt aduſitate. ſ. detractoꝝ creſcūt: ſicut ignis flatu ꝑmit vt ꝯualeſcat. ⁊ vnde extingui credit roborat.

Articulus. iij. ḋ duodecim remediis contra oblocutores.

T Ertio ꝯſideremꝰ detractiōis reparationē. De quo pš ſubdit. Ad illudendū ei. Porro detractoribus oēs illudere debēt tam audientes detractiones q̄ etiam hiqꝫ mordent detractores. De ſeptē illuſiōibꝰ ⁊ remediis quibꝰ vti debent audiētes ipſas detractiōes dictū eſt in ꝑcedenti ſermōe arti. iij. c. j.

Pars prima articuli tertij de q̄ttuor primis remediis contra oblocutores.

P Rimo ꝯſideremꝰ q̄ttuor ꝑma remedia ꝯtra oblocutores. Primuꝫ remediū eſt ꝑſeuerātia in bona ⁊ recta vita, Scḋm eſt nulla credulitas vel adherentia. tertiū eſt ignorātia, q̄rtum eſt patientia.

Qꝫ ꝑſeuerare in vita iuſta obmuteſcere facit obtrectatores. Capitulum. j.

P Rimū remediū eſt ꝑſeuerātia i recta vita. h̄ q̄dē obmuteſcē fac obtrectatores, Qḋ pꝫ exēplo Dan̄. c. vj. ad regē. Da mihi ꝑtātē vt interficiā draconē abſqꝫ gladio ⁊ fuſte. Et ait rex. Do tibi, Tulit ergo daniel picē ⁊ adipē et pilos ⁊ coxit pariter feciqꝫ maſſas ⁊ dedit in os draconis ⁊ diruptꝰ eſt draco. Per picem eni luxuria ſignificat. Vn̄ Eccl. xiij. dr̄. Qui tetigerit picē coinq̄nabit in ea. Per adipem ſignificat ſupbia. Vn̄ pš. Prodijt q̄ſi ex adipe. i. ex ſupbia iniq̄tas eoꝝ. Et Iob. xv. ait. Cucurrit aduſus deū erecto collo: ⁊ pingui ceruice armatꝰ eſt. Per pilos auaricia denotatur. Iō Nui. viij. leuitis ꝑceptū erat vt raderent oēs pilos carnis ſue. maxime q̄ recreſcunt: ⁊ ſimilit redditus tpales. Hec igit tria igne feruētis dilectiōis coq̄nda ſunt vt ꝑ bonoꝝ operū veritatē. i. ꝑ honeſtatē ꝯtra luxuriam. ꝑ hūilitatē ꝯtra ſupbiā. ꝑ ꝯtemptū tpaliū ꝯtra auariciā: obturent ora oium detractoꝝ. Vn̄. j. Pe. ij. Sic ē volūtas dei: vt bn̄faciētes obmuteſcē faciatis imprudentiū hominū ignorātiā. Per hūc modū ſm ꝙ dicit in pš. laudabunt oēs q̄ iurāt i eo q̄ obſtructum eſt os loq̄ntiū iniq̄. Ait eni laudabunt ſcꝫ in fine. i. laudabiles apparebūt: oēs q̄ iurant i eo. i. q̄ firmit ꝓponūt obſeruare ⁊ ſeruant mādata dei. Sicut de ſe pš. ait. Iuraui ⁊ ſtatui cuſtodire iudicia iuſticie tue q̄ obſtructū eſt os loq̄ntiū iniq̄. i. detractoꝝ. Sic alibi pš. ait. Ois iniq̄tas opilabit os ſuum. Vn̄. j. Regl. ij. Impij in tenebris ꝯticeſcunt Per hūc modū dirūpit draco. i. draconina nequitia detractoꝝ.

Qꝫ ex munere dei fit ꝙ niſi ex leuibꝰ ⁊ inſanis detractoribꝰ n̄ adhibetur fides. Ca. ij.

S Ecūdū remediū eſt nulla credulitas vl̄ adherētia, Facit eni ex miſa dꝰ ad ꝯſolatione electoꝝ ſuoꝝ ꝙ detractoribꝰ nō credat: niſi a leuibꝰ ⁊ inſanis, licet vndiqꝫ euomāt ⁊ ſeminēt virꝰ detractiōis ſue ingerit ꝗ mētibꝰ auditoꝝ illud. j. Io. iiij. Nolite oi ſpūi credē. Hoc q̄dē remediū ꝑſeuerātibꝰ i iuſticia pš. ꝑmittit dicens. Deꝰ ꝯteret dētes eoꝝ i ore ipſoꝝ: molas leonū ꝯfringet dn̄s, In q̄bꝰ q̄dē verbꝫ duo exꝑmunt gnā detractoꝝ, Vnū eoꝝ q̄ ponūt ſciſmata int bonos. Et hi dētes merito dicunt. Nam ſicut dētibus ꝑſciditur cibus: ita per hmōi detractores iuſti qui ſunt cibus chriſti ab inuicem ſeparantur. Contra quos dicitur

Ecc. xviij. Suſurro et bilinguis maledictus. mltos eni turbauit pacē habētes. Scōm autē detractorum gen⁹ eorum eſt qui iuſtorum minuunt bona. Et hi dicuntur molares. Nam ſicut per molares molitur et minuitur cibus: ſic ꝑ huiuſmōi detractores iuſtorum minuūt bona opa. De talib⁹ aūt dicit Ecc. xxviij. Plaga aūt lingue cōminuet oſſa. i. fortia opa electorum: que ſunt virtutes. Hos igit dētes et molares tūc deus conterit et cōfringit: cū gratia ſua facit ꝙ detractorib⁹ non credatur et maxime quia a iuſtis hominib⁹ excuſantur. ſicut Job. xxix. feciſſe teſtatur dicēs. Conterebā molas iniqui. i. detractoris. ſ. ꝑ reprehenſionē: et de dentib⁹ illi⁹ auferebā predam. ſ. ꝑ defenſionē et excuſationē.

Tertium remediū contra delatores eſt neſcire ac nolle ſcire eorū detractiones. Capitulum. iij.

Tertiū remediū eſt ignorātia. ſ. cū ex munere dei fit ꝙ homo neſciat detrahi ſibi vel (q̄ virtuoſi⁹ eſt) referentes detractiōes de ſe factas renuit audire. Noui quēdam p̄dicatorem non mīme fame. qui cum in q̄dam ciuitate ꝯcurrēte mag̃ ꝓplo dum p̄dicaret q̄dam ali⁹ p̄dicator iuuenis et ignarus licet videret ſibi ſciolus ad acq̄rendū ſibi nomen. ꝙ cū ceſſare auſus eſſet pugnare q̄tidie ꝯtra p̄dicti predicatōris ſnias firmas detrahē non ceſſabat. Qui cum audiēs ille p̄dicator expertus videſq ꝙ detractori a diſcretis et cōiter a toto populo in oblocutiōib⁹ nulla adhibeatur fides. q̄ꝙ in veritatis tuitione retondē illius detractiones nil aliud eſſet ꝙ ꝓplm de p̄dicatoris impatientia ſcandalizare ſeipſuz vilificare et cōturbare atq illum apud inſcios et malignos extollere i excelſis: oib⁹ auditorib⁹ ſuis atq deuotis auc̄te (q̄ valuit) diſtricte prohibuit vt nullus verbo vel ſcripto ſibi aut ſocijs modo aliquo annūciaret aliq̄d de his que contra ſanam doctrinā ſuā ille populi ſcādalizator obloqueretur. De qua prudētia tanti populi edificatio ſecuta eſt: ꝙ oēs detractiones illius ſup caput ſuū retorquebāt. Et q̄d mirabilius eſt trāſacta. Contra: in q̄dam ſolenni proceſſione coram oi populo ſuadentibus hoc q̄buſdā famoſis viris detractor ille genuflectēs exteriori ſaltē ſigno de p̄dictis oblocutionib⁹ ab illo veniam poſtulabat. Ex q̄ q̄dem prudentia in ꝯſimilib⁹ exemplū multe edificatiōis et pacis ſumendū eſt. Nam teſte Eſa. xxxiij. Qui obturat aures ſuas ne audiat ſanguinē. et claudit oculos ſuos ne videat malum: ille in excelſis habitabit. Qd fecit dicens. Factus ſum ſicut homo nō audiens et c.

Quādo a nobis patienter tolerandi ſunt obtrectatores. Capitulum. iiij.

Quartū remediū dicitur patientia. Scōm vo Alex. de hal in. ij. Debet homo excidere cauſas detractorum ſcdm ꝙ ſcandalū eſt dictū vel factū minus rectum p̄bens occaſionē ruine. Si vo non poteſt oino in ipſis occaſio ſubtrahi detrahendi: audiētib⁹ ſatiſfaciendū eſt ſcdm ꝯſilium chriſti qui dicentib⁹ ei aplis Mat. xv. Scio quia phariſei audito hoc verbo ſcādalizati ſunt. Ait eni. Sinite illos ceci ſunt: et duces cecorum. Qd etiam ꝯſiderat aplus. i. Cor. iiij. ait. Mihi autē ꝓ mimo eſt vt a vobis iudicer. aut ab hūano die.: neq meipſuz iudico. Nihil mihi ꝯſcius ſum. ſed non in hoc iuſtificatus ſum. Qui autē me iudicat dñs ē. Sed ſi repelli non poſſunt patienter tolerādi ſunt. Vñ Greg⁹. ſuper Ezech. Cum lingue derogantiū corrigi nequeūt eq̄nimiter ſunt ꝑ omia tolerande. nec obtrectatiōis ſermo timēdus eſt: Nedū vituperatio perſorum metuit via recti opis deſeratur. et hoc ſeruari debet qñ talis detractio non multū nocet generādo ſcandalum in cordib⁹ auditorum. Proinde diligenti aiadūſione ꝯſiderare debent maxime q̄bz famoſi p̄dicatores (qui de facili detractiones plurimas patiunt) quō queſtiōib⁹ inutilib⁹ atq vanis etiam ſolatij cauſa ſeu detractorie introductis ꝑ patientiā ſatiſfacē queant. Nam inutilē queſtionē ꝑ ſilentiū ſoluē prudentia eſt ſouab⁹ vo reliquis ꝑ vultus hylaritatem et benignitatē non aliter ꝑ verba rñdere etiam ſi inde aliqui ꝯturbentur. ꝓ quib⁹ tamen orare debent vt deus corda eorum illuminet et trāquillet. Aliter eni ex ꝯtentiōe graue in ſe recipent detrimentū in diminutiōe humilitatis et pacis et patie mētis et in primo ſcādalum (vt plurimū) generabūt vel nullū fructum. Sumāt exemplū a chriſto qui tempore paſſionis in examiatiōib⁹ ſuis ter et coraz tribus legitur ſiluiſſe. Primo coraz ſummo pontifice. Vñ Mat. xxvi. dicitur. Surgēs princeps ſacerdotū ait illi. Nihil rñdes ad ea que iſti aduūſum te teſtificāt. Et ſubdit. Jeſus autem tacēbat. Scdo ſiluit corā herode. Vnde Lu. xxiij. dicitur ꝙ herodes ſperabat ab eo ſignū aliq̄d videre fieri. Interrogabat autē eum multis ſermonib⁹. At ille nihil rñdit ei.

Tertio etiam pilato. vñ Jo. xix. dicitur eniz ibi ꝙ interrogāte eū pilato ac dicēte. Unde es tu. Jeſus autē reſponſum non dedit ei. In p̄mo nos docuit ſilere inter ꝯtumelias teſtium falſorum. In ſcdo vo ſilere inter q̄ſtiones vanas et vane glorioſas curioſorum. In tertio vo ſilere veritatem ꝓpriarū laudum. Unde ſcdm Aug. ubi non rñdebat ſicut ouis ſilebat dans nobis exemplum mititatis. et ubi rñdebat ſicut paſtor docebat et c.

Pars ſecūda tertij articuli de alijs q̄ttuor remedijs contra oblocutores.

Secūdo ꝯſiderem⁹ q̄ttuor alia remedia ꝯtra oblocutores. Primuz eſt defenſio. ſcōm eſt teſtificatio. tertiū eſt increpatio. q̄rtū eſt compaſſio.

Quando licet ſe ab obtrectatoribus defenſare. Cap. j.

Primū remediū defenſio dicitur. Licet eni cordis patiētia ſemp ſeruāda ſit ſicut dictū eſt: tamē qñ imminet piculū aut neceſſitas vel magna infamia vel proximi charitas ſiue obediā ſupioris debent doctores et p̄dicātes māſuete p̄meditate prudenter et humiliter rñdere, nō alto clamore nec arrogāti vociferatiōe. q̄r ex hoc ſcandalizari ſolent: et ne tñ ſub pallio inepte humilitatis extincto veritatis zelo i arduis negocijs quidam ſubrepat inercie torpor. hereticorum detractiōib⁹: et graue ſcandalum ponentib⁹ in ꝓplo dei virili animo reſiſtendum eſt. Vñ Aug⁹. li. ij. de trini. Gratanter ſuſcipit oculū colūbinū pulcherrima et modeſtiſſima charitas. Dentem autem caninū vitat caſtiſſima tutiſſimaq humilitas; vel retondit ſolidiſſima veritas. Qd. ſ. fieri debet non amore p̄uate glorie et ꝓprie cōmoditatis: ſed reſpectu cōmunis vtilitatis. Jō (ſcdm Greg. in paſtor.) dicitur. Qui p̄ua ſtudet t agere et tamen ad hoc ceteros vult tacere: ipſe ſibimet teſtis eſt quia plus veritate ſe appetit diligi. ꝙ contra ſe non vult defendi. Ita ꝙ econtra dici poteſt ꝙ plus ſe diligit ꝙ veritatem que deus eſt: qui veritatis adūſarijs nō reſiſtit vt ſibi. ſ. pacem querat aut alijs non diſpliceat. Quia (vt dicitur ex de homi. c. ſicut dignū). Non caret ſcrupulo ꝯceſſiōis occulte: q̄ manifeſto facinori deſinit obuiare. Vñ Greg⁹. ſup Ezech. omel. q̄ ait. Linguas detrahentiū ſicut nr̄o ſtudio non debem⁹ excitare ne ipſi pereāt: ita ꝑ ſui maliciā excitatos debemus vnanimiter tolerare. vt nobis meritum creſcat. Aliqñ autē compeſcē ne dum ḋ nobis mala diſſeminānt eorum (qui audire nos ad bona poterāt) corda innocentiū corrumpant. Item idem. ſ. ait. Hi quorum vita in exēplo imitatiōis eſt poſita debent (ſi poſſint) detrahentiū verba compeſcē. ne eorum p̄dicationem non audiāt qui audire poterāt: et p̄uis moribus renitēteſibi viuere ꝯtemnāt. Unde ſcdm Aug. in epla ad hyponēſes. Detractores (cum ipſā ſcripture veritatē criminari aut at obſcurare non poſſunt) hos ꝑ quos p̄dicatur inducunt in odium. de q̄bus effingere q̄cquid in mentē euenerit pñt. Vñ iam aplice ꝓphetie tps videtur inſtare. ij. Timoth. iiij. Erit eni cum ſanam doctrinā non ſuſtinebunt. Hec ille. Sic eteni chriſt⁹ phariſeorum maliciam publice et inſtātiſſime ꝯfutabat. ſic etiaz apls ꝯtra pſeudo aplos acerrime et publice inuehit. Sicut veri ꝓphete ꝯtra pſeudo ꝓphetas viriliter pugnauerūt. Et hiero. i biblie ꝓlogis ac in eplis ſuis idem feciſſe apertiſſime demrāt. Idem ꝙ alij doctores ſancti ꝓ loco et tpe māifeſtiſſime apparet. Sicut Greg⁹. nazā. et beatus Berñ. in ſuis apologijs feciſſe ꝓbant. Hoc aūt oibus p̄dictis expediens erat: et ꝯſimilib⁹ neceſſariū eſt: et maxime q̄druplici ex reſpectu. Primo reſpectu detractorum ꝯtra quos inuehitur. vt eorum malicia retondatur et compmatur et forte curētur. Scdo reſpectu adherentiū. vt ab eorum piculoſa retrahantur ſequela. Tertio reſpectu veritatis diſcipulorum. vt veritati et doctorib⁹ veritatis firmius inhereāt; aūt ne a veritate vacillent. aūt ne in illorum inducantur errores. Quarto reſpectu eorum que ſic detractoribus ꝯtradicunt. quia ex hmōi vexatiōib⁹ fortius inflāmantur illumiantur acuuntur et ſolidantur ad veritatis amplexū et ad deteſtationē falſitatis atq ~~virtutis et~~ vitiorum ꝯtra que inuehunt: et armantur atq pugnant. Fateor tñ ꝙ etiam p̄feſſati in hmōi zelo aliqñ aliquid patiuntur hūanū et veniale. difficile eni eſt vel modicum in his non excedere: et mediū ſobrietatis tenere.

Qz contra obtrectatores magnum remediū ſunt teſtimoniū dei et conſcientie noſtre. Cap. ij.

Secundū remediū eſt teſtificatio. Cum eni cuiq detrahitur ꝯtra iudiciū veritatis ſemꝑ recurrere debz ad iudiciū dei q̄d in tantum eſt verum vt nec fallere velit nec valeat falli. atq (cū coram deo viderit puram ꝯſcientiā ſuam) ḋ fal-

ſiis ⁊ temerarijs iudicijs detractoꝝ ⁊ creden-
tium eis minime curare debet, exemplo Job
qui .xvj. c. de ſeipſo ait. Ecce enim in celo eſt te-
ſtis meus ⁊ ꝯſcius meus in excelſis. Ubi ait
Greg⁹. Qui teſtem in celo habet ſi ab hoib⁹
rep̄hendit̃ non curet. Uñ. xj. q. iij. c. int̃ ver-
ba idem ait. Inter verba laudantiū ſeu vitu-
pantiū ad mentē ſemꝑ recurrendū eſt, ⁊ ſi in
ea non inuenit̃ bonū q̄ꝺ de nobis dicit̃ ma-
gnam triſticiā in ea gnāre debet, Et rurſum
Si in ea non inuenit̃ malū q̄ꝺ de nob̄ loquū-
tur hoies in magnā debemus leticiā ꝯſilire,
Quid enim ſi non oēs laudant ⁊ ꝯſcia nos li-
beros eſſe demõſtrat. habem⁹ paulū dicen-
tem. Gloria nr̃a hec eſt teſtimoniū ꝯſcie nr̃e.
Job ỽo dicit. Ecce in celo teſtis meus, Si igi-
tur nobis teſtis eſt in celo ⁊ teſtis in corde.
dimittam⁹ ſtultos foris loq̄ quod volūt, hec
ille. Bern̄. quoq̄ exponēs illud Cant. j. Re-
cti diligunt te ait. Profecto bona ꝯſolatio ē
cū blaſphemamur bñfacientes a malis: ſi re-
cti diligūt nos. oino ſufficit adūſus os loq̄n-
tium iniqua opinio bonoꝝ cum teſtimonio
ꝯſcientie. Non veniat aīa mea i ꝯſilio detra-
hentiū q̄m deus odit eos. Dicente apoſto-
lo. Detractores deo odibiles. Hec ille.

De exēplo dñi noſtri ieſu chri ſti cui multipliciter detractū fuit tolerare debem⁹ patienter obtrectatores. Cap. iij.

Ertiū q̄ꝫ remediū eſt exemplatio.
Scdm̄ ỽo Sen̄. in ep̄la ad Lucil-
lum. Nulla tam modeſta malicia
vt malignitatis dentes vitare poſſit. Unde
Chryſ. ſup illud Mat. xij. Indigni queād-
modū ſi colūna erecta fuerit accepto ponde-
re amplius ꝯfirmat̃. Si aūt modice obliqua-
ta fuerit non ſolū nō ꝯfirmat̃ ſed amplius
vadit ad latus. Sic ⁊ coꝛ hois ſi rectū fuerit
videns opa viri iuſti audiens doctrinā ſapi-
entie eius etiam amplius ꝯfirmat̃. Sꝫ ſi coꝛ
ꝑuerſum fuerit non ſolū non ꝯfirmat̃ ſed
magis ad inuidiā excitatur ⁊ magis ꝑuertit̃.
Quis ereni tam iuſtus ⁊ prudens. tantaq̄ꝫ
innocētia ⁊ modeſtia imo oium decoꝛe vir-
tutum exoꝛnat⁹: ſicut benedictus dñs ieſus
chriſtus: ⁊ tamen q̄t detractiões q̄t oblocu-
tiones quot etiam ſenſit contra ſe vipereos
dentes iudeoꝝ ſcribarū ⁊ phariſeoꝝ. Inter
ceteras ỽo detractiões tripliciť detraxerunt.
Primo eius ſapientie, ſcdo eius innocentie:
tertio ei⁹ ſequele. Primo ei⁹ ſapiētie. Et h
tripliciter. Primo eius ſapie naturali. Un-
de Jo. x. Demoniū habet ⁊ inſanit. Quid
eum auditis. Et Mar. iij. dicebāt. Quoniam
in furorem verſus eſt. Secūdo eius ſapien-
tie litterali ac legali dicētes Jo. vij. Quō hic
litteras ſcit q̄m non didicerit. Et q̄ talis ad-
miratio de deſpectiōe ꝓcederet oñdit Mat.
xiij. cum dicit̃ q̄ ſcandalizabant̃ in illo. Ter-
tio eius ſapiētie ſpiritali reputantes eū he-
reticū Jo. viij. Samaritanū. i. diuino cultu
hereticū vel ſaltem dubiū. Unde Jo. ix. di-
cunt. Nos ſcimus q̄ moyſi locut⁹ eſt deus:
hunc aūt vnde ſit neſcim⁹. Ubi glo. Quod
moyſes docuit a deo accepit. hic autē vñ ac-
ceperit neſcim⁹. Scdo detraxerūt eius in-
nocentie. Et hoc etiam q̄nq̄ꝫ modis. Nā pri-
mo aſſerunt illū peccatoꝛē reſpectu ſui dicē-
tes Jo. ix. Nos ſcimus q̄m hic homo pecca-
toꝛ eſt. Et Mat. xj. Ecce homo voꝛax ⁊ po-
tatoꝛ vini. Secūdo dicunt illū ſeductoꝛē re-
ſpectu populi dicētes Jo. vij. Seducit tur-
bas. Et Mat. xxvij. Recoꝛdati ſum⁹ quia ſe-
ductoꝛ ille dixit adhuc viuens: poſt tres di-
es reſurgam. Et Lu. xxiij. Hunc inuenimus
ſubūtentē gentem noſtram ⁊ ꝓhibentē tri-
buta dari ceſari. Tertio aſſerūt euꝫ blaſphe-
matoꝛeꝫ reſpectu dei dicētes Jo. x. De bo-
no ope non lapidam⁹ te: ſed de blaſphemia.
quia cum tu homo ſis facis te deum. Quar-
to dicunt eum tranſgreſſoꝛē reſpectu legis di-
centes Jo. ix. Non eſt hic homo a deo q̄ ſab-
batum non cuſtodit. Quinto dicūt euꝫ opa-
toꝛē in virtute diaboli. Uñ Lu. xj. Et Mat.
xij. In beelzebub ꝑncipe demonioꝝ eijcit de-
monia. Et Jo. vij. et. viij. dicitur ei. demoni-
um habes. Tertio detraxerūt eius ſeque-
le. Et hoc triplicit̃. Primo de vilitate diſcipu-
loꝝ dicentes. Nõne fratres ſui ſunt iacobus
et iohānes. Secūdo de ſimplicitate ei credē-
tiū dicētes Jo. vij. Nunq̄d aliquis ex ꝑnci-
pibus credit in euꝫ aut ex phariſeis. Sꝫ tur-
ba hec que non nouit legem maledicti ſunt.
Tertio de vitioſitate amicoꝝ ſuoꝝ dicentes
Mat. ix. Quare cum pctōrib⁹ ⁊ publicanis
manducat mgr̃ veſter. Et Lu. xv. Erant ap-
ꝓpinquātes ad ieſum publicani ⁊ peccato-
res vt audirent eum. Et murmurabāt ſcri-
be ⁊ phariſei dicentes quia hic pctōꝛes reci-
pit ⁊ manducat cum illis. Et Lu. xix. de za-
cheo murmurabāt dicētes q̄ ad hoiem pctō-
rem diuertiſſet. Quid igitur miramur egre
ferentes detractiōes nos pediculi miſerabi-
les ⁊ miſerandi. Qua inſania dedigmur q̄
denique ſtulticia. De mente elabit̃ nr̃i ſalua-

toris exemplū audiam⁹ eū Jo. xv. nob̄ an-
nunciantē. Si mūdus vos odit ſcitote quia
me priorem vobis odio habuit, ſi de mūdo
fuiſſetis mūdus q̄ꝺ ſuū erat diligeret. Et ſe-
quitur. Non eſt ſeru⁹ maioꝛ dño ſuo, ſi ꝑſe-
cuti ſunt me ⁊ vos ꝑſequent̃, ſi ſermonē me-
um ſeruauerūt ⁊ veſtrū ſeruabūt. Exemplū
etiam ad hoc aptiſſimū patet, quia nunq̄ꝫ fu-
it ab initio ſeculi vſq̄ꝫ nūc. nec etiam in poſte-
rum erit aliquis iuſtus cui diūſimode non
fuerit detractum. Nõne etiam ad tantā in-
ſaniam deuenerūt multi q̄ ipſi q̄ꝫ ſūmo opi-
fici deo q̄tidie detrahere non verent̃. Quid
ergo mirū ſi de nobis viliſſimis creaturis ali-
qui obloquunt̃.

De multum compatiendū eſt inuido coꝛdi oblocutoꝝ. Ca. iiij.

Uartam remediū eſt compaſſio.
Compatiendū vtiq̄ꝫ eſt cruciati-
bus detractoꝝ. qui vtiq̄ꝫ ſm̄ eoꝛū
iudicium ſatis magni apparent.
cum ex inuidia oꝛiantur. Habent ſm̄ Alex-
an. in ſua radice penam. Unde ſm̄ Augu.
Amaſti bene agemtem. vixiſti bono odo-
re: inuidiſti bene agenti. moꝛtuus es bono
odoꝛe. Et Sen̄. Utinā inuidus in oib⁹ locis
oculos ⁊ aures haberet vt de oibus ꝑfecti-
bus quib⁹ inuidet toꝛqueret̃. Diog. ꝓbus
cum ei nūciaſſet amicus te amici cuncti vitu-
perant. Opoꝛtet inq̄t ſapiam ab inſipienti-
bus ferri. eſſe ei melioꝛē iudicat lingua ma-
la q̄ꝫ carpit. Et Hiero. ad demetriadē. Ho-
minū vilium ſatis eſt ⁊ ſuam laudem querē-
tium alios viles facere. Et iterū Sen̄. Qui
alienis malis ſicut ſuis bonis letant̃. diui-
tes ſunt alienis iacturis: locupletes calami-
tatibus funerib⁹ imoꝛtales. Ex hoc enim di-
ſcant ꝑdicantes compati laniantib⁹ atq̄ꝫ eis
detrahentib⁹: cum rep̄hendunt̃ de ſcelerib⁹
ſuis. quia neceſſe eſt medicū ſapientē patiē-
ter ferre infirmoꝝ fetoꝛes lamētatiōes atq̄ꝫ
atq̄ꝫ clamoꝛes. Aliter ſimiles ſunt medico in-
ſipienti, qui dum egroti apoſtema nouacu-
la frangit vult eum ſileri. Qui poteſt dicere
merito. aut ꝑmittas me ex meo doloꝛe cla-
mare dum carnes meas inſciditis: aut ꝑmit-
te me incidē carnes vr̃as ⁊ vos clamare. De
predictis duobus opoꝛtet vos alterū eligē.

Pars tertia tertij articuli de vltimis q̄ttuoꝛ remedijs contra oblocutoꝛes.

Ertio ꝯſiderem⁹ q̄ttuoꝛ vltima re-
media contra derogatoꝛes. Primū eſt opoꝛ-
tunitas. ſcdm̄ eſt neceſſitas. tertium eſt ho-
noꝛabilitas: q̄rtū ē magnimitas.

De opoꝛtunū eſt cõtra iuſtos eſſe oblocutoꝛes. Cap. j.

Rimū autem remediū eſt opoꝛtu-
nitas. Nimiuꝫ nempe opoꝛtuna
eſt oblocutio detractoꝛi. Ut patꝫ
vj. q. j. c. oues. in fi. vbi dicitur q̄
iuſto dei iudicio non nunq̄ꝫ adūſus bonos
detractio excitat̃: vt quos vl̃ domeſtica adu-
latio vel alioꝝ fauoꝛ in altum extulerat de-
tractio humiliet. Cuius ratio ſm̄ Alexā. de
hal' eſt. Quia ſicut per adulationeꝫ mentis
oculi claudunt̃ ⁊ excecant̃: ita ꝑ detractionē
aperiunt̃ ⁊ illuminant̃. Cum enim homo vi-
det ſibi detrahi ſi ſtulticia in eo non laboꝛat
ꝯuertit ſe ad ꝯſiderationē infirmitatis ſue.
querens ac ꝑquirens ſi quid ſit rep̄henſibi-
le in eo ⁊ ſic humiliat̃ ⁊ emendat̃. Uñ Greg.
Qui per laudes a ſe exire potuit: ꝯtumelijs
compulſus ad ſe redit. Hinc dicit apoſtolus
Per arma iuſticie a dextris ⁊ a ſiniſtris. per
gloꝛiam ⁊ ignobilitatē: ꝑ infamiam ⁊ bonaꝫ
famam. vt ſeductoꝛes ⁊ veraces: ſicut q̄ ig-
noti ⁊ cogniti. quaſi moꝛientes ⁊ ecce viui-
mus: vt caſtigati ⁊ non moꝛtificati. quaſi tri-
ſtes ſemper autem gaudentes.

Quartum iuſtis neceſſarij ſunt derogatoꝛes. Capitulum. ij.

Ecundū remediuꝫ eſt neceſſitas.
Debet enim mēs illumiata penſare
q̄ deus micoꝛs de neceſſitate per-
mittit detractoꝛes inſurgē contra
iuſtos: vt ꝑ viam virtutū cautius incedant.
Uñ. j. Pe. ij. dicit̃. Conūſationē veſtram in-
ter gentes habētes bonā vt in eo q̄ꝺ detra-
ctant de vobis tanq̄ꝫ de malefactoꝛibus: ex
bonis opibus vos ꝯſiderantes gloꝛificēt de-
um in tpe viſitatiōis. i. q̄ñ a deo illuminabū-
tur. Unde Cant. ij. Menſ cui detrahit̃ lilio
ſpinarū compūctiōib⁹ tacto merito compat̃
cum dicit̃. ſicut lilium inter ſpinas ſic amica
mea inter filias. Liliū nempe ſpinis plus re-
dolet punctū. Jam ỽo attractū ⁊ attritū ſeu
ꝯfractum fetet. Sic vtiq̄ꝫ iuſtus linguis de-
trahentiū punctus plus redolet: ſi equanī-
miter poꝛtat. Si ỽo impatiēs eſt atq̄ꝫ ꝯfract⁹
et ab inceptis deſiſtit fetet. Hinc Pe. rauen̄.
ait. Uirum foꝛtem excitat ad virtutis exer-
citium alieni laboꝛis aculeus: nec mentis ocu-
lo toꝛpoꝛe ꝑmittit inuidia detractoꝝ. Jacob

qui in baculo ſuo iordanē trāſierat non rediſſet cum duabus turmis: niſi euȝ inuidia eſau agitaſſet. Joſeph eni non impaſſet egyptijs niſi ipſum fratrē inuidia vendidiſſet. Scriptum quippe eſt. Abel eſſe non poteſt: quem cayn malicia non exercet. Unde Seneca. Inuidiā ferre aut fortis aut felix pōt.

Q̄ ſignū eſt ꝙ honorādi ſunt iuſti qn̄ detrahiť eis. Cap̄. iij

Tertiū remediū eſt honorabilitas. Magnū vero iuſtoꝝ teſtimoniuȝ eſt ꝙ honorādi atq; laudādi ſunt etiam ab ipſo deo cum ipſe vituperanť a mal'. Unde glo. Nūi. xij. ait. Magnū eteni beneficiū conferunt detractores. Nunq̄ȝ eni inuenim⁹ dn̄m tm̄ laudaſſe moyſen: q̄ȝtum tunc cum detraherež ei ab aaron et maria. Unde dixit de moyſe Nūi. xij. In oi domo mea fideliſſim⁹ eſt. Ore enim ad os loquor ei palam: ⁊ non per enigmata ⁊ figuras deum videt. vide q̄d ſibi pene obtrectātes ɔtulerint. Quid autē laudis ſibi turpitudinē. illi ſplendorē. ſibi lepram. illi gloriā. Unde Rich. ſuper Apocl. ait. Maloꝝ eſt ſp odioſa vita bonoꝝ ⁊ quē deus cōmēdat prauoꝝ ſermo blaſphemat. Inſup Greg⁹. ſup Ezech. ait. Qui auteȝ increduli ⁊ ſubūſores ſunt in ſuis ſermōibus derogātes timēdi n̄ ſunt: quia valde ſtultū eſt ſi illis placere querimus q̄s non placere dn̄o ſcim⁹. Debēt autem haberi in metu ⁊ in reuerētia iudicia iuſtoꝝ: quia mēbra oipotentis dei ſunt: ⁊ h̄ ipſi in terra rep̄hendūt qȯ dn̄s redarguit i celo. Nam puerſoꝝ derogatio vite noſtre approbatio eſt. Quia iam oñdiť nos aliq̄d iuſticie habere: ſi illis diſplicē incipimuſ qui deo non placent. Nemo eni poteſt i vna eadēq; re oipotenti deo atq; eius hoſtib⁹ grat⁹ exiſtere. Nam deo ſe amicū d̄negat: q̄ ei⁹ placȝ inimico. Et inimicis veritatl adūſabiť q̄ eidem veritati in mente ſubiugaf. Unde ſancti vir in voce libere increpatiōis ſuccēſi eos ad ſua odia excitare non metuūt quos deū non diligere cognoſcūt. Qȯ pph̄eta ardenter exhibens creatori oiuȝ: quaſi in munere obtulit dicens. Nōne q̄ oderūt te dn̄e oderā illos: ⁊ mei iimici facti ſunt mihi. Quaſi dicat. Penſa q̄ȝtum te diligo quia tuoꝝ hoſtiū excitare ɔtra me inimicitias non ptimeſco. Hinc iterum dicit. Qui retribuūt mihi mala p bonis detrahebāt mihi quoniā ſubſecutus ſum iuſticiam. Bonū valde eſt qȯ iuſt⁹ tribuit: quando male agentib⁹ libera voce ɔtradicit. ſed puerſi mala pro bonis tribuūt cum iſtis derogant quia contra eos iuſticie defenſionē ſeruant. Non eni iuſti humana iudicia ſed eterni iudicis examen aſpiciunt: et ideo derogātiū verba ɔtemnūt. Hinc paulus chorintheis derogantib⁹ ait. Mihi autem p mimo eſt vt a vobis iudicer ⁊c̄.

Q̄ animo magno ſpernendi ſunt oblocutores. Cap̄. iiij.

Quartum remediū eſt magnanimitas. Grandi quidem animo vilipendēde atq; nihili pendēde ac oīno deſpiciende ſunt detractorū oblocutiōes ⁊ derogatiōes: nec etiaȝ niſi in magna neceſſitate ſicut p̄diximus retundēde. Proinde Eccl. xxviij. Sc̄ðm eni ligna ſilue id eſt. ſm̄ populi varietatē ſic ignis exardeſcit. i. ſicut preualet ignita lingua oblocutoris: eo ꝙ mali derogantib⁹ faciliter cedunt. iuſti ꝟo pmanent incōcuſſi. Et ſubdit dicenſ Si ſufflaueris. ſ. ɔtra dicēdo quaſi ignis exardeſcit: quia multo amplius derogabunt. Et ſi expueris ſuper illam. ſ. oblocutionē videlicet vilipendēdo atq; deſpiciēdo illam: vt forte illam ad litterā ⁊ deſpectionē ſpuendo in terram quaſi ſup detractionē extingueť. Et ſubdit dicens. Utraq; . ſ. ſaliua ⁊ detractio ex ore pficiſcunť: quaſi ſaliua oblocutionis remediū ſit. Saliua eni ieiuni ſtomachi ɔtra venenū ſerpentl valere diciť: vt myſtice innuaf ꝙ ɔtra draconinā detractionē ad illudendū ei. ſpuicio ſuper terrā ⁊ quecunq; eius vera deſpectio optimo tyriaco merito comprobaf. Per hec. xij. remedia verificaf qȯ pph̄eta ad dn̄m ait. Tu ɔfirmaſti in virtute tua mare: ɔtribulaſti capita draconū in aquis. Quid p mare niſi anime iuſte. quib⁹ oblocutores detrahere amaritudis cauſas preſtant: ſed virtute diuine gratie ɔfirmanť ne p impatientiā piclitenť. Tunc q̄ȝ ɔtribulat capita draconū in aquis: qn̄ tribuit dn̄s multiplicatiōes gratiarū his quibus detrahebaf. Et ſubdit etiam pph̄eta dicens. Tu ɔfregiſti capita draconū. De quibus in. ij. arti. p̄cedentis ſermōis dictuȝ eſt. Que tūc ɔfringit qn̄ ſup̄dicta remedia ſua benignitate opere adimpleri ɔcedit. Hec q̄dē ſūt defenſiua remedia ɔtra oblocutores ⁊ detractores. quibus cum dei adiutorio ptegi poterimus: ⁊ cum eis ɔtra delatores imaculati tranſire. Quod nobis largiri digneť dn̄s noſter ieſus chriſtus contra oēs oblocutores ⁊ detractores magnificuſ ⁊ glorioſus triumphator. Qui cum patre ⁊ ſpirituſancto viuit ⁊ regnat deus ⁊c̄.

ſ. fer. 6. poſt 3. dn̄ica 40. cu M. De Conuſione ſamaritane. Expo Euāgelij. ſm myſticū ſenſū.

Feria. vj. poſt tertiam dn̄icā in q̄drageſima de conuerſiōe ſamaritane. Expoſitio euangelij ſm myſticum ſenſum. Ser. xxxj

Da mihi bibere.

Jo. iiij. et in euāgelio hodierno. Mira quippe ⁊ admiranda ſapiētia ſaluatoris: in hoc ꝙ ſepe animā ex amore querentē illuȝ ⁊ toto deſiderio inardeſcentē ad eum fugē ⁊ obdureſcere paret. Ac qn̄ aliam aiam vel eandē inſectari videť: que ſuis inſpiratiōib⁹ ac vocationib⁹ quaſi toto conamie ɔtradicit. Uideas Mat. xv. ꝙ mulier chananea affectione feruens. ſollicitudie querens. clamorib⁹ petens filiam. i. animā ſuam ſaluari depoſcit. Et nihilomin⁹ ieſus fugit obmuteſcit. ⁊ ſpreuit velut caneȝ. ⁊ eam q̄dāmodo abhorrere apparet. Et ecōtra hanc ſamaritanā inſectari videtur etiam ſuis inſpiratiōib⁹ renitentem. Ait eni illi. Da mihi bibē. Ad litterā. Quaſi dicat. Fatigat⁹ ſum ex itinere. quieſco laſſuſ expectans: ꝙ ad hunc fontem quiſq; hauriturus accedat. tu me hic ſedente p̄mo mulier aduениſti. Sitio. Oro da mihi bibē. Sitię ſalutis auidus dn̄s ieſus chriſtus: fidē magis q̄ȝ aquaȝ bibere cupiebat. Et in hoc myſtice deſignaf ꝙ tpalia nos derelinq̄re petit quo ad pfectos: vel largiter diſpenſare quo ad alios. vt p hoc poſſemus ſua ſpūalia ſuſcipere tpaliū amore ſublato. Felix mercatio chriſto dare noſtra vitia ⁊ peccata: ⁊ eius accipere gratias ⁊ virtutes. Felicior poſſidere celeſtia p terrenis. Feliciſſima chriſtū poſſidere p nobis. Ad hunc finem ſamaritanaȝ et q̄ȝlibet animā dn̄s ducē ɔcupiſcit: iȯ ſubdit poſtulat dicēdo. Da mihi bibere. Triplicem amoris ſtatum in aīa ſitiēdo deſiderat dn̄s ieſus chriſtus: q̄ in ſerie p̄ſentis euāgelij p ordinem myſtice deſcriptus eſt. Prim⁹ eſt amoris incipientis. ſc̄ðs eſt amoris pficientis: tertius eſt amoris pfecti. De quibus i pſona ſamaritane pph̄eta in pſ. xvj. ad dn̄ȝ dicit. Probaſti cor meū ⁊ viſitaſti nocte: Ecce primū. Igne me examiaſti ⁊ non eſt inuēta in me iniq̄tas: ecce ſc̄ðm. Ut non loquaf os meum opera hoium: ecce tertium. Qȯ verbum poteſt eſſe thema in euangelio occurrenti.

Articulus primus de amore incipienti ⁊ de triplici illuminatione eius.

Primus eſt ſtatus amoris incipiētis. Un̄ pph̄eta ait. Probaſti cor meum ⁊ viſitaſti nocte. Triplici illuminatiōe fidei pbando ⁊ viſitādo illuminat dn̄s noſter ieſus chriſtus noctem tenebroſam humani cordis. Prima eſt chriſti incarnatio. ſc̄ða chriſti ɔuerſatio: tertia chriſti ɔſummatio: que in ſerie euāgelij myſtice declarantur.

Q̄ lux fidei incarnati verbi humanū illuminat intellectum Capitulum. j.

Prima illumiatio eſt chriſti incarnatio: quia p ſuam incarnationē lux in tenebris lucet. De quo Jo. iiij. in euāgelio hodierno myſtice ait. Uenit ieſus in ciuitatē ſamarie. i. in territorio eius que. ſ. ciuitas ſamarie diciť ſychar. Sc̄ðm eī Hierony. lib. j. hebraicaruȝ queſtio. vitioſe error inoleuit vt legiť ſychar: dicitur eni hebraice ſychen Juxta ꝟo grecam ⁊ latinā cōſuetudinē ſychima declinata eſt: ⁊ eſt nūc nō ſubdit metropoľ. ſamaritanoꝝ. Uenit inq̄ȝ iuxta p̄dium qȯ dedit iacob filio ſuo ioſeph Geñ. xlviij. in fine. Et ſm Hiero. et alios doctores hoc p̄diū fuit tota ciuitas. Myſtice ſychar interp̄taf humerus ſiue labor. Ad hāc autem ciuitatē venit ieſus qn̄ verbū caro factum eſt ⁊ habitabit in nob. Tūc eni ſuppoſuit humerū ſuū laborib⁹ miſerie nr̄e. Precium ergo qȯ dedit iacob ioſeph filio ſuo ē incarnatiōis myſteriū: qȯ iacob futurū prenūciauit eſſe in chriſto in oi gr̄a ⁊ gloria pre oibus incompabiliť aucto. Joſeph autē interpretaf auctus. Erat aūt ibi fons iacob et puteus: Ad litterā aūt dictus ē fons iacob: tum q2 ipſe foderat. tum q2 fuerat dn̄s eius longo eni tpe ſtetit circa ſychen ſicut colligiť ex Geñ. xxxiij. Nam dina facta eſt nubilis etatis que tn̄ vixerat triēnis vel q̄driēnis qn̄ iacob venit in ſychen ſicut ex p̄cedētib⁹ q̄nq; capľis colligiť. Myſtice ad puteū terrenoꝝ chriſt⁹ aduenit: cū carne aſſumpta ſuſtētādi illā curā habuit: ppť qȯ ſicut. j. patebit aquā petijt vt medicus.

Q̄ radioſa chriſti cōuerſatio ſi fideli oculo conſidereť illuminat cor humanū. Capitulū. ij.

s Ecūda illuiatio illuminās coꝛ hu
manū eſt chꝛiſti ↄuſatio. Qꝛ ois
eius act⁹ ꝛ verbū admirandū eſt
lumē ad effundendū tenebꝛas in
tellectus: iuxta illud ois chꝛiſti actio nr̃a eſt
inſtructio. Et de h̃ Joh. in myſteriū ſubdit
dicens. Jeſus igiť fatigat⁹ ex itinē. Quid ei
fuit tota chꝛiſti vita niſi via regaľ ꝑueniendi
ad vitā eternā? ſicut ipſe Joh. xiiij. teſtať di-
cens. Ego ſum via veritas ꝛ vita. Qđ tripli
citer exponi pōt. Primo mō ego via non
errās. Nā de oib⁹ q̄ nō ſecuti ſunt nec ſequū
tur chꝛiſtū ꝓpheta ait. Errauerūt in ſolitu-
dine inaq̄ſo viā ciuitatis habitaculi nō inue-
nerūt. Ego ſum veritas: nō fallēs. Vñ pš.
Fideľ deus in oib⁹ verb̄ ſuis: ꝛ ſctūs in oib⁹
opibus ſuis. Ego ſum vita indeficiēs. Pro-
inde Lu. x. diciť. Maria optumā ꝑtē elegit:
que nō auferet ab ea. Scđo mō exponiť
ſic. Ego via ducēs. Vñ Prou. iiij. Ducaꝫ te
ꝑ ſemitas eq̄tatis. Ego ſuꝫ veritas lucēs. Vñ
Malach. vlti. Orieť vob̄ timētib⁹ nomē me
um ſol iuſticie: ꝛ ſanitas in pēnis eius. Ego
ſum vita paſcēs. ego ſuꝫ oſtiū ꝛc̄ Jo. x. Per
me ſi q̄s introierit ſaluabiť. ꝛ ingredieť. ſ. ad
ↄtemplationē mee diuinitatis: ꝛ egredieť. ſ. ad
ↄtemplationē mee hūanitatis ꝛ paſcua. ſ. glo
rie inueniet. videlicet in vtroq̈. Tertio
modo exponi pōt. Ego ſum via i exemplo.
Vñ Jo. xiij. ipſe ait. Exēplū eni dedi vobis
vt quēadmoduꝫ ego feci ita ꝛ vos faciatis.
Ego ſum veritas in ꝓmiſſo. Vñ ipſe ꝑ ꝓphe
tam ait. Que ꝓcedūt de labijs meis nō faci-
am irrita. Ego ſuꝫ vita i ꝑmio. Vñ apľs ad
Rho. vj. Stipēdia eni pcti moꝛs: gr̃a auteꝫ
dei vita eterna in chꝛiſto ieſu dño nr̃o. Ecce
ꝙ dñs ieſus vt oia nob̄ efficeret ex itinē ſue
ꝑegrinationis fatigat⁹ eſt.

Qꝛ ꝑ cōteplationē paſſiōis chꝛiſti oculi noſtre mentis illuminantur. Cap̄. iij.

t Ertia illuiatio q̄ illuīat coꝛ hūanū
eſt chꝛiſti ↄſummatio. ſ. ꝑ amoꝛo-
ſiſſimā paſſionē crucis. Et đ h̃ ſub-
dit. Sedebat ſic. i. ſimpliciť ſuꝑ fontē. Ad lit
teram cōpaſſiue loquiť. Ecce vox dñi ſuper
aq̄s. Aues rōnales aucupatur⁹ aduenerat
in rhetib⁹ verbi ſui: in q̄b⁹ vna ꝑoꝛ capta ꝛ
excecata iudex ad capiēdas alias fiat. Sed
ſtulti vt ↄq̄riť dñs Hiere. ij. me dereliq̄runt
fontē aq̄ viue. ſ. q̄ ſum fons a q̄ ꝛ nō aliūde
aq̄ viua emanat. Myſtice vo fons iſte ſuꝑ
quē aſcēdit dñs nr̃ ieſus chꝛiſt⁹ eſt ſctā crux.
Ipſe eni fons eſt oiuꝫ gr̃arū que cūctis electis
cōicāde ſunt. Sicut ſcđm myſteriuꝫ Gen. ij.
dꝛ. Fons aſcēdebat e terra irrigās vniūſam
ſuꝑficiē terre. Suꝑ hūc fontē ſedebat dñs qꝛ
paſſionē ꝛ moꝛtē ſūma mentis tranquillitate
poꝛtauit. nec a myſterio vacat qđ euāgeliſta
cōmemoꝛat dicēs. Sedebat ſic ſuꝑ fontē. i.
eleuat⁹ ꝛ expāſus in cruce: vt oñdať ꝙ talis
modus expāſiōis ↄueniētiſſim⁹ vtiq̈ fuit ad
oia impetrāda a pietate p̃rna: ad oia diffun
denda in electos filios charitate largiflua.
ad oia ad ſe trahēda vtute mirifica: ad oia
amplectāda remiſſiōe plenaria ꝛ ad oia trāſ-
foꝛmāda vnione pacifica. Suꝑ hūc igiť fon-
tem ſedet qꝛ vult aq̄s moꝛtuas mutare i vi-
uas. Ad q̄s oēs ſitiētes ꝑ vocē ꝓpheticā in-
uitanť. Cū Eſa. lv. ait. Oēs ſitiētes venite
ad aq̄s: ꝛ q̄ habetis argētū ꝓperate ꝛ emite ꝛ
comedite. Qto aūt charitatis amoꝛe chꝛiſtus
ꝓ nr̃a redēptiōe ſederit in cruce manifeſtat
euāgeliſta dicēs. Hoꝛa erat q̄ſi ſexta. i. ſum-
mo charitatis ac dilectiōis ardoꝛe: ꝛ in ſum-
mo eſtu paſſiōis ꝛ moꝛtis. ſ. ꝓ nobis ſe poſu-
it filius dei chꝛiſtus.

Articulus. ij. de ꝓficiēti amore in ſeptē flāmis diſtinctis cuꝫ q̄bus a chꝛiſto coꝛ ſamaritane inflammatum eſt.

s Ecūdus ē ſtat⁹ amoꝛis ꝓficientis
nā aia ꝓdictis illuiatiōib⁹ illuſtrata
in deſiderio diue dilectiōis excita
tur ꝛ igniculo q̄dā ꝛ q̄ſi inſenſibili mō attra-
hit a mūdanoꝝ amoꝛe dulcedinē dei. Vn-
de ſubdiť. Venit mulier de ſamaria. i. de re
gione ſamarie. Erat eni de vꝛbe ſychen ſicut
patet ex ſeq̄ntib⁹ haurire aquā. Quid mu-
lier ſignificat niſi aiam carnalē ꝛ ſenſualēꝫ q̄
q̄dāmō paulatim ad ſpūalia ſenſualiť trahiť
vt tādē omni carnalitate ꝛ ſenſualitate reli-
cta ꝑfecte in diuū amoꝛē trāſfoꝛmeť ꝛ reſol-
uať. Venit igiť mulier q̄ſi ſitibūda aūis hau
rire. ſ. hydria ↄcupie: aquā. ſ. đlectatiōis hu
mane. neſcis aia mea qꝛ hauritura es aquā i
gaudio de fontib⁹ ſaluatoꝛis? Jā abijce ſen-
ſualē delectationē ꝛ carnalē ſenſuꝫ. Talem
aiam chꝛiſto miro artificio ſeptē flāmis ſeu
ardoꝛib⁹ vulnerat ꝛ inflāmat ꝛ ꝑficē facit:
ita vt in ſeptio ictu hydria ↄcupie derelicta
moꝛiať pctō ꝛ vita gr̃e reuiuiſcat chꝛiſto. Et
licet ſex ꝑmis flāmis chꝛiſto aliq̄ mō reſiſtat
et paulatim ſꝑ in ſuo malo deficiat ꝛ in chꝛi-
ſti bono ꝓficiat ac ꝓcedat tñ in ꝑncipio qua-
ſi hoſtem alloquiť chꝛiſt⁹. tñ ſic artificioſe cō
tra eā pugñt ꝙ illā oino expugñt: ꝑ has videli-
cet ſeptē amoꝛis flāmas. Prima ē flāma amo
ris ſitientis. ſcđa eſt flāma amoꝛis largientis
tertia amoꝛis deſiderātis. q̄rta amoꝛis euocā
tis. q̄nta amoꝛis reuelantis. ſexta amoꝛis ir-
radiantis: ſeptima amoꝛis trāſfoꝛmātis.

Prima flāma q̄ chꝛiſt⁹ ſitim ꝛ deſideriū oſtendit anime peccatricis. Capitulū. j.

p Rima vo flāma eſt amoꝛis ſitien-
tis. Unde dicit ei ieſus. Da mihi
bibere. Jam incipit ſibulus aure
tenuis. Preuenit eni eam ieſus vt cū ꝓphe-
ta dicere poſſit. Mia eius ꝑueniet me. My-
ſtice aūt chꝛiſt⁹ non mēte ſed coꝛꝑe fatigatus
in cruce ſitio ꝓclamauit. Nūc aūt petit qꝛ cō
ſenſum mentis ꝛ oꝑa mūda querit: atq̈ ꝓui
de ſuam gr̃am repꝛomittit. Chꝛiſt⁹ igiť pe-
tens obſequiū expetit coꝛ hūanū dicēs. Da
mihi fili mi coꝛ tuū. Sed euāgeliſta iteꝝ ſub-
dit. Diſcipuli aūt ei⁹ interim abierāt in ciui-
tatē vt cibos emerēt. remāſit autē ieſus. Ad
litterā foꝛte ꝓpter coꝛꝑis laſſitudinē: ꝛ etiaꝫ
non ſic erat ↄdecēs ꝙ ipſe in ꝑſona ꝓpꝛia ci-
bos emeret. Samaritana aūt potū ei nega-
uit: ꝛ q̄ſi emulū ꝛ hoſtē iudeū dñm appella-
uit. Vñ ſubiūgiť. Dixit igiť ei illa mulier ſa-
maritana: q̄ſi aſpiciēdo eū diſtoꝛte. Quō tu
iudeus cū ſis bibere a me poſcis. q̄ ſum mu-
lier ſamaritana? Cognouerat eni iudeū tam ex
aliq̄ differētia lingue. q̈ ex chꝛiſti habitu: q̈
etiā ex geſtu ꝛ aſpectu illi⁹. Nō tñ loquiť de
eo edificata: ſed poti⁹ ꝓpter rem inſolitā ad-
mirata. Jdeo addit. Nō eni coutunť iudei
ſamaritanis.

Quō ſub ſpe doni dñs aīam allicit atq̈ miro artificio ad ſe eam trahit. Cap̄. ij.

s Ecūda eſt flāma amoꝛis donantis
Nā vt eam alliciat iam apit ei do-
nū ſuū magnū. Vñ ſubdiť. Rñ-
dit ieſus. ſ. nō ad interrogata ſed interrogā
da ꝛ ait ei. Si ſcires donū dei. Nec dicit q̄le
dei donū: ſed abſolute ꝛ gnāliť dei donū. Et
maxiē ꝓpť duo. Primo qꝛ loquiť de illo ſuꝑ̄
mo dono. ſ. de ſpūſctō qđ ſolū ſimpliciť ꝛ ab
ſolute dicēdū eſt donū: reſpectu cui⁹ ſunt ni
hil oia alia dona. ꝛ abſq̈ ipſo oia ſunt inuti-
lia vel dānoſa. Scđo qꝛ nōduꝫ vult mulieri
ſe dare ꝛ explicare ſed ſolū ad aliq̄d valde ar
duū mētē illi⁹ excitare ꝛ leuare: ꝛ h̃ ad aſtru
endū ſubdit. Et q̄s eſt qui dicit tibi da mihi
bibē. Per hūc q̄dē loq̄ndi moduꝫ ingenioſe
excitat eā ad eū eſtimādū aliquē magnū vel
potentē in donis dei: tu foꝛte petiſſes ab eo
Nō eni h̃ dicit q̄ſi dubitās an ipſa petiſſet h̃
ſi duo ꝓdicta intellexiſſet: ſed triplici ex cā ſic
locut⁹ eſt. Primo ad oñdēdū lib̃tatē arbitrij
nr̃i ꝛ ↄtingētiā actuū ei⁹. Scđo ad inſtruen-
dū in hmōi dubijs ſeu ꝓfundis ſobꝛie loq̄.
Tertio ad foꝛti⁹ affirmādū qđ dicē intende-
bat: qꝛ min⁹ dicēdo ſepe ampli⁹ ſignificam⁹.
Sepe eni ꝑ dubitatiuū aduꝫbiū foꝛti⁹ intēdi-
mus affirmare. Juxta qđ ap̄ls ad Coꝛ. vij. oñ
dit. Puto ꝙ ꝛ ego ſpm̄ dei habeā. Nec inq̄t.
Puto q̄ſi dubitās: ſed poti⁹ cū ſobꝛioꝛi mo-
do loq̄ndi intēdit foꝛti⁹ aſtruere. qđ ipē ſaꝑ
ibi ꝓmiſſo vginitatis ↄſilio hꝫ plene ſenſum ꝛ
ſpm̄ dei. Et addit dñs dicēs. Et dediſſet tibi
aquā viuā. Scđm eni Augꝰ. ſolū illa aq̄ dici
tur vulgariť viua: q̄ de fonte egrediēs nō di
ſcontinuať a fonte. Proinde ciſternaľ ꝛ plu
uialis aq̄. vel aq̄ vaſis vel lacus iam pꝛius
ſumpta de fonte non diciť aq̄ viua. Et ſumi
tur hoc ab actu vite ↄtinue egredientis a coꝛ
de tanq̈ a fonte manante ꝛ quaſi ↄtinue ſca
turiente. Per talem eni aquam gratia gra-
tumfaciens deſignať: que ſola ſue oꝛigini. i.
ſpirituiſancto iuncta eſt. Hoc eſt donuꝫ dei
qđ nunq̈ ſine ſpūſancto eſt: imo ſine tota tri
nitate eſſe non poteſt. ſed cum aqua illi⁹ pu-
tei ſeu fontis h̃ modo nō eſſet viua ſi mulier
intelligēs extitiſſet: merito aduertere potu-
iſſet. ꝙ chꝛiſtus loquebať de aliquo genere
aque viue. Jpſa autem intellexit ꝙ vel chꝛi-
ſtus loquereť de aquaviua illius putei: aut
de aliqua alia eiuſdē generis longe ampli⁹
melioꝛe. iam tñ incipiēs delectari ex aq̄ ſca-
turiōne tota in ſenſib⁹ ſiſtit tota. ex naturali
moꝛe atq̈ arte argumētū rñdēdi cudit: nec
diſplicēt mulieri dulcia verba chꝛiſti ſed de
aq̄ viua ne dare poſſet vndiq̈ ↄglobatim ſi-
bi ↄtraria argumēta occurrunt. Jdeo dicit
ei mulier. iam in reuerentiam eius tranſiēs
Dñe. Ecce iam cum dñm vocat. Nec in quo
haurias habes. ꝛ puteus altus eſt. Uere hy
dꝛiam ↄcupiſcentie non habebat ieſus. ꝛ pu-
teus voꝛaginis voluptatis altus. i. ꝓfun-
dus: ꝛ longe erat ab eo. Unde igitur habes
aquam viuam? Nam ſeculū hoc nequā pe-
nitus illa caret. Nonne tu maioꝛ es p̃re nr̃o
iacob? Scđm Bedā vocat eū p̃reꝫ qꝛ ſb lege
moyſi viuebat. Licꝫ ſꝫ Chꝛyſ. ꝓphas ñ acce-
ptarent. ꝛ vꝛbē ſychē quā iacob filio ſuo de-
derat in ſingulare donū ipſi poſſidebāt. qui

dedit nobis puteũ.i.fodit ⁊ fecit. Et ſic tan-
dem eius bñficio ad nr̃m vſum puenit: ⁊ ip-
ſe ex eo bibit.ſ.ppter bonitatẽ eius ⁊ filij ei⁹
et pecora.ſ.ppter affluentiã eius.

Artificioſo modo trahit deuſ animam ad deſiderium eternorum. Capitulum.iij.

t Ertia eſt flãma amoris deſiderantis eo ꝙ ad noiatum ⁊ q̃dãmodo
oſtenſum donũ incendit deſideri
um eius Et ex hoc illam inflãmãs
Rñdit ieſus dicens. Oĩs qui biberit ex hac
aqua ſitiet iterum. Qui autem biberit ex aq̃
quã ego dabo ei non ſitiet in eternũ: ſed aq̃
quam ego dabo ei fiet in eo fons aque ſaliẽ-
tis in vitam eternam. Aduertẽdũ eſt ꝙ tres
pprietates atqꝫ notabiles naturas attribu-
it chriſtus huic aque ſue: que eſt idem ꝙ ſpi-
ritus ſuus ⁊ gr̃a. Prima eſt ſatietas. ſcd̃a eſt
fontalitas: tertia ẽ poteſtas. Prima eſt ſatie
tas oẽm ſitim ⁊ cauſam ſitis excludenſ: quia
non ſitiet in eternũ. Quaſi dicat. Nõ de pu-
teo iſto aut de alio fonte talis aqua haurien-
da eſt: ſed fonte pcedit eterno. infundiẽ nõ
haurit. ſupinato non in terram euerſo bibit
ore. Hec nõ potat in vaſe ſed in eterno fon-
te qm̃ apud deum fons vite eſt. Queſtio
prima. Sed quõ bibens hanc aquã gra-
tie non ſitiet in eternũ? Dicendũ ꝙ hoc plu-
ribus modis verificat. Primo p q̃to extin-
guit mortalẽ culpã ⁊ ↄcupiam terrenoꝝ. Se
cundo p q̃to ſpe certa ⁊ infallibili q̃dãmo-
do iam bibat futura gloria beatoꝝ. Tertio
vt ſit ſenſus non ſitiet in eternũ.i. pducetur
ad ſtatum in quo ſitire non poterit. Quarto
quaſi dicat licet ad pñs ſitiat non tamẽ ſi-
tiat in eternũ. Quinto autem poteſt eſſe ſen
ſus. Qui autem biberit ex hac aq̃. quã ego
dabo ei. biberit inq̃ꝫ habũde plene. ⁊ vſqꝫ ad
ſummũ.ſ. ſicut qui biberit in ſtatu glorie: nõ
ſitiet in eternũ. Qꝫ aũt bibentes hoc ſitient:
non eſt ex defectu aque.i. ſpũſſancti ſed po-
tius ex modicitate bibẽdi. Queſtio.ij.
Sed nunq̃d beati deſiderãt ſemp bibere dei
ſuauitatẽ: ⁊ ſic p ↄſeq̃ns ſemp ſitiũt. Ad h̃ di
cendũ ꝙ ſumit hic ſitire put ſonat defectum
penalẽ. Unde pprie ſitire eſt deſideriũ cum
anguſtia quadã: ſicut etiam eſurire. Sentit
eni aĩa ſui corpis intnã exhauſtionẽ ⁊ ↄſum-
ptionẽ tanq̃ꝫ ſibi penalẽ: ex hoc naturali im-
pulſu cogit vehemẽtiſſime inhyare ad extri
ſecum potum quẽ intra ſe non habet. Deſi-
deriũ eni diuine glorie in beatl nõ eſt ad rez
abſentẽ vel diſtantẽ: ſed potius ad rem inti-
mam ⁊ in plena facultate fruẽdi p tota in fu
turũ eternitate poſſeſſa. Nec puenit ex aliq̃
interiori ↄſumptiõe: ſed potius ex optima ⁊
ſemp vniformi diſpoſitiõe. Et ideo nihil ha
bet penale ſed ſemper iocũdiſſimaꝫ ſatieta-
tem que tamen ſatietas faſtidiũ non gene-
rat. ⁊ ideo ſemp in vniformi accẽſiõe aman-
tis deſideriũ tenet. Scd̃a pprietas chriſti
aque eſt fontalitas.ſ. radicalis. Uñ ſubdit.
Sed aqua quã ego dabo fiet in eo fons aq̃.
Nam de⁹ intimat mẽti quã glorificat ⁊ ita ra
dicat in ipſa. ꝙ ad inſtar fontis q̃tidie ſcatu-
rientis ſemp in aĩa viget: ⁊ gloriã ſcaturizat
in ea. ⁊ p eam gloria ſcaturizat ⁊ redũdat in
corpus. Et de hoc rõnem aſſignat ppheta
dicens. Qm̃ apud te eſt fons vite: qꝛ deus
dat vitam glorie aĩe. ⁊ aĩa gloriã ſuam redũ
dat in corpus. Tertia aq̃ pprietas eſt po-
teſtas. Potẽtiſſima eni ⁊ rapidiſſima ſeu agi
lima eſt trãſlatio ſeu aſcẽſio eius.ſ. ad vlti-
mũ terminũ atqꝫ finem in q̃ ↄſiſtit ſumma q̃
es ſeu poſſeſſio ois boni ⁊ in ea repauſatio
ↄſummata. Und ſubdit. ſalientl.i. ſalire fa-
cientis in vitam eternã. Quaſi dicat Nõ flu
uius nec riuulus q̃ ex natura ſemp ad infe-
riora loca labunt. Sup oẽm eni intellectum
vſum rõnẽ ⁊ artem hec aq̃ ſuũ puchit pota-
torẽ. Surſum agunt dona chriſti: que tãq̃ꝫ
hamo piſcantl dei mentẽ attrahũt ad ſupna
Deniqꝫ hec mulier chriſtũ totũ liberalẽ attẽ-
dens: iam poſtulat gr̃e donũ. Uñ ſubdens
dicit ad eũ mulier. Dñe da mihi hãc aquam
vt nõ ſitiam ne veniã huc haurire. Jam ob-
lita eſt illi⁹ aq̃ quã haurire venerat. Adhuc
tñ p corpe querit hãc aquã p breui tpe q̃ vi-
ctura erat: non p ipſa eternitate quã necdũ
credebat. nec adhuc carnalis capiebat ſpũa
lia dona. adhuc in ea erat ſeculi amor iõ ad
ſpũs libtatẽ cã intendebat inducẽ ieſus chri
ſtus. Apta tñ petitio cũ ait Dñe da mihi hãc
aquã. Neſcia tñ neceſſaria petit. Sꝫ ⁊ tu aĩa
mea pete a ieſu tuo ſaluatori hãc aquã viuã
ſpũſſancti: vt nõ ſitias voluptatl lutũ ⁊ tuaꝫ
ↄcupiſcentiã haurire feſtina. Et addit cau-
ſas dicẽs. Ut non ſitiã nec veniã huc hauri-
re aquã. Ex verbis eni ſuis videt hec muli-
er intellexiſſe ꝙ chriſt⁹ ei pmitteret q̃ndã cor
poralem aquã mirabil' efficacie quo ad tria
Primo q̃ ad ſatietatẽ. ſcd̃o quo ad iocũdita-
tem. tertio q̃ ad ppetuitatẽ ⁊ durabilitatem

Primo quo ad ſatietatem. id eſt. ꝙ habe-
ret virtutem quo ad ſitim ⁊ eius cauſam in
eternũ tollendũ Scd̃o q̃ ad iocũditatẽ. i. ꝙ

tantam ſanitatẽ ⁊ agilitatẽ ac exaltationẽ da
ret ac ſi eſſet fons ſemper in altum ſcaturiẽs
et ſaliens cum admirãda iocũditate. Scd̃o
quo ad ppetuitatẽ ⁊ durabilitatẽ hoc ẽ ꝙ tm̃
robur eſſet in ea ꝙ vitam in eternũ ppetua-
ret: ſicut forte in lege moyſi audierat ꝙ i adã
lignũ feciſſet. ſi de ligno vetito non guſtaſſꝫ

Quomodo excitat de⁹ mentem ad ſpiritualiũ cognitionem et ad veritatis confeſſionem. Capitulum.iiij.

q Uarta eſt flãma amoris euocantl
Quia eni hec mulier nõdum in-
tellexit chriſtum loqui de aq̃ ſpũa
li cum ex modo dictis ab eo eum intellexiſſe
deberet. ⁊ vtiqꝫ intellexiſſet ſi virilem ratio-
nem ⁊ intelligẽtiã habuiſſet. Jdeo euigilan-
tiori flãma incendẽs eam dixit ei ieſus. Ua-
de voca virum tuũ. ⁊ veni huc. Quaſi dicat
Quia femineũ ⁊ debilem intellectum ad me
capiendũ habes: fac ꝙ vir tuus ſit tecũ. vbi
ille tanq̃ꝫ virilis intellect⁹ capiat verba mea ⁊
tu tandem p eum ⁊ cum eo. igitur voca virũ
tuũ.i. intellectũ illuminatũ ſm̃ Augꝰ. Hic ei
vir eſt anime nr̃e quia porcio ſupior ſignifi-
catur p virum. Hoc autem dicit vt ipſa in eo
aliq̃d inſigne coĝſceret: ⁊ quia pluſq̃ꝫ hõ eẽt
et homo ſupra hoiem ab ipſa coĝſceret ⁊ ſic
fidem preſtaret dictis. Et veni huc.ſ. cum eo
iam in veritate pficiens. Rñdit mulier. Nõ
habeo virum. Hanc ↄfeſſionẽ exq̃rebat ie-
ſus anteq̃ꝫ ſibi diuina bñficia largiret. My-
ſtice autẽ iubet vocari virum ſuũ: quia rectã
intentionẽ ⁊ intellectũ ad recte ⁊ ſane intelli
gendũ ⁊ deſiderandũ chriſti donũ precipu-
um mime habet. ⁊ ſe non hr̃e fatet dicit. Nõ
habeo virũ.ſ. ad ſenſum pprie cecitatl miſe-
rie ⁊ impudentie. Rectus eni inſtinct⁹ ↄſciẽ-
tie remordentis cogit mentẽ apud ſe ↄfiteri
ſe talem non habere virũ.

Qꝛ mira arte ſapiẽtia dei trahit animã ad ſpiritualiũ deſiderium atqꝫ ſenſum. Cap̃.v.

q Uinta eſt flãma amoris reuelan-
tis. Artificioſe quidẽ ſemia ⁊ poſt
grana dei verbi allitiẽdo ad rhe-
te hanc aĩam reuelat ⁊ iactat chri-
ſtus: ⁊ paulatim attrahit ⁊ finalit in predam
ducit. Proinde ſubiũgit. Dicit ei ieſus. Be-
ne dixiſti. quia non habeo virũ. Quinqꝫ eni
viros habuiſti: ⁊ hunc quẽ habes non eſt tu
us vir. Sui facinoris non bene ↄſcia antea
cum audacia petiuit aquam: ſed dñſ eã pau
latim ad ſui cognitionẽ adducit. Conſidera
tamen quõ chriſt⁹ ſub rõnabilib⁹ occaſiõib⁹
et abſqꝫ oi ſpẽ vanitatis oñdit ſe noſſe totuꝫ
huius mulieris ſtatum.ſ. p̃teritũ ⁊ preſentẽ
Nam reuelat hoc tanq̃ꝫ ex vna parte verita-
tem verbi ſui approbãs ⁊ cõmendãs: ⁊ ex al-
tera parte tanq̃ꝫ ingenioſe rep̃hendẽs ⁊ ar-
guens. de p̃ſenti pctõ adulterii ſui. Reuelat
inſuper prius ſibi de q̃nqꝫ viris q̃ꝫ de adul-
terio ſuo: ⁊ maxime ppter duo. Primo quia
ante alij fuerãt eius viri q̃ꝫ iſte eſſet ſu⁹ adul
ter. Scd̃o quia prius noluit dicẽ id ne ipſa
haberet horrorẽ: q̃ꝫ id q̃d magnũ pudorẽ ſi-
bi haberet incutere. Sicut cyrurgicus pru-
dens qui ad inſciſſurã prepans carnẽ ſanaꝫ
p̃mo leniter palpat vt ſic cum minori horro-
re infirmi carnẽ putridã repẽte inſcidat. nec
tamen exprobrãdo ſed rememorãdo dicit.
q̃nqꝫ viros habuiſti: ⁊ hunc p hic antitheſis
eſt quem habes non eſt tu⁹ vir. Et iteruꝫ ne
indignet in ea veritatẽ cõmẽdat dicẽs. Hoc
vere dixiſti. Sed cur ieſus ſibi dixit de q̃nqꝫ
viris cũ ad factũ ſui adulterij non ſpectaret
Dicendũ ꝙ imo ſpectabat p q̃to vrgebat i
maximã exaggerationẽ adulterij ſui ⁊ maxi
me ppter q̃nqꝫ. Primo rõne carnalitatl. ſe-
cundo rõne maturitatl. tertio rõne ſatietatl
q̃rto rõne honeſtatl: q̃nto rõne moralitatis.

Primo rõne carnalitatl. Naꝫ habuiſſe eã
p ſucceſſionẽ q̃nqꝫ viros ſignũ erat aſſidue
incõtinẽtie ſeu ↄcupie. ex quo non ſolũ eius
adulteriũ: ſed et oẽ eius ↄiugiũ videbat ex
nimia flãma ↄcupie pueniſſe. Scd̃o rõne
maturitatl: qꝛ iam poſt q̃nqꝫ viros habitos
ↄtinẽtior ⁊ maturior eſſe debebat. Tertio
ratione ſatietatl: qꝛ in q̃nqꝫ viris habiti ſatiſ
debuerat eſſe ſatiata ↄcupia ſua. Quar-
to rõne honeſtatl. Nam in ſua iuniori etate
adulteriũ cauerat: poti⁹ q̃ꝫ adultos eligens
viros. Proinde ſatis ei pudendũ erat ꝙ p⁹
tm̃ tpis in adulteriũ incidiſſet Quinto ra
tione moralitatl. Nam valuit h̃ moralit' ad
apiendũ carnal' ↄcupie naturale vitiuꝫ atqꝫ
malũ: q̃ ex pluriũ delectabiliũ obiectoꝝ ⁊ ac-
tuum ſubmiſtratiõe non extinguit nec mi-
nuit. q̃n poti⁹ accendit. ⁊ ſic ꝙ tandẽ pſilit
extra termios ⁊ ſepes legis. Jnſtar.ſ. ignis
ex lignoꝝ incẽſiõe multiplici oĩa deuorantl.
Jam ſamaritana ſuam iniq̃tatem cogno-
ſcens incipit magnificare ieſum ppt pphe-
tie donũ. Unde q̃ſi admiratiue dicit ei. mu-
lier. Dñe vt video propheta es tu. Nec ex

auditis malis ſuis turbationem ſed conuerſionem accepit: iamq; incipiens vocare virum illum quem ꝓpheta vocauit de ſalubri queſtione ꝓpulſat. ſ. de loco orationis. Ideo ſubdit. Patres noſtri. ſ. abraam ⁊ iacob in monte hoc adorauerūt quia. ſ. ibidē patriarche coluerunt deum. ⁊ vos dicitis quia hieroſolymis locus eſt vbi adorare oportet. Scd̄m ꝟo Orig. iſte eſt mons garizym de quo habetur Deut. xxvij. Et idem ſentit Hierony. in q̄dam epiſtola ad paulinū dicens. Singuli quiq; credentiū non locoꝝ diuſitatibꝰ ſed fidei merito ponderant. ⁊ inde adoratores nec in hieroſolymis nec in monte gariſym adorant patrē. Et pauloante ait. Non hieroſolymis fuiſſe ſed hieroſolymis bn̄ vixiſſe laudandū eſt. Et. j. Et de hieroſolymis et de britania equalr̄ patet aula celeſti. Regnum eni dei intra nos eſt.

Qꝛ cum anima iam incipit experiri ſenſum ſpiritualiū veritatum deus paulatim ei altius cōmunicat ⁊ reuelat. Cap. vj.

s Exta eſt flāma amoris irradians. Quia eni queſtio alta fuerat: altiori erat rn̄ſione ſoluenda. Sed quia mulieris intelligētia ad hoc inualida erat ⁊ nō poterat hoc qđ queſierat naturali ratione oſtēdi: ideo anteq̄ queſitū enodet eam ad fidem inuitat. Vn̄ ſubditur. Et dixit ei ieſus. Crede mihi. ſ. qui ſum via veritas ⁊ vita Jo. xiiij. Igit crede mihi. ſcilicet vie dirigēti. Crede mihi. ſ. veritati illuſtranti. Crede mihi. ſ. vite ꝯſummāti. Nouerat eni dictum Eſa. vij. Niſi credideritis non intelligetis. ad diuina fide opus. Aliter eni alta myſteria dei hūanus intellectꝰ vſurpare non poteſt. Et addit quia venit hora. id eſt. iminet hora: q̄n nec in monte hoc. ſ. gariſym nec hieroſolymis adorabitis prēm. ſ. deum qui pr̄ eſt oium. Vos adoratis qđ neſcitis hoc dicebat. qꝛ verū deū multis erroribꝰ intrinſecis colebāt ⁊ adorabāt: qꝛ forte nec de ſua ſumma imēſitate vel ſpūali intellectualitate. aut de eius p̄deſtinatiua charitate ac ꝓuidentia in iuſtos: ⁊ de et̄nali punitione aut punitiua iuſticia in reprobos ⁊ ſic de multis alijs recte ⁊ catholice ſentiebāt. Et de iudeorum ꝑſo ſubdit dicens. Nos adoramꝰ qđ ſcimus. ſ. deū verū ꝑ legē oſtenſum. Loquitur ad cōitatē de ſcia que eſt ꝑ fidē rectā veram ſeu firmā: q̄uis in q̄tū hō deū adoraret et ſciret ꝑ viſionē aptam ⁊ clarā. Licet autē multi iudeoꝝ vt ſaducei ⁊ ꝯſimiles eēnt tūc errantes. quia tamē cōmunitas ⁊ iudeorū p̄ncipalior pars adhuc recte colebat: ideo ꝓ illis loquit. Aut ſaltem ſm̄ Aug. loquit ꝓ ſe ⁊ ſibi adherentibꝰ: quales fuerūt apoſtoli ⁊ ꝓphete. Et additur. Quia ſalus. ſ. mundi. i. ſaluator ⁊ ſalus mūdi ꝑ eum fienda eſt ex iudeis. i. ex genere ⁊ ꝓfeſſione ⁊ cultu iudeorum ventura eſt. Deniq; de vera adoratione ⁊ deo grata ſubdit dn̄s dicens. Sꝫ venit hora. ſ. gratie ⁊ nūc eſt. q̄n veri adoratores adorabūt patrem in ſpiritu ⁊ veritate. In quibus verbis triplicē reſpectū habuit chriſtꝰ. Primū ad cultū legis. ſcd̄m ad ꝑſonas diuinitatis. tertiū ad actus mentis. Primo quia in ea erant ſacrificia carnalia ⁊ multa localia ⁊ corpalia multum in lege prefixa. In localitate etiam ſamaritani errabāt ſicut ex verbis mulieris patet. Ideo ꝯtra hoc dicit in ſpiritu. Scd̄o quia erāt in lege multa figuralia implicita ⁊ obſcura ſeu vmbroſa. Ideo ꝯtra hoc dicit: ⁊ veritate. Ex his patet ꝙ quaſi dicere velit ꝙ non in locis corporalibus ner ſacrificijs carnalibꝰ adorabāt deū ſed in ſpiritu. i. in veritate aut in corde ſpūali ⁊ ſpūalibꝰ ſacrificijs ꝯtriti ⁊ deuoti cordis. Nec adorabūt eum in figuris ⁊ verbis nec in fide nimis implicita: ſed in virtute explicita et aperta. Scd̄m reſpectū habuit chriſtus in hoc verbo ad ꝑſonas diuinitatis. i. ad duas ꝑſonas diuinitatis ſeu diuinas emanātes a patre: ⁊ nos reducētes ad patrem tanq̄ hamꝰ ducens piſcem ad piſcatorē. Quarū prima eſt ſpiritus. ſcd̄a eſt verbum in quo eſt p̄ma ratio veritatis ſumendo veritatem pro veriſſima expreſſione ⁊ adeq̄tione ſeu pro ſimilitudine in nullo deficiente ab eo cuius eſt imago ſeu ſimilitudo. Sicut autem veritas verbi ducit nos ad ſuum fontem paternū a quo exit: ſic ſpiritus. ſcilicet veritatis ducit nos ad veritatem verbi a quo exit: ⁊ eoipſo ad patrē. Et ideo primo dixit in ſpiritu poſtea ⁊ veritate. Tertium reſpectum habuit chriſtus in hoc verbo ad actus mentis. ſcilicet quos exerceret in ſua eterna adoratione. Quoꝝ primus eſt p̄ncipalior in affectu ⁊ charitate. Et ideo dicit in ſpiritu. id eſt. in actu feruentis amoris ſeu in plena ꝯformitate voluntatis ad ipſum deum. Quia vt dicitur. j. Corinth. vj. Qui adheret deo vnꝰ ſpiritus eſt. Secundus actus eſt in fide ⁊ cognitione. Et ideo dicit. Et veritate. i. in illuiata rōne vt nunq̄ dubitet ipm ſꝑ facē qđ meliꝰ ē

Sicut Jac. j. dicit. Poſtulet i fide nihil heſitans. Et de tali adoratiōe rationē aſſignat dn̄s dicēs. Nam pater tales. ſ. veros ⁊ impermixtos adoratores querit qui adorēt eum. Aliam quoq; rationē ſuꝑaddit dicēs. Spūs eſt deus: ⁊ eos qui adorāt eum in ſpū ⁊ veritate oportet adorare. Quaſi dicat. Q̄to aliquid eſt deo ſimiliꝰ tanto ꝑfectius ⁊ ſibi ꝓpiquius ⁊ amabiliꝰ eſt: ſed deus eſt purꝰ ſpūs igitur illa adoratio que ſpūalior eſt ⁊ ſpūalitati diuine veritatis ⁊ ꝯformior eſt ꝑfectior et amabilior deo. Jam hec mulier ſurſum tendens in chriſtū noīat chriſtū. Vnde ſubdit. Dixit ei mulier. Scio qꝛ meſſyas venit q̄ dicitur chriſtus. ſ. finis legis ⁊ ꝓphetarū. Sed vnde h̄ ſciebat cum non eſſet iudea? Poteſt dici ꝙ ex multa vicinitate quā ſamaritani ad iudeos habebāt: ⁊ ex lege moyſi quā ſamaritani habebāt multa poterat ad hoc audiſſe. vtpute de aduentu magoꝝ aperte querētium ⁊ dicentiū. Vbi eſt q̄ natus eſt rex iudeoꝝ. Et de tota familia chriſti ꝑ iohānē baptiſtam ⁊ eius baptiſmū inducta ⁊ ſic d̄ multis alijs. Tandem ſm̄ Chryſ. mulier eoꝝ q̄ dicta ſunt altitudine fatigata obſtupuit: ⁊ iō remittit ſe ad meſſyā venturū quē ſperabat oēs queſtiōes dei cultus ⁊ oīa ad dinū cultū ſpectantia pleniſſime declaraturū. Jō ſubdit. Cum ergo veniret ille nobis annūciabit omnia.

Qꝛ cum anima digne deo ſe parat illi chriſtꝰ miro modo eā in ſe transformat. Cap. vij.

s Eptima eſt flāma amoris trāſformantis. Et d̄ hoc ſubdit. Dixit ei ieſus eam in ſe totalit̄ trāſformando. Ego ſum q̄ loquor tecū. O immenſa digno ſaluatoris: qui ad vniꝰ muliercule meretricis ſe in noticiā dedit. Quid ē eſt homo quia innotuiſti ei aut filius hois q̄m reputas eum? Cōfundant ergo ſupbe d̄ deo querētes ꝯcionātes ⁊ diſputātes: q̄m cū ſimplicibꝰ eſt ſermocinatio eius. Duo magnalia eidem ſe manifeſtat. Primo ſe dicit deū. ſecundo ſe dicit hoiem. Deū ſe dic̄ cū ait. Ego ſum Jo. viij. Anteq̄ abraā fieret ego ſum. ſ. faſtigiū celi. gaudiū mūdi. ⁊ ſupplicium inferni. Hoiem ſe dicit cum inq̄t qui loquor tecū ſcꝫ vt doctor vt veritas ⁊ vt vita. Ad Heb. j. Locutꝰ eſt nobis in filio ꝑ quē fecit ⁊ ſecula. Sed quō ⁊ ſe ſic mulieri manifeſtat? Dicendum ꝙ non ſolum pie ⁊ ſalubrit̄ ſed etiā valde rōnabilit̄ quo ad diſpoſitiōes mētis illiꝰ ꝑ ipſam iam māifeſtatas. Nam licet eēt carne peccatrix. tamen multa bona in ſe habebat. Primo eni ad ſanctos p̄riarchas vel reuerens erat. Scd̄o quoq; erat ſollicita d̄ querenda ⁊ ſcienda veritate diuini cultus. Tertio inſuꝑ magnā fidem ⁊ ſpem in chriſtū venturum illam habere ꝑ ſua expreſſa eloq̄a apparebat. ⁊ cum nullā haberet mētiēdi occaſionē ſatis euidens eſt ꝙ mente pura ⁊ ſimplici talia dixit. Cum igit ipſa iam credēt ſic ꝓpinquū eſſe meſſye aduentū ac ſperaret ſe et ſuos ꝑ illum pleniꝰ erudiri bene ꝯdecens fuit ꝙ ipſe meſſyas hoc audiens ſe ſibi clare et ſine velamine reuelaret. Et ſequit in textu. Et ꝯtinuo venerūt diſcipuli eius. ſ. cū cibis emptis. Sed quō iohānes ſcripſit hoc ſi non fuit p̄ſens ⁊ audiuit ea? Dicendū ꝙ forte ſpūſſanctꝰ hoc docuit eū vel forte quidā diſcipuloꝝ remāſerūt cum ieſu ⁊ hoc eſſe potuit ꝙ illi fuerūt petrus iacobus ⁊ iohānes. Signanter autē dicit. Et ꝯtinuo venerūt diſcipuli eius. Ad inſinuandū mirū ⁊ occultū ordinē ꝓuidentie dei: quia ante chriſti circa fidem mulieris finalē intentū nec moroſius poſt hoc intentū diſcipuli redierūt. Non eni expediebat eos amplius ſtare. maxie ꝓpter duo. Primo quia mulier chriſti verbo audito ꝑfecte in eum credit: ſicut patet ex ſeq̄ntibus. Scd̄o quia reuerētialis ⁊ admiratiuꝰ ſtupor quo in auditu verbi chriſti fuit vehementer attonita ⁊ ſtupefacta ſimul ⁊ exhylarata ⁊ inflāmata extitit in ſuo p̄mordio ſeu nouitate fortior q̄ ſm̄ cōmunē vſū ſeu curſum eſſet poſt diuturnā horam. Feruor aūt ſui ſtuporis eam feſtinatiorē reddidit ad gētem ſuam incitandam vt crederent ⁊ venirent ad chriſtum. Additur ꝟo in textu. Et mirabant quia cū muliere loquebat. Scd̄ꝫ ꝟo Chryſoſto. mirabant chriſti humilitatē ſcilicet ꝙ ipſe tam ſapiens ⁊ tam perſpicuus mulieri inopi ⁊ ſamaritane ſic dignaret loqui. Et ſm̄ Aug. bonū mirabant non malum ſuſpicabant. vel mirabant de re valde inſolita chriſto. Sed nunquid indecens fuit chriſtum cum muliere ſola ſic ſtare ⁊ loqui? Dicendū ꝙ non ſolum nihil fuit ſm̄ exteriorem ſpeciem indecens: verumetiā omni decentia fuit plenum ſi ꝯſiderent octo. Primo ꝯſiderato loco qui erat publicus pro aqua haurienda ꝯuerſus. Secundo ꝯſiderato tēpore. ſcilicet hora clara meridiei ⁊ ante cibū ſumptū. Tertio ꝯſiderata cā aduētꝰ ipſiꝰ mulieris. ſ. ꝓ aq̄ hauriēda. Quarto ꝯſiderata eiꝰ etate q̄ poſt q̄nq; viros iam habitos: preſu-

mitur fuiſſe grādeua. Quinto ꝯſiderata pſona chriſti. Sexto ꝯſiderato aduentu chriſti ad puteū. Septimo ꝯſiderata celeris reditꝰ expectatiōe diſcipuloꝝ. Octauo cōſiderata materia verboꝝ chriſti cum muliere. Proinde ſubdit. Nemo tamen dixit qd quer͛l aut quid loqueris cum muliere ⁊ hoc ꝓpt͛ reuerentiam ſm Chryſ. Et quia ad eos non ptinebat. qḋ autem alibi ꝯſidentꝰ eum interrogabant: in cā erat quia ad ſe ptinētia ab eo q̄rebant. Ecce ꝙ vere dicere poterat mulier de chriſto. Igne me examīaſti. ſ. ſeptē flammis et non eſt inuenta ī me iniqtas. i. ꝯtradictio infidelis.

Articulus. iij. de q̄druplici amore qui in varijs varius repertus eſt.

t Ertius eſt ſtatus amoris pfecti q̄ vt in ſerie ſacri euāgelij eluceſcat fuiſſe in myſterio ſamaritane q̄tuor amores ibi ꝯſideremꝰ. Primo in ſamaritana fuit amor ardens. ſcḋo in chriſto fuit amor cōburens: tertio in aplīs fuit amor incendens: q̄rto in ſamaritanis fuit amor bulliens ſeu feruens. Primꝰ fuit q̄ſi flāma. ſcḋs quaſi ignis. tertius q̄ſi faces mūdū incendētes: q̄rtus q̄ſi aq̄ feruēs. Quia aque multe populi vt dicit Apoc. xvij.

De ardenti amore anime iaꝫ pfecte que mūdanoꝝ oblita annunciat regnū dei. Cap. j.

p Rimo quideꝫ fuit in ſamaritana amor ardens qui. ſ. ꝓceſſit ex ſeptem p̄cedentibꝰ flāmis ignis chriſti. Et de hoc dicit euāgeliſta. Reliquit ergo mulier hydriā ſuā. Stupor eniꝫ et feruor deuotiōis obūbrauit ac inflāmauit ac trāſformauit eam ⁊ fecit illā hydrie obliuiſci vt myſtice inuat ꝙ ardēs amor tpaliū reruꝫ parit obliuionē. Ignitiſſimꝰ eni amor ieſu p bonitatē ſuā in ipſam ſe imp̄mēs eam trāſformādo totalit͛ reliqt. ac ſtatim mulier in ſe ipſa deficiens ⁊ tota in ipſum tranſiēs in figurā mūdi ꝯtemptꝰ ſitim nō curauit. puteū deſpexit. ac hydriā reliquit. Non igit͛ hauꝛit hec mulier aquā aliā e celo ſuſcepat: ſi haurit corpl͛ aquā mēte portare erat. Mir͛l eteni modis agit in aia chriſtꝰ: ꝙ tā cito eūtit a ſeculo ⁊ in rerū inuiſibiliū trāſformat amorē. ꝯūrit impios ⁊ ſi ſunt. Eſt eni in diogerūſ natura ardēt͛l amoris: amatū ⁊ eiꝰ amorē alijs ꝓ poſſe cōicare ſicut flāma cōicat ignē. Proinde capta hec auis in rhetibꝰ ſaluatoris ſe irretita gaudēs: feſtine alias inuitat ad laqueum. Vñ ſubdit. Et abijt in ciuitatē. ſ. inuitare oēs alios. Proinde ſubdit Chryſ. Sicut apli vocati deſerūt rhetia: ſic hydriā dimiſit iſta ⁊ euāgelicū opus fecit. non vnū tñ vocans ſed integrā ciuitatē. Deniq̄ꝫ facta apl͛a ieſu chriſti: vide q̄ꝫ prudent͛ ⁊ ingenioſe eos induxit ad chriſtū. Nō eni ait. Ego vidi chriſtū quē ſic ⁊ ſic chriſtū eſſe ꝓbaui credite ergo in eum: ſed eos potius traxit ad videndum eū ſubdēdo vnū valde arduū ⁊ mirabile qḋ de ipſo ī ſe ⁊ ſeipſa expta fuerat. Vñ ſubdit. Et dixit illis hoibꝰ. ſ. illius vrbis. Venite. ſ. feſtinant͛. ecce inuitatoriū chriſti. ⁊ videte. ſ. expimētalit͛ hoiem qui dixit mihi. ſcꝫ veraciter. oia quecūq̄ꝫ feci. ſ. integralit͛. Intellexit nēpe ꝙ hoies facilius excitant͛ ad talia mira vidēda q̄ꝫ mox ad illa credēda: ⁊ ꝙ plus ꝓficerēt ex p̄ſentia chriſti ⁊ viſiōe: q̄ꝫ ex aliquo qḋ dicere poſſet eis. Eſt tñ intelligendū ꝙ ſpecificauit eis illa ⁊ ſi non oēs ſingl͛ares actus: tñ oia notabiliora in q̄bus totus ſtatus ſuus p̄ncipaliꝰ decurrebat. Sed ille euāgeliſta cauſa breuitat͛l narrat in ſumma non tamen aſſertiue. ſed interrogatiue ipſū inſinuat eſſe chriſtū ſubdēs. Nunqd ipſe eſt chriſtus. dubiū verbū nō ex dubia mēte ꝓceſſit. Quaſi dicat. Ex his que mihi reuelauit ⁊ dixit: eſſe videt͛ chriſtuſ. Attracti igitur et feruidi ex verbis eius effecti: exierūt igit͛ de ciuitate ⁊ venerūt ad eum ⁊c̄.

Quanto ardēti deſiderio flagrabat chriſtus ad oīum animarū ſalutem. Capitul. ij.

s Ecūdo vero fuit in chriſto amor cōburēs q̄ſi ignis qui inflāmauit ſamaritanā: ⁊ in pentecoſtes inflāmeſcere fecit apl͛os ad aīarū ſalutē. Ad quē oſtendendū ponit euāgeliſta occaſioneꝫ vnde patefactꝰ eſt dicēs. Interea rogabāt eum diſcipuli eius dicētes. Rabbi manduca. Ex hoc patet ꝙ chriſtꝰ iuxta puteū māducare decreuerat. ex q̄ etiam patet ꝙ in mira paup̄tate ac ſimplicitate ⁊ hūilitate ꝯūſabat͛ cuꝫ diſcipulis ſuis. Et ſubdit͛. Ille autē dixit illis. Ego cibū habeo māducare quē vos neſcit͛l. O ineſtimabil͛ nr̄i ſaluatoris amor flagrās in corde amoroſi ieſu. nam laſſatꝰ ex itinere eſtu feruēte ieiunꝰ ⁊ ſitibūdus: iam hora ſexta inſtante ſitiens vehement͛ non videt͛ bibiſſe niſi mulieris fidem. ⁊ quaſi ex eius ꝯūſione refrigeratꝰ in animo ſitis ſui corporis ſ

curat anguſtias. ſed ⁊ nūc ex cōpaſſione diſcreta ad laſſatū mgr̄m rogātibꝰ diſcipul͛ rñdet ſe deſiderare ꝓ cibo ꝓpl͛oꝝ ꝯūſioneꝫ: q̄s mulier trahebat ad eum. Scḋm eni Theophilū neſcierūt diſcipuli ꝙ ſalutē hoium vocaret cibū ſibi edendū: vel neſciebāt ꝙ ſamaritani iam eſſent venturi ad chriſtū ⁊ credituri in eum. ⁊ ſic ꝙ chriſtꝰ iam haberet eos q̄ſi cibū incorpare. Credo autem ꝙ chriſtꝰ de vtroq̄ꝫ eoꝝ hic loqui intēdebat: de ſamaritanis q̄dem ſpecialius de oībꝰ autē gnālꝰ. In pñti aūt ꝯūſione ſamaritanoꝝ p̄ſagiebat͛ et p̄figurabat͛ vniūſalis ꝯuerſio gentiū neſciētes dicebant igit͛ diſcipuli eius adinuicem. Nō ſm Chryſ. aſſuetā reuerentiā ⁊ honorē mgr̄o in eo qḋ non ſibi ſed adinuicē q̄ſi ſecreto hoc dicebāt. Nūqd aliqs attulit ei māducare. Augꝰ. Quid mirū ſi mulier illa nō intelligebat aquā: ſi diſcipuli non intelligebant eſcam. Satis eni ex ſuo modo loquendi potuerūt adūtere: ꝙ de ſpūali loqueretur cibo. Dixit eni ieſus. Meus cibus eſt vt faciam voluntatē eius qui me miſit: vt pficiam opus eius. Vide quō gradatim loquit͛ dicens meus cibus ⁊c̄. Et poſtea ſubdit. vt pficiam opus eius: q̄r p̄ncipalis chriſti intētio et pfectio fuit ſeruare voluntatē dei. ſ. viuēdo in altiſſima pfectione virtutū. Et ex hoc cōſecutiue intendebat opus dei pficē redimēdo genus hūanū. Poteſt etiā dici opus dei p antonomaſyā ⁊ excellentiā mie eius: qua nos errabūdos ad ſe reduxit. Proinde propheta ait. Mia eius ſup oia opa eius. ſed q̄r hoc eſt p fidem ieſu chriſti. Io. vj. ipſe dixit. Opus dei eſt vt credatis in eū qui miſit me. Dicit autem opus eius potius q̄ꝫ opus meum triplici ratione. Primo vt ſe doceat oia referre ad patrem tanq̄ꝫ ad prīnū p̄ncipium pſone ſue. Scḋo vt oſtendat ꝙ ipſe inq̄ꝫtum homo p̄ncipalis opator nō eſt ſed coopator. Tertio vt in noſtris opibus doceat nos plꝰ amare ⁊ ſape que dei ſunt: q̄ꝫ que ſunt ꝓpa noſtra.

De incenſo deſiderio ad verbum dei apl͛oꝝ ⁊ euāgelicoꝝ virorum qui miſſi ſunt pro ſalute animarum. Cap. iij.

t Ertio fuit in apoſtolis amor incēdens qui in die pentecoſtes apertius ⁊ pfectius inflāmauit eos. Unde dn̄s ſubdit. Nonne vos dicitis ꝙ adhuc q̄tuor menſes ſunt ⁊ meſſis venit. ita ꝙ hinc ad q̄ttuor menſes incluſiue meſſiū tempus erit. Ecce dico vobis leuate oculos veſtros ⁊ videte regiones que albe ſunt iaꝫ ad meſſem. Quaſi dicat. ſoli illi qui oculos mētis leuant ſicut ⁊ vos leuabit͛l. maxime ī die pentecoſtes ꝓpl͛oꝝ meſſem luie ſpūali atq̄ꝫ diſcretiōis albeſcē recog̃ſcūt: ⁊ per p̄dicatiōis fructū diſcreto tpe in horreū celeſte recondunt. Sicut eni meſſis qñ albeſcē incipit maturationē premōſtrat ⁊ ꝓpe eſt vt in horreū recondat͛: ſic ⁊ ꝓpl͛oꝝ ſollicitꝰ acceſſus cū deuotione ⁊ attentione ad diuinū verbū audiendū manifeſta ſunt ſigna magne ꝯūſionis ad deum. ſed heu. quia meſſis quidē multa oparij autem pauci. Rogate ergo dñm meſſis vt mittat oparios ſuos in meſſem ſuam. Et ſubdit͛. Et qui metit. ſ. animas mercedē accipiet. ſ. in futuro. ⁊ quo ad aliquid in preſenti: ⁊ ꝯgregat fructū. ſ. aīarū in vitam eternam. ſ. tanq̄ꝫ in horreū māſionis celeſtis. Et hoc ita. vt qui ſemiat ſimul gaudeat. ⁊ q̄ metit. ſ. ſicut ꝓphete qui p̄dicauerūt chriſti aduentū in ꝓphetijs ſuis ⁊ gaudent cum apoſtolis qui in chriſto ieſu receperunt ꝓmiſſa. nec ſemināte ꝓphete vl͛ pr̄iarche aut metētes apoſtoli ſunt optata mercede p̄uati. Et iterū ſubdit. In hoc eni eſt verbū. i. ꝓuerbium verū. quia alius eſt qui metet alius q̄ ſeminat. quia alius fuit ſtatus pr̄iarcharuꝫ et alius apl͛oꝝ: licet eoꝝ idem ſit p̄miū. Hoc q̄dem ꝓuerbiū forte fuit ortum ex illo verbo Leuit͛l. xxvj. Fruſtra ſeritis ſementeꝫ: quia ab hoſtibꝰ deuorabit͛. Sed vt ſciant ſe ad hec non ex ꝓprijs meritis ſed ex ſola chriſti gratia ꝯſtitutos: ergo ſubdit. Ego miſi vos. id ē iam mittēdos p̄fixi atq̄ꝫ elegi metere ꝙ vos non laboraſtis. i. non prius agriculturaſtis. Alij autē laborauerūt. i. cum multo labore agriculturauerūt ⁊ ſemiauerūt. ſicut ꝓphete ⁊ pr̄iarche ⁊ vos in labores eoꝝ introiſtis qḋ quidem magne felicitat͛l eſt ⁊ gratie ſpecialis. ex ꝓprijs eni meritis ⁊ virtute neq̄q̄ꝫ ꝓuenientis. Q̄ꝫtum ad ꝯūtendū de iudeis et ſamaritanis qui legem moyſi licet differēter accepant patet qḋ dictum eſt. ſed hoc q̄modo verum eſt q̄ꝫtum ad ceteras mūdi gētes? Ad hoc dicendū ꝙ tota ꝓphetia ⁊ lex et totus p̄cedens dei cultus īnuit ad fidem in gentibꝰ ꝓpagandā nutriendā ⁊ roborandā. Ideo ꝓ q̄ꝫto patres ex intentione ſaluatoriſ mūdi bona ſua fecerūt ⁊ ꝓ q̄ꝫto bona eoruꝫ deſideria ⁊ merita ad ſalutem oīum ꝓfuer͛t verbum predictum pfecte verificat͛ de q̄buſcunq̄ꝫ alijs gentibus que credituree erant.

t

¶ Sabbto post 3ª dō? [illegible] 40 ·
· M̄ · de origine dominiorum
et Rerum translatione ·

De feruoꝛe ac feruenti amoꝛe diuinoꝝ que ex verbo dei in populis generat. Ca. iiij

q Uarto in ſamaritanis fuit amoꝛ bulliens ſeu ferues: myſtice pꝛefigurans feruoꝛē ſeq̄ntiū pplo ad verbū dei. ꝛ ad fidem dn̄i nr̄i ieſu chꝛiſti. Et de h̄ addit. Ex ciuitate aūt illa multi crediderunt in eum ſamaritanoꝝ: ꝛ hoc. ſ. aliq̄ credulitate initiali nondū tn̄ plena fide. Hoc āt ſignanter factū ꝛ ab euāgeliſta narratū eſt: vt chꝛiſti h̄ p̄dicentis veritas ꝛ p̄ſcīētia diſcipulis defacto pateret. Cauſam autem credi-tionis eoꝝ ſubdit euāgeliſta dicēs. Propter mulieri verbum teſtimoniū phibenti: q2 dixit mihi oīa quecūq3 feci. Et ſequit. Cū veniſſent ergo ad illū ſamaritani rogauerūt eū vt ibi maneret. Et manſit ibi duob9 diebus. et multo plures crediderūt ꝓpter ſermonē eius. Per hoc myſtice innuit ꝙ aīa carnalis p ſamaritanā ſignificata: adoꝛat qꝺ neſcit q2 ſummā felicitatē in rebus caducis ꝛ tranſitoꝛijs querit ꝛ colit. Sed poſtq̄3 ſe ſibi clare ingerit chꝛiſt9. tunc relicta hydria tpaliū cupidiatū libere p̄dicat chꝛiſtū: ꝛ illuīatiōes et bn̄ficia ei factas ad tps ita vt per eas multi carnales reuertant ad chꝛiſtū. qui tamen ad lumen chꝛiſti ꝓpꝛius accedētes longe plura ꝛ clarioꝛa in ipſo chꝛiſti luīe vident quam ex verbis mulieris pceperūt aut pcipere potuiſſent. ſicut ſi aliq̄s aquam mūdam luci-diſſimi ꝛ abūdiſſimi fontis ex riuo deſcendentem bibiſſet ꝛ tandem verſus ad fontē aſcenderet: ex quo ſitibūdus oꝛe fonti appoſito potaretur ex ipſo fonte redderet certioꝛ patioꝛ et hylarioꝛ q̄3 ex ipſo riuo. Sequit ꝛ mulieri dicebāt quia non iam ꝓpter tuā loquelā. ſ. tm̄. nec ita p̄ncipalit credim9. ipſi eni audiuimus. ſ. ex eius ꝓpꝛio oꝛe ꝛ ſcimus. ſ. p fidem et intelligentiā ex auditis ab eo. Et foꝛte ex ſignis ꝛ miraculis ex eo viſis quia hic eſt vere ſaluatoꝛ mūdi nunc p gratiā. ꝛ in futuro p gloꝛiam. Quam nobis ꝯcedere dignetur ieſus ſaluatoꝛ.

·M̄·

¶ Sabbato poſt tertiam dn̄icā in q̄drageſima de oꝛigine dn̄ioꝝ rum ꝛ reꝝ tranſlatiōe Sermo. xxxij.

v Ade amplius noli peccare Jo. viij. ꝛ in euangelio hodierno. A charitate q̄dem labit mūdus ꝛ p vitioꝝ deficit incremēta partim ex ig-norantia ruens. partim ex fragilitate fluēs partimq3 ex malicia in cupiditatib9 ſe imergēs. Proinde opoꝛtunū cenſui imo neceſſarium reputaui de ꝯtractib9 ꝛ vſuris in q̄bus pene totus mūdus piclitat tractatū poſteris tradere: non tm̄ verbo p̄ntibus p̄dicare: vt habeant minus docti ꝛ ſibi ꝛ alijs in talib9 materiam fidelit ꝯſulendi ꝓut Prouerb. xv. ait Sermo opoꝛtun9 optim9 eſt. Tractaturi igitur de ipſis ꝯtractib9 ꝛ vſuris hunc oꝛdinem obſeruare intendim9. Sabbato poſt tertiā dn̄icam in q̄drageſima de oꝛigine dn̄ioꝝ p̄mo dicturi ſum9 vbi tractabim9 de varietate ꝯtractuū. ꝛ vnde oꝛiginē habent: ſimulq3 agemus ꝺ multiplici varietate tranſlationū atq3 p̄ſcriptionū Sermo. xxxij. dn̄ica. iiij in q̄drageſima demane de mercatoꝛib9 ꝛ artificib9 in generali: ꝛ de ꝯditionib9 licitis et illicitis eoꝛundē Sermo. xxxiij. dn̄ica. iiij in q̄drageſima infra diem in q̄bus caſibus liceat vendere tps ꝛ in quibus nō. Sermo. xxxiiij. feria. ij. de emptiōib9 ꝛ venditionibus ꝛ quo p̄cio res ꝛ obſequia taxāda ſūt et q̄3 grauis ſit culpa res vendere maculatas ficte. Sermo. xxxv. Feria. iij. de voꝛagie vſurarū. i. quid ſit ꝛ in quibus cōmittit vſura: ꝛ quō quidam vſurarij nitunt defenſare vſuram ac rationes eoꝝ quō efficacit refellātur. Sermo. xxxvi. Feria. iiij. de mutuo et qn̄ homo obligat dare mutuū. ꝛ quō tenetur id dare gratis. Sermo. xxxvij. Feria. v. de ꝓhibitione vſure ꝛ quō ab oī lege ꝓhibeatur. Sermo. xxxviij. Feria. vj. de ꝯtractibus vſurarijs: ꝛ qn̄ dubiū ſcrupulū ꝯtractum ab vſura excuſat: ac de ſocietatib9 ac de multiplici cambioꝝ ac ſecuritatū varietate. Sermo. xxxix. Sabbato de ſoccidis aīalium ac de multiplici varietate eoꝛum Sermo. xl. Dn̄ica de paſſiōe imane de imp̄ſtitis ſeu monte vel locis que freq̄ntant maxime apud venetios ianuēſes ꝛ floꝛentinos Sermo. xlj. Dn̄ica de paſſiōe infra diem de intereſſe: ꝛ qn̄ liceat accipe vltra ſoꝛtē: ibi plurimi declarant caſus in q̄bus videt eſſe vſura ꝛ tamen non eſt Sermo. xlij. Feria ij. de impietatib9 vſure ꝛ q̄3tum adūſet deo: q̄3taq3 eius blaſphemia ſit publicꝭ vſurarijs fenerādi libtatem pꝛeſtare. Sermo. xliij. Feria. iij. de duodecim iniq̄tatib9 ipſi9 vſure: quibus ꝓximo pnitioſa eſt. Sermo. xliiij. Feria. iiij. de nouē pꝛauitatib9 q̄bus per vſuram vſurari9 depꝛauat. Sermo. xlv.

· Sabbto post 3ª dō? pn 40 ·

Licet eni ſm oꝛdinē pꝛedictū tractat9 hic p̄oꝛdinet: attamen p̄dicatoꝛ diſcret9 ꝛ doctus p̄dictum oꝛdinē variabit antepoēdo interponēdo variādo abbꝛeuiādo dilatādo aut iux q̄litatē ꝛ neceſſitatē auditoꝝ ꝯgrue adaptādo. Nā ꝛ egoipſe qui ꝓpt tractat9 ꝯnexionē ꝛ ꝯtinuationē ipſum talit oꝛdinaui diuerſa occurrēte vtilitate ac neceſſitate poſtponam oīno talem oꝛdinē obſeruare eo ꝙ viij. q. j. c. opoꝛtet. dicit. Opoꝛtet eum q̄ docet ꝛ inſtruit rudes aīas eſſe talem vt ꝓ ingenio diſcentiū ſemetipſum poſſet aptare: ꝛ verbi oꝛdinē ꝓ capacitate audientiū dirigere. Tu igit qui p ſup̄dicta a via iuſticie declinaſti: p charitatē iam reſipiſce iamq3 deſine ꝓgredi p abꝛupta. iuxta illud Eccl. xxj. Fili peccaſti ne adijcias iterū. Sed iuxta p̄dictā dn̄i admonitionē. Uade ꝛ ampli9 noli peccare. reuertere ad emēdā. Et ſicut dicitur Eſa. lviij. Diſſolue colligatiōes impietatis. ſolue faſciculos dep̄mentes: dimitte eos qui ꝯfracti ſunt liberos. ac oē onus diſrūpe Que vt efficere poſſis diſce q̄d in ꝯtractib9 liceat ꝛ quid non. Nam ſicut dicit Prouerb. xvij. Qui deuitat diſcere incidet ī mala. Ac econtra in. ij. c. ait. Si ſcia. ſ. hoꝝ aīe tue placuerit: ꝯſiliū cuſtodiet te. ꝛ pꝛudentia ſeruabit te: vt eruaris a via mala. A fundamēto igitur oīum ꝯtractuū exoꝛdiū aſſumētes ꝺ oꝛigine dn̄ioꝝ p̄mo tractandū eſt. Proinde circa dn̄ia rerum ſm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. Tria p̄ncipalit ꝯſiderāda ſūt. Pꝛio eoꝝ initiatio variata. ſcꝺo eoꝝ trāſlatio que ſit auctoꝛitate publica: tertio eoꝝ trāſlatio que ſit auctoꝛitate priuata.

Articulus pꝛimus vnde dominia rerum oꝛiginē habuerūt

p Rimo eni ꝯſiderāda eſt dn̄ioꝝ rerum initiatio variata. Triplex eī varietas fuit dn̄ioꝝ tpaliū rerū Prima fuerūt cōiter ꝯceſſa. ſcꝺa gnālit reuocata: tertia ꝑticlarit appꝛob̄ata.

Qꝛ in ſtatu innocentie oīa cōmunia erant. Cap̄. j.

p Rima quidem varietas dn̄ioꝝ rerum fuit: quia extiterūt cōiter cōceſſa. Nam in ſtatu innocētie oīa cōia erant. Unde di. viij. c. j. dicit. Jure nature oīa ſunt cōia oībus. Et eadem di. c. ij. Aug9. ait ſup Joh. Quo iure defendis villas eccleſie. diuino an humano? Diuinū in diuinis ſcripturis habem9 hūanam in legib9 regum. vnde quiſq3 poſſidet qꝺ poſſidet. nōne iure humano? Nam iure diuino. Dn̄i eſt terra ꝛ plenitudo eius paupes ꝛ diuites dominus de vno limo fecit ꝛ paupes ꝛ diuites vna terra ſuppoꝛtat. Jure ergo hūano dicit Hec villa eſt mea. hec domus mea eſt. Jura hūana iura impatoꝝ ſunt: quia ipſa iura humana p impatoꝛes ꝛ reges ſeculi deus diſtribuit generi hūano. Et addit. Tolle iura impatoꝛis. ꝛ q̄s audeat dicē. Hec villa mea eſt. hic eſt meus ſeru9. mea eſt hec dom9? Et ſubditur. Per iura regū poſſident poſſeſſiōes. xij. q. j. c. dilectiſſimis. Iterū clemēs ait. Cōmunis eni vſus oīum que ſunt in hoc mundo oībus eſſe hoībus debuit. Ad hoc autē ſm Sco. ratio dari poteſt quare vſus rerū ſm rectam rationē ſic hoīb9 cōpetere debeat: ſicut ad pacificā ꝯūſationē ꝛ neceſſariā iuſtentationē ꝯgrue neceſſe ē. In ſtatu autem innocētie cōmunis vſus ſine diſtinctiōe dominioꝝ ad vtrūq3 iſtoꝝ amplius valuiſſe q̄3 diſtinctio dn̄ioꝝ quia nullus tūc occupaſſet qꝺ alteri neceſſariū extitiſſet. Nec inſup fuiſſet opoꝛtunū illud ab eo p violentiā extoꝛq̄ri ſed quilibet hoc p̄mo p̄occupaſſet vtiq3 occupaſſet ad neceſſariū vſum. Sic q̄3 ad ſuſtētationē magis ſufficiens extitiſſet q̄3 ſi alicui p̄cluderet alicuius vſus: nec appꝛob̄ationē illius alteri factam.

Qꝛ pꝛeceptū legis nature de habendo oīa cōmunia poſt lapſum eſt reuocatū: ꝛ maxime ꝓpter tria. Cap̄. ij.

s Ecūda varietas dn̄ioꝝ fuit q2 fuerunt gnāliter reuocata. Nā ipſū legis nature p̄ceptum de habēdo oīa cōia poſt lapſum reuocatū eſt. Et hoc rōnabiliter ꝓpter tria excludēda. Pꝛimo ꝓpt excluſionē negligētie. ſcꝺo ꝓpt excluſionem malicie: tertio ꝓpter excluſionē inimicitie Pꝛimo ꝓpt excluſionē negligētie: eo ꝙ terre in ſolitudinē verterent. ꝛ p ꝯſeq̄ns eſſet ꝯtra neceſſariā hoīum ſuſtentationē. Nam ſi agri oībus eſſent cōmunes. ſic etiam eſſet cōmune agros colere ꝛ ſemiare ſed ex patēti ratione expimētali cernim9 ꝙ de cōib9 q̄ſi nullus vel modicū curat. Scꝺo ꝓpter excluſionē malicie eo ꝙ alitervia fraudib9 atq3 malicijs apiret. q2 aut oēs ſimul colerēt ꝛ ſeminarēt. ꝛ hoc incōueniēs atq3 impoſſibile videt. aut tm̄ aliq̄. Sed cū fruct9 deberēt eē cōes nullus repiret q̄ cū cōitate fructuū vel-

lct ſibi appropriare laborē. Proinde fortio=
res plus debito de bonis cōibus occuparēt
Malicioſi ꝗ̄ ⁊ aſtuti puniri non poſſent cuꝫ
alicgarēt ſe nō accipe alienū atq̄ ſe talibꝰ in-
digere. Ex his ſeq̄ret ꝙ ſemp mali haberēt
melius ⁊ boni peius: qꝛ mali multa ſupflua
ſibi ꝯgregarēt ⁊ boni non niſi accipe vellent
neceſſaria. Tertio ꝓpt̄ excluſionē inimici
tie. qḋ ſequit̄ ex p̄dictis qꝛ eſſet efficax occa=
ſio ꝙ pax nunq̄ inter hoies haberet̄. Nā ſe
pe ꝯtingeret ꝙ eadem re eodem equo. eadē
domo. eodē agro. etiā plures vellēt ſiml' vti
ſed cū quilibꝫ fungeret̄ eq̄li iure cū res eēnt
cōmunes q̄libet obtinē vellet. Malus ꝗ̄ et
cupidus occuparet vltra ea q̄ ſibi neceſſaria
eſſent: ⁊ hoc violentiā inferēdo his q̄ vellent
ſecū rebus cōibus vti ad ſolam neceſſitateꝫ
Sicut Geñ. x. Et. vij. di. c. j. legit̄ de nēroth.
vbi dicit̄. Cepit nēroth eſſe robuſtꝰ venator
id eſt. hoium oppreſſor atq̄ extinctor coram
dño. i. pmittēte dño ſm Sco. et glo. Ex his
patet ꝙ talis cōitas nullo modo expedit rei-
publice. Proinde polytia Ariſto. ij. polytl.
ꝙ non ſint oia cōia ꝓ republica p̄ſtātior ē ꝗ̄
polytia ſocratl ⁊ platonis: quā Ariſto. repre
hendit de cōibꝰ oibꝰ. Vñ. viij. di. c. j. dicitur
Apud platonē illa ciuitas iuſtiſſime ordina
ta tradit̄: in q̄ quiſq̄ neſcit ꝓprios affectꝰ qꝛ
ſcꝫ oia coia ſunt. qḋ in republica ꝓpter p̄di=
cta rep̄hēſibile ē. ſ. in ſtatu nature lapſe. Cir
ca h̄ Henricus de gandauo in. iiij. q̄tlib. q.
ij. diſtinguit dicēs duplicē fuiſſe ſtatū hois i
p̄ncipio. ⁊ triplicē modum poſſidēdi bona q̄
ptinēt ad hois vſum. Primꝰ fuit ſtatus hūa
ne nature inſtitute in innocētia ⁊ iuſticia ori
ginali. Scḋs eſt ſtatus nature hūane p pec=
catum lapſe: ⁊ ab originali iuſticia obliq̄te.
Et iterū p̄mo quedā poſſeſſio bonoꝝ cōis:
ſiue in cōi nihil oino q̄ ad vſum ⁊ poſſeſſio=
nem q̄cunq̄ modo appropriādo. Scḋo eſt q̄
dam poſſeſſio p̄uata oia ſibi approp̄ando et
nihil in cōem vſum deducēdo. Tertio eſt q̄=
dam media aliq̄. ſ. ſm vſum habēdo ꝓpria
ſed ea ſm ꝙ ratio dictat ꝓ loco ⁊ tpe cōi vſui
exponēdo. Prima poſſeſſio eſt inutilis: qꝛ n̄
eſt māſiua. Scḋa eſt iniq̄ qꝛ. ſ. eſt ſolitaria ⁊
ꝓpria: ⁊ ideo neutra ciuitati bñ diſpoſite cō
grua eſt. Tertia vo eſt rōnalis ⁊ int̄ vtranq̄
media q̄ ciuitati bñ inſtitute idonea merito
reputat̄ qꝛ ex inſtinctu recte rōnis ꝓuenit q̄
q̄dāmodo natura dicit̄ ⁊ ideo dicit̄ eſſe d iu-
re nature ſicut patet. j. di. j. c. ius naturale.
vbi dicit̄ ꝙ ius naturale cōmune eſt oi nati=
oni. eo ꝙ vbiq̄ inſtinctu nature nō ꝯſtitutio
ne aliqua hebet̄ vt viri ⁊ femine ꝯiūctio. li=
beroꝝ ſucceſſio. ⁊ pueroꝝ educatio cōmūis
oium poſſeſſio ⁊ oium vna libertas acquiſi=
tio eoꝝ que celo mari terraq̄ capiant̄.

De rerum diuiſione ⁊ ꝙ p legem poſitiuā iuſtam ⁊ autenticam diſtincta ſunt dñia reruꝫ vt hoc de iure ſit meū. ⁊ illud tuū. Capitulum. iij.

t Ertia ꝗ̄ varietas dñioꝝ tpaliū re
rum extitit quia fuerūt pticularit̄
approp̄ata vt hoc dicat̄ meū ⁊ illḋ
tuū. Hoc eni eſt fundamētū ois iniuſticie in
ꝯtractādo rem alienā: ⁊ p ꝯſeq̄ns ois iuſti=
cie in reſtituēdo eam. Circa h̄ adūtendū eſt
ꝙ tria fecerūt licitam hanc approp̄ationem.
Primo lex poſitiua. ſcḋo lex iuſta: tertio lex
auctētica. Primo lex poſitiua qḋ h̄ mo=
do ꝓbat̄. Nam remoto hoc p̄cepto legis na
ture de habēdo oia cōia. ⁊ p ꝯſeq̄ns ꝯceſſa li
centia approp̄andi ⁊ diſtinguēdi cōia. nō fie-
bat actualis diſtinctio ⁊ approp̄atio p legem
nature, nec p legem dinā. Non p̄mo p legeꝫ
nature. qḋ ꝓbabile eſt vidē. non eni appꝫ
ꝙ illa determinet ad oppoſita. ipſa vo deter-
minauit in natura hūana ꝙ oia cōia eſſent.
Nec dicit̄ ꝙ illa ꝓpoſitio inſtituta de rerum
diuiſiōe. §. vere beſtie vbi dicit̄ ꝙ nullius ē
occupāti ꝯcedit̄ ſit de lege nature. Et licet q̄
ſi ſtatim poſt naturalē apprehenſioneꝫ de h̄
ꝙ eſt res eſſe diuidēdas occurrat iſta tanq̄
ꝓbabilis valde ⁊ manifeſta. tñ rōnabiliꝰ p̄t
dici ꝙ ipſa non ſit de lege nature ſed poſiti=
ua. Scḋo nō p legē dinā. qḋ patet per illud
Augl. ſupp̄oſitū in p̄n. p̄mi. c. vbi dicit̄ quo
iure ⁊c̄. Per locū igitur a diuiſiōe ex q̄ dñia
ſunt diſtincta ⁊ patet ꝙ non iure nature nec
diuino. ſequit̄ ꝙ a lege poſitiua facta ē. Pri-
ma diſtinctio ⁊ approp̄atio dñioꝝ. Scḋo
aūt vt talis approp̄atio licita eſſe dicat̄ vide=
re neceſſe eſt quō talis lex poſitiua ſit iuſta.
Talis aūt lex tunc eq̄dē iuſta eſt qñ in legiſ=
latore maxime ſunt iſta duo. ſ. prudētia ⁊ au
ctoritas. Primo prudētia vt. ſ. ſm rectā rō=
nē practicā dictet q̄d faciendū vel ſtatuendū
ſit ꝓ ipſa cōitate. Scḋo auctas qꝛ lex dꝫ a li=
gando. ſed nō quecūq̄ ſnia prudentl ligat
cōitatem. nec aliquē ſi nulla p̄ſideat. Quo=
modo aūt prudētia in ſe vel in ꝯſiliarijs ſuiſ
a ꝓdentibus leges poſſit haberi ad cogitan
das leges iuſtas ex ſe ſatis aperte patet. Sꝫ
de auctē nūc dicendū eſt. Tertio aūt fecit
licitam hanc approp̄ationē lex autentica. ſ.
auctas. Circa hoc adūtendū eſt ſm Ariſto.
in. j. polytic̄. ꝙ duplex eſt p̄ncipatꝰ ſeu du=
plex auctas dici p̄t. Pria ē yconomica ſeu p̄r
na. ſcḋa ē polytica. Prima eſt p̄rna ⁊ h̄ ve
ro iuſta eſt ex lege nature q̄ filij tenent̄ parē
tibus obedire quia qui dedit naturale eē vi
detur habere in ipſis naturalē auctem i ip=
ſis ꝓpagatis. nec etiā auctas hec p legē ali=
quā poſitiuā moyſaicā vel euāgelicā reuoca
ta eſt ſed magis amplius ꝯfirmata. Secū
da auctas eſt polytica q̄ ſup extneos eſt. Et h̄
dicit̄ eſſe duplex. Prima reſidet in vna pſo=
na vt in rege francoꝝ. Scḋa in vna cōitate
reſidet vt patet in italia vbi ciuitates vt plu
rimū p̄ncipant̄: ſicut patet in venetis in flo=
rentia in ſenis. Et pōt vtraq̄ eſſe iuſta ex cō
muni ꝯſenſu ⁊ electiōe ipſius cōitatl. Pri-
ma ſiq̄dem auctas reſpicit naturalē deſcen-
ſum. ſ. filioꝝ a patre ꝗ̄q̄ ſint ciuilit̄ cohabitā
tes. Scḋa vo reſpicit cohabitātes q̄ſtum-
cunq̄ nulla ſibi ꝯſanguinitate vel ꝓpinq̄ta-
te ꝯiunctos vtpote ſi ad aliquā ciuitatē edifi
candā aut inhabitandā aliqui extnei ꝯcurrāt
q̄ ꝯſiderātes ſe bene non poſſe regi abſq̄ ali
qua auctē ſupioris p̄nt ꝯcordit̄ ꝯuenire vt
vel vni pſone aut cōitati cōmitterēt illam au
ctoritatē ⁊ vni vel ꝓ ſe tm̄ ⁊ ſucceſſor eligēt̄
ſicut ⁊ ipſe fuit in republica rhomanoꝝ vel
ꝓ ſe ⁊ ſua tota poſteritate. Vtraq̄ autē iſta
auctas polytica merito iuſta eſt. qꝛ pōt iuſte
quis ſe ſubmittere dñio alicuiꝰ ſingl'aris p=
ſone. vel alicuiꝰ cōitatl in his que nō ſunt cō
tra diuinā legē in q̄bus melius pōt dirigi p
illum cui ſe cōmittit ꝗ̄ p ſeipſum. Juſtū eq̄=
dem eſt vt qui ſe bene regē neſciunt vel non
poſſunt: ſine directione vel auxilio alicuius
pſone ſiue alicuiꝰ cōitatis ꝙ illi ſe ſubijciant
q̄ ad regimen tpale. Ex dictis habet̄ plene q̄
modo licite iſta tpalia dñia a lege poſitiua a
lege iuſta ⁊ a lege autentica fuerūt approp̄a=
ta. Patet etiam ꝙ talis diuiſio p̄ma dñioꝝ
fuit iuſta a lege poſitiua. Juſta qꝛ fuit vel a
patre diuidēte. ſicut forte poſt diluuiū fecit
noe filijs ſuis qui eis diſtinxit terras q̄s ſin
guli occuparēt ꝓ ſe ⁊ filijs ſuis ⁊ poſterl. aut
ipſi de cōmuni ꝯcordia inte ſe diuiſerūt. Vl'
fuit a p̄ncipe hoc ſtatuente in quem cōmūis
ꝯſenſus populi trāſtulerūt hmōi ptātem. vl'
fuit a cōmuni ꝯſenſu eoꝝ qui cōmunit̄ poſſi
debant ſicut Geñ. xiij. dicit̄ de loth ⁊ de abra
am quia abraā dedit electionē ipſi loth quā
partem eligere vellet ⁊ ipſe reliquā poſſide=
ret. Vel poteſt dici aliter ꝙ ipſa lex ab ipſo
noe ꝓmulgata fuit. aut ab aliquo electo a fi-
lijs ſuis in p̄ncipem eoꝝ vel aliq̄ cōmunita=
te cui ipſamet cōmunitas hanc auctēꝫ com-
miſit. Que inq̄ lex fuit vel potuit eſſe ꝙ res
tunc occupata eſſet p̄mo occupātl cauſa. Et
ſic poſt hoc diuiſerūt ſe ſuper faciem orbis
terrarum: ⁊ tunc vnus occupauit vnam ⁊ al
ter aliam plagam. Hec ſm Sco. in. iiij. diſ.
xv. q. ij.

Articulus. ij. de rerum tranſlatione que fit auctoritate publica. ſ. principis ſeu legis vbi etiam dicendū eſt de preſcriptione et vſucaptione.

s Ecundo ꝯſeq̄nter ꝯſiderandum
eſt rerum tranſlatio que fit auctē
publica. Nempe poſt p̄dictaꝫ do-
minioꝝ diuiſionē ꝓpter varias cauſas oc=
currentes tam in vita ꝗ̄ in hoiuꝫ morte: ne-
ceſſe fuit dñioꝝ rerū trāſlationē fieri. Prete=
rea quō licite potuit fieri ⁊ nunc poſſit breui
ter ſubiūgamꝰ. Duplex eſt eni ſm Sco. vbi
ſ̄. iuſta tranſlatio rerum. Prima q̄ſtum ad
dñium. ſcḋa q̄ſtum ad vſum. Primo fit q̄ſtū
ad dñium vt ſi res a dñio vnius in dñiuꝫ al-
terius tranſeat. Scḋo autem fit quo ad vſuꝫ
ſiue ius vtendi tamen apud eundē traden=
tem dñio remanēte. Et de hac ſcḋa trāſlatio
ne ad p̄ſis tm̄ hanc regulam generalē ſcire
ſufficiat. que talis eſt. Regula Juſticia
vel iniuſticia trāſlatiōis vſus dñij eaſdeꝫ re-
gulas habet iuſte tranſlatiōis dñij. De p̄ma
autem ad p̄ſis hoc eſt de ipſa trāſlatione do
minij latius diſſeramꝰ. hoc autē duplicit̄ fie-
ri poteſt. Primo auctē publica. ſcḋo auctē p̄
uata. De prima autem que fit auctē publica
ſcꝫ p̄ncipis ſeu legis tm̄ in. v. arti. tractāduꝫ
eſt. De qua talis regl'a eſt notāda. Regl'a
Tranſlatio dñij auctē legis iuſte iuſta eſt
Hec regula patet. Nam ſi lex iuſta potuit iu
ſte determiare dñia prima ſicut in p̄cedenti
capl'o dictū eſt. Et non minor eſt auctas p̄n-
cipis ſiue legis qḋ hic habeo ꝓ eodem poſt
dñioꝝ diuiſionē ſicut ante. Igit̄ ꝓpter ean=
dem cauſam atq̄ eundem finem dñiuꝫ iuſte
trāſferri poteſt poſtq̄ alicui fuerat approp̄a-
tum. Ex hac regula ſequit̄ ꝙ p̄ſcriptio i mo-
bilibꝰ iuſta trāſlatio eſt. Preſcriptio q̄deꝫ in
imobilibus eſt vt in domo in agro in vinea
et in ſimilibꝰ rebus. Inſup in corpalibꝰ rebꝰ
habet locum vt in ſeruitutibꝰ electiōibꝰ ⁊ ac-
tionibus ⁊ hmōi. ex̄ de p̄ſcrip. c. j. et de cau.

poſ.et ꝓprie.cum eccleſia.xvj.q.iij.c.placu-
it.§.quas actiones.Uſucaptio ꝟo in mobi
libus eſt.His igitur iam p̄miſſis tria ad pre
ſens ꝺ p̄ſcriptione ꝯſideremꝰ reliq̄ derelin-
quentes in iure ꝑitis. Primo ꝯſideremꝰ cir-
ca p̄ſcriptionē iuriū auctem.ſcd̄o iurium cō
formitatē.tertio iuriū varietatem.

Qꝛ ab omni iure p̄ſcriptio et vſucaptio originē habent ⁊ hoc triplici ratione. Ca.j.

p] Rimo circa ipſam p̄ſcriptionē cō
ꝯſideremꝰ iuriū auctem. Habꝫ ei
p̄ſcriptio auctem a quolibet iure
ſcꝫ a iure naturali ⁊ a iure ciuili inſup a iure
canonico ⁊ fideli. Proinde ſm Sco.vbi.ſ̄.
Triplici ratione p̄ſcriptio licita eſt. Primo
ratione pacifice ꝯuſationis.ſcd̄o rōne publi
ce offenſionis:tertio ratione auctētice iuriſ-
dictionis. Primo rōne pacifice ꝯuſatiōis
Iuſte quidem ſtatui poteſt a legiſlatoꝛe qꝺ
neceſſariū eſt ad ſubditoꝝ pacificā ꝯuerſati-
onem.Sed dn̄ium neglecte rei ſicut ꝯtigit eſ
ſe in p̄ſcriptione ⁊ vſucaptiōe trāſferri in oc-
cupantem neceſſariū eſt ad pacificā ꝯuſatio-
nem ciuiū.Nam ſi non trāſferret dn̄ium in
occupantē ſed apud p̄mū poſt q̄tūcunq̄ tē-
pus ꝯtinue remaneret oꝛirent̄ inde moꝛta-
les lites eo ꝙ poſſet ille qui rem neglexit vel
eius heres poſt q̄tūcūq̄ tp̄s repetē rem illā
neglectā ab alio vel ab alijs q̄tocūq̄ tp̄e oc-
cupatā ac ꝑ h̄ tales oꝛirent̄ lites ꝙ impoſſibi
le eſſet decidere eas qꝛ ꝓbationē ſufficientē
hr̄e non poſſent.atq̄ ex talibꝰ litibꝰ ꝑpetuis
oꝛirent̄ ꝯtentiōes atq̄ rixe ⁊ odia int̄ ipſos
litigantes.⁊ ſic neceſſario eſſet tota pax rei-
publice ꝑturbari. Scd̄o ꝟo licita ē ratio-
ne publice offenſiōis.Nam legiſlatoꝛ iuſte
ꝑ legem punire pōt etiam coꝛꝑali pena quē-
libet trāſgreſſoꝛē.cuiꝰ tranſgreſſio vergit in
detrimentū reipublice:multo amplius pe-
cuniaria pena ⁊ hoc illam applicādo fiſco.er-
go pari ratiōe pōt eum tali pena punire ap-
plicando illud in q̄ punit̄ alicui q̄ in hoc eſt
miniſter leḡ.Sed negligēs tanto tp̄e rē ſu-
am trāſgredit̄.ita ꝙ trāſgreſſio eius eſt i rei
publice detrimentū.cum impediat pacē er-
go iuſte lex pōt ſic rem neglectā applicare fi-
ſco ⁊ ſic ad maioꝛē pacem trāſferre eam i eū
qui tanto tp̄e occupauit eam.ſ. tanq̄ in mi-
niſteriū legis ſicut p̄dictū ē.Ex h̄ patet quō
intelligi dꝫ illa p̄ſumptio leḡ ſeu iuris ⁊ de
iure ꝯtra quā ꝓbatio nō admittit̄ in ꝯtrariū
vt qn̄ mulier dat dotē qꝺ p̄ſumit̄ virū ſtipu
latū de ea reddēda ⁊ obligaſſe bona in caſu
reſtitutiōis li.j. c. de rei vxo.actio. Et ex̄ de
ſponſati. is qui fidem in tex. ⁊ glo.Sic eti-
am p̄ſumit̄ ꝙ ſic negligēs rem ſuam ꝓ dere
licta habuerit.Et ſi hoc etiam nō ſit verū in
re:attamē legiſlatoꝛ punit eū ac ſi eaꝫ habu-
iſſet ꝓ derelicta.⁊ illud in quo derelinquēti
aſſiſtatur iuſte requirit ſimilē penam Ter
tio inſuꝑ licita eſſe videtur rōne autētice iu-
riſdictiōis.Nam ſi q̄libet poteſt ſuū dn̄ium
trāſferre in aliū.tota cōitaſ poteſt cuilibꝫ do
miniū de cōitate trāſferre in quēlibet:quia i
facta cōitatē ꝯſenſuꝫ cuiuſlibet p̄ſuppono in-
cludi.Igitur cōitas illa habenſ iſtū ꝯſenſuꝫ
quaſi iam obligatum in hoc ꝙ q̄libet ꝯſentit
in leges iuſtas ꝯdendas a cōitate vel a p̄nci-
pe:poteſt ꝑ legem iuſtā in quēlibet cuiuſlibꝫ
tranſferre dn̄ium. Ex his patet ſm Gerar-
dum obdoncſ̄.ꝙ poſſidēſ aliquid iure pre-
ſcriptiōis iuſte poſſidet:quia auc̄te legis iu-
ſte. Propterea rem legitime p̄ſcriptā vel vſu
captam reſtituere.potius eſt ꝑfectiōis ⁊ ſuꝑ
erogatiōis:q̄ debite neceſſitatē ⁊ obligatio-
nis.Ex dictꝭ patet ꝙ p̄ſcriptio optime ſic de-
ſcribit̄ a mgr̄o Gerardo de ſenis oꝛdinis he
remitarū.Preſcriptio eſt qꝺdā ius ex tp̄e cō-
gruens.auc̄te legū vim capiens inferēs ne-
gligentibꝰ penā.⁊ litibꝰ finem imponēs.In
hac aūt p̄ſcriptiōis diffinitiōe ponunt̄ tria.
Primo ꝯgruū tp̄s lege vtiq̄ limitatū ſine q̄
limitatiōe negligētia inexcuſabil̄ nō fuiſſet.
Scd̄o legū auc̄tas ex tali negligentia p̄ſcri-
ptionē inducens.Tertio cauſa finalis tan-
gitur ꝓpter quaꝫ p̄ſcriptio eſt inuenta. ſ.vt
penam negligētibꝰ inferret ⁊ litibus finem
imponeret quēadmoduꝫ ⁊ vſucaptio.ff.de
vſuca.li.j.Dicit̄ eni ibi ꝙ vſucaptio intro-
ducta eſt ꝓ bono publico.ſ. ne q̄rūdā reruꝫ
dn̄ia diu ⁊ fere ſemꝑ incerta eſſent. Hec de-
ſcriptio ꝯcoꝛdat cū ꝺclaratiōe papie qui pre
ſcriptionē declarat dicens ꝙ p̄ſcribere eſt p̄-
dicere ꝯtradicē ⁊ diffinire. Predicit eni cuꝫ
tempus ſtatuit.Contra dicit repetenti qꝺ p̄
ſcriptū eſt.Diffinit deniq̄ lites. Et ſic tria q̄
dicit coꝛrn̄dent rebus tribus que in prefa-
ta deſcriptione poſita ſunt.

Quō ⁊ in quo concoꝛdant in p̄ſcriptiōe ⁊ vſucaptiōe ius nature ⁊ ius ciuile. Capitul̄.ij.

s Ecūdo ꝯſideremꝰ circa p̄ſcriptio-
nem iuriū ꝯfoꝛmitatē.Miro eniꝫ
modo ꝯcoꝛdāt in p̄ſcriptione iſta
tria iura.ſ.ius nature. ius ciuile.
et canonicū ius.Primo ꝟo oſtendemꝰ in p̄-
ſenti caplo quō in eo ꝯcoꝛdant ius nature ⁊
ius ciuile.Scd̄o monſtrabimꝰ in caplo ſeq̄n
ti quō ⁊ in quo in ea ꝯcoꝛdant atq̄ diſcoꝛ-
dant ius canonicū ⁊ ius ciuile Primo inq̄
oſtendamus ꝯcoꝛdiam iuris nature ⁊ iuris
ciuilis.Non vtiq̄ eſt talis p̄ſcriptio ꝯtra iuſ
nature quemadmodū dicere videt̄ in ꝫ. ff.
de vſucap̄.li.j.Et.xxvj.q.iij.in.j.glo.Ad cu
ius intelligentiā notandū ſm Gerarduꝫ de
ſenis oꝛdinis heremitarū ſicut recitat Ioh̄.
an.in mercurialibꝰ in regula poſſeſſoꝛis ꝙ
duo ſunt circa hec ꝯſiderāda. Primo quid
ſit ius nature.ſcd̄o quid ſit ius legale. Ideo
notandū eſt ꝙ qꝺlibet ius ꝯſiſtit in rectitudi
ne quadam ergo ius dictum eſt vt dicit̄ di.j
c.ius generale quia iuſtum eſt. Iuſticia au-
tem nihil aliud eſt q̄ quedaꝫ rectitudo.Oē
ergo ius ſiue naturale ſiue legale in q̄dam
rectitudīe ꝯſiſtere habꝫ.Et licet ius natura
le ⁊ ius legale diſtincta ſint:non tamen coꝝ
rectitudo diuerſa eſt ſed eadem. aliter ⁊ alit̄
tamen ſumpta. Nam ius legale non addit
ſuper ius naturale aliam rectitudinē ſ; ean-
dem ſpecificat:ita vt verum ſit dicere ꝙ ius
legale ſit quedā ſpecificatio ⁊ exp̄ſſio natura
lis rectitudis.⁊ hoc triplici modo.qn̄q̄ de-
terminādo.qn̄q̄ applicādo.qn̄q̄ declarādo.
Primo modo.ſ.determinādo ꝑ ꝯgruoſ mo
dos.Uerbi gratia.Naturale ius vult delin
quentē puniri ſed punitiōis non determiat
modos qꝺ quidem facit legale ius.vtendo
rectitudine naturalis iurꝭ.ſ.puniēdo ſm q̄-
litatē delicti.Scd̄o modo ſpecificat.ſ. appli-
cando varios actus.Uerbi gratia.Rectitu
do natural̄ iuris vult nemi ſubtrahi qꝺ ſuū
eſt.Ius ꝟo legale diſtinguit actus ab illa re
ctitudine deuiātes.ſ.actum furādi rapiendi
et fenerandi ⁊ ſimiles.Ultra hoc oſtendit q̄
modo vnus illoꝝ actuū plus q̄ alius deui-
at a rectitudine naturalis iuris.Et ſm iſtud
inſtituit maioꝛes vel minoes penas ac ꝑ pe-
narū metum p̄ſeruat in hoibꝰ rectitudinem
iuris natural̄.Ex q̄ patet ꝙ non addit recti-
tudinē:ſed illam ſpecificat ⁊ declarat. Ter-
tio modo ſpecificat declarādo.ſ.ꝑ q̄ſdā euē-
tus.Uerbi gr̄a A iure naturale ſumit qꝺ re
ctum eſt.ſ.locupletari non dꝫ q̄s cū alterius
iniuria vel iactura que ē regula iuris in lib.
vj.Nō tn̄ pōt haberi a dicto iure nature an
poſſibilis ſit aliq̄s caſus vel euētus in q̄ q̄s
locupletari poſſet ⁊ ſine iniuria alterꝰ. Pro
inde ſpecificat p̄dicte regule intellectū in qui
buſdam caſibꝰ in q̄bus hō locupletari p̄t cū
alterius detrimēto ⁊ ſine iniuria eius.ſicut
patet in p̄ſcriptiōe ⁊ vſucaptiōe. eo ꝙ in eis
infertur alicui damnū.⁊ tn̄ iniuria illi nō ir-
rogat̄.Patet eni licet ille ꝯtra quem p̄ſcrip-
tio currit damnū patiat̄.non tn̄ patit̄ iniu-
riam:quia ipſe ꝓpter negligentiā ſuam illꝺ
meret̄ damnū.Ex his patet ꝙ licet in tali ca
ſu recedi videat̄ ab intellectu quem ſm lr̄aꝫ
regula ſonat nō tn̄ recedit̄ ab intellectu quē
in ſeipſa regula poꝛtat.Nam ſi ea in oi caſu
ad litterā ſeruaret̄:a duobꝰ alijs que ſunt ꝺ
iure nature exp̄ſſe recederet̄.Et ꝙ ita ſit pa-
tet.Non eni regula antedicta pōt in q̄libet
caſu obſeruari ad litterā niſi vſucaptio ⁊ p̄-
ſcriptio de medio auferant̄.qꝺ ſi ſit peccatū
negligentie qꝺ eſt ꝯtra bonū publicuꝫ vtiq̄
non punit̄.⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns eſt recedendū ab illa
regula natural̄ iuris que dicit ꝙ rectū eſt pec
catum puniri.⁊ maxime peccatū ꝯtra publi
cum bonū qꝺ.ſ.dat materiā litiū ⁊ rixarum
Et ideo ſi p̄ſcriptio ⁊ vſucaptio tollerent̄ re-
cederet̄ ab illa regula natural̄ iuris que di-
cit ꝙ bonū publicū ⁊ cōmune cuicūq̄ bono
ꝓpꝛio ⁊ ſpeciali p̄ferendū eſt.Iure aūt p̄ſcri
ptionis ⁊ vſucaptiōis totū ꝯtrariū fit cū pre
eligatur bonū ꝓpꝛiū illiuſ qui negligit repe-
tere ſua ⁊ dat materiā litiū ⁊ rixarū.Et ꝑ ꝯſe
q̄ns poſtponit̄ cōmune bonū qꝺ ꝯſiſtit i pa
cifico cōitatis ꝯuictu.Ideo adūtendū eſt ꝙ
naturale ius diuerſas regulas habet que ta
men ſic ſemꝑ intelligēde ſunt ꝙ vna alteri n̄
aduerſet̄:atq̄ ita ſeruāde ſunt ꝙ cum ſerua
tur vna ꝯtra aliam non eatur. Poſſunt q̄
vltra p̄dicta alia adduci exempla.Conſtat eī
ꝙ de iure nature rectū eſt ꝙ depoſitū redda
tur ſicut patet di.j.c.ius naturale.Et tn̄ gla-
dius furioſo reddi non debet quia ꝑ hoc vi
ciaret̄ regula de non occidēdo ⁊ de pace int̄
hoies ꝯſeruāda:quoꝝ vtrūq̄ ex gladij reſti
tutione in ſeipſo atq̄ in alio poſſet vtiq̄ vio
lari.xxij.q.ij.ne quis arbitret̄. Ex q̄ patꝫ ꝙ
ꝓpter rectitudinē legis nature recedit̄ a lit-
tera naturalis iuris quā ſeq̄ndo incideret̄
in culpam.⁊ hoc ſuꝑuenies circūſtantia fa-
cit.Ex dictis patet ꝙ ius legale non addit ſu
per ius naturale aliquā rectitudinē ſpecialē
et nouā:ſed ſpecificat illam ꝑ q̄ſdam ſpecia-
les caſus:in q̄bus ⁊ ſi non ſeruet̄ rectitudo
iuris naturalis ſm vnā regulam ſeruat̄ ta-
men ſm aliam ſicut dictum eſt.Uel etiā dici
poteſt.ꝙ in talibꝰ caſibꝰ licet non ſeruet̄ ſen
ſus quē littera ſonat:ſeruat̄ tn̄ ſenſus queꝫ
eadem regula ſeruat ⁊ poꝛtat ſm intelligen-
tiam veram.Claret etiam ex dictis ꝙ rectitu

ꝺo naturalis iuris atqꝫ legalis non eſt alia ⁊
alia: ſed vna ⁊ eadem aliter ⁊ alit̃ ſumpta.

In quo ⁊ quare in p̃ſcriptione ⁊ vſucaptione diſcordāt ius canonicū ⁊ ius ciuile. Ca. iij.

Ertio circa ipſam p̃ſcriptionē ꝯſi-
derem⁹ iuriū varietatē. Ad intel-
ligendū autez q̄re p̃ſcriptio cano
nici iuris diſtincta ſit a p̃ſcriptōe
iuris ciuilis. notant̃ adūtendū eſt: ꝙ circa ea
que dicunt̃ in p̃ſenti caplo aliquid eſt certū.
aliquid v̄o dubiū. Primo eq̄dem certum eſt
ꝙ p̃ſcriptio que currit ſm ius canonicū in p̃-
ſcribente bonam fidem req̄rit: ſicut patet ex̃
de regl. iurl. li. vj. poſſeſſoꝛ. vbi dicit̃ ꝙ poſ-
ſeſſoꝛ male fidei vllo tp̄e non p̃ſcribit cuꝫ cō-
coꝛdantijs ſuis. Et ſimilit̃ patet ꝙ p̃ſcriptio
q̄ currit ſm ciuile ius non req̄rit bonaꝫ fideꝫ
in p̃ſcribente ſicut patet. c. de p̃ſcrip. xxx. vl
xl. anno. li. j. oēs et. l. cum notiſſimi. Secun-
do autem eſt dubium. ſ. an iſta p̃ſcriptionis
diuerſitas inter p̄dicta iura rōnabilis ſit cē-
ſenda. Nam ſi p̃ſcriptio male fidei ꝯcoꝛdat
equitati naturalis iuris videtur ꝙ ſtatuēdo
ambo p̄dicta iura debuerūt in eam ſimꝉ cō-
coꝛdare. Si vero dicta p̃ſcriptio eſt iniqua ⁊
ꝯtra equitatē naturalis iuris: videt̃ ꝙ nullū
legale ius debuerit illam ſtatuere. Sed adū-
tendū eſt ꝙ p̄dicta p̃ſcriptio ꝯſiderata men-
te ciuilis iuris illam ſtatuentl: iuſta vtiqꝫ ē ⁊
equa. quia ꝯcoꝛdat equitati naturalis iuriſ.
Sed alio modo ꝯſiderata mēte p̃ſcribentis
ꝓfecto iniqua iudicāda eſt: quia a iuris na-
turalis eq̄tate recedit. Et ꝙ ita ſit patet. Nā
ciuile ius ꝑ p̃ſcriptionē male fidei duplicem
finem intendit. Primo negligentes punire.
Scd̄o v̄o litib⁹ finem dare. Et vtrqꝫ finiū p̄di
ctoꝝ coꝛrn̄det iuri naturali: ſicut in p̄mo. c. p̄
ſentis arti. dicebat̃. Ex hac igitur parte taliſ
p̃ſcriptio iuſta ⁊ equa merito dici poteſt. Sꝫ
quia ipſe p̃ſcribens ꝑ eandē preſcriptionem
intendit vſurpare alienā rem. ideo ex hac ꝑ-
te merito iniuſta ⁊ iniqua dicenda eſt qꝛ diſ-
coꝛdet ab illa regula naturalis iuris que ait
Quod tibi non vis fieri alteri ne feceris. In
ſti. de iuſti. et iure. §. iuris p̄cepta. Et ex hoc
manifeſte patet que cauſa fuit ꝙ preſcriptio
male fidei a iure ciuili introducta fuit. Atta-
men adhuc remanet dubiū quare canonicū
ius in p̄fata p̃ſcriptione a ciuili iure diſcoꝛ-
dat. Quapꝛopt̃ adūtēdū eſt. ꝙ p̃ſcriptio ma
le fidei partim eſt a iure ciuili inducta ſicut
p̄dictū eſt: ⁊ partim ꝑmiſſa. ſ. ꝯſiderata p̃ſcri-

bentis iniq̄tate: quo reſpectu eſt iniuſta ſi-
cut etiam dictum eſt. Nec ſic q̄dem eſt ſm il-
lud a ciuili iure inducta ſed tm̄ ꝑmiſſa: quia
ius ciuile ⁊ q̄libet aliud ius licet non valeat
aliquod iniuſtū atqꝫ iniquū inducē: pōt tam̄
illud q̄nqꝫ ꝑmittere ꝓpter aliq̄ bonū ⁊ iu-
ſtum. q̄ elicit̃ inde ad q̄ tale ius magis ſpe-
ctat. ſicut patet. j. ſermōe. xxxviij. c. iij. arti.
tertij in p̄n. Sic in ꝓpoſito quidem eſt. Naꝫ
ꝑmittit ꝙ p̃ſcriptio illius ex mala fide ⁊ iniq̄-
tate ꝓcedat: vt per eam duplicem p̄fatū finē
eliciat. Hoc autem ideo facit quia cuꝫ ius ci-
uile intendat ꝓ vltimo fine ꝯſeruare ciuileꝫ
ſocietatē: cui fini decernit maxime neceſſe eſt
negligētes punire ⁊ litigia termīare: ⁊ ideo
magis intendere debet ad hoc quaſi ad cō-
mune bonū q̄ȝ vt iniq̄tatē remoueat vel coꝛ-
rigat p̃ſcribentl. cum ſit bonū ꝑticulare. Nē-
pe magis ad ipſum ſpectat illius duplicl fi-
nis equitas ꝓſeq̄nda q̄ȝ ipſius p̃ſcribētl ini-
quitas coꝛrigēda. Et ſic patet quare in p̃ſcri-
ptiōe malefidei ius canonicū a ciuili iure di-
ſcoꝛdat. Amplius eni cum duo illa iura ſun-
data ſint ſuper eodē naturali iure: mutuo ſi-
bi ſubuenire ꝯueniēs eſt. Nam ſi vnū alteri
non ſubueniret: ſeq̄ret̃ ꝙ vnū eoꝝ in oibus
ſufficiens eſſet ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns alterū ſuꝑfluū fo-
ret. Sepe v̄o accidit ꝙ ad vnū ⁊ eundē affe-
ctum vnū eoꝝ ſine altero mime ſufficere po-
teſt. Verbi gratia. In puniēdo clericuꝫ aut
eundem moꝛti iuſte tradendū abſqꝫ iure ca-
nonico non ſufficit ius ciuile quia eum deg̃-
dare non poteſt. Nec etiam ius canonicū ſi-
ne iure ciuile ſufficiēs eſt: quia canonicus iu-
dex illum mime occidere poteſt. ideo p̄dicta
iura mutuo ſibi ſubueniūt in dicto caſu:
quia q̄libet eoꝝ exequit̃ ꝙ ad eum ꝑtinere
videt̃. Sic ſuo modo igit̃ in p̃ſcriptiōe male
fidei euenit. Nam in ea eſt aliq̄ iuſtum ad
ꝓſeq̄ndum ⁊ aliq̄d iniuſtū ad ꝓſeq̄ndū. que
quidem duo ex ſuꝑioꝛib⁹ patent. Hec ſi q̄dē
duo ꝑ idem ius mime fieri poſſunt ideo ne-
ceſſe eſt ꝙ ſit aliq̄ ius q̄ dictam p̃ſcriptio-
nem ꝓpter p̄dictū duplicem finem inſtituat
et aliud ius q̄ eandem p̃ſcriptionē ꝓpt̃ ma-
lam fidem p̃ſcribentis ꝓhibeat: ⁊ hoc modo
p̄dicta iura ſibi mutuo ſubuenire ꝓbantur.
Nec q̄dem eſt ꝯtradictio inter ea ſicut dict̃. j.
ſermone. xxxviij. c. vltl. Vbi ꝓbabit̃ ꝙ vnū
ius poteſt alteri obuiare non ꝑ ꝯtradictionē
ſed tm̄ per omiſſionē quia id q̄ omittit̃ ab
vno ſepe ab altero ſumi ſolꝫ ſicut eſt in ꝓpo-
ſito noſtro. Nam ꝙ mala fides debeat p̃ſcri-
ptionē infringere hoc a ciuili iure omittitur

quia ꝓpter cauſam antedictaꝫ ad eum non
ſpectat infringere eam. Sꝫ a canonico iure
aſſumit̃ quia ad eum merito ſpectat infrin-
gere eam. Nec tamen eſt ꝯtradictio ſi ciuile
ius dicit talem p̃ſcriptionē equam ac iuſtaꝫ
et ꝑ ꝯſequēs inſtituendā ius v̄o canonicum
dicit illam p̃ſcriptionē eſſe iniquā ⁊ iniuſtaꝫ
ac ꝑ ꝯſequens ꝓhibendā: quia ſic dicendo n̄
attendūt ad eandem cauſam nec ad eundeꝫ
finem. Vbi autem vera ꝯtradictio erit neceſ-
ſe eſt ꝙ ſm eundem reſpectū accipiant̃ ter-
mini. Preterea ciuile ius intendit ſeruare iu-
ſticiam ꝓpter litigia terminare. Canonicuꝫ
v̄o ius intendit termīare litigia ꝓpter iuſti-
ciam ꝯſeruare. Nam p̄ncipalis finis iurl ci-
uilis eſt ꝯſeruare ciuilem ſocietatē: que mini-
me ꝯſeruatur niſi litigia terminent̃. Iuris
autem canonici finis p̄ncipalis eſt aīas oꝛdi-
nare in deum. ⁊ in euāgelicā legem: vt. ſ. ho-
mo eternam gloꝛiā ꝯſequat̃. Hic quidem oꝛ-
do in dn̄o haberi non poteſt niſi ꝯſeruet̃ iu-
ſticia: vt. ſ. per eam interioꝛ actus quo oꝛdi-
natur in deum ſm iuſticiā regulet̃. Pꝛoinde
ex̃ de regl. iul. c. qui ſcandalizauerit dicitur.
Vtilius ſcandalū naſci ꝑmittit̃: q̄ȝ veritas re-
linquat̃. Preterea canonicū ius ſequit̃ euā-
gelicā legem ⁊ ei ſubalternat̃: que lex euan-
gelica a ciuili iure diſcoꝛdat in rectificādo ac-
tum interioꝛē. Sicut patet Mat. ij. Qui vi-
derit mulierē ad ꝯcupiſcendā eam: iam me-
chatus eſt eam in coꝛde ſuo. Ius autem ci-
uile ſolum nititur rectificare actum exterio-
rem qui eſt adulteriū: ꝑ q̄ poſſet ciuilis ſo-
cietas impediri. Ex quo patet ꝙ canonicuꝫ
ius p̃ſcriptionē malefidei debet penitus ꝓ-
hibere. ꝑ quam actus interioꝛ obliq̄tur: ⁊ ſic
in hoc a ciuili iure diſcoꝛdare neceſſe eſt.

Queſtio Sed queri poteſt an ille qui cō-
pleta p̃ſcriptione ſeu vſucaptiōe incipit ha-
bere malam fidem: rem poſſeſſam reſtitue-
re teneat̃. Ad hoc dicendū ſm iuriſtas ꝙ nō
Et hoc triplici ratione. Primo ratiōe aucto-
ritatis. ſcd̄o ratione ꝓpꝛietatl: tertio ratiōe
inculpabilitatl. Primo rōne auctoꝛitatis
Nam ſi bona fide durante p̃ſcriptio ⁊ vſuca-
ptio compleat̃ tutus videtur eſſe p̃ſcribens
non tm̄ ſm ciuile ius: ſed etiam ſm ſacros
canones ex̃ de p̃ſcrip. c. de quarta. et. c. ad
aures. xvj. q. iij. c. j. ij. iij. et. c. dilectio. et ex̃
eo. ti. li. vj. Preterea iura faciunt hoc meum
illud tuū. di. viij. quo iure. Scd̄o ratione
ꝓpꝛietatis. Nam ſi p̃ſcriptio compleat̃ du-
rante bona fide iam factum eſt tuū vtriuſqꝫ
iuris auc̄te q̄ erat antea alienū: non obſtā-
te quacunqꝫ mala fide poſtea ſubſeq̄nte. ꝓ-
pter q̄ talis reſtituere non tenetur. Ter-
tio ratione inculpabilitatl. quia nullus reſti-
tuere tenetur illud quod iuſte ⁊ bene poſſi-
dere ꝓbatur. Sed talis p̃ſcribens poſſidet
rem p̃ſcriptam iuſte ⁊ bene nō obſtante ma-
la fide ſuꝑueniente: ergo eam reſtituere nō
tenetur. Maioꝛ eſt euidens. minoꝛ ꝓbatur
Nam illud q̄ de iure habetur: iuſte ⁊ bene
ex parte iuris vtiqꝫ poſſidet̃: ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns alie-
num non eſt: ſicut patet. xiiij. q. iiij. c. q̄d di-
cam. Dicitur eni ibi certe alienū non eſt q̄
iure poſſidet̃. Hoc autem iure quod iuſte: et
hoc iuſte quod bene. Hec ibi. Ipſe enim pre-
ſcribens habet ⁊ poſſidet rem p̃ſcriptam de
iure: ergo. et iuſte ⁊ ſi iuſte ergo ⁊ bene. Et
ſic non videtur poſſidere rem alienam ſed
ſuam ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns reſtituere non tenet̃. Qui-
dam tamen dicunt talem ad reſtitutionē te-
neri. Sed hanc opinionē Hoſtienſ. deridet.
nihilominꝰ tamen tenet ꝙ ſi de hoc ꝯſciētia
remoꝛderet nec ꝯſilio peritoꝝ refoꝛmari va-
leret: ſeq̄nda eſt licet erronea ſit ex̃ de ſen. ex
com. inq̄ſitioni. ⁊ de ſimo. c. ꝑ tuas. ij. Aſſerit
tamē talem ſcrupuloſam ꝯſciam eſſe. ac ti-
mere vbi non eſt timendū ex̃ de ſimo. ⁊ ſi q̄-
ſtiones cum ꝯcoꝛdātijs. Dicitqꝫ ſe in hoc nō
eſſe de illis penſato ꝙ p̃ſcribens iuris auc̄te
dn̄ium adeptus eſt. Huius ſn̄ie videt̃ fuiſſe
Sco. ſicut ex dictiſ in p̄mo arti. ⁊ in ſeq̄ntib⁹
patet. Item Tho. in. xiij. q̄tlib. arti. xj. licet
de hoc breuiter dicat. Idem tenet Ioh. glo.
xiiij. q. vj. ſi res. Idem Tan. et Vin. xxxiiij
q. ij. c. vigilāti. et. j. c. vltl: de p̃ſcrip. Et Hoſt.
hos ſequitur Io. an. in mercurialib⁹ in re-
gula poſſeſſorl vbi in fine illius regule ait.
Qꝫ ad roboꝛationē p̄dictoꝝ notandum eſt.
ꝙ modi acq̄rendi dn̄ia de iure poſitiuo ſunt
et ſi dn̄ia ſint de iure naturali vel gentium.
Cum igitur iſte modus ſit vnus transferen-
di dn̄ium. ſ. per p̃ſcriptionē licitus eſt ex q̄
ſit bona fide. Quare igitur qui preſcripſe-
rit ſicut ⁊ qui emerit non erit tutus? Si eniꝫ
ꝑ ius poſitiuū ille tutus eſt quare non ſimi-
liter etiam iſte? Ex his patet ꝙ expꝛeſſe ꝯcoꝛ-
dat cum Scoto: ⁊ hec eſt cōmunis ſn̄ia iuri-
ſtarum. Queſtio Scd̄o circa p̃ſcriptio-
nem queri pōt q̄ dici culpa poſſet cōmitti ab
illo q̄ mala fide poſſidēs rem p̃ſcribit. Dicē-
dū ꝙ licet ꝓp̄e ⁊ directe nō pōt dici fur vꝉ ra-
ptoꝛ. interp̄tatiue tm̄ ⁊ indirecte pōt ꝺ̄ꝺ cuꝫ
vtroqꝫ cēſeri: eo ꝙ tanq̄ȝ fur vſurpat rē alie-
nam. ⁊ tanq̄ȝ raptoꝛ eā publice rapit. Prete-
rea ſi rē publicā nō ledat fur vꝉ raptoꝛ q̄ȝtuꝫ

ad actum exteriorē: tamen ↄſcientiā ſuā nō minus inficit coram deo. nam veracit̕ fur ē et raptor q̄ꝫtum ad interiorē affectum: licꝫ ſi q̄ꝫtum ad exteriorē actum. Et ſm hunc ſenſum loqui videtur. c. illud. xiiij. q. v. c. ſi qd. Ibi eni dicit̕ Si quid inueniſti ꝛ non reddidiſti rapuiſti ꝛc. Ille nempe qui rem alienā repit ꝛ eam non reddit licet nō ſit raptor directe ꝛ ꝓprie q̄ꝫtum ad actum exteriorēꝫ. qꝛ alienam rem non videtur ꝑ violentiā vſurpare: tamen interp̄tatiue ꝛ indirecte eſt raptor q̄ꝫtum ad actum interiorē. quia rē alienam ad modum raptoris ꝛ furis ſibi appetit vendicare. Ideo coram deo infectam ↄſciētiam habet. ſicut fur ꝛ raptor: cum de⁹ plus reſpiciat ad affectum q̄ꝫ ad actum. Et de h̄ ē quod dicit̕ in. iiij. c. Qui alienum negat: ſi poſſet etiam tolleret. Deus eni cor interrogat non manū. Ex his patet ꝙ mala fide p̄ſcribens q̄ꝫtum ad ↄſciētie culpam eq̄pollet raptori ꝛ furi: ac ꝑ ↄſequēs indiget ↄſcientiam ſuam purgare. atqꝫ rectificare ſicut ꝛ illi. Sed p̄dicti non poſſunt hoc agere niſi ꝑ cōdignam reſtitutionē iuxta regulam iuri lib. vj. Non tollit̕ peccatū niſi reſtituat̕ ablatū. ergo eodē modo p̄ſcribēs mala fide nō poterit ↄſcientiā ſuam purgare ꝛ rectificare niſi ꝑ ↄdignā reſtitutionē ſicut fur vel raptor.

Articulus. iij. de rerum trāſlatione q̄ fit auctoritate priuata

t Ertio etiam tractandū eſt de trāſlatione rerū que fit auctē priuata id eſt. ꝑ actum ꝑſone priuate immediate habentis dn̄ium rei. Hoc āt vbi. ſ. ſm Sco. dupliciter poteſt fieri. Primo ꝑ actum mere liberalē. ſcd̕o ꝑ actum ſm q̄d liberalem. Primus eſt qn̄ transferēs nullaꝫ expectat redditionē. Scd̕s v̕o eſt qn̄ pro eo qd̕ tranſfert expectat aliquid ſibi reddi.

De reruꝫ tranſlatione que fit in donatiōe ꝛ cōmodato. Ca. j.

p Rima quidem trāſlatio fit auctoritate ꝓuata ꝑ actum mere liberalem in qua trāſferēs nullam expectat redditionē ſicut in donatiōe et cōmodato. Pro hoc autem talis regl̕a datur. Regula Dn̄s alicui⁹ rei niſi ꝓhibeatur a iure vel a ſuo ſuꝑiore a cuius volūtate dependet in dando: donare poteſt rem ſuam alij volenti accipe eam. Hec ꝓbat̕. Qr ex quo per actum voluntatis ſue fuit dn̄s: igitur ꝑ voluntatē ceſſare poteſt eſſe dn̄s et alius vult incipe eſſe dn̄s ꝛ non ꝓhibet alia cauſa ſuperior iſtum deſinere ꝛ illum incipe eē dn̄m: ergo ꝑ talem donationē trāſlatio dn̄ij fit vere ꝛ iuſte. Et ex hoc patet ꝙ de rōne liberalis donatiōis ſunt tria. Primū. ſ. liberalis ꝛ volūtaria tranſlatio ex parte donantis Scd̕m eſt volūtas recipiēdi ex p̄te illius cui datur. Tertiū eſt libertas amboꝝ. huius donandi ꝛ illius recipiēdi. i. ꝙ nulla lege ſuperiori ꝓhibeat̕ iſte donare vel ille accipe. nec per actum alterius a quo dependēt in iſta tranſlatione. Ex quo patet ꝙ monachus vel fili⁹familias. non pōt aliq̄d dare ſine aſſenſu vl̕ ſaltem ↄſenſu expreſſo ſeu interp̄tatiuo abbatis vel patris. Cuius ratio eſt quia donare ꝓhibiti ſunt a lege ſuperiore. Item quia donatio eoꝝ dependet a ↄſenſu expreſſo vel interp̄tatiuo abbatis vel patris. Similit̕ clericus donare non pōt in aliquo caſu ſine voluntate vel ſaltem ↄtra voluntatē pape. ex̄ de cenſi. c. rhomana. li. vj. vbi p̄cipit̕ ꝙ viſitantes a viſitatis nulla recipiant munuſcula ꝛ ſi receperint teneant̕ reſtituere duplū vel nō abſoluant̕ a maledictione quam ipſo facto meruerūt. Aduertendū eſt ꝙ in donatione iuſticia minime eſſe poteſt ſi donans non liberaliter donat: vel ↄtra voluntatē alicui⁹ a q̄ dependet in donādo donat. Sicut patet in caſu qui ponit̕ ex̄ de cenſi. c. exigit. li. vj. vbi p̄cipit̕ viſitantib⁹ munera non recipe que ſi receperint duplum eius qd̕ receptuꝫ fuit eccleſie a qua receperint infra mēſem reddere teneant̕ ꝛ talia non ſeruantib⁹ ibidem graues pene ſubdunt̕. Non inſuꝑ mere liberaliter donat ſi decept⁹ vel q̄ſi neceſſitate coactus aliquid donat: quia ignorātia ꝛ aliqualis coactio excludit volūtariū ſicut patet. iij. ethicoꝝ. Et ex h̄ ſequit̕ ꝙ deceptus de eo cui donat q̄ꝫtū ad illā rōnē ꝓpt̕ quā donat non ſimplicit̕ donat ꝛ id̕o ſi alicui tanq̄ꝫ ꝓpinq̄ donat q̄ tn̄ nō eſt ꝓpinqu⁹ nō ſimplicit̕ donat. Similit̕ ſi alicui vt egeno q̄ nō eſt egen⁹. Id̕o videant illi trufatores ſi qui diuites exiſtentes tanq̄ꝫ egeni recipiunt elemoſynas. ne iniuſte oia huiuſmodi recipiant: quia non eſt ibi in dante voluntariū ꝓpter ↄditionis ignorantiam quā in dando reſpicit donās. Idē q̄ꝫ ſi artatus aliqua neceſſitate vt in vſuris dandis vel dimittendis ꝛ indulgendis non eſt mere donatio liberalis. Hec ſm Scotuꝫ vbi. ſ. Sed de hoc plenius in tractatu de reſtitutionibus in q̄dragesimali de chriſtiana religione ſermone. xl. arti. ij. c. iij. dictuꝫ eſt. Inſuper ꝓpter quandaꝫ ſimilitudinē ꝛ correſpondentiā ipſius tranſlationis liberalis vſus q̄ fit in cōmodato cum illa. ſ. que fit per actum mere liberalem in donatione de ipſo commodato nunc aliquid diſſeramus. Habet eni ſimiles leges cōmodatū cū tranſlatione liberalis vſus: ad hoc. ſ. quod ſit iuſtum. Nam primo req̄rit in cōmodante liberam voluntatē. Scd̕o requirit in recipiente ꝙ rem cōmodatā recipere velit ad ſuū vſum Tertio ꝙ non ſit aliqua volūtas legi ſeu p̄ncipis obſiſtens cōmodationi. Eſt etiam adu̇tendū ꝙ in cōmodato ſimili modo iniuſticia cadit ſicut in donatiōe de qua dictum eſt. licet in cōmodato non ſit equalis effect⁹ ꝓpt̕ eq̄lem vitium: quia trāſlatio vſus ad temp⁹ non inquirit tantā liberalitatē q̄ꝫtam trāſlatio dn̄ij liberalis. Hec ſm Sco. vbi. ſ.

Unde contractus originem habent ꝛ de multiplici diſtinctione ꝛ varietate eoꝝ. Cap̄. ij.

s Ecūdo v̕o trāſlatio rerum fit per actum ſm q̄d liberalē: qn̄ ꝓ eo ꝙ quis tranſfert aliq̄d ſibi reddi expectat equalens ei qd̕ trāſfert̕. Et talis trāſlatio ꝓprie ↄtractus noiat̕: quia ibi trahunt̕ ꝑtiū volūtates. Trahit̕ eni iſte ad tranſferendū in illuꝫ a cōmodo qd̕ expectat ab illo. Proinde a q̄buſdā diffinit̕. Contractus eſt duoꝝ vel plurium in idem ↄſenſus. Contractus v̕o in q̄bus dn̄ia trāſferunt̕ ſūt in triplici differētia. Primus dicit̕ rerum ꝑmutatio. ſcd̕s emptio ꝛ venditio: terti⁹ mutui datio ꝛ acceptio. Primo ſunt q̄daꝫ cōtractus rei vtilis ꝓ re vtili imediate ſicut pro blado oleum ꝓ frumēto ꝛ ſimilia. Et talis cōtractus dicit̕ rerū ꝑmutatio: do vt des. vel do ſi das. Et. j. c. iij. ſubiungem⁹. Secundo ſunt q̄dam ↄtractus rei vtilis ꝓ nūmoſitate vel econtra. quia eni qn̄qꝫ difficile erat res vſuales cōmutare imediate ideo remedium reꝑtum eſt ꝑ qd̕ talis cōmutatio faciliter fieri poſſet. Qd̕ vocat̕ nūmiſma li. j. ff. d̕ ↄtrahen. emp. Et tūc cōmutatio nūmiſmatis ꝓ re vtili vel vſuali emptio dicit̕. Ecōtra v̕o venditio dicta eſt. Et de his dicem⁹ in ſermone. xxxiij. et. xxxv. Tertio v̕o ſunt alij ↄtractus. ſ. nūmiſmatas ꝓ nūmiſmate. Et talis ↄtractus mutuū noiat̕. i. mutui datio ꝛ acceptio. Et de hoc i ſermone. xxxvij. dicturi ſumus. Et iterū de hoc aliq̄d dicitur i ſermone. xxxix. arti. iij. Inſuꝑ adu̇tendū eſt ꝙ ſex ſunt ↄtractus in quibus trāſfert̕ dn̄ium Prim⁹ eſt liberalis donatio. ſcd̕s rerū ꝑmutatio. tertius emptio. q̄rtus venditio. q̄ntus mutui datio: ſextus mutui acceptio. Sūt et alij ↄtractus in q̄bus tranſfert̕ vſus vel ius vtendi retento dn̄io. Et his corrn̄dēt ſex modi tranſlationis dn̄ij. Primo eni liberali donationi dn̄ij corrn̄det vſus rei cōmutatio. Scd̕o rerū ꝑmutationi corrn̄det mutua vel ꝑmutua cōmodatio. Tertio emptioni correſpondet ↄductio. Quarto venditioni locatio. Quinto autem mutui acceptiōi non correſpondet aliquid ꝓprie in trāſlatione vſus rei. Ex dictis patet quibus modis p̄ſſit rerū dn̄ia atqꝫ vſus earum transferri in multiplici ↄtractu. Aduertendū eſt ꝙ iuxta p̄mā regulam poſitam in p̄ncipio p̄cedenti. arti. cōtractus in quibus tranſfert̕ vſus vel ius vtēdi retento dn̄io regularit̕ iuſti ſunt vel iniuſti iuxta regulas tranſlationis dn̄ij. Hec ſm Sco. notāda vbi. ſ.

De rerum ꝑmutatione ꝛ que requirunt̕ ad hoc ꝙ iuſta ſit. Capitulum. iij.

t Ertio v̕o addi poteſt tranſlatio q̄dam ꝑticularis que ad p̄ſens ſit d̕ rerum ꝑmutatiōe quia de ea i. c. p̄cedenti in di. j. poſita eſt. Unde ſm Scotū ibi. ſ. circa iuſtam rerum ꝑmutationē talis regula datur. Dn̄i rerum iuſte eas ꝑmittāt ſi ſine fraude ſeruent eq̄litatē valoris in cōmutatis ſm rectam rōnem. Circa quam regulam notandū eſt ꝙ vltra ↄditiōes que neceſſarie ſunt ad iuſtam donationē de quib⁹ dictum eſt. ſ. arti. ij. c. ij. Tres etiam alie in p̄dicta regula deſcribunt̕ que ꝓprie ſunt ad iuſtā ꝑmutationē. Primo eni dicit ſine fraude. Unde triplicē fraudem ↄuenient̕ excludit. Primā in ſub̄a. ſcd̕am in q̄ꝫtitate: tertiaꝫ in q̄litate. Primā inq̄ꝫ in ſubſtantia vt nō cōmutetur aurichalcū ꝓ auro. nec aqua ꝓ vino. ſ. in vino lymphato. Scd̕am in q̄ꝫtitate. vt ſi q̄ꝫtitas menſuret̕ per virgam ſiue ꝑ pōdus ſeu per alium modum ſextariū ꝛ huiuſmodi ſiue in liquidis ſiue in aridis iuſtū pōdus ꝛ iuſta menſura ſeruet̕. Tertiam in q̄litate ꝙ non cōmutet̕ vinū corruptum ꝓ vino puro ꝛ ſano. Hec oia ꝓbant̕ ex̄ de iniuri. et dam. c. ſi culpa. vbi dicitur ꝙ qui occaſionem damni dat damnū dediſſe videtur. Si defraudans in ſubſtātia illum qui ꝑmutando putat accipere aliam ſubſtātiā vel in q̄ꝫtitate qui putat accipere aliud q̄ꝫtum: vel in q̄litate qui putat accipere aliud q̄le dat damni occaſionem: qꝛ non ꝑmutaret niſi credēt

aliam ſubſtantiam. aliam q̄ꝫtitatem ⁊ aliam qualitatem accipere. ergo videtur de preſũptione iuris ⁊ ſm veritatem dediſſe damnum.. Si autem inaduertenter aliquis pręedictoꝛum defectuum in re vendenda repertus eſt: venditoꝛ non peccat. tamen cum p̲uenerit ad noticiam eius recompenſare tenetur damnũ emptoꝛi illatũ. Et h̄ etiam vide in ſermõe. xxxv. arti. iij. p̲ totũ. Scđo regula dicit ꝙ ſeruet̄ eq̄litatẽ valoꝛis incõmutatis. Qđ patet p̲ Aug. xiij. de trini. c. iij. d. Uile velle emere ⁊ chare velle vendẽ reuera vitiuꝫ eſt. Qđ intelligit̄ de re vili ⁊ chara q̄ꝫtum ad vſum. Nã freq̄nter res que i ſe nobilioꝛ eſt in eſſe nature vſui hoium minꝰ vtilis eſt. ac p̲ hoc minꝰ eſt p̄cioſa. ſicut patet p̲ Aug. li. de ciui. dei dicentẽ. Qđ melioꝛ ẽ in domo panis q̄ꝫ mus cum tamẽ oẽ viuũ nobilius ẽ ſimpliciť ipſo nõ viuo. Sed de h̄ dicetur plenꝰ ſermõe. xxxv. arti. j. Tertio q̄ꝫ p̲ter p̄dicta addit̄ ſm rectã rõnem attendẽtem. ſ. naturã rei in compariõe ad hũanum vſum. ꝓpter quẽ iſta p̲mutatio fit. Talis eq̄litas ſm rectam rõnem non ꝯſiſtit in indiuiſibili medio imo in tali medio qđ reſpicit ipſa iuſticia cõmutatiua. Mag̃ eſt latitudo et intra illam latitudinẽ nõ attigẽdo indiuiſibilem punctũ equalentie ei ⁊ rei. ⁊ quo ad h̄ impoſſibile eſſet cõmutãtes attingẽ in q̄cũq̄ꝫ gradu circa extrema fiat ſic vtriq̄ꝫ iuſte. Que ſuſtiñt iſta latitudo ⁊ q̄ꝫtũ ſe extendit qꝛ idẽꝫ eſt in p̲mutatiõib' ſicut in emptiõibꝰ ⁊ venditionibꝰ ideo dicet̄. j. ſermõe. xxxv. arti. j. ⁊. ij. Et etiam plura alia ad p̲mutationẽ p̲tinentia ibidem ponũtur. vltra ea que dicta ſunt. Notant̄ adũtendũ eſt ꝙ cum iſtis ꝯtractibꝰ p̄dictis. ſ. donationũ p̲mutationũ emptionu ⁊ venditionũ ſicut dictum eſt. ꝯueniunt mutua cõmutatio ꝯiũctio ⁊ locatio. iõ q̄ꝫtum ad ꝓductiões ỏ illis ſuppoſitas ſeruãda ẽ in eis iuſticia ꝯſiderãda in his ad vſum ſicut in illis ad dñium. Iniuſticia aũt ex p̲mutatione patet ex tribus cauſis. Primo ex deceptione. ſcđo in volũtario: tertio ex ꝓhibitõe ſupioꝛis cui p̲mutãs ſubeſt in p̲mutando ſicut latius. ſ. arti. ij. et. c. ij. de donatiõibꝰ dictuꝫ eſt. Et ex hoc dici poteſt iniuſta p̲mutatio q̄ fit i aleaꝝ ludis ⁊ hmõi iuxͣ illud. ff. de alcat. l. vlt. Et ex̄ de vi. et hone. cle. c. clerici officia hec Sco. Ceterũ quia quã putabamꝰ longius fuit ſermo. ſi multa que vlteriꝰ in p̄ñti materia occurrũt explozare vellemꝰ verendum ne aut ſermo grata breuitate careret aut larga excelleſcꝫ materies ex feſtinãtia. obita diligẽtia fraudaret̄. Pauſemꝰ ꝓinde. hodie iã ſi placꝫ ac tan q̄ꝫ aialia mũda ruminemꝰ que hodierno ſermõe tota auiditate glutiuimus atq̄ꝫ p̄parẽmꝰ vigiles mentes noſtras ad ea que de hac materia dicenda ſunt ⁊ hoc maxime die craſtina ad dirigẽdũ mercantes et artifices in viam rectam ne in op̲ibꝰ ⁊ mercimonijs amplius peccare velint hoc miſericoꝛdit̄ largiẽte agno mũdo ⁊ imaculato dño nr̄o ieſu chꝛiſto. Qui cum pr̄e ⁊ ſpũſcõ ⁊c.

¶ Dñica. iiij. in q̄dragesima immane de mercatoꝛibꝰ ⁊ artificibus in generali. Ser. xxxiij.

Eijce ãcillã et filium eius ad Gal. iiij. et in epiſtola hodierna p̄ictũ eſt in ſermone p̄cedenti de oꝛigine dominioꝝ atq̄ꝫ de rerũ diuiſione trãſlatiõe ⁊ ỏtractuũ diſtinctiõe. necnon p̲ticulariť ſubiunctũ eſt de p̲mutatiõe rerũ. nũc autẽ dicẽdum eſt de mercatoꝛibꝰ ⁊ artificibꝰ in generali. cum p̄ſens materia magna ſit ignua ad multa que in ſeq̄ntibꝰ tractãda ſunt. Ad hoꝝ rum igitur intelligentiã notandũ eſt ſm Alexan. de halis ꝙ tria ſunt genera operũ hũanoꝝ. Primo eni ſunt quedã que nimie poſſunt eẽ mala. ſcđo ſunt aliq̄ que non p̄ñt eẽ bona: tertio q̄ꝫ alia repire ꝯtingit que p̄ñt eẽ bona ⁊ mala. Primo inq̄ꝫ ſunt quedã op̲a que mala eſſe non p̄ñt. Sicut diligere deuꝫ ex toto coꝛde ⁊ ex tota aia. atq̄ꝫ diligere ꝓximũ ſuũ iuxta ſniam ſaluatoꝛis Mat. xxij. Scđo q̄ꝫ ſunt op̲a alia que nimie p̄ñt bñ fieri cum ex ipſa actus inoꝛdinatiõe ſm ſe omnino mala eſſe p̲hibeant̄. hmõi ſũt blaſphemare deũ. odire ꝓximũ. vſura. foꝛnicari. et cetera ſimilia. Tertio inſup̲ ſunt quedaꝫ alia op̲a que p̄ñt ⁊ bene ⁊ male fieri. ſicut dare elemoſynã. ieiunare. oꝛare. ⁊ ſimilia int̄ que mercatio computat̄: qꝛ non de ſe mala eſt. ſed ex circũſtãtia tp̄is ⁊ loci ⁊ ſimiliũ p̄õt licite exerceri. Proinde Augꝰ. in li. de q̄ſtionibus noui ⁊ veteris teſtamẽti ſic ait. Foꝛnicari hoibꝰ ſemp̲ nõ licet. Negociari aũt aliq̄ñ non licet. ſicut ſi emant̄ merces in dei tẽplis q̄ abhoꝛrere ſe oſtẽdit dñs Mat. xxi. Qñ dei zelo armatꝰ intrauit ⁊ eijciebat oẽs vendentes ⁊ emẽtes de templo. vt myſtice demonſtraret ꝙ in venditiõibꝰ ⁊ emptionibus ỏ coꝛde hoĩs qđ ẽ templũ dei auaricia q̄ꝫ eijci dꝫ q̄ eſt ãcilla. Teſte apl̃o ad Col. iij. Auaricia q̄ eſt idoloꝝ ſeruitꝰ Ipa eni ſeruit

theſauris ꝯgregãdis. quia. ſ. ſeruire facit nũmis cum filijs ſuis qui ſunt oẽs ꝯtractus illiciti. Sed quid dicit ſcriptura diuinitꝰ inſpirata: Eijce ancillam. i. auariciã antedictã. ⁊ filium eius. ſ. p̄ncipalem qui eſt amoꝛ tp̲aliuꝫ rerum. Nam ſi in mercãtijs ⁊ artibꝰ ancillaꝫ talem dñari ꝯtingit mercatoꝛ ⁊ artifex relictis diuitijs ꝯgregat in eternũ p̲ibit. Ideo dicit̄ Prouẽ. xxx. Per tria mouet̄ terra ⁊ q̄rtum qđ ſuſtinẽ non p̄õt. p̲ ſeruũ cum regnauerit. p̲ ſtultũ cum ſaturatꝰ fuerit cibo ⁊ p̲ odioſam mulierẽ cum in m̄rimonio fuerit aſſumpta. ⁊ p̲ ancillã cũ fuerit heres dñe ſue. Seruus regnãs eſt coꝛpus ſpũi p̄dñans. Stultus ſaturatꝰ cibo eſt affectꝰ repletus carnali deſiderio. Mulier odioſa in m̄rimonio ꝯiũcta eſt mens elata odioſa deo ⁊ demoni copulata. Ancilla heres dñe ſue eſt intelligentia ſolis terrenis ac trãſitoꝛijs diuitijs dedicata. cui caro dñat̄ de terra foꝛmata ⁊ in puluerem reũſura. cuius tunc terrena intelligẽtia efficit̄ heres. cũ ad tantã p̲uenit cecitatem ꝙ in eternũ non credit relinq̄re diuitias congregatas. Ibi ſunt vñ p̄s. ait. Oculos ſuos ſtatuerũt declinare in terrã. Et h̄ eſt q̄rtum qđ terra ſuſtinẽ non p̄õt: qꝛ ſicut p̄s alibi inq̄t. Doꝛmierũt ſomnũ ſuũ ⁊ nihil inuenerũt oẽs viri diuitiarũ in manibꝰ ſuis. Eijce ergo tu mercatoꝛ ⁊ artifex hanc ancillã ⁊ filiuꝫ eius de coꝛde tuo. quos tũc illos eijcies: cuꝫ ſm rectitudinẽ ⁊ iuſticiam illa p̲ficies. ne tibi ꝯtingat qđ ꝓpheta ait p̄s. lj. Tota die iniuſticiam cogitauit lingua tua. ſicut nouacula acuta feciſti dolũ. Ubi oñdit̄ triplex ſtudiuꝫ iniuſti mercant̃ ⁊ artificis ad iniuſticias exercendas. Primũ eſt ſtudiũ coꝛdis. ibi. Tota die iniuſticiã cogitauit. ſcđꝫ eſt ſtudiũ oris ibi. lingua tua: tertiũ eſt ſtudiuꝫ op̲is. ibi. ſicut nouacula acuta feciſti dolũ. Et p̄õt eẽ aliud thema in p̄ñti ſermõe. Et latiꝰ expone t̄ ſermone. xliiij. arti. j. c. iij. Igit̄ de mercatoꝛibꝰ et artificialibꝰ ⁊ q̄buſcũq̄ꝫ emptiõibꝰ ⁊ venditionibꝰ generalẽ ⁊ vtilẽ doctrinã tradere cupien̄. tria ad p̄ñs ꝯſideremꝰ. ſ. Primo eoꝝ licitam exercitationẽ, ſcđo eoꝝ impiã abuſionem: tertio eoꝝ debitã refoꝛmationẽ.

Articulus pꝛimus ꝙ triplici via oſtendit̄ licitam eſſe mercationem.

PRima aũt ꝯſideratio circa mercationẽ eſt de eius licita exercitatione. Triplici eni via p̄õt oſtendi ꝙ mercãtia licite p̄õt exerceri. Primo via nature. ſcđo via ſcripture: tertio via gratie ſeu ſancte eccleſie.

Q ex lege nature oñdit̄ licitã eſſe mercationẽ ⁊ maxime propter tria. Capitul. j.

PRimo q̄dem ꝓbat̄ via nature licitam eſſe mercationẽ. Qđ nempe demõſtrari p̄õt ex triplici vtilitate q̄ ſequi ſolet ex illa. Prima ẽ vtilitas general. ſcđa ẽ vtilitas ſpecialis: tertia ẽ vtilitas p̲ticularis. Prima inq̄ꝫ eſt vtilitas gñalis quod ſm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. patet ex mãifeſtis neceſſitatibꝰ ⁊ cõmodis ꝓuenictibus cõitati hoiuꝫ ex officio ⁊ exercitio ipſo mercãdi. Cõſtat eni ꝙ multa deſunt vni patrie ſeu vrbi q̄ in altera ſup̲abũdãt. Illi q̄ꝫ q̄ in colẽdis agris et in ceteris artibꝰ mechanicis occupant̄ aut regimini reipublice ſeu iuſte militie op̲am p̄ſtant cõmode ⁊ opoꝛtune adire nõ p̄ñt terras ad res q̄bꝰ egent emẽdas ⁊ deferendas nec inſup̲ ad h̄ oẽs induſtriã ⁊ p̲iciã hñt. ꝓpt̄ qđ reipublice expedit ꝙ huic officio aliq̄ ad h̄ idonei mancipent̄ q̄bꝰ vtiq̄ꝫ merito aliqđ lucri emolimentũ debet̄ iuxta illud apl̃i. j. Coꝛ. ix. nemo militat ſuis ſtipẽdijs vnq̄ꝫ. nec repirent̄ q̄ abſq̄ꝫ lucro huic op̲i inſeruire vellent. Et merito q̄dẽ cũ dñs Mat. x. dicat. Dignus eſt mercẽnariꝰ mercede ſua. Inſuper adũtendũ eſt ꝙ in mercatiõe ꝯcurrũt multa ꝓ reipublice ſeruitio ⁊ vtilitate que iuſte p̄emiũ ꝓmerent̄. Primo ꝯcurrit mercatoꝝ induſtria. ſcđo ſollicitudo: tertio laboꝛes. ⁊ q̄rto p̲icula. Primo eni ꝯcurrit induſtria. Naꝫ ſi mercatoꝛes nõ eẽnt induſtrij in rerũ valoribꝰ ⁊ p̄cijs expẽſis p̲iculis ⁊ cõmoditatibus ſubtiliť eſtimãdis: ꝓfecto ad h̄ idonei neq̄q̄ꝫ eſſent. Scđo ꝯcurrit vigilãtia atq̄ꝫ ſollicitudo circa p̄dicta q̄ in tali exercitio plurimum neceſſaria eſt. Tertio ꝯcurrũt laboꝛes. Sepius enim tales multis laboꝛibus h̄ exercẽt mare ⁊ aridã circueũtes ⁊ in illis ſepe multa incõmoda ſuſtinentes. Quarto in talibꝰ cõcurrunt p̲icula ſ multa dum ſuas pecunias atq̄ꝫ merces ex illis emptas necnon ⁊ ꝓpꝛias perſonas multis periculis contingenter exponunt. Quinto inſuper addi poteſt ꝙ cum antedictis periculis ⁊ laboribus non ſemper lucroſis hoc exercent. et quia ex his oibꝰ reipublice ſunt vtiles ⁊ opoꝛtuni patet ꝙ merito lucrum p̄dictis circũſtantijs competens ⁊ diſcretum inde p̄ñt ⁊ debent rationabiliter repoꝛtare. Ulterius ſequitur ꝙ vſq̄ꝫ ad aliquã menſurã cõmodã ⁊ diſcretam

poſſunt iuſto modo meritũ ſuarũ preciũ au
gere. Scõa vtilitas ex mercatiõe ꝓueniẽſ
dicit̃ ſpecialis. Oẽs nempe a qbus mercato
res emũt ⁊ qbus iterũ reuendũt ſaluo eorũ
rõnabili lucro poſſunt ſpecialit̃ lucrũ com=
petens inde habere: ſicut aſſidua doccmur
expientia. Quia qđ in vna terra eſt abũdãs
et vile: hoc idem in alia terra vel patria ẽ ne
ceſſariũ rarum ⁊ charũ. Sed poſtq̃ agrico=
le atq̃ artifices de ſuis artificijs vendẽdo lu
crum ꝯgruũ habuerũt: poſſunt etiam mer=
cantes cum alioꝝ cõmodis inde competens
habere lucrũ. Tertia vtilitas ex mercatio
ne ꝓueniens eſt ꝑticulari. Nam ſicut indu=
ſtria artificis ſibi licite fit lucroſa ſic etiã in=
duſtria mercatoris in reruꝫ precio ⁊ valore
prudenti⁹ examinãdo ⁊ ad ſubtiliores mi=
nutias iuſtũ preciũ ꝑducẽdo poteſt ſibi ꝑti=
cularit̃ licite valere ad lucrũ ⁊ maxime cum i
hoc ſalua latitudie iuſti precij cõiter ꝓſit: cũ
ꝑ hoc etiam diſcant ſubtili⁹ penſare rerũ pre
cia ⁊ valores. Preterea ex hoc varie oportu
nitates ⁊ occaſiões ad res cõmodi⁹ vendẽ=
das atq̃ emẽdas habẽt in tꝑalib⁹ ⁊ ciuilib⁹
locum ſuũ qđ quidem manat ab ordine ꝓui
dentie dei ſicut ⁊ cetera tꝑalia bona. Proin=
de ſi per hoc mercatores lucrant̃ ex dono
dei ꝓuenit potius q̃ ex malo dũmodo ipſa
rum mercationũ lucrũ menſurã debitã non
excedat ac debitis modis ⁊ circũſtãtijs fiat.

Q̄ mercatio ſcripture teſtimo nio licita comprobat̃. Cap̃. ij.

s Ecũdo vo via ſcripture ſacre pro
batur licitã eſſe mercationẽ. Qđ
ſic patere poteſt. Naꝫ ſi h̃ de ſe. i.
de ſui natura eſſet pctm̃ ſaltẽ mor
tale expſſe ipſa ſacra ſcriptura in aliq̃ loco ꝓ
hibuiſſet ⁊ maxie cũ fere tot⁹ h̃ mũdus ſicut
expiẽtia patet in h̃ ſp ⁊ publice occupet̃. hoc
aũt nunq̃ fecit niſi ſolũ aliqñ rõne circũſtan
tie vitioſe. ſicut eſt mercari in ſabbato vel in
templo in q̃ actũ ipſum in ſe videt̃ ꝯtemne=
re. Proinde Neemie vlt. dicit̃ q̄ nullus in=
ferret on⁹ in die ſabbati ⁊ q̄ negociatores ñ
vẽderẽt venalia i ſabbato. Vñ ſuppõnẽ ⁊ cõ
cedẽ videt̃ q̄ ceteri dieb⁹ hebdomade h̃ eis
licerent.

Per gratie ſtatũ etiã oñditur mercationẽ eſſe licitã. Cap̃. iij.

t Ertio q̃ oñdit̃ eẽ licitã mercatio=
nẽ via gr̃e. Nã tꝑe gr̃e vniũſal' ec=
cleſia mercatores ſb ꝯgrua mẽſu
ra lucrãtes nũq̃ dãnat. imo i ſtatu ſaluti iu
dicat. niſi alia crimia ſbſint. Ad h̃ ex̃ de do.
int̃ vi. et vx. c. ꝑ nſas. Sꝫ ꝯ ꝑdicta ſati obſta
re videt̃ Chryſ. ſup illud Mat. xxj. et eijcie=
bat ieſus oẽs emẽtes ⁊ vendẽtes de templo
Et ponit̃. lxxxviij. di. c. eijciẽs. licet plerīq̃
decretoꝝ text⁹. c. illud nõ habeãt q̄ palea ẽ.
Ibi eni Chryſ. ait q̄ ꝑ h̃ chriſt⁹ deſignauit q̄
mercator nunq̃ põt deo placẽ ⁊ ideo nullus
chriſtian⁹ dꝫ eſſe mercator aut ſi voluerit eẽ
ꝓijciat̃ de eccleſia. Et paulo p⁹. Qui emit et
vẽdit ſine ꝑiurio eẽ nõ põt. Ad qđ dicendũ
q̄ Chryſ. exaggũatiue hic locut⁹ eſt. Pro eo
q̄ pauci ſunt mercatores q̃ debitã mẽſuram
iuſticie intẽdãt in ſuis mercatiõib⁹ ⁊ obſer=
uẽt. ⁊ q̃ in multi alijs vitijs in h̃ nõ peccent.
aut abſq̃ dubio nõ eſt in hoc dicto ſeq̄ndus
cũ nullam habeat ꝓ ſe rõnẽ cogentẽ ſeu ſa=
cre ſcripture auctem. Nã ex illo ſacre ſcptu=
re loco non põt trahi q̄ chriſt⁹ ibi irruit ge=
neralit̃ ꝯtra oẽs emẽtes ac vẽdẽtes in tem=
plo. Non eni oportet oẽs fuiſſe mercãtes lo
quẽdo de eis iuxta cõem formã. De q̃ tamẽ
mercatore ꝓprie Chryſ. ibi loquit̃. patebit i
vlti. c. arti. ſeq̄nti. Adũtendũ eſt aũt q̄ ſunt
negocia q̃dam que vix pñt abſq̃ pctõ fieri ſi
cut patet de pe. di. v. c. negociũ. Et a docto=
ribus nũant̃. Primũ eſt cura rei familiaris
ſcðm eſt militia. tertiũ eſt ꝓcuratio. q̃rtũ eſt
admiſtratio. qntũ eſt mercatio. de q̃ de pe.
di. v. falſas. et in. c. q̃litas dicit̃. Qualitas lu
cri negociantẽ aut accuſat. aut arguit. quia
aut eſt honeſt⁹ queſtus aut turpis. Verun=
tamen penitẽti vtilius ẽ diſpẽdia pati q̃ pi=
culis negociatiõis aſtringi. q̄ difficile eſt in
ter ementis vendẽtiſq̃ cõmertiũ non intue=
nire peccatũ. Hec qnq̃ picula poſuit Ray.
Sextũ q̃ piculoſi⁹ his oibus eſt aduocatio.
Septimũ autẽ non omittas. ſ. epat⁹ officiũ
q̃ nil miſerabili⁹ ⁊ piculoſius eſt ſi ꝑfunctorie
res agat̃ ſicut patet. xl. di. ante oia. Hec duo
vltima addit Hoſtieñ. Et ſimilit̃ habet̃ in. c.
negociũ. ea. di. q̄ vt dicit glo. in dicto. c. q̃li=
tas. Naturale ẽ ꝯtrahẽtibus adinuicem ſe
decipere.

Articulus. ij. de ſeptẽ circũ ſtantijs ex quibus mercatio illi cita efficitur.

s Ecũda aũt ꝯſideratio circa mer=
cationẽ eſt ex ei⁹ impia abuſione
Licet aũt ex iã dicti patet q̄ mercã
tia põt licite exerceri: iñ plurimũ difficile eſt
Ideo dicit̃ Eccl. xxvij. Qui querit locuple=

tari auertit oculũ. ſ. a iuſticia ⁊ a deo. qđ de=
clarans ſubdit dicens. Quia ſicut in medio
compaginis lapidũ palus figit̃: ſic etiã inter=
mediũ emptiõis ⁊ venditiõis anguſtiabitur
peccatis qui querit locupletari. Itẽ ex ſeptẽ
plici circũſtantia fit mercãcia illicita. Primo
ex circũſtantia ꝑſone. ſcðo ex circũſtãtia cau=
ſe. tertio ex circũſtantia tꝑis. q̃rto ex circum=
ſtantia loci. qnto ex circũſtãtia ꝯſortij. ſexto
ex circũſtãtia cõis damni: ſeptimo ex circũ=
ſtantia modi. Sexta circũſtãtia eſt Scoti re=
lique Alexan. de halis.

Q̄ non licet eccleſiaſticis vi ris ſe mercacionib⁹ implicare. Capitulum. j.

p Rimo vo fit mercacio illicita ex
circũſtantia ꝑſone. Maxime eni licꝫ
clericis ⁊ eccleſiaſtici viris merca=
tioni vacare. Iđ dicit̃ ad Timoth. ij. Nemo
militãs deo implicat ſe negocijs ſecularib⁹
lxxxviij. di. c. negociatorẽ clericũ. Hiero. ait
Negociatorẽ clericũ ⁊ ex inope diuitẽ ⁊ ex ig
bili glorioſum q̃ſi q̃ndam peſtẽ fuge. Et Au
gu. in ſeq̄nti. c. ait. Anteq̃ eccl'aſtic⁹ q̃s ſit li=
cet ei negociari: facto iam nõ lꝫ. ex̃ ne cle. vel
mo. ſecul̃. negl. ſe imiſ. ꝑ totũ. Pena aũt cleri
coꝝ q̃ ſecularib⁹ negocijs imiſcẽt eſt q̄ ſi ſe ñ
correxerint deponi debẽt. xcj. di. clericus. ex̃
ne cle. vel mo. ⁊c̃. c. ſed nec. Ita tñ q̄ religioſi
diſtricti⁹ q̃ alij puniant̃ vt patet in dicto. c.
ſed nec. Nam decet clericis ſancte viuẽ ⁊ nõ
cupiditatib⁹ ſeu mercatiõib⁹ vel lucris ſ deo
adherere q̃ ſummũ bonũ eſt. Vñ Greg⁹. in
expoſitiõe. xlvij. di. c. bonoꝝ vbi dicit̃. Bo=
noꝝ operũ inherẽ nõ alit̃ valeam⁹ niſi cupi=
ditatẽ a nobis que oium maloꝝ radix ẽ ab=
ſcindam⁹. Radix eni oium maloꝝ ẽ cupidi=
tas. j. ad Timoth. vj. Et de pe. di. ij. ſi q̃s ſe=
mel. §. q̄ radix. Et ẽ tex. Augl. omel. viij.

Q̄ niſi ex neceſſitate ⁊ pieta te nõ licet etiã ſecularib⁹ exerce re mercationẽ. Cap̃. ij.

s Ecũdo fit illicita mercãtia ex cir=
cumſtantia cauſe. Scðm vo Ale=
xan. de hal' etiã laico mercari non
licet niſi ꝓpt̃ duo. ſ. vel ꝓpt̃ neceſſitatẽ vel ꝓ
pter pietatẽ. Primo inq̃ ꝓpt̃ neceſſitateꝫ vt
ſcꝫ ſatiſfacẽ poſſet ſibi ⁊ familie ſue ſm ꝯdecẽ
tiam ſtat⁹ ſui. Scðo ꝓpt̃ pietatẽ vt. ſ. lucret̃
ad diſtribuendũ paupib⁹ ⁊ in alias pias cau
ſas ꝑdictũ lucrũ. Vtputa ſm Tho. ſcða. ij.
q. lxxvij. intẽdit aliq̃s negociatiõi ꝓpt̃ publi
cam vtilitatẽ ne. ſ. res neceſſe ad vitam pa=
trie deſint ⁊ lucrũ petit nõ quaſi ꝓ fine ſ q̃ſi
ſtipendiũ ſui laboris. ⁊ h̃ etiã mõ licet q̄ pie
tas dici põt. Sꝫ illicita ẽ ſm Tho. rei mercã=
di finẽ ꝑncipalit̃ in lucro ponẽ. Mercari vo
ꝓpter ſubas cumulãdas ⁊ ꝓpt̃ improbã di=
uitiarũ cupiditatẽ ⁊ curioſitatẽ ſeu ꝓpt̃ aliũ
malũ finem illicitũ eſt ⁊ culpa mortal'. ⁊ h̃ ꝓ=
hibita ſunt oibus. vt patet di. xlvij. c. oẽs. et
c. ſicut hij. His ꝯcordat Ray. Ex his apti⁹ pa
tet q̄ mercari vt ex lucro cumulent̃ ſeculi va=
nitates ⁊ pompe in ſe aut in vxore ⁊ in fami
lia ſua illicitiſſimũ eſt ⁊ ad culpã culpa. Ta=
les vtiq̃ expẽſe imoderate inſatiabilis ſunt
abyſſus: que inſatiabilẽ req̄rũt abyſſum lu=
croꝝ etiam iniquoꝝ. Vñ pš. Abyſſus abyſ=
ſum inuocat. Ex his patet q̄ mercãs licet ꝑ=
iuriũ nihilq̃ aliud iniuſtũ qđ cõmittẽ ſolet h̃
hoium gen⁹ in mercatiõib⁹ ſuis cõmittat: ni
hilomin⁹ nõ eximit̃ a mortali. ſi ꝓpt̃ iniuſtã
cauſam licet alias iuſte exerceat mercãtias.
De hmõi eni Eccl. iiij. dicit̃. vnus eſt ⁊ ſcðm
non habet. nõ filiũ non frẽm. ⁊ tñ laborare
non ceſſat in mercãtijs. nec ſatiant̃ oculi ei⁹
diuitijs. nec cogitat. d. cui laboro ⁊ fraudo
aiam meã bonis. Sed ⁊ hoc mirabile eſt q̄
cum plurimi tales repiant̃. nullus q̃ de hoc
ꝯſcientiã ſibi faciat inuenit̃. Proinde ſm fra
trem aluarũ in libro de planctu eccleſie. Vẽ
dere chari⁹ q̃ emat̃ cupiditati cauſa eſt pec=
catum ⁊ turpe lucrum. xiiij. q. iiij. c. q̃cunq̃.
Iđ tale lucrũ eſt paupib⁹ diſpẽſandũ. Et ite
rum turpe lucrũ a doctorib⁹ reputat̃ ſine ne
ceſſitate emẽ res tꝑe q̃ minus valent ⁊ ſerua
re ad tꝑs charioris fori vt tunc vendant̃ et
ad h̃ facit. c. ꝑdictũ q̃cunq̃. vbi de hoc in te=
xtu palã habetur.

Q̄ diebus feſtiuis mercari ñ licet. Capitulum. iij.

t Ertio fit illicita mercãtia ex circũ=
ſtãtia tꝑis. ſ. cum fit dieb⁹ feſtiuis
oroni ⁊ deuotiõi atq̃ ſacri exerci=
tijs deputati. ſic patet d̃ mercatorib⁹ q̃ vadũt
ad nũdinas ⁊ mercata atq̃ vẽdũt ⁊ emũt in
eis: ⁊ cõit̃ dimiſſis officijs ſacri ⁊ vbo dei. et
nulla in tali die audita miſſa inſatiabilit̃ in=
hyãt ad tꝑalia lucra. ergo inſenſibiles effecti
ad ſpũalia ⁊ eterna nulla eis ſapiunt niſi trã
ſitoria. Vñ Baruch. iij. de talibus dicitur.
Exq̃ſierunt prudentiã que d̃ terra eſt nego=
ciatores terre themam. Thema vero interꝑ
tatur auſter. Eſt eni auſter ventus meridio
nalis qui eſt humidus ⁊ calidus: ⁊ ſignifi=

cat cupiditatẽ ⁊ auariciam. que ꝗdem diffe=
runt inter ſe. Nam cupiditas imoderate cõ-
cupiſcit non habita. ſed auaricia retinet in=
iuſte acꝗſita. Primũ ꝟo in hũiditate. ſcõꝫ ve
ro in caliditate ſignificaẜ. Contra tales cla=
mat tertiũ preceptũ dñi dicẽs Exo. xx. Me-
mento o mercator vt dieꝫ ſabbati ſanctificeſ
id eſt. ſanctis opibus nõ mercatiõibꝰ vacces.
Item in in eodẽ libro ⁊ loco dicaẜ Sex diebꝰ
opaberis etiam opa tua Leuit. xxiij. dicẜ
Oẽ opus ſeruile non facies.

Q in locis deo dicatis ⁊ ſacris illicitũ eſt mercari. Ca. iiij.

q Uarto illicite mercacio exercetur
ex circũſtantia loci. ſ. cum fit in lo
co diuino ⁊ dei cultui dicato. Cõ=
tra tales Mat. xxj. dñs ardẽtiſſi=
mũ zelum oñdit intrans templuꝫ dei eiicie=
bat oẽs vendẽtes ⁊ emẽtes ⁊c̃. In quo qui=
deꝫ actu feruido zeli aduertendũ eſt ꝙ non
tm̃ vendẽtes ſed etiam emẽteſ in templo eie
cit: eo ꝙ in vendẽtibꝰ mali ꝓſtabãt occaſionẽ
necnon ⁊ hoc faciebãt in indebito loco: atꝗ
modo ꝑturbatiuo orõnis ⁊ diuini cultꝰ. Q
ta autẽ veneratiõe ⁊ reuerẽtia ſint digna tẽ=
pla dei ⁊ loca deo dicata: oñdiẜ ex̃ de imu. ec
cle. li. vj. decet. Decet domũ dei ſctitudo de=
cet vt cuius factus ẽ in pace locus eius cultꝰ
ſit debita veneratiõe pacificus. ſitꝗ ad eccle
ſias humilis ⁊ deuotꝰ ingreſſus. ſit in eis ꝗe
ta ꝯuſatio. deo grata inſpiciẽtibꝰ placida. ꝗ
ꝯſiderãtes non ſolũ inſtruat ſed ⁊ reficiat cõ
uenientes ibidem. Quia dicit textus. lxxxv-
iij. di. in. c. ꝯſeq̃ns. Domus mea domꝰ orõ=
nis eſt ⁊c̃. Item in eccleſia nihil inhoneſtum
nihilꝗ incongruũ fieri debet. xlij. di. c. non
oportet. Et duobꝰ capĩis ſeq̃ntibꝰ. Et. xvj. q
vij. c. ⁊ hoc. Prohibeẜ ꝙ i ſacro loco vbi orõ
nibus vacandũ eſt mercatiões non fient.

Non licet charius vendere merces forenſibꝰ ⁊ ꝑegrinis ꝗ̃ vendanẜ ciuibus i comuni foro Capitulum. v.

q Uinto nõ licet mercari ꝯſiderata
circũſtantia ꝯſortij. ſ. cũ res ven=
diẜ charius trãſeũtibꝰ ꝗ̃ mercato
ribꝰ atꝗ mãſuri ⁊ diſcreti aut plus ruſticis ⁊
ignari ꝗ̃ ciuibꝰ expertis: aut plus ſimplicibuſ
ꝗ̃ aſtuti. Cõtra qȯ ex̃ de emp. et vendi. c. pla
cuit. ſtatuit ꝯciliũ ſacrũ ꝙ ꝑſbyteri moneant
plebes ſuas vt hoſpitales ſint atꝗ non cha=
rius trãſeũtibꝰ vendant ꝗ̃ in mercato ven=
dere poſſint. Et ſm Bern. in ꝑalleg. c. pla=
cuit. Ad hoc ꝑ excõicationẽ cõpelli pñt. xij.
di. §. hinc etiã. Qȯ verũ eſt ſm Inno. ſi hoc
notoriũ eſſet ⁊ moniti emẽdare ſe nollent.

Q mercari nõ licet cũ reipublice dãno ⁊ quõ condẽnanẜ et multis rõnibꝰ refelluntẜ retrãgularũ ſeu ſcramazoꝝ contractus. Capitulum. vj.

s Exto ẽ illicita mercãcia ex circum-
ſtantia cõis dãni. Ad huiꝰ intelli-
gentiã notandũ eſt ſm Sco. l. iiij
di. xv. ꝙ tria ſunt hoium genera ꝗ cũ vtilita-
te ⁊ cõmodo reipublice in mercatiõibꝰ exer-
cenẜ. Primi ſunt mercãciaruꝫ apportatores.
Secũdi ſunt mercãciarũ ꝯſeruatores. Ter=
tij mercãciarũ imutatores ⁊ meliorantores.
Primi inꝗ ſunt mercãciaruꝫ apportatores:
qꝛ portãt illas de patria ꝗ illis abũdat ad pa
triam cui ille vtiles ⁊ neceſſarie ſunt. Ex ꝗ ſe
quiẜ ꝙ mercator talis ꝗ affert res de patria
vbi abũdãt ⁊ trãſfert ad patriã que indiget
illis. hꝫ actũ vtriꝗ reipublice vtilẽ ⁊ honeſtũ
Secũdi ſunt mercãciarũ ꝯſeruatores. ꝗ
ꝗdem ꝗ̃titatẽ qñꝗ magnã mercãciaꝝ emũt
vt aptiꝰ ſuo tꝑe ab emptoribꝰ mercãcie repiã
tur venales nempe mercancias de longinꝗ
portãtes nõ ſine graui incõmodo poſſent
ſemꝑ vendẽ illas. nec inſuꝑ ꝗlibet indigens
eis poſſet ſtatim currẽ ad emẽdũ eas. Ex hiſ
patet ꝙ tales mercãciarũ ꝯſeruatores ſũt ad
magnã reipublice vtilitatẽ. Tertij ſũt mer
canciarũ imutatores ſeu meliorantores ꝗ. ſ.
induſtria ſua labore ⁊ arte aut tꝑis varieta=
te qꝛ. ſ. res charior facta ẽ apportatas ⁊ ꝯſer=
uatas mercãcias varie meliorãt. Sicut faciẽ
do de lana pãnũ. de corio ſcarpas. de cera
candelas ⁊ ꝯſimilia. Et tales reipublice etiã
vtiles iudicanẜ. Oẽs ꝗ ſuꝑdicti qꝛ reipubli=
ce vtiles ſunt ꝯſiderati qñꝗ ꝗ in. c. ſ. ꝑmi ar
ti. pñti ſermõis dicta ſunt lucrũ ⁊ cõmoduꝫ
qȯ merito rñdeat ad qñꝗ ꝗ dicta ſũt repor=
tare licite pñt. His eni caſibꝰ videẜ lucrũ ꝗſi
tum ex ope ⁊ artificio qȯ licitũ eſt. xcj. di. c.
clericꝰ. Tñ ſm Sco. ibi. s. in trãſlatione. In
trãſlatiõe hmõi negociatiua tũc ſiꝗdẽ iniu=
ſticia eſt cũ officit reipublice actꝰ eius vel. ſi
imoderate recipit a republica vltra induſtri
am diligẽtiã ſollicitudinẽ ⁊ ꝑicula. His igiẜ
ꝑmiſſis iam clareſcẽ pȯt qui ſunt reipublice
mercatores vtiles: aut ꝑnitioſi deo ⁊ hoibꝰ
merita odioſi hi. ſ. ꝗ ſicut dictũ eſt nec mer=

cantias transferũt nec ꝯſeruãt nec labore eo
rum ⁊ induſtria eoꝝ res venales meliorran=
tur. hmõi quidem ſunt ꝑnitioſiſſimos ꝯtra=
ctus freq̃ntantes: quos ꝯtractꝰ quidam no
minant ſchatos quia multos impia crudeli
tate tranſfigunt. ab aliis noiant ſtramazij
eo ꝙ retrorſum ruere faciunt. diuitias alio=
rum a ꝗbuſdã luſtrati qꝛ his deuorãdo ſub-
ſtantias alioꝝ iniuſte trahũt. a ꝗbuſdã dicũ
tur retrãgole eo ꝙ ſubas alioꝝ retrotrahen
do plures impie ſtrãgulãt. ab aliis ꝟo bara
ctola dicunẜ eo ꝙ ꝯſumũt more baratrie. Et
forte hec ſunt noia demonioꝝ a ꝗbus hmõi
ꝯtractuſ reꝑti ſunt. vt dicaẜ ex̃ de ꝟbo. ſig. c.
intelligẽtia. Intelligẽtia verboꝝ ex cauſis ẽ
aſſumẽda dicẽdi ꝙ non ſermoni res ſed rei
eſt ſermo ſubiectꝰ. ⁊ ꝙ diſpoſitio non coꝗſca
tur ex noie ſed ex affectu: patet. in. l. cum pre
cario. ff. de ꝑca. Qtũ autẽ tales reipublice
ꝑnitioſi ſunt patet ex tribus ſm Sco. ꝗ tres
corruptele dici poſſunt. Prima corrupte-
la eſt ꝑcij incerti. Tales eni predones vt ve=
rius dicam ꝗ̃ mercatores ꝯtractibꝰ ſuꝑdi=
ctis efficiunt qȯ ſimplices certificari nõ pñt
de ipſo valore rei emẽde. qꝛ modo emũt ⁊ ſi
ne ꝑdictis ꝓboꝝ mercatoꝝ ꝯditiõibus ven=
dunt. Modo etiã vendũt vt ſimili mõ emãt
Tales ꝗdeꝫ regratiers gallice noiant. eo ꝙ
ꝓhibeant imediatã cõmutationẽ volentiuꝫ
yconomice cõmutare. Scõa corruptela ẽ
ꝑcij iniuſti qꝛ hi ꝓpter cõmodũ ꝓpriuꝫ atꝗ
lucrum faciũt qȯlibet venale vel vſuale cha
rius ementi ⁊ vilius vendẽti ꝗ̃ id iuſticia et
ratio poſtulant. ex quo dãnificãt vtranꝗ ꝑ=
tem ⁊ ꝑ ꝯſeq̃ns toti reipublice ꝑnitioſi ſunt.
Tertia corruptela eſt ꝑiculoſi ꝑcij. Nã ꝓ=
pter corruptelas ꝑdictas quaſi coguntẜ mer
cantes ſi non cauti ⁊ timentes deum vel in
periculo aias ſuas ponere ſi ſm has corru=
ptelas lucrari voluerint aut ſi ſe ſaluare de=
ſiderãt in licito modo mercãdi ad pauperiẽ
pauꝑem deuenire. Ex ꝗbus oibꝰ clare patꝫ
ꝙ reipublice magnũ ſequiẜ damnũ. Proin-
de ꝯtra tales loꝗẜ Chryſ. lxxxviij. di. c. eiici=
ens ⁊ in arti. ꝑceden. c. iij. dictum eſt. Tales
ꝗdem ſm Chryſ. et Sco. deberent de patria
extermiari ac expelli ⁊ in exiliũ dari qꝛ duo
vel tres tales in ciuitate magna. corrũpunt
totaꝫ ciuitatẽ ac multitudinẽ mercatoꝝ. nec
tamen alij mercatores in corruptelꝭ predicti
excuſari pñt. maxime ſi antedictis maliciis
ꝑ prudentes ꝓuiſiões atꝗ ſtatuta obuiare
negligũt ⁊ obſtare.

Quod aũt remediũ contra ſupradictos ſit dandũ mercantibꝰ qui aias ſaluare volunt patebit infra circa finẽ ſermonis ſequẽtis de multis illicitis modis et abuſionibꝰ ꝗbus vtuntẜ plerũꝗ mercãtes atꝗ artifices ꝗ in tres ſeptenarios abuſionũ diſtincti ſunt qȯ in tres particulas diuiſum eſt. Capituẜ. vij.

s Eptimo mercari non licet ex circũ
ſtantia modi. Multis eni ⁊ illiciti
et iniuſtis modis pleriꝗ mercati-
ones ⁊ artes exercẽt ꝗs ꝑ tres abuſionũ ſe=
ptenarios diſtinguemꝰ. licet plures alij mo-
di addi poſſunt.

Prima ꝑticula huius capituli continẽt ſeptem abuſiões artificum atꝗ mercatorum.

Primũ abuſionũ ſeptenariũ ſubiũgamꝰ
Nempe pleriꝗ exercẽt mercatiões ⁊ artes
his ſeptem modis. Primo mẽdaciis. ſcõo ꝑ-
iuriis. tertio duplicitatibꝰ. ꝗrto ſophiſticis
verbis. ꝗnto malicioſis circũuentiõibꝰ. ſe=
xto ſilatis occultatiõibꝰ: ſeptimo dãnoſiſ mi
xturis. Primo ꝟo quidam mercãtes aut
artifices vendunt ⁊ emũt mẽdaciis multis.
Qȯ nihil aliud eſt ꝗ̃ more iude chriſtũ ven-
dere ꝓ pecunia. ſicut patet. xj. q. iij. c. abiit.
Tanta eni inter emẽtes ⁊ vendẽtes inuete-
rata abuſio regnat ꝙ nec emere nec vende=
re ſciunt ſine deceptiõe mẽdacioꝝ. vbi dicit
textus ꝑfecto ꝗ veritatẽ ꝓ pecunia negant
deum ꝓ pecunia vendũt. Unde de talibus
ps̃. ait. Non eſt in ore eoꝝ veritas linguis
ſuis doloſe agebant ⁊ ꝯtinue agunt. ſ. ven=
dentes. Uñ de emptoribꝰ Prou. xx. dicitur
Malum eſt dicit ois emptor ⁊ cum receſſe=
rit gloriabiẜ tunc. ſ. ꝓximũ ſuũ decepiſſe. nẽ
pe iam inſtare videẜ tempus peſſimi anti=
chriſti Apocl. xiij. Q faciet ne quis poſ=
ſet vendere vel emere niſi habeat in dextra
vel in frõte characterẽ nois beſtie. Per hũc
characterẽ mẽdaciũ deſignaẜ. eo ꝙ antichri
ſtus hõ mẽdax erit ⁊ incarnate oino aduerſa=
bitur veritati ⁊ charitati eiꝗ omẽs ꝗ corde
ore ⁊ oꝑe mẽdaces erunt vniuſalir adhẽbũt
qȯ i charactẽ frõti ⁊ dextre denotaẜ. Unde
Eſa. v. dicit dñs. Ue vob. ſ. ꝗ mẽdaciẜ dicitis

bonū malū ⁊ malū bonū.ſ.in vēdendo atꝗ emēdo. Adūtāt igiẗ tales ꝙ ſm Tho .et Richar.de me.vii.ꝙ ſcient ⁊ cū intētiōe decipiēdi ꝓximū mētiunẗ mortaliẗ peccāt qꝛ ſm Augu.tale eſt mēdaciū ꝑnitioſum ſicut idem ait xxij.q.ij.c.pmū.⁊ vltra h̄ etiā ſi decipiūt ꝑ ꝑdicta mēdacia reſtituere obliganẗ. Si autē nocē ꝓximo ſuo nō intēdūt ſed ſe ſeruare indemnes tunc ſm eos veniale mēdaciū eſt niſi h̄ ex aſſiduitate ⁊ mala ꝯſuetudine fiat:qꝛ tunc ſm Hoſtieñ.mortale pctm̄ ē.ſicut ebrietas q̄ cum aſſidua ē mortal' eſt culpa vt patꝫ xxv.di.§.alias. Jō dr̄ Eccl.xx.Potior ē fur ꝙ̄ aſſiduitas viri mēdacis. Scdo vēdūt ꝑiurijs ⁊ multiplicibꝰ iuramētis.Vñ.lxxxviij.di.c.eijciēs.Chryſ.ait. Mercator ſine ꝑiurio ⁊ mēdacio eſſe nō pōt.i.difficult' eſſe pōt Magna nēpe iuris abuſio ē neſcire vēdere minutā cuiuſlibet vilis mercis abſꝗ multiplicibꝰ iuramētis imo ⁊ ꝑiurijs multis. Audiūt eniꝫ freqntiꝰ ꝑ fidē meā tm̄ ꝯſtitit mihi. ꝑ deū tm̄ de h̄ hr̄e potui.ita ds̄ ſaluet aiam meā ſicut veritatē dico ꝑ corpꝰ chriſti.tm̄ de h̄ ꝯſimiliẗ venditū eſt.Et ꝯſimilia ꝑiuria multa q̄ iō ab aliqbꝰ freq̄ntanẗ.qꝛ ſicut ꝓpħa ait.nō eſt timor dei añ oclos eoꝝ.O inſana rabies mūdane cupiditatis abſꝗ aliq̄ lucro qꝺ ſepe ꝯtigit toties nequiẗ peccare.Cōtra tales mercātes.lxxxviij.di.c.qd aliud Caſſio.ait. Negociatores illi abomiabiles eſtimāẗ qui iuſticiā dei mime ꝯſiderātes ꝑ imoderatū pecunie ambitū polluunẗ:merces ſuas plus ꝑiurijs onerādo ꝙ̄ ꝑcijs. Tale vero ꝑiuriū ſm Tho. et Rich.ſi fiat intētiōe fallēdi ꝓximū vt dictū eſt mortale crimē eſt.Si etiā nō decipiendi cauſa ſꝫ ex ꝯſuetudiſ corruptela hō ꝑiurat Jdem ꝙ̄ dicēdū.Merito ꝙ̄ ꝑſis antiqſſimū fuit vt filios ſuos vera dicē aſſuefacēnt forū mercature nō quidē apud ipſos eē inſtituerunt qm̄ mētiēdi ⁊ ꝑiurādi locū ſibi eſſe perſuaſiſſent. Tertio ꝙ̄ ſunt multi q̄ vendūt cū duplicitatibꝰ vtputa oñdēdo res ſanas ⁊ tribuūt corruptas.oñdētes res bonas ⁊ tribuūt malas vel ſaltē minꝰ bonas ⁊ ꝯſimilia Sicut patet in vēdentibus pānos integros in quibus ſemꝑ caput ſeu ꝑncipiū poniꝰ.h̄ ꝙ̄ vitio duplicitatis plurimū laborare ſolent ipſi mercatoꝝ ꝑſonete ſeu ſenſales q̄ ꝓpt' lucrū ꝯtra iuſticiā vtriꝗ pti.ſ. emētiū ⁊ vēdētium placē ꝯcupiſcētes qñꝗ emētē qñꝗ vendentē qñꝗ vtrūꝗ decipe nō verenẗ ſic accidit cuidā ſenſali q̄ vt emētibꝰ vel vēdētibꝰ vl' ſaltē vni coꝝ pti mēdaciẗ ſe reddēt gtū ꝓ firmādo ꝑcio int' eos ꝑſonaliẗ aſtans clam ictu oculi vel ictu pedis emēti vel vendēti ꝑiter inuebat vt mercatū int' eos ꝯduderet tādēꝗ poſt ꝯfirmatū inter eos emptionē ſi alt' eoꝝ de chara emptiōe ſeu vili venditiōe lamētabatur rūdere ſolebat ideo dam inuebā tibi

Quarto mercaẗ ſophiſticis verbis. Sunt eni plerīꝗ q̄ tam aſtute in mercādo ſua vba ornāt ⁊ cōponūt.ꝙ ad plures etiā ꝯtrarios ſenſus applicari pñt. Hmōi eni expiētia teſte.non tm̄ coram deo ſed etiā hoibꝰ odibiles ſūt. Vñ Eccl.xxxvij. Qui ſophiſtice loquiẗ odibilis eſt. Quinto qdaꝫ mercanẗ circūuentiōibꝰ malicioſis ⁊ ⁊ inuolutiōibuſ ꝑiculoſis. Videꝰ nēpe aliqs q̄ de apotheca ſua maxime ſimplicibꝰ hoibꝰ inſidianẗ ſicut inſidiaẗ aranea muſcis in foramia muri. Cōtra quos.j.Theſſal.iiij.dr̄. Nemo circūueniat in negocio frēm ſuū qm̄ vindex eſt dñs. Et Oſee.xj.dr̄ in ꝑſona decepti. Circūuenit me effraym in negociatiōe ſua.⁊ in dolo domus ſue. Effraym creſcēſ interꝑtaẗ ⁊ ſigt impios mercatores q̄ ꝑ malicioſas circūuentiones in diuitijs malicioſis creſcunt ſed iuſto dei iudicio ſepe euenit eis. qꝺ Mich.j.dñs ait. De mercede meretricis.i.auaricie ſue rapine vel vſure ꝯgregata ſunt ⁊ vſꝗ ad mercedem meretricis reuertenẗ. Jnt' hos ꝙ̄ circūuentores ꝯnūandi maxime ſunt oēs mercantes q̄ int' ſe ꝯuentiōes doloſas ⁊ ꝑnitioſas efficiūt int' ſe ſtatuendo ꝙ nullus de tali mercātia vendat vel emat niſi tm̄ tales ſeu inſimul paciſcunẗ vt vno ꝑcio vēdant vt inde amplius lucrari poſſint. Et tales monopoli nuncupanẗ. Adūtendū eſt tñ ꝙ reꝑitur monopolon ī neutro genere ⁊ monopolus in maſculino genere. Monopolon eni mercatio eſt quā aliqui ſoli ex ꝯdicto exercent et impetrant ꝙ ipſi ſoli emere vel vendē poſſent aut docere. Et diciẗ monopolon a monos ꝙ eſt vnꝰ ⁊ polon ꝙ eſt venditor q̄ſi vnꝰ venditor. vel dr̄ a polos qꝺ eſt ciuitas quaſi vnus in ciuitate ſic vendēs. Monopolus vero eſt ille q̄ impetrauit ꝙ ſibi ſoli liceat vendere certas merces.⁊ habet penultimā longam. Qui eni hoc exercēt ꝑpetuo exilio cōdemnenẗ bonis ꝓprijs ſpoliatis.c.de monopolis.l.vnica. Sexto mercanẗ quidā occultatiōibꝰ ſiltatis vtputa occultādo defectuꝫ eq̄ vel nauis vel cuiuſcūꝗ alterꝰ rei. Jdeo merito queri pōt an peccēt hi qui vendēdo eq̄s ꝯſueueẗ dicē ipſi emptori. Ego vendo tibi hūc equū ꝓ vmbroſo ꝓ ſtrumoſo ꝓ infirmo ⁊ ſic de ꝯſimilibꝰ defectibꝰ q̄ ſolent eē in equis.modo equus ſuꝰ venalis hꝫ vnum

de defectibꝰ illis quē ſi vere ſciret emptor ſi daret illius ꝑcij medietatē.nunqd talis venditor excuſaẗ eo ꝙ in genere dixit defectum equi. Dicendū ꝙ talis venditor teneẗ ei talē defectū dicē in ſpeciali quia alias reꝫ maculatam vendit cū detrimēto ꝓximi ſui qꝺ q̄dem ꝯtra charitatē eſt. Et licet venditor expreſſerit taleꝫ defectū in generali nō ſufficit tñ ꝙ ſic dicēdo dicit plura mēdacia dicendo ꝙ equus habebat multos defectꝰ q̄s tamen non habebat. Proīde talis ꝯſuetudo ī fraudem fieri ſolet ne.ſ.emptores credant defectum eſſe in eq̄ de his qui a venditore denominanẗ. Jdē ꝙ̄ de illis mercatoribꝰ dicēdū eſt qui vendunt pannos vel alias res in quibus defectꝰ eſt talis ꝙ ſi emptor ſciret non emeret eas.ideo tales venditoreſ non excuſanẗ in tali caſu diceñ. Reſpice rem diligent' oculus paſcat te.qꝛ hec oīa fraudulēta ſunt verba:cum ipſe ſciat certitudinaliẗ defectuꝫ vendēde rei. Ex hmōi eni queſtiōibꝰ ſepe cōtingit ⁊ incurrit grāde ꝑiculū ipſe emptor. tamē grauiꝰ ꝑiculū imminet venditori cum is in aīa falſitatis crimine maculeẗ ⁊ ad omne damnū reſtituenduꝫ qꝺ exinde incurrit emptor. venditor obligaẗ ex de iniuris.⁊ dā.c.ſi culpa vbi diciẗ. Qui occaſionē dāni dat damnē dediſſe videẗ. Jdeꝫ ꝙ̄ eſt qñ res plꝰ iuſto ꝑcio vēdiẗ.ꝓpt' latētē defectū etiā ſi talem defectū ig̃rauerit ipſe vendēs:eo ꝙ emptor dānificari nō debet ex ig̃rantia venditoris. Septimo vero mercanẗ quidā cū dānoſis mixturis vt miſcēdo aquā vino ⁊ ꝯſimilia que rei valorē minuūt:⁊ oīno ſunt cōtra cōes ⁊ ꝓprias intentiōes emptoꝝ. Contra tales diciẗ Eſa.j. Argentū tuū verſum ē in ſcoriā.ſ.ꝑmixtione ſtagni aut plūbi:vinū tuū mixtū eſt aqua. Alia lr̄a habet ibi Caupones tui ⁊ tabnarij tui miſcent vinū aqua Jō pauloṗoſt ſubdit. Et coquā ſcoriā tuam et auferam omne ſtagnū.

Secūda ꝑticula continens ſeptem alias abuſiones vendentium ⁊ ementiū. Cap̄.viij.

s

Ecundū abuſionū ſeptenariū ſb̄damus. Primo ſunt qui variant pondera ⁊ mēſuras. ſcdo q̄dā vēdunt tps non ſuū. tertio q̄dā non ſoluūt termino ꝯſtituto. q̄rto ſunt q̄dam ꝓmiſſam frangētes fidem. q̄nto ſunt q̄dā qui minus debito emūt ⁊ charius debito vēdūt ſexto q̄dam diffamāt alioꝝ merces:ſeptimo ſunt quidam q̄ humectāt mercātias. Primo eni quidam ſunt qui pondera variant ⁊ menſuras. Contra q̄s ex de emptis.et ven.c.ꝑmo.vt menſure. Queſtio Circa h̄ queri poteſt an vtens corruptis ponderibꝰ vl' mēſuris nō ꝑ ſuꝑiorē ſed plebeios in tota vrbe cōiter introductis mortaliẗ peccet. Ad hoc dicendū ſm q̄ſdam ꝙ ſi ex hmōi corruptiōe aliqui iuſto precio fraudanẗ ꝓ eo ꝙ credūt mēſuras ⁊ pondera eſſe veras ⁊ iuſtas ſicuti ꝑꝰus erant tunc hmōi fraudator peccat mortaliter ⁊ damnū fraudis reſtituere obligatur. Si vero iuſto ꝑcio non fraudanẗ nec vtēs eis vtiẗ ad fraudem iuſti ꝑcij non teneẗ aliqd reſtituere ꝙ̄uis peccet non reuelādo menſure corruptionē his quos credit eam latē. ſꝫ forte non mortaliẗ peccat qñ corruptio eſt cōis quia ſatis ex hoc data eſt ratio ꝙ hmōi corruptiōibꝰ innoteſcat. Si aūt oēs tam domeſtici ꝙ̄ forēſes cōiter ſciunt ponderū q̄ntitatem ⁊ mēſurarū que nūc poſt factā corruptionem vtunẗ tunc nō cadit falſitas ſiue frauſ in ꝑdictis menſuris:ſed ſic ſe habet ſicut ꝑꝰus duplū vocareẗ libra.nūc aūt mediū vel q̄rta pars libra denoiaẗ. Si tamē corruptio talis eſſet ꝙ vnam mēſurā ad emendū tenerēt et alteram ad vendendū tūc niſi alter cuꝫ quo mercaẗ ſciat hoc ē ſemꝑ mortal' culpa. Prohibeẗ eni hoc Deut.xxv. Non habeꝰ in ſacculo tuo diūſa pondera maius ⁊ minꝰ nec erit in domo tua modius maior ⁊ mior. pōdus habeꝰ iuſtum ⁊ verū ⁊ modiꝰ eq̄lis ⁊ verus erit tibi. Hec tñ nō ſunt ꝑplo multū predicanda ſed ꝓ ꝯſilijs dandis ⁊ ꝯfeſſiōibꝰ audiendis valde neceſſaria ſunt. Ad h̄ etiā facit qꝺ habeẗ.xxiiij.q.j.c.nō afferamꝰ. Scdꝫ autem Tho. Menſuras venaliū rerū neceſſe eſt eſſe diūſas in diūſis locis ꝓpt' diūſitateꝫ copie vel inopie rerū:quia vbi res abūdant maiores mēſure ſunt ſeu eſſe ꝯſueuerunt et econūſo. Jn q̄libet tñ loco rectores ciuitatis vel loci determiare debēt que erunt mēſure iuſte venaliū penſatis ꝯditiōibꝰ locoꝝ ⁊ reꝝ venaliū. Proinde has mēſuraſ publica auctoritate vel antiqua ꝯſuetudie approbatas ꝑterire non licet. Et idem videẗ de ponderibus iudicandū. Scdo quidam vendunt tempus non ſuū ſed ꝓpter dilationē ſolutionis in mercibꝰ preciū augmētātes qꝺ oīno ꝓhibeẗ ex de vſuris.c.ꝯſuluit. Qꝛ autē ſit ibi vſura patet rōne. Fiūt eni ibi duo ꝯtractꝰ.ſ. venditiōis.⁊ rōne huiꝰ non cadit ibi vſura. Scdo eſt ibi mutuū qꝛ ex termio dato ī mercantia ꝑcium augeẗ qꝺ nihil aliud eſt ꝙ̄ ipſi ementi mutuare precium mercātie iam em=

pte atq; ex tali mutuo accipe lucrũ. Sed de hoc latius dicet in ſermone ſeq̄nti arti.iij.c.ij. Eſt nihilomin⁹ adũtendũ ꝙ ſi abſq; oi dilatione ꝛ expectatiõe ſolutiõis homo alicui venderet rem ꝑ precio adhuc ampliori q̄ꝫ fuerit precium p̄ncipale cum ſuperadiuncta vſura. non eſſet ibi peccatum vſure. ſed ſolũ iniuſti precij ſeu iniuſte vẽditiõis culpa

Tertio q̄dã nõ ſoluũt i termino ꝯſtituto ad qȯ obligarũt ſe ſcriptura vel ꝑmiſſiõe et q̄nq; iuramẽto. Contra quos eſt textus.c.ſignificate.ex̄ de pign̄. Quõ autẽ taleſ obligẽtur ad intereſſe dicet in ſermõe.xliij.arti.j.et.c.j. Quidam q̄ꝫ expectant malicioſe monete mutationẽ. Et ideo in termino ſibi dato nõ ſoluũt. ideo ex hac malicia ſiue ex q̄cũq; alia ſua culpa debitor creditori non ſoluendo in termino ſibi dato p̄ſtat damni occaſionẽ omino ad ꝯdignã ſatiſfactionem obligat⁹ eſt. vt patet ex̄ de iniuri. et dã.c. ſi culpa. Quarto quidã frangũt ꝑmiſſam fidẽ ꝛ p̄ſtita iuramenta que fecerũt in ſocietatib⁹ ſuis. vnde q̄dãmodo nec eis ſeruãda eſt. ex̄ de iureiur.c.iij. Quinto q̄daꝫ min⁹ debito emũt aut minus debito charius vendũt. Et circa hoc ponam⁹ aliquos caſus. Prim⁹ caſus eſt Pone ꝙ q̄dam ſimplex habet lapidẽ precioſum quem vitrũ eſſe credit. Lapidari⁹ vero cog̊ſcẽs cum emit illũ ꝑ vili precio q̄d iuris. Dicendũ ꝙ illicitũ eſt q2 ſcient decipit ꝓximũ ſuũ qui de illo ꝯfiſus eſt. vñ ad iuſtũ precium reſtituere obligat. Secus autẽ ſi ille q̄ emit credebat etiam vitrũ eſſe q2 tunc ſm q̄ſdam reſtituere non tenet eo ꝙ ꝑ emptioneꝫ bona fide factam lapidẽ acq̄ſiuit. Sed ꝯſuleꝫ duꝫ ẽ ei ꝙ de lapidis lucro ꝓuideat venditori plus vel min⁹ ſm indigentiã ſuam. Secundus caſus idem q̄ꝫ dicendũ eſt de illo q̄ vendit campſori aurũ ꝑ metallo ꝛ argentũ ꝑ ſtagno. et de ꝯſimilib⁹. Tertius caſus Pone etiam ꝙ q̄dam vendẽs theſaurum in agro meo venit ad me ꝛ emit agrũ illuꝫ pro precio qȯ valebat ſi ſine illo theſauro extitiſſet q̄d iuris. Dicẽdũ ꝙ emptor reſtituere obligatur quia doloſe agit. Propterea rẽ magni precij emit ſcient ꝑ modico precio ꝛ hoc venditore ignorãte ergo decipit eum. Si ãt emptor tunc nihil de hoc ſciuiſſet licite retinere poſſet.

Q2 decipere non liceat etiam citra dimidiũ iuſti p̄cij.

Circa hoc tñ notandũ eſt ꝙ licet ciuili iure cautũ ſit ꝙ ſi emptor ſeu vẽditor vltra medietatẽ iuſti precij defraudet ꝯtract⁹ ſit nullus ꝛ ſic ꝑ iudicem irritandus: nihilomin⁹ in ꝯſcientie foro licet fraudatio minor ſit ſi ꝓcedat ex vno vel ex plurib⁹ iſtoꝝ q̄tuor ꝯdign̄ reſtitutio fieri debet. Verbi grã. Si ꝓcedat ex ignorãtia aut ex mentis leuitate apta ſiue p̄ſumpta ſiue q̄cunq; mag̃ egeſtate vel neceſſitate ad hoc compellẽte. Ex q̄bus compꝛehendi poteſt ꝙ talis ꝯtractus non ꝓcedit ex mera grata ꝛ g̃tuita volũtate: talis defraudatio in minus emẽdo aut plus vendendo non ſolum ꝯtra iuſticiã eſt ſed etiã ꝯtra charitatem ꝛ ꝯtra naturalẽ hois pietatẽ. licꝫ ex vtriuſq; ꝑtis ꝯſenſu talis ꝯtract⁹ ꝓcedere videatur. Nam etiã ſm Ariſto.iij.ethi. Ignorantia ꝛ aliq̄lis coactio excludit voluntariũ. De hoc tñ pleni⁹ dicet in ſermõe ſeq̄nti ar.ij.c.ij. Inter hos tales tenẽt p̄ncipatũ q̄ ſtecharũ ſeu biſtractoꝝ aut ſtramazoꝝ ſiue rectrangularũ ꝛ ꝯſimiliũ ꝯtractus efficiunt. Queſtio Si autẽ queratur quid ſit iuſtum p̄cium rei vendite ſeu emẽde. Dicenduꝫ eſt ꝙ iuſtũ preciũ eſt qȯ eſt ſm eſtimationẽ fori occurrenti ſm ꝙ tunc res que vendit in loco illo cõiter valere põt. Quia ſm Hoſtien. et Ray. Iuſtũ preciũ ꝯſideratur reſpectu tꝑis ꝯtractus. neq; debet attẽdi ꝙ pluri ſit emptum ꝛ minori vendat vel econuꝰſo ꝙ plus offeratur. Sed de hoc dicet pleni⁹ in ſermone xxxv.arti.j.c.ij. Item qñ ꝛ quõ quis intelligatur decipi vltra dimidiũ iuſti p̄cij etiã dicetur in ſermõe ſeq̄nti.arti.ij.et.c.j. Ex dictis patet ꝙ licite quis lucrari valet transferẽdo merces de vno loco ad aliũ: vendẽdo tanto p̄cio q̄nto in illo cõiter eſtimat ꝛ ſi ibi non ſint tales res debet inde ſumi moderatũ lucrum penſatis ſũptib⁹. induſtria. ſollicitudine. piculis ꝛ labore. Sexto q̄dam iniuſte diffamãt alioꝝ merces vt ſuas chari⁹ vẽdant. qȯ q̄dẽ pnitioſum mẽdaciũ eſt ac mortale.xxij.q.ij.c.j. Et tales de illato dãno ſatiſfacẽ tenent. ex̄ de iniuri. et dã.c. ſi culpa.

Septimo q̄ꝫ ſunt q̄dam q̄ ad decipiẽduꝫ hum ectãt mercãtias ſuas ſicut q̄nq; fit in piperę.xxx.chroco.lana caſeo ꝛ ꝯſimilib⁹ que pondere mẽſurant ꝛ hi etiam tale damnuꝫ reſtituere obligant.

Tertia ꝑticula ſeptimi capituli continẽs alias ſeptem abuſiones ementiũ ꝛ vendentiũ. Capitulum.ix.

T Erti⁹ abuſiõis ſeptenari⁹ ſubiun-

gatur. Primo quidem ſunt q̄ in longinquiſ ꝑtib⁹ ſine vxore longã trahũt morã. Secundo ſunt q̄dam q̄ miſſaſ audire negligũt atq; talia ſacra. Tertio q̄dam ſunt ꝓximi ꝓditores. Quarto ſunt q̄dam falſi cõputatores. Quinto ſunt q̄dam monete diminutores. Sexto ſunt q̄dam malicioſe nocẽtes. Septimo ꝓximi ꝑemptores. Primo inq̄ꝫ ſunt plerîq; q̄ in longinq̄s ꝑtib⁹ ſine vxore longam trahũt moram: ꝛ q̄nq; int infideles nationes. Tales aũt q̄tis carnalitatibus atq; ſpurcitijs. tam cum fidelib⁹ q̄ꝫ cum infidelibus inq̄nent quis exp̄mere poſſet: Iterum q̄ꝫ ꝓprijs vxorib⁹ violãdi ſacrũ mr̄imoniuꝫ cauſas multiplices p̄ſtant. Sed ad h̄ facit illud qȯ habet ex̄ de ſpon. in pu. Ideo.xxvij.q.ij.c.j.§.j. ꝑ deſcriptiõe mr̄imonij dictuꝫ ẽ Matrimoniũ eſt viri mulieriſq; ꝯiũctio indiuiduã vite ꝯſuetudinẽ retinẽs. Quia ſm Hoſt. hac intentiõe in mr̄imonio iungi debent: vt ꝑpetuo ſimul remaneãt. Quis poſt ꝯtractũ mr̄imoniũ ꝛ ante carnalẽ copulam poſſet alter inuito altero religionẽ intrare ꝓ̄ poſt ꝯſumationẽ mr̄imonij non niſi volente et plerũq; non niſi ſimilit ꝯũtente vt patꝫ ex̄. de ꝯũſio. ꝯiugi.c. vxorat⁹. Et habet ex̄ de p̄ſcrip. illud q̄ꝫ. Iȯ vnus alteri obligat. Preterea ad Coꝛ.vij. Mulier p̄tãtem ſui corpiſ non habet ſed vir. Vñ ex̄ de ꝯiugi. lepro.c.j dicit text⁹. Cum vir ꝛ vxor vna caro ſint nõ debet alter ſine altero eſſe diuti⁹. Secundo ſunt q̄dam q̄ vt amplius lucrent miſſas negligũt ꝛ alia ſacra. O deus q̄t inter fideleſ atq; infideles longã trahẽtes morã tñmodo tꝑalib⁹ inhyantes lucris tanq̄ꝫ aialia viuunt abſq; ꝯfeſſiõe ꝛ cõione ꝛ abſq; aliq̄ ſig̊ chriſtianitatis. Proinde.lxxxviij.di.c.qm̄ nõ cognoui. Aug⁹. ait. Merito dictũ eſt negocium quia negat ocium: qȯ malũ eſt nõ querit veram q̄etem que eſt de⁹. Et Eccl.xxvj. Difficulter exuit negociãs a negligẽtia. ſ. diuinoꝝ. ꝛ caupo a peccatis labioꝝ. Tertio ſunt q̄dam vendentes ꝓximi ꝓditoreſ. Sũt nanq; plerîq; fidei bone poſſeſſores q̄ tanta q̄nq; fiducia ꝯfidũt de venditore cũ aliq̄ñ ſit bone fame ꝛ ꝙ mercis preciũ ꝛ iſtius pondera et mẽſuras ponũt in iudicio ꝛ arbitrio eius. at ille non veret nequit decipe eos. Iȯ rõnabilit dicẽ põt ꝙ ſi venditor talis eſtimationis ſit aut fame in ꝑplo aut tam ꝑfecti ſtatus ꝙ verbo eius plus ſtat aut non min⁹ q̄ꝫ alioꝝ iuramẽto tunc vix eſt q̄n mortalit peccet rei venalis preciũ mendacit in alterãdo aut mẽdoſe dicendo tm̄ ꝯſtitit mihi. aut tm̄ potui habere ȯ illo q2 ꝑinde eſt ac ſi emptor cõmitteret ſe fidei venditoris ꝛ hoc venditor acceptaret. ꝛ tandem ꝯtra fidem acceptã ac datam infidelit venderet ei ſua. In q̄ quidẽ caſu fraudem reſtituere obligat. ꝛ vltra hoc mortalit peccat tanq̄ꝫ ꝯtra pactum date fidei agens. Quarto ſunt q̄dam falſi cõputatores ꝛ maxime cum ruſticis ꝛ ſimplicib⁹ ꝑſonis denarios nũant. Sicut ꝯtigit cuidã ruſtico diebus nr̄is. cui cũ campſor nũaret floreni monetam cepit nũando dicẽ almonie ȯ dio et de ly ſci ſei ꝛ ſete. e. viij. et. ix. x. ꝛc̄. vſq; in finem. Ruſticus aũt dum abiret ſuſpicãs deceptionẽ ꝑ ſeipſum iterũ nũauit inuẽtaq; fraude rediens cũ idem campſor iterũ nũaret. d. almonie de dio. ꝛ de ly ſci ſey ꝛ octo ꝛc̄ Et iterũ ſicut ante mendacit repiret ait ruſticus ille nũa etiam de vno ꝛ non noies deuꝫ neq; ſanctos qui cum coact⁹ egiſſet falſitas nũi cum rubore detecta eſt cãpſoris. Quinto ſunt q̄dam monete diminutores ſeu electores. Sũt nẽpe plerîq; q̄ groſſos argenteos vltra debitum grauiores diminuũt vſq; ad iuſti ponderis q̄ntitatẽ aut maiori precio alienant. Circa qȯ notandũ eſt ſm Tho. ꝙ ſi talis ſummatim emiſſet groſſos ꝛ aliq̄ deficerent a debito pondere vel mẽſura tũc quidem illicitum eſſet peioreſ cõi precio ꝛ meliores maiori p̄cio alienare. Nã qȯ deficit peioribus in meliorib⁹ ſupabũdat: ideo emẽtes peiores iniuſte damnificant quia nõ habẽt debitam ſuam menſurã. Si tamẽ deterioreſ groſſi iuſti ponderis ſunt piculum non videtur ſi campſor de grauiorib⁹ ꝛ melioribuſ lucraret qȯ tamen timeo raro accidẽ. Sexto ſunt q̄dam malicioſe nocẽtes ſicut accidit cauponi cuidam qui fingens ſollicite miniſtrare in ſuoꝝ hoſpitũ menſa iam venditũ vinũ in vaſe vt illi iteꝝ aliud emerẽt malicioſe fundebat. atq; fingens hoc caſualit factuꝫ et talem fortuitã vini effuſionẽ futuri abundantiã figurare alta voce effuſo vino clamabat. abũdantia. abũdantia. abũdantia. Deniq; cuius cõmentũ cum q̄daꝫ hoſpes intellexiſſet caupone in alijs occupato e vegete extracta cauella totum vinũ vegetis illi⁹ effudit. Cunq; caupo a ceteris hoſpitib⁹ querẽt quis id egiſſet qui ſic effunderat vinum. clamare cepit vt ꝑus ter abũdantia. deniq; accuſatus a caupone cũ officiali apiret cõmentum ꝓditionis eius imunis euaſit non cum multo cauponis rubore. Septimo ſunt q̄dam ꝓximi ꝑẽptores corrupta ſanis ex auaricia p̄cio venũdãtes: vtputa carnes piſces

oua ꝛ ꝯſimilia cruda vł cocta. ab hac corru-
ptione ſunt imunes q̄ vendūt carnes q̄ a car-
nificib⁹ decoriant̄ auxilio corrupti flat⁹ ſ ma-
ximū ꝙ piculum iminet aromatarijs ꝛ pi-
gmentarijs illis q̄ in ſyropis ꝛ medicinis im
ponūt ea que ſciunt corrupta eſſe ſeu noci-
ua vel non pficua. cum ꝓpter vetuſtatē iam
pdiderūt virtutē ſuaꝫ. Et hoc neceſſario ha-
bet ſequi vel grauior egri infirmitas vel q̄nq̄
et ſepe mors atq̄ p hoc medici infamia atq̄
culpā ſi in talib⁹ debitā aiaduſionē negligit
adhibe. Dibus ergo emētib⁹ atq̄ vendenti-
bus q̄ predictis tribus ſeptenarijs abuſio-
nū aut aliq̄ coꝝ vtunt̄ vtiq̄ ꝯtingit q̄ Chry-
ſo. lxxxviij. di. c. eijciens ait. Queadmodū
eni triticū aut aliqd tale teras in cribro dum
huc ꝛ illuc iactat̄ oia gna paulatim deorſuꝫ
cadunt ꝛ tandē in cribro nihil remanet niſi
ſtercus. Sic de ſuba negociatoꝝ nouiſſime
nil remanet niſi ſolū peccatū. Hec ille. Pro
ꝯcluſione oium p̄dictoꝝ Eſa. xxiiij. c. inquit
Erit ſicut pp̄ls ſic ſacerdos. ꝛ ſicut ſeru⁹ ſic do
min⁹ ei⁹. ſicut ācilla ſic dn̄a ei⁹. ſicut emēs ſic
ille q̄ vēdit. ſicut fenerator ſic ille q̄ mutuuꝫ
accipit. ſicut q̄ repetit ſic q̄ dꝫ. ſ. qꝛ cōit ꝯmēſa-
tales piclitant̄.

Articulus. iij. de moribus ac vita recti ꝛ veri mercatoris.

Ertia ꝯo ꝯſideratio circa merca-
tionē eſt de eius debita reforma-
tione. Qui eni deſiderat eſſe mer-
cator rectus ꝛ verus toto cona-
mine nitat̄ p̄dictas ſeptē circūſtātias repen-
ſare: atq̄ q̄ſi ſeptē ſpecula ꝯtemplari. vt oi-
no ſciat velit ꝛ conet̄ abſtinē ab illis. Primo
pinde ꝯſideret ſi tūc ē in clericali ſtatu aut i
futuꝝ eē intēdit. Scḋo videat ne in merca-
tionib⁹ occupet̄ niſi tm̄ ex ſui ꝛ ſuoꝝ neceſſi-
tate aut q̄cūq̄ honeſta ſeu miſerabili pieta-
te ꝛ nō ex effrenata ꝛ inſatiabili cupiditate.
Tertio caueat atq̄ oino deſiſtat in feſtiuis
dieb⁹ a q̄cūq̄ mercādi actu. vt nunq̄ tūc ad
mercata accedat. Quarto omnino abſti-
neat in locis ſacris atq̄ deo dicatis. vtpote in ec-
cleſijs cimiterijs ꝛ ꝯſilib⁹ q̄cūq̄ mō mercari.
ꝛ q̄cūq̄ ſecularia opari. Quito videat q̄ iuſte
vēdat tam trāſeūtib⁹ q̄ cōmorātib⁹. tā igrā-
tib⁹ ſimplicib⁹ q̄ intelligētib⁹ ꝛ diſcretis. Se-
xto mercari abhorreat cuꝫ dāno reipublice.
nullo mō ſibi ſuū ꝓpriū cōmodū ꝓponēdo.
et ꝯtra freq̄ntātes ſtramazos aut retrangu-
las ſiue biſtractos: ꝛ ꝯſimiles feneraticos cō-
tractus tanq̄ reipublice deſtructores toto
conamie ſuo inſurgat agēdo fideliť ꝛ opan-
do efficaciť iuxta poſſe ſuū: ne hmōi ꝯtract⁹
in ciuitate vel patria freq̄ntent̄. Septio q̄
ſtudeat in mercatiōib⁹ ſuis nullo vti mēda-
cio nec etiā iuramēto: abhorreat oia piuria:
nulla duplicitate vtatur. nec etiam dupliči-
bus aut ſophiſticis verbis. Sit deniq̄ verbū
ſuū verum ꝛ rectū in ore ſuo. non circūueniat
quem aliq̄ modo. nec q̄ mercantiarū ſua-
rū pnitioſe occultet vitiū ſuū vel defectum.
nllam falſitatis mixturā in venalib⁹ ſuis im-
ponat. vendēdo atq̄ emēdo vtat̄ iuſtis pon-
derib⁹ ꝛ mēſuris. non vendat rem ſuā chari-
us ꝓpter ſolutiōis precij ꝯceſſum tps. ſtu-
deat oino ſeruare ꝓmiſſa ꝛ ſoluere tpe inſti-
to. cum ſocijs ſuis nō faciat irritaꝫ fidē. Ser
uet etiā preſtita iuramēta. in plus vendēdo
et min⁹ emēdo ꝯtra iuſticiā nō excedat. mer
cantias alienas nō diffamet ꝯtra ꝓximi cha
ritatē. non falſificet merces ſuas q̄cūq̄ mo-
do abſq̄ vxore ꝓpria non diu moret̄. tem-
pore debito non dimittat freq̄ntare eccleſias.
audire miſſas ꝛ auſcultare deuote atq̄ attē-
te diuina officia ꝛ maxie verbū dei. admin⁹
ſemel in anno ꝯfeſſori pito ac timēte deo p̄-
uio ꝯſcie ſue examie integre ꝯfiteat̄ pctā ſua
atq̄ cum p̄patiōe multa ſemel in anno acci-
piat ſacramentū annuatim. Admin⁹ cuꝫ ſo-
cijs reuideat rōnes teſtamentū ꝛ ſuā vltimā
voluntatē in ſcriptis ſemp autētice teneat p̄-
patā. Si mercator reputat̄ ꝛ rect⁹ ſumope-
re caueat ne hiſ q̄ ꝓpter p̄dicta de mercede et
p̄cio eius libere in eo ꝯfidūt defraudatos ſe
inueniāt ꝛ deceptos. Moneta aliq̄ modo ñ
abutat̄. dādo vel recipiēdo ſolutiōes fideliť
numeret atq̄ ſcribat. res pnitioſas ꝛ noci-
uas (vt ſe ſeruet indemnem) nullo modo tra-
dat aut vendat. ꝛ maxime ſi ſint cū piculo vi-
te vel etiā ſanitatis. Deniq̄ q̄ ſup̄dicta ſepteꝫ
diligenti⁹ ſeruet dei adiutorio efficiet̄ mer-
cator lucroſus famoſus deo ꝛ hoib⁹ gratus:
exēplar ꝛ etiaꝫ ſpeculū cupientiū iuſte mer-
cari ꝯfuſio oium infideliū mercatoꝝ. Nam
(ſicut. j. de aia dicit̄) Rectum eſt iudex ſui et
obliqui. In talib⁹ q̄dē verificabit̄ illud Eſa.
xxiij. Erunt negociatores eius ꝛ mercedes
eius ſctificate dn̄o. Et ſequit̄. Quia his qui
habitauerūt coram dn̄o erit negociatio eius.
Et loquit̄ de iuſta mercatiōe vel de ciuitate
vbi mercatio exercitat̄ iuſte. Per ea igitur q̄
in preſenti ſermōe dicta ſunt pateꝫ licitam eē
mercationē ꝛ quib⁹ circūſtantijs deprauet̄
et corrūpat̄: ac breui ꝯcluſiōe p rectitudis vi-
am direxim⁹ mercatorē atq̄ artificē. Ad eij-

ciendam predictam ancillā ꝛ filiū eius. vt in
p̄ſenti ꝯſeruent ꝯſcientiā puram ꝛ vitam im
maculatam. ꝛ i futuro ꝯſequant̄ gloriā ſem
piternā. Quam nobis oībus largiat̄ trium
phator mortis dn̄s noſter ieſus chriſtus ꝛc̄.

Dn̄ica. iiij. in q̄dragesima infra diem de temporis venditione. Sermo. xxxiiij.

Bijt ieſus Jo-
han. vj. et in euāgelio ho. Ni-
hil tm̄ ꝓpellit ꝛ effugiat miam
dei q̄ſtum crudelitas crimioſi. Ideo dicitur
Prou. xv. longe eſt dn̄s ab impijs: non tm̄
videlicet in futuro ſed etiam in p̄nti. Ac ecō
tra de pietate. j. Timoth. iiij. apls ait. Pie-
tas ad oia valet: ꝓmiſſionē hn̄s vite q̄ nunc
eſt ꝛ etiā future. Ceterū cū dīna pietas ꝓpt
pietatē ad nos micordiť reuertat̄. Teſte do
mino Mat. v. Bti micordes: qm̄ ipſi miam
ꝯſequent̄: ad pietatē que erga indigētes in
mercatiōib⁹ exercēda eſt dirigam⁹ ſermonē
ne dictū euāgelicū verbū inter mercātes ve
rificet̄ qḋ irreuocabiliť ab eis abijt ieſus. Vi
ſo in p̄cedentib⁹ de mercātijs ꝛ artib⁹ in ge-
nerali videndū eſt nūc de eis aliq̄d in ſpecia
li. Sed qꝛ ſepe ꝯtingē ſolet q̄ dat̄ impie i tali
bus ꝯtractib⁹ termin⁹ ſolutiōis. ideo de ip-
ſo termio ꝛ venditiōe ei⁹ aliq̄d diſſeram⁹. et
p hoc clarius īnoteſcet q̄ vere ait ieſus. Qꝛ
pietas eius erga ꝓximū receſſit vt temp⁹ ꝓ-
priū hois ſibiipſis in mercātijs ꝛ cupiditate
vendat̄ in ſolutiōis termino ſibi dato. Q̄-
obrē op⁹ ē q̄ circa h̄ triplicē terminū diſtin-
guam⁹. Prim⁹ dr̄ termin⁹ gr̄e. ſcḋs termin⁹
vite: terti⁹ ē termin⁹ culpe ſeu neq̄tie ac aua
ricie. Pro his aūt trib⁹ termis ꝓpha ait i pſ̄
ciij. Terminū poſuiſti ꝛ h̄ q̄ ad p̄mū. q̄nē nō
trāſgrediēt̄ ꝛ h̄ q̄ ad ſecūdū. nec ꝯūtēt̄ opire
terrā ꝛ hoc q̄ ad tertiū. Qḋ verbū pōt eē ali-
ud thema in p̄nti ſermone.

Articulus primus de termio ſeu dilatione ſolutionis ex gratia conceſſa indigēti emptori. et q̄ hoc tripliciter virtuoſum ē. ꝛ i quibus liceat vendere tempus per triplicem regulā demōſtrat̄

Rimus termin⁹ dicit̄ gratie. quia
ex ipſa lege gratie originē hꝫ. Et
dḋ h̄ ꝓpheta ad dn̄m ait. Termi-
nū poſuiſti. i. poni ꝯſtituiſti. Tal
termin⁹ fit cum expectatio ſolutiōis rei em-
pte vſq̄ ad certū tempus p gr̄am venditoris
libere ꝯcedit̄ ipſi emptori. Et hic termin⁹ nō
ſolum oi crimine caret verūetiā eſt op⁹. Pri-
mo piū. ſcḋo iuſtū: tertio meritoriū. Primo
inq̄ predicto modo terminū ſolutiōis dare
eſt opus piū. ſ. cuꝫ fit indigēti qui ſtatim ſol-
uere difficulter vel mime poteſt. Tradit̄ eni
ipſi emptori non tm̄ ipſa res empta verūeti-
am eidem de mutuo ſubuenit̄. Nam p tpe
illo dato dilatiōis ad ſolutionē q̄dāmō mu-
tuat venditor ipſi emptori preciū mercancie
qḋ p eodem eſt ac ſi venditor ſibi exburſareꝫ
denarios illos ꝛ mutuaret emptori: vt idem
ꝓuidere poſſet neceſſitatib⁹ ſeu indigentijs
ſuis. Nempe opus magne pietatis eſt artifi-
cij indigenti q̄ non habet vnde artē exerce-
at ꝛ familiā ſuā nutriat vēdē atq̄ tradē mer-
cantiā atq̄ benigne expectare ſolutionem.
Eſt certe hoc q̄ſi totā familiā ſuam paſcē ꝛ ſu-
ſtentare ꝛ q̄ſi p elemoſynā nutrire: ac q̄dam
modo plura mie opa exercē. Quia veſtit nu
dos. alit famelicos. potat ſitibūdos. viſitat
egrotos. ſuſcipit vagos. educit incarceratos
et iuuenes ꝛ puellas ſepe ſuſtinet ruituras.
ac p hoc ꝯtrariū facere dici p̄nt q̄ terminum
vendunt ſicut patet in. c. conſuluit. et in. c.
in ciuitate. ex̄ de vſuris. Scḋo eſt opus iu-
ſtum ſm̄ iuſtam nature legem quam deluci
dat dn̄s Lu. vj. dicens. Quecūq̄ vultis vt
faciant vobis hoies ꝛ vos eadem facite illis
Et habetur ad hoc tex. di. j. c. j. Ex qua qui-
dem lege tenetur homo non ſm̄ facultatem
ſuam ſolum ac iuxta ementis indigentiaꝫ ꝓ
loco ꝛ tempore per dilationē ſolutionis mu
tuum dare: verumetiā p̄ncipaliter mutuare
licet indigens nihil emeret ab eo ſicut latius
patebit infra ſermone. xxxvij. arti. ij. Et ſic
verificabit̄ verbum ꝓphete dicentis. Ter-
minū poſuiſti. ſ. tu ſumme deus in lege na-
ture: q̄nq̄ eſſe neceſſariū dandum. ſ. indigē
ti. Tertio quoq̄ per ꝯſequens eſt op⁹ me
ritoriū iuxta vendentis ꝛ terminū facientis
intentionem ꝛ charitatem. Iuxta quod dici
tur. xv. q. j. §. ex eo. in fi. vbi dicitur q̄ quiſli-
bet ꝓ ſuoꝝ actuum voluntate ꝛ qualitate re
cipiet aut penam aut gloriam. Ad hunc q̄
intellectum exponi poteſt illud verbum pſ.
Domine quis habitabit in tabernaculo tuo
aut quis requieſcet ꝛc̄. Et ſequitur. Qui pe-
cuniam ſuam non dedit ad vſuram. ſ. ſed
dedit terminū ſolutiōis gratis. Ezech. xviij.
dicitur. Vir ſi ad vſuram non accōmodaue
rit ꝛ amplius non accepit. ſ. ꝓpter ꝯceſſum

tempus ſolutiõis: vita viuet ⁊ non moꝛieť.
id eſt. pꝛemiũ ſempiťnũ recipiet. Et hoc ma-
ius vel min⁹ ſm̃ latitudinẽ charitati ⁊ ſince-
ritatem intentiõis ⁊ affectiõis que a deo mẽ-
ſuranť in coꝛde: ſicut patz Lu. xxi. d vidua
q̄ mittens in oblationẽ deo duo era minuta
plus ꝗ oẽs alij miſit. Et ad hoc facit. c. ſi q̄d
inueniſti. xiiij. q. v. vbi dicitur ꝙ deus intue-
tur coꝛ. ſ. pᷓncipaliť non manũ. Eſt etiam ad-
uertendũ ꝙ in aliq̄bus caſib⁹ termin⁹ ſeu tẽ-
pus ſolutiõis licz non ſit modo pꝛedicto me
ritoꝛiũ tam̃ inculpabiliť poteſt vendi: et vt h̄
veritas clarius pateſiat tres vere regule ſũt
circa hoc notande.

Quando ꝓpꝛiuz venditoꝛis tempus licite poteſt vendi ⁊ qñ non. Capitulum. j.

p Rima regula hec eſt tẽp⁹ ꝓpꝛi-
um venditoꝛis ab eo licite poteſt
vendi q̄ qñ tꝑalem vtilitatẽ tꝑali ꝑ-
cio appꝛeciabilẽ in ſe includit. Ad cui⁹ regu-
le declarationẽ notandũ eſt ſm̃ Gerardũ ob
donem ꝙ tꝑs dupliciť põt ꝯſiderari. Pꝛi-
mo modo vt eſt quedã duratio que ꝯſequiť
ꝑmũ motũ. Et hoc modo tempus eſt q̄d cõe
oium ⁊ nullo mõ vendi põt. Cuius ratio po
nitur in. c. qui mãumittũť. xij. q. ij. vbi diciť.
Q̄d cõmune eſt non eſt ꝑticulariť ſinguloꝝ.
Scðo modo vt eſt quedã duratio applica-
bilis alicui rei q̄ duratio atq̄ʒ vſus ẽ alicui cõ
ceſſus ad eius oꝑa exercẽda ⁊ h̄ mõ tꝑs ẽ ꝓ-
pꝛium alicui⁹ ſicut ãnus equi mihi accõmo-
dati diciť eſſe me⁹: ⁊ hmõi tꝑs licite vendi p̃t.
Ex his patet ꝙ licet tꝑs currens ꝑ receptiõe
mutui. i. tꝑs mutuatiõis non poſſʒ vendi ip
ſius mutui receptoꝛi q̄n a vendẽte cõmutať
ibi vſura ꝑ eo ꝙ ex natura mutui tꝑus illud
non eſt ꝓſtitoꝛis ſed poti⁹ receptoꝛi. Ex hoc
tamen non ſequiť ꝙ nullũ temp⁹ licite poſſet
ſine vſura vendi q̄nimo ꝑ locum ab oppoſiti
ſequitur poti⁹ regula ſuꝑdicta. ſ. ꝙ tꝑs ꝓpꝛi-
um venditoꝛis vt. ſ̄. Pateat iterũ p̃ſata re-
gula ꝑ exemplũ ſic. Qui tibi ſoluẽ debet p⁹
triginta aliter tres ãnos. c. ducatos ita ꝙ an
tea tibi mime obligeť põt tibi vendere illud
tempus paciſcẽdo tecum ꝙ mox tribuat tibi
. lxxxv. ac ꝓpter inſcurrens temp⁹ triũ anno
rum. xiiij. ſibi retineat ⁊ acquirat cum tres
anni pecunie quam ille tibi teneť ſint q̄ ad h̄
ſui iuris ꝓpter quod poteſt vendẽ valoꝛem
illius. facit ad hoc. l. ſi ꝯſtañ. §. quotiens. ff.
ſolu. mſimo. Q̄d tamen eſt intelligendũ de
debito facto ex mutuo gratis dato. Si enim
tꝑs illud nihil valeret non amplius eſſet te-
neri ad mox ſoluendũ ꝗ teneri ad ſoluẽduʒ
poſt tres annos ⁊ non ante. Duo obie-
cta Si autem obijcias. Pꝛimo ꝙ qua ra-
tione pecunia mutuata nihil vltra ſe valoꝛis
vendibilis habet. eadẽ ratione nec pecunia
ad tres annos ſoluẽda. ⁊ ideo vendẽ temp⁹
eius. xv. floꝛenis videtur vſura. Dicendũ ꝙ
hic non vendiť pecunia ſed ipſius ſolutiõis
tempus: q̄d vtiq̄ʒ vt. ſ̄. patuit eſt vendentis
at econtra tempus pecunie mutuate non eſt
ꝓſtitoꝛis ſed receptoꝛis vſq̄ʒ ad terminũ ſibi
ꝓfixum. ideo ſibi vendi non põt q̄n cõmitta-
tur vſura. Si volis qui poſt tres ãnos teneť
ſoluere. c. mutuaret tibi. lxxxv. et hoc vellet
ſibi relinqui vel dari. xv. tunc indubie vſu-
ra foꝛet. eo ꝙ venderet tibi tempus pecunie
mutuate. ꝗuis eni pecunia ex ſe non valeat
plus ſeipſa: tamen ex vtentis induſtria ⁊ fa-
cultate aliquẽ valoꝛẽ acquirit. ideo ille vſus
ſiue facultas vtẽdi poteſt ab eo cui⁹ ille vſuſ
eſt legitime vendi. Si iterũ ſcðo obſtes ꝙ
cum habẽs. c. floꝛenos facultatẽ habeat vtẽ-
di eis ⁊ poſſidẽdi eos non ſolũ ꝑ trib⁹ anniſ
verumetiã ꝑ toto tꝑe futuro ergo ſi eque
poterit vendere hanc facultatẽ futuri tꝑis ſi
cut p̃ſatus debitoꝛ facit qui non teneť eos
ſoluere ante tres annos. Ad hoc dicendũ ꝙ
hic et ibi non ẽ eadem rõ nec ꝯſimiľ. Nã ha-
bens pecuniã non poteſt eam (in ꝗtum rati-
one pꝛecij habet ſeu nũmiſmati) vti niſi mu-
tuando vel ꝓ re altera cõmutãdo. vtrobiq̄ʒ
autem currit futurũ tẽpus non ꝓ eo qui pe-
cuniaʒ tradit ſed ꝓ eo cui mutuať vel i emẽ
do cõmutať ſeu appꝛeciať vltra ſimplicẽ vim
pꝛecij ſui, ſed debitoꝛ p̃ſat⁹ nihil mutuat dũ
ſoluit. lxxxv. ſed potius debitum ſuuʒ ſoluit
Et de hoc q̄d ante tempus debituʒ ſoluit. vt
aliq̄d ꝑciũ q̄d q̄dem mutui ꝑcium mime dici
poteſt cum (vt patet) nihil mutuet ſed ſolum
dici poteſt ꝑciũ anterioꝛatiõis ipſi⁹ ſolutiõis
Sed quia anterioꝛatio hec pꝛecio eſtimabiľ
eſt ideo licite vendi poteſt.

Q᷑ iura rerum ꝓ futuro tẽpe pñt licite min⁹ emi ꝗ ſi oẽs ille res emptoꝛi pñtialiter traderenť Capitulum. ij.

s Ecũda regľa talʼ ẽ. Jus reꝝ ꝓ fu-
turo tꝑe põt licite minus emi ꝗ ſi
oẽs ille res emptoꝛi pñtialiť trade
renť. Et ſm̃ hãc regľaʒ ꝗto ius futuroꝝ ꝓtẽ
diť in lõgioꝛa tꝑa tãto ceteri ꝑib⁹ p̃t minoꝛi

pꝛetio emi. Ratio huius eſt qꝛ in his in q̄b⁹
ius rei ſeu ſuꝑ rem differt ab ipſa re ab ac-
ctuali poſſeſſiõe ipſi⁹ rei poteſt ipm̃ ius emi
ꝗuis res ipſa non ſit aut actualiť nõ tradať
Sicut exempli gr̃a patet de iure molendino
rũ ⁊ pedagioꝝ ⁊ ꝯſimiliũ fructuũ futuroꝛũ:
q̄d eq̄dem emi poteſt non empto agro nec
fructib⁹ eius adhuc exiſtentib⁹ actu. Cõſtat
autem ꝙ ius actualis poſſeſſio rei p̃ſenti ce-
teris parib⁹ amplius valet ꝗ ſolum ius rei
future aut ꝗ ſolum ius abſq̄ʒ actuali poſſeſ-
ſione non ſtatim tradita vel tradẽda. Tuti⁹
eſt eni incũbere pigneri ꝗ agẽ in ꝑſonã. In-
ſuꝑ ſecuri⁹ eſt rem habere ⁊ poſſidẽ ꝗ ſoluʒ
ius rei. Nam certitudo rei p̃ſentis ⁊ pñtialis
eius poſſeſſiõis eq̄dem maioꝛ eſt ⁊ p̃ſtantioꝛ
ꝗ certitudo rei future aut ꝗ certitudo futu-
re poſſeſſiõis rei p̃ſentis. Pꝛoinde non ĩme-
rito põt ꝑma plus vendi ⁊ ſecũda licite min⁹
emi. Sed adũtendũ ꝙ ꝑciũ debet eſſe rei vẽ-
dite iuſte ꝓpoꝛtionatũ. Taliſ aũt iuſticia at-
tendi debet a tꝑe ꝯtract⁹ vt. ſ. tm̃ detur ꝗtuʒ
res valet tꝑe ꝯtract⁹. non autẽ ꝗtum valitu
ra eſt toto tꝑe ſubſeq̄nti. Tunc regľariť res
ſm̃ ꝙ valet tꝑe ꝯtract⁹ debeat eſtimari vt pa
tet in fine. xxxvij. ſermonis latius apparebit
Ex q̄ patet ꝙ licet plus ꝑcipiat emẽs tꝑe ꝯſe-
quenti ꝗ dederit: tñ illud q̄d recipit eſt d ſoꝛ-
te ꝓpter venditionẽ ⁊ iuſte factã tꝑe ipſi⁹ cõ-
tractus. Vitiũ eni ⁊ vſura eſt qñ min⁹ pꝛeci-
um datur ꝗ res valeat tꝑe ꝯtract⁹. a q̄ tem-
poꝛe iuſtũ pꝛeciũ iudicandũ eſt. Non autem
eſt vitiũ ſi min⁹ pꝛeciũ deť ꝗ in futuro dare-
tur. Et hinc eſt ꝙ emẽs ãnuos redditus mil
le ducatoꝝ ad decem annos ꝑ ſeptingentis
ducatis mox ſoluẽdiſ non eſt ex abſoluta vi
ꝯtractus vſurari⁹. Et nihilomin⁹ eſſet ſi nũc
mutuaret ſeptingẽtos ducatos vſq̄ʒ ad de-
cem annos ſic ꝙ q̄libet anno redderenť ſibi
centum aut ꝙ vltimo ãno redderenť ſibi mľ
tiplcati hoc eſt mille ducati. Hmõi aũt ratio
eſt quia in ꝑmo caſu non eſt ꝯtractuſ mutui
ſed emptiõis qua vere tũc emiť ⁊ tradiť ius
futuroꝝ reddituũ decẽnaliũ. ideo non ẽ ibi
anterioꝛatio ſolutiõis habens mutui rõneʒ
ſed poti⁹ eſt actualis ſolutio rei ſeu iuriſdicti
onis actualiť empte ⁊ tradite. In hmõi autẽ
ꝯtractu ꝗtũ eſt de abſoluta vi ⁊ foꝛma ꝯtra-
ctus non plus eſt ibi vſura ꝗ in eo qui emit
equũ vel agrũ centũ ducatoꝝ ꝑ centũ duca-
tis quos etiam ꝯfeſtim ſoluit: ſicut etiam cõ
feſtim recipit agrũ vľ equũ. Nec inſuꝑ ẽ pec-
catum iniuſti pꝛecij ſi ꝓuent⁹ reddituũ certi
non ſunt oĩno ſed ꝓbabiliť poſſunt ꝑcipitari
ſicut vtiq̄ʒ ꝓuent⁹ ⁊ fruct⁹ agroꝝ. imo etiaʒ
poſito ꝙ ſint certi eo modo quo eẽ poſſunt
futuri reddit⁹ certioꝛes adhuc eſſe pñt in tm̃
minoꝛi ꝑcio emi ꝗ ſuis reddituũ mille duca
toꝝ pꝛimo anno habendoꝝ. ꝗtum plus va-
let ius ꝓximoꝝ reddituũ mille ducatoꝝ ꝗ-
uis remotoꝝ. his ꝯcoꝛdat Jo. an. in additi-
onibus ad ſpeculũ. Nec obſtat. c. in ciuitate
tua. et. c. nauiganti. ex̄ de vſuri vbi diciť ꝙ q̄
plus vendit merces ſuas ꝗ vẽditur⁹ fuerat
tꝑe ꝯtractus ꝓpter tꝑis expectationẽ ex eo
ꝙ non ſtatim ſoluiť pꝛeciũ peccat. Et ꝙ eo-
dem modo videť peccare qui min⁹ pꝛecium
ſoluit ꝗ ſit pecunia recipiẽda in termĩo ꝑta-
xato ꝓpter tꝑis expectationẽ quia in caſu p̄
dictarũ decretaliũ non ius ſed res ipſa ven-
ditur que ſtatim tradiť ⁊ pꝛeciũ differť. In
hoc autem caſu ſtatim tradiť pꝛeciũ ⁊ ius re
cuꝑandi rem ipſam ⁊ non ipſa res datur et
ſtat ipſa pecunia ꝑiculo emptoꝛis iuriũ pꝛe-
dictoꝝ. Eſt nihilomin⁹ adũtendũ ꝙ ſi hac in
tentione vſura fieret ⁊ in fraudem vſurarũ
eſſet ibi non ex vi ꝯtractus ſed rõne talis in-
tentiõis vſura eſſet. hmõi autem fraus ineſ-
ſe p̃ſumiť ꝓpter tria ſigna. Pꝛimũ ſignũ
eſt qñ hmõi redditus etiam ſub foꝛma p̃ſata
venduntur longe minoꝛi pꝛecio ꝗ deberẽt
aut ꝗ venderenť ſi iuſtus emptoꝛ ⁊ iuſti ꝑ-
cij repentin⁹ ſolutoꝛ reꝑireť ⁊ maxĩe qñ red
ditus iuriũ pꝛedictoꝝ quaſi ſine ꝑiculo ſunt
Pꝛeſumiť eni tunc ꝙ non ſolũ ſit ratione in-
iuſti pꝛecij. ſed etiam ꝙ ibi ſit mutuũ indire-
ctum. ⁊ quedam fraudulẽta intentio q̄ſi an-
terioꝛatiõis ſolutiõis venditoꝛi egenti. vt ex
hoc longe ꝓ minoꝛi pꝛecio habeanť ꝗ alias
haberenť ad hoc facit. c. ad noſtrã. ex̄ de em
ptio. et ven. Scðm ꝗ ſignũ eſt ⁊ hoc ma-
ximũ qñ talis emptoꝛ ſolitus eſt exercẽ vſu-
ras aut ꝯtractus impios ⁊ iniuſtos. ex̄ de pi
gno. c. illo nos. Pꝛo tertio ſigno dici po-
teſt ꝙ ſi iſte emit tm̃ minus ꝗtum vere ẽ inť-
eſſe ſuũ cõmuniť eſtimandũ ſiue timendum
ne illi debitos ſoluat aut ꝗuis eſt futur⁹ la-
boꝛ retrahẽdi non eſt vſura aliter ſic. Si vo
alias vult diminuere pꝛecium ſolum ꝓpter
hoc ꝙ nunc ſoluit ſed in futuro retrahet: pl⁹
manifeſta vſura eſt. Inſuꝑ eſt notanduʒ ꝙ
talis emptio iuriũ pꝛeſertim qñ de hoc imi-
neat litigium. ſ. pꝛo minoꝛi pꝛecio fiat nec va
let ꝯtractus nec iſte emptoꝛ poterit plus pe-
tere ab illo debitoꝛe ꝗ in veritate ſoluerit:
etiam ſi reſiduũ ſit ei donatum. C. manda. ꝑ
diuerſas. et. l. ab anaſtaſio. ꝙ ꝓ cõi ſanxituʒ
eſt ne litigia emerentur ⁊ mouerẽtur. Circa

ꝓdictā regulā ꝯſequent' queri poteſt: ſi caſus ꝯtingat ꝙ quedā ciuitas ex guerra multum anguſtiata vendat reddit⁹ ſuos. ⁊ q̄daꝫ ꝓ vili p̄cio emat ⁊ demū facta pace emptoꝛ d̄ redditib⁹ illis lucraꝛ decē ꝓ vno queriꝛ an quid reſtituere obligeꝛ. Dicendū ꝙ non ⁊ h̄ ratione dubij ac ꝑiculi. ꝯſulendū eſt tam̄ illi ꝙ largas elemoſynas faciat de redditib⁹ illꝭ.

Qꝛ licet ꝓpter tempus rē pl⁹ vendere vel min⁹ emere q̄ʒ tunc valeat qn̄ non ex malicia contrahentiū ſed ex ꝓpꝛia natura contractus id ꝓcedat ⁊ de hoc ponuntur aliqui caſus. Ca. iij.

t Ertia regula ē hec. Licet ꝓpt' tempus rem plus vendē ⁊ min⁹ emere q̄ʒ tunc valeat qn̄ nō ex malicia ꝯtrahētiū ſed ex ꝓpꝛia natura cōtractus id ꝓcedat. Et ꝓ hui⁹ regule declaratione ponunꝛ aliq̄ caſus. Prim⁹ caſus eſt qn̄ quis ex grā ſpeciali p̄ſtat vel vendit vinū vel bladā in tp̄e q̄ cōit' min⁹ valet qd̄ tn̄ ꝓponebat firmit' ſeruare ⁊ vendē in tp̄e cōiter et ꝓbabilit' magis charo. Pōt idem p̄ciū exigē qd̄ in hoꝛa p̄ſtatiōis vel venditiōis ꝓbabilit' crediꝛ affuturū in illo tp̄e magꝭ charo: ſic tamen ꝙ aliquem certū diem illi⁹ tp̄is determiate p̄figat qꝛ ipſe nō erat illud venditur⁹ niſi i aliquo vno die. Et etiā qꝛ ſi ipſe de vno mēſe vel hebdomada poſſꝫ ex poſt facta ſibi eligere diē in q̄ plus valuiſſꝫ nimis pinguis fieret ſoꝛs illi⁹. alias taxandū erit p̄ciuꝫ ſm̄ qd̄ diutius ⁊ cōius valuit in mēſe illo aut p̄cio mediocri inter charius ⁊ min⁹ charuꝫ illius menſis. Hoc aūt modo ꝓpꝛie loq̄ndo nō ꝓpter temp⁹ accipiꝛ illud plus ſed ꝓpt' naturam rei que plus valet vno tp̄e q̄ʒ alio. Cauſa aūt q̄re ſub tali p̄cio pōt vendere illud vel cōmutare duplex ē. Pꝛima qꝛ is cui pꝛeſtat vel vēdit teneꝛ ſibi ad ꝓbabile equalēs ſeu ad p̄ſeruandū eum a dāno ꝓbabilis lucri. Scd̄a eſt qꝛ illud qd̄ in firmo ꝓpoſito dn̄i ſui eſt oꝛdinatū ad aliqd̄ ꝓbabile lucrū nō ſolū habet rōneꝫ ſimplicꝭ pecunie ſiue rei. ſed etiam vltra hoc q̄ndam ſemialē rōnem lucroſi quā cōiter capitale vocam⁹. idō non ſolū reddi habet ſimplex valoꝛ ipſi⁹ ſed etiā valoꝛ ſuperadiūct⁹. Sup̄dict⁹ etiā caſus habeꝛ ex̄ d̄ vſurꝭ. c. in ciuitate tua. et. c. nauigāti. Cuꝫ h̄ ꝯcoꝛdat Alex. de hal'. Scot⁹ aūt in. iiij. in h̄ caſu diſtinguit dicēs. Feſtum beati iohānis baptiſte dicaꝛ a. feſtū v̄o natiuitatꝭ chꝛiſti dicatur b. tūc ſi ipſe vendens frumētū vel pellicias tradit eas in a. tunc diſtinguendū eſt qꝛ aut erat tunc rem ſuam venditur⁹ aut non. ſed in b. Si p̄mo modo tūc aut determinat ſibi qd̄ tunc currit ꝓ a. miam facit q̄ ꝓximi ſui indigentiā ſupplet anteq̄ʒ teneaꝛ ſupplere eaꝫ et inſuper ſolutiōis tp̄s vſq̄ʒ ad b expectat. Aut ſtatuit p̄cium magis q̄ʒ ſit iuſtuꝫ ꝓ a. et tunc vſurari⁹ eſt. eo ꝙ vendit temp⁹ qd̄ ē cōtra. c. ꝯſuluit. ex̄ de vſurꝭ. Si autē venditur⁹ non erat i a. ſed alꝭ qn̄. ſ. ſm̄ tp̄is ſui curſum res meli⁹ vendibilis eſſet ⁊ ampliun lucrari poſſet. vtputa in b. ⁊ tunc aut qn̄ vendit ponit p̄ciū certum non ſed in ſuſpenſo dimittit certificationē pꝛecij pendentē ex aliq̄ futuro Si p̄mo modo. ſ. ſi ponit pꝛeciū ſꝫ ꝙ res valet certum eſt ꝙ etiam miam facit. Si v̄o pl⁹ q̄ʒ tunc valeat non tn̄ ita imoderatū pꝛeciuꝫ q̄n tp̄e ſolutiōis veriſimilit' qn̄q̄ʒ ſimilit' plus qn̄q̄ʒ min⁹ res vendita valeat tunc ratione dubij excuſaꝛ vt patet in. c. in ciuitate tua. et in. c. nauigāti. ex̄ de vſurꝭ. Si v̄o obijciatur ꝯtra hoc ꝑ illud. c. in ciuitate tua. ex̄ d̄ vſurꝭ. Dicendū qd̄ ibidem ꝯtinetur monitio vtilitatꝭ non p̄ceptum neceſſitatis. Si auteꝫ determiationē pꝛecij ex futuro valoꝛe pendere relinquat. Aut igitur ꝓ tp̄e determiato ſolutiōis aut in aliquo in quo nō ꝯſueuit res plus valere regularit' alꝭ q̄ʒ tp̄e ſolutionis etiam miam facit. Verbi gratia. Concedo tibi has pelitias ꝓ p̄cio qd̄ valebūt i h̄ vł in alio tp̄e citra. cū tn̄ in b ꝯſueuerit pl⁹ valē q̄ʒ in alio tp̄e citra b. Si aūt velit p̄ciū determinatū ponē ꝓ tp̄e indetmiato h̄ mō vt ponat ſe i lucro tuto vt in plurib⁹ ꝯtingē ſolꝫ. ⁊ aliū in dāno. puta volo ꝙ tm̄ ſoluas mihi ꝓ pelicijs iſtis q̄ʒtū valebūt in q̄cunq̄ʒ tp̄e vſq̄ʒ ad b. qn̄ chari⁹ vendēꝛ tūc vſura ē. Cui⁹ ratio euident' patet qꝛ ponit ſe vel ꝑtē ſuam vt in plurib⁹ ꝯtingit in tuto ⁊ illum cuꝫ quo cōtrahit vt in plurib⁹ in periculo damni. ⁊ tūc ꝓ ſe habet illud quod euenit in pluribus et contra ſe illud qd̄ euenit in pautioꝛib⁹. Eſt etiam ibi alia iniuſticia quia ſi ſuam rem de hoc vendere vellet opoꝛteret aliquo tempore determinato euꝫ exponere advendendū illam ⁊ non in aliquo tp̄e ꝑticulari vago et hoc modo ꝯtingere poteſt ꝙ min⁹ charuꝫ vendereꝛ q̄ʒ in die chariſſimo inter a et b. et ꝑ ꝯſeq̄ns in tali pacto facit ſe certū de lucro vltra qd̄ hūana induſtria ꝑtingere poſſet. Cū his ꝯcoꝛdat Hoſtieñ. et Jo. an. et Arch̄. in. c. vſura. xiiij. q. iij. Scd̄s caſus eſt d̄ eo q̄ venditur⁹ non erat merces ſuas in loco illo vtputa erant poma granata que q̄s habuit in riparia ianueñ vbi multū abundant Propoſuerat eni ea vendē pariſius vbi ſatꝭ chare vendūt. Scd̄m eni Jnno. et alios q̄ in h̄ ſequunꝛ eum licet illa vēdere tm̄ q̄ʒtū pariſius vendē intēdebat: qꝛ quo iure vendē poteſt charius ꝓpter tp̄is dubietatē ſicut patet ex̄ de vſurꝭ. c. in ciuitate tua. et. c. ſi eodē iure illud poſſe videꝛ ꝓpter dubiū loci. Cōtrarie tn̄ opiniōis eſt Hoſtieñ. repꝛobās h̄ ſic dicens ꝙ veriſimile non eſt ꝙ aliq̄s talem emptionē faceret niſi ex indigētia multa. Ex q̄ patet ꝙ ſm̄ talem opinionē appꝛobarenꝛ q̄dammodo vſurarū baractarie ⁊ pararetur vſurarijs via figmētis. Addit q̄ʒ ꝙ expēſaꝝ laboꝝ ⁊ ꝑiculoꝝ itinerꝭ ratio eſt habēda ex̄ d̄ vo. c. magne. et. c. q̄ʒto. de diuoꝛ. Hanc auteꝫ opinionē Jnno. ſequiꝛ Ray. in. c. de vſuris ſed Jo. an. hanc ꝯtrarietatē ꝯcoꝛdat. Dicēs ꝙ ſi ſtatim ille emptoꝛ p̄ciuꝫ ſoluit putat opinionē Jnno. veram. Sed ſi ſolutio p̄cij differaꝛ vt foꝛte intellexit: tunc videꝛ ꝓcedē ratio Hoſtieñ. quia in dubio tp̄is pōt venditori ⁊ emptoꝛi cōmodū ꝓuenire ſed hic nullū cōmodū fit emptoꝛi. Hanc diſtinctionē appꝛobat Joh̄. calda. ex̄ de vſurꝭ. c. fi. et. xvij. q. Jſte tn̄ caſus non eſt multū pꝛedicabil' ne lata via pareꝛ vſurarijs. Terti⁹ caſus ē ecōuerſo a p̄mo vtputa ſi res min⁹ emiꝛ q̄ʒ valeat tp̄e emptionis recipiēda tn̄ in aliq̄ tp̄e inq̄ pōt veriſimilit' dubitari vtrū plus vel min⁹ valitura ſit q̄ʒ tp̄e quo empta nō cōmittuꝛ ibi vſura. Verbi grā. Jn menſe may qn̄ frumētum eſt charū eo ꝙ min⁹ de illo repiaꝛ tp̄e illo. Emit eni modiū frumēti trib⁹ floꝛenis cū tn̄ tunc valeat q̄ttuoꝛ floꝛenos receptur⁹. nihilomin⁹ frumentū in auguſto qn̄ frumenti ſolet eſſe copia magna ⁊ ſperaꝛ ꝙ tūc tres floꝛenos valebit. Talis caſus reputaꝛ vſura vt patet in. c. nauigāti. ex̄ de vſurꝭ. Et rō huius eſt qꝛ ratio hui⁹ dubij ponit eſtimationē in reb⁹ ex ipſa natura rerū que in tali tp̄e minus valere pn̄t ſicut in p̄allegꝭ. c. patet. Unde nō min⁹ daꝛ cauſa tp̄is ſed ꝓpter naturā rei que min⁹ valet vno tp̄e q̄ʒ alio. Et ſic dicēdū eſt ecōuerſo in caſu p̄mo. Et cū h̄ ꝯcoꝛdat Alex. de hal' et Hoſtieñ. Sed q̄d ſi res emiꝛ min⁹ ꝓpter tp̄is ꝯuentioneꝫ. Verbi gratia. Emit frumentū in herba ꝓ q̄nq̄ʒ qd̄ tp̄e meſſis valebat octo. Dicēdū ꝙ talis vſurari⁹ eſt vt patet in. c. in ciuitate. ex̄ de vſurꝭ. Tn̄ ſm̄ Berñ. c. de vſurꝭ. l. j. Dicendū ꝙ aut p̄ſens nūatio eſt cauſa damni ipi⁹ vendentꝭ ⁊ tunc eſt vſura aut ſola ꝯuentio eſt cauſa damni: quia de p̄ſenti non ſoluiꝛ pꝛeciū ⁊ tūc ꝯtractus licitus ē. Aut neutruꝫ eſt cauſa dāni qꝛ frumentū qd̄ eſt in herba non plus valet tēpoꝛe ꝯtractus ⁊ ſimilit' ⁊ tūc ꝯtract⁹ nō ē vſurarius vt patet. ff. de ꝯtrahen. emp. l. fiſtulas. §. frumēta. et. l. ſi debitoꝛ. §. veriſimilit' et. ff. de verb̄. obligꝭ. l. inter ſtipulantē. §. ſacram. Queriꝛ etiam an ne cōmittit vſuraꝫ q̄ in vendēdo ꝯcedit terminū vt trahat meliuſ emptoꝛes ad ſuam apothecā non tn̄ res ꝓpter hoc charius vendit. Dicunt quidā ꝙ ſi emptoꝛes ex hoc incurrūt aliqd̄ damnū puta ratione q̄litatꝭ mercis quia non habet taꝫ bonas merces cōmittit vſurā ⁊ reſtituere obligaꝛ. ex̄ de vſurꝭ. c. ꝯſuluit. Jn qb⁹ aūt caſibus ratio dubij vel ꝑiculi excuſet vſurā dicetur. j. ſermone. xxxix. arti. j. ꝑ totum. vbi rō dictoꝝ in p̄ſenti. c. diffuſi⁹ tractāda eſt.

Articulus. ij. de tribus caſibus dubijs circa emptiones ad tempus. i. ad hominis vitam.

s Ecundus termin⁹ d̄noiari poteſt termin⁹ vite. Un̄ p̄s. ſubdit. Quē non trāſgredienꝛ. ſ. diu ſeviuē arbitrātes. Qꝛ eni in p̄cedenti arti. dictū eſt de venditiōe tp̄is ex ꝑte venditoꝛis merito etiam tractandū eſt de emptiōe ipſi⁹ tp̄is ex ꝑte emptoꝛis. Proinde circa tractatus emptionū ad vitam ꝓ triplici capl'o ad p̄ſens queranꝛ tria.

Qn̄ ⁊ quō licet emere ad vitam redditus p̄diales ⁊ conſimiles contractus in iure. Cap. j.

p Rimo aūt q̄ri pōt an abſq̄ʒ vſure vitio licitū ſit emē ad vitā reddit⁹ p̄diales. Ad qd̄ dicēdū ſm̄ Alex. lombar. ꝙ talis ꝯtus licite fieri p̄t ⁊ h̄ triplici rōne. Pꝛimo rōne veri dn̄ij. ſcd̄o rōne dubij ſeu ꝑiculi: tertio rōne iuſti pꝛecij Pꝛimo v̄o h̄ licet rōne dn̄ij. Naꝫ q̄ dn̄s ē alicui⁹ rei etiā dn̄s ē vſus illi⁹. Manifeſtuꝫ ē eni ꝙ dn̄s alicui⁹ rei verus ſicut rem in alterū ſimplicit' trāſferre pōt. ſic etiā trāſferre p̄t vſumfructū retēta ſibi ꝓpꝛietate. Sicut patet manifeſte in locatꝭ. Videꝛ inſuꝑ ꝓbari poſſe ex dn̄io vero ꝙ ſicut dn̄s rei trāſferre pōt ſimplicit' dando vel vendēdo eam vel retinendo ꝓꝑetatē rei ⁊ trāſferendo vſum: ſic pōt dare vel vēdē q̄ ad termiatū tp̄s ſeu ꝑticulare. Ex q̄ patet ꝙ licite vēdi pn̄t atq̄ʒ emi reddit⁹ ipſi ad vitā rōne dn̄ij veri. Scd̄o etiā lꝫ rōne dubij ſeu ꝑiculi. Naꝫ ſicut patet

in.c.nauiganti.ex̄ de vſurl. Si quis pannū
vinū oleum ⁊ ſimilia vendit vt amplꝰ q̄ va-
leant in certo termino recipiat ſi tamē co tē=
pore ꝯtractus non fuerat venditurꝰ ratione
dubij qui plus accipit q̄ dedit excuſaꝩ in tali
caſu ſicut plenius dictuꝫ eſt.ſ.ſermo.xxxiij.
arti.ij.c.iij.Sed ſi in emptione vel venditio
ne reddituū ad vitam dubium eſt vtrū ven=
dens plus dat q̄ accipiet quia.ſ.emens cito
poteſt mori ⁊ non ꝑcepta ſorte ⁊ vtrum emēſ
plus accipiat q̄ det quia poteſt multū viue=
re ⁊ cito mori. Patet igitur ꝙ talis caſus rō=
ne dubij qḋ q̇dem ꝓuenit ex pte emētiſ atq̧
vendentis licitus vtriq̧ eſt cēſendus. Ter
tio talis ꝯtractus licitus eſt rōne iuſti p̄cij.
Debet enī ſeruari in tali ꝯtractu eq̇tas natu-
ralis iuris.ſ.inter ementē ⁊ vendentē ad h̄
ꝙ licitus ſit. Qḋ tunc fit ſi p̄ciuꝫ qḋ daꝩ ab
ipſo emēte ꝓportioneꝩ rei date ab ipſo ven=
dente. Vn̄ qn̄ eſt in eo exceſſus qui corrum=
pat hanc ꝓportionē ſiue ex parte emētis ſi=
ue ex parte vendentis:tunc q̇dem ꝯtractus
tanq̄ illicitus reſcindi pōt. Puta ſi p̄ciū no=
tabiliꝰ excedat rem vel res p̄ciū eius, No=
tabiliter dico ꝙ ꝓpꝰ ꝑuū exceſſum p̄cij vltra
rem vel rei vltra p̄ciū talis ꝯtractus nō vitia
tur:ſed ꝓpter exceſſum notabilē atq̧ clarū.
Ideo ſtatutū eſt ex̄ de emp.⁊ ven.c.cū cauſa
ꝙ ſi q̇s deceptꝰ eſt vltra dimidiū iuſti p̄cij.
poteſt recedē a ꝯtractu vel pōt agē ad p̄cij
ſupplementū. In quo.c. glo.ait. ꝙ dimidia
pars iuſti p̄cij ſic habet intelligi. Verbi grā.
Res valet decē ⁊ ꝓ q̄ttuor datur. In h̄ appa
ret ꝙ vendens in ſex deceptus eſt. Or ergo
ſex ſunt plus q̄ q̄ttuor. patꝫ ergo ꝙ vltra di
midiū iuſti p̄cij venditor deceptꝰ eſt. Patet
etiam iſta deceptio ex parte ementis. Verbi
gratia. Pono ꝙ res valeat decem ⁊ emptor
ſoluit ſedecim ergo deceptꝰ eſt in ſex q̄ ſunt
plus q̄ pars dimidia que eſt q̇nq̧.⁊ ideo p̄t
agere ad recuꝑandū p̄ciū qḋ pluſ dimidio
iuſti p̄cij dederat. quia vltra dimidiū iuſti
p̄cij deceptus eſt. Non autem ſic ſi tm̄ in
q̇nq̧ deceptus eſſet quia q̇nq̧ ipſum dimi=
dium ſunt. ideo ꝯtra actorē non poteſt age-
re in foro iudiciali. De hac materia etiam di
cetur ſermōe.xxxv.arti.j.c.ij. Ex his patꝫ ꝙ
ſi in p̄fato caſu inter ementē ⁊ vendentē eq̄=
litas obſerueꝩ. licitus eſt ꝯtractꝰ de natura
ſui. Dico autem de natura ſui quia ex parte
ꝯtrahētis poteſt eſſe vitiū in ꝯtractu ꝓpꝰ ei-
us intentionē corruptam. Puta ſi quis di-
ues ad ſufficientiā habens.non ꝓpter vite
neceſſitatē ſed auaricia ductus vt ditior fiat
tales redditus emit. tunc enī ex parte ꝯtra=
hentis eſt turpe lucrum. Si autem queraꝩ
que eq̄litas in hoc ꝯtractu ſeruāda ſit. Dicē
dum ꝙ tunc eq̄litas obſeruaꝩ qn̄ p̄ciū tan
te q̄titatis eſt ꝙ penſata etate ementis.⁊ ſa=
nitate eiuſdem ac ꝑiculis circa fructꝰ poſſeſ=
ſionis ſollicitudine ⁊ labore. non apparet q̇s
notabiliꝰ habeat meliorē partem an.ſ. ipſe
emens vel vendens. Si autem talis eq̄litas
notabiliꝰ corrumpaꝩ certum eſt ꝙ ꝯtractus
tunc oīno eſt cenſendus illicitus. Cum his
ꝯcordat Bal.c.de vſurl.l.ſi ea pactione. Et
idem ſentit Pe. Sed ꝯtra predicta quidam
tripliciꝰ obſtant. Primo quidam dicūt ꝙ
hoc non licet q̄ intentio plus accipiēdi vſu-
rariū facit ex̄ de vſurl.c.ꝯſuluit. Sed iſte qui
tales redditus emit facit hoc intentiōe plus
accipiēdi credens tm̄ viuere ꝙ accipiet plus
q̄ dedit. Ad hoc dicendū ꝙ hic non agiꝩ de
vitio ex parte ꝯtrahētis. ſed de vitio ꝯtractꝰ
in ſe.ſ.an ex forma ſua ſit vitioſus vel non.
Et dictum eſt.ſ. ꝙ vitioſus nō eſt ſi inꝰ emē-
tem ⁊ vendentē eq̄litas obſerueꝩ. qua ſerua
ta etiam ſi ꝯtingat ementē accipē plus q̄ de
dit:fit vtriq̧ ſuū.⁊ h̄ ex natura ꝯtractꝰ. Ad cu
ius pleniorē intelligentiā notandū eſt ꝙ eſt
triplex ꝯtractus in quo differētia magna eſt
Primo eſt ꝯtractus mutui. ſcḋo ꝯtractus cō
modati:tertio ꝯtractꝰ emptiōis ⁊ venditiōiſ

Primo eſt ꝯtractus mutui ⁊ in hoc tm̄ de
bet penſari ſub̄a rei ⁊ ipſius valor nō vſus
vel fructus eo ꝙ rōne vſus non licet ex mu=
tuo accipē vltra ſortem ſed ſufficit ꝙ tm̄ mu-
tuanti valor rei reddaꝩ ⁊ non eadē res nūo
reddi debet:cum in mutuo ſicut p̄dictuꝫ eſt
pluries dn̄ium transferaꝩ.. Scḋo autem ī
cōmodato eadem res nūo reddi debet: q̄ ī
eo dn̄ium non trāſferꝩ ſed ꝓ vſu illius nihil
recipi debet. alias accōmodatū in locatū trā
ſiret. Tertio in emptiōe ⁊ venditiōe pen=
ſatur ſub̄a ⁊ vſus rei. Ideo ſi emptor iuſto
p̄cio emit ⁊ ꝯtingit ꝙ ꝓpter poſſeſſiōis fru=
ctus ꝑcipiat plus q̄ dedit fit iuſte ſuū ⁊ totū
de ſorte eſt. Nam in emptione ⁊ venditione
ſi plus accipiꝩ ſeu accipi ſperaꝩ q̄ datum ſit
vitioſum non eſt. cum totum de ſorte ſit. Et
hoc verificaꝩ tam in emptione ⁊ venditiōe q̄
ſimpliciꝰ fit: q̄ in iſta que ſit ad tempꝰ ſeu ad
vitam. Nam eo iure quo quis recipit aliq̇d
plus q̄ dedit ⁊ fit iuſte ſuū in poſſeſſiōibus
ſimpliciꝰ emptis eodeꝫ iure accipit aliq̇d plꝰ
q̄ dedit in poſſeſſiōibꝰ vel redditibꝰ ad vitā
ſuam eo ꝙ ſicut dictuꝫ eſt totum qḋ plus ac-
cipitur eſt de ſorte cum ſub̄am rei atq̧ vſum

et fructus illius emat. Scḋo vō obſtant
quidam inter q̇s fuit Hoſt. in.c. de vſurl. q̇
ait ꝙ qui pecuniā dant eccleſijs ⁊ recipiūt ab
eis certas poſſeſſiōes tenēdas toto tp̄e vite
ſue vt poſt mortē eoꝝ poſſeſſiōes ad eccleſi=
am reuertanꝩ. pecunia etiam apud eccleſias
remanēte ꝯtractus eſt illicitꝰ. eo ꝙ hoīes ho
die multū viuere ſperant ⁊ eo ꝙ taliꝰ ꝯtra=
hentes ſe credūt amplius ꝑcepturos de fru
ctibus dictaꝝ poſſeſſionū q̄ ſit pecunia quā
dederūt:cum ſicut dictum eſt ſola intentiōe
mentali vſura cōmitti pōt. Ad hoc dicen-
dum ꝙ verum eſt ſola ſpes vſurariū facit in
ꝯtractu mutui veri ſeu interp̄tati. ſicut patet
ex̄ de vſurl.c.ꝯſuluit. q̄ ibi ſperaꝩ aliq̇d qḋ
non eſt ḋ ſorte ſed non ſic ꝯtingit hic vbi ve-
ra venditio eſt. In h̄ ꝯtractu pōt etiā dubi=
tari ⁊ queri quo iure vendēs ad vitam puta
poſſeſſionē p̄ciū eius retinē pōt qn̄ emens
poſt emptionē ſuꝑuixerit parū. Ad qḋ dicē-
dum ꝙ illud a vēditore licite retineri pōt ra=
tione vel titulo emptiōis iuſte. Nam ſic di=
ctum eſt talis ꝯtractꝰ eſt licitꝰ quia incidit ꝑi
culum ⁊ dubiū ex vtraq̧ pte. Qn̄ enim iſte
emit ad tp̄s dubiū eſt vtrū debeat ſuꝑuiue=
re plus vel minꝰ:ideo talis incertitudo tp̄is
facit eq̄litatē in vtraq̧ pte. Cum enī q̇s poſ=
ſeſſionē ſuam vendit ad vitam emētis. ven=
dit tp̄s incertum q̄ ignorat q̄tuꝫ debeat ſu-
ꝑuiuere emēs. et cuꝫ indeꝰminatio tp̄is pē=
deat a natura ⁊ non ab hoīe ideo eſt p̄ter ho
minis intentionē. Ex natura ergo ꝯtractus
vere trāſferꝩ res in ementē.⁊ qn̄ moriꝩ licet
vixerit parū ex natura eiuſdē ꝯtractꝰ reuer=
titur ad vendentē. Nec videꝩ hic difficultas
maior q̄ in his que ſimpliciꝰ venduntꝩ. Naꝫ
ſi q̇s emeret equū ⁊ ꝓ eo ſolueret centum li=
bras. ꝯſtat ꝙ ſi p̄dictus equus in craſtinum
moreꝩ nihilominꝰ vendēs centū libras iu=
ſte retineret ſibi q̄uis ex re empta nullā vti-
litatē ꝯſecutꝰ fuiſſet emptor. h̄ q̇dem ꝯtingit
eo ꝙ ipſe vendēs rem ſuam iuſte trāſtulit in
ementē. talis ergo trāſlatio iuſta ſtatim facit
p̄ciū eſſe vendenti. Tertio q̄ obijciunt
quidam dicētes ꝙ qn̄ in ꝯtractu tam vnꝰ q̄
alius habet potiorē partem. tunc ꝯtractuſ ē
illicitus. Sic videꝩ eſſe in ꝓpoſito. Nam ſe=
pe accidit ꝙ viri ⁊ mulieres.xxv.annoꝝ red
ditus emunt ad vitam ꝓ tam paruo p̄cio
ꝙ infra octo ānos recipiunt totam ſortem.
et licet mori poſſent infra octo annos p̄edi-
ctos. ꝓbabiliꝰ tm̄ eſt ꝙ in duplo ſuꝑuiuē poſ-
ſint. Ex quo patet ꝙ emens habꝫ id in fauo
rem ſuū qḋ freq̄ntius accidit.⁊ qḋ ꝓbabiliꝰ
eſt:⁊ vendens in ſuū fauorē ꝙ raro euenire
ꝯtingit.⁊ ſic patet ꝙ eſt ineq̄litas in ꝯtractu
et ideo illicitus eſſe videꝩ. Ad qḋ dicendū ꝙ
ſolutio patet ex dictis. ꝙ ꝯtractus iſte nō de
bet illicitꝰ iudicari niſi qn̄ inter ementē ⁊ vē-
dentē iuris naturalis eq̇tas non ſeruaꝩ In
ꝓpoſito autem caſu talis equitas non ſerua
ri videtur ꝓpter ementis etatē; quia veriſi=
mile eſt ꝙ tm̄ ſuꝑuenire debeat ꝙ multū lu=
crabiꝩ ⁊ ꝙ infra modicū tempus recipiet ſor
tem ⁊ ſic potior eſt ꝯditio ementi q̄ ipſiꝰ ven
dentis. niſi forte iuuenis ſiue emēs tot ꝑicu
lis ⁊ infirmitatibꝰ expoſitꝰ eſſet ꝙ nō videre
tur apte qḋ iſtoꝝ eſſet ꝓbabiliꝰ aut emētem
viuere ꝑ tm̄ tp̄s ꝙ ipſe vendens lædereꝩ no=
tabiliꝰ in ꝯtractu. aut ipſum mori infra octo
p̄dictos annos. Debet igitur in tali ꝯtractu
vt licitus ſit ementis etas ⁊ infirmitas com=
penſari. Sed quidam ꝯtradicūt dicētes ꝙ ſi
licet alicui ꝑiculo ſe exponere ſed talis ē hu=
iuſmodi ꝫ ⁊c. Quia multi ſicut dictum ē di=
cunt ꝯtractū eſſe illicitū. Ad hoc dicendū ſꝫ
Landul.in.iiij.et.xv.di. ꝙ talis emens non
exponit ſe ꝑiculo damnoſo ꝓpter ꝯtrauſias
doctoꝝ. Vnde ſi quis habet intentioneꝫ ꝙ
nollet aliq̇d facere ꝯtra deū ⁊ aliq̇d facit de
quo eſt ꝯtrauſia inꝰ doctores. dato ꝙ id qḋ
facit ſit malum ⁊ ꝯtrariū bonū crediꝩ ꝙ non
peccet. Hec ille. Hec aūt opinio nō multum
videtur tuta:ſed ſecurior videreꝩ ⁊ verior il
la de qua dictum eſt.ſ.ſermone.xxiij.ar.j.
in fine. Sed opinio Landul. nullo modo ē
predicanda.

Qn̄ ⁊ quō liceat emere here-ditarie prediales hereditates Capitulum.ij.

s Ecūdo queriꝩ an liceat hēdiarie
p̄diales.ſ.hereditates emē. Dicē-
dum ſm̄ q̇ſdaꝫ ꝙ ſic. dūmodo na-
turalis iuris eq̇tas obſerueꝩ. qḋ tunc vere
fit qn̄ in tali ꝯtractu tanta eq̄litas obſeruaꝩ
qḋ non ꝓpter aliqḋ apparet q̇s ꝯtrahentiuꝫ
habeat meliorē partem. Si vō apparet ꝙ p̄=
cium minꝰ ſit reſpectu rei iam empte. tūc ex
parte ementis eſt corruptio eq̇tatis.⁊ teneꝩ
emens aliud iuſti p̄cij ſupplementū. et ſi eſ
ſet p̄cium ita paruū ꝙ eſſet minꝰ dimidieta-
te iuſti p̄cij:poſſet vendens in foro iudicia
li recedere a ꝯtractu. Si vō res empta par=
ui valoris eſt ⁊ p̄ciū ita magnū ꝙ notabiliꝰ
rem venditam ſuꝑexcedit. tunc ex pte ven=
dentis equitas corrupta eſt ⁊ in foro ꝯſcien-
tie tenetur p̄dictus vendēs reſtituere qḋ ac-

cepit vltra iuſtum preciũ. ⁊ ſi etiam exceſſus
eſſet vltra dimidiũ iuſti precij: poteſt emens
recedere a ꝯtractu. hoc autem alit̃ vitiũ eſſe
poteſt puta ſi quis decipiẽs ſemetipſum cre
deret ꝙ redditus hereditarie ꝓ tam paruo
precio haberi poſſet ſicut qñ emitur ad vitã
Si eñi ſicut ſupra in p̃cedenti .c. dictũ eſt qñ
redditus emunt̃ ad vitam ꝓpter precij par
uitatem illicitus eſt ꝯtractus. Multo ampli
us qñ hereditarie emunt̃. Scdm eñi Alex.
lomb. qñ venditio a paupe facta eſt ꝓpt ar=
tam neceſſitatẽ tunc emptio mutuatiõis lo=
cum tenet: ideo iniuſta eſt ꝓpter neceſſitateꝫ
vendentis ⁊ maliciã ipſius ementis. qua ꝓ=
pter qd plus accipit̃ iuſtum titulũ non habꝫ
poſſeſſiõis. Proinde aduertendũ eſt ꝙ qñ qs
emit poſſeſſionẽ ſimpliciť vel ad tempus ⁊ h
cauſa lucri qd tñ ex natura tẽpis expecta-
tur non ex natura poſſeſſi rei: ꝙ tunc vitium
eſt in ꝯtractu ⁊ ita in iure dicit̃ turpe lucrũ.
Si ṽo hmõi poſſeſſio emat̃ cauſa lucri ⁊ ta=
lis emptio ꝓpter vendentis neceſſitatẽ fuerit
minus iuſta cum ei tenent̃ ex charitate ſub=
uenire gratis: tunc in tali ꝯtractu vſure viti-
um eſt. non ꝓpter ſe ſed ꝓpter eq̃pollentiaꝫ
rei qꝛ lucrũ qd ex tali ꝯtractu dinoſcit̃ ꝓue=
nire militat ꝯtra charitatẽ. Si ṽo poſſeſſio=
nem qs emat non cauſa lucri p̃mo ⁊ ꝑ ſe ſed
ad ſui ⁊ ſuoꝝ vite vtilitatẽ atq; neceſſitatem.
dũmodo in emptiõe ſeruat̃ equitas natura
lis iuris. ſi accreſcat ꝓceſſu tpis pluſq; dat̃:
iuſte fit illud ementis. qꝛ illud accipit tanq;
ſuũ ꝓpter ꝯtractus ipſius naturã: ⁊ nõ rõ=
ne tpis niſi valde ꝑ accidens. Si qs ṽo ob=
ſtet ꝙ ſi emunt̃ redditus hereditarie p̃dicto
modo neceſſarie ꝯtingit fieri exceſſum nota
bilem ſupra ſortem ꝓpter hereditariã ſucceſ
ſionẽ: qd videt̃ iniuſtũ. Ad hoc dicendũ eſt
ꝙ nec naturale ius nec poſitiuũ ius dictant.
quia iſte qui hereditarie emit rem teneatur
tñ dare ꝓ ea q̃ntum ꝓbabile eſt ꝙ debeat re
cipere ipſe ꝑ vitam ſuam ⁊ filij eius ⁊ nepo=
tes ⁊ tota poſteritas eius. Quia ſm hoc res
que hereditarie emit̃ mime ſub iuſta eſtima
tione cadere poſſet. Sed qñ taxatur preciuꝫ
iuſtum ſufficit ꝙ habeat̃ reſpectus ad illum
qui emit ⁊ ad eius poſteritatẽ vſq; ad certuꝫ
gradum puta vſq; ad filium ad nepotes nõ
autem oportet ꝙ habeat reſpectũ ad omnes
qui ei ſuccedere poſſunt vſq; ad oẽ tempus
quia ſic res que venditur eſtimari nõ poſſet

In quo caſu liceat emere pe- cuniarios redditus hereditarie ſeu ad vitam. Cap̃. iij

t Ertio queritur an liceat emere pe
cuniarios reddit⁹ hereditarie ſeu
ad vitam. Ad hoc dicendum ſm
Alex. de halis ꝙ talis ꝯtractus licitus eẽ po
teſt. Ad cuius intelligentiã notanduꝫ eſt ꝙ
q̃druplicit̃ poteſt eſſe vitiũ in ꝯtractu. Pri=
mo ex cauſa materiali. ſcdo ex cauſa efficien
ti. tertio ex cauſa formali: q̃rto ex cauſa fina-
li. Primo ex cauſa materiali. i. ex parte rei
que emitur vel vendit̃. puta quia res mime
vendibilis eſt. vt homo liber qui vendi non
poteſt. nec ſpũalia vendi poſſunt. nec vendi
poteſt aliena res. Et ſm hunc modũ ꝯtract⁹
hmõi ſm aliquos vitiat̃ quia pecunia nõ p̃t
vendi. Et intm̃ ſm eos talis ꝯtractus vitiat̃
quia ab actu emptiõis declinat ⁊ ꝯtractum
mutui intrat ex quo non licet ſpectare lucꝝ
vt patet ex̃ de vſuris .c. ꝯſuluit. Sed tamẽ p̃t
rñderi ad hoc ꝙ in rebus nr̃is tria habemus
bona. Primo mobilia. ſcdo imobilia. tertio
iuſ vtriuſq;. Et ſic diſtinguit̃ mobile ⁊ imobi
le ⁊ ius in vtriſq;. ita ipſuꝫ ius vendi poteſt
ſicut mobilia ⁊ etiam imobilia. Nõ ergo vẽ=
ditur ipſa pecunia ſed ius ꝑcipiendi reddit⁹
ipſos pecuniales. Quis autem pecunia vẽ
di non poſſet tamen cum vendito iure ven=
di vel emi valet. Uidemus eñi aliq̃d qd emi
non poteſt ⁊ tñ cum aliquo alio trãſit qd de
iure emi vel vendi valeat. Sicut iuſ p̃ronat⁹
qd ſpũali annexũ eſt. ⁊ tamen trãſit cum vẽ-
ditione ville ſeu feudi que de iure vtriq; ven-
di poſſunt. Sic in caſu ꝓpoſito ꝯtingit. Uẽ-
ditur eñi ius quo vendito pecunia tranſit.
Ius eñi ꝑcipiendi quolibet anno talem pe=
cunie q̃titatem ſuꝑ bonis alicui⁹ vendentis
ſiue hereditarie ſiue ad vitam ipſius emen=
tis non eſt pecunia: ſed diſtinguit̃ vnuꝫ ab
alio. Uerum eſt tamen ꝙ alia rõne non põt
vendi pecunia q̃uis patronat⁹. Pecunia eñi
non poteſt vendi quia mediũ eſt in venditi=
one. Sed ius patronat⁹ vẽdi non poteſt qꝛ
ex ſpũali annexum. Scdo poteſt eſſe viti-
um in ꝯtractu ex cauſa efficienti. i. ex ꝑte cõ=
trahentis. ſicut eſt qñ quis fingit ſe emere id
qd in pignus intendit accipe: ⁊ tunc a vitio
vſure non excuſat̃. ar. ad hoc ex̃ de pigñ. il=
lo nos. Et hoc modo poſſet aliquis dicẽ ꝙ h
vitium eſt. quia tm̃dem eſt ſic ꝯtrahere ſicut
mutuare. c. ꝑ. x. Ita ꝙ ſic ꝯtrahens mutuat
indirecte ⁊ emptionẽ fingens mutuũ facit.
Poſſet autem dici ꝙ argumentũ non valet.
quia in tali ꝯtractu non eſt mutuũ directuꝫ

nec indirectũ. Nam vbi mutuũ eſt mutuat⁹
ipſi mutuãti in precio obligat̃. ſed in tali cõ=
tractu preciũ tranſit ⁊ ius ꝑcipiẽdoꝝ reddi=
tuũ ſtat in lucro ⁊ ꝑiculo ipſius emptoris.
Poſſet tamen in hoc ꝯtractu incidere vitiuꝫ
ex parte ꝯtrahẽtis ꝓpter cupiditatẽ ⁊ auari
ciam eius: ſed hoc non accidit ꝯtractui ex na
tura ipſius ꝯtractus. Tertio poteſt eẽ vi-
tium in ꝯtractu ex cauſa formali. i. ex parte
pacti appoſiti rei que trãſigit̃ hoc eſt qñ appo
nitur pactum qd repugnat rei que trãſigit̃.
ita ꝙ ipſa res non patit̃ apponi tale pactum
et hoc modo ꝯtingit eſſe vitium in ſimonia.
Alio modo qñ pactum repugnat ꝯtractui.
Hoc autem eſt qñ ꝯtractus eſt gratuit⁹ ⁊ ta=
le vitiũ facit eſſe vſuram. Uſura ſiq̃dem eſt
in hoc ꝙ aliq̃d exigitur ex pacto rõne rei mu
tuate. Tale autẽ vitiũ nõ in p̃dicto ꝯtractu
eſt. cum ibi non mutuũ ſed vera venditio ſit
Quarto põt in ꝯtractu eſſe vitiũ ex cauſa
finali. i. ex ꝑte precij ⁊ tale vitiũ excludit̃ ab
iſto ꝯtractu qñ ꝓportionat̃ precium iuri qd
vendit̃. Regulare ſiq̃dem eſt ꝙ ꝯtract⁹ em=
ptionis ⁊ venditiõis illicit⁹ eſt cum in eo iuris
naturalis eq̃tas non ſeruat̃. Sed cum talis
ſeruat̃ equitas ita ꝙ non eſt notabilis exceſ-
ſus precij ſupra rem venditã nec econuerſo
tunc licitus eſt ꝯtract⁹. Non ergo negat̃ ꝙ
talis ꝯtractus irritari non poſſet ex parte p̃-
cij: ſed tamen ſicut patet vitiari poteſt ⁊ ita
ratificari. Alio q; modo ꝓbant aliqui hunc
ꝯtractum licitum eſſe quia licite poteſt quis
emere prediũ emptũ ꝓ centũ lib. ⁊ p̃diũ em=
ptum poſſet hereditarie alicui ꝓ ſe ⁊ ꝓ here-
dibus ſuis emi hoc. ſ. pacto ꝙ recipiens pre
dium obligaret̃ ꝓ ſe ⁊ ꝓ ſuis heredib⁹ dare
quolibet anno centũ ſolidos danti precium
ꝓ ſe ⁊ heredib⁹ ⁊ ſic mediãte emptione ⁊ vẽ-
ditione precij talis habet ꝓ .c. lib. c. ſolidos i
quolibet anno ⁊ nihil differt in ꝯſpectu dei
vtrũ hoc habeat mediate vel imediate. ꝯtra
ctus ergo licitus eſſe videt̃. Fateor tñ ꝙ nõ
eſt honeſtus nec decẽs ſicut eſt ꝯtractus q̃
emunt̃ reddit⁹ p̃diales. Sed ꝯtra dicta argu
unt q̃dam dicẽtes hoc iõ nõ licere qꝛ pecu=
nia ad hoc inuẽta eſt vt mediũ ſit int̃ emen=
tem ⁊ vendentẽ. ⁊ non vt emat̃ ⁊ vendat̃. ꝓ-
pter qd emens vel vendens pecuniã vtit̃ ea
ad finem ad quẽ non eſt inuẽta ⁊ ideo pec=
cat. Et maxie qꝛ talis ꝯtract⁹ non videt̃ re=
duci poſſe niſi ad ꝯtractũ mutui. Ratio hu=
ius eſt quia cũ pecunia nõ poteſt emi vel vẽ
di cum ſit non extremũ emptiõis vel vendi=
tionis ſed mediũ: ſequit̃ ꝙ non poteſt ꝯtra=
ctus iſte reduci ad emptionẽ vel venditionẽ
Certum eñi eſt ꝙ locatio non põt dici nec eti
am cõmodatũ ergo ad ꝯtractũ mutui neceſ=
ſe eſt eum reduci. Sed in illo vt. ſ̃. patuit ñ
licet ſperare lucrũ. Ad h dicendũ vt dictum
eſt p̃us ꝙ hic nõ emit̃ pecunia ſed ipſuꝫ ius
ideo mutuũ dici non poteſt. Iterũ q; oppo=
nunt d. ꝙ hic videt̃ acceſſus lucri ad ſortem
Talis aũt ſucceſſus ſeu acceſſus aut ſimul fa
ctus ꝯtractum variare non poteſt qꝛ vtro=
biq; vtitur ipſa vſura cum vſura ſit q̃cq̃d ac-
cidit ſorti vt patet. xiiij. q. iij. c. plerique. Sed
ſi fiat acceſſus ſimul puta ſi quis dat. c. libras
vt recipiat. xx. in vno anno vſura eſt. Eodẽ
modo ſi qs dat decem vt recipiat viginti in
duob⁹ vel tribus annis vſura eſt. Hoc q; cõ
tingit qñ emunt̃ pecuniales reddit⁹ in certis
annis lucrũ non ſolũ equat̃ ſorti ſed etiã ex-
cedit ſortem. ⁊ q̃uis talis exceſſus ꝑ ſucceſſi=
uam ꝑceptionẽ reddituũ fiat: tñ hoc ꝯtractũ
non ratificat ſed ꝯdemnat. quia non differt
vtrũ talis excreſcentia ſimul vł ſucceſſiue re
cipiat̃. Ad qd dicendũ ꝙ hic non eſt exceſſus
lucri ad ſortem: qꝛ in venditiõe ſicut p̃dictuꝫ
eſt totum de ſorte eſt.

Articulus. iij. de iniuſta et vſuraria venditiõe tempis ⁊ d̃ triplici precio mercantiarũ.

t Ertius eſt termin⁹ culpe. Et de h
pſ̃. ait. Neq; ꝯuertent̃ opire terrã
ſcꝫ iuſti. videlicet vt faciũt q̃ inſa=
tiabili cupidine flagrant: vt ſine
termino eoꝝ diuitie cumulent̃ vendẽtes ter
minũ ipſi emptori qui non poteſt ſtatim ſol-
uere preciũ mercãtie. Ad intelligentiã dicẽ=
doꝝ poteſt in re vendẽda triplex preciũ ꝯſi=
derari. Primũ dicit̃ iuſtificatũ. ſcdm ṽo au=
gmentatũ: tertiũ ṽo preciũ dicit̃ minoratũ.

De triplici precio iuſto rei vẽ dibilis iuſtificato ⁊ limitato ꝑ dilatione ſolutionis. Cap̃. j.

p Rimũ preciũ vẽdibiľ rei dꝛ iuſtifi=
catũ ⁊ limitatũ. Et circa h p̃notan
dũ eſt ſm Sco. in. iiij. diſ. xv. q. ij.
Et etiã ponit̃ in ſermõe. xxxij. cir
ca finẽ. Et lati⁹ in ſermone ſeq̃nti arti. j. c. ij.
penſatio valoris vſualiũ reruꝫ vix aut nũq;
põt a nobis fieri niſi ſm ꝯiecturalẽ ſeu ꝓba-
bilem opinionẽ. Et h q̃dem non punctualit̃
ſeu ſub ratione ⁊ mẽſura indiuiſibili i plus
et minus ſed ſub aliqua latitudie competen
ti circa quam etiam diũſa hoium capita ⁊ iu

UNIVERSIDAD Y ... BIBLIOTECA DE ZARAGOZA

dicia in eſtimatiõe ꝓbant differre.iõ varioſ
ḡdus ⁊ modicā certitudinē multūq; ambi=
guitatꝭ iuxta opinabiliū modū in ſe includit
licet q̄dam plus ⁊ q̄dam mī⁹. Concordat ī
hoc Tho. Vñ adūtendū eſt ꝙ hmōi ꝑmi ꝑ=
cij.ſ.iuſtificati ⁊ limitati pōt etiam diſtingui
triplex limitat⁹ ḡdus etiā iuſt⁹. Prim⁹ pt no
minari pius.ſcōs diſcret⁹:terti⁹ vo rigidus
Prim⁹ eſt p̄cij miōris.ſcōs eſt mediocrꝭ:ter=
tius eſt maiorꝭ. Verbi grā. Sint decē pecie
pāni eiuſdē bonitatꝭ ⁊ artificij ⁊ expēſe hax
tñ decē peciarū ꝓpter varia capita ⁊ diūſas
ſniās circa illas a varijs varia eſtimatio fiat
et tandē repient ipſi eſtimatores circa illas
variari vtputa q̄dam eſtimabūt quālibꝫ illa
rum p̄cij q̄nq̄ginta ducatoꝝ: ⁊ h̄ dici pōt p̄=
cij limes ⁊ ḡdus pius. alij q̄nq̄ginta cū di=
midio ⁊ talis dici pōt limes ⁊ ḡdus diſcret⁹.
Quidam vo alij q̄nq̄gintouno ⁊ h̄ dr limes
aut ḡdus rigidus ⁊ ſeuer⁹. Propt varietatē
ergo emptoꝝ ⁊ venditoꝝ aliq̄ iſtarū pecia=
rū panni ꝓ pecunia nūata vendent.l.duca
tis.alique.l.cū dimidio. ⁊ aliq̄ dabunt ꝓ.lj.
Nūc aliq̄s venit q̄ nō habet denarios vt̄ p̄=
ſentialit̄ ſoluat dilationē ſolutiōis poſcit. Si
igit̄ venditor tunc nō ſtatim ſoluēdus ꝓpt
hmōi expectationē preciū augeat non tñ vl=
tra vltimū limitē iuſti p̄cij ſed ſtat in ſummo
j.et.lj. Jta ꝙ q̄ntūcunq; ſolutionē ampliori
tpe gratis ſeu ex pacto expectaret nunq̄ ob
h̄ vltra illum limitē iuſti p̄cij aliq̄d acciperet ſi
eſt ibi ex vi ꝯtract⁹ vſura ſm ſniam magno=
rum doctoꝝ. Ratio hui⁹ eſt q: talis nō ven=
dit terminū nec ꝓpt expectationē accipit vl=
tra iuſtū preciū rei quā vendit: q̄uis non fa=
ciat grām remiſſiōis p̄cij deſcendēdo ad.l.
Quod q̄dem libent̄ facēt ſi ille ſtatim ſolue=
ret. Nam aliud eſt nō facē grām aliam ꝓ eo
qđ facit grām expectatiōis. Aliud eſt ꝓpter
expectationē ſimplicit̄ excedē iuſtū precium
Stat igit̄ talis in limite rigidi ḡdus q̄ adhuc
eſt iuſt⁹. ſed ſi ille ſoluēt ſtatim ꝯdeſcēderet
vſq; ad limitē graduſ pij.i.vſq; ad q̄nq̄gita

De precio augmētato ꝓpter dilationē ſolutionis precij rei empte. Capitulū.ij.

S Ecundū preciū rei vendite dr au=
gmentatū ſeu multiplicatū. Qđ
q̄dem fit cū a vēditore q: emptor
de re empta p̄ciū non ſoluit ſtatim ſed termi
nū petit vltra terminū iuſticie augmētatum
Verbi grā. Vult ꝓpter terminū.ſ.ſex men=
ſiū de q̄libet pecia predicti pāni:liiij.vel.lv.
ducatos ⁊ q̄nq; vltra qđ manifeſta vſura eſt
vt patet ex de vſurꝭ.c.ꝯſuluit. Qđ eſt veꝝ ſꝫ
Bal. q̄ñ res que emit̄ aut vendit̄ ꝯſiſtit ī nu=
mero pondē ⁊ mēſura quia ſolū in his vſu=
ra cōmittit̄. Secus ſi vendat̄ dom⁹ vel p̄di=
um p̄ſertim tm̄ cum emptor interim ꝑcipit
rei empte vtilitatē vt patet.c.de actꝭ.emptꝭ.
l.curabit. Sed hūc theologi nō ſequūt̄ vbi
p̄cium rei vendite ſit taxatū ſm frā. maroniſ
qua rōne eſt ibi vſura dictū eſt in p̄cedēti ſer
mone arti.ij.et in.ij.ꝑticula.c.vij. Sed quia
mercātes iniuſti ad excuſandas excuſatiōeſ
in peccatis ꝓ ſe hr̄e conant̄ quaſdā in h̄ de=
fenſiōes. ideo de eis cum rñſiōib⁹ ſuis aliq̄ſ
ſubiūgam⁹. Primo vo dicūt ꝙ mercatori lu
crari licet ex q̄ ꝓ cōi vtilitate laborib⁹ ⁊ expē
ſis ⁊ multis ꝑiculis ſe exponit vt.ſ̄.in ꝑn.ꝑ
cedentis ſermōis dictū erat. Quia iuſtū eſt
vt inde reportet competēs lucrū officio ſuo.
Sed hoc facē non pōt niſi vendēdo merces
ſuas ſic precium taxet ꝙ penſatis oib⁹ labo=
ribus ꝑiculis ⁊ expēſis circa merces ſuas fa
ctis vel fiendis lucret̄ decē vel q̄ndecim pro
centenario. hoc q̄ agere non pōt niſi ꝓ ex=
pectatione ſolutiōis vſq; ad hoc augeat p̄ci=
um ſolutiōis merciū ſuarū vt.ſ. pēſata hui⁹
modi expectatiōe cū ceteris circūſtantijs lu=
cret̄ finalit̄ ipſa decē vel q̄ndecim. Ad qđ tri
plicit̄ rñdet̄. Primo dicendū eſt ꝙ licet mer=
cator ſicut dictum eſt ꝓpt dictas cauſas lu=
crari poſſit non tñ modo illicito ſicut ꝯtigit
vendēdo terminū ⁊ obſeruādo alios illici=
tos modos. Jtem ſcdo patet intuētib⁹ pre=
dicta ꝙ ſeq̄ret̄ dato ꝙ mercator merces va=
loris.c.ducatoꝝ ꝓ mille ducatis emiſſet tūc
ſm p̄fatam poſitionē poſſet ꝑ quēcūq; illici=
tum ꝯtractum eas licite vēdē ſic ꝙ vltra mil
le ducatos lucraret̄ decē vel q̄ndecim ꝓ cen
tenario qđ patent̄ irrōnabile eſt. Jtem ſeq̄=
retur tertio ꝙ ſi in terra vel tpe maxime cha=
riſtie merces ſuas maḡ precio emiſſet poſſet
ꝓpter h̄ in loco vel tempe in quo merces il=
le eſſent viles vendere illas precio maiori q̄
emiſſet ſaltē ꝓpt expectationē ſolutionis qđ
manifeſte abſurdū patet atq; iniuſtū. Secū
do etiā dicunt ꝙ non intendūt merces ſuas
charius vendere ꝓpter temp⁹ ſed ꝓpter re=
cuꝑandū damnū qđ ex dilatiōe ſolutiōis in
currunt q: ſi p̄dictos denarios ſtatim poſt
mercium venditionē haberēt poſſent cū illꝭ
multum lucrari qđ facere non poſſunt quia
ſtatim non ſoluunt̄. Ad qđ etiam tripliciter
rñdetur. Primo dicit̄ ꝙ ſi talis venditor in=
de lucrari poſſet poſſibile etiam foret nō lu=

crari. inſuꝑ ⁊ ꝑdere capitale. Nūc aūt q: nō
ſtat in ꝑiculo talis dāni nō pōt ſtare in certi=
tudine talis lucri. Jnſuꝑ ſcdo ꝙ hr̄et lucꝝ d
re non ſua.ſ.de mutuo dato in emptione.
Tertio mercator non pōt in ꝑ actū deduce=
re recōpenſationē dāni qđ ꝯſiderat̄ ex h̄ ꝙ
ſua pecunia nō lucret̄. cum nō pōt vendē qđ
nōdū eſt: ⁊ pōt ab hñdo multiplicit̄ impedi=
ri ſm Tho. Tertio q̄ dicūt h̄ facē q: ſepe
apparet ꝙ debitores nō ſoluūt in termio aſſi
gnato: ⁊ circa req̄ſitionē taliū denarioꝝ oꝑ=
tet eos facē expēſas magnas. Ad h̄ duplici
citer rñdet̄. Primo dr ꝙ licet multi q̄b⁹ ter=
min⁹ ꝯceſſus ē in termio nō ſoluūt: multi tñ
ſunt q̄ in termio aſſignato ſoluūt: ⁊ tñ p̄ciuꝫ
qđ ꝓpt tps mercib⁹ additū eſt nō minuit̄ ab
his q̄ in dato termio ſoluūt q̄re eq̄dem ven=
dere vtriſq; terminū ineq̄litas ⁊ iniuſticia ē
Scdo dicendū ꝙ ꝯcedit̄ ex de fideiuſ.c.ꝑ=
uenit. Q rōne intereſſe ſi debitor nō ſoluit in
termio ſibi dato ꝙ creditor tūc ſeruari debꝫ
indemnis: nec tunc eſt ibidē vſura. cū vſura
eſt q̄ñ rōne mutui ſperat̄ lucrū. hic aūt talis
excreſcētia nō recipit̄ niſi rōne dāni vitādi ſi
lucri habēdi. Quarto dicūt ꝓpter impo=
tentiā ⁊ inopiam hoc facere ipſoꝝ emptorū.
Nam ſi vellent vendē abſq; p̄dicti termi di=
latione ꝓpter denarioꝝ indigentiā ⁊ pauꝑ=
tatem multoꝝ raros poſſent reꝑire empto=
res. Ad qđ dicendū ꝙ doloſa eſt mia iſta q̄
ſub ſpē pietatꝭ ac ſubſidij charitatꝭ ꝯtra ꝓxi
mū indigent̄ crudelit̄ ſerpit. Et ibi fingit ſe
intendē pietatē p̄ncipalit̄ ſolum querit ⁊ in=
tendit ꝓpriū lucrū ⁊ cōmoditatē. Secun=
do dicendū ꝙ non eſt hic pietas ſ; impia cru
delitas ſub ſpē pietatꝭ addere indigentiam
indigenti: ꝙ eſt ei qui non pōt ſtatim ſolue=
re operā dare ꝑ precij augmētū qđ tardius
et difficilius poſſet ſoluere qđ tenet̄. Ter=
tio dicendū ꝙ tūc nempe opus piū erit ⁊ di=
cetur q̄ñ abſq; ſpe precij augmēto ſolutioni
p̄ſtaret dilationē ſicut in p̄ncipio p̄ntis ſmo
nis dictū eſt. Quinto dicunt ꝙ hoc faciunt
vt ꝯſeruent ſe in tali mercatione. cum multi
ſunt qui etiam poſt datā dilationē nunq̄ p̄=
cium ſoluūt. Jllis dicendū eſt ꝙ coꝝ ꝯſcien=
tia vtiq; bene poteſt ſtare merito inq̄eta: cuꝫ
de tali termino dato culpam habeāt ⁊ aīam
cum ſubſtātia perdant. hoc ſolum bonū ſibi
vltimo reſeruātes: ꝙ non ꝓximo de ſua ſub
ſtantia ſed diabolo de ſua aīa ſatiſfacē obli=
gantur. Notandū eſt ꝙ ſi quiſ intelligere ve
lit q̄ñ in quolibet mutuo vero vel interp̄ta=
to vſura ſit: ſemꝑ recurrendū eſt ad ipſum
tempus in quo ꝯtractus eſt. ⁊ vſuraria mu=
tuatio facta eſt ꝓut refert̄ ad tempus ſoluti=
onis ꝓ quo facta eſt. Verbi gratia. Tradi=
di tibi modium frumēti in natali ſm ꝙ vale=
bit in pentecoſtes quia traditiōis tpe credit̄
ꝓbabilit̄ in pentecoſtes ampli⁹ valiturū tūc
quicq̄d plus vſurario modo accepero ſatiſ=
facere teneor ⁊ non plus nec min⁹ q̄ in pen=
teco. valuerit ⁊ ſic de ꝯſimilib⁹.

De impijs mercatorib⁹ imo deſtructorib⁹ ciuitatū qui vendunt merces q̄s ſtatim ꝓ minori precio recepturi ſunt. ⁊ de remedijs dandis artificib⁹ vt cuꝫ ſalute anime non obſtantib⁹ illꝭ iuſte lucrari poſſint. Cap.iij.

T Ertio vo p̄ciū rei vendēde dicitur
miōratū. Sicut patet in vendēdo
pannū vel equū ꝓ centū florenis
ei q̄ mox eſt ſibi reuēditur⁹.xc.
Primus eni dñs panni vel eq̄ tradidit illis
xc.florꝭ.et q̄nq;.lxxx. Jlle vo q̄ ꝑmo emit ni=
hil tunc ſoluit ꝑmo dño rei. Patet igit̄ ꝙ iō
ſcōs reuēdidit ꝑmo vendēti ꝓ precio ſatꝭ mi
nori q: ſub q̄dam mutui rōne poti⁹ q̄ ſb rea
li veritate ſolutionis tradidit ille ſibi.xc.vel
lxxx. ab eodem debēs rehabere centū quas
q̄dem ipſi ꝑmo vendēti nō ſoluit. Jō talꝭ con
tractus vſurari⁹ eſt: ⁊ oium malignitate ac
duplicitate plenus. Et talis ꝯtractus eſt ille
de q̄.ſ̄.in ſermo.p̄ce.in ſi.ij.c.dicebat̄ lati⁹.
Adūtendū eſt tamē ꝙ ſi q̄s abſq; intētiōe
reemēdi rem a ſe vendēdū abſq; fraude vē
didiſſet equū ꝓ.c.florenis. ⁊ tñ ab emptore
ſimilit̄ cuicūq; emē volenti reemeret illū eū=
dem equū ꝓ miori p̄cio nō eſſet vſura poſſet
tñ eſſe pctm̄ iniuſti p̄cij. Poſſet etiā h̄ reem=
ptio talit̄ circūſtantionari ꝙ nō eſſet ibidem
peccatū miōratiōis iniuſte. tamen talis ꝯtra
ctus fieri ſolet in fraudē vſurarū. ideo h̄ vl=
timū nō eſt vtile p̄dicare niſi cū iſta additio=
ne. Sꝫ cū predicti emētes p̄cio miōrato ſint
artiū ⁊ legitimarū mercationū ⁊ ciuitatū ꝓ
cōmodo ꝓprio deſtructores. qđ remedium
dabit̄ lanificib⁹ ⁊ alijs mercatorib⁹ q̄ ob illđ
p̄ciū vltra iuſticiā miōratū nequeūt vende=
re pānos aut merces ſuas. q̄n multū amit=
tant de capitali. ſi ad terminū plus vendere
volūt dictas merceſ q̄nq; etiā niſi vendāt ad
terminū non p̄ſſit reꝑire emptorē. Jnſuꝑ talꝭ
eſt in ciuitate q̄nq; ꝯſuetudo ꝓ cōi bono iaꝫ

ſ. fer. 2. post 4. dñ. i. 40.
ſ. Sermo 39.

ſ. m.

De examiatiõe rerũ venaliũ

longo tpe introducta. Ad h aũt dicendũ eſt ꝙ ſi talis ꝯſuctudo de ſolutiõis dilatiõe introducta ſit ꝓ cõi bono ꝛ nõ in fraudẽ vſurarũ ſed ꝓ expeditiõe mercãtiarũ. tũc diſtinguendũ eſt. Qꝛ aut mercatoꝛ vẽdit merces ſuas ad terminũ vltra ꝗntitatẽ iuſti p̃cij ꝓpter ipſam expectationẽ aut ſm iuſti p̃cij ꝗntitatẽ Si p̃mo modo non eſt dubiũ qn ꝯtract⁹ vt ſ. dictũ eſt vſurari⁹ ſit cũ in eo expectatio tẽpoꝛis ſub p̃cio iniuſto cadat. ꝫ. c. ꝯſuluit. ex̃ de vſuri. Si vo ſcd̃o mõ qꝛ ſm ꝗtitatez iuſti p̃cij vẽdit licet terminũ tradat ꝛ ꝓ termio p̃cio maioꝛi vẽdẽ videaṫ non tñ eſt ibi vſura. Nec obſtat ſi ꝓ mioꝛi p̃cio daret ſi ſtatim pecunia ſolueret. Qd̃ q̃dem põt ꝑ ſimile i alijs debitis apparẽ: quẽadmodũ ſi alicui aliq̃d debeaṫ ad certũ terminũ. qñ de eo qd̃ ẽ ſibi debitum aliq̃d dimitteret ſi reliquũ citi⁹ ſolueret. Conſtat nẽpe ꝙ ille dimittẽ ſibi poſſet. ꝛ tñ ab vſura imunis eſſet ꝯcoꝛd. Gerar. ob. Ideo dicendũ ꝙ licet plus ſit vſura accipe ꝓpter tpis dilationẽ ſicut dictũ eſt nõ tamẽ eſt vſura qñ creditoꝛ p̃ciũ minuit ſi ſtatim ei ſoluiṫ ꝓpter tpis breuitatẽ. Nec ſcd̃o etiam obſtat ſi q̃s dicat ad denarios nũatos illa mercantia tñ nõ poſſet vendi ꝗtuz cum p̃dicto termio aſſigto ꝛ ꝙ res tñ valet ꝗtũ vẽdi p̃t ff. trebell. l. j. §. ſi h res. Itẽ ꝙ licet plus ꝯſtiterit ſi cũ tali termio plus vẽdaṫ ꝙ̃ cũ denarijs nũatis poſſet vẽdi illud plus recipiṫ vltra ſoꝛtẽ. Ad h dicendũ ꝙ ſi p̃ſuppoſitis prius dictis ꝙ nõ ex natura ꝯtract⁹ etiã mercãtie. ſi ex malignoꝝ mercatoꝝ malicia in vẽdendo illicito mõ terminũ ꝛ mioꝛãdo iuſtũ p̃ciũ licet obſerueṫ iuſte mercatiõis via. tamẽ iuſtis mercatoꝛib⁹ relinquiṫ ſemita ꝗuis obumbrata ꝛ arta ꝙ licite mercari pñt eodem modo. Proinde reb⁹ ſic ꝯſtãtib⁹ ſi lanifex et mercatoꝛ tñ vẽdit pãnos ꝛ merces ſuas ad terminũ ꝓ ꝗto venderet ad denarios nũatos ſi p̃dicte impietates ceſſarẽt nõ ſibi edificat ad gehennã. Et cũ dꝛ ꝙ tñ res valet ꝗtũ vẽdi põt. Dicendũ ꝙ verũ eſt ſi ꝓ tanto ꝗtũ valet ꝑmittaṫ vendi ꝛ nõ obſtent malicie p̃dicte. His ꝯcoꝛdat Tho. in q̃dã ſua rñſione cũ foret de hac materia req̃ſit⁹. Deniq̃ ante tps tpis breuitate placeat breuiare ſermonẽ vt famelici die craſtina ꝯueniam⁹ tempeſtiue ad multa ꝯſiderãda q̃ de emptiõib⁹ ꝛ vẽditionib⁹ vltime tractãda ſunt. Hoc p̃ſtante dño ieſu chꝛiſto. q̃ veritatũ hñs clauẽ apit et nemo claudit. claudit ꝛ nemo apit. Cui cum patre ꝛ ſpũſancto ſit honoꝛ ꝛ gloꝛia in ſecula ſeculoꝝ.

¶ Feria. ij. poſt q̃rtam dñicam in q̃drageſima. q̃ precio examiari debeãt res venales ꝛ de culpa vendentiũ res maculatas. Sermo. xxxv.

m.

Inuenit in templo vẽdẽtes Io. ij. ꝛ in euãgl. ho. Poꝛro ad ea q̃ de mercationib⁹ dicta ſunt alia q̃dã occurrũt q̃ preteriri nõ debẽt. Nõ ꝙ iterãda ſunt q̃ dicta ſunt ne faſtidiũ generent. qd̃ abſit q̃ ꝓferunṫ ꝓ aĩarũ ſalute: ſꝫ qꝛ materia mercãciarũ ampla ꝛ vtiliſſima eſt plura ſup̃ intacta tractare neceſſe ẽ. Ceteꝝ ſumope cauẽdũ eſt ne iueniat dñs vẽdẽtes ꝛ emẽtes in tẽplo: ſicut in vbo ꝓpoſito de iudeis trãſgreſſoꝛib⁹ Joh. ait. Nẽpe in tẽplo vẽdẽ vel emẽ: pctm̃ eſt. Vñdẽ myſtice deſignaṫ qd̃ in tẽplo eccleſie dei cũ dei offenſiõe mime mercãdum ſit. Hui⁹ q̃dem difficultatẽ rei ꝓpheta adũtens in pſ. vij. ait. Qm̃ nõ cog̃ui negociationez introibo in potẽtias dñi. dñe mẽoꝛaboꝛ iuſticie tue ſoli⁹. Qd̃ põt eſſe aliud thema in p̃ſenti ſermõe. vbi ꝓpheta oñdit tria neceſſaria eſſe mercãti atq̃ negociãti: vt ñ offendat in tẽplo ꝯſcie ſue aut in templo eccleſie dei. Primũ eſt intelligẽtia clara. ſcd̃m eſt intẽtio recta: tertiũ memoꝛia ſana. Primũ eſt intelligẽtia clara. Iõ dicit. Qm̃ nõ cog̃ui negociationẽ. h lr̃a ẽ Caſſio. Text⁹ aũt nr̃ habet. Qm̃ nõ cog̃ui lr̃aturã. Nõ cog̃ſcẽ autez lr̃aturã ſeu negociationẽ eſt non tñ intellectum hr̃e in negociatiõib⁹ implicatuz qd̃ ſic fieri ſolet itelligẽtia ſit i eis oĩno obruta atq̃ ſubmerſa ꝛ a luie vere fidei aliena. Scd̃o ei neceſſaria ẽ intẽtio recta. ſ. ad deũ. Vñ ſb̃dit. Introibo in potẽtias dñi. q. ſ. ſunt potẽtie etnales nõ deficiẽtie tpales. Tertio eſt ibi neceſſaria mẽoꝛia ſana. Iõ ait pſ. Memoꝛaboꝛ iuſticie tue ſoli⁹. i. vltimi iudicij qñ de iuſticia miam comitẽ nõ hẽbit qñ implebiṫ qd̃ ipſe ꝑ ꝓpham ait. Cũ accepo tps. ſ. iudicij ego iuſticias iudicabo. Sꝫ q̃d actur⁹ ẽ deus ꝯ neq̃tias. qñ ipſe iuſticias iudicabit. Hec tria negociatoꝛ obſeruans in tẽplo dei mime offendit. Ad h q̃dẽ ſeruãdũ circa venditionũ ꝛ emptionũ ꝯtractus tal regl̃a ſm Sco. vbi. ſ. añ oĩa p̃notãda ẽ. Regula Dñi rerũ iuſte eas vendunt vel emũt ſi ſine fraude ſeruẽt eq̃litatẽ valoꝛis i vẽditi ꝛ emptis ſm rectã rõnẽ. Que regl̃a hꝫ exponi in

emptiõib⁹ ꝛ vẽditiõib⁹ ſic. ſ. in ſerm̃. xxxij. c. vlt. de ꝑmutatiõib⁹ expoſita ẽ ſꝫ vltra p̃dicta ꝓ hui⁹ regl̃a declaratiõe ꝛ ꝓ triplici arti. p̃ñti ſerm̃. ꝑ oꝛdinẽ queranṫ tria.

Articulus prim⁹ ſub titulo q̃ſtionis vbi q̃riṫ vtꝝ res pluſq̃ valeãt licite vẽdi poſſint ſeu etiam minus emi.

Primo q̃raṫ an res plus q̃ valeãt licite poſſint vẽdi ſeu etiã minus emi. Ad cui⁹ q̃ſtiõis intelligẽtiaz p̃mo tria neceſſario p̃notãda ſũt. ſcd̃o vo q̃ſtioni rñdẽdũ eſt: tertio rñdem⁹ ad ea q̃ dici poſſent nobis circa hec.

Qꝛ ad ſolutionem queſtiõis tria añ oĩa p̃notãda ſunt. Ca. j.

Primo inq̃ tria ꝑ oꝛdinẽ p̃notanda ſunt. Primo notãduz ẽ ꝙ valoꝛ reꝝ dupliciṫ ſumi p̃t ſm Sco. i iiij. di. xv. q. iiij. Prim⁹ ẽ valoꝛ naturalis. ſcd̃s ẽ vſual. Prim⁹ inq̃ valoꝛ ẽ natural. i. ſm bonitatẽ nature a deo i re creata et h mõ mus foꝛmica vel pulex plus valꝫ q̃ panis. qꝛ hñt vitã aĩam ꝛ ſenſum ſꝫ nõ panis Scd̃s valoꝛ dꝛ vſual q̃. ſ. ſumiṫ in reſpectu ad vſum nr̃m. ꝛ h mõ ꝗto aliq̃ ſunt vſib⁹ noſtris vtilioꝛa tãto ampli⁹ valẽt. ꝛ ſm h pãis plus valet q̃ mus vel bufo. Qꝛ aũt emendi vel vẽdẽdi act⁹ ad vſus hũane vite merito oꝛdinanṫ. Inſuꝑ ſunt q̃dã vſus hũane vite. iõ in eis valoꝛ venaliũ reꝝ. ſcd̃o mõ ſumiṫ et non p̃mo mõ. Scd̃o q̃ p̃notãduz ẽ ꝙ hmõi valoꝛ vel vſus venaliũ reꝝ etiã tripliciṫ ꝯſiderari p̃t. Pẽſaṫ eñi in re venali p̃mo ei⁹ virtuoſitas. ſcd̃o ei⁹ raritas: tertio ei⁹ cõplacibilitas. Primo inq̃ pẽſaṫ ei⁹ vtuoſitas. videlꝫ ſm ꝙ res ex ſuis realib⁹ vtutib⁹ ꝛ ꝓꝓetatib⁹ eſt nr̃is vtilitatib⁹ vtuoſioꝛ ꝛ efficacioꝛ ꝛ hoc mõ optim⁹ panis tritice⁹ plus valet ad nr̃m vſum q̃ hoꝛdeaci⁹. ꝛ foꝛti equ⁹ ad victoꝛiam vel bellũ plus q̃ aſin⁹ vel rõſin⁹. Scd̃o pẽſatur rei venal raritas. i. ſm ꝙ res ex ſue inuẽtiõis raritate ꝛ difficultate magis nob̃ neceſſarie ſunt: ꝓ ꝗto videlicet ex caruz penuria maioꝛẽ ipſarũ indigẽtiã ꝛ mioꝛẽ facultatem hñdi ꝛ vtẽdi habem⁹. Et ſm h idẽ bladũ pl⁹ valet tpe chariſtie ꝛ penurie ſeu famis. q̃ tẽpoꝛe q̃ multũ apud oẽs abũdãt. Sic q̃ q̃ttuoꝛ elemẽta apud nos p̃cij vilioꝛis eſtimãṫ ꝓpter eoꝝ copiã q̃ auꝝ ꝛ balſamũ ꝗuis illa d ſe magis ſint neceſſaria nr̃e vite. Tertio pẽſatur rei venal cõplacibilitas. i. ſm ꝙ magis vel min⁹ bñ placita ẽ volũtati nr̃e in hñdo illã ꝛ vti illa. Vti eñi ꝓut h ſumiṫ eſt rẽ in volũtatẽ facultatis aſſumẽ vel hr̃e. ꝛ iõ non modica ꝑs valoꝛis vtibiliũ reꝝ ex bñplacito volũtatis pẽſaṫ ſiue plus ſiue min⁹ cõplacẽtis i vſu hui⁹ vel illi⁹ rei ad illã hñdã ad nutũ iux̃ qd̃ vn⁹ equ⁹ g̃tioꝛ ẽ vni ꝛ ali⁹ alteri. ꝛ h mõ vn⁹ rẽ alteri melioꝛẽ multũ appreciaṫ ꝛ ſibi reputat p̃cioſam ꝛ charã ꝛ ecõtra. Tertio p̃notãdũ eſt ꝙ hmõi pẽſatio valoꝛis vſualiũ reꝝ ſicut patuit. ſ. ſerm̃. xxxij. arti. iij. c. iij. Et etiã in p̃cedẽ. ſerm̃. arti. iij. et. c. j. patet. Vix aut nunq̃ p̃t a nob̃ fieri niſi ꝑ ꝯiecturalẽ ꝛ ꝓbabilẽ opinionẽ ꝛ h nõ pũctaliter ſeu ſub indiuiſibili rõne ac mẽſura in plus ꝛ min⁹ ſꝫ ſub aliq̃ latitudie cõpetẽti reſpectu tꝑm locoꝝ et ꝑſonarũ. circa quã vt dictũ eſt diuerſi diuerſimode eſtimant res.

Quid rñdẽdũ eſt ad p̃ſuppoſitã queſtionẽ. ꝛ ꝙ valoꝛ reꝝ tripliciter innoteſcit. Cap̃. ij.

Secũdo vo q̃ſtioni rñdẽdũ eſt ad quã ſaluo melioꝛi iudicio p̃notatis p̃cedẽtib⁹ rñdem⁹ ꝙ res nõ pñt licite vẽdi plus q̃ valeãt nec etiam min⁹ emi pẽſato eoꝝ valoꝛe in reſpectu ad vſum nr̃m ꝛ ad ꝓbabile iudiciũ hũane eſtimatiõis mẽſurãtis valoꝛẽ rei infra limites latitudis cõpetẽtis. Que aũt ſit latitudo iſta. et ad q̃d ſe extẽdat tripliciṫ innoteſcit p̃mo iure. ſcd̃o ꝯſuetudie: tertio diſcretiõe. Primo inq̃ innoteſcit iure. Iura eñi ꝯtractũ reſcindũt qñ emptoꝛ vel vẽditoꝛ vltra dimidiũ iuſti p̃cij defraudaṫ. qꝛ tũc ꝯtract⁹ ẽ nullus ꝛ ẽ ꝑ iudices irritãdus nihilomin⁹ ſi infra illud appareat notabil fraus ẽ coꝛrñdẽs reſtitutio faciẽda ſm Sco. vbi. ſ. in. iiij. di. xv. q. ij Et habeṫ ſerm̃. xxxij. c. vlt. Hoc aũt intelligo ſi defraudat⁹ hmõi exceſſum ig̃ret. qꝛ ſi ſciat ꝛ adũtẽs ꝗtitatẽ exceſſus libẽ ꝯſentit i tale p̃ciũ ꝛ ꝯtractũ. iã nõ eſt defraudat⁹ qꝛ p̃t rẽ ſuã abſq̃ oĩ precio dare. ſic ſm bñplacitũ ſuũ põt etiã eã ꝓ ſua cẽteſima ꝑte iuſti precij ꝯdonare. nec in h fit ei aliq̃ iniuſticia niſi foꝛte ꝯſenſus ei⁹ fieret ex aliq̃ q̃ttuoꝛ cãꝝ. de q̃bus. ẽ. ſerm̃. xxxiij. arti. ij. et. iij. ꝑticl̃a. iij. c. dictũ eſt ad ſi. De hac etiã materia habeṫ. x. q. glo. ij. h ius. vbi dꝛ ꝙ ſi i vẽditiõe pl⁹ offeraṫ q̃ res valeat. eccleſia recipe non põt nec dꝫ ſꝫ tñ iuſtũ preciũ. Si p̃dicta glo. recte intelligaṫ ſm Archid. in. c. p̃allegi. Et ſꝫ Bal. in. l. i cãe. §. p̃ponim⁹. ff. de mioꝛib⁹. licꝫ lex dicat ꝙ ꝯhẽtes ſeinuicẽ pñt decipe illud tamẽ leruare dꝫ. Nã eccleſia i ſuis ꝯctib⁹ nõ dꝫ dolũ facẽ ex̃ de dona. ꝑ tuas. Nõ vo q̃re lex to=

taliꝰ hãc inequalitatẽ non ꝓhibꝫ ẽ q: ſm Tho. lex daꝛ ꝑplo i q̃ ſunt mlti a v̾tute deficientes. Vñ ſolũmõ ꝓhibꝫ ea q̃ dſtruũt hũanũ ꝯuictũ. Alia ãt q̃dãmõ ꝑmittẽ videꝛ. q: ñ punit ea. Puñit. n. tm̃mõ exceſſus maḡs qñ q̃s dce ptus ẽ vltra dimidiũ iuſti ꝑcij. tũc q̃dẽ ad reſtitutionẽ cogit. Vex ẽ vbi abſq; ſcãdalo puniri pt aſ̃s ñ tolerat eni eccl̃ia crimẽ ꝓpꝰ ſcandalũ. vt pꝫ. iiij. di. deniq;. et. vij. q. j. q̃tiẽs. et ix. q. j. oꝛdiatiões. et. xxiiij. q. iiij. ipſa pietas et. c. nõ põt. Silr rõne mltitudis vt pꝫ. l. diſ. vt ꝯſtituẽꝛ z i oibꝰ. c. pall. Sꝫ lex dina q̃ non ſolũ daꝛ ꝑplo ſ etiã v̾tuoſ nihil impũitũ relinq̃t. qđ ꝯ̃riũ eſt v̾tuti Jõ ſm dinã legẽ illicitꝰ reputaꝛ ſi emẽdo vel vẽdẽdo eq̃litas ñ ſuerit Vñ teneꝛ q plus recipit ei recõpẽſare q̃ dãnificatꝰ ẽ ſi ſit nõbile dãnũ. Parua q̃dẽ additio vel dinutio eq̃litatẽ iuſticie tollẽ nõ videꝛ Hec nõ. ſm Tho. Jnſup ẽ notãdum ꝙ ſi res minꝰ dimidia pte iuſti ꝑcij cõpaꝛ: i ptãte emptoꝛi ẽ ſupplẽ ꝑciũ iuſtũ vel recedẽ a ꝯ̃ctu. ex ð emp. z vẽ. c. cũ dilecti. De hac materia hẽꝛ ſerm̃. xl. arti. ij. c. j. Scðm q̃ Sco. vbi. ſ. huiuſmõi latitudo ꝯſuetudĩe inoteſcit. Nã ſic ꝑ expiẽtiã pꝫ ꝯſuetudĩe relinq̃ꝛ ipſ ꝑmutãtibꝰ ꝙ pẽſata mutua nccitate reputent ſe mutuo dare equalẽs z hic z inde recipe. Dux q̃dꝫ videꝛ inꝰ hoies ꝯ̃ctꝰ ẽẽ in q ꝯ̃hẽtes nõ intẽdãt aliq̃d ð rigoꝛe iudicial̃i ſibi mutuo relaxare vt ꝓ tãto oẽꝫ ꝯ̃ctũ cõmuteꝛ aliq̃ donatio v̾a. Et ſi iſte ẽ modus cõmutãtiũ fundaꝛ q̃ſi ſuꝑ legẽ nature dicẽtẽ. Fac ħ alteri qđ tibi vis fieri. Satꝭ igiꝛ ꝓbabile ẽ ꝙ nõ qñ ꝯ̃hẽtes mutuo ſũt ꝯtẽti ſibi mutuo remittẽ volũt ſi aliq̃ mõ ñ tñ enoꝛmi deficiũt a iuſticia iſta.

Tertio q̃ pꝫ diſcrenõe ſm Tho. ſcða. ij. q lxxvij. charꝰ vẽdẽ z vilꝰ emẽ rẽ q̃ valeat ẽ illicitũ z iniuſtũ niſi res q̃ vẽdiꝛ in detrimẽtũ cederet vẽditoꝛi q̃ ð illa re magnã indigẽtiam hꝫ. Pꝛoide i tali cãu iuſtũ ꝑciũ erit. ſ ñ ſoluꝫ reſpiciaꝛ ad rẽ q̃ vẽdiꝛ. ſ etiã ad dãnũ qđ vẽditoꝛ ex vẽdit̃iõe incurrit z ſic licite pt rẽ vẽdere pluſq̃ valeat ipſi vẽditoꝛi. Adũtẽduꝫ ẽ tñ ꝙ lꝫ multũ iuueꝛ emptoꝛ ex re quã emit ſi vẽditoꝛ ñ dãnificaꝛ ex carẽtia eiꝰ. nõ tñ pt ꝓpter ħ ꝑciũ augeri q: vtilitas q̃ ſuꝑueñit emptoꝛi nõ ẽ ex ꝯditiõe vẽdẽtꝭ ſ emẽtꝭ. Eſt q̃dẽ iniuſtũ alteri vẽdẽ qđ ñ ẽ ſuũ ſeu vẽdẽ emẽti qđ ẽ emẽtꝭ. ꝓcoꝛ. Sco. vbi. ſ. addẽs ꝙ idẽ dicendũ ẽ ð ꝑmutatiõibꝰ. Põt etiã addi illð de q. ſ. ſerm̃. xxxiij. ar. ij. z i. iij. ꝑticl̃a. ij. c. Oia ãt ſuꝑdicta ð ꝑmutatiõibꝰ ſicẽ ð emptiõibꝰ et vẽditiõibꝰ intelligẽda ſũt z econ ũſo ſic pꝫ in ſerm̃. xxxij. arti. iij. c. iij.

Rñdeꝛ ad tria obiecta q̃ fieri pñt ꝯ̃ ꝑdicta. Cap. iij

t Ertio q̃ ad tria q̃ obijci pñt rñdeamꝰ. q̃rebaꝛ eni in ꝓpoſita q̃ſtiõe an res licite poſſent plꝰ vendi q̃ valcãt vl̾ etiã minꝰ emi. Et ꝑmo obijciꝛ ꝯ̃ q̃ſtionẽ ꝙ ſic. Nã licitũ mihi ẽ rei mee ſtatuẽ ꝑciũ qđ ego volo. nec aliqđ ius cõpellit me dare vl̾ cõmutare rẽ meã abſq; ꝑcio mihi placito z a me ꝑtaxato. Sic ecõtra nullus cogiꝛ rẽ alteriꝰ emẽ vltra ꝑciũ bñplacitũ ei ſi igiꝛ ꝯ̃ctꝰ emẽdi z vẽdẽdi mere volũtariꝰ ẽ. Jgiꝛ taxatio ꝑcij venaliũ rex mere volũtaria erit: z ꝑ ꝯſeq̃ns ſoꝛtieꝛ ius z fox mere volũtariũ iuxͣ illud vulgare ac legale dictũ. tm̃ res valet q̃tũ vẽdi pt. Ad ħ dicẽdũ ꝙ lꝫ de iure ñ cogar rẽ meã vẽdẽ: cogoꝛ tñ in actu z ꝯ̃ctu vẽdẽdi formã z reglãm iurꝭ z iuſticie. z eq̃tatꝭ debite ſeruare. z iõ in effectu vẽdẽdi ñ lꝫ mihi rei mee iniuſtũ ꝑciũ ponẽ z accipe. q: tũc ñ impono vt ſimpliciꝛ mee. ſ vt i altex cõmutãde ſhmõi ãt impoſitio efficaciꝛ ſeu cõmutatiue includit acceptionẽ ꝑcij ꝑualẽtꝭ. Accipe ãt ꝑualẽs ẽ iniuſtũ q: ineq̃litatẽ includit. Jõ ſm Hoſtieñ. lꝫ aliq̃s ab initio cogi ñ poſſꝫ rẽ ſuã vẽdẽ vel alienã emẽ. vt pꝫ ex ð ꝯ̃hẽ. emptꝭ. l. dudũ. Si tñ expoſuerit rẽ venalẽ z ꝑciũ offeraꝛ ſi ꝓ iuſto ꝑcio dare ñ vult cogi pt ꝑ iudicem ꝙ iuſto ꝑcio vẽdat. ff. ð offi. ꝑfec. l. j. §. cura charꝰ. Scðo v̾o obijciꝛ ſi res ñ pñt plus vẽdi q̃ valcãt vel minꝰ emi fere tota cõmunitas vẽdẽtiũ ꝯ̃ iuſticiam peccaret: q: q̃ſi oẽs volũt chare vẽdẽ z vile emẽ. Dicẽdũ ꝙ ħ nõ eſt vex ð cõitate iuſtox: ſ ð ſola cõitate iniuſtox z cupidox. q: iuſtꝰ ñ vult ꝯ̃ iuſtum ꝑciũ vẽdẽ vel emẽ inq̃tũ iuſtꝰ. ſecus ð iniuſto q oĩa vult lꝫ iniuſta. Tertio obijciꝛ ꝙ ſm oꝛdinẽ iurꝭ z iuſticie z charitatꝭ cõe bonũ ꝑferri dꝫ ꝑuato vt pꝫ i. c. cõia. et i. c. bone. ex ð poſtul. ꝑlato. ſ cõi ſaluti hoiuꝫ pꝰlapſuꝫ expedit ꝙ taxatio ꝑcij venaliũ rex ñ ſit pũctaꝛ nec ſm abſolutũ rex valoꝛẽ ſ potiꝰ ex cõi cõſenſu vtriuſq; ptꝭ vẽdẽtiũ. ſ. z emẽtiũ ꝑtaxeꝛ libẽ. Hec eni mioꝛa ꝑicl̃a pcti fraudũ includit illud v̾o vix pt fieri ſine pctõ. q: pũctalꝭ et abſolutꝰ valoꝛ rex vix poſſet fieri ſeu alicui certitudialiꝛ pꝫ ad plenũ ꝙ vt dictũ eſt expedit ħ taxatio zc̃. Et ð ħ. ſ. dicebaꝛ ſermone xxxij. c. vlt. Ad ħ etiã dicẽdũ ẽ ꝙ ſi ꝯſenſus vtriuſq; ptꝭ i tale ꝑciũ vel taxationẽ nõ pt cẽſeri inuolũtariꝰ rõne ignãtie z impericie aut rõne leuitatꝭ mẽtꝭ apte vel ꝑſumpte aut rõne cuiuſcũq; magne egeſtatꝭ. aut rõne neceſſitatꝭ ad ħ cõpellẽtꝭ tũc rõ dicta bene ꝓcedit vtrũq; tũc ꝯcludit aliꝰ nõ. Licꝫ eni eſtimatio nr̃a i taxãdo rei ꝑciũ ſeu valoꝛẽ ñ ſit pũctualꝰ

nihilominꝰ pt z dꝫ illud ſb ꝯgruis limitibus mẽſurari alias excedẽt ꝯgruã z ꝓbabilẽ mẽſurã z etiã regulam rationis.

Articulus. ij. ſub titulo ſecũde q̃ſtiõis in q̃ queriꝛ quis valoꝛ i rebꝰ ſeu q̃ obſequij vtilitas in contractibꝰ taxari debet.

p Ro ſcðo articulo q̃ri pt. an ſm valoꝛẽ vtilitatꝭ emẽtiũ vel qđcũq; obſequiũ moꝛe ꝯ̃ductiõis recipiẽtiũ poſſꝫ ꝑciũ taxari vtputa ſi potio vel herba medicinalis valeat me liberare a moꝛte z reſtituere impꝑciabilẽ ſanitatem an dans iuſte poſſet a me exigẽ ꝑciũ ſanatiõi equalẽs vel impꝑciabile. Dicẽdũ ꝙ ſi ꝑciũ reruꝫ nr̃e vite neceſſariũ taxareꝛ ſm equalẽtiã eiꝰ ad qđ ꝑticl̃ariꝰ ꝯferꝛ nob̃ qđlibꝫ taliũ ꝑciũ q̃ ſi impꝑciabile eẽt. Nã cyphꝰ aq̃ hoi ſitiẽti aq̃ carẽti morituro valꝫ in cãu iſto infinitã ſbaꝫ auri z lõge ampliꝰ. Nõ ꝙ debẽt res ħ mõ taxari qđ ꝓbari pt triplici rõne. Pꝛimo rõne neq̃tie. ſcðo rõe iuſticie: tertio rõne eminẽtie

Q: ꝓpter tria neq̃tia eẽt taxare ꝑciũ rex ſm vtilitatẽ quã conferũt illis q̃ eis vtunꝛ Cap. j.

p Rimo inq̃ ꝑciũ venaliũ rex nõ ẽ taxãdũ ꝑdicto mõ rõne nequitie. Tria eni mala ex ħ ſuꝑuenirẽt. ꝑmũ q: ħ hr̃et ineq̃litatẽ. ſcðꝫ q: inducẽt impoꝛtabilẽ difficultatẽ: tertiũ q: euacuaret oẽꝫ pietatẽ. Pꝛio q: hr̃ent ineq̃litatẽ. Cũ eni in ꝯ̃ctibꝰ ciuilibꝰ z hũanis finalꝭ rõ ſit cõe bonũ idcirco taxatiõis ꝑciox eq̃tas fuit z ẽ mẽſurãda ꝑ reſpectũ ad cõe bonũ z ꝓut expedit cõi bono q: nihil iniq̃ꝰ ẽ q̃ ꝓ ꝑticularibꝰ z ꝑuatꝭ cõmodis: cõi z vniũſali bono ꝑiudicare qđ vtiq; fieret ſi res dicto mõ taxareꝛ. Pꝛeteꝛa qđcũq; cõmodũ qđ ex empta re ꝯſeq̃ꝛ emptoꝛ oino ex ipm vẽdẽtẽ eſt. et illud cõmodũ qđ ꝯſeq̃ꝛ emptoꝛ oĩno ꝯſeq̃tur vt ex re ſua. Pꝛeteꝛa ſi vẽditoꝛ ex ħ ꝯſeq̃ꝛ aliã maioꝛẽ vtilitatẽ ꝯſeq̃ꝛ ex re oĩno ñ ſua: qđ vtiq; ineq̃litas eẽt atq; iniuſtũ Scðo inſuꝑ eẽt malũ q: inducẽt impoꝛtabilẽ difficultatẽ. nã in ħ ipo ꝑticl̃arꝭ diſſolutio foꝛtiꝰ z difficiliꝰ ꝯtineꝛ z ipoꝛtabile onꝰ: qđ z i ꝓpoſito ſpãliꝰ declarari pt. Verbi gr̃a. Si ꝓ pugillo aq̃ vl̾ ignis mihi ſũme nccij. teneoꝛ tibi dare q̃tũ valꝫ vita mea ad quã mihi ꝯfert: tũc eadẽ rõne i ꝯſilĩ cãu tu ꝓ pugillo aq̃ tibi ſilr neceſſarie tñdem tenebarꝭ mihi dare. qđ vtiq; iniquũ z intolerabile onꝰ eẽt. Tertio malũ eẽt: q: euacuarꝫ oẽꝫ pietatẽ. nã tale eq̃tatꝭ genꝰ miro mõ oĩſ pietatꝭ atq; hũanitatꝭ eneruatio z eradicatio eẽt ꝑcipue i caſibꝰ ipiꝰ nccitatꝭ maioꝛi hũanitate z pietate idigẽtibꝰ. Abſit ãt ꝙ v̾tuoſa z v̾a eq̃tas pietati z hũane ſocialitati ſic impie aduerſeꝛ.

Q: eẽt iniuſtũ z ꝯ̃ coẽ bonũ taxare res z obſeq̃a ſꝫ vtilitatẽ quã cõfert z ſm quẽ modũ ꝑdicta taxanda ſunt. Cap. ij.

s Ecũdo q̃ ꝑciũ rex ñ ẽ taxãdũ ꝑdicto mõ rõne iuſticie. Q: eĩ ꝑciũ rerũ z obſeq̃ox ſic ꝑdictũ ẽ: eſt taxãdũ ad oꝛdinẽ cõis bõi. Jõ in hmõi ꝑmo z ꝑncipaliꝰ attẽdẽda ẽ cõis taxatio z eſtiatio a cõitatib꞉ ciuilibꝰ fcã cõiꝛ q̃ q̃dẽ in hmõi cõꝓbaꝛ tres circũſtãtias obſuare. Pꝛimo ei obſuat q̃ndã ſ̾ſalẽ oꝛdinẽ vtibiliũ rex. ſcðo obſuãt q̃ndã cõeꝫ curſuꝫ copie z inopie: tertio obſuat ꝑiculũ z laboꝛẽ z iduſtriã adducẽs rerũ ſeu obſeq̃ox. Pꝛio ei obſuat q̃ndã nãlẽ oꝛdinẽ vtiliũ rex. nã ſũt q̃dã que vſui nr̃o ꝑmo ſũt melioꝛa ſeu vtilioꝛa. ſcðo ſũt q̃dã durabilioꝛa: tertio ſũt q̃dã ðlectabilioꝛa. Pꝛio ei ſũt q̃dã q̃ nr̃o vſui ſũt melioꝛa ſeu vtilioꝛa. Naꝫ ſũt q̃dã q̃ ſũt q̃ſi mãia z mãialia aliox vt ſũt elemẽta reſpcũ mixtox ſic etiã z cox vſus eſt in nob̃ mãialioꝛ q̃ ſit ſuox nõbiliũ mixtoꝛũ ſic pꝫ i vſu aq̃ reſpcũ vini. z in vſu ťre reſpcũ pãis vl̾ tritici. Scðo ſũt q̃dã nr̃o vſui durabilioꝛa. Sũt ei q̃dã q̃ ſm ſui nãꝫ aliijs coꝛruptibilioꝛa ſũt z i nr̃ꝭ vſibꝰ cito coꝛrũpũꝛ. imo q̃rũdã vſus cox ẽ ꝯſũptio ſic pꝫ i vſu pãiſ z vini cibi z potꝰ. q̃dã ãt durabilioꝛa ſũt i vſu ſuo ſic equꝰ aux z ſilia. Tertio ſũt q̃dã vſui nr̃o ðlectabilioꝛa q: ſũt nãliꝰ aliijſ pulcrioꝛa z gfoſoꝛa. iõ vſui nr̃e voluntatꝭ nr̃iſq; ſenſibꝰ cõiꝛ placabilioꝛa ſũt ſic pꝫ i coloꝛibꝰ picturax veſtiũ et gẽmax z i odoꝛe arõtũ. z i diũſ ſonis muſicaliũ iſtrox q: igiꝛ i eiſ cõiſ oꝛdo nãe cõcurit cũ cõi oꝛdĩe nr̃i vſuſ. Hic ẽ ꝙ cõiſ eſtiatio i ꝑcijs ꝯfert vltia ꝑmis z talꝭ eſtiatio ſeq̃nda. Scðo q̃dẽ obſuat i ħ cõeꝫ curſuꝫ copie et iopie ſeu paucitatꝭ z abũdantie. q: cõe eſt v̾bũ ꝙ oẽ rax chax ẽ vñ nimia familiaritas z abũdãtia parit ꝯtẽptũ. Q̃to eni rariꝰ z difficiliꝰ rẽ adire poſſumꝰ z hr̃e tãto ſuꝑ nr̃aꝫ facultatẽ altiꝰ z mirabiliꝰ eſtimamꝰ. Ardua ei nob̃ z inſolita admiramur. Et iõ vbi aux vl̾ triticũ mltũ cõiꝛ abũdat ñ tãti ꝑcij eſtiaꝛ. ſic q̃ñ grãdiſ cõiꝛ inopia ẽ ipox. Et idẽ ẽ vbi eſt maḡ copia vl̾ inopia medicox ſeu aduocatorũ aut pugilũ vl̾ foſſox q: vbi taliũ ẽ penuria pñt charꝰ locare opa ſua Tertio iſuꝑ obſuat laboꝛẽ ac ꝑiculũ z iduſtriã traditiõis re

rum vel obſeqꝺꝝ. Nã merces ſeu obſequia
opoſa que cũ maiori laboꝛe ⁊ ꝑiculo cõit̃ du
cunt̃ vel fiũt plus in ꝓcio ceteri paribꝰ põde
rant̃ vñ in terris q̃ cõit̃ plus diſtãt a merci=
bus frãcie vel vltra marinis ipſe merces ſũt
cõit̃ charioꝛes. Que etiã maioꝛẽ induſtriaꝫ
exigũt ceteri paribꝰ maioꝛis ꝓcij cõit̃ eſtimã-
tur. Hinc ẽ ꝙ plus dat̃ aduocato ſeu medi=
co ꝙ foſſoꝛi ſeu ſciſſoꝛi lapidũ ꝙꝙ plus coꝛ=
poꝛe laboꝛãti minꝰ ꝓciũ dat̃ ſicut architecto
ri q̃ cũ maioꝛi ꝑitia ⁊ induſtria foſſoꝛi ſeu ſciſ
ſoꝛi ꝓcipit ⁊ agẽda demꝑat ꝓpt̃ h̾ etiã bladũ
eſt maioꝛis ꝓcij ꝙ herbe ſilueſtres i medici=
nalibꝰ efficacioꝛes qꝛ nõ tãto ⁊ diutino labo
re ⁊ induſtria excolunt̃. nec cũ tanti expẽſis
eoꝝ ſufficiẽtia cõit̃ obtinet̃.

Qꝛ ꝓcia reꝝ taxanda ſunt ſꝫm variã rõnẽ. iuxta modũ eſtimationis a cõitatibꝰ ciuilibꝰ communiter facte. Cap̃. iij.

T Ertio aũt ꝓciũ reꝝ nõ eſt taxãduꝫ
ꝓdicto mõ rõne eminẽtie. Nã ſic
ex ꝓcedẽtibꝰ patet pꝰꝙ attẽdẽda
eſt ꝓncipalit̃ in rebꝰ taxatio ⁊ eſtimatio ꝓcij
a cõitatibꝰ ciuilibꝰ cõit̃ facta eodẽ mõ ipa ob
ſeruat oẽꝫ gdũ ⁊ oꝛdinẽ officioꝝ ⁊ dignitatũ
eis ãnexarũ. vñ maioꝛa ſtipẽdia dant̃ duci
ꝙ militi ⁊ militi ꝙ ſcutifero vel pediti. Cuiꝰ
rõ eſt triplex. Primo rõne ſingl̃aritati. nã ſi-
cut ex dicti patꝫ ſi ad altioꝛa officia debite ex
eq̃nda exigit̃ maioꝛ ꝑitia ⁊ induſtria. ⁊ am=
plioꝛ ſollicitudo mẽtal̃ ac etiã multo atqꝫ di=
uturno ſtudio atqꝫ expiẽtia ⁊ laboꝛe mł̃tiſqꝫ
ꝑiculis ⁊ expẽſis acq̃rit̃ ꝑitia ⁊ induſtria tal̃
et etiã qꝛ pauci ſunt ⁊ ad h̾ rari idonei ideo i
maioꝛi ꝓcio extimant̃. Scðo rõne dignitati
ad honoꝛẽ eni ⁊ vtilitatẽ ciuilis cõitati facit
ꝙ ſupioꝛes reuerẽtiꝰ ⁊ cumulatiꝰ in q̃dã ſen
ſibili ſupioꝛitate ⁊ dignitate ſeruent̃. licet ip
ſi ſupioꝛes ⁊ maxie ſi ſunt in ꝑfectiõis ſtatu.
In ſeipſis exẽplar ⁊ opa hũilitati ⁊ ſctitatis
debẽt exhibẽ potiꝰ ꝙ cultꝰ tꝑalitati. Tertio
ꝙ rõne neceſſitati ⁊ eq̃tati. nã officia ſupio=
ra vt ſepiꝰ egẽt pluribꝰ ſumptibꝰ. dux eni ex
ercitꝰ ad totũ exercitũ ⁊ diuſoꝝ ꝑlioꝝ ꝯcur=
ſum debite guƀnãdũ pluribꝰ eget ꝙ q̃cunqꝫ
inferioꝝ circũſtãtijs igit̃ in ꝓcedẽ. c. ⁊ i iſto
cõit̃ obſeruati taxant̃ ⁊ taxãda ſunt rõnabi=
lit̃ precia. iuxͣ qð tolerabiliꝰ ⁊ ſalubꝛiꝰ cõitati
expedit oibꝰ hincinde ⁊ ex oi ꝑte ꝓẽſati. Sin
guli aũt i ſingul̃ ſuis ſeu ſingl̃aribꝰ ꝯctibꝰ vł̃
exactiõibꝰ ſumptuũ ſeq̃ debẽt foꝛmã ⁊ regu
lam cõium eſtimationũ ⁊ taxationũ ne ꝑs
turpit̃ ⁊ irregl̃arit̃ inobedient̃ atqꝫ indecent̃
diſſonet a ſuo toto. ne q̃libet ꝓ libito ſuo ꝓ=
iudicet cõitati ac cõi vtilitati ac ꝑ ꝯſeq̃ns cõ=
muni iuſticie ⁊ pietati.

Articulus. iij. etiã ſub titulo queſtiõis in q̃ querit̃ an ſit culpa moꝛtalis rem vẽdere maculatã ⁊ de triplici macula que in re vendibili eſſe poſſet.

P Ro tertio articulo q̃ri ꝓt an ſit cul
pa moꝛtal̃ rẽ vẽdẽ in q̃ ſit aliq̃ ma
cula q̃ nõ a vẽdẽte ipſi emẽti mini
me ꝓpalat̃. Ad qð dicẽdũ ꝙ triplicit̃ in re vẽ
dẽda macula eẽ põt. Primo defectiõe. ſcðo
admixtiõe: tertio coꝛruptiõe.

De triplici defectu q̃ in re vẽdibili põt eſſe ⁊ q̃d dicẽdũ ſit de vtẽtibꝰ coꝛruptis ponderibꝰ vł̃ menſuris. Cap̃. j.

P Rimo i re vẽdẽda ꝓt eẽ macl̃a de
fectiõe. Unde ſꝫm Tho. ſcða. ij. q.
lxxvij. Et Sco. in. iiij. di. xv. q. ij.
Scĩẽdũ eſt ꝙ circa rẽ vẽdẽdã triplex defectꝰ
ꝯſiderari ꝓt. Primꝰ ſꝫm ſubam. ſcðs ſꝫm q̃ti=
tatẽ: tertiꝰ ſꝫm q̃litatẽ. De his dictũ eſt. s. ſer-
mo. xxxiij. arti. iij. c. iij. qꝛ ſic ꝯtingit i ꝑmuta
tiõe ſic̃ in emptiõe ⁊ vẽditiõe. ⁊ ex his q̃ alle-
gata ſunt ibidẽ pꝫ ꝙ licitũ nõ eſt vẽdẽ ꝓ ṽo
auro alchimicũ auꝝ ⁊ argẽtũ qꝛ nõ eſt adeo
purũ ⁊ ꝑfectũ nec eaſdẽ ꝓꝓetates hꝫ ſic̃ veꝝ
Nõ eni hꝫ ꝓꝓetatẽ letificãdi aut ṽtutẽ ꝯ cer-
tas infirmitates aut hmõi quã hꝫ auꝝ verũ
imo venenoſuꝫ ẽ vt dꝛ. Si ṽo ꝑ alchimiã fie-
ret veꝝ aurũ nõ eſſet illicitũ vẽdẽ illud ꝓ ve
ro qꝛ nihil ꝓhibꝫ artẽ vti i aliq̃bꝰ cauſ nãli=
bus ad ꝓducẽdũ veros ⁊ nãles effectꝰ. quẽ
admodũ ait Augꝰ. in li. de trini. de his q̃ fi=
unt arte demõioꝝ. Inſuꝑ qð dictũ eſt ð ven
ditoꝛe intelligẽdũ eſt de ipſo emptoꝛe vtpu-
ta qñ vẽditoꝛ credẽt rẽ ſuã minꝰ ꝓcioſaꝫ eſſe
ꝙ eẽt. Verbi cã. Vẽdit auꝝ ꝓ ꝓcio ſati mio=
ri qꝛ putat id eſſe aurichalcũ aut aial ſanum
qð credit eẽ infirmũ ꝙ ſi emptoꝛ cog̃ſcit h̾ in
iuſte emit ⁊ iuſtũ preciũ ſatiſfacẽ obligat̃ vt
pleniꝰ patuit ſerm̃. xxxiij. ar. ij. c. vij. in par-
ticula. ij.

Quid dicendũ ſit de his qui in rebus vendibilibꝰ vtuntur. mixturis falſis. Capitulũ. ij.

S Ecũdo ꝙ in re vẽdẽda põt eẽ de
fectꝰ admixtiõe. ſ. falſas mixturaſ
aut cõpoſitiões occulte addẽdo ſi-
cut faciunt q̃dã aromatarij vel ar

tifices i artibꝰ ſuis. Circa qð notãdũ eſt ꝙ ſi
tales ꝓpt̃ hmõi cõmixtiões vltra extremos
limites iuſti ꝓcij vẽdũt totũ illud qð ẽ ſuꝑ iu
ſtũ preciũ ſatiſfacẽ obligant̃. Si ṽo ꝑ h̾ non
intẽdũt niſi iuſtũ preciũ citiꝰ aut foꝛtiꝰ extoꝛ-
quere: tũc ad ſatiſfactionẽ non obligant̃. Si
tñ certitudinalit̃ aut multũ ꝓbabilit̃ ſciũt iu=
ſtũ preciũ nõ exceſſiſſe. ſi tñ dubitãt tũc q̃deꝫ
tenent̃ ꝓ eo ꝙ fraude ſua certi ſunt. Notan-
dũ aũt ꝙ q̃dã ſunt additiões ficticie que q̃ſi i
nullo mutãt valoꝛẽ venal̃ rei. Nec augẽt et
q̃dẽ in talibꝰ nõ peccãt ſi fiat ſola intẽtiõe ſo-
bꝛiũ ⁊ iuſtũ preciũ iuſte extoꝛq̃ndi. Alie vero
admixtiões q̃ virtutẽ reꝝ ⁊ valoꝛẽ nõbilit̃ mi
nuũt: ⁊ ſunt oĩno ꝯ ꝓꝓas ⁊ cões intẽtiones
emptoꝛis ille oĩno illicite ſunt ꝙuis tñ nihil
vltra iuſtũ preciũ hꝛet̃. Et puto ꝙ taliũ vſus
ſaltẽ in freq̃ntatione ſua moꝛtalis ſit culpa.
Sicut patet in illis qui in vino nebilum mi
ſcẽt vt flauioꝛ in eo clucescat coloꝛ cũ tñ vt di
citur tale nebilum in vino mirabiliter capiti
et ſtomacho ſit nociuũ. Si tñ ṽtuti minutio
modica ſit ⁊ ꝓciũ iuſtũ tñ tũc ſi puto niſi pec-
catũ veniale. Sꝫ inſtãt vẽditoꝛes vini ⁊ plu-
res alij dicẽtes. Quilibꝫ ꝓt miſcẽ rei ſue qð
vult ſaltẽ anteꝙ eã venalẽ exponat nõ autẽ
poſt vini ꝓconizationeꝫ. Sꝫ ꝯ hos ẽ ꝙ ꝯſtat
eis ꝙ lex ⁊ ꝯſuetudo cõitati ẽ ꝙ vẽdat̃ vinuꝫ
purũ aut ꝙ eis cõmixtio publice exꝓmatur.
Intẽtio etiã credulitaſ oium emẽtiũ eſt emẽ
vinũ purũ ⁊ ſimilia & ꝯ vtrũqꝫ hoꝝ fraudu=
lent̃ incedũt: cũ etiã eoꝝ intẽtio coꝛrupta ſit
auaricia. licet aũt in ſua re cõmiſcẽ de ſe lici=
tũ ſit nõ tñ cũ intẽtiõe ⁊ affectu illã alijs ꝯtra
cõe ius ⁊ ꝯ eoꝝ intẽtionẽ vẽdẽdi. alias in vi-
no ſuo vẽdẽdo toxicũ licite miſcẽ poſſunt.

Quid dicẽdũ eſt de his q̃ vẽdũt res coꝛruptas ⁊ maculatas Capitulum. iij.

T Ertio i re vẽdẽda ꝓt eẽ macl̃a coꝛ-
ruptiõe. Pro q̃ notãdũ eſt ꝙ vẽdi-
toꝛ coꝛruptiões defectꝰ illos ex q̃-
bus emptoꝛ vltra iuſtũ preciũ enꝛomit̃ falle-
ret̃. tenet̃ ſibi pãdẽ. ſi tñ nouit eos vel de eis
veriſſimilit̃ opinat̃. alit̃ ex h̾ ipſo dat occaſio
nẽ duplicit̃. Primo dãni. ſcðo ꝑiculi. Primo
dãni ſi ꝓpt̃ h̾ res ſati ꝓcij ſit mioꝛis ⁊ ipſe tñ
ꝓpt̃ h̾ ꝓciũ nõ minuit. Scðo ꝑiculi vtpote ſi
nauis quã vẽdit tale vitiũ hꝫ ex q̃ emptoꝛ cũ
ea nauigaturꝰ ꝑiclitet̃ ⁊ ꝑiculũ incurrẽ poſſꝫ
Idẽ ꝙ de defectu eq̃ ex q̃ miles illũ emẽs in
fluuio ſeu in bello ruere ſtatiꝫ ac ꝑiclitari ha
beret. Idẽ eſt de defectu ſyropoꝝ ⁊ medici=
naliũ ꝯfectionũ. q̃s apothecarij ſeu pigmen
tarij vẽdũt tũc vẽditoꝛ tenet̃ reſtituere omẽ
damnũ inde ꝯtigẽs iuxͣ. c. ex de iniuri. ⁊ dã.
in. c. ſi culpa. Scꝓtũ ẽ. Qui occaſionẽ dãni
dat dãnũ dediſſe videt̃. vbi ṽo iſta q̃tuoꝛ cõ
currãt. ſ. ꝙ nullũ ꝑiculũ immineat emptoꝛi.
Nec in vẽdẽdo iuſtũ preciũ aut ſaltẽ nõ ni=
mis nõbilit̃ excedat̃. ⁊ emptoꝛ cẽſeat̃ in emẽ
do ſati induſtriꝰ. ⁊ res venal̃ ꝓ libito ſibi ex=
aminãda exponit̃ diligent̃. tũc vẽditoꝛ nõ te
net̃ defectꝰ illos mãifeſtare ⁊ maxie vbi eos
nõ celat niſi ſolũ vt de re habeat iuſtũ preciũ
ſuũ. Nec etiã tenet̃ mãifeſtare vitiũ manife=
ſtum puta cũ equꝰ monoculus ẽ. vel cũ vſuſ
rei qꝛ ſi nõ cõpetat vni põt tñ competẽ alteri
et vẽditoꝛ ꝓ hmõi vitio de ꝓcio ſubtrahat ꝙ
tum opoꝛtet. qꝛ ſi manifeſtaret vitiũ rei em=
ptoꝛ foꝛte nollet ꝓciũ iuſtũ ſibi dare. In fine
notandũ eſt ꝙ oia que ponunt̃. s. in ſermo-
ne. xxxij. de donatiõibꝰ in arti. ij. c. ij. Etiam
intelligẽda ſunt de emptiõibꝰ ⁊ vẽditiõibus
Ex ꝓcedentibꝰ patet regl̃a ſuꝓdicta. ſ. ꝙ dñi
rerũ iuſte eas emũt vel vendũt ſi ſine frau=
de ſeruẽt eq̃litatẽ valoꝛis i emptiõe ⁊ vendi
tione ſꝫm rectã rõnẽ. Qð oibꝰ nobꝫ micoꝛdit̃
largiri dignet̃ iuſtꝰ q̃ iuſticias dilexit ⁊ eq̃ta-
tem vidit vultꝰ eiꝰ dñs nr̃ ieſus chꝛiſtꝰ. q̃ cuꝫ
pr̃e ⁊ ſpũſctõ viuit ⁊ regñt in vnitate ſpirituſ-
ſancti deus. Per oia ſecula ſeculoꝝ. Amen

¶ Feria. iiij. poſt q̃rtam dñicam in q̃drageſima de voragine vſurarum. vbi declarat̃ q̃d ſit vſura: in q̃bus cõmitti põt: ⁊ q̃s excuſatiões aſſumũt q̃ defendere volunt vſuram: Sermo. xxxvj.

N Olite iudicare
ſꝫm faciẽ ſꝫ ſꝫm iuſtũ iudiciũ iu=
dicate Jo. vij. ⁊ in euãgl̃. hod.
Ois q̃ppe iniuria tãto capitali=
oꝛ ẽ ꝙto q̃ fallit maioꝛis amicitie ſił̃at verita
tẽ. Ecce vſurarij charitas ſił̃ata ⁊ crudelitas
palliata: dũ ſeruire ſe ꝓpt̃ mutuũ ꝓtẽdit ſub
ſtantiam pꝛoximi deuoꝛare intendit. Hinc
illud Mat. v. volẽti mutuare a te ne aũtari.
Chꝛyſ. ait. Simil̃ eſt pecunia vſurarij moꝛ=
ſui aſpidis. Percuſſus eni ab aſpide q̃ſi de=
lectatꝰ vadit in ſomnũ. ꝑ ſuauitateꝫ ſopoꝛis
moꝛit̃: qꝛ tũc venenũ latent̃ ꝑ oia mẽbꝛa cur
rit. Sic q̃ ſub vſura accipit ſub tꝑe q̃ſi bñfici-
um ſentit: ſed vſura ꝑ oẽs eiꝰ facultates de=
currit. ⁊ totũ ꝯũtit in debitũ. Ecce ꝙ exitꝰ ma
nifeſtat qð antea celabat̃. ſeruire oñdebat ⁊
deuoꝛare intẽdebat. Proinde vſurariꝰ ſimi

Fer. 3. poſt 4a dn. 40.
eiꝰ M. De voragine vſurarum
vbi declarat 1. quid ſit vſura
2. in quibus committitur
3. quas excuſationes aſſumunt qui defendere volunt vſuras

lis eſt ſcorpioni q̄ lingua ſuauit̃ lingit: ⁊ cau
da mortifere pũgit. Jō de talibꝰ in v̄bo ꝓpo
ſito dñs nos admonet dicēs Nolite iudica=
re ſm faciē.i.ſm apparētē amicitiā: ſ; iuſtũ iu
diciũ.i.veꝝ iudiciũ iudicate. Nec q̄dē fallũ-
tur in h̄ iudicio ſolũ mutuũ recipiētes ſed in
compabilit̃ ampliꝰ īcidũ ipſi ꝓinſup mutuan
tes. Nā decepti inde decipiētes ſeipſos pau
peri ⁊ inopi ſeruire ſe iudicāt: dũ eoꝝ ſubaꝫ
vſq; ad ꝯſumptionē deuorāt. nō intelligen=
tes neq; intelligē volentes q̄d dñs Mat.x.
diuitibꝰ p̄cipit dicēs. Grat̄ accepiſti grat̄ date
Quaſi dicat grat̄ accepiſti diuitiarũ donũ idō
grat̄ date indigēti mutuũ. iuxͣ illud Lu.vj.
Mutuũ date nihil inde ſperātes. Sicut d̄ h̄
latiꝰ in ſermo. ſeq̄n. dicet̃. Et q̄d lꝫ p̄dictum
chriſti veꝝ pōt eē thema in p̄ſiti ſermo. Jnt̃
hos q̄ male diiudicātes ꝯnũari pōt q̄ddam
hoſum genꝰ q̄ ⁊ ſi nō ſunt vſurarij māifeſti.
mutuātes tñ aliq̄d inde ſperāt. Hi nēpe ma
nifeſti vſurarij corā deo licet occulti ſũt mũ=
do: palā faciũt corruptā ſuā intētionē. q̄ñ ſi
nō remũerant̃ ad libitũ: eſtimāt ⁊ dicũt eos
ingratos. Ad iudicādũ igit̃ ſm iuſtũ iudici=
um de vſura ne q̄libet p̄dictoꝝ fallat̃ de ipſa
ad p̄ñs tria diligent̃ ꝯſideremꝰ. Primo eius
deſcriptionē. ſcd̄o eiꝰ cōmiſſionē: tertio eiuſ
excuſationē. Hoc ē quō deſcribat̃ in q̄ com=
mittatur. ⁊ a q̄buſdā quō excuſat̃.

Articulus primus de triplici deſcriptione vſure.

p Rimo v̄o ꝯſideremꝰ vſure deſcri
ptionē. Triplicit̃ eni deſcribat̃ ad
p̄ñs. Prima aũt deſcp̄tio ambro-
ſij. ſcd̄a Hoſtieñ: tertia v̄o ſit mḡralis.

Prima deſcriptio Ambroſij. Capitulum.j.

p Rimo vſura deſcribit̃ ab Amb.
xiiij.q.c.iij. plerīq; vbi d̄r q̄dcũq;
ſorti accedit vſura ē. Et cũ hac de
ſcp̄tiōe cōcordat.c.p̄mũ ⁊ vlt̄.q.eiuſdē. Et i
hac deſcp̄tiōe tāgunt̃ tria. Primũ cuꝫ dic̄ q̄d
vſura ē q̄dcũq;. Nā ſicut patet i dicto.c.ple=
rīq; vñ h̄ deſcp̄tio ſumpta ē Amb. ſnīalit̃ ait
Q̄ ſiue ſit pecunia ſiue ſit ſp̄es vel fructꝰ vl̃
ligna. vel q̄dcũq; aliud ſit ſi accedit ſorti vſu
ra ē.. Scd̄m tāgit cũ ſubdit ſorti. Licet enim
ſors dicat̃ ſignũ diſtinctiuũ rerũ ſicut patet
Prou.xvj. Ubi d̄r ſortes mittũt̃ in ſinũ. Ni
hilominꝰ ſumit̃ h̄ ſors p̄ re iuſte poſſeſſa di-
uiſiōe aliq̄rũ reꝝ ſiue poſſeſſionũ ⁊ h̄ mō in
ſacra pagina poſſeſſiōes filioꝝ iſrael ſortes
denoiant̃. h̄ etiā mō ſumit̃ h̄ ſors res .ſ. iu-
ſte poſſeſſa. Uel alit̃ ſm legiſtas ſors ē debi-
ta q̄ntitas mutuate rei in materia occurrēti.
Tertiũ ſubdit accedit q̄d q̄dē ſicut in ſeq̄nti
arti.c.j. patebit vſura ſolum in mutuo cadit
Hoff. huic deſcp̄tioni ſupaddit dicēs. Uſu=
ra ē q̄dcũq; accedit ſorti intētiōe p̄cedēte vel
pacto et licet Hoff. addidit. Hoc tñ tenēduꝫ
eſt q̄d etiā Amb. ⁊ alij in p̄dict̄.c. p̄allegt̄. eiꝰ
dem ſnīe extiterũt cũ noſcēt dñm Lu.vj. p̄ce
piſſe dicēs. Date mutuũ nihil inde ſperātes
ſcꝫ intētione. Quaſi dicēs m unꝰ etiaꝫ paci=
ſcentes in vſure clara exp̄ſſiōe ⁊ pactione.

Secundo deſcribit̃ vſura ab Hoſtienſi. Cap̄.ij.

s Ecũdo vſura ſic deſcribit̃ ab Ho-
ſtiēſe. Uſura ē q̄dcũq; ſolutiōi rei
mutuate accedit ipſiꝰ rei vſus gra
tia pactiōe interpoſita. vel hac intētiōe habita
in ꝯtractu vel ex actione habita ex pꝰ facto.
Jn q̄ quidē deſcp̄tiōe ſex p̄ ordinē tāgit. Pri
mo dicit q̄dcũq; ſicut.ſ̄. expoſitũ ē. Secũdo
ſubdit ſolutiōi rei mutuate accedit q̄d idō di=
cit q̄ vſura ſicut.ſ̄. patuit ſolũ in ꝯtu mu=
tui veri vel interp̄tati locũ hꝫ. Tertio addit
ipſiꝰ rei vſus gr̄a. q̄d idō addit q̄ ſi non vſus
ipſiꝰ gr̄a.i. gr̄a ꝯſumptiōis. ſ; loco pone ap=
poneret̃ ⁊ abſq; fraude fieret ſecus eēt ex̄ de
arbi.c. dilecti.xij.q.ij. fraternitas. Quarto ſb̄
nectit pactiōe interpoſita.i. interueniēte exp̄ſſa
ꝯueniētia pacti. q̄ tũc exp̄ſſa vſura ē. Quin
to ſubdit vel hac intētiōe habita i ꝯtractu.
q̄ ſicut.j. patebit ſi p̄ncipal̃ intētio i ꝯtractu
fuit velle remũerari vſura eſt. Sexto addit
ex actiōe habita ex poſt facto. nā ſi vltra p̄di
cta exactio nō eſt habita ex poſt facto. ⁊ de=
bitor vere grat̄ aliq̄d offerat. licite recipi pōt.
Tñ cũ ꝯditiōibꝰ q̄.j. ſermo.xxxvij. arti.ij.q.
iij. ponent̃. De p̄dicta aũt diffinitione dant̃
verſus. Quicq̄d adeſt ſorti rōne rei mutua-
te. Si petat exigat intēdat ſit ſp̄ vſura. xiiij.
q.iij.c. vſura.

Tertio vſura deſcribit̃ a magiſtris. Capitulũ.iij.

t Ertio vſura ſic deſcribit̃ a mḡris
Uſura ē lucꝝ ex mutuo p̄ncipali
ter intētũ. Jn q̄ deſcriptiōe ponũ
tur tria. Primũ ē q̄ vſura ē lucꝝ. Lucꝝ eī ꝓ=
prie ſp̄ abũdātia nũcupat̃ ſiue illud incremē-
tũ q̄d q̄ſ hꝫ ex volũtaria cōmutatiōe vltra ea
que p̄us erant ſua. ⁊ vtiq; genꝰ eſt q̄ oīs vſu
ra eſt lucrũ. ſed nō ꝯuertit̃. q̄ nō oē lucꝝ eſt
vſura. Primũ equidē patꝫ. Naꝫ ſi q̄s tñ re
cipit q̄ntũ dedit ⁊ nō plus. tunc ſicut non re=

cipit lucrũ ſic neq; vſurā. Rurſus ſi q̄s plus
recipiat q̄ mutuauerat. ⁊ tale receptũ nō ſit
ei lucrũ. quia.ſ. alias erat ipſiꝰ recipiēt̄ non
eſt vſura. Uerbi gr̄a. Depoſitariꝰ raptor vel
alias debitor mutuanti mutuo prius rece=
pto reddit cum mutuo depoſitũ vel rem re=
ceptam vel alias debitā ⁊ niſi ille mutuaſſet
non aliter redditurꝰ non pōt dici vſuram re
cipere. Ad h̄ facit ex̄ de vſur̄.c.j. in ſi. cũ his
que notant̃ ibidē in glo.ſi. Scd̄m etiā patet
q̄ in ꝯtractu locatiōis venditiōis ꝯductiōis
et ſimilibꝰ eſt dare lucrũ nec tñ ibi eſt vſura.
Scd̄o in deſcriptiōe dicit̃ ex mutuo q̄d ē
tanq̄ dr̄ia diſtinguēs vſurā a lucris que nō
ex mutuo acq̄runt̃. Nam illa ꝓprie non di=
cunt̃ vſure iuxta nō in.c. in ciuitate ex̄ d̄ vſu
ris. in ciuitate. Tertio in deſcriptiōe addi
tur p̄ncipalit̃ intentũ: q̄ ſi hoc p̄ncipalit̃ nō
intendit ſed ſcd̄ario ⁊ debitor aliq̄d mere grā=
tis offerret ſicut.j. patebit non eſt vſura. Di
citur aũt vſura ab vſu rei. Uel dicit̃ q̄ſi vſuſ
eris.i. pecunie. Jtem q̄re vſura ſolũ in ꝯtra
ctu mutui cōmittat̃ in p̄mo arti. ⁊ in.ij.c.ſe=
quentis ſermōis patebit.

Articulus.ij. vbi declarat̃ in quo contractu ⁊ in q̄bus rebus committat̃ vſura.

s Ecũdo ꝯſideremꝰ vſure cōmiſſio-
nem. Circa q̄d tres fundamētaleſ
circa dicēda notificemꝰ p̄ ordineꝫ
v̄itates ſub ordine triplic̄ queſtiōis. Primo
querit̃ in quo ꝯtractu cōmittit̃ vſura. ſcd̄o i
quibus rebꝰ: tertio q̄re ſolũ cōmitti ſolet in
tribus generibꝰ rerum.

Q̄ vſura non ſolum in cōtractu mutui cōmittat̃. Cap̄.j.

p Rimo queritur in quo ꝯtractu
committitur vſura. Dicendum
ſm oēs doctores q̄ ꝓprie non cō=
mittit̃ niſi in ꝯtractu mutui. Mu
tuũ dicit̃ q̄ aliq̄d meũ: ſit p̄ aliq̄d tp̄s tuum.
Circa q̄d adūtendũ eſt q̄ ſicut in p̄mo.c. p̄ce-
dentis arti. patuit vſura ē q̄ q̄d accedit ſorti
Hoc aũt ſolũ in mutuo cadit. ſicut pleniꝰ di=
cet̃ in ſeq̄nti ſermōe.ij.c. p̄mi arti.

Q̄ vſura ſolũ cōmittit̃ in his que conſiſtunt in numero pondere ⁊ menſura. Ca.ij

s Ecũdo querit̃ in q̄bꝰ rebꝰ cōmit=
tat̃ vſura. Dicēdũ q̄ p̄ſuppoſito ſi
cut p̄dictũ eſt q̄ vſura ſolũ in mu=
tuo cōmittat̃ neceſſe ē q̄ in illis rebꝰ q̄bꝰ mu
tuũ interuenire pōt. in eis ſolũ ⁊ nō in alijs cō
mittat̃ vſura. Hec q̄dē ſm Alex. de halis in
triplici genere diſtinguũt̃. Nā quedā mutu-
ant̃ ſub certo nũo ſicut pecunia. Quedaꝫ ſb̄
certo pondē ſicut aurũ ⁊ argētũ ⁊c̄. Quedā
ſub certa mēſura vt grãnũ vinũ oleũ ⁊ ſimilia
Et in his ſolũ ꝓprie cōmittit̃ vſura. Rō hu-
ius eſt q̄ ſole ille res circa q̄s ꝯſiſtit mutuũ
hñt a natura vel arte ſibi ꝯſtitutuꝫ valorem
quē trāſcendē minime p̄ñt: niſi ꝯ̄ naturā vel ar
tem vitioſe agat̃. Cũ igit̃ vſura trāſcēdē faci-
at rem mutuatā vltra ſuũ valorē relinq̄t̃: q̄ i
eis ſolũ ſit poſſibilis fieri. Res enim que ha
bent determiatũ valorē a nā ſunt q̄ ponde=
rant̃ vt aurũ ⁊ argentũ. ⁊ que mēſurant̃ vt
vinũ oleum ⁊ frumentũ. Res aũt que habēt
determiatũ valorē ab arte ſunt q̄ nũant̃ ⁊ in
his ſolis cōmitti pōt vſura. ſicut latiꝰ dicet̃
in ſermōe.xxxviij.c.j. arti.j. et de h̄ habet̃ te
xtus. in ſti. q̄bꝰ mo. recōtra. obliḡ. Gauf. tñ
obijciēs ꝯtra Ray. q̄ p̄dict̄ ꝯſentit ait. Uſu-
ram poſſe cōmitti etiā in alijs rebꝰ vtputa ſi
ꝓ pecunia mutuata recipiā vnũ equũ vel p̄=
dium aut ſortē ⁊ ſimilit̃ vltra ſortē vſura eſt
patet. xiiij.q.iij.c. plerīq;. Hec tñ obiectio le-
uit̃ tolli pōt. Cui r̄ndendũ eſt q̄ diſtinctio fie
ri dꝫ inter vſuram que ab vſurario exigit̃ et
rem illā in q̄ predicta vſura cōmittit̃. Nam
vſura q̄ ab vſurario exigit̃ ꝓprie loq̄ndo eſt
illud lucrũ q̄d exigit̃ vltra ſortē ſeu vltra mu
tuũ datũ. Res v̄o in q̄ dicta vſura cōmittit̃
eſt ipſum mutuũ de q̄ gignit̃ ipſum lucrum.
Q̄uis ḡ q̄libꝫ ps feneratori accedē pōt tanq̄
vſurariũ lucꝝ dictũ. tñ lucꝝ nō gignit̃ niſi d̄
ſolis illis tribꝰ generibꝰ reꝝ. Propterea re=
cte d̄r q̄ vſura in illis ſolis tribꝰ rebꝰ habeat
ꝑpetrari. pōt q̄ idē breuiꝰ ⁊ clariꝰ dici videli
cet ſi pōderat̃ p̄miũ q̄d dat̃ illud pōt eē ali=
ud a p̄dict̄. Si v̄o pōderat̃ id q̄d mutuo da
tur cui ꝓprie ⁊ vere vſura accedit illud ſem=
per ꝯſiſtit in p̄dict̄ tribꝰ.

Rōne oñdit̃ q̄re ſolũ in his q̄ cōſiſtũt ī nũero pōdere ⁊ mēſura cōmittit̃ vſura. Cap̄.iij.

t Ertio q̄ q̄ri pt̄ q̄re ſolũ in tribꝰ p̄-
dictis generibꝰ reꝝ vſurariũ mu=
tuũ cōmitti habeat ⁊ nō in alijs.
Ad q̄d dicēdũ q̄ in mutuo debi-
tor rē mutuatā ſb̄ eadē idēptitate reſtituē ſi
tenet̃ ſ; ſb̄ certitudie eiuſdē valor̄ ſiue eq̄l̄ va
lor̄ ſi ſuari dꝫ v̄a iuſticia int̃ mutuātē et illũ
cui mutuũ datur. Certitudo aũt equalis va-
loris ex natura rei non repitur niſi in rebus
illis quarũ valor p̄ēſat̃ ex nũo pondere aut

menſura. Quapropter ratio mutui ſolũ ꝯſi-
ſtere debet in rebus que ad habendã certi-
tudinẽ ſui valoꝛis poſſunt vel nũari vel põ-
derari vel mẽſurari. ⁊ hoc reperitur in tribꝰ ge
neribꝰ rerum p̃dictis. ideo ſolum in illis ca-
dit vſura. Uel ſm Alex. lomb. Ratio q̃re in
his tribus generibꝰ rerum ſolũ cõmittit vſu
ra eſt. Quia vſura eſt quedam ſupabũdan-
tia illicita ꝓueniens ex vſu alicuiꝰ rei. Sup-
abundantia autẽ eſt quedam excreſcẽtia re-
ſpectu alicuiꝰ iniuſti lucri. Sicut igitur lucꝝ
et equum rõne cuius tollit ſupabundãtia ta
lis terminat ⁊ certificat ita abũdantia iſta ſed
eq̃tas ⁊ iuſticia in rebus que venerit in ho-
minũ vſum his tribus certificari põt. ſ. nũo
pondere ⁊ mẽſura. Nã res vel ſunt actu di-
ſtincte ⁊ in talibꝰ cognoſcit eq̃litas vel ineq̃-
litas in ipſo nũo. Nam nũs eſt ratio pꝛime
diſcretiõis. Et ideo in diſcretꝭ eq̃litas ⁊ ine-
q̃litas p nũos cog̃ſci poteſt. Uel res ſunt in-
diſtincte ⁊ in talibꝰ eq̃litas ⁊ ineq̃litas cog̃ſci
non poteſt niſi duobus modis. Pꝛimus ꝑ
menſurã aliquã determiatã in re que habet
q̃titatẽ facilit̃ diuiſibilẽ ſicut vinũ frumentũ
oleum ⁊ ſimilia. Scd̃o p certũ ⁊ determiatũ
pondus ſicut in his que non ſunt facilit̃ di-
uiſibilia ⁊ quoꝝ eq̃litas ꝯſiſtit in pondẽ q̃lia
ſunt aurũ argentũ ⁊ ſimilia. Sicut igitur in
his equũ ⁊ iuſtũ ⁊ determiatum: ita tria iſta
ſunt materia ſupabũdantie quã vocamꝰ vſu
ram quia extremoꝝ ⁊ mediũ vna materia eẽ
debet.

Articulus. iij. de q̃ndecim excuſationibꝰ ſeu defenſatiõibus q̃bus quidam nitunt̃ excuſare vſuram ⁊ de ſolutiõibꝰ efficaciſſimis earundem.

t Ertio ꝯſidẽmꝰ vſure excuſationẽ
.i. argumẽta ⁊ rõnes quas ad ex-
cuſandas excuſatiões in peccatis
ꝓ defenſiõe ſua vſurarij aſſumẽ ſolent ſeip-
ſos miro modo decipiẽtes ⁊ malicias ſuas ⁊
cupiditates palliãtes. Et vt ſenſibiliꝰ ⁊ clari-
us argumẽta ſua intelligamꝰ in q̃decim de-
fenſiua ſcuta p oꝛdinẽ diſtinguamꝰ. Ad q̃rũ
deſtructionẽ ꝯfractionẽ ⁊ ꝯtractionẽ ratio-
nes lucidas ⁊ ignitas q̃ſi iacula ſcuto. i. cuili
bet rationi coꝝ ſubito opponemꝰ. vt verifice
tur qd̃ myſtice de hoc pſ̃. ait. Et ſcuta cõbu-
ret igni pꝛelucidus ⁊ feruidus pꝛedicatoꝛ.

Defenſio pꝛima ipſius vſure et ſolutio eius. Capitulũ. j.

p Rimũ ſumũt ſcutũ dicẽtes. Con-
ſtat nẽpe ꝙ mutuatio atqꝫ res q̃
mutuo dat̃ aliquã cõmoditatez ⁊
vtilitatẽ ꝯfert illi cui p̃ſtat̃ ⁊ mu-
tuat̃. Ergo ſm nãlẽ eq̃tatẽ p̃t hmõi cõmodi
tas ⁊ vtilitas p̃cio eſtimari ⁊ merito cõpen-
ſari. Ad qd̃ ſcutũ cõburẽdũ ⁊ ꝯfringẽduz
dicẽdũ eſt. ꝙ ſicut latiꝰ in ſermone. xxxviij.
arti. j. c. iij. et. vij. dicet̃. Res mutuata nõ cõ
fert ei cui facta ẽ aliquã vtilitatẽ aut cõmodi
tatẽ differẽtẽ a rei ꝯſumptiõe vel alienatiõe
et id̃ nõ eſt vẽdibil̃ alio p̃cio vltra p̃ciũ mutu
ate rei. Preterea cõmoditas eiꝰ eſt ex ſola rõ
ne eiꝰ opatiõis cui mutuũ datũ eſt: aut ex ei-
us induſtria vel ſuoꝝ. Et id̃ nõ dꝫ illã emere
q̃ſi nõ ſuã cũ mãifeſta iniuſticia ſit ſuã ꝓpꝛiã
rem pꝛecio compare.

Defenſio. ij. vſure ⁊ eius ſolutio. Capitulũ. ij.

s Ecundũ xͦo ſcutũ eoꝝ tale ẽ. Licꝫ
vnicuiqꝫ in ꝯtractibꝰ ſe ſeruare in
demnẽ. ⁊ hͦ maxime ſi ab illo cui
mutuũ dat p̃cibꝰ inducat̃. Qd̃ q̃dẽ facẽ non
põt niſi accipiẽdo aliq̃d vltra ſoꝛtẽ ⁊ hͦ ex pa
cto alias eſſet incertũ. Similit̃ dãs volũtarie
dat: qꝛ nullus eũ ad hͦ cogit ſed volũtate ſua
accipit pecuniã ⁊ reddit vltra ſoꝛtẽ: ⁊ ſic dñi-
um põt trãſferre in aliũ. ꝗ trãſfert ꝗ alius. ſ.
vſurariꝰ alienũ nõ hꝫ. Dicũt etiã iuſtũ q̃dez
et equũ eſt ꝙ dãnũ creditoꝛis ſeu p̃ſtitoꝛꝭ re-
compenſet̃ ſibi a ſui mutui receptoꝛe: ꝗ p̃ſti-
toꝛ pꝛet̃ ſubam pecunie mutuate ſibi ſubtra
hit pecunie p̃ſtite aliquẽ vſum q̃ eſſet vel ſal
tem poſſet eẽ lucroſus: ꝗ vltra ſubam mutu
ate dꝫ aliq̃ alio diſcrete recõpẽſari. Ad p̃-
mũ dicẽdũ ſm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. ꝙ ſi hͦ
vult dãnificari. pecuniã ei neceſſariã refutet
ſibi qꝛ nullus eũ neceſſitat ad faciendũ talez
miam ꝓximo ſuo. Sꝫ ſi miam facẽ vult. ne-
ceſſitat̃ ex dina lege ꝙ eã nõ faciat vitiatam.
Ad ſcd̃m idẽ ait. Qꝛ ⁊ ſi dñiũ trãſferat tñ
recipiẽs reſtituere obligat̃: ſicut i mutui da-
tione trãſfert̃ dñiũ ⁊ tñ debitoꝛ tenet̃ tñdez
reſtituere creditoꝛi. Hec Sco. Ad tertiuz
dicendũ ꝙ ſi p̃ſtitoꝛ erat p̃us ex pecunia p̃ſti
ta mercaturꝰ aut aliqd̃ lucruz ex ea ſoluẽdo
vel emẽdo acq̃ſiturꝰ. aut dãnũ aliqd̃ iminẽs
licite ſaluaturꝰ: ⁊ tñ hͦ ſola pietate frat̃ne ne-
ceſſitatꝭ ⁊ iſtãtia p̃cũ iductꝰ tradidit ſuã pecu
niam ſb tali ꝯditiõe ꝙ mutuũ recipiẽs tenea
tur ſibi ad int̃eſſe p̃fati lucri ⁊ dãni: tũc licite
accipit̃ ⁊ exigit̃ aliq̃d vltra pecuniã mutua-
tã. Nõ tñ aliq̃d p̃ualẽs p̃fate pecũie inq̃tũ iã
q̃ſi hẽbat i ſe vini ⁊ valoꝛẽ int̃eẽ p̃fati: ꝗ q̃ñ ꝑ

tactꝭ ꝯditiõibꝰ exclus̃ aliq̃d mutuat̃ tũc ñ po-
teſt dici ꝙ p̃ſtitoꝛ ex ratione mutui ſe damni-
ficet in aliquo p̃ualenti ſimplici ⁊ abſoluto p̃
cio pecunie mutuate. Ideo hoc ampliꝰ mi-
nime exigere poteſt. Ex dictis patet ꝙ dum
emere velles merces ⁊ quidam amicus tuus
inſtant̃ te roget ꝙ ſibi mutues denarios cuz
quibus empturꝰ eras illas. ⁊ tu ex p̃cibꝰ eius
ceſſas ab illa mercatiõe ex ſola pietate ei p̃di
ctam pecuniã mutuãdo licite q̃dem ei dicere
potes. volo ꝙ mihi reddas tñ q̃tum habi-
turus eſſem in tali loco de mercibꝰ illis ſi il-
luc deferrem eas: dũmodo recipias in te pe
riculum qd̃ ꝯcurrit. Qd̃ quidẽ ideo licet ſm
Ray. et Hoſtieñ. quia tanq̃ int̃eſſe recipis
inde lucrum. Idem q̃ꝫ dicendũ eſſet ſm Ho
ſtieñ. ſi volebas emere terrã vl̃ vineã ſeu do
mũ valentẽ ſingulis annis floꝛꝭ. decem ⁊ ad
inſtãtiã amici tui ceſſaſti a tali emptiõe ⁊ mu
tuaſti ei dicens ei. volo ꝙ mihi ſoluas tñ q̃-
tum expedite redderet illa terra vel domus
deductis ſumptibꝰ ⁊ laboꝛe ⁊ etiam piculo ſi
qd̃ eſſet licite ergo hoc modo rõne intereſſe
alias non. ſed de hoc pleniꝰ in ſermõe. xlij.
arti. ij. c. ij. agetur.

Tertia defenſio vſure cuꝫ ſua ſolutione. Cap̃. iij.

t Ertiũ xͦo ſcutum eſt hͦ equũ ⁊ lici-
tum eſſe videt̃ ſeruitiũ ꝓ ſeruitio
et gr̃am ꝓ gr̃a reddi. ac ꝑ ꝯſeq̃ns
equũ. i. iuſtũ ⁊ licitũ eſt ſub hoc certo pacto
firmari ꝙ ille teneat̃ pꝛeſtitoꝛi ad ꝯſimilem
mutuationẽ aut ad ſuitiũ vel bñficiũ equa-
lens mutuo dato vt patet in. c. cum officijs
ex̃ de teſta. et. ff. de peti. here. ſed ⁊ ſi lege cõ-
ſuluit. Ad qd̃ dicendũ eſt ſicut patet in. c.
ſi feneraueꝛꝭ. xiiij. q. iij. in glo. ſi. ꝙ ꝓ gr̃a mu
tui impẽſa non põt iuſte exigi amplioꝛ gr̃a.
aut aliud q̃ꝫ gr̃a. Nam ſi ex debito iuſticie g̃
tia exigat̃. iam gr̃a non eſt gr̃a. ſed potiꝰ gra
tie venditio. vel gr̃e cõmutatio dici debet. li-
cet ergo p̃ſtitoꝛ poſſit cum poſtea eguerit cõ
ſimilem mutui gr̃am exigere potius ꝑ mo-
dum gr̃e ⁊ g̃titudinis. q̃ꝫ ꝑ modũ venalis iu
ſticie: non tñ ſequit̃ ex hoc ꝙ de re mutuata
aliqd̃ p̃ciũ ſupabũdãs exigẽ poſſet. Quare
ergo ad ꝯſimilem mutuationẽ p̃ſtitoꝛi ſb pa
cto aſtringi derogat gr̃e que cõpetit mutuo
ex ſua ſpecie. Id̃ dicũt q̃dam talem ꝯtractuꝫ
illicitũ eſſe. Scd̃m eni Alex. de hal̃ q̃ñ mu-
tuans põt ſperare illud ad qd̃ accipiẽs obli-
gatur qꝛ in ꝯſimili caſu. ſ. neceſſitatꝭ tenet̃ ac
cipiens mutuũ illi q̃ ei dedit dare. ſimilit̃ etiã
ſi non dediſſet pꝛius. ideo põt mutuans hoc
ſperare a recipiente. non tñ ex vi mutui. ſed
ex charitate recipientꝭ mutuũ. Mutua eniꝫ
bñficia accendũt charitatẽ. Et quia etiã ex p̃-
cepto dei debet indigenti mutuũ dare bene
igitur ꝯcedi põt ꝙ mutuãs valeat mutuum
ſperare ab eo q̃ recipit in ꝯſimili caſu: qꝛ ad
hoc alius obligat̃. Tamen ſi hac intentione
mutuũ ſibi tradit non eſt ſibi meritoꝛiũ qꝛ ñ
ponit dcũ finem mutui. Ideo dicit̃ Luce. vj.
Mutuũ date nihil inde ſperãtes. ſ. ab hoĩe
ſed a deo ſperare retributionẽ. Hec Alex. de
halis. Scd̃m xͦo Bal. ꝓ pꝛiſio obligatio vſu-
rarum ideo ꝓhibita eſt. qꝛ tal̃ obligatio aut
dicimus ꝙ ꝯtrahit̃ re aut ꝯſenſu. Si dicimꝰ
ꝙ ꝯtrahit̃ re hoc eſt falſum. ff. ſi cer. pe. l. ro-
gaſti. §. ſi tibi. Si xͦo dicimꝰ ꝙ ꝯtrahit̃ ꝯſen-
ſu hoc eſt iniuſtũ. Qꝛ oĩs obligatio relatiua
req̃rit extremũ eq̃pollens. Qd̃ ſic ꝓbatur.
Debitoꝛ q̃ ꝓmiſit vſuras habet dñiũ vſus.
quia vſura nõ ꝯſiſtit niſi in rebꝰ mutualibꝰ
in q̃bus vſus rei non diſtinguit̃ a dñio rei. ⁊
ſic indebite fit. Et ſi dicat̃ ꝙ nõ pꝛeſtat eaꝫ ꝓ
re ſed ꝓ bñficio. Rñdet̃ ꝙ remũeratio bñfi-
ciȷ hmõi a iure naturali nõ eſt taxata. nec ab
aliq̃ rõne intellecta: q̃ ꝓpter deducẽ volũta-
tem ad neceſſitatẽ ⁊ obligationẽ infoꝛmẽ nõ
eſt ſm metas iuſticie naturat̃: ⁊ licet ſit ex de
bito amicitie non eſt tamẽ ex debito iuſticie.
Ex q̃ nõ inducit̃ neceſſitas ſed ſpõtanea vo-
luntas ſm Tho. Ad hͦ facit ex̃ de vſurꝭ. c. cõ-
ſuluit. vbi dicit̃ ꝙ oĩs vſura ⁊ ſupabũdantia
ꝓhibet̃ vñ ñ eſt tñ ꝯtra charitatẽ que ẽ xͦtus
ſed etiam ꝯtra tꝑantiã que ẽ virtꝰ moꝛal̃. Et
id̃ ꝑ Ariſto. vſure dicunt̃ oẽ naturalit̃ ꝓhibi
tũ lucrũ. Hec Bal. de. c. de vſurꝭ. l. j. Huiꝰ q̃-
dem ſentẽtie fuit Tho. ſcd̃a. ij. q. lxviij. Ubi
ait ꝙ pꝛo pecunia mutuata nihil expectan-
dum vel exigendũ eſt niſi beniuolentie affe-
ctus qui ſub eſtimatione pecunie mime ca-
dit. Ex illo eni i ſpontanea mutuatio ꝓcede-
re poteſt repugnat ei nihilominꝰ obligatio
ad faciendũ impoſterũ qꝛ obligatio tal̃ poſ-
ſet pecunia eſtimari. Et ideo lucꝝ eſt qd̃ mu
tuanti ſibi ſimilit̃ remutuet̃ ſed non licet ei
ꝑ pactum obligare debitoꝛẽ ad mutuũ im-
poſterũ faciendũ. Concoꝛdat cũ hͦ etiã Ho-
ſtieñ. ſm p̃dicta etiam dici põt ꝙ nõ licꝫ ſoluꝫ
recõpenſationẽ mutui ſb certo pacto firma-
re: verũetiã nec ſpẽ de hoc p̃ncipalit̃ habere
q̃n hoc eſſet ꝯtra illud Lu. vj. Mutuũ date
nihil inde ſperantes. Si tamen p̃ncipalis in
tentio eſſet ex charitate. ⁊ tamen ſecundario
hõ aliq̃d inde ſperaret: minueret debitũ ſed

non eſſet peccatũ ſaltem moꝛtale. Scđm autem Tho. poteſt homo ex mutuo ſperare rẽ cuius vſus ſine pꝛecio inter amicos ꝯcedi ſolet. ſic mutuat liber ſed non domus. Ex his patet ꝙ expectare poſſum iniurie remiſſionẽ Verbi gratia. Intuli iniurias guilhelmo ex quo me pſequit vindictã querẽs. ſubeo. Ex hoc ad mei tutelã expenſas multas mutuum ei do: mihi vt parcat. Licet vtiqꝫ mihi ſm q̄ſdam quia licet cuicũqꝫ vexationẽ ſuam redimere. ex̃ ſi mõ dilecti. et. c. ad aures. Si quiſ aũt obſtet ꝙ edicto cauſam dedi ꝓpter vexationẽ non redimo ar. ex̃ de eta. et qual. oꝛ. c. j. Dicendũ ꝙ ſi ego peccaui iniuriando ⁊ ille etiam petat vindictã deſiderãdo atqꝫ querẽdo. ꝑterea hic nullum lucrum paciſcẽdo pꝛoſequoꝛ ſeu ꝯſequoꝛ ſiue ſpero. ſed tamen dãnum euito meũ Credo tñ ꝙ h̄ tutius fieret ſi poſt pniam offenſiõis cõmiſſe ⁊ queſito ab offenſo hũilẽ remiſſionẽ ꝑ mutuũ talis pax ſeu remiſſio q̄reret ſi aliter fieri nõ poſſz De his etiam latius dicet ſermone ſeq̄nti ar. iij. c. j. in fine.

Quarta vſure defenſio ⁊ illius plenaria ſolutio. Ca. iiij.

q Varto ſcuto vtunt dicẽtes. Receptio beneficij non adimit receptori ꝑtãtem dandi. nec ꝑſtitoꝛi licentiam recipiẽdi. Immo potiꝰ augẽ videt. ſed ante mutuũ datũ licebat mutuanti ſperare ⁊ recipe aliq̄d ab altero: multomagis licebit poſt mutuũ datum. Ad hoc dicendũ eſt ꝙ aliud eſt recipe amplius ꝑ modum mere grẽ ⁊ abſqꝫ aliqua fraude ⁊ impuritate vſure: ⁊ aliud eſt recipe illud ꝑ modũ debiti ⁊ cum pꝛauitate vſure. Q̄tũ ad ꝑmũ non fit homo impotẽtioꝛ ex mutuo ꝑſtito immo potentioꝛ q̄ꝫ pꝛius eſſet qđ dñs inſinuat Luce. vj. dicens. Mutuũ dat. vt. ſ̄. Nec ſimpliciter dicit nihil ſperãtes ſed nihil inde. i. ex ipſo ꝯtractu mutui: vt. ſ. nulla vſuraria ſpes nullumqꝫ vſurariũ pactũ vere ⁊ interꝑtatiue ſeu expꝛeſſe vel tacite ibi inueniat q̄ quõ. Q̄ autẽ poſſet homo recipe tali libero modo etiam poſt ꝑdictã ſniam chꝛiſti habet ar. ad hoc. xiiij. q. iij. vſura. di. xviij. ď eulogijs di. lxxvij. in ſingulis. diſ. lix. ſi officia. et diſ. lxj. quis ꝓderit. Q̄rum aũt ad ſcđm fit impotentioꝛ. quia põt talis receptio ex triplici reſpectu effici vitioſa. Pꝛimo reſpectu mutuantis. ſcđo reſpectu recipientis: tertio reſpectu circũſtantis. Pꝛimo reſpectu mutuantis Nam q̄ recipiũt amplius aut ſe ꝑparãt recepturos de facili in ſuis lucris incidũt intentionẽ vſurarij lucri ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns in cauſam vſure. Ad tale igit vſure ꝑiculũ peniꝰ ꝑcauendum plus tenent vitare receptoꝛes munuſculoꝝ poſt mutuũ datũ. q̄ꝫ ſi nunq̄ꝫ talibus aliq̄d ꝑſtitiſſet. Et licet h̄ verum ſit ⁊ ſecurum ſi tamẽ pura intentiõe aliq̄d ſuſcipit mutuans ab illo qui illud mere gratis offert: non peccat. Nam ſicut dicit. j. q. ij. c. ſicut. Nulla enĩ oblatio ſuſcipiẽti culpe maculam ingerit: que non ex ambientis petitiõe ꝓceſſit. Secundo reſpectu ſuſcipiẽtis. ſ. mutuũ illud. Nam ꝑſumit ꝙ non mere gratis ampliꝰ reddat. ſed vt mutuũ ſibi datũ tp̄e longioꝛi retineat. vel vt iterũ in futuro ꝯſimile mutuum eguerit ſibi fiat ab illo ſeu q2 veret mutuantis offenſam. ſ. ne reputet eum ingratũ ſi ſibi vltra redditionẽ mutui nihil impendat. Tñ ſm Guil. creditoꝛ tali modo aliq̄d recipiens bona fide non tenet de bona fide ꝯſumptis nec etiã de extantibꝰ q̄ꝫdiu ꝓbabilit credit ꝙ ex ſola dilectiõe dederat ei. Inſuꝑ ſm quoſdam q̄ſi debitoꝛ non gratis dat licz creditoꝛ gratis mutuũ tribuat. Si debitoꝛ aliquid habet de bonis creditoꝛis ⁊ ꝑ retentionem intentionẽ ſibi ꝯſulat de vſura quã illi dedit in foꝛo pniali compelli nõ debet ad reſtitutionẽ. Tertio reſpectu circũſtãtis. q2 habet ſpeciẽ mali exempli ⁊ incurrit hõ faciliter ꝑiculũ ꝓpꝛie infamie. Nam ꝑſtitoꝛ amplius recipiẽs de diffacili credit eſſe vſurarius. Et ſic in ampliꝰ recipiẽdo alios dedediſcat ⁊ ſeipſum infamat.

Quinta defenſio vſure cum ſua ſolutione. Capitulum. v.

q Vintũ ſcutũ aſſumũt dicẽtes. Eq̄dem dare pꝛo grẽ mutui ſibi facti modica munuſcula vel enchema q̄ſi in nullo ledit ipſum dantem ⁊ eſt opus ⁊ ſignũ etiã g̃titudis ⁊ ꝓuocat mutuantẽ ⁊ alios ad grãm mutui libentiꝰ faciẽdam ⁊ exercendã ergo videt ꝙ ſaltẽ talia recipere licet ꝓpter mutuũ datũ. Ad h̄ q̄dem ex ꝑcedentibꝰ ſatis rñſum eſſe videt. Q̄ autem dicunt ꝙ dare hm̃oi munuſcula ꝓuocat ꝑſtitoꝛem ad vtilioꝛem gratiã iterum libentius mutuãdi potiꝰ poſſet dici ꝙ ꝓuocat eum ad talem gratiam coꝛrũpendã inducẽdo intentionẽ vſure non tamen negandũ eſt q̄n ſi gratis ⁊ pure poſſint dari ⁊ recipi ꝙ vitium vſure non ſit ibi.

Sexta defenſio vſure ⁊ eius ſolutio. Capitulũ. vj.

s Extum ſcutũ inſuꝑ aſſumũt dicẽtes qua rõne licet locare equum vel domũ ſic ꝙ vltra rem locatam recipiam aliqđ pꝛeciũ ꝓ ipſa locatiõe eadem ratione vt videt licet locare vinũ bladum et pecuniã vt aliqđ pꝛeciũ vltra ipſum recipere valeã. Ad h̄ dicendum ꝙ in re locata ſiue ꝯducta differt eius vſus ⁊ fructꝰ a rei alienatione ſiue ꝯſumptiõe. ſicut patet in vectura ſiue eq̄tatiõe equi. aut in habitatiõe domuſ ꝯducte. Pꝛeterea vtilitas talis vſus nõ ꝓuenit ex ſolo actu ⁊ induſtria ipſiꝰ vtentis. ſ etiam ⁊ ꝑncipaliꝰ ex virtuali efficacia rei vtilis Vñ ſi in mutuatis rebus vera rõ locatiõis detur ⁊ ꝯſimilis vſus locate rei. tũc vtiqꝫ vltra ipſam licite exigi ampliꝰ põt. Vñ ſi q̄s pecuniam in ſaccis ſigillatis alicui locet. vt ab ipſiſ viſitantibꝰ credat diues ⁊ ampliꝰ honoꝛet ⁊ timeat. aut ſola ꝑſitatõe eius aliqđ vel detrimentũ euitet: tunc vltra ipſam aliqđ recipit pꝛeciũ ſue locatiõis. q2 talis locatio non fuit mutuatio nec eius vſus fuit ꝯſumptio nec alienatio eius. Concoꝛ. in hoc Tho. et Hoſtienſ. ⁊ habet. ff. cõmo. l. iij. §. ſi. et. l. ſeq̄nti. Et. xiiij. q. iij. c. ſi feneraueris. in glo. Sed de hac differẽtia int locatũ ⁊ mutuatũ dicet latius in. j. arti. c. iij. ſequentis ſermonis.

Septima defenſio vſure cum eius ſolutione. Ca. vij

s Eptimũ ſcutũ eoꝝ eſt cum ducũt ꝙ malũ culpe ꝑmittit a deo tanq̄ꝫ bonũ ⁊ fenerari. i. ad vſurã pꝛeſtare i dei ꝑmiſſiõibꝰ poſitũ eſt. Vñ Deutr. xxviij. dꝛ. Bñdicet cunctis opibꝰ manuum tuarũ ⁊ feneraberis gentibꝰ multis ⁊ ipſe fenus a nullo accipies. Ad h̄ dicendũ ꝙ i hac ꝑmiſſiõe ſumit fenerari generalit ꝓ mutuare. Et hoc potius vt ſonat etiã habitũ ſeu poteſtatẽ mutuãdi q̄ꝫ ꝓut ſonat in actũ. Eſt enĩ huius verbi ſenſus ꝙ intm̃ abũdab ꝙ oibuſ poteris mutuũ dare ⁊ nõ egebis ꝙ tibi mutuũ tribuat. Vel ſm Alex. de hal in ꝑalleg. Deutr. verbo ponit ꝯſeq̄ns ꝓ añcedẽti. Eſt enĩ ſenſus. Tantã habeb abũdantiã ꝙ poteris multis gentibꝰ ſi volueris fenerari. Non eſt ergo hec intẽtio dei ꝑmittẽ feneratioem ſed abũdantiã tm̃ ad quã poſſet ⁊ ſolet feneratio ꝯſequi. Ad h̄ q̄ꝫ faciũt multa que i ſermone dicunt. xxxviij. et maxie circa finem.

Octaua vſure defenſio ⁊ eius ſolutio. Capitulum. viij.

o Ctauũ eoꝝ ſcutũ eſt h̄. Naturale iniuſtũ nulli vtiqꝫ dz fieri ſ Deut. xxiij. ꝯcedit fenerari alieno. Dicitur enĩ non feneraberis frĩ tuo ad vſurã pecuniã nec fruges nec q̄ꝫlibet aliam rem ſed alieno. Ergo h̄ nõ eſt naturale iniuſtum ſeu ꝯ̄ ius naturale. Ad h̄ etiã facit verbum Ambꝛoſij qđ habet. xiiij. q. iiij. c. ab illo. vbi dꝛ. Ab illo exige vſurã cui nocere merito deſideras. cui iure inferant arma huic legitime auferunt vſure. Et tandem infert. Vbi ius belli ibi ius vſure. Conſtat autem ꝙ iure belli non licet facere ꝯ̄ ius nature ⁊c. Ad h̄ dicendũ ſm Alex. de hal ⁊ alios theologos licet alij aliter dicãt ꝙ nõ fenerari fratri eſt ibi poſitũ pꝛeceptoꝛie tanq̄ꝫ iuſtũ naturale. qđ v̄o ſubdit ſed alieno eſt ꝑmiſſio compatiua ⁊ eſt ibi poſitũ ꝑmiſſoꝛie ea. ſ. rõne qua ꝑmittunt minoꝛa vitia ne fiãt peioꝛa. Iuxta qđ Deuti. xxiiij. ꝑmiſſa fuit in lege repudiatio vxoꝛis. ſ. dato libello repudij fieri diuoꝛtiũ ⁊ ad vitandũ vxoꝛicidiũ. Inſuꝑ cũ eſſent auaricie ne. ſ. eſſent fures aut in ſuos frẽs, vſurarij: ꝑmiſſum ẽ eis poſſe vſuras exigere ab alienis. vel tam ad hoc q̄ꝫ ad ſeq̄ns verbũ Ambꝛoſij dici põt. ꝙ aliud eſt ſub exterioꝛi ſpẽ vſure nõ aliena ſed ꝓpꝛia exigere ⁊ q̄ſi redimẽ atqꝫ debitã iuſticiã aucte debita exercere: ⁊ aliud ẽ realit pactũ vſure facere. Lex enĩ potuit iudeis ꝑmiũ iuſtũ ꝯcedere de illis ſolũ gẽtilibꝰ quoꝝ terra fuerat iudeis a deo data. aut de q̄buſcũqꝫ alijs q̄s iuſte ⁊ ſm deũ poterat expignerare depauperare ⁊ extermiare. Hoc enĩ poterãt vſuriſ ſicut alijs iuſtis oppꝛimẽ. ⁊ ꝯſimilit hodie fieri poſſet ſm aliq̄s. Vñ ſi q̄s tua iniuſte vſurpat ⁊ nõ potes illa rehr̃e niſi ſub foꝛma vſure licet tibi ſm iura canonica ſiĉ ex dicto Ambꝛoſij patet ſub tali foꝛma recuꝑare tua niſi ex tali ſpẽ actiuũ ſcandalũ aliq̄bus miſtres. Nã multa de ſe licita ſunt ꝓpt tale ſcandalũ euitãda. Hoc q̄dẽ ex illa lr̃a Deuti. trahi põt nã cũ ait nõ feneraberis frĩ tuo ſ alieno ⁊c. ꝑ alienũ q̄dẽ nõ ſignificat quẽcũqꝫ hoiem alienigenã ſed eos alienos tm̃ q̄ terrã iudeis vt ꝑdictũ eſt a deo datã detinebãt iniuſte. A talibꝰ enĩ ſicut poterãt iudei ea q̄ poſſidebant ſicut ꝑdiximꝰ etiã armis auferre bellũ iuſtũ hñtes ꝯ̄ eos ſic etiã iuſte poterãt vſuras accipere vt ſic ſua recuꝑarẽt ab illiſ q̄ iniuſte poſſidebãt. Sic etiã hodie fieri põt in ſimilibus caſibꝰ niſi cã ſuꝑdicta obſtaret. Alex. v̄o ait ſi placet exponat ſic dictũ Ambꝛoſij ab illo exige vſuras ⁊ q̄ſlibet exactiões. Hoc enim

licet facē ꝯ paganos. Terra eni quaꝫ poſſi=
dent nr̄a eſſe dꝫ. Jō iuſte poſſum⁹ eā exige=
re ab eis qb⁹ in ſe nocē deſideram⁹. Inſup
idem Alex. addidit ꝙ alij iſtud ad lr̄aꝫ intel-
ligunt eē dictū. qꝛ ex q̄ iuſtū bellū mouet̄. ex
edicto pn̄cipl ab hoſtib⁹ licite vſura exigit̄.
Dū tn̄ nō fiat cupiditatl vitio ſed charitatis
zelo. ſ. vt ſic macerent̄ vſuri q̄ nō pñt mace=
rari armis. Nā cū eos poſſum⁹ occidē ⁊ oīa
bona eoꝝ nr̄a facē. ſ. iure belli valem⁹. ⁊ hec
videt̄ fuiſſe intētio Ambroſij. Vn̄ p⁹ pdictū
verbū ſtatim ſeq̄t̄. Quē bello vincē non po
tes ab h̄ vſurā exige. quē nō ſit crimē occide
re. Tn̄ ppꝛie loq̄ndo in h̄ ſenſu nomē vſure
trahit̄ a ppꝛia ſignificatōe q̄ nō eſt vſurpa=
tio aliene rei. Hec Alex. de halis.

Nona defenſio cū ſua ſolutio ne. Capitulum. ix.

n Onū ſupaddūt ſcutū dicētes. Nō
eni ꝯtra charitatē eſt vſura cuꝫ. ſ.
vertat ſe ī vtilitateꝫ vtriuſqꝫ ptis.
Ad qḋ dicendū ꝙ licet qn̄qꝫ nō ſit ꝯ charita=
tē tanq̄ꝫ aliq̄d inutile. eſt tn̄ ꝯtra eā tanq̄ꝫ ali
qḋ inhoneſtū vitioſum: ⁊ malo admixtum.
Nā ſicut in pcedēti caſu tactū eſt ⁊ in ſermōe
xxxviij. arti. j. p totū plene dicet̄ vſurari⁹ cō-
tractus ē oīno ꝯ legē nature. Ex q̄ manife=
ſte ꝯcludit̄ ꝙ oīno ē ꝯtra charitatē ⁊ aliud eſ
ſe nō poteſt.

Decima defenſio vſure ⁊ eius ſolutio. Capitulum. x.

d Ecimū ſcutū ſubdat̄. Dicūt enim
licet accipe lucrum de re ſua. Res
aūt mutuata eſt ipſi⁹ mutuantis.
Nā q̄uis trāſferat eā q̄tū ad ſubam retinet
tn̄ ſibi poſſeſſionē q̄tū ad valorē. Ad h̄ dicē
dū ꝙ vnuſq̄ſqꝫ licite pōt recipe lucrum de re
ſua dūmō res illa ſit apta nata lucrificare ex
ſui natura. Res aūt mutuata non eſt ex ſui
natura apta nata lucrificare imo ꝙ lucri fa=
ciat eſt oīno ꝯ naturā ſuā. Sicut patebit ſer·
mone. xxxviij. arti. j. c. ij.

Undecima defenſio vſure cū ſua ſolutione. Cap̄. xj.

v Ndecimū ſcutū ſumūt q̄dā dicen
tes. Dom⁹ eſt qḋdā artificiale nec
ex ſui natura ē apta nata facē do·
mū. Et tn̄ expiētia teſte apparet ꝙ p licitū cō=
tractū vna dom⁹ poſſet facē plures domos
Nā poſſet aliq̄s p pēſiōe dom⁹ vſqꝫ ad cer=
tū tp̄s recipe aliā domū ⁊ iterū vſqꝫ ad tp̄us
aliā. ⁊ ſic de multl. Et ſic vna domus faceret
plures domos ꝗ eodeꝫ mō ex pecunia fieri
poſſet ⁊ p ꝯſeq̄ns ꝯct⁹ vſurari⁹ ⁊ illicit⁹ non
videt̄. Ad h̄ dicendū eſt ꝙ cā quare pecunia
nō parit pecuniā nō eſt ꝙ ſit artificiale aliqḋ
ſed qꝛ hꝫ ſibi pſtitū ⁊ dētmiatū valorē ab ip-
ſa arte ſicut lati⁹ in ſermōe. xxxviij. art. j. c. j.
patebit. Jō mīme creſcē pōt in ſuo valore ta
liter ꝙ ex ea recipiat̄ vltra ſortē niſi ex cupi=
dine mutuātl. Nō aūt ſic dici pōt de domo:
qꝛ licet ſit q̄d artificiale nō tn̄ hꝫ ſibi pſtituꝫ ⁊
dētmiatū valorē ab ipſa arte q̄ ppt̄ excreſcē
pōt in ſuo valore ita ꝙ ſine aliq̄ vitio p ea re
cipi poſſet lucrum.

Duodecima defenſio vſurē ⁊ eius ſolutio. Cap̄. xij.

d Vodecimū ſcutū ſumūt dicētes.
ſi ꝯct⁹ malus ē ex reſpectu pſtito=
ris erit etiā malus reſpectu mu=
tui receptoris ⁊ maxie ppt̄ duo. Primo qꝛ
tota vis ꝯct⁹ ex vtriuſqꝫ ꝯcordi ꝯſenſu pce=
dit. ac p ꝯſeq̄ns ⁊ malicia ei⁹. Scḋo qꝛ velle
ꝙ alt̄ mortalit̄ peccet vt ipſe indigentiā ſuaꝫ
corpalē ſupplē poſſet aut tpalē vtilitatē cum
illi⁹ culpa reportet eſt prauū ⁊ impiū ⁊ ma=
xime ſi ad h̄ illū ſuis pcibus inſtant̄ inducat.
Ad h̄ dicendū ꝙ licet eadem actio reſpectu
agētl pōt eſſe mala ⁊ reſpectu patiētl vel ꝯſu
lentl bona ⁊ meritoria qn̄. ſ. ille nō ꝯſulit eaꝫ
niſi ſolū inq̄tū bonā ⁊ ppt̄ bonū. Sic recipe
mutuū ad vſurā pōt eſſe licitū licet ſic pſtare
ſit malū. qꝛ recipiēti pōt p ſe ⁊ abſolute diſ=
plicē illā vſurā. ⁊ pōt ꝯſentire ī ſolā eius red
ditionē abſqꝫ h̄ ꝙ ꝯſentiat in acceptionē vſu
re inq̄tū. ſ. vitioſa ē ⁊ tūc licꝫ ꝯct⁹ mutui vſu
rari⁹ ſit ex vtriuſqꝫ ꝯſenſu nō eſt tn̄ a ꝯſenſu
iſti⁹ inq̄tū eſt vitioſus niſi p accidens. Nec
dat vſurario occaſionē vſuras accipiēdi ſed
mutuādi. Nec placet ei vſuraꝝ acceptio ſed
mutuatio q̄ eſt bona qꝛ ē ſubuētio ſue neceſ-
ſitatl. Scḋm aūt Augl. aliud eſt bn̄ vti malo
aliud male vti bono. Nā bn̄ vti malo nō eſt
malū ſed bonū. Et iō bn̄ vti malo vſurarij
bonū eſt. Vtit̄ eni ille bn̄ q̄ p ſua neceſſitate
mutuū q̄ret ⁊ abſqꝫ vſurū hr̄e nō valēs dat
illā nō tn̄ ei⁹ vitio delectat⁹ ſed ſola ppꝛia ne
ceſſitate cōpulſus ſeu induct⁹. Eſt tn̄ notan=
dū ꝙ mutuū recipiēs ī duob⁹ caſib⁹ morta=
liter peccat. Primo qn̄ abſqꝫ rōnabili neceſ=
ſitate h̄ agit eo ꝙ tūc malo alteri⁹ male vtat̄
Scḋo qn̄ aliquē nolenteꝫ ſimplicit̄ dare nec
etiā ſub vſura tanq̄ꝫ deū timentem hō p ſua
neceſſitate ad pſtandū ſub vſura inducit qꝛ
tūc tal̄ nō bn̄ vtit̄ malo illi⁹ in eo pexiſte ſed

poti⁹ eū incitat ⁊ inducit ad malū qḋ nōduꝫ
habebat. Prius eni dꝫ ſe pmittē mori q̄ꝫ ali=
quē ad deū mortalit̄ offendēdum incitare.
Preterea aliud ē in ſua neceſſitate ad vſurā
accipe ab eo q̄ ad h̄ volūtari⁹ ē vel ē ad vſu=
ram mutuatur⁹: ⁊ aliud ē illā ſuſcipe q̄ illam
inducēdos ē ſicut aliud ē recipe iuramētuꝫ
p idolū factū ab idolatria alit̄ nolēte iurare
aut aliud iuramentū firmū nō reputāte ⁊ ali
ud eſt inducē eū nō ſolū vt iuret ſed etiā vt p
idola iuret. hoc vtiqꝫ crimioſum ē Primum
nō ſm̄ Augl. in ep̄la ad plebiculā licitum eſt
de his tn̄ lati⁹ dictū eſt in lib. de chri. rel̄. ſer·
mone. xxxv. circa pn̄cipiū.

Decimatertia defenſio ē vſure cū ſua ſolutiōe. Cap̄. xiij.

d Ecimūtertiū ſcutū aſſumūt dicē·
tes ꝙ q̄ mutuū recipit ab vſura=
rio pōt ſcit ⁊ vult rem ſuā vſura=
rio dare. Dicqꝫ ei. ego do tibi hāc
pecuniā pret̄ ſortē ꝗ ſupabūdātia iſta ppꝛij
vſurarij ē ⁊ iuſte qꝛ ex dono illi⁹ eſt q̄ hꝫ ius
dandi. Ergo vſurari⁹ nō ſibi vſurpat rē alie
nā. Ad h̄ dicēdū ſm̄ Alex. de hal̄ ꝙ ille q̄ ac=
cepit mutuū nō hꝫ ius dādi vſurario qꝛ dn̄ſ
ꝯdicit Lu. vj. dicēs mutuuꝫ date nihil inde
ſperātes. Sicut ſi aliq̄s hr̄et feuduꝫ ab aliq̄
dn̄o tpali nō poſſet trāſferre dn̄iū illi⁹ feudi
dn̄o ꝯdicēte. Cū igit̄ dn̄s oīum ꝯdicat null⁹
pōt vſurario dare ſupabūdātiā pret̄ ſortem

Decimaq̄rta defenſio vſure ⁊ eius ſolutio. Ca. xiiij.

e Cce ſcutū decimūquartū. Eſto ꝙ
ſic fiat ꝯct⁹ mutuo tibi pecuniam
iſtā vt des mihi tm̄ pret̄ ſortē. Er
go ſm̄ hāc formā ſupabūdātia quam accipit
vſurari⁹ data ē ſibi ꝗ ē ſua. Ad h̄ Alexan. de
hal̄ rn̄dit dicēs ꝙ q̄buſcūqꝫ verbis ꝯct⁹ mu
tuet̄ nihil in ꝯctu mutat̄. Nā ſp eſt pūſa intē=
tio fenerātis: q̄ cupit rē alienā manentē alie
nā facē ſuā. Jō ſi q̄s timore q̄ poſſet cadē in
ꝯſtantē virū diceret nō ꝯſentiēs aīo accipio
te in vxorē indicaret̄ mr̄imoniū nullū eſſe.
Similit̄ cū iſte neceſſitate coactus dicat ego
do tibi tm̄ pret̄ ſortē ⁊ aīo diſſentirꝫ iudicabi
tur donatio nulla eſſe. Ergo vſuraro nihil ē
datū detinet ꝗ rem alienā inuito dn̄o.

Decimaq̄nta defenſio vſure cū ſua ſolutiōe. Ca. xv

s Cutū decimūquintū ſumūt dicē=
tes Mai⁹ pctm̄ eſt homicidiuꝫ q̄ꝫ
ad vſurā mutuū dare. ſed in aliq̄
caſu nō ſolū occidē licet verūetiā qn̄qꝫ meri
toriū eſt vt patet in iuſto iudice q̄ maleficum
iuſte dānat ad mortē. ergo ſimiliter dare ad
vſurā in aliq̄ caſu licitū erit. Ad qḋ reſpon=
det Alex. de hal̄ ꝙ q̄uis occidē ſit pctm̄ in ſe
nō tn̄ ſm̄ ſe. qꝛ qn̄qꝫ licet. Dare aūt ſm̄ vſurā
eſt pctm̄ in ſe ⁊ ſm̄ ſe. qꝛ nunq̄ꝫ in aliq̄ caſu li
cet ſicut patebit ſermōe. xxxviij. arti. j. p to=
tum. Preterea nō eſt ſile. Ex dictl patet quō
vſura mgr̄alit̄ deſcribit̄ in q̄b⁹ etiā cōmittit̄
et quō fallacit̄ excuſat̄ vt cognita veritate iā
reſipiſcāt q̄ circa vſurā tā erronee delirauē=
rūt qḋ eis miſericordit̄ largiat̄ mīa pijſſimi
ſaluatoris q̄ cū pr̄e ⁊ ſpūſctō regnat glorio=
ſus. Amen.

¶ Feria. iiij. poſt q̄rtā dn̄icaꝫ in q̄drageſima de mutuo ⁊ quō et qn̄ q̄libet teneatur mutuū dare gratis. Sermo. xxxvij.

q Vamdiu ī mū
do ſum lux ſum mūdi Joh. v.
et in euāgl. ho. vt pcedēti ſermo
ſeq̄ns cohereat tenetl dictū ſu
peri⁹ ex deſcriptiōe vſure ſoluꝫ in ꝯctu mu=
tui intuenire vſurā. Proinde neceſſariū eſt
de ipſo mutuo ſpālē exhibē ſermonē. Cum
de hac materia ſumētes ab illo q̄ in vero p=
poſito de ſe ait. Q̄diu in mundo ſum vt. ſ.
hāc do lucē nob admiſtrauit cum Lu. vj. c.
ait. Mutuū date nil inde ſperātes. Qḋ ver
bū pōt eſſe aliud thema in pn̄ti ſermo. In q̄
ſacratiſſimo verbo triplex myſteriū demr̄at̄
Primū recte mutuatiōis. ibi. Mutuū. Se=
cundū debite obligatiōis. ibi. date. Tertiuꝫ
g̃re ⁊ pure intētiōis. ibi. nihil inde ſperātes

Articulus pri⁹ in quo circa mutuū querunt̄ tria.

p Rimū myſteriū qḋ ꝯtinet̄ in h̄ ſa
cratiſſimo verbo eſt recte mutua·
tiōis qꝛ dn̄s ait Mutuū. Ad ma=
iorē intelligētiā coꝝ que de mutuo dicenda
ſunt queruntur tria.

Quid ē mutuū ⁊ vn̄ dicatur. Capitulum. j.

p Rimo eni querit̄ q̄d ſit mutuum
Et dicendū ꝙ mutuū dr̄ q̄ſi meuꝫ
tuū Qꝛ id qḋ a me tibi mutuo da
tur ex meo fit tuū ū ethymologia ē. Res eteni
mutuata illi⁹ vtiqꝫ ſit cui mutuo erogat̄. ff. ð
re. tre. et ſi cer. pe. l. mutuū appellata. Eſt eti·

am adůtendū ꝙ repit mutuo as are actiuuȝ verbū. ⁊ mutuoꝛ aris verbū deponēs. Diſferūt tñ qꝛ mutuo as danti eſt mutuū. Unde mutuare dꝛ q̄ſi mutuo dare vt mutuo denarios tibi.i.mutuo do tibi. Sȝ mutuoꝛ ari eſt recipienti .q̄ſi mutuo recipe. Uñ mutuoꝛ denarios a te.i.mutuo recipio denarios a te. Hinc pſ.ait. Mutuabit pctōꝛ ⁊ nō ſoluet Et Exo.xij. p̄cepit dñs filijs iſrael vt mutuarent vaſa a vinis ſuis ⁊ expoliarēt egyptuȝ. q̄libet ꝗ caueat abuti his verb. Itē mutuoꝛ cōmodo ⁊ accōmodo differūt . qꝛ cōmodamus vel accōmodamꝰ illas res q̄ in eodem eſſe debent reddi.ſ.que nō trāſeūt in poſſeſſionē recipienti vt equū mantellū ⁊c. Sȝ illas res mutuamꝰ que trāſeūt in dñiū recipientis vt denarios. Uñ accōmodo vel cōmodo tibi equū.i.nō ad ꝓprietatē.ſed ad commodū ſeu ad vtilitatē ⁊ ad ↄſiſem vſum ad quē ego habeo do tibi.i.ad eq̄tandū. nō vt ſit tuus. Uñ cōmodare dꝛ.q̄ſi cū mō tpis ad aliū trāſferre ⁊ dare.⁊ ethymologia ē . Sed mutuo denarios cū ſint mei: dādo fiūt tui. Ex his patet q̄ ſit differētia int mutuū ⁊ cōmodatū. De differētia aūt iſtoꝝ verboꝝ tales dant verſus. Mutuo vult dantē.ꝫ mutuoꝛ recipientē. Et itērū. Mutuo tradentis eſt ꝫ mutuoꝛ recipiēti Hec ſnia ē Catholicon

Qꝛ ſolū in cōtractu mutui veri ⁊ interp̄tati cōmittat vſura. Capitulum.ij.

S Ecūdo incipi q̄ri pōt in q̄ ↄ̄ctu cōmittit vſura. Dicendū ſm omēs doctoꝛes ꝙ vſura nō pōt cōmitti niſi in mutuo vero vel int̄p̄tato ſicut in p̄cedē.ſerm̄.arti.j.ꝑ totū ſatis patuit. Quare aūt ſolū in ↄ̄ctu mutui cōmittitur vſura ratio ē ſm Alex. lomb. qꝛ cū vſura ſit vitiū ⁊ pctm̄ .neceſſe ē ꝙ ſit in aliq̄ ↄ̄ctu vitiū ſoꝛtiente.qꝺ q̄dē vitiū ſit aliq̄d recipe vltra ſoꝛtē.ſicut in p̄mo arti.p̄cedenti ſermōis patuit. Tale aūt vitiū cadē nō pōt p̄mo in ↄ̄ctu emptiōis.nec venditiōis.nec in ↄ̄ctu locationis nec in ↄ̄ctu cōmodati. Primo vſura cadere nō pōt in ↄ̄ctu emptiōis ⁊ venditiōis. qꝛ in tali ↄ̄ctu nō accipit aliq̄d qꝺ accedit ſoꝛti. Nā ſi q̄s ꝓ.c.emat agrū ac in fine āni fructus inde ꝑcepti valeāt.x.talis excreſcētia ꝺ ſoꝛte eſt. Eodē mō ſi q̄s merces q̄ in vno loco abūdāt ꝓ minoꝛi p̄cio.⁊ aliq̄d lucrat dū vēdit eas in alio loco vbi deficiūt lucruȝ eſt de ſoꝛte ⁊ iō licitū eſt. Ex his patet ꝙ in ↄ̄ctu emptiōis ⁊ venditiōis lucrū nō accedit ſoꝛti ꝫ ē de ſoꝛte. Scꝺo nō cadit vſura in ↄ̄ctu locationis ⁊ h̄ ꝓpt eandē cauſam. Proinde id qꝺ dat ꝓ re locata eſt vtiq̄ merces non vſura. Tertio q̄ȝ nō pōt eſſe vſura in cōmodato.qꝛ ſi ꝓ re cōmodata aliq̄d dat cōmodatū tūc in locatū trāſit vt iam vere dicat locatū nō cōmodatū. Ex his patet ꝙ vſura ē vitiū alicuius ↄ̄ctus.ſed vt patet non emptiōis nec vēditiōis.nec locatiōis.nec cōmodati .neceſſe eſt ꝗ ꝙ ſit mutui. Hāc rōnē ſequit quedam glo.xiiij.q.iij.c.ꝙ aūt.q̄ ait ꝙ ſunt duo ↄ̄ctꝰ q̄ de natura ſui gratuiti ſunt.ſ.mutuū ⁊ cōmodatū. Mutuū aūt ſi nō gratuitū non eſt iam mutuū ſed vſura. Cōmodatū ꝟo ſi non eſt ḡtuitū nō eſt vſura:ſed tūc deſinit eſſe cōmodatū ⁊ trāſit in locatū. Illud ꝟo qꝺ accipitur ꝓ cōmodato aut accipit ꝓ illa aut pꝛo vſu illiꝰ rei. Iterū ſi ꝓ re ipſa aliq̄d accipitur aut ē pecunia aut alia res Si pecunia iam ñ eſt cōmodatū ſed emptio ⁊ venditio dici dȝ. Si aūt eſt alia res tūc ꝑmutatio denoiat Si aūt accipit ꝓ vſu rei aut ē pecunia ⁊ tūc ē locatio. Si aūt erit alia res erit ↄ̄ctus inoīatus ſcilicet do vt des.

Qꝛ triplici rōne in locatione et nō in mutuo pōt hō aliq̄d accipere vltra ſoꝛtem. Cap̄.iij.

T Ertio querit q̄re plus in locationis ↄ̄ctu q̄ȝ in mutuo pōt hō accipere vltra ſoꝛtē. Licet h̄ dubiū tactum fuit in p̄cedenti ſermo.arti. vlti.c.vj.tñ adhuc dici pōt.ꝙ mutuū a locatiōe differt triplici ex reſpectu ſeu rōne. Primo rōne charitati .ſcꝺo rōne ꝓp̄etati: tertio rōne vtilitati. Primo q̄dē differt locatum a mutuo rōne charitati .nā ſm Alex.lombar. in mutuo ē ↄ̄ctus gr̄e ſeu charitati. In locato ꝟo eſt ↄ̄ctus iuſticie ⁊ eq̄tati . Mutuum ergo de ſui natura dȝ eſſe ḡtuitū alias vendit charitas ⁊ gr̄a que ī mutuo cōicat. Que q̄dem vēditio nihil aliud ē niſi abuſio charitatis ⁊ gr̄e coꝛruptela . In locato vero non ſic. Uñ ſicut.ſ̄.in p̄cedēti ſermo.dictū eſt.c.vj.arti.iij. Si mutuati rebꝰ vera rō locationis ⁊ ↄſiſis vſus rei locate dat:tūc vltra ipſam licite ampliꝰ exigi pōt . vtpote ſi floꝛeni aurei ex ſua inſpectiōe vel depoꝛtatiōe valerent aliq̄bꝰ moꝛb vt faciūt aliq̄ gēme. aut ſi abſq̄ ſui ↄſumptiōe aliq̄bꝰ obſequijs vtiles eſſent. vt ſunt aurei ⁊ argētei cyphi.tūc vtiq̄ pñt licite locari ⁊ cū ipſis p̄ciū locatiōis recipi. Probant h̄.xiiij.q.iij.ſi feneraueri .vbi ī glo. Poſſet q̄ȝ in locato cōmitti vſura ſic pa-

tet.j.ſerm̄.xxxix.arti.ij.c.ij. Scꝺo differt mutuū a locato rōne ꝓpꝛietati . Scꝺm enim Jo.an.ex de vſura circa ſi.in locato remanȝ ꝓpꝛietas rei locate apud locantē.ff.loca.l.ñ eni. Proīde ſi ad eū ⁊ nō ad aliū rei ꝓpꝛie ꝑuenit lucrū e q̄dē iuſtū eſt: cuȝ nullus cogat de ꝓpꝛio bñficiū facere.x.q.ij.c.p̄carie.in ſi. In mutuo ꝟo mutuās nō retinet dñiū mutuate rei ſed ſicut patet ex p̄cedētibꝰ:trāſfert in eū cui mutuū dat. Propterea mīme iuſtū eſt ꝙ res fructificet ei cuiꝰ nō eſt.i.mutuāti ⁊ nō fructū ſed dānū faciat ei ꝓpt ꝑiculū dico eius in cuiꝰ dñiū trāſlata ē . Iō apta q̄dē iniuſticia ē ꝙ tibi vendā rē tuā ⁊ ꝓ tpe q̄ iaȝ apte eſt tua: ꝙ aptiſſime in mutuo ↄtingit. Juſticia igit h̄ expoſcit ꝙ vſus rei tibi a me mutuate ⁊ oīs vtilitas ex ea ꝓueniēs ꝓ toto tpe ꝓ q̄ tibi a me mutuata ē ſit oīno tua:nō mea Cū h̄ ↄcoꝛdat Sco.. Tertio differt mutuum a locato rōne vtilitati .qꝛ ꝺ locato hō ſuſcipit fructū. Uñ Chryſ. lxxxviij .di.c. eijci. ait. Hñs agrū arādo accipit ex eo fructū. habens domū vſum māſiōis capit ex ea . Et iō q̄ locat domū vel agrū vſum ſuū dare videt et q̄dāmō videt mutuare cū lucro: lucrū ex pecunia repoſita nullū vſum capis. Hec ille Sed obijcit:nōne hō ampliꝰ lucrat. ⁊ maiorem fructū ſuſcipit ex denarijs q̄ȝ cū agro et domo. Dicenduȝ ꝙ de denarijs hō ſuſcipit fructū.nā ſi ex vſu denarioꝝ hō ſuſcipit fructum nō ꝓuenit p̄ncipalit ex denarijs ſi ex ingenio vtentiū eis . Ac econūſo hō de domo vel agro nā licet fructꝰ ꝑ ingeniū homis capiant ex eis p̄ncipalit tñ fructꝰ atq̄ vtilitas ex illis cū ingenio hois oꝛiginē hñt. Preterea dānū ⁊ ꝑiculū mutabiliū rerum nō ad mutuū dantē ſed ad mutuū recipiētē:⁊ ecōtra in q̄buſcūq̄ locatiōibꝰ euenire ꝓbatur. Nā oē dānū ⁊ ꝑiculū ⁊ quecūq̄ deterioꝛatio rei locate īminet ſi ex culpa eiꝰ q̄ locatiōnē accepit nō ſuꝑuenit ad locantē deuoluit qꝛ locatꝰ equus aut domꝰ veteraſcūt ⁊ ↄſumunt atq̄ ꝑ vſum deterioꝛāt. Moꝛit equꝰ ruit vel cōburit domꝰ q̄ oīa ꝑtinēt ad locantis dānū ⁊ detrimētū . Cōtrariū ꝟo in mutuo ex ſui natura ↄtingit qꝛ oīa p̄dicta pertinent ad mutui receptoꝛeȝ:nec īminet aliqꝺ ꝑiculū de pecunia illa in mutuū danti ſed tātū recipiēti.q̄ ꝓpt cui īminet ꝑiculū rei iuſte eius fructꝰ ↄtingit ⁊ nō econūſo. xiiij.q.iij.c.ſi feneraueri cū ibidē notati . Iniuſtū eq̄dem eſt ꝙ ad eū ſpectet cōmodū ad quē non ſpectat ꝑiculū vt.c.j.de cēſi.in cle.et.l.ſȝ naturā.ff.de regl.iur. Huiꝰ ſnie ē Jo.an. Hoſticñ. Hoſt.et doctoꝛes oēs h̄ cōit tenēt Preterea ſm Alex.de halis mutuū ꝓpꝛie nō deterioꝛatur ꝓut pecunia.ſed locatum vt domus vel equus. Sic ad hoc facit. c. eijciens xxviij.di.

Articulus.ij. quando quilibet obligatur ꝓximo ſuo mutuum dare gratis.

S Ecundū myſteriū qꝺ ↄtinet verbum chꝛiſti eſt debite obligatiōis qꝛ p̄ceptoꝛie ſubdit. Date. Ad cuius p̄cepti intelligentiā aduertenduȝ eſt .qꝺ Mat.v.pꝛecipit dñs dicens volenti a te mutuari ne auertaris. Iō naturalis lex obligat et p̄cipit dilig̃ ꝓximū ſicut ſeipſum .⁊ h̄ nō tm̄ affectu ſed etiā pꝛo loco ⁊ tpe:cum oꝑe et effectu. Proinde Lu.vj.ꝓpꝛie ꝓpoſitū verbum hanc naturalē legem expꝛeſſit dicens. Prout vultis vt faciant vobis hoīes:⁊ vos facite illis ſimilit. Nēpe ad ꝓximuȝ dici nequaq̄ȝ pōt verus affectꝰ vbi vel niſi ꝓ loco et tpe ↄdignꝰ ſubſequat effectꝰ. Hinc.j.Jo.iij. dicit ꝑ aplm̄ ſanctū. Filioli non diligamus verbo neq̄ lingua.ſ.tm̄ ſed oꝑe ⁊ veritate.i. veraci oꝑatiōe atq̄ effectu.⁊.vij. q.v. c. oīs dicit. Qui negāt miam faciendā indigentibus ⁊ neceſſitatē patientibꝰ ipſum chꝛiſtum negāt:qui eſt mia ſumma. Sed qꝛ hoc vere p̄ceptū de quo hic loquit xp̄s eſt affirmatiuū obligat ſemꝑ.ſed non ad ſemꝑ: ſed ꝓ loco ⁊ ꝓ tpe occurrēti . Iō in debito mutuādi duo p̄ncipalit ↄſiderāda ſunt. Primo facultas ſub̄am habentis: ſcꝺo indigētia mutuū poſtulanti . Primo inq̄ȝ ↄſiderāda eſt facultas ſub̄am habentis. Et circa h̄ tria genera hoium reꝑire ↄtingit. Primo eni ſunt q̄daȝ qui hñt facultatū penuriā. Scꝺo reꝑiunt q̄dam qui hñt facultatū ſufficiētiā. Tertio reperiunt qui hñt facultatū abūdantiā. Secundo ↄſiderāda ē indigētia mutuū poſtulātis. Et circa h̄ tria genera hoium reꝑiuntur Primo eni ſunt quidā hñtes neceſſitatē vltimam aut extremā. Scꝺo ſunt alij q̄ hñt neceſſitatē artam ſed non extremā ⁊ vltimam. Tertio q̄ȝ qui hñt neceſſitatē cōem.ſ.non artam nec extremā ſed mediā quodāmodo. Ad reꝑiendā igitur veram mutui obligationem.i.q̄ñ cui ⁊ quō q̄libet obliget mutuum dare.oīa p̄dicta genera hoium q̄dam ingenioſa diſcretiōe ⁊ arte vario mō computanda ſunt vt bene de hoc veritas poſſet reperiri. Et de hoc ſubdatur exempli cauſa.modꝰ cui ↄcoꝛdat Alex.de halis.

Quibus tenetur mutuū dare qui facultatū penuriaꝫ ſeu indigentiā habet. Cap̄. j.

p Rimo ſunt qui hn̄t facultatū penuriam ſeu indigentiā non tamē
extremā. Et tales ſi ipſi vel ſui nō
ſunt in extrema neceſſitate tenenẜ dare mu-
tuū ſolūmodo ꝓximis id eis q̄ ſunt in neceſſi
tate extrema clara ⁊ manifeſta. Cuiꝰ ratio ē
quia ⁊ ſi ipſi penuriā patiunẜ: nō tn̄ deficiūt
nec̄ꝫ moriunẜ. Hi vero qui ſunt in neceſſitate
extrema māifeſta ⁊ arta iam moriunẜ niſi eiſ
ſubueniaẜ ſtatim. Sed q2 in extrema neceſſi
tate oīa cōia ſunt illi tanq̄ꝫ de ſuo ſubueniri
debet. xlvij. di. ſicut patet. xij. q. j. c. dilectiſſi
mis. Sed q̄d ſi hi q̄ habent facultatū penu-
riam non hn̄t aliq̄d corꝑale qđ ꝯueniat ſub-
uentioni illoꝝ qui ſunt in neceſſitate extre-
ma nunq̄d a ſubuētiōe mutui liberati ſunt?
Dicendū ꝙ nō. Quia adhuc aliq̄d eis mu-
tuo cōicare tenenẜ. Nam vltra datū ſeu mu
tuatū a manu. hn̄t aliq̄d aliud mutuandum
qđ triplex mutuū licet in ꝓprie noiari poteſt
Primū eſt mutuū opis. ſcđm eſt mutuū oriſ
tertiū eſt mutuū cordis. Quoꝝ qđlibet ꝓ lo
co ⁊ tpe homo cōicare teneẜ. ſi nō pōt de nu
mero denarioꝝ aliẜ ſubuenire. Primū q̄deꝫ
mutuū cōicandū eſt opis. i. obſequij. Q2 etiā
am inimico in extremitate degēti obſequiū
p̄ſtare debemꝰ. In cuiꝰ myſteriū. xxiij. Exo.
p̄ceptū eſt. Si videris aſinū odientiſ te iacere
ſub onere: nō ptranſib ſed ſubleuab cuꝫ eo.
Quis inq̄ꝫ aſinꝰ te odientiſ niſi corpus inimi
ci tui? qđ tunc q̄dē ſub onere iacet: qn̄ in ex-
trema neceſſitate manet. Qđ vtiq̄ꝫ p̄cipiēte
dn̄o ita inſenſibiliẜ non ptrāſire debemꝰ q̄n
iuxta poſſe mutuū talis ſubuētiōis charita-
tiuū ꝯuincemꝰ. Scđm eſt mutuū oris qđ
eſt dulce verbū. ꝯſolatio verbi ſuauitas oriſ.
Qđ quidē etiā ꝓ loco ⁊ tpe in tali corꝑis ex-
tremitate egentibꝰ impēdere obligamur dū
veriſimile eſt ꝙ etiā tali imineat extremū pe-
riculū aīe. oīno tale mutuū oris cōicare tene
mur. ſicut ſepe ꝯtingē ſolet his q̄ ex diuino et
hūano iudicio ducunẜ ad mortē vel ꝓpinq̄
ſunt morti. Audi ad h̄ eccl̄iaſticū. c. xviij. di-
centem. Nōne ardorē refrigerabit ros: ſic ⁊
verbū meliꝰ q̄ꝫ datū. Tertiū eſt mutuum
cordis nam ⁊ ſi ei qui in extremiſ eſt nec ope
re nec ore mutuū preſtare vales: adhuc ali-
quid tibi eſt ꝙ ei mutuo cōicare teneriſ. Ha-
bes cor. habes affectū. habes vel ſaltē habe
re teneris animū piū. cordis compaſſionem
teneritudinē mentis ⁊ mutuū prebe cordis
Da ei corꝫ compaſſionē. eui ſcera temetip-
ſum. recolens apl̄i verbū. j. ad Timoth. iiij.
pietas ad oīa valet ꝓmiſſionē hn̄s vite que
nunc eſt ⁊ future. Et iterū Mat. v. dr̄. Bea-
ti miſericordes: qm̄ miam ꝯſequenẜ. Et iteꝝ
dicitẜ Eſa. lviij. cum effuderiſ eſurienti aiaꝫ tu-
am. ſ. p cordis compaſſionē. ecce mutuū cor
dis ⁊ aiam afflictā repleueris. ſ. compaſſiua
pietate. tunc orieẜ in tenebris. ſ. etiā pctōꝝ
tuoꝝ. lux tua. i. gratia tua ad veram ꝯuer-
ſionē illuminās mentē. Pro q̄bꝰ oibꝰ Mat.
v. glo. ait. Si deeſt facultas da affectū obſe-
quiū vel verbū.

Quibus obligānẜ mutuum dare qui habent ſufficientiā facultatum. Capitulū. ij

s Ecūdo ſunt q̄dam q̄ hn̄t facul-
tatum ſufficientiā: ⁊ hi duobꝰ gene-
ribus hoium ex p̄cepto mutuum
iuxta poſſe p̄ſtare tenenẜ. Videlicet his qui
neceſſitatē hn̄t artam ⁊ ſi nō extremaꝫ: ⁊ his
q̄ hn̄t neceſſitatē extremā. Qđ ſic intelligen-
dum eſt. ſ. ꝙ ſi p̄dictus hn̄s facultatū ſufficiē
tiam habet aliq̄d qđ non ſit neceſſariū ſuſtē-
tationi nature ſue. nec etiam illoꝝ q̄bꝰ ꝓui-
dere teneẜ. vt ſunt filij vxor familia ſerui et
ceteri ꝯſimiles. ⁊ tanta ſit notabiliẜ neceſſitas
ex pte duoꝝ generū hoium. ſ. eoꝝ q̄ habent
neceſſitatē extremā ꝙ imineāt ꝓbabilia ſig̃
extreme neceſſitatiſ. nec in ꝓmptu appareat
q̄ ſubueniat ⁊ mutuū preſtet. tunc hmōi ha-
bens facultatū ſufficientiā ex neceſſitate pre
cepti tali indigenti ſubuenire ⁊ mutuū pre-
ſtare teneẜ. nec eſt expectāda extremitas vl-
tima: q2 forte nō poſſet iuuari natura: iaꝫ fa
me vel ſiti vel frigore ſeu q̄cunq̄ꝫ alio crucia
tu conſumpta.

Quibus tenētur dare mutuum qui abūdant ī facultatibus huius mundi. Cap̄. iij

t Ertio ſunt q̄dā qui habent facul-
tatis abūdantiaꝫ. Et hi tenenẜ ex
p̄cepto mutuū dare oibus p̄dictis tribꝰ ho-
minū generibꝰ. videlicet eoꝝ q̄ hn̄t neceſſita
tem extremā artam ⁊ cōem. Qđ q̄dem ha-
bet ſic intelligi. ſ. ꝙ hmōi in facultatibꝰ abū-
dantes q̄cquid ſuꝑfluū hn̄t ſuſtentationi na
ture ſue ⁊ illoꝝ quibꝰ ꝓuidere tenenẜ ſicut
ē. dictum eſt ⁊ q̄cq̄d habent ſuꝑfluū decen-
tie ſui ſtatꝰ tenenẜ illud preſtare mutuo cuili
bet. ſ. p̄dictoꝝ neceſſitatē patienti ſiue neceſ-

ſitas ſit extrema. ſiue arta. ſiue cōis. Qđ q̄-
dem ſi talis non facit nec ꝓponit bona ſua
melius diſpēſare vel eque bn̄: mortaliẜ pec-
cat. Et ſic intelligiẜ illud. j. Jo. iij. qui habue
rit ſubām huiꝰ mūdi ⁊ viderit frēm ſuū ne-
ceſſitatē habentē ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo
quō charitas dei manet in eo. Et iterū. lxvij
di. c. ſicut hi. Amb. ait. non minoris eſt crimi-
nis habēti tollere q̄ꝫ cū poſſis ⁊ abūdans ſis
indigentibꝰ denegare. Si aūt multitudo in
digentiū occurrat q̄bus oibus ſubuenire n̄
poſſet. teneẜ homo ceteriſ paribꝰ ſubuenire
plus indigenti. nec tamen ꝯſiderare oportꝫ
oēs euentus q̄ poſſunt accidere in futurum
q2 h̄ eſſet in craſtinū ꝓuidere qđ Mat. ꝓhi
bet dn̄s dicens. Nolite ſolliciti eſſe in craſti-
nū. Ad qđ preceptū etiam quilibet ſecularis
obligaẜ. hoc autē neceſſariū atq̄ꝫ ſuꝑfluū di-
iudicari debet ẜm ea que ꝓbabiliẜ ⁊ vt in plu
ribꝰ accidere ſolent. Sed q̄dā obijciūt dicen
centes. Hec ſuba ⁊ h̄ diuitie mee ſunt ego ꝑ
ſe ſudoribꝰ ⁊ ſollicitudinibꝰ meis mihi illas
coadunaui: ⁊ ego mihi illas acq̄ſiui. Qua-
re qđ meū eſt alijs debeo erogare? ſi diuitijſ
egent multi. ſic damnū eoꝝ acq̄rant ſibi la-
boribꝰ multis ſicut ⁊ ego feci. Talibꝰ dicen-
dū eſt ꝙ ſuꝑfluū ſuſtentationi eoꝝ ac ſi illoꝝ
ſit ꝓpriū q̄ꝫtum ad ſue nature ſuſtentationē
ſeu auctem miſtrandi: tamē q̄ꝫtum ad vſuꝫ
illoꝝ eſt in q̄bus ſunt ſigna ꝓbabilia ſatiſ ne-
ceſſitatis extreme niſi ſubueniaẜ eiſdē. A ſiliſ
q̄ꝫ aliq̄ modo dico de ſuꝑfluitate decētie ſui
ſtatus reſpectu indigentiū citra p̄dictā ne-
ceſſitatē extremā. Contra illos autē q̄ de ſu-
perfluo p̄dictis modis nolunt indigentibuſ
ſubuenire ac ſua dicunt eē que hn̄t di. xlvij.
c. ſic hi. Amb. ait in ꝑſona eoꝝ dicēs. Quid
iniuſtū eſt ſi aliena nō inuadam ꝓpria dili-
gentius ſeruo. Et exclamādo ſubdit. O im-
pudens. dic tu q̄ ꝓpria ꝯ̄cis que ⁊ q̄bus re-
conditis in hūc mūdū intuliſti? qn̄ in hāc in-
greſſus es luie qn̄ de ventre mr̄is tue exiſti
quibus queſo facultatibꝰ quibus ſubſidijs
ſtipatus ingreſſus es? Et poſt pauca. Pro-
prium nemo dicat quod cōmune eſt. Et ad-
dit eſurientiū panis eſt quē tu detines. Nu
doꝝ indumentū eſt quod tu recludis. Mi-
ſeroꝝ redemptio ē ⁊ abſolutio pecunia quā
tu in terra fodis. Tantoꝝ te igitur ſcias in-
uadere bona q̄ꝫtis poſſes preſtare qđ velis
ſolūmodo ꝓ teipſo. Et licet tranſgreſſores
huius precepti non ſemper lege puniantur
humana: punianẜ nihilominꝰ lege diuina.
Nam ẜm Augl. de libro ar. multa impunita
iuſte relinquunẜ a lege humana: que tamē
iuſte iudicanẜ lege diuina. Ex his patet in q̄
caſu intelligiẜ eſſe preceptum đ mutuo dan-
do ⁊ in quo non. Quia dn̄s Lu. vj. ait. Mu
tuum date ⁊c̄.

Articulus. iij. de triplici intentione que interuenire poteſt in mutui datione.

t Ertium quoq̄ꝫ myſteriū ꝯtinetur
in verbo chriſti quod eſt pure ſeu
grate intentiōis. Vn̄ ſubdit. Ni-
hil inde ſperantes. Propter qđ talis regula
notanda eſt ẜm Sco. in. iiij. di. xv. q. ij. ad iu
ſte ꝯhendū mutuū oportet ſeruare equali-
tatem in nūo pondere ⁊ mēſura exceptiſ ca-
ſibus de quibus patet in ſermone. xlij. Ait
enī dn̄s nihil inde ſperātes. ſ. ꝙ cōmuniter
poſſet pecunia eſtimari. q2. ſ. intentio in mu
tuo dando debet ſolum ex charitate moue-
ri. Poteſt tamen diſtingui ẜm glo. ex̄ đ vſu-
ris. c. ꝯſuluit. Intentio triplex in mutuo dā
do. Prima. ſ. charitatis. ſcđa tepiditatiſ: ter-
tia cupiditatis. In prima charitas eſt cauſa
mutui. In ſcđa mutuū eſt cauſa ſpei. In ter
tia vero ſpes eſt cauſa mutui ẜm Bal. đ puſio

De mutuo dato ex charitate circa quod incidenter plura queruntur. Capitulū. j.

p Rima ē intētio charitatiſ in q̄ cha
ritas ē cā mutui. Hoc q̄deꝫ ē qn̄ ī
mutuo dādo hō ſolū ex charitate
moueẜ. nec ex eo intēdit hr̄e aliquā tpalem
vtilitatē ſed ex mera grā ⁊ abſq̄ꝫ impuritate
vſure mutuat egēti. Circa h̄ aūt q̄ranẜ plu-
ra. Primo queriẜ an ꝓ mutuo tali intētione
tradito ac inde recepto liceat recipe poſtea
aliqđ donū. Ad qđ dicēdū ꝙ ſi ꝓbabiliẜ p̄ſu
mereẜ dare illud grī ex amicitia ꝓpẜ bn̄ficiū
p̄terite mutuatiōs ꝯcta tūc licite recipi pōt.
Si vero p̄ſumiẜ ꝙ ſolū fit q̄ſi in p̄ciū mutuatio
nis tūc recipi nō dꝫ imo ſi receptū dꝫ ipſi dā
ti reſtitui. Si aūt q̄ ipſum mutuū recipit ex-
p̄ſſe dicēt ꝙ nō dat illud rōne mutui facti vẜ
ficēdi ſiue ſꝑari tūc ſatiſ p̄ſumi pt ꝙ illud grīs
dat niſi obſtāt aliq̄ circūſtātie ꝑius tacte in p̄-
cedē. ſerm̄. arti. iij. c. iiij. Scđo q̄riẜ an ꝓ de-
poſito pecūie abſq̄ꝫ intētiōe lucri inde hn̄di
tradito ac inde recepto liceat pꝰmodū ab eo
apud quē fuit depoſitū accipe ꝓ hac depoſi
tiōe aliqđ donū puta. c. lib. Ad h̄ dicēdū eſt
ꝙ cū receptor ⁊ cuſtoditor depoſiti ẜuiat ī h̄
ipſi depoſitario potiꝰ q̄ꝫ econūſo non videẜ

ꝙ rōne depoſiti inq̄tū depoſiti intēdat ſibi
dare aliqͦ donū. Uñ videt̃ ꝙ ħ faciat qꝛ ille
depoſito vt mutuo vſus ē. Si tñ ꝯcurrēnt ī
tali dono ꝯditiões que in p̄cedēti queſtione
poſite ſunt ⁊ vltra ħ depoſiti cuſtoditoꝛ dice-
ret exp̄ſſe ꝙ nō dat illud rōne mutui vel de-
poſiti facti vel fiendi nec ſperati. nec ē vſus
illo vt mutuo nec ſit vti talibꝰ depoſitis ꝯſue-
uit tūc p̄ſumēdū eſt ſi ⁊ multū fidedignꝰ ⁊ hō
verax ⁊ rectꝰ ꝙ dat gratis ſubſeq̄ns donuꝫ.
cōiter tñ res ſuſpecta ē. ⁊ habet ſpēm mali.

Tertiū ꝗꝫ dubiū ſubiūgamꝰ. Pone ꝙ de-
bitoꝛ vſurarij ſocio ſuo pecuniā mutuauit.
eo. ſ. pacto ꝙ ipſe ꝯſtitueret vſurario ſoꝛtem
et vſuras inde currētes. Querit̃ ne ſi talis
mutuās vſurariꝰ dici poſſet. Joħ. cal. in ſua
repetitiōe circa ſi. ex̃ de vſuris in ħ caſu diſtin-
guit dicēs. Qꝛ aut talis ſuo mutuās ſocio ſb
dicto pacto oīno intēdebat tūc ſatiſfacē vſu-
rario creditori ſuo de pecunia illa ſic ſcdo di-
cto ſuo ſocio mutuata aut nō. In p̄mo caſu
nec vſurariꝰ ē nec etiā peccat qꝛ ħ nō ſit ſti-
pulatio vt vſurarū ſed vt euitet̃ dānū. nec ſi-
bi aliq̄d creſcit. xiiij. q. iiij. ſi q̄s oblitꝰ ibi aliq̄
incremēta. ⁊. c. qm̄ ibi ad queſtū. nō eni te-
nebat̃ cū ſuo dāno ſocio ſubuenire. xiiij. q.
v. c. ſi nō licet. ff. de p̄ſcrip. nec. l. q̄ ſeruādoꝝ
Talis eni ſolū dānū euitat qͦ poterat licite
euitare. nec in ea pecunia germiare videtur
et ſic in eo deficiūt rōnes ꝓhibitiōis vſure.
Preterea ſatis incōueniens videret̃ ꝙ pꝰꝗꝫ
vſurariꝰ q̄ recipit vſuras inde currentes ad
reſtitutionē tenet̃ ꝙ iſte etiaꝫ teneret̃ q̄ facit
id ſolū vt ſocio ꝓſit ⁊ ſine q̄cūqꝫ vtilitate vt
dictū eſt. In ſcdo aūt caſu qñ tūc nō intēde-
bat hic ſcdo mutuās ſatiſfacē dicto ſuo vſu-
rario creditori p̄mitꝰ mutuāti cum tñ ceſſent
rōnes iam dicte talis peccabit. Et ſi a ſocio
vſuras recipit tenet̃ reſtituere eas ſm̄ Joħ.
p̄dictū. Et ħ diſtinctio mihi placet, cū eq̄tate
ſit plena. Quarto queri pōt an liceat mu-
tuū dare ad captādū amoꝛē ⁊ beniuolētiaꝫ
debitoꝛis dicendū ꝙ ſic vbi ſpes p̄ncipalis
nō ꝓtendit̃ vlteriꝰ. Nā ſi vltra p̄ncipalit̃ mu-
tuans intēderet lucrū eſſꝫ vſura. Uerbi cau-
ſa. Mutuo pape vel imꝑatori vel alteri vt ca-
ptata beniuolētia p̄dictoꝝ poſſim ꝯſeq̄ ali-
qͦ bñficiū ſiue caſtrū vel ſimilia. Tūc vſura
vtiqꝫ foret ſm̄ Jo cal. ibi. ſ̄. De his q̄ faciunt
ad hūc caſum dicet̃. j. de inteſſe ſerm̄. xlij. c.
vltis. de inteſſe.

Qꝛ tepiditas ſiue defectꝰ charitatis licet nō ſit moꝛtale minuit tamen meritū in mutuo dato. Capitulum. ij.

S Ecūdo in mutuo dato pōt eē intē-
tio tepiditatis in q̄ mutuū eſt cau-
ſa ſpei. qͦ ꝯtingit cū mutuās licet
p̄ncipalit̃ moueat̃ ex caritate: ſcdario tñ mo-
uet̃ ꝓpt̃ aliquā tp̄alē vtilitatē. Ita tñ ꝙ ſi il-
la ceſſaret nihilominꝰ mutuaſſe vellet. Hec
talis intētio nō tollit ſed minuit plus vel mi-
nus ſm̄ maioꝛē vel minoꝛē reſpectū ad cō-
modū tp̄ale. Huiꝰ ſnīe ſunt Ber. et Alanus
ſup. c. ꝯſuluit. ex̃ de vſuris. Receptio tñ hmōi
tp̄alis ꝓpt̃ mutuū data magis apta ē coꝛrum-
pere hāc intētionē tepiditatis: ꝗꝫ illaꝫ que eſt
charitatis. Et iō ex ſe patet ꝙ foꝛtiꝰ obſtaculū
hꝫ. Ex his patet ꝙ ſperare aliq̄d ſcdario nō
eſt moꝛtale ⁊ foꝛte qñqꝫ nec veniale ar. ad ħ
lxj. di. qͦ ꝓderit. et. lix. di. ſi officia. Siſr nec
etiā ex tali ſcdaria ſpe aliq̄d recipe alit̃ videt̃
eſſe pctm̄. ꝗꝫ ſm̄ qͦ fuit in intētiōe mutuum
datū. ar. j. q. ij. ꝗꝫ pio. Et nihilominꝰ aduītē-
dū eſt ꝙ ſi ille q̄ mutuū dedit cū intētiōe cha-
ritatis obſeruare dꝫ de oblatis ſibi gratis in cir-
cūſtātias de q̄bꝰ in p̄cedē. c. fecimꝰ mētionē
ꝗꝫtomagis ille q̄ mutuū dedit cum tepiditate
cū ipſe ꝓpinq̄oꝛ ſit coꝛruptiōi cupiditatis ꝗꝫ il-
le ſicut p̄dictū eſt.

Qꝛ intētio cupiditatis etiā ſine exp̄ſſo pacto remuneratiōis ī mutuo facit vſurariū. ⁊ hoc tripliciter contingere pōt. Ca. iij.

T Ertia ꝗꝫ intētio cupiditatis eſt. ſcꝫ
cū ſola ſpe lucri vel p̄ncipalit̃ ꝓpt̃
aliqͦ lucrū q̄s mutuū preſtat. licꝫ
nō intueniat pactū ⁊ tūc p̄ncipalit̃
ſpes ē cauſa mutui. Talis inq̄ꝫ in iudicio aīa-
rū ꝑfecto vſurariꝰ ē cēſendus. Sicut exp̄ſſe
eſt caſus ex̃ de vſuris. c. ꝯſuluit. qͦ. c. ſup dñi-
cum verbū fundat̃. Mutuū date nihil inde
ſperātes Lu. vj. Et ibidē ſubdit̃. Si mutuū
datis eis a q̄bꝰ ſperatis q̄ eſt vob grā? Et hec
vſura ē ꝑiculoſioꝛ ꝗꝫ que fit cū pactiōe exp̄ſ-
ſa: qꝛ ħ in foꝛo cōi minime reꝑiri pōt. Pōt etiā
de ħ rō dari. Nā ſicut datū qͦ tradit̃ ex intē-
tione donādi ſoꝛtit̃ verā rōnē doni ⁊ amit-
tit verā rōnē mutui: ſic ſi mutuū dat̃ ex ſpe
et intētiōe lucri eoipſo rōnē mutui amittit ꝯ-
tuiti ⁊ ſoꝛtitur rationem mutui vſurarij ⁊ ſic
ſola intentio ⁊ voluntas faciendi vſuras. fa
facit peccatum vſure in coꝛde. Sicut in-
tentio vſuraria exterioꝛi operi iuncta facit

hoīem extrinſecus vſurariū oꝑe qͦ patet at-
tendenti naturā vſurarum ſm̄ diffinitiones
datas vel poſitas in precedenti ſermone et
maxime in. iij. c. arti. primi. Scdm̄ eī Alex. d̄
halis in. iij. cū diūſe ſcie diūſas hñt ꝯſidera-
tiōes a diūſis ſciētibꝰ idē diūſimode ꝯſide-
rant̃. Hinc ē ꝙ ſm̄ leges hūanas volūtas ſo-
la nō facit vſurariū qꝛ lex hūana cohibet ma-
nū nō aīum. Scdm̄ vo legē diuā que aīum
cohibet: ſola volūtas vſurariū facit. Ad hāc
materiā faciūt dicta in p̄cedēti ſerm̄. arti. iij.
c. iij. Sꝫ vt plenius huiꝰ intētiōis vſurarie ve-
ritas pateſiat q̄dā querant̃. Primo querit̃ q̄
cupiditatis intētio vſuraria dici valeat. Et di-
cendū ꝙ talis cupiditatis intētio in ꝯtctu tripli-
citer ꝯtingē pōt. Nā qñqꝫ añcedēs qñqꝫ ſub-
ſeq̄ns ⁊ qñqꝫ ꝯſeq̄ns. Primo eni qñqꝫ eſt añ-
cedēs vtpote anteꝗꝫ mutuū det̃ ſeu qñ dat̃
mutuū: ⁊ tūc in ꝯtctu cadit vſura ſicut patet
ex dñico verbo Mutuū date ⁊c̄ vt. ſ̄. Sꝫ q̄d
ſi mutuās pꝰ mutuū datū ſe recogſcēs mutat
ꝓpoſitū ⁊ intētionē rectificat ſm̄ regulam cha-
ritatis nunq̄d libē ⁊ ſpōte donata reſtituē obli-
gat̃? Dicendū ſm̄ q̄ſdā ꝙ licet ab initio ha-
buerit intētionē coꝛruptā: poſtꝗꝫ eaꝫ muta-
uit in bonū poteſt libere ⁊ ex mera grā ob-
latū recipe ſine culpa. Scdm̄ tñ ea q̄ dctā ſūt
in ſermōe p̄cedēte arti. iij. c. iij. et. c. iiij. De
reſtitutiōe aūt intētionalis vſure ſatis diximꝰ
in q̄dragefimali de chꝛiſtia. rel̃. in tractatu d̄
reſtitutiōibꝰ ſerm̄. xxxvij. arti. ij. c. iij. Scdo
aūt ħ cupiditas ē intētio ſubſeq̄ns. Que tūc
ꝯtingit, cū q̄s mutuat ꝓrſus grīs ⁊ abſqꝫ ali-
qua intētiōe lucri ꝑcipiēdi tñ lapſu tp̄is cupi-
dine p̄ualēte nō tm̄ exigit ſoꝛtē verūetiā vult
in mēte ⁊ oñdit oꝛe vel oꝑe ꝓpt̃ mutuū factū
aliq̄d ſibi dari. Et talis nō tm̄ cōmittit vſurā
et reſtituere obligat̃ verūetiā q̄cūqꝫ in ius ta-
lis mutui ſuccedit mutuāti ſicut filius heres
p̄ris ⁊ ꝯſiles alij. Et ħ ē ſnīa Archid. xiiij. q.
iij. c. j. Tertio cupiditatis intētio qñqꝫ eſt ꝯſe-
quēs ſeu ꝯcomitās qꝛ. ſ. ꝯſequit̃ ſeu ꝯcomi-
tat̃ qñ exhibet̃ lucrū. Uerbi cā. mutuās nul-
lum intēdebat lucrū ex mutuo qͦ p̄ſtabat.
Deniqꝫ ꝓpt̃ mutuū ſibi factū debitoꝛ mutu-
anti aliqͦ. p̄miū donat in recōpenſatiōe mu-
tui iam accepti. Idqꝫ creditoꝛ ꝓpt̃ eandem
cauſam libent̃ acceptat. Hoc eq̄dē caſu cupi-
ditatis intētio ꝯſeq̄ns ⁊ ꝯcomitās eſt ⁊ cōmit-
tit̃ tunc vſura. Qꝛ aūt talis intētio ꝯcomitāſ
de p̄nti vſurariū facit ꝓbat̃. Qꝛ ſi talis intē-
tio facit vſurariū ꝓ futuro; ꝯ ⁊ ſimul ꝓ p̄nti.
Nēpe ꝯſiliis culpa ꝓbat̃ eſſe velle hr̄e lucrū
de mutuo qͦ nūc facit ꝓ vſu eiꝰ futuro ſicut
velle hr̄e cras lucrū de mutuo ꝓ eiꝰ vſu p̄te-
rito. i. ꝙ heri vel añ fecit. Utrūqꝫ eni velle eſt
velle iniuſte ꝯcomitatiōis. ſ. q̄ acceptū p̄ua-
let dato: ſiue in q̄ ꝓ minoꝛi qͦ dat̃ maiꝰ. vel ꝓ
paucioꝛi ampliꝰ acceptat̃. Cōfirmat̃ aūt hoc
qꝛ oīs rō qua ꝓbat̃ mutuationē vſurariā de
ſe eſſe malā ſimilit̃ ꝓbat ſiue p̄cedat ſiue ſuc-
cedat ſeu etiā ꝯcomitet̃ intētio lucri: ſicut cla-
re patet diligent̃ ħ ꝯſiderāti. Itē cū exterioꝛ
actio nō req̄rat̃ ad rōnē vſurarie culpe. q̄n-
imo abſqꝫ oī pactiōe exterioꝛi ꝑ ſolā intētio-
nē vſurariā quis ꝯtrahit culpā ſicut p̄us patuit
ſequit̃ ꝙ ꝑ ſolā intētionē p̄ntē ⁊ ſi nulla talis
p̄ceſſit iudicabit̃ mutuās vſurariꝰ in iudicio
aīarū. Sequit̃ etiā ħ ex dicto Ray. q̄ ait. ꝙ ſi
creditoꝛ tm̄mō ꝓpt̃ deū ⁊ oīno ſine lucri in-
tentiōe mutuū tradit debitoꝛ tñ ꝓpt̃ mutuū
acceptū vel vlteriꝰ retinēdū ei aliq̄d dederit:
ipſe creditoꝛ ſatiſfacē obligat̃. Conſtat nēpe
ꝙ ſi ad ħ tenet̃ nec illud obſeruat. pctm̄ in-
currit ⁊ ħ nō ꝓpt̃ aliud niſi qꝛ iam intēdit ha-
bere lucrū illud ꝓ mutuo a ſe facto: ſicut ⁊ ꝓ-
pter mutuū illud debitoꝛ lucrū dedit ꝯ non
ſolū lucrū illud ex mutuo vſura eſt qͦ extitit
p̄intentū ꝓpt̃ expectationē ⁊ volitionē p̄ntē
ſm̄ p̄miſſum modū. Hec ꝗꝫ ſnīa roboꝛari vi-
det̃ ex verbo hieronymi q̄. xiiij. q. iij. c. pu-
tant inq̄t. Scripturā appellare vſurā oēꝫ ſup-
abundantiā ꝓpt̃ mutuū ſuſceptū q̄cq̄d ſit il-
lud. Hec ſm̄ Gregꝰ. de arumuo in. q. de mo.
circa diffinitionē vſure. Inſup q̄ri pōt an ſit
vſura qñ mutuāſ recipit eandē rem in gene-
re nūo pondē ⁊ mēſura. ſumpto genere ꝓ-
ut ſumit̃ a iuriſtis ⁊ ꝯtingit ꝙ ſolutiōis tempe-
res maioꝛis eſtimatiōis eſt ꝗꝫ eſſet tēpe ꝯtctu
mutui. Dicendū ſm̄ Hugꝰ. et Arch. Hoſtiē.
xiiij. q. iiij. c. ſi q̄s clericꝰ. ꝙ nō eſt vſura ꝓ q̄
facit lex q̄ dicit ꝙ reſtitui dꝫ res eiuſdē boni-
tatis in q̄litate. ſ. intrinſeca. ff. ſi tibi pe. l. cuꝫ
q̄d. Sꝫ neceſſe nō eſt ꝙ ſit eiuſdē eſtimatiōis
imo ſi actū fuerit q̄ tp̄e redderet̃ illiꝰ tp̄is rō
haberi dꝫ q̄ ad eſtimationē eiꝰ alias haberet-
tur rō tp̄is q̄ petita fuit. vt. eo. ti. l. vinuꝫ. Et
no. glo. in dicto. c. ſi q̄s clericꝰ. Si ꝯ creditoꝛ
tenet̃ recipe eā ſi viliꝰ facta eſſet q̄ ad eſtima-
tionē: ꝯ nō peccabit recipiēdo p̄cioſioꝛē ſm̄
eū. Scdm̄ tñ Hugonē ſi ħ intentio mutuātis
praua eſſet tūc pctm̄ foꝛet. Quidā tñ circa ħ
magr̄alit̃ diſtinguē ſolēt dicētes. Qꝛ autē ve-
riſimile ꝙ ipſa mutuata res p̄cioſioꝛ nō erit
tp̄e ſolutiōis: aut ꝓbabilit̃ dubitat̃. ⁊ tunc in
his duobꝰ caſibꝰ nullū vitiū eſt. Qꝛ ꝓbat̃ in
c. ſi. ex̃ de vſuris. aut veriſimile eſt ꝙ peioꝛ erit. ⁊
tūc aut creditoꝛ ñ erat pecuniaꝫ ſeruaturus

ſ fer. q. poſt 4a. dñi 40.

Seru M. q. Lege {nature, Scripture, et ſancte ecclesie} prohibetur vſura.

ſed interim ꝯſumptur⁹: ⁊ tunc ē vſura. Aut
erat ſeruatur⁹. ⁊ tūc aut creditor debitori au
fert libertatem liberandi ſe: ⁊ tunc etiam eſt
vſura: In his eni caſibus exonerare ſe vo-
luit ⁊ onerare debitorē aut talem libertatez
aufert debitori ⁊ tunc non eſt vſura q̄nimo
mereri nō poſſet ſi bona intētiōe req̄rēt de-
bitorē an ipſum tm̄ vt ſoluat ne onereť. Sz
ſi hr̄et intētionē corruptā q2 dicēt ſibi. i. poſ-
ſet q vſq3 ad t'minū ftinē ⁊ ſe ſleuarꝫ a dāno
licet ei nō auferat facultatē ſe liberādi. tūc et
ſi vſura nō foret nihilomin⁹ pctm̄ eſſet. talis
diſtinctio magne initiť eq̄tati maxie in foro
ꝯſcīe ſm q no. Jo. cal. in repetitiōe. c. ſi. ex̄ d
vſuri. Tertio inſup q̄ri p̄t vtrū ſi dñi mutuāt
pecuniā ruſtici vt poſſeſſiōes eoꝝ colāt nihi-
lomin⁹ de fructib⁹ poſſeſſionū earūdē iuſte
eiſdē colonib⁹ ſatiſfaciētes vel aliūde iuſtuz
p̄ciū ſuarū operarū tribuētes in ꝯſcie foro vſu
rarij ſunt cēſendi. Dicēdū ſm Gregi. de ara
uio in q̄one de impſtiti venetiaꝝ q duplex
pōt eſſe ſatiſfactio erga p̄dictoꝝ dñoꝝ colo-
nos ꝑpť mutuū exhibita a colonis. Prima
fit ex iuſticia. ſcḋo ex neq̄tia. Primo q̄dē ex
iuſticia fit. Nā ⁊ ſi ſic mutuātib⁹ dñis exhibe
atur a coloniſ opa ille tn̄ nō ſunt eis ad lucꝝ
cū eas iuſto p̄cio emāt ſicut poniť in p̄dicto
caſu. iō nō eſt vſura. Pateat h̄ rōne exēplo
et auc̄te. Primo pateat p exēplū. Naz videť
q dñs ꝯducat colonū ad certū tps p p̄cio iu
ſto ⁊ p̄ciū tradit anq3 colonuſ incipiat operari
dicatq3 colon⁹ demū ſe minime laboraturꝫ ſeu
operaturū niſi dñs ei mutuet certaz ſummā at
dñs ei mutuat vt ipſe opeť alˀs ei nō mutua-
ret niſi colon⁹ opas p q̄b⁹ ei ſolutū p̄us fue-
rat impēderet. In h̄ cāu dñſ nō cōmittit vſu
ram cū de mutuo nō recipiat lucrū eo q nō
recipiat niſi ſuū ⁊ id q etiā nō interueniēte mu
tuo ſibi debitū erat Vn̄ ſic mutuādo nō pec
cat q̄n poti⁹ ſi pctm̄ in caſu ex aliq̄ p̄te cōmit
tiť. peccat colon⁹ q̄ debitas opas dño ſuo de
tractat ⁊ iniuſte illū g̃uat vt mutuet. Secun-
do pateat rōne. Nā ſi i cāu p̄dicti dubij mu-
tuās vſurā recipet teneret eā reſtituē ſic oia
iura clamāt. Sz h̄ nullus ſanemēti ſentiret:
q2 tūc colon⁹ dupluz iuſti p̄cij recipet: ⁊ dñs
duplo iuſto p̄cio emēt opas ei⁹ qḋ vtiq3 lim-
piū eſſet. Tertio h̄ idē clareſcat auc̄te. Si ei
talis mutuās vſurari⁹ eēt ⁊ p ꝯſeq̄ns ad re-
ſtitutionē obligat⁹. tūc nō licēt alicui mutua
re iniuſte detineri ſuā poſſeſſionē aliquā pe-
cunie q̄titatē ⁊ ipſam poſſeſſionē in pignus
accipe nō cōputādo fruct⁹ in ſortē: qḋ tn̄ eſt
falſum vt pꝫ ex̄ de vſuri. c. j. Alij q3 addūt q

huic ē ſimile. Verbi gr̄a. Occupaſti rē meā
vel p potētiā vim facis in reb⁹ meis aut mihi
nō reſtituis rem quā tibi mutuō dedi vel lo
caui vel cōmodaui. aut mihi ſoluis d opib⁹
cū q̄b⁹ tibi ſeruiui ⁊ deſiſtē nō vis ab iniuria
nec vis mihi reſtituere mea. niſi tibi mutuē
mille q̄ facto deſiſtis iniuriari ⁊ reſtituiſ mihi
mea etiā h̄ q3 ex p̄te mea. Profecto nō ē vſu
ra cū nihil lucrer. imo poti⁹ p̄dā lucꝝ q forte
habuiſſem ex illis mille. Redimo eni vexa-
tionē meā ⁊ meū recupo. me q3 defendo qḋ
licet adſ h̄ ex̄ de ſimo. c. dilect⁹. Scḋa q̄dez
ſatiſfactio dño exhibita a colonis fit ex neq̄-
tia. ſ. dñi ſatiſfactionē ex mutuo recipientis
Nā ſi ex mutuo aliq̄d dñs detrahēt a colo-
nis de iuſto p̄cio operarū coꝝ aut ſi ꝑpť opas
iuſte emptas q̄dā alia ab eis exigēt ⁊ coloni
impēdēt: tūc q̄dē nūq3 vſura eēt. Hec ſnia p̄-
fati doctoris. Quidā etiā dicūt q ſi ciuiſ mu
tuat ciuitati ⁊ ꝯōitati ſeu dño vt ex h̄ euitet
collectas iniuſtas nō cōmittit vſurā. Secus
ſi h̄ agit vt effugiat iuſtas. q2 in p̄ma mutu-
ans dānū euitat. i ſcḋa mutuās lucꝝ captat.
Similiť nō cōmittit vſurā ſi q̄s ꝑpť mutuuz
ꝯſequiť vt ſibi ſoluať debitū a q̄ debitor in-
iuſte fuerat abſolut⁹: aut ne a ſe petať illḋ d
q̄ iniuſte fuerat ꝯdēnat⁹: ſeu illud qḋ p fictū
inſtr̄m ſolue teneba ť. Ex ſup̄dictis luculenť
apparet intētio chriſti p̄cipientis mutuū date
nihil inde ſperātes. Qḋ ſeruare nob largi-
ri digneť hui⁹ p̄cepti dator ⁊ illuſtrator dñs
ieſus chriſt⁹ q̄ cū p̄re ⁊ ſp̄uſctō regn̄t Amen.

Feria. v. poſt q̄rtā dñicā in q̄dragesima q lege nature ſcrip-ture ⁊ ſancte eccleſie ꝓhibetur vſura. Ser. xxxviij

a
Doleſcens tibi

dico ſurge ⁊ reſedit q̄ erat mor
tuus ⁊ dedit illū mr̄i ſue Luce
vij. ⁊ in euāgl. ho. Videte ꝓceſſum luis dig
tioniſq3 dīne. adūtite g̃duſ. Preceſſit dic he
ſterno lumē fidei ad ea q̄ de mutuo dicta ſūt
intelligēdū. Hodie merito ſubſeq̄ť ſpiracu-
lū vite ad reſurgēdū a mortali vſura qḋ ꝓſi-
cere maxie cōꝓbať in hoīe anq3 ſeneſcat pri
uſq3 terrenoꝝ cupido oīno abſorbuerit mē-
tē in ſenectute: anq3 fiat hō inueterat⁹ dierū
maloꝝ. Ibi maxie parēt dño impāti ac dicēti
Adoleſcēs tibi dico ſurge ⁊ reſedit. ſ. viu⁹ q̄
erat mortu⁹. q2 reſurgit ꝯ alienarū ſatiſfacti
onē ⁊ vite emēdationē q̄ erat ante mortuus

p vſurariā prauitatē: iam incipit loq̄ per ve-
ram ꝯfeſſionē. Porro tria ſunt q̄ obſunt ne
a culpa maxie vſure hō reſurgat. ſ. ſi fit pſe-
uerant ſeu ꝯſuetudiarie publice ⁊ ſtudioſe ⁊
de his trib⁹ p ordinē q̄ſi aliud thema in pſ.
liiij. ꝓph̄a ait. Nō defecit: ecce p̄mū. De pla
teis ei⁹: ecce ſecūdū. vſura: ecce tertiū. Eſt ei
vſura ꝯſūmatū ſtudiū cupiditatis. Per p̄mū
fit ne hō reſurgē poſſit. Per ſcḋm ne velit. p
tertiū ne ſciat. Per p̄mū talˀ vſurari⁹ deſpicit
legē nāe. p ſcḋꝫ legē ſcp̄ture. p tertiū legē ec-
cleſie. Que q̄dē leges oēs militāt ꝯ vſuram.
Sz q̄ p̄dicta tria nō hꝫ facili⁹ ſcit vult ⁊ p̄t re-
ſurgē ab eadē. Qḋ in reſurrectiōe hui⁹ ado
leſcentis myſtice deſignať. Primo ꝯ pſeuerā-
tiā eſt adoleſcētia. Scḋo ꝯ publicationē in-
uerecūdā ꝯfeſſio pura ⁊ vera q2 cepit loqui.
Tertio ꝯ ſtudiū dat⁹ ē mr̄i ſue q̄ eſt eccleſia.
Ad hāc g̃ ſp̄ualē reſurrectionē hoies h̄ tria
inducūt. p que ꝓhibeť vſura. Primo prece-
pta nature. ſcḋo p̄cepta ſcp̄ture. tertio prece
pta eccleſie.

Articulus prim⁹ vbi p duodecim rōnes oñdiť q vſura eſt contra legem nature.

p Rimo q̄dē ꝓhibeť vſura p̄ceptis
nature qḋ oñdūt. xij. rōnes p q̄s
aptiſſime inoteſcit vſurā eſſe ꝯ le-
gē nature. Et ē pctm̄ n̄ tm̄ in ſe ſed etiaz ſm
ſe. Prime aūt q̄ttuor rōnes ſunt mgr̄i gerar
di de ſenis ordis hēmitarū q̄s recitat abbre
uiate Jo. au. in ſuis mercurialib⁹ in regula.

Q2 vſura ē cōtra legez nature q2 facit rē naturalē ſuper valere nature ſue ⁊ rem artificialez ſue arti. Capitulum. j.

p Rimo eni vſura eſt ꝯ legē nature
rōne exceſſus. Facit eni rē nālē ſu
perualē nature ⁊ rē artificialē ſue
arti ſupualē. Qḋ q̄dē eſt ꝯ legē nature. Ad
cui⁹ intelligētiā adūtēdū eſt q ſicut. ſ. ſerm̄.
xxxvj. arti. ij. c. ij. tactū eſt reꝝ illarū in q̄bus
vſura cōmitti pōt q̄dā ſunt nāles q̄dā artifi-
ciales. Naturales ſunt aurū argētum q̄ mu
tuo danť ſub certo pōdē. Vel mēſura vt g̃-
nū oleū ⁊ vinū. Artificiales vo ſunt ille q̄ ſb
certo nūo nūanť. Vſura igiť in his duob⁹
cōmittiť. ſ. in nālib⁹ ⁊ artificialib⁹ q̄ fac q res
nāles ſupualeāt ſue nature ⁊ artificiales ſue
arti. Primo q̄dē cōmittiť vſura in reb⁹ nāli-
bus. Qḋ patet. Q2 natura dedit p̄fatis nāli-

bus q̄ndā detmīatū atq3 taxādū valorē ſꝫ q
certitudīaliť coḡſci poſſꝫ eaꝝ valor. Pōdera
lib⁹ q̄dē ſicut ē auꝝ vel argētū dedit ds nām
q earū valor in ſpē ſua ex ſolo pōdere pēſa-
ri pōt ita q diu ſub eodē pondē manēt ſb eo
dem p̄cio pſeuerāt. nec in ſuo valore quōli-
bet minuunť. ſicut pri⁹ dictū eſt niſi in ſuo
pondē adimanť. Et licet q̄nq3 augeri vel mi
nui videanť h̄ nō ꝯtingit ex augmēto vl' di-
minutiōe valoris qḋ ſit in eis ſꝫ tm̄ ꝑpť au-
gmēto ſeu diminutiōe valoris aliarū reruz
in q̄b⁹ cōmutāde ſunt. Et ſicut dicim⁹ de re
bus q̄ ꝯſueuerūt pōderari ita ſuo mō dicen
dū eſt de reb⁹ q̄ ꝯſueuerūt mēſurari vt fru-
mentū oleū ⁊ vinū ⁊ ſilia. Hn̄t eni a natura
hmōi detmiatū valorē in ſpē ſua ſm quā va
lor earū ex ſua mēſuratiōe penſať. Et h̄ taliť
q q3diu manēt in eadē mēſura manēt in eo
dem valore nec ī eadē mēſura augenť vl' mi
nuunť niſi ex mō q̄ de pōderalib⁹ dictū eſt.
Q2 aūt dixi de p̄fatis reb⁹ de q̄buſcūq3 na-
turalib⁹ alijs mīme dici nō pōt eo q ī ſui na
tura nō hn̄t aliq̄d detmiatū ex q̄ poſſet earū
valor pēſari ⁊ certitudinaliť coḡſci: cū valor
earū non penſeť aliq̄ intrinſeco neceſſario
ſed ex diūſis intrinſecis cauſis ⁊ ꝯtingētibus
Verbi gr̄a. Valor hui⁹ vinee vel agri q̄nq3
penſať ex loco q̄nq3 ex tpe q̄nq3 ex ꝯditiōib⁹
pſonaꝝ. q̄nq3 ex alijs circūſtātijs q̄ p̄nt mul-
tipliciť variari iuxta augmētū ⁊ diminutio-
nē. Et ſic de q̄buſcūq3 naturalib⁹ reb⁹ q̄ nō
ponderanť nec mēſuranť. Hoc q̄dē iō ꝯtin-
git q2 ds ⁊ natura nō detmināt nec taxāt ta-
libus reb⁹ valorē: ſed voluit ipſum multipli
citer variari ſm augmētū ⁊ diminutionē va
loris q̄ eſt in alijs reb⁹ ſm diūſas circūſtan-
tias extrinſecas ⁊ varie ꝯtingētes. Patꝫ er-
go ad ꝓpoſitū ex p̄miſſis q ꝯtc⁹ vſurari⁹ cō
mittiť in reb⁹ naturalib⁹: q2 facit res natu-
rales q̄ ponderanť ſupualē ſue nature ſeu
ſuo valori quē a natura hn̄t detmiatuꝫ atq3
taxatū ſm certū pondus ⁊ ſm certā mēſurā
Nēpe p dictū ꝯtcū ſenerať vltra pondus et
vltra mēſurā ipſi⁹ mutuate rei ac p ꝯſeq̄ns
facit q dicte res in valorē ſuū pōdus ⁊ ſuaꝫ
mēſurā trāſcēdūt: qḋ q̄dē vt patet ꝯ naturā
eſt. cū de⁹ p naturā ꝯceſſerit valorē tali mu-
tuate rei iuxta ſuū pōdus q̄ pōderanť ⁊ iu-
xta ſuā mēſurā qua mēſuranť. Scḋo cōmit-
tiť vſura in reb⁹ artificialib⁹ q̄ nūanť ſic pe-
cunia cui⁹ valor in nūo cōpenſať. eo q ars
ſuo mō denarijs artificialib⁹ adinuētis valo-
rē p̄ſtitit iuxta nūationē eoꝝ Proide ſic ꝯtc⁹ vi
tioſus ē ⁊ ꝯ nāꝫ. eo q facit p̄fatas res nāles

transcēdere valoꝛē ſuū quē hn̄t a natura ſꝫ certū pondus atq̄ mēſurā: ſic etiaȝ in artificialibꝰ ſicut in denarijs vitioſus erit eo ꝙ facit eos trāſcendere valoꝛē quē hn̄t ſibi pꝛeſtitum ab ipſa arte.

Qꝛ vſura eſt contra legē nature qꝛ facit ꝙ res mutuata que n̄ generat fructum faciat lucrum. Capitulum. ij.

s Ecūdo qdē vſura ē ꝯtra legē nature rōne fructꝰ. Facit eni vſura ꝙ res mutuata que non generat fructū faciat lucꝝ qđ etiam eſt ꝯ̄ naturā. In q̄cunq̄ eni re h̄ qdē vniūſale eſt qđ nō generat lucrū niſi qđ faciat fructū qnimo nō videtur aliud eſſe q̄ȝ fructꝰ ipſiꝰ rei ꝑ fructum aliqd acqſitū. Qꝛ autē uſura faciat rem non generantē fructū generare lucrū manifeſte apparet. Nam ſicut ex p̄cedenti .c. patet res mutuales in qbus vſura cōmitti ſolet: hn̄t a natura vel arte ſibi determiatū valoꝛē. ac ꝑ ꝯſequēs in eo mime excreſcē pn̄t. neq̄ ex hocipſo fructuȝ generare valent. Naturale vtiq̄ eſt ꝙ res que generat fructū ſꝑ creſcat in valoꝛe cū ipſo fructu. atq̄ maioꝛis ē valoris cū eſt ſub fructu q̄ȝ qn̄ ꝑmanet ſine fructu. Cū igit̄ vſura res hn̄tes determiatū valoꝛem ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns nō fructificātes. facit excreſcere in valoꝛe: relinquit̄ ꝙ faciat rē nō generantē fructū generare lucꝝ. Proinde ſcđm phm .j. pol̄. c. vj. vſura đꝛ a cathos qđ ē ꝑtuſ qꝛ ꝯ̄ naturā rei. ſ. mutuabil̄ ⁊ pecunie. Vult vſurariꝰ ꝙ pecunia pariat. ſ. lucꝝ vbi nō generat fructū. Hoc tn̄ miraculum facit vſura qꝛ ꝑ eam aurū naſcit̄ ex argēto vt ponit̄ di. xlvij. c. ſicut. Ex hac qdem rōne ſm p̄dictuȝ gerardū colligi pōt quedā ratio quam aſſignant pleriq̄ doctoꝛes ꝑ quā ꝓbare nitunt̄ ꝙ vſura eſt ꝯ̄ legē nature dicētes. Qꝛ in cōtractu vſurario feneratoꝛ acqrit lucꝝ de re nō ſua eo ꝙ exigit lucꝝ de mutuo. Qđ qdeȝ mutuū tranſit in dn̄ium debitoꝛis. qꝛ mutuū eſt ꝙ de meo fit tuū. vt patet. ff. de rebus tre. et ſi cer. peta. l. mutuū ȝ appellata ē. Hec qdem rō licet videat̄ pulcherrima atq̄ apparens tn̄ p̄fato doctoꝛi dubia reputat̄. Nam licet ꝑpoſitioꝰ maioꝛ veriſſima ſit. mioꝛ tn̄ videt̄ oīno falſa in aliq̄ ꝑte. Cū eni đꝛ ꝙ feneratoꝛ lucꝝ acqrit de re nō ſua. dici pōt ꝙ h̄ falſum eſt in mioꝛe. qꝛ pecunia quaȝ ipſe mutuo tradit q̄uis trāſeat in dn̄iū debitoꝛis q̄ȝtum ad ydemptitatē ſubē eo ꝙ debitoꝛ non tenet̄ reſtituere eandē pecuniā ſm ſubaȝ. remanet tn̄ dicta pecunia in dn̄io feneratoꝛis q̄ȝtū ad idemptitatē ſiue eq̄litatē valoꝛis ⁊ h̄ videt̄ ſufficē. Nempe ipſe feneratoꝛ đ pecunia quā mutuat nō exigit lucꝝ inq̄ȝtū talis ē ſuba ſm quē modū ad eū nō ꝑtinet nec eam repetē pōt ſed exigit lucꝝ de ea inq̄ȝtū tanti valoꝛis eſt ſm quē modū ad eū ꝑtinet: quia remāet in dn̄io ſuo ⁊ ſꝑ licite pōt repetē eam. Cōtra h̄ tn̄ ⁊ bn̄ Jo. an. in mercurialibꝰ i regula. Peccatū inqt hic doctoꝛ nō adūtit ꝙ ſi debitoꝛ hr̄et vnū ſcriniū ducatoꝝ nō eſt dare ꝙ creditoꝛ ſit dn̄s vniꝰ ex illis. Habet aūt ꝑſonalē actionē ꝯ̄ debitoꝛē. Hec ille. Quaꝓpter dictus modus dicēdi ſm eū nihil valet. Vel ſi aliqd valere debet h̄ mō opoꝛtet coꝛripe p̄dictā rōnē. Nō eqdē dici pōt ꝙ vſura ꝯ̄ naturalē legē ſit qꝛ vſurariꝰ in ea acqrit lucrū de eo qđ nō eſt ſuū. ſed qꝛ acqrit lucꝝ de eo qđ nō eſt aptū natū generare lucrū eo qđ nō generat fructū. Qui aūt p̄fata rōne vtuntur ꝯfirmāt illā dicētes ꝙ pecunia mutuata cū ſuo ꝑiculo trāſit in debitoꝛē. Jđ videt̄ iniuſtū ꝙ de pluri vltra ſoꝛtē grauet̄. Sed nec ꝯfirmatio iſta valere videt̄ ⁊ maxie ꝓpt̄ duo. Primo qꝛ ſepe ꝯtingit ꝙ nō tm̄ res mutuata ſed etiā res cōmodata qn̄q̄ ſtat ad ꝑiculū illiꝰ cui cōmodat̄ ſicut patet de eq̄ accōmodato. Qui qdē remanet ad ꝑiculū illiꝰ cui cōmodat̄. Jdē q̄ȝ eſt de pecunia accōmodata ad oſtētationē q̄ remanet ad ꝑiculuȝ illiꝰ cui accōmodata ē ⁊ h̄ nō obſtāte ꝯcedit̄ ꝙ licite exigat̄ lucrū de rebꝰ accōmodatis. Cōtra h̄ ⁊ bn̄ Jo. an. ibi. ſ̄. ait. Hoc etiā non bn̄ adūtit qꝛ ꝓ cōmodato ꝙ ſui natura opoꝛtet eſſe gratuitū recipi nō merces tūc eni locatio eēt vt patet ex̄ de vſuris ꝯqueſtꝰ in glo vltra medium. Scđo qꝛ dici poſſet ꝙ ille q̄ pecuniā mutuo ſuſcipit de ea pōt licite grauari q̄ȝtuȝ ad duo ꝑmo q̄ȝtū ad ꝑiculū. ſcđo q̄ȝtū ad reddēdū lucꝝ ⁊ ꝓpter h̄ aliā ⁊ aliā cauſam vtputa grauadit̄ de ꝑiculo inq̄ȝtū efficit̄ ꝯſeruatoꝛ pecunie ad ſuū ꝓfectū. Grauabit̄ etiā de lucro inq̄ȝtū mutuās ab eo exigē pōt bn̄ficium ꝓ ſeruitio ſibi impēſo in diūſis grauamibus nec tn̄ h̄ erit ꝯ̄ iuſticie eq̄tatē. Attn̄ Joh. an. vbi. ſ̄. ait Vidē meo inſeꝑabilia ſeꝑat ⁊ facit quod ſequitur.

Qꝛ vſura ē ꝯ̄ legem nature qꝛ vſus q̄ vēdit̄ in vſura nō differt in valoꝛe ab ipſa re mutuata. Capitulum. iij.

t Ertio eſt vſura ꝯtra legem nature rōne vſus qui. ſ. i valoꝛe n̄ differt ab ipſa re mutuata. Qꝛ vſura facit ꝙ illa que hn̄t eundē valorem vnū eoꝝ ꝑ alterū in valoꝛe excreſcat qđ eſt ꝯtra naturā. Patet eni ꝙ qn̄ aliqua duo ſic ſe hn̄t ꝙ vnū ꝑ alteꝝ in valoꝛe ſe excreſcit neceſſe eſt qđlibet illoꝝ habere diſtinctū ſuū valoꝛem. Qđ quidē ex duobꝰ paťe pōt. Primo qꝛ vnū eoꝝ ſine altero ꝯcedi ſeu alienari non poteſt. Secūdo quia vnum eoꝛum ſine altero conſumi non valet: imo eadem alienatione alienantur ⁊ eadem conſumptione conſumuntur. ſicut patet diſcurrendo ꝑ ſingulas res mutuabiles ⁊ earum vſus. Hoc qdem dici non pōt de alijs locabilibus rebus in quibꝰ vſus rei ⁊ ipſe res diſtinctuȝ valoꝛem ſm ſuam naturā hn̄t: ꝓpter qđ alienari poteſt vnū eoꝝ altero nō alienato ſicut patet in domo vel equo ⁊ ꝯſimilibꝰ rebus. Quia ḡ vſura facit ꝙ res mutuata excreſcit in valoꝛe ꝑ vſum cum tn̄ habeat oīno eūdē valoꝛem cū ſuo vſu: relinquit̄ đ faciat habētia eundē valoꝛē vnū excreſcē in valoꝛe ꝑ alterū qđ ꝯtra naturā eſt. Alij aūt dicunt ꝙ iđ vſura eſt ꝯtra naturā qꝛ vendit̄ ſeꝑatim ab ipſa re vſus mutuate rei: qui tn̄ nō differt a rei vtilis ꝯſumptiōe vel alienatiōe: qꝛ ſic eſt inſeꝑabilis a ſuba rei qđ idē eſt dare vel vēdere earū vſum ⁊ econūſo. Sed vſus pecunie vel nūmoꝝ inq̄ȝtū taliū ⁊ vſus bladi vel olei ⁊ ꝯſimiliū que ꝯſiſtūt in nūo pondē vel mēſura eſt idē ꝙ eoꝝ alienatio vel ꝯſumptō. Ergo idē eſt hmōi res dare vel vēdere ꝙ dare vel vendere earū vſuȝ ⁊ ecōuerſo. Hec tn̄ rō vidē meo q̄ ad aliqd videt̄ falſa. Vera eſt eni cū dicit ꝙ vſus mutuate rei inſeꝑabil̄ eſt ab ipſa re qꝛ hȝ eundē valoꝛē cū ea. Nec pōt ꝯcedi vel ꝯſumi ſeu alienari ſine ea ſicut in p̄cedēti rōne oſtenſum ē. Sed q̄ ad aliqd videtur falſa cū đꝛ ꝙ in ꝯ̄ctu vſurario vendat̄ vſus ſeꝑatim ab ipſa re.. Nā eoipſo ꝙ habēt eundē valoꝛē ⁊ inſeꝑabilē non pōt vnū ſine altero alienari ſeu ꝯcedi. Quaꝓpt̄ dicendū nō eſt ꝙ in ꝯ̄ctu vſurario vſus alienat̄ ſine ipſa re: ſed ꝙ ꝯ̄ctus vſurariꝰ facit ꝙ vſus addit ad valoꝛē mutuate rei. cū tn̄ non habeat ab ea diſtinctū valoꝛē ſicut p̄cedēs ratio demonſtrat.

Qꝛ vſura cōtra legē nature ē. qꝛ facit ꝙ res mutuata ad aliqđ finale ꝑ abuſum trahat̄: ad qđ nec pꝛincipaliter nec cōiter ē oꝛdinata. Capitulum. iiij.

q Varto inſuꝑ eſt vſura ꝯtra legeȝ nature rōne finalis effectus. ſ. ad quē trahit ꝯtra ipſam nature legem. Facit eni vſura ꝙ res mutuata ad aliqđ finale ꝑ abuſum trahat̄ ad qđ nec p̄ncipalit̄ nec cōiter eſt oꝛdinata qđ ē cōtra naturā. Ad cuiꝰ intelligētiā eſt notandū ꝙ res que ab aliq̄ eſt poſſeſſa abſq̄ aliq̄ vitō oꝛdinari pōt ad aliquē vſum duplicē. Primo ad ꝓpꝛiū ⁊ p̄ncipalē qui ipſi cōpetit poſſidenti ꝓpter neceſſitatē vel vtilitatē. Scđo ad aliū ſcđariū vſum ſicut de calciamēto poni poſſet exemplū. qđ qdem ſm ſuā foꝛmaȝ ꝑmo oꝛdinat̄ tanq̄ȝ in ꝓpꝛiū finem in ipſam calciationē. Scđo oꝛdinat̄ tanq̄ȝ in ſecūdariam finē in cōmutationeȝ alicuiꝰ rei que ipſi poſſidenti ꝯgruētioꝛ ē q̄ȝ ipſum calciamentum vel ꝓpt̄ ſubleuādam eius neceſſitatem aut ſubleuādā eius honeſtatē. Ad quecūq̄ igit̄ dictoꝝ vſuū ſeu finiū oꝛdinet̄: ipſum calciamentū fit ſine vitio ⁊ abuſu. Sed ſi q̄s ꝓpter maliciā ſeu cupiditatē ipſum oꝛdinaret in aliquē aliū vſum vtpote qꝛ cū eo caꝑe vellet aīal alienum vt furaret̄ illud: tūc eo abuteret̄ ⁊ agēt vitioſe. Sic in ꝓpoſito in ꝯtractu vſurario res in q̄bus cōmittit̄ vſura nec oꝛdinat̄ in ſuū p̄ncipalē vſum qui eis debet̄ ſm ꝓpꝛiā foꝛmā. nec etiā in aliquē ſcđarium vſum q̄ debent eis ꝓpt̄ ſubleuandā ipſiꝰ poſſidentis neceſſitatē. Vel ꝓpter ꝯſeruandaȝ eius debitā honeſtatē imo diſtrahūt̄ in q̄ndam aliū vſum qui ꝓpꝛie eſt abuſus cū oꝛiginem habeat ex cupidine ⁊ malicia poſſidētis. Et ꝙ ita ſit patet ſi diſcurramꝰ ꝑ ſingula genera rerum in q̄bus cōmitti ꝯſueuit vſura. ſ. ꝯſiderādo ꝑmo illa que mēſurant̄. ſecūdo ea que ponderant̄: tertio ea que nūant̄. Pꝛio qdem ꝯſideremꝰ h̄ in rebus que ꝯſueuerūt mēſurari ſicut frumētū vinū ⁊ oleum qđlibet eni licite oꝛdinari pōt i duplicē vſuȝ ſcȝ in eū qui ei cōpetit ꝓpter ſubleuandā eiꝰ neceſſitatē vel eius ꝯſeruandā honeſtatē. ſ. ipſiꝰ poſſidentis. Verbi gr̄a. Vinū oꝛdinat̄ tanq̄ȝ in ꝓpꝛiū ⁊ p̄ncipalē finē. ſ. in potuȝ qꝛ talis vſus cōpetit ei ſm naturā. Pōt etiā oꝛdinari in cōmutationē alteriꝰ rei que magiſ neceſſaria ē q̄ȝ eſt illud vinū vel ꝓpt̄ ſubleuādam eius neceſſitatē vel ꝓpt̄ ꝯſeruandā eiꝰ honeſtatē. Si q̄s igit̄ oꝛdinat vinū in aliuȝ vſum ꝓpt̄ ſuā maliciā ſeu cupiditatem: eo is abutit̄ ⁊ ꝯtra naturā vini agit. Sed h̄ vſurarius facit qꝛ ad mutuū oꝛdinat vinū vt de il

lo recipiat vltra ſoꝛtem ꝗ quidem vſus vino accidit ꝓpꝛ vſurarij cupiditatē ꝛ ideo eſt ab vſus. Scđo idem dicendū eſt de rebus ꝗ ſolent ponderari ſicut aurū ꝛ argentū ꝗbuſ homo vti pōt ad ↄſtruendū vaſa ad ipſiꝰ domus decoꝛem vel ad eccleſie oꝛnamentū. Et hic videꝛ eoꝝ pͥmus vſus. pōt ꝙ ꝗlibet eoꝝ vti ad cōmutandū in alias res que neceſſarie ſunt ad vitam ꝛ hic eſt eoꝝ ſcđs vſus qui eſt licitus ꝛ honeſtꝰ. Sed ſi ꝗs dictis metalꝉ vtiꝛ ad mutuū dandū vt ꝑ eis recipiat vltra ſoꝛtem ſicut facit vſurariꝰ oīno abutiꝛ eis. Tertio ꝙ ad idem dici pōt de rebuſ que numerari ſolent ſicut ſunt denarij. Poteſt enī quis vti denarijs ad cōmutādū in alias res que ſunt neceſſarie hūane vite: ꝛ hic videtur ꝓpꝛius eoꝝ vſus. qꝛ ꝓpter tales cōmutationes inuenti ſunt. Pōt etiam illis vti ad cōmutatiōes faciēdas in denarios alios ꝗ magis ↄgruunt regioni in qua eſt vel adꝗuaꝫ ire intendit. Et hic videꝛ eoꝝ ſcđs vſus. qui ſicut .ī. patebit ſerm̄. xxxix. arti. iij. c. j. et. ij. ↄuenienter ꝑmiſſus ē. pōt enī in eo eꝗtas iuſticie ↄſeruari. Sed ſi quis denarijs vtiꝛ ad mutuū cum iſta intentiōe. ſ. ꝙ de eis vel pꝛo eis recipiat vltra ſoꝛtem ſicut vſurariꝰ facit: abutiꝛ ipſis quia facit ꝙ denarij pariāt denarios. Qđ quidem non cōpetit eis nec in hoc ↄſiſtit eoꝝ vſus ꝛ hec videꝛ extitiſſe intentio Ariſtoteꝉ. j. poꝉ. vj. vbi vocat vſuram ſicut. ſ̄. patuit ꝗſi de denarioꝝ ꝑtū. ꝓpꝛ qđ dicit eam maxie pꝛeꝛ naturaꝫ. ꝙ iō eſt qꝛ nec a natura nec etiam ab arte denarijs competit talis vſus ꝛ talis ꝑtus. Sed ꝓpꝛia homis cupiditas ꝛ malicia adinuenit vtens eis ad qđ non ſunt oꝛdinati ↄtra illud qđ habetur xxij. q. ij. is aūt. Et iterū in cleme. de religi. do. qꝛ ↄtingit. Jō ſm̄ pħm ibi. ſ̄. pecunia inuenta eſt vt ꝑ eam cōmutatio fiat inter emētem ꝛ vendentē ꝓpter neceſſaria vite ꝛ non vt pecunia augeat pecuniā. ideo ꝗ intendit pecunie augmentū vt facit vſurariꝰ ↄ̄ naturam peccat. Pōt etiā ſm̄ pħm duplex pecunia a nob̄ diſtingui. Pꝛima đꝛ yconomica ꝛ nccīa. ſcđa đꝛ trāſlatiua ꝛ ipia Pꝛima eſt yconomica ꝛ neceſſaria ꝗ ex terre fructibꝰ ꝛ aialibꝰ ꝓcuratur. hac vtiꝛ yconomicꝰ ꝓpter neceſſaria vite ꝛ ꝗdem laudabiꝉ eſt qꝛ debituꝫ habet finē. Jn hac pecunia yconomicꝰ fineꝫ ponit deſiderio ſuo qꝛ eam non ↄcupiſcit niſi ꝑ neceſſarijs vite. nec in infinitū appetit eā qꝛ ea ꝗ ſunt ad finē appetunꝛ finite. Scđa vō pecunia eſt trāſlatiua ꝛ impia ꝗ vt dictū eſt attēdit pecunie ꝑtū ꝛ merito ↄdemnaꝛ: eo ꝙ appetat pecuniā in infinitū. Ea vō que ſunt ad finem appetunꝛ finite. Sed finiſ appetitur in infinitū vt̄ ſanitas ſed non potio in infinitum deſideraꝛ. qꝛ potio nō deſideraꝛ niſi inꝗtum eſt vtilis ſanitati. Pꝛoide pħs ait. ꝙ hec pecunia iuſte vitupaꝛ qꝛ nō eſt ſm̄ naturā ꝛ rōnabiliſſime odio habeꝛ ꝛ nō eſt ad debitum finē: cū pecunia inuēta ſit ꝓpꝛ neceſſaria vite ſed trāſlatiua eſt vtiqꝫ ad illū finem quē intēdit auaritia inſatiabiꝉꝛ cupido Hinc eſt ꝙ pħs ibi. ſ̄. ait ꝙ oboleſtita ē odioſa qꝛ ex nūmiſmate oboles ſtatuit. Diciꝛ etiam oboleſtita ꝗſi obolus .i. ꝑuū pondus ꝑ alio eiuſdē generis daꝛ ad augmētū ipſius Hec ꝗdem oīa que pħs dicit declarat ꝙ non ex alio inſtinctu ſentire videꝛ niſi ex rōe naturalis equitatis in ipſa commutatione ſeruande.

Vſura ē cōtra legē nature qꝛ facit ꝙ pecunia plus vendaꝛ ꝙ̄ appꝛeciabilis ſit. Ca. v.

q Quinto inſuꝑ vſura ē ↄtra legē nature rōne appꝛeciatiōis. Conſtat enī ꝙ pecunia inꝗtū eſt ꝑciū venaliū rerū nullus vendit vel cābit niſi iuxta ꝑciū qđ illa hꝫ. Utpote nullus vēdit centuꝫ ducatos nouos ꝑ centū ducaꝉ nouis. Jnſuꝑ cū quis ſoluit alicui centū ducatos ex illo ꝗdem ſolutiōis actu nihil debeꝛ ſoluēti. ergo ꝗ rōne in actu vendēdi ac ſoluēdi pluſ ſeipſa nō valet. eadē rōne nec in actu mutuandi: ꝛ maxie cū vſuraria mutuatio ꝗſi ſit ꝗdam venditio eiꝰ. Sume ꝫ ꝙ hoꝝ duoꝝ volueris aut ꝙ mutuatio ſit ſimplex donatio ſic tñ qđ ꝑfixo tꝑe reddeꝛ equalēs eiꝰ: aut ꝙ ſit venditio ꝛ neutro mō habeꝰ ꝗn ſit aperte iniuſtū ex ea accipe pluſꝙ̄ ipſam.

Vſura ē cōtra legē nature qꝛ facit ꝙ de dubia re ꝛ incerta ſumatur ſecurū ꝛ certū. Ca. vj.

a Sexto inſuꝑ vſura ē ↄtra legē nature rōne dubitatōis. De lucro ꝗdem dubio atqꝫ incerto ꝛ varie cōtingente cū futuro ꝑiculo, cuiuſcunqꝫ ꝑditiōis exigē certū lucrū ſine oī ꝑiculo cuiuſcūqꝫ ꝑditiōis vel dāni apte iniuſte et ↄ̄ legē nature eſt ꝑſertim qñ lucrū illud ꝑ ſe nō ꝓuenit ex re tradita ꝑ lucro illo. ſed h̄ fuit in vſurario ↄ̄ctu. Pꝛoide vſura vocaꝛ lucrū vltra ſoꝛtē. xiiij. q. iij. c. plerīqꝫ qꝛ eſt vltra capitale ꝛ vltra dubiā ꝛ foꝛtuitā ſoꝛtem mercatoꝛij lucri.

Qꝛ vſura ē cōtra legē nature qꝛ vendiꝛ ꝓximo id qđ ꝓpꝛie ſuū eſt ꝛ ꝙ gratis ei naꝛa dedit Capitulum. vij.

s Septio eſt ↄ̄ legē nature rōne appꝛiatiōis. Qđ enī grati nā ꝓpꝛium illi dedit ꝗ mutuaꝛ mutuans ſibi vendit. Uendit enī illi ꝓpꝛiaꝫ eiꝰ induſtriam ac ꝓꝛios eiꝰ actus. Qđ ꝗdē iniuſtuꝫ eſt ꝛ ↄ̄ nām nālis appꝛopꝛiatiōis ꝗ dedit viro induſtri ꝙ ꝓpꝛia induſtria illi ꝓſit. Conſtat enī ꝙ pecunia inꝗtū eſt ꝑciū venaliū rerum nullū ↄfert lucrū niſi ꝑ induſtriā illiꝰ mercātis ſeu illa vtenꝉ. Hāc vō nō recipit hō cum pecunia ab eo qui eū mutuū pꝛebet. ſed vēdere vtilitatē ꝓuenientē ex pecunia ꝑ ſolaꝫ mercatiuā induſtriā eius cui mutuata ē nihil aliud ē ꝙ̄ vendē ſibi ꝓpꝛiā induſtriā ꝛ actus ſuos qđ eſt ↄ̄ naturā. Et hāc rōneꝫ tangit Sco. in. iiij. di. xviij. q. ij. ꝛ addit ꝙ eſt rō ꝗre ꝑ oppoſitū fructꝰ pignerū germiantium computanꝛ in ſoꝛtem. ſ. qꝛ nō ſunt ex induſtria recipienꝉ ſed ex naꝛa germiantiū rerū

Vſura ē cōtra legē nature qꝛ eſt inuito dn̄o accipe ꝛ cōtrectare rem alienam inuito dn̄o. Capitulum. viij.

o Octauo eſt ↄ̄ legē nature rōne dn̄ationis. Eſt enī vſura ↄtractio rei aliene manenꝉ aliene ꝛ h̄ inuito dn̄o vt ꝓbeꝛ volūtas abſoluta nō ↄditionata ſeu compata. Debitoꝛ enī ſimpliciꝛ nolet aliꝗd dare vltra ſoꝛtē. magꝉ tñ vult aliꝗd vltra ſoꝛtē dare ꝙ̄ pecunia illa carere. Sicꝫ enī ſcienꝛ cognoſceꝛ alienā vxoꝛē manentē alienam eſt malū in ſe ꝛ ſm̄ ſe: ſic ex mutuo accipe rē alienā manentē alenā ꝛ eam ↄtrectare vt ſuam ↄ̄ ius nāle ē qꝛ rapinā facit. vt paꝫ. xiiij q. iiij. c. ſi ꝗs vbi Amb̄. ait. Si ꝗs vſurā accipit rapinā facit. Jniquū ꝫ eſt ꝙ ille ꝗ nō eſt dn̄s rei lucrū recipiat ſcienꝛ de re aliena. Et hec rō Alex. de haꝉ et Sco. i. iiij. atqꝫ Rich̄. de me. vil. ꝗ tenēt ꝙ id qđ accipiꝛ vltra ſoꝛtē ex vi mutui nō trāſeat in dn̄iū creditoꝛis recipienꝉ. Quā etiā opinionem Bonauē. et Sco. in. iiij. di. Hugo ꝛ Raymū. in titu. đ decimis tenēt ꝑdicta tñ rō nihil valet apud illos ꝗ tenēt ꝙ dn̄iū vſure in vſurariū trāſit.

Vſura ē cōtra legē nature qꝛ ꝓ eꝗli plus exigiꝛ ꝙ̄ equale. Capitulum. ix.

n Nono eſt ↄ̄ legē nature rōne eꝗtatis. Eꝗtas ꝗppe nature dictat ꝙ ꝓ eꝗli nō exigaꝛ ampliꝰ eꝗle aut qđcunqꝫ equiualens. ſed ꝑ vſurā plus exigiꝛ qꝛ ↄſtat ꝙ nulla res valet plus ſeipſa: cū ſibi in augmētatiōe ꝛ diminutiōe ſit oīno eꝗlis: ergo ex ꝗ ꝓ ſextario tritici tanti ꝑcij reddiꝛ mihi ſextariꝰ eꝗlis ꝑcij ꝛ mēſure: nō pōt exigi abſqꝫ apta eꝗtatꝉ ꝛ eꝗlitatꝉ leſura. Et idē eſt de oībꝰ in ꝗbꝰ mēſura ꝑcij ꝛ appꝛeciatiōis ꝑfixa eſt. qđ regularꝛ ↄtingit in rebꝰ in ꝗbus vſura cōmitti ſolet. que ſicut ex dictis patet ↄſiſtūt in nūo pondē ꝛ mēſura.

Cōtra legē nature ē vſura qꝛ ꝗ poteſt ē mutuū dare gratis homini indigēti: non vult dare ſicut obligaꝛ niſi ſub ſpe mercediſ Capitulum. x.

d Decimo ē ↄ̄ legē nature rōne vnitatis. Scđm enī Sco. in ſuo tractatu de ↄ̄ctibꝰ ꝛ vſurꝉ ſi ꝗs habeat pecuniā ꝑ aliꝗ tꝑe inutilē ſibi ſi ꝓximꝰ indigens ē ꝛ mutuo petit illā ſi nō mutuat ei illam ꝛ ſine oī ſpe vſurarij lucri moꝛtaliꝛ peccat: qꝛ ↄ̄ pꝛeceptū nature facit. Sicut enī naturaliꝛ in coꝛpe hūano patē pōt ſtomachus de alimēto nō ſuſcipit pꝛeꝛ illud qđ ē ſibi neceſſariū: reliquū vō cōicat alijs mēbꝛis. Sic cū oēs ſumꝰ vnū coꝛpꝰ in xp̄o ieſu chꝛiſtianus hñs pecuniā ſibi inutilē teneꝛ illā, de neceſſitate ꝓximo cōicare ꝗ pōt ſibi facē aliquā vtilitatē. Et ex h̄ colligiꝛ ꝙ vſura eſt ↄ̄ legeꝫ nature. Eꝗdem ↄ̄ naturā ꝑtū nālis coꝛpoꝛis eſt ꝙ vnꝰ cōicet alteri cum ſpe alicuiꝰ retributiōis vltra ſoꝛtē cū dicat apl̄s ad Rhom̄. xij. multi vnū coꝛpꝰ ſumꝰ ī chꝛiſto ieſu. Hec ille. Ex his patet ꝙ maxie in h̄ caſu intelligiꝛ eſſe ꝑceptū verbū chꝛiſti dicēs Lu. vj. Mutuū date nihil inde ſperātes. Pꝛoide multū in ↄfeſſiōibꝰ ꝗuāde ſunt ↄſcie ꝗrūdā cupidorū ꝛ auaroꝝ moꝛtuos detinētiū denarios i capſa aut ſub terra abſcōdētiū eos. Contra ꝗs Amb̄. xlvij. di. c. ſicut hi ait. Miſeroꝝ redemptio ꝛ abſolutio ē pecunia quā tu in terra defodiſ. i. fodiēdo abſcōdis. Sꝫ de h̄ ſermone. xxxvij. arti. ij. ꝑ totū latiꝰ dictū eſt.

Vſura cōtra legē nature ē qꝛ per eaꝫ liberalitas ꝛ gr̄a venundaꝛ. Capituꝉ. xj.

v Undecio eſt ↄ̄ legē nature rōne li-

beralitatl. Eſt eni vſura libalitatl ⁊ gr̄e ven-
ditiua. cū eni mutuū dare ſit ex ſpē ſua gr̄e
atq̧ libalitatl op⁹. ſicut ⁊ ſimplex donatio:
ꝯſtat ꝙ in vſura mutui gr̄a venūdaṫ ⁊ ꝑ ven
dendi freq̄ntiā vſum ⁊ officiū atq̧ negociū
vtriq̧ ꝑuertit in abuſum: ⁊ ſic nature libalita
tis ⁊ gr̄e aduſaṫ. Q̄to ḡ vēditio gr̄e magis
ꝯ̄ria ē: magiſq̧ gr̄e ⁊ libalitatl ꝯ̄tēptiua: tāto
dedicare ſe illi maiorē ac duriorē obicē libe-
ralitatl ⁊ gr̄e imp̄mit in abutentl affectu ⁊ vi
ta. Hic ḡ originē hz ꝙ tm̄ irreuocabilr̄ ⁊ im-
penitenṫ obduranṫ corda dedicantiū ſe vſu
ris. Sicut plenı⁹ patebit. j. ſer. xlv. ar. iij. c. ij

Q2 vſura ē cōtra legē nature q2 cōtra p̄cep̄tū eſt fraternalꝭ dile ctiōis: ꝑ qđ q̄libet obligaṫ ſub uenire ꝓxio indigēti. Cap̄. xij.

d

Uodecio ⁊ vltio eſt ꝯ̄ legē nature
rōne fratne charitatl. Ex lege eni
nature q̄libet obligaṫ indigēti ꝓ-
ximo ſubuenire quēadmodū vel
let ſibi ſubuenire. ac tāto amplius ꝓuidē illi
teneṫ q̄to ꝓxim⁹ indigētior ē. Jō ḡue pctm̄
eſt ſi velit ſibi vēdē qđ ei obligaṫ libalir ero-
gare. ſed vſurari⁹ nedū nō ſubuenit ꝓxio in
digēti q̄nimo ꝓximū iam penuria ⁊ pauꝑ-
tate oppreſſum ꝑ vſurā ḡuiori ꝑōdē premit.
Uñ merito Exo. xxij. vſura oppreſſio ꝓximi
nūcupaṫ. Jō dr̄ ibidē ſi pecuniā mutuā de-
derl ꝑplo meo pauꝑi q̄ habitat tecū nō vrge-
bis eū q̄ſi exactor nec vſurl opprimes. A ꝓ-
pheta q̄ dr̄ de meſſya. Ex vſurl ⁊ iniq̄tate re
dimet aīas eoꝝ. ſ. tanq̄ ab oppreſſiōib⁹ im-
pijs ⁊ iniuſtl. Cōſtat enim ꝙ impia oppreſſio
pauꝑis legi nature vndiq̧ aduſaṫ: cū etiam
ſolū ei⁹ neceſſitati nō ſubuenire ſit ꝯ̄ ordinē
nālis legl ⁊ fratne dilectiōis. Hinc. j. Jo. iij.
dr̄. q̄ frēm ſuū viderit neceſſitatē paciētem ⁊
clauſerit viſcera ſua ab eo quō charitas dei
manet in eo.

Articulus. ij. ꝙ vſura p̄ceptis ſacre ſcripture ꝓhibita ē ⁊ q̄dā ſoluunṫ opiniōes q̄ a iudeis fie ri ſolent.

s

Ecūdo ꝓhibeṫ vſura ſacre ſcptu-
re p̄ceptl. Et circa hūc arteulū tria
ad p̄ns ꝯſidēm⁹. Prio ꝓhibitio-
nē. ſcđo oppoſitionē: tertio ſolutionē ſeu de
clarationem.

Q2 ī multis ſcripture locis tā veteris q̄ noui teſtam̄ti ꝓhib. eſt vſura. Capitulum. j.

p

Rimo ꝯſidēm⁹ vſure ꝓhibitionē
Prio ꝓhibeṫ in veteri teſtō. Uñ
Ezech. xviij. ꝯnūeraṫ vſura inṫ hor
renda ⁊ deteſtāda ſcelera eṫ na morte i futu-
ro puniēda. Ubi p̄mo inṫ alil ſcelerib⁹ ḡui-
bus nūatl ſubiūgiṫ ibi. ad vſurā nō accom-
modauerit ⁊ ampli⁹ nō accepit. Demū etiaꝫ
ſubinferṫ. Si vir iuſt⁹ genuerit latronem et
ad vſurā dantē ⁊ ampli⁹ nō accipiētē ⁊ ho-
micidā ⁊ adulterātē ⁊ idolatrā nunq̄d viuet
nō viuet. Cū vniūſa deteſtāda fecerit morte
moriēṫ ⁊ ſāguis ei⁹ in ipſo erit. Propħa q̄
ait in p̄s. liiij. Uidi iniq̄tatē ⁊ ꝯ̄dictionē in ci
uitate ⁊ labor in medio ei⁹ ⁊ iniuſticia ⁊ nō de
fecit de plateis ei⁹ vſura ⁊ dolus. Et iteꝝ in
p̄s. Dñe q̄s habitabit in tabnaculo tuo aut
q̄s requieſcet in mōte ſctō tuo? Et ſubdiṫ. qui
pecuniā ſuā nō dedit ad vſurā. Et iteꝝ Pro-
uerb. xxviij. Qui ꝯgregat diuitias de vſurl
et fenore liberali in pauꝑes. i. viro miſcordi
ꝯgregat eas. Iteꝝ Leuitl. xxv. habeṫ nō ac-
cipias a frē tuo vſuras nec ampli⁹ q̄ dedi-
ſti. Et paulop⁹ pecuniā tuā non dabis ei ad
vſurā: ⁊ frugū ſuꝑabūdātiā nō exiges. Uñ
Neemie. v. Increpaui mgr̄r⁹ ⁊ optiates et
dixi eis vſuras ne exigatl a frib⁹ vr̄is. Et ſe-
quiṫ. cēteſimā pecuniaꝫ frumenti vini ⁊ olei
quā exigē ſoletl ab eis date illis. Scđo ꝓhi-
beṫ in nouo teſtō. Uñ L. u. vj. vnico verbo
oēm vſurā dn̄s ꝓhibuit. dicēs. Mutuū da-
te nihil inde ſꝑantes. Ut patuit latius ſer-
mone. xxxvij. ꝑ totum.

Q2 iudei oppoṅūt vſurā non eſſe ꝓhibitā eis ī lege niſi ſoluꝫ illam accipe a frib⁹ ſuis. Ca. ij.

s

Ecūdo ꝯſidēm⁹ oppoſitiōes. A q̄-
buſdā eni ꝯ̄ opponiṫ ⁊ maxie a iu-
deis dicētib⁹ ꝙ accipe vſurā non
ꝓhibeṫ in lege niſi ſolū a frib⁹ ſu-
is. i. a iudeis imo de alijs ꝯcediṫ. Uñ Deut.
xxiij. dr̄. Nō feneraueris fri tuo ad vſurā ſed
alieno. Ad qđ ſolū licet ī ſeq̄n. c. rn̄ſuri ſim⁹
tū. ū. ſerm̄. xxxvj. arti. iij. c. viij. ſatis inde di
cium fuit.

Quintuplici rōne p̄dicta op poſitio opinio iudeoꝝ ſoluitur. Capitulum. iij.

t

Ertio ꝯſidēm⁹ ſolutionē illi⁹ vbi
Deut. xxiij. ſup̄dicti. Quiq̧ enim
rōnib⁹ ſolui pōt oppoſitio p̄dicta. Pma eſt
q2 in plurib⁹ autoritatib⁹ ſuꝑ tactl in. j. c. pn̄l
ar. abſq̧ aliq̄ dētmiatiōe ⁊ abſolute im ꝓbā-
tur vſure ſic patet i verb Ezech. p̄s. ⁊ ſalo-
monis ⁊ alioꝝ. Scđa ē q2 aut ꝑ ſe ſunt male
aut nō. Prio đo ſi per ſe ſunt male tunc ſp ⁊
vbiq̧ ſunt male. Scđo ſi nō ſunt ꝑ ſe male:
tn̄ q̄n̄q̧ mutuū recipiēti aliq̄ mō vtiles eſſe
pn̄t. tūc ꝓhibeṫ ſola vtilitas fris. ⁊ maxie cū
pauci reꝑianṫ faciles ad inutuādū abſq̧ ſpe
cōmodi tp̄al. Tertia rō q2 nālis ꝓximitas et
fraṫnitas ad hoies oēs ē: ⁊ hō multiplici ex
reſpectu. Prio ex reſpectu cōis rōnis. ſcđo
reſpectu diue imagis. tertio reſpectu vnice
ſpēi hois vel hoi. q̄rto reſpectu ꝓpagatio-
nis ex eodē p̄mo parēte adā. q̄nto reſpectu
euāgelij chriſti luce in parabola ſamaritani
Quarta rō eſt. q2 aut ꝯ̄ctus vſurari⁹ ꝯtinet
in ſe abſolute iniq̄tatē aut eq̄tatē. Si iniq̄ta
tē ḡ ꝑ ſe ⁊ vbiq̧ apud oēs ē malus. Si eq̄ta-
tē ḡ nō deberet ꝓhiberi a frē. Quita rō q2 h
p̄ceptū ē cerimoniale. Cerimoniale eq̄dē eſt
q̄cq̄d i ſe nihil hz boni ſeu vtil vel dānoſl: ſ
ſolū hz aliq̄d ad ſiītudinē ſigt̄ionē vl ad de
termiationē ⁊ obſuationē aliq̄rū moralium
Cōſtat aūt ꝙ i mutuo vſurario ⁊ n̄ vſurario
eſt inuenire ꝑ ſe bonū vel malum.

Articulus. iij. in q̄ oſtendiṫ ꝙ tota ſctā eccl'ia deteſtaṫ vſuram.

t

Ertio ꝓhibeṫ vſura p̄ceptl eccl'ie.
Habet eni eccl'ia catholica tres ꝓ-
hibitiōes q̄b⁹ ꝑſequiṫ crimia ⁊ pec
cata ⁊ maxie vſurariā prauitateꝫ.
Pria ē decretoꝝ. ſcđa doctoꝝ: tertia legum.
Et oēs ſuo mō ꝑſequunṫ vſuram.

Qđ decreta vſurā impugnāt Capitulum. j.

p

Rimā aūt ꝓhibitionē freq̄ntat ec
cleſia ꝯ̄ vſurā ⁊ h ē auctas decre-
toꝝ. ſ. ſctōꝝ ꝯciliōꝝ ⁊ ſūmoꝝ pon-
tificū. Uñ. xiiij. q. iiij. c. nec h. Leo papa ait.
Nec h q̄ p̄termittēdū duxim⁹ eē q̄ſdā lucri
turpl cupiditate captos q̄ vſurariā exercent
pecuniā. ⁊ a fenore volunt diteſcē. Qđ nos
vt nō dicam⁹ in eos q̄ ſunt ī clericali ordine
ꝯſtituti: ſ etiā in laicos cedē q̄ xp̄ianos ſe di-
ci cupiūt ꝯdolem⁹: ꝙ vēdicari acri⁹ i eos qui
fuerūt ꝯfutati. i. ꝯuicti decernim⁹ vt ois pec
candi oportunitas adimaṫ. Et iterum eꝫ de
vſurl. c. q2 i oīb⁹ Alex. iij. ait. Q2 i oib⁹ fere
locl ita crimē vſurarū inualuit vt multi alijſ
negocijs p̄termiſſis q̄ſi licite vſuras exerce-
ant: ⁊ q̄lr̄ vtriuſq̧ teſtam̄ti pagina ꝯdēnēṫ
nequaq̄ attēdūt. iō ꝯſtituimus vt vſurarij
mā. feſti. nec ad cōiōnē admittanṫ altarl nec
xp̄ianā ſi i h pctō diſceſſerint accipiāt ſepul-
turā. nec oblationes accipiat q̄ſq̧ ⁊c. vt ibi.
Et iteꝝ i. c. ſuꝑ eo. idē ait. Cū vſurarū crimē
vtriuſq̧ teſtamēti pagina deteſteṫ ſuꝑ h di-
ſpēſationē aliquā poſſe fieri non videm⁹: q2
cū ſcp̄ta ſacra ꝓhibeat ꝓ alteri⁹ vita mētiri
multomagl ꝓhibēdus ē quis: ne etiā ꝓ re-
dimēda vita captiui vſuralo crimie inuolua
tur. et. c. ꝯſuluit. Urban⁹. iij. ait. Querenti
an ī iudicio aiaꝝ ille cēſendus ſit vſurari⁹ q̄
ex ꝓpoſito ampli⁹ accipiēdi abſq̧ tn̄ ꝯuen-
tione mutuat aut q̄ ꝓpṫ datā dilationē ſolu-
tionis ampli⁹ vēdit merces ſuas. Rn̄det il-
le. Quicq̄d i his caſib⁹ tenēdū ſit ex euāge-
lio luce māifeſte coḡſciṫ in q̄ dr̄. Mutuū da-
te nihil inde ſꝑātes. Et iō ad talir̄ recepta
reſtituēda in aiarū iudicio ſunt efficacir̄ in-
ducendi.

Q2 eccl'ie doctores taꝫ noui q̄ antiq̄ impugnāt vſurā. Cap̄. ij.

s

Ecūdā ꝓhibitionē vſure freq̄ntat
eccl'ia ꝑ doctores etiā in decretis
ponunṫ. Uñ. xiiij. q. iij. ſi fenera-
ueris Aug⁹. ait. Si feneraueri ho
minē. id ē ſi mutuū dederl alicui pecuniā tu
am a q̄ pluſq̄ dediſti expectes accipe: nō pe
cuniā ſolū ſ aliud aliq̄d pluſq̄ dediſti expe-
ctes accipe fenerator es ⁊ in h improbādus
nō laudādus. Et i. c. putāt Hiero. ait. Pu-
tant q̄dā vſuras tm̄ eſſe i pecunia. qđ ꝓui-
dens diuina ſcp̄tura ois rei aufert abūdātiaꝫ
vt pluſq̄ dediſti nō recipias. Itē alij ꝓ pe-
cunia fenerata ſolēt munuſcl'a diūſi generl
accipe: ⁊ nō intelligūt ſcp̄turā vſurā appella-
re ſuꝑabūdantiā. Et q̄cq̄d illud ē ſi ab eo qđ
dederint: plus accepint. Et i. c. pleriq̧ Am-
bro. ait. Pleriq̧ refugiētes p̄cepta legl cum
dederint pecuniā negociatorib⁹ nō in pecu-
nia vſuras exigūt: ſ de mercibus eoꝝ tanq̄
vſurarū emolumēta accipiūt. Jō audiāt q̄d
lex dicat. Neq̧ inq̄t vſurā eſcarum accipies
neq̧ oium rerū. Et iterū. xiiij. q. iiij. c. q̄d di
cam. Aug⁹. ad macedoniū ait. Quid dicaꝫ
de vſurl q̄s ⁊ leges ⁊ iudices reddi iubent?
an crudelior ē q̄ ſubtrahit aliq̄d vel eripit di
uiti q̄ q̄ trucidat pauꝑeꝫ fenore? Et i. c. ſi q̄s
Amb. ait. Si q̄s vſurā accipit rapinā facit:
vita nō viuit. Et. xiiij. q. v. c. nolite Aug⁹. de
verbis domini ait. Nolite elemoſynam face
re de vſuris ⁊ fenore.

Qꝛ leges imꝑiales nō appꝛobant vſuras eo mō ꝙ ꝗdā putāt et ꝗ rōne lex ciuilis vſurarios punire non curat. Cap̄. iij.

Ertiā ꝓhibitionē ꝗdāmō hꝫ eccleſia ꝯ̄ vſurā ſaltē nō dādo vſure vt ꝗdā putāt fauoꝛē videlꝫ imꝑiales leges. Ad intelligētiā tñ in h̄. c. dicendoꝝ q̄ttuoꝛ notāda ſunt. Pꝛio notandū eſt ꝙ oīa iura i lege naturali fundata reperiuntur ab ipſa lege nature ꝙlibet ius ſumit officiū ſuū. Pꝛio enī ipſiꝰ legi nature officiū eſt ꝓhibē oīa vitia ⁊ pctā ꝑ ſolā coꝝ cognitionē ⁊ deteſtationē: qꝛ docet via cogīcē ⁊ ad illa deteſtāda inclinat. Scdo aūt ius diuinū officiū hꝫ a lege nature. Tertio ius canonicū a lege nature officiū hꝫ dirigē in cōe bonū: ſm ꝙ ꝯgruit ſocietati hūane: ꝗ nō ſolū ciuilit̄ ſed etiā reglarit̄ viuat ſm fidē in deuꝫ tendēdo ⁊ vitā aliā expectādo. Nā cum ius canonicū quedā ſit explicatio diui iuri: necē eſt ꝙ idē terminꝰ ab eiſdē finalit̄ intēdat. Tale ꝗdē cōe bonū h̄ mō acceptū nō pōt nutriri ꝯſeruari ⁊ ꝓmoueri niſi ꝑ ꝗndā celeſtem amicitiā quā charitatē vocamꝰ ſine ꝗ impoſſibile ē tēdē quēꝗ̄ in vltimū finem. ſ. deum. Quarto inſuꝑ ius ciuile officiū hꝫ a lege nature dirigē in cōe bonū ſm ꝙ ꝯgruit hūane ſocietati ciuilit̄ viuēti: ſm quē modū cōe bonū hꝫ nutriri ꝯſeruari ⁊ ꝓmoueri ꝑ legaleꝫ iuſticiā ⁊ ꝑ ciuilē amicitiā ⁊ h̄ ſolū officiū ſuf ficit ei. Scdo notādū eſt ſm mgr̄m Geradū de ſenis oꝛdis hēmitaꝝ quē recitat Jo. an. in mer. in regla pctm̄. ꝙ malū duabꝰ de cauſis ꝑmitti pōt. Pꝛio ꝓpt̄ bonū ꝙ inde oꝛit̄. Scdo ꝓpt̄ maiꝰ malū ꝙ inde vitat̄. Ut autē maiꝰ malū vitet̄ tribꝰ modis ꝑmittit̄ malū. Pꝛio vt vitet̄ malū ſpūale i aīa ꝙ ē maiꝰ ꝑ malū coꝛꝑale in coꝛꝑe ꝙ eſt minꝰ. Scdo vt vitet̄ vnū malū ſpūale ꝙ eſt maiꝰ ꝑ minus malū ſpūale ſicut ſepe ꝑmittit̄ minꝰ pctm̄ vt ſcꝫ vitet̄ maiꝰ. Tertio vt vitet̄ vnū malū coꝛpozale maiꝰ ꝑ aliud coꝛꝑale ꝙ eſt minꝰ. Ex de his no. ne cle. vel mo. c. iij. in glo. Tertio notandū eſt ꝙ triplex ꝯceſſio iuri diſtingui pōt ſm dictū mgr̄m Gerarduꝫ de ſenis ibi. s̄. Pꝛia ē ꝯceſſio remouēs punitionem. Scda ē addēs ꝓhibitionē: tertia ē ſubdēs ſbuentionē atꝗ̄ fauoꝛē. Pꝛia ꝗdē ē ꝯceſſio remouēs punitionē. ſ. ⁊ dimittēs penā. ſm quē modū btūs Gregꝰ. ſcribēs angloꝝ epo de obſeruātia ieiunij ꝗdrageſime ꝑmiſit inoꝛdinatū eſum carniū in diebꝰ dñici ꝗdrageſime ſic di. iiij. c. deniꝗ̄ patet. Uñ ibidem ait. Da ipſa vo die dñica heſitamꝰ ꝗd nā dicendū ſit cū oēs laici ⁊ ſeculares ipſa die moꝛe ſolito ⁊ ceteri diebꝰ accurātiꝰ cibos carniū appetāt ⁊ niſi noua ꝗdam auiditate vſꝗ̄ ad medias noctes ſe ingurgitēt nō alit̄ ſe huius ſcti tꝑis obſeruationē ſuſcipe putāt. ꝙ ſi vtiꝗ̄ rōni ꝯ̄ voluptati imo cuidā cecitati mētis aſcribēdū eſt. Uñ nec a tali ꝯſuetudie auti pñt. ⁊ iō cū venia ſuo ingenio relinquēdi ſunt ne foꝛte peioꝛes exiſtāt ſi a tali ꝯſuetudine ꝓhibeant̄ vt ſalomon ait ꝙ multū emūgit elicit ſibi ſanguinē. Hec aūt indulgentia ſm glo. in p̄dicto. c. fuit ſimplex ꝑmiſſio ꝑ ſolam indulgētiā pene nec loquit̄ ibi de venia culpe. Hoc ꝗdē mō ꝑ ſimplicē ꝑmiſſionē ꝯcedit ius ciuile ꝯ̄ctū vſurariū qꝛ nō punit cum et h̄ videt̄ fuiſſe intētio Augꝰ. in. ij. d libero arbitrio dicēs. Uidet̄ mihi legē iſtā que populo regēdo ſcribit̄ recte ita ꝑmittē ⁊ diuinaꝫ ꝓuidentiā vindicare. Sꝫ ꝯ̄ Juſtinianꝰ ꝑmittit vſuras cēteſimas ⁊ ſexageſimas vt patet. Ad h̄ dicēdū ſm Alex. de hal. ꝙ iuſtinianꝰ ꝑmiſit compatiua ꝑmiſſiōe vſuras leuiſſimas qꝛ vidit hoīes impij ſui eſſe prauos ⁊ ꝓnos ad dādū ad vſurā. Uñ ꝑmiſit minꝰ malū ſꝫ ꝙ̄ ſcdo notabili huiꝰ capli dictū eſt. Ex his patet ꝙ ius ciuile ꝓhibē hꝫ p̄mo ⁊ ꝑ ſe ⁊ ꝑ pene cōminationē vitia illa ꝗ pñt domeſticā et ciuilē amicitiā impedire. Sꝫ qꝛ in ꝯ̄ctu vſurario a mutuo recipiēti voluntas licet non abſoluta tñ ꝯditionata ⁊ ex h̄ nō apparꝫ cui ꝯuenit predictā amicitiā impediri iō ꝑ aliā ꝓhibitionē ⁊ penā tali ꝯ̄ctui d̄ſinit obuiare cū relinꝗns diuino iudicio puniēdū. Uñ Augꝰ. li. j. de lib. arb. ait. Lex iſta ꝗ regēdis ciuitatibus fert̄ multa ꝯcedit atꝗ̄ impunita relinꝗt ꝗ ꝑ diuinā ꝓuidētiā vindicant̄. Acccio tñ talis ꝯ̄ctus iure canōico ꝓhibet̄. eo ꝙ ex fine quē intēdit hꝫ acccio diuino vitia ꝓhibē: qꝛ omnis moꝛtal̄ culpa obuiat charitati ꝑ quā fideliū mētes dirigunt̄ in deū. Hic ē ꝙ oē pctm̄ ꝙ ꝓhibet̄ a ciuili iure: ꝙ manat a iure nāli et ꝓhibet̄ a canonico iure. Scda aūt ē ꝯceſſio addēs ꝓhibitionē que idē eſt ꝙ ꝑmiſſio tollēs impedimētū. ſm quē modū iudei int̄ nos habitātes i ſui ritꝰ obſeruātia ab eccleſia ꝑmittunt̄. Uñ Gregꝰ. xlv. di. de ipſis iudeis i. c. ꝗ ſinceras circa finē ſic ait. Oēs feſtiuitates feriaſꝗ̄ ſuas ſicut hactenꝰ taꝫ ipſi ꝗ̄ parētes ipſoꝝ ꝑ longa colētes retro tꝑa tenuerūt liberā habeāt obſeruādiꝗ̄ licētiā. h̄ aūt ꝑmiſſio ꝗ̄uis glo. ſentiat ꝙ ſit ſilis p̄me

alijs tñ ⁊ nō indocti videt̄ ꝙ nō ſit ſilis illi qꝛ non videt̄ ita ſimplex ꝓhibitio ſicut illa imo ſe habet ꝑ additionē ad eā. Nam illa ꝯceſſio ꝑmittebat malū ꝑ ſolam indulgentiā pene. eo ꝙ nō fuerat facta ꝓhibitio dicti mali ꝑ cōminationē alicuiꝰ pene: ſed hec ꝑmiſſio ſcda plus facit: qꝛ nō ſolū ꝑmittit p̄dictum malū ſed obſeruantiā ritus iudeoꝝ ſubtrahendo cōminationē vel inflictionē pene ſicut in p̄ma: ſed etiā remouēdo impedimēta chꝛiſtianoꝝ qui impedire vellent obſeruantiā dicti ritus. hanc vo ſcdam ꝯceſſionē non ꝓhibet vſurario ꝯtractui ius ciuile: qꝛ tunc tolleret impedimēta a volentibꝰ facere vſurā quod falſum eſt. ꝗnimo ſicut ꝑmittit fieri p̄dictum ꝯtractum ita ꝙ ꝑmittit p̄ſtare illa impedimēta que facit ius canonicū vel ſtatuta ciuitatum aut dñoꝝ ꝯtra predictum turpē ꝯtractum. Tertia eſt ꝯceſſio p̄ſtans fauoꝛem et ſubuētionem atꝗ̄ iuuamē ſm quem modum ꝑmittit eccleſia clericū a ſeculari ꝑtāte ꝗ̄nꝗ̄ occidi: ⁊ hec ꝯceſſio ſe habet ꝑ additionem ad p̄cedentē regulā quēadmodū ſecūda ad p̄mā. Naꝫ in iſta ꝯceſſiōe non tñ cōtrahit̄ cōminatio pene ſicut in p̄ma: ſed vltra hoc tollit̄ impedimentū ꝑ ꝙ occiſio clerici poſſet impediri ſicut accidit in regula p̄cedenti p̄dictā, ⁊ vltra p̄ſtat̄ iuuamē in iſta tertia regula ꝙ non fiebat in aliꝗ regulaꝝ p̄dictarū. Nam clericū qui dignꝰ ē moꝛte degradat ⁊ punit eccleſia ⁊ ipſum tradit in manibus iudicis ſeculari vt occidat̄. iuxta illō j. Coꝛ. v. Ego iudicaui tradē hmōi hoieꝫ ſathane in interitū carnis: vt ſpūs ſaluus ſit i die dñi noſtri ieſu chꝛiſti. Hec p̄dicta patent ex de vſuris nouimꝰ. ⁊ de peni. c. ij. li. vj. nec ꝗ̄ hanc ꝯceſſioneꝫ dat vſurarijs ius ciuile: quia iuuamē vel auxiliū minime p̄ſtat eis. Si enī ciuile ꝑmitteret vel ꝯcederet ꝯtractū vſurarū ſcdo mō. ſ. ſubtrahēdo impedimēta ꝑ que impediri poteſt: vel etiā tertio mō videlicet p̄ſtando auxilia ꝑ que p̄dictꝰ ꝯtractꝰ fieri poſſet: neceſſario ſequeret̄ ꝙ predictū ius naturali iuri ac iuri canonico ꝯtrariet̄. ꝙ oino eſſet incōueniēs cum p̄dictuꝫ ciuile ius et canonicū ſicut diximꝰ in iure naturali fundata ſint: ideo iure naturali ꝯtrariari nō p̄t. nec etiam ſibi inuicē aduſari. Nec etiā ius ciuile aduſat̄ diuino iuri ꝑ talem ꝑmiſſionem nō puniēdo: cum ꝑmiſſio talis nō ſit ꝑ oppoſitionē ſed ꝑ omiſſionē quia reliquit talē cōtractum ꝓhibendū ⁊ puniendū iuri canonico ⁊ diuino ſicut ſupiꝰ dictū eſt illis enī magis incūbere videtur. Quarto eſt notandum ꝙ imꝑatoꝛ mādauit ſeruari ea que in Niceno ꝯcilio ꝓhibita ſunt inter que eſt vſura vt patet di. xlvij. c. qm̄ a iure ciuili ꝑmiſſa ſunt ꝑ duas vltimas ꝯceſſiōes. ſ. ꝑ amotionem alicuius impedimēti vel ꝑ ꝯceſſionem alicuiꝰ auxilij non tamen ideo intendit ꝙ ꝗcunꝗ̄ ꝓhibita ſunt a ciuili iure ꝑ pene cōminationē. vel poteſt dici ꝙ imꝑatoꝛ mādauit illa ſeruari ꝑ approbationē, qꝛ illa approbauit tanꝗ̄ rite oꝛdinata. Nōn autē mādauit ſeruari quecūꝗ̄ ibidē ſunt ꝑ pene, cōminationem: quia hoc ꝓpꝛie ꝑtinebat non ad eum ſicut ſupius dictū eſt quia lex nature ſtatuꝫ ſecularē non artat ad tam ſpūalia opa ſicut ſtatum ſpūalē dūmodo ipſis opibus ſpūalibꝰ non aduerſet̄ ⁊ maxime ꝑ duas vltimas cōceſſiones. Si autē ꝯtingēt ꝙ ius ciuile in aliquo caſu vel aliꝗ tꝑe de futuro ꝑ pene cōminationē ꝯtractū vſurariū ꝓhiberet: h̄ facerꝫ in obſequiū canonici iuris. vtputa qꝛ pena ꝑ ius canonicū cōminata non ſufficēt vel qꝛ nō poſſet ꝑ eccleſiaſticū iudicē ſufficient̄ executioni mādari. Ex dicti patet ꝙ ꝯtrouſia ꝗ inter aliquos iuriſtas ē de ꝑmiſſiōe ꝯtractuſ vſurarij rōnabilis non videt̄: qꝛ vtraꝗ̄ ꝑs poteſt dicē verum. Nam ꝗ dicunt ꝙ talis cōtractus eſt ꝑmiſſus ⁊ debet ꝑmitti a iure ciuili intelligūt ꝙ ꝑmiſſus ſit ſimplici ꝑmiſſione: non cōminātē neꝗ̄ infligente penam. ⁊ verum dicunt ſi vo intelligūt ꝙ ꝑmiſſa ſit ꝑmiſſione aliqua duarū vltimarū ꝯceſſionuꝫ id eſt. tollēte impedimentū a facientibꝰ vſuras: vel ꝑmiſſiōe p̄ſtante iuuamē eis falſum eſt. Eodē mō dicēdū eſt de alijs ꝯtrarie partis. Nā ſicut dicit̄ glo. ibi. c. de vſuri. ſup ⁊ illi ꝗ eām ſequunt̄ ꝙ ꝯtractꝰ vſurariꝰ nō eſt ꝑmiſſus in ciuili iure, ſi intelligūt de mō ſecūdo vel tertio ꝑmiſſiōis verū dicūt. Si vo intelligūt ꝙ nō ſit ꝑmiſſus ſm p̄mū modum ꝯceſſiōis falſum dicūt. Hec nōt mgr̄ Gerardus de ſenis p̄allegati. Sed obūcit̄ ꝙ lex iuſtiniani ꝑmittit vſuras cēteſimas ⁊ ſexageſimas ⁊ ſuppōnēdū eſt ꝙ ꝑmiſit bñ. Ad h̄ rñdet Alex. de hal. in. iij. ꝙ ꝑmiſit compatiua ꝑmiſſiōe vſuras leuiſſimas exigi ne accideret peius qꝛ tūc ꝓni erant hoīes ad vſurariū lucrū. iudicās igit̄ minꝰ malū ſuſtineri leues vſuras ꝗ̄ graues: ꝯceſſit illud ſicut. s̄. de libello repudij. ſerm̄. xxxvj. arti. iij. et. c. viij. dictum ē. Hec Alex. ꝗ ꝯcoꝛdat cū his ꝗ. s̄. i p̄nti. c. dicta ſunt. Et licet pleriꝗ̄ doctoꝛes iuris ciuilis dicāt ꝙ ſm leges vſura ꝑmiſſa ē. tamē hodie ꝑ certam cle. de vſuris. c. ex graui. §. ſi. hoc teneri ꝓhibitum eſt vbi habetur ꝙ te-

Fer. 6. poſt 4. do. i. 40.
M. 1. de contractibus vſurariis 2. de ſecuritatibus mercantiarum 3. de varietate multiplici cambiorum

nens ꝙ dare ad vſurā nō ſit pctm̄ tanꝗ̄ ꝺ̄ he reſi iudicari poteſt ſm̄ Antho. de butrio. ꝫ̄. Ruƀ. de vſuris in fine.

Epylogatio oīum ſupradic torum in preſenti ſermone.

Ex oib⁹ que in pn̄ti ſermōe dicta ſunt cō cludēdo colligi pōt ſm̄ ꝑdictū Gerar. de ſe nis ꝙ nullo iure ꝑmitti pōt vſura: nec ꝓpter aliqꝺ̄ bonū ꝙ inde oriaꝛ: nec ꝓpt̄ aliqꝺ̄ mai⁹ malū qꝺ̄ inde euiteꝛ. Prio eni ius nāle nō pōt ꝯcedē ꝯtractū vſurariū: qꝛ illud qꝺ̄ ē ſim plicit̄ ꝯtra iuſ nullo mō ꝯcedi pōt ab eodē iu re. alioqn ſimul eſſet ꝯ̄ ipm̄ ⁊ nō ꝯtra ipſum inqꝫ̄tū ab ipſo ꝯceſſum. Sed ſicut ex. xij. rō nibus. ꝫ̄. in. j. arti. patet ꝯ̄ctus vſurari⁹ ſim plicit̄ ꝯtra nāle ius ē. Scḋo ius diuū ꝯtra ctum vſurariū mime ꝯcedē pōt. nā ſicut di ctum ē cū ſit ſimplicit̄ ꝯtra ius nāle. relinqui tur vlteri⁹ ꝙ ſit ꝯ̄ ius diuū. qꝛ ius diuū a nāli iure diriuatū eſt. ꝫ̄ qcqd ē ꝯtra ius naturale neceſſario ē ꝯtra ius diuū ⁊ h̄ māifeſtāt ſcri pturaꝝ ꝓhibitiōes. q̄. ꝫ̄. in. ij. arti. dicte ſunt Tertio ius canonicū ꝓpter ꝑdicta nō pōt ꝑdictū ꝯtractū ꝯcedē: qꝛ ꝯcedēt vt ſit ꝯ̄ vetuſ et nouū teſtm̄. ex̄ co. ti. c. ſuꝑ eo. Nā vt ibidē dicit̄ ſacra ſcꝑtura ꝓhibet ꝓ alteri⁹ vita mē tiri. vt patet. xxij. q. ij. ne qs ꝫ̄. multomagl ſi cut ꝯcludit̄ ibidē. ꝓhibēdus ē quilibet ne ꝓ redimēda vita captiui vſurarij crimie inuol uatur. cū tn̄ illud videaꝛ potiſſimū bonū qꝺ̄ ex vſuris ꝓuenire pōt. Ulteri⁹ etiā nō poteſt dici ꝙ in dicto ꝯ̄ctu diſpēſatio cadat ꝓpt̄ ip ſum mai⁹ malū ſpūale ꝗ̄ ſit aliud malū qꝺ̄ in currit in ꝯtractu ꝑdicto. Nā malū qꝺ̄ incur rit vſurari⁹ ꝑ ꝑfatū ꝯtractū ꝗ̄ malū ſit pate bit. j. ſerm̄. xliij. xliiij. et. xlv. ꝑ totū. ꝓpt̄ que oia qꝛ terribilia ſunt ꝯcludēdū ꝙ ius canoni cum nullo mō ꝯcedē vel ꝑmittē dꝫ ꝯ̄ctū vſu rariū ꝓpt̄ mai⁹ malū vitandū. qꝛ regl̄arit̄ lo qndo nōa apparet aliqꝺ̄ mai⁹ ipſo qꝺ̄ ꝑ ipſuꝫ valeat euitari. Quarto aūt ius ciuile pōt ꝯcedē ꝯcedit ꝑfatū ꝯtractū ꝯceſſiōe accepta in pn̄ti. c. ꝑmo mō: qꝺ̄ eſt idē ꝙ ſimplex pro miſſio ꝑ indulgētiā pene. ſcḋo v̄o vel tertio genere ꝑmiſſiōis ius ciuile nō ꝑmittit vſu ras: qꝛ nō ꝓhibet impedimēta fieri volenti bus fenerari nec ferātib⁹ dat aliq̄ iuuamē ta. Jo. an. h̄ addit dicēs h̄ dictum nō video poſſe defendi. niſi dicaꝛ leges vetēs ꝑ antea eſſe corruptas. Nā certū eſt leges ſtatuē mo dū vſurarū vt. C. de vſuri ꝑmittūt. illas pe ti in iudicio ꝑmittūt ꝓ illis nō ſtipulari piꝫ̄ ra retineri. qꝺ̄ plus ē ſtatuūt certi caſib⁹ illaſ ex mora deberi ⁊ his ſimilia. Et ꝫ̄ ꝯcludo ex oibus ſuꝑdictis ꝙ vſura oi lege merito ꝓhi beꝛ. Unī ſm̄ Inno. hoſti. Jo. an. ſi nō oi le ge ꝓhibereꝛ vſura ⁊ fenerari liceret: fere in de ſequerenꝛ innūabilia mala. Nā hoieſ nō intenderent agriculture niſi forte qn̄ aliud agere nō valerēt. Proide tanta chariſtia in ſurgeret ꝙ oēs paupes fame ꝑirent. nam et ſi terrā hr̄ent ad colendū aialia ⁊ alia inſtru menta neceſſaria hr̄e neſcirēt. qꝛ a ſe paupeſ nō valerent habere nec inſuꝑ a diuitib⁹ ha berent illa qꝛ diuites ꝓpt̄ ſecuritatē ⁊ maius lucrū potius ponerēt pecuniā ad vſuraꝫ ꝗ̄ ad miora ⁊ min⁹ ad tanta lucra. Inſuꝑ ꝙ ali quis diues aliqd in talib⁹ poneret: tn̄ victu alia eēnt ita chara ꝙ paupes nō hr̄ent vn̄ vi uere poſſent: ex q̄ fidelib⁹ maximū ꝑiculum imineret. Patet igiꝛ ex ſuꝑdictl ſicut dicitur Eccēs. x. auaro. ſ. vſurario. nihil ē ſceleſti⁹. A q̄ ſcelē eruat oēs vſurarios micors ⁊ miſe rator dn̄s illuians eos luie veritatl: ⁊ inun gens eos oleo pietatl. attrahēs eos mune re ptātl. ⁊ demū cū eis oēs noſ in dn̄o glorie mur. Qui in trinitate ꝑfecta glorioſus ⁊ lau dabilis viuit ⁊ regnat in ſecl̄a ſecl̄oꝝ Amen

Feria. vj. poſt q̄rtam dn̄icaꝫ in q̄dragefima de contractibus vſurarijs ⁊ de ſecuritatib⁹ mer canciarū ⁊ ꝺ̄ varietate multipli ci cambiorum. Ser. xxxix.

Iam fetet qua triduan⁹ ē Jo. xj. ⁊ in euangl. ho. Quadruplex nēpe culpa h̄ tꝑe in ꝯ̄ctib⁹ vſurarijs com mitti ſolet. Pria in eoꝝ ꝯſenſu. ſcḋa in eorū oꝑatione. tertia in eoꝝ ꝯtinuatiōe. q̄rta i eo rū ꝑſeuerātia. Sꝫ h̄ q̄rta ē que ꝑ fame corru ptionē ſeu diffamationeꝫ in hoīe cupido et auaro iam fetet qꝛ q̄triduan⁹ ē. Ad compri mendū aūt hūc fetorē circa hāc ꝯtractuum materiā tria ordinate ꝯſidēm⁹. Prio qn̄ in ꝯ̄ctu ab vſura excuſat dubiū vel ꝑiculū. ſecū do qn̄ eſt mutuū palliatū. tertio qn̄ lꝫ cābiū.

Articulus primus vbi oſten ditur qn̄ in contractu dubiū vel periculum ab vſura excuſat.

Primo ꝯſidēm⁹ qn̄ in ꝯtractu ab vſura excuſat dubiū vel periculū et qn̄ non. Ad cuius intelligētiaꝫ ante oia notāde ſunt tres regule.

Fer. 6. poſt 4. do. i. 40.

Prima eſt hec. In mutuis veris vel interꝑ tatis ſpe lucri ꝑncipalit̄ factis dubiū ſeu pe riculū a fenore nō excuſat. Ad cui⁹ regule ⁊ duarū ſequentiū regularū intelligentiā pre notandū eſt. ꝙ nulla ꝯditio ſeu circūſtantia aliquē actum ex natura ſua vitioſum excu ſare valet: niſi ſm̄ ꝙ ab eo rōnem vitioſitatl remouē poteſt. Uerbi grā. Oſee. j. ait dn̄s ad oſeam. Uade ſume tibi vxorē fornicariā et fac tibi filios fornicationū qꝛ fornicās for nicabiꝛ terra a dn̄o. Ecce licite ꝓpheta forni catur: nec ob aliā cauſam ſibi licebat niſi qꝛ ex ꝑcepto dn̄i fornicat⁹ eſt. Et iterū cum he brei in expoliatiōe egyptioꝝ Exo. xij. excu ſanꝛ a furto: ex alia cauſa nō eſt niſi qꝛ ex ꝑ cepto dn̄i. i. dei qui eſt dn̄s vniūſalis ſeu ge neralis vniūſoꝝ: reſ nō ſue facte ſunt ſue. ſic in ꝓpoſito ſi dubiū ſeu ꝑiculū excuſare debꝫ crimen vſure vere vel interꝑtate h̄ non pōt eſſe niſi qn̄ dubiū vel ꝑiculū virtutē haberet tollendi rōnem vſure vere vel interpretate. Sꝫ qꝛ qn̄ in mutuis veris vel interꝑtatis ſi ꝑncipaliter fiūt ſpe lucri vitiū annexū eſt: iō dubiū ⁊ ꝑiculum de ſui natura a tali mutuo vitioſitatē nō tollunt vt patet ex̄ de vſuri. c. nauigāti in ꝑn. Secūda regula eſt dubiū vel ꝑiculū a fenore nō excuſat niſi apud lu crantē includaꝛ dn̄iū atqꝫ vſus rei ꝑiclitan tis cum qua lucraꝛ. Primo q̄deꝫ dn̄iū quia ex re ſua hō lucrari dꝫ. Scḋo vſum qꝛ vſus rei ex q̄ lucrū ꝓuenit debet mediante ad lu crantē ꝑtinere. Qn̄qꝫ igitur in mercādi lu crandi actu ꝑiculū merciū vel pecunie nul lo modo reſpectu actus mercādi ſpectat ad ipſum ꝑmū mercantē ſiue tradentē ſed ſolū cu res tradite ſunt tunc eoipſo earum vſus et dn̄ium quo ad actum illum mercādi ſpe ctat ad ſolum illum cui⁹ ꝑiculo currunt. res eni perdiꝛ dn̄o ſuo. Tertia regula ē h̄. ꝑi culum ſeu dubiū a fenore nō excuſat niſi in ꝯtractu cauſa tꝑis non ꝓprij aliquid pl⁹ ſpe ratur. Huius regule rō eſt qꝛ vbi ſemꝑ ꝑſu mitur eſſe mutuū verum ſeu interꝑtatū cuꝫ ſit ſpe lucri ꝓpter incurrens tempus. Hec etiam regula ſatis ex ꝑcedentib⁹ regulis pa tet: ⁊ etiā ex regula ſuꝑpoſita in ſermōe. xxx iiij. arti. j. c. j. Igitur his ꝑmiſſis aduertēdū eſt ꝙ in ꝯtractu ⁊ in mutuo vero ⁊ interꝑta to q̄druplex dubiū ſeu ꝑiculū ꝯtingere pōt. Primū eſt capitalis ⁊ non lucri. Scḋm ē lu cri ⁊ non capitalis. tertiū nec capitalis nec lucri: q̄rtum capitalis ⁊ lucri.

Quando in contractu poteſt contingere periculum capitalis et non lucri: ⁊ quando eſt vſura et circa hoc ponūꝛ q̄ttuor caſus Capitulum. j.

Primū dubium ſeu periculum in ꝯtractu ꝯtingere poteſt. ſ. capita lis ⁊ non lucri. Et de hoc pona mus q̄ttuor caſus. Primus caſus eſt ſi qs mercatori nauigaturo per mare tradat cen tum ducatos ſic ꝙ ſi nauis cum capitali peri clitetur non teneaꝛ ſibi reddere capitale: ſi tamen in mercando amiſerit ſemꝑ ſibi totuꝫ capitale reddat. ⁊ ſi lucrat⁹ fuerit habeat ꝑ tem lucri ⁊ hec eſt vſura ſicut ad litterā habe tur hic caſus ex̄ de vſuris. c. nauiganti. Ra tio autem quare ibi eſt vſura quia eſt ꝯtra ꝑ mam ⁊ ſcḋam regulas. Nam licet capitale currat ad periculum tradentl ꝗ̄diu eſt i iti nere vel in mari ⁊ ſic pro illo tempore currat vt ſuū: in actu tamen ⁊ vſu mercandi ⁊ com mutandi currit ſolum ad ꝑiculum mercato ris cui traditum eſt ⁊ ideo reſpectu illius ac tus ⁊ vſus eſt ipſius mercantis. Ideo ꝑ ta lem actum ipſi lucraꝛ ſicut ⁊ ſoli ipſi perdiꝛ. In hoc etiam caſu vt ſepius alia ratio vſu re ꝯtingere ſolet. Nam prim⁹ pecunie tradi tor non acciperet ſuper ſe periculum maris aut itineris niſi ꝓbabilit̄ preſumeret parteꝫ ſuam etiam cum hoc toto periculo tutiorem atqꝫ vtiliorē ſibi ꝗ̄ mercatori eo ꝙ rarius in mari vel in itinere amittunꝛ ꝗ̄ per vſum cō mutandi ⁊ mercandi. Secūdo addamus alium caſum. Uerbi grā. Mutuat quis i ve ne[tij]s centum vt inde centum ⁊ viginti reci piat in cypro hac ꝯditione adiūcta. ꝙ ſi i ma ri vel in terra denarij vel mercationes inde empte ꝑiclitentur debitor non tenetur red dere vltra medietatē. ſi v̄o non patiatur im pedimentū teneatur ad totum. Ad hoc dicē dum ſm̄ Hoſtieñ. ꝙ talis ꝯtractus vſurari⁹ eſt. quia ſm̄ eum aut recipiens non expen dit pecuniam illam ⁊ ſic impium eſt ꝙ credi tor ab eo exigit quod non habuit. aut expē dit ⁊ ſic ꝯſumitur pecunia ⁊ efficitur alteriuſ res eniꝫ empta de pecunia illa efficitur de bitoris quia pecunia ſibi mutuata efficitur ſua. ideo non debet creditor lucrum exige re de re debitoris qua vſus eſt ⁊ inde lucra tus. Si v̄o quis obſtet ꝙ hoc licitum videꝛ ꝙ creditor in ſe periculum aſſumpſit. Dicē dum ꝙ ſibi imputetur quia ſuſceptio talis periculi in nullo eum excuſat. ſicut ſupra in

ꝓma ⁊ in ſcd̄a regulis patuit. Cõcoꝛ. Ray. et adhoc facit. c. nauigãti de vſuris. Addamꝰ tertium caſum. Verbi grã. Recipit ꝗs pecuniã vltra mare vehendã ⁊ ibidē reddendam ꝓ certo ſibi precio ſibi ꝯſtituto nunqd cõmittit vſura: Dicendũ ſm Inno. ex̃ de vſuri. circa ſinē. ꝙ nõ cõmittit vſurã ſiue in ſe recipiat piculũ qui poꝛtat eã ſiue nõ: qꝛ opari ſeu cuſtodire locatio ē. Idē ſentit Hoſti. nec eſt ꝯ aliquã reglaꝝ ſupdictaꝝ. qꝛ nullũ eſt lucrũ Ait nihilominꝰ Innocētiꝰ ꝙ ibi nõ accipit p̄ciũ tm̄ vt poꝛtet ſ; negociatoꝛ mutuo dat illã vt cũ ea negociet᷑ tūc eſſet vſura: qꝛ pecunie nullus ē fructꝰ ſi teneat᷑ in arca nec deteriorat᷑ in vſu. lxxxviij. di. eijciēs. Quartꝰ caſus addi pt̄ puta i mercando capitale currit ad piculũ tradētı: ita ꝙ qcquid mercãdo vel alio inculpabili mõ ꝑdat᷑ ꝑdit᷑ traditoꝛi ipſiꝰ capital᷑. lucrũ aũt fixũ eſt ⁊ i tali caſu certũ eſt ꝙ mercatoꝛ cui capitale traditũ eſt emit totũ futurũ lucrũ capitalis p̄dicti tãto p̄cio q̃tũ ꝓbabilitas futuri lucri cum vtilitate ꝓpria poſſet rõnabilit᷑ eſtiari. Talis qdē ꝯtractꝰ ſ; qſdã illicitꝰ ē tm̄ ſ; Gerar. abdonēſe; licite fieri põt ⁊ h̄ multiplici rõne. Prio rõne piculi. ſcd̄o rõne lucri. tertio rõne vitãdi dãni. Primo rõne piculi. Nã in tota mercatiõe fienda ex h̄ capitali capitale ad piculũ tradētı currit. Scd̄o rõne lucri. qꝛ totũ lucrũ ꝓuenturũ eſtimet᷑ ꝓbabilit᷑ aliquē valoꝛē h; q põt aliq̃ p̄cio iuſto eſtiari. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns etiã iuſte vendi Tertio rõne vitãdi dãni. qꝛ iſte q dat ſuũ ꝓpꝛium capitale iuſte pt̄ inde exigē intereſſe. Idē patet a ſili. Det᷑ eni ꝙ aliqs tradit equũ ſuũ ad ſeptianã ſub p̄cio cõpetētı ⁊ ꝯducat eum i ꝑlijs ⁊ alijs ſibi neceſſarijs. tādē ille cui equꝰ traditꝰ ē emit totũ futuꝝ lucꝝ annue ꝯductıonis eq. ſicut eni h̄ licite emi pt̄ ita ⁊ ibi. Credo igit᷑ ꝙ rõne ꝯcꝰ h̄ nulla cõmittat᷑ vſura: niſi h̄ fieret i fraudē vſuraꝝ. ita ꝙ illud capitale nõ eſſet vere ſm rē traditũ ꝓ capitali: ſ; potiꝰ ꝓ mutuo ⁊ ad vſurariũ lucrũ. Qꝛ tūc eſſet ꝯ primã reglam cũ eſſet ibi mutuũ inteꝑtatũ ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns eſſet ꝯ ſcd̄am reglam quia apud lucrātē ꝑueniret lucrũ de re cuiꝰ non hēt dñiũ nec vſum.

Qꝛ qñqꝫ nõ in cõtractu cadit piculũ ſeu dubiũ lucri ⁊ nõ capitalis ⁊ qñqꝫ ibi ē vſura. Cap. ij

s Ecũdũ dubiũ ſeu piculũ in ꝯtu ē lucri ⁊ nõ capital᷑. Vñ qñcūqꝫ capitale alicui traditũ eſt ipſi tradēti certũ ita ꝙ i oēm euētũ totũ ſibi reddēdũ ſit. tūc qdē non ſufficit incertitudo lucri. Et de h̄ ponimꝰ tres caſus. Primꝰ caſus ē. ſi dicat trado tibi cētum ducatos mihi oīno reddēdos ⁊ ſi inde lucratꝰ fueri tantu; dab mihi de lucro vel q̃tũ tibi placebit. Si vo nil lucratꝰ fueri nihil mihi dab niſi capitale receptũꝰ. Nõ eſt qꝛ capitale non currit ad piculũ primi tradētı: qꝛ ē ꝯ duas primas reglas. iõ talis qcqd ꝑcipit de lucro ſ; Bal. extimat ſoꝛtē. non eſt eni h̄ ſocietas nec ex foꝛma ꝯtus nec ex nã. nõ ex foꝛma qꝛ ē ꝯtra ꝯtus mutui. nec ē ex nã: qꝛ ꝯ naturã ſocietatis ꝙ vnꝰ caput ſaluũ ⁊ aliꝰ caput fractũ. ff. ꝓ ſocio. l. minꝰ. Et id qđ legit᷑ ex̃ de dona. inter vi. et vx. c. ꝑ vras. Debet intelligi qñ pecunia dat᷑ ad ptē lucri ⁊ dãni: qꝛ tūc ꝯcꝰ licitus ē. Hec ille. Scd̄m etiã glo. in. c. pleriqꝫ. xiiij. q. iij. talis ꝯtus vſurariꝰ ē. Quidã aũtē dicũt eſſe licitũ ⁊ h̄ ex vi pacti. qꝛ ꝯcꝰ ex lege ꝯductiōnē recipiũt ex̃ de reg. iur. ꝯcꝰ lib. vj. Azo. Tñ ⁊ Accurſiꝰ ⁊ multi doctoꝛes et meliꝰ ꝯriũ tenēt in. l. ſi nõ fuit. ff. ꝓ ſocio. qꝛ talis nõ eſt vſura ſocietas cũ ſit ꝯ eiꝰ nãm. iõ ſocietas eni vt. j. patebit qdã fratnitas ē. ff. ꝓ ſocio. l. veꝝ. j. Rub. Quare ſequit᷑ ꝙ tale pactũ nõ ſit pter ſ; ꝯ nãm ꝯcꝰ Vñ non valet ex̃ de p̄ca. c. vlti. eo p̄cario cũ ſocietas ſit qđdã ius fratnitatı vt in ꝑallegi. l. veꝝ. Et h̄ eſt rõ ſpãlis q̃re ex vi pacti talis ſocietas valē non pt̄: q̃uis in alijs ꝯtibꝰ pactũ oppoſitũ teneat. Scd̄m eni Hoſti. licet nõ de iure ſocietatı ſed ex vi pacti talis ꝯcꝰ licitꝰ dici põt: nihilominꝰ nec ē oīno equꝰ. iõ in aĩarũ iudicio cõſulit ꝙ ſi is q pecuniã recipit ipſam foꝛtuito caſu amittēt is q illi dedit ei remittat. Inſup ſcd̄s caſus ponat᷑: vtputa vidua qdã credit mercatoꝛi cētũ ducatos cũ inſtrõ ꝙ reddat ſibi dimidiũ vel duas ptes lucri abſqꝫ oi piculo capital᷑: intēdit tñ firmit᷑ apud ſe ꝙ quicqd de capitali debito mõ mercãdo ꝑderet᷑ ſibi ⁊ nõ mercatoꝛi ꝑdet᷑. ſed ne decipiat᷑ a mercatoꝛe h̄ illi nõ maĩfeſtat. Querit᷑ nūc an tal᷑ vidua vſuraria dici poſſet ⁊ an ſatiſfacē teneat᷑ qcqd inde lucrata ē: Ad cuiꝰ q̄onis rñſionē tria p̄notãda ſunt. Prio notãdu; eſt ꝙ talis vidua trādēs capitale ſibi ſub tali foꝛma moꝛtalit᷑ peccat. Qđ patet triplici rõne. Pria ē qꝛ ſeipſam coꝛã illo mercatoꝛe diffamat: ⁊ etiã coꝛã oibꝰ ſciētibꝰ h̄ factũ. ⁊ eoipſo dat eis occaſionē ſcãdali vel exēplũ ſcãdalizandi qđ eſt ꝯ illud apli. j. Timot. v. Ab oi ſpē mala abſtinete vos. Scd̄a qꝛ fac opꝰ ex ſuo genē criale ſaltē q ad h̄ ꝙ expõit illũ piculo ꝑdēdi ⁊ reſtituēdi ip; capitale. ſic eni exponere aliquē piculo moꝛtis vel p̄cipitij intendēdo ipſum p̄ſeruare ab ipſa moꝛte vel a p̄cipicio: nihilominꝰ grauiter peccat. ſic etiam eſt in pꝛopoſito. Tertia quia dat occaſionem ſi ipſa ꝑuenta inſperata vel ſubitanea moꝛte decederet ꝙ ſui heredes vel ſcı̄t ꝙ talis ꝯtus i roboꝛe ſuo maneret. ꝙ ſi ꝑderet᷑ totũ vel ps capital᷑ nollēt nec ꝑcipent tale dãnu;.

Scd̄o ē notãdũ ꝙ tal᷑ mulier ſaluo ſp meliori iudicio reſtituē nõ tenet᷑ cõpetēs lucrũ inde acceptũ. qđ ſic ꝓbat᷑. nã actꝰ moꝛales totã rõnē ſui moꝛis ꝯhũt a volũtatı actu a q. ſ. cauſant᷑. Vñ ſi idē actꝰ a beſtia fieret ſeu ab amēte vel a qcũqꝫ nõ hñte vſu; rõnis nihil penitꝰ hēt de rõne moꝛali. qꝛ g᷑ exterioꝛ traditio iſtoꝝ cētũ ducatoꝝ manat a ꝯria volũtate interiori foꝛme ꝯcꝰ. qꝛ vult firmit᷑ ꝙ capitale illud currat i mercatiõibꝰ ad dãnũ ſuum ſic ad ſuum lucꝝ q̃uis exterioꝛi ꝯtu ad cautelã exp̄mat ꝯriũ ne. ſ. mercatoꝛ ille ficte vel indebite ꝑdat ſibi debitũ capitale. iõ traditio exterioꝛ vt ex tali volũtate ꝓcedēs realit᷑ a vitio vſure ſegregat illã ⁊ capitale ſic traditũ realit᷑ currit ad piculũ vidue q dedit ad illud ⁊ iõ realit᷑ currit vt ſuũ. Tertio p̄notãdũ eſt ꝙ illa mulier p̄cauē tenet᷑ ne ex ſua repētina moꝛte ſeu ſubtractione mercatoꝛ ille dãnificet᷑ ꝓpt᷑ pactũ vel inſtrm ꝓmo ꝯfectu; et ne etiã pꝰ caſualē ⁊ inſpatã moꝛtē tal᷑ ꝯtus appareat i ſcãdalũ h̄ ſciētiũ. Ad cuiꝰ caſus intelligētiã fac diſtinctio poſita i ſcq̄n. arti. c. j. in. tiij. cãu ⁊ etiã alia diſtictio poſita. s. ſermo. xxxvij. arti. iij. c. iij. Tertius q̃ſ ſbdat᷑ caſus. Verbi grã Rolãdus tradidit ipi guilhelmo cētũ floꝛēos ad fidelit᷑ opãdũ i tali arte ſeu i tali mercatiõe ⁊ h̄ vſqꝫ ad ãnũ cũ tali adiecta ꝯditiõe. ꝙ i fine ãni ſi qđ lucratꝰ fuerit totã ſoꝛtē ac triplicē lucri ſoꝛtē ipi rolãdo debeat ꝯſigre. Si vo ſupuenerit dãnũ ipſe rolandus dãnũ triũ ptiũ ⁊ ipſe guilhelmꝰ dãnũ quarte ptı debeat ſuſtinē qđ iuri. Dicendum ꝙ talis ꝯcꝰ illicitꝰ ē. Cuiꝰ rõ eſt. Quia ſi ꝯtingat talē pecuniã ſeu illa q ex ipſo ſunt empta diuino iudicio ꝑiclitari. ipſe guilhelmꝰ debitoꝛ q̃rte ptı ſentiet dãnũ qꝛ qcqđ ꝯtigat q̃rtã ps ſoꝛtı ipſi rolãdo creditoꝛi reddēda ē iõ qcqđ ipſe rolãdus ꝯſequit᷑ de lucro de illa q̃rta pte q nõ ſbiacet piculo eiꝰ vſurariũ ē Qđ aũt recipit de triplici pte ⁊ q ptinēt ad eius piculũ licitũ eſt. Erit aũt tal᷑ ꝯtractꝰ licitus ſi addat᷑ in pacto ꝙ ſi ad dãnũ ſiue piculũ illius aut nũcij ſui culpa euenerit ꝙ ad ipſum rolãdũ integ̃lit᷑ ptinebit. nihilominꝰ tale dãnũ rolãdus a dicto guilhelmo nõ tenebit᷑ acceptare niſi rolãdꝰ ꝑ tres fideles vel alit᷑ ſm reglas iuri de h̄ fecerit plenã fidē. Hñt tñ p̄dicta itelligi ſm debitũ eq̄tatı. nã ꝙ deductis eſtiatiõibꝰ laboꝛis ipſiꝰ debitoꝛis ⁊ expeñ. factis de bonis eiuſdē in illa mercatiõe vel arte facta diligētı examiatiõe ⁊ computatione ſupeſſe repit᷑ illud diuidendũ eſt.

Qꝛ in ꝯtu qñqꝫ nõ cadit dubiũ ſeu piculũ capital᷑ nec etiã lucri ⁊ de ſecuritatibꝰ q fieri ſolēt in mercancijs depoſitis. Ca. iij

t Ertiũ dubiũ ſeu piculũ eſt in ꝯtu nec capital᷑ nec etiã lucri. Sic ꝯtingit i maĩfeſtı vſuri. Inſup qdãmõ ꝯtingē ſolet his q ſe curãt mercãcias ſuas ⁊ in depoſitı. Et circa h̄ dubiũ ſeu piculũ diſtingui pñt q̃ttuoꝛ varie ſecuritates Prima eſt tolerabil᷑. ſcd̄a ē culpabil᷑. tertia eſt variabil᷑: q̃rta ē execrabil᷑. Pria ē ſecuritas tolerabil᷑ ⁊ vt clariꝰ de h̄ caſu rei caſus inoteſcat. ſciendũ ꝙ i facto tal᷑ occurrit caſus Mercatoꝛ qdã mittit ꝑ mare ſeu ꝑ terrã aliq̃s mercãcias ⁊ nolēs ſe piculo totalit᷑ exponere q̃rit aliquē qui de p̄dictı mercibꝰ faciat ei fidelē ſecuritatē. videl; ꝙ ſi aliq̃ ꝑeãt de p̄dictis oibꝰ ſatiſfaciat. Hmõi aũt ſuſcipiēs in ſe piculũ tale cũ mercatoꝛe ꝯuenit mãualiter recipe certas pecunias ꝓ qlib; cētenario valoꝛis ipſarũ mercãciaꝝ. Vertit᷑ nūc in dubiũm an talis ſecurãs poſſet inde licite ſuſcipe tale lucrũ. Et ſaluo melioꝛi iudicio videt᷑ dicendũ ꝙ ſic ⁊ h̄ maxie ꝓpt᷑ tria. Prio ꝓpter ꝯditionē locatiõis. ſcd̄o ꝓpt᷑ ceſſationē ſoꝛtı. tertio ꝓpt᷑ expimētationē cõis vtilitatis. Prio qdē ꝓpt᷑ ꝯditionē locatiõis. Nã videt᷑ eſſe ꝯcꝰ locatiõis q ſi illi ſecuratoꝛi locet cõductionē dictarũ merciũ vſqꝫ ad talē locum ſuo piculo ⁊ cũ cq̄ mercede. ⁊ qcqđ dat᷑ ꝓ locato merces ē nõ vſura. S; obijciũt qdã di. c. nauigãti ex̃ de vſuri. Rñdeo qꝛ id cũ h̄ caſu effectualit᷑ idē eſſe videt᷑. Videoꝛ eni ꝙ tibi mercãti p̄dictas mutuã merces ⁊ ꝓ eo ꝙ ſuſcipio i me piculũ ꝑcipio aliqđ vltra ſoꝛte; Ex q videt᷑ ꝙ h̄ ſicut ibi cõmittit᷑ vſura. Ad h̄ dicēdũ. ꝙ p̄dictũ. c. nauigãti. loquit᷑ in caſu multũ diuiſo. nã receptũ vltra ſoꝛtē de q ibi ꝑ ibidē mutuo directe decernit in q oīno ſuperabũdãtia ꝓhibet᷑. vt. xiiij. q. iiij. c. ſi ꝗs oblitus. ⁊. c. ſequenti. ſed in caſu iſto nõ ſic. Non enim propter mutuum quod ibi non eſt ſed ꝓpter factũ. i. pꝛopt᷑ ſecuritatē quã fecit de mercibꝰ aĩdictı recipit tale lucrũ. Se-

cīdo talis ↄ̄trꝰ licitꝰ ē ꝓpt̃ ceſſationem ſortꝭ.
Non eſt contra pꝛimam ⁊ ſecundam regu=
las. quia nō eſt ibi mutuum cum non ſit ibi
ſoꝛs. ꝗ̄ nō pōt dici ꝙ aſſecurās lucrū recipi=
at vltra ſortē ſine fundamēto nullū edificium
durat. j. q. j. cum paulus. Ad eſſe eñi vſure
opoꝛtet interuenire ſoꝛtē ⁊ amplꝰ vltra ſoꝛtē
vt patʒ. ſ̄. ſerm̄. xxxiiij. arti. j. c. j. Sic ad eſſe
cuiuſlibet entꝭ duo ſunt nccīa. ſ. ſubā ⁊ foꝛ=
ma. ex̄ de ſpō. tua nos. Tertio videt̃ eē li-
citus talis ↄ̄trꝰ ꝓpt̃ experimētationē cōis vtili-
tatꝭ. eo ꝙ inde ſequit̃ reipublice cōe bonū et
vtilitas mercatoꝝ. Multe eñi mercatiōes fie=
ri pñt ⁊ fiūt q̄ ceſſarēt ſi nō reꝑirent̃ tales aſ=
ſecurātes. Scḋa ē illicita ſecuritas culpa=
bilis. q̄ꝛ illicita ē. Hec tali mō ↄſueuit fieri. tu
mutuū ſuſcipꝭ ab aliq̄ aliquā pecuniā quā tu
eges ⁊ ego ſatꝭ do ꝓ te vel ad h̄ ſcp̄tā ſecuri=
tatē facio creditoꝛi tuo cum h̄. ſ. pacto ꝙ ego
habeā a te vnū vel duos floꝛenos ꝓ cētena=
rio de tali ſecuritate quāꝫ ꝓ te facio. Talis q̄=
dem ↄ̄tꝰ duplici rōne illicitꝰ eſſe videtur.
Primo q̄ꝛ ē ibi mutuūꝭ indirectū. ſcḋo q̄ꝛ ibi
ceſſat ꝑiculū. Primo q̄ꝛ ibi cadit mutuū indi
rectū eo ꝙ aſſecurās ſtat ibi loco mutuātꝭ et
ſit ↄ̄ duas p̄dictas ꝑmas regulas. Preterea
aſſecurās ē ibi ac ſi mutuādo ad certū tp̄s cū
additiōe duoꝝ vel triū ꝓ cētenario ſuā pe=
cuniā rehr̄et. paria eñi videret̃ creditoꝛi ſatꝭ
dare aliq̄d ꝓ h̄ recipiēdo a creditoꝛe ⁊ mu=
tuare recipiēdo aliq̄d vltra ſoꝛtē. Scḋo h̄ ñ
licet q̄ꝛ ibi ceſſat ꝑiculū eo ꝙ ſit ſine ꝑiculo aſ-
ſecurātꝭ. nam ſi me ↄſtituo debitoꝛē credito
ris tui ꝓ h̄ accipiēdo vnū vel duos floꝛenoſ
ēt ↄtingat me tuo ſoluē creditoꝛi tu mihi re=
ſtituere obligarꝭ tanq̄ꝫ meꝰ debitoꝛ vere ſoꝛ-
tis. Et ſic patʒ ꝙ ſum ſecurꝰ ↄ̄ reglas in ꝑnci
pio huiꝰ ſermōis declaratas. Jō qḋ plꝰ das
vſura videt̃ eē. Q̄ꝛ vt dictū eſt idē effectua=
lit̃ eſſe videt̃ ac ſi tibi antea mutuaſſem cum
pacto recipiēdi p̄dictū lucrū. Sʒ ſi h̄ ꝓcedit
cū ꝓ te tuo creditoꝛi ſolui q̄ꝫto amplꝰ ſi ei ñ
ſoluo Nēpe effectualit̃ eo ꝙ ſi tu debitoꝛi ſol
uis liberas me. Qḋ nēpe iō eſt ac ſi mihi ſol
uenti reſtituiſſes ꝓ eo mihi dediſſes vnū vl̃
duos floꝛenos. nec rō dictat ꝙ melioꝛis de=
beam eē ↄditiōis cū nō ſoluo q̄ꝫ cū ſoluo ſic̄
p̄dictū eſt. Sʒ obſtāt q̄dā dicētes ꝙ iſtud lu=
crū nō recipit̃ mutui rōne ſed talꝭ ↄ̄tus ē po
tius vēditio crediti mei ad qḋ acq̄rēdū ⁊ cō=
ſeruandū ſubij ac ſubeo multas expēſas ſic̄
in mercantibꝰ q̄tidie pʒ q̄ꝛ ⁊ ſi ꝓ te creditoꝛi
tuo nō ſoluo nihilominꝰ teneri mihi ad ea.
Ad qḋ dicendū ꝙ talis vēditio crediti cum
hmōi lucro nō pōt fieri cū actu illicito. i. cum
mutuo indirecto ſic̄ in p̄dicto cāu ↄtingit fie
ri. Eſt igit̃ talis i foꝛo ↄſcie ſītarꝰ ⁊ fictꝰ ſatiſfa
ctoꝛ. ⁊ ad ſatiſfaciendū ſinglarit̃ obligatꝰ ⁊ i
foꝛo eccleſie poſſet ad ſatiſfactionē cōpelli fʒ
q̄ſdā. ſi fictꝰ ſatiſfactoꝛ ⁊ verꝰ creditoꝛ ꝓbare
tur. Tertia ē ſecuritas variabilis ſic̄ patʒ
in depoſitꝭ. Vñ pone. Q̄ꝛ depoſui pecuniā
apud campſoꝛē ſine aliq̄ pacto Talꝭ aūt cam
pſoꝛ negociat̃ cū pecunia mea ac reddet mi=
hi decē ꝓ centū q̄d iurꝭ. Dicunt q̄dam ꝙ aut
ego depoſui cū ſpe lucri ⁊ tūc eſt vſura. aut
ꝑncipalit̃ ſine tali ſpe ⁊ tūc ſecus ē. ⁊ tūc ſtat̃
dicto meo q̄ꝛ h̄ q̄o de ↄſcia eſt. Sʒ ſm̄ Bal.
de paruſio dicēdū eſt ꝙ aut depoſui cū ſpe ⁊
tūc q̄ꝛ illicite vſus ē pecunia mea depoſita ei
iō oē lucrū inde ꝓueniēs mihi reſtituē obli=
gat̃: q̄ꝛ ex re mea locupletioꝛ factꝰ ē ar. ff. de
negꝭ. geſ. l. q̄ ſine vſurꝭ. Aut vſus ē licite q̄ꝛ
depoſuerā ad nūm ⁊ tūc aut dat ex libalita=
te aut ex eq̄tate aut ex nccītate. Primo ſi dat
ex libalitate ſciēs ſe nō teneri retribuere mi=
hi aliq̄d ⁊ tūc ſi a ꝑncipio nō habui animū fe
nerādi licite poſſum recipe ⁊ retinē q̄ꝛ mera
donatio ē. Scḋo ſi ſoluit credēs ex ſe q̄dam
eq̄tate teneri q̄ ſepe ad reſtituēdū mercātes
mouerit ⁊ tūc ē idē dicēdū. Tertio ſi ex nccī=
tate q̄ꝛ. ſ. credebat ſe vſurarie obligari cū nō
obligaret̃ tūc etiā licite recipe poſſum ſi etiā
a ꝑncipio nō habui animū fenerādi alias il=
licitū eſſet recipe q̄cq̄ꝫ. Nā obligatio anthi=
dotoꝝ iuſtā pat receptionē ꝑ errorē ſoluti.
vt. ff. de fideiuſ. l. ſi teſtꝭ. §. j. niſi eēt erroꝛ fa-
cti vt q̄ꝛ putabat ꝑ ſuū ꝓcuratoꝛē eſſe ꝓmiſ=
ſum cū tñ nō eſſet: q̄ꝛ tūc nec de iure iudicia=
li nec de iure ↄſciētiali illud reſtituē poſſum
Sʒ de depoſito aliq̄d dicet̃ in. iij. ſeq̄n. arti.
c. ij. Quarta aūt ſecuritas execrabilis di=
ci pōt q̄ꝛ ſcilicet cū eā etiā oīs māifeſta vſura
execrabilit̃ freq̄ntat̃. Vtputa ſi q̄s mutuās
centū ducatos velit inde aliq̄d vltra ſoꝛtem
hr̄e q̄ꝛ nō ibi ita ſecuri ſunt ſic̄ ſi illos hr̄et in
arca: imo mutuādo multꝭ ꝑicul̃ amittēdi ex=
ponit eos nō excuſat̃ ꝓpt̃ tale ꝑiculū ab vſu
ra. Siq̄dē h̄ cāu nihil a rōne ⁊ natura mu=
tui differt vel ſaltem ſic̄ ſibi inſeꝑabilit̃ ↄne=
xum ē ꝙ nō plus habeat de rōne vēdibil̃ q̄ꝫ
habeat mutuū inq̄ꝫtum mutuū. Jdē ꝓinde
eſt ex ꝑiculo hoc lucrari ſicut lucrari ex ſo=
lo mutui actu. Nam ⁊ ſi mutuās tante demē
tie eſſet ꝙ abſq̄ꝫ oī ſecuritate pignerꝭ vel teſti
monij aut ſcp̄ture mutuū daret cum exp̄ſſa
pactione vſure ⁊ ſi de rehabēdo ſoꝛtē nō tm̄
vltra ſoꝛtem in ꝑiculo remanet ⁊ tamen tale

ꝑiculum eum ab vſura nō excuſaret: q̄ꝛ agit
ↄtra p̄ceptū dñi Lu. vj. dicēs: Mutuū date
nihil inde ſperātes. Preterea ꝑ h̄ ꝑiculū nō
tollit̃ ius idemptitatꝭ ip̄i p̄ſtitoꝛi: q̄ꝛ receptoꝛ
tenet̃ ſibi ad oīmodā idemptitatē ⁊ ad reſti=
tuendū plene eq̄le. Jniquū aūt eſt ipſuʒ ad
reddendū obligari. Jtem manifeſte patet ꝙ
eſt ↄtra duas regulas in ꝑncipio huius ſer-
monis poſitas.

Q̄ꝛ in cōtractu cadit q̄ñq̄ꝫ ꝑi- culū ſeu dubiū capitalꝭ ⁊ lucri et etiam pōt eſſe in caſu ibi vſura. Capitulum. iiij.

q Vartū dubiū ⁊ ꝑiculū eſt capital̃
et lucri. ⁊ tñ poteſt ibi eſſe vſura.
Verbi gr̄a cum quis mutuat cen
tum ad decem ānos ita ꝙ ſi infra decēnium
moꝛtuꝰ fuerit alter ipſoꝝ liberatꝰ ſit q̄ debi=
tum accepit a debito ⁊ mutuo. Si v̄o ſuꝑui=
xerit quilibet illoꝝ dabit qui mutuū accepit
cc. ei qui mutuū dedit in tali caſu vſura ē. q̄ꝛ
tale ꝑiculum ſm̄ Alex. lomb. nō excuſat. nā
talis ↄtractꝰ non tendit ad eq̄litatē iuſticie:
cum hec ſuꝑabūdantia nec ex laboꝛe. nec ex
vſu rei ꝓpꝛie nec recōpenſatiōe alterius rei
reducit̃ ad eq̄litatē iuſticie. Periculū autem
nō excuſat vbi cauſa tp̄is aliq̄d plus accipit̃
Sed vbi nō cauſa tp̄is ſuꝑabūdantia accipi
tur tūc rōne dubij vel ꝑiculi excuſare nō pōt
ſcʒ qñ incidit dubiū ex natura rei. Qñ autē
excuſat dubiū ſatis dictū eſt. ſ̄. ſerm̄. xxxiiij
arti. j. q̄ſi ꝑ totū in tribꝰ regulis. Et melꝰ in
p̄ſñti arti. in alijs tribus regulis. Scḋs ca
ſus talis ē. Statuit ciuitas ꝓ cōmunitatꝭ vti
litate ꝙ q̄cūq̄ꝫ ciuis hñs vel habiturꝰ eſt filiā
ſi infra annū natiuitatꝭ ipſiꝰ puelle tradit cō
munitati. lxx. ducatos cuʒ filia ꝑuenerit ad
annū. xv. rehabeat a dicta cōitate q̄ngentos
ducatos vt nuptui filiam tradat. Si v̄o filia
ante. xv. annū defuncta fuerit p̄dictus ciuis
antedictoſ. lxx. ducatoſ amittat. Querit̃ an
rōne talis ꝑiculi ſeu dubij licitus ſit ↄtractꝰ
Dicendū ꝙ non. Quia eſt ↄtra iuſticie eq̄ta
tem. Qḋ patet triplici rōne. Primo q̄ꝛ ſicut
ſuꝑius dictum eſt in mutuis veris vel inter
p̄tatiuis ſpe lucri ꝑncipalit̃ factꝭ dubium ſeu
ꝑiculū a fenoꝛe non excuſat ſicut patet ex̄ de
vſu. in. c. nauigāti. et i. c. in ciuitate tua. Jtē
ſm̄ doc. Vſura eſt lucrū ex mutuo ꝑncipalit̃
intentū. Et iterū. xiiij. q. iij. i. c. pleriq̄ꝫ dictū
eſt. Vſura eſt quicq̄d ſoꝛti accidit. Qḋ q̄dē
ſicut manifeſte apparet ↄtingit in p̄dicto ca=
ſu. Preterea ſi talis mutuaſſet tali intentiōe
et pacto alicui ꝑticulari ꝑſone vſurā vterq̄ꝫ
cōmiſiſſet. Multo foꝛtiꝰ vſura cōmittit talit̃
mutuādo cōitati: cū magis teneat̃ ſubueni=
re ei in neceſſitatibꝰ ſuis q̄ꝫ alteri ſinglari ꝑ=
ſone. Nā cōe bonū pꝛeferēdū eſt bono ꝑti=
culari. ꝓinde Augꝰ. ait. Cōia ꝓpꝛijs ⁊ nō ꝓ
pꝛia cōibꝰ anteponas. Et in aut̃. res qui. cōia
delegꝭ. Et ex̄ de poſtul̃. pꝛela. c. bone. Scḋo
q̄ꝛ apud tradentem pꝛedictos denarios nō
remanet ipſoꝝ dñiū neq̄ꝫ vſus vñ iuſte lu=
crari poſſit. Nam ſicut ex dictꝭ in ꝑncipio p̄=
ſentis ſermōis patet dubium aut ꝑiculū a fe
noꝛe nō excuſat: niſi apud lucrantē includat̃
dñium atq̄ꝫ vſus rei ꝑiclitātꝭ cum qua lucra-
tur. Nempe ex re ſua non ex aliena hō lu=
crari debet. Jnſuꝑ vſus rei ex quo ꝓuenit
lucrū debet mediate vel īmediate ꝑtinē ad
ipſum lucrantē: que duo nō ↄcurrūt in p̄fa=
to caſu. Nam dñium ⁊ vſus dictoꝝ denario
rum tranſierūt in cōitatem. Tertio q̄ꝛ cauſa
tempis non ꝓpꝛij aliq̄d plus ſperat̃. Naʒ ſi-
cut ex p̄cedentibꝰ patet ꝑiculū ſeu dubiū ibi
ↄcurrens: non ꝓuenit ex natura rei ſed ex
tp̄e tm̄ qḋ non eſt tradentis ſed ipſiꝰ cōitatiſ
Preterea tale lucrū non ꝓuenit ipſi traden=
ti ex ipſius induſtria aut ex eius laboꝛe nec
inſuꝑ ex eius ſolertia ⁊ ſolicitudie eius aut
ex recompēſatiōe alteriꝰ rei. Vñ tale lucruʒ
poſſit reduci ad iuſticie equitatē: ſed tm̄ pꝛo
uenit ex tp̄e qḋ eſt ipſius cōitatꝭ ꝓpterea tal̃
ↄtractus vſurariꝰ eſt.

Articulus. ij. ꝙ in varijs cō- tractibꝰ ꝑ mutuū palliatū vſu- ra committi ſolet.

s Ecūdo ↄſidémꝰ qñ eſt in ↄ̄ctu vſu
ra ꝑ mutuū palliatū. Pōt aūt vſu
rariū mutuū q̄druplicit̃ palliari.
Pꝛio in ↄ̄ctu emptiōis. ſcḋo in ↄ̄ctu locatio=
nis. tertio in ↄ̄ctu ſocietatꝭ: q̄rto in ↄ̄ctu cō=
miſſiōis. Et in oībꝰ his ↄ̄ctibꝰ cadere poteſt
vſurarium crimen.

Q̄ꝛ in ↄ̄ctu emptiōis ⁊ cōmu- tatiōis ꝑ mutuū palliatū cade- re poteſt vſura. Cap̄. j.

p Rimo v̄o pōt eſſe mutuū pallia=
tū ⁊ vſurariū in ↄ̄ctu emptiōis et
cōmutatiōiſ cū. ſ. fit in fraudē vſu
rarum. Circa quod ↄſideremus ad pꝛeſens
ſex caſus. Primus caſus eſt de emptione ad
redimendū. Verbi gr̄a. Emit quis agrum
ſatis minoꝛi p̄cio q̄ꝫ valeat ſub tali conditio=

ne ꝙ poſt q̄nq̃ vel ſex annos ſiue qñcunq̃ placuerit venditori pro eodẽ precio reddat ei illum agrum. Circa hunc caſum tenẽduʒ eſt ꝙ emptor ſub ſpecie emptiõis p̃ciũ agri mutuare intẽdit: ⁊ ꝓpter tale mutuũ lucriſacere ãnuos fruct⁹ agri vſura eſt. licet ab eccleſia ſm Arch. ex h̄ ꝯdemnari nõ põt. Sed ſi hoc nõ facit in fraudẽ lic̓t⁹ eſt ꝯtract⁹ ſcđʒ eundẽ. De hmõi eni doloſa intentiõe p̄ſumi põt ꝑ tria ſig̃. Primũ ſignũ eſt qñ preciũ qđ tũc datur modicum eſt reſpectu valoris rei. Scđm eſt qñ aliq̃d ſoluit̃ vltra receptã ſummam. puta res fuit vẽdita ꝑ centũ florenis ⁊ ponit̃ in pacto ꝙ ſi venditio reſcindat̃ ſoluitur. xxx. Tertiũ ſignũ eſt qñ emptor ſolet exercere vſuras ⁊ vſurarios ꝯtct⁹: ⁊ maxime ꝯſimiles vſurarij emptores. Probant̃ autẽ hec ex̄ de emp. ⁊ vendi. ad nr̃am. de pigñ. illo nos. Quartũ ſignũ põt addi. ſ. qñ fit contract⁹ emptiõis cũ pacto de reuerẽdo infra decẽniũ annũ ita tñ ꝙ infra q̄nquenniũ inſtrumentũ reuẽditiõis nequaq̃ facẽ teneat̃. Scđm Hoſtieñ. et Jo. an. in nouel. talis cõtractus vſurari⁹ eſtimat̃. Quidã tñ dicũt ꝙ pauciora ſig̃ requirunt̃ ad h̄ in foro iudiciali. Eſt nihilomin⁹ aduẽtẽdũ ꝙ ſi emptor agri ſimplici intentiõe illũ emit ⁊ p̃cio iuſto ſemꝑ paratus illũ reſtituere ſi venditor voluerit redimere agrũ non eſt ibi vſura: q: nulla interuenit ratio mutui ſed ſola emptio pura ⁊ ſimplex. ꝑ ꝯtrarias ṽo circũſtantias atq̃ ſig̃ de ſimplici intentiõe p̄ſumi põt. In iudicio aũt aĩe ſtandũ eſt in his ꝯſciẽtie ꝯfitentis ſe puram ⁊ ſimplicẽ intentionẽ habuiſſe. Secũdus caſus ẽ cum fit ꝯtractus vẽditiõis ſub pacto de redimẽdo infra decẽniũ ita tñ ꝙ qñ q̄nquẽniũ inſtrumentũ reuẽditiõis nequaq̃ facere teneat̃. In hoc caſu ſm Hoſti. eoipſo detegit̃ ipſa fraus vt ipſe nõt ⁊ p⁹ eũ Jo. an. in. c. ad nr̃am. ex̄ de emp. et vendi. in nouel. Et ſic patet ꝙ eſt vſura. Terti⁹ caſus põt addi. Verbi gr̃a. Emẽs equũ aut bladũ aut fruct⁹ agri iam ſeminãti minori p̃cio q̃ ꝓbabilit̓ valeat vel q̃ aliter tunc eſſet empturus vel habitur⁹. ꝓ eo ꝙ ſoluit p̃cium p̓uſq̃ recipiat rem emptã: cõmittit vſurã. Rõ huius eſt q: emptor ꝑ q̄ndam rationeʒ mutui credit preciũ venditori ante rei empte receptionem. Conſtat autem ꝙ ex natura emptionis ſeu cõmutatiõis non tenet̃ preciũ rei empte tradere anteq̃ rem emptaʒ recipiat. Nam oẽs cõmutatiões ſibiinuicẽ pariter ⁊ ad paria obligant̃. Quia ergo ꝓpter mutui rationẽ ibidem intercedentẽ quaſi pro precio mutui accipit ſeu ꝯtinet aliquam parteʒ debiti precij rei empte. Quart⁹ caſus ẽ cũ quis ſub ſpecie cõmutatiõis bladi ꝓ blado ante meſſes tradit alteri bladum vetus vt in meſſibus recipiat nouũ: ⁊ p̄ualens vſurã cõmittit. ſm Goff. Ideo dico p̄ualens q: illud vetus ſeruatum vſq̃ ad meſſes tñ ꝓbabiliter valuiſſet q̃tum nouũ pro illo receptum: non eſt ibidem vſura ſed potius equalitas dici poteſt etiam q̄uis preſtitor reportaret ex hoc aliquã vtilitatẽ renouatiõis ſui bladi ob quam cauſam poſſet diuti⁹ ꝯſeruari. Et hoc quidem eſt iuſtum. Nam ſi ego ſine tuo damno ⁊ p̄iudicio aliquã ꝯſequor vtilitatem: non ex hoc ſum tibi iniuſtus aut iniurioſus. Si tamen ante meſſem venditur⁹ erat illud vetus ſed mutuauit alteri ad p̃ces tunc debet ⁊ poteſt inde habere equalens p̃cium quod tunc inde habuiſſet ſi illud tunc vendidiſſet. Ad habendã autem intelligentiam diſcretam in dicto caſu et in ꝯſimilib⁹ eſt diſtinguendũ eſt. Quia aut eſt veriſimile ꝙ res mutuata non erit p̃cioſior tempore ſolutionis aut hoc probabilit̓ dubitatur. Si p̓mo modo tunc aut mutuãs ſeruatur⁹ non erat rem quam mutuo tradit ſed interim cõſumptur⁹: aut erat ſeruatur⁹. ⁊ tunc creditor aut aufert debitori libertatẽ liberãdi: et tunc eſt vera vſura. In his eni caſibus ſe exonerare voluit: ⁊ onerare debitorẽ. Aut talem libertatẽ non aufert debitori ⁊ tunc nõ eſt vſura: imo mereri poteſt ſi bona intentione ante termini debitorẽ requirit vt ſoluat ne. ſ. grauius oneret̃. Si eni habet intentionem corruptã ⁊ dicit debitori ꝙ poteſt vſq̃ ad tempus mutuũ retinere vt ſe a dãno releuet. Licet eni non auferat facultatẽ ſe liberandi tunc: ⁊ ſi non cõmittat in hoc vſuram nihilomin⁹ peccat. Si autem ſcđo mõ tunc ibi nullum mutuũ erit vt patet in. c. ſi. ex̄ de vſuris. Talis diſtinctio maxime in foro penitentie innitit̃ equitati. Ad hoc facit alia diſtinctio Scoti que copioſior eſt ⁊ potior. ĩ. ſermone. xxxiiij. arti. j. c. iij. Quintus caſus eſt de eo qui vendit frumentũ vel vinuʒ pro precio qđ in inſtanti currit: cum hoc ꝙ ſi plus valeat vſq̃ ad paſca vult qđ illud plus ſibi detur. Si ṽo valebit minus non iđ vult ꝙ precium ſuum minuat̃. Scđm eni Hoſti. talis vſurarius eſt. C. de ſol. l. penl̃. ff. đ dã. infec. l. que bon. §. ſi quis. Et hoc nõt Arch xiiij. q. iiij. §. j. ⁊c̃. Sext⁹ caſus eſt de eo qui tp̄e meſſiũ vel vindemiarũ emit frumentum vel vinum vt tot mẽſure paſcali tp̄e ſibi

reddant̃. Talis eni ꝯtctus vſurari⁹ eſt. xiiij. q. iij. c. vſura. Scđm eni curſum regionis et cõem opinionẽ tũc tp̄is talia chariora ſunt. Talis aũt opinio eſtimãda ⁊ ponderãda eſt ex̄ de ſepul. certificari. ff. đ fluũ. l. j. in p̓n. Nec obſtat ꝙ qñq̃ ꝯtrariũ accidit q: ad h̄ nõ aptantur iura. ff. de leg. l. nam ad ea. Et. xiiij. di. erit aũt lex. Qui ꝯtrafecerit in foro ꝯſciẽtie ad ſatiſfactionẽ inducẽdus eſt. ex̄ de vſu. ꝯſuluit. et in. c. in ciuitate. Clericis aũt talis ꝯtract⁹ oĩno illiciti ſunt. lxxxviij. di. ꝑ totum ex̄ ne cle. vel mo. ⁊c̃. c. j. et. c. ſcđm inſtituta. ⁊ ex̄ de vi. et ho. cle. cũ ab oĩ. Hec notat Hoſti. ex̄ de vſur. c. vlt.

Qui in ꝯtctu locatiõis interuenire põt mutuuʒ palliatum ⁊ vſurariũ lucrũ. Capitul̄. ij.

Secũdo etiã põt eſſe mutuũ palliatum ⁊ vſurariũ lucrũ in ꝯtctu locationis. Vtputa ſi locator eſtimat valorẽ rei locare ⁊ locat eã hac cõditione adiũcta ꝙ q̄litercũq̃ ꝑdat̃ vel deterioret̃ vult eiuſdẽ precij rem ſuam recupare. Hoc q̄dem fit in fraudẽ vſurarũ q: res eſtiata intercidit loco pecunie. nec vera locatio ẽ quia locator rem ſuo ꝑiculo tradit ꝓ qua cõſtituit̃ ſibi merces. Dicit̃ eni locator q̄ rebus ſuis ꝑmittit aliquẽ vti interueniẽte mercede competẽti aut ꝯueniẽti. vnde ſi ꝑmitto te vti domo mea mercede ꝯueniẽti: tunc ego dicor locator ⁊ tu ꝯductor ex̄ de loca. et ꝯdu. c. j. et. c. p̃terea. Eſt nihilomin⁹ aduẽtendũ ꝙ locatio aliqñ dicit̃ firma. ex̄ de loca. et ꝯdu. noſtra nob. Fit qñq̃ imꝑpetuũ aliqñ ad certuʒ tp̄s ⁊ ſi moriat̃ ꝯductor infra certũ tp̄s ei ſuccedit heres. Secus aũt eſt in vſufructu qui q̄dem ꝑſonalis eſt ⁊ morit̃ cuʒ ꝑſona. Eſt inſuꝑ alius ꝯtctus q̄ ſm glo. ex̄ de loca. et ꝯdu. c. potuit eſt medi⁹ int̓ locationẽ ⁊ venditionem q̄ emphyteoſ noiat̃. de q̄ habet̃ in dctõ c. potuit. Talis ꝯtctus in h̄ accedit ad venditionẽ. q: qñ celebrat̃ aliq̃d dat̃ queãdmodũ in venditiõe datur p̃ciũ. ſed nihilomin⁹ differt ab ea q: ꝑ venditionẽ dñiũ ipſum tranſfert̃: ſed in hoc ꝯtctu dñs retinet ſibi dñiũ. q̄ꝓpter magis videt̃ accedere ad naturã locationis q: ſicut locator ſibi dñiũ retinet ⁊ annis ſingulis aliq̃d recipit: ita ⁊ hic q: emphyteota in ſingulis ꝯuentũ canoneʒ. i. cenſum ſoluit. Emphyteoſ eſt nomẽ grecũ ⁊ eſt idẽ ꝙ melioratio in locato. Nã antiq̄tus ſterilia tñ ꝑ hunc ꝯtractũ ꝯcedebant̃ ⁊ meliorationes receptorꝝ erant. Demũ ꝑmiſſum eſt fieri de ſterilib⁹ ⁊ fructuoſis. ꝯſiſtunt autẽ tñ in rebus ſolis. Quidã hunc ꝯtctum vocant datio ad liuellũ bellũ. Sciendũ eſt eni ꝙ poſſeſſio certe eccleſie in emphyteoſim de nouo ꝑꝑetuũ non poteſt dari ex̄ de re. ec. nõ alie. c. nulli. Si tamen poſſeſſio ipſa ꝑ̓us emphyteotica erat ⁊ libere ad eccleſiã ꝑuenit poterit etiam alteri imꝑpetuuʒ in emphyteoſim dari hoc tamen cum grano ſalis. ꝑut habet̃ in. c. ex parte ex̄ de feu.

Qđ in contractu ſocietatis poteſt interuenire mutuũ palliatũ et vſurariũ ⁊ ꝙ talis contractus poteſt tripliciter variari. Ca. iij.

Tertio quoq̃ põt eſſe mutuũ palliatum ⁊ vſurariũ in ꝯtractu ſocietatis. Eſt eni ſocietas fraternitas q̄dam. ff. ꝓ ſocio. l. verũ. Proinde impiũ eſt ꝙ cõmittat̃ ibi vſura vel turpe lucrum. Qđ quidem fit qñ inter ſocios eq̃tas non ſeruat̃. Eſt aũt circa h̄ aduertendũ ſm Tho. ſcđa. ij. q. lxxviij. ꝙ ille qui in ſocietate cõmittit pecuniã ſuam artifici vel mercatori pecunie dñiũ non trãſfert̃ in illum ſicut contigit in mutuo. ſed remanet eius q̄ dedit illã ita ꝙ cum ꝑiculo illius mercator cũ illa negociatur vel artifex oꝑatur. ideo licite recipe poteſt inde partem lucri ꝓuenientis videlicet tanq̃ de re ſua. Hec ille. Inſuꝑ eſt notandũ ꝙ ꝯtractus ſocietatis triplicit̓ põt variari. Primo modo fit qñ ſunt duo quorꝝ vnus ponit pecuniã tñ ⁊ alter oꝑam corꝑalem. ff. ꝓ ſocio. l. v. §. j. Scđo modo fieri ſolet qñ vnus ponit pecuniã ⁊ oꝑam ⁊ alius tñ oꝑam vel tñ pecuniã. Tertio aũt mõ fit qñ ambo ĩ ſocietatem pecuniã ⁊ oꝑam ponũt: ⁊ in his oĩbus eq̃tas eſt ſeruãda ne aliq̃d fiat in fraudem vſurarũ. Quia ſm Goff. lucra ⁊ damna cõia eſſe debẽt. Concor. in h̄ Hoſtieñ. Et nota. xiiij. q. iij. c. plerinq̃. Proinde tale pactum fieri poteſt. videlicet ꝙ accipem q̄rtam lucri ⁊ tu alias tres vel econũſo tu q̄rtãm et ego tertiam. ſm ꝙ ꝯueniem⁹ q: tua vel mea induſtria eſtimari deberet. vt patet inſti. de ſocietate. §. j. Et ſimilit̓ ꝙ ſm rata diuidatur damnũ. Poſſet inſuꝑ fieri expꝛeſſa p̃dicta eſtimatiõe ꝑſone. ſed cõmittẽdo diſcretioni ei⁹ qui pecuniã recipit vt aſſignet ꝑtem lucri et dãni inq̃tũ. ſ. ſibi videt̃ iuſtũ. Et tãdẽ ſi eẽt aliquis exceſſus aut defectus ꝯcordit̓ inuicem remitterẽt ſibi. Sʒ notãdũ eſt ꝙ qñ vt̓q̃ ponit pecuniam ⁊ oꝑam ⁊ alter eorꝝ plus de

pecunia vel ope vel de vtroq̃ ponit tūc ſm
Nicolaū de macꝭ.lucrum eoꝝ debet eſſe
equale:non equalitate q̄ntitatꝭ ſed ꝓpoꝛtio=
nis ſi nihil aliud expꝛeſſum erat. Qꝛ aūt cō=
tractus ſocietatꝭ in vſurarū fraudē fieri po=
teſt ponunꝭ aliqui caſus. Primus caſus
eſt talis. Quidam ponit in ſocietate opam
tm̄.alius ponit triginta floꝛenos ad tertiaꝫ
partem lucri ⁊ dāni hoc eſt ad lucrū ⁊ dam=
nū decem floꝛenoꝝ viginti floꝛenis ſemꝑ re-
manentib⁹ ſaluis. In tali enī caſu niſi ille q̄
opam ponit mercedē recipiat laboꝛis quem
ſuſtinet ꝓ cōmertio decem floꝛenoꝝ q̄ꝝ lucꝝ
et damnū ſpectat ad illuꝫ qui pecuniā dedit
talis q̄ dedit eam vſurari⁹ eſt. Rō huius eſt
qꝛ viginti floꝛenos mutuauit mercāti ꝓ cō=
mertio decē floꝛenoꝝ ꝑtinentiū ad lucruꝫ et
ad damnū eius q̄ pecuniā dedit cū receptu=
rus ſit.xx.floꝛenos q̄ non ſtant ꝑiculo ſuo ſi
cut ⁊ illius q̄ opam gerit.ꝙ eque bn̄ deberēt
ſtare triginta ad lucrū illius q̄ opam ponit.
Nam ꝯueniēs eſt ꝙ habeat emolomētū qui
habet ⁊ onus. Idō ſi iſte q̄ opam gerit nihil
habeat ꝓ mercede laboꝛis exhibiti in lucro
q̄ accedit illi q̄ pecuniā dedit:vſurā cōmittit.
Quia poſito hoc caſu is qui pecuniaꝫ dedit
ꝓ viginti floꝛenis nihil hr̄e debet ad ſilitudi
nē mutuātꝭ:q̄ ſicut.ſ.ſermōe.xxxvij.ar.iij.
c.iij.latius dictū eſt rōne mutui vltra ſoꝛteꝫ
nihil recipe pōt. Cū ergo ꝯhiꝭ ſocietas ita ꝙ
vnus ponit pecuniā alius opam ſicut dictū
eſt licitū eſt:dum tn̄ ſeruetꝭ eq̄tas ſocialꝭ. Sꝫ
hoc non eſt in ꝓpoſito caſu. Nā ſi mercatoꝛ
recipiens pecuniā ⁊ ponens opam. Poſtq̃
merces emit eas ꝑderet:amitteret vtiq̃.xx.
floꝛenos ⁊ opam coꝛꝑalem. Collatoꝛ aūt pe-
cunie nihil ꝑdit niſi tm̄mō decē floꝛenos ⁊ ſi
opam coꝛꝑalem. Caſus ꝙ nequaq̃ licit⁹ eſt ꝫ
fit in fraudem vſurarū. Scōs caſus eſt d̄
eo q̄ credit mercatoꝛi.c.ducatoſ.ſic ꝙ medie
tas currat ad ꝑiculū mercatoꝛis ⁊ alia ad ꝑi-
culum tradentis:⁊ tandem ambe equaliter
lucrentur ⁊ perdantur. Tūc enī ꝑinde ē ac ſi
medietatē currentē ad ꝑiculū mercatoꝛis ſi=
bi mutuaſſet ⁊ rōne talꝭ mutui mercatoꝛ nul
lum ſalariū habeat de induſtria ſua ⁊ opere
q̄ reliquā medietatē ꝓ tradente in mercatio
nes deducit. Et ideo ꝑinde eſt ac ſi mercato=
ri cui q̄nq̄ginta libꝛas mutuaſſꝫ. Dicēt. Tra
do tibi alia q̄nq̄ginta ⁊ ꝓpꝭ mutuū qd̄ ego
feci tibi deduc mihi eas abſq̃ alio ſtipendio
cum tn̄ talibus ꝓ ſtipendio q̄rta pars lucri
ſolet aſſignari abſq̃ hoc ꝙ in capitalꝭ ꝑditio=
ne abſq̃ culpa ſua facta nihilomino perdat

Idō talis ꝯtctus eſt illicit⁹. Terti⁹ caſus eſt
de eo q̄ in ſocietatē dat pecuniā mercatoꝛi et
ꝯuenit ſecū ꝙ det ſibi certam ꝑtem de lucro
et nihil dicit de dāno. In h̄ caſu diſtinguen-
dum eſt qꝛ ſi intendit hr̄e lucrū ⁊ nō damnū
vſura eſt ex̄ de vſurꝭ.c.ꝯſuluit. Si aūt inten=
dit ꝑticipare lucrū ⁊ damnū licet de damno
nihil dicat tunc ꝯtractus licit⁹ eſt.⁊ licet de
damno nō exꝑmaꝭ tn̄ intelligi habet de illo
ſicut de lucro vt patet inſti.de ſocietate.§.il
lud ⁊c̄. Sed pone ꝙ negociatoꝛ q̄ recipit pe=
cuniam ad mercandū paciſciꝭ cū eo q̄ illam
ſibi tradit dicens. Volo in fine ꝓ induſtria
mea ⁊ laboꝛe meo hr̄e.xx.floꝛ. nolens ī eis
ſentire aliqd̄ damnū. Nunq̄d licet? Dicēdū
ꝙ ſic. Sed iſte eſt ꝯtctus locatiōis nō ſocieta=
tis qꝛ talis negociatoꝛ ꝓ tali ꝑcio opas ſuas
locat. Et h̄ modo nihil etiam ſentit de lucro
poſſet q̃ paciſci ꝙ non ſolū deberet hr̄e illa
viginti ſine aliq̄ damno ſed etiā talem ⁊ talē
partem de lucro atq̃ nullā de dāno. Sepe
enī ꝯtingit ꝙ tanta eſt induſtria ſocij vt pluſ
ꝯferat ſocietati q̃ ipſa pecunia. Vtputa ſi ip
ſe ſolus nauigaret vel ſolus ꝑegrinareꭲ.ff.
eo.ti.ſi nō fuerūt.§.j. Et tūc ex pacto partē
non ſentiret damni ⁊ tn̄ ꝑticiparet in lucro.
Sed in rei ueritate tunc illa reciperet vt non
ſocius ſed ratione ſalarij ſui. Ad materiā ſo
cietatis faciunt oīa que.ſ. in ꝑſenti arti.di=
cta ſunt ⁊ etiam que dicenꭲ in ſermone ſeq̄n
ti ꝑ totū:vbi de ſoccidis dicturi ſum⁹. Inſu=
per ⁊ in ſeq̄nti.c.dicenꭲ. Circa hoc querū
tur tria. Sed nunq̄d qui debet ꝯonere ope=
ram.ſ.nauigādo ⁊ circūcirca negociādo de=
bet eam ponere ſumptib⁹ ſuis. an ſocietatꝭ
Dicendū ſm Bal.de paruſio et Ja.de cre.
ꝙ q̄ſi ꝓficiſciꭲ cauſa ſocietatꝭ debꝫ habere ex
penſas de coꝛꝑe ſocietatis exceptꝭ his quas
feciſſet domi.ar.ff.de peti.here.l.ſed ſi lege
.§.quod autem.quia non diciꭲ lucrum niſi
deductis expenſis.ff.pꝛo ſocio.l.mutuis.h̄
etiam tenet Cypꝛianus. Scōo queri poſ=
ſet an in diuiſiōe ſocietatis que q̄nq̃ poſt lō
ga tempoꝛa fit multiſq̃ laboꝛib⁹ ac ſudoꝛib⁹
ꝑcedentib⁹ ſi non inueniaꭲ niſi tm̄ capitale
ſaluū.debeat habere ille qui poſuit illud an
debeat equalit̄ diuidi. Circa hoc diuerſi di=
uerſa ſentiūt. Glo.in li.j.C.pꝛo ſocio dicit.
ꝙ debet equaliter diuidi niſi aliud actum ſit
et hoc ꝓpter tres rationes. Primo ratio-
ne cōionis.ſcōo rōne opatiōis:tertio ratio=
ne amiſſiōis. Pꝛia reſpicit ꝯtc⁹ ꝑncipiū ſcōa.
mediū:tertia terminū. Pꝛio aūt rōne cōio
niſ. Qꝛ tale capitale videꭲ a ꝑncipio cōicatū

ſicut dicimus in ſocietate omniū bonoꝛuꝫ ꝙ
vnuſquiſq̃ videtur alteri cōicaſſe qd̄ ꝑmo ꝓ-
pꝛiū erat de ꝓpꝛio in cōmune tranſit.ff.ꝓ ſo-
cio.l.ij. Scōo rōne opationis: qꝛ ille q̄ po-
ſuit operam intelligiꭲ pꝛeciū opere poſuiſſe:
qd̄ quidē ꝑciū lex aſſilat ⁊ coequat pecunie po
ſite ex altera parte. vnde perinde eſt ſi vnus
ponit decē ⁊ alius operam ac ſi vterq̃ pone-
ret decē.ſed tūc certū equidē eſt ꝙ ſi diuiſiōis
tēpoꝛe nō reperirenꭲ niſi decem quilibet de=
beret habere quinq̃.ergo ita in ꝓpoſito eſt.
Tertio rōne amiſſionis:qꝛ ſi ille q̄ operaꝫ
ponit ꝑdit operā:ergo qui poſuit pecuniā ꝓ
parte ꝑdet pecuniā:alias ſequereꭲ abſurduꝫ
ſ.ꝙ vnus per totū perderet ⁊ alius nihil. Et
hanc partē tenet gloſa de iure. De cōſuetudi
ne autem dicit ꝙ capitale debet eſſe ſaluū:⁊ ſi
ē ita ꝯſuetū intelligiꭲ etiam tacite hoc actum:
quia ꝯſuetudo in tacitū pactum deduci vide-
tur.ff.lo.l.licet. Sed quidā dicunt ꝙ conſue
tudo illa nō valet ſilr̄ nec pactuꝫ eo ꝙ per tale
pactum contractus ꝯtraheretur ad naturam
vſure. Nam ſicut in vſura eſt periculum debi
toꝛis ⁊ nihilominus creditoꝛ vſuras recipit:
ita hoc eēt periculū receptoꝛis: periculū inq̃
perditionis operarū ⁊ nihilominus ſi opere
aliquem attuliſſent fructum:lucrum cōe eēt.
Ad hoc rn̄dent quidā dicentes ꝙ nō eſt verū
ꝙ ex hoc ad naturā fenoꝛū trahanꭲ ſicut pꝫ ī
ſeq̄nēti q̄ōne:⁊ notaꭲ:ff.e.l.cū duobus.§.itē
ex facto. Tu vero dic ſm Ja.de are.ꝙ non ſo
lum de ꝯſuetudine ſed etiam de iure ē ꝙ capi
tale ſit ſaluū.quare enī ſocius meus debꝫ ha-
bere pecuniaꝫ. Et ſi dicis qꝛ ponit operā. Re
ſpondeo ꝙ ꝑcium opere intelligitur eſſe coꝛre
ſpondens inter luxoꝛio pecunie:non autem
ipſi ſoꝛti.ideo ſi vnus ponit cōmoditatē ope
equidem alter ponit cōmoditatē pecunie nō
aūt ꝓpꝛietatē. Finge aūt ꝙ vnus ponat in ſo
cietate. M.milia:alter operaꝫ tm̄:tūc hic nul
la poteſt eſſe ꝓpoꝛtio niſi de cōmodis opere
⁊ cōmodis pecunie:nō de ipſa totali ſoꝛte ꝑ-
inde expꝛ̄ſſum eſt q̄ſi in ſocietate ponitur ſpēs
ex vna parte puta pecus:⁊ ex alia parte ope-
ra paſtoꝛalis:qꝛ ſola dāna aut cōmoda in ob
uentionibus coīa ſunt:nō aūt ipſum pecus:
vt pꝫ in.§.ſi coeūda.ff.pꝛo ſocio.l.ſi d nobis
Vt dicamus ꝙ in dubio potius intelligatur
in ſocietate poſit⁹ vſus rei q̃ ipſa res:⁊ h̄ facit
ad q̄ōnem ſoccide ouiū ꝙ fetus lane lac ⁊ h⁹=
modi ſunt coīa:ſed nō oues ſoccide date. Ve
rū eſt etiam ꝙ lꝫ capita ꝑncipalia moꝛtua ſūt
tamen ſocietas in fetibus durat.ff.ꝓ ſocio.l.
ſi illud quod.ff.de pigno.l.grege.in ꝑnci. Et

qd̄ dico ꝙ oues in ſocietateꝫ date non ſint cō
munes:intellige ꝙ capitale meū non eſt cōe ꝫ
melioꝛamentū ⁊ deterioꝛamentū eſt cōmune
vbi gratia.dedi agnos in ſoccidam tūc quate
nus tunc valebant agni tanq̃ capitale meuꝫ
ante omnia detrabam illud.qd̄ aūt creſcit pu
ta qꝛ agni caſtrōes effecti ſūt aut poꝛcelli poꝛ=
ci tractu tempoꝛiſ illud diuidetur tanq̃ inter
ſocios.⁊ ſi dedi equā in ſoccidam ⁊ tractu tē-
poꝛis deterioꝛata eſt:facta inter nos eſtimati
one ꝓ medietate deterioꝛationis periculuꝫ ⁊
damnū ad me pertinet: ꝓ alia vō medietate
pertinet ad te.nam hec eſt natura ſocietatis:
que natura tanq̃ quoddā intrinſecū omnib⁹
cōtractibus ineſt:quia nihil aliud eſt q̃ diſpo
ſitio quedam quā lex vel conſuetudo ſtatuit
ſuper contractū:vt.ff.de pac.l.ſi vnus.§.pa=
ctus.v.qd̄ eſt in ſpē dotiſ. Tertio queriꭲ ſi
ipſum capitale perditū ē ſeu diminutū varia
ſuꝑueniēte foꝛtuna:nunq̄d ille qui operā po
nit teneatur aliquid ꝯferre ei qui pecuniā de
dit? vbi gr̄a. In diminutione ponamus ꝙ in
ſocietate poſuerant viginti ⁊ tu operam ſolā
⁊ de iſtis.xx.ſunt perditi.x.nunquid tu tene
res mihi reficere q̄nq̃? Et videtur ꝙ ſic. quia
damnū debet eſſe cōe vt pꝫ in ꝑallegatis.l.ſi
non fuerint.nam ſi totū damnū eſſet meū fo
ret hoc tunc ꝯtra naturā ſocietatis.ſed cōtra-
riū determiauit glo.in dcā.l.ſi nō fuerint.§.
j.ſuper vbo ſolus.ꝙ ille qui ponit operā ſolā
nunq̃ ſe obligaſſe videꭲ ad damnū ſoꝛtis:ſuf
ficit enī damnū perditaꝝ operaꝝ: ⁊ hoc ꝓbat
dicens ꝙ coꝛrelatiuoꝝ eadeꝫ eſt natura. vnde
dicit ſi de capitali nihil lucratur ponēs opam
ita etiam de capitali nihil dānificetur. Si aūt
lucraretur ita dānificari deberet quia de ꝯtra
rijs eedem dantur regule. C.de fur.l.mani=
feſtiſſimi.§.ſed cū in regula.in textu.ibi.vbi
enim eſt periculū ibi ⁊ lucrū. Sed Petrus di
cit ꝙ aut pecunia eſt ſtatim perdita ⁊ tūc dam
nū debet eſſe cōe:aut poſt operas ꝑhabitas ⁊
tunc ſufficit operaꝝ damnū. ⁊ hanc opi.dicit
Ci.eſſe equioꝛem.ſed Ja.de are.inquit indi=
ſtincte ꝙ damnū debet eſſe cōe:vt ī.l.cū duo=
bus.§.quidam.⁊.l.ſi id quod.§.item celſus.
Tu vō dic ꝙ quatenus eſt cōe lucrū eatenus
debet eſſe cōe damnū ⁊ non aliter vt ꝑdixi. et
ideo pꝛimaꝫ opinionē tene. hec omnia Bal.
Ad ꝑdictam materiā faciūt plura que īfra
dicentur in ſermone ſeq̄nti arti.j.⁊ ca.iij.vn=
de ſi ꝯtracta eſt ſocietas ad partē damni ⁊ ad
partem lucri qui perdit operam tertiam opi
nionem tenet:nec pōt conqueri qui ꝑdit ope
ras naꝫ etiā alter perdit inter luxuriū tēpus

Sed ſi nō apparet qualiter ꝯtracta ſit ſocietas
intelligiť ꝯtracta ſm ꝯſuetudinē regiōis ⁊ int̄
mercatores ſm ꝯſuetudinem mercatoꝝ: vt in
auc̄. de fideiuſ. §. ſi. et. ff. de edi. edic. in. l. qͦ
ſi nolit. §. quia aſſidua. et. C. ꝺ fideiuſ. l. ſi. he
tres ſupradictas qͦ nes ſūt ſm Bal. de ꝓuiſio
in. l. j. in. c. pro ſocio.

Qn̄ ꝯtractuſ cōmiſſionis ſit licitus aut nō. Capitulū. iiij.

Q Uarto quoqꝫ pōt eſſe mutuū pal-
liatū et vſurariū in ꝯtractu ꝯmiſ-
ſionis lꝫ etiam quedā ſocietas dici
poſſet. Ad cuius intelligentiā que
ri pōt an cōmittens pecuniam bone fidei cui-
dam mercanti vt iſi iuſte lucreť et habeat par
tem in lucro licite agat. i. an talis ꝯtractus ſit
licitus? Ad hoc dicendū ꝙ pecunie cōmiſſio
pōt fieri duobus modis. ꝑmo modo cū trāſ-
latione dn̄ij. ſcd̄o ſine tranſlatiōe dn̄ij. Pri
mo modo cū tranſlatiōe dn̄ij in toto vel ī ꝑte
vtpote ſi fiat tranſlatio pecunie ſeu rei cōmiſ-
ſe in dn̄iuꝫ illius cui cōmittitur: et tūc ꝓ pecu
nia ſic cōmiſſa aliquid ſperare nō licet alicui:
ſicut ſperare nō licet lucrum de re non ſua: qꝛ
mutuū eſt ac per ꝯn̄s inde ſpare non licet ali-
quid ꝓhibēte dn̄o Luc̄. vj. Mutuum date ni
hil inde ſperantes. et ad hoc faciūt oīa que di
cta ſunt in ſermōe. xxxvj. et. xxxvij. per totuꝫ.
et extra de vſur. c. ꝯſuluit. Scd̄a ſine tran
ſlatione dn̄ij talis cōmiſſio pōt fieri. ſ. qn̄ tota
res cōmiſſa remanet in dn̄io cōmittētis: et ta
li modo cōmittēs pōt ſperare lucrū ſicut ꝺ re
ſua: quia pecunia vel alia res cōmiſſa eſt ſicut
cōmittitur aliquid ſeruo vel miniſtro ꝗ nego
ciatur de rebꝰ dn̄i ad eiuſdē vtilitatē: ac per
ꝯn̄s qͦ excreſcit ſorti ſicut rei ꝓprie iuſto titu
o poſſidetur. Nec eſt ſile de mutuo et cōmiſ-
ſo: quia in mutuo pecunia ſtat periculo illius
ꝗ eam accepit: nō ſic aūt de pecunia que com
miſſa eſt que ſtat periculo cōmittētis: ideo de
tali pecunia pōt licite ſperare lucꝝ. dꝫ tn̄ ꝙ to
ta pecunia ſit cōmiſſa: qꝛ ſi partim cōmiſſa eēt
et partim mutuo data poſſet ibi eſſe vſure vi-
tium. Si eni quis cōmittit centū alicui vt ſibi
mutuet medietatē et aliā retinet dn̄io ſuo ita
ꝙ iſte cui cōmittitur debeat de illa aliqͦ lucrū
negociari: tūc tale lucrū vſure vitiū hꝫ: qꝛ nō
ſperat ſolum ex re cōmiſſa ſed etiā ex mutuo
dato: ideo ex mutui adiectiōe in toto ꝯtractu
viciū generať: ſicut eni in logica locutio iudi-
catur falſa ꝓpter falſi adiectionē lꝫ directe ſi
gnificet veritatem ſicut dicen̄. homo volans ē
aīal: ita in moralibus iudicať actio vicioſa qn̄
vitio cōmiſcetur. ſic ī ē ꝓpoſito. Si quis obij
ciat ꝙ ſi in cōmiſſiōe aliaꝝ rerū que de ſe pari
unt fructū ſicut ſunt ager vel vinea pōt aliqd
ſperare: tn̄ in cōmiſſiōe pecunie que de ſe nul
lum fructū parit nō videť aliquid ſpari poſſe
Nec ſperatū ſi accipitur videť poſſe iuſto titu
lo retineri: qꝛ gratis nō datur nec labori ꝓꝓo
redditur: nec per aliā rem ꝓpriā recōpenſať.
Ad hoc dicendū ꝙ in tali cōmiſſione pecunia
nō parit pecuniā imediate: ſed magis ex hoc
ꝯtingit ꝙ quis negociatur emēdo vel vēden
do: et ideo talis excreſcētia lucri magis eſt de
rebus que per cōmiſſam pecuniā iuſta cōmu
tatione acquiſita ſūt ꝙ̄ ſit ex parte pecunie iā
cōmiſſe. hec notat Alex. lon.

Articulus tertius de cambijs et de varietate eorum.

T Ertio ꝯſideremus qn̄ licet cambiū
i. qn̄ ars campſoria licita ſit. Circa
qͦ notandū eſt ꝙ triplicia ſunt ge-
nera cambioꝝ. ꝑmo ſūt quedaꝫ ar
tificialia. ſcd̄o ſūt quedā realia. tertio ſūt que-
dā caſualia de qbus ꝑ ordinē nūc videbimꝰ.

De cambijs artificialibꝰ ⁊ de arte campſoria et qūo eſt iuenta. Capitulum. j.

P Rimo quidē ſūt quedā cambia ar
tificialia: de quibꝰ tria ꝯſideremꝰ.
ꝑmo qūo ſunt inuēta. ſcd̄o qūo ſūt
neceſſaria tertio qūo ſūt licita. Pri
mo ꝯſideremus qūo ſūt inuēta. Ars eni cam
pſoria ſm pħm ꝑmo polit. caſu et fortūa for-
te ꝑmitus innēta eſt: ſed demū per experien-
tiam artificialis eſt facta. Solet eni nūmiſma
in regiōe ꝓpria ꝙ̄ in alia plus valere. accidit
ergo forte aliquos quedaꝫ habere nūmiſma
ta que nō multū appciabantur in regiōe ſua:
eo ꝙ ꝓpria nō eſſent regioni illi. Illis ergo ca
ſu veniētibus cū eis ad alias regiones in qui
bus ꝓpria erant accidit eos ꝓ nūmiſmatibuſ
plus recipere ꝙ̄ valeret in regiōe ſua: et vidē
tes inde habere lucrū arte campſoria vſi ſūt:
et tali modo hec ars originē ſumpſit. Demuꝫ
ꝯſiderantes homines que nūmiſmata in ali-
bus partibus plus valerēt vt melius expēde
renť ꝓpter lucrū inde inuentuꝫ mittebat vel
portabant illa: ⁊ ſic ꝓpter ꝯſuetudinem in ar-
tificiale exercitiū hoc ꝯuerſum eſt Secūdo
ꝯſideremus qūo ars campſoria eſt neceſſaria
neceſſe eſt eni eſſe campſores in diuerſis regi
onibns. ꝑmo ꝓpter nūmiſmatū diuerſitatē.
ſcd̄o ꝓpter peregrinātes ⁊ circūeuntes diuer
ſas regiones. tertio ꝓpter cōmutatiōes rerū
ſine quibus ſtare nō pōt humana vita. h̄ do

cōmodo fieri nō poteſt ꝑter cōmutationeꝫ re
rum ſiue nūmiſmatū vſu cum in diuerſa loca
remota res. ⁊ qn̄qꝫ etiam denarij ſine pericu
lo ad ꝑmutationē faciendā portari nō poſſūt
ſed campſor per cambiū tali neceſſitati ſupple
re pōt. Tertio ꝯſideremus qūo licita ē per
mutatio eni campſorie artis ꝓpter quattuor
maxime licita eſt. Primo qꝛ nō habet mu-
tui rationē eo ꝙ ꝓpter dilationē tēporis non
ſperať lucrū. Scd̄o qꝛ campſorij in ſpē vel
numero nō redditur ſors eadeꝫ eo ꝙ tribuit
monetam eiuſdē generis ⁊ tribuitur ei aut re
cipit monetā alterius generis puta dat groſ-
ſos ⁊ recipit florenos ⁊ ſic de alijs. Tertio
inſuper ſm Arch. xiiij. q. iij. ca. j. in glo. Non
pōt dici emptio vel vēditio ꝓprie loquendo.
qꝛ emptio vel vēditio ꝓprie ꝯſiſtit in emptia-
libus rebꝰ quaꝝ ꝑcia ī nūmiſmate mēſuranť
Sed hoc genus fit in ſola ꝑmutatione nūmi-
ſmatis diuerſoꝝ generꝝ. ideo non eſt emptio
vel venditio. ſed ſimplex permutatio dici po
teſt ⁊ licita niſi cambiētes de diuerſis generi-
bus nūmiſmatū cariſtiā inducere intendant
Quarto inſuper ⁊ nō indocte putāt ꝗdam
hoc licere rōnem intereſſe. ſ. ꝓpter labores et
expenſas ſalarioꝝ penſionū ⁊ ſiſium que cā-
pſor hꝫ ꝓpter hanc artē qua ꝓpter ex ea viue
re pōt. vn̄ apl's ait. j. Corinth. ix. Nemo mili-
tat ſuis ſtipendijs vn̄qꝫ. Licita ergo ſūt cābia
ita dūmodo debite fiant cū moderamine ⁊ di
ſcretū inde ſuſcipiať lucꝝ. Circa igitur hec cā-
bia ponūtur aliqui dubitabiles caſuſ. Pri
mus caſus eſt de illo qui dat marcā argenti ꝓ
alia marca argēti certo tꝑe ⁊ termino ſoluēda
aut recipienda dubitať aūt nūc an hoc ſit vſu
ra? Dicendū ꝙ ad hūc ⁊ ſiles caſus reſpōderi
pōt ſm diſtinctionē ſuppoſitā in ſermōe. xxx
articulo. j. ca. iij. vbi eſt tertia regula Et idem
iudiciū eſt qn̄ datur ſpēs ꝓ ſpē puta frumen
tū ꝓ frumēto vinū ꝓ vino oleū ꝓ oleo ⁊ ſic ꝺ
alijs. Scd̄s caſus eſt de eo qui hꝫ pecuniā
ſpālem quā timet futuro tꝑe ſuo ꝑcio minora
ri iuxta dn̄oꝝ ordinationes aut ciuitatū ac re
gionū ſanxiōes. Proinde ꝓpter hūc timoreꝫ
nō vult dare mutuo pecuniā ſuam niſi in eq̄-
li ꝑcio ſibi reſtituať in quo eſt cū ei mutuo da
tur. Vbi gratia. ꝗdā habet argenteos groſſoſ
qui nūc valēt. v. ſolidos cū dimidio ⁊ timet ꝙ
futuro tꝑe auctoritate maioꝝ reducēť ad qn̄-
qꝫ. Qua ꝓpter facto ⁊ diminuto ꝑcio tempo-
re ⁊ termino ꝯſequēti nō vult recipere nume
ro tot groſſos quot mutui tꝑe ipe dedit. Qui
buſdā videtur ꝙ talis cōmittat vſurā quibuſ
dam alijs verius videť iudicio meo hūc caſū
licitū eſſe qͦ triplici rōne ꝓbant. Prima qꝛ
aliud eſt in mutuo ſperare lucꝝ atqꝫ aliud eſt
vitare damnū ſuū. ꝑmū quidē nō pōt fieri ſi-
ne iniuria dei qui tale lucrū ꝓhibuit Luc̄. vj.
Nec etiā ſine iniuria ꝓximi cui mutuū debu
it gratis dare. Qui aūt ſuū euitat dānuꝫ nec
deo iniuriať cū hoc nulla lege ꝓhibitum ſit.
nec etiā ꝓximo fit iniuria cū nō ledit ꝓximuꝫ
qui ſuū euitat damnū. in ꝓpoſito igitur caſu
magis querit vitare damnū ꝙ̄ lucrū habere.
Scd̄a rō eſt qꝛ debitor nō minꝰ recipit mu-
tuatiōis tēpore ꝙ̄ reddere teneatur eo ꝙ tꝑe
quo ab eo mutuū receptū eſt tantum valebit
quantum reddere nunc tenetur. Nec etiam
viſile erat groſſos minus valituros ꝙ̄ valēt
tēpore quo mutuo dati ſūt cū minoratio taliſ
pecunie nō accedit dilatiōe tēporis ſed ex vo-
lūtate ipſius legiſlatoris. Tertia rō ē ꝙ de-
bitor pecuniā nō accipit vt ſeruaret eam vſqꝫ
ad tēpus quo viſile tm̄ valitura erat ſed vt ea
vteretur vel ſaltem vti poſſet tēpore iſto quo
habebat valorem ſuum.

De cambijs realibus ⁊ quomodo tripliciter variātur vbi de depoſito quedā tangūtur. Ca. ij

S Ecūdo ſūt quedam cābia que rea-
lia dici pſit qꝛ vt plurimū realiter
deducunť. Ad quoꝝ intelligentiā
notandū eſt ꝙ ſicut patere pōt per
ea que dicta ſūt ſup̄ ſermōe. xxxvj. arti. ij. per
totū vbi nulla interuenerit rō mutui nlla po
teſt ibi eſſe vſura. ideo ſi ibi aliqͦ vitiū eſt erit
aliud ab vſura. vn̄ ꝓ generali regula tenēdū
eſt ꝙ quicūqꝫ aliqd ab altero recipit nihil ſibi
dando niſi tꝑe ſolutiōis vel redditionis acce
pti nō cōmittit vſurā aliquid lucrādo ratione
illius talis accepti. Pro hac regula declaran-
da notandū eſt ꝙ in his cambijs naturalibuſ
tripliciter pōt interuenire lucruꝫ. ꝑmo ratiōe
cuſtodie. ſcd̄o rōne patrie. tertio rōne mone-
te. Primo rōne cuſtodie ſeu depoſiti: vtpu
ta ſi abſqꝫ periculo ⁊ labore deportationis de
vna terra in aliā reddat mercator cū ꝓprio lu
cro depoſitū vel eius equiualēs: vt cū eps ꝑ-
gens romā deponit in Auinione. M. duca-
tos alicui mercatori hn̄ti tabulā pecunie Ro
me: ille mercator accipit ab epo ducatos. x.
vt ꝑfatos mille ducatos reddat ſibi rome in
demnes: in tali caſu lꝫ ibi nō eſt vſura: tn̄ ſm
quoſdam ibi eſt turpe ⁊ indecens lucrū: ⁊ ma
xime propter duo. Primo qꝛ mercator ille
abſqꝫ periculo ⁊ abſqꝫ expenſis ⁊ etiā ſine de
portationis laborꝫ facit eoſ epo in roma dari

Secũdo qꝛ antequã reddat eos poteſt ex tra ditis ſibi ducatos in auinione lucrari ⁊ mer cari: nõ tñ vt ꝓdiximus eſt ibi vſura cũ ipſe ni hil mutuauerit cãpo: nec ad reſtõnem illoꝝ. x. ducatoꝝ ſm quoſdam obligatus eſt: quia ve re ſeruiuit cãpo in aliquo equiualenti quãuis h faceret abſqꝫ ſuo periculo ⁊ labore: ideo inde centia talis lucri nõ ꝯtinet ſimpliciter indecẽ centia tiam vel iniuſticiã: imo potius quandã equa litatẽ. Credo aũt ſaluo meliori iudicio qñ tali cambiẽti qui de hoc facit artẽ iminerent circa hanc artẽ expenſe penſionũ operaꝝ ſalarioꝝ factoꝝ ⁊ diſcipuloꝝ inſuper circa pericula ⁊ la bores ſicut plerũqꝫ talibus cõtingere ſolet ꝙ ex his cambijs põt ſumere moderatũ lucrũ ⁊ maxime rõne intereſſe ſicut de cambijs prece dentibus dictũ eſt. Secus aũt de eo ꝗ hãc ex erceant artẽ: nec ꝓpter hoc opus iminẽt ſibi ꝑicula: nec hꝫ inde labores: neqꝫ expenſas ex quo rõne intereſſe poſſet inde habere lucruꝫ ⁊ ſm hoc ꝯſentiendũ eſt ꝑme opinioni. ſm. n. Bal. extra de plus pe. c. j. Pone caſum ꝙ nu mero cãpſori ꝑuſij. L. p. lxxxx. que mihi pari ſius dari facit: talis quidẽ ꝯtractus licitus eſt iure gentiũ ⁊ neceſſarius ⁊ iuentus naturali rõne eo ꝙ campſor ſubijt ꝑicula maris ⁊ dam na nũcioꝝ vt pꝫ. ff. de nau. feno. l. periculi. et ff. de ac. ⁊ obli. l. traiecticie. §. de illo. ⁊. ff. de ꝟ bo. obli. l. qui rome. §. calũnieris. ⁊ ſi aliquid plus lucratur ipſe campſor ex iuſticia quideꝫ ⁊ licite lucꝝ ſumit: qꝛ induſtria accedit rei lici te: vt pꝫ. ff. ad le. fal. l. ſi heres. Preterea licitũ eſt numeranti. x. paciſci ꝙ reddantur nouem tñ: qꝛ minuere ſortẽ nõ eſt pctm̃: augere aũt ſic. ⁊ eſt tex. notabilis. ff. ſi cer. pe. l. roga. §. ſi tibi. Scđo in talibus cambijs põt interue nire lucrum rõne patrie: de quo duos caſus ponamus in quo põt ꝑmo ꝓuenire lucrũ ex parte dantis. ſcđo ex parte recipientis. Pri mo ex parte dantis. Vbi gratia. plus enim va let florenus ſenenſis ſenis quã alibi: ſilr floren tinus: ſilr ducatus venetijs: ⁊ roman⁹ rome: ⁊ ſic de ꝯſilibus. ideo ſi pura ⁊ ſola rõne cam bij ꝓpter monetam plus valentẽ in ꝓpria pa tria quã in aliena interueniat lucrum nõ creda tur ibi vſura. Vbi gratia. ſi quis vltramonta nus. M. ducatos venetos venetas intende bat ferre ⁊ ibi cambire ſeu expendere eos ⁊ i ueniens campſorẽ in patria ſua hñtem tabu lam cambij in ciuitate venetiaruꝫ: ſibi tradit eos tanquã cambiens eos in venetijs ac per cõ ſequens ad forum cãbij venetiaꝝ: tũc ſi nihil aliud hic intendit nõ eſt ibi vſura: lꝫ plus pre dicti ducati veneti valeãt venetijs quã alibi vbi eos tradit verũtñ ſi ex hoc ꝙ ꝑdictos ducatoſ ꝑus tradidit vltra mõtes quã recipiat in vene tijs cambium coꝝ intendit aliquod lucꝝ acq rere: tũc prior traditio induit mutui rationeꝫ ⁊ eſt ibi vſura. Scđo poteſt ꝓuenire lucruꝫ ex parte recipientis: ⁊ tũc fieri ſolet tale cam bium alio cõuerſo modo: ⁊ dicitur cambium per litteras. Vbi gratia. In florentia exiſtens indigeo pecunia venetijs do tibi in florentia C. vij. vel. C. vj. florenos ⁊ tu in venetijs per litteras tuas facias mihi conſignare. C. duca tos venetos: lꝫ enim tu inde lucreris tamẽ ta lis contractus licitus eſt. tũ quia eſt quedam permutatio nũmiſmatis ad nũmiſma: nõ ra tione pecunie que de ſe fructuꝫ non parit ſed ratione patrie ſuperuenit lucrum. tũ quia eſt ad vtilitatem vtriuſqꝫ partis: neqꝫ eni ſine ta li cambio mercantie exerceri poſſent. tũ rõne intereſſe ſicut de expenſis ratiõe cuſtodie di ctum eſt. Tertio quoqꝫ in ꝑdictis cambijs lu crum interuenire poteſt rõne monete. ſũt nã pe monete ſiue nũmiſmata quedam que nõ tñ in ꝓpria patria: ſed quaſi vbiqꝫ maiorem habent valorem ſeu curſum quã alie multe mo nete: ſicut pꝫ de ducatis venetiaꝝ de boloni nis antiquis ⁊ ſilibus. Inſuper eadem num miſmata que i tali maiori ꝑcio ſũt adhuc ma gis in vna patria quã in alia currũt ⁊ cari⁹ eſti mantur. Si quis igitur tradat. M. florenos florẽtinos alicui vltra mõtes vt ſibi citra mõ tes reddatur pecunia ꝑualentior aut totideꝫ florentini floreni in terra vbi plus valent vſu ram cõmittit. Sed pone ꝙ aliquis pecuniam mutuet ad certũ tempus recepturus alteriuſ generis monetam aut aurũ vel argentũ aut aliam ſpeciem nũquid cõmittit vſuram? Ad hoc dicendũ ſm gof. ⁊ hoſti. ꝙ ſi nõ facit h vt in eſtimatiõe lucretur vſurarius eſt ſicut hi q de nũdinis in nũdinas mutuare ſolent: hanc vſuram omnibus execrabilem omnibus idi cat hoſti. vnde qñcunqꝫ ſub ſpecie venditiõis vel cõmutationis vel alterius liciti contract⁹ veletur ⁊ ſubornetur leuetur cũ excedant cen teſimã vſuraꝫ: ⁊ qđcunqꝫ nomen imponatur ei ex quo fraudulenter ⁊ mala intentiõe fit ali quid ſorti accedit vſura eſt: extra de vſuris cõ ſuluit. xiiij. q. iij. c. pleriqꝫ. Scđm etiam Alex. lõ. dicendũ eſt ꝙ ille qui mutuat pecuniam al terius generis ad certũ terminũ: peccat ſi rõ ne termini dati vult habere pecuniam quam ꝓbabiliter credit amplius valituraꝫ in termi no dato quã ſit pecunia quã ipſe dederat. Spe ratur enim excreſcentiam ꝓpter dilationẽ tẽ poris. Poteſt etiam fieri circa hec diſtinctio q

(Sabbato poſt 4ª dñicam. 40. … M. de Soccidis animalium.)

ſupra poſita eſt ſermõe. xxxvij. ca. vi. in. q. ij Pone etiam caſum ꝙ petrus exiſtens ianue emit a rolando turonẽſeſ recipiẽdos in fran cia talibus nũdinis: queritur an ne liceat? Di cendũ ſm Alex. lom. ꝙ ſi emens plus vel mi nus dat ꝓpter temporis dilationẽ: vel qꝛ pl⁹ vel minus dimittit pecuniã ſuam vendẽti vel ꝓmittenti dare turoneñ. in francia vtputa ſi vſqꝫ ad nũdinas ſunt tres menſes ⁊ min⁹ de dit emens pro liberis turonenſium: quam ſi eſſent tñ duo ꝯtractus tũc non videtur licit⁹ ⁊ maxime ꝓpter duo. Primo ſi pecuniam in termino recepturus plus valituram ꝓbabili ter crederetur: vel ſi ſic emenſ coiter lucraret hoc autem poſitum videtur mutuum eſſe po ſitum indirectum: vtputa ſi quis dat ꝓbabili ter minus recepturus in termino plus. Sed ſi eſſet dubiũ ꝓbabiliter vel coiter accidentis contractus excuſaretur.

De cambijs caſualibus et fortuitis: que cambia ſicca ſolent a quibuſdam nuncupari.

Tertio ſunt quedaꝫ cambia que ca ſualia ſolent noiari: a quibuſdã tñ denominant cambia groſſoꝝ. Ce lebrantur aũt tali modo: nam cum indigeam in florentia decem libris groſſoruꝫ ibi recipio ꝓ illis a campſore. C. ⁊ ſex florenoſ aut plus vel minus ſm ꝙ tunc florentie talia cambia currũt: ideſt ſm ꝙ ibi valent decem li bris groſſoꝝ: demũ inde ad vnum menſeꝫ te neor ſibi reſtituere tantũ quantũ infra deceꝫ dies computandos a die celebrati contract⁹ valebunt decem libri groſſoꝝ in ciuitate vene tiarũ: que quidem aliqñ valent plus: aliquã do vero min⁹: ideo campſor aliqñ perdit aliqñ lucratur: lꝫ coiter inde ſuſcipiat lucrũ nũmi: ideo cambia iſta exercent atqꝫ frequentãt: ta lis aũt cõtractus oio illicitus eſt. ꝑmo qꝛ ẽ cõ tractus mutui. ſcđo qꝛ ſperatur lucrũ nũmi. tertio qꝛ eſt cum damno ꝓximi. Primo qꝛ eſt ꝯtractus mutui cum intentiõe recipiendi vltra ſortem hinc ad menſem: qđ ꝓhibitũ eſt ſicut latius ſermone. xxxvij. arti. j. ca. ij. dictũ eſt. Nec obſtat ꝙ ꝑdicte libere groſſorũ qñqꝫ valeant minus: qꝛ intentio mutuantis eſt ex tali mutuo lucrum habere. Preterea dubia ⁊ pericula in vſura nõ excuſant: ſicut pꝫ extra de vſuris. c. nauiganti. Scđo eſt illicitus qꝛ ſpe rat lucrũ nũmi de quo nullũ põt egredi lucꝝ [illegible] pꝫ. lxxxviij. diſ. c. eijciens. Tertio eſt illicit⁹ [illegible] eſt cum damno ꝓximi. ſ. recipienti pecuni [illegible] cambij: cũ experientia teſte que magiſtra eſt omniũ in. c. quã ſit. li. vj. eodem titulo. talia cambia ſint hodiernis temporib⁹ ſubmerſio ⁊ deſtructio omniũ ciuiũ qui talia cambia fre quentare ꝓbantur. Ex ꝑdictis ſatis pꝫ qñ in ꝯtractu ab vſura excuſat damnũ periculũ vel dubium: ⁊ qñ eſt mutuũ palliatum nec nõ qñ liceat cambiũ vt a fetore impiorũ contractuũ cum lazaro reſurgamus atqꝫ reſurgant qui i eis olim corrupti erant: hec illis ꝑſtante dño noſtro ieſu: qui mortuis dat vitam: ipſis dat gratiam ⁊ iuſtis ſolum dat gloriam ſempiter nam. Quam nobis ipſe ꝯcedat qui cuꝫ patre ⁊ ſpũſancto glorioſus in ſecula ſeculorum vi uit ⁊ regnat Amen.

Sabbato poſt quartam dñicam in. xl. de ſoccidis animaliũ. ſermo. xl.

Ego ſum lux mũdi. Joh. viij. ⁊ in euangelio ho dierno. Nemo quippe vere hoc verbũ dicere valeat: niſi dñs Jeſus xp̃s qui in quantũ deus ⁊ in quantũ homo ſo lus põt tenebraſ de anima effugare. vnde ibi ſupra ſubdit dicens: Qui ſequitur me nõ am bulat in tenebris. ſ. ignorantie vel culpe ⁊ et ꝑ ꝯñs nõ veniet ad tenebras gehẽne que termi nus ſunt ꝑdictaꝝ tenebrarũ. Proinde Math. viij. ait dominus ꝙ peccantes eijcientur in te nebras exteriores ideſt in vltimas tenebras. Sed per xp̃m facta eſt veritas cõtra tenebraſ ignorãtie: ⁊ gratia ꝓpter tenebras culpe ⁊ glo riam in fine miſericorditer largietur cõtra te nebras gehẽne. Ad illuminandũ ergo tene bras ignorãtie noſtre ne in alias incidam ⁊ ad ꝑñs ambulemus in lumine ſuo in materia cõ tractuũ ſoccidarum. Ad intelligentiaꝫ igitur ſoccidaruꝫ ⁊ alioꝝ ꝯtractuũ qui inter ſe varie cõmiſcentur qñ omnia tria primo notãda ſũt

Primo eſt notandũ ꝙ qñqꝫ in ſoccida ⁊ in alijs ꝯtractibus mutui ratio cõmiſcetur ſi ra tiõe ipſius mutui fiat in his potior cõditio ꝑ ſtitorũ quã mutuãtis ab illo ſemper ꝓ tanto eſt ibi vſura ꝓ quãto ob rationẽ mutui veri vel interꝑtati veri fit potior cõditio ꝑſtitoris ⁊ ex hoc patet lata ianua ad multos caſus vſurari os tam ſoccidarum quã aliorum ꝯtractuum di ſcernẽdos ⁊ et ad eorum intricationes ꝓpter variam cõmixtionem ipſorum cuꝫ ceteris cõ tractibus diſſoluendas ⁊ euadãdos. Scđo aũt ꝑnotandũ eſt ꝙ in ſoccida que eſt quedaꝫ ſocietas in cõtractu aialiũ duo ꝯcurrũt. ſ. ſoci etas et locatio qꝛ ex his duob⁹ ſoccida compo

ſita eſt. ideo qui diſcernere vult qn̄ ſoccida licita ſit vel nō duo debet ꝯſiderare. Primo id qđ eſt formale in vera ſocietate pecunie appoſite: quia .ſ. ille qui mutuat pecuniam mercatori ad veram ſocietatem: tenetur in ſe periculum fortuitum retinere. Secūdo debet ꝯſiderare id qđ eſt formale in locatione: quia locans retinet in ſe periculum caſuale ipſius rei locate. ſi ergo in ſoccida apud eam dantez remancat fortuitum periculum: tūc ibi non eſt vſura: lꝫ ſicut infra patebit poſſet eſſe iniuſticia ex vtraqꝫ parte ⁊ maxime ex parte ſoccidā dantis. Tertio eſt notandum ꝙ qn̄ coīter nō percipitur ⁊ ꝓbabiliter dubitatur an illi⁹ vel iſtius deterior ꝯditio ſit in forma ꝯtractus ⁊ pacti adhibiti in ſoccida ſeu in quacūqꝫ alia ſocietate: tūc ibi nō eſt peccatū. vbi aūt ꝯditio alterius notabiliter deterior apparet ad arbitrium boni viri pctm̄ eſt ex parte p̄ualentis ſi hoc ſcienter facit: ⁊ talis p̄ualens totuꝫ qđ vltra debitum iuſticie recipit ipſi decepto obligatur reſtituere cum id perpendit. Inſup aduertendū ꝙ locator dicitur ille qui domū ſeu aīalia tradit alteri qui illa vtatur ſeu cōducat vnde ſm̄ Catholicon locare dicitur i reſpectu ad ꝯducere. nam ꝯducit hoſpitium qui ꝓ eo dat p̄cium. Cōducere igit̄ eſt ſimul ducere aliquibus ducatū p̄bere: ⁊ mercede ꝯſtituta aliquid dicere. vñ v̄ſus. Conducat p̄ciuꝫ tradēs p̄benſqꝫ ducatum: Qui capit ille locat ꝯducit qui precium dat.

Articulus primus de ſoccidis ouium ⁊ aliorum animalium minutorum.

Rimo ponamus caſus de ouibus ⁊ aliīs aīalibus ꝯſilibus minutis: de quibus tractemus tria capitula primū erit de quatuor caſibus licitis. ſecundū erit de tribus caſibus illicitꝫ. tertiū de tribus caſibus licitis lꝫ oēs variari poſſent. ſ. a licito ad illicitum ⁊ ecōuerſo.

De quatuor caſibus licitis in ſoccidis ouiū. Capitulum. j.

Rimū caplm̄ de quatuor licitis caſibus. Primus caſus ē cum ſit ſocietas hoc modo videlꝫ qn̄ quis habens. xx. capita ouiū: iniīt ſocietatem cū alio hn̄te totidē ⁊ coīcant ad inuicēꝫ ipſas oues ⁊ eaꝝ periculū ⁊ emolumentuꝫ et expenſas circa paſtū eaꝝ: ⁊ vltra hoc qn̄qꝫ paciſcūtur ſimul ꝙ de eaꝝ fetibus capita morientia reparent̄ vel de eaꝝ velleribus ⁊ pellibus emantur alia ad augmentū gregis. In h̄ v̄o caſu q2 nulla interuenit rō mutui nō pōt eſſe vſura ꝗuis ſi in huiuſmodi pactis alteri ꝯditio potior eſſet vel deterior tūc ibi vitiū iniuſtitie p̄cīj eē poſſet. Scđs caſus ē cū petr⁹ tradit i ſoccidā iohāni. x. oues ⁊ ipſe iohānes ponit alias. x. oues ⁊ iterū petr⁹ addit alias. x. oues ꝯtra opera ⁊ expēſas quas facit ipſe iohānes in alendis pecoribus: demū in fine eas anni equaliter diuidūt etiam talis cōtractus licit⁹ eſt. Tertius caſus addatur ⁊ pone ꝙ petr⁹ dat iohāni i ſoccidā centum oues paciſcēs ſecum ſibi ſatiſſacere de labore ⁊ expenſis quas faciet ꝓ p̄dictis ouibus cuſtodiendis: hoc addito ꝙ p̄dict⁹ iohānes de p̄dictis ouibus ſoluet tertiam partem ⁊ ſtet ad tertiam partē lucri ⁊ dāni: talis eni ꝯtractus licitus eſt: q2 petr⁹ ſatiſfacit iohāni de labore ſuo. Ex quo pꝫ ꝙ iohānes nihil ponit i ſoccida nec opas nec quicqꝫ aliud: ſed ꝓpter factū ſeu lucꝝ obligat ſe ad ſoluendū tertiam partē ouiū p̄dictarū: ⁊ hoc licitū ē. Quartus pōt addi caſus qui talis eſt: petrus tradit i ſoccidā iohāni centuꝫ oues paciſcēs ſecū ꝙ p̄dict⁹ iohānes de oib⁹ habeat medietatē in p̄ncipio in medio in fine ⁊ talis ꝯtractus licitus eſt dūmodo petr⁹ fortuitum ſibi retineat periculum.

De tribus caſibus illicitis in ſoccidam ouiū. Capitulū. ij.

Ecundū caplm̄ ſubiūgatur de tribus caſib⁹ illicitis in ſoccidis ouiū. Primus caſus eſt cū quis certa capita ouiū tradit in ſoccidā certo p̄cio eſtimata: cū hoc. ſ. pacto ꝙ de ꝓuentib⁹ recipiat totū p̄ciū anteqꝫ alius aliquid de ipſis ꝓuentibus recepturus ſit: aut etiam ſub tali pacto ꝙ de fetibus reparent̄ capita quolibet caſu moritura anteqꝫ alius aliquid de ꝓuentibus recipere debeat: qđ eſt quaſi oues tradere imortales: talis v̄o ꝯtractus impi⁹ ⁊ vſurarius ē. Si tn̄ poſt p̄dictam eſtimationē p̄cij ouium aut cū reꝑatione eaꝝ de fetibus cōtractis ſocietatis ſic fieret: ꝙ quantū leuat ouiuꝫ paſtus ⁊ cuſtodia paſtoralis tanto melior fieret porcio ſocietatis in recipiēte ⁊ cuſtodiente ac paſcente oues: tunc v̄o nō eſt ibi vſura nec pctm̄ iniuſti p̄cij. Scđs caſus eſt cū qs hn̄s. xx. oues tradat alicui eas eſtimatas. xx. libr. hoc. ſ. pacto ꝙ ſibi teneat̄ reddere medietatē. ſ. x. libras q̄cqđ ꝯtingat poſtea de ouibus: tūc quidē perinde eſt ac ſi creditor dediſſet debitori mutuo. x. libras per quas emptis decem capitibus ꝯtraxiſſet ſocietatē cū ipo debitore habente alia decē capita ita ꝙ fiant coīa ⁊ ipſi ſint ſocij in periculo ⁊ ꝓuentibus: tūc ꝓ quāto ex ꝯtēplationibus mutui grauat debitorē creditor in ꝯtractu p̄fate ſoccide ꝓ tanto ē ibi vſura. Terti⁹ caſus ē de eo q̄ emit oues a pauperibus vel non paupibus quas mime hn̄re ſcit vel credit eas nō habere ac ꝓ tali emptiōe dat aliquam pecunie quantitatē: ⁊ quaſi iam a venditore illa aīalia accepiſſet locat illa vendenti ꝓ certa annua penſione: talis quidē cōtractus vſurarius eſt ⁊ fit in fraudē vſuraruꝫ vbi talis p̄ſtitor aliq̄d lucrari debeat vltra ſortem. ſ. vltra pecuniam quaꝫ p̄us dedit. Si autem credit illa illuꝫ habere ⁊ ſine fraude emit tūc non eſt vſura: ſi. ſ. capitale ſtat ad periculum eius: q2 tunc eſt vera locatio.

De tribus aliīs caſibus etiā licitis in ſoccidis ouiū Capi. iij

Ertium caplm̄ addatur etiā de tribus caſibus ouiū qui licite pn̄t ⁊ ſolent fieri. Prim⁹ caſus ē qn̄ q̄dā tradit oues cuidā monaſterio ſub tali ꝯuētiōe ne ꝙ de q̄libet oue recipiat annuatī duos ſolidos cū longe plus valeant fruct⁹ earum puta quattuor vel q̄nqꝫ ſolidos annuatim. Sed addit ꝙ etiam oēs p̄dicte oues moriant̄ vult p̄dictum fructū inſuper ſi multum multiplicent̄ oēs ipſius monaſterij ſint. Inſuper ꝙ poſt morteꝫ tradentis etiam ſi centuplarent̄ ad ipſum monaſterium veniant: ſm̄ enim Hoſti. talis contractus licit⁹ eſt: nec pōt etiam petere reſtōnem ex quo in ipſa traditione nō fuit leſa ꝗuis mortalitas ouiū ſequeret̄: niſi iaꝫ oues vtiqꝫ infecto eſſent ⁊ ad mortem pate ⁊ hoc monaſteriū ignorauerit nec ꝓſpexerit mortalitatem venire poſſe. ff. de mino. l. veꝝ. §. ſi locupleti. Conſulo tn̄ tradenti i hoc caſu ꝙ inſpecto lucro de ouibus a monaſterio habito qđ forte fuit paruū ⁊ longo tempore inſolidum habuit lucꝝ nō exigat: aut remittat partem: ⁊ ſic ſentiat partē dāni nec cū iactura monaſterij locupletari velit. extra de re. iu. locupletari li. vj. Caueat igitur inſuper talis tradens ꝙ niſi in hoc ꝯtractu ꝯuent⁹ cōſentiat nō tenetur ꝯuentus de ouibus abbati vel cellario vel huiuſmodi cuꝫ p̄dicto pacto datis. extra de depo. ca. j. hec ſm̄ Hoſti. Secundus caſus eſt talis: pono ꝙ petrus tradit viginti oues iohanni vſqꝫ ad duos annos tali conditione ꝙ ipſe iohannes teneatur eas ⁊ earum fructus et fetus cū diligentia paſcere ⁊ ſeruare. ſ. ſuis expenſis: fetuū v̄o ⁊ fructuum earum medietateꝫ ipſi petro fideliter ꝯſignare ⁊ dare atqꝫ in fine termini eaſdem oues vl̄ alias que eis occaſione extabūt ipſi eidem aſſignare: ſi tn̄ ipſe vel aliqua eaꝝ aut ipſarū fetus vel fructus culpa aut dolo ipſius iohannis vel eius nūcij perierint vel deuaſtati fuerint ad damnū ipſius iohānis ſpectat. Si v̄o diuino iudicio vel caſu fortuito hoc euenerit ad petruꝫ habet ꝑtinere: dūmodo iohannes p̄dicto petro de huiuſmodi faciat plenā fidē. talis quidem ꝯtractus licitus eſſe videt̄: quia ſatis videtur equa ⁊ bona conditio vtriuſqꝫ. Tertius caſus eſt ſm̄ Bal. de perſio in li. j. ca. ꝓ ſocio. v̄bi gratia. dedi oues in ſoccidam ad q̄nquenniū. ⁊ de ꝯſuetudine eſt ꝙ in fine q̄nquennij diuidantur oues ⁊ fructus eaꝝ oues interim naturaliter perierūt nunquid ruſtic⁹ ad aliquid obligatus eſt mihi. Dicendum ꝙ in tali caſu pōt contingere dānū triplex. Primo ex natura. ſecūdo ex fortuna. tertio ex culpa. Primo quidem in tali caſu pōt interuenire damnū ex natura ⁊ in hoc caſu q2 fuiſſet periture etiā penes me: ideo reſtituere nō tenetur etiam ſi fuiſſent extimate: nam in contractibus non ordinatis ad dñium transferendum eſtimatio emptionem non facit: vt. ff. ꝓ ſocio. l. cuꝫ duobus. §. dam. ff. locati. l. iij. ⁊ h̄ ꝓpter regulam traditam. ff. de ꝯtract. emp. l. cum manu ſata. §. nemo. Scđo pōt ꝯtingere tale damnum ex fortuna: vnde ſi perierūt fortuito caſu cui reſiſti non potuit vt tex. dicit in p̄allegatis. l. §. dāna: ꝙ periculum eſt cōe ꝓinde ſi oues eſtimate erant. xx. lib. tūc ruſtic⁹ tenetur mihi reſtituere. x. nam ſi nihil reſtitueret totū damnū foret vtiqꝫ meū: qđ eſſet ꝯtra illum tex. in. §. dāna qui dicit ꝙ damnum eſt cōe. Et hoc pꝫ ꝙ aliter iudicamus de caſu fortuito: ⁊ aliter de caſu naturali. Tertio v̄o contingere pōt ex culpa. vnde ſi culpa ruſtici damnū illud ſuperueniret ipſe ad emendam tenetur totius. ſ. quantitatis. q2 ante tempus diuidende ſocietatis oēs oues erāt mee licet eſtimate tradite fuerint ſicut p̄dictum eſt. Ad hoc fac. c. de pac. l. ſi paſcenda pecora: ⁊ etiaꝫ in dicto. §. damna. in. l. cum duobus. ff. ꝓ ſocio. Si v̄o poſtqꝫ oues equaliter partiri debebant damnum interuenerit ruſtici culpa tūc non tenetur mihi niſi ad dimidij precij partē quia in plus me non damnificauit. Ex dictis iam pꝫ ſm̄ Bal. ꝙ ſi p̄dictum damnum interuenit ex natura pertinet ad tradentē. Si v̄o ex fortuna tunc pertinet ad vtrūqꝫ. Si ex culpa pertinet tantū ad recipientem: plura que pertinent ad hanc materiaꝫ dicta ſunt in ſermone nuper p̄cedenti arti. ij. ca. iij.

Articulus ſecūdus de ſoccidiſ boum ⁊ animalium groſſorum.

s Ecūdo ponamus caſus ad boues ⁊ alia animalia generis groſſioris de quibus etiam tractabimus tria capl'a. primū erit de quattuor caſibus licitis. ſecundū de tribus caſibus nō licitis. tertiū iterū de trib⁹ alijs caſib⁹ licitis licet oēs a licito ad illicitū ⁊ ecōuerſo ab illicito ad licitum pñt multipliciter variari.

De quattuor caſib⁹ licitis circa ſoccidas boum Capitulū. j

p Rimū caplm ſit de quatuor caſib⁹ licitis in ſoccidis boum. Prim⁹ caſus ē talis Petrus tradit iohanni bouem ⁊ vitulum nutriēdos ad annum: hac. ſ. ꝯuentione ꝙ in fine vendanᷣ et petrus ante oīa ſuum extrahat capitale deinde diuiditur lucrum. In hoc caſu duo neceſſaria ſunt ad hoc ꝙ licitus ſit. Primo ꝙ petr⁹ retineat in ſe periculum fortuitū capitalis: alias illicitus eſſet ꝯtractus. Secundum eſt ꝙ ſi aīalia minus venderentur ꝙ̄ fuerint empta: nō tñ ex hoc iohannes tenetur ipſi petro ad ſupplendū ꝓ capitali deficienti quia tūc eſſet capitale ſaluū: quod ē cōtra ea que dicta ſūt ſupra ſermone p̄cedēti arti. j. ca. ij. ex quo pꝫ ꝙ talis ꝯtractus eſſet vſurarius. Secūdus caſus talis eſt. pone ꝙ petrus locat iohanni duos boues volens quolibet menſe duaſ minas ſeu duos ſextarios frumenti ⁊ retinet ſibi p̄dictoꝝ boum periculū: qđ iuris? Dicendū ꝙ talis locatio ſit licita dūmodo tñ ſit lucrum qđ reſpondeat vtilitati que poteſt haberi de bobus alias illicita eēt. nam ſi nulla de bobus vtilitas adueniret nihil dare deberet aliter meteret vbi non ſeminauit: qđ vtiqꝫ illicitum eſt atqꝫ iniuſtū. Tertius caſuſ addatur ⁊ pone ꝙ petr⁹ locat iohanni duos boues eſtimatos cum hac ꝯditione. ſ. ꝙ iohannes laboret ſibi cum dictis bobus in āno. xij bubulcas ideſt menſuratas terre ⁊ in fine anni boues vendi debeant atqꝫ per totū ſuū capitale p̄us retrahere debet ⁊ iohannes debet habere medietatem lucri dictoꝝ boum quid iuris? Dicendū ꝙ talis ꝯtractus licitus eſt. ſi ipſe petrus obſeruat duo. p̄mo ꝙ retineat ſibi periculum dictoꝝ boū. ſcđo ꝙ ꝓmittat ipſi iohanni ſe ſatiſfacere de labore quē ſuſtiebat in laborando terras: ⁊ hoc ad arbitrium boni viri: que ſatiſfactio cōputetur in hoc ꝙ dat ſibi medietatem boum. Sed ſi nullum lucrū fieret de bobus tūc petrus recōpenſare videtur debere ꝓ expenſis factis a iohāne de ipſa ſ. boum ſorte: vno predictoꝝ duorum deficiēte contractus illicitus eſt. Quartus caſus addatur iteꝝ: nam eodem modo licitū eſt boues locare ad laborandum ad quartam partem lucri ⁊ damni dūmodo locans boues laborāti ꝓmittat ꝯpetenᷣ ſe ſatiſfacturū ꝓ labore quē ſuſtinet: ſiue fiat ſatiſfactio de expēſis facił ex parte dantis ſiue đ ſorte boū ſi ibi nō fuerit lucrū alioquin cōtractus illicitus eēt.

De tribus caſibus non licitis in ſoccidis boum Capi. ij.

ſ Ecundū capitulū eſt de tribus caſibus non licitis in ſoccidis boum Primus caſuſ eſt qñ quis locat boues ad medietatem. ſ. ꝓ certis ſextarijs bladi eo. ſ. pacto ꝙ ſi moriātur vel deteriorantur conductor ſubeat periculi medietatem. ſi aūt meliorenᷣ habeat medietateꝫ cōmodi. In hoc enī caſu ꝙ tradens boues ſub ſpecie locationis quaſi mutuat ſeu cōmodat boues ſuos: ideo in tali locatione datur potior ꝯditio locatori ⁊ deterior ꝯductori: qꝛ vix aut nunqꝫ pōt habere ꝯductor tm̄ cōmodum de melioratione boū quantuꝫ poteſt habere damnū de morte ipſoꝝ niſi ſextaria que ꝓ cōductione dimidij bouis darentur ſufficiēter equinalerēt ꝯductioni quarte partis ideſt dimidij bouis puta ſi bos ad arandū ꝓ āno ſufficienter ꝓ quattuor ſextarijs ꝯducanᷣ ꝙ denᷣ duo ſextaria ꝓ dimidio bouis p̄dictoꝝ: ratio eſt qꝛ in hoc ꝯcurrit duplex ꝯtractus. vnus. ſ. emptionis medietatis bouis ꝓpter qđ medietas talis cōcurrit ad periculum ſuſceptoris. Scđs ꝯtractus eſt ꝯductionis. ſ. alterius medietatis. ſi igitur ꝓ expectatione ſolutiōis p̄dicti emptionis prime medietatis non vltra iuſtum p̄ciū ꝯductionis ſcđe medietatis grauetur nulla ē ibi vſura nec etiam iniuſtū p̄cium Si vđo locator apponit p̄dictum pactū quia timet ꝙ ꝯductor nimis grauaret boueꝫ. Si de huiuſmodi pacti periculo nō timeret firmiſqꝫ ꝓponeret ꝙ ſi bos ſine conductoris culpa aut nūcij eius pereat nihil de illo periculo exiget ab eodem: tūc nō eſt illicitū ex hoc reſpectu. ſed qꝛ ꝯtractus in forma vſurarius videtur. p̄mo ꝓpter ſcandalū mortaliter peccant: eo ꝙ hoc ſcientes qꝛ rectam eius intentioneꝫ non vident ſcandalum inde ſumūt. Scđo qꝛ eius heredes etiam neſcientes eius intentionem poſſent repetere capitale. Si quis obſtet in p̄fato caſu nō eſſe vſuram qꝛ ꝯductor in ſe ſuſcipere pōt periculū ⁊ fortuitos caſus rei cōducte quantū eſt de natura ꝯtractus. Dicendum ꝙ in p̄fato caſu ſunt duo ꝯtractus: vnuſ eſt locationis ⁊ conductionis: ⁊ alius eſt ſocietatis. ſ. in periculo ac melioratione ⁊ deterioratione bouis. Contractus quidem ſocietatiſ de ſui natura exigit equalitatem ꝓportionis ſicut patet in p̄cedenti ſermone arti. ij. ca. iij. vnde quantū ego in ſocietate do vel facio tm̄ ꝓporcionabiliter inde recipiam. Si aūt ꝓpt mutuū mihi factum pars ſocietatis mee deterioratur ꝓ tanto eſt ibi vſura. Scđs caſus eſt talis. Petrus tradit iohanni duos boues extimatos. xx. florenis vt. ſ. cum eis laboraret ad annū tali pacto ꝙ ipſe iohannes teneatur eos fideliter enutrire expenſis ſuis atqꝫ in fine anni p̄dictos boues vel extimationem predictam cum quarta parte lucri ſi inde lucrat⁹ fuerit vel tm̄ minus ipſa eſtimatione quantū portat q̄rta pars dāni ſi inde ſuperuēerit dānū tunc teneatur ipſi petro dare vel ꝯſignare nūquid talis ꝯtractus licitus erit? Dicendū ꝙ iſte caſus eſt ſimilis illi de quo in p̄cedēti ſermone dictum eſt arti. j. ca. ij. in ca. Tertio ꝓinde videtur hic dicendū ſicut ibi dicebatur. ſ. ꝙ eſt illicit⁹. Eſſet aūt licit⁹ tal' caſus ſi adderetur in pacto ꝙ ſi damnū aliqđ ſine culpa ipſius ioh. aut nūcij eius interuenerit qđ ad ipſum petrum integre pertineret: nihilominus tale damnū petrus a p̄dicto iohanne non tenetur acceptare niſi ipſe iohanneſ per tres teſtes fideles de hoc faceret plenam fidē Aduertendū eſt ſemper ꝙ p̄dicta debent ītelligi ſm debitum equitatis: nā ꝙ deductis eſtimationibus opeꝝ ⁊ laboꝝ ipſi⁹ debitoris expenſis factis de bonis eiuſdē ⁊ in bobus etiā in operatione eoꝝ facta diligenti ⁊ fideli examinatiōe ⁊ eſtimatione ſi qđ ſupereſſe reperitur id ſiquidē eſtimandū ac diuidendū eſt.

Tertius caſus addanᷣ ⁊ pone ꝙ petrus tradit iohāni vnam vaccam qnqꝫ libris eſtimatā cū tali. ſ. pacto ꝙ ipſe iohānes teneatur eam ⁊ oēm eius fructū cū diligentia ſeruare ⁊ cuſtodire ſumptib⁹ ſuis fructūqꝫ ei. et fetū non alienare ſiue licētia petri atqꝫ đ fructib⁹ ei⁹ ⁊ fetib⁹ p̄oribus tm̄ petro dare ⁊ ꝯſignare donec ſit ſibi de p̄dicto p̄cio ſatiſfactū integre: deinde aſſignare ſibi dimidiū in futuro de fructibus ⁊ fetibus talis vacce: ſi tamen vacca vel ei⁹ fructus ⁊ fetus culpa ipſius iohannis aut nūcij eius quocūqꝫ modo perierint. ipſe iohanneſ integre reſtituere teneatur. Si aūt diuino iudicio aut fortuito caſu ſuperuenit vindicta pertineat damnū ad ipſum petꝝ: queritur quid iuris? Dicendū ꝙ talis ꝯtractus licitus eē videtur ſm quoſdam. nam lꝫ petrus p̄us ſortē ſuam recipiat: tamen incōueniens nō videnᷣ cū in ſe ſuſcipiat periculum fortuiti caſuſ ⁊ diuini iudicij Sꝫ verior ſnia tenꝫ ꝙ tal' ꝯtract⁹ illicitus eſt: nam euidenter apparet ꝙ potior eſt conditio locatoris ꝙ̄ conductoris: qꝛ poterit euenire ꝙ poſtqꝫ petrus ſuam ſortē receperit vacca cum omni fetu et fructu peribit. et ſic de omnibus expenſis et laboribus habitis circa vaccam ipſe iohannes nihil habebit: qđ iniuſtum eſſe videtur: ideo verius dicendum eſt ꝙ talis contractus illicitus eſt.

De tribus caſibus iterum licitis in ſoccidis boum Ca. iij.

t Ertium capitulū eſt de tribus caſibus licitis in ſoccidis boum. Primus caſus eſt iſte locat petrus iohanni duos boues eſtimatos. xx. florenis cum tali pacto ꝙ vbi conſuetū eſt dare ꝓ duobus bobus duodecim frumēti ſextaria det ſibi ipſe iohannes octo: ita tñ ꝙ ſtet ad periculum tertie partis boum: nunquid licitus eſt ꝯtractus? Dicēdū ꝙ ſic ſi tñ petrus ſatiſfacit iohanni de ſuo labore et tūc licituꝫ eſt ꝙ iohannes obligat ſe ad periculū tertie partis boum: alias non. Secūdus caſus eſt cuꝫ petrus locat iohanni duos boues paciſcens ſecum ꝙ det ſibi ſextarium frumēti quolibet menſe nec de periculo mentionem facit. In hoc caſu aduertendum eſt ꝙ ſi petrus vult capitale habere firmum: tunc quidem vſura eſt ſed ſi intendit fortuitum periculum in ſe ſuſcipere: tunc caſus licitus eſt. Sic quidem eodē modo hoc licitum eſt in vectura equi ſi tūc inſuper moriantur boues per iohanniſ incuriam ſatiſfacere teneretur. Tertius caſus eſt: emit petrus duas vaccas et eas tradit iohanni ſub huc pacto ꝙ illas paſcat et cum eis terram colat ita tamen ꝙ ipſe petrus de primis fructibus illarum recipiat medietatem precij earū: quo recepto medietas agricole atqꝫ alia medietas ſit petro ⁊ eq̄liter diuidanᷣ fruct⁹: hūc additoqꝫ agricola đo qlibet āno vnū ſextariū tritici ipſi emptori ſcilicet petro q terrā colit cū ipſis vaccis: et ſi moriantur vacce eq̄liter cōmunicent damnum: nūquid licet? Dicendum ꝙ contractus licitus eſt: ſed magis ē contractus locationis ſocietatis: quia locat vnam vaccam que eſt ſua pro vno ſextario tritici annuatim et pro paſtu vacce: et fetus ē eiuſ fructus: ſed de alia nihil recipit: quia nō ſua ſed agricole eſt.

Articulus tertius de ſoccidis que poſſunt fieri vario modo de ouibus ⁊ etiam de bobus.

Ertio ſubdamus caſus pertinẽtes ſimul ad oues ⁊ ad boues licet multi ꝑdcõꝝ caſuũ ad hoc duplex gen⁹ aĩalium applicari poſſint ⁊ de hoc ponũtur tm̃modo duos caſus. Pĩm⁹ eſt cũ quis locat aĩalia ꝓ certa quantitate frumenti ſeu ꝓ quacũqꝫ annua re: talis quidẽ ꝯtract⁹ licitus eſt dũmodo ꝯductor nõ grauet̃ ex immoderata mercede: licitũ quoqꝫ eſt in tali cõtractu apponere pactũ ꝙ damnũ ⁊ lucrũ rei locate cõe ſit: ſed non licet paciſci ꝙ ſolum ſit ꝯductoris: niſi de eo qđ ꝓcedit ex culpa ſua. Scðs caſus eſt talis: habet quis .xx. capita ⁊ tradit illa paſcẽda ⁊ cuſtodiẽda ſub certa mercede pecunie vel participatiõe ꝓuentuũ gregis: ſic tñ ꝙ dñs retinet ſibi periculũ capitum ꝑdictoꝝ: in tali quidẽ ꝯtractu nõ eſt vſura qꝛ in eo nulla interuenit rõ mutui. ſecus autem eſt ſi dñs ſibi periculum non retineret: ſed cõductori imputaretur qꝛ tũc ꝯtractus eſſet illicitus. Sed vt auidius ⁊ attentius mane dies ſequentis capiatis materiã impſtitoꝝ ſeu locoꝝ ſeu montis que am pliſſima ⁊ difficillima atqꝫ vtilima ⁊ neceſſariiſſima nobis eſt ꝑmonitos eſſe volo: ac ad audiendũ ſollicitos eẽ gratiam vitatem huius rei apeciendi et nobis ſeruandi ꝑſtante dño noſtro ieſu xp̃o qui cum patre ⁊ ſpũſcõ in vnitate glorioſus triũphat ⁊ viuit in ſecula ſeculorum amen.

Dominica quinta in quadrageſima que eſt dñica in paſſione de mane de impſtitis venetoꝝ et de mõte florentinorum ac de ianuenſiũ aliis locis que idem in ſubiecto ſunt ſermo .xlj.

Epromiſſionẽ

accipiant qui vocate ſũt eterne hereditatis in xp̃o ieſu dño noſtro. ad hebr. ix. ⁊ in epiſtola hodierna: En aſſum heſterne ꝓmiſſiõi fidelis locuturus de mã impſtitoꝝ locoꝝ et montis quã vſqꝫ ad hunc diem diſtuli eo ꝙ eius dignitas ferialis diei nõ patiebatur moleſta breuitate artari. Repromiſſionẽ ergo recipiãt cũ ap̃lo vobis loquor qui vocati ſunt eterne hereditatis: hoc eſt per repromiſſiõis obſeruationem quam vobis vocatis feci in ꝑcedenti die propter obſeruantiã eoꝝ que dicent̃ ꝯſequãtur gl'iam ſempiternã: quã oẽs iuſti hereditabũt in xp̃o ihũ dño noſtro. Res enĩ quã ꝑ manib⁹ hẽmus ap̃pme grauis ẽ atqꝫ dubia ⁊ magnũ vndiqꝫ ꝑiculũ ꝓfert. Nõ ſũ ego ꝓfũdi ſenſus nec a deo ꝑſpicacis ingenij vt noui quippiã in hac mã ex me adinuenire queã Sed ẽ fons indeficiens ſapientie dei q̃ fidelibus atqꝫ doctoribus ſuis patet: de quoꝝ riuis haurire intendo: ex me nõ audens in tanta de re tanqꝫ dubia aliq̃d temerarie diffinire: vnũ tñ fidenter dico ꝙ ſicut ꝓuer. xj. ſalomõ dicit: Qui timet laqueũ ſecurus erit. ⁊ pſ̃. de hoĩe iuſto inquit: Poſuiſti firmamentũ eius formidinẽ. ſ. in mã occurrẽti: ⁊ q̃libet ꝑdictoꝝ põt eẽ thema in pñti ſermone. Ad rem deniqꝫ veniam⁹ vba ſtatuti ciuitatis florentie circa materiam mõtis. Ad intelligentiã igit̃ dicendoꝝ notandũ eſt ꝙ montis de florẽtia caſus ſeries talis eſt. Cõitas florentina pecunia egens ipoſnit quedã onera ciuibus ſuis que vulgariter ꝑſtantie nũcupant̃: ⁊ ad has ſoluẽdas oẽs ciues ſuos cõpellit. Statuit quoqꝫ vſqꝫ quo reſtituat ſortẽ ipſis creditoribus dari vltra ipaꝫ ſortẽ q̃nqꝫ ꝓ centenario quolibet anno: ex q̃ eni q̃nqꝫ ꝯtingit ꝙ ꝑdictis creditoribus vel ab eis iura h̃ñtibus tm̃ reſponſũ fuit de acceſſione ꝑdicta atqꝫ per tm̃ tẽpus aliqñ acceſſio adequata eſt ſorti: aliqñ nõ in totũ: aliqñ inſup ipſam excedit ſortẽ. Ceteꝝ ad ꝯſcientiaꝝ exonerationẽ ſtatuit ipſa ciuitas ꝙ q̃cq̃d ꝓuiſũ ẽ per ordinationẽ ꝑdicti cõis dari debere talibus mutuantibus ꝓ dono dãni ⁊ itereſſe ſeu ꝓuiſione vel merito dictoꝝ creditoꝝ intelligitur debere dari ⁊ recipi ⁊ detur ⁊ recipiatur ⁊ peti ⁊ recipi poſſet ꝓ ſpontaneo libero ⁊ mero dono ⁊ donatiõis titulo ⁊ taliter recipiat ⁊ recipere intelligatur q̃libet talis creditor a cõitate ꝑdicta: ⁊ hoc ꝓ damnis ⁊ intereſſe ⁊ ꝓ aliqua remuneratione diſcreta atqꝫ ita ⁊ taliter illud totum recipiat vnuſquiſqꝫ creditoꝝ predictorum ſicqꝫ petere ⁊ exigere valeat ꝙ nullo modo quo ad ꝯſciam nec quo ad mundũ reſtituere obligetur Statuit quoqꝫ illud ſic recep̃tũ abſqꝫ vlla alia liberatione: vel fine per dictam ciuitatẽ fiendã ſine vllo ꝯſcie ſcrupulo vt ſibi vere donatũ in ꝑpetuũ valeat gaudere ſeu retinere. Supaddidit etiam ꝙ p̃ñs ꝓmiſſio ⁊ oĩa et ſingula in ea ꝯtenta in ꝑdictorũ creditorum fauorem ſingulis diebus pro futuro tempore donec per ciuitatem predictam fuerit renouata intelligatur ſingulis dieb⁹ ⁊ horis ſingulorum dierum de nouo condi ⁊ renouari et de nouo condita ⁊ renouata: ⁊ ſic

effectum ſuũ ſingulis dictis horis ⁊ temporibus ſortiatur atqꝫ lex p̃ſens loquatur ac ſi ſingulis vicibus ⁊ temporibus ꝯdita eẽt extẽdẽdo etiam eas ad ꝗtitates in ꝑteritum iam receptas: per quoſcũqꝫ creditores ciuitatis predicte. ſ. ex cauſis memoratis. Item ꝙ ſibi ſoli vendicet locũ in ciuibus ciuitatis ꝑdicte ⁊ diſtrictualibus ſuis: ita tñ ꝙ per hoc nõ ꝑiudicetur ciuitati ꝑdicte in aliquo iure ſibi queſito ſeu querendo in poſterũ vigore alicui⁹ vltime volũtatis facte vel fiende. Inſuper ciuitas ꝑmemorata ſanxiuit huiuſmodi credita cuꝫ iure ꝑcipiendi tales acceſſiões ⁊ fructus i alios poſſe alienari cũ hoc nihilominus pacto ꝙ ciuitati liceat redimere dictũ debituꝫ creditori ſoluendũ ꝓ ꝑcio ⁊ redemptione dicti iuris ad rõnem .xxviij. vel .xxx. ⁊c. ꝓ .C. ⁊ ꝙ talis creditor teneatur ad dictam rõnem reuendere dicto cõi ad oẽm voluntatẽ eius remanẽti venditori ꝑdicto lucro facto vſqꝫ ad tẽpus dicte venditionis: ⁊ ad hoc ſepe ſepius ſtatuit vel ꝯſtituit ſupradictũ ad liberandũ: ⁊ per illuꝫ liberantur oẽs. hec licet taliter qualiter dicta ſint vbis ſtatuti morẽ geſſi: ꝯſiles quoqꝫ ꝯtractus in ianua etiam in venetijs frequentant̃. Additur quoqꝫ in venetijs qꝛ eius ſtatus ſecurior eſt ꝙ multi dñi diuites ⁊ magnates dubitãtes de inſtabilitate ſui ſtat⁹ volũtarie ponũt ad impſtita pecunias multas: ex hoc ꝓuidere volentes ſibiipſis ⁊ ſuis filijs in ſtatu i quo ſtatu ꝑderũt aut eis conſilia aduerſa venirent Quidam quoqꝫ licet videant̃ cogi ꝑdictas pecunias ſoluere: nõ tñ ex ciuitatis charitate ſꝫ ex ipſa cupiditate ponũt eas q̃nqꝫ ꝓpter magnitudinẽ lucri. qꝛ q̃nqꝫ dantur .x. vel octo ꝓ centum. variãtur tñ noĩa hoꝝ ꝯtractuũ in ciuitatibus ꝑdictis. nam in florentia vocantur mons: in venetijs vo impſtita noiant̃. Tria igit̃ hoĩuꝫ genera hos ꝯtractus frequentant ſicut per experientiam pꝫ: ꝑmi ſũt coacte ſoluẽtes. ſecundi ſponte ponentes. tertij vo libere emẽtes: ⁊ de his tribus tres ꝯcluſiones ꝑ ordinem ſubiungamus.

Articulus primus i quo oſtẽditur quare mutuare coactu ſ licite exigere poteſt intereſſe damni et probabilis lucri.

Rimo quidẽ tractandũ eſt de his qui coacte ſoluũt ꝺ quo ſit ꝯcluſio talis: ꝑſtare coactus licite põt exigere intereſſe dãni et ꝓbabilis lucri. Ex hac quideꝫ ꝯcluſiõe talis vitas ſeu corrolariũ ad ꝓpoſitũ elici põt ꝙ coacti per venetos ianuẽſes vel ꝑ florẽtinos ꝑſtare cõitati pecunias licite p̃ñt ꝓ ſuo intereſſe aliquid recipere vltra ſortẽ. ⁊ hoc ex triplici rõne. ꝑmo rõne dñij cõpellẽtis. ſcðo rõne dãni emergẽtis tertio rõne lucri ceſſantis. quarto inſup ſubiũgamus in q̃bus caſibus ius ꝑdcõꝝ denariorũ ſic coacte ſolutoꝝ licite trãſferri poſſit.

Q coactio voluntatis in mutuo facta excuſat accipe aliquid vltra ſortem. Capitulum .j.

Rimo quidẽ ꝑdictis ciuib⁹ licet aliquid accipere vltra ſortẽ rõne dñij cõpellentis. P̃ñt quidẽ ꝑdicte ciuitates rõnabili cã requirẽte et maxime ꝓ reipublice defenſione vti perſonis ſubditoꝝ ſuoꝝ: multo fortius pecunijs eoꝝ: naꝫ ⁊ ſi ad generalem collectã camere fiſcali applicandã nemo iponere poſſit ſine ꝑncipis ꝑmiſſione: vt .l. j. c. de exac. tribu. ⁊ .l. x. et. e. l. ꝺ executione. et .l. placet. tñ collectam ſpãlem vnaqueqꝫ ciuitas et vniuerſitas ꝓ neceſſitate ſibi incumbente indicere poteſt vt .l. añs. et .c. de ope pub. de quo eſt dare notabilem glo. in .l. .§. ꝙ ſi nemo ſuper verbo ꝓconſul. ff. ꝙ cuiuſqꝫ ciuitatis nomine: etiam hoc legitime tenẽt Ex dictis atqꝫ experientia demonſtrante patere poteſt ꝙ tales ciues ad talia ſoluẽda onera et poſſuut cogi et de facto cogũtur hec quidem coactio et violentatio de ratione mutui multum aufert intantũ ꝙ verius dici poſſet dñatiua coactio vel tyrannica rapina q̃ꝫ ſolutio ciuium voluntaria. Dominatiua coactio quidem quando cõmunitas ſeu rex ex iuſta cauſa cogit ciues ad preſtandum pecuniã ſeu bladum et ſimilia. Tyrãnica vo merito tũc dici põt qñ hoc ſit ex cauſa irrõnabili et iniuſta hec rõ videre meo multũ ponderanda ẽ quã tñ multi nõ ponderantes deuiant a vitate iuris grauantes ꝙ minime grauandũ eſt: cum enim de natura vſure ſit ꝙ fiat in mutuo voluntario et non in coacto et in facto hic cogũtur ciues. Sequitur ꝙ tale violentum mutuum non vitium vſure ſapiat: ſed mutuantem ad poſſe intereſſe recipere iuſte diſponat. ꝑterea qua lege ꝓhibente nõ põt ciuitas licite ſuadente ratione inſticia et honeſtate releuare ſuos ciues ſicut cõprimere et grauare: põt grauare et releuare: voluntarie grauat: voluntarie releuat: ei licet ciues ſuos grauare: quare non liceat etiam releuare cũ generali licite poſſit ciues ſuos releuare poti⁹ q̃ꝫ grauare. Vbi gratia: ſi eos vt faciant iniuſtũ bel=

lūȝ grauat: iniuſte grauat ⁊ tñ taliter coactos
ſi de iuſto lucro p̄miat iuſte remunerat. Ex q̊
pȝ ꝙ grauare qñqȝ licet qñqȝ nō licet remune
rare generalius licet. Preterea tanta eſt in ta
li coītate ⁊ in grauādo ⁊ in releuādo volūtas
libera ꝙ pecunia habita in tali coactōe nec re
peti pōt nec ex ea ſemꝑ idem p̄cium datur: ſȝ
qñqȝ maius qñqȝ minus ſm̄ meliores vel de-
teriores ciuitatis ꝯditiōes. Ex hoc pȝ ꝙ tales
ciues coacti aliquid recipere pñt a tali coītate
qꝛ coactio excuſat eos. facit ad h̄ extra de re.
iu. ꝙ nō vbi dicit̄ ꝙ nō eſt licitū in lege neceſ-
ſitas licitū facit. Et hoc pȝ de con. v. c. diſcipu
los. ⁊. ij. q. j. c. ſicut eadē cauſa. vbi dicit̄ Ne-
ceſſitas legem nō habet: nec tales hoc modo
grauati pñt de ſuo damno aliter ꝓuidere ni-
ſi accipiēdo qđ a coītate volūtarie offert̄ ſeu
vendendo: qđ quidē inſuper eſt damnoſū cū
c. vendant̄ qñqȝ ꝓ. xxvij. qñqȝ aūt plus qñqȝ
vo minus p̄ñtem tñ rōnem nō pondero mul
tū: lȝ a pleriſqȝ in tali caſu ſoleat aſſignari cuȝ
etiam adduci poſſet ꝓ libero mutuante. Nec
obſtat ſi quis obijciat ꝙ talis modus a coīta-
te ordinatus inuitat hoīes ad peccandū eo ꝙ
inducat ciues ad ſperandū ⁊ ad recipienduȝ
pluſqȝ dederūt ⁊ vltra ſortē. Ad hoc dicendū
ꝙ hoc tūc verum eſſet qñ ſoluēs ſpe lucri p̄n-
cipaliter moueretur: ſed tales ſoluētes nō p̄n
cipaliter ſpe lucri mouent̄. ſed ſcđaria ſpe mo-
ueri pñt: que quidē ſpes nō facit vſurariū iu-
xta notata per glo. in. c. ꝯſuluit extra de vſu-
ris. Inſuper idem declaratū eſt plenius ſup̄
ſermone. xxxvij. arti. iij. ca. ij. Et quis queſo
expientia teſte que magiſtra oiuȝ extra de ele
ctiōe. ꝗ ſcit li. vj. quis inqȝ p̄maria ductus in
tentiōe qñ qȝ ꝓ centenario coītati voluntarie
mutuarent ꝯſiderato ꝙ lōge plus lucraretur
exponēdo eos in alios vſus licitos ⁊ hōeſtos
vbi haberet denarios ſuos etiā tutiores. Cū
etiam ſi vellet vendere centū mutuata coīta-
ti nō centū ſed. xxv. vel. xxx. tm̄ poterit reha-
bere cū ſi emeret. C. poſſeſſionē vel domū cō-
muniter tm̄dem reuendere pñt. nec inſuꝑ ob
ſtat ꝙ coacta ⁊ inuita coītas ſoluit vt dicūt q̄-
dam cū mime cogi poſſet a ſubditis ſuis. ſol-
uit enim volūtarie iuſta rōnabilit̄ honeſta cā
regulata ſicut in p̄ncipio huius ſermonis pa
tet. Inſuper ſi ſolueret ⁊ inuite nō ꝯſtat credi
toribus ſuis maxime cum reformatione ſua
ſicut ſupra in p̄ncipio patet contrariū coītas
aſſueuerat. ⁊ nō in certis ſed in dubijs locꝰ ſit
coniecturis. ff. de verbo. obli. l. continuus. §.
cum ita concor. ſuis. Notandū eſt tamen ſm̄
federicum de ſenis ꝙ ſi poſt coactionem quo
uis caſu contentatur quis eſſe creditor alicu-
ius vt ſ. gratia mutui recipiat vltra ſortē vſu
rarius ſit: quoniam ſola ſpe ſeu intentiōe ali-
quid recipiendi vltra ſorteȝ gratia mutui vſu
rarium facit. tamen ſi tales recipiunt quinqȝ
velut gratuitum donum ſperantes recipere
illa nō ꝓpter mutuū qꝛuis mutuū in cauſa ſit
ex parte coītatis ſed illa ſperant tanqȝ a perſo
na grata ꝓ ſeruitio ſibi facto minime vſurarij
dicere poſſunt. concor. cum hoc Tho. ſcđa ſe
cūde. q. lxxvij. arti. ij. faciūt ad hec que dicta
ſunt ſupra ſermone. xxxvj. arti. iij. ca. iiij. de i
tentione. Inſuper addi poſſunt ad ſniam fre
derici que de intentione antecedente ⁊ ſubſe
quente ⁊ ꝯſeq̄nte dicta ſunt ſermone. xxxvij.
ca. vi. Ex his patet ꝙ predicti ciues ſic coacti
poſſunt p̄dicta recipere vltra ſorteȝ. pateat h̄
etiam per exemplū. pone ꝙ quis vult vti pe-
cunijs ſuis in mercantia nec illa propoſuerat
mutuare: deniqȝ ab amico requiſitus inſtan
ter ꝙ vſqȝ ad certū tēpus ſibi mutuet pecuni
am ſuam illam ⁊ ex charitate ſibi libere mutu
at eam abſqȝ omni fraude vſurarum: addito
tamen ꝙ p̄dictus ſi in termino ſtatuto nō ſol-
uat tantum teneatur ſoluere vltra ſorteȝ. Ta
li vtiqȝ caſu elapſo termino ⁊ mutuo nō ſolu-
to poteſt mutuans exigere ⁊ recipere p̄dictaȝ
penam a creditore rōne ſui intereſſe: ſi vt pre
dictum eſt pena nō ſit appoſita in fraudē vſu
rarium. extra de arbi. c. dilecti. ⁊. xij. q. ij. fra
ternitas: ſed de hoc latius in ſequenti ſermo-
ne articulo tertio capitulo p̄mo dicetur. Et ſi
in predicto caſu licet vbi non multa violentia
patet niſi detentio rei vltra terminum conſti-
tutum contra domini voluntatem quāto ma
gis licebit cui rōne intereſſe ſumere ātedicta
cū pecunia ſua ⁊ contra voluntatem ſuam af
fertur ⁊ detinetur quaſi ſemper non tantum
per aliquot tempus ſicut in prefato caſu de-
tinere videtur. Aliud quoqȝ exemplum ſimi-
le ſubiungamus: creditore damnificato ex lō
ga mora ſolutionis ratione damni poteſt ali-
quid accipere vltra ſortem. extra de fideiuſ.
ca. peruenit. ergo ⁊ mutuare coactus tali co-
actione ꝙ nunquam redditur ei capitale: ⁊ ex
his non parum damnificatuſ poteſt recipere
vltra ſortem. conſequentia patet: Nempe ſi
quis iſtorum crimen vſurarium deberet in-
currere: is quidem qui voluntarie mutuaſ-
ſet potius incurreret illud crimen qꝫ qui mu-
tuaſſet inuite: eo ꝙ ſicut dictuȝ eſt nullus vſu
rarius effici poteſt niſi volens dare mutuum
ad vſuram: quemadmodum Luce. vj. ca-
pi. dominica verba ſonant: Mutuum date

nihil inde ſperantes. Aſſecurat quoqȝ pluri-
mū a cōmunitate tale p̄miū recipientiū men
tes ꝙ tale lucrum ab illa donatur ſponte. nā
vt dicit canon oblatio nulla culpe maculā in-
gerit: que non ex ambientis petitione ꝓceſſit
vt dicitur. j. q. ij. c. ſicut ep̄in. ⁊ e. cā. ij. q. j. ⁊. q
vij. c. quā pio. ⁊. xiij. q. ij. queſta.

Qꝛ coacti mutua dare ratione emergētiſ dāni pñt licite aliquid recipere vltra ſortem. Capi. ij.

Secūdo quidem ciuibus antedictiſ
licet aliquid recipere vltra ſortem
rōne dāni emergētis qđ videlȝ ſu-
peruenit eis ex ſolutione p̄ſtantia
rum. hanc nempe rōnē intm̄ experiētia mon
ſtrat ꝙ oīno negari nō poteſt: quot etenim ci
ues antedictaꝝ ciuitatum ꝓpter onera predi
ctaꝝ p̄ſtantiaꝝ intelleximus ſua mobilia ⁊ im
mobilia diſtraxiſſe quot ditiſſimos ad paup-
tatem imo qñqȝ ad mendicitatem deueniſſe:
quot orphanos viduas ⁊ pupillos totā ſuaȝ
expoſuiſſe ſubſtantiam. Proinde mirum nō
eſt: ſed p̄dicte ciuitates taliter ſtatuerūt ꝓ ha-
bito reſpectu ad quantitatem pecunie mutua
te aliqua quota talibus ſoluentibus detur in
euitationem emergentis dāni. Preterea a p̄-
dictis coītatibus tali modo mutuare coacti et
ex hoc dānificati ſue vtiqȝ indēnitati ꝓuidere
nō poſſent ſi nō liceret eis aliquid recipere vl
tra ſortem. Inſuper ꝙ ſine pctō ſuo ſed arta-
tus a ſuo ſuperiore qui vt. ſ̄. patuit eum arta
re pōt: homo nō habeat viam iuris vnde ſibi
ſatiſfaciat ⁊ ſatiſfacere poſſet de dāno ſuo: ni-
mis vtiqȝ videtur durum: nec alius moduſ ē
nec magis ꝯſonus iuri ⁊ rōni qꝫ ꝙ ipſa coītas
cuius cauſa ciuis talis dānificatꝰ eſt ſatiſfaci-
at competēter: ⁊ nō hoc ex ſolo habito capita
li qm̄ adhuc remaneret damnū: ſed per id qđ
vltra capitale ſit: ad hoc autē de iure tenetur:
facit ad hoc extra de fideiuſ. c. peruenit. Am-
plius nō ob aliā cauſam in alijs ꝯtractibꝰ ꝯce
ditur ꝙ quis poſſet recipere vltra ſortē niſi rō
ne intereſſe ideſt euitādi dāni ſicut in ſequēti
ſermone plenius apparebit. igitur ſic in ꝓpo-
ſito fieri licet. Pateat hoc etiam per exemplū
vbi gratia. ſi potentē dn̄m ⁊ ſuperiorē meum
aut per inuaſores ſtrataꝝ aut per p̄dones me
dānificari ꝯtingat: lȝ nō poſſim facere ꝙ fuer
indēnis de facto: nihilominꝰ habeo ius ex q̊
habeo reſtitui ꝓ damno meo: ⁊ ſi reſtituit lici
te recipere poſſim qđ mihi reſtitui debet. Sic
vtiqȝ in caſu noſtro ꝯtingit qꝛ prouidet̄ ciui a
coītate ꝓ dāno ſuo. Itē talis coītas per expe-
rientiā clare intelligēs talibus p̄ſtantijs dā-
nificari ciues ſuos ne per defectū mēbrorum
ꝑeat totū corpꝰ dictāte ipſa lege nature ꝙ cor-
pus ſubueniat mēbris ſicut ⁊ corpori ipſa mē
bra: ſpōte ⁊ libere tanqȝ pia ⁊ diſcreta ſuoꝝ ci-
uiū mr̄ ꝓuidet emergēti dāno ciuiū ſuoꝝ ſta-
tuendo ꝙ q̄libet ciuis ꝓ centū annuatim ha-
beat q̄nqȝ ⁊ de ſuo labore diſponere pōt. ig̅ᷤ
⁊ ciues pñt illa recipe hoc mō: nec videt̄ ad h̄
ſufficiēs ipugnatio ꝯtra p̄dicta: ſ̄ hec rō ꝓce-
deret hoc modo ꝓ dāte ciuitati mutua etiam
ſpōte. Item coītas ꝓ libito diſponere poteſt
mime ꝯtra dinā legē: ſicut plenꝰ in ſequenti
articulo apparebit: q̄re hoc aſſūptū vt hic aſ-
ſumptū poſſet eſſe dubiū vniuerſaliter ſūptū

Qꝛ mutuare coacti licite poſſūt aliquid accipere vltra ſorte rōne ceſſantis lucri. Capitulū. iij.

Tertio vero ciuibus ſupradictis licet
aliquid accipere vltra ſortē ratione
ceſſantis lucri: ponatur ſie. nem-
pe ex retētione debiti vel mutui vl
tra legitimū tempus a dn̄o p̄cōceſſi ipediti a
lucro quod licite negociando vel alio mō lici
te lucrati fuiſſent: licite exigere ſeu recipe pñt
recōpenſationem ſui damni ⁊ ceſſantis lucri
ſm̄ diſcretum iudicium prudentis viri conſi-
derantis ſi vel quantum eo tempore alij ſilr̄ȝ
negociōnē vel artem exercentes cū equali pe
cunia lucrati eēnt. Inſuꝑ arbitrari deberent
an iſti fuiſſent nō mutuādo ſed aliquid iuſte
agēdo lucrati vel nō. Nō tñ dico ꝙ talis reti-
nēs obligetur ſatiſfacere totū lucrū qđ ex tūc
illis ꝓbabiliter prouenisſet ſi eam habuiſſēt:
īmo tm̄ inde ſubtrahi deberet qꝫtuȝ perditio
num dubietas in mercationibus vel emptio
nibus ꝯtingentiū: penſanda eſſet ⁊ peritoruȝ
iudicio ꝓbabiliter eſtimanda. hec eſt coīs ſen
tentia peritoꝝ ſicut latius dicetur ſermone ſe
quenti arti. ij. ca. iij. Preterea amiſſio talis lu
cri quedam damnificatio eſt huiuſmodi pre-
ſtitoris: ⁊ ideo eoipſo ꝙ mutuanſ pōt iuſte ex
igere intereſſe emergentis damni ſicut in p̄-
cedenti ca. oſtenſū eſt pōt iuſte exigere dam-
num equiualens damnificationis p̄dicte ceſ-
ſantis lucri. Si igitur in hoc caſu cuilibȝ licet
aliquid dicto modo accipe vltra ſortē: eadem
vtiqȝ rōne p̄dictis ciuibus licitū eſſe euidēter
apparet. probo etiam ꝙ eis magis liceat qꝫ p̄
dictis: nam diſcreta ratio dictat ꝙ in ꝓpoſito
caſu poſtquam capitale violenter detentum
non potuit ipſi preſtitori vel mutuanti perdi
vel periclitari: ſicut poterat in mercando vel

negociando. Ideo tm̄ debet ſibi ſubtrahi de
rõnabili ꝓbabili lucro quantũ p̄ponderat in
certitudini certitudo p̄fata. Sed ciuibus an=
tedictis nõ tm̄ auffertur ⁊ retinet: ſed etiã nũ
ꝗ̃ redditur capitale eoꝝ: qua ꝓpter pinguio
rez remuneratione ꝗ̃ p̄fati merito ſuſcipere
pñt. Si quis aũt obijciat ꝙ pecunia quã coi=
tas debet nõ valet niſi ſeipſaz nec ex ſeipſa po
teſt fieri lucroſa. Dicendũ ꝙ pecunia illa dño
ſuo diſſimiliter valuiſſet pluſꝗ̃ ſeipſam ꝓpter
induſtriam qua illa fuiſſet vſus: nõ ſoluz ad
p̄cauenda dãna que ſibi ex eius abſentia cõti
gerũt: ſed etiam ad lucra per mercationũ idu
ſtriam cumulãda: ⁊ non ideo habuiſſet ex ſe
ſed ex induſtria dñi ſui. ⁊ ideo receptor pecu
nie non ſolũ priuat dñm ſuũ pecunia ſua: ſed
etiã ex toto vſu ⁊ fructu exercitãde induſtrie i
illa ſeu per illaz. Si quis ſcdo obijciat ꝙ pecu
nia illa a coitate ſic ablata atq; retẽta ñ hʒ ali
quã mutui rõnẽ: ñ. n. hʒ rõnẽ capital' ſeu de=
poſiti: ſꝫ ex mutuo nullũ lucꝝ creditoꝝ ſortiri
põt qn̄ vſurariũ eſſet ac per ꝯñs ⁊ indebituz.
igitur ⁊c. Rñderi põt ꝙ lʒ pecunia illa nõ ha=
beat realiter vim capitalis: habet tñ interp̄ta
tiue ſeu ablatiue: qr ex quo dñs vſus fuiſſet il
la vt capitali ſuo coitas nõ abſtulit ſibi ſolam
ſimplicem pecunie rõnem: ſed ⁊ rationem ca
pitalis et ideo ſibi tenet tanꝗ̃ de capitali ex
tali rõne coitas ſatis facit ciuibꝰ ſuis. De hac
materia plus dicet in ſequẽti ſermone arti. ij
ca. iij. Nec inſuper obſtat ſi quis tertio obijci
at ꝙ nõ videtur eſſe intẽtio coitatis remune=
rare ciues rõne intereſſe dãni emergẽtis aut
lucri ceſſantis. nam ſi p̄dicta intẽtio eẽt remu
neraret eũ qui magis dãnificatus eẽt ampliꝰ
remuneraret ꝗ̃ qui minus: cuius vere ꝯtra=
rium manifeſte apparet. Ad hoc dicit ꝙ ſi hꝫ
poſſibile eſſet equũ vtiq; foret: ſed cũ hoc im=
poſſibile ſit de quolibet particulariter ad coi=
tatis noticiam peruenire. Inſuper ſi de qui=
buſdam noticia foret ne inuidie liuores et ſcã=
dala in pp'lo orirentur de impietate ſolutiõis
⁊ ſatiſfactiõis: ideo ꝓ cõi bono ſanxiuit ꝙ pa
ri ſatiſfactiõe remunerentur ⁊ hoc vtiq; bonũ
eſt. ar. extra de ꝯſti. cuz oẽs ibi nota. v. diſ. vt
ꝯſtitueretur. Ad qꝺ nota de regulis iuri qui
ſcandalizauerit. in glo. Sile quidem videmꝰ
in collegio magiſtroꝝ et ordinatoꝝ: ꝙ qui pri
or eſt in tempore prior eſt in ſede. Quotiens
igitur per experientiã videmꝰ magiſtꝝ vel do
ctorẽ p̄cedere alios plures q̃ vtiq; dignus nõ
eſſet ſoluere corrigiã calciamentoꝝ illoꝝ. hec
ꝓbant extra ꝺ maio. ⁊ obe. c. j. ⁊ c. ſtatuimꝰ vt
vtrobiq; cũ ſuis ꝯcordãtijs multis.

Articulus ſcꝺs ꝙ illicitũ ẽ aliquid accipe vltra ſortem his qui ad dicta ĩpreſtita denarios volũtarie ponunt.

s Ecũdo tractandũ eſt de his qui in
dicto mõte ſeu impſtitis ſiue in lo=
cis ſponte de narios ponũt lʒ talis
modus rarius obſeruetur. nã coi
ter volentes talẽ ꝯtractũ facere emunt ab his
qui tales denarios ibi hñt ⁊ vendere volunt
⁊ de his ⁊ circa hoc perſone te hñtur vel a coi=
tate tanꝗ̃ ab alijs ſolent emi qꝺ idẽ eſt ꝙ ſpõ=
te ponere. Et ꝺ hoc talẽ ponamus ꝯcluſionẽ
videlʒ ſponte ponẽtes pecuniã ſuam ſup im=
p̄ſtita ⁊ loca ⁊ ſuper florentie montem ⁊ ex pa
cto vltra ſortẽ aliquid recipiẽtes vſurarij ſũt:
⁊ reſtituere obligantur. Pro hac ꝯcluſione lu
cidius declaranda circa eã quadruplicẽ intẽ=
tionem ꝯſideremꝰ. p̄ma ẽ intentio caritat'. ſe
cunda eſt intentio cupiditatis. tertia ẽ intẽtio
ꝯtrarietatis. q̃rta eſt intentio veritatis.

Q in feruentis charitatis intentione ſponte mutuat ſue communitati libere ſibi oblata ab ea etiã vltra ſortẽ licite recipe põt. Capitulum. j.

Rima eſt intẽtio charitatis. Circa
hoc aduertendũ eſt ꝙ pñt eſſe qdã
lʒ heu rari veri reipublice amato=
res qui videntes iminẽtes neceſſitatẽ ac picu
la ciuitatis ſue ſpõte ex charitate ſaltẽ p̄ncipa
liter mouet ſuã pecuniã mutuare coitati ſue:
⁊ de talibus nõ loquit ꝯcl'o añdicta. Nã tales
licite recipe pñt qꝺ ſpõte eis a coitate offert ſi
cut ⁊ de quibus dictũ eſt in ca. p̄cedenti. Naz
nõ minus p̄miari meret voluntaria charitas
ꝗ̃ coacta neceſſitas eo ꝙ nõ minor rõ eſſe poſ
ſit ⁊ dãni emergẽtis ⁊ lucri ceſſantis in volun
taria charitate ꝗ̃ in coacta neceſſitate. vñ. ij.
ad Corinth. ix. apl's ait: Hilarẽ datorẽ diligit
deus. Et hẽtur etiã hoc. xxviij. q. j. ſic eni vbi
de hoc latus textus poſitus eſt. Si tñ ſponte
mutuans credit ſuã coitatẽ aut dñm ꝓpt ex
ercendam iniuſtam guerrã aut aliã iniuſtici=
am cauſam tali pecunia indigere tunc ſponte
talibus pecuniã mutuare eſt oibus malis in=
de ſequentibus efficacẽ cauſam miniſtrare: ⁊
tũc nõ ſolũ non põt licite aliquã remunerati=
onẽ accipere verũ etiam omnibus damnis ⁊
malis que ſine ſuo tali fauore data nõ fuiſſet
nec facta iuxta poſſe ſatiſfacere obligat iuxta

illud extra de iniuri. ⁊ dãno. c. ſi culpa. vbi di
citur: Qui occaſionem damni dat damnũ de
diſſe videtur. Sed incidit dubiũ circa p̄dicta
qꝺ de facto quotidie accidit. pone ꝙ imponi
tur impſtantie onus cuz incremento conſue
to vel ꝯdecenti per illas percipiendo dũtaxat
qui ſoluerint infra certũ tempus: nũquid in=
fra dictum certũ tempus ſoluentes qui alias
infra illud tempus vtiq; nõ ſoluiſſent peccẽt
intm̄ ꝙ percepta reſtituere obligent. Siliter
pone ꝙ etiam quotidie ꝯtingit fieri de mẽſe
nouembris: indicitur onus atq; ſtatuit ꝓ his
qui ſoluerint infra menſem ꝙ in cal'. ianuarij
incipiat lucrũ dictũ: qui do ſoluerint poſt di=
ctum menſem incipit in cal'. ſeptẽbris: peccãt
ne ita ſoluẽtes qui aliter infra illum menſem
nõ ſoluiſſent. Dicendum ſm quoſdam ꝙ ex
q̃ mutuũ qꝺ eſt in hꝫ caſu p̄ncipale fundamẽ
tum atq; ſubiectum nõ eſt ex intentione cor=
ruptum: quia tales ex charitate mouent: vel
ſaltem nõ primaria intentiõe lucri: aut fuerũt
coacti ſicut patuit in articulo p̄cedẽti ideo nõ
corrũpitur edificiũ ſuperedificatũ ſeu q̃litas
ſubſequẽs inde: que eſt vt percipiat vel citius
accipiat p̄dictum lucrũ: ꝓpterea nõ poteſt di
ci ibi eſſe vſura. ꝓbatur inꝗ̃. Nam ex hoc ta=
le lucrũ licitũ eſt ideo nõ eſt licitũ illud deſide
rare: qꝺ quidem per ſimile intelligi põt verbi
cauſa: donat mihi coitas. M. ſi infra menſez
ad exercitũ vado aliter nõ: aut mihi etiam do
nat. M. recipiendo infra ſex menſes ſi infra
menſem ad exercitũ pergo: ſi aũt poſt mẽſem
quingenta tm̄ ſed. M. infra aunũ percipien
da. Nempe ſi vt illa citius ꝯſequar ſeu vt illa
alias nõ ſecuturus acquiram migrauero ifra
menſem tũc cõmitto vſurã ſeu pctm̄. Nec ob
ſtat ſi dicat hoc nõ eſſe mutuũ ſicut in caſu no
ſtro: qr ex quo ſicut dictũ eſt licitũ eſt lucrum
rõne dñij cõpellentis ⁊ dãni emergentis ⁊l lu
cri ceſſantis. ideo inter hunc caſum ⁊ illuz in
p̄ncipali radice nulla eſt rõ diuerſitatis. igit ⁊
nulla alteratio i diſpoſitione iuris.

Multiplici argumẽto probatur ꝙ ſpõte ponẽs denarios ad p̄ſtita ex intentõe cupiditatis nihil inde recipe põt. Capitulũ. ij

s Ecũda intẽtio eſt cupiditatis. Cir=
ca hoc notandũ eſt ꝙ ſpõte ponẽ=
tes denarios ſuper montes ſperã
tes aliqd accipere vltra ſortẽ vſu=
rarij ſunt: ⁊ hoc quidem ꝓbatur multiplici ar
gumento vel rõne. p̄mo ratione intentionis.
ſecũdo ratione particularitatis. tertio ratiõe
tranſlationis. q̃rto rõne infructuoſitat'. q̃nto
rõe ꝓhibitionis. ſexto rõne ſilitudinis. ſeptio
rõne dubitationis. Primo inꝗ̃ ratione in
tentiõis cupiditatis: quã qui habet dans ſpõ
te mutuũ coitati. ſ. cũ intentiõe p̄ncipali remu
nerationis vſurarius ẽ ⁊c. ſi nulla pactio ꝺ hoc
exterius interuenit: ſicut pʒ extra de vſuri. c.
ꝯſuluit. Et q̃cquid ex mutuo illo receperit: re
ſtituere obligatur ſi põt: et ſi nõ poteſt morta
liter peccat ſi ſatiſfacere cũ poterit nõ ꝓponit
et hoc ſiue intentio ſupradicta ſit mutuũ añs
ſiue ſubſequens ſiue ꝯſequens ſicut ſup̄ ſmo
ne. xxxvij. arti. iij. et. c. iij. plenius dictum eſt
Nam omne mutuũ ex lucro p̄ncipaliter iten
tũ vſura eſt: ſicut latiꝰ pʒ ſup̄ in ſermõe. xxxvi
arti. j. c. iij. in deſcriptione vſure: ſed illud lu=
crum eſt ex mutuo p̄ncipaliter intentũ. ergo
eſt vſura. Secũdo ꝓbatur rõne particula
ritatis. nam p̄dicta vendicauit ſibi lucrũ: cum
perſona particularis atq; p̄uata mutuat alte
ri perſone p̄uate. ergo multo fortior de illo q̃
mutuat coitati qm̄ magis peccare videtur qui
feneratur coitati cui amplius obligatur ꝗ̃ q̃
feneratur ſingulari perſone. Proinde Augꝰ
ait: Charitas coia ꝓprijs et nõ ꝓpria coibus
añponit. ⁊ in. c. bone ideſt de poſtu. p̄la. Ma
gis eni intẽdendũ eſt bono coitatis ꝗ̃ perſo=
ne particularis: ac per ꝯñs magis tenet hõ gra
tis mutuare et benefacere coitati ceteris pari
bus ꝗ̃ ſingulari perſone. ergo ꝯtrariũ facere
maius peccatũ eſt. Tertio ꝓbatur hoc rõ=
ne tranſlatiõis: quia talis mutuans in coita=
te dñium pecunie illius tranſfert: et per cõſe=
quens pecunia illa nõ remanet ſua vt in. l. et
ff. ſi cer. pe. ex quo ſequitur ꝙ ſi ꝓ pecunia il=
la aliquid recipit vltra ſortem: recipit de non
ſuo: ideo vſurarius eſt. hec quidez ꝯña patet
qm̄ ſupra in ſermone. xxxviij. arti. j. per totũ
eſt plene monſtratum per. xij. rationes. qua=
re etiam in lege nature vſura ꝓhibita ſit: iter
quas in. viij. ca. ratio aſſignatur ꝙ ꝓhibita ẽ
eo ꝙ mutuans antedictus recipit fructum de
eo quod nõ eſt ſuũ qꝺ vtiq; facit mutuãs añ=
dictus: ideo vſurarius cenſendus. Quar
to probatur idem ratiõe infructuoſitatis. pe
cunia quidem nõ eſt apta nata facere fructuz
ergo talis querit fructum de eo ꝙ non eſt ap
tum natum facere fructum vt ponit Innocẽ=
tius in rubrica de vſuris. Ex quo ſequitur ꝙ
iſte qui non coactus libere ponit vſurarius ẽ
conſequentia tenet ex precedẽti motiuo: hoc
quoq; argumentum roborari poteſt per di=
cta in ſmone. xxxviij. articulo p̄mo. ca. ij. vbi
ponitur ſecunda ratio quare vſura eſt cõtra

legeꝫ nature. Quinto quoqꝫ ꝓbatur id idẽ
ratione ꝓhibitionis: Luce. vj. enĩ ꝓcepit dñs
Mutuũ date nihil inde ſperãtes. ꝗ mutuãs
obligatur nihil inde ſperare ſeu recipe vltra
ſortem: ex quo vbo ortũ habuit. c. conſuluit.
extra de vſuris. ⁊ ibi allegatur ꝓdictũ dñicuꝫ
verbũ. Sexto inſuper ꝓbatur rõne ſimili=
tudinis. nam ſi quis ſup̃ vnã vineã ſiue agrũ
libere ꝓſtaret. c. ex quo deductis expẽſis mu•
tuans annuatim reciperet. x. lapſis deceꝫ an
nis tenetur reſtituere agrũ: qm̃ ex fructibus
ſors mutui extincta eſt. ꝓbat hoc extra de pi=
gno. c. illo vos. ⁊. l. j. C. de pig. ac. ergo ſi iſte
libre mutuauit. c. ⁊ ſingulis annis recipiat. x.
elapſis decem annis ſors erit extincta et ꝑ cõ
ſequens vlterius recipere nõ licebit. eadẽ enĩ
rõ in vtroqꝫ eſt vt manifeſte apparet. nam in
tali caſu ponit̃ pecunia loco agri vel domus.
Septimo ꝗ̃ ꝓbatur idẽ rõne dubitatiõis
querit enĩ Alex. de halis. Quid de illo ꝗ du•
bitat de aliquo an ſit ſymonia vel ꝯtractꝰ vſu•
rarius ſiue nõ: eo ꝙ quidã legiſꝑiti eſſe dicũt
ſymoniam vel vſuram quidã nõ: quid igitur
faciendũ cũ hoc ignoret? et huic dubitationi
reſpondet dicens ꝙ talis ab huiuſmodi ꝯtra•
ctu abſtinere debet ne diſcrimini ſe cõmittat.
Melius eſt enĩ vt incidat in tꝑale dãnũ ꝗ̃ in
damnũ ſpũale. i. minus malum eſt. ſed iſte ca
ſus eſt talis. ergo hoc agens diſcrimini ſe cõ•
mittit: et ſicut i ſequẽti ca. apparebit talis pec
cat mortaliter. Sꝫ ꝯtra hoc qꝺ hic dicit Alex.
et contra illud qꝺ ſicut dictũ eſt in ſequẽti. iiij
c. videtur ꝙ dictũ eſt ſup̃ ſermõe. xxxiiij. artiꝰ
ij. ca. j. in fine. Que contrarietas ꝭm aliquos
ſolui põt per id quod dictũ eſt ſupra ſermõe
xxxiiij. articulo. ij. in fine.

De multiplici argumẽto quo quidã probare conatur ꝙ ſpõte ponentes denarios ad impꝛ̃ſtita ſupradicta pñt aliquid recipere vltra ſortem ⁊ de improbatione eorundem. Capitulum. iij.

t Ertia eſt intentio cõtrarietatis co
ꝙ pleriqꝫ ſeptem ꝯtrarijs argumẽ
tis ſeu rõnibus impugnãt ꝓdictaꝫ
ſcꝺam intentionẽ. Dicũt enĩ predi
ctũ ꝯtractũ licere. ꝓmo rõne indẽnitatis. ſcꝺo
ratione donatiõis. tertio rõne cois vtilitatis
q̃rto rõne liberalitatis. q̃nto rõne poſſeſſiõis
ſexto rõne nobilitatis. ſeptimo rõne ꝑmiſſio=
nis. Primo inq̃ dicũt hoc licere rõne indẽ
nitatis: vñ ſic arguũt. Ponẽs libere ad imp̃=
ſtita ſeu ſuper montẽ ⁊c̃. pecuniã ſuam poteſt
ſe licite ſeruare indemnẽ: ergo et aliquid acci
pere vltra ſortem. Añs pꝫ. ꝯceditur enĩ ꝙ co=
ctus ratione intereſſe põt aliquid accipere vl
tra ſortem. ergo in ꝓpoſito caſu q꜡ iſte aliter
pateret̃ damnũ. Ad qꝺ rñdeo ꝙ ꝯcedo añſ et
nego ꝯñaꝫ: qm̃ ſi vult ſeruari indẽnis nõ mu
tuet cõitati pecuniã ſuã ſed ſibi retineat et ſic
ſe ſeruabit indemnẽ. Sed ſi mutuat libẽ mu=
tuet et nihil recipiet vltra ſortẽ: q꜡ aliter agit
ꝯtra dictũ xp̃i Luc̃. vj. Mutuũ date ⁊c̃. ergo.
Scꝺo dicũt hoc licere rõne donatiõis. vn=
de ſic arguũt. Accipiens mutuũ poteſt libere
donare de ſuo ſibi mutuũ danti et transferre
dñiuꝫ quod in re ſua habet in ipm̃ mutuantẽ
et facere mutuũ rei ſue: et per ꝯñs mutuans
põt recipere illam rem tanq̃ꝫ rem ſuaꝫ nõ ob=
ſtãte ꝙ ſit vltra ſortem: hoc aũt fit in ciuitatibꝰ
añdictis libere ponẽtibus ad imp̃ſtita ſua pe
cunias ſuas. ergo licitũ eſt. Ad hoc rñdeo
ꝯcedens añs et ꝯñam nego et totũ vſqꝫ ad il=
lam partẽ: hoc aũt fit in ciuitatibus añdictis.
qm̃ nõ libere donant ſed ꝓ pecunia iam rece
pta: ideo mĩme illud recipere licet. Ad hoc
vide ſup̃ ſermõe. xxxvj. arti. iij. ca. xiij. hoc ꝗ
dem per exemplũ pꝫ. Nã ꝭm Bonauẽ. i. iiij.
diſ. xxj. et ꝭm Alex. de hal̃. et Scotum in. iiij.
diſ. xxj. q. j. ꝯfeſſor nõ poteſt manifeſtare pec
catum ei per ꝯfeſſionẽ manifeſtatũ etiam de
licẽtia ꝯfitẽtis: eo ꝙ cõfeſſor ligatus nõ tm̃ ex
iure penitẽtis: ſed etiã ex iure eccleſiaſtico et
diuino ſuper quo nõ poteſt talis penitẽs diſ
pẽſare: extra de pe. et re. oĩs. et de pe. diſ. vj. c
ſacerdos. ita et in ꝓpoſito noſtro: nõ enim li=
gatur vſurarius aut quilibet alius ad non re
cipiendũ aliquid vltra ſortem ex mutuo dato
ex ſolo iure ſingularis perſone: ſed ex ꝓcepto
diuino ſupra qꝺ diſpenſari nõ poteſt recipiens
mutuũ: ideo lꝫ huic mutuãn de ſuo licite põt
dare: nõ tñ ſic põt ſibi libere dare ꝙ mutuans
licite recipere poſſet ꝓ pecunia quam illi mu
tuauit aliquid vltra ſortẽ: poſt ꝯſiliũ vtiqꝫ eſt
mandatũ. ait enĩ dñs: Mutuũ date: ecce cõſi
lium: lꝫ ſit q̃nqꝫ ꝓceptũ ſicut pꝫ ſupra ſermõe
xxxv. arti. ij. Et additur: nihil inde ſperantes
ecce ꝓceptum qꝺ obligat ſemper ⁊ ad ſemper
ꝓpterea ſi q̃d recipit hoc modo reſtituere de
bet: et ſi poſtea ille donauerit libere recipere
põt: nihilominus additis cõditionibus que
ponunt̃ ſermõe. xxxvj. arti. iij. ca. iiij. Ter
tio quoqꝫ hoc licere dicũt rõne cois vtilitatis
vnde ſic arguũt. Quilibet de ſuo in quo ple=
nũ ius et dñiuꝫ habet diſponere põt in licitis
et honeſtis ꝓ ſuo libito voluntatis: vt pꝫ in. l.

iure. c. mandati: ergo ⁊ tota coitas hoc poteſt
ꝯñia pꝫ qm̃ in ꝯſenſu totius coitatis intelligit̃
ꝯſenſus ſingulariũ ꝑſonaꝝ ꝭm Sco. in quar=
to. Licita quidẽ ⁊ honeſta ſunt que in cõmo=
dũ ⁊ ſalutẽ reipublice fiũt: q̃ ꝓpt̃ ille coitates
potuerñt ſic diſponere de rebꝰ ſuis ꝙ ponẽs
tantã pecunie quantitatẽ tm̃ recipiat cũ mo=
dis ꝯ̃. notatis: ⁊ per ꝯñs aliuſ recipe põt. ꝯña
pꝫ qm̃ ad hoc illa mutua facta ſunt. ſ. ad cõ=
modũ ⁊ ſalutẽ ciuitatũ illarũ. Ad hoc dicẽdũ
eſt ꝙ ꝯcedendũ eſt añs ⁊ per ꝯñs ⁊ ꝯña ꝓma.
Inſuper ⁊ aſſũptũ dũmodo nõ ſit contra le=
gem iuſte ꝓncipantis ⁊ ſignãter ipſius dei: cõ
tra cuius legẽ vident̃ poſita talia imp̃ſtita et
ſupradicti ꝯtractus in ciuitatibus ꝓdictis nã
bonũ cõmodi hꝫ diſtigui ꝯtra bonũ honeſti.
Nempe aĩe ſalus ſaluti corporis ⁊ rerũ tꝑaliũ
ꝓferẽda ẽ. xij. q. v. c. ꝓcipimus. ⁊ ad hoc vide
glo. in. c. ille. xxij. q. v. vb glo. ait ꝙ maius dã
nũ eſt in amiſſione vniꝰ aĩe ꝗ̃ mille corporuꝫ.
Quarto quoqꝫ hoc dicũt eſſe licitum rõne
liberalitatis. Nẽpe ideo arguũt dicentes. pe
trus de eo qꝺ ſuũ eſt libere et plenarie poteſt
dare martino: vt pꝫ. l. j. ff. de dona. et in. c. ꝗ̃
periculoſum. ⁊ ex hoc martinus recipere. er=
go ⁊ tota coitas poteſt de ſuo ipſi martino li=
bere ꝓuidere ⁊ ſic ipſe põt illud licite accepta•
re. ꝯña pꝫ qm̃ plenĩꝰ ius habet coitas tota ꝗ̃
qꝺlibet mẽbꝝ ipſius ciuitatis: et ꝗ̃ aliqua ſin
gularis perſona ſupra ſuũ ꝓpriũ. Nã põt cõ•
fiſcare et põt reſtituere qꝺ nõ põt ſingulari ꝑ
ſona eo ꝙ non poſſet poſt deſtructionẽ recu=
ꝑare: vt pꝫ. ff. ꝙ cuiuſqꝫ vniuerſitatis noĩe. l.
itẽ eoꝝ. et ſic per ꝯñs põt in coitatis vtilitateꝫ
ꝓuidere. et ſignanter illis quoꝝ intereſt. Re
ſpondeo ꝯcedẽdo aſſũptũ dũmodo ſuperior
lex nõ ſit in oppoſitũ ſicut ꝯ̃ dictũ ẽ in ſermõe
ꝓñti in rñſione. Ad argumentũ ſecunduꝫ
nempe ſingularis perſona aliquid libere de
ſuo nõ poſſet dare ꝓ pecunia ſibi mutuo da=
ta: ita ꝙ mutuãs licite illud recipe poſſet cũ ſic̃
ꝯ̃dictũ ẽ ſit ꝯtra ꝓceptũ ſuꝑiori iuſte ꝓncipãti
mandãtis: mutuũ date nihil inde ſperantes:
vt pꝫ Luc̃. vj. et. c. conſuluit. extra de vſuris.
Quinto etiam licitũ eſſe dicũt rõne poſſeſ•
ſionis ex quo ſic arguũt. Iſta que ponuntur
ad imp̃ſtita ſupradicta mõtes et loca non ſũt
mutua ſed poſſeſſiões. ergo pñt hoies ex illiſ
tanq̃ꝫ ex poſſeſſionibus recipe annuatim fru
ctũ ſicut fit de poſſeſſiõe: pꝫ vtiqꝫ añs eo ꝙ pe
cunia illa nunq̃ꝫ reſtituẽda ẽ: nec repeti põt ꝟ
tanq̃ꝫ poſſeſſio põt vẽdi: nũc carius nũc viliꝰ
ꝭm ꝯditionẽ et ſtatũ ciuitatum añdictaꝝ ſicut
etiam de poſſeſſionibus cõtingere ſolet. ꝯña
pꝫ qm̃ eundẽ locũ tenet pecunia in hoc ꝯtra=
ctu quã teneret ſi ex ipſa emiſſet ãnuũ fructũ
tanti ꝓcij. Rñdeo ⁊ ideo nego aſſũptũ cũ q̃d
ſit in vitate hic ꝯtractus vocabulum manife=
feſtaret. Nam in venetijs nõ poſſeſſiões ſed
imp̃ſtita. i. mutua noiant̃. nec a ꝓprio ſignifi
cato vocabuloꝝ ẽ regulariter recedendũ. ff. ꝺ
lega. iij. l. j. nec ſũt ſicut ager ſed ſicut mutua:
ſed alio ꝗ̃ cõi mõ cũ rehaberi nõ poſſet nec ſi
cut poſſeſſiões qm̃ ipignoratã poſſeſſionẽ ad
me reuocare poſſũ: poſſũ etiã vendere iuſto ꝓ
cio ſed imp̃ſtita illa nõ qm̃ nõ põt vendi. c. ꝓ
c. ſed longe minori ꝓcio qꝺ ſatis videtur ab=
ſurdũ. ſ. ꝙ de. c. florenis nõ hñtur centũ flore
ni. Conceſſo aũt añcedẽte nego ꝯñam. ⁊ rõ ẽ:
q꜡ pecunia nullũ aliũ vſũ hꝫ ꝓter expõnem ex
agro aũt hñtur fructꝰ ex labore humano. Eſt
enĩ ager aptꝰ natus fructificare: pecunia aũt
nõ. Inſuꝑ ager ẽ meus et ſi de eo recipio fru
ctũ vtiqꝫ de re mea accipio fructuꝫ. Pecunia
aũt a me libere mutuata vtiqꝫ non eſt mea: iõ
nõ ſic licite poſſũ ex ea recipere fructũ ſicut ex
agro meo. nec etiã verũ eſt qꝺ aſſumit̃. ſ. ꝙ eũ
dem locũ teneat ibi pecunia poſita quẽ tene=
ret ſi emiſſet annuũ fructũ: qm̃ ibi vera vendi
tio eẽt: hic vo mutuũ eſt: ſicut pꝫ infra in. iij.
arti. ca. ij. atqꝫ in. xiij. arg. Sexto inſuper aſſe
rũt hoc licere rõne nobilitatis et ſingularita=
tis: ideo arguũt. d. ꝓdicte ſũt notabiles ciuita
teſ in tota italia imo in tota xp̃ianitate in qui
bus hꝰmodi ꝯtractꝰ exercent̃: magni dñi po=
nũt ſponte ad imp̃ſtita añdicta. Itẽ religioſi
inter quos ſũt valẽtes viri et in ſacra theoloie
doctoreſ. Inſuꝑ et deuoti religioſi ac timẽtes
deum: imo deuoti ciues et deuotiſſime mu=
lieres ponũt et emũt de q̃bus nõ de facili de
ſꝑandũ ꝙ ſint ſpretores aĩaꝝ ſuaꝝ: nec corru=
pte fame. j. q. vij. c. ſanximꝰ. quare tenendũ ẽ
tales ꝯtractꝰ licitos eẽ. Rñdeo ꝯcedẽdo ꝓmã
partẽ añcedẽtis: et quantũ ad ſcꝺam ptẽ ne=
go ꝯñaꝫ. Nẽpe in italia ſũt alie ab iſtis ſpecta
biles ciuitates vt roma mediolanũ bononia
ſeniſ ꝑuſiũ neapolis et alie plures extra italiã
ꝑiſius londonie brugiſ colonia gandauũ an=
vverpia in q̃bus nullatenꝰ exercent̃ tales cõ
tractus que ciuitates libẽter ꝓuiderẽt ꝯmodiſ
ſuis ſicut tres iſte ꝓnoiate ſi ſalua ꝯſcia hꝫ fa=
cere poſſent. M. forte reꝑirent̃ in tota xp̃ia=
nitate in q̃bus exercitarent̃ tales ꝯtractꝰ vel
ſaltẽ tm̃ q̃ꝫtũ frequẽtant̃ in ciuitatibꝰ añdictis
Scꝺo dico ꝙ in illis ciuitatibus antedictiſ
non ꝯſenſerũt oẽs ſicut ego ꝑ expiẽtiã noui:
licet tamen habeant ibidem in dictis imp̃ſti=
tis denarios nõ ſponte poſitos ꝟ ex coactiõe

ciuitatis ſicut p̄dictū eſt et ſi ſūt ibidē quidaꝫ
ſpōte mīme mirū eſt.:qm̄ et multi abſq; aliq̄
rubore publice mutuāt ad vſurā. Nec inſup
eſt admirandū ꝙ magni dn̄i ponūt pecunias
ſuas ad ip̄ſtita illa.qm̄ et magni principes
vſurarij aliqn̄ ſunt ⁊ diu extiterūt inſup et p̄=
dones aliqui etiā dn̄i nō bn̄ informati an lice
at h̄ dubitātes de ſtatu ſuo ſicut p̄dictū eſt vt
totā ſbam ſuā ſubito ꝑdere nō valeāt ponūt
ibi pecunias coꝝ. Qꝫ aūt religioſi de talibus
imp̄ſtitis recipiāt fructus nō deducit illa mu=
tua licita eſſe. Ipſi eni cōmuniter nec ponunt
in p̄ſtantijs pecunias nec etiā emūt mutua il
la.ſed modus coꝝ cōmuniter talis eſt. Nam
quidā habētes pecunias ad mutua illa.quas
ſcꝫ coacte ſoluerūt aut al's in p̄dictis imp̄ſtitis
licito modo adepti ſunt in vltimis volūtatibꝰ
ſuis ꝓ elemoſina dimittūt p̄dictis religioſis
pecunias illas ſeu redditus illos:vel ptem il
loꝝ vt ptem hanc deputati ꝑ officium venetoꝝ
vtputa ꝓcuratores ſcti Marci mittant p̄dicti
religioſis.illā aūt ptē ꝓ elemoſina recipe poſ
ſunt dūmodo libere largit̄. Si vero antedicti
religioſi dictā elemoſinā aut tales redditus
habere ſolicitant ⁊ ptendūt ius habere in illis
videāt conſcientias ſuas.nā licet quidam ſi=
cut ſupra monſtratū eſt p̄nt ex illis imp̄ſtitis
aliquid recipe vltra ſortē.nō tn̄ ad quos deue
niūt ip̄a imp̄ſtita ſicut ex p̄cedētibus pꝫ. Pro
inde ſi ꝺ fenebri pecunia aliquid dat̄ puta ꝙ
denarij montis relicti religioſis fuerunt a te
ſtatore empti vel ſponte in monte poſiti.non
coacti ſoluti:tunc quidē cōpleta ſorte a rece=
ptione taliū abſtinendū eſt..poſſunt qn̄q; eti
am p̄dicti religioſi aliter legitime excuſari Cō
ſtat eni ꝙ nullus efficit̄ vſurariꝰ niſi volēs ali
quid recipe vltra ſortē ſicut ex p̄cedentibꝰ pꝫ
Si igit̄ p̄dicti religioſi nō recipiūt illas pecu=
nias ſeu elemoſinas ab ipſis imp̄ſtitis ꝓ pe=
cunia quā ibi libere poſuerūt.vl' quā ſponte
emerūt modis antedictis vſurarij nō vident̄
ſed apparet ꝙ recipiant elemoſinas iure ipoꝝ
qui illas iuridice illis reliquerūt.et qui h̄ po=
tuerūt etiā ⁊ ius ſuū in illos legitime tranſtu
lerunt.licet nō qualecunq; iuxta ea que in p̄=
cedentibꝰ circa materiā iſtā dicta ſunt. Septi
mo q̄ꝫ credūt quidam putātes h̄ licitū eſſe rō
ne ꝑmiſſionis ⁊ taciturnitatis.ꝓinde arguūt
dicentes eccl'ia papa cardinales ⁊ pleriq; alij
p̄lati iſtos ꝯtractus frequētari intellexerūt in
ciuitatibus antedictis:nec tn̄ aliquid attem=
ptauerūt contra eos ꝑ amonitiones reproba
tiones aut ꝑ excōmunicatōnes: quaꝓpter ꝺ
negligentia argui poſſent.ſcꝫ ꝙ tantū ꝑiculū
in eccleſia ꝑmiſerunt regnare in animarū di=
ſcrimine eis non ꝓuidendo de aliquo reme=
dio ſalutari.quare igit̄ his contractibus;nō
ꝓuiderunt ſed eos ptranſeunt ſic intactos vi
dent̄ eos tanq; licitos quodāmodo approba
re. Confirmat̄ hec ratio.q2 ciuitates prefate
hos contractus frequētant tanq; iuſtos ⁊ eos
fore licitos aſſerūt:ergo ſi contractus vſura=
rij ſunt.tenent et approbant et affirmāt ſaltē
i plicite.et ex conſequēti licitum eſſe dare mu
tuum vſuram quod eſt contra dn̄icum ꝟbuꝫ
Luc.vj. Mutuū date.⁊c̄. Ex quo ſequit̄ ma=
nifeſte ꝙ errant in fide.quaꝓpter ſic ꝑ eccleſi
am procedendū eſſet contra predictas ciuita
tuꝫ cōmunitates ſicut contra hereticos. Nec
tn̄ circa hoc ꝓuidit:et longa tpa ab ortu illoꝝ
contractuum iam fluxerunt.ergo veriſimile
non videt̄ hos contractus vſurarios eſſe vel
aliq̄ modo iniuſtos: Reſponſio ad p̄dicta. et
primo negando ſcdam partē aſſumpti quo=
niam ꝓuiſionec cōis iuris ⁊ decretales facte
contra vſuras contra iſtos contractus ſunt.
et oēs ſubditos ligant niſi exempti et priui
legiati ſunt. Sed ꝙ ex mutuo aliquis intēde
re poſſet aliquid accipe vltra ſortē ex priuile=
gio pape abſurdiſſimū atq; falſiſſimū eſt. Tū
quia eſt contra legem nature ſicut ſupra ſer=
mone.xxxviij.arti.j.ꝑ totū plene monſtratū
fuit. Tum quia eſt ꝯtra legem ſcripture ſicut
patet ibi ſupra articulo.ij.⁊ maxime contra
legem gratie h̄ eſt ꝯ verbū xp̄i Luc.vj.dicēs.
Mutuū date nihil inde ſperantes Tum q2 ē
contra determinatōeꝫ eccleſie vtꝫ in.c.conſu
luit.et in.c.ſuꝑ eo.extra de vſuris. Alexāder
xxxix.ait. Cum vſuraruꝫ crimē vtriuſq; pagi
na teſtamenti deteſtet̄ ſuꝑ hoc diſpenſationē
aliquā poſſe fieri ñ videmus:quia cū ſcriptu
ra ſacra ꝓhibeat pro alteriꝰ vita mentiri. Me
rito plus prohibendus eſt quis ne etiā ꝓ re=
dimenda vita captiui vſuraꝝ crimē inuolua
tur hec ille. Ex his verbis colligit̄ p̄mo ꝙ nō
eſt aliqua diſpenſatio poſita vſura in ſcdo q̄
q; colligit̄ ꝙ neq; ꝓ ſuſtentatione viduarum
pupilloꝝ vel quorūq; alioꝝ dare mutuuꝫ ad
vſuram aliquo modo licitū ſit:ſicut falſiſſime
fabulant̄ pro quo facit,c.non eſt putanda.j.
q.j.xxxij.q.viij.c.vnico.et maxime cum pē=
ſato ꝙ nec liceat h̄ pro redemptione captiui:
ſicut nec licitum eſt pro alterius vita mentiri.
Cum ſm ap'lm ad Ro.iij.non ſunt facienda
mala vt veniant bona. Si quis forte miretur
ꝙ contra tales eccl'ia non procedit ꝓpter ꝙ h̄
videtur permittere tanq; licitum. Ad hoc po
teſt dici ꝙ eccleſia etiam hunc contractū ꝑmit

tit eo.ſcꝫ modo ꝑmiſſionis de quo ſupra ſmo
ne.xxxviij.arti.iij.caplo.iij.de prima ꝑmiſſi
one pticulatim et bene declaratum fuit. per=
mittit.i.non punit. Ad confirmationē etiam
dico ꝙ dubito antecedēs et nego ꝯſequentiā
ꝓ negatione antecedentis et ſi ad ptem aliq;
declinarē potius negarē illā.quoniaꝫ ſpecta
biles viri de materia iſta ſepe dubitant et inq̄
runt:ſicut manifeſte apparuit florentie in no
ſtro capitulo generali ibideꝫ celebrato anno
dn̄i.Mcccciiij.ad quod vtiq; ꝯuenerūt mul=
ti valentes viri inter quos fuit magiſter guil
helmus de cremona.qui poſtea vtiq; fuit epi
ſcopus papieñ.vir ingentis ſcientie ⁊ magne
fame. ⁊ tūc quidē ad generalē ordinis noſtri
miſſi ſunt quidam ciues ex pte cōmunitatis
inſtantiſſime po[illegible]es vt materiā iſtoruꝫ mu
tuorū ptractarent et declararent vellent ꝓ ſe
renitate ꝯſcientiaꝝ ſuarum an contractus p̄=
fati eſſent liciti an non. Interrogant aūt q̄ti=
die de hoc particulares pſone predictaruꝫ ci=
uitatū.ſicut pꝫ peritis religioſis qui inibi cō
uerſant̄. Ideo contra tales ementes ibidem
tempore noſtro extitit ſepius predicatuꝫ hoc
ſuſtinuit dominiū et populus paciēter ſuſtu
lit ſicut ego ipſe ꝑ experientiam vidi. Quomo=
do igitur dicendū eſt illos tenere firmiter lici
ta illa eſſe.conſequentia etiam nihil valet qm̄
cuꝫ hoc ꝙ aliquis teneret illa cambia licita eſ=
ſe ſtaret ꝙ nō teneret licitas eſſe vſuras. Op=
teret eni ſic ipm̄ arguere. Iſte tenet hec mu=
tua eſſe licita.et iſte tenet hec mutua eſſe vſu=
ras.ergo iſte tenet vſuras eſſe licitas:ſed tūc
minor eſt neganda vel concluſio ſequeret̄ or
dine debito.forte eni ꝙ aliqui vſurarij credūt
vſuras eſſe licitas ſicut ego quoſdam cogno=
ui.licꝫ tales ne tanq; heretici puniant̄ hoc nō
maifeſtāt ꝑ qꝺ ſoluit̄ qꝺ obijcit̄ ad illic ꝯtēta.

Confirmatio ſecūde concluſōis ſ.ꝙ de imp̄ſtitis ſponte poſitis nō licet aliquid accipe vltra ſortē Capitulum Quartum.

Uarta eſt intentio veritatis. Pro
roboratiōne aūt hmōi ſcde cōcluſi
onis.et huiꝰ ſecūdi articuli ſic effi=
caciſſime argui poteſt. Iſte cōmu=
nitates et ſpectabiliores eaꝝ dubitant vtrum
hi contractus ſint liciti an vſure ſicut p̄dictuꝫ
eſt.ergo in hoc dubio ſe predictis contracti=
bus exponentes exponūt ſe ꝑiculo mortalis
culpe.quare ſicut contemptores mortal'r pec
cant. Secūdo ſic iſti dubitant an iſti p̄fati
contractus ſint vſure ergo ſe exponentes in
hoc dubio ſcienter ſe exponūt ꝑiculo vſuraꝝ
quare vident̄ ſaltem in mente vſurarius eſſe
nam nō dimittūt ꝑ hoc ꝙ poteſt eſſe:ꝙ ex cō=
tractu ſit vſurarij. Tercio ſic iſti dubitant
an iſti contractus ſint vſurarij.ergo conſen=
tientes de h̄ dubitāt an reſtituere obligent̄.
⁊ ꝑ conſequens tenendo ⁊ retinendo cuꝫ iſta
opinione continuo ſtant in ꝑiculo et diſcrimi
ne et ſe exponūt mortaliter culpe et ſic conti=
nuant mortalem culpam vel reſtituunt.et ſic
ꝑ conſequens ſic ſe habent ac ſi vſurarij exti=
tiſſent.nec alius modus apparet quā ꝑ ipſam
reſtitutionē ꝙ poſſint a vinculo mortalis pec
cati abſolui. ſicut etiam de ceteris vſurarijs
diceremus.igit̄ in talibus dubijs dicit textꝰ
ꝙ eſt tucius abſtinere vt in.c.in ciuitate extra
de vſuris.quod quidē directe loquit̄ in con=
tractu dubio vſuraꝝ.ad idē facit.l. adoptiuꝰ
.§.ſeruilis.ff.de ritu nup.ibi in re dubia ⁊c̄.
⁊ extra de ſpon.c.iuuenis.⁊ de pe.di.vij.ca.
baptiſatus in fine. Itē pro ſalute anime eſt ſē
per via tutior eligenda vt pꝫ in.c.illud extra
de de.excō.et in.c.ad eius.di.v.volentibus
igitur ſaluare animas ſuas hec eſt tutior via
ſcꝫ a talibus contractibus abſtinere:q̄ꝫ in tā=
ta peritoꝝ dubitatione alterā partem eligere
nunq; tutā Eſt quidem graue in re dubia cer
tam ferre ſententiā.j.q.iij.c grauē.et.xxx.q.
vlt.c. Judicantē.et hoc maxime in cauſa ſeu
in facto proprio ſicut eſt iſtud emere vel non
emere. Nempe in re ꝓpria ſicut iudex neq;
teſtis neq; arbiter quis eſſe poteſt.c.ne quis
in ſua cau.l.vna.et.l.nullus.ff.de teſt.⁊.l.pe
nul.ff.de arbi. Nam amor et cupiditas que
verſant̄ in proprio facto puertunt humanuꝫ
iudiciū vt in.c.iiij.ſ.q.iij. Si ergo piti in hoc
dubio diſſidant inter ſe ⁊ opinio illa que ha=
bet ꝙ contractus iſte et articuli ſubſequētes
ſint liciti non ſit tuta pro animaꝝ ſalute. Se=
quitur ꝙ ab iſta ſpontanea denarioꝝ poſiti=
one et iporum emptione debeat quilibet ab=
ſtinere donec apoſtolicū tanq; papam nō tā=
q; particularis homo ſed tanq; vicarius dei
ad quem ſpectant dubia que de nouo emer=
gunt decidere conſulant vt patet in.c.per ve
nerabilem..§.rationes.extra qui fi.ſunt.le.
et in.l.de cum nouo.C.de.le.ꝙ autem ꝑ pa=
non licet non per bullam declaratuꝫ ſit ſic re
feram mihi conſtat. Legi eni in quarto ſuper
ſententias magiſtri Guilhelmi de cremona.
epiſcopi papieñ.ꝙ cum quidam vir p̄diues
et in pecunijs potens predicto modo inten=
deret ponere quandam magnaꝫ pecunie q̄ꝫ=

titatem in vna predictarū ciuitatū ꝓ elemoſi nis imperpetuum diſpenſandis pauperib⁹ habito a p̄dicto dn̄o Guilhelmo ob cauſaʒ il lius de hoc cōſilio peritoꝝ. factaqꝫ de p̄dicta mā montis ⁊ imp̄ſtitoꝝ in florenti ſtudio pa piē. diligenti ꝯcuſſione cū materia ꝓpter cō trarias opiniones adhuc dubia remanēt oc currentibus alijs cauſis miſſus eſt antedi ctus dn̄s Guilhelm⁹ ambaſſiator ad papā vr banū ſextū tūc in ianua ꝯmorantē. Rogauit ergo cum p̄fatus diues inſtanter ꝙ de p̄fata materia conſuleret papā: ciqꝫ de ſua intentio ne circa poſitionē p̄dicte pecunie in elemoſy nis diſpenſandū ꝓpoſitū reuelaret. Cui tan dem papa r̄ndit ꝙ bene fecerat. ꝺ tali caſu eū ꝯſulendo eo ꝙ caſus ardu⁹ eſſet. aſſeruitqꝫ il lū vſurariū eſſe. p̄dicta aūt ego legi ī libro ſuo ꝓprio: quē ille p̄fatus ep̄s papieñ. cōpoſuit ⁊ in morte reliquit. Cuʒ igiꝛ papa p̄dictus eſſet piiſſim⁹ homo. ſatis ponderanda eſt r̄nſio at qꝫ ſententia ſua. Que ſn̄ia ſeq̄nda ſit in ꝯ̄ria opinione dictoꝝ vide in ſequēti ſermōe arti. j. c. ij. in fine.

Articulus terci⁹ ꝙ ſpōte emē tes imp̄ſtita ſupradicta cū intēti one recipiēdi aliq̄d vltra ſortem vſurarij ſūt.

Ercio inſup tractandum eſt de hiſ q̄ in dicto monte imp̄ſtitis ſeu lod atqꝫ iuris libere emunt. Et de hoc daꝛ talis cōcluſio. Libere emēs imp̄ſtita illa ꝓponens aliq̄d recipe vltra ſortē vſurari⁹ ē ⁊ lucꝝ inō hitū reſtituē obligaꝛ. Et ad declara tionē hui⁹ cōcluſionis triplex veritas ſubiun gitur. Prima eſt ꝓbationis. Sc̄da eſt defenſi onis. Tercia eſt ꝯfirmatōnis.

Multiplici argumento approbaꝛ q̄ꝺ ementes talia imp̄ſtita cuʒ lu cri intentione illicite agūt. Ca. j.

Rima veritas ē ꝓbatiōis. Naʒ ꝓ baꝛ p̄dicta ꝯcluſio triplici modo. Primo rōne. ſc̄do declaratione. tercio ꝯcluſione. Primo rōne ⁊ h̄ tripliciter. Primo ſic. Uera eſt p̄dicta ꝯcluſio Qm̄ talis libere emēs ſe ponit in eodē ſtatu in quo vtiqꝫ foret ſi libere tantā pecuniaʒ po ſuiſſet. ſ; cū homo pones vſurari⁹ ſit ergo ſeq tur etiaʒ ꝙ iſte. aſſūptū pʒ. Si em̄ libere emo centū florenos qui ſunt ad impreſtita ſupra dicta ſperās quolibet anno me recepturū qn qꝫ in illo ſtatu pono me in quo me ponere ſi libere ponerē. C. receptur⁹ q̄nqꝫ in quolibet anno impꝑpetuū ſ; ⁊c̄. Confirmo rōneʒ ex ſo la voluntate: vel p̄ncipaliter quis vſurari⁹ ſit vt pʒ in. c. ꝯſuluit extra de vſuris. ⁊. xiij. q. iij c. qm̄ multi. Cum igitur iſte volūtarie velit ⁊ intendat accipe vltra ſortē. ſequiꝛ ꝙ vſurari⁹ ſit mentalis et actualis ⁊ ꝑ ꝯſequens reſtitue re obligaꝛ. q̄ꝺ receperit vltra ſortē. Sc̄do ſic ſi iſte emens. C. ꝓ ipſis recepturus q̄nqꝫ pro ſingulo anno poneret libere. C. ⁊ ſingulo an no recipet q̄nqꝫ ſeu poneret: hic nempe eſſet vſurarius ⁊ q̄ꝺ vltra ſortē recepiſſet reſtitue re teneretꝛ. ſ; a fortiori ſi iſte ſolū libere ponat xxxiij. ſeu. xxv. ꝓponēs ſemꝑ recipe q̄nqꝫ eq dē magn⁹ eſſet cenſend⁹ vſurari⁹ aſcendit em̄ ad. xv. et ad. xx. ꝓ centenario lucꝝ. et ex ꝓpo ſito et ex certa ſcientia. ⁊ his tꝑibus in floren tia ſatis ad min⁹ p̄cium predicti denarij mon tis ꝑuenerūt ſeu deuenerūt. Tercio q̄ꝫ ꝓbaꝛ ſic mutuare coacti non excuſanꝛ recipe vltra ſortē niſi rōne intereſſe ſi damni emergentis ⁊ lucri ceſſantiſ. ſicut ſupra in primo articulo dictū eſt. Igiꝛ cum iſti nullū incōmodū ex h̄ incurrant ſequiꝛ ꝙ ſatiſfactio ꝓ ſorte minime vlteri⁹ licito non recipe poſſunt. Om̄ia inſuꝑ argumenta q̄ ſupra in p̄cedenti articulo et in ſc̄do ca. facta ſūt hic cōmode appropriari poſ ſunt. Sc̄do ꝓbaꝛ ꝯcluſio ſupradicta decla ratōe. Igiꝛ ad declarandū ⁊ ad roborādū ve ritatē p̄dictā ponā ꝙ de hoc ſentit ꝯſilioꝝ da tor Frederic⁹ de ſenis in. xxxiij. ꝯſilio ſuo di cens ꝓ declaratōe hui⁹ dubij breuiſſime q̄dā alia dubia declarabo. Primo quid ſit vende re. ſc̄do quid ſit vendi. tercio q̄d in h̄ contra ctu vendaꝛ. quarto q̄ ſit intētio actoris in p̄ fato cōtractu. q̄nto ſm intētionē ſuā in h̄ fc̄ō breuiter ꝯcludam. Primo videndū eſt q̄d ſit vendere ꝓ quo aduertendū eſt ꝙ oīs act⁹ ꝑ quē transferꝛ dominiū vendite rei aliena tio eſt. Nunc aūt transferꝛ dominiū vendite rei ꝓ ip̄o ſoluto p̄cio. vt notat Hoſti. in ſūma de reꝝ ꝑmutatōne. §. ex ſupradic̄l. ſ; vēdicio eſt alienatio quedā q̄ dominium vendite rei transferꝛ ꝓ ip̄o ſoluto p̄cio. Dominiū aūt ali cui⁹ rei n nll⁹ de iure in aliū transferre pōt niſi ſit dn̄s eius: vt pʒ ꝑ Scotū. ſ. ſermone. xxxij arti. iij. cap̄. ij. et. iij. Et dico notanꝛ de iure q̄ꝛ rem alienā quis vendere pōt ſed nō ſine p̄iu dicio dn̄i ſui. ff. ꝺ ꝯtra. emp. l. j. Solus igitur domin⁹ ei⁹ traſferre poteſt ſeu vendere. Se cūdo ꝯſiderandū eſt. quid ſit vendi pro quo nota ꝙ tam corꝑalia q̄ꝫ incorꝑalia vendi p̄ſſūt. C. de here. vel. l. actōne vendita. l. ex nobis ⁊ §. e. l. noia. Sic notat Hoſtieñ. in ſūma de vē

ditione ⁊ emptione. §. de q̄bus. Ergo iura et obligatōes incorꝑaliū reꝝ que incorꝑalia ſūt inſtit. de corꝑa. ⁊ incorꝑa. §. incorꝑales vtiqꝫ vendi p̄ſſūt. Tercio ꝯſiderandū eſt q̄d in h̄ ꝯtractu vendaꝛ. Pro q̄ aduertēdū eſt ꝙ licet vulgari ſermone dicaꝛ cōiter vendo tibi cētū florenos q̄s mutuaui cōitati tn̄ in rei veritate nō eſt ſic: q̄ꝛ eo ip̄o q̄ꝺ mutuaui. C. ip̄i cōitati tranſtuli dn̄iuʒ eoꝝ ī ipſā cōitatē ſicut pʒ. iuſti q̄b⁹ mos retrahiꝛ ob in p̄n. in v̄bo vn̄ etiam. Non poteſt igiꝛ creditor vendere iſta. C. ſ. cū nō ſit dn̄s eoꝝ. nā ſolus dn̄s rei vendere pōt de iure ſicut p̄dictū eſt. ꝓpter q̄ꝺ videꝛ ꝙ ī h̄ ꝯtractu nō vendanꝛ niſi iura creditoris que inſurgūt ex mutuo ⁊ ex ip̄a obligatōne cōita tis. Quarto etiā videndū eſt q̄ ſit intentio actoris ī p̄fato ꝯtractu. Ad h̄ etem̄ dico ꝙ p̄n cipalis ei⁹ intētio ē vt ſb intret ⁊ teneat locum p̄mi creditoris videlicʒ q̄ ad h̄ ꝙ ipſe creditor ſit creditor cōitatis in ſorte q̄ venditor recipit q̄nqꝫ ꝓ q̄libet cētenario annuati donec recipi at totā ſortē. ꝓpter q̄ꝺ colligiꝛ manifeſte ꝙ ſb velamie emptōis emptor ſit liber ⁊ volūtari⁹ creditor cōitatis: vt vltra ſortē grā mutui reci piat annuati. Quinto ſm ſuā intētionē in h̄ facto ꝯcludo ⁊ q̄d de h̄ facto ſentiā iudica bo. Sed q̄ꝛ nō om̄es caſus in lege reperiunꝛ nō ſꝑ debet req̄ri ius exp̄ſſū: qm̄ pl̄a ſūt nego cia q̄ꝫ vocabula. ff. de p̄ſcrip. verbis. l. rei. ideo cū talis caſus nō repiaꝛ exp̄ſſus aliq̄b⁹ rōib⁹ ⁊ etiā auctibus vt potero ꝯfirmabo. Dico igꝛ ꝙ rō q̄re p̄ini creditores nō ſunt vſurarij eſt: q̄ꝛ ad mutuandū coacti ſūt. modo ꝙ nō eſt li citū in lege nc̄citas licitū facit extra de re. iuꝛ. c. q̄ꝺ nō eſt licitū ⁊ ſine aliq̄ ſpe vel mala inten tione p̄maria recipiēdi aliq̄d vltra ſorteʒ. gr̄a mutui mutuāt cōitati ꝓpterea licitū eſt aliq̄d recipe vltra ſortē. Naʒ ſicut ꝺꝛ. j. q. ij. ca. ſi cut ep̄m. Nullā em̄ maculā oblatio ſuſcipiēti in gerit q̄ nō ex ambiētis petitōne ꝓceſſit. Igiꝛ ꝑ locū ab oppoſitis. iſte q̄ libere eſt volūtarie cū ſpe ⁊ intentōe p̄ malicia recipiēdi vltra ſor tē gr̄a mutui mutuat cōitati vſurari⁹ eſt. xiiij. q. iij. vſura. ⁊. c. plerīqꝫ. ⁊. c. ſi feneraueris. et ex̄ de vſura. c. ꝯſuluit. Preterea ille in iudicio aīe vſurari⁹ eſt cenſend⁹ q̄ eo ꝓpoſito pecuni am mutuat ⁊ credit licet ꝯuentiōe ceſſante vt plus inde recipiat. vt pʒ ex̄ de vſuris. c. cōſu luit. ⁊. xiiij. q. iij. c. ſi feneraueris. Sed taꝛ em ptor efficiꝛ creditor ⁊ eo ꝓpoſito pecuniā mu tuat vt licet oī ꝯditōe ceſſante ſeu ꝯuentione recipiat vltra ſortē nec al̄s mutuaret ſicut ex eius intentōe iā pʒ ſ; talis in iudicio aīe vſu rarius eſt. ſ; q̄cūqꝫ alteri tradit q̄uis median te ꝯtractu et plus ſorte recipiat vſurari⁹ re ali eſt. ſicut pʒ. xiiij. q. iij. c. vſura. ⁊. c. plerīqꝫ. Sʒ talis emptor hm̄ōi eſt ſic̄ pʒ ex intētione eius ⁊ affectu. ſ; vſurari⁹ ē cēſend⁹. Cōfirmaꝛ ſi taꝛ emptor ſimpl̄r ⁊ abſqꝫ velamie aliq̄ fieret cre ditor cōitatis ⁊ recipet vltra ſortē vſurari⁹ eēt Sed iſte ſub emptōis velamie eque ſit credi tor ac ſi ſimpl̄r tradidiſſet cōitati: ſ; vſurarius eſt. Tercio ꝓbaꝛ ꝯcluſio antedicta multi plici alia concluſione q̄ ex dic̄l colliguntꝛ. Pri ma ꝯcluſio eſt. Prim⁹ creditor nunq̄ꝫ ponere pōt p̄dictū emptorē in loco ſuo cū oibus illis circūſtantijs cū q̄bus ē ip̄e cū ip̄e violenꝛ cre ditor ſit. Sc̄da ꝯcluſio ē. ꝙ ſi talis emptor cogereꝛ emere a cōitate ſicut extitit prim⁹. ab vſura eſſet excuſatus vbi p̄ncipaliter nō eſſet contētus vltra ſortē accipe rōne mutui ſic̄ ſu pradictū eſt Tercia ꝯcluſio eſt. Si talis em ptor daret. C. ꝓ illis. c. q̄nimo ſi daret etiā vl tra nō min⁹ vſurari⁹ eſſet: ex q̄ ſola intētio re cipiēdi vltra ſortē gr̄a mutui hoiem vſurariū facit. Quarta ꝯcluſio eſt ꝙ p̄mū non ſoluʒ coactio ſ; intentio excuſat: ꝙ ſi placeret cogi il licitū foret eo ꝙ coactio tranſiret in volūtariū Quinta eſt nō ideo q̄ꝛ libere emit ⁊ credi tor volūtari⁹ ſit emptor iſte vſurari⁹ eſt: ſʒ q̄a intendit recipe vltra ſortē Hec eſt ſentētia fre derici de ſenis de verbo ad verbū.

De multis argumentis q̄b⁹ qui dā probare conanꝛ q̄ꝺ lʒ emere dicta īpreſtita cū ſpe lucri et quō oīa cū rōib⁹ efficacib⁹ refelluntꝛ. Capitulū. ij.

Ecūdo eſt veritas defenſiōis. Mul tis nēpe argumentis nitunꝛ q̄daʒ impugnare opinionē q̄ in p̄ceden ti capitl̄o poſita eſt. Ponem⁹ igiꝛ illa. ⁊ ad q̄ꝺ libet intendim⁹ r̄ndere. Primū argumentuʒ eſt hoc Habēs ius et liberū dn̄iuʒ in aliq̄ꝫ reʒ in alteꝝ illud trāſferre p̄t: ⁊ ꝑ ꝯſequēs ali⁹ lici te p̄t acceptare: Ergo cū mutuare coact⁹ ha beat ius intentū ſequiꝛ ꝙ licite ⁊ libere p̄t ip̄ʒ in alteꝝ trāſferre: ⁊ ſic alteri licite vēdere. In ſuꝑ ⁊ alius licite emere. q̄ꝺ vtiqꝫ eſt ꝓbādum Confirmo rōneʒ: q̄ꝛ aliq̄ rō eſt ꝓpter quā poſ ſum rem meā alteri vendere vel donare ⁊ ip̄i us ius in alteꝝ trāſmutare. Nec quidē videꝛ alia rō niſi q̄ꝛ ad me pleno iure dominiuʒ ei⁹ ſpectat. ergo et in ꝓpoſito poſſum licite ven dere illud ius quod habeo in redditibus illiſ Ad hoc reſpōdeo ⁊ concedo antecedens ſed nego ꝯſequentiā illam. ſcʒ igiꝛ cum mutuare

coactus ⁊c. Antecedēs quidē concedēdū eſt
Cū enī nō eſt ꝓhibitio ſupioris. nec eſt inſup
īdiſpoſitio ex pte recipientis vl' dantis: ⁊ libe
rū eſt ex pte dantis ſicut etiā ex pte recipiētis
tunc quidē tranſlatio poſſibilis eſt ſm Scotū
in .iiij. di. xv. q. ij. vt plenꝰ dictū eſt ſupra ſer-
mone. xxxij. art. iij. ca. j. ⁊. iij. Verbi grā. ego
enī ſum liber dñs agri mei a nullo hoie in h
dependens et alius eſt ſuſcepturus et nō ꝓ-
hibitus tunc qdem poſſum ius qđ in illo hēo
trāſmutare in talem hoiem. Sic nempe proce
dūt donationes ſicut venditōnes. et etiā ī ali
quibus ab ipo pncipe ſubiectōnes. Sicut enī
ptz ſupra ſermōe. xxxij. arti. j. ca. iij. Licet ſm
Scotū. primꝰ inter hoies paternꝰ fuit pncipa
tus q̄ videlicet pr̄ naturalr̄ filio pncipabat cō
ſecutus eſt et pollicitus q̄ huic potuit eſſe āne
xus mlti ab eodē pr̄e a q̄ illi deſcēderāt habu
erūt initiū qbꝰ alter poterat ciuiliter donari.
⁊ dicēdo ius int' eos. Sed et vna cōitas de al
terꝰ potētia ⁊ ſagacitate ↄfidens et de ſe diffi
dens potuit illi alteri libere ſe ſubijcere ⁊ tūc
altra ius habere in illā cōitatē. vel ſi vna ciui-
tas ↄſideret de prudētia vnꝰ pſone ſe illi ſub-
mittere poſſet et in h caſu ille haberet ius ī il-
lā ciuitatē. Ex q̄ ptz q nō intendo negare q
vnꝰ habēs ius in aliq̄ rē nō poſſit illud in aliū
transferre. Sed dico q nō quilibet ↄſideratis
ↄditionibꝰ diuerſorum ſm quod in arguēdo p
ↄcluſiōe apparet. Cōſequentiā aūt nego qm̄ p
mus rōne intereſſe ſicut ſupra in. j. arti. ptz pt
recipe vltra ſortē. Sed in ſcđo nō eſt intereſſe
ſeu vitatio damni. iđ ceſſat cā q̄ repit in pmo
ppter quā recipe pt. facit ad h caſus extra de
appel. cū ceſſan. vbi textꝰ habet q ceſſante cau
ſa ceſſat effectus. et idē habet. j. q. vij. c. p re-
medio. extra de peni. ⁊ remiſ. cum infirmitas.
vbi h idē dicit. q̄ ppter mirū nō eſt ſi nō pt p-
mus tale ius in ſcđm trāſferre. Et nihilominꝰ
aduertēdū eſt q ſicut in pcedēti ca. dictū eſt ſi
ſi ſcđs cogeret accipe mutuū primi. et eadem
forma q̄ primꝰ: tūc etiam ipe rōne ſui intereſſe
poſſet recipe ſicut pmꝰ. Scđm enī q volen
ti ↄſiderare euidenter poterit apparere q hꝰ
modi emptiones fiūt in fraudē vſurarum ſic ſta
tim infra patebit. Quis vtiq alis audiuit ta-
le forū q emā cētū florenos p xxx. aut p. xxv
florenis. Si enī emerē liberum aut remaliā que
ↄſtitiſſet centū florenos ⁊ nūc emerem p. xxx.
tollerabile eſſet. Sed q nūc ego emā vnū flo-
renū p tercio floreno iſte eſt vnꝰ ↄtractus ex-
tra oēs ↄtractus mūdi Ad ↄfirmationē ſo
ↄcedo aſſumptū qn̄tū ad primā ptē. ſed nego
ſcđam. qm̄ vt ptz ſm Scotū vbi ſup ſermone
xxxij. c. j. Requirit etiā aptitudo ad recipien
dū ex pte paſſi. actus enī actiuorum ſūt in paciē
te bene diſpoſito. vt ait Ariſto. ij. de aīa. Re-
quirit etiā q non ſit ↄtra ꝓhibitionē ſupioris
ſicut de h ſupra in rñſione pcedentis argumē
ti dictū eſt. Scđm argumētū eſt hoc. petrꝰ
qui coacte mutuauit cōitati et annuatim reci
pit decē. tenet martino annuatim in decē. aſ
ſignat petrus martio ſuū annū redditū quē
quidē recipit ex mutuo facto. et tūc ſp Mar-
tinꝰ conſtitutus eſt in loco petri. vel q marti-
nus abſq pctō recipit iſta decē aut nō. Si p-
mū q potuit petrꝰ ius et dñium qđ habebat li
cite in aliū transferre: et ſic habet intentū. Si
nō q nec petrꝰ cū h recipiat noie ſuo ⁊ loco pe
tri martinꝰ ↄſtitutus ſit. Ideo ſi petrus rece-
piſſet illa decē martinꝰ licite ab ipo petro reci
pe poſſet. et qr illā libere dabat ⁊ ſibi etiā tene
bat. q etiam a dantibus petro potuit marti-
nus licite recipe in caſu noſtro. Cōſequētia te
net qm̄ eadem eſt pecunia et eadē rō qr volū
tas petri eſt ad eundē finē. Quare rñdeo et
admitto caſū. et cū querit ſi martinus peccat
recipiēdo illa decē ⁊c. Dico q vel martinꝰ re-
cipit iſta decē noie petri vel noie ipſiꝰ martini
Si primū nō quidē ex h peccat. nā accipit ſo-
lutionē a petro et nō agit iure ſui in h caſu ſ
iure petri. verbi grā: petrus tenet martino ī
decē et dicit vade ad ꝓcuratores ſcti Marci
et ibi accipias p me decē que ibi habere deo.
tūc martinꝰ accipit a ꝓcuratoribꝰ antedictis
illa decē ſicut acciperet aliꝰ ꝓcurator petri. et h
modo licitū eſt. Si aūt accipit noie ſuo illa de
cem qr accepit ius illius mutui in ſolutū ac de
illo mutuo agit ſicut de more ſuo: tūc adhuc
diſtinguo. qr vel petrꝰ aliūde habebat vnđ ſa
tiſfaceret ipi martino ad qđ poterat ſe reduce
re p ſatiſfactōne ſua aut nō ⁊ h ſcienter. Si p
mū tūc dico q martinꝰ cōpleta ſorte capitalis
petri vltra recipe nihil pōt: nullū enī intereſ-
ſe ad hoc allegare pōt: qm̄ ad alia ſe reduce-
re poterat et imputet ſibi ſi ex hoc conſequit
damnū. Si dēt ſcđm ſcz q nō erat aliqđ aliđ
ad quod Martinus rōne ſui intereſſe ſe re-
ducere poſſet: tunc ſiquidē licet. Sicut enī dā
nificatus fuerat Petrus ita in illa coactione
Martinus qui ius habebat in rebus Petri
Tercio arguunt quidam ex illa regula iu-
ris que habetur extra de regula iuris lib. vj
vbi dicitur q nemo poteſt plus iuris transfer
re malium q̄ ſibi competere dinoſcatur. iſta
eſt regula textus. Ex qua quidem regula vi-

detur ſequi q q̄ntum iuris quis habet in ali-
quam rem tm̄ in alium transferre poteſt. er-
go ſequitur qđ prius illatum fuit. Ad qđ
reſpondeo concedendo aſſumptum ⁊ conſe
quens. Sed ſi conſequens vniuerſaliter acci
piatur tunc nego conſequentiam. Antecedēs
eſt nemo pt plus niſi quia non habz plus iu-
ris. trāſferre. que vna negatiua eſt ex qua nō
ſequit q in quenlibet quodlibet ſuum ius trāſ
ferre poteſt. Ideo notandum eſt quod argu
mentū a contrario ſenſu colligi nō poteſt nec
debet quando in iure reſultaret abſonus in-
tellectus vt ptz in glo. cap. ſignificaſti. de foro
competen. et in. l. cū patrū. C. de con. de ince
ptis. Quarto quoq ſic argui poteſt illa q̄
ſunt in mutuis poſſeſſiones ſunt igit ita libe
re vendi poſſunt ſicut et cetere poſſeſſiones
hoc argumentū ſupra in. ij. arti. ca. iij. eſt de-
ductum in probando pcedentes concluſiōeſ
Similiter ſextum et ſeptimū cum ſuis confir
mationibus etiam hic poſſunt adduci. ſed qr
ibidem diſtincte poſita ſunt ea hic iurſum re
plicare non eſt neceſſe. Ad hoc quartū ar-
gumentū reſpondeo et nego aſſumptū. Nam
vere non ſunt mutua. Vel ſi vis vocare poſ-
ſeſſiones omne quod poſſidet et ius ⁊ alia vt
dicit textus Auguſtini. j. q. iij. ca. totum. et. l.
regulare. ff. de peti here. cōcedo antecedens
et nego conſequentiam. Pro cuiꝰ rei declara
tione notandū q ſi mutuo Petro centū flore
nos ita q eos teneat ad libitū ſuū et tamē ſin
gulis annis quibꝰ qui tenebit illos dabit mi
hi decem ſaluo nihilominus capitali conſtat
vſurarius ſum. Nunquid talis poſſit dici
contractus venditionis vt iſta ſit poſſeſſio et
non potius contractus mutui. In hoc ſiqui
dem caſu de capitali nil petere poſſum cum in
petri poteſtate ſit pro libito retinere. Si quo
q contingit petro retinere capitale nihil am-
plius recipiam de dicta vtilitate. ſicut in ve-
necijs et in alijs predictis locis contingere ſo
let. Si enī cōmunitas veneciarum reſtitue-
ret illis qui ibi poſuerūt pecunias ſuas nihil
amplius daretur illis. Nunc ſo ponamꝰ q
cogar ad mutuandū petro illos centum flo-
renos et darentur mihi decem quolibet an-
no. ſi alius emit etiam ius quod in illis habeo
libere quis dubitabit hoc fieri in fraudem vſu
rarum ſub pretextu et pallio venditionis. ſic
quoq ī fraudem vſurarum fieri ſolent vendi
tiones ad redimendum. de quibus ſupra ſer
mone. xxxix. articulo. ij. ⁊. c. j. dictū eſt. Talis
enī ſe ponit in ea conditione qua foret ſi pri-
mo libere poneret pecuniam illam. Inſuper
et manifeſtior eſt vſura cum iſte emat. C. pro
xxx. Quis enī nō ſuſpicaret hoc fieri in frau
dem vſurarum cum accipiat tunc tantum vl'
plus pro. xxx. q̄ acciperet pro. c. ſi primo po
fuiſſet centum vt fit quotidie venecijs et flo-
rentie. Quinto arguunt quidam dicentes
q predicti contractus liciti ſunt q̄m predicte
ciuitates aut cōmunitates ſe poſſunt conſti-
tuere cenſuales eorum qui predictas pecu-
nias ponunt ad predictos contractus. Cen-
ſus enī liciti ſunt ergo ⁊c. Et quia ſemper in
meliorem partem declinandum eſt maxime
vbi ſunt directores tot ſpectabiles viri quot
ſunt in ciuitatibus antedictis. Videtur tenē
dum q iſti agunt non ſicut reſpondētes vſu
rarijs de vſuris ſed ſicut de cenſibus domi-
nijs predictorum. quia in dubio preſumen-
dum eſt de vno quoq bonum niſi expreſſe
contrarium videatur vt in capitulo vnico ex
tra de preſcriptionibus in textu et in gloſa. ⁊
in capitulo Dudum de preſumptionibus. et
in. l. cum pater. §. rogo. ff. de legatis Secū
do confirmo rationem iſtam quia licet alicui
vendere rem ſuam ⁊ poſtea de illa facere cen
ſum emptori cum voluntate emptoris vel fa
cere vnum cenſuale de re ſua ergo et predicti
ciuitatibus videtur ſimile licere facere de re-
bus ſuis. et ſic ipſos feciſſe credendum eſt et
per conſequens abſq peccato. Ex quibus ſe
quitur illa licite poſſe vendi et licite emi et ſic
licite de vno in alium transferri et tranſmuta
ri. Ad predicta duo argumēta reſpondeo
ſil'r et dico caſus poſſibiles eſſe ſed non ſic ē in
contractibus predictarum ciuitatum: quoni
am nec ſe ↄſtituunt cenſuales nec de ſuo ali-
quid vendunt. Quod quidem poteſt tripli-
citer apparere. Primo quoniam nec ciuitas:
nec domus nec ager vel prouincia eſt de qua
talis cenſus reddatur neq vendatur Ter
cio quia de his fructibus predicte ciuita-
tis diſponunt ad libitū ſuum quandoq pluſ
quandoq minus. quandoq etiam nihil de
talibus prouidendo. et hoc abſq conſenſu il
lorum ad quos pertinere deberet ſi forēt ve-
ri cenſus aut vere venditiones Preterea pre
dicti emptores aut domini nullum recurſum
habere poſſunt ad predicta in nllo caſu ſ ipe
cōitates diſponūt p libito de eiſdem ac ſi nlli
alij ius aliqđ haberent in eis. Tercio ex q̄
fuerunt inchoati iſti ↄtractus ſi facti fuiſſent
vere venditiones vtiq p emptores iſtarum cōi-
tatum oia fuiſſent aſſūpta. ptz quoniā ſumam

maximā pecuniarum ſingulis annis tenean
tur creditorib⁹ ſuis q̄ſi imaginabiles floreno
rū milliones vtiq̄ȝ recepiſſent ad cui⁹ q̄ntita
tis valorē vna coītatū illarū mimeſorſan ſe=
extendere poſſent. Proinde ꝛ ſi quidē dicere
vellēt q̄ hm̄ōi ꝯtract⁹ formalr̄ et expſſe vſura
rij nō poſſent dici nihilominꝰ negare nō poſ=
ſunt q̄ nō ſapiāt vſurariā ꝑuitatē. Uel q̄ ſint
vſurarij aut fiant in fraudē vſurarū: vel meli⁹
dici poteſt q̄ cenſus ē ſcꝑtura q̄ quis ꝯſitet ſe
poſſidere tributarios agros. ff. de cenſib⁹. l.
forma. ꝛ. ff. de ꝓba. l. cenſus ꝛ ſit cenſus in ſi
gnū ſupioritatis ſeu cognitōis. l. cōparuit. C.
ꝺ pſcrip. xxx. vel. xl. vel an⁹ideo ꝑ cenſū ꝓba=
tur ſubiectio ex̄ de cenſi. c. oīs aīa. Que oīa ſi
cut apte ptȝ ſūt extra ꝓpoſitū noſtrū in frau-
dē vſurarū. Sexto arguūt dicētes ſi petr⁹
mutuat iohi. C. libras hac ꝯditione q̄ ſi nō re
ſtituerit vſq̄ȝ ad duos mēſes ſoluat poſtea. c.
et decē. Elapſo ſiquidē termino nec facta oīȝ
ſolutiōe oī fraude vſurarū deducta tenet Jo
hannes petro in. C. x. Has aūt rōnes ꝛ iura
poterit petr⁹ cuidā alteri credere. ſ. Sermão
aut nepoti & et vendere vel ſaltē in alteri⁹ ius
traſferre. Añcedēs pt̄ ꝓbari ꝑ ea q̄ dicent̄ i ſe
quēti ſermone arti. iij. c. j. Et q̄ntū ad aliā ptē
ptȝ qm̄ de hoc facere pōt encheniū cui volue
rit. ſcȝ tanq̄ȝ de re ſua ad h̄ facit qꝺ habet̄ i. §.
ex ꝯditionali inſtitutione de v̄bo. ob. vbi di=
cit̄ q̄ in obligatione ꝯditionali ante euentuȝ
ꝯditionis ſola ſpes eſt in obliga. ꝯcor. tex. in
l. cedere dic̄. ff. de verbo. ſig. Ad h̄ r̄ndeo ꝛ cō
cedo aſſumptū primū et ſcꝺm. qm̄. C. ꝛ. x. ter
mino iā elapſo facta ſuꝑ capitale. Sed ſi t̄mi
nus elapſus nō eſſet ſecus vtiq̄ȝ foret q̄niam
tunc nullū poſſet dici eē ius. nec etiā intereſſe
ex parte alicui⁹ iſtorū. Nō em̄ apꝺ iohānē ha=
bent̄ niſi. C. et ip̄a. C. martino pt̄ donare ſed
non illa alia. x. Et q̄ rōne intereſſe fuit abſq̄ȝ
fraude vſurarū adiecta pena vbi nō ſequit̄ in
tereſſe martini nō aderit cauſa ꝓpter quā re
cipe habet vltra ſortē. ſed ſi ſequeret̄ martini
damnū etiā ſi nō intueniſſet de h̄ aliqꝺ pactū
teneret̄ de facto mutuo bona fide martino ſa
tiſfacere ſcꝺm q̄ in ſeq̄nti ſmōe arti. j. c. ij. pa
tebit. Septimo inſuꝑ arguūt quidā dicen
tes. Pono caſū q̄ vendā p̄cio iuſto meā poſ=
ſeſſionē petro āmota omi fraude vſurarū ꝛ p⁹
ea emo de fructib⁹ illi⁹ poſſeſſiōis tm̄ q̄ntū poſ
ſem hr̄e ꝓ illa pecunia ꝛ nō plus cōi eſtimati
one et ad ꝑpetuum mihi. vt heredibus meis
et hoc ab emptore ꝓ ſe et heredibus ſuis tūc
ſiquidem contractus iſte licitus eſt. Igit̄ poſ
ſum eodem modo conſtituere pecuniam me

am. Antecedens habet Innocenti. extra de
vſuris in. c. in ciuitate tua ſuper illo verbo ex
forma. Ubi Innocen. poſt principium gloſe
ſue de verbo ad verbum ſic ait. Alijs videt̄
et forte melius. q̄ ſi quis emit redditūȝ cuſto
ditum ante contractū vel venditam actioneȝ
ſiue ꝯſtitut⁹ fuerit in re puta an domo vl̄ poſ
ſeſſione vel in alijs rebus huiuſmodi ſiue in
ꝑſona vtputa ſerui liberi vel ruſtici vel actio
vel nomen. Item ſiue certus ſit redditus pu
ta quia reddit decem ſiue incertus vtputa q̄
reddit quartā fructuum qui ꝑcipiunt̄ de ali-
qua domo vel de operis alicui⁹ ꝑſone. Item
ſiue ſit perpetuus contractus puta quia extē
ditur ad heredes vtriuſq̄ȝ contrahentium: ſi
ue ſit ad vitam hominis ſiue ſit ad certū tem
pus vſq̄ȝ ad quinq̄ȝ annos. Item nō refert ſi
redditus ſit in pecunia vel in alijs rebus ſi=
ue in facto: ſemꝑ in omnibus premiſſis repu
tant contractus licitos. quia eſt ibi purus et
licitus contractus venditionis. Nam ibi eſt
precium ſcȝ certe pecunie q̄ntitas. Iteȝ ibi eſt
merces. ſcȝ certus redditus vel cauſa vel an=
nona. C. de ſacro. et. l. iubemus in principio
ꝛ in auctoritate de non alie. rc. et coll̄. ij. §. ab
Anaſtaſio.. et. C. de heredi. vel act. vendit. ꝑ
torum. Et in ſūma Innocen. ſubdit ibi. Nec
obſtat q̄ imperpetuum ſit et q̄ ex eo infra cer
tum tempus plus recipiat̄ q̄ȝ fuerit precium
quoniam ex quacunq̄ȝ poſſeſſione iuſto pre-
cio empta plus recipiet̄ infra breue tempus
q̄ȝ fuerit precium emptionis. Et addens rati
onem inquit. quoniam hic non eſt mutuum
ſed mera venditio rei. Addit̄ etiam ſi det̄ in
emphiteoſim tunc erit precium certum nec
erunt expenſe: et tamen forte plus recipiet
iſte in. xx. annis q̄ȝ antea tribuiſſet Ad hoc re
ſpondeo negando conſequētiam dato ante=
cedente. In primo em̄ contractu vera vendi
tio eſt. In hoc ſcꝺa nec eſt venditio nec loca=
tio niſi eſſet ſicut infra dicet̄ in ſermone. xlij.
arti. iij. capitulo. iij. ad fi. ad oſtentationem ſ3
merum mutuum eſt. ac ſi dicerem mutuo ti=
bi. C. ita q̄ mihi decem. ſingulo anno des ſi=
cut paulo ante ꝺtractum eſt. primus em̄ con=
tractus licitus apparet in iuribus eccleſiaſti=
cis. Quidam em̄ reddunt annuum redditū
in frumento et vnum modiuȝ alius duos ali
us vo decem florenos alius viginti. et ſic de
alijs. Hoc pōt etiā apud laycos fieri qui poſ=
ſunt vendere iſta iura ꝛ libere: ꝛ ſic poſſent
emi in pecunia annui fruct⁹ ꝛ etiam in alia re
et eſſet venditio vera. Sed q̄ conſtituatur pe
cunia ꝛ ꝓ ipſa aliquid recipiat̄ non poteſt in

telligi quō licitū ſit. Nam in caſu p̄dicti argu
menti. quo in. q. de mōte ſeu de imp̄ſtitis ma
le vnt̄. pe. de ancharano inde longam conſe
quentiam falſe trahens neq̄ȝ vendit̄ pecūia
neq̄ȝ emit̄ pecunia neq̄ȝ fructus habet̄ ex pe
cunia vt ꝑſpicaciter ptȝ intuēti. Sed in pecu=
nia ꝛ h̄ licet. Nec mirū ſi licet q̄ debitas habȝ
circūſtantias ſm̄ argu. innocen̄. ſeu dictum.
Octauo quidā arguūt dicētes. Talis pōt
facere elemoſinas de introitib⁹ illis & rc. Aſ=
ſumptū ꝓbo ſic. qm̄ illa ſūt ſua ex quo ſequit̄
q̄ illa in aliū trāſferre pōt ꝛ debite. Non em̄
videt̄ quō magis debite aliqꝺ ius transferri
poſſet q̄ȝ in elemoſynarū largitione. Ad h̄ re
ſpōdeo q̄ ſꝑ loquēdo de coacto ꝯcedo antece
dēs: dūmodo reddit⁹ illius anni ſint ſui ita q̄
habeat eos ul̄ trāſierit termin⁹ habēdi eos ꝓ
quo facit qꝺ habet̄ in. l. actionē. ff. de re. iuꝛ.
Ubi dicit̄ et q̄ actionē habet: rem videre ha=
bet̄. ſ3 nō in caſu in quo nō ſint ſui ſ3 de capita
li vtiq̄ȝ pt̄. de fructu aūt nō niſi ſint ſui qm̄ ſi-
ne licētia veri dn̄i de alieno facere elemoſynā
nō poteſt. Nā elemoſyna de malis acq̄ſitis fi
eri nō debet. xiiij. q. v. ꝑ totum. ꝛ. j. q. j. c. non
eſt. Ex h̄ ptȝ q̄ cōpleta ſorte illi q̄bus hec lega
ta ſunt niſi ſūt filij vel alij heredes q̄ partici=
parent in damno recipe nō pn̄t fructū. Poſ=
ſent etiā oīa ān̄dicta de quib⁹ facta eſt mentio
licite vendi ꝛ nō licite emi ſm̄ quēdam modū
loquēdi. qm̄ qn̄ emptores modis ſuꝑius de=
claratis nō pn̄t eſſe idonei. Poſſūt etiam lici=
te vendi et emi ſ3 nō vt accipiat̄ aliq̄d vltra ſor
tē. Nono quidā arguūt dicētes forma cō-
tractus equidē inſpicit̄ ad h̄ vt q̄s vſurarius
cenſeat̄. ex̄ de vſuris ca. in ciuitate in glo. ij.
Sed q̄ forma cōtractus emptionis ꝛ vendi=
tionis de ſe licita eſt. ſequit̄ q̄ ex tali emptiōe
nō debet emptor vſurari⁹ reputari. Ad h̄
dicendū q̄ forma ꝯtractus inſpicit̄ ad h̄ vt q̄ſ
vſurari⁹ cenſeat̄ in iudicio eccleſie. vt ptȝ i ca.
ad noſtrā ex̄ de emptōe ꝛ vēditōne. Sed q̄ ad
deū ꝛ in iudicio aīe nō forma ꝯtractus inſpi-
cit̄. ſed intentio ꝯtrahentis ꝯſideraf̄. vt habe
tur extra de vſuris ca. ꝯſuluit in tex. ꝛ in glo.
Ex q̄ ptȝ q̄ talis emptor nō ex forma ꝯtract⁹
vſurarius eſt q̄ de ſe eſt licita: ſed ex intētōne
quā habet. Decimo arguūt quidā dicētes
Differētia int̄ emptorē et venditorē eſt q̄ ſꝑ
ꝑiculum ad emptorē ſpectat et emolumentū
ff. de act. emp. ꝛ vēditōis. l. ſm̄ naturā. ꝛ ideo
fructus et partus rei empte ad ipſū emptorē
ſpectant. vt. C. de act. emptionis ꝛ venditio=
nis. l. fructus. et. l. penult. Ergo ad ipſuȝ em
ptorem ex vi contractus liciti ſpectāt iſta q̄n=

q̄ȝ que ꝓmittit ꝛ dat cōmunitas annuatiȝ cū
ſint fructus rei empte & pōt iſta licite accepta
re. Ad hoc dicendū q̄ vtiq̄ȝ verū ꝯcluderet
tur. ſi illud intereſſe eſſet fructus rei empte ſi
cut argumentū ſupponit ſed hoc eſt falſum.
Nō em̄ eſt fructus ipoꝝ centū florenoꝝ quia
nullus ex pecunia fruct⁹ ē. vtȝ. lxxxviij. diſt.
c. eijciens et multomagis nō ſūt ipoꝝ iuriuȝ
Ex quo ptȝ q̄ argumentū ex falſa imaginati
one ꝓcedit Undecimo q̄ȝ quidam arguūt
dicentes. q̄ vſura in mutuo ſolū locum habȝ
cum in nullo alio contractu contrahi ſeu cō=
mitti poteſt. vt notat Hoſtien̄. in ſūma de vſu
ris. §. j. ꝛ de hoc etiā plenius dictum eſt ſupra
ſermone. xxxvij. art. j. c. ij. vnde diuina pagi
na vſura tm̄ in mutuo ꝓhibet̄. Iux̄ illud Lu
ce. vj. Mutuū date nihil inde ſperantes: ſed
in caſu noſtro nō eſt contractus mutui ſ3 em=
ptionis et venditōnis: & in eo nulla poteſt cō
mitti vſura. Dicendū eſt ad h̄ q̄ verum eſt: q̄
in ſolo cōtractu mutui directe ꝛ ꝑ ſe vſura hȝ
cōmitti. ſed indirecte ꝛ ꝑ accidēs in contractu
emptionis ꝛ venditōis cōmitti poteſt cum fit
in fraudē vſurarū extra de emptione ꝛ vēdi-
tione. c. ad noſtrā. et etiā extra de pigno. c. il-
lo nos. Et ſic eſt in ꝓpoſito noſtro. Duode
cimo quidam arguūt dicētes. q̄ ꝑicula et du
bia quibus ſe mercatores exponūt in mercā
tijs ſuis licite de eis lucrari poſſint ex q̄ a ſilli
patet q̄ in caſu p̄dicto liceat ipi Martino em
ptori recipe p̄dicta quinq̄ȝ cum in emēdo ta=
lia veriſilr̄ multis ꝑiculis ſe exponat vtputa
ꝓpter tyrannū aut ꝓpter aduerſitates cōita-
tis q̄b⁹ coacta eſt cōitas ſtatuere nō ſolū dare
v. ānuati. ſ3 forte nūq̄ȝ reſtituet q̄cq̄ȝ cū ſit h̄ in
ꝓpria ſua libertate. Ad h̄ aūt dico q̄ dubia ꝛ
ꝑicula vſurarū nll̄o mō excuſāt ſic ptȝ ex̄ ꝺ vſu
ris. c. nauiganti. Ideo etiā tale ꝑiculū nō ex=
cuſat cū ſit ꝯ tres regulas poſitas ſuꝑ ſmone
xxxix. circa ꝑncipiū vide ibi diligent̄. Et ideo
dico ad argumētū q̄ nō ſolū ꝓpter ꝑicula et
dubia licȝ mercatorib⁹ ꝺ ſuis mercātijs aliq̄d
lucrari ſed quia mercantie exercent̄ mediāti=
bus illis reb⁹ de q̄b⁹ poteſt fruct⁹ aliquis ꝓ=
uenire. qꝺ nō cōtingit de hm̄ōi venditiōe. nā
talis emens mediante pecunia cuius ſicut di
ctū eſt nullus poteſt eſſe fructus ſub emptio=
nis velamine fieret creditor et reiperet vltra
ſortē. Decimotercio arguūt ꝛ dicūt q̄ talis
contractus tunc vſurarius eſſet inter ꝑmū. ſ.
Petrū et int̄ ſcꝺm. ſ. iohannē. Quia vel talis
ꝯct⁹ vſurari⁹. Uel int̄ ſcꝺm ſcȝ iohannē ꝛ cō=
munitatē q̄ nō cōmittit̄ vſura niſi int̄ vſura-
rie cōtrahētes, ſ3 inter ſcꝺm ꝛ cōitatē null⁹ eſt

contractus vel ſaltē nullus contractus mu=
tui.ergo nullus eſt ibi contractus vſurariuſ
ꝯſequentia ptꝫ ex iam dictis. Antecedēs pro
bo.qꝛ mutuū non ꝯficit niſi quando de meo
ſit tuū:hoc addito ꝙ tandē mihi reddat et in
eodē genere ꝯfirmatur.qꝛ contractus qui ſit
inter primū et ſcōm poſſet fieri de iure etiam
ignorante cōmunitate. Ad hoc dicendū ꝙ
qñ debet ꝙ ille contractus eſt vſurarius vel
inter primū.ſcꝫ petrū et ſcōm ſcꝫ iohannē vel
inter ſcōm ſcꝫ iohannē et cōmunitatē. Dico
ꝙ talis ꝯtractus eſt vſurarius tā inter primū
et ſcōm ꝙ̄ inter ſcōm et cōmunitatē ſed diuer
ſimode. Pro quo aduertēduꝫ eſt.ꝙ talis cō
tractus poteſt dupliciter conſiderari ſcꝫ vel
ex forma ꝯtractus vel ex ꝯtrahentis intenti=
one. Hec quidem diſtinctio habetur extra de
vſuris.c.cōſuluit in textu et in gloſa. Si igit
ꝯſideret primo modo ꝯtractus iſte ſi ꝯtrahit
inter primū ⁊ ſcōm tm̄:nō eſt vſurarius. Si
vō ſecundo modo cōſideretur iſte cōtractus
tūc quidem tam inter ſcōm et cōmunitateꝫ ꝙ̄
inter primū et ſcōm. vtrobiq; vſurarius eſt
diuerſimode tamē.nam p̄mo cuꝫ mēte con-
trahitur inter primū et ſcōm. Secūdario eti=
am cum mēte cōtrahitur inter tercīū et cōmu
nitateꝫ. Nam ſecūdus primo et in mēte intē
dit et ſic facit ꝙ intrat locum primuꝫ vt ſi fiat
creditor cōmunitatis.ad hoc vt recipiat vltra
ſortem.ſed talis intētio vſuraria eſt ſicut ptꝫ
ex precedētibus:et hanc habet.ſcōus etiā cū
primo.nam mediante forma cōtractus ſecū=
dus intēdit ꝙ cōmunitas ſibi remaneat obli
gata ad dandū ſibi ſortem.quā ipa debebat
primo et etiaꝫ vltra ſortē ſicut debebat primo
Ex quo ptꝫ ꝙ ſcōus vſurarie ꝯtrahit nō ꝓpt
formam ſed ꝓpter maculatā intētionē.nam
quicqd agunt hoīes intētio iudicat omnes.
Secūdario etiā mediāte contractu facto cuꝫ
primo ꝯtrahit.ſcōs licet nō explicite ſ implī
cite cū cōmunitate vſurarie ex intētōe et af-
fectu:cū igit dicit ꝙ inter ſcōm et cōmunita=
tem null⁹ ꝯtract⁹ eſt. Dico ꝙ hoc eſt falſuꝫ.eſt
eñ contractus mutui inter eos tectus ſub ve
lamie emptōis imo ꝯtrahit mediāte emptio
nis ꝯtractu h eñ manifeſte ꝓbat. Mediāte
eñ hoc ꝯtractu emptor habet actionē ex em-
pto.ſuꝑ cōmunitatē.inſtit de emptōne et vē=
ditione.§.pciū.ꝫ cōmunitas obligat iſti em=
ptori et eſt debitrix ipſi⁹ ſicut ante erat p̄mi.ꝫ
ipe emptor eſt creditor cōmunitatis ſicut ⁊ p̄
mus.et h nō niſi mediāte hui⁹ emptiōis et vē
ditionis ꝯtractu.contrahit mutuū inter em-
ptorē ⁊ cōitatē:aliter emptor nō eſſꝫ creditor
cōmunitatis ⁊ cōmunitas non eſſet debitrix
ei⁹. Eſt ei⁹ igit ꝯtract⁹ mutui qō erat ꝓbāduꝫ
Sed tñ dato ꝑ falſo ꝙ null⁹ eſſet cōtract⁹ mu-
tui inter ſcōm ⁊ cōitatem.adhuc nō valet ꝯſe
quētia antedicta.qꝛ etiā ꝯtract⁹ vēditōis ⁊ em
ptiōis vſurari⁹ eſſe p̄t.extra de emptiōe ⁊ vē
ditōe.c.ad nraꝫ.et extra de pigno illo nos.et
d h hr ſuꝑ.ſmo.xxxix.arti.ij.c.j.lati⁹ dictū ē
Per h ptꝫ ad ꝯfirmationē argu. Nā licet taliſ
cōtractus fieri poſſet de iure etiā igrāte cōita-
te nō tñ ꝓpt h tollit p̄mi ſcōs ꝯhat cū cōitate
modo q̄ dictū eſt.ſcꝫ cū intētōne.ꝑ q̄ facit qō
hr.l.j.ꝑ totū.c.plus val.qō agit ⁊ eꝫ.ca.j.qō
metus cau.⁊ etiā in.c. hūane aures.xxij.q.v
vbi text⁹ ait ꝙ ſꝑ ad intētionē recurrendū eſt.
qꝛ intētio nō dꝫ deſeruire v̄bis ſ v̄ba intenti-
oni. Itē hec q̄nq; argumēta ſupradicta ⁊ ſo=
lutōes coꝝ ſepe fati Frederici de ſenis ſunt.
Nōnulli plimū admirant ꝙ p̄fate citates vbi
hmōi ꝯtract⁹ quotidie frequētant noluerūt
an negligētes fuerūt hre de hac materia ve=
ritatē determinatā.⁊ irrefragabilē ab aliq̄ ge
nerali ꝯcilio.cū in italia ⁊ ex italiā nris tpibuſ
plā ꝯcilia celebrata ſūt. Preterea p̄t etiā ſic di
ci ſm legiſtas ꝙ iſti emptori ꝯpetūt actōes vti
les ex mutuo q̄ directe cōpetebāt ipi p̄mo cre
ditori ꝯ ipaꝫ cōitatē ut ptꝫ.l.j.et.ij.C.de acti.
et obli.ibi dꝫ ceſſionari⁹ creditor p̄mi debito
ris ⁊ ꝓprie creditor etiā i mā ſtatutoꝝ ſm bal.
in.l.ꝑ diuerſas.C.mandati. Et ita inficiari ñ
p̄t ꝙ emptor nō ſit debitor cōitatis nec miruꝫ
qꝛ etiā in pleriſq; ꝑtibus iuri int igrantes q̄ſi
ꝯhit puta in additione hereditatis:⁊ quotieſ
igratis negotia gerunt vtilr. Itē vbicūq; lex
dat actiones vtiles ex equitate.

Qꝛ nō liceat emere talia imp̄ſtita cū lucris intentione multiplici ſimilitudine cōprobatur .Ca.iij

Ertia eſt veritas ꝯfirmatōis.nā ar
gumēta p̄cedētī ca.q̄ militāt aduer
ſus ſeu ꝯ hāc terciā cōcluſionē.licꝫ
ſint ſufficiēter ſoluta :tñ ꝑ maiori
firmitate p̄dicte ꝯcluſiōis ⁊ ꝑ maiori īfirmita
te p̄dictoꝝ argumentoꝝ ponam⁹ vnā aliā cō
cluſionē q̄ talis eſt. Pōt hō aliqō ius iu aliq̄
rē.qō ius in quēlibet aliū nō p̄t trāſferre.qō
mltiplicit ꝓbari p̄t.et loqr de ipo hñte ius ita
ꝙ nō eſt poteſtas ad hoc ex ꝑte ipi⁹ habētis ius
hoc ꝓbo p̄mo in papa.nā papa hꝫ ius in pa=
patū nec tñ p̄t illō i aliū trāſmutare. ergo nō
quilibꝫ habēs ius aliqō in aliq̄ rem p̄t illud i
aliū trāſferre. Añs pꝫ qñ volēti ſibi obijcē op
ponēt ius pap̄t⁹ ⁊ q̄cqd facēt ex decretalibus

vel decretī ⁊ alijs magnis excepta conſecra=
tione ex iure papatus facit. Scōa pars pꝫ
quoniā ꝑ cardinales eligit papa vt ptꝫ plene
extra de electōne.c. vbi li.vj.ꝫ ⁊c. Idem ar-
gumentū eſt de imꝑatore quo ad officiū ſuū.
Scōo idē ꝓbo de ſacerdote.habēs eñ ſacer
dos ius abſoluendi ſubditū ſuū a pctis ſuis.
tñ ius illud transferri nō pōt in quēlibꝫ alium
ꝫ ⁊c.qñ in ſacramēto ſacerdocij illud ius et
ptās ꝯfert ei ꝫ ⁊c. Scōa ps patet qꝛ nō po
teſt illud in laycū trāſferre. Tercio ptꝫ idē
de vaſallo. Ipſe eñ vaſall⁹ ius hꝫ in feudū:⁊
tñ illō in quēlibet aliū traſferre nō p̄t. ꝙ̄tū.ſ.
ex auctate ſua ē ꝫ ⁊c. Aſſumptū q̄ ad p̄mā
ꝑtē ptꝫ.qñ ex iure qō hꝫ in feudū ſi in feudo
vexaret ōfēdēt feudū. Scōa ps pꝫ qñ ſi au
ctoritate ꝓpria illō in aliū transferret.⁊ ſignā
ter de exceptis ſine licētia dñi p̄ncipalis a feu
do caderet ⁊ a iure qō prius in illo feudo poſ
ſidebat.ꝫ nō in quēlibet pōt transferre ius il
lud. Quarto ꝓbo ſic.nā det p̄nceps caſtrum
rolando et ſucceſſorib⁹ ſuis ex ipo deſcenden
tib⁹:ita tñ ꝙ nō poſſet illō alienare. caſus eſt
poſſibilis et q̄nq; ꝯtingit. Et ſequit ꝙ Rolan
dus hꝫ ius in p̄dicto caſtro ⁊ tñ nō poteſt ius
illud in aliū tranſmutare.. Aſſumptū pꝫ.qñ
ꝯtra quencūq; aliū ſe tueret ex iure qō hꝫ in
illō caſtrū ne ꝑderet illud. Iteꝝ pꝫ. Et ſcōa pꝫ
ex caſu.imo addat in caſu ꝙ ſi ipm caſtꝝ quo
uſq; attemptaret alienare cadat a quocunq;
iure qō habet in eo. Quinto etiā ꝓbo ſic.naꝫ
p̄nceps iuſte p̄ncipās faciat decretū ꝙ nullus
ſubditus ſu⁹ det aliquid officiali ſuo.qō ſi da
re attēptauerit ſit illud fiſci.ſequit ꝙ null⁹ ſub
ditus principis antedicti ſit:q̄ dñium vel ius
qō habet in aliq̄ reꝫ in quēlibet officialē trāſ-
ferre poſſet id.poſſibile eſt antecedens ⁊ ſepe
accidit ꝙ̄tū ad p̄mā parteꝫ et poteſt fieri ſcōa
eodē modo. Sexto ꝙ̄ ſic ꝓbo ⁊ tango poten
tiam ſuſcipientis .iudex in caſu iuridice pōt
occidere petrū qꝛ videlicet homicida eſt ⁊ per
ꝯſequens habet ius occidendi petꝝ nec tñ p̄t
illud in quēlibet aliū transferre ꝫ ⁊c. Aſſūptū
ſatis clarū eſt ꝙ̄tum ad primā ꝑtē et ꝙ̄tuꝫ ad
ſcōam.qñ nō poteſt illud ius transferre in ip
ſū petrū occidendū ꝫ nō in ꝙ̄libet. ꝯſequētia
ptꝫ ⁊ aſſumptū:qñ nō pōt aliquo iure huma
no petrus nec alius hō occidere ſeipm. de q̄
habet tex.in.c.ſi nō licet.xxiij.q.v. Septimo
quoq; ſic probat.quidam habet ius in pecu
nia ſua.quod ius transferre non poteſt i mi=
norē fratrē.ergo non in quēlibet ⁊c. Aſſum
ptū patet quoniā frater minor in pecunia nō
poteſt habere ius.quaꝓpter alius nō poteſt
illud transferre in eum.ꝯſequentia tenet.q̄ni
aꝫ quantūcunq; frigiditas eſſet frigefactiua
ſimpliciter nō tñ eſſet frigifactiua nō ſuſcepti
ui frigiditatis:nō eſſet eñ frigifactiua ipſius
celi ne etiā ignis.ergo ſi frater minor non eſt
ſuſceptiuus in ſe iuris pecunie uullus poteſt
eam in fratrē minorē transferre.⁊ antecedēs
apparet quoniam ex ꝓfeſſione regule ſue in=
habilis eſt. Nam iuxta p̄ceptū regule ſue nō
poteſt recipere pecuniam ꝑ ſe vel interpoſi=
tam ꝑſonam.nō tamen hoc eſt de populo p̄=
dicandū. Octauo facit etiā princeps decretū
ꝙ nullus ſu⁹ officialis recipiat aliquid ab ali-
quo ſubdito ſuo.ꝙ ſi aliquid aliud officialis
attemptauerit in oppoſituꝫ ſit illud fiſci. Et ſe
quit ſicut ſuꝑius arguebat ꝙ nullus ſubdit⁹
dñi ius quod habet in aliq̄ rem poſſet in aliū
officialē ſuum traſferre.ꝯſequentia ptꝫ ex ip-
ſo arguendi modo facto in p̄cedenti. Nonū
argumentū fieri poteſt ꝯtra dantē et recipiē=
tem.verbi gratia. Habet vir ius in corp⁹ vxo
ris ſue quo ad carnis cōmixtionē:nec tamen
poteſt illud transferre in alium.nec etiam ali
us poſſet acceptare.ergo ⁊c. Aſſumptū qui
dem eſt apoſtoli.j.Coꝝ.vij..et mulier nō ha-
bet poteſtatem ſui corporis ſed vir.ſcōa pars
etiā ptꝫ quoniā talia adulteria eſſent. De=
cimo ꝙ̄ addit.facit princeps decretū ꝙ null⁹
ſuus officialis aliquid recipiat ab aliquo ſub
dito ſuo:nec aliquis ſubditus ſuus det aliq̄d
officiali ſuo.quod ſi ſecus factū fuerit ſit fiſci.
et ſequit.nullum ſubditum quē habet prin=
ceps poſſe transferre ius quod habet in aliq̄
rem in officialem dicti principis.patet mod⁹
arguendi ſuꝑius Undecimo argui poteſt
deus habet ius vniuerſale ſuper omnia crea
ta.ſed nō poteſt illud in aliquē alium trāſfer=
re et de hoc ꝑtranſeo. Duodecimo beneſi-
cium elemoſinam facientis:caritatiue et de=
uote miſſam celebrantis.deuoteq; pro alte=
ro exorantis.de iure debitū facienti elemoſy
nam celebranti ⁊ deuote oranti.non poteſt q̄
libet predictorum in alterum traſferre.et ſe il
lo expoliare quin iſtud habeat ⁊ etiam plus.
ergo ⁊c.conſequentia patet et ſimiliter ante=
cedens.quoniam vel peccaret ⁊ ſic non in ſe
nec in alterum transferre poſſet.vel mereretur
et tunc maius premium deberet. Preterea i
caſu in quo proponens ſic transferre nō pec
caret haberet actum procedentē ex caritate ⁊
diuina dilectione.ꝑ quem ſic transferre pro=
ponerent.et ex dilectione proximi in quem
attenderet ſic transferre.et ꝑ ꝯſequens meri=
toriū quare augmentū gratie foret p̄tea tunc

Jt eidē dō. i. de paſſione infra dieʒ.
M. de interesse. et in quibus caſibus et quare licet accipere vltra ſortem.

poſſet exiſtens in charitate ⁊ in v̄tute ſm dei
legem ius in alterū tranſmutare: ⁊ hoc mō ſe
totaliter expoliare: qđ nō eſt vnqȝ benedictū
Jtem ſi quis acquiſiuit ex ſuis operibus ma
gnam famam in quā vtiqȝ habet ius: non tñ
poſſet illud transferre in aliū. ergo ⁊c. ꝯña pȝ
⁊ aſſūptū apparet de beato petro paulo fran
ciſco ⁊ ſic de alijs ſanctis. Inſup de Alexādro
magno ſcipiōe iulio ceſare ⁊ ſic de alijs ꝗ̄ plu
ribus: verū ſermo in longū ꝓceſſit qm̄ locus
amplius eſt ⁊ grandia ꝯtinens ⁊ paucis mini
me explicanduſ: hec ſaluo meliori iudicio ſen
tio eſſe vera: que ſi vera ſūt vel quecūqȝ certa
hec ſint alia veriora clarificet et aperiet v̄itas
v̄itatum et illuſtrator mentiuȝ dñs ieſus xp̄s
qui cum patre ⁊ ſpū ſcō.

3. Item eadē dominica de paſſi
one infra die de intereſſe ⁊ in qui
bus caſibus ⁊ quare liceat acci
pere vltra ſortem. Sermo. xlij.

Iquis ſermonē

meum ſeruauerit mortem nō vi
debit in eternū. Joh. viij. ca. ⁊ i
euangelio hodierno. dulce v̄bū
amabilis vox ac ſententia oī aiaduerſiōe con
digna. Ait eni dñs: Si quis ſermonem meū
ſeruauerit mortem non videbit in eternum.
Seruare ſiquidem v̄bum dei eſt corde ore ⁊
opere illud cum perſeuerantia cuſtodire. nā
teſte aplō ad Ro. x. Corde credit ad iuſticiaȝ
ore autem ꝯfeſſio fit ad ſalutem. Et de opere
ꝓpheta ait: Memores ſunt mandatoꝝ eius
ad faciendū ea. Talis inqȝ verbum xp̄i obſ=
uans mortem nō videbit in eternum. Beata
enim vita in viſione ⁊ in fruitione dei ꝯſiſtit.
⁊ ideo per excluſionem mortis gehenne que
huic viſioni oppoſita eſt ꝯſecutio beatitudis
denotatur: ideo ait: mortem nō videbit i eter
num ideo non experietur. ſumitur enim ſm
Aug. hic videre pro experiri: eo modo ⁊ ge=
nere loquendi quo videre plerūqȝ ſumitur ꝓ
forti ⁊ certa experientia omniū ſenſuū exteri
orum ⁊ interioruȝ: ſicut ſumitur Exo. xx. qñ
aliquando dño cum moyſe in monte ſynai ac
mandata p̄cipiente cūctus populus vt ibi di
citur audiebat voces. ꝙ aūt ſeruans verbum
xp̄i in eternum non viſurus ſit mortem ra=
tio eſſe poteſt: quia ſemen eſt verbum dei vt
dicitur Luc. vj. Uita ſiquidem ſempiterna in
verbo dei conſiſtit ſicut in quodaȝ principio
ſeminandi. qꝛ ſi finaliter perducit ad beatā vi
tam ſicut v̄tute ſeminis ꝓducitur fructus. Et
ideo ſicut ille qui ſeruat ſemen a corruptione
peruenit demū ad fructū: ſic ſeruās diuinuȝ
verbum peruenit ad beatitudinis ſtatuȝ. Sȝ
quia ſicut ſupra ſermone. xxxvij. patuit dñs
p̄ceperat Luc. vj. Mutuū date nihil inde ſpe
rantes: ad illucidēđ q̄ſdam caſus in qubius
videtur eſſe vſura ⁊ non eſt ne indebite quis
mortem incurrere videatur de caſibus in qui
bus licet accipere vltra ſortem differendū eſt
Sed primo ꝯſiderandū eſt quid ſit ſors. ſm
eni Alex. lombardū li. iij. ſors accipitur duo=
bus modis. Primo modo ſumit ꝓ ſigno di=
ſiūctiuo rerum ſicut ꝓuer. xvj. in fine ait ſalo=
mon: ſortes mittunt in ſinū. ⁊ Nūeri. xxxiij
Dedi vobis terram in poſſeſſionem quam di
uidens ſorte. Et iteꝝ ꝓpheta ait. ⁊ ſup veſteȝ
meam miſerūt ſortem. Scđo modo accipitur
ſors ꝓ re iuſte poſſeſſa in diuiſione. ſ. aliqua=
rum poſſeſſionū: ⁊ hoc modo numeri xxxiij
vocantur poſſeſſiones filioꝝ iſrl̄. Ex quo pa=
tet ꝙ res iuſte poſſeſſa ſors merito appellatur
vñ v̄ſus. Sors notat euentum: ſignat quoqȝ
ſors capitale: ſm Catholicon. Tertio mō ⁊
magis ꝓprie pōt dici ſors quantitas mutuo
data explicite vel implicite. vel ſors eſt capita
le creditoris exp̄ſſi vel palliati: quia vſura nō
poteſt conmitti niſi circa ſortem ⁊ capitale re
rum mutabilium. accipiēdo igitur ſortē hoc
modo in contractu ꝯtingit eſſe vſurā vel nō:
ex hoc ꝙ aliquid accedit ſorti vel eſt de ſorte.
nam ſi aliquid accidit ſorti vſura eſt. v̄bi gra=
tia ſi aliquis poſſedit aliquā domū vel feudū
fructus inde excreſcens de ſorte eſt non acce=
dit ſorti. vnde ſi quis iuſto p̄cio emat aliquaȝ
rem ipſa ſecū portat ſorteȝ ſuā. ⁊ ſi qua excre
ſcentia inde ꝓuenit eſt idē de ſorte Eodemqȝ
modo in locatiōe ꝯtingit. cōmodatum v̄o ſi
remanet in natura ſua: nō recipit excreſcētiā
ſortis ſed magis in alios in ꝯtractus trāſit ſi
cut ſupra ſermone. xxxvij. arti. j. ca. ij. patuit
et ſic tranſeundo lucrū inde habitū fit de ſor
te ideo ibi nō cadit vſura. Jn mutuo aūt ſem
per excreſcentia ē extra ſortem ꝓinde quia ac
cedit ſorti minime licitū eſt aliquam excreſcētiā
rōne mutui acceptare cum nō liceat accipe rō
ne ſortis niſi qđ eſt de ſorte. Ex hoc aūt ortuȝ
habet ꝙ in re pignorata fructus debent com
putari in ſortē: alr̄s eſſet ibi vſura. Jn re auteȝ
vendita nō eſt ſic. ꝙ autē hō teneatur cōputa
re fructus in ſortem qñ data pecunia recipit
rē titulo pignoris clare pȝ extra de vſuris. c. j
⁊. ij. de vſuris: ⁊. c. cōqueſtus. Et ex hoc pateȝ
ꝙ qꝛ in mutuo lucrū accidit ſorti: ideo nō liceȝ
accipere excreſcentiā ipſius mutui rōne. ergo

omēs doctores in hoc ꝯcordant ꝙ in mutuo
nō licet aliqđ accipe vltra ſortē. et ꝙ ſolū in cō
tractu mutui veri vel interpretati et nō i alio
cadit vſura ſicut ſupra dictū eſt ſmo. xvij. ar=
ticulo p̄mo. capitulo ſecundo.

Queſtio.

His igit p̄notatis merito queri pōt vtruȝ
in aliq̄ caſu de facto lȝ accipe vltra ſortē id eſt
vtꝝ ꝯtractus vſurari9 ſit in aliq̄ caſu ꝯceſſus
vel ꝑmiſſus a iure. Ad qđ dicenduȝ ſimplicit
ꝙ nō niſi forte loq̄mur de ꝑmiſſione p̄mo di=
cta ſup̄ ſmōe. xxxviij. arti. iij. ca. vlt. ſm quaȝ
ꝑmiſſ. onē ius ciuile ꝑmittit vſuram. ſicut ibi
dē lacius dictū eſt. Habet eñ ſe ius ciuile vni
formit affirmatiue ad oēs vſure caſus: quia
in omni caſu ſm illam ꝑmiſſionē vſurā ꝑmit=
tit. Jus v̄o naturale diuinū et canonicum ſe
hñt vniformiter negatiue ad oēs vſurarios
caſus: qꝛ in nullo caſu aliq̄ triū modoꝝ ꝑmiſ=
ſionis in ſmōe iſto p̄dicto ⁊ ea p̄dicta vſuraȝ
ꝑmittit. Nam pari rōne in vno caſu ita in q̄=
libet ꝓhiberi debet cū de ſui natura ſit mala.
Proinde pari rōne qua eā ꝯcederent in vno
caſu deberent eā ꝯcedere vel ꝑmittere in q̄li=
bet caſu. qđ apparet eſſe falſuȝ ex dictis ſupra
ſmo. xxxviij. ꝑ totū. Ex his igit pȝ ꝙ impro=
prie dici ſoleat ꝙ in tali aut in tali caſu aut in
tali terra in tali ꝯtractu ꝑmittit vſura: qꝛ i nul
lo caſu breuit eſt ꝑmiſſa. vñ quādo aliqui ca=
ſus ab vſura a doctorib9 eximunt. nō eſt itel=
ligendū ꝙ in illis caſib9 cōmittit vſura ſed ꝙ i
eis p̄ma facie aliqđ ſile ꝯcurrat vſure ſicut in
ꝓceſſu p̄ñtis ſermonis in m̄ltis caſibus diffu
ſius patebit. Hui9 ſnie eſt Joh. an. i mercur.
in regl'a pctm̄. articulo. iiij. Et in h̄ etiā cōcor
dant cōiter oēs doctores. Et eſt circa h̄ notā=
dū ꝙ ſm Alexand. li. iij. cuȝ vſura de ſe ſit q̄đ
malū ſicut ſup̄ pȝ ſmone. xxxviij. ꝑ totū ideo
ip̄a remanente ſub rōne illicita et mala nullo
modo in ea cadit diſpenſatio ſicut pȝ clare ex
tra đ vſuris. c. ſup eo. vbi Alexan. iij. ait. Cū
vſurarū crimē vtriuſqȝ teſtamēti pagina de=
teſtet ſup h̄ diſpenſationē aliqȝ poſſe fieri nl=
lo modo videm9. Quia cū ſcriptura ſacra ꝓ
hibeat ꝓ alteri9 vita mentiri: multomagis ꝓ
hibendus eſt q̄s ne ꝓ redimēta vita captiui
vſuraꝝ crimine iuoluat. Poſſet tñ aliq̄ circū=
ſtantia in ꝯtractu a tali vſure excreſcētia tolle
re viciū rōeȝ: ita ꝙ mutuanti tale mutui incre
mentū licite fieri poſſet. et h̄ poteſt cōtingere
triplici rōne. Primo rōne damni emergentis
ſeu occurrentis. Scđo ratōne lucri ceſſantis
Tercio rōne debiti poſtulātis vel requirentis

Articul9 primus ꝙ rōne inter eſſe id eſt damni euitādi licet in varijs caſib9 accipe vltra ſortem

Rimo quidē tollit vltra ſortē vſu=
rarie excreſcentie. viciuȝ rōne dā=
ni emergenti rōe intereſſe. Eſt eñ
intereſſe quedā euitatio damni ſȝ
Thomā ſcđa ſcđe. q. lxxviij. arti. ij. Jtē inter=
eſſe eſt recōpēſatio damni in auct. in appara=
tu de ſenten. excōmūicati. c. ſacro inqȝ ꝙ int=
eſſe eſt eſtimatio dāni qđ idem eſt. Et circa h̄
queri poteſt an ꝓ intereſſe. i. ꝓ occurenti dā=
no euitando paciſci liceat aliqđ vltra ſortem
Dicendū ꝙ hō poteſt paciſci ꝓ intereſſe dā=
ni emergētis. Et h̄ quidē tripliciſ. Primo
ꝓ dāmno de p̄terito. Scđo ꝓ damno de p̄ñti
Tercio ꝓ damno de futuro.

Plures caſus ſūt in q̄b9 nō poteſt paciſci pro intereſſe damni emergentis de p̄terito. Ca. j.

Rimo quidem pōt hō paciſci ꝓ in
tereſſe dāni emergentis de p̄teri=
to. et de h̄ ponent ſex caſ9. Prim9
caſus eſt cū fideiuſſor ꝓ debitoris
defectu cōpulſus eſt forte qꝛ iurauit ſoluere
creditori vſurā et capitale: tūc quidē a debi=
tore repetet eam et oīa debita que occaſione
debiti habuit repetere poteſt a debitore. q̄a
ſeruari debet indēpnis. extra de fideiuſ. j. c.
et. ij. et extra de foro cōpe. c. ſi. li. vj. Quia to
tū h̄ intereſſe eſt creditoris. ff. manda. ſi fide=
iuſſor. et. ff. de adminiſt. rerū ad ci. ꝑti. l. ij. c.
vlt. cōcordāt Tho. Ray. et Alexan. de halis.
Sed de hoc caſu diligentiſſime atqȝ doctiſſi=
me tractat Joh. an. mercu. i regl'a pctm̄ đ re.
iuris li. vj. Sed ſm alexan. de hal' recte adūti
in tali caſu nō eſt vſura: qꝛ nō attēdit fideiuſ=
ſor accipe vltra ſortē. Scđs caſus eſt quan
do numerans ſiue mutuās incurrit damnuȝ
ex hoc ꝙ iſte qui accipit mutuū nō reddidit i
termino aſſignato extra de fideiuſ. ꝑuenit đ
bet eñ mutuans ſeruari indemnis ſed de h̄
lacius dicet infra arti. ij. ca. iij. Tercius q̄ȝ
caſus eſt ſm aliq̄s rōne more vt ſi debeas mi
hi centū ad terminū certū et in termino ſolue
re noluiſti. ex quo oportuit me pecunias re=
cipe ſub vſuris teneris mihi ſoluere vſuras
illas ſi ſolui eas. Quidā tamē dicūt h̄ veruȝ
eſſe ſi primo obſeruent hec duo. Primo ꝙ ſi
bi dicere đbeo. Si mihi meū nō reddis opor
tebit me recipe ad vſurā. qꝛ alr̄s non teneatur
Scđo non poſſum aliter mutuo inuenire ni=

ſi p vſurā. Si vo nō ſolui nō teneris me libe=
rare ab obligatōe pdicta. ſm em̄ Alex. Oſti=
en. Innocen. et Ray. Ad h etiā facit. c. pucit
ex de fideiuſ. et. c. ꝯſtitui⁹. Nec eſt in h intereſſe
cauſa lucri captādi. ſ cauſa damni vitādi ſm
Bal. c. de vſuris. l. vſuras. Pone q̄ emi a
petro lapides vel ligna et ſilr res ex quib⁹ na
turalr nō pcipit aliquis fruct⁹ et vt ſoluerē p
ciū accepi illud mutuo ſub vſuris ac venden
ti ſolui. ſed ipe nō tradidit mihi lapides ſeu li
gna ſed fuit in mora nunqd tenet reddere il-
las vſuras. Dicendū q̄ ſic: tanq̄ intereſſe. et
ad h habet notabilis tex. ff. de act. emp. l. Ju
lianus ſm vnā lecturā. Et idē dicēdū eſt in ſi=
milib⁹ ꝯtractibus puta in locatōnib⁹ et ꝯdu=
ctōibus. Hec ille. Quartus caſus ē cū ven
do tibi pdiū et trado tibi illud et inde pcipis
fruct⁹. et tñ ad terminū pciū mihi nō ſoluiſ h
ſuppoſito porro elapſo termino repetē vſu
rā: cū fruct⁹ rei vendite facias tuas. et tñ mihi
nō ſoluiſti. Huc caſuz ponit glo. extra de vſu
ris. c. ꝯqueſt⁹ et ait q̄ h nō accipit aliqd ſicut i
vſura ſ ſicut intereſſe. xiiij. q. iiij. qm̄. Et quā
do dr̄ q̄ vſura ē qcquid accedit ſorti intelligi
habet in mutuo. et qñ aliqd exigit in fraudē
vſurarum aut qñ ex pacto aliqd exigit vel fit cā
lucri et nō cauſa dāni vitādi. q2 ſi pciſe fiat cā
damni nō vtiqz eſt vſura. Et ſi res etiā pign⁹
daret. mihi poſſez inde recipe fructus etiā ſi
trāſcendent q̄titatē intereſſe. Nā licet talis res
a venditore nō poſſet peti tñ fructus eius p=
cipe poſſet poſtq̄ ꝯtra volūtatē ſuā res vēdi
ta tenet. Quintū caſū ponit eadē glo. vbi cā
ſi vendo tibi prediū tali pacto q̄ qñcunqz ſol=
uero tibi pciū agri q̄ mihi das ager reuertat
ad me. facit ad h. ca. de pact. int emptorem 𝼀
vēditorē li. ij. In tali caſu emēs lucrabit fru-
ctus ſi ſit pciū iuſtū. qñ aūt ſit iuſtū vel nō la-
cius de eo dictū ē. ſ. ſermo. xxxix. arti. ij. ca. j
Abolet aūt in h caſu vſure viciū ppter vēdi
tionē rectā ad equitatē iuris naturalr: ſeu p=
pter equitatē ſeruatā inter ementē et vendē=
tē. Sextus caſus ē in ꝯtractu locatōis in q̄ lici
te pcipit hō aliqd vltra ſortē. i. vltra h qd dat
et q̄re h in mutuo fieri nō pōt dictū ē ſup ſer
mone. xxxvij. arti. ij. ca. iij.

Qr hō licite paciſci pōt p intereſſe dāni emergētis de pñti vbi oñdit quare pign⁹ dotis vxoris marito non computatur in ſortē Capitulum. ij.

Ecūdo pōt homo paciſci p intereſſe
dāni de pñti qdāmodo emergenti
et de hoc ponat caſus ex de vſuris
c. ſalubriter. vbi dr̄ ſane generum
ad fructus poſſeſſionū q̄ ſibi a ſocero ſūt pro
numerata dote pignori obligate cōputādos
in ſortē nō credim⁹ cōpellendū 𝼀 de h aſſignt
cauſā ſubdit. cū frequent dotis fruct⁹ nō ſuf-
ficiant ad onera mrimonij ſupportāda. tūc et
traditio illorum reddituū nō hz rōnem mutui ſ
poti⁹ q̄ndā cōpēſationē ſubleuationū oneris
ꝯiugalis q̄ pueniret ex dote ſoluta: vñ interi
ſtat vicem q̄ſi p dote vt ſic fruct⁹ dotis marito
cedāt ppter mrimonij onera ſupportāda. C.
de iuris dotis p oneribus. Sed ad h q̄ mari
tus lucret fruct⁹ rei dotalis reqrit q̄ ſuſtine=
at onera mrimonij. ff. de excep. doli. pr̄ i pn.
Itē opoztet q̄ poſſeſſio rei dotalis tradita ſit
ff. ſol. ma. l. de diuiſiōe. Nā fruct⁹ q̄ ante mri-
monium recepti ſūt reſtituunt mulieri. nec lu=
cra marito reddūt. C. de vſuris. l. videamus
. §. añ. Alia q̄z cauſa d h caſu aſſignat ab oſti.
ſcz vt dos ſalua maneat mlieri. Itē ſm qſdaz
ſi fructus ſupant onera mrimonij nō pōt ma
ritus recipe niſi q̄tū ſe extēdit mrimonij on⁹
q2 ceſſante cā ceſſat et effectus. extra de appel.
c. cū ceſſante. alr ꝯtingeret eā ꝯſumi: et ſic mr
tū in h res publica lederet. Sed aduertēduz
eſt q̄ in h caſu nō io aboleret vſura q2 fruct⁹
illius poſſeſſiōis a genero pcipiunt itnitu pe
cunie a ſocero ſuo debito. Sed q2 gener one
ra mrimonij portat q̄ ſatis inuit in pall. dcr.
ſalubrit. ideo dici pōt q̄ dicti fructus a gene=
ro pcipiunt in dāni ſui recōpenſatōez: qd in=
de ſequit ppter pecuniā dotalē q̄ ſibi ſoluen
da differt. Circa huc caſum reſurgūt dubia
quedam. Primo pone q̄ gener nō recipit pi
gnus ſed cautionē de numerāda dote certa
die. et interim ex pacto ſuſcipit certos dena=
rios p libra. nunqd cōmittit vſurā: videt q̄
nō vt in pallcg. c. ſalubrit. tamē contrariū ibi
dem firmat Ioh. an. ad tex. illū reſpondens.
q̄ loquit de fructu ſubmiſſo iudicio dei: 𝼀 ad
rōnē tex. dicit reſponderi p. c. p noſtras in fi
ne extra de donatōne. inter virū et vxorem.
pro quo bene facit q̄ ibi legit in vltima gloſa
Secūdo pone q̄ gener poſſeſſionem ſibi ſcit
obligatam cum iure qd ibi habet concedit al
teri ſūmā pecunie que ei pmiſſa fuerat p do
te ab eo recepta: nunquid talis recipiens ta-
lem poſſeſſionez poterit lucri facere pceptos
fructus ſicut poterat gener vſqz dum ſoluta
fuerit ei pecunia antedicta. Dicendū ſm Ro
doneñ. q̄ ſi gener animo donandi trāſfert to

tū ius quod habet in pignore in talez nō ppt
ꝯtractuz pecunie quaz accepit ab eo ſed ppt
amicicia et affinitatē. vel q2 aliter ſibi ꝯiunct⁹
eſt: et iſte numerat ſibi pecuniā ppter grāz et
dilectionē et nō ppter lucri faciendas fruct⁹
tūc quidē non eſſz vſura q2 vera rō mutui nō
eſt ibi. Abolet em̄ tunc in h caſu vſure viciū.
q2 gener gratis ſibi cōceſſit ius quod in poſ=
ſeſſione habebat: et p cōſequens ſibi condo=
nat fructus quos quidē ipe pcipe poteſt. Si
tamē in pactū ſit dictū q̄ gener numerāti pe
cuniā illā reddere teneat ſi ipe voluit vſura
eſt: ſi numerans pecuniam vellet lucrifacere
fruct⁹ et ppterea mutuauit. Tercio q̄z po=
ne q̄ vir vendat alicui illos redditus p pcio
totius dotis mox ſibi ſoluēdo ſic q̄ ſi pat ſpō
ſe det poſt longū tempus emptori reddituuz
pfatam dotem non cōputando emptori red
ditus pceptos in ſortē: tunc videbit emptori
etiā vſuram cōmittere. q2 nō poteſt dici tunc
q̄ ppter ſubleuationem oneris ꝯiugalis pce
pit redditus illos ſicut dici poteſt de marito
ſponſe: poſſet tamē dici q̄ ſi ex amicia ſponſe
𝼀 abſqz fraude vſure emit redditus illos pre
dicto modo. q̄ vltra. M. libras prius in em=
ptione datas poterit inde tñ pcipere q̄tum
ius et poſſeſſio. M. librarum datarum pualet iuri
futurorum reddituū p plures annos aſcenden
tium vſqz ad. M. libras iuxta formā et regu-
lam ſuperius datā de emptione iuris annu
orū reddituū futurorum decē annorum de q̄ ſup
ſermo. xxxiiij. art. ij. ca. ij. dictū eſt. Quar
to inſup poteſt queri nunqd heredes mariti
habebūt puilegiū mariti de q̄ in pmo caſu ſu
pra dictū eſt videlicet q̄ nō teneant cōputare
fructus in ſortē de poſſeſſione quā ſocer obli
gauit genero ſuo p dote filie ſue. ſicut non te
nebat maritus et h q̄diu relictā alr obligan-
tur. cū nō teneant reſtituere dotē vſqz ad an
num poſt mortē mariti ſui. C. de re vxo. ac. l.
vna. Dicendū q̄ Ioh. an. poſt oſtien. in pal=
le. c. ſalubriter rōnez illam que reddit de one
re ꝯiugali arguit q̄ ſic demū ꝯtrariū determi
nat quia in h caſu rō eſt diuerſa ab illo. Naz
heredes ſe ſtatim pñt expedire de mliere red
dendo ei pignus vel rem obligatam. qd qdez
non poteſt maritus. Et q2 ſoluto matrimoio
deſinit eſſe dos. et ſm Bal. mutuatiōe pſone
mutuat priuilegiū quotiens imediata cauſa
eſt ipſi⁹ priuilegij vt. C. de ipo. luc. dos. l. j. l.
licitatio. §. fi. ff. de publi. Quinta q̄z adde-
tur queſtio talis. det q̄ ſoluto mrimonio ma
riti heredes obligant mulieri pfatā ſeu aliaz
poſſeſſionē pro dote ſua. q2 nō habent vnde
ſoluat nunqd fructus cōputabunt in ſortez:
Dicendū q̄ ſic. ff. de ſolu. l. ticia et imputet ſi-
bi mulier q2 nō recepit in ſolutū. nō eſt em̄ ea
dē ratio in pmo 𝼀 in ſcdo caſu et ideo non eſt
idem ius q2 maritus ſuſtinet onera matrimo
nij et non vxor. h notat Bart. Innoc. 𝼀 oſti.
et Anthoni⁹ de butrio in. c. ſalubrit. Sit ergo
cauta mulier ne recipiat rē in obligationez ſz
faciat diſtrahi eam vel recipiat in ſolutū. ff: de
re. iu. l. adiuo. Alioqn ſicut dictū eſt fructus
ſunt cōputandi in ſortē. forte etiā poſſet dici:
ſi mulier nō eſt ſufficiēs talē cautelam habe=
re et non ſit ſibi ſoluta dos poſt interpellatio
nē legalē: debeāt alligata ſuſcepta p mulierē
cōputari in intereſſe nō ſolute dotis ſuo die.
et nō in ſortē maxime ſi ipa mulier aliūde nō
habet bona cōiter ꝯtingere ſolet. Cogitabis
quia hui⁹ opinionis quidā reperiunt.

Incidens q̄ſtio circa varias opiniones plimorū doctorū.

Atiōe hui⁹ 𝼀 aliarum variarū opinio
nū merito queri pōt. an doctori=
bus ꝯtrariantibus circa aliqd agi
biliū et agere ſm vnā opinionē ſit
abſqz piculo mortalis culpe. Agere vo ſm ali
am ſit in dubio. ſi quis agat ſcdm ptē dubiaz
mortaliter peccat. Alicui videt. q̄ ſic: iuxta il
lud Eccli. iij. qui amat piculū in illo pibit. Cō
tra q2 tunc multi eſſent in dubio mortalis cul
pe et eterne damnatōis. Dicendū ſm Henri-
cū de gandauo in qdlibeto ſuo q̄ pmo conſi
derandus eſt doctorum ſtatus. ſcz quales iuen
ti ſunt in determinatōnib⁹ ſuis: vtrū menda
ces vel veraces ſunt dubij ſm maius et min⁹
qualis vite. ſcz ſi veritatē amant facto vl ver
bo. qualiter inſtructi ſunt de eis que deimi=
nant. qua affectione mouent. qualia etiā alr
determinauerūt vel cauſas eorum. Qualia con
cilia dederūt in cōmentis ſuis in conſili caſu

Secundo videnda ſunt fundamenta eorum
et rationes in ſententiando in tali caſu. quo=
rum ſunt efficatiores et expreſſiores auctori-
tates. Tercio cōſideranda auditorum cō=
ditio. vtrū. ſcz ſic ſint literati q̄ poſſint diſcer-
nere et cōpare determinatōnes eoruz. vel an
ſint ſimplices quos oportet fidem alteri adhi
bere. et vtrū vtraqz pars doctorum ſit eis equa
liter nota vel altera tñ. Si auditor ergo ē pi=
tus et nouit ſtatuz doctoris qui ſententiauit
contra partem piculoſaz habere omnes bo=
nas conditiones iam dictas vel plures q̄z ali
us et rationes eius efficatiores et auctorita=
tes expreſſiores. ſi ſe exponit piculo mortali=

ter peccat qꝛ ꝯtra dictamē rationis agere cōprobaſ. Si vō auditoꝛ eſt ſimplex et non poteſt diſcernere inter doctoꝛes et credit fide dignos illos qui dicūt dubiam ꝑtem talis ſic ſe exponens ꝑiculo illi nō peccat moꝛtalr̄ qꝛ nō reputat illud ꝑiculū licet ſit in rei veritate niſi eſſet tale quod foꝛet de naturali iure vel regula fidei quod ſcire quilibet obligaſ: qꝛ tūc ſimplicitas vel ignoꝛantia niſi ſit inuincibiliſ nō excuſat. Et ꝑ hoc ptꝫ ad pꝛimū et ſecūduꝫ ꝙ nō ſunt in ꝑiculo moꝛtalis culpe niſi ꝑiculo ꝯtra ꝯſcientiā ſe exponāt. Hec ille.

Q2 hō paciſci p̄t ꝓ intereſſe dāni emergentis de futuro ꝺ quo plures ponunſ caſus. Ca. iij.

Tercio pōt ꝗs paciſci pꝛo intereſſe damni emergentis de futuro. et ꝺ hoc ponunſ aliqui notabiles caſ⁹.

Prim⁹ caſus ē qn̄ aliquis emit fructus alicui⁹ caſtri vel ville quia licet ſatis plus ꝑcipiat de fructib⁹ nō teneſ inde aliquid r̄ſartire: et hoc in rectitudinis rōne. ff. de hered. vel act. ven. l. cū hereditatē. et. l. ſe. ſm̄ Hoſti. et archi. tres alios caſus ad h̄ capitulū ꝑtinētes vide ſup̄. ſermo. xxxiiij. arti. j. ca. iij. Itez in p̄cedenti ſermone ꝑ totū articulo pͥmo ponitur caſus de impꝛeſtitis venetoꝝ et lociſ ianuenſium et monte floꝛentinoꝝ.

Articulus ſcd̄us qn̄ licet accipere vltra ſoꝛtē rōe lucri ceſſātis

Secundo ꝗ̄ꝫ tolliſ vltra ſoꝛtē vſurarie excreſcentie viciū rōne lucri ceſſantis quod eſt etiā intereſſe ꝛ euitatio damni. Ad hui⁹ tamē pleniorē intelligentiā ꝑ trib⁹ capitl'is querāſ tria

Queriſ an ſit vſura tradē. C. ducatos ſub pacto ꝙ ſicut conſiles c. ducati apud vnū mercatoꝛem fidelē lucranſ vel ꝑdent ſic iſti lucrantur vel ꝑdant Ca. j.

Primo queriſ cū̄ an ꝯtractus ille vſurari⁹ dici p̄t ꝓ ꝗ ꝗs tradꝫ. C. ducatos mox in ſuis domeſticꝭ neceſſitatibus expendēdos. Tradit inꝗ̄ꝫ ſub hoc pacto. ꝙ ſicut ꝯſiles centuꝫ ducati apud ioh̄em mercatoꝛē legalē lucrabunſ vel perdent ſic iſti lucrenſ vel perdant. Dicendū eſt ꝙ a magnis doctoꝛib⁹ caſus iſte valde dubius reputaſ. et maxime ꝓpter tria. Pꝛio qꝛ talis hoc pactū in fraudē vſuraꝝ adiueniſ ſe videſ. Scd̄o qꝛ ſicut ptꝫ. lxxxviij. diſt. c. eijciens pecuniā ex ſe ſola minime ē lucroſa. nec valet niſi ſcipſaꝫ ſ; ex induſtria mercātiū ſit ꝓpter coꝝ negotiatōnes aliqn̄ lucroſa. ſed nihil eſt hoc tale. Tercio qꝺ efficatius ē qꝛ de tribus eſt vnū in h̄ ꝯtractu. Nā aut illa pecunia eſt tradita ꝑ modū mutui aut ꝑ moduꝫ depoſiti. aut ꝑ modū capitalis. vt. ſ. in ꝑſona tradentis emptionib⁹ et mercationibus ꝺputeſ. Pꝛimo ſi ꝑ modū mutui tunc eſt ibi manifeſta vſura. qꝛ mutuū ſicut ex p̄cedētibus ptꝫ cedit in dominiū eius cui mutuū factū eſt. vn̄ nō debet lucrari neqꝫ ꝑdere niſi ſibi. Secūdo vō ſi ꝑ modū depoſiti tūc etiaꝫ ſola ip̄a reddi debet abſqꝫ omi lucro qn̄ potius ille qui tale depoſitum ſeruauit remunerandus eſt: et tn̄ ex foꝛma p̄miſſi caſus pꝫ ꝙ nō eſt tradita per modū depoſiti. Tercio inſuꝑ nō eſt tradita ꝑ modū capitalis qꝛ tunc in pacto eſſet ꝙ ille teneref eā ſolis mercationibus fidelr̄ deputare. Hec quidē vltima rō foꝛtiter ꝓbare videſ ꝙ pecunia ſic tradita nō pōt habere niſi rōnē mutui. Ex quo quibuſdā et nō indocte talis ꝯtractus illicitus eſſe videſ. et hui⁹ ſententie eſt Innocen̄. extra de vſuris. c. ſi. et ibidē. Johan. an. idem dicit.

Queriſ an ſit vſurari⁹ ꝗ rogatuſ ex pietate tradit cētū ducatos ex ꝗbus mercatur⁹ erat inde aliꝗd nolens niſi ſolū illꝺ qꝺ mercādo ꝓbabilr̄ ꝓueniſſent. Ca. ij.

Secundo queriſ an cōmittit vſurā is qui tradit centū ducatos ex quibus erat ꝑ ſe aut ꝑ aliū mercatur⁹ aut aliq̄ quecunqꝫ lucroſa empturus. et ſola pietate et neceſſitate ac inſtāti amici ſui pꝛece eos ſibi aliꝗd tradidit. inde aliꝗd nolens niſi id qꝺ ſibi inde ꝓbabiliter ꝓueniſſet. et hac ſola de cauſa ſub foꝛma p̄cedentis ꝯtractus ꝯtrahit pactū ſecū. nō quidē ad ſpꝫ ad aliquid rōnale tp̄s. Ad quod dicenduꝫ ſm̄ magnos doctoꝛes. ꝙ talis ꝯtractus licit⁹ eſſe videſ ꝓ eo ꝙ nō tradit ſibi ſolaꝫ ſimplicis pecunie rationē. ſed etiā tradit ſibi capitale ſuum ideo merito poteſt et debet et ſibi teneſ tanqꝫ de capitali. ꝺ hoc ꝙ licitus ſit contract⁹ triplex ratio dari poteſt. Pꝛimo cū̄ licet h̄ ratione equitatis. ſcd̄o ratōne indēnitatis. tercio ratione vtilitatis. Pꝛimo vō licet h̄ ratione equitatis et pietatis. Nam equū et piū eſt in neceſſitate ſeruire amico. Inſuꝑ nō eſt iniquū ſi ratio capitalis quā iſte iam in exp̄ſſa intentione et quaſi in facto habebat ſibi ſeruire indemnis. Scd̄o vō licet rōne indemnitatis. Naꝫ ſicut in ſequēti art. ca. j. patebit retentoꝛ mutui vltra p̄fixū tp̄s dn̄o obligaſ ꝗ illo fuiſſet vſus tanqꝫ capitali ſuo. Ita ꝙ reſpectu talis aſſumit extunc rōnem capitalis. ꝗ̄ꝫuis nullus ī ex mutuo illo merceſ. Tercio ꝗ̄ꝫ licet rōne vtilitatis. Nā ex̄ de vſuris in. c. nauiganti diciſ. ꝙ qui pannū vel granū aut alias merces vendit vt amplius ꝗ̄ꝫ valeant ī certo termino recipiat ꝓ eiſdem. ſi tn̄ ea tꝑe contractus nō fuerat venditur⁹ vſurari⁹ nō reputaſ ſi veriſilr̄ creditur ꝙ tꝑe ſolutōnis p̄taxato tm̄ ſint valitura. Ecce ꝙ hic notanter dicit ſi tꝑe ꝯtractus nō fuerat vendıturus illa que ꝯditio hac ſola poniſ ratōne. qui ſi tunc fuerat illa vendıturus tunc ꝓ futuro tꝑe p̄taxato apud eū vendibilis non habuiſſet rōnem. Quia ergo ꝓ illo tꝑe futuro habuit apud eū rationē vendibilis: ideo nō licite illa vendit ſm̄ valoꝛē illius futuri tꝑis ꝓbabiliter creditū ergo ꝯſimili rōne dubito ſi ꝗs ſm̄ ꝑtē dubiam ꝙ moꝛtaliter peccet. Alicui vō ꝙ ſic iux Eccli. iij. qui amat ꝑiculū in illo ꝑibit. Contra qꝛ multi eſſent in dubio moꝛtalis damnationis eterne. Dicendū ſm̄ Henricū de gandauo in ſuo qꝺlibeto ꝙ pͥmo ꝯſiderādū doctoꝝ ſtat⁹ ſcꝫ q̄les iuēti ſunt in determiatōib⁹ ſuis vtꝝ errātes vel mēdaces ſeu dubij ſm̄ mai⁹ ꝛ min⁹ ꝛ q̄lis vite. ſi veritatē amauit factoꝛ verbo. q̄lr̄ inſtructe ſūt de eis ꝗ determināt ꝗ affectōe mouenſ qualia etiā al's determinauerīt. vel amicꝭ ſuis q̄lia ꝯſilia dederūt aut ꝯiunctꝭ ſuis in ſilr̄ caſu. Scd̄o vidēda ſūt fundamēta eoꝝ ꝛ rōnes in ſentētiādo in tali caſu. ꝗꝝ ſūt efficatioꝛes ꝛ exp̄ſſioꝛes auctoꝛitates. Tercio ꝯſiderāda eſt ꝯditio auditoꝝ vtꝝ ſic ſint habituati ꝙ poſſent diſcernere ꝛ ꝯpare determiatiōes eoꝝ: vl' ſic ſint ſimplices ꝗs opoꝛtet fidē alteri adhibere. Et vtrū vtraqꝫ ꝑs doctoꝝ ſit eis eq̄lr nota vel altera tm̄. Si igiſ auditoꝛ ē ꝑitus ꝛ nouit ſtatū doctoꝛis ꝗ ſentiebat ꝯ ꝑtē ꝑiculoſā hr̄e oēs bonas ꝯditiōes iā dictas vl' ꝑ'es ꝗ̄ꝫ ali⁹ ꝛ rōnes ei⁹ efficatōꝛes ꝛ auctoꝛitates exp̄ſſioꝛes. ſi ſe expoit ꝑiculo moꝛtalr̄ peccat qꝛ ꝯ dictamē recte rōis agere cōpꝛobatur Si vō auditoꝛ ē ſimplex nec p̄t diſcernere int' doctoꝛes ꝛ credit dignos fide illos ꝗ dicūt dubiā ꝑtē talis ſic ſe expōnēs ꝑiculo illi non peccat moꝛtalr̄. qꝛ nō reputat illud ꝑiculū licꝫ ſit in rei veritate: niſi eſſet ꝙ tale qꝺ foꝛet de naturali iure vl' reali fidei qꝺ ſcire q̄libet obligatur ꝛ tūc ſimplicitas vel ignoꝛātia niſi ſit iuincibilis nō excuſat. Et ꝑ h̄ ptꝫ ad pͥmū. Ad ſecūdū nulli ſunt in ꝑiculo moꝛtalis culpe: niſi ꝑiculo ꝯtra ꝯſcientiam ſe exponant. Hec ille. qꝛ iſte in ſua pecunia iā habet rōnē capitalis p̄t ex ea rōne ſui capitalitatis exigere in p̄fata Si cū̄ excepto caſu neceſſitatis et pietatis et inſtātis p̄cis amici h̄ faciat tūc eo ip̄o ꝯuinciſ ꝙ plus vult vti vt vſurario mutuo ꝗ̄ꝫ in mercatōnib⁹. aut in lucroſis emptōibus. vt capitali vō ꝛ ideo ex tūc de ꝯtractu vſurario nullaten⁹ excuſaſ. Si etiā hō alicui mutuaret pecuniā ad certū tp̄s qꝛ credit ꝙ ille tūc nō ſolueret et ſi ex tunc teneſ ad intereſſe ꝓbabilis lucri: ꝯſtat ꝙ talis vſurari⁹ eſſet. et ꝗcꝗd inꝺ vltra ſoꝛteꝫ accipet vſura foꝛet. qꝛ patēs ē ꝙ nō tradit eā fidelr̄ vt ſimplex ꝗ̄tuitū mutuū ſ; potius vt vſurariū: et ideo trāſlatio p̄fati termini iuſtā rōnē capitalis ſibi mīme p̄t dare. ꝫ ſic eſt in ꝓpoſito caſu ſi pͥncipalis tradēdi intentio ſit. qꝛ p̄elegit ꝑ hāc lucrū pluſqꝫ ip̄am viaꝫ mercādi illicitū eſt: p̄dicta aūt credo eſſe vera niſi ꝗ tale mutuū recipit in tali neceſſitate cōſtitut⁹ ſit: ꝙ ille ꝗ ei mutuū tribuit ex vi illi⁹ p̄cepti qꝺ hr̄ Luc. vj. mutuū. ſ. date nihil inde ſꝑantes neceſſario obligareſ illi mutuū dare iuxta diſtinctinctōeꝫ ſupꝛapoſitā ſmo. xxxvij art. ij. ꝑ totū. nā qn̄ vt ibi diciſ hō teneſ ex illa nc̄itate mutuū ꝓximo ſuo dare. ꝓpt̄ duo nō inde ſuſcip̄e lucrū. Pꝛio qꝛ eſt ꝯtra p̄ceptū de mutuo dando ꝺq āmodo venderet caritateꝫ Nā ſi eſt obligatus ex caritate recipiēdo pꝛemiū eſt ei vendere caritatē: qꝺ eſt vſura. Secūdo qꝛ ſi recipiēs mutuū in pꝛedicta neceſſitate eſt. impiū eſſe videſ ꝙ ꝑ acceptōeꝫ hmōi lucri ad maioꝛē neceſſitatē ꝺuenire cogaſ. Si tn̄ mutuans ex illo mutuo ad maioꝛē vel ꝯſimilē neceſſitatē veniret: aut ex mutuo illi dato nō ꝑuū damnū incurreret: tūc rōne damni emergentis int'eſſe recipe p̄t. Iuxta ea ꝗ in p̄cedenti arti. dicta ſūt cū h̄ etiā ꝯcoꝛdat Anthonius de butrio.

Queriſ an tenēs mutuū vl' debitū vltra tp̄s legitimū a dn̄o p̄cōceſſuꝫ teneaſ reſtituere intereſſe dāni: ꝛ etiā lucri qꝺ inde ꝓbabiliter pꝛoueniſſet. Ca. iij.

Tercio queriſ an tenēs mutuū vel debitū vltra tp̄s legitimū a dn̄o p̄ conceſſū teneaſ reſtituere totū int'eſſe damni: et etiā lucri qꝺ inde ꝓbabilr̄ ꝓueniſſet. Ad h̄ dicēdū ꝙ oēs ꝑiti cōiter in h̄ ꝯſentiūt: ꝙ ex tūc teneſ ad totū intereſſe damni ex tūc creditoꝛi ex h̄⁹ ꝓuenientis. Et h̄ itelligo vbi ex culpa ſua ꝓueniat defect⁹

ipſe ſoluendi.quia vbi abſq3 omni culpa ſua
ſit impotens ad ſoluendū.nō ſic ſtricte eſt lo
quendū.nō tamē tenet ad totu3 lucrū quod
extūc illi pbabiliter pueniſſet ſi eam habuiſ=
ſet.imo tantū ſubtrahi debet quantū pditio=
nū dubietas in mercatōnibus vel emptioni-
bus contingentiū penſanda eſt et pitoꝝ iudi
cio pbabiliter eſtimanda.cū hoc concoꝛ.tho.
ſcda ſcde.q.lxxviij. Nam fauoꝛabilioꝛ ē cau=
ſa damnū vitantis q̄3 lucrū captantis. Jnde
eſt ꝙ qui pecuniā mutuat ſi occaſione illi⁹mu
tui laboꝛes ſuſtinuit foꝛte itineris alſ de re
pignoꝛata:poteſt tantū recipe fructū quan=
tū ſibi ſatis fiat ſm Antho.de butrio.extra ḋ
vſuris ca.cōqueſtus. Et ex h̄ caſu alij con
ſimiles colligi poſſunt qḋ notabile eſt.hec ta
mē non ſunt pper piculum pplō pdicanda.
Eſt nihilominus aduertendu3.ꝙ ſi creditoꝛ
ex illa pecunia nihil feciſſet nec facturus fuiſ-
ſe ſupponit.vnde lucrum aliquod conſequi
poſſet vtpote q2 p certo ſupponit ꝙ ea3 ſim=
pliciter expendiſſet ſeu in archa ſeruaſſet tūc
ad nullū intereſſe lucri obligatus eſt.Sed q̄=
dam ab hoc caſu excipiunt debitū vſurarum
hoc eſt :d ꝙ quis ex vſuris lucratus eſt.Et h̄
ex triplici rōne.Primo rōne voluntarij.ſecū
do rōne dominij.tercio ratōne ꝯſueti modi.
Primo inq̄3 ratōne voluntarij quia licet pa=
ctum de danda vſura ſit de ſe et abſolute in=
voluntarium ex parte mutuū accipientis: ē
nihilominus voluntariū ex occurrenti con=
ditione.et ideo nō ſimpliciter ab vſurario ac
cipit et tenet contra voluntatem illius.ideo
ad nullum damnū ſibi inde pueniens pter=
q̄3 ad ſolam vſuram reddendam ſm eos te=
netur. Secūdo rōne dominij. Nam vt di=
cunt dominium vſurarioꝝ rerum vere vſu=
rarij eſt.vnde nō tenet ad idē numero ſatiſ=
faciendū:ſed ad equiualens ſolū. fur vō vel
raptoꝛ aut mutui retentoꝛ ex quo tranſit tē=
pus ſibi conceſſum.nō habet dominiū in re
quā debet et tenet inuito domino.et ideo te-
netur ad intereſſe.quia dominū verū dam=
nificat in re ſua et in cōmoditatibus quas ex
re ſua traxiſſet. Tercio rōne conſueti mo=
di.ſc3 qui cōmuniter obſeruat in vſurarū ſa
tiſfactione. q2 nunq̄3 videmus aut legimus
vſurarios compulſos aut inductos ad reſti-
tuendū:niſi ſolum in incrementū vſure. S3
nunquid qui recipit domū in pignus p cen
tum mutuatis vſq3 ad annū hoc.ſ.pacto ꝙ ſi
non ſoluat in termino cadat debitū in cōmiſ
ſum et pignoꝛatio cadat in venditionem po-
teſt tenere domū ſibi pignoꝛe obligatam eo
ꝙ debitoꝛ non ſoluit in termino cū dom⁹ va=
leat ſatis plus. Dicendū ꝙ valoꝛ domus pen
ſari debet et quantū excedit p̄cium et compu
tari debet:etiam ſi creditoꝛ recipit vſufructū
de domo illa. Nam ſi recipit tūc iudicari nō
poteſt ꝙ in aliquo damnificatus ſit. vnḋ ſm
aliquos non tantū nō poteſt retinere ſeu re=
cipe domū.verū etiā vſufructū rſtituere obli
gatur vel ipm cōputare in ſoꝛtē. Si tamē dā
nificaret de pecunia ſua:tunc ſicut ex p̄cedē=
tibus pt3 poſſet petere intereſſe.Si vō credi
toꝛ nō recipit vſufructū domus cum illa ſup
fluitas domus valoꝛis cadat in debitoꝛis pe
nam ſuppoſita vtriuſq3 bona fide quando cō
tractus mutui celebꝛatus fuit. Tunc dicēdu3
eſt ſm ꝙ i ſequēti ca.dicet de tercia pena q̄ cō
uentionalis ibi denominat. et hoc ſicut di=
ctū eſt niſi factū ſit in fraudem vſuraꝝ. Eſt in
ſup notandū.ꝙ ſi a p̄ſtitoꝛe mutui ſub alīq̄ p̄
cio ſeu lucro talis vltra terminū detentio cō=
cedat:tūc eo ipſo cōmittit vſura q2 ex tali con
ceſſione ſoꝛtitur potius rationem voluntarij
mutui q̄3 iuſte detentionis.ad hoc facit.c.cō-
ſuluit extra de vſuris.plura que dicta ſunt i
p̄cedēti ſmo.art.j.c.iij.p p̄nti materia faciūt

Articul⁹ tertius ꝙ propter tri plex debitum pt hō accipe vltra ſoꝛtē nec eſt ibi vſura.

Ercio q̄3 tollit vltra ſoꝛtē vſurarie
excreſcentie viciū:rōne debiti po-
ſtulantis. Jn multis eīn caſib⁹ vl-
tra eos qui in pꝛeſenti ſermone numerati=
ſunt ex debito requirenti poteſt vltra ſoꝛtem
excreſcentia recipi ſine culpa.et maxime pꝛo
pter triplex debitum. Primo pꝛopter debitū
ſeueritatis.ſcdo pper debitū equitatis. ter=
cio pper debitū caritatis.

Qm̄ lic3 exigere penā appoſi tā in cōtractu vl' quācūq3 aliā pe nā a iure vel a iudice illata et an liceat acquirere ab hoſtibus per vſuram. Ca.j.

Rimo eīn poteſt accipe vltra ſoꝛtē
pper debitū ſeueritatis.ſc3 q2 ſe=
ueritas iuſticie h̄ exigit. et circa h̄
querant plura. Primo querit an ſit vſura in
contractu mutui ſi interpoſita ſit pena deten
toꝛi vltra terminū pꝛefixu3 ſibi.et an iuſte ex
igi poſſit illa pena. Dicendū ſm Scotū in q̄r
ta diſtin.xv.q.ij.ꝙ ſi talis pena appoſita eſt.
abſq3 doloſa intentione vſurarij pꝛecij ſeu lu
cri:tunc petitoꝛ ea3 poteſt exigere.verbi gra
tia ſm eundem ibi ſupꝛa.Ego indigoo pecu-
nia mea ad mercandū a te rogatus concedo
tibi eam vſq3 ad certum diem adijciens penā
conditionalem ꝙ niſi tali die ſoluas quia ml'
tum damnificaboꝛ.ſoluas poſtea tantū vltra
ſoꝛtē pena aūt licita eſt quia licet me ſeruare
indemnē pꝛemonēdo illu3 cum quo contra=
ho.Signu3 autem quod non ſit in fraudem
vſurarum eſt quando creditoꝛ magis vellet
pecuniam ſuam ſibi ſolui in certo pꝛefixo die
q̄3 in craſtino cum adiecta pena. Et per oppo
ſitum in fraudē vſurarū eſt quando vult di=
em illum tranſire potius q̄3 pecuniam de illo
ſibi ſolui. Ad quoq3 ſignū addi poteſt et non
licet tunc exigere illam conuentionalē pena3
ſi pꝛeſtitor pbabiliter credit et ſperat ꝙ rece=
ptoꝛ mutui penā illam incurrit. Alexan. aūt
lombar.diſtinguit triplicem penam. Prima
dicitur pena canonica ſeu legalis.ſcda vō di-
citur iudicialis.tercia vō dicitur conuentio=
nalis. Prima eīn dicitur pena ſiue vſura ca=
nonica aut legalis. De qua dicit.xij.q.ij.c.in
legibus. De qua verbi gratia ponat caſus ḋ
quinq3 p centū que ex viſtatuti dat tutoꝛ pu
pillo que non tanq̄3 vſuram ſed tanq̄3 pena3
legalem tutor pupillo ſoluit argumentu3 in
p̄allegato capitulo in legibus.fit autem hoc
ne tutoꝛes aut negligentia ſeu malicia infidi
pupillis fiant. Nam de pecunia emere debu
it poſſeſſiones pupillo vel quinq3 pꝛo cente=
nario.hoc nihilominus firmū tene ꝙ pupilli
pecuniam non poteſt credere tutoꝛ ad ratio
nem.v.pꝛo alterius q̄titatis anterioꝛis vl' vl
terioꝛis pꝛo centenario quia oīno vſurarius
eſſet et ad ſatiſfaciendū ipſe obligaret. Secū
da pena eſt iudicialis.i.impoſita a iudice p=
pter puniendam contumaciā debitoꝛis.et h̄
poteſt exigi vt pt3.xxxiij.di.ca.ij.q̄3q̄3.in fi=
ne. Secundo circa hoc querit an quidem
recipere poteſt pecuniam ab aliquo qui ē im
potens ad ſoluendū vnde eius poſſeſſione3
recipit in ſolutum ſm ſententiam cōmunitatis
que tamen valet plus q̄3 ſit ipm debitū tenea
tur reſtituere ſuperfluū valoꝛis ipſius poſſeſ
ſionis an ſit abſolutus.quia auctoꝛitate com
munitatis poſſidet eam. Dicendū ꝙ ſi credi=
toꝛ non percipit aliquam vtilitatem de dicta
poſſeſſione non tenetur rſtituere illud quod
plus poſſeſſio valet.nec eſt peioꝛis conditio=
nis q̄3 quelibet alia pꝛiuata perſona.que niſi
de pignoꝛe percipit emolumentum valoꝛem
rei excedentem debitum reſtituere non tene-
tur.quando ſc3 ex pacto mutuu3 cadit in cō-
miſſum potiſſime in hoc caſu quia talem poſ=
ſeſſionē tenent ex iudicato cōmunitatis. vnḋ
ſi debitoꝛ damnificat maxime ex culpa ſua i=
putet ſibi quia a cōmunitate non damnifica-
tur niſi p accidens:cum dicta cōmunitas nō
poſuerit creditoꝛē in illam poſſeſſionē ad in=
ferendam iniuriam.ſed ad obſeruandā iuſti
ciam. Et hoc intelligi debet quando bona fi=
des interuenit ex parte creditoꝛis:qui ex cō=
munitate conſequitur ppꝛietatem poſſeſſio=
nis. Si autem creditoꝛ fraudem cōmiſiſſet i
ipſam rem.ſc3 vilificando eam dicens ꝙ poſ-
ſeſſio tantūmodo valet. C.et nihilominus va
let. M.et in ſolutū accipit eam:tunc totum il
lud quod valet vltra ꝙ fuerit debitū creditoꝛ
in foꝛo conſcientie reſtituere obligatur. eo ꝙ
illicite egit cōmittendo dolum et fraudē. Ad
uertendum eſt tamen ꝙ ſi debitoꝛ qui ſub pe
na infra certum tempus pꝛomiſit debitū ſol-
uere impeditur paupertate.ſeu alia iuſta ne
ceſſitate non tenetur penam ſoluere vltra ſoꝛ
tem.nec licite poteſt ab eo peti ſi in iudicio h̄
pbari poteſt.extra de ſolu.c.odardus. Ter=
cia vō eſt pena conuentionalis.id eſt de con-
ſenſu partiū appoſita vt ſaltem pene metu de
bitū certo die ſoluat.et hanc etia3 licet exige-
re.extra de arbi.c.dilecti.xij.q.ij.c. Fraterni
nitas. Apponit eīn talis pena vt pacta ſer=
uent.extra de pe.conſtitutus.dum tamē in-
tio ſit recta. Quia vt pꝛediximus ſi creditor
ea intentōne det mutuu3 quia credit aut ſpe
rat penam eſſe ſoluendam tunc non abolet
vicium vſure cum ipſe mutuet cauſa lucri :et
cum ipſe ſperat lucrari penam. que quidem
ſpes deſtruit eius liberalitatem et gratuitu3
mutuum. Predictis concoꝛdat Hoſti.et ad=
dit ꝙ conuentionalis pena pꝛeſumit eſſe uſu
ra.quando ſc3 talis ſolet exercere vſuras aut
ſtipulat penas imenſes aut p ſingulos ānos
in auc.vt null⁹mutuās agricol'. coll'.iiij.poſt
ta. C.de vſuris.auct.ad hec. De intereſſe aūt
lucri talis detentōnis ſm quoſdam tenendū
eſt idem quod in p̄cedenti capitulo dictu3 eſt
tamen in omni euentu petere penam non vi
det honeſtum imo nec licitum.quando ſcili-
licet ſine ſua culpa factus eſt impotēs ad ſol=
uendum vel ad pꝛomiſſa ſeruandu3 qua pu
niri non debet.vnde ſi abſq3 dolo et fraude
in contractu pena appoſita fuit ꝙ ſi in tali ter
mino ſeu loco nō ponit merces ſubeat talem
penam.ſi ex eo ꝙ non habuit merces damni
ficatus eſt. Videt quibuſdam ꝙ poſſet pete=
re ſaltē vſq3 ad intereſſe niſi ille fuiſſet legitie
excuſatus:quia tunc eum non liceret graua

rc. Tercio querit an ſtatutum vel ɔſuetu=
do ſm ɔſcientiā valcat qua ordinat q miſſuſ
in poſſeſſionē lucret fructus ad rōnē3 de q̄n
q̄ p centenario. Dicendū q Bal. in. l. accc=
pta. c. de vſuris. q. xviij. terminauit q ſic. cū
talis lucret illos ratōne etiā nominis intereſ
ſe qd etiam dicit no. in auct. de exhi. re. col. c.
ſi vo. in glo. que incipit q leges. que glo. ſm
eundē ſingularis eſt. Nec miruʒ cū ppter ni
miam ɔtumaciam auctoritas pretoris facere
poſſet. vt. l. fulcimus. §. fi. ff. ex quibus cau. in
poſſ. cauſat. Sciendū tamē q Barto. in. l. ſi
finita. §. iulianus. ff. de dam. infec. ad fi. inqt.
q licet glo. in auct. ſupdicta id dicat. ſcʒ q de
ɔſuetudine imiſſus lucret fructus: tamē con
ſuetudo illa non eſt iuſta ſm eum cū ſit cōtra
ius diuinū in fraudē vſurarū: quare dic eos
eſſe computandos in ſortem. Alij vo circa h
diſtinguūt dicentes. q ſi pſupponat in frau-
dē eſſe factū tūc Bart. verū dicit. ſ ſi nō qr in
locum penalis legis aut attrahat ad ſatiſfaci
endū vel loco intereſſe. ſcʒ ppter morā ſta=
tutam vel conſuetudo emanaſſe videt tūc p
cedit glo. et dictū Bal. quod tamen verū in=
telligo in eo qui iuſte miſſus eſt: nō tamen ex
ordine ſed ex cauſa. Si eni in veritate credi=
tor nō foret ſeu iuſta cauſa non ſubeſſet. ſi cō
ſcientia recta ſeu capitalis ſeu ſortē retinere
non poſſet ſic nec fructus nomine intereſſe.
 Quarto quoq querit an licet ab hoſtibuſ
exigere vel recipe vſuras. h quero ppter ver
bū Ambroſij quod ponit. xiiij. q. iiij. c. ab il=
lo vbi dicit ab illo exige vſurā cui nocere me=
rito ɔſideras. cui iure inferunt arma huic le
gitime auferunt vſure quē bello vincere nō
potes ab hoc vſurā exige. quē non ſit crimē
occidere. ſine ferro dimicat qui vſuras exigit
ſine gladio ſe de hoſte vlciſcit qui fuerit vſu=
rarius exactor inimici. ergo vbi ius belli ibi
ius vſure. Hec ambro. Ad quod dicenduʒ q
hic eſt triplex opinio doctoꝝ ſm Alexandrū
lombar. Prima eſt q licitū hoc eſt. et hui ſen
tentie eſt Hoſtien. allegās illud Deuter. xxiij
Non fenceraberis fratri tuo ad vſurā ſed alie
no. Huic etiā ſententie adherere videt Joh.
an. Hoc etiā pprie ſonare vident. Verba illi
us capi. ab illo ſi diligenter examinent. Hui⁹
ſententie eſt Greg⁹. de armino in. q. de imp=
ſtitis venetoꝝ. et hec opinio videt mihi eē ve
ra. et tūc abolet vſure viciū. quia ſolus de⁹ ve
rus eſt dominus omniū rerū et bona tēpo=
ralia dant hominibus ad colendū verū deū
ꝛ dñʒ vniuerſi. vbi igit cultus dei nō eſt ſic ab
inimicis dei. vſure legitime exigunt. Quare
quia hoc nō fit cauſa lucri ſed cauſa dei et fra
terne dilectōnis rōne. vt ſcʒ inimici debiliten
tur et reuertantur ad deum. Inſup quia bo
na que habent non ſunt eoꝝ ex quo vera fi=
dei ſunt rebelles. ideo ad catholicos reuoluē
tur. Proinde ex pdicto decreto dixerunt qui
dam q ab hoſtibus licite poſſumus accipere
vſuras. nā omnia eoꝝ bona poſſum⁹ auferre
vt ptʒ. xxiij. q. vij. c. ij. et quibuſcunq inſidijſ
contra illos vti. ſcʒ occultando ab eis illa per
que eos poſſemus expugnare. qr ppoſitum
noſtrū non tenemur apire eis. xxij. q. ij. dñs
Ex hoc etiā dixerūt q xpianus poteſt accipe-
re vſuras a iudeis ſiue a ſaracenis ſicut a ce=
teris hoſtibus catholice fidei. de hoc etiā ali=
quid dictū eſt ſupra ſermone. xxxvj. arti. iij.
ca. viij. Secūda vo opinio eſt eoꝝ qui dixert
q dictū decretū non intelligitur de aliquib⁹
infidelibus: ſed ſolum de rei publice inimic.
quibus licitū eſt aperte et p inſidias nocere.
a ceteris aūt qui ſeruire parati ſunt non licet
accipe vt ptʒ. xxiij. q. viij. c. diſpar. vbi Alex=
an. papa ait. Diſpar nimirū eſt iudeoꝝ et ſa=
racenoꝝ cauſa. in illos eni qui chriſtianos p=
ſequuntur et ex vrbibus et proprijs ſedibus
pellunt: iuſte pugnat hi vbiq ſeruire pati ſt.
Tercia vo eſt opinio gloſe que ſup pfato de=
creto inquit q verbū Ambroſij negatiue in=
telligi habet. ait eni ab illo exige vſuras cui
merito nocere deſideras. quaſi dicat nulli ō
merito nocere deſideras. quaſi dicat nulli ō
bes deſiderare nocere ergo a nllo vſuras ex
igere debes; et ſm hunc intellectum a nullo
licet vſuras exigere. nec ſcʒ a criſtiano nec iu
deo neq a pagano. Archid. aūt in pallegi. c.
ab illo recitat opi. hi qui poſt plurima. licʒ nō
ſe firmet tamen ſentire videt q nullo caſu li=
cet vſuras recipe nec etiam hoſtibus cum ge
neraliter phibite ſunt. et ideʒ dixit in. c. ſi qs
ea. vij. queſtione. ij.

De triplici caſu in quo licet ac cipe vltra ſorteʒ rōne equitatis. Capitulū. ij.

Secūdo q̄ꝫ pt hō recipe vltra ſorteʒ
ppter debitū equitatis. quē ſcilicʒ
equitas in h requirit. et de h po=
namus tres caſus. Primus caſus ē qn eccle
ſia recipit a ſuo vaſallo in pignus feuduʒ qd
ab eo tenet. tunc eni ex eqtate eccla nō tenet
fructus cōputare in ſortē. et de h hr text⁹ ex=
tra de vſuris ca. conqueſtus. vbi dicit q mo=
naſteriū detinēs terrā titulo pignoris: debet
cōputare fructus i ſortē et recepta ex fructib⁹
ſorte terra debitori reſtitui dʒ ꝛ h niſi terra ſit

de feudo monaſterij. tūc eni ſm glo. eccla nō
tenet fructus cōputare in ſortē. Interim tū
nō dʒ recipe ſeruitiū a vaſallo. nec tunc ē vſu
ra q̄ſi dicere velit q iō caſus iſte licit⁹ eſt qr ab
eo viciū vſure aufertur: eo q eccla rōne feu-
di nō dʒ recipe alienū. accipet eni alienū ſi in=
terim vaſall⁹ ad h ſeruitiū tenet. tollit ḡ in h
caſu viciū vſure rōne feudi. qr talē excreſcen
tiā feudū ſub licito ponit. h idē hr ex de feu.
c. j. vbi determinat q in tali caſu fruct⁹ debēt
cōputari in ſortē. Ita tū q vaſallus interi nō
tenet ad ſeruitiū. Sed ex h caſu dubium ſur
git an in feudo h ſolū eccla hēat locuʒ: cū h
nō ſit puilegiū eccle qd apparet ex de feu. c. j.
vbi ad ɔſultatōem factā papa rndet. Preterea
ſi eſſet vſura. papa nō poſſʒ aliquē puilegia=
re ɔ pceptū dei. xxv. q. j. ſūt quidā. ſed eſt int
eē tm qr nō recipit ſeruitū a vaſallo vt ſup di
ctū eſt. Dicendū ſm Bern. q h idē licet i q̄cū
q̄ feudo laycali: qr ibi ē cadē rō. ḡ eſt idē ius
extra de ɔſti. tranſlato. Nā licʒ reſpectu laico
execrabilis ſit vſura. execrabilior tū ē reſpe=
ctu clericoꝝ ex de vſuris. c. j. et. ij. qr multa li
cent laycis q̄ cleric phibent. lxxxviij. d. c. for
nicari. extra ne cleri. vel mo. ſe neg. ſe in. c. j.
Sed quid ſi vaſallus eccle. vl dño ſeruire ve
lit pignoratione durāte pdicta nunqd ſi velit
cōputare ac recipe fructus licitū erit ei. Dicē
cendū q ſi in h ɔueniāt debēt cōpūtari ex de
pact. c. j. ſi vo in hoc nō cōueniāt cōputari nō
debent. vt no. ber. et Hoſtien. extra de feu. c.
j. qr res de facili reuertit ad id q ſibi ius ꝛ na
tura ab initio ɔceſſit. ff. de pact. l. ſi vn⁹. §. pa-
ctus et. §. ſe. extra de officio del. ſup. §. por=
ro. videt tamē dicendū q ibi eſſet notabil diſ
proportio int fructus feudi et ſeruitiū vaſal=
li vel etiā p vaſallū nō ſtaret q̄ min⁹ ſeruitium
exhiberet tūc eccla nō faceret fruct⁹ ſuos. qd
ſentit Anthoni⁹. de but. extra de feu. c. j. vbi
dū dicit maxime ſi ſeruitiū fructibus diſpro=
portionat. Ratio igit quare in h caſu abole-
tur vſura quia vaſallus nō eſt dñs feudi q̄ꝫ=
uis in eo habeat vtile dñium et ſm aliqs nō
eſt maior dño. Preſumit etiā velle dare qr ad
anthidota eſt naturaliter obligatus. Ex his
ptʒ q eqtatē ɔtinet iſte caſus. Scds caſus eq
tatē continēs ſubiungat q̄ talis eſt. qn eccle=
ſie poſſeſſio clerico in bñficio eſt alligata et la=
ycus tenet eā iniuſte et violenter ſm Alexan.
de halis pōt tūc clericus hui⁹ beneficij fruct⁹
pcipe vltra ſortē. vt ptʒ extra de vſuris. ca. j.
vbi mandat q fructus cōputent in ſortē qn
poſſeſſio loco pignoris obligata eſt niſi forte
beneficium eccleſie fuerit quod redimi debʒ
de manu layci. Sed hoc ſm Alexandrum de
halis non fit lucri cauſa. ſed vt res eccleſie eo
modo de manu layci redimantur: ſicut in p=
dicta decretali patet. tunc quideʒ eccleſia ſeu
clericus fructus taliter receptos retinere po
teſt nec eſt ibi vſura cum ſuum tantū recipi=
at. Ideʒ quoq eſſet de layco quia hoc modo
licet redimere poſſeſſionem de manu deten=
toris iniuſti. Si aūt licite quis res eccleſie ha
beret in feudū tunc ſiquidem in ſortem com=
putandi eſſent fructus ſm Bern. Innocen.
et Hoſtien. extra de vſuris ca. j. Abolet autē
vſure viciū in hoc caſu ſm Rich. quia hoc fit
non cauſa lucri ſed vt res eccleſie de manu la
yci redimant. Hec etiā decretalis predicta di
cit. Silr quoq habetur de decimis ſm Ray.
nā ſi lcs decimas tenet iniuſte nec pōt eccleſi=
as illas recuparc: poſſunt redimi de manu il
lius abſq piculo ſymonie. dū tamen h de au
ctoritate epi fiat qr in talibus iudicis auctas
multū excuſat. ex de reꝝ pmuta. queſitū. pnt
etiā recipi in pign⁹ ſicut quelibet alia poſſeſ=
ſio quam miles detinet violenter atq iniu=
ſte nec tenet ſic recipiens fructus computa=
re in ſortē. dum tamen nō ptineant tales de
cime ad eccleſias alienas quas recuperare ñ
debet. extra de deci. c. interdicimus. Idē q̄ꝫ
dicit intelligendū de omnibus poſſeſſionib⁹
emptis et de illis fructibus iniuſte pcepti. qa
ſcʒ tales poſſeſſiones in pignus recipi poſſūt
fructibus nō recōputatis in ſortē. Terciū eti
aʒ caſū equitatē in ſe continentē ſubiūgam⁹
de eo qui pecuniā preſtat ad pompā pt etiaʒ
talis recipe vltra ſortē ſicut ſupra ſmo. xxxvi
arti. iij. ca. vj. dictū eſt. Etiam Scotus i qrto
di. xv. q. ij. ait. q pecunia habet aliquē vſum
vtilē ex ppria natura vtpote ad videndū vel
ornandum tanq̄ diuiteʒ poſſidentem. et ad
iſtum finem locari poteſt ſicut equ⁹ vel aliqd
aliud locabile et pro tali vſu retēto dominio
pciū recipi poteſt. et ex toto ɔtractus locatio=
nis eſt vel venditōis Abolet autē vſure vi
ciū in hoc caſu. qr nō eſt ibi mutuū ſed locatō
et in locatione licet aliquid accipe vltra ſortē
ſicut ſup p in p allegato ſermone. c. ij. ptʒ. qr ḡ
talis pecunia. et a conductore locanti eadem
numero reddi debet. ideo ibi non eſt vſura.
In tali quidē pecunia nō transfert dñium in
mercatorē nec ſtat piculo eius. ſed piculo cō
modantis ſicut ſi locarentur argentea vaſa.
Idem ſentit Hoſtien. et habet. ff. cōmodati.
l. iij. §. fi. ꝛ. l. ſe. Addit etiā Scotus q idē i nu=
mero deberet reſtitui niſi forte ſufficiat locā=
ti equale in pondere et valore.

fer. 2. post dñicā de passione
· eius M. · q̄ vsura aduersetur deo. et q̄ vsurarius ydolatrare facit.
Sermo. 43.

De impietatibus vſure

In quibus caſibus vltra ſortem datum ex caritate recipe licꝫ. Capitulum. iij.

Ercio poteſt homo recipere vltra ſortem ꝓpter debitũ equitatis aut charitatis et hoc in caſu ſcꝫ quādo abſq; omni intentione vel pacto datur aliqd vltra ſortē. Sed limitandus eſt caſus iſte ſm illa que ſupra dicta ſunt ſermone. xxxvij. arti. iij. ca. iiij. Abolet in hoc caſu vſure vicium qꝛ vſura ideo illicita eſt.. quia corrũpit liberalitatem et gratuitum quod in mutuo eſſe debet. gratuitũ aũt nõ deſtruit gratuitũ. ſꝫ magis ad auget illud: ideo in tali caſu recipe licꝫ. Eſt nihilominꝰ ad uertendũ ſm durandũ ꝙ ſi mutuantis intentio corrupta fuerit ita ꝙ mutuum non dediſſet niſi ſub ſpe lucri tunc nihil recipere poteſt et receptum reſtituere obligatur. licet illud debitor dederit ex charitate ſiue ex quacunq; alia cauſa. Si tamē debitor ex ſola dilectione dat aliquid creditori nõ poteſt illud repetere nec poteſt reſtitutionē ſibi conſulere: niſi forte habeat aliquid de ipſius creditoris bonis. Item ſm Tho. in queſtionibus de malo. q. xiij. arti. iiij. ad pꝰ. ſicꝫ creditor licite poteſt minus recipere ſua propria voluntate ſic etiaꝫ ſua ꝓpria voluntate poteſt amplius dare debitor et ille cui dat licite id recipe poteſt. Ex p̄dictis patet ꝙ in multis caſibus prima fronte apparet ꝙ concurrat vſura: et tamen liciti ſunt contractus. Aſſit igitur ex dei munere ipa caritas p quā quilibet veſtrũ euadere poteſt vſurariā prauitatē Idipſuꝫ p̄ſtante dño noſtro ihu criſto. q cuꝫ patre et ſpirituſctõ regnat in gloria triũphali per infinita ſecula.

M.

Feria ſecũda poſt dñicam de paſſione quantũ vſura aduerſet deo et vſurariũ idolatrare facit. Sermo. xliij.

I quis ſitit veniat ad me et bibat Ioh. vij. et in euangel. hodierno. Conſtat nempe eſſe duplicē ſitim. vnā quaꝫ generat amor dei. aliam quā generat amor ſui. p primā deſiderant eterna: per ſecundā vero concupiſcuntur terrēa. Una ſcꝫ p̄ma finē habet deũ. ſcda vero mundũ. Pria vero p̄manens expectat: alia vero tranſiens et deficiēs cõprobat. Impoſſibile quidem eſt aiam libertate preditam vna iſtarum carere: ſicut etiaꝫ impoſſibile ē vtrāq; inſimul poſſideri. dño atteſtante. Mathei vj. Nõ poteſtis deo ſeruire et mãmone. Proinde eternorꝫ ſitis p̄eligenda eſt. Hec et illa q̄ ſatiat: illa vero cruciat: iſta reficit altera quidē deficit teſte aplo. j. Corinth. xiij. dicente. Charitas nunq̄ excidit. De ſcda vero. j. Ioh. ij. dr. Tranſit mundus ꝛ ↄcupiſcētia eiꝰ. Ad p̄mā igitur inuitat nos dñs in ꝓpoſito verbo dicēs. Si qs ſitit veniat ad me vtē. Ad ſcdaꝫ trahit mũdus ꝛ ↄcupia eiꝰ. Hec ſcdacuꝫ plene captiuauit mētē, prumpe facit in vſurariā prauitateꝫ q̄ cũ creuerit maiorē ſitim cupidinis gignit: ſicut pleniꝰ in ſermone. xlv. cap̄. j. apparebit. Cũ aũt vſura occupauerit hoiem infeliceꝫ facit eũ impiũ contra deũ ſeuũ et iniquuꝫ cõtra p̄ximũ atq; neq̄ et prauũ contra ſeipm. de illo primo agemus in p̄nti ſermone. de reliqs vero in ſequentibus dicturi ſumus. deniq; ad ſitim diuinorꝫ nos vocat dñs ſicut in pſ. xlix ꝓpheta teſtatur dicens. Deus deorꝫ dominꝰ locutus eſt et vocauit terrā: a ſolis ortu vſq; ad occaſuꝫ. qd verbũ poteſt eſſe aliud thema in p̄nti ſermone. In quibus verbis triplex vocatio inſinuat. Prima ē pſonalis. ſcda eſt naturalis. tercia eſt ſpũalis. Prima vero eſt pſonalis. et de hac ait. deus deorꝫ dñs locutus eſt. ſcꝫ carnē aſſũpſit et contemptũ terrenorꝫ p̄dicauit. Proinde Ioh. xv. Si nõ veniſſet et locutus fuiſſet eis. ſ. de contēptu mundi ꝛ vltra contra vſurā: peccatũ nõ haberent. Secũda eſt vocatio naturalis. et de hac ſubdit. vocauit terrā. id eſt terrenos et auaros. Tales aũt Ihere. xxij. āmonens dicit. Terra terra terra audi ſermonem dñi. Ecce terna citatio. Prima eſt corruptio naturalis. ſcda eſt infirmitas accidentalis. tercia eſt p̄emptoria citatio et finalis ſcꝫ ipa mors. tercia ē vocatio ſpiritualis: et de hac ſubdit a ſolis ortu. id eſt ab infantia in qua oritur eis ſol gratie per baptiſmũ vſq; ad occaſum id eſt vſq; mortem in qua occidit eis ſol. id eſt omnis ſpes gratie ꝛ venie. Sed quid eueniet talibus contemptoribus diuinorꝫ et dilectoribus mũdanorꝫ atq; vſurarũ p vſure conſiderationeꝫ intelligamus. Facit nempe vſura aduerſariũ dei. non ſolũ quia facit aduerſari triplici legi eius ſcilicet nature ſcripte et gratie. verũ etiam quia tres abhoiatões ſeu abhoiabiles impietates gnānt ↄ deũ i aia. p̄mo eñ fac deũ derelinqre. ſcdo fac idolatrare. tercio fac deũ impugnare.

Articulꝰ primꝰ ꝙ vſura facit vſurariũ i tota aia ſua deliqre deuꝫ.

Rimo eñ vſura generat i anima vſurarij primam impietateꝫ quia facit eũ derelinquere deũ: ꝛ hoc q ad omes tres anime vires. Nā vere cũ intellectu in deũ non credit: nec cũ memoria in deum ſperat. ꝛ cũ volũtate deũ nõ amat.

Qꝛ vſurariꝰ in intellectu deuꝫ non credit. Ca. j.

Rimo eñ cũ intellectu deum non credit. q̄to eñ corporeꝰ oculus ſit ꝓpinquior terre. tanto minꝰ ac minora videt. Sic nempe oculus noſtre mentis q̄to ꝓpinquius affigit terrenis et tranſitorijs rebꝰ: tanto amplius lumē fidei p̄dit p qd deus cognoſcit et videtur: et omnia que dei ſunt clarius cognoſcunt. Proinde vſurarij ceci ex terrenis effecti vſurā nõ credunt eſſe peccatũ nec p̄cipe valent qua rõne debeat eē malum. qꝛ ſicut ꝓpheta ait. Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terrā. Tres eñ cecitates ſeu infidelitates p vſuram in vſurarij anima generant. nā p̄mo nõ abhorret infernũ. ſecũdo non deſiderat p̄adiſum. tercio in veritate nõ veneratur aliqd eccleſie ſacramentuꝫ. Pria vero cecitas in vſurarij aia generat. qꝛ non abhorret infernũ. Cũ eñ vſurā nõ credit eē peccatũ: mime veret ſe ſuppliciũ ſempiternuꝫ ꝓ illa et ꝓ alijs ſceleribus ſubiturum. Ideo oēm iniquitatē oēm iniuſticiā oēꝫ deniq; impietatē ꝑpetraret et in infernalē voraginem oiꝫ ſcelerꝫ atq; flagitiorꝫ ſe p̄cipitaret: niſi forſitan tiore ſeculari pene a talibꝰ abſtineret. qꝛ ſicut dr Ecci. x. albeſcat et auaricia nihil ē ſceleſtius. h aũt nõ ſolũ rõne colligimus. ſed et q̄tidie experimentis aſſiduis dolētes nimiũ experimur. Scda cecitas eſt qꝛ nõ deſiderat p̄adiſũ cũ nullũ aliud credat eē niſi ſeculũ p̄ſēs Et licꝫ deus velit eē grati mutui merces: vſurario ceco nõ ſufficit deus: cũ ipm nõ querat ad diuitias ſempiternas. Proinde de talibꝰ Iheremie. ij. lamētabilr dñs ↄquerit dicens Populus meꝰ. i. vſurariorum ↄgeries mutauit gloriā ſuā in ydolũ. i. in nũmũ quē pluſ diligit q̄ gliam p̄adiſi. Tercia vero cecitas eſt q̄a nõ venerant in veritate aliqd ecclie ſacramētum. Et licet miſſas quādoq; audiant aut diuina non tamen illa audiunt quaſi ſancta et vera. ſed ne oino populo abhominabiles fiant. Deniq; quia omnino de diuinis ceci et ignari ſunt. ridiculoſa quedam frequentant oſculantur deturpando depictas imagines ſanctorum in pariete manibus impudicis illorum vultus contrectant: vultuiq; ſuo deinde confricant. et ſi quando in alto loco fuerit imago depicta capitergium ſeu birretum ad vultum eius proijciunt et illud demũ inſipide oſculantes et conſimilia que non a vera deuotione procedunt. ſed ſtulticiam hypocriſiꝫ et manifeſtam ſimulationē oſtendunt. Licet aũt quādoq; in eccleſijs genuflectant ad imagineꝫ crucifixi tamen minime illi credũt. proinde effecti ſunt ſimiles cuidam furioſo q coactus a ſuis cuſtodibus ante crucifixum flectere vt patrociniũ impetraret. alta voce ad crucifixuꝫ ait. iheſu criſte ego te adoro ſꝫ non tibi credo. Nempe ſi criſto crucifixo vſurariꝰ crederet. proculdubio ab vſura ceſſaret. ꝛ male acquiſita ſatiſfaceret diligenter.

Qꝛ vſurariꝰ ſperās in mundo deſperat de deo. Ca. ij.

Ecundo cuꝫ memoria in deo non ſperat. Hinc Augꝰ. ait de deo deſperare eſt ſpeꝫ poſuiſſe in creaturis. In tantũ eñ talium mens rapitur ad terrena ꝙ obliuiſcunt dei creatoris ſui. vnde de eis lamentatur dominus p prophetam dicens. Obliuioni datus ſum tanq̄ mortuus a corde. Uere mortuus eſt in taliũ corde. cum totus vigor et ſpes illorum ſit in his caducis rebus. Derelicta igitur ſpe et cõfidentia quam in deo tenent habere. in tribꝰ ponunt talem ſpem et fiduciam ſuam. Primo in ſuis malicijs. ſcdo in ſuis diuitijs. tercio in ſuis conſanguineis. Primo eñ confidunt et ſperant in ſuis malicijs. conſiderant multa ſe accumulaſſe aſtutijs: cautelis et circumuentionibus ſuis delectant egiſſe gloriātur feciſſe cõfidunt ſimilia et forte maiora adhuc perpetraſſe poſſe. quos propheta dire increpat dicens Quid gloriaris in malicia qui potens es in iniquitate. Audiant hmõi infelices quid illa ſancta Iudith. vj. ait. Non derelinquis p̄ſumentes de te domine. et preſumētes de ſe ꝛ de ſua virtute gloriantes humilitas. Et iterũ Iheremie. iiij. dicit. Sapiētes ſunt vt faciant mala: bene autem facere neſcierũt. Secũdo cõfidunt in diuitijs ſuis quos conſiderantes illuminate et timorate mentes admiratiua compaſſione: et intellectiua deriſione ſtupent ꝙ tota illorum ſpes ſint diuitie tranſitorie et fallaces. Proinde propheta ait. Uidebunt iuſti et timebunt et ſuper eum ridebunt ꝛ dicent. Ecce homo qui nõ poſuit deũ adiutorem ſuum. ſꝫ ſperauit in multitudine diuitiarꝫ ſuarꝫ et preualebunt in vanitate ſua. verba ſunt ſacra et miro ſenſu ꝛ lu-

minc plena ideo ſapoꝛanda et magno pôdere pſcrutãda ſũt. Ait em̃. Uidebũt iuſti. ſ. hominẽ ſupdictũ. Eſt ꝗ̃ quidẽ viſione fiũt iuſti prudentioꝛes. ſicͭ ꝓuerbio .xxj. ĉ. Multato peſtilente ſapiẽtioꝛ erit puulus. ex illo ꝙ̃ fiunt cautioꝛes etẽ tiã humilioꝛes. ideo ſubdit et timebũt. Felix quẽ faciũt aliena picula cautũ. Inſup intelligũt malos irriſione dignos et ideo infert ſup eũ ridebũt. qꝛ clare cognoſcũt deũ deridere tales. vñ pp͞ha ait. Qui habitat in celis irridebit eos. ⁊ dicẽt. ſcȝ ipi iuſti ecce demõſtratiue ad ↄfuſiõis exaggerationẽ. hõ ab humo qꝛ ex cupidine ꝗ̃ terrena dilexit tot⁹ terren⁹ effectus ẽ. ꝗ nõ poſuit deum adiutoꝛẽ ſuũ. ſcȝ ſperãdo in eo. ꝗ vere ſicͭ ait pš. ptectoꝛ eſt oĩm ſperantiũ in ſe. ſed ſperauit in multitudine diuitiaꝝ ſuaꝝ. ſcȝ nõ cõſiderando ꝙ Sophonie. j. ſcriptũ eſt. Argentũ et aurũ eoꝝ nõ poterũt eos liberare in die furoris dñi. i. in die moꝛtis qñ furoꝛ moꝛtis diſcutiet illos. et ꝑualuit in vanitate ſua. i. in acquirẽdo diuicias et vana tpalia. Nõ aiaduertẽs apl's. j. Thimo. vj. ait. Diuitib⁹ huiuſ ſeculi ꝑcipe nõ ſublime ſape: neq3 ſpare in incerto diuitiarum ſed in deo viuo qui preſtat nobis oia habũde. Terci⁹ hmõi hoies confidũt in ſuis ꝑentibus ſeu ꝑentelis et ↄſanguineis: neſciẽtes ꝙ hi ſepe amplius ꝙ̃ alij cum deſiderio expectant eoꝝ moꝛtẽ. nec plus diligẽt illos in rſtituẽdo ꝙ̃ illi dilexerũt ſemetipſos in fine nihil faciẽdo. vt veniat ſup illos illa maledictõis imꝓcatio de ꝗ̃ Hiere. xvij. ĉ. Maledictus hõ ꝗ ↄfidit in hoie ⁊ ponit carnẽ brachiũ ſuũ. i. ↄfidit in ꝑentib⁹ quibus bona ſua reliquit ꝙ extrahent eũ de pfundo lacu inferni. Et ſequit bñdictus vir ꝗ cõfidit in dño et erit dñs fiducia ei⁹. ſcȝ dũ in vita ipſe ꝓpꝛie ſatiſfaciet aliena.

Q2 vſurari⁹ cũ volũtate non diligit deum. Ca. iij.

Tercio cũ voluntate deuȝ nõ amat ꝫ totũ ſuũ affectũ effũdit ad tranſitoꝛia mũdi. Unde Aug⁹. ſup epl'aȝ ad Phil. ait. Hoc ab hoie colit: ꝙ ꝑ ceteris diligit. Cõtingit aũt hͦ fieri maxie triplici rõne vel modo. Primo p affectualem concupiſcentiam. Secũdo p affectualem complacentiam Tercio p affectualem leticiam. Primo p affectualem concupiſcentiam. Concupiſcunt em̃ anime vſurarioꝛum deſiderare poſſeſſiones mundi in omni tempoꝛe. nec aduertunt ꝙ p prophetam hoc pꝛohibet dominus dicens. rapinas nolite cõcupiſcere. vbi a rapina vſure non tm̃ pꝛohibet manũ ſed etiam animuȝ Nempe diuitie vſurarũ ideo rapine dicunt nõ tantũ quia rapiuntur iniuſte. verũ etiam quia per ardentem concupiſcentiam rapiũt mentes. quod dñs Mathei. vj. inſinuare volens ait. Ubi eſt theſaurus tuus ibi ẽſt ⁊ coꝛ tuum. Iob quoq3 in. xx. ca. in pſona vſurarij ait. Iccirco. id eſt pꝛopter hanc impꝛobã cupidinẽ rerum cogitationes mee varie ſuccedunt ſibi et mens mea per diuerſa rapitur Ideo quidam ait. Non credas quecunq3 audis nec dicas quecunq3 noſti. nec concupiſcas quecunq3 vides. Secundo effundũt ſe per affectualem cõplacentiam. Proinde et de talibus erat diues ille quem Apocal. iij. ſpiritus veritatis dure increpat dicens. et dicis quia diues ſum et locupletatus. et nulli⁹ egeo: et neſcis quia tu es miſer et miſerabilis et pauper et cecus et nudus. Et iterũ per ꝓphetaȝ amonet dicens. Diuitie. ſcȝ iuſte etiam acquiſite ſi affluant nolite coꝛ apponere. Ille nempe coꝛ diuitijs apponit qui illis p affectualem complacentiam toto coꝛde adheret ſicut in pſona talium ait pꝛopheta. Adheſit pauimento anima mea. Tercio effundunt ſe per affectualeȝ leticiam exultantes in diuitijs ſuis. de quoꝛum numero erat diues ille qui Luce. xij. dicebat. Exultã do anima mea habes multa bona. Ecce ſapida atq3 ſapoꝛoſa concupiſcentia tempoꝛaliũ rerum qua cumulauerat multa repoſita. Ecce diligẽtia cuſtodie in annos plurimos. Ecce ſpes vana. quia nunq3 credit ſe derelicturum illa. Requieſce: ecce ignauiaocioſa et pigra. Comede ecce inhians gula. Bibe: ecce ebꝛietatis dementia: Et epulare: ecce vita luxurioſa. Ubi notari poſſunt ſeptem gaudia ſeu ſeptem exultationes quibus de diuitijs vſurarij et auari loco dei fruuntur in hac pꝛeſenti vita. Sȝ attende quid ſequitur. et vide finem illoꝛum Dixit autẽ illi deus. O tu qui tibi longa tempoꝛa modo in diuitiarum leticia ſpoſpondebas. hac nocte repetent animam tuam a te. ſcilicet demones exactoꝛes quibus illam ſeruaſti. ſm Gloſam. Que autem paraſti cuius erunt: ſcilicet an filioꝛum vel conſanguineoꝛum aut alioꝛum. illa cum inhianti fame expectantium deuoꝛare. vt non ſepe ſed ſemp verificetur de eis quod pꝛopheta ait. Relinquent alienis diuitias ſuas et ſepulcra illoꝛum domus illoꝛum in eternum. Tunc nempe relinquunt alienis que in diuitijs cumularunt qñ remanent his qui ab eis alieni ſũt coꝛde et caritate. licet ſm carnẽ carioꝛes pꝛo-

pinqui ſunt.

Articulus ſcõs ꝙ vſure faciũt vſurariũ ydolatrare attribuẽdo nũmo cultũ ſctiſſime trinitatis.

Secundã abhoiabilẽ impietatẽ generat in aĩa vſura ↄtra deũ: qꝛ facit aĩas idolatrare. Nam p ipam vſurarij attribuunt ipi creature qđ ſolũ cõpetit ipi creatoꝛi. Hinc ait apl'us ad eph. iiij. Auaricia ꝗ̃ eſt idoloꝝ ſeruitus. qꝛ ſicͭ idolatrie ſubdũt ſe idolo ita auari ſubdũt ſe nummo. vñ ſup ꝑdictũ verbũ Apli glo. ait. Auari de⁹ eſt nũmus. Attribuũt em̃ auari et vſurarij nũmo. ꝑmo potentiã p̄ris. ſcđo ſapientiã filij. tercio clementiã ſpũſſcti.

Q2 vſurarius attribuit nũmo potentiam patris. Ca. j.

Primo attribuũt nũmo potentiaȝ patris dũ p opa demõſtrãt ꝙ plus põt in eis nũm⁹ ꝙ̃ deus. vñ. xlvij. diſt. c. oĩes. Greg⁹. ait. Omẽs h⁹ ſeculi dilectoꝛes in terrenis rebus foꝛtes ſũt in celeſtib⁹ vo debiles. Nã ꝓ tpali gl'a vſq3 ad moꝛtẽ deſudare appetũt. et ꝓ ſpe ppetua nec paꝝ quidẽ in laboꝛe ſubſiſtunt. ꝓ terrenis lucris qualeſcũq3 iniurias tollerant et ꝓ celeſti mercede vl' tenuiſſimi vbi ferre ↄtumelias recuſant. treno iudici tota etiã die aſſiſtẽ foꝛtes ſũt: in oꝛõne vo coꝛã dño vel vni⁹ hoꝛe momẽto laſſant. ſepe nuditatẽ deiectionẽ famẽ pꝛo acquirẽdis diuitijs tollerant atq3 honoꝛib⁹ ⁊ eaꝝ reꝝ ſe p abſtinẽtiã cruciant ad ꝗ̃s adipiſcẽdas feſtinãt. Supna aũt querere tantomagis diſſimulãt. ꝙ̃tomagis ea tribui tardius putant. Hec ille.

Q2 vſurari⁹ attribuit nummo ſapientiam filij dei. Ca. ij.

Secũdo attribuũt nũmo ſapientiã filij dei. tanta em̃ fuit ſapiẽtia filij dei ꝙ poſtq3 carnẽ nr̃am aſſũpſit p diſcipulos ſuos p vniuerſũ oꝛbeȝ oẽm idolatriã extirpauit. Sȝ auaricia impia int' xp̄ianos idolatriã innouauit ac multiplicauit. In hmõi myſteriũ Oſee. x. dicit. ſm mltitudinẽ fructus ſui iſrl'. i. xp̄iana gens. multiplicauit ſibi altaria. ſ. ad vſurã para iuxvbertatẽ terꝛe ſue exuberauit ſimulachꝛis ſuis. Et hieronym⁹ in epl'a ad ruſticũ monachũ ait. Eſtimato moꝛe põdẽ pctõꝝ leui⁹ videt alicui peccare auar⁹ ꝙ̃ idolatra. ꝫ nõ mediocrit' errat. Nõ em̃ gui⁹ peccat ꝗ duo grana thuriſ ꝓijcit ſup altare mercurij. ꝙ̃ ꝗ pecuniã auari cupide ⁊ iuſtit' ſeruat ⁊ ↄgregat. Ridiculuȝ videt ꝙ aliqs iudicet idolatra qꝛ duo gña thuris offert creature ꝗ debuit deo offerꝛe: et ille non iudicet idolatra ꝗ totũ ſuitiũ ſuũ vite ſue offert creature.

Attribuit vſurarius nũmo clementiã ſpũſſcti aut ſaluatoꝛis. Capitulũ. iij.

Tercio aũt attribuũt nũmo clementiã ſpũſſcti: dũ p opa mõſtrant amplius tranſfoꝛmare poſſe mẽtis coꝛuȝ amoꝛ nũmi ꝙ̃ amoꝛ dei. Hȝ nũm⁹ auaroꝝ et vſurarioꝝ deus quẽadmodũ ſpũſſctus ſuos ſpũales ſtat⁹ hȝ viſiões hȝ extaſin. hȝ ꝙ̃ oꝛonẽ. Pꝛinde in diſt. xlvij. c. ſicͭ Ambꝛoſi. ait. ſicͭ hi ꝗ p inſaniã mẽte trãſlati ſũt nõ iã res i dgs ꝫ paſſiõis ſue fantaſias vidẽt ita et mẽs auari ſel' vinculis cupiditatis aſtricta. ſp aurũ ſp argẽtũ videt. ſp reddit⁹ cõputat. ecce viſiões dĩ nũmi. Et ſeqt gn⁹ aurũ. ꝙ̃ ſolẽ intuet. ⁊ hͦ eſt extaſis nũmi. Et addit ipa em̃ oꝛõ ⁊ ſupplicatio ad dñm auꝝ q̄rit. ecce ipi⁹ nũmi oꝛõ maifeſta vl' dici ꝑt ꝙ vſura aduerſat toti ſctiſſime trinitati. Pꝛio ptãti pꝛis. qꝛ vẽdit tp̄s qđ ſoli⁹ eſt dei ⁊ gꝛl ad vitã hois ẽ ↄceſſũ. vñ Actu. j. dñs ait. nõ eſt veſtꝝ noſſe tpa vl' momẽta ꝗ p̄r poſuit i ſua ptãte. Si igit nõ eſt noſtꝝ. noſſe tpa mltomi⁹ eſt nr̃m illo vẽdere. Pꝛoĩde dñs mathei. x. ait. grat accepiſtis gratis date. Scđo aduerſat veritati filij. qꝛ fac mẽdacẽ xp̄m. qui Ioh. xij. ait. niſi gnũ frũmẽti cadens in terꝛa moꝛtuũ fuerit ipm ſolũ manet Et idẽ. j. Coꝝ. xv: apl's ait.. Inſipiẽs tu qđ ſeminas nõ viuificat niſi ꝑus moꝛiat. ꝫ vſura mltiplicat gnũ ⁊ denariũ abſq3 eoꝝ moꝛte. Tercio aduerſat bonitati ſpũſſcti ꝗ qdẽ oia gtis donat. ſicͭ mathei. vj. dñs ait. Solẽ ſuũ oꝛiri fac ſup bonos et malos pluit ſup iuſtos ⁊ iniuſtos ꝫ vſura g̃tias vẽdit. Nã mutuare ex ſua ſpẽ op⁹ gr̄e eſt qđ vſura venale rddit. ↄ̃ qs Luc. vj. dñs ait. ſi mutuũ dat eis a qb⁹ ſperat ꝗ̃ eſt vobis gr̄a quaſi dicat nulla.

Articul⁹ terci⁹ ꝙ vſura generat in aĩa ſeuã blaſpemiã cõtra deũ ⁊ cõtra erroꝛẽ eoꝝ ꝗ̃ dicũt citatẽ ſtare nõ bene poſſe ſine vſurario manifeſto.

Terciã abhoiabileȝ impietatẽ imo crudelitatẽ vſura i aĩa gnãt ↄ̃ deũ ꝗ fac eũ blaſphemari Cõtra tl'es ꝓpheta ait i. ij. pš. Fructum eoꝝ de terꝛa pdes ⁊ ſemẽ eoꝝ a filijs hoim quoniã d-

dinauerũt in te mala. Et pōt eſſe thema ĩ pñ-
ti arti. Ubi nota ꝙ triplex eſt blaſphēia. ꝑma
affirmatiua. ſcđa negatiua. tercia vſurpatiua.
de quibꝫ in q̄drageſimali de xpiana religiōe
ſermon. j. in ꝑncipio. Hic aũt de prima agit.
Quot hodie inter xpicolos mētes demētes
repiunt que credũt q̄n potiꝫ manifeſte aſſe=
runt pp̄lm ſine aliq̄ manifeſto vſurario non
poſſe ſtare. Ecce ꝑmo terribilis blaſphemia
ꝯtra deũ dũ ſibi opponit impoſſibilia p̄cepiſ=
ſe. cum in multis locis ſcriptura ſicut pꝫ ſup̄
ſmone. xxxviij. arti. ij. ca. j. et. iij. oı̄no et abſo
lute ꝓhibuerit vſurariã prauitatẽ. Scđo eti=
am blaſphemat xp̄s q̄ ſicut Luc. vj. dr̄ p̄cepit
mutuũ gratis dari: ꝯtra q̄s blaſphemos ait.
ſb̄ ieronimꝫ dicēs. Anathema ſit q̄ dixerit cri
ſtũ precepiſſe aliq̄d impoſſibile. Tercio quo
qꝫ blaſphemat ecclia ſctã que tã acerrime ĩ ſa
cris canonibus ex decretis vſurã pſequit et
impugnat atqꝫ dicētes vſurã nō eſſe peccatũ
tanq̄ꝫ hereticos eſſe puniēdos decernit. ſicut
pꝫ extra de vſuris. c. ex graui in fi. in cle. vbi
dr̄ ſane. ſi quis in errorē inciderit ꝛ ptinaciter
affirmare p̄ſumat exercere vſuras nō eē pec
catũ decernimꝫ velud hereticũ puniēdũ loco
rũ nihilominꝰ ordinarijs et heretice prauita
tis inq̄ſitoribꝫ diſtrictius iniungentes. vt ꝯtra
eos q̄s de hmōi errore diffamatos inueniunt
aut ſuſpectos tãq̄ꝫ diffamatos aut ſuſpectos
de hereſi ꝓcedere nō omittãt. Quarto blaſ=
phemant oēs ſcti doctores atqꝫ mendaces
eſtimant dũ vſura quã ipi cōdemnãt in ꝓplis
neceſſariã eſſe temerarie affirmãt. Et lꝫ quili-
bet xpianꝫ qui nō vult ruere in tot blaſphemi
as firmiter credere obliget marie qđ eſt hũa
no generi et cuilibꝫ pp̄lo abſqꝫ manifeſto vſu
rario ſtare. Nihilominꝫ h̄ fides vera valet lu
cide ipis fidelibꝫ rōnibus declarari ſi ꝯſidere
mus tria. Primo ea que ad hãc falſaꝫ opinio
nē inducũt. Scđo que ab illa retrahũt. Ter=
cio que huic falſe opinioni nō credere cogũt.

Tria inducũt pp̄lm in errorē illũ quo dicũt ciuitatē nō poſſe ſtare abſqꝫ vſurario manifeſto ꝛ publico. Capitulũ. j.

Rimo quidē ꝯſideremꝫ q̄ pp̄los ſic
opinari inducũt. Circa qđ aduer=
tendũ ē. ꝙ ad h̄ ſic credendũ tria ĩ-
ducunt eos. Primũ ē neceſſitas. ſcđm eſt cō=
moditas. terciũ eſt vtilitas. Primũ q̄dē ad h̄
inducit neceſſitas que triplex aſſignat prima
qr̄ rarus inuenit mutuator. ſcđa qr̄ rarus inue
nit emptor. tercia qr̄ rarꝫ inuenit iuſtus appcia
tor. Prima inq̄ꝫ nc̄itas ē qr̄ rarꝫ iuenit mutua
tor q̄ gratis mutuare velit. q̄ ꝓpter ĩ nc̄itatibꝫ
egenorꝫ vt dicũt nc̄e eſt poſſe hr̄e recurſuꝫ ad
aliquē ſub vſuris publice mutuantē. Quibꝫ
dōm ē. ꝙ lꝫ h̄ ꝓ vo ſupponi pt̄. ſ. ꝙ rarꝫ q̄ gr̄is
mutuare velit repiat tn̄ indagãda ē rō vnđ h̄
ꝓuenire ꝯtingat. q̄ q̄dē maxie eſt diſſuetudo
mutua grat̄ dãdi. et q̄ iolcuit abuſio ſb̄ lucro
fenoris mutuãdi. h̄ igit nc̄itas q̄ ex vicio ori=
ginē hꝫ in eis q̄ ei cãm p̄ſtant nō excuſat cul=
pã ſꝫ aggrauat noxã: cũ ex impia ꝯſuetudine
originꝫ ſumat. Scđa nc̄itas ad h̄ impellens
eſt ꝙ rarus inuenit emptor. nã licet q̄s hēat
aliq̄d qđ poſſet pignori dari: nō tã cito repiri
ptꝫ cui valeat vendi et interiꝫ q̄ indigēs ē plu-
ra incōmoda portat. his qꝫ rñderi pōt ꝙ ſic ĩ
fra dicet cōis vtilitas p̄ticulari p̄ponēda ē. vñ
Augꝰ. caritas cōia ꝓprijs ꝛ nō ꝓpria cōibus
anteponit. ꝛ in auct. res q̄. C. cōia. de. l. et ex.
de poſtu. p̄la. c. bone. ſꝫ ve infelici mũdo qr̄ vt
ait Apl̄s ad phil. ij. Scđo ei oēs q̄ ſua ſt q̄rũt ꝛ
nō q̄ xpi ih̄u. Tercia vō vt aiũt. nc̄itas eſt q̄a
rarus inuenit iuſtus appreciator. qui. ſ. rem
iuſto precio emere velit. Dicendũ ꝙ malum
ſpirituale nunq̄ꝫ ꝑpetrari neqꝫ ꝑmitti debet
ꝓpter aliquod cōmodum temporale. Secũ=
do inducit populũ ad ſic credendũ ip̄a cōmo
ditas. Nam vt dicunt ꝓpter facilitatem quã
preſto habent mutuuꝫ habēdi a publico vſu
rario: ſubuenit indigentijs et neceſſitatibus
ſuis. Quibus reſponderi poteſt: ꝙ ſi veritas
bene penſetur duplex hominũ genus mutu
uꝫ accipit ſub vſuris. q̄dã ꝓpter neceſſitatē:
q̄dã ꝓpt iniq̄tatē. q̄daꝫ ꝓpt cupiditatē. Prio
cãu quidã accipiũt ꝓpter neceſſitatē. q̄ ſcꝫ ad
h̄ aliq̄ neceſſitate cōpulſi ſunt. nec aliũde ſibi
ipis ſubuenire valent. Ad qđ dicendũ eſt ꝙ
cōmoditas h̄ et neceſſitas in re publica non
eſt attendenda. qñ cōiter in ea inde ſequitur
maius damnũ q̄ꝫ ſit ipſum cōmoduꝫ. tunc ſi=
cut infra lacius patebit. Hic cadat damnoſa
vtilitas et pernicioſa cōmoditas ad cōmune
bonũ. Ideo ſi ſuſcipiens tale mutuum paup
eſt et in pauptate ſua indiget adiuuari et ſub
ueniri per hunc modum de paupere paupe
rior fit et inde amplius opprimitur et graua
tur vnde ſubleuari videt. Ex his igit patꝫ ꝙ
neceſſitas h̄ ꝓximi quã quidam inaduertent
aduertũt ſm̄ rei veritatē hr̄e publicũ vſura=
riũ nō excuſat. ſꝫ amplꝫ aggrauat ꝛ ꝯdemnat
Scđo ſũt q̄dã qui mutuũ ſub vſuris acci=
piũt. ꝓpt iniquitateꝫ. ſ. vt ludere poſſent ſeu
vt ſectent melius luxurias eorum. Amplius

gulaꝫ atqꝫ alias voluptates in ſe et in ſuis ꝓ
libito voluntatis ſue ſectent. et forte taliũ q̄ꝫ
p̄cedentiuꝫ nō minor eſt numerꝫ et ꝓ talibus
publicos vſurarios ordinare ꝛ ſuſtentare ni
hil aliud eſt q̄ꝫ fauere iniq̄tati et aperire vias
impietati ꝓinde cuilibet taliter fauenti ꝓphe
ta ait. Si videbas furē. id eſt vſurariũ curre
bas cũ eo. et cũ adulteris porcionē tuam po=
nebas. ſcꝫ dum publice vſurario fauebas.
Tercio vō ſunt quidã qui mutuũ accipiũt ſb̄
vſuris ꝓpter cupiditatē. ſicut facere ſolent q̄
dam artifices et mercantes qui viduaruꝫ do
tes ſub vſurario mutuo recipiētes. querunt
nō ſue neceſſitati parere ſed ſue inſaciabili cu
piditati diuicias cumulare. Sũt inſup q̄dam
qui a publico vſurario ꝓ minori vſura mu=
tua querũt vt ea alijs ꝓ maiori diſpēſent ple
roſqꝫ etiã repire ꝯtingit qui verecũdãtes aut
timētes in vita ſeu in morte reputari vſura=
rij dant ad pr̄ē vſurarij lucri vſurario mani=
feſto et hi ſunt qui maxime eos defenſant et
eis fauent. Tercio q̄ꝫ inducit pupillos ad ſic
credendũ vtilitas ſcꝫ quã ſibi putãt inde eue
nire. Nempe multi ſũt q̄ pro paruo tp̄e dena
rijs indigentes mutuũ ſub vſuris accipiunt
ſperantes paucis in diebus tale onꝫ depone
re ꝑuumqꝫ inde incōmodũ reportare. Nã ſi
rem quã ꝓ pignore ponũt vendere vellēt vel
emptorē tã cito non repirent aut ſatis ꝓ ĩ mio
ri p̄cio q̄ꝫ poſcat iuſticia darent. Inſup q̄nqꝫ
rem venditã iterũ emere neceſſe haberēt. Ex
tribus oibus grauiꝫ q̄ꝫ de vſura aiunt incom
modũ reportarēt. et aliũ de ſue indigentie ꝓ
uidere nō poſſunt. Ad h̄ quidem reſponden
dũ eſt: ꝙ qr̄ tales ꝯtiuuũ mellitũ vſure vene-
num ſenſibilit̄ nō aduertũt dũ traijciũt illud
ideo nō pōderãt dampnum: ſꝫ expientia teſte
paulatim inſenſibilr̄ labēte tp̄e vt plimũ r̄pe
riũt ſe in fine deceptos ꝛ in rebus ꝯſumptos
et diuerſimode deuoratos ꝛ ſm̄ ꝓpoſitũ ſuũ
rariſſime euenire. Inſup ſi alicui euenire cō
tingat attamē cōi vtilitati q̄ ꝑticulari p̄feren=
da eſt ꝑnicioſũ eſſe ꝓbat. Itē fortꝫ p̄ſuppo=
nat ꝙ ꝑ p̄dictã ꝯceſſionē multa vitarent ma=
la vtpote damnũ in rebus ꝑiculũ in pſonis.
Itē ſi ꝓpter h̄ plima ſequerent bona. ſ. pau
perꝫ ſuſtētatio mercantiaꝫ ſaluatio et ſilia ni
hilominꝫ nō debet talis libertas dari neqꝫ ta
lis cōtractus fieri. Nam mala que vitar ĩ poſ
ſunt ꝑ dictam conceſſionē vt pꝫ ſunt tempo
ralia et corporalia. ſed nullũ malũ debet cō=
mitti ſpirituale nec etiã ꝑmitti ꝓpter aliquod
malum temporale ſeu corporale vitandum.
nec ꝓpter quodcũqꝫ tale bonũ adipiſcenduꝫ
Adhuc fortius addam quia dato ꝙ talem cō
ceſſionem ac ꝑ contractum vſurarium in ali=
quo caſu aliquod ſpirituale malum euitaret
regulariter tñ nō videt illud poſſe eſſe maiꝫ
q̄ꝫ peccatũ illud quod cōmittit in tali contra=
ctu ſi bene ꝯſiderentur ea que iam dicta ſunt
in preſenti ſermone et que dicent in duobus
alijs que nũc ſequentur ideo nō debꝫ homo
tranſgredi dei p̄ceptũ ꝓpter quodcunqꝫ bo=
nũ ꝑticulare quod ſibi vel alteri ꝓuenire po
teſt. ad hoc faciunt que dicta ſunt ſupra ſer=
mone. xxxviij. articulo. iij. capitulo. iij et ma
xime in. ij. notabili.

Qr̄ tria ſunt que trahere a p̄dicta fallaci opinione poſſunt. Capitulum. ij.

Ecundo ꝯſideremꝫ que ab iſta fal
ſa opinione ꝙ in pp̄lo ſit neceſſari
us publicus vſurariꝫ retrahunt q̄
triplex vtilitas eſt. Prima gnāl. ſe
cũda tp̄alis. tercia vō ſp̄ũal. Pria ē vtilitas
gnālis. Naꝫ ſi nō habet vſurariꝫ manifeſtus
hi quibus pecunia opus eſt quando demuꝫ
nō inuenirent aliũ ſubuentorem res ſuas ve
nales exponerent. ex quo ſequeret cōmunis
practica atqꝫ cōe cōmerciũ et tranſitio mercã
cie et vtibiliũ rerum. hãc quidē vtilitatem tri
plex hoim genus ꝑticipare noſcunt. ſcꝫ. pau-
peres. et diuites. et mediocres. Primo pau=
peres quia. ſcꝫ venderent res ſuas ꝓ neceſſi
tatibus ſuis. et lꝫ nō ſꝑ venderent illas p̄cio
iuſto: tamē omibus circũſtãtijs hinc inde pē
ſatis cōiter ad minꝫ damnũ pauperibus pro
ueniret taliter vendere q̄ꝫ ꝓ mutuo pignori
dare ſicut lacius infra patebit. Secundo vō
hanc vtilitatem ꝑticiparent diuites vel q̄cun
qꝫ emētes q̄ ꝓ cōmodo ſuo ſeu ꝓ reuendēdo
emerent res illas venales: et ſic poſſent exer
cere artē ſuam. Tercio q̄ꝫ hanc vtilitatem ꝑti
ciparent hoies mediocres atqꝫ cōmunes a p̄
mis emptoribus ꝓ loco et tp̄e recmētes: duꝫ
recipe poſſent preſto qđ querũt. atqꝫ veriſſīr
ꝓ meliori foro repire debēt. Scđa vtilitas
inde veniens dicit tp̄alis ſeu ciuilis. quia tri
plex conſeruatio inde ꝯſequit. Prima eſt con
ſeruatio ciuiliũ rerũ: quia ciuiũ ſubſtãtia re-
manet iter eos ac ecōtra ſi ĩ manibꝫ vſurarij
p̄ſcribunt talia pignora iaꝫ p̄ſcripta. trãſmit
tere ſolēt ad alias ꝑtes vbi charius vendan-
tur. Scđa eſt ꝯſeruatio denarioꝫ. nã ſiue res
ille emant ſiue vendant ſemper denarij re=
manent inter ciues: nec omnes in vno ir=
replebili et inſatiabili ſacco vſurarij con.

gregant᷑ ⁊ ꝯcludunt᷑. Tercia ē ꝯſeruatio ciui
tatis atqꝫ terrarꝫ. Cū qꝛ ex p̄cedentibꝰ ꝯſer
uationibus iminētibus ꝑiculis ac guerris ci-
uitas vel terra meliꝰ habet vñ poſſet in ciuibꝰ
ſuis obuiare p̄ſſuris. tñ qꝛ ceſſante fenore po
puli nō tā dure flagellant᷑ a deo ſicut in ſeq̄n
ti ca. pleniꝰ diſſeret᷑. Tercia ꝙ̄ vſuras inde ꝓ
ueniens eſt ſpūalis. Tria enī bona ſpūalia in
de ſequunt᷑. Primū eſt pctōꝝ diminutio ſcḋꝫ
eſt dilectōis gn̄atio. terciū eſt caritatꝭ augmē
tatio et obſeruatio. Primū bonū eſt peccato
rū diminutio. Nam ex tali vſurario manife-
ſto inumerabilia pctā multiplicant᷑: incredi-
biles mercatōnes oriunt᷑. et grauiſſime excōi
cationes et ad ſatiſfaciendū obligatōnes im-
portabiles acquirūt᷑. ſicut in q̄dragesimali ð
xp̄iana religiōe ſermone. xxxv. ꝑ totū et ma-
xime in fi. ptꝫ. et de h̄ aliquid in ſequēti ca. di
cet᷑. Scḋm bonū eſt dilectōnis generatio. nā
mutua dilectio q̄ ex diſſuetudine alterutrꝫ ſb-
ueniendi extincta fuerat int᷑ ciues: viuificat᷑
ꝓpter mutua ſeruitia facta et acceptata: do-
meſticant᷑ ſil᷑ et intrinſecant᷑ illuſtria corda.
efficit᷑ vera ciuitas que eſt dicta ciuiū vnitas
Terciū bonū eſt caritatis augmentatio et cō
ſeruatio. Nam ſicut ex diſſuetudine ſibi mu-
tuo ſeruiendi naſcit᷑ ruditas ⁊ aſperitas cor-
diū int᷑ ciues. ⁊ ex aſpitate faciliter iniurie ori
unt᷑. ex quibꝰ rixe diſſentiones diuiſiōes ſecte
ēt etiā guerre ſumūt originē et fomentū. Ita
ex multis ſeruitijs generata caritas inter ci-
ues creſcit ꝯualeſcit et mirabiliter ꝯſeruat᷑.

Tria malorū genera q̄ ex mani feſtis vſuris veīre ſolēt. retrahē ſolēt a p̄fata mala ⁊ falſa opīone

Ercio ꝯſideremꝰ que p̄dicte falſe et
heretice opinioni nō cogūt crede-
re. Proinde ꝯſiderēt ppl̄i ꝙ̄ ḡuio
ra dāna ſupueniāt eis ex publico
vſurario ꝙ̄ ex vēditōe ſuarꝫ rerꝫ. Circa qḋ ad
uertendū ē ꝙ tria ſūt gnā malorꝫ ḡuiſſimorꝫ.
que ꝯſueuerūt ſupuenire in ꝯplis ex vſuraria
prauitate: maxie ſi publica ſit. p̄ma ſūt tp̄alia
ſcḋa ſunt ſpūalia. tercia ſūt carnalia. Prima
quidē ſunt tp̄alia et hec mala ſeu damna ad
q̄tuor reduci pn̄t. Primū eſt pignorꝫ deſtru-
ctio. ſcḋm ipſorꝫ p̄ſcp̄tio. terciū denariorꝫ cōſū
ptio. quartū eorꝫ ad vnū locū reductio. Pri-
mū q̄dem damnoſū malū eſt pignorꝫ deſtru
ctio. Nam mlta pignora que publico vſura-
rio dant᷑ ſicut ſūt lanee et linee veſtes et alia
ſuppellectilia a tineis ꝯſumunt᷑ ſeu a muribꝰ
rodunt᷑: et vario modo deſtruunt᷑. Scḋum
malum eſt pignorꝫ p̄ſcriptio. Sepe nanqꝫ cō
tingit ꝙ ꝓ mutuo pignꝰ ponēs ſperat in pau
cis diebꝰ recolligere illud tñ non ceſſāt tranſi
re tp̄s de die in diē p̄ſtolabit᷑ annꝰ ⁊ dū ſpera
bat illud recolligē in paucꝭ diebꝰ ſupuenienti
bus impedimētis nō recolligit mltis mēſibꝰ
ita vt demū id in p̄ſcp̄tōnē tranſire neceſſe ſit.
Et qꝛ tales publici vſurarij cōiter volūt ꝙ ꝓ
duplo vel etiā in triplo valeat pignꝰ ꝙ̄ mutu
um ſuū: et tranſacto anno totū cōiter ꝑdit᷑ pi
gnus. Ideo ꝯſideret᷑ q̄tū ſit damnū ſupue-
niens h̄ modo a publico vſurario volentibꝰ
mutuare. Terciū quidē damnū eſt denario-
rū ꝯſūptio. Nā paulatim denarij in pplo mi
nuunt᷑ dū quotidie atqꝫ ꝯtinue die noctuqꝫ
vſura vt cancer ſerpit: et q̄ſi inſenſibilr ſbam
ciuiū rodit atqꝫ ꝯſumit. Qui q̄ h̄ clare intellige
re cupit: multiplicet lucrū vnīꝰ floreni. q̄ ab
vſurario mutuo det᷑ pro .l. annis ad ꝓmiū
vnīꝰ bologini ꝓ mēſe: h̄ addito pacto ꝙ nūꝙ̄
ſoluat᷑ vſure meritū niſi in fine q̄ngeſimi an-
ni ſꝫ oī anno fenus de fenore multiplicando
Et ſi bñ norit artē mltiplicādi diſcꝫ ꝙ tñ aſcē
det vſura. et ad numerꝫ florenorꝫ ꝙ nulla ciui
tas in italia repit᷑ neqꝫ forte in toto mundo q̄
poſſet cōmode ſoluere tale fenus. Quartū
damnū eſt ipſorꝫ denariorꝫ ac diuitiarum ad
vnū locū reductio. Regulare vtiqꝫ eſt ꝙ q̄ſtū
cunqꝫ diuitie ac denarij ad pauciores ac pau
ciora marſupia reducunt᷑ peioris ſtatus ciui
tatis et terre iudiciū eſt. Q̄admodū deficien-
tis nature aptiſſimū ſignū ē hoīs morituri ī
breui cū naturalis calor extremitatibꝰ dereli-
ctis ſolū ad cor et ad interiora ipſa reduci vi-
det᷑. et ſi hec ad paucos reductio diuiciarꝫ pi-
culoſa ⁊ ſtatui ciuitatis multo grauiꝰ pericu-
lū iminet cū reducunt᷑ et coadunant᷑ he diui
tie et denarij in manibꝰ iudeorꝫ qꝛ tūc natura
lis ciuitatꝭ calor q̄ eius diuitie dici p̄t nō recur
rat ad cor neqꝫ ſubuenit ei. ſꝫ ꝑ fluxū peſtiferꝫ
currit ad apoſtema. Et cū oēs iudei et maxi-
me fenerantes ſint capitales inimici oim cri
ſtianorꝫ. miror v̄o nō parꝫ et admiratōe ceſſa
re nō valeo quō in xp̄icolis tanta regnet inſa
nia tanta vecordia dñet᷑: et tanta ignorantia
imo cecitas obtenebrauerit eos: ꝙ nō aduer
tunt cōſūmatā ⁊ cogitatā maliciam iudeorꝫ q̄
vtunt᷑ cū ꝯuerſant᷑ int᷑ xp̄ianos. Cū enī xp̄i-
cole ſint oēs regenerati in ſanguine eiꝰ q̄ eſt
p̄mogenitus mortuorꝫ et p̄nceps regū terre.
Apoc. j. tanꝙ̄ veri reges iuſto dñio hn̄t diui
tias ſuas a quibus iudei dei iuſto iudicio p̄-
uati ſunt propter incredulitatē et duriciem
cordis ſui. Habēt inꝙ̄ xp̄iani diuitias tp̄ales

corp̄ales et etiā ſpūales: has quidē quia nō
valent iudei violentia auferre ſurripe nitunt᷑
malicia ⁊ varia cautela. ſemꝑ ſaltē diminue-
re moliunt᷑ diuitias tp̄ales xp̄icolarꝫ publicis
vſuris extorquēt vt ptꝫ. diuitias corp̄ales. ſ.
ſanitatē et vitam auferre conant᷑: dū ꝯtra oīa
eccl̄iaſtica inſtituta corporꝫ medicos oīno eē
ꝓcurant quibꝰ ⁊ ignorātiſſimis et ruſticanis
mira inſania potiꝰ multi xp̄iani adherēt atqꝫ
de ſanitate et vita ſua in eis totā fiduciā po-
nunt: ꝙ̄ impiiſſimis medicꝭ xp̄ianorꝫ. Quot
aūt xp̄icolas vel ignorātia vel malicia nocent
nouit deus. Diuitias etiā ſpūales ſcꝫ fidē et
eccl̄iaſticorꝫ p̄ceptorꝫ obedientiā cū ceteris ſpi
ritualibus theſauris verorꝫ xp̄icolarꝫ ſuis blā
dicijs venenatis ⁊ amicicijs exquiſitis ⁊ mu-
neribus toxicatis ⁊ ꝯuerſatōnibꝰ ſillatis et ꝓ-
ditōnibus excogitatis: et libertatibꝰ ac fauori
bus acq̄ſitis rapere diſꝑgere ꝯſumere deuora-
re ⁊ diſſipare nō ceſſant: ſecū ad inferos xp̄ia
norꝫ inſenſatorꝫ trahentes aīas infelices. Se
cūda v̄o malicia q̄ ſupuenit ꝯplis ex vſurario
manifeſto ſunt mala ſpūalia q̄ ad q̄tuor gnā
reduci poſſunt. Primū ſūt mortales offenſio
nes. ſcḋm maiores excōicationes. terciū gra-
uiſſime obligatōnes. q̄rtū difficillime mercati
ones. Primū genꝰ malorꝫ ſpūaliū inde veni-
ens ſūt mortales offenſiones. Nā quicūqꝫ ſi
ne legitima cā. i. ſine neceſſitate ab vſurario
etiā manifeſto ſub vſuris mutuū ſuſcepit mor-
taliter peccant: ſicut ptꝫ ſupra ſermo. xxxviij
arti. iij. ca. vlt. latiꝰ dictū eſt. Eodē etiā modo
peccat qui eorꝫ recipit obligatōnes. vtꝫ extra
de vſuris qui in oībꝰ ſilī mō peccant oēs ſciē-
tes eorꝫ elynas recipiētes. vbi faciāt illos im-
potētes ad ſatiſfaciēdum male ablata certa.
peccāt inꝙ̄ niſi aliq̄ legitima cauſa excuſant᷑.
peccāt ꝙ̄ grauiſſime q̄cūqꝫ locāt vel alio titu-
lo ꝯcedūt aliꝙ̄ domū ad exercendū vſuras
et oim pctōrꝫ q̄ ex illo fenore patrant᷑ ꝑticipes
ſiūt. Inſuꝑ vltra h̄ ſi ſint patriarche archiep̄i
vel ep̄i incurrūt ipſo facto ſuſpenſionē ſi ſunt
clerici ⁊ minores excōicatōē. ſi eſt collegiū vel
vniuerſitas interdictū incurrūt. Et ſi talē ſen
tentiā ꝑ menſē ſuſtinuerint: extūc interdicte
ſūt terre eorꝫ q̄diu p̄dicti vſurarij ibidē com
morant᷑. Si v̄o laici ſunt eccl̄iaſtica cenſura ꝑ
ordinarios cōpelli debent: vt ptꝫ extra ð vſu
ris vſurarꝫ li. vj. Multe etiā alie offenſiones
veniūt in ꝯplis ꝓpter vſurarios manifeſtos
q̄s cauſa breuitatis omitto. etiā ſatis copioſe
colligi pn̄t in q̄dragesimali de xp̄iana religio
ne ſerm. xxxv. ꝑ totū. Scḋm aūt malū ex ma-
nifeſto vſurario veniens ſūt maiores excōi-
cationes. qꝛ mlti incurrūt maiorē excōicatio
nē ꝓpter indebitū fauorē talibꝰ datū. Nā ſi
cut ptꝫ extra de vſuris. c. ex graui. in cle. excōi
cati ſūt excōicatōne p̄dicta oēs ptātes capita-
nei rectores ꝯſules iudices et ꝯſiliarij ⁊ quili
bet alij officiales q̄ delinquūt in caſibꝰ infra-
ſcp̄tis ⁊ ponunt᷑ ibi ſex excōicatōes. Prima ē
ſi ſtatutū de cetero facere ſcribere vel dictare
p̄ſumpſerint: ꝙ vſure ab vſurarijs exigi poſ-
ſint. Scḋa eſt ſi ad ſoluendum vſuras debito
res cōpellunt. Tercia ſi q̄s iudex iudicauerit
ꝙ vſurarijs ſoluant᷑ vſure. Quarta ꝙ̄ eſt. ſi
q̄s de ſupradictis operā dederit. ꝙ vſure olim
ſolute nō reputant᷑. Quīta eſt ſi ſtatuta hacte
nus edita in vſurarꝫ fauorē q̄ hoc facere poſ-
ſunt infra tres menſes nō deleuerint de librꝭ
cōitatū. Sexta inſuꝑ eſt ſi ipſa ſtatuta vel con
ſuetudines effectū vſurarꝫ habētes p̄ſūpſerit
obſeruare. Omnes igit᷑ ſupdicti ꝓpter fauorē
ꝯceſſū vni vſurario manifeſto p̄dicto mō ex-
cōicati ſunt. Sed queri poteſt an ſtatuētes ꝙ
ſubditi ſui nō pn̄t recipe ꝓ vſuris in anno vl
tra duos ſolidos ꝓ libra ⁊ h̄ ſub pena. nō tñ
dicūt ꝙ vſuras faciūt. ſꝫ ſi fecerit vltra ſūmā
p̄dictā nunꝙ̄ incidūt in ſniā p̄dictā excoicati
onis. Et videt᷑ ꝙ ſic: cū q̄dāmodo colorē ⁊ au
daciā p̄ſtāt ſaltē indirecte ad exercendas vſu
ras extra de vſuris. c. ex graui in cle. ibi diū-
ſis coloribꝰ ⁊c. ⁊ qꝛ denegādo de maiori indi-
recte: videt᷑ tacite ꝯcedere de minori arti. C. ð
ꝓcur. mariꝰ. xxv. diſt. c. q̄lis. extra de teſta. c.
ſi pater. li. vj. ⁊ extra de p̄ſum. c. nōne. Quod ve
rū eſt ſi in fraudē h̄ fieret vt ꝑ h̄ ſi poſſent ex-
ercere vſuras: ſecus in nllo intēderēt ꝯcede-
re et ſint indigene. extra de vſuris vſurario-
rū li. vj. Licet illud ꝑmitterēt vt maiꝰ malum
euitaret᷑: ſic nō ſolū de maiori ſūma ſed etiā ð
duobꝰ ſolidis denegare vident᷑. xiiij. diſt. c. j.
xxxj. c. j. q. j. hac rōe. ꝯcordat Ioh̄. an. ⁊ Guil
hel. Terciū ꝙ̄ malū ex eo veniēs ſunt grauiſ
ſime obligatōes. Nam oēs ſupradicti fauen
tes vſurario manifeſto ſicut dictū eſt obliga-
ti inde remanēt ſatiſfacere inſolidū oēs illas
vſuras q̄s ſuo fauore ⁊ auxilio vſurarij ade
pti ſunt: niſi ipſi vſurarij reſtituāt eas. ſicut ð
hoc plenius dictū eſt in q̄dragesimali de xp̄ia-
na religiōe. ſermo. xxxiiij. c. j. circa fi. ⁊ etiam
ſermo. xxxv. arti. ij. c. ij. §. iij. Quartū ge-
nus ſpūaliū malorꝫ inde veniēs ſūt difficilli-
me intricationes ⁊ ꝑplexitates: q̄bus ex vno
manifeſto vſurario reꝑiunt ſe intricatos ⁊ in
arduiſſimis ꝑplexitatibꝰ collocatos. Tercia
v̄o mala q̄ ex p̄uitate vſure ꝓueniūt ⁊ maxie
ex vſurario manifeſto ſunt mala corporalia

quatuoꝛ q̄ quidem flagella ⁊ mala ſolēt ꝓue-
re ꝓpter eos ſup xpianoꝝ coꝛpa ꝑmittit de⁹.
Primū ſūt homicidia. ſcōm fames. terciū pe
ſtes. q̄rtū crudelitas beſtiaꝝ. ⁊ de his manife
ſte agit Joħ. in Apoc. vj. in apˀtione q̄rti ſigil
li vidiſſe ſe dicit ſedentē ſup equū pallidū. id
eſt dyabolū auaricie et vſuraꝝ māmona no-
minatū Nā māmona diuitie interꝑtaꝶ. equ⁹
aūt pallidus ſup quē ſedebat ſūt diuitie. Nē
pe palloꝛ ꝓpꝛie auri coloꝛ eſt: ⁊ iō merito au-
rū deſignat. Sic̄ ꝓpħa ait. Et poſterioꝛa doꝛ
ſi ei⁹ in palloꝛe auri. qꝛ vſurari⁹ totus aure⁹ ē
crede. Et ſequiꝶ ibidē in textu Joħ. Et data
eſt illi ſcȝ diabolo: ptās. i. auctas ꝑmiſſa ē ſup
q̄tuoꝛ ꝑtes terre· ſcȝ vbi regnat vſura⁊ maxi
me manifeſta. i. ad orientē occidentē meridi
em ſeptētrionē: interficere gladio fame moꝛ-
te ⁊ beſtijs terre. Ecce q̄tuoꝛ ꝑdicta flagella ħ
ꝑ oꝛdinē numeraꝶ. Primū quidē flagellū ſūt
homicida. Nā deficiēte caritate q̄ maxime de
ficit ex manifeſta vſura ſic̄ in ſequēti ſermone
ꝑmo et. ij. ca. diceꝶ: gnānꝶ odio diuiſiones ſe
cte ꝑcialitates et guerre ex q̄bus oib⁹ homici
da ſequunꝶ. Ideo Joħ. ait. Interficere gladio
Scōm flagellū eſt fames. ſcȝ ꝓpter terraꝝ ſte
rilitatē. ſcȝ ꝓpter guerras aut ꝓpter grandi-
nes aut deſiccatōes ſeu ex inundatōe pluuia
rū aut ꝓpter mures rodētes blada ſeu ꝓpꝫ i
oꝛdinata frigoꝛa aut caloꝛes et ꝯſiles famis
occaſiōes. vn̄ Joħ. ſubdit et fame. Tercium
flagellū ſūt peſtes ꝓpter coꝛruptōnem aeris
ſeu aque vel terre moꝛbos alios gnāntes fe-
briū fluxuū tuſſiū inguinū apoſtematū et oiȝ
ꝯſiliuȝ tam crebꝛe q̄ſi oēs patrias ꝯſumētes
Et de ħ Joħ. ait. et moꝛte. Quartū flagel
lū eſt crudelitas beſtiarum vtpote lupoꝝ aut
vrſoꝝ deuoꝛantiū hoies ſeu rabidoꝝ canuȝ
venenato moꝛſu toxicantiū eos et ſiliū be-
ſtiaꝝ. Vn̄ Joħ. ait. et beſtijs terre. A quibus
in ꝑſona iuſtoꝝ ꝓpħa poſtulabat liberari di
cens. Ne trades beſtijs aias ꝯfitentiū tibi. A
q̄b⁹ oib⁹ nos liberare digneꝶ xp̄s dei fili⁹ amē

¶ Feria tercia poſt dn̄icaȝ d̄ paſ
ſione dn̄i. Quantū ⁊ quot impijs
modis vſura pꝛoximo ſit nociua.
Sermo. xliiij.

NEmo quippe in
occulto q̄cq̄ȝ facit ⁊ querit ipſe i
palam eſſe. Joħ. vij. ⁊ in euan-
gelꝫ hodierno. Scōm em̄ yſido. ij. De ſūmo
bono maioꝛis ē culpe maifeſte q̄ȝ occulte pec
care. Duplr̄ em̄ re⁹ eſt q̄ apte delinq̄t qꝛ agit ⁊
docet. Et ſi ħ vera ſentētia ſit nō minoꝛ culpa
credenda eſt q̄ iō occulte agiꝶ vt impune acli
berius et nequi⁹ ꝑpetreꝶ. Hoc q̄dē ſolet occul
tis vſurarijs ꝯuenire q̄ nō min⁹ offendūt dn̄
occulte peccāt: ⁊ ꝯtractus ſimulatos frequen-
tant. Sed ne cōpꝛehendanꝶ in malicia ſua qꝛ
regulare ꝓuerbiū eſt qd̄ ꝑmiſim⁹. ſ. ꝙ nemo
in occulto q̄cq̄ȝ agit ⁊ querit ip̄e in palaȝ eſſe
ſed tanta eſt malicia hui⁹ culpe vt nequeat ali
quo pallio ſeu aliq̄ verſutia occultari. Nam ⁊
ſi hoc tacebūt lingue hoim idip̄m palaȝ faci-
unt lapides parietū teſte dn̄o. Luc̄. xij. Nihil
optū qd̄ nō reueleꝶ. Clamāt vtiq̄ȝ coꝛda pau-
peꝝ deuoꝛatoꝝ ꝑ impietatē vſure. ſic̄ in. xxx.
pſ̄. dn̄s ꝑ ꝓpħam ait. Audiui vituꝑatōeȝ mlꝫ
toꝝ cōmoꝛantiū in circuitu. Qd̄ xbū ꝑt eē ali
ud thema i p̄nti ſermo. In q̄ oſ̄ndiꝶ triplex of
fenſio q̄ ex vſura in aīa vſurarij gnāꝶ. Pꝛia ē
offenſio ꝓximi ibi. Audiui vituꝑatōeȝ mlto-
rū. Scd̄a ē offēſio ſui. ibi cōmoꝛantiū Tercia
eſt offenſio dei. ibi. In circuitu. Pꝛima eſt of-
fenſio ꝓximi. Ait em̄. Audiui vituꝑatōeȝ mlꝫ
toꝝ. Paſſiue legaꝶ qꝛ multi vituꝑanꝶ ex mlꝫti
plicatōe vſure publice vel occulte. Scd̄a ē of-
fenſio ſui. qꝛ ait cōmoꝛātiū ſcȝ nō trāſeuntiū
ſic̄ faciūt iuſti q̄ de tp̄alib⁹ tm̄ nc̄ia ſumūt ⁊ ad
celeſtia trāſeūt. vſurarij xo ꝯmoꝛanꝶ i eis coꝛ
de oꝛe et ope. Pꝛio q̄ȝtū ad coꝛ ꝓpħa d̄ eis ait
Oculos ſuos ſtatueꝛt declinare in terrā. ſ. ꝑ
deſiderij ardoꝛē inextinguibilē. Scd̄o q̄ȝtuȝ
ad os ait. Eſa. xxix. De t̄ra muſitat eloquiū
coꝝ. Et ite ꝝ illd̄. Qui de terra ē de terra loq̄ꝶ
Tercio xo q̄ȝtū ad opus. oīa faciūt vt diteꝶ
Tercia eſt offenſio dei. qꝛ inq̄t in circuitu. et
vere in circuitu hmōi hoies cōmoꝛanꝶ qꝛ nō
appꝛopinquāt ad centꝝ. ſcȝ ad xp̄m. q̄ in me
dio eccl̄ie cōmoꝛaꝶ. Ideo. j. Reg. xxvj. miſſi-
ce d̄r Aīa inimicoꝝ dd̄ rotabiꝶ q̄i impetu ⁊ cir
culo funde. Sȝ qꝛ de offenſiōe quā facit vſu-
rari⁹ deo ſibijp̄i dictū ē i p̄cedēti ſmo. ⁊ in ſe-
quenti diceꝶ. nec inſup ꝓxim⁹ pōt offendi q̄n
offendat hō deū et ſemetip̄m. Ideo q̄ȝtū vſu-
rari⁹ offendat ꝓximū ad p̄ns tātūmodo oſtē
damus. ideo in q̄ȝtū ꝑniciōſa eſt ꝓxio ⁊ cū mlꝫ
tipliciter offendit vſura ſic deſcribi ꝑt. vſura
eſt eradicatio caritatl ſeu extinctio fratn̄e di-
lectōis: fons ꝓpꝛij amoꝛis. et oēs vere amici
cie coꝛruptela. mater illegalitatis et deceptio
nū. legalis ꝑditio. ⁊ domeſticū furtū doloſa.
pietas. paupeꝝ homicida. impia in ꝓpinq̄s.
ꝑditioſa in ꝓximos. deſtructio patriarū. in-
quietus cancer. moꝛbus contagioſus. et inu
merabiliū animaꝝ ꝑditio. In quibus verbiſ
duodecim notanꝶ iniquitates quib⁹ vſurarij

ꝓximis ſuis nocent. ⁊ has in tribus articuliſ
declaremus.

Articulus pꝛim⁹ de quatuoꝛ i
iquitatibus quibus vſurari⁹ ꝓ-
ximo ſuo ſemꝑ nocet.

PRimo deſcribamus quatuoꝛ iniq
tates crudeles vſure: et q̄ȝtū noci-
uū efficiat vſurariū ꝯtra ꝓximum
ſuū aperiamus. Pꝛima ei⁹ iniqui-
tas mala ē. ſcd̄a pioꝛ. tercia xo peſſima. q̄rta
aūt nequiſſima eſſe cōpꝛobaꝶ.

Qꝛ ꝑ vſurā in pꝛimo eradicaꝶ
charitas ⁊ extiguiꝶ amoꝛ frn̄e di
lectionis. Ca. j.

PRima vſure iniquitas reperiꝶ. q̄a
eſt eradicatio caritatis ſeu extictio
fraterne dilectionis. Scōm em̄ au
guſti. de fide ad Pe. Cupiditas venenū ē ca-
ritatis. ſic etiā in gradu maximo vſura dici ꝑt
Hoc lumioſa ratio dictat auctoꝛitas firmat ⁊
clare expientia monſtrat. Pꝛimo quidē lumi
noſa ratio dictat. Conſtat em̄ ꝙ ex mlꝫtis acti
bus virtuoſis bonus habitus generaꝶ: ⁊ ge
neratus ad hec ex bonis actibus dilataꝶ atq̄ȝ
eo dilatato animus in eis actibus delectatur
Inſup ex tali delectatiōe actuum frequenta-
toꝝ ꝑficiꝶ bonū opus. Ex quo ptȝ ꝙ mutuuȝ
liberale atq̄ȝ gratuitū actus eſt caritatis ⁊ fra
terne dilectōnis. Ex tali nempe actu in pꝛo-
ximum frequentato qꝛ ſm̄ Alexan. de halis.
mutua beneficia accendūt caritatē. Ideo fra
terne dilectōnis habitus vel generaꝶ ſi abe-
rat vel ſi aderat dilataꝶ: deinde delectaꝶ ho-
mo mutuū dare gratis: demū delectatur ta-
le mutuū frequentare. hec aūt frequentatio
dilatat et firmat habitū fraterne dilectōnis q̄
firmato dilectio inter ꝓximos firmiter ꝑſeue
rat. Ac econtra ſi actus dandi mutuū nō ex
caritate ſed ex cupiditate et ex ſpe lucri ab ho
mine frequētetur talis cupidinis actu iaȝ ge
nerato generaliter cupiditas et creſcit et dila
tatur: atq̄ȝ in tantā complacentiam terrenoꝝ
aim blanda quadam violentia trahit ꝙ in vo
raginē inſatiabilis appetitus pecunie mergit
ſicut Eccls. v. teſtaꝶ dicens. Auarus non im-
plebiꝶ pecunia. Si quis etiam cū poteſt mu-
tuum gratis dare negat: etiā ſi in tantā cupi-
dinis voꝛagineȝ non labatur non tamen ab
hac auaricie macula imunis eſt. cum gratl da
re mutuū in multis caſibuſ ſit pꝛeceptū. ſicut
patuit ſup̄ ſermo. xxxvij. arti. ij. ꝑ totuȝ. His
nempe duobus modis et non dando mutu-
um gratis aut nullo modo illud cōicando et
ſi non pariter inter ciues eradicaꝶ ⁊ extingui
tur amoꝛ fraterne dilectōnis et mutue carita
tis. quia inter eos non pꝛacticaꝶ actus dile-
ctionis qui in eos habeat ligare et vnire coꝛ-
da mutua caritate. vt iaȝ verificeꝶ qd̄. ij. Thi-
mo. iij. apl̄s ait. In nouiſſimis diebus inſta-
bunt tēꝑa ꝑiculoſa et erunt homines ſeip̄os
amantes cupidi. Secūdo hoc idē firmat au-
ctoꝛitas. ait em̄ aplus. j. ad Thim. vj. Radix
oim maloꝝ eſt cupiditas. qꝛ fere omnia mala
oꝛiunꝶ ex illa. ſicut econtra de caritate conti
git. quia omnia bona ex amoꝛe oꝛiginem ha
bent: eo ꝙ radix et foꝛma oim virtutum atq̄ȝ
bonoꝝ caritas eſſe dicatur. ad ħ extra de vſu
ris ca. voꝛaginē. li. vj. vbi diciꝶ: ꝙ nullus im-
pꝛobioꝛ fur vel raptoꝛ q̄ȝ vſurari⁹. qꝛ animaſ
deuoꝛat et hominuȝ facultates exhaurit. Ex
dictis igiꝶ ptȝ quare modernis tp̄ibus tm̄ ex
traneū et quodāmodo hoꝛridū apparet indi-
gentibus mutuū dare gratis: quia iam veri-
ficaꝶ ꝙ dn̄s Math. xxiiij. ait. Quoniam ha-
bundabit iniquitas et refrigeſcet caritas mlꝫ-
toꝛum. Et quid conuenientius dici poteſt in
iquitas q̄ȝ vſura. quia non equitatē ſonat. et
verā ꝯtra ꝓximū iniquitatē impoꝛtat Tercio
quoq̄ȝ iſtud idem clare experientia monſtrat
Didici nempe experientia teſte ꝙ qui alicui
coꝛde aſſueſcit elemoſynas diſpēſare ſemper
ad amplius largiendū dilataꝶ coꝛ eius. ⁊ qd̄
mirabile eſt illius ſubſtantia ex hoc nō minu
itur. ſed quodam quaſi in cōpꝛehenſibili mo
do creſcit. vt expientia ip̄a veridicus teſtis ſit
ſcripture que ait ꝓuerb. xj. Alij diuident ꝓ-
pꝛia et ditioꝛes fiunt. Alij rapiunt aliena et
ſemꝑ in egeſtate ſunt. Et iterū diciꝶ Luce. vj
Date et dabiꝶ vobis. Ex p̄dictis patȝ ꝙ ſicut
ex ip̄o actu mutui ꝓximo gratis dati. ſiue ex
elemoſynaꝝ frequentatione caritas inter ꝓ-
ximos generaꝶ et conualeſcit: ſic ex defectu
earum eradicatur caritas et extinguiꝶ inter
ꝓximos vera fraternalis dilectio.

Qꝛ vſura eſt fons et fomentū
amoꝛis pꝛopꝛij ſeu particularis
Capitulū. ij.

SEcūda iniq̄tas e⁹ ē fons ꝓpꝛij amo
ris et oīs vere amicitie coꝛruptela
vt em̄ Aug⁹ teſtaꝶ et ſupꝛa poſituȝ
eſt. caritas cōia ꝓpꝛijs et nō ꝓpꝛia coib⁹ an-
teponit. Vſurari⁹ aūt oppoſitū facit. Nā ſicut
expientia patȝ. q̄libet hō exercitio ſuo et arte
reipublice vtilis ē: agricole ſutoꝛes fabꝛi ſcul
ptoꝛes pictoꝛes milites ⁊ ꝯſiles oēs. ħ ſol⁹ vſu

rarius ſibi vtilis ⁊ nulli alteri niſi ſibi ſoli lucraẜ. iō miluo ꝯpandꝰ eſtq̄ ſēꝑ clamat. Myo myo myo. ꝫ in h̄ deterioꝛ vſurariꝰ ē q̄ꝫ miluꝰ. qꝛ miluꝰ h̄ ſolū clamat oꝛe. vbi vſurariꝰ h̄ cupido cordc. impio oꝑe ⁊ neq̄ſſimo oꝛe clamare nō ceſſat. tāta deniq̄ꝫ vſurarius ꝓpꝛij amoris cupidine flagrat ꝙ inq̄ꝫtū talis neminē diligit nulli ſe aſſociat: niſi cauſa ꝓpꝛij lucri atq̄ꝫ cōmodi ſui ꝓ eo ꝙ miro modo vſura gnāt corruptōeꝫ oīs amicitie: ⁊ oīs ciuilis ſocietatꝭ Proinde ꝓpꝛijſſime de talibꝰ ad Phili. ij. ait apl's dicēs. Oēs ſcꝫ nr̄i vſurarij q̄ ſua ſūt q̄rt nō q̄ iħu xp̄i. iō qꝛ ſoluꝫ ſoli ſibi ꝓdeſt et alijs obeſt. de morte illiꝰ magꝭ letanẜ oēs enā ꝯſanguinei eiꝰ q̄ꝫ de alio cuiuſcūq̄ꝫ generꝭ pctōꝝ. Cuiꝰ rō ē. qꝛ dū viuit cōiẜ auarꝰ ⁊ tenax ē. nec de bonis ſuis ꝑticipāt ꝯſanguinei vel amici: nō pauꝑes vel vicini. qn̄imo tota fāilia domꝰ ſue ex auaricia ſua cū illo ī anguſtia viuit. ſic plenꝰ ſermo. ſequēnti patebit ꝑmo art. ij. c. j. Cū ꝟo talis vſurariꝰ defūctꝰ ē ſi dimiſit ꝙ reſtituanẜ male ablata certa. iocundanẜ cūcti q̄ ei ſoluerūt vſuras. Si etiā dimiſit ꝙ reſtituerenẜ. īcerta letanẜ. pauꝑes ⁊ mēdici ⁊ cōiẜ oēſ audita vſurarij nece gaudēt. et maxīe hꝭ q̄ d̄ bonis illiꝰ q̄ ante poterāt ꝑticipare ſperāt. vn̄ talis merito aſſilaẜ porco. q̄ dū viuit nulla hẜ inde vtilitas ꝫ multꝰ laboꝛ: eo ꝟo moꝛtuo de eo ꝑui ⁊ magni ꝯſanguinei ⁊ q̄nq̄ꝫ vicini participant et letanẜ.

Q̄ꝛ vſura mater eſt illegalitatis ⁊ deceptionū. Ca. iij

t Ercia iniq̄tas ē maẜ illegalitatꝭ ⁊ d̄ceptionū. nā ſubtiliſſimos ꝯtractꝰ et dolos ſtudioſiſſime excogitat vt ex mꝉtiplicibꝰ vicijſ fēnꝰ exerceat ⁊ luc̄ adaugeat et rapīas acq̄rat. qđ cū feciſſe ſe ꝯſpicit letāter gl'iaẜ ſe ſapienẜ egiſſe: ⁊ mꝉtos alios taꝫ in diuitijs q̄ꝫ in malicijs ſuꝑaſſe. Ad quē increpatiue ait ꝓpħa dicēs. Quid gl'iaris in malicia. i. in pecunia male acq̄ſita q̄ potēs es in iniq̄tate. i. vſuraria pecunia nequiẜ poſſeſſa tota die iniuſticiā cogitauit. et lingua tua ſic nouacula acuta feciſti dolū. nēpe cū ait tota die ꝑſeuerātē ſollicitudinē in malicia nōt. cū aūt addit iniuſticiā. iniuſtū ꝯtractū et lucrū d̄mōſtrat. Et qꝛ talia cū malicia coꝛdis oꝛis ⁊ oꝑis ꝑpetrauit: recte ſubdit cogitauit. Ecce coꝛ neq̄ꝫ malicia tua lingua ꝑgnās nō dei. potēs eiꝫ in malicia ꝓbaẜ eē: q̄ abſq̄ꝫ laboꝛe iniuſticiaꝫ nō ceſſat cogitare et loq̄ ecce malicia oꝛis. Sꝫ cū lingue nō ſit cogitare ꝫ loq̄: quare ꝓpħeta ait cogitauit lingua tua niſi vt ī hoꝝ duoꝝ cōiūctiōe exꝑmaẜ impij lucri excogitatio velox cū ꝓmpta ac ꝑata ꝓlatōe verboꝝ. eo ꝙ ꝓmpte nouit ad lucra foꝛmare verba iuẜ cupidinē coꝛdis. et vt on̄dat ꝙ ſil'e opꝰ p̄dictiſ duobꝰ oīno ꝯfoꝛmis ſit merito ſb̄dit ſic nouacl'a acuta feciſti dolū. i. oꝑe ꝑfeciſti doloſuꝫ lucrū. vide q̄ꝫ apte barbitonſoꝛi vſurariū cōꝑat: ⁊ nouacule linguā eiꝰ. Tria in nouacula eē̄ ꝯſiderari pn̄t. Primo ꝟo occultat aciē ſuā in ſeip̄a. ſic etiā vſurariꝰ occultā ſuā maliciā abdit ī coꝛde ſuo. Ideo de taliū coꝛde Ieremie. xvij. d̄ꝛ Prauū eſt coꝛ hoīs et inſcrutabile. Sc̄do anteq̄ꝫ radat acuiẜ. nouacula ſuꝑ lapidē oleo vnctuꝫ: ſic etiā adulatio malicioſa vſurariū ꝯtractū p̄cedit. et de tali ꝓpħa ait. Molliti ſūt ſermones eiꝰ ſuꝑ oleū et ip̄i ſūt iacula. ſcꝫ ferientium hoīm coꝛda ita ſcꝫ efficaciẜ ⁊ recte videẜ loqui. Tercio ꝟo cū ea abꝛadunẜ pili. i. paulatī auferunẜ bona tꝑalia. vn̄ Ezechiel. vij. Permiſſiue ad vſurariū dn̄s ait. Sume tibi gladium acutū radentē pilos. et ſubdit ꝓpħa. Dilexiſti maliciā. i. malicioſū ꝯtractū: ſuꝑ benignitatē. i. pluſq̄ꝫ mutuū dare gratꝭ.

Q̄ꝛ vſura eſt q̄dā legalis ꝓditio et domeſticū furtū

q Uarta iniq̄tas eſt legalis ꝓditio ⁊ domeſticū furtū. Legalꝭ q̄dē ꝓditio ē qꝛ vſurariꝰ potiſſime manifeſtus p̄dicit ꝙ lucrari intēdit: tn̄ ꝓditio dici debet. qꝛ ſub pallio pietatis atq̄ꝫ ſeruitij aliena p̄daẜ. Eſt enā domeſticū furtū. qꝛ vſurariꝰ facit ꝯtra p̄ceptū dn̄i. Exo. xx. vbi d̄ꝛ nō furtū facies. In cuiꝰ myſteriū Math. xxj. d̄ꝛ ꝙ intrauit iħs in tēplū dei ⁊ eiecit oēs vendētes ⁊ emētes in tēplo ⁊ mēſes nūmularioꝝ ⁊ cathedras. i. ſedilia vēdentiū colūbas euertit ⁊ dixit eis. Scꝑtū ē Eſa. lvj. Domꝰ mea domus oꝛōnis vocabiẜ. vos aūt feciſtis illā ſpeluncā latronū. Speluca aūt latronū d̄ꝛ eē locus vbi q̄ rapiunẜ ſpolia ꝯgreganẜ Ecce ꝙ latrones dn̄s vocat nūmularios q̄ q̄dē ꝑ munuſculis fructuū ⁊ ꝯſiliū pecuniā mutuo dabant vt offerenẜ in tēplo. deterioꝛes eē̄ ſunt nō ſimpliciter ꝫ aliq̄ mō vſurarij q̄ꝫ raptoꝛes et fures. Et h̄ q̄dꝛuplici rōne. Prio rōe fāiliaritatis. ſc̄do rōne aſſiduitatis. tercio rōne ſagacitatis. q̄rto rōne ſecuritatꝭ. Prio rone familiaritatis. Nā raptoꝛes ⁊ fures dici pn̄t latrones ſilueſtres. ip̄i ꝟo vſurarij latroneſ domeſtici approbanẜ. Latro nēpe ſilueſtris audito clamoꝛe manifeſtante illū ſtatī accipit fugā. Hic ꝟo centies ſi ad latrones clameẜ. tāq̄ꝫ domeſticus latro nō fugit. qđ q̄dē certa experientia ꝓbari pt. ⁊ iō ꝑiculoſioꝛ eſt q̄ꝫ latro ſilueſtris. cū nl'la ſit efficatioꝛ ad nocendū peſtꝭ: q̄ꝫ

familiaris inimicus. Sc̄do rōne aſſiduitatis eo ꝙ magis cōe ab eis q̄ꝫ a ceteris furibꝰ d̄uorenẜ cū fur et raptoꝛ expoliāt aliq̄ tꝑe determinato ꝫ vſurariꝰ ſꝑ die noctuq̄ꝫ hoīes expoliat in quolibet die feſto. ſcꝫ paſce paſceue et tēpe miſſaꝝ et ſic de alijs tꝑibus. Tercio rōne ſagacitatis. nā vſurariꝰ cū maioꝛi malicia rē alienā vſurpat q̄ꝫ fur vel raptoꝛ: eo ꝙ cōpellat voluntatē eiꝰ q̄ mutuū recipit ad ꝯſentiendū in taleꝫ rapinam: atq̄ꝫ ꝑ hoc ſil'at ꝓximo ſuo aliq̄ꝫ iniuſticiā nō inferre. Quarto rōne ſecuritatis. tū qꝛ vſurariꝰ rē alienā vſurpat ſine timoꝛe ꝑſecutōis. tū etiā qꝛ detinet eam ſine timoꝛe repetitōis. cū habeat libertatē et ſecuritatē id agere ſi publicus eſt. vel qꝛ vſurarios ꝯtractus tanta malicia circūuoluit et celat. ꝙ in eis vſuraria labes apparere nō pōt. fur ꝟo et raptoꝛ hoc duplici timoꝛe mīme ꝑuati ſūt.

Articulꝰ ſc̄ds de quatuoꝛ alijs iniq̄tatibꝰ ꝑ quas vſurariꝰ ꝓxio ſuo eſt nociuus.

a Ddamus alias quatuoꝛ iniq̄tateſ vſure ꝑ q̄s manifeſte clareſcāt huius ſcelerꝭ nocumēta: q̄bꝰ gradatim vſurariꝰ pꝛoximo ſuo multum nocet.

Q̄ꝛ vſura eſt quedā pietas apparens dolis et deceptionibus plena. Ca. j.

p Rima iniq̄tas addi habet q̄ eſt doloſa pietas eo ꝙ ſub ſpecie pietatꝭ et ſubſidij caritatis paulatim et a ꝑncipio quaſi inſenſibiliter ſerpit et ſerpēdo vſq̄ꝫ ad talem deuoꝛationē tꝑalis ſubſtantie ꝓximoꝝ abſq̄ꝫ pietate ꝑtingit: put multiplex exꝑientia docet. q̄ſi eē̄ mutuuꝫ qđ ab vſurario pauꝑi daẜ dici pt ꝙ doꝛmiens inſopoꝛeẜ vt inſenſibiliter de illa modica ſubſt̄a ſua euiſcereẜ atq̄ꝫ ꝑueẜ. Preterea tanta cupiditatis affectione eruit ſibi ꝓpꝛios oculos mētis. vt ſeip̄m decipiēs credat atq̄ꝫ dicat ſe ꝓximi intendere pietatē. vbi ſolū aut ꝑncipaliter intēdit ꝓpꝛiū lucrū atq̄ꝫ comoditatē. ecce doloſa pietas et hypocriſis ſil'ata. ꝯtra qđ Deuẜ. xv. diciẜ. Non ages quippiā callide in fr̄nis neceſſitatibus ſubleuandis. Hac quidē de cauſa in quibuſdā ytalie ciuitatibus ielpiatoſo ꝑ antifraſim vſurariꝰ noīaẜ. vicꝫ cū ſit impiꝰ et crudelis. Qua etiā rōne hic impius poteſt intendere aut pꝛetēdere pietatē on̄ pauꝑerē et egenū indigentē aliquo mutuo gratis dato vel alio iuuamine ſubleuari iuuat pauꝑioꝛē fieri. et illa modica ſubſtantia q̄ non ſufficit eſt quadā crudeli pietati ꝑuari. O ſeua pietas ⁊ crudeliſſima fera. qua audacia quaq̄ꝫ temeritate. q̄ deniq̄ꝫ fronte dicis te ex pietate moueri aut in hoc agere opus ꝑiū? vere vtiq̄ꝫ vera eſt ſententia illa que ait. mille ſūt occultioꝛes inſidie q̄ꝫ que offi cij ſil'itudine latent.

Q̄ꝛ per vſurā pauperes valde trucidantur. Ca. ij.

ſ Ecūda iniq̄tas eſt pauperū homicida. nā pauꝑi aufert veſtimentū calciamentū domū agrū lectuꝫ cibū potum. et oē̄ victū et ꝑ ꝯſ̄s aufert ei vitā. Ideo Ecci. xxxiiij. d̄ꝛ. Panis egentiū vita pauꝑeꝝ eſt. et q̄ defraudat illū hō ſanguinis eſt. Qui aufert in ſudoꝛe paneꝫ: q̄ſi q̄ occidit ꝓximū ſuū. Oīs nēpe natura reꝝ ſb̄uenit hoīs indigentie gratis: et q̄ꝫtū in ſe eſt cōicat illi dona ſua. ſidera ſol et luna hoī lucē ꝑſtāt. ether roꝛē: nubes pluuiā: ignis caloꝛem: aer flatū. aqua potū et lauacrū: terꝛa ꝟo mꝉtiplicē fructū: vn̄ Augꝰ. Indiciū maxime diuine bonitatis eſt. ꝙ q̄libet res cogiẜ dare ſeip̄am et tn̄ hec oīa hoī nō ſua beneficia vendūt. ſic vſurariꝰ neq̄ꝫ ꝫ gratis illa impēdunt. Preterea ſi in die iudicij vt d̄ꝛ Math. xxiiij. dn̄s dicet his qui indigētibus nō fecerint de bonis ſuis pietatē. Diſcedite a me maledicti in igneꝫ eternū qui ꝑatus eſt dyabolo et angelis eius Eſuriui et nō dediſtis mihi mandcare. Sitiui ⁊ nō dediſtis mihi bibere. hoſpes erā ⁊ nō collegiſtis me. nudus fui ⁊ nō coopuiſtis me Infirmꝰ. ⁊ in carcere nō viſitaſtis me. Quid obſecro vſurarijs dicturus eſt qui tanta impia pietate et ſil'mata nequitia rapuit aliena Auferūt eē̄ panē de manibꝰ famelicoꝝ ⁊ pueroꝝ. et potū de manibus ſitibundoꝝ: hoſpitiū et domiciliū ab errantibꝰ circūquaq̄ꝫ ⁊ vagis. Indumentū de doꝛſo nudoꝝ. ex penuria infirmari faciūt ſanos. in carcere trudūt ⁊ cruciant liberos: ⁊ tanq̄ꝫ lupi rapaces d̄ carnibus miſeroꝝ ſe ſatagūt ſatiare.

Q̄ꝛ vſura facit hoīem crudelē ⁊ ſeuū nō tm̄ in extraneos ſꝫ etiā in pꝛopinquos. Ca. iij.

t Ercia iniq̄tas eſt impia in ꝓpinq̄s facit. eē̄ vſura hoīeꝫ ſeuū ⁊ impiū nō tantū in alienos ꝫ etiā in ꝓpinquos filios et in alios ꝯſanguineos. impitatē et nequitiā fundere facit. dū ſpiritualꝛ interimunẜ ꝑ eaꝫ. Hinc Ozee. ix dicíẜ Effrayin deducit ad interfectoꝛē filios ſuos.

Effraim nanq; creſcēs interpretat᷑. ⁊ merito
vſurariū q̄ p vſurā in diuitijs creuit ſignat. h
vo tūc ad dyabolū interfectorē aīaꝝ filios ſu
os deducit: cū ꝓprijs filijs ſuis diuitias ſuaſ
male acq̄ſitas relinq̄t. Ex q̄ ptȝ ꝙ nō tantū ſe
ſ; etiā oēs ꝯſanguineos ſuos q̄bꝰ in vita vl̓ in
morte vſurariꝰ cōptit᷑ vſurā: demonijs imo-
lare ꝓbat᷑. hinc ꝓpha ait Immolauerūt fili-
os ſuos et filias ſuas demonijs. ibi in infer-
no pater ⁊ filij inuicē maledicent. Dicet nem
pe pater filio cū eo inſil̓ ꝯdemnato. Maledi-
ctus tu ſis fili mi qꝛ ꝓpter te crucior his tor-
mentis. fui eñ vſurariꝰ ne tu eſſes egenꝰ. ꝓ-
pter carnē tuā ꝑdidi aīaȝ meā. qꝛ iniuſte te di
taui me iuſte dānaui. vt tu eſſes in mūdana
ꝯſolatōne ſuȝ ego in eterna dānatōe. O ma-
ledicte fili vt q̄d vnq̄ȝ te genui: vtinā nūq̄ȝ fu-
iſſes in mūdo ne ego eſſem in h tormēto. Rñ
debit filiꝰ patri imo. Maledictꝰ ſis tu pat̓ mi.
qꝛ niſi me implicaſſes in tuis impijs lucri nūc
nō eſſeȝ in his eternis tormentis. qꝛ plꝰ ama-
ſti me dānaſti me ⁊ te: qꝛ nō timuiſti deū ꝓ te
qꝛ tu nō timuiſti deū ꝓ me. ideo iuſte damna
uit te et me. vt verificet᷑. qd̓ Eccl. xli. dr̄. De pr̄e
impio querunt᷑ filij. qm̄ ꝑ illū ſūt in obprobri
um. Idē faciēt vxores vſurarioꝝ maritis ſu-
is quibuſcūq; ꝓpinq̄s: et ecōtra. ſi iniuſte ꝑti
cipauerint impia lucra vſure.

Q2 vſura facit hoīeȝ ꝯ̄ ꝓximos ſuos proditorē. Ca. iiij.

Quarta iniq̄tas eſt ꝓdicioſa in ꝓxi
mos ſuos. ꝙ aūt vſurariꝰ ꝓditōeȝ
in ꝓximos ſuos agat. ipa expien-
tia manifeſtat. ſepiꝰ eñ ꝯtingit ꝙ ꝯſpiciens ꝓ
ꝓxiū vterinū fratrē aut aliū attinentē ſibi pul
cram h̄re domū vel aliq̄ȝ aliam poſſeſſionem
plurimū gratā. tractus ꝯcupiſcentia oculoꝝ
ſubuenire nitit᷑ illi aliq̄ mutuo: vbi ꝓ pigno-
re poſſet h̄re qd̓ ꝯcupiſcit. q̄ quidē inito ꝯtra-
ctu paulatim creſcere ꝑmittit fenꝰ. Cumq; fe-
nus excreuerit qd̓ cernit fratrē nō poſſe rcol-
ligere pignꝰ: accepta occaſiōe occulta caute-
la ⁊ q̄dā iuſticia ſil̓ata. Juridice domū vl̓ poſ
ſeſſionē ingredit᷑ et ſic quaſi inaduertent̓ fra
trē ſuū illis poſſeſſionibꝰ ꝑuat. Ecce ꝓditio i-
pia i ꝓpinquos. In alienos aūt h ꝓditio cla
riꝰ ptȝ. nā comedendo et bibēdo cū eis intē-
dit ab illis ꝑ vſurā ſuā rapere bona ſua more ꝓ
ditoris iudc. q̄ cū criſto comedēs et bibēs ini
micis ſuis ꝓdidit eū. Similis igit᷑ eſt ꝑce qui
nulli parcit. Sed in h deterior eſt quia illa ꝑ-
cutit ſemel. hic aūt ſemꝑ vel ſaltē ſepe.

Articulꝰ terciꝰ de vltimis quatuor iniq̄tatibꝰ quibus vſurarij ſuis ꝓximis nocent.

Quadaddamꝰ alias quatuor iniqui
tates vſure: vt pleniꝰ innoteſcat q̄ȝ
rū ꝯtra ꝓximū nociua ſit ⁊ crudel̓.

Q2 p vſurariā prauitatē patrie mltipliciter deſtruunt᷑ Ca. j.

Prima iniq̄tas eſt deſtructio patri
aꝝ. Tria q̄deȝ ſunt gnālia mala q̄
ex vſuraria ꝑuitate ſuꝑuenire con
ſueuerūt in felicibꝰ patrijs xp̄iano
rū. Prima ſūt mala tꝑalia. ſcd̓o ſunt mala ſpi
ritualia. tercia ſūt mala corꝑalia. De quibꝰ in
ꝑcedēti ſermone. capi. vlti. dictū eſt.

Q2 vſura eſt tanquā inquietꝰ cancer: qꝛ ſꝑ paupeꝝ ſubſtantiaȝ rodit. Ca. ij.

Secūda iniq̄tas eſt inquietus cācer
q̄libet eñ tꝑe et oī die q̄libet horat
q̄libet pūcto et momēto pauperū
ſubſtantiā fenꝰ vſurarij rodit. et qd̓ mirabiliꝰ
eſt cūcta illiꝰ bona dentes vident᷑ h̄re. Num
mi etenī eiꝰ dentes habēt. ſilr̄ frumentū illius
qd̓ vt ab hoibus comedat᷑ a dño factū ⁊ colla
tū et habent dentes. et cūcta illiꝰ bona dētes
habent tales ꝙ comedūt egenoꝝ domꝰ vine-
as veſtes denarios ſegetes arua; et cūcta illo
rum bona ꝯſumit. imo qd̓ horribiliꝰ eſt come
dunt paupeꝝ xp̄ianoꝝ carnes et oſſa. Proin
de ſolet a q̄buſdā pauꝑibus lamētabiliter di-
ci heu me qꝛ habeo ab vſurario centuȝ duca-
tos mutuo q̄ mihi q̄tidie rodūt oſſa. Ecce ſi-
ne intermiſſione crudelis roſura. vñ Job. iij
in ꝑſona talis pauꝑis ait. q̄ me comedūt non
dormiūt. hinc a quibuſdā vſura merito nū-
cupat᷑ corroſura. qꝛ ꝯtinuo mordēdo ꝯſumit
ſubſtantiā egenoꝝ. Nec eſt mirū ſi moriēdo
ꝑuenit ad infernū citiꝰ q̄ȝ ceteri pctōres. qꝛ cō
tinue die noctuq; inceſſanter currit ad eū: dū
in q̄libet momēto ꝓuocat ad iracundiā deuȝ
ꝑ Eſa. lxv. dñs d̓ talibꝰ ait. Ppl̓s. ſcȝ vſurario
rū ad iracūdiā me ꝓuocās: añ faciē meā ſꝑ.

Eſt vſura tāquā peſtiles ⁊ cōtagioſus morbus. Ca. iij.

Tercia iniq̄tas ē ꝯtagioſus morbꝰ
q̄ue do ꝑiculū reputat᷑ cū leproſis
diu ꝯuerſari. Sȝ incōꝑabilr ꝑiclo-
ſiꝰ ē ꝯuerſari cū vſurarijs aut q̄cq̄ȝ
acceptare ab eis: cū illd̓ corꝑale h vo ſpūale ꝑ
iculū ſit. vñ ait hiero. cauēdū ē nob maxime
ne ab his accipiamꝰ mūera. q̄s nouimꝰ viuer

Fer. 4. poſt dō³ de paſſione
219. M. quot ꝑuitatibꝰ deprauet᷑ hō ꝑ ꝑuitate vſure
Sermo

d̓ lacrimiſ paupuȝ. ne dicat᷑ nob ſi videbaſ fu
rē currebas cū eo. Proīde legit᷑ i vita. b. Ful
ci ꝙ cū mortuꝰ eēt ſtati dyabolꝰ obiecit ei ꝙ ve
ſtē a q̄dā vſurario rcepiſſet. qd̓ intelligēs deꝰ
miſerat̓ illiꝰ aīe ex veſte illa ꝑiclitāti ꝑſtie vite
cū rſtituit. vt culpā quā i vita cōmiſerat añ fi-
nē ſuū vltimū emēdaret. aſt tñ i eiꝰ ſignuȝ dño
ꝑmittēte diabolꝰ ſic ḡuit᷑ ꝑcuſſit eū. ꝙ ꝑ totā eꝰ
vitā ꝑcuſſiōis i eo aliqd̓ veſtigiū appuit. De-
niq; q̄ȝ ꝯtagioſū ſit fenꝰ expientia docȝ atȝ pa
ret. qñ vſq; ad tꝑa nr̄a tm̄ iā excreuerit vſura
ria labes ꝙ iā nll̓s de ea rubor nll̓s de ea tior
nll̓s deniq; ḡuitatl eiꝰ rſpectꝰ int̓ xp̄ianos re-
māſiſſe videt᷑. tm̄ eñ vbiq; h ꝯtagio creuit ꝙ
ſic vbi oēs fetēt ſuꝑueniēs aliꝰ fetēs eꝰ nō ſen
tit fetor. Sic itātū dilatata ē h ipia peſtl. ꝙ nē
dū viros imo etiā mlieres infecit. atq; nūc ve
rificat᷑ illd̓. hiere. vj. A maiore vſq; ad miorē
oēs auaricie ſtudēt atq; mlr̄o lacriabiliꝰ ē qd̓
ſbinfert᷑ a ꝓpha. A ꝓpha vſq; ad ſacerdoteȝ
cūcti faciūt dolū. i. vſurā doloſā. dū. ſ. mltipli
ces ꝯ̄ctꝰ vſurarios ſil̓ata calliditate freq̄ntāt.
oli eñ i vna tō mag̃ ciuitate vix vnꝰ fenerator
reptꝰ eēt ſic qñ etiā d̓ tali viridica fama diuul-
gabat᷑ oīa bō ſua diaboli dicebant᷑. Si q̄s do
mū eiꝰ aſpiciebat aut vineā vl̓ agꝝ alijs circū-
ſtānbꝰ execrarie demōſtrādo dicebat. ecce do
mū vl̓ agrū dyaboli. ſic d̓ cetis eiꝰ bonis. nē̄o
ſūpſiſſȝ d̓ domo illiꝰ ignē nemo i eccīa ab illo
ſūpſiſſȝ neq; ei dediſſȝ oſculū paci pueri q̄ȝ ad
occurſū eꝰ expaueſcebāt ⁊ iuicē illū digito de
mōſtrabāt. Nūc ꝓhdolor ē amētia deplorā
da tales ab oibꝰ honorant᷑. oēs illis nūc aſſur
gūt ponūt᷑ nūc i officijſ eſtimāt᷑ i ꝯſilijs. comi
tatiua mag̃ ſociant᷑ i plateiſ. copulāt᷑ i ꝯiugio
cū nobilibꝰ ꝑentel̓: ⁊ qd̓ execrabiliꝰ ē ñ rſtituē-
tes. ſ; qñq; rſtituē ſil̓antes i cimiterijs; i eccl̓ijſ
etiaȝ ꝯſecratl cū ſolēnioribꝰ ꝙ exeq̄is q̄ȝ ceteri
cuml̓ant᷑. qꝛ iā q̄ſi vbiq; ſcelꝰ aſſūpſit faciē hōe
ſtatl ⁊ pietatl. fugienda imo oino abhorrēda
ē ꝯtagioſa ꝯūſatio illoꝝ. Nec cū eis ꝯuerſan-
dū nec comedēdū nec etiā bibēdū ē exēplo il
liꝰ q̄ ſm̄ cor dei reptꝰ d̓ ſe ait. Suꝑbo oclo ⁊ iſa
tiabili corde cū h nō edebā. Et iteꝝ. j. Coꝝ. v.
apl̓s ait. Si is q̄ fr̄ noiat᷑ ē fornicator aut aua
rꝰ aut idol̓ ſeruiēs aut maledicꝰ aut ebrioſus
aut rapax: cū hmōi nec licȝ cibū ſumere.

De inūerabili mltitudīe aīaꝝ q̄ ex vſura ſeu occaſiōe vſure ſepiſſime periclitant᷑. Ca. iiij.

Quarta iniq̄tas ē illaq̄atio inūera
biliū aīaꝝ. Diuſis nāq; cauſ rōibꝰ
atq; modis inūerabiles aīe ex hac
labe vſuraria illaq̄ant᷑. atq; ꝑiclitāt᷑: ⁊ qd̓ do-
lēdū ē pauciſſimi d̓ hac ſe auīūt. Int̓ hos ꝯnu
merari pñt plīmi abſq; legitia cā ſb vſuri mu
tuū accipiētes. vt notarij q̄ d̓ vſuri ſciēt ꝯfici-
ūt iſtrumētū. teſtes q̄ȝ ⁊ ſēſuales ſeu i hmōi
mediatores ſocij vſurarioꝝ atq; factores illo
rū rui atȝ ꝓcuratōes ad vſāȝ iducētes aduo-
cat procināntes. ꝑbētes talibꝰ libtatē exercēdi
fenꝰ ſic ꝑlātes alijq; capitāci ſcl̓teti atȝ baliui
rctōes ꝯſules iudices ꝯſiliarij i fauōeȝ vſārij
ſtatuta ꝯficiētes ꝑfati vl̓ ꝯſil̓es ſciēt ius rddē-
tes de vſuri. Silr̄ oēs ꝑdicti ſtatuta i fauoreȝ
vſurarioꝝ fctā ſuſtinētes vl̓ obſuātes. ſeu eti
aȝ nō delētes. Nec ab his ꝑicul̓ ſit imūes pu-
pilloꝝ tutores ⁊ curatores. dū ꝓ eis ꝯ̄ctꝰ ꝯfi-
ciāt vſurarios vl̓ iā ꝯfectōes executionē reac
q̄rēdo fenꝰ ſuꝑficiūt. his ꝯnūerari poſſent vi
due matres ad ipm̄ cooꝑātes rectores hoſpi
taliū atq; ſpūaliū domoꝝ rctoreſ ac gubnato
res iniuſti vſurarioꝝ hedes. nec nō teſtamē-
toꝝ vſurarioꝝ iniq̄ executores ꝑncipes atq;
dñi oīa iudeoꝝ vl̓ xp̄ianoꝝ fenora ſuſtinētes
vxores vſurarioꝝ filij ⁊ filie. rui ꝯſāguinei et
affines amici ⁊ q̄cūq; alij in culpa vſure ꝑtici
pātes vſurarioꝝ generi d̓ fenore vxoꝝ ſuarū
dotes recipiētes. Itē his ꝯnūerādi ſūt oēſ q̄
locāt vl̓ vēdūt vſurarijs ad exercēdū fenꝰ do
mos vl̓ apothecas. necnō ⁊ denarios vt me-
liꝰ fenerari poſſit vſurarijs mutuātes Inſuꝑ
⁊ ꝑlati atq; curati q̄ vſȝ ad mortē ꝑmittūt vſu
rarios h impia cumulare luc: ꝯfeſſores q̄ȝ ꝯ̄
ſura i vita ſeu i morte vſurarios ⁊ q̄ſcūq; ſuꝑ
cōmemoratos abſoluētes. ſeu vt veriꝰ dicam
decipiētes: vſurarios maīfeſtos ſepelientes
ſeu ſepelire fingētes. elemoſinas iniuſte d̓ fe-
nore recipiēteſ: ⁊ quōcūq; ad nō ſatiſfaciēdū
certas vſuras occaſiōes ꝑſtātes. hoꝝ tñ oim
ꝑticulares aſſiḡre rōnes ⁊ auctēs non ē tꝑis
pñtl cū d̓ his pleniꝰ dictū ſit i q̄drageſimali d̓
xp̄iana religiōe ſmo. xxxv. ꝑ totū. Sufficiat
igr̄ ad pñs oīa ſuꝑdicta ꝑ ſniaȝ aplīcā ꝯfirma
re ad Rō. j. vbi aplus ait d̓ oibꝰ ſuꝑdictl non
ſtellexert ꝙ q̄ talia agūt digni ſit morte. ñ ſolū
q̄ ea faciūt ſ; etiā q̄ ꝯſentiūt faciētibꝰ. A q̄bꝰ oī
bꝰ nos imūes faciat ⁊ ꝯſuet director oim dñs
noſter iheſus xp̄s. Qui cū pr̄e ⁊ ſpūſctō viuit

Fer. iiij. pꝰ dñicā d̓ paſſiōe quot ꝑuitatibꝰ deprauet᷑ hō ꝯ̄ prauitatē vſure. Sermo. xlv.

Si mihi nō vul
tis credere opibꝰ credite. Joh.
x. ⁊ in euangel̓. hodier. Mira

rabilia ſunt opera vicioꝛum: ⁊ inter cetera
tera maxime cupidinis viciū mētales oculoſ
eruit. Jdeo .in.xxxviij.pš. ꝓpħa ait de tali
cupido. theſaurizat et ignoꝛat cui ꝯgrega
bit ea qđ v̾bū ꝑt eſſe aliud thema in materia
pñti. v qⁱ oñdit̄ cupidi et vſurarij triplex con
dicio ꝓncipalis. Prima eſt inſatiabilis cupidi
tas: qꝛ theſauriſat. Scđa eſt culpabiliſ cecitaſ
qꝛ ignoꝛat. Tercia eſt miſerabilis felicitas. qꝛ
neſcit cui ꝯgregabit ea. Primū ꝑtinet ad cu-
piditatē effectꝰ. ſcđm ad cecitatē intellectus.
terciū ad poſſibilitatē ſeu facultatē effectꝰ. Et
iterū qđ ꝑt eſſe aliud in pñti materia thema.
idē ꝓpħa ait pš. xlviij. Relinquēt alienis ec
ce terciū. diuitias ſuas. ecce ꝑmū. et ſepulcra
illoꝝ domus coꝝ ecce ſcđm. Sꝫ infra. ij. c. ex-
ponet̄ plenꝰ h̄ v̾bū. Ad h̄ tria miro mō diſ-
poſuit vſura: eo ꝙ totū hoīeꝫ et vitā eiꝰ deꝑ-
uat nō tantū contra deū ⁊ ꝯ ꝓximū: ſicͣ in du-
obus ſermonibꝰ p̄cedētibus patꝫ. ꝭ etiā ꝯtra
ſeipm ſtupēdā prauitatē generare ꝑ manife-
ſta opa manifeſtat. Proinde vſura ſic deſcri-
bi ꝑt. Uſura eſt terrenoꝝ inextinguibilis ſi-
tis. cecitas mētis. ſeruitus miſerāda. angu-
ſtia coꝛdis. obꝓbꝛiū vite. illaqueatio dya-
beli. certitudo dānatōis. inpenitēs malū. et
hoꝛribilitas moꝛtis. Jn q̄ qđē deſcriptōe vſu
re nouē ꝑuitates vſure ſub triplici arti. dcla-
rant̄. Prime tres ſūt male. ſcđe peioꝛes. ter-
cie peſſime oſtēdūt̄. et ſi mihi nō vultis crede
re opibꝰ credite ſicͣ dicit dñs in ꝓpoſito v̾bo.

Articulꝰ primꝰ tripliciter dꝑꝛa uat̄ hō vſurariꝰ ꝑ ꝑuitatē vſure.

p Rimo ponunt̄ tres ꝑme ꝑuitates
vſure quibꝰ q̄ ad ſeipſum vſurariꝰ
depꝛauat̄. et he quidem tres. pꝛi-
me male ſunt.

De inſatiabili cupidine tꝑali um reꝝ q̄ ꝑ vſurā in anima homi nis generat̄: Ca. j.

p Rima aūt eiꝰ ꝑuitas ē terrenoꝝ i-
extinguibilꝭ appetitꝰ gnāt em̄ vſu-
ra auaritie et q̄ſiꝰ infinitū ardoꝛē ⁊
inſatialem ſitim. ⁊ h̄ triplici rōne. Prio rōne
deſiderij. ſcđo rōne modi. tercio rōne t̄mini.
Prio rōe deſiderij. Nā q̄to plꝰ vſurariꝰ hꝫ: tā
to plus ſitia ꝯcupiſcit. vñ Prouer. xxx. Jgniſ
nūq̄ dicit ſufficit. ignis em̄ nō extiguit̄ ex ap
poſitōne lignoꝝ ſiccoꝝ ꝭ auget̄ Creſcit amoꝛ
nūmi q̄tū ipa pecunia creſcit. Rō hꝰ ē. qꝛ po-
tus pecunie nō ibi ē nec ibi ponit̄ vbi ſitꝭ aua
ri. vñ ſicͣ vinū in dolio nō ſedat coꝛꝑalē ſitim.
ſic pecunia in archa ſiti mētꝭ ſedare nō ꝑt. Q̄
to magꝭ igr̄ h̄ ꝯcupia creſcit: tāto ⁊ minꝰ hꝫ qđ
ei ſufficere poſſit. Talꝭ q̄ꝫ i ſufficiētia rerū ma
ioꝛē eſuriē ⁊ maioꝛē amoꝛē reꝝ tꝑaliū gignit
Ex q̄ ſeq̄t̄ maifeſte ꝙ auari cupiditas diuiteꝫ
vſurariū in ſūmo egenū fac. iđ ydꝛopico ſilat̄
q̄ q̄to plꝰ bibit tāto plꝰ ſitit. Sic etiā vſurariꝰ
cupidꝰ q̄to plꝰ lucrat̄ tāto amplꝰ lucrari deſi
derat. iđ Bern̄. ait. Auarꝰ terrēa eſurit vt mē
dicꝰ. fidelꝭ ꝯtēpnit vt dñs. Scđo rōe modi
q̄to em̄ modꝰ augēdi pecūias ē facilioꝛ: certi
oꝛ atq̄ ſecurioꝛ. ⁊ lucꝝ maiꝰ. tāto inhyāti ad
cremētū illiꝰ dlectabilioꝛ ⁊ ſuauioꝛ ſit niſi a ta
li exceſſu mētꝭ v̾tute hō cohibeat̄. Sꝫ ipe mo
dꝰ augēdi pecūias ꝑ vſurā ē facilioꝛ, certioꝛ ⁊
ſecurioꝛ. ⁊ ꝑ ceterꝭ hꝫ ꝑdictas q̄tuoꝛ ꝯditōes ⁊
ꝑ ꝯñs lucꝝ eiꝰ ē maius. iđ ad affectū ſuccēdē-
dū. ad cupiditatē efficaciſſime opat̄. hinc Ec
cleſi. xiiij. dꝛ. Jnſatiabilꝭ oculꝰ cupidi. Jn ꝑtē
iniq̄tatꝭ nō ſatiabit̄: donec ꝯſumēt iniuſticiā
arefaciēs aīaꝫ ſuā. Talꝭ ſāguiſuge aſſilꝭari ꝑt:
q̄ mēbꝛo tātūmō dlectabilꝭr applicata ſangui
nē īfectū īſatiabilꝭr ſugit Et dū īfirmū mēbꝝ a
putredie ſua ſanat: ſibiipi necē ſugēdo ꝓcu-
rat. Sic īſatiabilꝭ feneratoꝛ dū venenoſā pecu
niā inſatiabilꝭr bibit. ſemetipm icōſiderate oc
cidit. ſepe q̄ꝫ ꝯtingit qđ dꝛ Eccl. iiij. vnꝰ ē ⁊ ſe-
cūdū nō hꝫ. nō filiū nō frēꝫ: ⁊ tñ laboꝛare nō
ceſſat. nec tñ ſaciant̄ ocꝭi eiꝰ diuitijs. nec reco
gitat dicēs cui laboꝛo ⁊ fraudo aīam meā bo
nis? Tercio rōne termini. ſm em̄ Pħm li.
j. pol. c. vj. Finis vſurarij ē augmētatio pecu
nie. Appetitus autem finis ſm euꝫ ibi ſupꝛa
ē infinitꝰ ꝓpter beatitudinē appetimꝰ maioꝛē
q̄tū in infinitum poſſumus excogitare: ⁊ q̄-
to foꝛtius et intentius nos valemus. et hinc
eſt vt ipſe ait ꝙ pecunie amatoꝛes totam ſuā
ſubſtantiam et induſtriam ⁊ potentiam oꝛdi
nant ad pecunie lucrū Preterea rōnalis aīa
ad imaginē dei facta creaturis omnibꝰ occu-
pari poteſt. repleri aūt nō ꝑt. qꝛ capaceꝫ dei
q̄cq̄d deo minꝰ eſt: implere non valet. Jnſuꝑ
nullū coꝛpꝰ i ſpūali loco ꝯtineri ē poſſibile. nā
ſicͣ ſapia nō ꝑt replere archa: ſic nec pecunia
poteſt repleri anima. Uñ Bern̄. nō plꝰ ſacia-
bit̄ coꝛ hoīs auro q̄ꝫ coꝛpꝰ aura. Hec igit̄ ꝯſi-
derans glorioſa virgo maria Luc. ij. iubilan
do ait Eſurientes impleuit bonis. ſcilicꝫ eter
nis. et diuites ſcꝫ ꝑ affectum dimiſit inanes.
Jdeo dꝛ Eccꝭi. v. Auarꝰ nō implebit̄ pecūia
Quidam cū ꝓpoſuiſſet cū vſura archā im-
plere deinde ab vſura ceſſare cepit parce vi-
uere. atq̄ ad arche impletionem multiplici
fenoꝛe laboꝛare. Cunq̄ nundum archaꝫ im-

pleſſet: timēs dyabolus ne archa r̄pleta amit
teret eū taliter ei guttur ꝯſtrinxit ꝙ q̄cq̄ non
poterat deglutire. Deniq̄ allatis varijs cibiſ
cepit eger clamare dicēs. crucioꝛ crucioꝛ ⁊ mo
rioꝛ fame. ꝭ qꝛ dyabolo ſtranguloꝛ manduca
re nō poſſū. q̄ dicto cū dyabolo ſpm̄ exalauit
vñ verificet̄ qđ dꝛ Eccꝭi. v. qui amat diuitias
fructū nō capiet ex eis.

Quantuꝫ ꝑ vſuram mens ho minis excecat̄. Ca. ij.

ſ Ecūda pꝛauitas eſt cecitas mentꝭ
Nempe q̄tomagis coꝛꝑalis ocu-
lus ad infima inclinat̄. terreq̄ ꝓ-
pinquioꝛ ſit tantomagis reſtringit̄ coꝛpoꝛeꝰ
viſus. Et ecōtra ad ſuꝑioꝛa leuat̄. idō ſi oculi
vnꝰ hoīs eſſent in celo tota terra q̄ nobis taꝫ
imenſa videt̄ q̄ſi bꝛeuiſſimꝰ pūctus appareret
eis. Sic nēpe coꝛdi diuino amoꝛe ſuccēſo at-
q̄ ꝯiuncto cūcta terrena nihil eē vident̄. ſed
ab his q̄ ſpūales oculos ſuos ſtatuerūt decli
nare in terrā. et ab amatoꝛibus mūdi huius
magna eſtimant̄. qꝛ huic ſpūali ꝑuati ſūt. vñ
de hmōi ꝓpħa ait. nō videbit interitū cuꝫ vi-
derit ſapiētes moꝛientes ſilꝭ inſipiēs ⁊ ſtultuſ
ꝑibūt. ⁊ relinq̄nt alienis diuitias ſuas ⁊ ſepul
chꝛa coꝝ domꝰ illoꝝ ineternū. Jn q̄bus v̾bis
ꝓpħa in tali hoīe tres cecitates intꝭ alꝭs oñdit
Pꝛia eſt damnatōis. ſcđa ē dereclictōis. tercia
eſt habitatōis. Prima talis hoīs cecitas ē dā-
natōis. Cōſiderat em̄ vſurariꝰ ꝙ ſic paupes
iuſti ſicut ⁊ vſurarij moꝛiūt̄. et excecatus pul-
uere terrenoꝝ aliā vitā nō credit: ac ꝑ h̄ dam-
natōeꝫ ſuā nō videt. et de h̄ ꝓpħa ait. non vi
debit. ſcꝫ oculo fidei intertitū. ſcꝫ ſuū eternū
⁊ cauſā huiꝰ ſubdit dicēs. cū viderit ſapiētes
.i. iuſtos paupes moꝛiētes. Hinc Eccꝭi. ij. ait.
Sapiētis oculi in capite eꝰ. i. oculi mentales
paupis ſapientis ſunt eleuati atq̄ locati ī ca-
pite ſuo xp̄o. nō in hijs trāſitoꝛijs bonis. Et
ſequit̄ ſtultus. ſcꝫ vſurariꝰ in tenebꝛis ambu
lat. i. ꝑ tenebroſā viā gradit̄. imo currit ad in
teritū ſempiternū. et addit̄ ⁊ didici ꝙ vnꝰ vtri
uſq̄ eſſet interitus. ſcꝫ ſm carnē: quē vſurari
us videt nō ſm ſpm̄ quē nō videt. Et ſubdit
ꝓpħa dicēs. Simul inſipiens ⁊ ſtultꝰ ꝑibunt
Jnſipiens quippe eſt qui futura nō intelligit
nec credit. Stultus v̾o qui negligit illa ſcire.
vtrunq̄ v̾o vſurariꝰ hꝫ. ꝓpterea tales ſimꝭ ꝑ
ibunt: quia coꝛpoꝛe et anima ſimul moꝛient̄ ⁊
damnabunt̄. Secūda v̾o cecitas eſt derē-
lictionis. quia relinquēt alienis diuitias ſuaſ
nec ſecuꝫ apoꝛtabunt. teſte Job. xxvij. dicēs
Diues cū doꝛmierit nihil ſecum affert. Ape-
rit oculos. ſcꝫ quos ante per infidelitatem te
nebat clauſos: et nihil inueniet. Nec vtiq̄ mi
rū. qꝛ totum theſaurū ſuum in terrā dimiſit.
vnde inuitus receſſit. Sepe quoq̄ hoc ad li-
teram ꝯtingere ſolet. ꝙ alienis relinquunt di
uitias ſuas. vnde Eccꝭ. vj. Eſt aliud malū qđ
vidi ſub ſole. et quideꝫ frequens apud hoīes
Uir cui dedit deus diuitias. ſcꝫ ꝑmiſſiue. et
ſubſtantiam et honoꝛes. et nihil deeſt aīe eiꝰ
ex oībus que deſiderat nec tribuit ei ꝑtātem
vt comedat ex ea. ſcꝫ dña auaricia ꝓhibente
ſed hō extraneꝰ voꝛabit illud. Jnſuꝑ ꝯſangui
nei et ꝓpinqui ſepius alieni ſūt. dū vſurarij
moꝛtē deſiderant et expectant vt habeāt illiꝰ
bona. qđ et dñs Math. x. iſinuare volēs ait
Jnimici hominis domeſtici eius. et vere ini-
mici illius ſunt cū ſepe contingat ꝙ filij et ce-
teri ꝯſanguinei ne vſurarius reſtituat aliena
malicia aut violentia impediunt confici teſta
menta et cautiones debitas fieri. ſicut ð plu-
ribus mihi conſtat eueniſſe tempibus noſtri
quod quidē iuſto dei iudicio ꝯtingit illis vt
non poſſint cum velint. q̄ñ cū poterāt nolue
rant. Tercia cecitas eſt habitatōis. qꝛ qua
ſi opinari tales vident̄ ꝙ i ſepulchꝛis ſuis ha
bitare debeāt ſemper. ſcꝫ ita faſtuoſe exoꝛnāt
ea: et in locis ſacris colligūt illa. ⁊ de h̄ ꝓphe-
ta ſubdit et ſepulchꝛa coꝝ domꝰ illoꝝ ineťnū.
Proinde ad talē ꝑ Eſa. xxij. dꝛ. quid tu h̄. ſ.
in eccꝭia? aut q̄ſi q̄s h̄. qꝛ excidiſti tibi h̄ ſepul-
chꝝ excidiſti in excelſo memoꝛiale diligentꝭ in
petra tibi tabernaculū. Ecce dñs aſpoꝛtari te
faciet: ſicͣ aſpoꝛtat̄ gallus gallinatiꝰ.

Q̄ vſurariꝰ non dñs diuitiaꝝ ſꝫ ſeruus dici debet. Ca. iij.

t Ercia pꝛauitas eſt ſeruitus miſe-
randa vſurarius em̄ ſeruus diui-
tiarū eſt. quod manifeſte declarat
ꝓpheta dicens. Doꝛmierūt ſom-
nū ſuum et nihil inuenerūt oēs viri diuitia-
rum in manibus ſuis. Oꝛdo quidē ꝯgruus
eſt. q̄ñ diuitie ſūt viroꝝ nō aūt q̄ñ viri ſunt di
uitiarū. Sed hunc oꝛdinē ꝑuertit auaritia et
vſura vt viri diuitiaꝝ ſint et ñ ecōuerſo. Tri-
plex em̄ ſuile officiū ſꝭ dñis diuitiaꝝ vſura-
rij hñt. Primū officiū eſt obediēdi. ſcđm cu-
ſtodiēdi. terciū ꝯfoꝛmādi vnū aliud ſeq̄t̄ cō-
ſeq̄nt̄. Primū ꝑtinet ad nūmos mꝭtiplicādū.
ſcđꝫ ad eos ꝯſeruādū. terciū ad eū illꝭ ꝯfoꝛmā
dū. Primū illiꝰ ſeruile officiū ē obediēdi tā
to v̾o flagrāti deſiderio atq̄ voto. tātoq̄ ſer-
uitudine ac abiectōe coꝛdis oꝛis opꝭs dedica
tus ē vſurariꝰ obediētie nūmi maxie ad ipm
multiplicandū. ꝙ ad ꝑceptum illiꝰ cogitat im
pia et iniqua in coꝛde eius frequēter verſant̄

ſtudioſe cogitationes. patē ad decipiendum
circūueniendū fallendū. fabricanꝰ cauillatio
nes iiuſticie. ſīlatōs. calliditates. puerſitates
malicie. machinatōes duplicitates ꝓditiōes
et ſilia. ad iuſſionē illiꝰ multiplicat vſurarius
mēdacia piuria. ſophiſtica verba. frangit ꝓ-
miſſa et his ſilia. ꝑcipiēte illo abſtinet a deli-
catis cibis et veſtibus ꝑcioſis. a ſolatijs ꝛ a q̄
ete. a ſomnoq̄ꝫ. Illo q̄ꝫ impante patrat crude
litates. iniuſticias. nequitias ꝛ ſilia. Inſuper
ad imperiū eiꝰ exponit ſe laborībꝰ ꝛ erumnis
itineribus ſepe piculis fluminū. piculis latro
nū. piculis ex genere. piculis ex gētibꝰ. picul
in ciuitate. piculis in ſolitudine. piculis mari
piculis guerrarū in fame ꝛ ſiti in frigore ꝛ nu
ditate in calore et eſtu. in morte frequenter et
qđ mirabiliꝰ eſt cogit ꝑ obedientiā eū nūmus
dare aīaꝫ ſuā in manibus demonū qđ ꝛ ipſe
pficit ꝛ letanꝰ. vt verificeꝰ illud Eccli. x. Pecu
nie obediūt oīa ſcꝫ q̄ in vſurario hoīe ſūt oēs
ſcꝫ cogitatōes eiꝰ et locutōes et opatōes. Se-
cūdū ſeruile officiū eius eſt cuſtodiēdi. ſcꝫ q̄
tam male acquiſita ſunt. vñ glo. ſup illud Lu
ce. xvj. Nō poteſtis deo ſeruire et mammōe.
Seruit diuitijs q̄ cuſtodit ea vt ſeruꝰ. Sed q̄
ſeruitutis iugū excuſſit diſtribuit vt dñs in h
aūt manifeſtū ſignū eſt ꝙ ipē uſurariꝰ non ſit
diuitiaꝝ dñs neq̄ꝫ poſſeſſor ſꝫ tantū cuſtoſ. qꝛ
de eis nō pōt facere q̄cquid vult. etiā bonum
qđ iudicat eſſe faciēdū. vñ Bern. ſup Canti.
ait. querere a q̄uis eoꝝ q̄ lucris tpalibꝰ inhiant
inſatiabili corde: q̄d ſentiāt de illis q̄ ſua ven
dentes ꝛ paupibus erogātes regnū celoꝝ ꝓ
terrena ſubſtātia mercanꝰ. ſapiēter ne agāt.
Rñdebit ꝓculdubio ſapiēter. Quere iteruꝫ
cur qđ approbat nō facit. non poſſū inq̄t. q̄re
qꝛ ꝓ fctō dña auaricia nō pmittit. nō ē igꝰ vſu
rariꝰ dñs eoꝝ q̄ hr̄e videꝰ. niſi forte eo mō lo
q̄ndi q̄ q̄s ē dñs cōpedū q̄bꝰ cōpeditꝰ teneꝰ q̄
potiꝰ illi dñanꝰ q̄ꝫ ſeruiāt ei. ꝛ dū qđāmō vide
tur cuſtodire eos cuſtodiꝰ ab eiſ. Sic nempe
vſurariꝰ neq̄ꝫ dū ipos denarios cuſtodire vi-
deaꝰ. mānone iuſſu i cuſtodia retineꝰ ab eis
demū in pūcto morꝰ traditꝰ i manꝰ dmonū
Terciū eiꝰ ſeruile officiū ē ꝯformādi. ſ. marſu
bio ſuo. ſiue i ꝓſpis ſiue i adūſiſ. vñ Ber. ſup
Cañ. loq̄ꝰ auari dicēs. Cōformari burſe tue.
tanq̄ꝫ ſeruꝰ dñe ſue. dū q̄ꝫ illa nō ꝯgaudet il
li gaudēti ꝯdolet dolēti. tu q̄ꝫ creſcēte marſu
bio tuo creſci piter et aīo. ꝛ decreſcēte piter d
creſci. nā ꝯheri triſticia cū illo extenuaꝰ ꝛ ſol-
ueris leticia aut certe inflari ſupbia cū illo ipleꝰ

Articulꝰ ſcōs d alijs tribꝰ pra-
uitatibus deterioribus quas ge
nerat vſura in aīa cupidi.

ſEcundo addanꝰ alie tres prauita
tes vſure que deteriorem efficiunt
vſurariū. q̄ꝫ tres prime p̄dicte.

Quantā anguſtiam cordis in auaro parit vſura. Ca. j.

pRima p̄uitas ē āguſtia cordis. In
mira q̄dē anguſtia viuit cor vſura
rij cupidi et auari. vt dicere poſſet
illō Dañ. xiij. Anguſtie mihi ſūt vndiq̄ꝫ. Tri-
plicē anguſtiā doloroſā expiꝰ vſurariꝰ miſer
circa diuitias tpales. Primā i acq̄rendo eas.
ſcōaꝫ i eas expēdēdo. tciā i eas amittēdo Pri
mā q̄dē anguſtiā expiꝰ in diuitijs acq̄rēdo. Nā
nocte ac die q̄etē recipe nō pt. Sero q̄dē ante
q̄ꝫ inq̄erā q̄etē dormitōis ſumat pgit videre
denarios ſuos illos numerat atq̄ꝫ renūerat.
oſculaꝰ. cōtēplaꝰ ꝛ amplexaꝰ: ꝛ tanq̄ꝫ aīe ſue
medelā eā apponit ſuo cordi. O q̄ ſpecularet
dā geſtus modꝰ actꝰ ꝛ v̄ba q̄s circa denarios
ſolꝰ i ſecreto ſeruat. nō abſq̄ꝫ admiratōe rple
reꝰ riſu. deniq̄ꝫ pꝰ locatos denarios i loco tu-
to: reliq̄ꝫ circuit domū ſcrutaꝰ minima rimaꝰ
cūcta reuidet reliq̄ ꝯſiderat cetera ꝛ nihil de
tota ſuppellectili domꝰ ſue iexamiatū ꝛ indiſ-
cuſſū relinq̄t. tādē dormitū pgens ſobrio ſeu
pco ſōno illo q̄ dormit ſomniat qđ ꝯcupiſcit
vel timet. Nūc appet ei ſe recepiſſe theſauruꝫ
magnū. Nūc maiꝰ ei fuiſſe ablatū ꝛ extūc leta
tur iocūdaꝰ ꝛ dormiēdo exultando ridet. Et
ex alio triſtaꝰ lamentaꝰ plorat ꝛ clamat dolet
ꝯq̄riꝰ ꝛ ſuſpirat: ꝛ vix abſq̄ꝫ ꝯſili ſōno trāſit ſō
nū. Qua līgua exp̄mi poſſꝫ q̄ꝫta meſticia ob
ruiꝰ: cū euigilādo defraudatū ſe reppit d the
ſauro nūc in ſōno tā certo ſpto: peniꝰ amiſſo
Proīde ꝯtingit eis ſic dr Eſa. xxix. Sic ſomni
at eſuriēs ꝛ comedit: cum aūt fuerit exprectꝰ
vana eſt aīa eiꝰ. ꝛ ſic ſomniat ſitiens ꝛ bibit et
poſtq̄ꝫ fuerit expgefactꝰ laſſus adhuc ſitit. et
aīa eiꝰ vacua ē ſic etiam ꝯtingit hmōi auaris.
Quis etiā depromere poſſet leticiā cordis eꝰ
cum comperit expgefactus non extitiſſe veꝝ
ꝙ ablatū fuiſſet ei theſaurum quēadmodum
ſomniauerat pauloante. De die etiam mino
rem quietem habet. Nam ſummo mane do-
mum egrediens plateas et loca publica viſi-
tat. animo inquieto circūiens ꝛ querēs queꝫ
deuoret anima eius. et tanq̄ꝫ leo egreſſus de
antro nō reuertitur domuꝫ donec apprehē-
henſa preda eſcam catulis. id eſt natis ſuis
ferat. vt dicitur Ezechiel. iiij. Rugiens capi-
enſq̄ꝫ predam deuorat animam pauperis:

Secundā quidē anguſtiam expiꝰ in diuitias
expēdēdo. tanta eñ miſeria p̄miꝰ tanta aua
ricia atq̄ꝫ tenacitate ꝯſtringiꝰ ꝙ q̄ñcūq̄ꝫ d ſua
ſubſtantia vnū denariū diminui cernit ocu-
lū ſibi cecidiſſe videꝰ. Ex h̄ quidē totam fami
liam ſuam in amaritudine tenet. Subtiliſſi-
me eñ diſcutit et numerat expenſas panis vi
ni olei carniū ouoꝝ gallinaꝝ ꝛ q̄rūcūq̄ꝫ minu
taꝝ rerū. figit terminū artiſſimū expenſaruꝫ
ꝛ ſi quid vltra diminutū in domo recepit de-
fraudatū ſe dicit guloſitate ebrietate atq̄ꝫ la-
trocinio omēs de familia ſua monet ad abſti
nētiaꝫ pcamq̄ꝫ vitā hortaꝰ eos obſeruat ꝛ nu
merat oēs comedentiū bolos ac potuū vites
Continuo interim amaritudine vriꝰ ꝛ turba
tur. Sepe ꝯqueriꝰ dicēs in domo hac nō ſūt
niſi latrones et lupi. ac lamentabiliter ſepiuſ
ait. Vos roditis mihi oſſa. ex ꝓprijs v̄bis te-
ſtimoniū reddens ꝙ ipē ſemꝑ eſt p̄muꝫ fercu
luꝫ menſe ſue. Ex his ꝛ ſilibus clareſcere pōt
ꝙ nec ipē in ꝓpria domo aliq̄ tpe pacē habet
neq̄ꝫ familia eiꝰ cū eo quietē repire valeat. vt
verificeꝰ ꝙ de talibꝰ. Eſa. xlviij. dr. Non eſt
pax impijs dicit dñs. Et iteꝝ Prouer. xv. Cō
turbat domū ſuā q̄ ſectaꝰ auariciā. ideo ſimi-
limꝰ eſt cani qui paleas ſup q̄ſ cubat ꝛ dormit
nec ipē comedit nec illas aſportari permittit.
imo ſi q̄s vellet eas inde aſportare ſe mōſtrat
latrare nō ceſſat ꝛ q̄ñq̄ꝫ mordere. Sic talꝰ mi-
ſerabilis hō: nec vtiꝰ diuitijs q̄bus preeſt nec
alios ſine latratu ꝛ canino morſu pmittit vti.
vt etiā i hac verificeꝰ illud Ecci. v. Qui amat
diuitias fructū nō accipiet ex eis. Terciā an-
guſtiā talis expiꝰ in mūdanas diuitias amit-
tēdo. Que līgua dicere poſſet q̄ꝫto dolore
torqueꝰ. q̄ꝫta amaritudine cruciaꝰ. q̄ꝫtoq̄ꝫ me
rore afficiaꝰ. q̄ñ aliquid de ſubſtantia ſua ca-
ſu amittiꝰ aut in mari pichitaꝰ aut predā ſeu
furto ſeu alio modo diripiꝰ ꝛ fraudaꝰ. Hinc
Eccli. v. diciꝰ. Eſt et alia infirmitas peſſima
quā vidi ſub ſole. Diuitie ꝯſeruate in maluꝫ
domini ſui. Pereunt eñ in afflictiōe peſſima
admiranda eſt igitur in hoc ſapiētia ſaluato-
ris qui vidēs ꝙ cupidinis via duceret ad ho
ſpitium infernale ſi eam dimitteret planam
pulcram et gratam. fecit ſicut agricola pru-
dens qui viam per quam nemineꝫ vult tranſ
ire foſſatis preſcidit ac palis in terra confixis
applicatis pūgentibus ſpinis illam obſtruit
atq̄ꝫ munit. Sic nempe ſapientia dei in itine-
re diuitiaruꝫ poſuit anguſtias multas in eas
acquirēdo ſollicitudines et timores in eas cō
ſeruando. et dolores plurimos in eas amit-
tendo: vt ſic ſaltem impedireꝰ homines per
talem viam turmatim currere ad infernum.
Ideo Ozee. ij. dicitur ad eum qui tempora-
les diuitias tam auide concupiſcit loquiꝰ do
minus dicens. Sepiam viam tuam ſpinis. i.
anguſtijs ſupradictis. ſcilicet ne anima tua
periclitetur.

Qꝛ obprobrioſam ꝛ infamem viam reddit vſura. Ca. ij.

ſEcunda prauitas eſt obprobrium
vite. tantis nempe vſurarij vita ob
probrijs plena eſt. Tria inter alia
ſunt obprobria vite eius. Primuꝫ
eſt inertia. ſcōm eſt malicia. tercium eſt infa-
mia. Primū obprobrium vite eius eſt inertia
Per vſuram eñ tollit ſibi vſurariꝰ operoſita-
tem omis debiti modi ꝓcurandi. ſibi licita et
ſalubria lucra. et pro tanto efficiꝰ deſidioſus
accidioſus et ocioſus. ex hoc etiam vſura ne
ceſſitat hominē ad indebitos modos lucran
di contra legem quam dedit dominus Gen.
iij. dicens. In ſudore vultus tui veſceris pa-
ne tuo. Sed tales ſicut ait propheta. In labo
re hominū non ſunt. et cū hominibus nō fla
gellabunꝰ. ſcꝫ quandoq̄ꝫ in vita. ſed poſt mor
tem cum demonibus ſemꝑ flagellandi ſunt.
Scōm obprobriū eſt eius malicia que ſequiꝰ
ex p̄cedenti inertia. Naꝫ ſicut diciꝰ Eccli. xxx
iij. Multā maliciaꝫ docuit ocioſitas. i. iners
vita ad tantam maliciā ſceleſtum. talis auari
cia hominem ducit ꝙ animam ſuam ꝓ quo-
libet vili numulo venalem prebet. Maximū
vtiq̄ꝫ ſcelus eſt animā in tāta ſublimitate crea
tam. id eſt ad imaginem dei factam: tanto p̄-
cio. id eſt ſanguine iheſu criſti redemptam: ꝛ
ad tantam gloriam ordinatam ꝓ tam vili p̄-
cio venundare. Hinc diciꝰ Eccli. x. Auaro ni
hil eſt ſceleſtius habet eñ animam ſuā vena
lem. Ex quo manifeſte videꝰ ꝙ ꝓ nūmo talis
precipitaret ſe in infernalem voraginem om
niū ſcelerū et flagitiorum: niſi forte aliq̄ mun
dano timore refrenaretur. Terciuꝫ eius ob-
probriuꝫ eſt infamia. ita infamem reddit ho-
minem vſure ſcelus: ꝙ nullus niſi oīno diffi
des eam audeat publice exercere. Hi quideꝫ
ſunt illi de quibus diciꝰ Prouerb. ij. qui reli
quunt iter rectum. et ambulant ꝑ vias tene-
broſas. qui letantur cum malefecerint et ex-
ultant in rebus peſſimis. quorum vie puerſe
et infames greſſus eorum ꝛc.

Qꝛ dyabolo ſtupendo modo ꝑ vſurā aīa illaqueaꝰ. Ca. iij.

t Ercia prauitas eſt illaqueatio dyaboli. tāta eſt em̄ prās quā exigente h̓ ſcelere ⁊ dn̄o ꝑmittente ſuſcipit dyabolus ſuꝑ tales: ꝙ eo oꝑante vſurariꝰ ꝑmo ſe illaqueat. ſcd̄o ſe intricat. tercio p̄ſūptuoſe ſperat. Prio ſe illaqueat. vn̄ Job. xviij. baldach de cupido loquit̄ dicens Immiſit in rethe. pedes ſuos. et in macul̓ eiꝰ ſcꝫ demonis ambulat. tenebit̄ planta eiꝰ laq̄o plantā em̄ extremitatē vite auari vocat. Q̄to em̄ cupidus fini vite ſue ꝓpinquior fit: tanto maiori cupidine mardeſcit. Hinc Jhero. ait. Cū alia vicia inſeneſcant ſola auaricia iuueneſcit. Vn̄. j. Thimo. vj. Qui volunt diuites fieri incidūt in tēptatonē ⁊ in laqueū dyaboli. Jdeo q̄to hō in auaricia ſenior fit: tanto difficiliꝰ ab ea diſſoluit ſe. Scd̄o ſe intrinſecat. Cū em̄ auis volādo in rethe ceciderit tanto ampliꝰ ſe intrinſecat. q̄to ampliꝰ ſe extrinſecare ꝯtendit. Sic vſurario ſepe cōtingit ꝙ dū ꝑ aliqd̓ tp̄s vt ditet̄ intēdit vacare vſuris et demū ceſſare ab eis: oī die menſe et anno ampliꝰ ſe reꝑperit intricatū. atq̄ a ꝓpoſito ceſſandi ab vſuris ampliꝰ elongatū. Hinc dr̄ ꝓuerb. v. Iniquitates ſue capiūt impiū: ⁊ funibus pctōꝝ ꝯſtringit̄. vn̄ Jeremie. j. ad aīam vſurarij a dyabolo dictū eſt. Jllaqueaui te et capta es babylon ⁊ neſciebas. Tercio p̄ſumptuoſe ſperat: q̄a credit ſe penitere in fine et reſtituere aliena ſ; ignorat miſer ꝙ dn̄s Math. xiij. cōminatꝰ eſt dicēs. qui em̄ habet dabit̄ ei ⁊ habūdabit. q̄ aūt nō habet id qd̓ videt̄ hr̄e auferet̄ ab eo. Habet nempe ille theſaurū magnū q̄ tp̄s ei ꝯceſſum virtuoſe expēdit: ⁊ ideo multa merita cumulauit. Huic dabit̄ ſcꝫ in finē vite ſue tp̄s ſe etiam meliꝰ diſponēdi ⁊ p̄epandi. vn̄ tūc etiā maiori grā habūdabit. Qui aūt nō hꝫ ſcꝫ in p̄terito tp̄e merita cumulata: q2 ſēꝑ male vixit id qd̓ videtur hr̄e penitētie tp̄s in fine auferet̄ ab eo ſcꝫ iuſto dei iudicio eo qd̓ in illo p̄ſumptuoſe cōfiſus eſt. Qd̓ eueniſſe dr̄ cuidā vſurario. q̄ i pūcto mortis clamauit alte dicēs. O penitētia vbi es. Quo verbo dicto ſpm̄ exalauit. vt ex eius verbo apte clareſceret. ꝙ q2 qn̄ illā recipere poterat nō queſiuit merito eā recipere non potuit cū voluit. eo ꝙ non debito mō vellet. vn̄ de talibus Job ait Jnuolute ſunt ſemite greſſuū eoꝝ ambulabūt in vanū ⁊ ꝑibūt. Et itēꝝ de tali vſurario in extremis agēti i. xviij c. ait. Artabunt̄ greſſus virtutis eiꝰ: et precipitabit eū ꝯſiliū ſuū. qd̓ fuit ſperare p̄ſumptuoſe in fine vite. ⁊ ſic merito ei tp̄s auferet̄ ſuum qui vendidit alienū. Contingit em̄ illi ſicut rapaci aui: que ab aucupe hincinde ꝑmittit̄ auolare ad predaꝫ. q̄ capta alligat̄ ad p̄dam vbi ei minime miſtrat̄ paſtus quē cupit. Sic dū vſurariꝰ viuit a dyabolo minat̄ ad p̄dam ſed in fine ligabit̄ cōpedibus gehēne. vbi nō tantū nō ſaciabit̄ ꝯcupitis. verū etiā vt dicit̄ Job. xx. Diuitias quas deuorauit euomet. et de ventre eius extrahit eas deus.

Articulꝰ terciꝰ de tribꝰ vltimis prauitatibꝰ peſſimis vſuraꝝ: et quō ponūt aīaꝫ ſuaꝫ in extremo ꝑiculo eterne damnationis.

t Ercio ſubiūgamꝰ tres alias prauitates que peſſime extendunt̄. atq̄ vſurariū in ſtatu damnatōnis collocant et dimittunt.

De certitudine dānatōis eterne qnā parit vſura. Ca. j.

p Rima prauitas eſt certitudo damnatōis. Miro nēpe modo int̄ alia ſcelera pctōꝝ certificat̄ vſurariꝰ ꝑ vſurā de ſua eterna dānatōe. Nā tria ad h̓ habet teſtimonia credibilia facta nimis: vt in ore duoꝝ vel triū ſtet huiꝰ veritatis verbū. Primū teſtimoniū ſūt euāgelia. ſcd̄m ꝓuilegia. terciū manifeſta iudicia. Primū ꝟo teſtimoniū ſunt euāgelia Luc. vj. dn̄s ait. Eadē quippe mēſura q̄ menſi fueritis: remetiet̄ vobis. Cū ꝟo vſurariꝰ non det aliquid niſi recipiat amplius ex h̓ certificat ſemetipm̄ d̓ dānatōe eterna. Quia ſi vellet acquirere paradiſum a iuſto iudice. q̄ p̄ſcriptā ꝯſtituit legeꝫ nō dabit̄ ei niſi det aliqd̓ ampliꝰ ⁊ meliꝰ paradiſo. Sed q2 hoc nūq̄ poterit obſeruare: neceſſario ſequit̄ ꝙ nunq̄ poterit acq̄rere gloriā ſempiternā. Scd̄m teſtimoniū ſunt ꝓuilegia et auctentica inſtrumēta. Nullū quidem crimen eſt ꝙ tantū patent̄ ⁊ apte deferat lr̄as eterne mortis ſicut facit vſura. Nam in quolibet inſtrumēto ⁊ ꝑticula libroꝝ in quibꝰ ꝯtractus vſurarij ꝯſcribunt̄ ꝑticulare ꝓuilegium vſurariꝰ habet ꝙ obligat eū ad ſupplicia eterna. Ex q̄ ptꝫ ꝙ de hoc tot priuilegia habet q̄t vſurarios ꝯtractus fecit. Jdeo multū certificatus eſt de damnatione eterna. Verūtamē ſi reſtituerit aliena abradunt̄ ⁊ caſſant̄ ꝓuilegia ſupradicta. Nec credit̄ eis ſicut nec credit̄ caſſato libro ⁊ abraſis ſeu inſciſis cartis i iudicio ſeculari. Terciū vero teſtimoniū ſūt iudicia manifeſta. et inter alia vnū potiſſimū eſt q2 vſurario ꝯtractu fit fenerator ꝯſociꝰ demonis infernalis. Fieri etem̄ cōſueuit ꝙ qn̄

mercator facit foꝝ cū venditore arranſq̄ ſoluit de re empta et ſuꝑueniens alius apponat vnū denariū dicēs. Jn hac mercātia volo eē ꝑticeps ⁊ ille annuat. tūc facti ſūt ſocij i lucro ꝑiter et in dāno. Sic ꝯtingere habꝫ vſurario ⁊ demoni infernali. nā int̄ iuſta lucra feneratoꝝ apponit dyabolꝰ aliqd̓ impie acq̄ſitū et dicit̄ ſe eſſe ſociū ſuū: ꝑtēq̄ hr̄e in illa mercatiōe. h̓ ꝓbet Gregꝰ. in ij. dyalogoꝝ. vbi eqd̓ē refert. ꝙ quidā p̄diues hō magnā habebat pecunie ſūmā licite acq̄ſitā: inter quā appoſuit duos denarios q̄s fenore adeptus erat. ⁊ totā illā pecuniā collocauit in archa. Cūq̄ ꝟo altera die apiret archā reꝑperit dyaboluꝫ ſuꝑ denarios ſedentem. q̄ ꝓhibuit ei ne attingeret eos niſi expendere vellet eos cuꝫ ꝯſenſu ſuo: eo ꝙ ſocij ſimul̓ eſſent in pecunia illa. Ex his ptꝫ ꝙ manifeſtū iudiciū ē vſurarios eē damnādos niſi reſtituāt. eo ꝙ ſicut ſt̄ in p̄nti vita ſocij peccatoꝝ ita erūt in futuro ſocij tormētoruꝫ. Ex hac igit̄ ꝯtractus ſocietate intātū cū dyabolo vſurariꝰ ꝯfederat̄ tātūq̄ in demoneꝫ trāſformat̄. qd̓ q̄dāmodo induit ſilitudinē eiꝰ. Naꝫ ſicut dyabolus pcti nūmū quē ſub ſpe lucrat̄ mutuat pcōri nūq̄ ꝑ pniaꝫ ſibi reſtitui vellet vt demū illiꝰ corpꝰ ⁊ aīaꝫ lucrari valeat. Sic et vſurariꝰ illatū mutuum ſibi reſtitui nollet. vt poſſit totā ſubſtātiā paupis deuorare. Jdeo de tali cupido Job. xx. ad lr̄am ſcriptū ē. iuxta mltitudinē adinuētionū ſuaꝝ. ſic ⁊ ſuſtinebit. qm̄ ꝯfringēs nudauit domū paupis. domū rapuit et nō edificauit eā nec eſt ſaciatꝰ venter eius. ⁊ cū habuerit qd̓ cupiebat poſſidere non potuit q2 ſcꝫ vel rapiet̄ ei in vita. aut ſaltem relinquet illud in morte ſua.

Q2 vſura miro modo ducit ad impenitentiam. Ca. ij

ſ Ecūda p̄uitas eſt impenitēs malū. Triplex em̄ cauſa ē quare vſurariꝰ raro ⁊ cū grādi difficultate ad veram penitētiam reduci p̄t. Prima ē indiſpoſitio. ſcd̄a cā eſt induratio. tercia eſt obſtinatio vt ſint hij tres gradus ad deſcenſū dānatōis eterne. Prima igit̄ cā eſt indiſpoſitio. Jndiſpoſitus eſt em̄ vſurariꝰ veraciter penitē. Nā aut eſt ꝓdigus aut ē auarus. Si ꝓdigꝰ nō hꝫ vn̄ reddat. Si auarꝰ reddere nō vult. ꝑiculoſior tn̄ eſt ꝯditio nolle q̄ non poſſe reſtituere aliena. cū illd̓ ex malicia: h̓ ꝟo ex impotentia. tn̄ cū culpa mixta originē habet. Deniq̄ ad i poſſibile nemo tenet̄. Nā inanis ē actio q̄ excludit inopia debitoꝝ. extra de reſt. ſpoli. c. ij Auarus ꝟo rariſſime niſi in mort̓ articulo ſatiſfacere vult. ſilis vaſculo illo terreno i q̄ pueri denarios ponūt: cū iā cupido nūmi icipit blandiri eis de q̄ vaſe niſi rūpat̄ extrahi non p̄nt. Sic vſurariꝰ nō reſtituit niſi i mortis articulo qn̄ denarios illos ſecū deferre nō p̄t. vt verificet̄ qd̓ Ecci. xxix. dr̄. Multi q̄ſi inuētionē. i. ex ingenio adinuentū nō a natura ꝓhibitū eſtimauerūt fenꝰ ⁊ p̄ſtiterūt moleſtiā his q̄ ſe adiuuerūt donec accipiant. oſculant̄ manus dant̓ ⁊ in ꝓmiſſiōibꝰ humiliauit vocē ſuaꝫ: ⁊ in tp̄e redditōis poſtulabit tp̄us et loq̄t̄ ꝟba tedij et murmuratōis ⁊ tp̄s cauſabit̄ ſolidi. vix reddet dimidiū et cōputabit illud q̄ſi inuentionē. Que aūt vſurario ꝓdigo req̄rātur ad h̓ ꝙ eū reddat excuſatū impoſſibilitas ſua tacta ſunt i q̄dragēſimali de xp̄iana religione. ſmo. xxxviij. ꝑ totū. Scd̄a cauſa eſt induratio. cū em̄ vſurariꝰ ꝯſiderat ad ſtatū ſalutis nō poſſe venire niſi ꝓ poſſe ſuo reſtituat aliena: ac ꝑ ꝯn̄s niſi ſe et filios et filias ⁊ alios heredes ſuos in mlta pauptate ⁊ in inhonorabilitate relinq̄t. idō h̓ abhorrēs ꝑ fidē non intelligēs ſtatū ſuū ꝑiculoſuꝫ potiꝰ deliberat in pctō ſuo ꝑſeuerare q̄ debito mō ſe emendare. ſic diu ꝑſeuerādo indurat̄ cor eiꝰ. Et licet huiꝰ vicij p̄dicatōes aliq̄n audiat. et licet aliq̄ſ timēs deū eū ad pniam inducat. licet etiā exhortatōes ad h̓ et obiurgatōes de h̓ ſepe ſentiat. nihilominꝰ tn̄ ſꝑ cor eiꝰ ampliꝰ indurat̄ ſicut de eo Job. xlj. dr̄. Cor eiꝰ indurabit̄ q̄ſi lapis et ſtringet̄ q̄ſi malleatoris incus. qui q̄to plus malleo ferit̄ tāto durior fieri ſolꝫ. Tercia cā impenitētie eſt obſtinatio. Signū q̄ppe manifeſte obſtinationis vſurarij ē ꝯtēptꝰ diuini ꝟbi. et exhortationū ac rep̄henſionū ſcelris ſui. ideo Salomon ait ꝓuer. xviij. Peccator cū in ꝓfundū pctōꝝ venerit ꝯtemnit. ſi reſurgē ꝑ penitētiā. Mira em̄ eſt obſtinatio vſurarij ꝯtēptoris ⁊ q̄dāmodo excedere videtur obſtinationē iude. Primo em̄ iudā penituit de ſcelere ꝑpetrato lꝫ nō debito mō. ideo ait. peccaui. Scd̄o peccatū ſuū ꝯfeſſus eſt dicēs. tradens ſanguinē iuſtū. Tercio ſatiſfecit ſeu reſtituit. Preciū qd̓ accepat ꝓ xp̄i ꝓditione veniā tn̄ non meruit cum illaꝫ nō req̄ſiuit Sed quid dicere poſſemꝰ de vſurario obſtinato quē ꝑmo nō penitet de vſura niſi forte ꝙ modicū lucratus ſit. Scd̄o ſi penitet aliqualiter tn̄ nō ꝯfitet̄ ſcꝫ ne a ꝯfeſſore ad ſatiſfactionē cogat̄. Tercio q̄ ſi ꝯfitet̄ q̄rit aliquē ꝯfeſſorē q̄ nō hꝫ ꝯſciētiā neq̄ ſciētiā: ne ꝑ cautionē debitā ſatiſfacere cogat̄. ſ; ſimplici ꝟbo ꝓmittit confeſſori ignaro ſatiſfacere ſiqua habet aliena. Quarto etiā ſi h̓ in ꝯfeſſione pro-

f fer. q post dn̄icā de paſſione.

Feria M.

mittit ꝓmiſſum nō ſeruat cū tamen dicit͛ extra de re.iur.li.vj. Non dimittit͛ peccatū niſi reſtituat͛ ablatū.

De horrēdis ſignis ⁊ iudicijs q̄ ſuꝑuenire ſolēt vſurarijs in eorū morte. Ca.iij.

t Ercia ⁊ vltima prauitas eſt horribilis mors int͛ cūcta ſcelera q̄ diuino iudicio impijs finē ſolet ponere ꝑ horribilē mortē ē vſura. Nā cū vſura de maioribus eſt ſcelerib⁹ ido mirabilia et terribilia ſigna ſepe apparēt in vſurarioꝝ fine. Hꝰ qdē accidere ſolet triplici ſigno vl̄ triplici rōe Primo rōne derelictionis. ſcdo rōne deſperationis. tercio rōe ꝑſecutōis. Primo qdē accidit rōe dēlictōis. Cū em̄ vſurari⁹ nō lucri ceſſꝫ in q̄libet ſacro die. nō diei paſce parcit. nō diei dn̄ico. nō diei ſctiſſime xp̄i paſſiōis. In q̄libet ſolēnitate ſacratiſſime ṽgis nō ceſſat a tali lucro. nec in dieb⁹ apl̄oꝝ. nec in dieb⁹ martirū et ꝯfeſſoꝝ. ṽginū ⁊ etiā angeloꝝ. Inſuꝑ ſi eximit a lucro vſure diē oim ſctōꝝ. merito ergo nō ſolū a deo verūetiā a btā virgine ab angelis vniuerſis. et ab oi multitudine btōꝝ in iſto dei iudicio in vltimo fine vite ſue ita derelinqui meret͛. ꝙ nec deū habeat donatorē grē: nec aliquē btūm inuenit grē a deo impetratorē. ſeu etiā ꝓ illo miſero aliquē ſctm̄ d celo ſupplicatorē. vn̄ Michee. iij. de talib⁹ ſcp̄tū eſt. Abſcōdet dn̄s faciē ſuā ab eis. in die illo. ſcꝫ extremo. ſicut neqter egerūt in adinuētionibus ſuis. Scdo ṽo accidit eis hꝰ rōne deſperatōis. qn̄ em̄ ifelix pctōr a deo ⁊ a tota celeſti curia derelict⁹ ē. facile demonib⁹ eſt eū in baratꝝ deſperatōis p̄cipitare. qd qdē libertate eis ꝯceſſa ope cōplēt oſtēdēdo ei multitudinē ſceleꝝ ſuoꝝ: et oblitā eſſe illi⁹ dei miſericordiaꝫ. ſicut dr̄ Iob. xxiiij. Obliuiſcat͛ illi⁹ miſericordia. Et iteꝝ ait. Auferat͛ ab eo ois ſpes fiducie. ſcꝫ venie grē ⁊ glie. vn̄ ⁊ ipe in tali deſperatōe vltima ſic derelictus ait illd Iob. vij Deſpaui neq̄q̄ vltra iā viuā. ſcꝫ nec vita corꝑali nec vita ſpūali nec etiā vita et͛nali. Legit͛ de vſurario quodam. ꝙ nocte qdā p⁹ ſplendidā cenā cū dormiret in lecto ſuo cū vxore ſua ſubito expgefact⁹ exiliuit de lecto ſuo. cū autē ab vxore ſua qd haberet iterrogaret͛. ait mō rapi⁹ fui añ iudiciū dei vbi tot et taꝫ terribilia ſūt poſita contra me. ꝙ nō ſciui nec potui rn̄dere. Cūq̄ fuerim diu ad pniaꝫ expectat⁹ nec hucuſq̄ volui diuinis p̄ceptis ⁊ bonis inſpiratōnib⁹ obedire. Audiui nūc iudicē ꝯ me ſententiā ꝓtuliſſe meq̄ datū audiui i ꝑtāte demonioꝝ q̄ me hodie ad eterna ſupplicia aſportare debēt. q̄ dicto de ꝑtica vili veſte aſſūpta domū rabido curſu egreſſus ē. quē ſui hīncinde q̄rētes in qdā monaſterio monachoꝝ matutinū cātantiū iuenerūt: cūctis igr̄ cū ad penitētā inducētib⁹ nec ꝓficere valētib⁹ rōe aut exhortatōe vl̄ p̄ce cuſtodit⁹ ē diligent͛ vſq̄ ad ſextā horā. deniq̄ cū ei⁹ ꝯſanguinei ad domuꝫ illū reducere vellēt ⁊ ad quēdā fluuiū ſuꝑ cuius pontē tranſituri erant ꝑuenirēt. viderūt quandā nauim rapido curſu aſcēdentē a nilo vt videbat͛ ꝯductā: hꝰ ab vſurario plena demonib⁹ viſa ē. q̄ vt ait ido veniebāt vt euꝫ ad eterna ſupplicia aſportarēt. q̄ dicto ſtatim violenter de manib⁹ eoꝝ a demonib⁹ rapit͛ ⁊ in nauim ꝓijcit͛ ⁊ curſu rapido retracto ſubito diſpuit cū demōib⁹ ⁊ p̄da p̄fata nauis. Tercio rōne ꝑſecutōis cū em̄ vſurari⁹ ſic ex ſuꝑioribꝰ ptꝫ nō ſolū offenderit deū quēadmodū ceteri pccōres: verūetiā cū vendiderit ipꝰ qd eſt cōe cūctaꝝ creaturaꝝ offenderit oēs creaturas q̄cūq̄ creata ſūt. audita ei⁹ dānatōis ſententia ꝓlata a dn̄o ꝯ eū qdāmō ad eū ꝑſequēdū armant͛. ideo oēs bti et oēs angeli paradiſi tūc clamāt ꝯtra eū dicētes. Ad infernū ad infernū ad infernū. etiā celi cū lūiaribus ſuis q̄dāmō voce ꝓclamāt dicētes. Ad ignē ad ignē ad ignē. plāete etiā clamāt. d. Ad ꝓfundū ad ꝓfundū ad ꝓfundū. Elemēta etiā ſeuiūt ꝯ illū dicētes ad tormēta eterna ter. Dom⁹ q̄ in in q̄ iacet infirm⁹ vſurari⁹ atq̄ pietes ⁊ ligna ꝯtra illū vindictā clamare nō ceſſant. vn̄ Baruch. ij. dr̄. Lapis de ꝑiete clamabit ⁊ lignuꝫ qd int͛ iūcturas eſt rn̄debit dicēs. fiat fiat. vt i oib⁹ verificet͛ illd Sapien̄. v. Pugnabit ꝓ eo orbis terraꝝ ꝯ inſenſatos. ⁊ accipiet armaturā zelus illi⁹: et armabit creaturā ad vltioneꝫ inimicoꝝ. A q̄ tremēdo dei iudicio miſcdordit͛ nos eripiat imenſa pietas ſaluatoris. Qui cum prē et ſpū glioſus et triumphator moris regnat in ſecula ſcl̄oꝝ amē. Et hꝰ modo terminatur tractatus de ꝯtractibus.

Feria q̄nta p⁹ dn̄icā d paſſiōe

M.

De ardentiſſimo amore ſctiſſime magdalene. Sermo. xlvj.

Dilexit multum

d Luce. vij. ca. Magna nēpe eſt vis amoris ⁊ ad manū eſt fortitudo illius cui nō facile q̄ſq̄ reſiſtere poſſet: oia vincit oia ſibi ſubijcit oia ſuis ꝑfectib⁹ ſuire cogit. Qd ꝑ expientiā ſentiēs maria mag. cū ꝓpha ait pſ. lxxij. Inflamatū eſt cor meū ſcꝫ igne diuini amoris ⁊ renes mei id eſt volūtates mee cōmutate ſūt. q: guſtato ſpū deſipit ois caro. ⁊ ego ad nihilū redacta ſū. qd verbū pt eē in p̄nti materia aliud thema. In q̄bus ſacratiſſimis ṽbis amor triplex hui⁹ ſctiſſime magdalene ſpāle demōſtrat͛. Prim⁹ dr̄ amor cōmutat⁹. ibi renes mei cōmutati ſūt. ſcds amor inflāmatus. ibi inflāmatū eſt cor meū. terti⁹ amor trāſformat⁹. ibi et ego ad nihilū redacta ſum. ꝓinde nō imerito de ipa dn̄s ait dilexit multū.

Articul⁹ prim⁹ de triplici ſtatu ſctiſſime Magdalene.

p Rim⁹ aūt amor dicit͛ cōmutat⁹. ſcꝫ ab amore carnali ⁊ mundano: ad amorē celeſtē et diuinū. Ideo dic renes mei cōmutati ſūt. Quid em̄ ꝑ renes niſi volūtates hūane ꝯuenieti⁹ denotant͛. cum potiſſime ille dedicande ſint deo. In cui⁹ ṽo myſteriū Leuit. iij. p̄ceptū fuit. vt renicul in ſacrificiū deo offerant͛. Renes em̄ naturalr̄ i tra corpus ſunt. Si aūt ponerent͛ ex ꝑ mala cōmutatio fieret. vt ꝑ hꝰ apertu⁹ demōſtret͛ ꝙ voluptates et delectatōes hūane neq̄q̄ eē d bent de exteriorib⁹ ſꝫ de intrinſecis ⁊ ſpūalib⁹ rebus. ſicut Eccl. xxx. dr̄. Non eſt oblectamē ſuꝑ cordis gaudiū ⁊ iocūditas mētis. hꝰ eſt vita hois. Debent q̄ hij renes in calida pinguedine. i. in feruēti deuotione aie reſidere. ſicut pſ orabat dicēs. Sicut adipe et pinguedine repleat͛ aia mea. et labijs exultatōnis laudabit os meū. Talis renū cōmutatio facta eſt in ſctiſſima magdalena. de q̄ nūc diſtinguamus triplicē ſtatū. Prim⁹ fuit ſtatus offenſionis. ſcds ꝯuerſiōis. terci⁹ ſatiſfactōnis.

De ſeptē in q̄b⁹ offēderat maria magdalēa ⁊ varia doctoꝝ opinione hec de illa. Ca. j.

p Rim⁹ inq̄ ſtatus in magdalena fuit offenſionis. Scribit͛ em̄ Lu. vij. Rogabat ihm qdam phariſe⁹. vt mādicaret cū eo: ⁊ ingreſſus domū diſcubuit. Et ſubdit. Ecce mulier q̄ erat in ciuitate peccatrix ⁊c̄. deſcribēs hui⁹ peccatricis ſtatū p̄ncipalr̄ q̄ ad tria. Oñdit em̄ fuiſſe in illa. Prio pctōꝝ magnitudinē. ſcdo pctōꝝ certitudineꝫ tercio pctōꝝ multitudinē. Primo em̄ in illa oſtendit fuiſſe pctōꝝ magnitudinē. ⁊ hoc i illo aduerbio demōſtratiuo. ecce. Ait em̄. Et ecce mlier. qd denotat admiratōis exceſſum Solet em̄ dici cū ſuꝑuenerit notabilis mulier turpit͛ diffamata. ecce mulier. Ecce vere i admiratōeꝫ magdalēa poſuerat nō ſolū hoies verūetiā ipꝫ dn̄ꝫ. vn̄ Eſa. xxj. dn̄s ait. Babylon dilecta mea poſita ē mihi i miraculū. Babylon em̄ ꝯfuſio interp̄tat͛: et ſignat magdalenā que pctōꝝ ꝯfuſionib⁹ plena erat. Secūdo oñdit in illa fuiſſe pctōꝝ certitudinē q̄ toti innotuerat ciuitati. ideo ſubdit q̄ erat i ciuitate peccatrix. Grauis ſiquidē culpa ē qua in occultis offendit͛ deus: ſed longe grauior eſt ſi idē in manifeſto fiat. Nam in p̄ma offēdit͛ deus tantū. in ſcda ṽo deus ⁊ ꝓxim⁹ iniuriā paciūt͛. vn̄ ad tales ſic Bern̄. ait. Nec deū timent nec hoies reuerent͛. In hanc culpam ceciderat magdalena quia ꝑ totam ciuitateꝫ extiterat diffamata. vn̄ ad ipaꝫ. Eſa. xxiij. dominꝰ exprobratiue ait. Sume cythará circui ciuitatē meretrix obliuioni data. bene cane frequēta cāticū vt memoria ſit tui. Tercio oñdit in ea pctōꝝ multitudinē fuiſſe: ido ſbdit peccatrix. eſt em̄ hꝰ vocabulū peccatrix ṽbuꝫ diffamatiuū atq̄ oſtenſiuū multitudinis peccatoꝝ. vn̄ in ſeptē offenderat creatorē. Prio i deliciaꝝ cultu. ſcdo i infectiuis oris oſculis ⁊ affatu. tercio in vano capilloꝝ ornatu. q̄rto i laſciuo oculoꝝ aſpectu ⁊ reſpectu. q̄nto in ſuꝑbo totius corporis inceſſu ⁊ geſtu. ſexto i inuerecundo luxurie actu. q: peccatrix fuit ſic ſacrū ꝯſiliū atteſtat͛. j. q. vij. ca. ſi q̄s oēm. Ex q̄ textu qdā argumētū ſumūt ꝙ etiaꝫ meretrix fuit. ſeptimo in peccandi ꝓpoſito et conatu. Ad talia qdē triplicē habuit cām inductiuaꝫ que plurimū alliciētem ad peccandū. Prima ſcꝫ corporis pulchritudo. ſcda tꝑaliū plenitudo tercio dn̄ij et libertatis relaxatio. nā pulchra fuit. diues fuit ⁊ ſub nulli⁹ ꝑtāte vixit. qd eſt ꝑiculoſius mulierib⁹ inter oia ſupradicta Sꝫ ſi mulieri addat͛ quartū qd eſt leuitas ⁊ fatuitas mentis: adiuuet illā deus. Nam vt dicit͛ Prouerb. xj. Circulus aureus in naribus ſuis. i. porce: mulier pulcra et fatua aſſimilat͛. ſicut em̄ ſus habens circulū aureū in naribus ſuis ꝑus illū in luto q̄ pedē ponit. Sic etiam talis prius in luxuriā ruit q̄ vt ſic dicam ꝑpēdere poſſet. ſm̄ Aug⁹. in li. de. x. cord mulieri quatuor cuſtodie adhibēde ſunt. Prima ē timor dei. ſcda eſt cuſtodia viri. tercia eſt verecūdia et cōfuſio mūdi. Nam poſtq̄ ſua culpa infamis eſt. ad nihilum valet vltra niſi vt mittat͛ foras. et conculcetur ab hominibus vt dicitur Math. v. quarta eſt lignuꝫ et temporalis iudicij terror. que ſcꝫ leges vxores fornicantes ad mortem condemnant et dotibus ſuis ꝑuant ſicut ptꝫ C. de adulte. l. q̄uis Et auct. ſed hodie. Et de cōuer. cōiug. c. gaudemus. Ad cuſtodiā aūt viri ſicut Aug⁹. ibidem ait duo neceſſaria ſunt. Primū eſt timor

dei.Secundū eſt ipa virilitas ſua. Magnuꝫ
quidē aī viril' ſignū eſt excepto ſcti mr̄imonij
vſu qui a tali vilitate excuſat ſe qui ꝯcupiſcen
tiaꝫ mulierū cum coꝛ talis inſenſati viri inha
bitet ibi vbi ſua dilectio requieſcit dicēte dn̄o
Math.vj.Ubi eſt theſaurus tuus ibi et coꝛ
tuū.Itē licet pleriqꝫ doctoꝛes tā latini ꝙ̄ gre
ci opinent̄ hanc magdalenā nō fuiſſe Lazari
ſoꝛoꝛē.Augꝰ.aūt de ꝯſenſu euāgeliſtaꝝ ē opi
nio fuiſſe eandē.ꝙ ꝑ textū.Joh.xj.ꝓbat vbi
Johēs de ſoꝛoꝛe Lazari ait.Maria erat que
vnxerat dn̄m vnguēto et exterſit capillis ſu=
is cuiꝰ frater Lazarus infirmabat̄.vnde ma=
nifeſte clareſcit ꝙ ſimilis actus ei quē Lu.vij
tangit cōmemoꝛat̄.Marci ꝙ̄ vlti.ſcriptū eſt
ꝙ pꝛimo xp̄s apparuit marie magdalene de
qua eiecerat ſeptē demonia:huiꝰ ſententie eſt
Gregꝰ.atqꝫ tota romana eccl'ia tenet:q̄ euan-
geliū huiꝰ peccatrici in feſto marie magdale=
ne ſoꝛoꝛis Lazari legit.Preterea in h̄ magis
credendū latinis ꝙ̄ grecis,cū apud eos in re
gione marſilie p̄dicauit et ibidē.xxx.annis i
ſpelūca ꝑmanſit atqꝫ ſacerdoti ſctō ſe manife
ſtans mariā illam peccatricē ſe dicit.coꝛpꝰ ꝙ̄
eius iam diu ibi honoꝛifice requieuit.Inſuꝑ
in regione eadē ſoꝛoꝛē ſuam legit̄ ſtetiſſe mar
tham et multa ibidē miracula ꝑpetraſſe.atqꝫ
ꝑ moꝛtē trāſeūdo ad vitā coꝛpꝰ f'liciſſe ibidem

De triplici grā ꝑ quā cōuerſa ē maria magdalena Ca.ij.

ſEcūdus magdalene ſtatus fuit cō
uerſiōis vt ait qꝛ renes mei cōmu-
tati ſūt.ſcꝫ de malo ad bonū:de te
nebꝛis ad lucē.⁊ de amoꝛe carnali
ad amoꝛē totaliter ſpūalē atqꝫ diuinuꝫ.Per
triplicē eī grāꝫ et donū ſe ꝯuertit ad ſe deꝰ aī
mā cuiſlibet pctōꝛis.Pꝛimo ꝑ ſplendoꝛē ve
ritatis in intellectu.ſcōo ꝑ ardoꝛem caritatis
in affectu.tercio ꝑ vigoꝛē ſtrennuitatis in co=
natu.Et hec tria dona ſeu gratias in ſua con
uerſione obtinuit magdalena.ſicut Luc.euā
geliſta oſtendit. Pꝛimo eī habuit ſplēdo
rem veritatis in intellectu.⁊ ideo Luc.ſubdit
vt cognouit ꝙ ieſus accubuit in domo phari
ſei.ait eī vt cognouit.Merito quidē poſtꝙ̄
cognouit vbi ieſus erat venit ad eum.nam ſi
nō cognouiſſet ieſum.non queſiuiſſet eū nec
veniſſet ad eum nec inueniſſet eū nec miſeri=
coꝛdiā iu veniſſet ꝑ eum.Miſericoꝛdiā igitur
coſecuta eſt quia eum inuenit.Inuenit aūt il
lum quia iuenit ad illum.Uenit ad illuꝫ quia
queſiuit illū.illū vō queſiuit vt cognouit ꝙ ie
ſus accubuit in domo phariſei.Sed quō hoc
cognouit?nempe vtputo diſſoluta et vagavit
ſoluta erat opante interius xp̄o ad templum
adijt.caſu ꝙ̄ p̄dicantē xp̄m audiuit.paulatiꝫ
intellectū ad audita conuertit.coꝛ illius vbū
dn̄i penetrauit.Quis eī dubitare queat ip
ſam ſapientiam dei xp̄m qui illius abſcondi=
ta p̄terita et futura cernebat.Uerba tali ſen
ſu foꝛmare.et mentē illius tali radio illuſtra-
re.vt coꝛ illius cōpungeret et molliret.et ſm
ꝙ opꝰ erat pleniꝰ illuſtraret.Ingredere mēs
magdalene deuota eius penetralia coꝛdis et
vide et ſenti qō illa ſentit.et audi qō inibi cri=
ſtus dixit.O anima mea dilecta quid tibi et
huic vano et labili mūdo?cur tot delicijs diſ=
ſolueris?cur os et linguā tuam in tot offenſi
onēs creatoꝛis tui inquinas?Cur tam vano
capilloꝝ oꝛnatu deciperis.Cur tot animas a
deo tuo ꝓ celeſti regno creatas iaculis oculo
rum tuoꝛum inficis.et ad tartarea regna ru-
re facis.Cur tanto faſtu ⁊ pompa coꝛpus tu
um vermibus coꝛrodendū deo tuo infinito
bono pꝛeponis?cur tu miſera et miſerabilis
valde ex nobili ꝓſapia oꝛta coꝛꝑe tam foꝛmo
ſa naturali ſapientia illuſtrata.in tantam tur
pitudinē demerſa es vt tanꝙ̄ ſus in voluta=
bꝛo luti in oēm carnis ſpurcitiā abſqꝫ rubo=
re delapſa es?Quid fruſtra quid fruſtra de=
ciperis anima mea ſtatuens has tuas delici=
as atqꝫ laſciuias ſine termino poſſidere:bo=
na que negligis ſunt eterna.bona tu diligis
tranſitoꝛia ſunt.illa ſunt cōmunia beſtijs iſta
vō ſūt cōmunia angelis Illa ſūt terrena iſta
vō diuina.illa ſūt moleſta.iſta vō tranquilla
illa ſunt ꝑua.iſta ſunt magna.illa ſunt dubia
iſta ſūt certa.illa ad eternā damnationē con=
ducunt.iſta ad eternā felicitatē perducūt.re-
uertere igit̄ reuertere ſunamitis reuertere re
uertere vt intueamur te.reuertere animā mea
dilecta reuertere:qꝛ iam longo tēꝑe te expe=
cto dulciſſime te inuito.vlciſci diſſimulo a mꝉ
tis ꝑiculis te ꝓſeruo.reuertere.te amplectoꝛ
cum gaudio.omnes tuas offenſas tibi dimit
to.gratiam tibi liberaliter dono.datam tibi
multiplico multiplicatam ꝯſeruo.ꝯſeruatuꝫ
in eternū tibi remunero.Que mente ꝑcipiēs
magdalena iam illuſtrata luīe veritatis ſer
mone cōpleto mutato ꝓpoſito tota alienata
reuertit̄ domū.mente ꝑcepta bene reuoluēs
de ſua p̄terita vita dolens et ploꝛans.et que
in remedium p̄teritoꝝ ſit factura mente com
puncta ꝑtractans.affectat ꝓ miſcōia recurre
re ad ieſum.quē ꝑ fidei lumē intellexit deum
verū.erubeſcit illū adire ſola ſpes mentem il
lius erigit.ſed timoꝛ depꝛimit doloꝛ anguſtiat

amoꝛ inflāmat.deniqꝫ in dn̄o confiſa intra ſe
ait.ſurgā et ibo ad deū meū ad pedes magi=
ſtri mei ad lumē aīe mee ad fontē miſcōie vt
lauer a maculis meis.Nō repelli ꝯfidit ania
mea.ab eo miſcōiaꝫ poſtulabo:illiꝰ pedibꝰ ad
hēbo coꝛde et lacris iuocabo.⁊ ſpero ꝙ miaꝫ
ipetrabo.loq̄ nō potero ex doloꝛe:nouit oīa
pctā mea dixit mihi oīa ſcelera mea.alabaſtꝝ
vngenti ferā.coꝛ meū illo oſtēdam:illud dn̄o
offerā et miſcōiam petā.Surgēs igit̄ egredi
tur domū:⁊ q̄ ebꝛia⁊ lacrimās deū ihm que
rit.Interrogat quos in via reperit dicens.
Nunq̄d queꝫ diligit aīa mea vidiſtis?q̄ abijt
dilectꝰ meꝰ mgr̄ meꝰ et deꝰ meꝰ heu me vbi re
quirā illū vbi illū inueniā?circuibo ciuitatē q̄
rēs quē diligit aīa mea.nō dabo ſomnū ocu
lis meis:nec coꝛpus meū aſſumet cibū vꝉ po
tū:donec inueniaꝫ dilectū aīe mee.Indicate
dilecto meo qꝛ amoꝛe langueo.Cūqꝫ diu q̄ſiſ
ſet illū didicit tandē ꝙ in domo phariſei accū
bebat.Pꝛoinde vt cognouit ꝙ ieſus accubu
it in domo phariſei i dn̄o ꝯfoꝛtata:ꝯcito greſ
ſu venit ad locū vbi moꝛabat̄ dilectꝰ eꝰ. Se
cūdo habuit ardoꝛē caritatı in affectu in ala=
baſtro vnguēti myſtice denotatū.Alabaſtrū
eī ſm yſiō.eſt lapis candidꝰ et varijs coloꝛi=
bus intertinctꝰ:ex q̄ vas vnguēti factū erat.
Dicit̄ aūt valere ad victoꝛiā obtinēdā ⁊ ami
ciciā generat ⁊ ꝯſeruat.Quid igit̄ ꝑ h̄ vas ni
ſi magdalene lapideū.i.firmiſſimū coꝛ candi
dū ꝑ ꝓpoſitū inocentis vite:varijs coloꝛibꝰ
intertinctū ꝓpter dolentē memoꝛiā meā p̄te=
ritaꝝ culpaꝝ.valuit nēpe ad victoꝛiā obtinē-
dā de carne dyabolo atqꝫ mundo:et in eo ad
xp̄m admirabilis amicicia generata ⁊ ꝯſerua
ta eſt.h̄ alabaſtrū plenū erāt vnguēto ama=
riſſime penitētie et meroꝛis.et iſtud ē vnguē
tū qō ſm Bern̄.ſuꝑ Can̄.ſermo.x.et.xij.Con
ficit aīa mea ⁊ mltis irretita crimibꝰ ſcꝫ cū inci
pit cogitare vias ſuas.colligat ꝯgregat et ꝯte
rat in moꝛtariolo ꝯſciētie mltas et varias ſpe
cies pctōꝝ ſuoꝝ.et in eſtuātis pectoꝛis ollā ſiꝉ
oīa coquat igne pn̄ie et doloꝛis.vt poſſet di=
cere cū ꝓpha.Cōcaluit coꝛ meū intra me ⁊ in
meditatōne mea exardeſcit ignis.h̄ ē vnguē
tū q̄ dauid tribꝰ vicibꝰ ē inunctus.Pꝛio in be
thleē in domo pꝛis ſui.j.Reguꝫ.xvj.ſcōo i e
bꝛon ſuꝑ iudā.ij.Reg.ij.tercio iteꝝ in ebꝛon
ſuꝑ oēs tribꝰ.ij.Reg.v.Quid ꝑ dauid q̄ ma
nu foꝛti interp̄tat̄.ꝯuenientiꝰ ſignificari pōt.
niſi ſpūs foꝛtis magdalene q̄ quidē vnguen
to feruētis pn̄ie tripliciter inunctus fuit?Pꝛi
mo in domo pꝛis ſui.i.in coꝛde.ſcꝫ qn̄ ei grā
contritionis cū ſpe venie ſuꝑinfuſa eſt.Ideo
cum Job.xij.ait.Deus molliuit coꝛ meū.Et
iteꝝ cum pſ̄.Factū eſt coꝛ meū tanꝙ̄ cera liq̄
ſcens in medio coꝛdis mei.Scōo in ebꝛon ſu
per iudā qui confeſſio interpꝛetat̄.i.qn̄ lacri=
mis ad pedes ihu ꝯfeſſa ē ſcelera ſua.ideo cū
pſ̄ dicit.Fuerūt mihi lacrime mee panes die
ac nocte cū dicit̄ mihi q̄tidie vbi eſt deus tuꝰ.
ſcꝫ in ꝯſciētia:quā ſcꝫ ꝓpt' ſcelera tua rapuiſti
a te. Tercio ſuꝑ omēs tribus quando oīa
membꝛa ſua vt infra patebit ad ſatiſfaciendū
ſbiecit ꝓ peccatis ſequens illud apl'i ad Ro.
vj.Sicut exhibuiſtis membꝛa veſtra ſeruire
imundicie et iniquitati ad iniquitatē:ita nūc
exhibete mēbra veſtra ſeruire iuſticie in ſan=
ctificationem.Tercio vō habuit vigoꝛē ſtrē=
nuitatis in conatu.qꝛ videlicet veniēs attulit
ſcꝫ pꝛedictū alabaſtrū vnguenti.nec curat.qꝛ
non fuerat a phariſeo illo ad pꝛandium inui
tata qꝛ fuerat a xp̄o vocata.dum clamans in
templo ait.Si quis ſitit,veniat ad me ⁊c̄ Jōo
ſicut auis ſitibūda ad fontem currit.non vin
citur mūdano ruboꝛe nō ꝓſternat̄ mundāo
timoꝛe.qꝛ deuicta ⁊ tracta erat a diuino amo
re et etiā a peccatoꝛū doloꝛe.nec curat pꝛandi
um turbare lacrimis:qꝛ iam nouerat gaudi=
um p̄ſtare angelis.O miſcōia dei.O pietas
ſaluatoꝛis.O imēſa dulcedo diuine bonita=
tis.cōmouiſti terꝛam et ꝯturbaſti eam:ſana
cotritiones eius qꝛ cōmota eſt.

De ſeptēplici ſatiſfactōe magdal'.cōtra ſeptēplicem eius offenſionem.Capi.iij.

tErcius aūt ſtatus huiꝰ ſanctiſſime
peccatricis dicit̄ ſatiſfatōnis.verꝰ
nempe inſtinctus in luīne dei cuꝫ
afflauerit ad penitentiā pctōꝛē.licet ad omia
bona animū eius flectat.potiſſime tn̄ ad ea q̄
oppoſita p̄teritis culpis ſollicitat ⁊ ſūt.inciat
In ſeptē eī offenderat iſta peccatrix vt ſuꝑ
nuꝑ patuit.et ſic ſeptē oppoſitas adducit ſatiſ
factiones.et q̄t in ſe habebat oblectamēta cul
parū:tot de ſe obtulit ſacrificia ſatiſfactionū.
Et de his ſeptē ſatiſfactōibus Lucas ſubdit
dicens:Et ſtans retro ſecus pedes eiꝰ lacris
cepit rigare pedes eiꝰ ⁊ capillis capiti ſui t'ge=
bat ⁊ oſculabat̄ pedes eꝰ.⁊ vnguēto vngebat
Pꝛima aūt ſatiſfactio in ea dicit̄ fuiſſe vigoꝛ
mentalis ibi ſtans.ſcōa pudoꝛ virtualis.ibi
retro.tercia reuerētialis timoꝛ et humilis ibi
ſecus pedes eius.q̄rto eſt doloꝛ coꝛdialis ibi
lacrimis cepit rigare pedes eius.q̄nta ſplen
doꝛ intellectualis.ibi et capillis capitis ſui ter
gebat.ſexto ardoꝛ affectualis.ibi et oſculaba

tur pedes eius. ſeptia rigoꝛ coꝛpalis. ibi ⁊ vn
gento vngebat. Aduertendū eſt inſup ꝙ non
tantū apponit ſatiſfactōnes oppoſitas culpis
verūetiaꝫ retrogradū ſupaddit. ꝑ grauioꝛi-
bus ſatiſfacere initiū ſumēs. Pꝛimo em̄ ꝓ
ꝓ peccādi ꝓpoſito et conatu qȯ vltimuꝫ erat
ſatiſfecit ꝑ vigoꝛē mentalē. Ideo dꝛ Et ſtans
.i. nō vltra in malis ꝓgrediēs. qꝛ ꝓpoſuerat
carnalē ducere vitā in luxurijs ⁊ delitijs gau
dere. eſt em̄ natura vicij carnis: ⁊ licet alia vi
cia in alijs piculoſioꝛa ſint: in h̄ tamē piculo-
ſius ē qꝛ hoīeꝫ citiꝰ ad finalē penitētiaꝫ trahit
Vn̄. ij. Petri. ij. ait. Nouit dn̄s pios de tēpta
tione eripe: iniq̄s vȯ in diē iudicij cruciādos
reſeruare: magis aūt eos q̄ pꝰ carnē in cōcu-
piſcentias imūdicie ambulant dominationē
ꝯtemnūt. Magis etiā cruciādos dicit carna
liꝰ offendētes eo ꝙ cete alie culpe pniaꝫ ſaltē
aliq̄ adducē ſolēt: carnalē vȯ pctm̄ ꝓpt oꝛigi
nalē q̄ſdā ſuauitatē maxie ſi inolitū ſit penitē
tiā ſalutarē excludit. atq̄ cū eo tanto citiꝰ con
coꝛdat: q̄to nature ꝯueniētiꝰ ⁊ ſuauiꝰ eſſe vi-
det. et idō tanto viliꝰ maieſtatē dei cōtemnūt
q̄to ab eis peccatū carnis imūdius ꝑpetrat.
ac q̄to qȯ virtuti ꝑeligit: rōni amplius adū-
ſat. h̄ igit intelligit magdalena vigoꝛē mēta-
lē ꝓ ſatiſfactōis remedio ſumpſiſſe. vn̄ ſubdit
et ſtans. ſcꝫ in tanto caſtitatī et honeſtatis ꝓ-
poſito firma ꝙ potiꝰ eligēt milies moꝛi ꝙ am-
plius ruere in lapſuꝫ carnis q̄i cū ꝓph̄a i coꝛ
de dicendo firmaret. Iuraui: et ſtatui cuſto-
dire iudicia iuſticie tue. Scd̄a ſatiſfactio ꝓ
iuerecūdo luxurie actu plene ſatiſfecit ꝑ pu-
doꝛē virtualē: maximā verecūdiā pcti ſumēs
ideo dꝛ retro. vn̄ nec ꝓ verecūdia audebat re
ſpicere in faciē xp̄i ieſu. ſꝫ retro acceſſit vt que
poſt tergū in ope inhoneſto ꝓiecerat deuꝫ iā
in humilitate aſſūpta poſterioꝛa quereret dei
ſicut dꝛ Luc. xviij. humilis publicanꝰ q̄ cum
ꝑ ſupbiā elongauerat ſe a deo. ideo ꝑ confeſ-
ſionē humilem ꝓpinquiꝰ factus eſt deo. duꝫ
ſtans alonge nō audebat oculos ad celuꝫ le-
uare. ſed ꝑcutiebat pectꝰ ſuū dicēs. Deus ꝓ-
pitiꝰ eſto mihi pctōꝛi. Sic ⁊. ij. Paralip̄. vltio.
Peccatoꝛ penitēs manaſſes humilr̄ ait. Nō
ſum dignꝰ uidere altitudinē celi p̄ multitudie
iniquitatis mee. Tercia ſatiſfactio ꝓ ſuper
bo totiꝰ coꝛpis inceſſu et geſtu ſatiſfecit ꝑ timo
rē reuerentialem et humilem. nā ſup terram
toto coꝛpe ſe ꝓſtrauit. et totū coꝛpus ad pe-
des dn̄i inclinauit. ideo dꝛ ſecus pedes eius.
que em̄ diu faſtuoſe ac ſupbe ambulauerat:
veſtigia recta et humilia requirebat. ⁊ vbi ex
illo ſupbo inceſſu magnā inuenerat offenſio
neꝫ obcecationē ⁊ afflictionē. ad veſtigia ieſu
xp̄i repperit remiſſionē. illūīnatōeꝫ. ⁊ ꝯſolati
onē. Nam pꝛimo ibi repperit remiſſionē. vn̄ō
Luce. vij. dicit dn̄s. Remittunt tibi pctā tua
Ideo ait. Inueni quē diligit aīa mea tenui
eū nec dimittā. Scd̄o repperit ibi illūīnatōeꝫ
et totius vita ſue directionē. vn̄ Luc. x. dicit
ꝙ maria ſtabat ſecus pedes dn̄i et audiebat
verbum illiꝰ. et merito quidē. qꝛ ſicut dꝛ De-
uterono. xxxiij. Qui appꝛopinq̄nt pedibꝰ eiꝰ
accipiēt de doctrina illiꝰ. Tercio q̄ꝫ repperit
ibi conſolationē. ſcꝫ in amplexu pedū ieſu: re
ſurrectōnis gaudio iam pꝛeuiſo. Nam ſicut
Math̄ vlti. dꝛ. Magdalena et due alie marie
tenuerūt pedes eius. O q̄to gaudio repleta
eſt illiꝰ aīa cum pedes iheſu reſuſcitati ample
xata et oſculata eſt et in eoꝝ oſculis et ꝯtactu
tota inebꝛiata et liquefacta eſt. O pijſſime do
mine ih̄u xp̄e. q̄ bonus es his qui recto coꝛ-
de adherēt pedibus tuis et imitant veſtigia
tua. vere exēpla huiꝰ peccatricis h̄ manifeſte
oſtendūt Quarta ſatiſfactio ꝓ laſciuo ocu
loꝝ aſpectu ſatiſfecit ꝑ doloꝛē coꝛdialē in fle-
tu imolans xp̄o ſuos oculos impudicos. ıō
ſubdit lacrimis cepit rigare pedes eiꝰ. Quis
em̄ expꝛimere queat coꝛdis ſui doloꝛem cum
tantus ſit vt rogat rigare dn̄icos pedes lacri
mis. recolebat q̄ fecerat. ploꝛabat qȯ fecerat
ꝯſiderabat cur fecerat. et maluꝫ eſſe videbat
qȯ fecerat. videbat pctōꝝ ſuoꝝ multitudinē.
cernebat turpidinē. ponderabat magnitudi
nē. ſentiebat ingratitudinē. ideo lacrimis ce-
pit rigare pedes eiꝰ. in illa voce loquit nec ex
pꝛimit. q̄d querat cur ploꝛat q̄d expectat q̄d
petat. cur tantū ad dn̄ꝫ clamat. Atq̄ lacrimis
exp̄mit affectū ſuū: doloꝛē ſuū: amoꝛē ſuum.
et oīe deſideriū ſuū. ideo lacrimis cepit riga
re pedes eius. doloꝛ fecit eam ploꝛare. amoꝛ
vrgebat coꝛde clamare. ruboꝛ nō ſinebat vul
tum leuare. feruoꝛ cogebat inſtāter ꝑſeuera-
re. Quid ploꝛas mulier quē queris? Quero
quē diligit anima mea. inueni eū nec dimittā
Quid igit ploꝛas? heu me q̄d ploꝛo. Ploꝛo
qꝛ tantū offendi deū meū. creatoꝛē meuꝫ. re
demptoꝛē meū ꝑdidi ſpūm meū. inquinaui
coꝛpus meum. Ploꝛo peccatū meum. Dimit
te ergo vt plangam paululū doloꝛem meum
O anima mea o vanitas mea. o carnalitas
mea. o vita mea ꝓphana: habundans in di-
uitijs nutrita in delitijs. pꝛofundata in vicijs
ſubmerſa i malicijs. o lingua mea ꝑnities ani
marum multaꝝ. et os meū inquinatuꝫ fedis
laſciuijs. O capilli mei ꝑditio aie mee. Laq̄i
ſpiritus mei occupatio coꝛdis mei vanitas
mentis mee. quot offenſiones et ſcandala ꝺ-
diſtis animabꝰ multoꝝ? O oculi mei inceſſāt

ſtete aīas veſtris iaculis vulneratas purgate
lacrimis laſciuias vrās ⁊ erubeſcite vnq̄ eri
gi in faciē ſaluatoꝛi. O coꝛ meū et coꝛpꝰ meū
ſupbū. O greſſus mei inflati: hūiliami ad pe
des imo ſi fas ē ſub pedibꝰ ſaluatoꝛis. eſto ca
put meū ſcabellū peduꝫ ſuoꝝ. vt de hūilitate
ſua ſuſcipiat remiſſioneꝫ ſupbia tua. O fedi-
tas luxurie mee. O nobilitas coꝛpis mei i q̄-
tam ignominiā deueniſti. O dignitas aīme
mee. O miſc̄dia ſaluatoꝛis miſerere ſtulticie
mee. miſerē intētioni mee. miſere. Obſecro i
pie volōtati mee. q̄ hāc vanā et fallacē vitam
ſtatuerā felicitatē meā. te nō nouerā te nō q̄ſi
erā amoꝛ meꝰ creatoꝛ meꝰ. de te nō curabā ſal
uatoꝛ meus: tu me vocaſti tu me illuſtraſti tu
coꝛ meū vulneraſti. ſana coꝛ meū deꝰ meꝰ ſal-
uatoꝛ meꝰ dilectoꝛ meus ſana aīam meam q̄a
peccaui tibi. Miſerere mei miſerere mei qm̄ i
te ꝯfidit aīa mea. Miſerere mei deꝰ ſc̄m mag-
nā miſc̄diam tuam. imo ſc̄m maximaꝫ miſeri-
coꝛdiam tuam. ne me repellas ſpes aīe mee
qꝛ ſolum in te confidit anima mea. Nunq̄ te
dimittam niſi a te miſc̄diam inueniat aīa mea

Quinta ſatiſfactio ꝓ vano capilloꝝ oꝛna
tu ſatiſfecit ꝑ ſplendoꝛē intellectualem. vnde
ſubdit. et capillis capitis ſui tergabat. Licꝫ ei
ad literā ſatiſfecit tūc pedibꝰ ieſu xp̄i ꝑ obſeq̄-
um capilloꝝ. In q̄tum tamē capilli capitl ſūt
oꝛnamēta ab ipſo capite emanātes ſubtiles ⁊
longi et q̄bus mulieres caput exoꝛnant ideo
nō imerito deſignāt exquiſitas cogitationes
et ꝯtemplationes ſubtiles et meditatōnes ꝓ-
lixas que caput deuote mentis exoꝛnāt. et ab
ipſa mēte ꝑ influxum gratie oꝛiunt imo vere
rius dicā a capite noſtro iheſu oꝛtum habent
in capite mentis noſtre. quia vt ait apl̄us. ij.
Coꝝ. iij. Nō ꝙ ſimus ſufficientes aliq̄d cogi
tare a nobis tanq̄ ex nobis ⁊c̄. et hos menta
les capillos ꝓ vano capilloꝝ oꝛnatu. xp̄o do
mino efficatius obtulit magdalena. hi ſūt ca-
pilli qui vt dicit Numeri. vj. Enutriri a naza
reo p̄cipiunt. et toto tempe ſatiſfactionis ſue
nouacula. i. diſtractio mentis impediēs co-
gitatus contemplatiōis nō debet deſcende-
re ſup caput eius. Sexta ſatiſfactio ꝓ infe-
ctis oꝛis oſculis et affatu ſatiſfecit ꝑ ardoꝛeꝫ
affectualem qui in oſculo denotat. vn̄ ſubdit
et oſculabat pedes eius. Triplex eſt em̄ oſcu
lū ſc̄m Bern̄. Pꝛimū eſt pedū. ſcd̄m eſt manꝰ
terciū vȯ oꝛis. Oſculū pedū cōpetit incipien
tibus. ſed oſculū manuū ꝓficiētibus. terciuꝫ
vȯ ſola expit et rara ꝑfectio. Pꝛio aūt ad pe-
des ploꝛemꝰ et ꝓcidamꝰ coꝛaꝫ dn̄o q̄ fecit nos
ea que fecimus nos. Sed ſcd̄o manū quera-
mus ſubleuantis et genua ſoluta roboꝛantis.
Vltimo cum iſta multis pꝛecibus et lacrimis
obtinuerimꝰ: tunc demū habemus ad ip̄ꝫ os
glīe caput attollere. Pauēs et tremens dicē-
do nō ſolū ſpeculandū ſed etiā oſculandū cū
adherentes deo vnus ſpūs efficiunt cum eo
Pꝛimū em̄ dicit oſculū reconciliatiōis. ſcd̄m
ꝑfectionis. terciū vȯ tranſfoꝛmatōnis. h̄ tria
oſcula ꝑ amoꝛē affectualem obtinuit magda
lenā. Pꝛimū fuit reconciliatōis. Eſt enim
oſculū ſignū pacis. et pius Ieſus nūc eaꝫ re
cepit ad pacē que eſt in penitētie p̄ncipio de-
ſertionis mali et ꝓſecutōnis oīs boni. et idō
oſculabat pedes eiꝰ. Vn̄ Bern̄. ſup Can̄. ait
ſermo. iij. Non tibi o quecūq̄ es aīa locus il
le vilis atq̄ deſpicabilis videat. vbi ſctā pec-
catrix pctā depoſuit et induit ſctitatē. ibi ethi
opiſſa mutauit pellē. et in nouū reſtituta can
doꝛē iam fiducialiter reſpondebat expꝛobrā-
tibus ſibi vbum nigra ſum ſꝫ foꝛmoſa. Se
cūdū fuit ꝑfectionis animꝰ em̄ nobilis ⁊ gene
roſus atq̄ in domino creſcens mīme cōten-
tus eſt ad deum cōi incedere via. ſed ad opa
ꝑfectionis aſſurgit: vt imitet xp̄i concilia ſan-
cta. et ad hoc oſculū magdalena recepta eſt:
quando poſt aduentū ſpūſſancti ꝑfecte om-
nia pro chꝛiſto ſua dereliquit. Tercium fu
it tranſfoꝛmationis. Ebulliens em̄ amoꝛ mi-
nime contentus eſt q̄tacunq̄ ꝑfectione ope-
ris virtuoſi. niſi tranſfoꝛmet in intima ſui di
lecti. ꝓpterea deſiderans oſculum oꝛis cum
ſponſa clamat dicens. Oſculetur me oſculo
oꝛis ſui. et ad hoc oſculum magdalena exal-
tata erat in deſerto: quando ſepties in die ab
angelis eleuata amoꝛis ebꝛietate tranſfoꝛma
batur in criſtum. Septima ſatiſfactio pꝛo
deliciarū ſupfluo cultu. ſatiſfecit ꝑ rigoꝛē pe-
nitentialem. qui per effuſionē et abiectioneꝫ
vnguenti et vnctioneꝫ pedū myſtice deſigna
tur. ideo ſubditur. Et vnguento vngebat. h̄
vnguentū de herbis amaris confectum eſt.
quas maria in ſuo oꝛtulo adinuenit: cum re-
cogitauerat omnes inquitates ſuas. has au
tem herbas cum mirra et aloe ad ignem fer-
uentis amoꝛis vt vngeret pedes ieſu miſcu-
it magdalena. ſicut Cantic. iiij. dicit. Mirra
et Aloes cum omnibus pꝛimis vnguentis.
vtrunq̄ autem amariſſimum eſt. et pꝛo reſer
uandis coꝛruptibilibus aptum et duplicem
amaritudinem ſignificat. Pꝛima eſt amaritu
do moꝛtis: cum incertitudine hoꝛe. Secūda
eſt certitudo iudicij. cum intentione ſenten-
tie ex quibus amarum conficitur et purgati-
uum vnguentū. Nec tibi videat vile h̄ pecca

tricis vnguentũ: cum domus eccleſie ſctẽ im pleta ſit ex odore eiꝰ. vt dicit Johis. xij. imo odor pnie ſpirauit vſqꝫ ad ſup celeſtes manſi ones ſpirituũ btõꝝ. ſicut Luc. xv. dicit. Gau diũ eſt in celis ſup vno pctõre pniam agente. qꝛ igit maria magdalena dilexit multũ fuit angelis gaudiũ ad exultationẽ. ſed hominibuſ eſt exemplũ ad veram correptionẽ.

Articulꝰ ſcd̃s de ſeptẽ amoribus inflãmãtibus mẽtes qbus inflãmatũ erat cor magdalene.

ſEcũdo vero in magdalena amor dr̃ fuiſſe inflãmatꝰ. et de h in pſona eꝰ ſubdit Ps̃. dicens. Inflãmatũ eſt cor meũ. ſcꝫ igne diuini amoris. h modo inflãmatũ erat cor duoꝝ diſcipulorũ euntiũ in emaus dicentiũ de ihu Luc. xxiiij. Nõne cor noſtꝝ ardẽs erat dũ loqret nobis in via. Septẽ nẽpe amoris flãmis ſeu amoribꝰ inflãmatis. ardebat cor ſctiſſime magdalene Primꝰ dr̃ amor inſupabilis. ſcd̃us amor in ſe pabilis. terciꝰ amor infatigabilis. q̃rtus amor iuariabilis. qntus amor inſatiabilis. ſextus amor inſotiabilis. ſeptimꝰ amor inacceſſibiliſ

De amore inſupabili qui oĩa mundana vincit. Ca. j

pRimus eñ amor q̃ inflãmatũ exti tit cor magdalene inſupabilis dici tur. Hic aũt amor tante fortitudis eſt. vt nemo ſibi reſiſtere poſſit oĩa ſibi ſubij cit. oĩa ſuis pfectibus ſeruire cogit. inimicos amando ſupat. et ſibi amicos efficit vel iniq̃s nã ſi non habeat emulos inimicos: oĩno triũ phare nõ poteſt. hic nẽpe fuit ille in magda lena inſupabilis amor. qui ſupauit phariſeũ qui dicebat eam imundã. Luc. vij. Hic ſupa uit ſororẽ ſuam Marthaꝫ. que illam dicebat ocioſam. Luc. x. Hic ſupauit iudaꝫ. qui dice bat illam pdigam. Joh. xij. Dixerat eñ ma gdalena mgrõ ſuo Jeſu xp̃o illud Job. xvij. Pone me iuxta te: ꝛ cuiꝰuis manus pugnet ↄtra me. Hic nempe amor tante fortitudinis fuit in ea. vt ſuparet etiã amoreꝫ xp̃i cũ Joh. xj. ad ſuſcitationẽ Lazari ob amorẽ magda lene cuꝫ compulit lacrimari. O inſupabilis amor magdalene. qui ob magnitudinẽ forti tudinis tue etiam ip̃m inſupabilem ſupaſti. nec mirũ. nam ſicut dicit Canti. viij. Fortis eſt vt mors dilectio. ſcꝫ magdalene. dura ſicut i fernus. qui nemini pcit emulatio. ſcꝫ eiꝰ. lam pades eius. lampades ignis ſcꝫ diuini amo ris quo ad ſe. atqꝫ flãmarũ q̃ ad primũ. aque multe ſcꝫ aduerſitates nõ potuerũt. ſcꝫ eius extinguere caritatem: ſed magis illam accen derũt atqꝫ ſepe inflã mauerũt.

De amore inſepabili qui aĩaꝫ cũ deo inſepabiliter vnit. Ca. ij

ſEcũdo inflãmauit cor illiꝰ amor in ſepabilis. ait eñ apl's. j. Coꝝ. vj. q̃ adheret deo vnus eſt ſp̃us cuꝫ eo quod intelligens magdalena cuꝫ pphe ta ait. Mihi aũt adherere deo bonum eſt ponere in domino deo ſpeꝫ meã. ideo hic amor ſemp in ea inſepabiliter pmanſit. Prio in cõuerſione. ſcd̃o in ↄuerſatione. tercio i lo cutione. q̃rto in paſſione. qnto in reſurrectio ne. ſexto in ↄtẽplatione. ſeptimo vero in glori ficatione. Primo inq̃ꝫ i ↄuerſione. Luc. vij. ſi cut dictũ eſt tota chriſti pedibus adherebat dũ ſtans retro ſecus pedes eius ꝛ capillis ca pitis ſui tergebat ꝛ oſculabat. pedes eius et vngento vngebat. Ubi aduertẽter notandũ eſt q̃ iſta xp̃i pedibus adherebat oſculis ocu lis capillis et vnguẽtis. vt innuat q̃ in xp̃m erat tota anima eiꝰ transformata. Scd̃o vero in ↄuerſatõne qꝛ neſciuit ſepari ab eo. ideo eiuſ hoſpita facta fuit Tercio in locutõe. naꝫ ſicut Luce. x. atteſtat. Maria ſtabat ſecus pedes eiꝰ et audiebat vbũ illiꝰ. Quarto i paſſiõe ſic Joh. xix. dicit. Stans iux crucẽ Jeſu maria magdalene. ſcꝫ vultũ ſuuꝫ balneans ſangui ne ihu xp̃i. amplectẽs et oſculans ieſu chriſti ſanctiſſimã crucẽ ſanguine rubricatã. Quin to in reſurrectõne dñ amplexu dulciſſimo te nuit pedes eius. ſicut dicit Math. vl. Sexto in ↄtẽplatõne. quia ſicut infra patebit. ſepties in die tota transformabat in deũ. ideo de illa dñs Luc. x. ait. Maria optimã partẽ elegit. q̃ fuit eius ↄtemplatio pfecta. Septimo vero nũc et ſemp in glificatõne et fruitõne diuina. Quia ſic ibidẽ dñs ait. pars contemplatõis diuine quaꝫ ſibi in pñti elegit nunq̃ auferet ab ea ſꝫ pficiet. imo pfecta eſt i ea p gl'iam ſem piternam.

De amore infatigabili q̃ reddit omnia leuia. Ca. iij.

tErcio aũt inflãmauit cor eiꝰ amor i fat gabilis. ip̃e eñ amator hoiꝫ de us ẽ cui oĩs figura confitet et dicit deꝰ meꝰ es tu. qm̃ bonoꝝ meoꝝ nõ eges. h ſo lũ deꝰ reqrit ab hoie. qd̃ nulli ↄſtat eſſe diffici le. Solus etenĩ amor ſicut Augꝰ. ait nomen difficultatis ignrat. q̃ cũ multa ipẽderit amico pauca vl' nll'a ſe indicat impẽdiſſe. Hinc eſt q̃ Geñ. xxix. illa mĺtitudo ãnoꝝ iacob. dies pau ci p̃ amoris magnitudine videbant. verꝰ eñ

amas q̃cquid patit p amato pre amoris ma gnitudine vix ppendit vel ſentit. dũ ſic totus amori impendit. vt p̃ter dilectum nihil pene cogitare ſinat. quẽ ſicut ſignaculũ gerit. ſup̃ cor ſuũ. et ſup̃ brachiũ iuxta ↄſiliũ. Cañ. viij. Sic magdalena tota ſe impenderat ad criſti dilectõnẽ. iõ ifatigabilr. illũ audiebat ifatiga biliter. in vita et in morte illum ſecuta eſt. in fatigabilr vnguenta p̃parauit corpi ſuo iam defuncto. Ibat ad ſepulchꝝ ſanctũ atqꝫ redi bat et indefeſſa q̃rebat quẽ diligebat aĩa eiꝰ. in his oĩbus p dilecto nihil eſtimãs ſe feciſſe didicerat eñ ſequi qd̃ dñs ait Luc. xvij. Do cuerat diſcipulos ſuos dicẽs. cũ h oĩa feceri tis dicite ſerui inutiles ſumꝰ. ppter hunc igr̃ infatigabilẽ amorem. apl'oꝝ apl'a facta eſt.

De amore inuariabili q̃ omnibus viſibilibus dilectũ diligit. Capitulũ. iiij.

qUarto q̃ꝫ inflãmauit cor illiꝰ amor inuariabilis. q̃ etenĩ cã ſiue q̃ pte variari poterat cor illiuſ a diuina dilectõne. que preter illos radios in circũſcp̃ ti luis p̃ter illos riuos incorrupte dulcedinis quos ineffabiliter deus in illius animã influ ebat in rebus etiam viſibilibus amplectebat in ↄtemplatõe dilectũ. Integra quippe ama trix criſti maxime poſtq̃ꝫ abijt in deſertũ vbi cũqꝫ etiã corpali oculo ſe vertebat familiareꝫ habebat ãmonitionẽ amoris. rebus his pro ſpeculis vtebat. atqꝫ oĩne qd̃ cernebat in ſui amatoris memoria reſultabat. aſpiciebat cũ cta que ↄdidit et quo fine condidit cũcta opi fex ſũmus deus. et cũ his taꝫ admirabilis q̃ꝫ amabilis ſibi vndiqꝫ occurrebat. atqꝫ ex ar ra dulcedinis quã guſtabat quanta in gloria reſeruauit in dotẽ ſapienter didicit eſtimare Caſtus pfecto ꝛ colũbinus oculus erat illiuſ amor. qui in rebus humanis in nulla libidi ne figebat: ſꝫ in trãſitorijs ↄtẽplabat eternuꝫ Erat in ea oculus iſte rectus oculus verꝰ de xter et purꝰ. quẽ nll'a auertebat ſiniſtra intẽ tio. nll'a deorſũ flectebat terrena affectio. ocu lus vero ſimplex et prudens quẽ nulla cõcuti ebat incerta ſuſpicio. nll'a detinebat curioſa ſollicitudo. illũ inceſſant intuẽs quẽ angeli p ſpicere ↄcupiſcũt. Amor eñ vehemẽs vt dicit Augꝰ. nõ p̃t nõ vidẽ quẽ amat: qꝛ amor ocu lus eſt. ꝛ amare videre eſt. oculo h vulnera uit et ip̃m amorẽ deũ. iõ dr̃ ad illam Can. iiij. Uulneraſti cor meũ ſoror mea ſpõſa vulnera ſti cor meũ: in vno oculoꝝ ictu.

De amore inſatiabili qui ſemper ſe paſcens ſemp eſurit. Ca. v

qUinto q̃ꝫ inflãmauit cor illiꝰ amor inſatiabilis. Habebat eñ dilectrix dñi magdalena in ↄtẽplatõe potiſ ſime dũ morabat. in hemo corpis corruptõne deiecta crebrã de dei viſitatõe. leticiã. ſꝫ nullã copiã dũ nec plena ſinebat eſſe nec q̃ꝫtũ deſiderabat moroſa. vñ q̃dã iocoſo ioco ludebat xp̃s cũ ea. a q̃ dum teneri puta bat e brachijs euolabat: inſectatus ↄp̃hendi ſe patiebat. et diſparẽs rurſum nõ videbat: donec denuo lacris et p̃cibꝰ reuocabat. Et licꝫ eã viſitatio delectaret. viciſſitudo nihilominꝰ moleſtabat. ſꝫ q̃ꝫto putas ſtupore illius aĩa di uina ſꝫtracta dulcedine ad laq̃os ſuoꝝ ſenſu um captiua reducebat. dũ de pria ſp̃ualium pulſa in vallẽ corpoꝝ terrenoꝝ i aliud qd̃dã ſibi ignotũ ſeculũ cecidiſſe videbat. merebat tũc et alta ſuſpiria trahẽs recolebat vñ vene rat: vbi vitã celibẽ actitabat. et q̃ gratioza fu erat expta eo moleſtiꝰ ferebat ea eſſe ſibi ſub tracta. Subtractio eñ rei amate augmentũ deſiderij p̃ſtat. ꝛ qd̃ ardẽtiꝰ aĩa optat illo mo leſtius atqꝫ egriꝰ caret. Hinc angelis ſepe di cebat illud Cañ. v. Nũciate dilecto meo quia amore eꝰ langueo Joh. Langueſco pio amo re dñi ieſu meo redẽptore: ſe yo nõ ſento el. ſuo dulcore tuta q̃ꝫnto de linguiſco. Lãguor iſte amoris nihil aliđ erat. niſi tediũ ipacienti deſiderij ſui. q̃ neceſſe erat eiꝰ affici mentẽ ve hement amantẽ abſente dilecto. O p̃ñs abſẽ tia ꝛ abſens p̃ñtia dilecti tui aĩa bñdicta: q̃ ſit pdebat et habebat: non eñ poterat ſatiari d ſiderio. que nõ niſi deſiderare ↄcupiſcebat. fames eñ aĩe deſideriũ eſt. Et hinc eſt q̃ ve re eiꝰ aĩa deũ amans nõ ſatiabat amore. q̃a deus amor eſt: quẽ qui amat amorem amat. Amare igit amorẽ circulũ facit. vt nullus de beat eſſe finis vel menſura diuini amoris. O inſatiabilis magdalene amor o m̃ia vorans q̃ ex copia inopiã generabas: dũ p̃guſtãs di delicijs amplius in deſiderijs ardebas. qꝛ ſi tibi dabãtur ad plenitudinẽ: nunq̃ꝫ tñ ad ſa tietatem. ſicut Eccl'. xxiiij. dominus ait. Qui edũt me adhuc eſurient. O bone deus queꝫ amare ledere eſt. quomodo amãtes te ſic refi cis vt magis eſuriãt niſi quia tu ſimul es ci bus et eſuries. ideo qui te non guſtauerit. te prſus eſurire neſcit. ad hoc eñ cibas. vt eſu rire facias. Eſurientes autẽ beata virgo im pleuit bonis. impleuit dicit: nõ ſaciauit. amo ris etenĩ bona eo minus ſatiant. quo ampli us replent.

De amore inſatiabili q̃ guſta

to ſpū dei in oībus aliis creaturis delectari rennuit. Ca.vj.

r Exto inflāmauit coꝛ illiꝰ amoꝛ inſatiabilis. Fruſtra eñ ni falloꝛ eius fameſcentis aīe et languētis atq; dolentis q̄cūq; conatus fuiſſ; mitigare doloꝛē. aut ꝑpare meroꝛē. ſeu roboꝛare lāguoꝛē: cū opoꝛtēt diuinitꝰ curari debere illiꝰ vulnꝰ amoꝛis. nll'o ꝓinde hūano ſolatio mitigaẜ ſecreti doloꝛis ſacra amaritudo. cū ſublato interiꝰ dulcoꝛis guſtu. neq̄ant in exterioꝛibꝰ ꝯſolari. imo iuxta ſniā; btī Job. xvj Oēs ꝯſolatōes reputat onerosas. ſentiebat ꝟ poſtea ſpūs magdalene q̄ cū ꝓpħa ait Preterea rēnuit ꝯſolari aīa mea memoꝛ fui dei ꝛ delectata ſū. ꝓpterea gio nō poſſo nedere creatura al creatoꝛe trida tuta mēte checielo e terra nō me da dolz ma ꝑ xp̄o amoꝛe tuto me fe tent: luce di ſole. Si me pare obſcura rēdendo quella luce reſplēdēte cherubin ſon mente padegiare. ſeraphin ꝑ amare. q̄n nego le ſignoꝛe ꝛc. Felix amaritudo q̄ nō de creatura ꝟ de creatoꝛe ꝯcipiebaẜ. q̄ mull'a pſītis vite lugebat icōmoda dignū plane erat vt deū totiꝰ ꝯſolatōis ꝯſolatoꝛē hr̄ēt. q̄ oim creaturaꝝ q̄; qualibet affluētia ꝯſolari penitꝰ rennuebat. nō erat igiẜ citra deū vñ ſolatiū cape poſſet. q̄ ꝑ ter eū didicerat nil amare. ſolꝰ erat ꝯſolatoꝛ q̄ erat inhabitatoꝛ caritas ipā deꝰ. q̄ ꝛ ſi iuſti nunq; deſit ad meritū: ꝑlim tñ ad ſolatiū abē. abeſſe aūt dī ad maiꝰ ē meritū: adeſſe v̄o ad copioſius eſt ſolatiū. In p̄mo deꝰ in aīa delectaẜ. In ſcđo v̄o aīa delectaẜ in deo. Primū eſt vtiliꝰ. ſcđm eſt iocūdiꝰ. habebatꝰ aūt iſta ꝟ latebat dū minime ſenſū cordis eiꝰ tangebat illa ſuauitas habita ꝟ abdita: moꝛā aūt faciēte deſiderauerat ſponſo iā nō cu; illis fatuis v̄ginibꝰ doꝛmitabat vel doꝛmiebat. ꝟ crebris ſuccenſa ſuſpiriis et gemitibꝰ excitata. doloꝛē ſuū vltra diſſil'are nō poterat. nec ignē abſcondere q̄ in coꝛ eiꝰ ardebat nec q̄dē rōnem ꝯſil'e; valebat q̄ꝛ modū et oꝛdinē ignoꝛabat. iam oīno et ſolūmodo ſatagebat aīo quō rediret p̄terita de dilecto dulcedo. cuiꝰ q̄;tamlibet feſtinationē tarditatē putabat.

De amoꝛe inacceſſibili ad quē niſi aīa tracta ſit ad eius ſecreta celeſtia nō cōſurgit. Ca.vij.

ſ Eptio aūt iſlāmatꝰ amoꝛ inacceſſibilis nūcupaẜ. tanto nēpe ardoꝛe pꝰ p̄cedentē languoꝛē ꝛ inſatiabilē caritatē ſeip̄a; eiꝰ aīa ꝯſtringebat: vt nō iā acceſſoꝛiis gradibꝰ vel paſſibꝰ vteret. ꝟ iopinatis raptibꝰ ſepties ī die angeloꝝ auxilio volās ſi vadēs ī illa ſblīmia ſecreta celeſtia ad amoꝛē īacceſſibilē capiebaẜ. vñ ꝛ Paulꝰ nō aſcēdiſſe in terciū celū vbi ē īacceſſibilis amoꝛ. ꝟ raptꝰ fuiſſe. ij. Coꝝ. xij. ꝓhibeẜ. vere igiẜ dilexit mītū. Sic nēpe illa ardēſ aīa ad ſpōſū afficiebaẜ vt q̄ ideificareẜ ī eo. dū animꝰ eiꝰ dīno iebriatꝰ atq; reſolutꝰ amoꝛe oī; obliuiſcēſ totꝰ ꝑgebat in deū. guſtās id qđ ſcribiẜ Apoc. xij. Nemo ſcit niſi q̄ accipit q̄riēs illā felicitatē ꝑcipiebat iſtā miſeriā neſciebaẜ. q̄ꝛ vtiq; ſil' talia ſtare ſi pſīt. Adhūc tñ gradꝰ amoꝛis ꝛ ſi ei ſepties ī die ꝑuenire dareẜ. diu tñ ſtare in eo ꝓhibebaẜ. donec coꝛruptibilibus exuta miſeriis. ꝑ moꝛtē libe euaſit ī libtatē glīe filioꝝ dei. itera ꝛꝰ nihilominꝰ tractꝰ ille ſepiꝰ: et ſi ſuauē q̄dem ī ea violētiā indicaret magl' tñ moꝛtalē ipotētiā denotabat. q̄ mole ḡuata aīa ſua ſuo volatu ī die ſeptieſ deridebat. iuẜ q̄ꝺ dꝛ Prouer. xxiiij. Septies ī die cadit iuſtꝰ ſc; ab illo ſctiſſimo raptu atq; altiſſimo: et reſurget. q̄ꝛ ſſurgebat q̄ſi iteꝝ atq; iteꝝ atq; iteꝝ retrahebaẜ ab illo q̄ exaltatꝰ a tra oīa trahit ad ſeip̄m.

Articulꝰ terciꝰ de ſeptēplici cibo celi q̄ ſepties in die in deſerto paſcebaẜ ſctiſſima magdal'.

t Erciꝰ atq; p̄ncipal' amoꝛ ſctiſſime magdal'. dꝛ traſſfoꝛmatꝰ. iđ ꝓpħa ī eiꝰ ꝑſona ſubdit. et ego ad nihilu; ſ'dacta ſū. ſc; ꝓpẜ ꝯſūmatā traſſfoꝛmatōe;. Septē eñ ſūt ḡdꝰ diuini amoꝛi. ſm q̄s in deū aīa traſſfoꝛmaẜ. dī ſiq̄dē dici pſīt ſeptē cibi q̄bꝰ ſepties ī die magdal'. a ťris eleuata miſterio angl'oꝝ. abſq; alio coꝛꝑali cibo paſcebaẜ dinitꝰ ī deſerto. Primꝰ cibꝰ dꝛ ſuauitas ſcđs auiditas. terciꝰ ē ſaturitas. q̄rtꝰ ebꝛietas q̄ntꝰ ſecuritas. ſextꝰ trāq̄llitaſ. ſepti͞ꝰ nihilcitaſ

De inexplicabili ſuauitate dei quā ſentiebat magdal'. in contēplatione leuata. Ca.j.

p Rimꝰ aūt eiꝰ cibꝰ erat ſuauitas. cū eñ a terris coꝛpꝰ ꝛ ī celū ſpūs diuinitꝰ leuareẜ. ille celeſtī ſpōſus ſpōſe ſue caritatī amplexibꝰ iūgebaẜ et ad eꝰ oſculū flectebaẜ. atq; ad tactū eꝰ ſbito celeſti q̄dā dulcedīe ꝑfūdebaẜ aīꝰ magd. quā q̄dē expiri poterat explicare v̄o mīme potuiſſ;. Ille igiẜ diuinoꝝ labioꝝ fauꝰ diſtillās labiis eiꝰ fixꝰ foꝛtit q̄; impꝛ̄ſſus: ſtillabat dulcedinem et emanabat ſuauitatem. influens prius et replens interioꝛa ſponſe. poſtmodū creſcens incipiebat vſq; ad os effluere tandē v̄o habūdādo exuberans. neceſſe erat ꝑ labia emanare intātū: vt a ſpōſo ſuo ſtatī audire mereret illud Cantic. iiij. Fauus diſtillās labia tua ſponſa mel et lac ſub lingua tua. Nā vt dꝛ Math. xij Ex habundantia coꝛdis os loq̄uiẜ.

Quāta īſatiabili auiditate Maria ſatagebat guſtare dilectū ſuum. Ca.ij.

ſ Ecūdus v̄o cibus eiꝰ erat auiditaſ qđ eñ guſtata ſuauitas auiditate; exacuat et accendit q̄s ignoꝛat? q̄;to etenī q̄d alicui dulciꝰ ſapit tanto: deguſtantis aīmū acrius ad eꝰ appetitū accendit. tanta eñ guſtata dulcedine dilecti ſui auiditas mētē ſuā repleuerat. vt licet in vita pſīti illo ꝑfecte frui nō poſſet atq; nō poſſe noſcet. tñ inſatiabiliter ſꝑ eſuriebat eu; ad impoſſibile per amoꝛē extaticū ſe extenderet et exclamās illđ Job. vij. Suſpendiū elegit aīa mea. et moꝛtē oſſa mea. Et illud Pſ̄. quēadmodū deſidērat cerūꝰ ad fontē aquaꝝ ꝛc. Et ꝟ mō verificatur Auguſtini ſentētia dicēns. Amoꝛ dei nō capit de impoſſibilitate ſolatiū. oē eñ deſiderū tūc rōne aſſolet mitigari cū deſideratum impoſſibile ſit hꝛi amoꝛis tñ violentia ex habundantia expimentati dulcoꝛis in magdalena nulla impoſſibilitate poterat refrenari. Intellexerat eñ ſil'e quoddā dñ; quodāmodo p̄cepiſſe Deutero. vj. Diliges dñm deu; tuū ex toto coꝛde tuo ꝛc. Qđ tñ in hac moꝛtali vita vel potiꝰ vitali moꝛte. ſicut a nemie cōſtat poſſe impleri: ita ab omi hoie debet optari. vñ et in iuſti deſcriptōe dictū eſt. In mandatis eius volet nimis. Quid eſt aūt velle nimis: niſi velle ampliꝰ q̄; poſſe: q̄ ſenſu dictum puto illud Cañ. j. Adoleſcentule dilexerūt te nimis. q̄ꝛ igiẜ infinitꝰ et imenſus eſt deus in quē amoꝛ marie tēdebat. ideo nullā volebat eſſe menſurā vel finē amoꝛis. Amabat igitur maria amans: et ſi non minus poſſe ſuo. minus nihilominꝰ velle ſuo: nec de hac impoſſibilitate ſolaciū capiebat. ſed deſiderii potius ſuſcipiebat incrementu;: ideo ad dñm dicit. Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas: in omni tempoꝛe.

Qꝛ tanta ſaturitate dei amoꝛ repleuerat magdalenā. q̄ omīa tranſitoꝛia abhoꝛrebat. Ca.iij.

t Ercius eiꝰ cibus erat ſaturitas ꝓculdubio eñ ꝯſtat q̄ q̄ auidiꝰ manducāꝰ, eo citiꝰ ad deſiđatā ſaturitatem venimus. in hūc aūt modū in glīoſa maria et ſuauitatē auiditas: ꝛ auiditatem ſaturitas ſequebaẜ. Scimus eñ q̄ q̄cunq; poſt ſaturitatē ad comedendū ꝑueniūt. quelibet appoſita vel oblata faſtidiūt fercula. Qđ igitur hmōi ſaturitatē quā in maria fuiſſe dicimus quid inq̄; aliđ fuiſſe penſamꝰ qđ q̄; quoddā quarūlibet coꝛdiū deliciaꝝ faſtidiū. et ex intimo affectu oīm exterioꝝ qđda; verū et ſpontaneū deſpectū. Aliud eſt eñ blandienti temptatōni reſiſtere et violenter repellēdo nolle acquieſcere: atq; aliud eſt ſpontaneo quodā intimi affectus intuitu faſtidire ꝛ q̄ſlibet interim carnis blandicias ſibi ſape nō poſſe. ſed potiꝰ oīa talia abhoꝛrē. Ad hanc igr̄ verā ſacietatis plenitudine; ꝑuenerat magdalena: q̄ꝛ poſt illius ſuauitatis habundantiā quam interius ſenſerat: omī que exteriꝰ potuiſſent apponi quoddā neceſſariū potius q̄; voluntariū faſtidiū incurriſſet. Propterea abiectis oībus mundi deliciis et quibuſcunq; ſenſibilibus oblectamentis. in ſpelunca in vaſta illa ſolitudine ſoli deo vacabat ꝑ. xxx. annos. diuinis deliciis inſatiabiliter ſaturata. hanc autem vere ſacietatis ſuauitatē ſentire non poſſunt. qui exterioꝛibus delitiis affluunt. Na; hmōi ſuauitas vt diciẜ Job. xxviij. Non iueniẜ in terra ſuauiter viuentiū. nec ſapere poſſunt inter tot oblectamēta delitiaꝝ: et ra; varia condimenta ciboꝛum. Sed ſicut pſ̄. ait. Edent paupes et ſaturabunẜ. Paupes inq̄t et non diuites. q̄ꝛ diuites dimiſit inanes. diuites tamē affectu potius q̄; effectu.

De ſtupenda ebꝛietate. quam ex diuino amoꝛe incurrerat magdalena. Ca.iiij.

q Uartus aūt cibꝰ erat ebꝛietas. q̄ q̄dē ex ſaturitate ſeq̄ ſolet. Ebꝛietas eñ vera in ꝟ ꝯſiſtit q̄ q̄s tāto amoꝛe ferueat in ip̄m deū. vt nō ſolū faſtidiat creature ſolatiū. ꝟ etiā delecteẜ ꝛ q̄rat iuenire toꝛmentū ꝓ ſolatio reputās oē; penā obꝓbꝛiū ꝛ flagellum vt ꝯfigēẜ ꝛ ſilitudini ꝛ moꝛti eꝰ quē diligit aīa ſua. Scimꝰ āt oēs q̄m q̄ plene ebꝛii ſūt irriſiōes ſepe ſuas. nec q̄dē aduītūt. atq; ꝑicula q̄ eis circūſtāt nec declinare nꝰ attēdē volūt. ſe denudāt ſine pudoꝛe. et ſuſtinēt plaga ſñ doloꝛe. Cū ei ꝯſidēmꝰ hāc btiſſimā magđ. ī tāta ſolitudie feraꝝ ſociā. oībꝰ icognitā veſtibꝰ hūanis exutā. l; ꝓpꝛiis capillis optā oſſibꝰ cuti herētibus: nō hr̄e cibū hūanū thalamu; hr̄e celū. lectū habere himnū: obliuione quadā dereliquiſſe totū pſīs ſeculū. Quid ꝓpẜ ꝟ

dicem⁹ niſi eã q̄ſdã ſpũalẽ ac ſtupendam ebri etatẽ mẽtis eã pfectiſſime incurriſſe

Cũ q̄ta ſecuritate maria in ta li ſolitudine tanto tpe ſolitaria p manebat. Capi. v.

q Uintus x̄o eius cib⁹ erat ſecuritas. q̃ ex ebrietate ſequi ſolet. Ebrius in oi piculo ſtat ſecurus. Ex h̄ em̃ ꝙ aīa ſentit ſe tantũ deũ amare ꝙ libenter ꝑpter ip̄m ſuſtinet om̄e obprobriũ: om̄e flagellũ et om̄e damnũ iam foras mittiť timor ꝛ tantã ſpẽ fidem et caritatẽ concipit. de adiutorio dei vt nullo mō eſtimet ſe poſſe ſeparari ab eo: ecce in hac ſecuritate in tã horrendo loco in tanti piculis ꝯſtitura erat magdalena: ꝛ intantũ illuſtrata erat ſctiſſima iſta magdalena fidei ſplẽdore tantũ roborata ſpei vigore: tantũq; inflãmata diuino amore. vt cũ ꝑpheta dicere poſſet. Dn̄s illuiatio mea. ecce fides et ſalus mea. ecce ſpes quẽ timebo. Dn̄s ꝓtector vite mee a q̃ trepidabo: ecce ardẽtiſſim⁹ amor: cũ q̃ nõ poterat trepidare. Ideo cum apl̄o ad Ro. viij. dicere potuit ſpũs ei⁹. Certus ſum em̃ quia neq; mors neq; vita neq; angeli neq; ꝑncipatus neq; ptãtes neq; virtutes neq; inſtantia neq; futura neq; fortitudo neq; altitudo neq; ꝓfundũ neq; creatura alia poterit me ſepare a charitate dei q̃ eſt in x̄po ihu dn̄o nr̄o. ſeruo nõ ſo. nõ lapo partire nõ ſe diuide coſſa tanto vnita pena ne morte la non po ſalire a quela altem a dorreſta et apita maria cũ ſera ſalita a poſſedere tal bene ieſu da cui tã ueme poſſedi cũ dulcore.

De celeſti trãquillitate ꝛ pace qua fruebať magdal. trãſformata in deũ corpe. Ca. vj.

ſ Extus ei⁹ cibus erat trãquillitas q̃ ex ſecuritate neceſſario ſequebať. Hec aũt trãquillitas eſt illa pax q̃ mentẽ ad interiora rapit. pax q̃ exteriorũ oĩz memoriã intercipit. q̃ ingeniũ acumẽ exupat. q̃ rõis lumẽ reuerberat. q̃ cordis deſideriũ implet. q̃ oẽm intellectũ abſorbet. quã null⁹ cupiditatis ſtimul⁹ inq̄etat. quã nullus timoris acule⁹ exagitat. Hac igiť paſcebatur pace ſctiſſima magdalena. iõ cũ ꝑpha ait dicẽs. In pace in idip̄m dormiã ꝛ requieſcaz Cõſidera queſo q̄d dicat. cũ dicit: dormiã: cogita q̄d faciat ſomn⁹ exterior circa hoiez exteriorẽ: Eſt em̃ ſomn⁹ corpore⁹ ſup̄ corporeum ſenſuz. Aufert em̃ officiũ oculoꝝ officiũ nariũ. officiũ auriũ. officiũ ceterorũq; ſenſuum atq; mẽbroꝝ. ſicut igiť p ſompnũ exteriorem oẽs ſenſus corpales ſopiũť. Sic p hunc de q̃ loq̄mur interiorẽ magdalene ſomnũ exupabanť oẽs ei⁹ aīe ſenſus. ſiľ abſorbebat em̃ cogitationẽ imaginationẽ memoriã et intelligẽtiã. et hec ẽ pax q̃ ſicut apl̄s ad Phil. iiij. atteſtať dicẽs. exupat oẽm ſenſuz. Hũc etem̃ ſõnũ maria intra veri ſponſi amplexus q̄tidie capiebat.: h̄ q̄tidie ſoporabať q̄tidie igiť quieſcebat cũ ſponſo. vñ Cañ. ij. dicit. Leua eius ſub capite meo ꝛ dextera illi⁹ amplexabiť me.

De pfecta nichileitate ad quã puenit maria p cõſumatã trãſformationẽ. Cap̃. vij.

ſ Eptim⁹ eius cibus erat nihileitas q̃ ex pfecta habet naſci tranquillitate. queadmodũ aque ſtilla multo cõfuſa vino deficere a ſe tota videť. dũ alteri⁹ ſaporẽ induit. vigorẽ parit ꝛ colorẽ. ſic illi piĳ et crebri marie affect⁹. imo ꝓfect⁹ tranſformati in deũ de ſe in ſe nihil ſentiebãt. niſi qȯ in criſto ihu ſicut p̄dixerat dn̄s Math. vj vbi eſt theſaurus tu⁹ ꝛc. Et itcrũ ps̄ ait. Abyſſus abyſſũ inuocat. abyſſus em̃ diuine immẽſitatis p⁹ trãſformationẽ: abyſſum inuocat hũane nihileitatis. ẽ em̃ natura ardẽtis amorie. et ad h̄ nitiť inhiat ꝛ geſtit: vt nõ ſoluz ſit in intimis amati. ſed etiam ip̄m quodãmodo ſit amatũ. atq; in h̄ tantũ excedit ꝙ incõpabiliter prediligiť dilectus deus. q̄ꝫ mens ipſuz amans diligat ſemetip̄m: immo ſuiipſi⁹ obliuiſciť et ſibiip̄i annihilať p̄ amore dilecti. h̄ tamen in mortali vita hac nõ plene compleri poteſt. ſed tantum in gloria ſempiterna. Ad hanc nihileitatẽ aſcenderat Iob q̃. xxx. c. de ſe ait. Redactus ſũ in nihilũ abſtulit q̄ſi ventus ſcꝫ ſpũs tranſformantis et annichilantis deſideriũ meũ. Ad hũc ſtatum aſcenderat ꝓpheta cum ait. Defecit in ſalutare tuum aīa mea. Ecce vltimus cibus ſanctiſſime peccatricis. ecce omnis pfectionis ſue vltim⁹ ſtatus: ecce omnis ſue perfecte conſumationis perfectiſſimus finis vt merito dicat. et ego ad nihilum redacta ſum deo cum ipſo deo per participationem. tranſformationem et annihilationem iam factam. poterat ideo bene dicere cuz ꝑpha. Defecit cor meũ et caro mea. deus cordis mei et pars mea deus inetcrnum. Uere igiť dilexit multũ. O igiť femina ab oibus benedicta. quis te digne laudare queat: quis exprimere poſſet laudes tuas. quis enarrare valeret magnalia tua: tu ſpeculum peccatorum. tu gaudium angeloruz. tu penitẽtiũ forma: tu caſtitatis exemplũ. tu mulieruz penitentiũ fortitudo. tu diſcipula veritatis. tu ſapientie ſtola. tu apl̄oꝝ apoſtola tu ſolitariarum ſecuritas: tu contemplantiuz titulus. tu diuini amoris fornax. tu leticia deuotorũ. tu diuinoꝝ ſenſuũ apotheca: tu erariũ cariſmatũ diuinoꝝ. tu templũ dei. tu habitaculũ ſpiritusſcti. et vere q̄cq̄d põt lingua enarrari minus eſt a laude tua et gl̄ia tua cũ qua nunc regnas magiſtro ꝛ ſpõſo tuo dn̄o nr̄o ieſu x̄po cũ quo regnare nobis p̄ſtent auxiliũ merita et interceſſio tua. vt tecum vno corde et ore i eternũ laudem⁹ et fruamur ip̄m gl̄ioſũ deuz qui in trinitate pfecta viuit et r̄gnat in euo.

Hymn⁹ de ſctiſſima magdal. in ꝑmis vſ̄.

p Ange lingua magdalene lacrĩas ꝛ gaudium. ſonẽt voces laude plene de ꝯceptu cordiũ. vt concordet philomene turturi ſuſpiriũ. Ieſuz querẽs ꝯuiuaꝝ turbas nõ erubuit. pedes vnxit lacrimaꝝ fluuio qȯ abluit. crine terſit ꝛ culpaꝝ lauacrũ ꝓmeruit. Suũ lauit mũdatorez riuo fons innaduit piũ fudit fons liq̄rẽ et i ipſũ floruit. celũ terre dedit rorẽ. terra celũ ꝯpluit. In p̄dulci mixtione narduz ferẽs piſticuz in vngẽti fuſione tipũ geſſit myſticũ.. vt ſanetur vnctõne ſanat egra medicũ. Pie x̄ps hãc reſpexit ſpãli grã. q2 ml̄tũ hũc dilexit dimittũtur crimina. x̄pi qñ reſurrexit facta eſt p̄nuncia. Gl̄ia ꝛ honor deo q̃ paſcalis hoſtia. agn⁹ morte. pugna leo. victor die tercia reſurrexit tũ tropheo mortis ferens ſpolia.

Ad nocturnũ hymn⁹

Extimauit ortulanũ ꝛ h̄ ſane credidit. ſeminauit ei granũ qȯ in mente cecidit. linguã mouit et nõ manũ lingua ihm indidit Nõ agnouit figurali latentẽ imagine mẽtis agrũ ſpiritali excolentẽ ſemie. ſed cũ eã ſpeciali deſignauit noie.. Hec a ihu ihz querit ſublatũ ꝯquerit. ihm int⁹ mẽte gerit ie ſus corde q̄riť. mentẽ colit mentẽ ferit iheſus nec pcipiť. Ieſu bone ihu pie q̄d te mõſtrans latitas. q̄d occultas te marie mentẽ cui⁹ hitas intus veritati plena neſcit vbi veritas. O q̄ꝫ mire ihu ludis a q̄b⁹ diligeriť. qñ ludis non illudis nõ fallis nec falleri. ſic includis ꝙ excludis not⁹ nõ agnoſceris. O maria noli flere iã nõ q̄ras aliũ: ortulan⁹ hic ẽ vere ꝛ colon⁹ mentiũ. intra menti ortũ q̄re mẽtis opariũ. Unȯ planctus et lamẽtũ in mẽtẽ cur nõ erigi. cũ reuoluis monumẽtũ tecũ ẽ quẽ diligi. ihm q̄res ꝛ inuẽtũ habes nec itelligis. Unȯ gemis vñ ploras veꝝ habes gaudium. latz certe qȯ ignoras doloris ſolatiũ. intus habes q̄raſ foras doloris remediũ. Iaz nõ miror ſi neſciſti mgr̄m dũ ſeminat. ſemẽ qȯ ẽ vbũ x̄pi te magis illuiat. ꝛ raboni r̄ndiſti mariaz dũ noiat. Pedes x̄pi q̃ lauiſti fonte lota gr̄e. quã ab ipſo recepiſti funde rorẽ venie. reſurgẽtẽ quez vidiſti fac ꝯſortẽ gl̄ie. Gl̄ia ꝛ honor deo cui⁹ p̄ſtet grã. inuitati phariſeo marie ſuſpiria. cenã vite q̃ dat reo grẽ poſt prandia.

Ad laudes.

Aude pia magdalena ſpes ſalutis vite vena lapſoꝝ fiducia. Gaude dulcis aduocata reſurgẽdi forma data miſeris p⁹ vicia. Gaude felix deo grata cui dimiſſa ſunt pctã ſpãli grã. Gaude lotrix pedũ x̄pi a q̃ tanta meruiſti amori inſignia. Gaude p̄ma digna frui viſu redẽptoris tui ſurgẽtis in gl̄ia. Gaude q̃ ſeptẽnis hori es ab antro vecta fori ſũmi regi filia. Gaude q̃ nũc ſublimaris. et cuz x̄po gl̄iaris in celeſti curia. fac nos tecũ penitere. vt poſt mortẽ lucis vere ſorciamur gaudia. Amen.

Feria ſexta poſt dnicã de paſſiõe deſcriptio ſilitudis vanitatis mũdane que in vanis mulieribus regnat. Sermo. xlvij.

v Os neſcitis q̄cq̄ꝫ nec cogitatis. Io. xj. ca. ꝛ i euãgel. hodier. Pericl̄oſiſſima res eſt ignorãtia neceſſarie veritatis. Nã ſic dic yſiȯ. de ſũmo bõ. Ignorãs q̄tidie peccat. ꝛ ignãter q̄b⁹ vbis inuitꝙ multi peccãtes: lz ſe peccare neſciãt: nõ tñ in ꝯſpctũ dñi excuſanť. q2 negligũt diſcẽ qȯ teneť ſcire q̄ ẽ hr̄e ignorãtiã craſſã ꝛ ſupinam. Unñ fm Berñ. Fruſtra ſibi d̄ ignorãtia blãdiũť: q̄ vt liberi⁹ peccẽt ignorãt. hmȯi q̄dẽ ſũt plēꝫ mlieres vane. nihil em̃ tã puat mlieres diuina dilectõe: q̄ꝫtũ dilectio vanitati. Talib⁹ igiť merito dici poſſz. vos neſcitis q̄cq̄ꝫ nec cogitatis. ſ. q̄ꝫta ſit offenſio ꝛ malicia vanitatũ. q. d. ſi mũdi vanitatẽ cogſceretis. forte nõ tã ita libẽ peccaretis. Ad effugãdã hãc ignorãtiã pniciosam quid ſit mundi vanitas que plm̄q; decipit mlieres ꝯſiderãdũ ẽ. pinde ꝑpha i ps̄. cxliij. de vanis mlierib⁹ ait. hõ vanitati ſilis fact⁹ ẽ qȯ vbũ p̄t cẽ aliȯ thẽa i p̄nti ſmo. Ait em̃ hõ. i. mlier vaitati ſilis facta ẽ. quõ aũt mũdi vanitas (cui mulieres vane aſſimilantur) deformiter ſit formata myſtice demonſtrať. Apocal. ix. vbi dicitur de fumo putei abyſſi exierunt locuſte in terram. et data eſt illis po-

teſtas ſicut habent poteſtatē ſcorpiones terre. Et ꝑceptū eſt ne lederēt fenum terre neqꝫ omne viride neqꝫ omnē arborem: niſi tantū homies qui nō habēt ſignū dei in frontib⁹ ſuis, et ꝑceptum eſt illis ne occiderēt: ſed cruciarēt eos menſibus quinqꝫ et cruciatus earū quaſi cruciatus ſcorpij cū percutit hominē, et in diebus illis querent homines mortem et nō inuenient eam, et deſiderabūt homines mori et fugiet mors ab eis. Et ſimilitudines locuſtarū ſiles equis paratis in pliū. et ſup capita earū corone tanqꝫ ſimiles auro, et facies earum ſicut facies hominum, et habebāt capillos ſicut capillos mulierū, et dentes earum ſicut dentes leonum, et habebant loricas ſicut loricas ferreas, vox autē alarum earum ſicut vox curruū et equorū multorū currētiū in bellū. et hēbāt caudas ſcorpionū ſic caudas ſcorpionū et aculei in caudis earum et poteſtas earum nocere hominibus menſibus quinqꝫ, et habebant ſup ſe angelū abyſſi cui nomē hebraice Abbadon: grece autem apoleon et latine nomen habēs exterminās. Ve vnū abijt: et ecce alia duo ve veniunt poſt hec. In quibus ſcitiſſimis verbis oſtenditur per tria myſteria malignitas vanitatis mundane. ꝑ primū oſtendit eius origo naturalis ꝑ ſecundū eius ymago figuralis ꝑ tercium et concluſio ſeu terminus criminalis.

Articul⁹ prim⁹ de naturali ſimilitudine locuſtarū que ſignant vanas mulieres

In primo myſterio oſtenditur vanitatum origo naturalis. Naturalis ꝙ̄ origo omniū mundialium vanitatum, eſt ſuperba ꝓſperitas mūdi. Nā ingrati homines abutentes vana ꝓſperitate mundi. impie in ſuperbiam erigunt et extollant. et hoc eſt qđ Joh. ait. De fumo putei abyſſi exierūt locuſte in terram. Quid em̄ eſt fumus putei abyſſi niſi elatio et ſuperbia. q̄ de puteo abyſſi ideo exire dicuntur: qꝛ ex incendio demonū temptantiū ꝑ proſpera mundi originē habent. de fumo igit putei abyſſi in terram locuſte egrediunt. Quia femine vane que locuſte hic nominate ſunt de ſupba mūdi ꝓſperitate et habundantia in mundo multiplicantur. ideo quidam ait. luxuriant animi rebus plerumqꝫ ſecūdis: et Oſee. xiij. dominus ait. Adimpleti ſunt et ſaturati eleuauerunt cor ſuum et obliti ſunt mei. Sed vt clarius myſteriū capiatur naturales conditiones locuſtarum conſiderentur.

Naturalis ſimilitudo mundane vanitatis, et ꝙ mulieres vane ꝑ locuſtas deſignant. Ca. j.

Naturaliter enim locuſte primo in eſtate apparēt, ſcđo flante auſtro generant, tercio tunc cantant et ſaliunt, quarto habent alas, quinto maior pars eſt in ventre, ſexto inſaturabiles ſunt, ſeptimo omne viride conſumunt, octauo in hyeme ſilent, nono flante aquilone cōmuniter omnes moriūtur. Sic vanitas mulierum et mulieres vane. Primo in eſtate temporalis pacis apparent, Secūdo inflante auſtro ꝓſperitatis et habūdantie diuinarum vanitates mulierū multiplicant, tercio in ꝓſperitatis ſucceſſum fiunt choree cantus laſciui et iocoſi, quarto tunc dilatant ale manicarum et aliarū pomparū, quinto maior pars eſt in ventre: quia ſunt cōmuniter carnales et ſenſuales. quarūqꝫ deus venter eſt. ſm apłm ad Phil. iij. Sexto inſaturabiles ſunt in vanitatibus ſuis. Septimo omne viride conſumunt. qꝛ omnē viriditatē gratiarum et virtutū de mentibus hominū exterminant. vbi habundant. Octauo in aduerſitatum hyeme. ſcꝫ guerrarū peſtilentiarū: et aliarū tribulatōnū vanitates ſilēt. Nono flāte aqlone. i. tpe vltimi finis et mortis: velint nolint tales ſcie vanitatū moriunt. ſ; oia h̄ cā breuitatis leuit trāſeamus: qꝛ de iſtis infra magis dicem⁹.

Articul⁹ ſcđs de imagine vanitatis mūdane in locuſtis figuraliter demonſtrata.

In ſcđo myſterio oſidit vanitatū atqꝫ vana mulierū imago figuralis. in q̄ figura oſtēdunt ſedecim malignitates vanitatū et ſequētiū eas. q̄ in q̄tuor quaternarijs ſubiungatur.

De quatuor primis malignitatibus vanitatis. Ca. j

Primo vide quatuor vanitati malignitates. Prima dicit improuidentia. ſecūda debilitas. tercia timiditas. quarta fragilitas. Prima igr ē improuidentia. In hoc em̄ h̄ vanitas ceteris deterior eſt vicijs. qꝛ nocumentū ſuū in fine ꝑpendit cum ad improuiſa mala ꝑducant. eſt enim ſicut promiſſor malus qui tunc pouiſſime fallit: cum quis in eo melius confidit. vnde Johannes ſubdit. et data eſt illis ptās ſicut habent poteſtatē ſcorpiones terre. Scor-

pio ſiquidem lingua lingit et brachijs ſtringit. ſ; demū cū cauda pungit. Sic vanitas mūdi blandit delicijs ſtringit habitibus et cōſuetudinibus malis demūqꝫ cauda cōcluſionis extreme ſupplicio eterne damnationis infelicem animam pūgit. et hec eſt ptās quam habent ſcorpiones terre. id eſt vane mulieres vite ꝑſitis. Scđa eſt debilitas. Tanta nempe eſt debilitas vanitatis. vt duobus remedijs facile poſſet vinci. Primū eſt delectatio in diuinis. ſecūdū eſt ꝯſideratio finis. Primū remediū eſt delectatio in diuinis. q̄ mēs que naturaliter ſine delectatione eſſe nō poteſt: facile trahit a terrenis. quia ſicut dicit Eccleſi. v. Deus occupauit cor illi⁹ in delicijs ſcꝫ ſpiritualibus. Scđm remediū eſt conſideratio finis. Unde hierony. ait. Facile contemnit omnia: qui ſemꝑ cogitat ſe moriturū. hec duo remedia vane mentes non habent. ſ; iuſti et incipientes atqꝫ ꝓficientes ſeu ꝑfecti. et ideo illis vanitas nocere non poteſt. Et de h̄ ſubdit. et preceptum eſt illis ne lederēt fenū terre neqꝫ omne viride neqꝫ omnē arborem. Quia vanitas nocere nō poteſt incipientib⁹ id eſt his qui ꝑ penitentiā merent a flore carnalis vite. qui tempe antichriſti erunt pabubulum vehemoth: ſicut dicit Job. xl. Fenū quaſi bos comedet. Et Math. xxiiij. ve pregnantibus et nutrientibus in illis diebus qꝛ vel qui ſolo bono ꝓpoſito et deſiderio fuerit pregnās. aut adhuc lactauerit pregnans bonum opus: in tribulatōibus illis deficiet. neqꝫ nocere poteſt vanitas proficientibus, qui vireſcunt ꝑ teneram adhuc quaſi herbe iuſticiam. de quibus Prouerb. xxvij. Aperta ſunt prata et aparuerūt herbe virētes. Neqꝫ nocere poteſt ꝑfectis. q̄ florēt ſibi q̄ſi ꝑ arbores ꝑ puritatē frondēt ꝓprio ꝑ exemplaritatē. et fructificāt deo ꝑ multiplicē virtutē. de q̄b⁹ trib⁹ Eccl. xxiiij. in ꝑſona mulieris iuſte nō vane dictū ē. Flores mei fructus honori et honeſtati ſ; tm̄ ledere pn̄t hoies: q̄ nō hn̄t ſignū dei i frōtib⁹ ſuis. hi ſūt collocādi ad ſiniſtrā dei. qꝛ ſignū ꝯſeruātis grē in mētibus ſuis vanis nō hn̄t. ſicut in ꝑſona iuſtorū. ij. Cor. j. apłus ait Signauit nos de⁹. et dedit ſpūs pign⁹ in cordibus nr̄is. Signū aūt reprobatōnis ē vanitas: ſic ſaluatōis honeſtas. vn̄ Greg⁹. Euidētiſſimū ſignū reproborū ſupbia eſt: ſicut humilitas electorū. Tercia ē timiditas. ſūt nēpe plereqꝫ mulieres. vane que licet velint immo deſiderent concupiſci atqꝫ ſunt mēte corrupte. tamen operibus carnis amatoribus ſuis nequaqꝫ conſentire intendunt. ꝓpter timorem vite et fame. quia tamen cupiunt ad ſe trahere viros illoſqꝫ ad ſui cōcupiſcentiā inflāmare. geſtus et modos tenēt ꝑ quos illi carnalis amoris ſtimulis crucient. Et de h̄ Johes ſubdit. et ꝑceptum eſt illis ꝑ frenationē ne occiderent eos. ſ. eis in carnis ope cōſentiendo. Licet em̄ cor ꝑ ꝯſenſū ꝯcupiſcētie grē moriat dicēte dn̄o. Math. v. Qui viderit mulierē ad ꝯcupiſcendā eam h̄ iā mechatus eſt eā in corde ſuo: nihilomin⁹ pleni⁹ occidit opus luxurie conſūmatum ſm em̄ Alexādrum de halis. Solus peccati mortalis conſenſus priuat animam gratijs gratificante: ſed vel ꝯ ꝯſenſū additū opus priuat gracijs gratiſdatis. Et hoc inſinuat Johes dicens. Ne occiderent eos. ſcꝫ ꝑ opus plenarie occidendo et grā gratificante et gratia gratiſdata priuando. quaſi diceret. refrenat illas deus miſericordia ſua ꝑ verecūdiā mūdi. et ꝑ timorē pene. qꝛ ſi hec duo a mlierib⁹ amouerent nouit dn̄s quō facta irent. atqꝫ ꝑmiſſiue adiūgit ſ; cruciarēt menſib⁹ q̄nqꝫ. Menſis em̄ dicitur a mene qđ eſt defect⁹. q̄nqꝫ etem̄ mēſes ſūt q̄nqꝫ corꝑis ſenſus. q̄ ſēꝑ in defectu vtiqꝫ currūt. tūc em̄ tales vane mulieres hoies q̄nqꝫ menſibus cruciāt: cū illis in q̄nqꝫ ſenſibus ꝯdeſcendūt. in choreis ꝑ tactū. in cantilenis ꝑ auditū. in procationibus ꝑ viſū. in muſco et odoriferis ꝑ olfactū. de ceteris tranſeamus

Quarta eſt fragilitas. licet em̄ vt dictū eſt mulier timiditate plena ſit et fragilis ex natura. ideo ſubditur et cruciatus earum vt cruciatus ſcorpij cum percutit hominē. Cū nēpe homo fuerit ꝑcuſſus a ſcorpiōe: non ſubito mortē incurrit. ſed diutius languore ſenſim appropinquat ad mortem. Sic cum homo de vana et laſciua muliere ardenti cupidine vulnerat: licet vt dictum eſt ꝑ conſenſum concupiſcentie moriatur. nō tamen moritur ad opa grāꝝ gratiſdatarū. niſi conſenſus per opatiā dicto modo ꝑficiat. paulatim itaqꝫ cupidinis languore excreſcente. et dyabolo cor hominis inflāmante. atqꝫ laſciue femine fragilitate finaliter permittēte cruciatus et languor terminat in carnalis opis mortem. et h̄ indicat Johānes dicēs. Et cruciatus earū vt cruciatus ſcorpij cum ꝑcutit hominem. Ipſe vtiqꝫ ſunt ſcorpiones. homines ꝑ luxurie cōcupiſcentiam cruciantes. ſed demū quandoqꝫ ſe et alios ꝑ carnalia opera valde ꝑimētes

De quatuor ſecūdis malignitatib⁹ vanitatis mūdane. Ca. ij.

S Ecūdo ſubdunꝭ alie quatuoꝛ ma
lignitates Pꝛima dꝛ inſaciabilitaſ
ſcđa turbulētia. tercia malicia. q̄r
ta falſitas. Pꝛima eſt inſatiabilis
Licet eñ natura homis bona. nequaq̄ꝫ pcti
malicia ꝛ turpitudine delecteꝭ. tñ carnalꝭ gau
dij ſuauitate ꝛ reſpſa. ad illā īſatiabiliter inflā
maꝭ. Cū eñ mulier carnalis et vana ſelꝭ me
cho ꝯſenſerit in opus moꝛtale carnis: ſilꝭ ꝛ vi
rus moꝛtiferū poꝛrigit ꝛ illi inſatietatē pabu
li ſubmiſtrat. Sic tali mecho Micheas p̄nū
ciat. vj. c. dicēs. Tu comedes ꝛ nō ſaturabis
ꝛ de h̔ ſubdiꝭ a Johe. Et in dieb⁹ illis querēt
hoies moꝛtē ꝛ nō iuenient eā. Et deſiderabūt
hoies moꝛi ꝛ fugiet moꝛs ab illis. Suauitate
nāq̄ꝫ carnalis opis allecti miſeri pctōꝛes: ꝯſū
matē moꝛtē aie ꝯcupiſcūt. h̔ tñ ab eis quodā
modo fugit. tū in tali pctō ſacietatē null⁹ niſi
p ſcrimoniā caſtitatis. ꝛ fugiēdo iuenit. Jdō
ad hui⁹ pcti fugā hoꝛtabaꝭ apl̄s. j. Choꝝ. di
cēs. Fugite foꝛnicationē. Scđa eſt turbulen
tia ſeu iracūdia. Nā quidē laſciue mentis eſt
vt q̄to pmptioꝛ eſt ad carnalē delectationeꝫ
tanto ampli⁹ diſpoſita ſit ad furoꝛē ꝛ turbati
onē. ſicut eñ moderamē neſcit in delectādo
ſic q̄ꝫ moderamē ignoꝛat in craſcēdo. ideo d̄
mlīere vana atq̄ꝫ laſciua. Ecci. xxv. dꝛ. Nō ē
ira ſup iram mulieris. ꝛ h̔ idē inſinuat Job.
in ſequētibus dicēs. et ſilitudines locuſtaꝝ ſi
miles equis patis in p̄liū. i. in ꝯtentionē ꝛ tur
bationē. poſt laſciuos ꝛ inſatiabiles amoꝛes
indignatio atꝫ turbatio inꝭ carnales oꝛiri ſo
let in hui⁹ myſteriū. Eccli. xxxj. dꝛ. Vinū mul
tū potatū irritationē ꝛ irā ꝛ ruinas mltas fa
cit. Et lꝫ de vino ſit ad lraꝫ. verūtamē de ine
brianti luxurie vino ſpūalr dictū eſt. De q̊ vi
no ꝛ ira Apoc. xiiij. dꝛ. Babylon ciuitas illa
magna. i. mulier carnalis atq̄ꝫ ſupba. q̄ vino
foꝛnicatōis ſue potauit oēs gentes. Tercia ē
malicia. Triplex ſiqdē ꝯſiderari poteſt ſapia
ſcꝫ diuina humana ꝛ mūdana. Pꝛia aūt ē di
uina q̄ cognoſciꝭ ipē de⁹. in coꝛona aurea de
ſignata. de q̄ Apoc. iiij. dꝛ Viginti q̄tuoꝛ ſeni
oꝛes pcidebant ante ſedentē in thꝛono ꝛ ad
oꝛabāt viuentē in ſecula ſcl̄oꝝ ꝛ mittebāt co
ronas ſuas añ thꝛonū. qꝛ ſapia diuina eis cō
municata regratiabanꝭ deo indignos illa ſe
exiſtimātes. Scđa ſapia eſt humana p quaꝫ
manuducimur in diuinoꝝ cognitionē. de q̄
apl̄s ait ad Rō. j. Jnuiſibilia eñ dei a creatu
ra mūdi p ea q̄ facta ſūt intellecta ꝯſpiciūtur.
Tercia eſt ſapiētia mūdana. q̄ ꝓpꝛie malicia
diciꝭ. Jere. xiiij. Sapiētes ſūt vt faciāt mala
bene aūt facere neſcierūt. et de hac ſubdiꝭ. et
ſup capita coꝝ coꝛone tanq̄ꝫ ſilēs auro. Coꝛo
na quidē aurea in hūana mente eſt ſapia di
uina. Coꝛona aūt ſilis auro eſt ſapiētia hūa
na. Sed coꝛona nō dico aurea nec ſilis auro
ꝫ tanq̄ꝫ ſilis auro. eſt ſapiētia mūdana. i. ma
licia q̄ quideꝫ ſapia vana atq̄ꝫ pnicioſa. et de
hac mentē imbuit vanitas mūdi. ideo de ta
li mlīere dꝛ Eccli. xxv. Breuis ois malicia ſu
per maliciā mlīeri ſcꝫ in talib⁹ vanitatib⁹ enu
trite. Quarta eſt falſitas. Solꝫ eñ malicia ſi
mulata in hūanitate ne pateat vel vt poſſꝫ d̄
cipe palliari. idō dñs dicit Math. vij. Atten
dite a falſis ꝓphetis q̄ veniūt ad vos in veſti
mētis ouiū intrinſecus aūt ſūt lupi rapaces.
a fructib⁹ eñ eoꝝ cognoſcetis eos. Falſe qdeꝫ
ꝓphete ſūt femie vane q̄ iuitāt ad gaudiuꝫ et
ducūt ad interitū. ſigna hūanitatis oſtendūt
et opa malignitatis abſcōdūt: ꝫ ab eoꝝ fructi
bus cognoſcunꝭ. cū inumerabilia mala q̄ ex
vanitate ꝓueniūt intelliganꝭ. ſicut patere p̄t
et ſermone. xlvj. de xp̄iana religione p totuꝫ
et hāc cautelā eſſe habendā circa eas demon
ſtrat Job. dicēs. et facies eaꝝ ſicꝭ facies hoiꝫ.
Facies nēpe apparētiā dicit. hō xō manſuetu
dinē ſignat. Eſt eñ hō naturalr aial manſue
tū atq̄ꝫ ciuile. qꝛ igiꝭ foꝛis in inceſſu. ſmone et
geſtu māſuetudinē ſilatā oſtēdūt. eaꝝ facies
q̄ hoies phibenꝭ Sꝫ caueat ſibi agnicul⁹ ſim
plex. et audiat ꝯſiliū Salōnis ꝓuerb. ij. dicē
tis. Si intrauerit ſapiētia coꝛ tuū. et ſcientia
aie tue placuerit: conſiliū cuſtodiet te. ꝛ pꝛu
dentia ſeruabit te. Et ſequiꝭ vt eruaris a mu
liere aliena ꝛ extranea q̄ moliꝭ ſmones ſuos

De tercio quaternario malignitatū que ꝓcedūt ex vanitate Capitulum. iij.

T Ercio q̄ꝫ alie q̄tuoꝛ malignitates
vanitatū ſupaddunꝭ. Pꝛima diciꝭ
carnalitas. ſcđa moꝛdacitaſ. tercia
neceſſitas. q̄rta eſt leuitas. Pꝛia eñ eſt carna
litas. qꝛ eñ mens hūana laſciuis cogitatōni
bus plena eſt. ideo laſciuā atq̄ꝫ luxurioſaꝫ vi
tā hꝛe opoꝛtet. ꝛ h̔ indicat Job. cū ſubdit di
cēs et habebāt capillos mulierū. capilli et eñ
mlīebꝛes cogitatiōes ſignāt laſciuia plenas.
Jn hui⁹ myſteriū mlīeres laſciue et vane. nō
tñ capillos ſuos mira diligentia ꝛ medela al
bos ſeu aureos reddūt: verūetiā alienos mi
ra arte ꝯfectos ad oꝛnatū capitis ſui vſurpāt
q̄ q̄tū criminis ſit in ſermone. xlvij. de religi
one xp̄iana arti. j. patere pōt. Scđa ē moꝛ
dacitas. Naturale vtiq̄ꝫ eſt vt laſciuus in vita
diſſimiles ſibi peſtifero moꝛdeat dēte detra
ctionis. vocans illos vel illas ypocritas. et
gabadeos. idō de talibus ſubdiꝭ dicēs et den
tes eaꝝ ſicut dentes leonū erāt. Solēt eñ ta
les et p̄dicatoꝛes ꝛ q̄cūq̄ꝫ laſciue vite eaꝝ ꝛ va
ne repꝛehēſoꝛes dura detractione moꝛdere.
indiſcretos illos iudicādo et duros. Leo eñ
ſupbū aial eſt. habet os fetens moꝛdaces dē
tes et voꝛaces. p queꝫ merito denotaꝭ mens
carnalis et impatiēs. vana et ſupba cui⁹ os fe
tens eſt. ꝓpter alioꝝ diffamatōēs: dētes moꝛ
daces habet. ꝓpter murmuratōnes. voꝛaceſ
ꝓpter impias ꝛ crudeles detractiones. vocat
eñ q̄n q̄ꝫ in. 40. vnū ꝯfeſſoꝛē: q̄ nō ꝯſentit va
nitatib⁹ ſuis. vel vnū p̄dicatoꝛē: qui repꝛehen
dit ſcelera eoꝝ. idō de tali ſpū detractōnis dici
tur Ezech. xix. Leo factus eſt didicit rape pꝛe
dam ꝛ comedere hoies. Tercia eſt nccitas
Naturale ſiquidē ē hoieꝫ aſſueſcere his que
ſibi placēt. qꝛ eñ vanitas in mūdi delectatio
nib⁹ ꝯuerſaꝭ. ideo q̄ſi ineuitabilē ꝯſuetudinē
atq̄ꝫ neceſſitatē induit mundanoꝝ. ſicut teſta
tur ps̄ dicens. Fiat ei ſicut veſtimentū q̊ opiꝭ
et ſicut zona q̄ ſp p̄cingiꝭ. et de h̔ etiaꝫ addiꝭ
in figura. et habebāt loꝛicas ſicut loꝛicas fer
reas. Multitudo eñ mlīeꝝ vanaꝝ q̄ ſeipſas
ineuitabiles induunt vanitates: et ſe et alios
ad inferos trahūt in loꝛicis ferreis deſignan
tur. difficillimū q̄dē eſt mlīerē in vanitatibuſ
enutritā exuere vanitates: ꝫ nunq̄ꝫ coꝛrigitur
mltitudo eaꝝ. nā altera alteraꝫ retinet ne va
nitates relinquat: ſicꝭ anuli ferꝛei ſe retinēt in
loꝛica: vñ multitudo mulieꝝ vanaꝝ dici p̄t lo
rica. diaboli vanitatū. ſicut de illo Ecci. xliij.
dꝛ. Requieſcit ſup oēm ꝯgregationē aquarū
et induit ſe aquis ſicut loꝛica Quid eñ deflu
entes aque denotāt. niſi fragiles ppl̄os in q̄ſ
libet vanitates ꝛ laſciuias defluētes: ſicꝭ Apo
ca. xvij. dꝛ. Aque mlte ppl̄i mlti. Sup has igꭍ
aquas vanitatis dyabol⁹ requieſcit: cū taliuꝫ
generalē emēdationē difficillimā ꝓſpicit: ſci
enſq̄ꝫ induit ſe aquis quaſi loꝛica. qꝛ altera al
terā ad hāc ꝯſuetudinem trahit et tenet. ideo
Eccl̄s. j. dꝛ. Peruerſi difficillimū coꝛrigunꝭ.
Ratio eſt. qꝛ alioꝝ exemploꝝ in talib⁹ excecā
tur nec ad pcti cognitōeꝫ et deteſtationē ſinū
tur ꝓuenire. Vñ Bern̄. Voluptas habita li
benter repetiꝭ. repetita blandiꝭ. ꝯſuetudo li
gat. et rō conſopiꝭ. ꝫ quō talia coꝛrigunꝭ i ſer
monis p̄ntis fine patebit. Quarta eſt leui
tas et in ꝯſtantia. Vanitas eñ mentē facit le
uem. et in oī ope ſuo in cōſtantem. dū ad q̄zli
bet mutationē rerū quaſi varijs flatibus ra
piꭍ in diuerſa. et h̔ recte ſequiꭍ ad maliciā p̄
cedentē. naꝫ mens que difficilis eſt in bono.
ꝓmptiſſima eſt ad malū. Eſt eñ ſicut peluis
in aqua. vel ſicut molendinū ad ventū. aut ſi
cut nauicula in mari ſine remige aut ſine ve
lo. aut ſicut puluis ante facieꝫ venti. ſicut ait
ps̄. Erit tanq̄ꝫ puluis quē ꝓijcit ventus a fa
cie terꝛe. Et de h̔ ſubdiꭍ. et vox alaꝝ eaꝝ ſicut
vox curruū equoꝝ mltoꝝ currentiū in bello.
Ad vnā eñ vocem et voce velocius ad fene
ſtras ꝛ vana ſpectacula currūt. atq̄ꝫ manicaꝝ
ſeu opeꝝalis in varios mutanꭍ effectus. nūc
hilares nūc triſtes. nūc placate nūc irate. nūc
p̄ſumētes nūc xō deſpantes. hodie ſequunꭍ
vnā vanitatē cras adinueniūt aliam. imo q̄n
q̄ꝫ in die vna q̄ꝫ plures. vt merito ꝯſilēs paſſi
ones et vanitates volubilitate curruum cur
rentium denotentur.

De q̄rto quaternario malignitatū quē pꝛoducit vanitas mundi. Capitulū. iiij.

Q Varto alie quatuoꝛ malignitates
ſubinferunꭍ. Pꝛima dꝛ beſtialitas
ſcđa crudelitas. tercia inſenſibili
tas. q̄rta eſt ſeruilitas. Pꝛima eſt beſtiali
tas. cū eñ de⁹ ſine cauda eē phibeaꭍ. foꝛmās
hoiem de limo terre ad imaginē ſuā et ad ſili
tudinē xp̄i foꝛmauit illuꝫ. vt dꝛ Gen̄. ij. Dya
bolus aūt cū ſit caudatus ſicut Apoc. xij. dici
tur. eo q̄ cauda ſua traxit terciā partē ſtellaꝝ
celi ſup terrā ideo ſibi hoiem et mulierē nitiꭍ
toto coꝛde ſibi ꝯfoꝛmare. Quō iam fecit homi
nem p cauda atq̄ꝫ mlīeri in veſte caudā elō
gando. ſicut ſermo. xlvij. d̄ religione xp̄iana.
arti. ij. p totū dictū eſt. vt verificeꭍ qd̄ de h̔ ꝓ
pheta ait. Hō cū in honoꝛe eſſet nō intellexit
ꝛc̄. Et ſubdiꭍ. et habebāt caudas. Sed qꝛ de
tali beſtiali vanitate nō ꝑpendūt vane mulie
res: niſi in pūcto moꝛtis. q̄n in pleriſq̄ꝫ taliuꝫ
eſt penitētia ſine fructu: ideo ſubinferꭍ. ſicut
caudas ſcoꝛpionū. de cui⁹ punctura vix hō p
pendit: niſi q̄n hō incurrit piculū irremedia
bilis necis. Quid p caudā q̄ ſcoꝛpionis eſt fi
nis. niſi hoīs vltimus finis: quē dyabolus in
fernalis ſcoꝛpio ſp ꝓ ſuo libito cōcupiſcit ꝛ q̄
rit. Juxta qd̄ dñs Gen̄. iij. de ſerpēte ac muli
ere ait. et ipē inſidiabiꭍ calcaneo tuo. i. fini vite
tue. Secūda eſt crudelitas. Tanta eſt eñ i
cōſiderata ſeuitia vanitatis. vt vnd̄. i. ex quo
lucro veniūt caude et cetera coꝛpis oꝛnamen
ta nō penſet. ſolū id cogitat ad h̔ afficiꭍ: in h̔
ſollicitudinē ſuam ponit. vt ſit oī decoꝛi oꝛna
ta. ꝫ qꝛ plerūq̄ꝫ de impio lucro talia fiunt. Jdō
Job. ſubdit. et aculei in caudis eaꝝ qꝛ de acu
leatis. et pungentibus lucris coīter talia va

na ſiunt Tertia eſt inſenſibilitas. qnqꝫ eñ
ſenſus humane mentis: in qbus aïa etiã in p̄
ſenti vita debet in dño delectari. ſcꝫ guſtus ⁊
viſus de quibꝰ pſ̄. ait. Guſtate ⁊ videte quo=
niã ſuauis eſt dñs. Audiã etiam de q̄ pſ̄. ait.
Audiãꝰ qd loquat̃ in me ⁊c̃. Odoratus de q̄
Cañ. j. dr̄ ꝙ ſponſa ad ſpōſum ait. Trahe me
poſt te curremꝰ in odorẽ vngentoꝝ tuoꝝ. Et
tactus de q̄ iteꝝ pſ̄. ait. Mihi aũt adherẽ dõ
bonũ eſt. Sed qꝛ hi ſenſus in vanis mlieribꝰ
et in illas diligẽtibꝰ p' mũdi vanitates a qn=
qꝫ corpis ſenſibꝰ abſorbent̃. ideo ad oïa ſpũa-
lia atqꝫ diuina inſenſibiles fiũt. atqꝫ deficit in
eis oïs ſenſus ad qð vtiqꝫ facti ſũt. ſcꝫ diuinꝰ
ſenſus. Et h̄ eſt qð Joḃ. ſubdit Et ptãs earuꝫ
nocere hoïbꝰ mẽſibus quinqꝫ. qnqꝫ eñ men
ſibus nocent. quãdo cũ vanitatibus mlieres
nõ tantũ ſibimetipſis obſunt: ſed etiã in ſe et ĩ
aliĳs in hmõi vanitatibus cõplacẽtibꝰ oẽꝫ di-
uinũ ſenſũ obruunt ⁊ ꝯfundũt: atqꝫ ad oïa q̄
dei ſunt inſenſibiles reddunt. ſicut dr̄ Sapie
iiĳ. in ꝯſtantia ꝯcupiſcẽtie. tranſuertit ſenſũ
et caṕ. iĳ. de vanis mulieribꝰ ait. Mulieres
eoꝝ inſenſate ſunt. qꝛ ſcꝫ nullũ guſtũ ſeu intel
lectũ de deo habẽt. nulliꝰ ṽtutis et grẽ odorẽ
ꝑcipiũt. nulli vocatõi diuine porrigũt aures
Tales ṽo ſunt vñ pſ̄. ait. Oculos habẽt ⁊ nõ
videbũt ⁊c̃. Et iteꝝ apſ̄s. j. Coꝝ. ĳ. Aialis hõ
nõ ꝑcipit ea q̄ ſunt ſpũs dei Stulticia eñ eſt
illi. Quarta eſt ſeruilitas. Per hanc eñ va
nitatis peſtẽ dyabolꝰ in vana muliere oẽs ex
terminat grãs et virtutes. ꝑ ipſam nẽpe vani
tatẽ mẽtẽ ipſius ſibi clauſã pmo aperit. vt per
eam in ipſaꝫ iaꝫ ſibi aptã libere poſſit ingredi
ideo talis vanitas mulieris ⁊ cõplacẽtia eius
caput eſt ſerpẽtis antiqui. qð Geñ. iĳ. cõteri
p̄ceptũ eſt. nã vt pmũ abſqꝫ impedimẽto in
mentẽ mulieris fuerit introductũ totũ corpꝰ
eiꝰ illabit̃: cũ non ſentit̃. ſicut dicit Gregꝰ. Et
ideo de talibꝰ mẽtibꝰ in qbus iã dyabolus tri
umphalit̃ regnat ſubdit̃ in figura. ⁊ habebãt
in ſe regẽ angelũ abyſſi. i. dyabolũ q̄ tales aï
mas regit. ſ; quẽ effectũ in talibꝰ mittẽte dño
habeat ſubinficit̃ cũ dicit̃. cui nomẽ hebraice
Abbadon grece apolyon. latine habens no=
mẽ exterminãs: qꝛ ꝑpter vanitatũ crimia mľ
ta ſpũalia corꝑalia ⁊ tꝑalia bona exterminan
tur in multis talibus.

Articulus terciꝰ de mltitudĩe offenſionũ ⁊ flagelloꝝ q̄ ſequuntur ex hmõi vanitate.

I
N tercio qdẽ miſterio oñdit̃ ipſarũ
vanitatũ terminꝰ criminalis. ẽ eñ
talis vanitas. Primo iniq̄ ꝯtra ce-
lũ. ſcðo iniq̄ ꝯtra ꝑpriũ ſubiectũ. tercio ꝑnici-
oſa ꝯtra ꝑximũ. Proinde h̄ ꝯſiderans pſ̄. in
iiĳ. ait. admiratiue tales aïas interrogando.
Filĳ hoim vſqꝫ quo graui corde. ⁊ h̄ ꝑpter p̄
mũ. vt quid diligitis vanitatẽ et h̄ ꝑpter ſe=
cũdũ. et queritis mendatiũ et h̄ ꝑpter terciũ
Qð verbũ poteſt eſſe aliud thema.

Q2 vanitas propter ſeptẽ eiꝰ iniq̄tates. omnibus celeſtibus eſt aduerſaria. Ca. j.

P
Rima eñ vanitas iniq̄ eſt ꝯtra ſũ
mũ celũ. Celũ ſurſũ et terraꝫ deorſum. i. mens vana. vñ pſ̄ increpa-
tiue atqꝫ admiratiue querit. Filĳ hoim vſqꝫ q̄
graui corde. dicit eñ filĳ hoim. ſcꝫ rõnabiliũ
Jdeo magis culpãdi eſtis q̄ pctis taꝫ grauit̃
ꝯtra celũ. ſeu filĳ hoim. ſcꝫ pmoꝝ ꝑentum. i.
imitatores coꝝ. nõ dei. vſqꝫ q̄ graui corde ſcꝫ
ꝑſeuerãtes eritis? Septẽ nanqꝫ iniq̄tates g̃=
uant vanũ cor ꝯtra celũ ex vanitatibus ſuis.
Prima iniq̄tas dicit̃ emendatõnis ſeu corre
ctionis. ſcða inflãmatõis. tercio lenocinatõis
ſeu fornicatõis. q̄rta ꝯfuſionis. q̄nta deriſio
nis. ſexta afflictõnis. ſeptia tranſgreſſionis.
Prima eñ iniq̄tas cor vanuꝫ g̃uans ꝯtra
celũ eſt emẽdatõis. Mulier nempe vana de
um q̄ creauit eã q̄ſi nõ bñfecerit eã ꝯtendit ſu
is vanitatibus emẽdare: q̄ſi dño ꝑ opum eui
dentiã diceret. Dñe tu creaſti me in gratia: et
ego faciã me albã: tu me rudã. et ego politaꝫ
tu troceã et ego rubeã. tu artaꝫ frontẽ et ego
latã. tu paruũ caput et ego magnũ. tu capil=
los dediſti mihi paucos. et ego ſuꝑaddã mľ-
tos. dediſti mihi nigros. et ego mihi faciã al-
bos. tu breues et ego longos. feciſti me ꝑuaꝫ
et ego faciã me magnã. tu macilẽtam et ego
bombice fulcitã. creaſti me ſine alis et cauda
⁊ ego me deformabo alatã et caudatã. O ſu
ꝑba temeritas vani cordis audi Eſa. xlv. cla
mãtẽ. Ve q̄ ꝯdicit creatori ſuo. Nõne mẽtiri
q̄ñcũqꝫ orãdo dño dicꝭ. Fiat volũtas tua ſicut
ĩ celo et in terra: dic nõne ope corrigꝭ creatorẽ
⁊ facturã ſuã emẽdas? O p̄ſumptio vane mẽ
tis. Audi Cyprianũ vt refert Augꝰ. in. iiĳ. li.
de doctrina xp̄iana. ſi qs pingẽdi artifex vul
tũ alicuiꝰ et ſpẽꝫ et corꝑis q̄litatẽ emulo colo
re ſignaſſꝫ. ⁊ ſignato iã ꝯſũmatoqꝫ ſimľachro
alius manꝰ inferret. vt iã formata iã picta q̄i
ꝑitior reformaret. grauis p̄oris artificꝭ iniu=
ria et iuſta indignatio uideret̃. tu te eſtimas ĩ
pune laturã tã imꝑbe temeritatis audaciam
dei artificꝭ offenſã. vt. i. et. ſi eñ ipudica circa
hoïes et iceſta fucꝭ lenocinãtibꝰ ñ ſis corruptiſ
violatiſqꝫ que dei ſunt peior adultera detine

ris. ꝙ ornari putas ꝙ putas comi. impugna
tio iſta ẽ diuinũ opis: p̄uaricatio eſt veritatꝭ
et ibidẽ allegat Augꝰ. ⁊ Ambro. dicentẽ. Hic
illa naſcunt̃ incẽtiua vicioꝝ et q̄ſitis ora pin=
gant dũ viris diſplicere formidãt et de adul-
terio vultꝰ medit̃ẽt̃ adulterium caſtitatꝭ ꝯ q̄s
etiã ait Jerony. q̄ fiducia erigit ad celos vul=
tus q̄s ꝯditor nõ cog̃ſcit. vñ fatuis ṽginibꝰ q̄
foris gliam mũdi q̄ſierũt Math. xxv. dictuꝫ
eſt cũ q̄rerẽt a dño gliaꝫ ꝑadiſi. Amẽ dico vo
bis neſcio vos. ſic etiã teſtat̃ pſ̄. dicens. Dñe
in ciuitate tua imaginem ipſoꝝ ad nihilũ redi
ges. qꝛ nõ apparebũt in celis. Secũda va=
nitas iniq̄ cordis eſt inflãmatio. nã inflãmãt̃
ꝑ tales mulieres vanas tẽpla dei q̄ ſunt aïe ⁊
corꝑa xp̄ianoꝝ: Paulo atteſtãte. q̄. j. Coꝝ. iĳ.
ait. Templũ dei ſcm̄ eſt qð eſtis vos. vbi glo
ſa dicit ꝙ q̄libet fidelis tẽplũ eſt ſpũſſcĩ in ba
ptiſmo dicatũ. vñ plus diligit deꝰ vnũ tale tẽ
plũ ſpũale: q̄ꝫ oïa corꝑalia tẽpla mũdi. cũ pro
oïbus mũdi tẽpli reꝑandiſ incarnatꝰ ꝑegrinꝰ
et paſſus nõ fuiſſet xp̄s. q̄ oïa ſm̄ doctores ꝓ
ſolo vna redimẽda aïa ꝑfeciſſet. vñ pſ̄. in ſpũ
ꝯtemplãs pñs tp̄s in q̄ carnales ⁊ vane mlie-
res cũ meretriceis ornamẽtis accedũt ad ſac-
tiſſima loca ⁊ incẽdũt ſpũalia tẽpla dei. i. aïas
atqꝫ materialia tẽpla ꝑphanãt clamore ſpũa
li has apud dñm accuſabat dicẽs. pſ̄. lxxiĳ.
Jncenderũt igni ſctũariũ tuũ in terra. i. aïas
iuuenũ illas in eccľĳs inſpitientiũ. polluerũt
tabernaculũ nois tui. i. eccľaꝫ ꝯſecratã qð eſt
tabernaculũ nois dei vbi iuocat̃ dĩna ſalus.
. i. nomẽ dñi nr̄i iħu xp̄i. qð quidẽ tabernacu
lũ polluerũt: cũ tot fornicatões in tali ꝯſecra=
ta eccľia corã deo ⁊ btã ṽgine ⁊ ſctis eiꝰ oꝑent̃
ꝙ ꝯcupiſcẽdi ſe cauſas p̄ſtẽt iuuenibꝰ. ſic ptꝫ
ex̃ de iniurĳs ⁊ dãnis. c. ſi culpa. vbi dr̄ q̄ oc=
caſionẽ damni dat dãnuꝫ dediſſe videt̃. ⁊. ĳ.
Eſdre. iiĳ. Tẽplum incẽderũt ydumei. i. ſan-
guinei. h̄ ẽ mlieres carnales ⁊ luxurioſi affe
ctus in ſanguine deſignati. nã tales mlieres
vane ſic ad luxuriã accẽdũt mares: ita q̄ꝫ ac=
cendunt ſemeipſas. vñ ad tales. Eſa. l. ait. Ec
ce vos accẽdentes ignẽ alioꝝ. accincti in flam
mis ſcꝫ luxurie eſtis. Sed pľeqꝫ eaꝝ dicẽt ſe
nõ habere hanc maculatã intẽtionẽ. ad quaſ
ego dico. nec gladiꝰ corruptam habet intenti
onem quando cũ illo necat̃ quiſq̄. ſ; ſolũmo
do vtens eo. Sic in ꝓpoſito demon eſt qui
ad animas ꝑimendũ quaſi venenato mucro
ne uana vtit̃ muliere. Sed amplius dicam. li
cet eñ in hoc nulla concurrit intentio mala.
cum tamẽ ex hoc multaꝝ animaꝝ ꝑditio ſub
ſequat̃. qui tantoꝝ maloꝝ preſtat occaſionẽ
eterna morte dignus merito reputat̃. ſicut ĩ
p̄allegato ca. ſi culpa monſtratũ eſt. Jn huiꝰ
myſteriũ. Exoð. xxĳ. dr̄. Si egreſſus ignis in
uenerit ſpicas et apprehenderit aceruos fru=
gum ſiue ſtantes ſegetes in agris r̄ddent dã
nũ qui ignẽ ſuccenderint. Tũc nempe ignis
egredit̃ cũ effrenate vanitatis occaſione con
cupiſcentie cauſa dat̃. tũc quippe apprehẽdit
ſpicas vel aceruos frugũ. qñ ex data occaſio
ne anime igne ꝯcupiſcẽtie ſuccendunt̃. Un=
de ſicut ſupra dictũ eſt ad ſatiſfactionẽ meri-
to obligant̃. Tercia iniq̄tas vani cordis ẽ
fornicatio. cũ eñ criſtus ſit legitimꝰ aïaꝝ ſpõ
ſus: quot animaꝝ vanitas mulieꝝ cauſa ẽ ru
ine: tot ſpũaliũ fornicationũ talis mulier po
teſt dici ruffiana. totqꝫ ſponſas fornicatrices
alienat a legitimo ſpõſo xp̄o. Siquis magni
ficus imꝑator viliſſimã iuuenculã de ſtercore
erigeret. et in ſponſam deſponſaret legitimã
atqꝫ eam impiali ſublimitate ditaret. et hanc
quedã mulier vt peccaret cũ altero ſeducere
conaret̃. cum ad noticiã impialis maieſtatis
id veniret q̄ꝫto ſupplicio iuberet illaꝫ damna
ri? et tu vana mulier eſtimas impune tranſi=
re ꝙ quotidie tuo lenocinio vanitatis. non
vnam tantũ ſ; multitudinẽ aïaꝝ legitimo tuo
ſponſo xp̄o in multiplicẽ fornicationẽ ſeducꝭ
quas ſponſas criſtus ſuo p̄cioſiſſimo ſangui
ne redemit. et elegit eas de ſtercore originaliſ
peccati erexit: et gratĳs multiplicibus ſubli=
mauit. Sed ſuꝑ has omẽs impias mulieres
nequiores ſunt ille que ad monaſteria ſacra=
rũ ſponſaꝝ xp̄i cum hmõi vanitatibus et la=
ſciuĳs cũ cõmeſſationibus ⁊ choreis atqꝫ car
nalibus cantinellis accedũt. et cuꝫ in talibus
monialibus ſit fragilitas carnalis ⁊ paucitaſ
ſepe ſpũs. imo q̄ñqꝫ carnis rabidus appetitꝰ
quantaꝝ ruinaꝝ illuc taliter accedẽtes occaſi
ones preſtent. honeſtius eſt tacere q̄ꝫ id ſecu
lo ꝓpalare. O impie et inſenſate mlieres. O
impie et inſenſate matres. O ſorores o cog̃=
te o taliũ monialium fratres et conſanguine
itas tota que p̄dictaꝝ ſceleratarum diſſolutionũ
in locis ſacris. et ſepe in tp̄e ſancto ꝑſonis ſa
cris et deo dicatis occaſio ſepiſſime eſtis. Nõ
ne carnis veſtre et deo legitime deſponſate
horrendos lenones vos ꝯſideratis vbi vigi
les deberetis eſſe cuſtodes. Quarta iniq̄=
tas vani cordis eſt confuſio ſcꝫ quã vane mu
lieres in eccleſĳs corã beata virgine operant̃
Cum eñ ſepe eccleſie ſint ad honorẽ btẽ ma=
rie virginis conſecrate vel dedicate vľ ad mi
nus in qualibet eccľia ſint imagines marie ṽ
ginis venerate. qua temeritate o mulier va=

ꝰna pſumis corā illa cū tot carnalibus et laſci=
uis vanitatibꝰ apte cōpere?q̄ audacia illi ap=
proximare.q̄ ſtulta p̄ſumptōne audes ad il=
lam p̄cces fundere.cū tibi īpcatōribus maledi·
cat q̄t vanitatibus impijs ꝛ paſſibus iniq̄s et
aīabus a te pempī .et a filio ſuo ablatī ſue ec
cleſie vel imagini appropinq̄ns?qū etiā ī mū=
do viuēs ſūmo carnalis vanitatis tanq̄ pu=
diciſſima ꝛ honeſtiſſima v̄go fuerit inimica.ꝛ
h̄ec talia ꝓprie in ↄfuſionē ſue honeſtatis ſā
ctiſſime agē videarī .Audi q̄d ð te Ecci.xxxv
ait.In ſpē mlieris vane ira ꝛ irreuerentia.et
ↄfuſio magna ſcʒ v̄ginis matris dei. Nō igr
mirū ſi illi tam terribilr maledicat. Quin=
ta iniq̄tas ē deriſio.ſ.btōꝝ aplōꝝ et alioꝝ ſā·
ctoꝝ atq̄ ſctāꝝ:q̄ tanto ʒelo oīa vana mundi
et carnalia deſpexerūt.vt mortē potiꝰ eligēnt
q̄ʒ talibꝰ adherere.O gl'ioſa Katherina o ag
nēs btā.o Lucia o Margaretha ꝛ Barbara
ceteriq̄ ſcti et ſctē dei cuʒ hee tales aſpectu ꝛ
habitu meretrices.in veſtrī ſolēnitatibus ad
eunt tēpla veſtra cū tot offenſionibꝰ ſpōſi cri·
ſti ꝛ dei.cū tanta p̄nicie aīaꝝ.cuʒ aduerſario
veſtre vite ↄtēptu:quā illis grāʒ impetratis.
quā cōplacētiā de acceſſu illaꝝ habetis. imo
q̄ʒtū odiū erga illas.et q̄ʒta abhoīatio vob̄ ſit
videre vanitates eaꝝ facile q̄s intelliget ꝛ ad
uertet ſi veſtrā honeſtatē pudicitiā odiū va=
nitatū atq̄ hūilē mūdi ↄtēptū.et haꝝ elataꝝ
atq̄ effrenataꝝ carnalē affectū atq̄ aſpectū ꝛ
dn̄i ſui et ſuōꝝ eiꝰ deſpectū penſet:licʒ quidā
pictores carnales ac vana glorioſis mūdani
et auari vos ſepius pingāt atq̄ plerīq̄ ſcul=
pent falſiſſime velut meretrices:ſ veniet vti
q̄ʒ tp̄us qȯ verificabit̄ qȯ Sap̄.ð ꝙ tales ge·
mētes p̄ anguſtia ſpūs dicēt intra ſe peniten
tiā agentes.hi ſunt q̄s aliq̄n habuimꝰ in deri
ſuʒ et in ſilitudinē improperij: Sexta iniq̄
tas afflictio ſcʒ ſctōꝝ anglōꝝ ð.ſic teſte. xp̄o
Luc.xv.Gaudiū eſt angelis dei ſup vno pec
catore pn̄iaʒ agēte.ſic ꝛ illis triſticia ac dolor
de aīe iuſte auerſione.Cū eñ ex mulieris va
nitate tantū mltiplicet̄ culpa.exaltet̄ ſupbia
annihilet̄ grā.vilipēdat̄ xp̄i paſſio acerba. ð
ſtruat̄ eccl'ia.inefficax fiat eoꝝ cuſtodia.pdat̄
gl'ia ꝛ acquirat̄ eterna pena.q̄ʒtū putas illos
ſctiſſimos angelos de oībꝰ ↄtriſtari.ac p ↄſe=
quēs oēs tales mlieres et eaꝝ vanitates hor
rere.qȯ p̄uidēs in ſpū.Eſa.xxxiij.ait. Ange
li pacīſ amare flebāt.ideo.j.Coꝝ.xj.apl's ait.
Debet mulier velamē h̄re ſup caput ſuū ꝓpt
angelos.i.ne aīe illis cōmiſſe ↄtamineñt ꝛ ipi
ↄtra tales mlieres acrit̄ ↄturbent̄. Septia
iniquitas dicit̄ tranſgreſſio ſctārū ꝛ iuſtaꝝ le

gum.Solent eñ iuſta dn̄a ꝓuidere.p leges
ac ſtatuta ne tanta vanitatū et ſupfluaꝝ expē
ſaꝝ in ſuis patrijs abuſio iualeſcat .intelligē
tes q̄ nō ſolū in offenſionē et in detrimentū
aīaꝝ:verūetiā ꝙ ex cauſis mltis in graue di=
pendiū veniat ciuitatū et patriaꝝ.vñ q̄ tanta
rū ſctāꝝ ↄſtitutionū ſtatutaꝝ et legum fuerit
tranſgreſſor et fractor ſm Alexandꝝ de hal.
in.iij.ꝛ ſm Tho.ſcða ſcðe.q.lxxxvj. morta
liter peccat.ix.diſt.c.quicūq̄.cū hmōi leges
vim habeāt a lege eterna a q̄ diriuat̄.ſic ipa=
met ſapia dei Prouerb̄.viij.ait.p me r̄ges re
gnāt et legū ↄditores iuſta decernunt.imo ſi
ad q̄s ptinet p leges ꝛ ſtatuta ac p obſeruāti=
as eaꝝ negligūt ꝓuidere:rei in ↄſcientia apȯ
dn̄m oīm illoꝝ iniq̄tatū recto dei iudicio re=
putant̄.ſic ð.lxxxvj.di.c.facietis.non caret
ſcrupulo ↄceſſionis occulte.qui manifeſto fa
cinori deſinit obuiare.Hec ibidem.

De ſeptē nocumētis per que probat̄ talis vaītas eſſe nociua propriep̄ſone. Ca.ij.

ſ Ecūdo talis vanitas eſt nociua ꝓ·
prio ſbiecto.vñ admiratiue et īcre
patiue tales vanas feīas interro=
gat pſ̄.dicens.Vt q̄d diligitis vanitatē.ſcʒ q̄
vobis nociua eſt. .Septē nempe nocumēta
opat̄ vanitas ↄtra ꝓpriā p̄ſonā illa ſcʒ abutē
te.Primū ð elatio.ſcðm vagatio.tercio ab=
hoīatio.q̄rtū obligatio.q̄ntū moleſtatio. ſe=
xtū ruinatio.ſeptimū diffamatio. Primuʒ
inq̄ nocumētū quod operat̄ vanitas cōtra
p̄ſonā vanā elatio eſt.cum eñ ex ſupbia vani
tas orīat̄ .neceſſe eſt vt ex vanitate elatio ſub
ſequat̄.Superbia eñ eſt interius in affectu:
ſed elatio eſt exterius in effectu.ſicut de qui·
buſdam exp̄mit apl's ad Rom.j.dicens.Su·
pbos elatos.vanitas igit̄ duplex officiū ha=
bet in mente vana.Primū eſt ſupbiā demon
ſtrare.Scðm eſt elationē a ſupbia generataʒ
enutrire.Primo eñ vanitas habet intrinſe=
cam cordis ſupbiam demonſtrare ſicut Heſt
xiiij.atteſtat̄.tu ſcis dn̄e quia abhominer ſi=
gnū ſuperbie et uanitates.ergo quelibet va
na mulier eſt ſupba.Audi igitur o mulier va
na et ſuperba.q̄d Ecci.x.dicit̄. Initium oīs
peccati eſt ſuperbia:et qui tenebit illam reple
bitur maledictis id eſt peccatis.Ex quo pʒ ꝙ
mulier ſupba et vana omnibus vicijs adim=
plet̄.Nonne deſiderat videre pulchra? ecce
vana gloria.nōne cruciat̄ ſiqua pulchrior vl̄
ſibi ſimilis reputet̄.Ecce inuidia.dolenſq̄ p̄
inuidia iraſcit̄ contra illā quā pulchriorē vel

conſimilē ſibi videt:ecce iracūdia.Cūq̄ illaʒ
in pulchritudinē ſupare nō poſſit.naſcit̄ inde
accidia.mens autē eius triſtis et accidia ple=
na cū diuina dulcedine ſit p̄uata ↄſolari que
rit p temporalia bona:ecce inſatiabilis auari
cia.Cū aūt pulchritudinē conſeruare vel au:
gmētare deſideret.q̄ vñ habet corpus p gu·
lam fouet.ecce gula.Cunq̄ gula delitijs enu
trit̄.neceſſe eſt in fetidam luxuriā ruinare.ec
ce iam verificatū eſt.qȯ Luc.xiiij.ð. Qui ſe
exaltauerit ſcʒ p ſupbiam.humiliabit̄ ſcʒ p lu
xuriā.Huiꝰ ſententie eſt Gregꝰ .xxj. Moral'.
Secūdo ↄſideremus quomodo vanitas
habet elationē a ſupbia generatam nutrire ꝛ
demonſtrare.Audi Eſa.iij.Qui de quibuſ=
dam vanis et elatis mulieribus ait. Eleuate
ſunt filie ſyon et ambulauerunt extento col=
lo:et nutibus oculoꝝ ibant ꝛ gaudebāt ꝛ am
bulabant pedibus ſuis.nō modeſto compo·
ſito gradu incedebat que oīa elationis mani
feſta ſunt ſigna.Felix ergo qui cū tali mulie=
re elata et ſupba poterit ↄuerſari.vnde v̄ſus
Faſtus eſt in pulchris ſequit̄ ſupbia formam
Scðm v̄o nocumentū eſt vagatio et tēpis
pditio.tāta nēpe mētī vanitate aīa talis mlie
ris repletur.vt apud ꝓpriā domū ↄſiſtere ne
quaq̄ poſſit.niſi vt ibi ornet̄ et decoret̄ et ſuā
pulchritudinē iteꝝ atq̄ iteꝝ imo ſepties ante
domus ſue exitū ſpeculet̄.dumq̄ ibi corpo=
re manet vaga mēte in nullo occupat̄ niſi vel
ꝙ vacat ocio de feneſtris ſeu oſtijs ſe leccato
ribus ſuis oſ̄ndēdo:vel ſe ornat fucis. Quis
aūt exprimere poſſet tēpus quo vel ornat ca
put vel corpus aut faciē ſuam in ſpeculo ar=
te cōponit.ibi contēplās qualiter formet ocu
los longos ꝛ graues qua oculi pte ꝓſpicien=
di ſunt iuuenes amoroſi:q̄ lubrica geſticula·
tione detrahendi:quis faciē ſuam deceat ri=
ſus vel corpis greſſus.O ſi tanta diligēti ſol
lertia atq̄ tanto tp̄e ſtuderēt placere deo q̄ʒ=
ta ſtudent placere mūdo:tanta ſanctitate pol
lerent ꝙ quodāmodo multas ſctās virgines
ſuparent.Denū compta vt ſilitudo templi.
imo vt verius dicam quaſi meretrix ꝓſtibuli
egredit̄ iſta demū adit dei templum.q̄rit ſpe
ctacula cuncta. inſtabilis diſſoluta et vaga=
bunda.De quo Prouerb̄.v.dicit̄. Pedes eiꝰ
aſcendūt ad mortē et ad inferos greſſus illiꝰ
penetrant p ſemitā vite non ambulant. vagi
ſunt greſſus illiꝰ et inueſtigabiles.Et capitu·
lo vij.idē iterū de illa ait.vaga garrula quie·
tis impatiens:nec valens in domo cōſiſtere
cum pedibus ſuis:nunc foris: nunc in plate
is nūc iuxta angulos inſidians.Ad quā Je=

remie.xxxj.dicit̄.Vſq̄ quo delicijs ſolueris
filia vaga.Quidā de ſctis patribus cū vidiſ=
ſet cuiuſdam mulieris vage ornatū flens al=
ta voce ad dn̄m ait.Ignoſce mihi oipotēs de
us q̄ in hac muliere vniꝰ diei ornatus:totiuſ
vite mee ſupauit induſtrie ornamēta.Et ite=
rum abbas pambo vidēs in alexandria mu=
lierē ornatā ad quā dn̄s preſens in heremo
deſcendebat amare fleuit et cauſam fletus in
terrogantibus aperiēs ait.duo me mouent
ad fletū:vnum perditio eius. ſcðo q̄ non tā
tum ſtudeo placere deo:q̄ʒtū iſta ſtudet pla=
cere mūdo.Item hic tranſeo de elemoſynis
ac pijs opibus.quibus tales vanitates amā·
tes ſepe aduerſant̄:nā que induta erit ſericiſ
veſtibus atq̄ deauratis fulcita lapidibus p̄·
cioſis ornata.vanitatibus multis et aureis ꝛ
argenteis.et alijs care emptis rebus ſi vide·
ret in tranſitu ſuo magna neceſſitate egentē
non daret ei obulū.Ad miſſam raro vel nun
q̄ʒ accendit lumen.tantūq̄ dū ornata incedit
vel dum in eccleſia cōmorat̄ raptuʒ eſt cor eiꝰ
cernentibus complacere.vt ſepe dum eſt in
miſſa ne dū uideat ſi ſibi deficit lumē:verūeti
am nō aduertit cum eleuatur dn̄icum ſacra=
mentum quomodo ḡ pauperem perpendit
egere in via.Et quod demētius eſt ſi quādo
talis mulier vana caſu venit ad mortē tūc eti
am abutitur pietate.nam veſtes cuʒ quibus
multas ſpurcicias et peccata et ſcelera in ec=
cleſia et alibi pluries ꝑpetrauit quas horre=
re deberet:ſacris altaribus inducēdis ſeu ad
faciendū planetas aut ad alia eccl'iaſtica pa=
menta relinquit.quaſi a ſacrato ſuo corpore
non liceat niſi ad ſacra myſteria tranſferri.et
in ſignum ꝙ velit illa abuti poſt morteʒ ſicut
abuſa fuit in vita.:ſtatuit ibi ſua arma appē=
di.imo quandoq̄ in teſtamento relinquit ꝙ
de ſuis crinibus derelictis cōficiat̄ corda ec=
cleſiaſtice nole.vnde dicit Eccleſiaſtes quoni
am quomodo verum dicis.Vanitas vanita
tum et omnia vanitas. Terciū mulierī va·
ne nocumentū eſt abhominatio.Abhomiat̄
eñ deus omnes orōnes et ſupplicationes ꝛ
poſtulationes ſuas.vnde apl's.j.ad Thimo
theū.ij.ait. Volo mulieres orare in habitu
ornato cū verecūdia et ſobrietate ornanteſ ſe
non in tortis crinibus aut auro aut marga=
ritis aut veſte p̄cioſa.ſed ꝙ decet mulieres p̄
mittentes pietatem p bona opera.Super q̄·
bus verbis glo.ait Superbus habitus non
impetrat.Sed nōne egent hmōi vane femie
plus q̄ʒ alie gratias impetrare cum tot crimi
nibus ſunt irretite? qua tamen via gratiam

et remiſſionē ſuoꝝ peccaminū poterunt obti
nere cū in eccl̃ia vbi ſolēt gratie impetrari in
pñtia dñici ſacramēti ac aliaꝝ multaꝝ reliqui
aꝝ.et corā glõſa virgine et angeloꝝ dei ſan=
ctoruʒ ſuis laſciuijs ⁊ vanitatibus perimunt
iuuenū aīas xp̄i ſanguine p̃cioſiſſimo redem
ptas.O ſi in ciuitate hac eſſet mulier quedaʒ
que in nulla ſolennitate eccl̃iam introiret.nū
q̇d heretica putaretur.min⁹ vtiqꝫ malū foret ſi
vana mulier nunq̃ꝫ ad eccl̃iam iret.q̃ꝫ ſi in do
mo abſqꝫ vanitate maneret.Sed q̄ excuſati=
one falerata ſe munient matres q̄ nubiles fi=
lias in feſtiuis diebus qñ preceptū eſt audire
dīna retinēt clauſas:⁊ tanq̃ꝫ aīalia ſolū corpe
ſpinganda abſqꝫ nullo dei timore vel ſenſu
in domo nutriūt illas.⁊ ſi quando eas ad ec
cleſiaʒ ducūt veluti meretriculas illas ornā=
tes in templi ſedibus ſtatuūt eas: q̄ſi beſtia=
las in foro venales.Peccāt nempe qñ dieb⁹
debitis ad eccleſiā non ducūt illas:ſed graui
us vtiqꝫ ꝯditorē offendūt cū ad eccleſiam du
cunt eas quaſi meretrices. Quartū nocu=
mentū vane mlieres eſt obligatio.ſcʒ ad re=
ſtitutionē damni .cui⁹ occaſio eſt.detur qꝫ ꝙ
maritus talis vane mulieris habeat multa d̄
male acquiſitis,Uel que de iure ad ſatiſfacti
oné ſint obligata:tūc ſi mulier nō ꝯſiderans
vnde talis ſubſtantia venerit.aut q̇ tendere
ſit neceſſe ſit vltra dotis ſubuentionē .multa
in ornatu ſuo ꝯſumēs.et ſic reddit viruʒ im=
potētē ad ſatiſfaciēdū.ip̄a ſic nō tm̄ peccat in
talia ꝯſumēdo.verūetiam de ſuis dotib⁹ aut
de alijs que licite acq̇rere pōt ſatiſfacere obli
gatur.Dedit em̄ efficacē occaſionē illi⁹ damni.
ꝑ vt dicitur extra de iniur.⁊ dā.c.ſi culpa.Qui
occaſionē damni dat damnū dediſſe videtur
nec al's abſolui ſeu ſaluari poſſet.iuxta illud
extra de re.iur:li.vj.Nō dimittitur peccatū ni=
ſi rſtituatur ablatū.hoc nō ꝯſiderāt nec aduer=
tunt mulieres vane et inſenſate.nec etiā mul
ti ꝯfeſſores eaꝝ.ſed deus cuncta iuſto iudica
bit iudicio. Quintū ei⁹ nocumentū eſt mo
leſtatio.tantis denicqꝫ mulier vanitatū phale
rib⁹ ad ornata cū leccatorib⁹ ſe exhibeat ꝑin=
ptā cito adamatur.difficile cuſtoditur.ꝙ plurimi
cupiunt.nec facile tutū eſt in q̇ multoꝝ vota
ſuſpirant.ali⁹ forma.alius malicia.ali⁹ faceci
is.ali⁹ liberalitate moleſtat.Facile em̄ expu=
gnatur q̇d vndiqꝫ laſceſſitur.Arguūt nēpe vena
lem equū ſigna venalitatis in fronte:atqꝫ ta=
bernā indicat circulus ante domū.ſcandalū
vidētibus p̄ſtas.turp̄e cauſa es moleſtie tue.
adiuuet te ſaluator:timeo caſum .caue caue
iterū dico caue.fragilis es.et mundi atqꝫ de=
monū verſutiaꝝ atqꝫ ꝑditionū ignara.amor
quē tibi leccator tu⁹ oſtēdit:ſcandalū tuuʒ eſt
infamia tua.vituperiū tuū:ꝯfuſio tua occa=
ſio mortis tue.nō ſolum ſpiritualis ſed forte
etiam corpalis leccator tuus ſicut p̄s.teſtatur.
Inſidiatur vt rapiat ſcʒ tibi oīa ſupradicta ra=
pere pauperē iuuenculā et inſipientem duʒ
attrahit eam ſcʒ multipl'r alliciendo. Sex=
tū nocumentū eſt ruinatio.nūc aūt ꝓphetia
de te verificatur.qua dicit Apoca.xiiij.Cecidit
cecidit babylon ciuitas illa magna:que vino
ire ſue fornicatōis potauit oēs gētes.Ba=
bylon ꝯfuſio interpretatur.et mlierem que ſe=
ducta ꝓpter vanitates ſuas cecidit in fedum
luxurie opus manifeſte deſignat.q2 ex h om
ni ꝯfuſione digna eſt.Biſqꝫ cecidit clamat ꝓ
pter duplicē eius ruinā ſcʒ ꝓpter mentis con
ſenſum:⁊ corpis ꝑ luxurie opus. vel q2 p̄mo
cecidit a glīa dei.ſcd̄o cecidit a gloria et fama
mūdi.q2 licet videatur occultū non eſt tm̄.q2 ſic
dicit dñs.Math.xij.Nihil opertū ꝙ non re
ueletur.Ciuitas ideo magna nomiatur ꝓpter ex
cellentiam elatiōis et ſupbie ſue.hec aūt vino
ire fornicatōis ſue oēs gentes potabat.qñ
inebriantibus vanitatibus ⁊ laſciuijs ſuis aſ
picientes ad luxurie inſaniā deducebat.Vi=
numqꝫ ire merito nuncupatur ꝓpter mlta ma
la iam dicta:et inſup dicenda.que ad indig=
nationem et iram ꝯtra illam vanā ꝓuocant crea=
torem.vnde ad talem vanā inebriatā mulie=
rem aſpiciētes a dño dicitur Iere.xxv.Sume
calicem vini furoris hui⁹ ſcʒ laſciuiaꝝ vani=
tatū et ꝓpinabis de illo cūctis gentibus ⁊ bi=
bent.ſcʒ ꝑ ꝯcupiſcentie deſideriū:et turbabū
tur ſcʒ vt ꝑficient opus.et inſaniet.ſcʒ p⁹ ope
ris cōplemētū.Ideo ad te Babylon carnalis
et vana.q̄ a vanis leccatorib⁹ in lutū fetide lu
xurie demerſa es.Ad te inqꝫ ſermonē ſuum
dirigit.xxxviij.c.Iheremias dicens.Sedu=
xerunt te et ꝑualuerunt aduerſum te viri pa=
cifici tui.hoc eſt amoroſi tui demerſerunt te i
ceno.ſcʒ in luxurie fede:et in lubrico pedes
tuos.ſcʒ ad iterum ruinandum niſi precaue
as in futurum. Septimū nocumentū mu=
lieris vane eſt diffamatio.Maxima quidem
etiam apud mundū mulieris diffamatio eſti
mabitur.cum in muliere ꝑdita honeſtatis fa
ma nihilum remanet precioſuʒ.Licet em̄ vir
de luxuria diffametur et in hoc eius anima
ſi vera ſunt que dicuntur detrimentum maxi=
mum paciatur:apud ſeculum tamen ad mul
ta vtilis eſſe poteſt.ſcilicet ad mercantias ad
artes a prle cautelam ad iura et ad multa cō=
ſimilia.At mulier cum veridice fuerit diffa=

mata ad nihilum vltra niſi vt mittatur foras et
conculcetur ab hominibus.Math.v.Qua
tuor tamen cauſe eſſe poſſunt quare mulier
ſiue vir diffamationē incurrit.Prima eſt ꝓ=
pria impudentia.ſcd̄a eſt diuina iuſticia.ter=
cia eſt dyaboli aſtutia.q̄rta eſt dei miſericor=
dia.Prima diffamatōnis cauſa eē pōt ꝓpria
impudentia mlieris q̇d palam oſtendit.Ie=
re.iij.Frons meretricis mulieris facta eſt ti=
bi noluiſti erubeſcere.ideo ſcʒ diffamari.vn=
de Eccl'i.xvj.Fornicatio mulieris in extollen
tia oculoꝝ.et in palpebris eius agnoſcitur:Se
cunda cauſa eſt diuina iuſticia qua fit vt pec=
cator in preſenti et etiā in futuro ſeculo ꝯfun
datur ꝓpter ſcelera ſua:vñ Iere.xvij.dicit.Du
plici ꝯtritione contere eos dñe deus noſter.
Et iterū Naum.iij.Reuelabo pudenda tua
in facie tua.Tercia cauſa eſſe poteſt demonis
aſtutia:qui qñqꝫ crimen in publicuʒ deducit
vt mens peccatoris deſperet.ideo Ieremias
in pſona talis deſperantis in.ij.c.ait.Deſpe
raui nequaq̃ꝫ faciā.adamaui quippe alienos
et ſeq̇tur cauſa.quomodo confunditur fur qñ
cōprehenditur.ſic confuſi ſunt ſcʒ tales.Quar
ta cauſa eē poteſt diuina miſericordia qua fit
vt qñqꝫ peccatū alicuius manifeſtetur:vt confu
ſus ad dñm conuertatur.ſicut ſcriptū eſt.Im=
ple facies eoꝝ ignominia et querent nomen
tuū dñe.Et alibi ip̄e ait dicens.Dixit domi=
nus ex baſan ꝯuertam.Baſan ꝯfuſio inter=
pretatur.conuertam in profunduʒ maris.id ē
cordis per penitentiā amaricati.Et iterū ad
talē mulierē vanaʒ atqꝫ ꝯfuſaʒ Michee.iiij.
ait.Uenies vſqꝫ babylonem que confuſio in
terpretatur.et ibi liberaberis et ibi redimet te
de manibus inimicoꝝ tuoꝝ.id eſt demonio=
rum et amaſioꝝ tuoꝝ.Ex hac eadem miſeri=
cordia deus aliquando ꝑmittit vt mulier va
na licet contra veritatē de turpitudinis ope=
re diffametur.vt ſuas vanitates deponat pro=
pter quas fuit maxime diffamata .et merito
quidem.vnde.j.ad Thimo.ij.ſup illo verbo
nō in tortis crinibus ⁊c̃.Glo.ait.Superboꝝ
habitus nō recta facit de ſe credi.Addatur q̃ꝫ
ꝙ carnalis iuuenis qui de muliere vagatur va
na deſiderat id ſperat:ꝙ aūt ſperat id credit:
ergo credit et ſperat aſſequi ꝙ de vana muli=
ere animo ꝯcupiſcit ardenti.id etiā cuʒ ſocijs
manifeſtat:deſiderij implendi iudicia certi=
tudinis monſtrat:de illo ſe iactat.alter alteri
palā facit.Interea ſimplex et vana mulier vt
ſe corrigat ne cadat:ex dei miſc̄dia diffamatur.
Ergo ꝯſideratis his ſeptē malis et nocumen
tis que vobis faciunt vanitates.vt quid dili
giris vanitatem.

Qr vanitates mulierum et etiam alioruʒ tripliciter corriguntur. Capitulū.iij.

Tercio talis vanitas eſt pernicioſa
ꝯtra ꝓximū niſi ꝑ penitentiaʒ cor
rigatur:Decipit em̄ ꝓximū.Ideo ꝓ
pheta illam mendaciū vocat dicens.Et que=
ritis mendacium.ſcʒ quo decipiatis et deci=
piamini.Proinde talis vanitas correptione
indiget.Tria em̄ ſunt genra corrigentiū ho
minū vanitates.Primū eſt conſcientiale.ſe=
cundū ē iuſticiale.terciū eſt iudiciale. Pri=
mū igitur gen⁹ corrigentiū vāitates eſt coſcien
tiale.In quo genere ſunt omēs qui reducūt
ad ꝯſcientiaʒ vanitatibus occupatos:intꝰ q̄s
ſunt veraces p̄dicatores.recti ꝯfeſſores.alij
quicunqꝫ iuſti ꝓximi moruʒ ſuorum dilecto=
res et correptores.quibus oībus diuerſimo
de tamē a dño.Math.xviij.p̄ceptū eſt dicēs
Si peccauerit in te frater tuus vade et corri=
pe eū ⁊c̃.Talis ꝯo correptio aliq̇d ꝓdeſt licʒ
parū:quia pauci hoc fideliter agunt.Inſup
illis paucis pauciores pſeueranter obediūt.
quia in populis abijt timor dñi.vnde p̄s.ait
Non eſt timor dei ante oculos eoꝝ. Secū=
dum genus eoꝝ qui corrigunt vanitates ē iu
ſticiale.In quo genere ſunt p̄ncipes et dñi ſe
culares ſeu quecunqꝫ regimina ſecularia re=
ctores et officiales ciuitatū atqꝫ terraꝝ q̄ om=
nes ꝑ leges atqꝫ ſtatuta ꝓuidere tenentur tot
vanis ſupfluitatibus populorum ex quibus
tot ſequuntur mala ſicut dictū eſt.aliter nō ca=
ret ſcrupulo conceſſionis occulte qui manife
ſto facinori deſinit obuiare.vt ptʒ.lxxxvj.di.
c.Faciētis.imo officiales piuri ſunt nō faciē=
tes iuxͣ poſſe ſeruare ſtatuta ⁊ leges que ꝯtra
talia ordinantur.qñ ad hoc ꝑ iuramentū fuerit
obligati.Talis correptio multū imo in ſum=
mo ꝓdeſt.quia ꝑli amplius q̃ꝫ ꝯſcientias cu
ſtodiunt burſas.Miror ſatis de dñis et re=
ctoribus qui cum dei magno honore ⁊ ſui atꝫ
cū omi lucro tꝑali ⁊ etiā ſpūali alioꝝ ⁊ ſuo cū
poſſint ꝓuidere ñ curāt. Terciū gen⁹ corri
gentium vanitates eſt iudiciale.q2 licet vt.ſ.
p̄s.teſtatur.Deus ſit iudex iuſtus et paciens
nec iraſcitur ꝑ ſingulos dies.tamen hodier=
no tempore per multa grauia iudicia aliter
inemēdatas corrigit vaītates.ꝓpterea ſepe pa
timur peſtes guerras grandines et alias ad
uerſitates ſicut in fine.xlvij.ſermonis de re=
ligione xp̄iana dictum eſt plenius.et de hoc
correptionis genere Ioh.ſubdit.ve vnum

abijt. et ecce adhuc alia duo veniũt poſt hec. Tria ſiquidẽ clamat aq̄la volans p celũ Apo ca. xix. Ue ve ve habitantib⁹ in terra. ſcʒ va= nitatibus plena. q̄ ve ſũt guerre peſtes ⁊ alia exterminãtia ſubam tpalẽ. De his trib⁹ ve iã abijt vnũ ſcʒ guerra vel peſtis ſeu reuolutio ſtatus ⁊c. conſimilia applica ad beneplacituʒ ſed qꝛ ↄtemptoꝛibus deus ſemp addit graui oꝛa flagella: ideo vno ve abeunte ſemp duo ſuccedere facit. ideo ſubdit. Et ecce alia duo ve, veniunt poſt hoc. Grauioꝛibus em̄ graui oꝛes ſuccedunt pene eo ꝙ poſt graues graui oꝛes p̄ceſſerũt culpe. Q̄to nempe grauioꝛ cõ. mittit culpa cũ mens ad ↄtemptum fuerit in durata: tanto ſm diuinã iuſticiaʒ neceſſe ē vt etiã grauioꝛ ſupueniat pena. nõ que menteʒ obſtinatam flectat q̄ ſe deo inflexibilẽ reddit ſed que duritiã ei⁹ ↄfringat ſicut ait tanq̄ vaſ figuli ↄfringes eos. Mens nanq̄ pctoꝛi deo rebellis q̄ leuioꝛes penas ↄtẽnit. h condigne meret vt tanta ſuccedat pena: q̄ta ad ipaʒ cõ fringendam exigit ſue duriciei culpa. Ex di= ctis iam pʒ vñ mũdana vanitas originẽʒ ſũ pſit et quomodo eam diuinus ſpũs prefigu rauit et in q̄tam culpã et penã mentes vanaſ adducit. A quib⁹ omibus eruat et liberet ve ritatis amatoꝛ foꝛmoſitatis donatoꝛ. ⁊ ad ſe redeuntibus pius ſuſceptoꝛ dñs ihus xp̄us qui cũ patre et ſpũſctõ foꝛmoſus p̄ filijs ho= minũ ſup oĩa glorioſus et benedictus viuit ⁊ regnat in ſecula Amen.

Sabbato p⁹ dñicã de paſſiõe de laudib⁹ virginitatis. ⁊ duode= ci doicellab⁹ mr̄is di. Ser. xlviij

Olumus ihesũ videre Joh. xij. et in euangelio hodierno. Multitudinis duo taꝝ viginũ charitate ardentiũ et ſponſũ ſuũ deſiderantiũ atq̄ poſtulantiũ. xp̄m verba ſunt iſta. Aiunt em̄. Uolum⁹ ihe ſum videre: nec vtiq̄ mirũ cuʒ iuxta pphete verbũ ipe ſit ſpecioſus foꝛma p̄ filijs hoim. ⁊ in quẽ deſiderant angeli pſpicere. j. Petri. j. Ad hanc igit viſionẽ in pñti p fidem et in fu turo p ſpem nemo ↄuenienti⁹ puenire põt. q̄ʒ mediante ꝟginis deuotione atq̄ affectione. Nam q̄to q̄s humiliter ſe ſentit deuotioꝛeʒ: familiarioꝛẽ ad matrẽ chriſti. tanto maioꝛeʒ ſpem habet in ea. ac p ↄſequens in xp̄o. Hu= ius ſpei maioꝛitas excitat atq̄ inflammat ad magis xp̄m amandũ et deſiderandum. ⁊ ad magis etiã diligendũ omnia que ſunt chriſti Sancta igit ꝟgo mater eſt que cũ ſit celi poꝛ= ta ad oĩa magnalia xp̄i animas ſibi deuotas admiranda gratia inducit. Proinde pphe= ta in pſ̄. xliiij. ait. Adducent regi ꝟgines p⁹ eam. Qđ verbũ poteſt eſſe aliud thema in p̄= ſenti materia. In quibus ſacratiſſimis ꝟbis tres ſtatus ſctãꝝ virginũ beate virgini deuo taꝝ p oꝛdinẽ deſcribunt. Primus nature. ſe cund⁹ gratie. terci⁹ glie Primus eſt ſtatus na ture p̄parantis: ibi virgines. Scdus eſt ſtat⁹ gratie ↄfoꝛmantis. ibi poſt eam. Terti⁹ ē ſta= tus glie p̄emiantis. ibi adducent regi. i. do= mino ieſu xp̄o qui eſt rex regũ et domin⁹ do= minantiũ vt dicit Apoca. xix. Per duos pri= mos itaq̄ ſtatus pucnit ad terciũ: qui in ver bo ppoſito a virginibus poſtulat cum aiũt. Uolumus ihesum videre.

Articul⁹. j. de triplici virgita te ⁊ de. xij. p̄conijs virgitatis et q̄tũ virgitas mrimonio p̄ferat.

Rimo circa p̄coniũ ꝟginitatis cõ= ſiderandus eſt ſtatus nature pre= pantis. qꝛ ppheta ait ꝟgines. vir= ginitas nẽpe prepat aiam ad vidẽ dum in pñti Jeſum ſponſuʒ p fidem. et in fu turo p gloꝛiam ſempiternã. Triplex tñ virgi nitas diſtingui põt. Prima eſt coꝛpalis: ſcda eſt mentalis tm̄. terci⁹ eſt mẽtalis et coꝛpalis. Prima eſt tm̄ coꝛpalis de qua. xxxij. q. v. c. ſi cut em̄ Criſo. ſup Math. ait. Multi em̄ coꝛ= pe quidem caſtitati ſtudent adulteriũ quidẽ cõmittunt voluntate cũ dñs dicat. Qui vide rit mulierẽ ad ↄcupiſcendũ eaʒ iã mechat⁹ ē in coꝛde ſuo. ergo voluntas ſine ope frequẽ= ter peccat. Et Jerony. vbi ſupra in ca. ſi pau lus ait. cõtingit tñ ſm Tho. ſcda ſcde. q. xv. q̄ñq̄ ex actu mentis cõgitantis de coꝛruptio ne carnis et intenderetis expiri delectatione carnis ꝙ caloꝛ excitet. et ſemen diſtillet ⁊ tũc abſq̄ dubio virginitas amiſſa eſt. Si autem coꝛruptio conſiſtat in actu mentis conſentiẽ tis, amittit virginitas ſm illud foꝛmale quod habet in mente. nõ tamen rõne eius qđ in ip ſa materiale eſt. vnde talis nõ poteſt dici vir go niſi materiale tm̄. et talis amiſſio ꝟginita tis repari poteſt nõ aũt illa in qua etiaʒ illud quod eſt materiale ſubtrahit. Scda eſt virgi nitas tm̄ mentalis vñ. xxxij. q. v. c. j. dicit Q̄ aũt pudicitia mentis violenter eripi nõ poſ ſet multoꝝ auctoꝛitatibus cõpꝛobat. Eſt em̄ virtus ai que violentiam non ſentit coꝛpoꝛi namq̄ vis infertur non animo. vnde q̄uis coꝛpus violenter coꝛrũpat. ſi pudicitia mẽ=

tis ſeruat illeſa: tamẽ caſtitas duplicat. ſic fer tur btãʒ Luciaʒ dixiſſe paſcaſio. ſi me inuitaʒ feceris violari caſtitas mihi duplicabit ad co ronam. non em̄ inquinat coꝛpus niſi de con ſenſu mentis. hec ibi. Tales tamen virgines licet virginitatem et virginitatis aureolã nõ amittant. tamẽ ↄſecrari nõ debent. Cui⁹ ratõ eſt. quia difficile eſt in illo actu ita reniti ꝙ vo luptas nõ alliciat ad aliquẽ conſenſum. vnđ cũ de pleno diſſenſu eccl'ie conſtare nõ poteſt ideo ſtatutũ eſt ꝙ tales a conſecratõne debẽt humilr̄ abſtinere. ſicut pʒ. xxxij. q. ij. ca. Jlle aũt famule. ⁊. xv. q. j. Si quis non iratus. h⁹ ſententie eſt thomas in. iiij. di. xxxiij. ⁊ ſecũ= da ſcde. ꝗ. 152. Jdem Albertus et Bonauentu ra. Sed q̄d de occulte coꝛrupta cui⁹ ↄſecratio non põt ſine ſcandalo intermitti: Dicendum ſm Tho. ibi ſ. ꝙ occulte coꝛrupte ſiue a viriſ ſiue a alioq̄cunq̄ modo velari nõ debẽt. qꝛ p pter ſcandalũ nõ dʒ eccl'ia ſacramẽtalia vari= re. Et ſic quidẽ dicũt põt ad vitãdũ ſcandalũ adhiberi aliq̄ cautela ſcʒ ꝙ illa q̄ nõ ſunt de ſb ſtantia ꝟginalis veli fiant: ſicut eſt accẽſio cã delarũ et hmõi occulte vitatis illis que de ſb= ſtantia ſunt vtputa ꝟba q̄ dicunt in impoſitio ne veli. et nomẽ virginitatis in nomẽ caſtita tis mutet: et huic ſentẽtie ↄcoꝛ. Goffr. et Ho ſti. Tercia ē ꝟginitas mentalis ⁊ coꝛpalis que vicʒ in cõtaminato coꝛpe atq̄ mente in ꝟ giali pudicitia pſeuerat. vñ. xxxij. q. v. ſic em̄ Criſoſt. ſup Math. ait. Jlla eſt glorioſa con= tinentia quã non tranſgredi poteſt neceſſitaſ debilitatis coꝛpis: ſed quaʒ complectitur vo= luntas ſancti ppoſiti. Scda et tercia virgi nitas cõmendabilis eſt et magno p̄conio ex altanda atq̄ ſancto matrimonio p̄ponenda eſt. Non tamẽ ppt arrogantiaʒ in ↄiugio po ſiti vituperari debent. quia hoc phibetur. di. xxx. ſi quis ppter deum. poteſt tamẽ vir= ginitas nõ tanq̄ p̄ceptum dari. ſed tanq̄ cõ= ſiliũ ſuaderi. vñ. xxxij. q. j. c. integritas coꝛpo ris. Ambꝛo. ait. Sola eſt em̄ virginitas que ſuaderi poteſt. impari non p̄t. res eſt magis voti q̄ʒ p̄cepti. Hec ꝟginitas per Ambꝛoſiuʒ in lib. de virginitate ſic diffinit. virginitas ē expers contagionis integritas. Et per Au= guſtinũ in libꝛo de nup. et ↄcupiſcentia diffi nit ſic. Uirginitas eſt in carne coꝛruptibili: p petua incoꝛruptionis meditatio. Duodecim quippe preconijs ſeu priuilegijs virginitas matrimonio prefertur: que ſunt duodeciʒ ra tiones quare eſt melioꝛ ſtatus virginalis q̄ʒ matrimonij coniugalis. et poſſunt dici qua= ſi duodecim ſtelle. i. coꝛona alicui⁹ virginis vel duodecim lapides p̄cioſi. ponant p̄me q̄ tuoꝛ Prio ppter prioꝛitatẽ. ſcdo ppter ſocie tatẽ. tercio ppter localitatẽ. q̄rto ppter anti q̄tatem. Addantur alie quatuoꝛ. Primo p= pter ſaluationem. ſcdo ppter ſignificationeʒ tercio ppter benedictionẽ. q̄rto ppter contẽ plationẽ. Subdant alie q̄tuoꝛ rões. Prio ppter aſſiduitatẽ. ſcdo ppter raritatem. ter= cio pꝛopter durabilitatem. quarto pꝛopter fructuoſitatem.

De quatuoꝛ rationibus qua re virginitas matrimonio p̄fe rat. Capitulũ. j.

Onam⁹ p̄mas q̄tuoꝛ rões q̄re ꝟ= ginitas mrimonio p̄ferat. Pria ē ppt p̄oꝛitatẽ. nã ꝟgitas in ſtatu in nocẽtie a deo oꝛdiata ē. Nẽpe ꝟgo adã ꝺ ter ra ꝟgine pnũciat creatus. vñ Geñ. ij. dꝛ. foꝛ mauit igit dñs de⁹ hoiem de limo terre. ⁊ ſpi raculũ vite ſpirauit i faciẽ ei⁹. Eua q̄ʒ de ꝟgie Adã foꝛmata ē. vñ Geñ. ij. dꝛ Adã nõ iuenie bat adiutoꝛ ſilis ſibi Jmmiſit ḡ dñs de⁹ ſopo rẽ i Adã. cũq̄ obdoꝛmiſſet tulit vnã de coſti ei⁹: et repleuit carnẽ p ea. ⁊ edificauit dñs ꝺs coſtã quã tulerat de adã in mulierẽ. ⁊ addux it eã ad Adã. De mrimonio ꝟo p⁹ ꝟgitatẽ ſe cuto Geñ. j. dñs ait. Creſcite ⁊ mltiplicamini et replete terrã. Qđ q̄dẽ ſm mgr̄m hyſtoꝛiarũ ſine ↄiũctõe eoꝝ fieri nõ potuit. ⁊ ſic de⁹ ↄiu= giũ viri ⁊ mlieri fieri inſtituit. ſ p̄us etiã a ꝺo foꝛmata ꝟgitas p̄ceſſit. Scda aũt rõ ē ppt ſocietatẽ. nã de⁹ ꝟgitatẽ fecit i celo i oꝛdie an= geloꝝ: qꝛ oẽs angeli ꝟgines ⁊ incõtaminati dici pñt. vñ Jerony. in ſmo. de aſſũptõne ait p facto i carne pret carnẽ viuẽ nõ t̃rena vita eſt: ſ celeſtis. vñ i carne angelicã gliaʒ acq̄re= re ē maioꝛi meriti q̄ʒ hrẽ. Eſſe em̄ angelũ feli citatis eſt. eẽ ꝟo ꝟginẽ ꝟtus eſt. dũ h obtinẽ viribus nitit cũ grã. qđ hʒ angel⁹ ex natura. h ille. Mrimoniũ ꝟo int hoies inſtitutũ ē ſcʒ int adã et euã. ſic ex p̄cedẽtib⁹ pʒ. Et Ambꝛo. in li. de viduis ait. Supgredit ꝟginitas con ditionẽ humane nature. p quã homies an= gelis aſſimilant. Maioꝛ tñ eſt victoꝛia virgi= nũ q̄ʒ angeloꝝ. Angeli em̄ ſine carne viuunt virgines aũt in carne triumphant. Jtem Cy prianuſ de virginitate. Uirginitas inquit ē ſoꝛoꝛ angeloꝝ: victoꝛia libidinum: regina ꝟ= tutũ. poſſeſſio oim bonoꝝ. Tercia aũt rõ ē ppter localitatẽ. nã nuptie iſtitute ſũt in pa= diſo t̃reſtri et tpali. ꝟginitas ꝟo in paradiſo myſtico et ſpirituali. ſcʒ in eccia ſctã. imo ipa ꝟginitas padiſus merito dici poteſt. p inde

dicit Cyprian⁹ in li. de ꝟginitate ait. Flos eſt
eñ ꝟginitas eccleſiaſtici germinis. decus at=
qꝫ oꝛnamẽtum grẽ ſpũalis. illuſtrioꝛ poꝛcio
gregis xp̄i. Quarto. rō eſt ꝓpter antiqui=
tatē. Nā ꝟginitas nō ſolū fuit prioꝛ q̄ꝫ matri
moniū. ſicꝫ p̄dictū eſt. ſ; etiā q꞉ prius eſt mlier
virgo q̄ꝫ mater. ideo ſi peccatū nō fuiſſet. ſem
per ꝟginitas ꝑmanſiſſet. eo ꝙ nūq̄ꝫ in mēbrl
illis coꝛruptio extitiſſet. Nā taliter vſi fuiſſet
talib⁹ membꝛis ſicꝫ manu et oculo vtebant̃. et
abſqꝫ coꝛruptōne ꝛ tp̄e debito fuiſſent clauſa
et aperta. ſicꝫ et nūc oculus et manus abſqꝫ vl
la leſione a nobis claudit̃ ꝛ apit̃. Proinde Au
guſti. xiiij. de ciui. dei ait. ꝙ in ſtatu inocētie
potuiſſet vir vxoꝛē cognoſcere ſalua pudori
integritate. Et iteꝝ de fide ad Petꝝ idē ait ſi
hō non peccaſſet. mulier ꝑeret ſine doloꝛe. et
etiam virgo permaneret.

De aliis quatuoꝛ rationibus q̄re virginitas coniugio p̄ferat̃. Capitulū. ij.

a Ddant̃ alie quatuoꝛ rōnes quare
virginitas matrimonio p̄ferenda
eſt. Primo ꝓpter ſaluationē. Ma
trimoniū liberauit a gnāli diluuio. ſ; ꝟginitas
liberat a pctō. ꝓpter qḋ diluuiū eſt factū. Nā
Geñ. vj. dꝛ. Omnis quippe caro coꝛrupat viā
ſuā ſup terrā. matrimoniū ſaluauit coꝛpa. ſ;
ꝟginitas aīas. illud libauit a moꝛte coꝛpali. ſ;
aliud a moꝛte eternali. Sicꝫ igit̃ ſalus aīe pre
fert̃ ſaluti coꝛpis: ſic ꝟginitas mrimonio an=
tefert̃. Proinde. xxxij. q. j. c. nuptie. Ambꝛo
ſi⁹ ait. Nuptie terrā replent ꝟginitas ꝑadiſū
vñ Eſa. v. ad ꝟginē honeſtā et pudicā ait. Le
tare ſterilis q̄ nō paris. Scḋo ꝓpter ſigni=
ficationē. Nā matrimoniū ſignificat ꝯiuncti
onē xp̄i et eccl̄ie: ſeu dei et aīe. Proinde apl̄s
dicit ad Eph. v. Uiri diligite vxoꝛes vr̄as ſi=
cut xp̄s dilexit eccl̄iaꝫ: et ſemetip̄m tradidit ꝓ
ea vt illā ſctificaret. et ſequit̃; in fine capituli.
Sacramentū h̄. i. ſacrū ſignū. magnū ē. ego
aūt dico in xp̄o et in eccl̄ia. Sed ꝟginitas nō
eſt ſignū ſ; ſignatū in oꝛdine recto. ideo tan=
tū p̄cellit ꝟginitas mr̄imoniū q̄ꝫtū ſignatū ſi
gnū p̄cellit. Proinde. iij. di. c. h̄ ſcꝑſim⁹. ſacꝝ
ꝯſiliū ait. Nos aūt ꝛ ꝟginitatem cū hūilitate
amittamur et ꝯtinētiā cū caſtitate ꝛ religiōe
deo acceptiſſimā dicim⁹. et renūciationē ſecu
lariū negocioꝝ atqꝫ actuū cū hūilitate appꝛo
bādo laudam⁹: ꝛ nuptiarū vinculū qḋ ſm ca
ſtitatē ꝑdurat honoꝛam⁹. Et iteꝝ Leo papa
ait. xp̄s ꝟginitati ē fili⁹. veꝝ ſup oīa q̄ dici pn̄t
hāc ꝟtutē cōmēdabilē reddit. ꝙ ip̄e ſaluatoꝛ
hūani generi de mūdiſſima ꝟgine naſci ſibi
placuit. ꝛ qḋ ip̄e ꝟgo i ſe ꝑmāſit. et ꝙ p̄ ceteri
diſcipulū amauit quē ꝟginē de nuptiis car=
nis abſtraxit. Intantū eñ ei ꝟgitas placuit.
ſpāli hoſpitio vteꝝ ꝟginalē accepit. i q̄ ſibi na
ture aſſūpte nuptias celebꝛauit. h̄ ille. Ter
cio ꝓpter bn̄dictōeꝫ. bn̄dicēde eñ ſūt nuptie
añ carnalē ꝯiunctionē. lꝫ ꝟgo ꝯtrahat cū vi=
ro q̄ habuit aliā vxoꝛē ſm Tho. q̄d aūt ꝓpter
bn̄dictōeꝫ agere hn̄t q̄ bn̄dicēdi ſūt. ptꝫ. xxiij
di. c. ſponſus. Ubi dꝛ ſponſus ꝛ ſpōſa cū be=
nedicēdi ſūt a ſacerdote a ꝑentib⁹ ſuis vl̄ a ꝑa
nymphis. i. ab ancill̄ ſm Glo. offerant̃. Qui
cū bn̄dictōeꝫ accepint: eadē nocte ꝓ reueren
tia bn̄dictōis in ꝟginitate ꝑmaneāt. aliter tñ
ponit̃. xxx. q. ij. alr̄. Dicit̃ eñ ibi de biduo vl̄
triduo. ſ; qḋlibet p̄dictoꝝ capl̄oꝝ ꝯſiliū ē ſm
glo. Talis aūt bn̄dictio ad mltiplicatōeꝫ filio
rū valet. maxie ſi ad p̄dictoꝝ ꝯſilioꝝ deuote
et fidelit̃ obſeruet̃. ꝯtra q̄ſdā carnales ꝛ beſti=
ales q̄ velut aīalia bꝛuta aut canes facta diſ=
ꝑenſatōe ꝛ antea aliqñ ad carnalē copulā cur
rūt. h̄ etiā aſſentientibus parentibus inſen=
ſatis: falſiſſime opinātes tanq̄ꝫ a dyabolo il=
luſi atqꝫ deluſi dicētes ꝙ ꝯſūmata copula car
nali ſeu ꝯiugali facturi ꝛ aliis inkantatōnib⁹
nō pn̄t circa carnalē copulā impediri. Ex his
ptꝫ ꝙ bn̄dictio ꝯiugalis valet ad filioꝝ multi
plicationē. ſ; bn̄dictio et cōſecratio ꝟginalis
valet ad creſcendū in gratiis et opibus bo=
nis. Uñ ſm Tho. in. iiij. diſt. xxxiij. in conſe
cratōne ꝟginū ſicut et in vnctōne regū ꝛ hu=
iuſmodi aliis bn̄dictōnibus grā dat̃: niſi aſ
ſit impedimentū ex ꝑte accipiētis. nō tamen
ſacramēta dicunt̃. quia inſtituta nō ſunt ad
curationē moꝛbi peccati ſicut ſunt ſacramen
hmōi. Uirgines in eccl̄i benedicunt̃ ꝛ ꝯſecrā
tur et eis anulus dat̃: q꞉ ſūt ſponſe xp̄i. ſ; in
matrimonio fuerit ſponſe hoīs. ꝓinde ait be
ata agnes Anulo ſuo ſubarrauit me. ideo ip̄a
rennuit tpālē ſponſum p̄fecti filiuꝫ: et p̄efe=
rens ſponſum xp̄m. Qua igit̃ audacia qua
temeritate qua deniqꝫ impietate audent qui
dam ſceleſti. cuꝫ talibus chꝛiſti ſponſis ſacri=
legium ꝑpetrare. conſiderent qḋ ſcriptū eſt.
Moꝛit̃ arreptus monacha quicunqꝫ potit̃.
Quarto ꝓpter contemplationē. oꝛdinat̃
eñ virginitas ad aīe bonū. ſm vitam cōtem
platiuam quod eſt cogitare que dei ſunt con
iugiū ꝟo oꝛdinat̃ ad vitam actiuam. id ē ad
humani generis cōtemplationē. q꞉ vir ꝛ mu
lier in matrimonio ꝯſtituti neceſſario habēt
cogitare que ſunt mūdi. vñ. j. Coꝛinthio. vij.
apl̄us ait. Mulier innupta ꝛ virgo cogitat

que ſunt dei. i. habet aptitudinē cogitādi de
bonis ſpūalib⁹ et eternis: vt ſit ſctā. i. intacta
coꝛpe et ſpū. i. volūtate. q̄ aūt nupta eſt cogi=
tat que ſunt mūdi quō placet viro.

De quatuoꝛ vltimis rōnibus quare virginitas matrimonio p̄ferenda eſt. Ca. iij.

ſ Ubdant̃ vltime q̄tuoꝛ rōnes qua
re ꝟginitas matrimonio ē ꝓferen
da. Prio ꝓpter aſſiduitatē. Nam
xp̄s fuit in mūdi nuptiis ſel̄. ſcꝫ ut matrimo=
niū approbaret pn̄tia ſua et ſue ſctiſſime mr̄is
vñ Joh. ij. ſcriptū eſt. Nuptie facte ſūt i cha=
na galilee: ꝛ erat mr̄ ihū ibi: vocat⁹ ē aūt ihus
et diſcipuli ei⁹ ad nuptias. In nuptiis ꝟo vir
ginitatis ē ſp q̄ſi caſtiſſim⁹ uirginū ſponſus.
vñ Apoc. c. xiiij. dꝛ virgines eñ ſūt ꝛ ſequūt̃
agnū q̄cūqꝫ ierit. Sicꝫ eñ ex p̄cedētib⁹ ptꝫ p̄n=
cipalioꝛ ꝑs in ꝟginitate ē puritas ꝛ mūdicia
mētis: q̄ꝫ ip̄a integritas coꝛpis. ꝛ de h̄ intelli=
gi pōt. qḋ Eccl̄i. ij. dꝛ. Cōcupiſcētia ſpadonis
deuirginauit iuuēculā. Spado q̄dē dꝛ q̄ ad
coitū ineptus eſt. vñ ꝛ ſolo coꝛpe mūdū ſigni
ficare pōt q̄ iuuēculā. i. aīaꝫ ſuā ꝑ ꝯcupiſcētiā
ex malis cogitatōnib⁹ ꝓdeūtē coꝛrūpit. Ideo
apl̄s. j. Coꝝ. vij. ſicꝫ dictū eſt ait. Mulier inu=
pta ꝛ virgo cogitat. i. cogitare dꝫ q̄ ſūt dei. vt
ſit ſctā coꝛpe et ſpū. Nec etiā h̄ duo ſola ſuffi=
cere pn̄t. ſcꝫ mūdicia carnis ꝛ ſp̄s niſi etiā ter
ciū aſſit. ſcꝫ ꝙ h̄ mūdicia nō ꝓpt̃ mūdi gl̄iam.
ſed cū vera hūilitate ad xp̄i gl̄iaꝫ habeat̃. Sicꝫ
eñ ꝟginitas ē imunitas a pollutōe hoīm. ſic
humilitas eſt imunitas a pollutōe demonuꝫ
Sic eñ demones miſcent̃ aīabus ꝛ eas coꝛrū
pūt ꝑ ſupbiā: ſicꝫ hoīes miſcent̃ coꝛpibus ꝛ ea
dē coꝛrūpūt ꝑ luxuriā. Qui igit̃ veri ꝛ hūiles
ꝟgines eē volūt: cū eis cōmoꝛat̃ xp̄s q꞉ ip̄m
ſequunt̃. ſicꝫ Joh. ſubdit. Hi ſequunt̃ agnū q̄
cūqꝫ ierit. i. Sicꝫ agn⁹ xp̄s mūd⁹ p̄ceſſit nō ſolū
a ꝯtagiōe hūana ꝑ mētis ꝛ coꝛpis ꝟginitateꝫ
ſ; etiā a ꝯtagione dyabolica ꝑ maximā hūili=
tatē. Sic q̄ hāc grāꝫ a deo meritis xp̄i ꝯſecuti
ſunt. ſequunt̃ xp̄m in ſpūs hūilitate. et aīe et
coꝛpis integritate ꝛ ꝟginitate. Scḋo ꝓpt̃
raritatē. Nā oē raꝝ caꝝ.: et oē carū p̄cioſum
Pauciores eñ ſūt lapides p̄cioſi q̄ꝫ nō p̄cioſi
ꝛ arboꝛes domeſtice q̄ꝫ ſilueſtres. pauci ꝟgi=
nitatē appetūt vel ꝯſeruāt ſicꝫ Math. xx. dicit̃
Multi ſunt vocati ſcꝫ ad virginitatē ſ; pauci
ſūt electi. nec imerito q̄dē cū virginitas ſit in
ꝯſilio ꝑfectōnis: matrimoniū ꝟo ſit in mō ꝑ=
miſſiōis. vñ. xxxij. q. j. c. integritas. Ambꝛo=
ſius ait. Integritas coꝛpis a nobis expectan
da eſt quā ego ꝓ conſilio ſuadeo: nōn ꝓ im=
perio p̄cipio. Ambꝛo⁹ Proinde Greg⁹ ſup il=
lud Geñ. xix. cū angelus in ʒodoma Loth lo
quit̃ dicēs. In mōte ſaluū te fac. merito ait.
Uirginitas altus mons eſt ad quē angelus
hoꝛtat̃. ſ; quē videt ſe nō poſſe aſcendere ma
neat in ſegoꝛ. i. in legitimo mr̄imonio. q꞉ me
li⁹ eſt vti mediocri bono: q̄ꝫ ꝑ arrupta libidi=
nū p̄cipitari. Eſt tñ aduertēdū ꝙ licet matrio
niū eſt in terra cōius ꝟginitas tñ cōioꝛ eſt in
gl̄ia ſempiťna. vñ Math. xxij. dn̄s ait. cū eñ
a moꝛtuis reſurrexerint nec nubēt nec nubē
tur. ſm Bern̄. Nubere ꝓpꝛie mlieres dicunt̃
ꝛ viri ducere. ſ; nos ſimplr̄ intelligam⁹ q꞉ nec
nubēt viri nec nubēt mlieres. Et ſequit̃. Sꝫ
ſunt ſicꝫ angeli in celis. Ratio p̄dictoꝝ eſt. q̄a
ꝯnubia ꝓpter filios et filias fiūt. filii aūt pꝛo=
pter ſucceſſionē: ſucceſſio ꝓpter moꝛtem. vbi
igit̃ non erit moꝛs neqꝫ cōnubia ſubſequent̃
ꝛ ſic tanq̄ꝫ angeli hoīes virgines erūt in ſem
piternū. Tercio ꝓpter durabilitatē. Naꝫ
nuptie in fine ſeculi deſtruent̃. ꝟginitas aūt
in eternū ꝑſeuerabit. ſicut ex p̄cedenti rōne lu
culent̃ apparet. ſed qḋ ꝑmanētius eſt meli⁹ vti
qꝫ eſt. Quarto pꝛopter fructuōſitatem. ſu
perat eñ virginitatis fructus non tantuꝫ ſu
per fructū matrimonii: ſed etiam ſup fructū
viduitatis ideo Math. xiij. domin⁹ ait. alia. ſ.
ſemina ceciderunt in terram bonaꝫ et dabāt
fructum aliud centeſimū aliud ſexageſimuꝫ
et triceſimū. In quibus quidē verbis diſtin=
guit triplicem fructū in meritoꝛum gradum
Primus eſt ſtatus cōiugalis per quē vitatur
illicitus concubitus: licito tamen retento in
actu matrimoniali Secundus eſt caſtitas
vidualis. ꝑ quē de cetero oīs ꝯcubit⁹ euitat̃.
vt animus liberius deo ſeruire poſſet. licet
poſſet ſe matrimonio copulare Terci⁹ g̃d⁹
eſt caſtitas virginalis. que iſtis duobus pre=
dictis ſupioꝛ eſt ꝑ quā oīs ꝯcubitus ſimpli
citer euitat̃. vt ſcꝫ ip̄a mens ſoli deo ſuo legi
timo ſponſo ꝑ amoꝛē ſpiritualiter copuletur
dicente apl̄o. j. Coꝝ. vij. Uirgo cogitat que
dei ſunt. vt ſit ſancta et coꝛpe et ſpiritu. Hec
nota ſm Nicol̄. de lyra. Triceſimus numer⁹
pertinet ad coniugatos. quia tria bona ſer=
uauerunt matrimonii fructus que ſunt fides
ꝓles et ſacramentū. ꝛ h̄ ꝓpter ternarium. i.
ꝓpt̃ remunerationē futurā vel tricenari⁹ cō=
ſurgit ex denario ducto ꝑ trinariuꝫ et ſignat
decalogi obſeruantiam: cum trinitatis fide
quod quideꝫ obſeruant in cōiugio copulati.
Sexagenari⁹ numer⁹ ꝯſurgit ex ductu dena
rii ꝑ ſenariū et ecōuerſo. et ſignat obſ̃uātiaꝫ

decalogi⁹ cū ſex opibus pietatis. de quibus. j Thimo. v. ſcriptū eſt. vidua eligať. et ſequiť in opibus bonis teſtimoniū habens: ſi filios educauit ſi paupes recepit: ſi ſctōꝝ pedes lauit. ſi tribulationem mentibus ſubminiſtrauit. ſi omē opus bonū ꝯſecuta eſt: hec ſex ſūt q̄ ptinēt ad ſtatū viduitatis. Centenarius ꝟo ſurgit ex ductu denarij in ſeipm: ⁊ ſignat pfectā deductionē legis euāgelij ⁊ ecōtra per eoꝝ plenā obſeruatōꝫ: qͦ ꝟgines ipe ſeruāt et de taliū fructu dr̄ Eccli. xxiiij. Flores mei fructus honoris ⁊ honeſtať. Hec dicit de ſe ipa ꝟginitas btā. vn̄ Jeronym⁹ ꝯtra Jouinianū. et nuptias recipim⁹. ſ ꝟginitatē q̄ de nuptijs naſciť pferim⁹: ſicut ramo pferunť poma et fructus. Vere igiť vt dr̄ Sapie. iij. Felix ſterilis ⁊ nō coinq̄nata ⁊ que neſciuit thorū in delicto habebit fructū in reſpectōe aiarū ſanctaꝝ. ſcꝫ fructū centeſimum.

Articulus ſcd̄s de duodecim domicellis virgīs mr̄is dei cū q̄b⁹ angelo nūciante ſociata erat.

ſ Ecūdus eſt ſtatus gr̄e ꝯformāť ꝯ quo dicit ppħa poſt eā. i. exemplo virginis q̄ grām virginitatis cuꝫ duodecim ꝟtutib⁹ adornauit, que dici pn̄t duodecim ei⁹ angelice domicelle. q̄cunq̄ iret vel ſtaret ſp̄ cū illa morātes ⁊ illaꝫ aſſociantes. Primo aūt pme q̄tuor domicelle ponanť. Prima diciť dn̄a clauſura. ſcd̄a dn̄a audiētia. tercia dn̄a verecūda. q̄rta dn̄a prudentia. Scd̄o addanť alie q̄tuor. Prima dicitur dn̄a timoroſa. ſecūda dn̄a honeſta. tercia dn̄a diligentia. q̄rta dn̄a prudentia. Tercio addanť relique quatuor. Pria diciť dn̄a obedientia. ſcd̄a dn̄a ancilla. tercia dn̄a deſideroſa. q̄rta dn̄a credētia. He omēs dn̄e tangūť in euangelio. Luc. j. de anūciatōne ꝟginis: cū quib⁹ oībus p̄dicť dn̄ab⁹ angelus reperit ꝟginē mariā ſociatam.

De clauſura quā exemplo beate marie virgines ſeruare debēt Capitulū. j.

p Rima domicella dicebať dominā clauſura. Hec aūt erat portinaria btē virginis nullūq̄ in domū eiuſ ſine illi⁹ licētia admittebat. vn̄ cū miſſus eſſet angelus Gabriel in ciuitatem galilee cui nomē nazareth ad virginē deſponſataꝫ viro cui nomen erat Joſeph ꝺ domo dauid et nomē virginis maria. Sicut Lucas ait. ad domūq̄ virginis cū peruiniſſet ad oſtiū illi⁹ pulſauit dicens illud Can. v. Aperi mihi ſoror mea ſm naturā: ſponſa ſcꝫ eterni pr̄is: ſtatim domina clauſura aſpiciens p feneſtras ⁊ pſpiciens p cancellos angelū dei domeſtica angeloruꝫ ſubitoq̄ ꝟgini nūciauit dicens. angelus dn̄i oſtiū pulſat ex pte dei poſtulans a te ingreſſum: ſtatimq̄ dn̄a ait. Aperi illi dilecta mea. quia vocē archāgeli gabrielis agnoui. pperat domicella ianuaſq̄ dom⁹ pandit. et tunc (ſic Lucas ait) Ingreſſus angel⁹ ad eā inuenit illā non vagam: nō diſcurrētē p plateā. ⁊ p vicos circuientē p alienas edes. ſ in domo ꝯſiſtentē clauſam ⁊ quietā. In h̄ virgines ⁊ mulieres et potiſſime ſpūales: ſpūſctūs edocēs nō circūcurſare p alienas domos: nō hinc inde ad ſpectacula mūdi circūuagari. ſ in ſecretis thalamis atq̄ monaſterijs imorari ad cōſeruandā virginitatē neceſſe eſt. ideo dr̄ Eccl. xxij. Ubi man⁹ multe ſūt claude: q2 vtiq̄ theſaurū ſcē virginitatis amittere querit q̄ illū in publico frequēter gerit. Sic vtiq̄ Gen. xxxiiij. de Dina exēplū ptꝫ. que egreſſa vt videret mlieres nō dicit viros regionis illius. rapta eſt a ſichem filio emor et dormiuit cuꝫ ea vi opprimēs ꝟginē. ideo ad talē virginē vagam dr̄ Hiere. xxxj. Reuertere ad ciuitates tuas iſtas: que vicꝫ ſunt ꝯſciētia ppria. ſecreta camera. ſecreta cella atq̄ ſupna irlm̄ q̄ edificať vt ciuitas. Et ſubdiť ibidē. Uſq̄ quo diſſolueris filia vaga. vn̄. xij. q. j. c. ait ſacrū ꝯſiliū tholetanū. Omis etas ab adoleſcētia in malū pna. Nihil em̄ incerti⁹ q̄ vita adoleſcentiū. ob h̄ ꝯſiſtere oportet. q2 igiť etas illa ex natura auida atq̄ inexpta eſt ad quecūq̄ obiecta patulos ⁊ ſitibūdos pparat ſenſus. atq̄ fit q̄ſi piſcina quinq̄ porticus habens. vt dr̄ Jo. v. In qua iacet multitudo magna languētium. ſcꝫ fragiliū deſiderioꝝ et motuū carnalium cecoꝝ q̄ ſunt abſq̄ luie rōnis. claudoruꝫ q2 in talibus regnat mot⁹ ſiue regula iuſticie. ſordiariū aridorūq̄ ꝺ ſine ſanitať pinguedie carent. Ideo ad quecunq̄ mala facile inclinať.

Qr virgines exemplo virgīs matris diuinis et nō vanis debent eſſe attente. Ca. ij.

ſ Ecūda domicella dr̄ dn̄a audiētia que dēꝫ ambiaſſatā miſſaꝫ virgini auſcultabat attente. Et de hac ſubdit Lucas dicēs. Qr angelus virgi ait. Aue gratia plena benedicta tu in mulierib⁹. q̄ cuꝫ audiſſet. Ecce dn̄a audientia pn̄s eſt. q2 attētiſſime audiuit virgo btā nuncium ſūmi dei. ponderans quodlibet ꝟbū tante ſalutatiōis

als inaudite. In hoc oībus mulierib⁹ ⁊ maxime ꝟginibus relinquēs exemplū: q nō de mūdanis atq̄ obſtinis debent audire ſermones: cū. j. Coꝝ. v. dicat apl's Corrūpunt bonos mores colloquia praua. ſ de mūdicia et puritate ꝟtutū et gratijs diuinaꝝ donoꝝ. atq̄ de dei pn̄tia in oībus opibus ſuis. Eſt em̄ iuuenilis etas virtutū et grāꝝ ignara. et niſi adoleſcētibus ſit pn̄s dn̄a audiētia. h̄ eſt niſi audiāt doctrinā atq̄ ſalutis verbuꝫ: p abrupta vicioꝝ citi⁹ dilabunť. ideo dn̄m ſupplicit exorare debēt: atq̄ angelicū inſtructorē cuꝫ pſ. dicētes. Da mihi intellectū ⁊ ſcrutabor legem tuā et cuſtodiā illā in toto corde meo. q2 vt idem alibi ait. Declaratio ſermonū tuorū illuīat et intellectū dat puulis. vn̄ ſi quis poſtulauerit in fide nihil heſitās a dn̄o merebiť effectualr̄ audire. Intellectū tibi dabo et inſtruā te. ſcꝫ p doctorē vel p inſpirationē, aut p lectionē. in via hac q̄ gradieris firmabo ſup te oculos meos. i. grām meā in te ſolidabo. ideo dicat in te dn̄a audiētia. Audiaꝫ q̄d loquať in me dn̄s deus: q2 vtiq̄ loqueť pacē in plebē ſcrāꝝ tuaꝝ affectionū. In h̄ nempe culpabiles ſūt inſipide mr̄es. q̄ clauſas in domibus retinēt filias nec p̄dicationes nec miſſas nec etiā lectōeſ. vl' aliq̄d boi curāt illas diſcere vel docere vel audire. ſ tm̄ cantinellas carnales et vanas choreas ducere. et ſe ornare atq̄ fucare ſe toto conatu diſcere illas procurant. ex q̄ fit ſepi⁹ vt illas nuptui tradant oīno diuinoꝝ ignaras. et tanq̄ beſtialas ⁊ carnales: et oī vanitate ⁊ luxuria plenas. O infelices viri q̄bus tales indocte puellule ꝯiugio tradite ſunt. O infeliciores filij tali matre indocta nutriti. O inq̄ infeliciſſime ſocrus. q̄ꝝ edes ingreſſe fuerūt tales nurus. cum q̄bus pacē nunq̄ neq̄ requiem habiture ſunt.

De verecūdia quā virgines ī beata virgine imitari debent: et ꝺ viroꝝ cōſortio fugiēdo. Ca. iij

t Ercia domicella diciť dn̄a verecūdia. Hec edocebat ꝟgineꝫ tenere oculos depreſſos atq̄ modeſtos. nullūq̄ in faciē ei⁹ reſpicere virum parūq̄ reſpicere mlieres. erubeſcere nō tantū in pn̄tia cuiuſlibet viri: ſ etiā ad vocē cuiuſlibet venuſto rubore pfundi. ideo euāgeliuꝫ de virgine ſubdit q turbata eſt i ſermone ei⁹ Quid nempe hec turbatio niſi mentis ⁊ corporis ſubita mutatio quedā: alterata eſt eniꝫ mens eius excelſitudine inaudite laudiſ. corpus i facie verecūdiā rubore demōſtrauit ex auditu virilis vocꝭ: putas ne q incaute ſe cōmittat colloquijs hoim que turbať ⁊ erubuit in ſermonibus angeloꝝ. In h̄ em̄ edocuit bt̄a ꝟgo ꝟgines ac iuuenes mlieres hāc ſctāꝫ verecūdiā imitari. ꝯuerſationē viroꝝ effugē ſuſpectūq̄ hr̄e oēm virilē ſexū. Inſolitū em̄ verecūdiā gignit. Hinc etem̄ eſt q̄ iuuēcule nō ſūt ꝯſuete cū hoibus ꝯuerſari verecundiores ſūt. ac ecōtra q̄ cū hoib⁹ mltū ꝯuerſantur failiariores et domeſtice ſūt. Nam aīalia domeſtica pmittūt ſe tangi atq̄ palpari. Silueſtria ꝟo expaueſcūt hoim aſpectū et vocē. O pudice ꝟgines fugite viros. fugite vrōrū fratrū ꝯſortia. fugite ꝯſanguineos ⁊ cognatos: fugite confratres etiā vterinos. q2 oīm p̄dictoꝝ incauta ꝯuerſatio ignominioſā ruinā attulit mltis. Nōne. iij. Reg. xiij. legiť de thamar q ingreſſa ea thalamū fr̄is ſui amodo ab eodē fuit violata. q̄d q̄ſo ſi ingreſſa fuerit thalamū alienū. Caueto igiť oēm virilē ſexū. etiā quodāmō patnū ꝯſortiū. q2 vt diciť Eccli. xviij. Homo ſapiens in oībus metuit.

Quātū taciturnitas ⁊ in ſermone examinatas ꝺceat eſſe virgines. exemplo btē virginis palam eis demōſtrať. Ca. iiij.

q Uarta domicella dr̄ ſc̄ē dn̄a prudētia. Hec erat ꝯſiliaria ꝟgis glīoſe. oīaq̄ cū hac domicella tractabat. hāc ꝯſulebat. hanc nuſq̄ a ſe ſeparabat: nullūq̄ cogitatū verbū vel actū abſq̄ ei⁹ ꝯſilio attēptabat. Ideo ab omi culpa cordis oris ⁊ opis imunis fuerit. vn̄ euāgeliſta ꝺ ipa dn̄a nr̄a ſubdit dicēs. q cogitabat qualis eēt iſta ſalutatio. vn̄ nanq̄ cogitatio h̄ examināſ et ꝯſiderās q̄lis eſſet ſalutatio iſta niſi ex ſua denti prudētia: q̄ nō ſubito fidē dedit. ſciens q Eccli. xix. ſcriptū ē. q̄ cito credit leuis ē corde. Nec inſup angelū dei abiecit: ſ mittētē et annūciantē atq̄ opis magnitudinē aū rn̄ſū prudenť examinauit. In h̄ inſtrūēs omēs ⁊ maxie iuuenes mlieres ꝟba ſua examinare. linguā cuſtodire. ⁊ oīno loq̄citatē horrē. vn̄ cū ppħa dicere dꝫ. Dixi cuſtodiā vias meas vt nō delinq̄ in lingua mea. Hoc em̄ et recta rō dictat: et debita iuſticia expoſtulat. ⁊ flagitat ſermo examinat⁹. nā vbi ē mai⁹ pıculū ex defectu. ibi cauti⁹ ē agēdū: nō eim cōiter vigēt in mliere rō ſicut in viro. Ideo cū lingua ſit inſtrumētū rōnis hūane: vbi minor eſt rō ibi incautiora ſūt verba. Hinc ē q de facili prorūpunt mlieres in ꝟba fatua ⁊ incōſiderata. In

de loquacitas et multiloquiū ortuȝ habēt.ex
his generaꝛ ꝯcupiſcētia lingandi.et qꝛ rō ab
eſt:ideo deficit refrenatio rōnis.vñ ꝯtētioſe:
garruloſe ꝛ tumultuoſe ī domo ꝛ in cōuiuen
tib⁹ importabiles et in feſto vtriſqꝫ ꝑꝛijs :ſi
nupte fuerint licet ſint forma ꝺcoꝛa plmqꝫ ex
mltiloquio odioſe.Hui⁹ aūt rō eſt.qꝛ ſm phi
loſophū Rethoꝛicoꝝ.ij.Coꝛpis cōcupiſcētia
eſt rei q̄ abeſt.ideo qñ aliquid poſſibile eſt ad
habendū:magis videꝛ arduū magiſqꝫ inac=
ceſſibile.ꝛ ampli⁹ eius ꝯcupiſcētia augeꝛ Sic
igiꝛ mlier ſi fuerit loquax nimis familiaris rd
diꝛ viro ſuo.ideo q̄dā faſtidiēte vilipenſione
ꝯtēniꝛ:ac ecōtra ſi fuerit taciturna:magis in
acceſſibilis eſtimabiꝛ:ac ꝑ h̄ ꝓcioſioꝛi dilectio
ne amaꝛ et qꝛ naturale vtiqꝫ ē ꝙ oē qd diligiꝛ
videꝛ pulchꝝ.ido etiā ſi ſi ſit vxor magna foꝛ
moſitate decoꝛa amabilis reddiꝛ.viro ſuo ſi
fuerit taciturna ꝛ prudens.

De ſctō timoꝛe q̄ exēplo virginis in puellis vigere debet ne ex ſecuritate ꝑiclitēꝛ. Ca.v.

a Pdanꝛ alie q̄tuoꝛ domicelle.q̄ꝝ ꝓ
ma dicit dn̄a timoꝛoſa.h̄ dn̄a cōti
nue inſtruebat in oīb⁹ timere deū
.ſic Prouerb.xxviij.dꝛ. Btūs ho
mo qui ſemꝑ eſt pauidus.Et iteꝝ pſ.ait.Q
magna mltitudo dulcedis tue dn̄e:quam ab
ſcondiſti timētib⁹ te.et de hac ſubdit euāgeli=
ſta ꝙ ait angelus dei ꝟgini glīoſe.Ne timeaſ
maria.Timebat nāqꝫ btā virgo non timoꝛe
ſeruili ſꝫ timoꝛe reuerētiali:ex ꝯſideratōe ſue
nihileitatis et diuine imēſitatis.Timebat eñ
illo timoꝛe de q̄ ꝓpheta ait.Timoꝝ dñi ſctūs
ꝑmanēs in ſclm ſcli.dū tñ timebat ex ſe ꝯfoꝛ=
tabaꝛ ex deo dicente ſibi angelo ad coꝛ illi⁹ in
dn̄o erigendū.Ne timeas.q̄ſi dicat.et ſi ha=
beas ex te timoꝛē debes tñ in dn̄o ſpeȝ habe
re.ſic diciꝛ Eſa.iiij.Qui ſperabūt in dn̄o mu
tabūt foꝛtitudinē.In h̄ aūt timoꝛe docuit be
ata ꝟgo puellas nr̄as ꝛ q̄ſlibet alias mlieres
de ſua fragilitate timere:occaſiōes carnalita
tū et oim alioꝝ pctōꝝ effugere.temerariāqꝫ
audaciā oino hoꝛrere ſciē.qd Eccli.xxij.dꝛ.
filia prudēs hereditas viro ſuo ſequiꝛ.pr̄eȝ
et virū ꝯfūdit audax.Sūt nanqꝫ pleqꝫ q̄ q̄dā
temeraria ſpe nō in dn̄o ſꝫ de ſe ꝓſitentes p̄ſu
mūt de ꝯſtantia ſua.atqꝫ volūtatis ſincerita
te:q̄s ſepi⁹ vt ſeip̄as agnoſcāt in ignominio=
ſā ruinā dn̄s iuſto ſuo iudicio derelinquit.q̄ſ
apl̄s.j.Coꝝ.x.admonet dicēs.Qui ſe exiſti
mat ſtare videat ne cadat.Siq̄ aūt vere ſpe=
rat in dn̄o nec ꝺderit ruine ſue occaſionē.eti
aȝ inſtigante dyabolo et aliq̄ hoīe maligno ꝓ
curante:repꝑit ſe in diſcrimīe ſue ſcē pudi
citie amittēdo tūc:ſicut Suſanna Dan̄.xiij.
Totū coꝛ ſuū erigat et oculos leuet ad conſi
matū auxiliū ſaluatoꝛis poti⁹ ſuſtinēs oēȝ ob
ꝓbꝛioſā ꝯfuſionē in ꝯſpectu mūdi.ꝙ declin
quere in ꝯſpectu dei cuȝ ip̄a ſctā Suſanna et
pudica dicat.Meli⁹ eſt mihi abſqꝫ oꝑe incide
re in man⁹ vr̄as ꝙ peccare ī ꝯſpectu dei.Mit
teretqꝫ illi dn̄s auxiliū de ſctō.ſic ſcriptū ē Eccl.
ij.Reſpicate filij nationes hoim ꝛ ſcitote qꝛ nl
lus ſperauit in dn̄o ꝛ ꝯfuſus ē.ꝑmanſit ī mā
datis eius et derelictus eſt.

Quāta honeſtate fulgere debēt virgines exemplo btē virginis clareſcere poteſt. Ca.vj.

ſ Ecūda domicella dꝛ dn̄a honeſtaſ
h̄ domicella docebat ꝟginē ſgulā
honeſtatis coꝛpis oꝛnameta ꝯtem
nere:gēmis ꝟtutū ꝛ grāꝝ decoꝛa
re:nullo habitu ſine geſtu nec aliq̄ actu ꝯcu
piſcētie alijs p̄ſtare.imo ſctiſſime honeſtatis
exemplo cūctis eā cernentib⁹ motus ꝯcupiſ
centie refrenare.ſic Eccli.xxvj.ꝑncipaliter ꝺ
ip̄a ꝟgine dictū eſt.Gratia ſuꝑ grām mulier
ſctā et pudoꝛata.grā q̄dē fuit in illa ſctiſſime
pudicitie honeſtate nullū iſe ꝯcupiſcētie mo
tū ſentire.ſꝫ grā ſuꝑ graȝ fuit in ip̄aȝ videnti
bus ꝯcupiſcētie motus ſedare.ſm Alexan.ꝺ
halis.ideo angelus ibi ſubdit dicēs.Inueni
ſti eñ grāȝ apud dn̄m:nō tantū apud celū et
mūdū.In h̄ aūt btā ꝟgo inſtruit mlieres iu
uenes exēplo ſuo ſūma cū diligēna honeſta
tē ſeruare:cū cuſtos ꝟginū ſit honeſtas.hec
eñ pudicitia ſeruat.coꝛpus et aiaȝ oi venu
ſtate decoꝛaꝛ.famā multiplicat.ꝛ grām coꝛā
deo ꝛ hoibus augmentat.ſic de pudiciſſima
atqꝫ honeſtiſſima Heſter.ij.c.ſcriptum eſt.ꝙ
cū in reginā eligēda eſſet ſpꝛeto vaſtuoſo oꝛ
natu quē ſolerti cultu exqueſierāt alie mulie
res vt placerent Aſſuero rgi:ducta eſt ad cu
biculū regis et adamauit eā rex pluſqꝫ omēs
mlieres habuit graȝ ꝛ miſcdiaȝ cū eo ſuꝑ oēs
mulieres:poſuitqꝫ dyadema regni in capite
eius.erat eñ foꝛmoſa valde ꝛ incredibili pul
chꝛitudine.oim oculis gratioſa:et amabilis
videbaꝛ ſcȝ ex honeſtatis oꝛnatu.Eſt eñ ho
neſtas ꝑpetuus honoꝛ.q̄ſi honoꝛis ſtat⁹ Eſt
eñ honeſtas ſm Iſidoꝝ que nihil turpitudi
nis habet.vnde.j.Coꝝ.xix.apl̄s ait.Omnia
honeſte et ſm oꝛdinem fiant in vobis .quod
verbum virgines maxime ſeruare debent.

De circūſpecta diligētia quā

in oībus dictis vel factis exemplo btē marie virginis adoleſcētule ſeruare debent. Ca.vij.

t Ercia domicella dꝛ dn̄a diligentia
hec eñ dn̄a gerebat diligētē curā
toti⁹ dom⁹ ꝯſciētie virginalis quō
placeret deo inocens eēt mūdo.et
aīo imunis ſeruareꝛ ab omni pctō.h̄ ſollicita
erat cū oī diligētia toti⁹ coꝛpis ꝛ ſpūalis neceſ
ſitatis virgis ꝛ famlie ſue nihilqꝫ ſinebat trāſ
ire inoꝛdinatū ī tota illa celeſti domo.vñ cuȝ
angelus exꝑmeret grām quā btā ꝟgo iuene
rat apud deū dicēs.ecce ꝯcipies in vtero tuo
et paries filiū ꝛ vocabis nomē ei⁹ ieſuȝ h̄ erit
magn⁹ apud deū ꝛ fili⁹ altiſſimi vocabiꝛ.ꝛ da
bit illi dn̄s ſedē dauid patris ſui.ꝛ regnabit ī
domo iacob in eternū ꝛ regni ei⁹ nō erit finis
Tūc dn̄a diligētia ſuggerēte et illa inſtruēte
dixit maria ad angelū.Quō fiet iſtud:ecce q̄
modo diligenꝛ interrogat de fiēdi mō q̄ſi di
cat.ſcio q̄dē deū hr̄e multos modos qb⁹ hoc
ad impleri p̄t.Quis igiꝛ erit iſte mod⁹:ꝛ in h̄
btā ꝟgo inſtruit mlieres nr̄as.ſuū ꝓꝛiū ſpi
ritū atqꝫ coꝛp⁹ cū oī diligētia cuſtodire.idēqꝫ
in ꝓꝛio viro atqꝫ in tota ſua familia obſua
re.h̄ diligētia facit mlierē de ſimplici diligen
tē ſapiētē.ꝛ de inherti vtilē.de odibili gratā
et de viro ei⁹ ignobili glīoſū.ſic Prouerb.xij
dꝛ Mulier diligēs coꝛona eſt viro ſuo.

De pudicitia virginali q̄ puelle exēplo beate virginis fulgere debent. Ca.viij.

q Uarta doīcella dꝛ dn̄a pudicitia.
h̄ eñ tota ſolertia ſatagebat beatā
mariā cū ꝟginitate hr̄e pudoꝛē.h̄
ꝯſuluit angelo reſpōdere illd ꝟbū.qm̄ viruȝ
nō cognoſco.q̄ſi angelo dicat.intantū diligo
pudicitiā virginalē.tm̄qꝫ ob h̄ abhoꝛreo co
pulā maritalē.cū deo inſpirāte et edocēte ꝟ
ginitatis emiſeriȝ votū qd etiā ꝯcipē ſi deū oī
no nolo cognoſcē virū carnalr.vide q̄ſo q̄to
ȝelo pudicitiā ſeruat in aīa ꝟginalē:qñ nō ſo
lū oderit coꝛp⁹ et ſpūs coꝛruptelā.ſꝫ etiā oēm
actū vicioſū.quocūqꝫ etiaȝ fieret ſine offenſa
dei.ſic ꝯiugalis actus vtiqꝫ fieri p̄t ꝛ maxime
ſi ad diuinā glīam ꝓles fuerit oꝛdinat⁹.et ta
mē etiā hūc q̄tum ex ſe erat abſolute ꝟgo ſic
odio habuit vt ex h̄ dixerat h̄ ꝟbū p̄dictum.
Unde merito p̄ēſandū eſt ꝙ h̄ fuerat ꝑcipua
cā q̄re mod⁹ ꝯcipiēdi filiū iā a deo p̄fixus nō
fuerat ſibi diuinit⁹ reuelat⁹.vt ꝟbo apto ꝟgo
hanc pudicitiā p̄mōſtraret ꝑfectā.ꝛ in h̄ edo
cet btā ꝟgo ꝟgines ꝛ alias q̄ſcūqꝫ mlieres ñ
tm̄ fama et noīe:ſꝫ etiā mēte ꝛ coꝛꝑe querē pu
dicitiā ꝟginalē.ſic dicit apl̄s.j.Coꝝ.vij.Mu
lier inupta ꝛ ꝟgo cogitat q̄ ſūt dei.vt ſācta ſit
coꝛꝑe et ſpū.vt ſctām pudicitiā in vtroqꝫ ho
mie ſeruet:nō ſic ille ꝟgines fatue de qb⁹ ait
dn̄s Math.xxv.Que nō cogitarūt quō per
verā pudicitiā placerēt deo.ſꝫ quō ꝑ ſolū no
mē virgitatis placerēt mūdo.dū de ſua ꝟgi
nitate glīaȝ foꝛis expetūt:in vaſis ſuis oleuȝ
vere pudicitie hr̄e noluerūt ideo ad eternaꝝ
nuptiaꝝ ꝑ ingreſſu oſtiū ꝓpulſantes digne
audire merentur.neſcio vos.

De admiranda obediētia beate virginis quā virgines imitari debent. Ca.ix

a Pdanꝛ reliq̄ q̄tuoꝛ domicelle.q̄ꝝ
ꝓma dꝛ dn̄a obediētia.ſic eñ ex in
obia ꝓme nr̄e ꝑentis ſum⁹ ꝯdēna
ti ita ꝑ obiaȝ marie ꝟgis ſum⁹ a moꝛte ꝑ emp
toꝛia liberati.ido h̄ obia ab eua reiecta a ma
ria gratanꝛ accepta ꝯtinue virgini ſuadebat
optare ſalutē mūdi.ideo diuine volūtati ſb
diet oino ſub diuino imperio ei⁹ voluntateȝ
ānihilari:vñ audita dn̄i volūtate de ꝯceptu fi
lij ſui volenter atqꝫ letāter etiā velociꝛ ange
lo ait.Ecce:q̄ſi dicat.ecce volēti coꝛde:letan
ti facie.atqꝫ veloci oꝑe adimpleo q̄cq̄d diuie
fuerit bn̄placitū volūtati.Et ī h̄ btā ꝟgo ma
ria docet eſſe obediētes.Pꝛio volenꝛ.i.volē
ti coꝛde.Debet eñ maioꝛi iuſta ꝑcipiēti rn̄de
re qd apl̄s ait.Dn̄e qd me vis facere.qꝛ vt dꝛ
Eccl̄s.iiij.Melioꝛ eſt obia ꝙ ſtultoꝝ victime
qꝛ h̄ mactaꝛ volūtas ꝓꝛia:ibi ꝟo caro aliēa
Scdo ꝺebēt obedire letanꝛ.i.leta facie.Unō
Bern̄.Hylaritas in vultu dulcedo in ſmōe:
multū decoꝛāt obediētiā ſubſequentis ſnubi
loſa ꝟo coꝛpis cōpoſitio et facies tenebri ob
ſcurata:deuotionē ab aīa receſſiſſe ſignat.Ter
cio debēt obedire ꝓmpte.h̄ ē ꝓmpto oꝑe.ſic
pſ.ait.In auditu auris obediuit mihi.Et ali
bi.Viā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri:cū dila.c.m.

De ſeruili humilitate virgis benedicte quā vere virgines imitari debent. Ca.x.

ſ Ecūda domicella dꝛ ancilla.h̄ erat
coq̄naria glīoſe ꝟgis marie atȝ fa
milie ſue.ip̄a parapſideſ abluebat
domū ſcobebat.elȳnā paupib⁹ miſtrabat.to
ti⁹qꝫ dom⁹ hūilitatis officia ꝑagebat.h̄ cū ꝟgo
legēt illd Eſa.vij..Ecce ꝟgo ꝯcipiet ꝛ pariet fi
liū ꝛc.itelligēs ex declatōe ꝟgis ꝙ talis ꝟgo

de q̄ loquebat̃ pph̄a erat futura filij dei mat̃ Anxio deſiderio poſtulabat tali ſctiſſime vir gini obſeq̄ ⁊ famulari: illā alloq̄ ⁊ ꝯtēplari vl̃ ſaltē illi in aliq̄ hūilimo officio miniſtrare. Et dū in hmōi deſiderijs ſctā virgo flāmaſceret angelo nūciāte: ſe illā eſſe virginē de q̄ ꝑ Eſa. ſpūſſctūs pphetauit. audita dn̄i volūtate hu mil̄r ſe obtꝑare pans. cū fieret mat̃ dei atq̧ re gina celi et mūdi. nō glīe altitudinis ſed inſi gina humilitatis aſſūpſit nomē dicens. Ecce an cilla dn̄i. q. d. Neq̄q̄ mereor dici dei ſponſa ⁊ mat̃: ſꝫ in oī abiectōe ancilla. Videte q̄ſo o ſtul te et indomite ꝟgines hūilitatē Marie q̄ta abiectōne ſe deijcit. cū ad altiſſima ſubleuat̃. Jp̄a ſe vilificat: vt de⁹ illaꝫ exaltat. Dūq̧ am plius a dn̄o exaltat̃: magis in ſpū humiliat̃. ampliuſq̧ de illa dn̄s iamorat̃. vn̄ Bern̄. Si ne hūilitate audeo dicere marie ꝟginitas ꝺo nō placuiſſet. et in h̄ diſcant virgines deo ḡ te in oī abiectōe ⁊ hūilitate imitari btāꝫ mari aꝫ: nō ſe extollere de virginitatꝫ munere. ſīc fe cit quedā ſupba ꝟgo q̄ de ſua ꝟginitate tāto tumore elata fuit: ꝙ diceret ſe nolle eſſe mag dalenā in celo. ppter quā ſupbiā a dn̄o dere licta p⁹ quendā virū egreſſa meretrix facta ē in pſtibuli ceno. Sed vt habeant ꝟginitateꝫ valcāt ꝯſeruare ſp ſe debēt in aliq̄ bono ope. et maxie in humilitatꝫ obſequijs exercere. ⁊ li cet h̄ ſtatus altitudie fulgeat et nobilitate ge neris ſint dicate. nō tn̄ nobilitate ꝟgis cōpan tur. q̄ in oī famulatu hūili domū ſuā regebat Romani q̄ꝫ imꝑatores filias pprias lanaꝫ ⁊ linū et ꝯſilia hūilitatꝫ opa exercere iubebant. Neſcit em̄ ocia mēs huana ſi circa honeſta et licita occupat̃: ꝯſeruant̃ ꝟtutes et grē. et con tinue ſuſcipiūt incrementū. Si aūt honeſtuꝫ opus neſcit ꝑ abrupta viciorꝫ vagat̃. ſīc. Ec cl̄i. xxiij. ſcriptū eſt. Multā maliciā docuit oci oſitas. ope q̄dē honeſto illicita ſollicitudo vi tat̃ obliuiſcit̃ ⁊ neſcit poſtea mīr idecent̃ hoīꝫ aſpectui apere neſcit a pctōrib⁹ moleſtari Na turale equidē eſt hoīeꝫ in ſuis opib⁹ delecta ri. ideo dū in licitis occupate ad honeſta affici unt̃ inhoneſta vitant̃. et ſic imaculata vita at q̧ ꝟginitas ꝯſeruant̃. inde nō tm̄ honeſte ſꝫ in q̄cūq̧ ſtatu vtiles fiūt et amabiles mundo in oxie ſibi ⁊ deo in oī decore ꝟtutū grate.

De admirādo deſiderio btē virginis quod adoleſcentule ſequi debent. Ca. xj.

t Ercia domicella dn̄a deſiderioſa vocat̃. h̄ ꝟgineꝫ ad deū ſuſpirare docebat. et ꝯtinue dicere cū pſ. q̄ admodū deſiderat ceruus ad fontes aq̄rꝫ ita deſiderat aīa mea ad te de⁹ me⁹. Et alibi. dn̄e ante te oē deſideriū. ⁊ q̄ꝛ ꝑ angelum ſentit ſe in dei matrē ⁊ ſponſā fuiſſe electā: ideo i glo riā ſūmi dei et in ſalutē oim ſaluādorꝫ quā ſꝑ anxio deſiderio affectabat ꝟbū affectantꝫ de ſiderij plenū angelo ſubdit. fiat mihi. Vide aūt q̄te pſtātis ꝟgis deſideriū fuerat̃ apd̄ de uꝫ. Quia q̄cq̄d ꝑ plīma fiat a dn̄o factū ē ipo dicēte Geñ. j. Fiat. nūc in btē ꝟgis dicētꝫ ꝟni co ꝟbo fiat: reddit̃ reformatū. vt nō tm̄ potu erit Eua in pomi ꝯcupiſcētia deformare q̄tū btā ꝟgo in diuine obie deſiderio reformare. Fi at inq̧ mihi in corde ꝑ fidē. in ore ꝑ ꝯfeſſionē in vētre ꝑ incarnatōeꝫ. in manu ꝑ ꝯtractōeꝫ. in brachijs ꝑ ablactatōeꝫ. Jn his aūt oībus diſcere hn̄t ꝟgines inocētes ⁊ tot⁹ femine⁹ ſe xus ardēti deſiderio affectare ſibi inocentiaꝫ pximo beneficētiā. et deo ſeruitutē feruidaꝫ et deuotā. ſīc Prouerb. xj. dꝛ. Deſideriū iuſti oē bonū. Oīne aūt diſtribuit h̄ omia ſint̃ illa tria teſte Mich. vj. Jndicabo tibi o hō q̄d ſit bonū. et q̄d dn̄s q̄rat a te. vtiq̧ facere iudici um. ecce pmū. Judiciū nēpe hois in cōfeſſio ne et ꝯtritōe ſe iudicantis a pctō ꝯſciam pur gat. ſīc Prouer. xx. dꝛ. Rex. i. rōnalis intelle ctus q̄ ſedet in ſolio iudicij: intuitu ſuo diſſi pat oē malū: et diligē miſcōiaꝫ ſcꝫ ad pximū Ecce ſcōm. Et ſollicite cū deo tuo ambulare. Ecce tercium. Hec tria omnia in anima effic̄it deſiderium ſanctum.

De prudētiſſima ac ꝑfectiſſia btē virgīs fide quā habuit i conceptu filij dei quā debent virgines ſequi. Ca. xij.

q Varta domicella dn̄a credētia dꝛ. Hec ꝟginē ꝯtinue inſtigabat inſi ſtere ſapiētie fidei ꝯtinue mentē le uare a ſenſibilib⁹ ad inſenſibilia. de ſpūalib⁹ meditari. vera a falſis diſcernere. delectari i deo ⁊ q̄ſcere in cōplacētia ei⁹. et ſic tota mēs ei⁹ ſuꝑ admirabile luīe fidei ſuꝑ veſtiri habe ret atq̧ illuiari. q̄ cūcta cū ꝑfeciſſet et vniuer ſalia fundamēta fidei nr̄e nūciante angelo ꝑ fectiſſime credidiſſet angelo. in fine ꝯcluſit di cēs. ſcōm ꝟbū tuū. Tūc ꝟo in illa charitas fu it ꝯſūmata. de q̄ apl̄s. j. Cor. xiij. ppꝛijſſime dicit. Charitas oia credit. Tūc em̄ ꝑfecte ꝺo ꝯſenſit. tūc vt digne mat̃ filij dei fieret. dn̄o ar dēti volūtate cōplacuit atq̧ ꝑ exceſſuꝫ diuine amoris et ſui ꝟtute fidei filiū generauit ac ge nuit. Jdeo nō imerito Luc. j. illa ſctā ſterilis grauidata ſcꝫ Elyzabeth de actu fidei illā cō mendans ſibi ait. btā que crediſti qm̄ ꝑficien tur in te que dicta ſunt tibi a dn̄o. Et in hoc mlieres ⁊ maxie ꝟgīes edocent̃ in veritate et puritate fidei ꝟginē imitari: oīa credere ſꝫ nō oīb⁹ credere. ſīc. j. Joh. iiij. admonet dicens. Nolite oī ſpūi credere: ſꝫ pbate ſpūs ſi ex deo ſūt. q̄ꝛ q̄ ſpūal̄r nutrita eſt: noſcit decipulas hoīm. q̄ aūt abſq̧ ſpūali luīe ⁊ doctrina nutri ta ē: facil̄r a iuuenib⁹ decipulis irretit̃.

Articul⁹ tercius de glīa virginū beatarū ⁊ de earum aureolis glorioſis.

t Erci⁹ pncipalis ſtatus ē glīe pmiā tis et btificātis. de q̄ pmio aureole ꝟginū ſufficiat ad pn̄s q̄d dictuꝫ ē in q̄drageſimali de xp̄iana religione ſermo. lxiiij. arti. j. ⁊. c. ij. Talis ſtat⁹ bn̄ pcedēti ſuc cedit. q̄ꝛ ſīc btā virgo cuꝫ his domicellis tota amabilis tota deſiderabilis atq̧ tota lauda bilis reddit̃ ſuo eterno ſpōſo: ita eā imitātes et cū illa ſe ꝯformātes ⁊ has domicellas toto conatu ſecū ducētes atq̧ tenētes. Adducent̃ regi regnature cū illo. nūc ꝑ grāꝫ ⁊ ineīnū ꝑ glīam ſempiternā. ad quā nos ꝑducat ip̄e aīmarū amoroſus et glīoſus ſpōſus dn̄s ieſus xp̄s. Qui cū patre et ſpūſancto viuit ⁊ r̄gnat in ſecula ſeculorꝫ amen.

Dn̄ica palmarꝫ in mane ordo dicendorū ꝑ totā ſeptimanā ſequentem. Sermo. xlix.

Jn nomine ihe

i ſu omē genu flectat̃ celeſtium terreſtriū et infernorꝫ. ad Phi lip̄. ij. Et in ep̄la hodierna ꝑa grata. iā parte maxia ꝑagrata hui⁹ ſacri tēꝑis pnialis pugne. ꝑ guſtū ⁊ adiutoriū caritatis ⁊ palmā amoris feruido iā deſiderio currā⁹: et hui⁹ ſeptimane ſctōs dies oī q̄ poſſimus ꝺ uotione celebrem⁹. h̄ q̄dē ē tp̄s victorie triū phalis toti⁹ ꝑli xp̄ianorꝫ. in h̄ fruct⁹ totius pe nitētie ſalutarꝫ. Jn h̄ dieq̧ myſtice ꝯcludit̃ ſa lus noſtra ⁊ ꝯſūmatio caritatis Nā teſte dn̄o Math. x. Qui ꝑſeuerauerit vſq̧ in finem h̄ ſalu⁹ erit. Ad hāc igr̄ ſequēdā ſalutē h̄ mane erigem⁹ triūphale vexillū glīoſi nois ieſu xp̄i vt in noīe ei⁹ victorioſi ſpernam⁹ oēs inſurgē tes i nobis. palamq̧ faciam⁹ admirādas grās et ꝟtutes ei⁹. Hodie infra diē patefaciē⁹ q̄ꝫ admirabile q̄ꝫ deſiderabile ſit bonū carita tiue pacꝫ et vnionis diſcordātiū aiorꝫ. q̄q̧ ne ceſſariū et meritoriū atq̧ magnanimū ſit ini micis et ſe ledentib⁹ indulgere. obſecrās oēs dilectores pacis ⁊ vnitatis ꝑ viſcera miſcōie dei nr̄i: vt q̄ſcūq̧ nouerint int̃ ſe aliq̄ mō diſ cordātes aut inimicicias obſeruātes. oī inge nio ſolicitudie ⁊ conatu q̄ pn̄t ꝯducāt eos ad ſermonē hodiernū q̄ erit de pace et vniōe. vt digne poſſim⁹ h̄ ſacrꝫ paſca oēs in grā ſctē cō munionis ⁊ vnionis pacifice celebrare. Se cunda feria q̄ꝛ ſepe ꝯtingit feſtū annūciatōis cadere his diebus. ideo ꝺ ꝟgine glīoſa dictu ri ſum⁹ declarātes triplices ei⁹ ſtat⁹. ſcꝫ ꝯcep tionis natiuitatꝫ ⁊ annūciatōis. ſūmā ꝑfectio nē et caritatē vt ampli⁹ pficere poſſem⁹ i amo re et deuotōe illi⁹. feria tercia vt digni⁹ poſſet ſe q̄libet examinare ⁊ diſponere ad ſctiſſimū ſacramētū dicem⁹ de ꝯſcia bona et mala. oſtē dētes q̄d ſit ꝯſciētia ſm̄ nām ſm̄ caritatē ⁊ grā tiā atq̧ ſm̄ culpā. feria q̄rta aperiem⁹ errores q̄bus ꝯſciētia mala decipi et puari ſolet cari tate ⁊ ꝺ remedijs ꝯtra illos. feria. v. in mane oſtendem⁹ ſeu agem⁹ de ſtupēdis et mirabili bus ſctiſſime ſacramēti: et quōꝑ illud oēs aīe potētie reformāt̃. ſilīq̧ apiēm⁹ quō in eo relu cet admirāda potētia ſapiētia et clemētia dei et q̄ꝫ fructiferū ſit digne ſuſcipiētib⁹ illud. in ip̄a dn̄ica cena infra diē dicturi ſum⁹ de trib⁹ generibus hoīm male et bn̄. i. i caritate ⁊ abſq̧ caritate ſumētiū h̄ ſctiſſimū ſacramentum feria. vj. in paſceuen patefaciem⁹ imenſū ⁊ cō ſūmatū amorē. quē nobis oñdit dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s moriendo in cruce ꝑ noſtra ſaluatōe. de clarātes abyſſū penarꝫ ei⁹ nec nō etiā manife ſtis rōnibus oſtendem⁹ ꝙ nunq̄ fuit nec eſſe poteſt obpbrioſior mors q̄ꝫ ip̄a mors ih̄u cri ſti. Demū manifeſtabim⁹ admirāda miſteria crucis ⁊ mortis ei⁹. Sabbato ſctō vt q̄libet ſe digne preparare meli⁹ poſſet ad ſuſcipiendū in die ſctō paſche ſanctiſſimū ſacramentum eu chariſtie. oſtendem⁹ quibus amoroſis mo dis quilibet preparare ſe debet ad illuꝫ amoro ſū cibū deuote atq̧ digne vt op⁹ ē ſuſcipiēdū

Dn̄ica palmarū in mane de glorioſo noīe dn̄i nr̄i ieſu xp̄i. ſer. xlix

Jn nomine ihe

i ſu oīne genu flectat̃ celeſtiuꝫ terreſtriū et infernorꝫ ad Phi lip̄. ij. et in ep̄la hodierna ꝟiſ. patuit. Deficit ſenſus: heret palato lingua. ⁊ oīs areſcit ſermo cū de noīe ih̄u ac de laudi bus ei⁹ mens hūana ꝯſiderat pnūciare ſmo nē. Eſt nēpe tā amplū tanq̧ profundum pe

x de mane. ſermo. 49. de glorioſo noīe dn̄i nr̄i Jeſu x.
2. infra diem ſermo 50. de pace et cōcordia ... ac de remiſſione iniuriarum.

lagus nomē eius. vt ad plenā explanationē
illi⁹ nullus hūan⁹ intellect⁹ exp̄mere queat. vñ
Iſido. ait. ꝙ nomē dictū eſt q̄ſi notamē eo ꝙ
nobis res notas efficit. De natura em̄ nois
eſt notificare illū cui⁹ eſt nomē. ita ⁊ nomē ie=
ſu incōprehēſſibilē nobis notat. Quis em̄ in
cōprehenſibilē explicare queat? qs poſſet ex=
p̄mere infinitū. aut qs deū et hoīeꝫ poterit co
artare ſermone. Propheta em̄ ad dn̄m ait.
Scdm̄ nomē tuū de⁹ ſic ⁊ laus tua. i. ſm̄ rem
nois tui laudabilis es tu dn̄e. s; qs rē nois e⁹
explicare poterit vt laudet ip̄m deū ꝑ eā et ꝓ
pter eā. Quis ē igiꝉ tāte gr̄e ⁊ tante v̄tutis ꝙ
ad laudis ei⁹ p̄coniū aliq̄ modo repiaꝉ idone
us. nemo ꝓrſus niſi fuerit labijs circūciſus.
Proinde Eſa. vj. in ꝯtemplatiōe ſubuect⁹ ad
regis gl̄ie viſionē. anteq̄ȝ de iheſu quē vocat
emanuel ⁊ de ꝯceptōe v̄ginis ordinaꝉ ſmo=
nē ſe ꝓfiteꝉ pollutū: ꝫeraphicū expiꝉ miſteri=
um: carbonē in labijs ſentit igninū: ⁊ ſic pur=
gatus et ſpūalꝛ circūciſus v̄gineū ꝯceptū an
nūciat et filij nomē in vtroq̄ȝ declarans fidei
venerabile ſacramentū. Ueni igiꝉ dn̄e Ieſu
xp̄e q̄ miniſter es nr̄e ſpūalis circūciſiōis ⁊ la
bia mea tangas. iniq̄tatē auferas. meū porri
ges affectū. illuies intellectū. ꝑficias impfectū
linguā āmoueas affatum et actum vt ad tui
nois gl̄iam tue caritatis ardor imiſſus pieta
tis euaporat flāmā. Et de tanta ſuauitate no
mis tui. nō labijs tm̄ exteriorib⁹: s; ſenſib⁹ in=
teriorib⁹ refectionē captam⁹ ⁊ guſtū. Sic em̄
aqua fontis exigui leuiter euaporans in ſui
ſcaturigine p̄mitus anguſtaꝉ. ⁊ q̄dam ſuaui
murmure delectabiliq̄ȝ ſuſurro diriuata. p⁹=
modū latius manās in fluuios multiplices ⁊
habūdantiſſimos laticeſ ampliaꝉ. Sic nomē
ieſu breue ſillabis. leue ꝓlatōe ſermonis. g̃=
ue ſententijs. ſupeffluit et redūdat ineffabili
bus ſacramētis. Om̄ia q̄cūq̄ȝ deus ꝑ ſalute
hūana ordinauit in Ieſu noīe cōprehendun
tur. Interp̄taꝉ em̄ ſm̄ Ierony. ſaluator. ſal⁹.
ſalutaris. ſalutare. q; ſaluat a peccatis. libat
ab inimicis. ꝯfert gr̄aꝫ. et largiꝉ gl̄iam. Prio
em̄ q; à pc̄tis ſaluat. ſaluator nūcupaꝉ. Unō
angel⁹ ſc̄tiſſimo Ioſeph Math. ij. ait. Uocas
bis nomē ei⁹ ieſū. Ip̄e em̄ ſaluū facit populū
ſuū a pc̄tis eoꝝ. Scdo v̄o q; ab inimicis liberat
q̄bus ſubiecti eram⁹ ſalus dictus eſt: ſic ꝫach
arias dicit Luc. j. Salutē ex inimicis nr̄is et
de manu oim̄ q̄ oderūt nos. Tercio v̄o q; g̃=
tiam ꝯfert: q; ꝑfectio ſalutaris denominaꝉ.
ideo ſalutaris d; iuxta illud ps̄. Redde mihi
leticiā ſalutaris tui eo ꝙ peccādo amiſerat eā
Quarto quideꝫ q; largiꝉ gl̄iam: d; ſalutare.

Proinde Gen̄. xlix. ait Iacob. Salutare tuū
expectabo dn̄e. i. gl̄iam iā ꝓmiſſam. h̄ quidē
oia tā alta tam magna tamq̄ȝ imenſa in h̄ be-
nedicto noie myſtice cōprehēdunꝉ. ſcꝫ ieſus
qđ inſinuare volēs apl̄s ad Rō. ix. c. recitās
Si fuerit numer⁹ filioꝝ iſrael tanq̄ȝ arena ma
ris. reliquie ſalue fient: v̄bū em̄ ꝯſumās ⁊ ab
breuiās in equitate q; verbū abbreuiatū faci
et dn̄s ſuꝑ oēm terrā. ꝓpter ſuā igiꝉ excellē-
tiā h̄ nomē p̄mo fuit a prē p̄noiatum. ſcdo ꝑ
multa tpa ante p̄figuratū. Tercio ante ꝓphe
tatū. q̄rto ab angelo nūciatū. q̄nto a virgine
reuelatū. ſexto ab apl̄is p̄dicatū. ſeptio ab oi
bus veneratū ⁊ adoratū. Prio igiꝉ fuit a pa=
tre p̄noiatū. imo a tota trinitate in p̄ncipio li
bri vite eternalꝛ fuit ſcriptuꝫ. qs em̄ auderet
eterno v̄bo imponere nomē niſi deus pater
inciperet. Ille nēpe qui eternalꝛ verbū dicit h̄
nomē ih̄s noiatū ꝯceſſit. vñ ꝑ Eſa. xlv. ca. ait
ego dn̄s qui voco nomē tuū. Et in eodem. c.
ait ego uocaui te noie tuo. Et iteꝝ. lxij. ca. ait
Uocabiꝉ tibi nomē nouū qđ os dn̄i noiauit
Hoc quidē nomē impoſuit illi dn̄s ab eterno
q̄ñ p̄deſtinat⁹ eſt fili⁹ dei in v̄tute: ſic apl̄s ad
ad Ro. j. ait. Proīde eſa. lxiij. ait. Dn̄e a ſc̄o
nomē tuū. Et iteꝝ ꝓpheta ait. Sit nomen e⁹
benedictū in ſc̄la ante ſolem ꝑmanet nomen
ei⁹. ab eterno. Inſuꝑ ſcripſit de⁹ h̄ nomē in li
bro vite. de q̄ Exod. xxxij. Moyſes ait. Aut
dimitte pp̄lo hanc noxam. aut ſi nō facis de
le me de libro vite quē ſcp̄ſiſti. Et iteꝝ Lu. x.
dn̄s apl̄s ait. Gaudete q; nomina veſtra ſcri
pta ſunt in celis. Dan̄. q̄ȝ. xij. vidit Dan̄. ꝙ li=
ber vite in quo erant ſcripti oēs electi in iudi
cio apertus eſt. In capite hui⁹ libri tanq̄ȝ ca=
put oim̄ ſaluādoꝝ poſitū eſt h̄ nomen ieſus.
ſicut ꝓpheta in ꝑſona eiuſ ait. In capite libri
ſcriptū eſt de me. Scdo fuit h̄ nomē iheſus ꝑ
multa tp̄a ante p̄figuratū. Habuit nempe iu
dea quoſdā. Ieſus ſicut ait Bern̄. antecedē-
tes iſtum: quoꝝ vacuis vocabulis gl̄iaꝉ. Il=
la em̄ nec lucent nec paſcūt. nec medenꝉ. ido
ſynagoga in tenebris eſt vſq̄ȝ adhuc. fame. et
infirmitate laborās. nec ſanabiꝉ nec ſatiabiꝉ
donec ſciat ieſum dn̄ari Iacob et finiū terre.
Triplicē em̄ Ieſum legimus fuiſſe in ea Pri
mo em̄ habuit ieſum naue: qui fuit Ioſue. et
hic diciꝉ ſaluaſſe ab exilio et ꝑegrinatōne de
ſerti. quia diuiſit terram ꝓmiſſionis Ioſue
xviij. Scdo habuit ieſū filiū ioſedech: et iſte
diciꝉ ſaluare quia fuit ſacerdos ſanctiſſimus
et reedificauit templū vbi egit ſuū ſacerdoti=
um: et de h̄ diciꝉ ꝫach. iij. Oſtendit mihi dn̄s
ſacerdotem magnum Ieſum. Tercio habu=

it ieſum filium ſyrach. hic fuit ꝓpheta ſacer=
dos et ſapientiſſim⁹ doctor. vñ de eo Eccl̄i. v
diciꝉ. ꝙ ip̄e renouauit ſapiaꝫ de corde ſuo. s;
valde magna drā eſt inꝉ p̄figurātes et p̄figu=
ratū ih̄m: Naꝫ p̄m⁹ ih̄s. i. ioſue ꝯfractis et diſ
ſipatis ſeptē regnis chananeoꝝ introduxit
filios iſrl̄ in terrā ꝓmiſſionis. Sꝫ nr̄ ih̄s ꝯfra
ctis regnis inferoꝝ introduxit omēs ſc̄ōs in
ſempiternā gl̄iaꝫ. Scd̄s ih̄s. i. fili⁹ ioſedech cō
ſtruxit tēplū qđ gl̄ioſi⁹ fuit q̄ȝ p̄mū qđ edifica
catū fuit a ſalomone. vt diciꝉ Aggei. ij. q; in
eo xp̄s p̄ſentat⁹ fuit. Sed nr̄ dulcis ih̄s tēpluꝫ
reedificauit gr̄e et veritatis. i ſe ruinoſā. imo
ruinatā reedificādo naturā. In quo quidem
obtulit ſui cordis et corpis holocauſtum me=
dullatū. Terci⁹ ieſus fuit ꝓpheta ſacerdos re
nouās ſapientiā de corde ſuo: nō tm̄ virtute
ſua. Inſuꝑ ꝓphetauit in multe obſcuritatis
ſermone. et docuit in figuris veteris teſtamē
ti. Sed noſter amoroſus ih̄s fuit etiā ꝓphe=
ta magn⁹ in oꝑe ⁊ ſermone. figuras explicāſ
et vmbras clarificās: ac ſapientiā noui teſta=
menti inouās de ſpūſc̄tō docēs in doctrīa di
ſicut ptātem habens et nō ſicut ſcribe et pha
riſei. fuit itaq̄ȝ ſacerdotū ſacerdos ſicut ꝓ=
pheta ait dicens. Tu es ſacerdos ineternuꝫ
ſm̄ ordinē melchiſedech videtis ergo nūc pa
lam ꝙ illi nō fuerūt veri ih̄s. nec predicamus
de illoꝝ noie cum annunciamus et extollim⁹
nomē ieſu. ſed p̄dicam⁹ iheſū xp̄m filiū dei vi
ui qui eſt verus ſaluator mūdi. Precedit em̄
lucifer ſolem. tenebra lucem. nuncij regē ⁊ fi
gura myſticā veritatē. Predicti em̄ ih̄s p̄miſ
ſi ſunt tanq̄ȝ baculus helizei ꝓphetā p̄ueni=
ens ad mortuū ſuſcitandū. iiij. Reg. iiij. Nec
potuerūt illi noia ſua interp̄tari. q; vacua q̄=
dē erant a vera ſalute. Suppoſitus eſt enim
mortuo baculus et nō erat vox nec ſenſus eo
ꝙ baculus erat. s; deſcendit qui baculū miſit.
quia verus ieſus qui p̄miſerat eos noſtram
aſſumpſit naturam: et mox probans ſe eē ve
rum ieſum. ſaluū fecit populū ſuū a pc̄tis eo
rum. et eſt vox et ſenſus nō inſtar priorū va=
cuus eſt a ſalute. Sed audi quid fecit vñ vox
eſt et ſenſus vtraq̄ȝ redijt ſicut Bern̄. ait. Nā
vir ille ꝓpheta potēs in oꝑe et ſermone d̄ ex
celſo monte deſcendens quaſi alter helyſe⁹
de monte carmelo mortuū hoiem viſitare di
gnatus eſt cū ſit puluis et cinis dignatus ſe
inclinare iacenti contrahi et coequari paruo
ceco impriri lumē oculoꝝ ſuoꝝ et os mutuꝫ
oris ꝓprio oſculo ſoluere. debileſq̄ȝ manus
ſuaꝝ roborare contractu. et flatum q̄ exierat
ſua inſpiratōne refundere. ſuauiter rumino

iſta et replenꝉ viſcera mea et iteriora mea ſpi
rituali dulcedine ſaginanꝉ. atq̄ȝ oia oſſa ger=
minār laudem. Sequiꝉ ꝙ puer ſepties oſſita
uit: ꝙ in reſuſcitata eccl̄ia cernim⁹ adimpleri:
dū ſepties in die laudes iubilat ſaluatori. oſ=
ſitabis etiā ſeptis et tu pctōr. Si q̄nq̄ȝ ſenſus
exteriores et duos interiores inſpirationi ꝓ
phetie ieſu ter facte interius conformes. red
das et iubilando atq̄ȝ cantando dicas. cor me
um et caro mea exultauerūt in deuꝫ viuum.
Tercio fuit ante ꝓphetatū. vñ Abachuc. iij.
Ego aūt in dn̄o gaudebo et exultabo in dn̄o
ieſu meo. In Eſdra quoq̄ȝ. iiij. Q̄ȝ q̄ȝ nō ſit in
canone dn̄s ait. et erit p⁹ annos hos. et mo=
rieꝉ filius meus iheſus. et ꝯuerteꝉ ſeculū. s; ⁊
Sibilla eriterea h̄ nomē ieſus miro mō pro-
nūciauit vñ Aug⁹ de ciuitate dei li. xviij. ca.
xxiij. ponēs verſus Sibille maxime de fine
mūdi dicit eos fuiſſe trāſlatos de greco in la-
tinū. s; quia trāſlator nō potuit ꝓpter menſu
ras verſuū ſeruare lr̄as p̄ncipioꝝ illoꝝ non
ꝯſonant oino in latino ſic in greco. nā in gre
co cōiunctis omnibus p̄mis lr̄is oim̄ verſuū
h̄ verba cōprehendūt. ih̄s criſtus filius dei ⁊
ſaluator. Quarto q̄ȝ fuit nomē ieſus ab an=
gelo nūciatum. vñ Luc. j. ait angelus Gabri
el marie. Ne timeas maria inueniſti gratiaꝫ
apud dn̄m. ſcꝫ quā ꝑdiderat Eua. ecce conci
pies in vtero. i. totū accipies in te ⁊ ex te ⁊ pa
ries filiū et vocabis nomē eius ieſū. Ex q̄ ptꝫ
ꝙ ieſus eſt ꝓpriū nomen eius: et xp̄s appella
tiuum. q. d. tu es illa aīa tanta gr̄a plena ꝙ
tibi a deo ꝯceſſum eſt vt mundo tribuas ſal=
uatorem. et prima oim̄ hoim vel mulieꝝ ſal=
uificum et glorioſum nomen ih̄m annunci=
es toto mundo. Et iterum Luc. ij. vocatum
eſt nomen eius ieſus quod vocatū eſt ab an
gelo priuſq̄ȝ in vtero ꝯciperetur. quod verbuꝫ
poteſt eſſe thema in die ſacrate circūciſionis
ieſu. Quinto fuit a virgine reuelatum. In=
ſuꝑ et a ſc̄tiſſimo ſpōſo ſuo ioſeph. Naꝫ ip̄is
duobus a deo tantū ꝑ angelum hoc officiuꝫ
cōmiſſum eſt. vt nominarent xp̄m ieſum filiū
dei. de virgine ſupra paruit. De ioſeph vero
Math. ij. ait angelus Ioſeph. Noli timere
accipe mariā ꝯiugē tuā qđ em̄ in ea natum ē
de ſpūſc̄tū eſt. Pariet aūt filiuꝫ et vocabis no
men eius Ieſum. Hi ambo Ioſeph et maria
prius in die circūciſionis reuelauerūt iaꝫ na
tum eſſe ieſum. i. ſaluatorem mundi. De hu=
iuſmodi nominis impoſitione diciꝉ. Eſa. lv.
Erit dn̄s nominatus in ſignū eternuꝫ quod
non auferetur. ſcꝫ a credentibus in eum. Se=
xto fuit ab apl̄is ꝑ vniuerſum orbeꝫ p̄dicatū

Inceperūt etem̄ a iudea. Proinde Act. v. de
apl̄is ſcriptū eſt. Om̄i die nō ceſſabāt in tem
plo et circa domos docētes et euāgelizantes
ieſum xp̄m. Vide ꝙ dulce euāgeliū xp̄us vn
ctus Jeſus ſalus om̄e tulit peccatū q̄ miſcuit
vtile. Dulci deniqꝫ a iudea ꝓuenerūt ad gre
cos et finalit̄ ad latinos. et ſic myſtice impletū
eſt ꝙ Pylatus poſuit in tytulo triūphali. qđ
ſcriptū erat hebraice grece ⁊ latine Jeſus na
zaren⁹ rex iudeoꝝ. qꝛ ꝑ oēs liguas ꝑ apl̄os p̄
dicari debebat gl̄ia nois Jeſu xp̄i. ſicut ꝓphe
ta ait. In oēm terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ ⁊c. ſ. p̄dica
tionū h̄ nomē. Sup oēs alios tn̄ uas electio
nis Paulus tanꝙ candelabrum ſctm̄ ſnp qđ
nomē Jeſus fuit ſicut lucerna ſplēdens. ſuo
fulgore illuians vniuerſū mūdū. ſicut Act. ix
dn̄s ait. Vas electionis eſt mihi iſte. vt portꝫ
nomē meū corā gentib⁹ ex regibus ⁊ filijs iſ
rael. Sic ꝙ gloriabat̄ ip̄e. j. Coꝝ. ij. dicēs. nō
em̄ iudicaui me aliqđ ſcire int̄ vos niſi xp̄m ie
ſum et hūc crucifixū. Septimo v̄o eſt ab oīb⁹
adoratū ⁊ veneratū. An nō ois creatura fle
ctit genu noi eius. cū in creatura etiaꝫ q̄tidie
fiant mirabilia in noie eius. ꝓinde Origeñ.
ait. Nomē ih̄u nomē gl̄ioſuꝫ et omi cultu di
gniſſimū. vn̄ ſalua verita nō īmerito pōt dici
ac pia deuotōe credi: ꝙ cū Paulus raptus fu
it in ꝑadiſū ſicut ip̄emet teſtat̄. ij. Coꝝ. xij. Et
audiuit archana verba q̄ non licet hoī loqui.
ꝙ tūc ꝑfecte didicit nomē ieſuꝫ ab oībus ado
randū. Nempe in raptu idem eſt audire qđ ⁊
videre. Ad cui⁹ euidentiā aduertenduꝫ eſt ꝙ
triplex eſt cognitio dei. Prima ꝑ naturā. ſcđa
ꝑ grām. tercia ꝑ gl̄iam. Prima ē ꝑ naturaꝫ
Pōt em̄ itellectus human⁹ cognoſcere deū ꝑ
naturā. ſicut et Ph̄i cognouerūt. Nā ſm̄ Boe
tiū oīb⁹ hoīb⁹ cognitio dei nāl̄r inſita ē. Se
cūda eſt ꝑ grāꝫ. i. ꝑ fidē formatā ſiue informē
ſicut eū cognoſcūt fideles in hac vita. Ter
cia eſt ꝑ gl̄iam qđ eſt videre deū ꝑ eſſentiā. ſi
cut eū bt̄i vidēt in patria. et ad hunc gradum
impoſſibile ē ſm̄ ſtatū vie ꝑtingere: niſi diui
na virtute ſup naturā mirabil̄r oꝑante et ele
uāte. vſqꝫ ad hūc gradū fuit aīa bt̄i Pauli ele
uata: et h̄ eſt terciū celū ad qđ Paul⁹ raptus
fuit qꝛ vidit diuinā eſſentiā. vn̄ ſm̄ Aug. in li.
de videndo deū. Et audiuit archana verba
qꝛ fuit illuiatus ⁊ inſtructus de tā altis myſte
rijs ꝙ de eis nō licet hoī loqui: tū qꝛ explica
ri non habent humana lingua. tū qꝛ animal̄
hō non percipit ea q̄ ſūt ſpūs dī. In p̄fata au
tē viſione pie poſſim⁹ meditari ꝙ ip̄e vidit gl̄i
oſum dn̄m qui ꝯſtitutus erat in gl̄ia dei p̄ris
in celeſtibus ſup oēm p̄ncipatū poteſtatē vir
tutem et dn̄atīonē. et ſup om̄e nomē qđ noīa
tur non ſolū in h̄ ſeculo ſ; etiā in futuro. et ꝙ
pater oia ſubiecit ſub pedibus ei⁹ ſicut ip̄e ait
ad Eph̄. j. Cum igit̄ cerneret illuꝫ in tāta gl̄ia
ſublimatū. q̄dā ſpūali clamore inflāmatus to
tus ex amore illi⁹ exclamauit dicens. Jheſus
amor meus. Ad cuius noiatōeꝫ et clamoreꝫ
oēs ciues bt̄i genuflexerunt adorantes Jhe
ſum in noiatōne illius. in endē nomie intelle
xit ꝙ in noiatōe ieſu genuflectebāt ſe oēs ſpi
ritus infernales: ac ſic debere facere. oēs ſpi
ritus viatores. Proinde a celo rediens ac p̄
dicta recolens in ſpū dei precipiēs vniuerſis
ſcripſit v̄bum ꝓpoſitum dicens. In noie Je
ſu oē genu flectat̄: celeſtiū: terreſtriū et infer
noꝝ. Celeſtes ꝑ gl̄iam. terreſtres ꝑ grāꝫ. et in
fernales ꝑ iuſticiā ſempiternā. plane effuſuꝫ
eſt tanꝙ oleū nomē ieſu: qn̄ nō ſolū celū ter
raſqꝫ ꝑfudit. ſ; etiam inferos ſup aſperſit. hoc
aūt eccl̄ia volens ab omnibus impleri ſtatu
it extra de imu. eccle. Decet domū dn̄i ſancti
tudo li. vj. dicens. Conuenientes in eccleſia
nomē quod eſt ſup om̄e nomē: a q̄ aliud ſb ce
lo nō eſt datum hominibus in q̄ fieri creden
tes ſaluos oporteat. nomē videlicet Jeſu cri
ſti qui ſaluū facit ppl̄m ſuū a peccatis eoꝝ. ex
hibitione ſpālis reuerentie attollāt. et qđ ge
neraliter ſcribitur vt in nomine ieſu om̄e ge
nu flectat̄ ſinguli ſingulariter in ſeip̄is implē
tes p̄cipue dū agunt̄ miſſarū ſacra myſteria
glorioſum illud nomē quandocūqꝫ recolitur
flectant genu cordis ſui. qđ vel capitis inclia
tione teſtent̄. vt igit̄ hoc feruentius et deuo
tius obſeruetur: vtilitates ac profectus quoſ
nobis conferat hoc nomē Jheſu diligentius
ꝯſideremus. Eſt em̄ ſimilimū ſoli. ſicut ei ſol
iſte materialis ſuo vigore ſplendore ac calo
re viuificat augmentat atqꝫ ſeruat cūcta ter
re viuentia. Sic nomen Jeſu cunctis in h̄ ſe
culo ꝑegrinis vitam gratie preſtat et incipiē
tibus et ꝓficientibus. Proinde zach. vj. ait.
Oriens nomen eius. i. ſicuti ſol refulgens i
oriente. Et iterū p̄s. ait. In ſole poſuit taber
naculum ſuum. i. fecit ſolem myſticū qui eſt
radioſa fides tabernaculum nominis ſui. di
ſtinguamus igitur fulgorem huius ſacri no
minis in duodeciꝫ ſplendidos radios. vt ha
bundantia radioſe fidei nominis Jeſu criſti
in duodecim articulis per duedecim apoſto
los per totum vniuerſum radioſe diffuſa mi
ſtice deſignet̄. ſicut Eccl̄i. xlij. dicitur ſol illu
minans per omnia reſpexit.

Articul⁹ prim⁹ de quatuor radijs ac virtutib⁹ nois nr̄i dn̄i ieſu xp̄i ꝑtinētib⁹ ad incipientes.

p Ro incipientibus em̄ q̄tuor radi
os ſeu radioſas virtutes habꝫ no
men domini Jeſu: ſm̄ ꝙ quatuor
mala aduerſant̄ eis. Eſt em̄ eis ad
uerſaria. Primo culpa. ſecundo pugna. ter
cio concupiſcentia. quarto etiā pena. Cōtra
hec quatuor eſt nomē ieſu. Primo refugium
penitentium. ſecūdo vexillum ꝓeliantium.
tercio remediū infirmantiū. quarto ſolatium
pacientium.

Prim⁹ radi⁹ nois ieſu in q̄ oſt̄ dit̄ q̄nta miſcđia erga pctōres i hoc noīe demonſtrat̄. Ca. j.

p Rimo v̄o nomē ieſu eſt refugium
penitentiū. ſcꝫ contra malum cul
pe. Quis em̄ peccator non timeat
nomen potentie. quis non pauc
at nomen diuine ire. aut quē non terreat no
men furoris dei. aut cum noiari audit dn̄m
vltionū: ſed ecce nomen ieſu dulce refugium
in quo exinanitur poteſtas ſeu maieſtas dul
ceſcit pietas et dei magna miſericordia demō
ſtratur. Oliꝫ v̄o in veteri teſtamēto in lege ti
moris erat terribile nomē dei. vnde Eſa. xxx
dicitur Ecce nomē dn̄i de longinquo venit:
ardens furor eius et grauis ad portandum
Vide ꝙ terribile eſt nomen dei: vbi ardor fu
ror et pondus vtiqꝫ ad comburendum ad ſe
uiendū ad obruendum. ſed hec oia cōtempe
rata ſunt in fonte miſcđie et pietatis. i. in vte
ro virginali ꝑ ieſum xp̄m amoroſum noſtrū
Nam ibi ardor redactus eſt ad temperiē fu
ror ad manſuetudinem. et pondus ad leuita
tem. vnde iam filius a philos quod eſt amor
denominet̄: ac ꝑ hoc dei amor immenſus ad
nos peccatores manifeſtius palam fiat. Pro
inde Luce. j. ait angelus ad mariam. Spiri
tuſſanctus ſuꝑueniet ī te et v̄tus altiſſimi ob
umbrabit tibi. Ideoqꝫ qđ ex te naſcet̄ ſanctū
vocabit̄ filius dei. O igit̄ amoroſiſſimū ⁊ gr̄i
oſiſſimū nomē. O nomen ſanctū o nomē pi
um et om̄i dulcedine plenuꝫ. hoc quidem eſt
illud ſanctiſſimum nomē. quod fuit tantum
ab antiquis patribus deſideratū. tantī anxi
etatibus expectatū: tantis languoribus ꝓlō
gatum: tantis ſuſpirijs inuocatū: tantī lacri
mis poſtulatū. ſed tempore gratie miſericor
diter donatū. hoc quidem deſiderabat pro
pheta cum ait. Dic anime mee ſalus tua ego
ſum. q. d. o dn̄e ſatis dixiſti. hec dicit dn̄s ex
ercituum deus vltionū et dn̄s iuſtus noſter
abſconde queſo nomen potentie: non audia
tur nomen vindicte taceatur nomen iuſticie
da nobis nomen miſcđie ſonet nomē ieſu in
auribus meis. qꝛ tunc vere vox tua dulcis: ⁊
facies tua decora. Ecce dulce refrigeriuꝫ no
men ieſu: ſine quo tam patres antiqui ꝙ etiā
hoīes noui teſtamenti inuacuum ſperauerīt
habere ſalutem. ideo dicit̄ Math̄. ij. ait an
gelus ad Joſeph. Vocabis nomē eius Jhe
ſum. ip̄e em̄ ſaluum faciet populum ſuum a
peccatis eoꝝ. Et iterum Actu. x. ait Petrus
huic ꝓphete om̄ē teſtimoniū ꝑhibent. remiſ
ſionem peccatorum accipe per nomen eius.
omnes qui credent in eum. ſcꝫ fide oꝑante ꝑ
dilectionem. et. j. Joh̄. ij. ait. Scribo vobis fi
lioli mei quia remittunt̄ vobis peccata ve
ſtra per nomen eius. et iterum Act. iiij. Pe
trus ait. Non em̄ aliud nomen eſt hominib⁹
ſub celo datum in quo oporteat nos ſaluos
fieri. Et iterum paulo ante de eodem nomine
ait. Non eſt in aliquo alio ſalus. Hoc quideꝫ
nomen ieſus Exo. xxviij. Per nomen dn̄i te
tragramaton prefiguratū eſt. Scđm em̄ Ni
colaum de lyra ſup̄ Exod. xxviij. Sextum or
namentū ſūmi ſacerdotis erat lamina aurea
pendens in fronte eius. ligata cū mitra filis
iacinctinis: in quo erat nomen dn̄i tetragra
maton ſcriptum. hec autem ad modum coro
ne erat formata. vnde et corona imꝑfecta de
nominabatur. quia ſolum ꝓtendebat̄ ab au
re ad aurem tranſiens ſup frontem ſm̄ Joſe
phum et Rabanum. Salonē. ita ꝙ ipſa cū ſe
micirculo quod erat ex parte poſteriori capi
tis faciebat quaſi coronam ꝑfectam. Naꝫ cir
ca fineꝫ predicti capituli dn̄s ad Moyſen ait
Facies et lamina de auro puriſſimo in q̄ ſcul
pes ope celatoris ſanctum domino . i. nomē
dei tetragramaton ſm̄ predictū Nycolaū de
lyra. Et idem in queſtione cōtra iudeos ſup
illo verbo Jeremie. xxiij. circa finem. ꝑ virtu
tis dei viuētis dn̄i exercituum inq̄t. Vbi noſ
habem⁹ dn̄i in hebreo ponit̄ nomē dn̄i tetra
gramaton qđ ſignat diuinā naturā ſm̄ ſuas
ꝓprietates intrinſecas: abſqꝫ reſpectu ad ex̄.
h̄ ſiqđē nomē in lamia aurea ſcp̄tū portabat
pōtifex in frōte ſcriptū qn̄ ingrediebat̄ ſctā ſcā
toꝝ: vt myſtice deſignaret. ꝙ nulla aīa intro
ibit in tēplū regni celoꝝ ad ſacrificandū deo
ſacrificiū laudis: niſi nomē ieſu portet ſcp̄tū
in fronte ſua. ⁊ ſic ſacrificabis tūc deo ſacrifi
ciū laudis. Scribit̄ em̄ p̄mo in aīe fronte ꝑ
baptiſmi ſacrm̄. ſ; abolet̄ ꝑ pctm̄ mortale. Et
iteꝝ ſcribit̄ ex pn̄ia v̄tuali. ſic Apoc. iij. dr̄. et
ſcribā ſup eū nomē dei mei. h̄ ſiqđē ſolū vere
nominat̄. cui⁹ natura v̄e ꝑ nomē exprimitur
Vnđ Geñ. ij. Adā res oēs nomiauit. qꝛ oīm
rerū naturas nouit. Nomē igit̄ tūc ſup pec

catorē ſcribiť qſi ꝑ verā ↄtritionē h̄ meruit vt
ꝑ eam ad veram ieſu noticiā eleueť. Et uerū
de hac ſcriptura .ij. Cor. iij. apl's ait. epiſtola
xp̄i vos eſtis ſcripta in tabulis cordis carna
libus. Ex dictis elici pōt ꝙ quicunq̧ etiā ſce=
leratus in fine vltimo poſitus nō valens alr
de pctis ꝑteritis ſe iuuare niſi ꝑ contritionez
cordis. tūc ſi vere corde iuocat h̄ nomē ieſus
r̄miſſionē cōſequiť oim pctōꝝ ſuoꝝ. teſte Jo
hele .ij. c. dicente. Ois quicunq̧ inuocauerit
nomē dn̄i hic ſaluus erit. Inuocauerit ſcȝ ꝑ
fecto et deuoto corde nō aūt ore polluto. ve=
ra em̄ inuocatio. verā includit contritionez.
Et licet vera contritio ad ſalutē ſufficiens ſit
nō tamē abſq̧ maxima cauſa ꝓpheta ait. ꝑ
dictū verbū. nā ieſu inuocatio facta corde et
ꝓlatio facta ore et iuocanti et circūſtanti ma
gnū ꝑſtant augmentū ſaluatōis. Sed qꝛ ſe=
pe contingūt caſus inopinati et ꝑiculoſi. ido
neceſſe eſt nomē ieſus ſepius frequentare.
vt ex hac frequētatione habitus genereť. at
q̧ in habitu tali ſemꝑ in q̄libet fortuito caſu
cordi et ori nomen ieſu qd̄ ē nomē ſalutis oc
currat ad h̄ inducere volēs apl's ad Coll. iij.
ait. Oia quecūq̧ facitis in verbo aut in ope.
oia in noie dn̄i ih̄u xp̄i facite et agite. Teſte
em̄ experientia pꝫ ꝙ aſſuetus noiare dyabolū
ex malo corde in oi inopinato et ſbito caſu di
abolū inuocat ore. Sic ↄtingit de aſſueto no
minare h̄ nomē ieſus idip̄m in omni ſubito
caſu ꝓnunciabit. teſte em̄ dn̄o qui ait. Mat.
xij. Ex abundantia em̄ cordis os loquiť. ⁊ bo
nus hō de bono theſauro ꝓfert bona. et ma=
lus homo de malo theſauro ꝓfert mala. le=
ge totā ſcp̄turā ſacrā: et in tota ſilua euāgeli=
ca nullū reperies inuocātē h̄ nomē ih̄s. rece
piſſe vnq̄ repulſaz. ſequiť ſcd̄s radius.

Secundus radius ꝙ nomen ihēſu in qualibet pugna facit ſibi deuotū hoiez triūphare. Ca. ij

[S]Ecūdo aūt dn̄i ieſu nomē eſt vexil
lū ꝑliantiū. et h̄ ſcȝ ↄtra malū pu=
gne. nā ſi contēpt⁹ Pharao ↄſur=
git ad ſcandala adhuc recurrēdū
eſt ad nomē ieſu. qꝛ ip̄e eſt pugnantibus i ꝓ=
ſidiū. ſbiecit em̄ nobis oēm feritatē inimicoꝝ
noſtroꝝ. Tria nēpe tunc aduerſanť nobis. ſ
dyabolus caro ⁊ mundus. Primo em̄ diabo
lus aduerſať. ↄſuetū equidē eſt vt cū quis cu
pit et querit derelinquere prauā vitā ⁊ in no
uuȝ hoiem ſe mutare. ꝙ dyabolus ſuis ver=
ſutijs et toto conamine ſe opponat. Proinde
Eccli. ij. ait. Fili accedens ad ſeruitutem dei
ſta in iuſticia et in timore. et prepa aiam tuaȝ
ad tēptatioē. Et iterū Gregori⁹ ait. Appropi=
quāte ſaluatore appropinq̄t temptatio. lucē
rectitudinis ſequiť vmbra temptationis. ꝓ
inde ſi ↄſurgit dyabolus ↄtra te ne timeas. ſ
erige ↄtra eū vexillū ſalutis qd̄ eſt ieſus iuo=
cando illū. Audi q̄d de te credentibus ait do
min⁹ Math. vlt. In noie meo demonia eijci
ent. Hanc aūt poteſtatē dedit dn̄s diſcipulis
dicēs. Math. x. Eijcite demonia qd̄ experien=
tes. lxxij. vt dr̄ Luc. x. Reuerſi ſūt cum gau=
dio dicentes. Dn̄e etiā in noie tuo nobis ſbij
ciunť demonia. Sed aiaduerte riſum ei⁹. ait
em̄ Videbā ſathanaȝ ſicut fulgur de celo ca=
dentē. quaſi dicat. nolite mirari ſi nomē meū
dyaboli expaueſcant et eos ab hoie pellit. cū
virtute eius ſathanas cū oibus angelis ſuis
de celo expulſus ceciderit ſicut fulgur. Vnd̄
Apoc. xij. Poſt prelium factū in celo a Mi=
chaele cū dracone et ab eo de illa victoria iaȝ
obtenta electoq̧ illo in ſupplicia ſempiterna
exultantes clamauerunt angeli iam beati iā
dicentes. Facta ſalus eſt et virtus. id eſt ex
ex noie Jeſu ſaluifica virtus et poteſtas xp̄i
eius. ſicut latius dictū eſt in quadrageſima=
li de religione criſtiana ſermone .vj. arti. ij.
Nec mirum ſi ꝑ hoc nomen demones expel=
lunť. cum eius fortitudinem et terrorem ſu=
ſtinere non poſſint. vnde Jere. x. ſcriptū eſt
Magnus tu ſcȝ dn̄e Jeſu et magnum nomē
tuum in fortitudine. Et iterum propheta ait
Sanctū et terribile nomē eius. ſanctū quidē
angelis bonis et hoibus iuſtis ſ terribile eſt
demonibus et viris impijs. pateat hoc etiaȝ
per exemplū. Cum em̄ beatus Bernardus.
Papiam de mediolano veniſſet. quidā vxo=
rem ſuam demoniacā ad illum adduxit. tūc
diabolus ꝑ os eius dicere cepit. nō me d̄ hac
auicula mea hic porrulos edens ⁊ braſcas d̄
uorans pellet. Cui ſeruus dei reſpondit. nō
Bernardus te ſ dn̄s noſter ih̄s xp̄s. Mox
aūt vt ille orōnē effudit. ſpūs neq̄ dixit. q̄ li=
benter egrederer de hac auicula grauiť mo=
leſtatus in ea quam libenter egrederer ſ nū
poſſum. Non vult enim magnus dn̄s cui ſā
ctus. Et quis eſt dn̄s magnus. Cui ille. Jhe
ſus nazaren⁹. Ad quē vir dei. Vidiſti ne vn
q̄ eum. Quo reſpondente. Etiā. Cui iteꝝ ait
Vbi vidiſti eum? Et ille ait. in gl'ia. Et ſcīus.
Et tu in gl'ia fuiſti? Quo reſpōdente vnq̄ ait
Quō inde exiſti. Et ille ait cū lucifero mlťi ce
cidimus. Hec quidem oīa voce lugubri ꝑ

os vetule omibus audientibus loquebať ait
illi vir dei. nunq̄d in illā gl'iam redire velles.
ac ille miro mō cachinans ait tarde eſt tūc au
tē orāte viro dei de mlīere egreſſus eſt. ſ cum
btūs Bern̄. inde abiret eo iam elōgato. iteꝝ
dyabolus iuaſit eā. vir aūt ei⁹ poſt illū cucur
rit q̄d acciderat idicauit: ac ille ꝑcepit collo e⁹
cartulā a l gari in qua hec v̄ba ↄſcripta erant
In noie dn̄i ieſu xp̄i percipio tibi demon ne
hanc mlīerē iā contingere ꝑſumas: qd̄ cū fa=
ctū fuiſſet. poſtea ad eandē accedere nequa=
q̄ auſus fuerat. Scd̄o aūt ↄtraria ē nobis
caro: oīm ſpurcitia et malicia plena. vn̄ bern̄.
ſmone. xv. ſup Can̄. ait: triſtať aliq̄s noſtruȝ
veniat in cor ieſus et inde ſaliat in os: et ecce
ad exortū nois lumē nubulum oē diffugit
atq̧ ſerenū reddat. labiť quis in crimē currit
inſuꝑ ad laqueū mortis deſperando. nōne ſi
inuocet nomē vite ↄfeſtim reſpirabit ad vi=
tam? cui aliqñ ſtetit ante faciē ſalutaris nois
duricia vt aſſolet cordis ignauie. torpor ran
cor ai languor accidie. cui fons forte ſiccatus
lacrimaꝝ iuocato ieſu nō ↄtinuo erupit vbe
rior. fluxitq̧ ſuauior. et paulopoſt etiā inquit.
nihil ita ire impetū cohibet ſupbie tumorē ce
dat. ſanat liuoris vuln⁹. reſtringit luxurie flu
xū. extinguit libidinis flāmā. ſitiȝ tēperat aua
ricie. et totius indecoris fugat pruriginē. ſiq̄
dem cum nomio ihēſum hoiem mihi ꝓpono
mitē humilē corde. benignū. ſobriū. caſtū mi
ſericordeȝ. et oi deniq̧ honeſtate ac ſanctita
te ↄſpicuū. Eū deniq̧ ip̄m deū oipotentē qui
ſuo me exemplo ſanet et roboret adiutorio h̄
oia mihi ſil' ſonant. cū inſonuerit ieſus. ſumo
itaq̧ mihi exēpla de hoie et auxiliū a potēte.
illa tanq̄ pigmētaria ſpēs. h̄ tanq̄ vnde acu
am eas ⁊ faciā ↄfectionē cui ſilem medicoruȝ
nemo facere poſſet. h̄ tibi electuariū habeo.
O aia mea ↄditū in vaſculo vocabuli huius
qd̄ eſt ihēſus ſalutiferū certe: qd̄q̧ nulli vnq̄
peſti tue iueniať inefficax. Tercio q̄ nobis
aduerſať mundus et iudicio dei. naufragari
in mari aut in curris in ꝑicula ei⁹ ocurrūt ꝑi=
cula fluminū inſultus inimicoꝝ. traditiones
ꝑditionū: terror tonitruoꝝ. ⁊ fulgoꝝ ruinoſi
caſus aut lapidū aut domoꝝ aut ignis inopi
nati euentus ⁊ ſilia. Inuoca ſalutis nomen
cor et os ſubito clamet ieſus. ſperet in adiuto
rio altiſſimi. ip̄e em̄ ait clamabit ad me et ego
exaudiaȝ eum. cum ipſo ſum in tribulatione
eripiam eum et glorificabo eum. Et iterum
per prophetam promittit dicens: protegam
eum: quoniam cognouit nomen meum. nē=
pe ſicut Prouerb. xviij. dicitur. Turris for=
tiſſima nomen domini: ad ip̄m recurrit iuſt⁹
et exaltatur. ſcȝ ne predicta poſſint perueni=
re ad eum et nocere illi.

Terci⁹ radius ꝙ deuotio nominis ieſu cum debitis circūſtātijs infirmantibus impetrat ſanitatem. Capitulū. iij.

[T]Ercio nomē ieſu eſt remedium in
firmantium. hoc eſt ↄtra malū cō=
cupiſcentie. Nā dānata morte cul
pe et homine a ꝑiculis liberato. re
manet in nobis cōcupiſcentie morbus ⁊ egri
tudinis languor. ideo recurrendū eſt ad hoc
nomen ieſu. quia ſicut Petrus rauēnas ait.
hoc eſt nomen quod dedit cecis viſum. ſur=
dis auditum claudis greſſum ac curſum. ſer
monem mutis. vitamq̧ mortuis et etiam to=
tam dyaboli poteſtatem de obſeſſis corpori=
bus effugauit. Proīde ſiqua infirmitas tibi
vel tuis occurrat non reſpreto remedio cor=
porali aut naturali: recurre ad inuocationē
nominis ieſu. Sepe quoq̧ ↄtingit ꝙ nō poſ=
ſunt infirmantibus remedia naturalia adhi
beri. vel ꝓpter eorum carentiam vel propter
morbi aut infirmitatis ignorantiam: ſeu q̄a
eſt quaſi irremediabiſe malum: ꝑ ipſaȝ natu
re viam: ideo currendū eſt ad remedium. qd̄
fidelibus ſuis Math. vlt. dn̄s derelinquit iu
per terram dicens. ſigna autē eos qui credi=
derint hec ſequentur in noie meo demonia
eijcient. linguis loquentur nouis ſerpentes
tollent et ſi mortiferum quid biberint nō eis
nocebit. ſuꝑ egros manus imponēt et bene
ſe habebunt. Nec recurrendum eſt ad fatu
os inſanas et omnino erroneas incantatio=
nes q̄rundā: q̄ credūt ſe inuocare nomē dn̄i.
et iuocant nomē dyaboli incātatōnibus ſuis
eo ꝙ ſepe noia ignota ibi cōmiſceant. ac ſem=
per in eis mendacia interponant. licet ſepi⁹
pater noſter et aue maria ad coopimentū ad
dant et licet ꝑ tales inſanias appareant aliq̄ li
berari. tamen ꝑmittente iudicio dei. demon
qui ex verſutia ſua facit hominē vel pueruȝ
egrotari eo inuocato ꝑ impiam in cantatōeȝ
aufert languorem et infirmitatem a corpore
per infidelitatem et errorem infigens morta
lem culpam in anima et in corde ſicut in le=
gēda beati Bartholomei euidentius patet.
Proinde propheta hoc preuidens ait. bea=
tus vir cuius eſt nomen dn̄i ſpes eius. et nō
reſpexit in vanitates et inſanias falſas. De
pluribus vero fide digno teſtimonio noſtri
temporibus audiui: quia iuxta v̄bū dn̄i im=

poſita manu ſuper egrotātes ad inuocatio-
nem huius ſanctiſſimi nois ieſu. liberati ſūt.
Nam ſicut effuſum vnguentū miſtrat grām
corꝑibꝰ: ſic nomē ieſu dat ſaluti grāꝫ aīabus
vñ ꝓpheta ait. Saluauit eos ꝓpt nomē ſuū
vt notā faceret potentiā ſuā: et ꝙ mirabiliꝰ ē
etiā pctōres et infideles ad inuocationē huius
glioſi nois feciſſe miracula ⁊ ſanaſſe egrotoſ
manifeſte cōꝓbatꝰ. vñ de btō Dionyſio ar-
riopagita narratꝰ. ꝙ cū btō Paulo diſce-
ptaret ꝑ viā aſi eos qdā cecus trāſibat. ac ſta-
tim Dionyſiꝰ aplō ait. ſi dixeris huic ceco in
noīe dei tui vide ⁊ viderit. ſtatim credā: ſꝫ ne
vtaris magicis vbis. ego tibi ꝑſcribā formā
verboꝝ dicēs. In noīe ihū xpi de virgine na
ti crucifixi ⁊ mortui q reſurrexit ⁊ aſcendit in
celū vide. Et rñdēs paulus ad h vt ois ſuſpi
tio tollereꝰ volo vt verba eadē tu ipſe ꝓferas
et in eadē forma vboꝝ Dionyſiꝰ dixit ceco vt
videret et ſtati vidit. ⁊ ꝯfeſſus eſt Dionyſius
ſe credē i xp̄m ihm dñꝫ nrm. Ex his pꝫ ꝙ cuꝫ
Dionyſiꝰ adhuc eēt pctōr et infidelis ad inuo-
cationē huiꝰ nois cecū illuiauit. et ſic pleriqꝫ
h idē in ſe et in aliis nrīs tꝑibꝰ expti ſūt. Licet
eſſent pctōres vt verificeꝰ ꝙ de h ꝑdictū ē in
ps. cij. Saluauit eos ꝓpter nomē ſuū vt no-
tā faceret potētiā ſuā. Eſt aūt aduertēduꝫ ꝙ
qtuor neceſſaria ſūt ad h vt hō impetret i vir
tute ſcti huiꝰ nois. Pmo ꝙ ꝓ ſe petat. ſcdo ꝙ
petat neceſſariū ad ſalutē. tercio ꝙ petat pie.
qrto ꝙ petat ꝑſeuerāter. His qtuor ꝯcurren
tibꝰ ſꝑ impetratꝰ ꝙ petitꝰ. Primo inqꝫ exaudi
tur ſi petat ꝓ ſe. nō pōt eñ hō vitā eternā ex
condigno alteri ꝓmereri. nec ꝑ ꝯñs ea que ꝑ
tinēt ad vitā eternā alteri mereri pōt. Proin
de nō ſꝑ hō ꝓ altero petēs exauditꝰ. vñ Iero
nymꝰ ſuꝑ Ierem. Fruſtra rogat qs ꝓ alio cū
ille demereꝰ ꝑ q oratꝰ. Et iteꝝ Augꝰ ſuꝑ Ioh.
Exaudiuntꝰ oēs ſcti ꝓ ſeipis. nō aūt ꝓ oībus
amicis ⁊ inimicis. qꝛ nō ad vtrūqꝫ dictuꝫ ē a
dño Ioh. xvj. Si qd petieritis patrē in noie
meo dabit: ſꝫ addit dabit vobis. Et ad h facit
ꝙ Iere. vij. dñs ait dicēs. noli orare ꝓ ꝑplo h
nec aſſumas ꝓ eo laudē et orōnē ⁊ non obſi-
ſtas mihi: qꝛ nō exaudiam te vbi glo. dicitꝰ ꝙ
duo ſūt que orōnibꝰ ne exaudiantꝰ a dño con
tradicūt. Primū eſt error incorreptus ⁊ per-
manēs. ſcdm eſt finalis impenitētia ſeu cor i-
penitēs. Scdo ſi petit neceſſariū ad ſalutem.
vñ Ioh. ibi ſuꝑ ait dñs. Si qd petieritis pa-
trē in noie meo dabit vobis. Proinde Raba
nꝰ ſuꝑ Math ait. qtienſcunqꝫ petētes nō au
dimur. ideo fit quia illa contra auxiliū nrē ſa-
lutis petimꝰ. vel in futurū petitionis differtꝰ

effectus vt deſideria creſcāt. et perfectius ca
piātur gaudia que reſeruantꝰ. Tercio ſi petit
pie. in quo vbo omnes conditōnes que requi
runtꝰ ex parte orantis inqꝫtum orans plenꝰ
us comprehenduntur ſcꝫ ꝙ oret fideliter hu-
militer et feruēter. Primo oret fideliter et cō
fitenter. ſicut beatus Iacobus ꝑmo ſuo cap.
ait. Poſtulet in fide nihil heſitans. Secundo
ꝙ oret humiliter. vnde ps ait. Reſpexit i orō
nem humilium et non ſprevit precem eorū.
Tercio ꝙ oret frequenter. vnde Auguſt. ait.
Dignior ſequeꝰ effectus: quanto feruentior
precedit affectus. Quarto ſi petit ꝑſeueran-
ter. Unde Luc. xj. dñs ait. Quis veſtrū ha-
bebit et ibit ad illum media nocte et dicet illi
Amice accomoda mihi tres panes quoniaꝫ
amicus meus venit de via ad me: et non ha-
beo quid ponā ante illum. Et ille deintus re
ſpondēs. Noli mihi moleſtꝰ eē iā oſtiū meuꝫ
clauſū eſt et pueri mei mecū ſunt in cubili. nō
poſſum ſurgere et dare tibi. et ille ſi ꝑſeuera-
uerit pulſans. dico vobis et ſi non dabit illi
ſurgens eo ꝙ amicus ſit. ꝓpter importunita
tem tamen eius ſurget et dabit illi quotquot
habet neceſſarios. et ego dico vobis petite ⁊
dabitꝰ vobis. querite ⁊ inuenietis: pulſate et
aperietꝰ vobis. Omnis eñ q petit accipit ⁊ q
querit iuenit. et pulſanti aperietꝰ.

Quartus radiꝰ mirā leticiā et exultationeꝫ adipiſcūtꝰ in oī aduerſitate q deuotōe afficiuntꝰ ad nomen ieſu. Ca. iiij.

q Uarto vbo nomē Ieſu eſt ſolatiuꝫ
patientiū. ⁊ h ꝯtra malū pene. qꝫ-
uis eñ deꝰ ſeruos ſuos in tēptati
one ſuccumbere nō ꝑmittat nihilominꝰ tamē
ꝑmittit eos ſuſtinere afflictōes: ſꝫ deſperādū
non eſt nec obliuiſcendū dulcis nois ieſu. ſꝫ
tamen maxime iuocandū. Proinde ꝯſolan-
do patiētes Math. v. dñs ait. Bene eſtis cū
maledixerint vobis hoies et dixerint omne
malū aduerſū vos mentiētes ꝓpter me. gau
dete in illa die et exultate: qm merces vrā co
pioſa eſt i celꝰ. imo mēti inflāmate amori Ieſu
ineſtimabilis leticia eſt. ꝓ noie ieſu pati ſolū
eſt in exebriatione ſui amoris et in appetitu ſi
militudis cordis eiꝰ nullo alio ꝑmio expecta-
to. Nōne ſepiꝰ eſt hoi gaudiū pati pro amico
mortali etiam cum neſcit ille ꝓ quo talis paſ-
ſio ſuſtineꝰ: qꝫtomagis pro deo imortali qui
omnia cernit. et pro dño ihesu qui tāta ꝓ no
bis lete perpeſſus eſt: hoc cōſiderans Pau-

lus Act. xxj. ait. Ego aūt nō ſolū allegari ſꝫ et
mori i irlm parꝰ ſū ꝓpter nomē ihū xpi. Et
Act. v. iterū de aplis ait. Ibant apli gauden
tes a ꝯſpectu ꝯſilij. qm digni habiti ſūt ꝓ no
mie ihū ꝯtumeliā pati. Auguſt. etē eñ ait Dat
magnā audaciā nomē dñi. ſcriptū in cordibꝰ
iuſtoꝝ ꝯtra impetum maloꝝ: vt pacientꝰ tol-
lerentꝰ et prudentꝰ euitentꝰ. vñ btā Agatha in-
dici ſibi tormēta aſꝑa cōmināti. iuicto aio ſi-
bi rñdet dicēs. Si feras mihi ꝓmittas audi-
to xpi noīe māſueſcūt. ſi ignē adhibeas. rorē
ſaluificū de celo mihi angeli miſtrabunt. ꝓpꝰ
virtutem huiꝰ nominis ſancti martyres i tor
mentis ſuis omnibus triūphāt. vnde ꝓphe-
ta in ꝑſona eorum dixit. In noie tuo ſperne-
mus inſurgentes in nobis. Et iterū adiuto-
riū noſtrū in noie domini. qui fecit celum et
terram. ſcꝫ quod maius fuit qm nobis ꝑ con
ſolationē aſſiſtere in tormētis. nec mirū ſi cū
tanto gaudio tanta martyres ſuſtulerūt. qa
ipſe erat q in eis omnia ſupportabat tormen-
ta. ſicut apls ait ad Philꝰ. ij. Operatꝰ in nobiſ
velle et ꝑficere ꝓ bona voluntate. Unō Apo
calꝰ. ij. Anime paciēti ꝓpter nomen ſuū dñs
ait. pacientiam habes ⁊ ſuſtinuiſti ꝓpter no
mē meum. et non defeciſti. Ille nempe pro-
pter nomē dñi ieſu ſuſtinet. qui paſſione ſua
clarificat nomē criſti. et non ꝓpter nepharia
oꝑa ſed ꝓpter ſacra inſtituta virtutum relī-
gionis criſtiane ꝑſecutiones ſuſtinet pacien-
ter. ſicut et btūs Petrus ca. iiij. Nemo noſtꝝ
patiꝰ quaſi fur vel homicida aut maledicus.
aut alienoꝝ appetitor. Si aūt vt xpianꝰ ñ eru
beſcat: glorificet aūt deū in iſto nomie. ſꝫ quo
niam virtus paciētie premiū non mereꝰ. nec
virtus etiā dici poteſt. niſi ꝑſeueret vſqꝫ in fi-
nem: ideo Ioh. ſubdit. et nō defeciſti. A iuſti
cia quidem deficere comprobatꝰ. q vl difficul
tate exercitij vel interna paſſione animi ⁊ im
portunitate ꝑſequentis inimici reſilit a cepto
ꝓpoſiti iuſti. et iō Leuit. iij. aīalis cū cauda ꝑ
cipiꝰ imolari. in quo myſtice inſinuatꝰ. ꝙ opꝰ
deo placere nō poteſt. ſi nō ꝑſeueret vſqꝫ i fi-
nem ꝙ in animalis cauda deſignatꝰ.

Articulꝰ ſcdus de aliis qtuor radiis ſeu virtutibꝰ nois ieſu ꝑti nentibus ad ꝓficientes.

ſ Ecūdo aūt ꝓ ipis ꝓficiētibꝰ alios
qtuor radios diſtinguamꝰ de ad-
mirando noīe ihū xpi. Nam ſicut
incipiētibus ꝓficit contra maluꝫ
ita ꝓficientibus ꝓdeſt erga bonum. In qua
tuor nempe ꝓficere debent ipſi proficientes.

Primo corde. ſecundo ore. tercio opere. qr-
to continuatione. Proinde nomen ihesu eſt
primo honor credentiū. ſecundo ſplendor ꝑ
dicantium. tercio meritū operantium. quar-
to adiutorium deficientium.

Quintꝰ radiꝰ nois ieſu de admirāda glia ⁊ honore quem ſequuntꝰ omēs vere credētes i nomine eius ſcꝫ ieſu criſti. Ca. j.

p Rimo aūt reſpectu cordis nomen
ieſu eſt honor credentiū. Facit eñ
nomē ieſu in corde plantatum ꝑ fi
dem dilectiſſimū dei filiū. ſic Ioh.
j. teſtatꝰ dicens. Dedit ei ptātēꝫ filios dei fieri
his q credūt i noie eiꝰ. Maximꝰ qdē ē honor
eſſe filios dei. Nā teſte Paulo ad Rō. viij. Si
filij et heredes: heredes quidem dei cohere-
des aūt xpi. Magnū igiꝰ fidei fundamentuꝫ
nomē ieſu efficiens filios dei. ꝙ quidem in
imo poſitū ꝑncipaliter ſuſtinet edificium. ꝙ
ꝑ colūnas erectū. dum ad alta cōſcendit ma-
net in faſtigio conſūmatū. edificiū aūt funda
menti huius ſunt membra xpi. faſtigium vbo
beatitudo eterni regni. Proinde de funda-
mento. j. Coꝝ. iij. aplus ait. Fundamentum
aliud nemo poteſt ponere niſi quod poſituꝫ
eſt Ieſus criſtus. Fides eñ catholice religio
nis conſiſtit in noticia ieſu xpi et luic q eſt lu-
men anime. oſtiū vite: fundamētū ſalutī eter
ne. Hanc ſi qs nō habuerit aut relinquit ve-
lud ſine luie ꝑ vmbras noctis et clauſis ocu-
lis ꝑ diſcrimina precipitanter incedit. et qꝫtū
cunqꝫ eminentia rōnis fulgeat ducem ſeque
tur cecum. dum ad intelligenda ſecreta cele-
ſtia ꝓprium ſequiꝰ intellectū. aut fundamen
to neglecto ꝯſtruere nitiꝰ domū. aut oſtio ꝑ
termiſſo intrare vult ꝑ tectū. fundamētū igꝰ
iſtud ieſus eſt lumen et oſtiū qui ſe viaꝫ mō-
ſtraturuſ errātibus: fidei lumē exhibuit oībꝰ
ꝑ quā poſſet deꝰ igꝰ reqri: qſitus credi: ⁊ cre-
diturus iueniri. Fūdamētū h ſuſtētat eccle-
ſiā i noie ihū fabricatā. Maximꝰ igiꝰ honor ē 9° q
ꝑ fidē nois ihū: filiū dei fieri atqꝫ heredē. Qꝫ
itelligēs angelꝰ Apoc. xix. a Iohe nō ſuſtinu
it adorari: ait eñ Iohes Cecidi ad pedes an Apoc. 19.
geli vt adorarē eū. ⁊ dixit mihi. vide ne feceris
conſeruus eñ tuus ſum et fratrum tuorum
habentiū teſtimoniū ieſu. deum adora. Ait
enim cecidi ad pedes eius vt adorarem eum
non tamen ſicut creatura creatorem deum
ſed ſicut ſeruus vehementer ac cum ſerui-
li ſubiectione honorat dominū ſuum creatū

Nempe angelus in veteri teſtamēto ſit ſe ab
hominibus adorari nunc ſuſtinet qȝ tñ non
ſuſtiet hic imo manifeſte ꝓhiberi videt̄. iō ſꝫ
dit. et dixit mihi. vide ſcȝ ne feceris talem re-
uerentiā dicens mihi: cui⁹ cauſā ſubdit dicēſ
Cōſeru⁹ tu⁹ ſū. i. tecū ⁊ ſic tu ſum ſeru⁹ eiuſdē
dei et dñi nr̄i ihū xp̄i. et ne credat̄ ꝙ reſpectu
ſoli⁹ Johis ꝓpter ſingularē reuerētiā excel-
lentiā vel ꝑcellentiā ei⁹ h̄ diceret et non de oī
bus hoibus q̄ xp̄i ſūt ſerui. ideo ſubdit et fra-
trū tuoꝝ habentiū teſtimoniū ihū. i. q̄ pfecto
corde ꝯfitent̄ ⁊ teſtificant̄ ihm̄ eſſe deū ⁊ dñꝫ
vniuerſoꝝ atqȝ hoim redēptorē ⁊ ſaluatorē.
Triplici eīm ex cauſa ſe a Johe noluit angel⁹
adorari. Primo ꝓpter dignitatē. ſcḋo ꝓpter ve-
ritatē. tercio ꝓpt̄ hūilitatē. Primo inqȝ ꝓpt̄ di-
gnitatē. ſcȝ demōſtrādā gnatōis hūane. quā
in exaltatōe xp̄i hoies acceperūt. ac ſi apte di-
ceret: qꝛ iā ſup̄ nos in ſede diuine maieſtatis
xp̄m hoiem video ⁊ adoro. ideo me ab hoie i
xp̄o credēte adorari āmodo non ꝑmitto. Se-
cūdo ꝓpter veritatē declarandā. vicȝ ꝙ qñ an
geli ꝑmittebāt ſe ab hoie adorari in veteri te-
ſtamento nō ꝑmittebāt h̄ de illa q̄ latria nun
cupant̄. q̄ cōpetit ſoli deo. ſic vtiqȝ ipi demo-
nes ꝑmittūt atqȝ inſtantia magna exq̄rūt. et
hanc cauſā ſtatim ſubdit cū ait deum adora.
Tercio ꝓpter hūilitatē. ſcȝ inſinuādā eoꝝ ſcȝ
q̄ in eccl̄iaſtica dignitate ſublimati ſūt. q̄ licet
a ſubditis ſeruiliter honorent̄: nō tñ debent
ſe habere ad eos vt dñi ſ̄ q̄dāmodo vt miniſtri
et ſeruitores. illud Luc. xxij. Reges gentiū do-
minant̄ eoꝝ ⁊ q̄ ptātē habēt ſup̄ eos beneſici
vocant̄: vos aūt nō ſic. ſꝫ q̄ maior eſt in vobis
fiat ſicut minor: ⁊ q̄ ꝑceſſor eſt ſic miniſtrator. Nā
q̄s maior ē q̄ recūbit aut q̄ miniſtrat. nōne q̄ re
cūbit. ego aūt in medio veſtꝝ ſū ſic q̄ miniſtrat.
⁊ hinc eſt ꝙ Petrus ꝑnceps apl̄oꝝ et ſūmus
eccl̄ie pontifex nō ꝑmiſit ſe Actu. x. a corne-
lio flexis genib⁹ honorari ſeruiliter. imo ipm̄
eleuabat dicēs: et ego ipe hō ſum ſic et tu. ⁊ h̄
egit. ſcȝ vt hāc humilitatē inſinuaret eſſe ſer-
uandam et cetera.

Sextus radi⁹ ꝙ ſolū ꝑdicantes nomē ieſu. i. aīaꝝ ſalutē fructificāt in verbo dei. Ca. ij.

Secūdo reſpectu oris nomē ihū eſt
ſplēdor ꝑdicantiū eo ꝙ glorioſo ſplē
dore annūciare et audire faciat v̄-
bū ſuū. vñ Bern̄. et vñ putas i to
to orbe tanta et tā ſubita atqȝ feruēs dei lux
niſi de ꝑdicato ihū noie: et hui⁹ nois luce ac
ſapore de⁹ nos vocauit in admirabile lumen
ſuūȝ q̄bus illuīatis et in lumine iſto videntī-
bus lumē apl̄s ad Eph̄. v. Eratis aliq̄ñ tene
bre nūc aūt lux in dño. vt filij lucis ambulate
Proinde hoc nomē declarari debet vt luceat
nec latere. nec in ꝑdicatione proferre debet
corde ſordido vel ore polluto. ſ̄ in vaſe recō-
dendū et proferendū electo vnde Act. ix. do
min⁹ ait. Uas electionis mihi eſt iſte. vt por-
tet nomē meum coram gentibus et regibus
et filijs iſrael: Uas inquit electōnis: vbi liq̄r
dulciſſimus venalis expoſitus. vt ꝓuocet ad
bibendū dum rutilat et ſplēdeſcit in vaſis ele
ctis. vt portet inquit nomē meū ⁊c̄. Naȝ ſicut
igne ſuccēſo purgatis agris conſumit̄ aridi-
tas et inutilitas vepriū et ſpinaꝝ. et ſicut or-
tu ſolarium radiorum pulſis tenebris latitāt
fures nocti vagiqȝ foſſoreſqȝ domoꝝ: ſic lin-
gua Pauli populis predicante velut magno
tonitruo ꝯſtrepente: velud igne vehementi-
us irruente. velut ſole clari⁹ irruēte conſume
batur infidelitas. diſperibat falſitas. eluceſce
bat veritas. ad inſtar cere vehemētis ignis i
cendio liquefacte. nomen eīm ieſu circūfere-
bat verbis epiſtolis miraculis et exemplis.
Laudabat eīm nomen ihū aſſidue et collau-
dabat in confeſſione. hoc inſup̄ nomē coram
regibus et gentibus et filijs iſrahel portabat
apoſtolus tanq̄ȝ lumen: et illuminabat patri
as et clamabat vbiqȝ illud ad Ro. xiij. Nox
preceſſit dies autem appropinquat: abijcia-
mus igitur opera tenebrarum et induant̄ ar
ma lucis ſicut in die honeſte ambulemus. et
monſtrabit omnibus lucernam ardentē at
qȝ lucentem ſup̄ candelabrū. annuncians in
omni loco ihesum et hūc crucifixum. quomo
do lux illa reſplenduit et ꝯſtrinxit cunctoruȝ
intuentium oculos. quando Actu. iij. de ore
petri tanq̄ȝ fulgor egrediens claudi corꝑales
plantas ſolidauit et baſes. multoſqȝ ſpūales
cecos illuminauit. nunquid non ignē ſpar-
ſit cum ait. In nomine Jheſu chriſti ſurge et
ambula. Hec ſ̄m Bern̄. ibi ſupra de apoſto-
lis quoqȝ Marc. in fine dicit̄ ꝙ profecti pre-
dicauerunt vbiqȝ. ſcȝ nomen ihesu dño coo-
perante et ſermonem ꝯfirmante ſequentib⁹
ſignis que reuera fiebant in nomie ihesu cri-
ſti deniqȝ ꝙ miraculis confirmauit in perſe-
cutione tyrannorum. confirmauit poſtmo-
dum illuſtrationibus luminoſis declaranti-
bus ſcripturas contra doctrinas falſas here
ticorum. Inſuper et quotidie confirmat nūc
dulcoroſis refectionibus et copioſis illumi-
nationib⁹ nr̄s electoꝝ. Proinde eccl̄ia xp̄i ſpon
ſa ſp̄ ei⁹ teſtimonio fulta iubilat cū pſ. dicēs

dñe docuiſti me a iuuentute mea et vſqȝ nūc
ꝓnūciabo mirabilia tua ſcȝ ſemꝑ. ꝓpheta q̄ȝ
ad h̄ exhortat̄ dicēs. Cantate dño ⁊ bñdicite
noī ei⁹ annūciate de die in diē ſalutare ei⁹. id
eſt ihesum ſaluatorem.

Septim⁹ radi⁹ ꝙ virtute nois ieſu xp̄i in operib⁹ bonis merita cumulant̄. Ca. iij.

Tercio reſpectu opis nomē ihesu ē
meritū opantiū. Nā v̄tute huius
nois merita ⁊ grē cumulant̄. teſte
aplo qui ait. j. ad Coꝝ. xij. Nemo pōt dicere
dñs ieſus niſi in ſpūſctō. qȝ de triplici dictio
ne ſ̄m Alexan. de halis intelligenduȝ eſt. h̄ ē
nemo pt̄ dicere. ſcȝ corde ore ⁊ ope dñs ieſus
niſi in v̄tute ſpūſſanct̄. nullus eīm ꝑdicto mō
pt̄ digne ꝓferre h̄ ſctiſſimū nomē: q̄n illa ꝓla
tione efficiat̄ dign⁹ vita ⁊ glīa ſempit̄na. Naȝ
oēs actus q̄ eliciunt̄ a ſpūſctō. meritorij ſunt
glīe ſempiterne. Magni igit̄ theſauri ⁊ diui
ne recondūt̄ in h̄ nomē ihs. hi ſiq̄dē theſau-
ri atqȝ ſecretoꝝ archana tunc ta. ib⁹ cōicant̄.
cū nomē ihesu feruēti deuotōe ac dulcore cō
tinue laudat̄ et glīficat̄: qȝ intelligēs Eccl̄ia.
lj. ad dñȝ ihm̄ ait dicēs. Laudabo nomē tuū
aſſidue. ⁊ collaudabo illō in ꝯfeſſiōe. Proide
Criſo. ait. Quo nomē dñi diligit̄ ꝓfundius
inuocat̄ frequēti⁹ eo exaltat in deū alti⁹. ſcȝ ꝑ
cumulū meritoꝝ et etiā gratiaꝝ.

Octau⁹ radi⁹ ꝙ tepeſcentes ⁊ ſpūalr̄ infirmātes ꝑ nomen ieſu reducunt̄ iteꝝ ad feruidā charitatem. Capi. iiij.

Quarto aūt reſpectu ꝯtinuationis
nomē ieſu eſt adiutoriū deficienti
um. vñ Bern̄. ibi ſup̄ ait. An non
totiēs ꝯfortaris q̄tiēs nois ieſu recordaris:
q̄d eq̄ mētē cogitātē ipinguat. q̄d ita exercita-
tos repat ſenſus. v̄tutes roborat. vegetat bo
nos mores: atqȝ honeſtos. caſtas fouet affe-
ctiones. Si eīm ꝑ mēti pigriciē atqȝ torporeȝ
ſedes: ſanat te ieſus excitādo feruoreȝ. vnde
Bern̄. iteꝝ ibi ſup̄ inq̄t. Nomē ieſu ſp̄ in ſinu
tibi ſit: ſp̄ in manu. q̄ tui oēs in ihm̄ ⁊ ſenſ⁹ di-
rigant̄ ⁊ act⁹. Deniqȝ Can̄. viij. a ieſu inuitari
cū ait. Pone me vt ſignaculū ſup̄ cor tuū vt ſi
gnaculū ſup̄ brachiū tuū nūc eīm habes vñ ⁊
lento brachio tuo ⁊ tepido tuo cordi medea-
ris: habes inq̄ȝ noīe ihū vñ act⁹ tuos vl̄ pra
uos corrigas: vl̄ nimis ꝑfectos impleas. Itē
qȝ vñ tuos ſenſus aut fuces ne corrūpant̄ aut
ſi corrūpant̄ ſanes. Hec ſ̄m Bern̄. Freq̄nti⁹
frēs kmi expimur in nobis ꝙ ſubito ſepi⁹ re-
plemur tedio et languore meſticie ꝑmimur.
aridi reddimur: horret cella: lectio diſplicet:
vagat̄ anim⁹: tepor ⁊ rigor i toto ſentiūt̄ affe-
ctu: q̄ȝtūcūqȝ ꝓlongct̄ orō magis tepiditate
grauat̄. q̄ȝ ſuauitatis dulcedine nec regni de
ſiderio nec gehēne ſupplicio ſomn⁹ ille letar-
gic⁹ aut ſoluit̄ aut fugat̄. et facto mod co ipiſ
interuallo ex intimo cordis affectu inuocato ihu
dū ſolitarij reſidemus. Subit alacritas gau-
dij tā imēſi ꝙ ligua nō loquit̄ nec vōbuli orō
ne ꝓfert̄. ſ̄ anguſtia ſenſus hūani trāſcendit̄
⁊ ſenſib⁹ ꝯglobatis mēs cuiuſdā luis infuſiōe
irradiata. atqȝ cuiuſdā liq̄ris ebrietate pota-
ta. tāta replet̄ leticia velut i momento tpis. ſi
tñ tpis vt nihil ꝯferat vl̄ ꝯferat tātē delicijs. tā
tiſqȝ bonis atqȝ tantis ſuauitatib⁹ ſaporoſis.
puto eīm ꝙ illa triſticia ex ſecretis cauſis dñi
ihū manifeſtauit abſentiā. atqȝ nomē ihū ex
intimo deſiderio hūilr̄ inuocatū ſecretoqȝ ſilē-
tio reuocauit cū ihū reuerſiōe leticiā: nō ade
rat ihs morit̄ Lazarus: meſticia replet̄ dom⁹
ſ̄ ecce ihs domū ingredit̄. ſorores ex ſua pñ-
tia ꝯſolant̄: ⁊ lazarus reſuſcitat̄. Hinc et ipa
maria tpe paſſiōis xp̄i p⁹ multiplices ſalſugies
amaritudinū ꝓgredit̄. ad dñi ſepulchꝝ: que
rens vt ait angel⁹ Math̄. xvj. Jeſū nazarenū
crucifixū. ihs aūt ſalus nazaren⁹ florid⁹ inter
pretat̄ crucifixū addit̄. vt ſil̄ habeas ſalutem
florē et crucē et in oib⁹ ꝯſolationē. Crux te re
ctificat in opatōe: flos te letificat in affectōne
ihs te certificat d̄ ſaluatione. ideo dñica crux
fuit figure ꝑpēdicularis: ponit̄qȝ vt ſignū in
biuijs. Flos aūt iocūd⁹ oculis ſpeȝ fruct⁹ an-
nūciat ſubſeq̄ntis. ihs aūt ipe eſt bñdict⁹ ⁊ be
nedicibil̄ fruct⁹ v̄ginei vētrī. Fruct⁹ inq̄ȝ btīs
ſpecioſiſſim⁹ ad videndū: ſuauiſſim⁹ ad odo-
randū. ſapidiſſim⁹ ad guſtandū: ꝑcioſiſſim⁹
ad habēdū. ꝓpter qȝ ſponſa diſtribuēs dile
ctū ſuū Can̄. v. ait Gut̄ ei⁹ ſuauiſſimū ⁊ tot⁹
deſiderabilis. trahit eīm i ſe ihs oīe deſideri
uȝ: et oēm ſatiat appetitū. Et qȝ mirabili⁹ atȝ
deſiderabili⁹ ē ſicut radix arboris q̄ȝto magis
figit̄ ꝓfūdo tāto fruct⁹ e⁹ āpli⁹ expandit̄ in ex
celſū. ſic nomē ieſu in intimo cordis fixum at
qȝ ſolidi⁹ radicatū: fragare facit vberius ha-
bundantiam gratiarum.

Articul⁹ tercius de alijs quatuor radijs et virtutibus nomis ieſu criſti ꝑtinentib⁹ ad ꝑfectos.

t Ercio ꝑncipaliter ꝓ factis aꝛ'ios q̄tuoꝛ radios diſtinguamꝰ. ſm ꝙ q̄tuoꝛ ꝯueniūt aiabus ꝯtemplatiuiſ atꝗ ꝑfectis. Primo memoꝛari meditando. ſcḋo poſtulare oꝛando. tercio expiri guſtando. q̄rto ꝑmiari ex hoc ſeculo tranſmigrando. Proinde nomen ieſu eſt ꝑmo ſuſpiriū meditantiū. et ſcḋo ſuffragiū oꝛantiuȝ tercio guſtus ꝯtēplātiū. q̄rto glīa triūphātiū

Nonꝰ radius quāta dulcedīe repleant deuote meditantes nomen ieſu. Ca. j.

p Rimo quidē nomē Jeſu eſt ſuſpiriū meditantiuȝ ⁊ memoꝛantium Proinde Can̄. j. dicit. Oleū effuſum nomē tuū: ideo adoleſcentule dilexerūt te nimis. Qḋ exponēs Oꝛigen̄. dicit. Planū eſt ꝙ ad effuſionē olei ſequit loci impinguatio. in q̇ facta eſt olei infuſio. Sic eniā neceſſariū eſt vt in coꝛdibus ī quibꝰ fuerit nomē dn̄i frequentatū· pinguis deuotio ſubſequat. q̄ adoleſcētulas. i. nouas animas in ꝑnie labore ad currendū poſt dilectū ardētiſſime excitet in amoꝛe. ſcȝ vt iubilent cuȝ dulcoꝛe illud Bern̄. Dulcis Jeſu memoꝛia dans vera coꝛdis gaudia: ſȝ ſuꝑ mel et oīa dulcis ieſu ꝑſentia nil canit ſuauiꝰ: audit nil iocundiꝰ: nil cogitat dulcius q̄ȝ iheſus dei filiꝰ ⁊c. que in rigmo illo ſequunt. Merito igit Eſaias. xxvj. ait. Dn̄e nomē et memoꝛiale tuum in deſiderio aīe. ideo Bern̄. ſuꝑ Can̄. ait. Non tm̄ eſt lux nomē ieſu: ſed cibus eſt. an nō totiēs cōfoꝛtaris q̇tiēs ieſu recoꝛdaris? Oleuȝ eſt nomē ieſu. aridus eſt aīe cibus niſi hoc oleo ꝯdiatur. O q̄ta dulcedo diſtillare videt e labijs paruuli inocentis: qn̄ doctus a deuota mr̄e nō valens adhuc adipiſcere pater noſt ⁊ aue maria cū reuerentia noiat nomē ieſus. Naȝ nomē ieſus eſt mel in oꝛe: et melos in aure. Meritoq̄ȝ Apoc. ij. dr̄. Vincēti dabo manna abſconditū et dabo ei calculū candidū aliter lucidū: et in calculo nomē nouū ſcriptū. qḋ nemo nouit niſi qui accipit. Abſconditū quidē manna guſtū diuine ſapiētie notat. in dignis vtiꝗ occultatū. Sicut em̄ manna de ſuꝑ veniēs oēm ſuauitatis ſapoꝛē in ſe habebat: ſic intelligentia myſterioꝝ iheſu xp̄i oim̄ mentis ſuauitate redundat. Jpe eſt em̄ de q̇ ſubdit. Et dabo ei calculū candiduȝ ſeu lucidum: hoc eſt carbunculū lucidū et ſplendidū vel ad literā calculus leuis et lucidus lapillꝰ ē vt hec oīa q̄ꝝum ad humanitatē xp̄i myſtice aliquid ſignificare habeant. Nā in māna veritas in calculo maſuetudo: et in candoꝛe iuſticia denotet. q̄ ꝑcipue hoīs xp̄i virtutes ſūt de q̇bus pſ̄. inquit. Propter manſuetudinē et iuſticiā. Sed qm̄ hūanitati diuinitas iūcta eſt: cuiꝰ intelligentia ſapoꝛoſa ꝑ iheſu xp̄i nomen et noticiā obtinet. ideo ſubdit. Et in calculo nomē nouū ſcriptū. Hoc ſiquidē nomē nouū ſcriptū in aſſumpto hoīe deus ē: q̇ ſolꝰ ſaluare pōt. cuiꝰ amoꝛoſa noticia oēs qui ꝗ ꝑ veritatē noīs ihu xp̄i ad eum ꝑueniūt: admiranda ſuauitate inouat. et in ſtupendū decorē transfoꝛmat. hanc aūt lucidā claritatem et ſapidā bonitatē q̄ nemo eſtimare poteſt niſi ille q̇ expit. ideo ſubinfert. Quā nemo nouit niſi ille qui accipit. a xp̄o ſiquidē dei ſuauis noticia accipit. cū ꝑ ſapientiā et grāᷓ a xp̄o merti cōicatam ad illius ſuauitatis expientiā ꝑuenit. Criſtus em̄ huiꝰ theſauri diſpenſatoꝛ eſt ſicut dicit Eſa. xlv. c. a patre ad ipm̄. Dabo tibi theſauros abſcōditos et archā ſecretoꝝ ſcȝ vt hec oīa diſpenſes oībus mēbꝛis. et electis tuis. ſicut ꝓpheta pſ̄. cxij. ait. Sicut vnguentū ſcȝ talis grā eſt qḋ deſcēdit in barbā. i. in animas ꝑfectas et viriles. qḋ clarius exprimens ſubdit. Barbā aaron. Aaron autē mons foꝛtitudinis interꝑtat. et ſignat aīas viriles et magnas: ſic fuerūt apl̄i et ꝓphete. atꝗ ꝑncipales dei electi. in q̇s habūdantiſſime xp̄i grā diffuſa eſt. Sed mox de minoꝛibus ſctīs merito ſubinfert. qḋ deſcendit i oꝛā veſtimenti eius. i. vſꝗ ad vltimū dei electuȝ et hoc quidē q̄ꝝum ad aīam et q̄ꝝum ad coꝛpus: qꝛ ex tali infuſione grē coꝛpus cū aīa delectat. vn̄ de hoc ſilitudinē de roꝛe ſubdit dicēſ Sicut ros hermon q̇ ſcȝ idē deſcendit in mōtē ſyon. Hermon anathema meroꝛis interꝑtat. et ſignat coꝛpus oꝛiginali culpa contaminatū. Syon vero ſpecula vel ſemē eius interꝑtat. et ſignat aīaȝ eo ꝙ apta ſit ſpeculari ſuꝑna: cū ſit ſemen. i. imago ſctiſſime trinitatꝭ. vt hoc apertius innuat ꝙ anima et coꝛpus talium hac gratia irroꝛantur:

Decimus radiꝰ ꝙ q̇cq̇d petit in noīe ieſu debitiſ circūſtantijs obſeruatis infallibilr impetrat. Capitulū. ij.

ſ Ecūdo aūt glīoſuȝ nomē iheſu eſt ſuffragiū orantiū et poſtulantiuȝ Vis em̄ audire virtutē huiꝰ nominis in poſtulandis? audi dn̄m Joh. xvj. dicētē. Si quid petieritis patrem in noīe meo dabit vobis. Ait em̄. ſi quid. i. ſi aliquid: qꝛ qḋ malū ē nō eſt aliquid. Si quid petieritiſ patrē in noīe meo qḋ eſt ieſus q̇ interꝑtat ſalus. i. ꝙ ꝑtineat ad ſalutē: dabit vobis. vn̄ Aug. ſuꝑ Joh. ait. Petimꝰ in nomie ſaluatoꝛis: qḋ petimꝰ ad ratōꝫ ſalutis. Sed vis huiꝰ noīs q̄ ſalutē petētibꝰ nō aduerſat. vn̄ Augꝰ. ibideȝ ait. Nō petit in noīe ſaluatoris qḋ petit ꝯtra rōnē ſalutis. Proinde ſctā mater nr̄a eccīa q̄ ſꝑ ſalutaria petit in oībus petitōibꝰ ſuis exaudit: qꝛ in eis ſꝑ adiūgit. i. in officijs ſacrl ꝑ dominū noſtꝝ ihm̄ xp̄m. et ꝯſīlia q̄ ꝯſueuit pōere eccl̄ia in fine oꝛōnū. Et iteruȝ Ambꝛoſ. ait Nemo ſe dicat eſſe paupeȝ in deo vel apḋ deum. petat patreȝ in noīe filij. ⁊ accipiet dona dei. ſic vero fiet diues in dn̄o q̇ deuotus extiterit eꝰ noī glīoſo. Que aūt requirūt ad hoc ꝙ hō impetret q̇cq̇d petit dictū eſt. viij. arti. j. c. iij. circa mediū q̄ maxie ꝯueniētia ſunt huic ca. Sūt em̄ pleriꝗ q̇ in neceſſitatibꝰ ſuis ſolū cōfidūt in bonis tꝑalibꝰ: ſȝ iuſti in inuocatiōe dn̄i nr̄i ieſu criſti. vn̄ ꝓpheta de talibꝰ ait. Hi i curribus ⁊ hi in eq̇s: nos aūt in noīe dn̄i nr̄i ieſu xp̄i inuocabimꝰ. hoc tn̄ ꝓnomē hi nō demōſtratiue ſȝ q̄ſi ꝑtitiue ponit a ꝓpha. ſic etiā Math xxv. eodē ſenſu dn̄s ait. Ibūt hi in ſuppliciuȝ eternū: iuſti aūt in vitā eternā. Ait ergo. hi. i. quidā in curribꝰ. i. iuolubili et mutabili ſucceſſu tꝑaliū et ſuꝑbie ꝯfidūt. et hi. i. alij in equis. i. in ſequela et ſtatu et faſtu et potētia mūdi et ideo ꝯfidūt in nihil. Nos aūt cū pondere hic legat. Nos inq̄ȝ. ſcȝ deuoti noīs ieſu xp̄i. i nomie dn̄i dei nr̄i inuocabimꝰ petētes a pr̄e i nomie dilecti filij ſui ihu xp̄i q̄ nobis nec̄ia ſunt

Vndecimꝰ radiꝰ de īmēſa ſuauitate q̄ cōtemplatiui inebꝛiant in guſtu noīs ieſu. Ca. iij.

t Ercio eſt nomē ieſu guſtꝰ ꝯtēplantiū. nōmē em̄ ihu cibat ⁊ reficit rabefactū ſpūali fame. Nā terra quā ſpūs noſter inhabitat eſt terra penurie atꝗ famis: ideo in ſpe cū patiētia ꝯſtituti ſaluatoꝛē expectamꝰ dn̄m nr̄m ihm̄ xp̄m q̇ refoꝛmabit coꝛpꝰ hūilitatꝭ nr̄e ꝯfiguratum coꝛꝑi claritatꝭ ſue et interiȝ ſpe ſaluamur qn̄ ꝑtingēs ad interioꝛa velamis odoꝛē tenuem de fructibꝰ ꝑadiſi nobis ꝑlibat. q̇ ſm ꝑegrinatōis et vie in ꝯtemplatōe fruimur ⁊ cibamur hoc eſt illud manna mellifluū. panis vtiꝗ deſcēdens de celo: q̇ veſtit ne deficiat iſrl in deſerto. Ad huiꝰ igit fruitōis eduliū habes nomē ieſu. qḋ ꝯtinet oēm ſapoꝛē et oīs dulcedinis ſuauitatē. cuiꝰ ꝑlibatio diſpēſatoꝛia cū ꝑegrinamur in via ꝯtēplādo. ſperamꝰ in eo ſentit. Sed cū fuerit ſpes euacuata ꝑfecte rē noīs tenebimus ⁊ fruemur. Nā ſm ꝓphetā tūc in Jeſu coꝛ noſtꝝ ꝑfecte letabit. qm̄ in noīe ſctō eꝰ ſperauimus. Fiat ergo miſcḋia tua illa dn̄e magna ſuꝑ nos. quēadmodū ſperauimꝰ in te. ꝓinde guſtando ſuauitatē noīs ieſu dicat vnꝰ q̇ſꝗ noſtꝝ illḋ ꝓpheticū: ꝯfitebimur noī tuo qm̄ bonū eſt. ſuꝑ q̇ Augꝰ dicit. Nomē dn̄i bonū qm̄ ipe bonꝰ. q̇ boni ſumꝰ ſi ipm̄ diligamꝰ ⁊ totū coꝛ ponamꝰ ad eū amandū et laudandū q̇ nos facit ad ſe fruendū. Et iteꝝ Bern̄. ait ꝑ nomē dn̄i ꝑuenit ad rē noīs. qꝛ ꝑ cognitionē ſui noīs: ꝑuenit ad dilectionē et fruitionē ſui noīs. Merito igit Prouerb. xviij. dr̄ Ad aliū intellectū q̄ȝ ſupꝛapoſitū ſit turrl foꝛtiſſima nomē dn̄i: ad ipaȝ currit iuſtos ⁊ exaltat. qḋ exponēs Jeronymꝰ ait. Nō ſine cauſa dr̄ nomē dn̄i turris foꝛtiſſima: qm̄ in ea eſt virtus foꝛtiſſima et maxima. nō ſolū euadendi inſultus inimicoꝝ ⁊ fluxꝰ vicioꝝ. ſȝ etiaȝ ex alto ꝯtēplādi mltitudinē eternoꝝ gaudioꝝ. ⁊ iteꝝ Criſoſt. ait. Quo nomē dei diligit ꝓfundꝰ etiā inuocat frequētiꝰ. eo exaltat in deum altiꝰ. Hoc quidē btūs Egidiꝰ ſocius btī Franciſci ꝑ expientiā ſentiebat. Nam ex q̇ dn̄s Jeſus ſibi apparuit ꝓpe locū montis cetone q̇ti die ſecū diutius cōmoꝛando a natiuitate vſꝗ ad feſtū ephie. tāta dulcedine eiꝰ repletus eſt. vt ſepius poſtea qn̄ audiebat nomē Iheſu nominari: ſtatiȝ ſupꝛa ſe illiꝰ dulcedine tractus in extaſim rapiebat: et ſepiꝰ a terra eleuabat: qḋ et pater papa expiri volens illum in ſecreto thalamo ſecū habēs: cuȝ int cetera ſermonis vba ex induſtrio noiaret ieſū ſtatī frater Egidius Eleuatus a terra in extaſim raptus eſt. O vtinā ex illiꝰ vbertate grē ex illius voluptate glīe qua fruunt ꝑadiſicole: ⁊ q̄ſi q̇dāmodo partꝭ cipant in alta ꝯtēplatione ſubuecti vna vice vnica ſcintilla vel ſtilla deſcenderet in aridā mentē meā. vt ieſum cogitem. guſtē. diligā toto coꝛde. inacceſſibiliſ es dn̄e nobis aſſiſtentibꝰ foꝛis. felle carnis inebꝛiatis: mltitudo dulcedinis tue quā reſeruaſti dilectis filijs tuis. nobis iter agentibꝰ ſufficit ſpiramentum vt iu odoꝛe curramus vnguentoꝝ tuoꝛuȝ. Suꝑgredit em̄ ſuauitas iſta delitias quoniā odoꝛ tuus dn̄e ꝯcupiſcētias parit eternas: hi ſūt de quibus ꝓpheta ait. Dn̄e in lumine vultus tui videbimus lumen. Et al̄s: Ambulabūt gentes in lumine tuo et in noīe tu exultabūt tota die. inter q̇s cum anumeratus fuero cum Abachuc. iij. Jn domino gaudebo et exultabo in deo iheſu meo ⁊ cetera.

De glorioſo noīe ieſu criſti

Duodecim⁹ radi⁹ ꝙ in nomine iheſu oēs btī glificant̄ in celo eternaliter. Ca. iiij.

i. q Uarto aūt nomē Jeſu eſt glīa triumphantiū. erit eīn in p̄ma imaginis reformatio ↄſūmata. Ubi nullus obliuionis locus viuentib⁹ in eternitate. nulla erroris ſubreptio fruentib⁹ veritate. nulla cupidinis impulſio abſortis diuina caritate. nā omībus diligentibus nomē ieſu. in intellectu erit viſio clara ſupſplēdidiſſime veritatis ꝑpter meritū fidei: in memoria erit tenno ſeu poſſeſſio ſempiterna imēnſiſſime maieſtatis. ꝑpter meritū ſpei. In volūtate erit dilectio ſeu fruitio ſuauiſſime bonitatis. ꝑpt meritū dilectōis nomis ieſu. ſicut ꝑpheta ait Gloriabunt̄ in te oēs q̄ diligūt nomē tuum. Et ſic ꝑpter nomē Jeſu tota aīa viuet. tota dotata: atq̄ btā erit. atq̄ in trib⁹ viribus deo trino ⁊ vno tota erat ↄfigurata. tota vnita tota illuſtrata: tota quietata. quia in ſtatu oīm bonoꝝ aggregatione ꝑfecte eternalr̄ viuet. ꝑin de ꝑpheta ad dn̄m ibm ait. Spūs tuus bon⁹ deducet me in terrā rectā: ꝑpt nomē tuū ⁊c. h quidē plenū eſt illud gaudiū. de q̄ Joh. xvj. dn̄s ait. Uſq̄ mō non petiſtis q̄cq̄ in nomie meo. et h ſcʒ quia virtus noīs mei fuit vobis ignota. h nūc cognita eius virtute petite ⁊ accipietis. vt gaudiū veſtrū ſit plenū: Petite in quit et accipietis. ſcʒ in virtute noīs mei. vbi Criſoſt. ait. ꝙ in hoc oſtendit virtutē nomis ſui. q2 nō viſuſ nō rogatus ſed noīatus ſoluʒ apud patrē facit mirabilia. Et ſequit̄ vt gaudiū veſtrū plenuʒ ſit: qd̄ erit gloria ſempiterna. qd̄ quidē ꝑpter tria plenū gaudiū noīat̄

Primo quia adimplebit totū animi appetitū. de q̄ ꝑpha ait. Ad implebis me leticia cū vultu tuo: qd̄ poteſt exponi ſicut patebit ſermone vltimo ca. vlti. Scd̄o q2 ↄſiſtit in viſione fruitione et poſſeſſione pleniſſimi et cōſūmati boni: qd̄ eſt deus trinus et vnus. ſicͣ p̄dictū eſt. Et de h bono Exod. xxxiij. dr̄. Ego oſtendam tibi omē bonū. Tercio quia tale et tantū gaudiū oīno inamiſſibile erit. Uñ Joh. xvj. dicit diſcipulis ſuis. Et gaudiū veſtrū nemo tollet a vobis. In h igit̄ noīen erit gl'a oīm beatoꝝ. vñ Apoc. xiiij. Joh. ait. Uidi ⁊ ecce agnus ſtabat ſupra montēʒ ſyon. et cū eo centū quadragintaq̄tuor milia habentes nomē eius. et nomē patris ei⁹ ſcriptuʒ in frontibus ſuis. Mons ſyon altā eminētiam lucis patrie indicat: cū ſyon ſpeculū interp̄tetur. Sup hūc montē ſtat agnus dei filius Jeſus xp̄s: qui ſup oēs q̄rtum homo eminet in glorie viſione. et de hac oēs beati ꝑticipes fiunt. vñ ſubdit̄. et cum illo. C. 44. milia. ſcilicet agni. Nam ſubſcripta noīa adiectiua2 numeralia vident̄ trahere ſuū ſubiectū a p̄miſſo agno. ꝑ hunc ſiquidem numerū ſicut alibi ptʒ oēs glorificandi ſignant̄. nam ꝑ quaternariū v̄tus ꝑ quadragenariū: exercitiū virtutū ꝑ centenariū oblectatio v̄tutis. q̄ ꝑ exercitiuʒ virtutū acquirit̄. ꝑ millenariū ſciētia ſeu ſapientia q̄ virtutē ꝑficit denotat̄. quia ꝑ hoc a deo tribuit̄ gloria ſempiterna. de qua ſubdit habentes nomen eius. ꝑ nomen famoſa noticia deſignat̄. quia reſpectu dei nō reputat̄ niſi fuerit amatius. talis quidē eſt in beatis: ſeu aliter dici poteſt ꝙ nomē ieſu. i. res nois ieſu eſt ipē deus in qua cōicat deo patri et ſpiritu ſancto in diuinitatis vnitate. ſicut Joh. teſtat̄. j. c. dicens. Et deus erat verbū. qd̄ enīʒ verbū eſt ꝑſonali diſtinctōe a patre: deus eſt cōicatione vnius nature cum patre. Proind̄ de ꝑſonali diſtinctōe in deitatis vnitate merito ſubinfert̄. Et nomen patris eius ſcriptū in frontibus ſuis. pater ſine dubio oib⁹ glorioſis dat intelligere filiuʒ reſpectu cuius eſt pater. qui ergo nomē patris ſcriptū in frontibus. i. in mētibus ſuis habent: nomen filij ignorare non poſſunt. Uñ luc. xix. filius ait. Qui me recipit ſcʒ in gratia. aut in glīa. recipit illum qui me miſit. Scriptura aūt h quanomen et patris ⁊ filij in beatoꝝ mentib⁹ ſcriptū eſt facte eſt digito dei viui qui eſt ſpiritus ſanctus. quo etiam tabule vtriuſq̄ teſtamenti conſcripte ſunt. ſicut ptʒ Exod. xxxj. ꝑ vtrūq̄ eīn teſtamētū ꝑuenimus in gloria ad vnū nomē cognitionis triū ꝑſonaꝝ in quibus cōſiſtit gloria btōrum. Unde Bern. in ſermōe viij. ſup Can. ait. Qui ſequunt̄ agnū dicunt̄ habere nomen eius et nomē patris eius ſcriptum in frontibus ſuis. quod eſt de vtriuſq̄ noticia ſcʒ patris et filij gloriari. O nomē glorioſum. O nomē gratioſum. O nomē amoroſum ⁊ virtuoſum. ꝑ te crimina relaxant̄. ꝑ te aduerſarij ſuperantur. ꝑ te infirmi liberantur. ꝑ te pacientes in aduerſitatibus roborant̄ et iocundant̄. tu credentium honor: tu p̄dicantium doctor: tu opantiū roborator: tu deficientium ſuſtentator. igneo feruore et calore tuo deſideria mardeſcunt. poſtulata ſuffragilia impetrantur: inebriantur anime contemplātes. atq̄ ꝑte glorificant̄ in celeſti gloria triumphantes. cum quibus dulciſſime Jeſu ꝑ hoc tuum ſacratiſſimū nomē ↄregnare nos facias. Qui cum patre et ſpirituſancto in trinitate et vnitate ꝑfecta oīm beatoꝝ glorificator et glorioſus triumphas et regnas. ꝑ omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Sermo xlix

Dn̄ica palmaꝝ infra die ſd̄ pace ⁊ cōcordia inimicoꝝ: ac de remiſſiōe iniuriarū. Ser. L.

c Edebāt ramos de arboribus ⁊ ſternebant in via. Math. xxj. et in euāgelio hodierno. Nam in h ſacro tp̄e ad illō deſiderabile bonū. i. ad pacem et ciuilē ↄcordiam mentis oculos eleuemus. cū ex ipā caritas et fraterna dilectio generet̄ nutriat̄ et cōſeruet̄. ⁊ vſq̄ in finē vltimū interminabiliter ꝑſeueret. Proinde Aug⁹. de ciui. dei ait. Tale bonū eſt bonū pacis. vt in rebus creatis nil gratioſi⁹ ſolet audiri: nil delectabili⁹ ↄcupiſci. et nil vtili⁹ poſſideri: nec īmerito h aſſerit. cū idē de verbis dn̄i dicat. Pax eſt ſerenitas mētis. trāquillitas animi. ſimplicitas cordis. vinculū amoris. ↄſortiū caritatis. Hec eſt que ſimultates tollit. bella cōpeſcit. iras cōprimit. ſupbos calcat. humiles amat. diſcordes ſedat. inimicos ↄcordat. cūctis eſt placida. neſcit extolli. neſcit inflāmari. Hāc qui accipit teneat. qui ꝑdidit repetat: qui amiſit exquirat. quoniā qui in eadē nō erit inuent⁹ a patre, abdicat̄ a ſpūſancto alienus efficit̄ nec ad hereditatē dn̄i poterit ꝑuenire. qui teſtimoniū pacis noluerit obſeruare. h ille. Ex verbis ḡ Aug⁹ luculenter apparet q̄ntū generale gaudiuʒ ꝑ pacē et primoꝝ ↄcordiā generet̄. quod myſtice verba p̄poſita p̄figurāt cū dicit̄. Cedebant ramos de arborib⁹. ſcʒ cū gaudio et exultatione: et ſternebāt in via. ſcʒ in ſignū iocunditatis et feſti: quia rex pacificus venit in Jrl'm ſup aſinā manſuetus. Proinde merito ſubinfert̄ eſt ꝑpoſitū verbū. Turbe aūt que p̄cedebāt. i. ſancti patres veteris teſtamēti: et que ſeq̄bant̄. i. patres noui teſtamēti clamabāt affectu cordis dicētes. Oſanna. i. obſecro ſalua nos. q2 ꝑ pacē a xp̄o generaliter int̄ deū et hominē generatā ſaluati ſum⁹. nec nō et ꝑ ↄcordiam et pacē diſcordantiū animoꝝ ab eternis ſupplicijs quotidie liberamur. h pacis gaudiū ꝑpheta conſiderās et quaſi ꝑadiſi participationē arram ciuilē et primoꝝ ↄcordiam cernens q̄ſi de inuento theſauro ↄgratulās ⁊ exultās ait. Ecce q̄ bonū et q̄ iocundū: habitare fratres in vnū: ps. 132. quod eſt aliud thema in p̄nti ſermone. In quibus ſacratiſſimis v̄bis ꝑpheta oſtēdit q̄ neceſſaria ſit pax et ↄcordia inter ciues triplici ex reſpectu. Primo ex reſpectu dei. ideo dicit ecce q̄ bonū. Scd̄o reſpectu ſui. addit et q̄ iocundum. Tercio reſpectu ꝑximi. vñ addit habitare fratres in vnū. vt ſic ſint tres amores ad pacem ciuiū coartantes. Primus eſt amor dei. ſecūdus amor ſui. terci⁹ eſt amor ꝑximi.

Articul⁹ prim⁹ ꝙ ꝑpter q̄druplicē rōnē reſpectu dei debet pacificare ſeinuicē amici.

c Et prim⁹ q̄deʒ amor ad ꝑximū pacē cohortans eſt amor dei. vñ merito ꝑpheta ait. Ecce q̄ bonū ſcʒ reſpectu diuini amoris liberaliter ꝑcere oībus inimicis et ſe pacificare et pacifice inſimul omnes ↄuerſari cunctos ſibi inuiceʒ aduerſantes. et maxime bonū eſt ex quadruplici rōne. Primo ꝑpter diuinā obedientiaʒ. Scd̄o ꝑpter diuinā honorificentiā. Tercio ꝑpt̄ diuinā iuſticiam. Quarto ꝑpt̄ diuinā cōplacentiā.

Q2 parcendū eſt inimicis q2 p̄cipit hoc deus. Ca. j.

p Rimo quidē debet homo parcere inimicis ſuis ꝑpter diuinā obedientiā. p̄cipit eīn hoc de⁹ Math. v. dicens. Diligite inimicos veſtros benefacite his q̄ vos oderūt. et orate ꝑ ꝑſequētib⁹ et calūpniātibus vos. In quib⁹ verbis circa inimicū dn̄s triplex p̄ceptū dedit. Primū eſt de diligentia. ſcd̄m eſt de bn̄ficētia. terciū eſt de beniuolentia. Primo in q̄ p̄cepit dn̄s erga inimicos nos habere dilectionē. ideo ait. Diligite inimicos veſtros. In hoc eīn p̄cipit inimicoꝝ dilectionē ſeu amationem qua quis alterum habet diligere vt ſe et ad hoc obligat vnūquenq̄ qd̄ eſt amare ꝑximū inimicū triplici amore. ſcʒ vero: iuſto et amoroſo. de q̄bus dictū eſt ſupra ſermone. vij. arti. j. ꝑ totū. Qui v̄o odiū erga ꝑximū in corde habet et illi nocere deſiderat ſm̄ Aug⁹. Similis eſt illi qui gladio ſeſe transfodit vt inimici ſui tunicam ſcindat. vnde. j. Joh. iij. dicit̄. Qui odit fratrē ſuum homicida eſt. ſcʒ ſuijpius. Et de talib⁹ ꝑpheta ait. Gladius eoꝝ intret in cordibus eoꝝ. Scd̄o p̄cepit dn̄s beneficentiā dicēs Benefacite his qui oderūt vos. Qd̄ vtiq̄ ſeruamus cum eis ex corde parcimus. ⁊ eis ore familiaritatem oſtendimus: nec nō et ill' operē in neceſſitatibus eoꝝ liberalr̄ ſubuenim⁹. q2 ad h q̄lubet ꝑ loco et tp̄e obligat̄. Terciuʒ p̄ceptū ſubdit dn̄s de beniuolētia optatiua: atq̄ interceſſiua. Uerus eīn amor bonū ami

co optat. et qñ p ſe nõ pōt ab alio h impetrat iuxta poſſe. ideo dñs ſubdit dicens. Et orate p pſeqñtib⁹ ꝛ calũniantib⁹ vos. Ait eñi p pſe quētibus vos. ſcȝ facto et calũniātib⁹ vos ſcȝ ỽbo vel dicto. Et de his trib⁹ p̄ceptis obſuādis q̄ ad ei⁹ pfectōeȝ dicet̃ infra arti. ij. ca. iiij. Et ante liceat abſtinere a ſermone ꝛ a ſaluta tōe inimicoꝝ dictū eſt ſup̄ ſermo. vij. arti. j. c. iij. ꝛ in pñti ſermo. c. iij. et. ij. circa mediū etiā dicturi ſum⁹

Honorat deum q̄ ſuis inimicis pcit: atqȝ illi grauiter iniuriat̃ q̄ vindicare ſe q̄rit. Ca. ij.

Ecūdo debet hō pcere inimicis p̄pter diuinā honorificentiā. nā grauit̃ iniuriat̃ deo ꝛ turpit̃ ihonorat illuȝ: ſi hō aufert ſibi aliq̄d qd ſibi ſoli reſeruat de⁹. Tria q̄dē ſūt q̄ ſibi ſoli reſeruat de⁹ Prīo gl̃iaȝ. ſcdo iudiciū. tercio vindictā. Primo q̄dē reſeruat ſibi gl̃iaȝ. ſicut Eſa. xlij. ipē dñs ait. Gloriā meā alteri nō dabo. Scdo reſeruat ſibi iudiciū. h eſt finalr̃ iudicare. vñ Joh. v. dr̃. Paṫ dedit oīe iudiciū filio: q̄ fili⁹ hoīs ē. i. q̄ deus et hō ē. Jdo j. Coꝝ. iiij. apl̃s ait. Nolite añ tp̄s iudicare. q̄ adusqȝ veniet dñs q̄ iudicatur⁹ ē viuos ꝛ mortuos Tercio ſibi reſeruat vindictā ideo ad Rō. xij. Da mihi vindictā et ego retribuam. Qui ḡ de inimico ſuo ſe vīdicare ꝯtēdit. rapinā ppetrat ꝯ deū. Ex q̄ ptȝ ꝙ ei ḡuiſſime iniuriat̃. Vñ Leui. xix. dñs p̄cepit dicēs. Non q̄ras vltionē nec memor eris iniurie ciuiū tuorū. Vñ etiā Prouerb. xx. dr̃. Ne reddas malū p malo. expecta dñm et liberabit te. Et iterū ppheta ait. Faciet miſcdiaȝ ꝛ iudiciū oībus iniuriā pacientib⁹. Nā facit miſcdiaȝ de offēſis et ipi iniuriā paciēti. ſi corde bono realr̃ pcit. Et iuſtū iudiciū offendēti ſi eū nō penitet et ab offenſo veniā nō petit. Jtē p robore p̄ctoꝝ ait Hugo de clauſtro aīe li. j. qd q̄dā philoſoph⁹ ait. Q viro bono q̄tuor ſūt neceſſaria. Primo vt oēs ſibi amicos faciat. ſcdo vt ſi nō pōt oēs ſibi amcios facere: ſaltē nō faciat inimicos. tercio vt ſi illō nō ſupetit diſcedat. Quarto ỽo ut ſi q̄s diſcedenteȝ pſequit̃ nō vindicet ſe h aūt q̄tuor in vnica auctē ad Rō. xij. apl̃s cōprehēdit dicēs. Si fieri pt q̄tū ex vobis cū oīb⁹ hoīb⁹ pacē habētes. Si h nō pt fieri nō diſcordias faciatis. Jdcoqȝ ait. Nō vos defedētes cariſſimi. Tercio ỽo vt diſcedam⁹ tangit cū ſbdit dicēs. ſ date locuȝ ire Quartū vt vindictā deo cōmittam⁹ tangit cū ait. da mihi vindictā et ego retribuaȝ. ſcȝ tibi me in hoc honorāti

Q iuſticia que diuinitus ē inſita a natura cogit nos iniuriantibus indulgere. Ca. iij.

Ercio debet indulgere inimicis ſuis p̄pter diuinā iuſticiā. Sic eñi a diuina iuſticia inſtitutū eſt. vt q̄tū vult hō deū pcere ſibi. tñ et ipē pcat p̄ximo ſuo. in hui⁹ myſteriū Math. viij q̄ acceſſit ad ieſum Petr⁹ dicēs Quotiēs peccabit in me fraṫ me⁹ dimittam ei vſqȝ ſepties. Dixit illi ihs. nō dico tibi vſqȝ ſepties ſ vſȝ ſeptuageſies ſepties. qd exponēs Jerony. ſup Math. ait. nō vſqȝ ſepties. ſ vſqȝ ſeptuagies ſepties. i. q̄dringētis nonagita vicib⁹. i. vt toties peccāti fratri dimitteret in die. q̄tiēs ipſe peccare ſi poſſet. Et iteꝝ Aug⁹. de ỽb dñi tractans illud apl̃i ad Coll̃. iij. Donātes vobiſmetipis ſicut et xp̄s donauit vobis ait. Audi ſtis indulgēdi formāȝ ſi ſeptuageſies ſepties xp̄us tibi pctā dimitit. Si hucuſqȝ ignouit ꝛ vltra negauit: pone tu limitē vlteri⁹ noli ignoſcere. Et idē ſup illud pſ. Juſticia et pax oſculate ſūt inq̄t due ſūt amice iuſticia et pax tu forte vnā vis et alterā nō facis. Nemo eñi ē q̄ nō velit pacē: ſ nō oēs volūt opari iuſticiaȝ. Jnfroga oēs hoīes. vis pacē? vno ore oēs rñdēt. opto cupio amo volo. Ama iuſticiā q̄ due amice ſūt iuſticia et pax. ipē ſe oſculant̃. ſi amicā pacis nō amaueri. nō te amabit ipſa pax nec veniet ad te. ꝛ ſtati in p̄dicto. Math. xviij. pabolā ſbdit de rege benigno et ſuo neq̄. Cui a benigno rege dimiſſū eſt debitū decē miliū talentoꝝ. ſeruo aūt neqȝ nolēti dimit re ꝯſeruo ſuo denarios centū. ait dñs. Serue neq̄ oē debitū dimiſi tibi qm̄ rogaſti me. Nōne ḡ oportuit te miſereri ꝯſerui tui ſic et ego tui miſert⁹ ſū? Et irat⁹ dñs ei⁹ tradidit eū tortorib⁹ q̄ aduſqȝ reddēt vniuerſū debitum. Sic et pr̃ veſter celeſtis faciet vobis ſi nō rmiſeritis vnuſq̄ſqȝ fr̃i ſuo de cordib⁹ veſtris.

Debem⁹ pcere inimicis. q̄ in hoc dilecti a deo ei tanq̄ veri filij conformamur. Ca. iiij.

Uarto debet parcere inimici p̄pṫ diuinā cōplacētiā. Vñ mlt̃a cōplacētia ē in pentib⁹ filioꝝ ſuoꝝ ſilitudo. Sic nr̃o eť no pri deo maxie beneplacitū ē ſi ſue pietati ac dulcedini ꝯforme mur. io Criſ. ait. nihil ita do aſſilat ſicut iniuriā tibi facietib⁹ idulgere. Sȝ ſic idē ait. Carnales filij nō ſūt culpabiles ſi pentib⁹ nō ſūt ſiles. q̄

nō eſt in poteſtate eoꝝ ſuū figurare corpus. Sed ſpūales filij niſi deo ꝯſiles fuerit. eoꝝ ē culpa q̄ patris ſilitudinē pdiderunt. fecit eñi de⁹ hoīeȝ ad imaginē ꝛ ſilitudinē ſuam h ille Ad hāc dei cōplacētiā p̄pter inimicoꝝ dilectionē hortat̃ dñs Math. v. Nā cū pri⁹ dixiſſet diligite inimicos veſtros bñfacite his q̄ vos oderūt: ſtatim ſubdit dicēs. vt ſitis filij patri veſtri q̄ in celis ē: qui ſolē ſuū oriri facit ſuper bonos ꝛ malos: ꝛ pluit ſup iuſtos ꝛ iniuſtos Jn q̄bus ỽbis oñdit finalē ſublimitatē. que ē vt hō in honorē a deo tanq̄ fili⁹ erigat̃: ꝛ quaſi in oībus iura filij in paṫnitate eternalit̃ ꝯſequat̃. h aūt ipm ad q̄ntā btitudinē pacificorū xp̄s appoſuit cū Math. v. ait. Bti pacifici q̄ni aȝ filij dei vocabunt̃. Cui⁹ rō eſt q̄ ꝙ quis diligat maxios inimicos fieri nō pt eſſe ſine magna ꝛ ineffabili exuberantia diuine paci. Notanter inſup aduertendū eſt ꝙ ad h inducendū duplex exēplū ponit. ſcȝ ſolis et pluuie. et maxie q̄ h duo aptiora ſūt ad deſignādū ſūma et cōiora beneficia dei. Nā ſol miſtice mōſtrat miſſionē filij dei in mūdū. cum ipē ſit ſol iuſticie xp̄us de⁹ noſter. Pluuia ỽo deſignat diffuſionē et irrigationē ſtillicidij ſpūaliū ḡtiaꝝ ꝛ cariſmatū ſpūſcti. q̄ nō tantuȝ fluūt in bonos inſup et in malos q̄s de⁹ ad ſe ꝯuertit et oībus impijs q̄tū ex ſe ē ſaltē exhibet ea.

Articul⁹ ſcd⁹ ꝙ quatuor ſunt rōnes p̄pter q̄s reſpectu ſui ipi⁹ debet hō iniurias dimittere.

Ecūd⁹ p̄ncipal̃ amor ad p̄xioꝝ pacē reducēs ē amor ſui. ꝛ d h ppha ait. Et q̄ȝ iocūdū. Mag q̄dē ai leticia atȝ iocūditas cordis ē: cū hō ſe ſentit de inimiciciarū duricia tranſlatum ad dulcedinē amoris inimicoꝝ et de ſeuicia vindicandi ad molliciē indulgēdi. qd quidē diuini mūeris ē vtiqȝ dati eis q̄ ſe diſponūt ſuſcipe illo. talis cū Job. xxiij. dicere pt. Deꝰ emoliuit mihi cor ad remittēdas iniurias mihi illatas. h cordis mollicies cū hō ad pacē cū inimico reductus ē miraȝ parit iocunditatē, de qua Sap. iij. dr̃. Nō eſt oblectatio ſup cordis gaudiū. Jtē q̄tuor ſūt rōnes p̄pter q̄s ſt hō gaudiū ꝯſequat̃ debet pcere inimici. Prio p̄pter p̄priā vtilitatē. Scdo p̄pter magnā honeſtatē. tercio p̄pter magnanimitatē meraq̄rto p̄pter exceſſiuā caritatē.

Quantā homo cōſequat̃ vtilitatem cum ſibi iniuriantibus parcit. Capitulū. j.

Rimo ỽo debet hō parcere inimicis p̄pter p̄priā vtilitatem. Mag quippe vtilitas ſupuenit ſuis idulgentibus inimicis. q̄ dimittēti dimittunt̃ pctā ſua. vñ Petr⁹ rauenas in q̄dam ſermone exponēs illud dimitte nobis debita nr̃a ſicut et nos dimittim⁹ debitoribus ait. O homo ſi ſine pctō eſſe nō potes. ꝛ vis ſp tibi dimitti totū dimitte ſp. q̄tū vis dimitti tibi tantū dimitte. imo q̄ vis totū tibi dimitti: totū dimitte. h intellige q̄ remittendo alij. tibi veniā tu dediſti. h ille. Ratio aūt p̄dictoꝝ eſt. q̄ tenet̃ dñs d congruo debita noſtra dimittere: ſi alteri dimittimus nos. Jdeo Ceſari⁹ ait. Qui captiuos redimere et paupes paſcere vel veſtire nō p̄ualet: ꝯtra nullū odiū i corde reſeruet et inimicis ſuis nō ſolū malū pro malo reddat. ſed etiam diligat ꝛ pro eis orare nō deſinat certus de promiſſione et miſericordia dñi ſui. libera ꝯſcientia ante tribunal dicē poſſet. dimitte q̄ dimiſi. h ille. Cōfirmat̃ etiā h p ſententiā xp̄i Luc. vj. dicente. Dimittite et dimittemini. Sūt tñ pliqȝ qui p̄prie ſalutis obliti ad indulgendū inimicis diuerſimode male ſe habent. Nam ſm Aug⁹. in ſermone de. xl. negligentes inimicicias finire obliuiſcunt̃. ptinax nō vult veniā concedere cū rogat̃. Supbus verecundus veniā petere dedignat̃: his trib⁹ inimicicis viuūt hoīes ſ animas in quibus nō moriūtur occidūt. vigilet ꝯtra negligentiā memoria: ꝯtra ptinaciam miſericordia. ꝯtra ſuperbiā verecundiaȝ ſb dimiſſa prudētia. h ille Ex hac ſentētia Auguſtini ptȝ magne ſupbie eſſe offendentē ab offenſo veniā minime poſtulare: ſ nō minoris ſtulticie eſt p̄pter verecūdiā indulgentiā poſtulātibus nō prebere. Sepe eñi ſuggerit aduerſarius noſter ꝙ niſi vindicem⁹ de nr̃orū et noſtris illatis iniurijs veluti viles ac vecordes reputabimur a pleriſqȝ. Audi q̄d p̄uerb. xiij. dr̃. Deteſtant̃ ſtulti eos qui fugiūt mala Nonne inſaniſſim⁹ eſſes ſi domo ſup te ruente p̄pter alioꝝ deriſionē a ruina ꝛ mortiſ piculo aufugere nolles. Lōge q̄dē maiori laboras inſania: ſi ex verecūdia detineris pcere inimicis: cū euadas nō tantū ſupplicia eterna verū etiā mlt̃a tpalia damna. Jnſup ꝯſeq̄ris diuinā grām et gl̃iaȝ ſine fine manſuram ſm tñ Bern. ſup Cañ. ſunt q̄dā ſic donātes iniuriā. vt nō vlciſcant̃ tñ ſepius improperant Sūt etiā alij q̄ licet ſileant manet tñ odiū alta mente repoſitū: et rancorē tenēt in aīo. quarū neutra plena indulgentia eſt. lōge ab his oībus benigniſſima deitatis natura liberali-

ter ignoſcit plenarie. Et ſequit̃ taȝ liberaliter
dn̄s oēm donat iniuriā: vt iaȝ nec damnet vl
ciſcēdo. nec ꝯfundet improperādo. nec min⁹
diligat cōminādo et ſic nos ꝑcere obligamur
Cōclude igit̃ ſm̄ Aug⁹. ꝙ pecuniā aliqñ repe
tere ꝯcedit̃. Sed debitū pctōꝝ petēciū veniā
nunq̄ꝫ iuſte negatur.

Qꝛ honeſta vindicta ſit parcere inimicis. Ca. ij.

S Ecūdo debet hō parcere inimicis
ſuis ꝓpter magnā honeſtatē. nllā
em̄ honeſtioꝛ vindicta de hoſte ſu-
mi pōt ꝙ̄ indulgētia liberalis. Proinde etiaȝ
pagan⁹ Seneca de q̄tuoꝛ virtutib⁹ ait. Scito
em̄ magnū vindicte eſſe gen⁹: poſſe ignoſcē.
Triplex offenſe gen⁹ pōt hoī irrogari .ſ. coꝛ-
dis oꝛis et opis. Coꝛde ſcȝ odiēdo mala deſi-
derādo ꝛ ꝯſilia. oꝛe detrahēdo murmurādo
ſuſurando infamādo accuſando blaſphmāū
hmōi. Ope ſcȝ offēdēdo aīam ꝑſonā ſubſta-
tiā in ſe et in ſuis. Uis igit̃ de oībus ſupꝛadi
ctis honeſtiſſimā ſumere vindictaȝ. vis ꝙ ni-
hil relinquat̃ inultū. Ignoſc liberaliter coꝛdꝫ
oꝛe et ope. ſi odit te coꝛde dilige euȝ amoꝛoſo
coꝛde. ſi nocuit tibi oꝛe: in his in quib⁹ licitū ē
lauda illū. oꝛe deuotā oꝛationē ad deuȝ ꝓ eo
funde. ſi vo ope te aut tuos plurimū leſit. ali
qđ ſeruitiū vel bn̄ficiū illi impende. O vindi
catio bn̄dicta et oī pietate ꝛ honeſtate ꝑcipua
ꝛ ſibi bene ꝯſcia ꝑrimo pacifica. atqꝫ deo ſū-
mo grata. Ideo Proſper ait. moꝛib⁹ in ſancti
pulchꝛa ē ꝯcoꝛdia paci. hac etiā honeſta vidi
cta docuit nos vidicare hōeſtiſſim⁹ dn̄s Ihs
xp̄s qñ Math. v. ait. Diligite inimicos vr̄os
hic docet vindictā coꝛdis. bn̄facite his q̄ vos
oderūt. hic docet vindictā opis. Et oꝛate ꝓ ꝑ
ſequētibus et calūniantib⁹ vos: hic docet vin
dictā oꝛis. vis inſuꝑ honeſtioꝛē ꝛ glioſioꝛem
de aduerſarijs vr̄is ſumere vindictā. indul-
ge illis ſic ꝑdictū ē oīa q̄ ab eis ꝯtra te ꝛ tuos
facta ſūt in ꝑterito: p̄nti vel in futuro fiēda cū
ſignaculo crucis. In noīe pr̄is et filij et ſpūſ-
ſancti amē. et dicat omnis pp̄ls fiat.

Uere magnanimitatis ē act⁹ ꝑcere ſibi iniurianti. Ca. iij.

T Ercio vo tenet̃ hō ꝑcere inimicis
ſuis ꝓpter magnanimitatē. Eſt ēi
actus magni et generoſi coꝛdis in-
iurie obliuiſci. ꝓinde etiā pagan⁹
Ariſto. iiij. ethicoꝝ ait ꝙ magnanim⁹ nō ē me-
moꝛ mali recepti. Inſuꝑ et Seneca de quatu
oꝛ vtutib⁹ ait: ſi magnanim⁹ fueris nunq̄ꝫ iu-
dicabis tibi ꝯtumeliaȝ fieri. De inimico dices:
non nocuit mihi ſ aīm nocēdi habuit. et cum
illū in poteſtate tua videris vindictā putabiſ
vindicare potuiſſe. vn̄ Ambꝛ. de obitu The-
odoſij impatoꝛis inquit. Beneficiuȝ ſe puta-
bit accepiſſe auguſte memoꝛie Theoſi. cū ro
garet̃ ignoſcere. et tūc ꝓpioꝛ erat venie cū fuiſ
ſet cōmotio maioꝛ iracudie. et optabat̃ in eo
qđ timebat̃ in alijs vt iraſceret̃. h̄ erat reme-
diū reoꝝ qm̄ cū haberet ſuꝑ oēs poteſtatē: q̄
ſi parens poſtulari malebat. ꝙ q̄ſi iudex pu-
nire. equitatiſ iudex nō pene arbiter. neqꝫ qui
vnq̄ꝫ veniā poſtulāti negauit. Et vt ad exem-
pla tranſeā etiaȝ paganoꝝ in quinta epla ad
Marcellinū de iulio ceſare recitat Auguſ. ꝙ
nihil ſolitus erat obliuiſci niſi iniuriarū. Lu-
canus ꝙ refert ꝙ cū quedaȝ ꝑſona vilis ei ſe
opponeret impoꝛtune ꝯtra eū iraſci contē-
nēs ait. Dignū te ceſaris iras null⁹ honoꝛ fa-
ciet. Ueſpaſian⁹ etiā impatoꝛ ſicē narrat hyſto-
ria Romanoꝝ iniuriaꝝ imemoꝛ factus nūq̄ꝫ
extitit vindicatoꝛ. nā et vitelli inimici ſui q̄ eū
ꝑceſſerat in impioꝛ et oēm ei⁹ domū incēdio ꝛ
moꝛti tradiderat filiā q̄ ex illo ſupſtes erat al-
te maritauit alteqꝫ dotauit. De magno quo-
qꝫ Alexandꝛo etiā ſcriptura refert ꝙ cum qui-
dā grauiter eū offendit nec precib⁹ aliquoꝛū
aliquō reconciliari potuit: acceſſit ad illū Ari-
ſtoiles ꝑceptoꝛ ei⁹ dicens. Magnifice et illu-
ſtriſſime impatoꝛ: quis eſt qui omnes mūdi
potētias ſuo potentu ſubiugauit niſi coꝛ tuū
magnificū: q̄s oēs reges terre ſue ditioni ſb-
iecit niſi mens magnifica tua. quis em̄ mūdi
regna ſua potentia ſupauit: niſi nobiliſſim⁹ ꝛ
ſtrennuiſſim⁹ animus tu⁹: attamē docebo te
ꝯſequi altioꝛē triumphū atqꝫ dn̄m im oībus ꝑ-
dictis: ſi ſequi volueris ꝯſiliū meū. Cui Ale-
xander: ꝑfecto ſequar ꝯſiliū tuū. tūc Ariſto.
ait illi: vince illuſtriſſime impatoꝛ coꝛ tuū vin
ce aīm tuū: vince teipm̄ tūc dn̄aberis illi cui⁹
imperio totus mūd⁹ ſubiect⁹ eſt. Qui em̄ ti-
bi ſuadet de iniuria vindicare: tuus anim⁹
eſt victoꝛ vtrīqꝫ alioꝝ qui ſi te vicerit nō eri vi-
ctoꝛ ſ victus. quē ſi viceris glorioſiori victo-
ria oībus alijs triūphabis: qꝛ ſupabis euȝ q̄
totū ſupat mundū. Ad que verba Alexāder
ꝑcēdo tibi iniurianti placatus eſt. Et h̄ quo-
qꝫ ſcriptura ſacra aſſerit. Prouerb. xvj. Me-
lioꝛ eſt vir patiens viro foꝛti: et q̄ dominat̃
animo ſuo expugnatoꝛe vrbiū. Nam illa ē vi-
ctoꝛia coꝛdis. hec aūt eſt victoꝛia coꝛpis. Il-
la fit viribus ꝓꝓꝛijs: hec aūt fit viribus alie-
nis. Exempla quoqꝫ animaliū nos accuſant.
Leo nō capit mures nec aquila muſcas. Sūt
nanqꝫ plerīqꝫ homines viles ac puſilli coꝛdiſ

qui tanto pondere grauant̃ quodlibet vile at
qꝫ omne minimū verbuȝ: vt illi⁹ nec obliuiſci
poſſint nec remittere velint. cum ſepe etiā ali-
quid magnū fit ex ignoꝛātia atqꝫ ex fragilita-
te. ſeu ex neceſſitate id factum eſſe pꝛobat̃. ſed
ait ille non ſed ex malicia pꝛopꝛia mihi iniuri
atus eſt. cui merito eſt reſpondendum ꝙ licȝ
etiam verum ſit tunc ei etiam amplius com-
paciendū eſt. cum infirmus et inſanus ſit. Cō-
tra tales Auguſtin⁹ ait. Magna duricies eſt
non compati inſanis nec amare infirmos: q̄s
antea diligebamus ſanos. ꝛ Boetius etiam
ait. Bonos q̄s niſi ſtult⁹ oderit: malos odiſ-
ſe etiam ratōne caret. vnde Seneca ait: ſi ma-
gnanim⁹ fueris: nunq̄ꝫ tibi iniuriā fieri iudi-
cabis. Magna deniqꝫ gloꝛia honoꝛ ſit homi-
ni et eſt hac magnanimitate iniuriantes ꝛ in-
iurias ſupare: contentiones et lites deuince-
re: guerras et inimicicias anima nobili ſupe-
rare. Prouerb. ij. Salomone teſtante atqꝫ di-
cente. honoꝛ eſt homini qui ſeperat ſe a con-
tentionibus. et econtrario. Dedecus eſt ho-
mini qui ſe contentionibus immiſcet. Vix abſqꝫ
ſumptibus tuis noſcere cui liberaliter ſerui-
re velis. cum a te ſeruitium poſtulatur: ne vi-
delicet ꝑ ingratitudinem ſimul ſeruicium cū
amico amittas: atqꝫ cui ſeruitium impendiſti
tibi inimicum reperire contingat. Conſide-
ra hominem ſibi iniuriam facile dimittentē.
magnanimus quidem eſt. omni tali poſcen-
ti te tribue. ſemꝑ reperies: de ſeruitio gratuȝ
nō parcit ille iniuriā. Uilis animi atqꝫ cōdi-
tionis eſt. ꝛ in quolibet ſeruitio ingratus erit.
Nam immemoꝛes ſunt gratie qui memoꝛes
ſunt offenſe. Merito ergo vinarijs colato-
rijs ſimulari poſſint: in quibus feces vini po-
nunt̃ que in fundo vegetis remanſerunt. vt
inde vinū claꝝ colet̃: ipſa ſola fece i fundo co
latoꝛij remanente. Sic huiuſmodi homines
viles per obliuioſam ingratitudinem effluē-
te beneficioꝛum vinū iniuriarum feces tan-
tum per reminiſcentiā non indulgētes tenēt.

Qꝛ ex ꝑfectiſſima ꝛ ardentiſſima caritate tenet̃ hō iocundo coꝛde ꝑcere inimico ſuo. Ca. iiij.

Q Uarto quidem tenetur parcere i-
inimicis pꝛopter exceſſiuam carita-
tem. a noſtra natura coꝛrupta ita
incenditur homo ad iram atqꝫ vin
dictam ꝙ luminoſa ratione ex fide et ardenti
caritate noſtra iraſcibilitas atqꝫ vlciſcendi li-
bido refrenetur. ſemper concupiſcimus illa-
tas nobis iniurias vidicare idō vt ad affecti
onem inimicoꝛum nos induceret ſaluatoꝛ
noſter Math. v. ait. Diligite inimicos vr̄os
benefacite his qui oderunt vos et oꝛate pꝛo
perſequentibus et calumniantibus vos. Et
licet ſupꝛa articulo pꝛīo. c. j. declarata ſūt hec
tria pꝛecepta inq̄ꝫtum ſcȝ ad ea de neceſſita-
te tenemur. tn̄ hic iteram declarantur inquā
tum ad illa ꝑ perfectōnem conſilij a domino
exhoꝛtamur. nam in pꝛimo exhoꝛtatur ad af
fectuoſam coꝛdis dilectionem. In ſecūdo ad
affectuoſaȝ opis exhibitionem. In tercio ad
affectuoſam oꝛis locutionem. In pꝛimo pꝛe
ceptoꝛ hoꝛtatur nos ad affectuoſaȝ coꝛdis di
lectionē cū ait. diligite inimicos veſtros. Cir
ca quod aduertendū eſt ꝙ ceteris paribus di
ligere inimicū magis meritoꝛium eſt: q̄ꝫ dili-
gere amicū. et h̄ triplici ratione. Pꝛimo ꝓpt̃
maioꝛem caritatem. ſcđo ꝓpter maioꝛē libe-
ralitatem. tercio ꝓpter maioꝛē difficultatem

Pꝛimo pꝛopter maioꝛem caritatem. Nam
ſicut pꝛecedentibus ptȝ inimicoꝝ dilectio eſt
ex motu gratie non nature. Unde niſi adſit
gratia qua vincat̃ natura: valde difficile ē di
ligere inimicos. Proinde gloſa ſuꝑ pꝛedicto
verbo merito ait. hec eſt latitudo conſūmate
caritatis. Secūdo ꝓpter maioꝛē liberalita
tem: qꝛ non ex debito meriti ꝑcedentis. ideo
diligere inimicum accedit ad perfectionē vir
tutis: maioꝛis em̄ virtutis et etiaȝ ꝑfectionis
eſt: quia gratuitū cōpꝛobatur. Tercio pꝛo
pter maioꝛē difficultatem et arduitatem. q̄a
ad diligendū inimicū agens inuenit maioꝛē
difficultateȝ ex parte ſua: qꝛ opoꝛtet euȝ ſuꝑ-
gredi ſuas naturales inclinatōes. nec pōt in
hunc actū exire ſine foꝛti et magno conatu.
nec habet motiuum cui innitat̃ niſi tātūmodo
deū. Preterea iſte actus in oꝛdine naturali ꝑ
ſupponit amicoꝝ dilectionē. et vltra h̄ etiā ad
dit. Uoluntas enim que negligit vel odit a-
micum: minime apta eſt aſſurgere ad dilecti
onē inimicoꝝ. In actū vo dilectionis amico
rū de facili vo hō egredi pt̃. qꝛ oppoſitū ē q̄ſi
repugnās nature. vn̄ ꝛ habet ibi hō mltiplex
motiuū ꝛ auxiliū pꝛeter deū. Hinc Berñ. ait
amare amantē nature eſt: non amantem vo
beneficij cogere ad amoꝛē inimici ꝑfectōis ē
xp̄i. In ſecūdo vo pꝛecepto hoꝛtat̃ dn̄s ad af
fectuoſā opis exhibitionē cū ſubdit benefaci
te his qui vos oderunt. i. nō tātū bn̄ficiatis ꝛ
ſubueniatis inimicis veſtris cum ſint conſti
tuti in magna neceſſitate. verumetiam ex ca-
ritatis feruoꝛe ꝛ ax ardenti affectione eis ſer
uatis. quando non ſunt in tali neceſſitate et
maxime ꝓpter tria Pꝛio ꝓpt̃ nāe ꝯfoꝛmitatē

ſcđo ꝓpter ꝓpriã utilitatẽ. tercio ꝓpter diui
nã caritatẽ. Primo inq̃ꝫ propter nature ꝯfor
mitatẽ. vnde Eſa. lvij. Carnẽ tuã ne deſpexe
ris. Secũdo propter propriam vtilitatẽ. nã
Criſoſto. ait. Si beneſeceris inimico tuo am-
pli⁹ feciſti ſcꝫ q̃ꝫ obligatus eſſes. Tercio pro-
pter diuinã caritatẽ vñ Greg⁹ in paſtoral. ait
Uirtus eſt corã hominibus inimicos tolle-
rare. ſed maior virtus coraꝫ deo eſt eos dili-
gere. quia hoc ſolũ ſacrificium deus accipit:
quod ante oculos eius in altari boni opis ca
ritatis flãma incendit. In tercio p̃cepto hor-
tat nos dñs ad affectuoſam oris locutionẽ
ideo ſubdit. et orate ꝓ pſequentibus et calũ-
niantibus vos. q̃ꝫtum ſit apud deũ vltra ge-
neralẽ orõnem affectuoſam in ſpeciali orati-
one. Orare pro inimicis oſtẽdit Greg⁹ dicẽs
in moral. conditoris auribus illa maxia ora-
tio cõmendat. qua pro inimicis quoq̃ꝫ inter
cedere nitimur. Talis etiam oratio vt idẽ ait
etiam in noſtris alijs orõnibus mixta exau-
dibilis reddit. Quid eſt eñ q̃d Moyſes Sa
muel et Helyas in poſtulatõne alijs proferũ
tur: niſi q̃ iſti tantũ in ſerie veteris teſtamen-
ti pro inimicis oraſſe legũtur. Moyſes a po-
pulo lapidibus impetitur: et pro lapidanti-
bus deprecat. Samuel a principatu eijcitur
ꝛ ait. Abſit a me vt ceſſem orare pro vobis.
iiij. Reg. xij. Helias etiam orauit pro Achas
inimico ſuo. Q̃tũ grata ſit deo talis erga in
imicos exceſſiua caritas: pꝫ exẽplo bti Bern
ardi primi ſocij bti Franciſci. de quo legitur
q̃ cum prope obitum eſſet. raptus eſt ſup̃ ſe-
ip̃m in extaſim: tandemq̃ꝫ ad ſe reuerſus ad
fratres ait. Deo gratias mecũ agite fratres:
quia miſericors dñs a pena purgatorij me
abſoluit. nec vere dicere poſſuꝫ q̃ fuerĩ fra
ter minor niſi in vno tantũ. Cumq̃ꝫ quod eſ-
ſet illud vnũ fratres interrogarent ait. illud
vnũ eſt q̃ nunq̃ꝫ offendit me homo quin ſpe
cialis quidem amor mihi naſceretur in cor-
de ad illum ampliuss diligendũ q̃ꝫ ante. vis
aũt audire huius feruentiſſime caritatis ſub
limẽ gradum et feruentiſſimum actum. Au-
di Criſoſt. qui ait. Queris ſi tibi iniuria tum
ẽ a fratre vtꝝ debeas ei⁹ amiciciã q̃rere. et rñ-
deo q̃ ſic vt duplicẽ gloriã cõſequeris. ſ. q̃ iniu
riã paſſus es ꝛ induliſti et q̃ prior rogaſti.

Articul⁹ terci⁹ q̃ ꝓpter dilecti one ꝓximi debet homo parcere inimicis ex quadruplici rõne.

t Ercius p̃ncipalis amor ad paceꝫ
et ꝯcordiam proximorum ꝑducẽs
eſt amor proximi et de hoc ſubdit propheta
dicens. Habitare fratres in vnum. ſm quod
Math. xviij. dñs ait. vbi eñ ſunt duo vł tres
congregati in nomine meo ibi ego ſum ĩ me
dio eoꝝ. In nomine quidem Iheſu qui ſal⁹
interpretat. Duo vel tres aut mille vel deceꝫ
milia ꝛc̃. tunc congregati ſunt: quando inter
proximos et in multitudine populoruꝫ pax
et concordia ſalutifera habetur et poſſidetur
ad talem pacem et concordiam acquirendaꝫ
et poſſidendam quatuor rõnes inducere de
bent. Nam debet homo parce inimicis. Pri
mo propter vnitatẽ nature. ſcđo propł gra-
uitatem guerre. tercio ꝓpter bonitatem mi-
ſericodie. quarto propter vtilitateꝫ exempla
ritatis bone.

Q̃r vnio ipſa nature inducit ꝑcere inimicis. Ca. j.

p Rimo debent proximi ſe inuicem
pacificare propter vnitatem na-
ture. ſm eñ aplm̃ criſtus eſt caput
noſtrũ: noſq̃ꝫ membra eius. quod
et apl̃s mõnſtrat cum ad Eph. iiij. ait. Quo-
niã ſumus inuicem membra: atq̃ꝫ mutuã cõ-
paſſionem eſſe naturaliter inter membra. j.
Coꝝ. xij. oſtendit apl̃s dicens. Si quid pati-
tur vnũ compatiunt ei omnia membra: ſicut
patenter experientia docet: nam ſi pes caſu
offenditur ſtatiꝫ ſubuenit ei manus. ſi v̾o ca
put fuerit leſum: manus ſtatim ſuccurrit illi
Similr̃ ſi manus vł dens linguaꝫ leſerit. om
nes ſibijnuicem parcunt cõpatiunt. et ſoller
tes ſubuenire non ceſſant. Quis eñ tam de
mens vt ſi maſticando dens momorderit li-
guam ad vindictam lingue extrahat ſibi dẽ-
tem: aut ſi manun ſcindendo paneꝫ alteram
vulnerauit manũ. manus leſa de ledente vi-
dictã ſumat: aut ſi pes pedem leſerit: atq̃ꝫ pe
dem flagellet. profecto ſancta et veriſſima eſt
ſententia. Augnſtinus de ciuitate dei ait. ſpi-
ritus eñ humanus nunq̃ꝫ viuificat membra
niſi fuerint vnita. Sic ſpũſſanctus nunq̃ꝫ vi-
uificat eccleſie mẽbra niſi fuerint in pace vni
ta. taliũ corda pacifica et vnita ſũt. q̃ in artis
nc̃citatib⁹ ꝛ anguſtijs pploꝝ grãs et diuias
ꝑmiſſiões impetrẽt apud deũ. Proĩde Hyla
rius ſup Math. ait. intãtũ hũane pacis xp̃s
ꝯcordie ſtuduit. vt vnitati merito oia q̃ a deo
p̃cãda ſit ipetrãda eẽ ꝯfirmet. ꝛ vbi duo vł tres
pari ſpũ ꝛ volũtate collecti ſit ibi ſe mediũ eoꝝ
polliceat futuꝝ. Mira res aues ſi paſſẽs gal
line ꝛ grues ꝛ ceti volucres celi aĩalia ꝛ cũcte
beſtie terre lꝫ q̃ñq̃ꝫ ĩ gnẽ ſuo naturalr̃ pugnẽt

et altera aleri aduerſet. tamen ſtatim pacifice
ſimul ad paſtum atq̃ꝫ ad potũ currunt ſimul
pacifice cõmorantur. ꝛ viuũt. ꝛ ad oẽꝫ famili
aritatẽ ꝯueniũt. ſolus hõ ferociſſim⁹ beſtiaꝝ
et in h̓ cũctis crudelior aĩanti b⁹ terre: ad pa-
cẽ redire ñ p̃t. Diſce ĩfelix mlr q̃ iniuriãti tibi
parcere non potes. diſce inq̃ꝫ a gallina tua ꝛ
tu infelix homo ab animantibus tuis iniuri
am obliuiſci: redire ad pacem. dimittere of-
fendenti membrum vnius capitis xp̃i tecum
eſt cui indulgere non potes: immo vt verius
dicam non vis: frater tuus eſt: de quo vin-
dictã ſumere cupis. imago dei tecuꝫ ẽ quam
trucidare deſideras ꝛ expectas. Et q̃d mira-
bili⁹ eſt impij pctõres in malis ſũt ꝯcordes et
ꝯciues et q̃ñq̃ꝫ vterini frẽs: et ꝯſãguinei mlti
ſũt in bonis diſcordes. vñ Jero. ait. In felix
ppl̃s dei nõ p̃ot in bono tantã hrẽ ꝯcordiã: q̃ꝫ
tã mali hñt in malo. nec intelligũt q̃d ait Bo-
eti⁹. Noſti ne igit q̃ oẽ q̃d eſt tã diu manere
atq̃ꝫ ſubſiſtere p̃t q̃ꝫ diu ſit vnũ: ſꝫ interire atꝫ
diſſolui pit q̃ñ vnũ eẽ deſtiterit. Proinde de
talib⁹ Oſee. x. dr̃. Diuiſũ ẽ cor eoꝝ nũc ĩtibũt

Conſideratio malignitatis guerre cogit parcere inimicis. Capitulum. ij.

ſ Ecundo debẽt hoĩes ſe ĩłł pacifica
re ꝓpter p̃uitatẽ et malignitatem
guerre. ſ. inimiciciaꝝ ꝛ diuiſionuꝫ
plerĩq̃ꝫ ĩſipiẽtes nõ ꝯſiderãt q̃ mala ſpũalia
corꝑalia ꝛ tꝑalia oriunt ex diſcordia diuiſiõe
ꝛ ex guerra. Q̃d exp̃mere volẽs ſpũs vnita-
tis ꝛ pacĩ. Apoc. xiij. ꝑ Johẽm aplm̃ myſtice
ſcribit vbi dr̃. Uidi beſtiã aſcẽdẽteꝫ. de mari
habẽtẽ capita ſeptẽ et cornua decẽ. et ſup cor
nua ei⁹ dyademata decẽ. et ſup capita e⁹ noĩa
blaſphemie. H̓ ſiq̃dẽ beſtia ſm tropologicũ ĩ-
tellectũ ẽ ſeuũ atq̃ꝫ crudele odiũ q̃d inimico-
rũ cordib⁹ ex iracũdia ꝛ cordiſ amaritudĩe ge
nerat: beſtia q̃dẽ ab aĩali differt. q̃r beſtia ꝛ ñ
aĩal crudele eſt. Uñ merito ꝑ eã crudele odiũ
deſignat. talis beſtia de mari tũc vere aſcen-
dit: cũ de corde amaricato odiũ ꝑ ſupbiã ꝯua
leſcit. ſic̃ dr̃ Eſa. lvij. Cor impij q̃ſi mare fer-
uẽs ſcꝫ ꝑ turbationẽ et irã: q̃d quieſcere non
p̃t. q̃r ad vindictã ꝯtinue ꝯcitat et ĩcaleſcit. H̓
beſtia ſeptẽ hꝫ capita: q̃r ex tali crudeli odio
vniuerſa vicia gñãt. Decẽ q̃ꝫ cornua ei ſũt
q̃r oib⁹ decẽ p̃ceptĩ impie aduerſat. nec tamẽ
erubeſcit de impietatib⁹. imo poti⁹ generat ĩ
eis. ſic̃ dr̃ Prouerb. ij. Letant cũ malefecerit
et exultãt in reb⁹ peſſimis. ꝓpter q̃d Joh. ſb-
dit. et ſup cornua ei⁹ decẽ dyademata. Dyad
ma ẽ ſignũ glĩe. vt myſtice inuat q̃ de ꝑpetra
tis malitijs ꝛ vindictis impie gliant. Uñ me
rito eis dici p̃t q̃d gliaris in malicia q̃ potẽs
es iniq̃tate. ſꝫ q̃r felicia q̃ ſibi diuia miſcđia ex
pietate diſpẽſat ꝑmittẽdo: ſue ꝓuidentie ar
rogat imprudent. ꝛ in fortunia ſentit ex dĩna
impietate veire q̃ ſũt blaſphemie impijſſime
ꝯ deũ ideo ſubdit et ſup capita ei⁹ noĩa blaſ-
phemie. Sed de talibus ꝓpheta ait. Fructũ
eoꝝ de terra ꝑdes ꝛ ſemẽ eoꝝ a filijs hoĩm. q̃
niã declinauerũt ĩ te mala. talis aũt odij beſtia d̓
cordis amaritudine ſurgẽs. ꝑ pacẽ ꝛ inimicoꝝ
concordiã extinguit et necat. q̃r ſic̃ amotõne
lignoꝝ extinguit ignis et ex additõe illoꝝ ma
gis ꝯualeſcit: ſic ex mltiplicatõe iniuriaꝝ ꝛ vi
dictaꝝ atq̃ꝫ ex ĩdulgẽtia et remiſſiõe eoꝝ odia
et aĩoꝝ caritas et trãquillitas ſuſcipiũt incre-
mentũ et hoc nõ tñ in offenſo ſꝫ in offendẽte
Proinde ad Rõ. xij. in fine apl̃s ait. Noli vi-
ci a malo ſꝫ vince ĩ bono malũ. Ille q̃dẽ a ma-
lo vincit. q̃ ab odio et vindicãdi deſiderio ſu
perat. Ille q̃ꝫ vincit in bono malũ. q̃ cũ ꝓrio
ſe pacificãdo vincit aĩm ſuũ. et malũ deſideri
um cordis ſui. Sũt tñ plerĩq̃ꝫ q̃ ſe dicũt parce
re inimicĩ ſuis nec velle eis nocere: tñ nõ poſ
ſe eos videre. nec inſup volũt cũ eis loq̃. ꝯtra
q̃s Criſoſt. in li. de cõpũctõe cordis tractãs il
lud dimitte nobis debita nr̃a ait. ſi tantũmo
do nõ ledeas eũ q̃ leſit te. auertis te tñ ab eo
ne libẽter eũ videas: manet ſine dubio vuln⁹ ĩ
pectore ꝛ dolor augeſcit in corde. q̃d ſi eſt: nõ
dũ vtiq̃ꝫ q̃d xp̃s mandauit expleſ: nunq̃d tu
ita vis ꝓpiciũ tibi deũ fieri. vt nõ q̃deꝫ ledar.
auertat tñ ſe a te: et peccatoꝝ tuoꝝ memoriã
teneat: et videre te nolit. Igit qualẽ vis erga
te deũ eſſe cũ delictoꝝ veniã poſcis: talẽ te ex
hibere te debes his q̃ delinquũt in te: de h̓ tñ
pleni⁹ tñ ſupra ſermo. vij. arti. j. ca. ij. dictũ ẽ
Sũt etiã q̃daꝫ alij hoĩes duplices et ſictĩ. de
quib⁹ ꝓpheta ait. Loquunt pacẽ cũ ꝓxĩo ſuo
mala aũt in cordib⁹ eoꝝ. ꝯ q̃s etiã Aug. de v̾-
bis dñi ait. Ne dicas in lingua ignoſco: ꝛ cor
de differas. nouit eñ cui dicas. Dimitte no-
bis debita noſtra ꝛc̃. voceꝫ tuã hõ audiuit. ſꝫ
ꝯſcientiã tuã deus inſpicit. Meli⁹ eſt cum cla
mas ore et dimittis corde q̃ꝫ q̃ ſis bland⁹ ore
et crudelis corde. nec tñ imprudent agas ſic̃
quidã inſipiẽtes q̃ in recõciliatõe quã faciũt
cũ aduerſarijs occulta tũc et ſcãdaloſa crimi-
na manifeſtãt. ſequere ꝯſiliũ Joh criſoſt. qui
ſup Math. ait. Si cogitatu offẽdiſti: cogita-
tu rꝯciliare ſi v̾b v̾bo. ſi fctis fctis. Niſi eĩ q̃ꝫ
factis leſiſti factis placaueris: ſine cauſa oraſ
ad deũ. ſine cã elymoſ facis de rebus quib⁹

.aliq̄s expoliaſti. Quid em̄ ꝓdeſt ſi vn⁹ ad de
uz ꝓ te orat: et ali⁹ aduerſũ te deũ interpellat
Iuxta illud Eccli. xxxiiij. Dona iniquorum
non approbat altiſſimus.

Si conſideret quãta ſit miſericordie bonitas quilibet indulgebit inimicis. Ca. iij.

Ercio aũt tenet quilibet pcere ini
micis ꝓpter bonitatẽ miſcdie ſcʒ
et bonitatis. Tanta ẽ em̄ bonitas
pietatis vt ſicut ex diſcordia ꝛ guer
ra inumerabilia ſequunt mala. Ita ex eius
cord pietate ineſtimabilia ſequũt bona. ꝓin
de. j. Thimo. iiij. aplˢ ait. Pietas ad oia va-
let ꝓmiſſionẽ habẽs vite q̄ nunc eſt ꝛ future.
Itẽ duo ſuut genera pietatis. vnũ corpale et
aliud ſpũale. Corpale quidẽ in ſeptem miſe-
ricordie opa diſtingui hʒ. q̄ ſũt paſcere eſuri
entes: potare ſitiẽtes: colligere hoſpites: ve-
ſtire nudos. viſitare infirmos. viſitare incar
ceratos. Que quidẽ tante virtutis ſũt. ꝙ ta
lia exercentes vt dr Math. xxv. audire i die
iudicij a dño merebunt Venite bñdicti patris
mei poſſidete patũ vobis regnũ a ꝯſtitutiõe
mũdi. Eſuriui ꝛ dediſtis mihi manducare. ſiti
ui ꝛ dediſtis mihi potũ. hoſpes erã et collegi-
ſtis me. nudus erã ꝛ cooꝑuiſtis me. Infirm⁹
erã et viſitaſtis me. In carcere et veniſtis ad
me. His aũt q̄ talia opa nõ exercuerũt dabũ-
tur vt patʒ ſupplicia ſempiterna. De mortuoꝝ ſe
pultura nõ ſit ibi mentio: qꝛ miſcdie opa ꝓxi
mis ſiũt inq̄ʒtũ ſũt menbra xp̄i. ſ; mortu⁹ inq̄ʒ
tũ mortuus nõ eſt membꝝ xp̄i. nã xp̄s ſꝑ vi-
uẽs eſt. vt dr Math. vij. c. ad hebreos. ſed d
ſepultura ſit mẽtio Thob. ij. Alterũ pieta
tis gen⁹ eſt ſpũale. et in ſeptẽ opib⁹ ſpũalibus
habet diſtingui. ſcʒ docere ignorantẽ ꝯſule-
re dubitãti. corrigere delinquentẽ. conſolari
triſtẽ. portare oneroſos. orare ꝓ oĩbus et re
mittere offendẽti. Ad oia ſupradicta opa re-
ducunt cetera opa pietatis ꝛ corpalia et ſpũ-
alia. Magna ṽo drã eſt inter iſta duo genẽa
pietatis: vicʒ q̄ʒtũ aĩa a corꝑe diſtat. Naʒ ſi tã
tũ bonũ eſt paſcẽ eſurientẽ: q̄ʒto meli⁹ ẽ doce
re ignorãtẽ. Si tantũ bonũ eſt potare ſitien-
tem. q̄ʒtũ meli⁹ ẽ dubitãti ꝯſulere et ſic d aliis
Igit ſi faciẽtes talia corpalia opa pietatis me-
rent ꝯſequi p̄mia regni etni: q̄ʒtomagis hi qui
ſpũalia opa impẽderũt. vñ Caſſiodo. ait. Si
q̄s odiũ dimiſerit et ꝓ inimicis orauerit. añ tri
bunal xp̄i audacter dicere poterit ꝯſciẽtia li-
bera dñe dimitte qꝛ dimiſi. Et merito q̄dẽ ꝓ
pter iniriaꝝ dimiſſionẽ ꝛ ꝯcordiã fratꝝ cele-
ſtia dona donant. cũ Aug⁹ dicit i Ench. Mul
ta ſũt gnã elẏnaꝝ q̄ cũ facim⁹ adiuuamur vt
nob dimittãt pctã ſ; ea nihil mai⁹ eſt. q̄ʒ cũ cor
de dimittim⁹ pctã. Notandũ etiã ꝙ Greg⁹. in
Moral. ait. q̄ dimittit ꝛ ñ dat: et ſi plene opa
t⁹ nõ ẽ. meliorẽ tñ ptẽ miſcdie tenuit. q̄ṽo dat
ꝛ mime dimittit: oĩno nllaʒ miſcdiã fac. qꝛ ab
oĩpotẽti deo mu⁹ ex manu ñ accipit. q̄d obli-
gato corde in malicia ꝓfert. Ex dictis clareſcẽ
pt ꝙ q̄ pce pcit: pctã ꝯſequet remiſſionẽʒ. teſte
aplo q. ij. Cor. ix. ait. Qui pce ſeiat pce ꝛ me
tet⁹ ꝛ q̄ ſeiat i bñdictõib⁹ d bñdictõib⁹ ꝛ metet
Et iteꝝ Eſa. xxvij. dr. In mẽſura ꝯ mẽſurã cũ
abiecta fuerit iudicabit. Fac igr tibi de mẽſu
ra miſcdie dei optiaʒ portionẽ. nã ſic ait Au-
g⁹ Vnuſq̄ſq; talẽ idulgẽtiã acceptur⁹ eſt a d o
q̄lẽ ipe dederit ꝓxio. Et iteꝝ Eccli. xxviij. dr.
Relinq̄ ꝓxio nocẽti tibi. ꝛ tũc d pcãti tibi pctã
diſſoluet. Hõ hoi ſuat irã. ꝛ a deo q̄rit mede
lã: In hoieʒ ſileʒ ſibi ñ hʒ miſcdiaʒ. ꝛ d pctis
depcat veniã. Ipe cũ caro ſit ſeruat irã: ꝛ de
pcatõeʒ q̄rit a deo. Quis em̄ exorabit ꝓ deli
ctis illi⁹. memẽto nouiſſimoꝝ et deſine inimica
ri. Et iteꝝ Math. vij. dñs ait. Si dimiſeritis hoi-
bus pctã eoꝝ: dimittet ꝛ vob pr̄ vr̄ delicta vr̄a
Si aũt nõ dimiſeritis hoib⁹ nec pr̄ vr̄ celeſtis di
mittet vob pctã vr̄a. vñ añ p̄dicta ṽba orare
nos docẽs ait. Dimitte nob dbita nr̄a ꝛc̄. q̄d
exponẽs Aug⁹ ait. Si nõ dimittis iniuriã q̄ ti-
bi fctã ẽ nõ orõeʒ ꝓ te facis ſ; maledictiõeʒ ſup
te inducis: cũ dicis Dimitte nob ꝛc̄. Nõ eoꝝ eſt.
qꝛ q̄ alteri ſe ledẽti nõ pcit. caritatẽ ſe nõ habẽ
oñdit. ſine q̄ nõ ẽ hoi ſal⁹ ſicut ptʒ ꝑ Aug⁹. de
peni. diſt. vij. c. nullus:

Miranda exemplaritas oritur ex libera dimiſſione iniuriarum Capitulũ. iiij.

Vqarto dʒ hõ pcere inimicis ꝓpter
vtilitatẽ exẽplaritatis bone. Mirã
de edificatõis ẽ exẽplũ libere remit
tere inimicis. q̄d q̄dẽ ñ tm̄ deo ſ; etiã hoib⁹ grãtũ
eſt. iõ Eccli. xxv. ſcptũ ẽ. In trib⁹ placitũ ẽ ſpi
ritui meo q̄ ſũt ꝓbata corã ipo d o ꝛ hoib⁹ ꝯcor
dia fratꝝ: amor ꝓximoꝝ: ꝛ vir ꝛ mlier bñ ſibi
ꝯſentiẽtes. Multa em̄ grata ſũt deo ſ; ñ hoib⁹. ſic
humilitas patia caſtitas pauptas obia ꝛ ſilia
Multa q̄ʒ ſũt grata hoib⁹ ſ; nõ deo: vt auaricia lu
xuria ſupbia cũ ſilib⁹. Sʒ ꝛ mlta deo ſũt ꝛ hoi
b⁹ grata eẽ ꝓbant. ſic ptʒ in his trib⁹ d q̄b⁹ dicit
Eccli. ibi. s. Primũ ṽo eſt ꝯcordia fratruʒ
que maxime ꝯſiſtit in aioꝝ ꝯſenſu. ꝯuictu vni
tate fidelitate. iuxta laboꝝ atq̄ʒ bonoꝝ diſtri
butionẽ. nec nõ et charitatiua ſubuentione.

O q̄ʒ angelica vita et exemplaritas homini-
bus bona videre aliquos fratres ſpũales vl
corpales atq̄ʒ carnales: quando minores ho
norant et in omib⁹ p̄ponũt maiores: et maio
res minoribus dulciter ꝯdeſcendũt. fideliter
regunt atq̄ʒ equales inſuꝑ et omnes inuiceʒ
ſe ſupportant in caritate et in vinculo pacis.
Tales quideʒ in terra iam angelice ꝯuerſan
tur. ad quod Caſſiodor⁹ ſuꝑ Priſcam hortat
dicens. Habeatis vnitate ſpũs in vinculo pa
cis: nec inueniri poteſt forma expreſſior an-
gelice conuerſatõis: q̄ʒ vnitas ſocialis. Se
cundũ eſt amor ꝓximorum. qui quidem int
ciues luculenter eſſe apparet. cũ vnus alterũ
onerat ſ; honorat. Iuxta illd apli. ad Rõ. xij.
Honore inuicem p̄uenientes. Item cũ ciues
ciueʒ ſupportant et non iniuria eos grauant
ſm̄ etiã aplʒ ad Eph. iiij. vbi ait. Supportãtes
iuicẽ in caritate. Inſuꝑ cũ ciuis ciui offenſaʒ
donat. ſicut hortat apl̄us ad Eph. v. dicens.
Eſtote inuicem benigni miſericordes. donã
tes inuicẽ ſicut xp̄s donauit vobis. Terci-
um eſt vir et mulier. i. maritus ꝛ vxor ſibi be
ne ꝯſentientes. nõ male in bono aut in malo
ſed bene in bono: nõ aũt in malo. non in car
nalitatibus et laſciuijs: non in vanitatib⁹ cor
ruptiuis: nõ in alijs offenſionibus damnati
uis. ſed in his que decent matrimonũ pudi-
cum affectũ verbum et obſequium piũ et d o
deuotũ. Sed ſi contra p̄dicta tria contrariuʒ
videat: non tm̄ deo et omibus ſuperis ingra-
tum et odioſum erit. verũetiaʒ iuſtis et iniuſtis
inde ſcandalizabunt. De hoc referam exem-
plũ notabile q̄d contigit diebus noſtris vide
licet in anno dñi. Mcccc. xix. in caluario mõ
te iuxta dominicũ ſepulcruʒ ſm̄ relata fide di
gni fatris tunc Guardiani in cõuentu mon-
tis ſyon. atq̄ʒ huic ſtupendo miraculo aſſiſtẽ
tes. Venit em̄ tunc temporis Hyſpanie par-
tibus galea quedaʒ pegrinoꝝ dñicum ſepul-
chrum viſitare: ceteraq̄ʒ loca terre ſancte. cũ-
q̄ʒ in itinere eſſent in galea ſactis conſtricti.
vetula quedam volens de loco in locum trãſ
ire caſu impegit pede in cuiuſdã adoleſcentu
li pedem. ex quo cecidit leui equidẽ caſu cor-
poreq̄ʒ illeſo, ex inde tãta indignatõe et odio
contra illum adoleſcentẽ, repleta eſt. ꝙ cum ꝑ
ueniſſet cũ ceteris pegrinis ad locũ noſtre re-
demptionis. i. ad caluarie montẽ adoleſcen-
te ab ea humiliter veniã poſtulante illi talem
leuẽ offenſam parcere noluit: ac vt moris eſt
cõuenientibus alijs pegrinis ad humilẽ ac d
uotã ꝯfeſſionẽ atq̄ʒ ad ſacrã cõionẽ anteq̄ʒ vi
ſitent illa ſacra loca: Inter alios acceſſit ad cõ-
feſſionẽ adoleſcentulus ille qui inaduertent
leſerat mulierem. hic narrauit confeſſori nar
rauit ſcandalum quod de eo innocenter ſu-
pſerat vetula illa. Statim mittit a ꝯfeſſore ad
vetulam illã poſtulaturus veniã et innocen-
tiam nihilominus oſtenſurus q̄d quidẽ humi-
liter in p̄ſentia multitudinis pegrinoꝝ implẽ
te et illa exhortantibus ad h eaʒ alijs pegri-
nis remittere denegãte ad confeſſorẽ reuer-
tit adoleſcens indicans duricieʒ mulieris re-
mittit bis et tercio ad eandeʒ genibus flexis
et brachijs cancellatis cũctis pegrinis ad in-
dulgẽduʒ adoleſcentuli innocẽti exhortãtib⁹
et exorantibus eam. Illa ṽo indignata et a
dyabolo iaʒ obſeſſa oblita aĩe ſue laboꝝ atq̄ʒ
diſcriminũ p̄teriti itineris. oblita ſacrati loci
ſanguineʒ ſaluatoris. oblita illius qui in cru
ce ibidem pendens non tantuʒ large peper-
cit verũetiaʒ ardenti caritate patrem pro ſu-
is crucifixoribus exorauit oblita diuine mi-
ſericordie atq̄ʒ iuſticie dei tantũ memor iniu-
rie ad indulgendũ adoleſcentuli nullomodo
potuit inclinari. O iudiciũ ſũmi dei. o tremẽ-
da iuſticia diuine ſeueritatis dum iuuenis il
le cum ceteris peregrinis ſuſcepit dñicum ſa-
cramentũ: vetula illa a demone iam arrepta
in cyſternaʒ (que quaſi ꝑ viginti paſſus diſta-
bat abſens) veloci ſe impetu p̄cipitauit. et (q̄d
mirabile eſt) multis circa cyſternaʒ exiſtenti-
bus vt haurirent aquã ſatis de paruo cyſter
ne ore nullus de eius p̄cepit p̄cipicio aut ca-
ſu. niſi ꝙ ex ſtrepitu aque. et ex varijs argu-
mentis illaʒ eſſe autumantes velociter ad re
media cucurrerunt. atq̄ʒ inde eam anima et
corpore mortuam extrahebant. qua viſa
pentes ac rememorãtes ſeuitie eius timuerũt
iudicia dei. Diſcant igit hic omnes aĩe duri
cordis ac noſcẽtes pcere inimicis. ꝙ ſic. Iaco.
ij. ſcriptũ eſt. Iudiciũ ſine miſcdia fiet ei q̄ nõ
fecit miſericordiã. Intuere rõnalis aĩa in ſpe
culũ exemploꝝ dñm noſtꝝ ieſum criſtũ i cru
ce pendentem: et conſidera hec tria que lapi-
des nedum corda hominũ mouere atq̄ʒ con
fringere debent. affectum cordis. verbũ oris
et actum operis. Primo contemplare affe-
ctum cordis tanta quidẽ flãma dilectiõis ar-
debat cor ſuũ vt non tantũ ꝓ omnib⁹ pctõri-
bus: imo ꝓ toto humano genere voluntarie
ſe obtulit morti. verũetiã pro ſuis crucifixori-
bus ſingulariter dignatus eſt vt voluit mori-
licet in multis exigẽte coꝝ culpa fruct⁹ paſſiõis
non fuerit ſubſecut⁹. nã i tãta digtõe maior ful-
ſit caritatis ardor ex quo excelſi⁹ mori ſe tradẽ ꝓ ſu-
is crucifixõib⁹: q̄ʒ ꝓ alijs offẽdẽtib⁹ dũtaxat me-

nifeſte ptʒ.cū primū verbum(qđ in cruce ꝓtu-
lit)pncipaliter ꝓ ſuis crucifixoꝛibus exoꝛauit.
quia(ſic idē dn̄s Math.xij.ait) Ex habundā
tia cordis os loquit᷑. Bon⁹ hō de bono the-
ſauro cordis ſui ꝓfert bona. Scđo ꝑticulari
us ↄtemplare verbū oꝛis. O ineſtimabilis di-
gnatio redemptoꝛis. O incōꝑrehēſibilis la-
titudo ſui amoꝛis. O inq̄ʒ ineſtimabilis dul-
cedo ſui cordis et oꝛis. q(ſicut Berñ.ſup Cā-
ti.ait) Flagellis ceſus. ſpinis coꝛonatus. cla-
uis ↄfoſſus. patibulo affixus. obꝓꝛobrijs ſa-
turatus. oim tñ doloꝝ imemoꝛ inq̄t. Pař ig-
ſce illis q2 neſciūt q̄d faciūt. ait eñ. Paľ dul-
ciſſime. pꝛ amātiſſime pꝛ deſiderantiſſime. a
paterno noie amoꝛoſus fili⁹ cepit: et ſuo blā-
diens genitoꝛi tali filio nihil ōbere negari cō
cludit, deniq̄ʒ efficaciſſime petit dicens. Ig-
ſce. Nec ait. Examina ↄſidera pondera. Ig-
ſce inq̄t. vt noſtras doceat offenſas non exa-
minare nō ponderare: nec etiā cōſiderare. ſ
obliuioni oino tradere. et toto corde et pleno
oꝛe atq̄ʒ efficaci ope indulgere. Inſup et vi-
ſcera cordialis cōpaſſionis ſup crucifigentes
eū effundēs ait illis. q.d. q2 ſunt ceci: ſunt in-
firmi. ſunt coꝛrupti. nec nō ex infectiōe natu-
re ad malum ꝓni. quaſi dicere velit. Non ꝑ-
maneat pater. ſpūs indignatōnis tue in illis
cū non ſint ſpūs ſepati, qui ex impia maligni
tate offendant: ſ ex pondere ſue infecte car-
nis his ſceleribus imergunť. Demūq̄ʒ ſub-
dit. q2 neſciūt. ſcʒ creationis beneficiū. amoꝛi
mei infinitiſſimū bonū. redemptiōis mee in-
eſtimabile ꝑciū, eterne glie inīminabile ꝑmi-
um, ſui ſceleris incōſiderabile malū, neq̄ʒ eter-
ni ſupplicij infinitū toꝛmentū. ideo neſciunt
q̄d faciūt. Tercio contemplare actū opis. q2
omnes actus criſti pendētis in cruce clamāt
pietatē et miſericoꝛdiam. Vide o fidelis ani-
ma in brachioꝝ extenſione amplā, a pietate
paterne impetrationem, receptarū iniuria-
rū largā remiſſionē, oim cordium piā attra-
ctionē, oim affectionū miram transfoꝛmatio-
nē, oim animoꝝ duroꝝ confractionē et liq̄fa-
ctionē. Vide caput inclinatū ad oſculandū ʒ
manus ꝑfoꝛatas ad largiendū, latus apertū
ad diligendū, pedes confixos ad tecū cōmo-
randū, totū coꝛpus extenſum ad totū largiē-
dū. vt et tu q̄ iiurias paſſus es diſcas amoꝛe
ſui tibi iniuriantibus liberaliſſime indulge-
re: qui amoꝛe tui dignatus eſt moꝛi. Surga-
tur igiť vnuſquiſq̄ʒ et quilibet iniurians hu-
miliť genuflectēs ab offenſo depoſcat amoꝛe
offenſus offenſi xp̄i offenſas corde et ōpe di-
mittat. et(qđ meriti et ꝑfectiōis ſūme magnū

eſt ſignū) offenſus ꝑuenīēs offendentē non
tm̄ libere ſibi indulgeat. Verūetiā veniā et in-
dulgentiam dulciter et humiliter poſcat. et
luentibus oib⁹: oib⁹ coꝛā deo et chꝛiſto Ieſu
cū lacrimis cū clamoꝛe cordis et oꝛis paceʒ et
miſcđiam poſtulantib⁹ imutuis amoꝛis am-
plexibus et oſculo pacis indulgentiā et ꝛmiſ-
ſionē mutuam miſcđiter facientes miſericoꝛ-
diam impetretis a patre miſcđiaꝝ et dn̄o no-
ſtro ieſu criſto. Qui cū patre et ſpūſancto glī-
oſus viuit et regnat in ſecula ſcloꝝ. Amen.

Feria ſcđa poſt dn̄icam oliua-
rū: et etiā in feſtiuitatib⁹ btē vir-
ginis: et maxime natiuitatis cō-
ceptōis et annūciatōis. ſer.lj.

Sicut ſol oꝛiēs

in mūdo Eccli.xxvij. Sacramē-
tū glioſe virginis matris dei
ſublimiſſimū ad reuerendū ʒ.
deuotiſſimū ad tractandū dulciſſimū ad con-
tēplādū hodie dilectiſſimi ꝓpoiť nobis. glio-
ſa equideʒ dies iſta q̄ iubar ſolaris lumis no-
bis affert: dū conceptā vel natam ſeu annū-
ciatā nobis ꝑnunciat dei matrē. Eleuem⁹ igť
ōēm pietatis affecū: efferamus oēm noſtruʒ
conatū: erigam⁹ et illuſtremus cunctis viri-
bus intellectū: ad illā que vigoꝛe dulcoꝛe atʒ
ſplendoꝛe ſuo cūctas pias mentes inflāmat
inflāmatas illuminat. illumiatas roboꝛat. vt
ſciāt velint et poſſint filij ſui veſtigia imitari.
q2 ſicut ſup Eccli. teſtať ipa ſpūaliter eſt ſic ſol
oꝛiens in mundo. In q̄bus v̄bis ſapiēna dei
deſcribit triplicē gratioſū beate virginis ſta-
tum. Primū ↄceptōis. ſcđm natiuitatis. ter-
ciū annūciatōis. Primū ſcʒ ei⁹ ↄceptionē di-
cit eſſe. ſicut ſolē: quaſi cū eſt poſt mōtes i au-
roꝛa. q2 adhuc clauſa erat in vtero matri ſue
in tp̄e ſue ↄceptionis et de illo ſtatu virginis
Cañt. vj. angeli dicūt. que eſt iſta q̄ ꝓgrediť
quaſi auroꝛa ↄſurgēs. Scđm ei⁹ ſtatū. ſcʒ
natiuitatē dicit oꝛientē ſolē. ſcʒ cum aſcēdit a
montibus oꝛiētis ac irradiat mundū in oꝛtu
ſuo. et de ꝑdictis duobus ꝓpheta ait dicens
Tu fabꝛicatus es aurorā et ſolem. i. beatam
virginem in conceptione eius et natiuitate.
Terciū eius ſtatū. ſcʒ annunciationē et ob-
umbꝛationē ſpūſſancti dicit eſſe q̄ſi ſolē i mū-
do. i. in altitudine celi. cum aſcendit ſupemiſ-
ꝑeriū noſtrum in ſūmo caloꝛis eſtu. Sic fuit
beata virgo in conceptione filij dei.

Articulus prim⁹ de quatuoꝛ ad-

mirandis gratijs: quibus reple-
ta fuit btā virgo i ſua cōceptiōe

Primus ſtatus beate virginis fu-
it ſue ↄceptiōis. et tūc fuit btā vir-
go ſicut ſol in auroꝛa ↄſurgēs. In
hoc ſtatu ↄtemplemur inter alios
q̄ttuoꝛ eius ſplēdoꝛes. Prim⁹ diciť ſanctitas
ſcđs claritas ſeu lumioſitas. tertius charitas
q̄rtus tranquillitas.

De triplici ſctificatiōe ſctifi-
catoꝝ: et de admirāda ſctificatio-
ne beate virginis in ſua conce-
ptione. Capitulū. j.

Primus ſplendoꝛ eius ſctitas dici
poteſt. Dimiſſis autē ſcholaſticis
bellis circa virginalē ↄceptū: tri-
plicem ſctificationē ad ꝑñs diſcutiam⁹. Pri-
ma eſt generaľ. ſcđa ſpālis diciť. tertia mat-
nalis diciť. Prima eſt ſctificatio generaľ. Et
hec q̄dem in illa qua ſctificanť hoies ꝑ eccle-
ſiaſtica ſacra: qđ fit maxie ꝑ baptiſmū. et taliſ
ſctificatio duo bona in hoie opať. Pꝛio eniʒ
remouet culpā. ſcđo ↄfert gr̄am. tertio vero
non remouet ſed remanet. ſ. peccati fomes
et ꝓnitas ad peccandū: q2 et venialiť et moꝛ-
taliter taliter ſctificatus peccare pōt. Scđa ē
ſctificatio ſpecialis. et talis ꝑ gr̄am ſpūſſancti
ↄdonať. ponit aūt hec ſctitas aiam i ſtatu iu-
ſticie ↄſūmate. Et opať in ea tria. Primo re-
mouet culpā. ſcđo ↄfert gr̄am: tertio remo-
uet ꝓnitatē. ne poſſet faciliť homo moꝛtaliť
inq̄nari. Cum igiť oēs in iniq̄tatib⁹ ↄcipiant-
tur: neminē vnq̄ʒ moꝛtaliū inter mr̄na viſce-
ra legim⁹ ſctificatū. preterq̄ʒ hieremiā et bea-
tum iohēm baptiſtā. q̄ʒq̄ʒ de btā virgine nul-
la ſit ambiguitas ſicut diceť. j. longe tñ ma-
ioꝛ ſctificatiōe hieremie fuit ſctificatio iohis
baptiſte. Ille quidē in matris vtero ſctifica-
tus fuit ſicut legiť Hiere. j. vbi dꝛ. Priuſq̄ʒ
te foꝛmarē in vtero noui te: et anteq̄ʒ exires
de vulua ſctificaui te. Iohs v̄o ſpūſcō reple-
tus annūciať. Vñ Lu. j. ait de iohe archangelus
ʒacharie. Spūſctō replebiť adhuc ex vtero
mr̄is ſue. Multo q̄ppe excellenti⁹ ē ſpūſan-
cto repleri: q̄ʒ a ſpūſancto ſctificari. Ibi eniʒ
ſctificatio emūdationē: hic repletio vltra h̄
gr̄e mūdationē deſignat. Deniq̄ʒ apľi q̄ ma-
nibus ſuis tractauerūt de verbo vite cuʒ vt
diciť Io. xx. ſpm̄ſctm̄ iam de ſaluatoꝛis ac-
cepiſſent afflatu tandē q̄nq̄geſimo a reſur-
rectiōis die ad illū gradū aſcenderūt. vt Ac-
tuū. ij. de eis diceret. Repleti ſunt oēs ſpū-
ſancto. Et licet ſpūſſctūs largioꝛi tunc munē
credentiū coꝛda repleuerit: hoc tñ iohes in
vtero legiť aſſecut⁹. qđ apľica celſitudo lar-
gioꝛi ꝓmiſſiōe meruit obtinē. q̄ʒq̄ʒ etiā apľi
tunc fuerint tanta ſpūs copioſitate firmati:
vt oē moꝛtale pctm̄ faciliť potuerūt vitare. et
etiam freq̄ntiam venaliū. nō tam̄ credo eos
foꝛe factos impoſſibiles ad peccandū. atq̄ʒ fi-
deliter credo eſſe tenendū q2 illi duodeci ath-
lete veri mūdi expugnatoꝛes tanta tunc gr̄a ſu-
perueſtiti fuerint: q difficilimuʒ fuiſſet eos
ruere in moꝛtalē culpam. tamē firmiť aſſerē-
dum eſt: q nunq̄ʒ moꝛtaliť peccauerūt. Ter-
tia v̄o fuit ſctificatio mr̄nalis. Et hec remo-
uet culpam oꝛiginalē: et ↄfert gr̄am. et h̄ etiā
remouet ꝓnitatē ad peccandū tam venialiť
q̄ʒ moꝛtaliť. Et hec fuit in btā virgine maria
matre dei. ſane deus ipſe etern⁹ ſicut mira
ſua ſapiētia creauit oia. ſic illam bn̄dictā ma-
trem ſuam talem ↄdidit et ſctificauit in tem-
poꝛe: qualem eam ſctām elegit in ſua eťnita-
te. Et talem tam nobilitate nature q̄ʒ ꝑfectio-
ne gr̄e ↄdidit mr̄em: qualē eam decebat hr̄e
ſuam glorioſiſſimā maieſtātē. q2 in ea et de ea
debeat ſumere qđ in eternū ſibi erat vnituʒ
vnitate ꝑſone de q̄ exiret ꝑciū totius libe-
rationis iuſtificatiōis et btificatiōis humane
Et de hac ↄceptiōe Anſelm⁹ in lib. de conce-
ptu virginali ſic ait. Decebat vt illi⁹ ↄceptio
de matre puriſſima fieret: ea puritate q̄ pu-
ritate maioꝛ ſub deo nequit intelligi. Atq̄ʒ
de hoc rōnem ſubiūgens ait. Cui deus paľ
vnicū filiū quē de coꝛde ſuo genuit equaleʒ
ſibi ita dare diſponebat vt naturaliť eēt vn⁹
eidēq̄ʒ cōis dei patris et virginis filius: quaʒ
et ſubaliť filius ſibi matrē facere eligebat. et
de qua ſpūſſctūs opatus eſt vt de ea ↄcipeť
et naſcereť ille ō quo ipſe ꝓcedebat. et ꝑ hoc
decebat vt illius hois. ſ. chꝛiſti ↄceptio ō ma-
tre fieret qua puritate nulla maioꝛ poſſet in-
telligi ſub deo.

Quanto lumine illuſtrata fuerit
beata virgo in vtero matris ſue
Capitulum. ij.

Secūdus virginis ſplendoꝛ dꝛ cla-
ritas ſeu luioſitas. Nam in ꝑma
ſctificatiōe q̄ʒtū ad rōnem et intel-
lectū. Tanta eni ſapie claritas a deo ſupin-
fuſa eſt cum maria interpteť illuiata q h̄ ſe-
ptem ꝑfecte intelligebat ſm̄ q̄ſdam. Primo
naturā creatā irrōnabilē. ſcđo naturā crea-
tam rōnabilem. tertio naturā creatā ſpūalē
q̄rto naturā increatā diuinalē. q̄nto omia q̄

erant fugiēda ⁊ aſpernēda. ſexto oīa q̄ erāt ſeq̄nda ⁊ amplectēda. ſeptimo ꝑ quē modū et ad q̄tum ḡdum oīa eſſent odiēda vel diligenda. Hec q̄dem diſtinctio cōꝓhendit in ſe diſtinctionē creatoꝛis ⁊ oīum creatoꝝ nec non ⁊ cunctoꝝ bonoꝝ ⁊ maloꝝ. A q̄rta q̄ppe que erat cognitio creatoꝛis ⁊ tres ↄſequētes et tres p̄cedētes habebāt oꝛiginē ſicut ꝓpheta teſtaꝰ dicens. In lūie tuo videbimꝰ lumē Nam ⁊ de tribꝰ ſeq̄ntibꝰ exprimur etiam in bis que hñt magnū habitū diuine ſapie i vltimo gradu. Ex dictis ſequiꝰ ꝙ beata virgo etiam dū erat in vtero matris habuit vſum lib. arb. atq; lumē ꝑfectū in intellectu ⁊ rōne Proinde ſm q̄ſdam fuit tunc in ſublimioꝛi ↄtemplatiōis ſtatu: q̄ꝫ vnq̄ꝫ fuerit aliq̄ creatura hūana in ꝑfecta etate. Et licet in vtero mr̄is ſue ſicut ⁊ ceteri infantes doꝛmiret. attamen ſomnus q̄ abyſſat ⁊ ſepelit in nob rationis et li. arb. actus ⁊ ꝑ ↄſeq̄ns actum merendi. nō credo ꝙ talia in ipſa fuerit opatus ſed aīa ſua libere ac meritoꝛio actu tunc tendebat in deū. Vñ illo tp̄e erat ꝑfectioꝛ ↄtemplatrix: q̄ꝫ vnq̄ꝫ fuerit aliq̄s alius dū vigilauit. Vñ et Cant. v. ipſa ait. Ego doꝛmio et coꝛ meū vigilat. ſ. in ↄtemplatiōe perfecta a nulla actiōe debilitata. Hec tñ ſm alios fuit poſt ſcdam ſctificationē: qđ foꝛte verius eſt. Nec mireꝰ quiſq; ſi mr̄ dei ante debitā etatē habuit vſum li. arb. ⁊ fulſit tanto lūie rōnis. cum ⁊ plerique alij ſancti in puericia eoꝝ ante debitā etatē habuerūt virtutē gr̄am atq; lumen. De virtute in ſctō Nicolao repiꝰ exemplū: q̄ in q̄rta ⁊ ſexta ferijs ſemel tm̄ ſugebat mam̄s. Et de gr̄a in ſctō Bñdicto exēpluꝫ patet: q̄ in puericia ſua cepit miraculis choruſcare. De lūie xpo in ſctō Johāne clariſſime cōpꝛobaꝰ. Vñ Amb. ait. Vere Johānes nouit chꝛiſtū: non natura ſed gr̄a. Et ſuper Lucā etiā ait idem. Nec eni vllā ſenſit infantie etatē: q̄ ſup̄ naturā ſup̄ etatē in vtero ſitꝰ mr̄is a mēſura cepit etatis ꝑfecte plenitudinis chꝛiſti. Hec ſiq̄dem nullo mō eſſent vera ſi infantilitas coꝛpalis impediſſet vſum liberū rōnis. Qđ inſup ait ꝙ a mēſura cepit etatis ꝑfecte plenitudis chꝛiſti verificaꝰ non de coꝛpis facultate ꝑfectiōe atq; vigoꝛe. qꝛ tūc paruulus erat: ſed q̄tū ad plenitudinē meriti ⁊ ꝑ actum ⁊ vſum li. arb. vt in h̄ aſſilareꝰ xp̄o ipſuꝫ ſctificāti q̄ tūc in vtero virgīs plenius vſu li. arb. merebaꝰ. Ex verb igiꝰ Ambꝛoſij elici pōt. ꝙ nō ſolū ꝓtūc nō ſenſit impedimēta infantie in ipſo rōnis vſu: verum etiā ꝙ nunq̄ꝫ ſenſerit poſtea, qđ ſatis rōnabile eſſe videꝰ. Qꝛ micoꝛs deus datas gr̄as hoi non ſubtrahit ſine culpa. Hoc q̄dem ex opibus ioh. manifeſte apparet cū de eo legiꝰ Qꝫ in etate q̄nq; annoꝝ aufugit mūdum et intrauit deſertū. Nec penſandū eſt ꝙ abſq; p̄uia ↄſideratiōe illic iuerit diutius moraturus: Si igiꝰ de beato Johāne talia credēda ſuut: q̄to etiam maioꝛa de virgine mr̄e chꝛiſti ſentire neceſſe eſt.

Quāta charitate ardebat ad deum ⁊ ad pꝛoximuꝫ virgo beata cum adhuc eſſet in vtero matris ſue. Capitulum. iij.

t Ertius virginis ſplendoꝛ fuit charitas. ſ. q̄tum ad volūtatē inq̄ꝫ in tanta plenitudie diuinꝰ amoꝛ infuſus eſt. ꝙ nihil eligē vellet niſi ꝙ dei ſapia p̄monſtrabat. Proinde hac ſapia illuſtrata tm̄ deū diligebat: q̄tū ad ſe diligendū illum intelligebat. Quis igiꝰ exp̄mere poſſet q̄to ardoꝛe diligebat eū ex toto coꝛde. i. ſup oīa tpalia mūdi: ex tota aīa. i. ſup coꝛpus ⁊ carnem ſuam: ⁊ ex oī mēte ſua hoc eſt ſup omia ſupioꝛa. ſ. ſpūalia ⁊ celeſtia. Vñ in ꝑſona illius pš. ait. Inflāmatū eſt coꝛ meū ⁊ renes mei cōmutati ſunt. ſ. ꝑ trāſfoꝛmationē diui amoꝛis. Ex charitatis q̄ꝫ ardoꝛe etiam hūane ſaluatiōis toto affectu deſiderabat incarnationē filij dei. Nam ⁊ totus impetꝰ pꝛime ſctificatiōis mentē huiꝰ ſacratiſſime virginis impellebat ad h̄ deſiderandū ꝓ ſalute oiuꝫ electoꝝ. Proinde oēs virtutes eius ardentiſſime mentis in id qđ poſtea factū fuit i ea toto conamine inflāmabāt aīam eius. Ipſa ſiq̄dem fuit felix clauſula totꝰ expectatiōis et deſiderij ac poſtulatiōis aduentꝰ filij dei i qua ſicut in cono. i. in angulo oīa deſideria p̄cedētiū electoꝝ atq; ſctōꝝ ↄſummata ⁊ terminata fuerūt. iō nobis inexp̄ſſibile eſt illđ feruidū deſideriū ⁊ languētis oꝛonis ſuſpirium q̄ ſuſpirabat ad deū: vt filiū ſuū mittē dignareꝰ ad nr̄aꝫ aſſumēdā naturā. Nec tam̄ credendū eſt ꝙ ad recipiendū eum in carne ſua exiſtimaret ſe dignā. Nam gr̄a ſctificationis p̄dicte que eam oī virtute repleuit. ſic a p̄ncipio mentē eius in abyſſo hūilitatis fundauit: ꝙ ſicut nulla poſt filiū dei creatura tātum aſcendit in gr̄e dignitatē: ſic nec tm̄ deſcendit in abyſſum hūilitatis ꝓfunde. Nec inſup alicui pure creature in hoc ſeculo eſt datum tm̄ guſtare nihilum creature. nec tm̄ ſe humiliare ⁊ ānihilare ſub volito maieſtatis

diuine: ſicut ipſi virgini bñdicte. Merito ergo Bern. in q̄dam ſermōe inq̄t ad beatā virginem. Sicut ad mediū ⁊ ſicut ad archanū dei ſicut ad rerum cauſam. ſicut ad negociū ſeculoꝝ reſpiciūt qui in celo ſunt. ⁊ qui in inferno habitāt. ⁊ qui nos p̄ceſſerūt. ⁊ nos q̄ ſumus. ⁊ qui ſequenꝰ ⁊ nati natoꝝ. ⁊ qui naſcentur ab illis. Illi qui ſunt in celo vt reſtaurenꝰ. ⁊ qui ſunt in inferno vt erripianꝰ. ⁊ q̄ p̄ceſſerūt vt ꝓphete fideles inueniantꝰ. ⁊ qui ſequenꝰ vt gloꝛificenꝰ. Hec ille. Et iterū ideꝫ ait. Quis mie tue o bñdicta longitudinē latitudinē ꝓfunditatē ſublimitatē queat inueſtigare. Nam longitudo eius vſq; ad nouiſſimū diem inuocantibꝰ eam ſubuenit vniūſis. Latitudo eius replet oꝛbem terrarū: vt tua mia plena ſit oīs terra. Sic ⁊ ſublimitas eius ciuitatis ſupne inuenit reſtaurationeꝫ et ꝓfundū eius ſedentibꝰ in tenebꝛis ⁊ i vmbꝛa moꝛtis obtinet redemptionē. Inſuper idem ait. Maria oīa oībus facta eſt ſapientibus ⁊ inſipientibꝰ copioſiſſima charitate debitricē ſe fecit. oībus mie ſinū aperit: vt đ plenitudine eius capiant vniūſi. ſ. captiuus redemptionē. eger curationē. peccatoꝛ veniam. iuſti gr̄am. angelus leticiā. demū tota trinitas gloꝛiā filij dei ꝑſona hūane carnis ſubam. vt non ſit qui ſe abſcondat a caloꝛe illius.

De tranquillitate carnis beate virginis ſub impio rationis. Capitulum. iiij.

q Uartus ſplēdoꝛ beate virgīs fuit trāquillitas. Que q̄dem ſequiꝰ ex p̄dictis. Nam inpotētijs app̄henſiuis ⁊ ſenſitiuis illius tanta trāquillitas erat: q̄tū in eo tria p̄cedētia abūdabāt. Et cum amoti ſunt motus fantaſmatū deluſiui ex q̄ ſenſitiuꝰ appetitꝰ in tanta dñij plenitudine ſub voluntatis imperio ſubdebaꝰ: qđ in obiectum aliq̄d fieri non poterat ↄtra imperiū voluntatis ⁊ rōnis. nec niſi modo q̄ volūtas ⁊ ratio impabat: in ſeq̄ndo ⁊ fugiēdo. h̄ ſiq̄dem etiam apparet in iuſtis. ſm ꝙ iuſti ſūt amplius vel minꝰ videlicet ꝙ ſenſitiuū appetitū refrenant. ⁊ hoc intm̄ ꝙ hoīes qui in raptu ſic refrenat illum: ꝙ impoſſibile illis eſt ſaltem ꝓ q̄to ſunt in ↄtemplatiōe tam alta ꝙ ꝓpter ipſum ad caſum modo aliq̄ inclinētur. Et de hoc ſtatu ⁊ de illo tp̄e loquiꝰ liber de aīa ſimplici: atq; de aīa libera. licet in libꝛo illo multa nugatoꝛia ⁊ plurimū deceptiua atq; ꝑiculoſa ⁊ erronea ↄtincanꝰ. ſic pa- et ex de here. c. vnico in cle. Hoc ſiq̄dē modo fieri potuit in virgine bñdicta in p̄ma eiꝰ ſanctificatiōe intm̄: ꝙ poterat ꝑ talem ſapiaꝫ et amoꝛē vitare oēm actualem culpam. tam moꝛtalē q̄ꝫ venialē. ita ꝙ ipſa gr̄a ꝑmanente impoſſibilis fuit reddita ad peccandū. ⁊ ſic q̄tum ad appetitus p̄dictos plena ↄcoꝛdia erat: ac inferioꝛ appetitus erat in plena ↄcoꝛdia ad appetitū ſupioꝛem. ⁊ ſupioꝛ in plena obediētia ad ipſum deū. ex q̄ factus erat in pace locus eius. ⁊ habitatio eiꝰ in ſion. Preterea qꝛ veniale pctm̄ q̄nq; ex ſurreptiōe cōtingit: ex hoc videlicet ꝙ aliq̄s inoꝛdinatus appetitus aut ↄcupiſcētie motꝰ inſurgit. aut alterius paſſiōis p̄ueniens rationē rōne cuius primi motus peccata eſſe dicunꝰ. conſequens eſt ꝙ beata virgo maria nunq̄ꝫ venialiter lapſa eſt cum inoꝛdinatos motus non ſenſerit paſſionū. Contingūt aūt hmōi motus inoꝛdinati ex hoc ꝙ appetitus ſenſitiuus qui eſt harū paſſionū ſubiectū. non ſic ſubijcitur rōni q̄n interdū ad aliquā rōnis inoꝛdinationē moueaꝰ. ⁊ q̄nq; etiam ↄtra rōneꝫ in quo ↄſiſtit peccati motus. Sed in btā virgine ſic fuit ſenſitiuꝰ appetitus rōni ſubiectꝰ ꝑ gr̄am ſctificantē: ꝙ nunq̄ꝫ ↄtra rōnem mouere ſe poterat. poterat tamen ſm Tho. aliquos habere ſubitos motus non p̄oꝛdinatos a rōne. Poꝛro in dñō ieſu chꝛiſto aliq̄d amplius fuit. Nam ſic inferioꝛ appetitꝰ in eo rōni ſubiectus erat: ꝙ nihil mouebaꝰ niſi ſꝫ rōnis oꝛdinē. Hoc eſt ſm ꝙ ratio oꝛdinabat vel ꝑmittebat appetitū inferioꝛem moueri a ꝓpꝛio motu. Hoc eni videꝰ ad pꝛimi ſtatus ꝑtinuiſſe integritatē: vt inferioꝛes vires ſubderentur totaliꝰ rationi. Que q̄dem ſubiectio ꝑ peccatū pꝛimi parentis ſublata eſt. et non tm̄ in ipſo ſed etiam in alijs ↄtrahūt ab eo peccatū oꝛiginale. In quibꝰ etiam poſtq̄ꝫ nudanꝰ a culpa ꝑ gratie ſacramentū: remanet rebellio vel inobediētia viriū inferioꝛuꝫ ad rationem que diciꝰ fomes peccati. q̄ nullo modo in chꝛiſto fuit. ſed in beata virgine non erāt inferioꝛes vires totaliꝰ rationi ſbiecte: vt. ſ. nullum motū haberēt a ratione ſi p̄oꝛdinatū. Tamen ſic ꝑ virtutē gratie cohibebanꝰ: ꝙ nullo modo moueri poterāt ↄtra imperiū rōnis. Propꝰ hoc dici ſolet ꝙ i beata virgine poſt pꝛimā ſctificationē remanſit fomes ſm ſubam: ſed ligatus. Hec Tho.

Articulus. ij. de alijs q̄ttuoꝛ gratijs de quibus repleta ē beata virgo a ſua natiuitate vſq; ad

conceptionem filij dei.

S Ecūdus ſtatus beate virginis fuit ſue natiuitatis ⁊ ɔuerſatiōis. Et tūc fuit vere ſol oriēs in mūdo. A quo q̄ttuor radij inter alios in mūdo egreſſi ſunt ad mentes illuſandū ⁊ irradiandum. Primus aūt eſt formoſitas. ſcd̄s puritas vl̄ imunitas. tertius ſaporoſitas: q̄rtus exemplaritas.

Qr virgo maria cū admirāda pulchritudine refulgeret: nō q̄ ad laſciuiā ꝓuocaret: verūetiaꝫ in alijs motus libidis refrenabat. Capitulum. j.

P Rimus q̄dem radius formoſitas dictus ē. Proinde Cant. iiij. ad eam loquit̄ ſponſus dicēs. Tota pulchra es amica mea: ⁊ macula .ſ. corꝑalis vel ſpūalis non eſt in te. Scd̄m Alex. de hal' in. iij. Prima ſctificatio remouit a virgīe oē̄ qd̄ eſſe poterat inclinatiuū ad peccandū: et q̄ſcunqꝫ carnales motus. q̄ velut ſerpētes i carne humana ſerpūt. Hec ſiq̄dem ſctificatio tanta fuit vt etiam ad alios extēderet virtutes ſuas: ⁊ extinguerēt in alijs oēm ɔcupiaꝫ carnis. Proinde Eccl. xxiiij. ipſa ait. Quaſi cedrus exaltata ſum in lybano. Qr ſicut cedrus interficit ſerpētes odore ſuo: ita prima ſctificatio eius in alios irradiabat atqꝫ extinguebat in eis oēs carnales ɔcupiſc motuſ in carne ſerpētes. Ex hoc q̄ꝫ aſſilat̄ myrrhe. ſicut Eccl. xxiiij. patꝫ vbi ipſa inq̄t. Ego ſicut myrrha electa dedi ſuauitatē odoris. Nam ſicut myrrha interficit vermes: ita ſctitas ei⁹ interficiebat vermes ɔcupiſc carnis. Narrāt ſm̄ Bonauentu. etiā iudei q̄ virgo btā pulcherrima fuit: ⁊ tn̄ a nullo potuit ɔcupiſci. Et ratio hui⁹ erat quia virtus ſue caſtitatis et ſanctitatis in alijs aſpicientib⁹ eam extinguebat oēs carnales motus. Et hanc q̄dem prerogatiuā habuit beata virgo ꝑ oībus ſctificatis ⁊ virginib⁹ ſctis. quia ſctitas illoꝝ non extinguebat in alijs ɔcupiſas atqꝫ mot⁹: nec ad alios hoc modo trāſfundebat̄. Ultra autem antedicta ſicut ex verbis beati Bernardi elici pōt: ex q̄ttuor cauſis vel ex aliqua earundem hoc potuit euenire. Primo ꝓpt̄ impreſſionē. ſcd̄o ꝓpter ɔūſationē. tertio ꝓpt̄ occultationē: q̄rto ꝓpter irradiationem. Primo potuit hoc fieri ꝑ imꝑſſionē. qui omnibus qui inclinati erant ad ɔcupiſcendum eam vt carnalit̄ ɔcupiſcibilis non apparebat.

Sicut ⁊ mulier valde pulchra ꝓpter aliq̄d maleficiū factum viro ſuo: non poteſt ei vt ɔcupiſcibilis apparere. ſic deus in bonum a parte gratie potuit operari. Scd̄o autē potuit hoc fieri ꝓpt̄ ɔuerſationē. que vtiqꝫ admirabilē poteſtatē. ⁊ moꝝ atqꝫ geſtium grauitatē in facie ⁊ in toto corꝑe eam ɔtuentib⁹ oſtendebat: intm̄ q̄ ꝑ extrinſeca ſigna apparebat aptius q̄ nullaten⁹ poſſet ad fedū aliq̄d inclinari. Immo q̄ erat tota dedicata et ſinglariſſimū habitaculū dei facta. Sicut cōtingeret de ſctiſſima muliere que eſſe ɔtinue quaſi rapta. Tertio ꝓpter occultationeꝫ ſcꝫ pulchritudis ſue oī qui eam ɔcupiſcē poſſet. ſicut ⁊ claritas corꝑis chriſti poſt reſurrectionē diſcipulis celabat̄. Quarto ꝓpter irradiationē. Scd̄m eni Bern̄. ꝓpter claritatem ⁊ irradiationē ꝓcedentē a facie ei⁹ ioſeph auſus non erat illam in faciē reſpicere Glo. q̄ꝫ Mat. j. ait. q̄ ioſeph mariā facie ad faciēꝫ videre nō poterat: quā ſpūs a ɔceptione penitus repleuerat. Et ideo non agnoſcebat eam facie ad faciē: quaꝫ ſponſauerat donec illius vterus euacuaret̄.

Qualiter puritate atqꝫ imunitate poſt primā ſctificationē ab omni culpa fulgebat beata virgo maria. Capitulū. ij.

S Ecūdus radius eſt puritas ſeu imunitas noiat̄. Fuit eni beata virgo ꝑ grām ꝑſeruatiōis atqꝫ ſctificatiōis ꝑſeruata ab oī actuali culpa tam veniali q̄ꝫ mortali. alit̄ in ea fomes non fuiſſet ɔſopitus: ſeu ſm̄ alios ꝑfecte ligat⁹. Un̄ Auguſ. in lib. de natura ⁊ grā ait de ſctā maria virgine. dum de peccatis agit̄ ꝓpter honorē dn̄i nullā ꝓrſus volo habere queſtionē. Propter primā eni ſctificationē ſicut fuit intemerata carne ſic etiam fuit imaculata mēte ab oī culpa tam veniali q̄ꝫ mortali. Et hoc maxime ꝓpter tria. Primo ꝓpter grē inclinationem. ſcd̄o ꝓpter fomitis repꝛſſionē: tertio ꝓpter diuine grē ɔſeruationē. Primo inq̄ꝫ ꝓpter grē inclinationē. Tāta eni grā erat illuſtrata q̄ licet li. arb. nōdum eſſꝫ in ea in fine vltimo ſtabilitū: tn̄ eam ſemꝑ ordinabat ad bonū ſicut. j. patebit. Scd̄o ꝓpt̄ fomitis repꝛſſionē. Sic eni fuit in ea in p̄ma ſctificatione fomes repreſſus q̄ penitus ad nulluꝫ incitabat malū. Tertio ꝓpt̄ diuine grē ɔſeruationē. Diuina eni ꝓuidētia ſicut in ſtatu inocentie hoiem ꝓtexiſſet: ſic etiā beatā virginem ab oī actuali ꝓtegebat culpa. Unde Bern̄. ad lugdun̄. Puto q̄ copioſi⁹ munus grē in eam deſcēderit: que eius nō ſolū ſc. iſti caret ortum: ſed eam deinceps ab oī pctō cuſtodiret imunē. Preterea de nulla alia anima dici pōt illud Cant. iiij. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula non eſt in te ɔgruenti⁹ q̄ꝫ de virgine bn̄dicta. Ubi eni macula ē vel culpa actualis vel venial' aut mortalis hoc verbū prealegatū mime dici pōt. Qr aūt ſic eſſet imaculata ꝓpter tria ſm̄ Bonauentu. in. iij. di. iij. ɔgruū erat. Primo ꝓpt̄ diaboli ɔfuſionē. ſcd̄o ꝓpter nr̄am intceſſionē: tertio ꝓpter diuinā deſponſationē. Primo inq̄ꝫ ꝓpter diaboli ɔfuſionē. Congruū quidem erat q̄ beata virgo maria poſtq̄ꝫ auferebat nobis opprobrium ſuparet ⁊ vinceret etiam diabolū: ita q̄ nec ei ſuccūberet etiam ad momentū. Ideo exponūt tam Aug⁹. q̄ꝫ Bern̄. illud Gen̄. iij. ipſa ɔteret caput tuum Si igit̄ ſuggeſtio ē caput diaboli: nulla ſuggeſtio in mente virginis ingreſſum habuit. et ſic tam a mortali q̄ꝫ a veniali imunis fuit.

Scd̄o vō ɔgruū fuit ꝓpter nr̄am intceſſionem. Congruebat eni aduocatā hūani generis tanta puritate fulgē. vt nullū peccatū haberet qd̄ eius ɔſciam remorderet. Tertio q̄ꝫ ɔgruū fuit ꝓpter diuinā deſponſationem. Utiqꝫ ɔgruebat vt illa que placuit altiſſimo deo. ita vt fieret illius ſponſa ⁊ mat̄ vnigeniti filij ſui: ſic eſſet imaculata mēte ſicut fuit intemerata carne. Qm̄ igit̄ glorioſa virgo maria aduocata eſt pctōꝝ gloria et corona iuſtoꝝ ſponſa dei. ⁊ totius trinitatis tricliniū. ⁊ ſpālīſſimū filij dei reclinatorium hinc eſt q̄ ſpāli grā dei nullū in ea peccatum habuit locum.

Qualiter ſuauitate delectabant̄ in deo omnes ſpūales beate virginis ſenſus atqꝫ affectiones. Capitulum. iij.

T Ertius radius amoroſe virginis marie ſoporoſitas nuncupatur. Quinqꝫ nanqꝫ ſenſus in aīa hominis ſunt, ſicut etiam in corꝑe eius: q̄ oēs i beata virgine mūdo ⁊ oībus noxijs clauſi erant: ⁊ apti atqꝫ parati deo. Sicut econtra mūdani apti ſunt mūdo: ⁊ clauſi deo. Primo eni patēs deo erat audit⁹: vt ꝓmptiſſime acceptaret oē ſpiraculū eius. Proinde ꝓpheta in ꝑſona illius dicebat. Audiā q̄d loq̄tur in me dn̄s deus me⁹. Scd̄o patebat ei illius guſtus ad ſaporādū admirabiles dulcedines eius: q̄ñ experientia illius dicebat inebriata. Qꝫ dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua ſuꝑ mel ori meo. Tertio q̄ꝫ patebat illi oīſ oculus eius ⁊ capacitas intellect⁹: q̄ñ iam ꝑ experientiā in affectū ⁊ intellectum deo plena alios ad talia inuitabat dicēs. Guſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis eſt dn̄s ⁊c. Quarto patebat aīe virginis odoratus. q̄ñ Cant. j. dn̄m ſupplicit̄ exorabat dicens. Trahe me poſt te currem⁹ in odorē vngentoꝝ tuoꝝ. Quinto q̄ꝫ patebat tactus. vt ſtricte ac dulcit̄ amplecteret̄ dn̄m illam ſepi⁹ viſitanteꝫ. Qd̄ qr ɔtinue faciebat cū ꝓpheta dicebat. Mihi aūt adherere deo bonū eſt: ⁊ ponere i dn̄o deo ſpem meā. De his q̄nqꝫ portis ait ꝓpheta dicens. Diligit dn̄s portas ſion ſuꝑ oīa tabernacula iacob. Sion eni locus erat in hieruſalem eminētiſſim⁹ atqꝫ tutiſſim⁹. Sic etiam beata virgo ꝑ virtutū eminentiam altiſſima atqꝫ a vitijs tutiſſima erat. Diligit igit̄ dn̄s portas ſion. i. q̄nqꝫ ſenſus beate virgīs marie ſuꝑ oīa tabnacula iacob. i. pluſq̄ꝫ corpora oīa aliarū virginū. Corpa eni tabnacula nuncupant̄: ſicut. j. Pe. j. ipſe teſtat̄ dicens. Uelox eſt depoſitio tabnaculi mei. Uirgīeſ eni merito dicunt̄ eſſe iacob: qr luctate ſunt et ſupplantauerūt fomitē. qui in beata virgine in prima ſctificatiōe fuit ligat⁹ atqꝫ ɔſopitus. Quattuor etiā ſunt elemēta. ex q̄b⁹ humanū corpus nō tm̄ compoſitū eſt: ſed etiā ꝑ q̄nqꝫ ſenſus de eis paſcit̄ ⁊ nutrit̄. Sic etiam q̄ttuor hūani affectus nutriūt animaꝫ ꝑ q̄nqꝫ ſuos ſpūales ſenſus ſicut Mat. iiij. dominus ait. Nō in ſolo pane viuit hō ſed de oī verbo qd̄ ꝓcedit de ore dei. His eni q̄ttuor affectiōib⁹ nutriunt pctōres aīas ſuas in trāſitorijs ⁊ mūdanis. Iuſti aūt in celeſtib⁹ et diuinis. Nōnulli etiam reꝑiunt̄ nūc in q̄bus mētales ⁊ corꝑales virtutes diuti⁹ atqꝫ cumulati⁹ habituate ſunt: atqꝫ in eis ꝑfecti ſtatus mentis ꝑ ſolēniſſimas ɔtemplatiōes fuerūt iam ɔſūmati. necnō ⁊ ſublimiū ſenſuum ſpūs certam ⁊ longā experientiā habuert ꝑ diuinū influxū. admirādos affectus multiplicit̄ ex illis ꝑturiētes. exꝑiunt̄ q̄nqꝫ ſuauiſſimoſ atqꝫ cruciātes feruores. q̄nqꝫ ex admirāda ſpūs ebrietate. diſtillant lachrymas amoroſas. aliq̄ñ languedo de corde mire ꝓrumpunt̄ voces. Stātes q̄dam ſpūali ſomno inſomneſ a corꝑe q̄dāmodo alienant̄ mēte. q̄nqꝫ inſuꝑ mētales ſenſus dum partim alienati ſunt aīa ꝓpt̄ aliq̄d ſpūale obiectum a corꝑe q̄dāmō abſtrahit̄. aliq̄ñ etiam totuꝫ

humanũ eſſe in extaſim eleuat aia reſoluta in diuino amore. Interdũ ꝗ̃ occurrũt ſubiti atqꝫ pliri raptus: ex qbus tota aia tráſferatur in deum. Contingit inſup aliqñ ꝙ aia ꝑ penetrãtes alterãdeſ amoris ingredit cha ſamũ celeſtiũ ſecretorꝫ: infundunt qñqꝫ inſpiratiões multiplices mirabiliũ veritatũ ꝑ ſpũalem ꝯſolationẽ aiam excitãdo. Occurrunt inſuꝑ aliqñ in diuino ſplendore reuelatiões clariſſime ⁊ aperte: viſiões ꝗ̃ altiſſime non deſunt: in quibꝰ guſtat aia ſe eſſe in ꝓfundo ⁊ infinito abyſſo dei fere tráſlatam. Contigit ꝗ̃ ꝙ q̃dãmodo incõſiderabili atqꝫ feruẽtiſſimo amoris actu i breui glorioſe cũ chriſto ſpũale mr̃imoniũ ꝯſumat. Tanta ac talis eſt realis aie nobilitas que ꝑ ſpũalẽ delectationẽ quaſi facta eſt glorioſa: ꝙ non licet hoi loqui. Si igit hec tanta alta tantaqꝫ ſublimia facta ꝯſpicimꝰ in vilibꝰ ⁊ q̃dammõ in indignis ꝑſonis: ꝗ̃to ſublimiora ⁊ digniora ac nobis oino incõprehẽſibilia facta eẽ credẽda ſunt illi que iam gratia erat plena. ab eterno dei mater ꝑ̃deſtinata: electa ex milibus. ſublimata ex oibus etiam ſuꝑ oẽs angelos exaltanda?

De admirãda ⁊ exemplari vita virginis matris dei. Ca. iiij.

q

Uartus radius ē exemplaritas. Nam tota ꝯuerſatio eiꝰ ⁊ vita omni refulgebat grã ⁊ virtute. Unde Amb. ij. lib. de virginitate ait. Quid nobiliꝰ dei mr̃e? qd ſplendidiꝰ ea ꝗ̃ ſplendor elegit? quid caſtiꝰ ea que corpꝰ ſine ꝯtagione corpis generauit? ⁊ vt de ceteris eiꝰ virtutibꝰ taceam. Uirgo erat non ſolũ corpore ſed ⁊ mente. Corde humilis. verb grauis animo prudens. loq̃ndi parcior. legẽdi ſtudioſior. non in incerto diuitiarũ: ſed in ꝑ̃ce pauperũ ſpem reponens. intẽta operi verecunda ſermone. arbitrũ mentis non hoiem. ſed deum querens. Nullũ ledere oibus bñ velle. maioribꝰ aſſurgere. equalibꝰ non inuidẽ iactantiã fugere. rationẽ ſequi. virtutẽ amare. Qñ illa faſtidiuit humilẽ. qñ riſit de bilẽ. qñ vitauit inopem? nihil in oculis toruũ. nihil in verbis ꝓcax. nihil in actu inuerecũdũ non geſtus fractior. non inceſſus ſolutior. ſi vox petulantior. vt ipſa corpis ſpecies ſimulachꝝ fuerit mentis figura ꝓbitatis Talẽ hãc euangeliſtã demonſtrat: talem angnus reperit. talem ſpũſſanctꝰ elegit. Quid eni in ſingulis morer? que digna fuit ex qua dei filius naſceret. Et iterũ Hiero. ait. Si diligent attendis nihil eſt virtutis. nihil ſplendoris. nihil grẽ. nihil candoris: qꝺ non reſplendeat i virgĩe glorioſa. Ad ipſam igit virginẽ tãqꝫ ad ſpeculũ ⁊ exemplar chriſtiane vite ſemꝑ reſpicere debẽt: q cuꝫ chriſto regnare volũt Proinde Berñ. ait. Oportet oẽs chriſticolas inter fluctus huiꝰ ſeculi nauigãtes attendẽ hanc maris ſtellam: que ſupꝑmo cardini. id ē deo ꝓxima eſt. Et reſpectu exempli eiꝰ curſum vite dirigẽ. qꝺ qui fecerit non iactabit vane glorie vento. nec frangit ſcrupulꝰ aduerſorꝫ: nec abſorbebit ſitilea voragine voluptatum: ſed ꝓſper veniet ad portum quietis eterne. Inſuꝑ idem ait. Si criminũ immanitate turbatꝰ. ſi ꝯſcie feditate ꝯfuſus. ſi iudicij horrore ꝑterritꝰ: ſi baratro deſꝑatiõis abſorptꝰ. mariã cogita. mariã inuoca. non recedat a corde nec ab ore. Nam ipſam cogitans nõ erras. ipſamqꝫ rogãs non deſperas. ipſam ſeq̃ns non deuias. ipſa tenente non corruis. ipſa ꝓtegẽte non metuis. ipſa duce nõ fatigaris. ipſa ꝓpitia ad portũ ꝑuenis. ⁊ ſic in teipſo expiri poteris: ꝙ̃ merito dictum ſit nomẽ virginis maria. i. maris ſtella. ideo merito in li. ij. de virginitate Amb. ait. Talis fuit maria: vt eius ſolius vita ſit oium diſciplina.

Articulus. iij. de q̃ttuor ardoribus charitatis qbus poſt filij ſui conceptionẽ mr̃ dei ardebat

t

Ertius vo ſtatus beate virginis erat ſue annũciatiõis: in quo q̃ſi meridianꝰ fulgor ⁊ ardor hic ſol lucẽs q̃ttuor a ſe fulgurabat ardores. Primꝰ ꝺr largitas. ſcꝺs ē impeccabilitas. tertius eſt vnitas: q̃rtꝰ vo eſt ſecuritas.

Quare beata virgo in conceptione filij dei nouis ⁊ incõprehẽſibilibus virtutibus ⁊ gratijs repleta eſt. Capitulũ. j.

p

Rimꝰ eni ardor largitas ꝺr. Neſpe in illa ſpũſſancti obũbratione qua btã virgo ꝯceperit filium dei tantã largitatẽ ⁊ copiã ſpũſſancti accepit: ꝗ̃tum põt creatura viatrix recipe nõ deo vnita vnitate ꝑſone. Nam ſm Hiero. in ſermo. de aſſumptiõe. tota grẽ plenitudo que ē in chriſto in mariã venit: ꝗ̃qꝫ aliter. ⁊ merito quidem. qꝛ in chriſto ſicut in hoie ꝑſonalit deificato. In maria ſicut i tẽplo chriſti verbo ſingularit dedicato. In chriſto vt in capite influente: ⁊ in maria vt in collo corpi eccleſie tráſfundẽte. In chriſto fuit vt in ſuppoſito ſubſiſtẽte ac ex vniũſali fonte ois boni lumĩ grẽ influente. In maria ſicut felicius ꝺ oia tam mente ꝗ̃ carne recipiente. O quis poſſet ſufficient intelligẽ quale fuit illud e celo emiſſum incendiũ. collatũ refrigeriũ. infuſum ſolatiũ tam in ſacratiſſime virginis mẽte ꝗ̃ carne. Ipſa quippe tunc facta eſt mulier amicta ſole, vt dicit Apoc. xij. Quia ipſa illa diuina ſapia qua deus ab eterno mũdũ ſibi recõſiliare diſpoſuit plẽiſſima fuit. quaꝫ non ſolum ꝑ diuinã reuelationeꝫ preſciuit: verũ ⁊ cũcta que ad incarnati verbi dei myſteria ꝑtinebant certo experimento cognouit Propter qꝺ ⁊ luna ſub pedibꝰ eius eſſe narratur. quia non ſolum tráſitoria ſanctorum ſuorꝫ pedum veſtigia ſubiecit: imo ⁊ omniũ creaturarũ cognitioni in compatiõe ad ſuꝑeminentẽ chriſti ſcientiã ꝑuipẽdit. vnde ⁊ corona duodecim ſtellaꝝ non imerito coronatur. Qꝛ oium virtutũ ⁊ grãrũ merita ſuper oẽs rõnales ⁊ ſpũales creaturas ſinglariſſimi generis ꝓuilegio ſupexceſſit. Quo ſiq̃deꝫ factum eſt vt non ſolum ꝑ fidem ⁊ dilectionem chriſtũ ꝯcipet corde: verũetiam ⁊ carnẽ illius ex puriſſimis ſanguinibꝰ eius diuini amoris ſupexceſſiuꝰ ardor in virgineo vtero ſine virili conſortio formaret generaret. Merito igitur ſicut ſerpẽs ꝓſtrauit hũanũ genus mediãte peccato eue inclinante adã ad vetitũ cibum. ⁊ ꝯſũmatio fuit in eſu ade: ſic ꝑ meritum virgĩs inclinãtis ad ſe deum vt aſſumeret carnem nr̃am ꝯculcatio ſathane ⁊ reparatio noſtra inchoata eſt ⁊ ꝑ deuꝫ incarnatũ extitit ꝯſũmata. Tunc vo ꝓprie fuit arca dei ad Heb. ix. intra ſe ꝯtinens totaꝫ legem in duabus tabulis ſolidis digito dei ſcriptam: hoc eſt in duabꝰ naturis filij ſui: q̃rum primã accepit a mr̃e. ſcꝺam a tota ſctiſſima trinitate. Si quis autem ꝯſiderat virginei ꝯſenſus ad tm̃ myſteriũ finalẽ terminuꝫ clare intelliget: ꝙ ois dignitas ⁊ ꝑfectio incluſa in hoc qꝺ eſt eſſe matrẽ dei. tam mente ꝗ̃ carne compꝛhendat in eo qꝺ q̃dem tráſcendit imerito in infinitũ quicq̃d aliud ſub deo homine cogitari vel dici poteſt. Si igit terminꝰ tam ineffabilis fuit ſuo merito proporcionatus: oportꝫ ꝙ meritoria ꝑfectio huius ꝯſenſus fuerit ꝑfectioni ſui termini comꝓporcionata. Ex his igitur colligi põt ꝙ virgo beata in ꝯceptiõis filij dei ꝯſenſu plꝰ meruit ꝗ̃ oẽs creature: tam angeli ꝗ̃ hoies in cunctis actibus motibus ⁊ cogitatiõibꝰ ſuis Nempe omnes qui meruerũt nihil aliud potuerũt mereri niſi ſm varios ſtatus ⁊ g̃dus gloriam ſempiternã. Hec autem virgo i illo admirando ꝯſenſu meruit totalem fomitis extinctionem: dñiũ ⁊ ꝓ̃matum totius orbis plenitudinẽ oium grãrum. oium virtutum omniuꝫ donorum. omnium beatitudinum oium fructuũ ſpiritus. cunctarũ ſcientiarũ interꝑ̃tationes ſermonũ. ſpiritus ꝓphetie. diſcretionis ſpirituũ. operatiõis virtutum. Meruit fecunditatẽ in virginitate. maternitatem filij dei. Meruit ꝙ ſit ſtella maris porta celi. ⁊ ſuper oia ꝙ regina mie nuncupet ac talis nois ꝯſequatur effectum. Unde merito Prouerb. vlti. de ipſa beata virgine ſalomon ait. Multe filie ꝯgregauerũt diuitias tu ſupgreſſa es vniuerſas. Deniqꝫ ſicut Bernardus ait in ſermone ꝺ natiuitate virginis redemptorꝰ deus humanũ genus: ꝑ̃cium vniuerſum ꝯtulit in maria. Intuemini igitur ꝗ̃to deuotionis affectu eam a nobis voluit honorari: qui totius boni plenitudinem poſuit in maria. Ut ſi quid ſpei in nobis eſt: ſi quid gratie ſi quid ſaluti: ab ea nouerimus redũdare. Hec ille. Tanta igit fuit ꝑfectio eius: vt ſoli deo cognoſcẽda reſeruetur. iuxta illud Eccl. j. Ipſe creauit illam in ſpiritu ſancto vidit dinũauit ⁊ menſus eſt. ſ. ipſe ſolus deus. Sciendũ eſt tamen ꝙ licet habuit oia genera grãrũ ſicut dictum eſt: ñ tamen habuit illa ad quẽcunqꝫ vſuꝫ. ſed ad vſum altiorem ⁊ nobiliorẽ ⁊ qui mulieri merito ꝯgruebat. Sicut verbi grã. Habuit donũ ſapientie non ad vſum publice docendi vel ꝑ̃dicandi iuxta apoſtoluꝫ. j. Timoth. ij. Mulierem autem docere non ꝑmitto: ſꝫ habuit ipſa ea ad altiorem vſum. ſ. ad diuina guſtandũ ⁊ ꝯtemplandũ. Et ſic licꝫ ad quoſcunqꝫ vſus aliqua dona non habuerit: habuit tamen ea ad altiorem ⁊ nobiliorẽ actuꝫ

De multiplici cauſa ⁊ armatura quare beata virgo peccare non poterat. Cap. ij.

s

Cꝺs vo huiꝰ virgĩs ardor impeccabilitas nuncupat. Licet eni ſicut ex precedenti patet beata virgo i ſua ꝯceptione per gratiam adepta fuerit tãtam fomitis reſtrictionẽ ꝙ nõ poſſet in aliqꝺ peccatum adduci: remanſit tamen fomes in ea ſm eſſentiam. Sed ſctificatio hec ſecunda in ꝯceptione filij dei ſupaddidit in ea oimodam fomitis reſtrictionẽ eradicationem et extinctionẽ: ⁊ in bono ꝯfirmationẽ. ita vt

que prius poterat peccare: iam peccare non
poſſet. Hec duo expreſſit angelus Lu. j. Luc
ait. Spũſſanctus ſupueniet in te. ⁊ hoc ꝙ̃tũ
ad primũ. Et de ſcđo ſubiungit dicẽs. ⁊ vir-
tus altiſſimi obumbrabit tibi. Scđm Bona
uent. in. iij. di. iij. fomes peccati radicatur i
carne ⁊ aſcendit vſq̃ ad mentem. In prima
igitur ſctificatione virginis tanta gratia pfe
ctionis ei collata eſt: ꝙ in ei⁹ ſenſualitate tm̃
gratia redundaret vt fomitem a deo repri-
meret ꝙ nullum aliquando affectum vel in-
citamentũ haberet. In ſecunda ꝟo ſctificati
one in qua ſpũſſanctus non tm̃ deſcendit i.
mentem. ſed etiam in ipſam carnem. ⁊ ĩ car-
ne operatus mirabilit̃ eſt carnem eam ſine
macula fabricando: reliquit ipſius carnem
imaculatam extirpãdo in ea ⁊ fomitẽ ⁊ oẽs
ↄcupiſcentiam. ita ꝙ peccare non poſſet. Et
hoc ſentit Bernardus ⁊ mgr̃ ſententiarũ et
Damaſ. Nempe ſi virgo beata poſt filij dei
ↄceptionem potuiſſet peccare: plura incõue
nientia ſequerenť. Primo redundaret in cõ
tumeliam prolis: quia eius mater eſſet pec-
catrix. Secundo eſſet in detrimentũ matris
quia ſic damnari potuiſſet. Tertio in dam-
num humani generis. Quarto in ↄtemptũ
totius diuini intenti: quia incarnatiõis op⁹
ſuſpectum non imerito reddi poſſet. Proin
de oĩno aſſerendũ eſt ꝙ in ↄceptione filij dei
ſicut predictũ eſt taliter extitit ↄfirmata ꝙ vo
luntas eiuſ poſtea non potuit ↄuerti ad ma
lum. non tamen ꝑpter liberi arbitrij ablati-
onem. nec alicuius potentie amiſſionẽ: ſed
ꝑpter liberi arbitrij per gratiam completio
nem. Quomodo autem hoc potuit fieri diſ
ficile eſt videre. Intelligendũ eſt tamẽ ꝙ vo
luntas humana ſemper libera eſt ⁊ ſemꝑ in
bonũ ⁊ in malum in meliuſ ⁊ in peius, in op
timũ ⁊ in peſſimũ libere poſſet fieri: niſi ei ta
le intimetur obiectum in quo omnẽ rationẽ
reperiat boni delectabiliſ ⁊ deguſtabilis: eo
ꝙ nihil appetitur niſi ſub ratione boni ⁊ de-
lectabilis. Hoc autem ſolum in beatis fit. qr
omne obiectum delectabilis eis delectabili-
ter intimatur. quare in ↄtrarium minime poſ
ſunt. Hoc autem in beata virgine maria eẽ
non potuit eo ꝙ beata non erat. Quapp̃t
ad hoc ꝙ eſſz plenarie ↄfirmata. q̃nq̃ ei erãt
neceſſaria: que erant diſpoſitiua interi⁹. q̃ſi
q̃nq̃ intrinſeca arma ⁊ q̃nq̃ protectiua ex-
terius quaſi q̃nq̃ extrinſeca arma. q̃nq̃ ſcu
ta interiora. Primo fuerunt q̃nq̃ intrinſeca
arma. Primo ardor charitatis. ſecũdo mor-
tificatio ſenſualitatis. tertio ſenſus materni-
tatis. q̃rto obiectum diuinitatis. q̃nto aſpec-
tus nihileitatis. Primo affuit ardor cha-
ritatis: eo modo ꝙ mens illius in ardore di
lectionis ↄtinue tenebatur. Nam deus eiuſ
menti mirabiliſſime ſe intimabat: atq̃ omẽſ
potentias illi⁹ inferiores tenebat ſubditas
ſub imperio rationis: q̃ꝙ̃ aliter q̃ in beatiſ
Proinde in ꝑſona illi⁹ ꝑpħa ait. Inflamma
tum eſt cor meum: ⁊ renes mei cõmutati ſũt
Secũdo affuit mortificatio ſenſualitatis. nã
in appetitu ſenſuali illius facta erat modifi-
catio ⁊ coaptatio ad partez ſuꝑiorem ꝑ mor
tem ſenſualis affectionis ⁊ modificatiõis ad
carnem. Unde in perſona corporis eius ad
partem ſuꝑiorem rationis dicebat. Ut iumẽ
tum factus ſum apud te ⁊ ego ſemper tecuz
Tertio fuit ſenſuſ maternitatis. Habuit nẽ
pe actualem ⁊ expimẽtabilẽ ſenſum filiatio-
nis dei intime cogitãdo ⁊ ſaporãdo: q̃ꝫ filij-
lij erat mater. ⁊ q̃tum ei obligata erat. quia
illam pre ceteris elegiſſet ſibi matrez. Sicut
merito faceret quedam paupcula vilis quã
ſibi potens rex eligeret in ↄiugem vel i ma-
trem. Quarto affuit ei obiectum diuini-
tatis: eo ꝙ ſemper habuit ↄtinuũ aſpectum
ad ei beneplacitũ ꝓmptumq̃ ↄſenſum ſem-
per gerebat in mẽte diuina beneplacita ad-
implere. Proinde in perſona illius ait pro-
pheta. Prouidebam dñz in conſpectu meo
ſemper. In ſingulis enim rebus legebat ħ
deo beneplacitum eſt atq̃ a me acceptandũ
hoc non placet ei ⁊ ꝓpterea dimittendum.
Quinto ꝟo affuit ei aſpectus ſue ꝓprie
nihileitatis eo ꝙ ↄtinue habebat actualem
relationem ad diuinam maieſtatẽ: ⁊ ad ſuã
nihileitatẽ. Proinde in perſona intellectus
ſui ꝓpheta dicebat. Ad nihilũ redactus ſuz
Quinq̃ ſcuta exteriora. Secundo q̃
ad eius defenſionem habuit alia q̃nq̃ ar-
ma exteriora. Affuit eñi ei primo angelorũ
protectio. ſcđo demonũ repulſio. tertio vir-
tutum exercitatio. quarto peccatoꝝ abomi-
natio: q̃nto mũdialium deſpectio Primo
ꝟo affuit ei angelorum protectio. Aſſiſtebãt
enim illi inũabiles multitudines angelorũ
in eius protectionẽ. Et de hoc propheta ad
virginem ait. Angelis ſuis deus mandauit
de te: vt cuſtodiant te in oĩb⁹ vijs tuis. Pie
etenim credo ꝙ plurimas legiones habuit
angelorum ad cuſtodiam ⁊ protectionem ſui
am: cum ⁊ helizeus vt legitur. iiij. Reg. vj.
Angeloꝝ multitudinẽ habuit ad ſui defen-
ſionem. Secundo affuit ei demoniũ re-
pulſio. Sicut enim man⁹ ignis effugat muſ

cas: ſic a ſua ardentiſſima mente ⁊ inflam-
matiſſima charitate demoneſ effugabantur
et pellebantur in tm̃ ꝙ ſolum in modico nõ
erant auſi reſpicere mentem eiuſ: nec ꝺ mag
ſpacio illi appropinquare. Si enim hoc legi-
mus de aliquibus ſanctis ſaltez poſt aliquẽ
de demonibus in temptatiõib⁹ acquiſitum
triumphum: q̃tomagis de matre domini
noſtri credendum eſt: que ſemꝑ contra om
nes demones triumphauit. Tertio affu
it illi virtutum exercitatio. Nam omnia ma
la exteriora atq̃ aduerſa eo modo ⁊ non ali
ter ei inferebanť. ſm ꝙ ſunt materia exercẽ-
de virtutis. Si enim ſicut ad Rhoma. viij.
apoſtolus ait diligentibus deum omnia co
operantur in bonum. ſcilicet et ꝓſpera ⁊ ad
uerſa: q̃tomagis igitur illi que deum ſuper
omnes alios diligebat. Quarto affuit ei
peccatoꝝ abominatio: eo ꝙ omnia delecta-
bilia ſm ſenſum ⁊ a deo retrahentia ei aufe-
rebantur. tanq̃ deo odibilia cuius volunta
ti ſatagebat ſe totis virib⁹ conformare. In
diuino quoq̃ pleniſſime cognouit quomo-
do mortalis culpa a deo eternaliter ſeꝑat.
animã ab imagine dei deformat. eterna glo
ria priuat. atq̃ infernalib⁹ ſupplicijs obligat
in eternum. Quinto affuit ei mũdialiuz
deſpectio. Quecunq̃ eñi illi offerebanť niſi
ei diuina offerrent q̃tum erant in ſe electi-
ua: tanq̃ deſpiciẽtia reſpuebat. Sicut ⁊ mu-
lier multum pulchra per opus alicuius ma
leficij ſemper vt diſplicẽs occurrit viro. ſed
ſi hoc poteſt in malum diabolus: q̃to forti-
us in ea in bonum potuit hoc dñs operari.
Iſtis igitur ſtantibus impoſſibile eam erat
peccare. Et idem eſſet de quocunq̃ vſq̃ quo
iſta in eo ꝑſeueraſſẽt. Sed forte obſtabit ali-
quis dicens. Q omnis habitus gratie q̃tũ
cunq̃ magnus eſt in libertate exiſtens. ſed
quod eſt i libertate ſicut libere retinetur ita
libere dimitti poteſt. Sed quod dimitti po-
teſt aliquem imobilitate non valet ex quo
ipſe mobilis eſt. Ad quod dicendũ eſt ꝙ ve-
rum eſt ꝙ talis impeccabilitas in virgine nõ
potuit per habitum q̃tumcũq̃ magnũ: po-
tuit tamen fieri per modum qui dictus eſt.
Si quis etiam inſtet ſecũdo ꝙ poteſtas que
non poteſt in vtrunq̃ oppoſitoꝝ non eſt li-
bera. vt dicitur. j. de interꝑtatione poteſta-
tes ꝟo rationales ſunt ad oppoſita ſed ſi eſſz
ↄfirmata non poſſent in oppoſita ergo non
eſſet rationalis neq̃ libera. Ad quod di-
cendum ꝙ volũtas non dicitur libera quia
poſſit in malum: ſed quia libere elicit ſuum
actum. Nam ⁊ in beatis angelis plena per-
ſeuerat libertas in voluntate eorũ. Adũ-
tendum eſt tamen ꝙ licet deus perfecta diſ-
poſitione diſpoſuerit matrem ſuam abſq̃
omni culpa ſeruauerit eam: nihilomin⁹ ta-
men cuncte paſſiones ille que naturam ſine
peccato ſequũť que ſcilicet ſũt materia. exer
cende virtutis in ea plenius remanſerũt. tã
reſpectu ſui q̃ reſpectu filij. Unde in ea fuit
amor timor honor admiratio ⁊ huiuſmodi
ſm ꝙ in aliq̃ ſine peccato eſſe poſſunt. Pro-
inde credo ꝙ magnum honorem ſibi repu-
tabat ꝙ tanti filij mater eſſet. Credo inſuper
ꝙ volebat ꝙ ſciretur ⁊ ↄſimilia ⁊ tamen om-
nia hec abſq̃ peccato in illa ſemper fuerunt

Q̃tum beata virgo per contemplationem ⁊ actionem cum chriſto vnita fuit. Cap. iij.

T Ertius virginis ardor vnitas di-
ctus eſt ⁊ de hoc Cãt. iiij. eternuſ
ſponſus ſue ſanctiſſime hoc ẽ bea
te marie virgini. Uulneraſti cor
meum ſoror mea ſponſa: vulneraſti cor me-
um in vno oculoꝝ tuorum ⁊ i vno crine col-
li tui. Ubi glo. ait. Pro amore tuo carnem
ſumpſi: ⁊ vulneribus primis in cruce vulne
raſti cor meum. Nam ꝓmogẽita redempto-
ris filij ſui ieſu fuit beata virgo. Et plus pro
ipſa redimenda venit q̃ pro omni alia crea
tura. ⁊ ad oſtendendã admirabilem vnitatẽ
quam cum ea habebat dicit ſe vulneratum
fuiſſe ab ea in vno oculorum ſuorum ⁊ i vno
crine colli ſui. Ubi oſtendit eaz duplicẽ vni-
tatem habuiſſe cum ea. Prima fuit vnitas
contemplationis. ſecunda fuit vnitas actio
nis. Prima fuit vnitas ↄtemplatiõis que
prior fuit q̃ actio in maria: eo ꝙ in vtero ma
tris perfecta eius contemplatio incepit. Si-
cut ſupra articulo primo. caplo ſecundo di-
ctum eſt. De hoc ſtatu contemplationis ſpõ
ſus ait. Uulneraſti cor meum in vno oculo
rum tuorum. id eſt. in luciddiſſima contem-
platione. in tm̃ mecũ vnita es ꝓpt̃ vnitiuaz
attentionem omniũ tuorum aſpectuum cõ-
templatiuoꝝ quo mecum per amorem con-
iuncta es: tibi negare ñ poſſum quod poſtu
laſti atq̃ decreueris orare pro remiſſiõe ſce-
lerum quorumcũq̃. Unde Lu. x. quando
premittitur atq̃ myſtice ſcriptum eſt. Intra
uit ieſus in q̃dã caſtellũ ⁊ mulier q̃dã mar-
tha noĩe accepit illũ i do. ſu. Ad caſtelli vnũ

membꝛũ duo requirunt. Pꝛimo mur⁹ exterioꝛ.ſ.virginitas coꝛpoꝛis.ſcđo turri interioꝛ.ſ.hũilitas coꝛdis. Ad eius ꝙ͂ cuſtodiã duo etiam reqrunt. Pꝛimo ſpectatoꝛ vt ꝯtẽpletur.ſcđo ꝓpugtoꝛ vt opet. Pꝛoinde ĩ caſtello marie due ſoꝛoꝛes habitabant que caſtellum ſolerter ⁊ bene ſemper cuſtodierunt ſcʒ martha ⁊ maria. Martha quippe laboꝛabat ⁊ opatuꝛ ne caſtellũ capiat ꝑ negligentiam. Maria vͦ quieſcit ⁊ ꝯtemplat: ne caſtellum capiatur ꝑ ignoꝛantiã: Unde ignoꝛantia gignit coꝛdis erroꝛẽ: ſed negligentia parit toꝛpoꝛẽ coꝛpis. Per erroꝛem coꝛdis deliquimus in credendis: per toꝛpoꝛẽ vͦ coꝛpis delinqmus in agendis. Contẽplatio marie Et ſubdit beate virginis ꝯtẽplatio cõſummata ⁊ ſumma: cum de magdalena ad litteram ſed de beata virgine myſtice ſubinfertur. ꝙ marthe ſoꝛoꝛ erat noĩe maria: que etiam ſedens ſecus pedes dñi audiebat verbum illius. In qbus verbis q̃ttuoꝛ demonſtrant in qbus perfecta ꝯtemplatio btẽ virginis inſinuat. Pꝛimũ eſt trãquillitas. ſcđʒ eſt hũilitas. tertium eſt capacitas: q̃rtuʒ vͦ ſublimitas dici poteſt. Pꝛimũ eſt trãquillitas. Et de hoc etiam ſubdit. Que etiam ſedens. Ubi oſtendit trãquilliſſima quietatio totius virginei ſtatus. Sed in quo hec tranquillitas requieſcat ſequẽs virginis virtus oſtendit. Scđm vͦ eſt hũilitas. Uñ ſubditur. Secus pedes dñi. Ab hac eni humilitate ⁊ ꝓfundiſſima annihilatiõe ſui ſub pedibus ieſu chꝛiſti cauſabat trãquillitas antecedens: eo ꝙ ſumme gaudebat ſe ſubijci filio ſuo ⁊ ſibi filiũ ſuũ ſuꝑponi. Tertium ẽ capacitas que ex duob⁹ p̃cedentib⁹ ſequens eſt. Nam ſicut nulla creatura viatrix vnq͂ tantam habuit mentis trãquillitatẽ. nec tante hũilitatis abyſſum: ſic nulla vnq͂ ita attente audiuit verbum dei ꝑ ꝯtemplatiõis tranquillum. nec ſic ſublimiter intellexit ipſum verbum. ꝓpterea ſubdit ⁊ audiebat verbuʒ illius. Quartũ eſt ſublimitas. Nam hanc ꝯtemplationẽ marie dñs ſuꝑlatiue exp̃mere volens. Poſt pauca ſubdit. Maria optimã partem elegit. Nempe optimũ eſt ſuꝑ qđ nihil eſt melius. ⁊ in pura creatura ſuꝑ beatã virginem non eſt factibilis ſtatus. Et q꞉ talis ſtatus beate virgini honoꝛabilit datus ẽ ideo fuit ante collatũ ſibi copioſſimũ donuʒ vnde hunc ſublimẽ ſtatum mereri poſſet ac ſibi eligere ſicut vellet. Pꝛoinde volens dñs exp̃mere talẽ dignitatẽ etiã ex merito ſuo potius inqt elegit ſibi maria: quam data eſt ſibi. Et vere elegit ſibi optimaʒ partem oẽs alias ſuꝑantem claritate viſionis. qualitate fruitionis vicinitate locationis. ſublimitate honoꝛatiõis vniũſalitate poſſeſſiõis ⁊ copioſitate largitionis. Que quidẽ non auferuntur ab ea in ſempiternũ. Marie actio Secũda vͦ vnio virginis cum ſponſo ⁊ filio ſuo chꝛiſto fuit vnitas actionis. eo ꝙ ſicut nulla vnq͂ fuit ſimilis ꝯtemplatrix: ſic nũq͂ fuit ei ſimilis miſtratrix. Qđ mltiplicit oſtẽdi poteſt. Nam pꝛimo alij induũt pauperes de lana ouis. ipſa vͦ induit ſuũ diuiteʒ de puriſſimis ſanguib⁹ ſuis. Scđo alij induunt de panno: ipſa vͦ de coꝛpoꝛe ſuo. Tertio alij paſcunt pauꝑem pane extrinſeco: ipſa vͦ pauit humanarũ dcũ de lacte ꝓpꝛio. Quarto alij ſuſcipiunt pauꝑem hominem in tigurio: ipſa vͦ ſuſcepit imenſum deum in coꝛde ⁊ coꝛpoꝛe ſuo. cui in terris ꝑegrinanti facta eſt hoſpitiuʒ amoꝛoſum. Quinto alij ꝓpter deum admiſtrant infirmo: ſed maria ipſi ieſu deo in pauꝑculo coꝛpoꝛe infirmato officioſiſſime miſtrauit. ipſum lauando. ipſum faſciando. ipſum in p̃ſepio reclinando. atq͂ in bꝛachijs baiulando. Sexto alij ꝯſolant ploꝛantes homines: maria autem paruulũ deum ploꝛantẽ et ipſa cum ieſu paruulo coꝛde cõpaſſionato affectuoſiſſime ploꝛans illum dulciſſime ꝯſolatur. atq͂ dulci ac ſuaui locutione blanditur. Septimo alij ſolliciti ſunt ne aliqd deficiat inopi: ſed maria ſollicita miſtratrix fuit ⁊ manibus ſuis laboꝛauit vt ſubueniret deo hoĩ pꝛo ſalute oĩm dei indigẽti Octauo alij incarceratos ⁊ vulneratos homines viſitant ⁊ eis compatiunt. dum viuunt atq͂ moꝛtuos ſepeliũt: Maria autẽ deo homini ieſu chꝛiſto pꝛo nobis capto atq͂ ligato ac dura carceratiõe ligno crucis affixo. et vulneribus dilaniato: tanto doloꝛe compaſſa eſt. vt inexp̃ſſibile ſit etiã angelice lingue. In oĩbus ſuꝑdictis maria figurata fuit in martha que interp̃tatur ꝓuocans. vel irritans ſeu dominãs. Quia ſua ſtrenuiſſima actione diabolum ꝓuocauit ad bellum. ⁊ irritauit ad ſcandalum: ac ſibi dñata eſt ad triumphum. Ut merito ſubdat a Luca. Martha autem ſatagebat circa frequens miſterium. Nono autem quia ſtetit iuxta crucẽ in doloꝛis foꝛtitudine. ⁊ nunq͂ per impatiẽtiam lapſa eſt. Ideo ſubditur que ſtetit ⁊ ait

Decimo quia ꝯtemplatio deitatis nihil ſibi de doloꝛib⁹ ademit vel minuit ſꝫ ãpli⁹ mltiplicauit: idcirco introducit lamentabilit

Dñe non eſt tibi cure ꝙ ſoꝛoꝛ mea reliquit me ſolam miſtrare. Undecio q꞉ ſollicita remuneratiõe oĩum paſſionũ ieſu ⁊ eoꝛum que circa eum fiebãt erat tota doloꝛib⁹ ſauciata. Qđ optime cognouit ieſus. ideo hoc recognoſcẽs g̃tiſſime ait ſibi. Martha martha ſollicita es ⁊ turbaris erga plurima. Hoc qdem ſolus ieſus dicere potuit q̃ ſolus matnos potuit mẽſurare doloꝛes. Duodecimo ꝯcludit. Poꝛro vnũ eſt neceſſariũ ait. videlicet me filiũ tuũ moꝛi atrociter a te matre mea cõmoꝛi ſimilit ac mũdũ redimi ſimiliter hoc eſt liberalit.

De gaudio quod mater ieſu habebat de ſua finali ſaluatiõe atq͂ gloꝛificatione. Cap̃. iiij.

q

Quartus marie ardoꝛ ſecuritas dici põt. Minime ſiqdem dubitandum eſt qn beata virgo certiſſima fuerit de ſua ꝑſeuerãtia ⁊ ſalute. Poꝛro de ſua ſalute certificat⁹ eſt petrus cum Jo. vlti. ait. Cum eſſes iunioꝛ cingebas te ⁊ ambulabas vbi volebas: cum aũt ſenueris extendes man⁹ tuas ⁊ alius te cinget et ducet te q̃ tu non vis. Hoc aũt dixit ſignificans qua moꝛte eſſet clarificatur⁹ deũ. Silr et Joh. euãgl. cui etiam Joh. vlti. ait dñs. Sic eum volo manere donec veniã. Item tenendũ eſt de beata maria magdal. De qua Lu. x. dñs ait. Maria optimã ꝑtem elegit q̃ non auferet ab ea. Qñto magl hoc aſſerendum de virgine bñdicta: que expimentalit certificata erat de ſctificatiõe ſua in vtero matris ſue: ⁊ đ ſctificatiõe adueniẽte ſpũſancto in ꝯceptiõe filij dei: necnõ in ſctificatiõe tertia que facta eſt adueniẽte ſpũſancto in filij dei manſiõe in vtero eius menſib⁹ nouem. Qñto gaudio putas ꝑfundebat aĩa eius qñ ꝯtemplabat ꝑ fidem gloꝛiã quã ad dexteraʒ filij ꝑ ſpem ſuꝑ oẽs angelos poſſeſſurã ſe certiſſime expectabat. Magna igit extitit gratia ⁊ virtus virgĩs mrĩs dei. Tam vtiq͂ magna vt cum hieronymo ⁊ multo amplius q͂ hieronym⁹ dicere poſſum⁹. Quid nos tantilli quid nos actione puſilli quid in laudib⁹ eius referam⁹: cum etiam ſi oĩum nr̃m mẽbꝛa verterent in linguas: eam laudare non ſufficẽnt. Altioꝛ eni eſt celo de qua loqmur virgo. abyſſo ꝓfundioꝛ cuius laudes dicere conamur. ſi celum inq͂ te vocem altioꝛ es. ſi vͦ matrem gentiũ pꝛecedis. ſi foꝛmaʒ dei te apꝑellem: digna extiſtis. ſi dñam angeloꝛũ ꝑ oĩa eſſe ꝓbaris. Quid igit digne de te dicam: Aug⁹. q͂ de ipſa ait. Maria eſt flos et ianua paradyſi. gloꝛia generl humani. thꝛonus ⁊ camera regis eterni: charitas dei lucerna mũdi. ſcala celi. regina angeloꝝ. terroꝛ demonũ. refugiũ pctõꝝ. imago ⁊ ſpeculum puritatis. exemplũ ⁊ regula honeſtatl. fons ⁊ taberna gratiarũ. mons ⁊ ſcala virtutuʒ. arca celeſtiũ theſauroꝝ. ꝯſolatio pauperum. refrenatio diuitum. recreatio humilium. ꝯfuſio ſuꝑboꝝ. ſolatium electoꝝ. ꝯductrix ꝑegrinoꝝ. poꝛtus naufragantiũ. murus obſeſſoꝝ. requies tribulatoꝝ. mater oꝛphanoꝝ. tutela viduarum. ſcutum pugnatoꝛum. dulcedo ꝯtemplatiuoꝝ. mgr̃a p̃dicatoꝛum. foꝛtitudo laboꝛantiũ. aduocata penitentiũ: medicina egrotantiũ. foꝛma iuſtoꝛũ. ſpes ⁊ laus credentiũ. ⁊ titulus catholicoꝛũ Ex pꝛedictis patet ꝙ in pꝛima ſua ſctificatiõne virgo beata ꝓgrediebat quaſi auroꝛa cõſurgens ſicut dicitur Cantl. vj. quia effugauit tenebꝛas hoꝛrende moꝛtis oꝛiginalis infectionis: ⁊ carnalis ſocietatis humani generis. ac totius gloꝛie ſenſibil mundi. In ſua vͦ ꝯuerſatione facta eſt pulchꝛa vt luna illi⁹ celeſtis ſolis lumine plena. Licet adhuc aliquid naturalis tenebꝛe eſſet in ea: ſicut etiaʒ eſt in luna. In tertia vͦ ſua ꝑfectiõe ꝓpt incarnatiõnẽ filij dei ad tantam lucem veritatis ⁊ ardoꝛem charitatis aſcendit: ꝙ fuit electa vt ſol: ⁊ tunc oĩbus hoſtib⁹ facta ſumme fuit terribilis vt caſtroꝝ acies oꝛdiata. Et h̄ verbum poteſt eſſe thema in p̃ſenti ſolennitate. Ideo de ea eccleſia digne canit. cũctas hereſes ſola intemiſti in vniuerſo mundo. qñ.ſ. totam veritatem dei ſic ꝯcepit: ꝙ eẽt ipſius genitrix veritatis. Et vt deuoti Anſelmi vtar eloquio. Gloꝛioſa virgo ⁊ mater miſericoꝛdie. regina ⁊ fons totius dulcedis et pietatis quid dicemus: quaſi oꝛgano vocis vel quo iubilo coꝛdis expꝛimem⁹ q͂tum tibi debemus: quicqd ꝓtulerimus minus eſt. et quaſi nihil ad ea que tibi exequio debemus tu ante omnẽ creaturam in mente dei p̃oꝛdinata fuiſti: vt oĩum femiãrũ caſtiſſima deum ipſum hoĩem verum ex tua carne ꝯcreares. vt pꝛe oĩbus poſt filium regina celoꝛuʒ effecta gloꝛioſa regnares. vt perdito mũdo recuꝑares aditum. ⁊ vite ꝑhennis emolumẽtum p̃parares. tu genus humanũ eternitatl gloꝛia nudatũ. per tuũ virgineũ partum in pꝛiſtinũ ſtatum deduxiſti. tu p̃ncipem moꝛtl euertiſti. ꝑ te ad eťnã gloꝛiã qcũq͂ ꝓuenturi ſum⁹ ꝑueniem⁹. ⁊ ꝑ te ẽ. ſi qđ boni ſumus ſiue poſſum⁹ ſiue hẽm⁹. tu p⁹ deũ ſũma ac ſin

fer. 3. poſt d[omi]n[icam] in Ramiſpalmarum

.c19. M.

gularis ꝯſolatio noſtra. tu ad regna celoꝝ
dux ac ſubuectio nr̄a. Tu queſum⁹ eſto i ipſo
britudinis regno ſuſceptrix ac ꝑpetua exal-
tatio noſtra que cū chriſto ieſu dulciſſimo fi-
lio tuo glorioſa ꝯregnans regina celi domi-
na mūdi ꝑ infinita ſeculoꝝ ſecula Amen.

Feria. iij. poſt dn̄icam in ramiſpalmarū de conſcientia bona ⁊ mala. Sermo. lij.

M.

Omine dilexi decorem dom⁹ tue ⁊ locū habi
tatiōis glorie tue. ne ꝑdas cuꝫ
impijs deus aiaꝫ meā. pſ. xxv
Jam ad ſacros dies appropinq̄ntes neceſſe
eſt diligētiſſima diſcuſſiōe ꝓpare ꝯſcientias
nr̄as ad illud ſacratiſſimū ſacr̄m: ꝑ qꝺ in ei⁹
ꝯdigna aſſumptiōe aīa reformat⁊ deifor:ma
tur. Neceſſe eſt tamē illud aſſumē in ſtatu ſa
lutis ⁊ charitatis. i. cū ꝯſcīa mūda. ⁊ charitas
eſſe nō poteſt abſq̄ ꝯſcīa bona teſte apoſto-
lo. q. j. ad Timoth. j. ait. Finis ꝓcepti eſt cha
ritas de corde puro ꝯſcīa bona ⁊ fide non fi-
cta. Veruētiā ſi abſq̄ ꝯſcie examiatiōe atq̄ cō
digna ꝓpatiōe. ꝓſumat hō accedē ad ſacraꝫ
cōionem: ꝓculdubio ſm apl̄m. j. Coꝝ. xj. iu-
diciū ſibi mādūcat ⁊ bibit: nō diiudicās cor-
pus dn̄i. Ne igit̃ nr̄m aliquis hanc noxam
incurrat. ⁊ ꝑ tm̄ ſacr̄m ꝑimat ꝯſcīam ſuā: co-
nemur vt vere dn̄o dicē valeam⁹ cū ꝓpheta
ꝓpoſitū verbū. Dn̄e dilexi decorē dom⁹ tue
⁊c. In q̄bus ſacratiſſimis verb̄ ꝓpheta oſtē
dit tria de ipſa ꝯſcīa. Primo ꝯſcie q̄dditateꝫ
ibi. Dn̄e dilexi locū habitationis glorie tue.
Scd̄o ꝯſcie formoſitatē. ibi. dilexi decorem
domus tue. Tertio ꝯſcie deformitatem. ibi.
ne ꝑdas cum impijs deus aiam meam.

Articulus prim⁹ vbi vide q̄d ſit ſynderis: ⁊ conſcīa multipliciter demonſtratur.

P Rimo oſtendit ꝓpheta ꝯſcientie
q̄dditatē dicens. Dn̄e dilexi locū
habitatiōis glorie tue. Locus q̄d
dem habitatiōis glorie dei eſt ipſa ꝯſcientia
quā ideo quilibet amare debet vt in illa ha-
bitet gloria ſummi dei. ſicut alibi ꝓpheta ait
dicens. Non nobis dn̄e nō nobis: ſed nomi
ni tuo da gloriā. Vt tamen magis ꝑticulari
ter q̄dditatē ipſius ꝯſcientie declarem⁹: tria
ad pn̄s ꝯſiderem⁹. Primo eius figurationē
vniūſalem. ſcd̄o eius deſcriptionē ꝑticularē
tertio eius diffinitionē generalem.

Q꞉ conſcientia in q̄ttuor aīalibus ezechielis myſtice deſignatur. Capitulum. j.

P Rimo inq̄ ꝯſiderem⁹ ipſius con
ſcientie figurationē vniūſaleꝫ. Et
de hac Ezech. j. dicit̃. Similitu-
do autē vultus q̄ttuor aīaliū facies hoīs et
facies leonis a dextris eoꝝ q̄ttuor: facies āt
bouis a ſiniſtris ipſoꝝ: ⁊ facies aquile deſu-
per ipſoꝝ q̄ttuor. Per hoīem q̄deꝫ ſm Hie-
ro. rōnalis vis ſigt̃ur: ꝑ leonē iraſcibil̃. ꝑ vi-
tulum ꝯcupiſcibilis. ꝑ aq̄lam vero ſynderiſis
notat̃. Que eſt ſuꝑior ps rōnis quam greci
ſynderiſim vocant. ſed apud nos ſcintilla
ꝯſcie noiatur. Quia ſicut ſcintilla eſt modi-
cum q̄d ex igne euolans: ita hec virtus eſt q̄
dam modica ꝑticipatio intellectualitatis re-
ſpectu eius qꝺ de intellectualitate in āgelo
repit̃ur. Propt̃ hoc etiam pars ſuꝑior rōnis
ſcintilla dicit̃: q꞉ in rōnali creatura ſupremū
eſt. Ideo aq̄le a beato hiero. aſſimilat̃. que cete
ra aīalia in volatu ⁊ in viſu trāſcendit ita h
virtus rōnalem trāſcendit que ꝑ hoīem de-
ſignat̃. Similit̃ ⁊ trāſcendit iraſcibilē ⁊ ꝯcu-
piſcibilē que ꝑ leonē ⁊ vitulū denotant̃. Vn̄
ſꝫ q̄ſdā differūt ſynderes̃ ꝯſcīa ⁊ lex natura-
lis. Nā ſynderes̃ dicit habitū reſpectu boni
et mali in generali. Sꝫ ꝯſcīa dicit habitū re-
ſpectu boni ⁊ mali in ꝑticl̃ari. Sed lex natu-
ralis indifferent̃ ſe habet ad vtrūq̄.

De ſynderesi ⁊ conſcīa ⁊ que ſit differētia inter eos ⁊ de deſcriptionibus eorundē. Ca. ij.

S Ecūdo ꝯſiderem⁹ ꝯſcie deſcꝑtio-
nē ꝑticularē. Circa qꝺ adūtendū
q꞉ ꝯſcīa q̄nq̄ noiat̃ ipa ſcintilla cō
ſcie ſeu ſynderes̃: que nihil aliud
eſt q̄ vis aīe motiua q̄ nata ē in ſuꝑiorib⁹ fi-
gi ſpūalit̃ monēs ⁊ ſtilerās ad bonū. atq̄ ab
horrēs malū. Et i iſti nūq̄ errat neq̄ ſm ſyn
dereſim ē peccare vt. j. dicet̃. Scd̄m igitur q̄
ſynderesis h̄ mō ꝯſcīa noiat̃ q̄druplicit̃ pōt
deſcribi. Et p̄mo ſic a Baſilio. Cōſcīa eſt
nāle iudicatoriū faciēdi vel nō faciēdi. Diffe
runt tn̄ ſm rōnem ſynderes̃ ⁊ ꝯſcīa. Nā con
ſcīa iudicat faciendū. i. debitū fieri: ſed ſyn-
dereſis iudicat faciendū. i. dignū fieri. Se
cūdo iuxta ꝓdictū modū diffinit̃ a Damaſ.
Conſcīa eſt lex intellectus nr̄i. nālis oppoſita
pctō. Et etiā ſm h ꝯſcīa nunq̄ errat. ⁊ ꝑ legē
nālē mēti a deo inſitā añ legē ſcꝑtam iuſti et
deo placentes rexerunt ſe. Que conſcientia

fer. 3. poſt d[omi]n[icam] in Ramiſpalmarum

ab apoſtolo noiatur. Atq̄ ad Rhomañ. ij.
ait. Cum eni gentes que legem non hn̄t na-
turalit̃ ea que legis ſunt faciunt: cuiuſmodi
legem non hn̄tes ipſi ſibi ſunt lex. Qui oſtē
dunt opus legis ſcriptū in cordib⁹ ſuis: te-
ſtimoniū illis reddēte ꝯſcīa ipſoꝝ. Ex q̄ patꝫ
q꞉ ſm hanc ꝯſcīam ⁊ modū ꝯſciētia eſt habit⁹
naturalis dictādi bonū vel malū. Tertio
q̄ deſcribi poteſt ſm fratrē aluarū in lib. de
planctu eccleſie. Conſciētia eſt diuine ſcien-
tie motus ⁊ opatio: cum noſtra ⁊ in nr̄a ſcīa.
Inde ꝯſciētia dicta eſt q̄ſi cum ſciētia. ſ. natu
rali diuina ꝯſcꝑta ꝯfirmata ⁊ ꝯformata. Eſt
eni talis ꝯſcīa tanq̄ candela accēſa quaꝫ po-
ſuit dn̄s in medio cordis nr̄i: vt pateant ea q̄
in eo ſunt ꝯtenta. Vnde pſ. ait. Signatuꝫ ē
ſuper nos lumē vultus tui dn̄e: dediſti letici
am in corde meo. Quarto deſcribi poteſt
ſm eundē fratrē aluarū ibi. ſ. Conſciētia eſt
ſcintilla diuini luīs in hoīe ꝯdito ſubſemiata
a p̄ncipio quaſi quedā cogitatio feruētior ⁊
illuſtratiua verbū ſeu rōnem lucis in ſe ꝯti-
nens: ⁊ oſtdens ei bonū a malo. Et hec voca
tur ꝯſcientia ⁊ lex natural̃. Vnde ꝯſcīa Exo.
xxiiij. ꝑ lapideas tabulas myſtice deſignat̃.
Nam legē ſcriptam indubitabilit̃ in ſe tenet
Jō nullus excuſari pōt q꞉ leges ⁊ ſcripturas
ignorat: cum ſcripturā in corde ſuo habeat
ſm quam viuere debet. In hui⁹ myſterium
ſicut decem mādata in tabulis erant ⁊ tabu-
le in arca ⁊ arca in tabnaculo. vt ad Heb. ix.
et. x. Sic lex natural̃ eſt in ꝯſciētia. ꝯſcīa vero i
aīa. ⁊ aīa eſt in corpe locata. Sed q꞉ ꝓpt̃ pec-
catum lex ꝯſcie obſcurata eſt: miꝯdit̃ a deo
datum eſt ei lumē ꝑ legē ſcriptā que deluci-
dauit legem nature. Sed q꞉ etiam non ſuffi
ciebat lumē legis ſcꝑte ꝓpt̃ mltitudinē pctō
rum que adhuc intellectū obtenebrabant: ꝑ
dn̄m ieſum chriſtū lex data eſt que delucidet
legem ſcriptā. vt ſit rota in medio rote Eze-
chiel̃. x. Et iterū Jo. j. ſcriptuꝫ eſt lex ꝑ moy-
ſen data eſt gr̄a ⁊ veritas. i. gl̄oſa veritas ꝑ
ieſum chriſtū facta eſt. Vn̄ ad Heb. viij. apo
ſtolus in ꝑſona dn̄i ait. Dabo leges meas in
mentes eoꝝ: ⁊ in corde eoꝝ ſuꝑſcribaꝫ eos.
Per legē eni ſcriptā cognitio peccati Rho.
iij. c. Conſcīa eni eſt illa lex de q̄ ad Rho. vij
in fine. c. apl̄s ait. Condelector eniꝫ legi dei
ſm hoīem interiorē. Video aūt aliā legeꝫ in
membris meis repugnantē legi mentis mee:
et captiuāte me i lege peccati. Ad idem. xxx.
ij. q. v. c. ſi paulus.

Quomodo conſciētia q̄druplicit̃ diffinitur. Cap. iij.

T Ertio ꝯſiderem⁹ ꝯſcie diffinitio-
nem. Quadruplicit̃ eni ꝯſcientia
diffinit̃. Primo ſic. Conſcīa eſt
opinio habita de agēdis vel non
agēdis cū deliberatiōe firmata. Nā ſi abſq̄
animi delibatiōe ⁊ intermiata eſt non ꝓprie
ꝯſcīa: ſed timor ꝯſcie dici pōt ſicut. j. patebit
De ꝯſcīa autē p̄mo mō ſumpta. j. Coꝝ. viij.
apl̄s ait. Quidā aūt cuꝫ ꝯſcīa idoli vſq̄ nūc
q̄ſi idolaticū mādūcāt: ⁊ ꝯſcīa ipſoꝝ cū ſit in
firma polluit̃. Et iterū Rhom. xiiij. Oē aūt
qꝺ non eſt ex fide pctm̄ eſt. Glo. i. oē qꝺ eſt
ꝯtra ꝯſcīam. Hoc mō ꝯſcīa eſt habit⁹ acq̄ſit⁹
et freq̄nter errone⁹ in iudicādo ad faciēduꝫ
eſſe qꝺ nō eſt faciendū ⁊ ecōtra. Et ſimilit̃ in
alijs tribus ſeq̄ntib⁹ diffinitiōib⁹ ꝯſcie cade-
re pōt error. Scd̄o mgr̄alit̃ ſic diffinitur.
Conſcīa eſt habit⁹ mentis boni ⁊ mali diſ-
cuſſiu⁹. Tertio inſuꝑ ſic diffinit̃ a Bona-
uent. Conſcīa eſt ꝯgregata vel coadunata ꝑ
acq̄ſitionē cognitio agēdoꝝ. Quarto ſic
ſm Hugo. lib. ij. de aīa. c. ix. ſic diffinit̃. Con
ſciētia eſt cordis ſcīa. Cor aūt nouit ſe ſua ſci
entia ⁊ multa alia. Qn̄ aūt ſe nouit tūc ꝯſcīa
appellat̃. qn̄ autē ꝓpter ſe nouit alia ſcientia
tunc noiatur.

Articulus. ij. de formoſitate et pulchritudīe conſciētie mūde et de duodecim ornamentis ei⁹

S Ecundo oſtendit ꝓpheta ꝯſcien-
tie formoſitatē cū ait. Dn̄e dilexi
decorē dom⁹ tue. Vn̄ domuꝫ dei
vocat ꝯſcīam ꝓpriā. Vn̄ alibi idē
in ꝑſona dn̄i ait Perābulabā in inocētia cor
dis mei. ſ. ꝑ gr̄am. i medio dom⁹ mee. i. ꝯſci-
entie mee. Hui⁹ dom⁹ decorē diligit ꝓpt̃ do
minū q̄ſq̄ iuſt⁹. Hic ſiq̄dē decor i duob⁹ ꝯſi-
ſtit. ſ. i remotiōe pctōꝝ. ⁊ i ornatu v̄tutū. De
his Zach. xj. dr̄. Aſſumpſi mihi duas v̄gas
vnā vocaui decorē ⁊ alterā funiculū. Primū
aūt fit ꝑ pn̄iaꝫ. ſcd̄m ꝑ iuſticiā. De q̄b⁹ Eſa. j.
dr̄. Lauami mūdi eſtote. q̄eſcite agē ꝑuſe di-
ſcite bn̄facere. Et Job. xl. Circūda tibi deco-
rem: ⁊ ſpecioſis induere veſtib⁹. De hoc or-
natu atq̄ decore ꝓpheta alibi ait. Paratum
cor meū d̄s paratū cor meū. Bis ait patum.
Nā ⁊ templū p̄mo pat̃ cū ſcobis ⁊ pala. ſ. re-
mouendo ſordes. Scd̄o ponunt̃ cortine. et
ſpergunt̃ flores. Conſciam igit̃ talit̃ exorna-
tā atq̄ patā deſcribit Hugo i li. ij. d aīa. c. ix.
dicens. Conſcīa mūda titulus ē religiōis. tē

plũ ſalomõis:ager bñdictiõis:hoꝛt⁹ d̾litiaꝝ:
aureum reclinatoꝛiũ.gaudiũ angeloꝝ. arca
federis.theſaur⁹ regis.aula dei.habitaculũ
ſpũſſancti.liber clauſus ⁊ ſignat⁹.⁊ in die iu
dicij apiendus. In q̄bus verbis.xij. oꝛnam
ta mũde ⁊ decoꝛate ꝯſciẽtie exꝑmunt̃.Que
quidẽ in triplicẽ quatnariũ diſtinguem⁹.

De pꝛimis q̄ttuoꝛ oꝛnamen- tis conſcientie bone ⁊ munde. Capitulum. j.

p Rimo ponam⁹ q̄ttuoꝛ oꝛnamẽta
ꝯſciẽtie mũde. Primũ oꝛnamẽ
tum Unde ꝑmo ꝯſciẽtia eſt ti=
tulus religiõis. Titulus eni ſm Catholicon
triplicẽ habet ſignificationẽ. Pꝛimo eni titu
lus dicit̃ a titan qḋ eſt ſol vel illuſtrãs:quaſi
tita nus vel illuians.qꝛ ſicut ſol illuiat mun=
dum;ita ⁊ titulus illumiat libꝝ ⁊ que ꝯtinen
tur in eo.Scḋo dicit̃ titulus nota que dictio
nibus cauſa bꝛeuitatꝭ apponit̃ .Tertio dicit̃
titulus inſcriptio vel ſignũ laudis aut hono
ris ſiue etiã laus:qꝛ in imaginib⁹ laudes no
biliũ intitulant̃. Religio aũt ſm eundez tri=
plicit̃ dicta eſt. Pꝛimo eni religio a religo as
are dicit̃ eo ꝙ nos religet addit̃ ſeruitiũ atq̄
cultũ.Scḋo põt dici a relego releges qꝛ reli-
gioſi religũt atq̄ retractãt illa que dei ſunt.
Tertio religio eſt virtus que ſupioꝛi nature
quã dinam vocam⁹ cultũ cerimoniãq̄ ꝯfert
vt ex oibus his clareſcat ꝙ ꝯſcia mũda eſt ti-
tulus religiõis.i.lumẽ bꝛeuit̃ annotãs lau=
des aie ſctẽ:que ſponſo ſuo deo religata eſt
et in dei laude q̄tidianis defectib⁹ examia=
ta atq̄ ipſi ſummo deo totalit̃ ꝯſecrata. per
ꝑmũ volũtas deo copulat̃.ꝑ ſcḋm intelligẽ=
tia illuſtrat̃.ꝑ tertiũ mẽoꝛia ſctificat̃ . In reli
gatione amoꝛ incipiẽs.in relegatione amoꝛ
ꝓficiens.ſed in cultus ꝑfectiõe amoꝛ ꝑficiẽs
denotat̃. De tali mũda ꝯſciẽtia ait Iſido.de
ſum.bo.Conſcia mũda eſt que nec de ꝑteri=
to iuſte accuſat̃.nec de pñti iniuſte delectat̃.
nec tm̃ coꝛam deo talis ꝯſciẽtia mũda eſt ſed
etiam coꝛam oib⁹ hoibus. Uñ.ij.Coꝝ.viij.
apl̾s in ꝑſona taliũ ꝯſciarũ ait. Pꝛouidem⁹
eni bona nõ ſolum coꝛam deo. ſed etiã coꝛã
oibus hoibus.Et de tali lucẽti ⁊ exẽplari vi
ta.Mat.v.ait dñs.Sic luceat lux vr̃a coꝛaz
hoibus vt videãt opa veſtra bona ⁊ gloꝛifi=
cent patrẽ veſtrũ qui in celis eſt . Poꝛro ex
ſcie puritate talis vita relucet.Nã ſicut ſplẽ=
doꝛ egredit̃ de luce:ſic etiã honeſta ꝯuerſa=
tio de ꝯſciẽtie puritate.Ex his patet ꝙ talis
mũda ꝯſcientia cum deo ⁊ hoib⁹ ꝑ dilectio=
nem ligata eſt. Secundũ oꝛnamentũ.
Scḋo v̾o ꝯſcia mũda ẽ templum ſalomõis.
Fuit eni templũ ſalomõis myſtice diſpoſitũ
et oꝛnatũ:ſic ⁊ ꝯſcia mũda. Nam ibi erãt pa
rietes.i.fuga occaſionũ offendẽdi deũ . Ibi
firme ⁊ erecte colũne ſctõꝛum ꝓpoſitoꝝ. ibi
q̄nq̄ poꝛte ſpũaliũ ſenſuũ ⁊ guſtuũ dinoꝛũ.
Feneſtre multe ſunt ꝑ fidem illuiatiões diui
ne. Tectũ ꝓtegẽs ⁊ ſpes firma in deũ erigẽs
Et ſicut dicit̃.iij. Regꝭ.vj.nihil erat in tem=
plo qḋ non auro tegeret̃:ſic talis ꝯſcia cha=
ritate dei ⁊ ꝓximi plena atq̄ exoꝛnata ẽ. In
hoc templo eſt ſctãſctõꝝ que eſt in oib⁹ intẽ=
tio recta ad gloꝛiã dei. Ibi ſacrificia offerun
tur in leticia ⁊ exultatiõe adducent̃ in tem=
plum.ſ.cum ꝓmptitudie volũtatꝭ .Ex q̄bus
oibus mire intellect⁹ illuiatur . In cui⁹ my=
ſteriũ Ezech.xlvj.eſt.Cũ fecerit ꝑnceps ſpõ
taneũ holocauſtuz apiet̃ poꝛta que reſpicit
ad oꝛientẽ. Pꝛinceps in aie regno eſt intelle
ctus rõnalis.Holocauſtũ v̾o qḋ totũ in igne
crematur:eſt ardens affectus qui in dei amo=
rẽ totaliter trãſfoꝛmat̃. Et hoc eſt ſpontane
um holocauſtũ qḋ equidem qñ fit apit̃ ꝑnci
pi poꝛta oꝛientalis:quia ex hoc intellect⁹ di=
uinis ſplendoꝛib⁹ illuſtrat̃.Et qḋ his oibuſ
maius eſt ſicut in edificatiõe templi malleuſ
et ſecuris ⁊ oẽ ferramẽtũ non ſunt audita i
domo dei vt dicit̃.iij. Regꝭ.vj.Sic in ꝯſcien
tia mũda non eſt remoꝛſus moꝛtalis culpe
admin⁹.O q̄ felix atq̄ beatus : qui cũ Iob
xxvij.dicere poterit. Nec eñi me repꝛhendit
coꝛ meũ.i.ꝯſcia mea in oi vita mea. Terti
um oꝛnamentũ Tertio ꝯſcientia munda
eſt ager benedictiõis. Ipſa eniz eſt terra cui
benedixit deus. De hac terra ⁊ agro ꝓphe=
ta ait. Bñdixiſti dñe terram tuam . Uñ ter=
ra dñi quam ipſe colit eſt ꝯſcientia munda:
quam cum affert fructum bonũ bñdixit de=
us. Unde ad Heb.vj. dicitur. Terra eni ſe-
pe venientem ſuper ſe bibens imbꝛem . et
generans herbam opoꝛtunã illis: a quibus
colitur accipit bñdictionẽ a deo. Talis bene
dictio eſt gratie multiplicatio in ꝑſenti aut
gloꝛie in futuro.ſeu talis bñdictio eſt illa ḡ=
tia:per quam ꝯſciẽtie bona oia coopantur i
fructum. Nam ad litteraz illa poteſt dici ter
ra benedicta:que ⁊ bonũ ſemen atq̄ infec=
tum conuertit in bonũ fructum.Sic talꝭ con
ſcientia a dño benedicta pꝛoſpera ⁊ aduer=
ſa:peccata pꝛeterita ⁊ opera ſancta conuer=
tit in bonum.iuxta illud ad Rhomañ .viij .
Diligentibus deum oia coopantur in bonũ
Merito ergo ꝓpheta ſubdit . Auertiſti ca=

ptiuitatẽ iacob.i.ꝯſcientias mũdas luctan=
tes ꝯtra inq̄namenta peccati .ſeruaſti ne du
cerent̃ in captiuitatẽ illius. Quartum oꝛ
namentũ Quarto talis ꝯſcia mũda ẽ hoꝛ
tus delitiarũ.i.paradyſus terreſtris. Para=
dyſus autẽ eſt locus in oꝛientib⁹ partib⁹ cõ=
ſtitutus.Et dicit̃ paradyſus grece hoꝛtus la
tine.edon hebꝛaice qḋ latine delitie interp̃=
tatur.ꝯiuncta autẽ hec duo ſonant hoꝛtum
delitiarũ. Scḋm Catholicon ethymoloiſat̃
paradyſus quaſi parãs dei viſum.vel quaſi
pacis dans viſum h̾ ethymologia eſt ſ3 Hu=
gui.Hec q̄dem paradyſus ſigt̃ ꝯſciẽtiã mũ
dam que pollet affluẽtia grãrũ.⁊ fluit in de-
litijs ſuauiſſimis ſupnoꝝ. In q̄bus delectat̃
ſicut in oibus diuitijs. Et ſicut in illa para=
dyſo plantatũ eſt lignũ vite:ſic in tali ꝯſcien=
tia complanatũ eſt ꝑ amoꝛẽ vitale lignũ ie=
ſus chꝛiſtus.Et ſicut Geñ.ij.dꝛ. Fons aſcen
debat de terra irrigãs vniũſam ſupficiẽ ter=
re.ſic naturale deſideriũ atq̄ delectatio vir
tutum in ea ſcaturire dinoſcunt̃. De h̾ fonte
q̄ttuoꝛ flumia dicunt̃ ꝓdire irrigãtia terraz
vt myſtice inuat̃:ꝙ ex naturali delectatione
virtutũ q̄ttuoꝛ virtutes moꝛales ꝓcedunt.ſ.
pꝛudentia ꝯſilioꝝ.foꝛtitudo ꝑſidioꝝ.tempe
rantia deſiderioꝝ.⁊ iuſticia iudicioꝝ.vt i ad-
uerſis foꝛtitudo expellat puſillanimitatẽ.in
ꝓſperis tempantia refrenet laſciuiã.in agẽ=
dis iuſticia repellat iniq̄tatẽ .in dubijs pꝛu=
dentia inſtruat ig̃rantiã. Et vt dicit̃ Geñ.ij.
Pꝛoduxit dñs de humo terre oẽ lignũ pul=
chꝛũ viſu ⁊ ad veſcendũ ſuaue: ſic ſunt dele=
ctationes in dextera eius.i. in ꝯſciẽtia bona
vſq̄ in finem.ſ.vltimũ btõꝝ. De padyſo etiã
delitiarũ Damaſ.li.ij.c.xj.ait. Paradyſus i
oꝛiente poſitus eſt. oĩ terra celſioꝛ. tempato
tenuiſſimo atq̄ puriſſimo aere fulgens plã=
tis.ſemp floꝛidis exoꝛnat⁹. bono odoꝛe ple=
nus lumine replet⁹.dulcis regio ⁊ digna ei⁹
qui ſm imaginẽ eius fuerat ꝯſatio.in q̄ nul
lus irrõnabiliũ inhabitat:ſed ſolus hõ diui-
narũ manuũ plaſma.Hec ille q̄ oia ad mun
dam ꝯſcientiam applicari poſſunt.

De ſecundis q̄ttuoꝛ oꝛnamẽ tis conſcientie mũde. Cap.ij.

s Ecũdo addant̃ q̄ttuoꝛ alia oꝛna=
menta ꝯſciẽtie mũde. Quintũ
oꝛnamentũ Pꝛimo ꝯſcia mun=
da eſt aureũ reclinatoꝛiũ. ⁊ dicit̃
reclinatoꝛiũ a reclino as are:qꝛ eſt locus ap
tus ad reclinandũ . Uel eſt locus ſup quem
reclinam⁹.Et merito ꝯſciam mundã ſigt̃ in
qua ſponſus cum ſponſa . id eſt. deus cum
anima quaſi in lecto oꝛnatiſſimo q̄etiſſimo.
atq̄ delicioſiſſimo caſtiſſimis amplexib⁹ re=
quieſcit. Qḋ quidem aureũ dicit̃ ꝓpter dei
et ꝓximi charitatẽ. O q̄ta pax.q̄tũ gaudiũ
q̄ta trãquillitas.q̄taꝭ ſecuritas .q̄ta deniq̄
ꝯſolatio eſt vbi ꝯſciẽtie puritas repit̃. nihil
timet exterius q̄ interius eſt ſecur⁹ . Hec eſt
que nec adulatiõib⁹ maculat̃:nec detractiõi
bus irritat̃.quia ſm Gregꝭ.eam nec damna
re põt iiuria:nec coinq̄nare laus falſa. Pꝛo-
inde Hug.li.ij.de aĩa.c.ix.ait. Trãquilla cõ
ſcientia oibus dulcis ẽ:nulli grauis. vtens
amico ad grãm inimico ad patiẽtiã. cũctꝭ ad
beniuolentiã quibus põt ad bñficientiã.cui
deus nec peccata ſua imputat:quia non fec.
nec aliena:qꝛ nõ approbauit.nec negligenti=
am:quia nõ tacuit.nec ſupbiã: qꝛ in vanita=
te non ꝑmanſit. Aug⁹. q̄ de cathezizandis
rud.ait.Tu q̄ veram requiem que poſt hãc
vitam chꝛiſtianis ꝓmittit̃ queris: etiam eaz
hic inter amariſſimas vite huius moleſtias
ſuauit̃ deguſtab:ſi eius q̄ eam ꝓmiſit pꝛece-
pta dilexeris.cito ſenties dulcioꝛes eius fru
ctus iuſticie:q̄ iniq̄tatꝭ .⁊ verius atq̄ iocun=
dius gaudẽ de bona ꝯſcia inter moleſtias:
q̄ de mala inter delitias. Tanta deniq̄ ẽ ei⁹
grã apud deũ:vt oia impetret que apud eũ
repiet. Iõ.j. Io.iij.dꝛ. Chariſſimi ſi coꝛ nr̃m
nõ repꝛhẽderit nos:fiduciã habem⁹ ad deuz
vt quicq̄d petierim⁹ accipiem⁹ ab eo. Se
xtum oꝛnamentũ Scḋo ꝯſcia eſt gaudiuz
angeloꝝ. Sicut enĩ charitas ẽ de dei offen=
ſa ⁊ ꝓximi ſcandalo dolere ⁊ vri. iuxta illud
ij.Coꝛinth.xj.Quis ſcandalizatur ⁊ ego nõ
vroꝛ:ſic letari ⁊ refici de alieno ꝓfectu ⁊ lu=
cro.Et ſicut hoc ꝯtingit in hoibus mundi q̄
tomagis:in angelis dei. Unde Bernarduſ
in q̄dam epiſtola ait . Duo pꝛecipue ſunt q̄
bonam ꝯſcientiã reddũt.ſ.de malis penite-
re ⁊ a malis abſtinere.Hoꝝ neutrũ ſolũ ſuf=
ficit.que ꝑfici in ꝯſcia bona cernentes ange=
li gaudent ⁊ letant̃:ſicut dicit̃ Lu.xv. Ange
lis eſt gaudiũ ſup vno pctõꝛe penitẽtiã agen
te. Gaudent q̄dem qꝛ de his duobus ꝯſpici
unt bonã ꝯſciam gaudẽ: coꝛpiſq̄ vultum in
tali hoie iocũdari. Iõ Caſſiodo.ij. lib.epl̾aꝝ
ait:Arboꝛẽ quam floꝛere vides quã ſumma
ꝯſpicis viriditate letari. ſub terraneo ſucco
fecũditatꝭ aiat̃.reddẽs in ſupficie qḋ ꝯtinet̃
in radice.Hois q̄ vultus magna hylarita=
te decoꝛat̃:ſi viſcerib⁹ ſanis nullius graua=
men ſentiet leſionis . Et iterum Seneca in
quadaz epl̾a ait. Nunq̄ ſapiẽs ſine gaudio

gaudiū autē non naſcit̄ niſi ex virtutū ɔſciē
tia. Et iterū Iſido. lib. ij. ſoliloq̄ꝝ. Uis au
tem nunq̄ eē triſti: bene viue. Secura mēs
triſticiā leuiter ſuſtinet. bona vita gaudiuꝫ
ſemꝑ habet. Et iterū idem alibi ait. Si igit̄
ſemꝑ vis eſſe letus: ſemꝑ bene viue. Se=
primū ornamentū. Tertio bona ɔſcia eſt
arca federis. Arca vero dicit̄ ab arceo es ere.
quia arcet ⁊ ꝓhibet viſum ⁊ manū ⁊ aſpira=
tione caret ſm catholicon. ⁊ merito ɔſcienti
am iudicat: q2 nullū ɔuenienti⁹ vas ad the=
ſaurū recondēdū q̄ ɔſcia quicq̄d in ea po=
ſueris. ſecurus es q̄ non ꝑdes. viuo reſerua
bit: mortuoq̄ꝫ fidelit̄ reſignabit. q̄cunq̄ꝫ ibis
te ſequet̄: ſecum depoſitū deferens q̄ð ſal=
uandū accepit. Nec in eo quiſq̄ꝫ angelus ſi=
ue homo aliquid recondere poteſt: nec inde
aliq̄d auferre. niſi q̄ tuipſe ɔſentiēdo velis
arbitrio tuo. claudit̄ ⁊ apitur ꝓūcit̄ ⁊ cuſto=
ditur ipſa q̄ꝫ fideliſſim⁹ cuſtos eſt. qui nihil
deꝑire ꝑmittit: eorū que cōmendaueris ei.
vide igitur q̄lia ei cōmendes: q2 talia tibi bo
na vel mala in morte tua reſtituet. Octa=
uum ornamentū Quarto ɔſcia mūda. eſt
theſaurus regis. Tum q2 nihil in mūdo p̄=
cioſius eſt deo q̄ꝫ ɔſcia mūda: tum q2 eā cha=
rius extimare debem⁹. Uñ myſtice Math.
xiij. dicit̄. Regnuꝫ celoꝝ ſimile eſt theſauro
abſcondito in agro. quē qui inuenit homo
abſcondit: ⁊ pre gaudio illius vadit ⁊ ven=
dit vniūſa que habet ⁊ emit agrū illū. The=
ſaurus hic eſt ɔſciētia mūda. que quidem ꝑ
multas inſidias ⁊ ꝑicula abſcōdendus eſt.
Unde Greg⁹. ait. Inuentus theſaurus ab=
ſconditur ne ꝑdatur. Fatuus q̄dem eſſet q̄
hr̄et candelā accenſam: ⁊ oporteret eum ire
in obſcura nocte ɔtra ventum. ſi eam nō oc=
cultaret ne extingueret̄ a vento. In infinitū
fatuus magis eſſet q̄ theſaurū ɔſcientie mū
de a vento temptationū non cuſtodiret. Ap
preciatio aūt tanti theſauri ſubinfert̄ cū di=
citur. q̄ oīa ſua vendidit ⁊ emit agrum illuꝫ
quia compaꝛōe ɔſciētie bone cuncta tranſi=
toria ꝓ nihilo ſunt habēda. Proinde Caſſio
dorus lib. iiij. ep̄larum ep̄la. viij. ait. Quid
acquiri putat̄ vbi ɔſciētia bona perdit̄? aut
in qua parte credit homo ꝓficere: ſi inocen=
tiam ꝓbatus fuerit amiſiſſe? Unde Bernar
dus ait. Magne diuitie ɔſciētia bona. Et re
uera quid dultius quid in terra quieti⁹ atq̄ꝫ
ſecurius ɔſciētia bona? Damna rerum non
metuit neq̄ꝫ corꝑis cruciatus: quippe ⁊ que
morte ipſa magis erigitur q̄ꝫ deijcit̄. Unde
pagan⁹ Seneca ait. Nemo videtur mihi pl⁹

eſtimare virtutem. nemo illo magis eſſe de=
uotum: q̄ꝫ qui boni viri famā ꝑdidit. ne ɔſci=
entiam ꝑderet. Unde glo. ſuꝑ Hieremiam.
Felix ɔſciētia que ꝓpter deū patit̄ opprobri=
um. Hunc q̄dem theſaurū ɔſciētie bone ne
ꝑderent oēs ſancti martyres: non tm̄ ſua ſ;
et corpus ⁊ vitam morti ⁊ oībus cruciatibus
tradiderūt. Proīde ait dñs Mat. vj. Quid
ꝓdeſt hoī ſi vniūſuꝫ mūdū lucretur: anime
ſue vero detrimentū patiat̄? Aut quam cōmu
tationē dabit homo pro aīa ſua. i. pro bona
conſcientia ſua?

De tertijs ⁊ vltimis q̄ttuor ornamentis conſcientie bone. Capitulum. iij.

Tertio ⁊ vltimo ſubdemus q̄ttuor
ornamēta vltima ɔſciētie munde
Nonū ornamētū Prio inq̄ꝫ
eſt aula dei. Aula aule ſm Catholicon eſt re
gia domus ſiue ſpacioſum habitaculū por=
ticib⁹ q̄ttuor ɔcluſum. Sic ɔſciētia munda
atq̄ꝫ virtutib⁹ exornata eſt regia dom⁹ ⁊ taꝫ
ſpacioſum habitaculū vt ɔtineat in ſe deum
Proinde regnū dei illaꝫ dñs appellauit Lu.
xvij. dicens. Regnū dei. i. ɔſciētia bona per
quā de⁹ ꝑ grāꝫ regnat intra vos eſt. In hac
aula magna ſpūalia ɔuiuia fiūt: ſicut dicitur
Prouerb. xv. Oēs dies paupis mali. quia
qui pauꝑ eſt virtutib⁹ ⁊ habet ɔſciētiā leſaꝫ
ſemꝑ in amaritudine eſt. vt. j. dicetur. Et ſb
ditur. Secura mens quaſi iuge ɔuiuiū. id ē
aſſiduū ɔtinuū ⁊ pſeuerās ɔuiuiū expitur:
quia ſemꝑ in ɔtinua ɔſolatione ⁊ leticia ē. ſi=
cut in p̄ce. c. patet. In hac q̄ꝫ aula inexp̄ſſibi
les iubilatiōes ⁊ exultatiōes ſunt. Uñ glo.
ſuꝑ ps̄. pure ɔſcie comes eſt exultatio. In
ea q̄ꝫ ſpaciatū ſurſum atq̄ꝫ deorſum deam=
bulat deus: dum ɔſciam inflāmat ad ſui di=
lectionem. ⁊ humiliat ad ſui ipſi⁹ cognitio=
nem. Decimū ornamentū Scđo eſt ha
bitaculū ſpūſſancti. Uñ Berñ. in q̄dam ſer=
mone ait. Bonū habitaculū parat deo. cui⁹
nec ratio decepta. nec volūtas ꝑūſa. nec me
moria fuit inq̄nata. que oīa facit ɔſcia mun=
da. Merito igit̄ in ea habitat ſpūs dei: q2 ſe
ptem ſpūs dei dona ſicut Eſa. xj. ait. requie
ſcit ſuꝑ eum ſpūs dñi. ſpūs ſapie ⁊ intellect⁹
ſpūs ɔſilij ⁊ fortitudis. ſpūs ſcie ⁊ pietatis ⁊
replebit eum ſpūs timoris dñi. Porro ɔſcia
mūda habet ſpm̄ ſapie in diligēdo. ſpm̄ in=
tellectus in cog̃ſcēdo. ſpm̄ ɔſilij in docendo
ſpm̄ fortitudis in reſiſtēdo. ſpm̄ ſcie in ɔuer
ſando. ſpm̄ pietatꝭ in compatiēdo. ⁊ ſpm̄ ti=

moris in reuerendo. Effic̄it̄ ɔſciētia munda
habitaculū illius ſpūs. de quo dñs Io. xiiij.
ait. Paraclytus autem ſpūs. ſ. quem mittet
pater in noīe meo ille vos docebit oīa: ⁊ ſug
geret oīa quecunq̄ꝫ dixero vobis. In quib⁹
verbis ponunt̄ ſeptem miſſiones ſpūſſancti
ſeu opationes ad quas opandum venit ſpi=
ritus in diſcipulos chriſti: ⁊ ad ꝑticipanduꝫ
eaſdem opatiōes facit ſibi habitaculū ɔſciē=
tiam mūdam. Primo eni venit ad ɔſolandū
meſtos q̄ð notat̄ cum dicit̄ paraclytus: q̄ð
idem eſt q̄ ɔſolator qui ɔſolatur nos in om=
ni tribulatiōe nr̄a. ij. Coꝝ. j. Scđo ad viuifi=
candos mortuos: q̄ð notatur cum dicit̄ ſpi=
ritus. Nam vt dicit̄ Io. vi. ſpūs eſt qui viui
ficat. Tertio ad ſctificandū imūdos: q̄ð no=
tatur cum dicit̄ ſanctus. quia ſctificat: Un=
de ſanctus idē eſt q̄ mūdus. Quarto ad cō=
firmandū amorē inter diſcordes ⁊ odioſos
q̄ð notatur in hoc q̄ pater denoiat̄. Dicitur
eni pater eo q̄ naturalit̄ diligit nos: ſicut fili
um pater. Quinto ad ſaluādū iuſtos: quia
ſubditur in noīe meo q̄ð eſt ieſus: qui ſalus
interpretat̄. Ipſe eni ſaluū facit populū ſuū
a peccatis eoꝝ. vt dicit̄ Mat. ij. In noīe igi
tur ieſu. i. ſalutis miſit pr̄ ſpm̄ſctm̄: vt oſten
deret quia venit ad ſaluādos gentes. Sex=
to ad docendū ignaros. Unde ſubdit̄. ille
vos docebit oīa. Sicut. j. Io. ij. ſcriptum eſt
vnctio eius docebit vos de oībus. Septio
ad rememorandū obliuioſos. vnde de hoc
ſubditur. ⁊ ſuggeret vobis. i. ad memoriam
reducet oīa quecūq̄ꝫ dixero vobis. Nec tm̄
ſpiritūſanctū manſurū in bone ɔſcie habi=
taculo repromiſit: verūetiam ⁊ totam trini=
tatem apud illam māſurā ſpopondit cum in
eodē. xiiij. c. Io. idem dñs ait. Si quis dili=
git me ſermonē meū ſeruabit. ⁊ pater meus
diliget eum: ⁊ ad eum veniem⁹ ⁊ māſionem
apud eum faciem⁹. Undecimū ornamen
tum Tertio eſt liber clauſus ⁊ ſignat⁹. Si
cut eni liber diuerſa folia ſeu mēbranas ha
bet. ⁊ aliquis plures ⁊ quidam pauciores.
Et iterum ɔtinet diūſas diſtinctiones diūſa
capitula diuerſas orōnes dictiōes atq̄ꝫ pū=
ctuatiōes. Et aliquis liber agit de virtutib⁹
aliuſq̄ꝫ de vitijs. Unus de penis inferni ali
us de gloria paradyſi. Atq̄ꝫ alius de nego=
cijs mūdi. ⁊ oīa ſignant̄ atq̄ꝫ claudunt̄ ſub
tabulis coopt̄is vel coopertorijs. Sic etiā con
ſcientia noſtra iuxta tp̄is annoꝝ pluralitatē
vel paucitatē folia ꝓ annis habet. atq̄ꝫ ſm
diuerſos ſtatus gentium ſunt varie diſtin=
ctiones moꝝ. in ea etiam ſunt cap̄la diūſaꝝ

opinionū. orōnes ſenſuū varioꝝ. dictiones
ſyllabe atq̄ꝫ puctatiōes ſenſuū voluntatum
et motuū diſtinctoꝝ. vna ɔſcia ſcripturꝭ id ē
virtutib⁹ plena eſt: altera vero vitijs eſt circū=
ſcripta. hec eſt quaſi celeſtialis: alia infernal̄
atq̄ꝫ altera lucris eſt plena mūdi. Et hec oīa
et ſimilia ſub duabus tabulis vel cooper=
tis vel coopertorijs. i. ſub p̄terito ⁊ futuro tp̄e
vſq̄ꝫ ad diem iudicij latent: ita q̄ de cōi lege
etiam ipſis iuſtis in p̄nti vita quid eſt coraꝫ
deo in eorum ɔſcis ignotum ſit. Unde Iob
ix. de ſeipſo ait. Etiam ſi ſimplex fuero hoc=
ipſum ignorabit aīa mea. Dauid q̄ꝫ ꝑ ſe ora
uit dñm dicens. Ab occultis meis mūda me
dñe: ⁊ ab alienis parce ſeruo tuo. Et iterum
ad hoc idem Eccl. ix. ait. Neſcit eni hō vtrū
odio vel amore dignus ſit. Et iterū ap̄ls de
ſe. j. Coꝝ. iiij. ait. nihil mihi ɔſcius ſum ſed ñ
in hoc iuſtificat⁹ ſum. Ex quo patet quō cō=
ſcientie liber eſt clauſus ⁊ ſignatus. Et q̄ ſi
ɔſcia non accuſat: non tamē aſſecurat. Por
ro hanc ɔſciam clauſam ordinauit ſapia dei
ſicut ⁊ finem hoīs vt finem mūdi: que cōiter
ignorant̄. Q̄ð ⁊ maxime fecit dñs ꝓpt̄ tria.
Primo vt quilibet etiam iuſtus ſit ſemꝑ i ti=
more atq̄ꝫ tremore. ſ. ne ɔſcia iniuſta ſit i ocu
lis dei: que maxima firmitas eſt iuſtoꝝ ſicut
ꝓpheta ait. Poſuiſti firmamētū eius formi
dinem. Scđo vt ſemꝑ curēt atq̄ꝫ ſolliciti ſint
purgare atq̄ꝫ purificare ɔſciam ſuam: cuꝫ et
ipſi ſancti hoc idem egerunt. ſicut ex p̄cedē=
tibus patet. Tertio vt tam in hoc q̄ꝫ in ple=
riſq̄ꝫ alijs recognoſcāt ſe ignaros ſeu igno=
rantes: q̄ð non modicū vtile eſt ad hūanaꝫ
ſuꝑbiam compꝛmendā. Duodecimū orna
mentū Quarto talis liber ɔſcie eſt in die
iudicij apiendus: ideo ſcribēdus eſt aureo
calamo meritoꝝ bonoꝝ. Et cum ſit liber in=
delibilis ſcripture vide q̄lia i eo ſcribas: q2
ſm illum libꝝ i die iudicij iudicādus es. Io
Dañ. vij. dicit̄ iudiciū ſedit ⁊ libri aperti ſūt
id eſt. ɔſciētie ſinguloꝝ oīb⁹ pateſient. Et h̄
diuina virtute ſeu in luie glorie ieſu chriſti.
Uñ Apoc. xiiij. ſcriptū eſt. Et vidi ⁊ ecce nu
bem candidā: ⁊ ſuꝑ nubē ſedentē ſimilē filio
hoīs. Nubes ſiq̄dem hec hūanitas ieſu chri
ſti eſt. Q2 ſicut nubes leuis eſt ⁊ ſuꝑiora pe=
tit: ſic ⁊ chriſti caro nō peccato g̃uata oi car=
ne ſuꝑior fuit. nec tm̄ leuis dicit̄. verūetiam
candida noīat̄: eo q̄ virtuoſoꝝ exēploꝝ iu=
bare genus humanū illuxit ſeu illuminauit
vnde ⁊ ꝑ eandem carnē ꝑ quam adhuc paſſi
bilem in mūdo apparuit ad hoīes ſua verita
te illuminādos: apparebit in iudicio iam glo

rificata ad hoies abſcondita ɔſcientiarū api
endo ⁊ illuminādo iudicandos .⁊ tunc i lu=
mine ieſu chriſti cuiuſlibet ɔſcīētia oībus pa
teſiet. Proinde.j.Coꝝ.iiij.cum apl's ꝑmiſiſ=
ſet nihil mihi ɔſcius ſum ſed non in hoc iu=
ſtificatus ſum.qui autē me iudicat dn̄s eſt:
ſtatim ſubiūgit dicens. Itaq3 nolite ante tē=
pus iudicare: q̄aduſq3 veniat ad iudiciū.ſ.
qui etiam illuiabit abſcondita tenebrarū.et
manifeſtabit ɔſilia cordium.⁊ tunc laus erit
vnicuiq3 a deo.

Articulus. iij. ꝺ turpitudine praue conſcīētie: ⁊ ꝺ duodecim deformitatibus.

t Ertio vo oſtendit ꝓpheta ɔſcien-
tie deformitatē cum ſubdit: ne ꝑ=
das cum impijs deus aiam meā
Impij ſiq̄dem ſunt: qui pietate bone ɔſcien
tie carent. Uſi timens ꝓpheta ne eo inſtio
habeat coram deo ɔſcīētiā malā: orabat do=
minū dicenſ. Ne perdas.ſ.ꝑ eternā damna
tionē cum impijs deus aiam meam. Quaz
quidem deus ꝑderet: ſi infectā mortali cul=
pa illam coram oculis ſuis reꝑiret licet ipſaz
ɔſcientiā hoc lateret. Qr̄a etiā ſit turpitu=
do ɔſcīētie praue: patere pōt ꝑ oppoſitā de=
ſcriptionē illius que in p̄cedenti articulo po
ſita eſt. Proinde ſic deſcribi pōt. Conſcīētia
praua eſt titulus irreligiōis ſeu diſſolutiōis
templū ɔfuſionis.ager maledictiōis .hort⁹
maliciarū.reclinatoriū anxietatū ⁊ amaritu
dinū.gaudiū demonioꝝ.arca fraudis.the=
ſaurus regis babylonis.aula ſathane.habi
taculū ſpūs neq̄oris.liber clauſus ⁊ ſignat⁹
plenus vitijs ⁊ in die iudicij apiēdus ad ſū=
mam ɔfuſionem.

De quattuor primis deformi tatibus conſcīētie praue. Ca.j.

p Rimo ponam⁹ q̄ttuor deformi=
tates ɔſcie praue. Prima defor
mitas Primo ɔſcīa praua ē ti=
tulus irreligiōis ſeu diſſolutiōis
In tm̄ eni ɔſcīa mala diſſoluit interi⁹ aīam:
vt etiam ꝑ ſigna extrinſeca pateſiat. Unde
Hieronym⁹ ſuꝑ Ezech . ait. Uultu ⁊ oculo
diſſiſ'ari non pōt ɔſcīa dura.⁊ laſciua. Mēs
lucet in facie: ⁊ ſecreta cordis motu corporiſ
et geſtibus iudicanf. Et Eccl .xxvj.lōr. For=
nicatio mulieris in extollentia oculoꝝ: ⁊ in
palpebris illius agnoſcef. Et idē in fine ait.
Ex viſu cognoſcif vir: ⁊ ab occurſu faciei co
gnoſcif ſenſat⁹. Amictus corꝑis ⁊ riſus den
tium.⁊ ingreſſus hois enūciant de illo. Nō
tamen aliquis debet eſſe ꝓmptus ad teme=
re iudicandū cum non liceat iudicare niſi q̄
patent. Non autem ea que latent dicēte do-
mino Mat.vij. Nolite iudicare ⁊ non iudi-
cabimi. In quo eni iudicio iudicaueri iu=
dicabimini. Scd̄a deformitas Scd̄o ē
templū ɔfuſionis. Cor eni impenitēs.⁊ ɔſci
entia neq3 qua audacia qua temeritate qua
deniq3 impudētia leuare poterit faciem ſuā
ante faciem dei: quō non erubeſcet ɔfuſio=
ne plena? Si tamen ɔfuſio ex pnīa ortum ſu
mit non obliuiſcef miſereri de⁹. De hac du
plici ɔfuſione Eccl .iiij.ait. Eſt ɔfuſio addu=
cens peccatū: ⁊ eſt ɔfuſio que adducit grām
et gloriā. De hac vltima Iob.xj.ait. Si iniq̄
tatem que eſt in manu tua abſtuleris a te.⁊
non ꝑmanſerit in tabnaculo tuo iniuſticia:
tunc leuare poteris faciem tuam abſq3 ma=
cula. Tabernaculū nr̄m eſt cor nr̄m . Sicut
ꝓpheta ait. Sanctificauit tabnaculū ſuū al=
tiſſim⁹. In quo ſi ꝑmanſerit iniuſticia: ē tē=
plum ⁊ tabnaculū ɔfuſiōis. Si eni iniq̄tatē
que eſt in manu nr̄a abſtulerim⁹ a nobis et
nō ꝑmanſerit i tabnaculo nr̄o iniuſticia: tūc
leuare poterimus faciem ad deum ſine ma
cula. Quid per faciem niſi ɔſcīa denotatur.
ſicut ꝓpheta ait. Arguam te ⁊ ſtatuam ɔtra
faciem tuam. Sicut eni macule deformāt fa
ciem corꝑalem: ſic etiam crimia ⁊ peccata de
formant faciem coraz amoroſiſſimo ſponſo
deo. Proinde ſponſam ſuam maxime in fa
cie examinat chriſtus. Iō Cantī .ij.ait. Oſtē
de mihi faciem tuam.i.ɔſciam tuam. Et ite-
rum cōmendās ɔſciam bonā ſubdit. Et faci
es tua decora. Porro ſicut ſponſe in cubicu
lis examināt facies ſuas vt maculaſ purgēt
ſic ⁊ fideles anime hoc ſpūalif ſeruare debēt
In huius myſteriū Exo.xxxviij.dicif ꝙ ma
re ereum factum eſt de ſpeculis mulieꝝ.xxx
vj.di .§. ecce ad finem. Macule quidem in
ſpeculis viſe in mari penitētie lachrymaruz
lauande ſunt. Unde Mat.vj.ait dn̄s. Faci
em tuam.id eſt.ɔſcientiā tuam laua. Specu
la quidem verba diuina ſunt. Unde Iac .j.
dicitur. Si quis auditor eſt verbi ⁊ non fa=
ctor: hic comparatur viro ɔſideranti vultū na
tiuitatis ſue in ſpeculo. Conſiderauit eni ſe
et abijt ⁊ ſtatim oblitus eſt qualis fuerit. Et
iterū Origē.ait. Scriptura ſacra menti ocu
lis quaſi quoddā ſpeculum opponif: vt int'
na noſtra facies videatur .ibi enim feda ibi
pulchra noſtra cognoſcim⁹. Tertia defor
mitas Tertio eſt ager maledictiōis . Naz

bona ⁊ mala in eo conuertunf ad malum.
Prima quidē mala etiam ſi occulta ſunt
et a nemine viſa moleſtant: ⁊ maculant con
ſcientiam prauā. Und Amb.in epiſtola ad
conſtantium ait. Unuſquiſq3 non intermit-
tat opus ꝓbabile: ſiue a pluribus videatur
ſiue ſine arbitrio ſit. Abundat eni ſibi locu=
ples conſcīētia teſtis . fugiat homo mala et
opprobria etiam ſi ſe crediderit non poſſe cō
uinci. Nam ſi clauſus parietibus ſit ⁊ coop=
tus tenebris ſiue conſcīētie teſte fuerit habet
tamen ſuū arbitrum quē nihil fallit.ad quē
facta clamant omīa. Deniq3 clamauit ⁊ vox
ſanguinis. Seipſum vnuſq̄ſq3 ad animū ſu
um ſeuerum iudicem ſui vltorem ſceleris et
vindicem habet. Et ideo Socrates ait. Fal=
lere poteris famam: conſcientiā nunq̄3. Un
de Iſido.lib.ij.de ſum.bo. ait. Omnia fu=
gere poteſt homo preter cor ſuū : Non eniz
poteſt a ſe quiſq3 recedere : vbicunq3 ierit :
conſcīētia reatus ſui illum non derelinquit
q̄uis humana iudicia ſubterfugiat qui ma-
le agit: iudicium tamen ɔſcientie ſue effuge-
re non poteſt. Nam ⁊ ſi alijs celat qd̄ agit: ſi
bi ipſi celare non poteſt qui nouit qd̄ geſſit.
Duplex autem in eo fit iudiciū: quia ⁊ hic cō
ſcientie ſue reatu punif. ⁊ illic perpetua pe=
na damnaf. Unde dicitur. Abyſſuſ abyſſuz
inuocat in voce cataractharū tuarū. Abyſ=
ſum inuocare abyſſum: eſt de iudicio ɔſcien
tie ire ad iudicium perpetue damnatiōis: i
voce cataractharū.id eſt.in p̄dicatione ſan=
ctorum. Secūdo quoq3 bona: q̄ fieri poſ=
ſunt.ſ.animo bono ⁊ malo ɔſcīētie male eti-
am ɔuertuntur in malum. ſicut ſunt oratio
nes elemoſyne ⁊ ſimilia: quando quis ope=
ratur illa peruerſa intentiōe. Et ideo ad ta=
les Mat.vj.dn̄s ait . Si lumen qd̄ in vobis
eſt tenebre ſunt: q̄ꝫte erunt ipſe tenebre .hoc
eſt ſi bona que agitis mala intentione male
ɔſcientie mala ſunt: q̄ꝫtomagis ea que peruͤ
ſa conſcīētia ageris impia erunt? Uide igif
quid in hoc agro ſemiaueritis: quia que ho
mo hic ſemiauerit illa ⁊ metet.ſm̄ apoſtoluz
ad Gal.vj. Nam qui ſeminat in carne.id eſt
conſcīētia carnali: de carne metet corruptio
nem.id eſt.eternam dānationē. Ex omnib⁹
predictis cum ſnīa ɔcludere poſſum⁹: ꝙ to=
tum vitioſum geritur vbi conſcīētie puritaſ
non habef Quarta deformitas Quar-
to eſt hortus maliciarū in quo plantata eſt
arbor ſcientie boni ⁊ mali.id eſt.ꝓprius ſiue
priuatus amor a quo cuncte malicie ⁊ mala
originem ſortiuntur. ſicut dicit apoſtoluſ.j.
ad Timoth.vj. Radix oium maloꝝ eſt cupi
ditas. Ibi fons deſcēdēs de terra amor mū
di in q̄ttuor flumina diuiſus.id eſt.in q̄ttu=
or affectiones inordinatas diſtinctus.ſ.imū=
danoꝝ gaudia ⁊ merores : ⁊ in mūdanoruz
ſpē atq3 timorem.que more fluctuātiū ⁊ flu=
entium fluminoꝝ vexant ⁊ agitant in mul=
tas malicias malas conſcientias . Proinde
Prouerb.xij.dicitur eſt qui ꝓmittit: ⁊ qua=
ſi gladio pungitur conſcīētie. ꝓmittit ſecu=
ra ⁊ dat dubia. ꝓmittit fidelitatē ⁊ dat pro=
ditionem. ꝓmittit gloriam: ⁊ dat ignominiā
Unde Eſa.xxx. Erit fiducia vmbre egypti i
ignominiā. Ex quibus omnibus pungitur
anima: ⁊ conſcientia moleſtaf. De talib⁹ cō=
ſcientijs Iob.xxx.ait. eſſe ſubſentibus deli=
tijs computabant.

De ſecundis quattuor defor mitatibus conſcientie praue. Capitulum.ij.

s Ecundo addamus alias q̄ttuor
deformitates. Primo conſcīētia
eſt reclinatoriū anxietatū ⁊ ama=
ritudinū. Scd̄m vo Bern̄.conſcientia qua-
drupliciter diſtingui poteſt. Prima eſt tran
quilla ⁊ non bona.ſcd̄a eſt bona ⁊ non tran
quilla.tertia eſt nec bona nec tranquilla: q̄r
ta eſt bona ⁊ tranquilla . Quinta defor=
mitas Prima inq̄3 eſt tranquilla ⁊ non bo
na: vt eorum qui in ſpe peccant : ⁊ i corde eo
rum dicunt ꝙ deus non requiret. Et talis ē
maxime adoleſcentiū. De hac cōſcientia Se
neca ait. Mala conſcientia ſepe tuta eſt: ſe=
cura vo nunq̄3. Eſt enim hec tranq̄llitas in=
ſenſibilitas quedam.omi vitio peior ſꝫ Au
guſtinū. Immo ⁊ talis conſcientia mortua
dici poteſt. Unde Bernardus in quodam
ſermone ait. Quis magis mortuus eſt eo: q̄
portat ignem nec expaueſcit? Secūda au
tem eſt bona ⁊ non tranquilla: vt eoꝝ q̄ iam
conuerſi ad dn̄m recogitant annos ſuos in
amaritudīe anime ſue. Et ꝺ hac Eſa.xxxviij
in perſona penitentis ait. Ecce in pace ama
ritudo mea amariſſima Tertia eſt nec bo
na nec tranquilla: vt eorum qui in multitu=
dine peccatoꝝ deſperant. ⁊ in ſcelerib⁹ ſuis
perſeuerant. De tali conſcīētia Amb . in li.
de officijs ait. Nulla pena grauior q̄3 interi-
oris vulnus conſcīētie male. Hoc magis fu
giendum q̄3 mors. q̄3 diſpendiū. q̄3 exilium.
q̄3 debilitatis dolor. Et iterum Iſidorus. ij.
lib. ſoliloquioꝝ ait. Nulla pena grauior pe=
na conſcientie. Uis nunq̄3 eſſe triſtis: bene

viue. Secura mens triſticiam leuiter ſuſti-
net Bona vita gaudiū ſemper habet. Con-
ſciencia autem rei ſemper in pena eſt. Nūꝗ
ſecurus eſt anim⁹ reus. Mens eni mala cō-
ſcientie ꝓprie agitatur ſtimulis. Deniꝫ om
nes in peccato iacentes. quod durius eſt ad
caput habent: mollius vo ad pedes. Ratio
eni ⁊ ɔſciētia que ſunt anime caput ex culpa
affliguntur ⁊ cruciant̄: Et ſenſualitas que ē
pedes impie delectat̄. Quod eſt contra con
ſuetudinē oium excubantiū ⁊ dormientiū:
qui mollius ad caput ponūt. Quarta vo
eſt bona ⁊ trāquilla: vt eoꝝ qui ſpiritui car-
nem ſubdiderūt qui cum his qui oderūt pa
cem erant pacifici. De tali ɔſcientia ꝓpheta
ait. Factus eſt in pace locus eius. De hac eti
am Eccl. xiiij. ait in ꝑncipio. Beatus vir ꝗ
non eſt ſtimulat⁹ in triſticia delicti. Felix qui
non habuit triſticiā animi ſui. O beata gēs
cui⁹ dn̄s eſt deus eius: populus quem ele-
git in hereditatē ſibi. Sexta deformitas.
Secūdo eſt gaudiū demonioꝝ. Quod in
telligens ꝓpheta de ſemetipſo ait. Qui tri-
bulant me exultabūt ſi motus fuero. Sicut
eni gaudiū eſt angelis ſuper vno peccatore
penitentiā agente ſicut ex ꝑcedentib⁹ patet:
ſic gaudiū eſt demonib⁹ ſuper vna anima ꝑ
mortalem culpam ɔſcientiā inquināte. Ut
verificet̄ illud poeticū nunꝗ riſus adeſt ni-
ſi quem fecere dolores. De eorum quoꝫ le-
ticia Prouerb. ij. dicitur. Letantur. ſ. demo
nes cum malefecerint: ⁊ exultant in reb⁹ peſ
ſimis. In huius quoꝫ myſteriū. ij. Reg. j.
dauid ait. Nolite annūciare in geth. Et ſeq-
tur. Ne forte exultēt philiſtijm. id eſt demo-
nes. quia nō tm̄ demon ille qui peccatū ſug
gerit alicui menti gaudet ſi ɔſcientia macu-
latur ſed inſuper omnes alij demones gau
dent ⁊ letent̄. Proinde Eccl. xviij. de carne
inquit. Si preſtiteris anime tue ɔcupiſcenti
as eius: faciet te in gaudiū inimicis tuis qui
demones ſunt. Rationē quoꝫ ſubdens ꝓ-
pheta ait. Si motus fuero a loco meo pro-
prio. Locus eni ꝓprius ad quem anima eſt
creata ⁊ in baptiſmate collocat̄ eſt ꝑſeuerā-
tia in ɔſciētia pura. Unde Eccles. x. ammo-
net dicens. Si ſpiritus poteſtatē habentis aſ
cenderit ſuper te. i. ſuperbia diaboli aliquo
modo ꝑualuerit contra te: locum tuū ne di-
miſeris. id eſt. vide ne per mortalem culpaꝫ
inquines ɔſcientiā tuam. Sed quia a nobiſ-
ipſis talem ɔſcientiā ſeruare non poſſumus
Ideo ſubdit ꝓpheta dicens. Ego autem in
miſericordia tua ſperaui. ſ. non in poteſtate
mea que nulla eſt contra diabolum. Unde
Job. xlj. dicitur. Non eſt poteſtas que com-
paretur ei. Septima deformitas Ter-
tia deformitas eſt arca fraudis. Hanc arcaꝫ
id eſt ɔſcientiā malam ⁊ ſcelerib⁹ plenam vo
cat ꝓpheta ventrem. Proinde ꝓpheta pſ̄.
xvj. ait ad dn̄m in perſona taliuꝫ. De abſcō
ditis tuis adimpletus eſt venter eoꝝ. Pec-
cata quidem que non ɔfeſſa in ɔſcientia ma
nent deo quodāmodo abſcondunt̄: ⁊ hec ꝗ
ſi non videre ſe fingit deus. vſꝫ ad horam
mortis. Et de talibus Prouerb. xxviij. dici-
tur. Qui abſcondit ſcelera ſua. ſ. in ɔſcien-
tia ſua ad deum, non diriget̄. Et ſubdit ad-
impletus eſt venter eorum. id eſt. ɔſciētia eo
rum. De cruciatu talis ɔſcientie ſeu ventris
dicitur Hiere. iiij. Uentrem meū doleo ven
trem meū doleo. Unde bis replicat hoc ver
bum: ꝓpter illius cruciatum in morte: ꝫ ma
gis pro die iudicij. Proinde Berñ. in qua-
dam epiſtola ait. Non eſt tutum labijs ho-
minū cōmittere gloriam tuam. arte vtiꝫ ſi-
ne clauez ſine ſera nulliꝫ oimode clauſe no
cere volenti. Non tutuꝫ plane ſed ſtultū ibi
theſaurū tuū recondere: vnde reſumere nō
valeas cū volueris. Sanū vas ⁊ incōcuſſuꝫ
eſt ɔſcientia. ⁊ ſecretis ſeruandis idoneum
nullis patens inſidijs. nulli violentie cedēs
nulli oculo vel manibus acceſſibil̄. excepto
dumtaxat ſpiritui ꝗ ſcrutatur etiaꝫ alta dei
quicquid in ea poſuero ſecurus ſum qꝛ nō
perdam ſeruabit viuo: defuncto reſtituet. Ꝧ
ille. Conſcia igitur eſt fideliſſim⁹ cuſtos: qui
nihil perire permittit eorum que cōmenda-
ueris ei. Uide igit̄ ꝗlia ei cōmēdes: ne forte
cōmēdas ei mortē tuā. ſ. ipſaꝫ mortalē cul-
pam: qꝛ in vltio vite tue tibi reſtituet eaꝫ in
tui ꝑditionē Octaua deformitas Quar-
to eſt theſaurari⁹ regis babylonis. Porro
tres ciuitates habet iſte rex babylonis in re-
gno ſuo: ex quibus cōgregat theſauros ſu-
os recondēdos in gazophylario ɔſciētie ꝑ-
ue. Que myſtice ſignate ſunt. per tres ꝑuu-
las ciuitates quas edificauerūt pharaoni fi
lij iſrael. videlicet phyton ⁊ ramaſſe. ſicut ſcri-
ptū eſt Exo. j. Et tertia fuit on que interpre-
tatur ſolis ciuitas: vt ibidem dicit̄. ſm tranſ
lationem. lxx. He tres ciuitates que tributū
reddunt babylonie regi ſunt auaricia luxu-
ria ⁊ ſuperbia. De quib⁹. j. Joh. ij. dicitur.
Omne quod eſt i mūdo. ɔcupiſcētia carnis
eſt. vel ɔcupiſcētia oculorū. aut ſuperbia vi-
te. Prima igitur ciuitas dicitur phyton.
et interpretat̄ os abyſſi. vel os ꝓfundū. Et

hec eſt cupiditas que impleri non ꝑt. Proin
de Eccl. xiiij. dicitur. Inſatiabilis eſt oculus
cupidi. Et Eccles. v. c. ait. Auarus non im-
plebitur pecunia. Et hec ciuitas reddit regi
tributa magna. ſ. impietates rapinarū fur-
torum vſurarū ⁊ oium ɔtractuū ſiſatorum ⁊
iniquoꝝ deceptionū. Secūda ciuitas vo-
catur ramaſſe. que interꝑtatur cōmotio ty-
nee. Per tyneam eni que de veſte naſcit̄ ⁊ il-
lam conſumit deſignatur illecebra carnis:
que de carne naſcitur. ⁊ illam conſumit non
tm̄ in futuro per gehennā. ſed etiam in pre-
ſenti per multiplicē culpam ⁊ penā. De cul-
pa. j. Coꝝ. vj. ait apoſtolus. Qui fornicatur
in corpus ſuū peccat. De pena Bernardus
ait. Malus vermis luxuria: quo nullus ali
us nocentior. Ingredit̄ eni blādiēdo. mor-
det ridendo: tranſformat delectando: ꝑimit
ɔſentiendo. Unde Prouerb. xxiij. Ingre-
ditur blande ſed in nouiſſimo mordebit vt
coluber ⁊ vt regulus venena defundet. Un
de Hieronymus in quadam epiſtola ait. Li
bido tranſacta ſemper ſui relinquit penitu-
dinem: ⁊ nunꝗ ſatiatur. ⁊ extincta reaccen-
ditur. vſu creſcit ⁊ deficit. nec rationi parcet ꝗ
impetu ducitur. Hec etiam ciuitas reddit tri
buta maxima ſuo regi. ſ. fornicatiōes virgi-
num deflorationes. adulteria. ſacrilegia. ſtu-
pra. inceſtus. peccata contra naturam ⁊ ſi-
milia. Tertia ciuitas dicitur ciuitas ſolis
ꝑ quā ſuꝑbia deſignat̄. que ſemper appetit
lucere ⁊ apparere. Hec quoꝫ maxima tribu
ta reddit prefato regi. ſ. ambitiōes. parciali-
tates. vanitates. faſtus. pompas. elationes
et ɔſimilia. Deniꝫ omnia tributa predicta-
rum ciuitatū recondit babylonis rex in ga-
zophylatio ɔſcientie praue. Tam charū dia
bolus habet theſaurū ɔſciētie male: vt om-
nia quecunꝫ in mūdo ſunt preter illud pro
nihilo ſpernat. In cuius myſteriū Geñ. xiiij
rex zodomoꝝ ad abraam dixit Da mihi ani
mas: cetera tolle tibi.

De tertijs ⁊ vltimis quattuor deformitatibus conſcientie male. Capitulum. iij

Tertio ſubiūgamus vltimas quat
tuor deformitates ɔſcientie pra-
ue. Nona deformitas Prio
nanꝫ eſt aula ſathane. In hac eni aula om-
nia ſue impietatis officia exercere facit atꝫ ꝑ
ſuos officiales ⁊ ſatellites frequētare. Que
autem officia in hac ɔſcientie aula exercen-
da diſpenſat: oſtendit Petrus rauēnas ex-
ponens illud Mat. iiij. Ductus eſt ieſus in
deſertum dicens. Diabolus mali auctor ne
quitie origo. rerum hoſtis. corruptor ſeculi
hominis ſemper inimicus. ille laqueos ten-
dit lapſus parat. foueaꝫ fodit. aptat ruinaſ
ſtimulat corpora. pungit animas. cogitatio
nes ſuggerit immittit iras. dat vtutes odio
vitia quoꝫ reddit amori. errores ſerit. diſ-
cordiam nutrit. pacem perturbat. affectus
diſſipat. humana violat. tēptat diuina. Hec
enim oia per ſatellites ſuos in aula ɔſciētie
male toto conamine frequētare contendit.
De hac quoꝫ aula ⁊ demonū officijs ibi fre
quentatis etiam Cyprianus ait. Lata ⁊ ſpa-
cioſa itinera vite letalis illic illecebre ⁊ mor-
tifere voluptates illic diabolus blandit̄ vt
fallat: arridet vt noceat: allicit vt offendat
Decima deformitas ⁊ de ſeptem ſpiritibus
nequā. Secundo eſt habitaculū ſpiritus
nequioris. Porro ſunt ɔſcientie quedam ꝗ
relicto ſeculari ſtatu ſaltem apparentie exte-
riori demū recidiuatiōe ſeu tepeditate pro-
labunt̄ in nequiora vitia. Et de tali ɔſcien-
tia dicitur Matth. xij. Cum imundus ſpiri
tus exierit ab homine. id eſt. a ɔſcientia ſe-
culari: ambulat per loca arida. id eſt. ſecula-
ria ⁊ mūdana querens requiem ⁊ non inue
nit. ſ. iuxta maliciam ⁊ deſiderium ſuū. Tunc
dicit reuertar in domū meam. id eſt. in ɔſci-
entiam vnde exiui. Et veniens inuenit va-
cantem. id eſt. ocioſam: ſcobis mūdatā. id ē
a vili ſpurcitia ſeculari alienam ⁊ ornataꝫ. ſ.
apparentiam regulari. Et vt oſtendat chri-
ſtus ꝙ prefata tepiditas. ⁊ ſiſatio bonitatis
ſunt radices ſpiritualiū peccatoꝝ ⁊ ꝙ aperi
unt hoſtium ſpiritibus nequam ideo ſubdit
Tunc vadit ⁊ aſſumit ſecum alios ſeptē ſpi-
ritus nequiores ſe. Quia de temptatiōe car
nali ⁊ ſeculari vertit ſe ad temptandū de ſpi
ritualibus culpis. Uel quia recurrit ad ali-
quos ſpiritus ſupiores qui maius officium
et maiorem aſtuciam habent ad decipiendū
in nequiorib⁹ ⁊ ſpūalibus malis. Qui ſep-
tem dicunt̄ ad deſignandū vniuerſitateꝫ et
multiplicitatē ſpiritualiū peccatoꝝ. Uel qꝛ
cōmuniter ad ſeptem ꝑncipalia ⁊ ſpiritua-
lia de quibus ſtatim dicem⁹ reduci poſſunt.
Et ſequitur. Et intrantes habitant ibi ſcili-
cet in ɔſcientia per effectum. ⁊ ɔformitatem
malicie ſue. Et fiunt tūc nouiſſima hominis
illius peiora prioribus. ſcilicet ⁊ quo ad cul-
pam ⁊ quo ad penam. Sed qui ſunt hi ſep-

tem nequiores ſpiritus diſtinguamus. Pri
mus eſt ſpiritus pſumptionis. ſcōs eſt ſpiri
tus ambitionis. tertius eſt ſpiritus incom⸗
paſſionis. quartus eſt ſpirit⁹ fraterne inui⸗
diationis. qnt⁹ eſt hypocriſis ſpiritus ⁊ ſilla
tionis. ſextus eſt ſpiritus obſtinatiōis: ſepti
mus eſt ſpiritus maligne impugnatiōis. Hi
dicuntur ſeptem ſpiritus nequiores. quia ta
lia peccata ſpūalia plus de nequitia ⁊ mali⸗
cia habent: ꝙ carnalia. licet illa quo ad aliqd
ſint viliora ⁊ turpiora. Et hi omnes fuerunt
in phariſeis: ſed et nunc repiuntur in phari-
zaicis viris. Primus igitur eſt ſpiritus pre-
ſumptiōis. ſ. de bonitate ſcītate ⁊ religioſita
te. De talibus erat ille phariſeus de q̄ Luce
xviij. dñs ait. Qui ſtās hec apud ſe orabat di-
cens. Deus gratias ago tibi quia nō ſū ſic
ceteri hominū: raptores. iniuſti. adulteri. ve
lud hic publicanus. Jeiuno bis in ſabbato:
decimas do omniū que poſſideo. Similiter
et ille qui Lu. vij. temere iudicabat chriſtum
et magdalenā. Secundus vero eſt ſpiritus
ambitionis ⁊ inanis glorie. De talib⁹ Mat.
xxiij. dñs ait. Omnia opera ſua faciunt vt
videantur ab hoibus. Amāt eni primos ac⸗
cubitus in cenis. ⁊ primas cathedras in ſy⸗
nagogis: ⁊ ſalutationes in foro: ⁊ vocari ab
hominib⁹ rabbi. Terti⁹ eſt ſpiritus incō⸗
paſſionis: ⁊ incompaſſiue cupiditatis. Un⸗
de Lu. xvj. ꝯſulente chriſto fieri amicos de
māmona iniquitatis ſubditur. Audiebāt hec
omnia phariſei qui erant auari. ⁊ deridebāt
eum. Quartus eſt ſpiritus fraterne inui-
diationis. De quo Mat. xxvij. de pilato di⸗
citur ⁊ de chriſto. Sciebat enim ꝙ per inui⸗
diam tradidiſſent eum. Quintus eſt hy⸗
pocriſis ⁊ ſillationis. Contra quem chriſtus
inuehit Mat. xxiij. vbi octies cōminatur ve
hypocritis ⁊ ſillatis dicens: ꝙ ſimiles ſunt ſe
pulchris dealbatis ⁊ ꝙ mūdant ſolum qđ d
foris eſt calicis ⁊ paropſidis: atq̄ qnquies
vocat cecos: vt myſtice iudicet eos in ꝯſcien-
tia ⁊ in omniū dīnoꝝ ſenſu obcecatos ⁊ te⸗
nebroſos. Sextus eſt ſpiritus obſtinatio
nis. Contra quem agit dñs Mat. xxj. dicēs
in parabola duoꝝ filioꝝ qꝛū vn⁹ dicit ſe fa⸗
cturum iuſſa patris ⁊ non fecit. Et ſubdit ꝙ
publicani ⁊ pctōres precedent vos in regno
dei. Quia illi verbo iohānis crediderint: ip
ſi vero hoc videntes nec penitentiā poſtea ha
buerunt. Septimus eſt ſpiritus maligne
impugnatiōis. De quo Mat. xxiij. dñs ait.
Ecce ego mitto ad vos ꝓphetas ⁊ ſcribas: ⁊
ex illis occidetis crucifigētis. ⁊ flagellabitis in
ſynagogis veſtris: ⁊ pſequemini de ciuitate in
ciuitatē. Undecima deformitas Ter⸗
tio vero eſt liber clauſus ⁊ ſignatus. Qui qñ
ſcribit de meritis malis tūc ſtilo ferreo deſi⸗
gnatur. Sicut Hieremie. xvij. c. ſcriptum ē.
Pctm̄ iude ſcriptū ē cū ſtilo ferreo. ⁊ vngue
adamātino. i. in corde ⁊ ꝯſciētia obſtinata.
Indelibilis hec eſt igit ſcriptura. Uide igit
qualiter in ea ſcribis: qꝛ ſm hūc libꝝ ꝯſciētie
iudicandus es. Sicut eni eſtiuo tempe ni⸗
dus in arbore ꝓpter folia non videtur. ſed
in hyeme defluētib⁹ ab arborib⁹ folijs circū
ſtantibus patet ſic dum ꝑdurat eſtas pſenti
vite apparere nequeūt ꝯſcie mala ſeu vitia.
niduſq̄ diaboli q̄ in nr̄a ꝯſcia hoſpitat. Sꝫ
adueniente hyeme. i. qñ venit iudicij dies:
tūc apparebūt peccantiū nidi ⁊ patefient cō⸗
ſcientie male. Tunc ſicut dicit Eſa. j. Erube
ſcetis ſuper hortos quos elegeratis: cū fueri⸗
tis velut quercus defluentib⁹ folijs. Duo
decima deformitas eſt aptio libroꝝ Quar-
to hic ꝯſciētie liber eſt in die iudicij apiēdus
Nam tunc ſingulis aderit vis diuina ſicut i
fine ꝓcedentis arti. dictū eſt: ⁊ tunc hac vir⸗
tute fiet vt oia merita vel demerita ſibiipſis
et ceteris innoteſcāt. Primo eni ſibiipſis ꝓ⸗
pria inoteſcant vt in ꝓmptu habeant ſingu
li cogitatiōes ⁊ accuſantes vel etiā defendē-
tes. Reducent eni ad memoriā ſinguloꝝ co
gitatiōes. affectiōes. opatiōes. atq̄ intentio
nes ad oſtenſionē dīne iuſticie ſm ſtatū illū.
Et ad oſtenſionē dīne mie ſm ſtatū preteri⸗
tum vel tranſactū. Ad oſtenſionē dīne iuſti-
cie in retribuēdo ſingulis: ad memoriā re⸗
ducent bona ⁊ mala in quib⁹ finalit ꝑmanſe
runt: quia illa ſola retributiōe eterna digna
ſunt. Ad oſtenſionē dīne mie. de pctō reme
morabunt mala bonoꝝ a qbus ſunt miſeri⸗
corditer liberati: ⁊ bona maloꝝ que in eis dīꝰ
miſericordit opatus eſt. Scdō aūt inoteſcēt om
nibus alijs ſingula ſinguloꝝ. ⁊ geſta ⁊ cogi-
tata bona ⁊ mala. Et extūc nota erunt oib⁹
et apta. ⁊ hoc ad certam liberationē merito-
rum: que ſcienter in oi bonoꝝ ⁊ maloꝝ acti⸗
onū recognitiōe ita vt ſinguli de ſingul me⸗
ritis alioꝝ valeāt iudicare. Oſtenſio quippe
maloꝝ in bonis erit ad manifeſtationē mie
prius facte. Oſtenſio verbo bonorū in eis
erit ad manifeſtationē iuſticie qua digne a
dño premiant. Oſtenſio vero bonoꝝ in ma
erit ad oſtenſionē mie in preſenti ſeculo ſibi
facte. Oſtenſio eni maloꝝ eiſdē erit ad ma-

¶ Fer. 4. poſt dñ3. palmaꝝ
69 M. De 3 ſtatu ꝯſcie male.
et illuminatione
et reformatione eiuſdem

nifeſtationē iuſticie: qua digne a dño ꝯdem
nantur. De his Origi. ait. Nudabit pecca⸗
toris noſtri ꝯſcientia ⁊ aperto corde videbū
tur littere peccatoꝝ que ſtilo ferreo ⁊ vngue
adamātino ſcripte ſunt atq̄ vniuerſa ſcru⸗
tantium multitudo leget i pectore noſtro ſi⸗
gnatas imagines peccatoꝝ. Aperiet nihilo
minus alius liber qui dicit liber vite: cuius
virtute omnia iſta fient. qui in forma diuini
tatis non videbit niſi a bonis. In forma vero
humanitatis in qua ſententiā ꝓmulgabit vi⸗
debitur tam a bonis ꝙ a malis: licet in eadē
forma terribilis reprobis blanduſq̄ videbi
tur a iuſtis. O felix ꝯſcientia que tunc coraꝫ
diſtricto iudice ſe repiet innocentē ⁊ mūdaꝫ
habentem teſtimoniū dei ⁊ oium iudicādo⸗
rum quietam in ſe lucidam coram vniuerſo
mundo. Talis erit deo placita. angelis gra-
ta. oibus ſanctis gratioſa ⁊ amoroſa. Ipſa
erit menſura premij. plenitudo gaudij. ſola
cium celi. O qꝫto gaudio replebit. dum in⸗
tellectus ſatiabit lumine pleniſſime veritatis
memoria certitudine imēſiſſime maieſtatis.
voluntas dulcedine ſuauiſſime bonitatis. tm̄
equidem omnes beate ꝯſciētie gaudebunt.
qꝫtum amabunt: tm̄q̄ amabūt qꝫtuꝫ cogno
ſcent. Oramus te dñe illumina ꝯſciētias no
ſtras mūda ab omnib⁹ inqnationib⁹ eas. in
oculis tuis gratifica illas. ſpūaliū gaudio re
ple illas. hic per gratiam. vt tandem p gau⸗
dium ſempiternū atq̄ gloriam: gaudiū eaꝝ
plenū ſit. Tu qui ꝯſcientiarū mūdarum es
amator: ⁊ ſpecioſus glorificator ⁊ premium
viuens cum patre ⁊ ſpūſancto glorioſus et
amoroſus. per infinita ſeculoꝝ ſecula Amē.

M̃· ¶ Feria. iiij. poſt dñicam pal-
marum. De triplici ſtatu conſciē
tie male ⁊ illuminatiōe ⁊ refor-
matione eiuſdem. Ser. liij.

Xiſtimaſti ini-
que ꝙ eſſem tui ſilis: arguā te
et ſtatuam contra faciem tuam
pſ. xlix. Scdm eni Origi. li. ij.
ſuper epiſtolaꝫ ad Rhoma. Conſciētia ē ſpi
ritus qui anime velut pedagogus quidam
ſociatus eſt ⁊ rector: vt eam vel de meliorib⁹
moneat. vel de occultis caſtiget ⁊ arguat. d
hoc eni. j. Corinth. ij. apoſtolus ait. Quis
enim ſcit hoium que ſunt hominis niſi ſpiri
tus hois qui in ipſo eſt: Et iterum ad Rho.
viij. idem ait Ipſe eni teſtimoniū reddit ſpi
ritui noſtro: quia ſumus filij dei. Uerū ſm
quoſdam ſumit hic ſpiritus ꝓ ſpūali qua⸗
dam opatione: ſeu pro quodam ſpūali do⸗
no. id eſt. pro ſyndereſi. ſicut in. j. arti. prece
dentis ſermonis patuit: nec ſumitur ꝓ na⸗
tura anime. Predicto igitur modo ſumen⸗
do ſpiritum ipſe eſt in myſterio: qui anime
rationi inferiori in criminib⁹ inuolute inqt.
Exiſtimaſti inique. id eſt. nequiter ꝙ ero tui
ſimilis. Arguam te ⁊ ſtatuam contra faciem
tuam. In quibus myſticis verbis tres ſtat⁹
ꝯſcientie male deſcribunt. Primus eſt ſtat⁹
deceptiōis. ibi. Exiſtimaſti inique ꝙ ero tui
ſimilis. Scdʼs eſt ſtatus reprehēſionis. ibi.
arguam te. Tertius eſt ſtatus ꝯfuſionis. ibi
et ſtatuam contra faciem tuam.

Articulus primus de multi-plici excecatione. ⁊ extremitate conſciētie male ⁊ illuiatiōe illi⁹

Rimus eſt ſtatus deceptiōis. Ait
eni ſyndereſ ſeu ipſa ꝯſcientie ſci⸗
tilla ad rationē inferiorē: in q̄ ca⸗
dit deceptio ſeu error. Exiſtima⸗
ſti inique ꝙ ero tui ſimilis. id eſt. ꝙ recipiam
ſicut ⁊ tu errores ⁊ deceptiōes. Non enim ſi
cut dicet. j. arti. iij. c. j. in ea cadere poteſt er
ror ſeu deceptio quedam: quēadmodū ra⸗
tione inferiori ſicut etiam ibidē patebit. De
hoc igitur ſtatu deceptionis tria ad preſens
ꝯſideremus. Primo ꝯſcientie cecitatē. ſecū-
do ꝯſcientie extremitatē: tertio ꝯſcientie ſe⸗
renitatem ſeu claritatem.

De ſeptem ſigillis quib⁹ anime claudunt pctā ſua: ne videat aut intelligat ea. Capitul. j.

Rimo inq̄ ꝯſidēm⁹ ꝯſcie cecitatē
Porro nō tm̄ ꝯſcie liber ſiue ſit cō
ſcia bōa ſiue mala clauſus ē p na⸗
turā verūetiā opante malig ſpiri⸗
tu ꝯſcie inimico obſerat⁹ ⁊ clauſus eē pt per
multiplicē culpā. Qđ Apoc. v. iohi myſtice
demſatuꝫ ē. Jō ait. Uibi i dexterā ſedētis ſu
per thronū libꝝ ſcptū int⁹ ⁊ foris: ſigtū ſigill
ſeptē. Hic lib ſm tropologicū intellectū ꝯſci
entia ē. q in dextra dei ſedētis ſup thronū iō
eē dr: qꝛ ois ꝯſcia pꝫ ocul dei ſūmi. Proide
Eſa. xlix. dñs ad ꝯſciaꝫ ait. In māib⁹ meis d
ſcpſi te. glo. vt ſp videā te. Qđ qdem hic cla⸗
rius a iohāne ſubifert cū ſubdit. Scptū in⸗
tus ⁊ foris. Quia interiora ⁊ etiam exterio⸗

ra patent oculis ſummi dei. Sicut ad Heb.
iiij. apoſtolus ait. Omnia autem nuda ⁊ ap
ta ſunt oculis eius. Unde Eccl. xxxix. dicit.
Nec quicq̃ abſconditũ eſt ab oculis eius. ꝗ
quia illa que de mala ꝯſcientia patent coraꝫ
deo: anime peccatoris ⁊ iuſti ſepius occulta
ta ſunt. Ideo ĩ libro predicto merito ſubdi-
tur. ſignatũ ſigillis ſeptem. Propter ſepteꝫ
cauſas quare ſecreto iudicio dei ꝯſciẽtie ex-
cecantur: nec videre nec intelligere poſſunt
a ſemetipſis maculas ſuas. Quod quidem
timens ꝓpheta ait. Ab occultis meis mun-
da me dñe. Hec autem ſeptem ſigilla breui-
ter diſtinguamꝰ. Primũ eſt negligẽtia. ſcdꝫ
ſuperbia. tertiũ ſingularitas. q̃rtum puſilla
nimitas. q̃ntum ignorãtia. ſextum affectiõ
ꝓpria: ſeptimũ perplexitas. Primũ ſigil-
lum eſt negligẽtia. Porro ſepe ꝯtingere ſo-
let vt in ꝯſciẽtia mortalis ſit culpa: imo q̃nq̃
in ea multa ſunt crimina lapſa: que ꝓpt in-
quiſitiõis negligẽtiam ignorant. Q̃ qt ſunt
hodie qui negligũt vel neſciunt quia nõ cu-
rant diſcutere ꝯſcientiã ſuam: atq̃ a peritio
ribus inquirere pretermittũt: ⁊ cum tali cõ-
ſcientia indiſcuſſa ⁊ inq̃nata preſumũt acce-
dere ad ſacram cõmunionẽ. Hoc auteꝫ q̃ti
periculi atq̃ diſcriminis ſit oſtendit Rich. ĩ
me. vil. in. iiij. di. c. ix. dicens. Q̃ ignorans
eſſe in mortali culpa cum tamen in ea ſit: et
ſacraꝫ euchariſtiã ſumit duplici ex cauſa po
teſt hoc ignorare. Primo ex inſufficientia.
ſcdo ex negligẽtia. Primo inq̃ ex inſuffi-
cientia non ex omiſſione debite negligentie
quam per ſe ⁊ ꝯſilia peritorum tenet homo
diligentius adhibere. Sed quia de lege cõ-
muni certus eſſe non poteſt vtrum penite-
at digne ſicut Eccs. ix. ait. neſcit homo vtrũ
amore vel odio dignus ſit. Et talis ſic acce-
dens ad ſanctam cõmunionẽ mĩme mortali
ter peccat. Sed quattuor bona ex tali cõmu
nione conſequi poteſt ſi ꝺuote ſumpſerit cã
Primo quia meretur ſic cõicando. ſcdo q̃
ex hoc poteſt fieri de attrito contritus. ter-
tio quia ſm Augl. virtus ſacramẽti deuote
ſumpti peccatũ reducit ad memoriã penitẽ
tis. De quo poteſt ⁊ debet poſtea peniteret
particulariter confiteri. q̃rto quia ſi nunq̃ de
tali culpa memoriã habet virtute huius ſa-
cramenti ſibi dimittit. Proinde ſm Tho. ꝗ
ſacramentũ ablutio ſcelerũ noiatur. Uel q̃
illa ſcelera impedit: vel quia virtute illius ſa
cramenti deus illa que non ſunt ĩ hominis
ꝯſcientia vel que ſunt oblita dimittit. Aliter
quicunq̃ hoc ſuſciperet ſacramentũ expo-
neret ſe periculo mortalis culpe quod fal-
ſum eſt. Secũdo autem ꝯtingit hoc ex ne
gligentia omittendo debitam diligentiã in
ſe examinare ⁊ debita ꝯſilia poſtulare. For-
te etiam fuit negligens in audiẽdo verbum
dei: vnde illumiari poterat quid ſit malum
ex debito fugiendũ: ⁊ quid ſit bonũ ex debi
to operandum. omiſit quoq̃ ⁊ negligens fuit
querere confeſſorẽ peritum ⁊ diligentẽ: qui
eum diligenter dirigeret ⁊ inſtrueret in pre
dictis. Negligens quoq̃ fuit in captare tem
pus conueniẽs ad diligentẽ ꝯfeſſionem: ſed
ꝓlongauit eam vſq̃ ad q̃dragesime fineꝫ. ⁊
etiã tunc impparatus ⁊ inexamiatus. atq̃
inconſideratꝰ ad illam acceſſit ex ꝯſuetudĩe
potius q̃ ex virtute. Propter hec oĩa ⁊ ꝯſi-
milia non recolit nec illum penitet integre
de cõmiſſis. Propterea cõmunicãdo peccat
mortaliter. quia ſm Scõ. talis eſt ignorantia
craſſa ⁊ ſupina: que eſt contra apoſtoluꝫ. j.
Cor. xj. dicens. Probet autem ſeipſum ho-
mo: ⁊ ſic de pane illo edat ⁊ de calice bibat.
qui eñ manducat ⁊ bibit indigne: iudiciũ ſi-
bi manducat ⁊ bibit non diiudicans corpus
dñi. Secundũ ſigillum eſt ſuperbia: qua
fit vt nolit humiliare homo intelligentiã ſu-
am ad credendũ melioribꝰ ⁊ ſapiẽtioribꝰ ſe.
iuxta illud apoſtoli. ij. Corinth. x. In capti-
uitatem redigẽtes omnẽ intellectũ in obſeq
um chriſti. Et iterum de talibus ad Rhom.
j. dicitur. Obſcuratum eſt inſipiens cor eoꝝ
et dicentes ſe ſapientes eſſe ſtulti facti ſunt.
Hic eſt fumus de quo Apoc. ix. Jo. ait. Aſ-
cendit fumus de puteo abyſſi. ſicut fumꝰ for
nacis magne: ⁊ obſcuratus eſt ſol ⁊ aer ĩ fu
mo putei abyſſi. In quacunq̃ eñi mente ſu
perbia diaboli viget: radios ſolis diuine ſa-
pientie ab ea preſcidit ⁊ puritatẽ eius que ſic
aer ꝑuia debet eſſe radijs ſapientie dei obte
nebrabat ſeu obſcurabat. Diabolus eñi ſi-
cut corpus terreſtre atq̃ opacuꝫ terrena vi-
delicet non celeſti ſapientia plenꝰ radios ei-
us ſapientie a ſe repellit: ⁊ ſe mẽtibus imita
torum ſuorum obijcienſ. vmbram ſuperbie
ſue illis imprimit vt plus ſibi q̃ fidei aut plꝰ
ſibi q̃ pericioribꝰ ſe credere velit. Unde me
rito tales in ꝯſcientia decipiũt. Et huiuſmo
di erat ille de quo dicitur Hiere. xlix. Arro-
gantia tua decepit te: ⁊ ſuperbia cordis tui
extulit te. Unde Auguſtinus. Suꝑbia me-
retur illudi. Tertium vo ſigilluꝫ ſingula-
ritas dici poteſt. quia. ſ. homo ſequẽs ſuum

ꝓprium ſenſum ſe alijs non conformat: nec
cõces bonoꝝ atq̃ peritorum vias imitari dignt
Et de tali ꝯſcientia ꝓpheta ait. Extermina-
uit eam aper de ſilua: ſingularis ferus depa
ſtus eſt eam. Ait eñi extermiauit eam. id eſt.
extra terminos cõmunes poſuit eam. aper
de ſilua. id eſt. ſingularitas mentis. Ac econ
tra de mente humili Geñ. xlix. ſcriptum eſt
myſtice. Iſachar aſinus fortis accubans in-
ter terminos. Iſachar eñi dñm memorans
interꝑtatur: ⁊ ſignt humilem imitatorẽ chri-
ſti: qui memor eſt humilitatis chriſti dicentſ
ad patrem ſuũ Lu. xxij. Pater ſi vis trãſfer
calicem hunc a me. veruntamẽ non mea vo
luntas fiat: ſed tua. Hic eſt aſinus fortis dei
voluntatem: non in ſuo ſed in alioꝝ iudicio
ferens. Propterea accubat ⁊ requieſcit ĩ ter-
mino ⁊ iudicio peritoꝝ ⁊ maioꝝ ſuoꝝ. Atq̃
de ſingulari ſubiungit. Et ſingularis ferus
depaſtus eſt eam. Quia talis ſingularitas
conſumit omne lumen ⁊ iudiciũ ꝯſciẽtie bo
ne. Sicut euenit phariſeo Lu. xviij. de quo
dñs ait. Phariſeus ſtans apud ſe orabat di
cens. Gratias tibi ago deus quia non ſum ſi
cut ceteri hoium. raptores. iniuſti. adulteri.
velut etiam hic publicanꝰ. Ieiuno bis ĩ ſab-
bato: decimas do oium que poſſideo. Et pu
blicanus alonge ſtans nolebat nec oculos
ſuos ad celum leuare: ſed ꝑcutiebat pectus
ſuũ dicens. Deus ꝓpitius eſto mihi pecca-
tori. Et que ſit differẽtia inter iudiciũ ſingu-
laritatis ⁊ iudiciũ humilitatꝭ: ſubiungit dñs
dicens. Amen amen dico vobis: deſcendit
hic iuſtificatus in domũ ſuam ab illo. id eſt.
et non ille. Quartum ſigillũ eſt puſillani-
mitas. qua. ſ. homo ſm iudicium rationis ñ
timenda timet: ⁊ ex puſillanimitate errante
iudicio rationis iudicat eſſe timenda que ti-
meri non debent. Et de talibus ꝓpheta ait.
Illuc trepidauerũt: timore vbi non erat ti-
mor. Sed quia tales aiatiua exhortatiõe in-
digent. Ideo Eſa. xxxv. ꝯuerſantes cum ta
libus admonet dicens. Dicite. ſ. talibus pu-
ſillanimes confortami ⁊ nolite timere. ſ. hoc
inani timore: qui ad deceptionẽ ꝯſciẽtie dia
bolo operante anime dñatur. Aduertendũ
tamen eſt q̃ ſicut ex ꝑcedenti ſermone arti.
j. c. iij. patere poteſt. Aliud eſt ꝯſciẽtia ⁊ ali-
ud eſt ꝯſcientie timor. Similiter aliud eſt qđ
ex puſillanimitate homo animo deliberato
credat q̃ ſpuere in eccleſia ſit mortale: atq̃
aliud eſt quod de hoc timeat nec tamen fir-
miter illud credat. Nam in primo caſu ſicut
ĩ. dicetur qui contra ꝯſcientiã ageret morta-
liter peccaret. In ſcdo vo caſu non. Quia ñ
eſt a diffinitiua ſentẽtia rationis: nec tamen
hmõi omitteret quicquid ſciret diuine bene
placitum voluntati. Quintũ ſigillũ igno-
rantia eſt. Magni eñi periculi ſtatus eſt ig-
norantia. Et vt quidam de ſanctis patribus
ait. Nullum maiorem amicũ diabolus habꝫ
in preſenti ſeculo nequã: q̃ ignorantiã. Hoc
quidem ſigillo claudũtur ⁊ decipiunt oium
infideliũ mentes: ſaracenoꝝ thurcoꝝ iudeo
rum hereticoꝝ ⁊ innũabilis multitudo chriſti
anoꝝ. Proinde Rich. in quodam ſermone
ait. Porte inferi due ſunt: vna ẽ ignorantia
boni: alia vo ẽ ꝯcupiſcẽtia mali. Et iteꝝ. xxx
viij. di. c. ignorantia ſcriptũ eſt. Ignorantia
mater eſt cunctoꝝ erroꝝ. Unde Iſidorꝰ ait.
Ignorantia mater vitioꝝ ⁊ nutrix eſt. Igno
rans quotidie peccat ⁊ ignorat. Unde Gre-
gorius in moral. ait. Qui candoreꝫ lucis ig-
norat: etiam obſcura pro lucidis approbat.
Unde Augꝰ. ſuper pſ. Nemo eſt inſanabi
lior eo: qui ſibi ſanus videtur. Quare in q̃li
bet ſtatu in eccleſia dei: ⁊ in quolibet repies
innũabilem multitudinẽ ignorare que illis
ſunt neceſſaria ad ſalutem ſm ſtatum ſuum
que ignorãtia a culpa mortali ñ liberat neq̃
excuſat. Sicut habetur ex̃ de iniuri. et dam.
da. c. ſi culpa. Et de talibus ad Eph. iiij. ait
apoſtolus. Ambulent in vanitate ſenſus
ſui tenebris obſcuratum habentes intelle-
ctum alienati a via dei per ignorantiã que ẽ
in illis. Sed audiant omnes tales quid dici-
tur. j. Corinth. xiiij. Si quis ignorat ignora
bitur. He ſunt virgines que ignorãtes ⁊ ne
ſcientes deum ignorant ab eo. Quibus vt
dicitur Mat. xxv. dicet dñs. Amen dico vo
bis. Neſcio vos. Et quod mirabilꝰ ẽ. Mul
ti multa ſciunt. ſm Berñ. ſed ſeipſos neſciũt
Similes oculo qui multa videt: ſed ſeipſum
non videt. Contra quos Gregꝰ. ait. Eo ipſo
vehementiꝰ decipit q̃ ſeipſum neſcit. Quot
inſuper ſunt qui credunt incantatiõibꝰ. ario
lis. augurijs ſomnijs breuibus tpm obſer-
uationibꝰ diebus egypciaci. encenijs muni-
tionibꝰ rerum. ſortibus. artibus notorie. et
plerisq̃ ſimilibꝰ. In quibus tñ eſt excecata
ꝯſciẽtia eorum: vt nedum a ſeipſis credant
ſe decipi ⁊ errare: verumetiam predicatori-
bus ꝯfeſſoribus atq̃ doctoribus impugnã-
tibus ſupradicta oĩno rebelles fiant. Nõ cre
dentes ſe hoc modo errare: nec volentes de
preterito intelligere ſe erraſſe. Et ĩ talibꝰ. ij.
Pe. ij. ſcꝑtũ eſt. Hi velut irrõnabilia pecora
ſequunt in his que ignorant blaſphemã-

tes in corruptione ſua pibunt. Hmōi p ely-
mam magum deſignantur. De quo Actuū
xiij. dicit. Qz volēte paulo p̄dicare: elymas
reſiſtebat ei. paulus autem repletus ſpiritu
ſancto intuens in eum dixit. O plene oī do-
lo ⁊ oī fallacia. fili diaboli. inimice omis iu-
ſticie. non deſinis ſubuertere vias dn̄i rectas
Et nunc ecce manus dn̄i ſuper te: ⁊ eris ce-
cus ⁊ non videns ſolem vſqꝫ ad tempus. Et
ↄfeſtim cecidit i eo caligo ⁊ tenebre. Elymas
v̄o qui excecatus erat maleficiū interp̄tatur
vt myſtice inuat qꝫ diuino iudicio ↄſcie in ta
libus excecantur. Sextum ſigillum eſt af
fectio ꝓpria ⁊ ꝓprius amor. Cui ſicut. j. pa-
tebit ↄſcientia faciliter ſe inclinat. demūqꝫ iu
dicat qđ affectat. Jđ Seneca ait. Perijt om-
ne iudicium: cum res tranſit in affectū. Et li
cet omnis inordinata affectio a priuato ⁊ et
ꝓprio amore ſumat originem: necnon facili
ter ad ſuū ſenſum ↄſcientiam trahat: nihilo
minus amor triplex ipſam ↄſcientiā excecat
Primo amor tempalis ſubſtātie. ſcđo amor
carnalis ↄcupicētie: tertio amor mūdial' ex-
cellentie. Primo excecat ↄſcientiaꝫ amor
tempalis ſubſtātie. O quot vſurarij ab ipſa
cupiditate in ↄſciētia excecati. ſm ↄſcientiaꝫ
ſuam lucrū iniuſte recipiunt de vſuris: atqꝫ
ingratos reputant mutua ſuſcipiētes ſi de
illis non remunerāt eos. Quot etiam ho-
die ↄficiunt vſurarios ↄtractus. Vendunt
tempus ⁊c̄ ſimilia opant vt illis videt cū cō-
ſcientia bona. Hec igitur tpalia ſunt in my-
ſterio calida ſtercora: que tobie. ij. excecaue-
runt tobiam. Scđo v̄o excecat amor car-
nalis ↄcupiſcētie. De qua Chryſ. loquens
de ꝓpheta dauid ait. Concupiſcētia exceca-
uit eum. Hec eſt dalila que ſitula interp̄tata
Que Judic. xvj. ſampſoneꝫ que interp̄tat
ſol ꝑdidit: ⁊ eius excecatiōis cauſa fuit.
Tertio v̄o multum excecat amor mūdial' ex
cellentie. Sicut patet Apoc. iij. de illo cui di
ctum eſt. Et dicis quia diues ſum ⁊ locuple-
tatus: ⁊ nullius egeo. Et neſci quia tu es mi
ſer ⁊ miſerabilis ⁊ pauper ⁊ cecus ⁊ nudus.
Hoc quidem vicio excecant in ↄſciētia par-
ciales. Et maxime guelfi ⁊ gybelini qui cum
ſint corde ore ⁊ ope pciales. vel ſalteꝫ aliquē
illoꝝ trium modoꝝ nullam faciūt ſibi ↄſciaꝫ
nec in ↄfeſſiōe nec in vita nec in morte eſſe i
tali ſtatu. Et ſic excecati in eternū piclitant.
ſicut. ſ. ſermone. xxv. et. xxvj. plenius dictū
eſt. ⁊ ſic de multis alijs criminib⁹ dici poteſt
Septimū v̄o ſigillum eſt ꝑplexitas. Scđꝫ
enim Bonauent. in. ij. di. xxxix. Conſcien-
tie triplex dictamen eſt. Aliquando dictat
quod eſt ſm legem dei. aliquando aliquid.
quod eſt preter legem dei. aliquando aliqđ
quod eſt ↄtra legem dei. Et loquitur hic de
dictamine per modū preceptiōis vel ꝓhibi-
tionis non per modū conſilij vel pſuaſiōis
Primo ergo ↄſciētia dictat quod eſt ſꝫ legē
dei. tunc ſimplicit' ligat pro eo qđ ad illa ho-
mo ligatus eſt per ipſam diuinā legem ⁊ cō-
ſcientiā que illi ↄcordat ligatam oſtendit.
Secundo v̄o ſi dictat aliquid quod ſit pret
legem dei. tunc etiam ligat q̄diu manet. vn
de vel tenetur homo ad quod ↄſciētia dictat
implere. vtpote ſi dictat quod neceſſariū ſit
ad ſalutem feſtucam leuare vel ↄſciētiā de-
ponere obligatur. Quia agentes contra cō
ſcientiam diuinā offenſam incurrunt. ex̄ de
elec. c. perpetue. lib. vj. xxviij. q. j. §. ex his.
ex̄ de reſti. ſpol. c. litteras. et de p̄ſcrip. c. vlt.
Tertio autem ſi dictat illud quod ſit con-
tra legem dei: vt occidere patrem fornicari ⁊
ſimilia. Tunc eſt triplex modus dicēdi.
Primus ſm Bonauent. vbi. ſ. qui ait. qꝫ ta
lis conſcientia non ligat ad faciendum vel
non faciendū: ſed ligat ad ſe deponendum
pro eo qꝫ talis conſciētia erronea ſit. repu-
gnans diuine legi: ⁊ neceſſario q̄diu manet
ponit hominem extra ſtatum ſalutis. Et iđ
ipſam deponere neceſſe eſt. Quia ſiue ho-
mo facit quod ſibi conſciētia dictat: ſiue op-
poſitum eius mortaliter peccat. Unde ſi di-
ctat conſciētia qꝫ homo debeat fornicari vel
non. Si fornicetur mortalit' peccat. tūc ſi for
nicatur ſtante tali conſciētia: mortaliter pec-
cat. Non quidem ratione operis quod non
facit: ſed quia deum contemnit dum credit
ſibi dictante conſciētia qꝫ illud nephas opus
deo placet. quod tamen ſibi non placet. Et
de hoc patet exemplum Geñ. xix. de duab⁹
filiabus loth: credentes benefacere ſi cū pa-
tre ſuo dormirent: cum etiam non liceret tē-
pore illo patrem cum filia: vel etiam filiū cū
ꝓpria matre ↄcumbere. Secundus autē
modus dicendi eſt. ſm Petrum de candia
qui ait. Qz erronea conſciētia etiam in his
que ſunt contra deum dictans ligat ad faci-
endum: ſed per accedens ⁊ ſm quid: non p
ſe ⁊ ſimpliciter ſicut conſcientia recta. Per
accidens inq̄. Quia non ligat ad faciendū
inq̄tum erronea: ſed inq̄tum creditur eſſe
iuſta ⁊ recta. Scđm quid inq̄. Quia non li-
gat ſemper: ⁊ in omnem euentum: ſed q̄-
diu habenti ei creditur eſſe recta. Ad depo-
nendum autem etiam eam ſe non obligat

quia nec hoc dictat. Tertius v̄o dicēdi mo-
dus eſt ſm ↄualenſem q̄ vtranqꝫ opinioneꝫ
ↄcordat dicens. Qz erronea ↄſcientia duo
includit. ſ. errorem ⁊ ↄſcientiā. Ratione p̄mi
ligat ad deponendā eam: vinculo diuini p̄-
cepti. Unde apoſtolus ad Eph. iiij. ait. De-
ponite vos ſm priſtinam ↄūſationē vetereꝫ
hominē: qui corrumpit ſm deſideria erroris
Ratione v̄o ſecūdi ligat vinculo ↄſcie ad fa-
ciendū id qđ dictat. Nec tamē eſt ſimpliciter
talis homo ꝑplexus: quia pōt ⁊ debet depo-
nere illam. ⁊ illo ſimplicit' ligat ⁊ ꝓprius et
magis ad deponendū q̄ ad faciendū. Et ſi
de illa p ſe iudicare neſcit debet ↄſulere piti-
ores. ⁊ vbi ſibi deeſt hūanū ↄſiliū: debet ſe p
orōnem ad deū ↄuertere. Hanc queſtioneꝫ
inter queſtiōes ſuas optime atqꝫ pleniſſime
ꝑtractat p̄fatus ↄualenſ de ꝑplexitate. etiaꝫ
vide di. xiij. c. j. et. ij. ⁊ di. xliij. p totum.

De duplici conſciētie extre-mitate. ſ. q̄ conſciētia nimis lar-ga ⁊ nimis ſtricta. Cap. ij.

Ecūdo v̄o ↄſiderem⁹ ↄſcie extre-
mitatē. Duplex eſt eni ↄſciētie ex-
tremitas. Prima q̄ eſt nimis lar
ga. ſcđa q̄ eſt nimis ſtricta. Pri
ma q̄ eſt nimis larga. Et hec ↄſcia generat
in aīa peccatū in ſpm̄ſanctū. ſ. p p̄ſumptio-
nem de dei mia. Cōtra tales p̄ſumētes Eccl.
v. dicit. Ne dixeris peccaui ⁊ qđ mihi acci-
dit triſte. altiſſim⁹ eſt eni patiens redditor.
De ꝓpiciatu pctōꝝ noli eſſe ſine metu: nec
adijcias pctm̄ ſup̄ peccatū. Et ne dicas. Mi
ſericordia dei mag̃ eſt: multitudīs pctōrum
meoꝝ miſerebit. Et tunc ſubdit ibidem. Et
non tardes ↄuerti ad dn̄m: ⁊ ne differas de
die in dieꝫ. Subito eni veniet ira illius: ⁊ in
tp̄e vindicte diſperdet te. Et iterum dr̄ Eccl.
viij. Eteni quia nō cito ꝓfert ſnīa ↄtra ma-
los: filij hoīum ꝑpetrant mala abſqꝫ vllo ti-
more. Scđa v̄o ↄſcia ē nimis ſtricta ⁊ h̄ ge
nerat aliud pctm̄ i ſpm̄ſctm̄. ſ. deſꝑationem.
Scđm v̄o Sco. in. iiij. ſuo diabolus pctōri-
bus in vita ſua peccādo facit ſꝑare i mīa dei
In fine autē vite eoꝝ oſtēdendo multitudi-
nem magnitudinē ingr̄itudinē ⁊ turpitudi-
nem pctōꝝ in deſperationē inducit eos atqꝫ
compellit: ita qꝫ oīno reſurgē a malo ↄtem-
nant. Et de tali deſꝑato dr̄ Prou. xviij. Im
pius cū in ꝓfundū pctōꝝ deuenerit ↄtem-
nit. ⁊ ſequit eum ignominia ⁊ opprobriū in
ſempiternū. Sic deſꝑauit cayn Geñ. iiij. di-
cens. Maior eſt iniq̄tas mea q̄ vt veniā me
rear. Sic etiam deſꝑauit iudas: qui vt dicit
Mat. xxvij. abiēs deſperat⁹ laqueo ſe ſuſpē
dit. Contra igitur vtrāqꝫ ↄſciam ⁊ p̄ſumen-
tem ꝓpt' latitudinē. ⁊ deſperantē ꝓpter ar-
titudinē Eccl. v. ait. Mia eni ⁊ ira ab illo ci-
to approximāt. Ait eni. Mia. ſ. in volētes de
ſperare licet pctōres fuerit ⁊ voluerint pe-
niteri. Et ira. ſ. in volētes p̄ſumē ab illo. ſcꝫ
deo cito approximāt. Et ſubdit. ⁊ in pctōres
ſcꝫ vtroqꝫ modo predicto extremos ira illi⁹
Et iterū. xvj. c. ait. Mia eni ⁊ ira eſt cum illo
Mia. ſ. in volentes deſꝑare. ⁊ ira. ſ. in volē-
tes p̄ſumere. Et ſequit. Potens eſt exoratio
et effundens iram: quia potens eſt apđ deū
exoratio pctōris ⁊ deſperare volentis. Et. ſ.
potēs eſt deus. effundens iram. ſ. ↄtra au-
daciam de ſua mia preſumenti. Et ſubdit q̄
vtraqꝫ ſm miam ſuam ſic ⁊ correctio illi⁹ ho-
minem ſm opera ſua. ſ. p̄ſumptuoſa vel de-
ſperata iudicabit. He igitur duplices ↄſciē-
tie extreme ꝑuerſitates Mat. xij. eſſe dicun-
tur irremiſſibiles in p̄nti ſeculo ⁊ in futuro.
Non quia dimitti non poſſunt: ſed ꝓpt' q̄t-
tuor dimittunt. Primo quia nunq̄ aut ra-
ro dimittunt in hoc ſeculo. q̄tum ad culpaꝫ
et modicum. Et quaſi nihil dimittit eis i futu-
rum q̄tum ad penam. Secūdo quia non
legitur alicui fuiſſe dimiſſa: ꝓpter quod di-
cuntur irremiſſibilia. Sicut etiam melchiſe-
dech dicitur fuiſſe ſine patre: quia non legi-
tur de eius patre. Tertio quia aduerſat fon
ti charitatis: qui eſt ſpūſanct⁹. Quarto ꝓ-
pter hoīs impotentiam. Quia vix poteſt ſe
homo preparare ad talem gratiā: quem tanto
rum ſcelerum moles premit ad damnatio-
nem eternam. Iteꝫ preter ea preſumptio fa-
cit dicere malum bonū: deſperatio autē bo-
num malum. Unde vtraqꝫ irremiſſibis ma
ledictione meretur plecti. De qua Eſa. v. di
citur. Ue qui dicitis malum bonū: ⁊ bonuꝫ
malum. Malum eſt p̄ſumptio quam illi aſ-
ſumunt: bonum eſt ſpes quam deſperati re
ſpuunt. Et de eiſdem ſubdit. Ponentes te-
nebras lucem: ⁊ lucem tenebras. Ponentes
amarū in dulce: ⁊ dulce in amaruꝫ. Que eo
dem ſenſu ⁊ ordine exponi habent. Notan-
dum eſt tamen qꝫ ſi in vtraqꝫ ↄſcientie extre-
mitate imineat graue periculuꝫ. ⁊ vtraqꝫ ex
tremitas fugienda ⁊ abhorrenda ſit: larga
tamen perículoſior eſt ſicuti naturali exem-
plo patet. Aſſerunt eni naturales qꝫ quedā
aīalia latas habent venas: ⁊ quedā ſtrictas.
Illa q̄ h̄nt latas citi⁹ veneno inficiunt: atqꝫ ſi
ſic velociter ea q̄ ſtrictas h̄nt venas eo qꝫ ar-

tirudo venarũ meatũ ad cor habeat retarda
re.ne ad illud venenũ tam cito decurrat. Sic
etiam ꝯtingit moraliť de ꝯſcia larga ⁊ ſtricta
et de veneno mortalis culpe.

De apertione ſeptem ſigillorum conſcie tenebroſe ⁊ obcecate: ⁊ quõ per ſeptem gratias illuſtratur. Cap. iij.

Tertio ꝯſideremus ꝯſcie ſerenita-
tem vel claritatẽ. ex qua.ſ. vndiqꝫ
illuſtrať ⁊ reformať. Primo eniꝫ
illuſtrať cecitas. ſcd̃o reformať extremitas.
Primo eni videam⁹ quõ illuſtrať cecitas. õ
hoc eni Apoc. x. in p̃ncipio diciť. Uidi an-
gelum fortem deſcendentẽ de celo amictuꝫ
nube: ⁊ iris in capite eius. facies eius erat vt
ſol: ⁊ pedes eius tanq̃ colũna ignis. ⁊ habe
bat in manu ſua libellũ apertũ. Et poſuit pe
dem ſuũ dexterũ ſup mare: ſiniſtrũ aũt ſup
terram. In q̃bus ſacratiſſimis verbis ſeptẽ
gratie exprimunť oppoſite ſeptẽ ſigillis p̃di-
ctis p quas tenebroſe ꝯſcie illuſtranť: ⁊ p ef-
fectũ in hoc angelo denotanť. Prima ẽ gra-
tia ſtrenuitatis. ſcd̃a hũilitatis. tertia cõitatis.
q̃rta magnimitatis q̃nta luioſitatis. ſexta amo
roſitatis: ſeptima claritatis. Prima gratia
Primo q̃dem ꝯtra negligẽtiã datur gr̃a ſtrẽ
nuitatis. De q̃ Jo. s̃. ait. Uidi angelũ fortem
Quis eſt hic angelus niſi angelica gr̃a a dõ
angelorum miſterio ad illuiatione hũane ꝯſciẽ
tie diſpẽſata? Hic eni diciť fortis ab effectu:
eo q̃ p̃ueniens gr̃a ad negligẽtiã ꝓpulſan-
dam mentẽ excitãs. ſtrenuitatẽ inſpirat: vt
homo diligenť diſcutiat ꝯſciãm ſuã. Et hic ẽ
ille ſpũs veritatis: de quo Jo. xvj. ſcriptũ eſt.
Cũ venerit ille ſpũs veritatis arguet mundũ
id eſt. mũdanã aiaꝫ de pctõ. ſ. negligẽtie: q̄r
videlicet in exaiando ⁊ diſcutiẽdo inq̃natã
ꝯſciam ſuam negligẽs fuit. Scd̃a gr̃a.
Scd̃o ꝯtra ſupbiã datur gr̃a hũilitatis. Un-
de õ ea ſubdit Jo. ibi. s̃. deſcendẽtẽ de celo
Quia talis gr̃a non ſolũ de ſummis celorũ
datur: verũetiam q̄r altitudinẽ ſpũs ⁊ men-
tis ſupbiã ad ſuipſi⁹ ꝯſideratione inclinat
Et h̃ ꝓpter p̃cedentẽ ſtrenuã ſui ꝯſideratio
nem a dño diſpẽſať. Proinde Jaco. iiij. diciť
Supbis de⁹ reſiſtit: humilib⁹ aũt dat gr̃am
ſcꝫ ſue cognitiõis. Et iterũ Apoc. iij. ad ta-
lem humilẽ chriſtus ait. Ecce dedi coram te
oſtium. ſ. ꝯſcie tue apertũ: vt. ſ. poſſis exami
nare teipſum. Et ſubdiť. Quia modicaꝫ ha
bes virtutẽ. i. habes hũilitatẽ: que facit ho-
minem ſeipſum paruũ ⁊ modicũ reputare.
Tertia gr̃a Tertio ꝯtra ſingularitateꝫ
datur gratia cõitatis. Nam ingreſſus homo
ad ſeipſum vbi ſe ſingularẽ extimabat mo-
dicitatẽ nihileitatẽ ⁊ culpabilitatẽ ꝯſiderãs
ſingularẽ ſe repit in peccatis atqꝫ cõitati bene
viuentiũ ſe ꝯformet. Et de hoc Jo. ſubdit.
amictũ nube. Nubes eni denſa eſt. ⁊ cõiter
pluit. In cui⁹ denſitate denſitas tenebroſe ⁊
denſe ꝯſcie denotať. In cui⁹ pſona ꝓph̃a ait
Comp̃henderũt me iniq̃tates mee: ⁊ nõ po-
tui vt viderẽ. ſ. ꝯſciam meã denſam ⁊ tene-
broſam. In pluuia võ denotať compũctio
lachrymoſa. Nam ꝯſcia recog̃ſcẽs ſeipſam:
reſoluiť in pluuiã lachrymoſe compũctiõis
Unde de ſe ꝓpheta ait. Fuerũt mihi lachry
me mee panes die ac nocte: dũ diciť mihi q̃-
tidie. i. ꝯſcie mee. vbi eſt deus tuus. ſ. quem
tũ offendiſti In pluuia cõiter facta q̄r pluit
dñs ſup iuſtos ⁊ iniuſtos: vt d̄r Mat. v. Cõis
ꝯũſatio cũ ꝯſcie puritate cũ bonis ⁊ maľ me
rito iudicať. iuxta illud apľi ad Rhoma. xij.
Non alta ſapiẽtes ſed hũilib⁹ ꝯſentiẽtes. ſ. ĩ
his que ſunt ꝯtra deũ. Quarta gratia.
Quarto ꝯtra puſillanimitatẽ infundiť gra
tia magnimitatis: que ex deſcendẽte pluuia
lachrymarum ꝓpter exhortationẽ ꝯſcie ortum
habet. Ideo Joh̃. ſubdit. Et iris in capite ei
us. Iris eni timorẽ dei ſig̃t. Ad cui⁹ intelli-
gentiã eſt notandũ q̃ cũ noe expertus fuiſſꝫ ex
terminiũ mũdi p diluuiũ generale. tot⁹ tre-
mefactus ne iterũ diluuiũ inũdaret q̃tidie:
ſm Joſephũ orauit deũ ne h̃ fieret. Propte
rea motus dñs cũ eo pepigit fedus: q̃ nõ vl
tra fieret diluuiũ ſup terraꝫ. Unde Geñ. ix.
dñs dixit ad noe ⁊ ad filios ſuos. Arcũ meũ
ponã in nubib⁹ celi: ⁊ erit ſignũ federis inter
me ⁊ inter terrã. Ex quo q̃dem comp̃hendi
poteſt: q̃ iris eſt ſignũ duorum iudiciorum Pri
mo iudicij facti p aquã: ſed iam nõ vlter⁹ fa-
ciendi ne timeatur. Scd̃o iudicij futuri p ig-
nem: vt expecteť ⁊ timeať. In horum myſteriũ
duos colores iris p̃ncipaliť habet. ſ. ceruleũ
qui aqueus eſt ⁊ eſt exterior que p̃terijt: et
rubrũ ineſt igneus ⁊ eſt interior quia eſt fu-
turus. ſ. in vltimo iudicio mũdi. Et in h̃ iris
prefigurat timorẽ. Caput igitur angeli. nec
ſupra iridem leuabať nec ad terrã viliter et
puſillanimiť inclinabať: vt magnimitas my
ſtice p̃figureť. que inter p̃ſumptionẽ ⁊ puſil
lanimitatẽ in medio ꝯſtituta. Ab iride. i. a ti
more comprimiť ne preſumat: ⁊ ã terra eri-
gitur ne in puſillanimitatẽ ruat. Ex quo pa
tet q̃ magnimitas eſt ſpontanea rerum diſ-

ficilium aggreſſio inter p̃ſumptionẽ ⁊ puſil-
lanimitatẽ diuinit⁹ ꝯſtituta. ⁊ hec eſt que a
ꝯſciẽtia puſillanimitatẽ excludit. Quinta
gratia Quinto contra ignorantiã lumio-
ſitatis a deo datur. Unde de hoc Joh̃. ſub-
dit. Et facies eius erat vt ſol. Quid p facieꝫ
ſm Greg. niſi noticia deſignať? Per faciem
eni maxime hoies ſe inuicem recognoſcunt
ſol quoqꝫ indicat lumen dei. Facies igiť hu
ius angeli diciť eſſe vt ſol: quia ꝯtra ꝯſcien-
tie ignorantiã. diuinũ lumen eius celit⁹ in-
fundiť vt in tali lumine intelligat ⁊ cogno-
ſcat peccata ſua que antea ſibi occulta erant
Ut verificeť qđ ꝓpheta inquit. In lumine
tuo videbim⁹ lumen. ſ. in ꝯſciẽtia nr̃a. Pro
hoc lumine ps̃. orabat dñm dicens. Faciem
tuam illumina ſuper ſeruũ tuũ. Et iterũ ait
Illumina oculos meos ne vnq̃ obdormiaꝫ
in morte. ſ. mortalis culpe. Et in pſona talis
illumiati. atqꝫ de tali dono deo regnãs Eccl
ij. diciť. In ſapientia eius luxit anima mea
id eſt. ꝯſciẽtia mea: ⁊ ignorãtias meas illuia
uit. Sexta gratia Sexto cõtra affectio-
nem ꝓpriam ſeu contra ꝓprium amorẽ. eſt
gratia amoroſitatis ſiue etiam ardentis cha-
ritatis. Et de hac Joh̃. ait. Et pedes ei⁹ tãq̃
columna ignis. In pedibus eni affectiones
notantur: quibus anima de ſtatu ad ſtatum
ꝓficit quaſi de loco ad locum. Hi ſunt pedeſ
quos Job. xxix. optabat lauari butyro. q̃s
mihi inquit tribuat vt ſim iuxta menſes pri-
ſtinos. Et ſequiť. Quando lauabaꝫ pedes
meos butyro Porro tũc pedes butyro lauã
tur: cum affectiões deuotiõis vbertate im-
pinguanť. Hi ſiquidem pedes tunc ſunt ſicͤ
colũna ignis: cum in eis ſimul cum ꝯſtantia
et rectitudine ad ipſum deũ eſt ardor diuini
amoris. per quem extinguiť ꝓprius amor q̃
ꝯſcientie excecanť. Septima gratia Se
ptimo contra pplexitatẽ eſt gratia claritatis
Et de hac Joh̃. ſubdit dicens. Et habebat ĩ
manu libellum apertum. Triplex eſt eni p-
plexitas. vt oẽm pplexitatem iudicem⁹ hãc
claritatis gratiam declarare. Prima võ p
plexitas eſt intelligentie verborum ſacre ſcrip-
ture: que q̃nqꝫ videnť ſibiinuicẽ repugnare
Hanc pplexitatẽ docet ſoluere hec gratia p
diſtinctionẽ ⁊ ꝯſiderationẽ cauſarum dicen
di vtrunqꝫ. Secunda pplexitas faciẽdorum
De qua apoſtolus ait ad Rhoñ. viij. Quid
oremus ſicut oportet neſcim⁹. Hanc q̃ꝫ docꝫ
ſoluere hec gratia per ſpirituſſancti inſpira-
tionem qui eſt vnctio docens de oĩbus per
meritũ orõnis. Unde diciť Jac. j. Si q̃s ex
veſtrum indiget ſapiẽtia poſtulet a deo qui
dat omnibus affluenter ⁊ non improperat et
dabitur ei. Poſtulet autem in fide nihil heſi
tans. Et iterum. ij. Paraľ. xx. Cum ignore-
mus quid facere debeam⁹: hoc ſolum habe
mus reſidui vt oculos noſtros dirigamus
ad te dñe. Tertia võ pplexitas eſt ineuita
bilitas peccandi. De qua in precedẽti dictuꝫ
eſt. Et hanc pplexitatẽ hec gratia docet ſol-
uere per depoſitionẽ erronee ꝯſcientie.

De extreme cõſcie reformatiõe.

Secũdo videamus quõ extrema ꝯſcien-
tia reformať. Due eni bone affectiões p̃nci-
paliter ꝯſcientiã extremam reformãt. ſ. ſpes
et timor. Unde ſpes reformat deſperatio-
nem: ⁊ timor reformat p̃ſumptioneꝫ. Et de
his duobus dicitur a Johãne. Et poſuit pe
dem ſuũ dextrum ſuper mare: ⁊ ſiniſtrũ ſu-
per terram. Duo ſiquidem huius angeli pe
des due predicte reformatiões affectionis
ſunt: quibus in ꝯſcientijs extremis angeli-
ca gratia ꝓficit ad reformatonẽ earũ. Pes
dexter eſt mia dei: qua relinquentes ꝯſciẽtie
artitudinẽ ⁊ deſperationẽ ꝓmouemur ĩ bo
num. Et hunc pedem poſuit angelus ſuper
mare. Mare eni agitať per turbines ⁊ ꝓcel
las: ⁊ amarũ eſt cum potať. Et per hoc ſtri-
cte ꝯſciẽtie amaritudo ⁊ vexatio ſignata eſt.
Ad quam Hieremias Threñ. ij. ait. Mag̃ ẽ
velut mare ꝯtritio tua. Pes võ ſiniſter ẽ ti-
mor de iuſticia dei: quo relinq̃ntes ꝯſcientie
largitatem atqꝫ p̃ſumptioneꝫ retrahimur a
mortalibus culpis. Et hũc pedem poſuit an
gelus ſuper terram. id eſt. ſuper largam cõ-
ſcientiã ⁊ terrenã: compeſcens p timorẽ ſuã
p̃ſumptionẽ. De his duobus pedibus ſpiri
tualiť ꝓph̃a vtriqꝫ ꝯſciẽtie extreme ait. Spe
ra in dño o ꝯſcientia arta: ⁊ fac bonitatem o
ꝯſcientia larga. Pro hac gratia ꝯſcientiam
extremam reformãte acquirẽda ⁊ impetrã-
da Mat. xxiiij. docebat orare nos dñs di-
cens. Orate ne fiat fuga veſtra hyeme: vel
ſabbato. Hyeme eni fugiunt a facie dei. id ẽ
ſe fugere arbitranť. quilibet de dei mia de-
ſperantes ꝓpter ꝯſcientiã artam. Sabbato
võ fugiunt. ſ. de iuſticia dei. de dei mia p̃ſu-
mentes: qui quieſcere in peccatis eligũt. fal
ſe p̃ſumentes de mia eius. Cum igitur ꝯſciẽ
tie extreme hoc quadruplici modo reforma
te dicere poterunt cum ps̃. Adorabim⁹ ĩ lo-
co vbi ſteterunt pedes eius. Locus ſiq̃dem
pedum chriſti luminoſa atqꝫ reformata ꝯſci
entia eſt. Que ex vna parte cauens artitu-

dinem ⁊ deſperationē. ſperat in miā dei ⁊ ex
alia parte cauens largitatē ⁊ pſumptionem
timet iuſticiam eius. Et in hoc ſolūmodo ve
re adoratur dñs: quando cum tali ꝯſcientia
illuminata ⁊ reformata honorať

Articulus. ij. quomodo ſynderesis conſcientiam erroneam tripliciter arguere ſolet.

S Ecundus vero male ꝯſcientie ſtatꝰ
eſt rephenſionis. Quia ait ſynde
reſis ad ꝯſcientiā erroneam argu
am te. ſ. de erroribus tuis. Syn-
dereſis eni eſt aduerſariꝰ ille de quo Mat.
v. dñs ammonēs ꝯſcientiā dicit ei. Eſto con
ſentiens adūſario tuo. id eſt. ſyndereſi: duꝫ
es in via cum eo. id eſt. dum peregrina es i
preſenti vita fac ſcḋm eius inſtinctum. ne for-
te tradat te aduerſariꝰ tuus iudici. ſ. iuſto ꝙ
eſt deus. ⁊ ne iudex tradat te miniſtro. id ē.
demoni infernali. ⁊ in carcerē. ſ. inferni mit-
taris. Amen dico tibi nō exibis inde donec
reddas nouiſſimū quadrantē. Quaſi dicat
Sed quia nunqꝫ reddes. ideo inde nunqꝫ
egredieris. Porro tunc ꝯſcientia predicto
modo ſuo aduerſario ꝯſentit: cum ſe ab om
niū offenſione dei cuſtodit. Hoc eſt cum cō-
ſeruat ad deum fidem ſpem ⁊ charitatē obe
dientiam atqꝫ oium mādatoꝝ impletionem
ad ſeipſum ſenſuū mortificationē. cuſtodiā
cordis ⁊ oris: ⁊ odium carnis ⁊ ꝓprie volun
tatis. Ad proximū fraternalē dilectionē pie
tatem patientiā atqꝫ humilitateꝫ. Ad vſum
mūdanarū rerum tēpantiam ⁊ ſobrietate
Ad omnia ſacra cuſtodiam reuerentiā ⁊ hu
milem ſeruitutē ⁊ cetera ꝯſimilia. Arguit ta
men talis aduerſariꝰ ꝯſcientiā erroneā ma-
xime quo ad tria. Primo vero arguit eam ꝙ
ad ſuū principiū. ſecūdo quo ad ſuū proceſ-
ſum: tertio arguit eam quo ad ſuū terminū

Unde error conſciētie initiū ſumit ⁊ vnde non conſciētie originem habet. Capitulū. j.

P Rimo quidem ſyndereſis arguit
erroneam ꝯſcientiā quo ad ſuuꝫ
ꝑncipium. Ad cuius intelligentiā
aduertendū eſt ꝙ ſcḋm Ariſtoť. vij
ethic. ratio in eligēdis ac fugiendis quibuſ
dam vtitur vt dicitur ſylogiſmus. In ſylo-
giſmo aūt tria ꝯſiderant ſcḋm tres ꝓpoſitiōeſ:
ex q̄rum duabus tertia cōcludiť. Sic eſt eti-
am in ꝓpoſito dum ratio in opandis ex vni
uerſalibꝰ principijs circa particularia iudi-
cium aſſumit. ⁊ vniuerſalia ꝑncipia iuri ad
ſyndereſim ſpectant. Rōnes autem magis
appropriate ad opus ad habitus pertinent.
ideo ſyndereſis in hoc ſylogiſmo quaſi ma-
iorem miniſtrat. cuius ꝯſideratio eſt actus
ſyndereſis. Sed ratio ſuperior vel inferior
miniſtrat minorē: quia eius ꝯſideratio ē eiꝰ
actus. Sed ꝯſideratio ꝯcluſiōis elicite ipſiꝰ
ꝯſcientie ꝯſideratio eſt. Verbi gratia. Syn-
dereſis hanc maiorem ꝓponit. omne malū
vitandū eſt. tunc ratio ſuperior hanc ſubſu
mit. Adulteriū eſt malum quia diuina lege
ꝓhibitū. ſiue ratio inferior aſſumit iſtam qꝛ
eſt malū cum ſit iniuſtum ⁊ inhoneſtū. Con
cluſio autem eſt hec. adulteriū ideo eſſe vitā
dum. ⁊ hec ad ꝯſcientiā ptinet. Pertinet au-
tem hoc indifferenter ad ꝯſcientiā: ſiue ſit ḋ
preterito ſiue de preſenti. ⁊ precauet ḋ futu-
ro Preterita quoqꝫ reſpicit vt qñ ꝯſciētia mē
tem de hoc qḋ ſibi ꝯſcientia eſt reprehendit
Sicut eſt de malo cōmiſſo vel de bono omiſ
ſo. Preſentia vero reſpicit: ꝯtradicēdo ei cuiꝰ
per ꝯſcientiā habemus oppoſitum. Futura
quoqꝫ precauet ⁊ reſpicit: vt quando inſtru
it vel ſtimulat mentem ad ea facienda vel vi
tanda ad que ꝯſcientia iudicat nos teneri.
Qꝛ autem ꝯſcientia extendat ſe ad hec tria
tempora: ſatis palaꝫ colligi poteſt ex deſcri-
ptionibꝰ ⁊ diffinitiōibꝰ ſyndereſis ⁊ ꝯſcien-
tie. De quibus in ſermone ꝑcedenti. arti. j.
ij. et. iij. dicebať. Ex his igitur patere poteſt
ꝙ hoc nomen ꝯſcientia componiť ex hac ꝯ-
poſitione con. ⁊ hoc noie ſcientia. Unde cō-
ſcientia dicit duo. Primo ſcientiaꝫ ⁊ ſcḋm hoc
ꝯſcientia eſt habitus naturalis non ſolū co-
gnitiuus: ſed etiam motiuus. Inclinat eni
animam ad ꝓſecutionē boni: ⁊ fugam mali
Sicut ſupra patere potuit in pmo arti. pre-
cedentis ſermonis. Secūdo ꝯſcientia dicit
acceptionem ex parte rationis quod notať
in hac ꝯpoſitione con.. Primo igitur mo
do prout ꝯſcientia ſcientiam in ſe includat.
habet ſe ſicut ſupius ⁊ ꝯiungitur ſyndereſi
et ſemper eſt recta. Secundo magis ꝯiungi
tur rationi ⁊ ſic ſe habet ſicut inferius: ⁊ hoc
modo recipit errorem ⁊ ꝯturbationē. In ſci
entia autem ex parte inferiori bñ poteſt con
tingere error. Nam ratio cui ꝯſcientia iun-
gitur ex parte inferiori ſicut predictum ē ha
bet verſari circa pticularia in quibus ꝯtin-
git ſepe errare. Ex his patet ꝙ non ex ſynde
reſi contingit ꝯſcientiam errare: ſed per er-
rorem rationis. Sicut patet in heretico cui
dictat ꝯſcientia ꝙ pmittat ſe potius combu-
ri qꝫ ꝙ iuret: quia ratio ſupior peruerſa eſt i
hoc ꝙ credit iuramentū ſimpliciter ꝓhibitū
ꝓpter hec oia ſyndereſis conſiderato princi
pio erroris ꝯſcientie ait illi. Arguam te. ſ. a
ꝑncipio tui erroris.

Qꝫti criminis ſit erronea conſcientia multipliciter demōſtratur. Capitulum. ij.

S Ecundo ſyndereſis arguit erro-
neam ꝯſcientiā quo ad ſuū ꝓceſ-
ſum. Scḋm eni ꝯualenſem in q̄ſti
onibus diſputatis. Quia eni errare in ꝯſci-
entia peccatū eſt cum erronea ꝯſciētia ſit lex
iniqua. ideo ſuū ꝯditorē non excuſat a cul-
pa. iuxta illud Eſa. x. Ve qui condunt legeſ
iniquas. Conſciētia eni erronea lex eſt iniq̄:
ideo ſimpliciter non excuſat. ſed magis pec
catū aggrauat aut facit. Ad huius tamen in
telligentiā notandū eſt: ꝙ ꝯſcientia tripliciť
errat. Primo in differētia: iudicans eſſe ꝓ-
hibita vel precepta. Scḋo ecōuerſo ꝓhibita
vel precepta: iudicat eſſe in differētia. Ter-
tio iudicans eſſe ꝓhibitiōes ꝑcepta: vel ecō-
uerſo: In primo caſu non excuſat: ſed illaq̄-
at ⁊ ꝯdemnat. In ſcḋo vero ⁊ tertio caſibꝰ ꝯſi-
derandū eſt ꝙ ꝯſciētia erronea icludit duo.
Primo ꝯſcientiā putatiuā. ſcḋo errorē. Ex ꝑ
mo vero excuſať peccatū pro tanto ꝙ minus
ꝯtemnit qñ putat fornicari non eſſe peccatū
et ideo fornicať. Sed ꝓ tanto aggrauat: qꝛ
libidinoſus ⁊ ſecurus peccat. Et de talibus
dicitur Hiere. iiij. Sapiētes ſunt vt faciant
mala. Quo ad ſcḋm diſtinguendū eſt. Cuꝫ
eni omnis errans ſit ignorans vt dicit Au-
gu. in enchiri. xvij. Triplex error eſt ſic etiā
eſt triplex eſt ignorātia. Prima eſt eni igno-
rantia negatiōis. ſcḋa eſt priuatiōis: tertia
eſt diſpoſitiōis. Prima itaqꝫ eſt ignorātia
negationis que diciť ſimplex neſciētia man
datoꝝ. Et de hac ait Augꝰ. in libro de grā et
libero arbitrio ꝙ excuſat: ſed non ſic excu-
ſat vt ſempiterno igne non ardeat. ſi iḋ non
credidit quia non audiuit: ſed forte vt minꝰ
ardeat. Et ſic patet ꝙ non excuſať a mortali
culpa: ſed forte vt minus ſit ⁊ vt minus pu-
niatur. Forte dicit licet minꝰ ꝯtemnat ꝓpť
ꝯſcientiā: tamen libidinoſiꝰ ⁊ ſecurius ex h
in peccato ſe imergit. Et ideo nocet tm̄ ex p-
te vna qꝫtum excuſat ex parte altera. Se-
cunda eſt ignorantia ꝓuationis. quia. ſ. pri-
uat cognitionē eorum que ſcire neceſſe eſt.
Et hec eſt illorum qui ſcire nolunt. Et talis
ignorantia non excuſat: ſed accuſat. Unde
ſuper illud Lu. xij. Seruꝰ qui cognouit vo
luntatem dñi ſui. ⁊ non ſe ꝑparauerit ⁊ nō fe-
cerit voluntatē eius: plagis vapulabit mul-
tis. Ibi glo. ait. Qui. ſ. ſcire nolunt ⁊ poſſūt
non ignorātes ſed ꝯtemptores iudicanť.
Tertia eſt ignorātia diſpoſitiōis. ſ. qñ quis
non tm̄ neſcit nec ſcire vult. ſed etiam diſpo
ſitionē vel habitum neſciēdi induit. qua ve-
ritatem impugnat. Et de talibꝰ Job. xxiiij.
ait. Ipſi fuerūt rebelles lumini neſcierūt vias
eius: nec reuerſi ſunt per ſemitas eius. ſ. qꝛ
tales raro illuminanť exigente eorūꝫ culpa
Et hec ignorantia eſt ꝓprie i ꝯſcientia erro-
nea: quia dictať contra ꝓhibitiōes ⁊ prece-
pta. Hec autem eſt illa ignorātia. de qua. j.
Corinth. xiiij. apoſtolus ait. Scribo vobis
dñi mandata. Si quis autem ignorat igno-
rabiť. Glo.. id eſt. reprobabiť. Et hec igno-
rantia minus excuſat ⁊ plus aggrauat. Et
ideo ꝯſcientia erronea ſimpliciť non excu-
ſat ſed in aliquibus magis aggrauat. ſ. quo
ad ꝯtemptum diſcendi. ⁊ libidinē delectan-
di. De malicia etiam tertie ignorātie latius
dictum eſt. ſ. ſermone. xxj. artiij. c. vij. ꝑ to-
tum. Incidenter ꝓpter ſupius dicta merito
queri poteſt vtrū erronea ꝯſcientia plus li-
get qꝫ preceptū prelati de indifferentibꝰ que
precipe poteſt. Dicendū ſcḋm ꝯualenſem vbi
ſ. Qꝛ obediens prelato contra ꝯſcientiā aut
captiuat ꝯſcientie iudiciū. affectum vel effe-
ctum. vt ſubdens ſe prelati precepto aut fa-
cit contra ꝯſcientiā ⁊ affectum voluntatis:
obediens prelato timore animi vel amore i-
ordinato. In primo caſu faciēdo ꝯtra ꝯſciē-
tiam non peccat ſed meretur: licet ꝯſcientiā
deponere non poſſet vel non deponat. Si-
cut non valens reſpondere ratiōibus ꝯtra
fidem catholicam illatis: captiuāſ tamen vo
luntatem ille obediens deo meretur. iuxta
illud apoſtoli. ij. Cor. x. In captiuitatē re-
digens omnē intellectū in obſequiū chriſti.
In ſcḋo vero caſu peccat. ſed minus qꝫ ſi face-
ret contra preceptū prelati. Primo qꝛ agēs
contra preceptū prelati magis ꝯtemnēt deū
quia ꝯtemnens prelatum. non autem ꝯtem
nens ꝯſcientiā erroneam ꝯtemnit deū. Un-
de Bern. de precep. et diſpen. c. ix. ait. Deꝰ
ſibi coequari quodāmodo reputat prelato-
rum reuerentiā ⁊ ꝯtemptum: ꝯteſtans eis qui
vos audit me audit: ⁊ qui vos ſpernit me
ſpernit. Si autem dicať ꝙ hoc eſt verum qñ
ꝯſcientia ſubditi ſcit preceptū prelati eſſe ſcḋm
deum: quod neſcit errans. Rñdet Bern.
Quicquid homo vice dei precepit quod nō

ſit certum deo diſplicẽ: haut ſecus oino accipiendũ eſt ꝙ ſi deus preciperet. Secũdo ꝙ talꝭ prelatum imo totum collegiũ magis offendit ⁊ ſcandalizat ꝙ ſi contra ꝓpriam ↄſcientiam faceret. Tertio quia ſe magis ad malũ diſponere ſolet ⁊ ad inobedientiã: ⁊ ad rebellionẽ ⁊ ad ſequendũ ꝓprium. ⁊ ad puertendũ veritatis iudiciũ. De quo dicit Eſa. v. Ve qui ſapiẽtes eſtis in oculis veſtris: et corã vobiſmetipſis prudentes. Hec ↄualẽt.

Qꝛ per ſeptem gradus in profundum peccatoꝝ erronea conſcientia ruit. Capitulum. iij.

t Ertio quoqꝫ ipſa ſynderefis ipaꝫ ↄſcientiã arguit quo ad ſuũ terminum: qui qdem eſt peccatoꝝ profundũ. De q Prouerb. xviij. dicit Peccatoꝛ cum in ꝓfundũ pctõꝝ venerit: cõtemnit. Septem eni ſunt gdus p quos erronea ↄſcientia ruit in ꝓfundũ pctõꝝ atqꝫ errorum. Eſt eni peccatũ erronee ↄſciẽtie. Primo importabile. ſcdo graue. tertio leue. qrto inſenſibile. qnto delectabile. ſexto deſiderabile: et ſeptimo defenſabile. Primo inꝙ eſt peccatũ ↄſciẽtie importabile. Mẽs eni inſueta peccatis ⁊ maxie ſi qñqꝫ aſſueta fuit in bonis. cũ grauiter peccat apparet illi adeo importabile onus: vt viuẽs in infernuꝫ ſibi deſcendere videat. De talibus ait pſ. Deſcendãt in infernũ viuẽtes Eſa. xxxviij. in pſona illius qui ↄſenſerit mortali culpe inqt. Ego dixi in dimidio dierum meoꝝ: vadam ad portas inferi. Ad portas qdem inferi vadit: qui delectat citra ↄſenſum. In illas quidem ingredit: qui ↄſentiẽdo ↄtra deum peccat. Secundo fit pctm̃ ↄſcie graue. Nam lapſu tpis non iam importabile reputatur: ſed tamen graue. Et ad hoc inquit ꝓpheticum illud. Iniquitates mee ſupgreſſe ſunt caput meũ: ⁊ ſicut onus graue grauate ſunt ſuper me. Tali quideꝫ bene ↄſulit Eſa. lviij vbi dicit. Solue faſciculos deprimẽtes. ſ. ne ad deteriora deſcẽdas. Tertio ꝟo fit leue Nam aliquo tpe in criminibꝰ pſeuerãs iam leue reputat: qḋ prius graue extimabat. De hoc ponit exemplũ Salomõ Prouerb. xxx. dicens. Talis eſt via mulieris adultere: que cum comedit tergit os ſuũ dicens non ſum opata malum. Quarto autẽ fit inſenſibile: eo ꝙ iam onus peccati amplius nõ ſentit Et de talibꝰ Hiere. v. ad dñm ait. Percuſſiſti eos. ſ. pdicationis verbo ſeu flagelloꝛ nõ doluerunt: attriuiſti eos. ſ. p graues infirmitates ⁊ rẽnuerũt accipe diſciplinaꝫ. ſ. neqꝙ ad penitentiã ↄuerti voluit. Quinto ꝟo fit delectabile p aſſuefactionẽ peccãdi. Et in talium perſona Hiere. ij. dicitur. Deſperaui nequaꝙ faciam. ſ. ꝙ me ſeparem a tanta delectatione. Adamaui quippe alienos. id ẽ res tranſitorias ⁊ mũdanas: ⁊ poſt eas ambulabo. ſ. tractus a delectatiõe earũ. Sexto ꝟo efficit deſiderabile. Ad talem ↄſcientiam Eſa. lvij. dicitur. Miſiſti legatos tuos procul. id eſt. deſideria tua ad diuerſa ↄcupiſcibilia mũdi: ⁊ humiliata es vſqꝫ ad inferos. id eſt. vſqꝫ ad viliſſima ⁊ turpiſſima que cruciant. In multitudie vie tue. ſ. male laboraſti: nec dixiſti. Quieſcam. ſ. talia deſiderare: quod omni predictoꝝ deterius eſt Septimo ⁊ vltimo eſt defenſabile. ſ. tanꝙ bonũ et iuſtum. Et de talibus pſ. ait ad dñm. Appone. id eſt. pmittes apponi iniquitateꝫ ſup iniquitatem quod fit per iniquitatis defenſionem ⁊ excuſationẽ: ⁊ non intrent in iuſticiam tuam. Deleant de libro viuentiũ ⁊ cuꝫ iuſtis non ſcribant. Quod timens pſ. ait dicens ad dñm. Non declines. id eſt. non declinari pmittes coꝛ meum in verba malicie: ad excuſandas excuſatiões in peccatis. Hi ſunt de quibus apoſtolus ait ad Eph. Tenebris obſcuratũ habentes intellectũ. alienati a via ſeu a vita p ignorantiã que eſt i illꝭ ꝓpter cecitatem cordis ipſoꝝ. qui deſperantes ſemetipſos tradiderũt impudicitie i opationem imũdicie omnis in auaricia. Tales ↄſcientie ſunt putei qui myſtice ſignati ſunt in puteis iacob: quos repleuerũt philiſtijm Philiſtijm interptat ceciderũt ſeu cadentes potione ſeu ruina duplex. Eo ꝙ tales potione inebriant. ſeu inebriate culparũ dupl cit ceciderũt. ſ. a dei timore: ⁊ a mundi pudore. qꝛ nec deum timẽt nec hoies reuerent.

Articulus. iij. de multiplici confuſione quam in morte ⁊ in generali iudicio a ſynderesi conſcientie male patient.

s Ecũdus quoqꝫ male ↄſciẽtie ſtatus dici poteſt ſtatus ↄfuſionis Quia ſynderefis ait ad ↄſcientiã multiplicit inqnatam: ⁊ ſtatuam te contra faciem tuam. Ubi alia littera habet. Et ponaꝫ ante oculos tuos. Quaſi dicat. Non ſolum arguam te. ſed faciam etiam te argui ꝺ peccatis tuis que ponam ante oculos tuos: vt quaſi quedam perſone arguant ⁊ ↄfundãt

te. Et ad talem ↄſcientiam dicitur Hiere. ij. Arguet te malicia tua ⁊ auerſio tua increpabit te. Et Eccl. xxxij. ait. Suis inſectatiõibus arguetur. Dñs quoqꝫ per Hiere. xiij. tali cõſcientie ait. Ego nudaui femora tua contra faciem tuam. ⁊ apparuit ignominia tua: adulteria tua ⁊ hynnitus tuus. ſcelus fornicationis tue. Qḋ ſaltem in puncto mortis ⁊ in die iudicij adimplendũ eſt. Ait ergo ſynderesis ad ↄſcientiã criminoſam. Et ſtatuã cõtra faciem tuam. Contra eni faciem ↄſciẽtie ſtatuet tria genera peccatoꝝ maxime in pũcto mortis ⁊ in iudicio generali. Primo peccata cordis. ſcdo peccata oris: tertio peccata operis.

De peccatis cordis a ſyndereſi male conſcientie confundent. Capitulum. j.

p Rimo inqꝫ ſynderefis ſtatuet cõtra ↄſcientiã malam peccata cordis. ſ. omnes impias delectationes cogitationes ⁊ ↄſenſus. omia deſideria mala. voluntates pucrſas infidelitates preſumptiones. deſperationes. timores. male humiliantes. ⁊ amores male inflãmantes. oẽs ſuſpitiões. inuidias. iras. rixas. odia. exultationes de aduerſis ꝓximi ↄtemptꝰ pauperum amicoꝝ. pſonarũ acceptiões. omnes pfidias. ineptas leticias. ſeculi triſticias. impatientias. auaricias. ſupbias. obſtinatiões malas. accidias. incõſtantias. hypocriſias. omnes amores placẽdi. timores diſplicẽdi. verecundias de operibus bonis. omnes pͦuatos amores ſinglaritates ꝓprij ſenſus. dignitatũ ambitiões. ↄtemptus ammonitionũ. impietates atqꝫ crudelitates. ⁊ ↄſimilia peccata cordis. Tunc quideꝫ ↄfundetur ↄſcientia cauteriata. De qua habet. lxxij. di. In noie patris. Unde etiam ait apoſtolus. j. Timoth. iiij. Cauteriatã habentiũ cõſcientiam. Eſt eni cauteriũ ferrum quoddã a cauãdo dictum: quo corrumpit cutis ⁊ vritur caro. Per ferri duriciem in malo obſtinatio deſignatur: atqꝫ per eius igneitatẽ ardor malignitatis ⁊ ↄcupiſcẽtie iudicat. Cauteriata igitur ↄſcientia eſt que inuenit corrupta praua cogitatione: ⁊ aduſta igne male ↄcupiſcẽtie. ⁊ obſtinata duricia malicie ſꝫ gloſam ⁊ Nicol. de ly.

Confuſionem patient a ſyndereſi conſcientie male de peccato oris. Capitulum. ij.

s Ecũdo ꝟo ſtatuet ſynderesis contra ↄſcientiã malam ſuam peccata oris. Uidelicet crebras iurationes. piuria. blaſphemias. veritatum impugñões. contra deum murmurationes. adulatiões. mẽdacia. maledictiões. infamatiões. impugñões agnite veritatis. atqꝫ fraterne gre charitatis. oẽs diſcordie ſeminatiões. pditiones. falſa teſtimonia. mala conſilia. deriſiões. puerſiones factoꝝ bonorum. oia vaniloquia. multiloquia. ſtultiloquia. turpiloquia. oia verba ſupflua. curioſa. iactantia. oẽs peccatoꝝ defenſiões vel excuſatiões. cantus laſciuos componere vꝶ canere. cõmendationes maloꝝ. aduocationes in iniuſtis cauſis. oẽs calũnias. ⁊ libellorum famoſoꝝ editiones. O quid tunc acturã eſt ↄſcientia. impudica que in pͥſenti ſeculo plus timebat deprehendi de culpa ꝙ timeret culpam. Minus timebat dei offenſaꝫ ꝙ peccati infamiã. Sed veniet inqꝫ tempus quando iuxta ꝓpheticũ verbũ recognoſcet dñs iudicia faciẽs i opibꝰ manuũ ſuaꝝ compͥhenſus. i. compͥhẽdet pctõꝛ. Et iuxta dictũ Ezech. vij. In omni facie ↄfuſio. ſ. erit. que videlicet ſemper duratura erit ſicut dicitur Eccl. xx. Confuſio eorum cum ipſis ſine intermiſſione.

De peccatis operis ſyndereſis cõfundet conſciẽtias malas Capitulum. iij.

t Ertio ꝟo ↄtra ipſam malam ↄſciẽtiam ſynderesis ſtatuet pctã opis ſcꝫ oẽs guloſitates. ebrietates. luxurias. imũdicias. ſpurcitias. inceſtus. ſtup oẽs ſimonias. ſortilegia. incãtatiões. arriolas ſolenniũ dierũ. violatiões. indignas cõicationes. votoꝝ fractiões. apoſtaſias. omia ſcandala ꝓximoꝝ. oẽs vſuras. furta. rapinas. tpis venditiões. ludos iniuſtos. deceptiones. iuſticie venditiões. Oẽs vanitates ſupfluitates. curioſitates. nouitatũ inuentiones. Oẽs rebelliões ↄtra maiores. oppſſiones ſup miores. Oẽs qnqꝫ ſenſuũ abuſiones ⁊ corruptiões. Oia homicidia. ſacrilegia. veneficia. incẽdia. maleficia. Oẽs iniqtates iniuſtarũ guerrarũ. pcialitatũ atqꝫ ſectarũ. Oẽs taxilloꝝ ⁊ merciũ ꝓhibitarũ vẽditiones. opatiões ⁊ cõicatiões. Oẽs executoꝝ infidelitates. ↄtra parẽtes rebelliones. Oẽs ſpurcitias ↄiugũ. ⁊ abuſiões iniuſtas votoꝝ fractiões ⁊ ſentẽtias iniuſtas. Merito igit Apoc. iij. ſuadet ↄſcie ſpũs veritatis

dicentis. Veſtimentis albis induaris: vt nõ
appareat ↄfuſio nuditatis tue. Veſtimēta q̄-
dem non tm̄ corpus ipſum exornãt: verum
etiam ⁊ calorē naturalē in hũano corꝑe fo-
uent. Sic etiam vita iuſta ⁊ habituat ⁊ hoīeȝ
honeſtate ornat: ⁊ calorem dilectiōis in quo
ſpūalis vita ↄſiſtit fouet. Hec veſtimēta tūc
merito ſunt alba: cum ↄſcīa bona luce inorē
tie fuerit irradiata. Et tunc ſi apparebit ī ho-
ra mortis vel in iudicio ↄfuſio nuditatis ſue:
quia nec coram deo ↄfundet̄ qꝛ fecit q̄ᵭ pla-
cere deo nouit. Nec coraȝ vniūſo mūdo eru
beſcere potuit: qꝛ nulla inhoneſtate aſpectū
proximoꝝ offendit. nec aliqua enormitate ſe-
ipſam ledit: que etiam volūtatē deo in oībꝯ
ſuis operibus attendit. ⁊ ↄſciētie puritatē ſer-
uauit. Quam nobis miſericordit̄ largire digne
tur in p̄ſenti per gr̄am ⁊ in futuro ꝑ gloriaȝ
mūdarū ↄſcientiarū ſponſus ⁊ amator atꝙ
p̄miator. Qui cum patre ⁊ ſpū ſancto trium
phat glorioſus in celis ꝑ infinita ſeculorum
ſecula Amen.

Feria. v. in cena dn̄i de corꝑe chriſti ⁊ de mirabilibꝯ eius que contingunt circa hoc ſacramētū. Sermo. liiij.

M Emoriam fecit mirabiliū ſuoꝝ miſericors ⁊ miſe-
rator dn̄s: eſcam dedit timenti
bus ſe. pſ. cx. Om̄i amoroſus ieſus chriſtus
totus amore flagrabat inter oīa ſtupēda ſue
feruide charitatis āmirabilis ꝑtātis ⁊ largi-
flue liberalitatis fuit inſtitutio huius ſuauiſſi-
mi ſacramēti. videlicet p̄cioſiſſimi corꝑis et
ſanguinis ſui. Nam nõ ſolū apl̄is ſuis ſeip-
ſum dedit in cibū: Sed etiā inſtituit ⁊ ꝑtāteȝ
dedit veris ſacerdotibꝯ apl̄oꝝ ſucceſſoribus
ꝙ iſtud venerabile ſacramentū ↄficerent et
vſꝙ ad mūdi finem hr̄ent verū ſacrificiū. ci-
bum ⁊ viaticū ac memoriale digniſſimū ſue
ſacratiſſime paſſiōis ⁊ mortis. Hoc ſiq̄dem
ſacramentū ꝓpter altiſſimā ſuam dignitatē
fuit virtuoſiſſimis actibꝯ figuratū, ſacrificijs
myſticis p̄mõſtratum: ⁊ ſignis multiplicibꝯ re-
ſeratū. Primo q̄dem virtuoſiſſimis actibꝯ
p̄figuratū fuit ſicut ī oblatiōe abel Gen. iiij.
et in ſacrificio melchiſedech Gen. xiiij. Naȝ
ſicut ille cū eſſet ſacerdos dei altiſſimi offere
bat dn̄o panē ⁊ vinū: ſic ⁊ chriſtꝯ cū ſpēbꝯ pa
nis ⁊ vini hoc inſtituit ſalutare ſacramentū
teſte ꝓpheta q̄ ad chriſtū ait. Tu es ſacerdos
in eternū: ſm̄ ordinē melchiſedech. Ad hoc
idē de ↄſe. di. ij. c. accipite. Similit̄ in oblati-
one fideliſſimi ⁊ obediētiſſimi abrae quā fe-
cit de filio ſuo yſaac Gen. xxij. h̄ ſacramentū
patet. Scd̄o fuit ſacrificijs myſticis p̄mon-
ſtratū: ſicut in imolatiōe agni paſcalis Exo.
xij. Nam ſicut ille agnꝯ extitit ꝓ ſalute po-
puli imolatus: ſic etiam agnꝯ dei chriſtꝯ ꝓ ſa-
lute populi chriſtiani q̄tidie imolat̄ in cruciſ
ara. h̄ eſt in altari q̄ᵭ ſignificat crucē. Simi-
liter oīa que offerebant̄ in lege veteri h̄ ſa-
crificiū premõſtrabāt. Tertio fuit ſignis mul-
tiplicibꝯ reſeratū: ſicut in māna q̄ in deſerto
nutriti ſunt filij iſrael Exo. xvj. et. xvij. Naȝ
ſicut ille cibus abomiabilis fuit indignis dī
centibꝯ. Aīa nr̄a nauſeat ſuꝑ cibo iſto leuiſſi
mo: ⁊ dignis ſumme delectabilis. hn̄s oē de-
lectamentū ⁊ oēm ſaporē ſuauitatis. Sicut dici
tur Sap. xvj. Sic ⁊ iſte cibus eſt ſumme no-
xius indignis, ⁊ ſumme ꝓficuus dignis. Fu-
it inſuꝑ reſeratū in aqua q̄ Nūi. xx. ⁊ Exo.
xvij. de petra fluxit: ⁊ in melle quo illumiati
ſunt oculi ionathe. j. Regū. xiiij. Inſuꝑ adu-
tendū eſt ꝙ ſicut ex p̄cedentibꝯ patere põt fi-
gura hmōi venerabiliſſimi ſacramēti p̄ceſſit.
Primo tꝑe legis naturalis in ſacrificio mel-
chiſedech: q̄ ſicut fit adhuc ī ſacramēto deo
obtulit panē. Scd̄o tꝑe legis ſcripte agnus
paſcalis tenuit huiꝯ typū ⁊ māna: quo a deo
filij iſrael in deſerto paſti ſunt. Tertio tꝑe le-
gis gr̄e ſm̄ mgr̄m ſniarū in. iiij. di. ſanguis
qui fluxit de latere chriſti. In hoc aūt ſacra-
mento põt homo ↄſiderare. Primo ſignuȝ
viſibile. Scd̄o effectū gr̄e. tertio rem ipſaȝ q̄ ē
chriſtꝯ. quarto modum offerēdi. ⁊ virtutē quā
rep̄ſētat: ⁊ a qua ipſa depēdeat. Primo ſi
ↄſideremꝯ ſignū viſibile ⁊ ſic typū eius tenu
it ſacrificiū melchiſedech. Scd̄o ſi effectū gr̄e
et ſic in māna p̄figuratū fuit. Tertio ſi rem
ſacramenti que chriſtꝯ eſt: qui ꝓprie dicitur
agnus in agno paſcali p̄figuratū. Quarto
ſi modū offerēdi ⁊ virtutē quam rep̄ſētat. et
a q̄ ipſa depēdet in cruci oblatiōe ⁊ ſangui-
nis effuſione. Et ſicut tūc ſanguis eius ī cru
ce oblatꝯ eſt deo: ſic ⁊ hic in eius oblatione.
Oēs vero alie figure que ad h̄ ſacrm̄ applicari
pn̄t ad aliquem iſtoꝝ modoꝝ reduci poſſūt.
Iſte tn̄ quattuor tanꝙ magis ꝓprie antono-
mathice ſumunt̄. Dauid q̄ȝ de h̄ ſacro diui-
tus illuſtratꝯ breui verbo ſed mag̃ myſterio
eius ſublimitatē nouit dicēs. Memoriaȝ fe-
cit mirabiliū ſuoꝝ ⁊c. In q̄bus ſacratiſſimis
verbis oſtēdit ꝓpheta hoc ſacramentū eſſe
reſtitutiuū imaginis trinitatis que anima

eſt et hoc q̄tum ad oēs potentias eius que
ſunt memoria intelligentia ⁊ voluntas. Pri
mo eſt memoriale. ſcd̄o admirabile; tertio ē
delectabile. Primo eſt memorie memoriale
quia memoriā fecit. Secundo eſt intelligen-
tie admirabile: quia mirabiliū ſuoꝝ. Tertio
eſt voluntati delectabile: quia miſericors ⁊ mi-
ſerator dn̄s. eſcam dedit timentibꝯ ſe. Pri-
mū quidem in teſtimoniū amoris, ſcd̄m ī ve-
lamentū ſtuporis; tertiū in alimētū dulcoris.

Articulꝯ primꝯ ꝙ ꝓpter tria eſt hoc ſacramentum noſtre memorie reformatiuum.

P Rimo quidem hoc ſacramentuȝ
eſt memoriale. ſ. memorie qꝛ me-
moriam fecit. ⁊ maxime memoria
le eſt triuȝ. Primo chriſti dilectiōis. ſcd̄o ſue
paſſionis: tertio noſtre ſanatiōis.

Qꝛ hoc ſacramentū eſt memoriale ſue dilectionis qua chriſtꝯ dilexit nos. Cap. j.

P Rimo inꝙ hoc ſacramentū ē me-
moriale ſue dilectiōis: quia dilexit
nos ⁊ lauit nos in ſanguie ſuo a
peccatis noſtris Apoc. j. Solet vtiꝙ homo
cum eſt in magno amoris feruore ex vehe-
mentia dilectiōis facere magna. Quia ſm̄
Greg. charitas opat̄ magna ſi eſt mag̃. Et
q̄to maior eſt tanto maiora ſatagit operari.
Sicut etiam in carnalibꝯ amatoribꝯ patet.
Q̄tomagis in filio capto ieſu. Nam ſic Jo.
xiij. ait. Sciens ieſus quia venit eius hora
vt tranſeat de hoc mūdo ad patrem. cū dile
xiſſet ſuos qui erant in mūdo in finem dile-
xit eos. i. maiora ſigna dilectiōis oſtēdit eis
more. ſ. veri amantis ⁊ amici cordialis. Naȝ
que in fine mutuoꝝ receſſuū inter amicos. ī
ſignum perpetue amicitie ac memorie cele-
brantur: fortius ⁊ firmius memorie impri-
muntur ⁊ chariora tenent̄ atꝙ ſeruāt̄. More
re inſuper amoroſi patris: qui in ſuo fine te
ſtamentū hereditatis bonoꝝ condit ⁊ relin-
quit filijs ſuis. Inſuper ⁊ quaſdā ſingula-
res informationes tradit: quaſi quoddā me
moriale dilectiōis. Sed notanter in accuſa-
tiuo caſu Joh. inquit in finem dilexit: vt ex
hoc modo loquendi inuat manifeſte ꝙ non
ad hanc vitam hic ſtatuendā. ſꝫ ad ꝑducen-
dum eos per hoc ſacramentū in finem eter-
ne vite dilexit eos. In illo feruoris exceſſu
quando paratus erat pro nobis in mortem
tradere vitam ſuam: ab exceſſu amoris ma-
ius opus agere coactus eſt. q̄ȝ vnꝙ operatꝯ
fuit ab origine mundi dare nobis corpus ī
cibum ⁊ ſanguinē ſuum in potum. Ideo in
perſona chriſti ad dn̄m ꝓpheta ait dicens.
Zelus domus tue comedit me. id eſt. imen-
ſus animarū zelus ⁊ zelans amor me cõme-
ſtibilem fecit. Vt igitur mens percipiat fru
ctum tanti amoris: tria ei neceſſaria ſunt.
Primū eſt vigilantia que mentem ſollicitet
ad ↄſiderationē tanti amoris: vt dicere vale
at cum pſ. Deus deus meus ad te de luce
vigilo. Secundū eſt ↄcupiſcētia: que mē-
tem inflammet ad amorem tante dilectiōis.
Vt cum pſ. dicat. Quemadmodū deſide-
rat ceruus ad fontes aquarum. Et illud. Si
tiuit anima mea ad deum fontem viuū: quā
do veniam ⁊ apparebo ante faciē dei. Et om
nibus creaturis dicat illud Cantꝭ. v. Nun-
ciate dilecto quia amore langueo. Tertiū
eſt complacentia que mentem delectet ac q̄e
tet in amore amantis: vt dicere valeat illud
Cantꝭ. ij. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi q̄ pa
ſcitur inter lilia: donec aſpiret dies ⁊ inclinē
tur vmbre. Et iterum in eodeȝ ait. Sub vm
bra illius quem deſiderauerā ſedi: ⁊ fructus
eius dulcis gutturi meo. O q̄ȝ viſceroſa cha
ritas chriſti ieſu. O ardēs amor fornace cor-
dis ſui. O admirāda imenſitas tante dile-
ctionis. O inꝙ latitudo incomꝑhenſibilis
tante dignationis: vt tanto amoris ardore
erga noſtram paruitatē flagraret. ꝙ ſuā car
nem in cibum ⁊ ſuū ſanguinē in potum no-
bis tam largiflue largiret̄.

Per dn̄icum ſacramentū continue recolitur ⁊ innouat̄ memoria paſſionis chriſti. Cap. ij.

S Ecūdo hoc ſacramentū eſt meō-
riale acerbiſſime chriſti paſſionis
Maxime ſi ↄſideremus tria in h̄
ſacramento. Primo inſtitutionē.
ſcd̄o reformationē: tertio ſuſceptionē. Pri-
mo ſi ↄſideremus eius inſtitutionē. quia in
memoriam paſſiōis eius inſtituit illud chri-
ſtus. Qᵭ etiam oſtendit ipſe Lu. xxij. dicēs
Hoc facite in meam cõmemorationē. hoc ē
mee paſſionis rep̄ſentationē. Et iterum. j.
Corinth. xj. apl̄s patent̄ ait. Quotieſcunꙙ
eni manducabitis panem hunc ⁊ calicem bi-
betis: mortem dn̄i annūciabitis donec veni
at. In quibus verbis apoſtolus ponit tria
de hoc ſanctiſſimo ſacramēto. Primo vſum
ſcd̄o ſignum: tertio terminū. Primo inꝙ
ponit vſum cum ait. Quotienſcūꙙ eni mā-

ducabitis panem hunc ⁊ calicem bibetis. Li
cet enī in cibo ⁊ potu recolat̃ paſſio ieſu xp̄i:
magis tamen exprimit̃ paſſio eius in ꝯſecra
tione ſanguinis. ꝙ̄ in ꝯſecratione corꝑis aut
panis. Nam eo ipſe ꝙ per ſe ꝯſecrat̃ ſanguiſ
effuſionem eius a corpore manifeſte demō-
ſtrat. Effuſio ſanguinis quia penale eſt: pe-
nam indicat. Propterea ponit̃ vas recolle-
ctionis. ſ. calix ſignās chriſti paſſionē. Se
cundo ponit ſignum cum ait. mortē dn̄i an-
nunciabitis. Non enī tm̄ beneficiū tradi de
bet obliuioni. Proīde Ecc. xxix. āmonet di-
cens. Gratiam fideiuſſoris ne obliuiſcaris.
Tertio addit terminū. ſ. donec veniat. ſ. ad
iudicium dn̄s. Sic etiam exponit̃ de ꝯſe. di.
ij. c. iteratur. Uſꝫ tunc enī duratuꝝ eſt hoc
ſacramentū ſicut ipſe dn̄s ait Mat. vl. Ego
vobiſcū ſum omnibꝰ diebus vſꝫ ad ꝯſum-
mationē ſeculi. Tunc enī terminus eius erit
quia non ſub velamine accidentiū. ſed facie
ad faciem tunc ꝯtemplabimur deū. Ex his
patet ꝙ ad hoc iſtud ſacramentū ꝯficitur. vt
ex freq̄ntatione ipſius intuētes ꝯtinuo chri-
ſti ſanguinē effuſum ſic: de chriſto paſſo no-
ſtra memoria repleat̃ ꝙ noſtro ſemper fixus
ſit in corde qui ſemel pro nobis fixus fuit in
cruce. In hoc etiam dat nobis quaſi plenaꝫ
poſſeſſionē ſue paſſionis ⁊ mortis. vt quoti-
die delinquentes lauemur ꝯtinuo ī ſuo ſan
guine: ⁊ quotidie reficiamur in ſuo ſctō cor-
pore. quaſi non ſuffecerit amoroſo ieſu ad
inebriati ſui amoris oſtenſionē ꝙ ſemel ſan-
guinem ſuū ſacrum pro nobis realiter effu-
dit in ligno: niſi in nobis quotidie effundat̃
ſub ſacramento. ⁊ iterum quodāmodo mo-
riatur. Unde de ꝯſe. di. ij. c. quid ſit dicitur.
Chriſtus in ſeipſo imortalit̃ ⁊ incorruptibili
ter viuens. iterum in hoc myſterio morit̃: q2
ſcꝫ mors eius repſentatur. Forma ſacra-
menti Secundo ꝯſideremꝰ huius ſacram̄
ti formationē. ſ. qua ꝯficitur. Nempe om̄ia
clamant chriſti paſſionē. Nam ⁊ nūs dictio-
num que ponunt̃ in ꝯſecrationis forma q̄-
narius eſt: ſicut patet in ꝯſeratiōe calicis ſeu
vini. Nam ſicut per q̄nqꝫ vulnera chriſti ſan
guis ꝑncipaliter emanauit: ſic etiam ꝑ q̄nqꝫ
verba perficit̃ ꝯſecratio iſta. Que quidem
ſunt hec. Hic eſt calix ſanguis mei. Reliqua
uo verba ꝯſecrationis calicis ſm aliq̄s ma-
gnos doctores etiaꝫ ſunt de ꝯſecratiōis for-
ma. Unde in talibus verbis pars tutiſſima
eſt: intentionē ſuam intentioni eccleſie con-
formare atqꝫ applicare ſm Sco. i. iiij. di. viij.
Forma autem tota in aliquo euangeliſtarū
non reperitur: ſed a beato petro iſta qua ec-
cleſia vtitur tradita perhibet̃. In forma au-
tem ꝯſecrationis hoſtie etiam numerꝰ quo-
dammodo quinarius eſt: licet forte hec dic-
tio enī non ſit de ſubſtantia forme ſed copu-
latio ad predictas locutiōes. Inſuper ⁊ ipſe
formandi hoſtiam modus: qui inter ferrea
ignita ꝯſtringitur ⁊ decoquitur: chriſti paſſi
memoriam exprimit. Nam ferrum igneum
fuit ipſa crudelitas iudeoꝝ ꝯtrario chriſto.
Ferrum inſuper plus ignitum fuit imobilis
charitas chriſti: que flagrabat pro nob̄ mor
ti tradere ſemetipſum. Primi ferri figura in
xp̄i corpore relicta ē. dū vulneratꝰ clauis cō-
foſſus ſpinis turpatus ſputis. ligatus vin-
culis velatuſqꝫ oculis atqꝫ plenus iniurijs
non remanſit in eo ſpecies neqꝫ decor. Se-
cundi ferri quodāmodo non remanſit figu-
ra dum mortem noſtram moriēdo deſtru-
xit ⁊ vitam reſurgendo reparauit. Suſce-
ptio ſacramenti Tertio ꝯſideremus hu-
ius ſacramenti ſuſceptionē. id eſt modum
quo ſuſcipitur: ⁊ intelliges eiꝰ paſſiōis ama
ritudinē memorari. Nam ipſa hoſtia ꝑ ma-
nus ſacerdotis frangitur. per dentes terit̃
atqꝫ in ſtomachum mittit̃ occulāda. Per h
enim myſtice figuratur fractio ⁊ attritio cor-
poris ieſu chriſti atqꝫ in morte ꝯſummatio
et occultatio in ſepulchro. Et ad idem habe-
tur de ꝯſe. di. ij. c. dum frangitur. Per om-
nia igitur ſupradicta clamet ieſus in mente
ſua illud Threñ. iij. Recordare paupertatis ⁊
tranſgreſſionis mee. ⁊ abſinthij ⁊ fellis. Et
tu anima mea reſpōde dilecto tuo ieſu chri-
ſto illud Threñ. iij. Memoria memor ero: ⁊
tabeſcet in me anima mea.

Q dn̄icum ſacramentū datū eſt nobis in medicinā noſtre ſpi ritualis infirmitatis. Ca. iij.

t Ertio hoc ſacramentū eſt memo-
riale noſtre ſanationis. Tanta ei
infirmitas ꝓpter pomi mortiferi
corruptionem ꝑ primos noſtros
parentes humano generi diffuſa eſt. vt in-
curabilis eſſet: niſi ei optima medicina ſub-
uenirctur. quaꝫ facere non poterat niſi pru
dentia ſaluatoris. Unde Ecc. xxxviij. Altiſ-
ſimus de terra. id eſt. de virginis carne crea
uit medicinam. ⁊ vir prudens non abhorre
bit illam. Nempe hoſtis antiquus per vene
num cibi vetiti tria mala in homine opera-
tus eſt. Primo in anima tenebras ignoran-
tie. Secundo in corpore morbum ꝯcupiſcē-

tie. Tertio mortem eternam in vtroqꝫ. Con
tra hec tria inſtituta eſt corporis chriſti me-
dicina. Proinde aſſilatur triplici dulci cibo ⁊
medicinali. ſcilicꝫ melli ꝓpter primum. ficui
ꝓpter ſecundū. vue ꝓpter tertium. Pri-
ma ſanatio Primo enim ad ſanandū cor-
dis oculos ⁊ ad expellendū tenebras igno-
rantie: dedit dn̄s hoc venerabile ſacramen
tum figuratum in melle. Unde Prouerb.
xxiiij. Comede fili mi mel quoniā bonū eſt.
Mel ſiquidem dulce: corpus chriſti ſignifi-
cat. quod vtiqꝫ bonū eſt: quia tenebras no-
ſtre mentis ꝓpulſat: ⁊ eam lumīe diuino il-
luſtrat. In cuiꝰ myſterium. j. Reg. xiiij. io-
nathas ait. Uidiſtis quia illumiati ſunt ocu
li mei: quia guſtaui paululū de melle. Et ite
rum Eſa. vij. dicitur. Butyrum ⁊ mel cōme
det: vt ſciat reprobare malum ⁊ eligere bo-
num. Propterea ſicut ait ꝓpheta. Accedite
ad eum ⁊ illumiamini. Secunda ſanatio.
Secundo ad ſanandū in corpore morbū
ꝯcupiſcentie: dn̄s dedit hoc ſacramētū figu-
ratum in ficu. Unde Hiere. xxiiij. Uideo fi-
cus bonas valde. Quia dulce corpus chri-
ſti dei ⁊ hominis per eas ſig̃tur. Hec bis bo-
ne ſunt valde: quia mentem ⁊ corpus a mor
bo ꝯcupiſcentie praue ſanant. Uñ. iiij. Re-
gum. xx. et Eſa. xxxviij. Eſaias offerri iuſſit
ficuum maſſam. quam cum poſuiſſet ſuper
vlcera regis: vlcus regis ſanatum eſt. Ulcꝰ
nempe regis ꝯcupiſcētia eſt carnis. Sed fi-
cuum maſſa corpus eſt dn̄i noſtri ieſu chri-
ſti ꝯtinens oium bonoꝝ ſuauitatē. ſ. ad me-
dicinam deſiderioꝝ malorum. Tertia ſa-
natio Tertio ad ſanādū mortē in vtroqꝫ
dedit dn̄s hoc ſacramentū figuratum ī vua
Unde Lu. j. Benedictus fructus ventri tui
qui eſt corpus chriſti. Quod fructus eſt vi-
te ⁊ vitis valens ad deſtructionem mortis
eterne ⁊ ad acquiſitionē vite ſempiterne. Si
cut Prouerb. iij. dicitur. Lignum vite ē his
qui apprehenderit eam: ⁊ qui tenuerit eam
beatus eſt. Unde Hylarius. Accepta carne
dn̄i ⁊ hauſto ſanguīe. id perficit̃ ſeu efficitur
vt nos in ipſo ⁊ ipſe in nobis ſit. Hec igitur
eſt cauſa vite noſtre. que in nobis carnalibꝰ
per carnem chriſtum qui nobis vera vita ē
manentem: habeamus per eum victuri ea
ꝯditione qua viuit ipſe per patrem qui ī eo
eſt. Igitur comedite amici mei ⁊ bibite: ⁊ in-
ebriamini chariſſimi vt dicitur Cant. v. c.

Articulus. ij. de mirabilibuſ dn̄ici ſacramenti. Et diuiditur iſte articulus in tres partes.

s Ecundo hoc ſacramentū eſt ad-
mirabile. ſ. intelligentie. Unde ꝓ
pheta ſubdit. Mirabiliū ſuorum
Tripliciter enim mirabile ē. Pri-
mo in ꝯſecratione. ſcd̄o in inſtitutione: ter-
tio in perceptione. In primo enī relucet mi
rabilis dei potentia. In ſecundo mirabilis
dei ſapientia. In tertio mirabilis dei clemē-
tia ⁊ beniuolentia.

Prima pars articuli ſecundi de tribus mirabilibꝰ in quibuſ apparet admiranda dei potentia in inſtitutione ſacri huius.

p Rimo q̄dem eſt admirabile intel-
ligentie hoc ſacramentū in conſe-
cratione. Et in hoc relucet admi-
rabilis potētia dei ⁊ maxime quo
ad tria. Primo quo ad tranſubſtationem ſeu
ꝯuerſionem, ſecundo mirabilius quo ad ex-
tenſionem, tertio mirabiliſſimū quo ad loca
tionem.

Quadruplici ratione probatur poſſibile eſſe conuerſionem ſubſtantie panis in corpꝰ xp̄i. Capitulum. j.

p Rimo inq̄ mirabil' eſt q̄tū ad cō-
uerſionē ſeu trāſubſtationē: q2 pa-
nis ⁊ vinū mutant̃ ſm ſuā totam
naturā ⁊ ſubſtām ⁊ ſm ſuā totā formā manēt
ſolū ſm ſuā accidētia. Sꝫ q2 h' vna de ꝑcipu
is veritatibꝰ nr̄e fidei ⁊ ſumme neccīa ad cre-
dendū: q2 ī ea ꝯſiſtit ꝑncipaliſſimū fundam̄
tū catholice fidei: ⁊ eccleſie ſctē: ac diui cultꝰ
et grē: idcirco fidē indubitabili ē tenēda ac
deuotiōe celebri ac alacri amplectēda. Et lꝫ
catholica fides nō indigeat rōnibꝰ nr̄is nec ī
hmōi rōnibꝰ fundet̃: ſed potiꝰ ipſam rōnem
ſtabiliet eleuet ⁊ illuſtret: nihilominꝰ ad cec-
tatē infideliū ꝯuincēdā. ⁊ ad ꝯſeruādū acieꝫ
intelligētie nr̄e. atqꝫ ad veritatē intelligibili
ter ꝯtēplādā: necnō ad fideliū ac deuotorū
ſolamē afferre nitimur q̄druplicē rōnem.
Prima ē rō māuductiua. ſcd̄a eſt rō compa-
tiua, tertia eſt rō ſeq̄ſtratiua; q̄rta eſt rō di-
ſtātiua. Pria inq̄ rō ē māuductiua ex cui-
dētia noue ptāl q̄ tal' eſt. Impoſſibile q̄dē
ē creaturā minꝰ aſſilari deo ī his q̄ ſunt ma-
ioris nobilitatꝭ ⁊ ꝟtutꝭ ⁊ ī his ad q̄ ōs totam
ꝟtutē nature ⁊ intētionē inclinat ⁊ ducit. Sꝫ
nihil in creatura nobilius repit̃ q̄ rō ⁊ dig-

nitas cauſalitatis ⁊ effectiue virtutis. Pro-
inde Dioniſius. iij. de angelica hierarchia
ait. Ꝙ diuiniꝰ omniū eſt deo coopari. Dñs
enī fere totam naturā ⁊ fere omēs cauſales
virtutes miro modo inclinat ⁊ ducit ad opꝰ
alicuius ꝯuerſionis: ⁊ hoc quaſi per q̄ſdam
gradus ſemper in altius ꝓcedentes. ⁊ ꝯuer-
ſioni totali magis ac magis approximantes
Quintuplex gradus. Initiū igiꝭ mutatio-
nū ſumēdo a loco inferiori. Primus ḡdus
eſt naturalis ſeu artificialis alteratio. ſcd̄s i-
ſocatio. tertius generatio. q̄rtus incorꝑatio
q̄ntus trāſformatio. Primus mutationū
gradus eſt naturalis ſeu artificialis altera-
tio: per quā ſubiectū de vno accidēte in ali-
ud vertitur ⁊ mutaꝭ. Scd̄s gradus eſt ig-
nitio vel infocatio: q̄lis in ferro eſt ſeu in cā-
dente erc. ſeu in in auro liquefacto. Hoc ſiq̄
dem amplius importare videꝭ. q̄ ſolam al-
terationē accidētalē. Tertius gradus eſt
generatio ꝑ quam aliq̄ modo de vna ſuba
fit alia: ꝑ hoc ꝙ materia vertiꝭ ab vna forma
ſubſtātiali in aliam. Sicut pātet de gallina ꝑ
cubationē ꝯuertēte ouū in pullū. Quar-
tus eſt incorꝑatio. Qualis fit ꝑ vim nutriti-
uam ⁊ augmentatiuā: ꝑ quas cibus ꝯuertiꝭ
non ſolum in aliam formā ſed etiam aliquo
modo ꝓut eſt poſſibile creature in priorem
partem corꝑis ſeu carnis. Quintꝰ ḡdus
eſt transformatio. quia ꝑ amorem amās ſic
transformaꝭ in ipſum amatū qd̄ quaſi i ipſo
eſt ⁊ idipſum. Unde ⁊ a chriſto Mat. vj. di-
ctum eſt. Ubi ē theſaurꝰ tuus: ibi eſt ⁊ cor tu-
um. Et. j. ad Cor. vj. Qui adheret deo vnꝰ
ſpūs eſt cum eo. Et alibi diciꝭ ꝙ amicus ē alꝭ
ego. Nempe i nobiſipſis ſentimꝰ ꝙ ipſe vis
amoris ⁊ p̄cipue ardentis. totaliꝭ ad hoc ni-
titur inhyat ⁊ geſtit: vt non ſolum ſit in inti-
mis ipſius amati. ſed etiam q̄dāmodo ſit ip-
ſum amatū. Qd̄ quidē in diuino amore tm̄
excedit ꝙ incompabiliꝭ diligiꝭ deus dilectuſ
q̄ mens ipſum amans diligat ſemetipſam.
imo ſuiipſius obliuiſciꝭ: ⁊ ſibiipſi quaſi an-
nihilaꝭ amore ſui dilecti. Sicut ſaltem futu-
rum in gloria ſempitna eſt. imo iam in beati
eſt: ⁊ ſi in pñti vita non ſit ad plenū. Hic ſiq̄-
dem amor in tm̄ aſcendit in aīa chriſti ꝙ ſup
poſitū amoris eſt ipſe deus reflectens in ſe-
ipſum amorem illum tanq̄ ſeipſum. Igitur
oīa ſupradicta. tam ꝑ rōnem diue ſiſitudis
in ſeipſis ꝑticipare: q̄ ꝑ totale conatū ⁊ intē-
tionem nature ad opa ꝯuerſionis a deo vni-
uerſaliꝭ inclinate. q̄ per ordinē predicte aſcē-
ſionis gradate: aptiſſime ⁊ fortiſſime clamāt

ꝙ opus totalis ꝯuerſionis eſt opus altiſſi-
mū. ⁊ ꝙ eius cauſalis ptās ꝑfectiſſime eſt in
deo. atq̄ oīa ſupradicta hec manifeſtiſſime
ꝓteſtantur ⁊ clamant cū ps̄. Potens es dñe
ſcʒ in hoc ſacramēto talia operari: ⁊ veritas
tua in circūitu tuo. Scd̄a ratio eſt compa-
tiua. Conſtat eni ꝙ opus ſoli deo poſſibile ē
et eſſe debet incompabiliꝭ altius ⁊ ꝓfundiꝰ
et incomp̄henſibiliꝰ: q̄ aliquod opus alicui
creature cōmunicabile ſeu cōicatū. Sed in
predictis ꝯuerſionibꝰ que vtiq̄ cōmunicate
ſunt agenti creato eſt altitudo ⁊ etiam ꝓfun-
ditas incomp̄henſibilis ⁊ inꝑſcrutabilis no-
bis. igitur tota eorum altitudo ⁊ etiam incō-
p̄henſibilitas clamat ꝙ deus poſſet aliquod
opus ꝯuerſionis operari ⁊ facere incompa-
biliter altius ⁊ incomp̄henſibiliꝰ. Sed nihil
videtur ſupra illa eſſe. niſi ꝯuerſio de tota in
totum aut aliquid et ſimile ⁊ equalens: igiꝭ
⁊c̄. Tertia ratio eſt diſtantiua. Plus eniʒ
diſtant ens ⁊ non ens: q̄ abinuicem diſtent
duo entia. ſm̄ diſtantiā eſſentialē. Sed deuſ
poteſt de nihilo facere: multo amplius vnū
ens ex q̄cunq̄ alio ente. Nonne per dei po-
tentiam de coſta viri ſubito mulier facta eſt.
Nonne etiam moyſi virga ex diuina poten-
tia mutata ſubito fuit in ſerpentē: Sicut pa-
tet Exo. iiij. et. vij. Multa quoq̄ ſimilia exē-
pla apponit hic Amb. de ꝯſe. di. ij. c. reuera.
Et. c. in quibus in fine dicitur. Quid hic q̄ris
nature ordinem in chriſti corpore: cum pre-
ter naturam ſit ipſe chriſti partus ex virgīe.
Et iterum Amb. ait. De totius mūdi opibꝰ
legitur ꝙ ipſe dixit ⁊ facta ſunt. Sermo igiꝭ
qui potuit facere ex nihilo que non erant: ꝑt
etiam ea que ſunt mutare in id qd̄ non erat.
Non eni minus eſt dare nouas q̄ mutare
rebus naturas. Et ſic q̄d erat panis ante con-
ſecrationē iam corpuſ chriſti veraciter factū
eſt poſt ꝯſecrationē. Quia ſmo mutat crea-
turā. Et ita irrōnalis creatura ⁊ inanimata
ſcʒ panis mutatur in melius. ſ. in corpꝰ chri-
ſti virtute verbi dei. Miruʒ eſt igitur ꝙ pec-
cator non mutatur. nec verbis nec bñficijs
nec minis nec ꝓmiſſis poteſt conuerti ō ma-
la ſua vita in bonam. Quarta vō ratio ē
ſequeſtratiua. Patet eni ꝙ intellectus mul-
ta ſequeſtrare poteſt que tamen ſenſus ſeq̄-
ſtrare non poteſt: eo ꝙ intellectus magis i-
materialis potentia eſt atq̄ longe igiꝭ magꝭ
ſpūalis. ſed potentia dei incomparabiliter
magis immaterialis eſt q̄ intellectus ſeu
intelligentia noſtra. Propterea eſt magis
ſequeſtratiua: vt poſſit illa ab inuicem ſeque-

ſtrare. Ad idem Hylarius in lib. de trini. ait
Ꝙ deus plura facere poteſt: q̄ videtur in-
telligere intellectus. Preterea cum intellectꝰ
intelligere poſſet accidēs ſine ſubiecto: imo
etiam ſenſus accidens videt nunq̄ in vidē-
do ſubiectū: ergo multo fortius diuina vir-
tus poterit in hoc ſacramēto vnū ab altero
ſequeſtrare. Et ſic ex q̄druplici ratione h̄ ve-
ritas euidenter patet. Hanc quidem ꝯuerſi-
onem ꝓphetice poſtulabat Eccl. xxxvj. di-
cens inoua ſigna. imuta mirabilia. Glorifica
manū ⁊ brachium dextꝝ. Legimus eni que-
dam ſigna vetera: quedam vō noua legimꝰ
et alia ſigna alio ordine imutata. Et hoc cē
poteſt ſm̄ q̄druplicē varietatē. Pria eſt quā-
do manet ſubſtantia: ⁊ accidens ꝯuertiꝭ in
ſubſtantiā aliam. Scd̄a eſt quando mutaꝭ
ſubſtantia ⁊ accidens. Tertia eſt quādo ma-
net ſubiectū: ⁊ accidētia alteranꝭ. Quarta ē
quando tranſit ſubiectū ⁊ remanēt acciden-
tia. Prima mutatio eſt quādo manet ſub-
iectum ⁊ accidens ꝯuertiꝭ in ſubſtantiā aliā
Et hanc mutationē fecit deus quādo Exo.
xvij. et Nūi. xx. Mutauit petram in ſtagna
aquarū. Secūda eſt quando mutaꝭ ſub-
ſtantia ⁊ accidens. vt ſubſtātia aque ⁊ acci-
dens aque in ſubſtantiā vini. Sicut paʒ qñ
xp̄s mutauit aquā in vinū Joh. ij. Tertia
autem eſt quando manet ſubiectū ⁊ alteran-
tur accidētia. Sicut patet in mutatiōe q̄ mu-
tauit deus aquam fluuij marath in dulcedi-
ne. que priꝰ amara erat. Sicut habeꝭ Exo.
xv. Quarta vō mutatio eſt quādo tranſit
ſubiectum ⁊ remanent accidentia. Sicut cō-
tingit in hoc venerabiliſſimo atq̄ ſanctiſſi-
mo ſacramēto: tam in pane q̄ in vino. Un-
de Amb. ait. Ubi vō acceſſit ꝯſecratio de pa-
ne fit corpus chriſti poſt ꝯſecrationē. Et vi-
num in calice mixtū fit ſanguis chriſti. Hec
ille. Ex his ⁊ ꝯſimilibꝰ patet ꝙ in hoc ſacra-
mento ſm̄ eccl. eſt inouatio ſignoꝝ. ⁊ imuta-
tio mirabiliū: quibus manus ⁊ brachiū dei
dexterū in potentia ieſu chriſti glorificatur.
Nec inſuper a miraculo vacat ꝙ ſepe corpo-
ris ⁊ ſanguis ſacramentū aut ꝓpter dubitā-
tes. aut certe ꝓpter ardentius diligētes in
viſibili ſpecie vt agni vł pueri forma. aut in
ſanguinis ⁊ carnis colore monſtrata ſunt.
Ut quod latebat a myſterio: pateſceret i mi-
raculo.

De q̄ttuor mirabilibꝰ que interueniūt in hoc ſacramēto circa eius extenſionē: ⁊ quomodo poſſibilia ſunt. Capitulū. ij.

Secūdo quidem mirabiliꝰ eſt h̄ ſa-
cramentū. q̄tum ad extenſionem
Et circa hoc inter alia q̄ttuor mi-
rabilia apparent in hoc ſacramen-
to: que ignorātibꝰ impoſſibilia eſtimanꝭ.
Primū mirabile eſt ꝙ chriſti corpus ⁊ ſan-
guis non augeꝭ ex tranſubatione: nec mi-
nuitur ex ꝑceptione. Proinde ō ꝯſe. di. ij. c.
inuitat Augꝰ. ait. Quando chriſtꝰ mandu-
catur vita māducaꝭ ſed occidiꝭ vt māduceꝭ.
Sed mortuos viuificat. qñ manducaꝭ refi-
cit ſed non deficit. Manducaꝭ chriſtuſ viuit
manducatꝰ q2 ſurrexit occiſus. Et ſubditur
Per ptes manducaꝭ in ſacramēto. manet in-
teger totus in celo: manʒ integer totus i cor-
de tuo. Hec ibi. Unde ſicut homo cū come-
ditur a leone anima eius non ꝯſumiꝭ ſʒ tm̄
corpus: ſic dum hoſtia ſumiꝭ a ſacerdote nō
ꝯſumiꝭ corpus chriſti. ſed tm̄ panis ſpecies.
Et ſicut corrupto hoīs corpore anima inte-
gra ſepaꝭ: ſic facta corruptiōe circa ſpēs pa-
nis deſinit eſſe corpus chriſti in loco. Unde
dixit beatus andreas egee. Agnus iſte pꝰq̄
a fidelibꝰ eſt cōmeſtuſ: integer remanet atq̄
viuit. Sicut eni gemma virtutē ſuam effun-
dit. ⁊ tamen non minuiꝭ: ſic etiam corpꝰ nos
paſcēdo non minoraꝭ. Hoc idem patet in lu-
ce ⁊ in ſciētia: que cōicate non deficiunt. Hu-
ius nempe figura preceſſit in manna Exo.
xvj. quando nec qui plus parauerat de illo
amplius adinuenit. non repit minus q̄ mi-
nus pauerat. Sic nempe eſt in hoc venera-
bili ſacramento. vt patet de ꝯſe. di. ij. c. vbi.
Nam nec qui ꝯſecrat hoſtias multas inue-
nit amplius: nec qui ꝯſecrat vnam ſolam re-
perit minus. Secundū mirabile eſt. ꝙ cor-
pus chriſti tam magnū poſſet in tam parua
hoſtia contineri: cum imaginatio nr̄a mime
intelligere poſſet maius infra minꝰ corpus
totaliꝭ ꝯtineri. Ad qd̄ intelligendū manudu-
cit ſentētia Aug. de q̄titate anime. Qui ꝓ-
bat animā maiorē eſſe q̄ corpus. eo ꝙ intra
ſe cogitare poteſt totam magnitudinē mun-
di: ⁊ ſic intra ſe ꝯtinere eam. Similiter ani-
ma cum ſit maior q̄ corpus: tota in corpore
ꝯtinetur. Conſimili etiā modo cum corpus
chriſti ipſa hoſtia maius ſit: nihilominꝰ tm̄
infra tam paruam hoſtiā ꝯtinetur. non tm̄
ꝯtractum: ſed ita magnū atq̄ perfectū ſicut
i celo ē. Qd̄ q̄dē in oculo patē pōt. Nā viſio
cuʒ i ꝑua pupilla oculi ſit: tm̄ cū ea mari cer-
nunꭍ mōtes. ⁊ i ꝑuo ſpeclo ſicꝫ i magꝭ imago

expreſſe ⁊ integre cerni poteſt. Unde cū ꝓphera ait. Dominus in ſion magnus. Sion eni ſpeculū interpretaṫ ſm Aug. et papiaꝫ. Magnus ergo in ſion dñs eſſe diciṫ: qꝛ verꝫ corpus chriſti tam integralit ⁊ ſub ꝑua ſpecie: ſicut ſub magna crediṫ eſſe. Unde ꝗtūcunqꝫ parua ſit illa ſpecies panis. tamen ibi eſt totum corpus chriſti. ꝑ ꝯuerſionem ſanguinis. ꝑ ꝯnexionē anima. ꝑ ꝯiunctionē diuinitas integra per vnionē. Tertiū mirabile eſt ꝙ cum hoſtia frangiṫ: tamen corpus chriſti infra eam exiſtens mime frangi poteſt. Sicut ad cuiuſlibet operis diuiſionem: manifeſte ſequiṫ ſeparatio virtutis ſue. Ad hˀ tamē intelligēdū manuducit ſentētia Aug. in li. de ſpiritu ⁊ anima: vbi manifeſte ꝓbat ꝙ anima in q̄libet parte tota eſt. nec diuidiṫ licet diuidaṫ corpus. Eodem etiam mō cuꝫ corpus chriſti in q̄libet particula hoſtie totū ſit. ea in plures partes diuiſa non tñ corpus chriſti diuidi poteſt: ſed in qualibet particula manet totū. Qđ q̇dē in ſpeculo patere poteſt. ꝙ cum vnica ſola imago cernatur in eo: tamē ꝗtumcūqꝫ frangaṫ non diuidiṫ imago. ſed integra in qualibet particula ꝑſeuerat. Sic cum hoſtia in plures partes diuiditur. ſ. vt inde cōmunicenṫ fideles quilibꝫ. ſuſcipit totum corpus chriſti. Huius re mirabilis ratio: eſt ineffabilis vnio. ſ. hoīs ⁊ dei carnis ⁊ verbi. Unde ſicut verbum dei totū vbiqꝫ eſt ac totum replet celum ⁊ mūdū indiuiſum manens: ſic dedit corpori qđ aſſumpſit. ⁊ ſibi in vnitate perſone vniuit eē poſſe in multis locis ⁊ in ſe ꝯiunctū manere. Diuiditur igitur in partes in ſacramēto: q̄ totus manet integer in ſeipſo. Quartū mirabile eſt qđ aliquid ꝯuertaṫ in ſuppoſitum preexiſtens: ſic corpus chriſti preexiſtit huic ꝯuerſioni. Ad hoc declarādum manuducit dictum Aug. in lib. ꝯfeſ. qui in perſona dñi ait. Manducabis me ⁊ ego non mutabor in te. ſed tu mutaberis in me. In ꝯuerſione eni nutrimēti corꝑalis ſic ꝯtingit ꝙ qñ cibus ꝯuertitur equidem ꝯuertiṫ in ſuppoſitum p̄exiſtens. Ideo non eſt mirum ſi in hˀ ſacramēto ex diuina virtute ibidem p̄exiſtēs ꝯuerſio fiat ſicut. ſ. in. ij. arti. c. j. dicebatur.

Quomodo q̄ttuoꝛ mirabilia circa localitatē huius ſacramenti poſſibilia ſunt. Cap. iij.

t Ertio quoqꝫ mirabiliſſimū eſt hˀ ſacramentū quo ad locationem. Circa quod inter alia q̄ttuoꝛ miranda ſunt. Primum mirabile eſt ꝙ idē corpus numero poſſet eſſe ſub ſacramento in diuerſis locis. Ad cuius intelligentiam notandū eſt ꝙ triplex differens reꝑitur natura. Prima eſt natura corꝑea nō vnita. ſecunda eſt natura ſpūalis corpori vnita: tertia eſt natura creata diuinitati vnita: Prima inqꝫ eſt natura corporea non vnita: ſicut lignū lapis terra aqua ⁊ ꝯſimilia. Et hec ita artatur ꝙ eſt in loco tota in toto: ⁊ pars in parte. Scđa eſt natura ſpūalis corꝑi vnita: ſicut eſt anima rōnalis. Et hec nō tm̄ artatur ꝗtum natura corꝑalis. quia p̄t eſſe tota ī toto: ⁊ tota in qualibet parte. vbi partes ſunt ipſi toti vnite. Tertia ē natura creata vnita diuinitati: ſicut ⁊ in hoc ſacramēto. ⁊ in hac minoꝛ artatio eſt. quia totus chriſtˀ eſt in q̄libet parte hoſtie: ſiue ſint partes vnite ſiue n̄. Proinde dicitur de ꝯſe. di. ij. c. quid ſit. Sicut diuinitas verbi dei vita eſt que totuꝫ implet mundū. Ita licet multis locis ⁊ innūabilibˀ diebus illud corpus ꝯſecratur non ſunt tamen multa corpora chriſti: nec multi calices ſed vnū corpus chriſti ⁊ vnus ſanguis cum illo quod aſſumpſit in vtero virginis ⁊ qđ dedit ſuis apoſtolis. Diuinitas eni verbi implet id quod vbiqꝫ eſt: ⁊ ꝯiungit ac facit. vt ſicut ipſa eſt vna. ita vnū eius corpus ſit ī veritate. Unde aduertendū eſt ꝙ ſiue plus ſiue minus quis inde ꝑcipiat: oēs equalit corpus chriſti integerrime ſumūt: ⁊ generaliṫ omnes ⁊ ſpecialiter vnuſq̄ſqꝫ. Hoc idem ait Gregˀ. ibidem. Et ideꝫ habetur in. ea. di. c. ſinguli. Et. c. in chriſto. Veruntñ in hoc ſacramento eſt artatio quedam. Nam non poteſt corpus chriſti ſub ſacramento eſſe in aliqua parte vniuerſi: niſi ſm aliquam ſpeciem quā ſcilicet virtus determinat ꝯſecrantis. Predicta autem veritas clamat congruentiā diuerſarum altiſſimarū ſenſuū. Puta illam admirabilem preſentiā qua omnia beatis preſentantur in verbo ⁊ qua omnes beati in ipſo verbo ſuꝑintellectualiter ſunt ibi p̄ſentes et illam qua deus eſt omnia in oībus: ⁊ illam qua pauperes euangelici reiectis mūdanis per charitatis incendiū in idipſum conuerſi omnia loca ⁊ lata mundi ſpacia quaſi pro puncto habent. ⁊ quaſi nihil reſpiciunt. ⁊ ſic de ꝯſimilibus. Qꝫ autem idem corpˀ in numero poſſet eſſet ſub ſacramēto in diuerſ locis: in figura preceſſit Exo. xx. vbi precepit dominˀ dicens. Altare de terra facietis mihi ⁊ offeretis ſuꝑ eo holocauſta ⁊ pacifica vr̄a oues vr̄as ⁊ boues ī loco ī q̄ mēoꝛia erit nois

mei. Ubi myſtice denotaṫ per terram terrenum elementū. ſ. panis ⁊ vinū. Altare ſiquidem dñicum corpus eſt: quaſi alta res. hoc de terra fit. id eſt. de triticeo pane: qui quidē eſt terra. Omnis autem locus omne altare ſignificat in quo fit memoria nois dei. ſ. ꝗtū ad forme ſacramti inſtitutionē Hug. đ ſan. vic. in libro de ſacramentis: de ſuꝑdicto admirando miraculo rationē aſſignat dicens. Qꝫ idō in natura idē corpˀ non pōt eē in diuerſis locis: quia deus nature conditoꝛ talē corporibus dedit legem. Propterea cum quilibet legiſlatoꝛ poſſet diſpenſare in lege quaꝫ ipſe ſtatuit imo oppoſitū oꝛdinare. Ita pōt deus hoc oꝛdinare in toto: qđ ꝯdidit in vniuerſo. Hoc etiam oſtendit ratio manifeſta q̄ eſt ꝙ filius hoīs potentiā participat filij dei ꝓpter perſone vnitatē. Unde Amb. Sicut in vnam perſonam: ita ⁊ in vnam potentiam ꝯueniunt dei ⁊ hoīs filius. vnde ſicut dei filius eſt eſſentialit in omnibus rebus: ita dedit filio hoīs vt corpus eius ſacramētalit poſſit eſſe in pluribus locis. Secundū vero mirabile eſt ꝙ duo corpora poſſunt ſimul eē in eodem loco: ita ꝙ corpus chriſti ſit infra hoſtie diuiſiōes. ⁊ non ponaṫ in aliqua eius ꝯcauitate. Sed Damaſ. in ſentētijs ad hˀ bene intelligendū ponit exemplum de igne q̄ intimatur ferro: cuꝫ ignis corpus ſubtile ſit et ferrum ſit adeo durū. Sic corpus chriſti cum per dotem ſubtilitatis reſurrectiōis ſue ſit ſubtilius igne: poteſt melius talibus intimari nec tamen eſt in aliqua hoſtie concauitate. ſicut nec in ꝯcauitatibˀ humani corporis eſt anima intellectiua. Tertiū vero mirabile eſt ꝙ in hoc ſacramēto chriſtus de celo deſcendit: nec tamen inde receſſit. Sed hoc eſſe poſſibile declarat Orig. ſuꝑ Mat. dicens. Qꝫ dei filius veniens in virgine totus totus remanſit apud deum patrem. ⁊ n̄ dimidius apud eum ⁊ dimidius apud virginem erat. Sicut ⁊ veritas quam mente cōcipimˀ cum eam docemˀ: tota remanet apđ nos ac tota ad diſcentē tranſit. Sic igitur ē de corꝑe chriſti in ſacramēto ſicut eſt de veritate in anima nr̄a. Quartū mirabile ē ꝙ tam in breui momēto ſicut dum ꝓferunṫ cōſecratiōis verba: poſſet trāſire ſpūs chriſtus de celo empyrreo ad altare ꝙ inextimabilit ab eo diſtat. Hoc autem poſſibile eſſe declarat Augˀ. ſuꝑ Geñ. ad litterā dicēs. Qꝫ ſicut oculus noſter cum ſubito aꝑitur viſibile ꝗtumcūqꝫ diſtans tranſitu velociſſimo vſqꝫ ad oculum tranſit: nec citius cernunṫ ſidera proxima ꝗ̄ diſtantia. Propterea nō eſt mirandū ſi corpus chriſti virtute diuina ī tanta diſtantia tam ſubito tranſit: cum ſol in inſtanti tranſmittit radios ſuos ab oriente in occidentē ⁊ econuerſo. Cum etiaꝫ agēs ꝗtō maioris virtutis ſit tanto velocius oꝑaṫ: atqꝫ mouere poteſt. Quod eni ꝯceditur de natura: negari non debet ab auctoꝛe ipſius nature.

Secunda pars. ij. articuli de tribus mirabilibˀ in quibˀ miranda appareret ſapientia dei ⁊ in inſtitutione huius ſacramēti

ſ Ecundo hoc eſt mirabile intelligentie in inſtitutiōe. Et in hoc relucet admirabilis ſapiētia dei: et maxime quo ad tria. Primo quia dedit corpus ſuū in cibum. ſcđo quia dedit ſic ſub accidentibˀ velatum: tertio quia dedit ſic occultum ⁊ velatum.

Ut appareat admirāda ſapientia dei ꝓpter tria dedit corpˀ ſuū venerabile in alimentum. Capitulum. j.

p Rimo inqꝫ in huiˀ ſacramēti inſtitutione appaꝛet admirabilis ſapientia dei: quia dedit corpus ſuuꝫ in cibum ⁊ alimentū. Quod impoſſibile eſtimantes iudei adinuicem litigabāt dicentes Jo. vj. Quomodo poteſt hic carnem ſuam dare ad manducandū? Fecit autē hoc ꝓpter triplicē rationē. Primo quia hoc exigebat humane nature coꝛruptio. Scđo quia hoc exigebat humane nature ꝯditio: Tertio qꝛ hoc exigebat hūane nature defectio. Primo quia hoc exigebat humane nature coꝛruptio. Sicut eni initiū humane coꝛruptionis ⁊ moꝛtis cepit ab eſca in vetito ligno vt patet Geñ. iij. ſic reſtitutio humane iuſtificationis ⁊ vite debꝫ eſſe eſca vel cibus ligni vite que eſt ſapientia dei in carne. Sicut diciṫ Prouerb. iij. Lignū vite eſt his qui apprehēderint eam: ⁊ qui tenuerit eam beatus. vt ſicut antiquus hoſtis per eſcaꝫ coꝛrumpit genus humanū malicia ſua ſic deus per cibuꝫ ſanet humanū genus ſapiētia ſua. De quo iubilando ⁊ exultando canit eccleſia dicens. Hoc opus noſtre ſalutis oꝛdo depopoſcerat. multifoꝛmis proditoꝛis ars vt arteꝫ falleret: ⁊ medelam ferret inde hoſtis vnde leſerat. Secundo quia exigebat huma-

ne nature ↄditio: que quidem rõnalis con=
dita eſt: Creature eni rationalis ſicut dictuꝫ
eſt cibus ⁊ alimonia verbum dei eternū ⁊ ſa
pientia patris vtriqꝫ comprobat̃. Quia igit̃
humana natura per ↄditionē corꝑe eſt a do
ḡuata ⁊ angelica incorporea eſt creata. Hic
eſt ꝙ ſm̄ ↄditionē vtriuſqꝫ nature idem ali=
mentum ſpūale qđ eſt ſapientia dei vtriſqꝫ
debuit exhiberi vt verbum increatuꝫ ſm̄ ſe
ſit cibus ſpirituū ſuꝑnoꝝ qui incorporei ſūt
et verbū quod caro factum eſt. ſit cibus ho=
minū qui corporei dinoſcunt̃. Tertio h̃
exigebat humane nature defectio. ſ. vt dare
tur in cibum. Sic eni condita eſt hūana na=
tura: vt non ſolum indigeat alimonia corꝑa
li ſed etiam ſpūali teſte dño qui Mat. iiij. ait
Non in ſolo pane viuit homo. ſed de omni
verbo qđ ꝓcedit de ore dei. Proide ſicut ne
ceſſe eſt ſubtracta cibo corꝑali corpus defice
re ⁊ languere: ſic animã ſubtracta alimonia
ſpūali delinq̃re ⁊ peccare. quēadmodū pro
pheta ait. Percuſſus ſicͭ ſum fenū: q̃ oblit⁹
ſum comedere panem meū. Ex his patet ꝙ
neceſſe fuit ꝙ daret̃ hoc ſacramētū. id eſt. h̃
ſacramētale viaticū. ſ. in cibum anime ꝑegri
ne. Proinde docuit nos ieſus Lu. viij. a pa
tre celeſti quotidie ⁊ poſtulare ⁊ dicere. Pa=
nem noſtrū quotidianū da nob̃ hodie. In
miniſteriū autem huius Mar. viij. dñs ait.
Miſereor ſuper turbã: quia ecce iaꝫ triduo
ſuſtinent me. nec habent qđ mãducēt. Et ſi
dimiſero eos ieiunos deficient in via. Tria
ſiq̃dem tp̃a quaſi tres dies anteceſſerãt hui⁹
ſacramēti inſtitutionē. ſ. tempus legis ſcri=
pte: ⁊ tempus viſitatiõis ꝓphetice. Poſt h̃
autem tempus noluit pius ieſus nos dimit
tere ieiunos: ſed tempe gratie eucbariſtiaꝫ
dedit que. j. q. j. in. c. multi bona gratia int̃
pretat̃ nobis contulit ne deficiam⁹ ĩ hac via.

Ut admiranda appareret ſa pientia dei ꝓpter tria dedit cor pus ſuū ſub accidentib⁹ velatū. Capitulum. ij.

S Ecundū quoqꝫ in hui⁹ ſacramen
ti inſtitutiõe apparet mirabilis ſa=
pientia dei q̃ dedit corpus ſuuꝫ
ſub accidentib⁹ ſic velatū. Sicut Apoc. ij.
ipſe ait. Dabo illi mãna abſconditū q̃ſi cibū
velatum. Hinc eſt ꝙ human⁹ heſitauit ſen=
ſus. ſ. ꝙ non attingit ꝓfunditatē velaminis
huius ſacramēti: ⁊ ideo mirat̃ quõ poſſibile
ſit ꝙ hic viſibilis panis ſit ſacramentū ſacra
tiſſimū corpus chriſti. Quod Exo. xvj. my=
ſtice figuratū eſt in filijs iſrael. Qui cum vi=
diſſent manna admiratiõe dicebãt Manhu
hoc eſt quid eſt hoc. Ignorabãt aūt quid il=
lud eſſet. Apparebat eni eis viſibilis forma
que naturalit̃ videbat̃ q̃ſi ſimilitudo pluuie
et latebat eos inuiſibilis eius virtus que ex
hibebat oĩs ſuauitatꝭ ſaporem. ⁊ omne dele
ctamentū. Modo ↄſimili ↄtingit in hoc ve=
nenerabili ſacramēto. Quia alia eſt forma
et ſpecies que apparet: atqꝫ alia eſt virtus et
veritas que latet. Unde de ↄſe. di. ij. c. quia
corpus dicitur. Uere vnica ⁊ perfecta ho=
ſtia fide eſtimãda non ſpecie. nec exteriori
cenſanda viſu: ſed interiori affectu. Unde
celeſtiꝭ ↄfirmat auctoritas. ſ. Joh̃. vj. quia ca
ro mea vere eſt cibus: ⁊ ſanguis meus vere
eſt potus. Recedat igitur omne infidelitatꝭ
ambiguū. q̃mquidē qui auctor eſt munerū
ipſe eſt teſtis veritatis. ſ. in ſuꝑdicto Joh̃. v
Hoc idem dicit̃ in. c. ſpecies. ⁊ in. c. nos aūt.
Ubi Aug⁹. ait. Nos autem in ſpecie panis
et vini quam videm⁹: res inuiſibiles. id eſt.
carnem ⁊ ſanguinē honoram⁹. Nec ſimilit̃
cõꝑhendim⁹ has ſolas ſpecies quēadmo-
dum ante ↄſecrationē cõꝑhendebam⁹: cū
fideliter fateamur ante ↄſecrationē eſſe pa=
nem ⁊ vinū qđ natura format. poſt ↄſecrati
onem ꝟo eſſe carnem chriſti ⁊ ſanguinē qđ
benedictio ↄſecrauit. Idem in. c. nõ hoc cor
pus. Fecit autem hoc corpus ꝓpter triplicē
rationē. Primo ꝓpter vtilitatē. quo ad bo=
nos. Secundo ꝓpter indignitatē: q̃ ad ma=
los. Tertio ꝓpt̃ imbecillitatē: q̃ ad oēs.
Primo ꝓpt̃ vtilitatē. i. ꝓpt̃ meritū fidei q̃ ad
bonos. Et h̃ triplicit̃. Primo ꝓpt̃ fidei fūda
tionē. ſcđo ꝓpt̃ fidei edificationē: tertio ꝓpt̃
fidei ꝓuocationē. Primo ꝓpt̃ fidei fūda=
tionē. Nã teſte Greg. fides nõ hꝫ meritum:
vbi rõ hūana ꝑbet experimētū. Cū eni deme=
ritū hūani generis cepit a credulitate q̃ eua
credidit falſo teſtionio diaboli ſuadentꝭ de
cibo mortis. ſ. de ligno ſcientie boni ⁊ mali.
ac dicentꝭ nequaq̃ moriemi. ſed eritis ſicut
dij ſcientes bonum ⁊ malum: Ideo conue=
niens fuit vt meritum hominis a credulita-
te initium ſumeret. qua credat homo vero
teſtimonio ieſu chriſti ſuadentis de cibo vi=
te ac dicentis Joh̃. vj. Qui manducat meaꝫ
carnem ⁊ bibit meum ſanguinem in me ma
net ⁊ ego in eo. Et ſicut demeritum culpe ce
pit in hoĩe ex auditu diabolici ꝟbi morꝭ pa=
bulū ſuggerētꝭ: ita vita gr̃e ĩ hūano genere
reformetur per verbum chriſti vite cibū ve-

raciter ꝓponentis. Et ſic formata fides fiat
ex auditu: auditus autem per verbum chri-
ſti. ſicut ait apoſtolus ad Rhoma. x. Se=
cundo ꝓpter fidei edificationē. Nã ſm̄ Ale=
xandrū in. iiij. fecit hoc deus vt edificaret̃ fi-
des ad credendū ea que ſunt ſupra naturã.
Unde Hug. de ſanc. victo. Diuina ſapien=
tia carneꝫ chriſti ſub ꝑncipalis edulij ſpē ve
lauit. ⁊ ſic ſumendã ꝓpoſuit: vt ſenſus ĩ vno
foueret̃. ⁊ fides in alio edificaret̃. Tertio
ꝓpter fidei ꝓuocationē. id eſt. vt ꝓuocaren-
tur hoĩes ad credendū ea que ſunt ſupra in-
tellectum. In hoc eni ſacramēto multa ſunt
ſupra naturam ⁊ intellectū noſtrū. Placuit
ergo diuine diſpēſationi vt intellectus in h̃
ſacramento exteriori ↄſideraret aliquid ſuꝑ
naturam. vt ſic magis expediret̃ ad cogno=
ſcendū per fidem in re ſacramēti quod ē ſu=
pra intellectum. Unde ↄſideratio ſpeciei ſi=
ne ſubiecto quod eſt ſupra naturã quodam-
modo manuducit ad intelligendū multa in
re interiori que ſupra ipſum intellectū ſunt.
Hec Alexan. de halis ibidem. Hec autē my=
ſtice figurata ſunt Geñ. xxvij. in velatiõe ia=
cob. ⁊ in pia deceptione yſaac atqꝫ in caligi=
ne eiuſdem. Porro ipſe iacob huius ſacra=
menti myſticū gerit typum: atqꝫ eſau ſenſi=
bilis forme. Iſaac autem humani ſenſus fi=
guram gerit. Omnes nempe ſenſus preter
auditum defecerūt in yſaac: ſolus auditus
ĩmunis fuit. Caligauerūt oculi eius ⁊ vide=
re non poterat. Guſtus in eſu hedij decept⁹
eſt. Et decipiebat̃ etiam tactus eius: quia cõ
tingens manus ⁊ collum iacob pellib⁹ coo=
pertū. eſau fore eſtimabat dicenſ. Ecce odor
filij mi ſicut odor agri pleni. Solus auditus
a deceptione liber euaſit. Unde ⁊ ait. Uox
quidem iacob eſt: manus autem ſunt eſau.
Sic ⁊ in hoc ſacramēto preter auditū omniſ
humanus fallitur in hoc ſacramēto ſenſus.
Secūdo autem fecit hoc ꝓpter indignita
tem: quo ad malos. Exigit nanqꝫ maloꝝ in=
dignitas ꝙ velatur: ſicut indiget eger ocul⁹
vt ſibi ſol ⁊ quodlibet lumen tegat̃ in hoc er
ga peccatores micorditer agens ſaluatoris
benignitas. Niſi eni accidentib⁹ velaretur.
ac nudum aſpiceret̃ corpus ieſu chriſti ex h̃
forte aſpectu perirent. Quod. j. Reg. vj. in
bethſamitis myſtice figurat̃ qui percuſſi et
interfecti ſunt eo ꝙ arcam dñi ↄſpexiſſent. q̃
ſacramentuꝫ corporis dñici myſtice prefigu
rabat. Tertio facit ꝓpter imbecillitateꝫ q̃
ad omnes. Nempe hoc indigebat imbecilli-
tas noſtra. Quia claritatē dñici corporiſ nul
lus vnqꝫ poſſet ſuſtinere aſpectus: ideo vt
velaretur neceſſariū fuit. Hoc ꝟo Exo. xxx=
iiij. in claritate vultus moyſi myſtice figura-
tum eſt. Qui ꝓpter radioꝝ choruſcationeꝫ
videbatur cornutus: intm̃ ꝙ filij iſrael clari-
tatem eius vultus ſuſtinere non poterant.
Unde poſuit moyſes velamen ſuper facieꝫ
ſuam. Sic amoroſus vel radioſus ieſus fa=
ciem ſuam omnibuſ micorditer velat. Ex ſu
pradictis patet quomodo admirãda ſapien
tia dei corp⁹ ſuū ſanctiſſimū ſic velatū dedit

Inſuper vt appareret admi randa dei ſapientia ꝓpter tria dedit corpus ſuum ita occulta tum. Capitulum. iij.

T Ertio inſuper in inſtitutiõe huiuſ
ſacramēti apparet admirabilis ſa
pientia chriſti: quia tradidit cor=
pus ſuū ſic occultum atqꝫ excelſum. In hoc
eni demonſtrat̃ excellentia diuine ſapientie
et virtutis maxime ꝓpter tria. Primo quia
operatur ſupra naturã inſenſibilē. Secun=
do quia oꝑatur ſupra naturã ſenſibilē. Ter-
tio quia oꝑatur ſupra naturã rationalē.
Primo autem in hoc demonſtrat̃ excellen=
tia diuine ſapientie ⁊ virtutiſ: quia in hoc ſa
cramento deus oꝑatur ſupra naturã inſen=
ſibilem. Scđm eni hanc naturam acciden=
tia non poſſunt eſſe abſqꝫ ſubiecto. Earum
eni eſſe eſt in eſſe ſm̄ ph̃m. vij. metaph̃. id eſt
eſſe in alio. Nec accidentia ſunt eſſentia niſi
inq̃ntum ſunt entis. Sed diuina virtus que
non coartatur ad menſurã inſenſibilis na=
ture: facit in hoc ſacramento ꝙ accidentia ꝑ
ſe ſunt que ſm̄ naturam habent eſſe quod ē
in eſſe. Quia ſm̄ apoſtolum ad Rhoma. iiij
vocat eam que non ſunt: tanq̃ ea que ſunt.
Ea eni que non ſunt ꝓprie ſed inſunt acci=
dentia ſunt. que ipſe facit eſſe preter ſubie=
ctum atqꝫ per ſe ſubſiſtere: tanq̃ ea que per
ſe ſunt. ſ. ſubiectiue. Poteſt autem hec diui=
na virtus efficere: quia cauſa prima plus in
fluit in cauſatum eſſe q̃ cauſa ſecūda. Cauſa
eni accidentiū prima. deus eſt: ſed cauſa ſe=
cunda eſt ſubſtantia. Sublata igitur influē=
tia ſubſtantie. reſpectu exiſtentie accidentiū
remanet influētia cauſe prime. Preterea ſm̄
Alexandruꝫ de halis in. iiij. in hoc apparet
completa ordinatio diuinarū oꝑationum in
hoc ſacramento: quod eſt ſacroꝝ ſacramētū
In pane enim ante tranſſubatiõnē eſt repe
rire corpus corruptibile ⁊ accidentia naſali=

ter inhere̅tia. Uirtute autez diuina trãſmu-
tatur in corpus chriſti ſp̃uale ꝛ incorruptibi
le quod eſt vltimus gradus aſcenſiõis ex ꝑ-
te corpis. Ut igitur eſſet completa ordinatio
diuinarũ opationũ fecit deꝰ vt illa que erãt i
alio ꝑ naturã. ſ. accide̅ tia: virtute diuina ſta-
bilirent̃ ineſſe ſine aliquo ſubiecto. qđ e̅ vlti
mus gradus aſcenſiõis ex parte accidentiũ
Utraqꝫ eni opatio ponit vltimũ gradũ aſce̅
ſionis. Scđo hoc idem patet quia deus i
hoc ſacrame̅to opatur ſupra naturã ſenſibi-
lem. nam accide̅tia ſentiri poſſunt in eo ſine
ſubiecto eo ꝙ accidentia que ſunt in ſubie-
cto imaginario abſtrahit a ſubiecto. Quia
omne obiectũ ſenſus eſt accide̅s. ſed nõ po-
teſt hec naturalr̃ virtus ſenſitiua efficere vt
accidentia ſine ſubiecto ſenſitiuo ſint: nec ac
cidentia ↄſtituere poteſt imaginatio ſine ſb-
iecto in rerum natura. Sed diuina virtus i
hoc ſacrame̅to imagines accidentiũ ꝑ ſe ob-
ijcit oculis nr̃is. Qđ myſtice figuratũ fuit in
verbis eliphas Job. iiij. Porro ad me dictũ
eſt verbum abſconditũ ꝛ quaſi furtiue ſuſ-
cepit auris mea venas ſuſurrij eius. in hor
rore viſionis nocturne qñ ſolet ſopor occu-
pare homies pauor tenuit me. ꝛ horror tre-
mor ꝛ oĩa oſſa mea ꝑterrita ſunt. Et cũ ſp̃us
me p̃ſente tranſiret: inhorruerũt pili carnis
mee. Stetit quidã cuius non cognoſcebam
vultum. imago coram oculis meis: ꝛ vocez
quaſi aure leuis audiui. Nocturna ſiq̃dem
viſio huius ſacrame̅ti ↄtemplatio eſt. Stat
aũt in ſacrame̅to quidã cuiꝰ non cognoſcit̃
vultus: quia in hoc ſacrame̅to ſub inuiſibili
forma eſt chriſtus. Sed ideo coram ocul' ſi-
ſtitur: quia imagines accidentiũ ſenſibꝰ p̃-
ſentat̃. Suauis aũt vox quaſi aure leuis au
ditur: cum verba ſacrame̅ti cum q̃bus. ſ. ip-
ſum ↄſecratur in ↄſecratiõe precipiuntur
Tertio inſuꝑ in hoc ſacr̃o demr̃atur ſapien-
tie diuine excelle̅tia ꝛ virtus: quia in eo opa
tur deus ſup̃ naturã rationale̅. Uix eni in-
telligẽtia capit ſeu intelligit accide̅tia ſine ſb
iecto. ſ. q̃ntitatem figuram colore̅ odore̅ ſa-
porem ꝛ ſic de alijs. Sed non poteſt vis in-
tellectiua ꝑ opatione̅ quod poteſt ꝑ ↄſidera-
tione̅. Sed diuina virtus poteſt ꝑ opatione̅
quicq̃d natura rõnalis poteſt ꝑ ↄſideratio-
nem. Proinde i pſ̃. dicit̃. Accedit homo ad
cor altum ꝛ exaltabit̃ deus. Quia q̃ntũcũqꝫ
exaltetur cor hoĩs ꝑ ↄſideratione̅: adhuc am
plius exaltet̃ deus. Ex dictis patet q̃re chri-
ſtus corpus ſuũ dedit in alimentũ. quare ve
latum accidentibꝰ: ꝛ quare tam occultuz. ſ.
preter ſubiectum deferens.

De triplici perutili practica.

Ex ſup̃ dictis elici poſſunt tres practice̅ et
vtiles veritates circa hoc ſacramẽtũ. Primo
circa eius adoratione̅. ſcđo circa eius por-
tatione̅: tertio circa eius interrogatione̅.
Prima veritas Nempe de ↄſe. di. ij. c. q̃d
ſit Gregꝰ. inquit. Q̃ꝛ i hoc ſacrame̅to aliud
videtur ꝛ aliud intelligat̃ Et idem habet̃ ex̃
de cel̃. miſ. c. cum marthe. Nam aliud cerni-
tur oculis corpis: ꝛ aliud credit̃ oculis men
tis. Proinde in adoratiõe illius hec vnr̃ veri
tas eligenda eſt. ꝙ qñ hoc ſacrame̅tum ad-
oratur a nobis oratio non eſt dirige̅da ad
id qđ cernitur ſed ad id qđ ibi eſſe creditur.
quia ſolum illud adoratiõe eſt dignũ. Nam
illa que oculis corpis ↄſpiciunt̃ accidentia
ſunt. quibus non ↄuenit adoratio latrie: q̃ꝛ
non ſunt in corpe ieſu chriſti ſicut in ſubiec-
to. ſed corpus chriſti qđ ſub illis accidentibꝰ
latere dicitur atqꝫ indubitant̃ credit̃ id ſolũ
adoratione latrie dignũ eſt. Ex hoc igit̃ ↄſe-
quens eſt quia ↄſecrationis verba ſecrete ꝓ
ferunt̃ a ſacerdote ſuꝑ hoſtiam. ꝓpterea an
te eleuatione̅ illius non debet a populo ho-
ſtia adorari: ꝓpter ꝑiculũ idolatrie. Et hoc
ideo q̃ꝛ nonduz ↄſtat ibi eſſe corpus chriſti.
Intelligendũ eſt tame̅ ꝙ licet in illis acciden
tibus ꝓprie non videatur chriſtus: non ta-
men errant fideles qui dicunt ſe vidiſſe chri-
ſtum in manibus ſacerdotibꝰ. Quia nullus
errat cuius verba verificari poſſunt eo mo-
do quo verificat̃ ſacra ſcriptura: in qua in
pleriſqꝫ locis ꝛ ſepius reperitur ꝙ aliqui vide-
runt deuz corporali oculo. Sicut patz Exo.
iij. Moyſes vidit deum corporali oculo cer
nendo rubum. non ibi videret diuinitatem
ſed ꝙ diuinitas aſſiſtebat illi rubo. Similr̃
corpus chriſti illis ſpeciebus aſſiſtit: que q̃-
dem in hoc ſacrame̅to cernunt̃. Et ſꝫ Sco.
in. iiij. di. xj. ſimplices non errant quia ad-
orant in fide eccleſie: ꝛ hoc eis ſufficit ad ſalu
tem. Maiores autem adorant conte̅tuz nõ
ſignum. Et hoc ſiue contine̅t ſignũ accide̅s
ſit tm̃: ſiue ſubſtantia panis cum accidente.
Et ideo hoc non eſt multum p̃dicandum
Secunda veritas Secundo vtilis veritas
ex predictis elici poteſt circa huius ſacrame̅
ti portationem. Nam ſm̃ ꝙ notat Hoſtieſ.
ex̃ de cele. miſ. c. ſane. Quando ſacerdos va
dit ad cõicandum infirmũ duas hoſtias ↄſe
cratas portare debet: ꝛ cum vna infirmũ cõi
cet ꝛ alterã ſecum honorifice reportet. Nam

ſi vaſculũ vbi h̃ ſctiſſimũ ſacramentum dela-
tũ fuit ad egrotũ indigne reportet̃ ad domũ
indece̅s videret̃: cum forte remanſerũt in eo
alique ꝑue reliquie dñici ſacramenti. Si aũt
honorifice reportet p̃dictuz vas abſqꝫ hoſtia
ↄſecrata decipit̃ tũc ppl̃s: qui adorat tũc vas
tm̃: et h̃ ſente̅tia Hoſtieñ. rõnabilis eſt ꝛ pru
dens. Tercia inſuꝑ vtilis veritas ex p̃dictis
elici p̃t circa interrogatione̅. Nã qñ ſacerdos
cõicaturus infirmũ interroget eũ priꝰ dicens
Credis h̃ ee̅ corpꝰ dñi natũ de maria virgine
et in cruce ꝓ nobis oĩbus paſſuz. ꝛ ſic đ alijs
articulis fidei. Et ſi infirmꝰ r̃ndet ꝙ ſic: tunc ꝛ
ſacerdos interrogans fidelis affirmas ſuam
intentione̅ dirigere debet ad id quod credit̃
ꝛ nõ ad id quod cernit̃: q̃ꝛ al̃s error eſſet ſicut
dictũ eſt. Proinde niſi inſtruant̃ ſimplices ꝓ
ni ſunt ad dirigendũ intentione̅ ſuaz ad illa
que corporeis oculis cernunt̃ ab eis. ideo tu
tius videt̃ dicendũ. Credis hic eſſe corpꝰ xp̃i.
ꝛ tũc ferri põt inte̅tio ad id quod cernit̃. q̃ꝛ i
ſpeciebus illis q̃s cernimus eſt veraciter cor
pus xp̃i. Si q̃s tñ ſuã intentiõez dirigit ad ſã-
cte eccl̃ie fidem: tũc nullũ videt̃ ꝑiculũ imine
re circa p̃dicta.

Tercia pars ſcđi articuli de triplicibꝰ mirabilibꝰ in q̃bꝰ admirãda apparet cleme̅tia ſaluatoris i ꝑceptione huiꝰ ſacramenti.

TErcio h̃ ſacramentũ eſt mirabile
intelligentie in ꝑceptiõe: et in h̃ ad-
miranda dei clementia ſir̃ et iuſti-
cia manifeſtant̃: ꝛ maxime quo ad
tria. Primo q̃ntum ad magnitudine̅ dati. ſe-
cũdo q̃ntũ ad magnitudine̅ dantis. tercio q̃ntũ
ad ingratitudine̅ recipie̅tis.

Quãtũ admiranda appareat largitas dei: ſi in hoc conſideremus magnitudine̅ dati. Capitulum. j.

PRimo inqꝫ apparet hic diuina lar-
gitas mirabilis q̃ntũ ad magnitudi
ne̅ dati. ꝛ h̃ q̃ꝛ largitor oĩm bonoꝝ
dat in h̃ ſacrame̅to ſeip̃m. nã dat corpus ſuũ
in cibũ: et ſanguine̅ ſuũ in potũ. dice̅s Mat.
xxvj. Accipite ꝛ comedite h̃ e̅ corpus meum.
et h̃ eſt vltimꝰ et ſup̃mus gradus largitatis di
uine. Nã primꝰ e̅ q̃ largit̃ ſua. ſcđs gradꝰ quo
largit̃ ſuos. tercio q̃ largit̃ ſeip̃m. Primꝰ inqꝫ
gradus eſt q̃ largit̃ ſua. vñ pſ̃. Omia ſubiecti
ſti ſub pedibus eiꝰ oues ꝛ boues vniuerſas.
volucres celi et piſces maris q̃ ꝑ ambulãt ſe-
mitas maris. Scđs gradus eſt q̃ largit̃ ſuos
. i. angelos iuxta illud apl̃i ad Heb. j. Omñes
adminiſtratores ſp̃us ſũt. in miſteriũ miſſi ꝓpt̃
eos q̃ hereditate̅ ſalutis capiũt. Nota octo mo
dis dedit xp̃s ſeip̃m nobis. Terciꝰ gradꝰ q̃ lar
git̃ ſe nobis. vñ largitus eſt ſe nob̃ mltis mo
dis. Primo in filiũ. ſcđo in ſociũ. tercio in ma
giſtrũ. q̃rto in patre̅. quĩto in luce̅. ſexto i fra
tre̅ ſorore̅ et matre̅. ſeptĩo dedit ſe nob̃ i holo
cauſtũ medullatũ. octauo ſe đdit nob̃ i cibũ ꝛ
potũ. Primo inqꝫ đdit ſe nobis in filiũ. ꝑ nr̃e
carnis aſſũptione̅. vñ Eſa. iubilãdo ait. Par
uulus natus e̅ nobis: ꝛ filiꝰ datus e̅ nob̃. Se-
cũdo dedit ſe nobis in ſociũ: ꝑ nature ↄfirma
tione̅. Uñ apl̃s ad Phil̃. ij. ait. In ſilitudine̅
hoĩm factꝰ: et habitu inue̅tus vt hõ. Tercio
dedit ſe nobis in magiſtrũ. ꝓpter doctrine p̃
dicatiõez. vñ Joh. xiij. ait diſciplis ſuis. Uos
vocatis me mgr̃ et dñe. et bñ dicitis. ſũ etenĩz
Quarto ſe nobis dedit in patre̅ ꝑ gr̃e gnãti-
one̅. Sic đr Joh. j. Quotq̃t aũt receperũt eos
đdit eis ptãte̅ filios dei fieri his q̃ credũt i no-
mie eiꝰ. Quinto ſe nobis dedit in luce̅ ꝓpt̃ ex
empli opatiõnez. vñ diſcipulis ſuis Joh. xiij.
ait. Exemplũ eñ do vobis. vt que̅admoduz
ego feci: ita et vos faciatis Sexto ſe dedit no
bis in fratre̅ ſorore̅ et matre̅. ꝑ volũtatis ↄfor
matione̅. vñ Math. xij. ip̃e ait. Quicũqꝫ fece
rit volũtate̅ pr̃is mei q̃ in celis e̅: ip̃e meꝰ frat̃
et ſoror ꝛ mater eſt. Septimo dedit ſe nobis i
holocauſtum medullatum per dilectionem ꝛ
paſſionem. vnđ. j. Cor. vj. Empti eñ eſtis p̃-
cio magno gl̃ificate deũ in corpe vr̃o. Octa-
uus aũt et vltimꝰ gradꝰ amoris e̅ cũ xp̃s ſe de
dit nobis in cibũ. q̃ꝛ đdit ſe nobis ad oĩmodã
vnione̅ et transformatione̅. Nã in ſepte̅ ſupi
oribꝰ gradibꝰ ꝛ ↄſilibus beneficijs. xp̃s nobis
factus e̅ vniformis. ſꝫ in h̃ ſacrame̅to dat̃ no-
bis. vt hõ fiat deiformis. Naz ſic̃ cibus ꝛ cibãs
inuice̅ vniũtur. ſic digne illũ ſuſcipie̅s in ip̃m
ꝑ ardentiſſimũ amore̅ totalr̃ transformat̃. et
dei formis efficit̃. ideo Joh. vj. ip̃e ait. Caro
mea vere eſt cibus et ſanguis meꝰ vere eſt po
tus. nõ quide̅ ↄuertendꝰ in naturã cibãti q̃ e̅
infecta miſera ꝛ peccatrix. ſꝫ ↄuerſurus ciba-
tũ in naturã ſui. q̃ eſt ſp̃ualis ſctiſſima et diui
na. Siquide̅ in alijs cibis ↄuerſio fit cibi i mã
ducante̅: eo ꝙ mãducans ſit validior et nobi
lior q̃ꝫ ip̃e cibus. ſꝫ in h̃ ecõtrario ↄtingit. pro
pter ſublimitate̅ atqꝫ virtutem cibi q̃ xp̃us eſt
Ideo hũc cibũ digne mãducans trãsformat̃
in xp̃m et nõ xp̃s in ip̃m. Unde Augꝰ Cibus
ſum grandium crede ꝛ manducabis me. ſed

tamē ego nō mutabor in te:ſ tu mutaberis i
me. Fit aūt h̄ trāſſormatio in hoc ſacramēto
ꝑ virtutē amoris. Amor aūt ſm Hug. de ſctō
victo. eſt vis mutatiua et trāſſormatiua ipiuſ
amantꝭ in ſpm̄ amatū. Ideo dn̄s ait Joh. vj
Qui manducat meā carnez et bibit meū ſan-
guinē: in me manet ⁊ ego in eo Et vt empha
tice et explicabiliter vnionē ſui ad nos effica-
tius aperiret: Joh. xvj. alloquiť patrē dicēs
Tu in me ⁊ ego in eis. aſſimulās modū q̄ ipe
in nobis eſt: modo quō pater in ipo eſt. et di
lectionez ſui in nos aſſiſat dilectōni paterne
dicens. Sicut dilexit me pať: et ego dilexi voſ
O q̄s ſapidus q̄s amabilis. ⁊ q̄s deſiderabilis
eſt cibus iſte. qui hoiem facit deū: ⁊ nos a vi-
ta noſtra que vere eſt mors funditus eradicā
do occidit: vere dicere nobis poteſt dulcis ie
ſus. Quid vltra tibi aīa mea potui facere ⁊ n̄
feci. ſalꝫ ꝙ tui cordis duriciem emolliret. q̄ſi
dicat nihil.

Apparet admirāda dei clemē tia in hoc ſacramēto ſi magnitu do dantis cōſidereť. Ca. ij.

ſ Ecūdo xͦo apparet in hoc ſacramē
to mirabilis dīna benignitas ⁊ lar
gitas ſaluatoris: q̄tū ad magnitu
dinem dantis. Dat em̄ ſe xp̄s non
tantū dignis: ſ etiā indignis. Nā qui ſe ꝑmi-
ſit malignorꝫ manibus crucifigi ſp ſe ꝑmittit
manibus ſceleratorꝫ ꝯtractari. Quia ſolez ſu
um facit oriri ſuꝑ bonos et malos vt dicitur
Math. v. c. Claritatem ſue p̄ntie in hoc ſacra
mento exhibet bonis et bonis. non tamē im
partiť om̄ibus illuminatōis ſue effectuſ. Nā
triplex oculus repiť. ſcꝫ cecus. eger et ſanus.
Prim⁹ eſt oculus cecus q̄ abſens repiť a luce
cum tn̄ ei ſit p̄ns. ⁊ hic eſt cor infidele qd̄ ſuſci
pit hoc ſacramentū ad effectū excecationis:
quia nō credit in hoc qd̄ eſt lux increata et in
carnata. licet appareat ei preſens. tn̄ abſens
eſt. lumen ei abſcondens. ſicut ipemet criſtuſ
Joh. ix. ait. In iudiciū ego in hūc mundum
veni. vt ſcꝫ ꝑ hoc ſacramentū qui non vident
videant. et qui vidēt ceci fiant. Secūdus eſt
oculus eger qui ꝑcipit lumē q̄tuꝫ ad effectuꝫ
ꝑturbatōis. et hoc eſt cor maliuolū. qd̄ quidē
ꝑturbať in huius ſacramenti ꝑceptione. naꝫ
ſicut dicit apl's. j. Corꝫ. xj. Qui manducat ⁊ bi
bit indigne: iudiciū. i. damnationē ſibi man-
ducat ⁊ bibit: nō diiudicans corp⁹ dn̄i. i. non
diſcernēs illud ab alijs cibis. vn̄ ait Auguſt.
Contemptū nō vult ipe cibus ſicut nec man-
na faſtidium. Unde Job. xx. diciť. Panis ei
in ytero illius verteť in fel aſpidū intrinſec⁹.
Tercius eſt oculus ſanus. qui percipit lucez
ad effectū delectatōis. et hoc eſt cor fidele. qd̄
quidē hoc ſacramentum ſuſcipit ſacramenta
liter et ſpūaliter ad augmentū virtutis ⁊ gra
tie. Nam digne ſuſcipiens illud in anima dei
formať. hanc quidem deiformationē. et con-
uerſionē aliti ⁊ alentis ꝓphetauit Ozee. xiiij
dicens. Cōuertentes ſedentes in vmbra ei⁹ i
tritico. i. in dn̄ici corꝑis ſacramento: quod q̄-
dem ſacramentum vmbra denominať. quia
ſepe prebet dn̄s in ſecreto myſterio ſub acci-
dentiū velamie occultatus in quo ſedentib⁹ q̄
ſi ad mēſaꝫ ꝓponiť triticū celeſtis pāis: et ipi ci
bati ꝯuertunť in cibum: hoc eſt in xp̄um. Fit
aūt talis vnio ꝑ ſaporoſitatē amoris: dicente
Hugo. de ſancto victo. Scio inquit aīa mea:
quia dum aliquid diligis in eius ſilitudinem
tranſformaris.

Quāta ſeueritas ſit dei cōtra tria genera hoīm indigne recipi entiū corpus xp̄i. Ca. iij.

Ercio apparet in hoc ſacramento
mirabiliter ſeuera dei iuſticia. q̄-
t tum ad ingratitudinē recipientis.
Qui em̄ fugit dexteram diuine be
nignitatis: incidit in ſiniſtrā diuine ſeuerita-
tis. Sed audi apl'm ad Heb. ij. dicentē. Hor-
rendū eſt em̄ incidere in manus dei viuentiſ
Tribus em̄ generibus hoīm deus in h̄ ſacra
mento mirabiliter eſt ſeuerus. Primo curio
ſis. ſcdō p̄ſumptuoſis. tercio malicioſis. Pri
mo em̄ eſt ſeuerus mirabiliter curioſis: qui-
bus vita vertiť in interitū. In cui⁹ myſteriuꝫ
Exod. ix. dn̄s ait ad Moyſen. Deſcende ⁊ cō
teſtare ppl'm. ne forte velint tranſcendere ter
minos ad videndum dn̄m. et ꝑeat ex eis mł-
titudo plurima. nempe curioſi ſunt qui trāſ-
gredi ſatagunt te minos fidei in inquiſitiōe
huius ſacramēti. Ideo vita gratie que con-
fertur in eo: vertiť eis in mortem. ſed de hoc
pleni⁹ diceť infra ſermone. lvij. articu. ij. c. j.
Secūdo xͦo mirabiliter eſt ſeuerus p̄ſumptu
oſis: quibus abſolutio vertitur in obligatio-
nē Proide. j. Corꝫ. xj. dr. Cōuenientib⁹ vobis i
vnū. i. i eccl'ia ad ſuſcipiēdū dn̄icū ſacřm. iaꝫ
nō eſt dn̄icam cenā mādicare ſcꝫ ſacramēta-
liť. qꝛ nō ē ibi māducatio ſpūalis ſine q̄ ſacra
mentalis nō ꝓdeſt. imo poti⁹ obeſt. Unuſq̄ſ-
q̄ em̄ p̄ſumit ſuā cenā ad māducādū. Et ſeq̄-
tur. Quicunq̄ manducauerit panē hunc vł
biberit calicem dn̄i indigne: reus erit corꝑis
⁊ ſanguinis dn̄i. Glo. Ac ſi xp̄m occideret pu
nieť. Hui⁹ nempe p̄ſumptōnis ꝑceſſit myſti-
ca figura. ij. Roma. vj. in Oza vbi dr. Exten

dit manū ſuā Oza ad archaꝫ dei. tenuitq̄ eā
q̄m calcitrabant boues et declinauerūt eam
Iratuſq̄ eſt dn̄s indignatōne dn̄s ꝯtra Ozā
et ꝑcuſſit eū ſuꝑ temeritate. q̄ mortu⁹ ē ibi iu-
xta archā dn̄i. Sic nēpe ꝯtingit his: q̄ preſu-
mūt in mortali culpa ſuſcipe h̄ venerabile ſa-
cramentū. Preterea apl's poſt p̄cedentia ver
ba ſubdit. Probet aūt ſeip̄m homo. i. a tanta
cōione examinet oēs anglos ꝯſcientie ſue ꝑ
diligentē ꝯſiderationē: et ſic d̄ pane illo edat
et de calice bibat. Ad literā aūt eſt notanduꝫ
ꝙ hec ꝯpoſitio de q̄ videť notare quandā ꝑti-
cionē nō debet referri ad corpus xp̄i. nec ad
ſanguinē eius. quia nō ꝑtes ſumunť. ſed to-
tuꝫ corpus et totus ſanguis xp̄i ſuſcipiť a ſu-
mente. Ideo referri habet ad ipas ſpecies q̄
ꝑtitiue ſumunť. Naꝫ ille ſpecies que ab vno
ſumunť et ab alio nō ſumuntur. et tamē ſub
vtriſq̄ eſt totus xp̄s. Et ſubdit apl's. Qui ei
māducat ⁊ bibit idigne: iudiciū ſibi māducat
⁊ bibit. i. manducādo et bibēdo acq̄rit iudici
um: nō diiudicans corpus dn̄i. Proinde de
con. di. ij. c. Qui ſcelerate. Iſidorus ait. Qui
ſcelerate viuūt in eccl'ia. et cōicare nō deſinūt
putātes ſe tali cōione mūdari: diſtāt nihil ad
emendationē ꝓficere. ſibi dicēte ꝓpheta Je-
re. xj. Quid eſt qd̄ dilectus meus fecit in do-
mo mea ſcelera mlta. nunq̄d carnes ſctē au-
ferēt a te malicias tuas. q. d. nō. ſ poti⁹ inqui
nabūt te. Et in. iiij. d. c. q̄ diſcordat. Aug⁹. ait
Qui diſcordat a xp̄o nō māducat carnē eius
nec eius ſanguinē bibit. ⁊ ſi tāte rei ſacramē-
tū ad iudicū ſue ꝑditōis q̄tidie accipit. Idem
diciť in ca. ſctā. ⁊ in ca. ſic iudas. Et in ca. q̄n-
dic. Pꝫ igiť ex dictis ꝙ indigne h̄ ſacramen
tū manducās peccat mortalr̄. et h̄ maxie pro
pter tria. Primo qꝛ ficte ⁊ ſiłate oſtendit ſe eē
xp̄i membꝝ: cū ſit fictus falſus et ſiłatus. Se
cūdo qꝛ irreuerentiā horridaꝫ atq̄ ꝯtemptū
cōmittit ꝯtra hoc ſacramentū. Tercio qꝛ ab-
utiť ſacramēto quod inſtitutū ē ad p̄ſtanduꝫ
ſpūalem refectionē viuis in gratia tantūmo
do ꝯſtitutis. Alexan. de hal. in. iiij. etiaꝫ inq̄t
ꝙ ꝓpter preſentiā ſaluatoris recordationē hu
mane redēptionis expſſionē diuine caritatꝭ.
remediū humane infirmitatis. que in hui⁹ ſa
cramenti ſumptōne ꝯcurrūt. non pōt ſumi a
peccatore ſine magna ingratitudine et contē
ptu: ideo taliter grauiť peccat. Tercio xͦo
eſt ſeuerus malicioſis: quibus emollitio ver
titur in obdurationē. Nempe hui⁹ ſacramē-
ti natura eſt indurare corda illorꝫ qui illud n̄
ſuſcipiūt. et illorꝫ q̄ illud male ſuſcipiūt. Prio
aūt ꝙ induret corda illorꝫ qui illud nō ſuſcipi
unt pꝫ. lxxxij. di. i. c. p̄ſbr circa mediū. Secū
do ꝙ induret corda illorū qui illud male ſuſci
piunt. pꝫ Nume. xiiij. Sap. vj. et Exod. xvj
vbi hoc myſtice figuratū eſt in manna. quod
ꝑp'o ſuo dn̄s pluit in deſerto. qd̄ ꝯdenſabať
et indurabať ad ignē. Ignis em̄ cum habeat
corruptiuū et mortificatiuuꝫ calorem ſignat
amorē libidinoſuꝫ ac male volūtatis deſide-
rium: cui celeſte māna. i. hoc ſacramentū ob-
durationeꝫ vertiť iudicio dei. Sol xͦo cuꝫ ha
beat calorē viuificum et ſaluificum diuinum
amorem deſignat. qui cū caleſit in corde reci-
pientis dn̄icum hoc ſacramentū: mens ꝑ de-
uotionem incaleſcit liqueſcit et reſoluiť atq̄
efficitur deiformis. Ex omnibus aūt in hoc
p̄ncipali articulo dictis palam pꝫ: ꝙ hoc ſacꝛ
mentū eſt miraculū miraculorum: ſacramen
tū ſacramentorum. et ſignū ſignorum. ineffa
biliter repreſentans dei potentiā et ei⁹ archa-
nam ſapientiam. atq̄ viſceroſam clementiaꝫ
oīm fideliū et deuotorꝫ mentium refectiuam

Articul⁹ terci⁹ ꝙ ꝑ triplicē de lectationem hoc ſacramentū re format volūtatē humanam.

Ercio p̄ncipaliter hoc ſacramentū
t eſt delectabile ſcꝫ volūtati: qꝛ miſe
ricors et miſerator dn̄s eſcā dedit
timentibus ſe. Tripliciť em̄ eſt vo
luntati delectabile hoc ſacramentuꝫ et hmōi
eſca. Primo qꝛ liberat a malo. ſcdō qꝛ ꝓficit i
bono. tercio: qꝛ ꝑficit in optimo.

Qꝛ d̄lectatio hui⁹ venerabiliſ ſimi ſacramēti liberat volūtatez ſumētis a triplici malo. Ca. j.

Rimo hec ſuauiſſima eſca qꝛ libe-
p rat a malo eſt volūtati delectabiľ.
et hoc tripliciť. Primo em̄ qꝛ libe-
rat a malo p̄terito ſcdō a malo pre
ſenti. tercio a malo futuro. Primo malum
p̄teritū purgat. vn̄ de con. di. ij. ante bn̄dictio
nē Ambroſi⁹ ait. Qui māducauerit h̄ corpuſ
fiet ei remiſſio pctōꝝ ſcꝫ venialiū: et etiā mor
taliū ſm glo. Joh. ad hoc facit etiā. c. cū omē
et. c. ſpecies. e. di. quod intelligiť de mortali-
bus oblitis ex inſufficientia humane fragili-
tatis ſm Scotū ⁊ Richardū. Ad predicta au
tem rō ſaluator noſter inſtituens hoc ſacra-
mentum poſt ꝯſecrationis formā ſubiunxit.
In remiſſionem peccatorum. Hoc aūt myſti-
ce figuratum fuit in ſacrificio panis. et in cra
ticula. Leuit. ij. Ubi diciť. ꝙ ſacerdos qui ob
tulerit eum. tollet memoriale de ſacrificio: et
adolebit ſuꝑ altare in odorem ſuauitatis do
mino. Nempe panis in craticula xp̄s i cruce

eſt. Memoriale ſacrificij: eſt in ſacramēto me
moria paſſionis xp̄i: altare fides: adolicio de
uotio. odor ſuauitatis grā ⁊ recōciliatōis. ac
pctōꝝ remiſſionis. Secūdo malū pñs eua
cuat. Fit aūt q̄tidiana ꝑditio in aīabus ex ar
dore fomitis ꝯcupiſcentialis: ſic̄ eſt q̄tidiana
deꝑditio in hūanis corꝑibus ex ardore natu
ralis caloris. Valet igiꝛ dñicū ſacramentum
ad reſtaurandū deꝑditū. vnde de con. di. ij.
c. iteratꝛ Paſchaſiꝰ ait. Quia em̄ q̄tidie pecca-
mus: ſaltē pctīs illis ſine q̄bus mortalis infir
mitas viuere nō pōt: q꞉ licet oīa pctā donata
ſunt in baptiſmo: infirmitas tñ pcti adhuc in
carne nr̄a remanet. vñ pš. Benedic aīa mea
dño. q̄ ꝓpiciatꝛ oībus iniq̄tatibus tuis: qui ſa
nat oēs iniq̄tates tuas. Et ideo q꞉ q̄tidie labi
mur. ideo xp̄s ꝓ nobis q̄tidie miſtice imolatꝛ
et paſſio xp̄i nobis in myſteriū traditꝛ: et q̄ ſelꝫ
moriēdo mortē vicerat: q̄tidie recidiua deli-
ctoꝝ ꝑ hec ſacramenta corꝑis xp̄i ⁊ ſanguiniſ
pctā relaxet. Unde oramꝰ dicentes. Dimitte
nobis debita nr̄a. q꞉ ſi dixerimꝰ peccatū non
habemꝰ ip̄i nos ſeducimus: et veritas in nobꝫ
nō eſt. h̄ ille. Idem etiā dicitꝛ ab Augꝰ. in ca.
vtrū. e. di. Propꝛ eandē q̄ꝫ cauſam panē no
ſtrū q̄tidianū da nobis hodie nos docuit cri
ſtus poſtulare Math. vj. Ad huiꝰ ſacramen-
ti ſuſceptionē hortatꝛ dñs Cañ. v. Aperi mihi
ſoror mea amica mea colūba mea imaculata
mea: q꞉ caput meū plenū rore eſt: ⁊ cincinni
mei guttis noctiū. Ait em̄. Aperi mihi. i. ſuſci
pe me deuote. q꞉ caput meū. i. diuinitas ple-
nū eſt rore vberi miſcd̄ia. ſcꝫ ad refrenanduꝫ
pctā. et cicini. i. hūaitas gutti noctiū. i. effuſio
ne ſanguis. Lacrimaꝝ ſudoruꝫ et paſſionuꝫ
ad reprimendū concupiſcētiā fomitis. Ter
cio vo a malo futuro mentē ꝑſeruat: h̄ quidē
myſtice figuratū fuerat Iudi. vij. in Gedeo-
nis viſione. in q̄ vidit q̄ ſub cinericiꝰ panis ſb
uertebat caſtra madian. Nempe madian cō
tradicētes interꝑtatꝛ. Per hunc em̄ carnalia
deſideria deſignantꝛ q̄ ſm̄ illud. j. Pe. ij. mili-
tant ꝯtra aīam. Caſtra igiꝛ madian. maloꝝ d
ſiderioꝝ prauitates ſūt: que ſubuertit ſubci-
nericiꝰ panis. i hoc ſacramentū qui panis eſt
vite. h̄ ſubcinericiꝰ ꝑ memoriā ſubcinericie hu
militatis paſſionis xp̄i. Natura ſiquidē rerū
ē q̄ nihil ꝯſuatꝛ ex ꝓpꝛiū locū. Nā et piſces ex
aquā putreſcūt: aqua extra flumē ſeu fonteꝫ
corrūpitꝛ. arbores atq̄ꝫ herbe extra terrā are-
ſcunt: et ſic de ſingulis. h̄ cū locus aīe ſit ꝓpe
ipſe deus. ptꝫ q̄ in ſolo deo quieſcit ⁊ ꝯſerua
tur. Sicut econtra de pctōre Eſa. lvij. dr̄ Cor
impij quaſi mare feruēs quod quieſcere nō
poteſt. Sed in ſacramento eucariſtie deus
vniq̄ꝫ eſt: ꝓpterea merito digne ſumētes illō
ab eo ꝯſeruantꝛ et ꝑſeuerant.

In triplici virtute thelogica huius ſacramenti delectatio ꝑfi cere facit. Capitulū. ij.

S Ecūdo hec ſuauiſſima eſca eſt dele
ctabilis voluntati: quia ꝑficit ī bo-
no. nā ꝑ eā fidei meritū augetꝛ. ſpei
fiducia ſubleuatꝛ et caritatis deuo-
tio inflāmatꝛ. Fides. Primo em̄ ꝑ h̄ ſacra-
mentū fidei meritū augmentatꝛ: dū ſcꝫ credit
q̄ humana rō nullatenꝰ capit. ideo ſicut ſuꝑ
dictū eſt velatū datꝛ ſub accidentibꝰ. ideo Gre
goriꝰ ait. Fides nō habet meritū. cui rō hūa-
na p̄bet expimentū. Inſuꝑ. xxiiij. q. j. ca. non
turbatꝛ Ambroſiꝰ ait Licet humana mens ne
queat plene rōnis inueſtigatōe cōprehende-
re: fidei tñ plenitudo cōplectꝛ. Fides em̄ ī h̄
ſacramēto ip̄os ſenſus et ſenſibilia vincit cla
mat aſſerit ⁊ oñdit viſus in h̄ ſacro ſolū eē pa
nē materialē. Siłr ad ipꝫ clamāt aſſeꝛt et oſtē
dūt oīa accidentia viſibilia: qd̄ facit tactus et
tangibilia. Idē auditus et audibilia: guſtus
et guſtibilia: olfactus et olfactibilia: h̄ aūt oīa
tam ſenſus ſcꝫ q̄ꝫ ſenſibilia luīa ſunt intellectꝰ
noſtri: quibus in mūdo iſto ſenſibili et vide-
re et illuīari habet. naturaliter aūt fidei lumē
oīa lumina intantū obfuſcat atq̄ꝫ obtenebrat
q̄ ſola virtus ſacramēti pura et integra ſit in
corde credentis. ita vt nihil falſitatis aut im-
pietatis in illud ingerere ſeu impingere poſ-
ſet. Spes. Secūdo ꝑ h̄ ſacramentū ſpei fi-
ducia ſubleuatꝛ. dū em̄ p̄ſbr deo pr̄i offert il-
lū qui in cruce ꝓ nobis oblatuſ eſt: nullo mō
diffidere habet homo de aliquo non exaudi
ri ab eo. vnde cum pš. poteſt dicere. Domie
deus virtutū exaudi orationem meam. auri
bus percipe deus iacob. Protector noſter aſ
pice deus: et reſpice in faciē xp̄i tui. Chari
tas. Tercio vo per hoc ſacramentū caritatis
deuotio inflāmatꝛ. Sicut em̄ ad ignis preſen-
tiam fugatur frigus: ſic etiaꝫ ī anima digne ⁊
ſpiritualiter p̄parata ad preſentiam corporiſ
criſti expellitur torpor mentis. cōtemplando
et mentis oculis conſpiciendo dñm ſuū ī car
ne pro ſua dilectōne tam aſpera inſuꝑ et etiā
mortē ſuſtinuiſſe. Proinde de con. di. ij. caꝑ.
iteratꝛ Augꝰ. ait ī fine. Semꝑ ſcꝫ in hoc ſacra-
mento mors chriſti ꝓ vita ſeculi eſt poſteris
nuncianda. vt diſcāt qua caritate dilexit ſu-
os qui pro eis mori dignatus eſt cui omnes
vicem debemus rependere caritati. quia ad

hoc nos prior dilexit cum eſſemus gehenne
filij. vt diligeremus eū a morte iam liberati.

Nota q̄ tripliciter acquiritur memoria criſti paſſi ꝓ nobis

Q Ui velit igiꝛ ꝑ hoc ſacramentū in-
flāmari. ſm̄ Bonauēt. in. iiij. di.
xij. neceſſe habet ad ipſum ꝯuerti
⁊ dirigi tanq̄ꝫ ad memoriale dñice
paſſionis. Tripliciter em̄ acquirimꝰ memori
am xp̄i paſſi. Primo in ſcripto. ſecūdo in ver
bo. tercio in ſacramento. Primo quidem in
ſcripto. vt qñ xp̄i paſſio calamo conſcribitꝛ: et
hoc eſt memoriale quaſi mortuum. et habet
ferri ad viſum que apprehendit magis a lon-
ginquo. Secundo in verbo vtpote cum ali-
quis verbotenus narrat xp̄i paſſionem. et il
lud ꝑtim eſt viuū et partim eſt mortuum. Ui
uū in corde bonoꝝ p̄dicatorum: ⁊ mortuum
in corde tepidoꝝ atq̄ꝫ maloꝝ. vel viuū in cor
de et cogitatōne: nō viuum in voce. et hoc eſt
audientium. Auditus aūt non ita bene app̄
hendit de longinquo. Tercio in ſacramēto ē
memoriale cum ip̄m corpus xp̄i ſignatur et
ꝯtinetur ī ſpecie panis et ſanguis ſub ſpecie
vini. et hoc eſt memoriale viuū: q꞉ ip̄e criſtus
ibi ſeip̄m prebet offerens nobis illud ſuū cor
pus quod ꝓ nobis occiſum fuit: et ſanguinē
qui ꝓ nobis fuit effuſus in crucis ara. et hoc
quidem ad guſtum eſt qui de ꝓpinquo app̄
hendit. vt iam non quaſi ſpeculatione: ſed q̄
dam experientia paſſionis eius memores ſu
mus. Si igiꝛ accendit affectum noſtrum. paſ
ſio deſcripta et amplius frequenter predica-
ta: multomagis inflāmare et afficere debet
in h̄ ſacramento expreſſa et hoc abſq̄ꝫ dubita
tione facit ſi quis ſenſum hunc et illum ꝯuer
ti ad hoc ſacramentū. Ille igiꝛ eſt qui ex hoc
ſacramento efficaciam reportat. qui ſe cōuer
tit. Ille ſiquidem miſſam audit nō qui tantū
verba dicit et audit ſine deuotione. ſed q̄
ad hoc memoriale totam mentis intentionē
ꝯuertit. h̄ ille. Idem etiam dicit q̄ caro xp̄i ē
ſicut carbo ignitus. ſed carbonis igniti eſt ex
pellere frigus et incendere caloreꝫ. ergo hoc
ſacramentum reprimit motus frigidos cul-
pe. et incendit motus viuos gratie: ergo de-
let et auget. Quomodo aūt per hoc ſacramē
tum augeantꝛ virtutes. Eſt igiꝛ ad hoc notā-
dum ſm̄ Alexan. in quarto q̄ ex hoc ſacramē
to augentur virtutes: nec ex hoc ſequitur q̄
contingat peruenire ad ſummū gradum vir
tutis in via ex frequenti huiꝰ ſacramenti ſū-
ptiōe. licet ex eo virtutes augeantꝛ. quia hoc
ſacramentū datur in robur in medicinā et in
remedium: magis fit hec augmentatio ad ro
bur ne ſuccumbat temptatione aduerſitatis
et in remediū ne ſuccumbat tēptatōe volup
ptatis. et in medicinā q̄ꝫtum ad curationem
venialiū potius q̄ꝫ q̄ꝫtum ad augmentum et
creſcentiam virtutum. Unde q̄ꝫtum ad tria
augentur virtutes hoc ſanctiſſimo ſacramē-
to. Primo q̄ꝫtum ad roborandum ꝯtra tem-
ptationes aduerſitatis. vnde dicitur. Panis
cofirmat cor hominis. Secundo q̄ꝫtum ad ef
ficaciam efficiendi animam ſobriam contra ī
centiua voluptati. vnde gloſa ſuꝑ illō Mar.
xiiij. Accepit ieſus panem inquit. Ebrietas
felix. ſalutaris ſacietaſ. que q̄ꝫto copioſius ſu
mitꝛ. tanto ſobrietatem mentibus donare di-
gnetur. Tercio q̄ꝫtum ad curationem venia
lium. Unde Gregoriꝰ in omelia paſchali. de-
dit nobis hoc ſacramentum ſalutis. vt q꞉ noſ
quotidie peccamus et anima iam non mori
poteſt per iſtud ſacramentum remiſſionem
peccatorum conſequamur. h̄ ille.

De triplici fructu ꝑfecto queꝫ conſequuntur digne ſuſcipientes. Ca. iij.

T Ercio hec ſanctiſſima eſca eſt dele
ctabilis voluntati: quia perficit in
optimo. Tres em̄ optimi fructus
ex digna frequentatione huius ſacramenti
in anima generantur. Primus eſt illumina-
tio rationalis. ſecundus eſt corroboratio ira
ſcibilis. tercius eſt delectatio ꝯcupiſcabilis.
Unde Innocentius de officio miſſe in par-
te tercia. c. vlt. ait. Per huiꝰ ſacramenti virtu
tem vniuerſe virtutes augentꝛ. et omniū vir
tutū fructus exuberat. Primꝰ in q̄ꝫ fructuſ
illuminatio dei dr̄: q꞉ ꝑ illud humanus intel
lectus illuminatur. ideo ad hanc ſacram cō-
mūnionē hortabatur ꝓpheta dicēs. pš. xxx
iij. Accedite ad eum et illuminamini. et faci-
es veſtre non confundentꝛ. Huius illumina
tionis myſtica figura preceſſit in Ionatha fi-
lio ſaul. Qui vt dicitꝛ. j. Reg. ix. Extendens
ſūmitatem virgule quam habebat in manu
intinxit in fauū mellis. et conuertens manū
ſuam ad os ſuum illuminati ſunt oculi eius.
In miniſterium quod ex frequenti ſumptio
ne deuota huius ſacramenti perficiuntꝛ mē-
tales oculi in lumine veritatis. Sicut Ioh. j.
dicitur. Gratia et veritas. id eſt gratioſuꝫ ve
ritatis lumen: et lucida lux per Ieſum xp̄uꝫ
ſcꝫ in hoc ſacramento facta eſt. vt dicitꝛ Eccli.
xv. Cibauit illum pane vite et intellectus ⁊c.

Secūdus vero fructus eſt corroboratio. q2 p il lud ſacramentū iraſcibilis corroborat. Hic ſi quidem ille panis eſt de q̄ pp̄heta ait. Panis cōfirmet cor hoīs Proinde Cañ. vij dr. Manc ſur gamus ad vineas. videam9 ſi floruit vinea. ſi flores fruct9 pturiūt. Glō. Non eſt intuendū ſi vinea floret ſ ſi flores ad ptū cōualeſcūt: q2 ſi nō eſt mirū ſi q̄s inchoat. ſ valde mirabile eſt ſi in intentōne bona et ope bono perſeuerat Hui9 fruct9 figura myſtica pceſſit. iij. Reg. xix in Helya. de q̄ dicit ibidē q cū ſub vmbra Juniperi obdormiſſet: angel9 dñi tetigit illum et dixit illi. Surge ꝛ comede. Reſpexit helyas, ꝛ ecce ad capud ſuū ſubcinerici9 panis ꝛ vas aque. Comedit igit et bibit: et ambulauit in fortitudine cibi illius. xl. diebus ꝛ. xl. noctibus vſqꝫ ad montem dei Oreb. Sub vmbra quidē Juniperi dormit: q̄ in fide dñice paſſionis requieſcit. Hic aūt angelico patrocinio excitatus ad deuotā ſumptionē hui9 ſacmenti illud comedit: et augmentū grē bibit. vnde firmiter pſeuerās ambulat. xl. diebus et. xl. noctibus. per uirtuoſa itinera in proſperis et in aduerſis: vſqꝫ ad montē dei oreb. i. vſqꝫ ad glīam dei ſempiternā. Et q2 hoc ſacramētū mentē roborat ad virtuoſa opa exercēda. Judic. xiiij. ppter. Per fauū mellis q̄ de ore leonis eſt egreſſus extitit figuratū. Terci9 fructus delectatio ſeu inflāmatio dictus eſt quia volūtas ſeu i cōcupiſcibilis inflāmat et inebriatur ex deuota ſumptione hui9 ſacramēti. vn̄ myſtice figurat ſm Damaſc. p carbonē q̄ tacta ſunt labia Eſaie pp̄hete a ſeraphin: q2 ſeraphico myſterio incendunt. per hoc ſacramentū duo labia mētalis affectionis. vnum ſupius ad xp̄i diuinitatē aliud inferius ad criſti humanitatē. Et de hac duplici affectōe mētali acquirenda in h ſacramēto Gen. xlix prophetauit Jacob dicens. Aſer pinguis panis eius et pbebit delitias regib9. In q̄ quidē pphetia pphetando tria de hoc ſacramento p nūciat: Primo a q̄ det. ſcdo quid dat. tercio quibus dat Primo a quo det qui eſt Aſer qui interpretat atriū vel diuitie vl' beatitudo Aſer em̄ ſignat xp̄m. qui vel atrium patēs eſt in large ſe donando tā bonis q̄ malis licet nō eodē ieffectu. diuitie et his qui illuz ſuſcipiūt cum profectu. Beatitudo. i. arta felicitatis eterne eſt his qui cum deuotōe pfecta ſuſcipiunt eum. Secundo pnunciat q̄d det vnde ſubdit. Pinguis eſt panis eius. Quid em̄ p pinguedinē niſi deuotionis dulcedo exprimitur hanc dulcedinē ſeu pinguedinē h ſacramentum mentibus feruentibus preſtat. Sicut in perſona talium pſ. ait. xij. Impinguaſti in oleo ſcꝫ ardētis deuotionis caput meum et mentem meā: et calix meus. i. qui p cōdignaz prepatōeꝫ factus eſt meus. q̄ pclarus eſt: id eſt delectabilis intellectui atqꝫ affectui. ſcꝫ dū in vtraqꝫ xp̄i natura intelligendo expimentaliter guſto dulcedinem diuine benignitatis. Hanc quideꝫ guſtauerat qui ait. Q̄ magna mltitudo dulcedinis tue dñe. quā abſcondiſti ſcꝫ ſub accidentibus in h ſacramento timētibus te. Et iterū futura pnunciat dum pteritia narrat dicēs. Panem angeloꝝ manducauit homo: cibaria miſit eis inhabūdātia. Inſup Sap. xvj. dicit. Angelorū eſca nutriuiſti pplm tuū: et patum panem de celo preſtitiſti eis ſine labore omē delectamentū in ſe habētem. et omīs ſaporis ſuauitatē. Ideo merito figurabat p illud myſticū māna qd Exo. xvj. Pluit dñs patribus in deſerto. quod ois ſaporis pferebat ſuauitatē. Tercio pnunciauit Jacob q̄bus dat ad ſūme pfectam delectationē habendam. Ideo ſubdit. Et prebebit delicias regibus. rex em̄ in regno anime eſt amoroſus affectus qui deum diligit toto corde. i. ſup oia ſibi exteriora. tota aīa. i. ſup oia interiora h eſt ſup. corp9 ſuū. et tota mente. i. ſup omnia ſupiora. hoc eſt ſup ipam aiaꝫ Hi ſunt quibus dñs ait Luc. vij. Regnū dei intra vos eſt. hmōi regibus in talibus ignis prebet delitias hoc ſanctiſſimū ſacramentuꝫ ſicut p expientiam hmōi regalibus mentib9 patet qui id ſapiūt ad rem nō tm̄ ad voceꝫ. propter hec omnia. q2 ſcꝫ hoc venerabile ſacramentum eſt impinguatiuū dilectōis Luc. xv figuratum fuit p vitulum ſaginatū. Aduertēdum eſt tamen ſm Alexand. de halis q h ſacramentū non ſemp habet efficatias ſupradictas in iſtis. nam quandoqꝫ iuſtus accedit ad hoc ſacramentum ita tepide et indeuote atqꝫ ſine debita reuerentia et timore. et cuꝫ tanta animi diſtractione q nullum cōmodū ab eo reportat licet nō incurrat mortalem culpam cōmunicando requiritur igit q iuſtus ad h q ſacramentum in eo efficatiaꝫ habeat. ita q ex eo cōmodum reportet. q ſe pparet conſiderando ad quid accedit. vt cum deuotione et reuerentia accedat. vnde Gloſa ſuper illud. j Corint. xj. Non diiudicans corpus domini. Per hoc em̄ q dicit deuote et cum timore accedendum eſt ad cōmunionem. quia dominus eſt cuius caro ſumitur: vt gratias videamur reddere redemptori. vt igitur non impediatur efficatia huius ſacramenti. debet accedens cibum iſtum ab aliis diſcernere actu fidei. deinde ſeipſum purgare et examinare deinde cum deuotione et reuerentia illud aſ

ſumere hec ille.

Efficaciſſimum argumentum dominici ſacramenti.

E x omnibus ſupradictis in preſenti ſermone clareſcere poteſt fideliſſimū et efficaciſſimum argumentuꝫ q ſcꝫ hoc venerabile ſacramentuꝫ ſit ſanctiſſimū corpus chriſti atqꝫ veriſſimum. Nam impoſſibile eſt q ex ſumme falſo et ex ſumme impoſſibili virtualiter ſimul ꝛ experimentaliter trahi poſſet profundiſſima fundatio et ſanctiſſimi celebratio diuini cult9. et ſumma excitatio fidei. ac ſumma captiuatio ac ſubiugatio intellectus noſtri ad ſupernale lumen inacceſſibile ipius dei. nec nō et ſumma excitatio et inflammatio: dulcoratio. refectio atqꝫ diuini amoris inebriatio. ſed ab initio chriſti vſqꝫ ad tempora noſtra ineffabili atqꝫ vniuerſali experimento probatum eſt: ac continuo experimento probatur ex h ſacramentali opere predicta ſubſequi et elici in eccleſia dei: ergo impoſſibile eſt quin in ipſo ſit ſumma virtuoſiſſima atqꝫ diuiniſſima virtus et veritas imenſa hoc quidem ſic argumento argumentorum certiſſimum ſenſuuꝫ luminum et guſtuum huius ineffabilis maieſtatis virtutis et veritatis. que certo experimento continet in ſeipſa. ppter quod mens ipſa poſſidens ſeu potius ab ipſa poſſeſſa nō poteſt de hac veritate aliqualiter dubitare vl' heſitare Vidiſti igit ꝛ audiſti quomodo hoc ſanctiſſimū ſacramentuꝫ corporis chriſti eſt reformatiuum memorie noſtre. quia eſt memoriale et etiam teſtamentuꝫ amoris. Eſt etiam reformatiuum intelligentie. quia eſt admirabile in velamentū ſtuporis. Eſt et reformatiuum voluntatis. quia eſt delectabile in alimentū dulcoris Quam reformationeꝫ per hoc ſacroſanctiſſimū ſacramentum pficiat in nobis miſerabilibus peccatoribus ipſe amoroſus Iheſus qui panis eſt vite reformator anime et largitor glorie ſempiterne. Qui cuꝫ patre et ſancto ſpiritu non accidentibus obuelatus pariterqꝫ vel obumbratus ſed in omnibus ſuperglorioſus facie ad faciem reuelatus viuit et regnat glorioſus triumphator per cuncta ſeculorum ſecula. Amen.

¶ In cena domini infra dieꝫ de triplici varia ſumptione. qua taꝫ mali q̄ boni aſſumunt corpus chriſti. Sermo. lv.

Niſi manduca-

n ueritis carnem filij hominis et biberitis eius ſanguinem non habebitis vitam in vobis. Jo. vj. Juxta veridicam doctorum ſanctorū ſententiam duo ſunt in ſacratiſſimo ſacramento altaris ſcꝫ ſacramentum. et virtus ſacramenti. Sacramentum vero ſm Auguſtinum conſiſtit in verbis et ſpeciebus viſibilib9 panis ſcꝫ et vini. ꝛ in viſibili carne et ſanguine Jeſu chriſti. Virtus autem ſacramenti eſt ſanatio a damnatione eterne mortis. Hanc quidem virtutem ſacramenti crediderūt ꝛ quodāmodo guſtauerunt: atqꝫ experti ſunt omnes ſaluati et iuſti ab origine mundi. atqꝫ q̄tidie guſtan. quicunqꝫ veri chriſtiani ſūt Sacramentum vero altaris. i. viſibilem ſpeciē panis et vini cum carne et ſanguine chriſti ſoli chriſtiani manducant: et hoc tam boni q̄ mali licet diſſimili modo et fructu. Naꝫ mali manducant ſacramentum. i. corpus chriſti ſub viſibili ſpecie panis. ſed non manducāt ſacramēti virtutē. ſpūalē ſcꝫ ipam aīe ſue ſalutem et vitam que ſine fine eſt. Boni autem mādu cant vtrunqꝫ ſimul ſcꝫ ſacramentum et virtutem ſacramenti Ex his clareſcere poteſt ſm Alexandrum de halis in quarto. q triplex ē modus ſumendi hoc ſanctiſſimum ſacramētum. Primo modo tantum ſacramentaliter ſecundo tantum ſpiritualiter tercio vtroqꝫ modo ſcꝫ ſacramentaliter et etiam ſpiritualiter. Primo modo manducant omnes praui chriſtiani. ſecundo modo ſaluandi. tercio ſoli veri chriſtiani. Primi manducant ꝛ nō mā ducant. ſecundi vero non manducant et tamē manducant. tercij vero manducant et manducantur a chriſto. Cum illo concordat Scotus in quarto diſt. viij. in fine. et diſtin. xvj. Sed tamen principaliter de tercijs loquitur chriſtus in verbo preallegato dicens. Niſi manducaueritis carnē filij hoīs vtē.

¶ Articulus primus de triplici genere hominum male ſumentium corpus chriſti.

P Rimus autem modus manducādi hoc ſacramentū. eſt illud ſumere ſacramentaliter tantū. ſm quē modum manducant mali xp̄iani. eo q h ſacratiſſimum ſacramentum ī mortali culpa ore polluto ſumentes cordis affe-

tum ad influentiã virtutis et bonitatis eius
peccatis ſuis imundis et duris q̃ſi luto late=
re obſtruūt: Ibi quidē manducant et nō man
ducāt: q2 ipſi corp⁹ ſumūt ſacramētalr tñ. ⁊ tñ
non manducant. q2 ei⁹ virtutē ſpūalē ſcȝ ani
me ſue ſalutē ex h non pcipiunt. ſm em̄ Bo
naueñ. in. iiij. di. ix. Manducare ſacramēta
liter h ſacramentuȝ. eſt manducare h ſacra=
mentum et vt ſacramētū. Quoniã em̄ man=
ducare ſacramentalr eſt diſpoſitio atq3 actus
manducãdi. Et ideo ad h q actus ſacramen
talis ſit: neceſſe eſt q reſpiciat ipm ſacramen
tum vt ſacramentū. Proinde etiã ſm Scotū
in. iiij. di. viij. ɔtingere pōt q aliquis recipit
h ſacramentū et non ſacramentaliter nec ſpi
ritualr. vtpote ſi hō recipit hoſtiam ɔſecratã
q2 ibi eſt vere ſacramentū: ſ nō recipit eaȝ vt
ɔſecratã. ſed oīno nō diſcernendo eam a cōi
cibo. Vñ apſs. j. Cor. xj. Judiciū ſibi mãdu=
cat et bibit. nō diiudicans corpus dñi: id eſt
nō diſcernens illud a cōibus cibis Quod cō
tingere poteſt vl' ex īfidelitate: ſicut ſi ɔtinge=
ret pagano q ei cōmunio tribuereť: vl' ex cō
temptu ſtante fide: ſicut in peruerſo xpiano
contingere poteſt. ſm aūt Radulphū ad mã
ducandū ſacramentū ſacramētaliter quatu=
or requiruntur. Primo exiſtentia cibi. q2 ni=
ſi prius conficiatur nō poteſt ſacramentali=
ter ſumi. Scdo conuenientia cibi naturalis
ad ipm ſumentē. quia talis cibus ſolū homi
ni eſt conceſſus. Tercio vo intētio ſumendi:
quia ſi ignoranter et vt cibus accipiať nō eſt
tunc ſacramētaliter ſumptus. Quarto fides
ſcȝ in ſeipo: vt ſic intendat aliquid ſumere in
quo credit latere aliquod ſpūale in altero. vt
ſic intendat ſumere in q̃ eſtimat alios crede=
re. Eſt em̄ in hmōi peccatoribus et indigne
ſumentibus vera caro vel ſanguis xpi videli
cet pſentiali eſſentia: non tamen ſalubri effi=
catia. vñ de con. di. ij. c. qui diſcordat. Aug⁹.
inquit. Qui diſcordat a xpo non manducat
carnē eius nec bibit ſanguinē eius. et ſi tan=
te rei ſacramentū q̃tidie ſibi ad iudicium acci
pit. h ille. diſcordat a xpo qui cordis affectuȝ
ab eo auertens: ad pctm̄ ſe ɔuertit. O infelix
anima cui tam ineſtimabile bonū accedit. et
tñ nullū inde ſpūale lucrū accipit. Contingit
em̄ de q̃libet indigne aut indiſcrete ⁊ indeuo
te ſumēte h ſacramentū. queadmodū d eo q
imprudēter appropinq̃t igni. Nam q tpe hye
mis lōge ab eo diſtat frigeſcit: q vo indiſcre=
te approximat cōburiť et nocet ei. Tria q̄dem
ſūt genera pctoꝝ q h mō ſacramētalr ſumūt
h ſacramētū. Primi ſūt maliuoli. ſcdi ſūt do=
loſi. tercij ſunt pſumptuoſi. Primi ſunt mali
uoli q corpus dñicū ſumūt in volūtate peccã
di. Scdi ſunt ſimulatores et hypocrite q foris ap=
parentes iuſti: intus ſūt pctis et malicijs ple
ni. Tercij vo ſūt illi q cū manifeſti ſunt mali:
nō timentes iudiciū dei nec ſcandalū proxi=
mi hoc ſacramentū ſumere pſumūt.

De triplici malo qđ incurrūt qui voluntate peccandi ſumunt corpus chriſti. Ca. j.

PRimi q ad h ſacramentū pſumūt
accedere ſūt maliuoli q ſicut dictū
eſt ſumūt ſacramentū cū volūta=
te peccandi. De talibus dicit Eſa. xxix. App
pinq̃t ppls iſte ore ſuo et labijs ſuis honori=
ficat me. cor aūt eoꝝ longe eſt a me Appropi
quat ſiquidem ore et labijs ſuis glorificat de
um p ſacramenti ſuſceptionē: ſed cor eoꝝ lō=
ge eſt a deo p peccãdi intentionē. Tales aūt
ex h tria mala cōſequunť. Primū eſt a deo ſe
paratio. vnde Sap. j. dicit Peruerſe cogita=
tione ſepãt a deo. Et licet ſacramentalr xps
videať talibus appropinquare. tñ ſicut ait p=
pheta. Longe a pctōribus ſalus. Scdm ma=
lum eſt peccatoꝝ aggrauatio. Tales em̄ ſūt
ex tali cōione crudeles et ſeui. Jdeo dñs ait.
Math. xv. Nō eſt bonū ſumē panē filioꝝ: et
dare canibus. i. maliuolis. Et iteꝝ de ɔſe. di.
ij. c. ix. q̃tidie Aug⁹. ait. Hñtes volūtatē pec
candi: grauari mag dico euchariſtie pcepti=
one q̃ purgari. Et in. c. et ſctã. c. di. idem ait.
Et ſctã malis pñt obeſſe. Bonis ſūt ad ſalutē
malis ad iudiciū. Et ſequiť. nō q2 res mala ē
ſ q2 malus male accipit qđ bonū eſt: Nō em̄
mala fuit buccella q Jude data eſt a dño. ſa=
lutē medicus dedit. ſ q2 ille fuit indignus ad
perniciem ſuam accepit. Circa hanc tamen
buccellam notandum eſt. q buccella illa non
fuit corpus chriſti. Naȝ chriſtus corpus ſuū
Jude cum alijs diſcipulis primo dedit. buc=
cella demum intincta inſignum proditionis
eius. ei porrecta purus extitit panis. Sicut
patȝ ex gloſa Joh. xiij. ſuper illud. Cui intin
ctum panē porrexerit ad pniciēȝ. tñ ſm Au=
guſtinū illaȝ aſſumpſit q2 quod criſtus ad ſa
lutem ſuam fecerat porrigendo ei buccellaȝ
panis vt deſiſteret a pposito ſuo malo. Jlle
intelligens ſe deprehenſū magis ad pniciem
exaſperatus eſt. Hec ſm Thomam in quar=
to. Tercium maluȝ eſt augmentatio dãna
tionis etne. Jdo. j. Cor. xj. dr Quicūq3 man
ducauerit panem hunc vel biberit calicem

dñi indigne reus erit corpis et ſanguis dñi. i
ac ſi xpm occiderit puniet vnde Remigius
in glo. ſup illud Math. xxvj. Ve illi p quē fi=
lius hois tradeť inquit. Ve tradentibus cri=
ſtum ad crucifigendum: ſed ve cum maligna
conſcientia ſub ſacramento ſumentibus illū
Et ſi non tradant iudeis ad crucifigendū tra
dunt cū tamen membris inimici ad ſumen=
dum ipm. Et iterum de con. di. ij. quid ē. Au
guſti. ait. Qui accipit indigne ſacramentum
acquirit magnū tormentū. Et in. c. ſic Judas
idē ait iudas cui buccellã tradidit xps ñ malū
accipiendo: ſed male accipiendo locū prebu
it dyabolo. Queri aūt poteſt quare xps de=
dit corpus ſuum ſanctiſſimū iude: quē iã nō
nouerat pditorē. Ad hoc Alexand. de halis
reſpondet in. iiij. di. q hoc fecit multiplici rati=
one. Quarum quedã ſumpte ſunt ex pte di=
uine ſapientie quedã ex pte diuine miſericor
die et quedaȝ ex parte diuine iuſticie. Primo
ex parte diuine ſapientie ratio fuit hoim du=
plex inſtructio. Prima hoim vt inimicis be
nefacerent iuxta illud Math. v. Benefacite
his q oderūt vos. Dñs em̄ cibans pditorem
ſuū ppria ſua carne: membra inſtruxit q de=
berent benefacere inimicis ſuis. Jtē ſecū
do vt huius ſacramēti miniſtros in h q non
negauit corpus ſuū Jude qui erat graui pec
cato irretitus inſtrueret: q pctōrib⁹ idē ɔfer=
re deberent. Qñ aūt liceat cum pctōribus di
ſpenſare lacius dictū ē i quadrageſimali tpe
de xpiana religione ſermone. lvj. ar. ij. c. vlt.
Secūdo ex pte diuine miſcdie ſubuētio fu
it. Et h q̃tuȝ ad duo. Quoꝝ primū eſt a ma=
lo reuocatio Bene em̄ debuit miſer ille ex cō
ſideratōne dñice bonitatis q maxime appaꝛu
it in h q tradidit illi corpus ſuum a malo ſuo
reuocari: et ɔñter virtute tanti ſacramēti me
liorari. ſ infelix pctōr auxit peccatū: vñ debu
it ſibi auxiſſe meritū. vñ Criſoſt. ait ſup Ma
the. Nō ei ɔtigit q̃niam cū tali mente ad mi=
ſteria acceſſit: ⁊ quoniã nec timore nec bene=
ficio nec ab honore. tñ acceſſiſſet factus ē po=
tior a timore dico cōminationis. q exprimiť.
Math. xxvj. cū dñs ait. Ve hoi illi p quē fili⁹
hominis tradetur a beneficio collatōis ſacra
menti ab honore ɔformis d ſpenſatōis. Ma
gnū em̄ honorē exhibuit illi dñs. diſpenſan=
do ei ſacramentū cū alijs aplis. vnde Math
xxvj. ait. Cenãtibus illis accepit ieſus panē ⁊
benedixit atq3 fregit deditq3 diſcipulis ſuis:
q nemine accepto dicit abſolute. Tercio
ex parte diuine iuſticie. No fuit euidentia di
uine iuſticie q̃tū ad duo. Primū eſt argumē
tum culpe ſcdm dãnatio pene. Ex q em̄ tan=
to bñficio noluit a ɔcepta malicia reuocare:
iuſto dei iudicio punitus ē lapſu grauioris cul
pe ſcȝ deſperatōis. Jux. illđ Apoc. vlt. Qui
in ſordib⁹ eſt: ſordeſcat adhuc. vt aūt ait glo.
ad Rō. j. c. Strictiſſimo dei iudicio fit vt pec=
catis peccata puniať. Preterea ex ingratitu
dine tanta: euidētior eſt diuina iuſticia in ei⁹
dem punitōne. Hec ille.

De hypocritis ſimulatis q hoc ſacramētū pſumūt accipe ⁊ quō tripliciter peccant.

SEcūdi aūt qui ad h ſacramentū p
ſumunt accedere indigni: ſūt do=
loſi et ſimulati hypocrite. De qb⁹ ait
apſs. ij. ad Thimo. iij. Jn nouiſſi=
mis diebus inſtabunt tpa piculoſa. et erunt
hoīes ſeipos amãtes. cupidi elati ⁊c. Et ſeqť
Habētes q̄dē ſpēm pietatis. Glo. j. religiōis
eo q eadē ſacramēta habēt cū pijs: virtuteȝ
aūt ſcȝ pietatis. i. caritatē abnegantes. i. plu=
rima mala occulte patrãtes. ⁊ tñ ad coopimē
tū hypocriſis ſue cōicare pſumūt. Tales etiã
tria mala incurrūt. Primo pditionē. ſcdo cō
fuſionē. tercio vo dãnationē. Primo incur=
rūt pditionē. q2 talis efficiť xpi pditor ſic iu=
das. Jđ ei ɔuenit vbū qđ Joh. xiij. dñs de
iuda ait. Qui mãducat mecū: leuabit contra
me calcaneū ſuū. Qui mãducat panē meum
nō vt peniteat ſ vt lateat ille me ɔculcabit. i.
tradet. Ex q ptȝ q q vult in pctis latere ſb pul
cra facie religionis ⁊ cōicari. aſſimilabiť iude
traditori. q oſculo tradidit filiū dei. Scdo ta=
les incurrūt ɔfuſionē. Sicut dr Ecci. j. cōmīa
tore. Non ſis incredibilis timoris dñi. et ne
acceſſeris duplo corde. ne fueris hypocrita ī
conſpectu hominum: et non ſcandaliſeris in
labijs tuis. attēde ī ill' ne forte cadas et addu
cas anime tue inhonorationē. et reuelet de=
us abſcondita tua. et in medio ſynagoge alli
dat te: quoniam acceſſiſti indigne ſeu mali=
gne ad dominum ſcȝ ficte cōmunicãdo. ⁊ cor
tuum plenum eſt dolo ⁊ fallatia. Tercio ta
les incurrunt dampnationem Hinc Leuiti.
ſeptimo dicitur. Anima polluti ſcȝ hypocriſi
ſm gloſam interlinearem que ederit de car=
nibus hoſtie pacificorum que oblata eſt do=
mino. peribit de populis ſuis. id eſt eijcietur
de ſaluandis ad damnationem eterne mor=
tis. Sicut. j. queſtione. j. c. multi circa finem
dicit. Polluimus itaq3 panem. i. corpus xpi
q̄ndo indigne accedimus ad altare: et ſordi=

di mundū ſanguinē bibimus.

De hominibus ſceleratis q̄ cōicare p̄ſumūt. et quō tripliciter a deo puniunt.

t Ercij ſūt qui indigne ſumūt h̄ ſa-
cramentū ſūt p̄ſumptuoſi. i. ſcele-
rati. De quibꝰ dr̄ de con. di. ij. ca. q̄
ſcelerate. Ubi Iſidorus ait. Qui ſcelerate vi
uūt in eccl̄ia: et cōicare nō deſinūt putātes ſe
tali cōione mūdari diſcāt nihil ad emūdatio
nē p̄ficere ſibi. Dicente ꝓpheta Ieremie. xj.
Quid eſt quod dilectus meus fecit in domo
mea ſcelera multa. nunqd carnes ſcāe auferēt
a te malicias tuas. h̄ ille. De h̄ p̄z exemplū
in ſole q̄ ſanis oculis delectabilis et vtilis eſt
egris ſo ꝑniciosus. ſicut em̄ dn̄s in innocen
tie ſtatu ad eſū ligni vite ꝯceſſit ⁊ in ſtatu cul
pe ꝓhibuit: ſic nobis cum ꝑ pn̄iaʒ ad ſtatum
inocentie reducti ſumus. ꝯcedit ſumere cor-
pus xp̄i. et i ſtatu offenſe ſumere ꝓhibemur
Dicente dn̄o Math. vij. Nolite ſctm̄ dare ca
nibus. i. imūdis et ſceleratis pctōribꝰ. O in-
gratitudo oī nequitia plena. nōne ingratiſſi
mus putaret q̄ haberet dn̄m a q̄ cūcta q̄ ha-
beret accepiſſet bona. et ip̄m a morte ⁊ a ſuſ-
pendio multis ſuis laboribus liberaſſet. ⁊ tn̄
ip̄m dn̄m in imundiſſimū ſtabulū inimici ſui
ꝓditioſe locaret. vt crudeliter necaret. Lon-
ge maiori ingratitudine plenꝰ eſt q̄ in morta
li culpa ſumit dn̄icū ſacramentū. Ideo ꝑ ꝓ-
phetā dn̄s lamentabilr̄ ait. Poſuerū aduer-
ſuʒ me mala ꝓ bonis: et odiū ꝓ dilectōe mea
Et iteꝝ. Conculcauerūt me inimici mei tota die
qm̄ multi bellātes aduerſuʒ me. Un̄ Ambro.
Ille xp̄m ꝯculcat: q̄ libere peccat abſq; timo-
re ⁊ pn̄ia. ⁊ qui eo īdigne ꝑticipat Et iteꝝ idē
ait. Qui indigne xp̄m ſumit: idē eſt ſi interfi
ciat. Augꝰ. q̄ꝫ inquit. O temerariuʒ q̄ꝫq; ne
pharium eſt: cruentis manibus intemerate
virginis tractare filium. Quis auditus ſuſti
net auriū: quis oculus non confunditur ad
intuitum: que mens non rapitur in exceſſuʒ
vbi precium mundi mittitur in ſterquiliniū
Non em̄ minus eſt deteſtabile in os pollutū
q̄ꝫ in lutum mittere dei filium. vnde tria ma-
la veniūt talibus ſceleratis propter indignā
cōmunionem. Primo mala ſpiritualia. ſecū-
do mala corporalia. tercio mala temporalia
Mala ſpiritualia primo quidem plectuntur
malis ſpiritualibus. Unde Iheronimus in
Omelia inquit. Sicut corporalis cibus cum
ventrem inuenit aduerſis humoribus occu-
patum amplius ledit et nullum auxiliuʒ pre
ſtat ita et iſte ſpiritualis cibus ſi aliquem re-
perit malignitate pollutum magis eum per-
det. non ſua natura ſed accipientis malicia.
Quāto em̄ ſe quis amplius tradit delectatio-
nibus mūdi. et hoc ſacramentum preſumit
accipere: tanto magis ei ſpiritualem nauſeaʒ
parit. Ideo Ieremie. xxxj. dicit̄. Homo q̄ co
mederit vuam acerbam morietur et obſtu-
peſcent dentes eius. Quod exponens Gre-
gorius ait. Quid eſt vua acerba niſi pecca-
tum: vua quippe acerua eſt fructus ante tē-
pus. Quiſquis em̄ preſentis vite delectatio
nibus deſiderat ſatiari. quaſi fructum ante
tempus comedere feſtinat. Sed qui talē vuā
acerbam comedit non tantum per culpā mo
ritur verumetiam obſtupeſcent dentes eius
Quia qui preſentis vite vel mundi delectati
onibus paſcit̄ intantū ſenſus eius ligant̄. vt
nec ſpiritualia ſapere queāt. Hoc quidē Nu
meri. xiiij. myſtice figuratum eſt ī populo iſ-
rael qui in egypto carnibus cum aleo et cepe
ſaturatus fuerat dūmuq; in deſerto talia cō
cupiſcens panem celi. i. celeſte manna omni
ſuauitate plenum cuʒ nauſea reſpuebant: vt
verificet̄ quod apoſtolus ait. j. Coꝛ. ij. Ania
lis homo non percipit ea que ſunt ſpiritus
dei. Mala corporalia ſecūdo quidem plectū
tur malis corporalibus ideoq; ſepius veni-
unt infirmitates uarie. peſtes graues ⁊ ho-
minū ſtrages: ac ſerpentes. ac ſeue beſtie. vn
de. j. Coꝛ. xj. ap̄ls ait. Qui em̄ mādücat ⁊ bi-
bit īdigne. iudiciū ſibi mādücat ⁊ bibit nō di
iudicans corpus domini. ideo inter vos mł
ti infirmi et imbecilles: et dormiunt multi. q̄
ſi noſmetipſos dijudicaremus: non vtiq; iu
dicaremur: dum iudicamur a domino corri
pimur: vt non cum hoc mundo damnemur
Et iterū capitulo. x. ait de antiquis patribuſ
loquens. Omnes eandem eſcam ſpiritualē
manducauerunt: et omnes eundeʒ potū ſpi
ritualem biberunt. Bibebāt aūt de ſpiritu-
ali ꝯſequente eos petra. Petra aūt erat xp̄us
ſed non in pluribus eoꝝ beneplacitum ē do
nam proſtrati ſunt in deſerto. Hec autē in fi-
gura facta ſunt noſtri: vt non ſimuſ concupi
ſcentes maloꝝ ſicut ⁊ illi concupierunt. Et ſe
quitur. Hec omnia in figura contingebant
illis ſcp̄ta ſunt aūt ad correptōeʒ nr̄am. in q̄s
fines ſcl̄i deuenerūt. Mala tp̄alia tercio q̄ꝫ ple
ctunt̄ malis tp̄alibꝰ ſic em̄ antiquus filijs iſra
el grauiſſima culpa erat. et grauiſſimaꝝ ma-
ledictionum ac punitionuʒ cauſa q̄ a ſe deū
ꝑ ydolatriam ꝓiecerunt. Ac proinde iudeis
q̄ chriſtum non receperunt: ſic nunc xp̄ianis

maximū ſcelus eſt et maloꝝ cauſa flagelloꝝ
q̄ xp̄m filiū dei in hoc ſacramento tā indigne
ſuſcipiūt. Proīde Gregꝰ. ſup Lu. xix. ait Cre
ator oim̄ ꝑ incarnationis ſue myſteriū iudeā
viſitare dignatus eſt. ſ; q̄ nō cognouit tp̄s vi
ſitatōis ſue. ideo gentibus frequēter in p̄dā
data nouiſſime romanis tradita eſt et vene-
rūt ſup eā oīa genera maledictionū q̄ in lib̄ le
gū ſcripta ſunt. Similr̄ his q̄ grām dei ingra
te ſuſcipiūt dicendū eſt. Si quis em̄ irritaʒ fa
ciens legē moyſi ſine vlla miſeratione morit̄
q̄ꝫto deterioribus et grauiorībꝰ ſupplicijs ple
cti meret̄. qui filiū dei ꝯculcauerit. et ſangui-
nē teſtamenti pollutū duxerit. ꝓpter hoc nē
pe ſepe euenit ſterilitas terre. cariſtia atq; tē-
poraliū reꝝ penuria. p̄dationes. guerre ſac-
comani ciuitatū terraꝝ vndiq; ⁊ patriaꝝ. Un̄
de talibus ꝓpheta ait pſ̄. lxviij. Effunde. id
eſt effundes ſup eos irā tuam. ſcʒ ſicut effun
dit̄ aq̄ feruens ſupra depilandos porcos. et
furor ire tue cōprehendat eos. fiat habitatio
eoꝝ deſerta. ſcʒ ꝑ grauiſſimā peſtem. et in ta-
bernaculis. i. in domibꝰ eoꝝ non ſit q̄ inhabi
tet. ſcʒ ꝓpter ꝑcialitates et guerras. Et de p̄-
dictis ronē aſſignās ſubdit. Qm̄ queʒ tu
ſcʒ deꝰ ꝑcuſſiſti ꝑſecuti ſunt. Deꝰ em̄ ꝓpt̄ ſcele
ra nr̄a purgāda ꝑcuſſit in paſſione filiū ſuum
ſicut ipſemet Eſa. liij. ait. Propter ſcelus ppl̄i
mei ꝑcuſſi eū. Sed cū ſceleratis criminibꝰ cō-
municātes eū ꝑſequunt̄. iuda traditore dete
riores effecti. eo q̄ ſicut ille tradidit illum ꝑſe
quentibus iudeis: ſic iſti tradūt eū infernali-
bꝰ dyabolis. eo q̄ illū ponāt in loco ſub ptāte
dyaboli conſtituto. Ideo Augꝰ. ait. Magis
peccant qui tradūt xp̄m pctōribus mēbris.
q̄ꝫ qui tradiderūt eū crucifixoribus iudeis.

Articulꝰ ſcōs de modo ſp̄ūali ter manducandi hoc ſanctiſſimū ſacramentum.

ſ Ecūdꝰ ē manducādi modꝰ illō ſu-
mere ſp̄ūalr̄ tm̄. ⁊ h̄ loq̄ndo largo
mō oēs ab initio mūdi atq; ſaluā-
ti ⁊ ſaluēdi manducauerūt ⁊ mādu
cant. ꝓprie tn̄ ſm̄ Scotū in. iiij. diſt. viij. q. vl
ti. h̄ accidit qn̄ hō iuſtꝰ iuxͣ poſſe ſuū bn̄ ⁊ duo
te ꝑatus eſt ſuſcipe corpꝰ xp̄i. ⁊ tn̄ ꝓpter reue
rentiā abſtinet aut ꝓpter aliq̄ꝫ infirmitatē. vł
q̄ nō p̄t habere miſtꝝ. huic aūt hmōi ꝯuenit
qō de con. di. ij. c. vt q̄d. Auguſ. ait. Crede et
manducaſti: et talis ſp̄ūalr̄ h̄ cibo nutrit̄. ſm̄
aūt Landulphū in. iiij. xp̄s h̄ ſacramentum
tantū ſacramentalr̄ ſed non rem ſacramenti
ſicut et ſacramentū baptiſmi ſumpſit. et hoc
in exemplum fecit. Scd̄ em̄ Alexan. de halis
in. iiij. ad perfectam manducationē ſpiritua
lem ſicut et corporalē quatuor requirūt̄. Pri
mo maſticatio. ſcd̄o refectio. tercio aſſimula-
tio. q̄rto incorꝑatio. Primo em̄ maſticatio cō
ſiſtit in diſcreta ꝯſideratōne ſiue deliberatio
ne illius qō ſumendū eſt in cibū ſcʒ q̄ꝫtū bn̄fi-
ciū q̄ꝫ viuificatiuū vtiq; corpꝰ xp̄i: qō fuit pro
nobis expoſitū in p̄ciū ad remediū ſcʒ in cru
ce ⁊ in altari in cibū. Exponit̄ ſcʒ ad viuificā-
dū. ſcʒ in vita gratie vn̄ Ioh̄. vj. Niſi mandu
caueritis carnē filij homis. et biberitis eius
ſanguinē: nō habebitis vitam in vobis. ⁊ ad
nutriendū vitam eternā Ioh̄. vj. Qui man-
ducat meam carnē et bibit meum ſanguineʒ
habet vitam eternam. Secundo ſequitur
ad predicta delectatio ſiue delectationis refe
ctio: ex conſideratōe bonitatis et p̄cioſitatis
eius qō ſumitur quod eſt panis de celo dſcē
dens. vn̄ dicit̄ Sap̄. xvj. Panem de celo pre-
ſtitiſti eis ſine labore. omne delectamentū in
ſe habentē. Tercio ſequit̄ aſſimilatio. hec
aūt duo ſcʒ conſideratio ⁊ delectatio fiūt ꝑ fi-
dem. De conſideratione p̄ʒ. de delectatōne
et refectione habet̄ ab Augꝰ. qui ait. q̄ in co-
gnitione eſt tota delectatio Iuxta illud Io-
han. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcant
te deum verum: et quē miſiſti Ieſum chriſtū
Si em̄ quis diligit aliquem non propter hoc
delectat̄ in ipſo. ſed ſi bona illius videt tantū
delectatur. Similiter per fideʒ eſt aſſimilatio
Ioh̄. cā. j. dicit̄. Dedit eis poteſtatem filios
dei fieri his qui credunt in nomine eius.
Quarto ſequitur incorporatio. que proprie
vnio denominatur ⁊ hoc fit per amorem: qui
eſt copula amātis cuʒ amato. Ad ſpiritualeʒ
igit̄ mādücationē requirit̄ conſideratio fidei
et affectio ipſius amoris. Hmōi em̄ non mā-
ducando manducant. Sicut de talibus Am
broſius ait. Non manducans manducat et
manducans non manducat: quia ſcʒ nō mā
ducans ſacramentaliter aliqñ manducat ſpi
ritualiter. et econuerſo vnde Eccl̄s. vj. dicit̄.
Eſt et aliud malū quod vidi ſub ſole: et q̄deʒ
frequens apud homines. Uir cui dedit deꝰ
diuitias et ſubſtantiam et honorem. et nihil
deeſt anime eius ex omnibus que deſiderat
nec tribuit ei poteſtatem deus vt comedat ex
eo: ſed homo extraneus. i. ſimplex vetula vo
rabit illū. i. affectuoſe et ardēter comedit ſpi
ritualiter hoc ſanctiſſimum ſacramentū. Cir
ca hanc ſp̄ūalem manducationē. ⁊ circa oēs
ſpiritualiter manducātes, tria ꝯſiderāda ſūt

Primo gradus. ſcđo guſtus tercio fructus.

De triplici genere hoīm q̄ ſpiritualiter ſacramentū hoc manducant. Ca. j.

P Rimo ꝯſiderandꝰ eſt ſpūalr̄ man
ducantiū gradus q̄ tres dici pn̄t.
Primus incipientiū ſcđs ꝓficiēn-
tiū. terciꝰ ꝑfectoꝝ. In cuiꝰ myſteriuꝫ Math.
xiiij. Cū xp̄s ſatiauit turbā q̄nq̄ panibꝰ ꝛ du
obus piſcibꝰ dr̄. ꝙ mādu cantiū fuerunt q̄nq̄
milia viroꝝ exceptis mlīeribꝰ et ꝑuulis. In ꝑ
uulis incipiētes: in mlīeribꝰ ꝓficiētes. in viri
aūt ꝑfecti ſignificanł. Ratio aūt largo mō lo
quendi q̄re tales ſpiritualr̄ h̄ ſacramentum
manducāt eſt: q2 incipiētes mādu cāt rōne fi-
dei ſaluatoris. ꝓficiētes v̄o rōne bone ꝯuer-
ſatōis. ꝑfecti v̄o rōne boni meditatōis. Naꝫ
ſm̄ Augꝰ. et Hugo. In oī meritoria actione
corꝑis xp̄i ſpūalis māducatio ē: in q̄ quilibet
fidelis ac deuotus in xp̄o incorꝑał. et tāto al-
tiꝰ q̄to actio altior eſt ꝛ melior: qđ tñ fieri non
pōt ſine fide et caritate. Primo incipiētes
ſpūalr̄ māducāt rōne fidei ſaluatoris: Sicut
Abachuc. ij. ꝛ ad Heb. x. ſcriptū ē. Iuſtꝰ aūt
meꝰ ex fide viuit. ſcꝫ tanq̄ ex cibo ſpūali. Et
iteꝝ Augꝰ ait. Crede ꝛ māducaſti. Credere ei
in deū eſt credēdo ire in eū: credēdo eū ama
re. credendo eī adherere. et credēdo eiꝰ mē
bris incorꝑari. Nā ad h̄ ꝙ fides ꝑfecte tendat
in deū requirił adiūctio caritatis: q̄ ordinat
ad amorē dei. Eſt eī iſta p̄ma drā ad oꝑatio
nē boni. et ſic ē ſcđa drā t̄cio ad ꝑꝑeſſionē ma
li. ꝛ ſic ē tercia drā ad dilectōnē p̄xi. et ſic ē q̄r
ta. h̄ ſm̄ Bonauen̄. in. q̄rto. et de con. di. ij. c
vt q̄d. Augꝰ. ait. Crede et māducaſti. Crede
re eī in eū. h̄ ē panē viuū māducare qui cre
dit in eū manducat eū. Et idē in. ca. crede ait
Qui credit māducat et inuiſibilr̄ ſaginał: ꝓ-
ꝑrie etiā ſm̄ Tho. in. iiij. diſt. q. Nō quicūq̄
manducat xp̄m ſpūalr̄. māducat h̄ ſacramē-
tū ſpūalr̄. Māducat eī ſpūalr̄ xp̄m q̄ fideꝫ ꝛ
caritatē ad ip̄m h̄ꝫ ſine ordine ad h̄ ſacramē
tuꝫ non tñ manducat talis ſpūalr̄ h̄ ſacramē
tū: ſ ſolū ille q̄ habet fidē et caritateꝫ ad xp̄m
tū deuotōe ex ꝓpoſito ſumēdi h̄ ſacramētuꝫ
ꝛ ſi ſacramētaliter nō māducet. Et ſic ſane in
telligēda ſunt q̄ de hac materia ſubſequūtur
vñ ſm̄ Alexan. de hał. in. iiij. ſcti p̄rēs veteri
teſtamēti h̄ ſacramentū ſpūalr̄ nō manduca
uerūt. Nā et ſi habuerūt fidē ipiꝰ ſacramēti i-
ſtituendi a xp̄o et tradēdi ad māducandū. tñ
q2 nō extitit ꝯſecratū. et ꝯſecratio eiꝰ p̄cedit
comeſtionē nō comederūt. plus eī requirił
ad manducationē q̄ fides ex ꝑte eiꝰ qui debꝫ
manducare. ſ. et inſtitutio ſacramēti et conſe
cratio. q̄ tp̄e illo nōdū erāt. Hec ille. Secū
do viri ꝓficiētes māducāt rōne ꝯuerſatōnis
Et de talibꝰ ait dn̄s Ioh. iiij. Ego cibum ha-
beo māducare quē vos neſcitis. Et ſubditur
Cibus meꝰ eſt vt faciam volūtatē p̄ris mei q̄
miſit me vt ꝑficiā opus eiꝰ. hic ſiquidē cibꝰ bo
ne ꝯuerſatōis ꝯſiſtit in tribus ferculis. q̄ ſūt
tres virtutes. Prima ē innocētia. ſcđa ē peni
tētia. tercia ē miſcđia. Prima eſt inocētia Vñ
ꝓpheta in ꝑſona inocētis ait Ps. x. Percuſ-
ſus ſum vt fenū et aruit cor meū: q2 oblitꝰ ſū
comedere panē meū. ſ. innocētie: q2 ſcꝫ dele-
ctabał in pane malicie. Proinde d̄ con. di. ij.
c. panē. Augꝰ. ait. Panē ſpūalr̄ de altari mā
ducare eſt: innocētiā ad altare portare. Se-
cūda ē penitētia. et de hac ꝓpheta inq̄t. Sur
gite poſtq̄ ſederitis: qui māducatis panē do
loris ſcꝫ ꝓ pc̄tis tuis. Et de Thobia myſtice
ſcriptū eſt. Māducauit panē cū luctu et tre-
more: memorans illū ſermonē queꝫ dixerat
dn̄s ꝑ Amos ꝓphetā. Dies feſti. i. gaudij in
pc̄tis. ꝯuertenł in luctū ꝛ lamētatonē. vñ ps
ait. Quia cinerē tanq̄ panē manducabā. ſcꝫ
pnie. Tercia ē miſcđia. vñ Prouerb. xj. Bn̄-
facit aīe ſue vir miſericors. q2 dū pauꝑ corꝑa
liter ab eo reficił. ip̄e mltomagis a deo paſcił
et reficił ſpūaliter. ſicut Apoc. iij. ꝓmittit di-
cēs. Ego ſto ad oſtiū et pulſo. ſi q̄s audierit
vocē meā ꝛ aperuerit mihi ianuaꝫ introibo
ad illū et cenabo cū illo et ip̄e mecum. Ter
cio viri ꝑfecti ſpūalr̄ manducāt. rōne deuotē
meditatōis et ꝯtēplatōnis. ꝯtemplanł eī ꝙ
ſic deꝰ dilexit mundū vt filiū ſuū daret vnige
nitū. vt dr̄ Ioh. iij. Nā ꝯtemplanł ꝙ deꝰ de-
dit illū nobis. Primo in fratreꝫ et amicū. ſcꝫ
in incarnatōe q̄n verbū caro factū ē ꝛ habita
uit in nobis Ioh. j. Scđo dedit in p̄ciū ſicut i
paſſiōe dn̄i. vñ ad Rō. viij. dr̄. Proprio filio
ſuo nō pepcit. ſ ꝓ nob oībꝰ tradidit illū. Ter
cio dat illū nobis quotidie in cibū ſicut in ſā-
cta cōione. vñ dr̄. j. Coꝝ. xj. ꝙ accepit Iheſus
panē et gratias agēs fregit et dixit. Accipite
et manducate hoc eſt corpus meū qđ ꝓ vob
tradeł hoc facite ſcꝫ alijs diſpēſando: in meā
cōmemorationē. Hec et his ſimilia meditan
do et contemplando tales ꝑfecti per ardorē
deſiderij anhelantes ad ſacram cōmunionē
hoc ſacramentum mānducant et miraculoſe
quandoq̄ recipiunt hoc ſacramentum. ſicut
exemplo patere p̄t. Legił eī ꝙ cū Hugo de
ſctō victo. doctor excellētiſſimꝰ vltia laborarꝫ
infirmitate corpꝰ dn̄i inſtanter pecijt ſibi dari

ſed cū nullū cibū retinere poſſet fratres eius
turbationē timētes: ſimplicem illi hoſtiā ob-
tulerunt quod ipſe per ſpiritū recognoſcenſ
ait. Misereał veſtri frēs cur me deludē vul-
tis. Iſte eī quē mihi portaſtis nō ē dn̄s me
At illi attoniti corpꝰ dn̄i mox attulerūt. Sed
ille videns ſe nō poſſe illud accipe eleuatis in
celū manibus ſic orauit. Aſcendat filiꝰ ad pa
trē: et ſpūs ad eū qui fecit illū ꝛ int̄ h̄ v̄ba emi
ſit ſpm̄. et corpꝰ dn̄i inde diſparuit.

Q2 tria concurrere debent ad hoc ꝙ ſacramentum ſpiritualiter manducetur. Ca. ij.

S Ecūdo ꝯſiderandus ē ſpūalr̄ mā
ducantiū modus. Tria eī ꝯcur-
runt in delectabili comeſtione cor
porali. Primū eſt eſuritio. ſecūdū
maſticatio. terciū eſt delectatio. Sic ſimiliter
in hac ſpūali comeſtione. Primo debemꝰ cri
ſtum ſpūaliter eſurire: ip̄m cibum noſtruꝫ in
intimo cordis deſiderando. Scđo debemus
ip̄m maſticare: magna diſcretione cogitatio
nis diſcutiendo. Tercio debemus in eo de-
lectari. eū in intima cordis dulcedine diligē-
do. Eſuritio. Primo inq̄ debemus xp̄um
eſurire ip̄m ſpūaliter et ardenter deſiderādo
talis eī eſuries quedam de eo cibatio eſt: q̄
etiā maiorē eſuriē parit. Sicut Eccli. xxiiij.
ip̄e teſtał dicens. qui edūt me adhuc eſuriēt
et qui bibunt me adhuc ſitient. Ideo Greg.
ait. In ſpūalibus delitijs ſaturitas appetitū
parit: quia q̄tomagis corde ſapor ꝑcipił: eo
amplius cognoſcił quod auidius ameł Vñ
Ierony. ſuꝑ Luc. ait. Biberūt ex ea oēs ſcꝫ
antiqui patres. Ebrietas felix: ſacietas ſalu-
taris. que quāto copioſius ſumił: tāto ſumē
tibus ſobrietatē donare dignatur. vel eſuri-
tio eſt humilitas mētis. ſicut beata maria in-
quit dicens. Eſurientes impleuit bonis ꝛc.
Maſticatio. Secudo debemꝰ xp̄m ſpiritu
aliter manducare eiꝰ beneficia. ſcꝫ incarnatio
nē ꝯuerſationē. et eius ſaluiferam paſſionē
deuote ruminādo: ſicut ipſe nos docuit Io-
han. vj. dicens. Qui manducat meā carneꝫ
et bibit meū ſanguinē in me manet et ego in
eo. Hoc quidem manducare ē ſpūaliter ma-
ſticare. teſte Augꝰ dicente. hoc ꝑtinet ad vir-
tutem ſacramenti nō ad viſibile ſacramentū
qui ſcꝫ manducał intus non foris: q2 q̄ man
ducat p̄mit dente nō mente Et hoc ē quod
apl̄s. j. Coꝝ. x. vigilanter ait de iuſtis antiq̄s
loquens. Omnes eandē eſcam ſpūalem mā
ducauerunt. et omnes eundē potum ſpūalē
biberunt. Manducatio ꝑtinet ad maſticatō
nē affectus. potatio v̄o ad diſcretionē intel-
lectus. Et de con. di. ij. c. inquit. Augꝰ ait. in-
quit apl̄s. Omnes eandē eſcam ſpūaleꝫ mā-
ducauerunt. ſpiritualem vtiq̄: non aūt ean
dem corporalem. ſ aliam. quia illi manna cele-
ſte manducauerunt. nos aūt aliud. et oēs
eundē potum biberūt ſpiritualem: aliud illi ꝛ
aliud nos. ſ ſpecie viſibili quod tamen idem
eſt veritate ſpūali. Et idē in. c. j. ait. vn de itel
ligendū eſt ſm̄ Tho. ibi ſ. ꝙ antiq̄ patres nō
māducauerūt ſpūaliter hoc ſacramentuꝫ q̄a
nondū erat eis inſtitutū. nec cōſecratio p̄ceſ-
ſerat eos. Manducauerunt tamē ſpirituali-
ter xp̄m. ſicut apl̄s ſ. ait. Item Bonauen̄. in
iiij. diſt. ix. ait. ꝙ ſpūalis maſticatio eſt ꝓprie
recogitatio cibi ſcꝫ carnis xp̄i ꝓ nobis expoſi
te in preciū ad redimendū. et in cibum ad re
ficiendū. Incorꝑatio aūt attendił dū recogi-
tans caritatis amore ei qui cogitatur iungił
et ſic incorꝑał reficił et magis aſſimilał. Ad
h̄ aūt ꝙ quis ſpiritualiter manducet requiri
tur cogitatio fidei. et affectio caritatis. In p̄-
mo ſicut dictū eſt ꝯtineł maſticatio. in ſecun-
do v̄o incorꝑatio. h̄ Bonauen̄. Predicta aūt
duo potuerūt habere multi patres veteri te-
ſtamenti circa h̄ ſacramentū. intelligētes fi-
guras huiꝰ ſacramēti. ſicut fuit māna: paſca
lis agnus et ſic de alijs. Et ſaluo meliori iu-
dicio potuerūt hoc ſacramentū ſpūalr̄ man
ducare hoc modo p̄dicto. Delectatio. Ter
cio debemus in xp̄o eū ſpūaliter manducan
do delectari ſeu incorꝑari: et interna dulcedi
ne inebriari. Sicut Eſa. lv. dicit dn̄s. Audite
audientes me ꝛ comedite bonū: ꝛ delectabił
incraſſitudine anima veſtra et feriā vobiſcū
pactū ſempiternum: miſcđias dauid fideles
que fuerūt inenarrabiles dulcedines et ſua-
uitates. quas de xp̄o venturo exꝑtus eſt. ꝓ-
inde illas guſtauerat q̄n ad illas omnes aſpira
bat dicens. Guſtate et videte quoniam ſua-
uis eſt dn̄s. beatus vir ſcꝫ iam in ſpe q̄ ſperat
in eo. Hāc quoq̄ dulcedinē guſtauerat ſpō-
ſa que Can̄. iiij. ait. Mel et lac ſub ligua eius
id eſt dulcedo inenarrabilis in meditatione
amoroſi cordis eius. Hec ſiquidē ſuauitas ꝛ
dulcedo celeſtis quedā preguſtatio eſt ac tan
te virtutis. vt mūdi dulcedinē reddat inſipi-
dam. Quod aūt mundi dulcedinē reddat in
ſipidam atteſtał Augꝰ cū ait. Guſtato ſpū de
ſipit omnis caro. Q2 mundi amaritudinem
faciat ſapidaꝫ: myſtice. iiij. Reg. ij. oſtendił i
Helyzeo qui miſit ſal in amaras aquas: et in
dulcedinem ꝯuerſe ſunt. Sic xp̄s dulcore et

ſapoꝛe ſpūali:ſanat et extinguit amaritudīeſ
mūdi.Ex'h eīm btō Stephano lapides toꝛrē
tes dulces fuerūt.et beato Laurētio atqꝫ mł'
tis alijs ſanctis.ardētes pꝛune candentes te
ſte loꝛice ignee viſe ſūt tanqꝫ ſuaues roſe. vn̄
Actu.v.Ibant apłi gaudentes a ꝯſpectu ꝯſi
lij quoniā digni habiti ſūt ꝓ nomine Jeſu cō
tumeliam pati.

De triplici fructu ſpiritualiter manducantiū hoc ſanctiſſimum ſacramentum. Ca.iij.

t Ercio ꝟo ꝯſiderādus ē ſpūalr mā
ducantium fructus qui triplex eſt
Pꝛimus eſt pctōꝝ remiſſio. ſecun
dus ab eterna moꝛte ſaluatio.ter=
cius ē ſalutis eterne ꝑticipatio. Pꝛimus i=
qꝫ fructus eſt pctōꝝ remiſſio.ꝛ hoc nos docu
it petē dn̄s ab eterno patre cū ait Luc.xi.Pa
nē noſtrū quotidianū da nobis hodie.i.ſpū
alē cibum:qui eīm manducāt ſpūaliter virtu
tē coꝛpis et ſanguinis xp̄i:eū dicunt ſpūalit
ſumere ꝛ manducare.qꝛ ipam coꝛpis xp̄i effi
catiā q̄tidie ſumūt.et remiſſionē oīm pctōꝛuꝫ
ſuſcipiūt.Et ad hanc cōmunionē ſpūalem ſu
mendaꝫ in quolibet die feſto quilibet conari
teneť.ſicut dictū eſt ſupꝛa vbi tractauim⁹ de
feſtis ſermone.x.arti.ij.c.j.ante mediū.Se=
cundus fructus eſt ab eterna moꝛte ſaluatio
et de h locutus ē dn̄s :cū Joh.vj.ait.Hic eſt
panis de celo deſcendens :vt ſi quis ex ipſo
manducauerit ſcꝫ ſpūaliter:nō moꝛiať ſcilicꝫ
eterna moꝛte.Unde Aug⁹.ſup apłm ait.Pa
tres noſtri eandē eſcam ſpūalem manduca=
uerūt quā et nos nō alterā.i.māna qd̄ ſignat
xp̄m et ideo valet credētibus.Alij ꝟo q̄ non
crediderunt manducauerunt et moꝛtui ſunt
eternaliter.et nō Moyſes et alij iuſti:q̄ in il=
lo coꝛpali cibo inuiſibilē ſpūaliter eſurierunt
grām ſpūalr guſtauerūt.vt ſpūalr ſanarenť
ſcilꝫ a moꝛte eterna.et nos ſılr manducando
ab eterna moꝛte liberamur. Tercius fru=
ctus eſt ſalutis eterne ꝑticipatio.vn̄ ſup illud
j.Coꝝ.x.Unus panis et vnū coꝛpus multi
ſumus:oēs qui de vno pane ꝛ de vno calice
ꝑticipamus.vn̄ Aug.Nulli dubiū ē quenqꝫ
tūc coꝛpis ꝛ ſanguinis dn̄ici ꝑticipem fieri qn̄
membꝝ criſti efficiť:nec alienari ab illi⁹ patri
ꝯſoꝛtio etiā ſi anteqꝫ paneꝫ illum edat de hoc
ſeculo in vnitate coꝛpis xp̄i ꝯſtitutus abcedat
quia illi⁹ ſacramenti beneficio nō pꝛiuať.quā
do illud quod hoc ſacramentū ſignat. inue=
niť.Inuenit aūt homo ꝙ ſacramentū ſignat
quando mēbꝛū xp̄i efficiť.Et h quidē efficiť.
quando credendo et manducando ſpūaliter
manducat.qui ſic in coꝛpe chꝛiſti vere ꝯuerti
tur:vt cū ipſo eternaliter viuat.Hec ille.Ul=
tra oīa ſupꝛadicta auditōne deuota ipi⁹ miſſe
addam notabilē verſum qui talis eſt.vn̄ ꝟſus
Non caritas opes nec miſſa minuit iter.

Articulus ſecundus de ſacramentali ꝛ ſpirituali manducatione dn̄ici coꝛpis.

t Ercius manducādi modus eſt cū
ſumiť ſacramentaliter et etiā ſpūa
liter ſił:et hic eſt ꝑfectus et optim⁹
ſumendi modus.ſicut de btā virgine Luc.x
myſtice diciť.Optimā ꝑtem elegit ſibi maria
que nō aufereť ab ea:co ꝙ tribus ſibi ꝓpoſi
tis ſcꝫ eſſe matrē et non ꝟginem.vel eſſe ma=
trē et virginē.vltimā ꝛ optimā ſibi elegit.ſcꝫ
eſſe vtrunqꝫ ſimul. Sic et iſti aſſumere volūt
coꝛpus criſti nec tm̄ ſacramentaliter:ſꝫ ſacra=
mentaliter et ſpūaliter ſił.quod quidē ē in h
ſacramēto eligere optimā partē.iuxta pꝛece
ptū eccleſie de pe:et re.c.Oīs vtriuſqꝫ ſexus
Ceteꝝ aduertendū eſt ꝙ qui vult ſumere fru
ctifere coꝛpus xp̄i:tria ſt ei neceſſaria ſm̄ Bo
naueñ.in.iiij.di.xij.Pꝛimū eſt diſcretio. ſe=
cundū eſt deuotio.terciū eſt ꝓbatio. Pri=
mo eīm eſt ei neceſſaria diſcretio. Opoꝛꝫ eīm
hunc cibū ab alijs diſcernere ꝑ fidem.tantuꝫ
eīm ſacramentū recipe ſicut recipitur alius ci
bus:nec ꝯgruū nec fructiferū eſt. Et qꝛ in h
ſacramento pn̄s eſt diuina maieſtas:ideo de
bet recipi cū honoꝛe.vt ipꝫ homo cognoſcat
ideo neceſſe eſt iſtū cibum ab alijs diſcernere
vn̄ apłs.j.Coꝝ.xj.ait.Judicium ſibi mandu
cat et bibit nō dijudicās coꝛpus dn̄i. Secū
da eſt neceſſaria ꝓbatio.quilibet eīm debet ſe
ꝓbare ꝛ examinare ſi ſit in eo moꝛtalis culpa
anteqꝫ ad hoc ſacramentū accedat.Jdō apo
ſtolus vbi ſupꝛa ait.Pꝛobet aūt ſeipm̄ homo
et ſic de pane illo edat et de calice bibat.Qui
eīm manducat et bibit indigne.iudicium ſibi
manducat et bibit. Tercio neceſſaria ē de=
uotio.cū eīm in h ſacramento expꝛimať diui=
na maieſtas.neceſſe eſt illud recipe cū deuoti
one.Exemplo zachei Luc.xix.qui Jeſum ac
cepit gaudens.i.cum multa deuotione.Qui
igiť ſic ꝑparati ſuſcipiūt hoc ſacramētū:opti
mā partē eligūt.et merito quideꝫ et maxime
ꝓpter multiplices bonos fructus.qui inde ſe
quunť.Pꝛimus eſt peccatoꝛum deſtructio.
ſecundus eſt bonoꝝ augmentatio.ſcꝫ ſpiritu
alium.tercius ꝟo cum xp̄o vnio.

Qꝛ deuota ſumptio ſacramenti ad deteſtationem peccatoꝛum

triplicíter valet. Ca.j.

p Rimus eſt pctōꝝ deſtructio de q̄
Dañ.ij.miſtice diciť.Uidebas do
nec abſciſus eſt lapis de monte ſi=
ne manibus:et ꝑcuſſit ſtatuam in
pedibus eius ferreis ꝛ fictilib⁹.i.ꝑcuſſit pctō
rū figmēta.Et ſequiť.Et cōminuit eos.ſ.pe=
des.Et iteꝝ.j.Joh.iij.diciť.In hoc appartu=
it fili⁹ dei vt diſſoluat opa dyaboli.que ſūt ſce
lera atqꝫ pctā.Ualet igiť hoc ſacramentū ad
deſtructionē peccatoꝝ.et maxime q̄ ad tria.
Pꝛimo ad delendā maculam coꝛdis.ſcdo ad
mitigandū ſtimulū carnis.tercio ad reſiſten
dū cogitationibus pꝛauis. Pꝛimo inqꝫ va
let ad delendam maculā coꝛdis teſte ꝓpheta
qui ait.pš.lxvij.Niue dealbabiť in ſelmon.
Selmon eīm mons dei eſt et vmbꝛa interpꝛe
tať.Et ſicut Glō.ait coꝛpus xp̄i ſignificat.qa
ſicut de luce et coꝛpe oꝛiť vmbꝛa ita in xp̄i coꝛ
poꝛe eſt lumē diuinitatis et caro humanitatis
In hoc ſiquidem vmbꝛoſo monte ſup niueꝫ
dealbabunť fideles.qꝛ virtute coꝛpis xp̄i mi
rabiliter mundanť a macula venialiū.ꝛ qn̄ꝫ
etiā moꝛtaliū pctōꝝ.vnde Eſa.xliij.Ego ſuꝫ
ipe qui deleo iniquitates tuas ꝓpter me.De
lenť aūt macule de coꝛde venialiuꝫ pctōꝝ ex
caritatis feruoꝛe cum q̄ ſumiť coꝛpus chꝛiſti
et h quia dicto feruoꝛi ꝯtrarianť Econtrario
delenť etiā qn̄qꝫ moꝛtalia qn̄ non ex negligē
tia.ſꝫ ex memoꝛie inſufficiētia et labilitate ob
lita ſunt.Sicut pꝫ de con.di.ij.c.ante bene
dictionē.vbi diciť ꝙ qui manducauerit hoc
coꝛpus fiet ei remiſſio peccatoꝝ Ubi glō.ait.
nō ſolum venialium ſꝫ etiam moꝛtaliū quod
intelligiť modo p̄dicto. Secundo valet ad
mitigandū ſtimulum carnis.In hui⁹ myſte=
riū Exo.xvj.ſcriptū eſt.Mane qꝫ ros iacuit
per circuitū caſtroꝝ.Glō.Panis celeſtis in ſi
militudine roꝛis et pluuie apparuit:quia coꝛ
pus chꝛiſti a feruoꝛe vicioꝝ refrigerat.Jdeo
pš.ait.Tu dn̄aris poteſtati maris:motū au=
tem fluctuum eius tu mitigas.Mare ſignifi
cat multas miſerias carnis:motus aūt eī⁹ ſti
mulos carnis. Tercio valet ad reſiſtendū
cogitationibus pꝛauis.vnde Cañ.j.diciť.aīa
iuſti.Faſciculus mirrhe dilectus meus mihi
Mirrha ſiquidē coꝛpoꝛa ſeruat illeſa.quia di
lectum dn̄m ſuſcipimus ſicut faſciculū mirre
eo ꝙ paſſionē eius ad memoꝛiam reuocam⁹
Pꝛeterea hoc ſacramentū roboꝛat habitum
gratie.ex quo tanqꝫ ex armatura aīe mens
a pꝛauis cogitationiuus defenſať.Jdeo pš.
ait Nāꝛ ſi ambulauero in medio vmbꝛe moꝛ
tis.nō timebo mala quoniam tu mecū es.Et
iterū idē ait.Dn̄s foꝛtitudo plebis ſue.ꝛ pꝛo
tectoꝛ ſaluationū criſti ſui eſt. Sed nūqd coꝛ
pus chꝛiſti debet dari amentibus. Reſpōde
tur ꝙ de amentibus diſtinguēdū eſt.Pꝛimo
eīm modo amentes largo modo dicunť.qꝛ d
bilem mentē habent.ſicut diciť inuiſibile qd̄
male videť.tamen aliq̄ modo dociles ſūt eo
rum que ad fidem et deuotionē ſacramenti
ꝑtinere ꝓbanť:et talibus non opoꝛtet coꝛp⁹
xp̄i negari.Secūdo ſunt quidā qui oīno ca=
rent iudicio rationis.et tūc aut iſti fuerūt ta=
les a natiuitate.et iſtis dari nō debet.qꝛ non
poſſent ad deuotionē induci que requiritur
ad ſacramentū hoc.qꝫuis quidam contrari=
um dicunt.Aut inciderūt in amentiā poſt fi=
dem et deuotionem ſacramenti:et tunc de=
bet eis dari:niſi timeať periculum vel d vo=
mitu vel de ſputione vel aliquid hmōi .Et h
pꝫ ꝑ illud quod habeť.xxvj.q.vj.c.is q̄.vbi
diciť. Is qui in infirmitate penitētiaꝫ petit ſi
caſu ad eū ſacerdos inuitatus veniat oppꝛeſ=
ſus infirmitate obmutuerit vel i freneſi auer
ſus fuerit.dent teſtimoniū qui eum audierīt.
et accipiat pn̄iam.i.abſolutionē ſm̄ gloſā Et
ſi continuo crediť moꝛiturus recōſilieť ꝑ ma
nus impoſitionē:et infundať oꝛi eius eucha
riſtia:ſi ſupuixerit moneať a pꝛedictis teſtib⁹
petitioni ſue ſatiſfactum.Et ſubdatur penitē
tie ſtatutis ꝛ legibus.qꝫdiu ſacerdos qui per
penitentiā dederit ꝓbauerit.cū hoc concoꝛ
dat Alexan.de halis et Tho.in.iiij.diſt.q.in
fine De demoniacis.Addit etiaꝫ Tho.ibid d
demoniacis cōmunio nō eſt deneganda.niſi
foꝛte ſit certum ꝙ pꝛo aliq̄ crimine a dyabolo
toꝛqueanť.De talibus loquiť dyacon⁹ in.iij
libꝛo de eccleſiaſtica ierarchia.d. Energomi
ni etiā ab inſpectione diuinoꝝ arcenť.vn̄ ſta
tim poſt euangeliū in pꝛimitiua eccleſia ꝑ vo
cem dyaconi cū cathecuminis excludebātur
Uel dicendū eſt et melius ꝙ ipſe vocat ener=
guminos illos in quibus adhuc viget virtus
demonis ꝓpter peccatū oꝛiginale nondū ex
ſtirpatū:eo ꝙ nondū baptiſmi gratiam cōſe=
cuti ſunt.quibus exhibeť exoꝛciſmus poſt ca
thecíſmū ante baptiſmū.Und ipe ponit eos
ſecūdo loco poſt cathecuminos.Inſup Caſ=
ſianus ait.Qui ab imūdis vexanť ſpiritib⁹
cōmunionē ſanctā a ſenioꝛibus noſtri nunqꝫ
inuenimus interdictā.Pꝛeterea.xxvj.q.vj.
c.qui recedūt in fine diciť.amentibus etiā q̄=
cunqꝫ pietatis ſunt ꝯferenda ſunt.et loquiť
ibidē de recōciliatione ꝛ de cōmunione ſacra
h ſm̄ Tho.vbi ſup.Sed Alexan.d halait ꝙ

ſunt quidā energumini q exigētibuſ pctis ſu
is iudicio dei arreptcij facti ſūt.de quib⁹fre-
quenter accidit q prūpūt in blaſphemias et
in alia q̄ abſq3 dei ɔtumelia fieri nō pñt.et ta-
libus nō eſt dandū corpus xpi. Quidam vo
energumini ſūt q nō modice religiōis fuerīt.
et tamen diuina pmiſſione ad maiorē eorum
purgationē et meritoꝝ augmentatōēm qui-
buſdā tpis interuallis vexanť a ſpiritibus i-
mūdis quorum deuotio in nullo diminuiť
neq3 refrigeſcit feruor.de qbus pmpta ſunt
exempla:ſ; forte nō expedit ppalare talia ſ;
talibus qñ oportunitas ſe offert dari debet:
vt ɔtra vexatōēs maligni ſpūs fortius iualeſ
cāt.de hmōi intelligit Caſſian⁹.vnō dicit.Tā
tomagis ac magis inimicus inſultabit obſeſ
ſo:q̄ztū eū celeſti medicina viderit ſegregatū
Hec Alexander de halis.

Q꜋ p hoc ſacramentum digne ſumptū tria bona ſpiritualia in hoīe augmentanť. Ca.ij.

Ecundus effectus hui⁹ſacramen-
ti eſt bonoꝝ ſpūaliū augmentatio
Sič Prouer.xij.dicit.Qui bonuſ
hauriet ſibi a dño gratiā et meri
to quidē:q꜋ ipſe eſt fons omis grē ⁊ virtutis
vñ ſacramentū euchariſtia.i.bona grā noiať
Jdō Eccli.xxiiij.ipa euchariſtia de ſe ait. In
me omis gratia vite ⁊ veritatl.in me ois ſpes
vite ⁊ virtutis.Tranſite ad me oēs q ɔcupiſ
citis me:et a generationibus meis ad imple
mini.Tria aūt inter alia bona multiplicanť
p hoc ſacramentū.Primū eſt decor caſtitatiſ
ſcdm eſt feruor caritatis.terciū eſt ſapor ſua
uitatis.Primū inq3 eſt decor caſtitatis.vnde
Dañ.j.dr.Apparuerūt vultus eoꝝ meliores
et corpulentiores p̄ oīb⁹pu
vultibus pueroꝝ ⁊ corpulentiores p̄ oīb⁹pu
eris q veſcebanť cibo regio.Glō.vultus eoꝝ
qs panis ſatiabat qui de celo deſcendit appa
ruerūt meliores.ſc3 caſtitatis decore. Unde
et pueri illi caſti fuerūt.Proinde merito dr.
Cañ.vij.Q̄ pulcra es et q3 decora cariſſima
in delicijs.Sicut em̄ nutrimenta plīmū faci-
unt ad decorē corpis:ſic etiā delitie ſpūalis ci
bi ad pulcritudinē caſtitatis.ſm em̄ Alexan.
de halis in.iiij.Talis cōmunicatio ſacramē-
talis et ſpūalis ſimul valet ad cognoſcendaz
diuinā bonitatme ſiue largitatē in reficiēdo:
q꜋ dedit corpus ſuū ad ſpūaliter et ſacramē-
taliter manducandū vt vtrūq3 ſc3 corpus et
aiam reficeret.vñ eſtimo q incentiua carnis
ſedanť ex manducatōne ſacramētali hec ille.
Secūdū bonū eſt feruor caritatis.vñ Ecci
xxxij.dicit.Gēmula carbunculi in ornamen
to auri.Glō:ardentia gēmaꝝ pncipatū tenet
carbunculus ſic dictus q꜋ eſt ignitus vt car-
bo:et ſignificat corp⁹xpi.q꜋ cor accipienti or-
nat caſtitate et inflāmat caritate.vñ pš.xvij.
ait.Ignis a facie ei⁹exardeſcit:carbones ſuc
cenſi ſunt ab eo:Et iterū ait.Impinguaſti in
oleo caput meū.i.mentem meaz ferventi de
uotione inebriaſti.Et calix me⁹ineq3 p ample
xū dilectōis q3 pclar⁹eſt.i.illūinās intellectū
et inflāmans affectuz talis em̄ ſumptio ſac-
menti ſc3 ſpūaliter et ſacramentaliter valz ad
tranſlationē de humanis ad diuina.Jō In-
nocenti.ait. Sapientia dei que ſe p viſibilia
manifeſtat.volens euidenter oſtendere q ip
ſa eſt cibus aiaꝝ carnē aſſumptam ppoſuit i
edulīū.vt p cibum humanitatis inuitaret ad
guſtum diuinitatis.vñ ait pš.Guſtate et vi-
dete quoniā ſuauis eſt dñs.Totū ergo ſe cri
ſtus exhibet nobis vt ſicut diuinitate nos re
ficit quā ſpūaliter corde guſtamus.ita huma
nitate nos reficiat quē corpaliter ore comedi
mus vt ita de viſibilibus ad inuiſibilia de tē-
poralibus ad eterna.de eternis ad celeſtia.⁊
de humanis ad diuina nos transferat.Ego
ſum inquit panis viuus qui de celo deſcendi
ecce cibus diuinitatis ⁊ panis quē ego dabo
caro mea eſt.ecce cibus humanitatis Ter
ciū bonū eſt ſapor ſuauitatis.vñ Sapie.xvj
de dño ſcriptum eſt.Angeloꝝ eſca nutriuiſti
pplm tuū.et patū panē d celo preſtitiſti eis ſi
ne labore:omne delectamentū in ſe habentē
et omis ſaporis ſuauitatez.ſubſtantiam em̄
tuā et dulcedinem tuam quā in filios habes
oſtendebas.et deſeruiens vniuſcuiuſq3 vo-
luntati ad quod quis volebat ɔuertebať.Et
iterū Cañ.v.aia inſti inquit.Comedi fauum
cū melle meo ⁊ bibi vinū meum cū lacte meo
.i.bibi ⁊ comedi corpus et ſanguinē dñi no-
ſtri iheſu criſti cum ſaporoſo affectu et lumi-
noſo intellectu ad anime mee ſpūalem conſo
lationē.h eſt em̄ ſuauitas de qua pš.ait. De
petra melle ſaturauit eos q꜋ tales deuote mē
tes ſugunt ineffabilem dulcedinē eius.Un-
de Auguſti.ait.Participatōne corpis ⁊ ſan-
guinis xpi homo viuit nō ſumens ſacramen
tū tantū quod et mali faciūt.ſed ptingens vſ
q3 ad ſpūſſancti partipationem:vt in corpo-
re domini tanq3 membrū maneat et eius ſpi
ritu vegeteť.vnde Innocen.ait. Panis an-
geloꝝ factus eſt panis hoim.ſm illud pphe
ticū.Panē angeloꝝ māducauit hō.quaten⁹
qui ſm animā cibum diuinitatis accipimus.
ſm carnem etiam cibum humanitatis ſuma
mus.quoniam ſicut anima rationalis ⁊ caro
vnus eſt homo.ita deus et homo vnus ē cri

ſtus hoc dicit q̄ztū ad primū et poſt.q꜋ p gu-
ſtū q3 vitam acquirit:q̄tenus vnde mors ori
ebať inde vita reſurgeret.Dictū quippe ē de
illo.Quacūq3 die comederis morte morieri
Diciť aūt de iſto:ſi quis manducauerit ex h
pane viuet ineternū.⁊ d h dicit q̄ztū ad ſcdm:

De pfecta vnione aīe cū xpo quā efficit hoc ſacramētū.q̄ i triplici ſiīitudīe demōſtrať.Ca.iij.

Ercius effectus hui⁹ ſacramenti ē
cū xpo pfecta vnio ſm Bonauen.
in.iiij.di.xij.Effectus hui⁹ſacmē-
ti ñ ē de nouo vnire ſ; iam vnitas
magis vnire.magis aūt qs vniť tripliciť.aut
vinculo maiori.aut vinculo ſtrictiori.aut vin
culo firmiori Primo inq3 vinculo maiori vt il
le qui habet maiorē caritatē. Scdo vinculo
ſtrictiori vt ille q ſm eundē habituz tenacius
amat.Tercio vinculo firmioris:vt ille q eo-
dem habitu magis eſt radicatus.Diciť autē
h ſacramentū magis vnire:q꜋ digne accedē
tem reddit feruentiorē q꜋ efficiť hō vt carbo
ignitus:et reddit fortiorē ſicut bonus cibus
Et ex hoc q reddat caritatē magis ignitū ad
iuuat ad ɔſumendū originalis pcti rubiginē
Et ex h q magis firmat adiuuat ad vitandū
oīa ſcelera et rōne vtriuſq3 valet ad augmē-
tum vtutū:et maxime caritatis que vinculū
eſt pfectōis.Sed q̄ztū ad feruorē vel radicati
onē.feuor minuiť quotidie p venialia et etiā
radicatio:et ideo oportet p hūc cibuz reſtau-
rari depditū.h ille.Aduertendū eſt etiam q
cū hoc ſacrū ſacrmm anducam⁹nō ipm quē-
admodū alius cibus in nos mutať.ſ; ecōuer
ſo nos mutamur in illud.Proinde ſič dictuz
eſt hoc ſacramentū euchariſtia.i.bona gra-
tia nuncupať eo q corp⁹xpi influat in nobis
bonitatē ſuā p quam nō ipm nobis ſed nos
illi aſſilamur.et in eius bonitatez mutamur.
nam gratia eſt quedam influentia diuine bo
nitatis in aīa.p quā deo aſſilať.Hec ſiquidez
vnio triplici ſilitudine pbari pōt.Prima ſu-
mitur de virtute amoris noſtri.ſcda de vir-
tute rei maioris.tercia de virtute ſurculi ar-
boris.Prima vo ſumiť de virtute nři amori
Eſt em̄ vis amoris trāſformare cor amantis
in id quod amať.vñ Cañ.viij.ait xps ad ſpō
ſam.Pone me vt ſignaculū ſup cor tuū:ſup
cor tanq3 ſup cerā liquidam calidam puram
⁊ mollem et aptam ſuſcipe imaginē impreſſā
Jeſu xpi ponendū eſt dñicum ſacramentuz
nā ſup calidū cor amore dei puruz mundicia
ſui ac molle pietate pximi.corpus xpi vt ſigil
lum poniť:non vt ipm qd imutabile eſt i nos
muteť.ſ; vt nos in imaginē bonitatis e⁹trāſ-
formemur et imutemur.Item habeť de cō.
di.ij.c.Hoc ſacramentū.ibi Aug.ait.Hoc ſa
cramentū pietatis eſt.ſignū vnitatis.vincu-
lum caritatis.Qui vult viuere accedat ⁊ cre
dat:et incorporeť.hunc cibū et potum ſocie
tatē vult intelligere corpis ⁊ membroꝝ ſuoꝝ
vñ Joh.vj.dñs ait.Qui manducat meā car
nem et bibit meū ſanguinez:in me manet et
ego in illo. Secunda vo ſilitudo ſumiť ad
hoc idem de virtute rei maioris.nam ſi gut-
ta aque in vas magnuz vini ponať:aqua ex
toto mutať in vinū:ſic etiā virtus dñici ſacra
menti cū ineffabilis magnitudinis ſit.⁊ nos
quaſi nihil reſpectu illius merito nos muta-
mur in xpm et non criſtus in nos.De chriſti
magnitudine pš.ait Magnus dñs et mag
virtus eius.Et de puitate noſtra idē ait Sb
ſtantia mea tanq3 nihilū ante te.Et Eſa.xl.
ſcriptū eſt.Ecce gentes quaſi ſtilla ſitule.Et
ſequitur.Omnes gentes quaſi non ſint.ſic
ſunt coram eo.Magnitudo itaq3 virtutis ⁊
dulcedinis chriſti.cū ſacramentū ſumiť exi-
gnum et humile cor noſtruz vincit.et illud a
ſe deficere facit in ſe xpm ɔuertens.vt nō iam
mūdanis et tranſitorijs rebus deditī.ſ; volū
tate ſermone et ope criſto ſiľes ſumus.ſicut
de ſe pš teſtať dicens.Defecit in ſalutare tu-
um deus anima mea:et in verbū tuum ſup
ſperaui. Tercia ſimilitudo ad idez ſumiť
de virtute ſurculi.Eſt nempe natura ſurculi
arboris bone.q ſi ſilueſtri trunco inſeratur
naturali virtute p̄ualens illius amaritudinē
et ſilueſtrem naturam in domeſticam ⁊ nobi
liorem conuertit et ſimilem fructum bonum
pferre facit.Sic vtiq3 corpus criſti in nobis
inſitum defectus noſtros euacuat:⁊ nos in
bonitatem ſuam tranſformat.Proinde qua
les ipſe flores frondes et fructus iuſticie fa-
cit:tales quoq3 p euz et nos facere ſtudeam⁹
Hinc ſpūſſanctus p Ezech.xvij.ait Sumam
ego de medulla cedri ſublimis.et ponam de
vertice ramoꝝ eius tenerū.diſtringam ⁊ plā
tabo ſup montē excelſum et ſup eminentem.
in monte ſublimi iſrael plantabo illam.⁊ erū
pet in germē et faciet fructum.Cedrus ſubli
mis eſt pater oim deus.rami eminentes ſūt
antiqui patreſ.vertex ramoꝝ eſt beata virgo
maria.medulla cedri eterna dei ſapientia eſt
De vertice igiť ramoꝝ fuit caro xpi de virgi
gine ſumpta.Tunc igiť ſpūſſanctus medul-
lam cedri et partem ſumpſit de ſupremo ra-
mo quando verbū caro factū eſt.teneꝝ autē

dicit a teneo ꝑ ꝯtrariũ quod vix ſe teneat: ⁊ ſignificat hoc ſacramentũ eo ꝙ vix xp̄s ſe tenꝫ in celo. ſ tractus amore noſtri deſcēdit ad terram. h̄ tenex deus diſtringit. i. dilatat qñ h̄ ſacramentũ in multis hoſtijs ꝑ orbē terrarũ multiplicat. Unde diſtrigere ſm catholicon eſt dilatare. Hũc aũt nobiliſſimũ ſurculuꝫ in montē excelſum plantat: cũ fideliũ mentes a terrenis deſiderijs ad celeſtia eleuãs domici corpis tribuit ſacramentũ. Hinc ſiquidē fructus erũpit. q꞉ cor fidele virtute corpis xp̄i recta ꝓpria amaritudine viciorꝝ ad gl̄iam ei⁹ ſp̄uales flores deſideriorꝝ ſanctorũ. frondes vtiliũ verborꝝ. et fructus bonorꝝ operꝝ facit: Ideo aĩma fidelis ait ad xp̄m Cañ. j. Trahe me poſt te. ſ. mutãdo me violentia tue dilectionis. magnitudine tue delectationis: ſi virtute firme intentõnis. vt non maneat in me radix amaritudinis ſ ꝓualeant in me virtus et dulcedo tue ſupexcellentiſſime bonitatꝭ vt cũ ap̄lo dicamus illud Gal. ij. Uiuo aũt iam nõ ego. viuit vo in me xp̄s: qui ſcꝫ vita eſt viuentium ſpes morientiũ et gloria oĩm reſurgentium. Qui benedictus et benedicibilis duld et deſiderabilis gl̄ioſus et laudabilis cuꝫ patre et ſp̄ũſctõ viuit et regnat ⁊c̄.

¶ Feria ſexta in paraſceue de ſãctiſſima paſſione ⁊ myſterijs crucis criſti. Sermo. lvj.

Afflictus ſum et humiliatus ſuꝫ nimis: rugiebã a gemitu cordis mei. dñe: ante te oĩe deſideriũ meuꝫ. ps. xxxvij. Ad ꝯtēplandũ ſacramentũ dñice paſſionis licet oĩm noſtrorꝝ ad hoc deſideria inardeſcant: tamen imbecillitas humani ingenij oĩno inſufficiens eſt. Porro cũ in criſto iheſu eſſet diuinitas q꞉ fili⁹ vnicus dei erat. et aĩa rõnalis a deo creata: atq꜄ caro de virgine ſũpta: ipa rei magnitudo ſtupendã abyſſuꝫ admiratõis ingerit menti: atq꜄ incõp̄henſibilitatem tanti myſterij ꝓteſtat̄ ſcꝫ ꝙ dei fili⁹ tam aſpera ꝓ nobis voluerit pati. aiꝫ in cruce obprobrioſiſſime mori. qḋ intelligens a xatõali natura nõ poſſe cõprehēdi Eccl̄i. j. ait. Altitudinē celi. ecce diuinitas xp̄i. et latitudinē terre. i. carnis in paſſionibus dilatate. et ꝓfundum abyſſi. i. eius anime in doloribus abyſſate. quis dimenſus eſt: quaſi dicat nulla rationalis et creata natura. ſ ante oĩa ipſa admiratio animi ꝓpulſans atq꜄ interrogans ait. cũ deus dixit. et facta ſũt. ipē mandauit ⁊ creata ſunt: cur ꝓ noſtra redemptõne tot et tanta ſupplicia paſſus eſt. Ad hoc reſpondet hugo ymo in quodã ſermone in myſterio dicēs. ꝙ inter miſcõiaꝫ et veritateꝫ difficilis altricatio fuit. veritas em̄ in adiutoriũ et concilium ſibi iuſticiã aduocauit. Miſcõia aũt pacē in ſubſidiũ inuocauit. ambe cõit diuine ſapientie arbitriũ elegerũt. partibus igit̄ in p̄ñtia arbitrij ꝯſtitutis: miſcõia pacis inſtructa ꝯſilio taliter allegauit. Cũ deus ſũma bonitate feceerit hoiem ad imaginē et ſilitudinem ſuam: indignũ eſt vt tã digna creatura rõ peat: ⁊ deus fraudet̄ ꝓpoſito ſuo. qui ꝓpterea fecit hominē vt illum cognoſceret: cognitũ diligeret. et dilectum haberet. ſi ergo talē ex toto puniretꝫ nulla ꝓrſus bonitas. imo poti⁹ crudelis eſſet ipietas. Nõ ḡ obliuiſcat̄ miſereri de⁹. nec ꝯtineat i ira ſua miſcõias ſuas. Ueritas aũt iuſticie freta ꝯcilio ad hoc reſpondet. Cũ deus ſũma equitate ꝓpter peccatũ clauſerit ianuam ꝑadiſi collocans cherubin apud ꝑadiſum vt angelus dyabolũ et hoiem igneo gladio effugaret: indignũ eſt vt eam reſeret indignis ne ſanctũ dei canibus vel margaritas ſpargat ante porcos. Oĩes em̄ declinauerũt ſil̄ inutiles facti ſunt. nõ eſt q̄ faciat bonũ. Oĩes em̄ imundo ſemine ꝯcepti ſũt. et appoſuerũt adhuc peccare ei. Ad h̄ miſcõia reſpõdet. Quis homo valde peccauerit: poſtea tamē ꝑfecte penituit: ideo qḋ ante amiſit ꝑ culpam recupare debet ꝑ penitentiã. Quacũq꜄ em̄ hora peccator ꝯuerſus fuerit: et ingemuerit vita viuet et non morieť. Ecõtra veritas reſpõdet. licet homo ꝑ penitentiã culpaꝫ deleuerit ꝑfectam tñ innocentiã penitentia nõ reſtituit. q꞉ remanet ſꝑ vomes peccati. languor nature et tyrann⁹ carnis. ideo cũ poſſit penã auferre nõ poteſt tamē gl̄iam reſtituere. His et talibus obiurgatõnibus diuina ſapientia cogitauit cogitatões pacis: et vidit ꝙ iuſticia lederet̄ niſi ſufficiens pena ꝓ oĩbus ſolueret̄: ſed miſcõia diſperiret ſi quēlibet ſufficiēti pena puniret. vñ vt tam miſcõie q̄ꝫ iuſticie ſatiſfaceret iudicauit vt filius dei aſſumeret in ſe penam pro oĩbus. et donaret ꝑ ſe gloriã vniuerſis. Ac ꝑ hoc iuſticia et pax oſculate ſunt ⁊ complexe ſunt. nullus alius em̄ inuenit̄ dignus aperire ianuam ꝑadiſi niſi leo de tribu iuda: qui aperit et nemo claudit. claudit ⁊ nemo aperit. Uix eniꝫ cuiq꜄ aliſ ſua ſufficiebat iuſticia: neduꝫ ſufficeret vniuerſis. h̄ ille. Ut igit̄ paſſione ſua nos redimeret. et ꝑ eã ſempiterna gl̄a dignos efficeret: aſſũpta nr̄a paſſibili carne i tp̄is plenitudie oĩeꝫ dolorē penã

ꝯfuſionē et mortē in cruce ꝑpeti dignatus ē. Erige igit̄ mens deuota ad illud vitale lignũ oculos cordis tui. ⁊ q꞉ nõ decet virginē mr̄eꝫ dei in tanta hodie meſticia laborantē aduocatã ꝓ noſtra indigentia poſtulare ne tãn beneficij ſcꝫ dñice paſſiõis repiamur ignari ⁊ ingrati: tu ſctiſſima crux eſto refugiũ noſtruꝫ ⁊ virtus illuians mentes noſtras ſplendorib⁹ tuis. inflãma cor noſtrꝝ ardorib⁹ tuis. Robora vires noſtras virtutibus tuis. ſine em̄ lumine tuo ceci ſum⁹. ſine calore tuo frigidi ſumus. ſine robore tuo fragiles ſum⁹. ſine ſenſu tuo aĩales ſum⁹ et brutales. ſine dulcedie tua amari ſumus. Tu medela infirmoruꝫ. tu theſaurus ꝑfectorꝝ. tu es decus ſaluandoruꝫ O ſanctiſſimũ lignũ vite ſuccurre miſeris refoue puſillanimes iuua debiles. dirige deuios: tu pugnantiũ armatura: tuq꜄ pelag⁹ gratiarꝝ. Ad te igit̄ dirigim⁹ p̄ces noſtras: vt ex abundantia infinitorꝝ theſaurorꝝ tuorꝝ nobiſ impetres ſenſũ et intellectũ. vt ꝯtemplando ingredi valeamus illas infinitas abyſſos dolorꝝ. ꝯfuſionũ atq꜄ myſteriorꝝ illi⁹ qui te p̄cioſiſſimo ſanguine ſuo cõſecrauit. Preterea te adorantes ſupplices exoramus atq꜄ humilr̄ ſalutamus dicētes. O crux aue ſpes vnica h̄ paſſionis tp̄e: auge pijs iuſticiaꝫ reiſq꜄ dona veniam. amen. ¶ Afflictus ſuꝫ et humiliat⁹ ſum nimis ⁊c̄. itexꝫ ibi ſupra. In quib⁹ ſacratiſſimis verbis tres abyſſus dñice paſſionis myſtice deſcribunt̄. Prima eſt abyſſus incõp̄henſibilis penalitatis. q꞉ ꝓpheta in pſona dñi ait. afflictus ſũ ⁊c̄. Scõa eſt abyſſus incõp̄henſibilis humilitatis. Unde ꝓpheta ſubdit. et humiliatus ſum nimis. rugiebam a gemitu cordis mei. Tercia eſt abyſſus icõp̄henſibilis vtilitatis. vñ ſubiunxit ꝓpheta dicens. Dñe ante te oē deſideriũ meũ.

Prima ps principalis dñice paſſiõis ē de. xxiiij rõnibus q̄re dolores mētales et pene corpales dñi noſtri iheſu criſti oĩ creature rationali incõprehenſibiles ſunt.

Primo igr̄ ꝑncipalr̄ circa dñi paſſiõꝫ ꝯtēpelmur icõp̄hēſibilē abyſſũ penalitatis: q꞉ ſummã veritas ꝑ os ꝓphete h̄ de ſe teſtat̄ dicens. afflictus ſum. Et qs (queſo) exp̄mere ſufficiat dolores et afflictões quas in ſua paſſiõe ſuſtulit xp̄s cum etiam oĩbus rõnabilibus creaturꝭ incõprehenſibiles ſunt. vt tamen aliqualiter comprehendere valeamus incõprehenſibilitatem: et abyſſalem imenſitatē eorum: tria ad preſens de ipo dño ꝑmittendo conſideremus. Primo plenitudinē cognitionũ. ſecundo magnitudinem occaſionum. tercio multitudineꝫ rationum.

Triplex cognitio iheſu criſti vbi fundabat̄ crux ei⁹ ē mētalis

Primo ꝯſiderem⁹ plenitudinē cognitionũ. Ab inſtanti cõceptionis ſue ex vniõe diuini verbi tres habuit cognitões in mente ſua. Primo habuit cognitionē preteritorꝝ. ſecũdo habuit cognitionē preſentiũ. tercio habuit cognitionem futurorꝝ. He tres cognitões fuerunt quaſi tres altiſſimi montes ſuꝑ quos erecta et fundata fuit crux dñi noſtri ieſu criſti. de quibus ꝓpheta ait. Fundamentũ ei⁹ i montibus ſanctis. Ex quo pꝫ ꝙ inter cetera maxime tria principaliter ſemꝑ cognita erãt in mente criſti. Primo em̄ peccata que cõtra deum in p̄terito patrata erãt. et que in p̄ſenti cõmittebant̄: ⁊ que in futuro committi debebant. Scõo omnia tormenta que antea paſſus erat. tunc patiebat̄. et que in futuro paſſurus erat. Proinde Iohis. xviij dicit̄. Sciens itaq꜄ ieſus omnia que ventura erãt ſuꝑ euꝫ. Tercio cognouit omnia martyria ſupplicia omnia et omnes labores que ſuſtinuerũt omnes iuſti. oĩes tũc exiſtentes. et oēs q̄ vſq꜄ ad finē ſeculi futuri ſunt. quorum oĩm ipe caput erat. Et hec omnia ſupradicta et oĩes duodecim duplicatas rõnes et aſpectus earum (de quibus ſtatim ſubdemus) ſil̄ pleni⁹ clariuſq꜄ magis diſtincte vidit et cognouit quã aliqua mens humana poſſet intelligere aliquid ſingulare.

Tria ſunt ex quibus formet̄ mentalis crux chriſti.

Secundo ꝯſideremus magnitudinē occaſionuꝫ ſcꝫ crucis ei⁹. Tria ſiquidem fuerũt ſemꝑ in xp̄o Ieſu in h̄ ſeculo quo aduixit. ex q̄bus eſt formata mentalis crux ei⁹. Primũ fuit imenſus amor. ſcõm imenſus dolor. terciũq꜄ fuit imenſũ gaudiũ. Nã ſicut duo ligna ſe interſecantia ꝯſtituunt crucem que in medio clauo nectunt̄: Sic dolor et gaudiũ ꝯſtituent xp̄i mentalē crucē. vt gaudiũ erigat̄ in altum ꝓpter honorē diuinũ. et dolor i tranſuerſuꝫ ꝓpter noſtrũ flagitiũ. et hec duo in amore q̄ſi i clauo medio nectũt̄ aut poti⁹ ab ipo amore illa duo cq̄lr̄ oriũt̄ tanq̄ꝫ a ꝑncipio radicali.

Primo ergo menſura ab oī creatura imenſu
rabilis dñice crucis fuit imenſus amor a q̄ ꝓ
ceſſit. Nam tanta extitit: q̄tus ad deum ⁊ ad
ꝓximum amor fuit. quia eñ fuit vnitus v̄bo
ꝑſonali vniōe: tota capacitas nature ipi⁹ q̄ ex
ꝑſonali vnione dilatata extitit tota amore re
pleta fuit. imo tota fuit amor, in verbo. Se
cundo etiā menſura ⁊ magnitudo dñice cru
cis tanta fuit: q̄tus extitit dolor in mente ei⁹
et pena in carne. Pro cuius intellectu ſciēdū
eſt ſm Alexan. de halis. in. iij. ꝙ dolores chri
ſti fuerunt penales maxime ꝓpter duo. Pri
mo quia erant ꝯtra naturam pacientis. ſecū
do quia erant ꝯtra voluntatē naturalem ſen
ſualitatis. Inſup eſt notandū ꝙ differunt ma
terialiter a doloribꝰ pene. Nam pene varianꝉ
in corpis membris ſm ipaꝝ penarum diuer
ſitatem ⁊ membrorum viuacitatem et ſenſibi
litatem. Dolores v̄o varianꝉ in mente ſm ei⁹
viuacitatem atq̄ naturalem et accidentalē di
ſpoſitionem. Necnon et ſm varietatem ob
iectorum ipoꝝ dolorum: nihilominus mem
brorum pena in momento ꝑ dolorē menti cō
municaꝉ: atq̄ dolor mentis quaſi abſq̄ mo
ra ꝑ penam ipi corpori habet cōmunicari. Ex
quo patet omnes mentales dolores (qui ab
inſtanti conceptionis fuerūt in mente eius)
ꝑ indicibiles ac variatas penas reſoluebanꝉ
in corpus ſuum ſanctiſſimum. ſm diuerſorū
obiectorum ſuorum dolorum, necnō ⁊ omēs
eius corpales pene ſm earum diuerſitatem ⁊
acerbitatem in eius mentales dolores modo
inexplicabili reſoluebantur. Deniq̄ q̄tū de
um et ꝓximū adamauit: tantū (ſicut infra di
cetur de iniurijs iniuriati atq̄ iniuriantis) do
luit et penam ſenſit. Tercio immenſurabilis
menſura et magnitudo dñice crucis fuit imē
ſum gaudium ipius chriſti. Nam ſm Alexan
drum de halis in. iij. Propterea fuit merito
ria quia fuit in parte rationali ſicut volitum
et placitum. Ineſtimabile tamen erat gaudi
um: quia delectatio in ſupiori parte anime e⁹
in qua ſcilicet fruebatur. Nam q̄tum dilexit
deum et ꝓximum: tantum dolebat et letaba
tur de iniurijs offenſi et offenſoris, nō vtiq̄
fuiſſet virtuoſus dolor nec etiā gratus deo
ſi doluiſſet inuitus. quīmo ſicut alijs frueba
tur virtutibus: ſic et iſta fruebatur ſuarū vir
tutum ſumma. Proinde in hunc dolorem ſi
cut in rem ſibi placidiſſimam. et a ſe ineſtima
biliter ꝓdilectam) toto mentis ferebatur co
natu. Amplius addi poteſt ꝙ licet odiret dei
iniurias: tanq̄ ſūme impias et iniq̄s: tñ gau
debat et conabaꝉ tota volūtate illa mala odi
re et (quod mirabilius eſt) in hoc reſpectu nō
minus doluit pro maliſ demonum ⁊ damna
torum licet redemptio ad eos non tranſiret:
q̄ pro culpis electorum ſuoꝝ. imo tanto am
plius: quanto maior malicia maiorq̄ iniuria
dei continebatur in eis.

Duodecim ſunt gradus qua re incomprehenſibilis eſt mentalis crux chriſti

Ercio conſideremus multitudinē
rationum. ſcilicet ex quibus dolor
eius tante magnitudinis fuerit. ꝙ
apud humanā et angelicam intel
ligentiam incōprehenſibilis erat. Hoc quidē
dolore ſicut predictum eſt ab inſtanti ſue con
ceptionis dum vixit in carne mortali ſemper
mens eius plena fuit. ac per multas ac vari
as penas in organo ſui humani eſſe reſolue
batur. ſm varietatem obiectorum diuerſorū
ſicut pretactum eſt. Et licet multe huius do
loris rationes dari poſſint. tamen duodecim
fructus ligni vite merito dici poſſunt. Hoc ſi
quidem lignum quod criſtus eſt ex vtraq̄ ꝑ
te fluminis. ſcilicet humanitatis ꝓmerentis ⁊
diuinitatis meritum dilatantis. per ſingl'os
mēſes afferebat hos duodecim fructus. id ē
fructiferas rationes ſicut Apoca. xxij. myſti
ce deſignatur. Ad quos guſtandum hortaꝉ
apoſtolus ad Phil. ij. cum ait. Hoc eñ ſenti
te in vobis quod et in criſto Ieſu. qui ſcilicet
videndo preterita preſentia et futura ꝓpter
duodecim duplicatas rōnes amando dole
bat et letabatur ex amore dolore ⁊ gaudio: q̄
ſi dicat apoſtolus. Non tantum cum vno ſē
ſuum anime veſtre ſcilicet viſus aut guſtus
ſed etiam cum omnibus quinq̄ ſentite eius
amorem. eius dolorem eius gaudium in do
lendo. et hoc poteſt eſſe thema in feſto ſancte
crucis. Has igitur duodecim fructiferas rati
ones per ordinem ſubiungamus. Prima ra
tio eſt offenſionis. ſecunda eſt ignorationis.
terecia refectionis. quarta reuerberationis.
quinta compaſſionis. ſexta inciſionis. Septi
ma deformationis. octaua fornicationis. no
na contritionis. decima priuationis. vndeci
ma obligationis. duodecima abbreuiatiōis.
Unde merito propheta in perſona domini
ad patrem ait. Omnes fluctus tuos induxi
ſti ſuper me. Gloſa. id eſt omnes paſſiones
Et alibi idem ait. Ueni in altitudinem maris
ſcilicet amaritudinum. et tempeſtas ſcilicet
mortis demerſit me. Loquitur chriſtus mor
tuus per euidentiam facti. Erige iam men
tis oculos anima deo deuota ad crucis chri
ſti triumphale vexillum et tres ſuauiſſimos
fructus huius ſuauiſſimi ligni. ſeu tres lapi
des precioſos atq̄ ſplendentes contempla
re in ſummitate illius. et tres in dextro eius
cornu alioſq̄ tres in ſiniſtro. et in ymo ipſius
crucis alios tres. Et vt predicti duodecim fru
ctus diuiſi ſeu partiti medullitus et auidius
ſaperentur. quelibet predictarum rationū
diuidatur in duas: vt ſic duplicate duodecim
rationes inexplicabilis crucis criſti in vigin
tiquatuor rōnes conſurgant quaſi vigintiq̄
tuor hore naturalis diei in quibus ſpeculan
do conuerſabatur et cruciabatur filius dei ie
ſus iuxta vaticinium zach. qui capitulo. xiiij
ait. Eſt dies vna que nota eſt dño ⁊c̄.

Articulus primus prime partis quare crux chriſti fuit incomprehenſibilium dolorum atq̄ penarum: primo aūt ponanꝉ tres prime rationes. Capitulum. j.

Rima ratio eſt offenſionis. Duo
quidem aſpectus continue erant
in mente ieſu. Primus ad dilectū
deum. ſecundus ad dilectum pro
ximum. Primus reſpectus erat ad dilectū
deum. Proinde quantum dilexit eternum
patrem: tantum doluit de qualibet offenſa
eius. et quantum dilexit eterni patris gloriā
tantū doluit peccati contra eum ignominiā
Amplius tantū dolorem ſumpſit pro quali
bet culpa quantum erat grauis eterni patris
iniuria. et quantum requirebat emenda. Et
ſi vnius mortalis iniurie infinita eſt graui
tas. quanta erit tunc omnium ſimul. Ad
quamlibet quidem culpam ſeu iniuriam ſeu
contumeliam ſummi patris habuit ſingula
rem aſpectum. Sume tibi exemplum de filio
ſummi imperatoris. qui ſi dilectum patrem
cerneret a viliſſimo ribaldo per lutum et ſter
cus per capillos ⁊ barbam contumelioſe tra
hi et pugnis et calcibus os et faciem eius cō
tondi: quanta his amaritudine repleretur:
vtiq̄ q̄tum diligeret eum. ac quanto igno
minioſius tractareꝉ. Multo quidem id per
fectius erat in criſto. vt ex ſe patet. Secun
dus chriſti aſpectus erat ad dilectum proxi
mum. vnde q̄tum dilexit eos qui ſuum offē
debant patrem. tantum dolebat de tali offē
ſione. Et vt ſequamur exemplum filij ꝓdicti
imperatoris ſi tanta dilectione filius ille ad
ribaldum afficeretur. ꝙ ſe in eū cordialiter
transformaret vt quaſi ſibi ac ſi illa feciſſet im
putaret ad penam. quantus dolor multipli
caretur in corde eius: Pro predictis duobus
aſpectibus propheta ait. Fiant filij eius or
phani: ⁊ vxor eius vidua. In quo v̄o duplex
vidue indicatur dolor. Primus eſt morte ma
riti. ſecundus quia orbati patre ſunt eius fi
lij: vt myſtice innuatur duplex predict⁹ amor
ad deum et proximum ⁊ dolor de mortali of
fēſa dei ⁊ dāno offendētis ꝓximum.

Sequiꝉ ſecunda ratio ad idem Capitulum ſecundum

Ecunda ratio eſt ignoratōis. duo
alij aſpectus erant in mente iheſu
circa humanum genus. ſcilꝫ quia
videbat illud ignorare duo. Prio
q̄tum fuit beneficium ſue humanitatis. Se
cundo quantus fuit in aſſumendo humanā
naturam amor ſue imenſiſſime caritatis. qui
ſcilicet eum humanari fecit. Has igitur igno
rantias in humano genere ſemper chriſtus
recognoſcens tantum dolorē in mente ſua
de illis ſumpſit. quantum erat beneficiū ſue
humanitatis: et quanta fuit in hoc magnitu
do ſue charitatis cum qua et carnem aſſūpſit
et ꝓ nobis in cruce mori voluit. Et q̄ nā hūa
na vl' angelica exprimere poſſꝫ magnitudinē
beneficij aſſumptionis noſtre humanitatis
in hoc erga nos ſue imenſiſſime charitatis:
Proinde Ambroſius ait. Triſtis erat quia ꝑ
uulos nos relinquebat. paruulos inquit id
eſt de vtroq̄ beneficio ignorantes.

Tercia racio ad idē. Ca. iij.

Ercia eſt receſſionis. Duo alij aſ
pectus erant in mente chriſti. Pri
mus quo intelligebat magnitudi
nem pene ex qua debebat mors
inferri. Secundus quia cognoſcebat quātū
ſeipm diligebat qui debebat mori. Ex h̄ du
plici aſpectu in mente eius tantus generaba
tur dolor quanta erat pena ex qua moritur⁹
erat. Et quantus erat amor quē ad ſeipſum
habebat. Et de hoc duplici aſpectu. Math.
xxvj. dominus ait. Triſtis eſt anima mea vſ
q̄ ad mortem. ſcꝫ qua video penam quam
debeo ſuſtinere et amorem quo me diligo et
teneor me diligere. Et quia nullus in huma
mana natura neq̄ totum humanum ge
nus ſufficiebat h̄ intelligere et ſibi compati:
atque ſibi regratiari. Ideo vice omnium ele
ctorum ſibiipſi condoluit ſicut deo ī aſſūpta

natura ꝑ humano generi patienti. Uñ ſicut in alijs ſic ⁊ in h̄ oim electoꝝ ſuoꝝ ſuppleuit defectũ: totũ ſe relinquẽs in granariũ actione deo ⁊ ſibijp̄i de tanto bñficio electis collatoꝛ in ſcip̄o nos oẽs fecit recognoſcentes: i quo et nos reputamur plene grati ꝺ beneficio redemptõis et cã ꝯcrucifixi ſilitudini moꝛti eiꝰ.

Articulus ſcd̃s pꝛime ptis vbi ponunť tres rõnes q̃re doloꝝ et penarũ crucis xp̄i fuit incõpꝛehenſibilis magnitudo

ſ Ecũdo addunť alie tres rõnes.

Quarta rõ eſt. Ca. j.

p Rima rõ eſt reuerberatõis. Duo alij aſpectus erãt in mẽte dñi noſtri ieſu criſti. Pꝛimus ad ſue dulciſſime matris amoꝛẽ. ſcd̃s ad ſue amoꝛoſiſſime matris doloꝛẽ. Quia eñ intelligebat dulciſſimã matrẽ ſuã ſuꝑ omẽs alias creaturas ex ſuo amoꝛe incurabilibꝰ doloꝛibus plenã: tantũ in mente ſua dolebat. q̃tuꝫ amoꝛoſiſſimã matrẽ ſuaꝫ diligebat. et quãti erant doloꝛes in coꝛde virginis matri. ꝭ cuꝫ btã virgo in cognitõe oim doloꝝ xp̄i illuſtrata fuerit, et in caritate ꝑfecta ad filiũ fuerit ſublimata. tantũ de eis doluit q̃tũ id ſtatus materne excellentie req̃rebat. et hi materni doloꝛes ꝯtinue mentẽ filij ſagitabant. Pꝛoinde Jerem. Treñ. j. in ꝑſona dñi ait. O vos oẽs q̇ trãſitis ꝑ viã: attẽdite et videte ſi ẽ doloꝛ ſicͣ doloꝛ meus ſcꝫ h̄ duplici aſpectu ꝯſiderato.

Quinta ratio. Ca. ij.

ſ Ecũda rõ eſt cõpaſſiõis. q2 eñ criſtus caput erat oim electoꝝ. Duo q̃ꝫ alij aſpectus erãt in mẽte eius Pꝛimꝰ ad oẽs martyrũ penas. ſcd̃s ad aliorũ ſaluandoꝝ laboꝛes et meritoꝛia oꝑa. Ex h̄ v̄o duplicato aſpectu tantus in aĩa eiꝰ generabať doloꝛ: q̃te erant oim alioꝝ iuſtoꝛuꝫ laborioſe atꝫ meritoꝛie oꝑatõẽs: nã oim martyꝝ doloꝛes ꝑ cõpaſſionẽ ita ſuſcepit ih̄s criſtus ꝙ mlťo ampliꝰ et doloꝛoſiꝰ fuerant infixi coꝛdi eiꝰ q̃ꝫ in martiribꝰ q̇ illa ſupplicia ſuſtinuerũt nec nõ et oim electoꝝ laboꝛes nõ ſolũ in gnãli excepit in coꝛde ſuo. ꝭ etiã ſingulariter ſingulos mlťo diſtinctiꝰ atq̧ ꝑfectiꝰ: q̃ꝫ illi q̇ ꝑ ſuo noĩe illos ſuſtinuerũt Pꝛoinde in ꝑſona dñi de h̄ duplici aſpectu ꝓph̄a ait. Sicut aq̃ effuſus ſuꝫ. et diſꝑſa ſunt oĩa oſſa mea. Oſſa quidẽ foꝛtia martyres extiterũt: q̇s ꝓpť toꝛmẽtoꝝ aſperitatẽ diſꝑſos dicit. Alij v̄o electi quaſi gutte ſudoꝛis xp̄i. ꝓpter laboꝛes eoꝝ de eiꝰ coꝛꝑe effuſi ſunt. qui oẽs in xp̄i ſanguineo ſudoꝛe myſtice demõſtranť. naꝫ ſanguis ad martyres et ſanguineus ſudoꝛ ad ceteros electos ⁊ iuſtos ꝯuenienťꝰ adaptari p̄t.

Sexta ratio. Capitulũ. iij.

t Ercia rõ eſt incaſiõis. Alios q̃ꝫ duos aſpectꝰ habuit filiꝰ dei xp̄s. Pꝛimũ ad oẽs moꝛtales culpas. ſcd̃m ad oẽs infirmitates noſtras. Ex h̄ duplici aſpectu tm̃ in aĩa ſua dolebat. q̇t ⁊ q̃ꝫ te erãt moꝛtales culpe ꝑ quas ꝑ̃ſcindebanť membꝛa eiꝰ ab eo: et q̇t ⁊ q̃te erant infirmitates mentales ⁊ coꝛꝑales ſuoꝝ ꝑ̃cioſoꝝ membꝛoꝝ. Et de h̄ duplicato doloꝛe Jherem. ait: Foꝛis interficit gladiꝰ ſcꝫ moꝛtalis culpe mẽbꝛa xp̄i ꝑ̃ſcindentis: et domi moꝛs ſilis eſt. videlicet cuiuſlibet infirmitatis membꝝ q̇d libet infirmãtis. Stupendũ quidẽ exceſſũ doloꝛis ſumit rõ ſupꝛadicta ex reſpectu gr̃e capitis q̇ redẽptoꝛ ⁊ emendatoꝛ ẽ oĩs mali q̇d inflictũ fuit ꝑ pctm̃. Jdeo ſumpſit ih̄s h̄ oĩa lamentanda et deploꝛanda vt ſua: nõ quidem ad cõmittendũ. quia peccatũ nõ ſumpſit. ſed ad ꝑfecte ſoluendũ et ſatiſfaciendũ q2 ad hoc venit intantũ ꝙ oim ꝑſonã induens ꝓ oĩbus ſatiſfecit. Pꝛoinde myſtice dici p̄ot ꝙ ip̄e ẽ ille magnus pctõꝛ ⁊ pniatus ꝓ oĩbus ⁊ in oĩbus. ꝓ cuiꝰ penitentia gaudiũ eſt in celo pl9 q̃ꝫ ſuꝑ omnibus oꝛdinibꝰ angeloꝝ qui digna penitudine non eguerunt.

Articulus tercius pꝛime partis vbi ponunť tres alie rõẽs ꝓpter quas doloꝛes ⁊ pene crucis xp̄i incõpꝛehẽſibiles extiterũt.

t Ercio ſuꝑaddunť alie tres rõnes.

Septima ratio

p Rima ratio eſt defoꝛmatiõis. Etiam alios duos aſpectus habebat criſtus in anima ſua. Pꝛimꝰ erat ad aĩe imaginẽ. ſcd̃s ad aĩe ſilitudinẽ. Pꝛoinde vidẽs hoꝛrẽdã defoꝛmitateꝫ quã ꝯſeq̇ť aĩa ex ꝑpetratõe moꝛtalis culpe tantum doluit de illiꝰ defoꝛmitate. quanta erat nobilitas ſeu foꝛmoſitas ymaginis anime ad imaginem dei foꝛmate et quanta erat excellentia ſimilitudinis in illa. Unde Jheremias Treñ. iiij. admiranter ſtupefactus in ꝑſona dñi ait. Denigrata eſt ſuper carbones facies eoꝛum ſcilicet quantũ ad imaginem et q̃tũ ad ſilitudinẽ. Cũ eñ xp̄s eſſet legitimꝰ

aĩaꝝ ſponſus. ꝑfecte diligẽs aĩaꝝ decoꝛẽ. in doloꝛibus et anguſtijs ſuis totũ ſe reliquit ⁊ ꝑ cineres maliciaꝝ noſtrarũ infudit. vt faceret de ſe lauacꝝ ad lauandũ et delendum tantam turpitudinẽ ac maculã peccatoꝝ imaginis et ſilitudinis anime noſtre. Et quis exp̄mere poſſet doloꝛẽ anime chriſti ꝯſpicientis hoꝛrendã turpitudinẽ maculaꝝ nr̃aꝝ aĩarũ.

Octaua ratio. Ca. ij.

ſ Ecũda rõ eſt foꝛnicatõis. Duos q̃ꝫ alios aſpectus habebat xp̄s in anima ſua. Pꝛimus erat ad amoꝛem quo aĩas ſponſas ſuas amabat. ſcd̃s ad multitudinem animaꝝ ſeu ſponſaꝝ ſuaꝝ quas diligebat. Uidens igiť criſtus q̃tum anime ꝑ̃ponebant creaturam ip̄i oim creatoꝛi. ac ꝑ hoc ſp̄ũales foꝛnicationes conſiderans tantũ dolebat: q̃tũ eas ſicut ſponſus amabat. et quot erant anime foꝛnicãtes Unde Jeremi. iij. in ꝑſona xp̄i ſponſi eaꝝ inquit. tu aũt foꝛnicata es cũ amatoꝛibus multis. Conſidera ꝑ exemplũ ſi quidam rex magnus et totus foꝛma decoꝛus et in omnibus donis ⁊ gratijs cõpletiſſimus circuiſſet mare et aridam ꝓ vna ſibi acquirenda ſponſa. ac reginã nobiliſſimã ꝯſtituiſſet. et illa in oculis ſuis quendã ribaldũ et lepꝛoſum acciperet et amaret. et de ſtercoꝛibus totã ſuam facieꝫ deturparet. et ſic diceret ſponſo ſuo deoſculare me. q2 in alia foꝛma me habere non poteris nil eſſet doloꝛ illius ſponſi. reſpectu illius doloꝛis xp̄i ꝓpter maculas ſue ſponſe cũ dyabolo foꝛnicantis et turpiſſimaꝫ ſponſo deo mentis faciem oſtendentis.

Nona ratio ad idem. Ca. iij

t Ercia rõ eſt ꝯtritõnis. Duos alios aſpectus habuit in mente Jheſus. Pꝛimũ ad magnitudinẽ peccatoꝝ. ſcd̃m ad multitudinẽ eoꝛuꝫ Ex h̄ duplici aſpectu in mẽte ſua tantũ dolebat de offenſionibus damnandoꝝ: q̃tum erat pctõꝝ mlťitudo. Pꝛoinde Jere. Treñ. ij. ait. Magna eſt velut mare contritio tua. Nã magnũ eſt in q̃titate. et multũ in guttaꝝ numeroſitate. Et ſi vniꝰ moꝛtaľ culpe tãta g̃uitas eſt. q̃ta erit tũc oim ſiľ. Ad q̃libet eniꝫ moꝛtalẽ culpã doloꝛ ſuꝰ hũit reſpectũ ſingularẽ. Pꝛetea cũ ip̄e venerit gr̃e regni reꝑatoꝛ et culpa moꝛtaľ q̃tũ i ſe ẽ totũ regnũ grẽ deleat. Hinc ẽ ꝙ tm̃ q̇dlibet moꝛtale hoꝛrere habuit ⁊ ꝓ eo dolere. q̃tũ magnitudo et mlťitudo pctõꝝ moꝛtaliũ regnũ grẽ delet. ⁊ cũ ip̄ſe ſcḿ ſuũ eẽ q̇i totaľr grã videať. nõ ei ꝯceptꝰ ẽ nãli oꝑe ſꝫ dĩno ſpiramĩe. Hic ẽ ꝙ habuit hoꝛrere culpã ſic deſtructiuã tõlr ſuiꝰ cẽ. et ſue intẽtõis in aſſũptõe hũane nãe. Jtẽ cũ ip̄e venerit vt ſolutoꝛ oim debitoꝝ nr̃oꝝ. et vt liberatoꝛ ab eternis penis. Jdõ vt nos de oĩbꝰ liberaret ꝓ q̃libet moꝛtali culpa tm̃ doľẽ habuit. ꝙ doloꝛẽ diuine iuſticie exolueret coꝛr̃ndẽtẽ h̄ ſiq̇dẽ req̃rebat dĩne iuſticie inflexibiľ rectitudo et ip̄iꝰ redẽptoꝛi in rõne ſatiſfaciẽdi integerrima plenitudo. vt ſic nihil remaneret a diuina miſcdĩa ac per hoc vtraq̧ honoꝛareť in ſua excellentia.

Articulus quartꝰ pꝛime ꝑtis. vbi etiã ponunť alie tres rõnes quare incõpꝛehenſibiles fuerũt doloꝛes ⁊ pene xp̄i. Decima ratio ad idem. Ca. j.

p Rima rõ ẽ ꝑ̇uatõis. Duos q̃ꝫ alios aſpectꝰ habuit i mẽte xp̄s. Pꝛimũ ad gl'iaꝫ btõꝝ. ſcd̃m ad durabilitatẽ eoꝝ Tm̃ g̃ doluit dñs nr̃ ih̄s xp̄s aſpiciẽdo oẽs q̇ ꝓpter pctm̃ exules erãt a gl'ia ꝑadiſi: q̃tũ erat bonũ regni gl'ie quod amittebãt. et q̃tũ duratura erat talis eiꝰ ꝑ̇uatio quã incurrebãt. Pꝛoinde Ambꝛ. ait. Triſtis erat ⁊ h̄ ꝓpť ꝑ̇mũ. et triſtis videbať et h̄ ꝓpť ſcd̃m nõ ꝓ ſua paſſiõe ſꝫ ꝓ nr̃a diſꝑſione O ineſtimabilis amoꝛ xp̄i ꝯſidera cũ q̃to affectu ꝓpter nos inimicos ſuos ſibi totis viribus repugnãtes ſine ſua vtilitate tot ⁊ talia tolerãdo currebat ad crucẽ. Jdeo Luce. xij. ait. Baptiſmo habeo baptiſari. et quomodo coartoꝛ vſq̧ dum perficiatur.

Undecima ratio. Ca. ij.

ſ Ecũda rõ ẽ obligatõis. Alioſq̧ duos aſpectꝰ habuit xp̄s filiꝰ dei. Pꝛimꝰ erat ad ſupplicia dãpnatoꝝ. ſecũdꝰ ad odiũ inť deũ et pctõꝛes dãnãdos irreuocabiľr generatũ. q2 tm̃ in mẽte doluit ꝓ eťnaľr cruciãdis. q̃tũ erãt tormẽta q̇bꝰ erãt eťnaľr cruciãdi et q̃tũ erat odiũ inť deuꝫ et eos eťnaľr gnãtũ. Hic Jere. iij. in ꝑſona dñi ait. Jn tenebꝛoſis collocauit me. ecce pꝛimũ: q̇ſi moꝛtuos ſempiternos ecce ſcd̃m.

Duodecima rõ ad idẽ. Ca. iij

t Ercia rõ ẽ abbꝛeuiatõis. Alios inſuꝑ duos aſpectꝰ habuit i mente ſua xp̄s. Pꝛimũ ad meritũ ſue ſãctiſſime paſſiõis. Scd̃m ad frctm ſue ſctiſſie crucĩ. ꝓpť q̇d tm̃ i mẽte ſua doluit ꝙ ñ potuit ip̄petuũ cruciãri q̃tũ itelligebat ſe dolẽdo mereri ⁊ q̃tũ coĝſcebat ſuũ m̃eitũ in

fructu augmentari. Proinde dolendo ꝑ aliquē modum ꝙ non potuit eternaliter cruciari meruit apud patrē tanꝗ̄ ſi fuiſſet eternaliter cruciatus. Ideo Eſai. liij. ipſe ait. Vere languores noſtros ipſe tulit: et dolores noſtros ip̄e portauit: ergo vt acquireret nobis ſuam gloriā ſempiternā in deo. deū ꝯſtituendo ꝑ voluntatē et deſideriū dilatabat totam vitam ſuam ad quoddam viuere infinituꝫ. ⁊ ad tolerantiam infinite maneriei mortis cōiꝰcando ſe totum ad q̄ꝫlibet p̄dictaꝝ. xxiiij. rationū: et ad obiectum cuiuſcūꝙ mortalis culpe vt ſuo eterno patri ꝑfectiꝰ ſatiſfaceret. ⁊ cuiuſcunꝙ peccatoris: vt nos ꝑfectius cuꝫ deo pacificaret. et cuiuſcūꝙ corone. vt nobis eam ꝑfectius fabricaret. ſed ⁊ pater ſuus eternꝰ ſuā dilatatam et infinitā voluntatem. ac ſi opere ꝑfeciſſet pleniſſime acceptauit ad omne id et ad q̄ꝫtum volūtas eiꝰ dilatabat. In his duodecim rationibꝰ duplicatis p̄dictis dareſcere pōt ꝙ ꝓ qualibet rōne crux chriſti tam imenſi doloris fuit: vt ꝑ eā apud intellectū hūanū mltiplicent pene infinitaꝝ manerierū mortꝭ tiplicent in pena infinitaꝝ maneriēꝝ mortis

Sed et criſtus niſi ſemel nō poterat mori. et de neceſſitate ſequit ꝓpter duodecim duplicatas rōnes p̄dictas ꝙ predicti dolores debebant eū in momento ⁊ ſubito interire. nec maiorem penam q̄ꝫ mortē non poterat ſuſtinere. Ad hoc dicēdū eſt ꝙ homo ex dolore mori nō poteſt niſi dolor cōicet ſenſibus corporis: et eius ꝑtibus ſenſitiuis. Sed xp̄s ita realiter p̄dominabat inenarrabilibus doloribus ſuis ꝙ nō ꝑmittebat eos cōmunicare ſēſibus ſui corꝑis: nec parti alicui ſenſitiue. ita ꝙ ante tempus ab eo p̄ordinatū poſſent illū corꝑali vita p̄uare. Erat nihilominꝰ in potencijs anime criſti virtus tanta atꝙ poteſtas. ⁊ dominiū liberi arbitrij tenendi omnes ſuas potentias fixas incōtinua adherentia omnium ſupradictorū aſpectuum et obiectoꝝ: q̄ꝫta requirebat rigor diuine iuſticie et rectitudo virtutum mentis ſue ⁊ reatus culpe ⁊ malicie noſtre. Inſuꝑ tercio dici poteſt ꝙ homo ex vario reſpectu ſepe de eadem re letat ⁊ cōtriſtatur: ſicut ꝑꝫ verbi gr̄a de filio cuiuſdaꝫ rōnabilis patris ſacram religionē intrante.

Tria aūt obijci poſſunt ꝙ mētalis crux criſti nō ſic fuit imenſi doloris. Primo obijcitur ꝙ criſtus tam aperte et clare intelligebat quaſlibet rōnes ꝓpter quas peccatores ineternuꝫ ꝑiclitant multaꝙ alia a deo ꝑmiſſa ꝓpt que mens eius ſicut dictum eſt cruciabat: ꝙ non debebat mens illius a paterna voluntate in aliquo diſcordare. Nam manifeſtū eſt ꝙ omnes celeſtes ciues voluntati diuine in oībus ſunt ꝯformes. ſ et xp̄s viator et cōprehenſor erat. ex quo ꝑꝫ ꝙ amplius q̄ꝫ ceteri beati diuine voluntati ꝯformis eſſe debebat. Ad qd̄ dicendū ꝙ voluntas xp̄i duo habuit obiecta Primū erat diuinitas dei. ſcd̄m erat ſenſualitas ſui ſm̄ primū obiectuꝫ ꝯformabat bene placito dei. attamē pars eius volūtatis q̄ cōuertebat ad ſenſualitatē illius: triſtabatur ⁊ gaudebat amplius et minus ſm̄ ſapientiaꝫ ſuam iuxta ꝓportionē obiectoꝝ et aſpectuū ad quos mens ſua ꝯuertebat. Preterea etiā dici poteſt ꝙ pater eternus h̄ volebat. videlicet ꝙ filius ſuꝰ doloribus repleret atꝙ doleret. quō et q̄ꝫtum ipſe dolebat de his que i gloriam diuine iuſticie vertebat. Nam inq̄ꝫtū erat homo ꝑ doloris patientiā merebatur Nam ipſe nō ob aliam cauſaꝫ carnē noſtraꝫ aſſumpſerat. niſi vt debita noſtra ſolueret. merita nobis acquireret. et p̄mia eterne glorie largiret. Secūdo autē obijci pōt ꝙ hm̄oi xp̄i dolores de quibus dictū exurgant. et mlNam talis pater ſm̄ ſenſualitatē triſtat ꝙ dilectus filius ſuus a ſe recedat et ab eo taliter ſeperet: attamen virtuoſe letat. quia videt illum dicatum ſeruitio dei. Igit ſi virtuoſus pater ex eadē re dolere poteſt et gaudere. et ſenſibus ſui corꝑis et ꝑtibus ſenſitiuis ex diuerſo reſpectu cōmunicare dolerē et gaudiū Sequit. Ergo ꝙ ex eadē re homo plus ⁊ minus gaudere poteſt: Quāto ergo plus dominus iheſus in virtutibus ſūmis de eadeꝫ re poterat vario ex reſpectu amplius vel minꝰ dolere atꝙ etiam in ſūmo gaudere. Vñ etiā ſm̄ Augꝰ. libro de ſpū et aīa ait ꝙ anima dupliciter conſiderat. Vno modo vt anima. et ſic habet relationē ad mēbra q̄ viuificat. et h̄ xp̄us patiebat. Alio mō ꝯſiderat vt ſpūs. et ſic fruebat nec dolebat. Tercio obijci p̄t vt in xp̄o hoīe p̄cognitio hūane ſaluti quā ſeq̄ ꝑuidebat ex ſua morte ⁊ ſuꝑne r̄ſtauratio. ſ. ciuitatꝭ et acceleratio r̄ſurrectōis. ſcie dici. ⁊ acceptatio volūtatꝭ p̄rne. nec n̄ honor p̄dicādꝰ. in ꝓ̄ſo caritatis ſue debuerūt minuere criſti dolorem in eius morte. ⁊ ſic nō tā imenſe dolere. Ad qd̄ dicendum ꝙ oīa iſta debuerūt ei augere dolorē cū em̄ h̄ oīa ex xp̄i dolore obuiꝰ xp̄s aſſumere. ⁊ tātū debuit ſibi diuina ſapiētia īfūdē q̄ꝫtū ſufficiebat ad ſupradicta oīa acquirenda. Preterea ſi non fuiſſent de ſua morte tales gratie ſubſecute. nunq̄ꝫ voluiſſet

nō ſolū tm̄ dolorē: ſ etiā nihil dolorabile ſuſtinere. Proinde q̄ꝫto videbat vicinꝰ reſurrectioē ſuā inſtare. tanto nouit ꝙ ꝓpaſſibilis vite tp̄e. et maxie paſſiōis illate ampliorē oportuit anguſtiā ſuſtinere ſeu aſſumere vt poſſit illoꝝ doloꝝ a diuina iuſticia mēſurā imenſurabilē adimplere. Et qꝛ ſic ex dictis circa p̄ncipiū huiꝰ ſermōis ꝑꝫ. dolor in amore cōmēſurabat: vt q̄ꝫtꝰ ē amor alicuiꝰ tātus ſit dolor de illiꝰ offenſa: ⁊ xp̄us vnione d̄ina ineſtimabilit deū amaret. h̄ ip̄o inq̄ꝫtū paſſibilis erat habuit dolere. ita abſꝙ mēſura amabat. vñ ad intelligendū cāꝫ hꝰ imēſurabilitatis imaginare: ſi eſſet vnꝰ deꝰ infiniti dolorꝭ: ſicut eſt vnꝰ deꝰ īfiniti amoris: et ille deꝰ vniret xp̄o. ſ. ꝑſonali vniōe. et ſibi dolores īfūderet cogita q̄ꝫtū doleret. Sic aliq̄lr videri p̄t quō dolōes xp̄i ineſtimabiles extiterūt. Verūtamē circa h̄ aduertendū ē ſm̄ Alexa: d̄ hal. in. iij. ꝙ tria fuerūt i dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o ſcꝫ corpꝰ aīa et diuinitas. p̄mo corpus qd̄ fuit paſſibile ſimplicit Secūdo aīa q̄ erat impaſſibilis ſimplicit: ſꝫ erat paſſibilis ſm̄ q̄d. vñ ſm̄ Damaſc. aīa impaſſibilr exn̄s corpe iciſo ip̄a ꝯdolet ⁊ ꝯpatit n̄ iciſa. Tercia d̄initas q̄ erat icōpaſſibilꝭ ⁊ ipaſſibilis vñ Damaſ. Diuitas icōpaſſibilr exn̄s corpori xp̄i nō ē cōpaſſa. ſic ſole ſuꝑlucēte in lig̊ ſi ſecurꝭ incidat lignū incīſibilis ⁊ ipaſſibilis remanet ſol. Inſuꝑ ē notādū ꝙ d̄ra ē int pati xp̄m: et pati nr̄m. Nā ſm̄ hyla. x. de trinitate Eſt pati ex infirmitate: et eſt pati ex ꝑtāte: q̄ em̄ patit et nō p̄t ꝓhibere paſſionē. patit ex infirmitate q̄ aūt ꝓhibere p̄t: patit ex virtute Vñ Damaſceꝰ ait. Paſſus ē vnigenitꝰ deus oēs icurrētes in ſe paſſionū nr̄aꝝ iſirmitates. ſ paſſus ex virtute ſue nāe. ſic et virtute nature natꝰ ē. nr̄m aūt pati ē ex iſirmitate. h̄ Alexan. de halꝭ. Proinde Eſa. liij. ait d̄ xp̄o Ieſu Oblatꝰ ē qꝛ ip̄e voluit. Et ad Eph. v. d̄r. Tradidit ſemetip̄m ꝓ nobis in oblationē. Itē ꝓpheta ait. Volūtarie ſacrificabo tibi. atꝙ illū querētibus ſe obtulit dicens ego ſum.

Secūda ꝑs principalis dn̄ice paſſionis de humilitate exceſſiua ⁊ cōfuſione paſſiōis xp̄i dn̄ſa ꝑ quatuor cauſas principales et multiplices rōnes.

Secunda pars principalis circa dn̄icam paſſionē ꝯtemplemur incōprehenſibilem abyſſuꝫ hūilitatꝭ: qꝛ ſūma veritas de ſe ꝑ ꝓphetā ſubiūgit dicēs. hūiliatꝰ ſuꝫ nimis. q. dicat exceſſi in hūilitate. vñ Luc. ix. d̄r ꝙ in tranſfiguratione dn̄i ieſu apparuerūt Moyſes ⁊ helyas viſꝭ in maieſtate ⁊ dicebāt exceſſū eiꝰ quē cōpleturꝰ erat in irl̄m. qꝛ ibi cōplete oſtendit amorē exceſſiuū quē habebat ad nos: ꝓpter quē aſſūpſit et ſuſtinuit nō ſolū exceſſiuū dolorē ⁊ penā ſic p̄dictū eſt. verūetiā exceſſiuaꝫ ignominiam ⁊ ꝯfuſionem ſic nunc dicturi ſumꝰ. Nā ꝙ ſūmus deꝰ tali morte damnatus ſit abyſſus fuit ſtupende hūilitatꝭ. h̄ ē em̄ ille exceſſus ⁊ tranſgreſſio: de q̄bus hūano generi ꝑ Ierem. Tren̄. iij. dn̄s ait. Recordare pauꝑtatꝭ et tranſgreſſiōis mee. qꝛ eoꝝ memoria ſtuporē imēſe dilectōis dei erga nos maīfeſte ingerit mēti. vt merito dicat hūiliatꝰ ſuꝫ nimis. Tanta ḡ abyſſus hūilitatꝭ aliq̄lr cōprehendi p̄t. ſi ꝯſideremꝰ q̄druplicē cāꝫ dn̄ice paſſiōis. Prio cāꝫ a q̄. ſcd̄o cāꝫ de q̄. tercio cāꝫ ſm̄ quā. q̄rto cāꝫ ad quā. Prima cā a q̄: ē cā efficiens. ſcd̄a cā d̄ q̄: eſt cā materialis. tercia cā ſm̄ quā eſt cā formalis. q̄rta cā ad quā. ē cā finalꝭ. Cōſideremꝰ ḡ p̄mo circa dn̄icā paſſionē cām efficientē. ſcd̄o cāꝫ materialē. tercio cāꝫ formalē q̄rto cauſaꝫ finalē Et iuxta has q̄tuor cauſas ſm̄ q̄druplicē intellectū loquit xp̄s dicēs hūiliatus ſum nīs. et in q̄libet artic. huiꝰ. ij. ꝑtis p̄t eē thema aliō ad loquēdū de abyſſo hūilitatis paſſionis chriſti iheſu.

Articulꝰ primꝰ ſcd̄e ꝑtis i quo ſeptē rōibus demōſtrat magnitudo obprobrij mortis xp̄i ex reſpectu. cauſe efficientis.

Primo inq̄ꝫ dicit hūiliatus ſū nimis ꝓpt cāꝫ efficiētē. vt aliq̄lr aūt intelligas ſtupēdā abyſſū hūilitatꝭ paſſiōis xp̄i ꝯtēplare eiꝰ cāꝫ efficiētem q̄ fuit cauſa ſue mortis. ⁊ i ea reꝑies ſtupēdā abyſſū obꝓbrioſiſſime mortꝭ. et h̄ ſeptēplici reſpectu ſeu ex ſeptēplici rōne. Prio rōe religiōis. ſcd̄o rōne ꝑfectōis. tercio rōne cognitionis. q̄rto rōe vniōis. q̄nto rōne ſollicitudīs ſexto rōe ig̊titudiſ. ſeptio rōe failiarꝭ ꝯūſatōiſ

Prima racio. Capitulum. j.

Primo inq̄ꝫ rōne religiōis fuit mors xp̄i abyſſus obꝓbrioſiſſime hūilitatꝭ. ſolū em̄ iudaicꝰ ꝓpl̄s erat i toto orbe terraꝝ ſb cltu vniꝰ dei atꝫ dei ꝓpl̄s appellatꝰ. Magꝭ em̄ vituperiū ē a verū deū colētibꝰ q̄ꝫ ab ydolatrꝭ ⁊ īfidelibꝰ pati. tō i ꝑſona dn̄i ait ꝓph̄a. Amici mei ⁊ ꝓxi mei adūſū me appropinq̄uerūt ⁊ ſteterūt. Amici amici mei. ſ. ꝓpt cultū vniꝰ d̄i: ⁊ ꝓxi mei qꝛ ex ſcie abrae aduerſū me appropinq̄uerūt. ſcꝫ ꝑſeq̄ndo et ſteterūt ſcꝫ victores ꝯtra me. me videlicet crudeliter occidendo.

Secūda ratio. Ca. ij.

ſ Ecundo rōne ꝑfectionis. Opbꝛobꝛioſius eſt mala ꝑpeti ab his qui religioſi et ſtatus ꝑfecti et ſcti eſtimantur: q̃ȝ a ſecularib⁹ ab ethnicis et publicanis. phariſei aūt religioſiori et ꝑfectioꝛis ſtatus eſtimabant in vniuerſo populo dei. et maxime opere illoꝛum moꝛtuus eſt chꝛiſtus. Nam Ioh. xviij. Interrogante eos pylato atq; dicēte quā accuſatōnē affertis aduerſus hoīem hūc: reſponderūt et dixerunt ei. ſi nō eſſz hic malefactoꝛ nō tibi tradidiſſemus eū. q. dicāt. h tibi ſufficere debet ꝙ nos qui ſum⁹ tante auctoꝛitatis et eſtimatiōis cū tanta ſolēnitate eū tibi tradimus digniſſime moꝛti dāpnandū tanq̃ȝ reū: vt verificet qđ lamentabiliter Ozee. vij. dn̄s ait. Ego redemi eos et ipſi ꝯtra me locuti ſunt mendacia.

Tercia ratio. Ca. iij.

t Ercio rōne cognitōis: eq̄dē ceteris ꝑib⁹ ignominioſi⁹ ē obꝓbꝛia pati ab intelligentibus et ꝑitis. q̃ȝ ab ignoꝛātibus et indoctis cū doctoꝝ et ꝑitoꝝ in malefactis deteſtatio et reꝓbatio fide dignioꝛ reputat. xp̄s aūt a doctoꝛibus legis et ſcribis voluit reꝓbari et cōdēnari vt ſcȝ fundaret fidē paſſionis ſue in virtute fidei: atq; reꝓbaret ſapiētiam hui⁹ mūdi. Pꝛoinde de talibus doctoꝛibus et ſcribis ignoꝛantibus ſapientiā dei pſ̄ ait. Turbati ſūt et moti ſūt ſic ebꝛius. ſ. tp̄e paſſionis iheſu xp̄i: ꝛ oīs ſapia eoꝝ deuoꝛata ē. ſ. ab inuidia et furoꝛe. Sed ſic. j. Coꝛint. ꝑmo apl̄s teſtat. ꝙ ſtultū ē dei. ſ. ignominia moꝛtis xp̄i: ſapētius ē hominib⁹. ꝛ paulo ante inquit. Perdā ſapientiā ſapientiū. ꝛ prudentiā prudentium reꝓbabo. ꝑ foꝛmatā fidē ꝛ miſteriū crucis.

Quarta ratio Ca. iiij.

q Uarto rōne ꝯcoꝛdie ꝛ vniōis. Ignominioſis ē q̄dē ꝯcoꝛdit a toto populo crucifigi. q̃ȝ ſi ſolū a q̄buſdaȝ cū diſcoꝛdia plīmoꝝ cū neq̄tia delinq̄ntis cā ſit et videat ab oībus manifeſta ꝛ clara ꝙ nulla poſſit tergiuerſatōe celari vl' excuſari ꝛ defenſari. In xp̄i q̄dē necē ꝯſenſert. i. ꝯcurrerūt mares ꝛ feīe. Mares q̄dē ſcȝ iudei et gētiles: ꝛ ex vtriuſq; maioꝛes ꝛ mīoꝛes docti atq; ignari religioſi et ſeculares. Primo eñ fuert domeſtici. i. affines vt iudas et iudei. vñ zach. xiij. in ꝑſona dn̄i ait. His plagatus ſuȝ i domo eoꝝ q̄ me diligebāt. i. q̄ me diligere debebāt. Secūdo fuerūt ibi extranei. i. gētiles ꝛ milites ꝛ romani. iō in ꝑſona dn̄i ꝓpha ait. Oñ alieni inſurrexert aduerſū me. et foꝛtes exq̄ſierūt aīaȝ meā. ꝛ nō ꝓpoſuert deū i ꝯſpectu ſuo Et iteꝝ ait alibi Quare fremuert gētes ꝛc̄. Tercio fuert ibi nobiles et magnates. i. Herodes ꝛ Pylat⁹. vñ pſ̄. Aſtiterūt reges terre ꝛ ꝑncipes ꝯuenert in vnū aduerſus dn̄m et aduerſus xp̄m eius Quarto fuert ibi ſerui ꝛ ignobiles. vnde Iob. iij. in ꝑſona dn̄i ait. Filij ſtultoꝝ ꝛ ignobiliū et in terra penit⁹ nō ꝑentes nūc aūt i eoꝝ canticū verſus ſuȝ et fact⁹ ſū eis ꝓuerbiuȝ Quīto fuerūt ibidē pōtifices ſcribe ꝛ phariſei. vñ Ioh. ait. xj. Collegerunt pontifices ꝛ phariſei ꝯſiliū aduerſus ihm. Sexto ibi dē ſeculares ꝛ laici. vñ Ioh. xix. dr̄. tolle tolle crucifige eum. Uerba autē erant turbe et populi mīoꝛis. Septio ibidē fuerūt mlieres ſicut ꝑtȝ in accuſantib⁹ petꝝ. vt ꝑtȝ Math. xvj. hi oēs coꝛde oꝛe ꝛ opeꝛ xp̄m maligni cōati ſūt.

Quinta ratio Ca. v.

q Uinto rōne ſollicitudīs ꝛ impoꝛtunitatꝭ. qñ eñ q̄dā ſceleſt⁹ hō moꝛti adiudicat. q̄nto ab oīb⁹ maioꝛi ſollicitudie tradit moꝛti: tāto illuȝ extitiſſe neq̄oꝛis vite ꝛ ꝗuioꝛi ſcelera ꝑpetraſſe indiciū ē ac ꝑiculoſi⁹ cē videt moꝛtē ei⁹ differe. Cōtēplare igit mens deuota ꝙ dn̄s ihs xp̄s ꝑmo media nocte captus eſt. ꝯcluſus et ꝟberatus impetuoſo furoꝛe ad domū anne deduct⁹ ē. et ibi examiat⁹ a miſtro impio cōꝑhēſus ꝛ alapa percuſſus fuit. Scđo cadeȝ rabie furibūda ad domū cayphe deduct⁹ eſt ibiq; fuit illuſus. vultu velat⁹. facieq; ꝯſput⁹ atq; moꝛti adiudicat⁹. Tercio a domo cayphe ad domū pylati eodē impetuoſo furoꝛe crudelit traxerūt eū vbi fuit accuſatus et mltiplr diffamat⁹. et a Pylato diuerſi mode q̄ſtionatus: Quarto eadē rabie furibunda ꝛ crudelib⁹ modis attractus fuit a domo pylati ad domū herodis. ibi extitit veſte alba idutus atq; ludibꝛioſo habitu velut ſtultus. Quinto eiſdē crudelib⁹ modis ab herode ad pylatū remiſſus eſt ibi p⁹ mltas exaīs ꝯflictōes extitit denudat⁹ et flagellat⁹ ꝛ i ꝛ̄gali ſolio deriſoꝛie ꝯſtitut⁹. ſpinis attrociſſime coꝛonatus. et arundine caput eius ꝑcuſſū. Sexto iā ſic mltiplicit cruciat⁹ ꝛ coꝛonatus ꝑplo ē ꝑñtat⁹ atȝ crucifigi a ꝑplo acclamatus ꝛ tādē crucifigi ꝑ pylatū eſt iudicat⁹ Septio tādē ebꝛio furoꝛe ad caluarie mōtē deducētes eū crucifixerunt et occiderunt. Conſidera ergo mens deuota quanta ſollicitudine et importunitate imo q̃ȝto impetuoſo furoꝛe illuȝ nocte media capiētes. et hincinde veluti ludibꝛi pilam circūrotātes. ante matutinū vt euȝ caꝑent: poſt matutinū vt eum occiderent nō doꝛmientes: vſq;quo illud ꝑficerēt. infatigabiles extiterūt vt vix eum per diem medium naturaleȝ viuere paſſi ſūt. Ex quibus euidēs eſt ꝙ ex ebꝛio furoꝛe ppl̄i xp̄s crucifix⁹ eſt Uñ Math. xxvij. dicit ꝙ ꝑpl̄s clamabat crucifigatur. Sequitur. Uidens aūt Pylatus ꝙ nihil ꝓficeret ſcȝ ad liberandū eum ꝓpter furoꝛeȝ ppl̄i: lauit man⁹ ſuas ꝛ tradidit eis ieſū vt crucifigeret. vñ Pꝛouerb. xxvij. Ira nō hȝ miſericoꝛdiam nec erumpens furoꝛ.

Sexta ratio ad idem. Ca. vj.

ſ Exto rōne ingratitudinis: cuȝ eñ multitudo populi. cū habentibus cultum religionis et ꝑitiam legis. multa beneficia ab vno ſuſceperit atq; poſt illa beneficia illi in ſūmo ingrat⁹ reperit. et ſi iudiciū ſit ꝙ ppl̄s ille efficiat igratitudine plenus. nō tamē eſt abſq; argumēto impietatis aduerſus beneficiū. ita ꝙ in eo finaliter reperta ſit iniquitas talis et tanta. ꝙ ꝑponderanda ſit beneficijs ante factis. imo ꝙ a viris magne vite ſciētie atq; fame pꝛioꝛa beneficia iuſte debeant obliuioni tradi. Sic ꝯtigit benefico xp̄o. Nam antiquitus cuȝ iudaicuȝ ꝑpl̄m ſibi peculiarem conſtituiſſet. ab egypti ergaſtulo et a ſeruitute pharaonica liberauit ſicco pede ꝑ mare rubꝛum tranſduxit manna celico in deſerto annis. xl. pauit. legem dedit. ꝛ vt tueret eos in columna nubis in die et ignis in nocte illos ꝑceſſit. hoſtes eoꝛum pꝛoſtrauit. terram optimaȝ eis dedit ꝓphetas eis miſit. demūq; ad oīm cōplementum ipē carnē de genere eoꝝ aſſumens liberatoꝛ et ſaluatoꝛ eoꝛuȝ venit. Deniq; poſt admirandā eius ꝯuerſationem. poſt pꝛedicationis inſtructionem et illuminationē. demonum expulſionē: lepꝛoſoꝝ atq; oīm infirmitatū curationē: p⁹ moꝛtuoꝝ ſuſcitatōnem. regni celoꝝ declarationē. atq; ſacramentoꝝ inſtitutionē: man⁹ in eū ſacrilegas iniecerūt. flagellauerūt. et tādē ſicut maximū malefactoꝛem int' latrones in cruci patibulo crucifixerūt ſuſpenderūt et occiderūt. Pꝛoinde ꝓpha ipſo na dn̄i lamētabilr ait. Retribuebāt mihi mala ꝓ bonis: ſterilitatē aīe mee. Et iteꝝ idē alibi ait. Poſuerūt aduerſū me mala ꝓ bonis ꝛ odiū ꝓ dilectōe mea Et iteꝝ alibi idē ait Qui retribuūt mala ꝓ bonis ꝺtrahebāt mihi qm̄ ſequebar bonitatē. Et Hiere. xviij. etiā in ꝑſona dn̄i ait. Nunq̄d reddit ꝓ bono malū. qꝛ foderūt foueaȝ. i. ꝑditionē aīe mee. recoꝛdare qꝛ ſteterim in ꝯſpectu tuo vt loquerer pꝛo eis bonū. et auerterē indigationē tuā ab eis

Septima ratio. Ca. vij.

ſ Eptimo rōne familiaritatis. Grauius eñ ꝛ ignominioſi⁹ eſt pati a domeſticis ꝛ ab amicis. q̃ȝ ab externis ignotis et inimicis. Audi q̄d de xp̄o ꝓphe dicāt ꝛ ꝯſidera. Pꝛimo quid de iuda pꝛopheta in ꝑſona domini ait. Eteñ homo pacis mee in quo ſperaui qui edebat panes meos magnificauit ſuꝑ me ſupplantationem. Scđo de reliquis aplīs relinquentibus eum Eſa. lxiij. in ꝑſona dn̄i ait. Toꝛcular ego calcaui ſolus ꝛ de gentibus nō eſt vir mecuȝ Et iteꝝ pſ̄. ait. Elongaſti ſcȝ ꝑmiſſiue. o pat eterne. a me amicū et ꝓximum: ꝛ notos meos a miſeria. Et iteꝝ Treñ. iiij. admirāter inquit. Quomodo diſperſi ſunt lapides ſanctuarij. i. apl̄i et diſcipuli. Et Iob. xix. Noti mei quaſi alieni receſſerūt a me Tercio generaliter de oībus in quibus etiā dn̄s miracula fecit. Dañ. ix. dicitur. Occidet chꝛiſtus et nō erit ei ppl̄s. Exiterum ꝓpheta inquit. Cōſiderabam ad dexteram et videbam et non erat qui cognoſceret me. nō aūt dixit ad ſiniſtram quia ibi erat btā virgo pꝛo pctōꝛibus oꝛans ſm̄ Alexan. de halis ſuper pſalteriuȝ exponentem hunc verſum.

Articulus ſcđs ſcđe ꝑtis de ſeptē alijs rōnib⁹ in q̄bus aperit magnitudo obpꝛobꝛij moꝛtis criſti reſpectu cauſe materialis.

ſ Ecūdo etiā ait. Hūiliat⁹ ſū nimis. ſcȝ ꝑ cām materialē. vt etiā intelligas aliq̄lr ſtupēdā abyſſū hūilitatis paſſiōis xp̄i. Cōtēplare etiā cauſā materialē q̄ ſtupēdo mō aggrauat vituperiū ei⁹. et h maxie ex alia ſeptēplici rōne. Pꝛio rōe nobilis nature. ſcđo rōne foꝛme. tercio rōne ſapiētie. q̄rto rōne grē. q̄nto rōne fame. ſexto rōne ſequele. ſeptimo rōne gloꝛie.

Prima ratio. Capitulū. j.

p Rimo obpꝛobꝛioſiſſima fuit moꝛs criſti rōne nobilitatis nature. Quāto eñ hō nobilioꝛ eſt: tanto ignominioſa moꝛs ſibi illata vituꝑabilioꝛ atq; obpꝛobꝛioſioꝛ reputat. ſicut patȝ in rege. ſic ꝯtigit in xp̄o q̄ cū eēt magn⁹ in natura fact⁹ viliſſim⁹ i igñinia. Pꝛoīde Apoc. ij. Io. ait. Hec dicit pꝛimus ꝛ nouiſſimus qui fuit moꝛtuus et viuit: nouiſſimus per cōtemptū abiectionē et obpꝛobꝛium hominum voluit eſſe criſtus. qui tantas contumelias et terro

res in morte ſua ab hoībus pͤpeti voluit vt ſi
cut peccator nephari⁹ in medio latronū qua
ſi maior inter eos mori dignatus eſt: adau-
get aūt abiectionis ei⁹ vilitatē atq̧ ꝯfuſionis
imenſitatem altitudo pſone et dignitatis ſue
cū em̄ eſſet fili⁹ dei. primus indignitate cū ſit
coequalis eterno patri tanto: ꝯtumelia ⁊ ob
probria q̄ ptulit ignominioſiora merito exti-
terūt. q̄to dignitas erat in eo maior. Si quiſ
ꝙ ꝯfuſiones patit non egre ferat. cuꝫ nullus
maior nihil mai⁹ filio dei. ſed nͨ abiectiora p-
peti poſſet. Uis audire etiā nobilitatē ſue na
ture. audi Eſaiā qui. liij. ca. obſtupendo ait.
Generationē eius qs enarrabit? qr abſciſus
eſt a terra viuentiū. Ait em̄ generationē eiuſ
ſcꝫ eternā q̄ ſm̄ Ierony. erat de prē ſine mr̄e
et tpalem qua erat de matre ſine patre quis
enarrabit. nā ei⁹ generatio eternalis a nullo
cōprehendi poteſt. vn̄ Eccli. xliij. in fine. Ne
laboretis. nō em̄ cōprehēdetis. quis videbit
eū et enarrabit? et quis magnificabit eū ſicut
ē a pͥncipio? nobilitas aūt ⁊ gnātio ei⁹ corpa-
lis ac tpalis quā ſcꝫ traxit a virgine matre ſu
per oēs reges duces et imperatores fuit etiaꝫ
ſm̄ carnē. ſicut apte oſtendit Math. j. vbi p-
ſpicaciter intuenti apparebit in q̄dragita du-
obus generatōibus genealogie eius deſcen
diſſe de. xiiij. patriarchis et. xiiij. regibus et
xiiij. ducibus ſm̄ carnē: ſicut pleni⁹ in q̄dra-
geſimal de xp̄iana religiōe. ſermone. lxj. art.
j. c. j. monſtratū eſt. Et de obprobrioſa morte
ei⁹ Eſa. pͥpheta ſubiūgit dicēs. q̧ abſciſus eſt
de terra viuentiū. ſcꝫ p taꝫ ignominioſā mor-
tē q̄ta ē ſublimis natura nobilitas ei⁹ taꝫ ſm̄
diuinitatē q̄ꝫ ſm̄ huanitatem. Ex quo patꝫ q̧
xp̄s glā angelorꝫ factus eſt ludibriū peccato-
rū: altus in dignitate infimus in vilitate. ſub
limis in glīa abiectus in ignominia. Ideo ad
Phil. ij. apl̄s ait. Qui cū in forma dei eſſet nͦ
rapinā arbitratus eſt eſſe ſe equalē deo. ſꝫ ſe-
metip̄m exinaniuit formā ſerui accipiens. in
ſimilitudinē hoīm factus et habitu inuentuſ
vt homo: hūiliauit ſemetipſuꝫ factus obedi-
ens vſq̧ ad mortē mortē aūt crucis. Merito
Berñ. ait q̄to ſe fecit minorē humilitate. tan
to ſe oſtendit maiorē bonitate. et q̄to fuit eiſ
vilior tanto eſt mihi carior.

Secunda ratio. Ca. ij.

Ecundo ratione forme. q̄to enim
res formoſior eſt: tāto deformitaſ
ei⁹ magis ſtupenda atq̧ deformis
apparet. Sicut ptꝫ in facie hōis i
qua deformitas maior eſt q̄ꝫ in ceteris mem-
bris corpis. Quanta aūt ſpecioſitas fuit i cri
ſto. pͥpheta oſtendit dicens. Specioſus for-
ma pre filijs hoīm: forma inquit. i. luce cādo-
re et habitu. Primo luce. vnde Eccli. xliij. ait
Munduꝫ illuīans in excelſis dn̄s. ſcd̄o can-
dore. Proinde dicit Sapien̄. vij. Candor eſt
lucis eterne. tercio habitu. vnde Eſa. lxiij. di
cit. Iſte formoſus in ſtola ſua: gradiens i mlͭ
titudine virtutis ſue. Et iterꝫ Iob. xl. ait. Cir
cumda tibi decoreꝫ et in ſublime erigere. Et
addit pͥpheta dicens. Pre filijs hoīm. qr ſcꝫ
de pulcritudine eius acceperūt omnes. cum
ipſe ſit ſpeciei generator. Ut dicit Sapi. xiij.
Ubi loquens de creaturis ſic ait. q̧ ſi ſpē de-
lectati deos putauerūt. ſciāt q̄nto his domi-
nator eorꝫ ſpecioſior eſt. et poſſet hic pͥpheta
dicere ſpecioſus forma pre angelis dei: quia
etiam angelis dei ſpecioſior eſt. Sed quia cō
mendat chriſtū hominē: ideo melius inquit
in pš. Pre filijs hominū. Signū quideꝫ pul
chritudinis ſue etiaꝫ ſup angelos eſt q̧ in eū
ꝯſpicere deſiderant angeli: vt dicit. j. Pet. j.
Eſt em̄ pulcer ſm̄ diuinitateꝫ et ſm̄ humani-
tatem. Proinde Can̄. v. Salomon ait. Dile-
ctus meus candidus et rubicundus. Candi
dus q̄tum ad mundiciā humanitatis: et ru-
bicundus q̄tuꝫ ad ſplendorem diuinitatis.
Et ꝯtra Salomon ait. Caput eius aurū opti
mū. p caput eius diuinitas denotat: quia ca
put xp̄i deus. ſicut apl̄s. j. Cor. xj. inq̄t. hanc
duplicē pulcritudinē in tranſfiguratiōe mō-
ſtrabat xp̄s: ſicut Math. xvij. ptꝫ vnde dicit
ibi. Reſplenduit facies eius ſicut ſol. et veſti
menta eius facta ſūt alba ſicut nix. Per faciē
diuitas deſignat. Sicut Exo. xxxiij. Moyſi
dn̄s ait. Faciem meā videre nō poteris. p ve
ſtimenta aūt humanitas deſignat. qr Phil.
ij. teſtatur apl̄s dicens habitu inuētus vt ho
mo. Quanta aūt fuerit deformitas ei⁹ i paſſi
one in pſona oīm pͥpherarū oſtendit Eſa. liij
ca. dicens. Non eſt ſpecies ei neq̧ decor. ſpe
cies dicit elegantiā et debitā mēſurationem
membrorꝫ. quā non habuit xp̄s in cruce pro
pter nimiaꝫ membrorꝫ extenſionē. vnde pro
pheta ait. Dinumerauerūt em̄ oīa oſſa mea
Decor dicit ꝯuenientiā coloris et aliorꝫ adia-
centiū: hunc etiā nunc habuit criſtus in cru-
ce pͥpter penam dolorem et ignominiā paſſi
onis: habuit em̄ ceruicē hyſpidaꝫ p ſpineam
coronam. faciē tumidam et pollutam pͥpter
lacrimas atq̧ ſputa. carnem liuidā pͥpt cola
phos alapas et flagella. vniuerſam corpis fa
bricā cruētatā ſāguie. qr vulnerat⁹ ē pͥpter in
iquitates noſtras. Sicut Eſaias vbi ſupra in

quit. Et quia xp̄s ante paſſioneꝫ habebat aſ-
pectū et preſentiā maieſtatis dignitatis pͥſpe
ritatis et poteſtatis ⁊ in paſſione fuerūt ab-
ſcōdita. Ideo Eſaias ſubdit dicens. Et vidi-
mus eū ſcꝫ nudatū in cruce et non erat aſpe-
ctus. ſcꝫ magnificus ſicut ante. Ecce abſcon-
ſio maieſtatis: et deſiderauim⁹ eū ſcilꝫ deſpe-
ctū a iudeis. et nouiſſimū virorꝫ. i. viliſſimuꝫ
pͥpter genus mortis. ecce abſconſio dignita
tis: virū dolorꝫ. i. doloribus plenū. ſicut ex p̄
cedentibus ptꝫ et hoc ꝯtra pͥſperitatē. et ſciē
tē infirmitatē ſcꝫ p experientiā nō tantū ſpe-
culatiue et hoc ꝯtra poteſtatē. Et tandē Eſa.
ſubdit. Et nos putauim⁹ eum quaſi leproſuꝫ
. i. vilem et abhominabilem tanq̄ꝫ leproſum.
pͥpter vilitatē aſpectus eius atq̧ deformita-
tem eius. Et iterꝫ pš. xxj. i pſona dn̄i ait Ego
aūt ſum vermis et non homo. i. ita ſum vili-
penſus et conculcatus velud non homo ſꝫ vt
vermis: obprobriū hoīm et abiectio plebis.
Eſt em̄ obprobrium qn̄ aliquid turpe impu-
tatur hoī. vt cū Ioh̄. xviij. dicebat ꝯtra xp̄m
tu homo cuꝫ ſis facis teip̄m deum. et ſic ſb̄ h̄
titulo fecerūt eum obprobrium hominū. ſcꝫ
peccatorꝫ. Et addit abiectio plebis ſcꝫ iudeo
rum qn̄ eo abiecto Barraban petierunt. vn̄
Luc. xxiij. dixerūt. Tolle hunc et dimitte no
bis Barraban.

Tercia ratio. Capitulum. iij

Ercio rōne ſapientie. q̄to em̄ ho-
mo ſapientior reputat: tāto mors
obprobrioſa ignominioſior eſt. ſꝫ
xp̄s cum eſſet ſapientia dei patris
non tantū a iuſtis et ab illuīatis ſapiens pu
tabat. verūetiam ab ignorantibus et indoctiſ
Unde Ioh̄. vij. Miniſtri pontificum iudeo
rum et phariſeorꝫ ad xp̄m capiendū miſſi re-
deuntes interrogati ſunt quare nō adduxi-
ſtis illum? reſponderūt miniſtri: nunq̄ꝫ ſic lo-
cut⁹ eſt hō ſicͭ hō hic loquit quaſi dicant. ad-
mirabilis gratia et efficatia verborꝫ eius mē
tes noſtras ſtupefecit et miro modo detinuit
ne caperemus eum. Ex qua quidem reſponſio
ne videt q̧ miniſtri vim faciant tam inſtupē
do et efficaciſſimo modo loquendi ip̄ius cri-
ſti q̄ꝫ in rebus ab eo dictis: Et in eodē capit.
Ioh̄. ait. Aſcendit ieſus in templū ⁊ docebat
et mirabant iudei pͥpter rem inſolitam. cre-
debant em̄ eum eſſe filium Ioſeph. et p con-
ſequens in manuali ope occupatū. Sciebāt
em̄ eum non fuiſſe in ſtudio exercitatū. et ta-
men videbant illum excellentiſſime docentē
leges et pͥpherarum teſtimonia proferenteꝫ
ideo mirabant dicētes. Quō lr̄as ſcit cū non
didicerit eas q̄s literas videm⁹ ſcire? Tanta
em̄ ſm̄ Criſoſt. erat virtus docentis: vt q̄ di-
xerant ſeducit turbas tranſmutati mirentur
Reſpondit eis iheſus et dixit. Mea doctria
nō ē mea. ſꝫ eius qui me miſit. Quaſi dicat.
Iſta doctrina q̄ eſt mea approbatiue et ſub-
iectiue non eſt mea p exercitiū humane acq̄-
ſitionis. ſed data eſt mihi a patre. quia fili⁹
dei ſm̄ naturam diuinā licet habeat eandem
ſciētiā cū xp̄o patre: tn̄ hꝫ illaꝫ ab eo ſm̄ natu
rā humanā. habet aliā ſcientiā creatā non tn̄
habet illaꝫ acquiſitam. ſed ab inſtanti ꝯcepti
onis infuſaꝫ. Cū igitur tanta ſapientia p̄ful-
geret. tamē ſcribe et phariſei in vita et i mor-
te diffamauerūt eū. Primo in vita de inſipiē
tia naturali. ſcd̄o de inſipientia accidentali.
tercio de inſipientia ſpūali et diuinali. Prio
ſapientia naturali. vn̄ Ioh̄. x. dicebant: In-
ſanit q̄d eū auditis. Et iterꝫ Mar. iij. dixerūt
quoniaꝫ in furorē verſus eſt. Scd̄o diffama
uerūt eū de inſipientia accidentali et literali
Naꝫ cū Ioh̄. vij. ſicut dictū eſt dicerent quō
hic lr̄as ſcit cuꝫ non didicerit. ſatis elici pt q̧
talis admiratio partim ex ſuſceptione. ⁊ par
tim ex deſpectione atq̧ ex mala interpretati
one de hereſi pͥcedebat qđ. apertius oſtend
bat Math. vi. dicens. q̧ ex hoc ſcandaliſabā
tur in eo. Tercio diffamauerūt eū de inſipiē
tia ſpūali ac diuinali illam hereticaꝫ reputā-
tes. ſicut Ioh̄. viij. ſamaritanū eum dicebāt
ſcꝫ in diuino cultu hereticū. Secundo in fine
vite eū de ſūma ſtulticia que eſt vltima infa-
mia ac blaſphemia ꝯtra deū illū infamauerūt
et condemnauerūt. Unde Math. xxvj. con
ſtitutus coram caypha pͥncipe ſacerdotū in-
terrogante atq̧ dicente: adiuro te p deum vi
uū. vt dicas nobis ſi tu es xp̄s filius dei. Di-
xitq̧ illi iheſus. Tu dixiſti. Uerūtamen dico
vobis āmodo videbitis filiū hoīs ſedenteꝫ a
dextris virtutis dei et venientē in nubib⁹ ce-
li. Tunc princeps ſacerdotum ſcidit veſtimē
ta ſua dicēs. Blaſphemauit: quid adhuc ege
mus teſtibus? ecce nunc audiſtis blaſphemi
aꝫ: quid vobis videt. At illi reſpondentes di
xerūt. reus eſt mortis. Ex hoc em̄ illuꝫ tanq̄ꝫ
ſūme ſtultum crucis patibulo affixerunt ⁊ cō
fuſione vltima eum occiderunt. vn̄ Prouer.
iij: Salomon in pſona dn̄i ait. Stultiſſimus
ſum virorꝫ ſcꝫ eſtimatōne iſtorꝫ: et ſapientia
hoīm non eſt mecum. nō didici ſapientiā ſcꝫ
p acquiſitionē: et noui ſcientiaꝫ ſctōꝝ. Et ite-
rum pͥpheta ait. Deus tu ſcis inſipientiā me-
am. i. q̧ quaſi inſipiens patior. nam nō ime-

rito reputaꝛ ſtultus mercatoꝛ qui ꝓ vili re la
boꝛat ad moꝛtē: et pꝛeciū magnū expendit ꝓ
viliſſima merce. Sed tu deus ſcis inſipientiā
hanc meā. qꝛ quod ſtultū eſt dei ſapientiꝰ eſt
hoibus. j. Coꝝ. ix.

Quarta ratio ad idēʒ. Ca. iiij

q Uarto rōne graue ſeu potentie ſcʒ
miracula opandi. miracula eñ q̄
fecit deus in moꝛtali carne fide di-
gnū efficaciſſimū atqʒ ſufficientiſſi
mū teſtimoniū phibebāt veritatis et humani
tatiſ ſue. ſicut ipſe Joh. v. teſtaꝛ dicēs Opa q̄
dedit mihi pater vt faciam ipa teſtimoniū p-
hibent de me. ſcʒ ꝙ ſim deus ꝛ homo. De mi
raculis. Cōſidera ergo de xp̄i miraculis tria.
Primo ſufficientiā. ſcd̄o ꝯdecentiā. tercio po
tentiam.

Prīo nota miraculoꝛum chri ſti ſufficientiam.

p Rimo ꝯſidera ſufficiētiaʒ miracu
loꝝ. nā fuerūt ſue diuinitatis teſti
moniū ſufficiēs et fide dignū: et ħ
maxie ꝓpter tria. Primo ꝓpꝛ ſpe-
ciem opeꝝ. ſcd̄o ꝓpter modū. tercio ꝟo ꝓpter
documentū. Primo ꝟo ꝓpter ſpēm opeꝝ qꝛ
traſcendebāt oēm ꝑtātem create nature. pꝛo
pterea nō poterāt fieri niſi diuina virtute. vñ
Joh. ix. cecus ait. A ſeculo nō eſt auditū ꝙa
aperuit aliquis oculos ceci nati. niſi hic eſſʒ a
deo: nō poterat facere quicq̄ʒ. Scd̄o ꝓpꝛ mo-
dū qꝛ ꝓpꝛia virtute miracula fecit. vñ Lu. vj.
dicitꝛ. Uirtus de illo exibat et ſanabat omnes
Et ſup illud Math. viij. ꝛ eijciebat ſpūs ꝟbo
et male habētes curabat Criſo. ait. Intende
q̄ʒtaʒ multitudinē curatā monſtrant euange
liſte. vnūquēqʒ curatū nō enarrantes: ſ; vno
verbo pelagus ineffabile miraculoꝝ inducē
tes. vt ex hoc oſtenderetꝛ ꝙ habebat deo pa-
tri coequalē virturē. Juxta illd̄ Joh. v. Que
cunqʒ pater facit: hec et filiꝰ facit. Tercio ꝓpꝛ
documentū. i. ꝓpter doctrinā qua ſe deuʒ et
dei filiū aſſerebat. que niſi vera fuiſſet nequa
q̄ʒ ei diuina virtus aſtitiſſet in miraculoꝝ pa-
tratōne. et hec eſt oim ratio foꝛtioꝛ. nā impoſ
ſibile eſt tam ſceleſti mendatio q̄ʒtum eēt iſtd̄
ſi non foꝛet veꝝ. ipm deū ferre teſtimoniū ꝑ
opa infinite virtutis q̄ ſūt miracula vera.

Secūdo nota miraculoꝝ con decentia ꝛ q̄re miracula fiūt.

ſ Ecūdo ꝯſidera in miraculis criſti
ꝯdecentiā. Condecens eñ fuit cri-
ſto talia miracula facere. Propter
duo eñ ꝯcedit diuinitꝰ homi mira
cula facere. Primo ad ꝯfirmandā doctrinaʒ
veram. naʒ que fidei ſunt humanā rōneʒ ex-
cedunt: et nō poſſunt de facili ſimplicibꝰ rati-
one ꝓbari. Opoꝛtet ergo vt ꝓbenꝛ ꝑ opa vir
tutis dei: vt dum aliquis facit opa que ſolus
deus facere poteſt que ſunt miracula credūꝛ
a deo ꝓcedere que dicunꝛ: quēadmodū lite-
tere ſigillate regis ſigillo ex volūtate regi ma
nare creduntꝛ. Proinde xp̄s miracula fecit q̄
fuerūt q̄ſi ſigilla dei in quibꝰ ſe deū eē ꝓbauit
Et licet aliq̄ modo diminuant fidei meritum
in q̄ʒtū ꝑ hec auditoꝛis demōſtraꝛ duritia tñ
melius eſt eis ꝙ ꝑ miracula ꝯuertanꝛ q̄ʒ ꝙ ſi
ne eis in infidelitate ſua ꝑmaneant. Ideo. j.
Coꝝ. xj. dicitꝛ. Signa infidelibus data ſunt:
ſcʒ vt ꝯuertanꝛ ad fidem. Secundo aūt fiunt
miracula ad oſtendendū in homie dei poten
tiam. vt ſcʒ dūʒ homo facit opera ſoli deo poſ
ſibilia credaꝛ deus ꝑ graciam habitare in eo
vñ dicitꝛ ad Gal. iij. Qui tribuit nobis ſpūm
et opaꝛ in nobis virtutes. Utrunqʒ aūt circa
xp̄m erat manifeſtandum ſcīcʒ ꝙ ꝑ grām
deus eſſet in eo nō quidem adoptionis: ſ; ꝑ-
ſonalis vnionis et ꝙ eius ſupnaturalis do-
ctrina et ꝑfectiōs ꝯſilia a deo eē demōſtrarēꝛ

Tercio nota miraculoꝝ chri ſti potentiam.

t Ercio ꝯſidera in miraculis chriſti
potentiā. nā miracula fecit. Primo
in angelicis ſpiritibus. ſcd̄o in cor
pibus celeſtibus. tercio in hoibus
quarto in creaturis irrationabilibus. Prio
inq̄ʒ in angelicis ſpiritibus. qꝛ cū effectus re
demptiōis xp̄i atqʒ doctrine ſue erat nos eri-
pe a dyabolica ꝑtāte. et angelis glie ſociare.
Ideo voluit demones a coꝛpibus humanis
ſue ꝑtātis imperio euellere et expellere iuxta
illud Joh. xij. Nunc pnceps huiꝰ mūdi eijcie
tur foꝛas. et ſanctos angelos deuotis facere
apparere. Juxta illud Colloceū. j. Pacificās
ꝑ ſanguinē crucis eiꝰ que in celis et in terris
ſunt. Scd̄o in coꝛpibꝰ celeſtibꝰ decuit ꝑ ieſum
miracula fieri. mutatio eñ coꝛpm iſtoꝝ inferi
oꝝ multis cauſis ꝯtingere poteſt. Sed curſꝰ
celeſtiū ſolus deus mutare poteſt. Ideo ad
ſuam humanitatem ꝓbandā maxime ꝯueni
ens fuit in eis miracula opari. Et hoc ē ꝙ dy
oniſius dicit ad Policarpū. cognoſcere opꝛʒ
non aliter aliq̄ñ poſſe ꝑuerti aliq̄d celeſtis oꝛ-
dinationis et motus: niſi ad hoc cauſam ha-
bet motoꝛē qui fecit oia et mutat ſꝫm ſuū ſer-
monē. Tunc eñ maxime ꝯueniens fuit eius
diuinitatis potentiam habere teſtimoniuʒ a

celeſti natura. quando eius infirmitas mon
ſtrabaꝛ in terra. qd̄ quidē erat dū paruulus
erat vagiens in ꝑſepio. Sed maxime quādo
moꝛtuꝰ fuit in crucis patibulo. Proinde vtro
qʒ tpe ieſu deſpecti in terris: aſtra ꝑhibēt teſti
moniū in celis. Tercio in hoibus fecit mi-
racula: cecos illuiauit. ſurdos fecit audire. et
mutos fecit loqui: ſanauit lunaticos. libera-
uit claudos. mūdauit lepꝛoſos. curauit ydꝛo-
picos. ſolidauit paliticos. expulit febꝛes. ele-
uauit curuos. extēdit ꝯtractos. purgauit ſā
guifluos. et moꝛtuos ſuſcitauit. Proide ma-
thei. vj. dicitꝛ ꝙ q̄cunqʒ introibat aut in vicos
aut in villas aut in ciuitates in plateis pone-
bant infirmos et deprecabanꝛ eū. vt vel fim-
bꝛiam veſtimēti eius tangerent. ꝛ quotquot
eū tangebant ſalui fiebant. Quarto fecit
miracula i creaturis irrōnabilibꝰ. Primo in
piſcibus ſcʒ in copioſa captura eoꝝ. ſicut legi
tur Luc. v. et Joh. vlti. capitulis. Et in piſce
queʒ cepit Petrꝰ in cuiꝰ oꝛe ſtaterē repperit.
Scd̄o in plātis cū ad verbum eiꝰ ficulnea aru
it. Mar. xxj. Tercio in aere et in aqua. nā
vt legiꝛ math. viij. Imperauit ventis et mari
et facta eſt tranquillitas magna. Quarto eti-
aʒ tpe paſſionis eius ſciſſuʒ eſt velum templi
ad oſtendedū reſeratōneʒ legis. apta ſūt mo
numenta. vt myſtice denoteꝛ ꝙ ꝑ eiꝰ moꝛtem
dareꝛ moꝛtuis vita. fra mota ē et lapides ſciſ
ſi: vt denoteꝛ ꝙ lapidea hoim coꝛda ꝑ eiꝰ paſ-
ſionē deberent ſcindi ꝛ ꝙ iſte mundus debet
ad bonū paſſionis ih̄u moꝛientis ꝟtute mo-
ueri. Ex his patet xp̄i grā et ꝑtās miraculoſa
opandi: que q̄ʒto apparuit maioꝛ: tanta ob-
pꝛobꝛioſa moꝛs crucis xp̄i fuit ei ad maioꝛeʒ
ꝯfuſionē: et quodāmodo ad negationē ꝙ ꝑ-
dicta miracula nō fuerūt vera. Ideo Math.
vij. dicebāt. Alios ſaluos fecit. ſeipm aūt nō
poteſt ſaluū facere. Hec ſiquidē que d̄ chꝛiſti
miraculis dicta ſunt poterit diſcretus ꝑdica
toꝛ ſuo modo abbꝛeuiari. licet pꝛo dignitate
domini noſtri ieſu chꝛiſti latius dicta ſunt. ꝛ
ſic in ſilibus obſeruandū eſt.

Quinta ratio. Capitu. v.

q Uinto rōne fame. q̄ʒto eñ famoſi
oꝛ eſt. tanto moꝛs eꝰ magis obpꝛo
bꝛioſa infamis atʒ obpꝛobꝛioſioꝛ
eſt atqʒ ignominioſioꝛ reputatur.
Quāta aūt fama diffuſa fuerat de xp̄o ante
paſſionē ſuam: tū ex multitudine miraculoꝝ
tū ex efficaci doctrina eloquioꝝ ſuoꝝ tum ex
admiranda ꝯuerſatōne vt ex euāgeliſtis ptʒ
Nam Luc. iiij. cū a magnis febꝛibꝰ ſanaſſet ſi
monis ſocrū facta die egreſſus ieſus ibat in
deſertū locum. et turbe requirebant eū ꝛ de-
tinebant illū ne diſcederet ab eis. Joh. quo-
qʒ. iiij. ſamaritanitā ꝓpter ſamaritane ꝟba.
q̄ʒ ꝓpter ſermones eiꝰ crediderunt ei. Ex hac
etiā fama ſecute ſunt ih̄m turbe. i. quinqʒ mi-
lia viroꝝ exceptis paruulis et mulieribꝰ. vñ
Math. x. Mar. vj. Luc. ix. et Joh. vj. quos
ſiquidē paſcens ex q̄nqʒ panibus oꝛdeaceis
et duobus piſcibꝰ fama eiꝰ magis creuit. Di-
latata eſt etiā fama cū pauiſſet q̄i quatuoꝛ mi
lia hoim ex ſeptem panibus triticeis ꝛ ex pi-
ſcibus paucis. vt dicitꝛ Marci. viij. ꝛ Math.
xv. Inſup in reſurrectōe filij vidue extra poꝛ
tam ciuitatiſ naym exiſtentibus turbis fama
eiꝰ circūquaqʒ diuulgabaꝛ dicente pplo pꝛo-
pheta magnus ſurrexit in nobis. In reſur-
rectōne q̄ʒ Lazari quatriduani turba etiam
multa aſſiſtebat: illud irrefragabile miracu-
lum ꝯſiderantes. In ſſurrectione etiā filie ar
chiſynagogi eiecta turba et intrante ieſu do-
mū ad imperiū eiꝰ ſurrexit puella et exijt fa-
ma hec in vniuerſam terrā illā. vt d̄ꝛ Math.
ix. Et ſic de multis alijs opibus xp̄i de quibꝰ
totū euangeliū refertū eſt fama eius mirabi
liter creuit. que ſicut dictū eſt q̄ʒto fuerat ma
ioꝛ: tanto ig̃minioſioꝛ extitit moꝛs illiꝰ in pa-
tibulo crucis.

Sexta ratio. Ca. vj.

ſ Exto rōne ſequele. nō tantū diſci-
puli eius ſequebanꝛ ipm. verūeti
am turbe multe. Quidā vt docto
rē ſatagētes ex eiꝰ radioſa doctria
illuiari. quidā vt paſtoꝛē curantes eius veſti
gia imitari. quidā vt medētē optātes de ſuis
infirmitatibus liberari. Alij vt viderēt eiꝰ mi
raculoꝝ nobilitatē. alij vt myſteria intellige-
rent. alij ut ꝓdigia viderent. varijs ex cauſis
turbe multe ſequebanꝛ eū. Sed q̄ʒto maioꝛ
fuit ei ſequela ꝑploꝝ. tanto etiaʒ cū ab oibus
ſuis diſcipulis derelictus eſt patibulo crucis
affixus eſt maioꝛ fuit ignominia. dereliqu-
runt eū turbe. imo ꝯtra eū inſurrexerūt. vñ
in ꝑſona xp̄i in admiratione ꝓrumpens ait
ꝓpheta dicens. Dñe quid multiplicati ſūt q̄
tribulant me. multi inſurgūt aduerſum me.
Multi dicūt aie mee: non eſt ſalus ipi in deo
eiꝰ. q̄ſi in deſperationē ꝑcipitare conātes. Et
alibi idē ait. Multiplicati ſunt ſup capillos ca
pitis mei: qui oderūt me gratis. Capilli ſiqui
dē capiti inherētes diſcipuli xp̄i erāt. ſ; q̄ chꝛi
ſtum oderūt gratis. i. ſine cā. fuerūt turbe q̄
pꝛius ſecute fuerūt illū. His q̄ʒ capillis deca

luatus ē xp̄s in orto et in mōte caluarie: quā
do et ibi oēs diſcipuli eiꝰ aufugerunt. De q̄
deridebāt etiā illū iudei. qꝛ cernebant euꝫ ab
oibꝰ etiā a ſuis derelictuꝫ. In cuiꝰ myſteriū le
giť. iiij. Reg. ij. ꝙ cū aſcenderet Helyſeꝰ in be
thel pueri parui egreſſi de ciuitate illudebāt
ei dicētes. Aſcēde calue aſcēde calue. Heliſe-
us ſiquidē xp̄s eſt. Pueri parui ſenſu puuli
ꝟ malicia et impietate magni extiterunt iudei
qui Luce. xxiij. illudētes ei dicebāt. Si tu es
rex iudeoꝝ ſaluū te fac: et ſilia mlta ſic p̄dictū
eſt ꝺ aplis eiꝰ et diſcipulis in ppħa. xxj. ps. i
pſona dn̄i ait. Diſpſa ſūt oia oſſa mea. i. apl̄i.
qui tanq̄ꝫ oſſa erant alijs fortiores et firmio-
res et tn̄ rueꝛt ſm̄ ꝙ Ioħ. xvj. p̄dixerat eis di
cens. ecce venit hora etiam nūc venit vt diſp
gamini vnuſq̄ſqꝫ in ꝓpria: et me ſolū relinq̄-
tis: Sex aūt cauſas q̄re diſcipuli tp̄e paſſiōis
relinquūt xp̄m ꝓpħa ſubdit. Prima cauſa fu
it ānichilatio diuine doctrine. Ið ſbdit. Fa-
ctū eſt cor meū. i. doctrina mea. ſicut cera liq̄-
ſcens. i. euanuit ad paſſionis calorē et igneꝫ.
et ħ in medio ventris mei. i. in infirmioribuſ
et etiā mollioribꝰ mēbris meis. Dicit̄ eñ do-
ctrina xp̄i cor eiꝰ maxime ꝓpter tria. Primo
qꝛ tenere illaꝫ amat. Iuxta vulgare ꝙ dicimꝰ
iſte eſt cor illiꝰ. i. ab illo diligit̄ multuꝫ. Unde
Mar. j. ait iħs. Eamus in vicos ꝓximos ⁊ ci
uitates et ibi p̄dicem. ad hoc eñ veni ecce q̄n
tū dilexit doctrinā ſuam: q̄ ꝓpter eaꝫ diſſemi
nandā in mundo venit.. Scd̄o q̄ꝫ cor xp̄i de-
noiat̄ qꝛ corpis xp̄i qð eſt eccl̄ia p illam viuifi-
cat̄. ideo Matħ. iiij. dn̄s ait. Non in ſolo pa-
ne viuit homo: ꝟ in omi verbo qð ꝓcedit de
ore dei. Tercio qꝛ de corde ſuo ꝓcedebat do
ctria xp̄iana: vn̄ Matħ. xij. ip̄e ait. Bonꝰ ho
mo de bono theſauro cordis ſui profert bo-
na. Secūda cā fuit ceſſatio miraculoꝝ. De q̄
ꝓpheta ſubdit. Aruit tanq̄ꝫ teſta virtuſ mea
nā arida viſa fuit in paſſione virtus ⁊ poten
tia xp̄i qua ante paſſionē miracula faciebat.
vn̄ in Cañ. Baruch. ibi. ſ. in cruce abſcondi-
ta ē fortitudo eiꝰ. Ratō dicit p̄dita ꝟ ſicut iſra
in. iij. p̄te. et. iiij. fructu apparebit. Tercia cau
ſa fuit ſilentiū xp̄i q̄ tūc nō loquebat̄. vn̄ ſub-
dit. Et lingua mea adheſit faucibꝰ meis. i. ni-
hil loquebar. vn̄ Eſa. liij. Coram tondente ſe
obmuteſcet. Et Matħ. xxvij. c. et nō reſpon
dit ei ad vllū verbuꝫ: ita vt miraret̄ pylatus.
Quarta cauſa extitit mors xp̄i et deſperatio
de reſurrectōne illiꝰ. vnde ait. Et in puluereꝫ
mortis deduxiſti me. o pr̄. ſm̄ opinionem iu
deoꝝ. ps. Eſtimatus ſum cū deſcendētibus
in lacū. i. irreuocabilr̄ in infernū. Quinta cā

fuit iudeoꝝ detractio. Et de ħ ſubdit. Circū-
dederūt me canes mlt̄i. i. iudei oblatrātes et
mordentes p detractionem tanq̄ꝫ canes. Se-
xta cauſa fuit ꝯuētus maloꝝ: ideo ſubdit. Cō
ſiliū malignantiū. i. crucifigentiū obſedit me
ꝑtinacit̄ vſqꝫ ad mortē meā. Ecce q̄re eū apl̄i
ſui derelinquerūt. ideo ꝺ ħ ſtupens Ierem.
Treñ. iiij. admiranter ait. Quō diſpſi ſūt la-
pides ſctuarij. i. diſcipuli xp̄i.

Septima ratio. Ca. vij.

ſ
Eptimo rōne glorie. Quāto enim
hō in maiori gl̄ia fulget et exalta-
tur. tanto depreſſus ignominioſiſ
ſima morte magis ꝯfundit̄. ⁊ gl̄ia
in ignominiā vertit̄. Nā poſt imēſos hono-
res ſtatim ꝓſterni ad infimas ignominias
violentiꝰ et ꝯfuſibiliꝰ eſſe ſolet. cū q̄ꝫta aūt glo
ria ſuſceptus fuit in irl̄m in die palmaꝝ oſtē-
dit Ioħ. xij. dicens. Turba aūt multa q̄ con
uenerat ad diē feſtū cū audiſſet qꝛ venit Ihe
ſus hieroſolimā: accepērūt ramos palmarū
et ꝓceſſerūt obuiam ei et clamabant dicētes.
Oſanna benedictꝰ q̄ venit in noīe dn̄i rex iſ-
rael. Et matħ. xxj. iterū dicit̄. plurima turba
ſtrauerūt veſtimēta ſua in via. Alij aūt cede-
bant ramos de arboribꝰ et ſternebant in via
Et ſequit̄. Cū intraſſet ieſus hieroſolimā. cō
mota eſt vniuerſa ciuitas dicens. ſcꝫ admira
tione magna. Quis eſt hic cui ſcꝫ tanta ſcq̄-
la et gl̄ia adhibet̄.

Qꝛ q̄druplex honor exhibitꝰ xp̄o in die palmaꝝ tp̄e paſſiōis i ignominiaꝫ verſus eſt.

a
Nimaduerte diligenter: ꝙ in q̄tu-
or eū honorauerūt. ſicut ex p̄cedē-
tibus ptꝫ. Primo in pſonis. ſcd̄o i
verbis laudis. tercio in opibꝰ vir-
tutis. q̄rto in rebus ſuis. Primo honoraue-
rūt eū in pſonis ꝓprijs. qꝛ ei pſonalit̄ obuiaꝫ
ꝓceſſerūt et in irl̄m deduxeꝛt. ꝟ multo ampliꝰ
mltiplicata eſt ignominia. qꝛ idem ppl̄s in eo
dē loco. eiſdem diebus. poſtea euꝫ crucifixit.
atqꝫ de eadē ciuitate nō equitando ꝟ crucem
portando ꝯtumelioſe eiecit. Nec quidē ſuffe
cit vna ignominia p vno honore. ſed ampliꝰ
addiderūt: quia cum vili p̄cio venundantes
tanq̄ꝫ latro ab eis capit̄: et ei Barrabas la-
tro peſſimus antefert̄. Secundo verbis lau-
dis laudauerūt et honorauerūt eum dicētes
cum ſaluatorē deū regem. Saluatorē quidē
cū clamabant. Oſanna. i. obſecro ſalua nos
deūqꝫ eum clamabant dicētes. Benedictus

qui venit in noīe dn̄i. i. hn̄s rem et nomē veri
dei Regē etiā eū dicebāt cū clamabāt rex iſrl̄
q̄ veiſverꝰ rex iſrl̄ Sꝫ mlt̄o ampliꝰ mltiplicata
ē ignominia eiꝰ. Nā qui dixerunt. Oſanna
poſtea clamabāt Matħ. xxvij. Sanguis eiꝰ
ſup nos et ſup filios noſtros. Qui xō dixe-
runt. Benedictus qui venit in nomine dn̄i
⁊c̄. i. tanq̄ꝫ habens reꝫ et nomen veri dei. po
ſtea clamaueꝛt Lu. xxiij. Crucifige crucifige
eum. Qui prius dixerūt rex iſrael. poſtea aſ-
ſerebant Ioħ. xix. Non habemus regem ni
ſi ceſarem. Inſup ignominiam ſup gloriā ad
diderunt inſultatōnibus. irriſionibus. im ꝓ
perijs in eū irruentes et dicentes. Propheti
ſa. Aue rex iudeorū. ſi tu es chriſtus deſcen-
de de cruce et multa ſilia. Tercio glorificaue
rūt et honorauerunt eum opibus virtuoſis.
quia ſcindentes ramos palmarū et oliuarū
flores et folia proſternebant in via. p que ſm̄
Greg. deſignant̄ opa virtuoſa. Sed q̄ꝫ diſſi
milis eſt ignominia ſubſecuta: q̄ꝫq̄ꝫ diſſimi-
les ſunt rami et crux. flores ⁊ ſpine. folia ⁊ cla
ui. palme et virge.. Non hoc quidem ſatiſfu
it: niſi vltra gloriam multo amplius ignomi
nia multiplicet̄: quia vltra hoc conſputus ē:
colaphiſatus eſt.. Quarto glorificabant euꝫ
cū rebus ſuis: quia veſtimenta ſua ꝓſterne-
bant in via. ſe cū reuerentia exuentes: et illa
xp̄i aſelli pedibus ſubmittentes. Sed vide q̄ꝫ
ſa eſt ꝯtumelia ſubſecuta: imo habundantiꝰ
multiplicata. nā cui tunc ꝓſternebāt veſtimē
ta aliena nunc auferebant ſua: et ſors mitte-
batur ſup ea: nec dimiſſa eſt illi niſi vnica tu-
nica rubea: videlicet caro ſua mūdiſſima ſuo
p̄cioſiſſimo ſanguine rubricata et vulneribꝰ
lacerata. Inſup et ab iſta fuit aia ſua ſanctiſ-
ſima ip̄o cruciatu electa: nec inſup ſuffecit eiſ
xp̄m nudare veſtibus ſuis. Inſup et ip̄m de
riſerūt veſtibus alienis: nunc clamide cocci-
nea. nūc purpurea nūc xō veſte alba: nūc ve
lant oculos: nunc p̄cutiūt pugnis: nūc auteꝫ
alapis: nunc polluunt ſputis vt ſic nihil deſi
ciat ad multiplicationē ignominioſi dedeco
ris p gloria ſuſcepti honoris. ꝓ omnibus ſu
pradictis Eſa. lij. ait. Ecce intelliget ſeruꝰ me
us et exaltabitur et eleuabit̄ et ſublimis erit
valde. ſicut obſtupuerūt ſup eum multi ſic in
gl̄ia erit inter viros aſpectus eius.

Articulus terciꝰ ſcd̄e p̄tis vbi p ſeptē alias rationes oſtendit̄ magnitudo obprobrij mortis criſti ieſu ſcd̄m cām formalem.

t
Ercio inſup ait humiliatus ſuꝫ ni
mis: ꝓpter cauſam formalē. Ad i
telligendū inſup ſtupendā abyſſū
humilitatis paſſionis ihelu chriſti
contemplemur mortis eiꝰ cauſaꝫ formalē. et
apparet etiā abyſſus humilitatis et vilitatis ex
ſeptēplici alia rōne. Primo ꝓpter deriſionē
ſcd̄o ꝓpter afflictionē et flagellationē. tercio
ꝓpter coronatōem. q̄rto ꝓpter nudationem
q̄nto ꝓpter crucifixionem. ſexto ꝓpter blaſ-
phemationē. ſeptimo ꝓpter ꝯfuſionē.

Prima ratio. Capi. j.

p
Rimo ꝓpter deriſionē. vn̄ q̄ꝫto ē
pſona ſublimior in ſepteꝫ gratijs
ſeu dignitatibus. de quibꝰ dictum
eſt in arti. p̄cedenti ſcꝫ in natura i
forma in gratia. in ſapientia. in fama. in ſeq̄-
la et in gloria: tanta deriſio ſibi facta vitupa-
bilior eſt. Sed xp̄s ſicut ſupradictū eſt habu
it oia p̄dicta ſup om̄es creaturas alias: qua-
re deriſiones eiꝰ grauiores fuerunt q̄ꝫ poſſet
hūana lingua enarrare aut mens aliqua co-
gitare. Expgiſcere anima deuota et conſide-
ra ꝙ ille qui eſt ſumma reuerētia angeloꝝ. ꝓ
pter nos factus eſt ludibriū impioꝝ. ⁊ q̄ſi py
la deriſionis. eoꝝ. qꝛ de ipſo mutuo collude-
debant mittentes ad alterutruꝫ ꝯfuſione re
pletum. Nā annas miſit illum ad caypham.
cayphas ad pylatum. pylatus ad herodē. et
herodes remiſit eū pylato: et ſemp in ſupra-
dictis locis atqꝫ in eoꝝ itineribꝰ deriſus eſt.
vn̄ ꝓpheta in pſona dn̄i ait. Oēs vidētes me
deriſerūt me. Atqꝫ de triplici deriſione ime-
diate ſubiungit. Prima fuit verboꝝ. ſcd̄a ſi-
gnoꝝ. tercia ſermonū yronicoꝝ. Prima fuit
verboꝝ. vn̄ dicit Locuti ſunt labijs. i. ꝯſide-
rate. ſcꝫ falſa imponendo. et falſa ꝓmittēdo
vn̄ Matħ. xxvij. dicebant. Alios ſaluos fec̄
ſeip̄m nō pōt ſaluū facere: ecce falſa impoſi-
tio. Si rex iſrael es deſcende de cruce et cre-
dimus: ecce falſa ꝓmiſſio. Qð exponēs am-
broſiꝰ ait. O ſtulte et cece grex ſacerdotū. nū-
quid impoſſibile eſt ei de p̄uo ligni ſtipite de
ſcendere: qui deſcendit de alta celoꝝ ſublimi
tate: nunquid tua vincula poſſent illū tenere
quē celi nōn poſſunt cape. non venit inq̄ꝫ vt
ſe liberaret qꝛ ſub ſeruitute nō erat. ꝟ vt nos
de ſeruitute redimeret. Scd̄a deriſio fuit ſig-
rum. vn̄ ps. ſubdit. Et mouerūt caput. Unð
Matħ. xxvij. Pretereuntes aūt blaſphema
bant eū mouentes capita ſua dicentes. vach
qui deſtruis templū dei. et in triduo reedifi-
cas illud. Tercia deriſio fuit ſermonū yronī

coꝝ q̄ ſūt q̄ſi bona im ꝓperabant. Et de hac ꝓpheta ſubdit. Sperauit ſcʒ xp̄s in dn̄o vicʒ deo patre. eripiat eū ſcʒ de manibus nr̄is ſaluū faciat eū. ſcʒ reſuſcitādo illū: q̄m vult euʒ vt ip̄e dicit: Et iteꝝ Math. vbi s̄. Confidit in deū liberet eū nūc ſi vult. dic̄ eīm q̄m filiꝰ dei ſū. h̄ q̄dē deriſio ꝑfigurata eſt Geñ. ix. in deriſione noe. Noe ſiq̄deʒ xp̄s eſt vinea iudei: inebriatio paſſio. obdormitio mors. denudatio hūanitatis oſtenſio. Sem et iaphet duo ꝑp̄li. iudei ſcʒ et gentiles: veſtimentū eſt ſacramētū: maledictio Cham inde ꝑditio. eius irriſio iudeorū deriſio fuit. vn̄ Luce. xxij. et Math. xxvi. dicit̄ q̄ corā Anna et caypha velauerūt faciē eius: et colaphis eū ceciderūt. alij aūt palmas in faciē eiꝰ dederūt dicētes. Prophetiſa nob xp̄e q̄s eſt q̄ te ꝑcuſſit. In q̄ diligent̄ tria adūte. Primo q̄ velant̄ oculi eiꝰ ꝯtra pctm̄ q̄ in viſu cōmiſit eua. ſcd̄o q̄ colaphis ceciderūt euʒ ꝓpter pctm̄ gule. in q̄ Eua offendit. De his duobꝰ ꝓpheta in ꝑſona dn̄i ait. Confortati ſūt qui ꝑſecuti inimici mei iniuſte. que nō rapui tunc exſoluebam.. Tercio q̄ palmas in faciem eius dederūt ſcʒ dicentes tanq̄ diuinatori ꝓphetiſa nobis xp̄e q̄s ē q̄ te ꝑcuſſit.

Secunda ratio. Capit. ij.

ſ Ecūdo ꝓpter flagellatōem ſeu afflictionē. Quanto eīm q̄s eſt ſublimior in ſeptē gratijs antedictis. tāto flagellatio et afflictio ſibi illata obprobrioſior eſt: dictum eſt eīm s̄. q̄ illas habuit in ſublimi. Sed audi afflictonē oīm mēbroꝝ corporis ſui. Nā pedes eiꝰ diſcalciati ⁊ nudi/cū ꝑ totam ꝑtem noctis et ꝑ magnā parteʒ diei huc et illuc ab eis furore ebrioſo ducerent̄ pie credendū ē q̄ ſepius eū in lapides impingebant. et fundebant ꝑ viam ſanguinē ſacꝝ. vitalia membra ac reſpirantia ſicut cor et pectoris cōcauū. et ſilia dira fuerūt afflicta intimorū et multoꝝ ſuſpirioꝝ et gemituū aſſumptione. crura coſte et corporis latera atq̄ dorſū et vniuerſalr̄ alia membra in dura flagellatōne afflicta fuerūt: i qua ſuperficies carnis ſue tenere et delicate fuit crudeliter lacerata ⁊ ſanguine cruentata. et brachia vltra h̄ dure fuerūt ligata atq̄ ꝯſtricta et hincinde ante et retro ꝯtumelioſe retorta. tā in orto q̄ in domo Anne cayphe pylati et herodis: ab oībus eīm ꝑdictis locis ligatus deductus fuit. humeri eius afflicti fuerūt duro onere crucis. ⁊ tunc maxime credo collū afflictū fuiſſe chamo ī co poſito: ꝑ quē ad maiorē ꝯtumeliam traheret̄ os q̄ afflictū fuit tam fetido oſculo ꝓditoris fellis et aceti amaro potu. nares afflicti fuerūt horribili fetore ſputoꝝ abhoīabiliū iudeorū. et fetore cadaueꝝ mortuoꝝ. q2 in loco caluarie in cruce appenſus eſt: ſ facies illa in q̄ angeli deſiderabant ꝓſpicere deturpata fuit impioꝝ ſputis. gene q̄ afflicte fuerūt et tumefacte ex ſanguine atq̄ liuore ꝯſperſo. ex ꝑcuſſionibus faciei: tū etiā ex corona ſpinea ꝑ quā ſanguis ꝑ eiꝰ faciē defluebat: oculi etiā fuerūt afflicti ꝯfuſi atq̄ velati. fletu reliq̄rū et in aſpectu terribili inimicoꝝ ſuoꝝ ignē furoris et iracundie ſpirantiū mirabilr̄ cruciati. nec nō q2 videbat matrē et diſcipulū quē diligebat Jeſus flentes et cruciatos: aures eiꝰ replete fuerunt obprobrijs. vertex capitis afflictus fuit duriſſimis ſpinis ſcʒ ꝑcuſſione arūdinis. maxime flagellatus in capite tanq̄ ſupbus. in facie tanq̄ ribaldus. in collo tanq̄ ſtultꝰ. Proinde ꝓpheta ait in ꝑſona dn̄i. Fui flagellatus tota die: caſtigatio mea in matutinis. Et Eſa. l. Corpus meū dedi ꝑcutientibꝰ. et genas meas vellentibus. Sic eīm vnū membꝝ patitur cauteriū ad alterius curationē. nā brachium minuit̄ ad corporis ſanatōeʒ. Sic etiā xp̄s vulneratus eſt ꝓpter iniq̄tatū nr̄aꝝ ſanatōeʒ. vn̄ Eſa. liij. dicit̄ Vulneratus eſt ꝓpter iniquitates noſtras: attritꝰ ē ꝓpter ſcelera nr̄a. diſciplina pacis noſtre ſuꝑ eū. ⁊ liuore eius ſanati ſumus. oēs nos q̄ſi oues errauimꝰ. Vnuſq̄ſq̄ in viā ſuam declinauit. et dn̄s poſuit in eo iniquitates oīm nr̄m. i. penā ſatiſfactiuaʒ ꝓ oībus pctīs noſtris. vn̄ Leuit. xvj. myſtice eſt xp̄s deſignatus ꝑ hyrcū in deſertuʒ pctā ꝑp̄li deferentē. hec oīa q̄to facta fuerūt homi ſublimiori maxime in ſeptē gratijs de quibꝰ dictū eſt. tāto maiori obprobrij extiterūt.

Tercia ratio. Capitulū. iij.

t Ercio propter coronationē quaſi rex eſſet ſtultoꝝ et iniquorum. Sicut eīm dicit̄ Math. xxvij. Pylatus ſciens q̄ ꝓpter inuidiaʒ tradidiſſent illum: voluit eum pluries liberare. qd̄ quidē diuerſis modis temptauit. Primo allegatione ſue innocentie dicens. Ego nullam cauſā mortis inuenio in eo. Videns aūt q̄ hec cauſa iudeos ad iram amplius ꝓuocaſſet: accepit ſecundam liberationis viam. ſcʒ mutationem fori. tranſmittendo eum ad herodē tanq̄ galileum et ſibi propria dominatione ſubiectum credens q̄ herodes non iudicaret ſ liberaret ſubditum ſuum. cunq̄ nec ſic profeciſſet: terciam cōpulſus eſt inuenire viaʒ. ſ. ſaciare iudeoꝝ impietatem cotumelijs ⁊ ſupplicijs ſuꝑ dn̄m irrogatis. vt ſic obprobrijs eius ſaturati: mortem eius amplius non ſitirent vnde credendū eſt q̄ q̄to vilius ⁊ contumelioſius potuit iheſum coram impioꝝ oculis preſentare diſpoſuit. ſcʒ nudatū proprijs veſtibus cruentatū et liuidū flagelloꝝ ictibꝰ. ſola purpura in deriſionem amictuʒ. ſpinis coronatum. vultu velatum. ſputis deturpatum. genis et tota facie et ictibus alapaꝝ tumidū. et ſic in ꝯſpectu ꝑp̄li apparuit viliſſime deriſus et vituꝑatus. Et quia allegauerunt q̄ dicebat ſe dei filium. ꝓducens eum ſic viliter coram ꝑp̄lo. portabat ſpineam coronaʒ ⁊ purpureū veſtimentum in deriſionē ieſu dicit ecce homo. Quaſi dicat. iſte non habet diuinitatis inſignia. ſ ip̄m eſſe hominē deſpectū. et vilificatū atq̄ doloribus plenuʒ. in veſtris oculis manifeſtant illa ludubria. Nec ꝓpter hoc ſaciatus eſt dyabolicus furor illorum hominū impioꝝ. ſ magis inſanientes clamabant dicentes. tolle tolle crucifige eū. Cūq̄ in fine et in ſcd̄a allegatione dicit pylatus ecce rex veſter. vere prolatum eſt hoc verbū nam omniū obprobrioꝝ et omnium deſpectuum et abbominationū vite preſentis portauit coronam. et merito dici potuit rex obꝓbriorum et vituperioꝝ omniū eius vite. Nūc egredimini ergo filie ſyon: et videte regē Salomonē in dyademate qua coronauit eū mater ſua ſcʒ ſynagoga. Expergiſcere o anima mea et audi Bern̄. qui in quodam ſermone ait. Caput angelicis tremebundū ſpiritibus denſitate ſpinarum pungitur. facies pulcra pre filijs hominum: ſputis iudeorum deturpatur: oculi lucidiores ſole: caligantur ī morte: aures que audiunt angelicos cantus: audiunt peccatorum inſultus. Os quod docet angelos: felle et aceto potat̄. pedes quorum ſcabellum adoratur: cruci clauo affiguntur. Manus que formauerūt celos: ſunt in cruce extenſe et clauis affixe. Corpus ceditur. et latus lancea perforatur. Et quid plura non remanſit in eo niſi lingua vt pro peccatoribꝰ exoraret: et matrem ſuam dilecto diſcipulo commendaret.

Quarta ratio Capitu. iiij.

q Varto propter nuditatem. Nam in cruce totaliter nudus crucifixꝰ eſt Vnde Ambroſius. Auctor humane ſalutis ſic nudus fuit in patibulo crucis. ſicut nudus extitit de vtero marie virginis. O quid erat videre corpus iuuenis tam ſpecioſi in tanta deformitate mutatum et alienatum. ita vt Eſaias. liij. dicat. Non eſt ei ſpecies neq̄ decor. Abdie vnico. c. Stupefactus de aſpectu tante deformitatis ait. Contemptibilis tu es valde. Et Amos. viij. in perſona dei patris ait. In die illa occidet ſol in meridie. et tenebreſcere faciam terram. i. carnem ſanctiſſimam domini noſtri ieſu criſti. qui de terra erat in die luminis. Vide ergo quanta ignominia fuit filium dei cū ſeptē dignitatibus predictis videre in cruce ita nudatum coram omni populo ad obprobrij cōplementum. q̄ etiam ad operienda pudenda abſq̄ velamine aliquo eſſet. q̄ nec cuiq̄ ſcelerato lex negare ſolet. Vnde Job. j. in perſona domini ait. Nudus egreſſus ſuʒ de vtero matris mee: et nudus reuertar illuc. vnde pſ̄. inquit. Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea et ſuꝑ veſtem meaʒ miſerūt ſortem. Vnde Ambro. in quodam ſermone ait. Auctor pietatis in cruce pendens. teſtamentū condidit ſingulis opa pietatis diſtribuens. apl̄is ꝑſecutionem. iudeis corpus. patri ſpiritum. matri paranymphum. latroni paradiſū. peccatoribus infernū. et chriſtianis penitentibꝰ crucem: hec ille. Ecce q̄ propter nos omnibꝰ ſe ſpoliauit. vt nos ditaret.

Quinta ratio. Capi. v.

q Vinto ꝓpter crucifixionē. Quanto eīm homo ſublimior eſt in ſtatu. tanto ignominioſa mors eius vituperabilior eſt. Conſidera ergo ſublimitatē chriſti in predictis ſeptem. ⁊ mortem crucis. nā patibulū crucis erat ſuppliciū peſſimorum. et ꝑ conſequens ad maius vituperiū eius hoc excogitauerunt. Vnde Sap. ij. in ꝑſona iudaici ꝑp̄li dicit̄. Morte turpiſſima condemnemus eum. Et Jeremias. xj. in ꝑſona dn̄i dicit. Cogitauerunt ſuꝑ me conſilia. d. Venite mittamus ligna in panem eiꝰ. i. crucifigamus eū vt crucifixio eius. ſue doctrine quā dicit paneʒ cōmiſceatur. ac per h̄ vilitatem ſupplicij a cunctis viuentibus reſpuatur. et ſic eradicamus eū de terra viuentium. et nomē eius non memoretur ampliꝰ. Et ꝑ ꝓphetam lamentabiliter dicit. Foderūt manus meas et pedes meos. ſcʒ clauoꝝ acumine. nec inquit tranſfixerūt ſed foderūt. vt denotet fructum diffuſionis gratiaꝝ. qui inde ſecutus eſt ſcʒ glia ſempiterna. vnde verſus. Foſſa parit tellus optato tp̄e celis. Foſſa caro chriſti celica dona dedit. Et ſubdit propheta dicens. Dinumerauerunt omnia oſſa mea ſcʒ ꝓpt̄ violētā corporis extēſionē. ſicut ſuꝑ dictū ē. reſpice mēs duora iacto cōpaſſionis

ꝓcuīſſe ad ſponſū tuum dilectum Jeſum. vi
de in pugna hoſtili pſītis vite illū factum no
bis tricoloꝛatū vexilluꝫ:candoꝛ virginee car
nis.et nigredo liuida flagelloꝝ.atqꝫ cruoꝛis
effuſi ruboꝛ oſtendūt noſtrū recoloꝛatū Je-
ſum. Vexillū vt et tu aīa mea filii foꝛmeris ef
figie:inocentia candida:pcnitētia nigra ꝛ ca
ritate ignea rubicūda atqꝫ ſic tota piiſſimi te
ſu ſanguine coloꝛata:deſideres toto coꝛde ꝑ
eius amoꝛe fundere ſanguinē.vt eius moꝛti
ſanctiſſime confoꝛmeris.

Sexta ratio ad idē. Ca. vj.

Exto ꝓpter blaſphmationeꝫ. Q̄to
ſ eni qui blaſphemat̃ eſt in gradu
ſublimioꝛi:tāto ei blaſphemia pu
blice coꝛā ppl̄o irrogata eſt graui-
oꝛ cenſenda. Sed conſidera blaſphemias ꝑ-
ctas ꝯtra ieſum anteq̄ʒ moꝛeret̃ in cruce. Nō
eni ſuffecit impiis tanta exercuiſſe. ludibꝛia
ꝯtra eū.quibus ꝑ totā noctem vſqꝫ ad hoꝛaꝫ
crucis repleuerūt aīam eius. verūetiā oī hūa
nitate poſtpoſita oī pudoꝛe reiecto.oīno ef-
frontes ipi ſcelerati pꝛincipes ſacerdotū.cuꝫ
ſcribis et ſenioꝛibus ipſi.exeuntes de ciuita-
te ad crucifixionis locū:ibi manſueto agno
inſultaturi accedūt dicentes.ſicut ex p̄ceden
tibus pꝫ. vach qui deſtruit templū dei.alios
ſaluos fecit ſeipm non poteſt ſaluū facere.cri
ſtus rex iſrael deſcendat nūc de cruce et cre-
dimus ei.et multas alias blaſphemias dixe-
rūt ꝯtra eū. vn̄ Soph.j.ait. Blaſphemaue-
rūt dn̄m exercituū. Conſidera o mens deuo
ta q̄to furoꝛe miſtri taliū impioꝝ in oīb⁹ acti
bus paſſionis ſue tractauerūt iſeum:qn̄ ipſi
p̄ncipes ſacerdotū et ſcribe et ſenioꝛes popu
li in quibus debebat apparere maturitas et
grauitas in iudicando ſceleratos.etiā ex int
no furoꝛe ad tantam exterius rabidā inſani-
am ꝓrumpūt.q2 in feſtiuitate ſacroꝝ dieꝝ nō
erubeſcentes ꝯtra oēm illoꝝ ꝯſuetudineꝫ at-
qꝫ moꝛes.egreſſi ſūt ad locū publici ſupplicij
moꝛiēti iuſto ſic inſultātes. Ammirandam q̄
dem inuerecundiā ſui ſtatus in h̄ actu demō
ſtrauerūt.q̄ ex hoꝛribili odio in dn̄m ieſuꝫ ꝓ
ceſſiſſe maīfeſte videt̃.idō oīs imanis crudeli-
tas q̄ poſſit excogitari facta fuiſſe cōtra xp̄m
ꝑ hos ipſos et eoꝝ miſtros vt placerēt eis ex
eoꝝ rabida furia in eū exercitata ē. Unde ꝓ
pheta in pſona dn̄i ait. Circūdederūt me vi-
tuli multi: thauri pingues obſederunt me.
Aperuerūt ſup me os ſuū ſicut leo rapiēs et ru
giens. Cogita ḡ fidelis aīa q̄ crudelit̃ tracta-
uerunt eum cū de nocte libere haberēt eū in
manibus ſuis.qn̄ cuꝫ inaudita impudentia
ſic coꝛā oī ppl̄o excūtes oī reiecto ruboꝛe pū
gitiuas inuectiones et ꝯtumelias deriſiuas
exclamauerūt alta voce ꝯtra hoieꝫ deficientē
moꝛientē.et pendentē in ligno.et toto coꝛꝑe
ſanguine defluentē. vn̄ merito Jere.xij.in ꝑ
ſona dn̄i ait. Hereditas mea q̄ſi leo in ſilua.
ſcꝫ ꝓpter crudelitatē. Et iteꝝ ꝓpheta ait. Au
diui vituꝑatōeꝫ multoꝝ cōmoꝛantiū in circui-
tu.ſcꝫ crucis mee. Et iterū. Obpꝛobꝛia exꝓ-
bꝛantiū tibi o pater eterne:ceciderūt ſuꝑ me
ego aūt tanq̄ʒ ſurdus nō audiebā:et ſic mu-
tus nō aperiēs os ſuū. Et alibi dꝛ. Aduerſū
me loquebant̃ q̄ ſedebant in poꝛta ſcꝫ ad ſpe
ctaculū moꝛtis mee:et in me pſallebāt qui bi
bebant vinū ſcꝫ in cōuiuiis et tabernis.quia
dies feſti erat.

Septima ratio. Capi. vij.

Eptimo ꝓpter ꝯfuſionē. Q̄to eiꝫ
ſ q̄s eſt in glīa ſublimioꝛ.tanto eius
ꝯfuſio efficit̃ maioꝛ. Ex p̄cedētib⁹
dignitatibus clareſcere poteſt di-
gnitas xp̄i:atqꝫ e⁹ ſūma ſublimitas. Sed ꝛ ex
ſex q̄ in p̄cedenti capitulo dicta ſunt manife-
ſte apparet. q̄ta fuerit ꝯfuſio eius pēdentis
in cruce cū hōiam nobilis natu ꝛe:taꝫ ſpecio
ſe foꝛme.tante ſapiētie tātequ potētie in mira
culis opandis.tāte fame.tātequ ſeq̄le.tāte glo
rie talr̄ fuit deriſus.tā dire flagellatus.atꝫ af
flictus.ſpinis coꝛonat⁹ tot⁹ nudat⁹.tā attroci
ter cruci affix⁹.ꝛ ad oī ſpectaculū i cruce leua
tus ē.ꝛ tā crudelr̄ blaſphemat⁹. Et q̄s poſſet
exꝓmere talē ꝯfuſionē. Merito ḡ Treñ. iij.
Jeremi. p̄dixit dicēs. Saturabit̃ obꝓbꝛiis.
Et ꝑ ꝓphetā inquit. Suſtinui obꝓbꝛiū ſcꝫ in
coꝛde meo.nā ſicut vbera affligūt coꝛp⁹:ſic ver
bis obꝓbꝛioſis affligit̃ coꝛ. Et addit. Et cōfu
ſio faciei mee cooꝑuit me. Inſuꝑ ſubdit dicēſ
Tu ſcis imꝓperiū meū ꝛ ꝯfuſionē meā et re
uerētiā meā. Cōfuſio eni magna ē hoi.qn̄ vt
fur fuſtigat̃ ꝛ flagellat̃ ꝛ tādē ſuſpēdit̃. Et ſe
quit̃. Suſtinui q̄ ſil̄ ꝯtriſtaret̃ ꝛ nō fuit:q̄ con
ſolaret̃ et nō iueni. Et dederūt in eſcā meam
fel.et in ſiti mea potauerūt me aceto. Ad lite
ram. Ad confuſionis autem illius augmen-
tum et complementum cum eo crucifixerunt
duos ſceleſtes latrones.medium ſtatuentes
Jeſum tanq̄ʒ excellentioꝛem in ſcelerib⁹ ꝛ in
impietatibus neq̄oꝛē. Sic Eſa.liij.c. p̄dixerat
Et cum ſceleratis reputatus eſt. Attende au
tem q2 licet iudeoꝛum inſania ad infamiā dn̄i

Jeſu ipm inſeruerit medium inter latrones
diuina tn̄ ꝓuidentia in hoc facto et futurum
iudiciū et redemptionis beneficium ſingula
riter demonſtrauit. Nā et totū genus huma
nū latrociniis paterne pꝛeuaricationis infe-
ctū infernali cruciatu debuit iuſticia median
te affligi. In cui⁹ generis medio ſaluatoꝛ mū
di affixus.electos ex mera grā q̄ſi latronem
dexterū iuſtificando ꝯuertit:et repꝛobos q̄ſi
ſiniſtrū latronē exigente iuſticia in ſua ꝑtina
tia relinquit. vt ſic dexter latro inueniat.i mi
ſericoꝛdia crucifixi ihū vnde gratias agat:ſi-
niſter vo in ſua obſtinat⁹ malicia nō inueni-
at quid repꝛehendat. Pꝛoinde nō vacat a mi
ſterio q2 vterqꝫ latro vtrunqꝫ blaſphemus eſt
ꝯuicians ſaluatoꝛi. Qui ſaluatoꝛ mūdi ſicut
nullū liberū a reatu inuenit ſic ꝓ ſaluādis oi
bus venit.licet ei⁹ liberatōnis fructus ad ſo-
los transferat̃ electos:ſ hoc nō eſt ex defectu
redimētis p̄cij vel redemptoꝛis chꝛiſti.ſed eſt
ex ceca malicia obſtīati animi repꝛoboꝝ.hoꝝ
ſiq̄dē figurā tenuit latro ille ſiniſter:q̄ nc mā
ſuetudine benedicti ieſu cōſpecta:nec ex viſi-
one tā manifeſtoꝝ miraculoꝛum quibus fuit
tota mūdi machina imutata.nec ex benigna
ihū ſuſceptōne facta de ſocio latrone ꝯuerſo
nec de caritatiua coꝛreptione conſotij ſe in
maleficio confitentis conſoꝛtē et ſibi ihcſum
p̄dicantis inſontē potuit ꝯuerti ac reuocari.
Cui ergo impius iſte niſi ꝓpꝛie malicie ſuam
damnationē aſcribet.et cui etiā dexter latro
ſuam ſalutem deputare pōt.niſi illius gratie
atqꝫ dono qui in eius latere in cruce pende-
bat.qui ipm ad ſe diligendū.confitendū.pꝛe
dicandū.et defendendū.gratuita miſeratōe
conuertit. Pꝛo omibus ſupꝛadictis Philip-
pus concellarius pariſienſis in pſona domi
ni ait. Vide homo que pꝛo te patioꝛ:non eſt
doloꝛ ſicut quo crucioꝛ:ad te clamo qui ꝓ te
moꝛioꝛ. vide penas quibus afficioꝛ. vide cla-
ues quibus cōfodioꝛ:cū ſit tantus doloꝛ ex-
terioꝛ:intus tamē planctus eſt grauioꝛ tā in
gratum dū te experioꝛ. Quanto aūt caritati
ardoꝛe oibus ſupꝛadictis modis confuſionē
ſuſtinuerit pꝛo noſtra redemptione amoꝛo-
ſus Jeſus:oſtendit apl̄us ad Hebꝛe.xij. di-
cens. Per pacientiam curramus ad pꝛopoſi
tū nobis certamen.aſpicientes in auctoꝛem
fidei.et conſummatoꝛē ieſum:qui ꝓpoſito ſi
bi gaudio ſuſtinuit crucem confuſione con-
tempta. Tanta fuit confuſio quam tūc ſuſti-
nuit Jeſus. vt ad verecundiam noſtre mali-
cie loquar.q2 inſenſibilis creatura teſtat̃.con
cuſſo ſuꝑna virtute toto iſto ſenſibili mūdo
nam et ſol obſcuratus eſt retrahens lumen
ſuum:quaſi hoꝛrens tantam confuſioneꝫ ꝑ-
peti creatoꝛem. velum templi ſciſſuꝫ ē.oſten
dens ꝓpalatam eſſe viam regni celoꝛum per
crucis confuſionem.quam chꝛiſtus pꝛo no-
bis ſuſtinere dignatus eſt.. Monumenta a-
perta ſunt vt clareſceret q2 confuſio cruci cri
ſti virtute ſua noſtras confuſiones eminus
ꝓpulſabat:et ſic iſte totus ſenſibilis mund⁹
coloꝛe ſuo pꝛiuatus. quodāmodo videbat̃
hoꝛrere et nitebat̃ oſtendere ꝯfuſionem om
nium conditoꝛis etiā eius confuſibili moꝛte
lugubꝛe et funebꝛe aſſumere veſtimentum.
Cum igit̃ anima mea ſm̄ Aug⁹. in lib. de vir
ginitate aſpice vulnera in cruce pendentis.
ſanguinem moꝛientis.pꝛecium redimentis.
cicatrices reſurgentis.caput habet inclina-
tum ad oſculandum:coꝛ apertum ad diligē
dum.bꝛachia extenſa ad amplexandum.to-
tum coꝛpus expoſitum ad redimendum. h
quanta ſint cogitate.hec in ſtatera coꝛdis ve
ſtri appendite:vt totus vobis figat̃ in coꝛde
qui ꝓ nobis fixus fuit in cruce.

Articulus quartus ſcd̄e partis de aliis ſeptē rōnib⁹ ꝑ quas oſtendit̃ magnitudo obpꝛobꝛij moꝛtis xp̄i:reſpectu cāe finalis.

Uarto inquit humiliatus ſum ni
q mis ſcꝫ ꝓpter cauſam finalem. Si
vo vltimo conſideret̃ cauſa fina-
lis in dominica paſſione.et circū-
ſtantie moꝛtis xp̄i debite examient̃. appare-
bit etiam abyſſus humilitatis et confuſionis
ex alia ſeptenplici rōne. Pꝛimo ꝓpter locuꝫ
ſecūdo ꝓpter ſitum.tercio ꝓpter feſtū. q̄rto
ꝓpter hoꝛā. q̄nto ꝓpter modū. ſexto ꝓpter
cauſam.ſeptimo ꝓpter finalē moꝛtē.

Pꝛima ratio. Capi. j.

Rimo ꝓpt̃ locū.nā q̄ elegit bethlē
em ntītati.elegit irl̄m paſſioni. vt
maioꝛ eēt igminia q̄ oꝛt⁹ ſui erat
glīa. Erat aūt irlꝫ metropolitana
ciuitas et p̄ncipalis ſedes regni magiſterij
ꝛ ſacerdocij idō ibi debebat pati qui erat rex
mgr̄ ꝛ ſacdos i cultu vni⁹ dei.ꝛ mag̃ erat ꝛ̄fer
ta ppl̄o. Nā vt dꝛ Act.ij. Erāt i irl̄m hitātes
iudei viri religioſi ex oī natōe q̄ ſb celo ē. Et
ſubditur parthy.et medij.elamite et qui ha-
bitant meſopothaniam iudeam et capadoci
am pontum et aſiam frigiam et pamphiliaꝫ
egyptum et partes libie q̄ eſt circa cyrenem ꝛ
aduene romani. Judei quoqꝫ et Pꝛoſeliti.

cretes et arabes. Ex q̄ ptꝫ ꝙ xp̄i mors p̄ infa
mie diffuſionē ad om̄es mūdi p̄tes maxime
ignominie fuit.

Secunda ratio. Ca. ij.

ſ Ecūdo ꝓpter ſitū ſcꝫ q̄ fuit calua-
rie mons locus et ſitus vbi impij
detruciabant᷑. vtiq̄ʒ ignominioſi
us et maxime in dei pp̄lo diffama
tus: tū ꝓpter ciuitatez in q̄ erat ſedes diuini
cultus. tū ꝓpter m̄ltitudinē ciuitat̄ qꝛ ad eā
ſicut dictū ē q̄i ex oībus mūdi p̄tibus ꝯflue-
bāt. vn̄ de tali loco Joh. xix. dꝛ. Susceperūt
aūt ieſū et eduxerūt eū et baiulans ſibi crucē
exiuit in eū qui dꝛ caluarie locus hebꝛaice au
tē golgatha in q̄ eū crucifixerūt. Hic quidem
eſt mons ſm̄ Jerony. in q̄ Abꝛaam iuſſus ē
imolare filiū ſuū yſaac Gen̄. xxij. Lege hiſto-
riaꝫ et myſtice inuenies ꝙ Abꝛaam ſignificat
deū patrē: et yſaac xp̄m filiū. mōs caritatem.
duo iuuenes ſunt duo increduli pp̄li. ſcꝫ iu-
daicus et gentilis. azinus eſt ſtulticia iudeo-
rū. ara ligna et vepꝛes ſunt ipſa ſacrata crux
yſaac diuinitas. aries ꝟo hūanita s. ꝟ ignis
eſt ardens caritas anguſtia paſſionis filij dī
Jheſu criſti.

Tercia ratio. Ca. iij.

t Ercio ꝓpter feſtū ſcꝫ azimoꝝ quā
do de iudea tō in irl̄m ꝓp̄s iſrl̄ cō-
uenire debebat. Nā ſm̄ Nicolauꝫ
de lyra viri tenebant᷑ ter in anno
hieroſolymis intereſſe feſto. et apparere co-
ram dn̄o. Pꝛimo in paſcha. qd̄ anno illo fuit
ſexta feria et in die illo crucifixus eſt chꝛiſtus
Secūdo in penthecoſten ſcꝫ in memoꝛiā da-
te legis in monte ſynai. qꝛ ſm̄ gloſaꝫ a die ag
ni imolati quinquageſima die data eſt. Ter-
cio in ſinophegia qd̄ eſt idē ꝙ fixio taberna-
culoꝝ. et fiebat in memoꝛia q̄dꝛagita annoꝝ
q̄b⁹ fuerūt filij iſrael ī tabernaculis in deſerto.

Quarta ratio. Capi. iiij.

q Uarto ꝓpter hoꝛā. ſcꝫ meridianā
in q̄ oēs de ciuitate et de ꝓpinq̄s
p̄tibus facili⁹ concurrē poterāt ad
ſpectaculū in xp̄i contumelie ⁊ ob
pꝛobꝛij augmentum.

Quinta ratio. Ca. v.

q Uinto ꝓpt̄ modū ſcꝫ ī alto loco vt
ab oīb⁹ circūſtātib⁹ viſus. ⁊ ſic dolo
r⁹ ꝯfuſibili⁹ moꝛeret᷑. Sic̄ yſa. lij. c.
p̄dixerat dicēs. Exaltabit᷑ et ſublimis erit val
de. Sic̄ in fine p̄cedētis arti. dictū ē. vn̄ merito
Gꝛeg⁹ in q̄dā Omel̄. ait. tāto digni⁹ de⁹ ab oī
bus honoꝛād⁹ ē. q̄to ꝓ oīb⁹ indigna ſuſcepit

Sexta ratio. Capi. vj.

ſ Exto ꝓpter cāꝫ qꝛ vicꝫ crucifix⁹ eſt
ſub titulo ſūme blaſphemie ⁊ igno
minie ſcꝫ qꝛ dicebat ſe eē ſūmū de
uꝫ. ſub q̄ cā aut titulo nullū vnq̄ʒ ſceleſtū legi
m⁹ eē paſſū. vn̄ Joh. xix. dixerūt pylato. Nos
legē hēm⁹ ⁊ ſm̄ legē dꝫ moꝛi qꝛ filiū dī ſe fecit
Aduerte ꝙ nō dicūt qꝛ filiū dei ſe dixit. ꝟ filiū
dei ſe fec̄. vt p̄ h̄ oſidāt ꝙ falſe⁊ arꝛogant᷑ vſur
pauerit h̄ nomē innitunt᷑ aūt legi illi Leui. xx
iiij. Qui blaſphemauerit nomen dn̄i: moꝛte
moꝛiat᷑ Blaſphemia q̄dē ī deū ē e⁹ diuinitatē
vniuoce ⁊ coeq̄l̄r attribuē creature. et ꝓ tan
to dicūt eū blaſphemaſſe. dicēdo ſe eē filium
dei deo ſcꝫ patri coeq̄lē ⁊ ſſbalēꝫ. Et q̄dē blaſ-
phemia extitiſſet ſi mala ſi de⁹ talē filiū gignē ⁊
hr̄e nō poſſet. aut ſi ex ſcripturis ſacris. et ex
certiſſima fide ſctōꝝ ꝓph̄aꝝ ⁊ patrū ncīo cō
uincē poſſent: ꝙ de⁹ nullaten⁹ filiū hꝫ. cui⁹ tn̄
oppoſitū ex eoꝝ ſc̄pturi̇ h̄r. ſic̄ diffuſe et irre-
fragabil̄r ꝓbari poſſet ⁊ plerīq̄ʒ doctoꝛes effica
ciſſime ꝓbauerūt: q̄ cā bꝛeuitatis omitto. Adde
ꝙ ſi verū nō extitiſſet. de⁹ p̄ miracula ſua pꝛo
pꝛia q̄ null⁹ ali⁹ p̄t patrare veritatis teſtioniū
nō dediſſet. ſic̄ s. in. iij. p̄cedētī arti. et rōe q̄r-
ta circa pꝛincipiū monſtratū eſt.

Septima ratio. Capitu. vij.

ſ Eptimo ꝓpt̄ finalē moꝛtez p̄dicta
oīa ꝯcludētē ⁊ ꝯfirmantē. qꝛ finis
rei acta p̄cedentia ꝓbat. Pꝛoinde
Joh. xix. dꝛ. ꝙ cū dn̄s dixiſſet ꝯſū-
matū ē ſtatim ſubiūgit᷑. Et inclīato capite tra
didit ſp̄m. Inclinauit aūt caput maxie vt oſn̄
deret nobis q̄tuoꝛ. Pꝛio ḡuitatē. ſcd̄o hūili-
tatē. tercio paup̄tatē. q̄rto gratuitatez. Pꝛio
aūt inclinauit in moꝛte caput. vt oſideret gra
uitatē Cōſueuit eīm hō p̄ nimio onere aggra
uatus ſuū inclinare caput. Sic xp̄us aggra-
uat⁹ pōdere pctōꝝ nr̄oꝝ īclinauit caput. vn̄. ſ
Petri. ij. Pctā nr̄ā ip̄e p̄tulit in coꝛp̄e ſuo ſup̄
lignū. Et Tren̄. j. Cōuolute ſūt iniq̄tates. ſcꝫ
pctōꝝ ⁊ impoſite collo meo. Scd̄o vt oſiderꝫ
paup̄tatē. Fuit ei tāte paup̄tatis ī moꝛte fili⁹
dei ih̄s xp̄s. ꝙ nō habuit vbi r̄clinaret caput
ſuū. vn̄ Bern̄. O vita angeloꝝ. O theſaure
paupeꝝ cū vulpes foueā hn̄t ⁊ volucres celi
nidos. tu tamē vbi in cruce caput reclinares
nō habuiſti. Tercio vt oſideret hūilitatē. ſ. eē
viam ad gl̄iam ſempiternā. Pꝛoinde ꝓuer.
iiij. dꝛ Uiā mōſtrabo tibi. ⁊ ducā te p̄ ſemitaſ

equitatis quas cum ingreſſus fueris nō ar-
tabunt᷑ greſſus tui: et currens non habebis
offendiculuꝫ. Unde Hugo in li. de clau. aie.
p̄ humilitatis viaꝫ reuertimur ad celeſtē pa-
triā. Et p̄ ꝓph̄aꝫ dn̄s ait. nō habitabit in me-
dio dom⁹ mee q̄ facit ſup̄biā. Quarto vt oſtē
deret gratuitatē. i. vt augeret grāꝫ deo patrī
ꝓ moꝛtis victoꝛia. Solēt eīm grās agētes in-
clinare caput. cu⁹ eīm moꝛs nr̄e moꝛt̄ victoꝛia
fuit. qꝛ moꝛtē noſtrā moꝛiēdo deſtruxit. Un̄
j. Coꝛꝛj. ap̄ls ait. Abſoꝛpta eſt moꝛs in victo-
ria. Et iteꝝ ſubdit. Deo grās q̄ dedit nob̄ vi-
ctoꝛiaꝫ p̄ dn̄m noſtꝝ ih̄m xp̄m. O moꝛs ama
bilis. O paſſio deſiderabilis. O ꝓfunditas
admirabilis. quid mirabilius q̄ʒ ꝙ moꝛs vi-
uificat. vulnera ſanant: ſanguis emūdat. do
loꝛ ad amoꝛez inflāmat. ap̄tio lateris coꝛ cor
di ꝯiungit et copulat. et quod mirabilius eſt
ſol obſcuratus plus ſolito fulget ignis extin
ctus coꝛ magis inflāmat. paſſio ignominio-
ſa gloꝛificat. ſitis inebꝛiat. nuditas virtutum
veſtibus oꝛnat: cōclauatē man⁹ nos ꝯſoluunt
pedes ꝯfixi nos currere faciūt. emittens ſpi-
ritum vitā inſpirat atq̄ʒ in ligno decedēs ad
celeſtia vocat. Ergo ꝓ ſupꝛadictoꝝ ꝯcluſione
Aug⁹. in li. de quatuoꝛ virtutibus cardinali-
bus ait. Filius dei ad crucē ducit᷑: expalmat᷑
qui eſt vera palmā victoꝛie: ſpinis coꝛonat᷑:
qui pctōꝝ ſpinas coꝛrump̄e venit ligat᷑. q̄ ſol
uit cōpeditos: ligno ſuſpendit᷑. q̄ erigit elyſoſ
aceto potat᷑ fons vite. diſciplina cedit᷑. ſalus
vulnerat᷑. vita moꝛit᷑. occidit ad t̄p̄us vitam
moꝛs. Et iteꝝ idem ait. Ecce ꝓ impio pietas
flagellat᷑. ꝓ ſtulto ſapiētia deludit᷑. ꝓ menda
ce veritas necat᷑. ⁊ damnat᷑ iuſticia ꝓ iniquo
miſcd̄ia affligit᷑ ꝓ infideli. ꝓ miſero replet᷑
ſinceritas aceto. inebꝛiat᷑ felle dulcedo. moꝛi
tur vita ꝓ moꝛtuo. Ex oībus p̄cedentib⁹ pa-
tet ꝙ moꝛtuus eſt xp̄s iuſtus ꝓ iniuſtis. ab in
iuſtis ⁊ ꝓ iniuſtis. cum iniuſtis. et ex iniuſtiſ
cauſis ſub iniuſtis iudicibus. cuꝫ iniuſtis pe
nis atq̄ʒ ſupplicijs. Reſpice ergo mens deuo
ta in faciē chꝛiſti tui et cōtēplare in eo crucis
poꝛtationē in exemplum noſtre imitationis
coꝛpoꝛis nudationē in exemplum noſtre cō-
feſſionis que debet eſſe nuda. bꝛachioꝝ extē-
ſionē ad amplexandum inſignū de pctō re-
deuntis in gratiaꝫ receptionis: clauoꝝ ī ma-
nibus et pedibus infixionē: ꝓpter memoꝛiā
fixe et ſtabilis recoꝛdationis: coꝛone ſpinee ī-
poſitionē. in figura noſtre gloꝛificatōnis. ca-
pitis inclinationē ad oſculum: in ſignum no
ſtre reconciliationis: lateris ap̄tionē pꝛo-
pter effuſionem p̄cij nr̄e redēptōis et ablu
tionis. exiuit ab eo ſanguis et aqua ex q̄bus
anima mea redempta et lota eſt.

Quedā bꝛeuis epylogatio p̄dictoꝝ que dici pōt faſcicul⁹ mirrhe anime deuote dominice paſſionis. Capitulum. viij.

ſ Jeīm ex oīb⁹ deriſionib⁹: flagellis
ſpinis clauis doloꝛib⁹ penis exp̄-
bꝛatiōib⁹. ſubſānatōib⁹ colaphis
alapis ſputis ꝯfuſionib⁹ ⁊ his ſimili-
bus vis cōponere et colligere faſcilū mirrhe
Require in bꝛeui de dn̄ica paſſione q̄ in mē-
te recōdere poſſis ad deuote ꝯtēplādū. intel
lectual̄r intuendū atꝫ ſuauit̄ deguſtandū. vt
tanq̄ʒ ſpōſa xp̄i dicē valeas de amoꝛoſiſſimo
ſpōſo tuo ih̄u illō Can̄. j. Faſcicul⁹ mirrhe di
lect⁹ me⁹ mihi int̄ vbera mea. i. int̄ intellectuꝫ
ꝯtēplātē. et affectū deguſtātē cōmoꝛabit᷑ ſcꝫ
ſtrict⁹ et ꝑſeuerāter. Cōſidera eīm p̄mo q̄s ē q̄
patit᷑. ſcd̄o q̄lis ē q̄ patit᷑. tercio q̄tus ē q̄ pa-
tit᷑. q̄rto q̄ de cā patit᷑. q̄nto q̄li foꝛma. ſexto
q̄ta ſūt q̄ patit᷑. ſeptio a quib⁹ patit᷑. octauo ī
q̄b⁹ ip̄e patit᷑. nono in q̄b⁹ mēbri̇ ip̄e patit᷑ de
cimo q̄ta acerba patit᷑. vndecio q̄tū acerbe
patit᷑. duodecio q̄ʒ meritoꝛie patit᷑. Pꝛio cō
ſidera q̄s ē q̄ patit᷑. ⁊ indubitant̄ tene ip̄m dī
filiū et̄nū. regē oīm ydeale p̄ncipiū. redēpto-
rē impioꝝ hoim. Scd̄o q̄lis ē q̄ patit᷑. qꝛ in
nocētiſſim⁹ ⁊ nobiliſſim⁹ imaginē hn̄s eterni
regi. Tercio q̄t⁹ ē q̄ patit᷑ ⁊ admirare maie
ſtatē ānihilari. ſpecioſitatē defoꝛmari felicita
tē toꝛmentari. Quarto q̄ de cā patit᷑. q̄a ꝓ
inimici redēptōe. ꝓ ceci illuiatōe. ⁊ ꝓ luti gl̄i
ficatōe. Quīto q̄li foꝛma patit᷑ qꝛ obedien
tiſſime reſpectu dei ſeueriſſime r̄ſpectu ſui. li
bētiſſime r̄ſpectu īgrati. Sexto q̄ta ſūt q̄
patit᷑. qꝛ vt latrūcul⁹ vinct̄a vt ſtult⁹ ludibꝛia
⁊ vt iniqu⁹ ſupplicia. Septio a q̄b⁹ ip̄e patit᷑
qꝛ a gētib⁹ et iudeis. a dn̄is ⁊ ſeruis. a viris ⁊
m̄lierib⁹. Octauo ī q̄b⁹ ip̄e patit᷑. qꝛ in totā
ſailia ī honoꝛe et fama et paup̄ct̄a ſb̄a. No
in q̄b⁹ mēbri̇ ip̄e patit᷑. In maīb⁹ trāſfixionē.
in pedib⁹ ꝯfixionē: et in toto coꝛp̄e flagellatio
nē. Decio. q̄ta acerba patit᷑ ex loci neruo
ſis. qꝛ ī manib⁹ ⁊ pedib⁹ ⁊ ſp̄ē paſſiōis. qꝛ vo-
lebat in pedib⁹ mitigare doloꝛē m̄ltomagi̇ in
manib⁹ lacerabat᷑ et ecōuerſo. Undecimo
q̄ʒ intēſe patit᷑ ex coꝛpis cōplexiōe q̄ nulla de
licatioꝛ. qꝛ qd̄ diuino pꝛoducit᷑ miraculo ad
melius terminat᷑: q̄ʒ quod natura pꝛoducere
poſſet ex mentis diſpoſitione qua compꝛe-
hendebat acutius nocumentum. que ꝯp̄re
hēſio triſticia nomiat᷑ ex quo ſenſibus cauſat᷑

dolor ex auxilij priuatõne. In alijs em̃ patiẽtibus mitigat̃ dolor exterior vel triſticia interior ex aliqua ↄſideratõne rõnis redũdante in ſenſualitatẽ. quod in xp̃o patiẽte non fuit. vnicuiqꝫ em̃ virtuti vt ait Damaſce. ꝑmiſſuꝫ ẽ agere vel pati quod ei ꝓpriũ eſt. Duodecio q̃ꝫ meritorie patit̃. fuit em̃ paſſio ſua ⁊ mors ſatiſfactoria ꝓ peccantiũ multitudine. ꝓ peccatoꝝ magnitudine. pꝛocꝫ penarum infinita duratione.

Tercia ps principalis dominice paſſionis eſt de duodecim admirandis fructibus ligni vite ⁊ ſtupẽdis miſteꝛijs crucis xp̃i.

t Ertio principaliter circa dñicam paſſionẽ ↄtemplemur abyſſuꝫ incõprehenſibilis vtilitatis et fructuoſitatis: quia de ſe dñs ꝑ ꝓpħam ſubdit dicens. Dñe ante te om̃e deſiderium meũ. i. tu ſcis q2 om̃ia ſuſtineo ꝓpter obediẽtiã tuaꝫ et ꝓpter humani generis vtilitatẽ et fructum: nõ ꝓpter meã cõmoditatẽ et lucrum. quod in ꝑſona humani generis ꝓpheta dño ↄfitet̃ dicens. Bonoꝝ meoꝝ nõ eges naꝫ nobiſcũ nec ꝓpter nos efficit̃ deꝰ maior ſicut nec abſqꝫ nobis eſt minor. Ex q̃ patet q2 amor qui tanta ꝓ nobis fecit dñm pati. gratuitus fuit: Qđ intelligens quidã orabat dominũ dicens. O amor qui me amaſti ſine te. fac me diligere te ſine me. Vt igit̃ clareſcant admirandi fructus deſiderij xp̃i morientis ꝓ nobis. et q̃ꝫ magna ſint myſteria crucis eius aſſumã myſticã figuraꝫ crucis. de qua Dañ. iiij. dꝛ. Videbaꝫ et ecce arbor in medio terre et altitudo eius nimia et magna arbor et fortis: et ꝓceritas eius ↄtingens celũ. Aſpectus illius erat vſqꝫ ad terminos terre vniuerſe. Folia eius pulcerrima: et fructus eius nimiꝰ et eſca vniuerſoꝝ in ea. Et ſubter eã habitabant aĩalia et beſtie. et in ramis eius ↄuerſabant̃ volucres celi: ⁊ ex ea veſcebat̃ oĩs caro

Nota. xij. fructꝰ ligni vite

p Rimus fructus dicit̃ aptitudo: et de h̃ ait. Videbã ⁊ ecce arbor i medio terre. Scd̃us eſt altitudo et de hoc ait. Altitudo eius nimia. Tercius eſt magnitudo. vñ ait. et magna arbor. Quartus dicit̃ fortitudo. vnde ſubdit et fortis. Quintus dicit̃ rectitudo. vñ ait ⁊ ꝓceritas eius attingens celũ. Sextus dicit̃ latitudo vñ ſubdit̃ aſpectus illius erat vſqꝫ ad terminos vniuerſe terre. Septimꝰ dicit̃ pulcritudo. vñ ait. Folia eius pulcerrima. Octauꝰ dicit̃ multitudo. vñ ait. Et fructus eiꝰ nimiꝰ Nonus dicit̃ dulcitudo vñđ ait. Et eſca vniuerſoꝝ in ea. Decimꝰ dicit̃ ſcititudo. Et de h̃ inquit. Subter eã habitabant aĩalia ⁊ beſtie. Vndecimus ꝓmptitudo. vñ ſubdit̃ et in ramis eius ↄuerſabant̃ volucres celi. Duodecimus dicit̃ plenitudo. et hoc vltimo ſubinfert̃. Et ex ea veſcebat̃ om̃is caro. De tali autem ligno vite Apoc. ij. Joh. ait. Vincenti dabo edere de ligno vite. In quibus verbis oſtẽdit̃ affectuoſa ſaporoſitas huius ligni et fructuũ eius: et maxime quo ad tria. Primo q̃ ad ſubiectũ ↄuenientiſſimũ. ibi vincẽti. ſcđo quo ad actũ dulcoriſſimuꝫ: ibi dabo edere. tercio ad obiectum amoroſiſſimũ: ibi de ligno vite. Quod poteſt eſſe thema in feſtis crucis. Et vt ſuauiꝰ deguſtent̃ predicti fructus quenlibet in quatuor ꝑtes diuidemus: vt etiã in ipſa diuiſione cuiuſlibet fructus quaſi materialiter crucis myſterium aperiatur.

Articulus primꝰ tercie partis dñice paſſiõis de primis tribus fructibꝰ ligni vite.

p Primo conſideremus tres p̃mos fructus.

Primꝰ fructꝰ ꝓpter quatuor rõnes voluit xp̃s eſſe crucifixus in medio habitabil' terre. Ca. j.

p Rimus fructus dicit̃ aptitudo criſti crucifixi: ↄtẽplare deuota mẽs q̃ꝫta eſt q̃ꝫ magna ſint miſteria crucis criſti. Conſidera q2 ſicut ꝓpheta ait. Deus rex noſter ante ſecula opatus ẽ ſalutẽ in medio terre. ſcilꝫ habitabilis. Ideo Dañ. inquit. Videbam et ecce arbor in medio terre. vñ merito Geñ. ij. dictũ eſt. Lignũ vite in medio ꝑadiſi. i. ſancte eccleſie: angel' ⁊ hominibus ↄſtitute. Quod verbũ poteſt etiam ꝓ themate ſumi. ꝓpter quatuor em̃ ſtatuit deus crucẽ et mortem xp̃i in medio terre. Primo tanq̃ꝫ cõmune vexillũ. ſcđo tanq̃ꝫ cõe meritum. tercio tanq̃ꝫ cõmune gaudiũ. quarto tanq̃ꝫ cõmune exemplum.

Cur xp̃i crux eſt triũphale vexillũ glificandoꝝ: tam angeloꝝ q̃ꝫ etiam hominum.

p Rimo ſtatuit eam tanq̃ꝫ cõmune vexillũ oĩm ſaluandoꝝ: qđ intelligimus tam de angelis q̃ꝫ de hoibꝰ Primo em̃ fuit vexilluꝫ. cuiꝰ v̾tute

angeli ſcti in celo ſathanã et alios malignos ſpũs ꝓſtrauerũt et ad inferos ꝓiecerũt. Proinde Apoc. xij. de electis angelis cũ reprobis pugnãtibus ponunt̃ tria. Primũ eſt pugne cauſa. ſcđm eſt pugna. terciũ eſt victoria. Primo em̃ inter bonos angelos et reprobos inuicẽ aduerſantes ponit̃ ↄtrarietatis ⁊ pugne cã. Prima qđẽ occaſio q̃re dyabolus ſanctã eccliaꝫ p̃mo in angelis in celo. ſcđo in hoibus in terra impugnauit et ꝑſecutus ẽ. extitit fides xp̃i incarnandi: quẽ ꝓpoſuit vniuerſalẽ mediatorẽ inter ſe et creaturã rõnalẽ. Non em̃ fas ẽ dicere plures eẽ mediatores: nec rõnalẽ creaturã abſqꝫ mediatore ꝑ glĩaꝫ ad deũ ꝑ accedere. cũ nõ ſuppetãt merita angeloꝝ vel hoĩm ad acquirendã glĩaꝫ ſempiternã. ſicut infra patebit in. iiij. ꝑticula huiꝰ cap. Proinde cũ creaſſet angelos deꝰ in libertate nature reuelauit eis ĩcarnatõeꝫ filij ſui quẽ ꝓpoſuit dñatorẽ vniuerſe terre. vt ꝑ h̃ ſi vellent ꝑ criſti meritũ ⁊ grãꝫ aſcẽderẽt a natã ad glĩaꝫ ⁊ q̃ nollẽt ruerẽt a nã in eterna penã. vñ Job xxxviij. c. ait. Quis diuiſit lapidẽ angulareꝫ eiꝰ ſcꝫ terre cũ me laudarẽt ſil' aſtra matutia. ⁊ iubilarẽt oẽs filij dei: q̃s ↄcluſit hoſtijs mare qñ erũpebat q̃i de vulua ꝓcedẽs cũ ponerẽ nubẽ veſtimẽtũ eiꝰ: Quẽ ꝑ lapidẽ angularẽ terre. h̃ figura ↄueniẽtiꝰ notare pt. q̃ꝫ xp̃m q̃ de terrena materia corpꝰ aſſũpſit. Sic ipſe Math. xxj. de ſe exponit dicẽs ad phariſeos Nunq̃d legiſtis in ſcp̃turis vr̃is lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes hic factꝰ eſt in caput anguli. Hũc lapidẽ deꝰ dimiſit cũ eũ laudarent aſtra matutina: qñ xp̃m in aſſũptõne carnis ĩmittendũ ab initio creature rõnalis int̃ angelos reuelauit. vel nunq̃ꝫ lapis angularis ſolũmodo ꝓ eo dꝛ. q2 iudeos ⁊ gẽtiles tm̃ et non magis angelos ⁊ hoĩes in vnã cõitatẽ grẽ et glĩe cuiꝰ ip̃e eſt caput inſil' copulauit. Quõ ꝫ vnꝰ eſſet rex angeloꝝ et hoĩm ſi ꝓ vtriſqꝫ illã eternã btĩtudinẽ nõ meruiſſet. huic qđẽ ĩcarnatõi q̃dã angeloꝝ fauebãt. q̃ ſcꝫ in fide xp̃i merito dilectõis eiꝰ ad eternã btĩtudinẽ ĩtrauerũt et hi aſtra matutina denoĩant̃. q̃i mane ꝑ claritatẽ glĩe orientia. hi iubilãtes int̃na mẽtis exultatõne de incarnatõe xp̃i deũ đ eiꝰ ſapiẽti diſpoſitõne in ſua gratifica ſaluatõne laudabãt. Ceteri v̾o ſupbiẽtes angeli circũuentõe luciferi attracti ↄtẽnebãt inferiori nature ſubijci: et ad h̃ ĩuidebãt incarnatõi criſti Vñ multitudo eoꝝ h̃ ꝑ mare ſignificat̃: eo q2 a dulcedine dĩna ↄuerſi amari facti ſunt: hic etiã cũ de vulua diuine ꝓuidẽtie ꝑ creationẽ ꝓcederẽt ⁊ ſe a diuina luce ꝓpria elatõe auerterent nube a deo veſtiti ſũt cecitate ſcꝫ mentis ꝑ ſupbiã obſcurati. q̃s pꝰ deus hoſtijs cõcluſit: cũ eoꝝ malitiã certis limitibꝰ ſua diſpẽſatõe cohercuit. Et h̃ idẽ. b. Joh. apo. xij. inſinuat dicẽs. Et aptũ eſt tẽplũ dei in celo. i. ĩ natura angelica. ⁊ viſa ẽ archa teſtimẽti eiꝰ. i. fides xp̃i in tẽplo eiꝰ. i. in natura angelica ſicut lacius dictũ eſt in q̃dꝛageſimali de xp̃iana religione ſmone. lix. arti. ij. ꝑ totũ.. Secundo int̃ angelos bonos ⁊ malos pꝰ cãꝫ orit̃ pugna. vñ Joh. vbi ſ. ait. Et factũ ẽ p̃lium magnũ in celo. cũ em̃ btĩ ſpũs victores ſint illiꝰ reprobe mltitudinis angeloꝝ oſtẽdit̃ in eis neceſſario p̃ceſſiſſe p̃liũ ſiue bellũ. Qđ quidẽ tripl'r digeſtũ eſt. iuxta tria q̃ in ſpũali natura reperiũt̃. q̃ ſũt rõ volũtas et facultas. Electi v̾o angeli ſublimiter ſentiebãt de deo ⁊ ad eiꝰ glĩam afficiebant̃: et ꝓ facultate ſibi tradita nitebant̃. Angeli v̾o ſupbientes ſublimit̃ ſentiebãt de bonitate ſue nature: ⁊ ideo ad ꝓpriã glĩam afficiebant̃ et toto conatu in ↄ̃riũ electis angelis ferebant̃. Prio ꝫ q̃ꝫtũ ad ↄtrarios conatꝰ h̃ angeloꝝ ↄflictus p̃liũ dicit̃. p̃lium qđẽ a p̃mendo hoſtẽ dictũ eſt. Scđo q̃ꝫtũ ad affectionẽ ↄtrariantẽ. Hoc p̃liũ dꝛ magnũ. magnis em̃ affectõnibꝰ in ↄtraria ferebant̃ angeli reprobi et electi. Tercio v̾o ad ↄtrarietatẽ ſenſuũ h̃ p̃liũ in celo digeſtũ eſt. Celũ em̃ ſpũalem naturã ſicut terra corpalẽ denotat. vñ Geñ. j. In p̃ncipio creauit dꝰ celũ et terrã. i. ſpũalẽ et corpalẽ naturã. quod ergo ĩ ſpũali natura de ſpũalibus ↄtrarie ſentiebãt in celo ꝓfecto ſibijnuicẽ repugnabãt. atꝫ ſpecialiꝰ de ip̃o p̃cio ſubdẽs Joh. ait. Michael ⁊ angeli eiꝰ p̃liabant̃ cũ dracone. ſic ut em̃ primus int̃ ruentes angelos draconi compat̃ ꝓpter aſtutiã et circũuentiuam maliciã qua p̃mũ in celis angelos circũuenit. Sic et primꝰ angelus btõꝝ angeloꝝ michael denoĩat̃. ſcꝫ ꝓpter diuine ſapiẽtie admirationẽ. Michael em̃ quis vt deus interpꝛetat̃: ꝑ qđ nomẽ ſignificat̃ in eo admiratiua cõtemplatio diuine ſapientie dei: in qua ceteris angelis clariꝰ p̃fulgebat. Et hi oẽs cuꝫ dracone pugnabant atqꝫ de reſiſtentia et repugnantia angeloruꝫ maloꝝ ſubdit dicens. Et draco pugnabat et angeli eiꝰ ſcꝫ ſenſu iudicãtes naturã grẽ p̃ferendam: et affectu quo afficiebant̃ ad ꝓpriã glĩam et conatu quo nitebant̃ electoꝝ angeloꝝ ſubuertere obedientiam. Neſciebãt quidem donec ꝑ expientiam didicerãt: q2 in omnibus gratia ſublimior eſt et validior q̃ꝫ natura. Nam ꝑ naturã dat̃ eſſe creature qđ eſt in ſe. ꝑ gratiã v̾o dat̃ creature eſſe quod habet

in deo. Jdeo ſubdiꝛ. Et non valuerũt ſcꝫ reſi
ſtere ĝſe ꝑ naturã. neqꝫ locus eoꝝ amplꝰ in-
uentus eſt i celo. Tercio ꝟo de victoria ſb-
inferꝛ. et ꝓiectus eſt draco ille magnus ſpẽs
antiquꝰ: q̇ vocaꝛ dyabolus et ſathanas. Enã
ſubdiꝛ. Et ꝓiectus eſt in terrã et angeli eiꝰ cũ
ipo miſſi ſũt. cũ eñ ante caſum eſſent in ange
lice nature puritate erant tunc mente ꝑſpica-
ces: virtuoſi voluntate et facultate efficaces.
Cũ ꝟo in terrã ꝓiecti ſunt ſpũalis natura paſ
ſionibus aĩalibus eſt ſubiecta ꝑſpicatia ad d
ceptiones deuiationes et cautelas detruſa ẽ
ꝟtuoſitas in maliciã cõmutata et efficatia tẽ-
ptatõnibus et negocijs ꝑditionis hũane ap-
plicata eſt. ſicut ꝑ totã ſacram ſcripturã patet
Et ſubdit iohẽs. Et ipi vicerũt eũ ꝓpter ſan-
guinẽ agni. et hoc dꝛ q̃ꝫtũ ad meritũ paſſiõis
xp̃i. Sed dubiũ eſt quõ de angelis h̓ dicanꝛ.
Non eñ peccauerũt nec ꝓpter h̓ reconſilia-
tõe eguerũt ſpecialiꝛ: vt ꝑ ſanguinẽ recõſilia-
renꝛ deo. Ad quod dicendũ ẽ ꝙ licet redem-
ptoꝛ et recõſiliatoꝛ vnꝰ eſt xp̃s. redẽptoꝛ tñ ex
eo diciꝛ. ꝙ ꝓ pctis ſuoꝝ deo patri integre ſa
tiſſecit. Reconſiliatoꝛ ꝟo diciꝛ: qꝛ grãm eis
ꝓmeruit. hoĩbus ğ in ſe credentibus q̇ pec-
cauerũt et egent glĩa dei. etiã xp̃s redemptoꝛ
fuit. qꝛ ꝓ pctis coꝝ ꝑ ſuã ſanctiſſimã crucẽ ſa-
tiſſecit. Reconſiliatoꝛ ꝟo eſt angelis qꝛ grati
am eis ꝓmeruit. angelis eñ q̇ nõ peccauerꝛ.
redemptoꝛ nõ extitit: niſi forte large redem-
ptio accipiaꝛ. Eiſdẽ eñ xp̃i meritis ſunt pec-
catores hoĩes iã pctis dimiſſi: et ne peccarent
angeli p̃ſeruati. Egebãt eñ angeli reconcilia
tõe ſeu mediatore. q̇ eis a deo grãꝫ mereret.
ꝑfectiſſimũ quidẽ meritũ requirit difficilima
opari atqꝫ pati. amore illꝰ apud quẽ deſide-
rat ꝓmereri. Et ob h̓ oportuit xp̃m mori. ad
cõplementũ caritatis ſue ad patrẽ atqꝫ cõfra
tres ſuos. eiuſdẽ ſcꝫ glĩe pricipes et ſequaces
Non igiꝛ dicit btũs Johẽs ꝙ angeli redem-
pti ſũt in ſanguine agni: qꝛ h̓ ſpeciale eſt hoĩ-
bus. ꝫ ait. qꝛ ipi vicerũt eũ ſcꝫ dyabolũ in ſan
guine agni: et h̓ cõe eſt toti ecclĩe ſaluandorũ
Tam eñ bti angeli q̃ꝫ etiã electi hoĩes viceꝛt
eũ ſcꝫ dyabolũ in ſanguine agni: non ꝓprijs
viribꝰ ꝫ merito ihũ xp̃i: qđ cõpletum eſt i paſ-
ſione et cruce illꝰ. Ex his ptꝫ ꝙ bti angeli ſatꝫ
oẽs electi habent ꝓ cõmuni vexillo crucẽ Je
ſu xp̃i. Secũdo licet ex p̃cedentibꝰ pateat fuit
et eſt crux xp̃i cõmune vexillũ oĩbꝰ hoĩbus d̓i
electis ad eijciendũ de mũdo principẽ huiuſ
mũdi. Porro ipe ſathanaſ amiſſa ptãte quaꝫ
inter ſceleſtes ſpũs ipe ꝑus habuit princeps
oĩm maloꝝ ſcꝫ tam culpe q̃ꝫ pene que in p̃nti

ſeculo habundaut effectus eſt. Sed ꝑ chriſti
crucẽ tãq̃ꝫ ꝑ triũphale vexillũ de h̓ mũdo eie
ctus fuiꝛ. Vñ Joh. xij. c. dñs ait. Nũc iudici-
um eſt mũdi. nũc p̃nceps huiꝰ mũdi eijcieꝛ fo
ras. Sicut eñ xp̃s hõ ꝑ crucẽ meruit cõſtitui
iudex vniuerſoꝝ. licet h̓ ipm ei cõpeteret ꝑ ali
am viam: ſic ꝑ crucẽ meruit totalẽ ſegregatio
nẽ oĩm electoꝝ a reprobis. ac totalẽ ablatõeꝫ
oĩmode ptãtis demonũ. et reproboꝝ quã ha
bebãt ſuꝑ electos ſeu etiã eligendos: q̃ꝫuis ꝑ
ordinatõem ſapientie dei ad electoꝝ vtile ex-
ercitiũ non ſimul tota ineffectu ablata ſit Q̃ꝫ
tũ ꝟo ad effectiuã victoriã et cauſalẽ fuit tunc
vniuerſale iudiciũ mũdi: licet nõ q̃ꝫtum ad oĩ
modã executõem effectus. qꝛ ꝟo ꝑ triũphale
vexillum crucis iã facta eſt ꝯdemnatio et pro
ſtratio p̃ncipalis ducis et capitis angeloꝝ re
ꝓboꝝ: et h̓ aperte inſinuat et includit cetero-
rũ ꝓſtrationẽ: ideo de ipo capite ſub inferꝛ.
Nunc p̃nceps huiꝰ mũdi eijcieꝛ foras. Ante
eñ paſſionẽ xp̃i pctm̃ in mũdo dñabaꝛ a q̊ q̇
dẽ nullus oĩno extitit liber: xp̃o tantũmodo
ꝛ matre eius exceptis. Poſt ꝟo eiꝰ paſſioneꝫ
inumerabiles a iugo pctĩ liberati ſũt q̇ in eiꝰ
crediderũt aduentũ. Et ideo ꝑ paſſionẽ xp̃i
quodãmodo eiectus eſt ne mundo penitus
dñareꝛ ꝑ culpã. licet durante curſu p̃ntis mũ
di oĩbus etiã ſicut p̃dictum eſt ipi xp̃o. iuxꝛ qđ
xp̃s dignatus fuit dñareꝛ ꝑ penã hoc tñ dñi
um in ſcđo xp̃i aduentu amittet oĩno. cũ chri
ſtus tradiderit regnũ deo patri: oĩm malorũ
inuentoꝛ ꝓijcieꝛ irreuocabiliꝛ in profunduꝫ
inferni. ſicut et ante ꝓiectus eſt de celo irre-
uocabiliꝛ in voraginẽ huiꝰ mũdi.

Q͛ criſti crux eſt cõmunis theſaurus tam electis angelis q̃ꝫ eti am electis hominibus.

Secũdo criſti crux eſt tanq̃ꝫ cõmũe
meritũ et cõmunis theſaurus. ſcꝫ
tam angelis glorioſis q̃ꝫ etiã electi
hominibꝰ ac glorificandis. nã oẽs
theſauros diuine ſapientie meritoꝝ et ange
lice et hũane cõmunicandos nature amoro-
ſus ieſus collocauit in cruce: qđ denotaꝛ in
ſanguine agni. qui eſt theſaurus quacunqꝫ
pugna ſcꝫ et conatu a nobis ſicut et ab ange
lis acquirendus vt cũ eis glĩam ꝯſequamur
eternam. De hoc aũt agno Apoc. xiij. diciꝛ.
ꝙ agnꝰ occiſus eſt ab ab origine mũdi. Qđ q̇
dem ideo dictum eſt. Primo qꝛ paſſio chriſti
et mors in deſiderio ſicut ex p̃cedentibus pa
tuit valebat ad meritũ et glĩam ſempiternaꝫ
angeloꝝ. Scđo qꝛ ab ipo initio mũdi poſt la-

pſum primi hoĩs ꝓ nobis redimendis ordi-
natus eſt mori. Tercio qꝛ ab origine mũdi ꝑ
ſctõs eiꝰ mors cepit figuris et myſterijs p̃nũ-
ciari. vt q̃ſi in talibus figuris occiſus ſit. Jn-
ſuꝑ qꝛ ab ipo initio cepit in ſuis mẽbris occi
di: ſicut ptꝫ in Abel et caym frẽ ſuo occiſo ꝓ-
inde Math. xiij. dꝛ myſtice. Siſe eſt regnum
celoꝝ theſauro abſcondito in agro: quẽ q̇ in-
uenit hõ abſcõdit et p̃ gaudio illꝰ vadit ꝛ vẽ-
dit oĩa que hꝫ. et emit agrũ illũ. hoc quidem
celoꝝ regnũ eſt meritũ ſctiſſime crucis: q̇ oẽs
tã angelos q̃ꝫ hoĩeſ in celo regnare facit. que
ideo theſauro cõpaꝛ qꝛ oĩbꝰ glĩficandꝰ abũdã
tioꝛ eſt. hũc theſaurũ q̇ reperit ſcꝫ laborãdo
in agro virtuoſe atqꝫ moralis vite. aut p̃nſe
ſctẽ ſcꝫ in corde ſuo tanq̃ꝫ faſciculũ mirrhe. ꝛ
p̃ gaudio illꝰ vadit ꝛ vẽdit ſcꝫ ſi ſapit poſtpo
nit vniuerſa q̇ hꝫ tpaliꝛ. et emit agrũ illum vt
poſſidere valeat meritũ. i. theſaurũ cruci. vñ
Joh. j. diciꝛ. De plenitudie eꝰ oẽs accepimꝰ
ſcꝫ tã angeli taꝫ bti q̃ꝫ hoĩes btificandi. Et ad
Col. j. dꝛ. in ipo ſcꝫ xp̃o cõplacuit oẽm pleni-
tudinẽ inhabitare: ꝛ ꝑ eũ recõſiliari oĩa i ipm
pacificãs ꝑ ſanguinẽ crucis eiꝰ ſiue q̃ in terri
ſiue q̃ in celis ſũt. Ecce theſaurus crucis tam
angelis q̃ꝫ hoĩbꝰ cõmunis atqꝫ cõicatus. Et
iteꝝ ad Eph. ij. dꝛ. Jpo ſũmo lapide angula
ri xp̃o ieſu: in q̇ oĩs edificatio. ſcꝫ tã angelica
q̃ꝫ hũana creſcit. ſcꝫ in hoĩbus in tẽplũ ſctm̃ i
dñõ. in q̇ et vos edificamini in habitaculum
dei in ſpũſancto. Proinde Criſoſt. in ſermo
ne de paſſiõe dñi ait. Voluit dñs pati ſub ce
celo: nõ in tẽplo iudaico. ne putares ꝓ illa tã
tũ plebe oblatũ. et ideo foras ciuitatẽ. foras
muros: vt ſcias ſacrificiũ ee cõmune. qđ totiꝰ
terre eſt oblatio. qđ cõis eſt purificatio.

Q͛ crux xp̃i eſt cõmune gaudi um angelorum.

Tercio quidẽ crux xp̃i eſt tanq̃ꝫ cõe
gaudiũ ſcꝫ angeloꝝ ꝛ hoĩm. Et au
de h̓ ait Joh. in apocaꝛ. vbi ẽ. Et
diui vocẽ magnã d̓ celo dicẽtẽ. Nũc facta ẽ ſa
lus et ꝟtus et regnũ dei nñi et ptãs xp̃i eiꝰ. h̓
angeloꝝ vox. clamoꝛ eſt ꝯgratulatõnis et ex-
ultatõis interioris: q̇ bti angeli cõgaudebãt
glĩe dei et xp̃i ſui pati. et etiã humane ſaluati
oni. Vñ nõ ſolũ de ꝓprio bono qđ tũc ꝯſecu
ti ſꝛ gaudebãt et grãs agebãt. verũet ã de hu
mana ſalute ſanguis xp̃i merito et ſuo miſte
rio obtinenda. ꝓpterea dicũt nũc facta eſt ſa
lus ſcꝫ q̃ꝫtũ ad declinationẽ a malo. et virtuſ
q̃ꝫtũ ad opatõeꝫ boni. et regnũ q̃ꝫtũ ad ſpũs
libertatẽ. q̇ libere et abſqꝫ vlla cõtradictõne

obediat ſũmo deo. h̓ ille ſuꝑbiens angelꝰ ex
natura volebat hꝛẽ: et grãꝫ ꝑ quaꝫ deꝰ rõnali
creature obtulit glĩam ꝯtẽnebat. et q̃ꝫtũ va-
luit electã illã mltitudinẽ angeloꝝ q̇ ſe obla-
te grẽ gratos reddebãt conatus eſt impedi-
re: ſic in p̃lio p̃cedẽti dictũ ẽ. Nõ eñ eſt veriſi
mile electos angelos abſqꝫ probatõne tm̃ ac
cepiſſe p̃liũ. cũ nec hoĩes q̇ infirmiores ſũt ſi-
ne ꝓbatione pñt glĩficari. huiꝰ eñ ſaluti cuiꝰ
deꝰ eſt auctoꝛ. agnus dei xp̃s ẽ mediatoꝛ. Et
ideo ſubdit. Et ptãs xp̃i eiꝰ. Sicut eñ xp̃s ſꝫ
diuinitatẽ hꝫ dñium et ptãtẽ vniuerſalis pre
mij. ſic ſm humanitatẽ qua in cruce paſſus ẽ
et meritũ acq̇ſiuit hꝫ ptãtẽ vniuerſalis meri-
ti. Nõ eñ angelica nec humana merita ali-
qđ ponduſ eq̇litatis iuſticie hꝛẽ pñt. ad illud
premiũ infinitũ qđ eſt deus. niſi fulcianꝛ me-
rito ihũ xp̃i. qđ quidẽ ſicut rõnẽ meriti habꝫ
rõne humanitatis aſſũpte et crucis. ſic rõnẽ
infiniti hꝫ rõne ꝯiũcte diuinitatis. ac ꝑ h̓ ſm
iuſticie eq̇litatẽ infinito premio correſpondꝫ
infinitũ meritũ: infinito merito ſoluiꝛ infini-
tũ premiũ. huiꝰ ğ meriti crucis xp̃i ptãte. pri-
mũ inter angelos ſicut dictũ ẽ electi reuelati
angeli intrauerũt ad glĩam diuine fruitõnis
Et iuidentes angeli ꝓiecti ſũt in chaos eťne
damnatõnis. atqꝫ extũc preualere cepit meri
tũ cruci xp̃i ꝑ fidẽ que i ipm erat: cui humiliꝛ
ſe ſubiecerũt electi angeli ſm formã volũta-
tis dei. et h̓ q̇dem ex dictamine ſapientie dei
ꝓceſſit: vt ſicut inferiores creaturas ꝑ ſupio-
res ad ſuã participatõeꝫ deus exaltat: ſic ſu-
ꝑiores creaturas ꝑ inferiores ad ſui verã co-
gnitõnẽ humiliat. Nõne deꝰ ſic humiliat hu
manã creaturã vt ſe inſatis creaturis ſubij-
ciat ad ſalutem in ꝑceptõne ſacramẽtoꝝ et in
ceteris alijs neceſſitatibus ſuis nõ ſolũ in ſpi
ritualibꝰ ſꝫ etiã in corꝑalibꝰ. Vñ ad Rõ. viij.
dꝛ. Vanitati creatura ſubiecta eſt non volẽs
ſcꝫ ꝓpria volũtate: ſꝫ ꝓpter eũ. ſcꝫ deũ q̇ ſub-
iecit eã in ſpe. Oportuit ğ etiã ſublimes an-
gelos ꝑ inferiorẽ creaturaꝫ q̃ eſt humanitas
erudiri ad humiliandũ ſe ſub potenti manu
dei. Q̃ꝫ ſi aliq̇s obijciat quõ meritũ cruci cri-
ſti tunc angelis valebat. cũ criſtus nõdũ me
ruerat: dicat mihi et ipe quõ valebat illis hoĩ
bus qui ante aduentũ ſuũ crediderũt in ad-
uentu eius: ꝙ eccliã ſancta vere ꝛ fideliꝛ aſſe-
rit et ex h̓ intelliget quõ electis angelis meri
tũ paſſionis valebat. hanc quidẽ ſalutẽ quã
merito crucis xp̃i angeli electi aut ſcti adepti
ſũt: iam deinceps miſterijs ſuis hoĩbus ſibi
obedientibus ex eoꝝ caritate ꝓcurãt. vt me-
ritũ crucis eius cõe ſit gaudiũ electorum taꝫ

hoim etiā angeloꝝ. Vñ ad Heb. dr̃. Oēs ad
miſtratorij ſpūs ſūt. in miſteriū miſſi ꝓpt eos
q̄ hereditatē capiūt ſalutis. In oim p̄dictoꝝ
myſteriū ꝯtēplare ꝙ de duob⁹ lignis vno re=
cto et alio trāſuerſali crucif cōpaginat̃ figura
qꝛ due ſūt ſole grãtificāde nature angelica .ſ.
et hūana. vñ .iij. Reg. xvij. in myſteriuȝ dixit
illa bona vidua ad Heliā. En colligo duo li=
gna. Vidua illa rōnalis natura ē: q̄ in angel'
ſuo viduato merito virilitatis cōplementū d
bitū nō habebat. Colligunt̃ em̄ duo ligna qꝛ
in cruce ꝑ oim ꝯſūmatorē ieſū: angelica rui=
na ꝑficit̃ ⁊ humana captiuitatis liberat̃. Et in
in duob⁹ lignis crucē cōpaginātib⁹ vtraſq; fi
gurari ꝑt natā. ideo illud lignū qd̄ recta ſub-
limitate ad celū erectū eſt naturā angelicā ꝑ
figurat. que q̄dē rectitudine ſtans officioſiſſi
ma deuotōne et plenaria volūtate diuine ſb
limitati adheſit. Illud vero qd̄ tranſuerſū ē hu
manā naturā ſignat: q̄ trāſuerſa imo vt veri⁹
dicā euerſa ſtat⁹ ſui ꝑdidit equitatē. Intuere
ḡ cū q̄to ſacramento iſta duo ligna iungunt̃
In vtroq; em̄ ligno ſciſſio fit ex ꝯcauo q̄dam
⁊ ex occaſiōe vulneꝝ vnitio ⁊ iūctura ꝯponit̃
ſupceleſtes em̄ ſpūs nō veremur dicere ꝙ vul
nus acceperūt. qꝛ teſte Job. iiij. Deus in an
gelis ſuis reperit prauitatē. nc̄ q̄dē cōtēnen
da plaga cū ea reſerari optet. qꝛ non reſtituo
ſociali numero numeroſitas cadēs facta vi=
deret̃ inuanū. Inferior vero nā miſerrimi ho-
mis a plāta pedis vſq; ad verticē capitis ita
venenifera fermentatione īfecta ē: vt tō ſca=
turiens ſue putredis vermib⁹ neſciat vñ ve=
niat aut q̄ vadat. vtroq; igit̃ ſpirituū vtriſq;
vulneribus nō mediocriter hyantib⁹ facta ē
iūcturalis impſſio: q̄ xp̄o ningēte ita reſarci=
ta ē vt nihil vulnerificū videat̃ ineſſe. Jeſus
ḡ in vtriſq; ꝯfixus: illos q̄dē reintegrās nūe=
ro hos vero expurgās pctō vtroſq; cordis ca=
uilla ſui callidi⁹ nectit. et corp⁹ ꝓpriū iunctur⁹
opponit. ne ſcȝ valeat reſilire. Crux ergo iun-
git celū et terrā: et plene pacificat naturā an=
gelicā et humanā. Ex q̄ pȝ ꝙ bñdicta crux ē
firmiſſimū et indiſſolubile glutinū q̄ glutinat̃
rōnalis nā angelica ſcȝ ⁊ humana. vt ex vtriſ
q; illa ciuitas cōpleat̃. c⁹ ē ꝑticipatō in idipm.

Qꝛ crux criſti data eſt angelis ⁊ etiam hominib⁹ in exemplum

q Uarto crux xp̄i ē tanq̄ cōe exem=
plū ⁊ ſpeculū ſcȝ hoib⁹ ⁊ angel' ſan
ctis. nā ip̄a ē via ꝑ quā xp̄s ꝑuenit
ſūma celoꝝ. ⁊ h̄ exēplū oib⁹ deſide
rantib⁹ celū aſcēdere dereliqt. vñ Lu. xxiiij
dicit̃. Oportuit xp̄m pati. et ſic intrare i gliaȝ
ſuā. Et .ij. Thimo. ij. Si xp̄o cōmortui ſum⁹:
⁊ ꝯuiuem⁹. vñ Aug⁹. in li. lxxxiij. queſtionū
ait. Sapia dei hoieȝ ad exēplū ꝙ recte viuere
m⁹ ſuſcepit. Pertinet aūt ad rectā viā ea q̄ ſūt
nō metuēda nō metuere. Sūt aūt aliq̄ hoies
q̄ q̄uis morē nō timeāt. gen⁹ tñ mortl abhor
reſcūt. vt ḡ nullū gen⁹ mortl recte viuēti hoi
metuendū eēt i illi⁹ hoīs cruce oñdēdū fuit ni
hil em̄ erat int̃ oia genera mortl illo genē exe
crabili⁹ ⁊ formidabili⁹. Merito ḡ .i. Pet. ij. dr
Xp̄us ꝑ nobis paſſus ē nob relinqns exem-
plū. vt ſeq̄mur veſtigia e⁹. Nec q̄ȝ angeli ſcti
h̄ xp̄i exēplū dedignati ſūt. nā licet īmortales
a deo creati eēnt. adipleuit tñ in eis vis dilec
tiōis qd̄ nō habebat natura creatōis Tāta ei
vis diuine dilectōis i mētib⁹ coꝝ creuit ſeu fu
it: vt ꝑ glia e⁹ mori libētiſſime voluiſſent ſi eiſ
poſſibile extitiſſet. Dilectio ḡ q̄ in hoib⁹ facit
de neceſſitate vtutē. fecit in angelis de vtute
q̄ndā nccitatē. qd̄ bñ Joh. in Apoc. c. xij. no-
tat: cū de angelis ait. nō dilexerūt aias ſuas
vſq; ad morē. i. ſic deū cordialiter dilexeꝛt vt
ſibi neceſſariū eſtimarēt ꝓprie vite nō ꝑcere.
diuine dilectōis feruore. ſi dine volūtatis bñ
placitū extitiſſet. Qd̄ q̄dē deus acceptauit ab
eis. tanq̄ ſi illud ope cōpleuiſſent. Ex q̄ pȝ ꝙ
creature rōnali exēplū relinqt̃. vt ſic īmortal'
de⁹ dei. ſcȝ fili⁹ ꝑ recōſiliatōne creature rōnal'
mortalis fieri et mori dignatus ē: ſic rōnalis
creatura ſi reconſiliatori ſuo grata eſſe deſid
rat eē pata oino debet ꝓ ipſo mori ſi eſſet vo=
luntas eius.

Fructus ſecūdus ꝙ ꝓpter q̄tuor rōnes voluit xp̄s ieſus crucifigi in alto loco. Capi. ij.

ſ Ecūdus vero fructus crucl dicit̃ alti
tudo. Et de h̄ ꝓpheta ſubdit dicēſ
Et altitudo ei⁹ nimia. Et merito qꝛ
altitudo deitatis. i. altiſſim⁹ altiſſi=
mi dei filius. et glioſus virginalis vteri fru=
ctus. dñs iheſus xp̄s in ea pependit. ſi ꝓ no-
ſtra redemptōe in illa mori dignatuſ eſt. ꝓpt
quadruplicem em̄ cauſam ad literā ac myſti=
ce crucem ſuam domin⁹ noſter ieſus xp̄s vo=
luit eſſe altam. Primo vt ab omnibus meli⁹
videat̃. ſcd̄o vt affectuoſi⁹ inquirat̃. tercio vt
ab oibus timeat̃. quarto vt indignis occulte
tur. Primo quidē vt ab oibus melius videat̃
ac ꝑ hoc nemo ꝑ ignorantiā excuſaret̃. qd̄ in
telligens eccleſia ꝑ ꝯſuetudine habet in eccle
ſijs crucifixū ponere in ſublimi. et crucem eti
am pōit ſuꝑ ſacrata et eccleſiaſtica loca. Pro=

inde Math. v. dñs ait. Neq; accēdūt lucer=
nā ⁊ ponūt eaȝ ſb modio. ſ; ſuꝑ cādelabrū: vt
luceat oibus q̄ in domo ſūt. Lucerna q̄dē ar
dens ꝑ caritatē: et lucēs ꝑ veritatē eſt dñs ie-
ſus xp̄s. Nā ſicut lucerna hȝ teſtā bombicē ⁊
oleū ex quib⁹ lumē ardens refulget: ſic ⁊ xp̄i
corꝑe aīa et diuinitate xp̄s in vita ſua ad illūi
nandū et inflāmandū fulgebat. vñ Joh. viij
de ſe ait dicēs. Ego ſū lux mūdi ſcȝ pn̄tis ſcli
inq̄tū ſū hō vel inq̄tū de⁹ ⁊ hō ſuȝ. lux ſū mū
di. i. hois. qꝛ ſol⁹ poſſū tenebras de aīa effu=
gare. Et ſubdit. Qui ſequit̃ me in cruce ſcȝ ꝑ
fideȝ formatā: nō ambulat in tenebris igno=
rantie neq; culpe ⁊ ꝑ ꝯſequens nō veniet ad
tenebras gehēne. q̄ t̄min⁹ ſt̄ p̄dictaꝝ tenebra
rū. Ideo Math. viij. vocat eas dñs tenebraſ
exteriores. i. vltimas. Merito ḡ voluit criſt⁹
crucē ſuam eē in alto loco: vt ꝑ eam totū vni-
uerſū illuiaret et inflāmaret. Nā ꝑ crucē pate
facta eſt veritas ardēs ꝯtra tenebras ignorā
tie: acq̄ſita eſt grā ꝯtra tenebras culpe. ⁊ pro=
miſſa eſt glia ꝯtra tenebras gehēne Ideo do
min⁹ ſubdit. Sed habebit lumē vite. i. qd̄ eſt
vitale et ducit ad vitā: qꝛ lumē crucis ducit ꝑ
caritatē ad gliaȝ ſempiternā. Ideo ꝓph̄a ad
crucē ait. Apud te eſt fons vite ſcȝ dñſ noſter
ieſus xp̄s: et in luie tuo videbim⁹ lumē. Scri
bit̃ em̄ in li. de mixtionib⁹ elementoꝝ ꝙ ſi int̃
fector videret illū quē interemit: ſtatim vul=
nera interfecti emanāt ſanguinē. Ita ſilr̄ ſi d
uotionis oculis intueamur xp̄m quē nō ſo=
lū ꝑ originalia pctā ſ; ꝑ ſcelera mlt̄a occidim⁹
ſentiem⁹ ex eo recentē emanare ſanguineȝ ꝑ
ci⁹ paſſiōis cōpaſſionem: Erige ḡ oculos ani
ma mea ad fontē ardētis lucis: vt tepiditaſ ⁊
ignorantia tua in cruce ieſu caleſcat ⁊ illuſtre
tur. Si q̄d etiā aduerſi patimur ſi ꝑſecutōes
ſi detractōes. ſi infirmitates et paſſiōes: ſeq̄=
mur ꝯſiliū apl̄i ad Heb. xij. dicentis. Aſpiciē
tes in auctorē fidei ⁊ ꝯſūmatorē ihm. ꝑ patiē
tiā curramus ad ꝓpoſitū nobiſ certamē. q̄ ꝓ
poſito ſibi gaudio ſuſcepit crucem: ꝯfuſione
ꝯtempta. Scd̄a rō vt affectuoſi⁹ inquirat̃ ⁊
diligat̃. ſuaui⁹ guſtat̃ bonū qd̄ cū labore acq̄
ſitū ē: et ſic ecōtra vertit̃ in faſtidiū qd̄ facile i
uenit̃. Sicē em̄ ex reflectōe radioꝝ ſolis i ſpe=
culo ꝯcauo faciliter in pāno incēdit̃ ignis: ſic
ex reflectōe humane intelligentie in ſpeculū
crucis ꝯſiderādo q̄tū dilexit nos de⁹. accen=
dit̃ ignis diuini amoris in ei⁹ affectōne. vnd
ad Rō. v. hortat̃ apl̄s dicens. Cōmendat au
tē ſuā caritatē deus in nobis. qm̄ cuȝ adhuc
pctōres eſſem⁹ ſm tp̄s. xp̄s ꝑ nobis mortu⁹
eſt. Ad h̄ ſiquidē ꝯſiderandū vt humana af
fectio ad amorē dñi inflāmet̃: etiā hortat̃ ſpi
ritus veritatis et caritatis. Deuterō. xxviij
dicens de ſctiſſima cruce. erit vita tua. i. ſctiſ=
ſima crux q̄ eſt aīe vita. q̄ſi pendens ante te.
Ex hac ꝯſideratōne ꝑ conatū ⁊ feruorē: aſcē
dit affectus ad ſaporē et guſtū myſterij crucl
Vñ talis aīa feruēs ꝑ deſideriū ait illd̄ Cañ.
vij. Dixi aſcendā in palmā ⁊ apprehēdā fru=
ctus ei⁹. Ad h̄ quidē maxie h̄ tp̄e quilibet co-
nari debet ꝑ carnaliū voluptatū abſciſioneȝ
vñ Aug⁹ in ſermone. xl. ait. Congruit nr̄e de
uotioni vt q̄ dñi crucifixi paſſionē celebratu=
ri ſum⁹. reꝑmendarū paſſionū carnalium ac
voluptatū crucē nobiſip̄is faciam⁹ Tercia
vero rō vt ab oib⁹ timeat̃. Altus ſiquidē in cru
ce pendere voluit criſtus: tanq̄ excellus dñſ
in throno iudiciario ſedēs et timorē indicēs
rōnali nature: vñ pſ̄. inqt. Quis ſicut dñs d
us noſter q̄ in altis habitat. vñ Eccl's. v. dicit̃
excelſo ſcȝ dyabolo excelſior eſt ſcȝ ali⁹ dyabo
lus: et ſuꝑ hos q̄ȝ eminētiores ſūt alij ſcȝ an=
geli boni. Inſuꝑ vniuerſe terre rex. i. dñs ie
ſus: ſedens in throno crucis imperat ſeruiē=
ti. vñ Apoc. xv. Stupentes angeli de myſte=
rio crucis aiūt. Magna et mirabilia ſt̄ opera
tua dñe de⁹ oipotēs. iuſte et vere ſunt vie tue
dñe: rex ſctōꝝ vel ſecl'oꝝ. Quis nō timebit te
dñe. Opa quidē dei primo ſunt magna ꝑ po
tentiā: pſ̄. atteſtante. Oia quecūq; voluit de
us fecit in celo ⁊ in terra: in mari et in oib⁹ ab
yſſis. Scd̄o ſunt mirabilia ꝑ ſapiētiā: q̄ cūcta
ſicut vult diſponit qꝛ dr̃ Sap. viij. Diſponit
oia ſuauiter. Tercio ſunt iuſta ꝑ equitatē. qꝛ
oēm ineq̄litatē ab eis excludit. Quarto ſūt ve
ra ꝑ miſc̄diaȝ. q̄ in ſe ſperātib⁹ ſꝑ aſſiſtit. De
his vero duob⁹ ait ꝓpheta. Rectus eſt domin⁹
deus noſter. et h̄ quo ad quartū. et nō eſt in
iquitas in eo. et hoc quo ad terciū. hec ſiqui
dem patēt maxie in myſterio crucis. Pri=
mo em̄ quid potenti⁹ q̄ȝ mortale et īmortale
idem facere atq; duo maxime diſtantia i vni
us ꝑſone ſimplicitatē ſine cōpoſitiōe copu=
lare. Scd̄o quid ſapienti⁹ q̄ȝ viaȝ humane re
demptionis et paſſionis inuenire. que impoſ=
ſibilis erat ex parte creature que non ſufficie
ebat paciendo ad redimendū. et impoſſibil'
erat ex pte creatoris qui inabilis erat ad pa=
tiendū et ad moriendū. Tercio que iuſticia ri
gidior q̄ȝ ne iniuſticia multa eſſet iuſtū dei fi=
liuȝ ſuſpendio crucis tradere. Quarto etiaȝ
que miſc̄dia leuior q̄ȝ vt ſeruis ꝑceret ꝓpriuȝ
filiū affligeret. ideo merito timend⁹ eſt. vnde
ſubdit̃. Quis nō timebit te dñe ſcȝ ſtantē in
altiſſimo throno crucis tanq̄ iudicē viuoruȝ

et moꝛtuoꝝ. vñ Joh. iij. dꝛ. Sic deus dilexit
mundũ vt filiũ nõ ſeruũ ſuũ ſ vnigenitũ. nõ
de multis vnũ daret nõ cõmutaret: daret vñ
ꝙ nõ ad vitã ſ ad moꝛtẽ p ſuppliciũ crucis.
Quarta ꝟo rõ vt indignis occultet impoſſi-
bile eſt eñ ꝑuenire ad acqſitionẽ cuiuſcunqꝫ
luis vel ꝟtutis. aut diuini guſtus ſeu ſenſus
et grẽ ſingularis. imo ad ei⁹ q̃lccũqꝫ initiũ: ni
ſi ꝓcedat magna ꝛ fidelis eſtimatio ꝛ admira
tio altitudis eius. Res eñ ꝑuipenſa nõ mul-
tũ curat nec vnquã cõtemptoꝛib⁹ largit deus
bona ſpũalia atqꝫ nobilia: ꝯtemnẽs eñ ſũme
abijcit ea ꝛ ſe elongat ab eis. Ac ecõtra habe
re reuerẽtez admirationẽ et eſtimationez di-
uinaliũ rerũ atqꝫ myſterioꝝ ꝛ ſacramentoꝛuꝫ
dei. maximũ pꝛeſtat aditũ ad intelligentiã co
gnitionẽ atqꝫ ſenſus eoꝝ. Inter h aũt maxiꝫ
eſt myſteriũ crucis: ꝯtemptoꝛibus et elatis i-
fidelib⁹ ꝛ indignis iuſto dei iudicio occultatũ
Ideo. j. Coꝝ. j. Verbũ aũt crucis ꝑeuntibus
ſtulticia ẽ: his aũt q ſalui fiũt. i. nobis ꝟtus dĩ
eſt. Et ſubdit. Judei ſignũ petũt. ꝛ greci ſapi
entiã querũt. nos aũt pdicam⁹ xp̃m crucifixũ
iudeis qdẽ ſcandalũ: gentib⁹ ſtulticiam. ip̃is
aũt vocatis iudeis atqꝫ grecis dei virtutez et
dei ſapientiã. qꝛ qđ ſtultũ eſt dei ſic̃ myſteriuꝫ
crucis: ſapienti⁹ eſt hoĩbus. Pꝛoinde Joh. ix.
dñs ait. In iudiciũ ego in mũdũ hũc veni: vt
q nõ vidẽt videãt. ꝛ q vidẽt ceci fiant.

Fructus terci⁹ ꝙ p quatuoꝛ fu it ꝛ eſt magna glorioſa crux chꝛi ſti. Capitulum. iij.

t
Ercius ꝟo fructus crucis ẽ magni
tudo. vñ ait ꝓpheta. Et magna ar
boꝛ. Propter q̃tuoꝛ ꝟo crux dicit
arboꝛ magna. Pꝛimo ꝓpter magnitudinem
obpꝛobꝛij. ſcđo ꝓpter magnitudinẽ oppoſi-
ti. tercio ꝓpter magnitudinẽ myſterij. q̃rto ꝓ
pter magnitudinẽ ſigni. Pꝛima rõ ꝓpter
magnitudinẽ obpꝛobꝛij: q nullũ vili⁹ et igno
bilius. Sicut eñ Aug⁹ ſuꝑius ait. Nihil erat
inter oĩa genera moꝛtis illo genere execrabi-
li⁹ ꝛ foꝛmidabili⁹ patibulo crucis. Pꝛoinde
Sap̃. ij. ex aĩo dixerũt iudei impij: ꝯtra criſtũ
moꝛte turpiſſima ꝯdẽnem⁹ eũ. Merito igitur
Jerony. ait in quadã ep̃la. Dei fili⁹ ſuſtinuit
ignominiã crucis. et tu hĩõs putas q felicita-
te hui⁹ ſeculi et delitijs ꝑfruunt. nõ tñ cõfun-
debat xp̃s ĩcoꝛde ſuo ꝓpt tale obpꝛobꝛiũ ꝛ cõ
fuſionẽ. Unde in ꝑſona dñi ad patrẽ loq̃tur
ꝓpheta dicẽs. Obumbꝛaſti ſuꝑ caput meũ in
die belli. Qđ expõnẽs Caſſiodoꝛ⁹ ait. Xp̃us ĩ
die crucifixionis ſue ſic obumbꝛatus atqꝫ de
fenſus eſt. vt nec anim⁹ ei⁹ ꝯfuſionẽ aliquam
pateret nec caro ei⁹ coꝛruptionis iniuriaꝫ ſu
ſtineret. Bñ igit diffinita eſt paſſio dñi dies
belli. qñ ſcꝫ a dyabolo victo infernoꝝ clauſtri
diſruptis captiui liberati ſunt. Scđa ratio
ꝓpter magnitudinẽ oppoſiti q nihil glorioſi⁹
Sicut eñ crux criſti añ paſſionẽ hoĩbus erat
obpꝛobꝛioſa: ſic p⁹ paſſionẽ ei⁹ facta ẽ fideli-
bus glĩoſa. Unđ aug⁹ ait. Magna crucis di
gnitas: q patibulũ latronũ tranſit ad frõtes
impatoꝝ. Vñ Criſoſt. ait. Ubi crux honoꝛat
reges dyademata deponẽtes aſſumũt crucẽ
in purpuris in dyademati b⁹ in armis. in mẽ
ſa ſacrata vbiqꝫ terraꝝ emicat. Ideo ad Gal.
vj. ait ap̃lus. Mihi aũt abſit glĩari niſi ĩ cru-
ce dñi noſtri ieſu chꝛiſti: p quẽ mihi mundus
crucifixus eſt ꝛ ego mũdo. Qđ exponẽs Au
guſt. ait. Crucẽ vt in ea glĩemur dñs ſuo ge-
ſtans humero ꝓ ꝟga regni nobis cõmenda
uit: quod eſt grande ludibꝛiũ impijs: ꝛ gran
de myſteriũ eſt pijs. vbi mũdi Phs erubuit.
ibi ap̃ls theſauꝝ reꝑerit. Tercia rõ ꝓpt ma-
gnitudinẽ myſterij q nullũ ꝓfundi⁹. nã ꝛ ip̃a
figura crucis. q ſola inter figuras rectilinias
poteſt itra ſe totã circuli ſupficiẽ claudere: ap
te mõſtrat. quod admirandũ myſteriũ cruci
in ſe claudit et ꝯcludit: totũ ambitũ gratie. et
totũ oꝛbẽ gloꝛificatõis nature. hinc Lu. xviij
ſcriptũ eſt ꝙ aſſumpſit ieſus duodecim ap̃los
ſuos et ait illis. Ecce aſcẽdim⁹ hieroſolimã et
ꝯſũmabunt oĩa que ſcripta ſunt p ꝓphetas
de filio hoĩs: tradet eñ gentib⁹ et illudet. fla
gellabit et ꝯſpuet: et poſtqꝫ flagellauerint oc
cident eum. In his ſiquidẽ verbis patꝫ ma-
gnitudo paſſionis myſterij et etiã crucis xp̃i
qꝛ ip̃a ẽ ꝯſũmatio totius reuelatõis ꝓphetice
Omnes eñ ꝓphete pꝛincipalez habuerunt
reſpectũ ad pꝛeſentiaꝫ xp̃i ſm triplicem ei⁹ di
gnitatẽ. ſcꝫ regni. magiſterij ꝛ ſacerdocij. Et
ſm ei⁹ triplicẽ pfectionẽ. ſcꝫ virtutis veritat:
et bonitatis. ſm qđ Eſa. xxxiij. dꝛ. Dñs eniꝫ
iudex nr̃ dñs legifer nr̃. dñs rex noſter. ipſe
veniet et ſaluabit nos. Pꝛimo ſm ꝙ eſt rex re
git nos p p̃cepta et iudicia. ſcđo ſm ꝙ eſt ma-
giſter: erudit nos p myſteria et exempla. ter
cio ſm ꝙ eſt ſacerdos: ſanctificat nos p ſacri-
ficia et ſacramenta. Quoniã igit hec ſex pfe-
cte ſunt conſumata in cruce. ideo ait dñs vt
ſupꝛa conſũmabuntur ꝛc̃. Nam p criſti paſſi
onem pꝛimo conſũmata ſun pꝛecepta: ꝓpter
nimi cãaritatem que finis pꝛecepti eſt. j. Thi
mo. j. Et iterum pš. ait. Omnis conſumma-
tionis vidi finem: latũ mandatum tuum ni-
mis. ſcꝫ o ſancte pater quod feciſti filio tuo. ſ.

ꝙ moꝛeret in cruce. Scđo ꝯſũmata ſunt iudi
cia ꝓpter nimiã ſeueritatẽ quaꝫ habuit ad ſe
ip̃m. Unde Eſa. x. Cõſũmatio abbꝛeuiata in
undabit iuſticiã. Conſũmationẽ et abbꝛeuia
tionem faciet dñs de⁹ exercituũ in medio oĩs
terre. Tercio ꝯſũmata ſũt myſteria Apoc. x.
In diebus vocis ſeptimi angeli ꝯſũmabitur
myſteriũ dei. ſicuti euangelizauit p ſeruos ſu
os ꝓphetas. Quarto ꝯſũmata ſũt exempla
vñ ad Hebꝛ. ij. Decebat eũ ꝓpter quẽ oĩa q
multos filios adduxerat in glĩam: auctoꝛem
ſalutis eoꝝ p paſſionẽ ꝯſũmari. Quinto cõ
ſũmata ſunt ſacrificia ad Heb. x. Una oblati
one ꝯſũmauit in ſempiternum ſanctificatos
Sexto ꝯſũmata ſunt ſacramẽta ad Heb. viij
Conſũmabo ſup domũ dauid et ſup domuꝫ
iuda teſtamentũ nouuꝫ. ꝛ hoc teſtamentum
conſũmatũ eſt in ſanguine crucis xp̃i. Pꝛoin
de pendens xp̃us in cruce Joh. xix. ait. Cõ-
ſũmatũ eſt quod ptinet ad myſterium crucis
Quarto ꝓpter magnitudinẽ ſigni: quo ni
hil meli⁹ ꝛ pulcrius: hoc ſiquidẽ ſigno ſanctiſ
ſime crucis ſignant in mentis fronte oẽs ele
cti: et in celis gloꝛificandi. In cui⁹ myſterium
in baptiſmate a ſacerdote diſpenſante meri-
tuꝫ criſti paſſi et ſanguine eius in fronte cru-
cis ſignaculo ꝯſignamur. nec tale ſignaculũ
ab anima mouet niſi p moꝛtalem culpaꝫ. ſed
p veram penitentiã reſtaurat. Pꝛoinde dicit
Apoca. vij. Uidi alterũ angelũ aſcendentez
ab oꝛtu ſolis: habentem ſignũ dei viui. et cla
mauit quatuoꝛ angelis quib⁹ datuꝫ eſt noce
re terre et mari dicens. Nolite nocere terre ꝛ
mari neqꝫ arboꝛib⁹: quoaduſqꝫ ſignem⁹ ſer-
uos dei in frontibus eoꝝ. Ut igit intelligas
magnitudinẽ huius ſigni: conſidera hic tria
a Johãne myſtice demõſtrata. Pꝛimo ſignã-
tem. ſcđo ſignũ. tercio ꝟo ſignatos. Pꝛimo
ꝯſidera ſignantez qui eſt xp̃s. vñ ſubdit. Ui-
di alterũ angelum aſcendentez ab oꝛtu ſolis
Merito eñ xp̃s angelus vocat. cum dei pa
tris fuerit nuncius. in hunc mundũ ad ſalu-
tem hoĩm miſſus. Vñ Joh. viij. ip̃e ait. Ego
ex deo ꝓceſſi et veni neqꝫ eñ a meip̃o veni: ſ
ille me miſit. Qui quidem ab oꝛtu ſolis aſcen
dit: qñ p diuinã ſapientiaꝫ in myſterio crucis
abſconditam cognitus eſt dei filius patri cõ-
ſubſtantialis in natura et in omĩ potentia co
equalis. Secũdo ſubdit ſignũ. Unde ſb-
iungit habentem ſignum dei viui. Quid p h
ſignũ niſi ſanctiſſima crux: p quam ip̃e apud
deum patrem ꝓ nobis mereri dignatus eſt.
Ex quo ptꝫ. ꝙ p ſui pticipationẽ ſignat ieſus
oẽs electos a repꝛobis p crucis ſignaculũ
cos diſtinguens. Et de talibus ab eo cogni-
tis et ſignatis. Loquitur dñs Joh. x. dicens
Ego ſuꝫ paſtoꝛ bonus. et cognoſco oues me
as. ſcꝫ p appꝛobationem. et cognoſcunt me
mee. vnde ap̃ls ait. ij. Thimo. j. Nouit dñs
qui ſunt eius. Inſup qꝛ per peccatũ moꝛtale
hoc ſignum delet. et in vera ꝯfeſſione reſtau
rat ſicut dictũ eſt. Propterea ꝯfeſſoꝛ peniten
tem abſoluens ſignat atqꝫ ſignare debet ſig-
culo ſancte crucis in myſteriũ et in pſona cri-
ſti amotũ ſignũ refoꝛmat. dũ iterũ illi partici
pat meritum crucis eius. In cui⁹ figura Eze
chiel. ix. p̃cipit officio ſacerdotali. ſigna thau
ſup frontes viroꝝ gementiũ ſup cunctis am-
monitionibus que fiunt. i. facte ſunt ab eis.
Tercio ꝯſidera ſignatos vel ſignãdos. vn
de ſubdit. Et clamauit quatuoꝛ angelis. i. oĩ-
bus demonibus imperauit quib⁹ datum eſt
nocere terre et mari. i. in ꝓſperitate et aduer
ſitate dicens. Nolite nocere terre et mari. id
non habeatis ptãtez illos facere ruere ĩ moꝛ-
tale p ꝓſpera et aduerſa. nec arboꝛibus. id ẽ
viris pfectis et cõtemplatiuis. quoaduſqꝫ ſi-
gnemus ſeruos dei in frontibus eoꝝ. ſcꝫ cõ-
municando eis meritũ crucis mee. hoc eſt il-
lud ſignum de quo. ij. Coꝝ. j. ap̃lus ait. Sig
nauit nos deus et dedit pignus ſpiritus ĩ coꝛ
dibus noſtris: quod eſt ꝯſcientia bona. Un-
ꝓpheta ait pš. iiij: Signatũ eſt ſup nos lumẽ
vultus tui dñe. Unde Caſſiođ. exponens p̃-
dictũ ꝓphete verbum ait. Crux eſt humilium
inuicta tuitio. ſupboꝛuꝫ deiectio. victoꝛia cri
ſti pditio dyaboli. ĩfernoꝝ deſtꝛucio. celeſtiũ
ꝯfirmatio. moꝛs ĩfideliũ vita iuſtoꝝ. vult⁹ ḡ dĩ
ẽ ip̃a crux xp̃i. c⁹ ſig̃culũ ip̃rimit nob ĩ bapti-
ſmate: et refoꝛmat in ſacerdotis abſolutõne
tamen quotidie imꝑimere debemus in coꝛ
de. Unde legens euangeliũ criſti. crucem fa
cit ſup libꝛum. in fronte oꝛe et pectoꝛe. quaſi
dicat. Hic eſt liber crucifixi. crucifixũ nõ eru-
beſco: crucifixũ pꝛedico: crucifixum firmiter
credo. ſed et audiẽtes ſignantes ſeipſos ip̃m
legẽtẽ euãgeliũ pꝛedicto modo in triplici cru
ce imitari debent. Et quia ex tali deuota ſig-
tione homo ſpiritualiter delectat. Ideo pš.
ſubdit dicens. Dediſti leticiam in coꝛde meo
ſcꝫ non extra in vanis: quia omĩs gloꝛia eius
abintus. Ad hoc quidem Aug⁹. in ſermone
de paſſione ait. Crux criſti nobis cauſa beati
tudinis eſt. hec nos liberauit a cecitate erro-
ris. hec a tenebꝛis reddidit lucẽ. Luci h alie-
nos deo cõiunxit. longe conſtitutos pꝛoxi-
mos pꝛeſentauit. hec pegrinantes ciues pꝛe
ſentauit ac oſtendit. hec diſcoꝛdie amputa-

tio eſt. hec pacis firmamentū. hec donorum
oīm habundans largitio.

Articulus ſcd̄s tercie partis dn̄i ce paſſionis de tribus alijs fructibus ligni vite.

ſ Ecūdo ponam⁹ tres alios fructuſ
crucis ieſu criſti.

Quartus fruct⁹ de q̄druplici fortitudine crucis criſti. p quam oīa ſupauit. Capi. j.

Rimus fructus dicit̄ fortitudo vñ
p Dañ. ait. Et fortis erat arbor. In
cruce em̄ xp̄s affixus fortitudinez
ſuā nō manifeſte oſtendit ſ ſapiē=
tiſſime occultauit. Vñ nec in paſſiōe ſua mi=
racula fecit. non ideo q2 nō potuit cū ſp oīpo
tēs eſſz: ſ q2 noluit. vñ ſic d2 in cātico Abacuc
iij. Ibi abſcōdita eſt fortitudo ei⁹: nō q̄dē p=
dita ſic dictū eſt. Et licet fortitudo criſti nō ap
parēt patēter tūc. tñ fortitudinē ſuā p crucez
mirifice mōſtrauit. vñ pph̄a inq̄t ibi. ſcz i cru
ce vbi abſcōdita eſt fortitudo ꝯfregit potēti=
as arcū. ſcutū. gladiū et bellū. In quib⁹ mirā
dis verbis oñdit pph̄eta q xp̄s q̄tuor cū vir
tutib⁹ oſtenſis in cruce: de q̄tuor nobis ꝯtra=
rijs triūphauit. vñ Berñ. ſup: Can̄ ſermone
lxv. dicit q xp̄s in paſſiōe paciētiā exhibz. hu
militatē cōmēdat. obediētiaz adimplet. cari=
tatē pficit. His v̄tutū generib⁹ q̄tuor cornua
crucis ornant̄. et eſt ſupeminēs ps caritas. a
dextris obediētia. a ſiniſtris paciētia. In p=
fundo v̄o crucis ē radix oīm virtutū. ſcz hūi=
litas. his q̄tuor virtutib⁹ ꝯfregit ⁊ vicit xp̄us
q̄tuor potētias. q̄ nobis valde aduerſabant̄
ſcz dyabolū pctm̄ padiſū et infernū. Prio eiz
cū dextro cornu crucis p obediētiam ꝯfregit
potentiā dyaboli Scd̄o cū ſiniſtro cornu per
paciētiā ꝯfregit peccatū. Tercio cū ſublimi
crucis cornu p caritatē. ſcz nobis pandit pa=
diſum. Quarto p infimū cornu. ſcz p humili
tatē ꝯfregit potētiā herebi ſeu inferni. Et ſic
quatuor victorias in cruce ⁊ cū cruce adept⁹
eſt xp̄s p quatuor ſuas virtutes.

Prima criſti victoria p obedientiam vicit dyabolum.

Rimo cū dextro cruci cornu p ob
p edientiā ꝯfregit potētiaz dyaboli
q̄ in arcu a pſalmiſta figurat̄ cū ait
ait: ibi ꝯfregit potētias arcū. Ar=
cus em̄ crux xp̄i ē ad mortē xp̄i a dyabolo mī
ripl̄r tenſus. cui⁹ ſagitte fuerūt oēs xp̄o infli=
cte ꝯtumelie. deriſiones blaſphemie. flagella
illuſiōes et pene. que oīa xp̄s ꝯfregit: qñ pro
pris obediēna paciēter oīa tolerauit. vñ pro
pheta ait. Arcus eoꝝ ꝯfringat̄. Et ad Rō. v.
apl̄s in fine ait. Sicē em̄ p in obediētiā vnius
hois pctōres ꝯſtituti ſūt multi. ita ⁊ p vni⁹ ob
ediētiā iuſti ꝯſtituunt̄ mlti. Et puerb. xxj. in
fine Salomon ait. Vir obediēs loquet̄ victo
rias vñ apl̄s ait ad Phil. ij. q ib̄s hūiliauit ſe
metip̄m fact⁹ obediēs vſq ad mortē mortem
aūt crucis. vt quēadmodū hō a dyabolo p in
obiaz decept⁹ ⁊ deuict⁹ ē: ita hō xp̄s. ſcz p obe
diētiā dyabolū ſupauit. Et ſic hō Adam pec=
cādo meruit mortē: ita hō criſt⁹ moriēdo de=
strueret mortē. Dicam⁹ g̃ cū aplo. j. Coꝝ. xv.
Deo gr̄as q̄ dedit nobis victoriā p dn̄m no=
ſtrū ih̄m xp̄m. q̄ mortu⁹ ē p nobis. Inſuper
pctōꝝ nr̄oꝝ cyrographū q̄ ſathanas gl̄iabat̄
iuridice poſſidere fuit in xp̄i ſacratiſſima car=
ne totali laceratōe ꝯuulſū. Vt q2 inocēti car=
ni clauis duriſſimis voluit ſatelles impi⁹ ſcri=
bere penā mortl. ipo diuinitatiſ aculeo ſb car
ne latente. ⁊ ipe ꝯfigeret̄ hoſtis. ⁊ extraheret̄
de impijſſimis manib⁹ ei⁹ q̄libet xp̄i fidelis ab
oī expurgat⁹ reatu. Vñ apl̄s ad Coll. ij. ait.
Delens qd̄ aduerſū nos erat cyrographū d=
creti. i. man⁹ inſcriptionē ſeu cautionē quod
erat ꝯtrartū nobis ip̄m tollit d medio affigēſ
illō cruci expoliās pncipat⁹ ⁊ ptātes. traduxit
ꝯfident̄. palā triūphās illos in ſemetipo. Se=
cūdū em̄ gloſā. et Alexan. d hal decretū dicit̄
diuinū p̄ceptū: qd̄ datū fuit Ade. de lig̃ ſcien
tie boni ⁊ mali ne cōmedas hui⁹ p̄cepti viola
ti cyrographū. i. memoriā et inſcriptionē de
leuit deus: qñ peccatū pmi parentis p chriſti
ſanguinem aboleuit.

Secūdo xp̄i victoria p paciētiam vicit peccatum.

Ecundo cū ſiniſtro crucis cornu p
ſ paciaz ꝯfregit pctm̄ illd qd̄ p nob
i cruce affigēs fact⁹ p nob ille ma
gn⁹ pctōr. De q̄ Luc. v. d2. Gaudi
um ē angelis dei ſup vno pctōre pniaz agen
te. In cui⁹ q̄dē victorie ſignū ſuggerēte illa i
pia natōne illū de cruce deſcēdere ac dicente
Math. xxvij. Si fili⁹ dei es deſcēde de cruce.
deſcēdere noluit ſ pſeuerās in ea d pctō nr̄o
moriēs triūphauit. Si em̄ deſcēdiſſet d cru=
ce. videt̄ a pctō deuict⁹ i pacia pene. ⁊ tūc qui
dē ꝯfregit ſcutū p qd̄ pctm̄ ſigt̄. Ois ei mor=
talis culpa ſcutū qd̄dā ē dyaboli. ne de men
tib⁹ hoim expellat̄: ⁊ his ſcutl ptegebat̄ dya=
bol⁹ añ xp̄i aduentū: ne de mūdo p ſctōs pro

phetas eijceret̄. vñ Iob. xlj. de dyaboli tora
ce d2. Corp⁹ e⁹. i. oīs mltitudo repboꝝ q̄i ſcu
ta fuſilia. cōpactū ſquamis. ſeſe pmēb⁹ vna
alteri iūgit̄: vt nec ſpiraculū incedē p eas poſ
ſet. vna alteri adhēbit et tenētes ſe neq̄q ſe=
pabunt̄. In qb⁹ v̄bis myſtice demōſtrat̄ ro=
bur ⁊ fortitudo crucis: et fortitudo pcti. vnd
dyabol⁹ antiqu⁹ regnabat i mūdo: q̄s cā bre=
uitatis diſtinguē p̄termitto. Hoc ſiquidē ſcu
tū xp̄s in cruce ꝯfregit: p paſſionē et mortem
Vnde alibi pph̄eta ait. Arcū ꝯteret et ꝯfrin=
get arma: ⁊ ſcuta. i. pctā cōburet igni. p igne
more grecoꝝ h̄ eſt cū ſua paſſiōe ſctiſſima fer=
uida ⁊ ignita. Ideo dicere poſſum⁹ q ſeptem
ſcuta. i. ſeptem pctā mortalia h̄ igne cōbuſſit
Prio ſupbiā capitl inclinatōe. p quā videbat̄
tytulū crucis fugē: in q̄ ſcriptū erat rex iudeo
rū. Scd̄o inuidiā brachioꝝ extenſione. q̄i ſcz
ad amplexū. Tercio auariciā mr̄oꝝ erogati=
one q̄ in paſſione largit⁹ erat. vnd Berñ. ait
Diſce xp̄iane q̄tū debes deū diligere. q̄ de=
dit nobis carnē ſuā in cibū. ſanguinē ſuuz in
potū. aiam ſuā in p̄ciū. aquā laterl in lauacꝝ
veſtē crucifixoribus. corpus diſcipulis mr̄ez
q ſuā Iohi. q̄rto accidiā ad paſſionē feſtinati
one. q̄nto irā molli rñſione. ſexto gulā aceti ⁊
fellis potatōe ſeptio luxuriā laterl vulnĕatōe

Terciavictoria xp̄i p caritatez vicit paradiſum.

t Ercio cū ſublimi cornu crucis per
caritatē deuicit ⁊ ap ruit padiſuz
p gladiū myſtice denotatū. Ad cu=
ius intelligētiā aduertendū ē: q ſic ptz Geñ.
iij. Iubēte deo adā expulſo de padiſo. padiſi
aditus ē p tria ꝯcluſus. Prio p cherubin quē
ſtatuit dñs ad ianuā padiſi. ſcd̄o p flāmeū gla
diū. tercio p gladiū v̄ſatilē. Qd̄ ei p terreſtrē
illā padiſum celum empirreū ſignificat̄. in il=
lō q̄dē ne q̄ſq hoiz ingrederet̄ obſtabāt tria
Primū ex pte ſciētie. ſcd̄m ex pte volūtatl. ter
ciū ex pte facultatis. q2 ad ingrediēdū illō ñ
ſufficiebat hūana intelligētia. neq volūtas.
neq etiā facultas. Primū ex pte intelligē=
tie. q2 añ dñi paſſionē neſciebat hō aditū pa=
diſi. ppterea cherubin q̄ pleitudo ſciētie dei
iterptat̄ aditū padiſi p̄pediebat ſcz diuidēdo
intellectū ab intelligētia. Scd̄m ex pte volun
tatl: q2 ſufficiēti caritate nō ardebat. Hic ē au
tē flāme⁹ gladi⁹ diuidēs a caritate volūtatem
Terciū ē ex pte facultatl. q̄ ſcz ad celū efficaci
ter ꝯdeſcēdē nō valebat: ⁊ h̄ ē gladi⁹ verſatil
diuidēs efficatiā a facultate. xp̄us g̃ p crucis
tropheū gladiū amouit et paradiſi aditū re=
ſerauit: atq terra hereditatis nr̄e deptita p
peccatū taz originale q̄ actuale. Iure belli at
q triūphalis amoris crucis nob captiuis rd
dita ē. In horum itaq ſignū et myſteriuz ad
paradiſum terreſtrē ſanctos de inferno d du
ctos iam diuina viſione beatos in reſurrecti
onis die xp̄s credit̄ deduxiſſe. Proinde apo
ca. iiij. Iohes ait. Oſtiū apertum eſt in celo
His etiaz concordat Alexan. de halis. in. iiij.
De hoc apl̄s ad Heb. ix: Criſtus aſſiſtēs pon
tifex futuroꝝ bonoꝝ. Sequit̄ p ppium ſan
guinē introiuit ſemel in ſancta: eterna redē=
ptōne inuenta. Et hoc Nume. xxxv. deſigna
tur. vbi dicit̄ q homicida manebit ibi. ſcz i ci
uitate refugij: donec ſacerdos magn⁹ q̄ oleo
ſancto vnctus eſt moriat̄: quo mortuo pote=
rit in domū ſuā redire. vt myſtice inſinuatur
q xp̄i paſſio illuiat intellectum. vt fidem no=
ſcat et inflāmat affectum. vt feruide velit ro=
borat facultatē: vt efficacit̄ poſſit violent̄ ra=
pere celum. Proinde Mathei. xj. dñs ait. A
diebus Iohānis baptiſte in q̄ tempe regna=
re cepit paſſio chriſti: regnum celorum vim
patit̄ ⁊ violenti rapiunt illud.

Quarta victoria xp̄i p humilitatem vicit infernum.

Varto cū pfundo crucis cornu p
q humilitatē confregit potētiam in
ferni: hoc ē mortem eternalez. qd̄
p bellū ſignificat̄. q2 ſemp ꝯtra ge=
nus humanū pugnat. De quo bello Luc. xi
dñs ait. Cū fortl armat⁹. i. ſathanas cuſtodit
atriū ſuū. i. infernū: in pace ſūt oīa que poſſi=
det. i. inferni ſpolia que ante paſſionem ade
ptus erat. Cū aūt fortior illo ſcz xp̄s ſupueni
ens vicerit eum ſcz p crucem ſuam: vniuerſa
arma eius auferet. i. reatum originalis cul=
pe et clauſionem celeſtis patrie in quib⁹ dya=
bolus ꝯfidebat. ſcz detinere illos ne viderēt
gliaz ſūmi dei. et ſpolia diſtribuet q2 ſctōs de
lymbo xp̄s p crucl vexillū educēs illos ſm va
ria coꝝ merita pmiauit et gl̄ificauit. In xp̄i g̃
ſupaduētu ſeu deſcēſu ad tartarea regna ſcti
admirādo iubilo contra demones inſultan=
tes clamauerunt dicentes. Attollite portas
principes veſtras. et eleuamini porte eterna
les: et itroibit rex glorie. Quibus timore cō
fractus lucifer potuit reſpondere. Quis eſt
iſte rex glorie. Reſponderūt. Dominus vir=
virtutuz ipſe eſt rex glorie. Chriſtus per cru
cis vexillum potenti ingreſſu de inferno
triumphans contriuit portas ereas et ve=

ctes ferreos confregit ac verificatum eſt qđ
dicit dñs Ozee.xiij. O mors ero mors tua.ſ
ꝑ crucē et mortem meā. morſus tuus ero i
ferne. fecit eñ criſtus ſicut mordens pomū
partim putridum et partim ſanum: qui mor
det illud in ſaniori loco. Iuxta illud apl̃i ad
Eph.ij. ꝑ crucē interficiens inimicitiā i ſemet
ip̃o. Sed quomō deſtruit mortem erga tem=
poralem vel eternam non temporalem. quia
morimur ſicut prius. non eternalem. quia p̄
ſciti ad mortē ita damnantur ſicut antea fa=
ctum eſt. Dicendū eſt ſm̃ Alexandrum de ha
lis .i.iij. ꝙ chriſtus deſtruxit mortē ꝑ cauſā
mors eñ eius eſt cauſa meritoria deſtructio
nis future mortis in glorioſa reſurrectione.
Mortē q̄ꝫ eternā deſtruxit i ſuis: qꝛ fecit vt
eam non incurrerent. Sed dñium tempora
lis mortis deſtruxit in pluribus. Ita eñ do
minabaꝛ mors prius ꝙ mortis timore multi
abibant. ſed poſt factum eſt vt non timereꝛ:
ſed grauiter currereꝛ ad mortē. quod i mar
tiribus dareſcere poteſt.

Quintus fructus eſt de quadruplici beneficio nobis collato ꝑ crucē dñi nr̃i ieſu xp̃i. Ca.ij.

[S]Ecūdus fructus diciꝛ rectitudo ad
celum videlicet recte perducens.
Crux eñ criſti ſcala vtiq̄ꝫ eſt exal=
tans humiles in ſublimi regno ce-
lorum. Ideo Dañ. ait: Et ꝓceritas eius conti
gens celum. Unde merito per ſcalam Iacob
Geñ.xxviij. ſignatur vbi ſcriptum eſt. Uidit
ſcalā in ſomno: ſtantem ſuꝑ terram. et cacu=
men eius tangens celū. angelos quoq̄ꝫ dei
deſcendentes et aſcendentes ꝑ eam et dñm
innixum ſcale. Quid igiꝛ per ſcalam vbi mꝛ
ti gradus ſunt niſi myſteriū crucis multis di
uine ſapientie gradibus diſtinctū intelligiꝛ
ꝑ hanc quidem ſcalā quatuor beneficia ade=
pti ſumus. Primū eſt chriſti meriti acquiſitō
ſcōm gratie infuſio. tercium noſtri meriti p̄=
ſentatio. quartum in celū introductio. Pri=
mū beneficium crucis eſt a chriſto meriti ac=
quiſitio. Ideo diciꝛ ꝙ dñs erat innixus ſcale
eo ꝙ non ſolum criſtus in ea merendo pepē
dit. verūetiam quia ab eterno deus per me=
ritum crucis mundū ſibi recōciliare diſpo=
ſuit. Unde Prouerb.viij. Salomon in pſo=
na cruci ait. Dominꝰ poſſedit me ab initio vi
arum ſuarum. anteq̄ꝫ quicq̄ꝫ faceret a princi=
pio ab eterno ordinata ſum: et ex antiq̄s an=
teq̄ꝫ terra fieret. Proinde Berñ. in ſermone
quodam ait. O bone iheſu quid tibi et mor=
ti: nos debuimus: et tu ſoluis: nos peccaui=
mus: et tu luis. opus ſine exemplo. grã ſine
merito: charitas ſine modo. Secundū bene=
ficium crucis eſt gratie donatio ſeu infuſio:
Nam omnis gratia nobis a deo data et dan
da ꝑ meritū crucis criſti donaꝛ nobis et hoc
ſignatur ꝑ angelos deſcendentes ꝑ hanc ſca
lā. Nā gratiarū quarum deus eſt principaliſ
dator: et criſtus vt ſic liceat dicere generalis
mercator: angeli nobis a deo tranſmiſſi ſunt
ſeduli p̄ſentatores et inſpiratores. vñ apl̃us
ait ad Heb.j. Omnes ſunt adminiſtratores
ſpūs in miniſteriū miſſi: ꝓpter eos qui here=
ditatem capiunt ſalutis. vt ex his diſcat hu=
mana ſegnities ſe in gratijs exercere atq̄ꝫ im
munem ſe a peccato p̄ſeruare: dum cogitat i
merito crucis chriſti omnem in ſe ſuſcepiſſe
gratiam: et ſe ſanguine criſti a culpa redem=
ptam. Sicut ad conſiderationē tanti benefi=
cij inducit apoſtolus .j.Cor.vj. in fine. dicēs
Empti eſtis precio magno: glorificate et por
tate deum in corpore veſtro. vt myſtice innu
atur. ꝙ quia pro noſtrarum gratiarum ade-
pcione et ꝓ humani generis redemptiōe non
ſufficiebat theſaurus totius mundi: expoſu-
it deus theſaurum totius celi. Terciū bene
ficium crucis criſti eſt digna meriti p̄ntatio.
Per virtutem eñ crucis oēs gratie q̄s cri
ſtus ꝓ nobis ⁊ in nobis meruit ꝑ angelos ſā
ctos grate. et eterna gloria digne. et ſufficien
tes deo repreſentanꝛ et hi ſūt angeli aſcendē
tes ꝑ ſcalam crucis chriſti. vt ſufficeret mille.
imo infinitis glorificādis mundis. Uñ An=
ſelmus in libro. cur deus homo ait. Putas
ne tantū bonū tam amabile q̄ꝫtum fuit vita
chriſti poſſet ſufficere ad ſoluendum quod d
betur pro peccatis totius mundi. imo plus
habet infinitum. ergo et acceptio mortis nō
minus fuit ad merendum ꝓ nobis atq̄ꝫ me=
rita noſtra deo preſentandum ſm̃ Alexand.
de halis. Quartum beneficium crucis ē i ce
lū introductio. qđ maius oībus eſt ⁊ cōcluſio
finalis omniū p̄dictorum ideo diciꝛ ꝙ ſcala
celū tangebat. Proinde Apoc.iij. clauis da=
uid crux ſctā denoīaꝛ. vñ de criſto diciꝛ ibidē
habet clauem dauid q̄ aperit et nemo clau=
dit: claudit et nemo aperit. Dauid eñ manu
fortis interpretaꝛ. et notat criſtum. qui pro
ſe et pro ſuis in omni gratia fortis erat ad de
clinandum omne malum: et ad faciendū om
ne bonū hec clauis eſt ſanctiſſima crux. Per
hanc quidem clauē. i. ꝑ meritum crucis eius
electis regnum celorum criſtus aperit. ⁊ ne=
mo claudit. quos vero tanquam merito cru

cis indignos abijcit: eis nemo aditum regni
celorum apire poteſt. ideo ſubditur. Claudit
et nemo aperit. Unde Auguſtinus ait. Per
redemptoris noſtri mortem de tenebris ad
lucem. de morte ad vitā. de corruptione ad
incorruptionem. de exilio ad patriam. de lu
ctu ad gaudium. de terris ad celeſte regnū
vocati ſumus. Hinc dominus noſter iheſus
criſtus vt nos eleuaret ad celeſtia regna ſe q̄
dāmodo poſuit in vna parte crucis ſtatere:
et nos in altera id eſt in virtuoſa vita. atq̄ꝫ ip
ſe ſolus tantū ponderauit. id eſt per cruci hu
militatem tantū deſcendit. ꝙ omnes electos
in celum leuauit. Ideo Ioh.xij. dominus ait
Ego ſi exaltatus fuero a terra. i. in cruce tan
q̄ꝫ bellator fortis ſuper crucem tanq̄ꝫ ſuꝑ re=
galem et militarem equum aſcendens. ac de
inde tanq̄ꝫ triumphator quaſlibet vires om=
nium hoſtium meorum ſub me crucis pedi=
bus tenens: omnia traham ad meipſum. id
ē omēs electos ex omni parte orbis terrarū
et ex omni genere hominum congregandos
Dicit autē omnia et hoc maxime ꝓpter tria
Primo vt innuat ꝙ reprobi qui non partici=
pant meritum paſſionis chriſti quaſi pro ni=
hilo reputanꝛ. et quaſi pro tanto extra omia
entia ſunt. Secūdo vt in vniuerſitate electo-
rum doceat eſſe quandā integram totalita=
tem vniuerſi: qui ꝑ meritū crucis xp̃i celum
ingredi dñt. Tercio vt ſm̃ cōē morē loquē-
di quo quādo triumphantes omia que ſunt
in regno iam capto ꝓut volumus ſūimꝰ om=
nia ad nos trahere dicimus: ſic criſtus omia
trahi ad ſe ſeu traxit per triūphū crucis om=
nes electos ſuos. Unde ait Criſo. Exponēs
predictum verbum Ioh. ꝑ hoc ꝙ in altū mo
ritur aſcenſum nobis parat in celum. Et iterū
Ambroſius ait ſuper Beati imaculati. No=
li amittē beneficium o homo. propterea cri=
ſtus dñationi mortis ſe ſubdidit. vt te a iugo
dñatōnis erueret. Ille ſuſcepit mortis ſerui
tutē. vt tibi tribueret vite libertatem. Porro
ſm̃ Alexan. de halis in.iij. quodlibet chriſti
opus ſcꝫ tam mentis q̄ꝫ corpis ante paſſionē
illius ab hora ſue conceptionis nobis meru
it gloriam ſempiternā. Sed paſſio fuit nobiſ
meritoria quidē eterne vite: ⁊ ſatiſfactoria q̄
ad remiſſionē pene. Proinde dicunt quidā
ꝙ quodlibet opus tam mentis q̄ꝫ corporis in
omni ſua actione et paſſione. vtpute quilibꝫ
paſſus. quilibet oculi ictus. quodlibet verbū
quelibet cogitatio ac quilibet mentalis actuſ
et ſic de ſingulis ſm̃ diuinā ſapientiam appro
priebanꝛ et applicabantur a xp̃o ꝑticulariter
alicui electorū: vt pro quolibet plene ſatiſface
ret deo patri ꝓ peccato: et pro quolibet elec=
to in quolibet actu mereretur gloriam ſempit̃=
nam. ac per hoc cū tot actus meritorios com
pleuiſſet quot erant electi pendens in cruce
ait Ioh.xix. Conſūmatum eſt.

Sextus crucis fructꝰ ꝙ ad q̄tuor mūdi ꝑtes xp̃i paſſio ⁊ virtus crucis diffundebaꝛ. Ca.iij.

[S]Extus fructus latitudo denomia
tur dilatatus fuit eñ amor domi-
ni noſtri Ieſu chriſti in crucis ara
atq̄ꝫ ꝑ vniuerſum orbem largiflua
caritate diffuſus eſt. Et hoc eſt quod ſubdiꝛ i
figura. Aſpectus eius vſq̄ꝫ ad terminos vni
uerſe terre. Eſt aūt crux in ſufflatorium ſpūs
ſancti ex duobus lignis confectū. In quibꝰ
clauis ferreis et multis ꝑcuſſionibꝰ cōfixa eſt
pellis innocentiſſimi agni ꝑ quinq̄ꝫ loca. id ē
per quinq̄ꝫ vulnera. et flagella exſufflans in
cendium diuini amoris per vniuerſum orbē
terrarum. In cuiꝰ myſteriū Ioh.xx. cū oſten
diſſet iheſus diſcipulis ſuis manus ꝑforatas
et latus. inſufflauit et dixit. Accipite ſpiritū
ſanctum: vt verificeꝛ quod Luc.xij. ante pro
miſerat dicens. Ignem veni mittere in terrā
et quid volo niſi vt ardeat. Apocalip. q̄ꝫ.viij
myſtice diciꝛ. Accepit angelus thuribulum
aureum. et impleuit illud de igne altaris et
miſit in terram. Quid per hunc angelum ni
ſi angelus magni conſilij chriſtus. cuius cor
ꝓpter ardentiſſimum charitatis amorē thu-
ribulo ignis carbonibus pleno conuenienti
us compatur. vel thuribulū quia habet ſimi
litudinē cordis fuit cetus apl̃orū. de quo pro
tempe quo criſtum abnegauerunt ꝓpheta i
pſona domini ait. Factū eſt cor meū tanq̄ꝫ ce
ra liqueſcens. Altare vo in quatuor cornibꝰ
in ſe diſtinctū eſt ſancta crux plena igne ſue
ardentiſſime caritatis. Quod volens dñs fi-
gurare Leuit.vj. precepit dicēs. Ignis in al-
tari meo ſemꝑ ardebit. Ex hoc altari crucis ⁊
meritis eius accepit angelus ignem. et in die
penthecoſtes impleuit thuribulum. id ē apo
ſtolicum cetum atq̄ꝫ miſit in terram quando
in omnem terram exiuit ſonus eorum et in
fines orbis terre verba eorum. ſcꝫ predicanti
um myſterium crucis chriſti. Audi vnū car
bonem thuribuli huiꝰ ſcꝫ doctorum gratiarū
qui .j.Cor.ij. ait. Non eñ iudicaui me aliq̄d
ſcire inter vos: niſi iheſum chriſtum et hunc
crucifixum. Atq̄ꝫ idem de ſe et alijs apoſtoliſ
.j.Corinth. primo. dicit Nos predicamꝰ vob

criſtum crucifixū. Tanta quidē fuit latitudo
caritatis criſti ſm Greg[o]. in moralibus. vt cū
poſſet nobis etiā non moriendo ſubuenire.
voluit tñ hoībꝰ moriendo ſubuenire. qꝛ vide
licet nos minꝰ amaſſet: nec vim ſue dilectōis
nobis oſtēderet. niſi h̄ a nobis quereret. ad
tempus ipe ſuſtineret. Et iteꝝ Berñ ſup Cā=
tica ait. In paſſione dñi tria ſpecialr̄ ꝯuenit i
tueri: opꝰ: moduꝫ et cauſam. Nam in opere
paciētia. in modo hūilitas. in cauſa charitas
cōmendat̄. paciētia ſingularis. humilitas ad=
mirabilis. ſed charitas ineſtimabilis. Et iteꝝ
ibidē ait. Vide o anima quid de deo tuo ſen
tias: vide quid de deo tuo p̄ſumas. vide qui
bus brachijs vicarie caritatl reamandꝰ ⁊ am
plectendus ſit. qui tanti te eſtimauit. imo qui
tanti te fecit. de latere eñ ſuo te formauit. qñ
in cruce ꝑ te obdormiuit et ob hoc ſomnum
mortis excepit: ꝓpter te a deo patre exiuit et
matreꝫ ſynagogam reliquit. vt adherens ei
vnus cum eo ſpiritus efficiaris. Hec ille. To
tus itaqꝫ ardor diuini amoꝛ humano gene-
ri omniqꝫ ſtatu in vita preſenti cōmunican=
dus in altari crucis quaſi in fornace arden=
tiſſime caritatis locatus eſt. Proinde Greg.
nazancenus ait. Figura crucis a medio con
tactu in quatuor extrema ꝑtita: ſignificat vir
tutem et prouidentiam eius qui in ea pepen-
dit vtiqꝫ diffuſaꝫ. Ecce aſpectus crucis vſqꝫ
ad terminos vniuerſe terre. Ad hoc quidem
myſtice deſignandū ad quatuor mundi par-
tes in cruce criſtus quodāmodo conuerſus
eſt. Primo habuit ſeu tenuit faciem ad orien
tem. ſcđo pedum plantas ad occidentēꝫ. ter=
cio dexteram manum ad meridiem. quarto
ſiniſtram manū ad ſeptentrionem. Pri=
mo inqꝫ habens faciem ad orientem iuuen=
tutem et adoleſcentiam vocat. illud dicens.
Luce. vij. Adoleſcens tibi dico ſurge ſcilicꝫ a
vicijs ad virtutes. Sequere publicanū Ma
theum qui audita dñica voce illum vocante
relictis oībus ſurgens ſecutus eſt eum. vt ꝺi
cit̄ Math. ix. et Mar. ij. Secūdo vbo plan
tas pedum ad occidentem vocat ad mūdi cō
temptū ſenes et debiles. In quorum ꝑſona
Berñ. ſup Cañ. ait. Paſſio tua dñe ieſu vlti=
mū refugium eſt ⁊ ſingulare remedium. defi
ciente ſapientia iuſticia non ſufficiēte ſubeū
tibus meritis illa ſuccurrit. cum tamen defe=
cerit virtus mea non conturbabor. non diſ=
fido. ſcio quid faciam. Calicem ſalutaris acci
piam. et nomen domini in uocabo. vnde ſe=
ni et infirmo myſtice xp̄us ait illud Ione. j.
Surge inuoca deū tuum. i. iā attende anime
tue reliquuꝫ tēpus dedica dño deo tuo. qꝛ iā
tranſit mundus et concupiſcentia eius. j. Jo
han. ij. Tercio aūt dextera manꝰ verſus ad
meridiem: vocat oēs in mūdialibus ꝓſperā-
tes. vñ Joh. vij. Quaſi confixus in cruce cla
mat dicens. Si quis ſitit in aīa delectari atqꝫ
inebriari: veniat ad me et bibat ſcꝫ amoroſuꝫ
ſanguinē meū. qꝛ talibus oīs mūdana dele-
ctatio amareſcit. Nam guſtato ſpū ſcꝫ crucis
criſti: deſipit omis caro atqꝫ euaneſcūt demo
num temptamenta. qđ myſtice figuratum eſt
Nume. xxj. in ſerpente eneo q̄ ſignificat chri
ſtum in cruce in quē aſpicientes ſanabantur
a morſibus ſerpentum ignitoꝝ. Iteꝫ. j. Re-
gū. xvj. crux in Dauid cythara deſignat̄. q̄ ꝑ
cuſſa leuius agitabat̄ Saul a ſpū malo. nō qꝛ
tanta vis eſſet in cythara: ſed in figura crucis
que de ligno et cordaꝝ extenſione formata ē
Per quaꝫ vires demonū effugabant̄ Quar
to aūt ſiniſtra manu ad ſeptentrioneꝫ vocat
omnes in aduerſitatibus laborantes. Unde
Math. xj. ait Venite ad me omnes qui labo
ratis et onerati eſtis et ego reficiam vos. ſcꝫ
dulcedine paſſionis mee. Eſt eñ aduerſitas
aqua de marach. quā bibere non poterat po
pulus in deſerto quia amara erat Exođ. xv.
ſed clamante Moyſe ad dominum oſtendit
ei dñs lignum ſignans crucē chriſti: quod cū
miſiſſet Moyſes in aquis in dulcedine ver=
ſe ſunt. quia nulla tā amara aduerſitas eſt. ſi
cut ſupiꝰ dictū eſt. q̄ ſi pie ꝯſiderect̄ paſſio ieſu
xp̄i in aīo nō dulceſcat. in vtraqꝫ etiaꝫ manu
p̄t bñ aliud deſignari Vnđ Hylariꝰ ait. Duo
latrones leue atqꝫ dextre affiguut̄ oēs hūa=
ni generis diuerſitates vocari ad ſacramen-
tum paſſionis dñi oſtendētes. Et iteꝝ Cryſ.
ait. In cruce expanſis manibus morit̄ xp̄us
vt altera manu ꝑplm veterem. altera eos qui
ex gentibꝰ ſūt trahat ſcꝫ vt nō ſit qui ſe abſcō
dat a calore eius.. Vide igit̄ quō ſanctiſſima
crux ſeu criſtus in cruce quadriſaria angula
tione ſui quatuor mūdi clymata cōprehendit
vt omnē ad ſe ꝑtrahat creaturaꝫ. vt a quacū-
qꝫ parte mundi ꝓcedant. ſiue ab oriente ſiue
ab occidente: ſiue a meridie vel ſeptentrione
ꝑatus eſt recipere venientes et blanda dulce
dine ꝯfouere. Proinde Berñ. ſup Cañ. ait.
O duri et indurati et obdurati filij Adaꝫ q̄s
nō emollit tanta benignitas tanta flāma. taꝫ
ingens ardor amoris. tam vehemens ama=
tor qui pro vilibus ſarcinolis precioſas mer
ces expendit.

Articulꝰ terciꝰ tercie ꝑtis dñi-
ce paſſionis de tribus alijs fru-
ctibus ligni vite.

S Ecūdo ſubdamꝰ alios tres fructus

Septimus fructꝰ eſt de
quadruplici pulcritudine ſepteꝫ
verboꝝ q̄ ieſꝰ xp̄s dixit in cruce.
Capitulum. j.

P Rimꝰ fructꝰ dicit̄ pulcritudo. ſcili=
cet ſtupēdoꝝ vboꝝ xp̄i. vñ đr in fi
gura ꝑdicta folia eius pulcerrima
.i. verba eius admiranda pulcritudine deco
rata: et maxime que dixit in cruce ſcꝫ qñ erat
in illo eſtu amoris ⁊ cruciatus. vñ ps ait ip̄s.
j. Et foliū eiꝰ nō defluet. i. verbū eius deorſū
no fluet. Quatuor eñ admiranda ꝓtulit ihe
ſus in quolibet verbo ſuo. Primū fuit admi
randus amor. ſcđm fuit admirādꝰ dolor. ter
ciū fuit admirandus vigor. q̄rtū fuit admirā
dus dulcor ſiue gaudiū. Et p̄nt quatuor pul
critudines ſeptē vboꝝ criſti denoīari. Pri
ma inqꝫ fuit pulcritudo amoris. Fuerūt eniꝫ
vba que xp̄s dixit in cruce exp̄ſſiua immenſi
amoris. vt merito dici poſſint ſeptē amores
ſeu etiam flāme in fornace cordis. et hoc iux=
ta ſeptiformē eius actū ordinate ꝓcedentem
ſm formaꝫ vborum criſti. Primus vo amor
fuit mire remiſſionis. ſecundus mire conſi=
derationis. tercius mire donationis. quar=
tus mire expoſitōis. q̄ntus mire attractōis
ſextus mire ꝯſūmatōnis. ſeptimus mire re=
ductōnis. Primꝰ fuit amor mire remiſſio=
nis ſcꝫ offenſaꝝ atqꝫ mire interceſſionis ⁊ ſa=
tiſfactōis ꝓ inimici. et hoc expoīt p̄mū verbū
qꝛ pro crucifixoribus. dū eū crucifigebāt dep̄
catus eſt dicens Lu. xxiij. Pater dimitte illis
quia neſciūt q̄d faciūt. vñ ſuo blandiēs geni
tori. nō ſolū indultor fuit ſꝫ et interceſſor et ex
cuſator extitit inq̄ntū fas fuit delicti eoꝝ. iđo
inq̄t. Neſciūt q̄d faciūt. Scđus fuit amor
mire ꝯfederatōnis. ſcꝫ aīoꝝ. quibꝰ imprimit
materna viſcera et reuerentiam filialē. ſicut
xp̄s fecit inter matrē ſuā et iohannē. qñ ipis
a principio ſtantibus iuxta crucē dixit matri
ſue. Joh. xix. Mulier ecce filius tuus. Johā
ni vo. Ecce mater tua: Et qꝛ ex h̄ ꝑfecta fuerit
int̄ matrē ſuā et iohēꝫ talis vnio. oſtendit il=
le Johēs ſubdēs. Ex illa hora accepit eā diſci
pulus in ſuā. In q̄ ꝑtim impleta et ꝑtim figu
rata fuit vis vnitiua amoris in cruce pendē=
tis et matris: tenerrimus q̄dē eſt amor mr̄is
ad filiū et ecōuerſo. Tercius fuit amor mi
re donatōnis. nā ꝑ amorem illum omnia do
na gratiarum et p̄mioꝝ fidelibus dat̄. ſic op
time exp̄mitur. in tercio verbo latroni dicto
Luce. xxiij. vbi ait. Amen dico tibi hodie me
cū eris in paradiſo. vbi ꝯſiderare potes quā
tum dilexit eum ſi ponderas ſeptē. Primo q̄
modo et regnū celoꝝ promittit. ſcꝫ cum iura
mento dicens amē. ſcđo quis ꝓmittit cū ſub
dit dico. tercio cui ꝓmittit. ſcꝫ latroni dicens.
tibi. quarto quando promittit dicens hodie
quinto q̄liter ꝓmittit dicens. mecum. ſexto
cum quo promittit dicens erit. ſeptimo quid
promittit dicens in paradiſo. In quolibet ei
verbo reſonat admirabilis amor ergo latro
cinans genus humanum. Quartus fuit
amor mire expoſitionis. ſcilicet ſui tam pro
amicis q̄ꝫ pro inimicis ꝑ quibus tm̄ omi mor
ti et confuſioni expoſuit ſe vt merito ps. xxj.
clamauerat dicens. Deus deus meus vt q̄d
dereliquiſti me. hoc aūt dixit poſtq̄ꝫ tenebre
facte erant et circa horam nonam: et cū vna-
nies derelictio et expoſitio ſit p̄ris et filij. q̄re
non fuit aliud dicere p̄ri q̄ꝫ vt quid q̄ſi me đ
reliquiſti ſcilicet ad tam horribile genus mor
tis. pro ſic impijs et ingratis. Et quia hic ſtu
por admirationis nulli menti comprehenſi=
bilis eſt: Ideo in hoc verbo fortiſſime excla=
maſſe dicit̄. Et vere nullam cauſaꝫ habuit ni
ſi ſuū amorem. De quo Joh. iij. ait. Oportꝫ
exaltari filium hominis: ſicut exaltatus fuit
ſerpens in deſerto. Et ꝑ ratione ſubiungit̄
Sic deus dilexit mundum vt filium ſuū vni
genitum daret Quintus fuit amor mire
attractionis. In cuius myſterium dixit. Si=
tio Joh. xix. Quod verbū circa finē dicit. Et
verbū ꝑſone aliud p̄miſſum. Nam inter cla=
morem illum Heli heli et donationem aceti
interpoſitum eſt hoc verbum Sitio. Licet ei
chriſtus ad literā in ſūmo ſitiret tanq̄ꝫ ſangui
ne et corporis humore exhauſto. potius ta=
men hoc ꝓpter myſterium dixit q̄ꝫ ꝓpter cor
poralem ſitim. aut potum. Nam clare ſciuit
qꝛ non niſi potū impotabilē ſibi daret. atꝫ no
uerat ferre ſitim. voluit ergo exprimere qꝛ ſi=
cut ſitibundus vehemētiſſime appetit vinuꝫ
vſqꝫ ad intima abſorbere: Sic ipe appetebat
animas eorumqꝫ affectus ſibi ex amore inui
ſcerare. et ad intimas cordis ſui venas et ar
chana glorie delectabiliter introducere. Pro
inde vt s̄. patuit. Joh. xij. inquit. Ego ſi ex=
altatꝰ fuero a terra oīa trahā ad meip̄m. volu
it q̄ in h̄ vbo nob̄ ſuū ardēs deſideriū reue=
lare dicēs. Sitio. vt ꝑ hoc nobis oſtenderet
qꝛ nos amplius amabat: quam opere demō-

[illegible]ret. Nam licet ꝓ nobis moriendo oſten-
ret nobis pfectiorē amorē quez oñdē poſſet:
tñ qr opꝰ ⁊ actꝰille q̄dāmō finitꝰerat nec oñdē
poterat ꝑ h̄ finitū opꝰamorē ſuū ad nos īfini
tū inſinuare. Sitio ait. q. d. Per infinitū ꝟbū
infinitum amorē vobis oſtendo. Sextus
fuit amor mire cōſūmatōis. nā in cordialibꝰ:
affectōibꝰ. et in amoroſis ſermonibꝰ necnō ⁊
extrinſecis actibꝰ et opibꝰ ſue pegrinatōnis
et mortꝭ ꝯſūmatꝰē oīs modꝰpfecti amoris. qr
ſic. j. Thimo. j. apl's ait. Finis p̄cepti eſt cari-
tas: et potiſſime caritas crucis. vñ Joh̄. xv.
xp̄s ait. Maiorē hac dilectōnez nemo h̄z: vt
aīaz ſuā ponat q̄s ꝓ amicꝭ ſuis. Proinde Jo
han. ix. d͛r. Cōſūmatū ē. Septimꝰfuit amor
mire reductōnis ſcz oīm inidip̄m deū. Nam
ꝑ crucē xp̄i leuatū fuit ſignū in natōes ad cō-
gregādos pfugos iſrl'. vt d͛r. Eſa. xj. Mortu
us ē eñ vt filios dei q̄ erāt diſpſi cōgregaret
in vnū. vt dicit Joh̄. xj: qr h̄ ē finis vltimꝰ oīz
vt ſit deꝰi oībꝰ Jdcirco cū clamore valido red
dēs ſpm̄ deo pr̄i dixit. Jn manꝰtuas cōmen-
do ſpiritū meū. Sicut d͛r Lu. xxiij. Jn q̄ oīm
electoꝝ ſuoꝝ ſpm̄ cauſalr̄ et exēplarit' cōmen
dauit et reddidit d͞o pr̄i vt apte clareſcat vt ille
q̄ exiuit a pr̄e ⁊ veit in mūdū vt hamꝰpiſcatō
nis pr̄ne ⁊ tanq̄ ſagena caritatꝭ latiſſime i ma
ri huiꝰſecli a diuinitate iactata ad litus reduci
tur pr̄ni pectoris cū plenitudine oīm electoꝝ
vñ nihil de ſuo ex ſe reliq̄t cū de h̄ mūdo egreſ
ſus eſt. Secūda aūt fuit pulcritudo doloꝛ.
Fuerūt eñ p̄dicta xp̄i ꝟba exp̄ſſiua ſūmi do-
loris et crucis. vñ ſeptē dolores xp̄s expreſſit
in p̄dictis verbis. Primꝰ fuit dolor ingrati-
tudinis. ſcd̄s deſolatōis. tercꝰ diſpſiōis. q̄rtꝰ
derelictōis q̄ntꝰpotatōis. ſextꝰ mltiplicatōis
ſeptimꝰſepatōis. Primꝰfuit dolor ingrati
tudinis dū dignitas ſue pſone ⁊ acerbitas il
lati ſupplicij et tam feruētiſſima charitas cor-
dis ſui ab oībꝰīgrabat'. et tā ingrate recipie-
bat': et h̄ inuit p̄mū ꝟbū q̄ ait. Pat' dimitte il
lis qr neſciūt q̄d faciūt. Scd̄s fuit dolor tri
bulatōis et deſolatōis. ⁊ h̄ tā pn̄tiū q̄ futuro
rū deſignatoꝝ in matre et in Johe. ꝓpterea
dicit ſcd̄m ꝟbū. Mulier ecce filiꝰtuꝰ. Deinde
dixit diſcipulo. Ecce mater tua. Tercꝰfu-
it dolor diſpſiōis ſcz cōpugnantium cernēs
oīm apl'oꝝ et alioꝝ ab eo ꝯuerſoꝝ paucitatē
ꝯtra eiꝰſūmas deſpectōnes. ꝯtra q̄s ſolus la
tro legit' pugnaſſe in cruce increpans ſiniſtꝝ
latronē: ex q̄ dolore xp̄s magꝭ motꝰē ad mi-
ſerendū latroni dicens. Amen dico tibi ho-
die mecū eris in paradiſo. Quartus fuit do
lor derelictionis. et hoc exp̄mit q̄rtū ꝟbum
q̄ ait. Deus deꝰmeus vt quid dereliquiſti me
Quintꝰfuit dolor potatōis. ſcz amare fa-
cte nimiū ſitibūde ſalutis nr̄e. loco cuiꝰ offe-
rimꝰ offenſas horrēdas atq̄ ꝯtēptꝰ. vt h̄ an
guſtiatio fuit deſiderij cum oppoſitōe ꝯtrarij
Jp̄e eñ ſitiebat dulcedinē aīaꝝ: at illi oppoſi
tū ei obtulerūt. q̄ñ dixit ſitio. Sextus fuit do
lor mltiplicatōis ſcz tā doloꝝ mētaliū q̄ pēa-
rū corpaliū cū pduratōe vſq̄ in finē: vt meri
to dixerit. Cōſūmatū ē ſcz in me oē tormentū
⁊ omis pena. Septimꝰfuit dolor ſepatōis
aīe a corpe. Proinde cōmendat ſpm̄ virtuti
pr̄ne: cū vltimo ait. Jn manꝰtuas cōmendo
ſpm̄ meū Tercia ꝟo fuit pulcritudo vigoꝝ.
nā fuerūt p̄dicta xp̄i ꝟba exp̄ſſiua ſūmi vigo
ris ſcz ꝯſtantie ⁊ ꝟtutꝭ. Licet eñ eiꝰpaſſio eēt
ſūma. ip̄e nihilominꝰſūme ſupferebat' dolori
bus ſuis ꝟtute atq̄ vigore ſuo. Proinde ſe-
ptez vigores fuerūt in p̄dictis ꝟbis. Primuſ
fuit vigor mediatoris. ſcd̄s ſollicitatoris. ter
ciꝰdn̄atoris. quartus allegatoris. q̄ntus deſi
deratoris. ſextus triumphatoris. ſeptimꝰre-
ductoris. Primus inq̄ fuit vigor mediatoꝛ
qr in p̄mo ꝟbo oſtendit ſe eſſe mediū int' nos
et deū tanq̄ ſūmi dei filiū. et tanq̄ interceſſo
rē et aduocatū noſtꝝ dicēs. Pat' dimitte illis
qr neſciunt q̄d faciūt. Jn q̄ manifeſte appar;
vigor ſue mētis quo crudelium pſecutorum
ſuoꝝ iniurijs victorialiter ſupatus eas cal-
cans et ꝓ nihilo ducens: ſic exceſſiue remiſit
Secundus aūt fuit vigor ſollicitatoris et ꝓ-
inde ſollicitudinis atq̄ ſedulitatis. ſolent eīz
mente conſternati et doloribus oppreſſi omi
no deficere ab omni prouidentia. Chriſtus
aūt tūc ſolum et non alius legitur curam ha-
buiſſe de matre: et prouidiſſe ſibi de filio ⁊ cu
ratore qui gereret curam eius dicens. Mu
lier ecce filius tuus. Et diſcipulo. Ecce mater
tua. Tercius fuit vigor dn̄atoris qr oñdit
ſe h̄rē virtutē dn̄atiue poteſtatiſ et regnatiue
et impialis ſecuritatis. Vñ tanq̄ rex et dñs
padiſi illi latroni cuz tot circūſtantijs repro-
miſit dicens. Amen dico tibi hodie mecum
eris in paradiſo. Quartus fuit vigor alle
gatoris. ſcilicet ſue iuſticie et innocentie ad
patrem ſuū. Jn cuiꝰſignū q̄ſi admiratiue ait
Deus deus meus vt quid dereliquiſti me.
Juſti autem ab aliquo cruciati dicere ſolent.
vt quid mihi hoc facis? Conſcij autem ma-
gnorum ſcelerum ſuorum ſuo potius inter
ori remorſu confuſi. longe alium modum te
nent. et ſi procaciter pluriumq̄ aliq̄d tale di-

cunt: vix eſt quin ſigna illiꝰpcatie in ip̄is faci
liter cōprehendant'. Quintus fuit vigor deſi
deratoris. nā oñdit ſe h̄rē fiducialitatē et con
ſtantiā ſerene exp̄ſſionis ꝓprie indigētie atq̄
ꝓprij deſiderij dicēs. Sitio. Solēt etiā hoieſ
p̄cipue in hora tante abiectionis erubeſcere.
et ex erubeſcentia nō audere nec poſſe dare
ꝯfiteri indigētias ſuas. xp̄s ꝟo etiā circa exi-
tū mortꝭ eiꝰcū q̄dā duriſſima ſerenitate atq̄ fi
ducialitate dicit. Sitio. Oñdit etiā in h̄ victo
rioſiſſimū oīm ſuaꝝ paſſionū triūphū. qr nō
ſolū nō ſuccūbit mortꝭ doloribꝰq̄s ſuſcepit: ſꝫ
etiā ꝓ dīuino honore ⁊ ꝓ nr̄a ſalute ſi neceſſariū
extitiſſet ampliꝰ pati ſitire ſe dicit. Sextꝰ fuit
vigor triūphatoris ac triūphalis debellatoris
hoſtiū ſcz dyaboli pcti padiſi et īferni ſic ſup̄
in q̄rto fructu oñſū eſt. Jnſup ī eo fuit vigor
vniuerſalis ꝯſūmatoris oīm opm̄ ſuoꝝ: imo ⁊
ſimplr̄ oīm ꝓpt' q̄d dicit. Cōſūmatū ē. Septi-
mꝰfuit vigor reductoris ⁊ plene fiducialitatꝭ
in pr̄e. ⁊ ſecuri ad deū reditus: et mortē ſuaz
nō h̄re ꝓ defectu ſꝫ ꝓ pfectu ⁊ reditu. ꝓpt' q̄d
ait. Pat' in manꝰtuas cōmēdo ſpm̄ meū. No
tant' aduerte q̄ nō dicit tibi cōmēdo. ſꝫ in ma-
nꝰtuas cōmēdo. vt oñderet ſibi prēz adeſſe q̄
ſi dilatꝭ brachijs. et extēſis manibꝰad ip̄z am
plexādū ⁊ aſtringēdū. tanq̄ filiū vnigenitū ⁊
p̄dilectū. Quarta aūt fuit pulcritudo dulco-
ris. Fuerūt eñ p̄dicta xp̄i ꝟba expreſſiua ma
gni dulcoris et cōplacētie. qr oīa p̄dicta volū
tarie patiebat'. vñ Eſa. liij. ait. Oblatus eſt qr
voluit. vñ ꝓph̄a in pſona dñi ad prēz ait Vo
lūtarie ſacrificabo tibi. Et iteꝝ ad Epheſi. v.
Tradidit ſemetip̄m ꝓ nob̄. Nā ſi inuolūtarie
ſuſtinuiſſz nō fuiſſet etiam ꝓ ſe meritoria ſua
pena ne dū ꝓ nobis oībꝰ. et de h̄ plenꝰi p̄n-
cipio huiꝰſermonis dictū ē: Tripl'r q̄ volūta
rie letabat'. Pꝛio de q̄libz amore oſtēſo in p̄-
dictis ſeptē ꝟbis. ſcd̄o de q̄libz dolore p̄dicto
rū ſeptē ꝟboꝝ. tercio letabat' de q̄libet ſeptez
illoꝝ vigoꝝ. Jta ad quēlibet amorē: ad quēli
bet dolorē ad quēlibet vigorē oīm p̄dictoruz
ſuoꝝ volūtariū ⁊ iocūdū aſpectū h̄ebat q̄ cau
ſa breuitatꝭ omitto. Et etiā qr pſpicacit' intuē
ti ſatꝭ patē pñt ꝑ ſingula triplicꝭ ſeptenarij di
ſcurrēdo. Vides q̄ pulcritudinē ſeptē ꝟboꝝ
nō īmerito q̄ de ligꝫ q̄d eſt ſctiſſima crux. Apo
ca. xxij. ſcriptū eſt. Folia eiꝰad ſanitatē genti
uz: qr ip̄a eis guſtātibꝰſenſū. ad ſanitatē ſunt
oīm ſpūalr̄ infirmoꝝ. nec tm̄ ꝟba illiꝰſūt ſana
tiua p̄dictaꝝ infirmitatū. verūetiā pclarīa
facta ſua ad nr̄az ſanitatē ꝓ nobis in ſe aſſū-
pſit. Nā p̄mo curauit nos ꝑ dietā q̄ñ ieiuna
bat. xl. diebꝰ. ⁊. xl. noctibꝰ. Scd̄o ꝑ electuariū
q̄ñ corpus et ſanguinē ſuū dedit in ſctā cena
diſcipulis ſuis. Tercio ꝑ ſudorē: q̄ñ factus ē
ſudor eius ſicut gutte ſanguinis decurrentꝭ
in terrā. Quarto ꝑ minutionē q̄ñ flagellis et
lancea vulneratꝰfuit. Quinto ꝑ potatōez q̄ñ
guſtauit acetū cum felle mixtū. Sexto ꝑ em-
plaſtrū. q̄ñ facies eiꝰſputis illita eſt.

Octauꝰ fructꝰ de q̄d auplici ma gna vtilitate quā ſibi ⁊ ſuis acq̄ ſiuit xp̄s paſſiōe ſua. Ca. ij.

Secundus ꝟo fructus dictus ē mlt
titudo ſcz meritoꝝ paſſiōis xp̄i: et
hoc reſpectu illius q̄ eſt caput. ac
ꝑ ꝯſequens reſpectu oīm electoꝝ
ac mēbroꝝ eius. Et de h̄ Dañ. ſubdit dicēs.
Fructꝰeꝰnimiꝰqr infinitū fuit meritū ⁊ p̄miū
paſſiōis eiꝰſcz rōne ꝯiūcte diuinitatꝭ. nā inq̄tū
hō ſicut ex p̄cedētibꝰptꝫ xp̄s mereri poterat
et meruit. Jnq̄tū ꝟo deus infinitū ſuū meri
tū et p̄miū dilatauit. Merito q̄ Dañ. ait. Et
fructus eius nimius. Quatuor eñ fructife-
ras et maximas vtilitates ex paſſione ſua cri
ſtus adeptus eſt. que omēs redundant per
gratiam et gloriam in omnes electos ſuos:
Prima eſt r̄ſurrectio. ſcd̄a eſt aſcenſio. tercio
eſt ꝯſeſſio. q̄rta iudicatio. Prima quidē vtili-
tas eſt reſurrectio. vnde ꝓpheta in pſona filij
ad patrē ait. Tu cognouiſti ſcz per approbati
onē ſeſſionem meam: hoc ē humilitatez paſſi
onis mee. et reſurrectionem meam. hanc q̄
vtilitatē ꝑ ꝯſequens adeptus eſt chriſtus oī-
bus membris ſuis Nam ſicut ipſe reſurrexit
ꝓpter meritū paſſionis. ſic et eius membra
reſurgent. quia reſurrectio eius erit cauſa re
ſurrectionis omnium electorum. Unde pro-
pheta ait. Ad veſperam demorabitur fletuſ
et ad matutinū leticia. Ubi gloſa ait. Domi
nus mane reſurrexit. idem nobis promitteſ
per ſuam reſurrectionem: que eſt cauſa effi-
ciens reſurrectionis noſtre et anime et cor-
poris. Secunda quidem vtilitas eſt aſcen
ſionis vñ ad Eph̄. iiij. apl's ait. Q̄d aūt aſcē-
dit quidē niſi quia deſcendit primum in infe
feriores partes terre ſcz per mortem crucis.
qui autē deſcendit ip̄e eſt qui aſcendit ſuper
omnes celos: vt adimpleret omnia. Et Au-
guſtinus in ſermone de aſcenſione domini
ait. Nos chriſti mors viuificauit. nos chriſti
reſurrectio erexit. nos chriſti aſcenſio conſe
crauit. Hanc quoque vtilitatem chriſtus tam
q̄ caput membris ſuis electis adeptus eſt.
Unde Jobis. xiiij. ipſe ait. Uado vobis pa
rare locum. Tercio ꝟo vtilitas eſt ꝯſeſſio ſcz

ad dexterā patris:ad manifeſtatōez diuini=
tatis illi⁹.vñ ad Phil.ij.apl's ait. Factus eſt
obediens vſq₃ ad mortez:mortē aūt crucis.
ppter qđ et deus exaltauit illū:ꝛ dedit illi no
mē qđ eſt ſup oē nomē:vt ſcȝ ab hoibus no
minet̃ de⁹et oēs illū venerent̃ atq₃ honorent
tanq₃ deū in noie ieſu. vñ ſubdit̃. Et in noie
ieſu omē genu flectat̃ celeſtiū terreſtriū et in
fernoꝝ.et ois lingua ꝯfiteat̃ qꝛ dñs ihs xp̄s
in glia ē dei pr̄is.Dicit̃ aūt ſedere ad dexte
rā dei.ſedet qꝛ laborauit ſcilȝ in tota vita ſua
vſq₃ ad mortē.vñ ps̄. In laboribus ſuȝ a iu
uentute mea.Ad dexterā võ.qꝛ prius fuit in
ſiniſtra paſſionis et aduerſitatis.vñ ps̄.ait.
Afflictus ſū et humiliatus ſū nimis. Dei võ
dr̄ qꝛ poſt crucis abiectionē:pmittit de⁹glori
ficatōez.vñ Math.xxiij.dñs ait.Qui ſe hu=
miliat exaltabit̃.Duo quidē p dexterā deno
tant̃.Primū ē eq̄litas maieſtatis.ad quā cri
ſtus ſedet ſm diuinitatē.ad Heb.viij. Talez
habem⁹pōtificē q ꝯſedit in dextris. Scđo p
dexterā intelligunt̃ potiora glie bona in qui
bus xp̄s ſedet ſm hūanitatē:qm̄ collatuȝ eſt
ei qcq̄d ꝯferri pōt.Nā ſm hanc dexteraȝ col
locabūt̃ et p̄miabūt̃ oēs cruci xp̄i ſeq̄ces Ad
qđ apl's hortat̃ ad Collo.iij.dicēs. Que ſur=
ſum ſunt querite vbi xp̄us eſt in dextera dei
ſedens.Quarta võ vtilitas ē iudicatio qꝛ ex
paſſione ſua data eſt ei ptās iudiciaria.Unđ
Job.xxxvj.ad xp̄m ait.Cauſa tua q̄ſi impij
iudicata ē iudiciū cauſamq₃ recipies.nec nō
et electi imitatores crucis xp̄i in die iudicij q̄
ſi iudicis aſſeſſores aſſiſtent iudici xp̄o. Juxͣ
illđ Math.xix.Amē dico vob q̄ vos q ſecuti
eſtis me in regnātōe cū ſederit fili⁹hoīs in ſede
maieſtatis ſue:ſedebitis et vos ſup ſedes du
odecim iudicātes duodecim tribus iſrl'.Pro
inde exclamat Bern̄ in q̄dā ſermone dicens
O vere celeſtis planta p̄cioſior cunctis. ſan=
ctior vniuerſis.O vere lignū vite.qđ ſolum
dignū fuit portare ſalutis fructum.

Nonus fruct⁹ q̄ dulcedo dominice crucis omni ſtatui cōuenit ꝛ neceſſaria eſt. Ca.iij.

Ercius fructus dr̄ dulcitudo.Nā
t ſm varios hoīz vtuoſoꝝ ſtat⁹cru=
cis dulcedo varie ſapit.Unđ pphe
ta ait.Qui dat eſcā oī carni. Et iđ
Dañ.ſubdit.Eſca vniuerſoꝝ in ea.oim aiaꝝ
virtuoſaꝝ ſtatus ad q̄druplicē oriam redu=
ci pñt.Primi dici pñt ſenſuales.ſcđi rōnales
tercij ſpūales.q̄rti celeſtiales.Et hi omēs va
rijs deſiderijs inardeſcūt:et tñ eſca vniuer=
ſoꝝ in ea.ſcȝ in ſequela cruci xp̄i.Unđ Math.
x.dicit dñs.Qui nō accipit crucē ſuā.i. poſſi
bilē ſibi penitētiā.Et ſequit̃ me nō eſt me di=
gnus.i.indign⁹ē guſtare grām et gliam meā
Per hanc em̄ crucē aſſūptio difficiliū denota
tur:p quā fundit⁹morit̃ hō mūdo carni et vi
cijs.et p quā fit holocauſtū dei.Proinde ma
xim⁹in ſermone de martyrib⁹ait.Nō ſolū in
telligit̃ crux ligni patibulū.ſ₃ pie vite vtutiſq₃
ppoſitū.vñ ois xp̄iani vita q ſm euangeliuȝ
vixerit.crux ē atq₃ martyriū.et merito h ordo
ſeruat̃.nā ſicut in fruitōne btōꝝ a quibus
oē triſtabile ſecluſū eſt deus honorat̃ in ipis
et ab ipis.Et ſicut in inferno in tormētis de
monū et damnatoꝝ i quibus abſq₃ vllo gau
dio crucianſ deus in ipis plene honorat̃ ſed
nō ab ipis.Sic in pn̄ti vita que int̃ illas ē me
dia honorat̃ et laudat̃ in ſuis electis et a ſuiſ
electis i aſſumptōe difficiliū.dolorē et gaudi
um cōmiſcentiū.p opatōez pfecte virtutis.q̄
dicit̃ crux.vt ſic in oibus glorificet̃ deus.hoc
ſiquidē ſeruando quilibet de p̄dictis quatu
or ſm ſuū ſtatū in cruce reperit paſtū ſuū qꝛ
eſca vniuerſoꝝ in ea eſt.

Prima crux ſenſualium.

Rimo em̄ ſenſuales duo deſide=
p ria hn̄t.ſcȝ abſq₃ pctō in arduis.p̄
mo naturam ꝯſeruare.ſcđo natu=
rā alleuiare.Primo em̄ deſiderāt
naturā ꝯſeruare:qđ quidē fit qñ labores hoī
portabiles et leues efficiūt̃:Sȝ virtuoſa crux
ppter diuinū amorē aſſumpta vel paciēt la=
ta nō tm̄ affert ab hoie labores cōes in opib⁹
bonis:ſ₃ etiā tranſformat in refrigeriū penaſ
et ſic ſm p̄mū deſideriū ſuū in talib⁹ ꝯſeruat̃
natura.Et de tali refrigero dñs ait .Math.
xj.Uenite ad me oēs q laboratis et onerati
eſtis ſcȝ laborib⁹ et aduerſis:et ego reficiam
vos.De ſcđo etiā addit dicens.Tollite iugū
meū ſup vos qđ eſt caritatis amor in onere
crucis:ꝛ diſcite a me qꝛ mitis ſum et humilis
corde:ꝛ iuenietl requiē aiabus vr̄is. Juguȝ
em̄ meū ſuaue ē:ꝛ on⁹meū leue. Jugū enim
xp̄i ſuaue ē amor dei.onus võ leue eſt amor
pximi.q̄ duo faciūt ferre leuit̃ crucē laboꝝ et
aduerſitatis.Et ſic ex amore ꝛ p amorē preſ=
ſa natura laborib⁹alleuiat̃.p vtroq₃ deſide=
rio ptȝ exēplū in btō Laurentio.h aūt ꝯtigit
ei q̄ dilectio ignis celeſtialis qui eſt amor an=
nihilabat penam ignis materialis.Hoc idē
contigit beato Franciſco quando ferro igni
to in tymporibus decoctus eſt:abſq₃ hac cru

ce in culpa et pena ſeu in trāſgreſſione ꝛ affli
ctōe hō efficit̃ infernalis:ideo math.xvj.do=
min⁹ait.Qui em̄ voluerit aiaȝ ſuā ſaluā face
re ſcȝ fugiēdo p̄dictos labores:pdet eā Qua
ſi dicat.Si ſaluas pdes.Qui aūt pdiderit ai=
mā ſuā ppter me:inueniet eaȝ.Proinde da=
maſ.in.iiij.li.ait.Crux xp̄i clauis eſt padiſi h
infirmoꝝ baculus:paſtoꝝ virga:ꝯuertentiū
manuductio:pficientiū pfectio:aie ſal⁹ꝛ cor
pis oim maloꝝ auerſio:oim bonoꝝ datrix.

Secunda crux rationaliū

Ecūdi ſūt rōales.et hi q̄₃ alia duo
ſ deſideria hn̄t.Primū ē augmēta=
re ꝯſolatōnē ſeu delectationē.ſecū
dū ē illuiare rōez.Per primū me=
ritoria delectatio guſtat̃:p ſcđm võ intellect⁹
illuiat̃.Sȝ amoroſa crux ꝛ in amore vt ſic di=
cā portatus labor ꝯtinue parit in hoie diuer
ſas ac ſupnas ꝛ ſpūales ꝯſolatōes:tranſfor=
mādo amātē in amatū.ꝛ q̄i ad celeſtē delecta
tionē exaltādo.nec nō p h admirādis ꝛ ſalu
berrimis luib⁹illuſtrādo.vñ ppha ait Guſta
te ꝛ videte qm̄ ſuauis ē dñs ſcȝ in imitatōne
crucis illi⁹:btūs vir q ſperat i eo. Primo võ
inquit guſtate ſcȝ affectu.ſcđo ait. videte ſcȝ
intellectu.qꝛ guſtatio facit videre.vñ Prou.
vlti.Guſtauit ꝛ vidit qm̄ bona eſt negotiatio
ei⁹.i.exercitatio crucis ꝛ arduaꝝ vtutū. Unđ
j.Reg.xiiij.Jonathas myſtice ait. Uidiſtis
ipi q̄ illuiati ſūt ocli mei eo q̄ guſtauerim de
melle iſto.i.de crucis atq₃ virtutū ſuauitate.
Quāta aūt ſit ſuauitas quā guſtat et expitur
aia de cruce.i.de laboribus amoroſe portatl
atq₃ p xp̄o aſſūptis.oñdit Joh.Apoc.ij.vbi
dñs ait.Uincenti dabo māna abſcōditū.ab=
ſcōditū em̄ māna dicit ſuauē vtuoſe vite itel
ligentiā ppter vtutū expientiaȝ iuſtis a dño
diſpēſatā atq₃ indignis ꝛ vicioſis occultataȝ
Sic em̄ māna deſup veniēs oēȝ ſuauitatl ſa=
porē in ſe continebat.Sic ſuauis expiētia bo
ne vite q ē crux xp̄i oī mentis ſuauitate redū
dat.Unđ Greg⁹.in q̄dā omel̃.ait. Nihil adeo
graue qđ non eq̄nimit̃ tolleret̃ :ſi xp̄i paſſio
ad memoriā reuocet̃.ſ.p deuotionē vel imi=
tationē.Quāta inſup fiat illuiatio intellect⁹
ex p̄dicta cruce oñdit Bern̄.ſup Cañ.ſermo.
lxj.dicēs .Quid ita efficax ad curandū ꝯſciē
tie vulnera necnō ad purgandū aciē mentis
q̄₃ xp̄i vulneꝝ ſedula meditatio.Proinde xp̄i
paſſio figurata ē felle.q ocli Thobie fuerūt il
luiati.Thob.ij.Eſt q̄₃ collıriū.de q Apoc.iij
angelus ait.Unge collirio oclos tuos.ſ. mē
tales vt videas.Abſq₃ em̄ predicta cruce.hu
mana ratio deuenit in fantaſticā obſcuraȝ at
q₃ beſtialē extimatōez ꝛ opinionē.Et de tali=
bus ppha ait.Neſcierūt neq₃ intellexerūt in
tenebris ambulāt.Ait em̄ neſcierūt ſcȝ ex cor
rupta natura.neq₃ itellexerūt ex patrata cul=
pa in tenebris ambulāt ex multiplicata mali
cia et oia h qꝛ crucē xp̄i nō ſunt ſecuti.

Tercia crux ſpiritualium.

Ercij ſūt ſpūales.et hi q̄₃ alia duo
ſ hn̄t deſideria.ſcȝ in eis.Prio virtu
tē roborari. ſcđo vtutem p̄miari.
Prio virtutē roborari.ſcȝ i vite iu
ſte ſoliditate ꝛ ſtabilitate:qđ q̄dē p crucez fit.
teſte aplo q.ij.Thim .ij.ait.Firmū fundamē
tū dei qđ ē vtus ſtat hn̄s ſignaculū ſcȝ ſctiſſi=
me crucis.qꝛ virtus etiā in infirmitate pficit̃
ſic idē apl's ait.ij.ad Choꝝ.xij.Et ſtatim ſub
dit.Libenter igit̃ gliabor i infirmitatib⁹meis
vt inhabitet in me vtus xp̄i.ppter qđ placeo
mihi in infirmitatib⁹ i ꝯtumelijs.in ncc̄itati=
bus.in pſecutōib⁹.in anguſtijs p xp̄o.Cum
em̄ infirmor tūc fortior ſū.ecce virtutis robo
ratio ꝛ ꝯfirmatio.Scđo deſiderāt vtutē p̄mi
ari.ſcȝ p gliaȝ ſempiternā.ꝛ talis virtus amo
roſe crucis influit in habitū pfecte caritatl me
ritū copioſū ad copioſū premiū glie expectā
dū.vñ premiū eterni regni non mēſurat̃ ſm
ſpūales feruores ac mētales delectatōes.ſed
ſm penā amoroſe crucis q p̄ncipiū ē ꝛ mediū
glioſi finis.Proinde Math.x. dñs ait. Qui
nō accipit crucē ſuam et ſequit̃ me:nō eſt me
dignus.i.meo p̄mio ſcȝ in glia ſempit̃na.nec
ait tm̄.q ſequit̃ me ſcȝ p delectationē:ſ₃ p̄mi=
ſit.q nō accipit crucē ſuā.nā in cruci aſſūptōe
deus delectat̃ in nob.in delectatōib⁹ ſpūali=
bus.nos in deo delectamur.p p̄mū creſcit p̄
miū ꝛ meritū.p ſcđm ꝯtemnim⁹mundū ꝛ ſe=
quimur deū.qꝛ guſtato ſpū deſipit oīs caro.
abſq₃ cruce ꝛ laborioſo conatu in opib⁹virtu
oſis.nr̄a meritoria virt⁹deuenit in ꝯſiderabi
lē diuinitatē:ſic ptȝ in his q abſq₃ magnis la
borib⁹ adepti ſūt bona ſublimiora.qđ ꝯtigit
in lucifero in Adā ꝛ Eua Salomone ꝛ petro
et q̄₃ plurib⁹alijs.q cito ceciderūt a donis et i
magnā ruinā irreuocabilr̃ q̄dā eoꝝ ꝯlapſi ſt

Quarta crux celeſtialium

Uart: dicūt̃ celeſtiales .et hi q̄₃ du
q plex deſideriū hn̄t Primū i eis gli
ficari grāȝ ſcđo mag̃ficari diuā gliā
Primo quidē glificari in grāȝ.ſcȝ in pn̄ti per
glie pticipatōez ꝛ h fit p crucē et dn̄i paſſionē
exēplo apli q de ſe atq₃ alijs pfectis.Phil.iij.
ait.Noſtra ꝯuerſatio in celis eſt.Inſup exē=

ꝑlo bti Bernardi in quodā ſermone vbi ait
Scio ꝙ merita mea mihi nō ſufficiūt. Quod
mihi deeſt audacter vſurpo ex viſcerib' ieſu
xp̄i q̄ miſcdia affluūt. nec deſinūt foramina ꝑ
q̄ defluant. Pꝫ em̄ archanū cordis ꝑ forami
na corpis: patēt viſcera miſcdie dei nr̄i in q̄b'
viſitauit nos oriens ex alto. Secūdo deſi=
derant magnnificari diuinā gliaꝫ. Nā amor
crucis ad gliaꝫ deſinflāmat. illuiat. roborat.
ꝛ dilatat. hūanaꝫ mētē. Hic erat ille crucifor=
mis amor q̄ tāta fiducia cor Pauli ſecurabat
vt diceret ad Gal. vj. Mihi aūt abſit gliari ni
ſi in cruce dn̄i nr̄i ihu xp̄i: ꝑ quē mihi mūduſ
crucifixus eſt ꝛ ego mūdo. Et ad Phil. j. ait.
Sic ſp ꝛ nūc magnificabit xp̄s in corpe meo.
ſeu ꝑ vitā ſeu ꝑ mortē. Hoc eodē feruore hor
tabat oēs ꝓpheta dauid dicēs. Magnifica=
te dn̄m mecū. ſcꝫ ꝑ ſctiſſimū amorē crucis lau
dādo et ꝑdicādo cū magnū Et bn̄ ſubdit me
cū. Si em̄ diceret ſimplr. Magnificate dn̄m
nō ita ad h̄ incitaret. ideo ait Greg'. Loquē=
tis auctas ꝑdit cū vox ope non iuuat. Abſqꝫ
cruce. grā meritoria delectabilis. atqꝫ celeſti·
alis deuenit in admirabilē annihilatōeꝫ: ſic ꝑ
expientiā pꝫ in his q̄ ſequunt ſpm̄ amoris ꝛ
ſpm̄ libertatis. aut libꝝ hereticū q̄ ď animaꝝ
ſimpliciū q̄ in errorib' ſuis dānat' ē ex de he=
re. c. vnico. in cle. Cōtra q̄s apl's Phil. iij. ait
Nūc aūt ꝛ flens dico inimicos crucis xp̄i. nā
ſic ad Gal. v. ait. Qui aūt ſūt xp̄i carnē ſuam
crucifixerūt cū vicijs ꝛ ꝯcupiſcētijs. ac oēs p̄·
dicti ꝯtraria opant mltiplicib' errorib' illuſi
atqꝫ deluſi: ſic ꝑ expientiā in eis repꝑi ꝛ pro
baui. Ex dictis in p̄nti ca. patere pōt ꝙ amor
abſqꝫ cruce et crux abſqꝫ amore. nec rōne nec
verbo nec ope aliqꝫ meret laudeꝫ: ſꝫ in ſūmo
laudabilis illa crux quā induit amor: ꝛ amor
quē ip̄a crux parit In h̄ quidē ſtatu erat pau
lus cū ad Gal. ij. de ſe dicebat: xp̄o ꝯfixus ſū
cruci. et in tali cruce p̄mo affigit caro clauis
timoris. vn̄ pſ. Cōfige timore tuo carnes me
as. ſcdo clauis ſpūs amoris Cañ. v. Fulcite
me floribus ſtipate me malis: qꝛ amore lan=
gueo. Tercio ſenſus exterior clauis rigori et
diſcipline. Eccl'. vlti. Verba ſapientū q̄ſi ſti=
muli ꝛ q̄ſi claui in altū. i. in ꝓfundo ſenſus de
fixi. Quarto manus opm clauis laboris. Ec
cle. ix. Q̄ḋcūqꝫ pōt man' tua inſtanter ꝑpare
Ex ſupradictis clari' p̄t patē ꝙ manifeſte oſ=
dit ſe nō vere diligere: q̄ ꝓ amato nō vult ſe
ad q̄cunqꝫ difficilia preꝑare et exhibere. qḋ ē
ꝯtra errorē ſimpliciū aiaꝝ qui crucē et laborē
abhorrent: ſicut predictum eſt.

Articul' q̄rtus tercie ꝑtis dn̄i ce paſſiōis de vltimis trib' fructibus ligni vite.

q Varto ſubdant alij tres fructus
crucis chriſti.

Decim' fructus de quadrupli ci beneficio qḋ cōſeq̄mur de dn̄i ca paſſione et cruce. Capi. j.

p Rimus fructus ď ſctitudo. San·
ctus em̄ ď ſanguie tinct' Vn̄ Dañ
ſbdit. Et ſubt eā habitabāt aialia ꝛ
beſtie. i. oēs in baptiſmate cruci ſi
gnaculo inſigniti et ſanguie tincti. Item dif·
fert beſtia ab aiali. Nam beſtia crudelis aial
xͦo nō. Aialia dici p̄nt oēs iuſti q̄ finalr ſaluā
di ſūt: ſic de glia ſempiterna. ꝓpheta ad dn̄ꝫ
ait dicens. Aialia tua habitabūt in ea: paſti i
dulcedine tua paupi deus. Per beſtias q̄ ſūt
crudeles xp̄iani reprobi deſignant et etiā in·
fideles. qꝛ ſicſtatiꝫ ſubdit dyabolus in eis p'
paſſionē xp̄i nō hꝫ tantā ptāteꝫ ſic ante: p̄nci=
palius tn̄ oēs xp̄iani ſub vmbra et ꝓtectōne
crucis et ſanguinis xp̄i inhabitāt. Vnde bra
chia crucis ſūt ſcapule ille de q̄b' ꝓpheta ad
xp̄ianū ꝑlm inq̄t dicens. Scapulis ſuis ob=
umbrabit tibi. Sub his etiā ſcapul ſm̄ Bern
ardū q̄tuor beneficia nob ꝯferūt. Sub his
em̄ alis abſcondimur: ſub his ab icurſu mil·
uoꝝ et ancipitrū ꝓtegimur q̄ ſūt aeree pote=
ſtates: ſub his vmbraculū ſalubre nos refri=
gerat: et nimiū ſolis ardorē repellit. Sub hiſ
qꝫ alimur et fouemur. Hec ſūt bti Berñ. xͦba
ſup Cañ. ſermone. lxv. In quib' notare poſ=
ſum' q̄tuor bn̄ ficia q̄ nobis ꝯferūt myſterio
crucis. Primū eſt abſcōſio. ſcōm ꝓtectio. ter=
ciū refrigeratio. q̄rtū refectio nūcupat. que
oia ꝑficit in nobis amor cruci et ꝑfectio ei'.

Primū beneficiū crucis eſt abſconſio a malicijs eoꝝ.

p Rimū crucis beneficiū ē abſcōſio
ſcꝫ a malicijs mūdi. Talis quideꝫ
abſcōſio maxie nobis fit q̄ſi aduer
ſa nos p̄mūt: vt ea magnanimiter
tolleram'. Vn̄ Iſido. de ſūmo bo. ait. Si paſ
ſio redēptoris dn̄i ad memoriam reducit: ni
hil tam durū eſt qḋ non eq̄ aio tolleret. Par
ua em̄ tolleram' ſi recordamur q̄d biberit ad
crucis patibulū: qui nos iuitat ad celū. Ille
em̄ irriſiones obprobria ꝯtumelias alapas:
ſputa flagella ſpineā coronā crucēqꝫ ſuſcipit:
ꝛ nos miſeri ad noſtrā ꝯfuſionē vno ſermōe
fatigamur. vno xͦbo deijcimur. Et iteꝝ ď tol·

lerāda iniuria ꝓximoꝝ. Aug'. de verbis dn̄i
ait. Nulla res efficatior ad laborē ꝛ ad portā
da onera alioꝝ facit libent impēdi: niſi cū co·
gitam' q̄ꝫta ꝓ nobis ꝑtulit dn̄s. vn̄ ſicut puuſ
fluui' ꝑdit nomē ſuū cū vadit i' magnū: ſic la=
bores ꝛ paſſiones noſtre in cōꝑatōne illoꝝ q̄
paſſus eſt xp̄s nō ſūt paſſiōes denoiande.

Secundum beneficium crucis xp̄i eſt ꝓtectio contra poteſtatem dyaboli.

ſ Ecundū beneficiū ē ꝓtectio ſcꝫ cō·
tra ptātē dyaboli: qꝛ xp̄s illā ꝑ paſ=
ſionē ſuā debilitauit. Vn̄ Iob. xl.
q̄ſi hamo capiet leuiathan. qꝛ caro xp̄i velās
diuinitatē fuit q̄ſi eſca in hamo ďnitati. quā
cū dyabolus ꝑ mortē apprehēdere ꝓcurauit
hamo diuinitatis captus et decept' fuit. Tri
plicit tn̄ ſm̄ Alexan. de halis in. iij. ꝑ crucē cri
ſti demones habēt minorē ptātē in naturam
humanā. Et p̄mo vniuerſalr qꝛ abſtracta eſt
eis ptās q̄ ſibi prius ſubijciebāt eā in infideli
bus ſibi ydolatria ꝛ veneratōe q̄i de' ·n̄c etiā
reperiūt in mūdo tot vexati a ſpirītib' imun
dis ſic ante paſſionē dn̄i: vt pꝫ expientia cer·
ta ꝑ vniuerſū orbē terraꝝ. Scdo ſingulariter
infidelib' q̄bus ꝑ fidē paſſiōis non hn̄t in eis
ptātē. niſi q̄ꝫtū eſt eis ꝑmiſſū ad xͦtutis exer=
citiū: ſic pꝫ in btō Anthonio et in btō Frācif
co. Tercio particulariter in electis in q̄bus ē
caracter paſſiōis. i. crux ex ſacramēto baptiſ
matis: q̄ ptās dyaboli cohibet. vn̄ Apoc. vij
dictū ē q̄tuor angelis nolite ꝛc. q̄aduſqꝫ ſigne
mus ſeruos dei nr̄i i frōtib' eoꝝ. Et de h̄ Au
g' ſup Iob. ait. Signū crucis a nobis expel=
lit exterminatorē: ſi tn̄ cor noſtrū habeat xp̄ꝫ
inhitatorē. Proinde Exo. xij. dei pp'lo. i. xp̄i·
anis myſtice p̄ceptū ē ꝙ ſanguie agni poſtes
ſupliminare ſignarēt: atqꝫ ex h̄ duplicē ꝯſeq̄·
bant fructū ſcꝫ ꝯſternatōeꝫ hoſtiū exteri': et
defenſionē et ꝯſeruationē oim̄ interi'. vt my
ſtice innuat ꝙ xͦtute ſanguis ieſu xp̄i ꝛ demo
nes ſupant: ꝛ oia defenſant dn̄ grē in nobis
augent ꝛ ꝯſeruant. ſupliminare qꝫ ſignatur
dū mētis imago xp̄o crucifixo aſſilat: atqꝫ vt·
qꝫ poſtis intingit in q̄ voluit hoſtiū. dn̄ ďina
et angelica cuſtodia in q̄ vita nr̄a defendit vi
gorat. eo ꝙ ſctē crucis xͦtute. et de' nob ma=
gis ꝓpiti'. ꝛ angelus circa nos magis ē ſolli
citus. Et ſic ſubuerſis egyptijs a ſeruitute di
aboli liberant. cruci xp̄i ſeq̄ntes tropheuꝫ. q̄
nobis ꝑ xͦgā hāc. diuiſit mare rubrū ꝛ in ter=
ra viuētiū introduxit. Merito ḡ terret dya=
bolus hoie cruci ſe ſigno muniēte fidelit. ſicut
terret et fugit canis baculo eleuato eo ꝙ cuꝫ
illo ſemel ꝑcuſſus ē. Vn̄ Eſa. xxx. A voce dn̄i
pauebit aſſur virga ꝑcuſſus. Aſſur em̄ nego
tiator interp̄tat ꝛ ſignificat dyabolū: q̄ circūi
ens ꝛ q̄rēs quē deuoret. nūq̄ꝫ ocio vacat. hic
in ſigno crucis fidelr inuocato i noie ſctiſſime
trinitatis terribilr pauet: xͦga crucis i paſſio
ne ꝑcuſſus. Inſuꝑ ſic miles ſuꝑatus in duel=
lo ſeu in bello ꝯfunderet morari i camera vl
in domo in q̄ ꝓſtratio ſua depicta eēt nec ibi
dē diu maneret. ſic dyabolus ꝓſtrat' ꝑ dn̄i=
cā paſſionē nllo mō morari p̄t i aia i q̄ paſſio
dn̄i ꝑ deuotionē ꝛ iugē mēoriā ďpicta ē.

Terciū beneficiū crucis criſti eſt refrigeratio contra cōcupiſcētiam carnis.

t Erciū bn̄ficiū ē refrigeratio ſcilꝫ a
cōcupiſcētia carnis. vnḋ Ierony.
in q̄dā ep'la ait. Si ingreſſi fuerint
ad te latrūculi ꝑ oculos. ꝑ aſpectū cruci: pu=
ni eos. Ip̄a ꝯcupiſcētia originalis xͦtute ſan
guis xp̄i. in cui' xͦtute q̄libet baptiſat. licꝫ nō
totalr auferat tn̄ multū minuit. ď ꝯſe. di. iiij.
ꝑ baptiſmū. Ex q̄ pꝫ ꝙ ſm̄ Aug'. fuſus ē ſan
guis medici ꝛ factū ē medicamentū frenetici
Proinde Cañ. ij. Sub vmbra illi' quē deſide
rauerā ſedi aia ſpōſa xp̄i: ꝛ fruct' ei' dulci gut
turi meo: ſꝫ et guſtato ſpū cruci ďſipit oiſ caro

Quartu bn̄ficiū crucis xp̄i eſt refectio ſpiritualis.

p Vartū beneficiū ē refectio ſpūalis
Magna q̄dē ꝯſolatio atꝫ refectio
eſt aiabus deuotis aſcēdere ad ſē
ſum crucis Vn̄ Celeſtin' ait. Cū ſctō. i. cū ſan
guie tincto ſcti. i. ſanguie tincti ſūt. q̄ crucifi=
xo cruci affixi ſūt dolori ei' ꝯdolentes amori
ei' ꝯgaudētes. ſanguinē ei' bibētes. carnem
māducātes. crucē amplexantes. vulnera lin
gētes. et ꝑ latus lancea aptuꝫ ad ei' ſuꝑ dile=
ctiſſimū cor intrātes. atqꝫ ei ſe clauo eťni amo
ris inſeꝑabilr ꝯclauātes. Berñ. ſuꝑ Cañ. ſer
mone. xx. ait. Dilexit me de' dulcit. ſapienter
et fortiter. Dulcit nēpe dilexit: qꝛ carnē indu
it ſapiēter. qꝛ culpā vitauit fortiter: mortē ſu
ſtinuit. Sed ſuꝑ oia reddit te amabileꝫ mihi
bone ieſu calix quē bibiſti: opus noſtre redē
ptionis. h̄ em̄ oino amorē noſtꝝ vēdicat ſibi
h̄ inqꝫ ſibi nr̄am deuotionē blādi' allicit iuſti
us erigit. arcius ſtringit et vehemētius affic

Quot vicib' xp̄s ſanguinem ſuum fudit.

In hoꝝ quidē myſteriū xp̄s ſex vi-
cib⁹ viuus ꝛ vna mortu⁹ ſanguinē
ſuū fudit. Primo in circūciſiōe vt
diſcam⁹ pctā noſtra carnalia mun
dare. Scd̄o in ſudore: vt diſcam⁹ anguſtias
p̄ nr̄a ſalute tolerare. Tercio in coronatōne.
vt diſcam⁹ mētē noſtram v̄tutib⁹ exornare.
Quarto ĩ flagellatiōe. vt diſcā⁹ dōaꝛ ſēſualita
tē nr̄am. Quinto in crucifixiōe. vt diſcamus
mēbra nr̄a ligare mandatis dei. Sexto in la-
teris aptione. vt diſcam⁹ ſp̄ hr̄e cor vulnera-
tū ĩ dei amore. vt dicere poſſet q̄libet noſtruꝫ
vulnerata caritate ego ſum.

Criſtus crucifixus eſt horolo giū religioſorum.

Preterea dicē poſſum⁹ xp̄m paſſuꝫ
crucifixū eſſe horologiū cordiū re-
ligioſoꝝ: diſtinguēs horas diei et
noctiſ qd̄ quidē in horologio Achas. iiij. Re
gū. xx. myſtice deſignaꝛ in q̄ ſol deſcēdit decē
lineis: q2 p̄ decē horas hūiliatus eſt xp̄s p̄ no
bis in ſua ſctiſſima paſſiōe. In cui⁹ honore d̄
cē dicunꝛ hore. Pri⁹ cōpletoriū in honore vē
ditōis. ſcd̄o dicunꝛ matutine q̄ diſtinguunꝛ
in tres nocturnos ĩ rememoratōe illi⁹ iniurie
q̄ facta eſt ei in trib⁹ locis in illa nocte. ſcꝫ ĩ hor
to. in domo Anne. et in domo cayphe ꝯſpuē
do deludēdo atq; pcutiēdo. Quĩto laudes ĩ
memoriā criminis impoſiti in fine nocti. Sexto
p̄mā in memoriā accuſatōis corā Pylato. ſe-
ptimo terciā in memoriā flagellatōis ĩ domo
pylati. octauo ſextā in memoriā baiulatōnis
crucis ꝛ crucifixionis cū ferreis clauis. nono
nonā in memoriā mortis et aptōis lateris. de
cimo veſpas in memoriā ſepulture. vt in qua
libet p̄dictaꝝ horaꝝ mens deuota ſentire poſ
ſet dulcedinē dn̄ice paſſiōis.

Undeci⁹ fructus de quadru plici miſtica ꝛ morali diſpēſatio ne dn̄ice paſſionis. Ca. ij.

Ecūdus fruct⁹ d̄r p̄mptitudo. ſcilꝫ
ad ſeruitiuꝫ dei. Et de h̄ Dan̄. ait.
In ramis ei⁹ ꝯuerſabanꝛ volucreſ
celi. i. uirtuoſi et religioſi. q̄ꝝ tota
vita crux merito dici poſſet. Un̄ pph̄a d̄ dn̄o
ait ad patrē dicens p̄s. viij. Oia ſubiecisti ſb̄
pedib⁹ ei⁹ oues. i. ſimplices. ꝛ boues vniuer-
ſas. i. p̄latos et p̄dicatores. inſup et pecora cā
pi. i. malos. volucres celi. i. religioſos: et piſ-
ſces maris. i. ſeculares q̄ p̄ ambulant ſemitaſ
maris. Uocat ḡ oēs virtuoſos ꝛ religioſos
volucres. pp̄ter libertatē a vicijs ꝛ ſepatōeꝫ
a ſecl'arib⁹ curis. ꝛ pp̄ter ſtatū eleuatū a mū-
do. Ad phil. iij. ait de h̄ apl̄s dicēs. Nr̄a con-
uerſatio in celis eſt. et hi in ramis crucis cōti
nue ꝯuerſanꝛ q̄ ſcꝫ q̄tuor dici poſſūt. Unde
inferior ram⁹ eſt vita virtuoſa. ſiniſter fid̄s re
ligioſa. dexter caritas larga. ſupior v̄o ē ſpes
firma. infimū brachiū crucis eſt mundi con-
temptus. qui in ſeptē conſiſtit.

Rim⁹ ram⁹ ꝛ inferior eſt vita virtu
oſa et mūdi ꝯtempt⁹ De q̄ dn̄s ait
Math. xvj. Luce. ix. Marci. viij.
Si quis vult poſt me venire abne
get ſemetip̄m et tollat crucē ſuā et ſequaꝛ me
In q̄bus ſctis verbis ponunꝛ ſeptē q̄ requi-
runꝛ ad verū amplexū v̄tuoſū: et v̄tuoſe cru
cis. Nā talis crux p̄mo debet eē volūtaria. ſe
cūdo opoſa. tercio itegra. q̄rto laborioſa. q̄n
to pp̄ria. ſexto ꝯtinua. ſeptio recta Primo
inq̄ꝫ debet eē volūtaria nō violēta. pp̄terea
dicit. Si q̄s vult. vn̄ Aug⁹ dicit. Nemo inui-
tus bn̄ agit. Neminē eñ noſtꝝ cogit deuſ: vt
ſeruitiū ſit grati⁹ d̄o. et p̄miū grati⁹ ſeruo. In
cui⁹ myſteriū Exo. xxv. ad Moyſen ait dn̄s.
Loq̄re filijs iſrl̄ vt tollāt mihi p̄micias ab ho-
mine q̄ offert mihi vltrone⁹ et accipietis. vult
eñ dn̄s talē q̄ dicat ei volūtarie ſacrificabo ti
bi ſcꝫ meip̄m meos: ꝛ mea ſic̄ infra diceꝛ. Se
cūdo dꝫ eē opoſa nō ocioſa. id̄o ſubdit. poſt
me venire q̄ ſcꝫ ſp̄ in arduis et laborib⁹ mēta-
lib⁹ ꝛ corpalibus fui. nō ait p⁹ mea. ſic̄ faciunt
auari luxurioſi et ſupbi: ꝫ p⁹ me ſcꝫ mūdū cō-
tēpnēdo. De q̄. i. Petri. ij. Criſtus paſſus eſt
p̄ nobis vob̄ relinquēs exēplū. vt ſeq̄mi ve-
ſtigia ei⁹. Tercio dꝫ eē integra nō diminuta
pp̄terea addit. Abneget ſemetip̄m. i. ſe ſuos
et ſua. Primo abneget ſe. i. vetuſtatē ſuā abij
ciat et ſemetip̄m excedat: vt ſic ad xp̄um acce
dat. nō eñ q̄s p̄t accedere ſeu aſcēdere ad cri
ſtū: niſi ſup̄ ſemetip̄m aſcēdat. Un̄ gloſa. Ni
ſi q̄s a ſeip̄o deficiat: ad deū q̄ ſupra ſe ē non
approq̄nquat ꝛ nouitatē ad quā vocaꝛ non
apprehēdet. Unde ad Coll'. iij. apl̄s ait. Expo
liātes vos veterē hoīem cū actib⁹ ſuis. ꝛ indu
entes nouū hoīeꝫ. q̄ renouaꝛ in cognitioneꝫ
dei. ſc̄m imaginē ei⁹ q̄ creauit eū. vel abneget
ſe. i. pp̄riā volūtatē. nā ſc̄m Senecā erūpit in
petulantiā male diſpēſata libertas. Et Eſa. l-
viij. Si glificaueris deū dū nō facis vias tuaſ
Et ad Thituꝫ. ij. Abnegātes ĩpietatē ꝛ ſecla-
ria deſideria: ſobrie et pie et iuſte viuam⁹ in h̄
ſecl'o. expectātes btāꝫ ſpem. et aduentuꝫ glie
magni dei. Scd̄o abneget ſuos qd̄ etiā in ve-
teri lege ſctificabaꝛ. vn̄ Deutero. xxxiij. Qui
dixerit p̄ri ſuo et matri ſue neſcio vos: ꝛ frib⁹
ſuis ignoro illos ꝛ neſcierūt filios ſuos. hi cu
ſtodierūt eloquiū meū ꝛ pactū meū ſeruaue-

rūt. Tercio abnegat ſua. Proinde Luc. xiiij.
dn̄s ait. Qui nō renūciauerit oib⁹ q̄ poſſidet
nō p̄t me⁹ eē diſcipul⁹. Et Math. xix. Si vis
pfect⁹ eſſe vade ꝛ vēde oia q̄ hēs ꝛ habeb̄ the
ſauꝝ in celo ꝛ veni ſeq̄re me. Sūt nēpe pleri-
q; q̄ ſuos vl' ſua tribuūt deo: ſe aūt mūdo Cō
tra q̄s pph̄a ait. Holocauſtū. i. meqs: ꝛ pro
pctō nō poſtulaſti. ſcꝫ p̄ncipalr̄. qd̄ ego intel
ligēs tūc dixi Ecce venio. ſcꝫ in pſona offēns
p̄ncipalr̄ me. deinde meos ꝛ mea. nec a my-
ſterio vacat h̄ ſillabica adiectio q̄ d̄r ſemetip̄ꝫ
q̄ q̄dē fit tū vt exp̄mat p̄dicta tria ſcꝫ ſe ſuos ꝛ
ſua. tū vt exp̄mat oēs aīe vires ꝛ corpis. i. ſu
uꝫ intellectū ſuū affectū ꝛ ſuū ſenſū. h̄ ē itelle
ctū rōis affectū volūtatis ꝛ ſenſū etiā carnis.
Primū fit p̄ fidē. ſcd̄m p̄ caritatē. terciū p̄ ſpē
Quarto dꝫ talis crux eē laborioſa: nō de-
licata et ocioſa. Proinde ait. Tollat crucem.
Sūt eñ plerique q̄ ſic volūt aſſumere pniaꝫ. vt
nullā ſentiāt afflictōeꝫ vl' penā. Cōtra q̄s Ie-
ronym⁹ ait. Delicat⁹ es fr̄ cariſſime: ſi hic vis
gaudere cū mūdo ꝛ ĩ futuro reḡre cum xp̄o.
Nā ſic̄ ait apl̄s ad Gal'. v. Qui ſūt xp̄i carneꝫ
ſuā crucifixerūt cū vicijs ꝛ concupiſcentijs.
Quito etiā dꝫ eē pp̄ria. id̄ ſbdit ſuā. i. ſibi poſ
ſibi ē. Nō eñ dicit meā q2 tot⁹ mūd⁹ nō poſſꝫ
portare minimā p̄tē crucis ei⁹. ſic̄ ex p̄cedētib⁹
ptꝫ. vn̄ d̄r Tren. j. O vos oēs q̄ trāſitis p̄ viā
. i. oēs in h̄ ſecl'o pegrināntes attēdite et vide-
te ſi ē dolor ſic̄ dolor me⁹: n⁹ d̄r alienā. ſꝫ nāq;
nōnlli q̄ gliant̄ de paſſiōib⁹ et pēītētijs patꝝ
ſuoꝝ: quēadmodū ſcribe et phariſei. Contra
q̄s ait dn̄s Ioh̄. viij. Si filij abrae eſtis: opa
abrae facite. Inſup inq̄t ſuā: non in angaria
alienā: ꝫ quā plena volūtate facit ſuā. Proin
de Bern̄. ait. Ue portantib⁹ crucē nō ſic̄ xp̄s
ſuā: ꝫ ſic̄ Symō cyreneus alienā Sexto debꝫ
eē ꝯtinua. nō inſtabilis ꝛ momētanea. id̄o d̄r
et ſeq̄ꝛ. In Luc̄. etiā. iiij. additū ē q̄tidie. i. cō-
tinue ꝛ pſeueranꝛ. vn̄ Eccl'. v. Nō ventiles te
in oēm ventū: ꝛ ne eas in oēm viā. ſic eñ pro
baꝛ pctōr in duplici lingua. Eſto firm⁹ in via
dn̄i. Et idē. xxiij. in fine iteꝝ ait. Glia magna
eſt ſeq̄ dn̄m. vn̄ dn̄s ait Ioh̄. viij. Qui ſequi
tur me nō ambulat ĩ tenebris. Septimo ꝛ vl-
timo dꝫ eē recta nō reciproca ꝛ ſſl'ata. ideo ſb̄
dit me. i. ad gliaꝫ meā p̄ rectā intētōeꝫ. h̄ ē cō
ſtituat me in finē ſue crucifixe vite: atq; labo-
rū ſuoꝝ. Nā ſic ip̄e teſtaꝛ Math. vj. Si ocul⁹
tu⁹ ſimplex fuerit: totū corp⁹ tuū lucidū erit.
Oculus ſimplex: ē intentio recta ad deū Cor
pus lucidū. ē op⁹ recta intētōne cōpletū. In
h⁹ myſteriū p̄cepit dn̄s Deutero. xxvij. dicēs
Cū trāſieris iordanē. i. ꝯtēpneris mūdū edifi
cabiſ altare dn̄o. i. cor igne caritatis feruidū
de lapidib⁹ q̄s ferrū nō tetigit. i. de opib⁹ bo-
niſ. ſc̄m q̄ a deo ſūt in nob̄ opata. q̄ vt ait apl̄s
ad Phil'. ij. opaꝛ in nob̄ velle ꝛ pficere p̄ bona
volūtate: ꝛ de ſaxis iformib⁹ ꝛ impolitis. i. de
opib⁹ nō p̄ hūana apparētia leuigatis. ex p̄ſſi
uū ſignū recte itentōis eſt pſeuerātia. Ideo
Math. vij. dn̄s ait. A fructib⁹ coꝝ cognoſce-
tis eos. Hoꝝ fructuū p̄ncipalis pſeuerātia di
ci p̄t. q2 teſte Iacobi. j. Uir duplex aīo incō-
ſtans erit ĩ oib⁹ vijs ſuis. Sꝫ vt dicit domin⁹
Math. x. Qui pſeuerauerit vſq; ĩ finē. qd̄ fa
cit vir rectus: hic ſalu⁹ erit.

Siniſtrū crucis brachiū eſt fi des religioſa.

Ecūdus ram⁹ ꝛ ſiniſter eſt fides re
ligioſa obſeruādo p̄ncipalr̄ tria vo
ta. obiam paupratē. et caſtitatem.
Prio p̄ obiam humana volūtas ſubijciꝛ deo
et h̄ eſt abnegatio: ꝛ q̄dāmodo crucifixio ſui
ip̄i⁹ de q̄ dn̄s ſup⁹ ait. Si q̄s vult venire poſt
me abneget ſemetip̄m: ſic̄ p̄dictū ē. Ad hāc q̄ꝫ
ſumēdā hortaꝛ Eccl's. vlti. c. dicēs. Cōpate vo
bis ſine argento ſapientiā: et p̄. i. collū veſtꝝ
ſubijcite iugo e⁹. Un̄ Math. xj. dn̄s ait. Tol
lite iugū meū ſup̄ vos: qd̄ eſt obediētia. Et ſe
quiꝛ ſic̄ ſup̄ dictū fuit. Iugū eñ meuꝫ ſuaue
eſt: ꝛ onus meū leue. ſi amoroſe ſumiꝛ ꝛ por
taꝛ. vn̄ Bern̄. Credentibus nihil impoſſibi-
le. nihil amātibus difficile. nihil mitib⁹ aſpe-
rū. nihil humilibus arduuꝫ reperiꝛ: q̄b⁹ gr̄a
fert auxiliū. ꝛ obediendi d̄uotio lenit imperi
um. Ad hāc hortaꝛ apl̄s Heb̄. xij. dicēs. Ha-
bentibus impoſitā nubem teſtiū. i. m̄ltitudi
nē martyrū obedientiū vſq; ad mortē. p̄ paci
entiā curramus ad pp̄oſitū nobis certamen
qd̄ ſcꝫ p̄mpta obedientia eſt. Scd̄o p̄ caſtita-
tē ſubijciꝛ caro rōni. vt fiat tot⁹ et illuminatuſ
rōnalis hō: Et de h̄ Math. xix. dn̄s ait. Sūt
eunuchi. q̄ caſtrauerūt ſeip̄os pp̄ter regnū ce
loꝝ. De talib⁹ caſtitatē ſeruātib⁹ ſapiētia i. iiij
c. ait. O q̄ꝫ pulcra eſt caſta generatio cū clari
tate. imortalis eſt eñ memoria illi⁹ hui⁹ caſti-
tatis tāta eſt ſuauitas ꝛ dulcedo: vt inter fru
ctus ſpūs ab apl'o cōputeꝛ dicens ad Gal'. v.
Fructus aūt ſpūs caſtitas. Tercio p̄ paupta
tem corpus in oīb⁹ corpalib⁹ dn̄aꝛ. Proinde
d̄r Deutero. x. in myſterio pp̄li iſraelis. i. p̄ fi-
dem videntibus deum ac p̄ h̄ ꝯtemnentibus
mūdū. oīs loc⁹ quē calcauerit pes veſter. ve-
ſter erit. Et idem Ioſue. j. Et iteꝝ. ij. Coꝝ. vj
apl̄s ait. Tanq; nihil habentes: et o͡ia poſſi-
dētes. Deniq; p̄ expientiā patꝫ q̄ fideliter vi-

uentibꝰ in ſua religione. deus in neceſſitatibꝰ mirabilr̃ ſubmiſtrat. vñ Eccli. xxix. viro religioſo dictũ ẽ. Fidelr̃ age: et in oĩ tp̃e inuenies qḋ ẽ neceſſariũ. Letent̃ ꝗ̃ et exultẽt ſcti et veri viri religioſi timẽtes deũ: qꝛ nihil deeſt timẽtibus eũ. diuites eguerũt et eſurierũt. Inquirẽtibꝰ aũt dñm nõ deficiẽt oĩ bono. ꝛc.

Dextrũ brachiũ crucis eſt caritas larga.

t Erciꝰ q̃ ramꝰ et dexter eſt charitas larga De q̃. j. ad Thi. j. c. apl̃s ait. Finis p̃cepti eſt caritas de corḋ puro et ꝯſciẽtia bona et fide nõ ficta. De corḋ puro q̃ ad proxim. De ꝯſcientia bona q̃ ad ſeipſũ Et fide nõ ficta q̃ ad deũ. Hanc triplicẽ caritatẽ tãto ꝯſtãtiorẽ nec nõ et feruẽtiorẽ atq̃ p̃cellentiorẽ religioſe hr̃e dñt q̃nto maiora bona ſuſceperũt a deo q̃ ceteri ſclares. et q̃to magis expediti ſũt ad illa pficiẽda. et q̃to q̃tidiana experientia pbãt: qḋ ipe ppheta ait. Ecce q̃ bonũ et q̃ iocundũ habitare frẽs i vnũ.

Supremum brachiuz crucis eſt ſpes firma.

q Uartꝰ et ſup̃mꝰ ramꝰ eſt ſpes firma q̃ maxie deſignat̃ in tytulo triumphali. q̃ Joh. xix. poſitꝰ ẽ. ſcꝫ ieſus nazarenꝰ rex iudeoꝝ. In q̃ titulo myſtice triplex ſpes deſignat̃. in q̃ p̃cellere hñt oẽs religioſi. Prima eſt ſpes venie. ſcḋa eſt ſpes grẽ. tercia eſt ſpes glie. Prima qdẽ eſt ſpes venie in rex iudeoꝝ. i. ꝯfitentiũ deſignat̃. vñ in pſona veri religioſi ppha ait. Dixi ꝯfitebor adũ ſũ me in iuſticiã meã dño. et tu remiſiſti impietatẽ pcti mei. ecce firma ſpes venie. Scḋa ẽ ſpes grẽ. in nazarenus indicata: q̃ floridꝰ interptat̃. In flore ẽ vtiq̃ ſpes fructꝰ: vñ Eccli. xxiiij. dr̃ in pſona crucis. Flores mei fructus honoris et honeſtatꝫ. Tercia eſt ſpes glie quã nomẽ ih̃s aptiꝰ manifeſtat. Interpretat̃ eniꝫ ieſus ſalꝰ. vñ Math. ij. dicit angelus ad Joſeph. Uocabis nomẽ eiꝰ ieſuꝫ. Ipẽ eñ ſaluũ faciet pplm ſuũ a pctĩs eoꝝ. Ex his patꝫ q in mõ paſſiõis fuit charitas maxia. q̃ liberauit ab iferno dãdo veniã. q̃ mũdũ renouauit largiẽdo grãm. q̃ celũ aperuit ꝯferẽdo gliam. q̃ tria ſic dictũ ẽ myſtice aparuerũt in titulo crucis xp̃i: . q̃ rligioſi p̃ aliis adipiſci pñt.

Alio modo diſtinguit̃ ſm auguſti. dimenſio ſancte crucis.

a Uguſtinꝰ q̃ i libro de grã veteris ac noui teſtamẽti: de h̃ ait nõ ꝫ fruſtra tale genꝰ mortis elegit. vt altitudinis latitudis lõgitudis et pfũditatis de q̃bꝰ ad Eph̃. iij. apl̃s ait. mgr̃ exiſteret. nã latitudo eſt in eo ligno qḋ tranſuerſuꝫ deſup figit̃. Hec ad bona opa ptinet q: extendunt̃ manꝰ. Longitudo in eo et ab ip̃o lig̃ qḋ vſq̃ ad terrã ꝯſpicuũ eſt. Ibi eñ q̃dãmõ ſtat̃ pſiſtit̃ et pſeuerat̃. qḋ lõganimitati tribuit̃ Et altitudo eſt i ea pte ligni q̃ ab illo qḋ tranſuerſũ figit̃ ſurſũ verſus relinquit̃ h̃ eſt ad caput crucifixi: et bñ ſperãtiũ ſupna expectatio ẽ. iã v̾o nõ illud qḋ ex ligno occultat̃ vñ totũ illud qḋ exurgit pfunditatẽ ſignificat gratuite grẽ: h̃ ille. Ex q̃bꝰ v̾bis ptꝫ q in q̃tuor moralr̃ diſtinguit myſteriũ crucis. Primũ eſt opatio bona. ſcḋm pſeuerãtia lõga. tercium ſpes firma. q̃rtum eſt diuina gratia.

Duodecimꝰ fructꝰ de q̃drupli ci myſtica et anagogica diuiſiõe dñice crucis et q ex ea paſcũtur omnes beati. Capitulũ. iij.

t Erciꝰ et vltimꝰ fructꝰ crucis xp̃i dr̃ pulcritudo. qꝛ plenũ ẽ vniuerſum grã et glia crucis xp̃i. vñ Dañ. finaliter ſubdit. Et ex ea veſcebat̃ oĩs caro ſiue celeſtis ſiue terreſtris: nec nõ et q̃dãmodo infernalis q̃ erãt ibi electi. Et de h̃ ad Eph̃. iij. apl̃s ait. vt poſſitꝭ cõprehẽdẽ cũ oĩbꝰ ſctĩs q̃ ſit latitudo lõgitudo ſblimitas et pfundũ ſcꝫ ſctiſſime crucꝭ xp̃i: vt i myſterio indicet qḋ in cruce ẽ. Prĩo latitudo caritatis. ſcḋo lõgitudo et̃nitatis. tercio altitudo ſupne ciuitatis. q̃rto pfundũ infernalis captiuitatis.

Latitudo caritatis crucis dilatatur per vniuerſum.

p Rimo ẽ latitudo caritatis. Contẽplare aĩa mea q alta puidẽtia dei i ꝯſũmatõe myſterij nr̃e redemptionis nõ oẽ genꝰ mortꝭ elegit. vnḋ nec voluit iugulari cũ inocentibꝰ p crudelitatẽ herodis. ſicut dr̃ Math. ij. Nec p̃cipitari ſuſtinuit a ſuis cõpatriotis. ſcꝫ nazareis. vt dr̃ Luc. iiij. nc lapidibꝰ obrui ab impiis phariſeis et ſcribis. ſic dr̃ Joh. viij. ſ; mortẽ crucis aſſũpſit q̃ ẽ tãq̃ vexillũ victorie: et tanq̃ ſignatura pfectõis et grẽ in totã rõnalẽ naturã diffuſe et diffũdẽde. Porro talis modus expãſionis i cruce cõuenictiſſimꝰ ẽ etiã in figura ad oĩa ipetranda a pietate paterna: ad oĩa diffundenda in electos caritate largiflua. ad oĩa ſe trahẽda v̾tute mirifica: ad oĩa amplexãda remiſſione plenaria. Quapropter in cruce totꝰ caleſcẽs amoroſus more ſolariſ radij ad ſe trahit humores deuotꝭ cordis: in pluuias diſſoluẽdas cõ

paſſiui atq̃ trãſformatiui ploratus. ſue ſctiſſime paſſionis et mortis. Ipe q̃ moriendi modus vicꝫ extẽſionis in cruce: p̃tendit figuraꝫ virtuoſe baliſte: q̃ quidẽ reſpectu ancipitꝭ p̃t telũ iaculare et terrã. vt p ip̃am eternꝰ pr̃ quaſi p arcũ ineſtimabilis caritatis filiũ ſuũ p nobis crucifixũ et mortuuꝫ. intra intima cordis noſtri ad noſtrã emoliẽdã duriciẽ pforando tranſfigat. Sed tu aĩa mea ꝯſtituta in terra. verſauice pectus potes iaculare patnũ ſi dilectiſſimũ filiũ p ſui honoris defenſiõe ſic crudeliter laceratũ et mortuũ. q̃ſi ſagittã electam in eũ ip̃o arcu affectuoſi amoris crucis extento pij̃cias: quo iam tibi remiſſionis beneficium negare non poſſet.

Longitudo crucis ad omnia tempora dilatatur.

ſ Ecũdo eſt in cruce longitudo eternitatis. Nã ſic ptꝫ ex dictis in p̃mo arti. tercie ptiſ. Deus ab eterno ordinauit rõnalẽ naturã glorificari p meritum crucis xp̃i. ſicut ibi declaratũ eſt. quod quidẽ meritũ durat vſq̃ ad pñtis ſeculi finẽ. Hec ẽ longitudo dñice crucis. Unde nõ imerito dici poteſt q logitudo illius extendat̃ ab et̃no vſq̃ in eternum ſup timẽtes eũ in tota rationali natura. poſtq̃ ab eterno ordinata eſt eſſe meritum oĩm ſaluandorũ: cuiꝰ meriti atq̃ p̃mij non erit finis. Uñ de illa Sapie. viij. dicit̃. Attingit a fine vſq̃ ad finem fortiter ſcꝫ p grãm: et diſponit oĩa ſuauiter p gliam.

Altitudo dñice crucis paradiſum reſtaurauit.

t Ercio inſup i cruce eſt altitudo ſupne ciuitatis. Nã p crucem xp̃i tota rationalis natura. i. omes i celo glificati et glificãdi. tã angeli q̃ homines p meritũ crucis xp̃i grãm et gliaꝫ conſecuti ſunt: ſic p̃dictum eſt: ac natura angelica in angelis reprobis diminuta p eãdeꝫ crucis virtutem reſtaurata eſt. Unḋ Orig. ſup epl̃aꝫ ad Ro. v. ait. Tanta ẽ vis crucis et mortis criſti: q ad ſanitatẽ et remediũ non ſoluꝫ pñtis et futuri. ſed etiã p̃teritoꝝ ſcl̃oꝝ. et non ſolũ humano huic nr̃o ordini. ſ; etiã celeſtibꝰ v̾tutibus ſufficiat.

Profundum dominice crucis infernum glorificauit.

q Uarto etiã ẽ in cruce pfundũ iferṅalis captiuitatis: qꝛ p v̾tutẽ eiuſ ſcti patres de lymbo libati et glificati ſũt. ſic s. in fine q̃rti fructus ptꝫ Tũc verus Samſon moriens: victoriã de ſuis hoſtibus reportauit. Judic. xvj. Tunc habitãtibꝰ in regione vmbre mortꝭ diu expectata claritas crucis effulſit: et i eiꝰ v̾tute p glioſã xp̃i aiam viſionẽ glie ſuſceperũt. Nam ſm Alexan. de hal' in. iij. lꝫ ſctĩs illis p circũciſionẽ deleret̃ culpa original' et p caritateꝫ culpa actualis: et q̃tũ ad maculã et q̃tũ ad diuinam offenſã. necnõ q̃tũ ad reatũ gehẽne: ñ tñ q̃tũ ad reatũ carẽtie viſiõis diuine rõne cꝰ hẽbat dyabolꝰ ptãtẽ detinẽdi eos i lymbo: de q̃ miſericordit' a xp̃o p meritũ crucꝭ ſue liberati ſũt Sic zach. ix. ad dñm dictũ ẽ: tu q̃ i ſanguine teſtamẽti eduxiſti vinctos de lacu: in q̃ ñ erat aq̃. ſ. glie ſempit̃ne. qꝛ p paſſionẽ duo meruit xp̃s. Prĩo ſatiſfactionẽ. ſcḋo ianue celeſtꝭ apertionẽ. :ſcḋo deſcẽdẽſ ad inferos h̃ duo impleuit. Nã p̃mo crucis ſatiſfactione ſoluta ſr̃ vincula illa captiuitatꝭ inferni. ſcḋo p ianue celeſtis aptionẽ facta ẽ viſio glie ſempit̃ne. atq̃ illuſtratio illiꝰ carcerꝭ et ſm lucẽ exteriorẽ. Merito ꝗ̃ de his q̃tuor dimẽſionibꝰ crucis. deuotus Bern. ad ſctiſſimã crucẽ ait. Quis miſericordie tue crux bñdicta queat digne inueſtigare latitudinẽ. lõgitudinẽ. ſublimitatẽ. et pfunditatẽ. Nã latitudo tua replet orbẽ terraꝝ. longitudo tua vſq̃ ad diẽ nouiſſimũ ſbuenit vniuerſis iuocãtibꝰ eã Sublimitas tua ſupne ciuitatꝭ iuenit reſtauratõeꝫ. pfundum tuũ ſedentibꝰ i tenebris et vmbra mortis obtinuit redẽptõnẽ. h̃ ille. Leuemꝰ itaq̃ ꝗ̃ corporis atq̃ mẽtis oculos ad triũphale vexillũ crucꝭ. Nã ſm Orig. ſup epl̃am ad Ro. vj. Tanta ẽ vis crucis vt ſi ante ocl̃os ponat̃. et in mẽte fideliť habeat̃. ita vt ip̃aꝫ mortẽ xp̃i mẽtis oculis aſpiciat: nl̃la ꝯcupiſcẽtia. nulla libido. nullus furor. nulla ſupare p̃t iuidia: ſ; ꝯtinuo ad eiꝰ pñtiã totꝰ ille pcti. et carnis fugat̃ exercitꝰ. Et iteꝝ Caſſiodorꝰ ſup pſalmiſtã inq̃t. Crux ẽ humiliũ ircitatio. ſupboꝝ diectio. victoria xp̃i pditio dyaboli. infernoꝝ deſtructio. celeſtiuꝫ ꝯfirmatio mors infidelium. vita chriſtianorũ iuſtoꝝ martyrũ reſurrectio. doctoꝝ. dux conuerſorum. via certa. claudoruꝫ baculus pauperũ cõſolatio. Et etiã Rabanꝰ de laude crucis inq̃t. tu ſctã crux es pctõꝝ remiſſio pietatꝭ exhibitio. meritoꝝ augmentum infirmorum remedium lapſorum refrigerium. ſanorum incolumitas. quietorum ſerenitas et fortunatorũ felicitas. O ſumma dulcedo diuine bonitatis et benignitatis. O immenſa charitas diuine largitatis. O inquam ſtupenda prodigalitas ſummi dei et domini noſtri iheſu criſti. qui ſm Bern. carnem ſuaꝫ dedit

¶. Sabbato sctō. iterū de sanctiſſimo Sacramento et quō qlibet preparare ſe dz ad ſacrā coionē

in cibū ſanguinē in potū. aiaȝ in pciū. vulnera in remediū. brachia in refrigeriū. crucem in clypeū. cor in amoris indiciū atq; in balneum. ſudorē i medicamentū. clauos in ſalſamentū. ſpineā coronā in ornamentū. vba in documentū. vitā ⁊ morē vtrāq; i exemplū. ſ. cruciformis pfectōis. vt in vtutū cruce. ſic aſfixū cor nr̄m: in ſenſu crucis delectet̄ ⁊ impinguescat affectio et dilectio nr̄a. In cruce plōget̄ pſeuerātia nr̄a. In crucē exaltet̄ ſpes ⁊ expectatio nr̄a. vt totū cor oīe os. ⁊ totū opus illi amoroſo ihesu cruciformit̄ cōformet̄. Qui pro nr̄a redemptōe ex ſola ſua ſtupēda caritate mori dignat⁹ ē: ſ; nūc triūphator mortis cū patre et ſpūſctō. gl'ioſus ſup omia viuit et regnat p infinita ſecula ſeculoȝ.

¶ Sabbato ſctō iteruȝ de ſctiſſimo ſacramēto. ⁊ quō qlibet ppare ſe dȝ ad ſacrā coionē. ſer. lvij.

P Reparate corda vr̄a dn̄o. j. Re. vij. Jam ad illud ſacroſctm̄ corpis ⁊ ſāguinis ſacr̄m appropinq̄ntes: toto ſtudio ⁊ affectu: tō vigilātia atq; tō deuotione conari debem⁹: ne idignas ſe aiaȝ nr̄aȝ iueniat māſiones. Q̄ꝫtra cordis ꝯtritōe ⁊ lacrimaȝ fonte. ꝫtra reuerētia ⁊ tiore. ꝫtra corpis caſtitate atq; ai puritate: illud diuinū myſteriū aſſumēdū ē: vbi caro xp̄i i veritate ſumit̄: vbi ſanguis e⁹ i vitate bibit̄. Ubi ſūmis yma hūanis diuina iungunt̄: Ubi ē angelorū ſocietas. ſctōȝ pn̄tia. vt ſacerdos xp̄s ⁊ ſacrificiū nobis mirabilr̄ et ineffabilr̄ diſpēſat̄ Quis digne ſacramētū ſumē pōt niſi tu dn̄e ieſu xp̄e dulcedine tua miſcōia ⁊ pietate feceris dignū: nō reqrit a nob̄ miſericors deꝰ qō nob̄ impoſſibile eſt. Et ſi oīno iſufficiētes ſumus ad tm̄ admirabile bonū nr̄as ꝯſcientias preparē: tn̄ ſi negligētiā et torporē abijciem⁹ ⁊ puritatē ꝯſcie preparem⁹ atq; ple deuotioni miſtrabit ip̄e dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s qō deerit inſufficientie nr̄e. Ad h̄ ğ nos hortat̄ in vbo pphētico ſpūs ſctāns ſeu eccl'ia ſctā: vt pficiam⁹ in nobis qō nr̄m eſt dicens. Prepate corda vr̄a dn̄o ieſu xp̄o. Inſup h̄ idē in figura Nume. xj. ait Moyſes ad pplm. i. ad nos oēs. Sctificami. ſ. p ꝯdignā ppatōeȝ. cras comedeti carnes. i. ſctiſſimū ſacr̄m. qō vbū pt eſſe aliō thema in pn̄ti materia. Triplex ğ ad h̄ ſacr̄m pparatio eſſe debȝ. Prima ē recōſiliatiua. ſcōa diſpoſitiua. tercia conſūmatiua.

Articul⁹ prim⁹ de triplici recōſiliatōne q̄ qlibet ſuſceptur⁹ hoc ſacramentum ſe preparare debet.

P Rima qdē preparatio eſt recōſiliatiua: q̄ i oſtia ſumenda ꝯſiderari pt. Sic ei frumēti grana q̄dam arte hūana pficiūt ad panis cōplementū: ſic aia pctōris p dei grām pficit ad iuſticie ſtatū. vt h̄ ſacr̄m digne ſuſcipe poſſit. Tria ei in ſe hn̄t pdicta grana. Pio ei ſūt dura. ſcōo furfure ſūt opata. tercio ab inuiceȝ ſūt diſtincta. Ad h̄ aūt qō de eis panis ⁊ oſtia fiat. Primo ei durities eoȝ ꝯterit̄. ⁊ i minimas ptes deducit̄. ſcōo a furfure emūdat̄. Tercio admixta farina ad iuicē p aquā demū p ignē decocta in panē ſeu hoſtiā ſolidat̄. Sic qlibȝ peccator q̄ ꝯcupiſcit digne accedē ad h̄ ſacroſantiſſimū ſacr̄m p tria in pdictis ſignata recōſiliare ſe dȝ. Primo p cordis ꝯtritōeȝ. ſcōo p oris ꝯfeſſionē. tercio p fr̄is dilectionē Pria fit deo. ſcōa eccl'ie. tercia vo fit primo.

Q ad cordis cōtritionē tria ſt neceſſaria ei⁹ q̄ vlt coicare. Ca. j.

P Rio ſe recōſiliare dȝ deo p cordis ꝯtritōeȝ. Eſt ei pctōris cor durū q̄ſi lapis ſic teſtat̄ Job. xlj. Indurabit̄ cor ei⁹ q̄ſi lapis. Si eīn vſq; ad vltimū finē i tali duritie pſeuerat. vere irremediabiliter pit: ſic Eccl'. iij. dr̄. Cor durū male hēbit in nouiſſimo: ⁊ q̄ amat piculū pibit in illo. Neceſſe ē ğ q̄ talis durities ꝯterat̄ ⁊ veluti frumēti granū in ſbtiliſſimas ptes q̄ſi farina mutet̄. Tria qdē maxie nccia ſt ad h̄ q̄ ex frumēto pficiat̄ farina. Primū ē mola ſupior ſcōm ē mola iferior. terciū ē aq̄ ſupueniēs et currens q̄ mouet molā ſupiorē. Primū deſignat timorē. ſcōm vo ſpē. terciū vo grām dei. De pria mola tioris Eſa. xlvij. dr̄. Deſcende ſede i puluere vgo filia babylonis. Et ſequit̄ Tolle molā et mole farinā: denuda turpitudinē tuā. Ait eīn. Deſcende. ſcȝ p humiliationē q̄ caput erexiſti ꝯ creatorē tuū. ſede in puluere. i. qeſce. i ꝯſideratōe tue vil' miſerie. vgo ſ. p ꝯriū. i. aia polluta. q̄ ē filia babylōis. i. cōfuſiōis. tolle molā. i. tiorē dei. et mole farinā Molē eīn ē farinā vſȝ ad mīma ſbtiliſſime diſcutere ꝯſciaȝ tuā. Tres nempe tiores inducūt ad hāc diſcuſſioneȝ. Prim⁹ eſt timor iudicij. ſcōs eſt timor indicij. terci⁹ ē timor ſupplicij. Prim⁹ ei eſt timor iudicij. Duplex eīn pōt eſſe iudiciū irati dei. Primum eſt aduerſitas. Un̄ Deutero. xxix. dicit̄. q̄ dereliq̄rūt dn̄m deū patrū ſuoȝ: eijciet eos dn̄s de terra ſua i ira ⁊ furore ⁊ idig̃tōe ſua maxia. Scōm piculoſi⁹ ē pſperitas. nā tūc furor dn̄i maxie ꝯtra hoies ſeuit: q̄n eos mala opari pmittit. ſic teſtat̄ pphā i pſona dn̄i dicens. Dimiſi eos ſcdm̄ deſideria cordis eoȝ: ibūt i adinuētōibus ſuis. Scōs ē timor indicij. de q̄. j. Petri. iiij. dicit̄. Juſtus qdē vix ſaluabit̄. impi⁹ ⁊ pctōr vbi apparebit. Terci⁹ ē timor ſupplicij. vn̄ Job. xxj. de impio dr̄. Uidebūt ocli ei⁹ interfectōeȝ ſuā et de furore oīpotētis bibet. Scōo nccia eſt inferior mola ⁊ h̄ ē ſpes ſurſū eleuās. q̄ triplex eſt. Prima eſt ſpes venie. ſcōa ē ſpes grē. tercia eſt ſpes gl'ie. De pma Eſa. l. dr̄. Quis ambulat in tenebris et nō ē ei lumē. Speret i nomie dn̄i: ⁊ initat̄ ſup dn̄ȝ deū ſuū. De ſcōa dr̄ in pſ̄. Spera i dn̄o ⁊ fac bonitatē. De tcia etiaȝ pſ̄. ait. Bn̄fac dn̄e. ſcȝ i gl'ia ſempitna: bonis ⁊ rectis corde. Declinātes aūt i obligationes: adducet dn̄s. i. opantes pctā cū opantib⁹ iniq̄tatē. Nec tn̄ vna iſtaȝ molaȝ ſuffic̄ ad ſalutē. Proinde pcepit dn̄s Deut. xxiiij. dicēs Nō accipies loco pignoris ſupiorē ⁊ iferioreȝ molā Supiorē molā h̄ ē tiorē ſolū accepit Judas ⁊ Cayn q̄ deſperauerūt de miſcōia dei In ſup qdā accipiūt tn̄ iferiorē. i. ſpeȝ ð miſcōia dei. ſic fec̄ Adā comedēs ð pomo vetido Sic tales peccātes ſperāt nō ſe corrigēdo miam dei. talē eīn fingūt deū q̄lē ipi volūt. ſ; ip̄e ē talis q̄l' ip̄e vult. Sȝ audiāt qd de eis dn̄s p pphetā dr̄. Cū accepo tp̄s ego iuſticias iudicabo. Si vo iuſticias ꝫto ap̄li⁹ iudicabit neq̄tias ⁊ ꝯdēnabit. Et iteȝ Apoc. ij. Sciēt ſcȝ in die iudicij oēs eccl'ie q̄ ego ſū ſcrutās renes ⁊ corda: ⁊ dabo vnicuiq; ſcdm̄ opa ſua. Utranq; ſiqdē molā accepit Magdalena Luc. vij. et publican⁹ Luc. xviij. Ideo grāȝ p verā contritōeȝ adepti ſūt. Tercia vo nccia ē ad pficiē dū farinā de frumēto decurrēs aq̄ q̄ ſigt gratiā ſpūſſcti. de q̄ aq̄ Joh. vij. dn̄s ait Qui credit i me ſic dic̄ ſcptura flūia ꝯfluēt de vētre e⁹ aq̄ viue. h̄ aūt dicebat de ſpū queȝ accepturi erāt credētes i eū. h̄ qdē aq̄ opat̄ p duplicem molā ad cōplemētū farine vere ꝯtritōis. Un̄ Bonauen̄. in. iiij. di. xvij. ait Ad h̄ eīn q̄ grā infundat̄ nccē ē q̄ hō ſe pparet ad acceptiōeȝ grē: et deteſtatōeȝ culpe. nā nccē ē i grē ifuſione q̄tuor eē. Primū ē grē ifuſio. ſcōm ē liberi arbitrij cōmotio. terciū ē cordis ꝯtritio q̄rtū pcti expulſio. Dn̄s ei expellit culpā ifūdēdo grāȝ: ſ; nō ifūdit eā niſi ei q̄ ſue grē ſe ꝯformat. iō nccē ē pmpte grē aūt ſic aduenīēti ſe ꝯformat p motū liberi arbitrij Sfe vo vt peccatū expellēti ꝯformare grē aduenīēti et peccatū expellēti ſe ꝯformat p motū ꝯtritōis. vn̄ duo ſūt a deo. ſ. grē ifuſio et pcti expulſio Et duo a nob̄ his duob⁹ modis ꝯſona. h̄ aūt q̄tuor ſl' ꝯiungūt̄ i illo vſiculo pſ̄. q̄ ait. pſ̄. lix. Cōmouiſti terrā et ꝯturbaſti eā ſana ꝯtritōes ei⁹ q̄ cōmota ē. Grā eīn aduenīēs i aiaȝ ꝯmouet rōeȝ. ſcdm̄ q̄ eſt ps liberi arbitrij et ꝯturbat volūtatē p ꝯtritōeȝ. ⁊ p⁹ modū ſanat p pcti expulſionē. Et rō hui⁹ reddit̄. q̄ pceſſit duplex cōmotio. p quā ip̄a aia grē iuſtificāti ſe ꝯformauit. iō ſbdit quia cōmota eſt.

De integra ⁊ vera cōfeſſione ⁊ quomō pcedere debet ſacram cōmunionem. Capitu. ij.

S Ecūdo receptur⁹ h̄ ſacr̄m ſe recōſiliare dȝ eccl'ie p oris verā ꝯfeſſioē Nā cū q̄s accedit ad ſacrā cōioneȝ ſi mortalr̄ peccauit non ſuffic̄ q̄ ſit tn̄ corde ꝯtrit⁹: niſi etiā ſit ore ꝯfeſſus eccl'eq; recōſiliat⁹. Circa h̄ tn̄ ſcdm̄ Richar. in. iiij diſtīuendū ē. q̄ aut talis hȝ copiā ꝯfeſſoris ydonei ⁊ cōfitēdi ſufficiēs tp̄s ⁊ liberā loq̄lā. tunc peccat cōicādo ſine ꝯfeſſiōe. q̄ ad h̄ ſacramentū requirit̄ recōſiliatio. etiā ſcdm̄ iudiciū eccl'ie vn̄ Hugo de ſctō victore. in libro de ptāte ligādi et ſoluendi ca. xxj. ait. Si abſq; ſacerdotis abſolutiōe criminoſus ad corpis xp̄i cōmunionem accedat. pro certo ſibi iudicium mādu cat et bibit. etiaȝ ſi eum ante multū peniteat ⁊ ſe vehementer doleat et ingemiſcat. Aut talis copiam ſacerdotis ⁊c̄. ſupdicta nō habet et tūc diſtinguēdū ē q̄ aut iminet aliq̄ neceſſitas celebrādi vel cōmunicādi. vtputa orttuȝ ſcandalū pſone ſue nō cōicet. aut ppl'i. vel incepit myſteriū ſacramenti vel amiſit loquelā et tunc non peccat cum pppoſito ꝯfitendi quādo poterit. Aut nō iminet neceſſitas. et tunc peccat ſcdm̄ Scotū Richardū. petrū de candia ſ; de hoc pleni⁹ dictū eſt in quadrageſimali ð xp̄iana religione ſermone. liiij.

Quomodo q̄ vult digne cōmunicare tripliciter primo ſuo recōciliari debet. Ca. iij.

T Ercio auteȝ recepturus hoc ſacramētū rcōſiliari ſe debet p pxio fraternā dilectionē et vnionem. exēplo farine q̄ in granis diſtita. dm̄ū p aquā ⁊ ignē ſl' vnita i hoſtiā format̄. vt myſtice inuat̄ q̄ ad h̄ ſacramentum nemo preſumat accedere. niſi ſit proximo ſuo dile-

ctione vnitus. vnde tripl'r debet talis ꝓximo
ſuo vniri. Primo corde. ſcd̃o ore. tercio ope.
Primo debet cū ꝓximo etiaꝫ cū q̃libet ini-
mico vnit⁹ eē corde. Vñ de ꝯſe. di. ij. Hoc ſa
cramētū. Aug⁹. ait. h̄ ſacrm̄ pietatis. ſignū eſt
vnitatis: Qui vult viuere accedat: ⁊ credat in
corporet. Per hūc cibū ⁊ potū ſocietatē vult
intelligi corpis et mēbroꝝ ſuoꝝ qđ ē eccl'ia in
p̄deſtinatis h̄ ille. Et iteꝝ. j. Coꝝ. x. ap'lus in-
quit. Un⁹ panis ⁊ vnū corp⁹ m'lti ſum⁹. Oēs
q̄ de vno pane ⁊ de vno calice participamus
ſcꝫ digne. Et iteꝝ Aug⁹. ait. Qui accepit my
ſteriū vnitatis et nō tenet vinculū caritatis. nō
myſteriū accipit ꝓ ſe. ſ; ꝯtra ſe. Eccli. xxvij. cū
aꝫ d̃r. Dilige ꝓxim tuū. et ꝯiūge fide cū eo. ſcꝫ
nō pacifico ore et maliuolo corde. Vñ Aug⁹
de v̄bis dñi ait. ne dicas cū lingua ignoſco et
differas corde. nouit eñ dñs cui dicas. vocē
tuā hō audit: ꝯſcientiā tuaꝫ deus inſpicit. me
li⁹ ē cū clamas ore ⁊ dimittis corde: q̄ſ ſis blā-
dus ore et crudelis corde. Secundo ſuſce-
pturus ſacramentum hoc dꝫ hr̄e cū ꝓrio pa
cē et vnitatē oris. Circa hoc aūt aduertendū
eſt ꝙ quedā ſunt ſigna dilectiōis et illi⁹ ad q̄m
oēs nccio obligant. qꝛ in coꝝ oimoda nega-
tōne p̄tendit ſignū odij ſeu ire. Hmōi aūt ſi-
gnū videt eſſe ſalutatio. aut ad aliq̄ interro-
gata aliq̄lis rñſio. Proinde q̄ inimico ſuo oſ-
no d̃negat v̄bū ſuū. aut q̄ i p̄ñtia ei⁹ ſp auer-
tit faciē ſuā. vel ſubito fugit. ſignum p̄tendit
mortalis odij et rancoris. niſi h̄ faciat ex cau-
ſa multū rōnabili. vtpote ſi ꝓbabil'r timet ex
h̄ aliqđ peius accidere: et tūc rōnē ⁊ intentio
nē ſui facti debet intuētib⁹ ꝓpter vitatōeꝫ ſcā-
dali declarare. ſi bono mō facere h̄ p̄t. Q; ad
p̄dicta ꝯſilia ſigna hō nccio obligat oſtendit
dñs Math. v. dicēs. Si ſalutaueritis frēs ve
ſtros tantuꝫ q̄d ampli⁹ facietis. nōne ethnici
h̄ faciūt. Per ſalutationē nēpe intelligit que
cūq; extrinſeca amoris ſigna. qꝛ in actu ē pri-
ma cōmunicatio et oñſio hūane affabilitatis
et ſocietatis. Ad rel'q̄ v̄o q̄ſ q̄ dicta ſunt ſigna
hō nō obligat niſi in caſu neceſſitatis. ſ; de h̄
pleni⁹ dictū ē ſupra. ſermone. vij. arti. j. c. iij.
Tercio quomodo cōmunicaturus debet
ad ꝓximū habere dilectōem opis. qꝛ q̄tū ad
effectū ſubuētiōis nccie omēs tenent hitu et
actu. ⁊ inimico ꝓ loco ⁊ tpe ꝓuidere. Hinc au
guſt. ſup illō Math. vj. Dimitte nob ⁊c. inq̄t
In hac orōe ſi mentit toti⁹ orōis nullus ē fru
ct⁹ pecuniā aliq̄ñ r̄petere ꝯcedit: ſ; debita pec
catoꝝ petēti veniā nunq̄ſ iuſte negat. Et iteꝝ
de ꝯſe. di. ij. c. panē. idē ait. Paneꝫ de altari
ſpūal'r manducare: eſt innocentiaꝫ ad altare
portare. peccata et ſi ſint quotidiana et non
ſint mortifera anteq̄ſ accedatis illa dimittite
debitoribus veſtris. ſi dimittis dimittent tibi
ſecurus accede panis eſt nō venenū. Sed vi-
de ſi dimittis nō mētiaris deo quē nō fallis.
mentiri deo potes: fallere nō potes. Sed ad
uertendū eſt ꝙ ſicut cōicaturo neceſſariuꝫ eſt
offendēti veniā donare: multo forti⁹ neceſſari
um eſt ab offenſo veniā poſtulare. qđ myſti-
ce inſinuās dñs Math. v. ait. Si offers mu-
nus tuū. i. cor tuum ad altare. ſcꝫ ad ſacrā cō
munionē. et ibi recordatus fueris ꝙ frater tu
us habet aliquid aduerſū te: relinque ibi mu
nus tuū ante altare. i. ſerua ꝓpoſitū cōican-
di ⁊ vade pri⁹ reconciliari fatri tuo. Ad literā
ſi poſſibile ē. ſinaūt habeas ꝓpoſituꝫ illō age
re q̄ſciti⁹ fieri potuerit ſine mora. et tūc veniēs
offeres mun⁹ tuū. i. ſumes ſanctiſſimuꝫ ſacra-
mentū. Ex dictis pꝫ ꝙ cōmunicare nō poſſūt
oēs ſequentes ſectas ⁊ ꝑcialitates ſicut guel-
phi et gebelini et ꝯſimiles alij q̄ eas corde te-
nent aut ore profitent: aut ope exſequunt. et
ſic de alijs mortalibus culpis ſicut de ꝑtiali-
tatibus ſup̄dictū eſt ſermone. xxv. ꝑ totum.

Articulus ſcd̃s ꝙ tria maxie neceſſaria ſūt. vt hō ſe bene ⁊ digne diſponat ad ſacrā cōionem.

S Ecūda ē p̄paratio diſpoſitiua. In
dignū equidē eſt vt tam admirabi
lem cōmunionē. i. ad eum qui ē ſā
ctus ſanctoꝝ. et omnis ſanctitatis
origo: hoc ē ad regē celoꝝ et dñm angeloruꝫ
quis indeuote et incurate accedat. Proinde
de ſacerdotib⁹ ⁊ de q̄libꝫ accedēte ad h̄ ſacrm
Exo. xix. ſcp̄tū ē p̄ceptū dñi i q̄ d̃r ſacerdotes
q̄ aſcēdūt ad dñm ſctificēt ne ꝑcutiā eos. Tri
plex eñ diſpoſitio p̄patiua p̄cedē dꝫ ſumpti-
onē hui⁹ ſacri. Pria eſt fides plena. ſcd̃a ē pu
ritas magna. tercio oratio deuota.

Q; ad ſumptionē corpis criſti triplex plena fides req̄rit. Ca. j.

P Rima diſpoſitio p̄patiua eſt fides
plena. tūc ei plena ē ſi hꝫ tria. Pri-
mo ſi ē clara. ſcd̃o ſi ē feruida. t̄cio
ſi erit ſolida ſeu firma. i. ſi ē clara i
itellectu ſeu capacitate: feruida i volūtate. et
firma i facultate. qꝛ tal' fides totā aiaꝫ replet.
Prio ꝙ fides ad h̄ ſacrm dꝫ eē clara i intelle-
ctu ⁊ capacitate. vt itelligat q̄d receptur⁹ ſit. ſ.
verū deum. qui fecit celum et terram. et veꝝ
hominē qui amore noſtri pependit in cruce
Ad hāc quidē hortat ap'ls ad Heb. x. dicens

Accedamus v̄o corde i plenitudine fidei aſꝑ
ſi corda a ꝯſciētia mala. cū v̄o corde accedit. q̄
h̄ ſacrm ſine errore credit. q̄ nō qđ videt ſed
qđ fides tenet. ſcꝫ ſub ſpē panis et vini eē to-
tū x̄pm verū deū et veꝝ hoiem fide intelligit
⁊ ore ꝯfitet qđ credit. Et merito q̄dē. nā fides
intellectū capacē diuini ꝯſilij efficit: ⁊ v̄bo cri
ſti credit q̄ ait. Hoc eſt corp⁹ meū. imo q̄tū fi-
des ꝓprio ſenſu detrahit. tanto ampli⁹ intel-
lectū diuini ſenſus capacē facit. Hinc ait dñs
Math. xvj. Qui vult venire poſt me abne-
get ſemetipm. i. ꝓpriū ſenſū: qđ maxime acce
dens ad h̄ ſacrm efficere dꝫ. Proinde de tali
bus Joh. xx. dñs ait. Bti q̄ nō viderūt et cre
diderūt. Scd̃o aūt fides ad h̄ ſacrm dꝫ eſſe
feruens in volūtate. Ad hūc feruorē excitan
dū ⁊ inflāmandū duo maximū fomentū pre
ſtāt ſcꝫ ꝯſideratio ꝓprie nihileitatis ⁊ x̄pi ardē
tiſſime caritatis. Primū hūiliat. ſcd̃m v̄o iflā-
mat: maxie ſi ꝯſideret caritas illa imēſa et in
explicabilis amoris ardor. q̄ ꝓ nobis imp̄ijs
tā ſeua et impia voluit ſuſtinere. Talis eſt fi-
des de q̄ Math. xvij. dñs ait. Amē q̄ppe di-
co vobis ſi habueritis fidē ſic granū ſynapis
dicetis monti huic trāſi hinc: et tranſibit. vbi
glo. ait. Fidē tam p̄fectā grano ſynapis com
ꝑat: q̄ ſit in facie hūilis in pectore feruēs. vil
vidētib⁹ nec vllaꝝ viriū apparēs ſ; preſſuris tri
ta qđ intus oſēdit. Tercia aūt fides ad h̄ ſa
cramentū dꝫ eſſe ſolida ſeu firma in facultate
ſtantū ꝙ virib⁹ ſuis caſtra hūane ſapiētie atꝫ
ſēſuū hūanoꝝ eneruat hoſtes. Iſti in ſapiēti
bus hui⁹ mūdi fortiſſimi ſūt ꝯtra ſctiſſimū ſa-
cramētū: atq; ꝑ cynifes miſtice deſignant q̄ꝝ
plaga. Exod. viij. curat non legit. Dicit eñ
ibi. Extēdit Moyſes manū virgā tenēs p̄cuſ
ſitq; puluerē terre: ⁊ facti ſūt cynifes tā in ho
minibus q̄ſ in iumētis: et dixerūt malefici ad
pharaonē. Digitus dei ē h̄: cynifes eñ d̄ pul
uere terre educti ſūt argumēta ph'oꝝ de tre-
no ac ſubtili ſenſu prodeūtia: q̄ circa h̄ ſacrm
occultū oculū pure fidei ledūt. Vñ glo. Ori-
geñ. ait. h̄ aial' corp⁹ cui inſederit acerbiſſimo
trāſfodit ſtimulo. vt quā volātē q̄s videre nō
valet ſentiat ſtimulātē. h̄ ſiq̄dē aial' arti dya-
bolice cōpat q̄ minutis ac ſubtilib⁹ v̄boꝝ ſti-
mulis aias obtenebrat. ⁊ tāta calliditate cir-
cūuenit. vt decept⁹ nō videat nec itelligat vñ
decipiat. ſ; h̄ plaga etiā nr̄is his tpib⁹ nō cu-
rat. qꝛ ſicuti q̄dā ait. ydola philoſophātiū re-
manſerūt: cū ydola gentiū deſtructa fuerint
Hi ſūt q̄ rōnib⁹ fidei q̄ ſūt dei nā'es rōnes q̄ ſi
hoiꝫ anteponūt. ꝓpterea huic ſacro ſuis ma
nufactis rōnib⁹ aduerſat. Cōtra q̄s Berñ. i
quadā ep'la ait. Sacramentū dei altiſſimi ſuſ
cipiendū eſt non diſcutiendū. venerādū non
dijudicandū. fide formatū non renatū tradi
tiōne ſcitum. nō rōne iuentū. Hec ille.

De maxia mūdicia ⁊ puritate cōſciētie q̄ req̄runt ad ſacrā cōionē i linea corꝑali myſtice demonſtrata. Capitulū. ij.

S Ecūda diſpoſitio p̄patiua ad h̄ ſa
cramentū eſt puritas magna. Ve-
rū vtiq; eſt vt vas ſit mundū qđ d̄
bet ſuſcipe hoc ſanctiſſimū ſacramentū. vnđ
myſtice Exodi. xvj. dicit Moyſes ad Aaron
Sume vas vnū et mitte ibi manna. vas vnū
q̄ſi ſingulariter ⁊ excellent' mundū. Qđ apti
us declarat ap'ls ad Heb. ix dicēs. ꝙ in archa
teſtamēti erat vrna aurea hñs mānā: vt miſti
ce innuat ꝙ q̄ dꝫ ſuſcipe h̄ celeſte māna tene-
at hr̄e cor mūdiſſimū q̄ ꝯ aurū fulgoroſū. vñ
de con. di. ij. c. nihil. Alexan. ait. Nihil in ſa-
crificijs maius eē p̄ōt q̄ſ corp⁹ ⁊ ſanguis x̄pi.
nec vlla oblatio potior eſt hac. ſ; oēs h̄ p̄cellit
q̄ pura ꝯſcia dño offerēda ē. ⁊ pura mēte ſu-
menda atq; ab oib⁹ venerāda. Et ſic potior ē
ceteris. ita etiā poti⁹ excoli ⁊ venerari debet
Proinde Criſ. Omel. v. ſup Math. ait. Sic
corꝑalis cib⁹ cū ventrē iuenerit aduerſis hu-
morib⁹ occupatū. ampli⁹ ledit magiſq; nocet
et nullū preſtat auxiliū. ſic etiā iſte ſpūalis ci-
bus ſi aliquē reperit malignitate pollutum
magis eū ꝑdet. nō ſui natura ſ; accipiētis cul
pa. Que aūt ſit pura ꝯſcia q̄ req̄rit ad hui⁹ ſa
c̄mēti ſuſceptōꝫ: declarat Hugo d̄ ſctō vict. di
cens. Pura ꝯſcia ē q̄ nō hꝫ de p̄terito iuſtā ac
cuſatōeꝫ. de p̄ñti iiuſtā delectationē: de futu-
ro iiuſtā volūtatē. Inſuꝑ h̄ idē Math. xxvij
myſtice figurat cum dicit ꝙ Joſeph accepto
corpe Ihū inuoluit illud in ſyndone mūda: et
impoſuit illud in monumēto ſuo nouo. Vbi
glo. ait in ſyndone mūda iħm iuoluit q̄ pura
mēte eū ſuſcepit. Hinc etiā mos eccl'e hꝫ vt ſa
crificiū altaris nō ſerico nō pāno tincto ſ; pu-
ro lyntheo celebrat. In trib⁹ eñ que ꝓducūt
lyntheū corꝑale candiduꝫ: tria intelligunt q̄
faciūt ad nr̄aꝫ mundiciā ſpūalē. Primo eniꝫ
lauat. ſcd̃o torquet. tercio d̄ſiccat. Sic q̄ vult
ad dñm diligent' ſuſcipiēdū mūdificari: Pri-
mo debꝫ ꝑ aquā lacrimaꝝ lauari. vñ ap'ls ad
Hebre. x. ait Accedamus v̄o corde in pleni-
tudine fidei aſperſi. corde a ꝯſciētia mala. et
abluti corp⁹ aqua mūda. i. mundati lacrimis
a pcti cordis. Proinde Exo. xxx. myſtice dicit

tur. Lauabũt Aaron et filij ei⁹ man⁹ ſuas ⁊ pe
des: qñ ingreſſuri ſũt tabñaculũ teſtimonij: ⁊
qñ acceſſuri ſunt ad altare. Et ſequit̃ ne forte
moriãt̃. Lauare q̃dẽ man⁹ ⁊ pedes ẽ aq̃ cõpũ
ctõis ⁊ ꝯfeſſiõis purgare ⁊ mũdare imũdas
opatões ⁊ affectões ab oĩ impuritate culpaꝝ.
ſcꝫ ne in ſũptõe hui⁹ ſacramẽti aĩa moriat̃. Et
Jeremie. iiij. ait Laua a malicia cor tuũ irlm:
vt ſalua fias. Qđ nc̃cia fore ꝓpħa intelligẽs
ait de ſeipõ. Lauabo ꝑ ſingulas noctes lectũ
meũ. i. mũdabo ꝓ ſingulis culpis ꝯſcientiaꝫ
meã: lacrimis meis ſtratũ ⁊c̃. Scđo aũt ac-
ceſſurus ad h̄ ſacramẽtũ ꝑ opa pn̄ie dꝫ torq̃-
ri ſic̃ Exoď. xxvij. figuratũ ẽ ibi đr: Facies te-
toria tabernacli. i. aĩe ornamentũ de byſſo re
torta. i. de opibus penitentie ſcꝫ de ieiunijs
orõnib⁹ afflictõib⁹ et ꝯſilib⁹. Et iteꝝ. j. Coꝝ. ix.
apl̃s ait. Caſtigo corp⁹ meũ ⁊ in ſeruitutẽ redi
go: ne forte cũ alijs p̄dicauerim ip̄e reprobuſ
efficiar. Tercio q̃ꝫ q̃ ſumere dꝫ h̄ ſacramẽ
tũ nc̃ce ẽ ei ꝑ feruorẽ diui amoris a carnaliũꝫ
deſiderioꝝ deſiccari. De hmõi eñi exẽplũ ꝓ-
pheta ponit dicẽs. In ſole poſuit tabernacu
lũ ſuũ. ſcꝫ ad ſiccandũ ꝑ diuinũ amorẽ vt fiat
ſcꝫ valde mũdũ ⁊ pulcrũ. Tali ſiq̃dẽ aĩe dñs
ait Can. iiij. Tota pulcra es amica mea. ⁊ ma
cula nõ eſt in te ſcꝫ alicui⁹ culpe mortalis: ſed
bñ lota torta ⁊ ex ſiccata es. Q̃ꝫ etiã ſumẽti h̄
ſacramẽtũ nec̃ria ſit diſcretio ꝓbatio et đuo
tio dictũ ẽ ſ. ſermo. lv. art. iij. ſm Bonauẽ.
in p̄ncipio. Circa h̄ q̃rit̃ vtrũ graui⁹ peccet cõ
municãs in pctõ ſpũali. q̃ꝫ in pctõ carnali. Ad
h̄ rñdet Alexan. de hal̃. in. iiij. di. Sine p̄iudi
cio dicendũ ẽ q̃ q̃ cõĩcat in pctõ carnali. ſm q̃
pctm̃ carnis cõprehẽdit pctm̃ luxurie et pec-
catũ gule. ⁊ q̃ comunicat in peccato ſpũs ſm
q̃ peccatuꝫ ſpiritus cõprehendit omnia alia
peccata a pctis carnalib⁹ p̄dictl. tales ſe hñt vt
excedẽtes ⁊ exceſſi in demerito vel pctõ. Mi
nus eñi peccat q̃ mãducat corp⁹ xp̄i exiſtens
in peccato gule q̃m qui manducat exiſtens
in peccato deſperatõnis vel inuidie fraterne
dilectõnis. Et magis peccat exñs ĩ pctõ luxu
rie q̃ꝫ exñs in pctõ ire vel alteri⁹ pcti ſpũalis.
Et h̄ triplici rõne Pꝛio ꝑ oppoſitõeꝫ. ſcđo per
deſpectõeꝫ. tercio ꝓpter inq̃natõneꝫ. Primo
inq̃ꝫ ꝓpt̃ oppoſitõeꝫ ſcꝫ ꝯtrarietatis in affectu
q̃ꝛ h̄ ſacramẽtũ efficit hoïeꝫ ſpũaleꝫ. illud ṽo
pctm̃ carnalem. Preterea h̄ ſacr̃m vnit mem
bra cũ capite. et mẽbra adinuiceꝫ. et h̄ int̃ oĩa
pctã ampli⁹ diuiſuꝫ ẽ: q̃ꝛ ĩ hmõi ope duo pec-
cãt. Scđo ꝓpter deſpectionẽ. q̃ꝛ maior ꝯtem
ptus ibi accidit ex certitudine et vilitatis ſpu
tatõne. Qui eñi peccãt pctõ luxurie: certi ſũt
q̃ mortalr̃ peccant: et pcti vilitatẽ agnoſcũt ⁊
viles ſe reputant: q̃ raro accidũt in ſpũalib⁹
culpis. Raro eñi ꝯtingit q̃ aliq̃s ſciat q̃ mor
taliter peccat ex cõmiſſione act⁹ ſpũalis: vt po
te ex actu ſupbie ire inuidie aut ꝯſiliũ. Tercio
ꝓpter inq̃natõeꝫ: nã ex cõmiſſione carnalis
opis. nõ ſolũ aĩa efficit̃ imundior ꝑ imũdicie
appetitũ. et imũdarũ cogitationũ occurſuꝫ:
verũetiã caro ip̃a ꝓpter ꝓnitatẽ ad opa imũ-
da: Propt̃ea dici p̄t q̃ accedẽs in h̄ pctõ ad ſa
crã cõionẽ graui⁹ peccat: q̃ꝫ accedẽs in pecca
to ſpũali: q̃ꝛ maiorẽ ꝯtumeliã ꝯtrũ ẽ de ſe fac̃
altiſſimo ſacramẽto. Inſup aduertẽdũ eſt q̃
nõ eſt aliq̃s act⁹ viriũ aĩe cui⁹ đlectatio ita ſuf
focet opa viriũ ſupioꝝ ſic̃ act⁹ gnãtõnis: q̃ꝛ in
actu illo oĩno ordo viriũ ꝑuertit̃. Naꝫ qđ ſm
ordinẽ rectũ debet eſſe ſupius eſt inferius. et
econuerſo. Vñ ſm Aug⁹. in hmõi ope aĩa fit
tota caro: q̃ꝛ corruptio p̄ualet ip̄i nature. De
pollutõne nocturna ſm Landulphũ hoc ſer
uandũ eſt. Primo ſi pollutio ꝓuenit ex cra
pula mortali: et homo hoc ſciat vel probabi-
liter dubitet a ꝑceptõne vel celebratione de-
bet neceſſario abſtinere. Secũdo ſi pollu-
tio veniat ex crapula veniali cum turpi ima-
ginatõne retrahit a ꝑceptõne et a celebratiõe
de ꝯgruo non de neceſſitate. Tercio ſi pol
lutio veniat ex crapula veïali ſine turpi ima-
ginatione non impedit a ꝑceptõne. ſed ꝓhi-
bet de cõgruo a celebratõe niſi neceſſitas im
mineat. Quarto auteꝫ ſi profluit ex ſuper
fluitate nature. non impedit ab vtroq̃ꝫ. Qui
to ſi prouenit ex turpi imaginatõne mortali
ſine crapula: prohibet ab vtroq̃ꝫ de neceſſita
te. Sexto ſi prouenit ex turpi imaginatõe
veniali: prohibet de congruo niſi neceſſitas
appareat. De his ſex diſt. c. teſtamentũ. Se
primo ṽo ſi ꝓueniat ex mera illuſione demo
num. de congruo prohibet ab vtroq̃ꝫ. quod
probatur quia videtur q̃ propter aliq̃ꝫ culpã
noſtram huiuſmodi feda dyabolus ꝑmitta-
tur prouocare in nobis. Sed nunquid quã-
do quis polluitur aliq̃ p̄dictaꝝ cauſaruꝫ ma-
xime vltimaꝝ ſꝑ debet a celebratõne ceſſare.
Dicẽdũ ẽ q̃ ſi ſẽtit inq̃natõeꝫ il̃ã mltũ aiaꝫ in
clinaſſe q̃ꝛ ĩ actu illo fit hõ caro ſiue ĩ ſomno ſi
ue ĩ vigilia: abſtinẽ dꝫ ⁊ facẽ reuerẽtiã ſacr̃o.
Si aũt ſentit nãꝫ magl̃ expeditã ⁊ vlteri⁹ đuo
tio trahit ip̃m ad ꝑceptionẽ ⁊ ſolẽnitas vl̃ ali
q̃d tale. mltũ recõpẽſet ſcꝫ nc̃citas ⁊ deuotio
ꝑpli ⁊ familia ſecure celebrare põt. Si aũt ꝓ-
babilit̃ apparet q̃ dyabolus fructũ ſpũaleꝫ in
nobis impedire conet̃: non eſt abſtinenduꝫ.
di. vj. non eſt peccatum. Hec ille.

Q̃tum deuota oratio neceſſaria eſt ad ſacram cõmunionem. Capitulum. iij.

T Ertia diſpoſitio p̄patiua ad h̄ ſa-
cramentũ eſt oratio đuota. Tria
ṽo bona opatur in anima deuo-
ta oratio: que maxime ꝯueniẽtia ⁊ diſpoſiti-
ua ſunt ad ſacram cõionem. Primũ eſt intel
lectus illumiatio. ſcđm affect⁹ delectatio: ter
tium eſt animi iocũdatio. Illuminatio
Primũ eſt intellect⁹ illumiatio. Iõ a Daſce.
ſic diffinit̃ oratio. Oratio eſt aſcenſus intel-
lectus in deum. Aſcenſio eni quidam ẽ mo-
tus. Oĩs autẽ motus eſt ad aliquã ꝑfectionẽ.
Et ſic intellect⁹ aſcendẽdo ad deum ad ꝑfe-
ctionẽ tendere comprobat̃. Talis quidẽ aſ-
cenſus in deum ꝑ creaturas fit quaſi ꝑ q̃n-
dam ſcalam. Nam ꝯſiderãdo magnitudinẽ
vniuerſi. aſcendit in potentiã creatoris: atq̃ꝫ
ſtupens admirant̃ ait illud Apocl. xv. Ma-
gna ⁊ mirabilia ſunt opa tua dñe deus oĩps.
Conſiderãdo vniũſi ordinẽ aſcendit in ſapi-
entiã ordinatoris: atq̃ꝫ admiratione tante ſa
pientie plenus eam cum ꝓpheta extollit di
cens. Ordinatiõe tua ꝑſeuerãt dies: q̃m oĩa
ſeruiũt tibi. Conſiderãdo inſuper ꝯſeruati-
onem atq̃ꝫ ſubſiſtentiã vniũſi aſcendit ad be
niuolentiam gubnatoris totum cõnatũ po-
nens vt diligat deũ. iuxta dñi p̄ceptũ Mat.
xxij. dicens. Diliges dñm deuꝫ tuũ ex toto
corde tuo. i. ſuper exteriora: ⁊ in tota anima
tua. i. ſup interiora: ⁊ in oĩ mente tua. i. ſup
ſupiora. ⁊ ſic aſcendẽdo ad adtributa aſcen-
dit intellectus q̃dammodo ad ꝑſonas ibiq̃ꝫ
quieſcit affluens delitijs ſempit̃nis. licet nõ
ꝑmanſuris. Unde Aug⁹. Feciſti nos deus
ad te: ⁊ eſt inquietũ cor nr̃m donec requieſca-
mus in te. Et iterũ idem ſup pſ̃. ait. Pure
orõnis magna eſt virtus: ⁊ velut fidelis nũ-
cius mandatũ pagit ⁊ penetrat quo caro n̄
ꝑuenit. Unde Bern̄. ait. Oñ fidelis ⁊ humi
lis ⁊ feruens orõ fuerit: celũ ſine dubio pe-
netrabit. Vñ certũ eſt q̃ vacua redire non
poſſꝫ. Delectatio Secundũ ṽo orõnis
bonũ eſt affectus đlectatio. Vñ ab alijs orõ
diffinit̃ ſic. Oratio eſt pius affectus in deuꝫ
directus. Siquidem impfectus affect⁹ obli-
quatur in creaturas. nec pure delectatur in
eis. eo q̃ delectatio inq̃ꝛtũ in creatura expe-
ritur ſemper cõmiſcet̃ amaritudini. Nam ſi
delectat̃ in diuitijs laborat in acq̃rendo eas
timet in cuſtodiẽdo. ⁊ dolet in amittẽdo. ſi
delectatur in filijs: non tm̃ delectat̃ in eorũ
generatione q̃tum amaricat̃ in eoꝝ amiſſio
ne. Inſuper ſi delectat̃ in delitijs momẽta-
nea eſt hec đlectatio: ſed eterna eſt cruciatio
eius. Ideo Aug⁹. ait. Iuſſiſti dñe ⁊ ſic eſt:
vt pena ſibi ſit oĩs inordinatuſ animus. Fu
giam itaq̃ꝫ ⁊ libenter fugiam vt tu dulceſcaſ
mihi dulcedo non fallax: dulcedo felix ⁊ ſe-
cura. Hunc quidem affecum per peccatũ ſic
diſtortum oratio dirigit in deũ: in quo ẽ de-
lectatio ꝯſummata. Sicut pſ̃. teſtatur dicẽſ
Delectatiões in dextera eius vſq̃ꝫ in finem.
Illa ṽo dulcedo nulla amaritudine admi-
ſcetur. Vñ Caſſiodo. ſuper pſ̃. Oratio ſerẽ
nat cor abſtrahit a mũdanis mũdat a vitijs
ſubleuat ad celeſtia. reddit capaciorẽ ⁊ di-
gniorem ad ſuſcipiẽda ſpũalia bona. ſ. ſicut
ꝯuenit huic ſctiſſimo ſacramẽto. Tertiuꝫ
orationis bonũ eſt iocũdatio Ideo alio mo
do diffiniri ſolet. Oratio eſt deuotio quedã
ex compũctione ꝓcedens. In tali quidẽ de
uotione inexplicabili modo animus iocun-
datur. Unde cum mens orantis ꝑ deuotio
nem accendit̃ in fletus ⁊ ſuſpiria in iubilos
atq̃ꝫ voces incõſiderate ꝓrumpit. Hec ſiqui
dem orationis bona ſunt aromata illa de q̃
bus Mar. xvj. dicitur myſtice ſcriptum eſt.
Maria magdalene ⁊ iacobi ⁊ ſalome emer̃t
aromata vt venientes vngerẽt ieſum. Et ſi
forte aliquid deficit ad dignam p̄parationem
ad hoc ſacramentũ ſuppleam⁹ per ſpũaliuꝫ
aromatũ. id eſt. orationũ oblationẽ. iux̃ qđ
ij. Paral̃. iij. myſtice dicit̃. Magna pars po
puli de effraim ⁊ manaſſe de yſachar ⁊ zabu
lon que ſanctificata nõ fuerat comedit pha-
ſe. Iuxta quod ſcriptum eſt. Et orauit ꝓ eis
ezechias dicens. Deus bonus ꝓpiciabitur
cunctis qui in toto corꝛe requirũt dñm pa-
trum ſuoꝝ: ⁊ non imputabit̃ qđ minus ſan
ctificati ſunt. quem exaudiuit dñs. Unde đ
ꝯſe. di. ij. c. q̃tidie Aug⁹. ait. Quis quis ꝓ
peccato mordeat̃ peccandi tamen decetero
non habeat voluntatẽ: ⁊ cõicaturus ſatiſfa-
ciat lachrymis ⁊ orõnibus. ꝯfidens de dñi
miſeratione accedat ad euchariſtiã intrepi-
dus ⁊ ſecurus. Hoc de illo dico queꝫ pecca-
ta mortalia non grauãt. Hec ille. Sed cõtra
hoc obijcit Sco. in. iiij. di. ix. dicens. Ex his
igitur verbis videtur q̃ ad hoc ſacramentũ
quis ſecurus nõ poteſt accedere. niſi ſit ſine
voluntate peccãdi venialit̃: ⁊ de preteritl la-
chrymis ⁊ orõnibus ſatiſfecerit. Et reſpon-
det dicens q̃ poteſt intelligi de mortali pec-
cato nõ q̃ iam ineſt: neq̃ꝫ de preterito ſine oĩ
penitẽtia ſed iam confeſſo. Sed ſi mordeat̃

ꝙ non complete ſatiſfecit. ⁊ tunc intelligitur
de mortali culpa. quod ſequit̃ quem pecca=
ta mortalia non grauant ſuꝑple in actu vel ꝓ
terita ſine penitẽtia ſubſequẽti: quia ꝺ pec=
cato veniali non neceſſe eſt penitẽ. Sed hic
punctus eſt valde prudent̃ predicãdus. Su
pradicta tria oratiõis bona miro modo di=
ſponũt totam animã ad debitam ⁊ deuotaꝫ
ſuſceptionẽ huius ſacramenti: ſi debito mo
do fiant. Ad hunc debitum modũ duo ma=
ximũ preſtant adiuuamentũ. ſ. mentis recol
lectio ⁊ mentis retentio. ſ. ne ꝑ illicitas cogi=
tationes vagetur. Et de his duob' Math.
vj. dñs ait. Tu autem ſi oraueris intra in cu
biculũ tuũ. ſ. per mentis recollectionẽ: clau-
ſo oſtio. ſ. per mentis retentionẽ. ora patreꝫ
tuũ in abſcondito. Quod etiam ad litteram
vtiliſmã eſt ſeruare ei qui hoc ſacramentũ ſu
ſcepturus eſt. Queſtio Sed quid de ill'
qui indeuote accedunt ad hoc ſanctiſſimuꝫ
ſacramentũ. Dicendũ ꝙ indeuotio duplex
eſſe poteſt: vna actualis alia habitualis.
Prima quidem actualis eſt. ſ. cum quis ha=
bitualiter eſt deuotus habens in ↄſuetudi=
ne cum reuerentia attentiõe ⁊ deuotiõe de-
bita frequentare ſacram cõionem. ⁊ tamen
aliquando cum aliqua diſtractiõe accedit̃.
talis inꝗ non mortalit̃ ſed venialit̃ peccat
Secunda autem eſt deuotio habitualis cuꝫ
quis ſacramentũ frequentat ſine deuotio=
ne vel ſine ſui cognitione condigna ⁊ deuo=
tione condigna. ⁊ tanti beneficiũ attentione
et mentis in deum eleuatione condigna. Et
talis grauiter peccat quia omittit illud qꝺ te
netur. Peccat autem ꝓpter tria. Primo ꝓ=
pter diuinitatis ſummã altitudinẽ. Secundo
ꝓpter humanitat̃ excellentiã ſingularem:
atqꝫ illius admirabileꝫ paſſionẽ: que in hoc
ſacramento repſentatur. Tertio ꝓpter tan-
tam dignationẽ tanti ⁊ tãte gratie nobis fa=
cte. Queſtio. ij. Querit̃ etiam vtrum
habenti voluntatẽ accedendi ad hoc ſacra=
mentuꝫ. ſit melius frequent̃ accedere ꝙꝫ tar=
de vel raro. Dicendũ ꝙ cum ſacramẽti per=
ceptio debitam requirat peccatoꝝ purgatio
nem. ⁊ mentalẽ eleuationẽ. ſeu reuerentiaꝫ
atqꝫ deuotionẽ: ſi quis qualibet die parat'
ſit predictis modis ⁊ aliud impedimentum
non habeat. vtile eſt hoc ſacramentũ freqn
tare. Cuius ratio eſt. Quia ex hoc ↄuenien-
ter diſpoſitus ſemper reportat aliquem fru
ctum alicuius gratie ſingularis. ⁊ aliquam
ſpiritualem gratiam ſeu ↄſolationẽ atqꝫ re=
fectionem: ⁊ virtutum atqꝫ meriti augmen=
tationem: eo ꝙ ampli' firmet ⁊ ↄtinuet mẽ=
tis ſue ad deum deuotam ⁊ debitam vnio=
nem. necnon etiam ꝓpter huiuſmodi ſacra
menti efficatiam acquirit maiorem amorem
atqꝫ feruorem: ſicut patet ſermone. liiij. art.
iij. quaſi per totum. Si autem homo nõ ſen
tiat congruam deuotionẽ aut habeat aliqꝺ
ſpirituale impedimentũ: vtilius eſt aliqñ di-
mittere nec nimiũ freqntare. quia abſqꝫ de=
uotione ⁊ preparatione congrua frequentare
modicum reportat fructum: ſicut ad ſenſuꝫ
de multis patet. In his ꝟo quilibet poteſt
ſeipſum examinare: ⁊ ſtatum atqꝫ ↄditiões
ſuas penſare. Et ſi omnib' hincinde penſa-
tis ſentit notabilẽ fructum in anima ſua ex
frequentatiõe illius. tali expedit frequenta
re illud: dum tamen ſemper ſit abſqꝫ morta
li culpa ⁊ cum deuotione accedat. Si qꝫ au=
tem ſentit ex tali frequentatiõe ad hoc ſacra
mentum irreuerentiã augmentari: aut ad
ſe preparandũ maiorem ↄtemptum vel negli-
gentiam generari: expedit ei aſſumere illud
raro. Concor. Tho. in. iiij. di. xij. Alexã. ꝟo
de halis in. iiij. ait ꝙ talis queſtio de frequẽ-
tatione cõmunicatiõis determinãda eſt ha=
bita ↄſideratiõe ad fidem ⁊ deuotionẽ acce=
dentis. Si eni ex ↄtinua deuotione ⁊ deſide
rio ↄtinuo ⁊ ↄfidentia de aſſequendo affect'
huiuſmodi ſacramẽti aliquis in ſingul' die=
bus accederet: eſtimo ꝙ valeret ei frequẽta=
tio talis. Si ꝟo quis ex reuerentia tanti ſac-
menti. ⁊ ex timore tante indignitat̃ frequen
ter deſiſteret: eſtimo ꝙ ex illa reuerentia ⁊ ti
more ꝓficeret. Unde dico ꝙ ꝺterminatio hu-
ius caſus relinquenda eſt pie credulitati ac
cedentis. Unde Aug'. de ↄſe. di. ij. c. quoti-
die ait. Quiſpiam non quotidie euchariſti=
am accipiendã. alius affirmat quotidie: faci
at vnuſquiſqꝫ qꝺ ſm fidem ſuam pie credit
eſſe faciendũ. neqꝫ eni litigauerũt int̃ ſe aut
quiſqꝫ eorum ſe alteri prepoſuit zacheus. et
ille centurio: cum alter eorum gaudens in
domo ſua ſuſcepit dñꝫ. alt̃ dño dixerit. Dñe
non ſum dignus vt intres ſub tectum meũ
Ambo ſaluatorẽ honorificãtes: ꝙuis non
vno modo. Ambo peccat̃ miſeri: ambo mi-
ſericordiã ſunt conſecuti. Hec ille. Querĩ
etiam poteſt quare anachorite raro cõmu=
nicabant: ⁊ maxime illi qui multis annis in
deſertis ſolitarij habitabãt. Dicendũ eſt ꝙ
anachorite aliquando cõmunicabãt ſm ꝙ ꝺ
magis eis erat ↄueniens ⁊ expediens ad vi
tam illam ↄtinuandã. Quidam ꝟo rariſſi=
me quia continue diuinitus reficiebantur.

Et hoc ſacramentũ ſpũaliter manducabãt.
Et hoc quidem expediebat eis amplius ꝙꝫ
ↄtrarium ſm ſtatum ſuũ ⁊ ſm regimen quo
diuinitus regebant̃. Si tamen abſqꝫ diſtra
ctione vel ſui ſtatus ꝑiclitatiõe aut cum gen
tibus implicatione. hoc ſacramentũ paratũ
fuiſſet eis: credendũ vtiqꝫ eſt ꝙ illud ampli'
frequẽtaſſent. nam ſpiritus in his regebat
atqꝫ ducebat eos ſm ꝙ eis expediebat. Qꝺ
eni nos ex frequẽtatiõe colligim': ipſi habe
bant in ſpiritu altiori ⁊ vniũſali. a mũdo ſe=
queſtratione. ⁊ ↄtinua in deum ſuſpenſione
et ardenti deuotione.

Articulus. iij. de ꝑpatione quã debet homo facere ad hoc ſacramentũ in paſcali agno myſtice demonſtrata.

t Ertia eſt ꝑparatio ↄſumatiua que
Exo. xij. in agno paſcali myſtice fi
guratur. Nam ꝙꝫtum ad id ꝑ qꝺ
ſumens digne preparare ſe debet in illo agno
monſtratũ eſt: quia ipſe chriſtus eſt vere ag
nus dei qui tollit peccata mũdi Jo. j. Por=
ro circa illam agni figuram ⁊ cõmeſtionẽ ei'
tria ↄtemplanda ſunt. Primo mãducãdi ri=
tus. ſcꝺo manducãdi cultus: tertio mandu=
candi guſtus.

De triplici ritu ſm quem in myſterium ſacramenti manducandus erat paſcalis agnus. Capitulum. j.

p Rimo manducãdi ritus ↄtemplã
dus eſt. Circa quem tria ↄſiderer=
mus. Primo quando erat man=
ducandus. ſcꝺo qualis erat manducandus
tertio quid erat in eo mãducandũ. Temp'
enim erat menſis primus. dies decima. lun
na decimaqrta. ⁊ hora veſpertina. In his
omnib' myſticus ſenſus querẽdus eſt. Nã
primus menſis ſigt̃ ꝑfectam reformationeꝫ
penitentie. dies decima ꝑfectam obſeruati-
onem legis diuine: luna. xiiij. ꝑfectã ſigt̃ ob-
ſeruationẽ operis virtuoſi. hora veſpertina
ꝑfectam obſeruationẽ ꝑſeuerantie. Sola ei
ꝑſeuerantia ſm hoc int̃ ceteras virtutes tri=
umphat. Proinde licet in alijs tempꝛibus ſit
preparatio agni. in ſola tamen veſꝑtina hora
eſt ſumptio eius quia ſemꝑ cum nunqꝫ mor
taliter peccãdo ꝓpoſito ſumi debet. quaſi ta
li menti ſemper occidat ſol omnis glorie tẽ=
poralis ac ſi in veſpera mortis exiſteret ſic
ad amorem dñi ieſu omnis ei mundi clari=
as obſcuretur. Secũdo ↄſiderem' qua
ris erat comedendus. Nam preceptũ erat
ꝙ nihil ſumeret̃ crudum. nihil lixum. nihil
frixum. totum aſſum. intinctuꝫ totum. Cru-
dum ſumit deſidioſa indiſcuſſio. id eſt. q̃ mẽ
tem ſuam diligenter non diſcutit. Uel q̃ nõ
cogitat quod recipit. aut purum hoĩem chri
ſtum credit. Lixum ſumit accidioſa indeuo
tio. id eſt. qui mente diſtracta ac terreno af=
fectu humida ⁊ inſipiditate tota aquea: ad
ſacramentũ diſſolutus accedit. Frixum ſu=
mit ꝓſumptuoſa ꝑſcrutatio hoc eſt qui de ſa
cramento ꝓſumptuoſe inquirit̃. Aſſum ⁊ in
cenſum ſumit lachrymoſa deuotio: atqꝫ ſtu=
dioſa gratiarũactio. Tertio ↄſideremus
quid in eo erat comedendũ. Quia precep=
tum erat ꝙ caput agni cum inteſtinis ⁊ pe=
dibus vorari deberet. In quo myſtice deſi=
gnatur ꝙ in hoc ſacramẽto totus chriſt' cuꝫ
diuinitate ⁊ anima ⁊ corpore ibi continetur
et ſumitur. caput diuinitat̃. inteſtina anima
pedes ꝟo ſunt corpus chriſti.

De triplici cultu ſm quem in myſterium corporis chriſti agnus paſcalis manducandus eſt Capitulum. ij.

s Ecundo ↄtemplandus eſt mãdu-
candi cultus. qui triplex erat. De
bebat eni eſſe manducans agnũ
Primo calciatus pedibus. ſecũdo accinctus
renibus: tertio tenens baculum in manib'.
Ex his omnibus aliquid morale intelligen=
dum eſt. Primo in pedũ calciatione duo
intellige. ſ. ↄculcationẽ ↄcupiſcentie: ⁊ obſer
uationem diſcipline. Ad talem animam lo=
quitur ſponſus Cant. vij. dicens. Pulchri
ſunt greſſus tui in calciamentis filia ꝑncipis
Secundo in renum accinctione. duo ꝙꝫ
comprehende. ſ. abiectionẽ imundicie: ⁊ ex-
emplum bonum mundicie ſicut Lu. xij. dñſ
ait. Sint lumbi veſtri precincti: ⁊ lucerne ar
dentes in manib' veſtris. Quod exponẽs
Greg'. ait. Lumbos enim precingim': cum
carnis luxuriam per continentiã coartam'.
Et ſequitur. Lucernas quippe ardentes in
manibus tenemus cum per bona opera ꝓ=
ximis noſtris lucis exempla monſtram'
Tertio ꝟo in baculi ſuſtentatiõe etiam duo
intelligenda ſunt. ſ. toleratio patientie ⁊ pe=
grinatio gře. vt poſſet dicere cuꝫ iacob illud
Geñ. xxxij. In baculo meo trãſiui iordaneꝫ

De triplici ferculo quo corpꝰ chriſti varie ſ oporꝫ. Ca. iij.

Tertio ↄſiderandus eſt in ſacramẽto manducandi guſtus. Qui ex tribus ferculis generaꝛ. Primuꝫ ferculum eſt lactuce agreſtes. ſecundum panes azymi: tertiũ eſt ſanguis agni. In primo oſtendiꝛ dolor offenſiõis. In ſecũdo rectitudo intentiõis. In tertio guſtꝰ cõmunionis. Primũ enim ferculuꝫ ſunt lactuce agreſtes. id eſt. dolor offenſionis cũ quo comedenbus eſt iſte ſacratus panis: qꝛ in ſumptione eius compungi debemus de peccatis noſtris. vt amaritudo penitẽtie abſtergat amorem peruerſe vite. vt cum Eſa. xxxviij. dicere valeat. Ecce in pace. id eſt. in ↄſcientie quiete amaritudo mea amariſſima. Amara quidem quia eternam damnationem incurri. Amarior quideꝫ quia paradyſum amiſi. Sed amariſſima: quia deum offendi. Et iterum in eodem. c. idem ait. Recogitabo tibi omnes annos meos: in amaritudine anime mee. Secundũ vo ferculum ſunt panes azymi. id eſt. puritas intentionis ꝛ rectitudis. Proinde. j. Corinth. v. apoſtolus ait. Itaqꝫ epulemur non in fermẽto veteri. id eſt. non in corruptiõe peccati ſuperbie. que fit in deum: neqꝫ in fermẽto malicie. quod fit in ꝓximũ. ꝛ nequitie que fit in ſeipſum. ſed in azymis ſinceritatis ꝛ veritatis. In ſinceritate a corruptione vitioꝝ. ꝛ in veritate. ſ. operũ bonoꝝ. hoc eſt ſtudeamuſ eſſe in nouitate vite ſine omni fraude. Unde cum dñs Exo. xij. eſum agni. id eſt. huiꝰ ſacramenti myſteria ordinaſſet: ſubdidit ſtatim. Quicunqꝫ comederit fermentum: ꝑibit anima illa de iſrael. Fermentatum quidem comedere: eſt in ſumptione huius ſacramẽti ſiꝉatam habere intentionẽ. Sunt nanqꝫ pleriqꝫ qui vt videantur iuſti. aut ne reputentur alijs deteriores: cum cauteriata conſcientia ↄſumunt dñicum ſacramentũ. Sed audiant ſententiã dei per apoſtolum. j. Corinth. xj. promulgatam qui ait. Qui eñi mãducat ꝛ bibit indigne: iudicium ſibi manducat ꝛ bibit. plane ſequendũ eſt conſiliũ Auguſtini qui ait. Aſcendat homo aduerſum ſe tribunal mentis ſue. ꝛ ↄſtituto in corde iudicio: aſſiſtat accuſatrix cogitatio. ꝛ teſtis cõſcientia. ꝛ iudex ratio. ꝛ carnifex timor dñi. Inde quidem ſanguis anime confitentis ꝑ lachrymas defluat ꝛ ſic ceſſat diuin vindicta: cum confeſſio ꝛ correptio precedat humana. ac per hoc dignus erit homo ſumere h̃ venerabile ſacramentũ. Tertium ferculum eſt ſanguis agni: qui ſigꝛ guſtum communionis. Hic ponendus eſt ſuper vtrũqꝫ poſtem. ꝛ inſuper liminaribꝰ domoruꝫ. In quibus triplex cõmunio figurabiliꝛ demonſtratur. Prima eſt ſpiritualꝭ. ſecũda eſt ſacramentalis: tertia vo eſt exemplaris. Prima vo ſpiritualis eſt: quando chriſtus ſumitur ore cordis. De qua dñs ait Iohã. vj. dicens. Niſi manducaueritiſ carnem filij hominis ꝛ biberitis eius ſanguinẽ: non habebitis vitam in vobis. ꝛ hoc eſt ponere ſanguinem ſupra oſtij dextrum poſtem. Secunda cõmunio eſt ſacramentalis: quod eſt ſumere hoc venerandũ ſacramentũ ore corporis. Ad quam obligat nos eccleſia ex de peni. et remiſ. c. omnis vtriuſqꝫ ſexus. vbi dicitur. Omnis vtriuſqꝫ ſexus fidelis. pꝰqꝫ ad annos diſcretionis ꝑuenerit. omnia peccata ſua ſaltem ſemel in anno fideliter confitetur ꝓprio ſacerdoti: ꝛ iniũctam ſibi penitentiam ꝓprijs viribus ſtudeat adimplere. ſuſcipiens reuerenter ad minus in paſca eucharìſtie ſacramentũ. Et ſequitur. Alioqn et viuenſ ab ingreſſu eccleſie arceatur: ꝛ moriens chriſtiana careat ſepultura. Et taliter ſumere corpus chriſti eſt ponere ſanguineꝫ agni ſupra ſiniſtrũ poſtem oſtij domus. De hac duplici cõmunione habetur de conſec. di. ij. c. quid ſit. Ubi Gregꝰ. inquit. Quid ſit ſanguis agni nõ iam audiẽdo ſed bibendo didiciſtis. Qui ſanguis ſupra vtrunqꝫ poſtem ponitur: quando non ſolum ore corporis. ſed etiaꝫ ore cordis hauritur. Bonauentura vo in. iiij. di. xij. addit. Qꝫ quilibet non tm̃ in anno ſemel ſed etiam in morte tenetur homo ſuſcipere corpus chriſti: aliter mortaliter peccet. Tertia eſt cõmunio exemplaris. Quia cõmunio ſaltem in paſca ſi in ſecreto nec in abſcondito: ſed coram populo aſſumenda eſt in aliorum exemplũ cuꝫ hoc ſacramentũ cõmunio nuncupatur ſeu ſynaxis grece. Naꝫ ſm Damaſ. libro. iiij. iõ dicitur cõmunio: quia cõmunicamur per ipſam in chriſto ꝛ quia ꝑticipamus eius carnẽ et diuinitateꝫ. Et quia cõmunicamꝰ ꝛ vnimur adinuicem per ipſaꝫ. Et hoc eſt ponere ſanguinem agni in ſupliminaribꝰ oſtiorum ꝛ in manifeſto: iuxta ſententiã ſaluatoris Mat. v. Sic luceat lux veſtra coram hoibus vt videant opera veſtra bona: ꝛ glorificẽt patrẽ veſtrum qui in celis eſt.

Domiminica reſurrectionis chriſti. Sermo. lviij

Surrexit non ẽ hic. Mar. xvj. et in euangelio hodierno. Adoptatum ꝛ deſiderabilem finem religionis chriſtiane hoc ẽ ad reſurrectionis gloriam ↄtemplandã Iõ chriſto duce perducti ſumus. De qua decem ↄtemplationes in preſenti tractatu per ordinem diſtinguamus. Prima erit de reſurrectione capitis dñi noſtri ieſu chriſti. Secunda de reſurrectione ꝛ perpetuitate myſtici corporis ieſu chriſti. Tertia de vniuerſali regno ꝛ dño ieſu filio dei. Quarta de gratia et gloria ſpirituũ beatorum. Quinta de admirabili gratia ꝛ gloria virginis matris dei. Sexta de gloria ſubſtãtiali ſeu eſſentiali animarum ſanctarum. Septima de gloria conſubſtantiali corporum beatorum. Octaua de gloria accidentali que eſt in beatis. Nona de exercitijs beatorum. Decima de ſacromanno paradyſi. ¶ Surrexit non eſt hic. Iterum ibi. ſ. Sic enim Augꝰ in quodã ſermone de paſcate ait. Surrexit chriſtus exultet vniuerſus mundus. Par eteni eſt vt ſicut omnis creatura luciuago doluit ploratu in morte creatoris ſui: que funere noctis obſcure proſecuta exequias in cruce morientis: Ita nunc triumphalẽ ab inferis reditũ leta ſuſcipiat reſurgentis. Quia ſic propheta ait. Hec dies quam fecit dñs exultemus ꝛ letemur in ea. Ad primam igitur ↄtemplationem que eſt de reſurrectione capitis noſtri mentis oculos eleuantes toto corde credere obligamur angelico verbo tanqꝫ vnum de fidei articulis nunciãtis ſurrexit non eſt hic. De qua reſurrectione tria ↄtemplemur ad preſens. Primo reſurrectiõis chriſti neceſſitatem. Secũdo reſurrectionis chriſti temporalitatem. Tertio reſurrectiõis chriſti iõcũditatem.

Articulus primus qꝫ triplici reſpectu fuit neceſſaria reſurrectio chriſti.

Primo ↄtemplemur reſurrectionis chriſti neceſſitatẽ. Scḋm eniꝫ Alexan. de halis in. iij. dupliciter neceſſaria fuit. Primo viatoribus, ſecundo comprehenſoribus. tertio addi poteſt qꝫ quodammodo fuit neceſſaria damnatis.

Quod chriſti reſurrectio viatoribus neceſſaria fuit ꝛ maxime ꝓpter tria. Capituꝉ. j.

Primo enim reſurrectio chriſti fuit neceſſaria viatoribꝰ ꝓpter tria. Primo ꝓpter iuſtificationẽ, ſecũdo ꝓpter reconciliationẽ; tertio ꝓpter multiplicationẽ ſeu ampliationeꝫ. hoc eſt ꝓpter gratiam acquirendã reformandã ꝛ multiplicandam. Primo autem neceſſaria fuit ꝓpter iuſtificationẽ. Unde ait apoſtolus ad Rhoma. iiij. Reſurrexit ꝓpter iuſtificationem noſtram. Et iterum. c. v. ait idem. Nos ſaluati ſumus ab ira per ipſum. Saluatio autem eſt terminus a quo. ſ. a pena. Saluari vo in vita eſt terminus ad quem. ſ. ad vitam eternam. Unde glo. ibidem ait. vt iuſte viuamus qui aliter viuere non poteramus. Si igitur per animam ſolum deſcendentem ad inferos chriſtus mortuus ſaluauit nos ab ira: ergo ad ſaluanduꝫ in vita exigitur qꝫ ſit viuus. ergo exigitur tanqꝫ neceſſaria reſurrectio eius. Secundo reſurrexit ꝓpt reconciliationẽ. ſ. ſi caſu iam iuſtificati iterũ ceciderimus in peccatum. Hinc ad Heb. ix. ait apoſtolus vt appareat vultui dei pro nobis. ſ. cum corpore ꝛ anima. vt oret patrem pro nobis. Et ideo quidam dicunt qꝫ ipſe quodammodo cauſa meritoria eſt vt omnipotẽſ pater miſereaꝛ noſtri. Tertio vo reſurrexit ꝓpter multiplicationẽ ſeu ampliationeꝫ ſcilicet diſpoſitiõis ad ſuſcipiendũ gratiam. et hoc eſt ex parte ſuſcipientis gratiaꝫ ipſaꝫ hic tota humana natura ordinatur ad chriſtum ꝛ poſtqꝫ aſſumpta etiam a ſanctis angelis magna ei reuerentia exhibetur. In cuius myſteriũ Apocl. xix. cum eñi loquenteꝫ vellet angelum adorare ait ei angelus. Uide ne feceris quia conſeruus tuus ſum et fratrum tuoꝝ habentiũ teſtimoniũ ieſu. ꝓpterea aduertendũ eſt qꝫ ipſa humana natura copioſiorẽ gratiaꝫ ſuſcipere qꝫ antea poſſet vnde in carnis aſſumptiõe huiuſmodi diſpoſitionẽ accepit. in paſſione vo maiorem diſpoſitionẽ ſuſcepit. ſed in reſurrectiõe etiam ampliorẽ recepit. Hinc eſt qꝫ in natura humana diſpoſitio generaliſ amplior eſt ad gratiam ex natura eiuſdem ſpeciei que reſurrexit in chriſto eo qꝫ eſt gratior facta deo. ꝓpterea in credente eſt diſpoſitio ꝑſonalis ſm qꝫ ait apoſtolus ad Rhoma. iiij. Reſurrexit ꝓpter iuſtificationẽ noſtram mortuuſ eſt ꝓpter delicta noſtra. quod quidem ꝓpt fidem atqꝫ dilectionẽ eſt dictum. Intelligen-

dum eſt ergo ꝙ reſurrectio iuſtificat ſimiliter ⁊ paſſio ſed paſſio iuſtificat in adultis tm̃ propter fidem ⁊ amorem hoc eſt vt credita et dilecta. Quia igitur ex hoc habeatur iuſtificationis effectus vnde ſufficiens cauſa iuſtificationis eſt paſſio. Sed efficiens non niſi etiam credatur deus paſſus ad quod quidem maxime operat̃. Unde ſuper illud ꝓphete que vtilitas i ſanguine meo gloſa ait Si ſtatim non reſurgo corruptumq̄ fuerit corpus meum nemini annũciabo nullũ lucrabor ⁊ ita peribit confeſſio. id eſt teſtimonium veritatis. Et ideo dicitur Act. ij. quẽ dominus ſuſcitauit ſolutis doloribus inferni glo. ait. Aſſertio eſt reſurrectiõis huius. Et ſic ex dictis patet ꝙ neceſſaria eſt reſurrectio viatoribus.

Qr reſurrectio chriſti propter tria comprehenſoribꝰ neceſſaria fuit. Capitulum. ij

S Ecundo reſurrectio chriſti neceſſaria fuit comprehenſoribꝰ ſeu beatis ⁊ maxime vt tribus gloria creſcat. Primo beatis angelis. ſecundo beatis animabus: tertio beatis corporibus. Primo inq̃ vt creſcat maior gloria angelis etiã in preſenti quia glorificata humanitate chriſti in eo duplex delectatio reperit̃. Una in contemplatiõe deitatis alia in contẽplatione humanitatis in quam deſiderant angeli ꝓſpicere vt dicitur. j. Pe. j. Secũdo vt creſcat maior gloria animabus beatis inſuper etiam de preſenti ſicut etiam de angelis dictum eſt. Tertio vero vt creſcat maior gloria beatis corpibus. Nam ad reſurrectionẽ corporum reſurrectio cauſa erat reſurrectionis future ⁊ in futuro. Unde in ps̃. Ad veſperum demorabit̃ fletus ⁊ ad matutinũ leticia. Ubi glo. ait. dominꝰ mane reſurrexit id eſt. nobis ꝓmittens per ſuam reſurrectionem que eſt efficiens cauſa reſurrectionis noſtre ⁊ anime ⁊ corporis ambo enim delectabuntur in gloria ieſu chriſti. Sicut Joh. x. ipſe ait. Ego ſum oſtium per me ſi quis introierit ſaluabitur. ſcilicet in gloria ſempiterna. ⁊ ingredietur. ſ. ad ad fruendũ gloria q̃ erit in anima mea cum diuinitate adiuncta et egredietur. ſ. ad ꝯtemplandũ humanitatem meam. ⁊ paſcua inueniet. id eſt. delectationes imenſas reperiet in vtriſq̄. Ex dictiſ igitur euidenter patꝫ ꝙ reſurrectio comprehenſoribꝰ neceſſaria fuit.

Qr damnatis fuit neceſſaria reſurrectio chriſti ⁊ maxime ꝓpter tria. Capitul. iij.

T Ertio chriſti reſurrectio fuit etiaꝫ neceſſaria pro damnatis ⁊ maxime. vt inferno ex iuſticia dei tribꝰ maior afflictio creſcat. Primo demonibꝰ. ſecundo ſpiritibꝰ: tertio corporibꝰ. Primo inq̃ vt creſcat maior afflictio demonibꝰ qui in creatiõis exordio chriſtum incarnatũ viderunt ⁊ illi inuiderũt. ſm Bern. et inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. vt dicitur Sap. ij. Quanto putas ergo cruciatu liuoris alijs incõprehenſibilibꝰ penis illos torqueri quando illum ſentiunt exaltatum ad dexteram dei patris atq̄ in celo ⁊ in terra. id eſt. in toto vniuerſo. ſ. qua per gloriam remunerem cõprehenſores guberneꝫ per gratiam viatores ⁊ per iuſticiã cruciam inferos offenſores. vnde de demonibꝰ ab eo cruciatis per Eſaiam. lxiij. ipſe ait. Calcaui eos in furore meo ⁊ ꝯculcaui eos in ira mea. Secũdo reſurrexit dñs ieſus chriſtꝰ vt creſcat maior afflictio ipſis animabus dãnatis que videntꝙ chriſtus pro liberatione earum mortuus eſt ⁊ reſurrexit. quem ipſe tam viliter ꝯtempſerũt. Unde Apoc. xiiij. de talibus Joh. ait. Cruciabunt̃ igne ⁊ ſulphure. ſ. pro peccati iraſcibibilis partis ⁊ cõcupiſcibilis. ecce pena ſenſus. in conſpectu angelorum ſanctorum ⁊ in conſpectu agni. ſ. in gloria ſuſcitati. quia dãnati conſpiciũt ſe ꝓuatos ſempiterna vita ⁊ ꝑticipatione glorie chriſti ⁊ conſortij angelorum. ecce pena damni que grauior eſt ſm Hieronymũ q̄ pena ſenſus. Tertio vero reſurrexit vt creſcat maior afflictio corpibus damnatorum. quod quidem poſt vltimũ iudiciũ futurum eſt. Unde Apoc. j. dicitur. Uidebit eum ois oculus ⁊ qui eum pupugerũt. id eſt. criminalit̃ offenderunt. Et iterum. c. xiiij. ait de damnato hoie. Bibet de vino ire dei. Quid per vinũ niſi tormenta interna ⁊ ſpiritualia denotantur. Sicut enim cum bibitur vinum non ſolum in corpore recipitur verũetiam ab intra per totum corpus diffunditur: ſic quidem ſpiritualis pena in mente damnati hominis iam recepta non ſolum mentẽ ipſam per totum penetrat ſed etiam in corpora ipſa redundat. Unde Job. xxj. Uidebũt oculi eius interfectionẽ ſuam. id eſt. ſeparationem a glorioſa vita que eſt in chriſto ieſu. ecce pena damni, ⁊ de furore omnipotentis bibet. ecce pena mentalis ⁊ corporalis ſenſus quibus damnati eternaliter punient̃. Et ſic patet ꝙ chriſti reſurrectio etiam infernalibꝰ ex iuſticia neceſſaria comprobat̃.

Articulus. ij. de triplici tempore quod in chriſti reſurrectione coucurrit.

S Ecundo ꝯtemplemur reſurrectionis chriſti tempalitatẽ. Circa quã ſm ſcientiam Alexandri de halis triplex ꝯſideremus tempus. Primo tempꝰ feſtiuatum. ſecũdo tempus expectatũ: tertio tempus determinatũ.

P Rimo ꝯſideremus chriſti reſurrectionis tempus feſtiuatuꝫ. Nõ couueniẽs enim fuit reſurrectionem chriſti vſq̄ ad generalem reſurrectionem omniũ corporum retardare. Et hoc ꝓmo nec q̃tum ad ipſum. ſecũdo nec q̃tum ad nos. Primo enim q̃tum ad ipſum non debuit chriſtus retardare eã ⁊ hoc maxime ꝓpter duo. Primo ꝓpter diſſimilitudinem ſecũdo ꝓpter dignitatem. Primo ꝓpt̃ diſſimilitudinẽ quia non eſt ſimilis conditio ſua conditioni noſtre. nam ſua eſt a principio celeſti. Sicut apoſtolus. j. Corinth. xv. ait. Secundus homo de celo celeſtis. glo. ait. Qr non ẽ de hũano ritu ſed nutu diuino conceptus eſt ⁊ natus. Noſtra vero conditio de ꝓncipio terreno eſt. vnde ibidem glo. ait. qualis terrenus tales terreni. Secũdo ꝓpter dignitatem quia eni chriſtus primus eſt ⁊ maximus in dignitate. ideo dignũ eſt vt prius reſurgat in glorie ſublimitate ideo Apoc. j. princeps regum terre noiatur. Secũdo vero non fuit conueniẽs q̃tum ad nos ꝙ differretur tm̃ reſurrectio eius imo neceſſarium erat nobis ⁊ hoc maxime ꝓpter tria. ſ. vt generaret in nobis primo fidem. ſecũdo ſpem tertio charitatem. Primo quidem vt generaret ⁊ faceret in nobis fidem reſurrectionis ſue. quia niſi ſurgeret quaſi nullus deinceps crederet ipſum eſſe deum. Secũdo vt generaret in nobis ſpem reſurrectionis noſtre ideo Apoc. j. dictus eſt rex ꝓmogenitus mortuorum merito dictus eſt eo ꝙ primus in hoc ſeculo vixit vt ipſe moreret̃ ⁊ filios ſuos gigneret morituros. Sic etiam merito chriſtus dicatur ꝓmogenitꝰ mortuoruꝫ quando primus in alio ſeculo a morte ſurgens vixit, vt ipſe in eternũ viueret ac filios in eternũ victuros non ſolum meritis ⁊ gratia generaret. Uerumetiã nobis firmã ſpeꝫ de reſurrectiõe noſtra preſtaret. Maximus quoq̄ in ſermone de paſcate ait. eſt in chriſto homine reſuſcitato vniuſcuiuſq̄ noſtrũ caro ſanguis ⁊ portio. vbi ergo portio mea regnat regnare credo me. Ubi dñatur ſanguis meus dñari me ſentio. Ubi vero glorificatur caro mea ibi me glorioſum eſſe cognoſco. Et iterum Gregꝰ. ſuper illud. xiiij. moral. Scio ꝙ redẽptor meus viuit ſic ait. Redemptor noſter ſuſcepit mortem ne mori timeremus oſtendit reſurrectionẽ vt poſſe reſurgere confidamus. Tertio vero vt generaret in nobis charitatem. non eni poſſemꝰ ita allici ad amorem glorie ſempit̃ne niſi daretur nobis forma ⁊ exemplar reſurrectiõis noſtre Unde. j. Corinth. xv. primicie chriſtꝰ ecce dignitas in chriſto per quam oportꝫ reſurgere. Hinc gloſa ibidem ait primus tempore maximus dignitate qui prior reſurrexit vt fidem faceret ⁊ formã credẽtibꝰ daret.

S Ecundo ꝯſideremus reſurrectionis chriſti tempus expectatuꝫ qꝛ nõ ſtatim reſurrexit pꝰ mortẽ ſ; pꝰ triduum expectauit. Unde ſuper illud. j. Corinth. xv. reſurrexit tertia die ait gloſa ꝓbata vero morte ⁊ hoc tertia die vt oñ datur ea poteſtate nos poſſe ſuſcitare. Si eñ ſtatim reſurrexiſſet non vere mortuus crederetur. Cum igitur deberet reſurgere ita vt veram mortem ꝓbaret differri debuit reſurrectio eius vſq̄ ad tertiũ diem. Et maxime ꝓpter tria. Primo ꝓpter ſignificationeꝫ ſcdo ꝓpter ꝓbationẽ: tertio ꝓpter oſtenſionem. Primo inq̄ ꝓpter ſignificationem. Unde ſuper illud Lu. xxiiij. Oportebat pati chriſtum ⁊ reſurgere a mortuis tertia die. glo. ait. Merito vna die ⁊ duabus noctibus in ſepulchro iacuit. quia lucem. i. gratiã ſue mortis que in carne ⁊ anima erant expoſuit et hoc ad deſignandũ ꝙ lux ſue mortis duplicem noſtram mortem curauit. Secundo ꝓpter ꝓbationẽ. quia ſicut in ore duum vel trium ſtat omne verbum. ſicut dicitur Mat. xviij. ſic in tribus diebus factum omne vnde hic litteralis. ſ. vt ꝓbaret verã mortem ſm glo. predictam. Tertio ꝓpt̃ oſtenſionem. ſ. ſue magnifice poteſtatiſ nam ſi ſtatim reſurrexiſſet non videret̃ habere poteſtatem reſumendi animam ſuam ſicut ⁊ ponendi. Sicut ipſe Joh. x. teſtatꝰ eſt dicens. Poteſtatem habeo ponendi animã meam ⁊ poteſtatem habeo iterum ſumendi eam. Et hoc eſt quod ſuper illud. j. Corinth. xv. reſurrexit tertia die gloſa ait. Probata vero

moꝛte ⁊c̄ ſicut .ſ. patuit.

T Ertio ɔſideremus reſurrectionis chꝛiſti tempus determinatū. ſcilicet qua die ⁊ hoꝛa dñs reſurrexit Circa hoc pꝛimo ɔſideremus de die. ſecūdo de hoꝛa. Pꝛimo in q̄ ɔſideremus de die. Circa quod aduertendū eſt ꝙ chꝛiſtus in ſepulchꝛo quieuit tribus dieb⁹ ⁊ tribus noctibus. hoc eſt per tres naturales dies feria ſexta cum precedēte nocte vna extitit dies. ⁊ ꝑ ſynodicen illa die ſtetit ibi. Item fuit ibi per totum diem ſabbati cum precedēti nocte. et ſic per totum illum diem naturalē abſq ſynodoche. Item nox ꝓcedens dñicam reſurrectionis eſt vna naturalis dies ⁊ per noctē fuit ibi ⁊ ſic per diem naturalē per ſynodochen ibi ſtetit in ſepultura. ſī tm̄ fuit ibi per vnū diem artificialē. ⁊ per duas integras noctes. Hinc ſuper illud ad Rhoma .vj. Hoc ſcientes quia vetus noſter homo crucifixus eſt vt deſtruatur coꝛpus peccati. gloſa ait. Quieuit chꝛiſtus i ſepulchꝛo vna die ⁊ duabus noctibus quia noſtram duplicem vetuſtatem ſua ſimpla ɔſumpſit. Secundo cōſideremus etiam de hoꝛa. ſane quia de reſurrectionis hoꝛa in euangelico textu minime expꝛeſſa veritas declarat̄. ideo hic ſacri doctoꝛes varie opinant̄. Quidam enim dicūt ꝙ chꝛiſtus reſurrexit i auroꝛa. quidam ꝙ reſurrexit media nocte dicunt. Pꝛimo eniꝫ ſunt quidam qui dicunt eum reſurrexiſſe in auroꝛa ⁊ hui⁹ ſnīe ē Aug. ſuꝑ illud .ſ. Mach. iij. elegit lyſias phtolomeū ⁊c̄ ibi glo. ab hoꝛa moꝛtis chꝛiſti vſq ad diluculū ɔſtant hoꝛe .xl. ſi ipſa nona ɔnumeret̄. cum ergo dixerit ꝙ reſurrexit in diluculo videtur ꝙ non ſurrexit ante lucem. Secundo etiaꝫ pꝛo hac opinione multum facit ꝙ eccleſia ſancta laudes canit in auroꝛa in memoꝛiā reſurrectionis dñice ⁊ ad gloꝛiam reſurgentis. Secundo ſunt quidam qui dicunt chꝛiſtum reſurrexiſſe in media nocte atq his plurimuꝫ fauet. Pꝛimo id quod habet traditio antiquoꝝ .ſ. ꝙ apoſtoli in vigilijs ſancti paſce chꝛiſtianū popolum vſq ad noctis mediuꝫ retinentes. ⁊ illa .ſ. reſurrectiōis dñice laudes cum populo iubilantes poſt ad ꝓpꝛia populum dimittebāt. Tertio quoq cum h ɔcoꝛdant figure ſampſonis Iudic .xvj. vbi dicitur ꝙ doꝛmiuit ſampſon vſq ad mediū noctis .ſ. in gaza ⁊ inde ɔſurgens apꝑhendit ambas poꝛte foꝛes cum poſtibus ſuis et ſera impoſitaq humeris poꝛtauit ad verticem montis vbi gloſa ait. Sampſon media nocte non ſolum exiuit ſed ⁊ poꝛtas tulit. q2 redemptoꝛ noſter non ſolum de inferno liber exiuit. ſed ⁊ ð inferni clauſtro poꝛtas deſtruxit. Tertio etiam multum facit ad h̄ totum officium qḋ in miſſa reſurrectiōis i ſabbato decantatur. Nam miſſa illa que nunc cantatur in meridie in media nocte reſurrectionis dñice antiquit⁹ cantabat̄ ꝟ nūc in myſterium tempus abbꝛeuiantes ⁊ occurrentes gaudio reſurgentis ſpiritu ſancto dictante aſpectu coꝛpoꝛali complemus quod de illa ſacratiſſima nocte fuerat ante ꝓphetatuꝫ Nox ſicut dies illumiabitur ⁊ nox illuminatio mea in delitijs meis. Unde in cerei benedictiōe huius ſacre noctis myſteriū cōmendatur cum hec nox eſt pluries iterat̄. Dicit̄ etiam in collecta. Deus qui hanc ſacratiſſimam noctem gloꝛia dñice reſurrectiōis illuſtras ⁊c̄. Quarto quoq litteralis figura paſce iudeoꝛum ⁊ exitus de egypto huic videtur ſentētie conſentire. eo ꝙ media nocte educti ſunt de egypto Unde ait dñs Exo. xj. Media nocte egrediar egyptum et moꝛietur omne ꝑmogenitū in terra egyptioꝝ et ſic vtranq opinionē ɔcoꝛdans Alexan. ð halis in .iij. ai⁹. ꝙ predicta non ſunt ɔtraria nam quando dicitur ꝙ ante lucem reſurrexit reſpicit quod illud Ioh. xx. ait. Una autem ſabbati maria magdalene venit mane cum adhuc eſſent tenebꝛe ad monumentuꝫ Sic quoq intelligit̄ illud qḋ Lu. xxiiij. dicitur valde mane. id eſt. anteq̄ dies eſſet clar. In diluculo enī dies nondū eſt clara. Et ſic patet ꝙ dñs reſurrexit inter mediam nocteꝫ et claram diem. ⁊ hoc modo vtraq opinio oſtenditur eſſe vera.

Articulus .iij. Tertio contēplemur reſurrectiōis chꝛiſti iocunditatē. Triplex enī fuit in eius reſurrectiōe iocunditas quale facti ſunt omnes. Pꝛima fuit coꝛdialis. ſcḋa generalis. tertia materialis.

P Rimo in q̄ de reſurrectiōe chꝛiſti fuit iocunditas coꝛdialis que maxime facta eſt in tribus apparitionibus pꝛimis. Pꝛima facta eſt marie magdalene. ſecūda tribus marijs. tertia vero petro de quibus ꝑ oꝛdinem videamus. Et pꝛimo de pꝛima que facta eſt marie magdalene. Unde ꝑ ɔcoꝛdantia ſacri textus euangeliſtarū notādū eſt ꝙ ſicut Mar. xvj. c. ⁊ i euāgelio hodierno ait. Maria magdalene ⁊ maria iacobi ⁊ ſalome emerunt aromata vt venientes vngerent ieſum. Nouerunt eni he ſancte mulieres tam crudeliter tractatū fuiſſe coꝛpus ieſu ꝙ totuꝫ coꝛ habebant plenuꝫ memoꝛia crudeliſſime moꝛtis eius ⁊ imaginatione coꝛpoꝛis ſui ſacri. Unde nihil videbant̄ attendere vel ſperare niſi moꝛtuuꝫ eius coꝛpus cum deuotione poſſe inungere et tractare. Subditq Mar. Et valde mane id eſt. cum adhuc tenebꝛe eſſent. ſicut Io. xx. ait. Una ſabbatoꝝ. id eſt. dñica die venīūt ad monumentū oꝛto iam ſole ꝑuenerūt ad monumentū. Scḋm tamen Aug. de ɔſenſu euangeliſtarū dicitur oꝛto iam ſole. id eſt de pꝛoximo venienti in has partes. vt ſumatur oꝛtus ſolis pꝛo oꝛtu claritati diurne pꝛecurrentis ſuper emiſperiū noſtrum ⁊ dicebant adinuicem. Quis reuoluet nobis lapidem ab oſtio monumēti ⁊ reſpiciētes .ſ. cuꝫ iam veniſſent viderūt reuolutū lapidē. erat quippe magnus valde. ſed q2 ſciebāt ɔtra ieſum maliciā eoꝝ ebulliſſe vidētes lapidē reuolutū crediderūt coꝛpus eius a iudeis ablatum. ⁊ foꝛte in aliq̄ loco vili locatū. Unde magdalena que ieſum ardentiſſime diligebat anteq̄ aliquid diligenti⁹ ſcrutaret̄ ipſuꝫ ſublatum eſſe pꝛo certo ſupponens ardētioꝛibus amatoꝛib⁹ ex diſcipulis petro videlicet ⁊ iohanni quaſi mentecapta doloꝛibus ⁊ deſiderijs videndi dñm plena nūciare cucurrit dicēs. Tulerūt dñꝫ meū de monumēto. ⁊ neſcimus vbi poſuerūt eum. ſicut Io. xx. narrat. Subditq ꝙ iohānes currēs citi⁹ petro in ſepulchꝛo inclinauit caput viditq poſita lintheamīa nec tamen intrauit. petr⁹ vero poſtea veniens intrauit in illud. viditq lintheamina poſita ⁊ ſudariū capitis ſtans ad partem. deinde iohānes intrauit ⁊ vidit et credidit qḋ pꝛius dixerat maria .ſ. dñm eſſe ſublatum de monumēto. nondū eni ſciebat ſcripturas q2 opoꝛtebat eū a moꝛtuis reſurgere. Poſt h̄ aūt diſcipuli ɔtriſtati ad ꝓpꝛia redierunt. Poſtq̄ aūt ad ſepulchꝝ rediūt magdalena. he ſancte mulieres intrauerūt monumētū. Dicit̄ aūt monumētū quādoq illud ſaxeū vas in q̄ iacuit chꝛiſt⁹. quādoq vero dr̄ tot⁹ ille locus in q̄ reſidebat illa turba. Erat aūt locus ille clauſus aliq̄ materia vel pariete. vbi erat oꝛtus ſicut inuit iohānes ⁊ etiam Aug⁹. ſentit. ꝓpterea qn̄ legit̄ ꝙ intrauerūt ad monumētū aut exierūt ab eo ꝑ ſolo aditu ſeu exitu eius loci vel oꝛti intelligi habet.

Igitur ſicut Mar. in euāgelio hodierno et Mat. vlti. dicitur. Introeūtes ſicut dictum eſt in monumentū .i. in tumbam. vbi erat ſepulchꝝ viderūt iuuenē ſedentē in dextri coopertū ſtola candida ⁊ obſtupuerūt qui dixit illis. Ieſum queritis nazarenū crucifixū. ſurrexit non eſt hic. Ecce locus vbi poſuerūt eum. Sed ite dicite diſcipulis eius ⁊ petro. quia ꝓcedet vos in galileā. vbi eū videbitis ſicut dixit vobis. Quo audito exeūtes mulieres de monumēto quaſi recedere diſponebant. ſed amoꝛe ieſu attracte iterū ſepulchꝛū introeūtes ſicut Lu. in ꝑncipio .xxiiij. c. ait. viderūt duos angelos ſtantes qui dicunt eis. Quid queritis viuentē cū moꝛtuis non eſt hic ſed ſurrexit. Quo audito due cōſternate mente abire ceperūt. ſed maria feruentioꝛ amans ſtabat ad monumentū foꝛis ploꝛans ſicut Ioh. xx. ait. Ploꝛabat enim ⁊ lachꝛyme eius in maxillis eius non eſt q̄ cōſoletur eam ex oībus charis eius. Rigabat oꝛa lachꝛymis ⁊ maxillas. O maria qd ſpei quid conſilij. aut quid coꝛdis erat tibi vt ſola remaneres ad monumentū. Tota enim amoꝛe ieſu ardebat. nihil de ipſo in hac vita videbat. vbi eum quereret neſciebat. ideo in doloꝛe coꝛdis fundebat lachꝛymas circa ſepulchꝛum. vbi certa erat quia quem pꝛi⁹ dolerat defunctū nūc dolebat ablatum. ⁊ iſte doloꝛ maioꝛ erat quia nullam ɔſolationem habebat. pꝛimo fuit cauſa doloꝛis. quia viuum ꝑdiderat. ſed de ho c aliq̄ntulam ɔſolationem habebat quia moꝛtuū ſe retinere ardebat. Nunc autem iſto doloꝛe ɔſolari non poterat quia vel coꝛpus defuncti non inueniebat. ⁊ q2 amoꝛ feruēs impatiēs ē ⁊ q̄ieſcere neſcit ac ſemꝑ de nouo ſperat ſe reꝑire qḋ cupit. iō dū fleret incliauit ſe ⁊ ꝓſpexit i monumentū. Scḋm eni Greg. amāti eni ſemel aſpexiſſe nō ſufficit q2 vis amoꝛis in tēptatione multiplicat affectū inq̄ſitionis. Et ſm Aug. iterū ꝓſpexit dolens nec ſuis nec ſuorū oculis facile putabat credēdū eſſe. Et tūc vidit duos angelos in albis ſedentes vnuꝫ ad caput ⁊ vnū ad pedes vbi poſitum fuit coꝛpus ieſu. Dicunt enim illi. Mulier quid ploꝛas. O maria multam ɔſolationem inueniſti. ⁊ foꝛte tibi melius contigit q̄ ſperaſti. Nam tu querebas vnum ⁊ duos inueniſti ⁊ vidiſti. querebas moꝛtuū ⁊ illos reperiſti viuos. qui de te curam videbantur habere ⁊ volunt doloꝛem tuū linire. Ille vero quē queris doloꝛem tuum videtur negligere lachꝛymas tuas non videtur reſpicere vel

curare vocas eum ⁊ non audit queris illũ ⁊
non inuenis pulſas ⁊ non aperit ſequeris
illum ⁊ fugit. heu quid eſt hoc. heu q̃ ma-
gna mutatio. heu quomodo mutata ē res ĩ
ꝯtrarium. Iſte ieſus receſſit olim diligebat
te. olim te a phariſeo defenſabat. ⁊ a ſorore
tua dulciter excuſabat olim te laudabat q̄n-
do pedes ſuos vnguento vngebas. et la-
chrymis rigabas ⁊ capillis tergebas dolo-
rem tuũ mulcebat pctā tua dimittebat olim
querebat te cum abeſſes vocabat te cum do
deeſſes mandabat tibi per ſororem tuam vt
ad ſe venires. O magiſter bone cum vidiſti
eam plorantem lachrymatus es. Deniq̧ ꝑ
dilectionem eius quia multum diligebat te
fratrem ſuũ lazarum reſuſcitaſti ⁊ planctuꝫ
huius dilectricis tue in gaudium ꝯuertiſti.
O dulciſſime magiſter quid pꝰ hec in te pec
cauit hec diſcipula tua aut in quo poſtea of-
fendit dulcedinē cordis tui quia ſic recedis
ab ea. Nos poſt hoc nulluꝫ peccatũ aliud ď
ea audiuimus niſi quia valde mane ad mo-
numentum venit ante omnes ferens vngē-
ta quibus vngeret corpus tuũ. Et cuꝫ te nõ
inueniſſet in monumēto cucurrit ⁊ nuncia-
uit diſcipulis tuis. Illi venerunt viderũt et
abierunt. hec autem ſtat ⁊ plorat ſi hoc pec-
catum eſt negare non poſſumus q̄n ipſa h
fecerit. Si autem peccatũ non eſt ſed amor ⁊
deſideriũ quod de te habet quare ſic recediſ
ab ea. ⁊ abſcondis te tu qui dicis diligentes
me diligo ⁊ qui mane vigilauerit ad me in-
ueniet me ergo mulier iſta que diligit te et
valde mane vigilat ad te cur non inuenit te.
Sed ⁊ tu maria audi conſiliũ meum ſuffici-
at tibi conſolatio angelorꝫ. Mane cum illis
illos interroga ſi forte ſciant quid factum ē
de illo quem queris ⁊ quem ploras. ego cer
te credo ꝙ ipſi ad hoc venerunt vt de hoc ip-
ſo teſtimoniũ ꝑhiberent ⁊ credo ꝙ ipſe quē
ploras miſeris eos pro ſe ⁊ pro te vt annũci
ent reſurrectionē ſuam ⁊ conſolent deplora
tionem tuam. Dicunt ei. Mulier quid plo-
ras que eſt tanti cauſa doloris non abſcon-
das a nobis lachrymas tuas aperi nob̄ ani
mũ tuũ ⁊ nos indicabimꝰ tibi deſideriũ tuũ
dicit eis velut familiaribꝰ ſue mentis ac ſciē
tibus vota planctuſq̧ tulerunt dñm meum
ipſum ſolum quero ipſe ſolus poteſt me cõ-
ſolari ſed neſcio vbi poſuerũt eum. circum-
ſpicio ſi videam illum ⁊ non video velleꝫ in-
uenire locum vbi poſitus eſt ⁊ non inuenio
heu me miſeram quid agam quo ibo. q̄ ab-
ijt dilectus meus queſiui eum in monumē-
to ⁊ non inueni vocaui ⁊ non reſpondet mi
hi. heu me vbi queram illum vbi eum inue-
niam. ſurgam certe ⁊ circũibo oĩa loca que
potero nõ dabo ſomnũ oculis meis donec
inueniam quem diligit anima mea. Effun-
dite lachrymas oculi mei plorate ⁊ nolite de
ficere ambulate pedes mei ⁊ diſcurrite ⁊ no
lite quieſcere. Heu heu heu mihi quo abijt
gaudium vbi latet amor meus ſed quid fa-
ciam vt eum inueniam quo me vertam ad
quem ibo quo conſilium petaꝫ quem ꝑcun-
ctabor. quis mei miſerebit. quis indicabit
mihi quem diligit anima mea. vbi poſitus ē
amor meus vbi cubat vbi quieſcit queſo nũ
ciate illi quia amore langueo. dolore deficio
nec eſt dolor ſicut dolor meus reuertere di-
lecte mi reuertere dilecte votorum meorum
Reuertere ꝯſolatio mea. Redde mihi letici-
am ſalutaris p̄ſentie tue. oſtende mihi faciē
tuam. ſonet vox tua in auribus meiſ. vox eſt
tua dulcis ⁊ facies tua decora. Cum igit̄ ma
ria ſic doleret ſicfleret atq̧ hec dixiſſet ꝯuer-
ſa retrorſum. Scdm Chryſ. ſuper Iohannē
angeli videntes ieſum adeſſe ꝓpter reuerē-
tiam eius ſtupentes ⁊ facies in aſſumptis cor
poribus imutātes in ſignum honoris ſurre
xerunt. Quod videnſ maria conuertitſe re
trorſum vt videret quem angeli reuereban-
tur. ⁊ tunc ſic conuerſa vidit ieſum ſtantem
et neſciebat quia ieſus eſt. Et dixit ei ieſus.
Mulier quid ploras quem queris. O deſi-
deriuꝫ anime ſue cur interrogas q̄d ploras
quē queriſ. Ipſa paulo an̄ oculis ſuiſ cũ mag
tamen dolore anime ſue viderat te ſpem ſu-
am ſuſpendi in ligno. ⁊ tu nunc diciſ q̄d plo
ras. Ipſa in die tertia viderat manus tuas
quibus ſepe benedicta fuerat. ⁊ pedes tuos
quos deuote oſculata fuerat ⁊ quos lachry-
mis rigauerat clauis affigi ⁊ nunc tu dicis
quid ploras. Nunc inſuper corpus tuũ ſub
latum eſtimat ad quod vngendũ vt ſe quo-
dammodo conſolaret veniebat. ⁊ tu dicis
quid ploras quem queriſ. Tu ipſe ſcis quia
te ſolum querit te ſolum diligit pro te omĩa
contemnit. ⁊ tu dicis quem queris. Tu qui
dem amoroſe ieſu hanc mulierem menti ſe-
creto tractu magnetino amore traxeras ad
amorem. Tu inuiſa catena ſuauis dilectio-
nis ligaueras cum purgaſti peccata ſua tu
reples amore cor eius tu ſignis tu verbis tu
inſpiratione interna cõmoueras mentē eiꝰ
tu ſuſcepiſti lachrymaſ eiꝰ nec obruiſti oſcula
labiorꝫ eiꝰ. Tu abſciſo oĩs corruptibilis rei
amore illā dimiſiſti. vt a te ꝑ oĩa iret ĩ pace. ⁊

nunc interrogas quem queris. Tu lachry-
mas ipſa vidente fudiſti ad germanicũ fu-
nus tu interpellatus iudex eius aduocatus
eſſe potius voluiſti ne impediret dulcis cõ-
templatio eius cum illam ſedere cognoſcēs
ad tuos diuinos pedes pro te laborante ſo-
rore ſua tu te ſibi dediſti gaudium ſedē ſem
ſempiterno tu eam ſignis atq̧ ſignatis tibi
ſancto amore per omnia colligaſti nunc do
ꝑuata ſolatijs repleta meſticijs imbuta an-
guſtijs. Tu queris. Mulier quid ploras.
Tu quidem in ea plantaſti fideꝫ qua te que
rit tu in ea firmaſti ſpeꝫ pro qua in te ꝯfidit
tu protinus radicaſti in eius animo chari-
tatem qua te diligit tu rigas illam vt incre-
mentum ſuſcipiat in viſibilibꝰ aquis chari-
tas a teipſo diffuſa ĩ te ipſum refuſa eam ad
monumentũ ligatam tenet ⁊ illam interro-
gas quid ploras tu cauſa queſtus tu cauſa
doloris tu cauſa ploratus tu inquietas illā
tu angelis illam auertis tu ipſam in pace vi
uere non ſinis quid ergo bone ieſu interro
gas diligentem atq̧ dilectum quid ploras
quem queris dulcis magiſter ⁊ amor anime
ſue ad quid queſo prouocas ſpiritũ eius to
ta manet in te tota ſperat in te tota deſperat
de ſe. Ita querit te quia non eſt in ſe ſed ꝓ-
pter te eſt extra ſe quid ergo queris q̄d plo-
ras quem queris an putaſ. quia dicat te plo
ro te quero niſi tu prius inſpiraueris ⁊ dixe
ris in corde ſuo ego ſum quem queris queꝫ
ploras an putas quia ipſa cognoſcat te q̃-
diu volueris celare te. At illa eſtimans quia
hortulanus eſſet dixit illi. Dñe ſi ſuſtuliſti
eum dicito mihi vbi poſuiſti eum ⁊ ego tol-
lam eum. O dolor miſerabilis mulier iſta
doloris nube obtecta non vidit ſolem q̄ ma
ne ſurgens radiabat per feneſtraſ eius qui
ꝑ aures cordis ſui iam intrabat in animam
ſuam. Sed quoniā amore languebat. Iſto
amore ſic oculi cordis caligabāt vt non vide
ret quem videbat. videbat enĩ ieſum ſed ne
ſciebat quia ieſus eſt. O maria ſi queris ie-
ſum cur non recognoſcis ieſum ecce ieſus
venit ad te ⁊ quem queris querit te. ⁊ tu eſti
mas eum hortulanũ. Eſt enĩ ieſus eſt etiam
hortulanus. ipſe enim ſeminauit omne bo-
num ſemen in horto anime tue. ⁊ repullulā-
tem infidelitatem nunc aduenit extirpare.
Quid eſt etiā hoc quod dicis ſi ſuſtuliſti euꝫ
de quo intelligis eum quis intelligit eum q̄
tamen nomen illius quem queris non pan-
dis ſed hortulanus tuus eſt notus ſed tua
deſideria nouit. neſcis quiſpiam ſit quē tan
ta diligentia queris. quem eum interrogas
ac ſi preſente ipſo illum eum in monumen-
to clauſiſſet quem eum quid iſte ſi hortula-
nus eſt. De iſto de quo queris agnouit. hoc
nempe cum deſiderio querentis agit vt q̄d
querit credat alios noſſe. Sicut in Cant. j.
ſponſa ait. Indicate mihi quem diligit ani-
ma mea. Sic etiam euenit in maria. Sed o
maria optime neſcia loqueris quia non pa-
trem non fratrem non ſororem non filiũ nõ
amicum terrenũ inquiris ſed eum qui eſt q̄
venturus eſt vt dum ſic ꝓfertur ſine agno-
minatiõe fuiſſe ſciatur. Sed quid eſt mulier
quod dicis ⁊ ego eum tollam. Ioſeph enim
timuit ⁊ non fuit auſus tollere corpus eius
de cruce niſi in nocte. ⁊ niſi peteret a pilato
tu autem noctem non preſtolaris nec vere-
ris ſed audacter ꝓmittis dicens ⁊ ego eum
tollam. O maria ſi forte corpus ieſu poſitũ
eſt in atrio principis ſacerdotũ vbi apoſto-
lorum princepſ calefaciebat ſe ad ignem q̄d
factura es? ⁊ ego eũ tollā? Quid ſi eſſꝫ in do
mo pilati ⁊ coram militum turba quid inq̃
factura eſſes ⁊ ego eum tollam. Sed ſi ĩ pla-
tea foret coram multitudine iudeorꝫ q̄d tunc
faceres ⁊ ego eum tollam. O admirabilis
mulieris audacia. O mulier nõ mulier nul-
lum locuꝫ excipit nihil anteponit ſine timo
re dicit abſolute ꝓmittit dicito mihi vbi po-
ſuiſti eum ⁊ ego eum tollam. O mulier ma-
gna eſt ꝯſtantia tua magna eſt fides tua ſed
quomodo mulier qua valitudine quibꝰ vi-
ribus quo ingenio corpus tam graue poſ-
ſes portare ſola cum vna fueris de portato
ribus ad ſepulchrum nunquid tecum ſuas
ſocias habere te credis receſſerunt. ego euꝫ
tollam. Amor enĩ impoſſibile ad poſſibile
ſua opinione reducit. ⁊ quod nequid effice-
re poſſe ſe credit. Tu ergo bone ieſu noli vl-
tra protrahere deſideriũ eius quia iam tri-
duo ſuſtinet nec habꝫ vnde ſatiet eſuriē ani
me ſue niſi tu te manifeſtando porrigas illi
panem corporis tui. Non enĩ diu poterit re
tinere vitaꝫ corporis ſui niſi cito manifeſtes
vitaꝫ anime ſue. Dixit ei ieſus. Maria. Hec
ſiquidem vox exprimens nomen eius pene
trauit animam eius. ſolitam virtutem ĩ ver
bo illo ſenſit. ſola ſolum ſolite intellexit ac ꝑ
hoc ſolitam vocem agnouit vbi ergo audi-
uit maria. Sic enim conſueuerat eam voca
re magiſter eius perſenſit in ipſo nomine
dulcedinem dei ⁊ per eam cognouit ipſum
a quo vocabatur eſſe magiſtrum ſuum.
Tunc vero reuixit ſpiritus eius. Et tunc

recepit etiam fidem. Unde ſtatim in genere dixit ei raboni quod dicitur mgr̄ quo ꝯuerſa vtiqꝫ ad loquentem ⁊ cum primo ꝯuerſa eſſet retrorſum ⁊ illum vidiſſet. ⁊ hortulanum ſua interrogatione completa reconuertit oculos ad ſepulchrum ac vndiqꝫ girabat aſpectum ſperans ex aliqua parte apparere dilectum nunc ṽo audita voce quaſi ſubito ſe conuertit ad eum vocans magiſtrū cuius dulcedinē ſenſerat i doctrina. O mutatio dextere excelſi. O pietas ſaluatoris O mia redemptoris ꝯuerſus eſt dolor magnꝰ in gaudiū maximū mutati ſunt dolores in lachrymas gaudij ⁊ amoris. Sed arbitrabatur maria non ſe indigere verbo que inuenerat verbū ⁊ longe vtilius fore arbitrabatur tangere verbum q̄m audire verba currit ad pedes eius vt amplexaret̄ ⁊ oſcularetur eos. O amor fortis ⁊ impatiens non ei ſufficit videre ieſum ⁊ cum ieſu loqui niſi etiam tangeret ieſum. Sciebat eni ꝙ virtus d illo exibat ⁊ ſanabat omnes. Dixit ei ieſus. Noli me tangere. nondum eni aſcendi ad patrem meum: ſ. ſm̄ tuum iudicium in fidele ac ſi aperte dicat tibi non aſcendi quaſi eā de infidelitate redarguens ꝙ non credidiſſꝫ perfecte equalem eſſe ſe patri. vel forte hoc ait vt eam humiliaret ne nimis preſumeret quia ipſum reſuſcitatū prima oīum ꝯſpexiſſet diſtulitqꝫ ei ꝯcedere tactum donec ſecunda vice cū alijs appareret. O dulciſſime dn̄e o pie magiſter q̄ꝫ bonus es qui recto ſunt corde. O q̄ꝫ beati pedes qui in ſimplicitate cordis querunt te ⁊ q̄ꝫ felices ſunt qui ſperant in te. verum vtiqꝫ eſt ⁊ indubitant̄ eſt verū ꝙ tu diligis oēs diligentes te. ⁊ nunq̄ꝫ deſeris ſperantem in te. Ecce enim hec dilectrix tua ſimpliciter querebat te ⁊ veraciter inuenit te ſperabat in te ⁊ non derelicta eſt a te. Et addit dn̄s marie dicens. Uade ad frēs meos ⁊ dic eis. Aſcendo ad patrem meum ⁊ patrem veſtrum: deum meum ⁊ deum veſtrum. ſtatimqꝫ diſparuit. Ecce igit̄ iam conſtituitur magdalena inter hoīes prima nūcia glorie reſurrectiōis. Chriſtus eni ſuo ꝓprio benedicto ore ipſam primā ſue reſurrectionis euangeliſtam facit efficitur ꝓconiſſa vt nunciet his qui hanc reſurrectionē p vniuerſum orbem terrarum ꝓclamaturi erant Et merito reformationis humane hic ordo ꝯueniens fuit vt mulier que erat peccatrix ꝓma cognoſceret ⁊ nunciaret gloriam reſurrectionis vel reſurgentis que tranſgreſſionis foueam primo fodit. Hinc Greg⁹. ait ibi oſtenditur culpa humani generis vnde proceſſit. quia enim mulier in paradyſo ꝓpinauit viro mortem. a ſepulchro mulier viri annunciat vitam ⁊ dicta ſui viuificatoris narrat que mortem mortiferi ſerpentis narrauit. Secunda ṽo apparitio facta eſt tribꝰ marijs ſimul. Cum enim iam diſparuiſſet ieſus ab oculis magdalene iam illa ſtabilita i fide a qua exciderat egreditur hortum. ilico reliquit ſepulchrum nec vltra ſe vt aſpiceret inclinauit nec amplius ſi adhuc eſſent vel receſſiſſent requiſiuit angelos teſtes de reſurrectione credula de queſito iocunda de inuento in animo ꝯſolata. Et vt iuſſum dn̄i et magiſtri perficeret animo ⁊ corpore feſtinabat cunqꝫ feſtina rediret ſocias ſuas in itinere infra ſepulchrū ⁊ hieruſalem conſternatas animo leto gradientes veſtigio adinuenit quas etiam ſociali diſcretione retento pede atqꝫ interpoſita ſeſſione dum iſta cum maria fiebant neſcientes credimus expectaſſe. Ad quos cum perueniſſet maria leto animo iocundo vultu feſtinoqꝫ curſu ⁊ effatu enarrat reſuſcitatū ieſum ⁊ eum tanq̄ꝫ hortulanum audiſſe ⁊ vidiſſe tamen eum tangere non potuiſſe. Cunqꝫ verſus hieruſalē feſtino greſſu pariter irent ſicut Math. vlti. ait. Ecce ieſus occurrit dicens. Auete. Ille autem acceſſerunt ⁊ tenuerunt pedes eius ac adorauerunt eum: ſe eniꝫ tangi permiſit qui ſe prius tangi magdalene negauit. Geſta eteni chriſti nunc negata nunc conceſſa nunc prohibita nuncqꝫ ꝑmiſſa magna nobis aſtruunt rationalem myſterij veritatem et vnū ⁊ idem quod vno tempore denegat̄ alio conceditur vt. ſ. defectū in inquiſito indignitatem in querente ineptitudinē in modo importunitatē in tempore indecentiam iure negatur importare credamus. cum ṽo conceditur hiſ caruiſſe atqꝫ ornari cōtrarijs firmiter nec tamen pro tanto diuinū mutatur conſilium ſi opera varient̄. Nouit enim ꝓuidentia dei ſine dolo noſtris vtilitatibus conſulens qualiter ⁊ quid nobiſcum diuerſimode ſit agendū. ⁊ nunc ꝓcliue mulieres tangunt ⁊ oſculantur dn̄icos pedes. ⁊ ad ſolita reuertitur magdalena atqꝫ noſcunt reſuſcitatū quem videbant crucifixum ⁊ in theca petrina reclusum. Tunc ait illis ieſus. Nolite timere. ite nunciate fratribus meis vt eāt in galileam ibi me videbunt. Uocat enim eos fratres amantiſſimus princeps tum vt oſtendat ſe vere reſurrexiſſe in carne generis noſtri d primo parēte tracta tū vt ad ſui

amorem magis eos accendat ⁊ ad fiduciam ſocietatis ſue ac viſionis corroboret ⁊ confirmet cum vt filios eterni patris ⁊ chriſti ſe nouerit coheredes. O igitur huius almi regis benignitas qui relictus in bello pauidos ſuos formidoloſos ⁊ fugitiuos ſocios cū euaſit noiat fratres ⁊ in nouitatē celeſtem eis in ſuo corpore oſtendere repromiſit. O dulcis excelſi ſuauitas qui cum negantes ingruenti bello tempe tenebrarū fraternū ad eos ſe dicit tenuiſſe amorem. O inſolita clementia ꝓncipis qui poſt preſſuram caumaqꝫ bellorum poſt victoriā de ligno de tumulo d tartarea lege reportatā ſub eterno pſe ꝯtinuo appellat fratres. ⁊ ſicut Johā. xx. ait. Uenit maria magdalene. ſ. cū alijs marijs nuncians diſcipulis quia vidi dn̄m ⁊ hec dixit mihi. Tertia apparitio facta eſt petro ſicut Lu. vlti. patet. non eni deerat pijs apoſtolis ſollicitudo querēdi ſi repare poſſent vllatenus reſurgentē ad qd feruētiſſimꝰ quidem erat petrus vnde eo ab alijs ſegregato neſcio in quo loco quem ſacra ſcriptura ſilet apparuit ei dn̄s atqꝫ cor eius ꝯfortauit in fide deditqꝫ finem infidelitati ac lachrymis eius qui regreſſus ad ceteros cum gaudio ſibi apparuiſſe dn̄m nunciauit. qd quidem cum auditū eſt ab aliquibus deſidia facta eſt aliquibus ſpes. aliquibꝰ ꝯturbatio quaſi ſingularitatē apparendi cauſantibꝰ aliquibus ꝓficiēdi creſcebat auiditas vt poſſent videre eū. Quanto autem gaudio atqꝫ fiducia repletus fuit petrus quis exprimere poſſet ſm̄ eni Chryſo. Primo inter viros apparuit petro primo qr erat caput oīum. Scd̄o ne ꝓpter negationē factam deſperaret. Tertio ꝓpter exemplū mie dei ad peccatores redeūtes ad eum.

Ecūda reſurrectiōis chriſti iocūditas eſt generalis. ſ. que facta eſt in duodecim apparitiōibꝰ poſt ꝑdictas. Primo ei apparuit duobus diſcipulis euntibꝰ in emaus quā Luc. xxiiij. plixiꝰ narrat. ⁊ breuit̄ in vlti. c. Mar. Secūdo apparuit pluribus in hieruſalē thoma abſente. ⁊ clauſis ianuis ſtetit ieſus i medio eorum dixit eis. Pax vobis. ſicut Joh. xx. ait. et Lu. xxiiij. ait. Omnes autē predicte q̄nqꝫ apparitiōes facte ſunt in ipſo reſurrectionis die. Tertio poſt dies octo apparuit ieſus ⁊ ſtetit in medio diſcipulorū p̄ſente thoma cui palpādas ꝓbuit cicatrices vulnerum Joh. xx. Quarto apparuit ad mare tyberiadis ſicut Joh. xxi. tradit d qua dicit hic. Jam tertio manifeſtatꝰ eſt ieſus diſcipulis ſuis cum reſurrexit a mortuis non tamen intelligendū eſt ſimplicit̄ ꝙ fuit tertia ſ quia facta fuit tertio die de illis diebus in q̄bus chriſtus apparuit eis. Quinto apparuit in monte thabor vndecim diſcipulis ſuis vbi prius ꝯſtituerat illis. ⁊ hec fuit ſolennis apparitio de qua ⁊ ante mortem ⁊ pꝰ reſurrectionē tam per ſe q̄ꝫ per angelos ſepe mentio facta fuit. ⁊ tunc ſingularit̄ eum adoraſſe dicunt̄ Math. vlti. licet etiam nō ſit dubium ꝙ q̄ñcunqꝫ apparebat eis eum cum multa reuerentia adorabant. hic tamen ſingulariter enarratur vt per hoc huius apparitionis excellentia demonſtret̄. Sexto apparuit in die aſcenſiōis de qua Mar. xvi. ait ꝙ nouiſſime recumbentibꝰ vndecim diſcipulis apparuit illis ieſus quia ſm̄ Augu. iā non erant ammodo cum illo in terra ꝯuiuturi Septimo apparuit eodem die in mōte oliueti quando viderunt eum aſcendentem in celum quam Mar. et Lu. in fine euāgeliorū ſuorum breuiter tanguut. ſed in ꝓncipio libri Acti. plenius enarratur licet eniꝫ ab euangeliſtis non ponant̄ niſi predicte decem apparitiones tamen etiam alie fuiſſe creduntur. Unde Joh. in vlti. euangelij ſui ait Multa quidem alia ſigna fecit ieſus in ꝯſpectu diſcipulorū ſuorum que non ſunt ſcripta in libro hoc. Paulus quoqꝫ. j. Corinth. xv. tres etiā ſuꝑaddit vt ſua pro. xiij. computetur ſicut ⁊ in tertiodecimo anno poſt dn̄icā paſſionem apoſtolus gentium doctor factꝰ eſt. Dicit enim ibidem ꝙ viſus eſt pluſq̄ꝫ q̄ngentis fratribus. Deinde viſus eſt iacobo. ſcilicet minori ⁊ hec intelligit̄ facta etiam in die reſurrectiōis. Unde Hierony. refert. ꝙ dolore morti ſauciatus ſe nunq̄ꝫ comedere vouerat niſi chriſtum videret reſurrexiſſe a mortuis. huic ergo apparuit dn̄s ⁊ dixit ei ⁊ his qui cum eo erant. Ponite menſam. Deinde panem accipiens dedit ei dicens. Comede frater dilecte mi quia filius hoīs reſurrexit a mortuis. Addit quoqꝫ apoſtolus ibi ſupra. Nouiſſime autem oīum tanq̄ꝫ abortiuo viſus eſt ⁊ mihi. Poteſt etiam addi viſio illa. quam Joh. in Apoc. j. refert cū vidiſſe inſtar lucentis ſolis. Scribitur etiam in euāgelio Nicodemi ꝙ ioſeph qui ſepelierat ſanctiſſimū corpus dn̄i ꝓpter qd ⁊ captus fuerat a iudeis ⁊ in q̄dam cubiculo diligent̄ ſigillato reclusus quē poſt ſabbatū interficere ordiabāt. Illi igit̄ ſtēti apparuit dn̄s ieſus extergēſqꝫ faciē eiꝰ oſclatꝰ ē eū. demūqꝫ ſaluis ſigill̄ in domo ꝓpa eū collocauit Ex q̄ maiſe

ſtc patet ꝙ hec apparitio in die reſurrectiõis fuit facta. Ex omnibus predictis patet ꝙ qn decim apparitiões ſcribunt̃ facte poſtq̃ chriſtus a mortuis reſurrexit.

t Ertia quoq; reſurrectiõis iocunditas dicit̃ maternalis quia enim de ſacre matris ſue ꝯſolatione pꝰ reſurrectionẽ nihil euangelica teſtat̃ hyſtoria non credendũ eſt ꝓpterea ꝙ benigniſſimus ieſus fauus ꝯſolationis ⁊ grẽ qui ceteros tm̃ ſtuduit ꝯſolari oblitus eſt mr̃is ſue quam ſolam nonerat mortis ſue amaritudines pleniſſime deguſtaſſe. placuit tamen ꝓuidentie dei nihil de hoc ꝑ euãgelicos apices reſerari ⁊ hoc maxime ꝓpter tria. Prĩo ꝓpter infidelitatẽ. ſcḋo ꝓpter infirmitatem tertio ꝓpter ſublimitatẽ. Primo ꝓpt̃ infirmitatem. tanta eni certiſſima firmitate cõſtabat virgini matri de reſurrectiõe filij ſui. vt nec ꝑ primũ aut mimũ dubitatiõis motũ circa hoc fuerit ꝓpulſata qḋ quidem facile erat credere ex hoc ꝙ ꝑ ſinglariſſimaꝫ electa erat in matrem chriſti dei ⁊ in reginã ac dominã angeloꝝ ꝓpterea ipſo ſilentio ſcripturarũ melius oſtendit̃ hoc debere teneri vt oĩno indubitatũ q̃ꝫ fieret quacunq; ſcriptura. ideo ſicut luculent̃ patet ſcriptura poſuit talia fundamẽta illumiata ⁊ alia maiora concludit q̃ꝫ poſſet lingua ſeu littera explicari. Poſuit eni modum altiſſime ꝯceptiõis vtputa angelo nũciante ⁊ ſpũiſancto obũbrante deſcribitq; illam vtique doloroſam matrem filij dei morientis ꝓ nobis atq; eam iuxta crucis ſtipitem collocauit. Quod ſi verum eſt imo veriſſimũ eſt ꝙ .ij. Coꝝ. j. apoſtolus ait. ſicut ſocij paſſionũ eſtis ita ⁊ ꝯſolationũ eritis mẽſura q̃tum virgo mater reſurrectioni filij ſociata ideo certiſſime tenẽdũ eſt ꝙ dulciſſimꝰ filius eius primo ⁊ ante omnes reſurrectionis eius grõſe leticia ꝯſolatus eſt eam. qḋ et ſancta rhomana eccleſia ſentire videtur que in rhoma in reſurrectiõis die ad ſanctã mariam maiorem ordinat ſtationẽ. Si autẽ arguere velis ꝙ corpaliter non apparuerit ei. eoꝗ hoc non teſtant̃ euangeliſte non pie cõcludẽ neceſſe erit ꝙ in reſurrectiõis leticia i mundo nunq̃ꝫ viderit eum. quia ſicut nec ꝑmo ſic nec vltimo nec medio materno ꝯſpectui apparuiſſe refertur. Secũdo auteꝫ factum eſt ꝓpter infidelitatẽ. quia eni ſpiritui ſancto cura erat ꝑ ſcripturam euangelicam illas apparitiões deſcribere que carnalibus hoĩbus poſſent de reſurrectiõe chriſti fidedignum teſtimoniũ ꝑhibere. ⁊ maternus affectus in coꝝ oculis minuẽt veritatẽ. Jḋ nulla ſcripta eſt apparitio ex teſtimonio matris non erat tñ in reiueritate i omni creata atq; creanda natura poſt ipſum ieſum tm̃ teſtionium veritatis q̃tum in ipſa lingua mr̃na. nec cui tm̃ credere debeat mens deuota ꝑ textum ergo euangelicũ tm̃modo debuit reſeruari per quem modũ doctores ꝑmi fidei noſtre de reſurrectiõe fuerũt certificati ita vt ex hoc compꝛehenderemꝰ quõ facti ſunt reſurrectionis chriſti idonei teſtes quibus fides ab omnibus eſſet indubitant̃ exhibẽda de apparitione autem matris ⁊ ꝯſimilibꝰ nihil in euangelijs repitur. quia a ſpiritu ſancto credenda ⁊ inueſtiganda illis tm̃modo relicta ſunt qui a ſuo lumine illuſtrant̃. Tertio quoq; factum eſt ꝓpter ſublimitatẽ. Poſt reſurrectionẽ ẏo chriſti nihil de matre ⁊ etiaꝫ ante ꝑ euãgelia pauca referunt̃ quia apitiones chriſti exhibite matri ⁊ familiaria inter eos colloquia atq; amoris ſublimia ſigna in tm̃ debuerũt eſſe ſupintellectualiſſima ⁊ intimiſſima atq; ineffabiliſſima. ꝙ nec potuerũt ab inferioribꝰ dici vel ſciri niſi cum tanta diminutione ſua ꝙ eas dicere nobis eſſet nobis illarum exceſſum quodãmodo denigrare. Si quis tamen pie deferre vellet textui euangelij ſacri ⁊ dicere ꝙ corpali aſpectu ꝑmo apparuit magdalene. poſſet vtriq; fideliter ac deuote ꝯuenire ſi diſtinguamꝰ duplicem viſionem primã. ſ. corpalem. ſcḋo ſpũalem. Prima autem eſt debilis ⁊ infirma. ⁊ ſepe multe illuſioni deceptioni ⁊ vanitati ſubiecta. Secũda autem eſt ſtabilis certa ⁊ clara que de leui non niſi purgatis mentibus exhibetur. Eſto ergo ꝙ viſionẽ primã pro q̃dam priuilegio ſpeciali amoroſus ieſus voluerit impartiri non dubium eſſe debeat ꝙ certiſſimo mentis intuitu beata virgo maria ⁊ reſurrectionẽ chriſti vidit ⁊ certe cognuit atq; iocũdiſſimis amplexibꝰ aĩe ſue ſtrinxit. Inſuꝑ dici poſſet ꝙ ſpũſancto dictãte nihil in ſacro textu de corpali apparitiõe ſibi facta refert̃. ꝙ non indigebat talibꝰ apparitõibus roborari ⁊ ꝯfirmari. Poſſet q̃ꝫ meditari deuote ꝙ ſicut ipſa fuit ſũme paſſa ac chriſto cõpaſſa ſic chriſti cõpaſſiõe finita mẽs eiꝰ ſpũali ꝯtẽplatiõe vulnerũ filij cauernis incluſa ⁊ intra ipſius ſepulchri anguſtias ꝯſepulta vicem vt ſic liceat loqui dulcis ieſus aĩe fungebat̃. Cunq; per ſpiritũ illuſtrata reſurrectionis horam ſentiret inſtantẽ aduenientem aĩam filij. vbi in ꝓpria gloria ſumẽt corpus ſuum ſic deuote allocuta eſt. Quid mi dilecte fili aduenisti facturꝰ ſi vis me totã in tuam gloriã abſorbere. reddo depoſituꝫ qḋ ſola cuſtodio. me tuo vis dolore atq; paſſione priuare ⁊ has tui corpis apturas in q̃bus ſolis vnio tua vis ſatiare medicina nõ aĩmo aut ergo me in tuam aſſume gloriã aut mihi dimitte tui doloris memoriã ⁊ ſaporeꝫ. Cui amoroſus ieſus deuota ꝯſolatiõe reſpondit O mater mea dulciſſima non põt puſillus grex iſtoꝝ filioꝝ tuoꝝ tua nũc ſocietate ꝑuari. Oẽs eni deficient niſi tue fidei fulcimẽto firment̃ ⁊ nimis vtiq; durũ eſſꝫ eos ſiml̃ me paſtore ⁊ patre ⁊ te mgr̃a ⁊ mr̃e ꝑuari. Multus eni mihi ꝑ eos ꝑſs acq̃rendus eſt qui ḋ viſceꝝ ſuoꝝ charitate ꝓcedet. Patient̃ ergo fer pia mater atq; dulciſſima ꝙ te ad tps cuꝫ illis relinquã ⁊ corpus meũ in gloriã maieſtatis aſſumã. nec tamen credas dulciſſima mater mea ꝙ paſſionis mee theſaurũ velim de tua anima remouere q̃tũcũq; glorioſus reſurgam. In ipſa eni corpis gloria mea apparebũt ipſa victorie ſigna. apertaq; relinquã vulnera in carne mea q̃tũcunq; ſanata ꝑ que dulciſſima mater ad cordis mei thalamũ habebis ingreſſum vt. ſ. ad me intrãs et ad filios exiens inde poſſes aſportare qḋ velis ⁊ tuis filijs diſpẽſare. Exurge ergo gloria mea quia ꝯſummata eſt reſurrectio mea tunc pijſſima mater tota trãſportata in gloria filij reſurgentis ipſum dulciſſime ſe alloquentẽ audiuit. Reſurrexi ⁊ adhuc tecũ ſuꝫ alleluia. poſuiſti ſuper me manũ tuam all'a. mirabilis facta eſt ſcientia tua alleluia. Et de hoc paterno honori mille milies alleluia in quo filius ſubito introducit̃ in ꝯſpectu materne mentis in gloriaꝫ maieſtatis. Quã nobis concedat ipſe glorificatꝰ ieſus q̃ cum patre ⁊ ſpũſancto viuit ⁊ regnat. ꝑ infinita ſeculorum ſecula Amen.

Feria. ij. poſt reſurrectionem de homine nouo ⁊ ꝑegrino cui beatus franciſcus vel alius ſanctus appropriari pt̃. Ser. lix.

T U ſolus peregrinus es Lu. xxiiij. ⁊ in euangelio hodierno. Scḋm eni apoſtolum ad heb. xiij. Non eniꝫ habemus hic manentẽ ciuitatẽ ſed futuram inquirimꝰ. ſ. tanq̃ꝫ aduene ⁊ ꝑegrini. Et in ꝑma cano. ſua ⁊. c. ij. hortatur nos apoſtolꝰ Petrus dicens. Obſecro vos tanq̃ꝫ aduenas ⁊ ꝑegrinos abſtinere vos a carnalibus deſiderijs: que militant aduſus aĩam. Conuerſationẽ autem veſtram inter gentes habentes bonam. Hec ꝓfecto obſeruãs beatꝰ F. potuit dicere cum ꝓpheta in pſ̃. xxxviij. Aduena ego ſum ⁊ ꝑegrinus apud te: ſicut oẽs patres mei. Quod poteſt eſſe aliud thema. In quibus q̃dem verbis exponũt̃ tres beati franciſci ſtatus ſeu amores. Primꝰ eſt amor incipiens. ſcḋs eſt amor ꝓficiens. tertius eſt amor ꝓficiens vel ꝑfectus. Primus amor eius ſeu ſtatus eſt incipiens. Et de h̃ ait Aduena ego ſuꝫ. ſ. a reg̃ mũdi ⁊ dñe ieſu xp̃e apḋ te. ſ. manens ꝑ ardoris deſiderium atq; ſpem. Aduena eni dicit̃ quia abiens de patria alibi cõmoratur. Sic ⁊ beatus. F. aduena ab hoc ſeculo. ſed per ſpem iam ꝯciuis in celo dicere poterat cum apoſtolo ad Philip. iij. Noſtra ꝯuerſatio in celis eſt. Secundus eſt quo mens beati. F. ꝓgrediebatur de virtute in virtutem. Unde ait. Et ꝑegrinus. Peregrinus autẽ incedit de hoſpitio in hoſpitiũ: donec ꝑueniat ad locuꝫ quo tendit. Sic facit qui bene tranſilit. Unde pſ̃. Ibunt de virtute in virtuteꝫ. Sed q̃m diu? donec videatur deus deoꝝ in ſion. Ecce ſtatus ꝑegrinatiõis hũane. Tertiꝰ eſt amor ꝑfectus quia non ad horam vel ad modicum ſum aduena ⁊ ꝑegrinus. ſed ſimplicit̃ ⁊ ꝑfecte ſicut oẽs patres noſtri. ſ. apoſtoli ſancti: quoꝝ veſtigia ſum ſecutus. Merito ergo dicitur ei. Tu ſolus ꝑegrinus es. Hos tres ſtatus ſeu amores fuiſſe in beato. F. oſtendit beatus Joh. Apoc. j. dicens. Uidi ſeptem candelabra aurea. ⁊ in medio candelabroꝝ aureoꝝ ſimilem filio hoĩs veſtitum podere: et ꝑcinctum ad mamillas zona aurea. Caput autem eius ⁊ capilli erant candidi tanq̃ꝫ lana alba ⁊ tanq̃ꝫ nix. Et oculi eius velut flamma ignis: ⁊ pedes eius ſimiles aurichalco ſicut in camino ardenti. Et vox illius tanq̃ꝫ vox aquarum multarũ. Et habebat in dextera ſua ſtellas ſepteꝫ. ⁊ de ore eius gladius ex vtraq; parte acutus exibat. ⁊ facies eius ſicut ſol lucet in virtute ſua. Et cum vidiſſeꝫ eum cecidi ad pedes eiꝰ tanq̃ꝫ mortuus. In quibus ſacratis verbis duodecim perfectiones ſeu ꝑegrinationes anime peregine ſeu noui hominis ſeu beati. F. per ordinem deſcribuntur. Prima eſt in vita actiua exercitatio. Scḋa ẽ in vita ꝯtẽplatiua delectatio. Tertia i iuſticia ꝑſeuerantio. Quarta mãlis dilectio. Alie q̃ttuor ſbiungũt̃. Prima ẽ ꝑuida ⁊ matura cognitio. Scḋa prudẽs diſcre-

tio, tertia ardens affectio; q̄rta feruens locutio. Subinferam⁹ alias q̄ttuoꝛ. Pꝛima ē ſancta exemplatio. ſc̄da diſcreta ⁊ efficax ꝑdicatio. tertia fame diffuſio. quarta fidelius veneratio.

Articulus pꝛimus de q̄druplici ꝑfectione hominis innouati in charitate.

P Rimo deſcribam⁹ q̄ttuoꝛ ꝑmas ꝑegrinatiões ſeu ꝑfectiões hominis noui ſeu beati. F. que ꝑtinere poſſunt ad ſtatum incipientē

De ſeptēplici ſtatu noui hominis in actiua vita. Cap. j.

P Rima ꝑfectio noui hoīs ſeu beati F. eſt in vita actiua exercitatio. ⁊ de hac Jo. ait. Uidi ſeptem candelabꝛa aurea. Septē quippe ſūt ſtatus vite actiue. Pꝛimus eſt iuſticie ad bñ faciendū. Sc̄ds patiētie ad mala tolerandū Tertius ſapīe ad bene diſcernendū. Quartus gratie ad ſibiipſi ⁊ pximo bene ꝯſulendum Quintus inocentie ad nemī nocendū Sextus eſt humilitatis ad humiliter ſibi de gratijs datis ſentiendū. Septimus ꝓbationis ad ꝓpꝛiam voluntatē expiandū. Hi autem ſeptem ſtatus in ſeptē eccleſijs Apoc. ij. et. iij. deſcribunt. In his mentem iuſti laboꝛare neceſſe eſt vt ad ꝑfectionem aſcēdat. Atq꜄ ꝑinde in ſeptem candelabꝛis aureis ꝺ ſignantur. Sicut eni candelabꝛa aurea licet ꝑcioſa materia ſint lumen tamē aliūde habent: ſic ſeptem ſtatus actiue vite licet virtutum merito ꝑcioſi ſint: lumen tamē ſapientie ex ꝯtemplatiua vita ꝑcipiūt. nam facilit᷑ errat actio: quam non dirigit diuina ꝯtemplatio. Pꝛopterea apl's ad Heb. xij. ꝯtēplari iubet cum ait. Contemplātes nequid deſit gratie dei. Hec igitur candelabꝛa ſeptem hoc eſt ꝑdictos ſeptem ſtatus ī ſpiritu vidit beatus Joh. in anima beati F. Pꝛio. F habuit iuſticiā: eo ꝙ iuſta oꝑa cōtinuo dn̄o offerebat ſuper altare intimi coꝛdis ſui: ex quo coꝛ eius adipe deuotiōis impinguebatur. Pꝛoinde Eccl. xxxv. c. myſtice inq̄t de ipſo. Oblatio iuſti impinguat altare. id eſt. coꝛ eius q̄d altare noīat᷑ quaſi alta res. Et ſubdit᷑. Et odoꝛ ſuauiſſim⁹ eſt in ꝯſpectu altiſſimi. Secūdo habuit patientiā ad mala tolerandū. Ad h̄ eni vt opus iuſticie deo acceptū ſit: opoꝛtet vt fiat cum magno conamine ⁊ vigoꝛe ſeu laboꝛe. Hinc apl's. j. Coꝛ. iij. ait. Unuſq̄ſq꜄ mercedem ſuā accipiet ſm̄ ꝓpꝛiū laboꝛem. Ad hūc igitur glorioſū beatum. F. Apoc. ij. dn̄s ait. Scio oꝑa tua et laboꝛem tuū: ⁊ patiam tuam. Hoc ſiq̄dē ſcire dei eſt non ſimplicis cognitiōis quo etiā cognouit oꝑa repꝛoboꝝ: ſed eſt bñplacitum diuine apꝓbationis. Per cuius ꝯtrarium Mat. xxv. dn̄s fatuis virginib⁹ ait. Amen dico vobis neſcio vos. Tertio habuit ſapientiam ad bñ diſcernendū. ſ. tā ꝑ gloꝛia dei tam ꝑ ſalute ſui: q̄ꝫ etiam ꝑ vtilitate pximi. Ideo de eo Eccl. xxxvij. ait. Eſt ſapiens anime ſue ſapiēs: ⁊ fructus eius laudabilis Et merito ſubdit᷑. Uir ſapiens implebit᷑ benedictiōib⁹: ⁊ vidētes illum laudabunt. Quarto habuit gr̄am ad ſibiipſi ⁊ pxio cōſulendū: vt merito ei dici poſſet illud ꝓphe. Diffuſa eſt gratia in labijs tuis. i. abundanter diſtributa ſunt recta ꝯſilia ⁊ bona doctrina ex ſctiſſimo oꝛe tuo. Sed quia hanc gratiam gratiſdatā exoꝛnauit gr̄a que gratū facit: ideo ſubditur a ꝓpha. Pꝛopterea bñdixit te deus in eternū. id eſt. benedictione te ducēte ad gloꝛiā ſempiternā. Quinto habuit innocentiā ad nemi nocendū. Scd̄m eī Aug. inocens eſt q̄ nec miſerū facit nec miſerum relinquit: que ꝑ pietatē ſeruant᷑. Et ꝺ hac q̄dem ſctūs iſte pleniſſim⁹ fuit. Inde ꝓpheta ait. xxiij. Dn̄e q̄s habitabit ī tabnaclo tuo. Et ſubdit᷑. Innocēs manib⁹ ⁊ mundo coꝛde. Ille ꝟo manib⁹ innocēs eſt. q̄ nec capit aliena nec ſua dat indignis: nec inſuper retinet dignis. Que oīa ſanct⁹ iſte ꝑfecit. Sexto habuit humilitatē ad humilit᷑ de gratijs ſibi datis ſentiendū. Nouerat eni Luc. xiiij. a dn̄o dictū: qui ſe ſe humiliat exaltabit᷑ ꝙ merito in eo verificatū eſt. Jō de eo Eccl. xj. dicitur. Eſt hō marcidus. ſ. in oculis ſue mentis. egens recuꝑatiōe. plus deficiēs virtute ⁊ abūdans pauꝑtate. Et oculus dei reſpexit illum in bono: ⁊ erexit eum ab hūilitate ipſius. i. exaltauit caput eius ⁊ mirati ſūt ī illo multi ⁊ honoꝛauerūt deū. Que oīa ꝯueniunt huic ſctō. Septimo ꝓbatus ⁊ temptatus fuit ad ꝓpꝛiam voluntatē expiendū. Uñ de illo Eccl. xxxj. dicit᷑. Btūs eſt diues qui inuentus eſt ſine macula. Et q̄ poſt auꝝ nō abijt: nec ſperauit in pecunie theſauris. Quis ē hic ⁊ laudabim⁹ eū? Qui ꝓbat⁹ ē in illo ⁊ ꝑfectus inuent⁹ eſt: ⁊ erit illi gloꝛia eterna. Nam vt teſtat᷑ btūs Jacobus. j. c. canonice ſue. Btūs vir q̄ ſuffert tēptationē: q̄m cū ꝓbat⁹ fuerit accipiet coꝛonā vite. quam dn̄s repꝛomiſit diligentib⁹ ſe. Hec ſunt can-

delabꝛa aurea h̄ eſt ꝑcioſa q̄ ad ſeipſū atq꜄ lucida q̄ ad pximū ꝑ exēplū iux᷑ illō Mat. v Sic luceat lux veſtro corā hoībus: vt videant oꝑa vr̄a bona ⁊ glorificēt patrē vr̄m qui ī celis eſt. Sup hec candelabꝛa actiue vite fulgebant in hoc glorioſo ſancto ſeptē dona ſpiritus ſancti. iuxta illud Eſa. xj. Requieſcit ſuꝑ eum ſpūs dn̄i. ſpūs ſapientie ⁊ intellect⁹. ſpiritus ꝯſilij ⁊ foꝛtitudis. ſpūs ſciētie ⁊ pietatis et replebit eum ſpiritus timoꝛis dn̄i.

De triplici vita. ſ. actiua contemplatiua ⁊ mixta. Cap. ij.

S Ecūda ꝑfectio hui⁹ glorioſi ſancti ſeu noui hoīs fuit in vita ꝯtēplatiua ꝑfectio ſeu delectatio. Unde ſubdit Jo. et in medio ſeptē candelabꝛoꝝ aureoꝝ ſimilē filio hoīs. Ad hui⁹ intelligentiā aduertendū eſt ꝙ triplex eſt ſtatus humane mentis. Pꝛim⁹ eſt actiu⁹. ſc̄ds ꝯtemplatiu⁹: tertius ꝟo mixtus. In ꝑmo ſiquidem efficit᷑ quis homo. In ſc̄do efficit᷑ filius hoīs. In tertio ꝟo fit ſimilis filio hoīs.

Pꝛimo ei iure q̄s dicit᷑ homo: cū creatorem ꝑ creaturas iugiter ꝯtemplat᷑ iuxta illō apl'i Rhoma. j. Inuiſibilia eni dei a creatura mūdi ꝑ ea que facta ſunt intellecta ꝯſpiciuntur. Sicut eni homo de limo terre ſm̄ coꝛpus foꝛmat⁹ eſt: ſic ⁊ ſm̄ aīam ex limo coꝛpoꝛaliū rerum in cognitionē ſurgere compꝛobatur. Et hic laboꝛat in medio ſeptem candelabꝛoꝝ. i. in vita actiua. Sc̄do autem filius hoīs merito nuncupat᷑: qui claro aſpectu rerum ſpūaliū gloꝛiā ꝯtemplat᷑. Et de h̄ apl's. ij. Coꝛ. iij. ait. Nos autē reuelata facie gloꝛiam dn̄i ſpeculātes in eandē imaginem trāſfoꝛmamur a claritate in claritatem tanq̄ꝫ a dn̄i ſpū. Perfectiōe enim vite actiue pōt homo chꝛiſto aſſilari: cum videlicet oīa agat ad dei honoꝛē ⁊ pximi vtilitatē. Perfectione autē vite ꝯtemplatiue induit hō chꝛiſtum. cū iam non ꝓpter deū oꝑari ꝯtendit ſ; amoroſa ꝯtemplatiōe in deū q̄dāmodo trāſfoꝛmat᷑ vt iam cū aplo ad Gal. ij. dicat. Uiuo ego iam non ego: viuit ꝟo in me chꝛiſtus

Tertio ꝟo digne ſimilis filio hoīs dici pōt: qui actiue vite ꝑfectiōe ꝯtinue creſcēs: ꝺ die in diem magis ꝓficit ad ſublimioꝛē ꝑfectionem vite ꝯtemplatiue. Per hoc eni ꝙ clare cognoſcit oꝛdinē opum hūanoꝝ: ꝑtingit ad cognitionē opeꝝ diuinoꝝ. Et talis ē vita mixta quam chꝛiſtus ⁊ apoſtoli vita ⁊ moꝛibus ſeruauerūt. Ad hanc q̄dem ꝑuenit beat⁹ pr̄ noſter franciſcus vt merito ꝓpter hoc ⁊ dexmū expꝛeſſius ⁊ ad litterā ꝓpter ſtigmata eius ſacra ſimilis filio hoīs dici poſſit. Nō tm̄ modo fuit homo ꝑ actiuā vitam ſeu filius ꝑ ꝯtemplatiuā vitam: ſed filio hoīs ſimilis per vitam mixtam que ꝑficit᷑ ex vtraq꜄. Poꝛro tanto quiſq꜄ in vita ꝯtemplatiua ꝑfectioꝛ eſt q̄nto cū laboꝛib⁹ ⁊ afflictionib⁹ charius in actiua vita firmius ſubſiſtere pōt. Et hec eſt ꝑfectio vite mixte: que ex vtraq꜄ ꝯſurgit. Ad quam aſcendit glorioſus franciſcus ſicut patet ex eius laudabili vita.

De vita iuſta que perſeuerat vſq꜄ in finem. Capitulū. iij.

T Ertia ꝑfectio noui hoīs ſeu beati F. in iuſticia ꝑſeueratio dicta eſt. In uanū ꝟo homo in ꝑcedentib⁹ laboꝛaret: ſi anteq̄ꝫ veniret ad finem ab eis turpit᷑ reſiliret. Et de hac Johā. ſubdit. Ueſtitū podere. Poderis erat enim veſtis ſacerdotalis linea. coꝛpi aſtricta. ꝑtingens vſq꜄ ad pedes. Pꝛopt᷑ q̄d poderi dicta eſt. i. pedalis. Pos eni grece latie dicit᷑ pes. Unde camiſia ⁊ ſubucula noīat᷑. Et dicitur poderis quaſi pedib⁹ herens. Scd̄m eni q̄ſdam hec erat tunica hyacynctina ꝑtingēs ad pedes. in cuius fimbꝛijs erant tyntinabula aurea. Et de hoc videt᷑ ad litterā loqui illud Sap. xviij. cū ait In veſte poderis quā habebat totus erat oꝛbis terrarū ⁊ parētū magnalia in q̄ttuoꝛ oꝛdinib⁹ lapidū erant ſculpta. Dicunt᷑ autē fuiſſe in veſte poderis quia erant in rōnali ⁊ ſuphumerali. ipi poderi ſuperpoſita. Per hāc quidē poderē deſignat᷑ iuſticie pulchꝛitudo in ꝓpoſito ꝑſeuerandi vſq꜄ in finem. Sic iuſticie candoꝛ laborioſe adeptus vſq꜄ in finem ab hoc glorioſo ſancto ſeruat⁹ eſt. Nouerat eni ꝙ Mat. x. dn̄s ait. Qui autē ꝑſeuerauerit vſq꜄ in finē hic ſaluus erit. Merito q̄dem ſolū ꝑſeuerātie ꝑmium glorie dn̄s imꝑtit᷑. Nam generalit᷑ omēs virtutes ⁊ theologice ⁊ moꝛales abſq꜄ ꝑſeuerantia ꝯtra vitia pugnare non pn̄t abſq꜄ ꝑſeuerātia ꝟo vincere nequaq̄ꝫ pn̄t. Ipſa ē eni que in glorie ꝑmiū introducit. Ideo ait Greg⁹. j. li. moꝛal. Incaſſum bonum agit᷑: ſi ante vite terminū deſerit᷑. quia fruſtra velociter currit: qui ꝑuſq̄ꝫ ad metas venit deficit Et iterū Bern. in quadā epl'a ait. Perſeuerantia eſt vnica filia ſummi regis finiſq꜄ virtutū earūq꜄ ꝯſūmatio totius boni repoſitoriū ⁊ virtus ſine qua nemo videbit deū. Et iterū in epl'a. xij. ait idem. Abſq꜄ ꝑſeuerātia nec qui pugnat victoꝛiā nec palmā victoꝛ cō-

ſequitur. Nutrix eſt ad meritum mediatrix
ad premiū. Soror patie ꝯſtantie filia amica
pacis. amicitiarū modus. vnanimitatꝭ vin-
culum. ſanctitatꝭ ꝓpugnaculū. Tolle pſeue-
rantiā nec obſequiū mercedē habet. nec be-
neficiū grām: nec laudē fortitudo. Sola eſt
cui eternitas reddit: vel potius que eterni-
tati hoīem reddit dicēte dño. Qui pſeuera-
uerit vſqꝫ in finem hic ſaluus erit. Hec ille.

De paternali ꝛ maternali ꝓximorum dilectione. Cap̄. iiij

q Uarta eiuſ pfectio eſt mr̄nalis di
lectio que p̄cedentia ornat. Et de
hac ſubdit Io. Precinctū ad mā-
millas zona aurea. Duplex ē qui
dem ꝓximi dilectio. Prima eſt pr̄nalis: ſcd̄a
eſt mr̄nalis. De pr̄nali autem Dañ. x. dicit.
Et vidi ꝛ ecce vir vnus veſtit⁹ lineis: ꝛ renes
eius accincti auro obrizo. Pr̄nitas eni in lū
bis vel renibus denotat. Qui ergo pater-
ne diſcretiōis charitatē habet: ꝯuenient zo-
na aurea ad renes eius p̄cingit. Qđ bn̄ con
uenit veteri teſtamēto: timore humanas mē
tes ꝯſtringenti Sed notant ait auro obrizo
Dicit eni ab obradio as. Hoc obriſum auꝝ
coloris optimi ſic dictū: eo ꝙ obradiet eo ꝙ
ſplendore obradiet. Qđ hebrei effau greci
chyrū vocant: ꝛ ideo in obrizo pr̄nalis dile-
ctionis vigoroſa exēplaritas denotat. Se-
cunda dilectio dicit mr̄nalis. Leuiori atqꝫ
dulciori dilectione mater diligit filiū ſuū q̄
pater. Ideo in nouo teſtamēto nou⁹ homo
non ſup renes ſed ad mām̄illas zona aurea
cingitur. in quo ipſa mens hūana ad chari-
tatem mr̄ne affectiōis erudit. Hanc qdem h
ſanctus adeptus eſt. Ideo cū apl̄o ad Gal.
iiij. filijs ſuis inqt. Filioli mei quos iterum
pturio donec in vobis formet chriſtus. Hu
ius aūt maternal dilectiōis due ſunt mām̄il
le. Dextera eſt amor amicoꝝ. ſiniſtra vo eſt
amor inimicoꝝ: quib⁹ p arma iuſticie. id eſt.
iuſte dilectiōis a dextris ꝛ a ſiniſtris pugna
ret vt obtineret dulcedinē hanc dilectiōis

ſcte 3ª quaternarii. Articulus. ij. de alijs quattuor pfectionib⁹ hominis innouati in charitate.

ſ Ecūdo ſubdain⁹ alias q̄ttuor pfe
ctiones huius anime noue. Que
applicari poſſint ad ſtatum pficiē-
tem ſeu ad glorioſum franciſcū.

De ſcientia infuſa per quam nouus homo diuinit⁹ illuſtrat. Capitulum. j.

p Rima quidem pfectio eſt matura
et lumioſa cognitio. Et de hac Io
han. ait. Caput autē eius ꝛ capil-
li erant candidi: tanqꝫ lana alba ꝛ tanqꝫ nix
Caput ſiquidem. i. mens. ꝛ capilli. id eſt. lon
ge multe ꝛ ſubtiles cogitationes hoīs noui
ſeu beati franciſci lucida extiterūt eo ꝙ celi-
tus diuina ſapientia illuſtrat⁹. clare intelli-
gebat oīa que agebat. Sed notant ait tanqꝫ
lana alba. Lana eni alba leuis ꝛ mūda eſt.
In albedine hui⁹ ſancti cognitio clara: in le
uitate māſuetudo humilima. in mūdicia pu
ritas vera deſignat. Nix quoqꝫ deſcēdit al-
ba ꝛ frigida eſt. purgat ſordes. interficit ver
mes. atqꝫ inutiles herbas. terramqꝫ impin-
guat: vt in his myſtice inuat. ꝙ mens ꝛ co-
gnitiones huius glorioſi ſancti deſup p in-
fuſionē illuſtrabant. ex quo in ſe ꝛ i alijs re-
frigerium carnaliū eſtuum afferebat. ſor-
des peccatorum abſtergebat. ſordes ma-
larū cogitationū occidebat. herbas inutiliū
ſermonū abcidebat. terrāqꝫ carnis diuina
dulcedine impinguebat. Unde merito dici
poteſt illud qđ Sap̄. vij. dicit. Optaui ꝛ da
tus eſt mihi ſenſus. ꝛ inuocaui ꝛ venit in me
ſpūs ſapientie. ꝛ p̄poſui illam regnis ꝛ ſedi
bus: ꝛ diuitias nihil eſſe dixi in comparatione
illius. Et ſequit. Quā ſine fictione didici. et
ſine inuidia ꝯcōico ꝛ honeſtatē illi⁹ nō abſcōdo

De duplici oculo anime inouate in patria. Capitulū. ij.

ſ Ecunda pfectio eius eſt prudens
diſcretio que eſt practica luminis
p̄cedentis. Et de hoc Ioh. ait. Et
oculi ei⁹ velut flāma ignis. Duo
ſunt oculi huius ſancti vnus eſt in ꝯtempla
tione ſpeculatiu⁹: alter vo practicus. Unus
ad deum alter ad ꝓximū. Ex quib⁹ genera-
bat pſpicax ꝛ zelatiu⁹ ſplendor ꝛ feruor act⁹
et intentiōes ꝓximoꝝ ꝛ ſubditoꝝ circūſpe-
ctiones. ꝛ luminoſo atqꝫ amoroſo iudicio li
berans queadmodū Eccles. ij. dicit. Sapiē
tis oculi in capite eius. ſ. ad talia exercendū
Uel duo oculi noui hoīs dici poſſunt dext
ſcꝫ ſcientia agendoꝝ: ſiniſter vo ſciētia ſinē-
doꝝ. Hi vo velut flāme ſunt cum ſimul ꝛ ſci
entia clara ſit diſmiſſio p diſcretionē ꝛ ardēs
p virtutis dilectionē. Sic ergo iſte ſctūs oīa
que agebat diſcutiebat in ꝯſciētia ſua: vtcū-
que ſcta ſm diuinā regulā fierent ꝛ ad ꝓximoꝝ

vtilitatē diſpēſarent. Exēplo aplī q. ij. Co-
rinth. viij. de ſe ait. Prouidem⁹ eni bona nō
ſolum coram deo: ſed etiā corā hoib⁹ oībus

De charitatis feruore ꝛ quomō differat a charitate. Ca. iij.

t Ertia pfectio hui⁹ noui hoīs ē ar
dens affectio. ſ. vt laborare vel la
bor oīs iuſto viro leuis ſit. Et de
hac ſubdit dicēs Io. Et pedes ei-
us ſimiles aurichalco ſicut in camino ardē-
ti. Notandū ꝙ notant adūtendū eſt ꝙ ſcien-
tia q̄ntūlibet clara ſit. grauis eſt tn̄ ꝛ ponde-
roſa ad bona opa: niſi hūane affectiōes pri-
cipes ſint diuine dilectiōis. In huius figura
Exo. xviij. dicit. Qꝫ q̄ntūlibet facies moyſi
ſplēdida eſſet: man⁹ tn̄ illius graues erant.
Idcirco neceſſe ē nō ſolū oculos noui hoīs
eſſe flāmeos: ſed ꝛ pedes eius ſimiles auri-
chalco ſicut in camino ardenti. Pedes eniꝫ
affectiōes ſunt quib⁹ homo ꝯtra terrena af-
ficitur: ſicut ꝛ terra pedib⁹ ꝯculcat. Aurichal
cum vo auro durī⁹ eſt: ꝛ coloris illius parti
ceps eſt. Aurichalcū igit in camino ardens
eſt dilectio firma in tribulatiōe feruēs. Que
tanto feruenti⁹ atqꝫ fortius ardet etiā inimi
cos q̄s infeſtos patit diligēdo: q̄ntomagis p
eos affligit ꝛ vexat. Sic etiā dñs p̄cipit Mat.
v. dicens. Diligite inimicos vr̄os: bn̄facite
his q oderunt vos ꝛ orate p pſeq̄ntib⁹ ꝛ ca-
lumniātib⁹ vos. Qui ergo hoc duplici amo
re feruet. q̄r. ſ. amicos diligit ſm deū. ꝛ ini-
micos ꝓpter deū. iure pedes ardenti auri-
chalco ſimiles habet: qui non charitatē ip-
ſam que in ſola mente eſt. ſed charitatis pti-
cipationē in affectib⁹ ſenſualib⁹ habet. Cha
ritas eni ꝯſiſtit in voluntate mentis: ſed fer-
uor charitatꝭ redūdat affectionē cordis. Ex
dictis colligi poteſt ꝙ q̄ttuor hoīum genera
diuīſimode ſe habent ad charitatē. Primo
ſunt quidam qui nec charitatē nec affectio-
nem charitatꝭ habent: ſicut ſunt impij pecca
tores. Secūdo ſunt qdam qui habent affe-
ctionē charitatꝭ ꝛ non charitatē: ſicut ꝯtin-
git in eis qui cum ſint iuſti ꝛ in diua grā ꝛ in
charitate feruētes: decidūt in mortalē culpā
ettamen amota tunc charitate que inuiſibi-
liter ab aīa aufert remanet charitatꝭ feruor
qui prius redūdabat in ipſas corpis affecti-
ones. Tertio inſup ſunt qdam q charitatē
hn̄t abſqꝫ charitatis affectiōis feruore: ſicut
ꝯtingit in puulis baptizatis. Quarto ſunt
alij qui charitatē in voluntate ꝛ feruorē cha
ritatis in corpis affectiōes redūdantē ha-
bent: Et hi ſunt qui pedes hn̄t ſimiles auri
chalco ſicut in camino ardēti. Inter q̄s ma-
xime fuit iſte glorioſus ſanct⁹. Et de hac q̄-
druplici varietate charitatꝭ exemplū patere
poteſt in olla plena aqua: que primo longe
facta ab igne nec calet nec feruet. Scđo ſtās
ſup ignem qn̄ iam feruet: ſi ab igne ſubito
amouet non ſtatim feruorē pdit. licet illum
demū paulatim amittat. Tertio poni pōt in
igne ꝛ non feruet ſtatim. Quarto diu pſeue
rans in igne feruētiſſime feruet. Qđ exem-
plum p̄dictis facile adaptat. Itaqꝫ ſctūs iſte
erat in hac quarta differentia.

De feruenti atqꝫ fecunda locutione noui hoīs. Cap̄. iiij.

q Uarta pfectio hui⁹ ſancti feruēs
locutio nūcupat. Et de hac ſub-
dit in figura. Et vox illi⁹ tāqꝫ vox
aq̄rū multarū. Porro q̄ntū in cor
de maior eſt feruor dilectiōis: tanto min⁹ in
tra ſe capitur cū Mat. xij. dñs dicat. Bon⁹
hō de bono theſauro cordis ſui pfert bona
Bon⁹ quippe theſaur⁹ cordis ē amor dei et
ꝓximi. Ex q pfecto pferunt bona: qn̄ omis
locutio iuſti viri ſm dilectionē format. Et h
eſt ꝙ iohēs de h ſctiſſimo viro inqt. Et vox
illius tanqꝫ vox aq̄rū multarū. Ubi aq̄ mo-
tum menti hūane dilectiōis ſignificat. Naꝫ
ſicut ſpū mouent aque: ſic ꝛ impulſu ſpirit⁹
ſancti in mente ſuſcitant dilectiōes ſancte.
Uox ergo illius vt aq̄rū multarū eſt: cui⁹ lo-
cutio ꝛ doctrina amoroſa dilectiōe plena eſt
ſicut fuit in h ſancto. Proinde Cant. ij. ſpō-
ſus in hac voce delectat ad ſponſam dicens
Sonet vox tua in aurib⁹ meis. Uox eni tua
dulcis: ꝛ facies tua decora. Qđ in h glorio-
ſo ſancto verificat. Alit etiaꝫ dici pōt ꝙ vox
huius ſancti tanqꝫ vox aq̄rū multarū inſo-
nuit: qn̄ eius doctrine celebris reſonātia. et
irrigatio fecūda. ꝛ noīs lata fama: p multo-
rum ꝓuīciaꝝ ora reboabat. Unde Io. Apoc.
xvij. ait. Aque multe populi multi.

Articulus. iij. de vltimis q̄ttuor pfectionib⁹ viri ſancti ſcte 3ª quaternarii.

t Ertio vltime q̄ttuor hui⁹ ſancti vi
ri pfectiōes ſubiūgēde ſunt: que
ſtatui pfecto hui⁹ ſancti viri ꝯue-
nire poſſunt.

De exemplari vita hoīs recti et virtuoſi. Cap̄. j.

p Rima pfectio hui⁹ glorioſi ſancti
ſctā exēplaris dicta eſt. Et de hac

Joh. ſubdit ⁊ in dextera ſua ſtellas ſeptem. Stelle ſeptẽ ſeptẽtuplex ẽ exẽplũ opis boni et rectitudis virtuoſe vite: ꝙ ex ſeptẽ virtutib⁹ pͥncipalioꝛib⁹ ad edificationẽ ꝓximoꝛũ demrat̃. Ille ẽ ſeptẽ ſtellas ĩ dextera ſua habet: ꝗ pꝛudẽtie. iuſticie. foꝛtitudis ⁊ tempantie fidei. ſpei. ⁊ charitati. ad ꝓximoꝝ edificationẽ ⁊ illumiationẽ ꝓ dei gloꝛia non ꝓ ſua fama exemplũ bonũ in bonis opib⁹ monſtrat. Quẽadmodũ pꝛecepit dñs Mat. v. dicens Sic luceat lux vr̃a coꝛã hoib⁹ vt videant opera veſtra bona ⁊ gloꝛificẽt pr̃em veſtrũ qui in celis ẽ. Et hoc iſte ſctũs pleniſſime impleuit. In ſua vero ſiniſtra has ſeptem ſtellas habere ↄuincit̃: qui nõ vere. nõ recte nõ ſincere: ſed ſiĺate ⁊ mẽdacit̃ ſub hypocriſi pallio has virtutes ſe hr̃e oñdit. De talib⁹ vero ait dñs Mat. xxiij. oĩa eni opa ſua faciunt: vt videant̃ ab hoib⁹: ↄtra illud Eccl. j. Ne fueris hypocrita in ↄſpectu hoium. Poꝛro de h̃ hoium genere Mat. vij. dñs ait. A fructib⁹ eoꝝ cognoſceti eos. Vn⁹ q̃dã fructuũ ⁊ maxim⁹ eſt inſtabilitas: qꝛ diu pſeuerare nõ pñt. ſicut Jac. j. dr̃. Vir duplex aĩo inconſtãs erit in oĩb⁹ viĩs ſuis. At econtra pſeuerãtia hui⁹ ſancti in veritati via: manifeſte teſtat̃ dediſſe virtutũ exẽpla ꝓ gloꝛia dei nõ ꝓ laude ſui. Atq3 verificatũ eſt in eo qð Baruch. iij. teſtat̃ dicens. Stelle dederunt lumen ſuũ in cuſtodijs ſuis. i. virtutes eluxerũt ꝑ opa ſua bona virtuoſa: que virtutes pſeuerare faciunt ⁊ ↄſeruant.

De viua ⁊ efficaci pꝛedicatione huius ſancti viri. Cap. ij.

Ecũda pfectio hui⁹ ſancti viua et efficax pͣdicatio eſt. Et de h̃ ſubditur ⁊ de oꝛe ei⁹ gladi⁹ acutus ex vtraq3 pte exibat. Gladi⁹ q̃dem eſt verbũ dei ſeu doctrina penetrãs in intima coꝛdiũ: iuxta illud ad Eph. vj. Et gladi⁹ ſpiritus qð eſt verbũ dei. Hic gladi⁹ tũc q̃dem ex vtraq3 pte acut⁹ eſt: cũ ſermo in ſilentio et locutiõe fuerit diſcrete examiat⁹: vt nec dicẽda ſileat. nec tacẽda dicat. Et talis gladi⁹ de oꝛe huius ſancti pcedebat. q̃ oẽm ſermonẽ ſic pͥmeditãdo examarat: vt nõ ſolũ diſtrictus vel diſcret⁹ in ſilentio. verũetiã fructuoſus eſſet in verbo. ſeruãs illud Eccles. iij. Tempus tacendi tempus loq̃ndi. Hoc ſiq̃dez fuit in illo ſignũ ſumme pfectiõis ſicut teſtat̃ Jac. iij. dicens. Qui non offendit in verbo hic pfectus eſt vir. Sunt plerīq3 qui diuerſi mode ſe habent ad verbum dei. Pꝛimo quidam geſtant gladiũ ſermonis in manu. et ſemen qð eſt etiam verbum dei: vt dicitur Lu. viij. poꝛtant in oꝛe. Et hi ſunt qui vitaz habent ⁊ non doctrinã. Et de talib⁹ Hieronymus in ꝓlogo biblie. c. iiij. ait. Sctã quippe ruſticitas ſolum ſibi ꝓdeſt. Et q̃tum edificat ex vite merito eccliaz chꝛiſti: tm̃ nocet ſi deſtruentib⁹ non reſiſtat. Secũdo ſunt q̃dam alij qui ſemẽ diuini verbi ſemiant oꝛe: non manu. Non eni bene ſemen ſemiat̃ oꝛe tm̃. Et tales ſunt qui doctrinã hñt non vitã De quib⁹ Mat. xxiij. dñs ait. Dicunt enim et non faciunt. Tertio vero ſunt quidã ſed heu rari qui ſeminãt manu. ⁊ gladiũ geſtãt in oꝛe. Et hi ſunt qui faciunt ⁊ dicũt. Et ð talibus dicit̃ Mat. v. Qui fecerit ⁊ docuerit: hic magnus vocabit̃ in regno celoꝝ. Et talis fuit hic gloꝛioſus ſanctus. ⁋.

De diffuſione fame hominis tam perfecti. Capitulum. iij.

Ertia pfectio hui⁹ ſancti fuit fame diffuſio. Vnde ſubdit Joh. ⁊ facies eius ſicut ſol lucz ĩ virtute ſua Per faciem vero noticia hoĩs deſignatur: cum ꝑ eam pͥncipalit̃ hoĩes ſe ſe cognoſcant. Pꝛoinde ſapia dei tantam diſſimilitudinẽ oꝛdinauit in facieb⁹: ꝙ nulla oĩno alteri ſimilis in oꝛbe terrarũ repiri poſſet. tam ĩ feminis q̃3 in marib⁹: ⁊ hoc vt nos alterutꝝ recognoſcere valeam⁹. Facies igitur .i. noticia huius ſancti ſicut ſol in virtute ſua ꝙ in meridie ↄtingere ſolet: quia fama ſanctitati eius illuſtrauit totum mũdum. Sicut Eccl. xliij. teſtatur dicens. Sol. id eſt. ſolaris noticia atq3 fama huius ſancti: illuminãs ꝑ omnia reſpexit. Sciebat eni ꝙ Pꝛouerb. xv. dr̃. Lux oculoꝝ. id eſt pͥſentia ſancti viri: letificat animã. ſ. intuentiũ. Fama bona videlicz in abſentia audita: impinguat̃ oſſa hoc eſt virtutes. Dicitur eni fama .q. famula a famuloꝛ famularis: eo ꝙ famulat̃ nobis: quẽadmodũ famule diſcurrendo rumoꝛes de nobis poꝛtat per diuerſas terras etiam nobis ignoꝛantib⁹. Vel dicitur fama a fando. ꝑuagatur eni fando ad diuerſas partes. Et eſt nomen bonarũ vel malarũ rerum. Sed abſq3 adiectiuo in bono ſepe ſumi ſolz. Hec eſt ergo que fundo famulata eſt huic gloꝛioſo ſancto.

De fidelium deuota veneratione ad hunc hominẽ ſanctum Capitulum. iiij.

Varta pfectio eius fuit fideliũ vt deuotoꝝ veneratio: que ex oĩbus pͥcedentib⁹ merito ſubſecuta eſt. Et de hoc ſubiũgit̃ a iohanne. Et cum vidiſſem eũ. ſ. tm̃ ⁊ talem cecidi ad pedes eius tanq̃3 moꝛtuus. Johãnes eni in q̃ eſt gr̃a dei interp̄tat̃ ⁊ ſig̃t quoſcũq3 meritis illius ſancti deuotiõis gr̃a viſitatos. Ad pedes eius itaq3 cadit: qui ſe longe inferioꝛem eius virtutib⁹ recognoſcit. De hoc pꝛoinde ſanctus ꝓpheta ait pſ. lxxj. Coꝛam illo ꝓcident ethiopes. i. nigri pctõꝛes ⁊ penitentes et ex meritis eius coꝛã dño veniam poſtulãtes. ⁊ inimici eius terrã lingent non dicit comedent vel moꝛdebũt ſed lingent. Nam oĩa tꝑalia ⁊ terrena vana ⁊ falſa ⁊ ſupficialia ſũt nec eſt ibi q̃cq3 ſoliditati qð moꝛderi poſſet vel comedi. Qð autem lingit̃ hoĩem nõ bene ſatiat. ſed potius deſideriũ ⁊ famẽ ei⁹ accendit: ſic etiam bona tꝑalia nõ ſatiant. ſ3 ad magis ac magis ad appetendũ ꝓuocant ſuos leccatoꝛes. Sequit̃ vero in ꝓphetia pͥdicta. Et adoꝛabũt eum oẽs reges: ⁊ oẽs gentes ſeruient ei. Et ſubdit̃ a Johãne. Tanq̃3 moꝛtuus. i. tanq̃3 ↄuerſi a pꝛiſtina mũdi vita ſicꝑ Soph. ij. c. dñs ait dicens. vos ethiopes interfecti eritis gladio meo. i. ꝑ hũc ſanctum. ⁋. verbo meo ↄuerſiõis gr̃am ↄſequemini. Vel aliter dici poteſt ꝙ moꝛtuũ ſe eſtimat ⁊ coꝛã eo humilit̃ cadit: q̃ opa ſua in cõparatione virtutũ ⁊ excellẽtie hui⁹ ſancti affectualit̃ ſpernit ⁊ vilipẽdit. Admirãda itaq3 fuit pfectio ꝑegrini hui⁹ hoĩs noui ſi ↄſideremus illius actionẽ ⁊ ↄtemplationẽ. pſeuerationẽ. ⁊ maternalẽ dilectionẽ. Si examinemus eius illumiationẽ. diſcretionẽ. affectionem. atq3 locutionẽ. Si etiam ponderemus eius exemplationẽ. pꝛedicationez. fame diffuſionẽ. ⁊ illumiatoꝝ fideliũ venerationem ⁊ teſtificationẽ. Vt poſſem⁹ merito dicere. Tu ſolus ꝑegrinus eras dum fuiſti in via: nũc vero ↄciuis celeſtis regni fact⁹. poſſides pꝛemiũ poſt laboꝛem. ſ. in gloꝛia ſempiterna. id eſt. gloꝛioſum dñm noſtrũ ieſuz chꝛiſtum. Qui cum patre ⁊ ſpũſancto viuit et regnat ⁊ pꝛemiũ eſt ⁊ gloꝛia oĩum ſanctorum ⁊ beatoꝝ: In quo merita tua nos adiuuent gloꝛificari ⁊ pꝛemiari per infinita ſeculoꝛum ſecula.

Feria. iij. poſt reſurrectionez de ſtigmatibus beati franciſci. Sermo ſexageſimus

Sr̃mo LX.

Idete manus meas ⁊ pedes meos. Lu. xxiiij et in euãgelio hodierno. Admirãda ſũt vero opa paſſiõis ſaluatoꝛis tanteq3 dignatiõis ⁊ dignitatis: vt ⁊ imenſi amoꝛis eius expꝛeſſionẽ: ⁊ gelidi noſtri affectus inflãmationẽ: atq3 paſſiõis incitationẽ demonſtrent / poſtulent ⁊ pcurent. Pꝛoinde ꝑ dñs aplis ait: oĩbus nũciauit dicens. Videte manus meas ⁊ pedes meos. Qð quidẽ beatus frãciſcus pꝛudent̃ aduertens: totam vitam ſuam imitatiõi dñice paſſionis ↄſecrauit. Ex hoc q̃dem factuz eſt: ꝙ tanto amoꝛe: tanto feruoꝛe: tantoq3 ardoꝛe trãſfoꝛmat⁹ eſt in crucifixũ ieſum vt miraculo oĩbus inaudito ſeculis benignitas ſaluatoꝛis mihi carne illius im pͥmeret ſimilitudinem ſue ſctiſſime paſſiõis: ↄſtituẽs eum vexilliferũ in noua remuneratiõe crucifixiõis eius. Sic deniq3 ↄſignatus ſtigmatib⁹ dñi ieſu chꝛiſti: oſtendẽs ſtigmata illa ſacra q̃ fuerunt fructus dñice paſſiõis oĩb⁹ fidelib⁹ ait ꝓpoſitũ verbũ dicens. Videte man⁹ meas et pedes meos. qꝛ. ſ. chꝛiſto crucifixo ↄfix⁹ ſuz et eius ſimilitudinẽ ↄſecutus ſum. Merito ergo Apoc. vij. in apertione ſexti ſigilli a iohanne euãgeliſta beatus frãciſcus hr̃e ſic ſacra ſtigmata deſcript⁹ eſt cũ ait. Vidi alterũ angelũ aſcendentẽ ab oꝛtu ſolis hñtẽ ſignũ dei viui. Qð verbũ poteſt eſſe aliud thema. In quo oſtendit̃ gloꝛioſi franciſci triplex pfectionis ſtatus. Pꝛimus eſt gr̃oſe ↄuerſationis. ibi. Vidi alterũ angelũ. Scðs radioſe illuſtratiõis. ibi. aſcendentem ab oꝛtu ſolis. Tertius eſt amoꝛoſe ↄſignatiõis. ibi. habentẽ ſignũ dei viui. Pꝛim⁹ eſt gr̃oſe ↄuerſationis. Vñ ait. Vidi alterũ angelũ. Pꝛeceſſerat eni ante eum angelic⁹ vir gloꝛioſus dñicus in angelica vita pariter ⁊ doctrina. Beatus eni frãciſcus eſt alter angelus in regula ⁊ in pſona ſed idem ĩ charitate ⁊ fide atq3 vita. Qui ꝓpter facta angelus nuncupat̃. tum ꝓpter eius angelicã vitam: tum qꝛ dei nũcius fuit ad renouandũ in mũdo euãgelium chꝛiſti. Scðs vero illius ſtatus fuit radioſe illuſtratiõis. Vñ inq̃t. Aſcendentẽ ab oꝛtu ſolis. Aſcẽdit vero ab oꝛtu ſolis qꝛ ſui aſcenſus in deũ initiũ ⁊ fundamẽtũ incepit a romana ſede: que inter q̃nq3 pr̃iarchales eccleſias eccleſia pͥncipalis ẽ. ſedes ⁊ ciuitas veri ſolis. ſ. chꝛiſti ⁊ fidei ei⁹. Et de hac Eſa. xix. typice ſcriptũ eſt. In die illa erunt q̃nq3 ciuitates ĩ terra egypti. Et ſequit̃ Ciuitas ſo

Luc. 24.

Apoc. 7.

yſa. 19.

lis vocabit. Una hec eſt pncipalis ꝛ prima, Vel ſic ab ortu ſolis aſcendit: qn̄ p diuine ſapiētie exēplū pdicationē ꝛ ſenſuz cū ſuo ordine mūdū irradiauit. Sic. n. Apoc. vj. obſcuratio ſol ordine ſapie ſbtractionē in mūdo ſigt p quā generalis ruina ſtatuū ꝛ pſonarū ecclīaꝝ i ecclia ſurgit: ſic etiā ort⁹ ſol ordine ſapientie illuſtrationē ſignificat que in ſexto eccleſie ſtatu in mēdicantib⁹ ortum ſumpſit et creuit. Proinde Bonauenꝰ. in illumiationibus ſuis vocat pdictū tps tps illuminationis ſcripturarū: eo q in hoc tpe mirabili⁹ declarate ſunt a doctorib⁹ ordinū predictoꝝ. Propter hanc autē declarationē a generali ruina in vita iuſticie pſeruent quicūqꝫ merito chriſti ꝛ inter alios auxilio beati frāciſci. elegit deus ante mūdi pſtitutionē vt eſſent ſancti ꝛ imaculati in pſpectu eius in charitate: vt dicit ad Eph. j. Terti⁹ ſtat⁹ illi⁹ fuit amoroſe pſignationis. Unde ſequit habentē ſignū dei viui. i. ſtigmata illa ſacra a chriſto ſibi miraculoſe impreſſa. Huic ſnīe atteſtatur aſſertio quā fecit dñs Bonauenꝰ. in capitulo generali pariſi⁹ celebrato: cū eſſet nr̄i ordinis generalis miſter. Nam pdicans i ipſo caplo cum maximo feruore aſſeruit ſe certiſſime ſcire p reuelatiōes indubitabiles et ſolennes factas talibus pſonis qui de h nō poterat dubitare q beat⁹ frāciſcus erat ſingularis angelus ſexti ſignaculi. Apoc. ij. et q ad litterā de ipſo atqꝫ illius ſtatus ordine intellexit euāgeliſta Johānes atqꝫ in ſpiritu eum vidit. qn̄ ptulit dicta verba. necnō ꝛ filioꝝ ſuoꝝ pfecte imitantiū chriſtū collegiū in oībus ſenarijs lib apocalypſis clari⁹ intellexit. De his ergo ſtigmatib⁹ tria myſteria cōſiderare libet. Primū eſt qd ſignificēt ex pte chriſti. Scōm quid indicent ex parte ſancti. Tertiū quid annūcient ex parte noſtri.

Articul⁹. j. q tria ſignificāt ſtigmata beati frāciſci ex pte dñi ieſu xpi que ſint in illa.

Rimū myſteriū pſideremus: ſcilicet quid hec ſacra ſtigmata ſignificent ex parte chriſti. Tria quidē ſignificant ex parte chriſti. Primo clementiam eligentem, Scdo ſapientiā puidentem. Tertio potentiā imprimentem.

Ad qrtā pfectionē ꝛ altū ſtatū elect⁹ fuit ꝛ ē btūs frāciſc⁹ p clemētiā di ſaluatoris. Ca. j

Rimo inqꝫ oñdūt clemētiā eligentem. ſ. glorioſum franciſcum in ſuum ſingulariſſimum filium. Proinde Aggei. ij. in fine. dilecte ſponſe perſone dicti franciſci beati pro mente ꝛ carne domin⁹ ait. Ponā te quaſi ſignaculū: qꝛ te elegi dicit dñs. In quibus verbis tria pphēta enūciat. Primo chriſti officium, ſcdo franciſci ſigculū: tertio electionis teſtimoniū. Primo vo enūciat chriſti officiū. Ait eni. Ponam te. Quia p ſe ipſum non p alium apparuit ei ieſus. Nā ſicut in ſua pſona non in alia carnē nr̄am aſſumpſit ꝛ in carne ſua paſſibili pfectionem euangelicā exemplauit: ſic ꝛ p ſeipſum glorioſum franciſcū in ſue acceptate pfectiōis ſignaculū figurauit ꝛ pſignauit. Profecto nec p aliū hoc fecit. quia nec ali⁹ nec alia creatura ptātem habet trāſformādi gr̄am in diuinū amorem. nec p pſeqns ipſum corpus: igitur talis trāſformatio facta ē non virtute angeli. ſed ipſius dei. Preterea nec p aliū hoc myſteriū debebat fieri. ſed p illū qui ſtigmata ſue paſſiōis geſtabat in corpe: vt ſibi cum ſimilem redderet ꝛ pformē. Debuit tamē ei chriſtus in ſpecie ſeraphica apparere. tū vt aperte clareſceret q cor eius ſine alio medio vnitum ꝛ inflāmatū erat cū ipſo ieſu. Tū vt amicus chriſti pnoſceret ipſum non p martyriū carnis. ſed p incendiū mentis in chriſti ſimilitudinē trāſformandū q plus amore q̄ noticia in deum anima transformat. Tum vt apertius appareret eum pfectiōes ſeraphicas adeptum eſſe: ac in ordine ſeraphico finaliter collocandū. Nec inſup tm̄ in ſpē ſeraphica illi apparere debuit. ſed veluti cruci affixus: vt aperte inueret q non celeſtis ſpiritus illa ſtigmata impmebat. ſed ille qui p noſtra ſalute crucifix⁹ eſt. atqꝫ ex ſeraphico ardore cordis eius chriſtū in crucifixi ſimilitudinē trāſformabat. Apparuit ergo in ſpecie ſeraphin ꝛ veluti cruci affixus. Quia vbi primū fine ſcdo eſſet amor illius potius circa creaturā extitiſſe videret. Scdo pphēta enūciat frāciſci ſigculū: ideo addit. Quaſi ſignaculū. Hoc eni dicit ppt defectū analogie. Analogia grece latine dicit ſimilium compatio ſeu pportio. Defecit aūt analogia. i. compatio ſeu pportio que eſt in omni alia pfectione exēplata a chriſto ieſu. Nō eni equari pñt adeptio gratie ꝛ generatio nature. pſonalis vnio ꝛ pformitas voluntatum: ſūma pfectio ꝛ imitatio eius. Prima qdem fuerunt in chriſto, ſcda vo in beato franciſco. Proinde de beato franciſco Dan. in. iij pphetauit dicens. Species quarti ſimilis filio dei. Fuit quippe quartus. Inter pncipales leuitas ſtephanū laurentiū vincentium fuit franciſcus. fuit etiam quartus inter ordinū pr̄iarchaꝝ videlicet baſiliū auguſtinū benedictum franciſcū. Fuit ergo ſimilis filio dei. non ſimilitudie q̄litatis qua lucifer voluit eſſe ſimilis altiſſimo Eſa. xiiij. ſed ſimilitudine pformitatis ſicut pdictum eſt. qualis eſt ſimilitudo addiſcentis ad inſtruentem acceſcentis ad pſulentē obedientis ad imperantem: ꝛ imitantis ad exemplantē. Hoc ſiqdem fit pprie cum volūtas nr̄a diuine volūtati pformatur in volito in voluntatis motiuo in volendi modo atqꝫ in fine intēto. Ut voluntas ſit bonitas, motiuū charitas; modus liberalitas, finis dei felicitas. In qua. ſ. dei voluntas in oībus adimplet. Sed vltra has ſimilitudies fuit in beato franciſco corporalis pſignatiōis ſingularitas: vt ppt ſingularitatē omnis tpibus inexpertā poſſit de eo homo admiratiue interrogare fideles dicens illud verbum pphete quis ſimilis deo in filijs dei. Tertio pphēta Aggeus enūciat electiōis teſtimoniū ſeu ſignū dicēs. Qr te elegi dicit dñs. quia mera gr̄a te feci angelum ſexti ſignaculi. q̄ſi ex oībus filijs gratie ad hoc elegi: qui infirma mūdi eligo vt fortia queqꝫ pfundaz. Signū autē q chriſt⁹ elegerit beatum franciſcū tanqꝫ ſuū imitatorem ſingulariſſimū: ſunt admirāda pdigia eius. Proinde pueni ſibi illud Eccl. xlv. Similem illū fecit in gloria ſanctoꝝ. Gloria quidem ſanctoꝝ in hac vita eſt claritas miraculoꝝ. in quib⁹ franciſcus ieſu ſimilis ſingulariter fuit. Ut igitur nos ad litterā pueriam⁹. Hic ſicut chriſtus aquā in vinū puertit, panes multiplicauit ꝛ de nauicula in medio fluctuū maris imota p ſe ad terraz adducta docuit turbas in littore auſcultantes. Huic oīs creatura quaſi ad nutum videbat parere: ac ſi in ipſo ſtatus eſſet innocētie reſtitutus. Et vt cetera taceam cecos illuminauit. claudos, ſurdos. paralyticos ꝛ oium infirmitatū generib⁹ laborantes curauit. Leproſos mūdauit, demones effugauit, captiuos eripuit, naufragis ſuccurrit: ꝛ qꝫplures mortuos ſuſcitauit. In quibus oībus vix eſt inuentus ſimilis illi: qui tot miraculis in vita ꝛ in morte claruit iam a ſtatu pmitiue eccleſie.

Qrta xpi ſapia effulgeat i ſtigmatib⁹ bti frāciſci: ꝛ d triplici ſapia xpi ſibi cōicata. C. ij

Ecūdo pfata ſtigmata ſignificāt ex pte chriſti ſapiam puidentē: quā oſtēdit in carne beati frāciſci ei ipſa ſtigmata imprimendo. Triplicit eni ſapiam illi circa h cōmunicauit. Primā interiorē. ſcdam ſupiorē tertiā exteriorē. Primo vo dedit ei ſapiaz interiorē. Proinde dicere poterat frāciſcus illud Mat. xj. et Lu. x. Confiteor tibi pat et dñe celi ꝛ terre: qꝛ abſcondiſti hec a ſapientibus ꝛ prudentib⁹ ꝛ reuelaſti ea paruul. Ita pater qm̄ ſic fuit placitū ante te. Ait eni. Cōfiteor tibi pat. ſ. p imenſas laudes ꝛ gr̄aruz actiones. Dñe celi ꝛ terre. quia abſcondiſti hec a ſapientib⁹ ꝛ prudentib⁹. ſ. huius mundi. Unde. j. ad Coꝛ. j. ſtultam fecit dñs de⁹ ſapiam huius mūdi. Sumit autem ſapia in cognoſcēdis: ꝛ prudētia in agendis. Hiere. xl. Sapientes ſunt vt faciant mala: bene autem facere neſcierūt. Eſt autem triplex ſapientia huius mūdi. De qua Jac. iij. Non eſt iſta ſapientia deſurſum deſcendēs: ſ terrena. animalis. diabolica. Terrena vt in cupidis ꝛ in auaris. animalis vt in voluptuoſis ꝛ luxurioſis: diabolica vt in ſuperbis et elatis. A talibus eni oino abſcondita eſt ſapientia dei. Proinde Job. xlviij. ait. Nō inuenitur in terra ſuauiter viuentiū. quo ad voluptuoſos. Abyſſus. ſ. auaroꝝ dicit non eſt in me. Et mare. ſ. ſuperboꝝ loquitur nō eſt mecum. Item abſcondiſti hec a ſapientibus: qui. ſ. ſe reputant ſapiētes atqꝫ prudentes Rhoma. j. Dicentes ſe eſſe ſapiētes ſtulti facti ſunt. Et reuelaſti ea puulis. i. humilibus. Non tm̄ excludit acumē ingenij ſed dāmat tumorē ſupcilij ſm glo. Tria ſiquidē ſūt in puulo marie nccia ad ſapiam: q̄ fuerūt in btō frāciſco. vn̄. ſ. hāc ſapiaz adept⁹ eſt. Hec ſunt hūilitas. puritas. ꝛ credulitas. ſeu perſuaſibilitas: q̄ ſunt q̄ſi tres ſapie claues. Humilitas qꝛ vbi hūilitas ē ibi ſapia adeſt. Un̄ Prou. xj. Puritas: qꝛ i maliuolā aīaz nō introibit ſapia: nec habitabit i corpe ſubiecto pctis Sap. j. Credulitas qꝛ optz addiſcētem credē. Eſa. vij. Niſi credideritis n̄ intelligetis ſm aliā trāſlationē. Et addit. Ita pr̄ qm̄ ſic fuit placitū añ te. Ad lr̄am ait glo. nō reddꝫ dñs rōnē cur hos elegerit illos vo reprobauerit: ſ ſic deo placitū dicit. In q̄ accipim⁹ exēplū hūilitatis: ne temē diſcutiam⁹ de ſupnis pciliis. Prou. xxv. Perſcrutator maieſtatis opprimet a gloria. Que oia fuerūt in beato franciſco. Scdo dedit dñs btō frāciſco ſapientiam ſupiorē. i. altiſſimā ſupioꝝ ptemplationē. Proinde Apoc. iij. et Prou. vj. dñs ait. b. frāciſco. ſcio opa tua. ſ. p approba

tionem. Ecce dedi coram te oſtium apertuȝ
quod nemo poteſt claudere: eo ꝙ modicam
habes virtutem. Diabolus nanq̃ ꝺ theſau
ris ſapientie ſibi naturalit̃ ꝑ creationẽ indi-
te ſuꝑbiens. claue diuine iuſticie excluſus.
nititur vnũquẽq̃ ab eodem theſauro exclu
dere. ſuperbiam ſuggerẽs per quã vera ſa-
pientia indignus fiat. quicunq̃ illi ꝯſenſum
preſtat. Sic humilitatꝭ diſcipulos ⁊ veritatꝭ
alumnos temptabat in prima oꝑatione vir-
tutis in theſauris ſapie chriſti per gloriã va
nam excludere Lu. x. vbi dicit̃ Et diſcipuli
reuerſi ſunt dicentes. Dñe demonia etiam
ſubijciunt̃ nobis in noie tuo. Per hoc autẽ
verbũ ꝓphete quod ſubdit̃. ꝙ nemo poteſt
claudere oſtium apertũ. chriſtus diſcipulis
ſuis dedit: cum ꝑ oꝑationẽ virtutuȝ eos ad
ſapie ſue theſaurũ ꝑ grãm ſuam introduce-
re diſpoſuit. ꝙ diabolus tunc claudere vo-
luit: qñ de virtutũ grã eis vanam gloriã ſug-
iecit. Eis tamen hoc oſtium claudere nõ po-
tuit: quos mgr̃ doctrina ſua ſtatim ad humi
litatẽ reduxit dicens. Videbã ſathanã ſicut
fulgur de celo cadentẽ. Quaſi dicat. Si ſa-
thanas in tanta nobilitate nature ꝯdit⁹ ꝑ
inanam gloriã ſubito ruit: quõ vos nature
infirmioris de virtutib⁹ q̃s non ex vobis ſ;
ex grã dei ſuſcepiſtis gloriantes ad celeſtia
ꝯſurgere poteritis? Sicut ergo ſuꝑbia oſtiũ
ꝯtemplatiõis celeſtiũ. ſuꝑbienti angelo clau
ſit: ſic vere humilitas terreno hoi. id eſt. glo
rioſo franciſco oſtiũ celeſtis ꝯtemplatiõis ce
leſtium ſecretoꝝ aperuit. Ideo Io. ſubdit.
Quia modicã habes virtutẽ. Modica vir-
tus digne humilitas nũcupat̃: quia facit ho
minẽ ſeipſum modicũ reputare. modicũ ap
parere. modicã ad ſeipſum habere affectio-
nem. Que tria maxime i beato frãciſco fue-
runt. In primo iudicat̃ humilitas Iac. iiij.
Suꝑbis deus reſiſtit: humilib⁹ aũt dat gra-
tiam. i. ſuꝑnarũ ꝯtemplationũ ⁊ cogitatio-
num. In ſecũdo pauꝑtas Mat. v. Bti pau
peres ſpiritu: qm̃ ipſoꝝ eſt enĩ regnũ celoꝝ.
In tertio auſteritas Io. xij. Qui odit aiam
ſuam in h̃ mũdo: in vitã eternã cuſtodit eaȝ
Que oia beatus franciſcus impleuit. Ter
tio dedit ei dñs ſapiam exteriorẽ. i. ſtigma-
ta ſua ſacra: que ſapie interioris ⁊ exterioris
indiciũ extiterũt. ⁊ indicabãt chriſti ſapiam
ꝓuidentẽ. Rex enĩ ſapiẽtiſſim⁹ illud qꝺ nul
la vult obliuione deleri ſigno ſue maiorꝭ ap
parẽtie ſigt̃. Et q̃ renouationẽ paſſiõis ſue
in qua ſapientia ſua abſcondita eſt ⁊ eam in
carne franciſci ſculpſerat. ꝑ ſue crucis ꝯtinu

am transformationẽ nulla volebat macula-
tione fucari: Idcirco ad perpetuã rei mẽo-
riam ſue paſſiõis ſigna impreſſit i carne bea
ti franciſci. Proinde Ezech. xxviij. qꝺ ſcri-
ptum eſt de lucifero beato frãciſco myſtice ẽ
dictum. Tu ſigculũ plenitudis. plenus ſa-
pientia. ⁊ ꝑfect⁹ decore. in delitijs ꝑadyſi fu
iſti. Ois lapis p̃cioſus opimentũ tuũ. Sicut
enĩ lucifer i exordio ſue creatiõis ſimilimus
fuit deo in vniũſa multitudie angeloꝝ. ſm
Iſido. li. j. de ſum. bo. ſic glorioſus frãciſcus
circa terminũ vite ſue ſimilim⁹ fuit chriſto i
tota vniũſitate ſanctoꝝ. Ideo qꝺ dicit̃ ꝺ pn
cipio luciferi: ad idem dicit̃ de fine franciſci.
ſcȝ tu ſignaculũ ⁊c. Et ſicut verbũ ꝓpoſituȝ
ꝓlatũ fuit de lucifero ad lrãm ꝓ ſtatu ſue i-
enarrabilis felicitatꝭ quã habuit ante ſuam
ſubũſionẽ: ſic ꝯuenient̃ aſſumit̃ ꝓ beato ſi-
gnifero chriſti ꝓ ſtatu ſue incomꝑabilis ſan
ctitatꝭ. quã habuit poſt ſuam ꝯuerſionem.
Nec obſtat ſi ſancti lucifero comꝑant̃ ꝓ ſta-
tu ſue creatiõis: q̃ ſuꝑbi comꝑant̃ ei ꝓ ſtatu
ſue ſubuerſiõis: q̃ ſacra ſcriptura vtrunq̃
ſtatũ diſtinguẽs. recte qñq̃ extollit eũ vt ad
mirabilem. qñq̃ ꝺo deijcit vt execrabilem.
De primo dicit̃ Ezech. xxviij. tu cherub ex-
tentus ⁊ ꝓtegens. ⁊ poſui te in monte ſan-
cto dei. in medio lapidũ ignitoꝝ ambulaſti.
ꝑfectus in vijs tuis a die ꝯditiõis tue. donec
inuenta eſt iniquitas i te. De ſcꝺo Eſa. xiiij
dicitur. Quõ cecidiſti de celo lucifer q̃ ma-
ne oriebaris. Corruiſti in terram: qui vulne
rabas gentes. Proinde q̃tum ad ſtatũ ſue
creatiõis verbum predictũ ꝯuenienter aſſu
mi poteſt. Ait ergo. Tu ſignaculũ ſimilitu-
dinis. Similitudo enim patris eſt verbum
dei. ſpecioſiſſima ſpecies. ⁊ formoſiſſima for
ma. Pulcherrimus ergo ⁊ venuſtiſſim⁹ erat
glorioſus franciſcus. qui ſignaculũ dicitur
tam formoſe ſimilitudis. Candor eſt enĩ lu-
cis eterne: ⁊ ſpeculũ maieſtatis. ⁊ imago bo
nitatis illius. Hoc ꝑſpicacius ꝓbat̃. Quia
q̃to medium eſt purius ⁊ ſincerius: tm̃ ma-
gis ꝑceptiuũ eſt ſpecierũ. Quare igitur cor
pus beati franciſci fuit ſic figuratum ſpecie
crucifixi. Signũ eſt ꝙ caro eius fuit puriſſi-
ma ⁊ anima quaſi deificata ⁊ purificata pu-
ritate. Tu ergo franciſce ſignaculũ ſimilitu-
dinis es. Et additur. Plenus ſapiẽtia. Pro
fecto quicunq̃ ad dei ſapientiã ꝑuenire de-
ſiderat ante oĩa ſtultus ſibi videri debȝ. Sic
ait apoſtolus. j. Coꝝ. iij. Si quis inter vos
ſapiens videt̃ eſſe in hoc ſeculo: ſtult⁹ fiat vt
ſit ſapiens. Cũ enĩ homo didicerit in ſe ꝯtẽ-

nere ſapiam humanã ꝑuenit ad ꝓpriũ diui-
ne ſapie ſenſum. qui magis eſt ꝑ influxũ ſpi-
ritualẽ peterẽdo diua. Queadmodũ Diony.
ait q̃ agendo virtute humana. Que oia be-
atus franciſcus ſeruauit: iõ diua ſapia ple-
nus fuit. Erat enĩ ſapia eius celica deſurſuȝ
deſcendẽs. pudica pacifica modeſta ſuadibi
lis bonis ꝯſentiens plena mia ⁊ fructib⁹ bo
nis. Proinde Prouerb. iij. dicit̃ a ſalomõe
in ꝑſona beati franciſci. Stultiſſim⁹ ſum vi-
rorum: ⁊ ſapia hoium non eſt mecũ. nõ didi
ci ſapiam: ⁊ noui ſciaȝ ſctõꝝ. Et ſbdit Ezech.
dicens. Et ꝑfectus decore. Fuit enĩ ꝑfectus
decore virtutũ. morum. ⁊ ſtigmatũ. Hũc de-
corem ꝓbat innocẽtia: qua beſtiolas ⁊ aui-
culas affectu deſiderabili ad ſe traxit. Caro
que poſt mortem quaſi glorificata reſplẽdu-
it. Anima que ſub ſpecie ſtelle ꝓfulgide in ce
lo empyrreo ſe ſe recepit. Sed ⁊ miracla mł-
ta: quibus poſtmodũ clarius choruſcauit.
Et ſequitur in delitijs paradyſi fuiſti. i. ſepe
ab omni ſenſu ſubtract⁹ ⁊ raptus. Ois lapꝭ
p̃cioſus. id eſt. ois virtus ꝑfectiõis. oꝑimen-
tum tuũ: q̃ in oibus habituat⁹ es mł'totiẽs.

Q̃tum appareat potẽtia dei in ſtigmatib⁹ beati franciſci: et de laudibus montis aluerne. Capitulum. iij.

Tertio q̃ ex parte chriſti ꝓfata ſti-
gmata indicant potentiã impmẽ-
tem: qua impmit terrorẽ aduerſa-
rijs ⁊ amorẽ filijs. Nam he ſunt littere anu-
lo regis aſſueri ſignate Heſter. viij. c. Quia
(vt ibidẽ dicit̃) hec erat ꝯſuetudo vt epl'e (que
ex regꝭ noie mittebant̃ ⁊ illi⁹ anulo ꝯſigna-
te erant) nemo audẽt ꝯtradicẽ. Sed dilectis
filijs glorioſi frãciſci tm̃ potẽtia ieſu amoreȝ
impmit ⁊ vigorẽ: vñ dubitare non hñt ꝙ ſi-
cut virtus ieſu vitam franciſci ſenſibilẽ ꝑ ſu-
pernaturalẽ potentiã prebuerat in corpore
vulnerato: Sic etiam ꝯtra naturales noſtre
carnis defectus virtus ieſu in obſeruantia
regulari ipſos ꝓtexit ⁊ ꝯſeruabit. Hoc ẽ ſig-
num de q̃ dicẽ põt ieſus illud Exo. iij. Ego
ero tecũ. Et h̃ habeb ſignũ ꝙ miſerim te. cũ
eduxerꝭ ꝑlm meũ de egypto immolab deo ſu
per montẽ iſtũ. i. aluerne. Felix igit̃ h̃ mõs:
quẽ tanto ꝑuilegio altiſſim⁹ ieſus dignat⁹ ẽ
inſignire. Vere mons dei. mons pinguis.
mons lybani puritatis. mons ſion ſpecula-
tionis diuoꝝ. ⁊ mõs ꝑfectiõis legꝭ q̃ſi ſynai.
In q̃ non tm̃ mãdatũ ſufficiẽtie: ſed ꝯſilium

ſuꝑerogatiõis ꝑfecte feliciori igne incendit̃
et ſacrat̃. Ibi ardet rubus ⁊ non cõburitur.
ſpina: q̃ in illa lege ardet ꝯcupiſcẽtia: ⁊ non
remittunt̃ pctã ⁊ h̃ reuelauit deus moyſi.
Hic ardens apparẽs ieſus: ꝯſumit ꝯcupi-
ſcentiã ⁊ ꝑurgatiois pcti ſcoriam in frãciſco.
Hic eſt mons templi dei. mons moria. in q̃
pacificus noſter verus ſalomon ieſus tem-
plum edificat non lapidib⁹ ferro q̃dratꝭ atq̃
politis: ſed de chriſti clauis lancea ⁊ ſpinis
q̃dratis ⁊ ſculptis. De hoc igit̃ monte Ale-
xander. iiij. in bulla que incipit. Si noue mi
litie militãtꝭ eccleſie ſic ait ad ordinẽ totum.
Sane dilecti filij celebrẽ illũ vernantꝭ aluer-
ne montẽ in q̃ ſublimatũ corpus a ſublimio
ri animo non diſſentit: cum ibi prius ſuus
amor interi⁹ i monte feruẽs. intuitu ſeraph
incaleſcens incẽdij feruore ꝓrupit exterius
decorãs corpus in cruce ſplẽdidiſſimis mar
garitis affectiõis brachijs amplectimur tot
et tanta mirifice recolẽtes. Quem enim ami
cum eterne ſalutis iſte locus nõ delectet q̃-
plurimũ: vbi extremo iam inſtãte ſeculi ſene
ſcentis interitu oñdit exceſſus regꝭ militẽ re
gis militarib⁹ inſignitũ. vt regis aciem iam
labentẽ. iamq̃ ab hoſtib⁹ fugientẽ defende
ret: ⁊ certamẽ victorioſum triũphatoris ſuꝑ
ni. verbis ⁊ actib⁹. hoſtib⁹ aggredientib⁹ pre
dicaret. Hec ille. Felicia etiã ſigna dñice paſ-
ſionis in corꝑe frãciſci impreſſã. cũ ꝓtegant
oẽs deuotos ſuos. Eccleſiaſtice q̃ppe dum⁹
cruce picta ſignari ſolent vt ſub ꝓtectiõe pa
pali ꝑſiſtere cognoſcant̃. Pontifices q̃ ꝓpt̃
h̃ eccleſias ſignãt vt ipſarũ ꝯſecratio videat̃
Templũ ꝗ̃ ſctiſſimũ aie ⁊ corꝑis glioſi frãci-
ſci ⁊ regulã ꝯſtitutã ab ipõ ꝯſiguit ꝯſecrauit
pontifex ſumm⁹ chriſt⁹ atq̃ ſub ſua ꝓtectio
ne accepit: vt decetero nullus audeat ſibi eẽ
moleſt⁹: q̃ ſtigmata dñi ieſu in corpore ſuo
portat. Vt oib⁹ plene ꝯſtaret ꝙ regula eius
eſt tanta ꝓtectiõe munita: ꝙ q̃cũq̃ hãc regu
lam ſecuti fuerint pax ſuꝑ illos ⁊ mia ſuꝑ iſ-
rael dei. Proĩde ex̃ de vſurꝭ. c. Exijt q̃ ſemi-
nat. li. vj. in declaratiõe regule minoꝝ Nico
laus papa. iij. ſic de ipſa regula inq̃t. Ipſa
euãgelico fundat̃ eloquio. vite chriſti robo-
rat̃ exẽplo fundatoꝝ militãtꝭ eccleſie apl'oꝝ
ei⁹ ſermõib⁹ actib⁹q̃ firmat̃. Hec ẽ apud de
um ⁊ pꝛem mũda ⁊ imaculata religio: q̃ de-
ſcendẽs a pꝛe luminũ ꝑ ei⁹ filiũ exẽplariter
et verbalit̃ tradita apl'is: ⁊ demũ ꝑ ſpm̃ ſctm̃
beato franciſco ⁊ eũ ſeq̃ntibus inſpirata to-
tius in ſe quaſi ꝯtinet teſtimoniũ trinitatis.
Hic eſt enĩ cui atteſtante apoſtolo nemo de-

bet eſſe moleſtus quẽ chriſtus paſſionis ſue
ſtigmatib⁹ ꝯfirmauit: volens inſtitutionẽ ip
ſius paſſionis ſue ſignis notabilr̃ inſigniri.
Hec ille.

Articulus. ij. ꝙ ſacra ſtigmata oſtendunt tria ſublimia fuiſſe in beato franciſco.

Ecundũ myſteriũ circa hec ſacra
s ſtigmata ꝯſideremus. ſ. quid in-
dicent ex parte ſancti. Primo ar-
dentiſſimã charitatẽ. ſcd̃o pfectiſſimã vnita-
tem: tertio ſublimiſſimã dignitatẽ.

De ſeptem flammis ardentiſſime charitatis que fuerunt in beato franciſco. Capitul. j.

Rimo quidez hec ſtigmata ſacra
p ex parte beati franciſci indicãt ar-
dentiſſimã charitatẽ. Multũ quip
pe accenſa eſt fornax: qñ p latera
flamme violenť erumpũt. O q̃to amore frã
ciſcus ardebat. cui᷑ ampliſſimi cordis regio
non ſuffecit: q̃n ipſa flãma amoris euapora
ret p q̃nq₃ corpis ſui apturas. Fecit eniz ille
ignis feneſtras violẽtia ſua: quia intra fran
ciſci aĩam claudi non valebat. ideo penetra-
uit ꝛ incendit carnem vicinã. vt demũ cun-
cta mũdi climata inflãmaret. Proinde q̃dez
de illo ſic ait. Sic trãſformať cor amantis in
id qd̃ amať: Et p membra foris virtus ꝓrũ
pat amoris. Magni quippe vigoris eſt ignis
ille qui humidũ mare flãmauit. O q̃ ardе-
bat deſiccata ab oĩ amore mũdi regio menti
eius: qñ ſic humidũ carnis ſue flãmeſcebat.
atq₃ rubebat ſpiritusſancti igne. Proinde
Cant. viij. et vltimo glorioſo franciſco dñs
ait. Pone me vt ſignaculũ ſup cor tuũ: vt ſi-
gnaculum ſup brachium tuũ. Quia fortis ẽ
vt mors dilectio: dura ſicut infernus emu-
latio. Lampades eius lampades ignis atq₃
flammarũ. aque multe non potuerũt extin-
guere charitatẽ. In quib⁹ ſacratiſſimis ver-
bis ſeptem flamme ardẽtiſſimi amoris p or-
dinem exprimunť. quibus beatus franci-
ſcus ardẽtiſſime flãmeſcebat. Prima dicitur
meditatio. ſcd̃a imitatio. tertia ſepatio. q̃r-
ta emulatio. q̃nta inflãmatio. ſexta exempla
tio: ſeptima inſupatio. De quibus dictum ẽ
ſ̃. ſermone. iiij. c. j. que poſſunt beato fran-
ciſco faciliter adoptari.

Qr triplice virtute cõſecutus eſt beatus frãciſcus illa ſacra ſtigmata in corpe ſuo. Cap. ij.

Ecũdo p̃dicta ſtigmata indicant
s beati frãciſci cũ chriſto pfectiſſimã
vnitatẽ ꝛ ꝯformitatẽ. Tãto enim
ardore flãmeſcebat btũs frãciſcus
ad amoroſum ieſum: ꝙ triplici virtute eru-
pit ſpũſſancti ignis in lãpades flãmarũ. per
q̃nq₃ corpis eius apturas. Prio virtute ima
ginatiõis diſpoſitiue. ſcd̃o virtute admira-
tionis diſpoſitiue: tertio virtute dilectionis
vnitiue pfectiue ꝛ trãſformatiue. Primo
inq̃ virtute imaginatiõis diſpoſitiue. Naz
ſm mũdi ſapiẽtes imaginata fortiſſime con-
tingit ꝙ q̃ńq₃ euenire ſolent. Multũ quippe
ſequiť corpus animã in actiõib⁹ ſuis. Pro-
pterea ꝯtinua imaginatio paſſiõis chriſti q̃
a pncipio fuit glorioſi franciſci: fuit diſpoſi-
tio magna vt ad hanc realitatẽ veniret. Nõ
dico tamẽ ꝙ talis imaginatio ꝓduxerit hũc
effectũ: q᷑ talem errorẽ ꝛ ſancta eccleſia rep-
bat. ꝛ vera ratio ꝯfutat ꝛ ꝯdemnat. Qr vir-
tute imaginatiua q̃ tũcunq₃ forti. non ſit im
mutatio ſolidoꝝ neruoꝝ. queadmodũ fuit
facta in ſacris ſtigmatib⁹ franciſci ſicut. j. di
ctur. Preterea materia fluida ꝛ ſi natura ꝛ
imaginatione vehemẽti muteť ꝛ altereť ex
aĩe obediens fiat: tamẽ vbi materia dura ẽ
imaginationi nõ paret. ſm ſniam Augu. xi.
de trini. Itẽ ſi imaginatio vehemẽs habe-
ret ſtigmata inſignire. h̃ p̃ oib⁹ aliis in bea-
ta virgine ꝯtigiſſet q̃ iuxta crucem de dñica
paſſione p̃ oibus aliis doluit ꝛ afflicta fuit.
Qd̃ tñ nec eccleſia nec aliquis doctoꝝ affir-
mat. Multiplices tñ apparitiões cruci ꝛ paſ
ſionis chriſti magnã diſpoſitionẽ huic my-
ſterio p̃ſtiterũt: de q̃bus aliq̃s ſubiũgamus

Octo ſunt crucis apparitiones.

Rimo eni aň btĩ frãciſci ꝯũſionez
p ad chriſtũ cũ militẽ paupem ſe nu
dato ſuas induiſſet veſtes. nocte ſeq̃nti cum
ſe ſopori dediſſet vidit palatiũ ſpecioſum et
magnũ cũ militarib⁹ armis cruci ſigãculo in
ſignitis. Dictũq₃ ẽ ei tanq̃ amico crucifixi fu
turo ꝙ oia ſua forẽt militũq₃ ſuoꝝ ſi vexillũ
crucis ꝯſtanť aſſumẽt. Scd̃o cũ adhuc ſe-
culari eẽt iretq₃ iuxta eccleſiaz ſctẽ marie de
portiũcula fortiſq₃ ploraret: interrogat⁹ a q̃
dam viro ſpũali de cauſa cur ſic fleret ꝯm q̃-
re. Rñditq₃ ꝙ dñi ieſu paſſionẽ plorabat. ꝓ
qua ſi deberet verecũdari ire. plorãdo p to-
tũ mũdũ hoc in legenda triũ ſocioꝝ habeť.
Tertio dũ ſolus ſeq̃ſtrat⁹ oraret apparuit

ei chriſtus veluti cruci affixus. ad cui⁹ aſpe-
ctum liquefacta eſt aĩa eius. ꝛ memoria paſ-
ſionis eius ita medullit⁹ cordis ſui viſcerib⁹
eſt impreſſa: vt ꝛ plagas dilecti ieſu ocul᷑ mẽ-
tis quaſi iugiter cerneret. ꝛ vix exteri⁹ a la-
chrymoꝝ gemitib⁹ ſe ꝯtinẽ valeret. Quar
to apparuit ei chriſt⁹ crucifix⁹ in eccleſia ſan-
cti damiani. Cui oranti d̃ cruce dñs ait. Frã
ciſce vade repara domũ meã: que vt cernis
tota deſtruiť. Quinto dũ frater ſilueſter
adhuc eſſet pbr̃ ſecularis: vidit crucẽ aureaz
ex ore beati franciſci ꝓcedentẽ. cuius altitu-
do celos tangebat. ꝛ brachia eius ꝓtendebã
tur vſq₃ ad terminos vniũſe terre. Cui⁹ aſpe
ctus p̃fulgidus draconẽ deterrimũ effuga-
bať. Sexto apud caſtrũ ſancti ſeuerini in
marchia frater pacificus vidit beatũ franci-
ſcum duob⁹ enſibus valde fulgentib⁹ mira
biliter decoratũ. quoꝝ vnus a capite ad pe-
des alter a manu ad manũ tranſuerſalit᷑ per
pectus in modũ crucis tranſibat. Septio
vidit idem frater pacificus crucis ſignuz in
fronte beati franciſci. coloꝝ varietate diſtin-
ctum. ꝙ faciem eius mirabilit᷑ venuſtabat
Octauo apud arelatẽ dum de titulo crucis
beatus anthoni⁹ p̃dicaret in capl̃o. Vidit
frater monaldus beatũ franciſcuz in forma
crucifixi ad oſtium capituli fratrib⁹ bñdicen
tem: cum ipſe beatus pater tunc ageret i re-
motis. Porro bene ſeruabat beať franciſc⁹
exo. 13. qd̃ ei a dño Exo. xiij. dictum eſt. Erit quaſi
ſignũ in manu tua. i. penitẽtie tue virtus. et
crux que conſiſtit i gaudio atq₃ pena: erit q̃-
ſi ſignũ futuroꝝ. Et ſequiť. Et quaſi appen-
ſum: qui ob recordationẽ ante oculos erit. ſ.
crucifixus ieſus. Ut ſicut qd̃ ante oculos pẽ
det obliuioni minime tradi põt: ſic nec paſſio
chriſti a te iugiter meditata. Dicit eni ꝓphe
ta in pſona eius. Proponebã dñm. ſ. crucifi
xum in ꝯſpectu meo ſemp. Hec octo teſtimo
nia credibilia facta ſunt nimis teſtimonium
preſtant huic none apparitioni. qñ ei chriſt⁹
impreſſit ſacra ſtigmata. ꝛ huic tanq̃ diſpo-
ſitiones p̃ambule congrue p̃ceſſerũt. Sicut
ergo dñs Bonauenť. in maiori legenda ait
chriſtus ieſus crucifixus intra mentis beati
franciſci vbera: vt myrrhe faſciculus mira-
biliter atq₃ iugiter morabať. in quẽ optabat
p exceſſiuũ amoris incendiũ totalit᷑ tranſfor-
mari. Proide crucis myſteriũ magnũ ꝛ mi-
rum in quo chariſmata grãrũ ꝛ merita vir-
tutum. ꝛ theſauri ſapie ꝛ ſciẽtie dei. tam al-
ta pfunditate velanť. vt a mũdi ſapientib⁹ ꝛ
prudentib⁹ ſit occultum: tam plene fuit huic
paupculo reuelatũ: vt oĩs vita ipſius nõ ni-
ſi chriſti dulcedinẽ ſapet. ꝛ non niſi gloriam
crucis predicaret.

De apparitione ſeraph

Ecũdo hec ſtigmata beato franci
s ſco impreſſa fuerũt virtute admi-
rationis ꝓmotiue. Oues quippe
iacob in aſpectu virgarũ varios fetus ꝓtu-
lerunt. Apparuit eni ei ieſus in ſpẽ ſeraph.
Nam ſicut recitat dñs Bonauenť. cuz eſſet
beatus franciſcus in loco excelſo qui diciť
mons aluerne. ꝛ i eius parte occidẽtali ma-
ne i aurora circa feſtũ exaltatiõis ſancte cru
cis celeſtiũ deſiderioꝝ ardentiori flãma ſuc-
cenſus: ſupnarũ cepit imiſſionũ cumulatius
dona ſentire. Dum igitur ſeraphicis deſide
rioꝝ ardoribus ſurſum ageret in deum. et
affectus compaſſiua teneritudie in cuz trãſ-
formareť. cui ex charitate nimia crucifigi cõ
placuit. in latere montis orans. vidit q̃ſi ſpe
ciem vnius ſeraph ſex alas tam fulgidas q̃-
ſi ignitas de celorum ſublimitate deſcende-
re. qui volatu celerrimo ad aeris locum vi-
ro dei ꝓpinquũ pueniens. non ſolum alat⁹
ſed etiam crucifixus apparuit. Manus qui-
dem ꝛ pedes habens extenſos ꝛ crucifixos
alas v̉o ſic miro modo hincinde diſpoſitas
vt duas ſup caput erigẽt. duas ad volandũ
extenderet. duab⁹ v̉o reliq̃s totũ corpus cir
cumplectẽdo velaret. Hec videns vehemen
ter obſtupuit: mixtũq₃ dolore gaudiũ menſ
eius incurrit. dum ꝛ in grõſo aſpectu ſibi tã
mirabilit᷑ q̃ familiarit᷑ apparenť exceſſiuam
q̃ndam ꝯcipiebat leticiaz. ꝛ dira ꝯſpectu cru
cis affixio ipſius aĩam compaſſiui doloris
gladius ptranſibat. Intellexit ſiquidem illo
dicente interius qui apparebat exterius. Qꝛ
licet paſſionis infirmitas cũ imortalitate ſpi
ritus ſeraphici nullatenus ꝯueniret: ideo ta
men hmõi viſio ſuis fuerat p̃ſentata ꝯſpecti
bus. vt amicus ipſe chriſti pnoſceret. ſe non
per martyriũ carnis ſed p incendiũ mentis
totum in chriſti ieſu crucifixi expreſſam ſimi
litudnẽ transformandũ.

Myſteriũ ſex alarum glorioſi ſeraph.

Plendor alarũ indicat radioſam
s illumiationẽ intellect⁹ glioſi fran
ciſci. Ignitura v̉o caꝝ alaꝝ igniti
onẽ cordis ꝛ affect⁹ illi⁹ apte demſťat. Sex ale
myſticũ hñt in frãciſco ſignificatũ. Vñ due
p̃me reſpectu dĩ ſũt aſpect⁹ v̉itatĩ ꝛ hauſt⁹ cha
ritatĩ. due reſpectu ꝓxi: ſũt vis illuiatiua et

vis inflãmatiua. due ſunt reſpectu ſui ſunt
inocentia ⁊ iuſticia; ſeu cuſtodia ⁊ diligentia
que oia fuerũt in beato franciſco. Sed qꝛ to-
tus ardoꝛ ſpũſſancti in eternũ diffundendꝰ
ſup humanã naturaꝫ de ardoꝛe crucis ⁊ de
imenſurabilis chꝛiſti amoꝛis plagis oꝛiginẽ
habet: ideo inter alas ſplendidas ⁊ ignitas
iſtius ſeraph chꝛiſti crucifixio oſtenſa ẽ. Ho-
igitur mirabilioꝝ admiratiõe ſuſpẽſus bea-
tus franciſcus totus ꝓmouebat vt ipſiꝰ ſe-
raph figuret effigie.

Uis triplex diuini amoꝛis.

t
Ertio fuerũt impꝛeſſa hec ſtigma
ta virtute dilectiõis ꝑfectiue vniti
ue ⁊ trãſſoꝛmatiue. Habꝫ eni diui
nus amoꝛ ⁊ ardoꝛ vim triplicẽ in
ſuo effectu. Pꝛimo eni habet vim liquefacti-
uam. Ideo tanta fuit ardens charitas beati
frãciſci ad chꝛiſtũ crucifixũ ieſuꝫ ꝙ igneus ie
ſus ſcintillãs diuitate ⁊ cãdeſcẽs flãmea chari
tate ⁊ humana facie apparẽte ſupꝛa coꝛ ⁊ coꝛ
pus illius tam flammeũ igneũ ⁊ vigoꝛoſum
effudit ꝙ factum eſt coꝛ eius tanq̃ꝫ cera liq̃-
ſcens. Secũdo amoꝛ ille habet vim figurati
uam ad modũ cere fluentis in ſculpturã ſi-
gilli. ideo beatus franciſcus tali liquefactus
ardoꝛe mente ⁊ carne totus defluxit intra
ſculpturã vulneris apparentis ieſu: ⁊ amãs
in amatũ ꝑ vim huius amoꝛis tranſſoꝛmatꝰ
eſt. Pꝛoinde tota trinitas ꝑ chꝛiſtũ ait illud
Geñ. j. Faciamꝰ hoiem ad imaginẽ ⁊ ſimili-
tudinẽ nr̃am: quia imaginẽ ſue paſſiõis im-
pꝛeſſit in coꝛꝑe ⁊ ſimilitudinẽ impꝛeſſit men
ti. Tertio ꝟo amoꝛ ille habet vim reſoluti-
uam atq̃ꝫ depaſcens terreſtrẽ materiã ſem-
per tendit ad ſumma. ideo talis amoꝛ coꝛ be
ati franciſci depaſcẽs ⁊ carnem illius incen-
dens eam inflãmando crucifixo ꝯfigurauit
Atq̃ꝫ completũ fuit in illo ꝙ antea affectuo-
ſiſſime poſtulabat dicens. Abſoꝛbeat queſo
dñe mentẽ meam ab oibus que ſub celo ſũt
ignita ⁊ melliflua vis tui amoꝛis: vt amoꝛe
amoꝛis tui moꝛiar: qui amoꝛe amoꝛis mei
dignatus es moꝛi. Unde iam cum apl̃o ad
Gal̃. ij. dicere poterit. Uiuo aũt iam nõ ego
viuit vere i me xp̃s. Et illõ ad Gal̃. vi. De ce
tero nemo mihi moleſtꝰ ſit. Ego eni ſtigmata
dñi ieſu in coꝛꝑe meo poꝛto gr̃a dñi nr̃i ie-
ſu chꝛiſti. Quod q̇dem verbũ papa Nicola
us. iiij. in declaratiõe regule noſtre vt habet
ex̃ de verbo. ſig. c. exijt q̇ ſemiat. li. vj. de frã
ciſco intelligit eſſe dictũ: cuꝫ nec paulus nec
alius ſanctꝰ auctẽ eccleſie legat in coꝛꝑe ſuo
poꝛtaſſe ſtigmata hec ſacra. Merito ergo di
cere poterat cũ ꝓpheta. Inflãmatum eſt coꝛ
meũ ⁊ renes mei cõmutati ſunt. ⁊ ego ad ni
hilum redactus ſum.

De triplici ſtigmatũ dignita te. ⁊ que ſit illa. Capitul̃. iij.

t
Ertio ꝟo hec ſacra ſtigmata ex ꝑ-
te beati franciſci indicãt ſublimiſ
ſimã dignitatẽ. Triplex eſt eni di
gnitas ſtigmatũ eius. Pꝛima eſt
ipſoꝝ ſtigmatũ foꝛmatio. ſcõa miraculoꝛuꝫ
multiplicatio: tertia ꝓuilegioꝝ admiratio.

De foꝛma ſtigmatũ.

p
Rima ꝟo dignitas ipſoꝝ ſtigma-
tum eſt eoꝝ foꝛmatio. Ait eni dñſ
Bonauent. in legẽda minoꝝ ꝙ
poſt ſeraphicã apparitionẽ ſicut dictũ eſt di-
ſparens viſio poſt archanũ ⁊ familiare col-
loquiũ. mentẽ ipſius ſeraphico interius in-
flãmauit ardoꝛe carnẽ ꝟo crucifixo ꝯfoꝛmi
exterius inſigniuit effigie tanq̃ꝫ ſi ad ignis
liquefactiuã virtutẽ ſigillatiua eſſet impꝛeſ-
ſio ſubſecuta. Statim nanq̃ꝫ in manibꝰ eius
et pedibus apparere ceperũt ſigna clauoꝛũ
ipſoꝛũq̃ꝫ capitibꝰ in interioꝛi parte manuũ
et ſuꝑioꝝ pedũ apparentibꝰ ⁊ eoꝝ acumini-
bus exiſtentibꝰ ex aduerſo. Erantq̃ꝫ clauoꝝ
capita in manibꝰ ⁊ pedibꝰ rotũda ⁊ nigra.
ipſa ꝟo acumia oblonga retoꝛta ⁊ reꝑcuſſa:
que de ipſa carne ſurgẽtia carnẽ reliquã ex-
cedebant. Sic q̇dem reꝑcuſſio ipſa clauoꝛũ
ſub pedibꝰ adeo eminẽs erat ⁊ extra ꝓten-
ſa: vt non ſolũ plantas ſolo libere applicari
non ſineret. verũetiã intra curuationem ar-
cualem ipſoꝝ acuminũ facilit immitti vale-
ret digitus manꝰ. ſicut ⁊ ab eis ipſe accepi
qui oculis ꝓpꝛijs ꝯſpexerũt. Dextrũ q̃ꝫ latꝰ
quaſi lancea tranſfixũ rubꝛa cicatrice obdu
ctum erat. qđ ſepe ſanguinẽ ſacrũ effundẽs
tunicã ⁊ femoꝛalia in tanta copia reſperge-
bat vt poſtmodũ fratres ea lauantes ꝑ tp̄e
aduerterẽt: ꝙ ſicut in manibꝰ ⁊ pedibꝰ ſic et
in latere famulus chꝛiſti expꝛ̃ſſe haberet im-
pꝛeſſam ſimilitudinẽ crucifixi. Hec ille.

De duodecim miraculis ſti gmatũ beati franciſci.

s
Ecũda dignitas ſtigmatũ bti frã-
ciſci eſt miraculoꝝ multiplicatio.
Ex antedictis verbis Bonauẽt.
duodecim miracula in ſtigmatibꝰ beati frã-
ciſci notari ⁊ nũari pñt. Pꝛimũ miraculũ
eſt qꝛ nõ tm̃ manus ⁊ pedes apparuerũt ꝑfo-

rati ſed etiã ꝯclauati: quia in eis claui appa-
ruerũt. Scõm quia capita clauoꝝ erãt rotũ
da ⁊ nigra adinſtar ferri: cũ tam̃ carni ⁊ ner-
uis ſilẽs in quibus vel ex quibus extiterũt
eſſe debuerũt. Tertiũ qꝛ ipſa clauoꝝ acumi-
na erãt oblonga retoꝛta ⁊ reꝑcuſſa: cũ nec in
cus nec malleus fuerint ibi. ſed tm̃ ignis ſpi
ritusſancti ⁊ malleꝰ chꝛiſti oipotent. Quar
tum quia p̄dicti claui ſicut ex p̄cedentibꝰ col
ligi poteſt fuerunt a manibꝰ chꝛiſti fabꝛicati
vel de ſubiecto ꝓpꝛij carnis beati franciſci.
aut de materia noue creatiõis quẽadmodũ
atteſtatur papa Alexan. iiij. in ꝓuilegio de
ſtigmatibꝰ ſacris. Si quis haberet de vera
veſte dñi nr̃i ieſu chꝛiſti qua. ſ. ſacrũ illud fu
it ꝯtectum coꝛpus. atq̃ꝫ de hoc certus eſſet.
aut haberꝫ aliq̇d ꝙ manus beate virgis fa-
bꝛicauerũt. vel ſaltem ꝯtrectauerũt. vel ha-
beret aliq̇d ſimile. magnũ ſe habere theſau-
rum eſtimaret. atq̃ꝫ multo veneraret obſe-
quio ⁊ deuotione: cũ ſepius talia impendã-
tur multis reliquijs ⁊ chꝛiſti ⁊ beate virgis
alioꝛũq̃ꝫ ſanctoꝝ de quibus nulla certitudo
habet: q̃ꝫto igitur maioꝛ deuotio atq̃ꝫ vene-
ratio adhibẽda eſt reliquijs que non tm̃ te-
tigerũt ſacratiſſimũ coꝛpus chꝛiſti: ſed a ſan
ctiſſimis manibꝰ ſuis facte ſeu create ſunt.
Que quidem ſicut ex p̄dictis patet fuerunt
claui ſtigmatũ beati franciſci: quos ipſemet
ꝓpꝛijs manibꝰ creauit. ⁊ fabꝛicauit ſicut at-
teſtatur Allexan. iiij. papa p̄dictus. Nec re-
colo me legiſſe nec reꝑiſſe aliq̇d aliud imedi
ate fabꝛicatũ a mãibꝰ ieſu chꝛiſti qđ ab eccle
ſia fuerit appꝛobatũ: niſi hos clauos ⁊ ſtig-
mata hec ſacra. Quintũ eſt qꝛ in loco oſ-
ſoſo ⁊ neruoſo non in molli h̃ ſtigmata ſũt
impꝛeſſa. qđ non põt vehemẽti imaginatio-
ni attribui ſed miraculo dei ſicut ex p̄cedẽn-
tibus patet. Sextum quia claui pedum
atq̃ꝫ manuũ cũ eſſent neruei ſeu carnei: tam̃
quaſi adinſtar ferri erãt duri ſolidi atq̃ꝫ foꝛ-
tes. Septimũ qꝛ claui non erant bꝛeues
tm̃ capita ⁊ acumina habẽtes: ſed erãt lon-
gi vtpote trãſeuntes manꝰ ⁊ pedes. ⁊ ad ꝑ-
tem aliã reſultãtes. Octauũ quia claui ta
liter recuruabant a ꝑte exterioꝛi: q̇ ꝟo in pe
dibus in ꝑtibꝰ inferioꝛibꝰ. Hec aũt recurua
tio taliter in pedibꝰ eminẽs erat: ꝙ intra ar-
cualem curuationẽ ipſoꝝ digitꝰ imitti vale-
bat. Nonũ qꝛ dextꝝ latꝰ q̃ſi lancea trãſfi-
xum et aꝑtum rubꝛa cicatrice obductũ erat
Decimũ qꝛ lateri plaga ſepe ſanguinẽ ſa-
crũ effundẽdo tunicã ⁊ femoꝛalia in tãta co-
pia reſpergebat: ꝙ ea lauari neceſſe erat.
Undecimũ qꝛ laterale vulnꝰ tanto tp̄e non
putreſiebat. Duodecimũ qꝛ ꝑ bienniũ cũ
aꝑto latẽ ſup̄ naturã btũs frãciſcus vixit.

De duodecim pꝛiuilegijs ſti gmatum beati franciſci.

t
Ertia dignitas hoꝝ ſacroꝛuꝫ ſtig-
matũ eſt ꝓuilegioꝛum admiratio
Duodecim nẽpe ſunt ꝓuilegia q̇-
bus exoꝛnatꝰ ẽ btũs frãciſcus cũ adeptus ẽ
hec ſacra ſtigmata. Pꝛimũ dicit ſctificatio.
ſcõm multiplicatio. tertiũ ſuppꝛeſſio. q̃rtum
ꝯfirmatio. q̃ntũ aſſilatio. ſextũ ꝯſolatio. ſe-
ptimũ martyrizatio. octauũ ꝑfectio. nonum
canonizatio. decimũ exaltatio. vndecimum
honoꝛatio: duodecimũ gloꝛificatio. Pꝛi-
mũ pꝛiuilegiũ dꝛ ſctificatio qꝛ in hac ſtigma-
tizatione ita ꝑ ſpm̃ſctm̃ ſctificatꝰ eſt: vt moꝛe
apl̃oꝝ vlteriꝰ moꝛtalit nõ peccaret. cuꝫ talis
trãſſoꝛmatio aĩe ⁊ coꝛꝑis. atq̃ꝫ talis ſtigmati
zatio que in eo ꝑſeuerauit vſq̃ꝫ ad moꝛtẽ cũ
moꝛtali culpa videt nõ poſſe ſtare. Scõꝫ
eſt muliplicatio. Credo eni ꝙ tunc copioſi-
oꝛ gratia ei multiplicata ſit q̃ꝫ antea hr̃et: eo
ꝙ foꝛte gr̃a p̄uia ad talem ⁊ tantam trãſſoꝛ-
mationẽ ſufficiens nõ fuiſſet: quẽadmoduꝫ
dicunt doctoꝛes de beata virgine. ꝙ añ ver
bi incarnationẽ erat gr̃a plena. Licet ergo
illa ſufficeret ꝓ eius ſctificatiõe: tñ nõ ſuffici
ens erat pꝛo eterni verbi incarnatiõe. Pꝛo-
inde ſcõa ſctificatio illi tradita eſt: que ꝓ tan
to myſterio ſufficiebat. ſic ⁊ de beato franci-
ſco in ꝓpoſito dici põt. Tertiũ fuit ſup-
pꝛeſſio: qꝛ ꝑ gr̃am fomes peccati in eo ſup-
pꝛeſſus eſt. Uñ deuotũ ⁊ ꝓbabile eſt crede-
re ꝙ ſeraphica manus ieſu tũc illaꝫ carnem
purgauit ab oi rebelliõe. ꝙ extunc nihil ha-
buit impellẽs ad malũ. ⁊ habuit illum inci-
tans ad oẽ bonũ. ⁊ maxime ꝯſiderata eius
cũ deo vnione ⁊ adheſiõe que cũ deo vnus
ſpũs factꝰ erat. ac ꝑ ꝯſeq̄ns fomes in eo ſup
pꝛeſſus ⁊ ſopitꝰ fuit. Ait eni apl̃s. j. Coꝝ. vj.
Qui adheret deo vnus ſpũs eſt cum eo.
Quartũ eſt ꝯfirmatio: ſic. ſ. ꝙ a gratia nũq̃ꝫ
caderet. Nam ⁊ magdalene Lu. x. dictũ eſt.
Maria optimã partẽ elegit que nõ auferet
ab ea. Hic ꝓpterea credi põt ꝙ ꝑ hoc ſigcu-
lum dei viui ſctiſſimꝰ pater accepit arram ꝑ-
manẽdi in gr̃a ⁊ ſpẽ btitudis eterne. cũ iam
ꝑ reuelationẽ antea habuiſſet ꝙ ei dñſ dede
rat remiſſionẽ pctõꝝ Quintũ eſt aſſilatio
ſiue expꝛeſſio. Per hãc q̇dem ſtigmatizatio-
nem facta ẽ in eo ſimilitudo ⁊ expꝛeſſiua foꝛ
ma crucifixi ieſu: cuiꝰ paſſio in ſuis mẽbꝛis

fuit in ipſo ieſu impſſa q̃ſi tota trinitas in h
myſterio p ieſum dixerat illud Geñ.j. Facia-
mus hoiem ad imaginẽ ⁊ ſimilitudinẽ nr̃az
eo ꝙ imaginẽ paſſiõis ſue impſſit in eius cor
poꝛe. ⁊ ſimilitudinẽ figurauit in eius mente
. Sextũ eſt ꝯſolatio. Cum eni mẽtalis ⁊ coꝛ
poꝛalis crux chꝛiſti haberet lõgitudinẽ gau-
dij ⁊ latitudinẽ doloꝛis. quia dolebat ⁊ gau-
debat ꝑ dei volũtate ⁊ ꝑ noſtra redẽptione
que erant q̃ſi duo ligna. ⁊ amoꝛ erat quaſi
ꝯnectens clauus vnde prima duo oꝛiginem
attrahebãt: ppterea hãc paſſionẽ ⁊ crucẽ cõ
municãdo chꝛiſto glorioſo franciſco neceſſe
fuit ei hec tria ſentire. ⁊ in ea totalit̃ trãſfoꝛ=
mari. Proinde triplicẽ ſenſum de cruce chꝛi
ſti experiebat̃. ſ. doloꝛis ⁊ gaudij: iuxta q̃titã=
tem ⁊ ꝓpoꝛtionẽ diuini amoꝛiſ. Ad que ſen
tienda illum ⁊ oẽſ alios hoꝛtabat̃ apl̃s dicẽſ
ad Philip. ij. Hoc eni ſentite in vobis qd̃ eſt
in chꝛiſto ieſu. Septimũ eſt martyrizatio
qd̃ ex p̃cedenti oꝛiginẽ habet. Poꝛro acer=
biſſimus fuit doloꝛ mẽtalis ⁊ pena coꝛpalis
paſſionis chꝛiſti: ſicut declarauim⁹. s̃. ſermo
ne. lvj. parte. j. et in trib⁹ articulis ei⁹. Men
talem quippe doloꝛẽ paſſiõis chꝛiſti ꝑ com=
paſſiuã trãſfoꝛmationẽ anteq̃ ſtigmata illa
ſacra ſuſcepit ꝑ bienniũ. i. vſq̃ ad moꝛtẽ taz
mente q̃ carne in ꝯtinuo martyrio vitã du=
xit. Merito ergo Exo. xv. c. in myſterio de
beato franciſco dictũ eſt. Quis ſimilis tui in
foꝛtib⁹ dñe. i. inter alios ſanctos. quis ſimil̃
tui. ſ. in doloꝛe mẽtali ⁊ pena coꝛpoꝛali ⁊ ſti=
gmatibus ſacris. ſ. niſi glorioſus franciſcus
qui eſt magnificus in ſctitate. terribilis. ſ. de
monibus ꝓpter ſtigmata ſua. atq̃ laudabil̃
ſcz angelis ⁊ hoibus. ⁊ faciens mirabilia:
Octauũ eſt ꝑfectio. Fuerũt nempe hec ſti=
gmata ſigna ſumme ꝑfectiõis in eius aia et
carne. Speculũ eni maculatũ atq̃ turbata
atq̃ ſiue lutoſa non reddũt ſpẽm. ſicut poli-
tum ſpeculũ ⁊ aqua puriſſima ⁊ q̃eta. O q̃
ꝑfecte redderet ſpeculũ figurã oppoſitã quã
do tante virtutis eſſet ꝙ etiam ex ꝑte plum=
bi decoꝛam redderet ſpeciem atq̃ clarã. quẽ
admodũ faceret ex ꝑte vitri. Vitri ſimilitu=
dinẽ tenebat aia glorioſi franciſci: plũbi au=
tem caro. Q̃tus igit̃ ꝑfectiõis decoꝛ fuit in
eius aia ad reddendũ imaginẽ crucifixi q̃ſi
et i ei⁹ cruce carne ſic ſculpta refulgebat figu
ra redẽptoꝛis nr̃i: Quippe ineſtimabile ſig=
num ꝑfectiõis eius fuit figuratio talis: hanc
ſimilitudinẽ euapoꝛans in eius carne. Naz
ad tantam ſinceritatẽ mentis ⁊ mũdiciã car-
nis deductus eſt: vt iam videret̃ ſtatum in=
nocentie aſſecutus. Nam legitur in legẽda
ſua. quaſi creaturis oibus etiam inſenſibili-
bus impaſſe: vt in hoc gradu innocentiã ex-
cedat nature. Nam ignis ſuũ tempauit ar=
doꝛem. Et aer in nocte claram p̃buit lucem.
Et aqua ſuũ mutauit ſapoꝛẽ. Et petra ſicca
ſapidũ reddidit fontem. Et ſic innocẽti frã=
ciſco oia ꝓbent̃ elemẽta parere ⁊ obedire
Nonũ eſt canonizatio ⁊ a deo approbatio.
Nam hec ſacra ſtigmatizatio beati franciſci
ſanctitatiſ eius approbatio ⁊ autẽticatio fuit.
ꝑ bullam crucifixi dei viuentis. Qd̃ declarã
tes plures ſummi pontifices diuerſis p̃uile-
gijs hec ꝯfirmauerũt. Quoꝝ primus fuit
Greg⁹. ix. qui beatum franciſcũ cathologo
ſanctoꝝ non ſolum aſſcripſit: verũetiam de
ſtigmatib⁹ eius plures bullaſ ꝯfecit. Prima
incipit. Confeſſoꝛ dñi glorioſus. Scd̃am ỽo
ſcripſit ꝯtra quoſdã oblocutoꝛes ⁊ impugto
res ſtigmatũ predictoꝝ. Et incipit. Vſq̃ ad
terminos oꝛbis terre p̃ſumptiõis tue ſigna
ꝓtendent ⁊c̃. Secũdus papa fuit Alex. iiij.
Qui de p̃fatis ſtigmatib⁹ tres bullas fecit.
Prima incipit Grande ⁊ ſingulare miracu=
lum. Scd̃a incipit Benigne diuine opatio
voluntatis. Tertia incipit ſi noue leticie mi=
litantis eccleſie. Prefati igit̃ ſummi pontifi=
ces aſſerũt in p̃uilegijs antedictiſ ſtigmata ſi
ſolum oculis aſpexiſſe: ſed etiam fide digniſ
ſimis teſtibus approbaſſe. Tertius fuit pa=
pa Nicolaus. iij. Qui bullam p̃dicti Gregĩ.
approbauit. Scd̃o q̃ i declaratiõe nr̃e regu=
le ex̃ de verb. ſig. li. vj. c. Exijt q̃ ſeminat ⁊c̃ ſi
cut. s̃. in fine primi articuli dictũ eſt idẽ patz
Quartus fuit papa Bñdict⁹ qui bullã oꝛdi
ni dedit: ꝙ feſtũ de ſtigmatib⁹ celebꝛaretur.
Ex his patet ꝙ ſolennis ⁊ auctẽtica ſit cano-
nizatio glorioſi franciſci ⁊ ſtigmatũ eius.
Decimũ priuilegiũ eſt exaltatio. Nam ex ſti
gmatizatiõe factus eſt cancellari⁹ ieſu chꝛiſti
tenens ſigillũ. i. ſignũ dei viui Apoc. vij. q̃
p̃ſeruantur electi ab ira dei Ezech. ix. Fact⁹
eſt etiam legatus ⁊ vexillifer ſummi regis.
Vnde Greg⁹. in ꝓſa quam fecit de laudib⁹
beati franciſci que incipit caput dꝛaconis ſic
ait. Verũ de chꝛiſti latere nou⁹ legat⁹ mittit̃
in cuius ſacro coꝛpe vexillũ crucis cernitur:
franciſcus p̃nceps inclytus ſignũ regule ba
iulat. ſ. tanq̃ capitane⁹ noue militie ieſu chꝛi
ſti. Profecto ſtrẽnuiſſimos milites faciũt ꝓ.
uidi reges in bellis ꝑiculoſis regalia inſig=
nia baiulare. Quia igit̃ franciſc⁹ ſummi re=
gis ieſu ſignũ quod geſtauit in coꝛpoꝛe ſin=
gulari preualuit ꝓbitate firmũ. Ait eni apl̃s

ij. Timoth. ij. Firmamentũ dei ſtat habens
ſignaculũ hoc. Stetit ergo franciſcus in bel
lo temptatiõis in modũ firmiſſimi fundamẽ-
ti. Nõne vt renouatũ fundamentũ edificiũ
eccleſie ſtabiliuit q̃uẽadmoduz ꝑ viſionem
dñi Innocẽtij compꝛobat̃. Primuz quippe
fundamentũ eſt ipſe euãgelice nr̃e religio-
nis. Hoc fundamentẽ humilitas ꝓfunda=
uit. patiẽna ꝯq̃drauit: pauꝑtas erexit. chari
tas cemẽtauit. Oꝛatio ⁊ ꝯtemplatio in fabꝛi
cam erexit. leuate inquit Hiere. iiij. ſignũ in
ſion. Sion ſpeculans ⁊ refoꝛmãs vitam ie=
ſu chꝛiſti fuit anima glorioſi franciſci vbi ſic̃
in altioꝛi loco chꝛiſtus vexillũ ſue crucĩ loca-
uit: qui licet ſit eminentioꝛ ſitu ⁊ euidentioꝛ
viſu: non tamẽ eſt ꝑiculoſioꝛ caſu. Nam idẽ
eſt altum ꝙ ꝓfundũ: quia vt dicit̃ Lu. ix. q̃
ſe humiliat exaltabit̃. Et vbi humilitas: ibi
chꝛiſtiana ſapie eſt. Vndecimũ priuilegi=
um eſt honoꝛatio. Profecto ſtigmata h̃ fue-
runt in beato franciſco inſignia ſubtiliſſime
dignitatiſ atq̃ honoꝛis. O q̃tus honoꝛ eiſ=
dem veſtib⁹ cum ieſu celi rege veſtiri. Vnde
merito ꝯuenit ei qd̃ Eccl. xlv. dicit̃. Coꝛona
aurea ſuꝑ caput eius expꝛeſſa ſigno ſancti=
tatis ⁊ gloria honoꝛis ⁊ opus virtutis. deſi
derio oculoꝝ oꝛnata. Duodecimũ p̃uile=
gium eſt glorificatio. Nã ſicut btũs franci=
ſcus fuit vexillifer ieſu chꝛiſti in eccleſia mili
tante: ſic poſt reſurrectionẽ ſm̃ doctoꝛes re=
manentib⁹ in coꝛpe ſuo p̃dictis ſignis: vexil
lifer erit in eccleſia triumphante.

Articulus. iij. de triplici ꝑfe-ctione atq̃ de triplici parte euã-gelice ꝑfectiõis: que oĩa in bea-to frãciſco fuerunt in exẽplũ nr̃i

Ertiũ myſteriũ ꝯſiderandũ eſt vi
delicet q̃d hec ſacra ſtigmata enũ
cient ex ꝑte nr̃i. Profecto hoc in=
dubia fide tenendũ eſt: ꝙ i his ſti-
gmatibus ſacris hec tria inducẽtia ad imi=
tationẽ euãgelice ꝑfectionis ⁊ crucifoꝛmis
ꝯfiguratiõis ad chꝛiſtũ ieſum refulgẽt. ſ. ar=
doꝛ charitatis ⁊ etiã ſplendoꝛ veritatis ⁊ vi-
goꝛ p̃tãtis ac ſtrẽnuitatis. Primo q̃dem
quia in eis refulget ardoꝛ charitatis: habẽt
tepidi inflãmari. Ad inflãmandũ quippe hu
manas mentes ad honoꝛẽ ieſu dilectoꝛi no
ſtri ꝓ nobis crucifixi ⁊ moꝛtui pingunt̃ cru-
ces moꝛtue. ⁊ ꝑ pctõꝝ man⁹ ſepius fabꝛica=
te: ⁊ niſi lapidea ſunt inflãmant tñ humana
coꝛda ob memoꝛiã chꝛiſti paſſi. q̃tomagis
mouere ⁊ inflãmare dz coꝛda humana imã=
go viua. ſanctificata. flãmea in carne ſcti frã-
ciſci ſculpta digito dei viui. O ad q̃tam de-
uotionẽ accenderet videre ⁊ tangẽ minimũ
opus qd̃ manibus ſuis ſacris feciſſz. aut te-
tigiſſet beata virgo ac bñdict⁹ ieſus chꝛiſtus
q̃tomagis id ſublime opus qd̃ ad toti⁹ mũ=
di inflãmationẽ. ſic ſapient̃. ſic ardent̃. ⁊ ſic
mirabiliter fecit. ſculpſit. figurauit. ⁊ inflam
mauit. ⁊ ꝯſecrauit. in ipſo coꝛpe beati fran=
ciſci. Scd̃o q² refulget in eis ad ſuꝑdicta
ſplendoꝛ veritatis: habent deuios exempla
riter dirigere ⁊ illuminare. Plus eni mouent
facta q̃ verba atq̃ opa credibilioꝛa ſermõi=
bus ſunt. Proinde facto non tm̃ verbo di=
rexit dñs deuios a via crucis: cum ſtigmata
beato franciſco impſſit. In compitis quippe
viarũ erigunt̃ cruces ⁊ via regia cognoſcat̃
ne ab ipſa vllaten⁹ deuiat̃: ſic etiam ſtatuit
deus ſtigmata beati franciſci vt palam mõ
ſtraret ꝙ vita q̃ ipſe docuit ⁊ exẽplo mon=
ſtrauit ꝑfecte ꝯfoꝛmis erat vite crucifixi ieſu
q² opoꝛtuit chꝛiſtũ pati ⁊ ſic intrare in gloꝛi-
am ſuam Lu. xxiiij. Tertio ỽo q² in eiſ re
fulget vigoꝛ ſtrẽnuitatis ⁊ p̃tãtis: hñt timi=
dos aiare ⁊ ꝯfoꝛtare ad ipſam euangelicam
et crucifoꝛmẽ ꝑfectionẽ. Poꝛro tranſeuntes
ꝑegre ꝑ barbaras natiões. ꝯfidunt q̃ſi defe=
runt litteras ſaluicõduct⁹. Profecto nũc in
carne beati franciſci vitam quaz ipſe docuit
ſeruauit. Sigillaſti bone ieſu ⁊ ipſo intrepi=
de p̃cedente deduxiſti populũ tuũ precedẽs
in colũna ignis ⁊ nubis. ⁊ faciẽs ꝓdigia ⁊ ſi-
gna ⁊ mirabilia ſolus. Sed iam veniam⁹ ad
ipſam euangelicã ꝑfectionẽ quã btũs franci
ſcus ſeruauit: ⁊ in cuius teſtimoniũ ipſum
ieſus chꝛiſtus ſuis ſtigmatib⁹ ſigillauit. Sci=
endũ igitur eſt ꝙ radix foꝛma finis comple=
mentũ ⁊ vinculum ꝑfectiõis charitas eſt: ad
quam mgr̃ oium ieſus chꝛiſtus legez ꝓphe
tas. ⁊ ꝑ ꝯſequens vniuerſa dei documẽta re
duxit. Triplex eſt charitas ſtatus Cha
ritas ergo ipſa triplicem habet ſtatũ. Vnuz
quippe infimũ in obſeruãtia legaliũ manda=
toꝝ. Scd̃m ỽo mediũ qui ꝯſiſtit in adimple=
tione ſpũaliũ ꝯſilioꝝ: Tertium ſupꝛemũ in
fruitione ſempit̃naliũ iocũditatũ ⁊ ꝯſolatio=
uum. Triplex eſt ꝑfectio. Proinde di=
ſtingui poteſt triplex differẽtia ꝑfectiõis. q̃
repitur in ſcriptura ſacra. Prima q̃dem ne=
ceſſitatis. ſcd̃a ſuꝑerogatiõis: tertia ỽo vlti=
mate plenitudis. Prima inq̃ eſt ꝑfectio
neceſſitatis. Vnde Deut. xviij. dicit̃. Per=
fectus eris ⁊ abſq̃ macula coꝛam dño deo

tuo. Glo. abſq; macula crimiali. Unde Pro
ſper de vita ꝯtemplatiua ait. Perfecti ſunt q̄
volendo qđ deus vult: nullis pctis quibus
offendit acquieſcūt. Scđa vero eſt ꝑfectio
ſuperogatiōis. De qua Mat. xix. dñs ait.
Si vis ꝑfectus eſſe: vade ⁊ vēde oīa que ha-
bes ⁊ da paupib⁹. Et de hac Hierony. ad he
liodoꝝ inqt. Perfect⁹ ſeru⁹ chriſti nihil pret
chriſtū habet. aut ſi aliqđ preter ipſum habꝫ
ꝑfectus non eſt. Tertia vero ꝑfectio eſt vlti
mate plēitudīs. Unde ait ſapiēs Prou. iiij
Juſtoꝝ ſemita q̄ſi lux ſplendēs creſcit ⁊ pce
dit vſq; ad ꝑfectū diem. i. diuine viſiōis ful-
gidam claritatē. Et de hac ait Aug⁹. ſolilo-
quioꝝ. j. Uere ꝑfecta virt⁹ eſt ratio ꝑueniēs
vſq; ad finē quā beata vita ꝯſequit. Prima
igitur ⁊ ſcđa ꝑfectio a tertia differūt: ſicut me-
ritum differt a p̄mio. Media q̄ꝫ differt a p̄-
ma ſicut diſtinguit ꝯſiliū a p̄cepto. Hec oīa
fuerūt in beato frāciſco: vt patet ex eius le-
genda. Oīa vero tam p̄cepta q̄ꝫ ꝯſilia referun
tur ad charitatē illius impletionē ⁊ obſeruā-
tiam. quā. j. Timoth. j. ſic deſcribit apl's di-
cens. Charitas eſt finis p̄cepti de corde pu-
ro. ꝯſciētia recta. ⁊ fide non ficta. In q̄bus
verbis inſinuat triplicē charitatis actū. Pri
mo declinare mala. ſcđo ꝓſeq̄ bona: tertio
patienter tollē adūſa. Nam p̄mo ꝓpter de-
clinationē maloꝝ dicit de corde puro. Se-
cundo ꝓpter ꝓſecutionē bonoꝝ: dicit d̄ cō-
ſcientia bona. Tertio vero ꝓpter adūſoꝝ tole
rantiā ſubdit: de fide nō ficta. i. non fictili et
fragili: ſed ꝯtra adūſa forti. Et poteſt eē the
ma: cum q̄s loquit de euāgelica ꝑfectione.
Quia vero hic triplex charitatis actus duo-
bus modis ab habitu virtutis egredit. vel ſꝫ
legem p̄cepti ⁊ obligatiōis nec̄cie vel vniūſal'
vel ſm legem ꝯſilij ⁊ obligatiōis ſpontanee
et ſpālis ⁊ ſeq̄ns includit primū. ⁊ ſuꝑaddit
q̄ꝫtum poſſibilitas viatoris admittit. Hinc ē
q̄ ſecundū cū primo dicit ꝑfectuꝫ: reſpectu
tamen ſecūdi dicit imꝑfectū. Unde Amb.
lib. j. de offi. ait. Officiū oē aut mediū aut ꝑ-
fectū eſt. Quod q̄dem ſcripturarū aucte ꝓ-
bare poſſum⁹. Habem⁹ eni in euāgelio di-
xiſſe dñm ſi vis ad vitam ingredi ſerua mā-
data. Non homicidiū facies. non adultera-
bis: hec media ſunt officia quibus aliqđ de-
eſt. Ideo ſequit. Si vis ꝑfectus eſſe vade et
vende oīa que habes. ⁊ da paupib⁹: ⁊ veni ⁊
ſequere me. Hoc eſt igitur ꝑfectū officiū qđ
greci catorethonia vocant quo corrigun-
tur oīa que aliquos poterūt habere lapſus
Hec ille. Cum igitur de ꝑfectiōe euangelica
loquimur ſm cōmunē acceptionem: de hac
media loqui intendim⁹. Ex dictis igit colligi
poteſt q̄ euāgelica ꝑfectio eſt ꝯformitas via
toris ad chriſtū per illum virtutis habitum
quo ſuperogatiue declinant mala efficiunt
bona ſufferunt aduerſa. In his nanq; tri-
bus tres partes euāgelice ꝑfectiōis ꝯſiſtunt
quas ꝑfecte ꝯſecut⁹ eſt beatus frāciſcus. In
huius myſteriū chriſtus ꝯſignauit eum ſti-
gmatib⁹ ſacris: in teſtimoniū ꝯſūmate imi-
tationis ⁊ ꝑfectiōis euāgelice.

Qz in tribus conſiſtit ꝑs pri ma euangelice ꝑfectiōis. Ca. j.

p

Rima pars ꝑfectiōis eſt declina-
re mala. Quia apl's vbi. s. ait. Fi
nis p̄cepti eſt charitas de corde
puro. Porro cum ex ꝯuerſiōe de
ordinata ad triplex cōmutabile bonū. ſ. ex-
terius inferius ⁊ interi⁹ omne pctm̄ originē
trahit ſm ꝯcupiſcētiā oculoꝝ ꝯcupiam car-
nis ⁊ ſuꝑbiam vite: Et hec tria vitari habe-
ant non ſolum q̄ꝫtum ad actum atq; ꝯſen-
ſum. q̄ fit ꝑ virtutes illis oppoſitas: verūetiā
q̄ꝫtum ad occaſionē. ⁊ h̄ quidem fit ꝓmoti-
uum imerito. ⁊ expediens ad ſalutē. Perfe
ctionis mgr̄ ieſus ad ꝑfecte declinandū ꝯcu
piſcentiā oculoꝝ ꝯſulit. q̄ hec oīa tpalia re-
linquant iuxta p̄allegatū Mat. verbū ſi vis
ꝑfectus eſſe vt. s. Ad ꝑfecte declinandū ꝯcu
piſcentiā carnis edocet q̄ oīs exꝑientia vel
ꝯcupiſcentia ſm actum generatiue potentie
abſcidat. Proinde Mat. xix. dicit. Sūt eu-
nuchi qui caſtrauerūt ſe ꝓpter regnū celoꝝ
qui poteſt caꝑe capiat. Ad ꝑfecte vero declinā
dum ſuꝑbiam vite. ſuadet. q̄ voluntas pro-
pria abneget. Juxta illud Mat. xvj. Qui
vult venire poſt me abneget ſe. ⁊c. In hac
igitur triplici ſuperogatiua declinatiōe tri-
formis originis oīs mali partem primā euā
gelice ꝑfectiōis ꝯſiſtere. ⁊ ſacra ſcriptura in-
ſinuat. ⁊ veri doctores aſtruūt. ⁊ ſancti pa-
tres religionū inſtitutores affirmant.

Qz euangelice ꝑfectionis ſe cunda pars in duobus conſiſtit Capitulum. ij.

s

Ecūda ꝑfectionis pars ꝯſiſtit i ſu
pererogatiua ꝓſecutione bonoꝝ
que ſm duplicem vitam. ſ. actiuā
et ꝯtemplatiuā in duob⁹ ꝯſiſtit. Primo q̄dē
in ꝯdeſcenſione ad proximū. Scđo i ſurſuꝫ
actione mentis in deum. Primo quideꝫ
in ꝯdeſcenſione ad proximū. Hec autēꝫ ſu-

pererogatiua ꝯdeſcenſio charitatis ad ꝓxi
mum in hoc ꝯſiſtit: ſm q̄ iuſticie legem ⁊ mi-
ſericordie amoris ſigna ⁊ bn̄ficia non ſoluꝫ
ad amicos. verūetiam ad inimicos benigni
tate largiflua ꝓtendat. Scđm illud Mat.
v. Diligite inimicos veſtros: bn̄facite his q̄
oderūt vos. ⁊ orate ꝑ ꝑſeq̄ntib⁹ ⁊ calūnian-
tib⁹ vos. Et eſtote ꝑfecti ſicut pater veſter ꝑ
fectus eſt. Scđo autem ꝑ hunc modū ſu-
pererogatiua ſurſum actio mentis in deuꝫ
in hoc attendit: vt ſm legem mentalis mūdi
cie atq; pacis ꝑ amorem extaticū in diuinoſ
ſplendores ⁊ ardores: ſacrum mens deuo-
ta ſentiat ⁊ patiat exceſſuꝫ. Scđm illud apl'i
ij. Coꝛ. v. Siue mente excedim⁹ deo: ſiue ſo
brij ſumus vobis. Charitas eni chriſti vrget
nos. Et ad Heb. v. Perfectoꝝ eſt ſolidus ci-
bus: eoꝝ qui pro ipſa ꝯſuetudie exercitatos
habent ſenſus ad diſcretionē boni ⁊ mali.

De iocunda aduerſoꝝ perpeſ ſione in qua euangelica perfe ctio conſummat. Cap. iij.

t

Ertia deniq; ꝑfectio euāgelice ꝯſi
ſtit in ſuperogatiua perpeſſiōe ad
uerſi. Hoc q̄dem attendit non ſo
lum in hoc vt quis patient' adūſa
ꝑferat. cum ſic ſuꝑueniūt q̄ ſm legem dei de
clinari non pn̄t qm̄ ad hoc tenent: verūetiā
vt ex feruore diuini amoris illa p̄optet deſi-
derio magno ⁊ cum gaudio magno ſuſtine
at illa. Scđm illud Jac. j. Omne gaudium
exiſtimate frēs cum in temptatiōes varias
incideritis. Et poſt. Patiētia opus ꝑfectum
habet. Ut ſitis ꝑfecti ⁊ integri in nullo defi-
cientes. Hec nanq; eſt ꝯſummatio ꝑfectiōis
et charitatis: iuxta illud Jo. j. Perfecta cha-
ritas foras mittit timorem. De arca ſpūa-
lis ꝑfectionis Scđm hoc igit arca ſpūalis
ꝑfectionis cum ſit inferius tricamerata ⁊ bi-
camerata in bicubito ꝯſumat. Hoc ſane ꝑfe
ctionis archanū ſaluator ⁊ mgr̄ noſter exē-
plo monſtrauit in ſeipſo. tanq̄ꝫ in monte ſu-
blimi: qui totus eſt ſplendor ꝑfectionis. ſpe-
culum ⁊ exemplar. iuxta qđ ipſe teſtat Luc.
vj. dicens. Perfectus aūt omnis erit: ſi ſit ſi
cut mgr̄ eius. Proinde i huius ſignificatio-
nem cum hanc ꝑfectionē apoſtolos docere
voluit. vt dicit Mat. v. in montem aſcendit
non turbas imꝑfectas alloquēs. ſed ſuoſ di
ſcipulos quos ad culmē ꝑfectiōis exaltare d̄
creuerat. Et ꝓpterea ordinatiſſime octo bti-
tudines eos docet. Nam p̄mo dicens. Bea-
ti pauperes ſpiritu: inuitat ad ꝑfectam abdi
cationem tpaliū poſſeſſionū. Scđo addens
Beati mites inducit ad abnegationē ꝓpꝛiaꝝ
voluntatū ⁊ ſenſuū: quibus quis imitis ⁊ ꝓ
teruus efficitur. Tertio ſubdens. Beati q̄
lugent: incitat ad ꝑfectaꝫ carnaliū volupta-
tum deteſtationē. Dehinc ſubiūgens: Bea-
ti qui eſuriunt ⁊ ſitiūt iuſticiam. ⁊ beati miſe
ricordes: attrahit ad iuſtam ⁊ piam ꝯdeſcen
ſionem ꝓximoꝝ ⁊ ſupportationē. Poſt h̄ ſb-
iungens mūdo corde ⁊ beati pacifici: allicit
ad ſurſum actionē lympidā in intellectu. et
tranquillam ⁊ pacificam in affectu: quibus
anima ꝑfecti viri hieruſalē ꝯformis efficitur
que viſio pacis interp̄tat. Tandem ꝯcludēſ
Beati qui ꝑſecutionē patiunt ꝓpter iuſtici-
am. qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ: quaſi circulū
faciens ad p̄ncipiū redit quia in hoc vno ſū
ma completur vniuerſoꝝ. Ac per hoc ſemia
ria ꝑfectio minoris mūdi in eſſe reꝑationis et
gratie: directe correſpōdet ſenarie ꝓductiōi mū
dialis machine in eſſe nature. Unde ſicut il-
lorum tria prima pertinēt ad diſtinctionem
tria ſequētia ad ornatum: ſic ⁊ in his tria p̄-
ma quaſi diſtiguēdo ſeꝑant anime vires ab
vniuerſitate maloꝝ. vt habeat eſſe purum ⁊
diſtinctū: tria ſeq̄ntia quaſi adornādo eaſ-
dem reducūt in deum vt habeat eſſe decorū
et ꝑfectum. Porro tanta ſi deſcendat ad ſin
gula ⁊ tam mira correſpōdētia ordinis. tanteq;
ſimilitudinis ſymbolum vt illud qđ poſt ſex
dierum opera dicit. Igitur ꝑfecti ſunt celi et
terra ⁊ oīs ornatus eorum in anima viri ꝑ-
fecti videat eſſe completū ꝓpt' qđ inſtar tri-
um p̄moꝝ operum que ſunt mūdi fundamē-
ta ⁊ triū ſequētiū complemēta tria prima
cadunt ſub voto: tria vero ſequētia ſub deſi-
derio. In hui⁹ q̄dē rei teſtimoniū btūs pau
peꝝ pr̄iarcha franciſcuſ in p̄ncipio regle ſue
tria prima ꝓponit vt vouenda tanq̄ꝫ funda
menta dicens. Regula ⁊ vita fratrū minoꝝ
hec eſt. ſ. dñi noſtri ieſu chriſti ſanctū euan-
gelium obſeruare: viuēdo in obediētia. ſine
ꝓprio. ⁊ in caſtitate. Alia vero tria poſtmodū
deſiderāda cōmēdat tanq̄ꝫ cōplemēta dicēs
Attendant fratres q̄ ſuꝑ oīa deſiderare de-
bent habere ſpm̄ dñi: ⁊ ſanctam eius opa-
tionem. orare ſemper ad deum puro corde.
et habere humilitatē ⁊ patientiā in ꝑſecutio
ne. ⁊ infirmitate. ⁊ diligere qui vos ꝑſequū-
tur. reprehēdūt ⁊ arguūt. Ubi certe illa tria
tangit. Nam p̄mittit ſurſum actionē in deū
Subiungit vltimo ꝯdeſcenſionē ad ꝓximū
Et interponit in medio tolerantiā aduerſo-
rum. Igitur in tribus primis vir ꝑfect⁹ cru-

ciſigitur mũdo. Tribus võ ſequentib⁹ ↄfoꝛmis efficiť deo: vt quaſi ſex alis ſeraphici a mũdialib⁹ eleuetur: ⁊ in diuina ferať. Proinde huic paupculo ſancto frãciſco qui pfectionem euãgelij pfecte ſeruauit ⁊ docuit in apparitione ſeraphica ſtigmata ſua tanq̃ ſigillum approbatiſſimũ ieſus impſſit: vt ↄtra finaliũ tempoꝝ piculoſam caliginẽ manifeſtum nobis in via pfectiõis oſtẽderet ſignũ quo reduceremur in chꝛiſtũ pfecte virtutis exemplar ⁊ finem. Qui cum patre ⁊ ſpiritu ſancto bñdictus laudabilis ⁊ ſempiťnaliter glorioſus. ⁊ glorificãdus. viuit ⁊ regnat cũcta p ſuo libito gubnãdo p infinita ſecu. ſe.

Feria. iiij. poſt dñicam reſurrectionis de ſitibus ⁊ deſiderijſ animarũ tam bonis q̃ʒ malis. ⁊ de mrĩmonio ⁊ fornicatiõe ſpirituali. Sermo. lxj.

Ittite in dexteram nauigij rhete ⁊ inuenietis. Jo. xxj. et in euãgel. ho. Scõʒ nempe myſticũ intellectũ nauigiũ eſt anima pegrina in mari hui⁹ ſeculi pcelloſo. cui ad ſiniſtrã a dño ↄſtituta ſunt coꝛpalia ⁊ tpalia bona. ad dexterã võ ſpũalia ⁊ eterna. De q̃bus diciť Cant. ij. dicit aia ſpõſa chꝛiſti. Leua eius ſub capite meo: ⁊ dextera illius amplexabiť me. Per leuam pſperitas vite preſentis ſignatur. Unde Prouerb. viij. ſalomon ait. In ſiniſtra illius diuitie ⁊ gloria: q̃ tamen oĩno trãſitoꝛia ſunt ⁊ occidua. Proinde occidentaliſ ps mũdi in myſteriũ ſiniſtra illius denoiať. Et p caput ipſa mens ſignificatur: eo q interioꝛis hoĩs ſit pars ſupꝛema. Sub hoc capite tunc eſt leua dei: cum ipſa menſ eternoꝝ amoꝛe oĩa tpalia ſpernit ſicut pphcta ait. Oia ſubiecĩſti ſub pedib⁹ eius. Per dexterã pfecto (in qua viget ſenſus et virtus) ſpũalia ⁊ eterna myſtice deſignanť: que maxime comphendunť in charitate. q̃ hic incipiens pficiť in gloꝛia ſempiťna. Unde aplʒ ait. j. Coꝛ. xiij. Charitas nunq̃ʒ excidit. Unde etiam pphetа ad dñm ait. Delectatiões in dextera tua vſq; in finẽ. Et iterũ alibi idem ait. Illuc manus tua deducet me et tenebit me dextera tua. De hac deniq; dextera aia ait dicens. Et dextera illiuſ amplexabitur me. Non eni dicit amplexať. ſed amplexabiť. Naʒ in pſenti vita talia ſpũalia bona modicũ pguſtanť. ſed in futura vita dextera ſua amplexabiť animã iam beatã eaʒ in ſeipſo gloꝛificãdo. Rhete ſiquidem hũanum deſideriũ eſt quo libere piſcari poſſumus in tpalibus ⁊ eternis. Conſulit igitur nobis dñs piſcari in ſpũalib⁹ ⁊ eternis que maxime ↄſiſtunt in charitate: ideo in verbo pꝓpoſito ait. Mittite in dexterã nauigij rhete: ⁊ inuenietis. ſ. p̃dicta bona. Ut ergo piſcari fructuoſe valeamus triplex deſideriũ quaſi triplex rhete diſtinguam⁹ ad preſens. Primũ eſt deſideriũ naturale. ſcõm eſt deſiderium virtuale. tertiũ eſt deſideriũ criminaleſque oĩa a dño cognoſcũť. Unde pphcta in. xxxij. pš. ait. Dñe ante te oẽ deſiderium meũ. ſ. p̃dictũ. Quod põt eſſe aliud thema ĩ materia occurrẽti. Uel dici poteſt q hoc triplex deſideriũ ſit triplex ſitis de qua Jo. vij dicit dñs. Si quis ſitit veniat ad me ⁊ bibat. Quod poteſt eſſe aliud thema pro feria. iij. poſt dñicam de paſſione. Uel eſt triplex eſuries. Lu. j. Eſurientes impleuit bonis.

Articulus primus de triplici deſiderio humane nature.

Rimũ deſideriũ eſt naturale. Et hoc triplicit ↄſiderare valemus. Primo ſm q eſt in natura incoꝛrupta. Scõo ſm q eſt in natura coꝛrupta. Tertio ſm q eſt in natura libera.

De triplici deſiderio eternorum quod habet natura humana cum non eſt coꝛrupta. Ca. j.

Rimo ↄſiderem⁹ deſideriũ ſm q eſt in natura incoꝛrupta. Ad cuius intelligentiã notanduʒ eſt. q cum deus ſit termin⁹ ⁊ vltimus finis oĩum motionũ aĩe rõnalis: ſitq; deſideriũ eius cumulatiſſima plenitudo. ac oĩum laboꝝ eius pax exupans oẽm ſenſum. Hic eſt q aĩa iam beata amoꝛe caſtiſſimo tribus potentijs ſuis in deum trinũ ⁊ vnũ p gloꝛiã ↄtinue ferť ⁊ trãſfoꝛmať: ⁊ h̃ q̃ ad tres aĩe vires. Primo q̃ ad vim rõnalem. ſcõo quo ad vim ↄcupiſcibilẽ: tertio q̃ ad vim iraſcibileʒ.

Primo inq̃ʒ q̃ ad vim rõnalem. Habʒ eni virtus intellectiua ſeu rõnalis q̃ñcũq; ẽ a tenebris ⁊ a coꝛruptiõe remota caſtiſſimo amore ⁊ imaculatiſſimo deſiderio ipſi ꝑme atq; lumioſe veritati adherere. ⁊ in ipſa p gloꝛiã trãſfoꝛmabilit ferri vt ex ipſa luceat. ⁊ ab ipſa illumineť. vt in ipſa quieſcat: ⁊ ex ipſa ſatietur. btĩficeť. ſimul ⁊ gloꝛificeť. Qõ ⁊ btũs Job. in. j. cano. ſua. c. iij. breui ſermõe inſinuare conatus eſt dicen. Uidebim⁹ eum ſicuti eſt. Job quoq; xxxvij. ad idem myſtice ait. Frumentũ. id eſt. intelligẽtia cuiuſcũq; beati deſiderat nubes. id eſt. altas ⁊ dinas illumiationes. Et nubes ſpergunt lumẽ ſuum: que luſtrant cuncta p circuitum. i. quoſcunq; beatos quocũq; eas voluntas gubernantis duxerit ad omne qõ precepit illis.

Scõo fertur ⁊ tranſfoꝛmať quo ad vim ↄcupiſcibilem. Uis eni noſtra ↄcupiſcibilis ſuperioꝛ atq; nobilis codeʒ modo ſe habet ad redũdantiſſimã pꝛimitiuã ⁊ vniuerſalẽ ſuauitatis bonitatẽ. vt in ipſa ⁊ ex ipſa delecteť et ſatietur: ſicut de ſe pphcta ait. Satiaboꝛ cum apparuerit gloꝛia tua. Et iterũ ad beatam animã ait. Replet in bonis. ſ. eternis deſideriũ tuũ. Tertio quoq; fertur ⁊ trãſfoꝛmať quo ad vim iraſcibilẽ. Que eodem modo ſe habet ad ſupeminẽtiſſime altitudinis dñantiſſimã maieſtatẽ. vt in ipſa pficiať gloꝛificeť. ⁊ ↄſummata trãquillitate q̃eſcat: ſicut etiam pphcta de ſe ſperabat cum dicis In pace in idipſum doꝛmiam ⁊ requieſcaʒ. Hec eni eſt cauſa ꝓpter quã tres vires ſupeioꝛes atq; nobiles oĩ anime rõnali a dño date ſunt vt. ſ. pfecte beatitudĩs ſint capaceſ que in tribus p̃dictis ↄſiſtit. ⁊ vt tam ſublimi ⁊ nobili ſponſo ↄgruerẽt: cui nullaten⁹ ↄuenirẽt vt ſic dicã ↄuenientia maritali ſeu ↄiugali. niſi tota pfectiõe amplexuũ eidem ↄiũgibiles ⁊ compabiles eſſent. Nec quippe btĩſſima hec copula pfecta eſſet. nec tam nobili mrĩmonio ↄueniẽs foꝛet. ſi vel vn⁹ triũ iſtoꝝ amplexuũ eideʒ deeſſet. Si eni lumioſitatem ꝑmitiuã immediatã ⁊ vltima ↄiunctione amplecti vis rõnalis apprehẽſiua nequaq̃ʒ poſſʒ aut ſupioꝛ vis ↄcupiſcibilis fontalem bonitatẽ hauſtu incoarrabili pticipare neq̃ret: ſeu vis iraſcibilis ſupeminẽtiſſimam altitudinẽ ptingere non valeret: anima rõnalis hmõi ſponſo pfecte ↄiungibilis nequaq̃ʒ foꝛet. quare nec pfecte btĩficabilis ex copľa ei⁹ nec eẽt ſpõſa ↄueniẽs aut nubiľ tali ſponſo. ſ. ſummo deo. Uis pfecto iraſcibilis ſummã pfectionẽ ⁊ vltimatã ſeũ vltimitatẽ exaltatiõis libtatis ⁊ paciſ copuleq; ſue beatitudinẽ cumulatiſſimã eternalem ipſaʒ vltimã ſubiectionẽ habet. ⁊ ex modis omnibus pfectam ſeruitutem ad vltime ſupeminentie dñantiſſimã maieſtatẽ. Tunc enim in ſupꝛemo culmine exaltationis libtatiſq; in trãquilliſſima pace erit. tuncq; eiuſdẽ amplexibus erit btĩſſime copule ſociata: cũ eidem fuerit vltimate ac ſeruitutis totalitate ſubiecta. Nihil eni aliud eſt exaltatio noſtra veraq; libertas ad eum: q̃ʒ ad eum vera ſubiectio veraq; ſeruit⁹: hec eſt vniũſalis ⁊ pura ſupeminẽtiſſime maieſtati dñatio triumphalis. Unde Apoc. iiij. de beatis myſtice diciť. Et cum darent illa q̃ttuoꝛ aialia gloꝛiam ⁊ honoꝛem ⁊ benedictioneʒ ſedenti ſup thꝛonũ viuenti in ſecula ſeculoꝝ pcidebant viginti q̃ttuoꝛ ſenioꝛes ante ſedentẽ in thꝛono. ⁊ adoꝛabãt viuentẽ in in ſecula ſeculoꝝ: et mittebant coꝛonas ſuaſ ante thꝛonũ dicẽtes. Dignus es dñe deus accipe gloꝛiã ⁊ honoꝛem ⁊ virtutem. Sic igitur he tres anime vires a deo condite ſunt: vt in eterna felicitate cum ſupeminẽtiſſima trinitate ↄſũmato mrĩmonio copuleť. Sic a deo create ſũt: vt dũ pegrinanť in via ad ſup̃dicta q̃dam naturali deſiderio inardeſcant. ſ. in pꝛimam et ſummam veritatẽ quo ad rõnalem: in ꝑmã et ſummã bonitatẽ quo ad ↄcupiſcibilẽ: ⁊ in pꝛimã ⁊ ſummã maieſtatẽ: quo ad iraſcibilem. Adiuuať autem ⁊ pficiť in p̃ſenti pꝛimũ per fidem. ſcõm per charitatẽ: tertiũ p ſpem. Ex his tribus deſiderijs inflãmatus erat ppheta cum ait. Quẽadmodũ deſiderat ceruus ad fontes aquarũ: ita deſiderat anima mea ad te deus. Sitiuit aia mea ad deũ fontem viuũ: q̃ñ veniã ⁊ apparebo ante faciem dei mei. Et iterꝝ Prouẽ. xj. Salomon ait. Deſideriũ iuſtoꝝ omne bonũ. Qõ q̃dẽ eſt de⁹

De triplici coꝛruptela trium virium anime: cum eſt ĩ hac carne coꝛrupta. Capitulum. ij.

Ecundo ↄſiderem⁹ humanũ deſideriũ ſm q eſt in natura coꝛrupta cum qua naſcimur. Et in omnibus aĩe viribus repimus impiam coꝛruptelã. Primo in rõnali. ſcõo in ↄcupiſcibili: tertio in iraſcibili. Primo quidẽ repimus coꝛruptelã in vi ⁊ potentia rõnali. Habitam⁹ quippe in tenebꝛis ⁊ ĩ vmbꝛa moꝛtis. He tenebꝛe in quibus ſum⁹. ſummi ↄditoꝛis veſtigia ſubſecuti creaturas oculis noſtris cecutientib⁹ videre faciunt dei veritatẽ quẽadmodũ ⁊ denocte p modicũ veſtigiuʒ et per tenue vmbꝛa alicuius rei videť oculiſ coꝛpalibus. ⁊ maxime cecutientib⁹ ipſa res. Immo qõ mirabili⁹ eſt q̃ñq; aliquis frutex vel nem⁹ exercitus apparet. ſic ⁊ errone⁹ intellectus non perpendit q loco ſumme veritatis amplexať deſiderio vmbꝛam vanitatiſ ſicut ſunt tpalia bona. Unde Sap. viij. Similitudinẽ ſcientie deſiderat quis: que. ſ. ſi

eſt ſcientia vera ſed vanitas falſa. Unde ꝓpheta in ꝑſona dñi ait de talibꝰ. Dimiſi eos ſm deſideria cordis eoꝝ: ibuut in adinuentionibus ſuis. que inuentiões peccata ſunt: cũ a ſeipſo aliud homo inuenire non poſſꝫ. Et alibi idem inquit. Filij hoium vſqꝫ q̃ graui corde: vt quid diligitis vanitatẽ ⁊ queritis mendaciũ. Hec corruptela ab ipſo exordio mundi corrupit primũ fratricidã cayn. De quo Joſephus ait. Q2 cũ eſſet maligniſſimꝰ auaricie ſue ꝯſulens. terram prius coluit ciuitatẽ prior edificauit. ⁊ rapinis ⁊ violentia ꝯgregans opes ſuas. ad latrocinia inuitabat. et ſimplicitatẽ vite hoium adinuentione menſurarum ⁊ ponderũ ꝑmutauit. ⁊ ad calliditatẽ et corruptionẽ ꝑduxit. Scđo quoqꝫ inuenimus corruptelã in vi ⁊ potentia ꝯcupiſcibili. qđ quidem manifeſte apparet dum voluntas tanta auiditate amplectit̃ ⁊ deſiderio inſequit̃ diuine bonitatis veſtigia in carnalibus bonis. tantoqꝫ amore inheret eis tã miſerabilit̃ in eis capitur illaqueat̃. ⁊ inſeparabiliter detinetur: vt primitiue ⁊ redũdantiſſime bonitatis oblita. eam oino non curet. neqꝫ ꝙ iſta ſicut veſtigia eius ⁊ ꝙ ad eam inuitent oino non videat neqꝫ aduertat. ſed in ea quieſcens. tandem repit ſe aĩa defraudatam a deſiderio ſuo. Pro nde de ꝑſona talis defraudati Job. vij. ait. Sicut ceruus deſiderat vmbram. ⁊ ſicut mercẽnariꝰ ꝓſtolat̃ finem operis ſui. ſ. ꝓpter premiũ delectationẽ ſic ⁊ ego habui menſes vacuos. ſ. q2 defecerunt mũdane delectatiões. ⁊ noctes laborioſas. i. offenſas ꝓteritas enũaui mihi. ſ. in tẽpore ꝯtritionis ſeu eterne damnationis.

Tertio inſup repimus corruptelã in vi ſeu potentia iraſcibili. Q2to eni altitudo diuinitatis in idolis ſeu ſtellis aut demonibꝰ quocunqꝫ ſigno arlis vel breui ⁊ ſimilibꝰ poterit apparere ſiue futuroꝝ ꝓdicatione ſiue quocunqꝫ magico opere aut quacũqꝫ alia ludificatione. ſtatim inclinant̃ hoies ad adorandum Innatũ eſt eni nobis ad alta hũiliari. Ad ſupeminẽtiſſime autem diuine nobilitatis altitudinẽ non naturali corruptiõe. ſꝫ naturali bona inſtitutiõe que in primis parentibus ante peccatũ fuit. maxime nati ſumus humiliari. ⁊ extrema ſeruitute ſubijci ⁊ ꝓpter hoc in corruptiõe in qua ſumus veſtigia eiꝰ loco ipſius ſeducti amplectimur: ⁊ decepti loco ipſius eius veſtigijs inheremꝰ. Porro q̃tacunqꝫ altitudo. q̃tacũqꝫ magnitudo. q̃tacunqꝫ etiam nobilitas increata quacũqꝫ per huiuſmodi ſigna que diximꝰ apparere noſcantur: non eſt niſi ſupreme ac diuine altitudinis per modicum atqꝫ per tenue veſtigium ipſius creatoris.

Q2 in tribus viribꝰ ſuis anima liberata eſt: vt poſſit ad libitum ſe inclinare ad bonum ⁊ ad malum. Capitulũ. iij

t Ertio quoqꝫ ꝯſideremꝰ hũanũ deſideriũ ſm ꝙ eſt in natura libera. Circa hoc autem penſemꝰ in anima que in libertate arbitrij vitam ducit tria impoſſibilia. Primũ circa ipſam vim rationalem. Scđm circa vim ꝯcupiſcibilẽ. Tertium circa vim iraſcibilẽ. Primo impoſſibile eſt q̃n vis noſtra rõnalis ſit abſqꝫ credulitate ⁊ opinione: ⁊ q̃n eam impendat cui debet vel cui non debet. Cui debet. ſ. deo ſcripturis ſacris noui ⁊ veteris teſtamẽti: atqꝫ determiatiõibꝰ ſancte matris eccleſie q̃ omnia ſunt lex dei. De talibus Eccl. xxxiij. ait. Homo ſenſatus credit legi dei. Et. j. Cor. xiij. ait apl's. Charitas oia credit. ſ. que credenda ſunt: vt ſunt oia ſupdicta. Credi eni non debet demonibꝰ. erroribꝰ. hereticis. incantatiõibꝰ. ⁊ ſeductiõibꝰ. mũdi. ⁊ carminibus. ⁊ ꝯſimilibꝰ. Et de talibꝰ ad Rhoma. ij. dicitur. His qui non credũt veritati. credũt autem iniq̃tati. Ira. ſ. veniet ⁊ indignatio ⁊ tribulatio ⁊ anguſtia. Scđo impoſſibile ẽ q̃n vis noſtra ꝯcupiſcibilis ſit abſqꝫ deſiderio ⁊ delectatiõe ⁊ ſic de alijs paſſiõibꝰ ſuis. et q̃n per eas adhereat vel cõmiſceat̃. vel q̃bus debet vel quibus non debet. Quibus debet. ſ. deo ꝓceptis eius eternis. virtutibꝰ bonis iuſtis ⁊ ſic de alijs. Et talis iuſtus eſt et vita viuet ⁊ non morict̃. vt dicit̃ Ezech. xviij. Uel quibus non debet. videlicet magnificẽtijs diuitijs. delitijs. et vitijs. que ab eis ꝓcedunt: vt ſunt luxuria. ſupbia. auaricia. ⁊ oia q̃ trãſitoria ſunt. De talibꝰ dr̃ Sap. xv. Maloꝝ amatores digni ſunt morte qui ſpem habent in talibꝰ Tertio impoſſibile eſt vim noſtrã iraſcibilẽ eſſe abſqꝫ honorificentia ⁊ diuino cultu. non poteſt inqꝫ eẽ vniuerſalit̃ q̃n illũ impendat vel cui debet. ſ. ſummo deo. iuxta illud Mat. iiij. Dñm deũ tuũ adorabis ⁊ illi ſoli ſeruies: vel. ſ. cui non debet. ſ. demonibꝰ. incantatiõibꝰ. ariolis. augurijs. ſoli. lune. ſtellis. ⁊ q̃buſcũqꝫ alijs creaturis. Contra q̃s Deut. xxx. dicit̃. Si errore deceptus adoraueris deos alienos et ſeruieris eis: ꝓdico tibi hodie ꝙ pereas ⁊ paruo tempe moreris in terra. Cũ ergo aĩa peruenerit ad liberi arbitrij libertatẽ: ex naturali lege atqꝫ inſtinctu dicit̃ ei illud. j. Regl. ij. Tolle. ſ. de bono vel de malo q̃tũcũqꝫ deſiderat aĩa tua. Et illud Eccl. xv. Ante hoiem mors ⁊ vita bonũ ⁊ malũ: qđ placuerit ei dabitur illi. Ex dictis colligi poteſt ꝙ vis noſtra rõnalis. vel caſtitatẽ illius nobilis mr̃imonij de quo iam diximꝰ ſeruat ex neceſſitate: vel cum alijs vanitatibꝰ fornicat̃. Et ſimiliter vis noſtra ꝯcupiſcibilis vel ꝓmitiue aut iocũdiſſime bonitati vel ſeruat mr̃imonij caſtitatẽ: vel fornicat̃ cũ alijs vanitatibꝰ. Silr̃ et vis noſtra iraſcibilis vel debita caſtitate adheret ſupeminẽtiſſime altitudini reddẽs ei debitam vltime ſeruituti. atqꝫ nobiliſſime honorificẽtie cultũ: vel fornicat̃ cũ alijs altitudinibꝰ impendẽs ei ſeruitia que ſoli ſponſo ſuo. ſ. deo impẽdenda ſunt. De duabꝰ ꝓmis viribus. ſ. ꝙ a natura habeant ſeruare libertatẽ vel non ſeruare ſuo ſponſo fideliſſimam caſtitatem: ſatis ex ſe clareſcere põt intuenti ꝑſpicacit̃. Sed de tertia vi. ſ. iraſcibili videlicet ꝙ ſeruitꝰ diuina ſeu diuinꝰ cultus ſiue erroneꝰ ſiue verus ſit ab ipſa natura q̃ttuor indicia oſtendẽ poſſunt. Primuꝫ vniũſalitas. ſcđm eſt ꝑpetuitas. tertiũ eſt inſeparabilitas: q̃rtũ eſt ꝑuulitas. Primũ inqꝫ indiciũ eſt vniũſalitas. Quia hec eſt apud oẽs nationes mũdi: ſicut ſatis notũ eſt his qui varias mũdi regiones ꝑluſtrauer̃t.

Scđm indiciũ eſt perpetuitas. Pene nullo tempore defuit verus dei cultus vel veneratio idoloꝝ ex quo hoies multiplicari ceperunt: ⁊ adhuc etiam idolatria aliquo modo extat apud quaſlibet natiões. Et ſi forte nõ in capitalibꝰ impietatibꝰ ſuis: tamen ſaltem in ramis ſeu in reliquijs eorũdem. ſic̃ vbiqꝫ terrarũ patet queẽadmodũ diximus latius i q̃drageſimali de chriſtia. religl. ſermone. x. et maxime arti. iij. quaſi per totum indiciũ.

Tertiũ inſeparabilitas ſeu ſeparatiõis difficultas. Adeo adherẽt eni multi ⁊ maxime mulieres plurimis ariolis incantatiõibꝰ breuibus ⁊ characteribꝰ ⁊ ſimilibꝰ opibus impietatis vt non teſtimonijs ſcripturarũ nec doctrine ſanctoꝝ. nec eccleſie inſtitutiõibꝰ nec ꝓdicatoꝝ ⁊ ꝯfeſſoꝝ ꝯſilijs vel preceptis vel minis imo nec igne nec gladio ſeu alia q̃uis via adhuc de mũdo exterminari potuerit. Hec peſtis nec eſt patriã repire ciuitatẽ terram aut villam que vltra multas alijs communiores non habeat aliquas obſeruãtias ꝑticulares: queẽadmodũ ego italiã circũiẽs expertus ſum. Quartũ nempe indicium eſt paruulitas. Apparet hoc ipſum in pueri et paruulis manifeſte qui cũ in ipſa puericia ⁊ paruulitate ſunt cultũ diuinũ effugiũt vel efficiũt ꝓut poſſunt ⁊ faciũt altaria ⁊ ꝯſimilia ſibi parantes ⁊ ornãtes. De hoc q̃ꝫ nota exemplũ Geñ. xxj. de hyſmaele. quem ſara videns cũ talibꝰ ſimulachris cũ yſaac ludentem non potuit tolerare. Tales eni pueri cum nullo precepto talia agant cũ tñ communiter id expiatur in eis: iudicat̃ ex h̃ inditũ eſſe in nobis naturalit̃ amorẽ diui cultus. Sed cum preualuit in hũanis mentibꝰ obtenebratio ⁊ corruptio natural̃. atqꝫ multiplicatio vitioꝝ. ⁊ defuerit diua gratia ad illuminandũ ⁊ dirigendũ eos. ⁊ maxime ꝑ ꝓdicatores ⁊ ꝯfeſſores illumiatos: incidũt in ſpũales fornicatiões. De quibus in ſequẽti articulo dicturi ſumus. Nam ſicut rectitudo illius ⁊ donũ ⁊ opus ſummi opificis et rectoris eſt: ita ꝑuerſitas ⁊ abuſio eius qua in idolatriam introqueẽt creaturis: innate i nobis obtenebratiõis ⁊ corruptiõis effectꝰ eſt. In eis quippe que naturalia non ſunt ſꝑ ꝯtrarium reperitur. Ut videlicet in paucis et tempore breui. hoc eſt non ſemper. non facilis remotio: atqꝫ in paruulis tunc nõ apparent ſic apparentia ſigna.

Articulus. ij. ꝙ in tribus anime viribus virtutum deſideria vigent.

s Ecundũ humanũ deſiderium eſt virtuale. Quod quidem apparet in omipotẽtia anime noſtre. Primo in rationali. ſcđo in ꝯcupiſcibili: tertio i iraſcibili.

Quomodo in anime potentia rationali viget per deſideriũ cognitio veritatis. Cap. j.

p Rimo q̃dẽ apparet hũanũ deſideriũ virtuale i potẽtia rõnali. Naꝫ ſi ſcintillule ꝓme atqꝫ luioſiſſime veritatis itellectu eluceſcãt ab alijs adũſarijs illas amat atqꝫ amplectit̃ illiſqꝫ ſolis adhẽt. ⁊ veſtigia illiꝰ q̃ ſũt trãſitoria. q̃ illꝰ ꝑus illuceſcebãt. ⁊ luioſa eſſe penſabat tenebras palpabiles eẽ apꝫ ocul̃ recoĝſcit: atqꝫ clare intelligit verũctiã. j. Timoth. vj. apl's ait. Qui volunt diuites fieri incidunt in tẽptationem ⁊ in laqueum diaboli: ⁊ in deſideria multa inutilia ⁊ nociua. que mergũt hoies in interitum ⁊ perditionẽ. Radix eni

oium maloꝝ eſt cupiditas. Quā quidem appetentes erraverūt a fide: ⁊ inſeruerūt ſe doloribus multis. Inſup talis intelligit illud Eſa. xxxiij. Diuitie ſalutis ſapia ⁊ ſcientia. Timor dñi ipſe eſt theſaurus. Unde Eccl. v. ait. Ubi multe ſunt opes multi qui comedunt eas. Et qd ꝓdeſt poſſeſſori niſi ꝙ cernit diuitias oculis ſuis? Longe tñ illuminatio hec ab illis qui oculos ſuos ſtatuerunt declinaāe in terram. Merito ergo Sap. xv dicit de deo. Noſſe eni te ↄſummata iuſticia eſt: ⁊ ſcire iuſticiā ⁊ veritatē tuā radix imortalitatis.

Qꝛ etiaȝ in concupiſcibili potentia anime: viget deſiderium diuine ſuauitatis. Cap. ij.

s Ecūdo apparet hūanū deſideriuȝ virtuale in potentia ↄcupiſcibili. Nam pguſtata ſiue etiā ponderata pmitiua atqꝫ ſuauiſſima bonitate. extrema eius veſtigia hoc eſt oēm carnalem delectationē ⁊ voluptatē totis pcordijs faſtidiret: illuſionēqꝫ ſordidā ſomnūqꝫ vaniſſimū. ⁊ nullaten⁹ ſolidā veritatē clariſſime iudicaret. Proinde ꝓpheta hortabaſ aias laſciuas atqꝫ carnales ad dinā ſuauitatem dicēs. Guſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis ē dominus. Et merito qdem. Nam guſtato ſpiritu deſipit ois caro. Sed vt. j. Coꝛ. ij. apſus ait. Aialis hō nō pcipit ea que ſunt ſpūs dei Stulticia eſt eni illi: ⁊ non pōt intelligere ꝙ ſpūaliter examinaſ. Spūalis autē iudicat oia: ⁊ ipſe a nemine iudicaſ ſicut ſcriptū eſt. Quis cognouit ſenſum dei aut qs inſtruxit eum. Nos autem ſenſum chriſti habemus.

Qꝛ in potentia iraſcibili anime viget deſideriū reuerētie ad diuinam ſublimitatē. Ca. iij

t Ertiū qꝫ hūanū deſideriū virtuale apparet in potētia iraſcibili. Nā vis iraſcibilis ſtatim vbi ſe aperit dine maieſtatī ſublimitatī māifeſtatiua ſublimitas ⁊ ꝙ ei ſoli vltime honorificentie cultu ſeruiēdū ſit. māifeſte cognoſcit: et idolatriā ⁊ oēm ſupſtitionē atqꝫ erroneū et vanū cultū nō ſolū deteſtanda ſicut ſummam creatoris iniuriā. atqꝫ ↄtumeliā: ſꝫ etiā inſaniſſimā atqꝫ turpiſſimā foꝛnicationē aptiſſime cognoſcit. Et ꝓpter hoc inde exulēs toto corde ⁊ ardenti zelo a ſe illā abijcit atqꝫ zelanti feruore pſequiſ. ⁊ abhorret. corde. ore ⁊ ope cum ꝓpheta dicēte. Zelus domus tue. id eſt. anime errore piclitanti comedit me ecce feruor ad ꝓximū. ⁊ opprobria exprobrantiū tibi. ſ. p apoſtaſiā ⁊ idolatriā opprobrioſam: ceciderūt ſup me. ſ. quaſi lapis grādis ⁊ ledens. ecce feruor ad deū. Que duo includunt ⁊ pſupponūt amorē hois ad ſeipſꝫ

Articulus. iij. de triplici foꝛnicatione: qua anima ſpꝛeto deo foꝛnicatur cum creaturis.

t Ertiū principale deſideriū hūane mentis dicit crimiale. Tripliciter eni p deſideriū ſuū crimialit foꝛnicatur aia pctōris. Primo foꝛnicatur rōnalis p curioſitatē. Scdo foꝛnicatur ↄcupiſcibilis p voluptuoſitatē. Tertio foꝛnicatur iraſcibilis p idolatriā: quaſi ſit triplex foꝛnicatio anime peccatricis.

Quomodo intellectus ſpꝛeto deo tripliciter foꝛnicaſ p curioſitatem: etiam cum inutili veritate. Capitulum. j.

p Rima foꝛnicatio eſt intellect⁹ rōnalis que fit p curioſitatē. Cū eni vis noſtra rōnalis vt pdiximus ſa natura ſitibūda ſit lucide veritatis. ex corrupta natura non corrupta. factū eſt vt in tanta obtenebꝛatiōe ſubmerſa ſit: ꝙ non ſolum veritatē non cognoſcit: ſed etiā erroꝛib⁹ credit. ⁊ qd deteri⁹ eſt. Secundū ſubſequiſ malū. ſ. pſtitutio curioſitatī ⁊ foꝛnicatio ſpiritualis. qꝛ paſſim cum qdam inutili veritate ⁊ veritate hūan⁹ intellect⁹ ſepi⁹ illā amplexans foꝛnicaſ ꝓpt ſemetipſam deſiderio et amore. eiqꝫ adhēt. ſpꝛeta aut nō curata prima atqꝫ lucidiſſima veritate: que ds ē. Huic qppe ſoli deſiderio ⁊ amore adherē pꝫ ſicuti vero ac naturali ſpōſo. Ad hāc ſolā veritatē dꝫ eſſe ↄūſo ei⁹. hāc ſolā ad thoꝝ imaculatiſſimoꝝ amplexuū admittē necē ē. hic qdā amplex⁹ crudelitas qdā ⁊ amor ipſi atqꝫ deſideriū ſunt: imo ⁊ qdam delectatio in ipſa. Aduērtēdū tñ eſt ꝙ nō ois credulitas pme veritatī. nec ois delectatio in ipſa imaculati eius amplexus ſunt. Et de credulitate quidē monſtratum eſt. ſ. ſermone. xiiij. quaſi per totum. vbi oſtenſum eſt ꝙ ſuaſa credulitas ſeu fides: magna dei ↄtumelia eſt. Similiſ aūt ⁊ delectatio que ex ſola curioſitate pcedit in prima veritate. ⁊ ex ſciētia inflante nō eſt dubiū ꝙ maculata ſit: iuxta apoſtoli ſenſum qui. ij. Coꝛ. ij. ait. Non eni ſicut pluri-

mi adulterātes verbum dei. Qui eni in cognitione dei delectaſ. ⁊ hoc ſibimet tm̄. hoc eſt non ad gloriam dei nec aiarum ſalutem ipſam dei veritatē qdāmodo adulterat: ⁊ tā nobili ſponſa abutiſ in libidinē ꝓprie voluptatis. ⁊ reciproci atqꝫ curui amoris. Ex his patet ꝙ ex obtenebꝛatiōe cum qua naſcimur accidit vt credulitatē amorē ⁊ deſideriuȝ qs debet vis noſtra intellectiua pme ac nobiliſſime veritati in alia transfert. hoc eſt in alias inutiles vanitates veritates qs deberet habere famulas ⁊ pediſſeqs tm̄. eas foꝛnicaria iniquitate adulteras habet ⁊ pellices ad amplexus. ⁊ ↄſcientie thoꝝ illas ꝓpter ſeipſas admittens vera ſponſa vt dixim⁹ nō curata imo potius illa ſpꝛeta atqꝫ abiecta.

Quomodo humana voluntas etiam ſpꝛeto deo tripliciter foꝛnicatur cum tranſitorijs creaturis. Capitulum. ij.

s Ecunda foꝛnicatio eſt ↄcupiſcibilis noſtre. Sicut eni tria que in pncipio pcedentis capli noiauim⁹ mala de obtenebꝛatiōe ⁊ corruptiōe vani intellectus in hūano genere exorta ſunt: ſic ꝺ corruptione virtutis noſtre ↄcupiſcibilis ⁊ obtenebꝛatione: ſimul pſtitutio eiuſdem ꝓceſſit. Et hoc qdem eſt pſtitutio voluptatī qua vel ſpꝛeta vel neglecta vel oino non amata pmitiue atqꝫ fontalis bonitatī ſuauitate que eiuſdem naturalis ſpōſa eſt vaniſſimis atqꝫ falſis voluptatib⁹ illudendā ſe pſtituit. velut ſpurciſſimā meretricē. Cum eni mentis humane nobilitatē naturalē intime pſcrutationis pſpexeris in ipſa puritate ſua ac libertate ſm tres vires ſuas repieſ velut ſponſaȝ amantiſſimā atqꝫ caſtiſſimā deo altiſſimo veluti eius ſinglariſſimo atqꝫ chariſſimo ſponſo totis naturalib⁹ deſiderijs inherentē inhyantē ⁊ intendentē. Ipſe nanqꝫ ſolus eſt finis motionū eius ⁊ quies laboꝝ eſt ac deſiderioꝝ eius cumulatiſſima plenitudo. Propterea citra ipſum ⁊ inqetudinib⁹ agitatur et laboꝛibus fatigaſ ⁊ deſiderijs ardet: ſpiritualiqꝫ fame ⁊ ſiti ſue vacuitatis impatiēs torqueſ ⁊ cruciāſ. Hoc ſiqdem aperte inſinuat ꝓpheta dum ait. Satiabor cum apparuerit gloria tua. In ipſo eni ⁊ ex ipſo velut ex luminoſiſſima veritate eſt quies: atqꝫ noſtre rationalis virtutī nobilis ſatietas ↄſummata. Similiter in ipſo ⁊ ex ipſo velut in redundantiſſime ſuauitatis bonitate eſt quies: atqꝫ ſatietas ↄcupiſcibilis noſtre nobilis et ſuperioꝛis.

Quomodo vis noſtra iraſcibilis per idolatriam multipliciter foꝛnicaſ. Cap. iij.

t Ertia foꝛnicatio eſt iraſcibilis noſtre que p idolatriā foꝛnicaſ. Uis eni noſtra iraſcibilis iuxta predictum modum maioꝛiqꝫ impietate ⁊ apꝛiori inſania de innata obtenebꝛatione ⁊ corruptione id ſubiectiōis atqꝫ ſeruitutī qd ſoli diuine maieſtati debet. in alia transfert. Proſtituitqꝫ ſe vanis ⁊ falſis creaturarū laudib⁹ falſiqꝫ nois altitudinib⁹ ſe ſubijcit imprudēter: non curata imo potius vltime ſupeminentie altitudine ſpꝛeta. ad quam naturaleȝ ↄuerſionē ac naturale ↄiugium. naturaliſqꝫ amoꝛis ⁊ deſiderij inherentiā. ⁊ inhyationē Hinc eſt ꝙ cum idolis ⁊ alijs rebus polluiſ foꝛnicans honoꝛificētia ſpꝛeta qua debet adherere deo ⁊ copulari. Et hmōi honoꝛem et cultū ipſi creature loco creatoꝛis dupliciſ tribuit mens idolatra ⁊ maligna. Primo quidem opinione. Scdo ſeruitio. Primo inqꝫ opinione Et hꝫ etiā duob⁹ modis. Primo opinione eſtimatiōis videlicet ſi ea vſ aliqd hoꝝ dignū tanta honorificētia reputam⁹: ſicut gentiles qui hoies ſceleſtos eſtimabant deos. Unde Sap. xv. in pſona iuſtoꝛum dicit. Nō eni in errorē duxit nos hoiuȝ male artī excogitatō nec vmbꝛa picture. laboꝛ ſine fructu effigies ſculpta p varios coloꝛes. Et ſequiſ q ſpē hñt in talib⁹ digni ſunt moꝛte.

Scdo opiniōe adoꝛatiōis vt ſi aliqd qd ꝺ ſoli deo ſentiendū eſt de aliq eoꝝ qd ſentim⁹ Qꝛ duodecim modis fieri pōt. Uerbi gfa.

Primo in cultu luminū vel ſtellarū. Ut ſi qs de ſole vel luna vel de aliq alio credēt vſ ꝙ ops eſſet. vel ꝙ honorādus vel ꝙ ei⁹ virtutī ⁊ munerī eēt. ꝙ vitā aut ſalutē dare poſſet. ꝓculdubio iam hmōi ſacrilega opiniōe et dei altiſſimi maieſtatē offendēt. ⁊ dei altiſſimā gloriā intolerabili iniuria in ſolē transferret. Cōtra tales dicit Aug⁹. xxvj. q. v. c. nō licet. Ubi dānat colētes ſiḡ celi ⁊ lumē eius ꝓpſ domū edificādā. ꝓpſ ſegetes. ꝓpſ arbores plātādas. ⁊ ꝓpſ ↄiugia ſociāda. Ubi eni ſubdit dicēs ſcptū ē ad Coſ. iij. Oia q facietis vel qcūqꝫ facitī aut i verbo aut i ope i nomine dñi nri ieſu xpi facite ⁊ agite. Scdo i cultu elemtoꝝ. ↄtra qs dꝛ in pdi. c. nō licet. Et Sap. xiij. Neqꝫ operib⁹ attendentes cognouerunt quis eſſet artifex: ſed aut ignem aut

·Smo· Gi? de Varijs deſiderijs animarum·

De xij gradib⁹ diuini amoris

ſpm̄ aut ſiccū aerē vl' aquā deoſ cē putabāt.
Tertio i cultu aialiū irrōnabiliū ⁊ volucrū
Unde dicit Sap̄.xv. ſed ⁊ aialia miſeri co=
lunt.Queadmodū fit hodie in auibuſ ⁊ ani
maliū partialiū hoc eſt ꝙ inſignijs eoꝝ ⁊ ar
mis obſeruat ꝙ in augurijs.Contra quod
Aug⁹.xxvj.q.v.augurijs vbi ait ꝙ taleſ ab
eccleſia eijciēdi ſunt. Quarto i cultu ima=
ginū.que.ſ.fiunt ſub aliquo ſigno celi. Cō=
tra quos ꝓpheta ait. Confundant oēs qui
adorant ſculptilia:⁊ qui gloriant in ſimula.
chris ſuis. Quinto i cultu characterū ⁊ fi=
gurarū que in breuib⁹ fieri ſolent.Etiam ta
lia ab Augi.damnant.xxvj.q.ij.c. illud qđ
eſt. Sexto i cultu tꝑm ꝯtra quos ad Gal.
iiij.dicit.Dies obſeruans ⁊ menſes ⁊ tem=
pora ⁊ annoſ:timeo ne forte ſine cauſa labo
rauerim in vobis.Et tales aruſpices vocan
tur:quaſi horarū inſpectores .Dies autem
et horas in agendis negocijs opibuſq̧ cu=
ſtodiūt ⁊ quid ꝑ ſingula tꝑa homo debeat
obſeruare intendūt.Que omia ꝓhibent ab
Augi.xxvi.q.v.augurijs.Et.q.vij. qs eſti=
marct.Et.c.ſeqnti. Contra Ramos in kal.
may vide.xxvj.q.vij.non licet.Et.c.ſi quis.
Ubi dicit ꝙ anathema ſit qui aliquid noui
fecerit ꝓpter annū nouū. Inſuper ⁊ canto=
res illius dici ⁊ dieſ egypciaci ⁊ donaria que
donant in illo die ꝓhibent.xxvj.q.vij.c.nō
obſeruetis. Septimo i cultu noium ⁊ ver=
boꝝ.Sicut patet in breuib⁹ que qui ſuper
ſe portant ꝑire vt mendacit aiūt mime poſ=
ſunt aqua igne vel ferro ⁊ ſic de alijs. Neq̧
vt falſe dicunt abſq̧ pnia non poſſunt mori
Octauo i cultu initioꝝ ⁊ initialiū rerū que
etiam ꝓhibent ab Augi.xxvj.q.ij. illud qđ
eſt.Ubi etiam ꝓhibent que ſaltant ſicut ꝓ
morbo caduco fieri ſolet in qbuſdā dieb⁹ fe-
ſtis ⁊ templis que ſuſpendunt in vinea vel
ad collum.Et plura alia inhibent ibidem.
Nono i cultu inuentionū vel inuenticiarū
rerum:ſicut obuiarem in itinere lepori vel
aui aut porco ⁊ ſic de alijs. Decimo in cul=
tu demonū ſicuti faciunt necromatici ⁊ ma=
gici in ſpeculo in aqua ⁊c.Similit ⁊ ſtrige đ
quibus vide.xxvj.q.v.epi coꝝ.Sed ꝙ talia
non fiant vere ſed fantaſtice ꝓbatur.xxvj.q
v.nec mirum. Undecimo in cultu ſomnio
rum.Nam vt dicit Eccl.xxxiiij. Multos ei
errare fecerūt ſomnia. Duodecimo in cul=
tu ſortiū ꝯtra quos dicit.xxvj.q.v.c.ſortes
In h autez ⁊ ſimilia inſaniſſimi ꝑdiniſſimiq̧
hoies dei virtutem ⁊ gloriā dei trāſtulerūt.
Contra quos inqt apl's ad Roma.j. com=
mutauerūt veritatem dei in mendaciū .⁊ co
luerunt ⁊ ſeruierunt creature potiuſ ꝙ crea
tori:qui eſt benedict⁹ in ſecula . Merito er=
go Dan.vj.dictuz eſt. Paueant ⁊ tremiſcāt
ſcz oēs deum danielis. Ipſe eſt eni deus vi=
uens ⁊ eternus in ſecula :⁊ regnū eius non
diſſipabit:⁊ poteſtas eius vſq̧ in ſempit'nū
Ipſe eſt liberator atq̧ ſaluator:faciens ſig ⁊
miracula in celo ⁊ in terra. Scđo autem
ſeruitio idolatrat mens humana.Et hoc eti
am duplici ſeruitio fieri ſolz.Primo interio
ri.ſcđo exteriori. Primo quidem ſeruitio
interiori.Sunt eni interna ſeruitia ⁊ inter=
ne adoratiōes.timor honor amor ſpes gau-
dium dolor deſideriū ⁊ hmōi affectiōes.q̄ꝝ
multe ſoli deo impendēde ſunt ⁊ nullaten⁹
alijs rebus.Quia ſi contrariū fit.id eſt.ſi ea
que ſoli deo ꝯueniūt rebus alijs impendan
tur.idolatria eſt. Queadmodū ſi timentur
hoies pluſq̧ deus . Aut ſi timet peſtis aut
mors corꝑis vltra ordinē debite charitatis
Amant filij ⁊ ꝯſanguinei atq̧ diuitie tꝑales
pluſq̧ deus.Honorant creature ſicut deus
Aut ficticij dij loco dei.Speratur in hoibuſ
vanis ⁊ rebus tranſitorijs.ampli⁹ ꝙ in deo
vero.⁊ ſic de alijs. De quibus oibus ait ꝓ=
pheta.Similes illis fiant.id eſt.fient.qui fa-
ciunt ea.i.ſibi idola:⁊ oēs qui ꝯfidunt in eis
ſcz loco dei. Seruitio exteriori idolatrat
mens hūana.Seruitia dei exteriora in ſep=
tem diſtingui poſſunt ſm ꝙ ſeptem ſunt mo
di ſiue manerics ſacroꝝ. Primus eſt pro
ceſſio maxime cum lumiarib⁹ in qua etiam
ordinate ⁊ ornate incedim⁹ donec ꝑueniat
Ad ſcđm ⁊ maximū ſacroꝝ qđ eſt miſſe exte-
rior celebratio.Sacramentū quippe altaris
et veritas eſt in eo quod intus ꝯtinet .vide=
licet dn̄m noſtrum ſaluatorem integritate
humane nature ⁊ forme ſeruilis quam pro
nobis aſſumpſit.Et figura eſt:in eo qđ exte
rius ſenſibus exhibet. Unde cōmunicatio
exterior pertinet ad ſacra exteriora. Ter-
tius vo modus eſt diuinarū laudum audi=
bilis reſonatio. Quartus eſt miniſteriorū
ornatus exterior. Quintus eſt ipſius tem
pli appatio. Sextus eſt diuerſoꝝ ſonoruz
ſignorum ⁊ campanarū pulſatio. Septi=
mus eſt expiatio exterior.id eſt.aque bene=
dicte aſperſio.Et in omnibus ſupradictis ⁊
maxime in ſanctiſſimo ſacramento prone=
phas horrendum varijs modis ſicut patet
perſpicaciter intuenti atq̧ experto ſolent
hmōi errantes idolatrare. Mittite ꝙ di=
lectiſſimi frēs i dexterā nauigij rhte.i. leuē

Fer. 5. post Resurrectionē.
·cij M· De duodecim gradibus diuini amoris
qui possunt merito gloriose Magdalene
Vel alicui alteri sancto applicari ·

deſideria vr̄a ad ſpūalia ⁊ eterna:⁊ profecto
inuenietis requiem ac gratiam .⁊ in futuro
gloriam ſempiternā.Quas oibus eſurien=
tibus ⁊ deſiderantib⁹ eas ampliſſime largi-
ri dignet vir deſirioꝝ ⁊ deſiderabilis vni
uerſis dn̄s ieſus chriſtus:Qui cū pr̄e ⁊ ſpū
ſancto cuncta ſancta deſideria excitat. ḡtifi=
cat.⁊ in eis ꝑſeuerātes.ſatiat ⁊ glorificat per
infinita ſeculoꝝ ſecula Amen.

M· Feria.v.poſt reſurrectionem. de duodecim gradib⁹ diuini amoris qui poſſunt merito glorioſe magdalene vel alicui alteri ſancto approprīari. Sermo.lxij

Ascendo ad pa
trem meuz ⁊ pr̄em vr̄m deum
meū ⁊ deū vr̄m Io.xx.et i euā-
gelio hodier.Glorioſiſſime ma
gdalene in deū ꝑ ardētiſſimā dilectionē ⁊ ex
taticā ꝯtemplationē ꝯſcendenti verba myſti
ce ſunt iſta.De illa qppe Lu.x.dn̄s ait.Ma-
ria optimā ꝑtem elegit q̄ non aufere t ab ea.
Hec pars eſt aſcēſio mētis eius in ipſum de
um.ꝑ ardētiſſimā charitatē. ꝑfecto i eternū
nō auferēda ab ea:ſed ꝯſumāda ⁊ iam ꝯſū=
mata in gloria ſempit'na.Merito ergo dicit
oib⁹ nobis q̄ſi in hac ꝑegrinatiōe adhuc vi=
uens. Aſcēdo.ſ.ꝑ ardētiſſimū amorē ad pa-
trem meū ⁊ pr̄em vr̄m:deū meū ⁊ deū vr̄m.
Quaſi dicat. Imitami veſtigia mea in aſcē=
dendo ad diuinam dilectionē.Cauſam ꝙ hu-
ius aſcēſiōis Cant.ij.oſtdit dicēs.Dilectuſ
meus mihi ⁊ ego illi q paſcit inter lilia .Qđ
pōt eſſe aliud thema. Ait eni Dilect⁹ meus
mihi.ſ.intendit infundēdo gr̄am ⁊ amorez.
et ego illi.ſ.meipſum exhibeo acceptādo ḡ=
tiam corde ore ⁊ oꝑe.Corde.Cant.ij.Faſci=
culus myrrhe dilect⁹ me⁹ mihi : inter vbera
mea cōmorabit.Ore.Un̄ Mat.xij.Ex abū
dantia cordis os loquit.ſ.de amore.Opere
Sap̄.iij.Fideles i dilectiōe acqeſcēt illi Qui
paſcit inter lilia:qꝛ in virtutib⁹ meis ⁊ oiuz
mūdarū mentiū atq̧ dilectoꝝ ſuoꝝ dn̄s de=
lectat. Prou.viij.Delitie mee eſſe cum filijs
hoium.Qđ maxie ꝯtingit cū mens ḡdatim
aſcendit in diuina dilectiōe.Proinde.xij.aſcē
dendi ḡdus diſtinguē poſſum⁹ in diuino amo
re.que ꝑnt.xij.lilia dici:inter q̄ in magdale=
na ⁊ in q̄libet ferueti ac diligēti aia.dn̄s de=
lectat.Quoꝝ q̄ttuor ꝑtinē ꝑnt ad incipien=
tes.q̄ttuor ad ꝓficiētes:⁊ q̄ttuor ad ꝑfectos

Articulus primus de quattuor primis gradib⁹ diuini amoris

Primo diſtinguam⁹ q̄ttuor ḡdus
ꝑmos q ꝑtinē ꝑnt ad incipientes.
Prim⁹ eſt ꝯtempt⁹ tꝑaliū.ſcđs de
ſideriū celeſtiū.terti⁹ intellect⁹ ſpi
ritualiū ſecretoꝝ:q̄rt⁹ deſideriū diſſolutiōis
vt ſit cū chriſto.Et ꝑnt etiam dici q̄ttuor lilia

De triplici ſigno mūdani cōtemptus. Capitul.j.

Primū liliū eſt ꝯtempt⁹ tꝑalium.
Cū eni mens guſtare cepit ſuaui=
tatem dulcedis dei. ſtatim naſcit
in ea ꝯtempt⁹ mūdi.Sicut Cant.viij.Salo-
mon ait.Si dederit homo oēm ſubaz dom⁹
ſue ꝓ dilectiōe:q̄ſi nihil deſpicit eam . Tria
ſunt tn̄ pauperū genera . Quidā mūdo ⁊ ſi
deo:vt fures ⁊ pauꝑes impatiētes. Quidā
deo ⁊ nō mūdo:vt dauid ⁊ ceteri diuites ſcī
tam in nouo ꝙ in veteri teſtamēto . Quidā
deo ⁊ etiā mūdo:ſicut q̄libet volūtari⁹ pauꝑ
ꝓpter chriſtū.Un̄ Caſſiodor⁹ ſuꝑ illud ps̄.
Iudicare populū tuuz in iuſticia ⁊ pauꝑes
tuos in iudicio ait.Pauꝑ ſi ſuꝑbiat non eſt
pauꝑ dei.Diues ſi pauꝑtatē diligit: non eſt
diues ſeculi.Habet eni talis ꝯtempt⁹ etiam
in ꝑn̄ti q̄ndam dulcedinē ſuam: quam dn̄s
Mat.v.regnū celoꝝ vocat.i.ꝑticipationem
celeſtis regni. Ideo dicit. Beati pauperes
ſpū:qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Hoc eſt liliuz
inter ſpinas:Cant.ij. Et hz tria folia. Pri=
mo neceſſitatē.ſcđo vtilitatē:tertio libtatem
Primo qdem habet neceſſitatē : eo ꝙ tm̄
ad neceſſitatē vtit bonis tꝑalib⁹ ſemꝑ cū lau
de creatoris. Atq̧ de oi ꝑuo tꝑali cōmodo a
ſe recepto cū ꝓpheta regratiās deo iubilat
dicens.Quid retribuā dn̄o ꝓ oib⁹ que retri
buit mihi? Scđo hz vtilitatē.Utit aūt tal'
aia tꝑalib⁹ vilib⁹ ⁊ deſpectis:que hn̄t mentē
in hūilitate habituare.⁊ virilem ſpm̄ nutri=
re.atq̧ mūdi ꝯtemptū opibus demſare. Si
cut ecōtra mollia ⁊ ꝑcioſa eneruāt ſpm̄ ⁊ vi=
rilitatē ſuā effemināt atq̧ ſeculi amorez de=
mſant. Tertio hz libertatez qꝛ vtit bonis
tꝑalibus a ſe poſſeſſis tanq̧ non ſint ꝓpria
ſua cuilibet indigēti illa cōmunicādo:tanq̧
ſi illa ab eis mutuo accepiſſet iuxta ꝯſilium
chriſti Lu.vj.d.Omni petenti te tribue.

De tribus per que anima eleuatur ad deſideriū eternorum. Capitulum.iij.

s Ecundū liliū eſt deſideriū celeſtium. Quā eni mens, cūcta tpalia ſpernit: q̄dam naturali ⁊ virtuali deſiderio ad celeſtia reḡ erigit ⁊ ꝯſurgit. Hoc liliū hꝫ tria folia. Primū eſt auditio ſcōm eſt oꝛo: tertiū eſt ꝯtēplatō. Primū purgat. ſcōm illuiat: tertiū inflāmat. Et hec tria req̄runt vt nr̄m deſideriū de celeſtibꝰ inardeſcat. Primo neceſſaria ē auditio. ꝑ quā gia de celeſtibꝰ inflammet: ⁊ ſic eius ignoꝛātia elimínet ⁊ expurget. Nam ſicut apl's ad Rhoma. x. ait. Fides. ſ. celeſtiū eſt ex auditu auditus aūt fit ꝑ verbū dei. In auditu autē lectio ⁊ p̄dicatio compꝛ̄hendunt. q̄ oīa intellectum de celeſtibꝰ infoꝛmāt: quēadmoduꝫ ꝓpheta ait. Declaratio ſermonū tuoꝝ illuminat: ⁊ intellectū dat paruulis. Scōo neceſſaria ē oꝛo: q̄ mens eleuat in deū qui i celis habitat. Ad quem in dn̄ica oꝛone docuit eleuare mentē cum Mat. vj. ait. dicite Pater noſter qui es in celis. i. in celeſtibꝰ ſpiritibꝰ. et in alijs ſanctis: ſed ſingłariſſime in beata virgine maria. Tertio neceſſaria ē ꝯtemplatio. Dū ei mēs celeſtia gaudia aſſidua cōtemplatione rimat. atq̄ȝ illam btām viſionē q̄dam inexp̄ſſibili fruitione ſpeculat: de celeſtibus gaudijs tota repletur ⁊ inardeſcit. Proinde ꝓpheta ꝑ experientiā h̄ ſentiens d̄ ſe ait. Concaluit coꝛ meū intra me: ⁊ in meditatione mea. ſ. de celeſtibꝰ facta inardeſcat ignis. In huius q̄dem myſteriuꝫ Nūi. xxvij. dn̄s ad moyſen ait. Aſcēde in montem iſtuꝫ abari ⁊ ꝯtemplare terram quā dn̄s deꝰ tuꝰ daturꝰ eſt tibi. Abarim ꝑtrāſiens interp̄tat. Ut myſtice ſignificet ꝙ talis ꝯtemplatio nō eſt fruitio gloꝛie ꝑmanenti: ſed ꝯtemplatio gloꝛie tranſeuntis.

De triplici lumine q̄ intellectus plene illuminat Cap̄. iij.

t Ertiū liliū eſt intellectus ſp̄ūaliū ſecretoꝝ. Profecto cuiuſcūq̄ȝ arti vel ſciētie ſollicitꝰ indagatoꝛ atq̄ȝ feruidus inq̄ſitoꝛ: cito ꝑuenire ſolet ad expimētalē intelligentiā eius: ſic qui amoꝛe feruido de celeſtibꝰ meditat ex dina benignitate meret dino ac celeſti lumie illuſtrare. Tria q̄ȝ folia h̄ liliū hꝫ. Primū eſt cognitio dei. ſcōm cognitio ſui: tertiū cognitio ꝓximi. Primū foliū eſt cognitio dei. Cuꝫ eni mens eleuet ad ipſiꝰ ſummi ꝯtemplandam naturā. atq̄ȝ ſummas ⁊ infinitas ꝑfectiones. virtute fidei offert ſe illi deus. increatum. infinitū. ⁊ imoꝛtalē. Increatū circa p̄ncipiū. Infinitū circa mediū. Et imoꝛtalē circa terminū. Demūq̄ȝ in tantā altitudinē eleuatur. ꝙ in ipſo dino lumie compꝛ̄hēdit. ꝙ q̄cquid angelica vel hūana natura in patria vel in via intelligit vel compꝛ̄hendet vel intelligere poterit in eternū quō deus increatꝰ eſt infinitꝰ ⁊ imoꝛtalis. viliſſima creatura ē ſubiectus finis ⁊ moꝛs hoꝛrēda reſpectu eiꝰ. ꝙ ipſa ſapia dei intelligit deū increatū infinitū ⁊ imoꝛtalē. Tunc q̄ȝ compꝛ̄hendit quō ſe manifeſtat deus infinite potētie in oꝑando. infinite ſapie in oꝛdinādo: infinite clemētie indulgendo. atq̄ȝ in puniēdo infinite iuſticie. Tantam deniq̄ȝ infinitatē compꝛ̄hendit in q̄libet in quo pōt infinitꝰ merito p̄dicari ꝙ ſi tota natura angelica ⁊ humana in ſe ꝯuerterent ad ſpeculandū aliq̄d p̄dictoꝝ in quibus infinitus merito dici pōt mime poſſent non dico finē. ſed nec infinitati illius p̄ncipiū reꝑire. Proinde ſtupentes ſupremi ciues clamant illud Apoc. xiiij. Magna ⁊ mirabilia ſunt oꝑa tua dn̄e deus oīp̄s: iuſte ⁊ vere ſunt vie tue dn̄e deus rex ſctōꝝ. Et iterū ꝓpheta ait. Magnꝰ dn̄s ⁊ laudabił nimis ⁊c̄. Scōꝫ foliū eſt cognitio ſui. In lumie igit q̄d iam hꝫ aīa ipſiꝰ dei clare intelligit ⁊ compꝛ̄hendit nihilitatē ſuā atq̄ȝ pctā ſua. Ūn̄ merito ad deum in coꝛde clamat. A pctō meo mūda me: qm̄ iniq̄tatē meā ego cog̃ſco ⁊c̄. Quēadmodū infirmꝰ cog̃ſcēs infirmitatē ſuā auxilium medici ꝑiti imploꝛat. Sicut. iij. Reg. viij. myſtice d̄r. Si q̄s cog̃uerit plagā coꝛdis ſui ⁊ expāderit manꝰ ſuas in domo hac. ſ. ꝯſcientie ſue: tu exaudies in celo in loco habitationis tue. Tertiū foliū eſt cognitio ꝓximi. Poꝛro in ipſo lumie dei cog̃ſcunt hūani moꝛes. ⁊ h̄ ꝑfecto manifeſtū iudiciuꝫ eſt ꝙ tales. ⁊ h̄ ꝑfecto manifeſtū iudiciuꝫ eſt ꝙ tale lumen ex deo ſit. qm̄ talis cognitio eſt nō ad ꝓximū amare ac temerarie iudicandū ac cōtemnēdū: ſed ad charitatē coꝛrigendum ad compatiendū. emēdandū. inſtruēdū. exhoꝛtandū. ꝯgaudendū. ⁊ ꝯſimilia oꝑandū. Ut et iuſtoꝝ oꝑa tali mēti ꝯūtāt in bonū iuxta ſniam apoſtoli ad Rhoma. viij.

Tria iflāmāt aīaꝫ ad deſiderium coꝛpał diſſolutiōiſ: vt poſſit eſſe cum chꝛiſto. Cap̄. iiij.

q Uartū liliū eſt deſideriū diſſolutionis vt poſſit eē cū xp̄o. Aīa dictis lumibꝰ illuſtrata facile cog̃ſcit ſtatū ꝑſn̄l vite ⁊ future gl̄ie. Jō cū aplo ad Philip. j. ꝯtinue clamat deſideriū habēs diſſolui ⁊ eſſe cū chꝛiſto. Hoc liliū etiam tria habet folia. Primū eſt ꝯſideratio inimicoꝝ ſcōm eſt ꝯſideratio ꝑiculoꝝ: tertiū eſt ꝯſideratio gaudioꝝ. Primū eſt ꝯſideratio inimicoꝝ. Profecto ꝯſiderat homo illuiatꝰ q̄ȝ ta ſunt nobis adūſantia in hac vita. ſ. demones mūdus ⁊ caro qui oēs innūabilibꝰ laqueis. decipulis. blandicijs. p̄elijs. malicijs violētijs aīam infelicem p̄cipitare ꝯtendunt Ideo ꝯtra oēs illam talit obſeruātes ⁊ ei inſidiantes ⁊ ne ex hoc ſecl'o abſq̄ȝ moꝛtali culpa euadat cuſtodiētes: ꝯtinue ad deum clamat dicens. Educ de cuſtodia aīam meam ad ꝯfitendū noi tuo. Et iterū cuꝫ ꝓpheta lamentatur dicēs. Heu mihi q̄ꝛ incolatꝰ meus ꝓlongatꝰ eſt habitaui cum habitantibus cedar. Cedar meroꝛ ⁊ tenebꝛe interp̄tat: que q̄dem multū in mūdo regnāt. Scōm foliū eſt ꝯſideratio ꝑiculoꝝ. Quippe ꝯtra tot adūſantes mens humilis de ſuis viribꝰ nō p̄ſumens. licet de diuina bonitate ꝯfidat. nihilominꝰ ne aliq̄ latenti vel māifeſta culpa a dn̄o iuſto iudicio relinquat. ante mentē oculos ꝑfecto tenens luciferi caſum. p̄moꝝ parentū lapſum. ſamſonis foꝛtitudinē. dauid ſanctimoniā. ſapiam ſalomōis. ſciam oꝛigenis. multoꝛūq̄ȝ alioꝝ viroꝝ ſingulariū ruinam. Ideo in tali foꝛmidie q̄tidie nitit ſtabilire coꝛ ſuū iuxta ꝓpheticū ſenſum q̄ talibus ait. Poſuiſti firmamentū eius foꝛmidinem. Pro oībus ſup̄dictis Amb. ait in ſermone de. xl. Tantis malis hec vita repleta eſt: vt compatione eius moꝛs remediū putetur eſſe nō pena. Tertiū foliū eſt ꝯſideratio gaudioꝝ. ſ. ſempit'noꝝ. Eleuata igitur mente ad aſcēſus ciuiū ſupnoꝝ. iam guſtās et videns q̄ȝ ſuauis eſt dn̄s: admiratione et gaudio plena ait. Q̄ magna mltitudo dulcedinis tue dn̄e. quam abſcondiſti. i. abſcōdite tribuiſti timentibꝰ te. Et ꝓpheta ſuſpirat atq̄ȝ ad dn̄m clamat dicēs. Quēadmodū deſiderat ceruus ad fontes aquarū: ita deſiderat aīa mea ad te deus. Et oībꝰ creaturis ſuū deſideriū ꝓfitet dicēs. Sitiuit aīa mea ad deum fontē viuū: qn̄ veniā ⁊ apparebo ante faciē dei mei. Atq̄ȝ ex ſpe ꝯfoꝛtata iubilat cū Abachuc in. iij. c. dicens. Ego autem in dn̄o gaudebo in deo ieſu meo.

Articulus. ij. de alijs q̄ttuoꝛ gradibus diuini amoꝛis q̄ magis ꝑtinēt ad ꝓficiētes

s Ecūdo ſubiūgamꝰ alios q̄ttuoꝛ gradus ſiue lilia diuini amoꝛis magis pertinentes ad ꝓficientes. Primus gradus eſt ſilentiū rōnale. Secundus ꝯtemptus ꝓpꝛioꝝ oꝑū quaſi inutiliū: Tertꝰ inſenſibilitas ad mūdū Quartꝰ ē victoꝛia tēptationū

Q̄ꝛ in tribus pꝛincipaliter cōſiſtit regimen humane lingue. Capitulum. j.

p Rimꝰ ḡdus ſiue pꝛimū lilium eſt ſilentium rōnale. cuꝫ iam mens guſtauit celeſtia bona. Ūn̄ ſic dominus ait Mat. xij. Bonꝰ hō de bono theſauro coꝛdis ſui ꝓfert bona hoc ē ex oꝛe ſuo eructet ſeu ꝓferet verbū bonū. ⁊ hoc videlꝫ tp̄e opoꝛtuno. iuxta illud Eccēs. iij. tp̄s tacēdi ⁊ tp̄s loq̄ndi. Tria etiam folia habet hoc liliū. Primū eſt tacere mala. ſcōm eſt tacere inutilia: tertiū eſt nō tacē neceſſaria. Primū foliū eſt tacere mala. ſ. murmuratiōes. detractiōes. ꝑiuria. ſtultiloquia. mēdacia et ꝯſimilia. In q̄bus ⁊ lingua facile ꝓlabit et ꝯſciētia inquinat. Ūn̄ cum ꝓpheta inquit. Dixi cuſtodiā vias meas vt nō delinquam in lingua mea. Scōm foliū eſt tacē inutilia. nō tm̄ verba ocioſa ⁊ vana: verūetiā verba bona q̄ merito ꝓpt aliq̄ circūſtātia inutilia iudicāda ſunt. A q̄bus oībꝰ prudent cauet ſeruās q̄d Eccl. xxviij. admonet dicens. Uerbis tuis facito ſtaterā. Hec obſeruans ꝓph̄a inq̄t. Obmutui ⁊ hūiliatꝰ ſum ⁊ ſilui a bonis: videlꝫ ne indiſcreta locutiōe peccarem. Tertiū foliū eſt nō tacē neceſſaria. Profecto nō tacet inerti ⁊ inſenſibili hūilitate ʒelatoꝛ iuſtꝰ: ſed cū recta rō depoſcit arguit. obſecrat. increpat. in oī patia ⁊ doctrina. Quēadmodū. ij. Timoth. iiij. apl's ait. Dilectū diſcipulū ſuū edocēs. Non imerito ergo ꝓph̄a oꝛabat dicens pſ̄. cxl: Pone dn̄e cuſtodiā oꝛi meo. videlꝫ rōnē illuiatā. ⁊ oſtium circūſtantie labijs meis. Nō dicit murū q̄ claudi ⁊ aperi nō pōt. Circūſtātie ꝟo loq̄ndi pn̄t eſſe ſeptē: q̄s neccē eſt obſeruare q̄ errare non vult in lingua ſua. Que ſunt he. Quis loquit q̄re q̄d q̄bꝰ qn̄ quō ⁊ q̄ȝtū. Q̄te ꝟo ꝑfectiōis h̄ ſit obſeruare oñdit Jac. i cano. ſua. c. iij. dicēs. Qui nō offendit i verbo h̄ ꝑfectꝰ ē vir. Jlle ꝟo nō offendit i verbo q̄ his ſeptē circūſtātijs obſeruat: nec dicenda tacet. nec tacenda dicit.

Per tria clareſcere poteſt ꝙ homo opera ſua bona quaſi inutilia ſpernit. Cap̄. ij.

s Ecūdū liliū eſt ꝯtēptꝰ ꝓꝓꝛioꝝ oꝑm q̄ſi inutiliū. Tāto q̄ppe amoꝛe talis iuſtꝰ inardeſcit ſeruire d̄o. tātiſq̄ȝ ſeruitijs ⁊ obſequijs dignū eſtimat illū

ꝙ q̄to plura atqꝫ maiora opa ꝓ ſuo dilecto facit. tanto feruētiori affectu ei ſeruire anhelat ⁊ inardeſcit. atqꝫ iam opata ꝓ illo ex ꝓfūdiſſima hūilitate ⁊ ardētiſſima charitate. q̄ſi nil boni egerit ſe deſpicit atqꝫ ꝯtemnit. Profecto ſm̄ Berñ. in ep̄la ad Guidonē Nemo pfectꝰ q̄ pfectior eſſe nō appetit. Et in eo q̄ſqꝫ pfectiorē ꝓbat ſe: q̄ ad maiorē tendit pfectionem. Ideo ap̄lis ſuis Lu. xvij. ait dn̄s. Cū oīa que. ſ. vobis p̄cepi feceritis, dicite ſerui inutiles ſumꝰ. Hoc liliū etiā habet tria folia Primū eſt in vilibꝰ ſe exercere. Scōm talia opari cum feruēti diligētia ⁊ amore. Tertiū eſt de talibꝰ indignū ſe reputare. Primū foliū eſt in vilibꝰ ⁊ abiectis ſe exercere. ſ. cūcta deſpecta opa ſibi pro ſua portiōe ꝓpria eligēdo. ſe de iure obligatū ad illa tanq̄ viliſſimā creaturā intelligēdo vt vere cum ꝓpheta dicat. Ego aūt ſum vermis ⁊ non homo: opprobriū hoīum ⁊ abiectio pleb. Secundū foliū eſt talia opari cū feruēti diligētia ⁊ amore. Profecto plus ponderat deus in hoīe affectū q̄ opus. Qr̄ patenṫ teſtaṫ dominus Lu. xxj. de vidua in templo offerēte duo minuta que plus placuit deo q̄ q̄ magnꝰ obtulerūt munera. Tertiū foliū eſt de talibus vilibꝰ exercitijs ⁊ opibꝰ indignū ſe reputare. Conſiderat quippe talis aīa ꝙ de huiuſmodi opibꝰ famulaṫ ieſu chriſto in ſuis paupibꝰ: ſciens ꝙ Mat. xxv. dn̄ſ ait. Quod vni ex his minimis meis frībus feceritis mihi feciſtis. nec tn̄ p hoc excludiṫ ꝙ talia fecerit his qui illi maiores ſunt.

Tria oſtendunt animā inſenſibilem ad mūdana. Cap. iij.

Tertiū liliū eſt inſenſibilitaſ ad mūdum. Tanto q̄dem amore ⁊ dulcore inebriaṫ talis aīa ex diua dilectione. ꝙ inſenſibilis efficiṫ ad mūdana. Hoc liliū habet etiā tria folia. Primū eſt in adūſis iocūditas. ſcōm in ꝓſperis hūilitas: tertiū in mixtis inuariabilitas. Primū eſt in adūſis iocūditas. Ebriꝰ q̄ppe ex diuino amore exultat in tribulatiōibꝰ. in pſecutionibꝰ. in afflictiōibꝰ. in ꝯtradictiōibuſ et in ꝯfuſiōibꝰ quēadmodū d̄ ap̄lis Actꝰ. v. ſcriptū eſt. Ibant ap̄li gaudentes a ꝯſpectu ꝯſilij q̄m digni habiti ſunt ꝯtumeliā pati ꝓ noīe ieſu. Scōm foliū eſt in ꝓſperis hūilitas. Profecto q̄ iā plenꝰ eſt dulcedine dei ſpernit diuitias. faſtidit delitias. abhorret magnificētias. ⁊ quaſcūqꝫ glorias ſeculares cum apoſtolo ad Philip. iij. d. Oīa detrimētum feci. ⁊ arbitror vt ſtercora: vt chriſtū lucrifaciam. Tertiū folium eſt in mixtis inuariabilitas. Mens ꝓfecto adherens deo ꝯſpiciens mūdi labiles vanitates. nouitateſ mutabilitates ⁊ infinitas inq̄etudines. licet talibus hoībus compatiaṫ ex corde: tn̄ in ſe imobilis pſeuerat dicēs. Mihi aūt adherere deo bonū eſt: ponere in dn̄o ſpem meam Et tn̄ quaſi myſticus ambidexṫ aioth de q̄ diciṫ Iudic. iij. ꝙ vtraqꝫ manu pro dextera vtebaṫ. in ꝓſperis ⁊ adūſis ⁊ varijs ſemper reportat lucrū. teſte ap̄lo qui ad Rho. viij. ait diligentibꝰ deum oīa coopanṫ in bonū. Et iterum Prouerb. xij. ſalomon ait nō cōtriſtabit iuſtum quicq̄d ei acciderit.

Qr̄ tria ſunt que ī qualibet tēptatione hominē faciūt virtuoſum. Capitulum. iiij.

Quartum liliū eſt victoria temptationū. Licet eni mens diuino amore ardeat ⁊ flāmeſcat. tamē in preſenti militia abſqꝫ pugna temptationū eſſe non poteſt. Quēadmodū Iob. vij. d̄r. Militia eſt vita hoīs ſup terrā. Permittit nanqꝫ ſaluator pius electos ſuos a mūdo a carne et demonijs impugnari: vt in pugna cū adiutorio victoriā ꝯſequanṫ. ⁊ demū in gloria copioſius coronenṫ. Proīde ap̄ls. ij. Timoth. ij. ait non coronabiṫ niſi q̄ legitime certauerit. Hoc liliū etiam habet tria folia. Primū eſt intellectus illuiatio. ſcōm eſt affectus inflāmatio: tertiū eſt effectꝰ roboratio. Primū eſt intellectꝰ illuiatio. Ex ſepe habita victoria multarū temptationū reddiṫ hō magis cautus magiſqꝫ diſcretꝰ ꝯtra inſidiaſ aduerſantiū. Expitur in pugna ſepe imbecillitates ſuas neceſſitatē ꝯſilij ⁊ auxilij dei. aſtutiā vtutū. malignitatē vitiorū. malicias demonū. ⁊ ſic ex tali expientia totus intellectus in talibꝰ illumiaṫ. Vn̄ Eccl. xxxiiij. ait. Qui nō eſt temptatus q̄lia ſcit. Et iterum Thren. j. De excelſo miſit. i. mitti pmiſit ignem. ſ. temptationū in oſſibꝰ meis: ⁊ erudiuit me. Scōm foliū eſt affectꝰ inflāmatio. Scōm eni Greg. multū ſibi adijcit laceſſita virtus. Sicut eni lapis vel ſilex pcuſſus ſcintillat ignem: ſic mēs iuſti vexata diuino flāmeſcit amore. dilataṫ feruore. ⁊ in diuina grā ſuſcipit incrementū. Vn̄ pſ. h ſentiens ait. In tribulatiōe dilataſti mihi. ſ. aīam meam vt amplioris dilectiōis capax fiam. Diabolus eni eſt faber dei: ſicut dn̄s Eſa. liiij. ait. Ego creaui fabrū. Fabri huiꝰ focus ē mūdꝰ.

carbones tribulatiōes. folles aſcendētes et deſcēdētes ſunt impij iuſtos p̄mētes ⁊ opprimentes. Et de talibꝰ ꝓpheta ait. Aſcendunt vſqꝫ ad celos ⁊ deſcendūt vſqꝫ ad abyſſos. Ferrū inflāmandū ſunt iuſti temptati ac vexati ⁊ pſecutiōibꝰ q̄ſi malleis formati: vt q̄tidie in diuino amore ardētiꝰ trāſformentur. Tertiū foliū eſt effectꝰ roboratio. Ignis q̄ppe vento pulſatꝰ in maiorē erigiṫ flāmā atqꝫ fortiꝰ roboraṫ ⁊ incaleſcit: ſic qꝫ ſtomachus hoīs ⁊ hec nr̄a habitabilis terra dū frigore coartanṫ ex calore intus artato robuſtiores fiūt. Qd̄ etiam Gregꝰ. teſtaṫ dicēs. Electorū deſideria dum p̄munṫ adūſitate creſcūt. Sicut ignis flatu p̄miṫ vt ꝯualeſcat: ⁊ vt vnde extingui crediṫ roboraṫ

Articulus. iij. de q̄ttuor vltimis gradibꝰ diuini amoris qui pertinent ad perfectos.

Tertio ſubiūgēdi ſunt alij q̄ttuor g̅dus diui amoris q̄ ad pfectos ptinere noſcunṫ: q̄ etiam q̄ttuor lilia dici pn̄t. Primꝰ g̅dus ē ſecuritas adūſitatū. ſcōs exaltatio menti in deū. tertiꝰ ſubiectio ſpūs ad ipſum deū: q̄rtꝰ mētalis pax et de adūſarijs victoria triūphalis.

Qr̄ tria ſunt que in q̄libet aduerſitate aīam aſſecurāt. Ca. j.

Primū liliū eſt ſecuritas adūſitatū Mens quippe iuſti multiplicibus temptatiōibꝰ ⁊ vexatiōibꝰ agitata et in oibꝰ victorioſa iam facta. in adūſitatibꝰ ſecura vt nullo illarū impetuoſo incurſu quōlibet expaueſcebat. Huiꝰ lilij tria ſuut folia. Primū eſt ad deū adherētia. Scōm in deū ꝯfidentia: Tertiū de deo complacentia. Primū foliū eſt ad deū adherētia. Nam mens iuſti ꝓprij amoris ⁊ complacentie vtiqꝫ inimica ſeipſam abhorrēs oī ſtudio ⁊ conatu adheret deo. ⁊ ſentiens efficaci expimēto ſue dulcedinē pietatis. ⁊ ſapiam veritatis. atqꝫ magnificentiā ptātis. nullum adūſariū expaueſcit. ꝯtinue poſcēs a dn̄o illud Iob. xvij. Pone me iuxta te ⁊ cuiuſuis manus pugnet contra me. Et illud ap̄li ad Rhoma. viij. Quis nos ſepabit a charitate chriſti? an pſecutio tribulatio an nuditas an anguſtia an fames an piculū an gladius? ſicut ſcriptū eſt. Qr̄ ꝓpṫ te mortificamur tota die eſtimati ſumꝰ ſicut oues occiſiōis. Sed ī his oibꝰ ſupamꝰ ꝓpṫ eum q̄ dilexit nos. Scōm foliū eſt in deū ꝯfidentia. Tot ⁊ tantas in p̄terito virtute dei victorias habuiſſe ſe ſentit. ꝙ nc dum in p̄lio expaueſcat: verū etiam de q̄libet adūſariorū inſultu corde magno exultat. Proinde de q̄libet aduerſitate triumphū in dn̄o ſperās cū ꝓpheta ꝯfidenṫ ait. Dn̄s illuminatio mea: ⁊ ſalus mea quē timebo? Dn̄s ꝓtector vite mee: a q̄ trepidabo? Si ꝯſiſtant adūſum me caſtra: non timebit cor meū. Si exurgat adūſum me p̄lium: in hoc ego ſperabo. ſ. cū victoria lucrū. Tūc ſicut diciṫ. j. Io. iiij. Charitas foras mittit timorē. Et cū ap̄lo ad Rhoma. viij. Certꝰ ſum eni ꝙ neqꝫ mors neqꝫ vita neqꝫ angeli neqꝫ p̄ncipatꝰ neqꝫ virtutes neqꝫ inſtantia neqꝫ futura neqꝫ fortitudo neqꝫ altitudo neqꝫ ꝓfundū neqꝫ creatura alia poterit nos ſepare a charitate dei que eſt in chriſto ieſu dn̄o nr̄o. Tertiū foliū eſt de deo complacentia. Nō pōt talis aīa de dilecto quoquō dubitare. videlicet ꝙ relinquaṫ ab eo in tp̄e eiꝰ neceſſitati. expimēto cognoſcēs. ꝙ. j. Cor. x. ap̄ls ait. Fidelis deus q̄ nō patieṫ vos temptari ſupra id qd̄ poteſtis: ſed facit cū temptatione ꝓuentū. Vn̄ Hiere. xv. i fine. Bellabūt adūſum te. ſ. adūſarij tui. ⁊ non p̄ualebunt: q̄r ego tecū ſum vt ſaluē te.

De triplici exultatiōe quam efficit trāſfuſio mentis in deum Capitulum. ij.

Secundū liliū eſt exultatio mentis in deum. ſ. ꝓpṫ trāſfuſionē. Cum eni iam mens eſt in oī adūſitate ſecura. in delitijs altiſſimi epulaṫ ſicut Prouerb. xv. diciṫ. Secura mens q̄ſi iuge ꝯuiuium. Hoc liliū tria hab; folia: ſ; ꝙ eſt triplex exultatio mentis. Primū eſt exultatio ſpiritualis. ſcōm eſt exultatio affectualis: tertiū eſt exultatio corpalis. Que triplex exultatio Apoc. xiiij. inſinuaṫ ordinate. Vn̄ Io. ait. Audiui vocē de celo tanq̄ vocem aquarū multarū. ⁊ tanq̄ vocē tonitrui magni. et vocē quā audiui ſicut cytharedorū cytharizantiū in cytharis ſuis. In q̄bus ſacrati verbis tria p̄dicta folia demrāṫ. Primum inq̄ foliū eſt exultatio ſpūalis. Et d̄ hac Io. ait. Audiui vocē de celo tanq̄ vocē aquarū multarū. Cum eni vox menti corpalis nō ſit neceſſe eſt vt tm̄ ſonet q̄tū ad internā cordis leticiā intonat. Vn̄ ꝓpheta ait. Vox exultatiōis ⁊ ſaluti in tabnaculis iuſtorū. Hec vox de celo ꝯueniens venit: cū ex intuitu pure menti q̄ iuſtꝰ infinitā dei dulcedinē ꝯtemplaṫ ad ſpūalē leticiā exultādo ꝯſurgit. Hu-

ius quippe leticie magnitudo ꝑ vocē aq̄rum
multarū merito denotaꝛ:qm̄ ex impio rōis
dei infinitā dulcedinē ꝯtemplātꝭ multiplex
ſpūalis leticie ſenſus ⁊ affectio ſuſcitaꝛ. Si=
cut eni ſpūs turbinis ꝯcitans aq̄s in eis mo
tum facit ⁊ ſonū: ſic ſpūſſancti irradiatio et
afflatus cū repleuerit mētē affectiōibꝰ puri
ſpūali q̄dam impetu in eis motū efficit pieta
tis ⁊ ſonū interne iocūditatꝭ. Et de hac aq̄ ⁊
motu eius dicit dn̄s Jo.iiij. Qui biberit ex
hac aq̄ quā ego dabo ei:fiet in eo fons aque
ſalientꝭ in vitā eternā. Scđm foliū eſt ex=
ultatio affectualis:que in exceſſu interne ex
ultatiōis ꝓrumpit. Et de hac Job ſubdit. et
ta nq̄ vocē tonitrui magni. Tonitruū q̄dez
ex aq̄ vapore ⁊ fumo ſubtili terre dū ꝑ ſolis
calorē in aerē eleuanꝛ dinoſciꝛ cauſari. Luz
eni ex frigiditate aeris vapor aque ꝯdenſaꝛ
in nubem rūpit atq̄ȝ frangit. ⁊ locū latiorez
petens ab anguſtijs nubis inflāmatꝰ foras
exiens ſonū facit. Mens ꝑfecto hūana ⁊ ſpi
ritualis ⁊ pura. duo in ſe habet q̄ſi ꝑncipia
ꝯtemplatiue admiratiōis. ipſa eni cū ſit ſicu
ti purus aer ꝑ opationē ſolis iuſticie in vo=
luntatē ſeu affectionē recipit deuotiōis hu-
morē ⁊ fumū incendij diui amoris. Cū autē
ipſa mēs fuerit diſpoſita h̄ modo feruor di=
uini amoris in pia mēte ex his creſcit q̄ etiā
ꝯtemplādo in deo compꝛhendit. Cūq̄ȝ reſpe
ctu vniūſitatꝭ gaudij anguſta fuerit q̄ſi ꝑ q̄n-
dam nature ſue violētiā immēſus dei amor
eam ſuauiꝰ rumpēs diue admiratiōis in ea
ſtrepitū facit. Et de hac ꝓpheta ait pſ̄.lxxvj
Vox tonitrui tui in rota. Quid ꝑ rotam ni-
ſi hūana mens que imaginē dei portās finē
ſicut rota ignorat? In hac rota ſit vox toni=
trui dei:cū admirabiꝰ dei amor incōprehēſi
bilis dulcoris ſenſum q̄dam ſpūali ſtrepitu
infundens admirationē in hūana mēte in=
ducit. Et h̄ idem ē vox tonitrui magni:de q̄
hic Job. ait. Spūalis eni ⁊ pura mens incō
ꝑhenſibilia a deo q̄dāmō compꝛhēdens. q̄c=
quid in deo videt ſuꝑ ſuā compꝛhenſionem
atq̄ȝ oium creaturarū ſicut ſuꝑdiximꝰ eſſe
admirādo ſtupet. Nihil eni in deo q̄ ſm apo
ſtolū.j.Theſſaꝰ.vj. lucem habitat inacceſſi=
bilem q̄ꝫtūcūq̄ȝ mimū fuerit: mēs q̄ꝫtūcūq̄ȝ
mima ⁊ pura compꝛhendere poteſt ſed tm̄=
modo admirari. Ideo Job.xxvj. ait. Cum
vix paruā ſcintillā ſermōes eius audierimꝰ
id eſt. rōnez cuiuſcūq̄ȝ modici facti compꝛhē
dere valeamꝰ. quis poterit tonitruū magni
tudinis eius intueri. id eſt. cognoſcere ratio
nem mirabiliū iudicioꝝ eius. Tertiū foli

um eſt exultatio corꝑalis. Non eni ſolum h̄
ꝯſolatio dei replet in his iuſtis ꝯtemplatori
bus mentem ſolam: verū etiam redūdat in-
domitam carnem. Unde Johā. ſubdit. Et
vocem quam audiui ſicut cytharedoꝝ cy=
tharizantiū in cytharis ſuis. Quid eni hu=
iuſmodi cytharedi ſunt niſi iuſtoꝝ ſpiritus
puri? Que autem he cythare niſi eoꝝ corꝑa
mūda ⁊ vacua a peccatis? Tales eni cytha=
redi varios exultatiōis ſonos in ſubditis ſi-
bi corꝑibus efficiunt ex quo corꝑa eoꝝ q̄ſi
cythare ſpūales exultatiōis redūdantiā ab
ipſis ſpiritibꝰ dei exultationez dulcedie ple-
nis recipiunt. Unde ꝓpheta ait. Exultabūt
ſancti in gloria: letabunꝛ in cubilibꝰ ſuis. h̄
dicitur q̄ꝫtum ad exultationē ſpiritus rōna-
lis: qua in deo ſm ꝯſcientiā bonā gaudet et
letatur. q̄ꝫtum vō ad redūdantiā ad corpuſ
ſpiritui ſubiectū. adiūgit dicens. Exultatio
nes dei in gutture eoꝝ.

De triplici veraci obediētia perfecti amoris. Capitu.iij.

t
Ertiū liliū eſt ſubiectio ſpiritꝰ ad
deum. Manifeſtiſſimū vtiq̄ȝ ſig=
num eſt q̄ exultatatio de qua.s.
dictum eſt ſit vera:⁊ ex munē dei
non ex illuſione diaboli:ſi poſt eam ad ipm
deum ſpūs ſubiectio ſubſequaꝛ. Tria enim
folia hoc liliū habet: ſm q̄ triplex eſt obediē
tia a talibus obſeruāda. Primū eſt obediē=
tia minoꝝ ad maiores. Scđm eſt obediētia
equaliū ad equales: Tertium eſt obediētia
maioꝝ ad minores. Prima dici poteſt obe=
dientia neceſſitatꝭ. ſcđa obediētia charitatꝭ.
tertia obediētia humilitatꝭ. Hanc q̄dem tri-
plicem obedientiā poſuit beatus francicus
in ſua regula. Prima eſt obediētia neceſ-
ſitatis. ſ. que fit ꝓpter emiſſum votum: et ꝑ
eam ſuꝑioribus obediꝛ. Et de hac in.ij.c. re
gule ait. Finito vō anno ꝓbationis recipiā
tur ad obedientiā: ꝓmittētes vitam iſtaz ſꝑ
et regulam obſeruare. Et iterum in.x.c. ait
Fratres vō qui ſunt ſubditi recordenꝛ q̄ ꝓ-
pter deum abnegauerūt ꝓprias volūtates
Et merito hoc dicit. Quia ꝑfecto obedien=
tie virtutē adipiſci non poterit: qui volun=
tates ꝓprias calcare non nouit. Et ſubdit.
Unde firmiter p̄cipio eis. vt obediant ſuis
miniſtris. id eſt. ſuis p̄latis in oibus que ꝓ=
miſerunt dn̄o obſeruare: ⁊ non ſunt ꝯtra=
ria anime ſue nec regule noſtre. Nam in ta=
libus ſicut prelati non poſſunt p̄cipe: ſic nec
ſubditi tenenꝛ obedire. Huius obedientie

exēplar ē xp̄s q̄ vt dr̄ ad Philip.ij. Factꝰ eſt
obediēs pr̄i vſq̄ȝ ad mortē: mortē aūt crucꝭ.
Et Lu.xxij. ad prēm ait. Nō mea volūtas ſꝫ
tua fiat. Scđa ē obediētia charitatꝭ. Et de
hac in.vj.c. regule dr̄ Ubicūq̄ȝ ſunt ⁊ ſe inue
nerint frēs. oſtdāt ſe domeſticos inuicez inꝛ
ſe: ⁊ ſecure māifeſtēt vnꝰ alteri neceſſitatē ſu
am. Qr ſi mr̄ nutrit ⁊ diligit filiū ſuū carna=
lem: q̄ꝫto diligētiꝰ dꝫ q̄s enutrire ⁊ diligē fra
trē ſuū ſpūalē. Et merito h̄ dicit. Nā ꝑfecto
in mutuiſ neceſſitatibꝰ cōportādiſ debēt ma
xime frēs alter alteri obedire. Nā obediētia
mutua: mutue dilectiōis ſignū eſt ⁊ effectus
Et ad hāc inducebat dn̄s aplos Jo.xv. di=
cens. Hoc eſt p̄ceptū meū vt diligatꝭ inuicē.
Tertia obediētia ē hūilitatꝭ: ꝑ quā inferio
ribus obediꝛ. Ūn̄.b. frāciſcus in dicto.x.c.
ſuꝑiores inuitat cū eos miſtros ⁊ ſeruos ali
orū fratrū cōmemorat eſſe. ipſoſq̄ȝ hr̄e tan=
tam familiaritatē circa recurrētes ad ſe ſub
ditos mādat: vt ex eis idē ſubditi dicē poſ=
ſint. ⁊ facē ſicut dn̄i ſeruis ſuis. Nā ita inq̄t
debet eſſe vt miſtri ſint ſerui oium fratrum.
vt videlicet ſicut ſerui dn̄is: ſic miſtri ſubditꝭ
in q̄bꝰ iuſte pn̄t obediant. Hmōi obedientie
xp̄s in euāgelio formā dedit: vt cū dr̄ Lu.ij.
mr̄i ⁊ nutrici ſubditus fuit: ⁊ baptiſari dn̄s
voluit a ſeruo. ſ. iohāne baptiſta. Cui etiam
Mat.iij. ait. Sic decet nos implē oēm iuſti=
ciam. i. hūilitatē ꝑfectā: ꝑ quā maior ſubdiꝛ
minori.

De triplici triumphali pace quā conſequiꝛ dei cōſummatuſ amor. Capituꝰ.iiij.

q
Uartū liliū eſt mētalis pax ⁊ d̄ in
imicis victoria triūphalis. Caro
ꝑfecta ē ꝑ inꝛ mediū: cuiꝰ mūdus
et diabolus ſpūi adūſanꝛ. Ergō cū caro ſpiri=
tui obediētiā ſeruat: pax vndiq̄ȝ in aīa regn̄t
et tūc ſicut ꝓpheta inq̄t. factꝰ ē in pace locuſ
eius. Hoc ſimiliꝰ liliū tria hꝫ folia. Primū ē
pax cū carne. Scđm ē pax cū mūdo: Tertiū
eſt pax cū diabolo. Prima ē in carne exigē=
da. ſcđa a mūdo reijciēda: tertio ē a dn̄o im=
petrāda. Primū foliū eſt pax cum carne.
Hāc pacē dꝫ hō a carne violenꝰ exigē: nō au
tem ipſe carni ſue exhibere vt fiat h̄ pax a ſo
la carne. cū de ſui natura ſemꝑ dū in corpo=
re viuimꝰ ꝑegrini ad vitia naturaliꝰ ꝓna ſit
Proinde nunq̄ȝ dꝫ ſe ſpūs ſubdē ꝯtumelijs
ſuis. nunq̄ȝ eius volūtati parē. nunq̄ȝ de illi
us q̄ete ꝯfidere. Quinimo ſꝑ iugi labore fa
tiganda. continua abſtinētia edomanda. aſ
ſidua vigilātia obſeruāda. donec ſupplex pa
cem poſcat. pacē ꝓmittat. pacēq̄ȝ cuſtodiat.
deſinat rebellare. neſciat ꝯcupiſcē. ſequatur
ſpm̄. ⁊ oino recognoſcat dn̄m eſſe ſuū. atq̄ȝ
cū effectu ad ſpm̄ dicat. Ut iumentū factus
ſum apud te: ⁊ ego ſemꝑ tecuȝ. Tn̄ ſicut ait
Ceſarius in q̄dam ſermōe ſi pacifica eſt deo
aīa nr̄a: tunc aīe nr̄e ſubdita erit caro nr̄a.
Nā ſi te non regit ſuꝑior: cruciat te ⁊ affligit
inferior. Secundū foliū eſt pax cū mūdo
Et hāc dꝫ iuſtꝰ a mūdo oblatā reijcē. Hec aūt
pax a ſpū q̄dē ſolo fieri dꝫ. nō obtineri a mū
do: imo etiā a mūdo oblatā deſpicē neceē eſt
Nunq̄ȝ etenī verus iuſtꝰ querē dꝫ aut velle
q̄ mūdus ei ſuis oblectamētis deſeruiat. q̄
obſequio ſuo demulceat. vel ſuis fauoribuſ
blandiaꝛ. Sed magnimꝰ ſpūs eiꝰ oia q̄ mū=
di ſunt illi in faciem eius ꝓijcē. ipſum deſpi
cere. facto ꝯtemnē. ſeq̄ȝ poſtmodū mūdo ad
oēm iniuriā gratanꝰ exponē. ⁊ in mūdi op-
ꝓbrijs. iniurijs. ꝯtumelijs gloriari. atq̄ȝ cū
aplo ad Gaꝰ.vltꝭ. decantare. Mihi aūt ab=
ſit gloriari niſi in cruce dn̄i nr̄i ieſu xp̄i ⁊c̄ et
tūc acq̄riꝛ pax a iuſto in mūdo cū nulla eius
ꝓſpera ꝯcupiſcit. nulla eius adūſa ꝑtimeſcit
cūcta trāſitoria ꝯtemnit ⁊ ſpernit. Sicq̄ȝ dn̄ſ
mūdi pacificus factꝰ eſt dicēte dn̄o iuſtoꝝ ce
tui illud Deutꝭ.xj. Ois locus quē calcaue=
rit pes veſter. i. ꝯtempſerit affectꝰ veſter erit
veſter. Tertiū foliū eſt pax cum diabolo.
Hāc aūt dꝫ iuſtꝰ apud deuȝ obtinē p̄cibus.
Hec pax nec a ſpū nec a diabolo fieri p̄t. Nā
qualē diabolus ꝑ ſpm̄ fieri vellet: nunq̄ȝ de
bet ſpūs ꝯſentire ⁊ q̄lē iuſti ſpūs ꝓbare de=
cet diabolus in eternū tali nō ꝯſentiret. Et
q̄dē poſt geminā pacē que nō pōt corrūpi a
carne nec valet ꝑturbari a mūdo diabolus.
qr ſpūi inferre moleſtiā dn̄s non ꝑmittit: iō
ad callida argumenta ⁊ occultas inſidias ſe
ꝯuertit ⁊ dolis atq̄ȝ decipulꝭ eū circūuenire ꝯtē
dit. Sꝫ dꝫ iuſti ſpūs ꝯ hūc adūſariū nr̄m. et
ꝑ prudentē diſcretionē ſemꝑ vigilare: et ꝑ
feruentē orōnez ꝯ ipſum pugn̄re. atq̄ȝ ꝑ gra=
tie adeptionē de ipſo triūphare in noīe ieſu
xp̄i. His igiꝛ victorijs acq̄ſitis. daꝛ humane
menti aſcendē ad illā pacē. que ſm apl̄m ad
Philip.iiij. exuꝑat oēȝ ſenſum. Et quā apl̄s
vocat pacē Job. Apocꝭ.viij. ſilētiū vocat di=
cens. Factū eſt ſilentiū in celo q̄ſi media ho-
ra. Ꝓpheta aūt vocat eā ſomnū dicens. In
pace in idipſum dormiā ⁊ req̄eſcā. Ad quaȝ
pacē nos ſimul ꝑducat dn̄s ieſus. hic ꝑ gra
tiam ⁊ in futuro ꝑ gloriam vt ea fruamur in
eternum Amen.

ſ ffer. 6. poſt reſurrectiōez
feria. M. de duodecim bonis ſeu gratijs. ad que valent bona opa. extra charitatē

ſ. Sermo. 63.

De bonis factis i mortali culpa

ſ Feria. vj. poſt reſurrectionē ſ. de. xij. bonis ſeu gratijs ad que valēt bona opa extra charitatē facta. Sermo. lxiij.

Ecce ego vobi
ſcum ſum oib⁹ diebus vſqȝ ad
ↄſumationē ſeculi. Mat. vlti.
Et in euāgelio hodierno. Magna pfecto ē
tia ꝛ admirāda benignitas ſaluatori ē ꝙ ve-
riſſima ꝛ ineffabili pmiſſiōe ſua nos ↄſolet
in oī tribulatiōe noſtra ſpondēs ſemp eē no
biſcū p aſſiſtentiā gr̄e ſpālis vſqȝ ad pñtl ſe-
culi finem. Proinde in pꝓpoſito verbo dicit
dn̄s. Ecce vobiſcū ſum vt. ſ. In quib⁹ verb
oſtendit ꝙ licet corpe localit ſit māſur⁹ in ce-
lo p dn̄ium maieſtad: tn̄ p pñtiam ꝛ gr̄e ſue
influentiā ꝛ p eccleſie gubernationē ꝛ manu
tenentiā eſt in p̄ſenti vita vſqȝ ad finē ſeculi.
Qd quidem nō tm̄ verificat in iuſtis qbus
aſſiſtit p gr̄am gr̄ificantē: verūetiā adimplet
in pctōrib⁹ p grāz gr̄is datā. videlicet cū faci-
unt intentione bona ad deū aliq̄ opera iu-
ſta ſicut ↄtingit in his q̄ in preterita q̄drage
ſima non fuerūt ↄuerſi ſed in peccatiſ pſeue
rauerūt. Duri tn̄ aliqua bona opant inten-
tione recta. Ad intelligendū aūt quō chriſt⁹
ſemper in p̄ſenti vita aſſiſtit nobis cūcta bo-
na remuneratur⁹. Aduertendū ꝙ tria ſunt
genera hoīum. q̄ a deo remunerant ppt bo
na opa. Primi ſunt virtuoſi. ſecūdi ſunt va-
ni glorioſi. tertij ſunt crimioſi. Virtuoſi re-
munerant eterna gloria: vani glorioſi eter-
na pena. crimioſi aliq̄ tpali gr̄a. Primi inqȝ
ſunt virtuoſi. ſ. qui in dei gr̄a exiſtētes ope-
rantur bona: ꝛ hi de condigno premia eter-
na ↄſequunt ſm menſuram charitatis cum
qua operant predicta bona. Proinde Pro-
uerb. xj. dicitur. Semināti iuſticiam merceſ
fidelis. Et propheta inquit. Et retribuet mi
hi dn̄s ſm iuſticiam meam: ꝛ ſm puritatem
manuū mearum retribuet mihi. Et Apocl.
xxij. Ecce venio cito dicit dn̄s: ꝛ merceſ mea
mecum eſt: dare vnicuiqȝ ſm opera ſua. Se
cundi ſunt vanigloriosi qui qſiqȝ faciunt ali
quod opus bonū in genere ad gloriā ſuam
vt cum dant elemoſynā ppter vanam glori
am: ꝛ ex hoc opere nullam mercedem merē
tur ſed penam. Quia procedit ex ↄtumelia
dei ppter intentionē non rectam. De q̄ dn̄s
Mat. vj. ait. Si oculus tuus nequā fuerit:
totum corpus tenebroſum erit. Si ergo lu-
men quod i te eſt tenebre ſunt: ipſe tenebre
q̄te erunt? Tertij ſunt criminoſi. Qui licet
peccatores ſint: tamen aliqñ faciunt aliqua
bona opera ppter amorem dei ſeu ad glori
am eius. Et hoc eſſe non ſine gratia gratis
data. Nam ſicut Johānes i. iij. epiſtola ſua
inquit. qui bene facit ex deo eſt. Quia nos
non poſſumus etiam cogitare. necqȝ id ope-
rari teſte apoſtolo qui. ij. ad Cor. ij. c. ait.
Non ſumus ſufficientes aliquid cogitare a
nobis quaſi ex nobiſ: ſed ſufficientia noſtra
a deo eſt. Quia vt idem inquit ad Philip. ij
c. operatur in nobis velle ꝛ pficere pro bona
voluntate. Tale ergo opus bonū in peccato
mortali factum ex dei gratia gratiſdata ab
operante acceptata: diſponit de congruo li-
cet non de condigno ad gratiam gratifaci-
entem. Quod tamen totum puenit etiam
ex aſſiſtentia meriti chriſti: de cuius plenitu
dine accepimus omnes gratiaz p gratia vt
dicit Joh. j. Et ꝙ taleſ remunerent a chriſto
patet triplici ratione. Primo ratione ineq̄li-
tatis. ſcd̄o ratione paruitatis: tertio ratione
bonitatis. Primo inqȝ ratione inequali-
tatis. Nam ſi talia a peccatorib⁹ facta nō re-
munerarent: equaliter ſe deus haberet ad
eum peccatorem qui nullum operat bonū:
et ad eum qui multa operatur bona. quod
eſſet ineq̄litas maxima. At contra Eccēs in
vltimo verbo libri ſui peccatorib⁹ cōſulit di-
cens. Operemur opus bonū ante tempus
ſcilicet mortis: ꝛ dabit. ſ. dn̄s mercedem in
tempore ſuo: hoc eſt in preſenti vel in futu-
ro. Secundo ratione paruitatis. Nam p̄
cepit dn̄s Exo. xx. c. d. Honora patrem tuū
et matrem tuam: vt ſis longeuus ſuper ter-
ram. Sed hoc aut dicitur de habenti chari-
tate aut non habenti. Si de habenti tm̄: hec
q̄dem parua remuneratio eſt: cum talis nō
amet preſentem vitam que parua res eſt. ſ
futuram. Ergo dicitur de non habenti. Ex
quo patet ꝙ meretur aliquid ſi parentes ho
norat. Tertio ratiōe bonitatl. Nā Mat.
v. dn̄s ait. Cū facis elemoſynā noli tuba ca-
nere ante te ſicut hypocrite faciunt in ſyna-
gogis ꝛ in vicis: vt honorificent ab hoībus
Amen dico vobis receperunt mercedē ſuā
Eſto ergo ꝙ aliquis id faciat tantummo-
do propter deum ꝛ non ppter gloriam mū-
di cum non peius ꝙ id quod factum fuit p-
it ppter gloriā mūdi imo melius: ergo mer-
cede aliqua dignus erit vel eſt. Hui⁹ ſenten
tie eſt Bonauentl. in. iiij. di. xv. q. v. Ex his
igitur patet ꝙ bona facta in mortali culpa.

ffer. 6. poſt reſurrōe

licet ex ſe ꝛ p ſe de directo nō valeāt ad glori-
am ſempitnā: tn̄ facta i bona intentiōe ad ea
p accidēs valēt multiplici rōne. Vn̄ ex meri
to cuiuſdā ↄgruitatl ꝛ ex ſupabūdāti mia di
h p accidēs puenire pōt ad gloriā btōꝝ. Et
h quidē Geñ. xxviij. in ſcala iacob myſtice i-
ſinuat vbi dr̄. Vidit iacob in ſomnis ſcalaz
ſtantē ſup terrā. ꝛ cacumē eius tangēs celū
angelos q̄ʒ dei aſcendētes ꝛ deſcendētes p
eam. ꝛ dn̄m innixū ſcale. Scala q̄dem ſuper
terrā ſtans ꝛ ↄtingēs celū. eſt vita in bonis
opib⁹ occupata: que ab hoīe ſiue iuſto ſiue
iniuſto habitāte in terra intentiōe celeſtis re
gni ſeu p amorē dei q̄tidie freq̄ntatur. Per
hanc ſcalam pfecto tunc angeli aſcēdūt: cū
talia opera corā dn̄o pñtant. Tūc v̄o p eam
deſcendūt: qñ multiplices gr̄as ppter opa
nr̄a bona a deo nob angeli infundūt. Dn̄s
q̄ʒ innixus deſcribit ſcale q̄ſi deſiderio fla-
gr̄as. ꝛ nr̄a bona opa acceptare ꝛ ppter illa
nouas gr̄as nob multiplicare. Duodecim q̄-
dem gr̄as int alias nob impartit p angeloſ
deuſ ꝛ his q̄ talia bona opant in mortali cul
pa: q̄ dici q̄dāmō pñt. xij. gr̄dus p̄dicte ſcale
q̄ itur ad celū. Et h q̄dē totū efficit meritum
ieſu chriſti q̄ in pꝓpoſito verbo ait. Ego vobi
ſcum ſum. ſ. p meriti mei pticipationē. ꝛ gr̄a
rū cōicationē: nō tm̄ iuſtis ſed inſup ꝛ iniu-
ſtis q̄ aliq̄ bona agūt amore dei: ꝛ h oibus
dieb⁹ imo ꝛ omib⁹ horis ꝛ athamis vſqȝ ad
ↄſummationē ſeculi. Bona ḡ que agim⁹ li-
cet in mortali culpa ſum⁹ opamur ex merito
ieſu chriſti. Nā vt. j. Cor. iij. dr̄. Nō ſum⁹ ſuf
ficientes aliq̄d excogitare a nobiq ſi ex nobiſ
ſed ſufficiētia nr̄a ex deo ē. i. ex dn̄o nr̄o ieſu
xp̄o. Qui vt dr̄ ad Philip. ij. Opat in nobiſ
velle ꝛ pficē p bona volūtate: ergo opemur
bonū dū tps habem⁹. Vt ait apl̄us ad Gal.
vj. Nā qui opat bonū ex deo ē vt ait Jo. in
cano. c. iij. Et q̄libȝ p̄dictoꝝ verboꝝ pt eſſe
thema in pñti materia. Gr̄as v̄o q̄s pctōres
ↄſequunt ex opib⁹ bonis ſicut ſupdictuȝ eſt
in. xij. diſtinguam⁹. Quaꝝ q̄ttuor p̄me q̄dā
mō ptinēt ad bona interiora. Scd̄e q̄ttuor
ad bona exteriora. Tertie q̄ttuor ad bona
ſupiora.

Articulus prim⁹ d̄ q̄ttuor gratijs inferiorib⁹ q̄s acq̄rūt pctōres p bona ſua opera.

p Rime q̄dez q̄ttuor gr̄e q̄ donant
a deo his q̄ opant bona i mortali
culpa ptinē vident ad bona inte-
riora. Et harꝝ p̄ma ē gr̄a elōgatiua. ſcd̄a eſt
gr̄a abilitiua. tertia ē gr̄a ↄtinuatiua: q̄rta ē
gratia ſatiſfactiua.

Q̄ opa bona in mortali culpa facta elongāt aīaȝ a peccatis Capitulum. j.

p Rima q̄dem eſt gr̄a elongatiua.
Elongāt eni talia opa bona a cri-
minib⁹ ꝛ a pctis: ꝛ appropinquāt
deo. Ac ecōtra nō eſt aliq̄ mortal culpa nec
adeo praua que nō elonget a deo vltra mil-
le dietas: eo ꝙ in mille dietl talis pctōr nō p̄t
a ſeipſo redire ad deū iuxt ſnīam ſaluatoris
q̄ ait Jo. vj. Nemo pōt venire ad me: niſi pr
q̄ miſit me traxerit illūīnarie. ſ. p talia bona
opa. Rō hui⁹ eſt q2 aīa mortalit peccās ē ſpi
ritus vadēs ꝛ nō rediēs: ſicut pph̄a ait. Et
etiā alibi dicit. Longe a pctōrib⁹ ſalus. Et ali
bi inq̄t. Qui elongāt ſe a te. ſ. p mortalē cul-
pam: pibūt vtiqȝ in eternū. Vn̄ hortat Jac.
iiij. dicēs. Appropinq̄te deo. ſ. opib⁹ bonis:
et ipſe appropinq̄bit vob. ſ. ppt opa p̄dicta.
Quaſi dicat ꝙ ppter talia opa bona veniet
obuiā pctōri: ſicut ecōtra ppter pctā a pctō-
rib⁹ ſe elongat. De h patet exēplū Act. x. d̄
Cornelio cēturiōe ad quē a ſpūſctō miſſus ē
petr⁹ ad ipſum ↄūtenduȝ. Cui angelus ait.
Elemoſyne tue ꝛ orōnes tue aſcenderūt in
memoriā in ↄſpectu dn̄i.

Q̄ bona facta in mortali culpa abilitāt hoīem ad opera virtuoſa. Capitulū. ij.

s Ecūda gr̄a ē abilitiua ſeu diſpoſi
tiua: eo ꝙ talia opa valēt ad vitā-
dam difficultatē vitia relinq̄ndi:
ad vitandū difficultatē ꝛ in expientiā exerci-
tij v̄tuoſi. Et ſi qñ talis pctōr in gr̄am dn̄i re
uerteret valēt ꝛ abilitāt ad altiores ꝛ expedi
tiores v̄tutū act⁹ q̄ ſimul cū charitate ſunt.
Ac p h valēt ad alti⁹ pmerendū gloriā ſem-
piternā: queadmodū baptiſm⁹ iohis q̄ nō
valebat ad pctōꝝ remiſſionē ſed ad bonorū
aſſuefactionē ꝛ hūiliationē vt dr̄ de ↄſe. di.
iiij. c. nō regenerabat. Porro dū hō ↄ̄ſ at bo
na artē male viuēdi dediſcit atqȝ artē bene
opandi addiſcit. Et ad h hortat nos dn̄s p
Eſa. j. c. dicēs. Diſcite bn̄ facē. Ac ecōtra qui
abſqȝ aliq̄ bono ope vitā crimioſam ducit:
ad bn̄ agēdū pfecto inept⁹ efficit. Et de tali
bus Hiere. iiij. dn̄s ait. Stult⁹ pp̄ls me⁹ me
nō cog̃uit: filij inſipientes ſunt ꝛ vecordes.
Sapiētes ſunt vt faciāt mala: bn̄ aūt facē ne
ſcierūt. ſ. ob cauſam añdictā. Valēt igit ad

diſponendũ ad coꝛdis ꝯtritionẽ ꝛ pniaꝫ ve-
ram: ac ꝑ ꝯſequẽs ad grãm dei. Non enĩ tm̃
inquinaẗ affectio nec tm̃ excecaẗ cognitio.
nec inſuper tm̃ induraẗ opatio in pctis: ſi oĩ
no nõ relinquanẗ aliqua opa bona a pctoꝛe.
Pꝛimo q̃dem volũtas ſi non habet aliqđ
ad retinaculũ opis virtuoſi facilius inq̃naẗ
in ſoꝛdibꝰ pctoꝝ: ſicut ſus in volutabꝛo luti
lota. vt dicit. i. Pe. ij. Scđo intellectꝰ exce
caẗ a malicia pctoꝝ. Un̄ de talibꝰ dꝛ Sap. ij.
excecauit eos malicia coꝝ. Tertio q̃ꝫ in-
duraẗ coꝛ velut lapis q̃ vnctione non flectiẗ
ꝛ ꝑcuſſione ꝯfringiẗ. Hoc ẽ qꝛ talis hõ ꝓſpe
ris ꝛ aduerſis induratur. ſicut Job. xlj. ait.
Coꝛ eius indurabiẗ quaſi lapis ꝛ ſtringetur
quaſi malleatoꝛis incus. ſ. q̃to plus tondiẗ
tanto amplius induraẗ. Hi vo qui abſq̃ꝫ ali
quo bono ope ſemꝑ vitam in crimibꝰ ducũt
ſunt illi de quibꝰ Ezech. vij. ait. Indurauerunt coꝛ ſuũ vt adamantẽ ne audirẽt legem
et verba que miſit dñs exercituũ in ſpũ ſuo
ꝑ manũ ꝓphetarũ ſuarũ. Et iteruꝫ Eſa. vj.
dicit dñs ad eſaiã. Dic ꝓplo huic. Audite au
dientes ꝛ nolite intelligẽ videte viſionẽ ꝛ no
lite cognoſcere excecа coꝛ populi huiꝰ ꝛ aures
eius aggraua ꝛ oculos eius claude ne foꝛte vi
deant oculis ſuis ꝛ auribꝰ ſuis audiãt ꝛ coꝛ
de ſuo intelligãt. ꝛ ꝯuertanẗ ꝛ ſanẽ eum.

Q opa virtuoſa ĩ moꝛtali peccato facta: valẽt ad cõtinuationem virtuoſe vite. Cap. iij.

t Ertia ẽ grã ꝯtinuatiua. Ualẽt enĩ
talia opa bona ad ꝯtinuationẽ et
exercitiũ virtuoſi actꝰ: ne hõ vide
licet ad bene opandũ aptitudinẽ
ꝑdat. ꝛ oĩno induat habitũ ꝛ ꝯſuetudinẽ ac-
tuũ ꝑuerſoꝝ. Queadmodũ de talibꝰ ꝓpha
inq̃t. Fiat. i. ſiet ei ſicut veſtimentũ q̃ opitur
et ſicut zona q̃ ſemꝑ p̃cigiẗ. Eccl. quoq̃ꝫ. xiij
ait. Non eſt ei bene q̃ aſſiduus eſt in malis.
ꝛ elemoſynã nõ danti. q̃uis. ſ. ſit in moꝛtali
pctõ. Et ſequitur Qm̃ ꝛ altiſſimꝰ odio habꝫ
pctõꝛes. ſ. qui nullum opanẗ bonũ. Pꝛofe-
cto abſq̃ꝫ ꝯtinuatiõe alicuiꝰ opis boni in tã-
tam ꝯſuetudinẽ male viuendi pctõꝛ labitur
atq̃ꝫ ruit: vt etiam bene facere diſcẽs id nõ
valeat ope adimplere. Pꝛoinde Hiere. xiij.
ait. Si mutare poteſt ethyops pellem ſuam
aut pardus varietates ſuas: ꝛ vos bñ face-
re poteritis cum didiceritis malum. Unde
ſicut ſe habet ſanus ad infirmũ: ſic ſe habet
iuſtus ad peccatoꝛẽ. Cibus q̃ ꝯuertitur in
ſubſtantiã hominis ſani. non ꝯuertiẗ in ſub
ſtantiam infirmi. ſed tm̃ ꝯfoꝛtat eum ꝛ febꝛi-
li caloꝛi obſiſtit. nec ꝯſumaẗ humidũ radica
le. Sic ꝛ bona opa que facit iuſtus in ſuã ſub-
ſtantiam ꝯuertunẗ. ſed bona opa que impi-
us facit ꝯfoꝛtant eũ ne a ſua malicia ꝯſũma-
tur. Pꝛoinde ſicut magꝰ indiget ꝯfoꝛtari in-
firmꝰ q̃ꝫ ſanꝰ q̃uis minꝰ ꝓficiat ei cibus: ſic
pctõꝛ plus indiget bñfacẽ q̃ꝫ ipſe iuſtꝰ. licꝫ tñ
ei minꝰ ꝓficiat ad ſalutẽ.

Q ſatiſfactio a ſacerdote pꝛo pctĩs iniũcta. ꝛ a penitẽte facta in pctõ moꝛtali ſatiſfactiua eſt. Capitulum. iiij.

q Uarta ẽ grã ſatiſfactiua. Ualent
enĩ ad ſatiſfactionẽ pnĩe iam iniũ
cte. ſ. cũ alicui imponiẗ pnĩa a ſa-
cerdote ꝛ facit eã in moꝛtali culpa. Qđ tri-
pliciter ꝓbari põt. Pꝛio qꝛ nõ foꝛtiꝰ obligat
p̃ceptũ ſacerdotꝭ q̃ꝫ p̃ceptũ dei. Scđo qꝛ nõ
foꝛtiꝰ obligat. q̃ꝫ ipſum votũ. Tertio qꝛ non
foꝛtiꝰ obligat q̃ꝫ recipere ſacꝛa abſq̃ꝫ moꝛtali
culpa. Et tñ oĩa iſta tria implẽ põt in pecca-
to moꝛtali. Qđ ꝓbaẗ. Nã ꝑ p̃mo patꝫ quia
cũ ſacerdos imponit pnĩam pctõꝛi eã in ſuũ
p̃ceptũ dat illi. Sꝫ exñs in pctõ moꝛtali ꝛ im
plens p̃ceptũ de honoꝛãdo parẽtes nunq̃ꝫ
rephẽdeẗ nõ impleſſe: multominꝰ tale ſacer
dotis p̃ceptũ. Pꝛo ſcđo patẽ põt qꝛ clericus
ĩ moꝛtali exñs culpa dicens hoꝛas ad q̃s ex
voto obligatꝰ eſt illas tñ minime iterare obli-
gaẗ: multo ergo minꝰ tale ſacerdotꝭ p̃ceptũ.
Pꝛo tertio inſuꝑ claret qꝛ ficte accipiẽs ba-
ptiſmũ licet ſuſcipiat effectũ ſacꝛi indelibileꝫ
id eſt. characterẽ q̃ eſt ſacꝛm ꝛ res: tñ effectũ
q̃ eſt res ꝛ nõ ſacꝛm. i. grãm remiſſiõis pctõ-
rũ duratũ. fictiõe nõ recipiet. Recedẽte tam̃
fictione. qꝛ character eſt ĩmediata diſpoſitio
ad grãm baptiſmalẽ ꝑ quã remittunẗ pctã
ſm̃ Rich. in. iiij. di. iiij. Ergo multo ampliꝰ
pnĩa facta in moꝛtali culpa integre ſatiſfacit
hec ſm̃ Gerar. odoñ. in. iiij. di. xv. Ad hec
etiã dicta ſunt plura. ſ. ſerm̃. xxvij. artꝭ. ij.
c. ij. circa finem.

Articulus. ij. de alijs q̃ttuoꝛ gratijs ꝑtinẽtibꝰ ad exterioꝛa q̃ a pctõꝛibꝰ ꝑ bona opa acq̃runẗ

s Ecũde q̃ttuoꝛ grẽ q̃ talibuſ a deo
danẗ ꝑtinẽ videnẗ ad bona exte-
rioꝛa. Pꝛima diciẗ grã occupati-
ua. ſcđa grã aſſociatiua. tertia grã
tia diminutiua: q̃rta grã augmẽtatiua.

Q etiã a pctõꝛe ꝑ bona opa tẽpus vtiliter occupaẗ. Cap. j.

p Rima gratia dicta eſt occupatiua
Ualent enĩ talia opa bona ad oc-
cupandũ tps in bono qđ alias oc
cupareẗ in malo. Sicut ꝯtigit eis
qui ſceleribꝰ pleni. tñ freq̃ntant p̃dicatiões
viſitant eccleſias. audiũt diña officia. cũ de-
uotione auſcultãt miſſas: in ꝑegrinatiõibꝰ
laboꝛant de ſua ſubſtãtia elemoſynas diſpẽ
dunt: ꝛ in ſimilibꝰ bonis opibꝰ exercenẗ in
quibus ꝛ vtiliẗ tempus expendiẗ ꝛ vtiliter
animꝰ occupaẗ. Ac de his q̃ ſemꝑ occupanẗ
in malis. nec aliqđ opanẗ bonũ ꝓpheta ait.
Ipſi obligati ſunt ꝛ ceciderũt. Obligati ſũt
ſcꝫ eterne dãnatiõi: ꝛ ceciderũt. i. cadent in
eam. Et in ꝑſona coꝝ q̃ in peccatꝭ etiã inuo-
luti faciunt aliq̃ bona opa ꝓpheta ſubiũgit
dicens. Nos aũt ſurreximꝰ. ſ. a pctis. q̃nq̃ꝫ ĩ
vita vel ſaltem in moꝛte. ꝛ erecti ſumꝰ ad do
minũ diligendũ. q̃ ante ꝓſtrati eramꝰ ad di
ligendũ mũdũ. Et iterũ Eſa. xxviij. de p̃miſ
Mãda remãda. expecta reexpecta. modicũ
ibi modicũ ibi vt vadãt ꝛ cadãt retroꝛſuꝫ ꝛ cõ
terãẗ ꝛ illaq̃anẗ ꝛ capiãẗ. Qđ vbũ ſic exponẽ
dum eſt. Tunc ſiq̃dem mãdat deus: cũ ꝑ in-
ſpiratiões aut ꝑ p̃dicatiões aut ꝑ q̃ſcũq̃ꝫ tri-
bulatiões viſitat pctõꝛes vt ꝯuertanẗ ad eũ
Hoc mãdat atq̃ꝫ remãdat ex mĩa ſua. expe-
ctat ꝛ reexpectat ꝯuerſionẽ eoꝝ ex benigni-
tate ſua. modicũ ibi videlicet ex viſitatione
ſua. ꝛ modicũ ibi ex expectatiõe. Ut vadãt
ſcꝫ de malo in peius ꝑ prauã cogitationẽ et
cadãt retroꝛſum ꝑ ꝯſenſum. ꝛ ꝯterãẗ ꝑ pra-
uam opationẽ ꝛ executionẽ. ꝛ illaqueanẗ ꝑ
prauã ꝯſuetudinẽ ꝛ capianẗ ꝑ eternalẽ dam
nationem.

Q per conſoꝛtiũ ſctõꝝ ſeu iuſtoꝛum bonis operibꝰ a pctõꝛibus gratia dei acq̃ri ſolet Ca. ij

s Ecũda ẽ grã aſſociatiua. Ualent
q̃ꝫ p̃dicta opa bona ad acq̃rendũ
aliquã ſocietatẽ ꝛ vnionẽ cũ aliq̃-
bus ꝑſonis deuotis ꝛ ſanctꝭ q̃ ſũt
in grã dei. ſic ꝑ ꝯſequẽs ad ꝑticipandũ me-
rita eoꝛundẽ. ſ. ſi alique elemoſyne vel aliqđ
aliud bonũ opus fiat ꝓ neceſſitate illoꝛum.
Iuxẗ illud Iac. ij. Superexaltat aũt mĩa iudi-
ciũ. i. ſuꝑuincit iudiciũ. Hec enĩ mĩa miſeri-
coꝛdibus impetrabit vt ſup̃ ꝯdignitatẽ iuſticie
ſue ꝛ citra exigẽtiã culparũ ſuarũ miſeri-
coꝛditer cũ eis agatur vt ſic ſup̃ ꝯdignũ remunerenẗ
Unde Augꝰ. in p̃mo li. de ciui. dei. c. viij. vl
tra mediũ inquit. In his ergo qui filij ſunt
ꝓmiſſiones ꝛ vaſa mĩe valet quod Iac. ait
ij. c. ſuperexaltat dei mĩa iudicium. Quoni-
am ꝛ illi iuſti qui in tanta ſanctitate vixerũt
vt alios quoq̃ꝫ recipiant in tabernacula eter-
na. quibus amici facti ſunt de mãmona ini-
quitatis vt tales eſſent: mĩa liberati ſunt ab
eo qui iuſtificat impium. imputans merce-
dem ſm̃ gratiam non ſm̃ debitum. In eoꝝ
quippe numero ẽ apoſtoluſ qui. j. Timoth.
j. ait. Miſericoꝛdiã conſecutus ſum vt fide-
lis eſſem. Illi autem qui recipiunẗ a talibuſ
in tabernacula eterna. fatendũ eſt ꝙ nõ ſint
his moꝛibus pꝛediti vt eis liberandis ſine
ſuffragijs ſanctoꝝ ſua poſſet vita ſufficere
ac per hoc multo amplius in eis ſuperexal-
tat miſericoꝛdia iudicio. Nec tamẽ ideo pu-
tandus eſt quiſq̃ꝫ ſceleratus nequaq̃ꝫ vita
vel bona vel tolerabilioꝛa mutatus recipi ĩ
tabernacula eterna quoniaꝫ obſecutus eſt
ſanctis de mãmona iniquitatꝭ. id eſt. de pe-
cunijs vel de diuitijs que male erant acqui
ſite aut etiam bene aut etiam ſi bene non ta
men veris ſed quas iniquitas putat eſſe di-
uitias quoniã non noſcit que ſint vere diui-
tie. quibus illi abundant que ꝛ alios recipi
unt in tabernacula eterna. Eſt itaq̃ꝫ vite mo
dus nec tam malus vt his qui ea viuũt ni-
hil pꝛoſit ad capeſcendũ regnũ celoꝛum. lar
gitas elemoſynarum quibus etiam iuſtoꝛũ
ſuſtentatur inopia ꝛ fiunt amici qui in taber
nacula eterna ſuſcipiant: nec tamen bñ vt
ad tantam beatitudinẽ adipiſcendã eis ipſa
ſufficiat. niſi eoꝛum meritis quoſ amicos fe
cerint miſam conſequanẗ. Mirari etiam ſo-
leo apud virgilium iſtam reperiri dñi ſentẽ
tiam Lu. xvj. vbi ait. Facite vobis amicos đ
mãmona iniquitatis vt cum defeceritis re-
cipiant vos in eterna tabernacula. Cui eſt
et illa ſimillima Matth. x. in fine. Qui reci-
pit ꝓphetam in nomine ꝓphete: mercedeꝫ
pꝛophete recipiet. Et qui recipit iuſtum in
nomine iuſti: mercedem iuſti accipiet. Naꝫ
cum elyſios campos. id eſt. extra leſſionem
poſitos poeta ille deſcriberet vbi putat ha-
bitare animas beatoꝛum non ſolum ibi po
ſuit eos qui pꝛopꝛijs meritis ad illas ſedes
ꝑuenire potuerũt. ſed addicit atq̃ꝫ ait oneꝛ
edos. ſ. q̃ſq̃ꝫ ſibi memoꝛes alios fecẽ merẽdo
. i. ꝓmeruerũt. alios eoſq̃ꝫ ſui memoꝛes ꝓmerẽ
do fecerunt. Pꝛoꝛſus tanq̃ꝫ eis dicerent qđ
frequentatur oꝛe chꝛiſtiano cuꝫ ſe cuiq̃ꝫ ſan
ctoꝛum quiſq̃ꝫ commendat ꝛ dicit. Memoꝛ
eſto mei. Atq̃ꝫ id vt eſſe poſſet pꝛomeren-

xx 4

do efficit. Hec ille. Ad qd̾ ꝗtū predicta ver ba valeant. ſ. memor mei eſto: dicet̃. j. in pe nulti. ſermo. artı. ij. in fi.

Q ꝓpter opa bona a deo fla gella pctõrib⁹ minuunt̃. Ca. iij

t Ertia grã ẽ diminutiua. Ualẽt vtiq₃ bona opa ad diminuendū tpalez penam quā recipe merent̃ pctõ res in p̄ſenti vita: cū ſm Augꝰ. et Boeciū nullū malū remaneat impunitū in hoc ſeculo: vel ſaltem in futuro. Ex his er go bonis ceſſant q̄n̄q₃ peſtes. guerre. ſterili tates terre. infirmitates: quas q̄dem ꝓpter peccata ſua ꝓmeruerūt. De his habes exē plum in figura. iij. Reg. xxj. in fi. c. vbi deꝰ ad heliam ait. Nõne vidiſti achab humilia tum coram me. quia ergo humiliatꝰ eſt co ram me mei cauſa: non inducā malū in die bus eius ſed in diebus filij ſui inferam ma lum domui eius. Ubi Gregꝰ. ait. Si tm̄ va luit humilitas in reprobo. quid faciet tunc in electo? De hoc ꝗ₃ patet exemplū in niniui tarū ſtupēda ꝯuerſione in qua licet forte nõ omino pſeuerarēt: tamē ex illa admirāda mu tatione dei ſeueritas placata eſt. Ego ꝗ₃ tpi bus noſtris ꝓpter coꝝ mirabilē mutationē atq₃ feruorē ⁊ deuotionē ſup quoſdam po pulos ſceleratos iram pturbati dei ꝑ claraz expientiā placatā vidi: licet p̄noſceret deus non oẽs illos pſeueraturos in tali ꝯuerſiõe Impetrauerūt aūt illi talem miam dei ꝓceſ ſionibus. letanijs. oronibus. elemoſynis. ie iunijs. ⁊ alijs ꝯſimilibus bonis. Circūſpice queſo mens diſcreta ⁊ aīaduertant ꝯſidera oẽs dñationes. ciuitates ⁊ caſtra nr̃is tpibꝰ derelictas ⁊ deſtructas ⁊ certa expientia re peries predictis modis ad dñm mīme recur riſſe: ſed tm̄ ꝯſiſas eſſe in ſuccurſu ⁊ in adiu torio mūdi. Ac econtra Obſua qd̾ Eccl. ait in. ij. c. dicens. Reſpicite filij natiões hoīum et ſcitote quia nullus ſperauit in dño ⁊ ꝯfu ſus eſt. Et licet tales populi generalit̃ nõ cõ uertant̃ ad dñm ꝑ pniam verā. ſed plurimū exteriorē: im multi tm̄ talia ſig̃ humilitatis tan te efficacie ſunt coram deo. ꝙ cuz ſint tpalia eū circa tpalia ⁊ tpalit̃ placāt. Profecto raab meretrix Joſue. vj. in deſtructiõe hiericho inuenit grãm corā ioſue ne periret illa. Et hoc fuit eo ꝙ bonū fecerat q₂ abſcõderit nūcios q̄s ioſue hiericho miſerat exploratores. nec tm̄ legit̃ tūc eam meretriciū reliquiſſe ſtatuz.

Propter opa bona etiā a pec catorib⁹ frequētata tpalia bona a deo multiplicant̃. Cap. iiij.

q Uarta ẽ grã augmẽtatiua. Ua lent eñi ad multa bona tpalia ꝯſe quēda ⁊ ꝯſeruāda: ex bonitate di uina q̄ſi nullū bonuz dim̄ittit irre muneratū. Proide Eſa. j. ait dñs. Si volue ritis ⁊ audieritis me: bona terre comedetis. In huiꝰ myſteriuz Exo. j. dr̃ ꝙ bñ fecit dñs obſtetricibꝰ egyptijs que ꝯ̄ pharaonis im periū infantes hebreoꝝ ſeruauerūt viuos. Et de h̃ habet̃. xxij. q. ij. c. ſi q̄libz. Sūt nāq₃ plerīq₃ q̄ licet crimioſi ſint. tm̄ bona aliq̄ agē nõ deſiſtūt. Nā d̾ bñ acq̄ſitis elemoſynas lar giuntur. paſcūt famelicos. potāt ſitibūdos. colligūt pegrinos. veſtiūt nudos. ⁊ ſic d̾ alijs bonis mie opibꝰ. Pro q̄bꝰ eis retribuit dñs multa tpalia bona. ſ. tpalē pacē. ſanitatē vi te. tpalem ſtatū. multoꝝ amicitiā. latā gloriā atq₃ firmā poſſeſſionū fertilitatē artium ſeu mercāciarū felicitatē. reꝝ oium influētiā. na tos pficiētes ſeruos alacres. fecūdos gre ges. horrea plena. apothecas redūdātes in vita ſanitatē. in ſanitate abūdātiā. in abūdā tia pacē. in pace ſecuritatē. in ſecuritate feli citatē. Quoꝝ filij ſicut dicit ꝓpħa ſunt ſicut nouelle plātatiões a iuuētute ſua. Filij eoꝝ cõpoſite circūornate vt ſimilitudo tēpli. Prom ptuaria eoꝝ plena eructātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fetoſe abūdātes in egreſſibꝰ ſuis boues eoꝝ craſſe. Nõ ẽ ruina maceriẽ neq₃ trāſitꝰ. neq₃ clamor ī plateis eoꝝ ⁊ cetera ꝯſi milia bona. Quedā ꝗ₃ deꝰ orātibꝰ negat ꝓ pitiꝰ: q̄ ꝯcedit alijs q̄bꝰ merito ẽ iratꝰ. Unde q̄n̄q₃ exñtē in charitate ⁊ orātē ꝓ aliq̄ tpali n̄ exaudiet: ⁊ tm̄ ꝓ illo exaudiet infidū exñti in mortali pctõ. Ad p̄dicta facit qd̾ dr̃ d̾ pe. di. ij. c. cauēdū. Ubi dr̃ de diuite epulone. Niſi diues iſte aliqd̾ bonū egiſſet vñ ī pñti ſeculo remūerationē accepiſſet nequaq₃ ei abraam dicēt recepiſſe bona ī vita tua. Et. vj. q. j. Re uertimini tpalia bona ꝓmittunt̃ his q̄ decias ſoluūt licet ſint in pctis. Et in. c. decie in. q. iiij. ad h̃ idē. Uñ Job. xij. dr̃. Abundāt tab nacula predonū.

Articulus. iij. de vltimia q̄ttu or gratijs ptinētibꝰ ad ſupiora: pctõres opibꝰ bonis adipiſcūt

t Ertie q̄ttuor grẽ q̄ hmõi holbꝰ a deo cõicant̃ q̄dāmõ ptinēt ad bo na ſupiora. Quaꝝ p̄ma dr̃ grã li beratiua. ſcd̾a grã alleuiatiua. ter tia grã excitatiua: q̄rta grã glorificatiua.

Q bona opa pctõris: demo nes impediūt ne ſuper eum tan tam habeant poteſtatē. Cap. j.

p Rima q̄dem dr̃ grã libatiua. Ta lia eñi opa bõa magnū adiutoriū p̄ſtant ne ſup hmõi pctõrē diabo lus tantā habeat ptātem ꝗtā. ſcz alias habuiſſet. Uñ Eccẽs. x. dr̃. Si ſpūs po teſtatē hñtis. ſ. ſathane ꝑ malā vitā ſup te aſ ſumpſerit ptātem: locū tuū nõ deſeras. i. bo nū tuū qd̾ antea ſolitꝰ facē eras. Et iteꝝ in. c. xj. in fine idē hmõi pctõri cauet dicēs. Atten de tibi. ſ. aliq̄ opando bona a peſtifero. id ẽ. a diabolo. Fabricat eñi mala ne forte indu cat ſup te ſubſannationē imppetuū. De ptā te v̾o q̄ diuino iudicio pmitt̃ demoni ꝯ̄ eos q̄ ſcelerate ⁊ abſq₃ bono ope viuūt. Apoc. vj. myſtice dr̃. Ecce equus rufus. Et q̄ ſedebat ſup eū q̄. ſ. erat diabolus. datū eſt ei vt ſume ret pacē de terra: ⁊ vt inuicē ſe interficerent Et datꝰ eſt ei gladiꝰ magnꝰ. Gladiꝰ q̄dē hic magnꝰ mag̃ eius ptās ẽ: quā pmittit ei dñs exercē ſup hmõi pctõres. De q̄ Job. xlj. Nõ eſt ptās ſup terrā que compet̃ ei. Propt̃ ta men opa bona deus dimittit vel aufert dia bolo ptātem: ne tm̄ ſup pctõres ſeuire poſſit Jõ Job. xl. dr̃. Qui fecit eū applicabit gladi um eius.

Quõ ꝓpter bona opa minu untur pctõrib⁹ pene purgatorij vel etiā inferni. Ca. ij.

s Ecūda ẽ grã alleuiatiua. Profecto valent ad alleuiandū penas pur gatorij vel inferni. Maior q̄ppe pena daret̃ talibꝰ in inferno vel in purgato rio ꝓ pluribꝰ malis. Proide ait Augꝰ in en chiri. Tale bonū facit: vt tolerabilior fiat dā natio. Uñ Bonauē. in. iiij. di. xv. q. vj. intel ligit ꝙ valēt ad tolerabiliorē dānationē: ex ꝯſequēti. q₂ impediūt tm̄ aggrauari culpam. Et etiā ſicut dictū eſt retrahūt a freq̄ntia pec catoꝝ. ⁊ ab incēſiõe libidis ⁊ ꝯtemptꝰ. Q₂ ſi ex tanta libidine hõ peccat q̄ aliq̄ bona facit queādmodū facit q̄ oino oblitꝰ eſt dei: ⁊ per ꝯſeq̄ns valēt ad tolerabiliorē dānationē. et ꝗtū ad ignē ⁊ ꝗtū ad v̾mē. q₂ minꝰ crucia bit̃ ⁊ miorē habebit remorſum ꝗ₃ ſi illa ope ra nõ feciſſet. nõ de illa culpa quā cõmiſit. ſ₃ de malis q̄ cõmiſiſſet ⁊ de bonis q̄ omiſiſſet. ſi nõ feciſſet illa bona opa. Et idē intelligen dū eſt de eo q̄ ſtatim morit̃ cū fecerit bonum cū nõ debeat eſſe irremūeratū. Et q₂ nõ re muneraẗ in collectiõe boni: ſequit̃ ꝙ remu nerari d₃ in diminutiõe mali in purgatorio vel in inferno. Itē declinare a malo ſemper euitat penā. Quis nõ ꝯſequat̃ gloriaz ⁊ pal mam. Sed ẽ meliꝰ bonū facē ꝗ₃ malū vitare ergo multo fortiꝰ vitabit penā. Preterea dū opa pnie exercemꝰ in multis mādata eccle ſiaſtica ⁊ diuina ſeruamꝰ: que ſi nõ ſeruaremꝰ in inferno tormēta maxia pateremur. Mā dat eñi eccleſia certis tpibꝰ ieiunare. ſemel ī āno ꝯfiteri. audire miſſas. elemoſynas dare et cetera ꝯſimila q̄ tanq₃ dei mādata obſer uāda ſunt teſte dño q̄ Lu. iiij. ait. Qui vos audit me audit. Et q̄ vos ſpernit me ſpernit Ad oia ſup̄dicta tria tā pctõres ꝗ₃ iuſti obli gati ſūt. Que ſi obſuāt penā trāſgreſſionis euadūt ꝓ pctis. Ad h̃ facit qd̾ dr̃ de pe. diſ. iij. c. ſi q̄s. Ubi dr̃. Si q̄s aūt nõ hñs chari tatē ⁊ q̄ ptinēt ad vnitatē ſpūs ⁊ vinculū pa cis q̄ eccleſia catholica ꝯgregata in aliq̄ ſciſ mate ꝯſtitutꝰ. ne xp̄m neget patit̃ tribulatio nes. anguſtias. famē nuditatē. ſitim. pſecu tiones. carcēs. ꝑicula. vincula. gladiū flam mas vel beſtias vel ipſam crucē timore ge hennarū. ⁊ ignis eterni. nullo mõ iſta culpā da ſunt: imo v̾o in hmõi laudāda ẽ patiētia Sequit̃. Eſtimāda eſt fortaſſe ꝙ tolerabiliꝰ eſt ei futurū iudiciū: ꝗ₃ ſi xp̄m negādo nihil eoꝝ pateret̃. Ad idē. patet ex de cel. miſ. cuz marthe circa fi. Et. xiij. q. ij. ep̄s.

Q opa bona a pctõrib⁹ fre quētata incitāt diuinā benignita tem ad eis grãz largiēdā Ca. iij

t Ertia v̾o eſt grã excitatiua. Ua lent eñi ad excitandū bonitatē be nignitatē ⁊ miam dei: ⁊ hoc ꝓpt̃ quandā ꝯgruitatē vt tali grã lar giatur. Profecto qd̾libet bonū opus excitat ſtimulat clamat ⁊ pulſat ad aures diuine beni gnitatis grãm ⁊ miam poſcēs. Et in huius myſteriū Lu. xj. dñs ait. Quis veſtrū habe bit amicū qui deus eſt. ⁊ ibit ad illuz media nocte. i. adhuc manēs in tenebris pctõrum Et dicet illi. Amice accõmoda mihi tres pa nes. i. grãm ſpē fidē ⁊ charitatē: q̄m amicus meus. i. affectus meus bonꝰ ſeu deſideriuz eterne ſalutis. venit ad me de via. i. poſtulat ſaluari dū ſum in via. ⁊ non habeo quid po nam ante illū. ſ. qd̾ ſit dignū grã dei. Et ille deintus. i. deus rñdet dicēs. Noli mihi mo leſtus eſſe. Jam oſtiū. ſ. paradyſi clauſum eſt. videlicz exñtibꝰ in pctõ mortali: ⁊ pueri mei id eſt. angeli ⁊ beati mecū ſunt in cubili. i. in gloria paradyſi. Nõ poſſuz ſurgē. ſ. ex mea potētia ordinata ⁊ dare tibi. Et ille ſi pſeue rauit pulſans. ſ. opibꝰ bonis. dico vobꝪ ⁊ ſi n̄

¶. Sabbto in albis.
Feis M. q purgatoriũ ſit. Multi ſtabilit.
¶ Smo. 64.

dabit ſurgẽs eo q amicus eius ſit: videlicet p creationẽ ⁊ redẽptionẽ: ꝓpter importunitatẽ tñ eius ſurget amic⁹ p miam. ⁊ dabit illi q̃tquot habet neceſſarios. i. grãm vere ↄfeſſionis ⁊ ꝯtificatiõis. Et ego dico vob. Petite. ſ. gratiã dei p deuotas orões: ⁊ dabit vobis. Querite. ſ. eam p feruentes affectiones: ⁊ inuenietis. Pulſate. ſ. p bonas opationes: ⁊ aperiet vobis. ſ. regnũ grẽ ⁊ glorie ſempiterne. De h̃ ſufficiãt exempla que. s. i ij. arti. poſita ſunt. c. iiij. Bonis eni opibus fit a pctõrib⁹ violentia illa celoꝝ. de q̃ Mat. xj. dicit dñs. Regnũ celoꝝ vim patit: ⁊ violenti rapiũt illud. Ad h̃ de pe. di. v. c. falſas Ubi Greg⁹. de pctõrib⁹ non ſufficient penitentibus ait. nec tñ talis deſperet. Et interi quicq̃d boni poterit facere hortamur vt faciat vt oñs deus cor illi⁹ illuſtret ad pniam.

Q de bonis opibus a pctõribus frequẽtatis: ſi ſaluant ſuſcipiunt gloriã in vita btã. Ca. iiij

Quarta ẽ glorificatiua grã. Sunt eni q̃ dicũt q quiuis opa bona facta in mortali culpa de directo ñ valeant ad acq̃rendã gloriã btõꝝ q̃ſicq tñ opa exceſſiua de ſe bona ⁊ explicite facta ꝓpter dei amorẽ reuerentiã atq cultũ p ſubſequentẽ charitatẽ qua quis reuiuiſcit atq ſaluat aliq̃ modo remũerabilia fiũt in beata vita. Qd ꝓbãt triplici rõne. Prio ꝓpter recognitionẽ. ſcdo ꝓpt adiũctionẽ: tertio ꝓpt pfectionẽ. Prio ꝓpt recognitionẽ. Nã vt dicũt iſti. In patria recog̃ſcent illi beati q opa pfata fecerũt ex ſolo diuino amore: q̃uis nõ tanto q̃ deberet charitas noiari Talis q̃dẽ etiã recognitio iocũda erit ⁊ glorioſa btõ. Scdo ꝓpt adiũctionem. Nam amor ille dei i quo fecerũt illa opa bona adiunctus cũ charitate ſequẽti in patria beata letificabit btõs in deo. ⁊ h̃ imediate ⁊ p ſe. cũ deus ſm opinionẽ eoꝝ ſit imediatum ſubiectum Talis aũt amor nõ expellit ex charitate ſequẽti: imo p illã pficit ⁊ complet. nec dici põt q nõ ſit eoꝝ ſpãle obiectũ: cũ tales bti ſunt. Tertio ꝓpt pfectionẽ qr nõ videtur dicendũ q aliq̃s q̃ extñs lubricus aut q̃ cecideri in aliquã carnalẽ culpã. tñ in illo peccato extñs ꝓpt chriſtũ ⁊ eius fidẽ exceſſiua tormenta ⁊ mala ppeſſus eſt. plurimaſq elemoſynas fecit atq alia multa opa bona tñmõ ꝓpter deũ. qñ demũ reſurgit in charitate et in illa decedit q talis nõ gloriet in paradyſo ſe tanta ⁊ tot ſuſtinuiſſe ꝓpter deũ ſupplicia atq tanta feciſſe bona. Quis ergo deſiſtet ⁊ ceſſabit vnq̃ licet etiã pctõr ſit ⁊ ſceleratus opari bonũ: cũ in pñti ſeculo tps hꝫ: dũ per opa bona videt ſe elongari a crimib⁹ ⁊ a peccatis. habilitari atq diſponi ad grãs ⁊ ꝟtutes. nõ tñ habituari in vitijs ⁊ pctis. ⁊ p ea ſatiſfieri de p̃teritĩ culpis. Cõſpicit tps ſuum occupare in bonis. intelligit p ea refrenari ptãtẽ demonis. alleuiari penas purgatorij vel inferni. Inclinari ad miam vel pietatem dulcedinẽ dei. ⁊ q̃dãmõ premiari in gloria padyſi. ab eo q̃ eſt miĩcors pius ſuauis ſanctus. dulcis ⁊ bon⁹ atq ſup cũcta bñdicibil et bñdict⁹ dñs ieſus chriſt⁹: q̃ cũ pr̃e ⁊ ſpiritu ſancto diſtribuit ⁊ diſpenſat miam grãm et gloriã p infinita ſeculoꝝ ſecula.

¶ Sabbato in albis. Q purgatoriũ ſit multipliciter ſtabilit Sermo. lxiiij.

Omne quod poteſt trãſire p flãmas igne purgabit Nũi. xxxi. De loco purgatiõis aĩaꝝ hũanaꝝ quẽ purgatoriũ noiamus an ſit ꝓpri⁹ deputat⁹ purgatiõi earuꝫ ſeorſum a padyſo terreſtri ⁊ inferno atq habitatiõe nr̃a nõ puã queſtionẽ hꝫ Uerũ qr d̃ charitate in p̃cedẽtib⁹ actũ eſt ⁊ mãifeſtũ eſt in q̃buſdã aĩab⁹ eoꝝ q̃ in ſtatu charitatĩ dcedũt multa reſtare purgãda p⁹ ſuoꝝ corpoꝝ mortẽ. Q vt infra dicet vel p̃occupant corporali morte anteq̃ h̃ cõpleuerint purgationẽ que pnia ẽ ſm xp̃ianã fidẽ vel ex improuiſa morte ſubito rapiũt ſiue p gladiũ ſeu p ſuffocationẽ aut paſſiõis alicui⁹ vehemẽtiã q̃ vtiliſſime intimit. Jdõ nccẽ ẽ vt cõpleãt id qd̃ reſtat ⁊ deeſt d̃ purgatiõe ſua q̃re ẽ loc⁹ ille quẽ purgatoriũ fides xp̃iana vocat. Et d̃ talib⁹ q̃ purgant ibi myſtice ſpũſſctũs in ꝟbo ꝓpoſito inq̃t. Oẽ qd̃ p̃t trãſire p flãmas igne purgabit. Nõ trãſit vtiq qd̃ remanẽ ꝓbat. In flãmis inferni oẽs dãnati pmanẽt i eternũ quẽadmodum Mat. xxv. c. dñs ait. Diſcedite a me maledicti i ignẽ et̃nũ Iux igitur myſticũ intellectũ d̃ his q̃ p⁹ hãc vitã purgant ſume p̃t loc⁹ p̃dict⁹ ſcp̃ture. d̃ purgatorio igit tractaturi añ oĩa ipꝫ eẽ ſtabiliẽ nccẽ eſt ⁊ maxie ꝯ q̃ſdã q̃ illud negare ↄtendunt.

Purgatoriũ igit eſſe triplicit poſſum⁹ demonſtrare. Prio rõne viua. ſcdo auctẽ firma: tertio experientia clara.

Articulus prim⁹ vbi multiplici rõne ꝓbat purgatoriũ eſſe

Primo eni ꝓbem⁹ purgatoriũ eẽ rõne viua. Et h̃ multĩ rõnib⁹ ꝓbari põt. Prio rõne hũane culpe. ſecundo rõne vere ꝓnie: tertio rõe diuine glorie.

Prima ps articuli primi. ſcꝫ quo triplici argumẽto oñdit. ſ. q neceſſariũ eſt purgatoriũ eſſe ratione culpe.

Primo ꝓbem⁹ purgatoriũ eſſe rõne culpe. Pctã q̃ppe hoiuꝫ tria i ſe hr̃e ꝓbant. Prio q̃dẽ ſunt voluntaria. ſcdo ſunt ineq̃lia: tertio ſũt emẽdabilia

Q qr pctã volũtaria ſunt probatur purgatoriũ eſſe. Cap. j.

Primo eni ſunt volũtaria. Nõ eſt dubiũ q pctã oĩa q̃ actualia noiamus volũtate ſeu volũtarie ꝯhũt q̃re volũtate ꝯtria ea relinq̃re neceſſe ẽ. Manifeſtũ eſt eni q q̃dã ſubito imꝓuiſa morte rapiunt ſiue p gladiũ ſiue p ſuffocationẽ ſiue aliq̃ alio mõ ſicut p̃dictuꝫ eſt. In his aũt locũ nõ hꝫ ꝯtria voluntas qr nec etiã cogitat⁹ ẽ de correptiõe vel emẽdatiõe. Secũ igit deferũt aĩe hmõi crimia ⁊ peccata. Cũ igit nec cũ eis trãſferant in celuꝫ nec ꝓ eis detrudant in infernũ nccẽ ẽ eas expiari anteq̃ in celeſtẽ gloriã trãſferant. Quis igit ſapiẽs penſet vaſa ↄtumelie fieri vaſa glorie niſi in fornace materiali p̃us bñ fuerint depurata. Eſt igit locus vbi purgatio iſta ſeu expiatio fieri dꝫ. Ampli⁹ nõ eſt dubium intelligẽtib⁹ pctã quedã licꝫ voluntaria eſſe leuia. ꝓ q̃b⁹ infernalia ſupplicia nõ debent cũ hmõi tñ culpis impoſſibile ẽ volare in celuꝫ. purgabunt igit aĩe hũane ab hmõi pctĩs anteq̃ recipiant in celũ q̃re alicubi nccẽ ẽ hãc purgationẽ fieri ⁊ ita in aliq̃ loco ⁊ hic ẽ loc⁹ quẽ purgatoriũ noiam⁹.

Obiectio Q ſi quis dixerit qr hmõi pctã cũ ipſo corpe deponunt ⁊ ſola depoſitione corpis dicit tũc aĩam hũanã liberã atq mũdam merito q̃rit ab eis ꝓpt q̃d nõ etiã maiores culpe. ſ. mortales exuũt ip̃a corpis depoſitiõe. Preterea mãifeſtũ eſt q̃dã vitia q̃dã volũtate tenati⁹ inherẽ aĩab⁹ hũanis et q̃ſdã difficile mobiles ⁊ p ꝯtrias ↄſuetudĩes paulatim minui vel remitti donec radicitus extirpent. Sic quippe ſe hñt ex neceſſitate et de maculis q̃ ex hmõi relinquũt in aĩabus. De hmõi igit maculis q momẽtanea ⁊ ſubita corpis depoſitiõe abſtergi nõ poſſint manifeſtũ eſt ⁊ ꝓpt h̃ longa ⁊ forti purgatione indigẽ. Addam⁹ q̃ q q̃dã mortales culpe ex volũtate facili⁹ deſerunt q̃buſdã laudib⁹. Facili⁹ eni quem penitet de homicidio vel latrocinio q̃ a riſu mimo vel delectatiõe cibi ⁊ pot⁹ ⁊ h̃ ẽ qm̃ pctã illa ꝯuiſſima horrore ſuo deterrẽt ⁊ a ſeipſis diffigant rõnales mentes. Illa ꝟo ſuauitate ſua aĩas nr̃as alliciũt ⁊ retinẽt comp̃heſas. q̃re ſi iſta leuiora tam facile relinquũt. vt ſola morte corporis deleant q̃to forti⁹ illa q̃ ↄſtat eẽ mioris adherẽtie atq tenacitatĩ. Et ex h̃ ſeq̃ret q decedens cũ ꝯuiſſimis culpis abſq alia penitudine ſolũ p depoſitionẽ corpis ſaluaret q̃ tã ꝯuia q̃ leuia ppetraſſet. q̃ quidẽ abſurdiſſima ſunt.

Q purgatoriũ ſit ꝓbat reſpectu ineq̃liũ pctõꝝ. Capitul. ij.

Secũdo eni pctã ſunt ineq̃lia. Manifeſtũ eſt eni nõ oĩa pctã eq̃lia eẽ nec dubiũ illa expiari poſſe p penitentiã vel penã. Ineq̃liũ autem pctõꝝ expiatiões eq̃les eſſe nõ pñt quẽadmodũ nec econũ ſo. ſ. eq̃liũ ineq̃les equales inq̃ vel tpe vel ꝯuitate vel etiã aſpitate. q̃re ſi q̃ aĩe eq̃lia hñt pctã ⁊ ſimul inceperit expiatiões pctõꝝ ſuoꝝ vel impoſſibile erit alterã p̃us exire de corpe ſuo q̃ alterã vel alterius expiatio complebit p⁹ exitum a corpe ſuo. Manifeſtũ quippe ẽ qr nõ eſt impoſſibile alterã pri⁹ exire de corpe ſuo q̃ reliquã. Similiter nõ eſt impoſſibile vtrãq exire de corpe ante completã expiationẽ alterutra exiuerit vel vtraq cõplẽda igit erit expiatio hmõi i futuro ⁊ ꝓpt h̃ in aliq̃ loco ⁊ h̃ eſt loc⁹ purgatorij de q̃ eſt ſermo. Obiectio Si ꝟo aliq̃s dixerit qr p⁹q̃ incepit purgationẽ neceſſe ẽ morari eã in corpe ſuo donec ↄſumauerit eã ꝯ in eo tpe nõ poſſꝫ occidi hõ ille vel mori qd̃ q̃dẽ eſt ridiculoſum ⁊ friuolũ mãifeſte. Ampli⁹ mãifeſtũ eſt eni nõ oẽs penitudines interiores eq̃les eſſe nec oĩa vitia vel pctã Aut igit determiatũ ẽ q̃ta hmõi pẽitudo ſiue afflictio atq dolor penitudĩs ſufficit ad plenam expiationẽ aĩarũ pfectãq reconciliationẽ ad creatorẽ. aut non eſt determinatum. Si quis dixerit determiatã eſſe q̃titatem neceſſe habet intelligẽ hoc altero duoꝝ modoꝝ. Primus modus eſt vt intelligat vnam aliq̃ q̃titatẽ pnĩalis doloris que ſufficiat ꝓ oĩbus eque vꝫ ꝓ magnis vt ꝓ puis

peccatiſ. ⁊ ita non ſit neceſſe penitentibꝰ ali
quid amplius agere ꝓ eo vt recōcilienꝫ cre
atori. Sequiꝫ ergo vt ſi forte maiori q̄ntitati
fuerit dolor q̄ȝ illa determiata ſit habeat ſup
fluam p artē ⁊ etiam ꝙ iniuſtus ſit altiſſimuſ
deus aiarū iuſtificator ⁊ rector qui maiorēȝ
infert doloris penaȝ penitēti q̄ȝ exigerat cul
pe ſue. Q̄ ſi dixerit. quia qđ additur dolori
vltra debitū ⁊ exigentiā culparū additur in
ꝑfectum virtutū ⁊ in medelā verū vtiq̄ȝ di-
cit ſed de dei iuſticia non ſe expedit vel ab-
ſoluit. Neq̄ȝ eni humana iuſticia hic patitur
vt ꝓ inequalibꝰ delictis equalis iuſticia fiat
et ꝙ ꝓ vno ⁊ ꝓ multis vel equalibꝰ vel ma-
ioribus vna pena ⁊ eadem infligatꝫ. Q̄to ḡ
minꝰ diuina iuſticia hoc nō patietꝫ. Scđs
autem modus eſt vt intelligat determiataȝ
eſſe pnialem penam in q̄ntitate. ſ. ꝙ vnicuiq̄ȝ
pctōꝝ debeatꝫ ꝓpria non vna. ſ. oībꝰ ſed ma
ioribꝰ maior ⁊ minoribꝰ minor. Intelligo au
tem hic de pena penitudīs interioris. Dico
ergo q̄ꝛ ſi penam hmōi infert deus in vindi
ctam ⁊ ex iuſticia ſola poſſibile eſſet forte qđ
dicit. Sed hmōi penitudo ſi vera ē atq̄ȝ ꝑfe-
cta indubitanť iuſtificat ꝑfecte aiam ſeu ho-
minē ⁊ deo reconcōciliat eum vere eni peni
tens interius vere reūtens eſt ad rectitudīs
viam. q̄re vere eſt auertēs ſe a malis q̄ fecit
ꝓpoſitoq̄ȝ ⁊ volūtate in bonitate ē ⁊ bonis
que deſeruit ſe ꝯūtens. Q̄ractūq̄ȝ autē hec
penitudo hic penitentē penitere faciat ipſū
iuſtificat deo illum ꝯciliat ⁊ ꝯiūgit. Non eſt
aūt dubiū qn clemētiſſimo creatori longe plꝰ
placeat penitudo interior q̄ȝ ea q̄ exterior ē
et ꝓ eſt q̄ꝛ longe melior vtpote vitijs ⁊ pctis
cēntialiť ꝯtraria ipſiq̄ȝ aie hūane viciniorvt
eius mūdatio ⁊ decoratio ipſiꝰ creatoris im
mediata oꝑa necnō ipſarū aiarū reforma-
tio ſpūalis. Poſſibile eſt aūt eam tantā eē ꝓ
eſt tante afflictiōis ⁊ doloris vt aliā penā ab
ipſo penitēte iuſticia dīna non reqrat. Ple-
runq̄ȝ aūt dine iuſticie ꝑ hmōi penitudineȝ
non totaliť ſatiſfit ⁊ iō neceſſe eſt vt ſuppleatꝫ
vel iteratis penitudinibꝰ vel exterioribꝰ ex-
ercitatiōibꝰ. Amplꝰ q̄ peccauit ⁊ interiꝰ ⁊ ex
terius in corde. ſ. ⁊ in oꝑe nōne dignū ⁊ iu-
ſtum eſt vt ſatiſfaciat interiꝰ ⁊ exteriꝰ aut ſal
tem eo vſq̄ȝ intus ſicut ſuꝑdictū eſt vt ita ſuf
ficiat penitudo interiorvt exterior ſatiſfactio
non reqratꝫ. Q̄ ſi q̄s dixerit q̄ꝛ non oportet
hec ita eſſe q̄m exterior ſatiſfactio poſſet eſſe
tanta ſm̄ ꝓ ꝙ interior nō eſſet neceſſaria. Re
ſpondeo nō eſſe verū q̄ꝛ exterior exercitatio
nec noīe ſatiſfactiōis digna ē nec deo vnq̄ȝ

accepta niſi ꝓceſſerit de radice interioris.
Modis igitur oībus neceſſe eſt locū eſſe fu-
turis purgatiōibꝰ deputatū ꝓpter innūas
aias quarū hic purgatio ſm̄ ꝙ dictū eſt non
expletur.

Q̄ꝛ reſpectu emendabiliū pec-catorum purgatoriū eſſe ꝓbatꝫ. Capitulum. iij.

t Ertio ꝗ̄ pctā ſunt emēdabilia in
ter culpas ḡuiſſimas q̄ mortales
vocanꝫ eſt ex neceſſitate via ⁊ me
diū ad ꝟtutes ꝓpť q̄s rddiꝫ. ꝑmiū ſempiter
ne felicitati alioq̄n nō eſſet reūſio ſiue ꝯuer-
ſio ab illis ad ꝟtutes hmōi. ꝓ aūt eſt impoſ-
ſibile manifeſte videlicet nō eſſe reūſionem
a malicijs ad ꝟtutes ⁊ bonitates. Ipſa eniȝ
aie hūane mutabilitas nō patiꝫ aliquē ꝓ im
mutabiliť eē malū vel bonū. Similiter neq̄ȝ
dei altiſſimi mia aut iuſticia. Huic errori ſen
ſus ipſe ⁊ expientia frequētiſſima ꝯdicit cuȝ
māifeſte q̄tidie videamꝰ ⁊ bonos malos fie-
ri. ⁊ malos bonos. vel eruditiōe vel flagella
tione ⁊ cū diui muneri adiutorio. Maloſ āt
nō dico fieri q̄ſdā niſi ꝓpria adinuētiōe. Vi
cia eni ⁊ pctā adinuētiōes eoꝝ ſunt in q̄bus
ſunt nō a deo indite vel imiſſe. Si ḡ mediuȝ
eſt ⁊ via atq̄ȝ reūſio a malicijs ad bonitates
et a vitijs ad ꝟtutes māifeſtū eſt ꝙ illud me
dium vel via non eſt purgatio vel expiatio.
Qua de cauſa neceſſe ē ꝑ expiationē minui
vitia atq̄ȝ malitias aiarū. Minui inq̄ȝ q̄ntuȝ
ad oꝑa ⁊ q̄ntū ad cogitatiōes ⁊ paſſiōes atq̄ȝ
debilitari habitꝰ malos ꝑ ꝯriā ꝯſuetudinem
ita vt iam nō ex ipſis ꝓcedant actus mali ſi-
ue exteriores ſiue interiores donec radicitꝰ
extirpenꝫ ⁊ ſit facilis ingreſſus ꝟtutibꝰ i ani
mas hūanas q̄rū aduētu aie ipe ꝯfortentur
decorenꝫ ⁊ velut renouate ex intimis iuue-
neſcāt. Et ꝓ interdū fit ꝓ. Poſſibile tn̄ ē ipſi
creatori aiarū ſubito aias q̄ſ voluerit expur
gare ſicut ꝯtigit i dextro latrone ſed de hoc
alibi dicēdū eſt. Nūc aūt intētio mea eſt
tractare de expiatiōe aiarū que ē de dīna in
iuria ſatiſfactio ⁊ expiatio ꝓ ē ⁊ aiaꝝ hūana-
rū emēdatio vel emūdatio ⁊ dine ire placa-
tio. Oia aūt iſta ꝯueniētiſſime fiūt ꝑ afflictio
nē que vocaꝫ purgatoria ꝓpť ꝓ nemo eni ē
cui nō māifeſtū ſit q̄ꝛ terrena ⁊ mala deſide-
ria ꝑ afflictionē extingui ⁊ ab aiabꝰ abradi:
ac etiā radices hmōi paſſionū. ⁊ oꝑeꝝ adeo
debilitari vt eis durātibꝰ in actibꝰ hmōi ꝓdi
re nō poſſint Et ꝓ ipȝ atteſtaꝫ nā q̄ docȝ ſi ſo
lū hoies filios ſuos ⁊ aliť ſubditos ꝑ flagella

et afflictiōes corrigere ⁊ auertē a vicijs et pec
catiſ ſȝ etiā aialia bruta. ꝑterea ſi creauit crea-
tor altiſſimꝰ ignē q̄ purganꝫ metalla cū incō-
pabiliť maior ſit cura ei de purgatiōe aiaꝝ hu
manaꝝ quō nō creauit ignē q̄ hūane aie pur
garenꝫ. Itēȝ ꝯtraria ꝯtrarijs curanꝫ ſȝ culpa
ex delectatiōe ortū habet vel ex negligētia aut
libidine vſi deleri hȝ ꝑ penā. Q̄ ſi dixerit q̄s
ꝙ ſufficit afflictio penitudinis ⁊ dolor inter-
nus ſpūalis quē vere penitēs habet ꝓ eo ꝙ
peccauit veꝝ vtiq̄ȝ dicit. q̄ꝛ ſufficit q̄nq̄ȝ Et ꝓ
eſt cū vehemēs ⁊ adeo fortis fuerit habenſq̄ȝ
ꝑfectiōnes q̄ vt dictū eſt aliqui requirunꝫ veꝝ
ſi paucus fuerit paucēq̄ȝ afflictiōis nō ſuffici-
et ad iſtā expiatiōeȝ: quare neceſſe eſt vt adiu-
ueꝫ ꝓ donec ſuppleatꝫ q̄cquid deeſt hmōi ex-
piatiōni. Q̄ ſi hic. i. in pñti vitā factuȝ nō fue
rit neceſſe eſt vt poſt hanc vitam apponatur.
huiuſmodi ſupplementū. Item ſm̄ Iob Sco
tū: in. iiij. diſt. xxj. circa principiū. Iſta eſt cō-
cluſio certa ſcȝ ꝙ de peccato dimiſſo in hac vi
ta ꝓ ipſa pena debita ſolui poteſt et debet pꝰ
hanc vitam. Qđ ꝓbatꝫ q̄ꝛ nullus cum debito
pene glificatꝫ. Aut eīm pene ſiť ſoluende ſunt
cū gloria aut poſt gliam. Sed neutro mō: q̄a
nec pena p̄t ſtare cū glia nec ſuccedere glorie
Ergo ſi q̄s aliq̄n eſt debitor pene neceſſe ē ꝙ
prius exſoluat illā qđ q̄dēȝ in purgatorio ne-
ceſſe eſt fieri.

Secunda ꝑs primi articuli in q̄ tripliť oñdiꝫ ꝙ neceſſariū ē purgatorium eſſe conſiderato penitentie ſtatu. ſecūda pars.

ſ Ecūdo ꝓbari poteſt purgatorium
eſſe rōne vere penitētie. In penitē
tia quidē tria plerunq̄ȝ ꝯcurrunt.
Primū eſt punitio. ſcđm diminu-
tio. tercium ſatiſfactio.

Q̄ꝛ ꝓprie penitentia ſit ita ꝙ ex ea ſeq̄ꝫ purgatoriū eē. Ca. j.

p Rimū qđ ꝯcurrit in penitentia eſt
punitio. Aduertēdū ē eīm. ꝙ q̄ ne-
gant purgatoriū ⁊ purgatiōes aia
rum iſtarum ignorāt penitētiaȝ et
eſſe eius. Eſt eīm penitētia ſiue interior pe
nitudo iudiciū ſpūale. in q̄ aia peccatrix accu
ſat ſe teſtificaꝫ ꝯtra ſe iudicat ꝯtra ſe videlȝ ſe
eſſe dignā tormētis atq̄ȝ ſupplicijs infernali-
bus ꝓ eis que male geſſit. Poſtremo exequi
tur iudiciū ꝓpriū ꝯtra ſe. ſcȝ ſe torquēdo nō
tantū ſpūaliter ꝑ cordiales dolores et veram
contritionē ſȝ etiā corpalibus afflictōnibus q̄

lia ſunt ieiunia labores flagella. ⁊ alia hmōi.
que ſacre exercitatiōnes denoianꝫ. Et cuȝ vi-
det ꝙ oia iſta nō ſufficiūt ad plene ſatiſfacien
dū iuſticie creatoris: inſtat orōnibꝰ ⁊ obſecra
tionibus apud clemētiſſimū creatorē implo-
rans miſericordiā eius: vt ignoſcat ei merita
ſupplicia. Deniq̄ȝ taliter penitētes clare itelli
gunt: ꝙ nulla eſt afflictio: nullū tormentū nul-
lum deniq̄ȝ ſuppliciū qđ hic ſibi penitus infli
gūt: q̄ nō maiori vel maiꝰ incōpabiliť debeatꝫ
pctis grauibꝰ quibꝰ humane aie ſeꝑanꝫ a deo
ſȝ neq̄ȝ horrores q̄ntūcunq̄ȝ ſunt equari poſ-
ſunt vel cōparari ꝯtumelijs et iniurijs q̄ pec
catis hmōi deo altiſſimo irroganꝫ Intelligūꝫ
q̄ȝ maxime qui diuinitꝰ illuſtranꝫ omia hmōi
pctā et infinita etiā et infinitas pro eis penaſ
de rectitudine diuine iuſticie debere pctōribꝰ
irrōgari. Sicut igiꝫ ſeruū fugitiuū nō ſola re
uſio ſua ad domū ſuū. imo etiā iuſtiſſime ex
iguntꝫ. ab eo oꝑe quibꝰ ipe fuge defraudauit
domū ſuū. Sicut etiā vir bellator recedens a
rege ſuo iminente ei prelio nō ſolū reuerſiōe
iuſtificaꝫ apud regē. imo q̄ȝ exigiꝫ ab eo ſatiſ
factio. et de fide violata. et de dānis ſi qua re-
gi pro eiꝰ receſſione hactenus ꝓuenerūt. ſicꝫ
pctōribus nō ſufficit ſola reuerſio ad domuȝ
et regē ſeculoꝝ omniū. niſi et damna ſubtra
cte ſeruitutis ſubtractiq̄ȝ ſeruitij reſtituāt. cō
tumeliāq̄ȝ et iniuriā fuge ſue et derelictionis
iuxta legē ipius emendēt niſi forte tanta ſit
humilitas ⁊ deuotio affectioq̄ȝ interior vt re
gi ⁊ domino his placeat omne contemptum
Purgatio igiꝫ penitēcialis exterior ſequitur
hmōi iudiciū ſi datū fuerit ſpaciū hanc com-
plendi niſi vt ſepe dixi interior ſufficiens ſit
et pena iudicialis quā etiā penitentialē voca
mus ſequaꝫ aias exeūtes a corpibus ſuis. et
hoc in purgatorio adimpleꝫ vt ſtatim dicam

Q̄ꝛ neceſſariū eſt eſſe purgatoriū quia penitentie non complētur. Capitulum ſecundum.

ſ Ecundum quod in penitentia cō
currere ſolet eſt diminutio. Cū ei
penitentia ſit indubitanter purga
tio animarū humanarū: et placa-
tio ſūmi dei. manifeſtū eſt ꝑ hoc: quia anima
bus poſt corpa eſt expiatio et purgatio ď ne
ceſſitate: cū poſſibile ſit et manifeſte contin-
gat multas penitentias in vita iſta non com
pleri ſicut ꝑtactum eſt. q̄ꝛ ꝓpter neceſſe ē vt
poſt hanc compleanꝫ vitā. Que eīm clemen-
tiſſimi creatoris adiutorio purgari ceperunt
hoc impoſſibile eſt remanere impurgataſ. q̄ꝛ

aut eſt in poteſtate eaꝝ poſitū poſtꝗ̄ corpibꝰ
exute ſūt vt cōpleāt purgationē hic inceptaꝫ
aut nō. Si ſic ḡ cū tanto libētius ꝙ̄to ꝓpinq̄
ores ſe vidēt glificatōi ſue h̄ merito faciāt: tā
toqꝫ liberiꝰ et expeditius ꝙ̄to ab ipo corpe et
impedimētis q̄ ex pte corpis ⁊ a vita mūdi iſti
us liberate ſūt. neceſſe eſt eas pficere in vita il
la ceptā in pñti purgatōꝫ: quare neceſſe ē eſſe
locū hmōi purgatōibus deputatū. Si vō nō
eſt in poteſtate eaꝝ cū manifeſtuꝫ ſit eas pur
gatōem ſuaꝫ deſiderare ⁊ modis oībus velle
nihil veriſilius aut credibiliꝰ ē ꝙ̄ clementiam
creatoris ſatiſfacere tam pijs deſiderijs earū
et ſupplere eis omnipotenti v̄tute ſua qȯ ipſe
ſine eꝰ adiutorio nec eſſe incipere potuerunt.
Ex vtroqꝫ igit̄ modo ſequitur locum eſſe ta=
libus purgationibus preparatū.

Q2 ratione cōplende ſatiſfacti onis neceſſe eſt purgatorium eſ-ſe. Capitulum. iij.

t Erciū quod in penitentia ꝯcurre=
re ſolet eſt ſatiſfactio. Quidā igno
rantes oīno et virtutē vere penitē
tie ⁊ ipius penitētie veritatē atqꝫ ſatiſfactōeꝫ
dixerūt: qꝛ culpa animaruꝫ fuit. vel qꝛ nimis
tarde expurgatōꝫ hmōi inceperūt: vel qꝛ de
ſidioſe nimis ⁊ negligēter in pte iſta egerunt
alioquin eam poterāt pfeciſſe. Ad qȯ dicen=
dū ꝙ nō eſt vere penitēs niſi q̄ oīno auerſus
eſt corde ⁊ voluntate a malicia ſua. hoc ē a vi
cijs ⁊ pctis: et ad deū ꝯuerſus et eidem adhe
ret toto corde. Talis igit̄ iā deſeruit maliciaꝫ
penitus: et apprehendit bonitatē. factuſqꝫ eſt
totaliter bonꝰ interiꝰ quare vel nihil reſtat in
eo expiandū interius niſi forte leues aliq̄ cul
pe vel forſitan eis aliquid paciēdū reſtat per
qȯ ſatiſfiat dīno honori atqꝫ iuſticie. et hmōi
paſſiones dixi purgatorias ⁊ penitentiales.
Nulli etiā debet dilata pnia ſuffragari. ſed ſi
in futuro talis non punireť appareret de ne=
gligentia dilate penitētie cōmodū reportare
Ideo ꝯſuetudo apud aliquos hoīes eſt ꝙ vo
lūt ſibi ſatiſfieri ꝓ irrogatis iniurijs per penā
aliquā vel ꝯdignā minorē. et hoc ē cū clemē=
tes ſint atqꝫ viri iuſti. Amant aūt penā hmōi
nō liuore vindicte ſ amore iuſticie. qȯ eſt cuꝫ
videant eam emendatoriā et correctoriā paci
entiū et mlto amplius amarēt eas ſi vidcrēt
anias exinde purgari et decorari. Quia igit̄
tales intelliguntꝫ purgatorie pene q̄ ceptam
in hac vita purgationē penitentialē pficiāt ⁊
ſuppleant leueſqꝫ atꝫ velut deſup aſpſas ma
culas leuiū pctōꝝ abſtergēdo animas puriſi
cent. Ideo ⁊ neceſſarie ſunt multis animabꝰ
et p eas diuine ſatiſfit iuſticie et clementie ꝓ=
pterea neceſſe eſt aīabus humanis poſt cor=
pora ⁊ tempus et locū habere huiuſcemodi
ex purgatōis cōplende Ideo tria ſūt genera
mortuoꝝ: quidā ſunt valde mali quibus ec=
cleſie ſuffragia minime ꝓſunt: quidaꝫ valde
boni et talibꝰ ſuffragia minime neceſſaria ſt:
quidā nō valde mali ſicut q̄ venialia habent.
vel iniūctā penitentiā ñ cōpleuerūt. et his de
beť purgatoria pena. Ex quo ptꝫ neceſſario
eſſe locū vbi hec purgatio fiat.

Tercia ps articuli primi in q̄ oſtendiť purgatoriū neceſſariuꝫ eſſe ꝓ gloria dei.

t Ercio ꝙ̄ ꝓbari poteſt purgatoriū
eſſe ratōe diuine glie. Exurgit em̄
dñi glīa magna ex purgatorijs af
flictionibus maxie ꝓpter tria Pri
mo quia ſunt iuſte. ſcdo quia ſunt decentes.
tercio quia ſunt decore.

Q2 purgatorij cruciatꝰ oñdūt gliam iuſticie dei. Capi. j.

p Rimo em̄ purgatorie afflictōes q̄
inferunť his qui purgatōne indi
gent ſūt iuſte. Miranť quidam q̄
modo clementiſſimꝰ ac benigniſſi
mus creator amat vel querat hmōi animaꝝ
tormēta et cruciatus cum ipe ſit eſſentialiter
atqꝫ fontaliter miſericors et miſerator ac piꝰ.
Quibus dicendū ꝙ creator benedictus ⁊ ſb
limis ſicut eſſentialiter eſt miſericors atqꝫ bo
nus ſic eſt eſſentialiter et fontaliter iuſtus. Et
ꝓpter hoc ſicut nō querit penas aīaꝝ et cru=
ciatū p ſe ſ quia multipliciter ſunt vtiles ani
mabus et ſalutares ſic nec querit eas q2 tor=
menta ſunt animarum: hec em̄ intentio dya=
bolice credulitatis eſt. ſ potius qꝛ iuſte et ho
nori ſuo ꝯuenientiſſime inꝙ̄tum em̄ iuſte et
bone ſunt ſicut iuſticia inꝙ̄tuꝫ iuſticia bona
eſt. Pretea ſicut ſūma bonitas non patiť ꝙ
bonū remaneat irremuneratū ita ſūma iuſti
cia non patiť ꝙ malū non remaneat impuni
tum: ſ ſi purgatorium non eſſet maluꝫ rema
neret maluꝫ vtiqꝫ impunitum. Amplius iu=
ſtum eſt em̄ vt ſpiritus qui contempto ſūmo
bono ſubiecit ſe infimo. i. peccato ſubijciatur
poſtea inferioribus id eſt penis. Item cul=
pa eſt offenſiua maieſtatis diuine et damno
ſa eccleſie ſancte atqꝫ in nobis deformatiua
pulcritudinis diuine. Sed offenſa requirit
punitionem: damnum requirit ſatiſfactionē
et deformatio purificationem. et ꝓpter hoc
neceſſe eſt ꝙ hec tria in purgatorio perfician-

tur. ſi q̄d de eis deficit in pñti.

Q2 decēs eſt pugatoriū eē pro gloria dei. Capitulum. ij.

ſ Ecūdo predicte pene ſūt decentes
ad gliam dei. Quibuſdā em̄ inſi=
pientibus videť ꝙ nō deceat crea=
toris clementiā ita exactricē eſſe pe
naꝝ maxime penitētium aīarum. Quibꝰ di=
cendū eſt ꝙ creator nō intēdit aliq̄d ꝓpter qȯ
aliud a ſe ſed opať qȯ ipum decet: quia decet
ipm. et nihil magis decet ipm ꝙ̄ clementiam
et iuſticiam. et tam clementie opera ꝙ̄ iuſticie
etiā p ſe decentia atqꝫ debita ſunt p ſe bona.
et p ſe decora. Et ꝓpter hoc ꝓpter ſemetipſū
et ꝓ glīa ſua operať illa creator optimus licꝫ
innumere vtilitates et imenſe hoībus ꝓueni=
ant ex eis. Preterea tanta eſt dignitas diui=
ne lucis ꝙ ꝯdecens eſt vt eam ſoli qui ſūt mū
di corde cernere poſſint oculi. Proinde neceſ
ſe eſt ꝙ quiſqꝫ veniat ad mundiciā baptiſma
lem anteꝙ̄ preſenteť. conſpectui diuine lucis
Amplius moriať ſimul iuſtiſſimus et pecca=
tor maximus in fine tamen ꝯuerſus. Nō eq=
dem decens eſt neqꝫ iuſtū ꝙ eque cito euolēt
ad gloriam ſempiternam.

Q2 purgatorij pene ſunt ad d̄corem glorie dei. Capi. iij.

t Ercio p̄dicte pene ſunt decore eti=
am ad gloriam dei. quoniā decent
et iuſticiam dei et merita pacien=
tium ſeu pacientes ꝓpter merita
mala. Q̄ta vō ſit iuſticie pulcritudo ex hoc
clareſcere poteſt quia tam vehementer ꝓ dei
gloria diligiť ab his qui eaꝫ intueri preualēt
et videre. De quibus ꝓpheta erat cum inq̄t.
Letabiť iuſtus cum viderit vindictam manꝰ
ſuas lauabit in ſanguine peccatoris.

Articulus ſcd's ꝙ a tribus magnis et principalibꝰ legibꝰ ſtabiliť purgatoriū eſſe.

ſ Ecūdo quidem auctoritate firma
ſtabilitur purgatorium eſſe. Non
em̄ eſt lex de tribus magnis legi=
bus que in purgationē animarū
poſt mortē corpoꝝ nō conſentiat. Naꝫ firma
tur et ſtabilitur. Primo lege nature. ſecun=
do lege ſcripture. tercio lege grē.

Q2 lex nature atteſtatur purgatorium eſſe. Ca. j.

p Rimo em̄ lege nature. Tempore
nanqꝫ innocentie purgatoriū licet
eſſet nō ab hominibus ſed tantū a demoni=
bus fuit inhabitarum quia regnabat inno=
centia in natura humana. Neqꝫ habitabitur
poſt reſurrectionē quia animabus iuſtis nō
erit luctus neqꝫ clamor neqꝫ dolor vltra que
prima abierūt. vt diciť Apoca. xxj. Sed tem
pore legis nature cepit inhabitari tam a de=
monibus ꝙ̄ a malis hominibus. Nam natu
ralis rō dictat ꝙ tūc fiebat penitētia ſicut nūc
Non aūt fiebat in ſinu Abrae. quia tūc ibi le
ticia erat Preterea rōeſ q̄ in ꝑcedēti. j. art. po
ſite ſunt ꝓ maiori parte ſi bene ꝯſideranť ap
tiſſime monſtrant tempe legis nature purga
toriū extiſſe cum ex naturali lege ſumant ro=
bur atqꝫ vigorem.

Probatur purgatoriū eſſe lege ſcripture. Capi. ij.

ſ Ecūdo lege ſcpture. Naꝫ poniť. ij
Machab. xij. c. Judas vir fortiſſi
mus collatōne facta. duodeciꝫ mi
lia dragmas argenti miſit hieroſo
limā offerri ꝓ peccatis mortuorum ſacrificiū
Et ſequitur. Sancta ergo et ſalubris eſt cogi
tatio ꝓ defunctis exorare vt a peccatis ſoluā
tur. Sed ſicut ſupra in pleriſqꝫ locis articuli
precedentis maxime in prima et ſecunda par
te oſtenſum eſt neceſſe eſt peccata p penas et
ſupplicia expurgari et i loco d̄terminatō ad h̄
d̄bere fieri ſicut etiaꝫ idipſum ſupra probatū
eſt. Preterea pro defunctis qui ſunt in padi=
ſo non oportet orare. quia adiutorio illo nō
egent. nec inſuper pro illis qui ſunt in infer=
no quia a peccatis ſolui aut purgari non poſ
ſunt. Sunt igiť aliqui poſt hanc vitam non=
duꝫ a peccatis ſoluti qui ſolui ſeu purgari pñt

Probatur purgatorium eſſe ex lege gratie. Capitulum. iij.

t Ercio ſtabilitur purgatorium eſſe
lege gratie et hoc triplici firmamē
to vt cetera p̄tereamus cauſa bre=
uitatis. Primo firmamēto chriſti.
ſecundo apoſtoli. tercio eccleſiaſtici inſtituti.
Primo inꝙ̄ firmamēto criſti. vnde Mar. iij.
c. dñs ait. Si quis dixerit verbum contra ſpi
ritumſanctum nō remittetur ei neqꝫ in hoc ſe
culo neqꝫ in futuro. In qua quidam ſenten=
tia datur intelligi quaſdā culpas in hoc ſecū
lo quaſdaꝫ vō in futuro poſſe relaxari. Iteꝫ
Math. xij. dñs ait. Quicunqꝫ dixerit verbū
contra filium hominis remitteť ei. qui aūt di
xerit verbū ꝯtra ſpiritūſanctū non remitteť
ei neqꝫ in h̄ ſeculo neqꝫ in futuro. Quod ver
bum exponens Grēgꝰ. di. xxv. in. c. Qualis

ſic ait. Qualis hic quiſqꝫ egredit̃ talis in iudi-
cio apparebit vel preſentabit̃. Sed tñ de qui
buſdã culpis eſſe ante iudiciũ purgatõnis ig
nis credend⁹ ẽ ꝓ eo ꝙ veritas dicit. ſi qs in ſpi
ritũ ſctõ blaſphemias dicit. neqꝫ in h̃ ſeclo re
mittet̃ ei neqꝫ in futuro. In qua ſentẽtia dat̃
intelligi quaſdã culpas in h̃ ſeculo q̃ſdam in
futuro relaxari. Qd̃ enĩ de vno negat̃ et ꝯ ſe
quens intellectus ptꝫ qꝛ de quibuſdã ꝯcedit̃
Sed tñ vt p̃dixi h̃ de paruis minimiſqꝫ pec=
catis fieri poſſe credendũ eſt ſicut eſt aſſiduus
ocioſus ſermo imoderatus riſus vel peccatũ
cure familiaris q̃ vix ſine culpa ab ipſis agit̃ q̃
culpã ſciũt qualiter declinare debeãt q̃ etiam
poſt mortẽ grauãt ſi adhuc in vita poſitis mi
nime fuerint relexata. Inſup Math. v. c. do
min⁹ ait. Eſto ꝯſentiens aduerſario tuo cito.
i. ſine cceſſi murmurãti i malo aut angelo ad
oppoſitũ decertanti dũ es i via cuꝫ eo ne forte
tradat te aduerſari⁹ tu⁹ iudici. i. deo et iudex
tradat te miniſtro. i. angelo et in carcerẽ mit=
taris. i. in purgatoriũ p angelum deducaris
Amen dico tibi nõ exibis inde donec reddas
nouiſſimũ quadrantem. Hoc quidã de carce
re h⁹ mũdi nõ poteſt itelligi. eo ꝙ nᶜ ibi ponũ
tur omẽs tales: nec de carcere infernali quia
ibi nunq̃ꝫ ſoluit̃ nouiſſim⁹ q̃drans debite pe-
ne: ſꝫ de carcere purgatorij intelligi habet q̃a
ab illo exibit qs qñ ſoluerit nouiſſimum qua
drantẽ quod dat̃ intelligi p illud donec. Sed
obijcit̃ d̃ h̃ termino donec qꝛ ge. viij. c. dictũ
eſt ꝙ coru⁹ nõ reuertebat̃ donec ſiccarent̃ aq̃
et tñ poſtea nõ eſt reuerſus. Et Math. ij. ca.
ſcriptũ eſt ꝙ Ioſeph nõ cognoſcebat vxorẽ
ſuam donec peperit filiũ ſuũ primogenitum
Et tñ impiũ eſſet dicere ꝙ poſtea cognouerit
eam. Ad qd̃ dicendũ ꝙ hec dictio donec i ſcri
ptura dupl'r ſumi ſolet. Primo mõ ꝓ ſp. Iux̃
illud ps̃. Sede a dextris meis donec ponam
inimicos tuos ſcabellũ pe. t. Nec tñ intelligẽ
dũ eſt ꝙ qñ inimici xp̃i poſiti erũt ſub pedib⁹
eius tpe iudicij gnãlis ꝙ tũc dictat ſedere a d̃
xtris pris. Et h̃ mõ accipi debet qd̃ dictũ ẽ ge
viij. et Math. ij. Secũdo mõ accipit̃ ꝓ tempe
terminato q̃ tranſacto aliq̃d fit q̃admodũ di
ci ſolet. Iſte nõ comedit donec extitit hora ſe
xta expleta. et ſic Geñ. xlix. aſſumptũ ẽ. Non
auferet̃ ſceptrũ de iuda et dux de femore ei⁹
donec veniat q̃ mittendus eſt. qꝛ ablatũ fuit
ſceptrũ qñ venit. Sic eſt in ꝓpoſito cũ ait. nõ
exibis inde donec reddas nouiſſimũ q̃dran
tẽ qd̃ nunq̃ꝫ in inferno fiet ꝛ ſic oportet ꝙ hoc
dictũ d̃ purgatorio intelligat̃. Secũdo firma
mento apl̃i. Nam ꝛ ipe apl̃s. j. Cor. iij. c. ait.
Fundamentũ enĩ aliud nemo ponere p̃t pre
ter id qd̃ poſitũ eſt qd̃ eſt ieſus xp̃s. Si qs au
tẽ ſup edificat ſup̃. fundamentũ h̃ aurũ argẽ
tum lapides p̃cioſos ligna fenũ ſtipulã. vni⁹
cuiuſqꝫ opus manifeſtũ erit dies dñi declara
bit qꝛ in igne reuelabit̃. et vni⁹cuiuſqꝫ opus
q̃le ſit ignis ꝓbabit. Si cui⁹ opus mãſerit qd̃
ſupedificauerit mercedẽ accipiet. Si cui⁹ op⁹
arſerit detrimentũ patiet̃ ipe aũt ſaluus erit
ſic tñ q̃ſi p ignẽ. Ait enĩ. Si qs aũt ſupedificat
ſupra fundamẽtũ h̃ ſcꝫ fidei orthodoxe aurũ
dilectionis dei: argentũ dilectõnis ꝓximi la=
pides p̃cioſos in opatõe boni: vel ſi ſupedifi=
cat lignũ ꝛc. ſꝫ ſententiã mgr̃i ſniaꝝ in. iiij. di.
xxj. c. j. p lignũ fenũ et ſtipulã pctã venialia
denotãt̃ p quandã ſilitudinẽ: qꝛ venialia i co
dẽ ſubiecto cũ caritate exiſtentia pſit per ignẽ
purgatorij ꝛ p ſpũalem ignẽ caritatis et dile-
ctõnis ꝯſumi ſicut lignũ fenũ ſtipula ꝯſumũ
tur p ignem. Et tardi⁹ ꝯſumitur lignũ q̃ꝫ fenũ
et fenũ q̃ꝫ ſtipula. Ideo p lignũ ſignificãt̃ ma
iora venialia p fenũ mediocria: p ſtipulaꝫ vo
minora. que nõ deſtruunt fundamentuꝫ. Et
ſm Greg. nõ dicit ferrũ: es: et plũbum cũ ſcꝫ
deſtructiua ſint fundamenti. Sequit̃ vniuſ=
cuiuſqꝫ opus manifeſtum erit ſcꝫ in fine et ſi
non modo. dies enĩ dñi declarabit. Dies q̃=
dẽ dñi: ideo dicit̃ quia in pſẽti vita tempus ad
bene opandũ ꝯceſſum dies hominis nuncu=
patur: ſꝫ dies mortis dies dñi dici poteſt Iux̃
ꝓpheticuꝫ illud quod in perſona dñi ait. Cũ
accepero tempus ego iuſticias iudicabo. q̃a
in igne ſcꝫ purgatorij reuelabit̃ Iob. xxviij.
Auro locus eſt in quo conflatur. Et Mala.
iij. Erit q̃ſi ignis conflans et emũdans argen
tum. Et vniuſcuiuſqꝫ opus quale ſit. ſcꝫ ſoli=
dum atqꝫ ſaluberrime modicũ vel multũ cre-
mabile manſerit ſcꝫ in conſumptũ a purgato
rio igne qd̃ ſupedificauerit mercedẽ accipiet
ſcilicet ſtatim quia ſtatim euolabit ad celum.
Si cuiuſ=
iam nihil habens ad purgandum
qꝫ opus arſerit. i. cremabile fuerit ab igne ſcꝫ
purgatorio detrimentũ pacietur. ſcilicet ꝛ ali
cuius pene et minoris glorie quia in purga=
torio cruciabitur tardius gloriam ſuſcep⁊u=
rus. Ipſe aũt ſaluu⁹ erit. ſcꝫ tandem: ſic tamẽ
quaſi per ignẽ purgatorium. Hoc quideꝫ nõ
poteſt itelligi de igne materiali quia illũ ignẽ
non tranſeunt omnes imperfecti de quibus
apoſtolus loquitur ibi: nec de alio huius ſe=
culi igne per idem nec de igne inferni quia il
le neminem ſaluat. ergo loquitur de purga=
torij igne. Ex quo patet ꝙ apoſtolus purga=
torium ſtabilire intendit in predictis verbis

et pluribus alijs locis que gratia breuitatis
omitto. Preterea verbum hoc ſcꝫ ſaluus erit
ſic tamẽ quaſi p ignem damnatis minime cõ-
gruere poteſt quia ſalui non erunt ſed ineter
num pibunt. neqꝫ de illis intelligitur qui ſine
peccato decedunt quia de his ꝓxime dixerat
Si cui⁹ opus manſerit qui ſine peccato moriã
tur. nihil eſt ꝓpter quod igne purgari oporte
at. Relinquit̃ ergo vt de alijs purgandis in
altera vita qui tamẽ ſaluabunt̃ intelligatur.
Tercio inſup ſtabilit̃ purgatorium eſſe fir
mamẽto eccleſiaſtici inſtituti. vnde extra d̃ ce
le. miſ. in. c. cũ marthe in fine ſcriptũ eſt. Defũ
ctorũ alij ſunt valde boni: alij mediocrit̃ boni
alij valde mali. alij mediocriter mali. vnd̃ ſuf
fragia que fiunt a fidelibus in eccleſia pro val
de bonis actiones ſunt gratiaꝝ: pro vald̃ ma
lis conſolatõnes viuorum. expiatõnes vo ꝓ
mediocriter bonis: et ꝓpitiationes pro medi
ocriter malis. Hec diſtinctio ſumitur ab Aug⁹.
et ponit̃. xiij. q. ij. in. c. Tempus vbi inq̃t. Cũ
ſacrificia altaris ſiue quarũcunqꝫ elemoſyna-
rũ pro baptiſatis omnibus offeruntur ꝓ val
de bonis actiones gratiarum ſunt pro nõ val
de malis propiciationes ſunt: pro valde ma=
lis etiam ſi nulla ſunt adiumenta mortuoruꝫ
tamẽ viuorum conſolatõnes ſunt. quibus au
tem proſunt aut ad hoc ꝓſunt vt ſit plena re=
miſſio aut certe tolerabilior ſiat ipſa damnatõ
hec ille. Preterea hec eſt cõſuetudo vniuerſa=
lis eccleſie tã latine q̃ꝫ grece que ꝓ defunctis
orat et ſemper conſueuit orare cuius oratio
ꝓfecto inutilis eſſet ſi purgatoriũ poſt mortẽ
non ponat̃. Fruſtra quippe oraret pro his q̃
in gloria ſempiterna ſeu in inferno damnati
Item chriſtiana fides et orationib⁹ et elemo=
ſynis et ſacrificijs omniqꝫ genere piorũ opeꝝ
credit defunctorum animas licet non omniũ
adiuuari vſqꝫ ad diem iudicij generalis. Re=
ſtat igit̃ vt qui expurgationes ſiue expiatio=
nes iſtas animarum negant vel concedant oĩ
bus animabus vere hic penitentibus ſolam
penitudinem et iuſtificationem interiorẽ abſ
qꝫ alijs operibus et ſatiſfactionẽ ſufficere aut
non. Qꝛ ſi ſufficere credunt neceſſe habẽt cõ=
fiteri ſuperuacua et vana eſſe huiuſmodi ope
ra ſupradicta que ab eccleſia frequentantur.
Preterea ſancta romana eccleſia docta et in=
ſtructa a beatis apoſtolis Petro et Paulo et
alijs ſanctis pontificibus qui innumeris ful=
ſerunt miraculis quouſqꝫ tam greci q̃ꝫ latini
vt ſanctos firmiter venerant̃ hoc ſemper te=
nuit hoc inſup continue p̃dicauit etiam in tẽ=
pore quo vniti erant greci cum latinis.

Articul⁹ terci⁹ in q̃ ſtabilit̃ purgatorium eſſe triplici experientia clara.

t Ercio probatur purgatorium eſſe
experientia clara que hoc p multi=
plicia teſtimonia atteſtat̃ Primo p
teſtimonia apparitionuꝫ. ſecũdo p
teſtimonia rediuiuorum. tercio per teſtimo=
nia incredulorum.

Qꝛ apparitiones mortuorum oſtendũt purgatoriũ eſſe. Ca. j.

p Rimo p teſtimonia apparitionum
Indubitatam ꝓfecto fidem de pur
gatorio et de purgatõne hmõi faci
unt apparitiones et viſiones ani=
marum ſiue hominum qui in hmõi purgati=
onibus exiſtentes poſt mortem corporum ſu
orum apparuerunt tam multi et tã ſepe ami=
cis ſuis vt adiuuarent eos et eiſdeꝫ ſuffragia
ꝓcurarent ſimiliter et p̃munientes eos vt ſi=
bi a futuris ſupplicijs precauerent. Appar
erũt ſimiliter ꝛ viris ſanctis multi petẽtes ab
eis ſuffragia ſua vel vt ab amici coꝝ ea ipſis
fieri ſolicitius procurarent.

Qꝛ teſtimonia eoꝝ qui a mortuis ſurrexerũt oſtendũt purgatoriũ eſſe. Capitulum. ij.

t Ecũdo ptꝫ h̃ per teſtimonia redi=
uiuorum h̃ eſt qui de corpoꝛl mor-
te ſurrexerunt qui ſtatum animaꝝ
et ꝓpriarum et aliarum in predictis purgati
onibus exiſtentiũ narrauerũt et teſtificati ſũt
ꝓut inuenit̃ in geſtis et ſcriptis atqꝫ narrati=
onibus ſanctorum doctoꝝ atqꝫ piorum viro
rum q̃ non ſolum auditu iocunde ſunt ſꝫ etiã
vtiles admodumqꝫ ſalutares multumqꝫ pro
ficientes ad correctionẽ hominũ a ſuis vicijs
et peccatis vehementerqꝫ ꝓuocantes ad amo
rem ſanctitatis ꝛ deſideriũ eterne ſalutis.

Qꝛ etiam infideles teſtificant̃ purgatorium eſſe. Ca. iij.

t Ercio q̃ꝫ patet h̃ p teſtimnonia in=
credoloꝝ. Naꝫ ꝛ gentes q̃ legem nõ
habent neqꝫ creatoꝛl benedicti no-
ticiam ſeu fidem: et tamen ſemper
intenderunt et adhuc intendunt ſuffragari
animabus defunctorum et adiuuare eas vt
liberentur et transferantur ad celos vel etiaꝫ
in deos tanq̃ꝫ deificate quaſi ex naturali rati=
one uel lege licet erronee ad hoc quodãmo=

do inclinati Scribūt etiā Uirgilius atq; alij poete infernū eſſe vel ſm partē vel ſm totum deputatū purgatōibus iſtis atq; Plutonē vocari deū tartaroꝝ ⁊ preeſſe ſupplicijs aiaꝝ quapropter ſtatuerūt ei ſacra et ſacrificia quibꝰ placaret vt parceret aiabus. Apō eoſdē etiā legit mundū iſtū terrenū infernū eē in quo ſecuti videntᷣ eſſe Platonis methaphoras: q; et poſuit animas violenta morte de corpibus exeuntes circa corpoꝝ ſuoꝝ tumulos cōmorari nec ante inde recedere ꝙ̄ ꝯſummatū eſſz tempus quo morature erant in corporibus ſuis niſi eas inde mors violenta expuliſſet. Ex hmōi cōmoratione vmbras vocari quod ſicut ego expertus ſum. etiam hodiernis temporibus quidam phitones et phitoniſſe atte ſtari pbantur aſſerentes has vmbras vexare corpora plurimorum. qui vere diuino iudicio vel maleficijs ſeu ab imundis ſpiritibꝰ cruciant. Cui igitur in dubiū verti poteſt purgatorium eſſe. cū illud clare demonſtrent tot efficaciſſime rationes omnes mundi principales leges ⁊ ſanciones atq; tot et tante expientie longe ⁊ certe necnon et tot ſanctorū doctoꝝ orthodoxoꝝ ſententie firme. Reſipiſcat igit qui in tanta veritate dubius ſeu incredulus eſt: vt relicto ſtatu damnationis cum xpi bit ſtatum pñtis vite ſaltem tranſire mereat. p medium purgatōis aſcenſurus inde ad gliam ſempiternā. In qua cum patre ⁊ ſpiritu ſancto regnat triumphator et glioſus dominus ieſus chriſtus p infinita ſeula ſcl'oꝝ. amē

Dominica in octaua reſurrectionis in mane de purgatorij ſtatu. hoc eſt de purgandorum penalitate iocunditate atq; neceſſitate Sermo. lxv.

Uro locus eſt

in quo conflatur Iob. xxviij. c. Luz quippe aperuiſſime certū eſt purgatorium eſſe. hic neceſſe eſt de ſtatu illius vt dominus dederit aliquid enodare. Triplex vo vtilitas ex hmōi fide oriri ſolet. Prima eſt vtilitas peccatorum. ſcōa mortuorum. tercia ſperandoꝝ. Prima inꝙ̄ eſt vtilias peccatorum. Nam metu future purgationis etiam aīs nō deterrit penitentiam facilius atq; citius in preſenti incipiunt. et diligentius eam proſequuntur anteꝙ̄ defraudatur hac preſenti penitentiali vita. Secūda vtilitas eſt mortuorum quibus (ſicut infra dicetur) multa et varia ſuffragia porriguntur. Tercia vo vtilitas ſequit ex predictis. nā p purgatorij fidem ordinato progreſſu mens erigitur ad ſpem future imortalitatis et retributionis profecto nihil magis erigit mentes ad deiectionem viciorum et paſſionum inordinatarū. nihil magis aīas ⁊ ꝯfortat ad acquiſitionē vtutū atq; cuſtodiā earundē. et ad cōpoſitionē moꝝ tantāq; humane vite decorationē: quā ſpes future imortalitatis q pꝰ purgatoriū expectat. hoc ptz in his q aliā vitā nō credūt: atq; nihil boni in ea ſperant: q oia credūt cū ipa luce pñtl vite amittere ⁊ finire. his em nlls ē amor vtutl. nulla cura ſue cōponēde vite. ſ; totos ſe exponūt ⁊ tradūt inſtar iumētoꝝ voluptatibus corpm. et ſpurcitijs viciotū totūq; humane vite decus in brutales delitias transferūt ac ſe deformāt. Sz qr ad futurā retributionē nemo (niſi oino purgat) puenire poteſt ideo his q in grā ſeu abſq; finita penitentia moriunt Iob (vbi ſupra inqt) Auro locus eſt in q ꝯflat. Aurū quippe in diuitijs pciosiꝰ eſt et cōgrue ſignificat grāz dei, at eos q i grā (nōdū finita pnia) deceſſerūt huic auro locus eſt ſcz purgatoriū. in q ꝯflat. i. fundit. et ab impuritate ad plenā puritatem mutat. vt aurū ſic in gliam ſempiternaz poſſit tranſferri. In qbꝰ vbis oñdit de purgatorio triplex ſtatus. Primꝰ ē penalitatis ibi q ꝯflat. ſcōus caritatis et iocūditatis: ibi auro. tercius eſt neceſſitatis ibi locus eſt. hoc idez ponit propheta in ps. dicens. Miſericordiam et iudicium cantabo tibi. In quibus verbis tres predicti ſtatus eorum (qui ſunt in purgatorio) deſcribunt. Primus eſt ſtatus penalitatis. de quo dicit iudiciū. ſecundus eſt ſtatus caritatis. cū addit cantabo tibi. tercius eſt ſtatus pietatis ſeu neceſſitatis. cum inquit Miſericordiam. Penalitatem dicunt ſibi. iocunditatem dicunt deo. neceſſitatem vo ſuaz proximo ſuo manifeſtant. et hoc poteſt eſſe aliud thema in preſenti ſermone.

Articulus primus de purgatorij ſtatu. et multiplici eius iocunditate.

Primus inꝙ̄ eſt ſtatus penalitatis. et de hoc propheta inquit. Iudicium ſcilicet dei iuſtum factū eſt ſup nos qui in purgatorio ſumus. Circa qō iudiciū tria ꝯſideremus. Primo purgatorij locum. ſecundo purgatorij ſubiectum. tercio purgatorij ſupplicium.

De loco purgatorij ⁊ ꝙ infra terrā ſūt q̄tuor receptacl'a. Ca. j.

Primo aūt ꝯſideremus purgatorij locū. vtrū aūt locus aliqs p ſe his purificatōibꝰ deputatꝰ ſit ſolus et pprius: nulla lex vel alia ſcriptura ſacra determinat. Apparet aūt ex viſionibus ⁊ reuelationibus aiaꝝ huiuſmodi. quia in multis locis mūdi huiꝰ terreni purgationes ⁊ ſupplementa penitentiarū fiant. poteſt etiā rōne pbari. cū em purgatōnes hmōi ſupplementa ſint peñtētialiū ſatiſfactionū (ſicut īfra dicet) ſi oportet ꝙ aliꝰ locus ſit eis ꝙ̄ penitentie. Idez em locus ſemp debet toti et ptibus. Ubi em eſt locus hominis: ibi pedū et manuū. purgatōnes aūt iſte penitentiaꝝ ſunt partes. Dicunt aūt quatuor eſſe habitacula ſub hac habitabili terra quorum tria diſtingnunt ſm triplex genus pcti. ſcz infernus et hic debet culpe mortali. lymbus et hic debet originali. ac purgatorius ac hic veniali. Primū eſt infernus damnatorum. in quo eſt pena ſenſus et damni atq; tenebre exteriores et interiores. i. abſentia gratie et glorie. Secundum eſt ſupra illud et hic dicit lymbus puerorum vbi eſt pena damni. ⁊ nō ſenſus. et ſunt ibi etiam predicte tenebre. Terciū ſcz purgatoriū eſt ſupra lymbū. in quo eſt pena ſenſus et damni ad tempus. ac tenebre exteriores ſed nō interiores: quia ſūt in grā dei ꝯſtituti. Qr aūtez in pfato loco purgatoriū ſit ptz rōne. quia locus pene eſt locus ignobilis: ſicut locus glorie eſt locus nobilis. ſ; locus purgatorij ē locus penalis cū hic locus ſit debitꝰ rōne culpe. ergo debet eſſe ignobilis. ſed locus quanto ſupior eſt tanto nobilior eſt. et ꝙ̄to inferior ē tanto minus nobilis eſt. Hec Bonauen. i. iiij di. xx. Quartū etiā eſt ſupra illud ſcz receptaculū ſeu lymbus ſctōꝝ patrū. vbi fuit pena damni et nō ſenſus. Fuerūt ibi tenebre exteriores ſ; nō tenebre priuatōnis gratie. ⁊ hic nūc poſt xpi reſurrectionē vacuus manet. Iſ ꝙ̄tuor loca ponit mgr ſententiaꝝ i tractatu d reſurrectione. De lege ergo coi locus purgatorij eſt vbi diximus. Scōm tñ ſpeciale diſpēſationē aſſignant aiabus loca alia pticularia et diuerſa. qr diuerſis diuerſa ſūt conceſſa loca. vel ppter celeriorē eoꝝ liberationē. vt poſſint alijs ſuas indigentias reuelare. vel propter noſtram inſtructionē vt recogitemꝰ poſt hanc vitam magnū reſtare peccatoribus cruciatū. vel ppter alicuius ſancti impetrationē. ſicut legitur ſanctum Patricium cuidam in quodam loco purgatoriū impetraſſe: ex quo fabuloſe ortū eſt ꝙ ibi purgatorium eſſet. Hec ſm Bonauen. in. iiij. di. xx. q. vltima. Concordat Rich. de med. vil. in di. xxi. Pcul abſit a fidelium mentibus adhibere fidē ſpirituū de viſionibus imundoꝝ: qui diuino ſecreto iudicio pmittunt cruciare atq; vexare aliquos dicentes ſe eſſe animas defunctoꝝ. poſcētes p eis celebrari miſſas elemoſynas diſpenſari. ⁊ alia bona fieri. Qz vt illudant atq; decipiant in his et alijs hoc efficiunt et ſub apparentia boni. Sed manifeſte ꝯuincit eſſe demones infernales et forte ſunt illi qui ad exercitiū animarum illoꝝ hominum (qui obedierūt) fuerūt deputati. cū ſepe annunciant ſecreta q illi operati ſunt. licet etiā aliter ſciri poteſt eis. Nā ſi anima eſt beata tunc regnat in celo. ſi eſt dānata tunc cruciatur in inferno. Si purgatur (cum talis anima ſit in charitate pfecta atq; ſecura) ꝯtra caritatē non vexaret neq; cruciaret quenꝙ̄. Conuincitur em talem eſſe ſpiritum infernalem ad decipiendū animas ⁊ ad mittendū eas in errores falſitatis. Quod deus ido pmittit vt electi in ſpiritualibus luminibus illuſtrent et multipliciter inde erudiāt. reprobi vo decipiant et illudantur. Nō dico tamē ꝙ beati et purgati et damnati aliquo diuino iudicio pro animarū vtilitate non appareāt hominibus quandoq; ſed raro. ſed de predictis illuſionibus plenus eſt mundus et intelligentibus nullū lucrum ſed multuz damnū inde apparet ſequi. hoc teſtatur Auguſtinus xiij. q. ij. c. Fatendū. vbi inquit. Multi ad viuos aliquos ex mortuis venire credūt ⁊ male quia fantaſmata ſunt. xxxvj. q. v. Epi eoꝝ. Ratio vo q̄re aīe (que purgant) non apparēt caris ſuis eſt occupatio illa penalis qua ibidem detinent ne exeant niſi magno munere gratie dei. Et hec alterutra duarum cauſaꝝ valēt vt vel ipſe poſcant et mendicent a caris ſuis viuentibus ſuffragia quibus adiuuentur ad celeriorem ſuam liberationem. vel vt eos permoneant atq; muniant de malis que eis imminent ⁊ inſtruant de agendis. Aīe aūtē beate non viſitant aias caroꝝ ſuoꝝ q in anguſtijs preſentis vite pegrinant nec conſolātur nec inſtruūt eos de his que agenda ſūt nec circa picula q iminent ꝯmuniūt. ſet hoc nō eſt ex obliuione nec ex incuria defunctorum ſed quia hoc dono gratie indigni ſunt viuentes. aut eo non indigent. que infernali carcere detinentur non debet habere queſtionē apō intelligētes. nec mirum eſt ꝙ carcerati et vincti tam longe a vita ſua ad charos ſuos non ve-

niũt. non em̃ in poteſtate eſt exire de carcere et vinculis hmõi condemnatis,

De his qui in purgatoriũ nõ deſcendũt atq3 de his q̃ ibi purgantur. Capitulum ſecundum

Ecundo ↄſideremꝰ purgatoriũ ſbiectum. i. eos q̃ vadũt ad purgatoriũ. Circa qḋ aduertẽdũ ẽ q̃ q̃tuor hoim genera ad purgatoriũ non deſcendũt. Primo q̃ decedunt in peccato originali. ſcḋo qui decedunt in peccato mortali. tercio qui decedunt in caritate et abſq3 veniali peccato. Inter quos conumerari poſſunt infantes q̃ ſtatim (cu3 ſint baptiſati) decedunt. q̃rto ſm quoſdam nõ deſcendũt in purgatorium: q̃ ſtatũ religionis aſſumũt. ⁊ ſtatim abſq3 aliq̃ purgabili moriunť. Cũ religionis aſſũptio baptiſmꝰ a beato Bern. denominatur: Proinde religionẽ intranti de p̃teritis culpiſ non eſt penitentia iniungenda: ſicut pat3 de peni. di. j. c. his auctoritatibꝰ. et extra de voto. c. ſcripture. vbi de h̃ in glo. nõ inuenit reliquiť. ergõ q̃ tria tm̃ genera hoim in purgatoriũ vadũt. Primo q̃ ſolũ cũ venialibus moriunť. ſcḋo q̃ penitentiã ante obitum ſuu3 non egerunt. ſic ↄtingit his q̃ abſq3 ↄfeſſione moriunť ↄtriti. tercio qui ſibi penitentiam iniunctã nõ cõpleuerũt. Nã pnĩa a ſacerdote in cõfeſſione iniũcta aut ẽ maior aut equalis aut ẽ minor. Si eſt maior tunc id quod plus fecerit homo cum moriť in augmentũ ſue glorie cedit. Si equalis tũc ſufficit ad dimiſſionẽ totiꝰ culpe et pene. Si ṽo fuerit minor: tunc id qḋ reſiduũ eſt ex ṽtute diuine iuſticie in purgatorio emendať. Deus em̃ qui modos et menſuras pctõꝝ et penaꝝ nouit addit penã ſufficientẽ: ne aliquod peccatum maneat impunitũ. vnde Prouerb. xxv. Aufer rubiginem de argento: ⁊ egredieť vas puriſſimũ,

De purgatorij igne: tormentis et ſupplicijs.

Ercio ↄſideremus purgatorij ſupplicium ⁊ tormentũ. Ad huiꝰ intelligentiã aduertẽdũ ẽ q̃ q̃tuor ſũt q̃ gradatim ad inuicẽ cõparanť. Prima ẽ pena huiꝰ mũdi. ſcḋa ẽ pena purgatorij tercia ẽ pena lymbi. q̃rta ẽ pena inferni. Prima inq̃3 eſt pena huiꝰ mũdi, ⁊ hãc ſupat pena purgatorij. vñ. xxv. di. in. c. q̃ in aliud ſeculũ. Augꝰ. inq̃t. Qui i aliud ſeculũ diſtulit fructũ ↄuerſiõis: hũs purgabiť igne purgatõis. Hic ignis (⁊ ſi nõ ſit eternꝰ) miro tm̃ modo eſt grauis. ſupat em̃ oẽ3 penã quã vnq̃3 aliq̃s paſſꝰ ẽ in hac vita: vľ pati p̃t. ⁊ idẽ hř de pe. di vlti. in fine. vbi addiť. Nũq̃3 i carne inuẽta eſt tanta pena. l3 mirabilia martyres paſſi ſũt tormenta. Et mlti nequiť q̃̃tra ſuſtinuerũt ſupplicia. D hac tm̃ afflictõne q̃tuor libet ↄſiderare Primo afflictionis rõnẽ. ſcḋo afflictõnis cõditionẽ. tercio afflictionis ſuaſionẽ. quarto afflictionis adminiſtrationem,

Afflictionis purgatorij ratio.

Rimo inq̃3 ↄſideremꝰ afflictionis purgatorij rationem. De q̃ ſm Richar. de meḋ. villa in. iiij. di. xx. dicendũ ẽ q̃ de h̃ mľtiplex ratio dari p̃t. ſm q̃ in ipõ purgatorio duplex ẽ cruciatus. Unꝰ ẽ dãni: q̃ ſc3 retardanť a viſiõe diuina. ſcḋs ẽ ſenſus: ſm q̃ a corpali igne iſtrumẽto diuine iuſtice puniũť. Pria rõ eſt reſpectu dãni. q̃ q̃̃tc aliq̃d magi deſiderať tanto eiꝰ abſentia moleſtior ẽ. Et q̃ affectꝰ q̃ ſũmu3 bonũ deſiderať pꝰ hãc vitã in aiabꝰ ſctis intenſiſſimꝰ ẽ magi q̃̃ aliq̃s aliꝰ affectꝰ tpalis rei pñtis vite. q̃ nõ retardať affectꝰ corpis ſui moleſti et terminꝰ feruẽdi ſũmo bono iã adueniſſ3 niſi illud impediret. ideo carẽtia eiꝰ moleſtiꝰ tolerať. Scḋa rõ ẽ reſpectu ſenſus. cu3 enĩ dolor nõ ſit leſio ſ leſionis ſenſꝰ: tãto aliq̃s magi dolet ḋ q̃cũq3 leſiuo. q̃̃tomagi ẽ ſenſitiuum: Proinde leſiones q̃ ſũt in locis ſẽſitiuis maxime cauſant dolorẽ. Et q̃ totus corpis ſenſus eſt ab aia: ideo ſi in ipm aliqḋ leſiuũ agat neceſſe ẽ qḋ maxime affligať. et ideo ſic predictũ eſt ab Augꝰ. Propter q̃ purgatorij pena et cruciatus q̃̃tũ ad damnũ et q̃̃tũ ad ſenſũ: excedit oẽm cruciatũ ⁊ pñtis vite penã. Tercia rõ acerbitatis purgatorij pene tã3 ſenſus q̃̃ etiã damni eſt. q̃ cũ deꝰ plus querat emendã q̃̃ penam plus ponderat in penitẽtia virtutem bone volũtatis q̃̃ penã afflictionis Proinde plus ponderat modicã penã voluntariam in pñti vita q̃̃ multam nõ ita voluntaria3 in futuro. ſicut plus valet modicũ auri q̃̃ mľtũ plumbi. ideo neceſſe q̃ id qḋ deficit in voluntate ibi ſuppleatur in̄ acerbitate.

Afflictõis purgatorij cõditio

Ecũdo conſideremus purgatorij conditionẽ. De ipõ quide3 igne q̃ aias purgat ẽ loq̃: vel q̃̃tum ad id qḋ priꝰ affligit. ⁊ ſic eſt corporeꝰ. vľ q̃̃tũ ad id qḋ primo ⁊ imediate affligiť. Primo mõ ḋr ignis nãc. ſcḋo mõ ḋr ignis ſilitudinarie. ſic ḋr leo verꝰ. ⁊ leo depictꝰ trũq3 tãgit Greg. cũ ait i eo ardẽt q̃ ardorẽ videẽt propter

ea ignis ille corporeus dupliciter cõſiderari poteſt. Primo vt eſt inſtrumentum nature. ⁊ ſic agere p̃t in corpus ⁊ nõ in aia3. Scḋo vt ẽ iuſtrumẽtũ diuine iuſticie: et ſic agit in aiam imp̃mendo in illam ſpecie3 p quã affligiť. q̃ violenter illa ſpẽ informať. vt ſicut aia implicuit ſe terrenis p culpã: ſic merito ſm ordine3 diuine iuſticie vniť igni a q̃ ſuſcipiat penam. Quidã ṽo hũc purgatorij igne3 nõ pprium putant eſſe corporeum. ſ penam et afflictõe3 qua diuine iuſticie ſatiſfit de defectibus purgationũ in preſenti vita nõ cõpletaꝝ. et hmõi penã intelligũt nõ vnã eſſe vel numero vľ ſpecie. imo multas et hoc eis viſum eſt ex apparitionibus et reuelationibus ſepefactis. Nam multi apparuerũt ex mortuis mõis. ſc3 quibus fuit beneplacitũ creatoris: et reuelauerũt penas varias et multas ſue purgatõis. Porro hic vel ille purgatorius ignis plus vel minus cruciat ſm q̃ plus vel minus quiſq3 de cremabili ſecum adduxit: ideo predicta pene diuerſitas eſt non ex diuerſitate ignis agentis: ſ ſubiecti paciẽtis. Sicut ſub eode3 ſole: vnus plus eſtuat alť ṽo minus. vt ait Gregl. Neceſſe eſt em̃ ſic ait Augꝰ. q̃ tm̃ vrat dolor: q̃̃tum inheſerat amor. et tanto q̃ſq3 torqueatur diutius. q̃̃to eiꝰ affectus venialibus plus adherebat.

Per mltas ſilitudines ⁊ exempla pſuaderi p̃t cõditio purgatorij ignis qui cum ſit corporeus animas vrit.

Ercio ↄſideremus afflictionis ſuaſionẽ. ſc3 q̃ corporeꝰ ignis aias vrit. Ad remouendũ ꝙ admirationem de p̄dicti rebus q̃s impiti poſſe eẽ nõ credũt: ſ more ſuo q̃cũq3 nõ vidẽt alios ſi videre exiſtimãt: et q̃cq̃d nõ cognoſcũt cogſci poſſe deſperant: ⁊ nihil eſſe penitꝰ opinantur. In p̃mis dicã hmõi homies nõ credunt ignẽ eẽ q̃ aquã cõbureret. niſi h̃ eẽ credere vľ oculi ſui vel teſtimonia fame inumera ⁊ irrefragabilia cõpuliſſent. Hic aũt ignis grecus denoiatur. Et huius nouẽ eſſe ſpecies Aril. atteſtať. docẽs cõpoſitõẽs et modũ cõfectõis ipõꝝ: in tractatu ſinglari cõpoſito de eiſdem Similr igne3 eẽ qui tantũ oleo extinguať. et aqua frigida accendať. q̃ crederẽt hmõi homines niſi errore3 eoꝝ ↄuincerent expientia ſenſus: videlicet viſus atq3 tactus. Hic aute3 eſt ignis q̃ ẽ i calce viua: q̃ etiã crederẽt lampadẽ inextinguibilẽ poſſe fieri vic3 q̃ nec vento nec pluuia extingui poſſet: niſi fuiſſet famoſiſſima illa lãpas q̃ in tẽplo veneri q̃nda3 fuit et lucebat i ea albeſtus lapis q̃ ſcľ accẽſuſ reuera nũq̃3 extinguiť vẽto nec pluuia: ⁊ ẽ lapis liuidi et ferruginei coloris. Eſt etiam ignis q̃ vulgo vocať aq̃ ardẽs q̃ ↄfectio notiſſima ẽ: ⁊ ignis iſte nihil ↄſumit p̃ter q̃̃ ſeipſum Eſt em̃ liq̃r ex q̃tuor vel ex q̃nq3 rebꝰ ↄfectus q̃ cũ aſpgunť ⁊ liniunť alicuiꝰ capilli nõ eſt neceſſariũ alia lucerna ad mẽſã in q̃ ſedet: nã capilli eiꝰ ardere videnť et lucent ad modu3 facule ardentis: pmanẽtibus ſp capillis illeſis Eſt etiã ignis quẽ conditor benedictus creauit in hac habitabili terra: q̃ abſq3 corpm leſione cruciat intolerabiliter aias appropinq̃ntiũ atq3 eum tangentiũ. Et diciť ignis ille eſſe in regno ſicilie vel ppe illud: vt tollať admiratio et dubietas hmõi hoim qui admiranť et credere nolunt. q̃ ignis qui vtiq3 corporeus ẽ poſſit agere in ſpũales ſubſtantias Reperiunť q̃̃ alij ignes in lacubus vel potiꝰ ipſi lacus. ex quibus et in quibus intincte facule accenduť et ardent. Ampliꝰ ſi hanc virtutem creator oim deus dedit vẽtri ſtrutionis vt ferrũ duriſſimũ et feruidũ coquat in nutrimentũ corporis ſui. Quid mirum ſi dedit igni virtutẽ ſic torquendi. Et ſi ecõtrario dedit ventri animalis eiuſde3 vt a ferro ignito nihil vſionis aut leſionis alterius paciať. q̃modo nõ potiꝰ igni vľ alij corpi dedit vel dabit ṽtutẽ maxie cum dignũ et iuſtum ſit apḋ ipm vt corporibus quibus culpabiliter et in iniuriã et contumeliam creatoris ſe ſubiecerunt et ad delectationẽ: ſubijcianť inuiti ad afflictionem et penam vt in quibus et p que regem glorie delectabiliter offenderũt: i his et p hoc triſtabiliter pacianť. Hoc pfecto diuine iuſticiẽ exigit ordo: vt animã que peccãdo ſe rebus corporalibus ſubdidit. eis quoq3 ſubdať in penis. Non igiť inconueniens eſt neq3 admiratione dignum ſi ignis ille cũ agat virtute dei cuius eſt inſtrumentum in vindicta3 maloꝝ: agat in animã ſeparatam illã videlicet cruciando. Addere q̃̃ libet ↄtra eos qui miranť qualr p corpus torqueri vel affligi pñt aie defũctoꝝ: q̃ ibi icorpales omnino ſunt. Qui pculdubio nec ea que iugiter vident et ſentiunt cognoſcere pñt. du3 vident aias hũanas iugiter delectari et moleſtari a corporibus et p illa: quis enim non videat q̃lr delectabilia corporalia inflammant animas deſiderijs et voluptatibus irretiant et captiuant. Siľr et quedã triſtabilia eoſdem ↄtriſtant. Quot em̃ moleſtias deſideriorum

ſt et ꝗtos dolores ꝛ cruciatus turpiū amoꝝ ſpecioſe mlieres ingerūt aiabuſ ſtultoꝝ. ꝛ qn̄ ꝙ etiã aiab⁹ ſapientū. Quis nõ intelligit in ſup ꝗta et ꝗlia tormēta paciunt aie auarorū a diuitijs et diuitiaꝝ paſſiõib⁹ h̄ eſt corruptio nib⁹ ꝛ diminutionibus: ꝗta ſupbi vt de alijs taceaꝫ a ſolis detractõibus et alijs vilitatib⁹ et a vilificatõib⁹ corpalib⁹ ꝗs explicare ꝛ enar rare ſufficiat. Nõ igit mirent tales ſi aliquis ignis corpalis ſit q̄ aias hūanas in corpibus ꝛ a corporib⁹ ſepatas affligere valeat et torq̄re Scḋa aūt eſt pena purgatorij de q̄ diximꝰ nūc: et h̄ ſupat penã lymbi: qꝛ qui ſūt in lymbo oī ſpe ſalutis priuati ſunt: et exiſtentibus in purgatorio penã mitigat ſpes ſaluti. Tercia eſt pena ſenſus et hanc ſupat pena inferni: quia vltra penam damni qua etiã alij ſentiunt: in inferno damnati ſuſtinēt penaꝫ ſenſus. Maior eſt tamē pena damni ꝗ ſenſ⁹ ſm Jerony. Cui⁹ ratio eſt quia magis obuiat eterne felicitati: eo ꝙ cū pena damni btitudo icõpaſſibilis eſt. non aūt cū pena ſenſus. ſic ptꝫ in paſſione dn̄i noſtri ieſu criſti cuius anima in paſſione et ſp btã fuit. Quarta ergo ꝛ maxima pena vltra predictas omnes eſt pena inferni. ſed nunquid pena ſenſus inferni excedit penam ſenſus purgatorij: cõmuniter ſolet dici ꝙ eternitas ſufficit ad exceſſum illū ſine mali intenſione. ſed hoc penitus eſt ignotum ſm Franciſcū de maronis.

A quibus torquentur anime que in purgatorio ſunt.

q Varto ꝯſideremꝰ afflictõis adminiſtratione: a ꝗbus torqueant q̄ i purgatorio ſūt queſtionem habet ſm Bonauen̄. in. iiij. di. ij. q. v. cõcedendū eſt afflictõnem quã paciunt qui in purgatorio ſunt non fieri miniſterio demonum nec ſpirituū ſupnoꝝ niſi forte ꝗtuꝫ ad directionē. Credendū eſt em̄ ꝙ in egreſſu aie a corpe ſuo aſſiſtunt et ſpūs bonus et ſpiritꝰ malus vnus vel plures. et tunc ſm veritateꝫ ſententiam ferri: et ſi bona eſt p miniſterium angeli vel adduci in celū vel in purgatorium ꝗuſqꝫ poſtꝗ purgata fuerit p eiꝰ miniſteriuꝫ educat. ita ꝙ ipe tantūmodo ſit adiutor ꝛ nõ tortor. Si võ ſit mala p miniſteriū demonuꝫ deduci habꝫ ad tartarea ignea. ꝛ h̄ tanꝗ magis pbabile ꝯcedendum eſt: ꝗuis nihil ſit in hac pte temere aſſerendū. Addūt quidã ꝙ ex diuina pmiſſione demones in hac vita qn̄qꝫ affligūt bonos. Cuiꝰ rõ eſt. qꝛ in vita pn̄ti inter hoies ꝛ demones datus eſt locus pugne et tunc habēt in eis exercitij ptãtē. poſt hanc aūt vitam non ſic. Proinde aer iſte caliginoſus aſſignatus eſt demonibus magis ꝓpter temptandi officiū: ꝗ ꝓpter hoim aliqḋ ſupplicū. ideo in purgatorio. ſm Bonauen̄. ꝛ Richar. in. iiij. di. xx. nõ decet illū q̄ vicerit dyabolū poſtea puniri p ipm: ſꝫ aie q̄ in purgatorio ſūt iuſticie adherēdo dyabolū vicerūt. ideo nõ eſſꝫ ꝯueniēs ꝙ coꝝ miſterio punirēt. Amplius illã penã indubitant ſciūt demones eē ad vtilitatē eoꝝ q̄ purgant: ſꝫ demones vtilitatē aiaꝝ nõ ꝗrūt ſꝫ dãnū. Ex q̄ videt ꝙ aie in purgatorio miniſterio demonū nõ puniunt. Itē alius ē q̄ punit filiū et aliꝰ eſt qui punit latrunculum: filiū punit dn̄s domus: ſꝫ latroneꝫ punit emiſſarius et tortor: ſed demones ſunt tortores. et iuſti ſicut filij: ergo nõ eſt cõueniens illos ab eis puniri.

¶ Articulus ſcḋus de duodecim gaudijs eorū q̄ in purgatorio ſt.

ſ Ecundus ſtatꝰ aiaꝝ q̄ purgant eſt iocūditas. Et de h̄ ꝓpheta ait. Lãtabo tibi ſcilꝫ dn̄e: ad gliam tuam. ¶ Circa aūt h̄ gaudiū purgandorū tria ad pn̄s ꝯſideremus. Primo huiꝰ gaudij cauſalitatē: ſcḋo quidditatē: tercio ꝗtitatē.

De primis ꝗtuor gaudijs eorū qui in purgatorio ſūt. Ca. j.

p Rimo inꝗ ꝯſideremꝰ hꝰ gaudij cãlitatē. i. ꝓpt q̄d aie purgatõi gaudēt: lꝫ ei ſic p̄dictū eſt tales aie cruciant pena ſenſus. tn̄ ꝓpt h̄ ꝗdruplex habent gaudiū. Primū ꝯfirmatõis. ſcḋm certificatõnis. terciū affectõis. ꝗrtū ꝯformatõis ꝛ trãſformatõis. Primū gaudiū ē ꝯfirmatõis: Nã gaudēt i illis penis qꝛ ꝯfirati ſt i grã nec valēt malū velle nedū agē ꝓ hac q̄dē grã ꝯſuãda a ſcīl feruide tolerãda ſt tõmēta ꝛ horrēda ſupplicia queadmodū i pſona coꝝ ad dn̄ꝫ ꝓpħa inq̇t. Propt te mortificamur tõ die: exiſtiati ſumꝰ ſic oues occiſiõis. Scḋm gaudiū qꝛ ſūt certificati ḋ glia dei. vñ iã ſt btī ſpe certiſſima ſm Bonauen̄. in. iiij. di. xx. q. iiij. Aie in purgatorio maiorē hn̄t certitudinē dē glia padiſi ꝗ ille q̄ ſūt i via qꝛ hn̄t certitudineꝫ queadmodū ille q̄ i veteri teſtõ erãt i lymbo. Et hec certitudo media ē int certitudinē prie et vie. Nã i pria ē certitudo tētõis euacuãs expectatione atꝫ tiorē. In via võ ē certitudo expectatõis tiore mixt. eo ꝙ qlibꝫ labi pt dū ē i via In purgatorio aūt ē medio mõ. ſ. certitudo expectatõis. qꝛ ſcꝫ nõdū obtinuerūt gliam: ſꝫ ē

euacuatio timoris ꝓpter liberi arbitrij ꝯfirmationē. qꝛ aia ſcit ꝙ deinceps peccare non poteſt: et de hac ſpe certa illoꝝ. Sapien̄. iij. dicit. ſpes illoꝝ imortalitate plena eſt. Terciuꝫ gaudiū eſt affectionis qꝛ affectati ſūt ad diuinã iuſticiã: ideo delectant pacienter tolerando diuinaꝫ iuſticiam in ſe. Unde ꝓpheta de hmõi iuſtis ait dicens. Letabit iuſtus cuꝫ viderit vindictã. ſcꝫ ſup ſe exerceri ꝓ preteritis culpis. Quartū gaudiū eſt conformationis et tranſformationis. qꝛ ſunt transformata caritate pura. ideo ipi volūtarie ſuſtinēt oīa eiſ inflicta. Nam vt teſtat Hugo de arra ſponſe Si pena inferni eſſet volūtaria non eſſet pena quia teſte Salomone. Can̄. viij. Fortis vt mors dilectio dura: ſicut infernus emulatio Lampades eius ſicut lampades ignis atqꝫ flammarum. aque multe non potuerunt extinguere caritatem. Ex his patet ꝙ licet hi q̄ in purgatorio ſunt grauiſſima paciant tormenta. tamen melior eſt et felicior eſt ſtatus eorum. ꝗ illoꝝ qui ſunt in mūdo: ideo Eccli. iiij. ait. Laudaui magis mortuos ꝗ viuētes ſeu viuos.

De ſcḋis ꝗtuor gratijs ſeu gaudijs aiaꝝ que purgant. Ca. ij.

ſ Ecundo ꝯſideremus huiꝰ gaudij quidditateꝫ. i. de q̄ aie i purgatorio gaudēt. vñ ꝗtuor ſūt de ꝗbus maxie gaudēt. Primū eſt ſctõꝝ affectio. ſcḋm ē iuſtoꝝ participatio. terciū ē ꝓpa pfectio. ꝗrtū ē ꝓxioꝝ ſbuentio. Primū gaudiū ē ſctõꝝ affectio. ſupni ſiquideꝫ ciues aſſidue orant deū ꝓ illis ꝓximis ſuis q̄s cruciari cernūt. ſm em̄ Bonauen̄. i. iiij. di. xlv. duo inducunt orare ſctõs ꝓ his q̄ in purgatorio ſunt. Primo quidē ꝓpter eoꝝ nc̄citatē q̄ indigēt ab alijs releuari. Scḋo ꝓpter dei volūtatē qꝛ vult ꝙ vnū mēbꝝ aliud releuet. ꝛ ꝙ ꝓ ſe iuicē mēbra xp̄i ſollicita ſint. vñ cū ipi ſunt liberati etiã debēt alios adiuuare. Tercio pro eis orant ꝓpt futurã iocunditatē ſeu felicitatē. ſcꝫ vt eoꝝ glia augeat. cū videãt eos futuros ꝯciues ſuos. vñ et angeli ſcti ſepe viſitãt eos et ꝯfortãt. Ideo in myſteriū Judicuꝫ. ij. dicit. Aſcenditqꝫ angelus dn̄i de galgala ad locū flentiū. galgala võ reuelatio eius interpretat. et ſignat gliaꝫ padiſi vbi oībus beati dn̄s p gliam reuelat. Inde angeli ſcti aſcendūt ad locū flētiū q̄ ꝓprie eſt padiſus ad quē flendo ſuſpirãt oēs qui in purgatorio cruciantur. Aliter etiã locus flentiū purgatoriuꝫ dici pt: ad quē aſcendūt angeli ſcti vt ꝯſolentur eos. et hec eſt potiſſima ꝯſolatio quã habent purgandi. Secundū gaudiū eſt iuſtorū pticipatio ſeu cõnexio. oēs quidē veri xp̄iani vnū corpꝰ ſunt Cuiꝰ rationē declarat apoſtolꝰ ad Heb. iiij. dicens. Quoniã ſumꝰ inuicē membra. ſcꝫ in myſtico corpe eiꝰ. et maxie hi qui ſūt in caritate pfecta. q̄s amor dei connectit et vnit. cuiꝰ eſt pticipatio in idipm. de q̄bus ſe eſſe iubilando ꝓpheta cantabat dicēs Particeps ego ſum oim timentiū te: et cuſtodientiū mandata tua. Unde meritū cuiuſlibet iuſti in preſenti vita degentis in quocunqꝫ ſtatu qui in gratia eſt. participat in vniuerſo mūdo. inſup et in purgatorio. Nam ſicut oculꝰ nõ pt tantū ſibi videre. nec os tantū ſibi comedere. nec pes tantum ſibi ire. et ſic de alijs membris. qꝛ quodlibet membꝝ ꝓ toto corpe opat. ſic et vnuſq̄ſqꝫ pfectus immo q̄libet qui eſt in gratia cõſtitutus. Proinde ſicut humano corpori natura cuilibꝫ membro neceſſitatem ſuam de ſumpto nutrimēto plꝰ minuſue cõmunicat. ſic et gratia dei de quolibet ope meritorio a quocūqꝫ ppetrato omnibus electis mira ordinatõne diſpenſari ſolet et ſicut mēbra iam nutrita et roborata ſubueniunt alijs membris ꝛ auxiliū preſtant. ſic et illi de purgatorio poſtꝗ ad paradiſum acceſſerūt precibꝰ et orõibus ſuiſ exiſtenteſ purgatorio iuuant et implet in eis illud Gal. vj. Alter alterius onera portate: et ſic adimplebitis legem criſti. Tercium võ gaudiuꝫ eorum eſt ꝓpria perfectio. Nam ſm Auguſti. qui in hoc ſeclo magis meruit alios adiuuare: in altero ampliꝰ iuuatur. Pone ꝙ moriatur pauper cum multis meritis. tamen aliquid habꝫ ad purgandū et moriat magnus diues cum paucis meritis habens plurima ad purgandum. dico ꝙ elemoſine p diuitem diſpenſate pauperi proderunt amplius ſiue minus ſm ꝙ ſuis orõnibus meritis et exemplis in pn̄ti vita iuuit diuitē illū viuuꝫ ſine defectu. Ex q̄ pt patere ꝙ vtile ſit orõnibꝰ et meritꝭ et exemplis viuos vel mortuos diuites et quoſlibet adiuuare: cum hec plus proficiant facienti ꝗ recipiēti. qḋ teſtat ꝓpħa dicēs. ꝛ orõ mea in ſinu meo ꝯuertet. Quartū võ gaudiū eſt ꝓxioꝝ ſbuētio q̄ q̄dē eis ꝗdruplr innoteſcit. Primo diuia inſpiratõe. ſcḋo angelica reuelatõe tcio nouit morētiū ãnūciatõe. ꝗrto expientie cognitõe. qꝛ ꝓpter ſuffragia q̄ impendunt eis expiūtur ſibi diminui penam. et de duobus p̄dictoꝝ. xiij. q. ij. c. Fatendū. Augꝰ. ait. dicēs. Fatendū eſt neſcire quidem mortuos quid h̄ agat. ſed dum agit hic poſtea vero audire ab eis qui hinc ad eos pergūt moriē

do nõ quidẽ omnia ꝟ que ſiunt etiã iſti meminiſſe. ⁊ que illos quib⁹ hoc indicãt oportet audire. poſſunt etiã ab angelis qui reb⁹ q̃ hic agunt̃ pſto ſunt audire aliq̃d mortui. q̃ vnũquẽq; illoꝝ audire debere iudicat cui cuncta ſubiecta ſũt. ħ ille. Cõueniẽs itaq; eſt vt eiſdẽ p̃dictis q̃tuor modis inoteſcant a qb⁹ ⁊ q̃ ſiũt eis: vt cũ de purgatorio fuerint liberate et in gl̃ia angeloꝝ aſſũpte. grãs ſuffragantib⁹ ſuis impendãt ꝓ eis deũ intercedẽdo. Nõ eĩm poſſibile eſt: vt ingratitudo vel aliud q̃dcũq; viciũ locũ ħ: beat in gloria ſempiterna.

De vltimis quatuor gaudijs illoꝝ q̃ in purgatorio ſũt. Ca. iij.

Tercio ꝯſiderem⁹ hui⁹ gaudij q̃titatẽ: et q̃ plus in purgatorio gaudẽt. Circa qd̃ q̃tuor gaudia diſtinguamus. Primũ eſt gaudiũ recipiẽtis. ſcõm ẽ gaudiũ faciẽtis. tercium eſt gaudiũ ſingulare ſeu pticulare. q̃rtũ eſt gn̄ale ſeu vniũſale. Primũ gaudiũ ẽ recipiẽtis. Nã magl ꝓſunt ſuffragia illis ꝓ q̃bus fiunt: q̃ꝫ prodeſſe poſſint aliq̃ cõmoda ſeu remedia q̃ in ħ mundo alicui ꝯferũt̃. q: pena q̃to eſt grauior. tãto remediũ ẽ cõmodius. ſic meli⁹ ẽ liberari a flagellis ſcorpionũ q̃ꝫ canũ. Sꝫ ſup̃ patuit q̃ꝫ ta ſit purgatorij pena. vñ Aug⁹ in q̃dã ſermone inq̃t. Ignis ille durior ẽ q̃ꝫ q̃cq; in ħ ſeculo penaꝝ aut videẽ aut ſentire aut q̃d cogitare quis poſſet. Scõm ꝟo eſt gaudiũ faciẽtis Nã talia ſuffragia plus ꝓſunt facienti: q̃ꝫ aliqd̃ aliud miſcõie op⁹: q: q̃tõ pena ⁊ miſeria eſt maior: tanto miſcõia eſt floridior ⁊ fecundior. Proinde q: iſti ſunt ſm penã maxie miſeri. vñ Damaſceñ. in ſermo. de his q̃ in fide dormierũt ait Quicũq; ꝓximi ſalutẽ agoniẓat. Primũ ſibi ꝓdeſt: ſcõm ꝓximo. ideo iſta ſuffragia facta in caritate cũ ſint ſicut ſupradictuꝫ eſt magne miſcõie: ꝓſunt faciẽti eternaliter ꝟ recipienti nõ niſi tp̃aliter. De tali eternali ꝓfectu q̃ ꝓuenit faciẽti gaudẽt etiã q̃ in purgatorio ſunt. S; d q̃d ſi hic ꝓ quo ſuffragia ſiũt credit̃ eſſe in purgatorio et iſt eſt in inferno. Dicendũ q̃ cũ ſint opa pietatis ⁊ q̃ recipiens nõ eſt dign⁹: ad ipm̃ faciẽtẽ reuertit̃ ſuffragij virtus. Iuxta illud Lu. x. Si ibi fuerit filius pacis ſup eũ requieſcet pax veſtra: ſin aũt ad vos reuertet̃ Quid ſi credit̃ eſſe in purgatorio ⁊ eſt in pad̃iſo. dicendũ q̃ in p̃dictis duob⁹ modis ꝓſunt facienti: et vltra. ſ ſaluatus obligat̃ ad orandũ ꝓ ſuffragante et pie credit̃ q̃d id ꝓficiat. terciũ gaudiũ eſt ſingulare ſeu particulare. Nã ſuffragia q̃ fiũt ꝓ vno: plus ſibi ꝓſunt q̃ꝫ ſi eadẽ ꝓ plurib⁹ fierent. Ad c⁹ intelligẽtiã notandũ ſm Richar. in. iiij. diſt. xlj. ad curandam penam cõcurrit ꝟtus agentis ⁊ diſpoſitio pacientis: quia ſm phm̃. ij. de aĩa actus actiuoꝝ ſũt in paciẽte p̃diſpoſito. põt ergo diminui alicui⁹ pena vel ꝓpter diminutionẽ ꝟtutis ex pte agentis: vl' ꝓpter diminutionẽ diſpoſitionis ad paciendũ ex pte ſuſtinentis. ſicut p augmentationẽ cuiuſlibet iſtoꝝ pena augeri poteſt. vnde inequaliter diſpoſiti ad paciendũ ab equali virtute inequaliter paciunt̃ ptꝫ etiã p exemplũ Pena eĩm magnũ onus portantis diminui p̃t vel p diminutionẽ oneris. vel p aliq̃ confortationẽ virtutis. illi⁹ qui portat onus. que diminuit̃ in ipo diſpoſitio ad paciẽdũ ab onere. Sic q̃ꝫ duplici modo contingit intelligere diminui penaꝫ illoꝝ qui ſunt in purgatorio. Primo p ſatiſfactionẽ. ſcõo p ꝯſolationẽ. quãtũ ad diminutionẽ pene. Primo modo ſuffragia facta determinata ꝓ vno tantuꝫ. alijs quidẽ non ꝓſunt q: virtus eoꝝ non attingit niſi illũ ad quẽ determinat̃. et cui applicant̃ p intentionẽ agentis. Sed ſcõo modo facta ꝓ vno alijs ꝓſunt. q: dei miſcõia ꝓuidente ſuffragia ꝓ q̃cunq; in purgatorio exiſtẽte alijs oĩbus inoteſcunt. et q: ſe inuiceꝫ diligunt ex caritate nec ſibi inuident aliquo modo idõ oẽs gaudẽt de illius pene alleuiatõne ꝓ quo ſuffragia facta ſũt. Hoc ſiquidẽ gaudiũ reddit gaudentẽ minus diſpoſitũ ad contriſtantẽ penã. nõ credo tamẽ q̃ tantũ gaudiũ ſ eis ſit q̃ totã eoꝝ penam totaliter tollat: ne forte abbreuiat: ꝟ forte intentionẽ pacientis mitigat. Ratio p̃dictoꝝ ſm Bonauẽ. i. iiij. e. di. dari p̃t quia ſuffragia ſunt ad ſoluendum penã ſeu r̃eatum. ꝟ plus eſt ſatiſfacere ꝓ debito multoꝝ q̃ꝫ vni⁹ tãtũ et facilius ſatiſfacit ꝓ debito vnius q̃ꝫ ꝓ debito multoꝝ. ꝟ plurib⁹ ſuffragijs indigent duo q̃ꝫ vnus. q: ſi diuidant̃ inter eos vterq; min⁹ habet. Hui⁹ ſententie ẽ Scotus in. ij. quodlibeto. ⁊ Franciſc⁹ de maronis. et Rich. in loco p̃allegato. Et addũt q̃tuor validas rõnes quaꝝ prima eſt. q: oẽ ſuffragiũ bonũ eſt limitatũ. nullũ aũt limitatũ bonũ poteſt eſſe equalis ꝟtutis ad plura et ad vnũ. Scõa ratio eſt q: eadem rõne qua tantũ poſſet in tribus poſſet in infinitũ. cum non ſit dare magis rationẽ in vno q̃ꝫ in alio et ſic finitũ ſuffragiũ haberet infinitũ valoreꝫ Tercia ratio eſt quia eodẽ die poſſent tot aĩe liberari q̃t in purgatorio ſũt: cũ oĩa ſuffragia totius eccleſie vident̃ ſufficere ꝓ vna anima ⁊ quacunq; ſcelerata. et ſic fruſtra purgatorium poneret̃. Quarta ratio eſt q: tũc fruſtra eccl̃ia ſpẽalia ſuffragia ordiaſſet: ſi tantũ ꝓdeſſent cõmunia. et ħ videtur eſſe intentio Auguſtini de cura agendi ꝓ mortuis. et btĩ Gregi. ad Bonifaciũ. Hui⁹ etiam ſententie eſt Tho. in pe. in. iiij. di. xlv. Ex q̃ ptꝫ ſm Rich. q̃ ſuffragia facta ꝓ vno tantũ: q̃tũ ad ſatiſfactionẽ tantũmodo ꝓſint ſibi et nõ alij de cõmuni lege. q̃tũ ꝟo ad ꝯſolationẽ adhuc magis ꝓſunt illi ſi caritatẽ habet: q: ceteris paribus magis gaudet quilibꝫ de bono ſuo q̃ꝫ alterius. poſſet tñ alius tãtaꝫ caritatẽ habere q̃ plus ꝯſolaret̃ de ſuffragio qd̃ ꝓ alio ſit q̃ꝫ ille ꝓ q̃ ſit. Sed ꝯtra p̃dicta obſtat Ioħ ð cõ. di. v. in. c. nõ mediocriter: ibi ait. q̃ ꝓ cunctis aĩabus cũ pſ̃. vel miſſa dicit̃ nil min⁹ q̃ꝫ ſi pro vno quolibet ipoꝝ diceret̃ accipit̃. Ad ħ dicendũ q̃ dictũ Ioħ. debet intelligi de valore p viam ꝯſolationis vt dicũt quidã. Et adhuc tñ nõ videret̃ verũ qm̃ plus gaudet quilibet de bono ꝓprio q̃ꝫ alioꝝ alter. Dic ꝟ q̃ referẽdo alioꝝ opinionẽ Iherony. ibidẽ locutus eſt ſm Richar. Adhuc obſtant quidã dicentes. q̃ ex ſupradictis ſequeret̃ q̃ recipiẽti multos ad pticipationẽ bonoꝝ ſuoruꝫ bona ſua opa min⁹ eſſent vtilia. Ad ħ dicendũ q̃ nõ ſequit̃ Nã ſm Tho. caritas nõ minuit̃ ſi in multos affectus diſtribuat̃: imo ampli⁹ auget̃ et creſcit. et ſm Rich. plus ꝯfert ſibi illud opus caritatis in bona ſua cõicando. q̃ꝫ ſibi detrahat̃ etiã quo ad pene ſue remiſſionem de fructu bonoꝝ ſuoꝝ cõmunicatoꝝ. et bona etiã ſi cõmunicata faciẽti ea in nullo ſunt min⁹ vtilia ꝟ magis q̃ ad augmentũ premij gl̃ia ſempiterna. Hec Rich. Quartũ gaudiũ eſt generale ſeu vniuerſale: et ħ ꝯtingit qñ generalia ſuffragia ꝓ defũctis fiũt. tũc quidẽ talia ſuffragia melioribus ꝓſunt. Nam ħ eſt regula iuſticie diſtributiuo a iuſto iudice deo in purgatorio ꝯſeruato: q: meliora bona cõmunia melioribus ſm virtutẽ diſtribuant̃. Proinde Aug⁹. in li. lxxxiij. q. inq̃t q̃ hec ſuffragia eis ꝓſunt: q̃ cu viuerẽt hec ſibi vt poſtea poſſunt ꝓdeſſe meruerunt: Ex quo elici poteſt q̃ qui ampli⁹ meruerũt. ampli⁹ eis ꝓſunt. Sed nũquid aliq̃s ſuffragia ſubditi ordinare poteſt ad quoſcũq; ſibi placet. Dicenduꝫ q̃ nõ: licet poſſet eũ ad talia ſuffragia obligare. Ratõ ẽ q: nunq̃ meritũ alicui ꝓdeſt niſi ſm intentionem merentis. cũ intentio ſit neceſſaria circũſtãtia in meritorio actu ſm Franciſ. ð maro.

Articulus tercius de vtilitate ſuffragioꝝ q̃ ꝓ defũctis fiũt.

Terci⁹ ſtatus aĩaꝝ defũctaꝝ eſt pietas ſeu neceſſitas. et hũc ſtatum ꝓpheta tangit cũ ait. Miſcõiam q̃ſi miſcõiam clamarent pentib⁹ ꝯſanguineis ⁊ amicis q̃ eis ſuffragia preſtare poſſent et debent: vel q: de miſeria miſcõiaꝫ amicis poſtulant expectãt. Circa aũt miſcõiam ⁊ pietatẽ tria ad p̃ñs ꝯſideremus. Primo que ſuffragia ſeu bona ſũt eis grata. ſcõo q̃ ſiunt eis ampli⁹ grata. tercio in quib⁹ magl ſiũt.

De quadruplici genere ſuffragiorũ que fiũt ꝓ defũctis. Ca. j

Primo itaq; ꝯſideremus q̃ ſuffragia ſeu bona ſunt eis grata. Circa qd̃ aduertendum eſt. xiij. q. ij. c. aĩe defunctoꝝ Greg⁹. ad Bonifaciũ ait. Aĩe defũctoꝝ q̃tuor modis ſoluunt̃. aut oblatõnib⁹ ſacerdotũ aut p̃cib⁹ ſctõꝝ. aut caroꝝ elemoſynis aut ieiunio cognatoꝝ. Eidem ſnie ẽ Aug⁹. vbi ſup̃ in. c. Nõ eſtimem⁹ Adhuc q̃tuor cũcta alia bona (q̃ ꝓ mortuis fiunt uel fieri pñt) generalr̃ reducunt̃. ſicẽ ſunt ſuffragia cõis eccl̃ie bona facta p eis penitẽtis peregrinatio ſuoꝝ: reſtitutio alienoꝝ. que ſi defunct⁹ dimiſit q̃ reſtituant̃: et nõ reſtituuntur cũ q̃s ꝓmiſit reſtituere. vel aliter obligatus eſt: ꝟ nõ ſeruat: ħ furtũ cõmittit retinendo aliena inuito dño. ⁊ p̃ditor ẽ illi⁹ cui obligatus eſt q̃ forte ẽ ei⁹ pat mater marit⁹ aut vxor vel alius q̃cũq; ꝯſanguine⁹ vel amicus. poſt p̃dictos ꝓfecto culpabiles ſũt. hij q̃ cupidine vel auaricia vel al's nõ ſatiſfaciẽt vel differũt ſatiſfacere eis q̃ ꝓ eccleſijs hoſpitalib⁹. religioſis paupibus et ꝓ alijs pijs cauſis relicta ſũt. cũ impij p̃dones et ſacrilegi a ſacris ꝯſilijs iudicent̃. vñ. xiij. q. ij. c. q̃ oblatões. i. legata ad pias cauſas ſm glo. defũctoꝝ retinẽt. et eccleſijs tradere demorant̃ (vt infideles) ſũt ab eccleſia abijciendi, q: vſq; ad exinanitõem ſibi ꝓuenire certũ eſt ac pietatis diuine exacerbationẽ. q: ⁊ fideles de corpore recedẽtes votorũ plenitudine. et paupes ꝯſolatu alimonie. et nccia ſuſtentatione fraudant̃. His igit̃ tales (q̃ſi egentiũ necatores. nec credẽtes) iudiciũ dei habendi ſũt. vñ ⁊ quidã patrũ ſcꝫ Iohan. in ſcriptis ſuis inſeruit congruenti ſententia q̃ ait. Amico quippiã rape furtũ eſt, eccleſias ꝟo fraudare ſacrilegiũ. Itẽ aliud ꝯſiliũ in p̃cedenti. c. ait: qui oblatões defunctorũ. i. relicta ad pias cauſas ſm glo. aut negãt eccleſijs aut difficulter reddũt (tanq̃ egentiũ necatores) execrent̃ vel excõmunicent̃. Iteꝫ ibi ſupra in. c. Cleri vel ſeculares q̃ oblatiões

parentũ et relicta ad pias cauſas a pentibus aut donata aut teſtamẽto relicta retinere pre ſiterint aut illud qđ ipi deuouerint eccleſijs vel monaſterijs tradiderint offerẽdũ: ſic ſynodus ſctã ↄſtituit velud necatores paupeꝝ q̃uſqꝫ reddãt ab eccleſijs excludant. Tales q̃dẽ nemo abſoluere debet: ſi ſatiſfacere pñt: p̃uſqꝫ ſatiſfaciãt: quẽadmodũ oſtenſũ eſt in q̃dragesimali de chriſtiana religione ſermone xxxviij. articulo. j. capitulo. j.

Que ſuffragia animabus defunctis amplius proſunt. Ca. ij.

Secũdo ↄſideremꝰ q̃ ſuffragia ſint mortuis ampliꝰ grata. Circa qđ aduertẽdũ ẽ ſm Raymũ. q̃ ſuffragia p defunctis pſunt ad ſolutionem pene. A q̃ quatuor modis abſolui pñt. Prio p interceſſionẽ xp̃i. ⁊ h̃ modo iuuant p alterius oblatõez. ſcđo q̃i p priuatã mẽbroꝝ interceſſionẽ. i. p orõnes ſctõꝝ et iuſtoꝝ. tercio per modũ redẽtõis penꝰ: que fit p elemoſynaruꝫ largitionẽ q̃rto p modũ ſolutõnis pene. que fit p ieiunioꝝ afflictionẽ. Quia igiꝰ meliꝰ ẽ caritatis opꝰ qđ in deũ dirigiꝰ q̃ꝫ in hoiem: iđo duo p̃mi modi eo q̃ dirigunꝰ in deũ potiõres ſunt q̃ꝫ duo vltimi niſi forte p accidẽs in q̃ꝫtũ ſcꝫ elemoſyna impetrat orõnes iuſtoꝝ Quia iđo meliꝰ ẽ caritatis opus cõis q̃ꝫ priuatez ſpãlis. Iteꝝ q̃r bonũ q̃ꝫto cõius tanto diuiniꝰ: iđ elemoſyna ieiunio p̃ferenda ẽ. Alij tñ dicunt q̃ in ſuffragijs iſtis gradꝰ ſm vtilitatẽ reperiunꝰ. q̃r illa meliora ſũt ſm genꝰ ſuũ q̃ eliciunꝰ a virtute pfectiori. ⁊ ideo orõ q̃ eſt actus caritatis melior eſt ip̃a oblatõe q̃ latere actus eſt et oblatio melior eſt q̃ꝫ elemoſyna q̃r v̓tus latere excedit v̓tutẽ miſcđie cũ ſit ſũma mortaliũ Et elemoſyna melior ẽ q̃ꝫ abſtinẽtia. q̃r miſericordie v̓tus excedit virtutem tẽpantie. Sed nunq̃d miſſa p defũctis ſicut et alia ip̃i defuncte equalr̃ pdeſt. Dicendũ ſm Tho. i. iiij. di. xlv. q̃ in officio miſſe nõ ſolũ eſt ſacrificiũ ſ etiã ſũt ibi orõnes: ⁊ ideo ſuffragiũ miſſe cõtinet in ſe p̃dicta duo ſcꝫ ſacrificiũ et orõnes. Vtrũ ꝫ eſt ex pte ſacrificij oblati miſſa de q̃cũq̃ꝫ dicaꝰ: equalr̃ defuncto pdeſt: et h̃ ẽ q̃ precipuũ eſt in miſſa. Sed ex pte orõnũ magꝭ pdeſt illa in q̃ ſũt orõnes ad h̃ dẽminate. Iſte tñ pfectiꝰ recõpẽſari pt p maiorẽ deuotionez. vel eiꝰ q̃ dicit miſſã vel eius q̃ facit dici: vł etiã p interceſſionẽ ſcti cuiꝰ ſuffragiũ imploratur. Proſunt q̃ꝫ defũctis ceremonie et ſolennitates q̃ in eccleſijs p eiſ fiũt. ſicut ſũt cãpanaꝝ pulſatio. officioꝝ decantatio. cereoꝝ illuĩatio. aq̃ benedicte aſpſio. thurificatio ⁊c̃. que ibi fiũt. que ab eccľa rõnabilr̃ ſũt inſtituta ad ſpũalia deſignandũ: ſicut patꝫ p dyaconũ in. vij. de eccleſiaſtica ierarchia. Et licet ſint tm̃ ſenſibilia ſigna. videlicet cũ ptineãt ad v̓tutẽ latere ſm Augꝰ. de ciui. dei. Et talis virtus ẽ meritoria

De triplici differẽtia faciẽtiũ ſuffragia p defunctis. Ca. iij.

Tercio inſup ↄſiderandũ eſt a quibus grata ſunt mortuis ſuffragia iſta. Circa qđ q̃tuor differẽtias hominũ q̃ p mortuis ſuffragia p̃dictã agũt reperire ↄtingit. Prima dr̃ia ẽ bonoruꝫ ⁊ melioꝝ. ſcđa eſt iuſtoꝝ et pctõꝝ. tercia eſt peccatoꝝ occultoꝝ et pctõꝝ manifeſtoꝝ. et omẽs hi ſuffragijs ſuis diuerſimode pficiũt vel pficere pñt his q̃ i purgatorio ſũt. Prima in q̃ꝫ differẽtia ẽ bonoꝝ ⁊ melioꝝ. Unde ceteris pari bꝰ q̃ꝫto iſta ſuffragia fiant a meliori tãto vtiq̃ꝫ meliora ſũt q̃r ceteris pibꝰ actus ille magꝭ meritorius eſt q̃ a maiori caritate eſt elicitus vel impatus: ⁊ q̃ꝫto pſona intẽcedens gratioſior ẽ tanto p̃ces eiꝰ intentiꝰ exaudiunꝰ. Scđa ẽ peccatoꝝ et iuſtoꝝ: hac dr̃ia ↄſiderata tenenduꝫ eſt q̃ magis pficiũt ſuffragia hoĩs iuſti q̃ꝫ crimioſi et pctõris q̃r eiꝰ opa mortua eſſe dicũꝰ. et p̃ces amici exaudibiliores ſunt q̃ꝫ inimici. Vñ Gregꝰ ait. ſi is q̃ diſplicet ad intercedendũ mittiꝰ. irati animꝰ ad deteriora puocatur Tercia dr̃ia eſt pctõꝝ occultoꝝ. vnđ talis hõ ſuffragia ⁊ cetera eiꝰ bona nc̃ ſũt vtilia ad gl̃iam ſempiternã eo q̃ mortua ſũt. tñ defuncꝭ dupliciter pdeſſe pñt ſm Franciſcũ de marõnis. Primo q̃r opa mortua ſm omẽs pficiũt ad tpalia bona. ſ talia bona ſũt q̃ acquirũtur p talia ſuffragia ſupradicta cũ purgatorij pena tpalis ſit. Scđo q̃r opa mortua ſatiſfactoria ſũt cũ hõ exñs in mortali culpa poſſit ſatiſfacere p ſeip̃o: lꝫ nõ ſint meritoria ad eternã vitã ſicut dicit Scotꝰ in. iiij. di. xv. q. j. Et de hoc ſatiſdictũ ẽ ꝰ. ſermo. lx. arti. j. c. iiij. p totum. Quarta dr̃ia eſt pctõꝝ manifeſtoꝝ. ſm enim Bonauen. in. iiij. di. xlv. diſtinguendũ ẽ circa oĩa genera p̃dicta ſuffragioꝝ. q̃r ſuffragia facta aut ſũt opa ſacꝰalia. vt celebratio miſſe. et tũc q̃r opa dei ſũt rõe ↄtẽti pſunt ſiue a bonis ſiue a malis fiũt. Aut ſũt alia opa et h̃ dupliciter. aut em̃ pure a malis ſicut aliq̃s malus orat ieiunat vel alr̃ ſeſe affligit p aliq̃ alio. et tũc nõ credo q̃ valeãt p defũctis. aut fiunt a malis ad imperiũ alicuiꝰ iuſti. vt ip̃iꝰ defuncti vel eiꝰ amici. de re q̃ illiꝰ eſt in elemoſyna vel ad ↄſortiũ alteriꝰ vt q̃ñ duo pſalteriũ legunt

vnꝰ exñs in charitate alter nõ: vł in alijs opibꝰ vt q̃ñ daꝰ elẽyna iuſto vt p defuncto oret. Et tũc valent rõne caritatis boni hoĩs ↄiũcti: licet altera ps ſit in crimie etiã manifeſto. Aliꝰ etiã dici pt̃ q̃ hec ſuffragia ⁊ ſĩlia bona p miſtꝝ malũ et publicũ pctõrẽ. p cã defunctõis tripliciꝰ valẽ pñt. Prio ex v̓tute ↄiuncta. ſcđo ex v̓tute eccleſiaſtica. tercio ex v̓tute aliena. Primo em̃ valere pñt ex v̓tute ↄiũcta. licet em̃ ſi fiant ex pprio pctõꝝ motu talia bona nõ valeãt tñ ex ↄñti ⁊ p accidens in q̃ꝫtũ p elemoſinã mali hoĩs ſerui dei excitati orãt: p defuncti valere pñt. Scđo ex v̓tute eccleſiaſtica. nam ſi talia bona fiãt p hoiez malũ vt miſtrũ publicũ dei vł totiꝰ eccľie. vt ſacerdos q̃ celebrat miſſaꝫ vł exeq̃as mortuoꝝ in tẽplo dei. et tũc orõ ille intelligiꝰ facere cuiꝰ ſit vice ſicut ptꝫ p Dyoni. i. iij c. celeſti hierarchie. Inde eſt q̃ talis ſacerdos hereticus ſm formã eccľie ↄſecrans ſm Auguſt. ſaniaꝫ ↄſecrat: ⁊ h̃ ſacrm̃ in fide totiꝰ eccleſie pficiꝰ ⁊ nõ in fide vniꝰ ſinglãris pſone vt ptꝫ xxiij. q. iiij. c. quid faciet. Tercio valeꝰ poterit ex v̓tute aliena. Nã ſi fiũt p hoiez malũ vt miſtrũ priuatũ. ſcꝫ p̃uate pſone de mandato illiꝰ ſcꝫ exiſtentis in charitate. ſiue ſit defunctus ſiue viuꝰ: tũc talia pſunt quẽadmodũ ſeruꝰ exñs in graui pctõ. qđcunq̃ꝫ miſcđie opus facit ex p̃cepto mgr̃i vel dñi caritatẽ habentis meritoriũ eſt: magꝭ tamẽ pdeſſet ſi miniſtri forent etiã in caritate quia tunc opa illa meliora eſſent ex vtraq̃ꝫ pte. Cum h̃ ↄcordat Tho. et Pe. in. iiij. diſt. xlv. Quis ergo iã impius tam inhũmanus atq̃ꝫ crudelis erit q̃ p fidelibus defunctis. p amicis ⁊ domeſticꝭ: p filijs ⁊ pentibꝰ. p fratribus ⁊ ſororibꝰ. p coniuge vel vxore atq̃ꝫ p ↄſanguineis: ⁊ alijs q̃buſlibet ſibi charis nõ cõmunicabit iuxta debitũ ſeu poſſe: ſuffragia p̃dicta cuꝫ. j. Thimo v. apl̃s dicat. Si q̃s ſuoꝝ ⁊ maxie domeſticorum curã nõ egit ſeu nõ habet. fidẽ negauit ⁊ eſt infideli deterior. A qua infidelitate liberet nos rex et dñs viuoꝝ et mortuoꝝ xp̃s ihelus qui cũ patre ⁊ ſpirituſancto viuit et regnat in ſecula ſeculorum Amen.

Dñica in octaua reſurrectõis infra dies de gl̃ia eoꝝ q̃ in caritate fidelr̃ ⁊ triũphalr̃ pſeuerãt vſq̃ꝫ in finem. Sermo. lxvj.

Eſto fidelis vſq̃ꝫ ad mortẽ et dabo tibi coronã vite Apoca. ij. Preclara caritatis v̓tus et pſeuerantie ↄſtantia triũphalis fratres dilectiſſimi audatiã preſtant ⁊ affectionẽ concedũt vt qui in hoc ope a caritate initiũ ſumpſerimus: et de charitatis dignitate ſermonẽ continuamus etiã in caritatem ↄſũmatam. pſeuerantẽ victoriaꝫ tanq̃ꝫ in vltimũ finẽ ac btitudinis fontẽ ac portaꝫ ſalutis affectũ calamũ et conatũ totis viribus cõcludamus. Hoc em̃ ſũmus opifex rerũ in operibus ſuis ſeruauit. Nam ſicut ex charitate cũcta condidit ⁊ caritate cũcta ligauit ſic opatus eſt vt ordine ſue diſpoſitionis ſeruato ad vltimã caritatẽ rurſus vniuerſa finaliter pueniret. Inde vtiq̃ꝫ fuit q̃ cũ hoiez ad pticipanda diuine caritatis gaudia ſicut diximꝰ a p̃ncipio charitas benigna creaſſet: et ille infelix homo ſeip̃m caritatis iunctura ſoluiſſet q̃r ñ ſuſtinuit eũ charitas qui illũ creauerat deperire: ſ deſcendit de ſupnis ad yma. de deitate ad humanitatẽ. et de celſo celoꝝ habitaculo: ad vterũ virginalẽ. vt tanto iam artiꝰ hoiem ad ſui dilectionẽ aſtringeret: q̃ꝫto manifeſtiꝰ ad hoiem ſuã dilectionez monſtraret: ſolaq̃ꝫ caritas hoiem pducit ad euꝫ: ſolaq̃ꝫ charitas deũ incliuauit ad hoiem ⁊ hoiem ſublimauit in deũ atq̃ꝫ beatũ facit in vita ſempiterna. Ad hoc imitandũ nos hortaꝰ apl̃s ad Eph̃. v. dicens. Eſtote imitatores dei ſicut filij chariſſimi: ⁊ ambulate in dilectione ſicut ⁊ xp̃s dilexit vos: et tradidit ſemetip̃m p vobis oblationẽ et hoſtiam in odorẽ ſuauitatis. In quibꝰ verbis de diuina charitate tria oſtendit. Primo exemplũ ad quod debemus inſpicere. ſecũdo iter ad quod debemus incedere. tercio modũ cũ quo poſſemus in vltimũ gl̃ie terminũ puenire. Naꝫ exemplũ inducit: iter deducit ⁊ modus pducit. Primo em̃ oñdit dilectionis exemplũ quod debemus aſpicere: q̃r ad dilectionẽ inducit: et de hoc inquit. Eſtote imitatores dei. et merito hoc dicit: q̃r deus eſt exemplar. Primũ et neceſſariũ oĩm bonorũ ⁊ maxie caritatis. Ideo merito imitandus ẽ Et addit ſicut filij chariſſimi. chari pfecto dicit: ppter imaginẽ creatõis. ſ dicit chariſſimi propter ſĩlitudinẽ gl̃ificatõis in q̃ erit caritas cõſũmata. Scđo oñdit dilectõis iter. p qđ debemus incedere: q̃r iter deducit. Et de h̃ ſubdit dicens. Et ambulate in dilectiõe. Hec ambulatio fit paſſibus affectuũ: locutõnũ ⁊ opationũ: quibus p viã dilectõis ad deũ ambulamus. de quibꝰ ſupra in toto h̃ ope diſſeruimꝰ Hec eſt via de q̃ Prouerb. iiij. ad aniam dñs ait. Ducã te p ſemitas equitatis ſcꝫ in principio. quas cũ ingreſſus fueris. nõ artabũtur greſſus tui. ſ ſp dilatabiꝰ tibi dilectõnis via.

Tercio oñdit dilectõis modū cū q̄ poſſemus
in terminū ꝑuenire. Et h̄ modus eſt triplex.
Pimꝰ ē modꝰ amoroſus. ſcđs ē modꝰ labori
oſus. terciꝰ ꝑt eē modꝰ fructuoſꝰ Primꝰ mo
dꝰ ē amoroſus. vñ ait. Sic ⁊ xp̄s dilexit nos.
q̄ nõ ꝓ ſe ſ ꝓ nob̄ dilexit nos Joh̄. iij. Sic ds
dilexit mūdū vt filiū ſuū vnigenitū daret. Se
cūdꝰ ē modꝰ laborioſꝰ. vñ ſbdit. Et tradidit ſe
metip̄m ꝓ nob̄. nõ aliū in oblatõez ſcȝ i exem
plar vita. ⁊ oſtiã i morte amoroſa. vñ ad Gal
j. Dedit ſemetip̄m ꝓ pctis nr̄is. Terciꝰ modꝰ
ē fructuoſus. Et de h̄ addit. In odorē ſuaui
tatis. Tria eñ redolere ſolēt ſcȝ attrita vt ſpe
cies. cõbuſta vt thus. ⁊ effuſa vt vinū. Sic ēt
xp̄s p̄mo attritꝰ ē ꝓpter ſcelera noſtra Eſa. liij
Scđo cõbuſtꝰ ē amoris igne: aliſ eñ agnꝰ nõ
eēt edibilis. Exod. xij. Tercio ſanguinē ſuuȝ
ꝑcioſiſſimū habūdāſ effudit i cruce vñ pš Si
cut aq̄ effuſus ſuȝ: etenī ſic xp̄s in ſuam gl̄iaȝ
introiuit. vñ Luc. vlti. dz. Oportuit xp̄m pati
⁊ ſic intrare in gl̄iaȝ ſuā. Ad hoc ſiquidē imi=
tandū exhortaſ nos dñs in v̄bo ꝓpoſito di=
cens. Eſto fidelis vſq̄ ad mortē vtã. In qbꝰ
v̄bis triplex myſteriū declaraſ. Primū eſt ꝓ
batõis: ibi Eſto fidelis. ſcđm eſt triūphatõis.
ibi vſq̄ ad mortē. tertiū eſt coronatõis. ibi Et
dabo ubi coronā vite.

Articulus primus ꝙ ad fide litatem ſerui tria requiruntſ.

p Rimū inq̄ myſteriū eſt ꝓbatõnis
ideo Joh̄. ait. Eſto fidelis: ꝑcipit
eñ dñs fidelitatē h̄re ſeruū ſuum
qȝ nihil ꝑcioſiꝰ reputȝ ſeruitio ſuo
ideo inqt: Eſto fidelis. Tria ſiqdē ꝑcipit aic fi
deli in h̄ v̄bo. Primo ꝯfidentiā. ſcđo pacien=
tiā. tercio ꝯtinuationē ſeu oꝑatõeȝ ꝯtinuam.
Ex his tribus fidelitas vera cõprobaſ.

Q̄ fidelitas ad deū ex tribus originem habet. Ca. j.

p Rimo inq̄ ꝑcepit dñs ꝯfidentiam
vñ Joh̄. ait. Eſto fidelis. Hec fide·
lis ꝯfidētia ex tribꝰ ꝯſideratõibus
originē habet. Primo ex ꝯſūmati
one large libertatis. ſcđo ex ꝯſideratõe ſūme
veritatis. tercio ex ꝯſideratõe ineffabilis pie
tatis. Primo inq̄ originē habet ex ꝯſūmatio
ne large libertatis: eo ꝙ gratis offert dñs gl̄i
am ſuā Math̄. vj. Querite ꝑ̄mū. i. ꝑcipue
regnū dei. Et merito qdem ad h̄ inuitat atq̄
monere nos debet ip̄iꝰ regni eternitas. vñ pš
Regnū tuū regnuȝ oim̄ ſeculoꝝ. ſpecioſitas.
Sap̄. ij. Accipiet regnum decoris. tranquilli
tas. Math̄. xiij. Colligēt de regno eiꝰ oia ſcā
dala Scđo ex ꝯſideratõe ſūme v̄itatꝭ q̄ pie cõ
fortat nos. Luce. xiij. Nolite timere puſillus
grex: qȝ cõplacuit pr̄i vr̄õ dare vob̄ regnū ſcȝ
ſempit̄nū. q. d. ſm̄ Glo. Regnū celoꝝ q̄rite et
de reḡ nõ diffidatꝭ qȝ pr̄ opulēta bonitate da
bit vobis. nõ vr̄is meritꝭ: ſ qȝ cõplacuit patri
vr̄õ donare vob̄ regnū. Tercio ex ꝯſideratio
ne ieffabilꝭ pietatꝭ. ſic Apo. v. Joh̄. ait. Dignꝰ
es dñe ds nr̄ accipe libꝝ ⁊ apire ſigcula eiꝰ. q̄
niā occiſus es. ⁊ redemiſti nos deꝰ i ſanguie
tuo ex oi tribu ⁊ lingua ⁊ p̄plo ⁊ natõe: ⁊ feci=
ſti nos deo nr̄õ regnū ⁊ ſacerdotes ⁊ regna=
bimꝰ ſup terrā ſcȝ viuētiū. Et iteꝝ. Joh̄. ij. dz.
Sic dñs dilexit mundū vt filiū ſuū vnigenitū
daret. ſcȝ in mortē ꝓ redemptõe nr̄a.

Q̄ ad acquirendū regnū celorū paciētia ꝓpter tria neceſſaria eſt. Capitulū. ij.

ſ Ecũdo ꝑcepit pacientiē: ex q̄ cõfi=
dentia manifeſta ſit. Jõo ad Heb̄.
x. dz. Paciētia ei vob̄ nccīa ē ſcȝ ad
acquirēdum regnū celoꝝ. Luce. q̄ȝ. xxi. dñs
ait. In paciā vr̄a poſſidebitꝭ aias vr̄ās. Et de
h̄ triplex rõ dari p̄t Pria rõ ē qȝ nõ ſcipit niſi
amicū. ſcđa qȝ nõ recipit niſi ꝯdignuȝ. tercia
qȝ nõ recipit niſi ꝓbatū. Pria inq̄ rõ ē qȝ dꝰ
in regno celoꝝ nõ recipit niſi amicū. Nõ aūt
aliq̄s ē amicꝰ: niſi i tribulatõe cõprobeſ. ⁊ h̄ ſi
aſſit tp̄s in q̄ hõ ꝓbari poſſȝ. Jdeo Jaco. j. dz
Btūs vir q̄ ſuſtiet tēptatõeȝ: qm̄ cū ꝓbatꝰ fue
rit recipiet coronā vite. quā ſpromiſit deꝰ di=
ligētibꝰ ſe. Scđa rõ ē qȝ deꝰ nullū ſcipit ibi
niſi cõdignū ſcȝ celeſti gl̄ia ⁊ corona. ſ nemo
eſt ad coronā ydoneus niſi in tribulatõe ſta=
bilis ꝑſeuerauerit iuxta illud apl̄i. ij. ad Thi.
ij. Non coronabiſ niſi q̄ legitime certauerit.
Legitime qdē certat q̄ in tribulatõe ꝑſeuerat
et triumphat. q̄ ſine tribulatõe triūphare nõ
p̄t. ſ nec tribulatõeȝ habere valet ſine contra
rietate ⁊ aduerſitate. q̄ ad acq̄rendū gl̄ie ſem
piterne coronā tribulatio ⁊ aduerſitas ac cõ=
trarietas neceſſarie ſūt. Tercia rõ eſt qȝ nõ
recipit niſi ꝓbatū. i. niſi trāſeat ꝑ flāmeū gla=
diū atq̄ v̄ſatilē. q̄ Geñ. j. poſitus eſt ad cuſto
diā ligni vite. Sȝ h̄ nullus facere p̄t niſi q̄ pa
dentiā habet in ſua tribulatõne. Gladiꝰ quip
pe flāmeꝰ atq̄ verſatilis tribulatio ē affligēs
et crucians aiaȝ et corpus. ideo Act. xiiij. dz.
Per multas tribulatõnes oportet nos intra
re in regnū dei. Exempluȝ pȝ in tritico quod
in terram ꝓijciſ et ſepeliſ: ꝙ moriſ in hyeme.
ꝯgelaſ grandine. et pluia maccraſ bomibus

et beſtijs ꝯculcandū exponiſ. et depaſcendū
in eſtate calore ſiccaſ: verberaſ flagellis. ⁊ de
palea excutiſ et ꝯteriſ inſ molas. ⁊ poſt alias
eius vexatões in clybano decoquiſ. Et in hiſ
oibus v̄tutē ſuā ſp retinet ⁊ vigorē: ideo in fi
ne in cibū ante regē honorifice portaſ. Sic eti
aȝ vir paciēs in tribulatõibus ꝑſeuerās. pre=
ſentabiſ corā eterno rege deo ſcȝ gl̄ioſo.

Q̄ tria genera exemploꝝ nos ad cõtinuatõeȝ bonoꝝ inducūt Capitulum tercium.

t Ercio ꝑcepit ꝯtinuationē quaȝ pa
ciencia parit. Ad hāc aūt nos tria
genera exēploꝝ inducūt. Prio ex=
pla ſcripture. ſcđo exēpla nature.
tercio exempla artis ſeu facture. Primo qdē
ad ꝯtinuatõeȝ inducūt nos exēpla ſcripture
Vñ Job. xxvij. Donec deficiā nõ recedaȝ ab
innocentia mea: et iuſtificationē meā quā ce
pi tenere nõ deſerā. ⁊ Actu. xx. Paulus de ſe
ait. Nõ facio aiaȝ meā ꝑcioſiorē q̄ȝ me. dūmo
do ꝯſumē curſū meū ⁊ miſteriū verbi mei qđ
accepi a dño ieſu. In collatõibꝰ q̄ȝ patꝝ li. xij
qdam de ſctis ait. Nõ debet eſſe mēs iuſti vt
cera mollis quālibet recipiēs impreſſionē de
facili: ſ vt adamas impꝑpetuū retinēs primaȝ
imp̄ſſionē. Scđo qdā ad h̄ monere nos dñt
exēpla nature: et maxie exēplū dei apud quē
nõ eſt tranſmutatio neq̄ viciſſitudinis obū=
bratio. vt dz Jacobi. j. Btūs Boetius q̄ȝ ait
Jmmobiliſq̄ manēs dat cūcta moueri. Oēs
q̄ȝ bti ſpūs et oēs ſcti ꝯtinuāt officia ſua atq̄
inceſſanter laudāt creatorē ſuū. Proide apo=
ca. iiij. Quatuor aialia requiē nõ habebent.
i. nõ ceſſabāt ſ ꝯtinuabāt laudādo ꝯtinue di=
cētes. Sctūs ſctūs ſctūs dñs deꝰ oipotēs: no=
mē eñ dei ab eis ſcrificaſ: cū in ꝑſonaꝝ trini=
tate vnꝰ deꝰ coliſ et amaſ. Deitatꝭ q̄ȝ internuſ
amor: clamor deo gratiſſimꝰ eſt. vñ Exo. xiiij
ad Moyſen cū idē locutꝰ nõ legiſ dñs ait. qd
clamas ad me. Ter eñ ſctūs clamāt: qȝ trini=
tatē in ꝑſonis in vnitate nature ꝯtinue ardē
ter amant. atq̄ ſm̄ tria attributa tribus ꝑſo=
nis ſcȝ potentiā q̄ pr̄i ſapiam q̄ filio. et demē=
tiā q̄ ſpūiſctõ attribuunſ dicūt ſctūs ſctūs ſā=
ctus. Et addūt dñe deꝰ oipotēs. vere eñ deꝰ
eſt qȝ oia nouit: oipotēs. ſcȝ cui nihil impoſſi
bile. q̄ ꝑ oipotētiā ſuā cūcta creauit ex nihilo.
ꝑ ſapientiā ſuā oia recõſiliauit. et ꝑ bonitateȝ
ſuā oim̄ electoꝝ ſuoꝝ gl̄iam ꝯfirmabit. h̄ oia
q̄tidie deo attribuunſ ab oibus btīs. Nā ce=
leſtia corpa ex q̄ a dõ creata ſūt ꝯtinue ꝑagūt
curſus ſuos ſic pȝ in ſole luna et ſtellis. Vñ
iudicū. v. Stelle manētes in curſu et in ordi=
ne ſuo. nā inſup aquaꝝ et fontiū et fluminuȝ
h̄ ſeruāt q̄ ꝯtinue fluūt vſq̄ ad terminū ſuuȝ
niſi violentū habeāt impedimētū vñ Eccl̄s. j
c. ait. Oia fluia intrabūt mare. Natura q̄ȝ ar
boꝝ et plantaꝝ ſp ꝯtinuāt q̄uſq̄ deueniāt ad
debitū fructuū cõplementū. vñ. ij. Pet. iij. dz
Oia ꝑſeuerāt ab initio creature. ⁊ Eccl̄s. iij.
Oꝑa que facit deꝰ ꝑſeuerāt. vñ ꝓph̄a ait. Or
dinatõe tua ꝑſeuerat dies. Tercio ad h̄ mo=
nere nos debent exēpla artis ſeu facture. ar
tifices quippe magna ſollicitudine iuigilāt q̄=
tiſq̄ ꝑficiāt oꝑa ſua: ſpq̄ ꝯtinuāt vſq̄ ad ope
ris cõplementū ſic Geñ. ij. ꝯtigit in ſūmo opi
fice mūdi. q̄ nõ legiſ quieuiſſe q̄uſq̄ die ſepti
ma opus ſuū cõpleuit. creādo diſtinguēdo ⁊
ordinādo. Ois eñ artifex ad h̄ ſtudet ⁊ labo
rat. vt ꝯtinuādo ꝑficiat opus ſuū. Sed cū no
biliſſimū opus ſit bñ viuere atq̄ ſūma remu
neratõne ꝯdignū: ad cõplemētū eiꝰ ꝯtinuatio
nē ſūme laborare debemꝰ. Ait eñ Joh̄. eſto
fidelis. ſcȝ h̄ndo ꝯfidentiā. ſeruādo paciētiaȝ
ſectando ꝯtinuatõeȝ aſſiduā: qȝ in his tribuſ
vera fidelitas ꝯſeruaſ ⁊ cõprobaſ.

Articulus ſcđs ꝙ tria ſūt que triumphare faciunt homiem vſq̄ ad mortem.

ſ Ecūdū myſteriū eſt triūphatio vñ
ſubdit Joh̄. vſq̄ ad mortē. i. vſq̄
ad vltimū vite tue. vel vſq̄ ad ſuf
ferentiā martyrij inffectiui corpis tui. faciliſ
eñ tribulatiões ceteras vincit: q̄ ꝓpter xp̄m
ip̄i morti nõ cedit. ꝑfecto nõ minꝰ debeſ deo
q̄ȝ alicui dño tp̄ali. Sūt plerīq̄ q̄ tēpalē dñm
ita diligūt: vt ꝓ eo ſe morti exponāt. et ſatꝭ in
iuſte: cū talis in ſeruitio eiꝰ plus impendat q̄ȝ
ille reſtituere valeat: tale igiſ obſequium ſolī
deo debeſ: q̄ ſolus reſtituere ſufficit oīne dā
nū etiā vite. Jdeo apl̄s ad Heb̄. xij. ad q̄ſdaȝ
ait. nõdū vſq̄ ad ſanguinē reſtitiſtis aduer=
ſus pctm̄ repugnātes. talis vtiq̄ debet eē ze
lus ſerui xp̄i ꝯtra peccatū ⁊ miniſtros eiꝰ. vt ma
lit inocēs ſanguinē ſuum fundere q̄ȝ falſū fe
dus in ꝯtumeliā xp̄i cū inimicis eiꝰ cõponere
⁊ tūc qdē ꝑfecte triūphū acq̄rit: cū ꝓ xp̄o vſȝ
ad mortē ſanguinē ſuū fudit. Tria ſunt q̄ ad
hūc triūphū ꝑducūt. Primū ē ſtabilitas. ſecū
dū ē ꝑſeuerātia. terciū eſt victoria.

De ſtabilitate ⁊ ꝙ tria maxie ad eā ꝓficere pn̄t Ca. j

p Rimū qđ ad hūc triūphū ꝑducit ē
ſtabilitas: de q̄ ad p̄ns tria ꝯſide=

remus. Primo eiꝰ ꝓpoſitū. ſcḋo eiꝰ experimen-
tū. tercio eiꝰ adiuuamentū. Primo inꝗ̃ cō
ſiderem̄ꝰ ſtabilitatis ꝓpoſitū firmū: qḋ pluri-
mū valet ad firmā ſtabilitatem: et de h̄ in pſo
na viri iuſti ꝓpheta inqͭ pſ̄. xxix. Ego dixi i
habūdantia mea ſcꝫ bonoꝝ opm̄ ꝛ ꝟtutū. nō
mouebor ineternū. i. firmiter ꝓpoſui pſiſte-
re in bona vita: ɔtra q̄ſdam q̄ ad quālibet tē-
ptationē ſtatim mouent̄ de q̄bus Eſa. j. ait.
Erit fortitudo vrā vt fauilla ſtupe. Et Naū
iij. Oēs munitōnes tue ſic̄ ficꝰ cū groſſis ſuis
q̄ cū ɔcuſſe fuerit cadūt in os comedētis. Sꝫ
vir iuſtus ait: nō mouebor in eternū: iuxta il
lud Prouerb. iiij. Juſtus ineternū nō cōmo
uebit̄. ſ3 ne talis ſermo p̄ſūptioni ꝛ iactātie aſ-
ſcribi poſſet. ſubdit dicens. Dn̄e in volūtate
tua p̄ſtitiſti decori meo ꝟtutē. q. d. h̄ non hēo
a meip̄o. ſ3 tu dn̄e p̄ſtitiſti ꝟtutē ſtabilitatis: et
ſtabilitatē decori meo. i. honeſte ɔuerſationi
mee. p̄ſtitiſti inꝗ̃ nō ex meritis meis: ſ3 in vo-
lūtate tua. i. ſm̄ bn̄placitū tuū. Scḋo ɔſide
rem̄ꝰ ſtabilitatis experimentū. ꝛ de h̄ etiā ꝓphe
ta in pſona iuſti ait. In petra exaltauit me. ſ.
ip̄e deꝰ. Et alibi pſ̄. xxxix. Statuit ſupra petrā
pedes meos. i. ſup̄ firmū ꝓpoſitū bn̄ viuēdi.
pedes meos. i. oēs affectiōes meas. ſcꝫ ſpē: ti-
morē: gaudiū ꝛ dolorē. vn̄ Math. vij. ſcriptū
eſt ꝙ fluia ꝛ venti nō potuerūt euertē domū
q2 fūdata erat ſup̄ firmā petrā. i. ſupra firmū
ꝓpoſitū ſtabilitatis. Judicū c̄. xx. miſtice dr̄
ꝙ filij beniamyn ſederūt in petra rēmon. Rē
mon interp̄tat̄ ſublimꝰ vel exaltatio: et ſignat
firmi ꝓpoſiti in altis ꝟtutibꝰ ꝛ ſtabilitatē: in q̄
ſedere debēt filij beniamyn. i. illi q̄ ſūt filij de
xtere. h̄ eſt q̄ volūt habere dextere hereditatē
ꝛ bn̄dictōnē de q̄ dextera dr̄ Prouerb. iij. Lō
gitudo dieꝝ in dextera eiꝰ. Tercio ɔſidere
mus ſtabilitatꝭ adiuuamentū ſeu potiꝰ firma
mētū: vn̄ in pſona hmōi iuſti ꝓpħa ait pſ̄. xij
Qui tribulāt me exultabūt ſi motus fuero: d̄
mones ꝟo tribulāt iuſtos. vn̄ ait Gregꝰ. Cot
tidie nos inimicus impugnat. vt ſaltē tedio
deijciat. et hi exultant: qn̄ ille a ſctō ꝓpoſito
mouet̄. Sicut em̄ gaudium ē in celo ſup vno
pctōre pn̄iam agēte Math. xv. ita gaudēt de
mones in inferno ſup vno iuſto i mortali cul
pa ruēte. Juxta illud poeticū. Nunꝗ̃ riſꝰ ad-
eſt: niſi quē fecere dolores. vnḋ Prouerb. ij.
Letant̄ cū malefecerint: et exultāt in rebꝰ peſ
ſimis. Proinde. ij. Reguꝫ. j. Dauid in miſte
rio ait Nolite denunciare in geth: ne forte ex
ultēt filij philiſtijm. i. demones: q2 nō ſolū de
mon ille q̄ ſuggerit culpā gaudet ſi iuſtus ca-
dit: ſ3 etiā oēs demones de h̄ exultāt vn̄. Eccli
xviij. Si p̄ſtas aīe tue ɔcupiſcentias eiꝰ faciet
te in gaudiū inimicis tuis ſcilꝫ demonibꝰ vel
mūdo carni et demoni. Si motꝰ fuero. ſ. a fir
mo ꝓpoſito iā ɔcepto vn̄ Eccli. x. iuſtū admo
net. d. Si ſp̄s ptātē hn̄tꝭ aſcēdēit ſup te. i. ſup
bia dyaboli p aliquā culpā p̄ualuerit ɔtra te.
locū tuū. i. firmitatē boni ꝓpoſiti ne dimittas
illi inꝗ̃ exultabūt ſi motus fuero: ſ3 ego ſpera
bo in te ꝙ nō mouebor. vn̄ ſubdit. Ego autē
in miſcḋia tua ſperaui. ait aūt Ego aūt diſcre
tiue. q. d. nō impij. et merito q̄dē. q2 vt dicit
Gregꝰ. Iniq̄ oēs q̄ diſtrictionē iuſticie non
metuūt: incaſſū ſibi de miſcḋia blandiunt̄: in
miſcḋia tua nō in potētia mea q2 nulla ē ɔtra
dyaboli ptātē. vn̄ Job. xlj. Nō ē ptās ſup ter
rā q̄ cōparet̄ ei. ſperaui ſcꝫ et ſperabo.

De pſeuerancia ꝛ quō ad glī oſum triumphum pducit. Ca. ij

Ecūdū ꝙ ad p̄dictū triūphū pdu-
cit pſeuerātia ē. Et de illa etiā tria
ɔſideremus. Primo eiꝰ deſcriptio
nē. ſcḋo eiꝰ figurationē. tercio eius
cōmendationē ꝛ exhortationē. Primo in-
ꝗ̃ ɔſiderem̄ꝰ pſeuerātie deſcriptionē. vn̄ duo
tus Bern̄. in q̄dā ep̄la ſic eā deſcribit dicens
Abſq̄ pſeuerantia nec q̄ pugnat victoriā: nec
palmā victor ɔſequit̄. Victrix eſt ad meritū
mediatrix ad premiū. ſoror paciētie ɔſtantie
filia. amica pacꝭ. amicitiaꝝ nodus. vnanimi-
tatis vinculū. ſctitatis ꝓpugnaculū. tolle pſe
uerantiā nec obſequiū mercedem habet: nec
laudē fortitudo. ſola ē cui eternitas ɔceditur
vel potiꝰ q̄ eternitati hoiem reddit. dicēte do
mino Math. x. Qui pſeuerauerit vſq̄ in fi-
nē h̄ ſaluꝰ erit. Et idem in alia ep̄la ait. Perſe
uerātia ē vnica filia ſūmi regis: finis virtutū
earūq̄ ɔſūmatio: totiuſq̄ boni repoſitoriū.
ſine q̄ nemo videbit deum. Tulliꝰ q̄ in. j. re-
thorica ſic eā deſcribit dicēs. Perſeuerātia ē i
rōne bn̄ ɔſiderata ſtabilis ꝛ ppetua pmanſio
Scḋo ɔſiderem̄ꝰ pſeuerātie figurationem
Primo em̄ figurat̄ p caudā Leuit. iij. de qua
dn̄s ait p Moyſen. ꝙ offerēt filij Aaron ady
pem ꝛ caudā totā. Scḋo figurat̄ p fimbriā ꝛ
p oīa p que veſtis ꝟtutū terminari p̄t Num.
xv. vbi dr̄ ꝙ ait dn̄s ad Moyſen. Loquere fi-
lijs iſrael et dices ad eos: vt faciāt ſibi fimbri-
as p angulos palliaꝝ. ponentes eas in vittas
iacinctinas. q̄s cū viderint recordent̄ omniū
mandatoꝝ dn̄i ꝛc. q̄ ponunt̄ ibidē. Tercio fi
gurat̄ p palliū laudis qḋ ē ɔſūmatio aliaꝝ ve
ſtiū Eſa. lxi. vbi ꝓpheta ait ꝙ dn̄s miſit eū vt
daret palliū laudis p ſpū meroris. Quarto

figurat̄ p veſtē talarē q̄ induta erat Thamar
. i. aīa penitētis. hmōi em̄ filie regis virgines
veſtibꝰ vtebant̄ vt dr̄. ij. Reg. xiij. q2 oēs aīe
ſaluandoꝝ pſeuerantia exornant̄. Quinto fi
gurat̄ p cubitū feneſtre arche. Gen̄. vj. p̄ce-
pit dn̄s Noe dicēs. Feneneſtrā in archa facies
et in cubito ɔſūmabis ſūmitatē eiꝰ. Sexto
figurat̄ p veſtē poderis: q̄ nouus hō veſtitus
erat Apoca. j. vbi dr̄. Vidi ſeptē candelabra
aurea. ꝛ in medio ſeptē candelabroꝝ aureo-
rū ſilē filio hoīe veſtitū podere. i. pſeuerātie
fine. Dicit̄ em̄ hic podos poderis a pos qḋ ē
pes q̄ pedibꝰ herens: ꝛ ē veſtis ſacerdotalis
linea. corpi penitus aſtricta vſq̄ ad pedes d̄-
ſcendēs. et dr̄ etiā camiſia vel ſubūcula ſm̄ ca
tholicon: et p eā merito pſeuerantia notatur
Septimo figurat̄ p thau Ezech. ix. vbi dr̄ in
myſterio ip̄i xp̄o. tranſi p mediā ciuitatem in
medio irl̄m: et ſigna thau ſup frontes viroꝝ
gementiū et dolentiū. Tercio ɔſideremus
pſeuerantie cōmēdationē ꝛ exhortationem.
Eſt em̄ pſeuerantia vnica filia ſūmi regis cui
ſoli ſuccedit hereditas regis celeſtis. Ip̄a q̄p
pe eſt vigor viriū mētis: ꝛ ɔſeruatio ceterarū
virtutū. Et de hāc pſ̄. ait. Oīs ɔſūmationis
vidi finē ſcꝫ pſeuerantiā: latū mandatū tuum
nimis: quia mandat deus in bonis pſeuera
re vſq̄ in finem. Querit̄ an pſeuerātia ſit
in p̄cepto: dicendū eſt ꝙ duplex eſt pſeueran
tia. vna eſt boni opis ɔtinuatio: et hec nō eſt
in precepto. Alia eſt pſeuerantia voluntatis.
in propoſito bene agendi: et hec in precepto
Et hoc modo ſic intelligi debet verbum Gre
gorij libro. j. Moraliū vbi inquit. Incaſſū bo
num agit̄: ſi ante vite terminū deſerat̄. quia
fruſtra velociter currit: qui priuſq̄ ad metas
venerit deficit. Proinde. j. Coꝝ. ix. ap̄ls ad
monet dicens: ſic currite vt cōprehendatis.
vn̄ Bern̄. in quodam ſermone: Bonam vi-
tam ego puto bona facere et mala pati: et ſic
pſeuerare vſq̄ ad mortem. Auguſtinus etiā
ait ꝙ pſeuerantiam multi poſſunt habere: et
nullus amittere. Unde ait yſido. Non qua-
les extitcrimus: ſed quales in fine fuerimus
reſpicit deus. quia quēcūq̄ deus de fine ſuo
iudicat nō de vita. Unde Ciprianꝰ ait. Suo
fine quiſq̄ aut iuſtificabit̄ ꝛ condemnabit̄ p-
ſeuerantia ſola ante deum introducit. Pro-
inde dyabolus tota malicia et toto conamie
ſuo inſidiatur atq̄ facit vim homini in exitu
anime ſue de corpe domino pmittente q̄ Ge
ne. iij. myſtice ad dyabolū de anima inquit.
Tu inſidiaberis calcaneo eius. i. fini vite eiꝰ.
Sicut accidit beato Martino qui in fine vite
ſue vidit dyabolum aſtantē ſibi et dixit ei. q̄d
hic aſtas cruenta beſtia: nihil in me funeſte i
uenies. Sed quomodo nō inſidiabit̄ alijs: q̄
inſidias poſuit anime chriſti vt dicit Glo. ſu-
per Thob. Nam ſtans ſup brachium crucis
inſidias ei ponebat: et dum eam capere con-
tendebat quaſi hamo Leuiathan captus eſt
pluresq̄ in fine decipit inſidias parans atq̄
contingens eis ſicut ɔtigit pugili imperito.
Erant duo pugiles qui ad inuicem pugnare
volebant. videns autē vnus ꝙ alius eum ag
gredi volebat. dū ad inſultū ſe preparabat
ait illi. Ego cum duobus non pugnabo. vnꝰ
veſtrū recedat. Alter aūt credens aliquē eſſe
poſt eum retroſpexit: et dum retroſpiceret al
ter pcuſſit eum in capite: atq̄ ſubito eum int̄
emit. Sic q̄ nō pſeuerando retroreſpicit: ſta-
tim eū dyabolus decipit. Merito ergo Gen̄.
xix. dixerūt angeli ad Loth. Salua animā tu
am: noli reſpicere poſt tergū tuum. Reſpici-
enſq̄ vxor eius poſt ſe. verſa eſt in ſtatuā ſa
lis. vnde Luce. ix. dn̄s dicit. Nemo mittens
manum ſuam ad aratrum et reſpiciens re-
tro: aptus eſt regno dei.

De triumphali victoria ꝛ q̄ modo effectus eſt perſeuerantie Capitulum tercium.

Erciū quod ad triumphū perdu-
cit eſt victoria. Eſt em̄ ſp̄ualis vi-
ctoria. effectus pſeuerantis gratie
Omnes em̄ virtutes abſq̄ pſeuerantia cōtra
vicia pugnare poſſunt: ſ3 ſine pſeuerātia oi
no vincere nō poſſunt. dn̄o dicente Mat. x.
Qui aūt pſeuerauerit vſq̄ in finē hic ſaluuꝰ
erit. De hac etiam victoria Apoca: ij. dicitur.
Qui vicerit et cuſtodierit vſq̄ in finem ope-
ra mea dabo illi poteſtatē ſup gentes. et reget
eas in virga ferrea et tanq̄ vas figuli cōfrin
get eos: ſicut ego accepi a patre meo. In qui
bus verbis notant̄ tria in q̄bus victoria ſpi-
ritualis ɔſiſtit. Primū eſt pſeueranter decli-
nare imo fugere mala. ꝛ de h̄ ait. qui em̄ vice
rit. Cū em̄ mens pſeuerat declinare mala ſic
diuinitus roborat̄ vt vicia nō ſolum declina
re ꝛ vincere ſ3 etiā feruenter contemnere poſ
ſit. In cuiꝰ myſteriū legit̄ Joſue. v. ꝛ. vj. Q̄
angelus apparens Joſue volens eū docere
victoriā obtinere de iericho docuit eum pri
mū diſcalciari: deinde p circuitū ſeptem d ex
clangentibus buccinis muros deſtruere ihe
richo. ꝛ ſic victoriā obtinē de inimicis Quid
em̄ angelꝰ celitus miſſus niſi grāꝫ hoibꝰ darē
cuiꝰ angeli miſtri ſunt decētiꝰ exp̄mit. huius

gr̄e effectus eſt mortalia τ tranſitoria bona ō
humanis affectibus remouere: τ h̄ eſt calcia
mentū de pedibus ſoluere. pedes eni̅ nr̄i af-
fectus ſūt. q̄bus ad celeſtia vel ad īferos am-
bulam⁹. Calciamēta v̄o de mortuis aialibuſ
facta mortales res digne exprimūt. Secū
do ſpiritualis victoria requirit pſeuerant̄ de
lectari in bono. victoria eni̅ licet a declinatōe
vicij et ɔtēptu tpaliū initiū ſumat. nō t̄n pficit
niſi cū homo mēte τ carne bonū faciendo de
lectet. q: h̄ eſt ſignū q̄ deus in anima et ī cor
pe regnat. Unde Joh. inq̄t. Qui cuſtodierit
vſq; in finē opa mea: opera xp̄i pfecto cuſto-
dit: qui p operū itinera q̄ xp̄us fecit et docuit
ambulare intendit. ſic. j. Joh. ij. dicit. Qui di
cit ſe in xp̄o manere. debet ſicut ipe ambulauit
τ ipe ambulare. Juſticia q̄ppe veteris teſtamē
ti erat: p timorē malū declinare. vn̄ τ fere oīa
p̄cepta decalogi p̄hibēt malū: nō furtū faci-
es: nō occides τ ſic de alijs. Juſticia autē no-
ue legis eſt faciendo bonū: quod ſolūmodo
nūc pfecte fit: cū criſti ɔſilia cū dulcore cū leti-
cia adimplent. vnde apl's ad Rō. xij. Si eſu-
rierit inimicus tuus ciba illū. ſi ſitit potū da
illi. Hoc eni̅ faciens carbones ignis cōgeres
ſup caput e⁹. τ hoc ſm myſticū intellectuz eſt
opa criſti vſq; in finem ſeruare. i. nō ſolū ami
cis bene facere. nec ſolum inimicos equani-
miter tolerare: verūetiam q̄ ceteris ē pfecti⁹
inimicis benefacere: dicente dn̄o Math. v.
Diligite inimicos veſtros: benefacite his q̄
oderūt vos τc. Et hec eſt ɔſūmata virtus: q̄ ī
finē intelligi poteſt. finis eni̅ ɔſūmationē in-
dicat ſm apl'm qui ad Rōs. x. ait. Finis legis
eſt xp̄s ad iuſticiā oīi credēti: τ talis finis vſ
q; ad mortē ſeruandus eſt vt merito victoria
acquirat. Tercio victoria ſpūalis requirit p-
ſeueranter in p̄dictis triumphare. Pugne q̄
habet ɔtra vicia et peccata. robur grē meri-
to correſpondet: quo fit hō oībus viciorū tem
ptationibus robuſtus et fortis. vnde Joh.
ait. Dabo illi poteſtatez ſup gentes. ſicut eni̅
pplus iſraeliticus myſtice virtutes et gr̄as ſic
gentes ſignificant multitudinē viciorū τ adū
ſariorū nr̄orū. quos p pſeuerantem grām ro
boratus inflexibili iuſticia ſic cōprimit vnde
ſine difficultate oēs demonū mūdi atq; cun-
ctorum viciorū ɔcurſus faciliter repellere poſ
ſint. Reget inq̄t oēs virga ferrea. inflexibi
lis fortitudinis q̄ſtum ad iuſtam voluntatem
cū eni̅ voluntas fuerit recta et poteſtas p gra
tiam pſeuerantem pfecta non erit alicui⁹ mo-
mēti reſiſtentia viciorū et aduerſariorūz nr̄o-
rum. Et ideo ſubdit. Et tanq̄ vas figuli con
fringentur. Uas eni̅ figuli vile eſt et cito fran
git et fractura eius irrecupabilis eſt τ inuti-
lis. Sic qui viciorū bello bene p pſeuerantiaz
exercitatus eſt hoc tale munus grē dei ɔſeq̄
tur: vt vicia ei vilia videant. faciliter cadant τ
nunq; amplius recōualeſcant. Hanc gratiaz
xp̄s cum ceteris alijs in quo eſt virtus τ gra
tie plenitudo a patre accepit. ſicut inq̄t. Ego
a patre meo accepi. Criſtus eni̅ ſm humani-
tatem gratiaz a patre accepit: non eam q̄ mo
tus carnis inſurgētes in ſe cōprimeret cū nl-
lam ɔtradictionē vel rebellionem carnis ſue
haberet. ſed pleniorē gratiaz a patre accepit
q̄ in ſe oīno innocens ſine oīi ɔtradictōne τ
liber pcti forinſecus ſuggeſtiōes facilime cō-
culcaret. ſic Math. iiij. in temptationibus e⁹
appet. Accepit inq̄ hāc grām nō tantū p ſo
na ſua: verū oībus fide et dilectōne ei adhe-
rentibus in qua eos victores et triumphato
res viciorū facit qui carnis rebelliones plu
minus ſue ɔcuciunt vnde apl's ad Heb. ij. In
eo eni̅ q̄ paſſus eſt et temptatus pōt eis q̄ tē-
ptant auxiliari ſcʒ vt hac victoriā ɔſequant.

Articulus tercius de corona glorie cum duodecim lapidibuſ exornata qua coronantur pſeuerantes in charitate.

t Erciū myſterium eſt coronationiſ
q: coronā glie p̄mittit dn̄s victori
et pſeuerāti in caritate vn̄ Joh. ait
Et dabo tibi coronam vite. Uita pfecto dele
ctationē habet. corona v̄o pp̄ter circulū qua
pficitur τ finē nō habet: gloriā eternitatis de
ſignat. Corona ergo vite eterne delectatio ſeu
leticia eſt: q̄ non imerito illis dat qui vſq; ad
mortem in vera iuſticia caritatis fideliter pſe
uerant. Nā teſte apl'o. ij. Thimo. iij. Non co
ronabit niſi q̄ legittime certauerit. De q̄libet
etiā iuſto ſic pſeuerante vſq; in finem pphe-
ta. xxx. ps̄ inq̄t. Poſuiſti dn̄e in capite ei⁹ co-
ronā de lapide p̄cioſo. q̄ ſcʒ thopaſius nomi-
nat. ſm eni̅ Glo. apoca. vlti. Thopaſius q̄ ra
rior eo p̄cioſior ē: τ duo colores habet. ex au
ro et etherea claritate maxime lucens cū ſplē
dore ſolis tangit: ſupat eni̅ oēm gēmarū cla
ritatez in aſſpectū ſuum ſingulariter puocāſ
aſpicientes. ſm Catholicon dicit lapis iſte to
paſius vel thopaſion et cōponit a ton τ pro-
tos quod eſt totū et paſios vel pathos quod
eſt color. Inde dicit thopaſius quia de colo-
re omnium lapiduz in ſe habet. Uel ſm Gre
go. dicitur a pan quod eſt omne. p eo q̄ oīi
colore reſplendet. et merito ſignificat totam

gloriam beatoruz. De hoc lapide ait pp̄heta
dicens. Poſuiſti in capite eius coronā de la-
pide precioſo. i. coronam glorie omnē deco-
rem in ſe habentē. Et ſic cōprehendit omnez
gloriaz padiſi et cuiuſlibet beati. Quod p̄t eſ
ſe thema cuz loquimur de glia cuiuſlibet glē
ſit. Porro oīs glia beatorū in duodenaria p-
fectione compbendit: et poſſunt dici duode-
cim lapides precioſi ad formandā coronam
ɔſūmate glorie p quocunq; beato: quos la-
pides in triplicem quaternariuz diſtiguam⁹
Quorū quatuor pertinent ad gloriam corpo
rum: et quatuor ad gloriam animarū. et qua
tuor ad gloriam vtrorūq;. Primi quatuor q̄
ptinent ad gloriā animarū hi ſūt. Primus di-
cit claritas. ſecūdus ſecuritas. tercius ſuaui
tas. q̄rtus tranquillitas. Secūdi quatuor q̄
pertinent ad corpus glorificatū ſunt hi. Pri
mus dicit luciditas. ſecūdus impaſſibilitas.
tercius ſubtilitas. quart⁹ dicit agilitas. Ter-
cij v̄o quatuor qui ad animā et ad corpus ſi-
mul ptinent ſunt hij. Primus dicit nouitas.
ſecūdus ſocietas. tercius iocūditas. quartuſ
bonitas. Ex his duodecim lapidibus conſi-
ſtit corona glorie et vite eterne: et tota gloria
omniū beatorū. vnde ps̄. Glia hec eſt oīb⁹
ſctis ei⁹ Et poteſt eſſe thema in feſto oīm ſan
ctorū. Hanc coronā p̄mittit dn̄s ī caritate pſe
ueranti dicens. Et dabo tibi coronaz vite qd̄
eſt aliud thema. Aliter introducit p duode-
decim fructibus ligni vite articulus preſens
vel aliter dicere poſſumus. videlicet q̄ chari
tas pſeuerans eſt lignū vite. De q̄ puerb. ij.
Lignū vite eſt his qui apprehenderint eam:
et qui tenuerit eam btūs ſcʒ erit qd̄ etiā in p̄
ſenti articulo fit aliud thema. ideo Apoc. vlt.
Joh. myſtice ait. Oſtendit mihi ſcʒ angelus
q̄ mecū loquebat fluuiū aque viue ſplēdidū
tanq̄ criſtallū pcedentē de ſede dei τ agni in
medio platee eius τ ex vtraq; pte fluis lignū
vite afferens fructus duodecim p ſingulas
mēſes reddens fructū ſnū. Per hūc eni̅ fluui
uz admirandū atq; currētē p mediū ciuitatiſ
btē irl'm ſignificat affluētia glie a deo emanā
tis in oēs btōs. Nā ipe fluui⁹ pcedēs a ſede
. i. a maieſtate dei pris τ agni. i. xp̄i ē ipe ſpūſ
ſctūs τ tō ſba caritatis. h̄ ē grē et glie p quā τ
in q̄ tota ſba ſūme trinitati diriuat ſiue cōica
tur oīb⁹ exn̄tib⁹ in grā τ glia padiſi q̄ īſup ab
agno ſm q̄ hō meritorie τ diſpēſatiue pcedit
τ de h̄ fluuio pp̄ha inq̄t. Fluis impet⁹ letifi-
cat ciuitatē dei. i. eccl'az militātē p grām. τ tri
umphātē p gliaz: vocat aūt illū fluuiū pp̄ter
ɔtinuitatē τ copioſitatē aq̄ q̄ reficit flagrat et
lauat. Et addit viue. q: ſm Rich. nūq̄ deficit
ſ; ſp fluit. Ali⁹ text⁹ hʒ vite. q: v̄e vite et'ne. hic
ē fluui⁹ rigās mōteſ de ſupiorib⁹ ſuis. ſm pro
phetā. etiā illū ſplēdidū tanq̄ criſtallū. q: in
eo ē lux oīs τ ſūme ſapie. τ ſūma ſoliditas τ p
ſpicacitas. q̄i ſolidi criſtalli τ trāſparēti. Ad-
dit q̄ in medio platee ei⁹. i. in itimis cordiuz
et in plateali latitudine τ mltitudine btōrū et
ex vtraq; pte fluis lignū vite. Rich. q̄ ɔſtru-
it hoc cum imediate p̄miſſo dicens: q̄ hoc li-
gnū eſt in medio platee. et quidē tā fluui⁹ q̄
lignū vite. i. criſtus eſt in medio ciuitatis ei⁹
Juxta qd̄ Gen̄. ij. myſtice dicit. Lignuz vite
erat in medio padiſi. Aut eni̅ ex vtraq; pte flu
mis ſcʒ hincinde lignū vite. i. xp̄s qui ſm di-
uinitatē vbiq; eſt: vel vna ripa fluminis qua
ſi ſiniſtra ſtatus meriti xp̄i eſt. Dextera v̄o pſ
eius ſtatus eius premij dici poteſt. vtrobiq;
aūt occurrit criſtus. reficiens nos. ſcilicʒ aut
in preſenti duodecim fructib⁹ ſpūs. de q̄bus
ad Gal. v. d̄r. Aut in futuro p duodeciʒ gau
dia ſeu etiā fructus glie ſempiterne. quos ſu
pra nominauimus lapides corone btōrum.
De quibus in hoc articulo dicturi ſum⁹. Et
additur p menſes ſingulos reddens fructuʒ
ſuum. Menſis ſm Hebreos incipit a prima
luna pp̄ter qd̄ nouitatē deſignant: p ſingl'os
cōtinuatio ſignificat: et p menſes ſingulos
horū duodecim fructuū et'nitas intelligi d̄bʒ
q: ſp in ſua nouitate manet et duratione. Et
hoc modo Eſa. d̄r. vlti. Erit menſis ex menſe
et ſabbatū ex ſabbato. Porro hec pſeuerans
et interminabilis glia pſeueranti caritati in
p̄miū compenſat. Et hoc eſt q̄ Salomon ait
in pppoſito v̄bo. Lignū vite ſcʒ xp̄s eſt τ cari
tas ei⁹ his q̄ apprehēderint eam Quia p eam
dant duodecim fructus ſpūs in p̄nti vita ſic
p̄dictū ē. Et q̄ tenuerit eā ſcʒ pſeuerant̄ vſq; ī
finē. beatus ſcʒ erit vicʒ p duodecim lapides
corone glorie. Uel dicant duodecim fruct⁹ τ
gaudia btōrū q̄bus paſcent et delectabūt be
ati de ligno vite qui eſt criſtus.

De primis quatuor lapidib⁹ p̄cioſis pertinentibus ad gliam animarū ſanctarū. Ca. j.

a Rimus lapis eſt claritas Nā ī aīa
pp̄ter fidei meritū itellect⁹ pficiet
et glorificabit in cognitōne ſūme
veritatis. vn̄ Eſa. xxiij. de aiab⁹ ſā
ctis ait. Regē in decore ſuo videbūt. Et itez
xxxv. ait idē. Ipi videbūt decorē dn̄i τ. j. Cor
xiij. dicit nūc cognoſco ex pte: tūc aūt cog̃ſcā

ſicut et cognitus ſum. Tanta eſt enim efficacia
viſionis diuine ꝙ tota ſpiritualis gloria beatorum in dei vi
ſione inſinuatur. vnde ſuper illud pſalmi. Oſtendam
illi ſalutare meum glo. ait. ꝙ viſio eſt tota mer=
ces beatorum. Nam ſecundum Bonauen. in. iiij. h tres
actus ſcilicet videre amare et tenere in gloria be
atorum omnino iuncti ſunt. ideo qui deum perfecte
videt. perfecte illum amat et tenet. ideo in ſan=
ctorum verbis propter connexionem quod eſt omnium
attribuitur vni: magis quam viſioni appropriatur
eo ꝙ in viſione diſtinguitur ſtatus patrie a ſta
tu vie. Non ſic autem in dilectione quia vtrobi
que dilectio eſt: ſed in patria eſt clara dei viſio
non in via: quia via eſt credulitas de non vi
ſo. Hec ille. Et ideo Johan. xvij. dominus ait. hec
eſt vita eterna. vt cognoſcant te ſolum deum ve
rum. De gaudio autem viſionis prefate Job.
xxxiij. ait Uidebis faciem eius in iubilo. Unde
propheta ait. Letificabis eum in gaudio cum
vultu tuo. Multis vero modis diligentiſſime
ſpeculantes in regno celorum a beatis videbitur
deus. Primo in ſe. ſecundo in nobis. tercio vi
debimus nos in deo. quarto videbimus de
um in omnibus creaturis. quinto omnes cre
aturas in deo. vt dicitur. j. Cor. xv. Erit deus
omnia in omnibus: et hec omnia reducuntur ad tri
cem viſionem. Prima dicitur meridiana. ſecunda ma=
tutina. tercia veſpertina. Prima vero vocatur me=
ridiana. que eſt cognoſcere deum in ſua eſſentia.
et de hac. j. Joh. x. dicitur. Scimus quoniam cum apparuerit
ſimiles ei erimus: quoniam videbimus eum ſicuti eſt.
Secunda dicitur matutina que eſt cognoſcere om
nes creaturas totius mundi in diuino verbo Et
de hac propheta ait. Et in lumine tuo videbi=
mus lumen. Tercia vero que veſpertina dicitur
eſt in proprio ſuo genere cognoſcere creaturas in
ſeipſis. In omnibus igitur ſupradictis videndi mo=
dus illuminabitur intellectus. et verificabitur
tunc illud Eſa. vi. quo dicitur: tunc videbis et
afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum.

Ecundus lapis eſt ſecuritas quam ex
merito ſpei memoria conſequitur. quia
deum quem anima cognouit ſum
mum bonum poſſidebit ſumme ca=
rum. atque omnes alias creaturas in deo. tunc
perfecto quelibet anima dicere poterit illud Cant.
iij. Tenui eum nec dimittam. Penſandum eſt
cariſſimi fratres quanto gaudio delectabitur il=
la anima beata. quoniam Aug. in libro de moribus
ait. ꝙ tanta eſt pulcritudo iuſticie. tanta iocun
ditas lucis eterne. hoc eſt incommutabilis ve=
ritatis atque ſciencie dei: vt etiam ſi non liceret am=
plius viuere quam vnius diei mora propter hoc ſo=
lum innumerabiles anni huius vite pleni de=
liciis et circumfurentia bonorum temporalium recte meri
toque contemnerentur. Unde Joh. xvj. dominus ait. Iterum
videbo vos. ſcilicet et vos me. et gaudebit cor ve
ſtrum et gaudium veſtrum nemo tollet a vobis.

Ercius lapis eſt ſuauitas. eo ꝙ pro
pter meritum caritatis humana volun
tas perficitur et glorificatur in diuina ſua=
uitate atque conſummata dilectione. Hanc
quidem ſuauitatem quidam vocant fruitionem que
nihil aliud eſt quam ſummo bono clare viſo et cer=
te poſſeſſo propter ſeipſum perfecte amoris vin
culo inherere. hoc certe eſt gaudium omnia ſupe=
rans alia gaudia beatorum. Nam ſicut inter habi
tus vie caritas principalius donum eſt ſecundum Au
guſt. v. libro de trinitate. c. xviij. ita inter ha=
bitus patrie caritatis donum obtinet principatum
Sed in beata patria nobilior habitus habet
actum nobiliorem: ergo perfecte deum diligere
qui eſt actus caritatis patrie. nobiliſſimus anime
actus eſt. Cum ergo in nobiliſſimo actu princi=
paliſſima conſiſtit beatitudo et diligere ſit actus vo
luntatis principalius conſiſtit in actu voluntatis quam in
tellectus. Proinde Aug. de ciui. dei. tota vir
tus erit ibi videre quod amas: et ſumma felici
tas amare quod videas ibi beata viſio in ſuo fon
te bibitur: vbi claritatis viſio clariſſime aperitur
Hec ille. Tunc verificabitur illud prophete. Satia
bor cum apparuerit gloria tua. Conſulte igitur idem
ait pſalmi. xxvj. Unam petij a domino hanc requiram
non ponit ſubſtantiuum nec determinat quam vnam pe=
cijt quod vtique facit ad myſtice inuendum ꝙ illud
eſt omne bonum. ait enim. Unam petij a domino non mul
tas vel multa. Sciens. Porro ꝙ vnum neceſſari
um eſt Luc. x. non per multa vult diuidi. ſed tantum=
modo vnam petijt: et licet nondum habuerit non
tamen deficit. ſed pulſans perſeuerat dicens
hanc requiram. nec dicit hanc queram: ſed hanc
requiram. In quo notatur perſeuerantia in
multis operibus bonis. Et ſubdit que ſit res il
la dicens: vt inhabitem in domo domini. hoc eſt in
gloria omnibus diebus vite mee: ſcilicet future. et hoc
vt videam voluntatem domini. i. faciem domini videns in
ea legam voluntatem eius: que quidem propter ſup
admirabilem pulcritudinem et inflammatiuum de
corem atque amorem. ſemper perfacti euidentiam
cuilibet beato clamat. Dilige me in toto cor=
de et ex tota anima tua et ex omni mente tua
Tunc ſiquidem et non ante perfecte complebitur hoc
preceptum: quod in ſpiritu propheta uidens in pſalmo
ait. Omnis conſumationis vidi finem latum man
datum tuum nimis. Et vt dicitur Job. xxij.
tunc ſuper omnipotentem deliciis afflues:
quod quidem totum vt patet anime attribuitur
pro diuina dilectione.

Uartus lapis tranquillitas dicitur que quidem ex tribus precedentibus oritur. nam viden
do pulcritudinem dei et eorum que videbunt
in eo: atque poſſidendo illum cum omnibus
que ſunt in eo cum ſumma dulcedine et conſummata tran=
quillitate tanta pace tota anima in domino requieſcit. que
ta erunt precedentia tria Et hec eſt pax que exſuperat
omnem ſenſum vt dicitur ad Eph. iiij. Hanc etiam Teſſalo
nicenſibus. ij. c. iij. nunciabat dicens. Deus pacis det
vobis pacem ſempiternam In hac quoque pace propheta
requieſcere expectabat dicens. In pace in id=
ipſum dormiam et requieſcam. q. d. In pace pectoris
dormiam in preſenti: et in futuro requieſcam. i. perfe=
cte quieſcam in pace eternitatis. que pax eſt in idip
ſum. i. immutabilis et inenarrabilis. pax enim pre
ſentis temporis non eſt idipſum: quia ſepe immutatur et variatur.
De hac glorioſa pace Thob. xiij. ait. Beati qui
gaudent ſuper pace tua. i. ſuper tribus precedentibus:
que requieſcere faciunt in pace tua. Iterum propheta ait
Manſueti poſſidebunt terram. ſcilicet viuentium. et de
lectabunt in multitudine pacis. Et alibi. Pax
multa diligentibus legem tuam: et non eſt illis ſcandalum.
Eſa. xxxij. ait. Sedebit populus meus in pulcri=
tudine pacis: et in tabernaculis fiducie. et in re=
quie opulenta. Hec quidem tria fidei ſpei et carita=
ti comperiuntur in preſenti vita. In patria autem erit pul
critudo pacis quantum ad dotes corporis glorioſi. et
tabernacula fiducie quantum ad dotes anime. et requies
opulenta quantum ad vtrumque ſimul.

De ſecundis quatuor lapidibus precioſis que pertinent ad corporum beatorum gloriam ſempiternam. Capitulum. ij.

Rimus de quatuor lapidibus que pertinent
ad gloriam corporum beatorum eſt elucibili=
tas aut claritas. Erunt enim corpora
clara ſicut ſol, nec intelligendum eſt
de claritate ſolis ſecundum ꝙ nunc lucet: ſed ſecundum ꝙ poſt re=
ſurrectionem lucidus erit. Nam teſte Eſa. xxx.
Erit lux lune ſicut lux ſolis: et lux ſolis erit ſepte=
pliciter ſicut lux ſeptem dierum. Hoc quidem perſpica=
citer declarans Rich. in. iiij. di. xlix. ait ꝙ non
ſunt eiuſdem ſpeciei lux elementaris et lux corporis ce=
leſtis: ſed lux elementaris eſt quedam imitatio eius:
quemadmodum lux ſpiritualis anime non eſt eiuſdem ſpeciei
cum luce ſpirituali beatorum. ſed eſt quedam imitatio et ſimili
tudo illius. Similiter nec lux ſolaris eiuſdem ſpeciei eſt cum
luce corporis glorioſi: ſed eſt ſimilitudo illius et imitatio que
dam: talis quidem luciditas a luce et lumine anime ori=
ginem ſumit. nam quemadmodum diuina lux et ſapien
tia dei animam illuſtrabit: ſic lux anime in lucidita=
tem corporis redundabit. Et hoc Dioniſius ſcri
bens ad Dyoſcorum teſtatur dicens: ꝙ beatitu=
do non eſt corporum ſed ab animabus redun=
dat in corpora. Ex quo patet ꝙ ſpiritus illuſtratus
et glorificatus viſione lucis eterne: claritatem
ſuo corpori miniſtrabit. et hoc teſtatur apoſtolus ad
Phil. iij. dicens. Saluatorem expectamus dominum
noſtrum ieſum chriſtum. qui reformabit corpus hu
militatis noſtre configuratum corpori claritatis ſue
De hoc quoque Prouerb. xv. dicitur. Cor gaudens ſcilicet
viſione dei exhilarat faciem. Et iterum Eſa. lxj
Gaudens gaudebo in domino. et exultabit
anima mea in deo meo. quia induit me veſti
mento ſalutis ſcilicet in die reſurrectionis communi
cando mihi glorioſum corpus.

Sextus lapis.

Ecundus lapis impaſſibilitas dicitur
nam tentione atque poſſeſſione impaſ
ſibilis dei humanus ſpiritus omnino im=
paſſibilis factus erit. propterea cor=
pori ſuo tam intra quam extra omnimodam impaſ=
ſibilitatem preſtabit Et hoc clareſcere poteſt
ꝙ talis impaſſibilitas reſultabit ex virtute ani
me ſuum corpus potenter retinentis. ita ꝙ a
nullo exteriori agente immutari valebit. vnde
ſi beatum corpus in inferno locaretur non ſen=
tiret aliquam leſionem. De hac impaſſibilitate. j.
Cor. v. dicitur. Oportet enim corporale hoc induere corru
ptelam et mortale hoc induere immortalitatem. Et Apo.
xij. dicitur. Mors vltra non erit: neque luctus neque clamor
neque dolor erit vltra que prima abierunt. de
gaudio autem talis impaſſibilitatis Neemie. viij
dicitur in perſona omnium bonorum dicen. Gau=
dium domini fortitudo noſtra. id eſt impaſſibi
litas noſtra redundat a deo in mente et a men
te in corpus noſtrum. vnde merito gaude=
mus. Et iterum propheta ait. Letentur om=
nes qui ſperant in te: in eternum exultabunt et
habitabis in eis ſcilicet tu impaſſibilis ex tua poſſeſ=
ſione et tentione animam impaſſibilem faci=
es. et ex ea corpus impaſſibile erit.

Septimus lapis.

Ercius lapis ſubtilitas dicitur. Eſt
autem hec ſubtilitas a penetran=
di virtute. Nam quia dilectione di
uina per transformationem ſpiri=
tus erit ſumme ſubtilis ſeu ſpiritualis effe=
ctus. ideo correſpondentem ſubtilitatem cor
pori ſuo impartietur. Propter hanc igitur vir=
tutem beatitudinis anime tanta magnitudo
actiue virtutis erit in corporibus beatorum
ꝙ per eam multo efficatius et facilius pote=
runt omnia corporalia penetrare. quam ipſe ig=
nis vel aer. Unde Gregorius. xiiij. libro
Moralium ait. In illa reſurrectionis glo
ria erit corpus noſtrum ſubtile per effe=

ctū ſpūalis potentie.i.glře:ſed palpabile per
virtutē nature.Et.j.Coꝝ.xv.apl̄s inq̄t.ſemi
nať corpus aiale:⁊ ſurget corpus ſpūale id ē
ſpūi ac ſpāli volūtati ſubiectū:nō ꝙ ꝯuertať i
ſpm̄ ſic q̄dā heretici putāt.De h̄ igiť gaudio
talis vnionis ſpūs cuꝫ ipo deo vn̄ corpi talis
ſubtilitas cōiceť.Apoc.xix.dicēt ſcti:gaudea
mus et exultemꝰ ⁊ demꝰ gl̄iaꝫ deo:qꝛ venerūt
nuptie agni ſcꝫ qꝛ q̄libet aīa ſuo p̄dilecto ſpō
ſo p dilectionē ⁊ fruitionē in ꝯſūmato matri
monio gl̄ie copulať.vn̄ videlicet iſta ſubtili-
tas p̄dicta in corpe nr̄o redūdat.

Octauus lapis.

Quartus lapis agilitas dr̄. ꝑfecto
qꝛ ex tribꝰ dotibꝰ aīme gl̄oſe ſpūs
ꝓmptiſſimꝰ erit ad tendendū in de
um:ideo in ſuo corpe gl̄ioſo ſuā agilitatē cō-
municabit.Hinc q̄deꝫ Eſa.xl.dr̄.q̄ ſperāt in
dn̄o mutabūt fortitudinem aſſument pēnas
vt aq̄le:currēt et nō laborabūt:ambulabunt
et nō deficiēt.Proinde aīa poterit ita velociť
corpus mouere:quēadmodū ſine corpe pōt
mouere ſeipāꝫ qđ ſatis innuit Augꝰ.xxj.de ci
uita.dei.c.iij.dicēs.vbi volet ſpūs ibi ꝓtinꝰ
erit corpus.Nec tn̄ p h̄ intēdit dicere ꝙ in in-
ſtanti moueat ipm̄:qꝛ nec ſe abſqꝫ corpe poſ-
ſet mouere in inſtāti de loco ad locū ſm̄ Ric.
vbi ſ.in queſtionibꝰ q̄ꝫ de reſurrectōne. Au
guſt.idē ſentiēs ait.Corpus gl̄ioſum vtraqꝫ
interualla pari celeritate ꝯtingit.ſic radiꝰ ſolis:
h̄ dicit q̄a impceptibiliť q̄i mouebiť ꝓpter tē-
poris breuitatē ſm̄ q̄ſdā.de gaudio talis agili-
tatis.Eſa.lxv.ait.Serui mei gaudebūt p̄ ex
ultatōne cordis.q̄ ſcꝫ in corpis agilitate rdū-
dabit.ſm̄ vō Alexand.de halis in.iij.ad has
q̄tuor dotes corpis reuelādas q̄s p̄cioſos la-
pides nominauimꝰ dn̄s ieſus in claritatiſ do
te voluit apparere qn̄ vt dr̄ Math.xvij.i mō-
te thabor corā diſcipulis ſuis trāſfiguratus ē
Pria ⁊ p̄ncipalis dos luciditas ē:et hanc do-
tē cetere ſequenť.ſcđa ē impaſſibilitas.q̄ ſeq̄ť
ex luciditate p̄dicta.Nā claritas nullō ab ali-
is patiť inquinamentū Ecce ipaſſibilitas.ter
cia ē ſubtilitas q̄ etiā in lucido ē.Nā lux p na
turā habet ſubtilitatē ad corpa penetrāduꝫ ⁊
maxīe q̄ tranſparētia ſūt.ſic p̄ꝫ in lapide cri-
ſtallino ⁊ vitro.q̄ penetranť a luce.q̄rta ē agi
litas q̄ etiā eſt in luce vn̄ motꝰ et mutatio eius
q̄ſi ſubiecta ſūt.Ex dictis p̄ꝫ ꝙ qꝛ claritas oēs
alias ꝓprietates ponit dotiū q̄ ſūt corpm̄ be-
atoꝝ.⁊ nulla alia ponit alias oēs.iō ꝯueniē-
ter p claritatē fit oſ̄ſio gl̄ificatōis corpis nr̄i.
Ideo Math.xvij.dn̄s volēs p̄monſtrare gl̄i
am futurā corpm̄ btōꝝ nō mltiplicat vba:ſed
eā totaliť ꝑfecte ⁊ integre p claritatem īſinuat
cū ait.Fulgebūt iuſti ſic ſol i reḡ pris eoꝝ.h̄
Alexan.de hal̄.de alijs q̄ꝫ dotibꝰ Sap.iij.dr̄
Fulgebūt iuſti et tanq̄ꝫ ſcintille in arūdineto
diſcurrent.in q̄bꝰ vbis p̄mo in fulgore ſcintille
claritas denotať.ſcđo ipaſſibilitas ſignificať
in igne:qđ ē elemētū actiuū ⁊ frigeſcē neſcit.
tercio i ſbtilitate ſcintille ſbtilitas indicať.q̄r-
to vō in diſcurſu agilitas ſignificata ē.

De alijs q̄litatibꝰ corpm̄ btōꝝ

Aduertēdū ē etiā ꝙ gl̄ioſum corpꝰ
erit viſibile ⁊ iuiſibile.palpabile ⁊
inpalpabile:ſic placuerit aīe volū-
tati:vn̄ Augꝰ.xix.de ciui.dei.c.xx
vij inq̄t.Imperabit deꝰ aīo et animꝰ corpi tā-
q̄ꝫ obediēti:ꝓpterea erit viſibile et iuiſibile ſi
cuti aīe placuerit.⁊ nihil ſibi placebit niſi qđ
rōnabile erit.Gaudebūt inſup ſcti de gl̄ia ſu
oꝝ corpaliū ſenſuū:qꝛ q̄libet erit in ſūma ꝑfe
ctōe ſm̄ ꝙ maiꝰ ⁊ minꝰ q̄nqꝫ ſenſus aīe in deo
bti erūt.Inſup oēs deformitates coloꝝ figu
re diminutōes et ſupabūdātie i rſurrectōe
auferenť ab eis.qꝛ oēs erūt ꝯformes filio dī
in etate ⁊ in ſīlitudine:in q̄ nulla deformitas
fuit:vngues ⁊ capilli capitis ⁊ barbe rſurgēt
in eis:erūt in paradiſo in illa q̄ntitate q̄ magis
erūt ad ornamētū corpis et decorē.Nam ſm̄
Augꝰ.indecoꝝ ibi aliq̄d nō erit Inteſtina q̄ꝫ
illa reſurgēt:q̄ ſūt de pulcritudine ipius na-
ture.vn̄ Augꝰ.de ciui.dī ait.Interioribꝰ vi-
ſceribus que nullū decus videnť modo hr̄e
ita pulcritudo rōis delectabit:vt omī formie
apparēt que oculis placēt ſm̄ mētis iudiciuꝫ
p̄ferať:quidē q̄ꝫ vltra aureā q̄ erit premium
gl̄ie ſubſtantialis aureolas poſſidebūt:ſicut
ſunt martyres vgines et doctores.Quidaꝫ
etiā habebunt palmas ſicut ſunt illi q̄ deſide
rio tm̄ martyres extiterūt.vt fuit btūs marti
nus.Quidā q̄ꝫ habebūt fructus ſpeciales.ſ.
ꝯſolatōnis:vt continētia ꝯiugalis triceſimū
vidualis ſexageſimū.virginalis centeſimuꝫ
Et omēs ſancti de oībus p̄dictis ſingulariť
gaudebūt.Conſidera ergo magnitudineꝫ et
multitudinē gaudioꝝ ſanctoꝝ.

De alijs quatuor lapidibus p̄cioſis qui ꝑtinent ad gloriam taꝫ ſpirituū q̄ꝫ corporū in gloria paradiſi.

Nonus lapis. Ca.iij.

Primus lapis de quatuor lapidi-
bus qui pertinent ad animā ⁊ ad
corpus ſil̄ glorioſi nouitas dictus

eſt.Gaudebūt eñ bti ð repatōe totiꝰ vniuerſi
⁊ ab inferioribꝰ h̄ gaudiū ſumet originē.Nā
videbūt duriſſimis ſupplicijs cruciari dāna-
tos.Et qꝛ volūtas eoꝝ ꝯformis erit volūtati
dei.⁊ ipe deꝰ cruciabit eos.ꝓpterea gaudebunt
de tormētis eoꝝ vn̄ ꝓpħa inq̄t.Letabiť iuſtꝰ
cū viderit vindictā ſcꝫ ſup dānatos iuſtiſſime
exerceri.Gaudebūt q̄ꝫ qꝛ ꝯſpiciēt ſe ex dei mi
ſericordia a talibꝰ tormētis libatos:ideo exul
tabūt dicētes illud ꝓpheticū.Anima nr̄a ſic
paſſer erepta ē de laqueo venātiū.Laqueus
ꝯtritus ē ⁊ nos liberati ſumꝰ.Gaudebūt etiā
quia ꝑſpicient ſpecula q̄bus in p̄ſenti ſeculo
vſi ſunt ad cognoſcendū deū admirabili pul-
critudine reformata et decorata.ſcilꝫ terram
aquā aerem ignē.et corpibus ſctōꝝ mirabili
uꝫ ꝯformata.Gaudebūt inſup de augmētati
one ſolis.lune.plantaꝝ atqꝫ ſtellaꝝ:letabūť
etiā de pulcritudie criſtallini ⁊ empirrei celi.
contemplando admirando tabnaculū qđ in
eternū deus diligētibꝰ ſe ꝑparauit:et ꝙ oīm p̄di
ctoꝝ deſiderabiliꝰ ⁊ iocundius eſt.ex oībꝰ ſu-
pradictis exultabūt in dulcedinem et in dile-
ctionem creatoris omnium rerū.

Decimus lapis.

Secūdus lapis ſocietas noīať.gau
debūt ꝑfecto de ꝯſortio ⁊ ſocietate
in q̄ repient ſe bti.nā quilibet ſuſci
piet ſinglares delectatōeſ de q̄libꝫ
in ꝑticulari.Et primo de illiꝰ odore.ſcđo de il
liꝰ voce.tercio de illiꝰ ſplēdore.q̄rto de illiꝰ co-
lore. Primo de illiꝰ odore.qꝛ ſentiet de q̄li-
bet btō ſingularē odoris flagrātiam in vltia
ſua ꝑfectōe.Proinde Apoca.v.diciť ꝙ ſingu
li bti habent cytharas ⁊ fialas aureas plenas
odoramento.Cythara vō ſūt corpa beatoꝝ.
fiale vō que ſunt vaſa lucida atqꝫ lata ſignāt
animas gl̄ioſas:et h̄ odoramēto plena ſunt.
Secūdo delectabiť de illiꝰ voce.qꝛ de quo-
libet btō ꝑcipiet varietatē vocis ſcꝫ in cantu ⁊
diſcantu laudis dei qđ myſtice preſenſit Ioħ
apoc.xiiij.cū ait.Poſt h̄ audiui vocē tubarū
multarū dicentiū in celo all̄ia.i.laudate deuꝫ
Nam ſm̄ Ierony.ya eſt vnū de decē noībus
dei.qꝛ cōmuniť in eccl̄ia cū magno pneuma-
te.i.vocū modulatōne et grandi melodia.ad
ſignandū illū ineffabilē iubilū diuine laudis
q̄ a beatis fiet in paradyſo.qui in p̄nti vita exp̄-
mi minime pōt. Tercio delectabiť de illiuſ
ſplendore:oīno a quolibet alio q̄rūlibet bea-
toꝝ mirabiliter variato.Nā.j.Coꝝ.xv.apl̄s.
ait.ꝙ ſtella differt a ſtella in claritate. Quar
to delectabiť de illiꝰ pulcritudine ⁊ colore:qui
etiā variꝰ erit a quolibet alio colore et pulcri-
tudine cuiuſqꝫ bti.nam q̄libet beatū corpuſ
nō tm̄ lucidū erit.ſꝫ etiā coloratū ꝑticulari co-
lore atqꝫ decore.vn̄ Augꝰ.xxij.de ciui.dei.c.
j.Oīs pulcritudo ē ꝑtiū ꝯueniētia cū quadaꝫ
coloris ſuauitate.ſꝫ btōꝝ corpa pulcerrīa erūt
q̄ habebūt ſuauitatē coloris.Itē p̄terea ma-
ximū erit gaudiū btōꝝ et ſocietas eoꝝ.Prio
ꝓpter caritatē.ſcđo ꝓpter numeroſitatē.ter
cio ꝓpter diuerſitatē.Prio vō erit mirabiliť
magnū gaudiū ſocietatiſ btōꝝ ꝓpter carita-
tē:eo ꝙ quilibet btūs diligit accidentaliť quē-
libet beatū ampliꝰ aūt aut minꝰ ſm̄ gl̄ioſā ꝑfe
ctionē actiuā et etiā paſſiuā q̄ erit in ſctō ſeu i
angelo gl̄ioſo.Scđo erit tale gaudiuꝫ admi-
randū ꝓpter numeroſitatē:eo ꝙ quilibet di-
latabit affectū ſuum corpalē ⁊ ſpūalem ad in-
finitū numerū btōꝝ hoīm et angeloꝝ.In q̄-
bus ſuā beatitudinē accidentalē mltiplicabit
et in q̄libet et de q̄libet multiplicabiť tale gau
diū ſic p̄dictū ē.Tercio q̄ꝫ ſtupēdum erit tale
gaudiū ꝓpter diuerſitatē.Naꝫ inť oēs btōs
tā hoīes q̄ꝫ angelos aliq̄ erūt in gl̄ia eq̄les ali
qui maiores ⁊ aliq̄ minores.Primo vō equa
les in gl̄ia duplicabūt ⁊ gaudebūt de gl̄ia co-
eq̄liū p̄dictū gaudiū ⁊ leticiā ꝓ q̄libet ex amo
re.qꝛ ineq̄li mēſura alterutꝝ ſe diligere ſe re
cognoſcent.Ideo tn̄ gaudebūt de gl̄ia coeq̄
liū ſicut de ꝓpria:extenſiue nō intenſiue.Et
ideꝫ de ſequētibꝰ intelligēdū eſt.Scđo aūt q̄
in gl̄ia maiores erunt duplicabunt ſibi p̄redi
ctū gaudiū ꝓ quolibet ſibi minore:eo ꝙ illos
ſicut ⁊ ſe de q̄ntitate ſue gl̄ie intelligūt ꝯtenta-
ri.Tercio vō qui in gl̄ia minores erūt totiēs
tale gaudiū accidentale multiplicabūt quo-
tiens glorioſiores ſe conſpicient eſſe illos qui
ꝓpter eoꝝ amorem gaudiū ſuuꝫ duplicabūt
ſicut quicunqꝫ maiores.Multiplica tunc tu
q̄ntum erit gaudiuꝫ cuiuſlibet beati erga quē
libet coequalem et maiorem atqꝫ minorem et
tanta numeroſitate innumerabilium.Ideo
aſcendamus ad glorioſam virginē mariā dī
matreꝫ:et ſtatuamus ad vnā partem totum
gaudium quod ad inuicē habent omnes ſan
ſancti et angeli cū eis.p̄dicto modo ꝯnume-
rari.atqꝫ ex altera pte ſtatuamus gaudiuꝫ ꝙ
minor ſctūs habebit de virgine bn̄dicta ꝙ ta-
le gaudiū mimi gl̄ioſi tantū excedat oīa gau-
dia ſic ſumpta de btā maria nō habita.aut de
hoīe xp̄o ſiue de ipo deo.q̄ntū excedit circum
ferentia firmamēti centrū ſuū eo ꝙ vltra cō-
ꝑatione p̄fatā excedit gl̄ia btē marie virginis
oēꝫ aliā gloriā btōꝝ.ſicut latiꝰ p̄ꝫ in q̄drageſi
mali de religiōe xp̄iana.ſer.vj.arti.ij.ꝑ totū:

At ſi minor ſctūs tm̄ gaudiū ſumet de gl̄a beate v̄gis ex necitate ſeq̄t ꝙ omēs illi q̄ eo gl̄ia maiores ſūt vl'erūt: tanto mai⁹ gaudiū de illa benedicta virgine maria habebunt.

Undecimus lapis.

Erit⁹ lapis iocūditas dici pt. quod erit gaudiū de xp̄i hūanitate. Cōſiderem⁹ igit̄ ex vna pte oē gaudiū actiuū ⁊ paſſiuū qd̄ vniuerſi ſcti tā hoīes ꝙ angeli hēbūt in paradyſo. apponēdo etiā int̄ eos gl̄oſā v̄ginē mariā. Et ex alia pte gaudiū qd̄ minor ſctūs hēbit de gl̄oſa criſti hūanitate: reperiem⁹ ꝙ gaudiū oīm p̄dictorū reſpectu gaudij illi⁹ minimi ſcti min⁹ erit ꝙ centrū criſtallini celi reſpectū circumferentie ſue eo ꝙ amor q̄ xp̄s diligit minimū gl̄oſū habūdātior ē ꝙ oñdit ꝯparatio ſup̄dicta ſi ꝯſiderem⁹ illū amoris fontē q̄ ē xp̄s: vñ talis amor originē ſumeret. Quis igit̄ exp̄mē pt q̄ntū erit gaudiū q̄ de xp̄o hoīe gaudebūt maiores ſcti. qn̄ tāta erit habūdantia gaudij qd̄ erit in minimo glorioſo: Inſup ꝙ. o in gl̄ia maiores erūt. tanto de eo amplius gaudebunt.

Duodecimus lapis.

Quart⁹ ⁊ vltim⁹ lapis eſt bonitas. q̄ erit gaudiū de bonitate dei ſcʒ ab intelligētia cognita pfectiſſime in ſua nā. atq̄ ꝯ gl̄oſo actu amoris ꝯtinue i deo iſpirato q̄ hoīs ietnū gl̄oſe cōicabunt. ſcʒ gaudio ifallibili ꝯ ꝓpria ſbali gl̄ia futuri ſt pleni. tn̄ incōpabilr̄ ampli⁹ gaudebūt ꝯ eo ꝙ de⁹ incōphēſibil' ē. pfecte niſi a ſemetipo ꝙ de illo ꝙ de eo cōprehēdent. Vñ ꝯſtituēdo marie ex h̄ reſpectu oñe gaudiū qd̄ de chriſto habebūt ſcti inq̄ntū eſt homo. ⁊ illō qd̄ habebūt de v̄gine gl̄oſa. ⁊ gaudiū oīm btōrum hoīm et angelorū qd̄ actiue ⁊ paſſiue int̄ ſe habebūt: atq̄ ex altera pte gaudiū qd̄ habebit minim⁹ ſctūs in infinito ⁊ ſūmo deo ⁊ oīno totū illud reſpectu illi⁹ min⁹ eſt ꝙ centrū empirei celi reſpectu circūferētie ſue. Ratio hui⁹ ē qr tale gaudiū de deo vn⁹ ⁊ p̄ncipalis eſt actus de illis tribus de quibus gloria ſubſtātialis ꝯſiſtit. Inſup totū gaudiū actiue ⁊ paſſiue acq̄ſitū de creaturis ſi vni rōali creature cōicaret̄ nō efficeret eā btām: et tn̄ eēt btā ſi tantū modo gauderet de diuina viſione. poſſeſſiōe ⁊ ꝯſūmata dilectōne. Multas pfecto rōnes ⁊ neceſſarias poſſem⁹ aſſignare. q̄re oēs bti gaudebūt tm̄ de ip̄o deo atq̄ de illi⁹ dilectōne. q̄rū aliq̄ue erūt maiores vl' minores magis et minus neceſſarie ſm diuerſaſ btōꝝ vocatiōnē. qs cū ſūma admiratōne ⁊ altiſſimis clamoribus intellectus atq̄ ardētiſſima charitate aſſignabūt xp̄i bti creatori: redēptori atq̄ gl'ificatori. i. deo trino ⁊ vno q̄ ſaltē ad numerum xxv. reduci pñt. vt pʒ de q̄dragesimali ꝯ xp̄iana religione ſer. lxv. c. viii. Deniq̄ de h̄ vltio gaudio d̄r in pſ̄. xv. Adimplebis me leticia cū vultu tuo. vſq̄ in finē. Horū v̄borū multuʒ ponderandus ē ſenſus. Ait eñ. adimplebis nō tm̄ gaudio pleni erim⁹: ſ; erim⁹ adimpleti vt duplex btōꝝ gl̄ia p̄ncipalis exp̄mat̄. Pria accidētalis. ſcd̄a ꝯſubalis. Prima eſt gl̄ia accidentalis. ⁊ de hac erim⁹ adimpleti ſcʒ gaudio ⁊ leticia p gl̄ia ꝓximorū et marie v̄gīs matris ⁊ filij hoīs. Secūda eſt gl̄ia ꝯſubſtantialis ⁊ ꝯ hac erimus impleti. ſcʒ gaudio et leticia pro gloria xp̄i filij dei. et hoc innuit cum dicit. Adimplebis me leticia cū vultu tuo ieſu qn̄ eum facie ad faciē videbimus. Inſup eſt notandū ꝙ ñ ait in vultu tuo. ſed cū vultu tuo. Nā angelos adimplebit in vultu ſ; hoīes cū vultu. Et h̄ ꝓpter ꝯformitatē hoīs ad xp̄m tā ex pte aīe ſicꝫ d̄r ad Ro. viij. qs p̄ſciuit: p̄ſciuit et p̄deſtinauit ꝯformes fieri p imaginē filij dei: ꝙ ex pte corpis. Vñ ad Philip. iij. Saluatorē expectamus dñm ieſm xp̄m q̄ reformabit corp⁹ hūilitatis noſtre ⁊c. Et ad exp̄mēdū ꝙ vere illū leticia adimplebit ait ꝓpħa ſbiūgēs: delectatōes ſūt ſcʒ in dextera tua vſq̄ in finē. Dicit eñ delectatōes in pl'ali numero ꝓpter. xij dictos lapides p̄cioſos corone vite oīm bonorum. ſeu ꝓpter. xij. delectabiles fructus ligni vite de quib⁹ in hoc. iij. arti. poſuim⁹ fundamentū introductōnis. Et addit in dext'a tua. id eſt in gl'ia ſempiterna Vñ Cañ. viij. Dextera illi⁹ amplexabit̄ me: et hoc nō ad vnā horā ſ; vſq̄ ad finem. i. in ſempiternū. Nā dicit̄ pu'erbio. iij. Longitudo dierꝝ in dextera illius Hic eſt finis ſine fine: ad quē creati ſumus in quē p charitatē currim⁹. in q̄ bti ſemp erim⁹. Ad quē nos pducat pontifex ⁊ p̄curſor noſt ieſus xp̄s dei fili⁹ benedictus. In cui⁹ noīe flectat̄ oē genu celeſtiū terreſtriū et infernorum cui ē gl̄ia ⁊ magnificētia ptās regnū ⁊ imperiū benedictio et claritas ſapientia ⁊ grārūactio honor virtus et fortitudo p infinita ſecula ſeculorum. Amen. Deo gratias.

¶ Expliciunt ſermones de caritate ſiue de euangelio eterno ſcti Bernardini de Senis ordinis fratrū minorum.

Deo gratias.
Semper amen.

UNIVERSIDAD ... BIBLIOTECA DE ZARAGOZA